

Sept. 15. 1685.

In Concilio REGIÆ SOCIETATIS, Londini,
ad Scientiam Naturalem promovendam.

Liber cui Titulus Historia Plantarum Species hæcenus editas aliasque insuper multas noviter inventas & descriptas complectens, &c. Authore JOANNE R A I O, M. A. è Societate Regia: Imprimatur ab Henrico Faithorne, dictæ Societatis Typographo.

S. Pepys, Pr. R. S.

HISTORIA
PLANTARUM

Species hæcenus editas aliasque insuper multas
noviter inventas & descriptas complectens.

In qua agitur primò

De Plantis in genere,

Earumque

PARTIBUS, ACCIDENTIBUS & DIFFERENTIIS;

Deinde

Genera omnia tum summa tum subalterna ad Species usque infimas,

Notis suis certis & Characteristicis

Definitis,

M E T H O D O

Naturæ vestigiis insistente disponuntur;

Species singulæ accurate describuntur, obscura illustrantur,
omissa suppleuntur, superflua resecantur, Synonyma necessaria
adjiciuntur;

V I R E S denique & U S U S

recepti compendii traduntur.

AUCTORE

J O A N N E R A I O,

E Societate Regiâ, & SS. Individuæ Trinitatis Collegii apud Cantabrigienses
quondam Socio.

TOMUS PRIMUS.

L O N D I N I:

Typis MARIE CLARK: Prostant apud HENRICUM FAITHORNE
Regiæ Societatis Typographum, ad Insigne Rosæ in Cæmeterio D. Pauli, MDCLXXXVI.

Prænobili Viro
D. CAROLO HATTON
ARMIGERO,
Nobilissimi Domini
D. CHRISTOPHORI HATTON
BARONIS LIBERI
ANGLIÆ FILIO,
HANC

Plantarum Historiam

Ipsius instinctu compositam perquam officiosè dedicat & plurimam
Salutem vover

JOANNES RAIUS.

UM tu, Nobilissime Vir, Operis hujus aggrediendi mihi auctor fueris, tibi in solidum debentur gratiæ, siquid inde vel emolumenti, vel honestæ saltem oblectationis ad Lectorem redundabit. Quòd si successus votis non respondeat, nec multorum expectationi, quâ me tua aliorumque amicorum affectui nimium indulgentium malè fundata opinio oneravit, minimè satisfaciam, paratam habeo excusationem, me non instinctu proprio, sed tuo suasu tuoque consilio, quæ apud me semper mandatorum vim obtinent, permotum ei conscribendæ animum appulisse. Qualiscunque autem successus fuerit, hæc vestra de viribus meis opinio aliquem usum habuit, ad industriam scilicet nostram excitandam, ut veterno excusso omni studio & contentione niterer eam si non mereri, saltem non penitus fallere & frustrari, non minùs tamen irritò & ridiculo conatu, quàm si Rana bovem intumescendo æquare contenderem, ni quantum in viribus meis æstimandis affectui licere permiseris, tantum in opere ipso judicando permittas.

Non usque adeo Suffenus sum aut meipsius palpo, ut magni aliquid me præstitisse putem. Materiæ maximam partem aliunde mutuata agnosco. Quæ tamen desiderari animadverti ipse supplevi, quæ redundare amputavi, errata correxì, obscura, qua potui illustravi, brevitatè ubique secutus sum, quatenus tamen cum perspicuitate consisteret, nè suspensum & incertum Lectorem dimitterem, nè Specierum non necessariarum multiplicationi an- sam præberem. Methodus denique & dispositio in plurimis nostra est ac nova.

Hæc si Tibi tuisque similibus candidis & ingenuis probari intellexero, aliorum vel minùs idoneorum vel minùs æquorum Historiæ nostræ censorum nec asteriscos capto, nec obeliscos metuo, verùm vestro iudicio fretus, quicquid illi senserint securus, alacri & erecto animo ad reliqua pertexenda, & cononidem tandem Operi imponendam progrediar.

PRÆFATIO.

PRÆFATIO.

Auca quædam, Amice Lector, quæ vel tu fortasse scire desideras, vel nostrâ interest ut scias, huic operi præfanda habeo, nimirum Primò, quæ me rationes ad id aggrediendum impulerint: deinde quam Methodum secutus sim; tandem quid in eo præstiterim, aut saltem me præstitisse putem.

Quod ad primum atinet, scias me suavis & hortatu D. Francisci Willughby b. m. Amici nostri æternùm honorandi plantas maxime vulgares describere, materiàmque, & suppellectilem Historiæ Plantarum condende & instruendæ parare cepisse. Verùm illo fatis functo cum mecum reputarem Medicinam meam non esse professionem, opus etiam illud plus operæ & temporis exigere, quàm ego ei impendere possem aut deberem, remissiùs agere cepi, & paullatim omnem ejus curam & cogitationem abicere; præsertim cum intelligerem Robertum Morisonum Aberdonensem, Scotum, Virum magni nominis & famæ ob scientiam Botanicam, inque ejus studio & plantarum cultura diu versatum ejusmodi Historiæ conscribendæ insudare. Audito tamen postea opus illud, uno Volumine edito, interruptum ob Autorem ære alieno implicitum, inde eum brevi se expedire & institutum persequi exigua spes esset; nec ita multo post certior factus ipsum D. Morisonum infelici casu rebus humanis exemptum, institutu & hortatu Nobilissimi Viri D. Caroli Hatton aliorumque Amicorum, quorum ego de facultate mea opinionibus nimis credulus, Historiam denuo in manus sumere, eamque quanta potui industria & festinatione persequi & perficere decrevi. Rationes autem quibus præcipue permotus amicorum precibus cessi & consiliis obtemperavi fuere sequentes.

Primò Divinæ gloriæ illustratio: Cum enim inexplicabilis stirpium varietas, eximia pulchritudo, mirus ordo, immensa utilitas infinitæ supræmi Opificis potentia, sapientia, bonitatis luculentissima indicia & argumenta sint, qui materiam hæc pro dignitate tractabit, attributa illa omnibus una agnoscenda, suscipienda, veneranda proponet.

Deinde, quòd tale opus desiderari animadvertentem: Cum enim multi jam effluxerint anni ex quo Jo. Bauhini Historia Plantarum & Jo. Parkinsoni Theatrum Botanicum evulgata sint, plurimæque interea temporis novæ plantæ observatæ & descriptæ fuerint à Clarissimis Viris Gulielmo Pisonè, Georgio Marggaviò, Jacobo Bontio, Reccho, Hernandez, Paulo Boccone, Jacobo Zanonì, Roberto Morisono, Jacobo Breynio, Horti Malabarici auctoribus, Christiano Mentzelio, Muntingio, aliisque, tempestivum videbatur olim descriptis recens inventis additis & in sua genera distributis, unam ex omnibus Historiam componere, tum ut tenuioribus earum cognoscendarum avidis, quorum facultates tot libris coemendis non sufficunt consulere, tum ut rudioribus facilius ad eas intelligendas & addiscendas pareretur.

Tandem cum nemo hætenus ex nostra natione Historiam stirpium Latino sermone conscriptam publicavit, nè putarent exteri neminem id potuisse aut posse.

Ego autem tum institutu proprio, tum amicorum monitu festinandum censui, partim ob ætatem ingravescentem, nè mors cessantem occuparet, & vitæ solum prius intercederet quàm Historiæ telam pertexuissem; partim ut è divorticulo in viam studiorum redirem, & stationem pristinam, quam in aliena castra transfuga ad tempus deserueram, quamprimùm repeterem, & res meas agerem.

P R Æ F A T I O.

Sequitur proximo in loco ut de Methodo quam secutus sum compendio dicam.
Methodum Memoriae matrem esse apud omnes in confesso est, Memoriam autem Musarum vocabantur Veteres. Quocirca ne Historiam Musis & Apolline nullo composuisse videatur, ea de adornanda maxime sollicitus, id præcipue operam dedi, ut & summa Genera rectè constituantur, & tanquam in acie bene ordinata Species omnes tum subalterne tum infimæ suis locis disponantur, quo & univèrse facilius comprehendì, & singule clariùs intelligi queant, & indaganti promptius occurrant, & memoriae firmius inhercant.

stirps firmius innotescant.
 Aliis enim Methodis rejectis ob rationes * alibi expositas, eam quæ à convenientia stirpium in partibus præcipitis, flore putæ & ejus calyce, semine ejusque conceptaculo, notas genericas sumit amplector & usurpo: quæ & maxime naturalis & philosophica est, & ad Botanici compendiû adsciscendam longè commodissima. Hujus enim inter-
 ventu & auxilio studiosus quisque quævis subsistit alienis destitutus, & proprio Marte rem aggressus, Plantarum cognitiõnem haud difficilem assequetur. Oblata enim quæcunque stirps è non vulgo cognita, cum summorum Generum nota (quas ex-
 pediat ut in numero habeat) eam conferendo, ad quodam pertineat mixtè deprehen-
 det: deinde Tabulæ dictam sequendo velut Ariadnæ filo per Genera subalterna pari
 facilitate descendet ad Species usque infimas, cum quarum descriptionibus collata plan-
 ta vel descriptam agnoscat, vel novam & inobseratam concludat.

Perim quod alias dici illud hic repeto & mulo, non sperandam à me Methodum inaequaque perfectam & omnibus Species numeris absolutam, quæ & plantas in Genera ita distribuit ut universæ Species comprehendantur, nulla adhuc anomala & sui generis reliqua, & unumquodque genus notis suis propriis & charactersificis ita circumscripta, ut nulle inveniuntur Species incerti, ut ita dicam, laris, & ad plura genera revocabilis. Nec enim id patitur natura rei. Nam, cum Natura (ut dici solet) non faciat saltus, neque ab extremo ad extremum transeat nisi per medium, inter superiores & inferiores, verum ordines nonnullas medice & ambigue conditionis producere solet, quæ de utroque participant, & utroque velut connectunt, ut ad utrumque pertineant omnino incertum sit. Præterea eadem alma Parends in Methodi cuiusvisque angustias coerceri repugnat, sed ad libertatem & amplexum suum nullis legibus obnoxiam ostendendam in unoquoque verum ordine nonnullas Species creare solet, tanquam exceptiones à regulis generalibus, singulares & anomalas.

Notandum autem, non semper & in omnibus plantis notas Generum indices certis minimeque fallaces à forma feminis externa ejfufve involucri aut conceptaculi sumi (ut nonnullis velle audio) ità ut quibus he partes similes & conformes sunt eae genere conveniant, quibus dissimiles differant : siquidem in genere Cumini datur aliqua Species feminis hispido & villofo, que reliquarum partium figura eandemque & ipsius feminis odore, colore, sapore cum vulgaris Cumino semine striato levi convenit. Pastinacæ latifoliz sativæ semina lata & compressa, seu foliacea sunt : Sifari & Sii dièti angusta & striata. Quis tamen plantas ipsas ob convenientiam in foliis odore & sapore, (que tanta inter Sifarium & Pastinacam intercedit ut vix orem ovo similis sit) non potius ad idem genus referendas statueret, quam ob solam feminum difformitatem separandas, & procul à se invicem removendas. Fumariam filiquosam à *γυμνοσάμνη* ego equidem invitus separo. Spergulam quæ semine est foliaceo ab eo cui semen rotundum nemo utique sejunxit : Nec probo Papaver corniculatum à capitato divelli, quantumvis feminibus & vasculorum figuris discrepent.

*Supereſt ut quid in hac Hiſtoria præſtiterim, aut me ſaltem præſtitiffe putem bre-
vibus exponam.*

Primo

P R Æ F A T I O.

: Primum in loco Plantas omnes hæcenus editas, & per multa volumina sparsas, in Genera & Species veluti tot membra distributas in unum quasi corpus redegi. Quod ut efficerem, non omnes quotquot exstant Stirpium Historias, Theatra, Pandectas, Aduersaria, Observationes, Illustrationes, Commentarios evolvere & examinare necessarium duxi, nec actum agerem, cum Viri longè eruditissimi maximèque industrii J. Bauhinus & Casp. Bauhinus fratres immenso labore digligerent perlectis & studiosè inter se collatis Botanicorum scriptis ante se editis, species jam tum cognitæ, paucissimis omisiss excerptas & methodicè digestas, hic in Theatri Botanici pinace, ille in Historia Plantarum generali exhibuerunt. Stirpes noviter inventas, & post Bauhinum utrumque denatam editas à Clariss. Viris Prospero Alpino, Joanne Veslingio, Jacobo Cornuto, Joan. Parkinsono, aliisque superius memoratis ipse collegi & ad sua genera retuli: non paucas denique à meipso observatas tam in Angliâ, quam in transmarinis regionibus adjeci.

Longissima tamen abest ut me perfectam Plantarum omnium Historiam composuisse, aut alium quemvis componere posse existimem, cum ne dimidiam quidem partem plantarum toto terrarum orbe pascuntur Europaei haecenas cogniti aut observati esse tantum sit. Primum etenim vastissima terrarum spatia diverso mundi cardini subiecta nondum detecta, at ne fando quidem audita latere plusquam verisimile est. Quin earum regionum quarum aliqualem notitiam habemus: pars longe maxima Botanice inaccessa, nondum certe lustrata est. Tandem in iis etiam quae omnium diligetissime percuratae sunt non paucæ Botanicoꝝ industriae eluserunt & etiamnum inobservatae latitant: ut huiusmodi Historiam vixitum inchoatam, non ante absolvendam putem.

Exicio terras quam dabit una dies.

Præterea non sum nescius alia adhuc præter hoc opere comprehensas species, novas & nondum descriptas, in hortis Medicis quæ Academiæ publicis, quæ Magnatum & curioforum privatis aliâ cultoribus suo tempore perambulandas: ego autem editurum præcipue historiarum præ me ferò; ex quibus etiam nonnullas per incuriam, oblitivionem aut destinationem omittas esse mimetipipsi conscius sum, plures fortasse Lectores observabunt. Quid enim aliud sperari potest ab uno, & homine, qui ne Amanuensem quidem

dem habuerim, verum propria manu omnia exarare coactus sum.

Confutatis speciebus proxima cura fuit singularum descriptioes plenae & accuratas tradere: cum autem antiquamentorum Clarissimos Viros utroque Baubinos, Fabium Columnnam & Car.Clodium in plantis describendis prae aliis diligentes & curiosos esse, eorum accipiepe descriptioes mutatus sum (quarum tamen non paucas emendavi & supplevi) autorum nominibus praefixitis, ne pro meis eas venditare videar. Alias multas nimis succinctè & obscurè traditas, quales sunt pleraeq; familiarioribus & passim nascentes, plenius & accuratius describere adnixus sum. Novæ & post Baubinum evulgatae ab autoribus suis, quas plerunque singulares habent, satis accuratè describuntur, ut de iis minimus laborandum esset; singule duntaxat suis sedibus disponenda.

Obscuris & ambiguis lucem aliquam fœnerari conatus sum, multis nihilominus admissis speciebus incertis & suspectis, nec enim quas pro talibus habeo omnes rejicere & eliminare ausus sum, nè Charybdin evitare cupiens in Scyllam inciderem, & superflua amputandi studio vivo aliquo membro Historiam mutilem.

Cum autem plantarum numerum in natura adeo ingentem noverim, ut haud facile à quoquam memoriâ comprehendi & retineri omnes possint, summopere cavendum duci me quique novas cedere, unam & eandem speciem in plures distrabendo, quod in tanta multitudine specierum, brevitatæque & obscuritate descriptionum quæ ejusdem plantæ in diversis libris occurrunt evitare vix potest; quæ in parte à summis etiam viris sæpius erratum novi.

Errores

Errors

P R A E F A T I O.

Errores & ineptias quae in Botanicorum scriptis adnotari oporteret, nonne cuiusquam famam minuam aut existimationem ledam, sed solo veritate illustranda studio, quo nihil antiquius nobis esse debet. Aliis autem siquid humanitas acciderit facile ignosco, cum ipse sepius quamcumque curam adhibeo, titubem aut dormitem, eequum autem sit, Erratis veniam poscentem reddere rursus.

Quod ad synonymia attinet, quatuor precipue Auctorum Joannis Bauhini, Caspari Bauhini, Gerardi, & Parkinsoni nomenclaturas & titulos exhibui, nec plures necessarias putavi, cum reliquae jamdudum à C. Bauhino in pinace & J. Bauhino in Historia tradite sunt. Novae & post Bauhinum editae singulos plerumque ut Auctores, ita titulos habent.

De stylo & orationis nitore parum sollicitus, magis laboravi ut sententia clara esset quam ut sermo ornatus. Perspicuitati etiam brevitate quoad potui conciliare studui.

Ut citò dicta

Percipiant animi dociles teneantque fideles.

Vires & Usus à Botanici quā Veteribus quā Recentioribus fusè traditis in compendium contraxi, Observationes etiam plurimas ab Amicis communicatas adjece.

Icones nullas adhibui, non quod minus necessarias aut inutiles dicerem, sed partim ne operis editionem morarer, partim ob sumptus immodicos: Lignae enim ad gustum seculi non sunt, aeneis autem exculpendis vix census Senatorius sufficeret. Quòd si Historia eas mereri videbitur, non minus commodè ei jam editae addi quam unā edi possunt.

Restat tantum ut fatear per quos profecerim, eorumque nomina qui Historiae huic aliquid contulerunt vel in ea edenda mihi adjumento fuere grata commemoratione recenseam. Ii fuere D. Gulielmus Bowle M. D. defunctus, D. Petrus Dent, Medicus & Pharmacopaeus Cantabrigiae, D. Radulphus Johnson, D. Martinus Lister M. D. D. Gualterus Needham M. D. D. Jacobus Newton, D. Josua Palmer M. D. D. Philippus Skippon Eques avaratus, D. Barnhamus Soame, Tho. Willistellus defunctus. Florum mentio frequens in hoc opere occurrit, eorumque nomina symbolis suis adscripta Lector reperiet. Quatuor autem prae aliis celebrandi veniunt qui Historiam nostram plurimis observationibus locupletarunt, vel aliter ei perficiende non inutilem nobis operam navarunt. Nimirum

D. Edwardus Hullius M. D. vetus Amicus noster, de Republica Literaria optime meritis, sua laude & multorum commodo Londini Medicinam exercens, cui ob promptum Operis hujus promovendi & perficiendi studium tot Observationibus medicis ultro collatis testatum, maxime à me & Lectoribus meis, siquos habiturus sum, debentur gratiae.

D. Tancredus Robinsonus M. D. quem ob praeclaram eruditionem, suavisimos mores, & propensum in me animum merito suo plurimum diligo, qui & opus ipsum variis Observationibus ditavit; inque ejus editione accuratè exornandaque non minus diligens & industrius fuit, quam si ipsemet ejusdem Auctor fuisset.

D. Hans Sloane, M. D. Botanicæ apprime gnarus, qui & multas rariores plantas à se collectas, & curiosè observatas quas mihi non antea videre contigerat, fusquae de iis Observationes benevole communicavit, & plurima etiam rariorum semina impertivit, quo stirpes inde citatè observare & describere possem.

D. Samuel Dale, Medicus & Pharmacopaeus vicinus & familiaris noster, Brantiae in Efflesia degens, qui libris diligenter collatis Synonymia examinavit, errata correxit, & omissa supplevit, praeterea siquas species per inciviam aut festinationem omisissae observavit, me commonefecit, ut ejus ope Historia nostra aliquot mendis repurgata, & speciebus aucta sit.

Dei Deus Opt. Max. ut quem mihi scopum destinaveram petam, eaque absolute opere consequar quibus me ad illud inchoandum initio permotum dixi, nempe ut ipsius gloriam illustriorem reddam, & proximi commodis, Botanicorum praecipue studiis promovendis inserviam.

Explicatio

Explicatio nominum abbreviatorum & recensio operum ab eisdem Auctoribus editorum.

AD. & Ad. Lab. Adversariorum opus, à Petro Pena & Mathia de Lobel editum, primò Londini Anno 1570. additè circiter 284. figuras. Postmodum Anno 1576. Antverpiae: novus titulus praefixus, epistola ad Reginam omiſſa; cui operi Lobelius Observationes suas cum novis figuris junxit. Tandem Anno 1625. iterum Londini editit Lobelius Adversaria, unā cum parte secunda & Pharmacopoea Rondeletii.

Amat. Amatus Lusitanus, qui in libros quinque Dioscoridis enarrationes edidit, additis diversarum linguarum nominibus. Argentinae 1554. in 4.

Apul. Apuleius Platonicus, non antiquus ille Madaurensis, sed alius recentior, quem Johnfonus in Praefatione ad Gerardum à se emaculatum sexcentis retro annis aut circiter vixisse conjectatur, & in Praefatione suam de plantarum virtutibus primū Græcè scripsisse. Idem observavit in duobus libris opusculum suum de vitiis Auctorem hunc Platonem Apolientem nominatum. Constantinopolin autem urbem Apulei dictam fuisse auctor est Ferrarius.

Alp. Prosper Alpinus sextus Horti Patavini praefectus de Balsamo Dialogum, additè ejus figurā, scripsit. Venetiis 1594. 4. Eiusdem de Plantis Aegypti libri cum figuris 45. & cum medicina Aegyptiorum Venetiis 1592. 4. Liber de Plantis Aegypti & Dialogus de Balsamo unā cum Observationibus Jo. Vellingii secunda vice impressus est Patavii 1640. in 4.

Eiusdem de Plantis Exotias libri duo cum figuris aeneis à filo post ejus mortem editi sunt Venetiis 1627.

Ang. Aloysius Anguillara Horti Patavini tertius in ordine Praefectus de plantis suam Sententiam diversis communicavit: Opusculum in partes 14. divisum operā Joan. Marinelli Italice produxit; additis duabus figuris Chamaeleontis & Sedi arborecentis. Venetiis 1561. 8.

Bel. Honorius Bellus Vicentinus, medicus Cydoniensis in Creta insula. Extant Epistolae ejus de Plantis ad Clusium conscriptae, quibusque Historiae additae.

Bellen. Petrus Bellenus, scriptit Observationum liberos tres, qui à C. Clusio Latinitate donati, additis plantarum figuris 10. prodierunt Antverpiae 1589. 8. Item tractatum de neglecta stirpium cultura quod idem Clusius vertit, & unā cum Observationibus Exoticorum, libris adjectis. Item librum de arboribus confertis, resiniferis & semper virentibus cum earundem iconibus 8. Partis 1574. 4. C. B. Casparius Bauhinus in pinace. C. B. Phyt. Idem in Phytopinnace. C. B. prod. Idem in Prodr. Theatri Botanici. C. B. Theatr. Idem in primo volumine Theatri Botanici.

C. Bauhinus medicus & Professor Basilensis in Phytopinnace 2360. plantarum nomina cum aliquot Synonymiis exhibuit, & 164. descriptiones novarum plantarum, octoque figuras adposuit. Balaes 1596. in 4.

Idem P. Andrea Matthioli opera omnia in Germania prius non cūsa emaculata dedit, additis 330. figuris, & 50. novis ab ipso primum descriptis, cum Synonymiis. Francofurti 1598. in fol.

Idem Annua adversiones in Historiam generalem Lugdunensem in quibus circiter 400. figuras in illo opere bis terve positas & repetitas esse ostendit. Francofurti 1600. in 8.

Idem Jacobi Theodori Tabernaemontani Historiam Germanicam correxit, maxima parte auxit: figuras novas plures addidit: nonnullas descripsit, & parti primae synonymias adposuit. Francofurti 1613. in fol.

Eiusdem Prodr. omnis Theatri Botanici, in quo circiter 600. plantae ab ipso primum descriptae, additis 140. novis figuris, Francofurti 1620. in 4. editus est. Continet hic liber multas species nobis fuisse, à plantis sic descriptas.

Eiusdem Catalogus Plantarum circa Basilicam sponte nascentium, cum eorundem Synonymiis & locis natalibus. Basilae 1622. in 8.

Tandem Anno 1623. prodit Pinax Theatri Botanici, opus absolutissimum, 40. annorum, circiter 6000 plantarum nomina continens cum earundem Synonymiis & differentis. Liber iste Sphaeræ matris & erroribus suis non caret: Species aliquae bis terve repetuntur sub diversis titulis, aliae locis non suis assignantur, ut Historiam generalem Ebrodunensem, Marstoni Praelud. Bot. & Historiam Oxoniensem, & nostram etiam legenti patebit.

Multis post obitum C. Bauhini annis Joan. Caspar. Bauhinus ejus filius edidit primum. Volumen Theatri Botanici sive Historiae Plantarum, quod est pars duodecima totius Operis, Basilae 1658. in fol.

Boccon. Paulus Boccone Siculus Panormitanus: Icones & descriptiones rariorum plantarum Siciliae, Melitae, Galliae, Italiae Oxonii edidit Anno 1674. 4. Eiusdem Epistolae Gallico sermone conscriptae, & Antverpiae editae, nonnulla de Lithophytis aliisque plantis submarinis continent.

Bont. Jacobus Bontius medicus Bataviae novae libros 6. Historiae naturalis Indiae orientalensis conscripsit, quos morte praeventus indigestos reliquit, postea Gulielmus Piso eos in ordinem redegit, & conscripsit, & edidit simul cum Historiā naturali Indiae occidentalis, Amstelredami 1658. cujus Historiae Lib. IV. de Arboribus, Fructibus, Herbis Medicis atque alimentariis nascentibus in Brasiliā & regionibus vicinis agit. VI. Mantillam Aromaticam continet. XII. Notas in Garciam ab Hort. XIV. & ultimum Historiam quarundam plantarum Indiarum.

Ant. Boetius de Boet edidit Historiam quorundam Florum, Herbarum, Frugum cum Iconibus aeneis. Brugis 4.

Brey. Jacobi Breynii Patritii Dantiscani, Boruffi Exoticarum plantarum Centuria prima, Goslani 1678. cum aeneis figuris elegantissimis in fol. edita.

Idem

Explicatio nominum &

Idem Prodromum fasciculi rariorum plantarum edidit Gedani 1680. qui liber ad manus nostras nondum pervenit.

Bruff. Otho Brunfelsius. Præius Germanorum vias plantarum icones edidit. Hujus Historia Latina tribus tomis prodit; prius Anno 1530. alter 1531. & tertius posthumus Anno 1536. Argentiniæ cum figuris 238. at foliis in his posuerunt: summa cum & sine figuris 288. describuntur. Idem & Germanice scripsit in folio cum eisdem figuris, & in 4. parvis figuris additis Anno 1539. Jo. Theod. de Bry. Florilegi partes tres 1612. 1614. 1618. folio.

Cesl. Andreas Cæsalpinus Aretinus in Acad. Pisana Professor de plantis 16. libros scripsit, nullis figuris additis: prodire Florentiæ 1583. Eiusdem Appendix ad hos libros Romæ 1603. in 4.

Cam. & Cam. hort. Camerarius in hort. *Cam. ep.* Camerarius in Epitome. Matthioli. Joachimus Camerarius Matthioli Historiam Germanicam per Hantichium primum versam & cum Matthioli figuris cūsum rursus emulavit, novis iconibus 123. & notis auxit.

Idem Matthioli epitomen dedit cum figuris 1003. Francofurti 1586. 4.

Idem Hortum Medicum & Philosophicum scripsit, figuris 56. addidit. Francofurti 1588. 4.

Calp. Caltor Durantes medicus Romanus Herbarium novum cum figuris plantarum quæ in tota Europa, India Orientali & Occidentali nascuntur Italiæ edidit, viribus Latinis versibus expressis. Ordinem Alphabeticum observavit, & plantarum figuras 879. adposuit. Romæ 1585. in fol.

Cal. Aldorf. Catalogus Plantarum in agro Aldorfino locæque vicinis sponte nascentium à Ludovico Jungermanno primo editus, à Calp. Hoffmanno recensitus, à Mauricio Hoffmanno denuo recognitus & auctus, A. D. 1662. in 4.

Claf. & Claf. hif. Clusius in historia. *Claf. pan.* Clusius in Pannonicis. *Claf. exot.* Idem in Exoticorum libris. *Claf. cur. post.* Cura postea.

Carolus Clusius Atrobas, Botanicus insignis Dodonæi historiam vernaculâ linguâ conscriptam Gallicam fecit, & corollarum de Aromatibus addidit, cum figuris quæ separatim in octavo prodire Anno 1560. in fol.

Idem Garcia ab Horto dialogos de Aromatibus & simplicibus, Lusitanicè conscripsit in Epitomen contraxit, Latinos fecit, Annotavit & figuris plantarum 30. illustravit. Antverpiæ Anno 1574. in 8. cuius editio quinta auctior additis 36. figuris cum ejusdem exoticis 1605. in folio prodit.

Idem Nicolai Monardis lib. de Medicamentis Indiæ Occidentalis ex Hispanico translati, notis & figuris 9. illustravit. Anno 1574. in 8. cuius editio quarta cum Exoticis excusa est. Eiusdem Monardis liber tertius ab eadem Latine redditus Antverpiæ 1583. in 8. cūsum.

Idem Christophori Acoftæ historiam ex Hispanico Latinam fecit, in Epitomen contraxit, Scholias illustravit, & anno 1581. edidit. Tertio vero additis 6. figuris cum Exoticis Anno 1605. in fol. prodit.

Idem de plantis per Hispaniam observatis libros duos scripsit, figuris 230. additis. Antverpiæ 1576. 8.

Postea ab Imperatore Maximiliano II. evocatus Austriam, Pannoniam & adjacentes provincias illustravit, & de simplicibus ibi observatis lib. 4. conscripsit, figuris 353. addidit. Antverpiæ 1582. 8.

Idem tam Hispanicè, quam Pannonicè Historiam simul junxit, & aliis quibusdam additis, unam ex omnibus Historiam compoluit, sex libris comprehensam, & sub titulo Historiæ plantarum rariorum evulgavit, additis figuris 1135. Antverpiæ 1601. in fol.

Idem Exoticorum libros decem scripsit, quorum sex priores variam materiam circa Animalia & Plantas cum iconibus Plantarum 154. continent. Item Garcia, Monardis & Acoftæ libros supra dictos, item Nicolai Monardis lib. De lapide Bezoar, de Scorzonera, De Ferro & Nive Anno 1605. fol.

Eiusdem Cura postea cum additis, post mortem editæ sunt, additis 27. figuris, Antverpiæ 1611. in fol.

Col. Fabius Columna Neapolitanus, è familia Columnarum Romana, doctissimus Vir & limati iudicii, ex Academia Lynceorum edidit Phytobalanon: cum figuris 36. Neapoli 1592. Item De micis cognitis plantis partes duas, quarum prima cum figuris 161. Romæ Anno 1606. altera etiam cum figuris 44. ibidem 1616. cūsum est.

Idem Annotationes & Additiones in Historiam Plantarum Mexicanarum Fr. Hernandez & aliorum scripsit, quæ cum dicta Historia editæ sunt Romæ 1621.

Card. & Card. Hif. Cordus in historia. Valerius Cordus scripsit Annotationes in Dioscoridem: item lib. 4. de Stirpium historia cum figuris 272. ex Trago, & aliquot novis à Gesnero additis: Item Sylvam observationum, quæ omnia, Gesnero curante, Argentiniæ 1561. in folio edita. Eiusdem Dispensatorium sæpius recūsum est.

Corn. & Cornu. Jacobus Cornutus Gallus, Medicus Parisiensis edidit historiam Plantarum Chaldaicam aliarumque, Parisiis 1635. 4.

Diosc. & Diosc. Pedacius Dioscorides Anazarbus. Vixit circa Plinii tempora, Botanicus & Medicus insignis, non tamen Alexandrinus ille Marco Antonio & Cleopatræ familiaris, scripsit De Materia Medica usi antiquissimo & experientia longâ comprobata libris 8. qui sæpius recūsum sunt. Nonnulli C. Plinium Secundum multa ex hoc opere in Historiam suam transulisse, nulla Auctoris mentione facta, opinantur. Quod quoniam candori Plinio non repugnat, ego potius cum Salmasio sentio utrumque tunc Dioscoridem tunc Plinium à Sextio Nigro ea mutuatum, nec Plinium Dioscoridis librum unquam legisse, ait vidisse.

Dod. Dodonæi Pompadour Latine in fol. *Dod. gal.* Eiusdem historia Gallica *Claf. Dod. Belg.* Eiusdem historia Belgica.

Rembertus Dodonæus Medicus Mechliniensis stirpium historiam Belgicè scripsit, quæ à Clusio Gallicè redditâ cum quibusdam additamentis prodit Antverpiæ 1559. ut superius diximus.

Anno 1552. edidit frugum historiam in 8. Latine; & paulo post Florum & purgantium historiam in 8. Eadem simul juncta in libros 30. divisa Antverpiæ Anno 1583. in fol. cum 1295. figuris. Hæc Historia denuo recūsa Belgicè cum ejusdem annotationibus prolixis, additis adhuc 36. novis figuris

Recensio operum.

ris, Anno 1608. & Latine similiter ab Aurora emaculata, paucis mutatis, & figuris quæ in Belgica editione habentur cum descriptione additis, Anno 1616. prodit.

Dodart. Description de quelques Plantes nouvelles. A Paris 1676. Librum hunc mihi nondum videre contigit.

D. Johannes Evelynus, Vir eruditissimus, Sylvam, seu tractatum de Arboribus, Londini edidit in fol. una cum aliis ad rem Botanica spectantibus.

Eph. Hortus Episcopi Byttenstensis in Bavaria, à Basilio Besslero Pharmacopœo Norimbergensi editus cum magnis figuris in æs incisus 1083. Norimbergæ 1612. In hoc opere exhibentur Synonyma tantum & descriptiones. In 4. partes secundum 4. anni tempestates dividitur: & singule partes iterum in tres subdividuntur secundum anni menses.

Ephem. German. Ephemerides medico-physicæ Germanicæ: sive Miscellanea curiosa medico-physica S. R. Imperii Academiæ naturæ curiosorum per Germaniam.

Alia Hif. Acta Hafniensia Medica & Philosophica à Th. Bartholino edita.

Emanuël Sverin. Florilegium Francofurti impressum fuit cum figuris & plantis novis, fol.

Ferrar. Joan. Baptista Forarius Senensis S. J. Scripsit Floram seu de Florum cultura libros 4. editos ultimo Amstelredami 1646. Continet hic liber figuras & descriptiones Plantarum aliquot novarum.

Joannes Praepos. Hispaniarum Regis medicus & Chirurgus aromatum, fructuum, & simplicium aliquot ex utraque India in Europam delatorum historiam Hispanicè scripsit. Israel Spachius medicus Argentiniensis edidit Argentiniæ 1610. 8.

Fuch. Fuchsius in Historia Latina in folio. Leonardus Fuchsius Germanus, Tubingensis, medicus, doctus & industrius Botanicus, Tractum edidit Historiam Latinam cum 516. figuris arborum, fructuum, & simplicium, Basilæ 1542. in fol. Hunc præceptorem suum Jo. Bauhinus appellat.

Flora D.Ræ. Lortini fol.

Cal. Claudius Galenus, Pergamenus Medicorum omnium post Hippocratem facili princeps.

Ger. Joan. Gerardi Historia plantarum Anglicæ cum figuris ipsis Tabernamontani, nonnullis etiam Lobelii, & insuper 16. novis additis. Londini 1597. in fol. Joannes Gerardus (referentia Johano in Præfat. ad Gerardum emaculatum) natus est Nantwich in comitat. Chæstriensi, unde Londinum venit, ubi Chirurgia operam dedit, in qua adeo profecit, ut magisterium in ea facultate adeptus sit. Linguarum medicarum aut nullam habuit peritiam. Hujus operis potissima pars & te adeptus sit. Linguarum medicarum aut nullam habuit peritiam. Hujus operis potissima pars & te adeptus sit. Linguarum medicarum aut nullam habuit peritiam. Hujus operis potissima pars & te adeptus sit.

Ger. emac. Gerardi Historia emaculata & aucta à doctissimo Viro Thoma Johnsono, cive & pharmacopœo Londinensi, quem ob insignem totius Medicinæ, sed præcipue Rei Botanice peritiam Academia Oxoniensis Doctoratus gradu & titulo meritisimè auxit. Opus hoc bis Londini impressum est, primo 1633. iterum 1636.

Gesn. Genuer. Gesn. in libro de hortis Germaniæ. *Gesn. ed.* in libello de col- lectione stirpium. *Gesn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gesn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gesn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gesn. cat. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gesn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gesn. cat. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gesn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gesn. cat. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gesn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gesn. cat. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gesn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gesn. cat. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gesn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gesn. cat. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gesn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gesn. cat. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gesn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gesn. cat. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gesn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gesn. cat. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gesn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gesn. cat. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gesn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gesn. cat. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gesn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gesn. cat. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gesn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gesn. cat. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gesn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gesn. cat. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gesn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gesn. cat. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gesn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gesn. cat. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gesn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gesn. cat. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gesn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gesn. cat. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gesn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gesn. cat. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gesn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gesn. cat. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gesn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gesn. cat. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gesn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gesn. cat. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gesn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gesn. cat. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gesn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gesn. cat. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gesn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gesn. cat. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gesn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gesn. cat. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gesn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gesn. cat. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gesn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gesn. cat. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gesn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Gesn. cat. in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium. *Gesn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Gesnerus Tigurinus, lectione stirpium.

Explicatio nominum &

Hort. Blaf. Hortus Blafenſis auctus, à R. Morifono editus Londini 1669. 8.
Catalogus variorum horticorum collegit, & unâ edidit S. Paulus. Hafniae 1653. 16.
Hort. Farnesianus cum figuris à Tobia Aldino, Romae fol.
C. Hofman. Calpari Hofmanni libri duo De Medicamentis Officialibus. Catalogum Aldor-
fienſem Jungermanni receſſit. Altorfii 1615. 4.

"J. B. Joannes Bauhinus, Calpari fratres, Duxis Wircembg. Archiatr. ingeniosiss admodum & eruditiss, summe fidei, infinite lectionis, limati & maturi judicii, in omnibus Botanicorum, tam Antiquorum quàm Recentiorum scriptis veratissimis, omni humaniori & leveriori literaturæ peritissimiffuditiſsimus, uno verbo Herbariorum Coryphaeus, prater opuscula quadam, v.g. Libellum de Plantis à Divis denominatis. Basilicæ 1598. h. Libellum de Abfinnii generibus. Montisbelgardici 1593. &c. Et De plantis circa Balneum Bollense nactentibus Catalogum, Pomorum figuris 60. & Pyrorum 40. additis cum Hilloria de Balneo Bollensi. Montisbelgardici 1598. 4. Præter hæc inquam Hilioriam Plantarum Universalẽ inchoavit, inque ædificanda exornandaque duxit auxiliũ communis laboratorum, verum non preventus opus illud imperfectum reliquit, quod recentiss & auctiss Commicus Galzerius M.D.CXIII. parr. in publico fecit Franciscus Lud. a Graffio, &c. Duxis Wircembg. &c. Opus omnino quæ hæctenus lucem videret absolutissimum, complectens quatuordecim fasci & observatione dignum vel apud Veteres vel apud Nostericos occurrit : unã cum synonymis, æquivalocis, succedaneis, &c. Summo studio cavet hic Auctor, ne species præter necessitatẽ multiplicaret, & ex una plures faceret, veritati adeò addictus, ut huys causâ non dubitet etiam *bene sinitia diverſas*. Multas in hoc opere species desiderantur ex his quæ proculdubio non omittitur Auctor si supervivisset & editioni præfuisse, quin potius alias plurimas addidisset, omniniquè ordinẽ & dispositiõnem in melius mutasse.

Imperat. Ferrantes Neapolitanus Pharmacopoeus evulgavit *Historia naturalis* lib. 28. cum figuris lapidum, corallorum, spongiarum, &c. plantarum verò & fructuum 33. Neapoli 1599. in fol. & Venetiis 1672. ab Ant. Ferri aucti.

Jo. Bod. Joannes Bodaeus à Stapel, medicus Amstelodamensis in Commentariis seu notis in Theophrasti historiam, Amstelodami editis, una cum Græco contextu 1644. in folio. Habentur in hoc opere tum vulgarium, tum rariorum plantarum icones permultæ.

Lac. Andreas Lacuna. Extant ejus Commentaria in Dioscoridem cum figuris Hispanica lingua conscripta. Salmanticae 1552. in fol.

Item Annotationes in Dioscoridem, in quibus Ruelli viri castigatur.
Lob. Lobelius in Observationibus aut Adversariis. *Lob. irr.* Idem in iconibus separatim editis
 Lobelius præter Adversariorum opus de quo superius diximus, edidit Plantarum seu Stirpium Histo-
 riam, quam etiam Stirpium Observationes inscribit, additis figuris 1476. Antverpiæ 1576. in
 fol.

Postea *Historiam plantarum seu Stirpium Belgicæ* edidit, in qua & *Adversaria* & *Observationes* complexus est, aliis insuper additis. Cum figuris 2116. quæ postea scorsim cussæ sunt Antverpiæ in forma longa.

Designavit insuper aliud magnum opus, cui titulus *Stirpium Illustrationes*. Verum mors illud interrupit. Hujus fragmentum aliquod diu post ejus mortem Londini impressum est.

Lobeliū, quantum memini, Jo. Bauhinus alicubi vagum & inanem jactatorem appellat: quam
centuram quamvis minus probem, observavi tamen Lobeliū in plantis describendis parum curio-
sū fuisse & memoriæ nimium filium saepius errasse, in locis praeteritū plantarum. Nam multas

pro indigenis Angliæ hæbet, quas nemo præter ipsum in Angliâ sponte nalcntes obleravit, qual- que in locis ab illo designatis frustra requiſiveris : imò nec alibi fortè in rerum natura. Exemplo ſit *Lycopſis* altera Anglica, & *Nymphæa* lutea, necnon alba minor.

Lon. Adamus Lonicerus: Is Herbarium Eucharii Roslin, sui in Officio Francofurti antecessoris Germanicè scriptum quarto auxit, quod postremò anno 1569. prodit: postmodum remoto Eucharii nomine suum præfixit, & cum figuris 833. circiter Anno 1582. dedit Francofurti.

Lugd. Historia generalis plantarum lib. 18. à Dalechampio inchoata, per Joan. Molinaum collecta & edita, qui nomen suum non adposuit. Lugduni Anno 1587. excusa est. In hac figura 2686. proponuntur; verum circiter 400. bis tervè repetuntur.

D. Marcellus Malpighius, Vir sagacissimus, & D. Nehemiah Grew ediderunt Anatomiam plantarum summo cum applausu. Utraque Londini impressa fol.

Matth. Petrus Andreas Matthiolus. Hujus Commentaria Italica cum 957. magnis figuris, 1568. Veneris edita: Ejusdem Italica cum parvis figuris 1562. De ejusdem editione Germanica Camerariana, & Latina à C. Bauhino emaculata superius diximus, deque Epitome.

Ejusdem Epistolæ cura Commentariis Francofurti editæ sunt cum Apologia in Amatam Lusitanum. Lobelio aliisque magnam incurrit reprehensionem.

Magn. Petrus Magnol Montspeliensis Medicinæ Doctor, Botanicus insignis edidit Catalogum Plantarum circa Montpelium nascentium, titulo Botanici Montpeliensis Lugduni 1676. 8. in quo & obscura multa illustravit, & novarum aliquot Plantarum icones & descriptiones dedit.

Marggrav. Georgius Marggravius de Liebstad, Milnicus Germanus scripsit Historiæ rerum naturalium Bræiliæ libros octo : quorum tres priores agunt de Plantis. Amstelodami 1648. in fol.

renill. Electoris Brandenburgici Confiliarius & Archiater edidit Indicem Nominum Plantarum Universalẽ multilinguem, cum Pugillo rariorum Plantarum & figuris aliquot in æ incis. Berolini 1683. in fol.

Morif. prælod. Morifoni Prælua Botanica. *Morif. Hift.* Morifoni Hiftoria plantarum Universalis. Robertus Morifonus Aberdonenfis Scotus M. D. Botanices Profeflor Oxoniensis, & Horti Medici Præfectus edidit Hortum Blafenfem auctum, unâ cum Plantarum inibi contentarum nemi-

Recensio operum.

ni huc usque scriptarum brevi & succincta delineatione, Hallucinationibus quas vocat C. Bauhini in Pinace & Jo. Bauhini in Historia, aliisque nonnullis, Praedictorum Botanicoꝝ titulo. Londini 1669. 8.

Item, *Plantarum Umbelliferarum Distributionem novam*, per Tabulas Cognationis & Affinitatis, Oxonii 1672. in fol.

Item, Historiæ Plantarum Universalis Oxoniensis Partem secundam Oxoni 1688. in folio.

Hic quando intra suos limites se conquisit, et Catalogi Historiarum compendiosius, notis
characteristicis indagandis, Botanicorum in Dispositione speculandi erroribus ite, ut loqui, animal
lucinationibus detegendis corrigendisque operam dedit, laudem ferit. Verum cum sibi non
nil placeret sique plenus alios etiam se doctores contemneret, majora viribus aggredi, et Planta
rum Historiam Universalem conficere ausus, nec famae suae consuluit, nec multorum expectatione
satisfecit.

Munting. Abrahamus Muntingius M. D. & in patria Academiæ
for, edidit librum de vera herba Britannica cum Appendice de speciebus Aloes, Amsterodami 1681.
Historiam etiam plantarum Belgicæ edidit An. 1672. 4.
Londini edita 1680. 8.

P. B. Phytologia Britannica Londini edita 1650. 8.
P. Renalm. Paulus Renalmus Blaesensis specimen Historiæ plantarum cum figuris 43. typ

Park. Parkinsonus in Theatro Botanico. *Park. parad.* Parkinsonus in Paradiso terrestri. J.
Anno 1629. edidit Paradisum suam te

restrem Anglicè, in qua florum omnium historiam, quin & Arborum fructiferarum, oleum & fructum elegantiorum quæ in hortis aluntur historiam latè persequitur.

Poſtea Anno 1640. emitit Theatrum luum botanicum, iuxta ſequentem
planctus exceptis Paradifi terreſtri compenſibus completens, in quo novâ Methodo uſus, plantarum vires & facultates præcipue in varias Claſſes diſtribuit. Continet hoc opus plures ipſius quam quævis alia que hæcenus extat. Hiſtoria. In perſpectu C. Bauhini veſtigii inſiſtit: multam tamen ſpecies addit ex Alpini Exoticis, Cornuti Canadaniſium hiſtoriæ aliſque. Ex altera etiam

parte per oblivionem aut festinationem multas omittit, aliquas velut vaporibus sulphureis suffusas. Cuius Plinius Secundus, Vixit temporibus Vespasiani. Plurima scripsit quae injuria temporis, dum incendii causas rimaretur interit, Anno Dom. 79. in quibus multa habet de plantis earumque

porum intercederunt: Superiunt de Historia mundi no. 3, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844

posteriorem fuisse demonstrat in Praefat. ad Homonymia Etyes Latina: Nos communis est
no quem erga omnes etiam sui seculi scriptores & etiamnum viventes, quos expressè nominat; à
per ostendit, tot ab alio aliquo suffuratum esse quot cum Dioscoride communia habet, nulla
ostendit, tot ab alio aliquo suffuratum esse quot cum Dioscoride communia habet, nulla

cipuè Sextio Nigro mutatum esse. Plura in hanc rem vide apud Salmasium Præfationis et pag. 55. & sequentibus.

Pen. Jo. Pona pharmacopœus Veronenfis simplicium in monte Balno nascentium Ca- gum scripsit, & nonnullarum descriptiones cum figuris 16. addidit. Clusius suæ Historiæ rario-

Idem auctiorem dedit, & nonnullarum stirpium ab Honorio Belli in Creta observatarum de-
pictiones cum figuris 38. addidit. Basileæ 1608. 4.

Idem auctus cum plurimis aliis exornatus, structissimo acceptis, fig. 91. additis à Filio Francisco Pona M. D. in linguam Italianam translatum Venetiis, 1617. in 4. prodit.

Leonard. Rauwolfius, Med. Augustanus in peregrinatione sua in Orientem plurimas plantas

Ruel. Joan. Ruellius Dioscoridem Latine vertit: De natura stirpium libros tres scripsit. Ba
1537. in fol. — G. — Schwanckfeldius scripsit Catalogum Stirpium & fossilium Silesia. I

1601. 4. *Schrod.* Joannis Schroderi Pharmacopœia Medico-Chymica sœpius impressa.
Schrod. Joannis Schrodii Prodomus Historiæ naturalis Scotiæ. Edinburgi 1684.

Sibbald. Prod. Roberti Sibbaldi Prodromus Florae Nidivae
Tab. Jacobi Theodori Tabernamontani historia Germanica tribus partibus edita cum figuris
 Francofurti 1588. in fol. *Tab. Jacobi Theodori* Tabernamontani historia plantarum descriptionibus & figuris & medicamentis pluribus

C. Bauhino anno 1613. in fol.
Ejusdem icones cum nudo nomine Latino & Germanico Francofurti 1590. in longa form.

Thal. Joannis Thalii Medici Northufani Sylva Hircynia five Catalogus plantarum in montibus & locis vicinis sponte nascentium cum plurimarum descriptionibus; cum Camerarii horto, 9.

additis, editus Francofurti 1588. 4.
Theophr. & Theophr. Hist. Theophrastus Eresius Aristotelis in Schola successor. Vixit c.
322. annis ante Christum natum. Scripsit De Historia Plantarum libros 10, quorum novem
6. voluminum ad manus nostras pervenerunt.

(a)

Terminorum quorundam &

Capitulum est quod constat ex pluribus floribus & staminibus arte in globum aut circulum five disci figuram congestis, ut in Cyano, Scabiosa, Jacca, Cardus, &c.

Capitulae plantae nobis in hoc opere dicuntur, quantum flores ex flocculis, etiam marginalibus, fistulosis componuntur, quoniam calyx eorum squamosus in ventrem plerumque extumescit grandiculis & subrotundum: cuiusmodi sunt *Jacca, Carduus, Centaureum, &c.*

Capreolus, est pars quadam auxiliari, filamentum aut funiculi emulus, cinctum in modum contortum, quia planta quavis vicinis stirpibus alivis stipibus se implicans, in altum emittitur. Angl. *A claspre or tendrel.* Huiusmodi cernitur in Vitis & Leguminibus.

Caro in Phytologia substantiam illam molliorem fructuum succulentorum notat, quam alias pulpa vocamus, ut pulpa fve caro Castae, caro Prunorum, &c. *Schrod.*

Catulus apud recentiores Botanicos idem sonat quod Julus aut nucamentum, ut catuli Salicis aut Juglandis, id est Juli. *A palm of Catulim.*

Caulis est quod supra terram simplex assurgit, unde folia frondisque seu ramifculi emittant: vel, desinente Jungio, est pars herbae superna, ita in altitudinem exporrecta, ut anteriora & posterioribus, vel dextra & sinistris non differant. In arboribus & frutibus *caules*, in frumentis *culmi* appellantur. *The stalk of any herb*; *The stem of a tree*, *or body of a tree.*

Cicci & *ciccom*, membrana tenuis acinos in Malo Punico discernimus. Hinc proverbialis locutio *Ciccom non interduim*, id est non curo, perinde nihil est.

Clavicula idem quod Capreolus. *A claspre or tendrel.*

Coma vel plantarum summitates vel arborum frondes.

Coma in Phytologia dicitur fructus ex compactis lignorum squamarum five compositus, con figuram emulus, hoc est, a lata & circulari basi in mucronem desinens, qualis est *Pini, Alneti, &c.* Anglice. *A cone or elong.*

Cor five coraculum feminis est portuncula feminis unde tum radix, tum germen emittitur.

Cortex, exterior arboris quasi crusta, *The bark of a tree or other plant.* Interior tunica ipsi ligno adhaerens *Liber* dicitur. *Cortex* autem a *corium* & *rego*, quia quasi corium tegit, ut *Hidionis tunicae*, &c.

Corymbus in genere significat quodvis summum. Nam prima notio *is* *capitulae* est in capite Vegetum Articulorum tutulus seu meta suggestus capillorum, autore Scaligero. Verum apud plantarum scriptores Corymbi proprie Hederae racemi appellantur. Plin. lib. 16. cap. 34.

In descriptione Hederae ponit, *Racemi in orbem circumacti qui vocantur Corymbi.*

Corymbi nomen extendit Jungio ad significandum extremum caulis, ita subulvum, & floribus aut fructibus oulsum, ut sphaerica figura inde oritur, ut in *Sambuco aquatica, Cepa, Porro, &c.* Alii Umbelle synonymum faciunt.

Corymbi etiam alias sumitur apud recentiores Botanicos pro flore composito discoidi, qui in pappo non resolvitur: qualis in *Chrysanthemo, Bellide, Chrysocome, &c.* cernitur: Nam huiusmodi flores in latum extenti umbellam seu corymbum quodammodo emulantur.

Croci idem sunt quod apices. Est enim Crocus nihil aliud quam apex croci herbae floris flammis incumbens.

Culmus, frumentum (aut etiam Graminis) calamus a radice ad spicam, *The blade of any corn or grass.*

Cyma, *c*, & *Cyma*, *atis*, *q*, *uince*, id est, partus novellus qui prima germinatione producit, est ipsorum caulium delicatior teneriorque cauliculus, & dicitur praecipue de Brassica: verum & in genere Cyma sunt cauliculi teneriores delicatiorisque scaporum, quos a prima sectione praestant: imo Cyma apud Botanicos adhuc latius sumuntur pro summatibus quorumcumque herbarum.

Cymos, hos mali Punice latvae: sed & hic quoque Balsanum Officinis dicitur, quibus Cymini appellatio incognita est.

D.

Dactylus, Palmula, caryotis, Palmae arboris fructus, a digitis similitudine fidectus. *A Date.* *Digitatum* folium nobis cum Jungio dicitur, in quo plures laciniae seu plura simplicia folia quasi ad unum petioli punctum five terminum aptata sunt, ut in *Pentaphyllo, Lupino, Cammelle, Vitis, Trifolii, Fragaria, &c.*

Difcus est media pars floris compositi ex compositis & confertis flocculis ita ut unam quasi apparentem superficiem constituent, ut in Caldia, Flore Solis, &c. a similitudine disci cuius figura plana erat ac rotunda, ut ex veteri statua apparet. Hinc Sol Graecis Difcus appellatur. Erat autem Difcus moles aliqua & plumbo aliove metallo quam jacentes adhaerere inter se decerabant.

E.

Echinus, asperum & spinosum Castaneae operculum, & in genere quicquid numerosa congerie aculeorum stipatur, five regmen, five caput, five cacumen fuerit, a similitudine Echini animalis. *A Bur, or any prickly fruit.*

Emplastratio, *Budding* of inoculating, cuius descriptionem vide Lib. 1. cap. 19.

F.

Fibrae sunt veluti stamina rebus nonnullis intertextae, v. g. ligno, foliis, &c. sic fibras ligneas vocamus corpora seu filamenta in longum extensa, ex quibus maximam partem lignum componitur, vel lib. 1. cap. 8. Item fibrae dicuntur minutissimae & extremae radicales.

Flos est pars plantae tenuior, colore vel figura, vel utroque insignis, fructus praevia, eique plurimum coherens, & tenello regendo fovendique inserviens, quae postquam explicatur brevi aut desiccat aut marcescit. Flos simplex & compositus seu aggregatus, uniformis & dissiformis, discoides, radiatus, &c. fuit vide Lib. 1. cap. 11. pag. 18, 19.

Folium, desinente Jungio, est quod a sede cui adhaeret ita in longitudinem & latitudinem extenditur, ut tertie dimensionis termini inter se differant, hoc est, superficies folii interna seu superior caulem respiciens ab externa seu inferiore.

Folia

Vocum generalium Explicatio.

Folia differentias, quidque per folium digitatum, pennatum & triangulatum intelligimus vide Lib. 1. cap. 9. p. 13.

Folliculus, est theca tenuis cujus granum, vel semen continet involutum. *A husk or cob.*

Fra Varoni quod in summa spica matura minus est quam granum.

Frutatum petalum seu floris folium nobis dicitur quod in extremum latius & non raro recta linea terminatum desinit, ut in *Calendula* & similibus; cui opponitur Cuspidatum, in angulum desinens, quale in *Parmica Aultrica Clus*, & Flore Solis cernitur.

Fructus sunt grandiores illi ac succulenti plantarum fetus, seminum receptacula, ut *Poma, Pyra, Pruna, &c.* a fruendo, sed & latius extenditur nomen fructus ad omnem agrorum proventum. Jungio fructus dicitur pars plantae annua, flori coherens & succulenti, cui ubi maturaverit, id est, ad perfectionem suam pervenerit, sponte a planta abscedit, & terra aliavocommoda surrice excepta, nova plantae si initium. Angl. *The fruit.* Sunt ergo fructus, vel Pericarpia integra cum seminibus contentis, vel Semina sola in his quibus pericarpium deest.

Frugi, quicquid de terra proventi in alimoniae cedit. Errant ergo qui discriminant legumina a frugibus.

Frumenta five frumentacea Botanici dicuntur quaecumque geniculato culmo & arundinaceis foliis constant, semenque pulvis aut panisficio aptum in spicis aut jubis producent, ut *Triticum, Hordeum, Avelum, Panicum, &c.* Frumentum enim duo sunt summa genera, Frumentum graecum & Legumina. Ceterum & Ficium gratae & Legumina. Frumenta dicta sunt Plinio illa ex quibus Frumenta dicta sunt Plinio.

Fruites, desinente Bodao a Scapel, est stirps inter lignosas altitudine ac crassitudine mediocres, cui per superficie stipes perennis, natura multiplex, quique facile in naturam aliorum stolonum abscissione transcedit. *A shrub.*

Fundus plantae [*subradix*] Jungio est limes communis in quo radix & pars superna cohaerent.

G.

Gemma in Phytologia idem est quod Oculi. Anglice *A bud.* Id quod in arboribus tumescit cum parere incipiunt. Gemmae pleniores descriptionem vide Lib. 1. cap. 8. p. 12.

Geniculatum est nodus quidam herbarum in caulo.

Glans dicitur quod cortice constat crustoso unico tantum semen continente, cuius pars posterior, quae arbori adhaeret, calyce proximo cooperitur, parte superiore nuda. *Spigel. fig.* Rectius Glans dicitur ipse fructus calyce contentus.

Glema, urticulus, folliculus grani five involucreum seminum in frumentis, a glubendo, quod eo folliculo deglubitur granum. *The husk or chaff of corn or grass.*

Granum proprie semen frugum dicitur, inde generalius quicquid minutum est, & similitudinem aliquam habet cum grano frumenti.

Gummi est succus plantae concretus, qui in aqua facile dissolvitur, in igne non liquefit, nec flammam concipit, sed duntaxat crepitat; cuius generis sunt *Gummi Arabicum, Gummi Ceraif, &c.*

H.

Herba (desiniente Bodao a Scapel ex Antiquorum sententia) est stirps cuius superficies est ex foliis tantum, vel etiam ex caule sed illo annuo, carnosio & qui stertus durare nequit, lignosiusque non est nisi cum exaruerit. In praxi medica pro foliis folis, uplurimum usurpatur.

I.

Interodium est intervallum inter bina genicula, quale in culmis & arundinibus cernitur. *The space between two joints.*

Juba in Phytologia est arundinacea coma laxa effusa, qualis in Milio est.

Julus, nucamentum, quod in Corylo, Juglandis, &c. velut praelongus vermiculus dependet, & nihil aliud esse videtur quam florum staminorum series. *A Catkin*, and in *Widolus* a *Palini*, Salicem Julii a Juglandis, &c. diversis sunt; nam in ferilibus plantis numerosis vasculis femininis constant.

Jussio lasciviosa sentia est quipsimod applicatio fureali fve gemmae ad truncum ramumve, vel suum vel alienum, ut tandem amittantur, & coalescant: & multas species seu nodos sub se complectitur. Angl. *Grafting.*

L.

Lachryma est humor est plantis, tum sponte effusus (five in concretae v. g. in oleum, resinas, gummi, five non) tum fide incisione emanans. *Schrod.* Spigellus chrynam ex conculingit a succo, quod liquor qui ex conculula herba exprimitur aut elicitur succus vocatur, qui vero vel sponte, vel incisione manat *Lachryma.*

Lacina est portio folii inter duas fissuras (fissura est profundior fissura) inclusa. *A Jag.*

Lange in Phytologia est mollis foliorum aut fructuum lana, ut Cydoniorum, &c. *Jun.* vel (ut Schrodus definit) filamenta tenella cuticulae extime instar pilorum aut lane adnascens. *Dowen.*

Legumen, legumentum, quicquid ex terra satis in siliqua nascitur, ut Faba, Pisum, Cicor, Lens; a legendo, teste Varrone, quoniam id non secatur sed legitur manu velendo. *Pulse.* Nos in hoc opere leguminibus accensum herbas omnes quae florem producent papilionaceum.

Liber, interior tunica arboris ipsi ligno adhaerens. *Jun.* Interior Liber adhuc dicitur, in quo scribitur ex quocumque fiat materia, quia ante reptum chartae vel membranae vel de libris arborum volumina compaginabantur. *The innermost bark of a tree.*

Loculamentum est camera quadam seclusa & distincta in seminum vasculis, uti videre est in capitulis Papaverum. *Jun. a Cell.*

Locusta in Phytologia sunt Avenaceae glume singulares cum seminibus ex longis filis dependentes, ob quam similitudinem cum locustis dictae. Extenditur hoc nomen ad Graminum paniculatarum grana glutinis involuta significanda.

M

Terminorum Explicatio.

miliens faciem à Solo arcent. In Umbelliferis enim funius caulis, summiq; ramuli in plures ab eodem puncto ortos radios dividuntur, singuli radii iidem in plures pediculos qui flores sustinent.

Umbilicus, i. quod in Foris vel prominet, vel reconducitur ab adterla pediculi parte. 2. media pars floris unde stylus & stamini emergunt.

Unguis pars ima folii Rosæ albidæ. Extenditur etiam ad florum aliorum petala.

Uniformem florem dicimus cuius anterior pars posteriori & dextra sinistra similis est. Vide lib. i. cap. 11. pag. 18.

Velos, Ponti medium, in quo cuo loculo latent semina. *Scribon*.

Uranum, quod in infima spica ad culmum stramentum est minus quam granum.

Utriusq; sunt seminum in frugibus involucri & operimenti, quæ trita & cribro excussa Glumæ sive Acis dicuntur.

A litera Plantæ alicui præfixa indicat speciem illam in ANGLIA sponte nasci. Verum nota illa per incuriam aut oblivionem fere nostram, seu Operarum non omnibus Angliæ indigenis præfigitur, sed in multis omittitur, quarum idcirco Catalogum dabimus.

A <i>Urtica marina</i> seu Fungus auricularis Cef. que nihil aliud est quam Fucus marinus Gallo-pavonis pennas referens C.B.	292.
<i>Spongia ramosa</i> C.B.	291.
<i>Spongia ramosa</i> fluvialis Newtoni.	291.
<i>Fungus minimus pediculo longo tenuissimè lactescens</i>	292.
<i>Muscus denticulatus minor</i> C.B.	293.
<i>Muscus cristæ</i> aut lichenæ modo arboribus adhaesens cinereus.	294.
<i>Muscus clavatus</i> sive <i>Lycopodium</i> Ger. Park.	295.
<i>Muscus clavatus folius Coprosi</i> C.B.	296.
<i>Muscus terrestris repens clavus singularibus foliis erectis</i>	297.
<i>Muscus erectus Abietiformis</i> .	298.
<i>Muscus terrestris erectus polyspermos</i>	299.
<i>Muscus terrestris latioribus foliis major seu vulgaris</i> .	300.
<i>Muscus terrestris vulgaris minor Adiantæ auri capitulo.</i>	301.
<i>Muscus palustris terrestris similis</i> .	302.
<i>Muscus aquaticus terrestris similis sed major</i> .	303.
<i>Polytrichum aureum medium</i> .	304.
<i>Polytrichum aureum minus</i> .	305.
<i>Adiantum aureum humilis, foliis latis subrotundis</i> .	306.
<i>Muscus palustris Adiantæ auri affinis, &c.</i>	307.
<i>Lichen minimus foliolis laciniatis</i> .	308.
<i>Ophoglossum J.B.</i>	309.
<i>Linaria minor</i> Ger.	310.
<i>Xanthium sive Lappa minor J.B.</i>	311.
<i>Lappulum pulchrum Bononiense sinuatum</i> .	312.
<i>Millefolium aquaticum pennatum spicatum</i> .	313.
<i>Millefolium aquat. cornutum</i> .	314.
<i>Sonchus arborescens alter</i> .	315.
<i>Heracium minimum Clusii</i> .	316.
<i>Lampyris Dodonæi</i> .	317.
<i>Helianthus seu Enula campana</i> .	318.
<i>Virga aurea</i> .	319.
<i>Carolina sylvestris</i> .	320.
<i>Senecio luteus viscidus major odoratus</i> .	321.
<i>Conyza major vulgaris</i> .	322.
<i>Eupatorium cannabinum</i> .	323.
<i>Fœca nigra</i> .	324.
<i>Eupatorium cannabinum femina</i> .	325.
<i>Linaria adulterina</i> .	326.
<i>Pimpinella sylvestris Ger.</i>	327.
<i>Sium majus latifolium</i> .	328.
<i>Caucalis nodosa echinata semine</i> .	329.
<i>Clinopodium majus Park.</i>	330.
<i>Scorodonia sive Salvia agreßis</i> .	331.
<i>Corryphylota Alpina Chamaedryos foliis i.e. Teucrium Alpium Cisti flore</i> .	332.
<i>Pentaptychium Alpinum splendens aureo flore</i> .	333.
<i>Sagittaria seu Sagittaria</i> .	334.
<i>Asparagus palustris</i> .	335.
<i>Helleb. niger borensis flore viridi</i> .	336.
<i>Helleborus maximus Ger.</i>	337.
<i>Antirrhinum angustifolium sylvestre</i> .	338.
<i>Scrophularia aquatica major</i> .	339.
<i>Alliaria</i> .	340.
<i>Thlaspi folius Globulariæ</i> .	341.
<i>Bursa pastora</i> .	342.
<i>Brassica marina monospermos</i> .	343.
<i>Erica marina Ger.</i>	344.
<i>Glossum sativum</i> .	345.
<i>Carotopus Ruellii</i> .	346.
<i>Papaver spontaneum sylvestre</i> .	347.
<i>Papum vulgare, parvum, album, arvense J.B.</i>	348.
<i>Papum arvense flore Rosso, fructu fusco, aut ex cinereo nigricante</i> .	349.
<i>Lathyrus sylvestris Dod.</i>	350.
<i>Apocia Park.</i>	351.
<i>Vicia maxima dactyloctenium</i> .	352.
<i>Vicia sylvestris sive Cracca major Ger.</i>	353.
<i>Lens J.B.</i>	354.
<i>Faba minor sive equina C.B.</i>	355.
<i>Glycyrrhiza vulgaris Ger. emac.</i>	356.
<i>Catanance leguminosa quorundam</i> .	357.
<i>Trifolium aspine Quadrifolium phæum Lebelii</i> .	358.
<i>Trifolium fragiferum Ger. emac.</i>	359.

Alitericus præfixus denotat plantam nobis nondum conspectam.

INDEX.

I N D E X.

A <i>Brotaum femina</i>	338, 359, 360. maj. 371	<i>Balsamita vicia, sive Cofus hortorum</i>	363
<i>Alphium</i>	366, &c. ad 370	<i>Balsamita femina, sive Ageratum</i>	364
<i>Alnus i. e. Althea luca</i>	699	<i>Banque</i>	369
<i>Acotium</i>	976, 977	<i>Barba capre i. e. Ulmaria major</i>	809
<i>Acacia</i>	314, 315	<i>Barborea i. e. Nysurium hybernium</i>	332
<i>Acanthium</i>	181	<i>Barbana i. e. Xanthium seu Lappa minor. 165. major</i>	332
<i>Acer</i>	345, 346, 347	<i>Bacabunga i. e. Anagallis aquatica</i>	852
<i>Acerella i. e. Trifolium acerisum.</i>	353	<i>Bella donna i. e. Solanum lethale</i>	679
<i>Achillea i. e. Millefolium</i>	700, 701, &c. ad 705	<i>Bella minor 349. major</i>	331
<i>Acinus seu Clinopodium</i>	661	<i>Belvedere Italianum</i>	210
<i>Aconium</i>	146, 152, 153	<i>Beta</i>	204
<i>Acosmium racemosum i. e. Christophoriana</i>	147	<i>Betonica</i>	330
<i>Althea Plinii præcedens idem est.</i>	122	<i>Bifingula i. e. Hypoglossum</i>	669
<i>Althæum album</i>	122	<i>Bimalva i. e. Althea</i>	601
<i>nigrum</i>	122	<i>Bistorta</i>	186, 187
<i>aureum</i>	122	<i>Blitum 200. Sylvestre</i>	196, 197, &c.
<i>Adonis</i>	585	<i>Bulbocochi i. e. Viola lunaris</i>	787
<i>Adonidæ</i>	585	<i>Bulbocochi</i>	91
<i>Adonidæ seu Herba viva mimosa</i>	543	<i>Bonus Henricus</i>	195
<i>Adonis</i>	107	<i>Borago</i>	492
<i>Agrostis</i>	364	<i>Boragin</i>	196
<i>Agrimonie seu Eupatorium Græcorum</i>	399, 400	<i>Brassica</i>	794, 795, &c.
<i>Aizoon i. e. Scempervivum</i>	687, 688	<i>Britannica Antiquarium</i>	172
<i>Aletris</i>	604, 605	<i>Byonia alba 659. nigra</i>	660
<i>Alchemilla</i>	208, 209	<i>Brunella seu Prunella</i>	332
<i>Alcyonium</i>	82	<i>Bugula</i>	375
<i>Alethodryos i. e. Crista galli</i>	769, 770, 771	<i>Buglossum</i>	492, 494
<i>Alga</i>	70, 71, &c.	<i>Bulbocochium 451. Dodonæi</i>	440
<i>Alga Dischoridia</i>	788	<i>Buphthalmum 451. Dodonæi</i>	396
<i>Galen</i>	337	<i>Bupleurum seu Auricula leporis</i>	473
<i>Althea i. e. Solanum halicacabum</i>	681	<i>Burfi-pagura</i>	189
<i>Althæa</i>	792	<i>Caac Balsilembus</i>	979
<i>Althæa</i>	847, 848	<i>Cactalia</i>	291
<i>Althæa puria</i>	601, 602, 603	<i>Cactaria</i>	434
<i>Althæa</i>	337, &c. ad 340	<i>Cacabulum Plinii i. e. Althea baccifera</i>	568, 569
<i>Anacardus i. e. Majorana</i>	201, 202, 203	<i>Calamagrostis</i>	317
<i>Anemone</i>	164	<i>Calceitrapa i. e. Cardium stellatum</i>	307
<i>Anemone</i>	454	<i>Calendula Callosa</i>	337
<i>Anemone</i>	852	<i>Callosa palustris</i>	710
<i>Anagallis aquatica</i>	496, 497	<i>Camelina Dod. Myagri species</i>	811
<i>Anagallis</i>	66	<i>Campanula</i>	721, 722 & seq. ad 747
<i>Anthrax</i>	624, &c. ad 633	<i>Camphorata</i>	210
<i>Anthrax</i>	415	<i>Capitell 138. Spuria Lemii species</i>	361
<i>Anthrax</i>	434, 435	<i>Capitell Veneris, i. e. Adiantum verum</i>	157
<i>Anthrax</i>	926	<i>Capitellum seu Piper Indicum</i>	676, 677, &c.
<i>Anthrax</i>	449	<i>Caput gallinaceum i. e. Onobrychis</i>	814, 815, 816
<i>Anthrax</i>	957, 958, 959	<i>Cardamine</i>	561
<i>Anthrax</i>	922	<i>Cardaria</i>	308. & seq. ad 317
<i>Anthrax</i>	705	<i>Cardus chrysanthemum 257. benedictus 303. varie species</i>	606, 607
<i>Anthrax</i>	61	<i>Caryophyllata</i>	288
<i>Anthrax</i>	760, 761	<i>Carlinia</i>	302, 303
<i>Anthrax</i>	889	<i>Catananthum i. e. Unicus sativus</i>	446
<i>Anthrax</i>	870, 871	<i>Carum</i>	921
<i>Anthrax</i>	447, 448, 449	<i>Catanance</i>	866
<i>Anthrax</i>	705, 706	<i>Catagaria. Tithymalis species</i>	411, 412, 466, 467
<i>Anthrax</i>	918, 919	<i>Caulis</i>	329, 330
<i>Anthrax</i>	902	<i>Ceanothum majus</i>	506, 507
<i>Anthrax</i>	851, 852	<i>Cerimbe</i>	139
<i>Anthrax</i>	761, &c. ad 764	<i>Ceterach i. e. Scolopendria</i>	989
<i>Anthrax</i>	617	<i>Chamaecyparissus</i>	430
<i>Anthrax</i>	207	<i>Chamaecyparissus</i>	358, 359, 360
<i>Anthrax</i>	683	<i>Chamaecyparissus</i>	301, &c. 314
<i>Anthrax</i>	483	<i>Chamaecyparissus</i>	333
<i>Anthrax</i>	139	<i>Chamaecyparissus</i>	653
<i>Anthrax</i>	266, &c. ad 273	<i>Chamaecyparissus</i>	880
<i>Anthrax</i>	928, 935, 936, &c.	<i>Chamaecyparissus</i>	651
<i>Anthrax</i>	304	<i>Chamaecyparissus</i>	373, 374
<i>Anthrax</i>	191, &c. ad 195	<i>Chamaecyparissus</i>	838
<i>Anthrax</i>	106	<i>Chamaecyparissus</i>	379
<i>Anthrax</i>	478	<i>Chamaecyparissus</i>	577
<i>Anthrax</i>	304	<i>Chamaecyparissus</i>	227, 228
<i>Anthrax</i>	106	<i>Chamaecyparissus</i>	336, &c. ad 342
<i>Anthrax</i>	191, &c. ad 195	<i>Chamaecyparissus</i>	661
<i>Anthrax</i>	473	<i>Chamaecyparissus</i>	321, 322
<i>Anthrax</i>	292	<i>Chamaecyparissus</i>	917
<i>Anthrax</i>	371	<i>Chamaecyparissus</i>	251
<i>Anthrax</i>	647	<i>Chamaecyparissus</i>	Citrus

I N D E X.

<i>Centa</i>	450	<i>Avicenna</i> i. e. <i>Eupatorium cannabinum</i> mas	
<i>Centa</i>	429, 451	<i>Euphorbia</i>	360
<i>Centa</i>	299, 300	<i>Euphorbia</i>	771, 772, 773
<i>Centa</i>	286	<i>Euphorbia</i>	872
<i>Centa</i>	401		
<i>Centa</i>	305		
<i>Centa</i>	443		
<i>Centa</i>	620, 621, 622		
<i>Centa</i>	302, 303		
<i>Centa</i>	832, 833		
<i>Centa</i>	612		
<i>Centa</i>	923, 924, 925		
<i>Centa</i>	118		
<i>Centa</i>	304, 305		
<i>Centa</i>	375		
<i>Centa</i>	707, 708, 709		
<i>Centa</i>	722, 723, 724, &c.		
<i>Centa</i>	261, 262, &c.		
<i>Centa</i>	65, 67		
<i>Centa</i>	61, 62		
<i>Centa</i>	470		
<i>Centa</i>	883		
<i>Centa</i>	879, 880, &c.		
<i>Centa</i>	925		
<i>Centa</i>	843		
<i>Centa</i>	682		
<i>Centa</i>	363		
<i>Centa</i>	335		
<i>Centa</i>	689, 690		
<i>Centa</i>	772		
<i>Centa</i>	769, 770, &c.		
<i>Centa</i>	981		
<i>Centa</i>	456		
<i>Centa</i>	879, 880		
<i>Centa</i>	331		
<i>Centa</i>	647		
<i>Centa</i>	638		
<i>Centa</i>	433		
<i>Centa</i>	321, 322		
<i>Centa</i>	759		
<i>Centa</i>	163		
<i>Centa</i>	489, 490		
<i>Centa</i>	970, 971, &c.		
<i>Centa</i>	460		
<i>Centa</i>	707, &c.		
<i>Centa</i>	245, 246, 247		
<i>Centa</i>	784, 785		
<i>Centa</i>	537		
<i>Centa</i>	767, 768		
<i>Centa</i>	381, 382		
<i>Centa</i>	274, 275, &c.		
<i>Centa</i>	821		
<i>Centa</i>	373		
<i>Centa</i>	344		
<i>Centa</i>	446		
<i>Centa</i>	151		
<i>Centa</i>	152		
<i>Centa</i>	631		
<i>Centa</i>	982		
<i>Centa</i>	504		
<i>Centa</i>	410		
<i>Centa</i>	759		
<i>Centa</i>	457		
<i>Centa</i>	697, 698		
<i>Centa</i>	254		
<i>Centa</i>	127, 128		
<i>Centa</i>	596		
<i>Centa</i>	290, 291		
<i>Centa</i>	384, 385, &c.		
<i>Centa</i>	810, 811, &c.		
<i>Centa</i>	478		
<i>Centa</i>	806, 807		
<i>Centa</i>	359, 400		
<i>Centa</i>	364		

<i>Labrum Veneri</i> i. e. <i>Dipacus</i>	381, 382	<i>Olusatrum</i> , <i>Hippocistum</i>	436, 437
<i>Latina agnata</i> , <i>Valeriana</i>	377	<i>Onobrychis</i>	913, 926, 927, &c.
<i>Latina</i>	370	<i>Ononis</i> five <i>Ononis</i>	126
<i>Latina</i>	221, 222, &c.	<i>Ophiolepis</i>	413
<i>Latina</i>	948, 949	<i>Ophiolepis</i>	539, 540
<i>Latina</i>	559, &c. ad 562	<i>Ophiolepis</i>	931, 932
<i>Latina</i>	156	<i>Ophiolepis</i>	915
<i>Latina</i>	332	<i>Ophiolepis</i>	810
<i>Latina</i>	165	<i>Ophiolepis</i>	151
<i>Latina</i>	435	<i>Ophiolepis</i>	173
<i>Latina</i>	893, &c.	<i>Ophiolepis</i>	169
<i>Latina</i>	866	<i>Ophiolepis</i>	693, 694, 695
<i>Latina</i>	512	<i>Ophiolepis</i>	447
<i>Latina</i>	663	<i>Ophiolepis</i>	417
<i>Latina</i>	924, 925	<i>Ophiolepis</i>	833, 834, &c. segg.
<i>Latina</i>	117	<i>Ophiolepis</i>	789
<i>Latina</i>	828	<i>Ophiolepis</i>	337
<i>Latina</i>	788	<i>Ophiolepis</i>	469
<i>Latina</i>	739	<i>Ophiolepis</i>	458
<i>Latina</i>	437	<i>Ophiolepis</i>	769
<i>Latina</i>	867	<i>Ophiolepis</i>	611, 612, &c.
<i>Latina</i>	124	<i>Ophiolepis</i>	616
<i>Latina</i>	438	<i>Ophiolepis</i>	869
<i>Latina</i>	667	<i>Ophiolepis</i>	161
<i>Latina</i>	396	<i>Ophiolepis</i>	639
<i>Latina</i>	759	<i>Ophiolepis</i>	209
<i>Latina</i>	134	<i>Ophiolepis</i>	471, 472
<i>Latina</i>	502, 503	<i>Ophiolepis</i>	182, 183
<i>Latina</i>	138	<i>Ophiolepis</i>	392
<i>Latina</i>	967, 968, 969	<i>Ophiolepis</i>	197, 198
<i>Latina</i>	906, 907	<i>Ophiolepis</i>	260
<i>Latina</i>	156	<i>Ophiolepis</i>	448
<i>Latina</i>	120	<i>Ophiolepis</i>	713
<i>Latina</i>	132	<i>Ophiolepis</i>	416, 417
<i>Latina</i>	571, 860, 861, &c.	<i>Ophiolepis</i>	884, &c. ad 890
<i>Latina</i>	537, &c. ad 540	<i>Ophiolepis</i>	134
<i>Latina</i>	597, &c. ad 601	<i>Ophiolepis</i>	164
<i>Latina</i>	668	<i>Ophiolepis</i>	591
<i>Latina</i>	571	<i>Ophiolepis</i>	388, 389
<i>Latina</i>	348, 357	<i>Ophiolepis</i>	240, 241, 242, 243, 244
<i>Latina</i>	960, 961, &c.	<i>Ophiolepis</i>	401
<i>Latina</i>	774, 775	<i>Ophiolepis</i>	445
<i>Latina</i>	950, 951, &c.	<i>Ophiolepis</i>	751
<i>Latina</i>	570	<i>Ophiolepis</i>	828
<i>Latina</i>	644	<i>Ophiolepis</i>	890, 891
<i>Latina</i>	530, 531, &c.	<i>Ophiolepis</i>	701
<i>Latina</i>	532	<i>Ophiolepis</i>	878
<i>Latina</i>	432	<i>Ophiolepis</i>	394
<i>Latina</i>	345, 346, &c.	<i>Ophiolepis</i>	664, 665, &c.
<i>Latina</i>	396, 397	<i>Ophiolepis</i>	184, 185, 212, 213
<i>Latina</i>	481	<i>Ophiolepis</i>	136, 137
<i>Latina</i>	669	<i>Ophiolepis</i>	524, 525
<i>Latina</i>	384	<i>Ophiolepis</i>	617
<i>Latina</i>	955	<i>Ophiolepis</i>	188, 189
<i>Latina</i>	112, 121	<i>Ophiolepis</i>	400
<i>Latina</i>	810, 839	<i>Ophiolepis</i>	572
<i>Latina</i>	243, 248	<i>Ophiolepis</i>	881, 882
<i>Latina</i>	431	<i>Ophiolepis</i>	207
<i>Latina</i>	801	<i>Ophiolepis</i>	373
<i>Latina</i>	391	<i>Ophiolepis</i>	488
<i>Latina</i>	207	<i>Ophiolepis</i>	238
<i>Latina</i>	816, 817	<i>Ophiolepis</i>	633, 634
<i>Latina</i>	548, 549	<i>Ophiolepis</i>	462
<i>Latina</i>	713	<i>Ophiolepis</i>	612, 613, &c.
<i>Latina</i>	926	<i>Ophiolepis</i>	
<i>Latina</i>	899	<i>Ophiolepis</i>	
<i>Latina</i>	540, 541	<i>Ophiolepis</i>	
<i>Latina</i>	440, 441	<i>Ophiolepis</i>	

I N D E X.

Rubia 478, 479, 480. cynobica 485. <i>Spicata</i>	ibid.	Stachys	334
Rufus	654	Scapula agria	705
Rosa vulgaris	874, 875	Stroba	323, 324
camina Scrophularia species	766	Stachys Arabica	513, 514
capraria, Galega	914	curtina	280, 281, 880
muriaria, Adiantum album	112	Stramonium	747, 748, 880
pratensis i. e. Thalictrum	493	Stratioses Millefolia	745, 746
S.	619	Succisa, e. Moris Diaboli	389
Sagittaria	685	Symphoricarpos	504, 505
Salsaparilla	509, 510, 880	Tabacum i. e. Nicotiana	713
Salvia	337, 880	Tanacetum	365
Salvia vite i. e. Adiantum album.	401	Tellipium	689, 690
Sambucus i. e. Mayrana	475	Tereb. glandes.	326, 327
Sanguiflora Pimpinella	518, 519	Troscium	418, 419
Satureia	453	Thalictrum seu Ruta pratensis	413
Saxifraga i. e. Sefsi pratense	207	Thapsia	519, 520, 431
aurea	374, 375, 880	Thymum	830 ad 838
Scabiosa	722, 723	Thymum Spinosum 814. Abscon ditum 829, alia specie, ab	830 ad 838
Scandix, Peten Veneris	425	Thymum	862, 864, 880
Scandix i. e. Cmaria.	139	880	411, 412
Scelopendria i. e. Alficium	325	880	617
Scordium	ibid.	880	781 880
Scorodonia	930, 931	880	251, 252, 253
Scorodonia Duplex folio	764, 765, 766	880	933, 944
Scrophularia	248, 249	880	
Stachys	921	880	
Stachys	687	880	
Stachys	692	880	
Stachys	447, 448, 453	880	
Stachys	687	880	
Stachys	290, 291	880	
Stachys	320, 321, 322	880	
Stachys	323	880	
Stachys	926	880	
Stachys	453	880	
Stachys	476	880	
Stachys	664, 665, 880	880	
Stachys	439	880	
Stachys	504, 505	880	
Stachys	802, 803, 880	880	
Stachys	442	880	
Stachys	443	880	
Stachys	443, 444	880	
Stachys	633	880	
Stachys	436, 437	880	
Stachys	683	880	
Stachys	716	880	
Stachys	279	880	
Stachys	224, 225	880	
Stachys	812	880	
Stachys	743	880	
Stachys	408	880	
Stachys	162	880	
Stachys	80, 81	880	

Plantae Omnes quarum descriptiones (ut & aliarum quotquot occurrunt) in Appendice dabimus.

A Cetoia Indica Bontii, Akoe species videtur.
Fungus spiralis seu Alga spiralis maritima P. Bocc.
Fungus typhloides coccineus Melitenis
Fukeriales palpa. arilla flavis refertus.
Malicoria facie.
Tuba marina Molluscorum Loodinesium.
Malva altera repens, folia Betonicae Zanoni.
Aster latifolius Tripoli flore.
Urtica racemosa Canadensis.

Astragalus Canadensis fl. viridi flavescens.
Brunella Lufitanica flore & spica majore.
Cassia Syriaca fl. luteo stylis.
Saxifraga aurea Lileon facie Marisani.
Lera affinis Coryli folio.
Scabiosa stellata annua prolifera.
Sedum serratum flore albo multiflorum.
Thapsia sempervirens.
Trachelium Americanum fl. caruleo parulo.

HISTO-

HISTORIAE PLANTARUM

LIBER PRIMUS

QUI EST

De Plantis in Genere.

Ue Historiae nostrae Botanicae de Plantis in genere praemittenda duximus ad sequentia Capita reducemus.

I. Primum erit de Definitione Plantae. CAP. i.

II. Secundum, de Partibus Plantarum: Primo in genere. CAP. ii. Secundum in specie:

1. De eorum Radicibus. CAP. iii.
2. De Caulibus. CAP. iv. v, vi, vii.
3. De Gemmis. CAP. viii.
4. De Folis. CAP. ix.
5. De Floribus. CAP. x, xi.
6. De Fructibus & Seminibus. CAP. xii, xiii, xiv, xv.

III. Tertium erit de Actionibus Plantarum. Quae sunt, 1. Nutritio, CAP. xvii. 2. Augus, CAP. vi. 3. Propagatio. CAP. xviii.

IV. Quartum de Accidentibus Plantarum respectu Quantitatis. 1. Permanentis; sc. De Statura & Magnitudine Plantarum. CAP. xxii. 2. Fluctus; sc. De Etate & duratione Plantarum. CAP. xxiii.

V. Quintum de Qualitatibus Plantarum. 1. Primis; Frigore, calore, humiditate, siccitate. 2. Secundis; Odoribus, Saporibus. CAP. xxiv. Viribus in Medicina. Ibid.

VI. Sextum de Adjunctis Plantarum externis, v. g. 1. De Loco Plantarum. CAP. xxv. 2. De usibus quos hominibus praestant in Cibo, Medicina, Aedificiis, Mechanicis, &c. CAP. xxvi. 3. De operationibus circa Plantas, v. g.

1. De Satione. CAP. xviii.
2. De Infusione. CAP. xix. De reliqua cultura, v. g. Translatione, putatione, stercoreatione, protectione, &c. Vid. Agriculturae & Horticulturae Scriptores.
3. De Collectione, exsiccatione, asservatione, &c. Plantarum earumque partium. CAP. xxviii.

4. De Chymica Plantarum Analysi, & partium resolutarum usu. CAP. xxix.

VII. Septimum, De iis quae praeter naturam Plantis accidunt, v. g. De morbis Plantarum eorumque remediis. CAP. xxx.

VIII. Octavum, De Plantarum differentis genericis & specificis, & de divisione Plantarum. CAP. xxi, xxvi, xxvii.

CAPITULUM PRIMUM.

Quid sit Planta.

PLANTA [ovum] definitur Jungio, est corpus vivens, non sensiens, certo loco, aut certa sed affixum, quod nutriti, augeri, se denique propagare possit.

Vixit est uno seu conjuncto animae cum corpore. Animam voco principium illud internum, quodcumque tandem sit, sive Substantia, sive Accidens, a quo operationes Vegetabilium propriae, ut sunt Nutritio, Augmentatio, seminis Productio, fluunt: quando enim principium illud inus corpori unitum manet, tandem Planta vivere dicitur.

Non sentiens in Definitione additur ad excludendum Animalia, quae non minus quam Plantae vivunt & vegetant.

Obijciat quispiam, Plantas nonnullas & Chymenaeas seu pudicas Veteribus dictas, Recentioribus Viris & Sentivias & Mimosa, haud obscura sensus indicia prodere: Siquidem folia earum manu aut baculo tacta, & paululum compressa, pleno etiam meridie, splendente Sole, illico se contrahunt & veluti marcescunt, quod idem ab Aëris frigidioris appallu patiuntur.

Fatemur equidem quomodo haec fiant, si sensum omnem & motum spontaneum plantis denegemus, mechanice aliquam ratione explicare perdifficile esse.

* De Plantis
Aegypt. c. 35.
† Observat.
in Alpin. A-
gypt. plant.
cap. 35.

С. А. Р. Н.

С А Р. III.

B :

C A P. IV.

De Caulibus Plantarum, & eorundem partibus continentibus, à Clariss. Malpighii & Grevii scriptis.

* In *Isag. Phy-*
tescop.

Caulis, desinitur * Jungio; est pars Plantæ superna in altitudinem ita exposita; ut anteriora à posterioribus, vel dextera à sinistris non differant. Caulis in arboribus & fruticibus *caudex* [*Stipes, truncus*] in fistulosis *calamus*, in frumentis *culmus* dicitur.

Caulis est vel *simplex*, vel *ramosus*.

Scapus caulis est pars caulis ramiflora, quæ à fundo ad cacumen summum unâ quasi lineâ extenditur, cui rami utrinque adherent.

Caulis partes sunt *Cortex*, *Lignum*, aut in Herbaceis pars ligno respondens, & *Medulla*.

Cortex est qui caulem & ramos undique investit. Componitur autem e *cuticula* & substantia

and

Cuticula utriculis seu sacculis horizontali ordine locatis, ita ut annulus efformetur, componitur, qui ambientis rigiditate & atatis vitio deplentur, & in seipfos collapsi aridam interdum epidermidem efficiunt, ut in *Berula*, *Cerasis*, *Pomis*que præcipue observatur. *Malpigh.*

De Cortice.

CORTICES substantia interior constat, 1. *Ex fibrarum lignearum* in plexus retiformes contextarum plurimis involucri, exteriori interius tunicularum Cepe in modum ambiente; deinde, 2. *Ex utriculis* seu facculis subrotundis [interdum ovalibus aut angulosis] plexuum modo dictorum maculis seu spatia replentibus, horizontali situ lignum versus radiorum instar directis. 3. Denique ex vasis necularibus; succum planta proprium & specificum continentibus.

D. Grev. filitamentum corticis interiorum in vala & parenchyma primo distinguit: parenchyma vocat utriculos modo dictos qui parenchymati viscerum in animalibus respondent. Vala dividit in lympham deferentia que diuini generum esse statuit: exteriora enim & cuticula: proxima lympham specie diuerfam ab interioribus & ligno vicinis deferre opinatur: haec vala sunt quae fibras lignicas diximus¹ & succum plantae proprium & specificum continentia, qualia sunt v.g. in *Aberbe* & *Pini* resinifera, in *Prunis* & *Cerasis* gummitera, in *Tiethymalo* ²*l*-chifera. De tribus huius partibus explicatis paulo agemus.

*Fibre ligneë,
feu Vafa lym-
pham de fer en
fil.*

[illegible]

Творили же сего
Пророки мнози
св. БИВШ.

[illegible]*Y. S. Jang et al.*

3. Vasa succum plantae proprium & specificum deferentia in variis plantis diversum succum continent, ut *v. g.* in Abiete resinam, in Tithymalo & Lactuceis lac. Succus huiusmodi è vasis extractus humore aquo evaporante plerunq. concrevit in resinam gummi, aliudve crassamentum.

[illegible]

D: Ligno.

Vafa acrem deferentis nulla in cortice observatur, certe huiusmodi, adhuc inconspicua tunc, nec flos finguntur minuire, ut in Animalibus intra uterum concludis accidit, & sola conuersione corticis in ligament naturam manifestantur & patent, ut loquitur Malpighius.

1. *Testis* ciliis paribus, eodemque modo connexis componitur quibus cortis, nimirum, 1. *Fibrillae* filiformes, in fasciculos cognominatos, & in retiformes plexus contextas; 2. *Utriculi* caninendi maculis & spatia repletibus; 3. *Vasis* liccum specificum deferentibus; & 4. *Peculiaribus* glandulis, quibus, deperendo deperit, & animalium tracheae & pulmonibus respondent.

1. *Fibrae ligae* epiderm sunt naturae cum corticem componentibus: iidem enim (ut *Malpighii* verbis utar) componentur minimis vacuiculis orbiculis, invicem hiantibus, & confimilem arguunt suum. Ceterum inter corticis & ligni fibras haec intercedit differentia, quod illi trunco transversim dissecto fuerunt sponae effundunt omnes; harum autem nulla semper, pleraque nunquam.

Repens est quæ horizontaliter extensis ad intervalla folia emittit & radices agit: ut in *Fragaria*, *Pentstemon*, *Ranunculo*. Quibus caules hujusmodi sunt Plantas plurimum fundorum appellat Jungius. Plereque autem hujus generis plantæ dum geruntur caules emittunt, alterum *erectum*, alterum *repentem*, ut in *Fragaria*, *Bugula*, *Ranunculo* cernitur.

CAP. VIII.

De Gemmis, è Clariss. Malpighii & Grevii præcipue scriptis.

Gemma dicuntur arborum & fruticum fetus novelli, quos quotannis Æstate aut Autumno pariunt squamosis tegumentis veluti secundis obvoluit, in quibus per totum hyemem latitant, & vere tandem novo in furculis explicari incipiunt. Hæ (inquit Malpighius) in nostris hinc regionibus circa Junium mensē [serius apud nos in Angliā] è tenello furculo erumpunt, intra folii axillam cubantes. Singulis enim annis è quibuscunque tenellis ramulis novæ emergunt partes, à quibus excoquitur & derivatur non tantum femininum materia, sed & spermatica organa. Non enim idem uterus perpetuo viget, & reliquo infert vegetanti corpori cui appenditur, ut in Animalibus, sed singulus quique ramus anno quo nasci frutur propriis gaudet spermaticis organis, & secundis brevi viget, reliquum vero hæc vitæ infecundum transigit.

Nec furculi tantum arborum & fruticum, sed & radices quoque herbarum resistentes gemmas quotannis Autumno pariunt.

Gemma cum sit compendium furculi, seu tenellis furculis cum futurorum foliorum inchoationis compendio quasi conclusis, iidem partibus integratur quibus & rami componuntur. Media enim & profunda substantia tenellum est lignum folii cortice circumdatum, laxis hinc utriculifque modularibus contextum, & frequentissime candidis pilis oblitum, à quo hinc inde erumpunt folia, squamam locata, quorum exteriora quæ protegendæ gemmæ inserviunt, vel temporanea sunt & caduca, vel in alienam degenerant formam, ut multis exemplis ostendit D. Malpighius. Hæc autem (ut ille philosophatur) non tantum interioribus & conclusis custodiam pariunt, sed contentus ipsorum reliquiorumque succus in propriis utriculis excoquitur, & longa illa [per hyemem] quiete digeritur, donec exaltatus spermatico illo spiritui, ope ambientis aeris, in gemmæ carinam, furculum seu tenellum revelatur, ut ulteriorem foliorum vegetationem exciret. Unde hujusmodi gemmarum folia non unicam costulam, ut in stabilibus foliis hæc semper miramur per medium productam possident, sed multiplices fasciculi à basi asurgentes in propriis appendens utriculos desinunt. Contabescunt postmodum foliola hæc gemmarum, dum gemma una assant stabili folio, exhausto jam concocto humore, & tandem concidunt, vel gracilescendo in petioli formam absorbuntur.

Non autem una perpetuo est nature methodus in augendis gemmarum foliis, ita ut primò caduca erumpant folia, mox stabilia emergant, & tandem adactis illis ista contabescant & decidant, sed passim in pluribus arboribus gemmarum folia, & præcipue quæ basin ipsius componunt, nutrali amissâ figurâ, novis mutationibus tandem in stabilia evadant folia, quibus furculus condecoratur.

Nature pariter methodus in producendis stabilibus foliis mirabilis est. Primò enim costula seu petiolus, carinæ instar, humore turgidus cum appendis fibulis manifestatur, à quibus probabiliter facellorum vel utriculorum transversalium membranula pendet, ut in Animalium primæva delineatione observatur. Patent autem deducto novo alimento, quia complicata facellorum moles subintrante succo turgit, & ita folio latitudinem & laxitatem conciliat.

Foliorum stabilium situs intra gemmæ claustra mirabilis pariter est: ita enim ipsorum partes contorquentur & complicantur, ut sibi mutuo adaptata tuto custodiantur & minus occupent sparium.

Sic, exempli causâ, in *Lapatho*, *Actisæ*, *Bifloræ*, &c. singula folia membranaceo tenuique facello involvuntur, gemmæ pariter foliorum partes convolute versis exteriorem partem, minori folio intra proprium facellum contento locum supra excurrentem costulam parant: quod pariter intra involucrum suum custoditum, eandem futurum partium revolutionem patiunt, minisque adhuc foliolum suo facello circumdatum supra costulam custodit, & ita usque ad minima, vel si à minimis exordiantur, hæc cum proprio suo velo seu involucro, semper cum folio proximè majori alteri utrifque communi velo includuntur, deinde utraq; hæc folia velis suis obiecta unâ cum folio proximè majori alteri iidem omnibus communi involucro obteguntur, & ita progrediendo usque ad maxima. Est autem (inquit D. Grevius) regula generalis quam observat natura in gemmis, cum foliorum pediculi longiores sunt quam ut folia sibi mutuo commodè obvolvi possint, nec alia specialis tutela videtur, & pediculorum basi membranas latas extendere, velut stragula foliis protegendis, interdum binas, interdum singulas.

Varios autem modos quibus natura folia tenella complicat, ut in gemmæ angustis coarctantur, pro uniuscujusque certè figura & compositione commodissimos, vide apud Grevium lib. de *Anatomie Plantarum*, cap. 4. remque lib. 1. de *Anat. Foliorum* cap. 1.

Gemmarum duo sunt genera, alia folia tantum intra se continent, & in furculis foliosos explicantur, alia etiam floribus prægnantes sunt, quæ facillè ab illis veris initio magnitudinem sua discernunt.

Flores autem omnes, (observante Grevio) non secus quam furculi perfectè formantur omnibus suis partibus absolutis tribus aut quatuor mensibus, & interdum dimidio anno, aut etiam amplius antequam in lucem & conspectum prodiant: Adeo ut perennium herbarum omniumque in genere Arborum & Fruticum, qui consensu anni cupiscunt flores, anni illius revera non sint, sed diu antea extiterunt, præcedenti scilicet anno integram omnium partium formam & dispositionem adepti: ut singularum gemmas dissecando patebit. Sic flos *Mæzerii* v. g. qui Januarii mense interdum aperitur, circa medium Augustum anni præcedentis integrè formabatur: quo tempore foliis gemmæ viridibus caute detractis floris petala ejusdemque apices, seminis conceptaculum conspiciuntur.

gentes, perspicillo etiam mediocri clarè & distinctè visibiles redduntur. Alia exempla adducit laudans Autor quæ apud ipsum videntur. Tempus autem quo Flos generatur seu formatur à nemine antea se observatum miratur. Invenio tamen in *Lunaria* min. tempus illud ab oculatissimo F. Columna observatum. In hæc species (inquit) omnes plantæ in imo petiolo supra radicem folliculorum quædam habent, veluti *As. florent* exiguum, in quo plantulam exiguum, veluti forum complicatum extare vidi, intra folliculum, utriusque vicem gerentem integram, folliculum tantum quæ racemum videretur, post annum proferebant, & quæ racemosa cum ipso exiguo sed integro racemo convoluta. Et hoc mirum Naturæ institutum. Alias plantas simili modointra terram uterum genere agnovimus & suo tempore profere, sed non anno integro, & forsan non medio, verum à nova radicis ipsius exumescencia, ut in bulbosis quibusdam, in quibus intra bulbum ipsum speciatum cauliculum observavimus, suo tempore proferebantur.

CAP. IX.

De Foliis Plantarum è Joach. Jungii & aliorum scriptis.

Folium, desiniente * Jungio, est quod à sede cui adhæret ita in longitudinem & latitudinem exten- * In sing. Phyt. dicitur, ut tertius dimensionis terminus inter se distant, hoc est, superficies folii interna ab externa, teloscop. Superficies folii interna, quæ & superior, item sapina dicta, est quæ caulē respicit, idèque vel cavitas aliquid obtinet, vel saltem minimè convexa est quàm altera exterior, five inferior five prona superficies.

Folium aliud est simplex, aliud compositum.

Folium compositum est quod ex petiolo five nervo, five costa, & lobis vel lacinis [potius quàm, *Folium compositum* ut vult Jungius, simplicibus foliis] constat. Totum enim illud, ut Theophrastus nos docuit, quod *scitum quid*, cum petiolo decidere solet, folium appellari debet, ut in *Juglande*, *Fraxino*, *Sorbo*, &c. Partes autem illæ, quæ in multis folia videntur distincta, lobi sunt & lacinie, non propriæ folia.

Petioli five pediculi folii pars est in longitudinem extensa, quæ folium sustinet & cauli connectit. *Petioli quid.* Petiolus strictè dictus à caule usque ad folii initium intelligitur: ad quod intus folia est nervus siue pennis ut costa dicitur.

Folium compositum, dividendo Jungio, est vel *digitatum*, vel *pennatum*, vel *triangulatum*.

Folium *digitatum* est ubi plures lacinie, [seu plura simplicia folia Jungio] quasi ad unum petioli punctum five terminum aptate sunt, ut in *Trifolio* & *Pentaphyllo*, *Fragaria*, *Lupino*, *Cornula*, *Vicia*, &c. Folium *pennatum* est in quo bini lobi [Jungio folia] è regione sibi ad idem quasi costæ punctum five ad eandem costæ distinctionem occurrunt. [Lobi non semper sibi mutuo directè opposuntur in hujusmodi foliis, ut in multis *Filicibus* speciosis aliis quæ observantur.] Hoc genus folia sunt vel pariter, vel impariter pennata.

Impariter pennata, ut in *Faba*, *Vicia*, *Piso*, &c. [Una arbor Lentiscus pariter pennata folia obtinet.] Pariter pennata, ubi ultimus costæ terminus singulari folio clauditur, quod impariem lorum numerum tribuit, ut in *Rosa*, *Juglande*, *Fraxino*, *Potentilla*, *Sorbo*, &c. Folium pennatum porro vel est *uniforme*, vel *disforme*. *Uniforme*, si lobi circa eandem costam hærentia magnitudinem ferè æqualia sint. *Disforme*, si majoribus minoræ sint interposita, ut in *Ulmario*, *Agmonia*, *Filipendula*.

Folium *triangulatum* est cujus costa ita ramosa est ut bini rami ex eadem distictione sibi primario oppositi in tot ramos findantur quot reliqua exterior costæ primarie portio obtinet, dicitur etiam ala-foliosa five folium ramulosum. Hæc *Jungius*. Verum nos cum oculatissimo F. Columna Lynceo Folium compositum malum dividere in 1. *digitatum* seu circumscriptione recundum & ad pediculum usque incisum: 2. *pennatum* seu *ramulosum* & 3. *multifidum* seu *diversifidum* b. e. in plures lobos seu lacinias dissectum. In hoc autem genere quæ latos habent lobos seu lacinias folia *diversifida*, ut *Apia*, *Cicuta*, *Angelica*, *Sphondylii* & similia; quæ vero angustioribus lobis seu segmentis dividuntur, *multifida* dici possunt, ut *Ligustici*, *Thapizæ*, *Rutæ*, &c. quæ denique in capillares omnino lacinias dividuntur, *diversifida* merito appellantur, ut *Ferulacea*, *Anni*, *Millefolium*, *Feniculi* & similia.

Folium simplex est quod non dividitur in lobos seu lacinias disjunctas. Estque margine vel integro vel fissilo, vel finiato vel sine finibus, denique vel planum, vel concavum. Sin dichotomiam observare malum Folium simplex dividit potest in planum & teres, teres autem in fæctum & concavum seu fissilolum. *Planum* in margine integro & æquali cordatus, & *margine inequali*, eoque vel *sinuato* vel *fisso*. *Planum* in margine integro & æquali cordatus, & *margine inequali*, eoque vel *sinuato* vel *fisso*. Folium sinuatum est vel angulosum vel abique angulis.

Angulosum folium inter integri & fissi marginum folium quasi ambigit, ut *Hedera* adulter, *Bryonia*: Abique angulis, ut *Smilacis* aspera.

Scissus marginis folium est vel laciniatum, vel serratum five crenatum, vel dentatum [dentaculatum.] Lacinia est portio folii inter fissuras [fissura est profundior fissura] inclusa.

Folium teres est vel fæctum, ut in *Juncis*; vel fissilolum & intus vacuum, ut in *Cepa*: in his autem infima pars & cauli proxima plana est.

Folium simplex est vel

- Integro & æquali.
- Simiati, seu
- Inæquali, eoque vel
- Scisso, est
- Concavum & fissilolum, ut in *Cepa*.
- Teret, idque vel
- Concavum & fissilolum, ut in *Cepa*.

Posiunt

Ceterum rectè à D. Grevio observatum, globulos hofce seu particulas feminiformes apicum thecis inclusas, illud ipsum corpus esse quod Apes colligunt & femoribus appendim gestant, quod non frates panem Apum vocant, quod etiam in cellulas una cum melle recondunt. Ceram enim ore donum portant, mel venterculo.

Opinio autem hæc de usu pollinis prædicti ulteriori adhuc confirmatione indiget; nos ut veri- similem tantum admittimus.

STYLUS.

Stylus est pars floris medium ejus occupans & rudimento fructus five feminis inherens. Dicitur Stylus qui in longitudinem tenuis plerumque extenditur.

Foliola pars floris modò apici, modò sed fructus feminisve coheret; Stamina vel medio, vel imo foliola; Stylus semper apici fructus feminisve inheret, idèque reliquis floris paribus deflu- entibus in planta remanet. Hæc Jungius.

D. Malpighius Stylum concavitate sua semen fovete, appendice asurgere, interque Stamina ludere ait. Vasculum ergo feminale Stylum facere videtur Malpighium, & Styli appendicem, quem alii Stylum vocant: hanc autem uterinis tubis analogam existimat, & exemplis probat. Est ergo Stylus uteri seu vasculi feminis tubus perpetuo hians, ad semen intus conclusum ventilandum, & huius expellendus.

Videndum in verticillatis an Stylus summo femini infideat necne: nobis quatuor semina Sey- lum circumstare videntur.

Stylus plerumque unicus adest, interdum tamen plures, ut v. g. in Aquilegia quini, quia rudi- mentum fructus in quinas maturatur siliquas.

Flores nonnulli Stylo carent, ut Papaver, Tulipa, &c. nisi vasculum feminale pro Stylo admittere velimus. In Iride tria folia interna sub quibus Stamina occultantur Styli succedaneum facit Jungius.

Stylus propriè dictus terminatur vel *causpide*, vel *globulo*, vel *cono*, vel *cornibus*; *Cuspide*, ut in Di- gitali, Symphyto majore aliisque plurimis; *Cono*, ut in Liliis nonnullis; *Globulo*, ut in Convolvulo, Symphyto purpureo: *Cornua* vel *brevia* sunt, ut in Convolvulo vulgari, vel *prolixa*, ut in Eupa- torio vulgari: interdum adeo prolixa ut plures adesse videantur Styli, ita bini in Staphyloandro: quod ad numerum attingit vel *bina* sunt, ut in Cichoreo, vel *terna*, ut in Cervicaria; vel quod rarius, *quaterna*, ut in Lychnia Virginia. Cornua plerumque *equalia* sunt, interdum *inequalia* longi- tudinis, ut in Salvia & Æthiopide; plerumque etiam *reflexa* live recurva sunt, ut in Cichorio, Cer- vicaria; interdum *recta*.

CAP. XI.

De Florum differentiis: è Joach. Jungii *Isagoge Phytoscopica*, additis & mutatis nonnullis.

Flos *perfectus*, qualem superius descripsimus, vel est *simplex*, vel *compositus*. Simplex nobis dicitur qui non dividitur in flosculos, five qui unico & simplici plerumque stylo five vasculo feminali donatur.

Compositus seu *aggregatus*, qui ex pluribus flosculis in unum totalem florem coarctatus constat: quo- rum unumquodque non tantum folio sub bractea colorata, verum etiam vel staminibus vel stylo saltem constat, & singuli singulis feminibus coheret. Ejusmodi flores sunt, Lactuca, Hieracia, Cardu- orum, &c.

Flos simplex interdum opponitur multiplici seu pleno. [Jungius simplicem absolute vocat quem nos monopetalon seu unifolium.]

Flos ergo simplex est vel *Monopetalus* seu unifolius, vel *Polypetalus* seu multifolius: uterque per ac- cidens plenus five multiplex est.

Monopetalus est qui unico petalo continuo constat, quod plerumque cavum aut fistulosum est.

Polypetalus qui pluribus foliis in una serie aut circulo dispositis componitur. Estque vel *diptetalus* seu *bifolius*, ut in *Cereca Luteiana*, *Hypococ Clusii*, *Alfines facie nova* planta Columnæ: vel *tripetalus*, ut in *Plantagine aquatica*, *Sagittaria*, *Miliaria Aizoides*, *Nymphaea alba minima*: vel *tetrapetalus*, ut in *Leucois*, *Irædia* & congenitibus aliisque plurimis: ut in *Alfine*, *Lycmide*, *Caryophyllis*, &c. vel *hexapetalus*, ut in *Balsaceis* & congenitibus. Columna Flores nullo naturaliter heptapetalos ob- servavit. Trifolium hepaticum florem octapetalon proferre observavit F. Columna: Florem Afri- canum emicpentalon; Granadillam Mexicanam decapetalon. Verum in hujusmodi polypetalis quorum petala senarium numerum excedunt dubitamus an Natura eorum numerum observet.

Flos uterque tam monopetalos quam polypetalos vel *uniformis* est vel *difformis*. *Monopetalon uniformis* cum Jungio voco qui terminos duarum dimensionum inter se similes habet, five qui dextrum finitro & anteriori posteriori simile, superius inferiori dissimile obtinet, five figuræ quasi tornatis est.

Tornatis autem figuræ est quæ oritur planâ figurâ super uno latere rectilincio quiescente in or- boni motu, five rectilinea fit mota figuræ five mixtilineæ.

Dist. quali tornatis figuræ, quia si place, stric & fissuræ accedant tornatis figuræ esse desinit. Monopetalos non uniformes sunt in *Convolvulo*, *Campanula*, *Buglossa*, *Hyoisamo*, *Tabaco*, &c.

Flos monopetalos uniformis superius vel *intero* est, vel in *laciniis stylo*: intero ut in *Con- volvulo*, *lilio* ut in *Buglossa*, &c.

Si profunda sint fissuræ sæpe compositum florem simulat: sed discernitur ab eo, quod totus [seu intero] decidat: uti Flores *Beraginis*, *Buglossi*, *Sambuci*, *Cyclamini*.

Esti flores vel *numero laciniarum* differunt, vel *figurâ*.

Número, ut vel tribus in *Cassa Poetica*, *Phalangio Virginiano* & paucis admodum aliis, vel quatuor; vel quinque; vel sex; ut in plurimis.

Fig. 1

Figurâ, vel *angulosa*, angulo acuto ut in *Beragine*; *obtusâ* ut in *Hyoisamo*: vel *rotundâ* seu *sinuata*, ut in *Pyramida veris*, seu *simpliciter rotundâ* & *convexâ* ut in *Buglossa*.

Porro flos uniformis est vel *uniformiter* teret; vel *plicis*, ut in *Convolvulo*; aut *striis*, ut in *Campanula*, variatâ.

Monopetalos difformis est qui unius tantum dimensionis terminos inter se similes habet, h. e. cu- jus non superiora tantum ab inferioribus, sed & anteriora a posterioribus discrepat, uti sunt Lami, reliquumque verticillatarum. Estque vel 1. *Scissiflorus*, qui fissilâ superius oblique resectâ constat, ut in *Aristolochia*: vel 2. *Labiatus*, idque vel unico labio, eoque vel superiore seu interiore, ut in *Acantho lativo*; vel inferiore seu exteriori ut in *Scordio*, Tercio communis & laticio, &c. vel du- obus, ut major pars florum labiatorum, in quibus labium superius vel repandum est five fissum re- flexum, convexam faciem alteri labio obvertens, ut in *Chamæisso*, &c. unde Labium hujusmodi flos reflexum, cavitatem inferiori labio obvertens, quod frequentius est; unde Labium hujusmodi Galea, Cucullus, Galericulus; & flos ipse galeatus, cucullatus & galericulatus dicitur. Est & labi- um aliud integrum, aliud fissum in laciniis, &c. vel 3. Flos monopetalos difformis *corniculatus* est. Corniculatus in flore vocat Jungius quod alii Calcar seu Calcanem. Est ergo, eodem desinente, Corniculatus flos flos cavus qui partem aliquam corniculi similem superiori sui parti connexam habet, h. e. cavam & rotundam partem, quæ in cuspidem non perviam desinat, ut in *Linaria*, *Delphinio*, &c.

Flos multifolius seu polypetalos *uniformis* est, cujus petala figurâ & sita conveniunt, licet mag- nitudine interdum differant, ut in Umbelliferis. *Difformis* est cujus petala figurâ, aut sita, aut utroque differunt, ut v. g. Iridis, & Leguminum, licet fortasse horum flos, potius monopetalos pro- fundè laciniatus sit.

Superius diximus florem simplicem tam monopetalon, quam polypetalon per accidens interdum plenum esse seu multiplicem. [Simplicem florem appello quæ flosculis Composito opponitur, non qui multiplica.]

Flos per accidens plenus est cujus pars foliacea ob culturam, ubertatem foliâ, aliudve accidens multiplicata est. Quod si laminâ unicâ flos non plenus constat, in pleno laminâ aliquoties tera- tâ, prima secundam, secunda tertiam includit, ut in *Stramonia*, *Aquilegia*, &c. fin ex pluribus foliis compositus sit floris ambibus, gyri foliorum repetuntur, ut in *Rosa*, *Ranunculo*, *Anemone*, *Papavere*, *Caryophyllo*, *Leucio*, *Pæonia*, *Colchico*, *Croco*, *Calceis*, *Melanthis*.

Quidam flores ad plenum cultura perducunt, ut Galea & Papilionacei, &c. Superius ut floris compositi superius descripti differentias adseramus.

Flos ergo compositus vel est discoides, vel planifolius naturâ plenus, vel fistularis.

Discus est quod ex plurimis compressis & confertis flosculis ita componitur, ut unam quasi appa- rentem superficiem constituent.

Flos *discoides* est vel disco *radiato*, vel disco *nudo*.

[Flos discoides disco radiato, interdum per accidens plenus est multiplicatis foliis marginalibus, ut in Matricaria & Chamælo cernitur: interdum etiam prolixi, ut in Calendula, Bellide, &c.]

Disco *radiato* est cujus exteriora folia quæ marginem quasi floris constituent prolixiore & dis- persiora sunt reliquis quæ discum efformant, & quasi plana.

Folia illa vel sunt frontata & quasi parallelogramma, vel cuspidata, ut in Parmica Austriaca *Claf*, Flore Solis &c. frontata sunt vel *integrâ*, vel *crenatâ* fronte, ut in *Caltha* vulgari. Disco *nudo* est qui flosculis marginalibus caret, ut in Tanacetis, &c.

Flos planifolius, naturâ plenus, seu secundum speciem plenus est qui ex flosculis quasi planis, in aliquot gyros dispositis contractus est.

Frons anteriorum horum foliorum plerumque crenata est, ut in Taraxaco, Sonchis, Cichoreis, Hie- racis, Scorzonera, Tragopogone.

Flos fistularis est qui plurimus concavis oblongis flosculis, ad margines in longas laciniis dis- sis compositus est. Est etiam in hoc genus floribus differentia. Nonnulli flosculos marginales cæteris productiores & majores obtinent; alii omnes æquales.

Not. In floribus compositis flosculi illi, qui à nonnullis perperam Stamina dicuntur, inferiori parte in prolixiu candidum, quasi pediculum desinunt, quo semibus singulis coheret, habentque plerumque oram supremam five craterem in laciniis aliquot scætum: è singulis quoque pro- minet stylus aliquis (bifidus plerumque) qui peculiari fistulâ coloratâ ulque ad apicem five cor- nuâ vestitus est.

Perfectus.

- Perfetus*, qui petalis, stylo & staminibus constat; estque vel
- Simplex*, qui in flosculos non dividitur, isque vel
 - Monopetalos*, qui unico petalo five lamina continuâ constat, ut in *Convulvulo*, *Campanula*, &c. estque vel
 - Uniformis*, qui dextram partem sinistram, & anteriorem posteriorem similem, inferiorem superiori dissimilem obtinet, ut in *Convulvulo*. Estque margine vel
 - Integro*, ut in *Convulvulo*.
 - In laciniis fissa*, differentes
 - Numero*, in nonnullis scilicet tres, in aliis quatuor, vel quinque, vel sex laciniæ sunt.
 - Figura*, vel angulosâ, vel rotundâ.
 - Dissimilis*, cujus non tantum superiora ab inferioribus, sed & anteriora à posterioribus differunt, estque vel
 - Semisifistularis*, ut in *Aristolochia*.
 - Labiatus*, labio
 - Unico*, eoque vel superiore, ut in *Acantho sativo*; vel inferiore, ut in *Scordio*, &c.
 - Dubius*, superiore vel
 - Reflexo* sursum, ut in *Chamaecisso*.
 - Convexo* five dorsum reflexo, five galeato, ut in *Lamio* & plerisque *Verticillatis*.
 - Corniculatus* corniculo seu calcaraneo concavo & impervio retrorsum extenso, ut in *Dolichio*, *Linaria*, &c.
 - Polypetalos* five multifolios est qui pluribus petalis in unica serie aut circulo dispositis componitur; estque vel
 - Uniformis*, in quo petala, figura & situ conveniunt, quamvis magnitudine interdum differant; estque vel
 - Dipetalos*, ut in *Circea Lutetiana*.
 - Tripetalos*, ut in *Plantagine aquatica*.
 - Tetrapetalos*, ut in *Leucois*, *Brassica*, *Thlaspi*, &c.
 - Pentapetalos*, ut in *Lychnide*, *Caryophyllo*, *Asine*, &c.
 - Hexapetalos*, ut in *Bulbois*. *Polypetalos* in aliis.
 - Dissimilis*, ut in *Viola*, *Papilionaceis*, &c.
 - Compositus*, qui ex pluribus flosculis, quorum singuli singulis insident seminibus, in unum totalem florem coeuntibus constat; estque vel
 - Discoideis*, in quo flosculi breves, arcu compressi unam quasi planam superficiem componunt, ut in *Calendula*, &c. est vel
 - Radiatus*, limbo vel margine foliorum planorum discum cingente; foliis marginalibus vel frontatis, fronte crenatis, ut in *Calendula* & papposis lactescentibus, æquali; vel *espatis*, ut *Præmaria Austriaca* Clus.
 - Nudus*, qui petalis illis seu flosculis marginalibus caret, ut in *Tanacetis*, &c.
 - Naturâ plenus*, ut in Papposis lactescentibus.
 - Figularis*, ut in Capitatis dictis, *Jacea*, *Carduus*, &c.
 - Imparfetus*, qui harum partium aliqua caret.

Ufus floris est ad tenellos fructus regendos: priusquam enim explicantur, aut insident ipsis fructibus, aut illos undique circumplectuntur: crescentes autem fructus jam flores aperuntur, ac paulo post, tanquam in futurum inutiles, decidunt arctati. *Cesalp. D. Malpighii* interdum florum petala in suis utriculis succum excoquunt, quem intrò resluentem tenello utero & seminis inchoa-
 * *Ant. Plant. p. 55. 56.*

- morari observavit, quumloque quædam semina absque noxa debitam magnitudinem sortita esse, se adhuc dubium restare ait, an floris folia tenello utero à Solis & externi aeris injuriis tutando duntaxat inserviant; an ulterius etiam depurando præparent ædificam feminis materiam.
- Floris folia si plus iusto luxurient multiplicatis exortibus, vel semina manca redduntur, vel deficiunt & nullis plerumque uteris adeo, ut in plenis floribus observatur. An quia singuli fistularum fasciculi in folia elongantur & absumuntur? nullaque lignæ fibræ uteri structure & colliquamenti vesiculæ relinquuntur? & ita infecundi contingunt flores.
- Quamvis autem plerique flores naturâ pleni steriles & infecundi sunt, hoc tamen perpetuum non est in omnibus plantarum generibus: Caryophylli enim pleno flore nihilominus fecundi sunt. Idem etiam observatur in floribus compositis planifloro margine, per accedens plenis, ut v. g. *Adarricaria* & *Chamaemelo*; nimirum hujusmodi etiam fecundos esse.
- Aliæ adhuc florum Differentiæ à situ sumi possunt, idque vel respectu caulis, vel respectu fructus. Caulis respectu flos aut solitarius est, aut coærvatus.
- Solitarius est qui ita in caule dispositus est ut alium proximè non tangat.
- Coærvatus, qui vel in spicam, vel verticillum, vel corollam ut in Trifolio corniculato *Dod.* vel umbellam, vel corymbum, vel paniculam, vel racemum dispositus est.
- De Spica, Umbella, Corymbo, Panicula, in differentis caulis superius diximus.
- Verticilli in plantis dicuntur flores & semina caules ad nodos in orbem cingentes, ad similitudinem instrumentorum illorum quæ fusi adhibere solent mulieres, ut facilius vertantur.
- Salutaris flos aut sigillatus, aut sociatus cauli adheret.
- Sigillatus si unus ex una caulis aut rami distinctione prodeat.
- Sociatus si aut bini ut in multis, aut tergemini ut in Sagittali, aut seni ut in *Viola aquatica*.
- Respectu fructus aut rudimenti fructus Flos aut insidet summo fructui, aut sedi fructus coheret.
- Qui summo fructui insidet, aut nudo semini insidet, ut in *Veleriana*; aut pericarpio five folliculo seminis, ut in *Cucurbita*, *Melone* reliquisque Pomiferis, *Bryonia*, *Periclymeno*, *Aristolochia*, *Ligustro*, *Rosa*, *Pruno*, *Pomo*, *Pyro*, *Grossularia* &c. Siliquæ in *Lythymachia Siliquosa*.
- Flos sedi fructus coheret, idcirco fructus rudimentum quasi includit & protegit in *Solanis*, *Capsico*, *Geranii*, *Papavere*, *Leguminibus* & filiquosis omnibus (excepta *Lythymachia siliquosa*) *Lychnide*, *Ranunculo*, *Nymphaea*, *Arbutu*, *Tulipa*, &c.
- Superest ut Calycis etiam seu Perianthii differentias ex ejusdem Jungii * *Hægoge Phytoscopica* ad-
 * *Idem. Phytoscap. cap. 24.*
- jiaciamus.
- Perianthium ergo aliud ab initio *clausum* est, quod florem nondum explicatum totum involvit, & dehiscens deinde eundem retergit, ut in *Papavere* omni, *Capparide*, *Palma dactylifera*, *Lauro*, *Pæonia*: Aliud semper *apertum*, ut in plerisque aliis.
- Perianthium plerumque suum cuique flori proprium est; interdum etiam pluribus commune, vide licet nondum explicatis, ut in *Palma dactylifera* & *Lauro*.
- Perianthium aliud flori cum fructu commune est, aliud flori proprium. Commune in his omnibus plantis in quibus flos fructum complectitur, five quarum flos sedi fructus affigitur, ut in *Spergula*, item cavis floribus, quibus nuda subsunt semina, five labiatis, ut in *Salvia*, *Marrubio* aliisque *Verticillatis*, five uniformibus, ut in *Buglosso*, *Lithospermo*, &c.
- Perianthium deinde vel simplex est, vel compositum.
- Simplex quod utriculus est solâ laminâ constans, ut in *Salvia* aliisque *Verticillatis*, *Nicotiana*, *Lychnidibus*, *Caryophyllis* &c.
- Compositum, quod vel foliis pluribus juxta se positis constat, ut in *Eupatorio cannabinis*, & *Scabiosis*: vel ex foliis aut squamis sibi invicem arcu & imbricatis insidentibus, ut in *Jacea*, *Cinara*, & aliis *Cardus*.
- Perianthium simplex plerumque in margine in laciniis sectum est, vel acutus ut in *Salvia*, *Lamio*, vel obtusus, ut in *Priapeia*; item vel profundè in laciniis prolixas, vel minus profundè in breviculas, ut in *Othonna*.
- Perianthium plerumque inferiore parte striatum est, interdum tamen ventriosum quasi & turgidum, ut in *Geranii*, *Ocymoides*, *Vaccaria*, *Ben albo* &c.
- Perianthium aliud rotundum & teres est, ut in *Caryophyllis*; aliud striatum five sulcatum, ut in *Othonna*.
- Inter nudos & Perianthio vestitos flores ambigunt flores *Cucurbitæ* & *Peponum*: Viridibus enim quibudam five nervis, five doris, five strigibus à fundo ad marginem tendentibus variantur, quorum nonnulli [nervi] intra mediam floris partem à flore quasi avulsi speciem perianthii angustissimi exhibent.
- Peculiare etiam quid in iisdem floribus observatur, quod inferiores partes aliquid inter flamen & stylum ambigens, vel ex flamine & stylo constatum obtinet.

[*Multa*, incerto numero, ut in *Aspersione*, &c.] De

1. *Principles of the Law of Evidence*, 10th ed. (1976).

Contrarium tamen videtur cum, annotat nobilissimo Boylio, satis difficulter ad tres quatuorve uncias ascendat. Quo impulfore hoc fiat, difficile est investigare. Aquam equidem in angustiores meatus quam aërem, vel sponte se infundere, vel vi compelli posse, adeoque tubulorum angustias atque impervias subire, experimenta evincunt, quia flagellum aqua minoribus particulis componitur quam aer. Cum ergo fibrarum cava ob angustias suas aërem excludant, aquam admittant, externi autem aeris gravitas effectum suum fortiori, quidam humorem in fibras sursum compellit, ad eam scilicet altitudinem, donec ad æquilibrium cum aëre externo veniat, hoc est, ad triginta duorum plus minus pedum? Hæc quamvis ratiocinanti verisimilia videantur, si tamen experientiam consulas longe aliter rem se habere deprehendes; siquidem nobilissimum Boylius aquam in istiusmodi tubulis filtrare non minus intra Recipientes seu vasa magnam aeris exhaustum fulpendi quam extra in Aere libero et aperto, experiendo didicisti & nos docuit.

Verum (ut id concedatur) arbores albidissima duplo triplovè hanc mensuram excedunt. Alia ergo adhuc ascensus causa, saltem adiuvans, querenda est. Experientia constat aquam in vaporem resolutam, & in minima divisam, gravitatem suam amittere, & per aërem medium ascendere, quæcunque tandem gravitatis causa sit. Videtur ergo ut gravitas suam fortiori possit effectum, requiri ut corpus grave aliquam habeat molem & magnitudinem; aliis enim (ut vidimus) si in minima dividatur, fieri potest ut in fluido cui innatant ejus particule vel sustentari possint, ut metalla etiam ponderosissima in mensuris eadem in minima solventibus, vel etiam sursum compelli, ut aqua in vaporem resoluta in aëre. Fortè ergo succi in angustissimis fibrarum canalculis in tenuissima filamen-
ta diviso ad ascensum ejus promovendum concurrere potest.

D. *Grew* ascensum succi in plantarum vasis, partim vasorum angustie, partim parenchymatis vasa ambiens, ex innumeris vesiculis compressis pressuræ attribuit. Hæc enim vesiculae ad ingres-
sum aliquem liquoris naturalis quodam propensione se dilatant, ut in Spongis appareat, quarum texture plantarum parenchymati non adeo dissimilis est. Parenchyma ergo succo repleto & intumescens continuum sese dilatandi & extendendi conatum exercit, unde & vasa sua comprimant & coarctat necesse est, adeoque & succum sursum compellat. Verum cum compressio utrinque tam deorsum, quam sursum effectum suum fortiori non video quin ascensum succi intus impediat, nisi valvule obstant, quas neque nos, neque D. *Grew*, ut rationes superius dictas admittimus. Adde quod unde onatur hæc sese dilatandi propensio in parenchymate plantarum, explicatioe ulteriori indiget.

Nos equidem succum eodem fere modo plantarum fibras subire & ascendere, quo aqua panis aut spongiæ poros, pannique linei lanæve lacinas aut aliud filtrum solet, concedimus. Fibrarum etiam structura & conformatio (ut observat D. Malpighius) liquoris ascensum adjuvat. Sunt enim fibræ tubulosa corpora, & corpusculis plurimis concavis, quadratis, aut interdum orbicularibus, aliisve figuræ, invicem hiantibus, composita. Subintrant itaque humor (D. Malpighii verba sunt) sursum ascensum & quasi suspensum. Singula namque portio que fibrarum frustula unit, cum parum interitus emineat, valvule vices supplere, & ita minima quælibet guttula veluti per funem, seu per gradus ad ingens deductur fastigium. Quænam autem ascensus hujusce causæ efficiens ejus impulsiva sit, que succum sursum adigat & compellat, nos hæcenus latet; nec enim in causis assignatis nobilissimis satisfecimus.

CAP. XVIII.

De Satione & Propagatione Plantarum.

Sationis & propagationis Plantarum varii modi sunt. Veteribus usitati fuere *Semine*, *ramo*, *surculo*, *talea*, *malleolo*, *gemma*, *folone*, *vivradice*.

Semen quid sit notius est quam ut definiiri debeat: Ramus pariter, & Surculus. Talia nonnullis est Surculus utrinque præcisus. Varro lib. 1. de Re Rustica cap. xi. Denum in oleaginis feminibus arbores videndum, ut sit de tenero ramo, æqualiter præcisum, quas alii clavolas, alii tales appellant, ac faciunt circiter pedales.

Plinius Taleam à Ramo atque etiam Surculo distinguit, Ramum facit majorem Talea, Taleam Surculo. Eius verba sunt, [lib. 1. cap. 17.] *Multa se feruntur (ramis scilicet) ac imprimis Ficus, omnibus quidem aliis modis nascens, præsertim talea. Optime quidem si vestire ramo paulo modo exarato adigatur aliis, exigent supra terram relicto capite, &que ipse barenis coopta. Ramo feruntur & Punice, palis laccato prius meatu: item Myrtus: omnium horum longitudo trium pedum, crassitudine minimi brachii, cortice diligenter serento, trunco exarato. Myrtus & talis feruntur: moris talis tantum, quantum renui cum feri religio fulgurum prohibet. Quapropter de taleorum statu nunc dicendum est: Cavendum ut in ante emissa, nisi talea ex feracibus sunt arboribus, non curvae, ne scabrae nec fissæ, nec tenues quam ut manum impliant, nec minores pedibus, ut illibato cortice, atque ut fissura inferior ponatur semper & quod erat ab radice, ac cum talea germinatio terra, alio robur planta capiat.*

Palladius Clavolam à Talea diversam facit, quam Varro (ut vidimus) cum eadem confundit. *Monje* (inquit) Martio Citra arbor 4 modi feruntur, semine, ramo, talea, clava: & paulo post, Clava fere commodius est, quæ sit manibus crassitudine, longitudine cubitalis, ex utroque parte levigata, nodis & aculeis repleta, sed relicta summite gemmarum, per quas spec futuri genimini intumescat, &c. Talea & gracilior & brevior esse potest, quæ similiter ut clava mergatur. Sed talea palmis duobus superest; clava omnis obtruncatur.

Malleolis à Columella de Re Rust. 1. 3. c. 5. sic definitur. Malleolis novellus est palme, innatus priore anni flagello, cognominatusque à similitudine rei, quod in ea parte, que decidit ex vetere famento promittens utrinque malleoli speciem præbet: & Plinius l. 17. c. 21. Solebat capitulatus utrinque, è duro furculis feri, eoque argumentum malleolis vocatur etiam nunc: & Columella, c. 17. Malleolis autem sic ab idem [agricolis antiquis] pangebatur, ut novello famento pavis aliqua veteris hære-
ret:

ret: Sed hanc positionem damnavit usus. Nam quicquid ex vetere materia relictum erat depressum atque obtutum celestiter humore putrefecbat, proximique radices teneras & vixidum proutimpenes vitio quo enecabat: quod cum acciperet superior pars seminis retortefecbat. Secuti ergo quicquid residui fuit ex vetere palma, per ipsam commissuram, quo nascitur materia nova, refecerunt, atque ita cum suo capitulo sarmentum deprefferunt.

Et ad faciendum malleolum supradictam flagelli partem refecerunt, solamque eam que est juncta cum vetere sarmento probaverunt. Longitudo que debeat esse parum certa est (inquit idem) quoniam fave crebras geminas habet, brevior faciendus est: seu raris longior: atamen nec major pede, nec dodrante minor esse debet.

Superior pars furculi seu flagelli Sagitta rusticis vocabatur, eodem autore, five quia longius recessit *Sagitta* quid, à matre & quasi micat atque profluit; five quia cacumine attenuata prædicti teli speciem gerit. Hanc prudenter agricolæ negaverunt conseri debere: nec immerito: Omnis enim fecundus pampinus intra quintam aut sextam gemmam fructu exuberat, reliqua parte, quanvis longissima, vel cessat, vel perexiguus ostendit racemos. Quam ob causam sterilitas cacuminis jure ab Antiquis accusata est.

Solo à Stolone viro qui propter diligentiam culturæ Stolonum confirmavit cognomen dictus est, *Stolo* quid est quod scilicet nullus in ejus fundo reperiri poterat Stolo, quod effodiebat circum arbores & radicibus que nascerentur & solo quasi Stolonem appellabant. Stolo ergo *J. Bodæus* ad *Stapel* est qui nascitur circa stipites & avellurum cum radice & corporis parte & sic ferit: quo à *Vivradice* differt, quæ integra ex arboribus & longinquo extrahitur. *Plin.* lib. 17. cap. 10. Et aliud genus fidei natura monstravit, avulsique arboribus stolones vixere. Quo in genere & cum perna fusa avellurum, partemque aliquam à matris quoque corpore auferunt secum, fimbriato corpore. Hoc sensu si accipitur non video quid differat avulsio à Stalone. Nobis tamen *Vivradix* dicta videtur vel sboles quæcunque à radice, jam ablactata à matre, & suis radicibus sibi sufficiens; vel alia quævis propago: quæ jam radices egeat.

Antequam exponamus quot modis arte propagentur plantæ, inquirendum videtur quot quibusque modis sponte nature se propagant: II autem sunt vel 1. *Semine*; vel 2. *Flagellis* seu funiculis emissis; ad nodos radices agentibus & sursum germinantibus: quæ flagella ad plantam propagandam nata videntur. Nam gemina illa ad nodos radices agentia, cum invalescunt, funiculis exarscensibus à matribus suis sponte separantur, & novæ plantæ sunt: ut in *Fraxinea*, *Pentaphyllo*, &c. videtur est. 1. *Sobolibus* ex radice, istique vel surculorum seu virgarum specie & radice transversum ad ea se reptante succrescentibus; vel gemmarum seu bulbilorum specie; istique vel ex radicibus fundi vel ex fibris in bulbulis intumescens, ortis. Quæ ex tuberosis sponte propagantur plantæ ad alterum genus, ex radicibus transversis in tuberculis exnumescens referenda sunt. 4. *Caulibus* ipsi, humi procumbentibus, & ad nodos radices agentibus, quod plurimis plantis contingit.

Dantur & alii modi peculiare quibus plantæ nonnullæ se propagant, ut v. g. *Ficus Indica* gummi è ramis in terram usque demisso funiculi specie. Alii quædam genera bulbulis seu piceis in summo caule confertim enascentibus. *Chelidonium* minus tuberosus in alis imorum foliorum ortis: *Moly* Homericum dictum bulbo in summo folio exescente: *Opuntia* folis depactis. Verum quoniam paucarum admodum specierum sunt, non est cur eorum rationem habeamus.

Superest jam ut exponamus quot modis plantæ arte propagari possint, aut soleant. II autem ad duos reduci possunt, *sationem* nimirum & *insitionem*. Quod ad primum attinet, Plantæ feruntur vel 1. *Semine*, vel 2. *Ramo* [Sub ramo comprehendendo etiam *taleam*, *clavolam*, *malleolum*, *surculum*] eoque vel deciso, seu avulso à caule antequam radices egerit, & in terram depacto; vel terre submerso, nec à matre separato antequam radices egerit: vel 3. *Sobole* seu ex flagello, ut in *Fraxinea*; seu ex radice sub terra reptante, furculi specie affurgente, quæ vel Stolo vel *Vivradix* dicitur, seu & radice fundo exeunte, Gemmæ specie, ut in Bulbosis. Bulbus enim (ut diximus) nihil aliud effe videtur quam Gemma grandior subterranea. In bulbosis autem sboles non semper è bulbis parentis fundo exit, sed interdum è fibra crassiore in bulbum extuberante, seu denique è radicum tuberibus in eis que radices tuberosas sunt. Potest etiam propagari plantæ radice divisa in tot scilicet partes si placeat quot ex ejus capite gemmæ exeunt; gemmæ cum parte aliqua radices adherente decisa.

Plantæ autem insentur multis modis, de quibus postea breviter agemus, cum varios sationis modos expedierimus: Primò ergo plantæ feruntur *Semine*.

Antequam autem *Semina* terre mandentur, oportet ut solum debito modo præparetur, nimirum ut aratro levis vortatur, ligone fodiat, furculo findatur, bipalio subigatur, occa & rastro in minutia dividatur. Hoc autem fieri convenit, partim ut inutilibus herbis eradiciis & submersis, aut ejectione libere: partim ut solum laxius & levius, mollius & tenerius reddatur, quo fit tunc in fatuorum radices facilius illud penetrant, adeoque fibras undique spargentes latius se diffundant, & copiosius alimentum attrahant, unde plantæ letiores & vegetiores sunt: tum ut particule aeris nitrofi, quibus præcipue vegetatio promovetur, in terram interstitia liberius & copiosius se infundant ibidem præcipitum & terreno adhærescant. Quin & aquæ pluvie fortassis ad solum solutionem conducant, quæ secum uni in radicum poros convolvunt. Præterea in terra laxa & soluta aqua promptius subsistunt, adeoque nec humore nimio radices suffocant, nec frigore corrumpunt. Præterea terra laxa & soluta ad hoc conducit ut Aer copiosius radicem tracheas fubeat ad respirationem usum, quam Plantis non minus necessarium esse quam Animalibus superius ostendimus.

Commodesimum ferendi tempus Natura indicat, nimirum quando semina jam plenam maturitatem adepta vel debilitentur conceptaculis in terram decidunt, vel contrahentibus se valvulis excutuntur, vel lanigine innascente alata ventorum arbitrio hoc illic feruntur & late diffeminantur.

Harum nonnulla Autumnio plantas producant tot hyeme virentes: alia per hyemem in terra re-
stant, nec ante ver proximum ex involucribus erumpunt. Ex his quæ Autumnio exeunt alia, ut v. g. *Anglicæ*, ex observatione nostra & aliorum, collecta & asserata vere ferentem plerumque frustantur, sponte delapsæ & terræ gremio exceptæ, vel etiam à satore eidem mox concreta hand dubis

dubie germinabunt nisi tempestas admodum sicca & aestuosa fuerit, quo in casu per hyemem in terra quiescentia, sequenti tamen vere in lucem exibunt; cum tamen si à colligente reposita vere fata fuissent nequaquam germinassent. Alia quavis vere etiam fata haud infelicitate proveniant; fidelis tamen & satis Autumnus, firmiores etiam sunt plantae inde enatae adversus injurias caeli, & sequenti aestate uberior quam vernales proveniunt, ceteris paribus, Agricolam aut Hortulanum loquuntur, grano quoque turgiore, foliorumque fortius. Nam ex observatione prudentissimi agricolae, Amici nostri plurimum honorandi, quod planta aliqua ex semine nata diutius duraverit antequam in semen abierit, hoc est, quod maturus facta fuerit, eo semen copiosius, plenius, ponderosius, ceteris paribus producit. Sic Triticum & Avena hyberna seu autumnata, vere editis, firmiora foliorumque sunt.

Reliqua quae per hyemem in terra resstant, proculdubio vel terreni vapore macerata, vel salinis quas imbunt particulis impraegnata ad germinandum preparantur: & securis interim laetant, tempestatibusque omnes mutationes constantius tolerant, quam in Apothecis recondita, & quam diligentissime adservata.

Exoticas tamen plantas & regionum calidiorum alumnas si habere velimus, oportet ut eorum semina vere seramus, quandoquidem illae hyemem nostram non tolerant, sed à frigore facile corrumpuntur.

Quinimo si praecox fructus & tenerioribus desideramus, sive rariore & delicatioris omnino ad maturitatem perducere cupimus, oportet ut pulvino calenti, & fumo equino recentis paleae permixto extructo, deinde terra pingui cribrata, ad trium quatuorve digitorum altitudinem infrato, & operculo & floribus superinducto totum, semina commutamus.

Quocunque autem tempore seras Semina eligantur recentia, aestatis proximè praeterita, si haberi possint. Quavis enim Planta nonnullae ad decennium & ultra fecunditatem suam custodiant, alia tamen cum citius amittunt: omnia autem quod vetustiora & difficiliora & paucius germinant. Quae in aqua subsident firmiora sunt, & ad serendum fideliora, quae fluitant languidiora & propagatione inepta.

In siliquis & spicis media potius quam ima aut summa nobis probantur, quamvis Ferrarius ima in Caryophyllis commendat.

Quod si flores multiplices aut variegatos desideras, praestat semina colligere à siliquis aut concipitulis ejusmodi floribus succedentibus. Sive enim varietates illae morborum symptomata sint, sive naturae errores, sive ejusdem lascivientis lucis, promior certe erit natura in his ad iterum decurrendum ad lascivendum: quemadmodum videmus in Animalibus parentes morbo aliquo aut corporis vicio, membro v. g. deficiente aut redundante, laborantes lobolem non ratio procreare iidem vitiis affectum, & morbis obnoxiam. Hoc autem praecipue in Mirabilis Peruviana servandum si floribus striatis insignem plantam obtinere cupias.

Semina omnia sicca tempestate ferenda sunt, tertio quartove die à pluvia largiore. Nec tamen (inquit) Ferrarius simul à magnis imbribus terra permixtus seres, sed tantisper expectabis dum pluvius ille modicus effluerit, ne indenti limboque solo stantia radices exspelcant. Hoc autem in seminibus quae humore nimio in melleisimam facili solvantur, ut v. g. Myrridina, Oxya, Scrotenaria, praecipue servandum est ne solo modico ferantur, néve recens fata irrigentur.

Cavendum etiam est, ne recens fata quaecunque tempestate frigida irrigentur, néve aqua gelidâ fontana aut puteali, nisi prius probe insolata fuerit.

Nonnulli Semina aquae seu simplicis, seu nitrae, vino, aliive alicui liquori prius infundunt quam terrae committunt ad germinationem promovendum; quod tamen non necessarium esse puto in seminibus recentibus & indigenis, fortè etiam nocivum in aliquibus. Verum in venustis & aridioribus, aut exoticis Hen. Corvini Romani praxin non improbo cuius meminit Ferrarius his verbis. Antequam contumacia lentaeque duritiae semina solo committat, aquam defundit in catinum, mira modicum superfundit ac dissolvitque sunt: in eam vitratam aquam semina immittit: duodecim horas post vitra duritiae plus minusve macerari & medicari patitur, exinde serit: eandem aquam infersit, ut mirum ex igneo terra balni concretum seminale contumaciae ad uberrimam germinationem proripiat.

Generale est in omni satione ut semina terra operiantur, non quod exposita & insecta minime germinet, sponte enim decidentia non minus feliciter pullulant, sed ne avibus spermologis praeda fiant. Seruntur autem & contoguntur variis modis, nimirum vel in silico terra aratro perspicuâ, vel in superficie terrae occidit rastro inhumata, vel in area coarctata, pulvere aut velut farina terrena manu aut incerniculo inperfa, vel denique scissim singula in foraminulis pastino factis sepulta.

Summopere autem cavendum est ne semina alè demergantur aut nimia terra obstruantur, adeoque sine ulla resurrectionis spe sepellantur. Plurimum enim hac in parte errare video. Nam quamvis Triticum aliisque Cerealia quorum spiritus vegetiores leni etiam colore excitantur, germinique validiora graveni terrae incumbens molem haud difficile penetrant, adeoque ut hyemem frigida tolerent, alius inhumari solent, ne scilicet radices immo dico frigore perantur; non tamen omnium, imò paucorum seminum eadem conditio est. Pleraque enim ad vegetandum femiora tellure solum radiorum tepore fovenda & ad pariendum invitanda sunt, adeoque in summa blandi modico insperso pulvere exponenda.

Quo Semina maturius feruntur vere, eo plantulae inde enatae diligentius à frigore defendenda sunt; quo seriis, eo largius irriganda & inumbranda.

An Plantae nullo semine praevio possint à terra oriantur difficilis questio est. Qui affirmativam tuerentur rationibus & experimentis suffragantibus non desistunt. Cum enim nulla non regio potuit suas stirpes obtinere, verisimile videtur terram ipsam nullo impraegnata semine familiaris regionis plantas producere.

Denique in aggeribus fossarum derivandis aquis ad paludes exsicandas ductarum in insula Eliensis ingentem Sinapem vim usatam, & alibi etiam in areis gramineis effusis, mira visus: quam Sinapem seminibus in terra relictis ortum suum debere verisimile non est, cum nullum unquam Sinapi post hominum memoriam ibidem nascens observatum fuerat. In rudibus etiam Urbis Londinensis

dinensis post destagrationem illam funestissimam quae anno 1666. accidit, non minorem copiam Erysimi angustifoliae Neapolitani succrevit. Auctores fide dignos habemus, partim etiam ipsi vidimus: cum loca illa per multas annorum centurias additis occupata fuissent, nec ullus ibi auditus lavium proveniens. Oportet ergo ut vel sponte ortum sit, vel ex seminibus per tot annos in terra laentibus: nisi forte suspicari velimus malè seratum aliquem plantae istius semina de industria sparsisse ut curiosos illudaret & admirationem excitaret. Non est autem cur quis miretur, ubi tantum seminis copiam, quae decentis agri iugibus conferendis sufficeret, colligere potuisset. Plantam enim illam ad vias inter urbem & Kensington vicum, & alibi circa urbem copiosissime provenientem observavimus: semina autem minutissima & numerosissima profert.

Tertio, Plantas imperfectas, Fungos, Tubera, Muscos & id genus ex semine non nasci manifestum est, cum nullum (quantum hactenus observatum est) gignant: quin & Submarinas omnes, Algae, Fuci, Corallia, Alcyonia, &c. ob eandem rationem sponte oriri arbitramur, quod scilicet, nullum hactenus semen in eis animadversum fuerit, quod tamen satis mirari nequimus in tanta specierum multitudine, & uberrimo omnium provenitu. Alii fortasse post nos diligentiores aut feliciores harum etiam semina detegent, aut propagandi modum invenient.

Vulgo receptum est, & experientia (ut aiunt) quotidiana confirmatum, quod si aqua in qua Fungi aliquid infusi distaberint, vel etiam albuti fuerint, veteri pulvillo calenti, qualem modò desuperimus, affundatur, vel etiam Fungorum frustulorum diviorum particulae minime eidem inspergantur, magnam inde Fungorum vim illico exorturum; unoquoque nimirum frustulo seu rametum imperfecte istius plantae proflicto & fecundo, seminali vi potius dotari credito, ut in * Mali Cydoniae v. g. ramis cernitur, quam ut Natura semen aliquod vitum fugiens, certe nondum detectum, in aliqua ejus parte occultaverit.

Quarto & ultimo, Perfectiores etiam plantas interdum sponte oriri, aut ex alieno succo generare magnam nobis argumentum Viscus suppediat, arboribus innatis, etiam in prona seu averta ramorum parte. Unde omnino fabulosum esse constat, quod de ejus exortu Veteres prodidere, quodque Proverbio illi Turdus malum ipse sibi caecit originem dedisse perhibetur. Quanto rectius Maro

Viscum

Fronde virere novis cecinit, quam non sua seminat arbor.

Ex altera tamen parte satis mirari nequimus, Naturam quae nihil facit frustra, semen alicui plantae dedisse absque effectu, sed tota specie ad generandum inutile.

His omnibus rationibus & experimentis contrarium opposuimus Clarissimi Viri Marc. Malpighii experientiam. Is enim ut exploraret an Terra nullo semine fecundata plantas aliquas sponte produceret, terram & profundum curatam vitreo vase conclusit, cuius orificio multiplex Sericum vitum super extendit, ut Aer & alia aqua admitteretur, exclusis minimis seminibus, quae vento rapuerunt: ita haec autem, inquit, nulla omnino planta vegetavit.

Ego eundem sententiam opinantem nullam dari in plantis generationem spontaneam libenter amplecter, si experientia me responderi possit. Temerarium enim nimis effere asserere, Plantas etiam imperfectas vulgo creditas semen gignere, cum nullum in eis offendere possimus.

Notandum tamen fieri posse ut plantulae & radicem aut ramorum frustulus enate per fontanis saliant. Radicum autem frustula germinare ipse expertus sum in Raphano rusticano & Scarcenae: Ramorum minimas particulas J. Bodaeus à Stapel, in Salice & Rosa centifolia ut apud ipsum videre licet, Comment. in Theophr. lib. 2. cap. 1. pag. 73. D. Scharrocius in malo cydonia. Lib. de propag. Plant. cap. 3. n. 5.

Ceterum Semina rariora in siliis ferere convenit, ut Plantae inde enatae commodius transferri, & per hyemem, si opus sit, in hypocaula subdici possint. Oportet autem ut siliolum fundi foraminibus permixtum, ut Plinius olim monuit, ne humor in fundo stagnans diutina mori putrefeceret, & plantarum radices suo vapore, seu frigore suo corrumpere: fortè etiam ne respirations inopia eadem suffocentur: quam rationem Plinius etiam ipse eleganter per more suo innuit, per Formamiam (inquens) inferni dato radicibus spiramento.

Secundo, Plantae feruntur ramo aut furculo, vel avulso decisivo & terrae impactò, vel dum adhuc matri haere depressò & eidem immerso tantisper donec radices egerit.

Succuli hi majores nimirum efflo possunt pro natura plantae ferende. Aliae enim feruntur ramo majore, aliae talis, aliae malleolo, aliae sagitta, quae voces superius exposuimus. Talis furculis ferendi recentes sint oportet, Oleae tamen rami etiam fici germinant, Veteribus id attestantibus, ut v. g. Virgilio, Truditur & fice radix oleagina ligno. Quod quamvis Recentioribus nonnullis videtur, Fortnii tamen Liceti auctoritas me movit ut Veteribus assentiar. Recentioribus quae eos dum tenere ridet scissos deridendos propinasse patem. Scribit autem Licetus fide visidit Lecti in horto patris sui spiritum Oleae sativae aridum ferè ac levem, per decennium & ultra à trunco sepharatum, neque posthac unquam terrae implantatum, ad alterius ligni fulcrum in terram demissum, & ligno cui fulcrumque praestabat clavis ferrea affixum, pullulasse germinisque eodem anno plures Olivarum novellas, foliis ac fructibus onustas, atque in postero etiam per plures annos profluisse. Hinc virga illa, quam monachus à superiore suo, ut obediendum quis probaret, jussu assidue irrigavit, si forte oleagina fuit, potuit sine miraculo radices agere & germinare.

Quo teneriores sunt plantae eo furculi earum sensus pangendi sunt: adulto scilicet vere in frigidioribus hinc regionibus. Oportet etiam si tempestas peruvit talia irrigare; si tempestas, inquam, permittat, nam si Aer paullo frigidiore sit, nimis humor recens plantatos facile corrumpit: quin & sereno caelo radi Solaris unbraculo opposito solatè accendi sunt, ne furculis depactos consilium urant & exsiccant.

Observandum etiam in plantis quarum caules intercepi sunt, ut furculus ferendus vel in ipso nodo, vel proximè infra nodum decidatur. Cum enim radices ex nodis tantum pullulent, si quid intermodi relinquatur, necessario putrefcet & corrumpatur, adeoque vitio serpente periculum est ne proximum nodum veneno suo inficiat & furculum perimat.

Arbores

* Horticult.
lib. 3. c. 1.

* Historic. l. 3.

An Plantae
sponte oriantur.

* Scharrocius de
Propag. Veget.
lib. 2. c. 3. n. 5.

Propagatio ex
Succulo facta.

Arbores furculus seu ramulis propagandi modum docet P. Laurentbergius his verbis, Ramulum elegantem non tortuosum aut crovolum, vegetum, anniculum (relinqui illi poterit portio exigua adhærens ramis bini.) Huiusmodi igitur ramum præcisum ab arbore, utraque extremitate mutilatum terro secundæ ad profunditatem dimidiæ ulnæ arcuatim impone, subtrato fimo, bubulo aut ovillo. Tossam terrâ concutatur reple.

Fruticum herbarumque talculis vel ramulis pangendis alteram extremitatem malleo prius concutatur, ut filamenta ducat: Tum aqua irriga, non fimo, quem nullâ ratione ferunt: postea terrâ operi. Nulla (pergit ille) ferè stirps est que non queat propagari per ramulos anniculos, modo 1. Inferior extremitas abscidit oblinatur emplastro sequenti vel simili, R. Cere, Terebinthinæ ana ʒi. Resinæ communis ʒi. commiscantur. Sic naturalis succus non exsudet, nec inutilis humor subibit, qui aliqui putredinem inferre solent. 2. Non directè infigas terræ ramulum sic oblitum, sed incurvo arcu, ut suprema pars promineat è terra, media tangat immum, infima, quam oblinendam dixi, sursum nonnihil vergat, ita tamen ut desitescat. E medio illo ramuli dorso innumeras videbis radices pullulare.

Alium adhuc modum proponit Stapelius. Ramus ab arbore avellitur superne deorsum, ut quasi pes illi adhaereat. Hinc pedunculus aut appendix undique perforatur subulâ: ad dimidiam ulnam defoditur in terra fertili, sæpiusque irrigatur.

Su/mersio.

Propagationem illam que fit ramulorum submersione ipsa etiam natura docuit, plantarum plurimarum ramulis quamprimum reclinatis terram attingent radices sponte agentibus. Ramuli autem submersi non prius ablaetandi seu à matre separandi sunt, quam radicibus multis in profundum actis terram firmior apprehenderint: quâ autem parte matri hærent transversim initio ad medium ferè incidendi sunt, ut succo à matre parçè subministrato eis è terra exigendo affluant adeoque facilius & citius cum res possint ablaetantur.

In Caryophyllis (monente D. Sharroco) furculi submergendi scapum sub infimo seu radicis capiti proximo, aut saltem secundo geniculo transversim inâ parte ad medium ferè incidunt, deinde ad indicationem factâ sursum ad secundum (seu ab imo iuxta quem incisio fit proximum) internodium incidunt, soli particula in fissuram immissa ut aperta teneatur, quamvis id non fit omnino necessarium: cum enim incisio, ex ima (ut diximus) seu terram spectante parte fiat, furculus autem leniter primo à radicis capite reclinatur ferè deprimatur, ut moris est, deinde summa ejus pars terra subistrata erigatur modò in arcum flexâ, fissura sponte sua aperietur & habet, si omnia rite peragantur. Nonnulli uncinulo ligneo in terram adactum furculum apprehensum deinde nè resiliat, sed in eodem situ in quo primò depositus fuit perlovere. Tandem furculi arcum ferè partem inflexam terâ pingui operiamus eamque frequenter irrigas.

Alarum etiam plantarum, exceptis his que quoquo modo deposite comprehendunt, ut Vitis, &c. furculos flagellive submergenda pari modo incidere utilissimum erit, nè dicam necessarium. Temperate etiam sicca furculi submersi affidue irrigandi sunt, aliis enim radices non faciliè emittent.

Tempestates autem huic operationi cum successû exercendæ commodissima sunt Vitis initium, aut Albas caloribus remissis in Autumno declinans.

Circumpositio.

Circumpositio non differt à submersione, nisi quod in hac ramulus deprimatur ad terram, in illa terra valè idoneo ligneo excepta attollatur ad ramulum, eique circumponatur, ramulo sulcitur per vas recipientis seu terram continens foraminibus ad id factis trajecto. Locum autem habet ubi ramulus ob altitudinem suam & distantiam à terrâ eo usque non potest deprimi. Solent autem nonnulli ramulum citè parte quâ terrâ circumpositâ latitat, vel aliquantulum delibrare, vel corticem ejus supeme subulâ perforare.

Itali utuntur cistulis ligneis quadratis, que ita confectæ sunt, ut non solum foramen habeant in fundo, sed & compactæ sint ex duabus medietatibus, prohibita separandis, vel iterum conjungendis: ut ita commodius ramus circumponi, & postmodum his in terram deponendis segregari iterum possint. P. Laurentberg.

* Horticult. lib. 1. cap. 22.

Huc spectant hæc Plinii, lib. 17. cap. 13. *Alterum genus luxuriosius radices in ipsa arbore sollicitandi, trajectis per cava scitilla vel quibus ramis, terræque circumpositis: atque hoc blandimento impetratis radicibus inter poma ipsa & cacumina, audaci ingenio aliam arborem longè à tellure facienti.*

Tertio, Plante propagantur sâbole, eaque vel
1. Ex flagellis seu cauculis funicularum specie serpentibus, & radices subinde agentibus, ut in *Fringaria, Pentaphyllo, Rannulo, &c.*

2. Ex radicibus transmissis, flagelliformibus, sub terra reptantibus, obiter germinantibus & furculis emittentibus: ut in *Ulmis, Prunis, Myrsinis, Cerasis, &c.* Atque hoc genus Soboles propriè *Viviradices* appellantur. *Stalones* enim dicuntur, qui è majoribus radicibus truncis porè ipsam matris corpus seu ex imo ipsius caudico oriuntur, autore *J. Bodeo à Stapel.*

3. In herbis radicibus tuberosis donatis ex ipsis radicibus tuberibus, ut in *Chelidonia minore, Flore Solis pyramidalis, Croco.*

4. In bulbosis, ex ipso bulbi fundo aut fibra aliqua crassiore propè bulbum, bulbillorum seu nucleorum specie egeminante, ut in *Tulipa, Narcisso, Allis, &c.*

De his nihil præcipiendum habemus, nisi ut opportuno tempore transferantur, eque solo floriferè in fertilibus & pinguis: nec antequam firmitatem aliquam & robur contraxerint à matris ablaetantur.

CAP.

CAP. XIX.

De Infusione.

Infusio, voce latissimo sensu acceptâ, est ejusmodi applicatio furculi seu gemmæ à truncum ramumve, vel sum, vel alienum, ut tandem uniantur & coalescant.

Cum autem possima succi nutritii pars inter libram & lignum ascendat, totum inferendi artificium in eo consistit, ut in truncum & furculo libra libæ, lignum ligno continua sint, & in eandem superficiem disposita; vel ut furculus gemmæ stipiti seu ramo ita applicentur, ut interstitium libæ & corticis in utroque [truncum & infusio] ferè continuum sit, & unam quasi superficiem componat, unde è truncum in infusum [furculum gemmæ] facilis & expeditus succi transitus fiat.

Infusio est vel *furculi vel gemmæ*. Gemma autem à furculo non alter differt quam infans ab adulto. Gemma enim nihil aliud est quam velut embryon furculi, perfectè quidem efformatum, omnibusque suis partibus distinctum, tegumentis tamen velut secundis obvolutum & per Hyemem latrans, Vere sequenti in lucem edendum, & in furculum paulatim extendendum.

Surculus inferitur vel applicatione externa ferè coaptatione, vel infusione stricte dicta.

Applicatio externa ferè coaptatio est vel

1. Quando virge minori transversim oblique dissectæ furculus parvis crassitie, pari obliquitate ejus, ita applicatur, ut interstitium libæ & corticis in utroque [ut diximus] ferè continuum sit; deinde vinculo seu fasciâ circumductâ firmiter adalligatur, ut in fissura continueatur. Obliqua sectio uncialis minimùm aut longior esse debet. Hic modus inferendi nostratibus *Whiggæ* dicitur, & ob difficultatem furculum virgæ, sectionem sectioni coarctandi, ut exactè congruant, nimis frequentatur.

2. Vel secundo coaptatio fit, cum furculus oblique ut prior dissectus, ita tamen ut in suprema oblique sectionis parte cuncto perpendiculariter adacto cortex cum tunello ligni auferatur, truncus transversim primò ferè horizontaliter dissecto, deinde ab uno latere [Austro-occidentali] cortice oblique sectione cuncto demutato, ut plano sectionis in furculo exactè respondeat, ita applicetur, ut angulus ejus ferè projectura plano horizontalis trunci sectionis innitatur: adeoque vinculo adalligetur, & luto oblinatur. Hic modus inferendi *Shoulder-grafting* nostratibus appellatur.

Infusio propriè dicta duplex iterum est, vel

1. Inter corticem & lignum. Timebant scilicet Prisci, referente Plinio, truncum findere, idcirco inter corticem & lignum inferebant. Hic modus à nonnullis nunc diuturn in usum revocatur, licet & in arboribus quarum cortex à ligno ob ascensum succi prius separabilis est quam furculi ob geminis suis explicatis infusio in sepi (huiusmodi autem è frugiferis solè Mali sunt) omnium optimus habetur.

Truncus ergo & furculus ut in secundo coaptationis modo preparatis corticem nè auferas, sed duntaxat findas ferè secundum longitudinem incidas, à capite deorsum ad longitudinem ferè oblique furculi sectionis, ab Austro-occidentali trunci latere. Deinde cortice à ligno primò cuncto, deinde instrumento ex ebore, ossis, aut ligno aliquo solido, figura oblique furculi sectionis sed minore, ad id factâ, immisso, leniter separat & elato, inter corticem & lignum furculum intrudas, ablato prius à tenui extrema furculi acie cortice, nè inter demittendum replicetur. Deinde quoniam furculus infusus corticem à truncum elevans, & ad utramque cuspidis suæ aciem cavitatem relinquit, influxum succi interruptit, cortex trunci ad utrumque furculi latus incidendus est, nè à truncum abscidat, & ut ejus oræ cum corticis furculi marginibus concurrant & coaptentur, ad transitum succo à truncum in furculum dandum. Quibus peractis vinculo obligandus & luto muniendus est, ut in præcedentibus operationibus.

2. In fissuram ipsius ligni: quam Plinii verbis exsequar. Aufertur, inquit, serrâ aequaliter superius, levigatur falce truncus: deinde eodem per media leniter fillo, cuniculo tenui fissuram cuniculo, donec cuspidatum decus descendat in ramum calamus, operatio absolvitur. Surculi inferendi cuspis ita solet incidit ut cum basi ejusdem utrinque extante angulos efficiat, quò basis summum truncum firmius innitatur. Nonnulli tamen hanc praxim improbant, quia cuspis inde infirmior fit.

Verum quoniam hæc inferendi ratio omnium longè usitatissima est, descriptio autem Pliniana nimis fortasse concisa & obscura alicui videatur, pleniorè & explicatiorè è Petri Laurentbergii Horticulture, lib. 1. cap. 24. mutuam dabimus.

Elige (inquit) verno tempore arbutum crassitie trium circiter pollicum, cui demum parte superiorem serrâ, relictâ unius ulnæ altitudinem, operante quo dicit nè librum, id est, corticem facies. Si rotunde, donec cuspidatum decus descendat in ramum calamus, operatio absolvitur. Surculi inferendi cuspis ita solet incidit ut cum basi ejusdem utrinque extante angulos efficiat, quò basis summum truncum firmius innitatur. Nonnulli tamen hanc praxim improbant, quia cuspis inde infirmior fit.

Verum quoniam hæc inferendi ratio omnium longè usitatissima est, descriptio autem Pliniana nimis fortasse concisa & obscura alicui videatur, pleniorè & explicatiorè è Petri Laurentbergii Horticulture, lib. 1. cap. 24. mutuam dabimus.

Elige (inquit) verno tempore arbutum crassitie trium circiter pollicum, cui demum parte superiorem serrâ, relictâ unius ulnæ altitudinem, operante quo dicit nè librum, id est, corticem facies. Si rotunde, donec cuspidatum decus descendat in ramum calamus, operatio absolvitur. Surculi inferendi cuspis ita solet incidit ut cum basi ejusdem utrinque extante angulos efficiat, quò basis summum truncum firmius innitatur. Nonnulli tamen hanc praxim improbant, quia cuspis inde infirmior fit.

Verum quoniam hæc inferendi ratio omnium longè usitatissima est, descriptio autem Pliniana nimis fortasse concisa & obscura alicui videatur, pleniorè & explicatiorè è Petri Laurentbergii Horticulture, lib. 1. cap. 24. mutuam dabimus.

Elige (inquit) verno tempore arbutum crassitie trium circiter pollicum, cui demum parte superiorem serrâ, relictâ unius ulnæ altitudinem, operante quo dicit nè librum, id est, corticem facies. Si rotunde, donec cuspidatum decus descendat in ramum calamus, operatio absolvitur. Surculi inferendi cuspis ita solet incidit ut cum basi ejusdem utrinque extante angulos efficiat, quò basis summum truncum firmius innitatur. Nonnulli tamen hanc praxim improbant, quia cuspis inde infirmior fit.

Verum quoniam hæc inferendi ratio omnium longè usitatissima est, descriptio autem Pliniana nimis fortasse concisa & obscura alicui videatur, pleniorè & explicatiorè è Petri Laurentbergii Horticulture, lib. 1. cap. 24. mutuam dabimus.

Elige (inquit) verno tempore arbutum crassitie trium circiter pollicum, cui demum parte superiorem serrâ, relictâ unius ulnæ altitudinem, operante quo dicit nè librum, id est, corticem facies. Si rotunde, donec cuspidatum decus descendat in ramum calamus, operatio absolvitur. Surculi inferendi cuspis ita solet incidit ut cum basi ejusdem utrinque extante angulos efficiat, quò basis summum truncum firmius innitatur. Nonnulli tamen hanc praxim improbant, quia cuspis inde infirmior fit.

Verum quoniam hæc inferendi ratio omnium longè usitatissima est, descriptio autem Pliniana nimis fortasse concisa & obscura alicui videatur, pleniorè & explicatiorè è Petri Laurentbergii Horticulture, lib. 1. cap. 24. mutuam dabimus.

Elige (inquit) verno tempore arbutum crassitie trium circiter pollicum, cui demum parte superiorem serrâ, relictâ unius ulnæ altitudinem, operante quo dicit nè librum, id est, corticem facies. Si rotunde, donec cuspidatum decus descendat in ramum calamus, operatio absolvitur. Surculi inferendi cuspis ita solet incidit ut cum basi ejusdem utrinque extante angulos efficiat, quò basis summum truncum firmius innitatur. Nonnulli tamen hanc praxim improbant, quia cuspis inde infirmior fit.

Verum quoniam hæc inferendi ratio omnium longè usitatissima est, descriptio autem Pliniana nimis fortasse concisa & obscura alicui videatur, pleniorè & explicatiorè è Petri Laurentbergii Horticulture, lib. 1. cap. 24. mutuam dabimus.

Elige (inquit) verno tempore arbutum crassitie trium circiter pollicum, cui demum parte superiorem serrâ, relictâ unius ulnæ altitudinem, operante quo dicit nè librum, id est, corticem facies. Si rotunde, donec cuspidatum decus descendat in ramum calamus, operatio absolvitur. Surculi inferendi cuspis ita solet incidit ut cum basi ejusdem utrinque extante angulos efficiat, quò basis summum truncum firmius innitatur. Nonnulli tamen hanc praxim improbant, quia cuspis inde infirmior fit.

E

Empla.

* arbores
exp. glauc.
mutant.

Quaecunque arbor furculo infuso eadem & emplastratio propagari potest, nisi obset tenuitas & imbecillitas scuti. Vitis non recipit emplastra, nec quibus tenuis ac caducus rimosque cortex. Ferilissima omnium inoculatio, eadem tamen infimissima. Et quae cortice nituntur tantum vel levis aurâ celsissimè de plantantur. Inferre firmissimum & secundum quae feret. Plin.

Emplastra-
nem infuso
praefertent
probatum.

Mali Perlicae & Armeniacae rarò & difficiliter infusione, emplastratio faciliè propagatur. Emplastratorem in quibus succedit infusio longè praefertendam esse multis probare nititur D. Langfordus.

1. Quia species seu truncus duobus tribusve annis citius magnitudinem emplastratorem quàm infusio idoneam assequitur: unde & tempus luceret; & arbor multò celerius augetur post naturam immutatam quàm antea.

2. Arbor inde sanior efficitur quàm ab infuso, quia stipitem decisum citius & securus obducit & investit gemma cum scuto quàm furellus.

3. Arborem minus laedit quàm infusio, & si forte gemma non comprehendat, potest arbor vel proximo anno, vel interduum etiam eodem, denudè emplastrari.

4. Praxis eius faciliò est, expeditior & delectabilior quàm infusio: media enim astate peregritur, quando nullum à frigore periculum imminet, quod persape vehemens est, & vix sine injuria aut valetudinis detrimento deliciaribus tolerabile, Februario & Martio mensibus, tempestate infusio aptissima.

CAP. XX.

De Specifica (ut vocant) Plantarum differentia.

UT Plantarum numerus iniri possit, & earundem divisio rectè institui, oportet ut notas aliquas seu indicia specifica (ut vocant) distinctionis investigemus. Nobis autem diu multumque indagantibus nulla certior occurrit quàm distincta propagatio ex semine. Quaecunque ergo Differentiae ex eisdem seu in individuo, seu specie plantae semine oriuntur, accidentales sunt, non specificae. Haec enim speciem suam fatione iterum non propagant: Sic v. g. Caryophyllos flore pleno seu multiplici pro specie distinctis à Caryophyllis flore simplici non habemus, quia ab eorum semine ortum suum ducunt, & semine facti Caryophyllos simplices iterum edunt. At quae ex eodem specie semine nunquam proveniunt ex demum specificae censendae sunt: aut si inter duas aliquas comparatio instituitur, quae plantae ex alterutrum semine non proveniunt, nec unquam semine late transmutantur in se invicem, ex demum specie distinctae sunt.

Sic enim in Animalibus sexuum distinctio non sufficit ad speciei diversitatem arguendam, quia sexus uterque ex eodem specie semine, eisdemque non raro parentibus oritur, quamvis multis & insignibus Accidentibus inter se differant; nec Taurum cum Vacca, Virum cum Muliere specie convenire aliud requiritur argumentum, quàm utroque isdem per se parentibus eademque matre ortos esse: sic pariter in plantis convenientiae specificae non aliud certius indicium est quàm ex semine eisdem plantae seu in specie seu in individuo oriri. Nam quae specie differunt speciem suam perpetuò servant, neque haec ab illius semine oritur, aut vice versa.

Hinc pro distinctis plantarum speciebus non habendas censeto,

1. Quae solo floribus colore, geminatione aut multiplicitate differunt.

Cum enim plantarum numerus in natura certus & determinatus sit: cum * Deus sexto die ab omni opere suo, hoc est, à novarum specierum creatione, requievit: floribus autem colore & multiplicitate variantium plantarum numerus, novis quotannis exoritur, infinitus sit, merito eas à specierum gradu & dignitate decimus & excludimus.

Deinde, si haec sufficiant ad speciem distinctionem inferendam, Aethiops quoque pari ratione ab Europaeo, Juvenis niger ab albo, rubro, variae specie differunt; quod nemo, ut opinor, sane mentis unquam concessit.

Quinimo haec varietates caeli, aut soli, alimentive differentiae debentur: quae quantam vim habent ad hanc & similia effecta producenda in domesticis & mansuetis animalibus patet. Cum enim fera in plenisque speciebus eisdem colores servant, manifesta & domestica colorum infinitum variant, nec coloribus tantum, sed & carnis sapore, aliisque accidentibus à feris differunt, ut à palato non admodum sagaci haud difficiliter gustu possint distinguere.

Praeterea haec varietates semini non propagantur, sed vel ramulis avulsis, vel sobole, vel stolonibus.

Denique arte & mangonio induci possunt, nimirum translatione iterata de loco in locum, & irrigatione aqua colore aliquo imbuti. Nam P. Laurebergius, vir fide dignus, Horticult. cap. 23. Sect. 3. se in Caryophyllis saepius expertum scribit, Caryophyllos quae simplices Vere primò, deinde Autumno, iterum Vere sequenti transplacant, (neque interim florere passus erat) Alias omnes flores multiplices protulisse. Deinde ad mutationem coloris in flore inducendam variis in locis haec reperit. Terrâ pinguissem in Sole expositâ aut cibratâ reple vasa aliquod. Et implanta germen florum candidorum (quoniam soli tunc passum) ad irrigandum non inter alia aquâ quàm rubescit si flores rubros desideras, quid si videris, &c. Tali aqua de die plantam irriga manè & vespere, nota transfer in edem, nò notissimum aut notissimum bibat rorem per tres septimanas. Produci flores experiri tintis non profuit eo colore quem effudit, sed partem eo, parum naturalis. Haec quavis à nonnullis ridetur, Laurebergio tamen Auctori æquum in his quae sibi comperta tradit fidem derogare non audeamus. Quid quod plantae florum coloribus aut multiplicitate spectabiles in eodem loco sine cultura diutius relictæ & neglectae colorum delicias amittant paulatim, petalorum comam exuant, & ad sylvestrium ingenium redeant.

Idem

Idem iudicium de floribus nudis in his plantis quae radiatos plerumque proferunt, ut Chamemelo, Celsula, Parthenio; proferri dictis, in Bellide, Calendula, aliisque nonnullis Corymbiferis: petalis fistulosi donatis, in his quibus naturaliter plana sunt, ut Bellide & Flore Africano, & siquae praeterea sunt hujusmodi florum differentia.

Quoniam vero varietates haec floribus plenis aut variegatis insignes ob pulchritudinem & elegantiam raritatemque suam à florum cultoribus magni aestimantur, & non raro infans pretis redimuntur, non ab re fuerit quibus ille mediis obtineri possint ostendere.

Et quod ad Caryophyllos attinet, eos è simplicibus multiplici fieri translatione iterata de loco in locum Laurebergio aliisque expertis credimus: nec dubitamus quod aliis plantis flores plenos producere aptis pariter translatis idem eveniret.

Quin & unica sola translatione in plantis nonnullis flores è simplicibus in plenos evectos legimus. D. Sbarro se novisse ait quae Anemones nemorum & Colchica flore multiplici in hortis haberent, qui asserant se eisdem simplici flore sylvestres ex agris in hortos transfuisse, soli luxurie, & cultura diligenti mutatione illâ inductâ.

Verum quicquid sit de translatione, varietates praedictas certissimè & facillimè fatione obtinebis. Si enim plantae cujuscunque florem mutare aptae semine solo lato & opulento largâ manu seversis, inter multas flore simplici, nulla colorum varietate spectabiles paucæ enascantur flore pleno, & nonnullae etiam variegato insignes. Cujus generis ut plures obtineas, ex sententia Hortulanorum seminum ferendum electio fieri debet. Sic v. g. ex florum Caryophyllorem Auranti cali colore tinctum, tam purorum quam variegatorum seminibus satis plurimæ & pulcherrimae habentur varietates. Ferrario auctore, ex albi Caryophylli semine multiplex varietas provenire solet: item ex fulvis maculis distinctâ.

Observatio nonnullorum ad obtinenda Leucoia flore pleno ut semina colligantur ex siliqua flori succedente pro luxuriam pentapetalo, experientia nostra frivola est & falsa.

In Tulipis praecoxibus ad producendas varietates purpureae aut purpureae marginibus albis semina omnium optima esse observavit Parkinsonus: in mediis quae coloribus lucidioribus sunt reliquis praefertuntur.

2. Plantas sola magnitudine differentes. Quamvis enim dentur certi magnitudinis termini in unaquaque specie, quos neque excedere, neque ab his desigere possunt individua: neque enim Grossularia v. g. Quercus statum & dimensiones unquam assequitur, quae necque cultum adhucit; magna tamen inter hos terminos latitudo est, & maximi fortasse ad minimum decupla proportio. Quae tamen differentiae vel soli uberant aut sterigunt, vel regionis temperiei calor aut frigus respectu, vel temporis aetate, aut pluviae, vel alii cupiam accidenti debentur, non specificae plantae naturae. Si enim plantae, cultura patientis, in suo genere, minimè, & pauperima semen accipias, idque lato & pingui solo, loco soli exposito & ab aeris injuriis, tunc seversis, brevi sobolem matre planta decuplo forte majorem obtinebis; immo verò si planta aliquos perennis & cultura patientis radicem à monte sterili & aprico, ventis exposito, quæ per hyemem boreae penetrabile frigus adurit, in hortum pingue & tepidum transfuleris, mirum quantum luxuriat & magnitudine proficit, ut vix pro eadem agnoscas. Nec minor hoc respectu differentia invenitur in Animalibus inter individua ejusdem speciei: siquidem in Anglia nostra oves quae in montosis & sterilibus frigidis degunt quintuplo ferè minores sunt his quae in pinguibus & temperatis palcutur, adeo ut illae vix quinquies solidis nostrae monetae singulae veneant, cum haec interdum duas libras, i. e. octuplum illarum pretii, valeant. Equi etiam qui in montibus Cambricis immodico frigore perussis educantur & aluntur, adeo pumili sunt & contemptæ parvitas, ut canem Molossium magnitudine & statura non multum superent. Vidimus enim Cestriae qui quatuor aut quinque solidis emi possent.

Expendenda tamen hic videntur species plantarum nonnullae à nobis & aliis inventae, quae quantum hactenus observavimus, non alia in re quàm magnitudine differunt; suspicamus tamen & alias inter eas intercedere differentias, rēque ulteriori observationi committimus. Haec species diversas esse opinamur quia simul in eodem loco nascentes nos & alii observavimus, & tamen majori notorem triplo quadruplove magnitudine superabat. Tales sunt Hylophilola major & minor à nobis; Alchimilla major & minor à Morifono; Heliotropium majus Siculum & majus vulgare à P. Boccone; Millefolium aquaticum flore luteo galericulato majus & minus à D. Dent Cantabrigiae nunc nascentes observat. Vidimus etiam in horto Nobilissimi viri D. Caroli Hutton Astrantiae nigrae speciem minorem, quae non aliâ in re quàm parvitate sua à vulgari differre nobis visa est. Alias etiam non paucas invenies apud D. Morisonum in Historia Plant. univers.

3. Florum variegatio, qualis in Alternio, Buxo, Rosmarino, Dulcamara, &c. cernitur, tantum abest ut sit specificae distinctionis nota; ut sit potius symptoma morboide constitutionis in Planta aliqua, quae vel calce radice supposita, vel pari mixtura calicis cum terra rudera induci potest; unde in ramis depressis durat, in plantis è semine ortis evanescit. An floris petalorum variegatio morbi etiam symptoma sit inquirendum.

An planta foliorum marginibus crispis à congeneribus foliis planis specie differant ambigo. Quantum hactenus observavi, quae hujusmodi fide speciem suam fatione semper propagant, nec tamen unquam plantas planifolias producant. Quin & Naturae hortenensis crispis folia feminalia ha hortensium vulgaris feminalibus figurâ suâ & incisuris differunt, cum haec tripartita seu in tres lobos divisa sint, illa unica duntaxat lineâ inde incisione secta: quod argumentum est eas specie differentes.

At 4. Quae radices colore solo differunt, cujuscumque sunt Pastinacae tenuissimè radice lutea, alba, atro-rubente; Rapae radice alba & lutea pro specie distinctis non habendas censeto: nec magis quae radices tantum figurâ differunt, ut Rapae radice longa & rotunda.

Denique 5. Quae Fructus seu Pericarpium magnitudine, sapore, figurâ, colore differunt ut Pomum & Pyrus à infinita ferè varietate; Catecum (observante * D. Sbarro) Arbores è Mali & Pyri horteniferae & cultum seminibus satis orae non semper degenerant in naturam sylvestriam; sed interdum lapidiores & miores generis efflorescunt fructus edunt, quàm earundem matres seu productrices; contra quàm vulgo credimus & receptum est.

E 3

Que

* Lib. de pro-
pag. Vegetab.
lun.

* Horticult.
lib. 3. cap. 15.

* Genes. 2.

* Lib. de pro-
pag. Vegetab.

Quae item feminis colore ludunt, ut Phaseoli, Fabe vulgares, Frumentum Indicum, ob rationes superius allatas specie distare non concedimus. Quin de industria exponendi causâ Fabas rubras plures unâ aliquando feminis; quae tamen inde ente sunt plerumque Fabas albas dederunt. Notandum tamen distinctam propagationem ex femine non esse illud ipsum quod constituit differentiam essentialiorem seu specificam, sive in quo illa consistit, sed ejus signum seu indicium tantum.

Deinde cum dicimus in Plantis specie distinctis hanc ab illius femine non oriri, de eo quod plerumque & naturaliter contingit loquimur, non de eo quod rarè & inusitatè extra ordinem naturae. Nam ut inferius ostendimus, Plantarum nonnullarum femina degenerent & diversae speciei sobolem interdum producant; unde colligimus dari in plantis veram specierum transmutationem.

CAP. XXI.

De Specierum in Plantis transmutatione.

Plantas quae ex eodem semine ortum ducunt, & speciem suam satione iterum propagant, specie convenire superius docuimus; adeoque varietates illas in florum colore, geminatione & multiplicata, in foliorum variegatione, radicis colore, fructus feminisve sapore aut etiam colore, specificae quae vocant diversitatis notas aut indicia non esse, conclusimus.

Verum nota haec quavis satis constans sit specificae convenientiae signum, non tamen perpetuum esse & infallibile. Semina enim nonnulla degenerare, & diversae à matre speciei plantis interdum licet rariis producere, adeoque dari in plantis transmutationem specierum, experimenta evincunt.

*Hyponm. 5.
cap. 2.*

Triticum, referente * Sennerto, degenerat in Lolium; Rapum in Raphanum; Sisymbrium in Mentham; Ocimum in Scryllum: Viris nigra in albam, alba in nigram mutatur: Zea in Triticum, & e contra Triticum in Zeam. Si in Ungaria Secale Germaniae feratur, generatur inde Triticum. Si ager paulò sterilis sit, Avena nostra alba quam appellat in nigrum degenerat. Si idem semen eodem in agro aliquot annis feratur in vilis degenerat. Galeni pater Triticum & Hordeum aliquando sevir, omnibus diversis generis feminibus quae ipsi erant adnata, foetis, quo certò cognosceret num ex eorum matrem Lolium & Aeglops nasceretur, an proprium haec quoque semen haberent. Cum autem forte unâ cum puris feminibus, in Trico quidem frequens Lolium, in Hordeo autem magnam Aeglops vim, statim conspiceret, in aliis quoque feminibus idem est aggreffus. Reperit igitur in Lente durum quoque rotundumque Aracum & Securium, praeterea Aparinem enatam.

Haec experimenta ex variis Autoribus collecta Veteribus & Recentioribus, quamvis eorum nonnulla verisimilia nobis videntur, partim tamen quia vulgo per errorem non causam pro causa accipient, partim quia Philopoli vel nimis credulis, vel nimis circumspectis in causis phenomenon assignandis, & receptis opinionibus additis, originem suam debent, pro incertis & suspectis habemus, nec sufficere putamus sententiae adeo accipiti & controversae stabilitae.

Sic Galeni patrem in ratione phaenomeni modò dicti reddenda deceptum putamus? Nec enim sequitur quia frequens Lolium in Trico nasceretur, Triticum in Lolium mutatum fuisse, sed ex Lolii femine Triticum enatum; potuit enim ex Lolii femine in agro superiore anno residuo Lolium oriri. Et quod ad Aeglopem attinet, ipsè olim observavi in agro quodam ubi Triticum patrum factum fuerat magnam Aeglops vim enatum, itaque saepius, etiam postquam intermixta satione, ut nos est, ager ille annum integrum requievit; quae tamen ipsius Aeglops non Tricici femini originem suam debuit. Cum enim Aeglops citius maturaret & semen suum perficeret quam Triticum, cūque femine ipsius per maturitatem facili defluat, vel vento, & inter interdum manu decutatur in terram, ibi relictum, quavis ager non feratur sequenti anno, per integrum biennium durabit, & cum frumento postmodum facto succrescet. Nec dubium est quin femina plantarum, non dico per biennium, sed per decennium & amplius in terra non rarè secunda rescent, ut superius ostendimus.

Verum quavis experimenta allata incerta nobisque suspecta sint, non desunt tamen alia certiora, idonice testibus confirmata, quae rem planè consiciunt & extra omnem dubitationis aliam ponunt.

Si Brassicae Floride femine flos Brassicam capitatum saepius enatam hortulanis apud nos plurimis affirmantibus credimus, imò Brassicae species omnes satione in se invicem transmutari affirmat R. Morisonus, & experimentis probat. Brassicae topothoe femina ex Italia ad Reverendissimum Episcopum Londinensem D. Hen. Compton transmissa Brassicam produxere topothalam, sed hujus semen de novo fatum degeneravit in vulgarem apertam levem Brassicam. Idem dicendum de Brassica florida botryte, nimirum ex femine plantarum in Anglia nascentium & cultarum fato Brassica longifolia apertam oriri: quod *Richardus Bael* hortulanus Brainfordensis multorum experimentis damno flos didicit. Hic enim ingentem copiam feminis Brassicae floride in hortu suo collectam, hortulanis quamplurimis in suburbiis Londini locis, vulgo dictis *the Pent-houses* degentibus vendidit: atque hi cum summa cura & industria eadem femina terra pingui à multis anni bene fertiliorate commiserunt, quae Brassicae satis magnas, longifolias apertas ipsis produxerunt. Quare praedicti hortulanis animadvertentes se oleum & operam perdidisse, & in rem nihili labores & sumptus impendisse, quae fraudatos queruntur, & praedicti *Richardo Bael* item intendunt in foro West-minasteriensis: qui ex sententia Judicum illis sedentium condemnatus est, non solum ut ipsis pecuniis quae accepisset restitueret, sed ut statim tempore & amissum terrae usum fructum restitueret.

Idem

Idem accidit Brassicae Sabaudae tam hybernae, quam aestivae, cujus femina receptae ex Italia ad nos transmissa, feliciter hic proveniunt [in Anglia] verum femina ejusdem hic orae collecta & facta degenerant in Brassicam apertam. Oportet ergo hi species has habere velimus, ut nova quotannis femina e transmissis regionibus petamus.

Nec Brassica tantum femina facta degenerem prolem producant, sed & Primulae veris haec Paralyseos. Affirmat nobis, Oxoni cum essimus, *Jacobus Robertus* Horti publici Academiae cultor, & femine Primulae veris majoris sibi enatas Primulam vulgarem & Primulam pratensem interdum luteam.

Olas Wormius Musci, lib. 2. cap. 7. pag. mihi 150. asserit se habere Hordeum quod *Hernaphrodicum* vocat, quia in una spica & Hordeum & Secale continetur, cujus descriptionem videtur loco citato. *Johannus* quoque apud *Gerardum emac. lib. 1. cap. 46. pag. 65.* sibi ostensum refert à *D. Godfrey* spicam Tricici albi, circa cujus mediam partem tria aut quatuor grana Avenae undique perfecta enata sunt.

Hec si vera sunt, ut à fide dignis narrantur, negativam sententiam, in quam proniores sumus, desistere nos cogunt, & vel invito concedere, dari in plantis specierum transmutationem.

Observandum tamen transmutationem hanc dari tantum inter species cognatas & ejusdem generis participes; quibus nonnulli fortasse specie distinge non concedunt.

Quòd vero plantae nonnullae bulbosae diuturniore in eodem loco mori absque translatione, mirabili metamorphosi in alias species vel degenerent vel transmutentur, ut v. g. * *Cereum in Gladiolum, Leucium in Hyacinthum* & vice versa, utrique *Roberto*, nè juratis quidem crederem.

* *Shorree de propagand. Plant. cap. 1. n. 42.*

CAP. XXII.

De Statura & Magnitudine Plantarum.

DB magnitudinis Plantarum nihil notatum dignum habeo quòd adjiciam his quae ab Historiis naturalis conditoribus traduntur.

Dari in unaquaque specie certos dimensionum terminos, quos neque excedere, neque ab idem desicere possunt individua, opinamur: Magna tamen inter hosce latitudo existit, & maximi ad minimum decupla, sere propiora. Arborea Animalia, solum corollaria (Belluae enim maxime excipienda videamus) statura & magnitudine tantum excedunt quantum herbae minutissimae parvitate ab idem vincuntur. Dantur enim Animalcula quae oculorum etiam lyncocorum aciem fugiunt.

Arbores omnium maximas & altissimas India utraque aliaeque regiones fervide producant: quà calor maxime viget.

Quaeque dies medius flagrantibus aestuat bovis.

Idem & animalia visenda magnitudinis: in Quadrupedibus, Elephas, Rhinoceros, Hippopotamus; in Avibus Struthio & Emu; in Serpente genere, Crocodilus longitudo & crassitie, in Exangubus aquaticis testaceis Murice, Buccina aliaeque portentofoe mollis innumera nascuntur.

Mira sunt & fidem penè superantia, quae de arborum nonnullarum crassitudine & proceritate feruntur. Pliniam attendamus, Volum. 16. cap. 40. exempla producentum. Amplissima arborum ad hoc ævi existimantur Romae visa, quam propter miraculum *Tiberius Caesar* in ponte naumachiarum expulserat, advehum cum reliqua materia. Fuit autem trabis è Larice, longa pedes 120, bipedalis crassitudine, aequalis. Quo intelligitur vix credibilis reliqua magnitudo falligum ad cacumen arborum. *Pontus è Rhod.*

Fuit memoria nostra & in portibus septorum à M. Agrippa relictâ, æque miraculi causâ, 20 pedibus brevior, selquipedali crassitudine. Abies admirationis praecipue in nave, quae ex Aegypto Caia principis iusti obsecum in Vaticano circo statum, quatuorque truncos lapidis ejusdem ad sustinendum eum advexit. Arboris ejus crassitudo quatuor hominum ulnas contempletur implebat. Cedrus maxima in Cypro traditur ad undecimem Demetrii praeficiæ centum triginta pedum; crassitudinis verò ad trium hominum complexum. Germaniae piceles singulis arboribus cavatis navigant, quarum quaedam & triginta homines ferunt. Quod hoc ad Congenses arbores, & earum singulis pariter excavatis Canoes (ita vocant hoc genus cymbas monoxylas) ducentorum hominum capaces fieri possunt.

In India Orientalis Regno Malabatico stupenda magnitudinis Arbor enascitur, *Atti-inter-ahut* Indigenis dicta, caudice quinquaginta plerumque pedum ambitu: cujus generis in provincia Cochinchendi prope templum *Baykam* habetur, quae bis mille annos vixisse dicitur. *Hort. Malab.*

Hic tamen obiter monere convenit falsum omnino esse quòd Plinius alique de magnitudine Ficus dicunt prodidere, nimirum vasto matrem corpore esse, ut 60 pedes plerumque orbe colligunt. Celeberrimus enim Vir, idemque fide dignissimus D. *Guilielmus Raleigh* aequae aetatis, qui vices mille annorum hujus generis arbores in quadam valle non procul Paria America nascentes vidit, nec pauciores in incanis *Trinidado*, & alibi 12. etiam miliarium iter sub eorum umbra se concessit scribere, magnitudinem mediocrem earum truncis attribuit, & inter decies mille unam aliquam reliquis majorem invenire perdifficile esse ait.

Quae sequuntur exempla arborum maximarum è celeberrimi viri D. *Johannis Evelyn* Sylva, ut labori nostro parceremus, plerumque transulimus.

Quod ad staturam attinet, Arborum in Fortuhatidis insulis proceritatem ad 144. pedes adolefcere prodicit *Scholius*. Plin. lib. 6. cap. 31. Idem in India arbores quascumque tantae proceritatis inveniri refert, ut sagittis superari nequeant, lib. 7. cap. 3. Et quod omnia miracula excedit in insula *Babidos* Antillarum una *Palmitas* regales dictas selquipedali non majore trunci diametro ad trecentorum pedum altitudinem adolefcere non solum *Ligonis* scripsit, sed & testes *adversus* nobis confirmant.

Matthioli

Matthiolus arboris in insulâ Cypro natæ meminit, quæ ad 144 pedum altitudinem materiem produxit.

Quod ad magnitudinem, referente Plinio, sylvestris circa Memphin regio tam vastas arbores producit, ut termini nequeant vel circumplecti. Arborum ad Gambre fluvium nascuntur 37 pedum diametro meminit Jul. Scaliger. Alii in Nicaragua & Gambia arbores tantæ crassitudinis nâci referunt, ut 17 homines ulnis extensis hæc ægrè complecti possint, nec minores in Brasilia, in quibus una ab Indigenis religioni habita, 120 pedum erat ambitu. In Historia Chinesis non ita pridem dicta legitur arborum quandam *Ciemich*, [i. e. Arbor mille annorum] dictam in Provincia *Szech* prope urbem *Kien* reperiri, admodum portentosa magnitudinis, ut sub unico solo ramo ducentas oves adeo integat & occultet, ut ab appropinquantibus discerni non possint: & aliud etiam monstrum & miraculum potius arboris quàm arborum in Provincia *Chekiang*, admodum stupende amplitudinis, ut 80 etiam homines vix truncum ejus complecti possint.

Verùm ut exotica mittamus, Arborum nonnullarum ex domesticis & Europæis in specie exempli proponemus.

Pyrus. Pyrum prope Rossiam in Herefordia 18 pedum ambitu meminit Autor nosse quæ septem quatuordecim annis dolia majora Pyracæ exhibuit.

Cassia. In Sicilia monte *Ætna* ad locum *gli Cassaye* inde dictum trium Castaneorum meminit Kircherus, quarum unus cortex tantæ amplitudinis erat, ut intra eam integer pecorum grex à pastoribus tanquam in caula commodissima nodu includeretur. *China illustr.* p. 185.

Tilia. Tiliam videntem magnitudinis & stature Depehanie in Norfolkia à se vîsam & mensuraverit ad *D. Evelyn* datis describit celeberrimus & eruditissimus Vir *D. Thomas Brown* Norwicensis, cujus hæc dimensiones erant. Trunci ambitus gracillima fuit parte, duobus supra terram ulnis, 8½ minimum ulnarum nostræ mensuræ, i. e. 24 pedum erat: ima parte terræ & radici proximâ 16 ulnarum: superius ad cubiti distantiam 12 fore ulnarum: Altitudo ad summum ramos 30. Tiliam illam famosam Tiguri in Helvetia omnibus dimensionibus superans: an à quaquam in externis Tiliaceis hoc genus arbor excedat incertum. Nam prodigiola illa Neostadii in Ducatu Wirtembergenfi conspicienda Tilia, ob enormem magnitudinem tantopere celebrata ut urbi ipsæ cognomentum dederit, Germanis *Niesfeldi* under *grossen Linden* inde dictæ, humilior fuit, ut ejus trunci circumferentia non plus 27 pedum, & 4 digitorum erat: ramorum extensorum ambitus 403, ejusque diâmeter à Meridie ad Septentrionem 145, ab Oriente ad Occidentem 119.

Platanus. Platanus ingentis duodecimo volumine Plinius meminit his verbis, Nunc est clara in Lycia gelidi fontis loca amenitate, itineri apposita, domiciliis modo cava, & atque unius pedis spæca, nemorosæ vertice, & se vastis protegens ramis arborum instar, agros longis obtinens umbris: an nequid desit splendæ imagini, faxæ intus crepidinis coronâ, mulcosos complexa pumices: tam digna miraculo ut Licinius Mutianus ter Consilii, & nuper provincia ejus legatus prodendum etiam posteros putavit, epulatum intra cam se cum duodevicesimo comite, largæ ipsa toros præbente fronde, ab omni afflatu securam, optantem inbriari per folia crepitus, latorem quàm marmorum nitore, picturæ varietate, laquearum arbor cubilis in eadem.

Ulmus. In manerio de Horton in Parocia de Ellham in Surreia, cujus Dominus Autoris nostri frater, Ulmi etiamnum restant in sepius bene multi, trunci trium in quadrum pedum ad 40 plus pedum altitudinem. Ulmus folio lævi intra tres quatuordecim annos in D. Gualteri Bagoti Parco in Comitatu Staffordiæ dejecta, ad 40 ulnas extensâ 48 ligni ad focum vehes in fummo capite seu cæteris, ejusque truncus ad sodem 17 pedum diâmetro præter 8 modiolorum parâ 8660 ponderabularum seu asserum præbuit. Tota materies ad 97 tonnas æstimabatur. Eruditissimus Vir *D. Rob. Plot*, in Hist. Nat. Oxoniensi Ulmi cujusdam meminit, quæ pauperculæ eisdem gravide ab inhospitali vicinia exclusæ receptum & hospitium præbuit, quæ in ejus cavo puerum enixa est, matrem adhuc viventem adulescentem & robustum juvenem.

Fraxinus. Fraxinus in Elexia 132 pedes longas nuper venundatas audivimus.

Taxus. Hæc ad Taxum ingentem in Cemeterio Ecclesiæ de *Creswell* in Surreia decem ulnarum ambitu: & aliam annosam videntem magnitudinis in cemeterio Brabourmensi in Cantio, cujus truncus 58 pedum & 11 insuper unciarum erat in circuitu, unde colligitur diâmetrum 20 fore pedum fuisse.

Salix. Dantur etiam & Salices enormis crassitie. *D. Plot* est Joan. Ferdinandi de Horta cujusdam in *Moravia* Moraviæ pago crescentes meminit, intus concavæ 27 pedum ambitu.

Quercus. Sed ad Quercus transiamus, Hujus generis arborum memorat idem celeberrimus Vir, in viroto de *Kidlington* Comitatus Oxoniensis adhuc stantem, cujus interior cavitas carceris ætemporariæ usui prælat. Et etenim incarcerationis tantisper includere solebant donec ad prædium publicum commodè transirent possent. Quercum nonnullarum in Westphalia non ita pridem stantem & florentem incredibilis vastitatis, quarum altera Arcis & Propugnaculi loco munita, altera 150 pedes alta, 30 pedum diâmetro fuisse fertur.

Silicium transmittendum non sunt arboris illæ imprimis memorabiles quas Galfridus Chaucerus poëta ævo suo celeberrimus in Parco *Demington* plantasse fertur, tanto fatis dignæ, quarum una Regis, altera Regina, tertio ipsius Chauceri dicobatur. Harum prima, quæ Regis, ad 50 pedum altitudinem ædificata & enodis erat, ad imam quincque in quadrum pedum, tuta firma & solida, optimâ matore: Secunda, quæ Regina, ad 40 pedum altitudinem rectus & enodis, præstantissimâ matore, imâ parte 4 in quadrum pedum, summa prope trium erat. Tertia, quæ Chauceri, naturâ & magnitudine inferior, pulchra tamen & ipsa erat. Hinc, si vera sunt quæ forunt de harum arborum ratione, colligit potest ad quantam altitudinem & crassitiem intra 300 annos (nec enim antiquior est Chaucerus) Quercus excreverit potest. Ingens nobis imprimis arbor erat ex qua trabes transverſæ ad navem illam longè maximam & pulcherrimam *the Royal Sovereign* dictam, ab optimo Principe Carolo primo exadificatam, factæ fuere: diâmetro 4 pedum & 9 insuper unciarum, in 4 tigna, singula 44 pedes longa, difsecta. Nec præterenda, quamvis alterius generis

neris

neris, arbor illa prægrandis & procerâ, quæ navigio prædicto mali usum præstiterit, 99 pedes longa, diâmetro 35 pedum.

Ingenuissimus Vir *D. Rob. Plot* in laudatissima sua Historia Nat. Oxon. Quercum meminit inter *Newenham-Courtney* & *Clifton* crescentem, cujus diâmeter ab extremo ad extremum ramorum extensorum pedum erat 81, arcem 560 ulnarum quadrataturam inunbrans, in qua 2420 homines commodè consistere possent: Et aliam adhuc majorem prope januam Ambulacrorum Collegii Magdalenensis Oxonii, cujus rami à caudice ad 16 ulnas extenduntur: aliam denique Ricoti in Parco nobilissimi Baronis Dom. *Norrey*, cujus rami à trunco ad 54 pedes porrecti, 304 equibus, prædictis 4174, opacandis sufficunt.

D. Rob. Harley literis superius memoratis, Quercis in adium suarum vicinia non ita pridem dejectæ meminit, cujus crassitudo 5 in quadrum pedum erat ad 40 usque pedum altitudinem, in cuius unoquoque pede (omnibus unique simul fumpis divisione factâ) dimidia tonna materiei erat. Ramus præterea 25 ligni chordas suppedabant in focum.

Multa adhuc exempla adducit Autor quem sequimur ingenuissimus, Quercum enormis magnitudinis & crassitie vel etiamnum stantem, vel non ita pridem dejectam, in Sheffieldensi Eboracensis comitatibus præcipue agro & locis vicinis, scitu non indigna, & idoneis rebus comprobata, quæ omnia hæc transcribere longum & operosum nimis foret. Qui plura desiderat librum ipsum adeat, cap. 30.

CAP. XXIII.

De Ætate & Duratione Plantarum.

Plantæ durationis respectu inmensum distant. Aliæ brevis admodum ævi sunt, aliæ admodum longævæ.

Aliæ Ætate sunt, quæ Vere oriuntur, Autumno intereunt, & sequenti iterum Vere ex semine in terra residuo se renovant. Hujusmodi sunt *Atriplices*, *Blita*, *Sonchi*, &c.

Aliæ annuo spatio ætatem circumferunt. Hæc Autumno exeunt, per hyemem virent, æstate sequenti excalescunt, florent, & demum semine ad maturitatem perducto radicitus exarcent. Hæc tamen etiam Vere factæ Autumno insequenti perisistunt.

Aliæ biennes aut triennes sunt, aut plurium etiam annorum, ut v. g. *Petroselinum vulgare*, *Angelica*, &c. Hæc primo aut secundo postquam factæ sunt anno in caulem non abeunt, imo earum nonnullæ quinquentium interdum & amplius excalescunt, aut caule semel edito & seminibus perfectis funditus marcescunt.

Aliæ denique perpetuæ sunt, nec certum durationis terminum obtinent.

Hæc autem vel radice tantum sunt perpetua vel etiam superficie.

Quæ radice tantum sunt perpetua *resolites* appellantur, quæ etiam superficie *perennes*.

Quæ radice perpetua censentur non eandem omnes perpetuo radicem individuum servant, nisi improprie & (ut Philosophi loqui amant) per æquivalentiam: novâ aggeratione annua radices damna reparantes, ut superius in capite de Radicibus Plantarum ostendimus.

Arbores admodum longævæ esse plurimis exemplis alacis volumine xvi. cap. 48. probat Plinius. *Vita arborum quorundam immensa credi potest* (inquit) *siquis profunda mundi & saltu inaccessis cogitet. Verum ex his quas memoria hominum custodit, duranti in Læternio Africani prioris manus foveat, item Myrtus eodem loco conspicue magnitudinis. Roma vero Læti in Lucina arce, Anno qui fuit sine Magistratibus 269 Urbis æde condita: incertum quantum ipsa vetustior. Esse quidem vetustiorum non est dubium, cum ab eo loco Lucina nominetur. Hæc nunc circiter annus 450. habet. Antiquior illa est (sed incerta ejus ætas quæ capillata dicitur, quoniam Vestalium Virginum capillus ad eam defertur. Verum altera Læti in Vulcanali, quod Romulus constituit ex victoria de decimis, æquæva Urbi intelligitur. Ut autor est *Massarius*. Radices ejus in forum usque Cæsaris per stationes municipiorum penetrant. Fuit cum ea Cupressus æqualis circa supremam Neronis Principi prolapsa atque neglecta. Vestustior autem Urbs in Vaticano flex, in qua titulus æreis literis Hetrusci religionis arborum jam tum dignam fuisse significat. Reliqua quæ incerta & fabulosa nobis videntur, omittimus: Videat qui volet apud Plinium loco citato.*

Idem celeberrimus autor lib. xvi. cap. 2. *Hercyniæ*, inquit, *Sylvæ arborum vastitas, invicta ævis & congenita mundo, prope immortalis forte miracula excedit. Ut alia onitamus hinc caritativa, constat attolli colles concurrant inter se radicem reperculsi, ut ubi secuta tellus non sit arcus ad ramos ulque, & ipsos inter se rixantes, curvati portarum patentium modo, ut turmas equitum transmittant.* *Josephus de Bello Judaico lib. 5. cap. 31. Sexto ab urbe Hebron stadio Terebinthum cerni refert, 8 quæ dicitur arboræ viâ discurrere*

Lawson nostras Horticulture scriptor non incelebris arbores etiam frugiferas, *Malos* & *Pyras* ad nonagesimo usque annos vitam producere non contentendos rationibus probare nititur. Habere se in horto arbores, quas ante octoginta annos fuisse seniorum testimonio constat. Has tamen aliis congeneribus (quas noverat) nec commodius fatis, nec diligentius cultis, qui potius neglectis & male tractatis, necdum plene adultis triplo minimum magnitudine & perfectione inferiores fuisset. Unde colligit hoc genus arbores trecentos circiter annos augmento impendere antequam ad ædificat perveniant. Cumque in animalibus fatis & declinationis spacia incrementi minimum dupla sint: quanto magis in Arboribus quarum substantia solida, ad durandum firma, celsi injuriarum patiens: victus naturalis & purus, nullis fœcibus aut *medicamentis* contaminatus? Quod si arbores frugifera, tot injuriis obnoxia ex iterata translatio, putoris falce, aliisque accidentibus, quin & ex prodiga succi nutriti in tot annos fructus impensa vigore exhaustæ, tot annos durent quanto

quanto magis longevae esse credi par est arbores illas statura & magnitudine excellentes, materie firma & invicta, locis natalibus adulescentes, nec succi in fectis prodigas, quibus terra mater est non noverca, alimentum idoneum, nec vires cultu aut mangonio labefactae.

Verum facillime rationes quantumvis speciosae, experimenta quævis non argumenta. Quæ de arborum longevitate feruntur apud nos non facile fidem inveniunt. Cum enim temporum quibus arbores primùm fates sunt nulla aut perquam rara fide digna testimonia, hæc conspecta extant; quæ de earum vetustate traduntur, incertis & male fundatis rumoribus & opinionibus constant, ideò quæ vel omnino falsæ & fabulosa nobis videntur, vel incerta & conjectura plena. Quæcumque longevitati repugnant quæ D. Rob. Harley ad D. Rob. Murray licentis ante decennium datis perfcriptæ: Nimirum se ex inquisitione 200 circiter abinde retro annis capta coriæm facium, in Parco quodam suo (sic vocant vivaria sferarum septis circumdata) & sylvis adiacentibus ne unam quidem Quercum tunc temporis per atatem glandibus ferendis parem extitisse, in quibus cum hæc scriberet se observasse plurimas exitiæ magnitudinis & proceras, interque eas nonnullas jamdudum senectutis & vigore defectas, in extremo senii & marasmi declivio constitutas.

CAP. XXIV.

De Viribus & Usibus Plantarum in Cibo & Medicina.

Plantarum usus latissimè patet, & in omni vitæ parte occurrit. Sine illis lautè, sine illis commode non vivitur, ac nec vitæ omnino: Quæcumque ad victum necessaria sunt, quæcumque ad delicias faciunt, & lecuplescenti suo peni abunde subministrant. Quanto ex his mentis immortem, mundior, fultior quàm ex Animalium cædè & laniena? Homo certè naturæ animal carivororum non est, nullis ad prædæ & rapinæ armis instructum, non dentibus exertis & serratis, non ungibus aduncis. Manus ad fructus colligendos, dentes ad mandendos comparati. Nec legitur nisi antè diluvium carnes ad esum concessas. At non victum tantum nobis suppeditant, sed & vestitum, & medicinam, & domicilia aliq̃ue adificia, & navigia, & suppellectilem, & focum, & oblectamenta sensuum animique: Ex his variæ odoramenta & suffumigia parantur. Horum flores inenarrabili colorum & Schematum varietate & elegantia oculis exhalant, suavissima odorum quos expirant fragrantia spiritus recreant. Horum fructus gule illecebræ mensas secundas instruunt, & longientem appetitum excitant. Taceo virorem amoenissimum oculis amicum, quem per prata pascua, agros, sylvas spæstantibus obijciunt, & Umbras quas contra æstum & solis ardores præbent. Verum, his missis, de earum tantum viribus seu usibus in Medicina verba faciam, quæque dicenda habeo in pauca contraham. Medici tum Antiqui, tum Recentiores de Plantarum temperamento, Qualitatum primarum quas vocant, caloris, frigoris, humiditatis & siccitatis respectu, fusc differunt. Singulas enim qualitates in quatuor gradus, & unumquemque gradum in tres mansiones subtiliter nimis distinguunt. Verum quoniam doctrina hæc arduior nobis quàm utilis videtur, neque de qualitatum gradibus in plerisque plantis aurores consentiunt, atque ex saporum differentis & gradibus de temperamenti judicium faciunt, hujusmodi minutis immorari non necessarium ducimus: qui his delectantur Institutionum Medicarum Scriptores adeant. Magis ad rem foret Odorum fed præcipue Saporum differentias, causas, effectus indagare: ex his enim vires plantarum & usus in Medicina certius colligi possent quàm ex aliis quibuscumque notis significare omnes consentiunt. Quæcumque enim plante saporibus conveniunt, facultatibus quoque consentire verissimilimum est. Verùm antequam de saporibus in specie agamus, alios plantarum vires indagandi modos excutiamus, quorum primus est ex signaturis dictis. Signaturam vocant Plante alicujus ejusvise partis, radicis puta, caulis, folii aut fructus, cum parte aliqua corporis, aut morbo ejusvise symptomate, similitudo aut convenientia in figura, colore, texture, aliòve accidente, unde eam tali corporis parti amicum & salutarem, talive morbo utilem esse conjiciunt. Ejusmodi enim similitudinem talis proprietatis signum fide notam à natura impressam arbitrantur. Signaturæ præcipue crepant Chymica. Chymicum autem dudum definivit Davisonius ut nemini (quàm rectè ipse viderit) Animal credulum & mendax.

Nos alibi Signaturæ rejecimus, nec ulla ratione naturæ consilio plantis impressas ut naturalium facultatum indices essent, demonstravimus, nec dum sententiam mutamus, ob rationes fide adductas, quas hic repetemus.

1. E plantis specificis dictis, quæ scilicet cuius parti aut membro corporis, aut morbo, ut propriæ & salutares dicantur, numerus earum quæ Signaturis careant longè major est, ut in Cardiacis, Thoracis, Cephalicis, Hepaticis, &c. facillè est ostendere.

2. Diverse partes ejusdem plante diversas, imò nonnullarum contrarias exhibent Signaturas.

3. Plurimæ plante earum naturalium & artificialium imagines expriment, ad quas tamen nullum habent respectum; ut flores quarundam Orcheidum, Muscarum, Apum, Papilionum, hominis nudi, &c. [inter quas tanta (ut id obiter notem) specierum casu evenisse, sed potius naturæ ludens consilium arguere.] J. Burle pastoris vascula feminalia fascali: Thalspeos bifurcati clypei: Antirrhini vulgaris capitis vitulina; Phascolii femina renum: Tragopogon Barba hircina: radix Teræ glandulæ muris; Gladiolus glandis; Foenugrecæ siliquæ cornu; folia Medice cochleate vulgarissimæ cordis: cujus etiam imaginem expressum gestat Psalum cordatum dictum; ad quæ tamen referri nullatenus aut debent aut possunt.

4. Partes plantarum quarundam eas interdum partes corporis representant quibus quàm maxime adveniunt. Sic Anacardi fructus cor representat, est tamen venenatus. Fungus arboris pulmones figurat, colore & spongiosa mollitie referunt; Fungus phalloides membrum virile; Utroque tamen maligni sunt & perniciosi. Tithymalorum succus acerrimus lacti similis est, non tamen il-

lem

lum nutritibus propinat ad lac augendum, Mespilorum caro stercore colore & consistencia respondet, alvum tamen non subducit, sed adstringit & consilipat.

5. Eadem corporis partes diversis & non raro contrariis morbis afficiuntur, qui diversæ & qualitatis discrepantia remedia expolcunt.

6. In diversis plantis partes ejusdem speciei & figure vires diversas aut etiam contrarias obtinent; ut in bulbosis radicibus constat, quarum alie vomitum cient, ut Narcissi, alie cibum præbent gratissimum ut Tulipe, Cepe, Allium, &c.

7. Signaturarum paucitas, & assignatarum obscura nec cuius facile observabilis cum rebus quas representare dicuntur similitudo nullum naturæ intendens consilium arguit, sed potius humani ingenii observantis & accommodantis subtilitatem. Utcumque tamen memorem juvenæ inferiunt, & efficiunt ut facilius recordemur facultatum earum plantarum, quæ hujusmodi notam velut impressam gestant. Alia ratio Plantarum vires investigandi est Insectorum casidem depalcementum observatio; quæ revera nonnullis utilis esse potest. Et primò quas nullum animal, nedum insecta attingant, eas venenatas esse extra dubium est. Et hoc indicium habuerunt Europæi, cum Americæ sylvas oberrarent, fructus aliquos calides esse, aut saltem imputæ habere posse, si minime ab Avibus decerpitos aut admodos viderent.

Versimile etiam est viribus convenire quas eadem insecta arrodunt. Ipsi sapienter observavimus Scarabæi genus parvum, nigrum, (quem à parvitate aequali & aliquali similitudine Pulicem horrentem horulam nostri vocitare solent) plantas duntaxat æres & calidas, Piperitum, Nasturtium, Iberidem appetere; unde certò colligere licet, quancumque plantam illud attingat ejusdem qualitatis participem esse. Sic & Erucam quandam annulis nigris & aureis transverse insignem Jacobæam plerumque, interdum tamen & Senecionem depasci; unde concludimus plantabilis ut facie sic viribus affines esse.

Quin si quod Insecti genus peculiarem aliquam speciem affectet, reliquis omnibus spretis, verisimile est Plantam illam polleere etiam vi aliqua aut proprietate peculiari, quavis fore ea sensus nostros non incurrit. Insecta enim subtilius quàm nos saporis distinguunt.

Non est autem hæc observatio certa & universalis in omne genus insectis: dantur enim nonnulla polyphaga & pamphaga, quæ nullum fere esse genus averantur.

Superest tertia & optima initio propolita Plantarum vires indagandi ratio, nimirum ex saporibus.

Medici vestustiores novem saporum differentias seu species constituunt, temperamentorum indices, calidi tres, tres frigidi, & mediū seu temperati totidem, quas tribus verticulis complectitur Schola Salernitana,

Hi fervore vigent tres, salus, amarus, acutus:
Aliter acetosus, &c.

Jo. Fernelius Autor imprimis eruditus & elegans pro styptico acerbum substituit, pro Pontico sapore austerum: Saporum autem differentias seu species sic describit,

Sapor acer est, qui linguam & os acrimonia ferit atque compungit, simulque calcificat & interdum quasi exurit: is maximè conspicuus est in Piperi, Pyrethro & Euphorbio.

Acidus sapor gustum quoque penetrat & tenuitate ferit, fed citra ullam sensum caloris. Tale maximè in acetoprehenditur, deinde etiam in succo mali cythri, limonum, &c.

Pinguis sapor nec calore, nec acrimonia gustum sollicitat, sed linguam omniq̃ue partes lentore quodam obolit. Is præcipue animadvertitur in oleo, butyro, adipè, &c.

Salus sapor linguam non admodum calcificat, sed acriter siccatando corradit. Hic imprimis elucet in sale communi.

Auster sapor os & linguam moderate confringit & quadam asperitate corradit: hinc quidam tenues hecat & refrigerat. Hic propriè eruditus appellatur, est quoque immaturis fructibus peculiaris, ut in succo uvæ acerbæ, pomorum, pyrorum, mespilorum immaturorum.

Dulcis sapor gustu suavis æque juvenum oblectat, nullaque qualitate exuperante molestus est. Ejusmodi conspicuus est in Saccharo, melle, glycyrrhiza, &c.

Amarus sapor dulci exadverso oppositus, influxus ac tristis; sensum ipsum veluti corradit aut delulit. Eo insignis est Aloe, deinde absinthium, centaurium nigrum & colocynthis.

Acerley sapor austero finitimus, eo tamen gravior molestiorque est, ac magis linguam omnemque gustum confringit & exasperat, ac prout magis tunc fecat, tum refrigerat. Is luculentus in malicorio, in galla, in rhoë & nucibus cupressi conspicitur.

Inspissus, amè dictus, qui propriè sapor non est, sed saporis privatio, nulla qualitate manifestam fari. Talis esse videtur Farris universum genus, & acurbita & citrulus. Hæcenus Fernelius, qui & causas horum saporum assignat, in quibus tamen nobis non satisfacit.

At neque hic, neque alii seu Medici, seu Physici saporum differentias satis diligenter observasse videntur; & nonnullis etiam compositis pro simplicibus habuissè, alios gradu tantum divisos pro specie distinctis. Quocirca Greivius noster doctrinam in Scholis traditam non contentus, rem totam ad examen revocans & curiosius expendens sexdecim minimum simplicium saporum species diversas animadvertit & distinctit. Eæ sunt,

Primò Sapor amarus qualis in Absinthio sentitur: cui opponitur.

2. Dulcis, ut in Saccharo & Acidus, ut in Aceto; cui adversatur,

4. Salus, ut in Caryophyllis; cui opponitur

6. Frigidus. Dantur enim corpora quadam quæ frigoris sensum lingue manifestè imprimunt, ut v. g. Sal prunella, idque quavis liquor in quo solutus fuerit calidus degustetur.

7. Aromaticus, nec enim minus sapore quàm odori convenit aromaticum esse. Aromaticum autem saporis à calido distinctum esse manifestum est, cum plurima observentur corpora calido gustu vel rimisso vel etiam intencio, quæ nullatenus aromatica sunt, ut v. g. Euphorbium. Adde ut quavis sapor Aromaticus

maticus cum calido sepiissime conjunctus sit, non est tamen una eademque saporis species, sed diversa. 8. *Nanctes* seu malignus praecedenti contrarius, qualis una cum adstringente & amaro in Rhabarbaro sentitur, cum amaro & dulci in Aloe. Malignus dicitur quia ingratus est quamvis vel remisso gradu cum aliis saporibus miscetur. 9. *Papidi*, in albumine ovorum, Anylo, Bolis nonnullis. 10. *Unctuosus*, qualis in Oleo, Adipe, &c. atque holce duos saporibus *melle* vocat Auctor noster, quemadmodum sequentes quatuor datur. 11. *Petrans*, qui sine acrimonia aliqua in linguam se infundit, quomodo nonnulla insecta in cutem: qualis in radice & foliis Cucumeris agrestis sentitur. 12. *Stupefaciens*, qualis in radice Hellebore nigri percipitur, quae commansa, & linguae aliquandiu imposita, eam paralytico quodam sapore afficit, ac si nimis calidum forbendo usufrata fuisset. Atque hos duos proximè dictos saporibus rapido contrarios facit: quemadmodum sequentes duos. 13. *Adstringentem* scilicet, qualis in Gallis sentitur, & 14. *Pungentem*, qualis in spiritu Salis Armoniaci, Unctuelo seu pingui opponit. Deinde Sapores dividit in continuos quales plerique & 15. *Intermittentes*, cujusmodi observatur in radice Dracontii, qui postquam planè lopsus & extinctus videtur, ad intervalla quasi reviviscit & renovatur, maxime ex appulsi linguae ad fauces aut gingivas. Denique saporibus sunt vel aequales ut plerique, vel 16. *Tremuli*, ut calor à Pyrethro productus, quem vibratio quadam committitur. Verum haec duae ultimae species nobis potius Affectiones saporum videntur, cum & multis saporibus accidere possint, nec seorsim & ab aliis omnibus separati existere.

Sapores compositi numerosissimi sunt, interdum enim bini, interdum terni, quaterni, quinti aut etiam plures in eodem subiecto concurrunt.

Ex innumeris fere Saporum conjunctionibus quae in variis corporibus observari possent ob linguam Latine egestatem & inopiam verborum, (quod notissimum) nomina imposita sunt, nimirum *Acerbo*, *Austero*, *Acri*, *Muratico*, *Lixivo* & *Nitroso*; quorum plerique saporibus simplicibus annumerari solent, verum admodum improprie, cum omnes compositi sunt, aut decorpositi.

1. *Austerus* est adstringenti & amaro compositus; ut in immaturis & mollioribus uvarum nucleis seu vinacis.
2. *Acerbus* proprie dictus ex Adstringente & Acido; ut in Omphacis.
3. *Acri* est pungenti & calido, nec enim simpliciter calidus est, cum multa corpora calida repantur quae non sunt acra, ut radices Zedaira, Millefolii, Contrayvae; nec minus pungentiae pariter non acra, cujus generis est Ari radix.
4. *Muraticus* est salis cum pungente remisso compositus; velut Salis communis Sapor.
5. *Lixivus* dicitur Salsus cum pungente & calido.
6. *Nitrosus* vocatur Salsus cum pungenti & frigido concurrens. Differunt praeterea Sapores variis modis: 1. Respectu graduum: 2. Respectu Durationis. 3. Respectu subiecti quod afficiunt.

1. Differunt saporibus in unaquaque specie respectu graduum. In aliis enim corporibus remissiones sunt, in aliis intensiores, idque eo excessu, ut in nonnullis decem gradus possint distinguere. Sic, v. g. Radix Curcumae primo gradu amara est, Gentianae decimo, Cardui benedicti dicto gradu primo calida est, Clematidis peregrinae siliqua decimo. Et quamvis in omnibus saporum speciebus tanta graduum latitudo fere differentia non invenitur; plerique tamen quicunque saltem gradus intensioris & remissionis observabiles obtinent.

2. Differunt saporibus respectu durationis, & terminorum motus. Quemadmodum enim morborum ita & Saporum quatuor tempora sunt, seu motus termini, nimirum *Principium*, *Augmentum*, *Status* & *Declinatio*.

Ad quos rite observandos & distinguendos oportet ut corpora duriora quorum partes gustabiles non adeo promptè abscedunt & gustui occurrunt, in pulverem tenuissimum reducantur. Alias de principio nullum potest fieri iudicium.

Principium quoque spacium illud temporis quod intercedit inter primum corporis gustandi contactum, & primam ipsius manifestam perceptionem. Sic ex gr. corpora acida aut amara, ut *Actum* & *Abstinum* ad primum statim contactum, quatenus acida & amara sunt, sensum afficiunt, & talia esse deprehenduntur, adeoque principium habent brevissimum. *Acria* principium aliquanto longius obtinent. Sic Clematidis peregrinae folliculi, quamvis acrimonia vehementissimam ad decimum usque gradum obtineant, ea tamen non statim sentitur, nec tam cito gustum afficit quam Rosarium amarum, qui secundum gradum non excedit. Verum saporum calidiorum principium longius fere tardius plerumque est quam aliorum quorumcumque. Sic Hellebore nigri radicum amarorum qui gradum secundum non transcendit, nox tamen à contactu sentitur, calor vero quem in lingua excitant, quamvis uno saltem gradu intensior, non ante duo minuta temporis à primo occurrat exacta omnino percipitur. Confimiliter Emule amarum qui quatuor gradum non superat, citius tamen sentitur quam ejusdem calor qui octavum attingit gradum.

Augmentum appello interitum illud inter primum saporis perceptionem & summum quem afficitur intensioris gradum intervencit. Sic calor *Galangae* non solum statim percipitur, sed & intra unum minutum dimidium ad *exalto* seu summum intensioris gradum ascendit. Ad radicem enim calor ad augmentum terminum non accedit nisi post integrum minutum; nec Hellebore nigri ante 4 à primo contactu minuta praeterea.

Status, seu spatium quo Sapor in vigore suo persistit, in variis substantiis varius est. Sic, v. g. si liquorum Hellebore albi calor, ad *exalto* pervenit & declinare incipit intra dimidium minutum; radicis Nasturtii hortensis non ante minutum exactum; radicis *Asari* post duo demum minuta completa.

Declinatio, à prima saporis remissione ad totalem ejus extinctionem extenditur, cujus etiam duratio varia est, pro differentia corporum gustatorum. Sic v. g. Folia *Millefolii* in quarto gradu amara sunt, in primo tantum calida, & tamen calor aliquandiu durat, amaro illico evanescit. *Calam*

mus Aromaticus amarus est in quarto gradu, in primo calidus, in tertio Aromaticus: Amaro tamen illico extinguitur, calor duo minuta durat, Aromaticus sapor 7. aut 8. Calor radicis *Contrayvae* ad duo propemodum minuta extenditur; pungens sapor *Galapae* ad sex fere; calor *Nasturtii hortensis* ad 7. aut 8. *Cucumeris agrestis* amaritudo ad hora fere quadrantem; As *Euphorbia* calor, ut & Hellebore nigri multo diutius, ad dimidium scilicet plus horam permanet. Ari radix vere gustata per 12. etiam horas linguam compungere interdum perseverat.

Adeo ut augmentum raritatis ultra 4. aut sex minuta à contactu primo extenditur, at declinatio ad 30. aut etiam plura.

3. Differunt Sapores respectu subiecti seu sedis seu partis illius corporis quam praecipue afficiunt. Atque hoc respectu sunt vel *fixi*, vel *mobiles*.

Fixae sapor dicitur qui ab initio ad terminum intra ejusdem partis limites se continet, ut v. g. apicem radicis linguae.

Mobiles est vel *diffusus*, vel *transiturus*; sita loqui liceat.

Diffusus voco qui gradatim in partes vicinas se diffundit & propagat, nec tamen interim partem illam deserti quam initio affecit. Sic amaro radicem excoriatum Hellebore nigri, qui in linguam apice primo sentitur, ad ejusdem mediam partem se dilatat; amaro foliorum *Cucumeris agrestis* ab apice ad radices usque linguae se extendit.

Sapor *transitus* dicitur, qui partem quam initio affecit post moram aliquam penitus deserit, & in aliam se transfert. Sic *Gentiana* amaro ab apice linguae ad ejus mediam partem illico transit.

Partes illae quae modis praedictis saporibus afficiunt, quibus etiam respectibus Saporum sedes & organa gustus dici possunt, sunt *Labia*, *Lingua*, *Palatum*, *Fauces*, *Gula*.

Labia radix Hellebore albi, ut & Pyrethri caloris sentiri imprimis, qui 9. aut 10. minuta durat; in aliis partibus multo diutius.

Linguae tribus praecipue in locis saporibus afficiunt. 1. in *Apice*, ut plerique. 2. Propè basin, ubi *Cucumeris agrestis* foliorum sapor se praecipue manifestat. 3. Media parte, ubi *Gentiana*, *Colecyntidis*, & aliorum plurimorum corporum sapor viger, cum nec in alia parte omnino sentitur.

Palato radix Solani lethalis (quantum memini) sui sensum praecipue imprimis, & ad 4. minuta ibidem durat.

Fauces seu Guttur saporum non raro sedes est. Non pauca etenim corpora quamvis in Lingua relictis partibus praedictis saporem nullum manifestent, gutturi tamen & faucibus vehementem latè insinuant. Sic *Belidii minoris*, *Clethodii minoris*, &c. folia, ut & radices *Galapae*, *Asteris*, *Asparagi*, &c. commanducata linguae exiguum aut nullum saporis sensum insinuant; ac si focus eorundem deglutitus guttur quodammodo compungit, & laceffit, catarrhacis in modum: qui affectus ab aliis acerbis & calidis ut v. g. *Pyrethri* & *Gentiana* succis deglutitis non producit.

Postremo, Saporis voce latissime accepta *Gula* quoque vel *Oesophagus* ejusdem *sedis* seu subiectum (ut vocant) esse potest. Sic v. g. calor à radice *Asphthi vulgaris* productus, qui primo in apice linguae percipitur, inde primo ad radicem ejus transit, deinde in fauces & palatum in gulam descendit, ut ipsum tandem ventriculum calefacere videatur, caloris sensu ad hora quadrantem durabilis, idque quamvis nihil omnino succi deglutitur, neque tamen ingratus est ac caput tentat, quemadmodum folia; unde obiter colligi potest, radicem hanc, quae ab omnibus vulgo ut inutilis rejicitur, praestantissimis stomachicis annumerari debere, prout eam revera esse etiam experientia didici.

Quae de Saporum causis Auctor noster habet apud ipsum quaerenda omitto, ne nimium (quod auit) extra oleas.

Ceterum Saporum in plantis diligens & curiosa observatio ad nondum cognitarum aut fortè oblatarum vires investigandas examini utilis esse potest, cum enim in his quarum vires traduntur, quae saporibus conveniunt viribus quoque convenire compertum sit, quidni in nondum traditis aut expertis eadem observatio locum habeat? Sic v. g. cum *Galapae*, *Mercurialis* & *Bellis*, quae eundem fauces exasperantem saporem obtinent, vi cathartica intensiore aut remissione omnes polleant, colligere licet alias etiam plantas quae eundem gutturi saporem imprimunt (plures autem ejusmodi sunt) eadem quoque facultate purgatrice dotatas esse, ut alia exempla omittam.

Deinde in plantis ejusdem generis quae saporibus differunt & facultatibus una distare verissimilimum est: quemadmodum *Rhabarbarum* à reliquis *Lapathis*.

Interest quoque plurimum in diversis ejusdem plantae partibus saporum differentias observare. Sic v. g. cortex arboris *Sassafras* ejusdem ligno triplo fortior est; quod & in aliis plerisque vulgo cognitis arboribus experitur. Unde verisimile est, *Semali*, *Ligni Rhodi*, *Ligni Aloe*, &c. cortices (si haberi possent) eorundem lignis efficacioribus futuris & majorum viridum. Nonnullarum etiam partium ejusdem plantae, saporibus quae reliquarum delicatioribus sunt & palato gratiores, ut florum v. g. Cardui benedicti quam foliorum ejusdem. Nos etiam alibi in catal. plant. Catalogi. J. indicavi & allatis exemplis confirmavimus, diversas ejusdem plantae partes diversis interdum in eo plane contrariis qualitatibus & viribus instructas esse.

Observatu quoque dignum est quomodo plantarum saporibus & facultatibus conservando, exciscando aut preparando vel mutantur, vel minuantur, vel plane abolerentur & amittuntur. Sic v. g. Ari radix recens efflofa vehementer mordax acris & pungens est, eadem penitus excoriat, praeteritum si diutius asservetur, planè insipida evadit, & prout, ut verisimile est, profusus inefficax & nullarum virium. Idem est iudicium de aliis plantis quarum virtus in parte humida & vaporosa consistit. Olim multarum plantarum stillatua earum partibus unde eliciuntur plerumque validiora sunt; in nonnullis tamen, ut in *Euphorbia*, inaequaliora.

Tandem ex superius de saporibus dictis summa verisimilitudine colligit Auctor noster, Plantis nonnullis vires specificas quas vocant, hoc est, partem aliquam corporis, *Cerebrum*, *Cor*, *Hepar*, &c. respici.

respicientes inesse, quas Medici & Philosophi nonnulli pernegant, alii in dubium vocant. Cum enim una aliqua planta aut plantae pars uni alicui oris parti privatim saporis sui sensum imprimat, non alii: cur non & eadem vel alia quaedam unum aliquod viscus afficiat, aliud non item; praesertim cum oris partes textura & constitutione minus differre videntur quam viscera nonnulla inter se.

Horum plerumque è D. Grevii ingeniosissimo libello de saporum causis & differentis, in Latium varia hic transferre non piguit, quoniam scitu dignissima sunt, & nonnulli fortasse qui haec nostra legent, Anglicanum sermonem in quo conscripta sunt non intelligent.

CAP. XXV.

De loco Plantarum.

Planta loci respectu dividi possunt in eas 1. Quae certo alicui loco aut soli ita adstrictae sunt, ut alibi nec durare, nec vivere omnino possunt, cuiusmodi sunt *Viscus arboreus*, & *Submarine* omnes.

2. Quae quamvis locum aliquem peculiarem affectent, nec tamen alibi sponte sua ortu repertantur, culturam tamen admittunt, & in hortis curâ adhiberi educti, florere, semem perficere, itaque propagare possunt.

3. Quae plurimum locorum communes sunt, nec ullum ferè solum aut caelum refugiunt. Secundum genus multas admittit subdivisiones caeli, solique respectu: Aliae enim locis frigidis gaudent, aliae temperatis, aliae calidis: Aliae montanae sunt, aliae campestres, aliae sylvaticae, aliae praestenses, aliae palustres & aquaticae, aliae maritimae, &c.

De loco plantarum caeli respectu observavimus quod quoad Meridie & Solis cursum propius accedat eo plures plantarum species sponte ortu deprehendunt. Quamvis enim Regionis frigidae & Septentrionalis suas quoque peculiares stirpes obtineant, paucissime tamen ex sunt si cum illarum multitudine conferantur quae in temperatis & calidioribus tantum proveniunt. Cui accedit, quod iuga, vertices aut etiam latera montium in regionibus calidis cum frigidiorum depressis, planis & sylvestris aeris temperamento quadammodo conveniunt, quo fit ut calidem ferè stirpes producant, adeoque ne plantae quidem Septentrionales Meridionalibus desint.

Deinde nescit plerumque quae in frigidis & Septentrionalibus regionibus Fruticum modum non excedunt, in calidioribus Arborum statum & magnitudinem assequuntur, ut superius ostendimus.

Tandem in regionibus calidis multae observantur herbarum species frutescentes, ut v. g. *Sempervivum majus*, *Aithaea*, *Malva*, *Tithymalus*, *Scabiosa*, &c.

Respectu finis sublimioris aut humilioris in eadem regione observavimus, Montes excellos, quorum vertices maxime anni partem nivibus operiuntur, varietate specierum paucissime abundare. Alpes certe quae Italiani & Galliae Germanique differunt, inexhausto plantarum penuri Botaniconum scrutini in hunc usque diem succunt, magnâ adhuc gaudium proditumque repleta multitudine. Nec ullus ferè vertex excellos est praesertim salebrosus & praeputus, qui non peculiares aliquas species, nec alibi quàm in parâ altitudinis & naturae verticibus invenientes producat. Quin & altitudines omnium montes & montium vertices & plurimas & rarissimas plantarum species fundere observavimus. Haec specierum diversitas soli differentia, partem etiam aeris temperamento debent videri. Si enim montes terrae motibus originem suam debent, ut Clavius, Hookii sententia est, materiam eructantem visceribus terrae, & in montes aggestam, non in omnibus verticibus imò nec in eodem uniformem esse, eundemque naturae seu temperamenti certum esse, sed diversissimam, unde nil mirum si diversas plantarum species producat.

Observavimus insuper Plantas montanas omnium sui generis plerumque maximas esse, & pulcherrimos flores edere, in patibis montium non nimium apricis & ventis Septentrionalibus expositis. Quod tanta soli fertilitas dicam an luxuria nivibus imputanda sit, nobis equidem videtur; seu quia nix velut vestis supererecta radices fovet, & ab injuriis caeli & frigoris vehementia defendat, live quod Sale nitrolo, quo abundare crescit, terram lactificet & fecundet: Ob quas rationes agricola etiam nostri hybernas nives ad satorum tutelam in terrae superficie aliquandiu restare exoptant. In montibus autem, collibusque statim nivibus, brevi temporis spatio, celeriter aucta adeo proficiunt pascua, ut montium iuga vernantium praetorium speciem exhibeant.

CAP. XXVI.

De Divisione Plantarum in genere.

Plantarum divisionem influente, cuius membra seu genera subalterna universas species comprehendunt, nulli adhuc anomala & sui generis relicta, quae singula generâ notis suis characteristicis ita circumscripta, ut non communicent in vicem, hoc est, ut nulla possint invicem species incerti (ut ita dicam) lris & ad plura genera revocabilis, distinctissimam efficit imò plane impossibilis.

Nec enim primò id patitur natura rei. Cum enim *Natura* (ut dici solet) non faciat saltim, nec ab extremo ad extremum transcat nisi per medium, inter superiores & inferiores nonnullas species nonnullas mixtas & ambiguae conditionis, quae utroque velut connectant, producere solet, ut ad

utrum pertineant omnino incertum sit: ut v. g. inter Plantas & Animalia *Zephyra* dicta. Deinde in utroqueque etiam ordine non paucas exhibet species singulares & anomalas, sicut, ut vocant, generis, tanquam exceptiones à regulis generalibus, ad libertatis scilicet suae nullis legibus obnoxiae ostentationem.

At neque secundò, si natura rei id pateretur, humana conditio admitteret. Cum enim plantarum numerus ingens fit, in his aetatis angustis, memoria imbecillitate, intellectus inadvertentia & caligine; quis adeo universalem specierum omnium noticiam, adeoque claram & distinctam singularem, vel unquam assequi posse sperat, ut ali incepto succurreret? Quis adeo circumspicere esse potest ut ad omnes omnium convenientias & differentias attendat, easque sub uno quasi intuitu comprehendat, quod tamen ad eas inter se conferendas necessarium est?

Nos ergo Methodum Plantarum omnibus numeris absolutam non pollicemur, cum natura (ut diximus) ita limites Methodi cuiuscunque coerceri repugnet: at neque quam patitur natura perfectam & eliminatam: non enim id unius est hominis aetatis; sed quam potissimum accuratam pro ingenii nostri tenuitate, & modica harum rerum peritia.

Methodos autem illas quae plantas secundum locos natales, aut florendi tempus, vires & usus disponunt, rejicimus, quoniam omnes illae cognatas species separant, alienas conficiunt; eam autem quae à similitudine & convenientia partium praecipuarum, floris scilicet, & calycis, seminis ejusque conceptaculi notas characteristicas generum sunt, amplectimur & usurpamus.

CAP. XXVII.

De Divisione Plantarum, in Arbores, Frutices; Suffrutices & Herbas; & singularum in genera sua subordinata.

Planta perfecta à Botaniciis vulgò dividi solet in Arborem, Fruticem, Suffruticem & Herbam.

Arbor (*ἄρβωρ*) definitio * *Jo. Bodae* à *Stapel*, cuius definitionem probamus, est Planta lignosa, caestitudine & altitudine inter omnes maxima, cui caudex pro superficie est, perennis & naturâ simplex, qui in multis ramulos majores, & deinde ramulos multiplices fundit, ut *Pyrus*, *Abies*, *Quercus*, &c.

Frutex (*φύτξις*) eodem definitio, est stirps inter lignosas altitudine & crassitudine mediocri, cui pro superficie stirpis perennis, naturâ multiplex, quae facile in naturam arborum stolonum abscissione transcedit.

Suffrutex (*σφύτξις*) eadem ex Antiquorum sententia sic definitur; stirps minime inter lignosas & crassitudinis & altitudinis, caule perenni, interdum simpliciter, interdum multipliciter & farnaceo, folio minuto & tenui, ut *Rosmarinum*, *Lavendula*, &c. Haec definitio nullas continet notas quibus Suffrutex à Frutice certè posse distingui; idcirco nos paulò post commodiorem dabo.

Herba (*ἄνθος*) eodem definitio ex Antiquorum sententia, est stirps cuius superficies est ex foliis tantum, ut *Phyllis*, &c. vel etiam ex caule, sed illo annuo, carnoso, & qui diutius durare nequit, lignosusque non est nisi cum exsiccatur.

Divisio haec quamvis unicuique è vulgo nota, & populari usu omnibus scolis recepta & frequentata sit, non tamen accurata & Philosophica censenda est.

Nam primò, Plantae nonnullae inter duo genera ambigunt, ut ad utrum pertineant difficile sit judicare, alii Botanici uni, alii alteri eas ascribuntur. Sic v. g. *Vitis* Theophrasto arbor est, reliquis Botanici frutex, ut alias omittam. Natura enim tam in plantarum, quam in Animalium genere, inter superiores & inferiores ordines, species nonnullas mediae & ambiguae conditionis producere solet, quae utroque velut connectant, ut ad utrum pertineant omnino incertum sit.

Secundò, Arbores nonnullae recisâ cymis in frutices; frutices avulsis aut abscissis stolonibus in arbores facile transiunt. Sic v. g. *Leniscus* magnâ solum ex parte fruticat; multis ab una radice stolonibus & virgulis affurgens; interdum verò quando non cadit sed negligitur (ut plerisque locis ad Anag. fluxum observari) in arborem iuste magnitudinis excrevit, inquit * *Clusius*. Juniperus quoque apud nos in ericetis frequentissima, caesa aut à iumentis depasta plerumque fruticat; in cap. 10. permittitur nec violenter in arborem adolescit. Idem dicendum est de *Buxo*, & (ut nonnullis videtur) llice coccifera, quae in Galliae Narbonensi eisdem de causis in fruticum ordine coeherent. Ex altera parte *Myrtus* nisi sepius purgetur in fruticem transit. Theophrast. Hist. lib. 1. cap. 5. *Comarum* [Arbutus] suâ naturâ pusilla est, sed ramis expurgata in magnam altitudinem affurgit, quemadmodum etiam *Malus Punica*. Bellon. de neglect. stirp. cult. Prob. 12.

Tertiò, Plantae nonnullae in aliquibus regionibus fruticum modum non excedunt, in aliis arborum statum & magnitudinem assequuntur. Sic *Ricinus*, quae Lobelio in *Adversar.* annua nec rediiva planta dicitur, in Creta multis perdurat annos, & in tantam excrevit altitudinem, ut nonnulli facili admoventi conscendi possit, quod * *Bellonius* tradit. *Clusius* quoque in maritimis Beticæ *Ricinus* crassitudine humana, altitudine trium hominum, multis pregrandibus ramis brachiatis & multos annos durantes observavit, eoque exactissime congruentes descriptioni Dioscoridis. *Schol.* in *Menard.* cap. 4. Nos quoque in Sicilia *Ricinus* arbuticulus, Sambuci annulum lignosam & perennem, in sepius frequentem observavimus. *Rhododendri* nonnullis Crete insular locis ad arbuticulus trabes conficiendas aptae, quae alibi parvae sunt. *Bellon.* de neglect. stirp. cult. Prob. 12. Idem *Observ.* lib. 1. cap. 43. *Rhododendri* rubro flore, inquit, in monte *Arbi* in summam collitudinem attolluntur, earumque caudices crassitudine ficibus non cedunt. *Arbuti* quoque, quae in aliis locis plerumque duntaxat fruticant, ingentes illuc sunt arbores. *Bellon.* ibid. *Cornus* femina, quam Galli *Lainos* inuiti *Sanguineum* fruticem appellant, haud minor in monte *Caspagne*, non procul *Philippis* Macedoniae urbe,

* *Comment. in Theophr. Hist.*

* *Hist. lib. 1. cap. 10.*

* *Observ. 1. lib. 1. cap. 18.*

urbs, nascitur quam majores nostri Corni mares. Idem *Observat.* lib. 1. cap. 56. Multis Austriacis nascitur etiam Corni feminae arbores mare non minores. *Clus. Annot. ad dictum locum Bellen.* Suffrutices quoque alibi in fruticum aut etiam arborum altitudinem excreverunt. Jolephus Rute ejusdem Machabeum in ipsa Regia plantatae meminit, quae à nulla Vici vel collitudine vel magnitudine vincebatur. Nos quoque vidimus baculum trabiculat. ligno satis duro & solido, è candide Rute ejusdem in Virginia nascens factum, ut reulit generosis quidam ex amicis nostris, qui se cum illud gestare & circumferre solitus erat.

Quarto denique Arbores nonnulla cum Fruticibus, Frutices & Suffrutices inter se & cum Herbis genere proximo conveniunt, coldemque characteres seu notas genericas & essentiales obtinent. Sic in genere *hustis* alia reperitur arborea, alia pumila; in genere *Amegdali* alia pariter procer, alia nana; necnon in genere *Illicis*, ut alias omittam. In *Sambuco* autem, *Hyperico*, *Tithymalo*, *Sempervivo*, *Malva*, *Scabiosa* alitque plurimis res est manifestissima. Libulis enim quae herba est, cujusque superficies quotannis emoritur, eadem omnino cum Sambuco (quae arbor Botanicis censetur) notas genericas & essentiales obtinet. Triagium quoque (quod frutex est hignosus) cum Hyperico: Tithymalo dendroides cum vulgaribus herbaceis; Sempervivum arboreolens, Scabiosa arborea Cretica, Malva arborea, &c. cum cognominibus plantis notis genericis conveniunt, & primo statim aspectu ad eadem genera pertinere agnoscuntur.

Verum his non obstantibus, quoniam Divisio hae passim cognita & recepta, omniumque fore scilicet inter *Fruticem*, *Suffruticem* & *Herbam* distinctionis notas afferimus.

Plantas ergo initio, divisione dichotoma, partemur in eas quae caule sunt *arbores*, vel si perenni non lignoso, & quae caule *perenni* lignoso. Quarumcumque caules annui sunt, Herbas appellamus, vel radices perennent live non; nonnullae, etiam caule perenni non lignoso herbas accensent videntur, ut v. g. Brassicae species nonnullae, Nicotiana cujus caules interduin perennat, Malva arborea marina, &c. Quae caule sunt perenni vel *gennipare* sunt, & furculos simplices non ramulos amittunt producant, vel non *gennipare*, gemina producentes eodem anno in ramos & ramulos interdum densa. Has Suffrutices appellamus; illas adhuc in Arbores & Frutices subdividimus, inter quas haecenus potius & fabiles distinctionis notas non invenimus, ideoque superius in eandem de finitionibus certis contenti sumus oportet. Gemmas appello Arborum & Fruticum fetus novellos quos quotannis Autumno, aut interdum etiam aestate, concipiunt, squamosis tegumentis velut secundis obvolutos, in quibus per totam hyemam latitant, quae exactè, vere novo in furculos explicari incipiunt, ut superius diximus.

Arbores ergo & Frutices à Suffruticibus distinguo quòd illae gennipare sunt, hae autem minimè. Est ergo Suffrutex ramis definitivibus, Planta minima: inter lignosas altitudinis & crassitudinis, non gennipare, caule perenni. Sum Planta caule perenni, lignoso, non simpliciter tantum furculos annuati producentes, sed ramos in ramulos & furculos divisos & subdivisos.

Verum quoniam Suffrutices plerique cum Herbis notis genericis conveniunt, nec admodum numerosi sunt, eos Herbis admiscebimus, adeoque tria duntaxat summa Plantarum genera constituimus, Arbores, Fruticem, Herbam.

Summis autem generibus constitutis sequitur ut subalterna, seu horum unicuique subordinata exquiramus.

Horum autem nota characteristica non tantum à femine ejusque conceptaculo (quoniam ab his praecipue) sed & à flore ejusque calice desumenda sunt; non omnino neglecta Radicis figura & constitutione, aut foliorum sita. Flores enim & perianthia nonnullorum generum certiores & magis conspicuos characteres exhibent quàm femina aut corundem involucria. Sic v. g. in genere Leguminoso *Flos papilionaceus* character est insignis, quem species omnes *Leguminosae* velut fronta impressum intuentibus ostentant; cum ex feminum corumque conceptaculi numero, figura, situ aliusve accidentibus difficile esset notam generis indicem sumere.

De Arborum & Fruticum divisione instituenda, cum horum genera non admodum numerosa sunt, non est cui multum laboremus. Herbae autem cum numerosissima sunt, in his rite distribuendis & ordinandis praecipua est difficultas. Nobis diu multumque considerantibus non alia prior aut potior differentia videtur quàm quae desumitur à *Plantula feminali*. Plantas ergo primo in loco videmus in eas quae *Plantulam feminalem* habent *bisfoliam* aut *bivalvem*, seu mavis, bimis cotyledonibus instructae; & eas quae eandem obtinent *aliter vel utroque folio* seu cotyledone *carentem*; in his quae primo & terra exeunt folia succedentibus finita sunt.

Posterioris generis omnes, patetis exceptis, *Aparago*, *Paeonia*, *Aro*, *Cyclamino* & siqua sint similia, foliis sunt *Geminis*. Primum respectu dividuntur, in eas quae floribus sunt *apetalis* seu *flaminis*, & eas quae floribus *petalis* seu *bracteatis*. Quae floribus *flaminis* sunt dividuntur in *Culmiferas*, hoc est, quae caulium teretem, geniculatum & plerumque concavum edunt, singulis foliis ad singula genicula cum involucribus: & *Graminifolias caule*, geniculis nodosis non intercepto. Culmiferas grano majore quarum femina hominibus in cibum veniunt *Friamenta* & *Cerealia* vocantur, reliquae grano minore *Gramina*. Quae floribus *petalis* sunt, vel conceptaculum feminale in terra locumdem divsum obtinent, seu radice *bisfolia* proprie dicta sunt, hoc est, vel è pluribus squamis invicem incumbentibus, vel è pluribus tunicae exteriori ambiente contexta; seu radice *trifolia*, ut *Croton Colchicum*, *Alphodolus*, &c. seu radice *trifolia*, ut *Phalangium*; vel *bacifera* sunt, ut *Aparago*, *Arum*, *Cyclocarpus*, &c.

Prioris generis herbae, quae scilicet plantulam feminali bisfoliam aut bivalvem obtinent, à floribus conditione commodissime divsi possunt. Videntur in eas quae florem habent *apetalum*, seu *flaminum*, hoc est, foliis flaminibus cum stylo & calice compositum, foliis illis figuralibus, & nullis, coloratis, petalis nobis cum *Colonna* dictis, quae vel decidunt vel marcescunt ante feminum maturatum, carcentem: & eas quae florem obtinent *petalatum* seu bracteatum, foliis illis figuralibus coloratis instructum.

Nos. Ad

Nos. Ad petalum constituendum duae conditiones concurrant oportet; 1. ut sit tenellum, & colore alioque prater herbaceum insignem. 2. ut sit fixa aut caducum, hoc est ut vel deiliat, vel marcescat antequam semen maturecat.

Quae florem habent *petalis instructum* seu bracteatum, vel sunt eodem *composito*, vel *simplici*.

Florem *compositum* voco qui ex multis foliulis in unum totalem florem concubitus constat. Florem hunc unum compositum voco potius quàm foliolarum agmen, quia unico pediculo donatur, & unico calice includitur, & id multis speciebus circum in margine habet foliorum planorum radiatum modum discum ambientium, diversè à reliquis foliulis figurae & magnitudinis.

Herbae flore composito vel *lactescens*, hincque eodem planifolium plerumque naturà pleno; vel *succo limpidio* scaturit. Hae autem vel sunt flore *discoide*, h. e. ex pluribus brevibus, compressis & confortis foliulis, in unum quasi apparentem superficem digestis composito; succedente femine vel confortis foliulis, in unum quasi apparentem herbae *Pappae* dicuntur, vel *solida* & pappo destituta, in *Corymbiferis* dictis; vel flore *filulari*: hoc est, ex pluribus concavis oblongis foliulis, ad margines in longas lacinas dissectis composito. In hoc genere foliuli etiam marginales fistulosi sunt. Hae *Capitata* videntur, quia calyx earum squamosus in ventrem plerumque extumescit.

Quae florem habent *simplicem*, h. e. ex petalis, tantum cum flaminibus & stylo constantem, feminum respectu dividi possunt in duo genera. Primum est earum quae seminibus sunt *nudis* seu verè, hae apparent tantum, h. e. nullo prater Perianthium vasculo aut tegmine donatis: Alterum earum quae seminibus *conceptaculo* proprio, & à perianthio distincto *restiti*.

Quae seminibus sunt *nudis* pro numero seminum singulis floribus succedentibus dividi possunt, in eas quae femina ad singulos flores obtinent. 1. *Singula*, 2. *Bina*, 3. *Terna*, 4. *Quaterna*, 5. *Multa* incerto numero. Quae *bina* ad singulos flores femina obtinent in duplici fide differentia, *Aliis* flores *pentapetalis* in umbellis plerumque digestis, & hae *Umbelliferae* dicuntur: aliis flores monopetalis, quadripetitis, folia caules ad singula genicula stellatim ambientia, multa, & hae *Stellatae* appellantur.

Quae itidem *quaterna* producant femina post florem unumquemque, duorum sunt generum: *Aliis* folia in caulis ad singulos geniculos ex adverso bina, flores labati, quae *Verticillatae* appellantur: aliis folia alterna, seu singulatim in caule sita, quae *Asperifoliarum* titulo innoscunt.

Verum quoniam femina, quae videntur in nonnullis hujus generis plantis nuda, reverà non sunt, sed foliulis seu thecis inclusa, ideoque titulum hujus membri divisionis sic emendabimus.

Herbae flore perfectio seminibus vel nudis, vel in singulis foliulis, à planta matre una abscedentibus, singulis.

Nos *quidem* in Methodo plantarum non ita pridem edita pro nudis habuimus Verticillatarum femina, prout vulgo habentur, quavis in nonnullis, ut *Libanidis encyphorae*, dari nucleum, à spongioso cortice discretum non nescimus, quoniam in plerisque hujus generis cortex nucleum arcte adhæret, & Theophrastus ipse femina hujusmodi nonnulla pro nudis habet: idem de reliquis hoc genus feminibus, ut v. g. Stellatarum, Asperifoliarum, & Polyperman dicendum, ea à nobis nudis accenseri quo foliuli quibus includuntur interiori nucleum in multis speciebus adhærent in omnibus (etiam Malvis ipsis) una cum feminibus inclusa à planta productrice abscedunt; ideoque videntur & vulgo reputantur non conceptacula seu uteri feminum, sed membranae tantum involventes, & secundinis analogi.

Quae femina ferunt in conceptaculis seu vasculis propriis, à perianthio distinctis, distinguì possunt in eas quae in pericarpio seu pulpa humida aut molli femina inclusa obtinent: Hae duum generum sunt, nimirum vel 1. *Fructu majore*, corticoso, cui flos insidet; quae *Pomiferae* dicuntur: vel 2. fructu minore membranà tenuiore vestito, quae *Baciferae* appellantur: & eas quae in conceptaculis *seccioribus* femina continent. Hae autem in multa adhuc genera subdividuntur. Sunt enim vel *conceptaculis* *seccioribus* *seminibus* & *disjunctis* eodem flos succedentibus, quas *Multifloras* dicimus, ut v. g. *Aconitum*, *Aquilegia*, *Dolphinium*, &c. vel *conceptaculis* *singulis*, aut *conjunctis*, quas enim nos pro ejusdem vasculi cellulis habemus, Cæsalpinus alique pro conceptaculis diversis sed conjunctis. Has autem pro numero foliorum in flore & eorundem figurà dividimus in 1. *Monopetalas*, quarum scilicet flos unico & continuo folio constat, eoque vel *Uniformi*, vel *Diffirmi*. Florem uniformem superius descripsimus in capite de Floribus plantarum. 2. *Tetrapetalas*, flore pariter vel *Uniformi*; cui succedit vasculum feminale, seu *oblongum* ut in *Tetrapetalis filiquosis*, seu *brevi & curvo* in *Tetrapetalis capsulatis*, vel *Diffirmi*, quales sunt *Papilionaceae* dictae, quia earum flos Papilionem alis expansis quadrantenem imitari videtur. 3. *Pentapetalas*, flos *veras* quarum flos quinque petalis distinctis constat; *five apparentes*, quarum flos revera monopetalus est, cum lacinae in quas dividitur ad ungues junctae sint, sed pentapetalum refert ob profundas & ad ungues fore pertinentes scissuras.

C A P. XXVIII.

De Collectione, exsiccatione, asservatione Plantarum, earumque partium.

IN Plantis earumque partibus colligendis observationum celestium, & Astrologicarum de partibus Zodiaci, planetarum aspectibus, configurationibus, influentibus, &c. rationem non habendam censuimus. Quantum enim haecenus observare licuit, incerta & fallaces sunt, & necessarii carent.

At neque multum referre putamus quâ Lunæ ætate collectæ fuerint plantæ: quin æque durabiles esse crescente & decrecente sydere collectas.

Omnem denique de modo colligendi observatunculas superstitiosas vanitates damnamus.

In genere autem colligendas censemus cum in statu & vigore sunt, cum succo jam mihi & probè concocto turgida, antequam indurescentibus fibris lignescere incipiant: & quod ad tempus attinet, de sereno, cum Solaribus radiis matutino rore dissipato penitus exsiccate fuerint.

Verum (ut rectè Schröderus) finem duplicem collectio respicit, asservationem & usurpationem.

Asservationis causâ (ut ille pergit) colligendæ sunt eâ temporis periodo, quâ vigent qualitates ad durationem facientes, ut sunt fides, caliditas, vel moderata frigiditas.

Usurpationis ratione colligi requirunt dum qualitates vigent medicationi aptiores.

Sed ut de partibus plantarum in specie agamus,

1. Quod ad Radices attinet nonnulli Vere potius quàm Autumno colligendas iudicant, quia tum (priusquam succus in folia & fructus absorbatur) major is insit & vegetior vis, humorque abundantior: è contra Autumno parciore polleant succo, siquidem æstatis decursu in caules, folia, flores, fructus omnis facultas infumta sit, & proinde radix enervata. Alii præstare putant æstate eas colligere, cum planta in vigore ac maturitate fuerit. Quippe ut integram plantam ita & radicem cum maturitate vigorari censent. Alii denique Autumno colligi satis esse statuunt, cum folia decidunt, caulesque contabescunt, ob has rationes. 1. Quia omnis humor à stirpe ad radicem recedit. 2. Plurima per hyemem in terra relicta ad ver usque percunt non raro frigore, aut gelu confictæ corrumpuntur, ut v. g. Cichorii, Beta, Carota, &c. 3. Non habent radices hyeme quod nutriant, adeoque sibi solis alendis vacant, & tunc temporis robustissime sint oportet. 4. Accedit frigus Autumni, condensans radicem calorem, omnique exactiùs concoquit. 5. Radices Autumno vegetiores esse inde etiam evincitur, quòd Autumno transplantatæ facilius proveniant quàm Vere. Hæc omnia P. Laurentbergus.

* Hortens.
lib. 2. cap. 7.
sect. 7.

Verum rationes hæc rem non consequuntur, siquæ facili responderetur. Nam 1. Nullus est Autumno humor à caule in radicem recessus propriè dictus: quod tamen in idem recidit, humor qui in caule erat evaporat; cùmque ascensu à frigore inhibito, novus à radice non subministratur, tum folia desunt, tum in nonnullis caulis ipse marcescit. Radix autem in terra lætissimum succo turgens necesse est, cum humor semper præsto sit quem è terra combibat, nec ullum in folia & caules impendat. Nec tamen inde sequitur Autumno vegetiores esse radices, sed potius Vere, postquam succus longa in vasis per hyemem digestionem & velut circulatione exaltatus fuerit, mitiorque & maturior evasit.

2. Excipiendas concedimus quæ à brumali frigore vel corrumpuntur, vel etiam damnum & injuriam sentiunt: his enim Autumno colligere præstat.

3. Cum radices per hyemem non habeant quod nutriant, tunc temporis robustissimas quidem esse convenit, non tamen initio hyemis, sed cum temporis diuturnitate earum succus (ut diximus) probè concoctus & maturatus fuerit.

4. Quod frigus Autumni condensat radicem calorem omnique exactiùs concoquit concedimus. Quo ergo diutius insulatus opus senserit, (si nimis vehemens sit) eò melius concocto succo mitiores & maturiores sunt; ut in Pallasianis latissimis experimur, quarum radices tempore Quadragesimali erant longe fapiores & dulciores sentiantur quàm Autumno.

5. Quod Radices Autumno transplantatæ facilius proveniant, eas tunc temporis vegetiores esse non vincit. Ideo enim facilius comprehendunt, quia cum omnis generatio sursum à frigore inhibetur, nec aliud habeant quod agant, fibræ duntaxat agendis vacant; nec ante foliis & caulis emittendis distrahuntur, quàm diuturnitate temporis solo affuerint, eique firmiter coalescunt. Adde quòd per hyemem terra plurimum humore faciet, ut nullum is à siti periculum sit, quæ æstate plerumque calore ambientem humorem evocante, perimuntur.

Nos ergo herbarum omnium radices colligendas censemus cum plenam maturitatem adeptæ sunt, antequam caulem emittere incipiunt: atque nonnullas autumno, alias æstate, pleraque vere: Plantarum annuarum æstate: Biennium, si periculum sit nè Brumali frigore corrumpantur, aut vitium contrahant, ut Carota, autumni initio; si hyemem facile tolerant nec lignescant, primo vere antequam germinet, ut Pæsanthe latifolia; quòd si ante hyemem exactam lignescere incipiant, ipsæ etiam hyeme, ut Rapa: Earum que caule edito radicis intereunt, vere antequam germinet; quo tempore pleraque etiam plantarum perenniarum radices colligi possunt: nonnullæ tamen, ut Acetosa, Althæa, Alvi, Buglossi, Cyclamini, Dracunculi, &c. quovis anni tempore excepta hyeme colligi possunt. Ratio cur radices pleraque plantarum colligendæ sint antequam caulem edant vel germinet est, quia cum caulem emittunt, succus illico radicem destituit & fibre lignescunt.

Flores (ut rectè Schröderus) colligendi sunt, cum pulchritudine sua luxuriant, nec tamen marcescunt. Excipe paucos qui in gemmis colligi volunt, ut Rosa, Jasmini, & sim.

Herbæ & folia cum odore, colore, sapore, acuminibus superbunt, & florescentie appropinquant, ad usum scilicet medicum, aut ad Herbarium ficum conficiendum, cum enim nimis tenebre sunt, succus apertior est, & tota erit planta in humorem resoluta evaporat. Hinc & gramin non ante demerunt pro feno quàm in caulem abierit. Nam quavis ad pulcra aptius sit, dum adhuc tenerum & recens est, non tamen ut exsiccat in fenum: quia quavis tunc temporis humore admodum turgat, postquam tamen exaruit, succo evaporante parum soluti restat pro pabulo, sed in nihilum ferè contrahitur. Deinde succus nimis exaltatus nimis firmum & solidum nutrimentum præbet. Tandem succus ille specificus, vasis propriis contentus, in quo tota vis plantæ quæ talis consistit, aliquo tempore indiget, ut ritè præparatur, & marcescat.

Ad usum culinae live in acetaris, live in oleis, Herbæ ferè aptiores sunt dum teneræ adhuc & recens nata, ut in Asparagi, Lañici, Portulacæ, &c. cernimus.

Herbæ, ut plurimum ad usum medicum cum floribus asservantur, colligendæ itaque hæc erunt quando floribus triumphat; ut Calamintha, Centaurium, Chamædrys, Chamæpitæ, Dancus, Fumaria, Majorana, Origani, Polium, Pulegium, Seryllum, Thymus, &c. Schröd.

Semina

Semina colligenda sunt cum bene matura fuerint, sicarique coeperint, nec tamen excederint: idem.

Præstat ad medicinam cum bene maturaverint, ut rectè idem Schröderus: ad asservationem, ut idem è Bapt. Porta in Mag. antequam omnino maturefiant, at neque omnino acerbi sunt, neque ad iustam maturitatem pervenerint.

Verum nos eorum potius consilium probamus quòd non ante plenam maturitatem fructus colligendos monent. Maturitatis autem indicia sunt quòd sponte defluere incipiunt, vel quòd grana seu semina colorem mutare & nigrescere coeperint.

Qui enim immaturo decerpi sunt contrahuntur admodum & corrugantur, eorumque caro sicca & lenta evadit.

De exsiccatione plantarum, earumque partium ambigitur. Plerique enim medici præcipiunt ut in umbra siccetur. Nos potius is assentimur, qui citò & in Sole siccari jubent, quod in Feno etiam exsiccando commodissimum experimur. Quo enim citius exsiccantur eò melius. Nam quæ in umbra siccantur, si diligens cura adhibeatur, facili situm & rubiginem contrahunt, & tandem corrumpuntur. Quod si velles ut flores & folia colorem nativum diutius retineant, in umbra siccare præstat. Cum autem folia, flores & summitates plantarum in sole siccandos dico, nollem ut singularem sparsa Solaribus radiis exponantur, sed in acervulos composita sepius versantur, donec probè exsiccata fuerint.

Fructus pulpâ molli constantes quales sunt Pruna & Uvae in sole aut in furno exsiccare requirunt: reliqui exsiccati non desiderant.

Pro Herbario sicco efficiendo. Plantarum folia & flores diligenter explicata inter chartas siccas reponenda, & moderatè premenda sunt: nam si nimis comprimentur, vasis ruptis humoribus confusis, colorem mutant & nigrescunt. Sæpius deinde transferenda sunt in chartas novas & siccas, aliis faciliè muscolunt & corrumpuntur. Cum penitus sicca evaserint chartis postius assuenda quàm agglutinanda statuimus, quoniam agglutinationi minus firma & durabilis est.

Asservenda sunt herbarum folia, flores & summitates, postquam probè exsiccata fuerint in fasciculis chartaceis (alii coriaces præferunt) itisque pyxidibus ligneis incluis, inque loco sicco & frigido potius quàm calido repositis. Calor enim partes spirituosas & odoriferas (in quibus vis plantæ præcipue hospitatur) agitando faciliè evaporabiles & fugitivas reddit. Conducit etiam ad diuturnam asservationem, ut aer secundo areat, qui partes activas ei expolite plantæ brevi evocat & dissipat. Aeris enim partes in perpetuo motu sunt, movendo autem dividuntur & partes volatiles plantæ secum auferunt, præsertim si fit calidior. Proprium enim caloris est partes agitando à se invicem separare & dividere. Quòd si hoc non esset, & partes plantarum vaporabiles non minus in vase clauso quam in aere libero exhalarent; vasis tamen latera eos cohibent nè longius flectant, sed ad plantam conclusam rursus reflectant, & ibidem quandam quasi circulationem efficiant. Hinc morem illum improbamus herbas in fasciculis colligendi, deque Officinarum teatibus suspendendi.

Fructus qui exsiccati non desiderant, ut Mala & Pyra, aeri exposita & in acervos congesta satis commode servantur, si modo loco sicco & frigido reponantur: nam si locus calidior sit fructus exsiccatis contrahi & corrugari experientiâ didicimus. Sed nè nimis firmi, varios modos servandi fructus vide apud P. Laurentbergum Horticult. lib. 2. cap. 2. §. v.

Semina in conceptaculis suis optimè servantur loco frigidiori & sicco: satis commode etiam in fasciculis aut involucribus chartaceis itisque cistis ligneis incluis, inque loco sicco non nimis calido repositis. Nam calor immoderatus eo usque exsiccat semina ut germinationi inepta evadant.

Semina nonnulla si probè asservata fuerint per decennium integrum fecunditatem suam custodiunt & lata germinant. Maximum ab humore damnum sentiunt & ad putredinem disponunt. Et tamen (quod mirum est) terræ gremio excepta, quantumvis per hyemem perpetuo sæpe madent, secura & illæsa latent, novoque vere promptius & alacrius germinant quàm quæ diligentissime custodita fuerint, ut superius innuimus.

CAP. XXIX.

De Chymicâ Plantarum Analyti, & partium resolutarum Usu.

Misâ controversiâ illâ inter Chymicos & Philosophos tantopere celebratâ, an Ignis sit verus corporum Analyta, vulgò notum est, constitutiva vegetabilium principia esse spiritum, sal, phlegma, oleum, & terram.

Spiritus Vegetabiles sunt vel Vinofi, vel Urinofi, alique vel Acetofi vel Sulphurei; hi verò nil aliud sunt quam sal volatile modico phlegmate soluta. Salia dividuntur in volatilia & fixa, illa in Urinosa & Oleosa (Olea enim interdum consuecunt in Salia sui generis) hæc in marina, vel marina, & lividilla, etiam & in fæchurina. Phlegma prout magis vel minus participat de Sale, vel Oleo, varia fortitur epitheta, ut simplex, insipidum, cum, aqueum, frigidum, albescens, aromaticum, amarum, calidum; phlegma per se, proprie loquendo est humiditas elementaris. Olea sunt vel distilla, vel expressa, eoque odorifera, balsamica, fetida, inodora, inflammabilia, æthereâ, crassa, &c. terra damnata & insipida audit, hæc interdum variis operantibus & usibus inserviat, quod quidam Chymici optime norunt. Hæc principia Vegetabilium in se invicem transmutantur, sunt enim secundaria elementa.

Modi efficiendi & præparandi hæc principia, seu Membra Vegetabilia à seminibus, frugibus, floribus, foliis, aliisque partibus plantarum, putrefaciendo, fermentando, digerendo, destillando, separando,

parando, rectificando, incinerando, elixivando, filtrando, evaporando, vel Crystallizando, adeo triti & omnibus familiaris sunt, ut hic non opus sit Cramben totius coctam propinare.

In Scholis Medicis nocivissimum est, spiritus acetosus vim Bezoardicam habere, volatitem venenatissime acrimoniam domare, ferocientes humores figere, & obtundere; unde apud Chymicos corrigenis Vice admodum frequenter funguntur in preparando Antimonio, Saturno, Helleboro, Opio, Aro, &c.

Spiritus sulphurei sunt inflammabiles, inebriant, sanguinem accendunt, absinthium roridum nepturum, cunctaque totum Viscerum, & humores reddunt acres, unde horum potiores laetissime evadunt Phthifica, Hædici, vel Hydropici; modicè tamen sumpti sunt Cordiales, & labantes vires sapè revocant, in externis applicationibus sunt egregii usus contra frigidas interperies; infervunt etiam extrahendis tincturis, & resinis.

Spiritus urinosi vegetabiles, & salia volatilia, sunt diaphoretica, diuretica, acidum destruant, & cum illo se jungunt, unde sal compositum refultat Armonico simile; sanguinem torpidum, crassum, vel emortuum, resuscitant, fluidum & volatilem reddunt, & restaurant; spiritibus animalibus, & generi nervoso sunt admodum amici; unde juvant in Scorbuticis, Cephalicis, & convulsivis affectibus. Notandum tamen est, quod hæc salia vel spiritus urinosi frequenter vel copiosè propinati appetitum depreciant, & digestionem impediunt, obundant enim glandulosum fermentum primarium viarum, & interdum excitant paroxysmos Hypochondriacos, convulsivos & scorbuticos, licet eisdem eradicent, & tollant, fermentando cum materia morbosâ, quæ sæpenumero habet texturam acidam.

Salia volatilia plantarum rarò in Alembicum ascendunt sub sicca formâ, aut lateribus vasis adherent, sed liquore immerguntur, & solvuntur; quod patet ab odore, & mixturâ cum acidis. Hi spiritus urinosi & volatiles redduntur fixi cum spiritu salis, aut vitrioli: affirmant nonnulli omnino hoc sal volatile oriri ex animalculis copiosissimè repertis in plantis putrefactis, sed hi nimis indulgent suæ phantasiæ; multa enim experimenta faciunt ex contrariâ parte. Hi spiritus urinosi vel salia volatilia non solum eliciantur à plantis calidis, Aromaticis, aut vulgò dictis anticorbuticis, cephalicis, & Stomachicis, ut Cinnamomo, Galangâ, Zingibere; Cochleariâ, Aro, Nasturro, Lepidio, Baccabungâ, Raphano; Rosmarino, Majoranâ, Salvîâ, Rutâ, Lavendulâ, Thymo; Mentâ, Absinthio, Chelidonio, &c. Sed etiam à frigidioribus vel insipidis, ut granis, papavere, lactuca, portulacâ, endiviâ, acetosis, sempervivo, mellisâ, musco, Nymphaâ, lenticulâ palustri, &c. quod experimenta & argumenta D. Wedelii, & Coxii, extra dubium poluerunt. Hoc intelligendum est de vegetabilibus dum recentes & virescentes sunt; semina dicuntur maximâ ex parte esse fertilissima hoc sale.

Phlegma maximè fungitur officio Vehiculi, & inservit Julapis: Laudana, Spiritus, tincturæ, & Olea vix adhibeantur absque idoneo Vehiculo.

Olea destillata habent vires Usus tam internos, quam externos; nam rarefaciunt, penetrant, discutunt, & roborant, attamen cautè & cum judicio interne adhibenda sunt, nec inflammabili suâ facultate febrem augunt, & uredinem visceribus inferant, præcipue in infantibus: verum Olea expressa & cocta prægiura sunt, lubricant, & laxant, commodeque miscentur cum destillatis, ita enim & horum caliditas & illorum segnitie corriguntur, quod rectè monet Wedelius: inserviant etiam variis usus mechanicis.

Salia fixa videntur differre in suis viribus, saporibus, figuris, aliisque qualitatibus, pro ratione plantæ, vel operationis; omnia tamen obundant & destruant acidâ, aperiunt & resolvunt coagulationes; unde in cachexia, affectibus Hypochondriacis, Ictericis, & febrilibus juvent. Hæc salia inter se non differre affirmat Clarissimus Coxius noster; attamen illa viribus discrepare ostendit D. Grevius; & figuris suis multum variari demonstrat D. Levenboeck. Inserviant etiam pro conficiendo Vitro, & Saponè.

Wedelius videtur (meâ saltem opinione) rem actu tergissè, affirmans Sal Alkali unum ab altero non differre, in genere, formâ externâ, seu affectu generali, attamen figuris, poris, & viribus pro omnia non convenire.

Salia essentialia, & marina è lixivis Crystallifata, quorum præparationes, & figuras vide apud D. Grevium, suos habent usus in Medicinâ, incidendo, & deterendo; nec fermenta viscerum tam facile obundant, & debilitant, ut volatilia, & lixivialia.

Salia vel concreciones Saccharinæ (qualia sunt & succis Fraxini, Aceris majoris, Canada Indicæ, & Arboris Coco dictæ) inservunt officio pro conficiendis Syrupis, conservis, electuariis, conditis, &c. variisque usibus domesticis. Attamen Clarissimus Willisius, & S. Paulus contendunt Scorbutum, tabem, aliisque morbos chronicos ab horum usu generari, & propagari; continent enim particulas acres & corrosivas mixtas cum rotundis & roscidis, palliantibus acrimoniam, quæ distillatione se manifestat.

Decocta plantarum, modò clausè & diligenter fiunt, numerentur inter optimas præparationes; vires enim, & virtutes vegetabilium maximâ ex parte continent, sic etiam & tincturæ, extracta, & pulvères; attamen singule partes plantarum chymica analysi solute non donantur omnibus specificis virtutibus, quas in ipsis plantis reperimus; licet sæpius illa separatim agant, quod conjunctim non agant.

Succi vegetabiles fermentati dant omnia genera Vinorum & liquorum inebriantium, quæ varia induunt humana & qualitates pro naturis plantarum & regionum, & sunt apprime utilia necessitatibus homine vite, modò sobriè utatur secundum salutiferam naturæ institutum. Hi succi colliguntur vel incisione, vel maceratione, & expressione. Succus inspissati dicuntur Res, quod fit vel solâ coctione, vel mixtura sacchari seu mellis. Res cum liquoribus diluta essentias effluat continuant, vel inservit pro fundamento colorum & pilularum. Gummi seu Resina nil aliud esse videntur quam succi vegetabiles magis cocti, digesti, & concreti. Omnia operantur pro ratione plantarum, hinc audiunt diuretica, cathartica, & narcotica, e.g. Terebinthina, Gummi Gotta, Opium, &c.

Mellior

Melliora & nobiliora sunt medicamenta è spiritibus urinosi, salibus, & oleis, inter se invicem mixtis, & unitis f. a. digerendo, circulando, & destillando repetitis vicibus. Balsama, & saponis commutantur è lixivis, & oleis, egregii usus in pharmacâ, & mechanicis.

Tincturæ vegetabiles, & extracta optimè eliciantur & præparentur cum spiritibus, seu mensuris ab ipsis plantis abstractis, corpora enim facillimè solvantur à suis propriis spiritibus, seu mensuris; e.g. tinctura rosarum extrahatur cum ipso spiritu rosarum.

Colores fœcæ eliciantur è floribus cum succo limonum percolato, & depurato; vel cum lixivio bene filtrato è calce vivâ & cineribus clavellatis, seu fossâ. Hoc fiat degerendo, & decantando, & evaporando. Hi colores fœcæ inserviant pingendis floribus, aliisque rebus colorandis, seu miniandis, quando solvantur & parantur in aquâ gummatâ, aut cum albumine Ovi; habeant & suos usus in pharmacâ.

Caput hoc de Chymicâ Plantarum Analysi partiumque resolutarum usu contribuit ingeniosissimus, vir & singularis amicus noster D. Tancredus Robinlon, M. D.

C A P. XXX.

De Morbis Plantarum eorumque Remediis.

Quamvis de morbis Plantarum eorumque remediis multa ab aliis dicta sunt, & plura adhuc cum fructu dici possent is qui curandum culture & observationi multum temporis & operæ impenderunt. Me tamen, qui aliud est quod agam, quoque scriptum è *in meo* & animi duntaxat causâ contempler, observationes & experimenta deficiunt, nec quoniam ferè dicendum suppetit, quod non ab aliis jam pridem dictum est: ad quos Lectorem remittere malle, quam eorum commentarios exhibendi tædium devorare. Quocirca caput hoc paucis absolvam, & primo huic libro coronidem imponam.

Morbi Plantarum sunt vel interni, vel externi.

Internos voco qui à succo nutritio intrus suscepto originem ducunt. Hic enim si vel nimis parçè subministratur, vel nimis copiosè irruat, vel nimis frigidus & aqueus sit, vel maligna aliqua aut noxia qualitate imbatur, morbos in plantis generat. Fæcæ plantarum non nimis quam animalia tabescere & tandem erescere minime dubium est. Nonnullæ ex nimio alimento obestite laborant: ut omnia quæ respuant ferunt, nimia pinguedine in radam mutantur; & cum radicibus quoque pinguescere coepere intereunt, ut animalia nimio adipè, autore Plinio. Est & aliis ab alimento nimis ubere morbus quem *ædæmæ* Græci vocant, cum arbores aut etiam herbæ foliis aut frondibus adeo luxuriant, ut fructum, vel nullum, vel paucum, vel frigidum edunt. * *Luxuria hæc in fegetibus configitur dente* * Plin. lib. 18, *pecori dant in herba sunt, & depasce quidem, vel sepius nullam in spica injuriam sentiunt.* Sed & tunc cap. 17, *sua prodest, quicquid contradicit Plinius.* Ab humore nimio radices perpetuò aliante aut inundante pleræque plantæ præcipue ladanur, vel ob frigiditatem, vegetationi maximè inimicam, vel fortè quod humor poros obstruens aeris ad radices liberum appallum & influxum prohibet. Hinc in Septentrionalibus montosis Angliæ & Scotiæ, ubi solum palustre rarum & fungulosum Spongiæ instar aquam imbibit & retinet, Erica longè latèque omnia occupant, & paucissime præterea plantæ proveniunt: hinc in siccilibus fundo impervio late fiores languent, & ad frugum non perveniunt: quamvis in his fortasse etiam aqua stagnans compurefcat, & ad plantas corruptendas conducit. Hinc, ni fallor, corticis in arboribus nimia contractio & densitas, quæ succi liberum ascensum impedit, & truncum in latitudinem extendi & augeri non permittit; cui malo hostulani nostris deveniunt cortice secundum longitudinem lincis aliquot ductis inciso: hinc denique arbores musco insistant, qui ab humore crudo & frigido ortum ducit. Usilago frumentorum & granarum nonnullorum morbos internis, aut externis accendenda sit dubito. Dispositio certè ad hunc morbum est in ipso semine, quamvis fortasse deat aliqua causâ procatartica seu externa quæ in materiam dispositam agens morbum facile inducat. Verum de utiligine in capite de frumento fusius agatur.

Externos morbos voco qui ab externa causâ inducuntur. Causæ externæ morbos producentes sunt vel injuriæ celi & tempestatum, vel insectorum punctiones, erosiones aut etiam afflatus maligni. Cælestè malum (ut cum Plinio loquar) & maxima segetum pestis *Robigo* est, Anglicè *Æstivus* vocamus. Frequentissima hæc in roscido tractu convallibusque & perlatum non habentibus: è diverso caret è ventosa & excelsa. Illius remedium superfluum & magicum proponit Plinius, nimirum Lauri ramos in arvo delictos, in quarum folia vitium ex arvis transtulit. Mellius probidum ferias, festoque dies solennes, quos huic pesti averruncanda instituebant, *Robigalia* appellantes, si modo vero Numini & non falsis & hæticis quibuldam Dixi sacra fuisse.

Insectorum punctiões, erosiones aut etiam afflatus noxiis originem debent plerique tumores & excrecentiæ in plantis, quæ generali Galliarum nomine complectitur summus Vir Marcellus Malpighius, quorumque historiam & Anatomem soliti sunt ligare & *æstivis* exsequitur Anatomes Plantarum parte altera. Tractatum autem illud de Gallis [ab Insecto] ovi à turbata plantarum compage & vitato humorum motu excitate, quibus inclusa ova & animalcula, velut in utero foventur & augentur, donec manifestas formatque propriis partibus quasi exortantur novum exopantia aurum. Nam superius multis adductis exemplis demonstrant plantarum tumores reliquique quæ fidenter partes muscis & diversis Insectorum genera fore & alere donec emancipata viam, ubi faciant. Plura enim (inquit) insecta sua edunt ova, omni fere auctivo succo destituta, quarum aliqua cortice privantur, ita ut mollis primæva partium compages occurrat fœc specie quæ vermibus. Ut igitur inclusum animal debitam acquirat partium manifestationem & soliditatem, utrum vel

vel saltem vicariam ipsius opem exigit, quam in plantis sagax insectorum natura perquirat. Quare ex diversâ Ovorum contentorumque Animalium indigentia à parentibus Mulsis variè diversis plantarum partibus ova committuntur vel deponuntur. Quæ enim robusto cortice muniuntur, & alimoniam unâ cum animali claudunt, quacunque arborum parte jam tabefacta opportunè custodiuntur. Quæ verò molliora sunt in foliis ipsis deponuntur, vel si copiosius exigant humidum, majorémque tutelam, intra gemmæ tenellum corpus; intra furculos, flores, amentum, pericarpium, semina, lignum, radices & singulas ferè vegetantium partes conduuntur, ope terebræ, qua Gallarum mulsæ præ cæteris pollent. Terebræ enim quam diximus radix ovario necitur, ita ut dispersa per multiplices tubas ova per communem ductum, quasi per uterum seu vaginam foras à basi terebræ propellantur. His conjecturis sensuum fidem addere liceat. Semel propè Junii finem vidi muscam [quam alibi delineavit] insidentem Quercinæ gemmæ adhuc germinanti: Hærebat etenim foliolo stabili ab apice hiantis gemmæ erumpenti; & convulso in arcum corpore terebram evaginabat, ipsamque tenfam immittebat, & tumefacto ventre circa terebræ radicem tumorem excitabat, quem interpolatis vicibus emittebat. In folio igitur avulsâ muscâ minima & diaphana reperi ejecta ova, similina is quæ adhuc in tubis supererant. Tam ferax itaque muscarum familia è Gallis erumpentium, sic distante natura, terebræ seu duplicis linæ usu vulnerat & perfodit molles plantarum partes; ita ut ex diversâ ipsarum natura & compage variè pariter emergant morbosæ excrecentiæ & tumores. Ex infuso namque liquore è terebræ extremo effluente, qui summe activus & fermentativus est, nova in tenellis vegetantibus particulis excitatur fermentatio seu intestinus motus, ita ut appellens nutritivus succus & in transversalibus relictus urticulis, peregrinâ aut inspiratus fermentari incipiat & turgere, ut frequenter in nobis & sanguineis perfectis Animalibus ex apum infusio vulnere, & subinde infuso ichore experimur. At non ex vulnere tantum & liquore fermentativo infuso morbi excitantur, sed afflatu ipso ovi aut insecti efficiuntur & contabescunt plantarum partes: Mirabilis est (inquit idem Clariss. Malpighius) quod passim ex relicto uno vel altero muscæ minimo ovo in foliis Viris, Quercus & similium accidit: convulsis enim fibris totum folium circa expositum ovum in spiram contortum contabescit: quia tanta est depositi ovi vis; ut non solum subiectum folium, sed communicata pediculo labe, indeque continuato furculo & appensis foliis; totus tenellus ramus in spiram contortus fumina colorum jacturâ exarefcit. Hæc omnia D. Malpighius.

Notandum autem non omnes Plantarum tumores & excrecentias ab insectorum vulneribus aut afflatibus venenatis excitari, sed quosdam ab interno principio, nimirum succo nutritivo quomodo-cunque alterato, vitiatò, & à debita sua crassi & consistentia recedente oriri: interdum etiam ab externo vinculo aut pressura, contusionéve impedito nè per propria vasa liberè fluat: Cum enim à radice semper copiosè subministraretur, & à dictis causis impediatur nè cursum continuet, in latius digreditur, & vas impetu ruptis tumores gignit. Verùm de his consulatur Clariss. Malpighii liber modo laudatus. Nos his contenti hunc librum finiemus.

HISTO-

Herbarum Tabula generalis, summa genera exhibens.

Herbæ sunt vel

Imperfectæ; quæ partibus præcipuis, flore scilicet & semine, sed præcipuè semine, vel carent, vel careo videntur, adeoque ortum habere spontaneum; ut *Fungi*, *Algæ*, & *Musci* species nonnullæ **LIB. II.**
Perfectiores; quæ flore & semine donantur, saltem semine. Hæ vel sunt semine

Minutissimo, & nudis oculis inconspicuo; adeo ut earum pleræque ante inventum microscopium à nonnullis etiam magis nominis Botanici steriles habitæ sunt; ut *Capillares herbæ* dictæ, &c. **LIB. III.**
Majore; quæ vel sunt Plantulâ seminali

Bisolia, seu bivalvi, binisve cotyledonibus instructa. Hæ semine satè binis primò foliis plerumque è terra exeunt, rarius valvas seu cotyledones non efferunt supra terram foliorum specie: Sunt autem vel flore

Imperfecto seu stamineo, hoc est foliis staminibus cum stylo & calyce composito, foliis illis tenellis, fugacibus, coloratis, quæ nos Petala dicere solemus, carente. **LIB. IV.**
Perfecto, seu petalode aut bracteato, foliis illis fugacibus instructo: Hæ autem vel sunt eodem

Composito, seu ex pluribus flosculis in unum totalem florem coeuntibus aggregato: qui vel

Planifolius, naturâ plerumque plenus, plantâ lætescente. **LIB. V.**

Dissectus, hoc est, ex pluribus brevibus, compellis & confertis flosculis, in unam quasi apparentem superficiem digestis compositus, succedente semine, vel

Pappo innascente alato, in *Papposis* inde dictis. **LIB. VI.**

Solido & pappo destituto, in *Corymbiferis*. **LIB. VIII.**

Fistularis, hæc ex pluribus concavis oblongis flosculis, ad margines in longas lacinas dissectis compositis flosculis etiam marginalibus fistulosis; quod genus herbæ *CAPITATÆ* dicuntur. **LIB. VII.**

Simplici, seu ex petalis tantum cum staminibus & stylo constantem. Hæ vel sunt seminibus

Nudis, hoc est, nullo præter perianthium vasculo aut tegmine donatis; ad singulos flores, vel

Singulis. **LIB. IX. PAR. I.**

Binis, floribus

Pentapetalis, in umbellæ formam plerumque dispositis, *UMBELLIFERÆ*. **LIB. IX. PAR. II.**

Monopetalis, in quatuor lacinis dissectis, foliis caules ad nodos stellatim ambientibus, *STELLATÆ*. **LIB. X. PAR. I.**

Ternis, cujus generis est *Nasturtium Indicum* dictum.

Quaternis; Hæ vel sunt foliis in caule

Ex adverso binis, floribus labiatis, caules plurimum verticillorum in modum ambientibus, *VERTICILLATÆ*. **LIB. XI.**
Altero vel nullo ordine positis; floribus monopetalis, margine quinquepartito; quæ ob folia in plerisque speciebus aspera *ASPERIFOLIÆ* denominantur. **LIB. X. PAR. II.**

Pluribus quatuor, nullo certo aut definito numero, quas *Gymnospermas polyspermas* vocamus. **LIB. XII.**

Conceptaculis propriis & à perianthio diversis donatis, quæ constant vel *Pericarpio*

{ *Pericarpio molli*, seu pulpâ per fructûs maturitatem humidâ semina ambiente; Hæ vel sunt fructu

{ *Majore* cortice crassiore recto, cui flos monopetalos margine quinquepartito infidet, semina etiam majora sunt: *Posiferæ* dictæ. LIB. XIII. PAR. I.
 { *Minore*, membranâ tenui vestito, seminibus etiam minoribus. *Bacciferæ*. LIB. XIII. PAR. II.

Materia per maturitatem ficiore, Ite autem vel in

{ *Conceptaculis pluribus & distinctis* eidem flori succedentibus semina continent, quas *MULTISILI* QUAS dicimus. LIB. XIV.
 { *Conceptaculis solitariis & singulis*, aut conjunctis, quas florum respectu dividimus in

{ *Monopetalas*, flore vel

{ *Uniformi*.
 { *Difformi*.

{ *Tetrapetalas*, flore itidem

{ *Uniformi* seu

{ *SILICULOSAS*, flori succedente vasculo oblongo.
 { *SILICULOSAS*, capsulatâ sive vasculo succedente curto.

{ *Difformi*, papilionem alis expansis quadantenus referente, quas idcirco *PAPILIONACEAS* vocant.

{ *Pentapetalas* seu

{ *Veras & geminas*, quarum flos quinque petalis distinctis constat:
 { *Apparentes*, quarum flos revera monopetalos est, cum lacinie in quas dividitur ad ungues junctæ sint, sed pentapetalum simulat, ob profundas & ad unguem fore pertinentes scissuras.

{ *Unifolia* aut *aphylla*, i. e. singulis aut nullis cotyledonibus donatâ, ideoque foliis succedentibus similibus, è terra exit. Hæ vel sunt

{ *Flore imperfectæ* seu stamineæ, seu

{ *CULMIFERÆ*, hoc est quæ caulem teretem, geniculatum & plerumq. concavum edunt, singulis foliis ad singula genicula cum involventibus, suntque vel grano

{ *Majore*, quarum semina hominibus in cibum veniunt, *FRUMENTA* & *CERBALIA* dictæ
 { *Minore*, *GRAMINA*.

{ *Caule geniculis nodosis non intercepto*, vel non tereti. *Graminifoliae floribus stamineis*.

{ *Flore perfectæ*, seu petalodæ, quæ vel sunt radice

{ *Rubrosâ*, hoc est ex pluribus tunicis, exteriori interiori ambiente, contextâ.
 { *Tuberosâ* fibrosove, in bulbosis affinis nobis dictis.

His adnumeramus plantas nonnullas quæ semina pulpâ per maturitatem humidâ inclusa obtinent, ut *Arum* & *Dracontium*, quas ni obstaret nota generica cum aliis communis ad *Bacciferas* rectius retulissent.

T A B. I.

T A B. I.

Plantæ imperfectæ.

Plantas imperfectas voco quæ flore & semine carent, aut hactenus videntur, cum neque flos neque semen in his hactenus observatum sit, adeoque sponte provenire creduntur. Hæ ex loco natali distingui possunt in

{ *Marinæ*, suntque vel consistentiæ

{ *Duriore & lapideæ*, plurimarum specierum; *CORALIUM*, *Corallina*, *Porne*.
 { *Tenerioris & herbaceæ*; referentes

{ *Aquaticæ*, quæ vel

{ *Herbar*, seu frutices,

{ *maiores & caulifere* fore; *Fucus*,
 { *minores*; *ALGA*. Utriusque generis species plurimæ observantur.

{ *Muscum* seu *Fungum*; *SPONGIA*.

{ *Aquarum dulcium aluminæ*; vel foliis

{ *Carentes*, capillaceæ seu filamentosæ; *CONFERVA*.
 { *Trifida*; *LENS PALUSTRIS*, *Lenticula*.

{ *Extra aquas nascentes*, quæ vel sunt substantiæ

{ *Crassioris*, ad carnes aut ligna accedentis. Hæ nihil fore commune habent cum plantis perfectionibus: nec enim color his herbaceus, nec textura analoga, neque flos ullus semineve, aut folium propriè dictum adest; *FUNGI*: qui vel

{ *Arbores*, secundum arbores quibus innascuntur distinguendi; peculiaria autem nomina sortiti sunt *Fungus Laricis AGARICUM* dictus, & *Fungus Sambuci Auricula Judæ*.
 { *Terrestres*, iquo vel

{ *Cauliferi*, qui vel

{ *Pileati*, pileo subto

{ *Lamellato*; quorum species plurimæ esculenta & noxia.
 { *Porofo*; *Fungus POROSUS*.

{ *Non pileati*, qui vel sunt caule

{ *Simplici*; *Fungus ORHIOGLOSSOIDES*, *Digitelli*.
 { *Ramoso*; *Fungus RAMOSUS*.

{ *Caule carentes*, vel

{ *Tenuiores*, membranâ seu corium referentes; *PEZIZÆ* *Plinii*.
 { *Crassi* & in formam globosâ coacti; *Fungus PULVERULENTUS*, *Crepitus lapi*.

{ *Subterranei*, *TUBERA* terre.

{ *Tenuioris & ficioris*, ad herbe naturam propius accedentis. Hæ vel sunt

{ *Caulifera & ramosa*, plurimarum specierum; *MUSCI*.

{ *Caule carentes*, crustâ modo in terræ superficie, aut in arboribus, lignis, lapidibus, &c. reptantes; *LICHEN arbores & terrestres*.

Herbarii Fuci & *Alge* nomina fore confundunt: & revera admodum est difficile plantas hæc submutinas ad genera aliqua reducere quæ notis certis & essentialibus differant.

Quæ Musci marini Botanici censentur, nobis *Alge* species sunt.

Stripes marinas à maritimis ita distinguimus, ut marine dicantur quæ perpetuè aquis innant, vel singulis saltem æstuum accessibus aquis operiuntur; maritimæ quæ extra aquas in maris litoribus, aut palustribus mari vicinis, alibi in confinio maris oriuntur.

Præter multos semine viduos de quibus in hac Tabula agimus, est & aliud *Plantularum* genus eodem nomine, semine minutissimo prægnans, de quo in sequenti.

Semertus *Hypom. Physf.* probabile existimat tubera & fungos omnes è plantis provenire & nasci.

T A B. II.

TAB. II.

*Herbæ semine minutissimo & nudis oculis vix conspicuo
sunt vel eodem*

{ *Folius aversis adnascens*; v. Tab. sequentem.

{ *Caulibus ipsi aut pediculis privatis innascente infidentëve*: Hujus generis sunt vel

{ *Imperfectiores superficie perenni*

{ *Caulis carentes*, foliis in superficie terræ reptatricibus latè se diffundentes, pediculis semina
sustinentibus è foliis enatis; *LICHEN terrestris*.
{ *Cauliferae*,

{ *Majores*,

{ *Spicatae & Abietiformis*; *LYCOPODIUM*.
{ *repentes* { *Cupressiformis*; *SABINA SYLVEST.*
{ *Non spicatae & erectae*; *Muscus seu abietiformis*, seu *Polyspermos*

{ *Minores*, vasculis seminalibus

{ *Caulis terminantibus*; *ADIANTHUM AUREUM*.

{ *E lateribus caulium egredientibus*; seu erectus; *Muscus terrestris sive repens*.

{ *Perfectiores superficie annua*; suntque vel

{ *Monophyllæ*,

{ *Spicatae*, folio integro simplici; *ORHOGLOSIM*.
{ *Paniculate*, folio è multis segmentis composito; *LUNARIA*.

{ *Polyphyllæ*, foliis teretibus, caules ad nodos in orbem ambientibus multis, radiorum in
modum; foliis & caulibus pyxidatim articulatis; *EQUISETUM*.

Muscus quamvis ab imperfectissimo quoque primo statim aspectu agnoscatur; cum latissimè pateat
id nomen, omnes ejus differentias unica definitione complecti difficillimum est.

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER SECUNDUS.

QUI EST

De Plantis imperfectis.

PLANTAS imperfectas voco, quæ flore & semine carent, aut saltem carere vi-
dentur, cum neque flos neque semen in eis hæcenus observatum sit, adeo-
que sponte provenire creduntur. Sunt qui affirmant Fungorum plerosque
è terra erumpentes semen habere si curiosè examinentur, formæ, quamvis
minori, Alceæ Egyptiacæ semen fore exprimente. *Ephor. German. An.*
6. & 7. *Obs.* 174. Et claris. Car. Clusius plantam quandam Submari-
nam describit *Coralline plumatæ* seu *Athyriophylli pelagii Coralli* radice, quæ in
nuculis quibusdam tendellis plantas, jam formatas, à matris facie similes con-
tinet, quæ nihil aliud sunt quàm semina. Unde fortasse his etiam quæ
imperfectæ & seminum exsertes censeri solent vim generandi semini, seque ordinario & usitato
modo propagandi natura contribuit. Venum. tantisper donec hoc de re certius constiterit nihil
innovabimus, sed receptæ sententiæ adherentes Plantas submarinas, Fungos, Muscos pro imperfec-
tis habebimus.

Plantæ ergo imperfectæ sunt vel submarinæ, *Corallia, Fuci, Spongiæ, &c.* Vel terrestres. Terre-
stres autem sunt vel *Fungi*, vel Musci. Proinde Librum hunc primum in tres partes dividemus. Prima
erit de Plantis submarinis; Secunda de Fungis; Tertia de Muscis; Restibus scilicet seu infecun-
dis: Dantur enim aliqui hujus generis, aut saltem nominis, steriles & semine prægnantes.

PARS PRIMA.

De Plantis submarinis.

QUAMVIS in ipso maris fundo & imis gurgitibus innumera Vegetabilium species exoriantur;
in immenso gaudio fertilitatis nusquam cessante naturæ, sed ubique divitiis suis ex-
plicatæ: Nobis tamen per amplissimam submarinam vireta spatium, & plantas ibidem pul-
sillantes indagare non conceditur; adeoque ex duntaxat in notitiam nostram venire pos-
sunt, quas vel æstus reciprocatio detegit, vel undarum agitatio abrumpit, & in litus expellit, cum
Venti

* *In cubere mari, totumque à sedibus imis
Undæ Fœvisque Navisque ruunt, crebrisque procellis
Africæ, & vastos volvunt ad littora fluctus.*

* *Vergil.
Æneid. 1.*

Quin & harum etiam quota pars hæcenus cognita & observata est? cum plerique maris accolæ
profundi barbarie oppressi, & cæcis ignorantie tenebris meris, & velut sepulsi jaceant, nec quic-
quam sublimè aut ingenuum sapiant cogitantes: Alii qui ad eos committunt negotiandi causâ lu-
cro intenti hujusmodi inquisitiones negligunt, & stultæ curiositatis damnant. Horum tamen ava-
ritia (ut id obiter moneam) plerique debemus quæ de *Corallis* aliisque *Lithophyis* nobis inno-
tuere, dum insatiabilis divitiarum sitis explende studio sese in profundum demergunt, & *Corallia*
rectibus implicita à rupibus abrumpere & extrahere satagunt: Alii qui hujusmodi scrutinis liben-
ter operam impendere vellent, ob rei familiaris angustias sumptibus in ritina necessarius facien-
dis non sufficunt. Harum ergo historiam plenam & perfectam texere, non dico nobis, sed ne
exercitissimo quoque in re Botanica possibile est. Sufficiat imperfectarum paucas illas species quæ
vel ab aliis traditæ, vel nobis observatæ fuerint, curiosis exhibuisse.

Primum

Primum autem mirari subit, quod in tanta specierum multitudine, & uberrimo omnium proventu, modus propagandi curiosos mortalium oculos tamdiu laetaret; nullum enim in eis semen hactenus observatum fuit, nisi forte *Corallinam plumatam* seu *Mollisculum pelagium* *Cornu Clus* excipias. Interfuit scilicet majestatis Naturæ non omnia statim opera sua propagare, sed nonnulla visibus humanis subducere, & velut in adytis occultare, partim ut omnium oculis exposita quodammodo spectaculo fastidiose mortalitati viscerent, partim ut studiosorum industriad ad ea indaganda excitaret, & modestè inquirentium labores arcani aliquos revelatione compenlaret.

Hæ plantæ quamvis in suo fortasse genere perfectæ sunt, à nobis tamen imperfectis acconsentire quoniam partibus generum indubius, flore nimirum & semine, vel carent, vel saltem carere videntur: eas autem in tria genera displicemus.

Primum erit earum quæ substantiâ durâ & lapideâ constant, ut *Corallium* & *Pori dicti*. Secundum earum quæ consistentiæ sunt lignæ & tenacis, aut quodammodo cornæ; *Corallina* Botanicis dicta.

Tertium denique earum, quæ molliores sunt & herbaceæ; ut *Alge*, *Fuci*, *Spongiæ*, *Musci*, &c.

SECTIO PRIMA,

De Plantis submarinis Substantiæ lapideæ.

CAPUT PRIMUM.

De Corallio.

Corallium dictum volunt nonnulli *in vi doli xupitum*, quod in mari tondetur, quod Plinius respicit, lib. 31. cap. 2. *Avant autem proximus lapidescere si vident, itaque occupari ostendit rebus, aut acri ferramento præcidi: Hæc de causa Corallium vocatum interpretantur.* Verè autem scribitur, vel cum simplici *I. Corallium*; vel cum duplici; cum i sequente *Corallium*, vel sine *Corallum*.

Substantiâ lapideâ solidâ, & minime porosâ aut spongiosâ à *Poro* dicto reliquisque lapideis marinis seu notâ characteristica, distinguitur. *Lithodendron* nonnullis antiquitus dictum fuisse auctores sunt Dioscorides & Plinius.

1. *Corallium rubrum* J. B. Ger. *rubrum majus* Park. *Corallum rubrum* C.B. *Red Corall.*

Corallium frutex (inquit Casalspinus) villosi substantiâ oblitus est instar Musci, colore viridi aut cinereo, intus rubrâ, qualis est color carnis, aut intensioris rubedinis, qualis Cocci. Figurâ autem est arboreâ, lapidibus hærent, cubito brevior, multis ramis tortuosis [qui rursus in alios minores divaricantur] sine foliis, sine fructu, ac sine radice. Falsò Plinius putavit bæccarum formam artificio paratam sponte nasci.

Substantiâ petrosâ est, densâ, quæ præclaram atque insignem polituram admittit.

Quod Veteres tradiderunt, & perique neoterici eos sequuti crediderunt, nimirum *Corallium*

* *Quo primum contigit avras*

* Ovid. *Metamorph.*

Tempore in lapidem durecere, mollem sub undis herbam fuisse Experientia falsi convincit. Testantur enim viri fide dignissimi, qui ejus piscationi (ut loquuntur) interfuerunt, non minus sub undis quam supra undas durum & lapideum esse, cortice duntaxat molli & muscico (qui tam facile deraditur) integri.

Observante ingeniosissimo Viro & rei Herbariæ callentissimo D. Paulo Boccone Panormitano Siculo, excipiente sunt ramorum summitates subrotundæ, quæ inflatæ sunt & teneræ, succumque habent, quæ parva licet quantitate fundunt, Lactuca aut Tichymali quodammodo similes. Extremitates hæc sunt fastigia tumida grandiora non sunt Ribesii aut Berberis bæccis, neque apud Auctores Botanicos descripta aut depicta reperiuntur, quandoquidem in corallio ex aquis extrahendo non satis diligentes & cauti fuere. Ipse enim observando didicit *Corallium* rebus implicitum teneras suas extremitates abrumpi faciles plerumque amittere.

Idem Boccone crustam tartaream corallium integumentem, in rubro coral. rubrum esse, in albo albam observavit: quin & hab crusta exteriori plures rugas seu sulcos ad extremitates prædictas terminatos cerni, ubi cellulae quædam observantur. In extremitatum autem circuitu clarissime discernuntur corâ plures pori seu foramina exigua stellata, quæ & in omnibus aliis partibus ad pedem usque habentur. Pororum nomine intelligi notas quædam in 7 aut 8 fissuras divisas, quæ omnes simul stellam efformant, nudo etiam oculo absque microscopio conspiciendam, quos ramorum productioni inservire existimant.

Exce

Extremitates rotundæ supradictas curiosius examinans, & ungubus rumpens, pleræque omnes inventi in sex cellulas distinctas, humore quodam albo & pingui repletas, sapore acri cum aliqua adstrictione ad Piperis & Castaneæ saporem accedente, qui in recens è mari extracto Corallo manifestè sentitur, in exciccato evanescit, adstrictione tantum residua.

Succus quem diximus lacteus intra sex circiter horas postquam Corallium è mari extractum esset siccefcit, & colorem mutat.

Cæterum Corallium rubrum & album Dioscoridis non vegetabilium modo per succi nutritii intuitu susceptionem crescere & augeri contendit, sed per extra-potionem seu additionem partis ad partem: unde & lapidibus non plantis annumerandum censet. Argumeta quibus o, inionem hanc suam confirmat apud ipsum vide in Epistolis.

Cum D. Boccone sentis doctissimus & ingeniosissimus Petrus Gussone M.D. Avenionensis, cujus in Epistola ad Paul. Boccone hæc verba sunt, Soli brevi propolice difficultati responso, nullum proprius *Coralli* genus esse plantam, at purum puram minerale ex multo tale & paucâ temporis potissimum compositum. Existimo quidem variorum salium cum terra aliisque micronis principis ardentium occurrat atque precipitatione tam nobile mixtum emergere, non focus ac famigeratam illam incrementi tantum non extemporanei Chymicorum arborem metallicam, quæ Mercurii & argenti cupellati in aqua Stygia prius dissolutorum, & aquæ communi dein inatantium substantiâ atque nexu per appositionem partis ad partem accrescit, &c. Nobis nonnullum latissimum est.

In mari Tyrrheno & Siculo passim invenitur, perhibente Matthiola. Verum non credo Corallium rubrum adeò frequens inveniri in locis. Nobis certe in Italia peregrinantibus de ejus piscatione nihil inaudimus. In Catalonia Hispaniæ ad promontorium *Cav de creus* indigenis dictum, in rubris copiosè nascitur, ubi ejus piscandi modum observavit D. Franc. Willughby.

Machina, quâ ibi loci ad illud extrahendum utuntur, est Crux lignea grandis, cujus centro, ut in aquis promptè subsidat, affigitur globus plumbeus magni ponderis: Huic autem adnectitur funis validus, prælongus. Unicusque cruxi seu extremo crucis rete orbiculare appenditur. Demissa in aquas cruce, cum urinatores in imo mari rupem invenerint cavernosam, Corallis festinus, i cui funis regendi cura demandatur, in ejus cava unum vel alterum machine crux impellit; adeoque Corallium (si quod inibi oritur) rebus implicitum abrumpunt & extrahunt qui superne in lembis præstolantur. Color fruticis dum adhuc viget & rubus adnascitur pallide cinereus est; verum cum exteriore crustâ, quæ cortici in arboribus respondet, onitur, rubet. Cum vel aestu maris, vel piscantium manu abruptum, fluctibus in litus ejectionem, aut corticem amittit, & rubiginem quandam è viridi cinerascens contrahit. Omnes autem quos consilium urinatores uno ore sub aquis durum & lapideum esse constanter asseverarunt. Nobis ob ventos vehementiores turbido mari piscationem ejus propriis oculis videre non contigit, impossibilis enim ea est nisi mari admodum placido & tranquillo.

Urinatores arbusculas Coralli, tectis & fornicibus tantum cavernarum adnasci, atque deorsum versus crescere nobis asseruerunt, verum non persuaserunt; suspicamus enim illas pro situ rupum tam sursum, quam deorsum & ad latus crescere.

Interdum sed rarissime ramos vel arbusculas tres quatuorve libras pendentes inveniunt & avellunt.

Quæ de Coralli viribus traduntur pleræque nobis suspecta sunt: verum adstrictoriâ vi pollere, præsertim utsum & in pulverem redactum non abnuerim; unde & fluxus quoscunque alvi, uteri, penis, [gonorrhœam] sistit, & ad omnes affectus valet in quibus adstrictione opus est. An vero cor exhilarat, aut Epilepsiam infantium præcaveat (si recens nato ante omnem cibum in lacte materno grana 10. exhibeantur, ut præsertim Schroderus) in medio relinquitur.

Extrinsecus commendatur ad ulcera quæ carne explet, ad cicatrices quas extenuat, ad oculos quorum lachrymas sistit, visumque recreat in Collyriis. Schroder.

Solent nutrices & mulierculæ apud nos in Angliâ de collo infantulorum corallia suspendere ad dentitionem promovendam: infantes enim his ort adnotis & commotis (quod libenter faciunt quoniam & levia sunt & frigida) gingivas atterunt, & dentium eruptionem faciliorem reddunt; nec enim proprietas aliqua aut vi occulâ, ut vulgò persuasum est, ad id valere concedimus.

Tinctura Coralli in febribus pestilentialibus magnopere commendatur. Boerhaav de Boer eâ cum successu usus est. Garcenius in his curandis spem suam raro fœdissime scribit. De Coral. pag. 10. 46. & aliis. Verum quæstio est inter Chymicos an deur vera & genuina tinctura Coralli.

2. *Corallium nigrum* C. B. *nigrum sive Antipathes* J. B. Ger. Park.

Imperatus *Corallium nigrum* substantiâ omnino simile auri rubro, & colore nigerrimo tantum differe a quo raritate.

In Muscis corynorum in Italia asseruatum vidimus non semel.

3. *Antipathes hirsutum sive Corallium foliatum* J. B. *Corallina nigra setacea hirsuta* C. B. *Antipathes* 2. *species* Ponce.

Folius est minutus instar stæ porcorum seu ariste triticeæ. Invenitur in maris Sardinie fundo inter Corallia piscandum. Est autem longitudine unus hominis stature, & vocatur in illis partibus vulgò *Sambeggia*.

G

4. *Corallium*

4. *Corallium album* C. B. J. B. Lob. Ger. *album majus* Park.

J. B.

J. Bauhinus Corallii albi officinarum truncum ramosum à se adseruatum sic describit. Maxima crassities ferè carpi humani est; pars quæ hæret lapidea, porosa; substantia solida, lapidea, ponderosa, exterius lavis, tota candida, multis foraminibus, radiatim intus striatis donata. Rami temere & inæqualiter divisi, tortuosi, quos cum radice Polyopodi, si figuram spectes, haud malè conferri posse dixeris.

Imperatus distinguit Corallium album à nigro densitate & politurâ quam recipit; sed in cæteris omnibus rubro simile dicit, albedine pura & lactea. Tradit & alterum Corallium album, fistulosum, valdè ramosum, in superficie foratum, quod ex Sicilia adferri testatur.

Matthiolus autor est Corallium nivei candoris in Tyrreno & Siculo mari reperiri, non quidem ut rubrum compactum ponderosiusque, sed lavius ac rarius, spongiarum modi mane.

Nos Genus venales vidimus pulcherrimas Corallii albi arborescentes, valdè ramosas, candoris nivei.

* 5. *Corallium album verrucosum punctatum* C. B. *candidius verrucosum punctatum* J. B.

J. B. ex Imp.

Colore est quàm vulgare candidiore, superficie tenus punctatum, tuberculosum, trunco cætero qui ramisque crassioribus quàm rubri.

Provenit in Oceano: reperitur quoque in Mari majori, seu Ponto Euxino.

* 6. *Corallium stellatum albi puri coloris* J. B. *Corallium album stellatum* C. B.

J. B. ex Imp.

Substantiâ est cæteris Corallii speciebus simili, colore exquisitè candido, superficie tenus densò agmine stellarum minutarum impressarum oblita, unde & nomen. Planta est de Coralliorum genere magna satis, trunco & ramis teretibus, quadam sui parte striata.

* 7. *Corallium stellatum minus album* J. B. *alterum seu album stellatum minus* C. B.

J. B. ex Imp.

Hoc ex mari Hispanico delatum substantiâ est minis solidè, nec ita candidum sicut id quod punctatum modò vocavimus, cæterum undique etiam stellis parvis impressis notatum. Truncus quoque & rami crassiores quàm reliqua Coralli genera.

Hanc aut sequentem speciem Londino habuimus Coralli Sinenfis titulo.

8. *Coralli albi varietas stellata* J. B. *Corallium album ramosum alterum* C. B. *Coral. album alterum* Ger. Park. *Coralloides seu Coralli albi varietas* Lob.

Lob.

Stipite est reliquis longè crassiore, brachium æquante, & materiâ magis fungosâ, acetabulis inter scriptâ aut inscriptâ. Univerâ plantâ pedem unum longa est, vixque cubitum proceritate superat.

9. *Corallium album articulaturn* C. B. Park. *geniculaturn album* J. B.

J. B.

Ex argumento nomen inditum est. Constat enim hoc Corallium internodiis quibusdam cœu articulis animalium. Ramosum etenim est, & rami ad instar articulorum animalium ad invicem committuntur. Figurâ cæteroque sunt recti, circa articulos nodosiores, per longitudinem striati. Substantia ejus densa, alba, in medio exiguum meatum, medullæ ut puto vices supplemētum, habet, qui à radice productus in omnes ramos propagatur. Est ut & alicubi velut pluribus coricibus consistat videatur, alioqui cortice unico obtegitur est, undique corallineo, albo, & relique substantiæ simili. Percussu secundum longitudinem factò facile diffunditur.

Crescit in Majorica insula, unde ab Imperato delatum est. Vidimus aliquoties in Museis Italicis.

* 10. *Corallium asperum candidius adulterinum* J. B.

J. B.

Ex lato principio crassus exoritur caudex, qui mox in ramos divaricatur minutius divisos, albicanses superficie asperos, tortuosos. Substantia interna minutissimis poris pertusa est, & quàm externa facies albicantior. Omnium maxime lapideum hoc Corallium esse videtur. Altitudo vix quatuor uncias adest.

11. *A. Corallium album pumilum nostras. An album minus* Park. *album* Ger. *qui cum albo* Lob. *perperam illud confusit.*

Vix triuncialis est, admodum tortuosus, culmi crassitie aut paulo majore. E fundo maris in portus Falmuthensis recessibus copiosissimè extrahitur.

12. *Pseudo-*12. *Pseudo-Corallium croceum, articulaturn, punctatum, ramosum* P. Boccone Epist.

Valdè porosum est hoc genus, & in medio coloris coccinei ad croceum inclinantis. Ab ino caule ad extremos ramulos in exiguis particulis seu frustula dividitur, pollicem circiter longas extremis uniuscujusque rotundis. Materia articulos intercedens, iisque conjungendis interservens flavicet, & mollifcula est, quo fit ut separati admodum faciles sint. In medio perforatum seu concavum non est, quemadmodum illud quod describit Imperatus: verum è contra medietatibus partibus durioribus minisque porosis constat quàm totum corpus reliquum, quod superficie est rugosa.

Pori quibus scæter hoc genus sunt ferè ovales. Lima autem derafo & rotundato tum hoc, tum Corallo vero Dioscoridis, hujus superficiem glabram & politam observavi, corpus ipsum ponderosius nec ullis que alicujus momenti essent poris pertusum; illius verò [*Pseudo-coralii*] poris absque microscopii ope conspicuis creberrimis perforatam, quorum respectu corpus ipsum apparuit velut frustulum offis cariosi rotundati. Ramulos autem seu furculos extremos & tenues crusta persæpe flavicans, delicata, tomentosa & velut holosericea involvit, quæ punctis seu maculis rubris respersa est, ex opposito uniuscujusque articulationis sitis [quæ verba non satis capio.]

Locum hujus nataleni ignoravit descriptionis autor P. Boccone.

C A P. II.

De Poris distis.

Plinius lib. 36. cap. 17. Pori lapidis servandis corporibus idonei meminit: *Pavio similis candore & duritie, minus tamen ponderosus, qui Porus vocatur.* Cum Plinius ita brevis sit, an de his locutus ignoramus. Pori autem hi à crebris poris seu foraminibus quibus pertuli seu intercepti sunt dicuntur. Sunt autem substantiâ Corallii proximâ, & porositate tantum ab his differunt. Horum alii propius ad Corallia accedunt, alii longius distant. Qui candidiores densioresque sunt, ii Corallii similiores, & eundem ramorum divaricationis modum servant. Omnes autem communiter albi sunt. Qui rugosi sunt, lineas habent, styatas secundum longitudinem tum truncorum, tum ramorum ad extremum usque. Sed & meatus interni sui substantiâ porosâ habent per ramorum longitudinem procurentes, medio quodam atque communi filo constituto ad ambitum ducti interceptiunt. Hæc è J. Bauhini Historia: nec enim nobis multa ex hoc corporum genere videre contigit.

Quantvis distinctionem quam assignant inter Corallia & Poros maxime probamus, ut quæ certa & clara sit; suspicamus tamen corpora nonnulla quæ Corallius accensetur, ea nimirum quæ superficie sunt punctatâ aut stellatâ, non omnino pororum intus expertia esse.

* 1. *Corallo affinis Porus magnus* J. B. C. B. Imp.

J. B.

Ab una radice in ramos diffunditur. Truncus circa radicem crassitudine ferè est brachii humani. At cum Corallis collata altitudine sua non respondet. Nam brevi intervallo, quâ truncorum divisura est, a crassitie sua deficit atque minuitur: neque enim altè assurgit. Terminatur in gemina crassitudine digitali. Circa truncos solidus est instar Coralli, at ultimi rami admodum porosi sunt & fragiles. Color ei albus, superficies rugosa, cæterisque obtinet conditiones Poris in genere tribui solitas.

* 2. *Corallo affinis Porus ramosus* C. B. *Porus ramosus* Imp. J. B.

J. B.

Effigiem habet Coralli albi; dictus est autem ramosus ob frequentem ramorum divisuram & dilatationem. Circa radicem crassitudine est digiti humani. Rami exquisitè teretes, superficie tenus punctati, in amplitudinem spithamixam panduntur. Durities ejus præ cæteris Poris ad Coralli naturam accedit.

* 3. *Corallii affinis Madrepora* J. B. *Cor. aff. Madrepora stellata* C. B. *Madrepora* Imp.

J. B.

Multis canis ex uno trunco prodeuntibus, & circa ortum sibi mutuo coherentibus constat. Ergo savi formam quodammodo representant. Substantia tubulorum est spongiosa similis est, in quorum extremis cavitas apparet, radiis à centro ad ambitum protentis: in quorum medio cœu fossiculus quidam conficitur, segmento plano. Crassities eorum digiti parvo aequalis, ab ortu ad extrema usque eadem; superficie tenus transversim rugosi, quod in nullo alio à nobis descripto Poris observare licuit. Recenter exempti forde quadam purpurea obtegitur, quæ tempore progressu nigrescat.

G 2

4. *Corallius*

* 4. *Corallius affinis Madrepora ramosa* J. B. C. B.

J. B.

Extrema huic sunt plana, quemadmodum precedentis: sed in trunco & ramis magna est differentia: Quippe primarius truncus densus est & candidus sicut Corallium, sequentes, qui velut annui adijuncti sunt, rari admodum ac debili substantia, colore obscuro & purpureo. Eadem substantia aliquid habet membranae, unde (inquit Autor) colligi potest Spongarum in modum participare aliquid de vita sensitiva.

* 5. *Corallium adulterinum porosum* J. B. Millepora Imper. C. B.

J. B.

Numerose densoque agmine ex lapideo ferè principio exeunt fistulae, albicantes, striatae, palmares, longiores plus minus, intus porosa, quae à centro ad ambitum ita radiatae sunt, ut stellam multiplicem representent. Substantia eorum planè lapidea est, dura, nec ita fractu facilis. Primum pondere superat. A Millepora Imperata differt, quod stras per longitudinem non praefert.

* 6. *Porus similis Salinae* J. B. facie Sabinae C. B. Imper.

J. B.

Ramos habet subiles, altera parte compressos: Superficies eminentis quibusdam acutis donata est.

* 7. *Corallius affinis Alcyonium rubrum* C. B. Coral. aff. *Alcyonium fistulosum rubrum* J. B. *Tabularia purpurea* Imp.

J. B. ex Imp.

Tabularia purpurea Imp. quam quidam inter Alcyonia recensent, & quidam Alcyonium Mdeium vocant, ex parvis tubulis conoavis & ut plurimum connexis coagmentata est, colore puniceis, intus politioribus, foris mediantibus quibusdam crustis transversis equali intervallo ordinatis, unitis. Matriculae putantur animalulorum marinarum, in quibus insistantur sicut apes in favis.

Huius autem valde similes specimina habuit J. B. quod speciose figuratum Corallio rubro accedens Alcyonium quibusdam exhibebat. Ex inter nobilis rubris, Corallio albo ferè concoloribus, aut certe saturatis tinctis, crassitudine culmorum Avenae, ex femuncialis aut breviori intervallo crustulis lapideis connexis cetera parte aequaliter diffidentibus coagmentatum est. Pleraque tamen superficie tenui albicante quidam asperguntur obiter vestigia sunt. Tota substantia lapidea est sed Corallio rubro fragilior.

* 8. *Porus tubularis* J. B. C. B. Imp.

J. B.

Tubularis dictus est quod parvorum tubulorum formam referat, ex quibus alii tubuli etiamnum pronascuntur, superficiei interna rugosi, externa punctati & porosi. In his saepe materia Alcyoni aut alterius cuiusdam substantiae reperitur.

* 9. *Porus anguinus* Imp. J. B. C. B.

J. B. ex Imp.

Anguinus Imperato dictus est, quod exuvias serpentum similis sit substantia sua. Adhaeret radici Algae alterive alicui materia, estque velut incrustatio quaedam ex multis atque subtilissimis spolis sibi mutuo incumbentibus coagelata, sive colorem, sive subtilitatem, sive impressiones atque delineationes specietes. Substantia porosa est & fragilis admodum, propter extremam subtilitatem tunicarum, colore candido, & ea parte qua altera tunica ab altera separata conspicitur argenteo splendore lucida.

In aquis salis & maris quieti stagnantibus concrefcit. Reperitur in tractu Neapolitano, in mari mortuo sub Bais.

* 10. *Abrotonoides planta saxea* J. B. Clus. *Abrotono similis saxea* C. B.

Clus.

Planta haec ex Orientalibus regionibus delata tota erat lapidea, pedalis ferè altitudinis, in multos ramos divisa, qui deinde in frequentes alios minores sese spargebant, elegantissimo spectaculo, & illos quidem Abrotoni feminae foliorum formam pene referentes. E faxis autem in imo mari nascentibus abruptam fuisse arbitrabar.

An Planta haec intus porosa & foraminulenta fuerat, an planè solida, non dicit Clusius: proinde an rectè eam hic disposuerim ignoro, an ad *Corallia pertineat*.

CAP.

CAP. III.

De *Lithophytis frondes imitantibus, reticulatis.*1. *Porus reticulatus* & *Eschara marina* Imper. C. B. *Eschara* J. B. *Retepora* Imper. *Rosa marina* Cael.

J. B.

Quae *Eschara* Rondeletio dicitur pro radice principium habet latiusculum, ex quo foliacea quaedam, & Lactuae crispae in modum substantia exit lapidea, crassiuscula, albicans, fragilis, cribri instar, foraminum seu rimarum longiuscularum plena. Dentibus facile atteritur, nullo manifesto nec odore, nec sapore.

Elegantissimam hanc plantam saxeam à mari Tyrrheno saepius inter piscandum retibus extrahunt. Nos fragmenta ejus Romae in foro piscatorio multoties vidimus.

* 2. *Eschara marina frondipora* J. B. *Frondipora* Imp. C. B.

Retipore descriptae quodammodo similis est. Frondes quippe substantia similes, itidemque ramosa & incilae, quibus extrinsecus eminentiae quaedam costis aut nervis foliorum similes adhaerent, quarum extrema mutuo connexu unita poros constituunt, & retis formam quodammodo efficiunt.

* 3. *Reticulatum topiaceum marinum* J. B. An *Porus* in figura di mutassa Imper. ?

J. B.

Filamentorum, convolutorum in morem totum ex filis topiaceis candicantibus, ac etiam (quod in tanta exilitate mirum) fistulosis ac cavis coagmentatum est, ut rete quodammodo in unum glomerem consilium representet. Ipsa crassities frulli coagmentati uncialis est, multis cavernis Spongiae aut pumices facie instar cavata, substantia levi & dentibus facile frabili, dura, digitis non cedente, odore salso, sapore nullo. Adhaerescit aliis substantiis & rebus marinis.

His annumeranda videntur Corpora illa ex lamellis plurimis sibi mutuo incumbentibus & velut articulatum junctis composita, substantia dura & lapidea, quorum nonnulla ob figuram pentagonam stellae in modum radiatam *Astrites* appellantur, alia ob figuram rotundam, rotae aut orbiculi anulam *Trochites* & *Entrochii* dicuntur. Haec enim eruditissimus Vir & sagacissimus Naturae operum indagator D. Martinus Lister M. D. vetus amicus noster revera lithophyta esse & petris accrescere & ramulos laterales emittere prius quod sciam detexit: Verum quoniam in rupibus à mari longius remotis inveniuntur, an mari originem suam debeant merito dubitatur: ideoque plura de his dicere hoc in loco supercedemus.

CAP. IV.

De Musco marino lapideo, seu *Corallina*.1. *A. Corallina* J. B. *Muscus maritimus* seu *Corallina Officinarum* C. B. *Musc. mar.* seu *Corallina alba Officinarum* Park. *Corallina Anglica* Ger.

J. B.

Unciam unam aut alteram [imo duas tréve interdum] alta est, colore incarto cinereoque, [alias rubicundo, luteolo, herbaceo aut candido,] ramulis numerosissimis, pyxidatim geniculatis, gracilibus, pinulis interdum & laterè excrefcitibus, odore nauseoso, pisculento, sapore salso, ingrato: Sub dentibus lapillorum instar crepitat, & facile vel attritu digitorum in pulverem fitilicet.

Rupibus marinis, petris, & interdum etiam conchis aut testis accrescit ubique ferè apud nos: non tamen mollis est quando sub aquis, (ut scribit Caelapinus) sed dura & lapidea.

In pulverem crassiusculum contrita ad interaneorum vermes necandos atque etiam expellendos non immerito celebratur. Datur pulvis in vino, lacte aut Cassia, pueri qui nondum annum atatis 14. attingunt 3℔. pondere, adultioribus 3j.

* *Corallina fistulosa fragilis* J. B.

J. B.

Datum triuave unciarum numerosos proginat *caliculis*, cinereo filo crassiori pares, superficie crispâ seminum Saccharo conditorum, alias levi & voluti torso elaborata, circularibus zonis densis praecincta, intus fistulosa, decussatimque cruciformiter interstitiorum cancellis distincta, fragilis admodum, & levi digitorum attritu in arenam solubilis, sapore saupo, Propagines mediante tenui brevissimoque filo adhaerent.

G 3

Est

CAP. III.

* *Corallina frutescens purpurea* C. B. *Quercus marina* Theophrasti Clus.

Quam descripsit Clusius pedalis erat longitudinis, in multos coque planos ramos expansa; & illos deinde in plures alios minores divisos, multisque tuberculis quaeversum obfites, in Myrica five Cupressi saturi qualis fore conspicitur in vini rubri facibus, falsi prorsus saporis. Ipsa fruticis materia dura & lignosa erat, imò quasi cornea aut faxea. Confracta porro infima parte erat hæc planta, ut fasione an Ostrea testæ innata fuerit nihil affirmare potuit Clusius. C. *Baninus* huc refert Coralliam rubentem Antipathis facie Lob. Lithophyton marinum rubri seu purpurei coloris Gessl. An rectè ambigitur. J. *Baninus* has plantas *Coralloides sui frutices marini testarii* synonymas facit, quod sic describit.

Densè fruticat cornu cervini figurâ: radicem verò scopulis apprimet lapidescentem, trunco brevî, statim in infinitos ramos diviso, modò patulos, modò surrectos, & quâ fors tulit huc illic divaricatos, dodrantales & palmares, singulos thorulo corneæ duritiei & flexibilitatis, necnon coloris, fæctos, crustâ obductos, jam penitus nivesc, jam cinereâ, modò luteâ, modò conchyliatâ vidâ, aliâs cinereâ & rubrâ, aliâs luteâ rubrâ, non rarò omnis coloris stigmatibus punctatâ.

CAP. IV.

* *Corallina lignosa* Ericee facie Park. *Cor. rufescentis exasperata* C. B. *Ericæ facie frutex marinus* J. B. Clus.

Erat is frutex quem descripsit Clusius cubitalis aut amplioris altitudinis, statim ab infimo in frequentes ramos alligens: atque illi denuo in minores alios divisi erant, interdum simul coalescebant, ut in plerisque plantis in mari nascentibus evenire solet: tenui cortice tenebatur, terrestrisque coloris erat. Totius porro frutis planâ formâ excreverat, & in sesquicubitali latitudine expansus erat. Omnes autem rami tanquam quibusdam tuberculis erant obfiti, sed minores longè frequentioribus & majoribus, ut tanquam sterculorum gemmis orati viderentur, quæ trita in tenuissimum pollinem resolvebantur. Tota aliouque planta lignosa & dura erat, atque lapidi aut scopulo innata fuisse videbatur; falsi saporis, ut quæ in Oceano nata plantæ.

C. B. Plantam hanc duobus in locis, sub duobus generibus collocat: sub *Corallina*, & sub *Fuco* foliulaceo cujus speciem XVII. eam facit, titulo *Ericæ* similis maritimæ.

CAP. V.

* *Reseda similis maritima* C. B. *Resedæ facie* Planta marina Clus. J. B.

Totus lignosus & durus erat quem descripsit Clusius hujus generis frutex, non secus ac *Erica* fruticans, falsâ & albâ materiâ obductus; sesquipedalis altitudinis, non tamen integer, sed infima parte fractus, in 10. vel plures ramos inæqualiter & nullo ordine nascentes divisis, quorum aliqui abrupti. Qui supererant toti recti erant exiguis quibusdam valculis, rugosis, dorsum propendentibus, coloris ex albo cineraci, *Resedæ* valculis, quæ semina jam matura continent, non valde dissimilibus, longè tamen minoribus, & infima parte ut plurimum connectis ipsis ramulis, quæ vacua & valde fragilia, ut quæ digitis attrita facillimè in pulverem resolvebantur, falsi admodum saporis.

De loco natali nihil potuit intelligere.

CAP. VI.

* *Hippuris faxea* Clus. J. B. *Equiseto similis faxea* C. B.

Tota quam vidit Clusius Planta in unam partem inclinabat, ut pleraque *Pelagæ* Plantæ solent, & prorsus faxea apparebat, in imo mari scopulo aliquo, ut videbatur, adnata, cujus fragmentum infima parte adhuc retinebat. Ex Orientali Oceano allata ferebatur, eratque 20. uncias longa, & in multis graciles ramos divisa, ac frequentibus nodis & articulis distincta.

da. Candicabat porro tota, singulique articuli striati & veluti canaliculati erant, ad singula vero genicula five nodos graciliores, & fusci, splendentes tamen coloris, ut etiam singuli articuli (qui interdum uncialis longitudinis, magna vero ex parte semunciales aut breviores erant) fisco aliquo glutine connexi viderentur. Interior autem plantæ pars lignosa erat, quemadmodum ex abruptis quibusdam particulis conspiciere licebat.

CAP. VII.

* *Coralloides granulosa alba* J. B.

Hujus portio ex magnò ramo decerpta, cervini cornu instar plures ramos de se mittebat, modicè recurvos, sursumque spectantes. Tota planta albo granulosoque cortice obducta erat ac si fæcharo incrustata esset. Interior ejus substantia, cui crusta hæc granulosa adhaerebat, nigra erat duraque.

CAP. VIII.

* *Salix marina* J. B. Park. *maritima* C. B.

Rami multi, ex glauco nonnihil rubentes, in aqua natant, foliis comantes longis, Salici similibus, maxima ex parte per oras non incisîs, quibusdam velut incisuras nonnullas ostendentibus, gustu falsis. Inter ramulos virgulæ furriguntur, florent Salicis sustinenti furcato haud absimiles, apicibus plurimis veluti squamatis compactis, non aliâ formâ quam quæ spectatur in *Salice*, dum herbaceo luto florent parturit. Testis ostreorum & faxis quæ sub aqua marina sunt innascitur & sic adhaeret, ut iis agglutinata, non radice destricta videatur.

CAP. IX.

* *Corallina plumata* sive *Myriophyllum pelagium* Cornu Clusio Park. *Myriophyllum pelagium* J. B. *Muscus maritimus filicis folio* C. B.

Quamvis ex ejus pictura (inquit Clusius) quam misit Cortusius conjicere licebat, fuerat hæc planta cubitalis altitudinis, caule recto, satis tamen gracili; prædita, in plures ramos, seu potius, ut Pliniano utar verbo, ramulosa folia diviso, foliorum Filicis penè forma & effigie, sed longè tenuiora, nutantia instar ramorum *Palme*, colore pallescente. Summus caulis minoribus foliis obfites, desinabat in nuculas quasdam velut in caput congestas, quæ nullum aliud semen continere deprehense sunt, quam tenellas plantulas jam formatas, matri facie similes, quæ cadentes infimum mare perunt, deinde crescunt & in eandem magnitudinem evadunt quam matres obtinent. Ipse caulis quamplurimis tenuissimis & plus quam capillaceis fibris tanquam radice nititur, non super faxis aut Ostreorum testis, ut pleraque aliæ pelagice plantæ, sed super arena aut luto in imo mari fito. Fragilis est caulis non mirus quam vitrum aut *Corallina* dum ficus est; at viridis & terræ adhuc inhaerens lentus est & flexibilis instar *Sparti*.

Nascitur in altissimis gurgitibus maris Illyrici. Tota planta etiam exsiccatâ falfedinem suam retinet.

CAP. X.

A *Fruticulus marinus cauliculis crassiusculis teretibus rigidis, pennatis.*

Caulis hujus seu scapus palmaris, crassiusculus rigidus: ab imo ad summum ramulos hinc inde pennarum pinnulas & scapo exeuntes sibi sibi imitantes emittit. Communicavit D. Newton.

SECTIO TERTIA.

De Plantis Submarinis consistentiæ mollioris & herbaceæ.

CAP. I.

De Fucus marino seu Alga marina minore, foliis divisione sua dichotomia plerumque observantibus.

Fucus propria & primaria sua significatione herbarum marinarum denotat, cujus ad tingendum usus est. Quod & Servius testatur cum ait, *Fucus herba genus quæ vesces tinguntur*: & Acro quoque in 2. Sat. lib. 2. cum scribit, Fucum esse genus herbe marinæ unde lana inficitur, & aliter illud Horatii ex Od. 5. lib. 3. *Neque amissos colores Lana refert medicata fucus*. Hinc & pro colore ipso accipitur, & generatim pro quavis tinctura. A Botanici autem extenditur ad omne genus Alge marinæ significandum, quanvis ad tingendum utilis non sit, ob similitudinem nimium & convenientiam in notis genericis. Quanvis autem Plinius neget Linguam Latinam habere nomen, quo Græcum *φύκος* exprimat: [itaque est ipse Algæ maris vocat, tamen existimavit non satis esse id nomen accommodum] nihil tamen cause est, cur putemus non posse transferri *fucum*. Nam & ipse Plinius lib. 25. cap. 10. ait, *Phycos thalassion*, id est, *Fucus marinus*: in quo indice lib. 1. ait, *Phycos tria genera, quod Fucus marinus*: Et ratio faveret, quia enim usæ mulieres ad conciliandum ori ruborem, ut Lucianus in Amoribus, aliique plurimi auctores tradunt. At Latinorum fucus ad eundem usum adhibebatur, ut unicuique notum. Et Plinius capite ante citato scribit, *φύκος* circa Cretam nato in petris purpureas quoque inficiunt. Unde cognoscitur quis color fuerit fuci, nempe rutilans & quodammodo puniceus. *Hæc omnia Vossius in Etymolog.* Cum autem mulieres genus fuci tinctis pulchiores viderentur quam esse, & falso colore viros fallerent, hinc *fucum* facere est falsi & simulata specie alicui imponere, decipere: & fucus in genere pro quovis pigmento accipitur.

Hoc autem capite comprehendimus herbas marinas foliaceas minores, quarum folia divisione sua dichotomia plerumque observant. Quibus etiam subiungimus alias Mulco, Licheni, Conferæ affines, necnon Spongiæ & Alcyonia.

Ceterum Fucus omnis seu Alga marina ipsa per se, ut est à mari advecta, pro pinguisimo latamine habetur, non secus ac *Marga*, estque in frequenti usu apud Scotos maris accolæ ad agros emaciatis reficiendos: ut ipsi observavimus cum per Scotiam iter faceremus: Nec apud Scotos tantum sed & apud Narbonenses Gallos: ut [circa *Picam* oppidulum in valle Frontiniana] observavimus & nos monuit *D. Marinus Lister*, cum Mompeli commorabatur.

- A. 1. *Fucus maritimus* vel *Quercus maritima vesiculas habens* C. B. *Quercus marina* Clus. Ger. Park. *Fucus seu Alga marina latifolia vulgarissima*. The most common broad-leaved Sea-wrack.

Clus.

Nascitur hæc planta in scopulis qui mari alluuntur, aut marinâ aquâ operiuntur, sine ramis, sed oblongis latique foliis, adeo mollioribus ut cum æstu recoisset nullo modo sustinere se queant, sed strata in faxis atque diffusa conspiciantur: multifida verò sunt hæc folia, & secundum alarum extrema atque cavitates bullas quasdam seu vesiculas aquâ plenas eminentes habent; eorum verò extrema in folliculos pariter intumescunt, Clusio in quoddam veluti rudimentum exigui Cucumeris desinunt, subflavescentes, aquâ plenum: Atria viriditate prædita sunt quando sub aquâ latent, aut recentæ à marinis undis ejectæ, siccatæ autem nigrescunt & glutinis instar splendent. Nullis radicibus firmantur, sed Lepadum modo faxis aut Ostreorum testis inherant.

Hæc planta adeo lubrica est, ut faxis quibus innascitur sine lapsus periculo inambulare aut instere nequeas. Vesiculæ autem non semper aquâ repletae sunt, sed aëre interdum aut flatu, adeo ut pedibus pressæ non sine crepitu rumpantur.

Hujus speciem minorem, aliis per omnia similem, nisi quod minus profunde, & aquæ superficiei proximè nascatur, observavimus.

In faxis, rupibus, & clivis maritimis singulis æstuum accessibus aquâ inundatis & coopertis passim & abunde oritur.

- A. 2. *Fucus seu Alga marina angustifolia vesiculas habens*. *Fucus maritimus nudus* C. B. *Quercus marina* tertia Ger. emac. i. 2. *Fucus maritimus* 3. Dod. Belg. Long narrow-leaved Sea-wrack.

Hujus flagella longiora sunt multò & angustiora quàm præcedentis, frequentius folliculis bullata, in acutos mucrones desinentia. Cum priore interdum promiscuè oritur, sæpius tamen profundius aquis inundatur, & submergitur.

A. 3. Fu-

- A. 3. *Fucus seu Alga latifolia major dentata*. Broad-leaved Sea-wrack with indented leaves.

Hæc vulgari latifolia similis est, sed aliquanto major, foliis circa margines dentatis; nervo eminentiori media percurrente. In profundioribus, æstuum tamen recessibus detectis & nudis oritur. Vesiculæ autem in hac specie non observavimus.

- A. 4. *Fucus tenuifolius foliis dentatis*. Narrow-leaved Sea-wrack with indented leaves.

Podalem nonnunquam longitudinem assequitur, & in multiplices ramulos seu folia iteratâ divisione finditur. Sunt autem folia seu flagella plana, perangusta & vix culum lata, per margines utrinque denticellis quibuldam longiusculis, cæu spinulis, sursum spectantibus incila.

In litore Cornubienfi inter alia maris rejectamenta invenimus.

- A. 5. *Fucus seu Alga membranacea purpurea parva*. An Alga membranacea ceratoides C. B?

Altitudo est palmari: foliis planis, tenuibus & membranaceis, ramosis, divisione sua plerumque dichotomia observantibus. Per ficitatem purpureo colore tingitur, etique pellucida Purgamini ferè instar.

Frequenter à mari in litus rejicitur.

Hanc speciem in Hiberniâ *Delisk* vocant, & contra vermes cstant pro remedio.

Hujus varietatem à se in litore maris inventam communicavit *D. Newton*, in qua foliorum segmenta initio angusta paulatim dilatantur, deinde iterum contractiora reddita summa parte in duo cornua acuta dividebantur.

Alam adhuc varietatem communicavit in qua extrema foliorum segmenta dilatata, in multas lacinias secta & veluti crispa sunt.

- A. 6. *Fucus seu Alga exigua dichotoma, foliorum segmentis longiusculis crassis & subrotundis*. An *Fucus ferulaceus* Lob. Ger. Park? *Fucus foliicatus* Fenciculi folio longiore C. B? An *Gramen aquæ imitans cum utricula seu Fenciculacea marina* J. B?

Longitudinem semipedalem vix assequitur: eodem modo quo præcedentes divisione sua dichotomia observat. Segmenta autem longa sunt, subrotunda, in acutum desinentia, maligne viridia, per ficitatem nigra, Crithini foliorum segmenta quadantenus referentia. Supremi ramuli ad divaricationes nonnulli sunt compressi, quod in figura Lobeliana *Fuci ferulacei*, folliculorum specie representari videtur, unde & folliculaceus C. B. denominatur.

In litus crebrò rejicitur.

- A. 7. *Alga exigua dichotoma, arenacei coloris*.

Altitudo est palmari, flagellis tenuibus teretibus, in ramulos plurimos divaricatis, divisione sua dichotomia observantibus, colore ex cinereo flavicante qualis est arenæ marinæ. Nullas in hac specie vesiculas observavimus. Circa Hollandiam pagum non longe ab Harvico in litus maris rejectum invenimus.

- A. 8. *Alga marina platyceros porosa* J. B. *Fucus Corallio affinis, seu Porus cervinus* Imperati C. B. *Fucus telam lineam aut sericeam texturâ suâ emulans*. Silken Wreck.

J. B.

Ab uno principio plures exeunt rami trium quatuorve unciarum, lati atque patuli, compressi, flexiles, crustosi, pallidi, colore exalbido, cum fibris obliquis quasi texturam demonstrantibus. Dæmoni cornua lata non infelicitèr emulatur; unde *Maripagos* dici potest ex re nata.

Siccatæ sæpius in litore rejectam collegi, viventem seu recentem nondum videre contigit. Est autem illa lineæ texturâ suâ per similis.

- A. 9. *Fucus teretifolius spongiosus parvus*. Small round-leaved spongy Wreck.

Ad palmarem altitudinem ut etiam altius excrevit, ramulis seu foliis teretibus, crassis, sordide viridibus, spongiosis, ut faciliè inde aquam exprimere possis, mollioribus & veluti holofereicis. Eodem modo dividitur quo præcedentes.

In litus Cornubiæ æstu maris ejectum vidimus.

- A. 10. *Fucus parvus segmentis prælongis, teretibus, acutis*.

Hic vix palmaris est, ad innum quædam veluti foliola habere videtur, dissecta in modum Umbelliferæ quosdam plantæ. Scapi aliorum hujus capitis Fucorum modum divisione sua dichotomia observant, & in segmenta desinunt prælonga, teretia, in acutos mucrones terminata, per ficitatem nigra. Habuit à *D. Newton* in litore maris collectum.

* 11. Alga

* 11. *Alga crispata Scabiosa rubra & pallida* J. B.

J. B.

Ex foliis folia fracta contumacia nullo ordine itaque ex ramulis oriuntur. Folia quidem sunt tenuia, licem transmittentia, uncialia & fœcundalia, culmum quædam lata, alia latiora, crispata, rubra, vel ex fusco pallida, in ramos divisa, aspera; quandoque hinc inde verrucis albis crustisque cinereis & Halcyonitis, sapore prædita falso, in quibusdam adherent radices crasse, capite villosa, Alge radici similes, quæ an propria asserere non asum, potius tamen contrarium censui.

Cherlerus attulit Monspelio ex tractu Narbonensi maris Mediterranei. *D. Magnol* albam & rubram copiosè invenit versùs montem Cetium cum aliis maris purgamentis.

A. 12. *Fucus longo, angusto, crispoque folio* C. B. *marinus secundus Dodonæi* Park. *Quercus marina* 2 Ger.

Figura Dodonæi, quæ habetur apud Gerardum & Parkinsonum hunc optimè repræsentat. Flagella angusta sunt, crassa, coriacea, plana, dichotoma sæpius iteratè divisione. Paulo supra radicem (in omnibus quas observavimus plantis) rotula latiuscula caulem velut axem ambit, quæ & in iconè Dodonæi pingitur: quæ notè à reliquis hujus generis faciliè distinguitur.

In litoribus nostris, æstu marino ejectionis, frequens invenitur.

* 13. *Rosa marina* J. B.

Patulis in orbem est ramis, palmo longioribus, Quercus marinæ divisurâ tenuiore, ligulis angustioribus, coloris cinerici, per extremum digitatis, crispis, asperis.

Ex plantis Valerandi habuit J. B. *Baninus*.

C A P. II.

A. *Fucus Kali geniculato nonnihil similis, non tamen geniculatus.*

Longitudinis palmaris est & interdum dodrantalis; ramulis seu flagellis foliifere teretibus, colore fœrdo ex viridi subluteo aut citrino. Ubi ramuli è trunco exeunt non efficiunt acutos cum eo angulos, verum cum ramuli tum truncus ipse nonnihil reflectuntur & angulos efficiunt rotundiusculos: Ramuli aut, seu malis, folia, ubi cauli adnectuntur, minora seu graciliora sunt, unde & pediculum quendam habere videntur. Segmenta ultima seu suprema semuncialia sunt aut uncialia.

Rupibus præpè oppidum *S. Ives* in Cornubia innascentem observavimus; proculdubio etiam & alibi satis frequens est.

C A P. III.

* 1. *Fucus folliculaceus Linariæ folio* C. B. *Lenticula marina Serapionis & Uva marina quorumdam* Lob.

Lob.

TYrrheni maris & Adriatici (inquit Lobelius) indigena hæc, foliis angustis Scopariæ dictæ Olyridis, in flexilibus loratis petiolis, sesquipalmaribus, refertis & onustis copiosis bacis, vacuis, membranaceis, teretibus, Lenticulæ similibus & paribus; unde ei nomen.

* 2. *Fucus folliculaceus serrato folio* C. B. *Lenticula marina serratis foliis* Lob.

Lob.

Perfoliatus (inquit) & eadem præcedenti, nisi latiora & breviora, nonnihil ambitu serrata essent folia.

CAP.

C A P. IV.

* *Fucus foliis Ericæ, Erica marina quibusdam* J. B. *Tamarisco similis maritima* C. B.

J. B.

UT minor est quàm Creminea Alga infra describenda, ita tota tenerior, ramis tenuibus, non lignosis rigidisve, non minus tamen frequentibus, imò latius divisis & ad fœculaceam. Algam accedentibus, fibris tamen utrunque tenuioribus, inque turgidulas vesiculas desinentibus. Sicca nigricat.

D. Magnol in scopulis montis Coti præpè Monspelium sæpissimè collegit.

A. Hinc similem si non eundem nobis communicavit *D. Newton* in ramulis creberrimis variè divisum & subdivisum, còlique foliolis vestitis crebris, brevibus, angustis, acutis, Myricæ amulius sed minoribus multo. Sub aquis plantam pulcherrimè virere nobis retulit inventor.

C A P. V.

A. *Fucus angustifolius vesiculis longis filiquarum æmulis.*

Quem in litus ejectionis invenimus circa Hollandiam vicum non procul ab Harvico portu, 5. trans *S. Ostiæ* oppidulum milliaribus in Elexia, sèqui-abaltis minimum longitudinis erat; caule & ramulis compressis, angustis, ab imò ad summum crebros furculos alternatim hinc inde emittentibus, quorum plerique abrupti erant. Sarculi & flagella extrema, seu folia mavis dicere, in vesiculas oblongas, filiquarum æmulas, Araci minoris propemodum magnitudine, exterius velut nodosas, interius crebris diaphragmatibus interceptas, procurrente interdum ultra filiquam folio. Per siccitatem atro colore tingitur.

Præter hic descriptos alias Fuci parvi species nobis ostendit *D. J. Newton* in litoribus nostris à se collectos. 1. Unum cauliculis teretibus tenuibus longis, obiter interdum capillamenta emittentibus. 2. Alterum fruticosum per siccitatem nigricantem. 3. Tertium flagellis longis folliculaceis. 4. Quartum parvum, dichotomum, segmentis planis, compressis & latis.

C A P. VI.

De Fucus sive Algis tinctoriis.

HOs uno capite comprehendimus, quamvis fortasse genere inter se differant, eorumque nonnulli ad primum caput seu genus pertineant, quoniam facultate tinctoria conveniunt, & plerique nobis incogniti sunt.

* 1. *Fucus sive Alga tinctoria* Lugd. lentus fœculaceus, seu Coralloides lenta fœculacea J. B. Botan. Monsp.

J. B.

A pede lato, quo scopulis oppressa hære solent, ramis prodeunt complures, dodrantales, multipliciter divisi, lenti, flexiles, tenaces; quorum minores in minima, fœculacea & propemodum muscosa atque capillaria crispæque segmenta secantur. Colore porro variant. Sunt enim quæ livido aut pallido ac albo; alia quæ fusco, subnigro aut rufè, saturatè rubro, vel purpureo, alia denique quæ viridi sunt colore, & hoc in eis visu jucundum, quòd bicoloris plerumque sunt singule plantæ; crassiores rami uni, tenuiores alteri, colore donati plerique transparenti. Sapor & gustus fœculaceus, piculentus, sub dentibus nihil fabulosi exhibent, sed glutinis modo ateruntur, cui quidam rami pæne concoloris visu. Qui Hepatis venas à parenchymate separatas videntur, rem huc Coralloidi apprime similem conspexerunt. Quædam asperantur hinc inde crustaceis tuberculis albis.

Copiosè observavit atque collegit Cherlerus in tractu illo Narbonensi maritimo quo Magaloni Agdam tenditur. Eundem etiam sæpius vidit *D. Magnol* cum maris purgamentis ejectionis.

* 2. *Alga tinctoria* J. B.

Hanc à Valerando Dourez habuit J. B. cui inscriptum Alga 2. ex Candia, quæ ei non absimilis quæ involvuntur vitra, latior, pari tenuitate & lentore, fractu contumaci, colore purpureo obscuro seu spadiceo, sapore nullo evidente, propter vetustatem fortè: chartam cui involvitur purpureo floridore tinxit.

H

* 3. *Fucus*

CAP. VIII.

* *Fucus foliulaceus foliis Abrotani* C. B. *Cremeni Isthii Abrotani vel Thymi foliis* J. B. *Fucus marinus foliis Abrotani maris* Lob. *Muscus marinus Abrotanoides* Park.

J. B.

Figura ejus & facies ceu siquis arborem quandam aspiciat. Nam primum truncus est pedali, crassiusculo, tuberoso, nigro. Ab hoc supernè rami exeunt complures, pedales, breviores, in alios minores divisi, foliis vestiti Abrotani & multipliciter dissectis, quorum segmenta in oblongum intumescent turgescuntque, colore pullo aut nigricante: plerisque ceterum locis cinerea quadam fassagine incrustatur, alicubi etiam fungoso & spongioso tegumento. Sapor fassiginosus sicut & odor.

Valerandus, à quo *J. B.* habuit, ex Istria detulit. Fortè hæc planta rectius Submarinis lignosis secundà Sectione contentis annumeraretur; uti & subsequens.

CAP. IX.

* *Fucus frutescens caudice verrucoso* Botan. Monsp. *Frutesca marina planta, quibusdam Conserva lignosa* J. B.

J. B.

Latà basi vel radice scopulis adhaeret, pedalis & cubitalis ferè ejus caudex lignosus, tortuosus, totus niger vel pullus, quasi adustus foret, rugosus, fragilis, in ramos palmares divaricatus, quos obident undique verrucosa tubercula, modò longiora, modò breviora, ad radices Polypodi tubercula accedentia, quæ versis superiora Ciceris penè magnitudine, olivari formâ, rugosa, crispâ, racemorum modo coherentia, in quorum turbinato fine exeunt coliculi ramulivo nigri vel rufi, inque segmenta incondita celi, subinde à medio ad summum usque denticulati; in quibusdam foliola segmentis ad Abrotanum accedunt, paulò tamen latioribus.

Planta hæc non parùm variat, ità ut quæ diversas plantas suspicari possit. Quædam enim statim à radice plures stolones producit, aliàs inum plerumque videtur proficere. Observantur etiam ad radicem pili quales in Algæ vitætorum cinesis crustis obducuntur: aliis adhaeret linum capillare vel muscus tenuissimus, &c. Sapor ligno nullus insignis, nisi aliquantulum atringens cum levi fassigine, quæ in foliis evidenter.

In litore Narbonensis maris propè Montpelium plures hujus generis plantas collegit *P. Magnol.*

CAP. X.

A. *Fucus spongiosus nodosus* Ger. emac. *Sea ragged Staff.*

Succulenta admodum & fungosa est planta, crassitie pollicari, colore obscuro sordidè flavicante, tuberculis verrucosis inæqualibus undique obfita. Propè Margate in insula Thanet Cantu invenit *Th. Johnson.*

CAP. XI.

Plantæ submarinæ Musco & Licheni affines, aliæque parvæ incertæ positionis:

* 1. *Abies marina* Belgica Clus. J. B. Ger. emac. *Abies marina* Park.

Clus.

Hanc Clusus, ut & sequentem, se observasse scribit in Flandria ora maritima ostreorum testis & Mytilorum conchyliis adnatam, quæ Abietis figuram ità referebat, ut pumila Abies videretur, ramulis ordine utrinque dispositis, fragilibus, admodum pusilla, rarò palmi altitudinem excedens, ex tenuibus velut squamis contexta, nonnunquam omnino plana, aliis interdum prominentibus in orbem ramulis. An hæc referendum *Musci marini* genus *foliis pinnatis*? quæ trium unciarum est altitudine, in pulchros ramulos unciales & sesquunciales fissi, vivido virore tincta, foliis pinnatim annexis ut in *Viola aquatica*, apophylibus nonnullis inæqualibus.

2. *Cupressus marina* Belgica Clus. J. B. Ger. emac. *Cupressus marina* Park. An *Fucus cupressinus* Imperati? *Fucus Cupressi similis* C. B.

Clus.

Hæc cupressum adeò æmulabatur, ut Clusus satis mirari nequiret providentiæ divinæ opus & artificium, ramulis frequentibus in orbem sed nullo ordine nascentibus, & sursum spectantibus, Cupressinorum foliorum modo efformatis. Harum autem, tamen aliquot annos inter chartas asservatarum & compressarum rami, si in vitrum aut aliud vas aquâ plenum injiciantur, statim sese explicare & in orbem diffundi siquæ surgere incipiunt.

A. 3. *Lichen marinus* Ger. *Lactuca marina* sive *Intybacea* J. B. *Fucus marinus Lactuca marina* dictus Park. *Muscus marinus Lactuca folio* C. B.

J. B.

Maris sinibus innatantia quædam sunt *folia*, ab uno veluti pede prodeuntia, membranacea, lævia, & cum excisantur quasi papyracea, pellicula, invicem incumbencia complicatæ & corrugata, colore herbidè dilutèque, Lactucam aut Intybam crispam quodammodo representantia, vel Rosam expansam.

Petris & Scopulis aut etiam testis in fundo maris adnascitur eodemque modo quo Lichen seu Hepatica terrestris se diffundit & expandit.

Refrigerat & atringit: commodius autem applicatur Arthritidi quàm Muscus capillaceus sive Corallina *J. B.*

A. 4. *Lactuca marina tubulosa.*

Hanc in fossis palustribus majoribus & fluviis quos mare singulis accessibus æstuum insiluit observavimus: est autem pralonga concava seu tubulosa, velut in cellulas divisâ coli intestini evacuati æmula, eodem ferè cum præcedente colore & consistentia.

5. *Scutellaria sive Opuntia marina* J. B. *Opuntia marina* Park. *Fucus folio rotundo* C. B. *Lichen marinus rotundifolius* Ger.

J. B.

J. Bauhino descripta pede erat crassiusculo, fungoso, unciali. A quo surculi (si ità vocare fas sit) prodeunt plures ex meris foliis mutuo incubitu constantes, ità ut alterum ex alterius margine enasci videatur instar corollæ cujusdam quæ preces connumerari solent: aut uti proprius accedamus in re non usque adeò dissimili, sicut in *Ficu Indica* quam *Opuntiam* vocant. Surculi isti rursus in alios laterales dividuntur. Singularia porro istius concatenationis folia orbiculata sunt, utcumque latiora quàm longiora, nummi instar compressa, crassiuscula tamen, nonnihil rugosa, quæ diligentius inspecta velut ex binis membranulis compacta videntur, ac prima quidem unguis ferè latitudine, pauca quædam Lupino paullo majora, alia medio modo se habentia. Ceterum superius plerumque solum qua gibbum inferioris excipit modicè sinuatum est. In extremis quæ sunt foliola plerumque vix Lentem superant. Tota planta fassiginosa est, tum sapore, tum odore.

In litore Siculo propè promontorium Cercio dictum collegimus.

6. *Auricula marina. Fungus auricularis* Cæs. J. B.

Cæs.

Folis constat auriculæ figurâ, pluribus lineis circumductis, colore cinereo, mollibus specie Fungi gustu mordaci. Et paulò post, eorum Fungorum figuram præ se fert qui vetustis caudicibus innascentur lignosi: sed hoc tenue est, membranolum, molle, infernè asperum, superius læve.

In litibus *Maris Mediterranei* sæpius ejusdem collegimus.

7. *Palma sive Manus marina* quibusdam J. B. *Fucus aliquibus Palma marina* C. B.

J. B.

Amputatam à radio cubitòque manum affabrè exprimit; ac ex carpo crassiore [compressio tamen] albicante, angustiore in metacarpium sensim dilatatur; hinc in digitos quatuordecim, quinque, pluresve, ferrugineos, fungosos, rugulos, multifidos dividitur, qui rursus in minores particulas subdividuntur. Tota substantia coriacea quodammodo est & membranosa. Sapor & odor fassus.

Hanc etiam in *Maris Mediterranei* litora ejusdem collegimus aliquoties.

* 8. *Alga cornu cervi* diversarum J. B.

J. B.

Folis erat membranaceis, rubentibus, duarum aut trium unciarum, cervini cornu denticulis incisa, sapore fasso.

* 9. *Palma marina quibusdam J. B.*

J. B.
Ejus ramuli erant plani, dimidiati culmi latitudine, multifidi, nigri aut cinerei, foliis amicti gracilibus, brevibus, divisim accedentibus ad Chondrillam, multo tamen minoribus.

* 10. *Musci marini generis foliis pinnatis J. B.*

J. B.
Trunc unciarum est altitudine, in pulchros ramulos unciales & sesquunciales fissi, vivido virore tincti, foliis pinnatis annexi ut in viola aquatica, apophyibus nonnullis inaequalibus.
Aliis adhuc Fuci species obleravit & descripsit Ferrantes Imperator, quas quia nobis incognita sunt, nec ab alio praeter eum Botanico, quod sciam, descriptae aut pictae, lubens praeterco. Earum autem descriptiones si desideras, videri possunt apud J. B. *Hist. Plant.* lib. 39. cap. 20. Latina facta.

* 11. *Reticulum marinum J. B. An Rete marinum Imp. ? lib. 28. cap. 1.*

J. B.
Nomen ex rei ratione ascriptum sic namque veluti stamine atque subegmine intertextum est, ut rete aliquo modo representare videatur. Compressum durissimum est, neque renitens: colore subcinereo obsoleto: odore atque sapore falginnoso. Dentibus attritum cedit ob lentam & tenacem substantiam, nec facile comminuitur.
Marinorum accola est.

* 12. *Fuci fungiformes J. B. Fucus fungis affinis C. B.*

J. B.
Sunt de numero foliorum marinarum, folio quasi circino orbiculato, non sine impressis lineamentis, iidem in orbem contortis. Adhaerent rebus quibus innascuntur ex parte qua in vicem est centri. Accedunt colore & figura ad fungos quosdam, qui supra arbores crescunt. Majores reddi videntur secundum lineas quae ab ambitu vergunt ad centrum. In hoc genere altera species quae major est, acquirit spontaneam longitudinem five altitudinem, atque in aqua provenit minutulis nixa pedicellis. Haec in ambitu foliorum crispatur. Minor vero duas uncias vix excolet & plana est, & sepe alterum solum fiat supra alterum. Color utriusque spadicis est.

* 13. *Muscus marinus Clus. Muscus maritimus viridis multifido folio C. B.*

Clus.
Quatuor unciarum aut paulo amplioris est longitudinis, in frequentes & late sparsos ramos divisus, qui deinde in alios plures minores & multifidos desinunt istar foliorum Chamæneli, vel si quae sunt illis minora aut tenuius incisâ, molles initio & flexiles, transparentes si luminis opponantur, vides infima parte, supremâ verò purpurascens. Sed nec ressecata planta, licet alio tempore ressecata reddita, valde fragilis est, ut Corallina vulgo dicta, tamen si ejus aliquid genus quodammodo referri possit, saporem tamen valde salsum retinens, & si aquae immergatur, & aliquantulum maceretur demum mollescent.

A. 14. *Muscus marinus rubens pennatis nostras.*

Palmarum est longitudine, in innumeros ramulos divisus & subdivisus, foliolis brevissimis pennatis dispositis, creberrimis vestitus. Color totius intensè ruber aut sanguineus.
In mari litus rejectum non longe à Bervico oppido collegimus.

15. *Muscus maritimus Adiantum similis alter C. B. Polypodium marinum J. B.*

Nomen obtinuit à similitudine caulis quam habet cum terrestri, qui repens hinc inde locis haeret unde prognascitur: folia quoque simili ratione modoque Polypodii quercini firraguntur, sed figura distincti & ad Adiantum folia accedentia. Scapus substantia constat lanuginosâ: Sepius zoophytis haeret, quae, referente Imperatore, Italiam Neapolitanis Carmine dicuntur.

A. 16. *Muscus marinus major, argutè denticulatus.*

Altitudine hujus vix palmaris: color ad arenam marinam accedens. In ramulos innumeros subdividitur, qui singuli caulem ipsam magnitudine aequant, seta equina vix crassiores. Per totam longitudinem argutè denticellis crebris ex adverso binis serratis est. Folia communia mollia sunt & non serpsosa in modum Corallinae. In ramulis veticulas habet pellucidas.

Fuco phalganodi adnatum obleravi in mari Britannico.

A. 17. *Muscus marinus denticulatus minor denticulis alternis.*

Scapulis plurimos à radice emittit, palmares, non ramosos nec admodum firmos, feread... rimis ab imo ad summum usque, nunc brevioribus prout fere tuba... ex adverso sed impari ortu, pennae capillamenta imitantibus divisis, colore arenaceo, ut in...
A. 17.

catis. Denticuli autem valde acuti sunt, veluti squamula seu foliola acuta tum scapis tum ramulis utrinque adnascens, non tamen bina ex adverso, sed alterno situ.

A. 18. *Muscus marinus denticulatus procumbens caule tenuissimo, denticulis bijugis.*

Caule est tenuissimo, infirmo, squipalmari, ab imo statim ramoso, ramis aut filamentis capillacis, crebris singulatis hinc inde emittis. Denticuli bini ex adverso sunt. Singulare est in hoc genere, quod caulibus nihil major sit funibus capillamentis, quavis tor intercedant divisiones & subdivisiones. Color aliqui ruboris tinctura diluitur, veluti sabulum.

A. 19. *Muscus pennatus ramulis & capillamentis falcatis.*

Cauculo assurgit palmari, huc illic undatim reflexo, ramulos crebros hinc inde emittente: Ramuli digitales capillamenta creberrima hinc inde promunt, non tamen adverso sed alterno situ pinnularum plumula in modum; omnia tamen utri & ipsi ramuli sursum reflexa & velut falcata. Capillamenta autem si curiosè spectentur compressa sunt & aliquam latitudinem habent, ab uno latere trenata.

A. 20. *Muscus marinus equisetiformis non ramulosus.*

Plurimi ab eadem radice exeunt scapi, intus concavi, creberrimis geniculis per totam longitudinem, brevissimis setarum vel rudimentis, in ambitu quinis, obtusis. Sunt autem scapi [quos vidimus] palmares, seta equina crassiores.

A. 21. *Muscus marinus denticulatus denticulis bijugis unum latus spectantibus.*

Quam vidimus plantula vix palmaris erat longitudinis, cauculo seta equina crassitudine, hinc inde ramulos crebros alterno aut nullo ordine emittente, qui in segmenta capillaria iteratè divisa & subdivisa creberrimè utrinque denticulata finduntur. Color velut arenae marinae. Denticuli ex adverso bini versus unam partem spectant velut duae antennae junctae.

A. 22. *Muscus Corallina in modum articulatus ex albo rubescens.*

Palmarum longitudine excrevit variè in ramulos & furculos ad tactum, molles nullo ordine divisus & subdivisus.

A. 23. *Muscus capillaris ramulosus, per siccitatem obscurè purpurascens.*A. 24. *Muscus marinus erectior, ramulis in innumera & tenuissima capillamenta divisis, quibusdam*A. 25. *Muscus marinus purpureus parvus, foliis oblongis Mallefolii ferè divisis, quibusdam*

Haec tres ultimas species in maris litoribus à se collectas nobis ostendit D. Jacobus Newton, Sufficiunt eis tituli pro descriptionibus.

26. *Alga nigra capillacea folio seu Filum marinum Germanicum C. B. prod.*

C. B. prod.

Hoc exiguo lapillo innascitur, & in plurima bicubitalia, angustissima, nigricantia, levia, crassifolia & firma, aliquando inter se complicata fila absumitur.

Ex mari Balico accepit C. Bauhinus.

A. 27. *Conserva palustris marina, seu Filum marinum Anglicum.*

Color huic ex albo subluteus: magnitudo fili quo vestes confici solent. Longitudo florum singulorum si extrahantur (nam variè invicem implicata & contorta sunt) cubitalis aut amplior.
In fossis palustribus prope Camalodunum in Essexia obleravimus. Alibi etiam haud dubie consimilibus in locis reperitur.

* 28. *Muscus marinus capillaceus Dioecoridis Donati Park.*

Corallinae similis non est, utpote minimè dura aut lapidea, sed musci terrestris aut arboris consistenti, petris aut conchyliorum testis adnascens, mollis & herbaceus, totus ex filamentis veluti laneis albis compositus, absque ullo ramo aut pediculo, colore rubente & cinereo interdum variat, viridis non reperitur. Datur & hujus minor species petris aut lapidibus juxta mare adnascens, interdum etiam lignis, nonnunquam in litore maris inter algas & alia purgamenta ejectus reperitur, priori similis, albus sapore nonnihil salso & adstringente.

Antonius Donatus obleravit in Lio Venetorum insula.

* 29. *Muscus marinus argenteus plumiformis Donati Park.*

Rupibus maricinis, vel etiam piscium testis innascitur pulcherrimum hoc musci genus, interdum etiam inter Algas in litus ejectum reperitur. In ramulos plurimos capillares aliorum Musci generum

rum instar dividitur, plumarum particulas proxima similitudine referentes, colore argenteo adeo puro & claro, ut miraculi instar sit illum musci marini genus vel naturæ vel arte adeo candidum reddi posse.

Cum aceto adhibuit lienum absint, tumoresque & scrophulas illico dissolvit: urinam copiosè deducendo Hydropsi confert. Renes expurgat, calculos & arenulas eluens, si pulvis ejus drachma pondere in aqua Erysimi cum pari quantitate succi limonum mixta sumatur.

30. *Musculus marinus Venetus Costi Induci radices effigie Ponæ Park.*

Rupibus marinis accrescit, atque undarum agitatione non rarè abrumpitur & in litus expellitur. Radicem nullam habet, sed totus velut ex fasciculo seu cespice virgularum festucarumve componitur. Siccas Costi Induci radicem refert, nisi quod candidior sit, humectatus denno intumescit iterum, & in formam predictam se explicat.

Salsus admodum est, & salæ v. l. arena refertus.

31. *Poma marina aurea Donati Park.*

Colore aureo resplendent tum caulibus tum folia; Ad Spartum Austriacum Clusii figurâ suâ proximè accedit.

Antonius Donatus hunc & antepenuclimam in Lio Venetorum insula observavit, descripsit & depinxit.

C A P. XII.

De *Spongia* in genere.

QUÆ Latine Spongia Græcis Σπῆγδα dicitur: Etymologus autem sic appellari scribit, *σπῆγδα* ὅτι σπῆγναι τὸ ὑγρῶς, quod humorem attrahat & combibat. Quæ Veteres, Aristoteles & Plinius, de vita, sensu, motu & contractione spontanea, efflu & alimento Spongiarum tradunt partim pro inerts & insensibilibus, partim pro salis habeo. Quis enim credere potest eas concilis ac pices ali? eo scilicet argumento, quod conchæ minutæ in eis reperiuntur: quasi verò hæc animalcula non ultro irrepant in earum poros & foramina, seu obtutela, sive obsecam; facile enim credimus conchas marinas Spongas depasci, tantum abest ut Spongiæ conchas. Quis intellectum his inesse putat, quia nimirum ubi avulsorem sensere contractæ multo difficilius abstrahuntur? Ego nullam ejusmodi vim eis inesse concesserim, consilium suspicio, quoniam Spongiæ compressæ & in angustum coactæ ultro resiliunt & se dilatant vi quadam elastica, quæ multa præterea inanimata possent.

Est ergo (ut rectè Imperator) Spongiarum natura Fungis proxima, de vegetabilium marinarum genere, quarum substantia velut ex lana compacta, fistulosa seu foraminata, & undique mucagine quadam membrana vestita. Vivunt Spongiæ, scopulis, testaceis & arenæ radice sua affixæ. Avulsæ à sua radice repullulant & ut alie plantæ recreverunt. Earum proprium est, facillè constringi, & in pristinam amplitudinem dilatari: adhuc humoris esse situndas, quem facillè imbibant, & compressæ remittant.

Imp.

Neapolitanorum litorum propria est, figurâ Pomi, aliquantulum turbinatâ; substantiâ tenerâ, flexili [*arrendevole*] & Spongiarum simili, sed maximè foraminatâ hiantibus apertisque cavernis. Reperitur sanè magnitudine capitis humani aut etiam majori.

2. *Spongia compressa Imper. C. B. J. B. Spongiæ compressæ sibiacciatæ J. B.*

Imp.

Figurâ sunt orbiculari, latâ, parùm crassâ, substantiâ flexuosâ & quæ facillè comprimi possit, tenaci, foraminatâ, sed exiguis poris, præ cæteris omnibus ad Spongiarum usum, ob plures conditiones requisitas quas habet, expectata. Has Spongas (si Imperator credimus) Antiqui Achilleas nominarunt propter earum subtilitatem fimitatque: quapropter ad arma sustinenda corporibus equitum interponuntur, & uti motum eorum acque impulsu prohibeant. Fulciuntur pediculo instar Fungorum, quibus similitudine quadam respondent.

3. *Spongia compressa magna C. B. compressa sibiacciatata Oceani latissima Imper. J. B.*

Imp.

Et hæc Oceani Spongia propter substantiam densam atque tractabilem ad usum à Spongiis expecti solitos valet, teste Imperator. A figurâ amplitudine commendatur, quippe cujus diameter duos aequat cubitos: crassitudo duorum digitorum; figura plana, expansa atque compressa. Habet præterea foramina quadam quatuor radiis stellata. Centro hærens vivit sicut cætera spongia.

4. *Spongia*

4. *Spongia hircine Imper. C. B. J. B.*

Imper.

Dure sunt hæc, ideoque à Spongiarum bonitate degenerant, figurâ inæquali, cum eminentiis divervis cavitatibusque per quas aqua marina transmeant.

5. *Spongia velares Imper. C. B. J. B.*

Imper.

Velares dicimus quarum textura rara est. Nam ablata mucagine, quæ fibrarum vacua replet spatia, restat tantum quiddam lanuginosum filamentum instar, aut capillorum simul ligaturum. Harum ergo usus non est qualis Spongiarum.

Est & hujus species quadam, cujus processus avium pedes quodammodo representant, quarum superficies asperitibus eminentibus obita.

Etiannum alia hujus caudæ avis similis, cujus fibræ ab ortu ad extrema usque extenduntur.

Alia quæ Cornu cervi figuram æmulat: nam à radice affurgens in ramos unâ tantum parte, sine altero tantum latere dividitur. Hujus substantia similis est laxo alicui nec condensato filtro.

6. *Spongia infundibulum imitata J. B. Spongia formâ Infundibuli C. B. Spongia elegans Clus.*

Clus.

Quam descripsit hujus generis Clusius, inhærebat adhuc suo saxo, eique durissimo & nigro, quod duodecim libras pendebat. Ipsa autem Spongiæ forma quasi infundibulum imitabatur, aut floris imaginem representabat, nam tota cava erat & infima parte, quâ saxo adhærebat, valde angusta; deinde sensim se attollens expandebatur, inæqualiter tamen, cum uno latere ad novem unciarum altitudinem duntaxat assurgeret, adverso autem ad undecim uncias pertingeret: oræ inæquales erant & sinuose, in anteriorem partem interdum adeo reflexæ, ut foliorum formam quodammodo exprimerent: amplitudinis diameter superna parte 1½ erat unciarum; exteriori parte lobum quasi foliolum adnatum habebat, interiore verò bina foliola instar calycum formata: totâ autem materiâ vulgares Spongas referebat.

7. *Spongiâ ramosa C. B. ramosa Britannica Park. Conserveæ marine genus Lob.*

Lob.

In Angliæ litore Meridiano insula Portlandia vocatur, ex adverso Normanniæ, inter fluitantes Algas reperimus (inquit Lobelius) plantæ quoddam rudimentum, cujus si species & ætates siccæ, aut flos palmaris & scilicet palmaris, pustulosos, molles, flexiles, Spongiarum prorsus dicas; cui etiam concolor est, & vixisse putat: sin habitum & ortum ramis brachiatur, Corallinis affiniorem dicas: unde quidam apud Plinium Plocamion Idios Corallio similem, sine foliis præcisi, mutato colore in nigrum durecentem, cum cadat frangi solitum, conjectant. Ea tamen videtur Antipathes Dioscoridis. Quam nobis communicavit D. Newton sicca vix palmaris erat, colore ex viridi cinereo, in ramulos non ita crebros, culmo crassiores, in extremo dichotomos & veluti cornutos Alge siccæ in modum divisa.

8. *Spongia ramosa fluviatilis Newtoni.*

Colore est per siccitatem magis cinereo quàm præcedens, ramulis digitum minimum crassiss, nonnullis divisione sua digitos imitantibus, aliis in extremo dichotomis & veluti cornutis, aliis variè & nullo ordine divisis.

In fluviis Yare observata est à D. Newton.

Spongiarum multiplex usus est: nimirum 1. ad fomenta; multo enim diutius decoctionum quibus membra fovenda sunt calorem retinent, quàm panni aut linteamina: 2. Ad sanguinem aliumve liquorem imbibendum & exsicccandum, quo Anatomicis, Chirurgis, Mechanicis utiles sunt. 3. Ad ulcera cava, nondum perfectè sanata, dilatanda & quando opus est aperta tenenda, & ad putrida exsicccanda. Usitatum cinere Veteres usi sunt ad ocularia medicamenta, & ubi quid extergere opus est. Plerique recentiores Medici isdem Spongiæ cineribus ex vino albo propinatis utuntur in cura bronchocele, toto unius Lunæ curriculo, certissimâ experientia. Quæritur. Multa præterea de Spongiarum viribus & usibus habent Veteres, quos consule.

C A P. XIII.

De *Alcyonio*.

Alcyonium Plinio lib. 32. cap. 8. fit in mari, ex nidis (ut aliqui existimant) Halcyoniarum & Ceycum. Quatuor ejus genera recenset: Dioscorides quinque. Veterum Alcyonium quoddam fit non certo constat. Recentiores pro Alcyonii speciebus habent corpora quædam fungiformia in mari nascentia.

1. *Alcyonium*

- * 1. *Alcyonium spongiosum* Officinarum J. B. *Alcyon: durum sive 1. Diof. Imper. C. B.*

J. B.

Istius frustum à se adservatum ita describit *J. B.* Duos pugnos crassitudine amplitudinèque facile aequat: Substantia, quæ superficie tenus veluti cortice obiectum est, albicat, aliàs cinerea est, nonnunquam pulla, pro temporis (ut arbitror) ratione, crustosa, tota punctis cavis notata, cavernis pluribus inæqualibus. Interior facies Spongiæ similis est, sed firmior, colore pullo, tota porosa; nam acicula vel modicè pressa faciliè penetrat. Pondus pumicis lapidis non adequat; odor & sapor insignifolus.

- * 2. *Alcyonium stuppum* Imperati J. B. *stuppum vel 4. Diof. Imper. C. B.*

Imper.

Stuppis in glomerem convolutis substantiâ interiore quodammodo similè est, ad tactum mollè. Involucro tenus Alcyonio duro aliquantulum simile, concavo, calycis formam imitante; ex cujus concavo odor expirat piscosus. Et germina interdum protrudit, sicut de molli dictum.

- * 3. *Alcyonium tuberosum* J. B. *Imp. Alc. formâ fructûs alcionis Vichs C. B.*

Imper.

Tuberosum est hoc Alcyonium, pediculo latiusculo, firmo, superficie tenus punctato: Substantia interior fibrosa, fibris directè à corticis cavitate porrectis, & circa media junctis, & quasi in unum convolutis. Totum candidum est, & plurimum Algæ radicibus adhaerens, figurâ tuberosi inæquali, magnitudine interdum quantum vix ambobus brachiis amplecti liceat.

- * 4. *Alcyonium molle* Imperati J. B. *molle vel 4. Diof. Imper. C. B.*

Imper.

Istius materia spongiæ similis est, ad tactum cedens, cortice obiectum è quo alia germina exeunt Juncorum specie, crassitudine calami Anserini, concava: inter quæ textura quedam tessellata, prætenui filo rarèque velamento oblecta, conspicitur.

- * 5. *Alcyonium monstrosum* Clus. Exot. *Alc. Cervi cornua cum cranii parte referens C. B.*

Clus.

Monstrosum erat (inquit Clusius) & valdè admirabilis formæ, quia cervina cornua cum cranii cui adhaescent parte quodammodo referebat, in varios ramos sparsa, infernâ parte densò corpore & crasso, spongioso tamen, & retinente scopuli, cui innatum fuerat & adhaeserat fragmenta. Cornua ipsa sesquicubitalis erant longitudinis, & palmaris aut amplioris crassitudinis, in varios ramos satis crassos sparsa, cavis tamen, & spongiosa, rudi, crassâque materiâ constantes, ac veluti reticuli instar compositas, ut luminis oppositi transparentes essent & pervii: color ad spadiceum tendens: ramulorum nonnulli singulares erant, quidam etiam gemelli, & ex parte interdum coalescentes. Sapor valdè salis erat.

Ex America delatum erat.

- * 6. *Alcyonium Chirotheca facie* Clus. C. B.

Clus.

Quod descripsit hujus generis Clusius mirandæ etiam erat formæ, Nam chirothecam in 4. laciniis, digitalis longitudinis, cæque cavas & inanes, ac veluti tuberibus cineracei coloris exteriori parte oblitâ, sectam valdè referebat: interiore vero parte laviores & multis exiguis foraminibus præditas. Totâ plantâ (si hac appellatione eam donare convenit) spongiosæ quodammodo naturæ erat, & levis admodum. Ejus sapor non valdè salis, ut diu adservatum esse, & temporis diuturnitate falsedinem exuillè credendum esset. Scopulo aut saxo inhaesisse videbatur, nam sedes plana erat. Cum secundo autem Alcyonii genere à Dioscoride descripto nonnullam affinitatem habere videbatur.

- * 7. *Alcyonium ingens* & 3. quod ad 5. Diof. referri potest Clus. exot. C. B.

Clus.

Istius majus (inquit Clusius) videre non memini: Crassitudine porro longitudinem valdè superabat: Nam cum 8½ duntaxat uncias longum esset, crassitudo in medio corpore 16 uncias ambitu continebat, in extremis autem partibus parè 12. Ipsa enim forma proliis inæqualis erat, modò in dorsum assurgens, modò in multas lacunas depressa: totum autem Alcyonii corpus cineracei coloris crustâ tectum erat: interna pars fungosâ sive spongiosâ quadam materiâ constabat, & frequentibus lacunis erat prædita, saliquæ admodum saporis, & acrimoniæ etiam particeps: nam illius supra candens ferrum reficacè pulverem, si cuti adfricaretur, non modò magnum pruritum excitare, sed etiam valdè mordicare & urere experiebat, non sicut quàm aliorum Alcyonii generum.

8. *Alcyonium XII. sive Bursa maxima* C. B. *Algæ pomum Monspelsenium* J. B.

J. B.

Pila palmarie similè est, modò majus modò minus: turget & plenum est aquæ, colore Spongiæ, vel fungorum Juglandium, qui in sicco in album mutatur. Comprimitur etiam instar orbis, habetque umbilicum, & juxta illum nonnunquam pilos finiles Algæ pilis. Quod nos in Sicilia insula literibus invenimus, colore erat viridi, & propius accedebat ad Burse marinæ Casalp. descriptionem; erat enim intus concavum, ex muscosa seu spongiosa siccitè capituli substantiâ constans, & osiolum habebat retundum quâ lapidibus adhaerebat.

Arantium marinum Imper. nobis huic idem videtur: qua in sententia D. Magnol nos confirmavit, cum Burfam marinam Monspelsenium vulgo *Iranges de mar*, appellatam scribat. Ind. Plant. Monpel.

- * 9. *Alcyonium stuppum, rubrum perforatum* Rauli Boccone Epist.

Boccon.

Radicem habet Fungorum campestrium [*Champignons*] similem. Caulem nunc unicum edit, [interdum tres quatuorve] non ramosum, rectum, crassitè pollicari, semipedali longitudine. Totâ ejus superficie erosa est & foraminulenta, unoquoque foramine oblongo, absque ullo vel radiorum vel sillurum signo aut vestigio. Leve admodum est: materia ex qua componitur albicans, porosa, in fibras parvas ordinatas divisa, paleis illis similes quæ à Cannabæ decidunt, aut à Lino, dum ab operariis contunditur, ut à quisquilis repugnetur. Verum hi microscopio obscuræ has ipsas partes in medio sitas, videbis fibras dictas similes frustulis glaciæ oblongis quæ componuntur ex membranis albis & lucentibus. Alcyonium isthoc transversim perpendiculariter sectum in medio maculam ostendit coloris rosei quæ à radice ad summum caulem extenditur, estque valdè diversa, à fibris & à materiâ albicante, quæ totum reliquum corpus Alcyonii componit. Hæc autem materia albicans & stuppola transversim secta parvis arenæ granis repleta cernitur. Ut foraminum in superficie apparentium causam investigarem ea quàm potui diligenter dissecui & aperui, & in unoquoque foramine inveni folliculum insecti cujusdam exuvii similem inter duas fibras firmatum, vesiculæ parvæ amulum. Folliculus isthinc flavus est, & pluribus membranis valdè reticulis compositis & interdum membrana intermedia divisis in duas cellulas: unde minime dubium puto foramina illa superficialia ab insectis erosa esse. Verum cur Insecta hæc in exteriorie tantum & superficiali Alcyonii parte nidulentur, in interiorem autem & medullarem non penetrant, difficultis questio est. Reliqua vide apud Antorepm.

Pilam marinam cum Imperato de numero Vegetabilium esse negamus, quòd sit è minutis paleis atque pilis congestus globus, seu à volutatione ab aqua marina factus, ut ille vult, seu in piscium ventriculis conglomeratus. Innumera autem in Jitis Maris Mediterraneæ reperiuntur.

Ex quo hæc scripsi invenio in Ephemerid. Germanicar. An. undecimo, Observ. XIV. Novam sententiam D. Lucae Schroekii de his corporibus, nimirum Arundinis esse progeniem, & quidem foliorum ejusdem. Cujus rei fidem ei fecerunt pile ejusmodi quamplurimæ, ad eam allatæ, quæ intus plantam ipsam tanquam circumvolutionis principium & fundamentum continuerunt. Reliqua vide loco citato.

Vesicaria marina *J. B.* Pila marina ex ampullis constans ad Spumæ similitudinem C. B. Item Vesicaria marina nigra, Favago Aristotelis quorundam *J. B.* Ostrearum aliorumve testaceorum & fortè etiam Mollium fœtura nobis videntur, idèque hujus loci non sunt.

LIBRI SECUNDI
PARS SECUNDA.

De Fungis.

De Fungis in genere.

CUM in universo Corporum naturalium, vitæ saltem præditorum, cætu, & singulis eorum classibus, quæ perfectiora quæque sunt, cō pauciora eorum genera reperiantur, quæ imperfectiora cō numerosiora, horum multitudine illorum pretium pensante; ut Vegetabilia & Animalia inter se, & in genere Animalium Quadrupeda, Aves, Pisces, in maxima in genere Vegetabilium Arbori & Herbari conferenti patebit; Fungorum genus, ut maxime imperfectum, ita numerosissimas omnium species sub se completi deprehenditur. Quibus omnibus exquirendis & describendis cum ego nec vacem, nec sufficiam, ab Historia plantarum aggreddiendi nonnulli deterreor, nec scilicet inausito omine in ipso statim operis limine impingere videar. Verum cum mecum reputem accuratam harum recognitionem & enarrationem, vel omnino supervacuum, vel curiosiorem quam fit utilis plerisque Lectoribus videri in, me ob paucas ex propria observatione jam descriptis additis multorum potius reprehensionem incursum vercor, quam ut omisissam veniam ab ipsis facile impetraturum dubitem. His tamen qui ingenio polent, & otio abundant, latissimus aperitur campus, in quo se cum fructu exerceant, & bonas horas bene collocent, in tot nimirum specierum nondum traditarum historia concinnanda, atque adeo Divini officis in his magno miraculo abique seminio producendis infinita potentia celebranda. Absque seminio, inquam, quamvis unica tam in his, quam in Submarinis, species contrario exemplo semen manifestum ostendens huic sententiae refragetur; nōque suspensio reddat & dubios, annon & relique quoque feminisere sint, quamvis semen in his necdum comperit fuisse: Nec enim verisimile est has solas species à reliquarum omnium norma & analogia abdicare. Verum de Fungorum ortu pluribus superius egimus.

Fungus nonnullis à *fungere*, vel à *Fungo* & *ago*, vel à *Fungor* dictus videtur, quia veneno suo ad Fungus vescentes deducit. Quicquid fit de Etymio, Fungus cereæ hæc nomine non immerito male audit, ut qui avidè deglutientibus non raro funestus & exitialis fuerit. Nam ut eos prætereant fungos qui se noxios fatentur, & habitu ipso malignam produunt: Alii non pauci maligni cum sine fulgore simulant, adeoque incautos perasse fallunt, & ad se colligendum invitant. Unde de oblatorum salubritate securos nos esse non sinit colligentium vel imperitia, vel incuria, vel fortè etiam malitia. Quin & salubres & esculenti habitus vitium facile contrahunt, vel ex genio loci ubi nascuntur, vel ex natura succi quem combibunt, vel ex putredinum aut venenatorum vicinia & afflatus. Quod si nihil homini fit, contentientibus Dioscoride & Galeno vel optimi largius sumpti ledunt, ut qui pravam succum generent, agrè concoquantur, strangulent, & bilis sursum ac deorsum eruptionem inducant. Recentiores etiam nonnulli Fungos in universum omnes in cibis damnant, & mensis abdicant. Præ aliis * Athanasius Kircherus his verbis, *Fungus qualiscunque sit semper malignus est, semper exitialem qualitatem apparatus instructus; etsi non statim sentiat, frequenter tamen comesus nescio quid successu temporis occultæ machinationis interiore viscerum administratione molitur.*

Apagere ergo perniciofa isthæc gula blandimenta. *Quæ tanta* (ut cum Plinio loquar) *voluptas ancipiti cibi?* An usque adeo vix rader, ut eam tam vili ossa permitemus, mortēque semper in proximitate stantem ultro solicitemus.

Nobis præcipue Septentrionalis regionis incolis cavendus est Fungorum esset: nec enim ob defectum caloris & humoris abundantiam in his oris probe concoqui & (ut sic dicam) maturare possunt. Ex *Atti. Medic. Thomæ Bartolini An. 1673. Obs. 116.* historiolam in hanc rem sequentem ad me transiisse Eruditissimus simul & ingeniosissimus Vir D. *Tancredus Rehmssaur*, Amicus noster imprimis charus, qui & aliis multis Observationibus, partim propriis, partim & probatissimis Autoribus collectis Historiam nostram locupletavit. Ex *Observ. D. Casp. Collicien*, Fungi non ubique innoxii eduntur. In patria mea Silesia (inquit) in tanta copia crescunt, ut non tantum recentes, sed etiam furno exsiccati, rusticis per hyemem gratum præbeant cibulum: Hic verò in Dania, ubi rariores sunt, magis fuit exiitior: id quod accidit Hafniæ civi, qui in Gallia illos læpe innoxie comederat; hic verò coctos & more solito præparatos cum devorasset in cena, hora noctis duodecima Apoplexia corripuit: Sanguis enim torpidior reddebatur, & spirituum motus impediti erant à narcotica vi Fungorum. At verò potius fortasse civis ille per errorem Fungus noxios pro esculentis colligere & vorare.

Verum quamvis eos in cibis improbanus, aliis tamen usibus infervere possunt, vel in medicina, vel in operibus mechanicis.

Fungi nihil ferè habent commune cum plantis perfectioribus. Nec enim color is herbaceus, nec textura analogæ, neque illos ullus semine, quod hæcenus nobis certò constat, aut solum proprie

proprie dictum. Brevissimo temporis spatio plerique oriuntur, & brevis pariter avi sunt. A ligno plerunque aut ejus frustulis elevantur. * Sennertus probabile esse existimat, Fungos omnes in plantis & è plantis provenire & nasci; cuius sententia & nobis etiam probatur. Clarissimi Viri D. D. *Malpighi & Sharrocy* Fungos ex fungis frustulatis disceps & disseminatis pullulare (ut vulgò etiam credum est) opinantur. Etenim contentus in utriculis transverfalibus adhuc succis (verba sunt *Malpighi*) superveniente exteriori humiditate fermentantur, & extra turgendo quasi neuter. Effluvia namque pilorum instar concreta contextum probabilius efficiunt; unde ulteriores sublequente fermentatione & quasi vegetatione, (urgente exterioris aeris elastici vi) congesta sursum in caulem eriguntur, & deficiente vi effluviarum prementique aeris gravitate quasi reflexa in capitulum desinunt.

Ex quo hæc scripsi monuit me mox laudatus D. *Tancr. Robinson* in *Ephem. German. An. 6. & 7. Obs. 174.* proditum, observasse nescio quos, Fungorum plurimos è terra erumpentes semen habere, si curiosè examinentur, formâ quamvis minori Alceæ *Ægyptiacæ* semen ferè expriment. At cur non addunt quibus Fungis, cui parti accrescant; an nuda, an vasculis inclusa, aliisque circumstantias? Cur rem tanti momenti, quæ hæcenus Botanicorum omnium industriam eludit tam negligenter & perfunctorie tradunt?

Nos in hoc libro Fungos in duo genera dividemus, Primum erit Terrestrium. Secundum Arborum caudicibus aut ramis innascentium. Arborum intellige non dejectarum & in terra jacentium, sed adhuc stantium. Alias enim Fungi plerique (ut diximus) Arborum ligno putrescenti originem suam debent, qui tamen humoris nutritii maximam partem è terra combibunt.

Fungos terrestres dividimus in lamellatos & pileatis. Lamellati omnes pileati sunt. Lamellati carentes sunt vel pileati, vel absque pileis. Utrique autem tam lamellati quam non lamellati, vel esculenti sunt, vel noxii. Arborei variarum formarum & generum sunt. Hunc ergo tractatum, qui est de Fungis, in quatuor Sectiones dividemus.

Prima erit de Fungis terrestribus lamellatis, qui simul & pileati sunt, cujus duo membra, Primum de Esulentis, Secundum de noxiis.

Secunda erit de Fungis terrestribus, lamellis carentibus, sive pileati sunt, sive inuicis.

Tertia de Fungis arboreis cuiscunque sunt generis.

Quarta & ultima, quæ unico capite absolbitur, de Fungis subterraneis *Tuberibus* dictis, qui tamen terrestribus non lamellatis potius adjungi.

SECTIO PRIMA.

De Fungis terrestribus pileatis simul & lamellatis.

MEMBRUM PRIMUM.

De Fungis terrestribus lamellatis esculentis.

CAP. I.

* *Fungus candidus regius odoratissimus J. B. candidus odoratissimus orbe magno C. B.*

PORTA ville lib. 10. cap. 70. auctor est hunc fungum, Antiquis inditum, esse candidum, odoratissimum, orbem vix utraq; manu diductis pollice & indice cingi posse, tam etiam suavem ut crudus edatur, præberi agris innoxie: incolas *Richione* vocare, quasi magnum Fungorum regem dicas: Autumnalem esse.

CAP. II.

* *Fung. esulentorum 21. genus Clus. An Gallinaccia Neapolitanis dicta Porta? max. Ungaricus, multis laciniis squammatum incumbens C. B.*

TAntè nonnunquam amplitudine excrecere audit Clusius ut bigam facile impleret, & monstrum veritus Fungi censeri posset. Verum quos in Ungaria observavit multo minores erant: podiculo sesquipalmari aut ampliore, semipedalis altitudinis; corpore in longitudinem & latitudinem diffuso bipedaliter aut majorem, multis valde amplis & laciniatis

Primum s. fungorum tertium genus Tragi [qui J. B. Fungus piperatus lacteo succo turgens] non unum facit: Fortè quia Clusius hunc Germanis *Pfefferling* dictum scribit. C. Bauh. *Champignon* dicitur Chabreus, quia Clusius Fungum hunc amarum esse innuit, Tragus autem suum *Piperis* appellat. Jam verò (inquit) quantum inter saporem amarum & acrem seu ferventem intercedat, vel Fungus iudicet. Quicquid autem sit de nomine (quo in universum omnia pene Fungorum genera donant) nullus acrimonie seu fervidi saporis in descriptione meminit Clusius; sed priores duas species palato gratas esse scribit.

CAP. VIII.

* *Fungi puniceo, lacte dulci manantes, pratensis similes edules J. B. Fungus pileolo lato puniceo lacteo & dulcem succum fundens C. B.*

IN nonnullis altissimis sylvis, ut est *Odenwald* appellata, nascuntur, puniceo colore præditi, pratensium fungorum, quos boletos vocant, magnitudinem haudquam excedentes, lacteo & dulcem manantes succum. Hi à quibusdam crudi devorantur, sed qua utilitate ignoro, inquit Tragus.

CAP. IX.

A. *Fungus piperatus albus, lacteo succo turgens J. B. Fungus 10. sive pileolo lato, orbiculari candidante C. B. item Fungus 27. sive albus acris gustum. Fungus tertius Tragi, quem piperis saporis facit. The milky pepper & mushroom.*

Fungi hi è majoribus sunt, Campetres tamen [*Champignon*] magnitudine non multum excedunt, quibus etiam figura per similes sunt, pileolis circinate rotunditatis, crassis, carne multa [J. Bauhino Campetribus pro magnitudine minus densis] stris seu lamellis subus prætenubus, laxis & profundis: pediculo tereti, solido & minimè concavo, pollicem circiter crasso, sex interdum digitos transversos alto. Non pediculus tantum & pileolus, sed & lamellæ huius fungo candidissimæ sunt, cum Campetribus rubecant. Ubi libet vulneratus lacteum succum fervidum copiose effundit. [Inverascentes, sursum flexis oris & pileolo tæbescente, superius cavi redditi metam inverfam aut infundibulum referunt.]

In altissimis & tenebrosis sylvis Septembris & Augusto mensibus nascitur. J. B. Ingeniosissimus Vir, & totius Historiæ Naturalis callentissimus, D. M. Lister, in sylvis Martonensis propè stagnum *Prum* dictum, in ea Comitatus Eboracensis parte quæ *Craven* dicitur, invenit, deique succo lacteo observationes sequentes à se factas nobis communicavit.

1. Teneriores & juniores fungos promptius & copiosius lactescere quam adultos & plenam maturitatem adeptos: aridis & marcescentibus nihil intus lactis apparere.
2. Succum hunc lacteum piper sapere & olere, imò omni pipere acris linguam vellicare & adurere. J. B. scribit, se cum succum hunc digitis aliquando attigisset, & ex improvise palpebras digitis absterxisset, quamprimum magnas punctiões & pruritum expertum esse, talem quidem qualis è Thyymali succo evenire solet.
3. Eundem tamen succum ad tactum minimè viscidum aut lentum esse.
4. Quamvis eodem cultello centum (inquit) minimam huius generis fungos disciocuerim, lac tamen ferro illitum & diutius adhærens color non mutavit, contra quam aliis plerisque vegetabilibus succis evenire solet.
5. In vase vitreo quo cum excepti subiecti concrevit, intraque paucos admodum dies in massam solidam condensabatur, nullo intermixto sero aut humore.
6. Quod exsiccatum etiam acrem illud & inorabilem saporem retinet, minus tamen vehementem. Exsiccatum autem color ex luteo pallide admodum viridis est.
7. Quod fucus iste modò promptius & copiosius emanet ex parte exteriori, & ut ita dicam, superficiali, quæ contracta in plantis persectoribus respondet, quam ex interioribus quæ ligno & medulla.
8. Fungos hos cum lacte maxime turgent, ut eorum acrimoniam & fervorem lingua ferre non possit, eulis quibusdam seu vermiculis resectos observavi, eorumque recentissimos & tenerissimos à Limacibus cinereis exoles.

CAP. X.

* *Fungus albus, dictus Montbelgardensis & vicinis Bissete J. B.*

A. J. B. Ugisti sine (inquit) observavi hos fungos, Campetribus similes, sed infra supràque totos albos. Hos olim eodem putabam cum *Columbette*, verum distinguere à Campetribus, quòd tardius proveniunt, & pede longiores essent. In sylvis Quercuum, sed rarius, occurrunt. Præcedunt *Columbette* & minores sunt.

CAP.

CAP. XI.

* *Fungus magnus, totus albus, sine succo lacteo, edulis, Columbettes Montbelg. J. B.*

E. J. B. edulium quoque fungorum (inquit) censu sunt hi, magnitudine excellentes, toti albi tam subus quam supra, omnisque succi lactei expertes, quo turgent Piperati illis similes. Per ambitum alias existens, aliquando reflexi & inæquales sunt, interdum non. Distinguntur autem *Columbette* à *Bissete* pede elatiore, & quòd latiores sunt tardiusque proveniunt. In sylvis è regione urbis Montbelgardensis dictis *le Chesnois* invenit J. B. & alibi.

CAP. XII.

A. * *Fungi longissimo pediculo candidantes, sed maculati esculenti J. B. Fungus pileolo lato, longissimo pediculo variegato C. B. Fungus esculenti 18. genus Clus.*

Clus. Inter fungos innoxios longissimo pediculo hunc præditi patat Clusius: est enim ille in 8 aut 9 unciam longitudinem, porrectus, digiti minimi crassitudine, rectus, verticillatus & *mixtus* stris quibusdam & maculis parvis & magnis, ex albo, rufo & fusco coloribus commixtis distinctus, marmoris varii instar. Ipsum verò fungi corpus pilei seu galeri formam quodammodo refert, valde laxis oris, deinde sensim in turbinatam metam desinens, altitudine trium unciam aut ampliore, orarum diametro uncias ferè 8 occupante, candidans superne coloris, multis tamen maculis magnis & exiguis ex fusco rufescentibus infecti, supremo fastigio proflus fusco. Inferna pars cava admodum & camerata, candidans quidem, sed plurimis stris fulcis, obliquis, & veluti in cinctos compositis, distincta: duabus autem ferè uncis infra supremum pediculi fastigium corolla digitalis circiter latitudinis ipsum amplectitur, unde corporis ipsius Fungi ore abrupte videtur, dum in laxitatem se diffundit.

In arvis plerumque provenit tum in Hungaria, tum in Germania, tum etiam in Anglia; mihi tamen nondum observatus.

CAP. XIII.

* *Fungus umbilicum referens variegatus C. B. Fungi esculenti 13. genus Clus.*

Quinque huius assignat species Clusius: 1. Quincuncialis est diametro, plurimum orbicularis, pediculo digitali, unciam crasso, superne protuberans, ex albo virens; inferne candidans & striata.

2. Diametro 4 uncias non excedente, coloris ex cereole viridi & fusco commixti, inferne ex albo subfulci; pediculo pollicem crasso, breviora quam prima.

3. Præcedenti ferè equalis est, paululum angulosi; superne ex purpureo & saturate rubro commixti coloris, raris albis maculis aliquando emicantibus; inferne candidantis, fulcis stris asperis, oris dilute purpureiscentibus.

4. Tertia minor, diametro 2 uncias vix excedente, pediculo unciali, graciliore, superne flavescens veluti fuligine infecta, inferne alba, fulcis stris distincta.

5. Quarta equalis est, reliquis asperior, superne coloris ex albo subfulci, inferius candidans, stris fulcis in oras excurrentibus.

Huius pleræque species figuræ sunt orbicularis, superna parte intumescens & pulvinata: in medio nonnihil compressæ ut umbilicum mentiatur.

Nascuntur promiscue in sylvis, & Junio Julioque mensibus inveniuntur.

CAP. XIV.

* *Fungus in metam fastigiatus, albus, fusco tinctus C. B. Fungi in metam fastigiati esculenti, coloris albicansis fusco tincti J. B. Fungi esculenti 14. genus Clus.*

Tres species describit Clusius. 1. Uncialis aut paulo amplioris magnitudinis, crasso pediculo, coloris albicansis fusco tincti.

2. Paulo planior est & quasi in orbem circinata, duarum unciarum aut majoris amplitudinis, cetera similis.

3. Trium plerumque unciarum magnitudine est, crassiore pediculo, magis fusco, interdum notis distinctus. Superna pars ut plurimum lacera & discissa apparet.

Sub Pruni arboribus nascitur.

I 3

CAP.

CAP. XV.

- * *Fungus orbicularis fulcatus albus fusco vermisto* C. B. *Fungi tuberosi esculenti albi fusco permixti, vel maculis distincti* J. B. *Fungi esculenti VII. genus Clus.*

DUplex est. 1. Alter nonnihil tumens, interdum etiam in ambitu laceris: 2. Alter orbicularis pene, tota superficiei candidans, ut ovum exalptum exprimere videretur, praeterea adempto pediculo. In siccioribus pratis & pascuis juxta pagos fitis proveniunt.

CAP. XVI.

- * *Fungus orbicularis oris intro reflexis* C. B. *Fungi esculenti 15 genus Clus. Fungi Suilli Ungaris.*

DUplex est. 1. Orbicularis ferè, quatuor circiter uncias latus, brevi crassiorèque pediculo, supernè nonnihil extuberans, utrinque subalbidus & veluti fuligine infectus, at superne aliquot maculae albæ asperguntur, striae infernè nigricant. 2. Major, cujus pars superior coloris est purpurei rubro saturato commixti, in medietate tamen flavescens & secundum oras maculis albis distincta: inferior ex albo fusca, stris tenuioribus. In sylvis nascuntur, & Junio Julioque mensibus reperiuntur.

CAP. XVII.

- * *Fungus pileolo magno, plano, orbiculato, venis exasperato* C. B. *Fungi Abietini esculenti* J. B. *Fungi esculenti 20. genus Clus.*

TRIplex est. 1. Binas aut ternas uncias latus; supernè dilutè rubens aut latericei coloris, venis quibusdam fere exasperata ut hirta videatur, in medio compressus & veluti umbilicatus; infernè pallidescens, stris fuscis, pediculo uncia longiore, medium digitum crasso. 2. Crassiore paullo est pediculo, supernè extuberans, coloris ex albo pallido & fusco mixti, infernè candidat, stris fuliginosis. 3. Longè amplior est, supernè coloris ex albo, pallido, ruffo & fuliginoso mixti, extuberans; infernè plana, rubescens, stris ex atro purpureiscentibus. Sub extremum Autumnum in sylvis, plerumque autem sub Abietibus, nascitur.

CAP. XVIII.

- * *Fungus pileolo in plano orbiculari, villosa* C. B. *Fungi sylvestres esculenti cervini* J. B. *Fungi esculenti X. genus Clus.*

DUplex est. 1. Dúas uncias latus aut amplior, supernè nonnihil extumescens, & veluti sericeis villis obdus, colore puniceo dilutiore, oris in infernam partem valdè reflexis, quæ ex albo rubescit. 2. Longiore est pediculo, supernè coloris ex albo fusci, oris non adèd in infernam partem inflexis, quæ colore est ex pallido nigrescente. In hac specie bini plerumque fungi conjunctim ex eodem pede oriuntur. Nascuntur in cædis sylvis sub extremum Maium aut Junii initium. Cervinum vocat J. B. à nomine Germanico *Hirschling*.

CAP. XIX.

- * *Fungus pileolo plano subsusco oris laceris* C. B. *Fungi laceri, sylvestres, esculenti, subsusci coloris infernè candidantes* J. B. *Fung. etc. XI. genus Clus.*

INICIO quidem inaequali est figurâ, magis tamen ad orbicularem tendente, per oras lacer, duas uncias latus, supernè fuscus, infernè candidans. Adultior magis orbiculatus est & per oras lacer, longè amplior [quatuor uncias] colore magis fusco supernè & albicante infernè, cui fusco quædam admixta est. Circa festum Pentecostes in cædis sylvis nasci scribit Clusius.

CAP.

CAP. XX.

- * *Fungus angulosus pediculo exiguo* C. B. *Fungi ferè sine pediculo coloris ex rufo fusci, esculenti in arborum candidibus nasci soliti* J. B. *Fungi esculenti 5. genus Clus.*

SOLA horum differentia in magnitudine consistit, quandoquidem formâ, materiâ & colore pene conveniunt. Tres eorum differentias facit Clusius.

1. Angulosus est figurâ, quatuor uncias lata, brevi & quasi nullo pediculo sed eo valdè crasso: inferna ejus pars candidante & fitis densâ materiâ constat; superna spongiosa est & quasi villis quibusdam obdita, crassiore & longiore paulo pediculo, 5 aut plures uncias latus & longus.

2. Magis orbicularis, crassiore & longiore paulo pediculo, 5 aut plures uncias latus & longus. 3. Longè major, in tres lacinas divisus, pileoli diametron semipedali, pediculo unciam crasso; supernè spongiosis quibusdam crassisque villis live potius fœdum rudimentis ex fusco palliscentibus præditus.

In Ulmorum Populique albæ caudicibus dejectis nasci solet, & bis plerumque, etiam ter interdum in anno provenire.

CAP. XXI.

- * *Fungus planus orbiculatus aureus* C. B. *Fungi lateri magni, disti Laseras, speciosi* J. B. *Fungi esculenti 17 genus Clus. Boletus Antiquorum.*

PRIIMUM è terra erumpentis hujus Fungi forma ovum quodammodo candore & figurâ refert: alterâ aut tertiâ die læscitur hæc alba cutis seu (ut Plinij vocabulo utar) volva supernâ parte, & veluti ovi luccum ostendit; deinde magis exuberat illud luccum, & fungi formam induit, pullum & sanctum evanescens persequitur volva. Magnitudo autem Fungi suâ volvâ includi tres uncias in longitudinem patet, duas in latitudinem. Consumpta volvâ Fungus in planum orbicularem sese explicat formam, cujus diametrum quatuor pene unciam est; superna facies albulantulum intumescens aureum sive croceum colorem elegantissimum habet, inferna (membranulis contexta) flava est. Pediculus digitalis longitudinis & crassitudinis est, flavique coloris. At cum jam adolever paulo amplior est ejus magnitudo, & in ternas aut quaternas partes scinditur, colorisque illum florem & elegantiam deperdit; nam supernè languidioris est aurei coloris, infernè omnino pallidi.

Provenit in sylvis rarè Ogeru consistit, iisque cædis præsertim & edicionibus ficioribusque locis, bis singulis annis, circa mensem videlicet & ante videntiam. Principem inter Fungos esculentos locum tenet: Et sane adèd elegans est, ut non mirandum sit si illos qui fungi libentur vescantur ad se edendum invitet.

Non dubium autem est, pergit Clusius, quia hic Fungus sit ille veteribus adèd celebratus Boletus, ac à principibus viis sic in deliciis habitus: nam si conferantur quæ de Boletis scripsit Plinius cum hujus historia, similis esse deprehendetur. Infamis autem & immenso exemplo in crimen adductus fuit, quid olim Tib. Claudium Cæsarem (qui Boletorum usu impensè delectabatur) conviæ Agrippina Boletum veneno illito sustulerit, ut Neronem filium ipsi successorem Imperio daret. Hinc illi juvenalis in Satyris fales de Boletis. Nam Sat. 5.

*Vilibus ancipites (inquit) fungi ponuntur amici,
Boletus Domino, sed qualem Claudius edit
Ante illum uxoris, post quem nil amplius edit.*

Et Satyri VI.

*— Minus ergo nocens erit Agrippinae
Boletus; siquidem minus præcordia pressit
Ille seni, venientique caput descendere jussit
In celum.*

Hinc etiam illud Martialis.

*Quid dignum tanto ventrique gulae precabor?
Boletum ut qualem Claudius edit edui.*

Sed & ipse Nero Boletum Deorum esse cibum cavillari solebat, quia illo periisset Claudius Cæsar, & desuncti Cæsares in Deorum numerum referri solebant.

Recentes boleti [apud Ungaros] in aquâ elixantur, deinde in tenuia frusta conciduntur: frustula concisa in jusculum est cremore lactis confectum injiciuntur, adjectis Selini foliis minutim sectis & pipere. Vel rosmarini præcilo pediculo invertuntur, & super prunas politas addito ovi lucco torrentur. Vel recentes etiam recens pediculis fringuntur cum butyro atque ovo simul in sartagine coctis, dissolutis & simul mixtis. Sed & exliccat servantur, deinde ovorum instar in aquâ elixantur, tum demum

denum cum condimento ex ipsorum jusculo & pane tosto parato, additis aceto, piperis, zingiberis & caryophyllorum aromaticorum poline eduntur.
Jusculum in quo coquantur croceo colore tingunt.

CAP. XXII.

Fungus pileolo lato, orbiculari flavescente C. B. *Fungus pallidus* J. B. *Fungi esculenti* 12. genus Clusf.

A ^{J. B.} Utummi minus, Campestri similis Fungus, pari fere magnitudine, sed variante, coloris tam externè quàm internè luteo-pallidi: Clusio internè ex flavo rufescit.
Provenit in sylvis, & reperitur circa Pentecosten.

CAP. XXIII.

Fungus angulosus & velut in lacinias sectus C. B. *Fungus luteus sive pallidus, Chanterelle dictus, se contorquens esculentus* J. B. *An Fungi esculenti* 14. genus Clusf.?

M ^{J. B.} Onbelgardenfibus dictus *Chanterelle* Fungus rarè dimeticentem habet palmarem, sæpius eam magnitudinem non assequitur, plano pileo, aliàs cavo, pallidus, oris subinde contortis, ut crispè nonnihil habere videri possit, membranis infra nec densis contextus. Hujus pediculus rarè in umbilicum inferitur, sæpius à medio decrat. Olor gratus & innocens eum commendat, & ob id mensis lautioribus curiosioribùque expetitur.

Clusius quarti generis duas species, seu fortè atatis ratione differentias, describit. Prior superne pallida est, flavis maculis variegata; inferne flavescens cum stris fulcis. Secunda duplo major, superne flava, inferne croceo colore infecta.

Oritur in sylvis & nemorosis locis sub fagis ut plurimum, mense Junio ac etiam Septembri.

CAP. XXIV.

Fungi plures simul, albi, ad arborum radices, esculenti J. B. *Fungi umbilicum exprimentes plures simul, albi* C. B. *Fungi esculenti* 6. genus Clusf.

F ^{Clusf.} Ormæ fere orbicularis sunt, planæ tamen, inferna parte albi & striati, superne aliquantulum protuberantes, mediâ autem nonnihil depressi, ut umbilicum exprimeret quodammodo videantur, colore magis fusco quàm inferne. Minores circiter unciam lati sunt, aut paulò ampliores: mediâ binarum unciarum latitudinem explent: Maximi quaternarum amplitudinem sperant.

Ad Ulmi, Quercus, Populi, Juglandis & aliarum arborum dejectarum radices nascuntur, à novo Vere in Autumnum usque.

Populus alba humo tenuis secta ad radicem usque, & aqua calidâ in qua fermentum fuerit dissolutum persufa infra quatrimum fungos copiosos edet, cui quoque gratissimos. *Matth.*

SECTIO.

SECTIONIS PRIMÆ

MEMBRUM SECUNDUM.

De Fungis lamellatis terrestribus noxiis.

CAP. I.

* *Fungus Coryleus orbicularis* C. B. *Fungorum noxiarum* 6. genus Clusf.

O ^{Clusf.} Rbicularis est figuræ, duas uncias latus aut major: superne nonnihil tumescens, extremis oris in supinam partem flexis; coloris ex rubescente fuliginosi, cui albedo quadam permixta videtur, interdum etiam omnino fuliginosi & fulci: inferne nonnihil rubescit, stris crassiusculis fulcis: pediculo est gracili duas uncias longo.
Sub Corylis crescit Maio aut sub Junii initium.

CAP. II.

* *Fungus bufonius orbiculatus* C. B. *Fung. nox. 7. genus* Clusf. *Fungi bufonii perniciosi* J. B.

H ^{Clusf.} Ujus tres observavit species Clusius.
1. Pediculo erat valde gracili, duas plus uncias longo, pileolo in metam sub lato, unciam fere lato, albo fuligine quodammodo infecto, summo fastigio flavescente, interiore & cava parte fusco prorsus cum stris nigris.

2. Magis orbiculata, crassiore pediculo; superne & tumescens parte, duas interdum, aliàs tres uncias amplâ, modò fusca omnino ex albo-pallescente, modò flava, fuligine infecta; Singuli autem fungi maculis albis & nigris summa parte notati, ut Ruberæ colorem, præsertim fulcus, valde referre videatur. Pars inferna alba est, cum levibus stris subfulcis.

3. Reliquis major, orbiculata in plano figuræ, tres uncias lata, superne alba admixto ruboris tantillo, raris pallescentibus maculis inferis: inferne pallescit, frequentibus stris fuliginosis.

Circa idem cum præcedente tempus emergit.

CAP. III.

* *Fungus Betulaceus orbiculatus albus* C. B. *Fungorum noxiarum* 8. genus Clusf. *Fungi Betularum albi maculati perniciosi* J. B.

O ^{Clusf.} Rbiculatae panis est figuræ, superne paulò elatioris, albus fuligine levi adumbratus, in quo maculae quadam rufescentes; duas uncias latus; inferne totus albus exceptis stris fuliginis infectis: pediculo gracili, binas uncias longo.
Circa Pentecosten provenit in sylvis ad Betularum truncos & radices.

CAP. IV.

* *Fungus minimus pallescens infundibuli formâ* C. B. *Fungorum noxiarum* X. genus Clusf.

V ^{Clusf.} Alde exilis est: nam primum emergens vix uncialis est magnitudinis: interdum singularis, nonnunquam bini simul nascuntur, ipso Fungi corpore minimi digiti unguem vix æquant, rufescentis coloris, cum adolevit corpus in uncialem magnitudinem excrevit, inferna parte valde à pediculo striata se invertente, aded ut superna pars velut camerata & cava reddatur, & cum suo pediculo parvum infundibulum mentiri videatur. Color flavescit tam externè quàm internè, & superna pars jam in umbilici speciem contracta rufis maculis est distincta.

Es in anno reperitur circa messim & vindemiam in sylvis proveniens.

CAP. V.

- * *Fungus satius candidus, pileolo in metam affurgente* C. B. *Fungorum noxiarum* XI. *genus* Clus.
Fungi fuligineo boletis similes perniciosi J. B.

Clus.
Eodem tempore similibusque locis reperitur. E terra autem erumpens valde boletum imitatur, imo quodammodo mentitur. Corpore dum è sua volva erumpit boleto est dissimili, longiore pediculo subnixo, minimo digito graciliore, fuscianalis latitudinis, in metam affurgente, superna parte candida, inferna camerata.

CAP. VI.

- * *Fungus muscae interficiens* C. B. *Fungi venenati & muscarum dicti* J. B. *Fungorum noxiarum* 12. *genus* Clus.

Clus.
Hujus quinque species,
 1. Orbicularis, unam interdum, sepiusque duas uncias lata, vel superne pallescens tantillo rubedinis & fuliginis admixto, vel lurida & fuligine infecta, inferius albicanibus maculis atro-remixtis: pars inferior alba stris fuscis: pediculo gracili, fuscianalis longo.

2. Paulo major, pediculo longiore & crassiore, viz. digitum minimum longo & crasso: orbiculata parve, diametro triente paulo minore. Color superne ex purpurea dilutiore & saturata, rufo pallido & albo variè mixtus est: inferne pallet cum nigris crassioribus stris.

3. Primum emergens contracto est corpore, crasso & unciali, quasque Ari radicem mentiente, pediculo sulcata, duas uncias lata & totidem longa, in metam formam sublata, coloris lateris, frequentibus maculis albicanibus aspersis, summo tamen fastigio pallida. Adulior vero palmari pediculo digitalis crassitudinis affurgit, inferna parte tuberosa, orbicularem autem figuram acquirit, quatuor uncias lata, per oras interdum fuscæ & laceræ, coloris pronè parte rubri, albis maculis infectis, oris rufis supini albi proflus, stris levi fuligine infectis.

4. Omnium elegantissima, rectius natæ orbis minor, duas scilicet solummodo uncias lata, rubro colore valde saturato veluti concreti sanguinis tincta, frequentibus maculis albis conspersa: Adulior latior fit, v. g. quincianalis aut amplior, tunida superne, rubro etiam colore sed paulo remissiore, obscurioribus veluti undis intercurrentibus, & crebris etiam ex albidis maculis infecta. Pediculo constat protuberante infusa parte, unciam crasso, trientem longo. Strie crasse nigra: Bini interdum ex eodem pede conjunctum nascuntur.

Hanc muscæ valde appetunt, & plerumque eis insident non sine ipsarum perniciæ; siquidem quotquot degustant intereunt: idcirco circa Franciscum ad Mœnum in conclavibus ad fenestras in hunc usum ejus frusta spargere solent.

5. Junior duas uncias lata est, in totidem unciarum metam affurgens, coloris ex rufo fuscæ & velut fuligine infecti: adulior trientalem aut ampliorem latitudinem habet, in metam formam affurgens, oris valde laceris, coloris superne mixti ex albo, rufo, pallido, fusco, mixtura vel radiatim, vel maculis duntaxat inspersis constante. Color inferna parte proflus fuliginosus cum stris nigris.

CAP. VII.

- * *Fungus latus orbicularis candidus* C. B. *Fungorum noxiarum* 13. *genus* Clus. *Fungi ranarum albi perniciosi* J. B.

Clus.
Adultus quatuor uncias latus est, in orbem fere circinatus, immaculati superne candoris, nisi orbis centrum pallere; inferna etiam pars candida est cum multis purpureiscentibus stris: pediculus gracilis est & longus. Junior minor est & fuligine quadam utrique infectus, stris raris & vix adhuc apparentibus.

Secundam vias & semitas in caduis sylvis provenit extremo Augusto.

CAP. VIII.

- A. *Fungi albi venenati viscidii* J. B.

Clus.
E Dulbis albis aliquo modo similes sunt, pediculo digitum crasso, 3, 4ve plus minus alto, qui clypeum sustinet orbicularem, palmarem, pressum, subtus candidissimo membranarum squarrosissimum: Superna facies subcinerea, ad albidum nonnihil vergens, viscido tactu, fungosis verrucis eminentibus conspersa, quæ tamen sine membrane noxa avallu faciles, quas meræ accidunt.

accidentarias esse putamus, ut quæ non in omnibus appareant. Sapore sunt minime ingrato, sed subduli, sapore aquico.

Interest sane horum formam & naturam vel apprinne novisse, ob periculum quod ex errore contingere potest. Nam civis (inquit) quidam Montbelgardenis qui deceptus hos coctos imprudens voravit, primo vomitu infestabatur, deinde vertiginosus fit, prostratus tandem vicibus membricque refrigeratis soporosis jacuit non sine mortis periculo. Nam & loquelâ privatus, pulli deprehensus fuit pærexiguo, cum suffocationis metu. Quæ tamen paulo post vomitu provocato prius, Alexipharmacis, Theriacâ potissimum, enematis item restitutus fuit, postquam non paucas horas dubius & velut oppressus inter vitam & mortem quasi succubuerat.

A Fungis campestribus differunt pediculis tenuioribus & longioribus: capitellis minus crassis, lamellis subtus albis, odore ingrato.

CAP. IX.

- A. *Fungus major, pediculo brevi crasso, lamellis crebris albenibus.*

Clus.
Pediculus vix palmaris, pollicem crassus, ima parte in latum extumescens, capite est crasso, diametro palmari, pulvinato, media tamen parte circa umbilicum depresso, colore bluno rubente, nunc fulvo fordioro, creberrimis subtus lamellis albenibus striato: superior spongiosa substantia candidissima.

Sub Quercubus Augusto mensè enatum observavimus.

CAP. X.

- * *Fungus latus orbicularis oris intus conversi* C. B. *Fungorum noxiarum* 14. *genus* Clus. *Fungi a sue appellati, albi sed maculati, sylvæstris perniciosi* J. B.

Clus.
Eisdem in locis eodemque quo prior [us] tempore invenitur.

Dante ejus species observavit Clusius.
 Præter recens natæ corpus uncia majus non est, coloris albi fuligine velut infecti, pediculo unciali, minimum digitum crasso, interdum geminum ex eodem pede nascens. Adultæ triuncialis est diametro, orbiculatum fere, superne album sed fusco colore infectum, flavo fastigio, inferne verò pallidum, stris rufis, pediculo digitalis longitudinis & crassitudinis.

Secunda circumatæ fere rotunditatis est, diametro trientem lato pediculo brevi pollicemque crasso, superne candida cui maculae parvæ fuscæ & flavæcentes nonnihil color inferius est, oris aliquantulum in infernam partem conversa: inferne pallida stris fuliginosis.

CAP. XI.

- A. *Fungus pediculo in bulbi formam excrecente* C. B. *Fungorum noxiarum* 15. *genus* Clus. *Fungus bulbofo pediculo pallidus maculatus* J. B.

Clus.
DUplex est, Prior pediculo duarum unciarum, [corpore unciali] suprema parte pollicaris crassitudinis, inferna fuscianalis, in bulbi formam excrecente, coloris ex albo pallidioris. Corpus ipsum fungi superne etiam pallidum est, sed maculis dilute nigricantibus distinctum, atque oris in supinam partem inflexis: inferne stræ ex pallido fuscæ sunt.

Secundus valde terri coloris est, ut veris ligni five radicis ejusdem nodulum & nigrum framentum videatur quàm fungus, quod utraq; manu vix comprehendi queat: crasso brevique pediculo innititur.

In caduis sylvis crescit extremo Sextili.

CAP. XII.

- Fungus oris laceris & in lacinias divisis* C. B. *Fungorum noxiarum* 16. *genus* Clus. *Fungi sub corylis serpenti dicti perniciosi* J. B.

Clus.
TRes hujus species observavit Clusius, Prior oblongo gracilique pediculo est, cui insidet initio velut ovum exfalcatum, uncialis magnitudinis, excrent album velut fuligine persusum, interne nigrum: quod deinde oras explicans 1½ uncia: amplitudinem acquirit, in plei parvique galeri similitudinem formatum, albi superne coloris frequentibus fuscis maculis distinctum, atque ipso fastigio veluti fuligine infecto.

Secunda pediculo longo gracili, corpore parvi galeri figurâ, initio vix ungue majore, diluore fuligine infecto, cum adoleverit superne atrâ fuligine tincto, inferne instar fornix camerato & nigris stris exarato.

Tertia

Tertia præcedenti æqualis est, valde laceris oris & quodammodo laciniatis, rufi interdum, alius albi coloris fuligine infecti superne, inferne fuliginosis, aliis nigriis stris exarata: aliquando etiam inferna parte adeo inversa & reflexa, ut florem aliquem mentiri videatur.

CAP. XIII.

* *Fungus latus oris laceris* C. B. *Fungorum noxiarum* 17. genus Clus.

Clus.
DUplex est, 1. dodrantali magnitudine, pediculi digitum minimum crasso, duas aut tres uncias longo, ex cuius imo subnascitur exigua proles: orbiculata ferè est figuræ oris in inferiorem partem nonnihil inflexis, colore superne rufo ad nigredinem tendente, cui flavescens circa medium admixtus est: inferna pars pallida est, strisque fuliginosis exarata.

2. Illi æqualis est, sed graciliore pediculo, circinate etiam rotunditatis, nisi laceras haberet oras in ambitu, superne planè lurdus venis quibusdam exalbalis maculosis, ipsa substantiâ sub externa aut omnino atrâ, uti etiam est pars infima, sic tamen ut crasse nigræ stris obscure appareant.

Planis & apertis locis circa Festum S. Bartholomæi apparet.

CAP. XIV.

* *Fungus parvus parvi galeri formam exprimens rufus* C. B. *Fungorum noxiarum* 18. genus Clus.

Clus.
IN sylvis eodem quo præcedens tempore ortur; est autem eo longè minor, nec unciam aut fescunciam magnitudinem superat, pilei aut parvi galeri figurâ in metam sublatum, superne rufus, inferne exalbidus cum stris fuscis: pediculo gracili duas trève uncias longo.

CAP. XV.

* *Fungus orbicularis secundum vias & in Quercetis Autumno nascens* C. B. *Fungorum noxiarum* 19. genus Clus.

HUjus sex species describit Clusius: Prima tantum huius loci est. Prima pediculo est valde gracili, duas uncias aut amplius longo, capitulo orbiculato fescunciam lato, aliquantulum in infernam partem inflexo, coloris ex flavo, rufo, fuliginoso commixti superne, ex pallido fuscis inferne.

CAP. XVI.

* *Fungus Abietinus oris reflexis, substantiâ rubrâ* C. B. *Fungorum noxiarum* 21. genus Clus. *Fungi hirsuti internâ parte perniciosi* J. B.

SUB extremum Septembrem provenit subtræ Abietibus. Recons natus unciâ non multò major est, oris valde in infernam partem inflexis; crassiusculo corpore & veluti crassis quibusdam venis subrubentibus, in orbem superne ductis notato in albicantem planicie. Adultus vicem effulcenti amplitudinem acquirit, oris est magis inæqualibus: inferne dilute rubet cum stris rufis; pediculo digitalis ferè crassitiei, duas uncias longo, qui contractus rubrâ substantiâ consistere deprehenditur.

CAP. XVII.

* *Fungi dumetorum ex uno pede procedentes* C. B. *Fungorum noxiarum* 22. genus Clus.

QUATUOR huius species recenset & describit Clusius. Primæ sex aut septem nascuntur ex uno pede fungi, longis & gracilibus pediculis, orbiculato ferè corpore, (fornicato tamen seu camerato inferne) vel fescunciali, vel unciali, colore flavo, uti sunt & ipsi pediculi, qui maculis tamen nigris distincti. Secunde etiam octo aut novem ex uno exortu nascuntur, brevioræ & perinde gracili pediculo; corpore in orbem veluti expanso, unciam aut fescunciam lato, superne preffo & tanquam umbilicato, coloris flavi rufi fuscis, inferne flavi, stris fuliginosis. Tertiæ viginti aut plures nascuntur ex eodem pede, gracilibus pediculis, orbiculati, latitudine inæquali, pro ætatis ratione; nam & inveniuntur ungue non minores, unciales, & fescunciales; omnes rufo colore tincti superne, inferne fuscis stris exarati.

Quartæ

Quartæ triginta aut plures ex eodem pede proveniunt, pediculo pro singulorum ætate brevius aut longo, orbiculati, magnitudine tertie speciei fungus pares; colore variant, nam vel flavi sunt, multo tamen rufo perfusi, aut omnino rufi sed nonnihil tumefcentes & fuscis, inferne stris nigricantibus notati.

Ad Spinarum quæ vetustate corrumpi incipiunt atque inter dumeta nascuntur, & in ipsis truncis humi jacentibus nascuntur circa Calendas Octobris.

CAP. XVIII.

* *Fungus funetarius in plano orbicularis, candidus* C. B. *Fungi sterquilini albi perniciosi* J. B. *Fung. nos. 2. genus Clus.*

Clus.
Vulgaris admodum (inquit Clusius) est hic fungus, ideoque nemini non notus, formæ orbicularis in plano, velut circino ductæ, exili & tenui fulvis pediculo, tenui non crasso corpore, candidus omnino, & veluti farinâ conspersus, cum inferne tum superne; pars tamen averfa fuscis stris distincta est.

CAP. XIX.

* *Fungus orbicularis, ex atro rufescens* C. B. *Fungi quodammodo orbiculati, atro-rufescentes, perniciosi* J. B. *Fung. nos. 9. genus Clus.*

Clus.
Circa Solstitium æstivum invenitur in sylvis nascens. Crasso & protuberante constat corpore, (sæpè quodammodo & orbicularis figuræ, duas uncias lato in minoribus, in adultioribus tres aut etiam quatuor; superne ex atro rufescens, inferne exalbidus, stris rufescentibus.

CAP. XX.

* *Fungus orbicularis in palustribus* C. B. *Fung. nos. 23. genus Clus.* *Fungi rubri perelegantis coloris & rufi* J. B.

Clus.
Horum primus Uncialis magnitudinis habet orbem, superne rotundum, & rubri perelegantis coloris; inferne albicantem, fuscis tamen stris exaratum, unciali pediculo, non tamen valde gracili fultum.

Secundus orbiculatæ etiam est formæ, paulò tamen amplior superiore, longiorque pediculo subnixus, prolem fungi ab exortu plerumque profertente: superne rufi & ad latericium tendentis coloris; inferne dilutior & frequentibus stris distinctus.

Tertius in nodum velut collecto est corpore, inferne fornicato atque camerato, suis oris pediculum uncialis crassitudinis, duarum autem unciarum longitudinis stringens & amplectens, coloris ex albo rufo & fusco variè commixti.

Quartus duas uncias latus est, sed inæquali orbe, superna parte candicans ex cineraceo, inferne similiter, sed stris fuscis. Pediculus brevis & crassius.

CAP. XXI.

A. *Fungus minor ex albidis subluteis, pileolo hemisphærico.*

AD trium aut quatuor digitorum altitudinem interdum assurgit, sæpius humilior, pediculo cultum crasso; pileolo hemisphærico, diametrum unciali, ex albidis subluteo, lubrico & mucilagine quadam obliato, subtus lamellis crebris subdividis, veluti tot radiis à pediculo ad circumferentiam extensis, adeo ut inferne ferè planus sit hic fungus & minime concavus. Lamellæ autem admodum lævæ sunt, seu major profundæ, ut exterior cutis seu caro sit valde tenuis. Per totum Autumnum in pascuis frequens occurr, plerumque è fimo vaccino aut equino.

Figura Fungi parvi albi cum luteola parte in summitate capitali, visco nitente respiciente.

* J. B. huic exactè respondet.

Tab. 3. lit. 40. c. 69.

K

CAP.

CAP. XXII.

A. *Fungus parvus galericulatus striis lividis aut nigris. An Fung. nov. tertium genus Clus?*

Superiorem petioli longitudine & crassitie, necnon pilcoli magnitudine refert. Ab eo differt utriusque colore sublivido, superficie sicca nec mucro oblita: pilcolo magis nonnihil turbato, intus magis concavo; lamellis denique obscurioribus & per vetustatem nigricantibus. Septembri mense & per totum Autumnum in eisdem cum precedente locis, nec minus frequens invenitur.

Icon pag. 848. tom. 3. Hist. Plant. 7. B. hunc fungum optime representat.

Lobelius & J. Bauhinus non satis distincti scribunt de his Fungis.

Observavimus in pascuis Fungum huius generis paulo minorum pulverei coloris seu ex albo fordide flavescentis, striis subus obscure fulvis, quem ab hic descripto specie differre suspicamur.

CAP. XXIII.

A. *Fungus pusillus pilcolo tenui utrinque striato; seu plicatilis plicaturis utrinque demonstrativus.*

Dubius proximè antecedentibus minor est multò, pediculo tenuiore & teneriore, fragili admodum secus quàm precedentium, lubrico & velut mucro oblito: pilcolo turbato, diametro semunciali, tenui admodum & utrinque striato & sulcato, ac si membrana in plicas composita constaret, coloris ex albo cinerei. Summus pilcolus ubi pediculus inferitur non raro planus est, & macula rubente insignis.

In pascuis Autumno reperitur.

Huius affinis est non tamen idem.

CAP. XXIV.

* *Fungus albus pilcolo inverso J. B. tom. 3. p. 847. lib. 40. cap. 73.*

Parvus admodum est, vix ad unciam se attollens ac etiam multò minor: instar calycis crescit, plicaturis & foliis se externè demonstrantibus, non sub pilcolo [tantum] ut in reliquis. Pilcolus etiam inversus facit veluti scutellam.

Sunt etiam majores, altitudine trium digitorum, & latitudine duos excedentes.

In prato loco chivolo mense Septembri observavit J. B.

CAP. XXV.

A. *Fungus parvus, pediculo tenui, longo, firmo, lento; pilcolo in medio sagittato, striis externis apparentibus.*

Pediculo quadrantali aut altiore assurgit, tenui at firmo, non fragili: pilcolus è fusco albicat, in medio turbatus, striis externis apparentibus, intus concavus, lamellis crebris at bentibus stipatus.

In pascuis mense Septembri.

CAP. XXVI.

A. *Fungus minor tenuissimus, farinè respersus, pilcolo superne cinereo, lamellis tenuissimis nigris.*

Pediculo assurgit tres quatuorve interdum uncias longo, tenello, albo, farinè albi resperso, intus concavo, qui levi compressi in longum finditur, pilcolum sustinens unciali aut sescunciali diametro, superne tenui membrana cinerea farinè respersa constans, inferne lamellis tenuibus creberrimis, nigris propè contrum, nam circum oras interdum cinereæ sunt, infundibili figuræ, concavum. Ora pervetustatem non raro laceræ sursum reflectuntur.

In pascuis mense Septembri aut etiam Octobri observavimus.

C A P.

CAP. XXVII.

Fungus minimus, pediculo longo tenuissimo iutescens.

Inter gramina in pascuis oritur solitarius.

CAP. XXVIII.

A. *Fungi pratenses parvi, externè viscidis, albi, lutei vel rubentes. An F. orbicularis in pascuis C. B?*

Capitelli diameter uncialis circiter; interdum major; figure in plano orbiculatæ, raris subus lamellis reliquo corpori concoloribus: Pediculus gracilis craticum culmum magnitudine vix æquat, binas circiter uncias altus. Tum pediculus tum capitulum mucro quodam viscido oblita sunt. Striæ in hoc genere ad pediculum inferiores multò sunt quàm ad oras capitelli, ut infundibili aut con inversi specie à pediculo aliquoties affurgere videntur: hoc tamen non est perpetuum, nec in junioribus fungis sed in adultis & declinantibus.

Augusto & Septembri mensibus in pascuis frequentes oriuntur.

CAP. XXIX.

* *Fungi luteoli dicti, colorem mutantes, maligni J. B.*

Hujus capitelli figura vulgari similis est; substantia ejusmodi quæ mox vigorem perdat & in mucum abeat. Inferne partes filamentosæ quædam, in ore formam oblique intricatæ, facile à suo capitulo separantur. Color aliquoties flavescentis, mox tamen in virescentem & inde in azureum abit.

CAP. XXX.

Fungi albi lucentes, ex uno principio plures, ex radicibus arborum J. B.

In cariosis arborum truncis occurrunt Fungi ex uno principio plures; longis pediculis insidentibus, emaculati undique candoris, etiam per membranas, animalculorum morsuunculis & arrosionibus obnoxias, majusculi, tenues, lentore viscido superius obducto nitidi. Inveniuntur huius similes lividi aliorumque colorum.

CAP. XXXI.

* *Fungi multi ex uno pede, clypeiformes lutei & rubri J. B. Fungus clypeiformis major C. B.*

Horum forma plana quidem est, sed rugosa & per oras reflexa, flavi coloris, pediculis fuscis. Inveniuntur etiam alii ejusdem formæ planæ & orbiculatæ, sed qui non sunt reflexi, & eorum etiam aliqui per oras crenati.

Innascuntur plerumque putridis lignis, aut asseribus veteristarum adium rusticarum & stabulorum. Inveniuntur adhuc alii his non valde dissimiles in arborum aggeribus sub sepiibus, rubri coloris, quorum nonnulli nullo peculiari odore sunt præditi, alii verò molchi odorem quodammodo referunt.

CAP. XXXII.

A. *Fungi plures ex uno pede, è Primorum radicibus enati.*

Plurimi simul consortim nascuntur: pediculis binas circiter uncias longis, mediocriter crassis, coloris lutei sulphureæ. Capitelli rotundi diameter uncialis aut sescuncialis; superne rufescent, lamellis subus tenuissimis & creberrimis, initio flavis, postea in cinereum mutantibus.

K 2

C A P.

CAP. XXXIII.

* *Fungus latus sanguinei coloris* C. B. *Linguae in caudicibus Castanearum* Cæf.

L^{Cæf.}inguae appellantur in caudicibus præcipue Castanearum, figurâ crassâ, sanguinei coloris extra, tum intra. Optimi atque innocentissimi existimantur.

CAP. XXXIV.

A. *Fungus sordidè fulvus in acutum conum sessigatus.*

Membranulæ subtus creberrimæ, colore cinereo. Cortex exterior tenuis est & membranulosus, nec quæquam carnis aut pulpæ corticem & lamellas interjacet. Hujus icon habetur apud Parkinsonum pag. 1321.

CAP. XXXV.

A. *Fungi minimi plurimi simul nascentes turbinati, exterius cinerei aut subfulvi, striis nigricantibus.*

Pediculo albo, fili instar tenui, longitudine digitali capitulum insidet turbinatum mete aut galieri figura, diametro vix quartam digiti partem excedente, colore exterius sordidè fulvescente striis subtus in adulo fungo fulvis aut nigris: inter lamellas & cutem externam nihil omnino carnis intercedit; cuticula autem ipsa lineolis seu sulcis ab apice ad circumferentiam ductis minime tamen profundis striatus est.

Augusto mense Anni 1685. observavimus, propè palos ligneos in terram depactos, denso agmine exortos, qui vix quadratum durabant antequam marcescerent: postea hujus generis decuplo etiam majores confertim nascentes vidimus.

SECTIO SECUNDA.

De Fungis terrestribus lamellis carentibus.

Florum alii pileati sunt; alii pileolis carent, suntque vel cauliferi ramosi & non ramosi, vel angulosi, formæ vel globosæ, vel planæ.

CAP. I.

1. *Fungus porosus magnus crassus* J. B. *An fungi esculenti* 16. *Clusii tertia species?* *Fungus Augusti mensis* C. B.

I^{J. B.}nstitutæ pedi crasso, longo, pilcos palmari latitudine, omnium (inquit *J. B.* *Banbini*) quos vidi densissimus, turbinatus, ex fusco albicans, infernè candidus, nullo subtus membranarum plexu textilis, sed infinitis poris tenuissimis pervius, substantiâ interiore albâ.

Observavi in palcis mense Septembri.

Fungus esc. 16. Clus. tertia species colore supernè ex fusco rufescente à descripto differt.

A. 2. *Fungus porosus magnus nostræ.* *An Fungi esculenti* 16. *genus* 3. Clus?

Pediculus huic palmaris, crassus, secundum longitudinem ligni modo fissilis. Capitulum grande, diametro sesquipalmari aut majore, colore supernè rubiginolo aut fulvo sordidiore, infernè

cinereo

citrino seu ex luteo virente. Duplici constat substantiâ. Superior albicat: inferior, quæ in aliis Fungis in lamellas seu membranulas à pediculo ad circumferentiam extensas dividitur, in hoc infinitis foraminulis pertusus est favi in modum, sed multis numeris minoribus, è flavo (ut dixi) virens. In palcis frequens occurrit.

Augusto mense exit. Ab omnibus aliis Fungis faciliè distinguitur substantiâ inferiore foraminulenta seu poris creberrimis pertusa, ejusque colore ex luteo virente, & interdum planè luteo.

CAP. II.

* *Fungi esculenti* 16. *Clusii prima & secunda species.* *Fungus Augusti mensis* C. B.

P^{Clus.}rior pediculo est trientali, superna parte minimi digiti crassitie, infernâ unciali aut ampliore, coloris variè mixti ex cæruleo viridi & fusco. Capitulo orbiculari in plano figuræ, tumescente & quasi pulvinato, ejus diameter trium unciarum aut paulo major, color ex candicante subfuscus, infernè albus.

Secunda pediculo est brevior, sed longè crassior, ut qui supernè digitali sit crassitudine, infernè 2½ unciarum: capite orbiculato sed inæquali & quasi sinuato, ejus diameter pediculi infimam partem amplitudine non valdè superet, colorisque est ex flavo rufescentis: verâ pars nonnihil camerata est, colorisque est ex flavo pariter rufescentis.

Habet verò (inquit Clusius) hoc Fungi genus aliquot notas ob quas Pauli *Aquavivæ* esse liceat conjicere. Etenim colore fuliginoso sunt ejus species, orbe etiam quarundam tam amplo ut saepe caput humanum æquent, pediculo omnium crasso, infra colore nigro virecente.

Ceterum hic Fungus apud Ungaros in hunc modum apparari solet. Repurgatus conciditur; frustra paululum in cibano exsicantur, deinde in aqua elixantur: us deinde exemptis panis vulgaris, quo viz. familia uti solet, taleæ super craticulam totas in prædicto jusculo coquantur, id denum jusculum cribro farinario succurrunt: postremò huic condimento (quod nec tenuè nimium, nec crassum nimis esse debet) elixa fungi frustra imponuntur, additoque aceto, piperis, zingiberis, atque Caryophyllorum aromaticorum poline eduntur.

CAP. III.

A. *Fungus parvè candidus, prona parte erinaceus* J. B.

R^{J. B.}aro naturæ miraculo (inquit *J. B.*) parte prona pro membranulis innumeris veluti aculeis muricatus erinaceum in memoriam revocat, unde ex argumento nomen imposuimus: manifestus est Fungus, etiam palmo major, albus, minus tamen quam piperatus & ferè effuscus.

In sylvis propè Monbelgardum *J. Banbini* observatus est; nobis in sylvis Warvicensibus ad *Madleton* vicum.

CAP. IV.

Fungus orbicularis secundum vias & in Quercetis Autumno nascens C. B. *Fung. nov. 19. genus* Clusii

Hujus sex species proponit Clusius. Priorem quoniam subtus striata seu lamellata est superius sub genere Fungorum striatorum posuimus. Reliquæ huic pertinent. Quarta & quinta species *C. Banbini* sub propriis & distinctis titulis exhibet: nimirum quintæ speciei titulum imponit Fungi tuberis figurâ, sextæ Fungi Cyclamini radicem colore & formâ referentis.

Secunda amplior est, crassiore pediculo, orbiculata, supernè paululum intumescens, colore vel rufo raris quibusdam maculis consperso, vel fusco omnino & fuliginoso: infernè pallido, frequentibus fissiculis maculis notato, vel ex fusco pallido omnino, nec ullis striis distincto.

Tertia crasso est pediculo, unciali; pileolo in mætam alligante, dum recens natæ est, unciali, ex cinerato fusco; adulta duarum unciarum, magis exalbido, & nris quibusdam diffusis, lacero & hiant.

Quarta duplex videtur, vel infra duarum unciarum magnitudinem, crasso corpore, graciliorque pediculo, supernè ex atro rufescens, infernè flava frequentissimis parvis maculis impleta: vel trientali magnitudine, crasso & promicante corpore, fusco supernè & scissuris quibusdam albis lacero; infernè ex flavo pallidente, striatimque experte.

Quinta latè informis est tuberis (dum junior) figurâ, supernè valdè fusca, infernè rubra satura & nigricans, circa oras flava, binas uncias lata: Adulta quatuor vel unciarum, orbiculata, per intervalla protuberans supernè, & fusca, elucente quibusdam in locis dilutiorè rufescente colore, infernè ex rubro atra aut obscura, striis carens, pediculo valdè crasso, inæquali & fusco: ipsam autem fungi corpus contractum cærulei, virelcente intercepti, est coloris.

K 3

Sexta

Sexta magnum Cyclamini tuber valde refert, tum amplitudine, tum colore, & inaequali rotunditate: infernâ autem parte ochra colore est, venis quibuldam rufescentibus aut subfulcis distincto; nullis tamen striis.

Septima omnium amplissima est, v. g. fœsqpalmaris, inaequali tamen ambitu, supernè purpurascens coloris, cui permixti sunt rufus & fuliginosus: ipsam internè corpus subcœrulei est coloris, ut etiam pars supina cui pediculus inhaeret; reliqua pars inferior flava est, binis aut ternis maculis rubis infecta. Junior & primum emergens minor est.

CAP. V.

Fungi prunorum commixti coloris, perniciosi J. B. F. ex eodem pede, sed non conspicuo, numerosi C. B. Fung. nov. genus 2. Clus.

Clus.
Sub Pruni arboribus novo Vere nascuntur conserim ex eodem pede numerosi, nullo tamen pediculo conspicuo, varia magnitudine & forma; nonnulli duas aut tres uncias lati atque etiam ampliores, alii vix unciam lati; vel orbiculatæ figuræ, vel angulosæ; omnes ex albo, pallido & fusco coloris connixti.

CAP. VI.

"Fungus crassus in metam surrectus C. B. Fungi in metam formam surrecti perniciosi J. B. Fung. n. 20. genus Clus.

Quatuor hujus species describit *Clusus*.
Prima crasso est corpore, in metam formam surrecto, supernè cineraceo, infernè ex flavo pallente, pediculo fœscunciam longo, unciam crasso.

Secunda longiore est pediculo, non minus tamen crasso parte terræ proximâ, summi tamen graciliore: capite crasso, duas uncias lato, ex pallido fusco vel fuliginoso proflus, infernè ochra colore.

Tertia crasso etiam est pediculo parte terræ proximâ; capite in juniore fœscunciali, rufo, in adultiori duarum unciarum aut amplioris latitudinis, circumatæ utroque ferè rotunditatis & nonnihil extumescens. Infernè ochra est colore fuligine perfuso.

Quarta species, cum infernè strias habeat, non est hujus loci.

CAP. VII.

A. Fungus sarragenosus Park. Lob. rugosus vel cavernosus sive Merulius J. B. esculentus 1. sive porus C. B. Fung. etc. 1. genus Clus. Honey-comb Mushrome. Moursillet.

J. B.
LAutioribus mensis expetius, reponitur etiam exsiccatas, ut alienis mensibus gulæ serviat, formâ turbinatâ, totus circumquaque fœrbiculis pervius, ut favos apum imitetur, ex albo nonnihil rubescens, fulvus aut niger; interiori exterium parte totus cavus, albus & velut fœvinaceo quodam levore aspersus: pediculus vero, qui fungi corpus sustinet, infima parte crispus, totus albus, cavus quoque.

Clusus quatuor hujus species observavit, quæ magnitudine & figurâ differunt. Prima pollicis extremum articulum raro superat; cute valde rugosâ & favi æmulâ, albicante quasi fuligine infectâ.

Secunda radicem Aristolochiæ rotundæ exsiccatam refert, coloris ex rufo fusci, priori magnitudine par.

Tertia duplo amplior, plerumque orbicularis, colore & rugarum cellulis primæ æmulâ.

Quarta in longitudinem mete instar excrefcit. Plenas descriptiones si desideras, Clusum ades.

In Germania, Gallia, Anglia reperitur in pratis & pascuis, inque dumeris verno tempore. Montezolus in Pugillo suo plantarum rariorum Fungi hujus, pyramidalis & in metam fœstigiati quatuor differentes exhibet: item porosum communem intestinarum gyros referentem.

Fungus Autumnalis bifidus velut apex Flammis Plinii *Menzel*. ex horum genere est, frequens Autumni tempore in sylvis Pinastris *Marchia Brandenburg*. Quidam ungulam bifidam; quidam tiam seu Episcopalem mitram referunt.

CAP.

CAP. VIII.

A. Fungus phalloides J. B. Phallus Hollandicus Park. F. virilis penis effigie Ger. F. fatidus penis imaginem referens C. B.

Longissimis filis seu funiculis albis variè implexis sub terra reptantibus cœu radicibus, hic illic accrescunt volvæ dictæ, phallos claudentes, bulbi cujusdam aut pilæ palmariæ speciei & magnitudine, aut paulo interdum majores, albæ, ponderosæ, tunica latius crassâ exteriori tectâ; cui proximè subest gelatina quadam viscosa & pellucida, gelatinæ autem secunda tunica parâ cum extrema crassici, superficie interna candoris nivei; quæ sinu suo amplectitur substantiam quandam coloris obscurè & sordide virentis consistentiâ ferè massæ farinacæ. Huic subjacet tertia tunica, cellulis quibuldam exteriori reticulatâ, favi ad instar, aut ventriculi bovini reticuli dicti: erumpente phallo tunica hæc protruditur, sitque capitellum seu glans penis, substantiâ mucosâ proximè dicti ei incumbente, ejusque cellulas replente, quæ putrescens colligatur, & viscosum fœtidissimum halitum expirat; Hanc nupser avidissime appetunt & exugunt. Capitellum volvæ occupat substantia candida, levis admodum & spongiosa, utriusque extremitate acuminata, quæ corpus veretris efficit.

Disruptâ volvâ phallus exilit, & in justam magnitudinem excrefcit brevi temporis spatio, unius nempe aut alterius diei; idque etiam volvâ è terra revulsâ, & in conclave aliquod repositâ adhuc integrâ, prorsum eodem effundit: genitalis humani ferè figurâ. Materiâ scapus fungosâ constat, rarâ, plumâ leviori, foramine pervio rimosus, eoque levi ac velut dedolator, tores, ad duorum palmorum longitudinem accedens. Huic insitit, non uti Fungo petasus, sed galea aut capitellum, in figuram mete propemodum fœstigiatum, eximile, cætera glandis virilis speciei, nisi quod cancellatâ sit cute.

Invenimus Middletoni, in *D. Franc. Willigbœi* viridario, è Fraxinorum quarundum dejectionum radicibus in terra putrescentibus enatum, ut conjectabamur.

Fungus Clusio pro quinta specie 23. generis Fungorum noxiarum descriptus, ad hunc non tantum accedere videtur sed prorsus eundem esse, idcirco Chabraeus *C. Banianum* hoc nomine immittit reprehendit quod illum hujus synonymum fecerit.

CAP. IX.

** Fungus Coralloides cancellatus Clus. J. B. rotundus cancellatus C. B. Fungus lupi crepitus vulgi effigies Col. Fungo phalloidi congener.*

Clus.
Nascitur hic gallinacæ ovi formâ dum è terra primum erumpit, colore prorsus niveo, radicemque habet tenuem, candidam, in multas fibras valde tenues divisam. Ovum autem illud sive volva dum maturefcit sensim disrumpitur & dehiscit, & inde exilit tangam marsupium aliquod, distinctione cancellatam reticulatâ constans, & in obliquis veluti ramos invicem se secantes, atque summa parte in unum coeuntes formatum, rubri coloris; ut totidem Coralli rami sibi invicem implexi videantur. Odorem fœtidissimum exhalat, & crasso cineraceoque quodam liquore, rubentes illos ramos supina parte obidente ortum; quem simul atque è volva sua exclusus est fungus, vari generis parva insecta mirifice appetunt, & tandem etiam absumunt.

Hos Fungos in sylvis Belgicentensi agro interdum, frequentiores autem inter harundines secundum fluvium magna ex parte agrum illum rigantem constans se reperisse scribebat qui eos ad Clusium misit *N. de Callis Peirets* toparcha.

Hunc *C. Banianum* à fungis pulverulentis non oportere distingui scribit in Pin. Verum nos diversum sentimus, & ad Fungos phallos potius referendum censuimus; siquidem è volva pariter erumpit, estque liquore quodam fœtidissimo oblitus, quem muscæ avidissime appetunt & exugunt: quamvis *C. Banianum* Lynceum perspicacissimum F. Columnam in hoc fecitum scimus.

CAP. X.

A. Fungus ramosus flavus & albidus J. B. ramosus, & Imperati C. B. Fung. etc. 19. genus Clus. An F. digitatus major atque etiam minor C. B?

J. B.
Substantia est cum cæteris Fungis parili, sed figurâ longè aliâ. Nam ex uno geminove crasso truncus in alios minores, hi in alios adhuc minores ad minimos usque creberrimis & anfractuosis segmentis Coralli fructus in modum, sed longè densiore stipati, finditur. Est & varietas quadam. Nam alii in tenuissimas ad extremum vinarum instar hepatis divisuras abeunt: alii in Coralli aut paleæ crassitudine subsistunt. Colore sunt albis flavo, aliis albidis.

Clusus in tres species colore inter se differentes, nonnihil etiam formâ, hunc dividi posse arbitrat: quem si placet consule.

Septem.

Locus idem qui Fungi minimi anonymi Clusii, nimirum tabule lignee arcuolarum hororum. Radix parva. E tumore parvo rotundo erumpunt primulum. D. Merret in Pinace rariorum. Angliæ, hoc genus *Fungus campaniformis niger multa semina plana in se continens* dicitur.

CAP. XVIII.

A. *Fungi Pexæ Plinii. Col. Fungus acetabularum modo cavus, radice carens C.B.*

Quia sine radice aut pediculo nascuntur, à terra minime se attollentes *μῆλοι* Græcis dicti sunt, autore Plinio. Solidior his caro, & callosior est, qui non à ligni putredine, vel alterius rei, sed à terre pituita oriuntur. Horum ortus est, quando imbris prægnans humus est, locis non putridis & uliginosis, sed in solidiore terrâ cui ita hærent, ut non nisi cum ipsa in imo hærente evellantur, aut disrumpantur. Pyxidum aut acetabulorum modo cavi sunt, profundo & lato fundo, ut quatuor uncias aquæ majores capiant; alii rotundo ore, alii inæquali circumferentiâ, angulosâ, trigonâ, aut pluribus sinibus, vel lucernarum modo rostrati, oblongi. Carne constant crassâ, solidâ, humanæ auriculæ modo, albi exteriori, interiori verò purpuralcentes, atque ita densâ & solidâ, ut aquam pluvialem multis diebus continere observaverimus; nec marcescent duorum mensium intervallo. Fibrulas aliquot pro radice vix conspicuas diligenter excusâ terrâ habere conperimus.

Hanc observavit D. Lister è terræ rimis emergentem circa *Burwell* in provincia *Lincoln* ensi.

A. *Fungi Pexæ altera species Col. Fungus Hepaticæ saxatilis formâ C.B.*

Est (inquit Col.) & altera species congener, iisdem locis, carne solida, Hepaticæ aut Bryof. milis quasi, foliola, crispa & convoluta, humo adhærens eodem modo, nec putrefcit sed durat.

Huc similem si non eundem observavimus è terra enatam in vivario ferarum D. Fr. *Willughby*, in *Middleton* pago agri *Warwicenses*. Similis erat membrana crassâ aut corio crudo, fragilitatem, superiâ facie rubro aut saturâ Mali Aurantii colore. Ex uno puncto enati in latum se diffundebant hujus generis fungi, infundibulorum aut calicem ferè in modum circumvoluti, oris tamen non commissis seu continuis, adeo ut aquam continere non possent; ut de prima specie refert *Col. lumina*.

SECTIO TERTIA.

Fungi Arborei.

CAP. I.

A. *Fungus membranaceus auriculam referens sive Sambucinus C.B. F. Auriculæ Judæ, color ex cinereo nigricans, perniciosis, in Sambuci caudice nascens J.B. F. Sambucinus seu Auriculæ Judæ Ger. Park. Jewscar.*

Brevissimo vel potius nullo pediculo nititur, sed caudici arboris inheret, aut singulari, aut geminis, membranacea cute constans, implicatâ & sinuosa, coloris ex cinereo nigricantis. Vulgus *Auriculam Judæ* nominat, cartilagineâ enim & membranaceâ est substantiâ, quemadmodum auris.

Fungus hic exsiccat etiam per annum servari potest. In lacte decoctus aut aceto maceratus, in Angina aliisque oris aut gutturis tumoribus aut inflammationibus exhiberi solet ad gargariandum aut guttur eluendum. Omnis generis inflammationes & tumores ex aqua rosacea aut vino inpositum sedare & reprimere tradidere quidam. *Trag.*

Oculorum affectibus medetur in aqua appropriata maceratus & inpositus. *Schrod.*

C A P.

CAP. II.

A. *Fungus Imbricatus J.B.*

Memorabilis est magnitudinis & formæ: planus & compressus, dimidietate sesquipedali, ex foliis totis, aliis incumbenibus, aliis subeuntibus confarcinatus. Innybo crispo haud inepè comparaveris: singulares foliolæ portiones cristatis crispisque oris, in quas radii ab insertione producuntur, pectunculos imitant. Color parte supina veluti cinereus, proni albus; inversi porosis apparet, Strellæque marinam arborecentem egregie exprimit. Odor haud ingratus: substantia lignosior quàm ut in cibos venire possit, mense Septembri repertus; mense autem Augusto non ita durus observatur, quem quidam edulem dicunt.

Nascitur in sylvis. Nos ad radices *Quercuum* invenimus in Parco dicto *Middletoniano* agri *Warwicenses*.

CAP. III.

* 1. *Fungi Laricum maximi lutei esculenti J.B. Fungus Laricinus aurei coloris C.B.*

Hic, autore *Mathioli*, Laricibus innascuntur in Ananienfibus montibus, triginti librarum pondere, aureo colore, per ambitum diffusi, in cibis gratissimi, nullo amarore præditi, licet *Agaricus* ab eadem arbore productus sit amarissimus.

2. *Agaricus J.B. Agaricus sive Fungus Larici C.B. Agaricus ex Larice Park. Agarich.*

J.B. Concreta fungosa Larici adnascitur, nunc majoribus, nunc minoribus massis conglobatum, [Parkinsono à manib. ad capitis humani magnitudinem] leve, candoris nivei, in farinam digitorum attitu friabile, sapore primum dulci, mox subamaro, tandem acri cum aliqua adstrictione. Reprobum & candore cedit magisque nigricat, & minimis facile friatur, pondere etiam vincit, utrumque verò obestit callosus cortex & nigricans. Note optimi *Agarici* hoc disticho continentur,

*Res frangi præsto pretiosus Agaricus esto,
Candidus & splens, bonus in libra leve pondus.*

Hinc improbatum qui stirpi proximus est, quia trahit aliquid de nigredine corticis, quin ferè lignosior est, idèque minus friabilis. *Agaricus Dioscoridi & Plinio duplex habetur, Mas & femina. Mas rotundus est & undique sibi similis, Plinio crispior amariorque; Femina rectas intus habet pectinum modo venas & quasi divisuras, Plinio Femina solutior est, initio dulcis, mox in amaritudinem transit. Hæc præfertur, illa reprobatur. Officina nostræ hoc modo non distinguunt, quod sciam.*

Agaricum in Agariâ Sarmatiæ regione nascitur, autore Dioscoride, unde & nomen ei inditum. Eymon. Loc.

At non in Agariâ tantum, quanvis ibi ferè præstantissimum, oritur, sed & in Delphinatâ Gallicæ & in montibus Tridentinis, necnon Rhetorum, Vindelicorum & Noricorum tractu. Ad nos olim ex Hungaria, (ubi copiosè Larices crescunt) delatus fuit: hodie tamen optimus habetur qui in sylvis Tridentinis & Noricis oritur: candidissimus enim, levis & mollis plerumque est: improbatum autem niger, & qui multis nervis in medio dum frangitur constare conspicitur, ut & compactus, gravis, &c. D. *Palmer* communicavit ex dictis D. *Hermani*.

Bravolus aliique se *Agaricum Quercu* adnascens vidisse scribunt; alii *Ilici*, *Abieti*, *Piceæ*. *Mathiolus* se nunquam vidisse *Agaricum* alii arbori præter *Laricum* innascens refert, neque in montibus Tridentinis & Ananienfibus, neque in Carniola aut Dalmatâ alibi in Germania & Italia, ubi copiosissime *Quercus*, *Ilicis*, *Abietis*, *Piceæ* crescunt.

Quæ & mirari audent quæquam affirmare *Agaricum* nasci in aliis arboribus quàm in Larice. Verum negativam propositionem perdifficile est probare; neque vel *Mathiolus* vel *Bellonius* certi esse poterunt *Agaricum* aliis præter *Laricum* arboribus non innasci, quia ipsi innascens non viderant, nisi (quod impossibile est) omnes per totam terrarum orbem nascentes *Quercus*, *Ilicis*, *Abietis*, *Piceas*, aliæque arbores, quibus adnasci dicitur lustrarent: & vel uni testide digno asserenti se innascens vidisse potius credendum est, quàm vel nullo cupiscuntque autoritatis suæ id negantibus. Utrumque tamen ego in *Mathioli* & *Bellonii* sententiam inclino; & Fungos illos, quos prædicti autores *Quercu* aliæque arboribus innascentes viderant, *Agarico* affines & similes potius quàm veros *Agaricos* fuisse opinor.

Agaricum purgat pituitam, præcipue crassam & lentam [rennem, aquosam, ferream & viscosam totius corporis, Schrod.] & bilem utramque. Datur *Hepaticis* & anhelosis, & iëtericis, & nephriticis & dysentericis, & in urine difficultate, & in uteri strangulatione, & in vitio colore, drachmæ pondere. Facit quoque ad dolorem isthiadicum & comitalem morbum. Ducit & menses, unde & prægnantibus usus ejus interdicitur, aliæque multa præstat quæ vide apud Botanicos & Præcticos.

Datur

Datur in substantia à 5j ad ij, in infusione à ij ad v.
 Duo vitia corrigenda sunt in Agarico, 1. *Tarditas* ipsius. 2. *Levitas*, ob quam ad fundum ventriculi agere descendens nauscam & vomitum facit. Optima ratio corrigendi est, si trochiscetur Agaricus cum f. q. vini albi vel Malvatici in quo zingiber fuerit infusum. *Le Brun.* Quia ventriculo nauseabundus est corrigitur stomachicis Zingib. Caryophyll. Spica Celtica, &c. Quia tamen operari solet additur stimulus ex Sale gemmae, Crystallis Tartari & similibus. *Sched.*
 Hos corrigendi modos impugnari, nec optatum effectum consequi ostendit Aug. Ferrerius: si quidem zingiber ad flatulentiam quidem castigandam prodesse poterit, ad oris Ventriculi adstrictum nem plane nihil. Reliqua apud ipsum vide.

CAP. IV.

* *Fungus auritus Juglandium albicans* J. B.

Imper.
O Recchivole species Fungi coriacei, figurâ foliacei, quæ ab uno pedicello in curvaturâ abit, in ambitu Rosæ dimidiatae instar diffecta. Pars inferior reliquoque fungorum morem stris foliaceis secta.
 Nascitur in arboribus, specialiter in nucibus, colore albicante.

CAP. V.

* *Fungus lignosus arboreus ad furfures* J. B. *Fungus noxius* 4. *sive ad cutim extergendam aptus* C. B.

Imper.
F Ungus quo, autore Imperato, ad abstergendos capitis furfures utimur, de lignosorum Fungorum genere est, magnus & maximi capitis medicamentum adequans. Nullo pediculo nec, sed arboribus immediate affixus haeret, divisuras, inferne manifestas habens, quæ ope furfures decutuntur.

CAP. VI.

* *Fungus villosus arboreus coloris ochrea tinctorius* J. B.

M Ediocris magnitudinis est, duobus pugnis simul junctis fere equalis, undique tunicae molliorâ obiectus, quæ in villos disjungitur breves, quorum longitudo ipsam tunicae crassitudinem aequat. Interior quoque substantia villosa est, quæ arbori adhaerens in filamenta quo ex corio emergunt, quaquaversum terminantur. Colliguntur ex arboribus pomorum, colore intus ochrea, qui exsiccati nigrescunt. Utuntur mulierculæ horum decocto ad tingenda vestimenta lugubria.

CAP. VII.

A. *Fungi arbori ad elychnia* J. B. *F. durus arborum, sive ignivivus* Park. *F. nox.* 3. *sive interdictibus nascens unguis equini figurâ* C. B. *Touch-wood.*

J. B.
E X Juglandibus [undè & aliis arboribus] colliguntur Fungi, truncis annosis adnati, substantiam callosâ lignosâque in ambitu & fibris rectis contextâ, in medullâ molliore; in qua [si recte memini] vis ulla apparent fibrarum vestigia. Color foris cinereus, intus obscurior, ad se cum inclinans: præparatione autem assequuntur molliorem illam, & vim ignium rapacem, quos depopulantes ipsorum substantiam ad extremum fovent.
 Fungos hoscæ ad id negotii parare solent hoc modo. Decoquant illos in lixivio, & siccant tundunt, rursusque nitro coquant: hoc enim pacto ad concipiendum ignem aptiores redduntur.

CAP.

CAP. VIII.

* *Fungus putridus arborum ramis inherens, plurimus simul coherentibus* C. B. *Fungi desti Spongiae, lignorum perniciosi* J. B. *Fungorum noxiarum* 24. *genus* Clus.

Clus.
T Res hujus species observantur.
 1. Reliquis major, in majusculis ramorum fragmentis nascitur, uncia aut duo unciarum magnitudine, formâ Auriculæ Judæ, colore rubro, interdum plures coherentes & in unum corpus veluti coalescentes, vix tamen se remittente colore.
 2. Longè exilior, unguis latitudine & interdum majore, singulari aliquando, interdum bini simul conjuncti, formâ veluti superne exscalpæ, coloris egregie rubentis & adeo floridi ut coccineum provocare videatur. Inheret plerumque tenuibus ramorum aut corticis illorum fragmentis; in umbrosis.
 3. In inflexis ramulis nascitur, rugoso corpore, unciali aut sesunciali magnitudine: interdum bini simul coherent, uncia minores, plerumque etiam terni, & illi quidem elegantiore aureo colore præditi, reliqui flavo.
 Octobri mensis in putridis dejectarum arborum ramis crescit.

CAP. IX.

* *Fungi Salicum colore varii perniciosi* J. B. *Fungus Salicis Lichenis formâ variegatus* C. B. *Fungorum noxiarum* 4. *genus* Clus.

Clus.
N Ovo vere post præmaturas pluvias in Salicum caudicibus confertim plerumque nasci solet, firmiter inherens Lichenis instar, in corpus tuberosum excresecens, variâ figurâ & magnitudine: nam pleraque tubera uncialium magnitudinem non superant, alia duas & tres uncias interdum ampla sunt, coloris elegantis & variè commixti: nam in eis & albedo conspicua est, & pallor, & fæve-rubens color, & satur, atque etiam flavus; adde his fulcum sive fuliginosum colorem hinc inde ipsis interpositum.

CAP. X.

A. *Fungus arborum & lignorum putrescentium coloris varii. An Fungus Ceraforum* Clus.? *F. Ceraforum imbricatum alter alteri innatis, variegatus* C. B.

E St hic, ut puto, quem Clusius aliique cum sequenti Botanici *Fungum Ceraforum* appellant, quamvis non raris aliis arboribus adnascatur quàm Cerasis. Est autem pulchre variegatus ductibus seu fasciis, diversi coloris ad marginem parallelis, aliis supra alios. Hujus generis plures ex eodem pede nati, imbricatum sive regularum instar alter supra alterum confertim nascuntur, ut rectè Clusius. Inferne foraminulis innumeris punctatus est, minime striatus, colore albicante.

Hic est ut puto Fungus holosericeus Iridiformis quasi colorum alternatione variegatus *Cat. Alid.* Supina enim ejus pars ad tactum interdum mollis est holoserici instar.

Clusius colores diversos ordine transversim cum secantes recenset, primo ex albo pallentem unciali latitudine à pede. Secundo ex rubro flavoque permixtum; deinde flavum maculis fuliginosis infectum; extimis tandem oris saturâ rubedine nitentibus, quam nonnihil sedat linea quadam veluti farinâ conspersa. Verùm colores hi non iidem in omnibus hujus generis Fungis sunt, sed in diversis arboribus nascentibus diversi.

CAP. XI.

A. *Fungus Fraxineus niger, durus, orbiculatus.*

F Raxinis marcescentibus & tabidis accrescit, variæ magnitudinis & figuræ, plerumque tamen subrotundus, nullo pediculo pugnum interdum æquat, plerumque minor est: ex variis fibrarum nigricantium velut arena seu stratis aliis supra alias, compositis, ut in floribus quibundam lapideis aut petris accrescentibus sæpius observavimus. Durus est & ligneus, cum vetustior levi est superficie, colore nigro.

I.

CAP.

CAP. XII.

A. *Fungus Quercinus niger.*

CAudicibus & ramis Quercuum dejectarum innascitur, circulari ambitu, diametro fescunciali aut diuturni unciarum, nullo pediculo propriè dicto, sed à marginibus circumquaque sensim se contrahens, donec ad punctum seu locum illum ubi ex arbore enascitur valde gracilis evadat. Interior ejus substantia dum adhuc junior est & tener, gelatinè eandem lente aut visco similis est; inferna parte color minis niger sed potius fuscus est & rugosus. Octobri mensè hunc observavi, puto tamen omni anni tempore inveniri.

CAP. XIII.

* *Fungus pannis laceris similis igneus C. B.*

Quidam (inquit Cæsalpinus) pannis laceris similes sunt aut Spongiosis, colore igneo; idè ignem sylvestrem vocant, inutile cibi. Oriuntur præcipuè ad radices Oleæ. Pulvis inspersus valet ad ulcera putrida & erodentia.

CAP. XIV.

* *Fungus coriaceus Quercinus hamatodes Breyonii in Ephemer. German. An. 4. & 5. Obser. 150.*

In medio Quercus, medullæ velut subucula circumvolutus, inventus est; tener erat, mollis, flexilis, planus, nonnihil rugosus, eâ longitudine & latitudine ut colubum ex eodem commode conficere hœuisset: colore pallido ad flavum nonnihil tendente; itemque substantiâ, tractatione & figurâ alute ex pelle caprina confecta similioi quàm ovum ovo, nisi quod crassior, materia minus compacta, intus præterea passim danulcula & rotunda tubercula, in manus magis quàm in oculos incurrentia occultante. Initio gustatû vis statim quædam attractiva apparebat. Reperitur & in aliis arboribus.

Nobilissimum præstantissimûque remedium hæmorrhagiæ narium inlubenda, si cordi particulæ ejus imponatur, dicitur.

CAP. XV.

* *Fungus Cornu Decadens facie Breyonii, ibid. Obser. 152.*

AMitelodami hic ex arboris Pyri aut Pruni truncò originem habuit. Duobus constabat ramis formâ, magnitudine, crassitie, ramulisque adhaerentibus cum cornibus Capræ me diocris comparandus. Substantia erat lignea, levis ac fungosa, color candens.

SECTIO QUARTA.

De Fungis Subterraneis, seu Tuberibus terræ.

Tuber Latinis à tumore dictum est, quomodo à facio *saber*, ab humo *tuber* & per aphresin *uber*, à globo *glaber*, & alia multa. Voss. Etymolog. Græcis *βίβρυς* dicitur *βίβρυς* id est, nutriendo, plurimum enim alimenti præbet. In Aikino & Basileensi [Theophrasti Hist.] codic. observante Jo. Bodæo, *βίβρυς* legitur, & fortasse rectius, *βίβρυς* vel *βίβρυς*, quia sunt *βίβρυς* & *βίβρυς* terre tumores.

Tubera J. B. C. B. *Tubera terræ* Ger. *Tubera terræ* edulia Park.

Nihil aliud sunt Tubera quam sine caule, sine foliis radices, magnitudine varia, pugillari internum, altâs Juglandis castaneæ aut Avellaneæ, tuberculis extantibus inæquales, externâ superficie rugosa

gosa & nigra, substantiâ albâ, consistentiâ carnis castanearum, gustu fatiso, odore nonnihil gravi, & hircino.

Imperato Tubera è genere vegetabilium sunt, sub terræ cortice latentia, figurâ inæqualiter globosâ. Substantia eorum callosa est, tenera, nutritioni apta. Crescunt locis arenosis & inter stirpes. Nostrata ut plurimum ad Melonum magnitudinem accedunt, cortice recta nigro, scabro acque rimoso; substantiâ internâ colore lacteo, sapore communiter grato. Dignoscuntur Tubera loca rariola ex rimis quæ in terræ superficie spectantur.

Modes quo Rustici in Italia (ut nobis relatum est) Tubera indagant, perdidicimus est. Procellum scilicet Autumni tempore funiculo alterutri posteriorum pedum alligato præ se agunt in pascua ubi horum provenitum solere esse nòrunt; qui ubi ad locum venit in quo tuber latet, odore mox id percipit rostroque eruit, erutum qui insequitur præcipit, & ad alia indaganda procellum abigit. Christianus Mentzelius Porci actorem ipsum sue, quamprimum rostro indicium dederit resti retracto, tubera effodere, inque usum humanum gulæque delicias colligere scribit.

Tubera quæ Bononiæ & Florentiæ vidit Mentzelius extricis fulci coloris erant, interioris quoque ejusdem, sed multo candore instar marmoris interfusi. Frixa cum oleo recenti & pipere gustu grata sunt, Venericèque stimulant.

Idem Mentzel. in Marchia Brandeb. propè *Furstenwaldiam* tubera quædam à porcis eruta observavit, quæ testiculos humanos seroto denudatos formâ, magnitudine & colore exactè reſerebant. Cum ergo testiculos humanos proxima similitudine referant, & hircinum odorem spurent, indicium est non leve ea Veneri stimulo idonea esse.

Tubera cocta & pro emplastro impoſita Anginosis aded profunt, ut quidam jam morituros hoc auxilio liberarunt. *Cardan.* de variet. rerum, cap. 284.

* *Tuberum genus, quibusdam cervi volens J. B. Tubera cervina & Lob. C. B.*

J. B.

Magnitudine est Juglandis, interdum Avellaneæ, & minore, tuberosum & inæquale, substantiâ inter duritiem & molliem media, cortice intectum ex cineraceo ad fulvum nonnihil inclinante, superficie granulata, cui callus subest atro-purpureus, eâ quam diximus consistentiâ, qui recentior subaltringit, exicatus adstrictione amissâ dulcedinem levissimam linguis ostendit. Modicissimum fungosa quædam substantia ex albedo purpurascens occupat; texturæ perquam laxæ, ut similiter Aranearum telis convolvatur, & in nihilum stylo vel mucrone ciliati tereudo abeat, relicto quâ abscedunt calli lævæ spatio inani. Siccum & jamdudum repositum nihil aliud continere compertur quàm pulvisculum, ut in Crepitu Lupi, sed fardiorum, sapore adstringente nonnihil, colore fuliginoso, nullâ relictâ in medio cavitate, cortice circumjecto satis crasso, durissimo.

Quæ de locis ubi nascuntur hæc tubera, & eorum ortu è genitura cervorum à Matthiolo & aliis refertur, quoniam fabulosa & confusa mihi videntur, lubens omitto. Consultat Læſter, si placeat, J. Bauhinum tam. 3. lib. 40. cap. 80. pag. 851. Cordus cum invenit in præruptissimis montium sylvis, quod nè damæ & rupicapre quidem pervenire possunt, nedum cervi. Sanè repertus est, subdite Jovianus, in locis ubi ab hominum memoria nullus unquam visus est cervus. Ad Trenzinum nobis Hungariæ oppidum circa Carpathi juga frequentissimus montuosus locis, sylvis opacis, ubi licet cervos reperias, non tamen tantâ copâ quæ plaustris Fungorum sufficeret. Hæc J. Bauhinus.

Cæterum fungi hi cum crepitu Lupi dicto plurimum convenire nobis videntur, v. g. cute externâ granulata, & substantiâ interioris consistentiâ.

LIBRI SECUNDI PARS TERTIA.

De Muscis sterilibus seu aspermis aliisque affinis.

Muscus à Græco *Μύσος* dicitur, quo notantur tenera & novella, uti tenera boum folia, & tenelli arborum rami. Muscus autem quamvis res notissima sit, ejusque species ab unoquoque primo statim aspectu agnoscantur, non tamen ita facile est eam definire, aut generalem aliquam descriptionem eudere, quæ omnibus Muscis & eorum conveniat.

Solent autem Musci censeri Aridiores ille & exaræ, plerumque decolores, substantiæ, quæ oriuntur vel in opacis, vel in muris, rebus, arboribus, petris, aliisque locis sterilibus, immo modico furore aut calore perustis, aut etiam siccis & squalidis, in quibus plantæ perfectæ nec provenire, nec durare possunt; aut saltem plantis perfectioribus minis commoda & propitia sunt.

Musci sunt vel steriles & *aspermæ*, vel fertiles & *conspicue*.
De sterilibus, is saltem qui steriles censetur quoniam nullum in eis semen hactenus detectum & observatum fuit, hoc in loco agemus.

C A P. I.

De Muscis terrestribus nobis observatis.

Muscos terrestres hoc capite comprehensos voco quamvis & horum plerique arboribus interdum aut adium tectis innascantur, quoniam in terra maximam partem oriuntur.

A. 1. *Muscus filicinæ* J. B. Ger. Park. *filicinæ major* C. B. *Fern-mosq.*

Ad trium unciarum altitudinem assurgit, ejusque caules, seu folia mavis dicere, filicina bene imitantur, sunt enim ramoli, ramuli utrinque e caapo seu nervo medio crebris excurrentibus, brevioribus sensim, donec nervus tandem in acumen desinat: inferiores autem ramuli, ut in filicibus ramosis, utrinque furculos emittunt; furculi denique foliolis capillaribus creberrimis vestiti sunt: ita ut totum folium (si parva magnus componere licet) filicinam proximâ similitudine referat. Color ex viridi flavicat. Umbra gaudet, idcirco in sylvis plerumque nascitur, & quidem copiosissime. Capitula seu vascula feminalia in hoc genere non observavimus. Folia quæ diximus in hac plantula veris rami sunt seu cauliculi ramofi.

2. *Muscus denticulatus major* C. B. Park. Ger. *terrestris denticulatus* Lob. *Muscus pulcher parvus repens* J. B. *The greater dented Moss.*

J. B.
Serpit Chamæcissi modo pulchellus hic Muscus, cui ad costam tenuem filii instar denticulata foliola, tenera, pulchre viridia, alterna plerumque, non adverte ut vult J. Bauhinus, abique pediculis lata basi adnascuntur. Ceterum in varios divaricatur ramulos, qui hinc inde tenues radicales emittunt. Lobelius eum recte denticellis & firmamentosis viticulis compressis arguta naturæ solertia elaboratum scribit.

Vascula feminalia in hoc non observavimus, suspicamus tamen ei non deesse.

3. *Muscus denticulatus minor* C. B. Park. Ger. *terrestris Lustitanicus* J. B. *The lesser dented Moss.*

Tenerima herbula est hic Muscus, dodrantalibus aut pedibus interdum repens viticulis, filo tenuioribus, numerosis utrinque adnatis ramulis in obliquum expansis & subinde capillaribus quibusdam quas producant fibræ terre ararentibus. Omnes autem viticula rectæ sunt frequentissimis foliolis, five squamulis pænis tenuissimis & tenerimis, pulcherrimâ serie digestis, dilanisque & quodammodo pallefcente viriditate præditi, sed veluti siccis, adstringente gustu cui tamen grata quadam dulcedo admixta sit.

Nusquam hoc Musci genus Clusio conscriptum quàm in umbrosis aggeribus olivetorum ad Colibriam Iustitanæ urbem, trans flumen *Mandegæ* Latinis Munda nuncupatum, non procul a deserto quodam facello, in colle sito. Somerseti Angliæ sterilibus montibus [*Mandip* vernaculic] ubi plumbum effoditur, nonnusquam magnâ gliscit copia, referente Lobelio. Nos Casio descriptum nondum

nondum vidimus in Angliâ sponte proventientem; verum speciem aliam longè minorem in ericetis, muscis aliis adnascentem.

* 4. *Muscus parvus stellaris* C. B. Park. *Muscus in ericetis proveniens* J. B. Lob.

J. B.
Apud Lobelium frustra delineationem aliquam hujus plantæ inquisiveris præter ejus picturam in Icon. Plant. & in Hist. Belg.

* 5. *Muscus stellaris roseus* J. B. C. B. Park.

C. B. Prod.
Ex fibellis nigris radicem constituentibus pedicelli unciales prodeunt, quibus singulis folia plura instar rosæ compacta pallide virentia, acuminata, in modum stellæ disposita insident. In faxosis Telamontii provenit.

A. 6. *Muscus corniculatus* J. B. Park. An *Muscus terrestris ceranoides* C. B.? An potius *M. ter. coralloides incanus* ejusdem?

Coru cervino multis ramis similis est, quem nos observavimus tubulosus erat, ejusque summi furculi in acutas spinulas plerumque desinebant. Lithobryon coralloides *Col.* huic perhinc est, nisi quod plerumque colore sit virenti, quodque in humentibus faxis & muscosis oritur.

A. 7. *Muscus coralloides apicibus coccineis*. An *Muscus terrestris coralloides erectus cornibus rufescentibus*. C. B. Park?

Hic (utquit C. Bauhinus) in ramulos rigidiusculos dividitur, qui licet candidus sit, illius tamen summitates cornute & rigide rufescent.

Ad Wieslam fluvium latè expansus in arenosis reperitur.
Ab hoc Musco à C. B. descripto alium adhuc apicibus coccineis diversum habemus: nec enim cornute sunt aut rigide ejus summitates, sed potius molles, apices etiam coccinei obtusi; & ramuli tubulosi sunt. Ad radices arborum dejectarum & in uliginosis sterilibus nascitur.

A. 8. *Muscus tubulosus ramosissimus Fruticuli spec.* *M. Coralloides sive Corallina montana* Ger. *cinac. corallinus montanus* Park. *Coralloides sive cornutus montanus* C. B.

Ad duarum triumve unciarum altitudinem assurgit, in plurimos tenuissimos ramulos teretes fistulosos divisos & subdivisos, eosque leves, aridos, albicantes, adeo ut corallinam quodammodo referat, quamvis non omnino lapideus sit.

In ericetis squalido & spongioso solo oritur.

A. 9. *Muscus pyxidatus* J. B. Park. Ger. *terrestris ramosus* 13. *sive pyxioides terrestris* C. B. *Cup-mosq.*

J. B.
Lichenis modo foliis terre inistratis se diffundit granulatus hic fungosæ substantiæ muscus, surgentibus hinc inde uncialibus aut semuncialibus pyxidulis, crassis, cinerei coloris, superius in acetabuli formam patulis, pede angusto nixis.

In andioribus & corio terreo faxis inistrato oritur, inquit J. B.

* 10. *Muscus pyxioides saxatilis* J. B. C. B.

C. B.
Tubulis est longè minoribus, copiosioribus, nec ita candidis qui petris faxis latissimis innascitur, eique obtegit, quemadmodum in via Telamontium versis videre est, inquit C. B.

Musci pyxidulis vulgaris pulvis in zythogalo, Cerevisia tenui, aliòve convenienti vehiculo per aliquot dies exhibitus tussim convulsivam puerorum, nonnullis catarrhus ferus seu ferinus dictam, specificâ proprietate lenire & sanare dicitur.

C A P. II.

Musci quidam terrestres C. Bauhino in Prodromo descripti.

* 1. *Muscus Abietis facie* C. B.

C. B.
Predicto [Musco filicino minori] non multum absimilis est, viticulis in ramos divisis, foliis capillaceis, utrinque (ut in Abiete) costa longiuscula adnatis, multò quam in prioribus brevioribus & viridioribus.

2. *Muscus pennatus* C. B.

C. B.

Colore est ex luteo virescente, latèque serpit multis viticulis, sed brevibus, ramosis, minutis & his pennam emulantibus vestitis, qui fibras tenues pro radicibus habent.

In petrosis & sylvis reperitur.

Huius altera species, radice rufescente, è copiosissimis fibris composita, viticulis ramosis, foliis minoribus in sylva Vilenfi locis uliginosis provenit.

3. *Muscus ramosus repens* C. B. *velut spicatus.*

C. B.

Hic ad arborum radices nigris radiculis terræ affigitur, viticulis crassis & longis serpit, & de se copiosas veluti spicas oblongas, ex tenuissimis & levissimis foliis compactas, ramulorum instar emittit.

Huius similis & alter foliorum tantum apicibus candicantibus discrepans. Uterque in monte Crenzacho reperitur.

4. *Muscus ceranoides major & minor* C. B.

C. B.

Major trium quatuorve unciarum est, foliis carens, cauliculis latinis, in ramos divisis, hinc in altos breves, & hi similes in tenuissima segmenta, trifida, quadrifida acutè scinduntur.

Minor totus incanus, unciam non excedens, ex plurimis ramulis proximè junctis compositus; quorum summitas committitur in duo minutissima & acutissima cornua abit.

Uterque in Hercynia collectus fuit.

CAP. III.

Muscus Islandicus Bartholini, Sibbald. Prodr. Hist. Nat. Scet.

DE hoc musco Tho. Bartholinus Aët. Med. An. 1671, 1672. obs. 66. ex Observatione Boerhaavi hanc habet.

Fert Islandia muscum, nulli hactenus Botanicorum, sed jam & pharmacopolis nostris cognitum: Terrestris est & firmus, colore subalbidus, ramulos, lato ungue vix latior, sed qui in longum variè proserpit, costis hinc inde spinosis horridulus.

Eo insule coloni primo vere utuntur ad expurgandos humores corporis noxios; reliquo æstati siccantur in farina comminuntur, & pulmentaria admiscunt, expirante demum vi purgatrice, & succedente alimentaria. Ex adversa. D. Taverdus Robinson.

CAP. IV.

De Muscis arboreis.

A. 1. *Muscus arboreus*: *Ufnea* Officinarum C. B. *Muscus arboreus vulgaris & Quercinus* Park. *Muscus Quercus* Ger. *Muscus arboreus villosus* J. B.

J. B.

EX arboribus adultis, inprimis verò senio confectis, nisi frequentem senserint putatoris falcem, vili dependunt incani, lignosi, tenuis contexti filis, gustu adstringente.

Varius est, unus tenuior, craffior alter, quidam brevior, alius prolixior: omnes candefcentes, pauci rufescentes, quandoque nigri.

Reperitur potissimum in Quercu, Populo, Ulmo, Betula, Pomo, Pyro, Pinu, Picea, Abiete, Cedro, Larice & aliis quamplurimis verum primæ nobilitatis, & odorati sunt Cedrus, Larix, Pinus & Abietinus, secundum locum tenet Populus: Candidus præstat, nigricans improbat, rufilans medium locum tenet: villosus Quercus. C. B. & Dodonæus.

In annosis Quercubus & Illicibus Valenæ sylva reperitur non longè Mompeli, unde Pharmacopœis deservit. Est enim pulvis ejus basis pulvis Cypri Mompeliensis dicti, & vulgò ibi dicitur *Corpi de Cypre gris*. Bot. Alp.

Apud nos in Anglia regionibus frequentius, quamvis & ibi rarissime nobis in conspectum de de die. Senel in Bavaria in Abietum venustum sylva copiosissimum odoratissimum muscum è ramis dependentem, Musci arbori villosi Dod. descriptioni egregie respondentem, qui à nobis collectus & inter chartas repositus eas colore ex flavo rubente, ac si igne torreret inciperet, tinxit; imò & post transiit novas adhuc eodem colore infecit, etiam post multos annos. Quocirca mihi abundet magis circa Mompeli quam alibi, mirè sufficeret pro base tante pulvis Cypri parari, quanta quotannis ibidem præparatur & venditur. Quia si Quercubus & Illicibus innatis infec-

inferviat pro corpore famoso illi pulveri odorato Mompeliensi, non adeo vili sit oportet ut vult C. Bauhinus, nisi fortè ob melioris penuriam eo uti coacti sint: quod non videtur verisimile, quoniam pulvis Cypri Mompeliensis in hoc genere nobilissimus censetur. Ego, ut verum fatear, suspicor Mompelienses pro corpore pulveris sui Cypri adhibere seu assumere Muscum arborum ramulosum nobis cum J. Bauhino dictum, necnon promiscuè muscum arborum pellatum & scutellatum *gisslem*, (eum intellige qui Quercubus & Illicibus innascitur) partim quia hi ubique inveniri maxime quantitate, partim quia Per. Imperator utrumque hunc muscum odoramentis admisceri scribit, effectum pari Imperator autem, Pharmacopœus ipse cum fuerit, hujusmodi pulverum odoratorum compositionem ingredientia optime novit. Hæc ex conjectura scribimus, non tamen negamus Muscum arborum in hunc etiam usum assumi, si quando offeratur.

Muscus capillaceus longissimus C. B. non videtur à descripto specie distinctus; vel si differat, ex solo titulo facis innoscit.

Mulco arbore pulverisato extrinsecus sanguinem è vulneribus effluentem compescere solere Chi. Vire. iurgos in Germania scribit D. Sachl. Ephemer. Germ. An. 2. pag. 92.

A. 2. *Muscus amarus Absinthii folio* J. B. fortè: *An potius Muscus arboreus ramosus* J. B? *Foglio di ramato Imper.*? *An M. alter Quercus latifolia, coraloides æquus* Col.

Similis est pergamento dissecto (inquit J. B. ex Imperato) [aut Algæ vulgari] Principium latius, in ramos divilum lato pariter & planis, colore candicante superna seu adversi parte, nam inferè nonnulli admixtum habere videtur flavedinis, veluti flos lactis. Non raro etiam orbiculos habet. Differt magnitudine & latitudine segmentorum.

In omnibus ferè arboribus reperitur, & quidem copiosissime: nec in arboribus tantum, sed & in lignis aridis; unde miror Botanicos illius non meminisse, vel obiter tantum & obscure attigisse. Musci ceranoidis majoris C. B. descriptio ei non inepte quadrat. Verum ille rariorem eam facit, & longè ex Hercynia petit. Nostro ad descriptionem sufficit, quod sit caulis, seu foliis maxis di-cere, compressis, planis, algæ ferè in modum divisis, & in omnibus arboribus ubique vulgarissimus, colore albicante seu incano. Vide descriptionem Columnæ, quæ in perisique Musco nostro venit, nisi quod levem ac splendorem eum dicat: icon non bene respondet: nam caulis & ramus angust, divaricationes non satis crebre pinguntur. Vide apud J. B. Musci aniani, &c. descriptionem.

Suspicio hunc (ut dixi) pulveris Cypri odorati compositionem ingredi. Sententiam nostram de materia seu corpore (ut vocant) pulveris Cypri confirmat D. Sachl. *Scholia in Obsev.* 51. An. 2. *Ephemer. Germ.* ut nobis suggestit D. Taverdus Robinson. Muscus (inquit ille) arborum ramosus coraloides C. B. qui in cariolis & corruptis lignis, item truncis abscissis arborum, seu humi super taram in conum radiibus, maxime in Quercu, Larice, Abiete, Cupressu, invenitur, & Corali plantam amulans foliis (etiam aliquando delicatissimum musci odorem spirat) odoramentis sepiissime admiscetur. Galli pulveres suos odoratos, quos Cyprios vocant, ex hoc musco parare solent, quos virgines & mulieribus non vestibus tantum sed & capillorum circincius aspergunt. Modum singulari parandi hunc pulverem habet Jo. Zwelferus in *Pharmac. Regia*, p. 100. Ego apud C. B. non inveno muscum hoc titulo *Musc. arbor. ramosus coraloides*, sed Musc. arb. coraloid. absque epitheto ramosi; est tamen muscus ille quem intelligit C. B. quemque depingit & describit F. Columna revera ramosus; ilique è quo precipuè, ut opuniamur, fit pulvis ille odoratus, Gallis Cyprius dictus.

A. 3. *Muscus arboreus peltatus & scutellaris* J. B. *arborum cum orbiculis* C. B. *Quercinus fenicilaceus* Park. *ramosus floridus* Ger. *arborum ramosus* Col.

Col. J. B.

Muscus ille ab aliis non differt, nisi quod veluti fructifer videatur. Umbellas singulis cacumini-bus habet latas, cavas, umbelatas, leaves, semunciali ad summum latitudine, non raro minores, per ambitum radius stamineis circumcirca coronatas, intus laeves, albescentes: radii verò longi admodum ut diametrum umbellæ superent aliquando, inter quos hirsutis altera est densior, brevis admodum atque tenuior, per ambitum hærrens. Color huius ut precedenti ex viridi cinereus seu albicans. Terebith, crassiusculis, rigidis veluti coliculis, ramosis, quos cirri tenuis vestiunt in arboribus crescere solet.

Hoc aut præcedens genus cerevifia aut zythogalo incoctum & potum gravedinem & destillationes compescit & sanat.

4. *Muscus arboreus capitulis cavis* C. B. *Muscus alter maceratus* Col.

Col.

Orum cum præcedente eundem habet, latè & planis foliis sive ramulis, cavis etiam, sed utrumque hirsutis umbellæ sive capitula potius huic cavo umbone, nigrescente intus, limbo circumdata aliquando densior, ex cuius latere eodem modo falcata sive brachiata, sed huic ramis dividitur. Totâ brevior est, colore cinereo candicante incanore, non ut superior aliquando pallente.

A. 5. *Muscus arboreus nodosus* C. B. *nodosus sive geniculatus* Park. *Dendrobryon geniculatus sive nodosus* Col.

Col.

Ex arboribus prolixe dependet non tantum in Italia sed & in Anglia. Oblongos quidem, ac etiam breves, habet inanes, quamplurimos tuberculos, nervulo trajectos inter se coherentes. Candicans

cans est, prolixum, ramulosum, ex crasso caudice in ramos sese diffundens, ut latam prolixamque barbani seu comam pedalem aut sesquipedalem, in extremo verò tenuitate capillarem efficit, illamque ex ramis dependentem.

In Lancastria pago *Burnell* & Corylo dependentem invenit & ad nos attulit *Tho. Willifellus*.

A. 6. *Muscus arboreus pulmonarius* C. B. *Muscus pulmonarius* sive *Lichen arborum* Park. *Lichen arborum* Ger. *Lichen arboreus* sive *Pulmonaria arborea* J. B.

Lichen sive Hepatice fontane similis, sed major per omnia, squamato foliorum incubini, infabili laciniarum variatione, profundiorum quam in Hepatica, quæ quæ matri suæ hærent albescant, alteri vero parte virent, rugosa, lacinis eminentiisque inæqualia sapore amaricante non sine adstrictione.

Annosis rimosisque caudicum Quercus, Fagi aliarumque arborum corticibus innascitur, in opacis ac densis sylvis. *Dod.* Observavimus etiam in faxis coarctatis in umbrosis pæcentibus. Apud nos Quercui plerumque, raro aliis arboribus adnatum invenies.

Siccit & astringit, unde sanguinem profluentem compescit, vulnera recentia glutinat, alvum ac menses sistit. Utiuntur eâ vulgo ad pulmonem affectiones, asthma, tussim, suspiria, nostrates etiam ad phthisin & tabem, confecto ex eo pulvere, syrupo aut aquâ defillatâ non sine succellu.

Eum qui Quercui innascitur in ictero omnium medicorum solertiam eludente efficacem remedium expertus est Andreas Golius mercator. De hoc autem musco accepit manipulum additi librâ Cerevitæ secundariæ, quam in olla fœditer ocellâ ad dimidium decoxit, postea tredecim cochlearia rapida manâ atque vesperi imbibit. *Ephemer. Germ. ann. 3. obl. 290.*

CAP. V.

A. De musco arboreo aut petreo crustaceo, seu Lichenis facie.

1. *Muscus crustæ aut Lichenis modo arboribus adnascens cinereus*. *Lichen Dioscor. & Plin. secundum Col.*

CRUSTA vel Lichenis modo super arborum cortices, ligna arida, petras, regulas se diffundit, supernè cinereus, infernè niger, variè laciniatus, circum oris veluti crispus aut fimbriatus, nec caulem ullum edit, aut orbiculos habet, quantum hætenus observavimus. F. Columia Februarii mensis acerbulâ quâdam emittere observavit, parva, Mili magnitudine, colore lutescentia, veluti botulus musculos, fœricos, duros, parum eminentes, coarctatos, albescentes oris, in quibus nullum feminis vestigium nescitur. Est autem hic muscus ut & species congenices, velut solum quoddam variè laciniatum supra arborum cortices aliisque quibus adnascitur reptans & se expandens.

A. 2. *Muscus crustæ modo arboribus adnascens cinereus mollior, & in angustiores lacinias divisus.*

Huius laciniae angustiores sunt & argutiores. Sufficit titulus pro descriptione. In hoc orbiculos non observavimus.

A. 3. *Muscus crustæ modo arboribus adnascens flavus.*

Hic colore suo statim se prodit, est autem tenuior & minor quam prima species, subtus cinereus aut canus. In hoc, verno tempore, efflorescentias quâdam croceas observavimus.

A. 4. *Muscus crustæ modo arboribus adnascens pullus.*

Hic tenuior est quam muscus cinereus, caudici cui innascitur appressus, supernè pullus, infernè quasi ex nigro & candicante varius.

A. 5. *Muscus arboreus supinis marginibus pilosus.*

Nota huius characteristica quâ à reliquis sui generis faciliè possit dignosci est, quod segmentorum seu laciniarum, in quæ variè & eleganter dividitur, margines & extremitates pilis quibusdam seu setulis brevibus raris sunt fimbriatæ. Habet quoque orbiculos seu scyphulos circa margines crispas. In Malo, Praxino, Juglande aliisque arboribus observavimus.

A. 6. *Lichen petreus purpureus* *Derbentis* Park. *Muscus tinctorius crustæ modo petris adnascens* *Cochl. & Retz.*

Muscus hic crustaceus lichenis modo se in petris diffundit, colore obscurè purpureo aut cinereo. Hunc restitit culleus aliore instrumento fœtico à petris deradunt, & in pulverem continuum in massam humidam coque, & in dolis recondunt, quæ pannis purpurascere colo & tingendis inservit, qui quavis faciliè eluitur nec diu durat, sufficit tamen pauperioribus pro vestimentis insciendis.

Joan.

Joan. Franciscus Abela in descriptione Melite Insule huius Musci meminit, quem à Melitenisibus rusticis *Peretta* dictum scribit, & suo modo preparatum ad lanas colore incarnato tingendas adhibere scribit. Hoc genus Musci nec Wallis ignotum est, sed ulu frequentatum, & *Kenkerig* dictum. Est autem hic crustæ quidam aut lichen similior quam plantæ, nec folia imitatur, ut musci prædicti, estque pinguis visa & tactu quam illi.

CAP. VI.

De Lichene terrestris Sterili.

A. 1. *Lichen terrestris cinereus*. *As-coloured ground* *Hibertwozt.*

NULLUS hic flores aut capitella (quod ego nunquam viderim) profert. Folia aversâ parte albidiora, & crebris fimbriatis radiculis inter repandum emissis terram aut subiacentes plantas muscinæ apprehendunt, eodem enim modo super eas se diffundit interdum quo Lichen terrestris super terram. Supinâ parte colore est cinereo.

In pascuis fecioribus, interdum & in uliginosis frequentissimus est, unde Botanici nostratibus non descriptum miror.

A. 2. *Lichen terrestris foliis angustioribus virescenti.*

In humidis & uliginosis nascitur foliis quam præcedens angustioribus, virescentibus cum nigricantibus lineis.

3. *Muscus fugax membranaceus pinguis* *Botan. Monsp.*

Magn.

Statim post pluvias oritur in herbidis satorum marginibus; in iis præcipuè quæ orientem solem spectant, sed citò exsiccat, idè fugacem dixi. Membranaceus est & pinguis, & ferè semper convolutus reperitur, dum autem expanditur Muscum Lactuce folio refert, sed multo pinguior est, pallidè vires, qui facillimè disrumpitur. Mira de isto narrat Chymici, quem modo Solis flores, modo Lunæ spumam vocant, aliisque celestibus nominibus decorant, & vegetabilis nature principium ac radicem continere arbitrantur.

Aliam adhuc Lichenis speciem nobis ostendit *D. Newton*, variè dissectam secundum longitudinem in lacinias longas, membranaceam densam seu coriaceam, cineream.

Muscus cranio humano innatus.

Non videtur nobis species musci ab omnibus aliis distincta, sed musco arboreo crustaceo congener. Celebratur illa plurimis Autoribus in hemorrhagia, præsertim à Chymicis Univer. titulo. Ingredditur autem compositionem famosi illius Unguenti Armari dicti. Vide *Ephemer. German. An. 2. p. 100. & sequentibus.*

CAP. VII.

De Lenticula palustris.

A. 1. *Lem. palustris* *Ger. J. B. palustris* sive *aquatica vulgaris* *Park. Lenticula palustris vulgaris* *C. B. Dutch meat.*

J. B.

STAGNANTIA aquarum incolæ Lenticula eisdem innatæ, totam superficiem densissimè foliorum, infernè nigricantium, supernè virentium, nitidorum, orbiculorum, Lenticulæ modo compressorum stipatu obtogens, quæ inter se capillamentis tenuissimis & albis arctè revincuntur, idè quæ seu radicibus è limo adhærescente alimentum hauriunt.

In lacubus & stagnis aliisque non fluentibus aquis, ut urbium fossis, innatans, & latè sepe earum superficiem occupans reperitur.

Quæ de mirabili huius plantulæ metamorphosi in plantam Symbrio aquatico haud absimilem habent *Mathioli*, & post eum *Lugdunensis*, apud me sanè fidem non inveniunt, quantumvis *Lugdunensis* operum nature indagatorem *Dalechampium* illud non sine admiratione observasse scribat.

Vis ei refrigerans, unde inflammationibus, podagra, & ignibus sacris convenit. Agglutinat etiam *Vires.* am in peris hernias intestinorum. Vide sis *Mathiolum* & *Lugdunensem*.

Nuper mihi communicavit pro secreto infallibili ad icterum infusionem *Lentis palustris* in vino albo per novem dies, 3vi. manè præbendo. *D. Bates* in *M. S.*

Vescuntur eâ Anates magnâ voluptate, quod & nomen Anglicum *Dutch meat.* i. e. Anatum elca, indicat; ut etiam gallinæ cum aquis exempta fursuribus permiscetur. *J. B.*

2. *Lem.*

2. *Lent. palustris quadrifolia* J. B. Park. *Lenticula palustris quadrifolia* C. B.

Fibrosis radicalis nititur è crassiore aliâ (licet eâ tamen tenui) transversâ demissis, unde propagantur rami multi, multifarii divisi, atque tum ex iis, tum ex radicibus pediculi ad aquæ superficiem pertingentes, quorum singulorum extremis adherent aquæ innatantia quaternâ folia, triquetra, per extremum lata, angulis acutioribus ad pediculum coeuntibus; circa verò ramulorum divaricationes pedicularumque exortus numerosâ semuncialibus pediculis nixa coherent grana, nigra, dura, Lentibus majoribus paria.

A. 3. *Lenticula aquatica trifolia* J. B. C. B. *Hederula aquatica* Ger. *Ranunculus hederaceus aquaticus* Park. *Joy-leaved Duckweed*.

Lenticula palustris vulgò notâ ritu aquæ stagnanti innatans visum penè fugientibus fibrillis limum arripit alimentum ficturis: quibus etiam inter se committuntur folia, non vulgarem sortita connexum & formam. Foliolo enim *Lenti* leguminosæ pari pinnae utrinque foliaceæ transversim squamosâ commixturâ itâ incumbunt, ut trahentem leviter sequantur, & iis attractis tenuius reddidum folium visum transmutat: tota autem omnium trium connexio trifolcam *hederacei* folii formam quodammodo exhibeat: At hujus connexus capillari petiolo transversim incumbit folium veluti temere projectum, nequaquam tamen solutum licet adhaerens ratio oculos fallat.

In aquis cenosis pigrioribus: in foliis paludosis insulse *Licentis* copiosissime oritur.

C A P. VIII.

De *Conserva*.

A. 1. *Conserva Plinii* Ger. emac. *Linum aquaticum* Imper. *Alga viridis capillaceo folio* C. B. *Alga aquatilis capillacea sive Conserva Plinii, alia Linum aquaticum* Park. *Hairy Alvertweed, Crow-silk*.

Tota ex filamentis viridibus sericeorum æmulis in aqua fluitantibus constat. Reperitur autem in aquis pigrioribus & stagnantibus copiosissima.

Alga Combycina C. B. nobis *Conserve* species videtur.

Conserva à conservando dicta est. Curatum esse scio omnibus ferè ossibus contractis prolapsum ex arbore alia putatorem circumdatâ universo corpori, aquam suam inspergentibus quoties maresceret, rariorque nec nisi deficientem herbarum mutationis causâ resolventibus: convalescente incedibili celeritate. *Plin.*

A. 2. *Alga fontalis trichodes* C. B. *Alga sive conserva fontalis trichodes* Park. *Trichoman aquaticum: Dolechampsii* J. B.

Hujus figuræ apud Lugdunensem prorsus similem vidimus in cisterna seu conservatorio aquæ fontane *Ledenis* Abbatis seu ædium *D. Gul. Meredith*, in Cantio, inque tubulis aquam fontanam deducentibus: unde putamus *Algam* capillaceo folio iv. seu in tubulis aquam fontanam deducentibus *C. B.* minime distinguendam esse ab ejusdem *Algæ* cap. fol. iii. seu fontali trichode.

LIBER

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER TERTIUS.

QUI EST

De Herbis semine minutissimo, flore vel nullo; vel imperfecto.

UNC Librum in duas partes dividemus, Prima erit de Herbis hujus generis cauliferis. Secunda, de caule carentibus hypophyllopermis.

Hæ autem præcedentibus imperfectis & semine destitutis merito proximè subjiciuntur, quia & ipsæ non ita pridem steriles & aspernæ habitæ sunt antequam microscopii inventu eorum semina in lucem & conspectum venerant.

PARS PRIMA.

De Herbis semine minutissimo & nudis oculis inconspicuo Cauliferis.

IN horum nonnullis pediculi potius quàm caules dicendi sunt styli illi qui semina seu capitula gerant, ut in *Lichene* terrestri, cum ex ipsis foliis exeant. Quin & nonnullæ *Lichens* species cauliculos non producant, sed eorum semina foliis ipsis absque pediculo innascuntur, nunc in prona, nunc in supina parte, quas tamen ob id à reliquis non disjungendâs putavimus, cum in aliis omnibus notis characteristicis conveniant.

C A P. I.

De Frutice Musciformi.

1. *Planta muscosa & plumosa Guyanensis major* Breyonii.

RAnnulus hujus palmarem ac penitus planum ex Guyana accepit Breynius, quem sic describit.

Cauliculo squamulis densis Musci terrestris Lusitanici in modum contexto constat subtili, aliquot utrinque adnatis ramulis expanso, atque multis *foliis* teneris, ordinatim dispositis densò agmine itâ stipato, ut Abietis ramulum haud malè representare videatur. Adhuc autem lentus, & ad proportionem itâ est gravis, ut sublatu instar plumæ Struthionis deorsum floctatur, viriditate insuper venustissima, aureo cuidam intermixta fulgore, aversâ imprimis foliorum parte, in singulare hujus plantæ ornamentum, decoratur, velut sempiternam famæ illius memoriam, quæ ob æternitatem celebrata olim fuit ejus patria, conservare Natura artificiosissima constituit.

An Musci denticulati majores *C. B.* species?

2. *Planta muscosa & plumosa Guyanensis minor* Breyonii.

Alam adhuc lepidissimæ & concinnæ hujus plantæ speciem eadem ex regione obtinuit, priori multò delicatiorum, minus arctè squamatis viticulis, atque foliolis longè minoribus.

Hæ plantas ob similitudinem quam habent cum Muscis clavatis hoc in loco disposuimus: quantumvis propriè ad Fruticum genus pertineant, quod & in aliis herbis fruticescentibus, ut *Maisis*, *Alibis*, *Coluteis*, *Kali*, &c. facturi sumus. Quæ enim notis genericis & essentialibus conveniunt, nec iudice, separari non debent, quantumvis aliæ ligneæ sint, aliæ herbacæ sint. Nescimus tamen an hæ plantæ notis characteristicis cum Muscis clavatis conveniant, cum nec flores nec fructus viderit Breynius, saltem non meminere sic vidisse.

C A P.

CAP. II.

De Musco clavato.

MUscum clavatum appellamus qui præter cauliculos foliosos humi stratos & repentes pediculos emittit nudos in euncum clavatos, geminis seu pluribus clavis, fucos mutantibus, oblongis, teretibus, pulvisculo tenuissimo flavicante repletis.

1. *Muscus clavatus* sive *Lycopodium*, Ger. Park. *terrestris repens sive clavatus* C. B. *terrestris repens à Trago pictus* J. B. *Plicaria & singularia* Poloni. *Club-moss*, or *Wolfs-tail*.

J. B.

Longè latèque per terram serpit, subindèque à transversis ramis demissis fibris longis, lignosis, crassiusculis *radicatur*. Ipsi vero rami variè in multos *fuculos* diducuntur, funiculi instar habent crassiusculi, *foliis* amicti occultatè confertissimis, Camphoræ ferè nisi latiores essent. Adultis plantis succrescunt *pediculi* aliquot, ex ramis postremo producti, sesquipalmares, tenues foliis fere nudi, singuli in geminam, tererem sextantellam, imbricatam *clavam* desinentes, coloris sulphurei, quæ Autumnali tempore digiti percussit pulverem subtilem copiosum de se spargere solent.

Leuc.

In Hampstedienfi ericeto non procul Londino invenitur: Estque in montibus Wallicis, Eboracensibus, Derbentibus aliisque in Septentrionalibus Angliæ frequentissima, hæc planta: nec minis in transmarinis, ut patet Herbariorum consuetudo.

Pres.

Vino decoctus & potus calculus committit & educit experimento certissimo, ut plerique testantur, *Trag.* Contusus aut in vino decoctus dolorem aut inflammationem sedandi vim obtinet, idè quæ podagæ calide impositus prodest. Pulvis ejus drachmæ pondere sumptus cum vino rubro cohibet fluxum alvi & dysenteriam, & si decocto abluatur os, tremulis dentes confirmat.

Vino pendulo impositus intra paucos dies illud restituit; unde Germani nonnulli *Weingreth* & *Weintrait* appellantur.

Mense Augusto & Septembri collectus pulverem dat subtilissimum flavum, qui vi fulminante gaudet. Peris non ignotus, ut notat Olearius *Itiner. Moscovit. Persic.* lib. 4. cap. 24. Persæ enim, ut & Moscovitæ pulverem Angulo colligunt, in fornacibus siccant, & ignibus artificialibus sub nomine *Placæ* instar pulv. pyri adhibent. Pulvis recens dum est & probè exsiccatus majus concipit incendium præ illo qui dudum collectus est. Prunis injectus non tonat, sed flammæ, putà candela accensæ immixtus aut infusus. [Pulvis refine idem præstat, teste Oleario.] Huius pulveri si aliqui addatur de Thur. Mastich. Succin. & Benzoe pulv. & per flammam sufflatur, non solum fulgore edit, sed & odorem suavissimum excitat instar pulveris pro suffumigio. Si folia Betule pulverisati simul nificaverit strepitum majorem edat. Commendatur hic pulvis in Epilepsia præcipuè infansum, inque cardialgia corundem & torminibus ventris statulentis. Egregiè urinae facilitat exitum, si quantum culicis culcetri contineri potest propinetur. *Ephem. German. Acad. natur. curios.* Anno primo *Observat.* 97.

Poloni & maxime *Rutbeni* ac *Lituanis*, ob consuetum & jam quotidianum hujus plantæ usum in extirpanda & curanda plica, morbo sibi familiari, *Plicariam* & *Cingulariam* eam nominare solent. Accipiunt autem plantam hanc seu muscum, quem prius cultello aliquo sursum versus discicare solent; postea insundunt decocto *Brancæ ursine*, prius optimè calefacto, & post unam aut alteram lenissimam adluce ebullitionem adiciunt aliquid fermenti [panis filiginis] illudque reponunt postea ad fermentandum propè fornacem. Decoetum hoc vel per se, vel cum ovis recentibus, in forma juseuli quotidie bibunt & comedunt. Externis cum illo decocto prius excalefacto, & aliquando ad majorem potentiam seu virtutem secunda vice cum recenti musco incocto instar lixivii obducuntur coloris, lavant caput bis in septimana, nullo amplius adhibito pectine, &c.

Unguentum ad Plicam. R. *Plicariæ* & radicem *Bryoniæ* partes æquales, Adipis *crinacei* q. l. Ex his tribus optimè commixtis in vase vitreo bene obturato, & coctis in B. M. per horam fiat unguentum f. arcem, cum quo radices capillitii in capite complicati bis in die inungantur. Oleum est *Erinaceo* quod ad confectionem hujus Unguenti requiritur parare solent in olla nova foraminata igne circulari per descensum more confectio.

Multerculæ rustice in *Ukraina* in nimio fluxu menstruorum & doloribus ac strangulationibus uteris cingulum ex illo faciunt circa nudum corpus applicandum; pariter ad hemorrhagiam uterum caput eo cingunt ceu coronat. *Ephem. Germ. Ann. secund. Observ.* 52.

Semen hujus plantæ à gr. xii. ad ʒi. præsentano cum succosum exhibitum erat in Epilepsia cum ichthura complicata ex observatione Wedelii. *Ephem. German. Ann. 3. p. 21.*

*Lycopodium
triseriale*

In montibus Striacis Lycopodii speciem à vulgari superius descripto diversam invenimus, nimirum cum foliis in caulibus & flagellis multo rariis sitis, & paulò, ut nobis videtur, longioribus; clavis non dissimilibus, non tamen ut in illo longo & nudo pediculo insidentibus, sed usque ad plantam folioso foliis similibus inque in reliquo caule.

2. *Muscus clavatus foliis* Cupressi C. B. Ger. enac. *clavatus cupressiformis* Park. *terrestris ramifolius* pulcher J. B. *Sabina Sylvæstris* Trag. *Cypress-moss*, or *Went-cypress*.

Hæc planta eodem modo procumbit, & fibris subinde demissis serpit, quo præcedens, foliis multò brevioribus & angustioribus, acutis, obscuris viridibus, nec adeò confertis in caulibus, quatenus ordinis

ordine quammatim furculos convectientibus, Cupressi aut Sabinae foliorum æmulis. Ob parvitatem foliorum caules & furculi multo minores seu graciliores videntur quàm in Lycopodio. E. summis caulibus & ramulis pediculi longi exeunt raris foliolis vestiti, bifurcati divisi & subdivisi, filios seu clavas gestantes multas, Lycopodii æmulas sed strigiosiores, luteolas, confusim pulvisculo fætas. Secundum caules per intervalla furculi plures simul conferti in agminibus oriuntur, ramulis pluvisariam divisi & subdivisi.

In montibus *Snowdon* & *Caderidris* in Wallia, *Ingleborough* in Eboracensi provincia, *Anderkirk* in Scotia copiosè provenientem observavimus; in transmarinis in anecto *Mosæ Trajecto* non procul, viâ quæ inde ad *Sylvam Ducis* iur. Ramuli non adeò compressi nobis viti sunt, uti eos describit Jo. Bauhinus.

Hæc species odorem interdum exhibet muscho æmulum, quem siccata etiam conservat. Hujusmodi muscum odoratum observavit *Elsholtz.* Germanus circa Berolinum enatum versis domum venatoriam *Grunwald.* Vide *Ephemer. Germ.* An. 1. Observ. 97. Nos talem odorem in hac planta non sentimus.

Ex muschato hoc musco (inquit D. *Sachs.* obser. citat.) egregiam & odoratissimam mihi medicinam proutem chymicus eximius communicavit sub nomine *Auri horizontalis Vegetabilis.* Colliguntur nempe antheræ ex hoc musco, quæ tenuissima & levissima sunt substantia, coloris aureo-sulphurei, inflammabiles ad ignem candela, & per se quoque, ut & flores Lycopodii *Dod.* In calculo, Epilepsia & pulmonum affectibus cum butyro Maali utiliter manè funtunt: hæc Antheræ si cum spiritu vini tartarato aliquandiu macerentur, & postea destillentur, oleum præbent rubicundissimum & odoratissimum quæ omnium sulphurum vegetabilium apex dici meretur.

CAP. III.

Muscus terrestris repens clavis singularibus foliis erectis. Creeping Club-moss with upright blades.

Lycopodio similis est sed minor: terræ per quam repit appressus arctè adhaerescit, ad eundem fere modum quo Hedera muris & arboribus. Præter cauliculos repentes alios etiam surrigit sesquipalmares, summa parte in clavas turgescetes, nec figuræ, nec colore à repentibus diversos. Clavæ autem in hac specie nec pediculis longis tenuibus insident, nec julos seu nucamentum referunt, ut in Lycopodio, sed reliquo cauli similes & foliis similibus cinctæ sunt, in majorem duntaxat crassitudinem intumescentes ob semina in aliis foliorum contenta.

In anecto Hampstedienfi primò invenimus, dein in Baghotano, postea & in montibus Angliæ Septentrionalibus cum aliis speciebus, locis uliginosis invenimus & in Alpibus aliisque montibus excelsis.

Hæc species nondum (quod sciam) à quoquam descripta est.

Hujus etiam Musci aliam observavimus speciem in montibus (quantum meminimus) Gallie Narbonensis, non repentem, ramulis ab eodem pede plurimis confertis enascentibus, quorum summitates consimiliter in clavas foliosas extumescunt.

CAP. IV.

Muscus erectus abietiformis. An Muscus terrestris veltus J. B. Upright Fir-moss.

Foliis oblongis acutis caules & ramulos undique cingentibus & operientibus Lycopodio similis est, verum erectus, palmum aut semipedem altus, ramis (ut vult J. Bauhinus) crassioribus, in duas ac etiam quatuor partes divisus, urti digitos experimentibus. In planta quam exsiccata asservo caules & ramuli divisione dichotomia observant: verum hoc (quantum meminimus) non est perpetuum, interdum enim in summa parte in plures, dividuntur furculos: sunt autem folia longiora paulò & latiora quàm Lycopodii, (ut rectè J. Bauhinus) sursum tendentia. A Lycopodio abundè distinguitur, quod nec clavas producat, nec repat. Inter summorum penè foliorum alias granula luca quadam exigua mensè Maio protruduntur, quæ flores ac fructus, clavarum loco quibus caret: ut refert D. *Jac. Breyner* in *Ephemer. Germ.* An. 4. & 5. *Observat.* 149.

Chamæpeuces Turneri icon huic responder, at non descriptio: Thallio *Selago tercia* dicitur.

In montibus excelsis Walliæ, *Snowdon* v. g. & *Caderidris*: inque Eboracensibus, Derbentibus *Leuc.* aliisque Septentrionalibus copiosè provenit.

Hujus descriptionem vide in *Ephemer. Germ.* Anno & Observat. citatis, ubi de ejus viribus hæc habes:

Vis ei ad ferus depellendus efficacissima, meretricibus infanticidium sæpius eadem committentibus satis nota, inest. Hinc in officinis nostris, quæ *Muschleber* ei nomen tribunt, ut alia noxia, non promiscuè omnibus venditur. Rhizotoma mulierculæ febri & corrupto stomacho eandem opponunt, decoctumque cum Cerevisia ac haustum, multis fuisse salutiferam perhibent, & purgantem volunt. Vomitus citè vehementissimum, corpus humoribus variis peccantibus exonerantem, sed maxime etiam alterantem: Tutius robustioribus quàm tenerioris texture hominibus præbe-

præbatur. Vilioris conditionis homines in aqua coquunt, quâ ad abigendos pediculos caput lavant, quod tamen turbare maxime dicitur.

Apud J. Bauhinum in Hist. Plantar. tom. 3. p. 767. male cum Sabina Sylv. Trag. seu Selagine prima Thal. errore typographico, confunditur, ut rectè observavit idem Jac. Breynius. Nam lineæ posteriores 13, quæ hujus Musci terrestris descriptionem sequuntur, post Musci terrestris ramosi pulchri; & lineæ 6 sequentes post hujus descriptionem sunt ponende.

Musci terrestris ramulos saturate viridis C. B. minus rectè dicitur: itam nostra observatio Sabina sylvestris Tragi hoc longe viridior est.

CAP. V.

Musci terrestris erectus polyspermus. Seeding Mountain-moss.

HIC minor est multo *abietiformi musco* supra descripto, alioquin ei non usque adeo diffimilis, infirmus & vix se sustentans, caule & ramulis eodem modo foliolis creberrimis undique oblitis; quæ tamen à ramulis magis extare & quasi resso ti videntur. Semine majusculo cinereo in aliis foliorum nascente, aut poris vascularibus feminalibus, abundat.

Loca montium humida & fetiginosa aquarum sectatur. In montibus *Snowdon & Ingleborough*, hincque superadictis Wallis & Eboracensis nascitur, minus tamen copiosè.

CAP. VI.

De Musco terrestri vulgari.

1. *Musci terrestris laticibus foliis major seu vulgari. Musci terrestris & batteni J. B. The moss common Earth-moss.*

Omnium vulgarissimus est hic Muscus, aspergine madentibus faxis, terræque humidiori appressus, repens, mollicellus, ramis longis, tenuibus, foliolis acuminatis, plumatim coactæ harentibus, colore viridi, aut ex viridi flavescens. Hac descriptio etiam minoris speciei accommodari potest. Hunc etiam capitula producere suspicatur, nondum tamen observavimus.

2. *Musci terrestris vulgaris minor Adiantis auri capitulis.*

Hic passim provenit tum in pascuis sterilibus tum in sylvis, præcipuè ad arborum & fruticum radices, tum etiam non raro in truncis & ramis arborum, is in partibus ubi humor pluvius non adeo promptè & citò delabitur. Foliola hujus minora sunt & cauli magis appressa quàm in præcedente. Capitula ex aliis foliorum ad caulum *latera excurrunt non ex summo caule* ut in Adianto.

Empirici hoc musco ad sistendum sanguinem utuntur ab urfis admoniti: hi enim, quamprimum vulnerati sunt, eo sanguinem sistunt. *J. B.*

Musci qui hortos & prata humecta obidet, ita ut gramen supprimat, Martio mense cinere aletur, sed eo quo hiximus fuerit confectum. *J. B.*

3. *Musci palustris terrestris similis. Musci terrestris vulgaris Dod. terrestris vulgarissimus Park. C. B.*

Omnino villosa est hac species (describente Dodonæo) admodum densa, candicans, quæ latè subinde expatiatur. Rarum est hunc muscum alibi invenire quàm ubi aquæ subiant.

Hæc omnia Musco nostro palustri egregiè conveniunt, terrestris autem vulgari minime: quin & icon Dodonæi optinè respondet huic speciei, non autem Musco terrestris, & capitula illa brevibus pedicellis nixa versis ramulorum apices, quæ in hac specie cernuntur, pulchre representant. Videtur tamen Dodonæus hunc cum terrestris musco vulgari confundere, quod & nulus indicat; cuique sequenti Botanographi nostrates Gerardus & Parkinsonus cum C. etiam Bauhino idem faciunt.

4. *Musci aquatici terrestris vulgari similis, sed major. An Fontalis minor lucens J. B.*

Hic aquis innatat, est foliolis multo majoribus quàm M. terrestris vulgaris, triangulis, lucidis: minus etiam quàm ille ramulosus est.

Fontalem minorem lucentem J. Bauhinus sic describit. Aquis innatat idem ut præcedentes [Fontalis species] ramulis exilibus infirmis, interdum lapidibus adherescens, foliis alternatim posit, minutulis, nigricantibus ferè. Tota quamproximè ad Muscum accedit planta.

In fontibus & luminibus sæpius observavimus. Capitula in hac specie nondum vidimus ut sterilem esse suspicatur & ad præcedens genus pertinere; ob similitudinem cum Musco terrestris vulgari hic eam disposuimus.

5. *Musci*

5. *Musci saxatilis repens comâ sparsa C. B.*

C. B.

Hic ex radice transversim repente & nigricante ramos frequentes, latè sparsos & semipalmatos emittit; quorum summitates, ob foliola compactiora, velut in spicam abeunt. Foliis est brevibus, latiusculis primùm, dein acutis.

Hic apud nos aque in rivulis innatat, & nonnihil splendet.

CAP. VII.

Musci quidam terrestres è C. Bauhini Prodromo desumpti.

1. *Musci filicinus minor floridus C. B.*

C. B. Prod.

Per terram serpit cauliculis tenuibus, in summo ramosis, foliolis Filici similibus, sed tenuissimè diffectis: ex ramulis pedicelli aliquot capillares, rufescentes, bianciales effertur; quibus singulis capitulum exiguum subrotundum, incurvum in apicem exiguum delinens insidet.

- * 2. *Musci terrestris ramulosus erectus major C. B.*

C. B. prod.

Hic colpitis instar elegantior & arctissimè quasi compactus, ex radicibus oblongis capillaceis cauliculis trium quatuorve unciarum emittit, qui in binos, ternos, quaternosve bianciales etiam trunciales ramulos, & hi quoque in alios, erigunt, qui minimis capillaceis foliis vestiuntur. Inter ipsa foliola pedicelli unciales, nudi, capillacei, capitulum ut in Adianto aureo sustinentes effertur.

In *Centracho* monte ad arborum radices aliis Muscis commixtus conspicitur.

- * 3. *Musci ramulosus erectus minor C. B.*

Ex capillacea radícula cauliculus ad summum biancialis, variè divisus, foliolis vix conspicuis cinæus emergit. Eodem cum priore in loco.

- * 4. *Musci saxatilis ericoides C. B.*

C. B. prod.

Hic circa radicem folia multa Musco vulgari similia; inter quæ viciculi sunt palmares, asperi foliolis Ericæ Coridis folio similibus inordinate vestiti, aliquando hinc inde nudi, quorum summo capitulum exiguum insidet.

- * 5. *Musci cupressiformis C. B.*

C. B. prod.

Parvum est, ramulosus, foliolis Cupressi formâ atrovirentibus; inter quæ pedicellus exurgit, qui minimas spicas molles & pallidas sustinet. Ex Hærcynia.

CAP. VIII.

De Adianto seu Polytricho aureo.

- A: 1. *Adiantum aureum majus Ger. Polytrichum aureum majus Park. C. B. Polytrichum Apulæ & majus quibusdam J. B. Great golden Maiden-hair.*

J. B.

Radicibus constat tenuibus, longis. Cauliculi duas aut tres uncias longi abundant foliolis longiusculis, postea nudi sunt & ad totidem uncias leves, quorum summitati innascitur capitulum sublongum, hians & nutabundum.

Hujus (inquit idem) aliud est genus, radicibus multò longioribus; cauliculis etiam multò majoribus, tum parte foliosis, tum nudâ, quæ palmaris: capitula quoque majora, hinc, è quibus conculsa lili pulvisculis excidit luteus.

In paludosis, spongioso & putrido solo, præsertim in montosis Derbentibus, Eboracensibus, Westmorlandicis copiosissimè provenit, quod secundo in loco describitur: in sylvis etiam vidus non raro.

M 2

2. Poly-

2. *Polytrichum scoparium* J. B. *Muscus scoparius, musciorum & odorum Belgii & Frisæ Ornatiss. scissat* Lob.

J. B.

Prolixæ radices, cubitum plerumque longe, rigide, rubentes, angulosæ, tenues in scopis exsertendo pulveri vestibulique purgandis plecti solite, terræ superficiem versus foliolis squamis, vel pilis nitentibus rusticisque comosæ. Lobelii, multis dodrantalibus, pedibus etiamque amplioribus ramulis donatum scribit, purpurâ areâ nitentibus, innumera cirorum tenuium foliole comosis, quibus singulis exseruntur capitula Limi. Ericæ aut Selaginis minora.

Hæc planta C. Bauhino sub titulo *Polytrichi aurei* majoris primò proponitur [ex sententia Chabrey] deinde iterum sub titulo *Musci* erecti ramosi pallidi. Gerardo & Parkinsono nostratibus Lobelium sequitur *Muscus scoparius* inscribitur.

An & quomodo à *Polytricho* inferendo in loco descripto differat inquirendum?

3. *Polytrichum aureum medium.*

Hoc precedente omnibus suis partibus minus est, aliis non ita dissimile. In hoc genere peculiare esse observavimus, quod ramuli interdum altius assurgant, & foliis vestiantur oblongis cum latitudine aliqua, membranaceis & ferè pellucidis, ad margines undulatis & veluti crispis.

In locis humidis & uliginosis invenitur.

4. *Polytrichum aureum minus* C. B. Park. *Apulei minus quorundam* J. B. *Muscus capillaris* f. *Adiantum aureum minus* Ger.

J. B.

Contemnenda exiguitas est: Ex muscoso capite tanquam stamina capillaria, recta & rigida uscula se attollunt, fœminalia aut uncinalia, tenuissima, colore purpureo aut aureo [interdum etiam], saltem cum primò erumpunt, havo aut viridi] quorum unicuique insidet apiculus falcatus, quo avicularum unguiculis minus haud ineptè comparaveris, quem convellit consimili figurâ indurâ vaginula, que ubi cedere incipit extrema cauda surrecta galeritæ caput miro naturæ artificio & primere arbitris; ubi decidit capitellum relinquit oblongum, atro-purpureum. Lingue viæ saporis aliquid imprimit.

In muris, aggeribus antiquis, ædium testis & tegulis, simulibique complutis locis & aspergimilibus alique ferè oritur.

5. *Adiantum aureum humilis foliis latis subrotundis.* An *Muscus Trichomanis facie Jungermanii* foliis utrinque rotundis splendens Cat. Aldorf?

Surrecti huic uncinales aut fœminaliales, dense stipati, exiles admodum, rubentes, aut ex rubro gricantes, foliis ornati statim à radice alternatim politis, latis, subrotundis, tenuibus & ferè membranaceis. An flores aut capitula proferat nobis hæcenus incomperum.

In ipsis fontium scaturiginibus, in montosis Eboracensibus aliisque Septentrionalibus Angliæ, g. in aggeribus *Shoat* dicto, ea montis parte quæ *Shipton* oppido imminet.

6. *Muscus palustris Adiantum aureo affinis, scapis tenuibus, foliis brevibus.*

Hujus scapi seu ramuli prætenues sunt, foliolis creberrimis brevissimis cincti, colore ex viridi viciante aut subcinereo. Pediculis tenuissimis fœminalibus capitula satis grandia. *Adiantum* xila, sed breviora & trigridiora insident.

In locis palustribus, præsertim ubi aquæ scaturiunt, oritur.

CAP. IX.

De Lichen.

Lichen Græcis & Latinis ita dicitur quod lichenas, id est impetigines sanat. Plin. lib. 20. cap. 4. *Lichen herba in licheni remediis omnibus præsertur, inde nomine invento.* Est autem Lichen herba ex meris foliis, in terræ superficie aut in arborum corticibus assidentibus constans.

Hæc autem duplex est, vel 1. *sterilis*, saltem quantum hæcenus observatum est, de quo supra egimus; & *fertilis* seu femine prægnans.

- A. 1. *Lichen sive Hepatica vulgaris* Park. *Lichen sive Hepatica fontana* J. B. *Hepatica terrestris* Ger. *Lichen petræus latifolius sive Hepatica fontana* C. B. *Albertus*.

Cum Lichenem primum Plinius, pileatum Col. pro Hepatica terrestris vulgari seu Lichene officinarum habeam, ejus descriptionem subiungam Columnianam, quæ cum nostris observationibus exactè congruit.

In faxis aquis oritur, umbrosis, Septentrionem maximè respicientibus. Radicibus heret ferè similibus pilis, tenuibus admodum, copiosis sub foliis, quæ digitis sunt latitudine, & dupli longitudine.

vel majore, supernè virentia vel parùm flavicantia, squamosa velut Serpentinum cutis vel Limacis, singulique squamis punctum in medio inscriptum elevatur. Florem non producit, quod observare potuimus. *Caulem* ex parte folii extrema parùm scissâ & sinuosâ, lunatâ, album, lævem, firmum, succosum, Junci crassitie, diaphanum, quatuor uncias longum habet, supra quem pileolus veluti fungus insidet parvus, in quatuor aut quinque partes infernè divisus, [quibus subus impacta sunt totidem semina seu portis vascula feminalia, pulviculo viridi repleta.] Columnæ pileolus primò viridis est, parùm ad flavum inclinans, postea flavescit, atque demum rufus efficitur, & partes illæ inferiores divise fructuum nigrum diluxit ostendunt, atque aperti fructus decidunt nigro-purpurei, succosi cum virides adhuc, fœcatis verò pulverem pro femine nigrescentem fuliginosum habere comperimus.

Martio mensis caulem edit, Aprilè perfricatur.

- A. 2. *Lichen petræus umbellatus* C. B. *Lichen sive Hepatica minor umbellata* Park. *Hepatica umbellata* Ger.

Hæc cum vulgari Hepatica miscet J. Bauhinus, post cujus descriptionem addit, Ex foliis eminent interdum parvi velut umbilici, quales exprimuntur apud Lobelium. Nobis equidem speciei diversus videtur.

- A. 3. *Lichen petræus stellatus* C. B. *Lichen sive Hepatica minor stellata* Park. *Hepatica stellata* Ger.

J. Bauhinus hanc speciem à vulgari Lichene non distinguit, quem vetustate tandem pediculis erigere scribit, uncinales & fœminaliales, tenues, glabros, quorum unicuique florem stellatum herbacei coloris sustinet, qui exprimit parvum galcerum suis radis deorsum nutantibus. Parkinsonus quoque Hepaticæ vulgari flores parvos stellatos attribuit; aliam autem adhuc minorem facit Hepaticæ stellatæ speciem, ex duabus Lobelii iconibus, ut puto, ad id inductus. Quicquid autem sit de Lichene terrestris vulgari, sive is habendus sit qui fructu est stellato, sive qui pileato: hos tamen duos inter se revera & specie differre minimè ambigo.

In uliginosis & umbrosis areis hororum & ambulacris glareosis aut faxosis sæpius observavimus.

- A. 4. *Lichen petræus caule calceato* C. B. *Lichen alter minor caule calceato* Col.

Col.

Idem locis gaudet hic [cum prima specie] similique modo oritur, minor omni sua parte; delicatior solo atque minore, tenui admodum, translucido, ut in opaco obturatum videatur, atque cum virentius est ex purpureo nigrescat, læve nec squamosum, sed veluti è dorso ferè vagina vel calceus similitatis oris parum emicans, ex quo Martii Idibus pilula exit, Orobis magnitudine, atro-virens, lavis, lucida, quæ postea supra caulem quatuor digitorum subeuntem emicat, parum lutescens, atque in florem delinens luteum quatuor foliolorum, intus quamplurima continentem tenuissima atque impalpabili lamina. *Caulem* arefactu terram versu demittit, qui rotundus erat, lavis, nudus, succosus, diaphanus, albus, facili tactu corruptibilis. *Radix* villosa fœcacea est, ut non subtilior invenitur.

In udis paludosis ad aquarum scaturigines in agro Warwicensi observavimus.

5. *Lichen petræus minimus fructu Orobis* C. B. *Lichen alter acaulis* *impurissimus* Col.

Col.

Simili cum superioribus natali gaudet, eodémque tempore invenitur. Parvi digitis unguis magnitudinem raro æquat foliis. Viride est, punctis albidioribus extuberantibus asperum, ut asperum videatur. Floris vice ante fructum, inferna folii parte dum parvum est, utrinque nigras ex purpureo cartilagineas habet, costarum modo vel valvarum inter se oppositas, quas acie cultelli elevare potes: à folio differunt quòd illud viride sit. Cum autem grandius est totum folium nigrescat ex purpureo, atque in extremo immiscetur, fructumque emittit Orobis magnitudine, eodem colore, mollem, succosum aquæ albicante sicco, postea quid excozum emittentem, maturiorem effusum. Disrupto cortice illo nigro, veluti pericarpium continet fructum, intus lutea pelve contentum, luteum pulverem continentem, & si teratur succosum, atque digitis calore statim humido illo exiccato, infectus digitus cernitur luteo pulvere illo. Folium tenuissimum & quàm brevissimum, albicanteribus, atque delicatissimum fibrillis heret.

6. *Lichen petræus muscosus racemosus* C. B.

C. B.

Folius est longè minoribus Hepaticæ vulgaris foliis, squamarum instar junctis, pallide virentibus & nonnullè hirsutis; inter quæ quamplurimi pediculi capillares, biuncinales nudi effertur, quorum singuli capitulum parvum instar racemi compactum sustinent, quantum ex sicco colligere licuit.

- A. 7. *Lichen sive Hepatica lunulata*, *impurissimus* Col.

Folia minora & breviora sunt quam Hepaticæ vulgaris. *Officinæ* neque tam manifestè punctata; per margines sinuata & veluti crispâ. In mediis foliis & interdum versus eorum margines lunulæ quadam foliaceæ supra folii superficiem eminentes exoriantur, quæ sinu folii femina conferta supino folio incumbencia excipiunt. Vere postquam semen maturum lunulæ evascent.

In umbrosis uliginosis oritur sed rarius: *D. Dale* pharmacopœus & medicus Brantæ, vicinus noster, Botanicæ studiosus primus dedit nobisque ostendit, non longe à domicilio nostro nascentem; & alibi etiam copiosius.

7. *Lichen minimus foliis laciniatis.*

Hic vulgari Lichene decuplo minor est, eodem modo se diffundens tenuissimis capillamentis & multis foliis emissis. Folia autem tenuia sunt, non punctata, circa margines lacinata crebris laciniis, unde velut crispia videntur. Nullum hactenus fructum in hac specie observare potuimus.

Idem cum Lichene vulgatissimo in locis invenitur. Sub finem Augusti descripsi. Vere cum primum observavimus alia (quantum memini) facie apparuit.

F. r. c.

Lichen sapore est aequo cum amarore nonnullo & adstringente. Hepatica est insignis [in caliculis cum siccitate hepatis malis, *C. Hoffman.*] Ulius præcipue in obstructionibus hepatis & vesicæ, quorum signaturæ in foliis gerit: hinc in hæctica, in ictero, in scabie & lichenibus, in gonorrhœa, in fistula. Extrinsecus sistit sanguinem vulneribus. *Schred.*

Notavit Cæsalpinus quod purget leniter humores adustos, & crassos, si in magna copia, ut pond. lb. ii. ejus decoctum sumatur. Quo remedio iterato per multos dies sanatos multos vidit ex maligna scabie & ulceribus exacerbat. Oportet autem singulis diebus novam decoctionem parare, præcipue cum sero lactis, quia facile exoleat.

C. Hoffmann Hepaticam peculiari vi purgante præditam esse non magis credit quam serum, *Idem serum ipsum copiose haustum non raro purgat.*

C A P. X.

De *Ophiogloss.*

Ophioglossum J. B. Ger. *Ophiog.* sive *Lingua serpentina* Park. *Ophiogloss.* I. sive *vulgatum* C. B. *Adders-tongue.*

F. r. c.

Ophioglossum floris arguta cuspis (inquit J. Bauhinus) linguam serpentis exertam imitatur, non men impertivit, sicutum quidem ex Germanico: Veteribus inditum esse nonnulli existimant, certe quo nomine illis innotuit inter Botanicos non convenit.

Multis & satis crassis fibris in fasciculum velut collectis curat, Ellebori modo, si præsertim pinguis nascatur solum, radice donatur, post dulcedinem quam primum lingue ingerit, calor & acrimonia nonnihil in palato relinquens & paululum amarefcens. Cum huic surge pediculus palmaris solum singulare sustinet, Betæ parve quodammodo, pinguis tamen & carnosus, minimæque nervosum, modo angustum & longiusculum, modo latum & subrotundum, leve; erectum, sapore dulcissimum cum viscoitate & viscofate aliqua; & ejus fini quæ pediculo committitur ligula ex ut bifurcata, non tamen secta, in acumen sensim desinens, citra extremitatem utrinque denticulata, (cobina aut Linæ auriflorum effigiat. Seminis loco (inquit Camerarius) ei tenuis quasi pollex in lingue inflexionibus adest, usque per maturitatem desilientibus excidit.

F. r. c.

In præcis & pascuis humidioribus frequens invenitur. Aprilis vel demum Maio mense prodit, & adulescenti Junium viget, paulo post tota superficies marcescit, radice in terra superstiti; quæ profunde demergitur, ut extirpati difficilis sit.

F. r. c.

Vulnerarium est insignis, tum intus sumptum in potionibus, tum extrinsecus applicatum. Recentia folia vulnera conglutinant & enterocelas sanant. Datur potanda ex aqua Equilæ ad intrinsecum vulnera. Herba pulverem aliquot diebus exhibitum radices omnes curare posse affirmat Bapista Sardus.

Verum non modo ad vulnera recentia sed & vetera ulcera & ramices præcipue astimationis est oleum quod ex foliis ejus in oleo Olivarum vel omphacino ad Solem diutius maceratis, vel brevius ad ignem decoctis donec inarescat & exicca evadant, deinde expressis, conficitur, præsertim, inquit Parkinsonus, si resina Terabinthina tantillum in eo dissolvatur.

Ophioglossa ratione magnitudinis inter se differe deprehendit Montzelius circa oppidum Furtenwaldam. Minimum ultra unctam cum sua lingua & foliolo non assurgit. Medium vero bis unctale solum habet longius & linguam ultra tres uncias excreverentem: Majus autem solum obtinet quatuor uncias longum & unam cum dimidio latam, lingua in altum satis se erigente.

Idem quoque trilingua *Ophioglossa*, necnon bilingua reperit idem.

C A P. XI.

De *Lunaria.*

Lunaria Recentioribus dicta à foliis Lunæ crescentis modo falcatis, an Veteribus cognita ambigitur. Vide *C. B. Pin.*

Folio singulari pinnato, & in nonnullis speciebus ramoso aut multifido, cauliculo racemulis foliolorum & seminum onusto ab aliis omnibus plantis, necnon hujus generis, distinguitur.

F. r. c.

Observavit *Columna* in hac specie omnes plantas in uno petolo supra radices foliolorum habere quandam veluti Ail. floren exiguum, in quo plantulam exiguum veluti fetum complicatur.

placitum extare vidit, intra folliculum uteri vicem gerentem, integram, foliosam eandem quæ racemo vidua erat, post annum proferendam, & quæ racemosa cum ipso exiguo vel integro racemo convoluta: Et hoc mirum (inquit) Nature institutum. Alias plantas simili modo intra terram uterum gerere agnovimus, & suo tempore proferre, sed non anno integro, & forsan nec medio, verum à nova radice ipsius extumescencia, ut in bulbis quibusdam, in quibus intra bulbum ipsum spicatum cauliculum observavimus, suo tempore proferendum.

C A P. XII.

1. *Lunaria minor* Ger. Park. *L. botrytis* J. B. *racemosa minor vel vulgaris* C. B. *Ботритъ*.

F. B.

Radice tenui, subnigra, intus flavescente *folium* exit singulare, unâ cum pedicelo interdum palmare, 4, 5, 6, 7, aut pluribus pinnarum crassarum, ubi nervo medio connectuntur angustiarum; in latum & falcatum mucronem desinentium, conjugationibus compositum; pinnarum superiorum concavo inferiorum gibbum excipiente. Ex eodem pedicelo eximuntur conjugationis nudi furculi prodiit palmaris, succulentus, crassus, & ejus lateribus alternatim oriuntur pediculi racemulis onusti, jubam imitantes. Racemuli acinos habent, congestos, paucos, virides, qui nec florem unquam edunt, nec semen intus habere conspiciuntur, sed pro eo pallido colore pulvis tenuissimus atque impalpabilis invenitur, quo satis an ex eo plasta exeat incertum est, sepe quidem cum expertus sum nunquam exire aliquid cognovi, inquit *Columna*.

Ego pulverem hunc ipsum plantæ semen esse minime dubito, quantuncumque à Columna satum, loco fortasse alieno, non provenit.

In montibus Elboracensis propè *Settle* oppidum copiosissimè provenit: & alibi in montosis & frigidioribus variis in locis, tum in Anglia, tum in transmarinis regionibus.

Lunaria botrytis minor multifolia *J. B.* *Lun. racemosa ramosa major* C. B. An sit *Lusitana* nature tantum; an species *Lunariæ* distincta ambigimus, præsertim cum *Camerarius* eam in Anglia inveniri tradat: Nos autem nihil tale unquam invenimus, nec ab aliis inventum audimus in Anglia, nisi forte accidentarium & monstruosum.

2. *Lunaria Botrytis ramosa Silesiaca* J. B. *racemosa multifida folio* C. B.

Clas.

Dorsaliter est planta, statim à radice unam aut aliam foliorum alam protrudens, sive folium ramofolium & multifidum, frequentibus foliis, *Lunariæ* minoris vulgaris foliis: sæpe similibus constans, sed longioribus & crassiusculis, crobrique incitatis divitis; colore ut in vulgari viridi dilutiore, & quodammodo pallidescente. Secunda ala, ut tenerior est & postremo nata, tenui quadam sed rara admodum lanugine pubescere videtur, succulentiorque est quam prima: ex ejus quasi vero secundum radicem emergit cauliculus pinguis & succulentus, sustinens multifidam & majorem unam [forsitan an fructus dicere debeam hæc] quam vulgaris, aliquando admodum similem. *Radix* vulgaris instar multis fibris late in ambitum sparsis, crassioribus tamen, constat.

In altis *Silesiæ* montibus oritur; culturam autem respicit ut pleræque montana.

3. *Lunaria racemosa minor Adiantum folio* Breynii.

Breyn.

Vulgari foliis laciniatis (cujus effigies apud *Camerarium* in *Matthiolo* Germanicè edito sub numero II. extat) per omnia similis præter folia, quæ Capilli Veneris sive *Adiantum* foliis *Coriandri* C. B. in modum eleganter sunt distincta.

Nascitur in montibus *Castubiæ*; sed admodum rara.

4. *Lunaria racemosa minor Matricariæ folio* Breynii.

Breyn.

Montium *Castubiæ* ejus incola; unde satis copiosè allata. *Cauliculi* in omnibus allatis magis curti erant quam vulgaris; racemuli brevioribus magisque ramosis, ac foliis brevioribus, plures in laciniis angustiores distinctis, *Matricariæ* haud imparibus onusti.

C A P. XIII.

De *Equifeto.*

Equifetum Latinis à seta equina nomen traxit. *Græcis* *ἵππος* i. e. Cauda equina, à similitudine dicitur, quia folia habet setis similia medio scapo adnascenda.

Planta est singularis & sui generis, tum scapo medio tum foliis (si modo folia dicenda sunt) pyxidatim articulatis. Proprie loquendo folia non habet, quæ enim folia dicuntur nullam habent

Elym.

bent prona & supinae partis distinctionem; excepto tamen Polygono femina dicto, quod ab aliis Equisetorum speciebus in tantum differt, ut diversum genus à nonnullis merito constituitur.

- A. 1. *Equisetum majus* Ger. *majus palustre* Park. *majus aquaticum* J. B. *palustre longioribus setis* C. B. *Great Marsh* & *Water Horse-tail*.

f. B.

Pro radicibus sunt creberrimae tenuissimaeque nigricantes fibrae longè & caulium geniculis densissimis. Asparagis primum protrudit palmas, & cubito altiores Polygona feminae crassitie, internodi longioribus, pyxidata insertione distinctos (coryli fimbriati nigricante alterius tubulum excipientes, quà nota etiam à Polygono femina differt) striatos, inanes, quorum summo fastigio vacui insidet capitulum, veluti nucamentum, cujus divulsis dehiscenibusque commissuris flocculis apparent ex fusco albidis. Procedente tempore caules biarticulati & interdum altiores, minimi propemodum digiti crassitie, teretes, concavi, albicantes plerumque, laves aut striis vix conspicuis exarati, crebris geniculis pyxidati coherentibus intercepti. Singulos geniculis ambiunt folia seu fere plurima [ultra triginta numeravimus] praelonge, tenues, asperae, striatae, virides, non ramosae, octo aut novem, pluribus aut paucioribus internodiis pyxidatis articulatis compositae. Cum venerescere incipit caulis in colorem spadicem aut atro-rubentem & latere soli obverso non raro mutatur.

In palustribus & aquis passim provenit.

- A. 2. *Equisetum arvense longioribus setis* C. B. Park. *minus terrestre* J. B. *segetale* Ger. *Common Horse-tail*.

Radice est gracili, nigra, articulata & serpente, fibris nigricantibus & geniculis exortis capillatis, quae Aprilis mense haud secus ac Equisetum majus Asparagis emittit, sed graciliores, longioribus & laxioribus fimbriatis, nigricantibus coryli tubulos excipientibus, nucamentum emulatum capitulum, apicibus albis confertum, sustinentes. Maio mense caules frequentes sequuntur, pedales, geniculis distinctis, pyxidatis inserti; cavi, scabri C. B. [Ego nullam fere scabritiem in caule aut foliis sentio] Ex geniculis folia radiatim enata dodrantem aquant, & ipsa quoque ex articulis solummodo parvunt.

A praecedente differt caule multis numeris minore & brevior, viridi, manifestis striato, longioribus internodiis, cavitate intus minore; foliis seu setis pro plantae magnitudine majoribus, profundius striatis [quatuor fluxis] tortuosis, & geniculis interdum folia seu setas secundarias emittentibus, paucioribus ad singulos caulis nodos.

Inter segetes solo humidior non raro invenitur.

Setae in hoc minus asperae quam in praecedenti, imò nobis tractantibus vix omnino asperae videntur.

f. B.

Equisetum astringit validè, hinc ad sanguinis rejectionem, ad profluvium muliebri, potissimum rubrum, & ad dysenterias reliquasque ventris fluxus strenuum & generosum effi remedium vel herba ipsa aut ex aqua, aut ex vino epota [pulvis ʒj. pondere, aut decocti in vino ʒiij. mane & vespere propinat] vel aqua ejus stillantia si coelestria tria duobus tribusve diebus bibantur. Sanat haemorrhagias five per *diapysum*, five per *diapysum*, ut loquitur Casp. Hofmannus: item exacerationes renum & vesicae.

Huius Asparagis, autore Matthiolo, in Hetruria, modo in defectu melioris cibi, modo in dysenteriae aliisque alvinis fluxibus comedunt Hetrurici, & sentiunt aliquando ita sibi stringi ventrem, ut colici fiant.

Exterius emplatri modo imposita conglutinat maxima vulnera, etiam ubi nervi sunt in cili.

Dioscorides urinam movere refert.

In diuturnis febribus, etiam malignis, miracula fecisse cum aliis se comperisse scribit Casp. Hofmannus.

Ad sanguinis spumam exhibe radices exsiccat. & pulveris ʒj. cum succo Granatorum acidiorum: Ad pectoris pulmonumque ulcera Decoctum Equi. in aqua mane & vespere lectum ad ʒij. vel ejus succi ʒij.

In phibiti pulvis Equiseti ʒj. pondere cum Aquae Plantag. ʒiij. mane & vespere aliquot diebus sumptus commendatur.

Alios ejus exhibendi modos contra vomitum sanguinis & dolores ventriculi, contra rupturas, contra calculum, urinae stillicidium, &c. vide apud * C. Bauhinum.

- A. 3. *Equisetum sylvaticum* Tab. Ger. *sylvaticum tenuissimis setis* C. B. *omnium minimum tenuissimum* Park. Lob. illustr. *Equisetum sive Hippuris tenuissima non aspera* J. B. *Wood Horse-tail*.

C. B.

Caule est pedali, geniculis fere octo, & cujus articulis singulis utrinque frequentissima folia, tenuissimum capillorum instar prodeunt, quae varie & minutum dividuntur.

Setae habet omnium tenuissimas & maxime ramosas, quibus notis, ut & laevore suo à reliquis suis setis facile distinguitur.

Hanc speciem esse putamus quae describit Lobelius in Illustrationibus stirpium & ex eo Parkier sonus sub titulo superius posito. Et locus enim & descriptio conveniunt.

In

In locis humidis sylvarum & umbrosis oritur, solo palustri, non tamen ita frequens.

- A. 4. *Equisetum palustre* Lob. Ger. *palustre minus* Park. *palustre brevioribus setis* C. B. *The lesser marsh Horse-tail*.

Ab Equiseto segetali, cui alias persimile est, differt. 1. Caule paucioribus & profundioribus striis seu sulcis exarato. 2. Pro numero striarum paucioribus ad singula genicula foliis cincto, nimirum septem, octo vel novem; cum in illo duodecim aut plura habeantur. 3. Pyxidulis quibus inferuntur internodia longioribus. 4. Folis seu setis majoris dicere, plerumque brevioribus, minus sparsis & tortuosis, minus profunde sulcatis, non ramosis, apicibus seu denticulis pyxidularum in quas inferuntur internodia non ut in illo exteriorum reflexis, sed cauli appressis; quibusque, prima statim fronte ab illo (cujus articuli vel fimbriati sunt) discernitur. Tandem Capitulis floriferis summos caules foliolos terminantibus cum in illo spica seu capitula scordum, velut Asparagi quidam, exeant antequam caules orientur.

His addi posset prima setarum à scapo medio internodia multo breviora esse in hoc genere quam in illo.

In palustribus solo putrido & spongiolo oritur, quo etiam ab Equiseto segetali differt quod solidior & minus aequalam terram non aspernat; quamvis & illud humore delectetur.

Not. quod sunt in caule striae tum in hoc tum in aliis Equisetis, rot poris secundum longitudinem, cum tubis minoribus medium majorem circumstantibus, perforatur.

- A. 5. *Equisetum palustre brevioribus foliis polyspermum* C. B. *palustre alterum brevioribus setis* Park. *Cauda equina semina* Ger. *Equiseti facie Polygonum semina* J. B. *Female Horse-tail*.

C. B.

Radice nititur rufescente nigricanteve, tenera, articulata, per transversum sparsa, plurimis capillamentis fibrata & limbo herente, quibus se propagat; à qua primo vere, antequam caules exeant, asparagi aliquot prodeunt, formâ spicata, colore candicante, tenelli, elui apti, qui ejus flores sunt. Caulem habet aliquando unum, aliquando ternos & quaternos, Arundinis tenerae similes, & Junco multo crassiores, in tenuitate dissimiles, aëreos, rotundos, laves neque striis asperos, & Junco multo crassiores, in tenuitate dissimiles, aëreos, rotundos, laves neque striis asperos, cubiti superantes, dense geniculatos, internodiis frequentibus commissis: ex articuloorum mollis datis inflexionibus brevi admodum intervallo folia radiatim exorunt, quae brevissima & angusta, plura ac virentia, prima quidem Linariae parvae, superiora Piccae similia; quibus singula, cujus grana oblonga (Milio minora Cordo) rufescentia, ad articulum commissuras disposita, saepe densa & plurima, elegantior adnascuntur. Verum cum non semper reperiantur, ideo Herbariorum figurae his carent, &c.

In lacubus & stagnis & ad rivulorum ripas, sed plerumque in ipsis aquis oritur, aut aquis exsiccatis in limo, non tamen admodum frequens apud nos in Anglia.

- * 6. *Equisetum palustre minus polyspermum* C. B.

C. B.

Radice est repente, geniculis distincta: caule tenui, cubito minore, geniculis crassioribus articulato: foliis aut potius geniculatis curvis ad articulum utrinque ternis vel quaternis, junceis, palmatis; quibus penè singulis minuta spica tili instar insidet: caulis vero nulum oblongum minus compactum, flocculis pallidissimis rubentibus donatum, sustinet.

Bailler in aquis Michelfeldensibus observavit C. Bauhinum.

- A. 7. *Equisetum nudum* Ger. *junceum sive nudum* Park. *foliis nudum non ramosum sive junceum* C. B. *Baked Horse-tail*.

C. B.

Radice nititur nigricante, per transversum repente, fibrosa & insipida: ex qua caules singulares, ad radicem atro-rubentes & splendentes exurgunt, ique cubitales, juncei, striis asperi, cavi & nudi, geniculis multis articulati, & tuborum modo sibi immixti, qui in acuminatione fastigium, aliando & in asparagum terminantur, & quandoque circa summum caulis, ex articulis folia admodum parva emittit: rarius ramus unus & alter è geniculo prodit.

In rivulis & fossis aequalis, saepe ex fundo culmi tricutales exoritur.

Hae species à praecedentibus omnibus revera distincta est, liquidum asperior est multo, solidiorque & perpetuo etiam viret; quamvis nos J. Bauhinum secuti asparagum potius esse Equiseti palustris quam plantam ab eo diversam aliquando sensimus & scripsimus. Ex revera Equisetum palustre non raro etiam scapos nudos seu junceos emittit.

Hae praecipue species est cujus juncei virgis materiarii fabri multorum minorum operum veluti pectinum & manubriorum scabritiem in lavorem expoliunt; unde & Anglis non minus quam Germanis *Shavegrass* dicitur.

- * 8. *Equisetum*

- * 8. *Equisetum foliis nudum ramosum* C. B. *juncum ramosum* Park. *Naked branched Horse-tail.*

C. B.

Caulis est longissimo, parte inferiore nigro, striato, aspero, foliis nudo, concavo & geniculato, articulis paucioribus, & a se invicem longius distantibus quam in aliis speciebus. Ex articulis modo utrinque unus, modo ab altero latere duo, & ab altero unus ramus, Junci crassitie, sesquipedalis, colore, stris & articulis cauli correspondens, & in tenuissimum apicem finiens prodit. At ipse caulis in pyxidulam ferè senuncialem, striatam, albam & crenatam finit: ad cujus pyxidulam latera similiter & communiter utrinque unus ramus cubitalis effertur.

In sylvis uliginosis, sed rarius, reperimus.

- * 9. *Equisetum nudum minus variegatum* Basiliense C. B. *nudum minus variegatum* Park. *Small parti-coloured naked Horse-tail.*

C. B.

Ex radice parva, nigra, transversa, nonnihil capillata *cauliculi* plures, inaequales, rarissime pedales, communiter palmares, sempalmares & multo breviores, striati, pallide virentes, geniculis parte inferiori nigris, superna albidis, articulatis, foliis carentes & cavi: in quorum summitatibus capitulum brevissimum nult instar infidet, quod à corona alba, ex octo, novem, etiam duodecim foliolis acutis composita sustentatur; & quando pedibus calcatur crepitat.

Ad Rheni ripam, juxta locum *die Baar* dictum, ad minorem urbem provenit.

- A. 10. *Equisetum satidum sub aqua repens* C. B. J. B. Ger. Park. *Stinking Water Horse-tail.*

C. B.

Radix est fibrosa; *caulibus* plurimis, tenuibus, rotundis, per obliquum ut Saccharum penidum striatis, geniculatis, fragilibus, sub aqua per terram sparis (in aquis enim plerumque demersum, rarius emergens) quandoque cubitalibus, in plures cauliculos brachiatis; *foliis* aliquot brevibus, in breves apices distinctis, & simul ad genicula junctis. Tota planta fragilis est, quae dum in aqua est viridis est [non semper, nam interdum & in ipsa aqua cinerea cernitur] at extracta & exsiccata incana & friabilis, ita ut non solum digitis nimio negotio in pulverem comminatur, sed etiam sponte in pulverem abeat. Odor est lutosi & sulphurei.

In aquis caenosis abunde ontur plurimis in locis.

- A. 11. *Hippuris Coralloides* Ger. emac. An *Hippuris lacustris* quaedam foliis mansu arengis Gelsi?

Multis exit furculis, duas tresve uncias altis, ad singulos articulos foliola multa emitrentibus, cauliculum seu scapum densò agmine proximè circumstantibus, aliorum hujus generis more sitis. Versis summus scapus articuli admodum crebri sunt. Color totius plantulae cinereus ad viridem nonnihil inclinans. Valde fragilis est & sub dentibus scruposa Corallinae instar; pedibus etiam pressa crepitat ac si congelata esset.

Lectus.

In palustribus putridis & spongiae instar aquam imbibere & retinere aptis oritur: ut v. g. non procul à *Chiffellus* vico in Cantio, necnon tribus trans Oxonium milliariis, propè Trajectum *Evonsum*. Vide Ger. emaculat.

Superfunt adhuc duae aliae Equiseti species à C. B. *Bambino* propositae & descriptae, quarum altera *Equisetum palustre tenuissimum & longissimum setis*, altera *Equisetum pratense longissimum setis* inscribuntur: quae adeò parum differunt à nonnullis ex descriptis, ut specie distinctas non existimemus. Vade, si placeat, C. *Bambini* Theatr. Botan.

LIBRITER TII PARS SECUNDA.

Herbarium caule carentium hypophyllopermon seu Capillarum Tabula.

Herbae caule carentes, epiphyllispermae, seu mavis, hypophyllopermae, quia semina averfa foliorum parti, in punctis lineolitive ibidem efflorescentibus, adnascuntur; nonnullis *Capillari*, aliis *Dorsipare* & *Tergiferae* dictae, sunt vel foliis.

- Simplicibus*, seu integris & indivisis, oblongis,
 { *Sua in basi ad pediculum falcato excavatis*, cum appendice utrinque producta; **HEMIONITIS**.
 { *Nullo ad basin folii sui aut appendice*; **PHYLITIS**, *Lingua cervina*.
Difficili aut incisi
 { *Simplici divisi* in lacinias tantum aut pinnas: Sicutque vel
 { *Majores*, folio
 { *Breviores & latiore*, radice purgatrice; **POLYPODIUM**.
 { *Longiore & angustiore*; **LONCHITIS**.
 { *Minores*, folio
 { *Laciniato*,
 { *Majore*, oblongo & utrinque velut dentato; **SCOLOPENDRIA**.
 { *Adimmo*, brevi, summa parte in duas tresve lacinias, vel uti in totidem cornua fillo; **ADIANTHUM ACROSTICHON Thal**.
 { *Pinnato*, seu ex foliolis ad mediam costam utrinque adnexis composito,
 { *Latiore & crassiore* **Polypodii** annulo; **QUAMFILIX MARINA**.
 { *Angustiore & tenuiore*, **Viciae** cujusdam simili; **TRICHOMANES**.
Duplici divisi in, seu semel subdivisi; primaria divisione in carlos seu furculos, secundaria in pinulas seu cristas, etique vel
 { *Prælongat*, **Olinunde** regalis æmulas; **HEMIONITIS MULTIFIDA**.
 { *Breviores*,
 { *Densius dispositas*, pediculis brevibus aut nullis harentes,
 { *Dentatas aut aculeatas*,
 { *Major*; **FILIX MAS**.
 { *Minor*; seu repens, **FILIX PALUSTRIS**, **Dryopteris Adm.** seu non repens;
 { **FILIX SAKATLIS**.
 { *Aequales ad margines*, & non dentatas. **FILIX FONTIS Adm.** NON DENTATA
 { *J. B.*
 { *Rarius dispositas*, pediculis longis appendis, latis, brevibus, obtusis, vel
 { *Crassifoliaris*, pediculis viridioribus & crassioribus harentes, **Rutæ** quodammodo æmulas; **ADIANTHUM ALBUM**.
 { *Tenuis & mullicellaris*, propenodum triangulares, fronte altius incisi, pediculis nigris, tenuibus, tremulis appendis; **ADIANTHUM NIGRUM**.
Triplici divisi in, seu bis subdivisi, nimirum primo in ramulos seu alas, secundo in carlos seu furculos, tertio tandem in pinulas five cristas, atque hoc genus *ramosae* dicuntur.
 { *Ha sunt vel*
 { *Scandens*, exotica; **FILIX SCANDENS Brasiliæ**.
 { *Reptans*, & suis se viribus sustentantes,
 { *Majores*,
 { *Florifera* dicta, in furculis peculiaribus semina congesta proferens, palustrium alumina;
 { **FILIX FLORIDA**, **Osmunda regalis**.
 { *Non florifera*, seminibus averfa foliorum parti, ut in reliquis, adnascuntibus, pinnullis
 { *Dentatis*, **FILIX MAS RAMOSA**.
 { *Non dentatis*, radice reptatrice; **FILIX FOEMINA vulgaris**.
 { *Minores*,
 { *Florifera*, ad **Adiantum album** accedens foliis pulchre incisi; **ADIANTHUM ALBUM FLORIDUM**.
 { *Non florifera* in furculis peculiaribus, pinnullis crassis, angustioribus & longioribus, in acutum desinentibus; **DRYOPTERIS NIGRA**.

De Herbis caule carentibus epiphyllispermis, Capillaribus & Dorssiferis vulgo dictis: & primò in genere.

* In Hære
Phyllospica.

CUM Caulis (rectè cum desinente * Jungio) sit pars plantæ superna, in altitudinem ipsa ex porrecta, ut anteriora & posterioriora, vel dextera & sinistra non differant; herbas de quibus hoc in loco agimus, Capillares & Dorssiferas dictas, in universum omnes, tam ramosas quam non ramosas, caule omnino carere, earumque superficiem ex mersis foliis constare manifestum est. Nam qui in Filicibus ramosis caules censentur, reverà foliorum compositorum seu ramosorum pediculi sunt, cum partem anticam & postica diversam, illam scilicet planam aut concavam, hanc teretiusculam & convexam obtineant; cunque in folium terminetur, quod vero cauli nunquam contingit.

Cæterum Capillares dictæ sunt hæ plantæ, quia capillis similitudinem & nitorem conciliant, omnibusque illorum vitis creduntur: Dorssiferæ seu Dorssiparæ, quoniam eorum femina veriusque foliorum partem adnascuntur, in punctis illis seu lineolis ferrugineis ibidem efflorescentibus.

Filicem reliquasque capillares herbas femine carere Veteres plerique Historici Plantarum & Rariorum Medice scriptores, Theophrastus, Dioscorides, Plinius & Galenus, prodiderunt; quos etiam secuti sunt & Recentiores nonnulli, Dodonæus v.g. Spigelius in Ifig. ad rem Herbar. & Dalechampius. Ne probabilis sanè ratione destituit lumen hujus sententiæ patroni. Cum enim (ut modò ostendimus) hoc genus herbe caulis careant, quibus fructus & femina plurimum innasci solent, & femineum carere verissimum est: cunque nemo nunquam in hujusmodi plantis, quantumvis oculatus aut Lynceus fuerit, feminem ullum discernere aut deprehendere valuerit, rationi magis consentaneum videtur, negare illa eis omnino femina adesse, quam fingere præ paritate invisibilis, in tam eximie præsertim plantarum magnitudine. Alii è contra, ut v.g. Bauhinus atque Johansson apud Gerardum Tragus, Parkinsonum in Theat. Botan. & nobiliss. F. Columna, Botanici egregii & vee Lynceus, Amstel. ad rei medicæ N. H. p. Ant. Recchi, Filices & congeneres spermatophoras esse censuerunt: partim quia Historia Creationis Gen. 1. 12. herbis in genere omnibus vim feminæ caulis semini tribuere videtur: partim quod verisimile non sit; Plantas adeo perfectas, tam eximie magnitudinis & stature quam sunt nonnullæ Filices, ab aliarum omnium norma & analogia abdere: partim denique quod sub adultis & venustioribus Filicem stirpibus tenella & recens nati plantule non raro observate fuerint, quæ semini deciduo ortum suum & originem debere videntur. Volunt autem femina averisæ foliorum partem accrescere in punctis illis aut lineolis pulverulentis ferrugineis ibidem extantibus. Hanc sententiam verissimam esse non modò argumenta alia stuant, sed & autopsia convincit. Siquidem Federicus Cæsius, Lynceorum olim Princeps, referente F. Columna Amstel. modò laudandi, microscopii adjumento observavit & aperè demonstravit ejusmodi plantarum femina; quod quidem [Engycopium] Polyodii & congenerum femina sub velo Cicieris paria oculis obtulit. Qui enim (inquit Columna) suo tempore pilosam illam et tuberculantem in similibus microscopio examinaverit, & flores virescentes magnos, & femina conspicit, & insuper in femine umbilicatum partem; quæ harebat atque alimentum & incrementum capiebat, clarissime perspicit; in hac scilicet pilola flavescente in folii dorso extuberantia bino ordine dispositos corymbos deprehendit, & in singulis quinquagenos circiter flores five fructus cum suis feminibus. Nec Casio tantum aut Columnæ Capillarum fructus perspicillorum ope in lucem prolatos videre contigit, sed & nuperimè ingeniosissimus Vir D. W. C. microscopis longe perfectioribus & sumptu arte elaboratis usus, earundem tum femina tum vascula seminalia accuratè & distinctè multò observavit ipse, & amicis spectanda exhibuit: Observationes autem suas de his curiosissimas literis Bristolio datis Septemb. 30. 1669. Clariss. D. Hookio communicavit, qui eisdem paulò post cum aliis non minus curiosis naturæ arcanis in publicam lucem emisit. Hanc bonam partem Latinam facere & luc transferbere in gratiam transmarinorum Anglicè nescientium non ab re fore putavi.

Psydula seu capsula femina continentes in plerisque hoc genus plantis perquam exili gracilo arene vulgaris cineris plus duplo minores sunt; imò in nonnullis speciebus vis tertiam quatuorve arene partem magnitudine æquant, vasicularum quarundam annulis aut fasciis vermiformibus obvolucrum speciem exhibentes.

Nonnullæ ex his vasiculis centum circiter femina continere deprehendebantur, quatenus scilicet Observationum auctor suspicando, [aut potius conjectando] afflequi poterit; adeo eximie paritate ut nudo oculo prorsus essent invisibilia, nec nisi microscopii interventu detegi possent. Vile infra, in capite de lingua cervina, vasiculorum descriptionem.

Folia Filicis utriusque, præcipue femine (quæ præ reliquis omnibus feminibus caret) si cum colligantur & asserverent ne comprimerent aut illatenus viderentur, brevi deinde soli aut aeris reno exponantur, vasicula feminales quoque maturare, fascioli modò dictis se contrahentes dirumpunt, & femina quaquaversum spargunt, ad eundem fere modum quo aliarum aliquot stirpium filique, Cardamomi puti aut Persicarie filique, per maturitatem diffiliunt, & femina cum utriusque peti ejaculantur.

Quin si quantitas modica feminum à foliis in subiectam chartæ munde aut Pergamenti scheidam decuatat detergitive, & deinde in acervum convenerit, vasicularum seminalium plurimis illi dissilientibus, & sibi invicem alitis, acervulus variè moveri per partes videbitur, non sicut ac si Syrombus aut utriusmodi bestiolis repletus esset; motu nudo etiam oculo perceptibili: cum si locus tranquillus sit, aut proximè admodum, crepitantium inter rumpendum vasiculorum sonitus hand difficulter percipietur; & si microscopio circumducto chartam oculis obores, femina per eam undique sparsa, & ad notabilem ab acervo distantiam projecta comperies.

Vascula

Vascula seminalia ut & femina ipsa Filicum omnium reliquarumque Capillarum ejusdem proximè figure sunt & magnitudinis; quantumvis plantæ corum productiores utroque respectu plurimum distant, ut v.g. Filicis femina vulgaris, Ruta muraria; Phyllitis & Opuntia regalis, quarum priores tres inter se dissimillimæ sunt, posteriores due staturæ & magnitudinis admodum inæquales.

Opuntia regalis, quæ aliis omnibus Filicis speciebus mole, pulchritudine, viribus antecellit, & à Botanici nonnullis sterilis censeri solet, vascula seminalia obtinet æque cum reliquis congeneribus magnitudinis, ejusdemque proximè figure, quorum immensa & visum fugiens parvitas cum magnitudine plantæ collata (quam integram cum radice & superficie tota appensam decem interduum hinc pondere superare animadvertit Autor) adeo nullam gerere proportionem invenitur, ut tantam plantam è tantillo semine produci attentum observatorem merito in admirationem rapiat.

Quod verò, (pergit) mihi aliisque qui unà mecum adfuerunt testibus oculatis præcipuè admirabile visum est, fuisse animalcula diversarum specierum plurima, interni oculo prorsus inconspicua, imò nec lentibus vitreis simplicibus, magnitudinem valde augmentibus interpolitis visibilia, quæ microscopio tamen in planta recens collecta inter vasiculas feminales velociter discurrentia jucundo spectaculo hand difficulter potuere discerni: è quibus nonnulla adeo infime parvitas fuisse, ut bina & seminis vasiculis inclusis corpusculorum moleculis vix adæquantur.

Filicum femina microscopio primæ notæ quæ objectorum quantem immensum augment spectata & examinata vix exigue aut Lentis magnitudine apparere, cordique nonnulla per facilitatem contrita & corrugata, valliculis depressioribus & tuberculis seu eminentiis inæqualia ad modum Pilorum alborum visa sunt. Polyodii autem femina tum figurâ tum colore à reliquis discrepant; cæteris enim leucophaeis aut rubentibus, hæc lutea sunt, & ad modum Medice seini, non reniformia.

Capillarum femina non ante Autumnum maturescunt: inde pater quàm frivola & falsa sine quæ circumferantur de collectione feminum Filicis, quam quidam ipso Solstitio die, aliis vigilis & Joannis Baptiste influendum asserunt, lineas subtrahit. Mirari autem fuit Bænicum diligenter & minime vanum Hieronymum Tragus publico scripto non dubitasse testari, se neque superitione ductum, nec præstigiis aut incantationibus, aut ullis characteribus usum rem aggressum esse, & quæ in vigilia D. Joannis nocte centiescè subtrahit lineas & Verbalis foliis, an semini illi deprehendere & excipere posset, & sanè sibi contigisse faceri, ut manè ante illucem diem seminem parvum, nigrum, Papaverini speciei reperiit, & hoc amplius ac copiosius sub alia æque alia Filice, alio item atque alio anno. Verum quantumvis superitionis suspitionem à se amoliri studeat Tragus, vix tamen apud sobrios judices superstitiosa credulitas notam effugiet, quod à se impetrare potuit, ut ejusmodi vanis fidem adhiberet, aut corundem experimenta tentaret, quodque tandem sui imaginatione fallis, seu præstigiis Dæmonum sibi imponi passus fuerit, ut existimaret se videre Filicum femina quæ tunc temporis nulla fuere, (cùm non ante mensè Septembrem producantur) nec si fuissent inermi (ut diximus) oculo potuere discerni.

Quæ de antipathia inter Arundinem & Filicem tradunt Veteres pro fabulosis habemus, nec iis resistendis immorari operæ pretium fore putamus. Consulo si placeat Dodonæum.

Cæterum Herbe aculeis Epiphyllisperme foliorum respectu dividi possunt in ear quæ foliis sunt vel

1. Simplicibus seu integris & indivisis, ejusmodi sunt Phyllitis & Hemionitis dicta.
2. Laciniatis tantum aut pinnatis simplici divisura, uti sunt Polypodium, Trichomanes, &c.
3. Bitariam divisivis seu semel subdivisis, viz. primariâ divisione in tarsos seu furculos, secundariâ in pinnulas, quales sunt Filix mas vulgaris, Dryopteris Lob. &c.
4. Trifarum divisivis seu bis subdivisis seu ramosis, primo scilicet in ramulos seu alas, deinde in tarsos seu furculos, & tandem in pinnulas, cujus generis sunt Filix femina vulg. Adiantum album & nigrum, &c.

Hanc divisionem reliquis, quæ vel à magnitudine varia, vel à punctis lineisve feminalibus peti possent, commodiorem arbitramur, quoniam à notis tum magis perspicuis & distinctis, tum magis obvis & visibilibus differentiis generum subalternorum continuivas sumit: Eam ergo sequenti Librum hunc in quatuor Sectiones partiemur.

Prima erit de Herbis Capillaribus quarum folia integra sunt & indivisa:

Secundæ de his quarum folia simpliciter divisura secta sunt, viz. laciniata sint five pinnata.

Tertiæ de his quæ semel subdivisa folia obtinent, primariâ scilicet divisione in tarsos seu furculos, secundariâ in pinnulas five cristas factâ.

Quartæ de his quibus folia bis subdivisa seu ramosa sunt, primò in ramulos seu alas, deinde in tarsos seu furculos, tandem in pinnulas.

N

SECTIO

SECTIO PRIMA.

De Herbis Capillaribus foliis integris & indivisis.

CAP. I.

De Phyllitide.

QUAE Græci *ωσμήν*, quasi foliosum dicas, cum nihil nisi foliosus cespes appareat, Latinis pariter Græcum nomen retinentibus Phyllitis dicitur. Officinis *Lingua cervina* à similitudine foliorum appellatur. C. B.

A. Phyllitis Ger. Phyl. sive *Lingua cervina vulgi* J. B. Phyl. sive *Lingua cervina vulgaris* Park. Phyllitis, *Lingua cervina* Officinarum C. B. *Harts-tongue*.

J. B.

Capillaribus radicibus, nigricantibus, numerosis *Trago*, *Cordo* masculæ Filici [id est, vulgan] similibus, implicitis, cum foliorum vestigiis connexis, foris nigricantibus, intus in pallido viridibus *folia* fundè longa, sæna, octona, vel dena (inquit *Lobelius*) interdum etiam plura incerto numero, dodrantalia aut pedalia, duarum unciarum plerumque latitudine, *Cordo* acuto *Rumicis* latio, *Trago* & *Cesalpino* spem, vel linguæ cervinæ, imò parte falcate lunc modo corniculata, luto virore splendens superne, inferne verò obliquis, pulverulentis areolis, cœli lumbicis rufis [*Cordo* flavis aut rubentibus, *Trago* subluteis] virgata; sapore acerbò, odore *Dod.* graveolente. Color linearum in foliis avertis variat pro ætate; nam cum primò erumpunt albide sunt, deinde cœnolefcunt, postea paulatim ad ferrugineum tendunt.

Vascula hujus seminalia prout à *D. Greng*, microscopio præstanti examinata describentur, hujusmodi fiere. Unaquæque capsula seu vasculum feminale pediculo à semina ad unciam & amplius longo infidebat, crassitudine ad basin (ut apparuit) sæte equine duplâ, ad cacumen paulo crassiore. Capsula ipsa coloris erat argentei, magnitudine circiter officuli *Cerastii*, figuræ sphaericæ, validò tendine coloris auri circumcincta. Tendinis hujusce superficies cochleam delicatam, seu vasè ligni aerea referebat. Quamprimum autem seu *Aeris* inclusi vi, seu aliter, tendo hic fissis rigidus evadit diffiliens capsulam illico bifariam in duos cyphulos distrahit, & semina distijcit. Capsula hæc in obliquis sulcis avertis folio exaratis nascuntur, à semina ad unciam longis & 2 circiter unciæ partem latis. Singulis sulcis unciam longis plures 300 capsularum prædictarum innascuntur, idèquæ si decem tantum semina singulis capsulis attribuiamus, plus 3000 semina; quo numero in summa sulcorum ductò, & productò iterum in numerum foliorum quæ una radix plerumque emittit, exurgeret summa 1000000 seminum, pro anno proventus unius plantæ.

Locus.

In umbrosis, uliginosis & saxosis, præsertim montanis, in omnibus ferè Angliæ provinciis oritur; in ipsis etiam puteis & specubus inter lapidum aut laterum commissuras non raro exiit.

Hæc herba in petrarum cavernis antroisquæ caubus enascens pusilla, tenera & mollicella evadit ob ventilationis defectum, unde nonnulli magni etiam nominis Botanici eam pro distincta specie, nimirum *Hemionitide vera* Dioscoridis habuerunt, & *Londinum*, *Mechliniam*, &c. eo nomine in hortis plantandam miscent. Hæc autem non ità multo post, libero acri exposita, non mirabili aliqua metamorphosi, ut illi imaginati sunt, in Phyllitidem abiit, sed quod antea erat veram Phyllitidem se esse prodidit. Vide *Lobel.* Observ. pag. 469.

Phyllidem polyschidam sive multisidam, aliis folio laciniato ad digitato dictam, à vulgari Phyllide specie diversam esse non libenter concesserim; quin potius lusus quidam nature aut accidentis varietas esse videtur.

PHYLLITIS
POLYSCHIDIS.
PHYLLITIS
CRISPATA.

Ejusdem commatis esse puto & Phyllitidem crispam: Utramque pingit & describit *J. Bauhinus*, utramque & nos vidimus *Lucretie Parisiorum* in horto Regio, elegantia & raritate spectabilem. Sive tamen specie, sive accidentibus tantum differant, utriusque soli ad eas tum à vulgari Phyllide, tum à se mutuo distinguendas sufficere, nec descriptione alia eis opus est.

Vires & usus.

Ulus hujus plantæ præcipuus est in hunc tumido, fluxu alvi, expulsiõe sanguinis. Extrinsicè mundificat vulnera & ulcera. *Schrod.*

Pulvis herbe exsiccatæ in palpitatione cordis, in suffocatione uterina, in motibus convulsivis mira præstat, fit in cerevisia tenui, aut *Zythogalo* seu liquore *Posceti* nostratibus dicto, modica ejus quantitas propinquet, ut plurimum experimentis nobis constat: potest & è foliis virentibus confecta ad hos usus parari. Folia in vino pota serpentum moribus adversantur, autore Dioscoride.

In Catalogo Horti Regii Parisiensis præter supra scriptas multas adhuc alias Phyllitidis varietates invento quas à reliquis specie differre non pato.

* 2. Phyllitis

* 2. Phyllitis Virginiana foliis quernis non descripta Hort. Lugd. Bat.

Cum nec ab aliis descripta sit, nec mihi hæcenus visa, de ea nihil dicendum habeo.

CAP. II.

De Hemionitide.

Hemionitis seu *ωσμήν* Græcis, Latinis similiter Hemionitis, quasi Mulariam dicas & Splenium nominatur; quod ejus folia sicut & Phyllitidis Medicorum splenia, nimirum oblongas plagulas formâ imitentur. Quid si potius ab eorum usu quoddam splenitum, siquidem ex aceto pota lienem absumunt, autore Dioscoride. C. B. Hemionitis autem dicta est hæc herba ob sterilitatem: Mulum enim parere pro prodigio olim haberi solit. Verum herba quæ à Botanicis pro Hemionitide traditur non magis sterilis est quam Phyllitis alieque. Capillares, siquidem lineæ verniculatæ similes in averta foliorum parte eminent; imò nobis nondum plane constat an specie à Phyllitide differat, an accidentaliter tantum. Quinimo si verum sit quod scribit Dalechampius de Hemionitide multisida dicta, nullum unquam omnino pulviculum avertæ ejus foliorum parti adnasci, potiori jure Hemionitidis titulum sibi vendicabit quam planta hoc capite a nobis propolita.

* 1. Hemionitis vulgaris C. B. major Ger. Park. Hemionitis J. B. *Aphles fern.*

J. B.

Hemionitidis folium à Zuingero sibi datum his verbis describit *J. Bauhinus*. Longitudo ejus quatuor erat unciarum latitudo diametri ab una ad alteram appendicem ferè aequalis, figurâ quodammodo ad sagittam accedente: ipsum quoque folium in pyramidem fastigiatum circa ima utrinque appendicem insignem habet. Sinus circa pediculum qualis ferè *Aristolochia* rotunda, quem folii præterito quædam in angustum porrecta comitatur. Ipse pediculus videtur duarum unciarum esse, costam insignem per folii mediū longitudinem emittens, à qua ab imo statim ad ambitum quaquaversum ipse etiam apophyses diriguntur. Parte adversa in ambitum eminentie verniculatæ apparent, quales in Phyllitide æguntur, sed magis sursum spectantes; facies opposita glabra.

Aliorum descriptiones conveniunt, nec alias notas addunt, nisi quod radices è pluribus fibris tenuibus consistunt.

In Italia provenire dicitur, in rupibus nonnullis & saxorum interveniis. Nos eam Romæ circa *Locm.* Amphiteatra antiqua frustra quævisimus, loco à Mathiolo memorato, ubi eam minime inveniri *Lobelius* etiam testatur.

An specie distincta sit à Phyllitide judicent quibus spontaneam videre contigit: nobis certe nec spontanea, nec culta hæcenus visa est.

* 2. Hemionitis peregrina Clusii & aliorum. *Strange Aphles fern.*

Clus.

Hujus folia quatuordecim digitorum transversorum, vel circiter trium unciarum longitudinem non excedebant, ferè venabuli mucronis formam explicantia, inferiore basi, quâ suo petiolo sustinebantur, duplicem apophysin habentia, & extrema parte mucronata; parte internâ levia & dilutâ viriditate prædita, externâ verò lineis seu versibus obliquis ex utraque nervi parte insignita, quemadmodum Phyllitidis folia. Radices illi nigre, fibrosæ, quales in legitima Hemionitide.

Eruta fuit è veteris cujusdam Theatri ruinis Romæ. *Nature lusus esse videtur hæc, non species* Locm. Hemionitis distincta.

Ceterum Hemionitis ex aceto pota lienem absumere dicitur, ut superius ex Dioscoride monuimus.

CAP. III.

De Plantis quibusdam exoticis, Phyllitidi affinis, quas sub Polypodii & Scolopendriæ titulis exhibet & describit *Jacobus Breynius*.

* 1. Polypodium Indicum Scolopendriæ facie primum Breynii.

Breyn.

Radicem agit subulcem, verrucosam, longè latèquæ sub terra repentem, instar Polypodii vulgaris, in qua folia multa, pediculis brevissimis infunditis exurgunt, viridia, acuminata, pedalia & duplo longiora, pollices tres lata, Phyllidis consistentia & figurâ, inferius autem

CAP. IV.

De *Chamaefilice marina*.

Hæc tum à Polyodio tum à Lonchitide in multis differt, ut descriptiones conferenti patebit; proinde caput peculiare ei assignavimus.

- A. *Filix marina* Anglica Park. *Chamaefilix marina* Anglicana J. B. *Filicula petrea femina*, sive *Chamaefilix marina* Anglica Ger. emac. *Filicula maritima ex insulis Siczabadiis* C. B. *Dwarf Sea-Fern*.

E. pusilla, autore Lobelio, multis implexa cirris, & compacta radice Trichomanis foliola exant binum ternumve (imò quaternum aut quindum) unciarum, rigida, carnosa, numerosa, atro-virentia, lucida, [supina parte intellige, nam pronā pallidiora sunt] octo aut novem pinnarum, (que tamen non ex adverso respondent sed alternatim adnascuntur) paribus composita. Pinnae autem singulae non immediatè annexæ sunt, ut in Polyodio, sed brevibus pediculis intercedentibus, se nunciant longas, latiusculas, mucronibus obtusis, circum oras crenatæ, lituris averfa parte extantibus ferrugineis. Supremum solum in acutum mucronem procurrit. Pediculi & medius nervus fœniceo nitore ex fulco lucent.

E. faxorum rupiturnive interveniis, ut rectè Lobelius, enascitur ad maris litus, in Occidentali & Meridionali Angliæ latere, ut v.g. in insula *Preßholma* propè *Bellum mariscum* Angliæ oppidum, ad *Llandwyn* vicum in eadem Angliæ seu *Mona* insula Taciti: in muris templi *Athenis* in *Carnarvæ* comitatu: in rupibus propè *Hastingæ* arcem jam dirutam in *Suffexia*.

CAP. V.

De *Trichomane*.

Triquetris Græcis à vi sua dicitur, quod rara cute fluentem capillum expleat & subnasci faciat: *parva* enim illi ratum vocant, & *terre* capillum. C. B.

- A. *Trichomanes* Park. *mas* Ger. *Trich. sive Polytichum* J. B. *Trich. sive Polytichum Officinæ* C. B. *English black Maiden-hair*.

J. B.

Capitula nigricantemque radice & conferta nititur. *Foliola* habet ad costam, pedalem interdum, sæpius breviora & semipedalem aut digitem, teretem, rigidiusculam, fragilem, nervulo abscissum, atro-rubentem splendentemque adnexa, plurima, impari folio extremam alam claudentes, parva, fœnuicula, in ambitu nunc crenata, nunc nullis crenis conspicua, interdum crispata, perne virentia, infernè ruffo pulvisculo aspersa, sapore mixto, adstringente, subdulci, amaro. Folia integra Vicæ aut Secundæ aut terrestris Tribuli folia referunt.

In umbrosis aggeribus & antiquis muris, inque peris umbrifolis & roscidis magnus ejus per totam Angliam est proventus; nec minor in regionibus transmarinis.

Officinis nostris Adianti veri seu Capilli Veneris, (qui in Anglia non invenitur spontaneus) succedaneum est & eisdem viribus pollere creditur; quin & Tragus eandem facultates ei attribuit. Vino aut hydromelice decocta herba, & per aliquot ex ordine dies pota obstructions jecinis seu vitæ, morbum Regium expellit, pulmonis vitæ expurgat, spirandi difficultati prodest, melancholicam per urinam ducit, tumores Lienis duos emollit, calculos trahit, & venerum hautum, mulierumque menses expellit. Rursus prædicta decocto, herbe pulvis, necnon ex ipsa confecta ebulliens, syrupus, aqua denique destillata quasvis alvi fluxiones inflammationesque jecinis refrigerant. In lixivo decocta folia, si caput eo abluatur, defluentes capillos continent, icibus serpentum melenitur aliorumque animalium moribus. Pastores quidam in medicandis porcorum affectionibus Trichomane utuntur, singulari experimento.

Sed potius dijudicent (inquit J. Bauhinus) an herbe adstringentes, frigide & sicce possint præstare que hic prædicantur de Trichomane. Vires præcipue hujus plantæ, de quibus inter medicos ferè convenit sunt viris pulmonis & thoracis auxiliari, calculo renum & urinae stillicilio subvenire.

Trichomanes ramosum J. Bauhinio aliisque depictum pro luxuriantis naturæ lusu habeo non pro specie Trichomanis distincta.

Trichomanes minus album ejusdem Bauhini accidentaliter potius quam specie à vulgari Trichomane differre arbitror. Est autem eo mollis, tenerius & albidius, foliis nonnullis fœnuicatis, pediculis inferna parte nigricantibus, radicibus capillaribus.

Duas præterea hujus plantæ varietates in Scotia observavit D. Sibbaldus; alteram foliis mucronatis profunde incisilis: alteram foliis crenatis.

CAP. VI.

- A. *Adiantum petraeum perpusillum* Anglicum foliis bifidis vel trifidis Newtoni.

Plantula est uncialis aut fœnuicialis, à D. Jacobo Newton observata in rupibus quibusdam undis, propè summam partem montium altiorum, *Hardknott* & *Wrensfæ* verticibus dictis proximorum, inter multos breves Julio mensè Anni 1682.

E. radice tenui, capillacea & (ut mihi videtur) repente folia edit uncialia aut paulò longiora, quorum pediculi & nervi medi tenuissimi pariter & planè capillacei, tribus quatuorve hinc inde adnascuntibus foliis bifidis trifidive, seu potius foliorum pinnularumve angustarum, oblongarum, obscurius virentium paribus aut ternionibus, non ex adverso binis, sed alternatim positis alati. Extrema costa, ut in hujus generis reliquis in folium terminatur.

Hanc ipsam plantulam ante aliquot annos à D. Daire Pharmacopœo Londinensi propè *Tunbrigiam* oppidum in Cantio, inventam fuisse audio.

D. Pluchner M. D. in averfa foliorum parte vesiculas quasdam adnascētes microscopio detexit, quæ proculdubio vascula seminalia sunt.

CAP. VII.

- A. *Filix saxatilis Tegeti* J. B. Park. *Adiantum æneovire* seu *furcatum* Thal. *Filix saxatilis* V. sive *corniculata* C. B. *Moine oz fozhæ apaiden-hait*.

Innumeris capillaribus, nigricantibus cirris radicitur; nec minorem numerum *colicolum* profert, palmum altorum, capillaceæ quoque tenuitatis, qui circa summum in duas tresve portunculas, paulò latiores & ferrugineo pulvisculo, Filicum aut Asplenii ritu, resperfas finduntur. Summitates hujus plantule & segmenta recurva sunt & deorsum nutant.

In rupium fissuris propè Rhenum fluvium in Germania primò hanc observavimus, postea in Italia locis petrosis; tandem *Tho. Willfelmus* in Vivario ferarum Edinburgensi in rupibus nascentem observavit & ad nos detulit.

Adianto albo dicto seu Rute murarie colore & consistentiâ, texturâque foliorum simile esse videtur.

CAP. VIII.

Filices quædam exoticæ à Jacobo Breynio descriptæ.

- * 1. *Filix non ramosa foliis integris serratis Brasiliæ* Breynii. *Filix an Polypodium* Marggrav.

Marg.

Herba est unico caule assurgens in trium circiter pedum altitudinem, recto, continente folia sibi invicem opposita [seu potius alternatim posita] circiter quatuor digitos longa, angusta, acuminata, & in ambitu subtilissimè serrata, atque polica parte secundum nervum in longitudinem ubique brunna aspergine variegata.

- * 2. *Filix non ramosa foliis integris non serratis maxima Indiæ Orientalis* Breynii.

Breyn.

Omniū est maxima, ut quæ viri altitudinem superet. Hæc à Bontio sub nomine Phyllitidis figuratur.

- * 3. *Filix non ramosa foliis integris serratis, Capituli bonæ spei* Breynii.

Breyn.

Modum inter Filicis non ramosa foliis integris serratis Brasiliæ jam descriptæ & Zeilanice proximo in loco describenda faciem obtinet.

- * 4. *Filix non ramosa foliis integris serratis Zeilanice* Breynii. *An Phyllitis ramosa* Alpin. exot?

Cum Hemionitide altera Dalechampii adeò convenit, ut ab eadem non nisi in foliis, quæ majora & argutius crenata, sit discernenda.

Hæc planta eadem videtur Phyllitidi ramosa Prosp. Alpini, quam in libro de Exoticis describit. Hæc planta eadem videtur Phyllitidi alteri Dalech. eandem esse puto. Quæ in sententia Catalogus hort. Phyllidem illam ramosam Hemionitidis alteri Dalech. eandem esse puto. Quæ in sententia Catalogus hort. Pat. me confirmat, qui hanc illi synonymam facit. Patavini enim Phyllidem ramosam Alpini proculdubio optime vident.

- * 5. *Filix*

TRICHOMANES RAMOSUM.
TRICHOMANES MINUS ALBUM.

- * 5. *Filix non ramosa foliis integris non serratis Zeilanica minor* Breyonii.

Breyon.

De hac, inquit, caulem accepimus precedenti similem, pedalem, foliis verò multò crassioribus atque solidioribus, magis venosis, & in mucronem obtusum exarantibus, in quibus crene melle conspicuntur.

CAP. IX.

- * *Polypodium Brasiliense* Marggravii.

Marggr.

E Radice octo aut novem dig. longa, nodosa, digitum crassa subruffo musco obducta, interius ex albo flavescente, sporis subulcis cum quadam austeritate, succulentâ, ascendit caulis tres aut quatuor pedes altus, striatus, contortus, niger aut ruber, qui in summitate multum habet folia, bina sibi directè vel alternatim opposita, quatuor circiter digiti longa, plus digiti lata, late viridia, mollia, nervo obscure ruffo secundum longitudinem: juxta quem in utroque latere inferiori quadruplex series punctorum pulveris lutescentis è ruffo conspicitur; & inter puncta à nervo per latera transversum multas tenues venule virides.

- * *Leni palustris latifolia punctata* C. B. Park. *palustris Patavina* J. B.

Ob folia ad unam costam longiusculam utrinque alae in modum adnata, superius punctata, inferius musco obducta vasculis etiam feminalibus adnatiscentibus, huic generi accensenda videtur.

SECTIO TERTIA.

De Herbis Capillaribus foliis semel subdivisiss.

CAP. I.

De HEMIONITIDE multifida dicta.

P LANTA hac, si figuras & descriptiones ejus quæ apud Botanicos extant attendas, ad hoc genus non pertinet, sed ad præcedens. Verùm adultioribus plantis folia subdivisa esse, non simpliciter pinnata *Arenaria* certior magistra nos edocuit: prout in hac sectione primum ei locum dedimus, ut si quis velit præcedenti adjungat. Fortè enim duæ ejus habentur species, altera folio pinnato tantùm, altera folio fusciculato seu semel subdiviso.

Hemionitis multifida C. B. *Hem. altera Dalechampi, Filici floride similis* J. B. *Hem. Ivensi Dalechampi, multifido* Park. *Synched Agules* Fern.

In Ilva provenit *radicibus* multis capillacea tenuitate, brevibus, subnigris: *cauliculis* pedalem altitudinem vix attingentibus, in folia septem fere aut novem divisis, quorum quaternæ, senave utrinque caulem pari ordine vestiunt, terna verò in fummo caule extantia inferiorum foliorum versum claudunt. Sunt autem ea omnia longa, angusta, in ambitu nonnihil cremata, obliquis uncinis utraque parte distincta, quas per medium folium procedens & eminens costa separat. Flos ei nullus, nullum semen, atque adeo ne averfam quidem foliorum partem subulcus pulvericulus contigit qui in aliis id genus plantis cernitur.

Descriptio est Dalechampi: verùm non in Ilva tantùm provenit hac planta, sed & in variis locis Regni Neapolitani. Nos eam observavimus propè Salernum, itémque propè Neapolin in viâ umbrosa, quæ ab urbe ascendit ad Canadulensium cenobium, copiose. Quincentum folia ei cum adultior folia subdivisa esse observavimus, & non simpliciter tantùm pinnata.

Si nullus unquam pulvericulus foliis averfis adnascatur, fummo jure Hemionitidis titulum sibi vendicat hac species; verùm hoc perpetuum esse in foliis omnibus ut credam agere à me imperitabre Dalechampiis, quævis in his etiam quos ipse collegi rapillis nullus cernatur: fortè seriùs & post solstitium æstivum erumpit; fere rariùs est, & paucis duntaxat plantis accrescit: fortè etiam femina solum in peculiaribus fusculis nascuntur, quemadmodum in *Osmunda regalis*, cui hac planta similior est quam culvis aliis Filicis speciei.

Parkinsonius

Parkinsonius iconem *Lugd. Hist.* sub titulo Phyllitidis ramosa Alpi exhibet, & pro Hemion. Ivensi Dalechampi novam proponit, quæ quidem plantam à nobis observatam in agro Neapolitano melius refert.

Phyllis autem ramosa Alpi ab hac planta non videtur differre, & ut video, Catalogus Hort. Par. hanc illi synonymam facit.

CAP. II.

De FILICE MARZ dictâ seu non ramosa.

F ilix Græcis *Ἰρις* à *ἵρις* ala dicta est, quia folia ejus in ramulis seu potius pediculis disposita alarum speciem referunt. *Folia habet lateribus pennata, unde nomen Græci imposuere.* Plin. lib. 27. cap. 9.

Filix Latinis à fundo nonnullis dicta putatur, quòd folia habet minutim filia & divisa. Haud dubito (inquit *Vossius* in Etymolog.) quin à *Ἰρις* derivata sit vox hæc [quæ in libris antiquis *Filix* etiam scribitur] èlso scilicet *τ*, ut in *piso* à *ἵσις*, *σ* in *fido* à *ἵσις*, *Trophæum* à *τρυφή*, &c. & in *δ*, ut in *paulum* à *παύση*, *Lilium* à *λεῖον*, &c.

Duplex est Græcis & Plinio, mas & femina. Nos Filicem non ramosam marcam facimus ad aliorum imitationem, ramosam feminam.

- A. 1. *Filix mas vulgaris* Park. *Filix non ramosa dentata* C. B. *F. vulgè mas dicta, sive non ramosa* J. B. *F. mas non ramosa, pinnulis latis, densis, minutim dentatis* Ger. emac. **Common male fern.**

J. B.

Mense Aprili, autore Trago, aliquantò seriùs apud nos, multos promit asparagos, primo exortu inflexos (ut in aliis Filicibus fere fit) cano capillitio obductos; atque in progressu temporis abeunt in folia ampla, bicubitalia, crebra, recta, frangi facili, dilato colore virentia, ferruginea lanugine averfa parte hirsuta, aliis seu tartis ex quibus componuntur modice costa alternatim adnatiscentibus; & lata bati nervo tarti medio adnatiscentes, obtusis, circa margines dentatis divisis. Linea nigra nervum unicujusque alae medium superne producta notat. Singule pinnule supina parte venulis insignes sunt, pronâ duplici ordine punctorum ferrugineorum.

In hac specie costa foli media musco ferrugineo, minutis tamen copiose quàm in sequenti, obducitur; alæ ex quibus folium componitur longiores sunt, adeoque folium totale multo latius. *Locit. Viret.*

In aggeribus sepium præsertim umbrosis ubique invenitur.

Radix hujus generis mulieribus inimica censetur, sterilitatem enim facit, conceptionem impedit, abortum caulat, quemadmodum & Filicis feminae. *Theophr. Diosc. Plin.*

Quod si equus conciderit, nesciaturque qua agitudine laboret, particula hujus radices lingua subligatur, quo facto equus confestim utrinque depiciet excrementa, rursumque confluet; ad quod ipse ita habere comperi, inquit Tragus. Credat qui volet, quique credit experiat.

Cæterum planta hæc cum Filice femina vulgari viribus convenit: peculiariter tamen Rachitidi morbo dicto confert.

- * *Filix Brasiliensis* Marggravii.

Marggr.

In duorum, trium aut etiam quatuor pedum altitudinem assurgit: *caulis* quadratus ex ruffo nigricans splendens, lanugine ruffa obductus. *Folia* ejus alata sibi invicem alternatim opponuntur, quinque aut sex dig. longa. Foliola autem alæ sunt tenera viridia, interea alternatim opposita, in ambitu subulce serrata: in uno autem latere cujusque folioli pulvis secundum oram folioli in longum adpendit rufus.

Nascitur ubique in Mediterraneis.

- * 2. *Filix mas non ramosa Zeilanica, foliis integris Filici vulgaris similis* Breyonii.

A filice vulgari co tantùm differt quod alarum crista aliæ aliis annate sunt.

- A. 3. *Filix mas non ramosa pinnulis latis auriculatis spinosis* Ger. emac. *An Filix mas aculeata major* C. B. prod?

Radix huic non admodum crassa, foris nigricans, intus lutea, fibris tenuibus, nigricantibus terre firmiter adherescens, *folia* tria, quatuor, vel quinque quotannis producent, cubitalia & longiora, adeo ut in adulta planta. Filicis maris vulgaris foliis longitudine fere paria sint, quamvis is latitudine multum cedant. Pediculus, idemque costa foli media, per totam longitudinem musco ferrugineo obducitur: tarti seu alæ utrinque eidem adnatiscentes breviores sunt quàm in Filice mari, vix palmum longæ, non ex adverso respondent, sed alternatim sitæ. Pinnule quàm in Filice mari componuntur alternatim pariter angustis pediculis modice tarti costa adnectuntur, à se mutuo non multum distantes, breves, latæ, circa margines dentatæ, summitate unicujusque in spinulam terminatæ,

minatâ, & interdum etiam denticulis reliquis. Verùm (quod præcipuè notabile est) pinnule præsertim costâ folii contiguae, inâ parte, è latere à costâ dictâ remotiore processum cœu auriculam quandam obtinent, in spinulam terminatam. Folia hujus plantæ glabriora sunt, spissiora & lucidiora quàm Filicis maris vulgaris. Lonicitidi asperæ majori Matthioli persimilis est foliorum seu pinnularum consistentiâ, glabritie, processibus auricularibus, denticulis spinosis, totò denique habitu; differt eorumdem compositione.

In umbrosis solum aggeribus, locis præsertim humidis & petrosis frequens oritur per totam ferè Angliam. Miror eam exteris scriptoribus minime descriptam aut depictam fuisse; nisi forte sit Filix mas aculeata major C. B. prod. quæ tamen auricularum in pinnis non meminit.

- A. 4. *Filix mas non ramosa pinnulis angustis, varior profundis dentatis* Ger. emac. *Male fern with thin-fer deeply indented leaves.*

Radicebus cum reliquis sui generis convenit. Caules seu potius folia sesquicubitalia sunt & longiora, erectiora. Tarlorum seu alarum triginta interdum in uno folio paria sunt: qui in medio folio longissimi sunt sesquipalmares, pinnulis utrinque circiter triginta componuntur. Neque tamen, neque pinnule ex adverso oppositæ sunt, sed alternatim sitæ. Tum tarsi, tum pinnule in acutis mucrones exeunt. Hæ autem oblongæ sunt, angustæ, raræ nec sibi invicem contiguae, denticulis molibus non pungentibus profundè incisæ. Nullæ in pinnulis vixit aut fibre ut in precedente apparent. Imâ pars scapti ad tertiam ferè totius longitudinis partem nuda est, mucosâ squamis obduta. Pinnule ut in aliis speciebus averfa parte duplici punctorum ferrugineorum ordines donatæ sunt. Plurima ex eadem radice (vestituere intellige) exeunt folia.

In palustribus, humidis & umbrosis non raro invenitur.

5. *Filix mollis sive glabra vulgaris mari non ramosa accedens* J. B.

Rectis surgit & simplicibus pediculis Filicis vulgaris in modum, sed glabris penitus, omnique hirsute destituta. Tarsi particulares in segmenta dividuntur duplo ferè longiora, longius multo ab invicem distantia, mucrone acutiore, modò æqualibus marginibus, modò obiter profundius incisîs, nullo tamen ordine serratis aut dentatis. Hanc speciem mollioræ & segmentorum varietas à vulgari Filice mare distinguit.

Circa Tigurum collegit J. Bauhinus.

6. *Filix Lonicitidi affinis* J. B.

Lonicitidi filicifoliae similis est: pediculi tamen glabri sunt, plures, unde ex adverso posite oriuntur alæ palmares & sesquipalmares, quarum unaquæque in cristas unciales & sescunciales & videtur, singulas denuo in alia segmenta, non admodum profunda, nictibus spinis donata subdividas.

Hanc observavit J. B. in proximis sylvis Fontis admirabilis Ducatus Wirtemberg, & in valle Griesbachiana.

7. *Filix tenuissimè & profunda denticulata Montbelgardica* J. B.

Magnitudine non cedit vulgari Filici mari non ramosa. Foliorum haud dispar positus; verum cristati folii portunculæ valde sunt concinnæ, angustæ, profundius & argutis denticulis incisæ; cristæ verò totæ costæ annexæ alternatim oriuntur. Similis est Filici Rhæticae, quæ tenuior: aliquid similitudinis habet cum nostro Adiantio albo Officinarum folio Filicis.

Provenit in sylvis prope Montbelgardum; item in monte Masmunster & in monte Rosberg, necnon in valle fontium acidorum Griesbachiana.

8. *Filix palustris maxima dentata* C. B. prod. *The greatest Marsh-fern.*

C. B. prod.

Radice est omnium Filicum crassissima, duos pugnos superante, nigra, velut crassissimis squamis compactâ, & multis fibris nigris capillatâ, unde emergunt folia plura, atro-virentia, tres cubitos superantia, in latus amplissimè expansa, quorum pediculus rufescens, angulosus, cævis instar oblongi auriscalpi ex radice prodit, qui ubi podalem altitudinem adeptus est, foliosus redditur ad modum Filicis maris vulgaris: nam veluti ex plurimis pinnis secundum margines crenatis, & ad unum pediculum coherentibus componuntur. Verum ad radicem inter media folia plura foliorum rudimenta cubitalia, velut futurorum principia, conspiciuntur, eo modo quo in Filice florida sive Osmunda dicta circa summos caules apparent, quæ tamen differt, quod Osmunda caules edat, & caulium summis veluti flores sive seminum rudimenta adhaereant, & folia habeat latiora, & haudquaquam ad margines serrata.

Hanc locis palustribus circa thermas Marchicas copiosè observavit C. Bauhinus: aliquando in editis & saxosis sed humidis montibus etiam reperitur, ut circa Ramstein arcem Basiliensium idem observavit.

9. *Filix*

9. *Filix Indica Osmundæ facie* Bod. à Stapel. Hort. Par.

Rel.

E Virginia, inquit, delata est, foliis aquaticæ Filicis, latioribus tamen, totâ alioqui facie Filicibus similis. Huic quæ parte ab homine tacta est altero aut tertio, nonnunquam quarto die, rubiginosa quædam apparet macula, quæ totum folium percurrit & exliccat. Exliccatum alio lunatiente decidit.

10. *Filix baccifera* Cornuti. F. Saxatilis baccifera Americana Park. *Berry-bearing fern of America.*

Cornut.

Dryopteridis instar enascitur, ac sensim in cubitum erigitur, pennatis foliis, in ambitu crenatis, luteo-virentibus; quæ crescunt utrinque ad caulem non facile flexilem citra rupturam, ponè rotundum, ante excavatum sinu exiguo, per totam longitudinem exserto. Seminum etiam rudimenta posticis foliis adherent; inter quæ sparsim eminent rotundi globuli, nunc bifidi, virides initio, demum nigri, gustu suavi. Polypodi ferè radices saporem referent, qui tandem maturi vix tactum patiuntur, sed sponte decedentes terræ infiguntur, unde nova succrescit loboles. Radice nictur m.d.tis contextâ fibris capillis, colore fulcis & gustu subacris.

In America Septentrionali passim inter saxa provenit: pullulat Aprilis inquit, bacca media estate maturascunt, folia Novembri marcescunt, sola per hyemem superstitia radice. Hanc in Angliam è Virginia primur intulisse dicitur Joannes Tradescantius. Cum plantam hanc nondum nobis videre contigit, cujus generis sint bacce foliis innatæ, an scilicet fructus, an excrecentie insectorum matricis, determinare nequimus.

11. *Adiantum Brasiliæ, Avenqua Lusitanis* Margg.

Margg.

Duplex est, majus & minus.

Aliax in duorum pedum altitudinem assurgit, ex radice intus flava, extus nigricante, sub terra serpente, & multa habente filamenta. Caulis hujus tenuis, striatus, ex bræno nigricans & foliis dentatis coloris, & lanugine quadam hepatici coloris vestitus. Superius amulos clipeos habet inordinatè positos, qui, ut & caulis summus, folia habent alternatim posita, quadam tunc, quadam d.tos, quadam unum digitum longa, dilate viridia, in ambitu dentata, atque singulari figura.

Minus in eandem altitudinem assurgit, caulibus ejusdem cum priorè figuræ & coloris, non vestitis lanugine, verum pulvere albo velut farinâ quadam aspersis. Folia alata, alternatim posita habet, varie longitudinis, à semidigito scilicet ad tres digiti os; in extremitate enim cætiuum brevissima sunt. In quolibet folio alæ hæ alternatim posite, interiores longiores, exteriores breviores, superius serratè viridis coloris, inferius farinâ pulvere nigerrimo mixta aspersæ. Inferiores cauli progerminantes parum convoluti (quod omnibus Filicibus commune est) & pulvere farinaceo plane albi sunt.

C A P. III.

- Filix fontis admirabilis ad marem vulgarem non ramosa accedens non dentata* J. B.

J. B.

Alcæule vulgò dictæ non ramosæ Filicis in morem simplices erigit caules, quos rami non dividunt, non sine hirsute aliqua: Cristæ singulares paulò videntur longiores, divisione ferè foliorum Ceterach, segmentis minime crenatis, sed acutioribus, quorum averfa parte pulverulenta puncta agminatim proximè margines circumcirca conspiciuntur, medio libero.

In montibus prope fontem admirabilem in Ducatu Wirtemberg. Augusto mensis collegit J. B. Huic persimilis est; major tamen, tarsisque arcuatis pennatæ Filix non ramosa Brasiliæ, foliis Asplenii acutioribus Breynei.

- Filix non ramosa Guyanensis, foliis Asplenii obtusioribus* Breynei.

Observatur magis hirsuta quàm antecessens, atque obscurius virens, pinnulis obtusioribus, puncta rariora habentibus.

femine vulgò dictæ instar (cui tamen magnitudine plurimum edit) quibus pinnatim annexa ha-
la Filicea, crenulis denticulata, subinde aversa parte pulverulenta tuberculis asperla.

In opacis ad latera montium observavimus sæpius tum in Anglia, tum in regionibus transmarinis;
in Anglia propè Abbatiam Tinternensem in agro Monmouthensi, inque Westmorlandia plurimum
varius in locis: in transmarinis circa *Franchimont* castellum in agro Leodiensi non procul à Spata
tubercula Acidulis celebri; in sylvis ad latera montis Saleva propè Genevam, & alibi.

CAP. VIII.

De Adianto.

Adiantum *Adiantum* Græcis dicitur *ἐν ἐὶ δακτύλῳ*, i. e. in aquis non madescat, ob scitatem si-
licet superficiali, quæque contraria est, & cam solet repellere, quemadmodum in pul-
vere & pennis, & aliis siccis & levibus contingit, in quibus non consistit aqua, sed aut ele-
bitur, aut in guttulis rotundatur. *Plin. lib. 22. c. 21. Aliud adiantum miraculum, aquas respuit, pres-
sum versumve sicco simile est, tanta Dissociatio deprehenditur, unde & nomen à Græcis.* Non quod nun-
quam omnino madescat, quasi longiore mora in aquis submersum non aquæ ac alia plantæ irige-
tur, sed quod imbris è celo decidentis fillicidia folijs ejus non infideant, ut Nicander, obficia-
tem scilicet & lavorem superficiali. Alii *ἐν δὲ δακτύλῳ* marcescere & prævaria dictum confer-
qua non ut reliquæ herbe illico decerpunt marcescat. Polytrichum dicitur quòd capillos multos
& densos faciat, eorumque defluvia expleat.

- A. 1. *Adiantum album* folio Filicis J. B. Filix saxatilis caule tenui, fragili nobis dici solet.
Stone fern with a slender brittle stalk.

J. B.

Radice transversâ, satis crassa in parietum rimas & saxorum interstitia se insinuat, fibris nigrican-
tibus densissis, sapore cum majore adstrictione subduli, herbaceo Polypodii colore. *Cauliculi*, vel
potius foliorum pediculi, dodrantales aut pedales, tenuis, fragiles, viridantes nigricante ve-
terna parte. *Ramuli* alijs bini oppositi, alijs alternatim adnati, ad duodecim aut quatuordecim
varia, extremo scapo in folium abeunt, ut in alijs omnibus Filicis speciebus, longissimi duces
pinnas æquantes, pinnulis alternatim adnatis, oblongis, altius incis, ut è pluribus compta
videantur, unde hæc planta ambigere videtur inter ramolas & fureculosas seu bis & semel sub-
las. *Folia* mollia sunt & tenera, facili marcescentia, minutis denticulis incisâ, aversa parte
mis virentibus, tandem ferrugineis extantibus asperla; sapore citra evidentem adstrictionem
ci, tam evanido ut pene fatuum dicas cum viscido lentore, inquit J. Bauhinus.

Filicem nostram saxatilem caule tenui fragili eandem specie plantam esse cum Adianto
Filicis folio J. B. minime dubito, ideoque ejus descriptionem Filici illi nostre accommodavi, &
ab alijs Filicum minorum speciebus distinguenda sequentes notæ sufficiunt. Quòd sit è minoribus
in hoc genere, altitudine tamen interdum dodrantali, caule tenui, fragili; folijs molibus, teneris
facili marcescentibus: pinnulis oblongis, altius incis, raris.

In muris antiquis è lapidibus exstructis, inque rupibus & saxorum interstitiis in regionibus mo-
tosis, ut v. g. in *Pecco* Derbienti, Westmorlandia & Occidentali Provincia Eboracensis parte
quæns occurrunt.

- A. 2. *Adiantum nigrum* Officinarium J. B. *nigrum vulgare* Park. folijs longioribus pulveru-
lis, pediculis nigro C. B. *Oncopteris mas* Ger. *Common black Maiden-hair*,
Black fern.

Radix pro plantæ modo satis crassa, obliquè acta, plurimis fibris nigris terram firmiter app-
hendit. *Cauliculi*, seu verius foliorum pediculi dodrantem interdum longi, firmiores quam præ-
cedentis, nec adeò fragiles, laves, in nigrore splendentes, quibus in aequali ortu adnectuntur
mili, utrinque pinnati, pinnulis altius incis, & in alias interdum subdivisis, unciali fere
principium laticudine, sensim in tenuem mucronem desinentibus, circum oras crenatis, altius quam
in Ruta muraria, lineolis pulverulentis aversa parte de Filicum more distinctis.

Folia huic plantæ firmiora & densiora sunt quam præcedenti, adeoque Ruta murariae similiora,
glabra & splendens.

In opacis ad radices arborum & fruticum, inque aggeribus umbrosis & muris antiquis passim
provenit tum in Anglia, tum in exteris regionibus.

Dryopteris alba Park. alba Dodonæi Ger. *emac.* cum à præcedente solo foliorum & pediculorum
colore dilutione differat, distincta species censenda non est, cum hæc accidentia a tati aut loco non
tali deberi verisimile sit.

Adiantum nigrum pulcherrimum Lugdunensi simile Thal. nos cum C. Bauhino huic specie idcirco
esse censuimus.

Viribus cum reliquis hujus generis convenit.

- A. 3. *Adiantum album* floridum seu Filicula petraea crispa. *Small flowering rock-fern.*
*An Adiantum album petraeum Ruta murariae accedens J. B. ejus descriptio superioris pos-
ita est. An Ad. album crispum Schwenck? ejus etiam superioris meminimus. An for-
tè Ad. folijs minutim in oblongum sessile, pediculis viridi C. B?*

Radix ei firmiter in terram depacta plurimis fibris rufescentibus constat, gustui amara. *Folia*
ex eadem radice multa, longis pediculis insident, palmaribus scilicet aut semipedalibus, satis firmis,
glabris virentibus, ipsa quoque obscurius virentia quam reliquarum hujus generis, ramola & va-
rie divisa, Adianti albi folia magnitudine & divisura sua nonnihil referentia, majora utrinque at-
que profundius & argutius secta. Sunt autem duarum generum, alia segmentis seu pinnulis latori-
bus constant, suntque tenuiter incisâ & Coriandri seu Petroselinii crispi folia quadantenus refe-
rent; alia segmentis longis, angustis, ad margines undique reflexis & flores dictos Osmundæ re-
galis referentibus. Sapor foliorum acris & calidus.

Rara hæc & perelegans planta in agro Westmorlandico propè *Orton* vicum & alibi, ad macerias *Locui*,
& muros antiquos è lapidibus nulla calce commixtis exstructos, quibus loci agros determinant, co-
piose provenit. Invenimus etiam in arduis & excelsis montis *Snowdon* rupibus, in Cambria Septen-
tionali.

CAP. IX.

- * Filix scandens exotica anomala. Filix scandens perpulchra Brasiliæna Breynei. Filicis an species
Marggravio.

Breynei.

Palmam sanè inter Filices jure meritoque obtinet Brasiliæna hæc elegantissima, quæ vicinis
fruticibus alisque rebus advolvitur, & ab imis ad summa repit, sarmentorum opæ rigidius-
culorum, splendentium, è viridi spadiceorum, ex quibus per intervalla palmaria longiora-
ve noduli contrariis semper inter se brevissimis nascentes pediculis generantur, hirsuti, quorum sin-
guli utrinque costam, ejusdem quo sarmenta coloris, proferunt, hirsutam, palmarem & sequipal-
marem, foliis viridantibus, elegantissimis, alterno positi alatum, tandemque in longum de-
sinentem. Quodlibet verò foliorum aliquo modo *Corvulæ folio* *Althææ* folijs conveniens, par-
vo hirsutoque pediculo innititur, in tres plerumque divisum lacinias: utpote in duas breviores obtu-
sas, denticulis quatuor, quinque, vel sex, longis radiatas, utrinque longam, nonnunquam sciscun-
dalem, (è medio breviorum oxorientem) denticulis utrinque instar Pristis nostri ab imo ultra medi-
um, atque inde usque ad extremum cacumen crepis subtilissimis præditam. Denticuli dicti omnes
angusti sunt, Coryli nucamentorum figurâ, in superiore latere squamulis crispis ætissimè atque
curiosis vestitis subtilissimis ferrugineis coloris, inter quas granula orbicularia. * *Selaginii primæ* Thalii
magnitudine & figurâ occultantur.

* *Mosses ele-
vati cupressi-
formis.*

HISTORIÆ PLANTARUM LIBER QUARTUS.

QUI EST

De Herbis flore imperfecto, seu apetalò stamineo.

FLOREM imperfectum voco quicunque foliis illis tenellis, fugacibus, coloratis caret que nos petala dicimus, adeoque solo calyce & staminibus componitur. Sub staminibus etiam stylum comprehendimus, quo paucissimi flores carent.

Notandum tamen calyces seu perianthia in nonnullis plantis, ut v. g. *Papavero*, *Potamogetone angustifolio*, & *Bistorta*, tum colore tum consistentia tenella florum petala proximâ similitudine referre. Distinguuntur quod non desiliant aut marcescant antequam semina maturitatem consequantur; verum ipsi pro vasculis interserviant.

Librum hunc in tres Sectiones partiemur.

Prima erit de iis quorum fructus floribus contigui non sunt, sed vel totis plantis dirempti, in Sem distinctis: vel in eadem planta paululum remoti seu sequestrati, ut in *Ricino*, &c.

Secunda de herbis semine triquetro donatis.

Tertia de reliquis quæ semine sunt rotundo, aut paululum compresso, aliâve cujuscunque figura præter triquetrum.

Herbæ flore imperfecto, seu stamineo, petalis carente sunt vel fructu

A flore totâ plantâ dirempto; quæ sexu distinctæ habentur, quia ab eodem semine ortæ aliæ flores abique fructu, aliæ fructum abique flore producunt. Hæ aut sunt vel
Scandentes, fructibus squamosis, in racemos congestis, quorum usus est ad condiendam ceram
Erectæ, quæ vel sunt folio
Composito digitato, et cujus corticibus lineamenta fiunt; *CANNABIS*.
Simplici; seminibus

Solitarii; plantâ totâ
Spinulæ urentibus obstitâ; foliis in caule binis ex adverso sitis; *URTICA*.
Glabrâ & imoxia, foliis singulatim alterno ordine positis, seminibus in nonnullis plantis muricatis; *SPINACHIA*.
Binis coherentibus, testiculorum ferè in modum, vasculis inclusis, foliis in caulibus adversis; radice
Perenni reptante; *CYNOCRAME*.
Annua, foliis
Glabris; *MERCURIALIS*.
Urisutis; *PHYLLON*.

In eadem plantâ à flore aliquantulum remoto, fructu echinato aut aspero.

Monofermo, foliis laciniatis *Abfynthii*; *AMBROSIA*.
Bina inter semina claudente, foliis subrotundis *Bardanzæ*; *Xanthium Arifium*, *Bardanzæ minor*.
Tricocco, verrucoso,
Elatior & arborecens, foliis laciniatis, fructu *Ricino* animalculo simili; *Ricinus*, *Pala Christi*.
Pumila, foliis & facie *Heliotropii*; *HELIOTROPIMUM TRICOCCON*.

Flori contiguo seu coherente, Hæ vel sunt semine

Triquetrum

Triquetro, eoque vel

Lucido seu *splendente* ac sî politum esse; lateribus atque etiam angulis

Aequalibus, floribus seu florum calycibus

Hexaphyllis, quorum tria conniventia semen, seu vasculum quoddam, amplectuntur & occultant, interdum etiam arctè adhaerentia; foliis mollihus aut levibus, radice lutea aut rubente; *LAPATHUM*. Hujus species illa quæ acido est sapore *OXALIS* seu *Aceisa* dicitur; quæ radice purgatrice, *RHABBARBARUM*.

Pentaphyllis, floribus in summis caulibus & ramulis, in spicas congestis, radice intorta attingente; *BISTORTA*.

Inequalibus, angulo duobus minoribus lateribus comprehenso valdè obtuso, reliquis duobus majori lateri adjacentibus non minus acutis, foliis *Perficæ*, flosculis quadrifolis, in spicas congestis; *PERSICARIA*, quæ vel *Acris* folio emaculato; *Hydropiper*; vel *Mitis* folio maculoso;

Sordidiorè & non splendente

Major & elatior, floribus hexaphyllis, foliis amplis, liratim striatis facultate sternutatoria & emetica vehementi; *HELLEBORUS ALBUS*.

Minores, floribus pentaphyllis

In spiciè florum alis egressis, foliis triangulis

Erecta, floribus speciosis, semine esculento; *PEGOPYRUM*, *Erysimum Circæ*.

Scandens, floribus minoribus, fructu non esculento, *CONVOLVULUS NIGER*.

In foliorum sinibus, cauliculis crebris geniculis interceptis, foliis parvis angustis; *POLYGONUM*.

Rotundo aut paululum compresso, aliâve cujuscunque figure præter triquetrum. Hæ vel sunt flore florivæ calyce

Sedi seu basi seminis fructivæ coherente, semine vel

Nudo, nullo scilicet præter calycem vasculo suo tegmine clauso vel excepto;

Tetraferme, aquatica, flosculis in spicas dispositis; *POTAMOGETON*.

Monoferme, calyce interdum arctè connivente & semen amplectente, interdum aperto, semen visui exponente; *BLITUM SYLVESTRIS*; cujus species illa quæ folio est quernum æmulante odorata *BOTRYS* dicitur, quæ in maritimis oritur foliis *Verniculata* *KALIMINUS ALBUM*; reliquæ pleneque *Atriplicium* nomine censentur.

Flosculo à perianthio distincto incluso, herba in parietinis & rudibus nascente; *PARLETARIA*.

Vasculo à flore distincto protecto, eoque vel

Bivalvi, è duabus laminis seu valvulis conniventibus tantum, non coherentibus composito; *ATRIplex*.

Subrotundo, membranaceo, undique clauso, quod per maturitatem horizontaliter rumpitur, foliis ad margines aequalibus; oblongis; seminibus in singulis vasculis

Singulis, spiciis minis pulchris; *BLITUM SATIVUM*.

Pluribus, spiciis sericeis, colorisque gratiam diu retinentibus siccatis; *AMARANTUS HOLOSERICUS*.

Cordato, flore flavo, foliis crenatis subrotundis, in aquis nascentis; *SAXIFRAGA AUREA*.

Summo semini aut fructui imascente, eique vel

Vasculo incluso

Verrucoso, ossæ, in spiciis prælongis angustis, folio lato, glabro, radice esculenta; *BETA*.

Molliore & membranaceo, nullis verruculis scabro,

In terna loculamenta diviso, foliis rotundis crassis, duris *Hederæ*, facultate cartilaginea valida; *ASARUM*.

Simplici, nec diviso in cellulas, striato, flosculis & seminibus

In summis caulibus & ramulis, foliis subrotundis, eleganter crenatis; *ALCHIMILLA*.

Ad latera caulium è foliorum alis exeuntibus; *PERCEPIERRE*.

Nudo, foliis angustis *Caryophylli* aut *Graminis*; *KNAWEEL*.

Præter herbas hac Tabulâ comprehensas alias adhuc aliquamultas flore imperfecto seu apetalò hunc Sectioni addimus, quarum quoniam flores & semina, corumque situs, figura aliâque accidentia nobis nondum probè observata & perspecta sunt locum iis suum & proprium in Tabula assignare non potuimus.

Ex sunt *Kali* geniculatum cujus ramulorum compages constat ex frequentibus squamulis pulposis, sub quibus instar *Lenris* semina concipiuntur, quæ decidunt arecentibus squamulis in hyeme, ut observavit *Cæsalpinus*.

Kali semine cochleato spinosum & non spinosum, quod genere differt à *Kali* geniculato.

Sedum fruticosum seu *Vernicularis* frutex, qui quibundam species *Kali* habetur.

Scoparia seu *Belvedere* Italorum.

Camphora

Camphorata & Camphorata congener.

Herbæ nonnullæ minime Polygoni & Anthyllidis nominibus Botanici insignita, quarum flores & semina adeo exigua sunt, ut eorum partes & figura, reliquæque proprietates & accidentia modo oculo vix discernenda sunt.

N. Præter herbas hæc Tabuli comprehensas dantur etiam aliæ in aliis generibus sexu differentes, ut Scimoides parvum *Chsf.* aliæ quoque quarum fructus à floribus remoti sunt, ut v.g. *Frunctum Indicum Maiz* dictum, *Lachryma Jobi*, *Sparganium*, &c.

N. Plantæ femine triquetra aliter & fortasse commodius distingui possunt florum respectu in qua sunt floribus

Hieraphyllis ut *Helleborus albus* & *Lapathum*.
Pentaphyllis,
 } *Speciosis*, spicatum dispositis
 } *In summis caulibus*: *BISTORTA*.
 } *Qui specis è foliorum alis egressi*: *PEGOPYRUM*.
Alnus palestri, ut in *Convululo nigro* & *Polygono*.
Tetraphyllis, in *Pesticaria*.

SECTIO PRIMA.

De Herbis quarum fructus floribus contigui non sunt.

PARS PRIMA.

De Herbis quarum fructus à floribus totis plantis distant, seu de Sexu distinctis.

PLANTÆ hæc Sectione comprehensæ, si sexu reverà non differant, prout nos opinamur, unbram saltem aut similitudinem quandam sexus obtinent, cum in eadem specie nonnullæ naturæ steriles sint, & feminis infecunda; aliæ fertiles & femine prægnantes. Has nonnulli mares vocant, illas feminas; alii rectius illas mares faciunt, has feminas. Semina enim plantarum Animalium ovis respondent, quæ feminæ pariunt, non mares. *C. huius* quas nos sexu tantum diversas statuiamus, specie distinctas facit: minimis rectè; cum ex quibus plantæ femine utraque oriatur: æquo enim jure Virum & Feminam species hominis distinctas cere potuisset.

CAPUT PRIMUM.

A. De Lupulo Salicario.

Lupulum à Plinio *L. t. c. 15.* Lupum salicarium nominatum voluit. Lupulus cur datus sit me latet, Salicarium autem dicitur quia subit scanditque Salices & arbuta omnia circumvolvendo: A salicibus autem potius quam ab aliis arboribus denominationem sumptum se nobis videtur, quia locis humilibus & ad fluviorum ripas, ubi & Salices, nasci amat. *Lobus* us Salicarium dictum existimat, quia fulcra quæ scandit ut plurimum Saligna sunt. *Meslie* *Salicis* filio aspero dicitur. Cæterum notæ Lupuli characteristice quibus à reliquis hujus generis distinguitur sunt, Caules volubiles: Fructus squamosi in racemis laxis; quibus incoctis effluat & Cerevisia atatem ferat incorrupta, nec cito in rappam aut acetum degeneret.

Lupulus mas & femina J. B. I, seu mas & II, seu femina C. B. 1. *five sativus* & 2. *five h. v. s. r. p.* *non enim aliter differant quam magnitudine & exsiliat aliisque accidentibus à cultura ortis.* *Lupus salicarius* Ger. *hops, rje wale and female.*

J. B.

Anadendras Lupulus, per se infirmus, facile radici & proxima adminicula, quæ apprehendit, confendit; non ille quidem capreolorum, quos nullo habet, ope, sed tortilibus asperis, angulosis, purpurascens & concavis *fermentis*, tenaci pedamentorum complexu, in altum subiacens, cæteroqui humo te tollere vix potis. *Folia* ègeniculis bina adversa, pediculis palmaribus, asperis & interdum rubentibus adnata, modò Mori folia imitata, integra in mucronem abeunt, plerumque

crissarium aut quinquefariam divisa, totidem mucrones ostentantia, tam huc, tam illic per ambitum serrata. Flores in mare dicto è foliorum alis racemosi, cannabacei, colore heribulo pallentes, sex folioli & totidem *flaminibus* componuntur, nullo sequente fructu evanescentes. *Fructus* in femina strobilorum instar, squamis compactis, verum membranaceis & laxis, colore pallido seu ex viridi luteo, semen continent rufum, amarum.

In sepius passim abundat, & ad damera & margines pratorum humentium luxuriat. Lupuli tam *Locustæ* in Angliâ, quam in Germania Vitium instar, in lupuleis feruntur & coluntur, magnâ curâ, nec minore impensi, depactis prelongis periculis, quas laramenta descendunt atque etiam superant. Solo gaudent humidiore, latiore & pinguiore, benè stercoato. Tota planta culta lactior multo tempore, florum thyrsis foliaceis & squamosis prædioribus, semine etiam paulo majore. Vindemice evadit uva decerpuntur, in furno ad id præparato exsiccantur, in saccos deinde congeruntur & venum exponuntur. *Hec partim ex Adversar. Lobelii, partim ex nostra observatione.*

Harum usus notissimus est toti orbis ad condendam nimirum Cerevisiam nè cito accedat aut corrumpat, sed in longum tempus asservetur: quod præstant mediante insigni amaro quem ei communicant, quid tamen atate paulatim evanescit, Cerevisia interim vinosum saporem venustate contrahente. Quinimo Lupulus incoctus Cerevisiam salubriorem reddere existimatur & lapidiorem; diureticam quoque & emmenagogam vim eadem communicare, sanguinem purgare, idero & hypochondriaci afflictiis utilis esse. An verò calculo renum & vesicæ attendendo & expellendo conducatur, an è contra ad ejus generationem & coagulationem faciat, à nonnullis ambigunt. Qui adversus calculum cum commendat eo argumento nituntur, quod calidus sit & diureticus.

Qui usum ejus in calculo damnant, sententiam suam valido sanè tibicine experientiâ suffulcunt, quâ teste Cerevisia lupulate (quam nos *Bieram* vocamus) usu calculosorum paroxysmi exacerbantur; qui è contra Alæ (sic dicimus Cerevisiam cui Lupulus non fuerit incoctus) potu leniunt & mitigantur: præterea ex quo Lupuli in Cerevisia usum in Angliam introductus sit, calculum apud nos epidemicum factum esse, multoque plures quam olim infestasse clamantur. Nos is potius assentimur, qui usum ejus in Cerevisia probant & commendant. Salubrior enim inde nobis videtur, & ventriculo gravior, & cibo concoquendo utilis. Nec obstat quòd Cerevisia lupulate potus calculosis à medicis interdicitur, Alæ præscribitur: illud enim fit ad leniendos paroxysmos, cui usui Alæ ob lentitatem & lubricitatem seu levorem suum conducit, non ad morbum eradicaendum, ejusque causam tollendam; cum Alæ ob lentorem & visciditatem suam, utque Tartari aut facum copiam quam deponit, calculo generando potius & coagulando quam dissolvendo & comminuendo apta nata videatur. Falluntur autem qui calculum epidemicum factum, ex quo Lupuli in cerevisia usum introductus sit, existimant. Nam quamvis Lupulus frequentior hodie usus sit in urbe Londinæ quam unquam antehac fuerit, pauciores tamen inibi nunc dicunt quam superiore sæculo calculo laborant, ut ex accuratis *D. Grami* Observationibus patet. Quod ad calculum attinet, putamus liquores illos qui Tartarum copiosum continent & præcipitant, generationem ejus in corpore humano promovere; unde & aque potiores à morbo illo immunes futuros arbitramur; qui autem vino indulgent, & merum assidue bibunt, perperæ calculo aut podagra vexantur: quorum morborum eadem causa, eadem materia esse videtur, ideoque non raro in se mutuo transmutantur. Observatum quoque est, longe plures in Gallia, ubi vinum quotidianum potus est, calculosis fieri, quam in Angliâ ubi Cerevisia pro potu ordinario utitur. Vinum autem Gallicum copiosum Tartarum præcipitare notissimum est. Verum enimvero cum ingeniosissimus Vir *D. Fredericus Slare* receptam illam opinionem, quòd scilicet Tartarum calculi materia sit, experientiâ plane refutavit, quamvis verum sit meri bibulos calculo obnoxiosos esse, & vinum etiam Tartaro abundare, non tamen idcirco calculum generat, quòd Tartarum copiosum deponat, sed ob aliam aliquam nondum exploratam rationem. Deinde ad calculum præcavendum conducere opinamur, ut renes & ureteres copioso sero seu urina subinde inundentur & proluantur, ita enim & meatus omnes urinarii dilatantur, & arenule una elauuntur. Hinc qui se phlegmâ invitant, & strenue bibunt rarissime calculo infestantur: Diuretica quoque si effectum suum sortiantur, & urinam copiosam cleant, calculi materiam in renibus residuam auferunt, ejusque concrecioni arceverunt.

Turiones Lupuli velut & Alparagi vulgaris verno tempore coquantur, cùmque butyro aut oleo communi, acciti tantillo & sale mepis adhibentur. Eorum elix sanguis purgatur, scabies præcaveat, alvus solvitur, epar & lien obstructionibus liberantur.

B. Salis nigri, Lupulorum recentium ana manipulos duos, Uvam Corinthis acarum cœrul. lb. 3. Probe contusa, mixta, & in massam fragilem redacta carpis applicentur pro epithemate ad febrem quotidianam fugandam. *D. Boyl. de Urin. Philo soph. nat.*

Lupulus scandendo periculis motum Solis observat, h. e. à dextra ad sinistram, seu ab Oriente per Meridie versis Occidentem, sœclit, nunquam in contrariam partem, licet ipse manu volendo & dirigendo ut eo tendat afficere coneris. Idem & aliis omnibus Convolutis ab hac parte Aequatoris nascens commune esse aliquando existimavimus. Nunc tamen experientiâ contrarium edocui sumus, alii enim à dextra sinistram versus sœclitunt cum Lupulo, ut v.g. *Bromia nigra*, *Convolutus niger*, & *Periclymenum*; alii à sinistram versus dextram, ut *Phascolus*, *Cuscuta*, *Convolutus major & minor*; alii nunc in hanc, nunc in illam partem, ut *Dulcamara*. Sunt ergo qui Solem sequuntur; sunt etiam qui refigunt; sunt denique qui ambigunt.

Idem & Cochleis terrestribus accidere, ut id obiter notemus, observavit ingeniosissimus Vir & singularis Amicus noster *D. Martinus Lister*; quarum quamvis maxima pars à sinistram dextram versus circumactis orbibus intorqueatur, nonnullæ tamen (minores hæc sunt & acutiori vertice) spiris in levam tendentibus sœclitiantur.

Cæterum non omittenda sunt quæ Clusius habet de Lupuli radicem apud Salmanticenses usui.

Vulgus (inquit) & Vexula Salmanticenses medicinam empiricam scititate solitæ ad curandam alopecia à Veneræ lue natam hac ratione lupulo utebantur. Ejus radices pondere libræ unus probe locas & à fordibus repurgatas per noctem in aque libris octo macerabant: postdiere in illa

ipsa aqua lento igne & fumi experte ad tertie partis consumptionem coquebant, vel etiam ad mediam partem, si vehemens esset Alopechia. Decoctiorem servabant in ulum. Ejus 3vint. man. egriss jejunis propinabant, deinde stragulis injectis sudorem provocabant. Addebant interitum Apri fidei Selini hort. duas aut tres uncias, & graminis aliquot radices, & nonnunquam etiam passas uvas à gigartis mundatas.

CAP. II.

De Cannab.

Cannabis nonnullis à *Canna* nomen habere putatur [est autem *Canna*, ut *Calamo* major, id Arundine minor] Cannabis enim propter Cannam seu Culmum præcipue expetitur. Sunt autem Græcis *Kavabos* fonticuli spurceque seturiginis, quibus locis cum Cannabis sponte & lata luxuriat, videtur Lobelio id nomen indepta. Cannabis notæ characteristicæ sunt Folia digitata; corticum filamenta valida & tenacia, ad fumes & linteamina texenda idonea.

A. 1. *Cannabis sativa* C. B. mas & *femina* J. B. *sativa* mas & *femina* Park. 1. *sa mas* & 2. *sa femina* Ger. emac. *Penip the male and female*, o2 *Winter and Summer* Hemp.

Radix si simplex, alba, lignosa, fibris aliquot donata: *caulis* quadratus, hirsutus & ad tædum alper, intus concavus, singularis, homine altior, licet (inquit J. Bauhinus) femina mari altitudine cedat, cortice in fila ductili.

Folia contrariis inter se pediculis bina, in quatuor, quinque, aut plura segmenta ad pediculumque dividuntur, venosa, atro-virentia, aspera, serrata, odore caput tentante. *Flores* in mare sine sterili ex alio foliorum exeunt in quatuor furculis seu racemulis se decussantibus, Crucis S. Amelæ dictæ in modum, ut in *Urtica*; quinque foliolis compositi, exterius purpurintus, albentibus interius, cum totidem in medio apicibus sublevis. *Femina* seu sterilis nullo præeunte flore *semen* osiosum fert, secundum caules confertum, majusculum, subrotundum, nonnihil compressum, glutinum.

L. m.

Locum natalem ubi sponte sua oritur nondum novimus; verum in omnibus fere regionibus in agris feritur. Amat solum pingue, stercoreumque & rigum, ut rectè Columella. Commodum solum nata adeo luxuriat, ut herbas omnes, tant noxias quam utiles, suffocet, nec enasci, neque adulescere permittat, adeo terram totam occupat & inumbrat.

* *Urtica* & *Urtica*.

Semen Cannabis lacte decoctum tussi opitulatur dicitur. Sunt qui eo fixo cum aliis tragamentis untur. Tragamenta autem voco ea quibus post cenam voluptatis inter bibendum excitanda gratia untur. *Galenus* apud J. B. in *Fractis Orientali*, referente *Triago*, alique nonnullis regionibus semen Cannabis quotidie inter ceteros cibos decoquitur, non aliter quam Hordeum: ac ei put vaporibus replet & immodicè fit estur delirium facit, ut *Coriandrum*. *Serbi*, *Quin* & *F. de* Boe Sylvius à solo Cannabis femine in lacte bubulo pingui ad crepaturam circiter cocto & edoto, atque bis terve in die ad 3v. aut vi. sumpto plures curavit ictericos. *Sylvius de le Boe prax. lib. i.*

Emulsiō feminis ictero prodelle dicitur, siquidem ex sola obstructione & circa febrem exoritur *Lugd.*

Herba succos necnon feminis, è viridi expressis instillatus aurium dolores ab obstructione natos sanare traditur: est insuper hic succos certa perniciis infectis interaneis & vulnerum puritudo aluminis. Hinc (ut tradit *Matthiolus*) Cannabis recens decoctum, expressa valide herba, terre strium lumbricorum cavernulis inspersum statim eos evocat, eodem modo quo foliorum *Perficæ* as Juglandum putaminum succamentum decoctumve.

Semen insuper Gallina ovorum ferociores reddere experientia seculo compertis scribit inde *Matthiolus*, adeo ut Cannabis femine pasta, etiam hyeme fervente, quo tempore alias raritas parer solent, ova frequentius molli ponant: Verum easdem (ut scribit *Lobelius*) ova alimentum copiam quam suggerit, postea steriles & quasi pinguibus mole obrutas reddit. Aviculis etiam cibis esse ac tantum ligna alferit (eodem referente) ut aut enocet, aut cantillandi admat alacritatem aut facilem, ut *Candellus*, *Rubellius*, *Linotus*, &c. Nos quidem comperimus Aviculas canoras non alio femine libentius vesci quam Cannabis, nec si modicè præbeatur, & aliis feminibus, Rape v. g. aut Napi permistum, ullum eis damnum aut nocumentum inferre observavimus.

Quod semen hujus plantæ genituram extinguit, inter Botanicos convenit. Verum experientia melior magistra concordiorum suffragis refragatur. Perse enim nunc diem ad Venerem stimulantem semen Cannabis fruxum & cum Sale commixtum in secundis mensis elicit: quin & herbe nondum plene mature folia, in umbra siccata, & in pulverem redacta, deinde in pilulas ovi Columbini magnitudine formata, ad eundem usum vorare solent, ut refert *Olearius* in *Itinaria*. Chirurgus *Ducis* Lotharingie laudat unio D. Heubergero secretum suum ad ambulla plurimum salute expertum, oleum expressum ex femine Cannabis in quo Cere aliquid dissolucum sit, applicat: Sæd dolorum & calorem extrahit. Succus ex eo recente expressus aurium doloribus adhibetur apud *Dioscoridem*. D. *Urquetus* [i. e. D. Theodorus Mayerne] apud Petrum Allicium referebat, Elizabetham Angliæ Reginam doctam illam & mirâ regendi prudentiæ Sexus impotentiam supergressam, contractas Variolarum supputatione maculas in seipâ delevisse emulsionē lactea ex femine Cannabis, separatis corticibus, cum aquâ Rosarum paratâ, & cum Gossipio admixtâ. Ex observationibus Hæneri, Reussneri ab Hieron. Velschio editis. Obi. 88. & 189. excerptis & ad nos transmissis D. Barn. Swame.

Candis

Cunctis populis (*Lobelio* teste) penuriam Lanæ, Lini, Xylique refarcit Cannabis, ad vestiam Stragula, Vela, Papyrus, quamlibet denique suppellectilem. Mas robustior: hæc nobis femina dicitur quia prolifica rudentibus & capistris torquendis nata habetur, mulierculis adagio jocantibus dicentibusque esse *Feminum potorem mari*.

Lacunis & scrobibus aquâ plenis immerguntur utriusque sextis falces & manipuli, ubi macerantur eluunturque multum & diu: deinde ficiantur in Sole ut tundantur, ac demum cortices flammæ tundendo idonei fiunt ut pectine separentur à crassioribus quiskulis & fungosâ caulium substantiâ, ut Lino fit, ad filum & telas. Sed lacustris aqua cui intabuerit rantopere viru nocet, ut epota præsentissimo fit siccitibus exitio, cuique antedictis præstantissimis & tempestivè etiam dicta occurrit viis possit. Hinc legibus Angliæ sub gravi multa cautum est, ne Cannabis aut Lini in flamine aliquo aut aqua currente, nève in fonte, stagno, aliòve conceptaculo aquarum publico aut communi, ibi pecudum greges & armenta solent aduari, maceretur.

Galenus Cannabem Urticæ similem facit non solum figurâ sed & facultatibus; Et revera Urticæ cum Cannabæ in multis convenit, nimirum flosculis flammæis, sextis differenti, flosculorum & feminum racemulis ad nodos cruciatim dispositis, caulium denique corticibus & nervis ad linteamina efficienda idoneis.

* 2. *Bangue Park. Bangue Cannabi simile* J. B. *Cannabi similis exotica* C. B.

Simile ferè est (describente *Acosta*) Cannabi: caulem habet quinque palmorum altitudine, quadrangulum, colore dilutius virenti, fractu contumacem, nec adeo concavum ut Cannabis caulibus, cuius cortex non minus quam illius in fila diduci possit [at *Garcias* stolonos lignosos, nullo fere cortice vestitus ei attribuit] Folia Cannabina, superne virentia, inferne lanugine pubescentia, gustu terrore & insipido.

Indi (inquit *Acosta*) semine & foliis vescuntur, cum ut validiores in re Venerea sint, tum ad excitandam cibi appetentiam. Magnates & militiæ præfecti ut laborum oblii securis & liberis dormiant, feminis & foliorum in pulverem redactorum quantum videtur sumunt, illique addunt *Aream* sive *Avellanum* Indicam viridem, & *Opi* nonnihil pro arbitrio, omniæque saccharo excepta devorant. Si verò in somno varias rerum species sibi obversari cupiunt, addunt selectissimam *Camphoram*, *Caryophyllos*, *Nucem Moschatam* & *Maim*: si verò hilaris esse volunt & facerè, & præsertim in Venerem procliviores, *Ambaro* & *Moscho* additis, saccharo excipiunt, & electuaria faciunt. Multi autem affirmant, hujus semen & folia ad libidinem ciendam multè esse efficacia. Unde (inquit J. Bauhinus) colligere licet, nihil affinitatis habere cum Cannabis, licet illi admodum similis sit: quandoquidem, autore *Dioscoride*, Cannabis calida & siccata sit, & genituram extinguat.

Quæ de *Bangue* feruntur nos dubios reddunt non *Olearius*, cum Cannabis apud Orientales in usu esse scribit ad Venerem excitandam, per errorem *Bangue* dictam plantam pro Cannabis habuerit, & è contra annon *Bangue* Orientalium fit ipsissima Cannabis Europæa: sin verò planta distincta sint, annon utraque pariter Venerea sit.

Ex quo hæc scripsi, *Bangue* à Cannabis plantam specie distinctam esse ab eruditissimo Viro & rei Herbarie peritissimo D. *Hansl. Sloane* certior factus sum.

CAP. III.

De Urtica.

Urticam ab urendo dictam esse consentiunt Grammatici, quòd igneæ sit natura, unde admodum cuti vel levi tantum tactu, pruritus ac pustulas excitat, quomodo hoc præstat paulo post ostendemus. *Agadon* vel *Agadon* Græcis dicitur, quod non à *Urtica* sed à *Urtica* quod inungendo fit tactu, & pruritus cieat. *Atheniensis* dicitur & *Urtica* quod lanugine noxia vellicet, pungat, & suo morsu sensum lacestat, à verbo *urtō*, quod pungere & vellicare significat.

Urticæ quatuor tantum species novimus, duas racemiferas, duas piluliferas, Racemiferas voco quæ flores suos & semina in quibuldam velut racemulis è foliorum alis egressis gestant; Piluliferas quæ eadem in pilulas seu globulos congesta, eodem tamen situ, proferunt: illarum semina minoria sunt; harum majora, splendens, & Lini seminum æmula. Racemifera sunt

1. *Urtica vulgaris* major J. B.

2. *Urtica minor* annua *ejusdem*.

Piluliferae.

3. *Urtica Romana* Ger.

4. *Urtica Romana* altera *Parietaræ* foliis *Hort. Paris*.

Præter has, alias exoticas, & nobis nondum cognitæ, ex *Hist. Marggravii* & *Horto Malabarico* proponemus.

* 1. *Urtica Brasiliensis*, Pinò indigenis dicta *Marggr. An Batti Schorigeriam Hort. Malab.*

Marggr.

Ex radice parva, filamentosa, in octo aut novem pedum altitudinem assurgit, caule striato, alicquantulum piloso & crasso. Folia habet hinc inde posita, solitaria, vel juxta se invicem, quorum quodlibet innititur pediculo sesquipedem longo, aut etiam longiori, ex alto paulum rufescenti. Folia autem Urticæ nostratæ similia, magna, in ambitu dentata, triangularibus dentibus, & raris pilis

P 2

pilis prædita. Fert superius racematim plures *stoculus* planè parvulos, candidi coloris, longo pediculo infidentes, tenui & foliorum finibus egresso.

Hæc species eadem videtur *Batti Schorigenæ* seu *Urticæ Malabaricæ* speciei secundæ *Horti Malab.* illâ tamen procerior, utpote quæ alutidius est trium tantum pedum.

Addè Floribus delapsis in capitulis succedere gemmas virides feminales, & quibus semina semè in totum cum matura planta emicant, albicantia, parva, ac magis minuta quam aliarum specierum semina, rotundiola & plana, coloris albicantis & subflavi.

Plenam descriptionem videbis in *Horto Malabarico*.

2. *Urtica frutescens Malabarica Schorigenam dicta.* Hort. Malab.

Hort. Mal.

E radice parva, tenui, dura & albicante, plures longas capillares fibras tam subtes, quam à latere diffusende *caula* exit tripedalis, tenuis, teres, tenui viridique clavo cortice amictus, pilis seu spinulis urentibus oblitus (uti sunt & folia ex utraque parte & fructus) *foliis* vestitus alternatim positus, cæterarum specierum minoribus, basi subrotunda, anteriora versus in cuspidem contractis, ad margines serratis exceptâ parte pediculo proximâ, subtes ex viridi albicantibus, tribus nervis insignitur donatis, quorum medius nervulus minor arcuatus hinc inde emittit; laterales nervulus parvus in apices dentium definites. *Floris* in specie è foliorum tam superiorum quam inferiorum finibus egresso, pediculis parvis, tenellis valde pilosis, nihil aliud sunt quam congeries gemmularum parvarum, quæ coloris ex viridi diluto flavescens sunt.

Floris deciduis succedunt *capitula* trilatera ac valde pilosa, ex tribus globulis junctis constantia, ac flos succretis, oblongo-angustis, viridibus foliis, quæ densis transversis culpidibus minutis oblecta sunt, comprehensa; suntque coloris primum viridis, deinde subflavi & nonnihil rubescentis. In quolibet capituli globulo continetur *semen* unum, rotundum ac nonnihil oblongum, quam reliquarum specierum majus, cum unilobis bifido seu in duo labra sulcato, colore per maturitatem nigricante & in umbilico rubro-fusci.

3. *Urtica Malabarica tertia, Ana-Schorigenam dicta.* Hort. Malab.

Hort. Mal.

Radix quam præcedentibus tenerior & albicans. *Caulis* crassior, minus durus, humanâ albedine, superiora versus profunde striatus, inâ parte obscure rubens, maculis albicantibus rarioribus aspersus, superius maculis albicantibus viridi, dilutis, tanquam cutis serpentis *Cobra capella dicta*, viridis. *Folia* in pediculis longis, crassiusculis grandiora cæteris, basi lata ac rectiore minime tunda, cuspidibus crassioribus circumcirca incisa; & costis seu nervis crassioribus, ex viridi albicantibus, teris, pluribus obliquis seu transversis nervulis in cuspidem excurrentibus. *Floris* in petalis longioribus racematim compacti, è gemmis ex viridi albicantibus parvis, rotundis, expliciti, in quatuor petala è viridi albicantia, angusta, anteriori in nodulos crispata ac convoluta, dividitur. Floribus delapsis proveniunt *semina* nullis inclusa capsulis, spicati ad unam partem petali cylindrici ramulis viridibus adhaerentia, suntque petioli cum ramulis in altera parte rigidis albicantibusque spinulis adeo dense oblecti ac tam arcte convoluti, ut semina occultent, nec visui offerant nisi ex convolutione in rectum explicentur. *Semina* plana, rotunda, subflava aut subrustra, à medio crassiora.

A. 4. *Urtica major vulgaris* J. B. *major vulgaris* & *media sylvestris* Park. *Urens prima* & *secunda* sive *urens maxima* & *altera urens* C. B. **Common stinging Nettle.**

Radices lateis sub terra reptat & latè se propagat. *Caulis* surrigit bicubitalis, interdum etiam altiores, quadratos, rigidos, striatos, viridi lanugine hirsutos, concavos, ramosos, *foliis* vestitus per intervalla ex adverso binis, pediculis oblongis infidentibus, à lata basi in acutum mucronem per sim angustatis, majusculis & profundioribus denticulis per margines serratis, spinulis minacibus horridis. Versus hummitates caulium & ramorum ad singula foliorum paria quatuor exeunt *racemi* in formam crucis dispositi, *stoculis* vel feminibus onusti; nimirum ad latera ramuli è sinu uniuscujusque folii exeuntis hinc inde unus, appositâ ligulâ ad racemuli pediculum utrinque. *Floris* herbacei, quadrifolii, perexigui, stamina quatuor apicibus donata continent. *Vascula* feminis velut triquetra, duabus lamellis conniventibus composita, singula semina occultant, exigua, sublonga, rufâ. Ex *Urticæ* autem alia: mares sunt, alia femina; alia nempe *stoculus* duntaxat in utris profertur, alia semen. Mordacibus spinulis, quibus tum caulium tum folia oblecta sunt, *Urtica* ab aliis plantarum generibus abundè distinguitur. Spinulæ autem omnes (ut observavit *Class. Horkensii*) concave sunt & fistulosa, mucronibus acutis, tactu levi cutem perforantes, & folliculis quibuslibet liquore venenoso repleti inascuntur, singula singulis, qui spinularum tactu compressi per eandem cava syringarum modo liquorem suum in carnem transfundunt, qui pruriginem à lam molestam & pustulas excitat.

Ad statè flores. Superficies quatuorvis hyeme marcescit, radice restibili.

Ad feres in locis rudieratis minus frequens.

Vir. 1.

Urtica omnis diuretica est & lithontriptica, peculiaritèrque Cicutæ adversari dicitur, ut & Hyssopymo. In oclere sumpta solvit alvum, asbergit renes, calculos expellit, expectorationem morbillorumque eruptionem promovet. Matrone nonnihil novella utricarum germina, & folia primum erumpentia verno tempore junculis incoquere solent ad sanguinem depurandum. Succus herbe aut sypsis ex ea confectus in hæmoptici efficacissimus est. R. *Urticæ* siv. 5; aut 5 diebus continuè manè bibatur jejunio ventriculo, & ipsa urtica junculis incoquatur. *Ægri* de, citi à medicis hoc reme-

remedio convalescent. *Aman.* Communicaverunt D. Needham & D. Hulse, Aq. still. sp. vini q. f. ad largam aciditatem misceat restringit hæmoptysin.

Hæmorrhagiarum hibi frequentissimum certo experimento sistere solebant Hier. Rehlingerus Duumvir & Udalricus Jungius radice *Urticæ* rubæ albi, lignosa & tereti naribus indici, & attractâ aquâ. D. *Saane* è Cumani Observ. à Velschio editis.

Extrinfecus putridis, gangrenosis ac malignis ulceribus auxiliatur, durities ac tumores discutit; reprimat uvulam inflammatam (gargarizat.) sedat hæmorrhagiam narum (Urtica minor scilicet contusa, aut succus ejus naribus inditus) *Schrod.*

Semen Urticæ [Romana præcipue] *Urtis* crebri est in pulmonum affectibus, asthma, tussi contumace, pleuritis, peripneumonia. Conserva quæ fit ex racemulis florum & seminum in calculo rerum inque thoracis affectibus & spito sanguine medicamentum est p. a. stantissimum. *Semen Urticæ* urinam & menses ciet, & Venerem extimulare inter Medicos convenit; unde à metreticis amafis suis propinari solet. Radix *Urticæ* majoris commendatur maxime ad ieterum: Eadem vino & melle decocta non vulgare medicamentum est adversus frigidas tusses & orthopneas.

Æstum, pustulas ac pruriginem ab *Urticæ* excitatas sedat & extinguit oleum olivarum, oleum rosarum, Nicotianæ succus illitus, aut etiam folium viride applicatum: ipsius denique *Urticæ* succus expressus, referente Parkinsono.

Quin & eruditissimus Vir, Amicus noster summus, D. *Tancredus Robinsonus* è *Riverii Centur. obs.* p. 640. *Centur. IV. Obs. 81.* aliique Medicinæ præctica scriptoribus suggestit nobis exempla immo diu hæmorrhoidum fluxus cum omnia frustra exhibita fuissent agro admodum debilitato, tandem curati à solo usu succi *Urticæ*, levi ebullitione deparati, & dati ad 3j. cum pauco Saccharo.

Populares mei certo experimento Cerevitæ recentis intempestivam fermentationem inhihent, & à contritu descendunt collocando in dolis *Urticam* urentem maximam & frusta Chalybis. *S. Pauli Lyodr. Bot. cl. 4 pag. 536, 537.*

A. 5. *Urtica minor* Ger. *minor annua* J. B. *urens minor* C. B. **The lesser stinging Nettle.**

Radix ei alba, satis crassâ, simplex, furculosa tamen, furculis fibrillis aliquot tenuibus capillatis. *Caulis* crassi pro plantæ modo, semipedales & interdum pedales, quadrati, solidi, striati, spinulis rarioribus horridi, ramosi, minus recti quam præcedentes. *Petia* per intervalla ex adverso bina, pediculis longis appenda, atro-virentia, quam præcedentes breviora & obtusiora, per margines profunde dentata, spinulis venonatis utrinque minacia. Ad junctus caulium nodos, ut in præcedente; *stoculus* autem seminum racemuli quatuor in crucis formam dispositi. *stoculi* singuli tetrapetali, caduci. *Vascula* feminis exigua, bivalvia, è duabus lamellis conniventibus composita, ut in *Urticæ*, singula semina continent, exigua, longiuscula, splendens, figurâ ferè seminum Lini.

In hortis oleraceis & locis rudieratis, frequens oritur; nec ultra annum durat.

Locus.

A. 6. *Urtica Romana* Ger. Park. *Romana sive mas cum globulis* J. B. *urens, pilulas ferens, prima Dioscoridis, femine Lini* C. B. **Common Roman Nettle.**

J. B.

Radix subterrea plurimas fibras spargit longiusculas, quibus terram firmiter apprehendit, [non alia (inquit *J. Baubinus*) quam *Urticæ* vulgaris] non tamen perinde vivax. *Caulis* quatuor aut quinque interdum pedes altus [hominis altitudinem interdum multum superans *J. B.*] rotundus, ramulosus, infirmior, rigidioribus pungentibus spinulis pro viridi vulgate lanugine donatur, perinde ut & folia, quæ ad nodos bina opposita quam in illa altis incisa. E foliorum superiorum alis exeunt pilulæ virides asperæ & mordaces, pediculis appende longiusculis, in quibus inclusum continetur *semen*, quod & compressâ laterum formâ, & lubricâ superficie semine Lini amulatur, *stoculis* præcedentibus fibrillis luteolo pulvisculo plenis.

Spontaneam observavimus in ipsis pluteis oppidi *Yarmouth*, & in arenosis circa *Aldeburgh* oppidum in Suffolcia: inveniri aiunt & in plateis *Romanicæ* oppidi in Cantio, & *Liddle* prope *Romaniam*. *J. Baubinus* Monspelii passim in sepius observavit florentem & semina ferentem mensib. Aprilii, Maio & Junio; Basilæ in pratibus.

Locus.

7. *Urtica Romana* seu pilulifera altera *Parietariæ foliis.* Hort. Paris. **The other Roman Nettle, with Pellitory leaves.**

Caulis surrigit sesquicubitali, tereti, striato, inani, in apicis purpurante, spinulis mordacibus obfiro, ramolo, *foliis* vestito ex adverso binis, pediculis oblongis infidentibus, minoribus, pro marginibus tamen ratione latoribus, quam *Urticæ* vulgaris, in acumen productis, lanugine viridi hirsutis, per margines serratis, minus tamen profunde quam *Urticæ* vulgaris, nec ad mucronem ulque. Quæ primum erumpunt folia marginibus luti integris & æqualibus, *Parietariæ* æmula. E superioribus geniculis, ut in reliquis *urticæ*, quatuor exeunt pediculi, in crucis formam dispositi, singuli singulas pilulas sustinentes hirsutas, quæ postea in quosdam velut *stoculus* racemuli explicantur. Singuli *stoculi* quadrifolii, quatuor obtinent, flammula, apicibus albentibus insignia. *Semina* majuscula, splendens, per maturitatem nigricantia, figurâ & nitore suo Lini semina referunt. *Radix* subest alba, crassiuscula, fibris aliquot donata, quæ tamen hyemem non fert.

stoculi in pilulas coactis, semine Lini æmulo, cum *Urtica Romana* vulgari convenit: foliis *Parietariæ*, &c. ab ea differt.

Nostratibus ludicro nomine *Mejorana Hispanica* dicitur: cum enim adhuc junior est, adeo Parietarie aut Majorane eundem similis est, ut facile incautus persuadens eam naribus admovere; unde mordacibus ejus spinulis ex improviso compuncti, risum spectatoribus excitant.

CAP. IV.

De Spinachia.

Spinachia, tam celebre & usitatum nunc dierum olus, Veteribus indicta & incognita videtur. Spinachia autem Recentioribus à semine spinoso dicta est, quamvis reperiatur etiam semine lavi & spinis destituta. C. Bauhinus *Spinagias* à raritate in usu medico Græcis recentioribus dictam scribit. Hujus an dentur species diversæ nobis non certè constat. Duas tamen seu species, seu varietates novimus, nimirum

1. *Spinachiam semine spinoso* C. B.
2. *Spinachiam semine non spinoso* ejusdem.

Spinachia semine non pungente, folio majore & rotundiore *J. B.* si à precedente differat nobis incognita est: C. B. præcedentis synonymam facit. Spinachia femina seu sterilis perperam pro specie diversa à C. B. ponitur, cum ex eodem cum fertili semine proveniat.

1. *Spinachia* Ger. Park. *Spin. mas & femina* J. B. *Lapathum hortense* seu *Spinachia semine spinoso* C. B. *Spinachæ*.

E radice tenui, albâ, simplici, paucissimis fibris donatâ, caules surgit pedales, fistulosos, teretes, striatos, in alas divisos. Folia atriplicis ferè, longis pediculis nixa, inferiora ad basin suam interdum utrinque laciniata, mucronibus acutis; quæ autem in summo caule existunt, distantium processibus velut auriculâs ad basin obtinent, tenui quadam pollicis, atriplicis in modum, apiculata. Flores in caulibus à medio ferè usque ad fastigium, in *Mare* herbaceis aut purpurantibus apiculis à calice quadrifolio exeuntibus constant, in oblongis furculis seu racemis è foliorum alis orti in Mercuriali. In *Femina* flores nulli coneruntur, sed tantum apiculi quatuor albi in summo minime. Semina autem ipsa foliorum alis artè adnascuntur, conferta, aliâs (ut nomen docet) spinosa; aliâs laviâ, in globulos seu racemulos congesta, majuscula, nonnihil compressa, ovata lata.

Locus. Spinachia ubi sponte oritur nobis non constat. Hispaniæ autem originem suam debere argumento est nomen quo à quibusdam vocatur, nimirum *Olea Hispanicum*. Passim in hortis sent, nullum solum aut celum respuens, tum Martio & reliquo Vere, tum Septembri, non hortens levis frigora, quæ si iniqua nimis, juglandis foliis conservatur ut vere cibum suppediret, quo tempore semen profert. Martio verò lata intra duos menses perficitur. Autumno lata foliis magis laviâ, nam quæ vere feruntur caule scit illico; unde ad pulcos Autumno potius ferenda.

Ufus. In culinis per totam ferè Europam, (teste Trago & experientia) vix quoquam frequentior est usus pulvis ex Spinachia confectis, quas oleo aut butyro condunt & inungunt, herbâ nimis concisâ; nonnulli uvas Corinthiâs eis admiscunt. Citra aquam coquitur hoc olus, quæ magnam vim humoris inter coquendum remittat, & velut proprio contentum jure alienum aliquid nutrit.

Inter omnia olera culinaria meo judicio Spinachia laudatissima est & gratissima. Trag. Undè in omni penè agitudine cibo deligii potest.

Fabricantibus & senibus adstrictioris alvi maximo commendanda est opere; illis imò vel hâc sibi fructum assumptum temperet, his ut alvum lubricet, quod longè melius est quam ut suppelletis & cathartici semper extimulentur. S. Paulus.

Refrigerat & humectat, nitrosa sua qualitate, alvum emollit, gutturi asperitatis medetur & arde tussi confert: nascum facile parit nisi zingibere aut alio confimile condatur.

Succus & aqua destillata Stomachi ardorem & roiones mitigare, & lac elicere dicitur. Extrinsecus ventriculo & epati imposita cataplasmati instat, eorum inflammationes dolorumque tollere creditur.

2. *Spinachia semine non pungente, folio majore & rotundiore* J. B. *The greater unspined Spinachæ*.

J. B.

Longè major majoribusque est foliis quam Spinachia vulgaris, necnon rotundioribus, exterioribus similibus, quemadmodum & floribus proximè circa caulem ad pediculorum exortum mucosâ. Semina sequuntur conglomerata velut in racemulum, Lenticulis ferè paria, rotunda, nullis spinis horrida, cinericei coloris.

Nos Spinachiam semine non spinoso, ut & semine spinoso majorem Park. à vulgari spinoso semine specie non differre putamus, sed accidentibus quibusdam à loco natali & cultura ortis. Verum examinandum proponimus, an Spinachia semine spinoso, necnon Sp. semine lavi fate semper producant sui generis sobolem, hæc nimirum semine lavi, illa semine spinoso factam, an interdum diversæ?

CAP.

CAP. V.

De Mercuriali.

Mercurialis à Mercurio denominationem sumpsit. Plin. lib. 25. cap. 5. *Lincolisii* seu *Parietinum Mercurii invennum* est, ideo apud Græcos *Hermippon* multi vocant eam, apud nos omnes *Mercurialem*.

Pro Mercuriali speciebus habeo Cynocrambem dictam & Phyllon: adeoque tres Mercurialis species agnosco, unam perennem, duas annuas; hæc sunt,

1. *Mercurialis perennis repens*, Cynocrambe dicta.
2. *Mercurialis annua glabra vulgaris*.
3. *Mercurialis annua hirsuta*, Phyllon dicta.

1. *Cynocrambe mas & femina* Ger. emac. *mas & femina*, seu *Mercurialis repens* J. B. *Merc. sylvestris* Cynocrambe dicta vulgaris *mas & femina* Park. *Merc. montana testiculata*, & *Merc. montana spicata* C. B. *Dogs Mercury*.

J. B.

Plurimis fibrosis radicalis perennibus & lentis, sapore nonnihil dulci, sed fastidioso per terram reptat Cynocrambe tam mas quam femina, nervo duro, fibratum Hellebori instar factis. Caulis striguntur multi, teretes, concavi, longis internodiis geniculati, pedales, propter terram purpurascens non ramosi. Folia ad articulos bina opposita, lanuginosa, foliis Mercurialis paulò longiora, duarum scilicet triumve unciarum, tenera, inferiora multò minorâ sunt acuminata, in ambitu ferrata, pediculis brevibus, gustu nauseoso. Ex alis foliorum pediculi exeunt, in mari quidem breviores, quatuor vel quinque, feminales, unciales ac majores, breviores alios interdum à latere proferentes, quibus insistent *stoculi* herbaceo colore præditi, ternis foliolis constantes, quorum medium occupat locum rudimentum, ex cuius cacumine emicant apiculi bini, corniculati, extorlim reflexi; loculi hirsuti, compressi, in geminos testiculos Lentis magnitudinis divisi, femina bina continent, dissepimento membranulâ distincta, in uno pediculo regimina. At in Cynocrambe femina ex foliorum alis pediculi surguntur, tres, quatuor vel quinque uncias longi, tenues, striati, in quibus *stoculi* in spicam digesti mucosâ, ternis foliolis herbaceis compositi, in quibus staminula aliquot herbacea, qui nullo succedente semine intereant. Dodonæo tota herba visci odoris ingratum redolet.

Cynocrambe in sylvis, sepibus, aliisque perinde umbrifolis gignitur. Primo vere exit, autumno *Locus*, exaunte, folia & caules marcescunt, radice superfluit.

Facultatibus cum Mercuriali convenit Prætorius. Mercurialem sylvestrem olerum more coctam, & oleo ac fale conditam inter medicamenta ferositates benignè evacuantia enumerat in libro *De Medicina Pamp.* quod è Dioscoride hausit.

2. *Mercurialis mas & femina* Park. *Merc. mas & Merc. femina* Ger. *M. testiculata* seu *mas Dioscoridis* & Plinii, & *M. spicata* seu *femina* eorundem C. B. *French Mercury*.

J. B.

Folia hujus ad Parietarie folia accedunt, sed glabra sunt, atro virore splendentia & in ambitu serrata, sapore nitroso, calidiusculo & nauseoso. Caulis ei angulosi, spithamei ac etiam majores, geniculati, leves. Ex foliorum alis, femine quidem ligule recte emicant, teretes, quas verticillatim ferè in spica ambiunt *stoculi* glomerati mucosâ, qui in quatuor foliola herbida sese explicantes, cirros apiculorum luteolorum aut herbidorum ostentant, nullo succedente semine peremtes. Mari autem ex uide alii breves pediculi oriuntur, quorum singulis testiculata *hirsuta*, nonnihil compressa, hirsutula infidet, gemina femina recludens. Radix utriusque tenera & fibrosa, annua.

In hac descriptione J. Bauhinus vulgarem opinionem sequitur, Mercurialem sterilem pro femina, & fertilem pro mari accipiens: cum è contra rationi consonum sit & altorum rerum naturalium analogia, ut sterilis dicatur mas, fertilis femina. Femina enim est in omni genere que fecundat & fructum edit.

Mercurialis reperitur in hortis olitoris, vineis, aliisque locis humentibus ac umbrifolis. In maris litore propè Ryde Vectis insule oppidulum sponte & copiose provenit.

Est è numero quinque illarum famolarum emollientium herbarum; abstergit, alvum movet, aquas vires, ac bilem purgat, unde & hodie in enematis frequentissimus ejus usus.

Sunt è nostratibus multoties, qui Mercurialem infantibus cum pappâ exhibent, ut alvum solutam retineant, torminâque præcaveant. Schrod.

Observatum est omnis generis verrucas hujus foliis vel eorum succo tolli; item semen cum Absinthio decoctum itorioris viri sic juvare. Math. & Ruell.

Quæ Veteres habent de vi maris ad efficiendum ut mares gignantur, feminae ut feminae, nobis fabulosa videntur & falsa.

3. *Phyllon mariscum & feminiscum* Park. *arrhenogonon & thelygonon folio incano* Moench Tulam.
J. B. *arrhenogonon sive mariscum, & thelygonon sive feminiscum* Ger. *testiculatum & spica-
tum* C. B.

J. B.

Pedales & cubitales habet caules, totos candido tomento pubescentes, & per ætatem lignescen-
tes, qui in ramos ex adverso positis ordine certo abducuntur. *Folia* oblonga, subrotunda, crassifolia,
nervosa, mollia, lanuginosa, incana ad articulos oriuntur. *Flosculi* minimi, in mari quidem
punctatus, brevibus pediculis nixi, vix apparentes ante fructus, sunt duo apices ochre colore
fulido. *Fructus* autem sunt gemelli, testiculati, villosi loculis comprehensi. *Semina* (inquit Læ-
lius) uti minoris Heliotropii exiliunt, immatura albida, matura verò cyaneo nunct colore, rone-
da & quam Papaveris majora, gustu fervida, & nonnihil pingua. *Radix* lignosa, exilis. In se-
mina flores spicati racemoseque, ut in Mercuriali femina.

Theophrastus Phyllo Ocynti folia tribuit, & rectè nostrâ sententiâ. Illud inter alia ei cum
Mercuriali, Cynorambe & Heliotropio minore commune est, ut erute radices temporis sic-
cessu cœruleum colorem contrahant. *Clas.* quod & nobis observatum, etiam de caule & fructu.

Circa Monsipelum in fossarum aggeribus & ad vias publicas, præsertim propè aquas oritur,
ut nobis observatum. Clusius multis Hispaniæ & Galliz Narbonensis in locis nasci refert, ubi
Aprilî floret & interdum maturus, ac in regiones frigidiore translatum nonnisi æstate.

Salmiancensis utriusque decoctum omnibus animalibus à cane rabido demorſis propinant, me-
gno succellu, ut inquit. Granatenſibus verò, Mauritanis præsertim, ad muliebres morbos me-
gno in usu est. *Clas.*

SECTIONIS PRIMÆ

PARS SECUNDA.

De *Herbis quarum fructus à floribus aliquantulum remoti seu sejuncti sunt, in
eadem planta.*

CONVENIUNT hæ plantæ cum superiore sectionis hujus parte traditis, quod in
flores pariter fructibus contigui non sunt. Differunt quod singulæ plantæ tam. flos
quàm fructus præferunt, quamvis à se invicem separatos seu remotos.
Sunt & aliæ nonnullæ plantæ flore etiam imperfecto quæ flores à fructibus sejunctos præ-
ferunt: ut v. g. *Lachryna Jobi* seu *Milium arundinaceum*, *Maiz* seu frumentum *Indicum*, *Spica
granum*. Verùm hæ ad aliud genus pertinent.

CAP. I.

De *Ambrosia*.

Ambrosia Veteribus *τὸ ἄβυσσος*, Deorum cibus dicitur, quod cum mortales non edant,
vel quod qui eum edunt immortales evadant, ita eximie fragrantiz gratiâ etiam diis
exposita.

Cum autem unica duntaxat Ambrosiæ species hætenus cognita & descripta sit, non est cur no-
tas generis characteristicas adhibeamus, cum ex ea descriptione peti possint.

Ambrosia Dod. Ger. *quibusdam* J. B. *lortensis* Park. *maritima* C. B.

J. B. Dod.

Compluribus fruticat statim à radice ortis virgulis [Dod. unico caule fruticis exigit modo ab-
surgere scribit] striatis, rubentibus, subhirsutis, in ramos multos ductis: *folia* suavolentia, Ab-
sinthii communis magnitudine & divisura, albicantia, lanuginosa, sapore aromatico, amaricante
non ingrato. *Flores* secundum ramulos alternatim diffusi, subulci, rotundi, muscosi, absque se-
detu pereunt, ut rectè Dodonæus; subulci inferius angulosa, terrestris Tribuli instar echinata *capitu-
la* exigua, nunquam florentia, in quibus *semen* nigricans, singulis unicum inest, nigrum, gige-
to virgineo simile & fore par. *Radix* lignosa, simplex, fibris aliquot capillata. Inalbicat & viro-
re tota herba, & gratum odorem spirat.

In maritimis Hætruriz arenosis spontaneâ observavimus.

CAP. II.

De *Xanthio*.

Xanthium Græcis dicitur *τὸ τὸ ἔσπερον* *τὸ τὸ ἔσπερον*, quod flavos reddat capillos: Lappa mi-
nor Botanici ob aliqualem horum & fructuum vestibus adhaerentium similitudinem.
Vocatur etiam hæc planta in Officiis *Bardana*, voce vel Gallicâ vel Hispanicâ, inquit
C. Hofmannus.

Xanthii notæ characteristicæ sunt flores staminei, inutiles, nec fructui contigui: fructus durus,
echinatus binis intus cellulis bina femina, hoc est, in singulis singula continens.

1. *Xanthium sive Lappa minor* J. B. *Lappa minor, Xanthium Diofcoridi* C. B. *Bardana minor*
Ger. *The lesser Burr-Dock*.

J. B.

Caule est cubitali circiter, hirsuto, punctis rubris guttato, ramoso. *Folia* alternata pediculis ni-
tuntur tres uncias longis, cauli concoloribus, Tussilaginis foliis quodammodo similia, sinuata & cre-
nata, colore (id quod nomen ipsum loquitur) Xanthio, utrinque hirsuta, sapore acrisculo, &
quodammodo aromatico. Quæ foliorum pediculis est ortus plura simul *capitula* se promunt bulla-
ta, *filiculis* stamineis emittentia: quibus tamen non succedunt, sed in ramulis ex alis foliorum
erumpentibus seorsim sine pediculis enascuntur *echini* lappacei, vestibus adhaerentes, oblongi, in
duos acutos rigidique mucrones desinentes, qui duobus distinctis loculis toridem grandi contine
hordeacea. *Radix* parva, nec vivax, alba, multas undique fibras crassiusculas præfert, quibus terere
finitur adhaerescit.

Gaudet solo lato ac pingui: rarius in Angliâ spontaneum vidimus: in transmarinis ad rivulos & *Leoni*.
inaquosus scrobibus læpis & copiosum.

Gustu est subamaro & acri, unde calcifero & siccare colligitur. Usus præcip. (secundum Mar-
thiolum) in minera lœpre educenda [cum Rhabarbato exhibatur radix] in lithothyma: extrinsecus
in struma & tumoribus discutiendis [epithema] in capillis luteo colore tingendis; in quem
usum Voceres fructum colligendum præcibant antequam perfectè siccoscant, deinde tulum sicili
vasè recondi: cùmque usus exigit ejus sextarii semissim aquâ tepidâ dilui, mœxque eo caput nitro
ante perfectum illini.

2. *Lappa Canadensis minori congruens sed procerior*. Hort. Reg. Paris.

Procerâ & speciosâ est hæc plantâ, quæ nobis hoc anno [1684] ex semine ab ingeniosissimo Vi-
ro & rei Herbariæ peritissimo D. Hanſ. Sloane M. D. misso succrevit. Non tantum procerior est vul-
gari Bardana, sed etiam magis patula & ramosa, ramis latè diffusis, & ipsum etiam caulem longi-
tudine superantibus. *Folia* quàm illius majora sunt, longioribus pediculis nixa, altius incisa, in a-
cutiores apices producta, nervis rubentibus insignita, usque (quod notari dignum est) supra folii
supinam superficiem nonnihil eminentibus seu elevatis, magis quàm in vulgaris foliis. *Flores* & semina
eodem modo quo in vulgaris ex alis foliorum conferta exeunt. *Lappa* quàm in illa multo majores
sunt, spinulis hamatis rarioribus, iis tamen longioribus & crassioribus obliata.

Plantâ hæc maturis è terra exit quàm vulgaris Bardana, semis tamen florēt & semen perficit,
totique viridior videtur quàm illa. *Folia* seminalia longiora sunt & angustiora.

CAP. III.

De *Heliotropio*.

Heliotropium Diofcoridi lib. 4. cap. 193. dicitur, quod *τὸ ἥλιον τὸ τὸ ἥλιον* *οὐρανίου* i. e. quod so-
lia cum Sole circumagat: & *Scorpius*, quod ramuli cum floribus Scorpiionum caudæ modo
circumagat. Plineus lib. 22. cap. 21. Heliotropii miraculum inquit sapius diximus, cum Sole se
circumagens, etiam nullo die, tantus syderis amor. Noctui veluti desiderio contrahit ceru-
leum florem. In Heliotropio Recentioribus dicto nulla hujusmodi ad Solem conversio observa-
tur; ut neque in alia quavis specie plantæ nobis cognita. Plurimæ sunt quarum folia, nec pau-
ciores quarum flores interdum expanduntur, noctu contrahuntur, quarum tamen è numero Heliotro-
pum non est; quod tamen aliis satis accedit ad veterum Heliotropii descriptionem.

Ceterum Heliotropium tricoccum quamvis magnitudine, ut & caulis & foliorum figurâ cum vul-
gari Heliotropio conveniat: flores tamen & semina toto genere diversum arguunt.

Heliotropium tricoccum C. B. J. B. Ger. Park.

J. B.

Radix ei subest lignosa, simplex, paucis apophyllibus fibrata, annua. *Caulis* cubitalis, [pedalis
Clas.] rectus, ramulos incano tomento obfusus, ficuti & *folia*, Heliotropii majoris similia, ma-
jora, sinuata, nervosa, mollia. *Flores* racemati in privatis pedicellis coherent, exigui, luteoli,
nullum

nulum post se semen relinquens. *Siliqua* enim nullo precedente flore ex alarum cavis exeunt, ex longis petiolis dependentes, sub foliis quasi occultate, tricoceæ, cinerei coloris, alperâ superficie & verrucosa, quibus delibentibus *semen* exilit cinereum.

Hæc capta five siliquæ panis afficte florido viridi colore eos inscunt, qui temporis momento in cuculem cunctique elegantem maturat. *Clas.* Panni hi aquæ intincti & expressi cum purpureo eleganti colore imbuti, vini rubri amulo, corinque utilis est ad gelatinas, scribas aliisque chymicis fecunditate coloranda.

Cum Mosipolim & alibi in Gallia Narbonensi æstate & autumnus in satis passim provenit, ubi ad utilis prædictis à rusticis colligitur, & vulgo *Turnesol* appellatur.

CAP. IV.

De Ricino.

Ricinus, Dioscoridi *Κισ ή Κεβαν* à similitudine Crotonis vel Ricini animalis, quod semen eius refert, dicitur. *Kis* autem vox est Hebræa vel Orientalis, quæ legitur in Prophetia Johe, cujus significatio incerta.

Ricini notæ generice sunt caudex lignosus, fructus tricocei muricati, in furculo peculiari racemati fore dispositi: semen Ricino animalculo simile.

1. *Ricinus vulgaris* J.B. C. B. *Ric. sive Cataputia major vulgaris* Park. *Ricinus sive Palma Christi*, vel *Kiki* Ger. Palma Christi.

F. B.

Insigni auctu celeriter adolescit, *caule* crasso, striato, glauco, geniculato, inani, trium, quatuor & plurimum cubitorum, superius ramoso, ex obscura purpura nitente & glabro; candido videlicet decerfo tenui instar farinæ pulvere, quo veluti conspersus subinde apparet. *Folia* ampla, Cordo Platano & Aceri similia, digitata, in septem, octo aut novem acuminata, serratimque segmenta, in quorum singula nervus è folii centro exporrigitur, dividuntur, atro-virentia, splendida, & interdum acetabuli instar concava, potissimum loco quo segmentorum nervi coeunt, unde è pediculus averfo folio oritur dodrantalis, purpurascens, concavus: quanto autem superiora fuerint folia tanto ampliora existunt, sic ut ex his petalum aquantia sit reperire, nullum è vulneris manantia. *Flores* longè serie thyrsoidæ furculo peculiari racemati insident, è sanguineis crispis flaminibus, quæ terna è fructus rudimento emicant, constati: quibus muricata triquetra valcula cedunt, quæ *semina* claudunt oblonga, Ricini animalculi amula *Dod. flos* livida & maculosa, teriore mollè candida, quæ capitulis per-maturitatem filis ac rimas agitentibus, cum impetu eadunt. Ac præter flores dictos videre est in eodem thyrsu mucosa glomerata nucamentis coloris hæc bacci, quæ nullo relicto fructu tandem marcescunt. *Radix* libell simplex, longa, crassa, dum candida, crebras circumcirca fibras emittens.

Seritur apud Germanos & Gallos (inquit *F. B.*) non modò ad spectaculum sed etiam ad usum adversus talparum injuriam, quas ferunt Ricinum fugere. Annua verò in Germania sunt, atque etiam in Anglia. Verum in Creta multos perdurat annos, & in tantam excrevit altitudinem ut non nisi scalis admotis possit conscendi, quod Bellonius tradit *Observat.* lib. 1. cap. 18. Clusius quoque Ricinos crassitudine humana, altitudine trium hominum, multis prægrandibus ramis brachiatis, & multis annos durantes in maritimis Bæticæ observavit, cujus exactissimè congruentes descriptioni Dioscoridis. Nos quoque in Sicilia Ricinum arbutulum Sambuci æmulum, lignosum & satis longævum, in sepius frequentem observavimus.

2. *Ricinus Americanus* Ger. Park. *Americus*, *Carcas Incolis* Clus. not. in Monard. *Ric. Anni conu major* semine nigro C. B. *Ric. major Americanus* Carcas dictus & *Faba purgatrix* Indæ Occident. J. B. *Munday Guaca Brasiliensis* Mægrav. & Pilonis. *Palones Lusitanis*, *Ricinus Americanus* folio Staphylegæ C. B. app.

Alarg.

Arbor est in Ficis magnitudinem & figuram excrefcens, ligno molli & fragili. *Folia* habet cæca ramos inordinate posita, quolibet suo pediculo semipede longo insistent: suntque viridia, à tæctum molli, foliis Ficis alio modo foliata, sed non ita profundè secta, verum subrotunda, & antèrèis in tres angulos delineata [C. *Bambusa* folia pallide virentia, pediculis oblongis & hirsutis aspersi dentata, inferiora ad foliorum Ficis formam nonnihil accedentia, & in lacinis quinquè de vili, superiora verò quæ Staphylidis agiæ foliis similia, in ternis lacinis secta sunt, omnia verò per circumferentiam crenis acutis exasperant, & nonnihil pubescent, ita ut atactu mollia sint.] Lignum & folia fundunt è lacteo æquolium succum. *Flosculus* fere copiosius racematum, parvis pætarapallos, petalis antèrèis viridibus, deorsum incurvatis, in medio flavis flaminibus, quæ de angulamentis stellam referunt, subulsi odoris. Sequitur hos *fructus* tubinate figura, seu nullar Juglandis mediocri, & eisdem magnitudinis, primò viridis, mox flavus, uti plene maturi fuscus five niger, qui sponte finditur in tres partes, quavis sex constare videtur. In quolibet fructu sunt tres nuclei, magnitudinè & figurâ pineis similes, in tribus concamerationibus distincti, cortice nigro corticis Castaneæ crassitie recti, & in extremitate sunt macule albe [Harum alii non meminerunt.] Nucleus albus, instar cuticulæ ovi, exterius etiam punctuli albè obsidatus.

Valid

Validè purgant tres aut quatuor nuclei comesti, & quidem nimis si pellicula interior non separatur, idè semper admienda.

Arbor facilè transplantatur, nam ramus decisis & terræ infixus aliam arborem progenerat, idè ad sepes vivas faciendas cum hortos usurpatur.

Arborem hanc pro Ricino Americo Clusius Carcas dicto habet Pilo, & rectè, quamvis in descriptione fructus non meminit experimentum illius tuberculis aspersi non esse obitum, ut in vulgari Ricino, sed lavæ & cinerei coloris. Hinc etiam candem omnino plantam esse minime dubio quam C. *Bambusa* in appendice ad pinacem sub titulo Ricini Americani folio Staphylagie describit, cujus racem duntaxat sicum vidit. Idèque eandem plantam bis ponit, pro duabus distinctis.

Hæc arbor videtur esse quam *Quachajobuati* 3. nomine describit Franc. Hernandez, quamvis icon non conveniat.

Ex is quæ de nucleis hîc tradunt Auctores liquidò constat (inquit *Joannes de Laet*) cum summa cautione exhibendum esse hoc purgans medicamentum, & summam esse habendam rationem atatis & virium illorum quibus datur.

3. *Ricinus major Africanus*, *Syracus vel Aegyptiacus* Park.

Hujus generis meminit Camerarius in Horto, semine duplo majore quàm precedentis, minis palido aut maculoso, è Syria allati.

4. *Ricinus minor* Park. *Americanus minor* C. B. Eravay: Clus. exot.

Vulgari Ricino omnibus partibus minor est, præcipuè verò semine.

5. *Ricinus Americanus tenuiter diviso folio* Breynii.

Breyn.

E *purgatrice Avellana* Monardis Planta rarissima enata est *Papaia* panè arbutula minoris formæ, quæ toto æstatis autumnique tempore vix sclequipedalem altitudinem obtinebat. Ea à radice *Caudem* rectum, levem, rotundum, geniculis omnino destitutum odebat, pollicaris crassitie, ac subviridis cum purpurascens quodam intermixti coloris, Serpentinæque instar maculis oboleis asperum. Hujus fastigium foliis ornabatur, inferius glaucis, superius atro-virentibus & splendens, magnitudine & diversis Aconiti seu Geranii brachioidis, substantiâ autem Ricini, & quodammodo etiam figurâ, quæ in septem, octo, novem, inò è decem acuminata, à Coronopii foliorum instar laciniata, segmenta (in quorum singulis nervus rufescens è folii centro exporrigitur) ad gyrum, in quo segmentorum nervi coeunt, unde è pediculus longus averfo folio oriebatur, diviebat. Inferiora horum foliorum latissimum ad tempus virorem cum luteo tristi commutabant colore, atque tandem decidebant, relictis tamen quibuldam subviridum macularum in caule vestigiis. *Flores* nulos proferebat, multò minis fructus. Hi tamen [aliunde accepti] Juglandis minoris sunt magnitudinè ac fere facie, rotundi nucis, & à medio corpore paulatim in micro-nem desinens, cordisque humani formam quodammodo representantes, tenui è cinereo candicante, nonnunquam ad fuscum inclinate cortice, lento & molli constantes, qui exterius octo nervis à summo ad imum ductis, fibris frequentibus intercurrentibus distinguitur; & interius in concamerationes duas separatur: In quarum quavis *semen* magnitudine, colore ut & figurâ fere Avellana exoletam, vel potius (cum pene triangularem & altera parte semper planum) Castanellam peregrinam *F. B.* referens, continetur, putamine tenui, *Nucleo* candido, solido, subulsi, substantiâ Avellanae haud abimili: qui in Medicina apud Hispanos in India Occidentali degentes percolobris, & alvo evacuande servit.

6. *Ricinus minor Indicus Solani foliis* Breynii.

Breyn.

Rami, qui duo Autori fuere hujus plantæ, sclequipedalis erant longitudinis, teretes, glabri, inanes, diluto virore tincti, ac enodes: quos è contrario correspondentiâ *folia*, laxis dentibus circumferrata, pediculis panè uncialibus insidentia ambiunt, Solani non admodum dissimilia, longiora verò magisque venosa, ac teneriora, & substantiâ Ricini, eo fere etiam colore, utpote superius saturatè, inferius dilutè virentia, ac ibidem nervum, venas, fibrâque magis conspicuas habentia. E lingulis horum alii singuli furculi, *Flosculus* longa serie mucosos racematum sustinentes, unciales prominent: in quorum nonnullis *fructus* jam unus, in aliis jam duo, pedunculis teneris dependentes videntur triquetri, magnitudinè, formâ & colore à Lathyridis nihil discrepantes, nisi brevi quadam incan quæ languine, instar Tuliparum caulium, asperè essent. Hi maturitatem adepti dissiliunt in tres capitula, quorum quilibet in partes duas cum impetu è aperit, & semine coloris lividi, Lathyridis non majore, at magis splendente, maculisque nigris, Ricini in modum majoris è Guinea elegantè variegatè se exonerat.

Similitudinem aliquam cum *Pineis nucleis* Acothe habere videtur. *Cadel-Avenæ* Hort. Malab. florum & fructuum situ à planta descripta differt: siquidem *Cadel-Avenæ* flores ad extremitates ramorum proveniunt, cum tamen hujus flores inter folia compareant, ut adnotavit doctus Joan. Commelinus, ad *Cadel-Avenæ* plantam dictam.

- * 7. Ricinus parvus Orientalis Dende dictus; quibusdam & Faba purgatrix J. B. Ricinus Americanus falso creditus, Dende Serapionis & Abelmoluch Mauritanorum Imperato C.B.

Hunc fructum ita describit *J. Bauhinus*, Dimidio minor est Ricino Americo, cortice tectus cinereo, maculis hinc inde pullis aspersis, gibbo, altera parte elatiore pauloque planiore, tribus interdum elevatis costis conspicuo. Cortice vulgari simili tenui pellicula involutus subest nucleus, bipartitus, consistentia Ricini majoris Americi, sed colore pallido; saporis non ingrati, aeris, & fauces diu multumque vellicantis. Faba purgatrice Monardi quæ Carthaginæ & Nombri de Dios nascuntur huic Ricino Orientali seu Dende subjungit *J. Bauhinus*. Haec autem, describente Monardo, nostris similes sunt sed minores, ejusdem cum nostris formæ & coloris, pelliculâ quadam tenui ut ceparum tunica extense illas per medium interfecante quæ cum cortice abijcienda est. Clusius diversum sentit. Interim querendum est, An & quid differat Dende à Ricino Americano minore C. B.

* *Heliotropio similis aliquo modo J. B.*

J. B.

Frequentes per humum supinos spargit *cauliculi* palmares & sesquipalmares, ramis multis brachiatis, tenues: foliis vestitis ex viridi cinereis, asperis, semunciat angustioribus, oblongis, & per extremum rotundis. Flores luteolos excipiant *filique* oblongæ, in stylum desinentes, cinereæ, hirsutæ, duobus locis totidem *semina* rufa continentes. Radix parva, lignosa, alba.

Ab Agerio in Austria collectum habuit *J. Bauhinus*.

An hæc planta hujus loci sit necesse: si florem tetrapetalon habeat, ad *Thlaspi potius* referenda est.

SECTIO SECUNDA.

De Herbis flore imperfecto, semine triquetro.

CAPUT PRIMUM.

De Helleboro albo.

Helleborus, autore Etymologo, Græcis dicitur *ἑλεβορος*, quod esu perimat. Verum Latinis dictum voluit quod mentem vertat. Scribitur & *ἑλεβορος*, sine aspiratione.

Duorum generum est, albus & niger. Hi quamvis nomine, & aliquatenus etiam viribus contendant, facie tamen externâ minimè; unde & toto genere nobis differunt.

Flore sex foliolis constructo, semine triquetro cum Lapatho convenit; ab eodem differt foliis nervosis, tenuioribus, lirate striatis & velut plicatis; radice fibrosa, purgatrice, emetica & stermentaria vi prædita.

1. Helleborus albus Ger. J. B. albus vulgaris Park. albus flore subviridi C. B. *White helioborus*.

J. B.

Helleboro albo radices subsunt fibrosæ, albe in caput collectæ: Causis bicubitalis interdum, raris, foliis supatis quorum pediculi caulem involvunt. Sunt verò ipsa folia formâ quidem quodammodo Plantaginæ, vel potius Gentianæ similia, longitudine verò pedali, haud multo angustiora, mollia, liris densissimis striata, & veluti plicata, subhirsuta. Causis à medio ferè ad cacumen usque ex foliorum quorundam parvorum alis thyrsos emittit palmares & sesquipalmares, florum celeberrimorum, semis ex herbaceo albicantibus foliis radiatis constantium; quibus succedunt *semina* parva, longiuscula, triquetra, albicantia, nuda, nec ullo præter florem folliculo aut vasculo tecta, ut rectè Parkinsonus.

2. Helleborus albus præcox atro-rubente flore Park. albus flore atro-rubente C. B. albus præcox Ger.

Foliis longioribus, tenuioribus magisque caducis: caule prociore, paucioribus foliis cincto, floribus atro-rubentibus; quodque priorem ortu suo seu germinatione prima menstruo minimum spatium antecvertat; à supensis descripto differt.

Gaud

Gaudet Veratrum album montanis & asperis; non modò in Græcia, Italia aut aliis calidioribus regionibus; verum & in Germaniæ ac Helvetiorum montibus viat. Nos in montosis pascuis palustribus propè summitatem montis Jura offendimus copiosissimum.

Hellebori albi radix (quæ sola hujus plantæ pars in usum medicum venit) ob violentiam purgationis quam per superiora ac inferiora movet, usum purgandi internum soli ferè Helleboro nigro reliquit *Sched.* potest tamen (inquit Tragus) per viginti quatuor horas vino aut oxymelre macerata, posteaque rescicata, 3℔. pondere cum vino exhiberi furiosis & melancholicis. Helleborum utrumque, dicit Gesnerus, [si cum aceto & melle temperetur & decoquatur ut syrupus fiat] medicamentum innoxium, & ad pleorhæque phlegmaticos morbos (thoracis & capitis imprimis, ut asthma, dyspnœam, epilepsiam) *ἑλεβορος* sepe utilissimè se expertum esse: alvum enim, urinam & meatus omnes, etiam cutis, mirifice nullâ molestiâ expurgare.

In usu Hellebori albi (inquit C. Hofmannus) duo præcipuè videnda, alterum ut morbi sint perniciatissimi, alterum ut vires constent, hinc non debet radix hæc seni, puero, femine ullivè delicato dari. Accedit tertium, nè quidquam fiat nisi prægressâ & corporis & Hellebori diligenti præparatione.

Vetustissimus mos est dandi cum Raphano, idque tripliciter, vel enim Raphanum radicibus transfixum ibique per viginti quatuor horas relictum [radicibus abjectis] dabant: vel Raphanum b. m. transfixum in oxymelre infundebant, & oxymel solum offerebant: vel Raphanum ita habitum per noctem relinquebant, manè abjectis Helleboris in oxymelre infundebant, oxymelque propinabant. Optima ejus preparandi ratio (inquit Parkinsonus) est ut succo Mali Cydonii infundatur, aut Cydonio induta in furno aut sub cineribus coquantur. Quin si ab Helleboro sumpto stragulationis periculum imminet, Cydonia comesta eorundem succus aut syrupus præsentaneo remedio sunt. Radix in aceto decocta, ac in ore aliquandiu retenta dolorem dentium tollit. In lixivio decocta, si co caput abluatur, pediculos & furfures enecat & abstergit; idem unguento aliquo permixta efficitur scabies, impetigines, scirrhosus sanat: animalia pleraque interimit, talpas, mures, lacertas, aves, &c. in pasta exhibita. *Trag.*

Pulvis naribus inditus sternutamenta movet unde & Anglicè *Steepest*, i. e. sternutamentaria herba seu Parmica dicitur.

De Hispanorum toxico ex succo radicum in vasè fictili fermentato confecto, quo sagittas intingunt ut vulnera infanabilia infligant, consule Parkinsonum, & Jo. Langium Epist. Medicinalem lib. 1. Epist. 68. Maxime mirum alicui videri possit quod venenum hoc epotum nullam saltem lethalem noxam inferat sed tantum vulneri insitum, adeoque sanguini permixtum; verum idem est de veneno viperino, quod intro assumptum nulla perniciofa symptomata inducit, verum sanguini immixtum per vulneris aut puncturæ orificium maximas illico tragedias excitat, & in opportunis remediis occurrat, brevi animal interimit.

Ceterum Helleborus uterque in furiosis & insanis sanandis olim fuit celeberrimus; neque nunc nisi in morbis magnis, ut Epilepsia, vertigine, mania, hydropse, ischiade, convulsione & similibus adhibendus est.

CAP. II.

De Lapatho.

Lapathum, Græcis *Ἀδαμνός* *ἀδαμνός* seu *ἀδαμνός* i. e. *ἀδαμνός*, movere, evacuare dicitur, quia foliorum ejus decoctum alvum emollit; Latinis Rumex, à rumo, i. e. fugo, quia folerent succum ejus exsugere. *Voss.* Note Lapathi generica sunt semen triquetrum splendens, sex hexaphyllos, i. e. sex foliolis constans, quorum tria semen obtineant, arctè interdum adherentia.

Lapathum in tria genera subalterna dividi potest: Aliud radice est purgatrice, *Rhabarbarum* dictum: Aliud foliis acidis *Acetosa* & *Oxalis* denominatum. Aliud denique foliis magis insipidis, sapore oleraceo, *Lapathum* simpliciter generico nomine dictum.

Primi generis tres species novimus, nimirum

1. Rhabarbarum verum Ger.
2. Hippolapathum rotundifolium vel Pseudo-rhabarbarum Monacorum.
3. Lapathum majus sive Rhabarbarum Monacorum J. B. Patientiam vulgè dictam.

Tercii septem, si modò Lapathum pulchrum Bononiense sinuatum reverà specie distinctum sit ab Oxylapatho vulgari. Ex sunt

1. Hydrolapathum majus.
2. Lapathum vulgare folio obtuso J. B.
3. Lapathum folio acuto crispo C. B.
4. Lapathum acutum sive Oxylapathum J. B.
5. Lapathum folio acuto, flore aureo C. B.
6. Lapathum pulchrum Bononiense sinuatum J. B.
7. Lapathum folio acuto rubente C. B. aliis Sanguineum, & Sanguis Draconis.

Q

1. Rhabarbarum

Quicquid existimet *J. Baubini*, hanc plantam à vulgari Oxylapatho tota specie differre & non variare tantum ob situm, minime dubito.

Radix crassa, crocea lenit alvum; Ictericam discutit. *Folia* podagræcis calidis & ulceribus utilis imponuntur fluentibus. *Schwenckii*.

Hæc planta est quam sub titulo *Britannicæ Antiquiorum* verè describit & depingit Abrahamus Muntingius, quamvis descriptio quoad radicem non convenit cum Bauliniana. Verum Muntingii velorem & accuratorem esse existimo, quam idcirco nominih contractam proponam.

Lapathum longifolium nigrum palustre, sive Britannicæ Antiquiorum verè, vel Hydrolapathum nigrum Muntingii.

E radice crassa, rotunda, lata ac spongiosa (annosa dum fit) & succulenta, manûs circiter longitudine, in varias partes crassiusculas, non adeo longas, inferius divisa, & radiculis fibrosis cincti colore recens effossa in loco natali, exterius nigro, intus candido; qui mox in luteo-rufescentem qualis est Rhabarbari veri mutatur, per siccitatem planè fusca, *folia* protrudit haud multa, Lapathorum omnium longissima, juxta se posita non tamen arcte juncta, sed separatim, sursum semper vergentia, sequepedem aut duos pedes longa, tres aut quatuor digitos lata, in medio latissima, & in mucronem acutum tandem desinentia, colore superius saturo-viridi vel è cinereo atro-virente, subtus pallidiorè, venulis pallidi viridibus, substantia crassiuscula, tactu duriuscula, densa, conferta & firmia, marginibus interdum, præsertim in cauli adnatiscentibus, parum crispis, pediculo modo è longo & crasso, propè terram interdum rubente, adstringentia & ex parte acida, sub Augusti finem evanescencia. *Caulis* unicus aut etiam plures pro ætate & magnitudine plantæ, duas res & quatuor interdum pedes longus, rectus, teres, viridis, cavius, foliis minoribus hinc inde arcte ornatus, tam sursum quam deorsum parumper vergentibus; & quorum finibus ramuli rarius dispositi exeunt, hofculis pallidis, sub Julii initium le aperientibus, raro non tamen verticillatim ad arceolos dispositis, è brevibus & teneris petiolis pendulis onusti. Foliola tria floris exteriora duabus, ab utroque parte è pallido colore albidis hirsutis gemmulis, in nulla Lapathi specie præterquam Virginiana Britannica visendis exornantur. Semen parvum, spadicem.

Hanc plantam veram & genuinam Antiquorum Britannicam esse contendit Abrahamus Muntingius; Siquidem descriptionibus ejus quæ apud Veteres extant cum facie tum viribus per omnia respondeat. Quin & nomen Britannicæ Frisicæ originis esse probare nititur; neque enim à Brita in insula cui ut propinque eam dicavere Frisii denominationem sumpsisse (ut coniectatur Plinius) verisimile est. *Brit Fris* consolidare, firmare, compingere, significat: *Tan verò Dens est: per ro vel Hæc idem quod effectio valet: unde Britannica dicitur herba quæ firmat & consolidat: res vacillantes; vel medetur morbo dentis excutienti.*

Omnes hujus herbe partes, & caules, folia, semina, sed præcipuè radices validè astringunt, indurant & conglutinant. Hinc omnia putrescentia, ut Erysipelata tam ulcerata, quam integri, Herpetes, Phagedænicæ, Gangrenæ, &c. inhibet & sanat. Undecumque manantem sanguinem Hemorrhoides simul & menses sistit: uno verbo ad omnia valet ad quæ reliqua adstringentia figunt.

Nervis, corumque incommodis, ruptis, vulsis, contractis, tremulis, spalmo, paralyti, febribus æstibus, necnon rigoribus medetur: Venena ac serpentes abigit, & ictus eorum sanat: quare reinter Alexipharmaca numeratur. Omnes Anginæ species uvulæ relaxationem, paristhmiâ, & militique oris, faucium ac ventriculi mala, asfrictione egentia, ac apostematata, tumores & ulcera potè depellit, variique rheumatia aufert.

Tandem latentium causarum morbos Stomacacem scilicet, Scelotryben, crurique ulcerata antipathia sua curat.

Folia imponuntur ulceratis partibus per horas duodecim viridia, renovanturque alia: Succus quoque catulari sole induratus, aut igne inspissatus inungitur.

Varios hujus herbe ejusque radicem ad usum preparandi modos, & iternque varias compositiones & mixtiones cum aliis quæ operationem ejus promovent medicamentis videlicet auctorem nostrum prædictum cap. 16.

Quoniam autem (inquit) Scorbutus altas adeo in quibusdam egit radices, ut ex foliis Britannicæ decocto parum commodi sentiant, hanc ob causam confectum Medicamentum, à nemine mortalium hæctenus (quod scio) scriptis publicatum apponere volui, ut omnes notitiam illius haurire, sibi que facili negotio parare possint. Est enim auro pretiosius, ac domi adversus omnem morbi Scorbuti suspicionem, inestimabilis instar thesauri habendum.

R. Croci ʒij.

Macis

Glycyrrhizæ

Cinnamomi opt.

Piperis nigri

Radicum Gentianæ ana ʒiij.

Britannicæ ʒvj.

Omnia grosso modo pulverisata, immisceantur vini Hispanici spurii libris sedecim, aut pintis Hollandicis 4½ vel 4.

Aceti Sambucini vel alterius fortissimi lbiv.

Ovorum recentium vitella tria.

Macerentur simul in vase lapideo vitreato, probè obturato per horas 72. in cinere calido, fimo equino vel arena calida, eo tamen modo, ut ultra caliditatem tepidam non procedatur. Respōndetur deinde & uti servetur.

Hujus

Hujus decocti tres, quatuor, quinque, vel sex etiam uncias pro natura subjecti sumat ager manè igneo stomacho per dies quatuordecim vel vixinti, vel plures. Bibat etiam quotidie ad sitim extinguentium Vinum Rhenanum optimum: vel si Cerevisia sit afflicta, sumat non recentem, sed defæcatam beneque coctam: Ac quoties illam ager bibit, toties ipsi cochlearia tria hujus vini exhiberi necesse est.

Notandum tamen, quod si in hujusmodi agro siccitas quedam tussis vehemens, vel Tabis fuscipio afflit, Piperis loco sumat Glycyrrhizæ ʒvj. Vino uti ferè consumptio reliquis adhuc semel vel bis tantum vini adde permittitur.

Hoc vino non solum brevi temporis spatio inveteratus Scorbutus, præsertim si abique febre vel inflammatione sit, verum etiam reliqua Scorbuti genera omnia, inveterata Hernia, Paralytici acque Gallico morbo infecti felicissimo succellu curantur. Hæc omnia Muntingius.

A. 5. *Lapathum vulgare folio obtuso J.B. folio subrotundo C.B. folio vulgatum Park. folio minus acuto Ger. Round-leaved wild Dock, rather, The most common great broad-leaved wild Dock.*

Radix huic simplex, interdum firculosa, crassa, alè in terram descendens, exterius fusca, interiori lutea. *Folia* quæ à radice exeunt longis infident pedicellis, quæ in caulibus sunt brevioribus, palmatis & sequepedum lata, longitudine ad latitudinem dupla, alias rotundiora & obtusa, alias longiora & acuta, marginibus extimis finatis ut crenata videantur, utrinque glabra, [media tamen costa & nervi infimiores hirsuti averfa parte] pallidius virentia. *Caulis* plures, cubitales & sequepedales, teretes, striati, brevi sanguine hirsuti, medullâ fæci, ramoli foliis ad nodos longis intervallis distantes alternatim positis cincti. In summis caulis & ramorum floræ in spicas longas, laxas tamen, & è pluribus florum verticillatim dispositorum agminibus constantes digressi. Flosculi singuli breviter & tenuibus pediculis penduli, hexaphylli, flumibus in eis pluribus cum apelinibus subtileis. Tria interiora flosculorum folia in magnum aucta vâculorum utrumque seminis præstant. Semen in unico vâculo unicum, inæquum, spissidens, colore castaneo, pallidius quam Oxylapathi crispis. Foliola alia terna quæ vâculis feminale consistunt ad margines dentata sunt, secus quam Oxylapathum crispum.

Hæc planta *Lapathum folio magnum vulgare J. Baubini* nobis videtur: nam & hujus etiam foliis rusticis buryrum obtegere & involvere solent; quin & locis humidioribus in arcis pægorum plorunque, ad stabula reperiri solet. Eadem etiam *Lapathum vulgare folio obtuso Lobelii* nobis esse videtur: ideo enim convenit; quantumvis Lobelius *Lapathum jam vulgare folio obtuso* Lapathum acuto simile esse scribit semine, caule, flore & radice; foliis duntaxat superne reutis, brevioribus & rotundioribus differre. Unde nos olim decepti, pro Oxylapatho fœc Lapathum acuto habuimus hanc Lapathi speciem cum folia acuta produceret, quod non nos pro Lapathum acuto minimo habuimus; & reverà *Lapathum acutum minimum* Lobelii & reliquiorum non videtur specie differre à *Lapathum acuto* fœ Oxylapathum eorundem; ut in ejus historia ostendimus. Ad planta hæc de qua agimus, tota specie differt ab Oxylapatho, non foliorum duntaxat figurâ, ut descriptiones conferenti patebit.

D. Morifonius aliam hujus seu speciem, seu potiùs varietatem adfert, quam *Lapathum folio fol. Varietas subrotundo seminis involuero lævi seu plano denominat, quod non aliter à descripto differt quam feminum involucri planis & levibus, non asperis, seu ad latera dentatis.*

A. 6. *Lapathum folio acuto crispo C.B. acutum crispum J.B. acutum minus Park. acuti varietas folio crispo Ger. emac. Sharp-pointed Dock with curled leaves.*

Radice cum præcedente convenit nisi quod minus huic sit, uti sunt & reliquæ ejus partes. *Folia* differt angustioribus, longioribus, obscurius virentibus, per margines crispis & sinuatis, præsertim propè pediculos. *Flosculi* minores, longioribus tamen pedicellis penduli, verticillis crebrioribus, ut semina caulium plerumque penitus contegant & occultent. Tria alia foliola, quæ conniventia seminem amplectuntur & includunt, per margines æqualia sunt, non ut præcedentis denticulata. Semen quam illis rubicundius seu castaneo colore intensiore præditum, magnitudine æquale.

In locis incultis, hortorum arcis, humidis præsertim & uliginosis passim & copiose provenit. Hanc speciem *Johannis Morifonius* pro Lapatho aquatico minore *Tab. & Ger.* habent. Figura tamen Hydrolapathi minoris quam adhibet *Ger. Park. & J.B.* ad Lapathum anthoxanthum propius accedere nobis videtur: utcumque cum illis sentio Lapathum illud aquaticum minus non differe specie vel à Lapatho acuto crispo, vel à Lap. anthoxantho.

A. 7. *Lapathum acutum Ger. acutum sive Oxylapathum J.B. acutum majus Park. folio acuto plano C.B. Sharp-pointed Dock.*

Folia huic quam præcedenti breviora, inferiora à lato principio in acutum mucronem sensim angustantur, minora quam penultimi, alias colore subluteo similia. *Caulis* in parem altitudinem attolluntur, sunt tamen graciliores & minores, rigidi, & interdum tortuosi; rami à caule magis extant, seu obliquos cum eo angulos efficiunt. *Florum* verticilli rariores, seu longius distantes, apophio interdum ad singulos foliolo ligulæ instar. *Flosculi* minores quam præcedentibus; semina plus duplo minora. Extimo foliorum quæ semini pro vâculo interviunt tuberculum quod verruca rubens grandis innascitur, cui & similis in præcedente Lapatho cernitur sed multo minor. In humidioribus, ad aquarum margines, interdum etiam in ipsis aquis, nec nimis frequens ad folias & spes.

Cum hac specie convenire nobis videtur *Lapathum acutum* minimum *J. R. C. B. Ger. Park.* Si quidem *J. Bauhinii* omnibus partibus minus *Oxylapathum* vulgato, cetera ei simillimum scribit: inter, (pergit) hoc peculiare habere videtur, quod statim à radice ferè caulis in alas incipit dividi, in quibus flores ex certis intervallis verticillatim nascuntur, mucosi, luteoli, singulis ferè verticillis ad apophisio folioli hujus instar, quo verticilla tamen extrema carent. Note hæc non sufficient ad differentiam specificam arguendam, nam & *Lapathum acutum* vulgari ubique provenit flores verticillati ferè sunt, apophisio foliolis ad singulos verticillos: quod autem caulis statim à radice in alas incipiat dividi, natalibus imputandum censio.

Fieri.

Simon Paulus in scabie & pruriginè plurimum laudat decoctum radicem *Oxylapathi* cum vel sine decocto *Reroris* galli gallinacei, si pars affecta eo ablatur.

Ad hujusmodi affectus duo sequentia remedia proponit, ut insignia, 1. R. succi *Oxylapathi*, *Rhabarbari* Monachorum, Rad. *Chelidonie* maj. an. 5j. pingued. lactis 3vj. Mistra coque ad succi fere consumptionem. Adde *Diapompholygos* 5j. *Cerussa* 3ij. *Alumini* 5j. *Thuris* 5ss. Sulphuris 5j. Mistra deinde diu multumque agitentur in mortario pistillo ligneo vel plumbeo. Quod si inter agendum fuscus fiat, addatur semper pinguedo lactis, ut fiat linimentum mollius.

2. Rad. *Oxylap.* Althææ an. 3ß. *Helenii* 3ij. Herb. *Aristolochiæ*, *Scabiosæ*, *Nummulariæ*, *Plantag.* an. Man. 3ß. Coque ad putrilagineum in l. q. aquæ fluviat. Trajiciantur per setaceum rarus: Addatur deinde flor. Sulph. 5ij. Balsami *Peruviani* parum. F. l. a. linimentum ad Scabiem.

Beckmeister mihi & aliis ceu certissimum ad serpignes tollendas remedium communicavit pulverem radicem *Oxylapathi* plani cum aceto mistum. *Sim. Paulus.*

Sola fricatio radicis *Lappati* [i. e. *Lapathi*, forte de hac specie intelligit] delet imperiginem. Expertum à me sepius. Ex *Observationibus* Marcelli Cumani ab Hieron. Velschio editis excerptis & ad me transmissis *D. Barn. Seame.*

Lapathi acuti radix *Cerevisiæ* infusa laudatissimum *Antiscorbuticum* habetur. *Willis de Scorbutico.*

Oxylapathi radices decocto vel scorfim, vel cum aliis specificis mixtæ, in Ictero sanando, eximi usus sunt. *N. B.* Caro quæcumque quantumvis vetus & dura, si cum *Lapatho* cuspulicæ generis coquatur, mollis & tenera evadit. *Langham. Hort. lanitar.*

Pulvis seminum *Lapathi* hepar roborat & fluxus alvi quoscunque sistit. Est quidem Medicamentum obviu & ubique parabile, verum usum non contemnendi: Ego ei interdum admisco pul. rad. *Tormentillæ*, sacch. ros. & pulv. putanum ovorum. *D. Bowle.*

A. 8. *Lapathum folio acuto flore aureo* C. B. *Lapathum anthoxanthum* J. B. *Goldm Docht.*

Radice est brevi, surculosa, fibratâ, durâ, lignosâ: caule nunc simplici nunc multiplici angulo, altitudine palmari aut dodrantali: foliis oblongis, angustis, flavicantibus: floribus in summis ramis confertis, inferioribus in verticillis habitioribus compactis, colore flavicante. Semina perexigua sunt & pallidiora quam reliquorum congenerum.

Locut.

In palustribus & uliginosis locis sponte exit: Juxta *Swarfsten* pontem ad *Trentam* fluvium copiose, necnon propè *Crawland* oppidum in insula *Eliensis* aut *Lincolniensis* comitatu. Observavimus etiam semel *Middletoni* in *Warwicensi* agro in fossis juxta aedes *D. F. Willughby.*

9. *Lapathum pulchrum Bononiense sinuatum* J. B. *The Fiddle Docht.*

Ex crassa radice multa folia, duarum pleræque unciarum pediculis ejusdem penè longitudinis profert, unciam plus minus lata; in medio profundo utrinque sinu ex adverso respondente, exte mutare subrotunda, ut nucum illud instrumentum nostratibus a *Violæ* dictum figurâ suâ imitentur. E medio foliorum caulis pedalis, nonnumquam sesquipedalis exit, in plurimos ramos incurvos brachiatos. Ad singula genicula flores herbaceos mucosos cæterorum *Lapathorum* more profert: quibus singulis succedunt terna foliola angulosa dentata, continentia femina triangularia subnulla.

Locut.

In arvis & pascuis circa *Londinum*; & in agris *S. Georgii* dictis propè *Saultharke* copiose provenit. In *Helvetia* rinerantibus passim se nobis obtulit: unde non est cur è *Bononia* natalis ejus arceffamus.

Descriptio quam adhibuimus partim è *J. Bauhini*, partim è *Morisoni* *Historia* desumpta est, cum planta ipsa ad manum non sit. Est cur dubitemus an hoc à *Lapatho acuto* seu *Oxylapatho* specie differat necne. *D. Magnol* *Oxylapathum* vulgare foliis mihi ludere scribit, modò acutis, modò subrotundis, sepiissime etiam sinuatis.

10. *Lapathum folio acuto rubente* C. B. *Lapathum sanguineum* Park. *Lap. sanguineum, seu Sanguis Draconis* herba J. B. *Blauobwozt.*

J. B.

Facilis est hujus à reliquis *Lapathis* discretio, sanguineo succo quo scatet, nervis per folia *Lapathi* minoris acuminata crebris discurrentibus, varicoque implexu ruborem sanguineum virentibus foliis conciliantibus, quorum succus & manus & altam primum purpureo, mox in coeruleum degenerate colore tingit: quo simul & pediculi foliorum turgent. Reliqua effigiatu non absumis *Lapatho acuto*, mihi quod magnitudine superetur.

In

In hortis scribit pro olera: *Junio* floret & semine decido facile se propagat.

Folia alvum cient in jussulo, aut expressis succis sanguineis totius plantæ. *Lob.* Nitrosior *Oxylapatho* esse deprehenditur: reliqua sunt cum eodem communia. Semen pulverisatum & in alio decocto affertur potum singularem habet efficaciam in sistendis nimis mensibus & similibus fluxibus. *Camer.*

11. * *Lapathum Chalepense folio acuto, seminum involacris profundè dentatis* Morison. *Sharp-pointed Nicppo Docht.*

Hujus caulis valde ramosus ascendit ad altitudinem sesquipedalem, ad cujus singula genicula nascuntur folia acutum. Flores ibidem producantur conferti nascentes, herbacii; atque singulos deciduos sequuntur involucra valde dentata, quasi spinosa, in quorum singulis singula continentur femina triangularia, ut in cæteris hujus classis.

Plantam hanc ipse nondum vidi; descriptionem ejus è *D. Morisoni* *Historia* mutuatus sum.

12. * *Lapathum maritimum sinuatum* J. B. *Lapathum maritimum sesidum* C. B. Park. *Strong-scented Sea-Docht.*

C. B.

Radice est & caule atro-rubente, pedali, incurvo: quem folia atro-rubentia, subrotunda, longis pediculis donata, & uncialia, interdum sinuata, communiter alata ambiunt, ex quorum sinu ramuli exurgunt, similibus foliis cincti, quorum superiora leviter per ambitum dentata sunt. In caulis summo sessili quadrifoli, mucosi, quasi in spica dispositi, quibus utriculi foliacei, subrotundi, fatius exigui semen continentes succedunt. Hæc dum viret gravis odor est & in maritimis non longè *Monfepelo* provenit.

Hæc planta, si modò rectè à *C. Bauhino* describitur, *Lapathi* species esse non potest, cum flos ejus quadrifolius sit, omnis autem *Lapathi* hexaphyllos, ut de vasculis feminalibus nihil dicam. *D. Magnol* in *Botanico suo Monfepeliensi* *Lapathum maritimum sinuatum* *J. B.* hujus synonymam facit; nec sine præter rationem, cum & descriptio & locus conveniant. *Lapathum* autem maritimum sinuatum *J. Bauhini* f. describit.

Cauliculis emittit: humi procumbentes, aliàs oblique erectos, dodrantales, in ramulos divisos angulosos atque striatos, quibus folia uncialibus ferè pediculis hærent, alternatim posita, laciniosa, duabus insignibus lacinis imam partem in totidem appendices dividitibus, figurâ oblongâ, è quorum sinibus ramulorum exortus est, qui velut in spicas longas ex feminali intervallo *stefculos* minimos aggestos habent, obsoleti coloris & ex luteolo virente quodammodo albicantes. Radix rufescens, simplex ferè, paucisque fibris donata.

D. Magnol ob acritatem quam habet ad *Acetofan* refert hanc plantam. Nos ad aliud genus pertinere putamus; verum quoniam à tribus magni nominis *Botanicis* hic fuerit collocata, nec nos quod pertineat certo sciamus, noluius eam temere loco movere, donec de numero petalorum in flore, & figurâ feminis & vasculorum feminalium certius elodhi fuerimus.

In sabulosis monticulis parùm ultra *Cetium* montem, quos reatu suo occupat, Collegit *D. Mac-Locli*, gnos. *Cherlerus* apud *J. B. Junio* cum flore circa *Aignes mortes*.

Præter has à nobis aliisque visas & descriptas *Lapathi* species, alias adhuc aliquamultas à se observatas producit *Abrahamus Muntingius M. D.* & in patria *Academia Groningensi* *Botanices* Professor. Ex sunt,

1. *Lapathum* *Chinense* longifolium, sive *Rhabarbarum* longifolium vel verum *Matthioli*, quæ cum sit *Planta pentapetala*, flore cœruleo, non est hujus loci.

2. *Lapathum* longifolium nigrum palustre, sive *Britannica Antiquorum* vera, vel *Hydrolapathum* nigrum. Quod idem esse putamus *Lapatho* aquatico fol. cubitali C. B.

3. *Lapathum* *Virginianum* sive *Britannica Americana*.

4. *Oxylapathum* planum paludosum.

5. *Oxylapathum* vulgare minus.

6. *Oxylapathum* minus dentatum.

7. *Oxylapathum* fibrosum seu *Bulapathum* *Plinii*.

8. *Oxylapathum* tuberosum *Americanum*.

Has plantas proxime describit *Muntingius* in libro de vera *Antiquorum* *Herba Britannica*.

Verum quoniam longæ verborum ambages *Lectori* plerumque tedium excutere, resque ipsas obcurare potius quam illustrare solent, omisissimis minus necessariis, iisque que vel omnibus in genere *Lapathis*, communia sunt, vel his que à *Muntingio* noviter inventæ & descriptæ suspicantur, descriptiones contrahere conati sumus, nè eadem multoties repetere cogeremur.

Lapathi omnibus in genere convenit florem habere non deciduum aut fugacem, sex foliis, cum totidem staminibus, suos apices gestantibus, compositum, quorum tria interiora magnitudine aucta & continentia semen triquetrum splendens, & plerumque spadicem aut nigricans amplectuntur.

Is que à *Muntingio* descriptæ sunt commune est, Nervum seu costam habere inferne proximam in medio folio, secundum ejus longitudinem excurrentem, è qua hinc inde nervuli ad folii latera producti, & ibidem semicirculariter coeunt cernuntur.

Item cum folia ipsa, tum eorum petiolo & nervos medios maculis & punctis rubentibus contaminata habere: petiolo subrotundis inferius sed striato, superius planos.

Cæterum *Muntingius* duobus nominibus nobis reprehendendus videtur. 1. Quod non indicet locos particulares, in quibus singulas species videtur aut inveniri. 2. Quod non dicat, quæ species

cies novas & à se primùm observatas, quas ab aliis ante se, quibuscumque nominibus traditas aut descriptas putat. Quae certe nobis paulo hebetioribus plus lucis affundissent ad eas ritè intelligendas & discernendas, quam descriptione partium etiam verbosissimae.

* 13. *Britannica Americana seu Lapathum Virginianum* Munting.

E *radice* crassa, variè divisa, & fibrosis appendicibus onusta, exterius fusca, internè è rubro luteo, medulla in vestigiis è fusco rubra, circulo quodam albo intrinsecus exornata, sublaevi, firma & solida, per fasciatum tamen spongiosiore, succulentam, inodora, gustu amara & adstringente, ac ore masticata succum quasi luteum exuberante. *Folia* edit non adeò copiosa, arcuè quasi compuncta, sursum magis quam deorsum vergentia, magnitudine varia, in planta nondum florente nora, breviora & rotundiora, in florente maiora & acutiora; infima cum petioli sesquipedem circiter longa, 6, 7ve digitos lata ubi laevissima, in acutum mucronem parum se contorquentem sensim desinentia, modice crassa & pingua, superne herbacea, infernè è viridi subcoerulea, marginibus plurimum rubris; necnon media costa, & venulis inde ad latera excurrentibus, quae tamen inferne parum aut nihil ruboris ostendunt, gustu valde adstringente & acida, petioli crassi, ne plus quamque uncias longis mixta. E quorum medio mense Junio erumpit *caulis* tripedalis, pollicem crassus, teres, striatus, cavius, viridis, ad gemula tamen seu foliorum sedem annulo plane rubido, digitum lato cinctus, foliis hinc inde adnatiscentibus, & deorsum plerumque vergentibus, infimo militem minoribus, & sensim angustioribus ad fastigium usque vestitus: è cuius apice primò inter folia edit annexa, ut in aliis Lapathis, Julio mense flores producuntur. Qui tamen caulis polle in paucis qualesdam partes transverfas, admodum angustas, ac à se invicem separatas dissipatur, & vix infimis paucis quaedam foliola adherent. Flores & semina ut in aliis Lapathis, à quibus tamen omnibus præter præcedentem differunt, quod albidis gemmule planè lanuginosa spissiora folia ab utraque parte adnectantur.

Frugis nimis patiens, in regionibus septentrionalibus per hyemem reponi desiderat.

* 14. *Lapathum planum paludosum* Munting.

E *radice* modicè longa, digitum crassa, & in quasdam partes rectè transversas divisa, colore ut in Britannica vera, lapidis experte, necnon admodum adstringente, *Folia* profert non multa Acetose vulgaris effigie, plana & explicata, vix manum longa, duos digitos fere lata, è basi latiore in mucronem desinentia, viridi colore, consistentia duriuscula, pediculis longis nitentia, margina planis, interdum nonnihil velut plicatis, costà medià superne interdum rubra, parum amara, nec non valde adstringente, inter quae & alia quaedam minora, longioribus pediculis, plana modicum mucronem hincientia, substantià atque effigie Acetose vulgaris persimilia. E quorum medio mense Maio unus, vel pro magnitudine plantae duo *cauliculi*, recti, bipedales circiter, tenuis, & rufescenti, teretes, striati, rubri plerumque, interdum pro naturâ loci ex parte virides affurgunt; his hinc inde raro à se invicem distantibus, us que ad radicem latioribus, planioribus, brevioribus atque in obtusum mucronem desinentibus, Acetose vulgaris similibus velutis: inter quae à superne parte ramuli tenues, cæteris Lapathi specibus fere omnibus numero frequentiores, permutis foliis minoribus, & in acutum plane desinentibus necnon suo in virore ad feminis perfectionem pervenerantibus onusti, oriuntur. Stocculi verticillati ad articulos dispositi sub finem Julii aperiantur.

Semen pusillum, triangulum.

Stocculorum foliolis tribus internis tres gemmule ex albidis rubentes oculos protuberantes non iniquè efformantes externè adnascuntur: quod nos in Oxylapathi etiam stocculis observavimus.

* 15. *Lapathum vulgare minus* Munting.

E *radice* fere lutea, digitum vix crassa, sex circiter digitos longa, in acutum desinente *folia* posset digitum plus minus longa, ac pollicem [transversum] lata, in obtusum mucronem deflexa, superne hilariter viridia, infernè pallidiora, pediculis tenuibus harentia, plerumque plana, raris nonnihil quasi crispata, gustu ingrata, atque nonnihil interdum amaritie quadam accessum. E quorum medio *cauliculus* producitur tenuis, sesquipedalis aut altior, teres, parum rubescens & striatus, vix in ramulos, transversos, graciles divisis, quibus nonnulla exigua foliola, inferius acutiora, ab utraque parte, raris disposita adherescunt. Ad quorum exitum è caule stocculi articulati dispositi proveniunt. *Semen* pusillum, fuscum.

In ficis potius quam paludosis oritur.

* 16. *Lapathum minus dentatum* Munting.

E *radice* tenui, tuberosa, manum transversam longâ, tam internè quam externè pallidè laevicente, *Folia* edit pauca, inferiori parte juxta se posita & quasi ex uno loco emergentia, pusilla, digitum longitudinem vix continentia, brevibus admodum petioli, ad basin circiter pollicem lata, indeque se contrahentia in acutum mucronem tandem desinentia, superne græte virelescentia, inferius pallidiora, folia plerumque incumbente, rarius supra illud elata, undique formè plana, marginibus ex parte rubidis, parumper incis, aut græte dentatis, gustum valde tenuiter ferientia. *Caulis* plerumque unicus, valde gracilis, sesquipedem plus minus longus, teres fere, parum striatus, cavius, colore spadiceo; non admodum alte supra solum in quinque, sex, vel septem ramulos transversos, ab utraque parte provenientes dissipatis, quibus foliola quaedam exigua, vix tamen aut in

hil crenata, verum inferioribus planiora adnectuntur hinc inde procul à se invicem distantia, ad quorum exortum caulibus verticillati adnascuntur flores perpusilli, pallidè virides. *Semen* pusillum, nitidum, spadiceum.

* 17. *Bulapathum Plinii, sive Lapathum sibiricum* Munting.

Humilis & exigua est planta, è *radice* tenui, brevi, pallidè purpurascente, necnon planè fibrosa, & nullo modo (ut cætera Lapathi species universæ) tuberosa, aut amaricula, sed sapore potiùs ingrata. *Folia* protrudit haud pauca rotunda quasi serie quadam disposita, tam deorsum quam sursum vergentia, brevibus petioli inaherentia, effigie ac magnitudine *Sanguinei Lapathi* foliis, quae parvam bubulam linguam representare videntur, non dissimilia, juxta petioli latiora, & tandem angustiora, in mucronem desinentia, parvam manum longa, duos digitos lata, superne atro-viridia, infernè pallidiora, plerumque plana, interdum tamen in hac vel illa marginum parte parum inversa vel quasi plicata, substantià modice crassa, ore commantia parum acidè, adstringentia, atque amaritudinem quandam propinquantia. E quorum medietate *Caulis* sesquipedem fere longus, teres fere, striatus, concavus, foliis pallidior, quatuor, quinque, vel sex foliolis pusillis, hinc inde emergentibus onustus, necnon circa fastigium in duas, tredecim partes divisus, in quibus stocculi non verticillati, verum undique aequali semper ordine cauliculos ad summum apicem cingentes dispositi cernuntur. *Semen* pusillum, spadiceo vel fusco colore nitidum.

Floret Vere; Semen circa Maii exitum maturat. Semine prolato sapiss, non tamen semper emoritur.

* 18. *Oxylapathum tuberosum Americanum* Munting.

E *radice* pollice nonnunquam longiore, crassa, ovali, tuberosa, angulosa, fibris paucis hinc inde enaris donata, exterius fulva, internè candida, sub finem Aprilis aut Maii initium *folia* protrudit rufescentia, ex angusta origine in latus sinientia, sex digitos longa, in medio duos tredecim atque ibidem rotundiuscula, in mucronem acutum desinentia, modicè longo & angusto quasi pede nitentia, mollia & leviter flaccescentia, superne atro-viridia, infernè pallidiora, marginibus planis, palato pergrata, quamvis & acidiuscula & parum adstringentia. *Caulis* circa finem Junii nunc unus, nunc plures, pro radicis ætate aut magnitudine, pedem longi vel paulo altiores, teretes, tenuis, duobus parvis, aliquando oppositis interdum separatis foliis, vel unico tantum, aut saepius pluri nullo onusti exurgunt. In quorum fastigio tres, quinque, vel septem nonnunquam, à se invicem separati, bini tamen semper ab utraque caulis parte juxta se positi, stocculi, in cacumine nihilominus in unum desinentes, petioli pusillis nixi, à præcedentibus omnibus Lapathi speciebus formâ, magnitudine, foliis ac colore plane diversi, ex albidis scilicet rufescentes, explicati & omnino rotundi, conjunctim interdum & quasi coarctantur dispositi, è foliis sex teneris, intrinsecus vix medietatem versus admodum angustis, extrinsecus vero latioribus, atque in tres particulas ibidem acuminatas Cyani modo incis, constantes, cum perpusillis in medietate apicibus luteis: qui post triduum in se marcescebant nullo relicto semine.

An hæc planta vera & genuina Lapathi species sit nobis non constat, cum Autor noster nec semen, nec ejus conceptaculum describat.

Superficies hujus plantæ quotannis hyeme interit: radix perennat.

C A P. III.

De Acetosa.

A Cetosa ab aceto recentioribus dicta est, quia acido sapore acetum amulatur: Græcis Oxalis pariter ab acido succo.

In nonnullis Acetose species puto me observasse alias plantas steriles & floriferas tantum, alias steriles & semine prægnantes: ut in his quoque sexis distinctio eluceat.

Hujus generis octo species nobis innuere. Ex sunt

1. *Acetosa vulgaris.*
2. *Montana maxima* C. B.
3. *Sterilis Moscovitica* Mor.
4. *Vesicaria Americana* Park.
5. *Rotundifolia bortenii* C. B.
6. *Scutata repens* C. B.
7. *Arvensis lanceolata.*
8. *Cretica semine nucleato* C. B. Quæ eadem *Acetosa* Ocimi folio Neapolitana Bæthephlephora Col.

A. 1. *Acetosa*

- A. 1. *Acetosa vulgaris* Park. *pratensis* C.B. *Oxalis vulgaris folio longo* J.B. *Oxalis* Ger. *Wild* *Sorrel*.

J. B.

Cubito aliores promit *caules* striatos, concavos & in apicis rubentes, in alas divisos, & *foliis* alternatis positos cinctos, Bistorta minoribus, acuminatis, quæ pediculo adhaerentefalcatis pinnatifide laculentis, glabris, atro-virentibus, sapore acido. *Flores* & *semen* Lapathi acuti (inquit *J. Bauhinus*) In hac specie plantæ nonnullæ flores duntaxat profertur, hexapetalos cum duodecim staminibus & apicibus luteis, quibus nullum succedit semen: Alia semen profertur triquetrum, splendens in vasculo tribus foliolis conniventibus composito, ut in Lapathis fit. *Radix* fibrosa, lutea, ætenuè ficans & astringente sapore.

Locus & Tempus.

In pratibus & pascuis passim & copiosè provenit, in hortos etiam admittitur in usum culinae. *Æ* state floret & semen brevi perficit, quod (ut rectè Gesnerus) difficulter colligitur, cum subito decidat antequam probè maturescat.

Hujus varietas habetur, quam *J. Bauhinus* sub titulo *Oxalidis crispæ* depingit & describit. Hæc, inquit, natali loco, tempore & crescendi modo à priori nihil planè differt quàm quod natura folii crispis in hac mirè ludat.

Vires.

Acetosa omnis, ut alia fore acida, refrigerat & siccit; appetitum excitat, choleram repprimit, sitim sedat, putredini resistit, unde in febribus biliosis, simplicibus ac pestilentibus ultimum est, atque etiam utilissima, seu succum expressum iuculis & sorbitionibus immiscere, seu folia eadem incoquere malueris. Aqua destillata eisdem usibus infervit hyemis tempore, cum sola evenerint; est autem, ut pleræque hujusmodi aquæ stillatitæ, languidior multò & minorum virium.

Semen medicamentis additur cordialibus, estque proculdubio facultatis adstringentis particeps, ut aliorum Lapathorum semina.

Herba æstivis mensibus acetariis inferitur, estque idoneum mutorum ciborum condimentum.

Singulare est (inquit Simon Paulus) quod aliqui practici pro horribili secrete habent, quod *Acetosa* radix siccata & decocta rubello eleganti colore aquas tingat, cujus tamen Rulandus jam piperis meminit.

Greenlandi miserè vexantur Scorbuto, sed quasi renati convalescunt, miscendo Cochlearia & *Acetosam* simul in Brodis suis Avenaceis vel Hordeaceis. Hæc duæ plantæ semper circumstant mul in hac regione, quasi scorsim sumi non debeant, ne separata noceant, quippe una sale volat, altera acido turgescit, ex quarum mistura mediæ qualitas exulcet. *Bartholin. At. Med. 1671. Oid.* Ex adversar. *D. Tancerdi Robinson.*

2. *Oxalis montana maxima* C.B. *Sylvatica maxima* J.B. *Acetosa maxima Germanica* Park.

J. B.

Duorum cubitorum circiter altitudine est caulis striatus, foliis ex intervallis certis æmictus superius, sesquipalmaribus, uncias tres latis, acuminatis, glabris, inferioribus vero duplo majoribus acido sapore præditis.

Acetosa maximæ speciem cum Cantabrigiæ degerem, diu in hortulo nutriti sub titulo *Acetosa maxime Hispanica*, cujus folia non tantum majora fuere quàm *Acetosa* vulgaris, sed & colore ditior, succulentiora, & teneriora. An fortè *Acetosa* Hispanica grandissimis foliis *Cam.*? quæ tamen differentia natalibus imputanda videntur.

Hanc plantam *C. Bauhinus* in montibus Helveticis & Sabaudicis provenire scribit: *J. Bauhinus* in monte Thuniri propè Genevæ.

3. *Acetosa montana geniculis nodosis* C.B. *montana maxima* Park. qui hanc cum præcedente tandem facit. *Oxalis folio amplissimo, geniculis tuberosis* J.B. *Great knobby-jointed* *Sorrel*.

Clus.

Oxalidis genus in jugo *Websell* Clusius observavit, sativo multò majus, foliis valde amplius, cui hoc peculiare erat, ut in caulis nodis & geniculis subinde velut tubera quadam adnascerentur, quibus folia tandem sese explicarent; quæ tubera tellure obruta [periculum enim fecit] sui generis plantas protulerunt.

4. *Acetosa tuberosa radice* J.B. *Oxalis tuberosa radice* J.B. Park. *Sorrel with tuberosus or knobby roots.*

Terram supra Oxalidem pratensem refert, foliis parvis magnitudinis & formæ, aliis caulem aliis suis complexis, aliis longiore pediculo nixis. *Flos* staminibus, luteolus, racemulosus, (Lobelio teste, cui primam ejus noticiam debemus), radicibus tuberosis Filipendulæ vel *Oenanthes perquam* spectabilis.

Jacobo Zanoloni hæc species *Acetosa Ragusana* dicitur, unde verisimile est eam in confinio Ragusæ urbis, unde transmissa est, sponte oriri. Cæterum Zanoloni *Acetosam* suam tuberosam, repentem Ragusinam à Lobelianâ tuberosâ specie diversam esse contendit: Siquidem Ragusina sub terra repetas se multiplicat, & novas in circuitu plantulas seu stolones emittit: *filia* habet sanguineis maculis (cum primo erumpunt) notata; *florem* tuberculum; & in singulis radicibus singula duntaxat

tixat tubera, longa, crassa, Paoni femina aut Asphodeli majoris tuberosis similia: Lobeliana autem his omnibus notis caret, cum *Acetosæ* hortensii vulg. tuberibus exceptis, per omnia similibus sit; tubera autem multò sint minorâ, duo aut tria in eadem intermedium radice aut radicis fibrâ simul juncta, Filipendulæ vulgaris crassitie. Verum his non obstantibus Lobelio descriptam & depictam, cum Ragulina Zanoloni eandem esse suspicor. Potuit enim & Lobeliana repando se propagare, quævis proprietatem istam Lobelius vel non animadvertit, vel non meminit: maculas autem sanguineas vel infecti ejusdam puncturæ, vel morbidæ aut vitiosæ efflorescentiæ notas esse verisimile est; tubera insuper in icone Lobeliana non multum figurâ suâ abducunt à Ragulinæ tuberibus, nec plura sunt in singulis fibris, nisi quando fibræ majores in ramos dividuntur, quod fortè etiam in Ragulina interdum potest contingere, aut si nunquam contingat, pictori vel sculptori incauto aut cerebroso seu temere, seu de industria iconem corruptenti, & fibræ tubera appingenti debet.

5. *Acetosa sterilis Moscovitica* Morisoni. *Warren* *Sorrel* of Russia.

Hæc parum admodum differt ab *Acetosa* vulgari, nisi quod sit foliosior, rotundior & omnino minor. Raro caules edit, rarius flores; semina apud nos ad maturitatem nunquam perducit, unde non ineptè sterilis appellatur.

Folia ejus in eunte Vere teneriora cum sint, acetariis sunt aptiora.

Locum titulus indicat: vidi in horto *D. Willughby* Middletoni cultam. Qui nobis communicavit à *Novo castro* Northumbriæ oppido ad se transmissam retulit.

6. *Acetosa montana, radice rectâ, pedali aut sesquipedali Lapathi instar absque fibris* Moril *Long-rooted Mountain* *Sorrel*.

Moril.

Radice longâ, rectâ, absque fibris adhaerentibus à reliquis *Acetosis* differt; quoad cæteras partes convenit cum congeneribus.

7. *Acetosa quarta* Col. *montana bulbosa* C.B. *bulbosa montana major* Park.

De hac Columina; Quarta montium frigidiorum incolæ, rotundior, bulbosa. *Folia* promit lata in imo, basi bifurcata ac veluti alata, quodammodo hederacea, trifida.

Ex brevi hac descriptione an hæc sit species à suprascriptis omnibus distincta certò definire nequimus.

8. *Acetosa vesicaria Americana* Park. *Americana longissimis pediculis donata* C.B. *Oxalis Africana* J.B. *American* *Sorrel*. *Acetosa Indica* Park. quid differt?

C. B.

Radice simplici, alba, paucis fibris donata *caules* plures, rotundi, striati, leves, in terram reclinati prodeunt, qui mox in plures ramos oblongos brachiantur. *Folia* gemina, opposita, aliquando etiam singularia, pallida & velut nitrolo pulvere obrita, angulosa, non tamen ut in vulgari bifurcata aut alata, sed potius Atriplicis formæ, biuncialia, & pediculis triuncialibus donata, mollia, carnosa [vel *Portulacæ* ipsa crassiora, *J. B.*] sapore acido; ex quorum sinibus alæ surgunt foliis minoribus, sed eisdem formæ; in quorum, ut & in caulis summo *stipuli* ex luteolo virentes & rubello quodam, figurâ *Oxalidis* vulgaris, solâ magnitudine differentes, quippe majores, ex recurvo pediculo penduli, vel ut in spicas dispositi: quibus *fructus* foliacei (ex tenuibus rufescentibus membranarum, elegantissimis ventalis, veluti in Fritillariâ per eas discurrentibus compositi) ut in aliis, sed quadruplo quàm in vulgari majores, ex parvis pedicellis dependentes succedunt, quibus *semina* triangularia oblonga, rufescentia & splendentia inclusa continentur.

Cæterum tota planta gustu & aciditate deliciarior reliquis congeneribus præferenda. *J. Bauhinus* dubitat an hæc planta sit *Zagynthis Oxalis* Alpino in lib. de Plant. Ægypt. quam exilitem herbam fuisse scribit, foliis parvis, crassis, oblongis, Calchæ foliorum annulis, gustum ut nostram acido sapore ferientem. Nos *Zagyn.* *Oxalidem* huc referre malumus, quàm pro nova specie proponere cujus nota omnes huic non ineptè conveniunt.

9. *Acetosa vesicaria Tingitana perennia repens, foliis longis sinuatis* Morisoni; *perennia Tingitana major dentata* Zanoloni. *Bladder* *Sorrel* of Tangier *with waved leaves*.

Moril.

Folia protrudit in terra plurima, longa, mucronata, profundè laciniata seu sinuata, imò undulata. E medullis horum exit *caulis*, per terram stratus, ad cujus genicula nascuntur *folia* singularia, itidem sinuata. In summis caulis nascuntur *fructus* muscosi: quibus foliis succedunt vesicæ triangulares, in grenio continentes semina triangularia. *Radice* proferit crassam, repentem, multis fibris donatam.

Copiosè provenit in Mauritania Tingitana, unde *D. Alexander* *Balam* in Angliam transmissit.

D. Zanoloni omnes hujus plantæ partes prolixè & accuratè describit. *Folia* quoad formam Ari similia ei attribuit, nisi quod dentata & undulata per margines sint, & ad basin suam in duas lacinas profundè incisâ, *caulem* cubitalem, dum adhuc tener est humi stratum, postea se erigentem, penne asnerianæ crassitie, infernè ad medium usque dilutè rubentem, reliquâ superiore parte virentem, fragilentem

fragilem adeo ut non sine strepitu rumpatur: flores & capitula tenuibus pediculis pendula, interdum folitaria, aliàs duo aut tria simul, ex eodem puncto prodeuntia. Cetera apud ipsum vide.

Cum *Acetosa* vesicaria præcedente mihi non multum convenire videtur, siquidem radice est perenni & durabili; foliis oblongis sinuatis & ad basin profundè lacinia: floribus eòque sequendis feminibus in singulis pedicellis singulis, non pluribus simul in unum capitulum conglobatis, ut in illa.

10. *Acetosa rotundifolia bortenensis* C. B. *Oxalis Franca seu Romana* Ger. *Sativa Franca seu Romana rotundifolia* Park. folio rotundiore repens J. B. *Roman or French* Boerl.

J. B.

Ludit subinde hæc foliis, modo rotundis ferè, Cochlearia vel Chelidonii minoris proximis, modò alarum appendicibus donatis, aliàs sagittæ instar mucronatis pinnatisque velut *Spinachia* foliorum extremum, colore glauco aut pallido, pinguiculis, delicatè acore præditis. Caulis manes, sebito longiores: Flosculi è fibris componuntur ex luteo rubentibus, ut in aliis, quibus & semine spondet. Radix tenuis reptat, sapore minùs acido, sed magis fisco quàm folia.

In hortis passim feritur.

Hinc affinis est,

- A. 11. *Acetosa scutata repens* C. B. prod. Park.

C. B.

Cauliculis nodosis tenellis, per terram repentibus, uncias quatuor longis: foliis unguem laci, sed longis pediculis cauliculis æquantibus donatis, formam scuti, vel potiùs *Avonis* folium referentibus, in medio tamen utrinque sinum obtinentibus, & in apicem desinentibus.

Hinc eandem speciem esse existimo *Acetosam rotundifoliam repentem Eboracensem folio in medio à quibus patiente* Morif. ut & *Cambro-britannicam montanam* Park. quam & nos olim in agro Westlandico sponte ortam invenimus. Morionus eam vix alia in re quàm foliis rotundis, spissis, virentibus, in medio deliquim patientibus à vulgari Romana rotundifolia differre scribit.

Nec multum ablutit

- * 12. *Acetosa rotundifolia Alpina* C. B. Park.

C. B.

Planta palmo minor, cui folia quina vel sena Violæ luteæ Alpinae modo rotunda, unguem laci, pediculis tres etiam quatuor uncias longis & tenuibus donata prodeunt, & inter hæc cauliculis parvis, nudis, fœniculatis exurgit; in cuius summo flosculi muscosi parvi velut in spica unciali, cui folium simili formâ subiacent.

- * 13. *Acetosa Calthæ folio peregrino* C. B. *Oxalis Zaynthi* Alpin.

A nostris (inquit Alpinus) Oxalidibus omnibus admodum diversâ erat: Quippe exilis hæc foliis parvis, crassis, oblongis, Calthæ foliorum amulis, gustum non minùs quam nostra acido & poro feriens.

- A. 14. *Acetosa arvensis lanceolata* C. B. minor lanceolata Park. parva auriculata repens J. B. *Oxalis tenuifolia* Ger. *Schreys* Boerl.

Prolixas habet radices, tenues, fibrosas, rubentes, sub terra reptantes & nova obiter germina à intervalla protrudentes, quibus longè latèque brevi temporis spatio se diffundit, solo præsertim arenoso. Caudex in lætiori solo semipedales sunt aut altiores, striati, solidi, foliis cincti crebris, le tu alterno, summa parte in plures ramulos divisi, in quibus flosculi & semina eodem modo oriuntur quò in vulgari *Acetosa*, longos racemos efficientes. Sunt enim flosculi hexapetali inuiculis quibus nullum succedit semen: sed & semina quibus nullus flos præviis. Semina non contiguntur tribus foliis conniventibus totum, ut in aliis plerisque huius generis, sed herbaceo involucro arcte adhaerente. Folia semicinnam aut unciam longa sunt, ad unum auriculata, gustu reliquorum instar acido: Superiora in caule plerumque angusta sunt, & auriculis carent.

In arenosis, lapidosis & meulis agris passim provenit, repleti suo odore. Hinc refero *Acetosam* XIV, seu lanceolatam angustifoliam repentem C. B. item XV, seu arvensim minimam non lanceolatam repentem ejusdem, quæ accidentibus quibudam à loco natali ut potius quàm specie differre videntur.

Acetosa angustifolia elatior Park.

An ab hac specie differat me nescire fateor: notæ ejus distinctivæ sunt tantum *Caulis gracilior, folia angusta, oblonga*. Nihil adfert autor de loco ejus natali, nec unde habuit aut plantam ipsam, aut ejus iconem, dicit; quocirca nisi aliunde ejus notitiam habuerimus, oportet ut adhuc certi maneamus.

15. *Acetosa*

15. *Acetosa Cretica semine aculeato* C. B. Park. *Oxalis minor aculeata Candia* J. B. *Prickly-headed* Boerl or Candyp.

Ramulis complures dodrantes & cubitales, humi fusos, undatim flexuosos, graciles, striatos producti, colore propter terram rubente, aliòque viridi: folia pauca *Oxalis* vervecinae, pinnis muticis, oblongis pediculis donata: flores ex intervallis per totam ferè ramorum longitudinem, muscosi, luteoli, velut in spicas dispositi; quibus semen succedit triquetrum, purpurascens, triplici membrullâ aculeata circumclusum, contorto, latiusculo succulento pediculo appensum. Radix gracilis, fibrosa, muscens, summa tellure hærens.

Ex semine sub hoc titulo à D. de Casa bona nullo, Montbelgardi in orto Ducis succrevit, Junio floruit, & Julio semen maturuit.

Hinc specie omnino eandem esse mihi persuasum, quæ frequens circa Neapolin oritur à D. Fabio Columina descripta & depicta sub titulo

Acetosa Ocyimi folio Neapolitana bucephalephora.

Cujus descriptionem, nè Lectori temerè imposuissè videar hic subiungam.

Folia huic Ocyimi modo sunt seculciantia lata, carnosa, ovali figurâ, petiolo longo hærentia, veluti nitrolo pulvere obfusa, acido sapore ut in congeneribus, alternatim cauli hærentia; ex quorum sinibus alæ surgunt, minoribus eodem modo foliis: in quorum & in caulis summo in spicam, ut in aliis, flores emicant dispositi, parvi, herbidi, lutescentes, muscosi, ac etiam circa summa folia hærentes, foliolis quibusdam parvis pro calice: quibus fructus succedunt foliacei, ut in aliis, sed huic miro nature artificio Bubulinum caput exprimentes, nam veluti collo cauli hærent, & inde ad caput extrema velut cornua parum inter se curva & paulò inferius verò, & veluti è regione oculorum, aures veluti apparent utrinque & supercilia; & ab his reliquum dependens capitis totius iconem exprimentes. Caulis plures à radice exeunt, aliquando pedales aut majores, parum angulo si ac veluti striati. Radix tenuis respectu plantæ, in summa tellure hærens.

Autumni fine cit; caulem edite vere; æstate perficunt.

Hanc plantam circa Neapolin, locis à Columina indicatis abundè provenientem vidi & collegi. Prima facie *Oxalida minimam vervecinam* putavi, verum curiosius eam inspicens diversam agnovi; & revera Descriptio *Acetose Creticæ semine aculeato*, quam ex J. B. Hist. desumptam propoliunus ei egregè convenit, ut non dubitem eandem esse quam Bauhinus descripsit.

- * 16. *Acetosa annua Ocyimifolia Lusitanica* Munting.

Planta est annua, è radice parva, tenui, fusca, fibrosa figurâ protrudens non magna, pediculis articulis longis nitentia, digitum minimum ferè lata, ovali figurâ, ad pediculos, nimirum angusta, in medio latissima, indeque in obtusum mucronem desinentia, crassiuscula, marginibus planis, superne obscure virentia, inferne paulò pallidiora, gustu acida, unica in medio, tenera venulâ, è qua alia quedam pusille ac vix visibiles exoriuntur. Cauliculi inde exurgunt unus, duo vel tres; foliolis præditis minoribus angustioribus, magisque acuminatis, hinc inde ad digiti à se invicem distantiam cincti, vix manus longi: quorum summo fastigio spica in modum sed verticillatim ad articulos dispositi flosculi, brevissimi ac arcte admodum suis pediculis adnati. Augusto, ac Septembri mensibus explicantur. Seminibus involucrium Lunæ in cornua falcata modo dispositum, inferiori parte rotundiore parumper purpurascens, pluribusque spinulis quasi molliusculis plenum necnon longiformi cuidam, crassiusculis & lanugine saparti, ut in Calendule semine, annexum.

Herba est tenera, frigoris minùs patiens, nec semen nisi calido in loco soli exposita, in oris nostris ad maturitatem perducit.

Hæc plantula ab *Acetosa Ocyimi folio Neapolitana bucephalephora* Col. solâ seminis, seu verius conceptaculi feminalis figurâ, Muntingio ipso latente, differt: ut eandem speciem esse suspicer, & naturâ tantum ludente in vasculi feminalis figura variare.

- * 17. *Acetosa annua Africana* Munting.

A præcedente, cui aliàs satis similis est, differt Statura paulo altiore, foliis rotundioribus & obtusioribus, ramulis floriferis è caulium lateribus inter foliorum ortus erumpentibus.

CAP. IV.

De Pegopyro.

Hæc planta *Fegopyron* seu *Fago-triticum* recentioribus dicitur à figura seminis, quod Fagnum glandem formâ triquetra & colore fœtido quodammodo refert, licet quantitate multo minus: apud Vetus nullum nomen obtinuit, quibus vel non cognitum, vel non usitatum, vel neglectum. Dod. C. *Baubino* Erythimum Theophrasti folio hederaceo dicitur. Frumentum Saracenicum nonnullis, quia ex Africa primum delatum creditur. Convolvulus niger dictus *Fegopyro* adeo similis est, ut pro ejus specie scandente meritis censeri possit.

R

Hujus

Parkinſoni deſcriptionem ſatis accuratam in Latinum verſam adhibuimus, cum planta ipſa ad manum non eſſet.

- * 5. *Perſicaria altera ſenteſcens, longiſolia, maculata Virginiana flore carneo* Park. *Narrow-leaved Virginian Arſmart with a ſaſh-coloured flower.*

Park.

Caulibus teretiſſimis, erectis, quàm præcedentis multò altioribus ſuccreſcit, *foliis* veſtiſſis longiori- bus & anguſtioribus, pariter perſeque maculatis, nec rariſſis maculis carentibus. Hæc ſpecies ſericeos ſoriſeros plures producit, *ſloſculis* in ſpicis brevioribus & denſioribus congeſtis, dilutè rubentibus, quàm ſuperiorum amphiſtoribus. *Semen* ad maturitatem non pervenit in horto D. Joannis Maurici de Thieſſeworth, cui è ſemine Virginia tranſmiſſa enata eſt. *Radix* major fuit & lignoſior quàm præcedentis, verùm hyemis inclementia congelata corrupta eſt.

Hujus etiam deſcriptionem Parkinſoni debemus.

- A. 6. *Perſicaria Salicis folio, Potamogeton anguſtiſolium dicta. Potamogeton anguſtiſolium Ger. 2. ſive Salicis folio C. B. Potamogeton ſive Fontalis Perſicariae folio J. B. Fontalis minor longiſolia Park. Narrow-leaved Pondweed or Arſmart.*

Folia hujus Perſicariae maculoſa, foliſimilia ſed majora, venis obliquis & tranſverſis in marginem à nervo, qui unicui ſecundum longitudinem decurrit, exporrectis; alioquin etiam non ita ſunt obtuſa, ſed in acumen deſinentia, & pro loci ſitu extra aquas J nonnunquam hiſtuta, aquis pluriſimum innatantia, *pediculis* ſeſcunciali aut ſextantiali ex cauſum geniculis orto: inter quos pæſim ſape brevior pediculus exiit, in ſpicam congeſtos *ſloſculi* Perſicariae gerens ex albo rubentes. Guſto eſt ſubacido.

Locus.

In paludibus, lacubus, ſtagnis, necnon in rivulis & aquis fluentibus ubique frequens repouit. Cum extra aquas creſcit, (quod non raro fit, vel aquis exarictis cum deſerentibus, vel ipſius radicibus in ſolſum aggeres eſſent) folia obtinet hiſtuta, alpera, & Perſicariae in modum maculata, unde tunc à nonnullis pro nova Perſicariae ſpecie à Potamogetone anguſtiſolio diverſa habita eſt. Quin in eadem individua (ut loqui amant) plantà folia nonnulla, nimirum extra aquas naſcentia, obſervavimus aſpera & hiſtuta, alia, aquis ſolent innatantia, lavia & lucida.

Hæc ergo planta Perſicariae acida peculiaris *Car. Aldorſi*, nobis videtur, Perſicariae hiſtuta radice perenni *Car. Lync. Bat.* Perſicaria longiſſimis & anguſtis foliis ſeu fol. Salicinis D. Merret, quam pro ſpecie à Potamogetone anguſtiſolio diſtincta per errorem habuerunt, quanvis rectè cum Perſicaria annumerantur. Nos etiam, (nec pudet fateri) in eodem errore aliquandiu hæſimus, nimirum hanc Perſicariae ſpeciem fuiſſe à Potamogetone anguſtiſolio dicto diverſam.

CAP. VI.

De Polygone.

Polygonum à frequentibus geniculis quibus caules intercipiuntur dictum fuiſſe patet. Nam hoc in loco Polygoni nomen ad eas duntaxat plantas reſtringimus quæ flore ſunt imperite èto, ſemine triquetrum in ſolſorum aliſ, caule provolutò & crebris geniculis noduloſo. Scædum enim eſt, Polygoni nomen extendi ad plantulas nonnullas comprehendendas, quæ præter florem imperfectum ſeu ſtamineum toti huic tribui communem, vix alià notà genericā quam parvitas ſua convenient, de quibus in fine hujus Sectionis agemus.

- A. 1. *Polygonum minus vulgare Ger. minus vulgare majus Park. latifolium C. B. Polygonum ſive Centinodia J. B. Common Knot-graſs.*

Radix dura, lignoſa, ſimplex, contorta, multis fibris capillata, ſatis craſſa pro plantæ modo, terram ſimiliter apprehendit, ut extrahi difficilis ſit, ſapore adſtringente. *Caulis* inde emergens plures, interdum erecti, ſæpius in terram reclinati ſeu reſupini, cubito longiores, lenti & tenaces, tennes, teretes, ſoliſi, glabri, glauci, foliis veſtiſſis nonadmodum crebris, alternatim poſitis, oblongis, anguſtis, glaucis, glabris, in acutum exeuntibus, pediculis admodum brevibus mixtis. Ex alio ſolſorum inferiorum ad cauſum nodos exeunt ramuli, ex ſuperiorum aliſ *ſloſculi* pediculis brevibus duo triſſe ſimil, pentapetali, ex albo purpuraſcentes, *calice* nullo, *apicibus* intus ſubulceis. *Floſculi* ſingulis cuſ valculis ſingula continentur *ſemina*, majuſcula, triquetra, colore caſtaneo obtinere. Sub ſinem aſſatis ſingula, & brevi ſemen maturat.

Locus.

Provenit in locis cultis juxta ac incultis præſertim glareoſis: vias & ſemitas latè ſubinde occupat, ut rectè Dodonæus.

Polygonum 2. & Polyg. 3. *Tab. h. c.* Polygonum oblongo anguſtiſolio ſolio, & Polyg. brevi anguſtiſolio ſolio C. B. pro varietatibus hujus plantæ, accidentibus quibuldam à loco natali ortis, diſtinctiſſis habemus, non pro plantis ſpecie diverſis.

Uſus.

Polygonum omne ſiccit & aſtringit, vulnerarium eſt. Uſus præcip. in ſiſtendis fluxibus quibuſcunque, diarrhæis, diſenterici, fluxu uterino, vomitu, hæmorrhagiæ natum. Extindicus prodiit in vulneribus, ulceribus, inflammationibus oculorum, &c. *Schrad.*

Came.

Camæarius in Nobiliſſ. quodam viſo hujus ſuccum paucò Vino ſtyptico propinatum contra vomitum ſanguineum, aliis remediis fruſtra adhibitis, maxinè proſuiſſe expertus eſt.

An unguam ciat, aut calculum renum pellat, dubitatur: Dioſcoride id affirmante, Galeno non conſentiente.

Polygonum Saxatile C. B. Prod. Park.

Cujus *radix* tenuis, lignoſa tamen, fibris capillata & alba eſt: ipſum ramulis multis oblongis & crebro geniculatis ſerpens, circa quos *folia* ſubrotunda, unciam longa, ſemunciam lata, ſuperne virentia, at inferius albicantia, quali polline aſperſa, quæ ſenſim minorà reddantur: cujus à geniculis *ſloſculi* exiunt, ut in vulgari, pallide rubentes exeunt, quos *ſemina* triangularia ſequuntur: Hoc inquam Polygonum pro diverſa ſpecie à C. B. exhibitum, nobis non alia in re quàm accidentibus quibuldam à loco natali ortis à Polygono vulgari diſſerre videtur.

- A. 2. *Polygonum maritimum J. B. maritimum majus Park. maritimum maximum Ger. maritimum latifolium C. B. Sea-knot-graſs.*

7. B.

Polixas habet *radices* lignoſas, craſſiuſculas, contortas, nigras: *Vitæculæ* ſupinæ, craſſiores quàm Polygoni vulgariſ, frequentioribus brevioribuſque internodiis interceptæ; non tantum foliis veſtiſſis majoribus, candidioribus, verùm etiam ſquamis tenuibus, pellucidis, albicanibus. *Flores* pulchri numero & magnitudine vulgariſ flores videntur: *Semen* nigrum, triquetrum, Oxalidis ſemini ſimile.

In litibus maris Mediterranei copioſè provenit: invenimus etiam in arenofiſ Oceani Britannici litibus, v. g. circa *Penſantiam* Cornubiæ oppidum, & alibi.

Polygonum maritimum anguſtiſolium C. B. ab hoc non ſpecie, ſed accidentaliter diſſerre nobis videtur.

- * 3. *Polygonum maximum longiſſime canaliculis & foliis* Morif. *Polyg. maximis foliis* Park. ico. *The greateſt long-leaved Knot-graſs.*

Morif.

Caulis protrudit ſeſquipedaes & nonnunquam bipedaes, cortice rubente teſtoſo, in multè plures ramos & cæteris tenerioribus diviſos. Genicula in cauſibus longiore intercapedine diſtant quàm in prædictis. *Folia* duplo triplè longiora & tenuiora ſunt Polygoni vulgariſ foliis, anguſtiora tamen magiſque mucronata. *Flores* rariſſi multo in geniculis diſponuntur, è purpura albeſcentes, pentapetali; quibus pariter triangularia ſemina, parva, ſulca ſuccedunt.

Semina hujus plantæ Chalepo Aſiæ tranſmiſſa ſunt ad D. Morifonum Deſcriptionis auctorem à D. Roberto Huntington.

- * 4. *Polygonum majus erectum anguſtiſolium flore candido* Mentzel.

Mentz.

Ex radice lignoſa, digitum craſſa *caulem* emittit ſpithamam unam, quandoque duas excedentem. *Foliola* unciam longa, teretia, tenuia per terram ſparguntur, cauſiculis tanquam per genicula veſtunt, ſubinde bina ſibi adverſa. Summo cauſi inſiſtunt *ſloſculi* pentaphylli, albi, ex pericarpis viridibus tot ſoliſoliſ conſtantibus enati, Polygonorum formam obtinentes.

Circa Fuſſenwaldiam, Berolinum, Francofurtum, Croſnam & alibi in March. Brandeburg. obſervavit Chriſtianus Mentzelus deſcriptionis autor.

5. *Polygonum minus candicans C. B. montanum Ger. montanum niveum Park. Paronychia Hiſpanica Cluſii, ſive Anthyllis nivea J. B. Silver-ſcaly-headed Mountain Knot-graſs.*

J. B.

Apectu pulcherrima eſt planta, ſparſis per terram palmaribus, & in adultiore herba dodrantaliſ, *caulibus* junceis, nodoliſ, quibus adnaſcuntur *folia* Polygoni vulgariſ breviora. Ad nodos & ſolſorum ſinibus prodeunt glomeruli ſeſſiles, unciales, ſquamulis argenteis confertiſſimis compoſiti, præ glomerulorum denſitate vix conſpicuiſ; enitantiſ & ſcandalarum commiſſuris hinc inde rariſ foliis viridantibus, Hæmarie paribus. *Flores* illi candidiſ, Polygoni vulgariſ ſloris inſtar, ſed adeo exiliſ & inter membranulas iſtas latens, ut vix appareat. *Semen* Polygoni. *Radix* ſubſelt lignoſa, alba, craſſiuſcula, longa, multiſida.

Cluſius hanc obſervare meminit in collibus petroſiſ & ficciſ propè Salmanticam in Hiſpania, itemque circa Valentiam & Murciam. Nos copioſè provenientem in palcuſ & collibus ſaxoſiſ circa Meſſinam & alibi in Sicilia; & in Calabria Italia vidimus.

Apectu cum primùm emergit, guſtisque Polygoni vulgariſ ſimile, unde & iſſdem viribus pollera veriſimile eſt.

Hujus aliam ſpeciem * proponit D. Maguol, quam Polygonum minus candicans capituliſ ſurrectiſ * In Botanica vocat. Q an diverſa ſit à deſcripta;

Monſpel.

- * 6. *Polygonum Polonicum cocciferum* J.B. *cocciferum* & Cam. ep. C. B. *cocciferum Polonicum* Park. *The Polonian Scarlet-Innegrass*.

Cam.

Tenuissimis prode foliis & mucronatis; cauleculis nodosis, exalbidis; & flosculis in summitate candidis, inter squamas virentes. Ad radices ipsius coccum adnatum elegantissimo rubore ad Chermesina tingenda commendatum, inquit Camer. qui superius hanc in eisdem Hist. Germanica Polygono Trago *Knawel* dicto valde similem ait, & à Polonis, apud quos in arenosis locis reperitur *Kosmaczek* vocari scribit.

Planta hæc, si rectè depingitur, à *Knawel* Germanorum specie omnino diversa est. Semina quippe triangularia sunt, flosculi candidi. Verum five sit *Knawel*, five diversa Polygoni species, coccus ejus radicibus adnata specificè distinctionis nota non est. Coccus enim nihil aliud est quam ex crescentia præternaturali à punctura cujusdam insecti excitata, ut sit matrix seu uterus ovi ibidem depositi, fovendi & excludendi. Quin & S. Paul. observavit non ad hujus solum radices sed quoque ad *Pilosella* maj. hirsut. repens circa solstitium æstivum aut ad festum S. Joan. Bapt. baculas seu coccos *Baplicar* seu *grana Kermes* emulantes reperiri, quas ova alicujus insecti sibi ignoti esse ideo haniolabatur, quod ex his scapis penne Anserine, aut Cygneæ indies, mox epistomio characeo obturatur, ac dehinc apriationi commissis sponte sua intra sex vel septem dies producit insectum non diu suspectes, quod unus ex amicis meis alatum avolasse observavit.

Ufus & utilitas Cocci Polonici, radicibus hujus Polygoni adnatis, in tingendis Sericis purpurei coloris, pro colorandis Laniis, Setis, Corio, Jibus & Caudis eorumque, pro componendis confectionibus, tincturis, laccis pictoriis & colometricis, extat in Ephemer. German. An. 3. Obs. 104.

De modo colligendi & preparandi hunc Coccum in Ukrainà ad usus prædictos consule eandem Ephemeridas. Hæc omnia D. Tancred. Robinson.

C A P. VII.

De Bistorta.

Bistorta à convolutis & intortis radicibus nomen obtinuit. Note ejus characteristice quibus reliquis distinguitur femine triquetris donatis sunt Flores speciosi in spicis habitioribus summos caules & ramulos terminantes, Radices intortæ & convolutæ. Speciatim à Persicaria distinguitur numero foliorum in flore quæ huic quinque, illi quatuor duntaxat sunt. Differt præterea & figurâ feminis quod huic exactè triquetrum est angulis omnibus acutis, illi minus concinnum, angulis inæqualibus uno valde obtuso, reliquis duobus acutis.

- A. 1. *Bistorta major* Ger. *ma. vulgaris* Park. *ma. rugosioribus foliis* J.B. *radice minus intorta* C. B. *The greater Bistort or Snake-weed*.

J. B.

Cubium nonnunquam altitudine superant Bistortæ caules, tenues, glabri, geniculati: in quorum fastigio spica florum coloris carnei, Persicariæ, quorum singuli explicati quinque folioli constant, oblongis, apicibus in medio flori concoloribus: quibus succedit semen rufum & ferè nigricans, triquetrum Lapithorum modo. Folia Rumicis seu Lapathi acuti, minora, supernè in atro-virentia, infernè glauca, pediculo utrinque foliaceas appendices, angustas largientia, rugosa. Radix articulim digit referit in se contortum, rubra, sapore strentu adstringente.

Loc.

Reperitur Bistorta locis humilibus, ut rectè J. Bauhinus, in opacis sylvis, pingui ac lutofo solo: apud nos in Angliâ circa *Tamworth* in pratis, necnon circa *Sheffeldiam* & alibi in Provincia Borecenti. In calidioribus regionibus montium juga occupat. In hortos translata facillè comprehendit, & felicitè adolefcit, radice perenni.

- * 2. *Bistorta media folio minus rugoso* J. B. *major radice magis intorta* C. B. *Bist. magis intorta* radice Park. *Bistorta latifolia* Ger. *Smooth-leaved great Bistort with a more warty root*.

A priori differt foliis minoribus & levibus, radiceque magis intorta. Rependo multum se multiplicat.

In monte Jura reperitur. Hæc J. Bauhinus, nec plura ceteri Botanici.

- * 3. *Bistorta Alpina maxima* C. B. Prod. *Alpina major* Park. *Alpina maxima* C. Bauhini, J. B. *The greater alpsmount Bistort*.

C. B.

Ex radice quadruplo quam in vulgari majore, contorta, geniculata, fibris capillata, foris nigricante, intus alba, caules bicubiales, nodosi, triarii, majori ex parte nudi exurgunt, quorum quilibet spicam flo:um subpurpureorum unguam quatuor sustinet. Folia habet oblonga, in apicem deflexa,

deflexa, venosa, supernè virentia, infernè cæsa, vel etiam incana, quorum quædam ad cubiti longitudinem accedunt, sed angusta, uncias tres lata.

In altissimis Silesiorum montibus reperitur, ut in Sudetorum jugis & ad Albis fontes.

Hæc planta nobis nondum visa est; ex descriptione tamen conjicio eam à vulgari majore Bistorta specie diversam esse.

- A. 4. *Bistorta minor* Ger. *minor nostras* Park. *minima* J. B. *Alpina media* C. B. *Small Bistort or Snake-weed*.

J. B. Clus.

Radice pollicari habet minorem, contortam tamen & geniculatam, brevem, foris nigricantem, intus albam, multis tenuibus fibris capillatam. Cauliculum autem promit dodrantalem interdum vel palmari paulò majorem, aut etiam minorem, tanta est varietas, tenuem, geniculatum, foliis vestrum paucis, angustis oblongis, acutis, duris, venosis, per oras reflexis, venulis quibusdam ita distinctis, ut serrata videantur, supernè viridantibus, infernè glaucis aut incanis, non lecus ac majores folia: alia verò ex radice orta folia habet uncialia aut sextantaliam, unciam plus lata. Caulis summo fastigio spicam gerit exiguum candicantium *fulscentium*, uncia longiorem, quibus excussis grandior sit spica, sequente dein *emine*, non triangulo ut in prioribus, sed rotundo, rufio, ut rectè J. Bauhinus: Clusius male (ni forte aliam Bistortæ speciem describat) semen majoris feminis finile ei attribuit: non raro tamen, inquit, seminis loco multa foliola breviter & vividè in capitula composita profert, quibus sponte decidentibus plantulas ejusdem generis in eadem in qua alebatur arcola, & victoribus sæpe vidi.

Bistortam minimam J. B. (cujus descriptionem mutuati sumus) specie omnino eandem esse cum nostrate Westmorlandicâ figurâ feminis convincit. Bistorta Alpina minor Clus. si semen revera obtineat majores Bistortæ feminis simile, prout eam describit Botanicus ille eximius, à nostrate diversa est; cum tamen aliæ omnes notæ egregie convenient nostratæ.

5. *Bistorta Alpina media* C. B. *minor Alpina* Park. *minor seu Alpina* Cam. in Matth. *minima* J. B.

Camerarius hanc Bistortæ vulgari majori similem facit, sed multò minorem, cui folia in marginibus pulchre punctulis quibusdam distincta & velut serrata apparent.

Hanc olim habui pro *Bistorta minore nostrate*, at neque C. Bauhinus rectè distinctissè Bistortam Alpinam median & minorem putavi; verum nunc sententiam muto, & concedo eas specie distinguat, cum & Camerarius distinguat, & utraque habeatur in Catalogo *Horti Regii Parisiensis*: & aliunde ab amicis certior factus sum se utramque vidisse.

- * 6. *Bistorta Alpina pumila varia* Park. *pumila foliis variis, rotundis & longis* Morisem.

Cum non alia in re differat secundum Parkinsonum, à vulgari minore Bistorta, quam foliis dum generum, aliis scilicet latis, brevibus & subrotundis; aliis longis, angustis, ab eadem radice excurrentibus, pro diversa specie non habuissim, cum & Bistorta minor vulg. hujusmodi foliis ludat, ut ex descriptione ejus Bauhiniana appareat: pro diversa inquam specie non habuissim, ni D. Morisem tanquam sibi notæ peculiare nomen ei imposuisset, & præterea semen triangulare attribuisse.

Quicquid de aliis sit, Bistorta minima J. B. eademque minor nostras, in monte *Thuri*, quæ Jure pars est non procul Geneva Junio & Julio floret. In Westmorlandia variis in locis reperitur; nobis à *Thoma Willis* offensa est in montano quodam passuo sesquimillari circiter remoto à viculo *Wharf* dicto, prope semitam quæ inde *Settiam* Eboracensis comitatûs oppidum ducit.

Bistorta Alpina minor Clus. in summis Austriacarum & Siliacarum Alpium jugis tenui gramine veltus nascitur.

Cum plantæ hujus (radix cujus præcipuè in medicina usus est) facultate adstrictoria valida polleat, vix ad omnes affectus vel in quibus adstrictio opus est, ut v.g. urine incontinentiam, menses nimios, sanguinem è vulneribus manantem, biliosas vomitiones, sanguinis spumum, dysenteriam, aliaque ventris fluxiones, destillationes in dentes, gingivas, tonsillas & fauces. Adhuc usus adhibetur aqua destillata, & radices in vino decoctio: præcipuè autem commendatur pulvis radicum cum conservâ rosarum assumptus.

Abortum prohibet pulveris drachma semis cum pari Succini portione ex ovo sorbili diebus aliquot continuis infusata.

Quin & Alexipharmaca censetur hæc radix & sudorifera: unde in pulverem redactam ac drachma pondere in potu sumptam veneno pestilentie resistere, ac illud per sudores expellere scribit Tragus. Ad eadem valet aqua destillata & radices in Vino decoctum.

Summâ, eisdem pollet viribus quibus Tormentilla, ut rectè Mathiolus.

SECTIO TERTIA.

De Herbis flore imperfecto, seminibus rotundis, paululum compressis aliisque cujuscunque figura præter triquetrum.

CAP. I.

De Potamogetone.

POTAMOGETON quasi fluminibus vicina, quod in aquis & palustribus nascatur: foliis est spicatis, quadrifoliis, seminibus etiam quaternis nudis simul junctis, foliis simplicibus, integris in ramulis singulatis positis, nisi ubi spicæ exeunt ubi bina adversa. Omnes ejus species aquis innatant, nec extra aquas durant.

- A. 1. *Potamogeton rotundifolium* C. B. *rotundiore folio* J. B. *latifolium* Ger. *Fontalis major latifolia vulgaris* Park. *Woad-leaved Pond-weed.*

Radices obliquis, crassiss, teretibus, albis, geniculatis, longis internodiis, è geniculis fibras tenues, crebras, altè in terram seu limum descendentes emittentibus, sub aquis reptat. E geniculis radium caulem seu flagella prælonga, culmi crassitie, teretia, geniculata, longis internodiis, ramola in summas aquas emittit. Ad singula genicula singula exeunt folia, sub aquis graminea, angusta, si perne nonnihil concava, inferne rotunda, dodrantem longa, in acumen desinentia, at postquam in summas aquas planta emerit longè diversa, nimirum plantaginea, figura ferè ovalis, basi octo fiore, macrone acuto, pallido virore splendentia, per margines aequalia, nervis secundum longum decurrentibus striata, haud aliter ac Nymphaeae aquis innatantia, longis pediculis, interdu palmaribus aut sesquipedalibus, nixa. Ad exortum spicarum bina folia opposita in caule sunt. Al exortum pediculi folii caulique membrana pellucida, duos digitos longa, acuminata, (intra foliiped culum) apponitur, caulem & gemmam involvens, et etiam spicæ pediculum ubi adest. *Flores* spicæ, duas trèse uncias longas, dispositi, petiolo infidente crassitudine caulis pari, palmati et longiore, è flouculis stamineis racematim digestis compositæ. Singuli flouculi quatuor foliis herbæ cochlæarum formam habentibus, introrsum connatis constant. *Semina* unicuique insitu quatuor, satis grandia, nonnihil ad latera compressa, dorso gibbo mucronate pallide viridia, et per maturitatem interdum purpurascientia: Apices octo.

In aquis stagnantibus frequentissimum habetur. Junio & Julio mensibus floret, & semen perit.

Locus.

- A. 2. *Potamogeton aquis immersum*, folio pellucido, lato, oblongo, acuto. An *Potamogeton folio angustius splendens* C. B? *Potamogeton longis acutis foliis* Ger? i.e. *Potamogeton alterum* Dod. Belg. *Fontinalis lucens major* J. B?

Eodem ferè modo quo præcedens sub aquis reptat, fibris subinde demissis: differt ab illa libris crebris geniculis interceptis; foliis longioribus multò, angustioribus paulò, [interdum æque latis] totis lucidis [is scilicet que aquis immerguntur, nam que aquas superant (ut interdum fit) colore, consistencia, brevitate & nervis præcedentis folia imitantur] pediculis brevibus, superne natis infidentibus; iis que aquis immerguntur non ut in illo graminis instar angustis, sed latis. *Spica* florum non multum dissimilis, pediculis crassiss, palmum longis infident, è flouculis pariter herbæ, tetrapetalis, petalis quam in illo minoribus, compositis; quibus, ut in reliquis hujus generis, innatant quatuor *semina* nuda, præcedentia paria, compressa, acuminata & quodammodo triquetra; non ita gibba seu convexa in externa parte ac in illo. Folia aquis immersa brevi corruptuntur & marcescunt, ut inferna & maxima pars caulis foliis nuda sit. In foliis tenues fibræ creberrime in latis dissimiliter nervos connectentes cernuntur. Folia eundem cum reliquorum foliorum situm obtinent, junctum alternum, nisi ubi spicæ exeunt ubi bina opposita; & ad singulorum exortum intus membrana apposita longicula, aliquoq; caulem amplectens, ut in præcedente.

Julio mense floret & brevi semen perit. In fluvii majoribus & lentius fluentibus frequens nascitur.

Locus & Tempus.

- A. 3. *Potamogeton persoliatum*. *Potamogeton foliis latis splendens* C. B. *Potamogeton 3. De donæ* Ger. emac. *et male, est enim Potamogeton altera* Dod. *Potam. altera* De donæ J. B. *Persoliate Pond-weed*.

Compluribus tenuibus ac teretibus *cauliculis* luxuriat, in alas subinde distributis. *Folia* lata sunt oblonga, acuminata, absque pediculis adnata, lata basi caulem undique amplectentia, nervis secundum longitudinem decurrentibus striata, alterno non bigyo ordine sita, præterquam ubi florum spica exit, ibi etenim bina ex adverso. *Spica* brevis pediculo crassifolculo sesquialiculi infidit, flouculis & seminibus reliquorum æmulis.

Aquis

Aquis plerumque immergitur hæc planta, eminente tantummodo cacumine. Folia tenuia & pellucida. Nullæ in hac specie membranule in caulibus & ramulis, eos obvolventes, ut in Potamogeton latifolio.

- A. 4. *Fontinalis media lucens* J. B. *Tribulus aquaticus minor Muscatella floribus* Ger. emac. *Trib. aquat. minor alter* Park. *Potamogeton foliis crispis* sive *Laduca ranarum* C. B. *qui speciem hanc non separat à Tribulo aquatice minore Quercus floribus*. *The lesser Water Caltrop* or *Frogs Lettuce*.

F. B. E caulis radicalis rami multi exeunt, imbecilles, pedales, densè geniculati, non plani (seu compressi ut in præcedentibus duabus plantis, sed rotundi. *Folia* per genicula bina sibi correspondentia, oblonga, in acumen desinentia, viridia & pellucida per margines nonnihil sinuata seu flexuosa & crispia. *Flores* ex pediculo uno aliquot [terni vel quaterni *Clus.*] parvi, simul juncti, formæ & colore quodammodo Muscatellæ Cordi; quibus *semina* succedunt similiter conferta, parva, contorta ut Meliloti vulgaris.

D. Goodyer apud Gerardum singulis pediculis duos tantum flores attribuit sibi mutuo oppositos, quatuor foliolis constantes, quibus succedunt octo folliculi, sex quadrata seminum efficiens: hoc est singulis feminibus quaterna in figuram cubicam sex quadratis comprehensa disposita. Nos Clusio & Bauhino potius assentimur ternos quaternove flores in eodem pediculo nasci, aut forte etiam plures, quadrifolios, quibus singulis quaterna succedunt semina. Verum cum planta ad manum non sit, nihil certo affirmare audeamus.

Hæc species à reliquis sui generis insigni notâ differt, nimirum foliorum in caule conjugatim dispositio.

In rivulis, aquæ præsertim puræ & limpide non infrequens Aquis innatat, & Junio Julioq; mensibus floret.

Potamogeton racemosum angustifolium C. B. vel huic eadem videtur, vel hujus minor species.

- A. 5. *Fontinalis crispia* J. B. *Potamogeton foliis crispis* sive *Laduca ranarum* C. B. *Tribulus aquaticus minor Quercus floribus* Ger. emac. *Clus.* *Tribulus aquaticus minor* prior Park. *Water Caltrop* or *Frogs Lettuce*.

Clus. Bicubitalis, tricubitalisque aut longiores, pro aquæ altitudine ex radice profert *scapo*, tenuis, panicarum coloris, planos, nodosos, (qui resecati lenti sunt & flexibiles) circa summum divites in plures ramos, alternatim ferentes in singulis nodis singularia folia, duarum interdum unciarum longitudine, & semuncialis latitudine, tenuia, & quasi transparentia, in ambitu adè crispia & sinuata ut laciniata videntur, colore ex viridi subpunico: pediculi sextante longiores, exiguis, candicantes flouculis, utrequin modum congestos sustinentes, crassifolculi sunt, & inter folia exortuntur, que ibi bina semper ex adverso sita nascuntur, contrario quam reliqua inferiora modo. Singulis flouculis plerumque succedunt quaterna aculeata grana simul coherentia, paucam candidam medullam continentia. Scapi infima parte ad singulos nodos oblongas, tenuis, candicantes fibræ agunt, quibus insistantur & alimentum attrahunt. Tota planta aquis immergitur. Junio & Julii initio floret.

Singuli flouculi è quatuor perexiguis, subrotundis foliis componuntur.

In rivulis, præsertim tardis fluentibus, frequentissimum est hoc genus.

Cauliculis planis & compressis cum sequente specie convenit, à reliquis omnibus differt.

Locus.

- A. 6. *Potamogeton caule compresso, folio Graminis canini*.

Cauliculi cubitum & nonnunquam sesquicubitum excedunt, ramosi & valde compressi. *Folia* longa, angusta, Graminis canini foliorum æmula, nisi quòd breviora, & ubique ferè eisdem lateradibus sunt, & in obstrum mucronem desinant, alternatim posita, nisi ubi apicem pediculi oriuntur, ubi bina ex adverso; in singulis nervi tres insigniores per folii longitudinem decurrunt. Sub unoquoque folio membrana tenuis & pellucida caulem investit. *Spica* brevis flores dilate virides sustinet, quatuor foliolis composita, ad stylum incarnatos. *Stylus* duobus ut plurimum apicibus terminatur. *Semina* ex altera parte recta, ex altera circulari linea clauduntur.

In fluvio Camo propè Cantabrigiam copiosè oritur, inque aliis multis fluminibus.

Cauliculis compressis cum præcedente convenit, à reliquis speciebus differt.

Locus.

- A. 7. *Potamogeton millefolium* seu *foliis gramineis ramosum*. An *Potamogeton gramineum ramosum* C. B. J. B. Park? *Millefolium tenuifolium* Ger. emac. ico. *Fennel-leaved Pond-weed*.

Ad pedalem & majorem longitudinem excrevit, caule tenui, tereti, albicante, crebris geniculis intercepto. Ad singula genicula è sinu folii, ima parte dilatati & veluti vagina amplectentis exeunt ramuli singuli, aut bini, & non raro terni una; & in ramulis & furculis creberrimos pariter densi & subditi. Summi cauliculi & ramuli in spicas laxas exeunt, è tribus quatuorve florum vel verticillis compositas. Folia supra vaginam postquam à caule abscesserint perangusta sunt, intensè subrotunda, superius aut plana, aut nonnihil concava, duas trèse uncias longa. Ramuli & folia in hac specie adè crebra & numerosa ut non ineptè Millefolium Potamogetoni denominari possit.

Aquis

Locut. Aquis plerumque immergitur; & eodem cum reliquis tempore floret; in fluvio Camo prope Cantabrigiam & alibi variis in fluvii frequens.

A. 8. *Potamogeton pufillum gramineo folio, caule rotundo.* Small Grass-leaved Pond weed.

Aquis innatit flagellis pedalis, tenuibus, ramosis, internodiis longioribus quam in *Potamogeton* ramoso millefolio. *Folia* graminea angusta, duas uncias longa, tenuia, quò à *Potamogeton* millefolio & maritimo differt, quorum folia crassiora sunt & angustiora, nervo medium percurrente, eodem situ quo in aliis congeneribus. E singulorum finibus exeunt tum ramuli tum membranulae eos involvantes, ut in *Potamogeton* latif. Ubi florum spica exit bina ex adverso folia futa sunt, ut in reliquis, & bini ramuli in quorum divaricationis angulo spica consistit: duplex ibi membranula exoritur, una spicam & unum ramulum obvestit, altera ramulum oppositum. Spica brevis, tribus quatuorve digitis composita, quorum unusquisque quatuor foliolis concavis velut calyce octo apicibus albescentibus & totidem in medio femina continent.

Locut. In fluvii variis in locis observavimus.

A. 9. *Potamogeton maritimum pufillum folio gramineo.*

Caulis huic minus ramosi, longioribus internodiis: *Folia* longiora nonnihil latioraque; verum florum spica multo minoribus quam in precedente, & toto genere diversa: nam in illo spica septem, octo, aut pluribus floribus componitur, quorum singuli quadrifoliosi calice octo apicibus albescentibus, inque eorum medio quatuor femina per maturitatem gibba seu incurva continent, ut reliquis precedentibus: at in hoc [*Potamogeton* marit.] spica multo breviores & minores sunt, & quatuor apicibus albescentibus paribus eidem dispositione & figura quò lamellae in spica Ophioglossi, quatuor interposita sunt alioque femina, vel (quantum discernere potui) duo trífide feminum quatuordecim. Spica è membrana exeunte apices decidunt manentibus feminibus. Spicae autem pediculus in longitudinem interdum ferè palmarem excurrit, estque tenuis & infirmus. In fossis palustribus minus exit.

Locut. Circa Camalodunum in Essexia observavimus.

A. 10. *Potamogeton maritimum pufillum alterum.*

A precedente differt foliis brevioribus, spicis similibus sed minoribus, quorum apicibus decedentibus interpositorum feminum pediculis in longitudinem interdum unciam exsertentibus, unicuique apice singuli semen incurvum sustinentes; ut ex eadem spica quinque vel sex pediculus velut radios in umbella exeuntes, & singulos singula femina sustinentes observaverim.

Locut. In fossis palustribus vià à Camaloduno ad Goldbanger.

* 11. *Potamogeton minimum capillaceo folio* C. B. J. B. Park. Small fine-leaved Pond weed.

C. B.

Hoc parvum est, capillaceo & caule & foliis oblongis, inordinate dispositis, pallide virentibus: à summo pedicello parvo, modò uno, modò duobus, capitulum minimum & acuminatum, prioribus men formà infidet, quod minutissimum flosculum, pallidulum successit; quorum aliud expansum, aliud quasi velleae foliaceae in acumen desinentis inclusum est.

Locut. Monspelio allatum est. In Ludi amnis aquis circa molendina observavit D. Magnol.

* 12. *Potamogeton capillaceum capitulis ad alas trifidis* C. B. J. B. Park.

C. B.

Cauliculo est palmari, pilo non crassiore, ramoso, articulo. Ad quemlibet articulum *folia* bina, oblonga, quovis pilo tenuiora, ex adverso respondentia: quorum alis minutissimis *flosculi* palliduli infident; qui juncti nodulum quasi referunt, quo maturato nodulus sive capitulum ex tuis portioneis fémicircularibus in apicem abeuntibus & rufescentibus compositum conspiciunt; nihil minus tamen ex priorum foliorum alis pediculus exurgit, qui in tria, etiam plura foliola abluatur, similique in medio nodulus adponitur; in summitate namque capitulum nullum est.

Locut. Hoc etiam Monspeliense est.

A. 13. *Potamogeton affinis graminifolia aquatica.*

Folia habet longa, angusta; cauliculos tenuis, imbelles. Ad pedalem & ampliore altitudinem allurgit, semper aquis immersum. Flores nondum observavimus. Stipula seu cornicula parva, recurva, duo aut tria, aut etiam quatuor simul juncta, geniculis arcè adherent.

Locut. In aquis stagnantibus non raro occurrit.

CAP. II.

De Millefolio aquatico floribus stamineis.

Millefolium aquaticum dicitur hac herba à foliis in plurima & tenuissima segmenta divisis: quòdque aquis perpetuo innatit.

1. *Millefolium aquaticum pennatum, spicatum* Park. C. B. *pennatum aquaticum* J. B. Feather'd Water-Milfoil.

C. B.

Radices fibrosae tenuibus *rami* prodeunt plures, cubitales, cavi, striati, internodiis satis crebris intercepti, in alas brachiat, aquis innatantes: ad quorum genicularum quemlibet *folia* terna aut quaterna [imò quina aut plura interdum] quasi stellatim circumjecta, tenuiter incisà, pennam & formà & tenuitate referentia colore fulco, prodeunt. Cauliculorum summitates palmares & longiores ex aqua recti attolluntur, spicam purpurascens, è pluribus flosculorum verticillis ad intervalla scapam ambientibus compositam sustinentes. Flores habet stamineos quorum singulis singula succedunt femina nuda.

In fluvii & stagnis majoribus in agro Cantabrigienfi & alibi in Anglia invenitur.

Locut.

2. *Millefolium aquaticum cornutum* C. B. J. B. Hooped Water-Milfoil.

Radice est fibrosa, *caulibus* prelongis, tenuibus, infirmis, teretibus, fragilibus, densè geniculatis, inplures ramos diductis. *Folia* ut in Equiseto genicula ambiunt, viridia, fragilia, singula primò in duo velut cornua divisa, & utrumque ferè cornu denudò in alia duo [cornuum cervinorum ramofam divisionem imitata J. B.] exuberantibus quibusdam ad latus pronum velut denticulata. *Flores* ad genicula caulibus & ramulis utrinque arcè adherent, glomerati, mucosi, [herbae ferè concolores, quibus succedunt femina parva, quaterna simul juncta J. B.]

In aquis pignioribus & stagnantibus circa Cantabrigiam & alibi abundè provenit.

Locut.

Nec figura, nec descriptio Millefolii aquatici comiti apud C. Bauhinum in Prodromo huic plantae convenit: ut dubitem an eadem cum nostra fuerit necne.

Minoris hujus speciei, quam non descriptam dicit, meminit idem C. Bauhinus in Pinace.

CAP. III.

De Atriplice.

Atriplex à Græco *Ἀρδίπλεξ* nomen factum seu corruptum videtur: aliis ab atro colore quod comestum faciat homines lividos. *Ἀρδίπλεξ* autem *ἄρδι* & *πλεξ* dictum voluit Grammatici: nam octavo ex quo fata est die crumpit è terra. Theophr. lib. 7. cap. 1.

Nos pro Atriplicis speciebus hoc in loco non habemus plantas omnes quibus id nomen à Botanice inditum est, sed eas duntaxat quae in folliculis è duabus valvulis conniventibus compositis femina inclusa habent, & quidem singula in singulis: reliquas Atriplicis nomine insignitas Blitis accensimus, aut Amaranthis.

1. *Atriplex alba hortensis* J. B. Park. *Luteoalba alba, sive pallide virens* C. B. *sativa alba* Ger. emac. White Garden Orache or Arrach.

Non raro hominis staturam aequat, caule imò terete, supremo anguloso, recto, ramoso.

Folia Betæ [alis Bliti] minora, triangula ad pediculum quasi alata, nonnihil in ambitu sinuata, copiosa farinà repleta, colore ex viridi in laetum languente seu xerampelino, gustu faroso. *Flosculi* in summo caule & ramulis copiosi apiculis constant luteis vel herbidis, quibus succedunt *siliquae* foliaceae, rotundae, bivalentes, valvulis non coherentibus ad margines sed contiguis tantum, in quibus semen rotundum compressum Amarantini. *Radix* recta, palmum longa aut circiter, fibrosa, annua.

Folia primum emergentia & caules novelli candicant, farinà albicante repleta. In singulis folliculis singula nascuntur femina.

Atriplex alba & rubra hortensis non nisi fata provenit (inquit J. Bauhinus) Ast proculdubio alibi cubi terrarum spontis suae est, quanvis locus ille nos hæcenus lateat.

Locut.

2. *Atriplex rubra hortensis* J. B. Park. *hortensis rubra* C. B. *sativa purpurea* Ger. Purple or red Garden Orache.

Hæc species cum precedente omnibus suis partibus totaque facie externa convenit, præterquam sanguineo-seupurpureo obsoleto colore quo penitus tingitur, & imbutur.

In

In hujus feminibus etiam in eodem caule nascentibus notabilem differentiam observavimus: alia enim minora sunt & nigricantia; alia majora multo, ad latera compressiora & rubentia.

Atriplex hortensis alba & rubra specie differre videntur, quoniam femine sat in se invicem non transmutantur, sed alba semper producit albam, rubra rubram, ex observatione *J. Bauh.* & nostra.

Atriplex hortensis utraque semel in horti sat ex femine deciduo se quotannis renovat. Atriplex refrigerat & humectat; cocta estur ut olus; in alvo solvenda celebris est, unde etiam nonnulli quinque herbis emollientibus eam annunciant. Usus Officialis præcipue externus estur clysteribus & epichematis pægoricis.

Quæ præterea Veteres tradunt de Atriplicis facultatibus apud ipsos vide. Semen exhibitum tum alvum abunde subducit non sine nolesitia, tum crebros vo mitus provocat, experimento Pharmacopei cujusdam, qui ad rusticos purgandos eo uti solebat. *Matth.* De purgatrice & emetica vehementer hujus feminis aliud exemplum ex Serapione addit *J. Bauhin.*

A. 3. *Atriplex sylvestris folio hastato seu deltoide.* An *Atriplex sylv. altera* Ger. emac? C. B. *Broad-leaved wild Orache.*

Radice alba simplici, fibris aliquot majusculis ceu ramis, & fibrillis plurimis capillaribus donata, terram adeo firmiter apprehendit, ut extirpata admodum difficilis sit. *Caulis* inde exurgit sæpe cubitalis aut bicubitalis, minime digito minor, striatus, glaber, medulla factus, ab imo ad summum usque ramulosus. Ramuli imi propè radicem bini adversi, ut in aliis hujus generis, & caule ipsam interdum longitudine æquantes, summi alterni. *Folia* triangularia, hastæ cuspidi aut Chenopodii aut Spinachie similia; pallidius fere virentia, ad margines quodammodo dentata ut in Spinachia aut Chenopodio, glabra, pediculis uncialibus appensa. *Flores* in summis caulibus & ramulis staminibus, in spicas angustas, rubentes digesti, adeo exigui ut eorum partes obtutu fere videntur. Succedunt *vascula* feminalia duabus valvulis triquetris conniventibus composita, singula minima compressa nigra continentia.

In hortis oleraceis, inque finetis & locis ruderatis necnon fossis suburbanis copiose proveniunt; astate & initio Autumni viger; & ubi semen perferit radicibus exarescit.

A. 4. *Atriplex sylvestris angustifolia* Ger. emac. Park. *Atr. sylv. angust. oblongo folio* C. B. *vulgaris angustifolia cum foliis* J. B. *Narrow-leaved wild Orache.*

Folia huic quam præcedenti longiora & angustiora sunt, minus dentata ad margines; imo interdum per se latiuscula sunt & leviter dentata fere laciniata. Quæ in summis caulibus sunt oblonga angusta, ad margines æqualia sunt, nec omnino laciniata, colore glauco & figurâ suâ Polygoni folio æmula. *Caulis*, selsquicubitalis & altior, rectus, infimus tamen & tenuis striatus, solidus, ab ipso statim ramulosus ramis imis prælongis, binis ex adverso nascentibus, summis alternis. *Radix* hujus similis, simplex, alba, fibris numerosissimis cincta, quibus terræ pertinaciter adhaerescit, & sic fuscule evellitur. Summitas hujus plantæ canescunt magis quam superioris, & spica longius sunt, foliorum & seminum globulis rarioribus seu longius à se invicem distantibus. *Perisperm* folliculaceo præcedentis similia, quæ dehiscentia semen ostendant singula singulum, compressum tundum.

In hortis oleraceis & locis ruderatis frequens oritur.

* 5. *Atriplex sylvestris fructu compresso roseo vel stellato* C. B. Park. *Wild Orache with pressed fruit.*

C. B.

A radice *caulis* exurgit pedalis, rotundus, incurvus, levis & albus, qui statim in aliquot ramos inæquales, & hi in alios minores, dividitur. *Folia* habet alba quasi polline aspersa, unguem lata, lineata vel angulosa, ut in Atriplice sylvestri quæ *Pes asperum* dicitur, pediculis carentia. His fere singula fructus follicules, pallidius, compressi apponitur, cujus formam elegantem vix exprimere licet, & eam in medio semine extuberat, quatuor alius extuberantis in circumferentia appositis, quas tamen inter leves intercedunt, cæ planè formâ, quâ rose depressæ in quorundam nobilium insignibus purg consueverunt: in singulis quatuor extuberantis semen compressum medietate magnitudinis continetur.

Hanc Monspeffulsi circa mœnia collegimus.

Hæc planta nobis incognita est, nec scimus an vera sit & genuina Atriplicis species, ob fructum tetracoccum: tantisper tamen hic locum habere permittimus, donec vel nobis eam videre contingerit, vel ab aliis quibus innoscit ad quod genus propriè pertineat certius edocti fuerimus.

D. Magnol Atriplicem maritimam laciniatam C. B. ad hanc multum accedere existimat, quæ palim etiam circa Monspeffulum nascitur.

6. *Atriplex angustifolia dentata.* *Atriplex angustifolia laciniata minor* J. B. *Wild Orache with narrow indented leaves.*

Caulis huic cubitalis, erectus, striatus, satis crassus, valde ramosus. *Folia* angusta, semunciam longa, trios digitos longa, ad margines dentata, glauca, superiora angustiora, marginibus æqualibus & cæte denticulis. *Flores* & semina in summitatibus caulibus & ramorum in spicas longas & laxiores digesta. *Vascula* feminalia bivalvia valvulis conniventibus tantum, non coherentibus, monosperma. *Caulis* firmioribus crassioribus quam ullius Atriplicis in Anglia sponte provenientis nulli cõ-

nitæ, striati, foliis imis contrariis, summis alternatim adnascentibus; ut in plerisque congeneribus.

In hortulo nostro nata est ex semine Londino missio.

Atriplex maritima angustifolia C. Bauhino in Prodr. descripta huic eadem esse videtur.

Ex quo hæc scripsimus Atriplicis speciem in maritimis nostris copiose nascentem observavimus, quæ huic vel eadem videtur, vel non multum diversa.

A. *Atriplex angustifolia maritima dentata.*

Radice alba, lignosa, simplici, interdum rectâ, aliis tortuosa, fibras crebras & lateribus emittente caulibus simplici, crassum, digito minime minorem, glabrum, solidum, ab imo statim ramulosum ramulis crebris, imis oppositis, superioribus alternatim sitis, ut in reliquis fore congeneribus, altitudine selsquicubitali interdum sed plerumque minore. *Folia* angusta, inferiora tamen digiti unum longa, duos longa, superiora paulatim angustiora, per margines dentata, denticulis rarioribus & satis profundis, spissa, glabra, glauca. *Floris* in summis caulibus & ramulis in spicas longas & laxas digesti, staminibus, externè purpurascens, quinque intus staminula cum apicibus luteolis continentes.

Floribus succedunt *vascula* feminalia triquetra & binis valvulis conniventibus composita, singula singulis feminibus fecta.

In palustribus salis propè Camalodunum in Essexia copiose provenit.

A præcedente differt foliis latioribus, & pro latitudine brevioribus multo, supremis etiam in caulibus & ramulis dentatis.

* 7. *Atriplex sylvestris Monspeffulana cum pulchris involucriis* J. B. *Wild Orache of Montpellier with fair Seed-vessels.*

J. B.

Folia est breviora, albicantia, sinuato Atriplicis vulgaris, brevi pediculo constante: *involucriis* feminum angulosis, quodammodo Cynoglossæ noctæ copiatæ similibus [i. e. Aparine majori Plin. Ger.] intra ramulos & foliorum pediculos prodeuntibus, semen includentibus parvum, compressum, nigrum; lapidis etiam multo majoribus, nec velut in spicas desinentibus.

Hæc planta, inquit, ad Atriplicem 2. Matth. in post. figuris accedit, ut faciliè eandem existimari.

An ab alio quoquam præterea Botanico descripta sit hæc planta incertum: nobis nondum inspecta est, si descriptionem rectè intelligimus.

D. Magnol Atriplicem sylvestrem lappulas habentem C. B. hujus synonymam facit; & revera descriptiones in plerisque conveniunt. D. Morisoni Atriplicem sylv. lappulas habentem Atriplicis fragiferae speciem facit; quò & nos eam retulimus, incerti adhuc quò debeat referri.

A. 8. *Atriplex maritima* J. B. *maritima laciniata* C. B. *marina* Ger. *marina repens* Park. *Tagged Sea-Orache.*

J. B.

Caulis humi spargit cubitales, numerosos ex crassa satis radice exortos, totos albicantes, per quos & *folia* candidantia, sinuata. *Pedis* asperum similia. *Flosculi* per extrema potissimum ramulorum, racematim congesti, flores Portulacæ maris imitantur. In folliculo bivalvi rugoso, aspero, in dorso aculeato, semen continetur unicum.

Lobulus & nos quoque, in maritimis Mediterraneis & Adriaticis nusquam non obviam habuimus hæc Atriplicis speciem, humi stratum. Lobulus eam perperam repentem vocat: sparsa est supra terram, non tamen repit. Hanc plantam nuperimè in Angliâ invenimus in litore maris arenoso propè Holland, vicum s. m. p. à S. Olfæ oppido remotum in Essexia; D. Dale in Morfeia etiam insula invenit copiosissimam.

9. *Atriplex Halimi folio* C. B. *sylvestris Halimi folio* Park. *Halimoides Lobelii* J. B. itemque *sylvestris foliis integris racemosa* eisdem ex sententia D. Morisoni & nostra. *Sea-Orache with the leaves of Sea-Purslane.*

Lob.

Folia est, *caulis* edens ternum & quaternum cubitorum, & *folia* Halimi integra, aut parum sinuata: *floris* & semina racemosa, folliculis membranaceis bivalvibus inclusa, cæterarum more. *Nobis* incognita & suspecta est.

A. 10. *Atriplex maritima perennis folio deltoide triangulari, minus incano* Moris. An Atriplicis maritima species Valerando J. B? *Atriplex maritima nostras* Cat. Ang.

Morif.

Hæc *caulis* provenit multis, bipedalibus, lignosis, humi stratis, atque medio surrecto longiore [fore longioribus] ad quorum singulos nodos proveniunt folia triangularia, sinuata tamen & acuminata, colore minus incano Atriplicis sylvestris folio deltoide, sed minus Halimi frutescente. *Floris* proferit muculosos, hæbacos cæterarum Atriplicum maritimarum more, quibus singulis succedunt singula semina binis foliis in dorso verrucosis inclusa. *Radix* longa est, brachiata, diu durans, sicut Halimi cæteri marini.

Mitificæ confert ad ulcera fordida purganda & glutinanda, autore Fuchfio. Vermes in ulceribus putridis animantium quadrupedum natos exurit certissimo experimento, si herba tusa ulceribus imponatur, id quod non semel ipse vidi. *Trag. f. Nanthus* hæc de Atriplice olida dicta accipit.

**Dynatrip.*
Botan. cl. 3.
p. 217.

Ego (inquit * Sim. Pauli) non sine felici successu Bonum Henricum [rotam plantam] cataplasmati formâ ad mitigandos Podagricos dolores adhiberi semel atque iterum apud plebeios observavi; nec quidquam periculi timendum est, cum non repellat sed discutiat & digerat; imò insuper antidyna est, quæ qualitates raro in uno simplici conveniunt. D. Tancr. Robinsen.

Cataplasma ad Podagram,
R. Herba Boni Henrici recentis flos floribus *Mav.* Florum Sambuci, Chamomillæ flicorum
ana *M. ij.* Contundantur, gressæ: coque in f. q. aq. Sambuci ad purillaginem.
Remisce gummi Carannæ ʒij. Camphoræ ʒij. M. F. lege artis Cataplasma. *Sim. Pauli.*

A. 2. *Blitum cretense* sive *coriandrum* *Tragi* J. B. minus *Dod. polyspermon* C. B. Park. *istmq. Blitum album* minus *terridum* & Ger. *Dynight White* or *Al-keeb*.

Radix est simplici, rubente, fibris aliquot tenuibus capillata, altè in terram descendente folium commodum nacta fuerit, alias (ut ait *J. Baulinus*) fibrosa. *Caules* dodrantales alti, striati, glabri, foliis plurimos propè terram ramos fundentes ipsis etiam caulibus longiores; in quibus nascuntur *folia* modò adversa, sapius alternatim posita, pediculis uncialibus hærentia, glabra, minus crebra quam in aliis *Blitis*, foliis Prunelle aut Majoranæ sylv. similia, sed tantillo majora: *J. Baulinus* Ocyini foliis ea comparat: Ex eorum aliis & in ramorum extremis racemati *folioli* coherent purpureo-lutescentes; subsequeute semine parvo nigro Portulacæ, sanguineo florido colore, inquit *J. B.* ex affrictu tingente.

Semina in singulis *foliulis* singula non occultantur sed visui patent; proinde Lobelius forum muscorum fecerant Botryi non dissimilem eidem non ineptè attribuit.

Locus,

3. *Botrys* Ger. *vulgaris* Park. *Ambrosioides vulgaris* C. B. *Botrys* plerisque Botanici J. B. *Oak* of Jerusalem.

Radix nititur parva, alba, rectè descendente, paucis fibrillis donata. *Caulis* ei dodrantalis, et pedalis pro ratione soli, teres, rigidus erectus, hirsutus, crebris foliis alternatim positus vestitus, imò statim ramulosus. *Flores* in summis caulibus & ramulis numerosissimi, longa serie velut infas cas laxas digesti. Ex uniuscujusque autem folioli sinu duo exeunt furculi vel longe racemuli *foliolis* & seminibus onusti. Hi furculi divisionibus suis dichotomiam observant, & in unoquoque & varicationum angulo *foliolus* sedet nullo pediculo, itémque in ipsis foliorum aliis inter pediculis furculorum modò dictorum. *Flores* sessiles, staminei & herbacei vitium botros amulantur: singulis *foliis* succedunt *semina* Sinapese similia sed minora multo. *Folia* quernorum æmula divisi, venis majoribus rubris insignita, pediculis longis insident; cum primò emergunt rubra sunt, postea pallescunt. Florum racemuli ex viridi pallescunt, suntque ad tactum glutinosi. Odor totius plantæ fœvus est & aromaticus. *Botrys* annua est planta, æstate florens & semen perficiens; *Bliti* specibus accendenda.

In arenosis circa Rhegium in Calabria, Florentiam in Etruria, Monspelium & Nemausum Narbonensi Gallia copiosè provenientem observavimus.

4. *Botrys Ambrosioides Mexicana* C. B. *fruticosa Americana* Park. *American Oak* of Jerusalem.

C. B.

Radix est oblonga, fusca, capillaribus fibris cincta, intus candida: *caule* pedali, etiam altiore, sed cubitum non superante, coque subrubente, quandoque, rotundo, striato, pilis levissimis & trifidis aspersis: *foliis* pallide virentibus, Atriplicis sylvestris vulgaris formâ sinuibus, oblongis, sinuatis, pediculis oblongis donatis, & abque ordine caulem ambientibus: ad singulorum eorum ramuli unciales ut in Atriplice emergunt, pluribus velut capitulis alternatim dispositis onusti, quos singulis foliorum exiguum subscitit, quibusque apertis *folioli* exigui, luteoli, ut in Botry confpiciuntur, hisque *semen* minutum copiosissime succedat. Planta annua est, ex semine deciduo se propagans. Et licet tota planta primo intuitu Atriplicem referat, ita ut Atriplex Mexicana du possit, atamen propter odorem, gravelem quidem, sed non ingratum, & saporem aromaticum ad Cuminum accedentem, & propter florum & seminum copiam ad Botrym referre maluimus.

Hæc est (ut nobis videtur) *Eparis* seu Atriplex odorata Mexicana *Fran. Hernandez.* Botrys herba in pulverem redacta, mellique in Electuarii formam excepta præstat contra pulmonum vomicas, quo remedio multos ego curavi qui pus ferebant *Mant.* Valere dicitur ad dolores uteri, ad menses citandos & emortuos fetus ejiciendos.

Nonnulli inter vestros Botrym reponunt ad cineres abigendas & odoris suavitatem communicandam. Ceterum Botrys dicta est hæc herba à semine racematim caulibus adnascente.

Fr. Hernandez *Eparis* seu Atriplicem ipsam odoratam Mexicanam (quam pro Ambrosia Mexicana C. B. habemus) crudam coctivæ adjectam condimentis corroborare scribit, peccati albi matricis & obstructis conferre, & gratam alimoniam præbere. Jus decocti radicum dysenterias coecere, dissipare inflammationes & noxia venenis pelle animalia.

Blitum

Blitum Atriplex dictum.

5. *Atriplex baccifera* Ger. emac. *baccifera rubra* Park. *Sylvestris mori fructu* C. B. *Werry* bearing *Orach*, by some called *Bloody Spinage*.

E. radice alba, dulci, tenera, longè & satis crassè pro plantæ modo, plures emittit *caules* crassiusculos, teretes, striatos, rubentes, dodrantales aut pedales, ramulosi, ad terram subinde reclinatos, quamvis mediis caulibus non raro erigatur. *Folia* longis pediculis nixa, triangula, Spinachie aut Atriplicis hirsuta folio, nullo ordine posita, inferiora obiter dentata, ut in congeneribus. Ad exortum foliorum inque caulibus & ramorum humilitatibus, florum & seminum dense stipatorum globuli gemini, baccas fere *moræ* imitati, cauli & foliorum aliis artè adherent, per maturitatem rubri, & succo quodam vini rubiginulo prægnantes. *Flores* autem singuli (seu calices aut valcula seminaria mavis dicere) quatuor foliolis compositi videntur, & singuli lingula *semina* parva, nigricantia, subrotunda continent.

Annua est planta, semine deciduo quotannis se renovans.

6. *Atriplex Mori fructu minor* seu *fragifera minor* Morisoni; *Atr. sylv. baccifera* Clus. Hist.

Clus.

Allurgunt à singulari *radice* paucis foliis prædita terni aut quaterni *caules*, interdum unicus, statim à radice capite divisi in aliquot ramulos pedem aut circiter longos, inæquales & angulosos in terram procumbentes, minoribus aliis ramulis donatis: in quibus, ut & majoribus singularia adnascuntur *folia*, modò in unum latum, modò in alterum disposita, angulosa, qualia in Atriplicis cæteris quibuscumque speciebus, incana, ad quorum exortum multi in unum caput congesti orbiculi, fructus Mori rudimenta quodammodo referentes, qui per maturitatem rubellum colorem contrahentes exigua fraga mentiuntur, atque magnam toti plantæ addunt venustatem & gratiam: singuli autem illi orbiculi semina multa continent exigua, rotunda, cineracei coloris, qualia fere in Papavere ceratite, violaceum florem ferente.

Eandem aut similem plantam in Tirolensi comitatu reperisse se affirmabat Gulielmus de Mera Medicus, dum ex Italia rediens per eam regionem iter faceret, sub extremum Augustum magis fruticantem, & suis fructibus onustam adeo elegantibus, ut ipsam etiam ad vescendum invitarent. Hæc omnia Clusius.

* 7. *Atriplex sylvestris lappulas habens* C. B. Park. *Atr. sylv. Monspelulana cum pulchris involucris* J. B. exsententia D. Magnol.

J. B.

E. radice parva fibrosa *cauliculi* palmares, striati emittuntur, quos *folia* atrovirentia parva, angulosa, alternatim disposita, brevibus pediculis donata cingunt, ad quorum exortum *lappule* duæ Coriandri seminum magnitudine adherent, *semen* nigrum, parvum compressum continent.

D. Magnol hanc plantam ad Atriplicem sylvestrem Monspelulanam cum pulchris involucris *J. B.* refert, & fortasse rectius, nam descriptiones in plerisque conveniant. Expungas ergo Loëtor, si videtur, hanc speciem, nobis non invicis.

A. 8. *Atriplex sylvestris* J. B. *sylv. vulgarior* Ger. emac. *sylv. vulgarior sinuata* major Park. *I. sive folio sinuato candicante* C. B. *Common wild Orach*.

Radix simplici, albè, lignosa, obliqua non raro & huc illuc reflexa, pluribus fibris capillaribus donata nititur. *Caulem* surgit nunc unum, interdum plures, cubitales & altiores, satis crassos & firmos, solidos, angulosos seu striatos ab imo ad summum usque ramulosos caulibus crebris, & foliorum aliis exsertibus; que ad modica intervalla alternatim adnata, pediculis scissuralibus, duas tresve uncias longa, fuscanciam aut duas uncias lata, figurâ fere rhomboide, circum oras sinuata aut dentata, dentibus inæqualibus, levia, superne obcuris viridia, non raro tamen farinaceo candicante: pulvisculo resperfa interna parte magis. *Flores* in summis caulibus & ramulis racematim congesti exterius candicantes, singuli quinque foliolis herbaceis acutis, totidemque staminibus albis compositi, adeo exigui ut eorum partes obtutum fere fugiant. Hi tandem artè convinent, & singuli lingula *semina*, rotunda, compressa, nigra, splendens amplectuntur & occultant: ocellus autem stellam quinque radiorum intentibus repræsentant.

In finetis & locis rudicatis & hortis olereacis pinguioribus exit, Julio mense florens & per solis Locus, quam deinde æstatem. Folia plantæ marcescenti xerampelina & rubra evadunt. Annua est.

A. 9. *Atriplex sylvestris latifolia altera* Ger. emac. *latifolia acutior folio* C. B. *Atrip. dicta* *Pes infernum alter*, sive *ramosior* J. B. *Sharp-pointed Goosefoot*.

Radix huic alba, simplex, fibris capillata, dura & lignescens, interdum ramosa. *Caulis* cubitalis & scissuralibus, ocellis, glaber, viridis, satis firmus & crassus, medullâ factus, & ad imum ita ramulosus. *Folia* caulibus adnascuntur crebra, nullo ordine, pediculis scissuralibus, triangulata, & lata scilicet basi in acutum mucronem sensim desinentia, obscure viridia, glabra. *Flores* congesti velut in racemulis in summo caule & ramulis & foliorum aliis egressis, perexigui & vix conspicui, staminibus. Singulis *foliolis* singula insunt *semina* rotunda, nigra.

In finetis, & locis rudicatis, secus vias & semitas alibique in incultis, præsertim humenibus, in Locus, venitur frequens.

S 3

A. 10. *Atriplex*

- A. 10. *Atriplex sylvestris latifolia* Lob. C. B. *folio latifolia sive Pes asnerinus* Ger. emac. Park. *Atriplex dicta Pes asnerinus* J. B. *Goosefoot or Sowbane.*

J. B.

Perfimilis est Atriplici sylvestri folio sinuato candic. sed hujus folia ampliora, laxius & rarius sinuata, atro-virentia, caput gravante odore praedita. Flores racemosi, Atriplicis jam dictae, antequam explicatur plerumque rubens. Semen exiguum, rotundum, nigrum. Radix lignescit. Caulis crassiusculus rectus cubitalis.

Humilis est praecedente, magisque in latitudinem diffusa, foliis magis sinuatis, obtusioribus & rotundioribus.

Eisdem cum priore locis invenitur.

Hic addit aliam Atriplicis sylvestris latifoliae speciem eruditissimus Vir D. Rob. Plot, quam *Atriplicem vulgarem sinuatam spicatum* appellat, quae à Pede asnerino altero five ramuloso *J. B.* in eo saltem differt, quod Fragiliter instar semina in globulos congesta caulibus arcte adherentia gesset.

- A. 11. *Atriplex olida* Ger. *olida sive sylvestris fetida* Park. *folio VIII. sive fetida* C. B. *fatula* J. B. *pusilla, olida, hircina, Vulvaria vocata, garum olei* Lob. *Strinking Stachy.*

J. B.

Vix humo tollit caules, ut plurimum ramosos, dodrantes aut etiam majores; quos vestimentis sua ex rotunditate modice in acumen desinentia, potissimum superiora, in inferioribus laevissima, farinaceo pulvisculo asperso candicantia: odoris viroli intolerabilis, ut qui vel tactu levi manus ita inficit, ut longo tempore vix possit elui. Flosculi racemoli Atriplicum aliarum sylvestrum modo. Radix gracilis, fibrata.

Juxta parietes & in locis rudieratis provenit, sed rarius.

Atriplicis hujus folia contusa cum Saccharo conservam efficiunt hystericiis utilissimum. D. Nod. lann. Herba haec arefacta & in aqua cocta instar Theriaci passioni hystericae prodest. D. Pl. mer.

- * 12. *Atriplex sylvestris altera, folio sinuato saturè virente, spica subrubra* Morif.

Morif.

Hae cum luxuriosa proceritate prodit, ut quaternos saepe cubitos excedat, caule ut hortensis anguloso, purpurascens & ramoso: folio hortensi non admodum dissimili, potissimum quod ad obrem attinet, sed paulo minore, crenato: flore luteo & exiguo: semine racematum digesto in fuscis mitibus caulium & ramorum: radice fibrata.

In suburbiorum fimeis & fossis passim provenit.

An Atriplex propriè dicta haec sit, an Blitum Atriplicis facie descriptio haec nos incertos relinquit: ob seminem racematum digestum Blitis potius subjunximus: quod & de sequente planta, nos pariter incognita, dictum esto.

- * 13. *Atriplex procumbens folio sinuato, lucido, crasso* Morif.

Morif.

Planta est pedalis, procumbens: folia habet crassa, pronè parte lucida, in margine sinuata: caules & folia ut plurimum sunt rubra: Semine onerantur caules summi racematum compacto, caeterum sylvestrium modo, nigro.

Reperitur in humidis pinguibusque terrenis locis circa Blasas in Gallia.

Flores & semina sua, nigra, minuta perficit eodem tempore cum ceteris sylvestribus.

Hujus notitiam D. Morifeno debemus, cujus etiam descriptionem adhibuimus.

- A. 14. *Blitum maritimum tetraphyllum* Kali minus album dictum. Kali minus Ger. minus album Park. minus album semine splendens C. B. minus, sive Sedum minus arboreum vermiculatum J. B. *White Glaswort.*

J. B.

Duris lignosaeque ramis cubicalibus, interdum rufescentibus, aliis albidis fruticetis, è quorum lateribus densissime enascuntur propagines unciales & sextantales, foliis perpusillis, teretibus, glaucis stipate per ramorum scapos longa serie, fasciculis plerumque aut longioribus; uniuersaque finium implente globulo exiguo, Milli granum aequante aut majori, qui ubi explicatur apiculis ostendit numerosos luteos. Semen exiguum, nigrum, lucidum, compressum: in singulis calicibus quinquefoliis singulum occultatum, ad eundem fere modum quo in Atriplice folio sinuato caule canit.

In salis maritimis frequentissima est haec planta. Magnitudine insigniter variat; Alicubi enim in fruticem lignosam adolefcit, alibi pusilla est & humi projecta, adeo ut, an duae sint illius species necne nihil nondum plane satisfit. Erectam & frutescentem observavi copiosissimam in Iungula illa seu crepide petrosa, quae à *Portlandia* Insula versus litus Anglicum porrigitur.

- * 15. *Kali minus villosum* C. B. *Cali parvum hirsutum* J. B. *The lesser hairy Glaswort.*

Planta est Kali minori nonnihil similis, radice oblonga, fibrosa, nigricante, caule pedali, inaequali, ramoso, ramulis multò brevioribus quam illius, nec ita rectis sed incurvis; foliis nonnihil brevioribus, angustioribus, crassis, succulentis, salis. Tota planta albicante lanugine canescens, Kali minore mollior est. Haecenus *J. Bauhinus*. Addit Casparus frater, in cauliculis summis capicula parva ferre, florem minutum continentia; semina se non observasse.

Forè haec planta à Kali minore non differt specie.

Montipello non longè à mare oritur.

Kali sive Vermiculari marina non dissimilis planta J. B. & *Kali hirsuto affinis, forè Anthyllidis aliqua species ejusdem,*

Cum ex ficcis plantis descriptae essent, eisdemque tum flore tum semine earentibus, nescimus plane an ad hoc genus pertineant, necdum ab aliis descriptae & depictae sint sub hoc aut alio aliquo genere. Videat earum descriptiones & figuras apud Bauhinum Tom. 3. p. 705.

Kali minus foliis lucidis Botan. Montp.

Folii copiosis lucidis & in acutum desinentibus à minori villosis & minori albo distinguitur. Praecedentium varietas videtur.

- A. 16. *Sedum minus fruticosum* C. B. *Vermicularis fruticosa altera* Park. *Cali species sive Vermicularis marina arborecens* J. B. *Shrubby Glaswort.*

J. B.

Cubitalibus & bicubitalibus, teretibus, glabris lignosis stolonibus cinerei coloris fruticetis, in ramos longiusculos diluets, per quos confertim nascuntur folia, semundà breviora, quaedam etiam uncialia, succulenta, Kali hirsuti excepta hirsutis similia, alternatim disposita, sapore salso: ad quorum alas luteoli flores, minores, herbacei apparent. Radix in multas radicales fibratas finditur deorsum versis, superius satis crassa & lignosa.

Plantam hanc in squalidis campis Arelaten inter & D. Agidi oppidum non procul à Rhodani fontibus uberrimam permanentem nos quoque post Lobelium observavimus.

Hae planta (ut rectè *J. Bauhinus*) habet multa quae cum Kali minore conveniunt.

- * 17. *Sedum minus fruticosum alterum* C. B. *Vermicularis arborecens* Park. *Cali species, sive Vermicularis fruticosa varietas major* J. B. *Tree-Glaswort, or Sea-Blite with Stone-crop-leaves.*

Hae, autore Lobelio, foliis est albis, densissime confertis, denticulatis, Vermicularis acris majoribus. [Addit Morifonus:] flores producit ex herbaceo luteo, quam praecedentis majores: semina sunt, uti Kali, nigra. Parkinsonus noster eam ita describit,

Hoc genus Sedum (ut vocat) in hortis cultum ad quaque aut sex pedum altitudinem assurgit, ab imo ad summum usque ramulis crebris, folisque creberrimis exiguis, longis, teretibus, insipidis, Sedum minus vermiculatis perfimilibus, verum minoribus & viridioribus obtusum. Flores in summis ramulis quam praecedentes minores (forè error est scribere aut Typographi pro majores) pallide lutei. Radices longe, lignosae intra se diffundunt.

An haec & praecedens planta sint vere & genuinae Bliti-Atriplicis dicti species mihi non constare fator, cum flores & semina praecedentis non satis curiose observaverim, ob similitudinem tamen cum Kali minore albo congeneres ei plantas esse suspicor: & propterea hunc eis locum assignavi.

18. *Blitum Americanum spinosum*. *Choisy American Blite.*

Hujus speciem pulcherrimam, à se curiose exsiccatam ad me transiit ingeniosus Vir & eximius Botanicus D. Hans. Sloane M. D. Erat id dodranti longitudine; caule (ut videbatur) recto, satis firmo, ramoso, ramulis alternatim è foliorum sinubus exeuntibus. Folia Bliti polypermi fere figurà & magnitudine, [aut Parietariae] pediculis seiscantiam aut duas uncias longis herentia, [inferiora intellige] per margines aequalia, nervis in fisco admodum conspicuis. In alis foliorum flosculi flammæ, scitiles, in globulos conferti, & ad exortum flosculorum hinc inde spina rigida, acuta, semuncialis. Summis caulis & ramulis in spicas longas, crebras, è plurimis flosculis confectas, Amarantini modum, ex herbaceo flavicantes. Spicis autem nullas intermixtas sunt spinæ: Flosculorum singulorum partes ob parvitate clarè discernere non licuit; neque quomodo semen gesserit. Tollit tamen bivalves videbantur.

In orto Regio Montipelenfi inque Parisiensi cultam observavit D. Sloane.

Locus.

CAP. VI.

De *Blito hortensi*.

Blitum vulgo dictum (ut superius etiam monuimus) semina vasculis quæ per maturitatem transverſim in medio levi tactu diffiliunt, ut in Portulaca, incluſa obtinere ſuſpicamus. Amaranti in modum; adeoque ab Amarantis, ſpicarum præcipue colore & elegantia diſſere. Alii diligentius rem examinant. Si ſeminum reſpectu cum Blitis ſuperiori capite comprehendis conveniant, non eſt cur Caput peculiare ſis aſſignetur, ſed illis ſubjungi poſſunt.

1. *Blitum rubrum majus* Ger. C. B. Park. *Blitum pulchrum veſtium magnum rubrum* J. B. *Great red Blite*.

ſ. B.

Facilis eſt adoleſcentiæ, *radice* pollicari fatua, ut & tota planta; *caule* fiſtuloſo, intus extrinſeque ſanguineo rubore perſuſo, concolorè quæ ſuccum preſſu remittente. *Folia* Betaceis minora, magis rugoſa, quæ cælum ſpectant ex rubro nigreſcunt, prona parte hilariter rubent. *Floſculi* muſcoli le cundum caulem apiculis pallidis conſtant. *Semen* Atriplicis ſylveſtris vel Amaranti, nigrum, nitens.

Planta eſt hortendiſ, necdum novimus ubi ſponte proveniat. Vidimus Monſpelii in hortis olivaceis. Ex ſemine deciduo ſc quædam renovat.

2. *Blitum rubrum minus* J. B. C. B. Ger. *rubrum ſylv. minus* Park. *Small red Blite*.

ſ. B.

Satis magnam *radicem* pro plantæ ratione habet, rubentem fibroſam, ex cujus capite plures *cauli* oriuntur, lupini, rubentes, & in his *folia* multa, Solani hortendiſ minora, nervoſiora, colore ævo vivente, ſapore ſatio; ex quorum aliſ ſecundum caulem numeroſi naſcantur *floſculi*, ex herbæ muſcoliſ fibris compoſiti, obtutu ſerè eludentes.

Scitur in hortis, ac etiam in iſ ſponte provenit [in tranſmarinis regionibus] ut & præſentiniſ iſ locis in quibus ſimus pecorum aliquandu aſſervatus fuerit. Nos ſpeciem hanc in hortis, vine & finetis circa Monſpelium & alibi tum in Gallia, tum in Germania, copioſe provenientem obſervavimus.

3. *Blitum pulchrum magnum album* J. B. *Blitum album majus* C. B. Ger. Park. *Great white Blite*.

ſ. B.

Eſt hoc ſimile rubro, nec ab eo niſi colore diſſerens, *caule* ut illud aſurgens unico, magno, ſmo, ad duos treſve cubitos erecto, albo: ſed foliſ majoribus, niſi locus interdum aridior diverſitatem faciat.

In Burgundionum *Vancluse* vidi, inquit *ſ. B.*

4. *Blitum album minus* J. B. C. B. Ger. *album ſylveſtre minus* Park. *The leſſer white Blite*.

Radice nectur ſimplici, ſuperiori parte rubente, tenuioribus fibris donatâ, profundiffimè in terram ad perpendicularum deſcendente ac proinde evulſu difficili, ſapore non ingrato. *Caules* emittit plures, ſempodiales, ad dodrantales, interdum longiores, teretes, ſtriati, ſolidos, in terram reclinatos & vix le ſuſtentantes, fungoſos, ſucci plenos, ſuperius nonnihil rubentes, aliaſ albos; *foliſ* per intervalla alternatim diſpoſiti veſtiſ, inferioribus ad radicem minoribus, breviori pediculo brevioribus, ſuperioribus majoribus, longiore nixiſ, nervoſiſ, glabriſ, atro-virentibus, ad Majoranæ aut Nummulariæ ſolâ quodammodo accedentibus ſed majoribus, ſubrotundiſ, per margines æqualibus, in extremitate obtuſi ac ſi abſciſſa eſſent, & filiſ ſeu crenatiſ. Cum primo exeunt liturâ in medio albi inter duaſ nigraſ litâ inſignita ſunt; cum adoleſcit planta, maculâ albâ evaneſcente in ſinguliſ foliſ nigra remanet. *Floſculi* & ſemina ſolorum aliaſ racematim adnæſcunt, ut & ſummis carculiſ, qui velut in ſpicis deſiſunt. *Floſculi* vix conſpicui, ſtaminei, herbacei. *Semen* nigrum, ſplendens Amarantiſ, vaſculiſ ſeu folliculiſ herbaceiſ (qui ſingula continent ſinguli) incluſum. Odor ex viriditate quodammodo gravis, ſapor viliciuſ.

Montbelgarci (inquit *ſ. Bauhinuſ*) abundat paſſim Blitum minus album vel potiùs viride; Gœneve quoque frequenſ, Tubingæ aut Tiguri in agris non cultiſ, ſecùs itinera, in hortis & arcib.

- * 5. *Blitum Virginianum majus* Park. *The greater Virginian Blite*.

Caule aſurgit ſimplici, craſſo, tereti, ſtriato, quinque aut ſex pedes alto, ramuliſ multiſ, crebriſ ab mo ad ſummum ulque undique cinetis; *foliſ* veſtiſto quàm Bliti hortendiſ caſuſque majoribus, colore viridi ſaturo, aliaſ ſiſ ſimilibuſ: *Semen* in ſpicis exiguiſ e ſummo caule & ramuliſ ætutibz, parvum, per maturitatem nigrum, compreſſum, ſplendens.

* 6. *Blitum*

- * 6. *Blitum Virginianum minus*, *Amarantiſ ſpecies* Park. parad. *The ſmaller Virginian Blite*.

Hæc ſpecies præcedenti ſimiliſima eſt, verùm minor & humilior multo, cauliſ & foliſ ſubrubentibus, minuiſ ramoſiſ: ſpicis longiſ, tenuibuſ & ſquamis molliibuſ rubentibuſ compoſitiſ, ſemen parvum, nigricanſ minuiſ tamen quàm præcedentiſ, minuiſque ſplendens continenſ. Radix parva, fibroſa, annua. Planta ex ſemine deciduo ſe renovat, niſi hyemſ aſperior ſit.

Suſpico ego hæc plantâſ *Amarantiſ ſpecies* eſſe & eadem quâſ noſ *Amarantiſ Novæ Angliæ viridis*, & *Amar. N. A. obſoleſcit purpureiſ* tituliſ inſignimus.

- * 7. *Blitum Braſilianum Cararuſ Braſilienſibuſ, Luſitanis* Brodes, Marggr.

Marggr.

Ex *radice* alba, ſatiſ craſſa multiſ prodeunt *cauleſ*, ab uno ad quatuor pedes alti, cum foliſ ſimilibuſ Blito, quæ interdum quaſi ſarſa videntur aſperſa. In ſummitate ſort *floſculuſ* viridiſ ſpicatuſ congeſtoſ, ut in Blito, dehinc ſemen provenit minutum, inſtar ſeminis Papaveriſ minoris, rotundum, paulum compreſſum, nigerrimuſ, ſplendens, pellicula grileo-fulcæ incluſum.

Hoc etiam *Amarantiſ ſpecies* eſſe videtur: & fortè non alia quàm *Amarantiſ viridiſ* Novæ Angliæ.

CAP. VII.

De *Amaranto*.

Amarantiſ, malè cum iſ vulgè ſcribitur *Amaranthuſ*. Nam Græcè eſt *Ἀμαραντός*, quod & florem notat, & adjectivè ſignificat immareſcibiliſ, ab ἀ + privativa & μαρῶν μαρῶν.

Nec immeritè ita dictuſ eſt hujuſ plantæ ſloſ, quoniam depravat non ſtatim marceſcit ſed coloris gratiam quàm diutiſſimè retinet ſiccatuſ. Pro flore hoc in loco cum vulgo ſpicam totam ſeu conam habeo.

Amarantiſ autem à Blito diſfert comâ ſpecioſâ & immareſcibiliſ, ſemine in vaſculiſ membrænceiſ incluſo, quæ per maturitatem tranſverſim ſeu horizontaliter rumpuntur ad modum Portulacæ ſeu *Anagalliſ* terreſtriſ. [Fortè Blitum vulgare hoc reſpectu convenit cum *Amaranto*, nec alter diſfert quàm ſpicarum colore, ut ſuperiùſ diximùſ.]

Amaranti duo genera ſunt, alterum majus & elatuiſ, ſpicis aſperioribuſ & longioribuſ, minuiſ lucidiſ & ſplendentibuſ; alterum minuiſ & humiliuſ, ſpicis mollioribuſ, brevioribuſ, & ſericiſ inſtar ſplendentibuſ, unde non ineptè *Amarantiſ ſericea* hortulanis vulgè dicitur. Ille in ſinguliſ vaſculiſ ſingula habet ſemina; hic in ſinguliſ plura ad quatuor aut quinque.

1. *Amarantiſ maximuſ* C. B. *paniculè ſparſa* Ger. *purpureuſ major paniculiſ ſparſiſ* Park. *Blitum maximum ſive Amarantiſ major, ſemine albo* J. B.

ſ. B.

In hominiſ altitudinem lætiori ſolo excreſcit, *caule* craſſo, canaliculato, ſubrubente, ramis crebriſ ſpato: *folia* *Amarantiſ* purpureiſ, acuminata ſed majora, ex viridi purpuraſcente, rugoſa, inſpida; *ſloſ* tum e ſummo caule extremitiſque ramis, tum e ſolorum aliſ emicant, in ſpicâſ palmarum & ſequipalmareſ digitiſ [imò pedaleſ non raro] eaiſque frequenſ, & jubæ inſtar nonnunquam in latum luxuriantes, colore fuliginolo, aut purpureo obſoletoſiſ, ſtaminuliſ luteiſ, quibuſ *ſemina* ſuccreſcunt minuta, alba, Miſit exorticatiſ emula.

Cum *Quinnæ* ſeu Blitiſ majoriſ Peruanuſ *Chiliſ* ſpicæ ſeu paniculæ ſparſæ & dependentes pingantur & deſcribantur, dubiſ hæreo, an *Quinnæ* illa eadem ſpecie ſierit *Amarantho* vulgariſ ſpicis ſurrectiſ obſoleſcit purpureiſ, ſemine albo, cum hujuſ ſpicæ plerunque ſurrectæ ſint, nec unquam, quod obſervaverim, niſi leviter admodum nutent: veriſimiliſ tamen videtur eandem eſſe, cum reliqua deſcriptaſ & deſcriptam ſub titulo alato iſtiſſimuſ noſtruſ *Amaranthum vulgareſ* eſſe ſpicis ſurrectiſ obſoleſcit purpureiſ, ſemine albo.

Cataloguſ Horti Pariſienſiſ duaſ aliaſ varietateſ ſeu ſpecieſ hujuſ *Amarantiſ* recenſet, niſi minuiſ:

Amar. max. paniculè ſparſa & longiore, ſemine albo. Et Eundem rubello ſemine: qui granis rubriſ Petri Cieca C. B. variat: & idem videtur *Amaranto* noſtro max. paniculâ longâ pendulâ, ſemine rubello.

2. *Amarantiſ ſylveſtriſ maximuſ* Novæ Angliæ, ſpicis purpureiſ carneiſ aut viridibuſ.

ſpicæ eſt longiſ, minuiſ conſertiſ quàm in *Amarantho* vulgariſ ſemine albo: *ſeminibuſ* minoribuſ, nigris cum obſcuro rubore, lucidiſ: *foliſ* pro ſpicarum colore vel purpureiſ, vel viridibuſ.

Amarantiſ hic Novæ Angliæ ſpicarum colore ludit, aliaſ viridiſ, aliaſ dilute, aliaſ obſoleſcit, purpureo. Imo obſoleſcit purpureuſ, ſeu ex purpura nigricanſ frequentior eſt multo quàm viridiſ.

Ex

Ex femine deciduo se quotannis renovat. Semen autem ne asperima quidem hyemis corrumpit, ut hoc anno 1684. experti sumus.
Hoc genus (ut puto) colore feminis etiam variat. Habemus enim in horto nostro ex seminecuto, quod femem album producit, nec caule, nec foliis, nec spicis ab eo quod femine est nigro discernendum.

3. *Amaranthus maximus, paniculâ longâ pendulâ, femine rubello.* Amar. coccineus elegans maximus Park.

Caule assurgit simpliciter, terete, crasso, procero, quam præcedentis etiam altiore & majore: folia vestito illius aequalibus aut majoribus, pallide seu ex luteo virentibus, paucis robore asperis, interdum tamen in medio maculatis, (quâ notâ etiam antequam floreat à plurimæ facis dignoscitur) Flores in summis caulibus & ramulis dispositi, est principium crasso in præcedentis specie sparsi, ne diâ longissimâ dependente, reliquis brevioribus eam ad basin cingentibus, ut spica totalis ad basin seu exortum suum admodum crassa sit, & pulcherrimum aspectum præbeat; colore elegantissimo purpureo [aliis perperam coccineo] lucens; quæ per maturitatem collecta coloris gratiam diu retinet siccatâ, præsertim si Solis radiis, aut aeri procelloso non exponatur. Semen paniculis inclisum non ut in præcedente album, sed pulchre rubellum.

Iocum hujus nataleni nescimus: Parkinsonus è Brasilia aliâve aliqua Americæ regione delatum scribit.

CAP. VIII.

De Amaranis Sericeis, Polypermis.

Horum spicæ molliores sunt quam præcedentium & Serici instar lucent; colore autem variant, purpureo, coccineo, flavo, auro, albo, incarnato. Semina in valculis per maturitatem transversim diffusilibus continent plura, quique numeravimus.

- * 1. *Amaranthus purpureus* Ger. J. B. *purpureus minor* Park. *paniculâ conglomeratâ, atque in simplicibus paniculâ* C. B. *Purple flower-gentle.*

J. B. Dod.

Radix huic crassa, Blii, succulenta, è rubore candicans: caulis singularis, purpurascens, postmodum propter terram, stratus, alternis alis concavus, cubitum aut sesquicubitum altus: folia Blii, acutiora, minus rugosa, [molliâ, glabra] colore virentia, per margines foliorum rubentia, sparsa. Pro floribus exeunt spicæ in summis caulibus & ramulis, æque nonnihil alis, aspectu simplicissimâ, cæterum inodore, in purpura splendentes, tactu laves, modo singulares, modo compacte plures, quæ in attritu similem ferè colore succum reddunt, quarum si singulares sumas foliolis, quinis foliis totidemque apicibus constant. Semen per maturitatem nigrum, parvum, nitidum, laticum, rotundum compressum.

Spicæ deceptæ diutine pulchritudinem suam retinent, aliquot etiam annis non marcescentes. Dod. Alioâ planta, hyemis impatiens, quotannis è femine suo repullulascit. J. B.

An specie differant Amaranthis paniculâ conglomeratâ C. B. & Am. Paniculâ simplicibus æque alis inquirendum & determinandum relinquo: mihi certè non videntur differre.

2. *Amaranthus paniculâ speciosâ cristatâ* J. B. *paniculâ incurvâ* C. B. *paniculâ incurvâ bobisier* Ger. *Crested velvet flower gentle.* Am. coccineus Park. Parad.

J. B.

Ex omnibus Amaranthis palmam obinet (inquit J. Bauhinus descriptionis autor) floris elegantia præcipua species, mediæ inter obsoleti coloris Amaranthum, & eum qui spicâ est purpureâ sericeâ, magnitudinis; caulibus nempe multis ab eadem radice surgentibus, usque ramolis stratisque, cubitum alterum alis, quos cortex obregit succo sanguineo propter terram turgens. Folia ex intervallo quam Amaranthis simplicis spicâ majora paulo, multo verò angustiora quam illius obsoleti, ex quorum alis adeoque in ramorum fastigiis fulgentes flores non tam spicati, quam reticulatim decussatimque reflexis implexisque paniculis, cristatis latoribus conspicui, flammulis dilutiorè purpura tinctis. Paniculas interdum fert palmares, ac uncias tres latas.

Hujus ut & præcedentis spicæ colore variant coccineo, nimirum, carneo, flavo, auro, &c. Nobis tamen nondum constare fateamur, an Varietates hæ accidentibus duntaxat differant, an etiam specie. Si femine statè speciem suam perpetuò servant, nec in se invicem transmutantur, argumentum est etiam specie differre.

In Catalogo Horti Regni Parisiensis, Anno 1665. edito, hæ varietates, seu species mavis dicere, occurrunt.

Amaranthus cristatus rubicundissimus flore.

Idem reticulatus seu corniculatus serotinus minor.

Amar. cramefino colore Swertii.

Amar. paniculâ conglomeratâ majore, puniceo colore splendidi.

Amar. spicatus sericeus flore luteo-virescente.

Amar. spicis carnis, interdum flavæne micantibus.

Amar. spicatus aneo colore simul & carneo varius.

Amar.

Amar. singularibus paniculis flammeo colore lucentibus.

Idem aureâ spicâ & ignis fulgore verticolor.

Amar. paniculâ multiplici obsoletè violacea.

Amar. paniculâ multiplici ex fusco purpurascens.

- * 3. *Amaranthus carnis spicâ* Park. parad. *Carnation flower-gentle.*

Hæc Planta tum ex figura, tum ex descriptione species à reliquis distincta esse videtur. Folia ei aliquanto longiora sunt & angustiora quam aliis plerisque hujus generis. Panicule ramose, è spicis brevibus velut frumenti, multis, ramulis adnascensibus, villis quibusdam extantibus velut arillis circumvallatis, compositæ: colore incarnato.

4. *Amaranthus spicis longis, simplicibus, albis.* Great white flower-gentle.

Hæc Planta Florentiæ in Horto M. Ducis Etruriæ nobis visâ & collecta est. Spicæ habet longas nec adeo confertas in summis caulibus, ut in *Amarantho vulgari floribus obsoletè purpureis, femine albo*; molles tamen, & serici instar splendentes, strigiosiores etiam (quantum meminimus) & graciliores quam illius. Semina nigra, compressa, lucida.

Amaranthi spicis nullam apud Botanographos mentionem factam invenimus.

5. *Amaranthus tricolor* Ger. Park. *Symphonia Dalechampia, sive Amaranthus tricolor* J. B. *Amar. folio variegato* C. B. *Fléamout, or sported flower-gentle.*

Lugd.

Radix est brevi, candida, in furculosas propagines divisa: caule unico, pedali, rubente: foliis Blii, alternatim vitati, roseo & luteo colore pictis, sic ut in singulis foliis adultis & perfectis ea coloris varietas, (Pittaci plumas referens) jucundissimum intuentibus præbeat spectaculum. Semen proferit in exiguis spicis villosis, cauli adherentibus sine pediculis, flavescensibus punctis notatis.

Variat (inquit C. Bauhinus) colore, in altero *bilariis*, extremo flavo, medio puniceo, reliquo viridi, aliquando viridi, luteo, rubro, in altero *obscuriore*, illum feminam, hunc marem faciunt. Habetur & alia varietas in *Cat. Paris.* Amaranthi folio variegato serotini titulo.

Folia, Flores & Radices Amaranthi ad ficiorem accedunt temperatam. Quodè in corollis cellularum tendens duntaxat usurpantur. Cæterum tribuntur vires passim vires hodiernæ, quibus pules sine ratione nequaquam est adhibenda; ut quod coeliacos & dysentericos juvat, mensium abundantiam cohibet & albas uteri fluxiones, &c. J. B.

6. *Amaranto affinis Indiæ Orientalis, floribus glomeratis, Ocyroidis folio* Breynii *flore albo.*

Breyn.

Caulem rotundum, pilosum, geniculatum, medullâ niveâ spongiosâ refertum, & complurimis ramis diffusim ad bipedalem altitudinem erigit; Folia ex intervallo contrariis lateribus, alterno ordine & cruciformi positi proferentem, Lychnidis Ocyroidis flore purpureo similia, temperatè virentia, & molli lanugine tam superna quam inferna parte aspersa. Ex horum sinu, aliquando simul cum ordinariis ramis ramuli etiam alii minores exoriantur, quorum æquæ ac ramorum ordinariarum summo pervenit, globosum insidet capitulum, effigie ac magnitudine penè Lupuli foliolarum fructuum, foliis duobus plerumque, vel quatuor etiam aliquando, in modum Globulariæ luteæ Col. juxta basin circumvallatum. Hoc inquam Capitulum ex innumeris seminariis compressis, Gnaphalii Americani florum squamulis aequalibus, membranaceis argenteo candore nitentibus compactum est glumis; quarum binæ semper conjugatè utriculæ chelaram figurâ afficiunt; ex cujus cavitatis centro *Floculus* admodum parvus & quinquepartitus, Amaranthi quodammodo respondens, sed omnino niveus & lanuginosus, teneram intus tabulam comprehendens emicat: Qui successu temporis indurefcens, ac ampullâ in formam crassescens densâ lanugine candidissimâ ita obducitur, quasi humanâ industriâ gossipio involutus esset ac *vasculum* admodum pusillum coniforme, ex tenui pellicula confectum, Amaranthi simile occultit, in quo *femine* orbiculare, unicum, cum Amaranthi pariter conveniens, sed altero tanto penè majus, ac subrubiginoso colore continetur.

Altera species *flore flore purpureo*, minor nonnunquam & strigiosior, magisque ramosa è ostendens, Capitula proferit minora, ex lepidissimis, vegeta Rosarum purpureæ nudentibus, oculisque bilari luce perstrigentibus glumis, Gnaphalii montani purpurei florum squamulis mentientibus composita: quæ ob venustatem formæ ac pulchritudinem, ab Indiis florum, quibus flores *Megori* trahebant, extrematissimè, globuli loco ornatissimè gratia annectuntur.

Præter hæc etiam species in Brasiliâ reperitur. Hæc nonnihil altior quam Asiatica flore albo excrefcit; cæterum cumilla convenit, excepto quod capitula ejus minora & minoribus glumis composita, ac circa basin (quantum observare potui) foliis nullis circumvallata sunt. An Planta ex quâ sit *Abil* alia species Marggravin?

7. *Amaranthus Siculus spicatus radice perenni* P. Boccone. Boccone's *perennial spined flower-gentle* of Sicily.

Boc.

Folia hic gerit figurâ & formâ Amaranthi vulgaris, minora atque paulo acutiora, molli candidaque lanugine subus argenteo nitore lucentia; quæ conferta nascuntur circa ramos multiplices, & radice

e radice lignosa atque perenni exurgentes. Caulis pollicari crassitudine persepse fruticat, effusa juxta singulas alas quasi nodosus. Spica simplicior est & exilior quam in ceteris suis fortis, neque ut Amarantidis spica vulgariter e pluribus compacta, sed sfoeculis dilute rubentibus longo ordine simpliciter ulque ad cacumen distributis constant, subeuntibus comis perquam exiguis, insique dorsum nutantibus, in quibus semen oblongum includitur.

Oritur locus Catane vicinis. Hæc Paulus Boccone.
Plantam hanc in Horto medico Mellanenfi vidimus & collegimus, Anno 1664. unde & in vicinis etiam Mellanæ urbis ortum suspicamus.

CAP. IX.

De Beta.

Beta à figura literæ Bæm, quam habet cum turget semine, dicta putatur: Nam summitatem totam flexam obtinet.

Columella.
Nunc tunc Graio, cum litera proxima prima
Pangitur in cera docti mucronis magistri:
Sic & humo pingui ferratæ cuspide ista
Deprimitur folio viridi, pede candida Beta.

Græcis *βήτα* & *σύντα* ab impulsu, quod facili exerceat.

Beta fructu verrucoso officio cui flos insidet, à reliquis hujus classis generibus distinguitur.
Sic à ceteris dicta est omnis Beta, contractè à Scula, quo cognomento Betam duntaxat cadendam olim donatam fuisse Plinius & Theophrastus memorie prodiderunt.

1. Beta alba Ger. communis alba Park. par. alba vel pollescent, quæ Cicla Offic. C. B. scd. J. B. White Wæet.

f. B.
Radiceum habet lignosam, minimi digiti crassitudine, mediocriter longam, candidam. Folia tunc vident, Lapathi, crassa & succulenta, sapore nitrolo. Caulis duos cubitos altus, aut etiam major, gracilis, striatus, multis alis concavus; in quibus longa serie sfoeculi exigui ex foliorum alio pedibus luteis constantes, quibus calicem folioli obvallati: Semen rotundum, & crispâ superficie sperum, fulcum.

2. Beta rubra Ger. communis rubra Park. rubra vulgaris J. B. C. B. Red Wæet.

Folia est brevioribus quam præcedens, plurimum rubentibus plus minùse, interdum atre-
tibus. Radice est alba; foliis duntaxat distinguitur à præcedente.

Quæ folio est obliuore Beta nigra dicitur: alia enim Beta nigra Rara avis in terris est, nigra quæ simillima cygno.

3. Beta sylvestris maritima C. B. Park. communis seu viridis C. B. Sea-Wæet.

Beta alba similis est, verum foliis minoribus & viridioribus, planis & aequalibus, venis rubris teidum variis, albis sine illis: caule etiam graciliore & minore.

In palustribus salis & ad maris litora frequens est.
Johnstonus apud Gerardum allicat hanc non differre specie à Beta sativa alba: Parkinsonus quem sequimur, Sylvestrem spontaneam maris, communem viridi Beta eandem facit, & rectè nostrâ ferunt: C. Bauhinus viridem communem alba eandem dici permittit, verum maritimam sylvestrem specie de versam facit: Nos sylvestrem maritimam Betam cum viridi communis specie convenire existimamus, ab alba vulgaris differre. Radice perenni à reliquis Beta speciebus differre.

4. Beta rubra radice rapæ C. B. radice rubra crassa J. B. Romana rubra, Raposa dicta Park. Roman Wæet, with a Turnep-like root.

Hæc caule est altiore quam Beta vulgaris rubra: radice crassa, ventricosâ interdum Napi infla interdum productione, & Carote annula, intus forsique sanguineo saturo colore infectâ.

5. Beta lutea major C. B. lutea J. B. lutea Syriaca Park. Yellow-rooted Wæet.

J. Bauhinus hanc à præcedente, radice boxæ tantum differre scribit; Parkinsonus etiam foliis palustrioribus quam Beta alba vulgaris, seu luteo-viridibus. C. Bauhinus à præcedente etiam genere distinctam facit, cum hanc inter Beta majoris foliis latissimis species recenser, illam minoris speciem amittat.

6. Beta Italica Park. Sicula, costâ latâ, albâ luteâ, antrâ, rubrâ, ruberrimâ Morif. The Sicilian broad-ribbed Wæet.

Hujus caulis elatior est [octo interdum cubitorum] folia amplissima cum costâ mediâ latissima, [ad palmum interdum] diversorum colorum: nec enim quæ costæ colore, etiam specie differunt, cum ex eodem semine proveniant, quod & Gerardus olim observavit: Nam ex semine illius quæ costâ fuit rubrâ in horto D. Norden lato plantæ variorum colorum enatæ sunt. Frustra ergo eas distinguunt nonnulli Botanici.

Beta platycaulis non est species Beta à reliquis distincta, sed monstrum potius, seu naturæ vel ludens vel deerrantis extraordinarius effectus; cujusmodi & in aliis plantarum generibus interdum cornitur.

7. Beta Cretica semine aculeato Ger. C. B. Cret. spinosa Park. Cret. semine spinosa J. B. Prickseeded Wæet of Candy.

Ex radice tereti, brevi, parum fibrosa, annua Caules plures cubitales & minores, per terram sparsi, rotundi, striati, ad radicem levi hirsutie canescentes, in ramulos effusi, exurgunt. Folia habet pauca, Beta nostrati similia sed minora, longis pediculis donata, per extremum rotunda aut saltem obtusa, juxta pediculum angustum nonnihil alata. Flores parvi, ex flavo virefcentes, spicati in ramorum extremitatibus. Fructus statim ad radicem multi conspiciuntur, & hinc inde per caulem ad quodlibet fere folium, asperi, in tres spinas radiatis, in latera reflexas desinentes, costis pulcris donati, transversisque cancellis: reticulati; quorum unguis semine inest unum, formâ feminis Adonidis subrotundum, in apicem abiens, duplici membranulâ tectum, interiore proximè medullam albam farinaceam cingente.

Non in Creta tantum insula provenit, sed & in Sicilia, ubi apud eam invenimus, in insula parva Locut. ad Promontorium Pachynum.

Sic hæc non usurpasset nomen Beta ad Lapathum vel Spinachiam potius referrem, inquit J. Bauhinus. Ego de hac planta, quod scilicet referenda sit, pronunciare non aulam, cum florentem non dum observaverim.

Beta estur ut olus; & quæ nihil in culinis usitatus. Martialis fatuitatem ei exprobrat hoc Disticho,

Ut esuriant sativæ saporum prandia Betae,
O quam sæpe petet vina pipere coquus.

Calficit & siccit, laxat alvum ob nitrositatem: erithinum est, præcipue radix; nam succus ejus naribus exceptus sternutamenta proritat, humores pituitosos è cerebro magnâ copâ elicit, adeoque Cephalalgiam quantumvis inveteratam compescit & profligat. Hoc medicamentum à nonnullis pro secreto habetur. At Olaus Borrichius apud Th. Bartholinum Act. Med. An. 1673. Obs. 63. ab experientia edoctus scribit succum Beta esse erithinum periculosum & valde noxium. Habui à D. Tancer. Robinson.

Plantulae recentes cum radicibus leviter bullitæ, & ex aceto postea devorata, cibi appetentiam afferunt, sitim compescunt, choleram in ventriculo reprimunt.

Beta Italica costâ latâ in aqua bullitæ costæ cum oleo, aceto & pipere conditæ delicatissimæ habentur in acetariis, summoque in pretio sunt.

Beta rubra Romanæ radices in assulas seu circulos transversim sectæ, & deinde in figuras & imagines monogrammas à coquis ad margines patinarum & ferula exornanda adhiberi solent.

Ejusdem Beta radices coctæ, tum calidæ, tum frigida, cum olei & aceti tantillo, hyberno tempore in acetariis præcipue sunt æstimationis. Radices hæc ex plurimis circulis seu tuncarum involucri Coparum in modum componi non sine admiratione prætorum cum in Italia & Gallia in acetariis nobis inferuntur, observavimus.

Radix Beta raso nonnihil cortice, ano glandis modo indita, infantium alvum ad excrementorum expulsionem invitat, præsertim exiguo sale conspersa.

CAP. X.

De Parietaria.

Parietaria dicitur hæc herba quod in parietinis exeat, item Muralis: Helixine quod aspera foliorum hirsutie, asperoque semine, tenaci nexu vestibus adhaereat: Perdicium à Perdicibus, quæ cum citare solent: Vitriaria & Urceolaris quod ob nitrositatem suam tergendis urceolis vitreisque vasis efficax sit.

Calyceum & totum comæ hirsutie aspera & vestium tenaci; seminibus splendentibus quibus sfoeculis sunt provalescens, à reliquis dignoscitur hujus familie plantis.

A. 1. *Parietaria* Ger. J. B. *vulgaris* Park. *Officinaria* & *Dioscoridis* C. B. *Pellitory* of the Wall.

Radice nititur fibrosa, rubente. *Caules* ramosi, hirsuti, rubentes, solidi. *Folia* Mercurialisae Majorana hirsuta, atrovirentia & splendens, i. pediculis longis donata, alternatim posita. *Flos* conferti circa caulem & foliorum alis floccos coccinei fauci imitantur, primum & nodulo emittentes: post se flamma ostendunt obscuri, ex albo purpureiscentibus apiculis involuta, quae si stylo evol. vere coneris, subulsum excusso pulvere cum impetu, spectaculo piciendo, se expandunt repandunt. Singulis foliis *calices* sunt trifolii; *stamina* quatuor ad crucis formam se decurrunt. *Flos* ipse ruber & vasculi feminales vicem supplet, unicum in se semen minutum splendens, vinctus fore signa, continens. Flores hi femine fecundi ab alius sterilibus quibus nullum inest semen, figura distincti sunt. *Vascula* *feminalia* aspera sunt & vestibus adherescunt, unde & planta ipsa Helleborae dicitur. Est haec major & minor, quae *Parietaria* Oxyini folio C. P. In horto Leydeni pro distincta specie colitur, ut ex annotatis D. *Josue Palmer* didici.

In muris & locis ruderalis exit copiosus.

Descriptio est J. Bauhini, a nobis interpolata & aucta.

2. *Parietaria Sicula* *Alfines* folio Boccon. *Sicilian Pellitory* with Chickweed leaves.

A *Parietaria* minore Tragi & a vulgari Matthioli differt haec foliis tantum, quae minima sunt, figura atque magnitudine *Alfines* paria.

Pastum (inquit Autor) per Sicilian viret: in montibus Hybla, oppido Mellis vicinis, Catania, Mellana & Agrigenti sapinis vidimus & legitimus.

Parietaria abstergit & leviter adstringit refrigeratque. Usus internus rarior est; sunt tamen qui ad tussim commendat; calculosique & is qui difficultate urinae laborant succum ejus ulla propinari dicunt. Multi hodie usum in emetatis ad ventris, uteri & renum dolores. Externis cum ad tumores, erysipelata, ambusta, &c. conducit. *Schrod.* Ejusdem leviter tussis & impolite magna ad recentia vulnera sananda esse dicitur.

Herbae exsiccatæ pulvis vel melle exceptus, vel in cerevisia aut zythogalo potus ad tussim interitum & tabem pulmonum mirifice conducit, experientia teste. Quin & a Veneribus adversum sim & Asthma exhiberi solita est. Idem efficit vel decoctum ejus in vino aut aqua multa, vel aqua destillata: verum pulvis efficacior est.

Salem nitro-sulphureum prebet haec planta non secus quam *Borago* & *Buglossum*, D. *Boyl.* *Utilitate Philosophi. Nat.* Quod sale nitroso abundet, vis ejus deterforia ostendit. Urceolaria hujus dem dicta est, quod urceolis vitreisque vasis detergendis & mundandis efficax sit, ut superius notimus.

*Parietariae affinis.*3. *Alfina* *serotina*, Fabio Columna *Dioscorides* J. B. *Alfina* *Parietariae* foliis C. B. *Phyt. Cyrambe* legitima Pon. *Cynocrambe* *Dioscoridis* C. B. *legitima* *Dioscor.* Park.

J. B.

Ex radiculis fibrosis & frequentibus *caules* complures enascuntur, cubito longiores, humiles pantes, teretes, crebris nodis intercepti, leves, inanes, fragiles ut *Portulacae*. Ex geniculis prodeunt *folia*, non illa quidem ut plurimum utrinque, sed altero duntaxat latere, (hæc fit etiam ad conjugatim adversa, ubi etiam trigemina emicunt) plura simul juncta, quorum unum productum in pediculo appennum, conjugii expers, multis numeris reliqua, quae & adversa & contrario sinu posita, indidem oriuntur, magnitudine superat, Hippiæ maximæ paria, pinguiora, atro-virentia, attriti patulum quid redolentia. Ex opposito foliorum conjugii expertum, ceteroqui ex alis, semper tamen ad genicula *stipendi* muscoli plures, ex albidio in herbaceum colorem languente ex duobus aut tribus foliis, subacta bracteolarum tenuitate nitentibus, & oris plerumque extrorsum relexis: quibus delapsis succedunt *semina* *Cannabis* minora.

Hæc *Planta* *Parietariae* affinis videtur, quociens proximum ei locum dedimus. C. *Bauhini* *stipendi* musculos binos, ternos aut quaternos ad singula genicula & foliorum alis exire solent musculos, ex herbaceo albidis, plurimis filamentis donatos; quibus succedunt fructus totidem geniculis inter folia hærentes, Mercurialis formâ, sed minores, rotundi, duriculi, primum virides, postea nigricantes, medullâ albâ repleti.

Ex insula Capreis, ubi frequens sponte oritur, advectam habuit Columna. Circa rupes anti Frontigiani, via Miravallis collegit V. C. D. Jolly M. D. Monspelienis non procul Monspelio. *Baron. Monst.* Vere floret, atque aestate perfruitur.

C A P. XI.

De *Saxifraga aurea*.

Herba nonnulla *Saxifragæ* ab effectu dicta sunt, cum aqua earum stillatitia ut & decoctum lapides renales & frangere & pellere dicatur, ut & farina graniorum ad radicem [in *Saxifraga* alba vulgari] ex decocto sumpta. C. B.

Saxifraga aurea ob similitudinem quandam in foliis cum *Saxifraga* alba hoc nomen obtinuit. Flores autem & femina genere diversam esse arguunt, ne quid de viribus dicam. Flore flavicante tetrapetalo: vasculo feminali bicorni plurimis minutissimis feminibus repleto à reliquis hujus familie generibus differt.

A. 1. *Saxifraga aurea* Ger. Park. *rotundifolia aurea* C. B. *aurea* *Dodonæi* J. B. *Golden Saxifrage*.

In aquis repetat & ranulis procumbentibus fibris plurimis capillaribus longissimis albis in limum demissis. *Caules* tenues, quadrati, raris pilis hirsuti, teneri, infirmi & vix se sustinentes, solidi tamen, palmares aut longiores, *foliis* vestiti per intervalla ex adverso binis, subrotundis, Hederae restri minoribus, circum oras leviter crenatis, raris tamen pilis hirsutis. *Caules* qui flores producantur erectiores, paucis foliis vestiti, primum in duos ramos divaricantur, nullo neque flore in divaricationis angulo, neque ad latus appposito folio: singuli deinde ramuli in binos alios subdividuntur, & sic deinceps, inque ipsis divaricationum angulis plerumque sedet *flor* pediculo nullo aut perbrevis, quatuor petalis exiguis acutis flavicantibus in crucis formam positis constans, cum *staminibus* & *apicibus* in medio flavis. Ad latus uniuscujusque floris apponitur foliolum. In medio flore (qui neque desinit neque marcescit) exoritur vasculum feminale bicorne, qui per maturitatem debile, & femina aliquot parva minutissima rufa ostendit. Sapor plantæ nobis gustantibus nullus insignis; J. *Bauhinus* subacidum & amaricantem stipiticumque ei attribuit.

Ad rivulos frequens, inque humidis, umbris palustribus & muscosis locis. Aprilis mense flor. *Locus & Tempus.*

A. 2. *Saxifraga aurea* foliis pediculis oblongis insidentibus. *Golden Saxifrage* with leaves standing upon long foot-stalks.

Hæc à precedente differt, quod non eodem modo se diffundit super terram, quod omnibus suis partibus, caule, folio, femine major sit, quodque folia pediculis subcanciam aut duas uncias longis insistant, sinque concinnius crenata, segmentis latis cordatis. Sub terra reptando se propagare videtur, viticulis & radice excurrentibus.

Floret cum priore & eisdem in locis oritur: Hæc species esse videtur quam describit & depingit J. *Bauhinus* qui & duas species agnoscit, diversa inquam observavi gerentem folia, ita ut diversas ejus species qui existimant.

C A P. XII.

De *Afara*.

dictum est *Afarum* (si *Plinio* credamus) lib. 21. cap. 6. ab a *semen* & *culpo*, quod inter alia significat orno: non enim adhibebatur coronis. *Hofm.* Dicitur & *Nardus* & *Afara* i.e. *Nardus sylvestris*, eo quod odore *Nardum* amuletur, vel, ut *Plinius* quod *Nardi* vim habeat.

An *Bacchar* idem sit cum *Afaro* vel diversum ambigitur. Vid. J. B. tom. 3. lib. 32. cap. 5. ubi Autor totum caput de *Bacchare* spurium & *Dioscoridis* textum interrum fuisse multis probat: Nomen autem *Baccharis* Latine originis esse, & Græcis antiquioribus ignotum existimant.

Officium ut in Agro casto utrinque nomen conjunxerunt, hanc plantam *Afara* *baccara* appellant.

Alia notæ sunt cytini in tres lacinias divisi: lacinie hæc sunt calyx floris, cui subest fructus in terra pariter loculamenta distinctus, & per maturitatem in tres carinas dehiscens: Folia crassa, colore Hederae & fere consistentia.

1. *Afarum* Ger. J. B. C. B. *vulgaris* Park. *Afarabacca*.

J. B.

Non immerito *Nardus Afarum* accensuit Antiquitas, tanta est in radice tenui repatrice odoris affinitas: sola verò *Cyclamini*, circinate rotunditatis læto virore superante parte splendent, rigida, infirma autem magis albent, tenera lanugine pubescentia utrinque, magis tamen infra quam supra: inter folia proximè terram in brevibus pediculis hirsuti, hexanguli *cytini*, purpureascentes, *Hyoisoyami*, in tres lacinias divisi oriuntur, internæ atro-purpureas, externæ ex virore rubefcentes, medium

dum occupantibus *flaminibus* purpureis. Cytini per maturitatem in tres carinas finduntur, semina quae ostendunt, acinis uvarum quoad formam externam simile, tuniculâ fuscâ, quae medullam tantum albam continet, gustu acrisculam.

Radices Afari erui quamvis magna cum anxietate vomitum ciant, in aqua autem non in vino incoctae mutantur in deopplians, diureticum & tardarum febrium remedium, quod ocula tum in coctoma prodit: ad hoc tanquam ad sacram anchoram confugiebant D. Oheimius in febribus diuturnis ab hypochondriorum inveteratis obstructionibus dependentibus. Frid. Hofmannus M.M. lib. 1. cap. 12. Alarum in infuso conveniunt unde mitius exadit, in decocto vis volantis magis abigitur, unde vomitorium ferè definit, nisi levis fit decoctio. Radicem quam folia *fruticosa* dependunt moriebatur hypercathari vir quidam robustus qui cochlear unum foliorum pulveris sumperat, frustra datis Antidotois. *Wedelius* de S. Med. fac. p. 158. Adnotavit & ad me transiit D. Edu. Hulse.

Crasam pituitam & utramque bilem per vomitum ac nonnunquam per secessum violentè expurgat Dof. radicis à 3ß. ad 3j. in substantia, à 5j. ad 5iij. in infuso. Folia exhibentur num. 6, 7, 8, 9, infusa, cocta & expressa.

Diureticum est & emmenagogum insigne: unde Moretricular plus satis frequentant decoctum ejus, cum sentiant se gravidas. Quo tenuius est tritum eo magis urinas movere, minus autem alvum ducere creditur.

In Arthritide & dolore ischiadico, inque Hydropse & febribus, præcipuè tertiana & quarta, tandemque in ictero utile esse censetur. Folia in vino aut aquâ decoquunt, & decoctum mollescit corant: ad arthritidem in sero lactis.

Melius monet cum pro purgatione coquimus debere coctionem esse mediocrem, aliâ pericram, primum quidem vini vomitorium, deinde purgatorium quoque. Unde præceptum nos capere par est, si volumus ut per inferiora tantum purget decoquamus plusculum. C. *Hofm.* Vomitorium ex præscriptione Nicolai *Chefneau*. R. pulver. radic. Afari à 3ß. ad 5iij. capiatque cum hydromel. aut Oxymel.

Alind. R. Decoct. radic. Afari aut sem. 3iv. Propinetur post cibos pingues & liquidos, collige diversos. *Rondelet.* Communicavit crudissimus vir & vetus amicus noster D. Edu. Hulse.

* 2. *Afarum Canadense* Cornuti.

Cornut.

Hujus facies à nostrate partium amplitudine potius quam viribus distat. Mox ubi bruma condita est apud nos supra terram emergit, sine caule, foliis hederaceis mollioribus, non circincta rotunditatis, non convolutis in se, nec splendidis; sed expansis, & in mucronem desinentibus, alioque minuta caesarie hirsuta. Foliorum pediculi vitiles, foris quæ cytini pari lanugine pubescent. Pro flore ab radice prodeunt *caliculi* plures, quorum viridis color languescit: dum hians gutti in tres cultratos velut mucrones dissecantur; qui non intro flectuntur, sed in exteriora intumescunt: Cujusque floris cavitate delineatur *stamen*, acinofum, mordens gustu, foris viride in ore. *Radix* carnosa, vivaxque terram oblique perrepat, ab ea longiores fibre profluunt suavisissimi odoris. Acoro similis intensiorisque. Itæ singularem vino gratiam adiungit, si pistata linteisque nodis inclusis in cadum musti colentur, cum pondusculo ut fiant, trimestrique spatio macerentur ac te usum.

Afarum foliis Afari C. B. *Afarum* Matth.

Clusius in Histor. Tussilaginem Alpinam secundam esse suspicatur, quod & nobis venimus videtur.

CAP. XIII.

De *Alchimilla*.

Alchimilla dicitur hæc herba quod Alchymistarum præconiis celebrata sit; Pes leonis sive foliorum forma.

Perceperie dicta plantula Alchimilla propriè dictæ species non est: Differt enim & situm, & foliorum ex quibus componuntur numero, & seminis in singulis vasculis singulis non binis ut in Alchimilla. Confor si placeat descriptiones.

Note Alchimilla generice sunt folioli in summis caulis, octonis foliis herbaceis compositi, vasculis feminilibus, singulis bina femina continentibus insidentes, umbellatim congesti.

- A. 1. *Alchimilla* Ger. *vulgaris* Park. *major vulgaris* C. B. *Pes leonis sive Alchimilla* J. B. *Radix* mantle.

J. B.

Ex radice minimi digiti aut pollicari crassitudine, plurimis fibris donatâ, strenuè adstringente & debilitante caule surgunt aliquot tenues, teretes, hirsuti, ramosi, dodrantales, quibus insident *stipula* herbidi, umbellatim congesti, quorum singuli octonis constant folioli, majoribus quatuor, minoribus, alternatim positâ, in quorum medio apiculi lutei. *Flosculi* summi vasculi feminili.

feminalibus insident, suntque eorum velut umbilici. In singulis vasculis bina continentur femina parva, non exactè rotunda, sed ex una parte productiora, splendens. *Folia* alia statim à radice exoriantur longis, fœquipalmaribus, pediculis hirsutis, alia caulî pediculo aut brevi aut nullo adherent. Ceterum folium ad Malvam accedit, ex luteo virefcent, infra hirsutum, in octo aut novem angulos obtusos seu plicas divisum, in singulos angulos folij nervis à pediculo procedentibus, concinè in ambum crenatis.

In prat. & pascuis, præsertim montosis, sæpius spontaneam invenimus. In Septentrionalibus *Locus* & Anglie montosis pascuis Eboracensis & Derbientibus abundat, ubi à vulgo *Pes urti* *Beare*: Tempus. *Asiatæ* florere.

Dicitur autem *Alchimilla* quod Alchymistarum præconiis celebrata sit: Germ. chirurgi Sani-cula major, quod sit illi tum facie, tum viribus admodum affinis.

Vulneraria est & nobilissimis. Calcific, sic. astring. sanguinem sistit, mensesque & alba mu-Vires. *Herum* profusiva. Folia & summitates atque etiam radix vulnerariis potionibus, pulveribus, emplastris atque unguentis adjuvantur.

Mulorum mamma impensè laxas linteum ejus decocto intinctum & impositum duras solidat: que efficit. Decoctum hoc interanea vulnera rupturâque glutinat: idem decoctum, aut aride herbe pulvis in eodem aut aquâ stillatitiâ sumptus ramices intestinorum, potissimum in pueris sanat. J. B. & Fuchio, quem consulat qui plura velit. Præcipua est in hac planta vis adstrictoria qua mediante agit quicquid agit.

- * 2. *Alchimilla minor* Morif. Prælad.

Præcedenti in omnibus accedit excepta partium parvitate. Est enim triplo vulgari in omnibus minor, ejusque folia dilutius vident.

- * 3. *Alchimilla minor quinquefolia* Park. *Alpina quinquefolia* C. B.

C. B. *prod.*

Radice habet oblongam, nigricantem, fibras plures de se emittentem, ex quo folia aliquot parva, longis pediculis donata & glabra prodeunt, que in quinque lacinias ad pediculum, hæque in profundas crenas dividuntur: inter que pediculi bini ternive, tenues, glabri trium quatuorve uncium longi, reclinati: quorum summitatibus folioli, pediculi Alchimilla formâ & colore similes, trifolii, pallidi ac herbacei, singuli singulis minimis pedicellis donati quasi umbellæ insident.

In monte S. Bernhardi majoris & Gotthardo locis humidioribus, Augusto florens reperitur. *Locus.* Planta hæc fit à C. Bauhino rectè describitur flore trifolito, Alchimilla species non est: quod tamen referri debeat necisimus, ideoque loco movendam non duximus donec certius consisterit.

- A. 4. *Alchimilla Alpina pentaphyllos*. *Pentaphyllum sive potius Heptaphyllum argenteum*. *Flora* *radice* *sericeo* J. B. *Tormentilla Alpina folio sericeo* C. B. *Torm. argentea* Park. *Cinquefoil* *maître*.

J. B.

Radice habet crassam, longiusculam fibratamque ex rubro nigricantem, nunc singularem, nunc in multa capita divisam: pediculi palmares circiter, argentea lanugine obducti folia sustinent in quinque aut septem segmenta ad pediculum usque, ut plurimum divisa, per extremum serrata, subus argenteo nitore splendens, molliorque villo tecta, superius atroviolenta, glabra: caules dodrantales & majores, tenues, paucis foliis vestiti, ramosi muscosos confertos gerunt *stipulos* Alchimilla modo, singulos quaternis foliolis virentes foris incanis hirsutisque. Adstrictorem aliquam percipimus in foliis.

In celsioribus montium jugis gelidisque cauitibus occurrit, autore Lobelio: nos in monte Jura prope oppidum *Fay* invenimus: item in rupibus juxta stagnum *Puls-water* dictum, non longè à *Pereb* oppido, in Westmorlandia Angliæ provincia. *Locus.*

CAP. XIV.

De *Perceperie*.

Perceperie seu *Perceperie* vox est Gallica Saxifragam denotans: Hæc enim plantula calculis comminendis efficax censetur. Non est autem cur *Perceperie* Anglorum dicatur, quasi Angliæ propria sit, cum in exteris etiam regionibus satis frequens occurrat; nisi forte hoc titulo intelligant non Angliæ peculiarem esse hanc herbulam, sed tantum hoc nomine Anglis notam: sic cum Geranium bartholomæi *Germanorum Gratiam Dei* appellant, non intelligant hanc plantam Germanicè peculiarem esse, sed tantum *Gratiam Dei* Germanis dici.

- A. *Perceperie* Anglorum, Lob. Ger. emac. Anglorum quibusdam J. B. *Polygonum Selinoides* Park. *Cheeraphyllo* nonnihil similis C. B. *Alchimilla montana minima* Col. *Parsley-piert*.

Radix in plantis quas erui tenuis, simplex, paucis & tenuissimis fibris donata, lignosa; & unde emergunt cauleculi complures, tenuos, palmares, teretes, hirsuti, quos & geniculis crebris ad summum usque foliola stipant subrotunda, tripartita fore, profundè lacinata, ad Geranii columbini folia quadrante.

nus accedentia, licet minora hirsutisque, alternatim posita, inferiora quidem pediculis donata, superiora brevi aut nullo, viridi dilutior colore, inferne albiora.

Ad singula genicula folii pediculus in sinum foliaceum donatum dilatatur, qui & caulem ipsum & geminum foliolorum ordinem amplectitur. Flosculi namque ad singula genicula exceptis tribus aut quatuor minus, pediculis brevibus in duos ordines dispositi sedent, herbacei, & quatuor foliolis compositi, quibus subint utriculi femina intus singula continentur Mili aut Panici effigie sed minora.

Inter segetes & in solo reftibili steriliore passim. Vehementer & repente urinas ciere & calculum comminuere dicitur. Crudum estur ut olus, cum muni conditum asservatur, & ex eo aqua stillatitia magno usu elicitur.

CAP. XV.

De Scoparia sive Belvedere Italarum.

Singularis & sui generis est planta quam Itali ob pulchrum aspectum & venustatem suam *Belvedere* appellant; Herbarii nonnulli ob convenientiam in foliis Linaræ speciem constituent. An ad hoc genus propriè pertineat nec nobis nondum constat, cum flores & femina nec ipsi hactenus observavimus, nec Botanici in eorum descriptione consentiunt.

Scoparia, sive Belvedere Italarum Park. parad. *Scoparia sive Oxyris Græcorum* Ger. *Linaria Scoparia* C. B. *Linaria Belvedere dicta* J. B.

J. B.

Radix habet multis nigricantibus fibris compositam; estque planta perquam fuscicula, rigida, fragilis, cubitali altitudine. *Folia* quum vel Lino vel Linaræ vulgaris longiora, frequentiora, & condita, sapore subamaro. *Flosculi* secundum caulem & alas herbacei, vel etiam purpurei, dum præ parvitate propemodum fusciculi, quibus succedunt exigui loculi in quibus *semen*. *Petalum* sonus flores in *femina* parva, rotunda, ex cæreo nigricantia abire scribit. *Casalspinus* femina; exigua, neque multa inter folia sine flore attribuit. Verum *flore* non carere J. Bauhin, Dodonæo Parkinsoni consensu & auctoritas, & ipsa experientia convincit; an verò femina nuda ad singula flores proferat, an conceptaculis inclusa, mihi non constare fateor.

Flores minimi sunt, herbacei, quinquepartiti cum stylo in medio, in alis foliorum absque pediculis sessiles, conferti in summis caulibus & ramulis velut in spicas breves ex alis foliorum majora egressi: Spica autem ex flosculis & foliolis inflexis eos occultantibus componuntur. *Seemen* in herbæ nostro ad maturitatem non perducit, ideoque de eo nihil dicendum habemus.

Ætate virescit, sed Autumnum semen maturat, sequæ ex femine deciduo quotannis novat, est enim teste J. B. annua herba; etiam in calidioribus regionibus. Apud nos primis tum prius corruptitur.

Italis ob ramulorum densitatem & foliorum frequentiam, gratum virorem in pretio est, unde in hortis duntaxat ferunt, sed etiam in siccilibus aliunde ad fenestras exornandas.

CAP. XVI.

1. *Camphorata bisfuta* C. B. *Camph. Monspeliensis* J. B. *major Monspeliensis* Park. *Monspeliensis* an *Chamaepeuce* Plinii Lob.

J. B.

Radix habet pollicaris ferè crassitudinis, multorum capitum; *caules* emittentem lignosos, confusculos, cubitales aut breviores, ramulos, subhirsutos, albicantes; per quos videntur nodi, alternatim polit; e quorum singulis confertissima prodeunt *foliola*, tridentem unice non excedentia, tenuia, pilosa, medioeriter rigida, odore aromatico, sapore aliquantulum acri. Augusto & Septembri florens (inquit D. Magnol) herbaceum producit vasculum, ex quo quatuor, parva stamina prodeunt, quorum quodlibet apicem rubrum, vel potius roseum, in medio sulcatum sustinet. Succedit flori *semen* nigrum, oblongum.

Circa Monspeliem, Nemausum, Avenionem & alibi in Gallia Narbonensi spontaneum observavimus.

Camphorata dicitur quod herba digitis confricata odorem Camphoræ nonnihil referat. C. B.

2. *Camphorata cognæ* C. B. *Anthylli altera Italarum* Ger. *Camphorata cognæ sive Anthylli altera Italarum* Park.

Lob.

Sarcus, foliis, ortu & facie *Chamaepeuce* sive *Monspeliensis* *Camphoratam* adumbrat, sed exilior tota & summis virgulis tomentosis [hoc nos non observavimus] muscosis flosculis luteo-pal- lentibus gustanti prædicis.

Nos quamvis plantam hanc in Germania, Italia & Gallia in arvis & vevactis frequentem observavimus, nunquam tamen floribus aut seminibus onustam videre contigit. *Folia* autem in cau-

liculis stipulis creberrima sunt, alterno situ, angustissima & mucronata, in ramulis minoribus, in caulibus numerosissimis ex alis foliorum egrediuntur adeo conferti ut totos fere contegant.

Camphorata minor Lugd. *glabra* C. B.

Nec nobis cognita, nec hujus loci est.

CAP. XVII.

Juncaria Salmanticensis Clus. Park. *Rubia linifolia aspera* C. B.

Clus.

Tota juncæ est, sed Equiseti modo aspera & geniculata. Habet autem in singulis geniculis bina *folia* ex adverso sita, Asperula odorate foliis quodammodo similia, breviora tamen, & Lini folia non abstinilia.

Frequentes ramuli ex alarum sinu prodeunt, similibus foliis præditi, copiosos, paleaceos, candidique referentes *flores* femine deinde exile, nigricans. *Radix* tenuis est, candidans, non viras, sed singulis annis femine deciduo novellæ plantæ enascuntur, illo ipso anno etiam, sub finem mensis Augusti.

Provenit locis arenosis, inter vineta, secundo à Salmantica milliari. Floret Julio; semen Augusti gustu maturum est.

CAP. XVIII.

De Kali.

Kali nomen Arabicum pluribus & quidem genere diversis plantis significandis imponitur. Siquidem Kali geniculatum à Kali femine cochleato genere differt. Kali minus album, de quo superius inter Bliti sylvestris species egimus, ab utroque. Kali geniculatum, foliorum carentis & fuscis viridibus succulentis & quibusdam velut squamis pyxidatim geniculatis compositis, ab aliis omnibus plantis primo statim aspectu discernitur.

1. *Kali geniculatum majus* C. B. *Cali geniculatum sive Salicornia* J. B. *Salicornia sive Kali geniculatum* Ger. Park. *Chalchewit* & *Saltwort*.

Hujus (ut rectè monet C. Bauhinus) duæ habentur species; una simplicior & brevior, dodrantali altitudine, recta & annua, quæ sola apud nos habetur in Anglia; altera multis ramis fruticans lignosa & grandior, perpetua, quæ ad Mare Mediterraneum plurimis in locis occurrit, & culturam etiam admittit: nam J. Bauhinus scribit se habuisse Monsbelgardii in horto, Monspelio delatam quæ reposta per hyemem duravit. Hanc autem ita describit:

Fritex est hæpe cubito altior, rectus, sapore salso; Folia non habet, sed ramos duntaxat teretes, densos, ut sunt folia Aizoi, Cæpæ & similium, dense geniculatos, pyxidatim geniculo alio aliud expiciente, siccitatis temporis circa radicem lignescentes, quibus succedunt novi, crassi, virides, interdum intus rubentes: in quorum extremitate flores parvi lutei ex apicibus parvis constantes. *Seemina* non observari nec radicem. At Cl. Vir Andreas Casalspinus femina observavit. Sub squamulis pulposi (inquit) ex quibus ramulorum compago constat, instar Lentis femina concipiuntur parva, quæ decidunt arcescuntibus squamulis in hyeme.

Hæc descriptio, mutatis mutandis minori etiam speciei accommodari potest.

In salis maritimis passim & copiosissime provenit. Hanc (minorem sc. speciem herbaceam & annuam) in agro Lincolnensi & alibi aceto & sale usui. *Critum maris instar condunt*, & asservant ad Acetaria, & *Maris Campfire*, i. e. Crithimum palustre appellant.

- A. 2. *Kali geniculatum alterum vel minus* C. B. *Cali Arabum aliud* J. B. *The lesser jointed Chalkwort*.

Hoc ex radice crassa suis rutilis succulentis succulentis, geniculatis, pedales & bipedales protrudit: in quorum summis fastigiis proveniunt spicati multi *flosculi* muscosi & herbidi, quibus subveniente femina nigra, oblonga. Sarcus ad genicula crassescunt, & superius internodium videtur inferi in inferius semper, unde observantur inferiora internodia crassiora superioribus. Hæc è D. Morisoni Hist. Plant.

Circa Tripolin obvium habuit Rauwolfius.

- * 3. *Kali Arabicum* J. B. *Kali Arabum primum genus Rauwolf* Lugd. ap. C. B. *Arabian Glasstwort*.

f. n.

Kali minori nostrati haud abfimilis est planta: Denso prodit colicorum agmine in varios succosos graciliores divisorum, quibus summo tenuis capitula harent penitus repleta: sub quibus angustissima acuminatque sunt foliola, formâ & viribus *Kali* minoris jam dicti, cum levi quadam acrimonia, infernâ parte penitus alba, supernâ cinerea, inquit Rauwolfius.

Iuxta Tipolin copiosissimum observavit Rauwolf. capus cineribus ingentes naves onustas Venetas transire ad saponem & vitra alba conficienda idem testatur.

C A P. XIX.

1. *Kali majus semine coelebato* C. B. *Ger. majus coelebatum* Park. *vulgare* J. B. *Snailseed* ed *Glasstwort*.

f. B.

Planta est bicubitalis, [quando culta est intellige, aliâs vix cubitalem altitudinem assequitur.] latè se pandens, nullis spinis horrens, intensè rubens, divisâ in ramos rectos, crassiusculos, cubitales; in quibus *folia* infima quidem palmata, superiora minima, quæque magis ad summum scapum nascuntur breviora, incurva, ex lato principio in mucronem ferè definentia; juxta quæ veluti capitula Tragi *Matthioli* capitulis similia, sed non aculeata; in quibus *semina* lineæ sive cochleis similia. Sapor totius plantæ salus, ingratus. Annua est planta.

Ad mare Mediterraneum sponte oritur plurimis in locis. Seritur Monspelii in lacubus salis ad Sal Alkali conficiendum, cujus modum J. Bauhino referrebat conflatore ipsi.

Scrobiculo effosso propè mare transversim affilias ligneas imponunt, quibus superaggerant cumulatim herbam prædictam, ex qua accenso igne stillat in subjectam scrobem liquor, qui tandem concrefcens fit sal Alkali, coloris partim nigri, partim cinericii, valdè acre & catharteticum, est sum. Et laxum hoc, *Kali* vocatum vel *Sode* ad vitrum confandum aptum in Italiam inque Septentrionem ex Gallia Narbonensi & Aquitania deferunt.

Galli in tractu Montispelesino cum sale *Kali* & Oleo nativo Gabiano in fonte adversus *Ream* saponem parant, quem arte colorare pro libitu norunt. Ex Epistol. Med. Th. Bartholini. Hæc à D. Tancr. Robinson.

- A. 2. *Kali spinosum coelebatum* C. B. *Tragus sive Tragum Matthioli* Park. *Tragon* *Matthioli* sive *potius Tragus improbus Matthioli* Ger. *Tragus spinosus Matthioli*, sive *Kali spinosus* J. B. *Pridulph Glasstwort*.

Sesquipalmares, interdum etiam pedales aut cubitales per terram fundit *caules*, crassos, lutescentes, atrovirentes, multis alis brachiatis, per quos *folia* crebra, longitudinis uncialis, angusta, crassa, saliginoso succo prægnantia, in aculeum rigidum, pungentem definentia; è quorum fissis foliulis emicant parvi, herbacei; succedente *semine* in cochleæ formam convolutio in vasculis acutissimis rigidis spinis per oras munito. *Radix* fibrosa inutilis.

In arenosis maris litoribus frequens invenitur. Plantam hæc (quæ nullibi apud nos præterquam in arenosis maris litoribus invenitur) in areoso quodam agro propè Viennam Austriæ, 300. minimum milliariis à mari remoto, observavimus spontaneam; postea etiam Florentiæ ad Arnum fluvium.

Spine quæ vasculum seminale in circuitu nuntunt sex numero sunt, secundum Parkinsonium, in quorum medio hos alius membranaceus qui non diu durat; eoque delapsio succrescit in cennochia parvis (quæ extuberat) spina exigua.

- * 3. *Kali Siculum lignosum sferibus membranaceis* Bocconi. *Sicilian Glasstwort with woody stalks*.

Radices hujus robustæ sunt, atque aliis in terram descendunt, subinde humano crure, vel etiam coxa crassiores: ab his virgæ plures lignosæ exoriantur, in tenues ramulos distributæ, circa quos *folia* *Kali* minoris, non temere parva, sed bina semper ex adverso citè posita respondent. *Flores* æstatis albi, quadrifolii, patuli, membranacei, instar alarum papilionis, qui longo ordine, spectabili elegantia, dense congesti, ramulos omnino geniculatim onerant. Semen coelebatum, exiguum rubente tunica cooperum. Juxta Saccam, Catanam & Agrigentum reperit Auror, ubi vocatur *indigenus Linta*, atque ejus cinere in lineis mundandis & dealbandis maxime ununtur.

Planta hæc cum *Kali* majore semine coelebato & *Kali* spinoso sive Trago *Matthioli* flore & semine convenit, ideoque cum illis merito copulatur.

Sequentem plantam rectius ad Aizoon aut Telephium retuleris.

4. *Kali*

- * 4. *Kali floridum repens aizoides* Neapolitanum Col. *Kali Crassule minoris folio* C. B. *Kali floridum repens Neapolitanum Columnæ* Park.

Col.

Radicalum promie flaminis crassitie [adultæ etiam planta tenuem, partim flavicantem, tenuibus & longis floribus] partim superne rubescentem, & ex illa bina, crassa, carnosa veluti vorticulata, sed latiuscula *folia*, supra humum expansa aut partim elata; & ex quorum sinu bina alia digitali longitudine, partim canaliculata, & rotundiora, Aizoon secundo Dioscoridis amula emittit, in limbo partim crassiora, deinde ex adverso alia bina, & sic deinde in viticulos producta geniculatim alia: in ramos dividitur, & humi procumbit: Adulta autem repulpinis affurgit partim viticulis, in quibus alternatim folia crumpunt, & ex illis singulæ alæ, in quibus *flores* in crassis petiolis, meridiano præsertim sole illustrati desiliunt, candidis barbulis tenuibus radiantes, viginti numero ut plurimum, medium exiguum umbilicum luteum habentes, exiguis luteis *flaminibus* compositum. His *fructus* succedunt, quinque angulis definitus, totidemque apicibus carnosus vallatus, in quo semen copiosum, ex nigro fulvaceo continetur, exiguum; & fructus stellatâ quinquepartitâ lineâ dehiscit, ut semen decidere possit, atque in hoc non parum Aizoon similis est.

Augusto mense floret, & Septembri proficitur; in terrenis editis locis maritimis, non arenosis, *Locus*. ut nonnulli maris æstus aspergat, & sata in hortis latè provenit, sed gracilior. Tota salso admo. & Tempus. dum est sapore, ut sal gustare conscas, succola, carnosa & asperge quadam splendida depicta.

C A P. XX.

De Herbis quibusdam minimis Polygoni nomine valdè insignitis.

Polygoni nomen cum Botanicorum vulgo hoc in loco extendimus ad plantulas nonnullas comprehendendas, quæ nec genere proximo, nec alia fortasse in re quam parvitate sua & foliulis flaminis herbaceis conveniant. Cum enim earum partes generum indicies adeo exiguae sunt ut nudo & inermi oculo non facile possint discerni, status duximus, is omnis, obviam & expostam parvitas notari pro charactero generico assumere, quam importunâ subtilitate Lectoris fatigare etiamque perplexum potius reddere quam erudire.

- A. 1. *Polygonum Germanicum vel Knaibel Germanorum* Park. *Selinoides sive Knaibel* Ger. *tertium Dodonæi*, sive *tenuifolium* J. B. *angustissimum & acutum vel gramineo folio minus repens* C. B. *ac. ac. postius gramineo folio majus erectum ejusdem?* Germani *Knotgras* or *Knaibel*.

Tota planta cineraceo colore prædita, ex radice lignosa, fractuque contumaci, albicante *cauliculis* complures emittens, palmares, filii instar tenues, hirsutos, propter terram aliquando paulum rubentes, crebris nodis geniculatos; ad quorum singulos *folia* bina apposita, angustissima, acuta, medium digitum & amplius longa. *Flores* numerosissimi, in caulis & ramulorum divaricationibus singulis singuli sedent, inque extremis ramulis plures simul stellati, è quinque foliolis acutis herbaceis compositi. Flosculus unusquisque semini suo insidet umbilici instar, nec per seminis maturitatem decidit, sed eidem perpetuò inhaeret, nec enim flos est sed potius calix floris. Caulis hujus plantule creberrimis subdivisionibus in numerosissimos tandem ramulos finditur, innumeris ferè seminibus onustus.

In agris sterilibus & arenosis ubique ferè invenitur.

Hujus speciem aliam in arenoso solo inter segetes observavi in Suffolciæ comitatu propè Elden vicum inter Thefordiam & Novum mercatum oppida copiose provenientem, quæ procumbit magis quam vulgare *Knaibel*, tenuioribus est cauliculis, brevioribus foliis, floribus majoribus, albidioribus, magis diffuse diffusis, atque etiam hyemem fert. Huic titulum ascripti *Knaibel incanum flore præfere* pretere.

Eadem vires & usus intus & extra usurpata possident quas Polygonum vulgare. Quoslibet ardo vires res exungit, fluxus ventris sistit, dysenterias scilicet, uteri profluvia, ac etiam hemorrhagiam narium: Lapidem pellit, calculum & urinam ciet. J. B. ex Taberna-montano.

- * 2. *Polygonum litoreum minus sfolesci spadicæo albicanibus* C. B. *Polygonum alterum Germanicum* Park.

C. B. prod.

Ex radice candicante, tenui, longiuscula prodeunt *viticuli* plurimi, tenerissimi, per terram parvi, ramuli & dodrantales, foliis oblongis, angustis & albicanibus alternatim cincti, ad radicem verò longioribus & buccinalibus. Viticulorum summatibus *sfolesci* plures, minutissimi, intus albi, foris spadicæ insident: quibus *semina* minutissima & copiosissima, ut singuli coliculi eo turgente, succedunt.

In arenosis ad Wiclam fluvium propè Basileam Autumno florens reperitur: alibi etiam in sabulosis ad fluminum ripas.

A. 3. *Polygonum*

- A. 3. *Polygonum parvum flore albo verticillato* J.B. An *Polygala repens nuperorum* Lob. Ob.
Polygala repens Park. repens nivea C.B? cur niveam dicit?

E radice alba, fibris pro plantula modulo majusculis capillata plures fundit cauciculos, infimos, humi procumbentes, teretes, geniculatos, rubentes, alios interdum de se ramulos spargentes: Ex quorum geniculis unciam fere de se invicem distantibus bina emergunt foliola Herniariae fere foli chamalyceos instar rotunda, pallidissima, concava, [nobis Serpylli folia exprimeret videbantur] Flores ad caulum nodos verticillati, albi, & quinque velut theculis congmentati, speciem valde rari Delphini aut Aquilegiae exhibent. Succedunt vascula seminaria parva, semina longiuscula continentia.

Loc. & Tempus.

Amat feroces humidos, & loca uliginosa cum Nummularia rubra & Portulaca aquatica. Flore Julio & Augusto mensibus. Non alibi apud nos, quod sciam, provenit quam in Cornubia partem Occidentali circa Pentantiam & alibi. Eandem in transmarinis observavimus, in Belgio & Germania.

Lobelius in Observationibus hoc describere videtur sub titulo *Polygala repentis nuperorum*.

- * 4. *Polygonum capitulis ad genicula echinatis* Bocconi.

Bocconi.

Tenuis huic est radix, prolixa & dura: Cauciculos habet tres aut quatuor, humi jacentes, palmares, circa quos folia Herniariae aut Polygoni montani in crebris geniculis plura simul juncta, ut videntur, inter quae nescio quid *stictolium* multicolorum apparet, subsequenter verticillis, brevibus aliisque apicibus veluti echinatis, in quibus minutum semen includitur.

Loc.

In Ilva insula juxta Portolongoni munimenta & nova memia visitur.

- * 5. *Polygonum Creticum Thymi folio* C.B.

C. B. prod.

Herba est lupina, humique procumbens, cauciculis sive viticulis palmaribus, ramosis, hinc inde spatis; *stictolium* parvis, albicantibus, pluribus simul quasi in nodis junctis; quibus foliolum Thymiformi, modo unum, modo bina ternave, magnitudine imparia adponuntur. Semen pullum & compositum succedit.

Non multum abluat ad Polygonum nostrate parvo, flore albo verticillato.

- A. 6. *Herniaria* Ger. J. B. *Millegrana major sive Herniaria vulgaris* Park. *Polygonum minus sive Millegrana major* C. B. *Stictolium* Wozt.

J. B.

Inter subjectum solum opacat luxurie leta complurium ramulorum, quos ex pusilla radice nascitur, hinc inde sparsos, teretes, creberrimis geniculis interceptos, ad quorum singula adversa foliola, Serpylli minora, ex viridi lucea, gustu acri, eisdemque locis erumpunt mirum in modum merostictoculi ex apiculis luteolis compositi.

Loc.

Hae duplex est, alia glabra, alia hirsuta. Glabram invenimus spontaneam in promontorio Cretensi *The Lizard* ponto dicto: Hirsutam in arenosis prope Sylvam Ducis in Brabancia, juxta que Germaniam, Italiam & Galliam Narbonensem copiose.

Loc.

Epipacti seu Millegranae insignes tribuit facultates tres Anguillura. Succus aut potus aut heta est, vel etiam emplastri modo plagae imposita, morsus à vipera auxiliatur. Secundo emplastrum ex ea hernia mirè restituit. Postremo jecori prodest & ictero: Aqua enim destillata & pota curat intra dies octo. Camerarius aquam destillatam, Clusius decoctum Herniariae feliciter calculi propinari refertur.

D. Coberus collationem ex decocto Empetri Tragi, i.e. Herniariae vulgo dictae, ad dolorem Dentium certè experientia in pluribus probatum commendat. Hieron. Reusnerus in Observ. ad *Vesicaria* dicit. Obl. 44.

Parkinsonus Herniaria alterius, quam majorem Africanam vocat, meminit; quae praecedens major erectior & ramulosa est multo, in aliis parum differt. Hanc Guilhelms Boelius in Africa secum attulit. Haec fortè est Herniaria fruticosa, viticulis lignosis, foliis oblongiusculis brevibus, densissima C. B. Herniariae facie & folio, perampla radice Asfragali Lob. In pluribus locis marginibus circa Boutontum repit, & in sterilibus locis versus pontem Villanova.

- A. 7. *Polygonum pusillo vermiculato Serpylli folio* J.B. *maritimum minus foliolis Serpylli* C.B. *Serpylli folio Lobelia* Park. *alterum pusillo vermiculato Serpylli folio* Pene Ger. emac. *Lobelia* *Stictolium* with *Asperula* of *Thyme* leaves.

Lob.

Ranunculi & cauciculis furculosis, prolixis, gracilibus humi sparsis luxuriat (inquit Lobelius) & ex pusilla folia pusilla, teretia, succulentia Aizoi vel Illecebrae, Thymo parvo nostrati aequalia & similia. Radix praelonga, lignosa, sapore amaricante, calidiuscula.

Cum Lobelius tantum hanc plantam videret & describere, (liquidem reliqui Botanici quae de ea habent & Pene & Lob. Adversariis transcribunt) sique ipsius descriptio brevis admodum & imperfecta,

perfecta, nulli praecipuarum partium, floris & seminis, mentione facta, orandi sunt in quibus ventrem & florentem videre contingerit ut accuratius describere vellent; ut sciamus ad quod proprie, genus pertineat & an hujus loci sit necne. Offendit nobis D. Jacobus Newton plantulam à se in Anglia collectam radice satis crassa, praelonga, lignosa; cauciculis & ramulis multis, confertis, humi spatis; foliis Serpylli aut *Alines* minimis, *stictolium* parvis ad cauciculosim nodos; quales autem fuerint in planta sicca observare non potuimus.

Erant haec ut putamus ipsissimum *Polygallum Serpylli folio* Lob. D. Gooder apud Gerardum emaculatum Eriacum maritimum, *stictolium* *Asfragali* Park. Lob. filio hoc titulo describere videtur: cuius sententia & ipse filius sublenborum, & locus conveniunt. Vix autem puto in collibus maritimis Gallo-provinciae Eriacum maritimum nostratem luxuriare. D. Magnol se saepius collegisse scribit circa pratum hinc Grantham, & juxta viam in locis depressis *Alagarique* de Perault. Utinam accuratius descriptum nobis dedisset.

- * 8. *Anthyllus* species quibusdam J. B. *maritima*, *Chamaesyce* similis C. B. *Anthyllus* *Valentia* Clusii Ger. *Polygonum* *Valentinum* sive *Anthyllus* *Valentia* Clusii Park. *Valentia* *Stictolium*.

Clus.

Ex unica radice multos profert cauciculos, sive viticulas dodrantales, humi statas, ramosas, subnubentes; foliola Lentis, exigua, seu potius Chamaesyces (cui tota planta adeo similis est, ut primo aspectu Chamaesyce putarem, illam tamen diligentius considerans lacteo succo carere deprehendi) & plerumque cum suis ramulis veluti quadam fallacine asperis, etiam ipsa fusti gustis. Flores inter ipsa foliola emittuntur pusilli, quatuor foliolis constantes, ex albo purpureascentes: radicem singularem habet nigricantem.

Hanc plantam nusquam alibi conspexit Clusius quam ad fossas urbis Valentiae in Hispania, juxta Locum portum quae Regiam arcem spectat.

J. Bauhinus folia minima ei attribuit, acervatim congesta circa nodos, multo Serpylli foliis minoribus, per extremum litoria & subrotunda: furculis lignosis firmis, teretes, repandos, variegatae quavisum brachiatis. Chederus in montis Ceti litoribus observavit.

9. *Polygonifolia* per terram sparsa flore Scorpoidis J. B. An *Polygonum minus* q. sive *temisifolium*, & 11. sive *lentifolium* C. B. ? minus *Monspeliense* Park?

J. B.

Ex radice, quae tenuis, singularis, interdum multifida, folia emergunt Lini vel Linariae, caules autem videntur, ac illi ubi proleunt per terram sparguntur, palmares aut etiam dodrantales ramulosi, foliis nullo ordine politis vestiti. Polygoni, minores, caesi coloris, sapore nullo evidenti. In extremis ramulorum acervatim congesti *stictolium*, numerosissimi, Polygoni floribus similes, minores eximiosis purpureascentes, intus albi, caudam Heliotropii aut Scorpoidis aquatica circumflexi imitant: semina parva, alba, virentibusque stribus variegata.

In Lurania non longe à Vicerbo, via qua Romam itur, copiosam observavimus; D. Magnol ac Locum. credendo ad montem Elperon, non procul Monspelio.

Querit idem D. Magnol, an de ista intelligendus sit C. Bauhinus in Prodr. dum Polygonum lentifolium describit, cuius folioli in cauliculis summis tantum sita sunt. In *pinace* C. B. sub diverso nomine bis ponitur. Nobis alia & diversa videtur planta Polygonum lentifolium C. B.

Planta haec tum ob florum colorem, tum ob spicam caudae Scorpis in modum reflexam ad Asperifoliarum genus potius pertinere nobis videtur; & Heliotropii aut Echii Scorpoidis species esse. Verum quia non constat an cetera noce respondeant, non tenere sollicitandam, aut locum quem occupavit movendum duximus. Alios interim quibus eam videre contigit hortamur, ut tum foliulos, tum semina curiosos observent, quo nos omni scrupulo de ejus loco & genere liberemur.

- * 10. *Anthyllus* *Alpin*. Exot.

Alpin.

Exigua est herbulula, palmum alta, fruticosa valde. Namque ab radice plures caules fert, numero ad minus quinque, longos, graciles, rotundos, albicantes; à quibus hinc inde brevibus intervallis exeunt furculi multi, tenues, atque breves, foliis multis minimis, Lentis magnitudine & figuris undique circumscripti, qui & ipsorum & foliorum ipsos circumdantium multitudine fructus densus admodum apparent & in orbem etiam actus. In furculorum vero cacumine *stictolium* parvi exeunt; quibus pro seminibus succedunt fructus parvi, oblongi, teretes, Tritici fere magnitudine & figura. Tota planta albaec & salsum sapit. Radix vero longa, tenuis, geniculata, alba cernitur, eodem salso sapore gustum insensens.

In locis maritimis [insulae Creta] copiosè nascitur.

Loc.

Accedit ad Anthyllidem à Clusio & J. Bauhino descriptam. Differt autem à Clusiana florum sito, qui inter ipsa folia nascuntur.

Polygonum minus Lentifolium C. B. ipso monente, cum Anthyllide Valentia Clusii, quae tota subnubens est, longe minusbus foliis, & copiosioribus foliolis ex albo purpureascentibus; itaque non solum in cauliculis summis, confundi non debet.

11. *Polygonum muscosum minimum* Bocconi.

Bocc.

Cauliculis est pluribus, uncialibus, densè geniculatis: *Folij* crebris, capillaribus, brevissimis, atque ad cauliculorum nodos dispositis: *Floribus* herbaceis, minutissimo *semine* eis succedente. *Herba* mi spargitur, *Camphorata* congenerem plantam æmulans. Cum primùm exit lulum quoddam minimum primo aspectu refert.

Lacui.

Propè Catanam in Sicilia, & in ambulacris horti Pisani crebrò reperitur, & deciduo semine propagat. *D. Magnol* Maio mense copiosum observavit in satis luci Granuntii propè Montemurum. Modò viride est, inquit, aliquando purpurascens. Ob parvitatem plantulæ, ut verisimile nondum fuit observatum.

HISTO

HISTORIÆ
PLANTARUM

LIBER QUINTUS.

QUI EST

De Herbis flore Composito planifolio, natura plerumque pleno, lactescentibus.

FLOS compositus seu aggregatus nobis dicitur qui ex pluribus flosculis in unum totalem (ita enim cum Philosophis loqui liceat) florem coeuntibus constat; quorum unusquisque non tantum folio seu bractea colorata, verum insuper vel staminibus, vel stylo saltem constat, & singuli singulis feminibus coherent. Hujusmodi flos ab *umbella*, *corymbo*, *spica* differt quòd flosculi omnes communi Perianthio includuntur & continentur, quòd plerique petalorum majorum circulum medium orbem radiatim cingentium obtinent, quòdque flosculi singuli singulis feminibus nudis acutè stipatis insident.

Herbæ flore composito sunt vel succo lacteo prægnantes, flore planifolio, naturâ plerumque pleno: plerumque dico quia in paucis quibusdam hujus generis, h. e. lactescentibus, ut v. g. *Chondrilla carulea* *Cyanæ capituli*, *C. B.* flos discoideus est: vel succo limpidiore. Hæ autem vel sunt flore discoide, hoc est, ex pluribus brevibus compressis & confertis flosculis (quos nonnulli perperam stamina vocant) in unam quasi apparentem superficiem digestis composito; vel flore *spissulari*, qui ex plurimis concavis oblongis flosculis ad margines in longas lacinas dissectis componitur, ut *Cyanis*, *Jaceæ*, &c. Hoc genus herbæ *capitatae* dicuntur, quoniam calyx earum squamatus in ventrem plerumque extumescit. Quæ flore discoide sunt distinguuntur in *Papposar*, quorum scilicet feminibus pappus seu lanugo innascitur; & *Corymbiferas*, quarum femina solida sunt seu pappo destituta.

Alii vulgò hoc genus herbæ flore composito donatas primariâ divisione in *Papposas* & *Corymbiferas* distinguunt; Papposas deinde in *Capitatas* & flore discoide præditas. Verum quoniam ex *papposa* dictis, & iis qui feminibus solidis sunt, (ita enim cum aliis vocamus commodioris vocabuli inopiam) seu *Corymbiferis* nonnulla insignibus notis conveniunt, nimirum succo lacteo & flore planifolio naturâ pleno, quæ hujusmodi sunt omnino conjungendas censui, ideòque novum genus constitui Herbarum flore composito planifolio naturâ pleno, lactescentium.

Not. Jo. Bauhinum *Corymbis* nomen floribus compositis non papposis attribueri, initio lib. 26. *Historiæ Plantarum*. Cum enim (inquit) apud Plinium legimus *comantes auri fulgore corymbos* dictos flores, seu ut ille ait, fructus *Chrysomer*, estque *Corymbus* quodvis summum, unde & Columella de Cinara dixit,

Hæc modò purpureo surgit glomerata Corymbo.

Et pleræque hujus generis florem gerant densum & in capitulum aggestum quandam flosculorum stipatam, cum *Corymbi* nomine tantisper complecti libuit, dum tu [Lector] certius ac melius invenias nomen; & plantas hujusmodi floribus insignes *Corymbiferas* dicimus. Hunc & nos sequimur, nec sine ratione: cum flosculos in capitulum aggestos, & in gibbam seu globosam figuram non rarò exuberantes merito *Corymbos* dixeris.

U

Herbæ

Herba flore composito seu aggregato, sunt vel eodem

[Planifolio naturâ plerumque pleno, lactescentes, quæ vel feminibus sunt

[Papposi seu alatis,

[Latiunculis & compressis, brevibus, utrinque acutis; Caulibus

{ Gracilioribus, firmioribus, solidioribus & minus concavis, capitulis angustioribus & minoribus: LACTUCA, cujus duo sunt genera, alterum esculentum, succo lacteo deditur prægnans; *Lactuca sativa*; alterum non esculentum, odore opii, costâ folii spinosa, *Lactuca sylvestris*.
Majoribus seu crassioribus, tenerioribus, fistulosis, capitulis latioribus, floribus grandioribus, foliis carduorum spinosis, spinulis mitioribus: SONCHUS.

[Tereunculis aut angulosis, crassitie latitudinî ferè æquali, oblongis,

[Majoribus, flore circa meridiem se claudente, calyce

{ E simpliciorum acutorum florum petala longitudine excedentium ordine composito, foliis graminis, radice annua: TRAGOPOGON.
Squamosis, squamis majoribus, non ultra florum petala excurrentibus, radice in plerisque crassa, vivaci: SCORSONERA.

[Minoribus,

[Erectiores & non repentes, foliis plerumque iaciniatis, caule

{ *Achys*, seu non ramoso, foliis nudo, flore in fastigio unico magno: DUS

LEONIS.

{ Ramoso, foliis cineto, floribus in singulis caulibus pluribus, femine

{ Cuvino, aut ruffo, majore: HIERACIUM.

{ Nigro minore; seu elatior, caule multis foliis cineto; *Hieracium fruticosum*, sive *humilior*, paucis in caule foliis; *Pulmonaria Gallorum*.

{ Reptantes flagellis emissis, foliis longioribus pilis obfatis: PILOSELLA, *Andri muris*.

[Solidis & pappo destitutis, foliis & caulibus

{ Spinosis, Carduorum in modum, lacteis lincis notatis: ERYNGIUM LUTEUM, *Cnicus chrysanthemus*.
Levibus, floribus

{ E lateribus caulium & ramorum exentibus, ceruleis: CICHOREUM, *Intybus*.

{ Summis caules & ramulos terminantibus; Hieracioides seminibus solidis: His accensum Cichoreum verrucarium dictum, *Lampsanum*, *Hieracium stellatum* & *falcatum*, quorum flores flavi sunt & Hieraciformes.

{ Quæ Chondrilla nomine feruntur plantæ, vel ad *Lactucas sylvestres*, vel ad *Hieracia* referri possunt.

[Discoide, hoc est ex pluribus, brevibus, compressis & confertis foliulis, (quæ nonnulli peragmæ stamina vocant) in unam quasi apparentem superficiem digestis composito. Hæ vel sunt feminibus

[Papposi, quæ vel sunt floribus [cum cauliculis]

[Errumpentibus ante folia, & brevi marcescentibus,

{ In singulis caulibus singulis, radiatis, foliis subrotundis ungulæ equinæ figurâ, subus præcipue incanis: TUSTIAGO, *Bechium*.
In uno caule pluribus, in thyrsium dispositis, nudis, foliis subrotundis *Bechii*, sed majoribus: PETASITES.

[Post folia exentibus, disco

[Radiato, foliis

{ Spinosis Carduorum æmule, foliis florum marginalibus ficioribus & exsecis, capidatis: CARLINA, *Chamæleon*, *Acarna*.
Levibus seu mitibus absque spinis,

Maximis

{ Maximis, oblongis, acutis, subus incanis, floribus itidem maximis, flavis, radice crassa, aromatica: HELENIUM, *Emula campana*.
Minoribus, floribus

{ Aureis, amplis, sparsis, in summo caule & ramulis in pediculis prælongos excurrentibus singularibus, petalis discum ambientibus longis; foliis in genualis speciebus subrotundis, radicibusque tuberosis & vi deleteria præditis: DORONICUM.

{ Pluribus in caule, in brevioribus pediculis, barbulis discum ambientibus itidem brevioribus; foliis productioribus & angustioribus; radicibus innocuis; florum petalis

{ Succulentioribus & brevi marcescentibus; foliis & coma

{ Odoratis & plerumque tactu glutinosi aut pinguib; CONYZA, *Inodori* aut minus odoris,

[Integris, floribus

{ Majoribus, stellam radiantem æmulantibus: ASTER, è quibus, maritima quæ est florum petalis marginalibus purpureis *Tripolium* dicitur; quæ barbulis & disco flavis *Cribmum Chrysanthemum*.
Minoribus, in summis caulibus confertis in thyrsium aut umbellam, aureis: VIRGA AUREA.

{ Laciniatis; floribus in summis caulibus velut in umbellam dispositis: JACOBÆA.

{ Exsecis & aridioribus, unde durabiliores sunt, nec citò marcescunt, colorisque gratiam diu retinent siccata,

{ Fromatis aut velut bullatis, aliâs flavicantibus; STOECHAS CITRINA; aliâs albescentibus, ut in *Gnaphalio Americano*.
Cuspidatis; foliis

{ Integris; JACEA Oleæ folio.

{ Laciniatis & spinosis Carduorum æmulis; CARLINA.

{ Laciniatis, floribus flavis aut purpurascens; SENECIO.
Dignatis, floribus purpurascens velut in umbellam dispositis; EUPATORIUM AVICENNÆ
Integris, floribus

{ Purpurascens, vel foliis subrotundis maximis; CACALIA vulgaris; vel foliis longis; Eupatorium *Cmadense Cornuti*.
Flavii,

{ Maritima & incana odore aromatico; GNAPHALIUM maritimum.
Mediterranæ,

{ Major, floribus flavis velut in umbellam dispositis, Conyzæ facie; BACCHARIS *Monspelensium*, &c.
Minor, tota tomentosa & incana, foliulis minimis; GNAPHALIUM.

[Solidis seu Pappo destitutis: Vide Tabulam Libri Octavi.

SECTIO PRIMÆ.

De Lactescentibus Flore composito papposis.

CAP. I.

De Lactuca.

LACTUCA [*Opifia*] quod copia lactis exuperet dicta est, quodque feminas nutriendas lacte impleat.

Hujus notæ peculiare, quibus à congeneribus distingui possit, sunt Semina brevia, latiuscula & compressa, utrinque acuminata; caules graciliores, firmiores & minus concavi, capitula minor.

Hujus duo sunt genera, sativum & sylvestre.

Ad posterius genus reducimur Plantas nonnullas Chondrilla dici solitas; unam etiam cujus semine Lactuce femini non responderet, ob capitula parva quibus Lactucam refert; nimirum *Chondrilla micrantha* dictam.

LACTUCÆ SATIVÆ.

1. *Lactuca Sativa* C. B. Ger. *sativa non capitata* J. B. Garden Lettuce.

Folio est Endivia, longo, lato, rugoso, pallide virente, lacte pregnante per primam adolescentiam grato, tandem amaro & cibus abdicato, quod fit ubi caulescit planta. *Caulis* firmus, res, gracilis, sequicubitalis & altior, in ramos dividitur, crebro deinceps dividendos: Quorum extremis *stipuli* harent lutei, parvi, ex squamato capitulo profluentes; quibus in papposis locis *tibus* *semen* succedit parvum utrinque acuminatum oblongum compressum, coloris cinerei.

Seritur in hortis.

Lactuce sature refrigerant, stomacho grate habentur; bilis effervescentiam & æstum compescunt, somnum conciliant. Declinante ætate (inquit *Galenus*) ex se insomni, graviter hoc incommodum afflicto: Adversus quod unicuique presentissimum remedium Lactuca vespere commendata fuit. Plerique antequam excaulescant in aqua clixæ untur, ut ego jam facio (inquit *Galenus*) quo dentes mihi deteriores esse coperunt. Lac augent, alvum leniter movent; [neque alvum debent, ut neque impellunt] ventriculo conveniunt, multique ac laudabilis nutrimenti sunt, verò decocta magis alunt, coitum tamen avertere dicuntur, & si assidue edantur visus hebetudinem adducere.

In phrenitide, delirio, febre ardente, &c. applicata temporibus & sutura coronali, imò carpis, neque linteum duplicatum aut triplicatum permade factum aqua Lactucæ, in qua v. g. in lb i. pond. medicæ Salis natri pp. & crystallizati, aut Salis Prunelle ʒʒ dissolutæ fuerint: Quod medicamentum longè præfero his in calibus oleo rosaceo cum Lactucæ succo permisto. *Simen Paulus.*

2. *Lactuca capitata* Ger. C. B. Park. *sativa vulgaris capitata* J. B. Cabbage Lettuce.

Folia huic breviora, latiora, extrema circumscriptione rotundiora quàm sativæ vulgaris, plana & lævia, quæ brevi in caput rotundum conglobantur, Brassicæ capitæ in modum. *Semen* prout similes, sed nigrum.

Dodonæus Lactucam sativam culturæ mangoniæ folia ita mutare scribit, ut vel crispentur, vel in se contrahantur, ut capitatum Brassicam æmulam videantur. Ejusdem sententiæ J. Bauhinus etiam esse videtur. Verum tum figura foliorum, tum seminis color, si perpetuo niger sit nec unquam mutatur, differentiam specificam (ut vocant) arguit.

Parkinsonius Lactucæ Venetæ capitæ meminit, cujus capita in eam magnitudinem interdum excreverunt ut caput humanum æquant. Hujus, inquit, semen album est; caulis humanam alvum nem affligit. Post solstitium autumnum seritur pro acetariis hybernis. Hac proculdubio est, quam J. Bauhinus Monspelii abundare scribit, tantæ magnitudinis, ut una patinam satis amplam replet, tota hyeme in usum. Alterius etiam speciei meminit Jo. Bauhinus cum pluribus capitibus, quæ vix (inquit) differre videtur à cæteris capitatis, capitæ tamen minoræ; alteram tamen speciem existimamus, quandoquidem ex particulari semine nobis provenit. Hæc ille.

3. *Lactuca rubra* J. B. *maculosa* C. B. Red Lettuce.

Cæf. Rubra est hæc species, ac si vinum foliis esset aspersum, latissimis foliis constat ac patulis; dulci or cæteris fide durior, ideo recentia tantum folia locant, regenerant enim duritia antequam calescant: Semina ei nigra. Hæc J. Bauhinus ex Cæsali.

Loc. Vires.

Lact. Capitata major.

Hujusmodi Lactucam in hortulo nostro habuimus sæpius, quæ foliis erat brevioribus & rotundioribus quàm Lactuca vulgaris.

4. *Lactuca Romana longa dulcis* J. B. *Lactuca Intybacea* Ger. *foliis Endivie* C. B. & *Lac. folio oblongo virente*, *semine nigro* ejusdem. *L. Romana rubra*, & *L. Romana alba* Park. *parad. Roman Lettuce red and white, or Endive-leaved Lettuce.*

J. B. Cæf.

Folium huic angustius est & productius, planum & minime rugosum aut bullatum, modicè sinuatum, & inferna parte secundum costam spinulis armatum. *Flore* est & caule Lactucæ vulgaris, sed *semine* succedente nigro.

Duplex est, *alba*, & *nigra* (sive *fusca*): Est autem omnium Lactucarum maxima. In caput non surrigitur (inquit Cæsalius) nisi vinculo alligentur folia, sic enim candidissimam reddi & fragili tenacitate cæteras vincere.

J. Bauhinus se ignorare scribit an Lactuca sylvest. lato folio culturâ mutari possit in Romanam, quæ cum sylvestri communes habet spinas in dorso & alia quedam. Hoc nobis minime verisimile videtur, siquidem odor virolosus & vehemens opii, folia in caule superiora valde laciniata, totus denique habitus plantæ reclamant.

* 5. *Lactuca longo & valde angusto folio* J. B. *folio oblongo acuto* C. B. Park. *Sharp-pointed Lettuce.*

J. B.

Huic folia à radice statim oriuntur multa, palmum aut sesquipalmum longa, unciam unam aut alteram lata, superiora verò ut breviora, ita angustiora, spinulis quibundam per margines donata, utraque verò acuminata. *Caulis* cubitalis & sequicubitalis, ramulosus. *Flores* & semen cum Lactucis vulgaribus eadem, sed semini color fuscus.

6. *Lactuca crispata* C. B. Ger. Park. *crispa, laciniata* J. B. The broad-leaved curled Lettuce.

Hæc folio est latiore & brevior, calore viridior quàm proximè sequens, ad margines quidem laciniato & dissecto, minus tamen tenuiter & profundè quàm illa: *Semine* nigro.

7. *Lactuca crispata altera* C. B. *crispa minor* Ger. *crispa & tenuiter dissecta* J. B. Curiously cut and waved curled Lettuce.

Hujus folia pallidius virent quàm præcedentis, laciniis tenuioribus & profundioribus incisæ, lissæ undulatum intro forisque flexis reflexisque crispæ, pulcherrimo aspectu. *Flores* conveniunt. *Semen* album est. In parum cum præcedente altitudinem affurgit.

LACTUCÆ SYLVESTRES.

1. *Lactuca foliis quernis, an Lactuca Italica laciniata* C. B. Oak-leaved Lettuce.

Hujus folia figurâ suâ & laciniis Quercus folia quadantenus referunt, suntque viridiora paulò quàm Lactucæ vulgaris, minoræ, & ad radicem pauca antequam excaulescant. In summa hæc planta toto habitu propitiis accedere videtur ad sylvestres Lactucas quàm ad sativas.

Lactuca Italica laciniata C. B. folio est tenuissimo, pallide virenti, in plures partes semi-palmares & laciniatas diviso, per reliqua vulgari Lactucæ similis, quæ usu tenerissima. Hinc à nostra specie diversa videtur.

Nobis ex femine Londino accepto succrevit.

Tragus Lactucam suam secundam ait esse foliis Quercinis incisâ.

A. 2. *Lactuca sylvestris major odore Opii* Ger. *emac. sive odore viroso* C. B. *Endivie foliis odore viroso* Park. *sive lato folio, succo viroso* J. B. The greater strong-scented wild Lettuce.

J. B.

Ex radice minimi digiti crassitudine, candida, paucis fibris capillata, caule tricubitali & altiore adolefcit, satis crasso & rigido, toreti, levi, inani, ramoso, lac perquam amarum, tetro & viroso odore opii, ex radicis & caulis vulnere fundens. *Folia* infima lata, Intybo sativo proxima, nigricantia, non laciniata, sed spinulis duntaxat levibus per ambitum quasi serrata, ad medium ferè caulem: superiora verò profundè laciniata, Lactucæ sylvestris Fuchii & aliorum in modum, quæ terram spectant spinulis per costæ longitudinem hispida. *Flores* conferti Lactucæ, colore luteo, calice squamato, subrubente. *Semen* ex copioso tomento pendulum, nigrum.

In aggeribus foliarum nascitur, inque lapidosi saxosissique locis, minus tamen frequens. Quæ de viribus Lactucæ sylv. veteres prodiderunt, quod scilicet semen ejus non minus quàm sativæ, & libidinum imaginationes in somno amolitur, & Venerem arceat; quodque succus ad eadem valet an huic plantæ conveniant dubito. Narcoticam eam esse & fopiferam, adeoque viribus Papaveri similis,

Loc. Vires.

similem, ut Dioscorides & Plinius tradunt, Opii vehemens & virosus odor abunde convincit. Verum omnia in genere opiat irritare potius quam extinguere appetitum ad Venerem me janipridem tenuit *D. Marr. Lister*, saltem modicè sumpta, non secus ac vinum ac alii generosi liquores, quibus & viribus quodammodo respondere videntur. De Lactuca fativa aliter se res habet. Hæc enim dum adhuc recens & tenera est, antequam excaulescat, commanducata certo certius Veneri adversatur, & libidinem extinguit.

Hujus herbe incensæ fumo animi causâ naribus excepto se veluti consernatum & vertigine subit corruptum, & eodem planè modo affectum sensit idem *D. Lister*, quo solent illi qui Nicotianæ fumum haurire primò aggrediuntur.

- A. 3. *Lactuca sylvestris costâ spinosâ C. B. sylv. laciniata Park. sylv. foliis distictis Ger. emac. sylv. sive Endivia multis dicta, folio laciniato, dorso spinoso J. B. Cut-leaved wild Lettuce.*

J. B.

Incondita habet per caulem folia, Sonchi divisurâ, laciniata & serrata, spinis secundum costam & versâ parte donata, amaro lacte fragrantia; Caulis verò bicubitalis & major, in principio spinulosus, qui in summo in multos abit ramulos, quos flores ornant parvi, lutei, lactuacei, in pappo degenerantes. Hæc odore est minus gravi & vehementi quàm præcedens.

Ad fœpes & agrorum margines reperitur, locis præsertim petrosis, inque vineis & hortis.

- A. 4. *Lactuca sylvestris folio non laciniato J. B. sylv. 2. Ger. emac. Endive-leaved wild Lettuce.*

Hanc speciem Johnstons Gerardi emaculator primæ speciei varietatem facit; *J. Bauhinus* sententia, cui & nos suffragamur; siquidem illâ humilior est, & foliis minoribus, odore etiam minus gravi, nostris (altem naribus) Non alia autem in re à secunda differt quàm foliorum figurâ, quæ hæc in caule quidem laciniata sunt. Isdem cum priore locis provenit.

- A. 5. *Chondrilla [rectius Lactuca] viscosa humilis C. B. Park. Ger. emac. Lactuca sylvestris ciliata minima Cal. Cant. Small jagged wild Lettuce.*

C. B.

Ex radice tenui, longa, alba, cauliculis plures, tenues, reflexi, pedales & cubitales, prodeunt, quæ utrinque ad palmi [in] duo duorum triumve palmorum [in] longitudinem flores lutei, oblongi, in pappo absque alternatim cingunt. Folia habet ad radicem oblonga, angusta, quædam sinuata, quædam integra, & in caule papposissima.

Hanc in fossarum aggeribus nascentem nos propè Cantabrigiam, Th. Willifellus Londini propè Templum S. Pancratii, invenimus. Postea in transmarinis circa Neapolin & Monipellum caules observavimus. In agris Basilensibus Autumno flores invenitur. *C. B.*

6. *Chondrilla [rectius Lactuca] sylv. viscosa caule foliis obducto C. B. saxatilis viscosa caule Park. saxatilis viscosa, caule nudissimo Galeni Col. Wild Lettuce with booted stalks.*

Col.

Radix longa inter saxorum rimas se insinuat, ut difficilè nisi disrupto saxo excipi possit: aqua vel minimo disrumpantur radix, folia, caulis, vel etiam flores, copiosius inde exit lacteus fuscusve colus, paucò tempore in grumos concretescens. Folia sunt Cichorii vel potius Dentis Leonis dictæ modo incisa, profundioribus etiam incisuris, tenuioribus lobis divisa, radicem versus aduncis, palmi longa, & circa radicem oblique dependentia, in orbem expansa. Caudex raro plures, sed unicus sæpius, nec etiam multis alis divisum emittit, rotundum, levissimum, tenuem, albicantem, cubitalem, foliis multo vestitum in imo, è medio verò ad summum usque tenuiora angustiorque sunt folia, per ambitum non incisa, nec erosa, sed per medium ipsorum nervum divisa, hinc atque hinc caulis & alarum latera cingunt, ut parum caulis adversarum partium conspiciatur, vel nudus remaneat, adeoque tota hærent per longum caulem amplexantia, utrinque frequenter alternata, ut vix ab inferioribus superiora differant, totidique caulis ita foliis obductus sit, ut velut ocreatus videatur. Horum quidem foliorum reliquum ad summum quod illorum pars quarta est vel minor, integro dorso lævius caule recedat, ex quo veluti alâ & caule cui hæret flores brevibus petiolis insidentes emicant, oblongos calathis, bini ternive aut plures etiam, intus lutei, foris albicantes per medium foliorum florum. Alii semen parturientes, alii efflorescentes vel deflorescentes, ita ut diutius floreat, simulque perfecta semina ab aliis pappo evolvant, alia verò ab ipsius plantæ & horum viscosa intercepta succo maneat ex pappo dependentia. Nigra sunt atque oblonga, in cacumine, ut in congenitis pappo albo pilosa. Sæpe est amaro admodum.

Æstat & Autumno floret. Manus tacta simpliciter lacte insicit, difficilèque abluatur ut viscum.

In vetustioribus membris Campoclarenfium ficuti & Aëricolorum Materi castri & montanis locis provenit. Nobis in collibus saxosis circa Messanam in Sicilia, & Monipellum in Gallia Narbonensi observata fuit. Chondrillam vimineam viscosam vinearum Ad. huc refert *D. Magnol*, & rectè quædam nostrâ sententiâ.

- A. 7. *Lactuca*

- A. 7. *Lactuca sylvestris murorum flore luteo J. B. Sonchus lævis muralis Ger. Lævis alter parvis floribus Park. Lævis laciniatus muralis parvis floribus C. B. Tidy-leaved Lettuce.*

J. B.

Assum lac fundit tota planta, quæ ex radice digitali amara caules perquam tenues erigit, cubitales & sesquicubitales, leves, sububentes, subinde inanes aut medullâ fungosâ plenos: ad quorum genicula oriuntur folia profundè laciniata, extremâ laciniâ triangulari, hederaceum folium referent, colore quâ terram spectant purpureascente interdum; *Flores* in ramulis exarui, Lactuce, plures congesti colore luteo, quinque foliis constant, totidèque concoloria flamma in medio erigunt, postmodum aliorum more in pappo abeunt.

In saxorum rimis, inque muris & aggeribus umbrosis, interdum etiam & in opacis sylvis oritur. *Locus.*

Lactuce murorum affinis Sonchus dendroides Dalechampii J. B. dendroides Dalech. Park. Lævis lacini. al. lut. mont. major C. B.

Lugol.

Radices habet crassas, nigricantes, ex qua radicle multe prodeunt: Caudex bicubitalis atque interdum altior, torrens, foliis stipatis sinuosis, seu per oras ex intervallo infectis, lævis, Quercui haud dissimilis, lacte diffuscentibus. Rami in caulis nulli sunt, sed ab imo sæpe ad summum usque densè luteos, quales sunt aliorum Sonchorum aut Lactuce, qui tandem in pappo abeunt.

Sonchus hic Dalech. habet multa communia cum Lactuca murorum; verumtamen si descriptio & icon Dalech. vera est, necessariò differunt. *J. B.* quem consule.

8. *Lactuca sylvestris purpurea J. B. montana purpureo-cavulea major C. B. sylvestris purpurea flore Park. Sonchus sylvestris Ger. emac. Blew-flowered mountain Lettuce of the Woody.*

Col.

Radix huic obliqua, nodosa, dentata germinum oculis tam recentibus quàm vetustis, [pollicaris] è qua multe undique crassæ, longissimæ dependent fibre, [sapore grato, dulci, cum levissimo amaro prædite.] Caudex est tenuis, bipedali [*J. Bauhin*o bicubitali & altiore, variat utique ratione loci;] glabro, tereti, albicante, medullâ albi pleno: quem folia ex intervallo alternatim vestiunt, inna pusilla, deinde majora semper multoque latiora, parum in ambitu sinuata, glabra, tenella, superius pallide viridia, subius glauca, mollia, tenuia, [nullo aut brevissimo pediculo donata angusto principio mucronæque] maxima semipedem longa, duas uncias lata caulem amplexantia. Folia in summo caule latiore appendice eadem hærent, iterumque minor efficiuntur vix unciam sæpe lata, [J. B. sapore nullo excellenti,] mansu grata, ut nonnisi modicè aut vix amara sentiantur. Caulis ad foliorum exortum non rectus, sed oblique, nunc dextrâ, nunc sinistrâ inflexus & sinuosis videtur.

F. foliorum superiorum alis obliqui & admodum tenues, rotundi, juncæ petioli exeunt, quatuorversum in caulis cacumine expanti; florum onusti deorsum spectantium squamosi calicibus, oblongis, ex viridi purpureascentibus, in binos ramulos se dividentes, in quibus hiantes flores quatuor exsertunt media flamina, longa, quorum pars media purpureo colore tandem emittit luteam veluti pulpuream, oblongam, incurvam, inque sese inflexa circumdant, ora in summo habentia longis fimbriis decorata, latiuscula, breviter atque compressa.

In sylvis montosis calidiorum regionum frequens est. Nos invenimus in Jura & Saleva montibus. *Locus.* propè Geneva, inque sylvis montosis quas pertransivimus cundo à Scaphusia ad Constantiam; & alibi consimilibus in locis.

9. *Chondrilla [rectius Lactuca] viminea J. B. juncæ Ger. juncæ viscosa arvensis, quæ primâ Dioscoridis C. B. viminalibus virgis Park. Gum Succory with rusby twigs.*

J. B.

Pullant primum per terram in orbem sparsa folia magna, Hedyppoidis laciniis, glabra, quæ in caulem surgente planta marcescunt: ipse verò caulis propter terram densis spinulis totus horret, atque nullis, aut raris, usque vimineis tenuitatis. Flores [ad ramulorum latera &] extremis ramulis hærent, lutei, lactuaceis pares, nec formâ dissimili, semine succedente iterum Lactuce pari, verò Radix subest simplex, pollicaris & crassior, glutinosissimo lacteo succo abundè prægnans, cubiti Columna, tam fuscè descrebens.

In Germania, Italia & Gallia Narbonensi in arenosis copiosè provenientem observavimus. *Locus.* C. Bauhinus Chondrillam vimineam viscosam M. speliacam ab hac distinguit, ob folia superiora minus cingentia, in tenuissimas & acutissimas lacini. divisa: Nobis superiori eadem specie visa est. *D. Magnol* è nondum invenisse ac ejusmodi plantam. *Botan. Monsp.*

- * 10. *Sonchus*, (vulgius *Lactuca*) fruticosus petreus Africanus spinosus Park. *Thorny Shrub Sowthistle*, or wild Lettuce of Africa.

In alium exilite caulibus lignosis, versis summitates in multos ramulos variè divisos & subdivisos, utroque diffusis, singulis viminibus seu virgulis in acutissimas spinas definitibus. *Folia* inferiora valde laciniata sunt & spinosa; superiora ferè integra aut parum admodum laciniata. *Flores* parvi, simplices, pallide lutei, quibus succedunt *semina* pappo adherente alata.

Guilielmus Boelius circa *Tunisi*um & *Sappi* Africæ urbes locis petreis invenit & eruit.

Locus.

Hæ duæ ultimæ plantæ non sunt fortasse veræ & gemine *Lactucæ* speciei; certè præcedens seu *Chondrilla viminea* semina compressa non habet ad modum *Lactucæ*, sed rotunda ferè, striata & oblonga; verum quia aliis respectibus *Lactucæ* similior est quam curvis aliis hujus generis plantæ, *Lactucæ* subiectam duximus. Ultima *Lactucam* cæteris partibus refert, & fortè etiam semine: verum hujus figuram non exprimit aut describit Parkinson.

CAP. II.

De Soncho.

Sonchus 2722 aliis corruptum videtur à *soncha* rarus, quia scilicet rarum & cavum caulem habet, aliis *son* & *chus* dictum, quia salubrem succum de se fundit ad æstusas stomachi lunctiones, & biliosas hepatis obstructions utilissimum.

Sonchus à *Lactuca* (quicum in multis convenit) distinguitur capitalis grandioribus; caulibusque tenerioribus & fistulosioribus, quibus etiam ab *Hieracio* differt, à quo & semine compresso distinguitur.

Sonchus duplex est levis & asper; utriusque plures sunt varietates, quas ego specie differe non libenter concesserim.

- A. 1. *Sonchus levis* Ger. *Levis laciniatus latifolius* C. B. *laciniatus non spinosus* J. B. *Levis vulgi* Park. quamvis icon non respondeat. Common smooth Sowthistle.

J. B.

Parvâ, fibrosâ, albâque radice nititur: caule cubitali & ampliore, intus concavo, purpureo: *folia* longa, lœvia, ferè glauca, *Dentis* leonis divisurâ, latiora, teneriora, lacte prægnantia alternatim præcedunt, aliâ pediculo longo, aliâ nullo, sed latiore basi caulem amplectentia, in circuli quasi dentata, in quibus vel nulla spinæ, vel molles. *Flores* foliosi, lutei, *Dentis* leonis minores, plures simul in summitatibus caulis & ramulorum, dilutiores quàm *Dentis* leonis aut *Hieracii* quorum extrema *folia* averfa parte purpureasunt, & in pappo abeunt. *Semen* parvum, oblongum, sed fusco rubens. In hoc genere extremum solum latius est & triangulare, hastæ cuspidem quodam modo referens.

Locus.

In cultis, hortis, vineis, &c. nascitur, præsertim latiore solo.

Variat interdum floris colore niveo vel albo: foliis etiam in luteis & tenues laciniâs divisus.

- A. 2. *Sonchus minus lacinosus mitior sive minus spinosus* J. B. *Levis minor paucioribus laciniis* C. B. *Levis latifolius*, Ger. Smooth Sowthistle with fewer jaggs.

J. B.

Lactæ tota planta turget amaro: *Caulis* inanis, cubitum altus & major, hominem interdum altitudine excedens, ramulosus. *Folia* parum laciniata, tenera, *Endivie* ferè, spinulis in ambitu donata, sed parum aut nihil pungentibus cauli immediatè adnascuntur. *Flores* lutei *Hieraci*, sed calice glabro, qui celeriter in pappo abeunt. *Radix* longiuscula, multis fibris donata. Hæc varietas in hortis olereacis inter reliquas speciei frequens est.

3. *Chondrilla lutea* J. B. veltius *Sonchus levis* in plurimis & tenuiff. laciniâs divisus C. B. fort.

J. B.

In lavi & glabro caule *folia* habet ad Sonchum levem vulgarem proximè accedentia, nisi quod multo minorâ sint, divisurâ ferè *Chondrilla cœruleæ*: extrema laciniæ passis aliis libenter se in acre Ciconiam exprimunt, per segmentorum ambitum denticulata, quod notari dignum; hæque notâ non florens faciliè à *Chondrilla cœrulea* discernitur. Ex horum sinu ramuli exeunt, quorum singulis *for* unicus, summo autem cauli plures insident Sonchi, lutei, in pappo evanescunt.

Locus.

In vineis & aggeribus circa *Monspeli*um, inque muris ipsius urbis observamus.

Hæc planta Sonchi species est, non *Chondrilla*. Toto ferè anno floret.

Sonchi

- Sonchis affinis Terracrepola. Sonchus levis angustifolius* C. B. Park. Narrow-leaved Sowthistle. *Hieraci* species est.

J. B.

Radix habet Intybo similem, longam, tenuem, paucis fibris donatam candidam, *Caulis* multos, cubitales, foliatis, in duotresve ramos divisos. *Folia* Intybo similia sunt, candidiora, minus infecta ac laciniata, gustatu suavia licet nonnihil amara sunt. *Flor* luteus in pappo evanescens.

Nascitur sponte in aggeribus terrenis agri *Monspeli*ensis, ut alunt.

Locus.

In cibis cruda ex oleo & aceto expetitur.

Herba quæ nobis *Monspeli* pro *Terracrepola* offensa fuit valde similis erat, si non eadem plantæ illi quam *J. Bauhinus* describit & depingit sub titulo *Chondrilla affinis laciniata* ejusdem an *Trinciata* & cui & sonas *Terracrepola* apud *Lobelium*, Ger. & Park. aliquatenus respondent. Fortè *Trinciata* *J. Bauhinus* est *Terracrepola* aliorum autorum. *Trinciata* illam *Italorum Camerarii C. Bauhinus Dentis leonis* speciem facit. Qualisnam planta sit quam *J. Bauhinus* sub hoc titulo describit me nescire fateor. Ex quo hæc scripti, *Indicem* plantarum circa *Monspeli*um nascentium à *D. Magnol* editum nactus sum, ubi invenio ipsum crepidem *Dalech. Lugd.* à *Trinciata J. B.* non distinguendam putare. Est autem crepis illa quam intelligit *J. Bauhinus* titulo & descriptione hic allatis. *Vitiosa Lugdunensis* figura (ut verisimile est) *J. Bauhinus* deceptit. v. *Trinciata*.

4. *Sonchus cœruleus latifolius* J. B. *Levis laciniatus cœruleus, sive Alpinus cœruleus* C. B. *Alpinus cœruleus* Park. New-flowered mountain Sowthistle.

Clus.

Cubitali aut ampliore existit caule, rotundo, striato, lœvagine obfuso, intus cavo, quem ambiunt multa folia, ampla, aliquot profundis laciniis utrinque divisa, extremo mucronata, latiore pediculo caulem amplectentia, in ambitu nonnihil dentata, sibus aliquantulum incana, lacteo succo plena: plurimos in summo caule flores profert, purpureo-roseos & villosis petiolis inahærentes, vicinis foliis, ut plurimum constantes, elegantissimi coloris cœrulei, qui per maturitatem in pappum cum semine cinereo exiguo evanescunt. *Radix* pollicaris est crassitudinis, oblonga, non in profundum acta sed obliqua, candicans, clara, velut internodiis distincta, multas circumquaque fibras crassas agens & vivas, singulis annis novos ex latere caules profert.

In sylvis ad latera montis *Jura*, montiumque maximo *Carthusianorum* cenobio imminet *Locus*. connascentem vidimus: Clusius variis locis umbratis, in *Durenstain*, *Sneberg*, *Snealten*, jugis *Etscherianis*, &c.

- * 5. *Sonchus montanus levis laciniatus minor* C. B.

C. B. prod.

Ex radice crassiuscula caulis in principio crassus & lignosus, rotundus, levis, statim in alas brachiatas, ad cubitalem altitudinem accedens exurgit. Foliis est sesquicubitalibus, in paucas laciniâs late distantes & acuminatas divisus.

Flores in caulis summo velut in spica alternatim dispositi, parvi & palliduli.

Locus.

In montibus *Euganeis* frequens est.

Lactucæ potius quam *Sonchi* species est.

- A. 6. *Sonchus asper laciniatus* Park. C. B. *laciniatus spinosus* J. B. *asperior*, Ger. Prickly Sowthistle with jagged leaves.

A Soncho levi laciniato differt Foliis crassioribus, obscurius viridibus & splendentibus, in crebras minus tamen profundas laciniâs divisus, spinulis longioribus & rigidioribus asperis. Quinetiam *folia* extrema & laciniæ in angustiores & acutiores mucrones desinunt.

- A. 7. *Sonchus asper non laciniatus* C. B. *asper* Ger. *asper major non laciniatus* Park. minus laciniatus asperior sive spinosior.

Foliis est quàm Sonchus minus lacinosus mitior crassioribus, obscurius viridibus & splendentibus, spinulis longioribus & rigidioribus asperis, aliâs similibus, nimirum ad *Endivie* *folia* accedentibus, basi sua caulem amplexantibus.

Hæ Sonchi species in hortis & vineis, inque fimetis & locis ruderatis præsertim solo pinguiore *Locus*. frequentissima sunt.

- * 8. *Sonchus asper subrotundo folio* C. B. Park. Round-leaved prickly Sowthistle.

C. B. prod.

Ex radice exili, longiuscula, cauliculus rotundus palmaris, aliquando sesquipalmaris, parte inferiore brevissimis aculeis exasperatus exurgit, circa quem *folia* pauca, subrotunda, sesquicubitalia, quorum quædam foliata, omnia tamen per marginem, ut & nervus per folii medium excurrunt, levissimis aculeis exasperantur. In cauliculi summo duo trêve pediculi, quorum singuli unum *florem* *Hieraci* similem, parvum, luteum, qui in pappum abiit, sustinent.

Monspeli sponte nascitur, & Sonchus asper vulgi flore *Hieraci* nominatur.

Est Locus.

Species minor.

Est inquit & hujus minor species, capillari radícula, à qua pedicelli bini, quatuor vel sex uncias longi, aliquot verò vix unciales, unicum *florim* parvum luteolum sustinentes exurgunt. Flori *sem* nigrum, pappo adhaerens succedit. Circa radicem *folia* sena, septena, obtusa, per latera dentata. Ibidem repentur.

Hierachi potius quam Sonchi species esse videtur.

D. Magnol neutram speciem circa Monspelium vidit.

* 9. *Sonchus angustifolius maritimus* C. B. Park. *Narrow-leaved Sea-Sonchistle.*

C. B.

Radice est palmari, tenui, fibris carente : *foliis* ad radicem pluribus, atrovirentibus, uncias quatuor, quandoque sex longis, rarius unciam latius, per margines spinulis exasperatis, & reliquorum Sonchorum instar lac fundentibus; inter quæ *caulis* unicis, palmaris & sesquipalmaris, tenuis, lavi, duobus tribusve foliis eum basi sua cingentibus, cujus summo *flos* unicis (rarius duo) satis magnis & luteis insidet, & tandem in pappum abit.

Locut.

In litore Veneto ad *Lio* primum, dein circa Monspelium æstatis initio collegimus, inquit C. B. In maritimis prope Monspelium inter Juncos copiose repit, & Augusto mensē floret. *Idem.* *Monsp.*

A. 10. *Sonchus repens, multis Hieracium major* J. B. *arborescens* Ger. emac. *Hieracium majus folio Sonchi* C. B. *Tree-Sonchistle.*

J. B.

Radices longè latèque repentes nonnisi difficulter evelli possunt, perennes, lactifluæ. *Caulis* cubitalis vel longior [vidimus quæ hominis altitudinem longe superaret in palustribus nascentem] nisi hac distincta species sit; concavus, minus tamen quam Sonchi vulgaris, inferiore parte glaber, levè, dammodo angulosus, ibi demum pilosus ubi in ramulos dividi occipit. *Folia* & per terram sparsa, & quæ cauli adnascuntur, Sonchi asperi aut Dentis leonis foliis similia, palmaria & pluriquam bi-palmaria, non admodum lata, profundis laciniis incisa, in acutos mucrones desinentia, spinis mollicellis circa margines donata, colore ferè glauco. *Flores* in summitatibus caulis & ramorum plures, quam Sonchi majores, saturatius lutei, hirsuta foliolorum atrovirentium compage coarcti, qui tandem in pappos abeunt. Villi quibus caulium summitates & capitula obducuntur, obscure vibrant. *Florum* petala angusta sunt.

Locut.

Inter segetes, & in aggeribus terrenis recens egessit, solo laxiore frequens occurrit. C. Bauhinus ex una hac planta duas, ni fallor, facit. Nimirum Hieracium Dentis leonis folio acuto I, seu Hier. majus folio Sonchi; & III, five Hieracium majus erectum latifolium.

Vires.

Sonchus viridis & tener (inquit Galenus) estur ut olus, præsertim ejus radices. *Marth.* Apud nostrates in usu non est, sed pro cuculorum tantum & leporum esca usurpatur, unde & *Lactuca leporina* dicta est. Succus stomachi rosiones sorbitione mitigat. Caulis decoctus facit lactis abundantiam nutritibus, colorèque meliorem infantium. *Plin.* Ex Vino potus suspensorios & althæaticos juvat, & stranguariam sanat. Succus auribus instillatus eorum dolores mulcere dicitur. Quæ præterea habent Veteres, apud J. Bauhinum vide. Nos isdem cum Lactuca viribus pollere existimamus: juniorem scilicet & tenerum refrigerare, adultum & caulescentem potius exalface, ut sapor amarus arguit.

11. *Sonchus arborescens alter* Ger. emac. *Sonchus lævis palustris altissimus.* *The greatest Sea-Sonchistle.*

Ad quinque vel sex cubitorum interdu altitudinem assurgit, & tamen flores minores obtinet quam præcedens, ut à D. Sam. Dale moniti sumus, ipsique etiam in planta sicca observavimus.

Ad ripas Thamelis fluvii non longè à Greenvico observavit *Thomas Wilson*: Nos quoque in Suffexia & in transmarinis non procul Francofurto ad Menum, ubi & olim Clusius, invenimus.

Sonchi arborescentis Tabernæ-montani icon huic equidem plantæ non convenit, & tamen tum Jo. Bauhinus, tum etiam Casparus frater Sonchum arborescentem *Taber.* Sonchi lævis altissimi Clusii synonymum faciunt.

Nos ergo horum autoritate induci plantas illas specie convenire, & quicquid intercedit dilominis loco natali imputandum esse aliquando sensimus & scripsimus: verum insignis differentia statura & magnitudine, & hujus quoque florum parvitas præ illius floribus, quamvis planta ipsa multo major sit, contrarium suadent. Eiusdem sententia est & *Tho. Johnson* in suo Gerardo emaculato; quem consule.

CAP.

CAP. III.

De Hieracio Chondrilla dicto.

Chondrilla dicta est *imò* *ut xerops* quod est grumus, mica, & *imò*, quod continere significat, quasi continens grumos, quos Mastiche similes esse ait Dioscorides. In multis enim hujus generis plantis in regionibus calidioribus concretum grumi fulvescentes in foliorum alis, inque ipsis caulibus.

Quæ autem hoc nomine ferantur plantæ, vel Lactuce, vel Hieracii species esse videntur. Nec enim quæ succum exudant in grumos concretum ejusdem omnes generis sunt. Chondrilla cærulea ad Lactucam accedit, reliquæ ad Hieracium pertinent. Trinciarella & Hyoseris maculata Ger. insigni nota à reliquis Hieracis differunt, quod extimus in flore petalorum circulus calycis quibus incumbunt folia longitudine vix excedit.

Cum Hieraciorum familia admodum numerosa sit, ut ordinem aliquem clarioris doctrinæ causâ in his describendis servaremus, quacunque à Botanica quæcunque tandem ratione Chondrilla dicere vult, præter eas quæ notis genericis cum Lactucis conveniunt, scorsim tradendas duximus. De prima tamen specie seu Chondrilla cærulea ob semen latum dubitamus annon Lactuce potius species sit.

1. Chondrilla vel Chondrilla cærulea J. B. *Chon. cærulea* five *purpurea* Park. *cærulea* Ger. *cærulea altera* Cichorei *styl.* folio C. B.

J. B.

Caudex erigit cubitalis, teretes, leves, fungosæ medullæ refores, ramis satis frequentibus brachiatos. *Folia* priora palmaria aut dodrantalia, laciniis ad Cichorum accedentia, glabra & penè glauca; superiora autem profundioribus laciniis incisa, levius etiam aliis dissoluta, glabra. In summis ramorum flores crebri, radiati, corulci, ex calice longo, squamato, in quo *semen* nigrum longum, latum. Radix perennis, simplex, longa, digitali crassitudine, paucis fibris donata, foris tenui & nigro cortice vestita : intus candida, carnosa, tenera & admodum fragilis. Tota planta lacteo turgens liquore, & gustu dulcis est.

Nascitur in editis apricisque vineis & montibus, solum amans albicans, pingue & calcareo lapidi *Locut.* mixtum, ut annotat Cordus. *J. B.* Nos eam inter Confluents & Mogunciam, scæus Rhenum flumen invenimus, & alibi in Germania.

Chondrilla cærulea latifolia laciniata C. B. Park.

Non alia in re à præcedente differt quam foliis brevioribus, latioribus & in profundiores laciniis divis; unde nec specie diversam existimamus.

2. Chondrilla affinis laciniata quædam an Trinciarella J. B? *Crepis Dalechampi* Lugd. *Terracrepis* Dalechampi.

E radice alba aut nonnihil lutescente, simplici, paucis fibris donata, succo lacteo turgida caules exunt plurimi (ad octodecim in una planta numeravimus) in latiori solo cubitalis & longiores, teretes, leves & velut juncei, infirmi & vix se sustinentes, striati, glauca quædam farina obducti, folio unico insigniore ad primi ramuli egressum prædicti, reliquis quæ ad reliquorum ramulorum exortum & prope summos caules sunt angustius, exiguus nullus note. Ramuli pauci lati, & ad longa intervalla, ipsi tamen interdum subdivisi. Flores summos caules & ramulos terminant ut in congeneribus, parvi, lutei, ex numerosissimis flocculis angustis, frontatis, dense spissis compositi. Quin petala extrema seu flocculi extimi circuli calycem foliola longitudinaline vix excedunt, quod vel singulare est in hoc genere, vel paucis commune. Flocculis delapsis *semina* cum maturare, pappo satis densò & longo innascente, in sphericam superficiem explicantur, longa, angusta, rubentia. *Folia* è radice exeunt plurima, in orbem diffusa, angusta, longa, longiusculis utrinque laciniis, non tamen crebris vel dentata, raris pilis hirsuta ut glabra videntur. Annua est planta.

Plantam hanc J. Bauhinus & nos etiam circa Monspelium invenimus. D. Magnol in Indice plantarum circa Monspelium nascentium eam non distinguendam putat à *Crepide Dalechampi* Lugd. quam J. Bauhinus alio in loco proponit sub titulo *Sonchis affinis Terracrepis*: figuram autem quam adhibet vitiosam ex Lugdunenſis non bona iconè expressam existimavi, cui & nos libenter assentimur.

* 3. Chondrilla Sicula *Tragopogonoides maritima* Bocconi.

Radix hujus plantæ candida, fragilis, digitali penè crassitudinis, altè in terram depacta, superne in tres aut quatuor partes divisa, ex qua *Caulis* ortur pedalis & altior, pluribus alis ramosis donatus, concavus. *Folia* Relicte divisa. *Flores* & *semen* ut in Chondrilla & exteris *Tragopogis*. In arenoso maris litore nascitur, in Catane, Agrigenti, Sacce pastoralibus agris passim *Locut.* obvia.

Cum plantam ipsi nondum vidimus, nec figuram seminis descripsit Autor, an hic eam rectè collocavimus necsumus.

4. Chondrilla

rius solidi fuerint; finguli singula capitula globosa sustinentes, ex quibus flores parvi, lutei, flocculi brevibus, calicibus vix productioribus compositi.

Provenit inter segetes locis parum arenosis & terra friabili, ut rectè Clusius.

L. 100.

4. *Hieracium parvum* Creticum Park. Clus. minus flore ex albo carneo C. B. *Small Hawkweed* of Candy.

Clus.

Elegans est plantula cujus senu aut plura folia summa tellure diffunduntur, quæ parte radici adherent angustiora, extrema parte latiora, per ambitum incisa, medio nervo purpurea: inter quæ nascuntur bini aut terni *cauliculi*, circiter pedem alti, enodes, præterquam suprema ferè parte ibi bifidi in binos ramos dividuntur, subsæcentibus parvis foliis valde incisis. Flores in extremis fastigiis nascuntur, satis grandes pro plantæ proportionem, ex multis foliolis sibi invicem incumbentibus constantes, supernâ parte profus albis, subus carnei (sistâ appellare licet) coloris. Radix est singularis, oblongiuscula, supernè crassior, deinde paulatim ad infimum usque gracilescens, aliquæ lateralibus fibris donata, instar radicis Cichorei sylvestris.

CAP. V.

De Hieracio simpliciter dicto.

Hieracium *teserum* i. e. Accipitrina cò dicitur quoniam Accipitres scalpendo eam, fucosque oculos tingendo obscuritatem cum sensere discutiant. Plin. lib. 20. cap. 7. vel propterea foret quòd pappi ejus Accipitrarius utilis fuit ad vomitum Accipitribus sciendum.

Hieracium à Soncho differt caulibus gracilioribus, nec adeò teneris & fistulosis; seminibus longioribus, non compressis sed terebinthaceis aut angulosis. Quæ Chondrilla nominis feruntur plantæ, vel ad Lactucæ, vel ad Hieracii genera pertinent.

Pulmonaria Gallorum, cui congener est Hieracium arborecens, à reliquis Hieracii seminibus parvis nigris differt.

Pilosella seu Auricula muris seminibus parvis nigris cum Pulmonaria Gallica convenit; flagellis repartitibus, & caulium foliorumque pilis rarioribus rigidiusculis, ab eadem & à reliquis Hieraci differt.

- A. 1. *Hieracium minus præmorsa radice, sive Fuchsi* J. B. Hier. Chondrilla folio glabro, radice incisa majus C. B. minus præmorsa radice Park. *Hawkweed with bitter roots*; *Hell's Bells* vir.

Radix ima parte plurimum præmorsa, fibris plurimis albis, alimentum haurit. Folia ad radices plurima, longa, angusta, utrinque laciniosa lacinias longis angustis acutis, in mucronem prælongum acutos definitientia, alias hirsuta & pilosa, præcipuè circa costam mediam, alias propemodum glabra, hilari interdum virore splendens, nervo medio albo. Inter hæc caules emergunt plures, à terram primò reclinati, deinde flexu arcuato paulatim se erigentes, cubitum aut sesquicubitum longi, striati, inanes, ramosi. Caulium & ramorum summitatibus flores innascuntur bene multi, pediculis longis, lutei, foliosi, è calice oblongo, modicè squamato, hirsuto. Ad primam divaricationem apponitur folium iis quæ ad radicem simile, ad superiores caulis & ramulorum divaricationes minora, angusta & oblonga: quin & summi caules & ramuli seu mavis florum pediculi quibetdam foliis seu foliorum rudimentis vestiti sunt. Semen pappo adherente alatum.

In pascuis frequens Julio & Augusto mensibus floret.

Hieracium foliis & facie Chondrilla Lob. Chondrilla folio hirsutum C. B. item Hierac. Chondr.

- A. 2. *Hieracium longius radicatum* Ger. emac. Park. Hier. Dentis leonis folio obtuso majus C. B. macrocaulon junceum, sive minus primum Dodonæi J. B. *Long-rooted Hawkweed*.

Ex radice crassa, alba, simplici, succo lacteo amaro turgida, altè in terram descendente, caules erunt cubitales & altiores, complures, angulosi, atrovirentes, concavi, in ramos aliquot divisi, iam parte raris pilis hirsuti, supernè glabri, rudimentis porius foliorum quàm foliis vestiti. Flores summo cauli & singulis furculis insident singuli, Hedyonoidis, lutei, è squaroso & glabro capitulo emittentes, pluribus flocculis arctè stipatis compositi, quorum singuli singulis insident seminibus longis, renibus, rufis, quibus in longos & tenues mucrones productis adnascuntur umbellule pappi, quæ notè à reliquis sui generis facilius & certius distinguitur, quàm aliâ quacunque. Folia præterquam omnia ex radice statim orta per terram sparguntur, utrinque laciniosa, hirsuta, in obtusum mucronem definitientia, tenera, lanugine breviorè quàm Hieracium Dentis leonis flore singulari.

Junio, Julio & per totam æstatem floret, in pascuis ubique.

Hieracium

3. *Hieracium villosum* Sonchus lanatus Dalechampio dictum. Sonchus lanatus Dalechampi J. B. Son. villosus luteus major C. B. Park. *Woolly Hawkweed*.

J. B.

In cubitale altitudinem & ampliorem excrevit, foliis per caulem crassiusculum, pilosumque fortitò dispositis, duarum triumve unciarum longitudine, culmi latitudine, nonnihil sinuatis & subinde veluti corollis, ad Cyani folia nonnihil accedentibus, nervo unico secundum longitudinem excurrente, tomentosis, nullo pediculo nixis, ad quorum radices ramuli enascuntur. Superior pars caulis ramiosior in plurimos furculos molli lanugine obfitos divaricatur; flores gerens aureos Eriogerontis, tandem in pappum fascicentes, calicibus circumdatos tomento delicato & molli pubescentibus. Radix nitens satis crassa & longa, non multum fibrosa. Planta sicca nonnihil amara.

Circa Messanam Siciliæ, & Monspelium Gallia: plurimum sponte ortum observat. Locum.

vimus.

Tota planta (inquit J. Bauhinus) lacteo succo turget Cichorei modo, gustuque amaro prædita est, sed minus quàm reliqua Cichorea, quorum & facultates obinet, licet imbecilliores.

4. *Sonchus villosus luteus minor* C. B. Park. rectius, *Hieracium tomentosum minus*. The lesser woolly Hawkweed.

Ex radice rufa, longiuscula, fibris carente cauliculi bini, terni, rotundi, nonnihil villosi palmam superantes, & in summo in ramulos binos ternosve divisi prodeunt; folia pauca ad radicem, uncias quatuor longa, sed angustissima, lacinias latè à se distantibus & levibus divisa, quæ circa caulem strictissima & uncialia: Flores in summis ramulis intensè aurei, ex parvis capitulis suavi tomento villosis prodeunt, in pappum abeunt. Tota planta leviter tomentosa est.

Monspelii in lugo Granuntio provenit.

Descriptio est C. Bauhini in Prodro. Hujus etiam J. Bauhinus verbo meminit in prioris descriptione; interdum, inquit, hæc planta palmaris est, foliis minoribus, laciniosis. Locum.

Circa Messanam Siciliæ metropolin alteram Sonchi lanati speciem à lanato Dalechampi diversam invenimus, foliis tamen (quantum memini) minime laciniosis.

5. *Hieracium Apulum suave-rubente flore* Col. Dentis leonis folio, flore suave-rubente C. B. *Hawkweed of Apulia with a fleshy-coloured or red flower*.

Radix nititur simplici, alba, rectè descendente, paucis fibris donatâ, succo lacteo turgida. Folia in orbem spargit, ut congeneres, brevi lanugine utrinque hirsuta, ima seu primò erumpentia ferè integra, paucis denticulis donata, ab angusto principio in obtusum mucronem sensim dilatata, posteriora & quæ in caulibus existunt profundioribus lacinias Cichorei aut Dentis leonis specie incisa.

Caulis ab eadem radice emergunt plures, dodrantales aut pedales, tenues, striati, folioli, rigidiusculi, raris pilis obfusi, foliis ad intervalla majora vestiti alternatim positâ, è quorum sinibus ramuli exiunt. Flores in summis caulibus & ramulis, antequam aperiuntur decursum nutant, Aquilegiae florum in modum, è calice squamoso, suave-rubentes, satis grandes: quibus marcescentibus, capitula lanugine albâ, longâ, supra calicem eminente pubescent. Semen longum, angustum & tenue, rufum. Oler totius plantæ ad caustorem quodammodo accedit aut opum.

Loco natali Aprilis mensè floret, serius apud nos; natalem autem locum titulus indicat.

Hæc affinis est & ut puto, idem, Hieracium intybacum floribus ex purpurea rubentibus C. B. intybacum X. Clus. hist. intybacum flore carneo Park.

Quod ex singulari radice statim multa promit folia, Cichoreo sylvestri similia, Erucæ modo in lateribus divisa & velut erosa: deinde inter alia multos breves cauliculi, minoribus foliis, minutè incisis cinctos, & in frequentes ramulos divisos, dodrantales aut longiores, nudos, summo fastigio sustinentes calicem seu capitulum septem aut octo squamis hirsutis constant, è quo flor exit densis aut duobus foliis exterioribus, eisdem internis minoribus pilatis, coloris elegantis ex purpurea rubentis, cui succedit pappus, in quo oblongum & gracile semen fuscum.

Annua videtur planta, subinde tamen novos flores profert, ut tota æstate, imò etiam in medio usque Autumno florida conspecta sit.

Hæc descriptio Clusiana in omnibus ferè convenit nostro Hieracio flore carneo; ut minime dubium sit eandem plantam fuisse Hieracium isthoc Clusii cum nobis descripto, ut rectè judicat Parkinson noster. Quin & locus convenit, nam planta Clusiana nata est semine ex Italia missa; quocirca C. Bauhinus perperam eas distinguit & diversas facit.

Hæc insuper, descriptiones ejus apud Bauhinum utrumque attente legenti & consideranti, omnino eandem esse videtur.

Chondrilla purpurascens fatida C. B. Park. hirsuta rubente flore J. B. ejus descriptionem subijcimus.

J. B.

Plures ex eadem radice simplici, albâ, durâ, fibris donata, lac fundente caules attolluntur, pedales & cubitales, solidi, lactiflui, tenues, striati, singularibus foliis donati, quorum singulis singuli insident flores, monocloni, colore ex albo purpurascente, densè foliis per extremam oram crenatis stipati, ex calice thoruli hirsuti canaliculato, cui ad basin haud secus atque in Hedyonide prominunt.

X 2

15. *Hieracium montanum* alterum *asquaequosum* Col. *montanum* hirsutum minus C. B. *Mountain Hawkweed* with long slender stalks, and small flowers.

Col.

E tenui, brevi, fibrosa, parum flavicante radice pauca promit *folia* secus terram magna & longa. Hieracio aut Scordi similia, hirsuta, mollia & quae facile citiusque marcescant. *Caulum* quidem in Maio & Julio mensis, tenuem [prope terram tamen satis crassum] admodum longum, hominis sed statum aequantem, ex viridi lactescens, hirsute albescentem, asperiusculum, lactescensque, alternatim in semipalibus distantibus haerentibus *foliis*, absque petiolo ut in congeneribus, latiore orbi ne cum amplexantibus, summi parte in longas alas pluresque fissum, in multis se tenues longoque petioloa dividentes, in quibus oblongi calices foliolis dense constructi superstant, & in illis *florae* emittunt lutei, admodum parvi, sed Hieraci annuli & similium, congenerisque plantae Dodonaei Lampinae dicti. *Semen* parvum, nigrum papposum. Tota planta lacte turget, nonnihil tunc amaro sapore visa.

Locus.

Huius ortus in saxis Aquilicorum velle Mercato dicta, nec ibi multa. Postquam semen dederit radicem exarefacit: ex semine autem deciduo novae plantulae Autumno exoriuntur, quae per totam hyemem durant.

C. Bauhinus Hieracium mont. hirsutum minus appellat, cum tamen planta sit facis grandis & procer.

Varietas Scordii.

Huius plantae quam nos in semine loco titulo misso ortam in horto nostro colimus *caules summi* vel glabrescentes, vel adeo brevi laminae hirsuti ut glabri videntur, striati, concavi: *Flores* exigui, pallide flavae, antequam aperiantur oblongo & veluti columnari calice & simpliciter palmarum ordine compositi, Senecionis floribus simili apparent: ad calicis basin unus squamarum acutatum ordo. Delapsa flore calices in ventrem turgescunt. *Semen* non nigrum ut in planta F. Columnae descripta, sed citrinum est.

- A. 16. *Hieracium luteum glabrum* seu minus hirsutum J. B. *Cichoreum pratense luteum* levis C. B. Park.

Radice nititur crassa, simplici, pluribus fibris donata. *Folia* ad radicem plurima, profunde laciniata, glabra, adeo Cichoraceis similia ut distinguere sit difficile: Causis nunc unus nunc plures maiores & firmiores quam in alia quavis Hieraci specie nobis cognita, canaliculati, imanes, cubitali aut bicubitali, rubentes, prope similitudinem in ramos aliquot divisi. Ad singulorum autem ramulorum exortum apponitur folium in quo ad radicem simile. *Flores* pediculis singuli donati, lampinae florum forma, nonnihil majores, similes lutei ex capitulo canaliculato hirsuto, qui in pappo abeant: *Semen* relinquatur minutum, striatum, fuscum.

Huius flores, capitula, & semina omnium quae in Anglia sponte proveniunt Hieraciorum maxima sunt, si Hysolerim excipias, causis autem major & firmior reliquis.

Locus.

In pascuis frequens occurrat, & aestate floret.

- * 17. *Hieracium pulchrum* J. B. Cat. Monsp.

J. B.

Ad Dentem leonis laciniis, & Cichorium Sylvestre accedunt huius *folia* forma & hirsute, prima verò minus laciniata, alia alternatim per caulem, at saporem nullum manifestum gustanti ferunt, quoque altiora eo minor redduntur. *Caulis* unicus, rectus, striatus, hirsutus cubitalis, lutei alternatim orientibus annectus, quae sine pediculo latam habent basin cum alis. *Flores* in caulis non numerosi, ex pediculis propriis Hieraci similes, lutei, in pappo saecessentes. *Radix* non magna cum fibris aliquot crassiusculis.

Locus.

Monspeli vidimus florens Maio, inquit J. Bauhinus. D. Magnol copiosum invenit in humidis sit totum & vinearum fossis tota aestate cum flore. Nobis nec ibi, nec alibi apparuit: nec mirum, siquidem Autumno dant axat & hyeme Monspeli commorabantur.

- * 18. *Hieracium pulchrum ramosum* Sprengerianum J. B.

J. B.

Caulis est fere cubitalis & alioque, pilosus, ramulis alterno situ ex longa distantia brachiato, ad quorum alas haerent inquit quod ex principio angusto longa ac dodrantalia ferè *folia*, fere laciniata, profunda & amplis incisuris ordine quodam terrata ac parè laciniata, nervo insigni per medium excurrente: superne verò folia breviora, lato principio & velut alas caulem amplexantur Petiolate inflar. *Flores* in summitatibus lutei, quales in Hieraciis, in singulis ramis quinti, semi plus minus, qui temporis progressu in pappo faciliunt. Tota planta pilosa, potissimum in ramis, in quibus pilis longiores.

Ex sicca planta descriptis Autor, eaque non perfecta.

- * 19. *Cichorium dulce* Neapolitanum Park. *Sonchus latifolius* levis hirsutus C. B. *restitus* Hieracium dulce Cichorii foliis. *Sweet Hawkweed* with Succory leaves.

Col.

A radice longa, nigro cortice obdura, intus albâ, & lacte dissipatâ manante dulci, frequens toto anno regenerat. *Folia* illi Cichoracea, minus profunde incisa, pulposa, carnosiora ceteris congeneribus, nec aspera, sed leni obducta hirsute, colore obscure virentia. *Caulum* veris sine productis bipedali

bipedali & aliquando majori altitudine, rotundum, solidum, hirsutum, colore candicantem, ramulis in summo brachiato; in quibus *folia* lata, magis profunde incisa sine petiolo haerent, similia illis Sonchii & Cichorii vesicarii dicti. In summo in oblongis hirsutis calicibus Hieracio aut Sonchii similes sed hilari aureo luteo colore flores edit; quibus marcescentibus copioso semine turgidi remanent calices oblongi, colore obscure rufescentem, atque pappum candidum, tenuem mollem habente quomaturitate adepto avolat, ut congeneribus evenit. Aestate perficuntur.

Locus.

In umbrosis vallium faxosis & Septentrionalibus locis Valvensium frequens est. Sylvestris Cichorii figuram folijs repraesentat & habitu plantae: gustu verò est adeo amarosus expers, ut omnino dulcis palato sentiat.

20. *Hieracium latifolium montanum* Genevensi folio Conyzae majoris Monspessulanae, J. B.

Caulis edit plures, cubitales ac etiam majores, cavos, crassos, hirsutos, qui superius in aliquot breves ramulos divisi, flores gerunt luteos, magnos, Hieraci capitulis asperis pares; tandem in pappo evanescentes: *folia* infima Conyzae Monspessulanae majoris folijs paria, palmari circiter longitudine, unciam lata, sinuata nonnihil, & quasi serrata, per caulem alternatim sunt disposita, caulem modice amplectentia, hirsuta potissimum parte inferiore, minus tamen alpera quam Hieracium asperum. *Radices* fibrosae, crassiusculae, nigricantes & crassius capitibus.

In ascensu montis Jurae prope Thuri hanc plantam invenimus spontaneam. Suspicatur J. Bauhinus Locus, hanc traditam a Clusio pro Hier. Britannico: Nobis aliter videtur.

- A. 21. *Hieracium montanum Cichorei foliis nostras.* An Hieracium Britannicum Clusio? Hier. Alpin. asperum Conyzae facie C. B.? *Succory-leaved Mountain Hawkweed.*

Radices habet fibrosas vivaces; *caulem* sesquicubitalem & altiore, angulosum seu striatum, glabrum, inane, non admodum firmum, *folia* vestrum per intervalla quinque vel sex, glabris, circa margines dentatis, basi sua caulem amplexantibus, ad Pulmonariae Gallorum folia accedentibus. *Folia* inferiora & ad radicem longiora sunt, & circa margines profundius incisa, Dentis leonis aut Cichorei foliorum annula.

In summitate caulis, Pulmonariae dictae modo, flores complures gerit Pulmonariae, quorum calices pilis longiusculis fuscis hirsuti sunt. *Semina* subrufla.

In montosis Septentrionalibus Angliae, locis udis & humedatis, praesertim sylvestris oritur. Descriptio Hieraci Britannici apud Clusium in plerisque cum nostra convenit, nisi quod semina longiusculum, striatum candicans faciat, quod nobis subruflum: verum hæc differentia non est tanti ut diversas plantas credam: praesertim cum quas ille vidit stirpes Londini in hortis Richai & H. Morgani Pharmacopœorum (qui Cichoreum montanum nuncupabant) ex Borealis Britanniae regionibus, ubi sponte creverunt, delatae fuerint.

Locus.

Hieracium Cichoroides vesicarium nobis.

22. *Cichorium sylvestre vesicarium pratense* Col. *pratense vesicarium* Park. *pratense, hirsutum vesicarium* C. B. *Bladder-Succory.*

Col.

Folia habet virentia, splendida parum levia, tenera, mollia, Cichorii magnitudine, divisa & colore; [variat quidem istum locis, *foliis* aliquando latioribus & hirsutis asperioribus & minus profunde divisis per ambitum] petiolis circa radicem & caulem rubentibus: *Radice* parvam, longam, crassiusculam, nigrescentem, intus lactescens. Martio mense *foliis* invenitur in orbem expansis, in medio umbilico vesticâ, regie nuclei magnitudine, molli, tenui membrana obducta, intus membranosis folliculis habente: Hi caule se perficiente dehiscunt in alas & flores membranosis conceptaculis expanduntur. *Caulis* est striatus, crassus, asper, nigricans hirsute, cavus, rotundus, alternatim *foliis* haerentibus cinctus; circa summum latioribus, brevioribusque minus profunde incisa, atque folliculi modo alas cum vesticâ etiam amplectentibus in caulis summo: in quibus & foliolae, membranulae modo tenui basi, sex foliolis cavas constructa, quae antequam flores pandantur illos botorum modo inclusos habet, *florae* emittit, longis calycibus Hieraci modo lactescens foliolis, inferne purpurantibus Eranthemini modo, intus multis coarctatis staminibus exuberantem umbonem conficientibus, quae tandem perficentibus se papposis seminibus evanescunt, ipsaque semina perfecta evolat. Tota lacte turget amaro, atque in Apulia Cirinola in caule coarctat: usi pro Cichorio usurpatur, sapore simili.

Nu hanc plantam in saxis & agrorum marginibus non longe à Liburno portu in Etruria copiosam Locus. Sponte provenientem observavimus, Junio mense.

Si foliis coarctatis umbonem medium conficientes planifolia non sunt, sed breves margine in aliquot segmenta diviso ut in Corymbiferis dictis, anomala & sui generis planta est, papposa quidem & lactescens, non tamen flore planifolia, naturâ pleno. Ego (quod dolet) florem non observavi; & fortè nondum floruerit cum tam primum invenit, nec enim bene recordor.

CAP. VI.

Hieracia quaedam complectens C. Baskino in Predromo descripta, nec nobis visa, nec alius ante eum (quod scimus) Botanico tradita.

Horum nonnulla à P. Magnol M.D. Monspeliensi circa Monspelium inventa descripta & delineata sunt, in Botanico suo Monspeliensi.

- * 1. *Hieracium minus glabrum* C. B. prod. Park. **Small Hawkweed with smooth shining leaves.**

Ex radice albicante, oblonga, tenui, cauliculi palmares, rariis pedales, tenues, leves, virentes, in alas divisi exurgunt. *Folia* habet pauca, ex virore splendentia, oblonga, angusta, raris laciniis praedita, quorum quoddam basi latiore, & alata, cauliculum amplexantur. *Floribus* est minoribus quam in illa specie, aureis, quorum singuli singulis pedicellis unciam superantibus insident, & aliorum more in pappis abeunt. Apud nos circa autumnum floret. In agris reperitur.

- * 2. *Hieracium Dentis leonis folio, floribus parvis* C. B. prod. Park.

Ex radice parva, lignosa, fibrosa, capillacea & albicante, caulis pedalis, rotundus, aliquantulum hirsutus exurgit, quem ad radicem in ramos pedales, (unum vel alterum) divisum, quorum quilibet florem parvum, subsilvum sustinet. *Folia* ad radicem per terram sparsa Dentis leonis similiter sinuata & coriata, inferne molli lanugine pubescentia, superne subaspera, unciam, tres longa.

Locut.

Hoc in Gallia Narbonensi circa Massiliam reperitur.

- * 3. *Hieracium Dentis leonis folio bulbosum* C. B. prod. Park.

Radix ex aliquot oblongis quasi Asphodeli bulbis composita, de se mittit caulem cubito altiorum, nudum, laevem, striatum, circa medium in ramos pedales, (unum vel alterum) divisum, quorum quilibet florem parvum, subsilvum sustinet. *Folia* ad radicem per terram sparsa Dentis leonis similiter sinuata & coriata, inferne molli lanugine pubescentia, superne subaspera, unciam, tres longa.

Monspelio delatum fuit.

Locut.

In herbis pratorum & satorum marginibus circa Laterum invenit D. Magnol. cui pro hoc maxime placet figura *Hieraci intybacei Tab.*

- * 4. *Hieracium tomentosum Hispanicum* C. B. prod. Park.

Tota planta mollis est, incana, tomentosa, radicem habens cortice rufescente rectum: caulis palmarem, rotundum, incanum: *folia* ad radicem oblongis pediculis donata, uncias tres quatuor longa, semunciam lata, mollia, crassiuscula, ad formam foliorum Dentis leonis vulgaris sinuata, quae in caule angustiora, minisque profunde sinuata. Cauliculi summo flores bini ternive lutei vel villosi pedicellis insident, quorum singuli ex eleganti calice hirsuto, in plures apices diviso emittunt.

Locut.

In aridis & saxosis Aragonie provenit.

- * 5. *Hieracium maximum asperum Chondrilla folio* C. B. prod. Park.

Caulis est sesquicubitalis, crasso, rotundo, inaequali, striato & aspero, in summo in ramos semipalmares brachiato, quorum singuli singulos flores luteos sustinent. *Folia* habet pauca, alternatim caulem ambientia, Chondrilla modo in lacinas divisa, uncias tres longa, & hirsute aspera. Monspeli in asperis, quae loca Garigues vocant provenit.

Locut.

- * 6. *Hieracium Alpinum angustissimum oblongaque folio* C. B. prod.

Ad radicem durissimulam rufescentem *folia* plura graminea, palmo longiora, glabra, atrovirentia observantur; inter quae caulis cubitalis, levis, rotundus, striatus, paucis foliis cinctus, & circa medium in plures ramulos divisis exurgit. Ramulis singulis *folii* unicus, parvus, luteus insidet, cui semen parvum succedit, quod cum suo pappo à vento excutitur.

Locut.

In monte Baldo reperitur.

- * 7. *Hieracium Alpinum pumilum Chondrilla folio* C. B. prod. Park. **Dwarf mountain Hawkweed with Sum-Autrocy leaves.**

Tota planta palmaris est, ex cuius radice alba, cortice nigricante recta *folia* aliquot prodeunt, laevia, pallide virentia, uncias quatuor longa, pediculis longis donata, vix laciniata: inter quae cauliculus exurgit rotundus, foliis Chondrilla modo divisis cinctus, qui in summo in duos tresve ramulos unciales dividitur, quorum singuli florem unum, luteum satis magnum sustinent.

Locut.

Crescit in Sneberg Austria.

* 8. *Lib.*

- * 8. *Hieracium intybaceum flore lato* C. B. prod. Park.

Hoc *foliis* est Intubi, caulem proximè ambientibus, aliquibus integris, aliis in sinus profundos laciniatis, longitudine uncias quatuor, latitudine sesquunciam superantibus, atrovirentibus & laevibus. Caulem habet tenuem, pedalem, ramosum, reclinatam & laevem. Cauliculo penè palmari & nudo *folii* unicus, luteus, mediae magnitudinis insidet, cui semen parvum, pappo inclutum succedit.

- * 9. *Hieracium intybaceum flore magno albo* C. B. prod. Park.

Hoc *foliis* est priore longioribus, latioribus magisque laciniatis: flore etiam maiore, albo medio luteo, fons subrubente.

- * 10. *Dent leonis latifolius caulescens* C. B. prod.

Caulis est cubitali, hirsuto, rotundo, striato & cavo, quem *folia* basi alata, in laciniis aliquot divisa, subrotunda, uncias sex longa, sesquunciam lata, marginibus nonnihil pilosis cingunt, quae in caulis summo leviter tantum sinuata proximè eundem vestiunt. *Flos* magnitudine ferè & colore, sed pallidior, ut in Dente leonis vulgari.

- * 11. *Hieracium montanum raphisolum* C. B. prod. Park. **Turnep-leaved Hawkweed.**

Ex radice rufescente, oblonga, parum capillata *folia* pauca, ad Rape vulgaris modum, in laciniis subrotundas, per margines sinuatas & ad tactum asperas divisa, pediculis oblongis, rubentibus & asperis donata, prodeunt: inter quae caulis cubito altior, cavus, striatus, rufescens, uno alterove brevi folio cinctus exurgit, qui superne in ramulos plures dividitur, quorum singulis *folii* communiter unicus, rariis duo, pediculis tamen distinctis insidet, luteus, mediae magnitudinis, qui tandem in pappum abit.

In monte Wasterfall provenit.

Locut.

- * 12. *Hieracium montanum foliis dentatis, flore magno* C. B. prod. Park. **Dented Hawkweed with a great flower.**

Hoc *foliis* est atrovirentibus, lanugine carentibus, ad radicem maximè dispositis, uncias quinque longis, unam latis, per circumferentiam & dentatis & levissimam lanugine pubescentibus: inter quae caulis penè nudus, pedalis, cavus, hirsutus, asper, exurgit qui florem nudum cinnamum magnum sustinet, saturate luteum, elegantè quasi calici inclusum.

Hoc in Helvetiorum montibus Gothardo, & circa Themas Fabarias crescit.

Locut.

Hae planta flore ejusque calice *Hedysaroides Monspeliensis* J. Bauhini refert. Ad Dentem leonis retulisse si caulis prius nudus, non penè nudus fuisset.

- * 13. *Hieracium ramosum magno flore* C. B. prod. Park. **Branched Hawkweed with a great flower.**

Hoc caule est bicubitali, rotundo, subaspero in ramos diviso, quibus singulis *folii* magnus, aureus, Dentis leonis formâ insidet. *Folia* habet pallide virentia, nonnihil aspera, sinuata, & per margines exiguè pilis donata, longitudine palmum superantia, tres uncias lata, per quorum longitudinem colla inligis excurrit, à qua per transversum venae feruntur.

In montibus Bellunensibus reperitur.

Locut.

- * 14. *Hieracium montanum lanuginosum, laciniatum parvo flore* C. B. prod. Park.

Ex radice oblonga atrovirentem *folia* plura, pediculis tres uncias longis donata, crassa, profunde laciniata, acuminata, molli lanugine pubescentia, superne atrovirentia & quasi maculata, alia sesquunciam lata, alia angustiora; inter quae cauliculus palmaris, tenuis, mollis exurgit; cuius summo flores aliquot lutei, parvi, & quidem singuli singulis pedicellis insident.

Apud Monspelienses in horto Dei crescit.

Locut.

- * 15. *Hieracium profundè sinuatum pubescens* C. B. prod. Park.

Radix est nigricante, lignosa, fibrosa; caule bicubitali, rotundo, fistuloso, levi lanugine, ut & tota planta, pubescente, in ramos brachiato: *foliis* ad radicem oblongis, acutis, profunde sinuatis, etiam laciniatis, oblongis pediculis donatis, per caulem paucis, similiter acutè laciniatis. *Flores* singuli singulis pediculis, aurei in pappum abeuntes insident.

In pratis Michelfeldensibus ficcioribus ad dumeta, etiam in dumetis provenit.

Locut.

CAP. VII.

Hieracium Pulmonaria dictum.

Hoc nomine Hieracia etiam fruticosa dicta complectimur: Eorum autem nota characteristica quæ à reliquis Hieraciis distinguuntur est semen parvum, nigrum, breve. A Pilosella five Auricula muris, quæcum femine conveniunt, in eo differunt quod non reperiunt flagellis quemadmodum illa.

- A. 1. *Hieracium fruticosum latifolium glabrum* Park. *fruticos. latifolium foliis dentatis glabrum* C. B. *major latifolium Pannonicum* 2. *Clusii* J. B. *The smoother broad-leaved bushy Hawkwweed.*

Clus.

Cubiales atque etiam bicubiales interdum sunt huic *caules*, firmi, rotundi, quadam lanugine obfusi [levissimis pilis hinc inde aspersis C. B.] quos inordinata, five confuso ordine nascentia multa ambiunt *folia*, tres uncias aut amplius longa, unam lata, mollia, in ambitu dentata, lacteo succo plena, [atrovirentia, acuminata C. B.] Summis caulis in aliquot ramulos finditur, sustinentes imbricata capitula, è quibus prominent *flores* lutei, densi, duodenis aut pluribus foliis extrema parte incisis constantes, medium occupantibus multis luteis fibris. *Radix* minimi digiti crassitudine et quat, multique tenuibus fibris capillata singulis annis augetur & ad latera novos frequentioresque caules profert.

Ejus generis reperitur graciliore caule, angustioribus & vix semunciam latis foliis, in reliquis conveniunt.

Locm.

In extremitatibus ficcorum pratorum inter vepres nascitur, atque etiam ad cæduarum sylvæ margines.

Plantam hanc aut ei valde similem inveni non longè à stagno *Huls-water* dicto in Westmelandia. *Folia* ejus & *caules* nulla omnino vel brevi admodum lanugine obducta fuere; maturæ etiam floruit quam *Hieracium fruticosum latifolium hirsutum*, quod & eodem in loco crevit.

- A. 2. *Hieracium fruticosum latifolium hirsutum* Park. C. B. *Hieracii Sabaudi varietas dicitur* J. B. *Bushy Hawkwweed with rough broad leaves.*

Caules huic bicubiales sunt, hirsuti, teretes, rigidi, multis foliis inordinatè nascentibus vestiti [alternatim quasi fusi] aversâ potissimum parte hirsuti, tres pollices longis, duos latis, in ætate desinentibus. *Flores* in summis caulis quales *Hieracii Sabaudi* aut *Pulmonariæ Gallicæ*. *Semen* nigra.

Hæc planta *Pulmonariæ Gallicæ* perisimilis est, insidensque in locis, nimirum sylvis & fruticibus, provenit; Differt caule altiore, robustiore & rigidiore, pluribus foliis vestito.

Variat (inquit C. Bauhino) 1. Foliis uncias quinque longis, sesquunciam latis, subrotundis, dentatis & aspersis, quemadmodum *Patavii* provenit, & à Guilandino *Militaris Galeni* & *Lactaris* prædicebatur. Secunda Foliis est multò longioribus angustioribus, parum dentatis, molli lanugine bescentibus, quod apud nos reperitur, licet rarius.

Ab hoc nescio an specie differat.

- * 3. *Hieracium fruticosum folio subrotundo* C. B.

C. B.

Quod caule est cubitali, rotundo striato; foliis cincto subviridibus, subrotundis, uncias duas longis sesquunciam latis, acuminatis & dentatis, leviter hirsutis: cætera præcedenti simile.

An *Hieracii Sabaudi* varietas prior J. Bauhino? cupis plantam fœcam sibi à fratre Caspares milium scribit, cui in caule cubitum excedente *folia* priora alternatim disposita, uncias duas longa & pollicis angustiora, ovalia fere, non crenata, superiora quoddam dentes habent, hirsuta sunt.

- * 4. *Hieracium fruticosum minus* C. B.

C. B.

Hujus (inquit) triplex varietas occurrit; nam licet ex radice fibrosa & quasi præmorsa caulis pedalis simplex exurgat, atamen foliis brevibus & levissimis circa Patavium; at circa Norimbergam paucis, brevibus, subrotundis, in circumferentia crenatis & asperiusculis provenit.

Hæc varietas loco natali fortè debetur.

- A. 5. *Hieracium fruticosum angustifolium majus* C. B. Park. *Intybaceum* Ger. rectum, rigidum quibusdam Sabaudum J. B. *Narrow-leaved bushy Hawkwweed.*

J. B.

Ad cubitos duos affurgit, interdum procerius, *caulibus* rotundis, rigidis, hirsutis, rubentibus, lacte prægnantibus, qui in summitate in aliquot furculos facillime, quorum singuli singulos *flores* sustinent.

huic *Hieracii vulgaris*. *Folia* præ omnibus *Hieraciis* rigida, oblonga, rigidis denticulis sinuata, hirsuta, atrovirentia, alternatim posita. *Radix* dura, longis fibris donata.

Inter frutes & ad sepes locis fabulosis & petraeis, non tamen admodum frequens oritur.

Minor Boamensis odoris non meminisse, qui huic latis vehementer est opus. D. Dale vicinus noster in hac planta à se inventa hoc anno 1685. Opus odoratum non percepit. Variat fortè hoc respectu, & alicubi opium olet, alibi minime.

6. *Hieracium frutescens foliis angustissimis non descriptum* Hort. Lugd. Bat.

- * 7. *Hieracium* 1. *latifolium Clusii*, Ger. *latif. Pannonicum* fœve 1. *Clusii* Park. *Alpinum latif. hirsutum incanum* fœ. *magno* C. B. *Pannonicum latif. 1. Clusii*, *Pilosellæ majori vel Pulmonariæ luteæ accedens maculatum & non maculatum* J. B. *Broad-leaved Hungarian Hawkwweed.*

Clus.

Huc quina aut sena sunt *folia*, humi strata, lata, Intybo-fœveo latifolia non multum dissimilia, in ambio nonnihil sinuosa, interdum etiam laciniata, mollia, hirsuta, nigricantibus maculis fæpissimè infecta, aliquando nullis, lacteo succo turgentia: inter quæ *Caulis* exit, cubitalis, cavus, raris foliis seque, in quo plerumque unicus (nonnunquam alter & tertius) *flor* ex crassifolulo nigraque lanugine hirsuto calice emicat, Hedyonoidis flori similis sed pallidior, plenus, nonnihil odoratus. *Semen* desinente oblongiusculum, comâ incanâ pappi infest præditum, ut Tragopogon semen, quod maturum levissimè flata dispergitur. *Radix* illi minimi digiti crassitudine, nigro atque crasso cortice obducta, lactei succi plena.

Floret Maio. Invenitur plerisque Ungariæ, Austriæ superioris & inferioris atque Moraviæ montibus, graminis & simul apricis locis, siccoribuscule pratis.

In multis accedit ad *Pulmonariam Gallorum*.

- * 8. *Hieracium Alpinum villosum latifolium magne flore* C. B. Park. *Hier. 5. Clusii* Ger. *Alpinum hirsutum folio 5. Clusii, quodammodo incanum* J. B. *Broad-leaved Mountain Hawkwweed with a large flower.*

Clus.

Aliquot sunt huic *folia* è radice prodeuntia, uncialis fæpe latitudinis, oblonga, molli crispique lanugine admodum hirsuta, & quodammodo incana, lacteo succo prædita, è quorum medio *caulis* pedalis plerumque emergit, hirsutus, quem per intervalla ambiunt *folia*, superioribus breviora, at triplo latiora, & in mucronem desinentia, non minus quam illa hirsuta, aut lacteo succo prægnantia. Unicum in summo fert *capitulum*, è multis hirsutis & incanis foliolis compactum (nonnunquam in luteo colore præditis constantem; qui deinde in pappo cum suo brevi & nigro semine evanescit. *Radix* nigricat, multis tamen candicantibus fibris prædita, singulis annis novos caules producit. Tota planta valde amara est.

Invenitur in herbosis Alpinis jugis, ubi Julio, interdum etiam Augusto floret; in hortis autem Maio: semen Junio perficit.

Dubitat Clusius an sit ea planta quam Dalechampius *Sonchum lanatum* appellat: Nobis non videtur, cum *Sonchus* illi sit regionum calidiorum incolæ, non montium frigidiorum.

A semine species esse videtur *Pulmonariæ Gallicæ* dictæ.

- A. 9. *Hieracium murorum folio pilosissimo* C. B. *Hier. murorum Bauhini* quod est *Pulmonaria Gallorum Lobelii* Park. *Pulmonaria Gallica fœve aurea latifolia* Ger. emac. *Pilosella major quibusdam, alius Pulmonaria flore luteo* J. B. *French or golden Kingwort*: rather, *Hawkwweed so called.*

J. B.

Huic *radix* geniculata, rubra, fibratque, lac manans sapore amarum: à qua *caulis* surgit unicus [inter duos tresve] lacte similiter prægnans, unico plurimum folio circa mediam altitudinem donatus, cubitalis, tenuis, hirsutus, summa parte in aliquot furculos divisis, quorum extremis *flores* insident lutei *Hieraci*, qui in pappo marci facillime. *Folia* à radice statim exoritur, sinuosa inæqualiter, præcipue versis pediculis, superne virentia & hirsuta, inferne densiore lanugine canescentia, maculis pulchris interdum notata, sapore amaro & nitrofo, pediculis subrubentibus, villosis, longis quibusdam, aliis brevioribus. *Semina* parva, nigra.

Nascitur plerumque in sylvis, muris antiquis & aggeribus umbratis. Floret Junio & Julio.

In Sufflexe sylvis propè *Cuckfield* vicum folio pulchris maculis notato observavi: inque transiariis sepius.

10. *Pilosellæ majoris fœve Pulmonariæ luteæ species magis laciniata* J. B. *Hieracium murorum laciniatum, minus pilosum* C. B. *Golden Kingwort with more jagged leaves.*

J. B.

Proximè dictæ est hæc à radice similis: *folia* autem majora, latiora, longiora & profundius laciniata, in angulos profundos, acuminatos, ad pediculi finem dissecta, stellam mediam representantia, quorum quedam rotunda, quedam acuminata, pilosa, lanuginosa. *Caulis* cubitalis, unicus, unico folio in media sui parte, magis laciniato præditus, in alas aliquot divisis, ad quarum exor-

tum foliolum admodum exiguum, acuminatum angustumque exoritur. *Flos* in fine Junii apparet, in Julio explicatur ac perficitur, luteus, plenus, in pappum abiens. Tota planta lacte madet.

In sylvis de f. & opacis fagorum non adeo frequenter occurrit. Nescio an Varietas seu naturalis potius quam species distincta censenda sit.

- A. 11. *Pulmonaria Gallica sive aurea angustifolia* Ger. emac. *Narrow-leaved French golden Lungwort.*

Ger.

Radix huic parva, fibrosa: *folia* exigua, magnitudine & aliquatenus etiam figura (alter tamen dentata) Bellidis foliorum, albicantia & incana. *Caulis* palmaris aut sesquipalmaris, striatus, incanus, foliis pluribus longiusculis angustis oblitus, in summitate quatuor aut quinque flores brevibus pediculis donatos gerit, colore flavo splendentes, & pro plantae parvitate satis grandes, qui tandem in pappum abeunt.

Hæc planta à Lobelio in *Adv.* pag. 253. sub titulo *Pulmonariæ Gallorum flore Hieracii* descripta est: cujus etiam figuram in *Obs.* pag. 317. exhibet, quamvis perperam eam cum *Pulmonaria Gallorum* vulgari confundat, ut ex titulo figuræ præfixo apparet. V. Ger. emac.

Locus.

Hanc invenit (& ad Joh. Gerardi emulatore transmissit) D. Guilielmus Coor, in colle quodam in prædiis D. *Brigitte Kingmill, Sidmontoni*, non procul *Novo-burgo* oppido, in antiquo Romano castris, prope portam decumanam.

12. *Pilosella majoris seu Pulmonariæ luteæ laciniatæ species minor* J. B. *A lesser sort of golden Lungwort.*

J. B.

Radix huic crassa, admodum multis crassiusculis fibris donata, ut nonnisi lacerata evelli possit. *Folia* ex pluribus seu capitibus unciis septem longa, quadam breviora: quadam parum aut vix laciniata, cæque minora, majora autem profundè laciniata, parte superna vix hirsuta, in averfa palmatis in costis vel nervis: foliis inferioribus pediculi longi: superioribus per caulem multo brevioribus: *caulis* ipsi dodrantales, inferna parte rubentes, rotundi, cavi, hirsuti, in paucos ramos divisi quorum extremitates insident singulares, satis magni, lutei & pappi. Nec in radice, nec in foliis sapore ullum insignem arabis verum.

Locus.

In muro pontis Clareville ubi, nec alibi se observasse meminit J. Bauhinus: nos in monte Saleve.

Flores & semina decidunt Augusti principio.

- * 13. *Pilosella majoris seu Pulmonariæ luteæ species angustifolia* J. B. *Narrow-leaved golden Lungwort.*

J. B.

Præcedentibus nititur *radix* magis curta & longioribus fibris donata. Folio donatur longius prior, sed angustiore, piloso, lanuginoso, late dissecto, nec profundè laciniato, non dentatus à radice orto, sed & caulem, usque ad summum amplexo; in summitate ad alarum exortum imo ergo, non laciniato. *Caulis* & flos prioribus respondet.

14. *Pilosella sive Pulmonaria lutea, angustiori folio, valde pilosa* J. B. *Narrow-leaved hairy golden Lungwort.*

J. B.

Pilosella majori sive *Pulmonariæ luteæ* similis, cujus tamen *folia* acuminata sunt, longis pilis valde hirsuta, non tantum à radice statim orta, sed etiam per caules pedales, hirsutos: flores lutei, singuli vel bini, ac etiam terni, majores quam in vulgari, qui nondum * piloscentes foliis obestunt, quæ * cavi longique ipsi ornant, & tandem in pappos evanescent. *Radices* torulæ, nigre, in fibras crassiusculas desinentes.

* Fortè explicati.

* Fortè cana.

Locus.

Florabat mensè Junio in monte Saleve prope Genevæ; ubi & nos eam invenimus. Nostra planta brevior est: *folia* que in caulis lata basi absque pediculo adnata & densim in acumem tenuata, pilis longis flavicantibus obsita, 3. aut 4. in caule.

- * 15. *Hieracium murorum angustifolium, non laciniatum* C. B. *Murorum angustifolium Park Golden Lungwort with narrow unlobed leaves.*

C. B.

Ex *radice* crassa rufescente *caulis* sesquicubitalis, penè nudus, rotundus & asper exurgit; in cujus summo, quasi in umbella, flores plures, parvi, lutei resident. *Folia* ad radicem subnigra, mollia, unciatis sex longa, vix semunciam lata, in caulis parte inferiore pauciora, breviora, angustiora, longè à se invicem distantia, & inordinatè posita.

Locus.

In muris nostris reperitur, quod circa Patavium longè minus observavimus. Folio modò est luteo (inquit) modò angustiore, & hæc *Pulmonaria Gallica tenuifolia Tab.*

16. *Pilosella major erecta* C. B. *major Gen. Pilosella altera erecta* Park. *Pilosella minori flore, hirsutior & elatior, non repens* J. B. *Narrow-leaved Golden Lungwort not waved or indented; or upright spoultar.*

J. B.

Fibrosa est huic *radix*, lacteo succo acri & amaricante, reptatu fibrarum non se propagans, nec humi procumbens, sed Hieraciorum more nonnunquam ad bicubitale altitudinem excrevit in plures *caules* modicè hirsutos, interdum hirsutissimos, maxime verò parte inferiore, cui *folia* quadam adnata, admodum angusta, uncialia, quadrantalib. & palmaria: latiora verò & longiora sunt nonnunquam quæ à radice statim exoriantur, sapore subdulci, nulla excellentè adstrictione, quæ lac manant, sicut & caules, qui prope summum cacumen in aliquot furculos quadrantes & sextantes dividuntur, hi que rursus plures breves, hirsutos pedicellos promunt; quorum singulis singuli insident *flosculi*, Hieracii altiusculi, lutei, pleni, calice ambitu striato, lanugine nigra obsito.

Provenit in muris circa Montbelgardum: Nos circa Genevæ invenimus.

Locus.

Querendum an hæc, an ejus varietas fuerit quam proponit D. Wheeler in Itinerario suo sub titulo *Pilosellæ majoris pilosissimæ*, in Lesina insula Prodomo Phariæ dictæ inventæ, cujus *folia* pilis crebris unciam fere longis obsita fuere; non tamen dicit an reparat, an erecta sit. Forte est *Pilosella* vulgaris repentis major species.

17. *Pilosella montana hispida parvo flore* C. B. *major, umbellifera, pæsechæ & montana & præterit* Col. *montana parvo flore* Park. *Mountain spoultar with a small flower.* An *Pilos. major pilosissima* D. Wheeler in Itiner?

Col.

Huic *radix* non longa, nec recta, sed obliqua & velut decurtata (putrescit quidem facile) minimi digiti fere crassitie, innumeris fibris, albis, longis, se circumspicantibus, quibus hæret, obsita. *Folia* superne videntur sunt, ac hirsutia admodum longè, rigente, densè, albente, ferè subaspera: inferne albicantia, nuntique hirsuta, & pauca que proximiora radici breviora sunt vulgata paria, & deinde semper longiora, ut dodrantem ferè adæquant, nec ita tunc deinde hirsutia obsita & minimum digiti longa: *caule* tripedali in medio assurgente, in imo levi, in superiore parte hirsuto ad flores usque, rotundo, vivescente, aspero, cavo, lactescente sicuti *folia*, nudis, rectis, tribus tantum foliis semper decrecentibus per caulem raro dispositis. *Flores* in caulis summitate veluti congesti denique corymbi umbellarum ferè modò, longis petiolis truncialibus insidentes, parvi admodum. Agerati vel Millefolii magnitudine; quibus *semina* parva, nigra, pappo denique evolantia succrescunt.

Æstate in Æquicolum montium jugis præteritis herbois altioribus invenitur perfecta.

Locus.

- * 18. *Pilosella incana Saxatilis lutea* C. B. *Auricula muris altera, incana saxatilis frigidarum regionum* Col.

Col.

Radix huic nigra, rugosa, crassiuscula, ex qua flaventes longæ Helleboracæ fibræ, ubi terreni quid adeff inter rimas saxorum, (in quibus hærentem observavimus, viâ quâ à Flaminiano villa ad montium cacumina S. Angelo dicta iur, in solidis illis propter vana altis excavatis faxis supra medium iter) ut aliqui breviores & crispæ cernuntur: *Folia* in orbem quatuor aut quinque circa radices caput expansa, oblique dependente, parva & recentia rotundiora toto Autumno atque hyeme, sed Vere deinde adultiora oblonga, ovalia, parumque sinuata sunt, incana, hirsute densè, longi, Verbasci maris modo, & magis hispida auricularum Quadrupedum modo. *Caulis* unico vel gemino ex radice vetula cespice bifido prodeunte hirsuto latis, rotundo, pedali altitudine, paucis rarique foliorum alis intercepto [duabus vel tribus;] in summo caput habente crassum, hirsutum, congeni vulgate non dissimile, sed incanum, in quo *flor* luteus eodem modo: *semina* pariter copiosa, nigra & papposa sunt. Tota lacte manat, sapore foliorum non amaro sed fæco. Nullis hæc maculis ut in Vulgari infecta observatur, sed tota incana lanosa admodum hirsute albicant, Julio peritur.

- * 19. *Hieracium alterum pumilum* H. Col. seu *Alpinum alterum minimum lanuginosum. Hier. Alpin. pumilum folio lanuginoso* C. B.

Col.

Radix illius carnosa, ex qua longæ fibræ nigricantes, major quam superioris latifolia [*Pilosellæ* autem:] *folia* pilosiora, & longiore hirsutia obducta tota planta: foliola longitudine pollicari, latitudine dimidi digiti: *caulis* unicus, quatuor digitos longus: *flor* luteus.

Parum superat iconem ipsa planta.

Tum ex figura, tum ex descriptione, *Pilosellæ* species esse videtur, non repens.

- * 20. *Pilosella phlomisoides exotica* J. B. *Syriaca* C. B. *maxima Syriaca* Lob. Park. *Great Syrian House-car.* An potius ad *Gnaphalium* referenda?

Lob.

Folius est majoribus carnosis, dense ab imo stipatis; candore & lanugine sericeo velle, holoferici attritu, hilari & specioso aspectu incanis. Caulis ternos quaternosve, quadrangulos, geniculatos, pedales emittit. Flores videre non contingit. Radix durior, lignola, fibris donata.

J. Bauhinus hanc vidit apud D. Fel. Platerum. Folia (inquit) ab imo statim longis & crassis pediculis annexa, denso stipatu oriuntur, quadam ovata, quadam rotundiora, crassa, carnosa; ipso exortu holosericeo vellere donata, reliqua parte tota incana lanugine pubescentia, velut Dictamnus fallus aut Stachys, latissimo aspectu. Caulem etiam, qui unicus est, folia stipant alternatim harentia praeditis minoribus, longis interim crassisque pediculis donata. Nondum flores forebat, sed prima tantum florum rudimenta.

- * 21. *Chondrilla altera Dioscoridis Rauwolfii* Clus. *bulbosa Syriaca angustifolia* Pak. *bulbosa, Conyzae facie, foliis angustioribus* C. B.

Clus.

Radice est laxi, ex fusco flavescente, superna parte circiter minimum digitum crassa, quingulvel etiam octo transversos digitos longa; infima parte tenuiore, cui inhaeret rotunda alia raris castaneae magnitudine, lacteo succo adeo plena ut turgeat. Superiora radices pars qua le in tres cauliculos dividit, multa habet oblonga & graminis instar angusta folia, simul nascentia, ad terram valde inclinata; inter quae prodeunt *cauliculi* aliquot, foliis omitti, est quorum alii longitudo circa pediculi, singulis *floribus* sustinent *Pilosella* majoris (quae Auricula muris à vulgo nuncupatur) exaequalem, flavum.

In arvis Halapo vicinis satis abundanter invenitur.

Non procul inde, asperioribus tamen, magisque petrosis locis nascatur (inquit) aliud insuper *Chondrilla* alterius generis, radice & floribus cum superiore conveniens, cujus tamen folia laevia, magis tamen villosa & cineracea, Holostei Monspeliensis foliis fere similia.

Hae posterior species, *Conyzae marinae affinis Chondrilla alia Rauwolfii* J. Bauhino dicitur *Chondrilla bulbosa Conyzae facie major foliis latioribus* C. B.

Priori speciei uterque Bauhinus synonymam faciunt *Conyzam marinam Dalechampii* Lyl. quibus refragatur Parkinsonus, nec praeter rationem meam sententia, cum descriptiones non osee veniant per omnia; praesertim quod hoc loco descripta radix lactescere dicatur; cujus qualitas in alterius descriptione nulla mentio; deinde flos hunc Auriculae muris esse ferat, h. e. phlomisidis naturae plenus; illi autem *Conyzae* majoris, qui ex brevibus quinquepartitis flosculis consistit.

C A P. VIII.

De *Pilosella* sive *Auricula muris*.

Pilosella à pilis rigidiusculis quibus folia ejus obfita sunt nomen sortita est, Auricula muris foliorum similitudine dicta.

Flagellis reptatricibus à Pulmonaria, (quâcum semine parvo nigro convenit) reliquis quae Hieracium distinguitur: unde dehniri potest, Hieracii genus semine parvo, nigro, flagellis reptatricibus.

- A. 1. *Pilosella repens* Ger. *minor vulgaris repens* Park. *major repens hirsuta* C. B. *major repens, sive vulgaris repens* J. B. *Common creeping House-car.*

J. B.

Pallium secus vias & in pascuis sterilibus obvia humi decumbit, & repentibus *furculis* hirsutis amarum lac fundentibus novam sobolem per demissas fibras subinde propagat. Folia pilis oblongis supra parte oblita, muris auribus similia, supra virentia, infra incana, sapore exsiccatum. Flores in singulis caulibus tenuibus, nudis, hirsutis, lequipedalibus singuli, Dentis leonis minoribus, pallide lutei, externis flosculis, seu mavis foliolis, foris purpureiscentibus, calice hirsuto, foliis quibus succedunt semina pappo, parva, nigra, tenuia, oblonga. Radix tenuis, fibris aliquot de multis terram humiter apprehendit.

Junio & Julio mentibus interdum etiam Maio flor.

Noravit Sim. Paulus non solum ad Polygoni minoris seu Polygoni angustissimo & acuto vel gramineo folio repens C. B. radices circa Solstitium aetivum aut ad festum S. Joannis Baptista bacculas aut coccos, coccos baplicas seu grana Kermes annulantes, sed quoque ad *Pilosella* majoris hirsutae repens C. B. radices reperiri, quae ova alicujus mihi ignoti insecti esse ideo hancior, quod ex his leapo pennae anserinae aut cygneae inditis mox epistomio chartaceo obturando, ac dehinc applicationi committis cernamus sponte sua, intra sex vel septem dies prodire insectum non du fipesset, quod unus ex amicis meis alatum avolasse observavit. Hanc verò observationem olim in Academia

Academia Leydensi communicavi An. Dom. 1623. Bolæro à Stapel, alitque meorum commilitonum in studis Botanici. Sim. Paulus Quadrip. Botan. Class. 2. pag. 113, 114.

2. *Auricula muris Hispanica*, alius *Hieracium Pannonicum flore saturate croceo* J. B. *Pilosella major* Park. *Hieracium hortenae latifolium sive Pilosella major* Ger. emac. *Hier. hortenae floribus atropurpureiscentibus* C. B. *Golden House-car or Oxim the Collier.*

J. B.

Radix hinc fibrosa, summa parte purpureascentis, inferius albicans, amara, succo lacteo manans, ex se emittit clemata instar *Pilosella* majoris Fuchii & Confidiae mediae, quae radiculis albas in terram desigunt, ac ea ratione plurimum se multiplicat & expandit. Folia ad radicem plura, Jaceae aut moris Diaboli fere figura & magnitudine, sex septemve digitos longa, duos lata, atrovergentia, pilis rigidiusculis utrinque hirsuta, ad margines aequalia, quadam tamen in margine quodam habent velut denticulos longis spatii dispositos. Caulis cubitales & sesquicubitales, teretes, inanes, pilis rigidioribus, oblongis, crebris, fuscis, quorum balis nigricant, obfiri, unde & caules punctulis nigris aliquot videntur. Per caulem tria folia, inferiora majora, superiora minora: caulis summa parte in aliquot furculos dividitur & furculi iterum in pediculis breves quibus insident flores conferti, est calicibus striatis, pilis nigris hirsutis. Mense Maio aut Junio solus flos qualis Pulmonariae Gall. se expandit, colore insigni croceo aureo: in medio apices plurimum lutei, bifidi: folia floris in circuitu qualia Calthae denticulata aut crenata. Ubi flos unicus evanuit, moni simul florant & velut umbellam exhibent. Odor parvus, fere *Hedynoidis* sive *Dentis leonis*. Floribus succulentis semina pappo alata, parva, breviuscula, nigra. Tota planta lacte amaro & opium redolente turgit. Hae species ab Hieracio Alpino non laciniosa flore fusco C. B. i. e. Hier. Germanico 1. Col. vel ipso faciente, cultuæ solum differre videntur. In montibus Germaniae collegit F. Gregorius.

Hieracium hirsutum sive umbellatum C. B. *Hier. IX.* Clus. Hist.

Hujus descriptio quae habetur apud Clusium in plerisque convenit plantae precedenti; ut vix dubitem eandem esse; praecipua differentia est in foliis, quae Hieracio vulgari forma non dissimilia esse scribit & inferne panis glabra. Consilium si placet Autorem ipsum in Hist. plant. lib. 5. cap. 37.

3. *Pilosella minor, folio angustiore, minis piloso, repens* J. B. *major repens, minis hirsuta* C. B. *media vulgaris erecta* Park. *Creeping House-car with an upright stalk.*

J. B.

Ingenitè repit & haec, foliis per terram sparsis, angustioribus, minoribus, tam infra, quam supra glabris, siccatis quodam pilos in adverso folio sitos excipias, quorum inferiora subrotunda, superiora longiora. Caulis proceriores, interdum cubito alciores, non sine foliis, in aliquot pediculos circa fastigium divaricati, ubi flores duo, tres, quatuor, lutei ut alterius [*Pilosella* vulgaris repens] sed minores.

In pascuis & collibus circa Genavam observavimus.

Locus.

- * 4. *Pilosella Indica Cornuti, Indica odorata* Park. *Hieracium peregrinum* Eyll. *Sweet Indian House-car.*

Cornut.

Folium oblongum, pilisque longioribus hirtum haec: radicem quoque carnosam, oblique repentem, & fibris munitam longioribus. Caulis ei exit palmaris & singularis, floribus apicem ornantibus nunc septem, nunc octo *Pilosella* similibus, praeter colorem qui in eis est Croci, aut malorum aurorum. Odorem molcho fragrantiorum afflat flos, aliquot ut Solstitialis, ita solaris lucis & avidus & lequax.

Auricula muris astringit vehementer & ficit, unde & ovium gregibus noxia censetur. Stermutoria est & vulneraria, unde additur utiliter tum in porionibus vulnerariis, tum in emplastris & unguentis: vi etiam praesentissima esse dicitur ad calculum. Ob adstrictiorum facultatem, dysenteriam, reliquosque alvi & uteri fluxus sistit, biliosas vomitiones compescit, hernias (infantum praecipue) curat. Sunt & qui ad ictorum, incipientem hydropem & henis tumores eam commendant.

Extrinfecis modetur ulceribus oris (in collutoribus:) haemorrhagiam narium sedat (pulvis inditus.)

Succus herbe inditus Herpetem miliarem efficaciter compescit & sanat. D. Hulse. Succus decoctumve aciem ferri vel chalybis saepe merfam indurare creditur.

CAP. IX.

De Dente Leonis.

Dens leonis Recentioribus dicta est hæc herba ob foliorum lacinias suis dentes quodammodo imitantium similitudinem.

Sub hoc titulo comprehendimus quotquot hujus generis sunt caule non ramofo, unicum in summo florem majusculum gestante.

1. *Dens leonis montanus glaber, caule cubitali foliis, flore magno.* An *Dens leonis latifolius caule, dens C. B.?* Hieracium magnum Hispanicum Park? Mountain smooth Dandelion with a leafy stalk.

Radix huic minimi ferè digiti crassitudine, lacteo succo turget. Caulis singularis, cubitum altus, striatus, medulla sæctis, satis crassus, non ramulosus, foliis multis vestitus, hirsutus, præcipue versis similitudinem, unicum in summo gestans florem, magnum, luteum, & calice amplo, ex multis lacinias composito, ut in aliis Hieracis, subnigro, villosis, villis obscurè ex luteo virentibus. Folia vel nonnata Gallorum dictæ formâ similia, non profundè lacinata, sed potiùs dentata, non profè glabra, sed rarioribus & vix conspicuis pilis donata, ad margines tamen crebrioribus & longioribus: quæ ad radices sunt pediculis longiusculis donantur, quæ in caulibus existunt illis omnino carent. Semen non observavi.

In altissimo montis Juræ cacumine La Dolaz dicto copiosam inveni circa finem Junii mensis florentem.

Planta est singularis & ab omnibus quas hæcenus viderim Hieracii speciebus diversâ, caulibus scilicet non ramulis, crebris foliis vestitis, & flores in summo singulares gerentibus. Ambigere videtur inter Palmontariam Gallorum & Dentem leonis.

- A. 2. *Dens leonis foliis integris, caule variis foliis vestito, monanthosferi.*

Radix satis crassa, simplex, folia emittit in orbem plura, in terram reclinata, duas uncias longæ, unciam lata, acuminate, interdum tamen extremo obtusâ, per margines obtusè dentata, besæ, utriusque villis obsita, tractant aspera, pediculis brevibus: media folii costa supinâ parte leviter et terdum purpurascit. E foliorum centro exit caulis singularis, teres, nonnihil striatus, inanis, vel obtusus, unde & tractant asper sentitur, sæpius simplex & indivisus, interdum tamen ramum emittit unicum in summo florem gestans amplum, Hieracii, pallidiorem, & calice squamuloso, luto cinicentem.

Invenit & ad nos attulit D. Dale in colliculis seu tumulis olim ægestis juxta Bardoliam vicin, in extremis Ellexie limitibus Cantabrigiam versis. Nos olim eandem herbam observavimus in agro fossæ illius celeberrimæ the *Devils Ditch* Anglicæ dictæ non procul ab oppido *Novo montis*, dicto, inter viam quæ inde Cantabrigiam ducit & *Reche* vicum istius fossæ hac parte terminat, ubi & D. Dale hoc anno 1685, copiosam invenit.

Herbam hanc in Catalogo plantarum Angliæ Hieracium montanum, non ramofo, caule apulo flore pallidiore denominavimus, sed male, nam & unum interdum amittit ramum, & finis folii exeuntem. Accedit ad Hieracium Pannonicum latifolium primum Clusii.

- A. 3. *Dens leonis Ger. vulgaris Park. latiore folio C. B. Hedypnois sive Dens leonis Fuchsii & Alphaca ex eorum genere Theophr. 7. Hist. 10. C. B. Bodæi à Stapel. Dandelion.*

Radice digiti ferè minimi crassitudine, lactescente, surgunt nudi & inanes pediculi, palmatè pluriquam dodrantales, aliquando hirsuti lanugine facili cedente, quibus insident singulis singulis, pulchri, patuli, lutei, majores quam Hieracii ejus floribus similes sunt: exterioribus foliis piona parte ex sulco rufescentibus, calice glabro, multifido, extra quem quatuor aut quinque folia, viridantia, reflexa: Flores in pappos abeunt, calyce dehiscente & circa pediculum reflexo, modum florum sedem porosa pelliculâ calvium senile imitante obductum ostendente: unde nonnulli *Caput novæci* dicunt.

In hortis & arvis, inque pascuis ubique oritur, & per totam æstatem floret.

Variat folius angustioribus & profundius lacinatis, itémque senilibus rufis & citrinis.

Epatica est, cum Endivia conveniens quo tamen potentius operatur. Ufus præcip. in febribus putridis inveteratis *Schedæ*. Aquam destillatam magnopere commendat Tragus in Apoplethia & febribus ardentibus, trium aut quatuor cochlearium mensura singulis vicibus sumptam; ex qua optima colluvia adversus oculorum maculas sunt: quin & inflammationi membrorum iunctior aqua destillata, inter oculos in ea madefactis & impoitis.

Herba cocta stomachum dissolutum attingit: cruda etiam alvum sistit. Eadem dysentericis auxiliatur sed magis cum lente decocta. *Marth.* Succus potius is prodesse dicitur quibus gastrica est. Universe plantæ decoctum potum iterum tollit.

Alvum supprimendo, obstructionisque referendo Mesentericarum, plus lotii derivat in vesicam quam pueruli remendo sunt, præsertim inter dormiendum, eoque tunc imprudentes & invidi ista gula permittunt, unde Gallus pueri *Pissenlit* J nostratibus etiam eodem nomine J quasi Lectum-ga, & Urnaria herba dicitur. Radices enim plebecula Gallica in acetanis edit, aut pascuis addit.

Parkinson

Parkinsons radices & folia decocta in Vino aut jusclo commendat in phthisi, tabe, cachexia & febrium accessibus.

4. *Dens leonis bulbosus Ger. D. l. Asphodeli bulbatus C. B. D. l. Monspeliensium sive Asphodeli bulbatus Park.*

Lob.

Radices hujus plantæ tenues sunt, carnosæ, succo refertæ, rotundæ in mucronem ad verticem, oblongæ fimbriatæ similes. Junio & Julio flores luteos pappoque gestat, multo majores, pallidiores quam Dens leonis: nec tibi caulium absumiles multum: folia etiam humi frata, sed minus alte incisa, aliquantum glauca & hirsuta, propius Cichoreum sylvestre referentia, sed multo laetiora: gustu amaro, acri & Dens leonis.

Hujus (inquit Lobelius) facilis provenit in Hetruria, Gallo-provincia & Norbonæ pratis & fatis *Locus*. Nos propè *Sellam novam* viculum Monspelio vicinum invenimus & eruimus. Cum Hedypnoide Monspeliensiana confundit J. Bauhinus.

- A. 5. *Hieracium caule apophyllo hirsutum J. B. asperum flore magno Dens leonis C. B. Hier. D. l. folio hirsutum Ger. asperum foliis & floribus D. l. bulbosi Park. Dandelion bulbosum.*

Radice nititur fibras multas demittente, foris fusca, intus alba, quæ aliquando singularis, aliquando juxta certam in plura capita dirimitur, tandem in unam radicem coeuntia. Folia per terram sparguntur angusta, oblonga, valde hirsuta, ad margines sinuata seu dentata, velut Taraxaci, mucrone obtuso. Caulis pedales & cubitales, tenues, striati, hirsuti, non ramulosi, foliis nudi, inanis. Flores Dens leonis, in singulis caulibus singuli, ex hirsuto calice, plurimis foliis velut: stipatis compositi, quorum singuli singulis innascuntur *seminibus* oblongis, foridè rufis aut fuscis.

Floret hæc species omnium quæ apud nos sponte oriuntur Hieraciorum prima, mense Maio, in *Locus*. pratis & pascuis ubique ferè.

Figura Hieracii foliis & floribus Dens leonis bulbosi Lob. ico. quam adhibent Gerardus & Parkinson sub titulis superius allatis non convenit huic plantæ à nobis hoc in loco descriptæ sed potiùs Hedypnoide Monspeliensiana J. B.

6. *Hieracium montanum laciniatum folio lanuginoso Clusio J. B. montanum Dens leonis folio incano, vel laciniatum lanuginoso folio C. B. montanum Dens leonis folio incano Park. Mountain hairy Dandelion. Hier. 7. Clusii Ger.*

Clus.

Ex radice obliqua & rugosa, minimè digiti crassitudine, multis etiam fibris donata aliquot exuberant capita, unde sena aut plura enascuntur folia, unius, duarum & trium unciarum longitudo, dimè, semunciam lata, crassiore nervo per mediam longitudinem excurrente, mollia, brevi inca, nique lanugine prædita, infima parte valde lacinata & angustiora, superna vero latiora & dentata duntaxat, candido succo turgentia, & quorum medio bini aut terni emergunt *cauliculi*, palmati, res, enodes, foris læves, intus concavi, sustinentes flores luteos floribus Hieracii Alpini hirsuto folio similes, quibus tamen color paulo saturatior. Semen maturum tenue, longiusculum, nigrum pappo involutum, vento abripitur. Semen maturum tenue, longiusculum, nigrum pappo involutum, vento abripitur.

Crescit in *Leitenberg*, florètque Junio.

Locus.

7. *Hieracium alterum saxatile montanum Col. Dens leonis folio asperum Park. D. l. folio, hirsute asperum, minus laciniatum C. B. Rough rocky Habbutweed.*

Col.

Radice nigra, pedali, corticosa, parvis fibrillis, non tantum rimis saxorum, sed ipsis integris ferè fixis, in quibus nulla apparet fissura, se infinuat, ut nonnisi disruptis saxis ejus aliquid evelli possit. Folia per orbem disposita & oblique dependentibus atque herentibus viridem stellam exprimere videntur. Folia vero semipedem aut magis longa sunt, per ambitum lacinata minoris Hieracii modo, hirsuta aspera, dura, amara & lactescentia: & quorum centro exeunt duo vel tres juncti duri *cauliculi* thyrsi specie, hirsuti, tenues, pedales, asperi, lactescentes, secunde Chondrilla Dioficordis à nobis depictæ parces & similes: in quorum cacumine singuli sunt flores oblongis calathis inclusi, qui aperti lutei pallentes apparent: illique papposa, oblonga *semina* & fusca succedunt, hancque calicem evolutam.

Junio florèt & Julio mense perficitur.

Inimabbus & altissimis saxosis solidisque vallibus Campoclaresium lateribus oritur. Invenimus *Locus*. etiam eandem postea in Aiguicolum montibus saxosis, inquit Auctor.

8. *Hieracium montanum angustifolium nonnihil incanum C. B. montanum angustifolium Park. Hier. montanum sectum Clusio, angustifolium J. B. Narrow-leaved mountain Habbutweed.*

Clus.

Radix digiti crassitudinem interdum aequat, longa, nigricans, tenuibus fibris prædita, summa parte in plura nonnunquam capita exuberans, quæ summa tellure sena aut plura oblonga folia, nunciam ferè lata & nonnihil incana proferunt. E singulis radicis capitibus prodeunt inter folia

lingulares *cauliculi*, duri, nudi, dodrantales aut palmares tantum, unicum *florem* sustinentes & multis oblongis, extremo infectis foliis, luteo colore præditis constantem, quo desiccante *semen* oblongiusculum cum pappo levi aura flati excutitur.

Aliud eius genus invenitur, cuius folia nonnihil in lateribus laciniata sunt formè instar foliorum Lencoi marini minus incani: *Flos* aureo colore magis rusticus, aliqui per omnia simile.

Utriusque planta lacteo succo plena, & amarumculo gustu est.

In omnibus illis montibus à *Calenberg* Danubio imminenti ad Alpes excurrentibus nascitur.

Locus.

* 9. *Hieracium Dentis leonis folio, hirsute asperum minus* C. B. Prod. *Small rough Dandelion* *Hawthwood*. Hier. D. l. folio, hirsute asperum, magis laciniatum C. B.

C. B.

Radice est parva, oblonga, ad cauliculorum & foliorum exortum rufescente. *Folia* ad radicem pilosa, aspera, angusta, uncias duas longa, in laciniis divisa: inter quæ *cauliculi* nudi, asperi, modo unus, modo bini ternive, palmum non excedentes exurgunt; *florem* unicum, aureum, in pappum abeuntem sustinentes.

Monspeliensi provenit.

Locus.

Hæc non parvitate tantum, sed & floris colore aureo, & figurâ seminis prout in icone exhibetur, differt à præcedente.

Huic per simile est, si non idem.

Hieracium parvum hirtum, caule aphylo, crispum ubi seccatum J. B.

J. B.

Quod simplicem pedali altitudine *caulem* tollit, tactu asperum & singularem, cuius cacumini *f.* impolitis unicus *Hieracii* quod *Cichoreum sylvestre luteum* appellant, in pappo evanescens. *Flos* est *radice* gracili complura per terram sparsa densâ rigidaque lanugine spinulas quodammodo imitatus, hirta & incana, (semeniam aut duas uncias longa, latis lata, divisione Eruce purpureæ nobis dictæ, siccatâ crispâ videtur.

Locus.

Monspeli etiam collegit J. Bauhinus: nos quoque in agro Monspeliiano, non longè à Sella nova, in arvis.

Ab eodem etiam non multum abdidit.

* 10. *Hieracium alterum minus seu pumilum* IV. Col.

Alterum Alpinum minus *F. Gregorii* dictum, aureo flore, glabrum; triuncialis cauliculo, foliis sesquipollicem longis, laciniatis. *Dentis leonis*, dicto *Piscicæto* flore aurato simile est, distat eo quod totius plantæ, radice carnosa, nigra siccatâ, ex qua fibræ longæ humum petunt.

Differt foliis glabris.

Hinc planè simile (inquit C. Bauhinus) nostrum Hieracium pumilum, saxatile, asperum, radice per morsâ C. B. prod.

C. B. prod.

Cui ad radicem crassiusculum, nigricantem, in fibras oblongas præmorsas abeuntem *folia* plura, villosa, acuta, longis pediculis donata, uncias tres, quatuorve longa, semunciam lata, in circuli rarioribus dentibus donata; inter quæ *caulis* palmo minor, hispido, tenuis & rotundus, uno alterove folio veltius exurgit, *florem* subluteum sustinens, cui *semen* parvum, nigricans, pappo minus: sum succedit. In Alpibus provenit.

* 11. *Dentis leonis minor aspero folio* C. B. Park. *Small rough Dandelion*.

C. B. prod.

Ad radicem parvam albicantem *folia* plura, subrotunda, duas tresve uncias longa, unam lea, laciniata, & per ambitum levissimis spinulis, ut in Soncho, exasperata: *Cauliculus* duarum unciarum *florem* latus magnum, pallidè luteum sustinet.

Locus.

Monspeliensi provenit. At circa Monspeli non invenit P. Magnol. *Botan. Monsp.*

* 12. *Dentis leonis minor foliis radiatis* C. B. Park. cui & *Trinciarella Italorum Cameracii*. *Small Dandelion*.

C. B. prod.

Ad radicem parvam, nigricantem *folia* plura per terram sparsa, uncias tres longa, laciniata, in plures laciniâ profundas divisa, quibus hoc peculiare, quod quodlibet totum in terram tres profundas laciniâ dividatur, & harum quælibet apices plures quasi *caulis* oblongos & rotundos, acutiusculos levissimis pilis pubescunt. *Cauliculi* plures, leves & nudi, quædammodo palmæ minoris similes, reliqui breviores reclinati, singuli *florem* unicum in pappum abeuntem sustinent.

13. Dent.

* 13. *Dentis leonis Gadenfis* Park. D. l. minimus C. B. *Cichorium sylvestre pumilum sive Hedyotis* Cluf. cur. post. *Dandelion of Cadis in Spain*.

Park.

Radice longa, alba, tenella *folia* emittit plurima, spithamam aut eo amplius longâ, costâ media à radice ad dimidiam longitudinem nudâ, deinde in laciniâ utrinque *Dentis leonis* vulgaris similes incisa, ut *folia* *Dentis leonis* exactè referant, nisi quod minora & angustiora sint. *Flores* pariter *Dentis leonis* modo longis pediculis, aut si mavis cauliculis, insident, parvi, lutei, in pappum abeunt: *Semina* longa, tenuia, subrustra, ut in *Hieracis* nonnullis.

Locum titulus indicat; siquidem è Gadibus insula à Gulielmo Boecio in Angliam delatus est.

Radice est vivaci, gelu tamen corrumpitur, si hiems asperior fuerit.

Frequens ejus usus apud incolas in acetaris; ciet enim urinas, & hepatis obstructionibus liberat *Vires* & haud minus quam vulgaris. *Cluf.* ex propria experientia.

Vires.

14. *Hieracium Dentis leonis folio obtuso minus* C. B. Park. *The lesser Dandelion* *Hawthwood with a blunt leaf*.

C. B.

Ad radicem parvam *folia* sena septenave terre incumbunt, quæ crassa & aspera, uncias duas longa, unciam semis lata, obtusa, nec profundè laciniata: inter quæ *caulis* levis, nudus & cavus exurgit, qui *florem* unum, pallidè luteum & magnum sustinet.

Provenit in pratibus extra minorem Basileam.

Locus.

Descriptio hujus in omnibus ferè convenit *Hieracio nostro montano non ramofo caule aphylo, flore pallidare*, præterquam loco: *Noltrum* enim solo siccò & cretaceo, nimirum in aggerè seu vallo famosse illius foliæ *The Devils ditch* dictæ provenit; & in collibus Bardolientibus, vide & confor.

* 15. *Hieracium Narbonense rotundifolium caule aphylo* J. B.

J. B.

Hoc statim à radice alatis pediculis longiusculis *folia* fundit octona aut dena plus minus, rotundis, in ambitu exarctis, sed innoxis apiculis, veluti aculeis donata, levia, sapore manifesto destituta. E quorum finu *cauliculi* juncei bini exeunt, palmo vix longiores, nudi, quales in *Dente leonis* vulgi dicto; quorum summa *florem* sustinent luteum, minorem quam dictæ plantæ, sed in elegantem pappum pallidulum fatiscentem, qui multiplex singulos flocculos sed *Lactuce* pedicello similes. *Semen* exiguum, longum sed *Lactuce* minus, subrotundum, striatum. Saporem nullum manifestum animadvertimus.

Monspelio ex rupibus illi vicinis evulsùm habuimus. *J. B.* In satorum marginibus circa Bourtou. *Locus.* natum frequens est. *Botan. Monsp.*

* 16. *Hieracium III. fetidum* Col. *Dentis leonis tenuissimo folio* C. B. prod.

Col.

Lavi est *folio* & profundè inciso *Dentis leonis* modo, magnis lobis Sonchi æmulis, semipedali longitudine; *radice* carnosa, quam tuberosam ferè & fetidam tenet [Fr. Gregorius] qui recentem observavit: *caule* nudo, tenui, dodrantali, unicum in summo *florem* pallentem præferente, ut congenerum, sed paucis barbulis coronatum.

Hujus Descriptio plenior habetur apud C. Bauhinum in Prodromo; qui in Austria propè montem *Dravensstein* repertum scribit. In herbis viis circa Monspeli frequentissimè occurrit, & mira fororum varietate ludit. *Botan. Monsp.*

Descriptio Bauhini in gratiam studiosorum non pigeat hic transcribere.

Ex radice crassa, rufa & fibrosa *folia* aliquot tenuissima, virose splendens, palmaria, uncias duas lata, primum profundè laciniata, deinde qualibet laciniâ ut plurimum utrinque duplici vel triplici levi laciniâ (vel potius apice) subdivisa prodeunt, ut & pediculi tenuissimi, nudi, diutius uncis foliis longiores, *florem* parvum sustinentes.

* 17. *Cichorium bulbosum* J. B. *Chondrilla bulbosa* Park. *marina* Ger. *bulbosa*, sive *Chondrilla* 2. *Disco. an Pichon Theop. 1. Hist. 11. C. B. Bulbous Succory*.

J. B.

Uc rarissima pulchrum est *Cichorii* genus, innumeri fibræ tenuibus longè latèque perreptans, quibus appensi *bulbi* Avellanæ circiter magnitudine, Alabastris marmoris candore, solidi. *Folia* (semeniam aut uncias duas longa, semunciam latiora, leviter finata, glabra, in obtusum mucronem desinentia, crassiuscula, rubescentia. Inter hæc surgunt *cauliculi* palmares, hirsuti, quorum subligis *flores* insident *Hieracis*, lutei, in pappos evanescentes. Hæc planta anara est & lactem succum habet.

Per arenam serpit: floret mensè Aprili propè montem Ceti ad mare.

Locus.

Radicem istam globosam ad strumas curandas conferre se experimento didicisse *Myrtilus* conius asserit, unde & *Cichorium strumosum* plantam nuncupavit. Sumuntur autem quinque aut sex

Ex integræ cum melle multis diebus continuis: vel earum decoctum, vel aqua destillata, quæ tamen mellificiora sunt; vel conditum ex his cum melle paratum.

CAP. X.

De Scorzonera.

Scorzonera nomen est Hispanicum, huic herbe indium, quod animalis *Escorcu* Catalaunica sermone appellati mortis curet. Formam hujus animalis vide apud Monardum, qui in egrum libellum de hac herba & lapide *Bezaar* scripsit. Ad serpentinum autem genus pertinet hoc animal, unde Scorzonera idem ferè est ac Serpentina, quod contra Serpentinum venena est: ficax sit.

Sunt qui ad Chondrillam Dioscoridis referunt, sed magis ad Tragopogonis genus reducenda est. C. B.

Clusius Scorzoneras à Tragopogis in eo solum differre putat, quod illarum radix vivax sit, Tragopogi autem minimè.

Nos potius ex floribus ejusque calycis formâ Scorzoneram à Tragopogone distinguimus, ut Scorzonera sit cujus flos à calycis radio non superat, verum floris orbis calycis oras excedit paucis; Tragopogon autem cujus florem ambiunt & continent calycis radii floris ipsius petalis multo longiores. Flos quoque in Scorzonera plerumque major est & plenior quam in Tragopogis: calyx quoque in illis squamis; in his simpliciter radorum, longitudine ferè æqualium, stellatim flore apertio expanditur, serie constat.

1. *Scorzonera Hispanica major* Park. *latifolia sinuata* C. B. *Viperaria* sive *Scorzonera Hispanica* Ger. *Tragopogon Hispanicus* sive *Escorzonera* aut *Scorzonera* J. B. *Common Dips* grafs

f. B.

Paucâ longitudine est radix, crassitudine pollicari & majore, raris & majusculis fibris albis è luteis demissis, nigricante exterius cortice obducta, lacte dulcissimo non sine aliqua adustione prægnans, in multis annis vivax. *Caulis* sesquicubitalis, tores, striatus, inanis, multis alis onibus, & ab imo flammis ramosis, ramis longissimis, lanugine quadam rasili obtectis; quæ etiam inter pubescentiam folia, latiore basi caulem amplectentia, longa, Tragopogonis, selunciam lata, periclynes æqualia, interdum tamen sinuata seu crispâ, in perquam longum & angustissimum mucronem desinentia, nervis aliquot per longitudinem excurrentibus, glabra, obscure virentia. Inter insulentes extremis ramulis prælongis singuli, Tragopogonis lutei, & calicibus squammatum compatilibus [squamis magnis levibus,] qui manè se pandunt, post meridiem clauduntur. Flore nascente calix in ventrem turgescit. *Semen* oblongum, angulosum, album, non tamen ut in Tragopogone in longum mucronem producit, verum pappus summo semini insidet.

Radix esculenta est, & apud nos in frequenti usu in cibis, imò Pastinacæ & ipsius etiam Sili radices antefertur.

In hortis nostris Junio mensè floret & in Autumnum usque.

2. *Scorzonera major Panonica latifolia* Park. *latifolia altera* C. B. *Bohemica* Lob. *precedens* et *rietas* est.

Huic *latior* à radicis capite plura exire dicuntur quam præcedenti, angustiora, ad margines aquila, laviore, colore viridi obscuriore & fordiora; caules etiam per sepe ab eadem radice plures: in reliquis cum ea convenit, & proinde quicquid intercedit discriminis, loco natali impugandum censendus; nec Matthiolus ipse, neque Clusius distinguit: Parkinsonus quoque fatetur hanc cum aliquot annos in hortis duraverit faciem mutare, nec posse ab Hispanica discerni.

Scorzonere radix sapore est non ingrato sed subdulci, unde & cruda & cocta & condita, non secus ac Pastinacæ nostra, editur: imò mensis etiam maghatum insertur, & Chivis Pastinacæ aut Siliro præfertur. Contra morbum non solum Scorpentis *Escarzo*, sed & quorumlibet aliorum valet: contra febres pestilentes, contra quoscunque cordis affectus, melancholiam, palitationem, synopen, epilepsiam, vertiginem, contra viscerum obstructions, uteri mala, quid dico autem; omnia scilicet enim nova remedia celebrari solent: De vi ejus adversus serpentes *Escarzo* hinc & prola incredibilia narrat Monardus, qui singulari de hac planta edidit libellum, quem cum aliis retic Clusius.

Amariæ insule Scorzonera amarulentior est Hispanica & nobis hortens, & in hydropre incipiente & ictero continuaci plurimum valet. Rarum sit illud Hofmanni apud medicos. Si medicamentum vis hepaticum in bile crassa & adusta idem amarissimum fuerit opportunum. *Sin. Paulus.*

Scorzonere montana vis Alexipharmaca deprædicatur in *Ephemer. Germ. An. 11. Obs. 81.*

3. *Scorzonera*

3. *Scorzonera humilis latifolia Panonica* Park. *latifolia humilis nervosa* C. B. *Tragopogonis specier*, sive *Scorzonera humilis latifolia* J. B. *Viperaria Panonica* Ger. *Dwarf broad-leaved Hungarian Dips* grafs.

Clus.

Latior breviorque habet folia quam Scorzonera major Panonica 1. Clusio, Bupleuro latifolio sive Elaphobolco Mompelliano non valde dissimilia, crassiora tamen & duriora, quinque nervis fere venis per longitudinem excurrentibus distincta, cereulei quodammodo viridi permixti coloris, gustu vero aliquantulum amaro & fervido. *Caulis* inter hæc assurgit gracilis, pedalis altitudinis, striatus, raris foliis septus, cui insidet floris superiori similis, luteus, magnus: quo marcido nascitur in calicibus *semen* oblongum, asperum, Tragopogo simile sed minus, in villosa materia alba latens. *Radix* pollicaris est crassitudinis, interdum major, longa, nigro rugosâque cortice rosta, intus alba, quæ confecta lacteo succo manat, successu temporis flavescens; superiore parte hirsuta veluti carie donata est, & in plura capita plerumque exuberat, ex quibus folia prodeunt.

Hanc Clusius in monte Badenfibus thermis in Austria imminente vicinisque aliis observavit. *Locus.*

4. *Scorzonera Panonica angustifolia* Ger. *angustifolia prima* C. B. *Tragopogonis specier*, sive *Scorzonera humilis angustifolia* J. B. *Narrow-leaved Dips* grafs or *Scorzonera*.

Clus.

Formatur hæc crassa radice, longa, nigro, denso rugoso cortice prædita, lacteo succo plena, quæ nonnumquam superiore parte in plura capita, quemadmodum præcedens, exuberat, crassitudine minimi digiti, (novellarum plantarum instar) villosa, ex quibus multa nascuntur folia Tragopogo similia, firmiora tamen, breviora, & ejusdem cum præcedentis foliis coloris; inter ea excreta humilis, palmum vix excedens *caulis*, aliquot brevibus foliis septus, *cavus*, *florem* in summo fastigio ferens flavum, alteri ferè similem. *Semen* deinde in longioribus calicibus, Scorzonere Hispanicæ semini par, minus tamen, quod maturitate levissimo auro flatu excutitur, & ejus arbitrio fertur.

Hæc & sequens non modò in Hamburgensi monte quâ parte glaber est & tenui gramine duntaxat *Locus* lectus, & quâ Austriam spectat, sed etiam in vicino *Pretzlberg*, *Leyenberg*, catenâ illâ montium à *Gelsenberg* ad Alpes excurrentium & perisque Ungariæ locis nascuntur.

Florent Aprili & Maio, semen interdum Maio, aut sub Junii initium maturificat.

Tempus.

5. *Scorzonera angustifolia subcarnulea* C. B. *elatio angustifolia Panonica* Park. *angustifolia elatio* Ger. *Tragopogonis specier*, sive *Scorzonera major angustifolia subcarnulea flore* J. B. *Narrow-leaved Dips* grafs.

Clus.

Frequentia huic sunt folia, longa, Tragopogi foliis minorâ & angustiora, inter quæ cubitalis assurgit *caulis*, cavus quidem ille, sed firmus, durus, viridis, aliquot oblongis foliis septus, & superna parte in binos aut plures ramulos divisis, ferentes in longioribus calicibus *florem* Scorzonere angustifoliae floribus non dissimilem, nisi quod paulo minor sit, & coloris ex cereuleo purpureo, jucundi odoris, pastillorum è Benzono confectorum nidorem quodammodo referens, sed fugacis admodum. Sena deinde octona aut plura in singulis calicibus *semina*, Scorzonere seminum æmula, quæ matura cum suo pappo à vento excutuntur. *Radix* singularis, minimi digiti crassitudinem æquat, densioque, foris nigricante & rugoso cortice obducta, superna parte hirsuta & villosa, quæ vulnerata succum exillat initio lacteum, deinde flavescens, gustu primum gummoso, postea aliquantulum acri: vivax est ut reliquarum radices vetustate crassior evadens, & superiore parte in plura capita subinde exuberans.

6. *Scorzonera angustifolia altera* C. B. *item Hieracium Tragopogonis folio ejusdem*. *Hieracium 7. humile* Clus. Hist. *item Scorzonera 4. ejusdem Pan.* *The other narrow-leaved Dips* grafs.

Clus.

Angustis constat foliis, Tragopogo aut Scorzonere angustifoliae proximis, carinatis, colore cinereo, digitalis longitudinis, lacteo succo plenis, amarifusculis; ex quorum medio exilit tener *caulis*, dodrantalis, per quem sparsa sunt rara folia, alii minorâ: is in aliquot ramos divisis sustinet capitula aliorum more squamata, quæ in luteis *stipulis* Tragopogo similes, sed minores explicuntur, maturitate in pappos evanescentes. *Radix* nigra est, multis fibris albis capillata, lateribus propagines quotannis agens.

Hanc quam in Panonicis ad Scorzoneras retulerat Clusius, propter radicis cum illis dissimilitudinem commodius inter Hieracii genera reponendam censet in Historia.

Copiosè nascentem observavit duntaxat in faxis ad Gannungam Carthusianorum cenobium, Julio *Locus* flores profertentem.

7. *Scorzonera bulbosa Attica*, Galacorta dicta Wheeleri.

E radice rotunda, bulbosa, Juglandis magnitudine, paucis fibris appensis, exeunt folia aliquot longa, angustâ, argentea lanugine pubescentia, inter quæ floris Scorzonere similis, pediculo palmari Græcis

Gracis *Galacorta*, id est, *Herba lactea* dicitur, quoniam tota planta lacte scatur.
In Hymetto Atticæ monte inventi *D. Wheeler*.

Locus.

* 8. *Scorzonera Cretica* Wheeleri, *Galacorta* pariter dicta.

Quod ad folia attinet *Asphodelo* fistuloso per similes est hæc planta; sunt enim ea intus concava seu tubulosa *Cepæcorum* instar. *Radix* crassa, altè in terram descendens, lacte albo dulci rugens.

Hanc etiam *Galacorta* Græci vocitant, eaque mulieres utuntur ad colorem candidum cuti conciliandum: Commendatur etiam in cibo ad laugendum.

Cum priore in Hymetto monte oritur.
Est hæc planta singularis & *Anomala*. Nos nondum vidimus, certè non meminimus vidisse, herbam, lam, præter bulbosus iisque affines, quæ folia habet fistulosa. Si caulem & flores vidisset & descripsisset, certum iudicium de ea ferre possemus.

Nos in insula parva promontorio Siciliæ *Pachyno* olim continuâ, nunc angustio freto discrepâ, ubi *Arx* Hispanorum presidio tenetur inter alias multas rariores plantas *Scorzonera* etiam speciem invenimus, cui titulum fecimus

Scorzonera foliis angustis incanis, floribus dilute purpureis.

Caules eo loci vix semipedalem altitudinem superabant.

9. *Tragopogon Coronopi folio* C. B. *Chondrilla coronopifolia* Thal. *Stabe Plantaginis folio* Alpin. exot.

Alpin.

Folia multis *Plantaginis* angustifoliae figura & magnitudine similibus, humi stratis, crassis, colore viridi in luteum languente, sapore insipido, in orbem in terra actis, mollibus fragilibusque donantur: Ex quibus cauliculi semidodrantales, teneri, graciles assurgunt, in quorum summitatibus capitula parva, oblongaque cernuntur, è quibus flosculi toti lutei exeunt quibus succedunt semina parva, oblonga Scabiosa. *Radix* digiti minoris crassitie, alba, mollis, tenera, gustu insipida.

* 10. *Scorzonera foliis nervosis* C. B. *minor angustifolia* Pannonica Park. *Germanica angustifolia* Tab.

Park.

Folia ei longa, perangusta, viridia, *Tragopogi* foliis valde similia, sed breviora & pauciora. Caules graciliores & humiliores multò quàm majori *Pannonica* latifolia: flores minores, pauciores petalorum gyris compositi: Semina etiam minora, aliàs similia: Radices duplo minores, graciliores, nec succo lacteo adeo pregnant.

Reperitur præpè *Montepellum*, in depressis herbidis & incultis locis ad dexteram viæ quæ à *Pæro* Ville novæ itur ad *Miram* vallem *Julio* mensè cum flore. *Botan. Montp.*

Locus.

* 11. *Hieracium capillaceo folio* C. B. prod. An *Scorzonera minima tuberosa radice* *Hispæ* Park?

C. B.

Radix est *Scorzonera* simili, crassa, oblonga, tunica fusca & rugosa vestita; ex qua cauliculi, palmares, leves, singuli florem unicuique, pallide luteum, mediæ magnitudinis sustinentes exeunt. Folia ad radicem plurima, pili instar tenuia, duas, rarius tres uncias longa, rigidiuscula, amovibilia, rarius cauliculorum partem cingentia.

Montepello allatum fuit. An forte (inquit) *Scorzonera* species?

Scorzonera minima tuberosa radice Park. in multis cum hac planta convenit, differt foliis alquantulum latoribus: radice brevi, lacte paucò; Flore parvo, simplici: semine minore, nigro: eandem tamen esse Autor ipse suspicatur, cui & nos subscribimus, nec enim libenter citra necessitatem Entia multiplicamus.

* 12. *Scorzonera sylvæstris, fol. angustis, fl. caeruleo major & minor* Mentzel.

In sylvis temperatis, maxime ex *Fagis* & *Quercubus* confectis *Marchie* *Brandenburg*, circa villam *Joachimicam*, pagum *Schorneck*, *Furstenwaldiam*, mensibus *Junio* ac *Julio* floret. Flos egregie caeruleus est instar *Cichorei* caerulei. *Radix* nigrescit.

* 13. *Scorzonera Illyrica* Park. Alpin. *Diperc-grass* of Slavonia:

Foliorum longorum, angustiorum, trinerviorm ad numerum quinquagenarium aut etiam centenarium; Caulium exilium ad viciniam accedens multitudo: Flosculi exigui, flavi; Semina quæ præcedentibus minora: Radix crassa, nigricans, hanc speciem à reliquis congeneribus abundè distinguit.

Hæc subjugemus duas trifide plantas *Tragopogis accessivi* solitas, ob radices puto cum caulibus abundè rescentes, nec in *Scorzonera* vivaces & distinctas. Verum quoniam florum calicem & semina

quibus præcipue notæ genericæ desumende sunt) ad *Scorzoneras* propius accedunt, iis potius subnectendæ putavimus.

14. *Tragopogon laciniatum luteum* C. B. *laciniatum majus* Park. folio laciniato, flore pallido J. B. The greater jagged *Scorzonera*.

Tragopogoni radice similis, tenera, lactiflua. Folia priora longa, angusta, ad margines aequalia, ad eorum angustia, versis apices latiora: posteriora & quæ caules occupant interiora, alia utrinque, alia exalato tantum latere laciniata, superiora paulatim minora sunt minimeque incisa & tandem integra, subus pallidius virentia. Caulis cubitalis & altior, foliis velticis, summa parte in tres quatuorve ramulos divisis, quorum singuli capitulum sustinent *Tragopogi* vulgaris: [calix tamen non componitur è foliis mucronatis ultra florum petala excurrentibus & in longitudinem productis quemadmodum in genuinis *Tragopogis*] florem claudens minorem quàm *Tragopogi* lutei vulgaris, mane expansum, circa meridiem se contrahentem: succedit semen minus quàm illius, nuncimè asperum.

Plantæ *J. Bauhino* descriptæ folia priora tenuia, quæ tamen per ramos satis frequentia, triplo quadruplo vulgari *Tragopogonis* foliis latiora, in crebris profundas lacinas diffecta, quæ aliquod commune habent cum *Derive* leonis: Semen ad *Scorzonera* semina propius accedit.

Hinc *J. Bauhinus* *Tragopogoni* à *Columna* descripto fidenter eandem facit: Descriptiones tamen non satis convenire videntur. Nos in hortulo nostro aliquando alimus *Tragopogonis* speciem, *Coronopi* folio dictam quæ ab utroque (quantum memini) differebat; & certe *C. Bauhinus* in pinace *Tragopogona* quem *Coronopi* folio inscribit ab utroque distinguit: verum exactius eam describere negleximus.

* 15. *Tragopogon tenuissimè laciniatum* C. B. *laciniatum minus* Park.

C. B.

Radix est oblonga, crassiuscula, fibris carente, rufescente & lacte turgente: ad quam folia plura, oblonga, angustissima, acuminata, & in plures angustissimas lacinas divisa. Caulis edit cubito non multum brevior, rotundo, lavi, striato, nonnihil foliolo, in alas brachiato: singulis flos unus magnus & pallidus intidet, cui semen oblongum, scabrum, cristâ pilosâ in summo prædictum & calicem oblongo inclusum, succedit.

Montepellum observavit *C. Bauhinus* descriptionis autor. Si semen rectè describatur, à præcedenti omnino specie distinctum est.

* 16. *Tragopogon hirsutum* C. B. *hirsutum humile* Park. *Apulum humile hirsutum luteum* Col. Small rough yellow *Goats-beard*.

Col.

Hæc *radix* longa satis, nigro cortice obducta, intus alba, lacte pallente turgida, dulci sapore, viscido humi concrevit, minimi digiti crassitudine. Folia *Crocis* paulo latiora, ad graminea accedentia, per longum venosa, è medio circa radicem plurima, longa fericea hirsute obita, pedalia, parum recta, partim verò convexa. Caulis edit brevioris alis, parum supra folia excedentem [quandoque duos tresve habere conspicitur] hirsutum, cavum, lineis striatum & lactescentem, brevioribus foliis interceptum; in cuius summo calix est magnus sed alis minor, basin foliolam habens, quod in alis non observatur; florem emittens luteum, plenum, radiatum, quindecim circa se folioli radiantes, calicis orbem superantibus, intus habentem concavata alia foliola, Hæc modo staminibus intortis, bicornibus, luteis, etiam *Aprili* emicantem; deinde contractum post non multum temporis pappum emittentem longum, admodum fenum, colore præ alis nigrescente, duriorum rigidiorumque, *Hircinæ* barbe pilorum modo, semine longo, sed duplo minore alis, dentans etiam stris aspero, contra aliorum normam circa inum tenuiore itaque fulvior.

Variat hæc planta, semine tantum, quod in *Cirnole* inventi brevius, latius, incantum, lanuginosum, acanthes proximum, pappo superiore admodum breviori, eodemque colore, minimeque rigens. Tota planta gustu est dulci & grato. Martio caulem edit, *Aprili* floret, & *Mai*o perfructur.

Miror quid *Parkinsono* in mentem venerit ut hanc plantam in duas species dirimeret.

CAP. XII.

De *Tragopogone*.

Tragopogon nomen accepit à pappo catio grandiori, qui è summo ejus vertice nascitur, & hirci barbam imitatur. *Theophr. Diose.* Postè autem non inepte dici *Tragopogon* hæc herba à figura floris nondum aperti, quæ barbam hircinam proximè refert.

Ceterum *Tragopogon* à *Scorzonera*, ad quam aliàs accedit, in eo distinguitur, quod calycis radii florum petala longitudine excedant, & floris circumferentia calycis radius excedentibus stellata efficiant, majorque ambitu protendantur. Calyx quoque *Tragopogi* (quantum quidem memini) minime squamulosus est, sed omnes ejus radii seu folia aequali fere longitudine extenduntur, contra quam in *Scorzonera*.

A. 1. Tra.

- A. 1. *Tragopogon luteum* Ger. Park. parad. flore luteo J. B. *pratense luteum majus* C. B. **Yellow Goat's-beard.**

Radix est lacte turgente dulci, minimi digiti crassitudine, longa, pastinace quadantenus simi-
foras nigricante, intus alba; *caule* cubitali, tereti, glabro, folido, *foliis* ab imo ad summum velut,
forè Porraceis, carinatis, caulium amplectentibus: ex quorum sinu rami pronascuntur, quorum sum-
mis insident *flores* magni denso foliorum radiatum agmine stipati, lutei, qui in pappo ab-
femine appenso longo, magno, aspero, cinereo.

In pratis & pascuis passim provenit.
Ratione loci magnitudine variat, hinc duæ species apud Parkinsonum.

2. *Tragopogon minus luteum* Park. *Tragop. folio oblongo, sinuato* C. B. **Goat's-beard, tiny, long waisted leaf.**

C. B.

Radix est oblonga, lacteo succo manante: *caule* gracili, pedalis altitudinis, raris *foliis* alternati-
septo, quæ oblonga, non multum palmo breviora, ac angusta, sinibus brevioribus & quasi serrati-
exasperata, pallidèque virentia. Caulis summo *flos* insidet pallide luteus, magnus, *Tragopogon* vul-
gari similis, ex calice magno, apicebus acutis donato prodeunt: quo marcido *semen* oblongum in
materia villosa alba latitans succedit. *Foris præcedens variatus est.*

Monspessuli legitur, inquit C. Bauhinus, descriptiois autor.
Tragopogon spicatus *Hist. Lugd.* non fit figmentum, cerè *Tragopogi* genuini species, non est,
sed alterius cujusdam generis videtur.

3. *Tragopogon purpureum* Ger. Park. flore purpureo J. B. *purpureo-caruleum Porri folio, quod Ant-
vulgo* C. B. **Purple Goat's-beard.**

Quilibet plantæ pars vulnera *læ* fundit, album faciens, viscidum,
quod *radici* rectæ, digitali vel minori crassitudine, tenerè copiosum & dulce cum sit, culinis expe-
tur. *Caulis* inanes, ramoli, majores & firmiores quam Scorzonere, *foliis* multis stipantur Porraceis
quæ interdum valde lata, interdum angusta, longa, acuta. *Flores* in summis caulibus & ramulis,
his octo, novem aut decem, virentibus, longis & acuminatis obvallati, tribus uncias, superius
qui colore sunt vel atro-purpureo, vel purpureo-caruleo, vel caruleo; qui postea in pappo ab-
quibus adhæret *semen* duas uncias longum, teres, striatum asperum, per maturitatem extensum a-
gricans.

Hæc planta totâ specie differt à *Tragopogone* luteo, & non floribus tantum colore variat, ut
I. obelcus. Nam nec luteus ita longa & porracea habet ima folia, sed breviora, triplo angustiora
rigidiora; nec in montosis oritur, sed in pratis & pascuis depressioribus tum calidarum quam frig-
diorum regionum. Præterea florum effigie inter se distant & magnitudine: purpureo namque
nor est flos, atque calicis apices radiantes circumcirca altero tanto floris diametrum excedunt, ut
floris ambitus parvus videatur respectu calicis atque radiorum ipsius expansio flore. Luteæ vero
cici vulgari plenior admodum est atque grandior, calicis apices magis occupans.

Circa Flaminianum villam, & Cirinole, inque Æquicolorum valle *Colerogis* dicta purpurea
nigro-purpuream & obsoleti coloris plantas invenit & eruit F. Columna.

Radices in deliciis habentur tum coctæ, tum etiam crude in acetariis, lancingationibus assa-
bus ventriculo ac thoraci auxilio sunt.

Valde nutrunt, unde tabidis & macilentis conducunt. Vitis pectoris, tussi & respirationis lab-
eili, necnon pleuritici mederi dicuntur; quod quomodo efficere possint, siquidem dulcia sint, non
videt Cæp. Hofmannus. Urinæ quoque stillicidio subvenire & calculum expellere creduntur
unde *Sassifraga* seu *Saxifraga* Italici dicte sunt. Sed & valeribus utiliter imponuntur.

Eadem præstat tum succis radicis expressis, tum aqua ejus destillata.

4. *Tragopogon asivum* Park. **Summer Goat's-beard.**

Tragopogon vulgari luteo aut purpureo minus est *caule* unico pedali assurgens, tribus vel quatuor
foliis septo, angustis, oblongis, brevioribus tamen quam supradictorum, & ad basin fere exortum
tionibus, paulatim deinde ad mucronem usque angustatis, pallide viridibus cum cocta media albescen-
tibus, *caulis* in duos tréve ramulos brachiatur, quorum uniusquisque caput amplum sustinet, quod
aperitur *flores* ostendit parvi pallide ex cinereo purpureum vel carneum, matutino tempore
passum, circa meridiem se claudunt: calicis folia ultra florem in acutos mucrones producantur.
Flore delapso capitulum augetur, *femina* continens, quorum exteriora in ambitu majora sunt, & po-
po delapsa, interiora minora. *Radix* longa est & lignosa, ante hyemem marcescens. *Radix* etiam
juvenis & tenera, foliisque seulptura, seu incisura, vix aut nè vix quidem lactescunt.

Hæc planta Parkinsonio succrevit ex semine Italici missio: seipsum autem non refecit, ut plen-
que alia hujus generis, sed oportet ut vere de novo quotannis seratur, unde & activa denominata
Verisimile est semen in terram delapsum in regionibus Septentrionalibus hyberno frigore ex-
rumpi.

Plantam hanc Cantabrigiæ in hortulo nostro aliquo annis sèvimus.

5. *Tragopogon gramineus foliis hirsutus* C. B. *Apulum suave-rubens* Park. alter *gramineo folio,
suave-rubente flore* Col. **Rose-coloured Goat's-beard.**

Col.

Radix est parva, omnium minima, trientem longa, in summo, rubescente, reliquum albè, durà,
lactescens, gustu dulci, multis lateraliter obliquis fibris humiliter amplectante: *foliis* angustis,
dodrantalibus, gramineis, hirsutis, tactu levibus extrinsecus, intus vero albidioribus, tactuque deorsum
versus asperis, ut in Hordeaceis: *caule* longo, bipedali, tenui, albicante, tereti, nervoso, duro,
foliis multis dense alternatim illum cingentibus, circa nodos laciioribus, raris alis diviso. In summo,
ex magno respectu plantæ calice, octo foliolis radiantibus diviso, *flos* intus ex albo rubens seu car-
neo colore suave-rubens, undecim foliolis intus alia foliola continentibus compositus, ex quibus *sta-
mina* nigro-carulea lutea acie pulverosa, in medio elevantur, umbonis vice. Flos huic cum semina
perfecti incipiunt occultatur, calice inclusis, pappo feminum eacumina extolente. Hujus *calix*
angustus est, inani longoque insidens collo, oblongis *eminibus* refoctis, quorum exteriora ab alis
omnibus differentia, oblongiora internis, non in pappum deficiunt, sed in quinque [duas brevès re-
tulosos, & tres longas admodum] aristas: reliqua vero interna semina pappum ut congenera insiden-
tem habent, ipsique breviora sunt: omnia levia, omnium minor, angustiora, etiamque fla-
ventia. *Sapere* ab aliis differt nihil.

Maior folio & perficitur. Cirinole Apulie in Pyrastrorum sylva illa exoritur propè D. Roccia ^{Locus.}
idem. Floris colore, & seminibus in capitulo exterioribus ad præcedentem accedit. ^{& Tempus.}

6. *Tragopogon gramineo folio, radice villosa* C. B. *Trag. folio gramineo, flore albo & luteo cum
tantiula purpurea* J. B. *luteum angustifolium* Park. **Goat's-beard yellow Goat's-beard.**

J. B.

Folius est minoribus, Garyophyllorum florum sylv. alborum foliis similibus, angustis & acutis:
Radix aliis *Tragopogonis* similis, capite capillato: *Caulis* tenues, rotundi, in quorum supremis partibus
capitula Cyano similis, ex quibus ubi aperitur prodeunt *semitæ* albi, alius similes, nisi longiores &
acutiores essent, similes Bellidi majori. Provenit incultis locis humidis. Floret Junio & Julio.

Huc idem nobis videtur *Tragopogon* parvum ex luteo purpureo C. B. i. e. *Trag. parvum flore
Chondrilla* purpureo-caruleo: *Lab. ob.* quam Spithameam pusillam plantam vocat, nulla sui parte à
Tragopogone dissidentem: *Flore* Chondrilla ex luteo tantillum purpureo: *Folius* gramineis, pal-
mum longis; in Hetruria & agro Romano obviam.

Caput capitulum radicem perennem esse arguit. Descriptio hujus adeo brevis est & obscura, ut
non satis sciam, quæ planta sit, an forè Scorzonere species?

In Horto Regio Parisiensi colitur.

7. *Tragopogon purpureo-caruleum crocifolium* C. B. *crocifolium purpureum* Park. *crocifolium mont.
flore nigro-purp. sive Theophrasti & Dioscoridis* Col. **Saffron-leaved, purple Goat's-
beard.**

Col.

Hujus *folia* Croci folia ita æmulantur, ut angustiora potius quam latiora censcantur, pedem &
magis longa, trigona forè, parum rigentia, canaliculata, albâ lineâ in cavo pereurrente crispa, &
exuberante oblique rugola, ut etiam in Ornithogalo veniore observatur. Circa radicis caput, quod
crassum, tuberosum & nigrum est, alba & longa lanugine obfusa sunt folia, atque latam, candican-
tem originem ducunt, reliquid angusta, virentia & in acutum definentia, & copiosa. *Radix* longa,
recta, minimi digiti crassitudine, obliquis undique fibras tenues atque densas emittens, crasso cortice,
medulla lignosa. *Caulis* edit in imo crassum, rotundum, solidum, lævem, atque tribus alis divi-
mum subrubentibus, magnis, cauli forè paribus, tenuioribus, levibus: quibus, ut & cauli, ad nodos
quatuor alternatim rarius disposita hærent foliola, in summo admodum tenuia. Omnibus in sum-
mo *calix* insidet magnus, crassus, quinquefoliatus; qui desiliens parvum proportionem quinque ra-
diorum calicis ostendit *florem* nigro-purpureum, raris & angustis barbulis compositum, ex quibus singu-
la *stamina* bifida, intorta prodeunt. Foliola verò illa nigro-purpurea & striata sunt, in extremo
serrata, ibique lutea, sicut & circa eorum initium, quod convolutum est tubuli instar, ex quo sta-
minula illa nigro-purpurea in summo bicornia, lutescentia atque hirsuta, veluti luteo pulvere insper-
sa. Brevis quidem tempore, non secus ac congenerum modo flos clauditur, atque *semen* con-
cipiens intrâ calicem, longam, canam, hirsutam, angustam, rigidamque hirco similem emittit
barbam.

In Æquicolorum montibus & è regione Capuccinorum cenobii inter Flaminianum villam, ac ^{Locus.}
etiam supra viam quâ inde ad Castrum Podium Poponiscum itur.

SECTIO SECUNDA.

Herbæ flore composito naturâ pleno & planifolio lactescentes seminibus solidis.

CAPUT PRIMUM.

De Intybo sive Endivia Cichoreæque.

Intybus sive Intubum quod *intus sit* totum dici nugatur Hidorus lib. 17. cap. 10. Saltem (inquit Vol-
lus) cogitare debuit, quod ibidem ait, esse Græcum nomen. Gloss. *Intyba, intyba.*
Intubum Latini vocauerunt à cavo tubæ specie caule *Bod. à Stapel.* quod Etymon ejusdem com-
matis est cum Hidorano.

Cichorium Ægyptium nomen esse, & inde in Græciam, postea in cæteras nationes commigrasse,
verba Plinii, lib. 20. cap. 8. docere videntur. In Ægypto, inquit, Cichorium vocant, quod *hæc*
sit, sativum autem Serim. Variè scribitur, *Kizium* cum a diphthongo, quod secutus est Hidorus
in versu illo Almanico,

Me Cichorea levisque malve.

vel *Kizium* cum simplici a. *Kizium* verò (quod Atticum est) nomen hoc habere creditur
mea à dñi hæc *Intyba*, *ser* *in* *Intyba* quod p. *agros prædictæ vadit seu serpat.* Voss. Equivocum
J. Bodæo dictum videtur à *rota* invento, reperio, quod frequens in campis invenitur. Ceterum
Cichorium à reliquis planifoliis lactescentibus dignoscitur floribus & lateribus caulium & ramorum
exarantibus velut spicatum.

Intybus autem à Cichoreo differt foliis brevioribus non laciniatis, & quod annua planta sit, cum
Cichorium perennet.

1. *Intybus sativa* Ger. *sativa latifolia sive Endivia vulgaris* C. B. *Endivia sativa* Park. *Intyba*
sativa latifolia J. B. *Garden of Wood-leaved Endive.*

Activa est planta, hyemis apud nos haud facillè patiens, radicibus fibrosis, lacte prægnantibus.
Folia per terram sparsa antequam caulescat, longa, lata, Lactuce foliis similia, in ambitu fœtè
crenata, submutata. *Caulis* cubitalis & sesquicubitalis, levis, striatus, inanis, multis ramis brachy-
tus, tortuosus, vulnere lac fundit. Flores ex foliorum (quæ in caule hederacea sunt, minores) &
emittunt cærulei, Cichorii sylvestris; semen quoque simile.

Seritur in hortis.

Ab hac non videtur aliter differre quàm ut spontanea à cultâ.

2. *Intybus sativa angustifolia* C. B. *Intybum sat. angustif.* J. B. *Intybum sylvestre* Ger. *Intyba*
Endivia minor angustifolia Park. *Wild or narrow-leaved Endive.*

Quæ foliis est angustioribus, sapore amariore, *Caule* ramiflore; in reliquis cum priore co-
venit.

3. *Intybus crispâ* C. B. Ger. *Intybum sativ. crispum* J. B. *Endivia crispâ* Park. *Crispâ En-
dive.*

Hæc *foliis* est quàm Endivia vulgaris majoribus, ubique in ambitu crispis ac sinuatis; *caule* ce-
teris majore, crassiore, teneriore, ut rectè Matthiolus: *semine* nigro, Lactucæ: cætera similia.

J. Bauhinus Hortulanorum mangonio Intybum crispum efficit opinatur. Nos Intybum crispum
à vulgari sativa specie differre existimamus, nec accidentia tam diversâ & discrepantia arte indici
posse.

Seritur Intybum in hortis, & quod vere satum celeriter adolescit, ac ipsâ æstate florens semini
profert, ac deinde intercidit: Julio verò satum in hyemem restat; Septembri aut Octobri terrâ co-
runt, colligari prius foliis, nivis instar candidum redditur, ac deinde mensibus hybernis mentis
aliorum acetariorum loco inferitur. Et revera nostro palato Lactucæ ipsâ lapidius est & gratius.

Sim. Paulinus in arena sicca tumulatam integram hyemem ad ver usque servari scribit: quo man-
gonio mirum dictum quàm fragilis & ori grata reddatur, ita ut magno delectamine anorexia aliâque
laborantes crudi vescantur.

A. 4. C.

- A. 4. *Cichorium sylvestre & sativum* J. B. *Cichorium sativum & Cich. sylvestre sive officinarum*
C. B. Ger. Park. *Garden and wild Succory.*

Radix est pollicari, lacte prægnanti. *Caules* ab eadem radice plures profert, teretes, hirsutos,
in sylvestri tortuosos, bicubitales interdum, varièque in ramos summa parte divaricatos. *Folia* Den-
tis leonis profunde incisâ aliâ integra aut quàm levissimè diffecta, pilosa, quæ in caulis sunt al-
ternatim adnascuntur absque pediculis, longa, in acutum desinentia, utrinque hirsuta: *Floris* suc-
cessivè emittunt, plures simul, è foliorum supremorum alis, sessiles & pediculis omnino destituti,
pulchre cærulei, è pluribus foliorum planorum extremitatibus latis & dentatis, ordinibus compositi.
Tota planta amara insigniter deprehenditur. *Semina* pappo destituntur. Flores interdum albi sunt.
Caulis montrosam acquirit latitudinem. Per culturam majus & mitius evadit.

Tanta est (inquit J. Bauhinus) Cichorii similitudo cum Dentè leonis veris principio, ut difficile
sit discernere has plantas.

Non solum in hortis seritur, sed & sponte exit passim in Ariglia secus vias & semitas locis incol-
tis, & in agrorum limitibus, ac potissimum (ut rectè Dodonæus) folia habens profundioribus inci-
suris laciniata, quod & reliquis amariis est.

Cichorium sativum (inquit J. Bauhinus) ego cum fratre non separo ab erratico, quod culturâ
tantum mut nonnihil: si non colatur quod fuit sativum iterum fit erraticum.

Æstate demum & post solstitium florere.

Variæ interdum floris colore rubello & albo.

Cichorium plerisque Botanicis frigidum censetur; verum sapore amarus caliditatem arguit.

Intybus & Cichorium (autore Matthioli) seledissimum præbet medicamen inmodicè calenti
aut etiam obstrueto hepatis quocunque tandem modo usurpata, sive foliorum recentibus crudis sit
coctis comestis, sive succo, sive aquâ stillantiâ aut decocto hausto, sive foliorum siccorum pulvere
assumpto: modicè enim refrigerant & astringunt, inquit, quod nobis non probatur, quin potius
attenuant & abstergunt, ut rectè Schroderus. Commendantur & in febribus. Usus radicis Cicho-
rei in febre hæctica insigniter laudat Crato ab experientia.

Aqua è floribus cæruleis destillata, inflammationibus & caligini oculorum imposita potenter re-
medium adfert. *Trag.*

Folia cocta ex aceto comesta gonorrhœam reprimunt. *Matth.*

Elos hujus plantæ ad Solis ortum & occasum se recludit, sive sudum, sive nubilum fuerit coe-
lum. *Trag.*

Nocat Spiegelus podagricis Cichorii sylv. herbam valde conferre. In causa calida (inquit) nihil
puto magis convenire, experientiâ edoctus quàm pulverem foliorum Cichorei sylv. mensè Maio col-
lectorum & in umbra exsiccorum. Ejus datur 3 i. vel ʒij. in pure carnis pulli non saliti, manè
quatuor horis ante prandium, & vespere cum vadit dormitum, vel abique coena, vel cum coena pauca.
5. *Paul.* Vidi in biliosa podagra incipientes jam fluxiones ita cessasse ut minor paroxysmus redierit,
& breviori tempore duraret duobus vel tribus diebus continuus assumptus. *Spigel. de Arthritis.*

Joan. Rhodius Centur. 1. Observ. med. 44. testatur quòd Professor quidam Patavinus diu pluri-
bus medicamentis quolibet anno sine efficacia tantum non confectus mutato demum consilio jul-
culis Cichoreæ in prima mensâ haustus melancholiam hypochondriacam profligaverit.

5. *Cichorium verrucosum sive Zacintha* Ger. Park. *verrucosum sive Zacintha, Hieracii albu-
m* J. B. *Chondrilla verrucaria foliis Intybae viridibus* C. B. *Wart Succory.*

J. B.

Paulinus admodum humo tollit *caules* graciles dodrantales, aut etiam cubitales, intis fungosos,
ramulos: ad quorum latera sessiles adnascuntur rari *stipuli*, illi etiam ramulorum extremis lutei:
quibus in pappum evanescentibus succedunt paricarpa pulcherrima, verticillatim radiata, Lupini
seminis magnitudine, in quibus *semen* copiosum Lactucæ par, non ita compressum. *Folia* oblonga,
Dentis leonis, laciniata, multa per terram sparguntur, in ramis pauca. *Radix* longa, multis hirs
donata.

Ad ostia Tibridis copiosè oritur: invenimus etiam spontaneam circa Liburnum portum & Flo-
rentiam.

Mira hujus plantæ facultas esse dicitur ad tollendas verrucas, vel *foliis* in acetariis devoratis, vel
succo eorum illito.

6. *Cichorium spinosum* Ger. J. B. C. B. *spinosum Creticum* Park. *Choriz Succory. Chondrilla*
genus elegans cæruleo flore Clus.

Folia huic indidem plura cum ex eodem puncto, alternatim oriuntur Cichorii, angustiora, sinuata,
virentia, [crassiora & minorâ magisque amara quàm Cichorei vulgaris Bello] *Caulis* glaber in ramu-
los dividitur rigidiusculos, inconditos, multifariam divaricatos, in duras abeuntes spinas, Tragacan-
thæ aut potius Aspalathi Montpelienis imitatione. *Floris* ad ramorum divaricationes, ipsorumque
adès firculorum cacuminibus impositi, cærulei, denticulatis foliis constantes, duplo triploque quàm
Cichorei vulgaris minores, cui *semen* simile. *Radice* firmatur singulari, magnâ, ut Cichoreum.

In maritimis & ficcis collibus & arenosis locis oritur, non in Creta tantum sed & in Sicilia, ubi *Lenz.*
nos illud observavimus in insula parva à Promontorio Pachyno vi maris divulsâ, ubi Arix Hispano-
rum presidio tenetur. Floret Julio & Aug.

Recenti semine nata antequam in caulem abeat in acetariis manditur, inquit Bellus, sed durior &
amarior est Cichorio.

Z. 2

Vocatur

Vocatur vulgò, eodém referente, *cuwayam*. i. e. *Hydris spina*, quia vulgariter in tota Creta sili- libus hydris utuntur ad hauriendam aquam è fontibus, quas hæc herbâ obcurant, nè mures aliunde animal intus penetrare possit. Videtur enim ad hoc munus ista planta à naturâ formata: nam sem- per rotundâ figurâ cornitur.

CAP. II.

De *Lampfana*.

Lampfana Dodonæi J. B. *Lampfana* Ger. emac. *L. vulgaris* Park. *Soncho affinis Lampfana* des- sica C. B. *Pippichweg*. i. e. *Papillaris herba*.

Radice nititur alba, simplici, furculosâ tamen & variè fibrosâ. *Caulis* inde exurgit, brachy- talis & altior, teres, striatus, pilis rarioribus hirsutus, rubescens, concavus, ramulosus. *Folia* ad radicem & in ima parte caulis uno vel altero pinnularum pari donata, extremitate latiore, magnitudine & figurâ ferè foliorum *Sonchi* levis muralis, aut *Barbarea* dictæ, mollicella, hirsuta, alternatim posita: quæ in caulibus & ramis superiora, oblonga, angusta, acuta, nullis po- diculis fulcuntur, nullis pinnulis lobifera donata. Supremæ caulis & ramorum partes glabræ, in flores terminantur exiguis, luteis, è plurimis compositis flocculis, quorum singulis pinnulis coherere semina oblonga, nigricantia, nonnihil incurva, minimè papposa, utcumque J. Baulmus flores in pappos abire scribat. Tota planta vulnerata lac fundit amarum. Floret Junio & Julio mensibus. In hortis & caulis frequentissima est.

Efficax esse censetur in sanandis papillis exulceratis, unde & nomen *Papillaris* sortita esse vi- detur.

CAP. III.

Hieracium falcatum alterum Ger. emac. *Hieracii affinis Ragadiolus edulis* J. B. *Hier. floreimideu* J. B. *capitulum inclinans semine adnato* C. B.

Radice nititur simplici, alba, è lateribus fibras emittente. *Folia* ad radicem plura, in terram reclinata, *Lampfana* ferè figurâ, palmaria & semipedalia, principio angustè sinuato ante- minato, lobis quibusdam subrotundis utrinque velut pinnata, extremitatibus latis, obtusâ. *Caules* ex eadem radice plures exeunt, dodrantales aut pedales, teretes, hirsuti, molli alba ferè interdum etiam concavi, satis durâ & rigidi, ima parte foliis nudi, ubi in ramos duos incipiunt vestiti. *Folia* hæc in lacinias acutiores dividuntur quam quæ à radice exeunt, extremitatibus quidem latis nec minoribus, verum in acutos mucrones productis. *Flores* in summitatibus caulis & ramorum prexigui, lutei, vix pluribus uno flocculorum circulo compositi, pro calice unico foliolorum cuius palorum vallo cineti, columnæ striatæ ferè similes cum nondum aperiantur. Flore- lapsò singula calicis foliola singula semina sinu suo amplectuntur (quod singulare est in hoc genere) & in stellam se expandunt, superiunt adhuc in medio duo vel tria semina nuda intropsum sua. Semina autem in hac specie solida sunt & pappo destituta. Flores alii sessiles sunt pediculis brevibus aut nullis, alii, id est, in ramulis extremi, pediculis, satis longis insident. Tota planta lacte amio sicut, ut congeneres.

CAP. IV.

Hieracium stellatum J. B. *falcatum* *Labelii* Ger. *falcatum* sive *stellatum* Park. *falcatâ siliqi* CR. *Star seedbed* *Habitwerd* *Succory*.

Ad cubitalém altitudinem assurgit tenuibus *caulis* & ramosis, tantilla lanugine nisi propter terram vix hirsutis, non sine foliis multis. *Folia* primum erumpentia Hedyssoidis, & pinnati- solo palmari & plusquam sesquipalmari longitudine, sextantali & quadrantali latitudine, nonnihil sinuosa, hirsuta. *Flores* simplices, parvi, *Lampfana* lutei: quibus succedunt semina stellæ radiatæ hirsuta, quæ postmodum falcis in modum incurvantur.

Prope Monspelium non longè à Castro novo dicto hanc plantam invenimus. Habetur & alibi circa Monspelium, & Bononiam in Italia.

CAP.

CAP. V.

* *Camara Vuba Brasiliensis* Marggr.

Marggr.

In eximiam altitudinem assurgit, *caule* hirsuto, nodoso. *Folia* quoque hirsuta & ad tactum as- pèra in ambitu serrata, *Urticæ* foliis similia, inæqualis magnitudinis, bina semper directè sibi opposita. In extremitatibus ramorum enascuntur *flores*, magnitudine florum *Bupthalmi*, egregie lutei, novem foliis constantes, & in medio umbilico magno luteo, cui admixta sta- minula nigra, odoris quasi medi inter *Urticam* & *Mentham*. Post flores sequitur *semen* oblongum, nigricans, ut in *Cichoreo*. Planta ad tactum planè glutinosa sentitur.

Cum planta hæc mihi incognita sit, neque *Marggravius* præcipuas ejus partes, flores putâ & semina satis accuratè descripserit, an eam rectè hoc in loco posuerim non satis scio: suspicor tamen eam ad aliud patid genus pertinere ob folia in caule bina conjugatim posita.

CAP. VI.

Sesamides parvum Maublioli Ger. *Chondrilla Sesamides dicta* Park. *Chondrilla carulea Cyani* capi- tulus C. B. *Catanance Dalechampii flore Cyani*, folio *Coronopi* J. B.

J. B.

Folia habet *Coronopi*, hirsuta, candidiora, sæpe integra, aliquando uno aut altero denticello inæqualia, sapore nullo excellentè. *Caules* cubitales in varios fissi ramos, non sine foliis, teretes, brevibus, sed aliquantum asperis, pilis obfusi, lac manant. Ramorum cæcis longiorum extremis insident singulis singula squarrola capitula, squamis pulcherrimis, membrancis, pellucidis, albicantibus, striâ rufescente per medium decurrente, laxo connexu incumbentibus, & tanquam æstu nimio squallidis, compacta: quæ in flores expanduntur æreales, Cyani aequalis, sed foliorum formâ longe diversa, quippe laniusculâ, non corniculatâ, extremis orâ *Cichoreorum* ritu crenatâ, quorum singulis adnata fibræ ex purpureo flavescetes, apicibus luteis. Medium occupat cincinnus foliolorum circulatorum, violaceorum. Radice subest crassa, longa, exterius rubens.

In aridis & saxosis collibus agri *Narbonensis* passim obvia: invenimus enim prope *Gratianopolin* Locni. in collibus quoque transivimus eundo ad maximum *Carthufianorum* crenobium.

Hæc planta à reliquis hujus generis lactescentibus diversa est floribus non plenis ut in illis, sed dis- cordibus.

2. *Catanance affinis Sesamoides parvum flore magis completo* Camer. J. B. *Chondrilla carulea Cyani capitulis altera* C. B.

Ad interbaccæ potius referrem hanc plantam (inquit Camer.) cum radice lacte non paucò turgeat. Flores *Cichorii* figurâ respondent, & alii simplici foliorum texturâ constant, alii densius stipantur, colore eleganter cæruleo, stamina in medio lutea habentes, è quibus relinquuntur semina subnigrum, angulosum pusillum, squaratis capitulis inclusum. Sapore est omnino dulci, nihil vel minimum amari- tudinis obtinente.

Hanc à precedente non puto specie differre, non magisquam *Matricariam* aut *Chamæmelum* flore pleno ab eisdem cum flore simplici: nihil tamen affirmo. Hæc etiam frequens est circa *Monspelium*.

CAP. VII.

De *Carduo Chrysanthemo dicto*.

Ob succum lacteum quibus turgent, & florem planifolium naturâ plenum plantas hæc huc reclinamus, quamvis laciniatæ & spinosæ, caulibus etiam membranulis spinosis acutis Car- duos simulent.

1. *Carduus chrysanthemus* Dod. *Scolymus Theophrasti Hispanicus* Clus. *Scolymus Chrysanthemus annuus* horti Regni Paris. *Carduus Chrysanthemus Hispanicus* Ger. emac.

Caule assurgit simplici, sesquicubitali, bicubitali, aut altiore, pollicis crassitudine, ab imo statim ramoso, rami prælongis, alternatim è foliorum sinibus exeuntibus, spinis crebris acutis horridis, lac- teis venis *Cardui* *Marie* in modum variegatis, quatuor aut plurius fimbriis foliaceis laciniatæ spin- nosæ secundum longitudinem productis. Summos caules & ramulos occupant capitula squamulâ squamis lanuginosis, imoxilis sessilibus, quatuor aut quinque foliis laciniatæ, lacinis in spinâ rigidis acutis terminatis binas ex adverso, extremo folio in prælongam cuspidem procurentem, cinctâ. Flores lanugine vel inæfascient vel adjacent. Tota planta lacteo succo turget. *Folia* primò erumpentia & *Cardui* *Marie* dicti in modum notata, iis tamen angustiora & minora multo. Semina in capitulo acutè stipata, compressa, alba, breviora.

Z :

Prope

L. B.

Prope oppidulum S. Lupiani cundo ad Podenatum & alibi circa Monspelium hanc speciem invenimus.

Vires & Usus.

Salmanticensis (inquit Clusius) tenellam adhuc plantam & primum germinantem, cum ipsa radice etiam crudam aut etiam coctam cum carnibus edunt: ipsius lacteo succo omne lactis genus coagulant; etiamque ejus flore Crocum adulterant, ut quædam nationes Cnici flore. Hujus autem radice suæ non minus libenter vescuntur quam Eryngii.

Omnia specie diversa est hæc planta à Carduo Chrysanthemum seu Eryngio luteo Monspelensi, est enim elatior, nec adeo longis crebris ramis luxuriat, flores tamen frequentiores profert; & multum fallor, hæc planta radice est annua, illa perenni. Quin & in ipso foliorum colore differentia est notabilis, cum hujus albicent magis, illius flavicent; & in foliis illis spinis utrinque acutis horridis capitula obvallantibus. D. Magnol in Botan. Monsp. conjecturam nostram confirmat, hanc plantam annuam esse, sequentem perennem affirmans: de qua etiam, utpote vivaci, intelligendum esse Clusium ait, dum tenellam adhuc plantam & primum germinantem cum ipsa radice lotam, crudam aut cum carnibus coctam edi refert, &c. Nos tamen aliter sentimus, nimirum de hac ipsa planta verba Clusii accipienda esse. Vidimus enim in oppidulo quodam Siciliæ ad radices montis Ætnæ, octo supra Cataniam mill. Cardui hujus similis caules spinulis derafis crudos cum aceto & pipere acetarii loco à vulgo comestos: hujus inquam, simillimæ proceriores plantæ magnitudine præcipue differente: quin & icon Clusii hujus plantæ est, non sequentis, quam Clusius Scolymus Theophrasti Narbonensis titulo exhibet. Varietas illa hujus plantæ quam proceriorem caule eduli designavimus, Scol. Chrysanth. Africanus procerior Hort. Reg. Paris. dicitur.

2. *Carduus Siculus Chrysanthemum procerior caule eduli. An Scolymus Chrysanthemum Africanum procerior, Hort. Reg. Paris.?*

Illic præcedente major est & procerior multo: caulibus & capitulis totaque adeo plantâ tomento seu lanugine obducta; Foribus & capitulis majoribus, foliis spinosis paucioribus, is tamen angustioribus, longioribus, robustioribus utrinque spinis armatis, obfiscis quam in illo: membranula quoque spinose secundum caulium longitudinem decurrentes angustiores sunt seu humiliores multo in hac quam in illo.

Locut.

Ad radices montis Ætnæ observavit us ruficos caules hujus teneros membranulis & lanugine decoratis, etiam crudos, in acetariis comelentes.

3. *Carduus Chrysanthemum Narbonensis Ger. Scolymus Chrysanthemum C. B. Scolymus Theophrasti Eryngium luteum Monspelensium Park. Spina alba J. B.*

J. B.

Radice nititur pollicari, fulvescente, lacteum succum fundente, vascâ: ex qua caulis surgit bitalis & altior, multis alis concavus, hirsutus. Folia primum erumpentia, palmo longiora, per ram sparguntur, dodrantem mox æquantia, viridantia lacteis maculis confusis, leviter sinuata, sunt horrida, lactiflua, at que in caule & ramis sunt, ut breviora, ita rigidiora sunt magisque sensu, à quibus productæ alæ spinosæ, cauli ramisque adnatæ, tum hos, tum illum intraactibiles radium. Flores inter folia reudent aureo fulgore comantes, ex capitulo Ponticam nucem æquiparant, spinis innoxis compacto, hæc non fecus ac folia fundente. Semen compressum.

Locut.

In Italia, Sicilia & Gallia Narbonensi ad mare præsertim frequentissima est hæc Spina.

HISTORIA

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER SEXTUS.

QUI EST

De Herbis flore Composito discoide papposis, non latefcentibus: & primo

De iis quæ florem habent radiatum.

C A P. I.

De Herbis rotundifoliis, floribus folia antevergentibus, in singulis caulibus singulis, seu De Tussilagine.

USSILAGO Latinis, Græcis Βάγαν dicitur: eodem sensu, à commodo compressissimo quod præstat anhelosis & tussi afflicti. Nonnullis Chamæleuce dicta putatur quod solum subus albefcat instar Populi alba. Ungula caballina à similitudine foliorum.

Notæ ejus characteristice sunt Flores folia antevergentes & brevi marcescentes, in singulis cauliculis singuli, radiati: folia subrotunda subus incana.

A. 1. *Tussilago Ger. J. B. Park. vulgaris C. B. Common Colts-foot.*

Folia huic circumscriptione subrotunda, multis angulis prædita, Petasis familia sed minora multo, infernè subalbida, superne virentia cum tantillo tomenti quod digitis facili potest detergi. Plures ex eadem radice, seu potius radice capite, emittit Caules, palmum & non raro dodrantem altos, concavos, tomentosos, rubentes, foliis vestitos iis quæ à radice exeunt multum dissimilibus, nimirum longis, acutis, tenuibus, nullis pediculis, cauli appressis, alternatim positos, Flores sustinentes singulis singulos, luteos, foliis numerosissimis in ambitu radiatos, flosculis plurimis quinquepartitis [cum stylo in medio] dense stipatis, luteis, medium discum componentibus. Radicibus tenuibus albis sub terra reptat & latè se propagat.

Flores cum caulibus brevi quidem marcescunt: (verum non intra diei unius duorumve spatium, ut nonnulli scribere) ex quo factum ut aliqui herbam hanc sine flore ac sine calice esse existimaverunt.

Natales circa Scaturigines aquarum & loca rigua. Folia hujus recentia temperatis proxima sunt; unde extrinsecus inposita [cum melle trita Diosc.] ulceribus calidis & inflammationibus [ut & Erysipelati] prosunt: ficcata verò modicè acra & calida evadunt. Eorum fumus [per infundibulum ore exceptus ac deglutitus secundum veteres, rectius tubo induriorum & incensorum haustus, ad modum Nicotianæ] tussi, orthopnoæ, vomitique pectoris conducit. Ad hos usus paratur Syrupus ex succo foliorum recentium: item conferva, tabellæ & elegmata. Ad eadem valent & radices siccatæ. Summi thoracica est insignis.

Ubi sylvestris nascitur Tussilago subesse aquas credunt, & hoc habent signum Aquileges, teste Plinio lib. 26. cap. 6.

Hujus radici adnasci dicitur subalbida quadam lanugo, quæ à radicum segmentis prius expurgata, & deinde lineolis involuta, & in lixivio parum decocta, addito salis natri aliquanto, ac demum sole siccata, omnium optimus est fomes ad ignem ex filice excussum excipiendum: quippe adeo ignis capax est, ut primo statim chalybis concussu accendatur. Jo. Bod. in Theophr. hist. lib. 7. cap. 12. pag. 877.

Tussilaginis foliorum cum flore Sulphuris & Succino in pulverem comminuto mixtorum & incensurum fumus ore haustus instar Nicotianæ phetisin aliquando sanavit. D. Boyl. de utilitate Philopoli. nat. ad medicinam.

D. Hillerus Med. Marchionis Brandeburgici pueros Atrophici laborantes plurimos restituit foliis singulis caballina, quæ & concisa oleris ritu, & pulve farinacea imbuta, atque in butyro Saliæ in modum frisa comendenda durities exhibebat D. Sæmæ ex * Observat. Hieron. Ruellneri à Vellicho editis. * Olf. 147.

2. *Tussilago*

2. *Tussilago Alpina* Ger. emac. *Alpina minor folio rotundo* J. B. *Alpina folio caescente* Park. *Alpina rotundifolia caescentis* C. B. *Smooth mountain Colts-foot.*

J. B.

Quinque aut sex, interdum duodecim, *folia*, humi fusa, Chamæscisso vulgari non valde dissimilia, circinata ferè rotunditatis, nili levi sinuum vestigio inæqualia essent, supernè cum saturo vinee splendens, inferè momento albo obducta, magnitudine semunciali, aut plusquam unciali, longiculis hirsutis piliculis nixa, exiccantur incho gultu, deinde amaro. *Caulis* purpureascentis, truncus palmatis aut cabitalis, concavi, lanuginosus, *flores* in summo gestat singularem, magni, purpureascentem, alioqui Tussilaginis similem, in pappo fatiscentem, *semine* affixo, longo, gracili. [Sæpe vi postea arefcit & perit cauliculus, ut reliquo anni tempore sine caule planta conspiciatur.] *Radix* villo obvoluta, satis crassa, longis fibris capillata. Clusius radicem fibrolam serpere affirmat, & in latum se diffundentem multas propaggines agere, tenuibus fibris scle firmantes.

Oritur (inquit Clusius) in fumis Austriæ & Sciræ jugis, & totos interdum cospices occupat. Nos in Alpibus Sciracis primò, postea in monte Jura, (ubi & J. Bauhinus) observavimus.

Sub finem Junii, ut plurimum flores, interdum verò tantum Angusto mense, pro æris constitutione.

3. *Tussilago Alpina glabra folio* Claf. Park. *Alpina rotundifolia glabra* C. B. *Smooth-leaved mountain Colts-foot.*

Claf.

A priore non multum diffidet, figura enim foliorum eadem est, sapor idem, flos similiter purpureascentis, radix etiam summa tellure serpens, novæque plantas subinde producens: *folia* duntaxat paulò ampliora nonnunquam conspiciuntur, neque adeò splendens supernà parte, neque areolæ candicant, sed tantummodo nonnullis villis obita sunt.

Invenitur in superiore collis parte post monasterium *Nenberg*, ad radices celsissimi jugi ejusdem nominis. Postea etiam observabam inferioribus jugis altarum Alpium, graminæis locis. Claf.

C A P. II.

De *Herbis rotundifoliis floribus folia antevertecentibus, in thyrsum congestis, seu*

De *Petasites.*

Petasites ad foliorum amplitudine & forma Petasum seu galerum referente dicitur. Notæ ejus diagnosticæ sunt flores folia antevertecentes, in eodem caule plures in thyrsis dispositi, nudi, brevi unâ cum caulibus exarescentes: folia subrotunda Hæckii, sed majora.

- A. 1. *Petasites* Ger. *vulgaris* Park. *major & vulgaris* C. B. *vulgaris rubens rotundifolia* Claf. *Butter-burr; Pestilent wort.*

J. B.

Caulis primò omnium erumpunt dodrantales plus minus, concavi, lanuginosi; *foliis* angustis & cuminatis vestiti, qui in thyrsum fastigiantur *florum* purpureascentium, nudorum, in pappo tandem evanescentium, quorum delapsi succedunt marcescente caule, *folia* amplissima, Tussilaginis figuræ, sed duplo triplove majora, ad pediculum falcata, rotunda ferè & in ambitu duntaxat serrata, non angulosa, ut Petasidis alba, inferè lanugine incana pubescentia, superè obscure virentia, nec penitus tomentis expertia. *Radix* crassa amarefcit, & repando se propagat.

In humidis propè fluviorum ripas, juxta lacuum ac stagnorum margines ac vicinos aggeres libenter nec raro provenit, ut rectè Dodonæus.

Circa Calendas Aprilis Spica cum floribus viget, sequuntur deinde folia in hyemem usque permansura, novis subinde subnascentibus. J. B. In calidioribus regionibus, atque etiam frigidioribus, vere blando, & temperato Martio mense aut Februario exit.

Insuper amara est, sed non perinde acris. Germanico vulgo Pestilentialis radix dicitur, qui experientia comprobatus est misicè eam conducere pestilentialibus febribus. Radices cortice eas aceto indunt quoad viribus imbutum fuerit, exque illo cum Ruta succo & Theriaci propinquant. Commendatur etiam in liphymia uterina, spiritus difficultate, tussi, asthmate. Facit & ad hæmorrhoides humbricos: urinae etiam & menses ciet. Extinctis ad bubones & ulcera maligna prodest dicitur.

Est locus (inquit C. Hofmannus) non procul oppido ex adverso Monasterii Gnadenbergici ultra Nigrum flumen, ubi folia exercebant in humanam altitudinem, ut quasi inter arbores ambules.

2. *Petasites*

2. *Petasites albus anguloso folio* J. B. *Pet. minor* C. B. *White-flower'd Butter-burr.*

J. B.

Radices habet validam, crassitudine pollicari aut majore, longam, proserpentem, geniculatam, nonnulli ad Calam Offic. radices accedentem, cortice rubro tectam, cui alius subest lignosus, & in medio cartilagineæ matris alba, gustu calido, aromatico, acri, subamarique, cui adnatæ fibræ multæ, melioer crassæ & longæ, colore albo. *Caulis* proferit multos, selsquipedanæ, striatos, molli lanugine incanos, crassos, concavos, in quibus *folia* eadem lanugine pubescentia, striata, oblonga, mucronata, sæpe septenave aut plura, alternato situ, sine pediculo, vaginæ singuli caulium fontem: in summo caule *flores* ante folia multi simul congesti, albi, quorum singuli componuntur ex *stipulis* plurimis quinquepartitis, in medio fibrillâ pallidâ donatis, multis foliolis viridantibus circumdantibus. *Folia* angulosa, inferè densiore lanugine quàm superè recta, albioraque, ex pediculis longis, lætuginosis, albis, statim à radice exortis appenda.

Petasites leucanthemon observavimus in declivibus montium quo transivimus eundo à Gavia op. Locut. pido ad Genium, Aprilis florentem.

3. *Petasites minor folio Tussilaginis alter* Morif. preclud. Hort. Reg. Paris.

Petasitis folia scabra & aspera sunt; hujus autem * pronâ parte viridia, supinâ incana Tussilaginis instar: & nisi flos Petasitis proderet, vera videretur Tussilaginis species.

Hujus solum in horto Regio Parisienli collectum & curiose asservatum nobis ostendit D. Sloane.

* Pronam partem vocat que caulis respicit, supinam que ter-

C A P. III.

De *Conyza.*

Conyza à *conio* dicta putatur, quod culices lentore suo capiat, & pulices necet. Verum Etymon hoc non probat Jo. Bodæus, est enim (inquit) inter *conio* & *conio* magna minus differentia. Ego, salvo meliori judicio, dictum puto *conio* & *conio* que caulis respicit, supinam que ter-

atur, pulvisque glutine quasi ac pinguedine oblitis caulibus ac foliis inhercat, quod idcirco oblo- scari non raro videntur coloris. Vel *conio* nomen accepit *conio* & *conio*, quod caninum præ se ferat odorem. *Rad.* à *Stapel*, apud quem plura vide.

Ceterum Conyze nobis dicuntur Herbe flore composito in pappo abeunte, foliis integris, odorata, hirsuta, & glutinosa.

Frutex cum foliis substratu sufficitque venenatas bestias fugat, culices abigit, ac pulices quoque *Ures*. necat; autore Dioscorido: que præcora de ejus viribus Veteres habent apud ipsos vide: Conyza enim recentioribus dicta an eadem Veterum Conyza sit incertum est.

Officinis nostris rarioris usui est. Ad proligandam scabiem unguentum ex radice ejus & foliis parant nonnulli.

1. *Conyza major* Ger. *major Montpellierensis odorata* J. B. *major verior Dioscoridis* Park. *maior Theophr.* *major Dioscoridis* C. B. *Great sweet fleabane.*

J. B.

Caulis fruticat selsquibitali & bicubitali, multiplici, lignoso, rigido, hirsuto & tactu glutinoso, [Clusio obsolet coloris] in multos ramos brachiato. *Folia* germinatione prima inordinata, alter-natum caulem amplectentia, tres uncias longitudine aquant, non totam unciam lata, [Clusio] duplo plusquam Oleæ majori [obiter serrata, mollia, pilosa, & glutine quodam lento viscidâ, ex viridi pallentia. *Flores* secundum extremos ramos spicatum frequentes exiliunt lutei, Clusio rotundi. Senecioni ferè similes, in pappo evanescentes, *semine* parvo, cinereo. *Radix* subest crassa, fibrosa, virax, quoniam novos pluresque caules proferens. Totâ planta pinguis, glutinosa & odorata est cum quadam gravitate.

In Italia, Sicilia & Gallia Narbonensi passim provenit juxta vias & vinearum margines.

Locut.

2. *Conyza minor vera* Ger. J. B. *minor vera* Pene Park. *femina Theophrasti, minor Dioscoridis* C. B. *Small true fleabane.*

J. B.

Tam hæc majorem refert, ut qui illam nōrit & hanc quoque oblatant noverit, odore simili sed vegetiore. Ea minor est præcedenti, caulem ferè alta, ut plurimum recta, quod in altera non temere videas, ramosa. *Folia* multo tenuiora, angustiora, breviora, subhirsuta, viscida, uti est & caulis. Extremi ramuli secundum longitudinem, velut in majore, *flores* sunt minores, & longe minus splendidos, numerosiores, in pappum similiter evanescentes. *Radix*, inquit Clusius, bini-um quidem quas observavi ejus generis stirpium singularis & annua.

Provenit circa Montepelum & in Italia ad mare inferum. Floret cum Majore sub Antinum, & *La. B.* subinde semen profert. Crescit (inquit Clusius) frequentissime in agris non procul Maçtino, vi- qui Toletum itur,

Conyza

Conyzam minorem illam quæ in Betica nascitur longè odoratiorem esse intelligo suprà descriptam, licet formâ non sit dissimilis, ut ex planta ficca, quæ mihi conspecta (monstrante Guil. Bocio) conjecturam facere queo. *Clus. in Cur. post.*

- * 3. *Conyza Syriae quibusdam J. B. minor Rauwolfii Park. major altera C. B. Small Syriae fleabane.*

Rauw.
Plures ex eadem radice profert *Cauliculos*, circiter pedem aut paulo amplius altos, quorum nonnulli sunt succre, potissima verò pars humi procumbit, novâque fibras agens, subinde alios cauliculos producit. Longicula habet Oleæ folia, pinguis, subhirsuta, satis gravis odoris, cui tamen suavitas quedam admixta est: alioqui floribus & cæteris notis Majori non valde dissimilis.

Circa Tripolim Syriae observavit Rauwolfius, cujus descriptionem Clusius Latine vertit.

- * 4. *Conyza Panonica lanuginosa C. B. Austriaca 3. Clusii Ger. Asteri montano hirsuto magno flore, sive Oculo Christi similis si non idem, sive Conyza 3. Clusii J. B. Hoary Austrian fleabane.*

Clus.
Pedalis habet interdu *caules*, rectos, firmos, duos, incana lanugine testos; quibus longa interfolia Conyzae majoris foliorum amplitudine, mollia, incana, hirsuta, dorso prominente, longiore quæ circa radicem sunt pediculi, quæ autem superiorem caulis partem amplectuntur breviter prostratis nullo: ea trita non injuvandum spirant odorem, gustata amariſcula & acriscula deprehenduntur. *Flores* extremo cauli & ramulis illi inhaerentibus insident magni, Helenii florum formâ, multis foliolis luteis medium discum seu orbem pallescentem tamen, ambientibus, nullo odore præditi. *Radix* longa, tenuis, nigricans, serpens, subinde ad ipsa cæpita unde caules prodeunt, multas canaliculatas fibras undique spargens, resinaceum quippiam olet, gustatâque amara & acrimia deprehenditur, vivax & perennis.

Exit sponte siccis & aridis locis, herbiferis tamen, declivibus collum ad Zimmerin, quæ ad Pustianorum iter est, primo ab Urbe Vienna militari, ad Badenſes thermas, Radaun, Petronellam atque secundum vias publicas. Floret Junio.

Johnſonus Gerardi emaculator hanc plantam *Conyza helenitidis melite incana* eandem putat; sed errat hostro iudicio. Conyza enim illa planta est aquatica. J. Bauhinus Asteri montano hirsuto luteo magno flore, sive Oculo Christi eandem suspicatur: quocirca Asteris illius descriptionem et eundem Bauhini Historiam mutuatim hic subiiciemus.

Genuculatim veluti incedit oblique acta *radix*, nigricans, crassiuscula & capitata, fibras finitimas & numerosas demittens, ex pluribus disparatis capitibus, subinde in unum coarctantibus conflat. *Caules* complures ex supina radice pedales & majores surgunt, nonnunquam palmares tantum, plerumque obliqui, foliis vestiti superius raris, frequentibus verò terram proximè, tomentosis, albidis, uncinatis vel quatuor longis, semineantibus, usque ex principio angustio valde virolo. *Flores* in ramulorum extremis eminent singulares, magni, aurei in ambitu convantes foliis, disco concolori, foliis non tunc cumjectis, albidis, evanescens in pappo.

I hæc C. Bauhino Asteri Arctici luteus montanus villosus magno flore dicitur. *Lob. in. Aste montanus hirsutus, Lugd.* Aster luteus five Oculi Christi minor.

Hanc invenit J. Bauhinus propè Pontem du Gard inter Nemausum & Avenionem.

- A. 5. *Conyza media Ger. media Asteris flore luteo, vel tertia Dioscoridis C. B. media Melitidis flore magno luteo, humidis locis proveniens J. B. Herba dysenterica Cat. Alkdoth. Sic fleabane.*

Ad cubitum unum & alterum excreſcit, interdum altius caule tereti, firmo & satis crasso, lanugine incana obducto, lento, foliis, rubente: foliis crebris nullo ordine accrescentibus, alio utrinque caulem amplectentibus, angustis & oblongis, acuminatis, rugosis, albicantibus villosis, ad marginem interdum vix sinuatis. Ex alio foliorum abimo ad summum usque ramuli exeunt, quorum extremis ut & summo cauli insident *flores* Bupththalmi, circumatâ foliorum luteorum angustiorum foliolis discreti orbem concolorem sed saturatiorem radiatim ambiente, odore nullo excellenti, semine succedente.

Radix subest caulem crassitie æquans, oblique ferè acta, paucis sed majusculis fibris donata, non subinde germina protrudens. Folia & summitates hujus plantæ digitis compressa faponem oleæ aut linteæ saponis repurgata.

Locus humidus & aquosus ubique ferè tum in Anglia tum in exteris regionibus oritur. Descriptio est J. Bauhini à nobis abita.

Flores post nati in hac non minus quam in minore specie supra primigenios eminent, ramulis quorum fastigiis insident medio caule altius exurguntibus, ut in Gnaphalio vulgari.

Julio & Augusto mensibus floret.

- A. 6. *Conyza minor Matth. minima Ger. emac. media minor species, flore vix radiato J. B. minor flore globoso C. B. Small fleabane.*

Radix plurimis fibris majusculis albescentibus constat: J. Bauhinus radicem ei attribuit unicam, sive palmarem aut sesquipalmarem, aliàs paucissimis fibris donatam, aliàs plurimis, nunc rectam, nunc curvâ.

capcolorum ritu tortilem, lignosam, albam, inspidam. *Caulis* sesquipalmaris aut dodrantalis, teres, purpureus, brevi & vix conspicua lanugine hirsutus, firmus, solidus, ab imo statim ramosis, ramuliscerebris è foliorum alis exeuntibus. *Folia* alternatim posita, unciam aut sesquunciam lata, tres uncias longa, per margines undulata & veluti crispâ, absque pediculis immediate adnata, vel glabra, vel brevi admodum lanugine hirsuta. *Flores* in summis caulis & ramulis ex pluribus foliolis dense stipatis aggregati, calycibus squamosis, lanuginosis, limbo, seu circulo foliorum admodum brevium, luteorum discum pariter luteum ambiente. *Semina* minima non papposa. *Flores* post nati supra primos eminent, ramulis quorum summitatibus innascuntur medio caule altius exurguntibus, ut in Gnaphalio vulgari.

Julio & Augusto floret in locis ubi per hyemem aquæ stagnant.

- * 7. *Conyza Alpina J. B. Jacobæa latifolia Panonica altera Park. Jacobæa Alpina foliis rotundis serrat C. B. Mountain fleabane.*

J. B.
Ramis frequentibus fruticat, sesquicubitali, rigido *caule*. *Folia* alternata ferè, pediculis uncialibus & sesquicubitalibus harentia, ex rotundo nonnihil oblonga, lunciatæ ternas lata, paulo longiora, modicè in acumen desinentia, profundè in ambitu serrata, subius incana lanugine pubescentia, supra virentia. *Flores* ramulorum extremis crebris inherentes, lutei, Chrysanthemum similes, in pappo evanescens.

In monte propè Wîsen, non longè à lacu Tigurino mensè Julio florentem observavit J. Bauhinus.

Gesnerus & J. Bauhinus hanc plantam Conyzis annuerunt, reliqui qui de ea scripserunt Jacobæis & revera foliis integris cum Conyzis convenit, nescio an odoratis, nec enim odoris ullius meminit Clusius aut J. Bauhinus.

- * 8. *Conyza Sicula annua lutea foliis atroviridibus, caule rubente Bocconi.*

Boc.
Caulis hujus plantæ subrubens est, rotundus, pedalis, quandoque bipedalis altitudinis, in varias ac multiplices ramos diffusus, ad instar Linaræ *Belvedere* dispositos, circa quos *Folia* inferna longa, atro-viridia, angusta, Oleæ similia cum primis exeunt, deinde angustiora, & obnata deveniunt Kali formâ. *Flos* aureus & minoris Conyzae flore minus compactus, qui senescente planta abie in pappo.

Excepit odore & exilitate partium multum affinitatis habet cum Conyza minore vulgari. Annua est: palustribus locis circa Catanam urbem plurima nascitur.

- * 9. *Conyza caulis rubentibus tenuioribus, flore luteo nudo Botan. Monsp.*

Magnol.
Caulis habet cubitali, rubentem, in varios ramulos subdivisum. *Folia*, cum adhuc planta semipedalis est, Conyzae majoris latitudinem habent, & Cisti ladaniferae folia representant, dum verò debitas acquirunt magnitudinem & floret, angustissima sunt & contracta. Ramuli omnes *flores* profertur rariore multo quam sint in superioribus, luteos, in calice rotundo & oblongo, nullis foliolis radiatim cinctos, & in pappo, evanescens. Annua est planta, gravem habens odorem Conyzae majoris.

Septembri mensè invenit descriptionis Autor copiosè florentem in fossis humidis secus viam quæ à pago Perandit itur ad stagnum Volcarum, ad dextram: ubi & nos cum Monspeliensi effusum, eandem observavimus & collegimus.

- A. 10. *Conyza helenitis, mellita, incana Lobelii J. B. montana 4. seu incana C. B. helenitis mellita incana Park. incana Ger. Hoary sweet fleabane-Monsp.*

Caulis emittit sesquipeditalem, tomentosum, incanum ex radice fibrosa, Baccharis vulgaris non abimili. *Folia* oblonga, Digitalis foliis affinia, inferius exalbidâ seu cinericea, superius purpureo-virentia, foliorum Rhapontici instar. *Flores* lutei, Conyzae alterius similes, multo majores quam Senecionis, mellis virginici odore, sapore amarissimo Lobelii.

Nascitur in sylvis quibusdam Arretie. *Lob.*
Hanc plantam Johnſonus Gerardi emaculator pro Conyza Austriaca III. Clusii habet; C. Bauhinus quoque Conyzis montanis eam annuerat: Lobelii sylvarium incolum facit. Ego potius cum Parkinsono Conyza palustris foliis laciniatis variemini facio: nam in aquaticis in agro Norfolciensi me ejusmodi Conyzam foliis integris vidisse memini.

- * 11. *Conyza helenitis pilosa Lobelii J. B. Alpina pilosissima C. B. Ger. helenitis pilosa Park. Hoary fleabane-Monsp.*

Proximè ad Conyzam helenitem, mellitam incanam accedit foliis, radice & floribus. In eorum potissimum differunt, quod & caules & folia admodum aspera & pilosa sunt.

Hæc nobis incognita est. Aded pilosa est ut à quibusdam Alpina pilosa dicatur.

- A. 12. *Conyza*

- A. 12. *Conyza foliis laciniatis* Ger. emac. *aquatica laciniata* C. B. *heleniis foliis laciniatis* Park. *Jagged Mary's Fleabane*.

Radicibus est tenuibus fibrosis: *caulis* crassis striatis, concavis, versùs summities in plures ramulos divisus. *Folia* tam quæ à radice exeunt, quàm quæ caules cingunt profundius laciniata, aut saltem ad margines sinuata. *Flores* stellati, flavi, reliquis hujus generis similes, in pappo abeunt. Tota planta mollis & tenera lanugine obducitur, & mel nonnulli redolent.

Locus.

In palustribus & aquis nascitur. Nos eam in Insula Elenfis fossis palustribus circa *Marb* & *Chatterse* vicos observavimus, copiosissimè autem in fossis aquosis circa paludem *Pillmoise* dictam in Lancastria: & palustribus arenosis prope Aberavon in Comitatu Merionethensi Wallie.

Planta hæc Jacobæis potius quàm Conyziis annumeranda videtur ob folia laciniata, quamvis foliorum figura longi & acuminata ab æstima satis differat.

13. *Asteris* [potius Conyze] altera species *Apula* an *Baccharis* Col. *Aster luteus* radice odora C. B. *Yellow Starwort* with an odorate root.

Col.

Radicem habet diuturnam, ex cespite Ellebori modo fibrosam; atque fibræ semipedales, duræ, nigra, crasso cortice, carnosæ, pullo colore, sapore & odore aromatico, nervum albicantem intra lignosum, tenuem admodum ostendunt dissectæ, aliquibus etiam tenuibus fibris intermixtis albicantibus immixtis. *Folia** Alteris supradicti modo, crassis nervis multis prædicta, in terram strata, laciniata, mollia, per ambitum obscure dentata, colore ex viridi pallentia, odorata. *Caulem* est foliorum umbilico emittit, semipedalem, hirsutum, angulosum, foliis vestitum abique petiolo hærentibus, Dracæ vel Glasti modo, acutius serraturæ dentatis; in summo duabus vel tribus albis divisis, in quibus capitula Asteris modo, tenuissimis barbulis ac densis radiantia, luteo umbrone intus parvis flosculis constructo. Maio mense florēt, & Junio vel Julio perfructur, semine in pappo abeunt exiguo & odorato. Hujus radice odor & sapor adeo sensibilis naribus & gustui, ut nulla alia à se centuriis descripta planta æquiparari ei possit.

Locus.

Rarior Cirincolin sylva prope D. Rocchi ædem; frequentior in monte Majella dicta. Ob radicem odoratam hæc plantam Conyziis annumeravimus, quamvis folia & reliqua planta superius an odorata sit necne non dicit Columba.

Circa Messinam in Sicilia inventimus.

- * 14. *Bantania* planta foliis Helenii J. B. An *Conyza* odorata, seu *Helenium* odoratum Sæcia odorem spirans Deit. Colii * Clus.

* Exot. lib. 4. cap. 25.

Clus.

Hujus folia Helenii formam referunt [palmm longia aut majora, tres ferè uncias lata, percrenata, aliquot venis à medio nervo solum per longitudinem medium secant, inæqualiter inæcnebus & ad latera excurrentibus prædicta, pronique parte incana: foliorum pediculi parvis pendiculis adnatis habebant veluti aures: renelli rami & recentior nata folia alba lanugine pedebant, etiam in refecata; & degustata aliquid amaritudinis habere deprehendebantur. Clus.] *Flores* parvi, flavescentes, & in pappo abeunt; Conyza minores. Bantania comedunt.

Hanc ex India Orientali deportatam exsiccatam tantum vidit Clusius in chartis asservatam.

15. *Aster conyzoides* Gesneri Ger. emac. *conyzoides* Park. *luteus angustifolius* C. B. *Conyza* rima J. B. *Fleabane-like Starwort*.

J. B.

Prolixas sub terra agit radices, non sine fibris, in tuberosum velut bulbum tandem desinentes. *Caules* statim compluvii, dodrantales circiter emergunt hirsuti, foliis amicti frequentibus, dumtaxat triumve unciarum longitudine, vix culmum latis, rigidis, nervo unico per longum donatis. Caulis superius divisus flores gestat Conyze majoris, luteos, in pappum evanescentes.

Locus.

Cherlerus & Nos etiam in Gallia Narbonensi plantam hæc descriptam observavimus & collegimus, in campestribus illis juxta montem Lupi.

Hinc plantæ nec figura, nec descriptio, (nimis quam illa brevis & ambigua) Lobelii satis exactè convenire videntur. Hinc C. Bauhinus Asterem conyzoidem Gesneri & Conyzam marianam Lugd. pro diversis plantis habet, hanc *Chondrilla*, *Conyze facie*, foliis angustioribus titulo proponens illam *Asteris lutei angustifolii*. Ego tamen J. Bauhinii sententia potius accedo, nec libenter circa nec cessitatem Entia multiplico. Nescio annon rectius hæc planta inter Asteris species collocaretur, cum nullus in ea odoris muneremur auctores; & à Gesnero Aster dicatur.

At neque Conyziis annumeranda est, si eadem sit *Chondrilla* alteri Dioscoridis Rauwolfio, ut hinc Bauhinii fratres, siquidem ejus radix lactescit. Verum nos Parkinsoni potius sententiam amplectimur, qui has distinguunt, unde & superius de *Chondrilla* illa egimus inter Hieracia.

- * 16. *Conyza Melitenis retusis foliis* Bocconi.

Boc.

Surculis pullulatis pluribus, pedibus, rectis, ramosis, durior pilo subasperis: foliis pariter hirsutis, inordinatè caulem ambientibus, oblongis, indivisis, Hyssopi aut Oleæ foliis non dissimilibus atque

atque per extremum retusis. *Flores* huic radiati, in cacumine caulium auri luteo colore splendentes; quibus flavescentibus succedunt semina, quæ Conyzarum more in Pappo solvuntur.

Gignitur inter difficultates & acclives ascensus saxorum & cautum Melite insule sub Capucino. Locus. rum crenobio.

An odorata sit hæc herba non dicit descriptionis autor Paulus Boccone; proinde an rectè eam hic collocavimus nescimus.

- * 17. *Conyza montana* Myconi, foliis Hyssopi vulgaris villosi J. B. *Conyza montana pilosa* Park. *montana, foliis glutinosi pilosi* C. B. *Dark mountain Fleabane* of Myconius.

Radicem est lignosâ solidâ, intus candicante, foris nigrescente, minimi digiti crassitudine, gustu aliquantùm adstringente, exsiccata non minus quàm Suberis cortex. Ex hac *Stolones* multi producunt, cretæ, villosi, solidi, dodrantales, in quibus folia tenuia, Hyssopi vulgaris, sed glutinosa Ledii modo, odore gravi & viroso, & hircinum quid olente. In summo cauliculis sunt flosculi Soncho similes, luteoli, in pappo abeunt. Gustu subamara est cum levi acrimonia, caput tenans.

Nascitur in saxosis, præruptis & montosis locis, præsertim inter saxorum rimas, florens Augusto maxime. Si hæc Planta rectè descripta sit, flore Sonchi, ad hoc genus minimè pertinet: mihi incognita est, nec cuiquam, ut puto, Botanico præter Myconium descripta.

- * 18. *Conyza species foliis Virgæ aureæ* J. B.

J. B.

Folia per caules alternatim disposita, ferè similia Virgæ aureæ vulgaris foliis, quatuor vel quinque uncias longa, ex angusto pediculo longo dilatantur ad unciam unam, dein paulatim tendunt in acumen, eo modo quo Virga aurea, in his pilos non animadvertit J. Bauhinus. Folia in superioribus partibus breviora & angustiora sunt, ex principio lato. *Caules* rotundi, cubitales & sesquicubitales, in aliquot ramis divisi, in quorum longis partibus supremis capitula magnitudinis circiter Chamaenidi lucii vulgè dicti, quæ cinguntur coronâ parvorum foliorum luteorum, ut cæteræ Conyze & Asters; qualis discus fit non recordatur. Calyx consistit ex foliolis sive squamis cinereis & albicantibus.

Collegit J. Bauhinus Spire in horto D. Tegnagel; vidit etiam apud Gofnerum; & reperit inter Locus plantas siccas Val. Douræ.

An odorata sit planta nescio, (quod solum nata Conyza ab Astere & Virgæ aurea differt) non dicit, unde ne nobis constet, ad quod genus propriè pertineat: verum quoniam Conyzam eam appellat, nobis quoque Conyza est.

- * 19. *Conyza montana lutea foliis oblongis* C. B. *major montana Germanica* Park. *Great mountain Fleabane* of Germany.

Thal.

Caules lignigut plures cubitales & altiores, rotundos, virides, minus glutinosos quàm Conyze majoris Diosc. dictæ, foliis cinctos crebris, nullo ordine positos, oblongis, acuminatis, colore viridi obscuro, nonnulli aut quinque uncias longis, sesquicubitali latis. *Flores* lutei, quàm prædictæ Dioscorideæ nonnulli majores, in summis caulibus & ramulis singuli longis pediculis insidentes ut in illa, petalorum luteo-pallidorum circulo dictum medium ambiente compositi, qui tandem facientes in pappum abeunt.

Hujus & aliam seu speciem seu varietatem meminit Thalius, foliis longioribus, floribus minoribus.

Hanc plantam Parkinsonus in Anglia, multis locis sponte oriri tradit: verum falsus est. Nobis certè incognita est, nec ullibi vel in Anglia, vel in regionibus transmarinis observata.

C A P. VI.

De Astere.

Aster dictus est à floribus stellarum instar radiatis.

Nobis Aster censetur Herba flore composito in pappo abeunte, inodora, foliis integris & indivisis, innoxia.

Difficile admodum est notam aliquam assignare quâ differat ab Astere Virga aurea dicta: Sive enim flor colorum accipias, non pauci Asters sunt flore flavo aureo; sive florum parvitate, nonnulli ex Asteribus dictis flosculi sunt perexigui, ut v.g. Asteriscus latifolius Virginianus Cornuti; sive flores in umbellis aut capitula congestos, crebros; in Asterum numerum relatas invenies nonnullas flosculi in summis caulibus creberrimis in capitula aut umbellas conglomeratis. Est ergo Virga aurea Herbe species Asteri subordinata, floribus parvis, aureis, plurimis in summis caulibus in oymobis seu umbellis congestis.

A a

1. Aster

1. *Aster montanus luteus Salicis glabro folio* C. B. *montanus foliis Salicis* Park. Ger. *Conyza meli* Monspeliensis, quibusdam *Asteris* Attici genus folio glabro rigido J. B. *Yellow Starwort* with Willow-leaved.

J. B.

Caulis est pedalis & plusquam cubitalis, striato, glabro, duro, foliis alternatim positis, pallide viridibus, amicto, iisque duris, rigidis, nervosis, pediculis destitutis, semunciam latis aut paulo latioribus, tres uncias plus minus longis, acumatis, leniter in ambitu crenatis. *Flores* Chrysanthemis, conspiciuntur magnitudinis, lutei, & capitulo squarroso. *Succedente* cum seminibus papposa lanugine. Atque hi quidem non secundum caules & ramos nascuntur, sed Asterum modo singuli singulorum furculorum extremis insident. *Radix* subest longa, fibrata.

Locus.

In collibus juxta *Castellum* & alibi in vicinia *Monspeli* oritur. Eundem observavimus in Germania juxta Rhenum flumen ex adverso *Manhemii*, & in sylvis supra *Neapolin* Italiae versus *Camaldulensium* cenobium. Florere incipit Junio.

Ab hac non separat *D. Magnol* *Conyza* mediae *Monspeliensis* affinem multifloram *J. B.* Nam in nostro inquit *Astere* flores aliquando singulares, & sepius plures, umbellae modo oriuntur: sola semilicet admodum crebra sunt.

2. *Aster angustifolius* sive 6, *Austriacus* 4. *Clus.* *Ast. 6. Clusii* Ger. *Aster luteus Linaria rigida* glabra folio C. B. *luteus angustifolius* Park. J. B. *Barrow-leaved yellow Starwort*.

Clus.

Pedalem altitudinem raro superat, numerosas à radice (non minus fibrosa quam quatuor *Clus.* ne pauciores illi propagines agente) profertur virgulae, graciles, duras, virides, quas frequenter, foliorum ordine nascentia ambiunt folia, superiore angustiora, nigriora, duriora, *Parthenice* vulgari non dissimilia, minime tamen per oras serrata, amariaculo sapore, cui nonnihil acrimoniae admodum fit. Summis virgibus insident flores, quinto *Clusii* formae similes, atamen minores, capite etiam foliato, sive crebris foliolis imbricato: ramosa etiam circa summum sunt virgae, sed rami matrem raris superant: *Semen* superius simile.

Locus.

In umbrosis montium urbi *Vienne* vinorum pratis, in ipsis etiam collibus herbosis, & copiose crescit. Florat paulo serius superiore.

Conyza mediae *Monspeliensis* aut *Britannicae* *Lugdunensis* congener videtur. Planta *J. Bauh.* non depicta ab hac diversâ videtur, siquidem caulibus & foliis est villosis, & floribus in singulis virgibus singulis.

Planta *D. Wheeler* in monte *Olympo* observata, & *Itinerarii* lib. 3. pag. 219. descripta descriptio *J. Bauhini* caulibus villosis & floribus in singulis virgibus singulis respondet.

3. *Aster avicomicus glaber latifolius folio non rigido* J. B.

J. B.

Non penitus omni pilo caret, verum tam brevem, tamque rarum, tam per folia, quam per caulem habet, ut vilis vix capiat: adnascuntur autem alternatim folia, caulem pinnis complexa, usque amplexu lata, tres longa, nonnihil in ambitu innuata: ex quorum uniuscujusque sinu palmariter emittit pediculus, *florem* plerumque unicum, interdum binos sustinentes, aureo intenso colore candentem, magnam, *Tragopogonis* lutei amulum, disco luteo, denso extrinsecus agmine ovalium foliorum videntiam, levium, acuminatorum, tante longitudo ut ipsum florem interdum superent.

Locus.

In campestribus & squalidis prope montem *Lupi* collegit *Cliererus*: At *D. Magnol* cum illis frustra quaerit.

4. *Aster lanuginosus folio* sive 5. *Clus.* *luteus lanuginosus* Park. *Austriacus* 5. *Clusii* Ger. *luteus folio Salicis* folio C. B. 3. *Pannonicus Clusii*, *luteus folio hirsuto Salicis* J. B. *Willow-leaved Starwort*.

Clus.

Caulis est villosus, teretibus [gracilibus, firmis, cubitalibus virentibus aut purpurascens, ab una radice multis] dodrantis altioribus, per quos alternatim nascuntur folia, nullis subina pediculis, *Saligna* circumscriptio, venosa, pilis obita, semunciam latiora, nonnunquam angustiora, etiam unam aut duas tresve longa, leviter in acumen definita [lata sed caules amplectentia, leviore subumaro & acra]. *Flos* summo insidet cauli *Calthae* par, luteus per ambitum foliis [longioribus, *Heleni* florem ambiens foliis similia, angustiora tamen, flavi coloris dilutioris] medioeae latitudinis magnae & plerumque luteis mucosis flocculis compacto. Circa summum caulem à foliorum ortu tamen, interdum quatuor aut plures exeunt ramuli, summum ipsum caulem superantes, singuli florem primario similem sustinentes. Refrascit floribus *semen* exiguum in capitulis remanet, quo natum cum pappo à vento diffunditur. *Radix* admodum fibrosa est, nigricans, deinde novas propagines luteas emittens & recentibus fibris sese firmans.

Locus.

Provenit plerique locis ad montium & collium radices, secundum vias agro *Viennensi* & caulis *Pannoniae* sylvis. Florat Junio, semen Julio maturat. Plantam huic similem, si non eandem, observavimus in Germania ad Rhenum, inque Italia ad margines fossarum inter *Liburnum* & *Pisum* semper in aequalis.

5. *Aster tomentosus luteus, Verbasci folio* Bocconi. *Ragufinus Verbasci foliis* Zanoni.

Bocc.

Folia promit à radice multa, oblonga, indivisa, tomentosa, *Stachydis* aut *Verbasci* cujusdam similis amula, candidiora: Inter huc *caulis* dodrantalis rectus emergit, minoribus foliis cinctus, & ipsis molli albentemque lanugine incanescens; cujus in caxamine flores, *Asteris* forma, radiato foliorum ambitu lutei, qui in pappos solvuntur. *Radix* subest vivax, torquique planta si sub rectum hyeme revocetur, pluribus annis perennat.

D. Alexander Balani Auctori nostro communicavit, verisimile tamen est *D. Balan* à *D. Zanoni* hanc plantam habuisse: plenior omnium partium descriptionem videbis apud praedictum Zanoni in *Historia* sua Botanica.

6. *Aster montanus luteo magno flore* C. B. *Ast. mont. praegrandi Heleni flore* Ad.

Lob.

Florem unicum luculentae magnitudinis ostentat: magnitudine ferè colore & effigie *Heleni*, in caule singulari, cubitali, recto, gracili, folia ferènti fusca, magnitudine *Asteris* Italici, & adeo similia ut plane eadem putet: *Radix* fibrosa *Succisae* aut *Britannicae* *Lugdunensis*.

In montibus *Allobrogum* & *Gallo-provinciae* collis, nonnulli raro inveniuntur.

Locus.

7. *Aster montanus alter folio & caule hirsutis* Ad. *Ast. Atticus luteus montanus villosus magno flore* C. B.

Proceritate & flore praecedenti non absimilis, sed caule & foliis hirsutis, longioribus, *Cynoglossi* nostri parvi paribus & similibus; *radix* verò minus fibrosa.

In monte *Capadociae* Junio mense cum flore reperitur, tum etiam in campestribus & squalidis montis *Lupi*. *D. Magnol*.

Locus & Tempus.

Si *Lobellus* hanc & praecedentem plantam rectè descripsit cum unico flore in caule, à sequente seu *Pannonico* majore *Clusii* diversus sit oportet: quocirca an idem, an diversus sit in medio relinquo, suspicor tamen eundem esse.

8. *Aster Pannonicus major sive 3. Austriacus* 1. *Clus.* *luteus major foliis Succisae* C. B. *luteus maj. Austriacus* Park. *luteus Succisae* Ger. *Great yellow Austrian Starwort*.

Clus.

Ex radice nigra, obliqua, multis albicantibus fibris capillata, & lateribus propagines fundente multa initio promit folia, *Scabiosae*, aut ut verius dicam *Succisae* foliis similia, dilutior tamen viriditate & tenui etiam interdum lanugine praedita, gustu aliquantulum acri & amariaculo: inter quae prole *caulis* cubitalis & amplior, teres, plerumque rubescens, per quem sparsa sunt folia, jam dictis angustiora, mucronata, & nonnihil dentata: is extrema parte in aliquot ramulos divisis est, magnos sustinentes flores, ex multis quinque foliorum luteis flocculis, atque in orbiculare caput congestis constantes, quos per circumferentiam ambiunt oblonga, latiuscula, plana folia, elegantissimo colore flavo, nullo autem (aut certe perexiguo) odore praedita. Floribus succulentis semen inter villosam quandam in capitulis materiam latet, angulosum & quasi triangulare.

Paslin ad *Alpium* *Austriacarum* & *Striacarum* radices, aprico loco, nonnunquam etiam umbroso nascitur, ubi Julio floret, Augusto ejus semen maturum est.

Locus & Tempus.

Considerandum proponit *J. Bauhinus*, an *Britannica* *Gesneri* & *Lugdunensis* tradatur à *Clusio* nomine *Asteris* tertii, *Austriaci* primi? quam ille *Britannicae* *Conyzoidis* titulo describit. Verum descriptionem non in omnibus conveniunt: Siquidem *Britannicae* *caulis* incanus & villosus describitur, folia densa, canique lanugine subus pubescentia. Unde *Britannicum* *Gesneri* & *Asterem* *Pannonicum* majorem sive 3. *Clusii* diversas plantas esse opinatur.

Ad hanc *Gesneri* & *Lugdunensis* *Britannicam*, h. e. *Britannicam* suam *conyzoidem* refert *J. Bauhinus* *Asterem* montanum luteum marem *Tab.* & dubitanter etiam *Asterem* montanum praegrandi flore *Heleni* *Ad. Lob.* cui & *Clusius* ipse *Pannonicum* suum tertium majorem eundem suspicatur: unde sequenter *C. Bauhinus* in *Pinnace* ex una specie plantae tres fecisse; nimirum ex *Astere* *Pannonico* majore *Clusii*, *Conyze* affinem; *Asterem* montanum luteo magno flore; & *Asterem* luteum majorem foliis *Succisae*: Verum (ut diximus) *Britannicam* *Gesneri* & *Asterem* *Pann.* 3. *Clusii* rectè separat.

Hoc genus *Asteris* nos quoque in montosis non semel observavimus in Germania & Gallia.

Locus.

9. *Britannicum conyzoidem, quibusdam Asterem Pannonicum Clusio dictum* J. Bauhinus sic describit:

Radix mittit obliqua, repente, fibrosa, acri cum aliqua aromaticitate: caule cubitali, incano, villosa, in alas aliquot circa summum ducto: folia maximis quidem sesquipalmum longis, duas uncias latis aut amplioribus, reliquis palmum circiter longis aut brevioribus, semunciam latis, utrique longa, densa, canique lanugine subus pubescentibus, sapore amaro praeditis, citra ullam adfractum flore *Heleni*, sed minore multo, luteo disco in pappos avolante.

* 10. *Santolina flore amplo* Alpin. exot.

Alpin.

Planta conspectu tenera, mollis, ac delicata, tota candida in montanis insulae Cretae nascitur, arbores figura, foliis parvis, oblongis, multis simul stipatis, circum ambientibus ramulos, & spissitudine occultantibus, candidis, Abrotani foeminae adprimè similibus, non tamen per oras serratis. Haec planta ab una radice longa, crassa, tenera caulem rectum, rotundum, digiti crassitie, album emittit: ex quo virgæ exeunt rectæ, graciles, complures, in cacumine in furculos duos vel tres divise, habentes flores Santolinæ, sed quadruplo majores, ad Calendulæ vulgaris magnitudinem atque aureum colorem maxime accedentes: quibus succedunt semina minuta, oblonga, Senecio proxima.

Planta est inodora, levi amarore linguam inficiens. De genere hujus plantæ, & an rectè huc referatur nobis non constat. Nihil habet Alpinae odore, nihil de pappo.

- A. 11. *After maritimus flavus* Crithmum chrysanthem. dictus. Crithmum chrysanthemum Park. Ger. maritimum flore Aferis Attici C. B. maritimum tertium Matthiolo, flore luteo Bupleurum J. B. Golden-flowered Sampire.

F. B.

Suffrutex est maritimus, statim ab ipsa radice multos emittens stolonos, cubito altiores, rectos, robustos, teretes, rubentes, per quos folia densissima, uncia longiora, angustissima, crassa, tereta, glabra, extremo incisâ, acri, saluginoso, aromaticoque sapore prædita. Stolonum scapi in folios ramulosos finduntur, quorum singulis insidet flos majusculis, luteus, in pappo evanescens. Variis in locis maritimus circa Angliam observavi, v. in rupibus ad Llandwyn in insula Angliæ; in palude quadam prope Holf-Castle ex adverso insulae Vectis copiosissimam.

Aferis species est non Crithmi: unde *After maritimus luteus* Crithmum chrysanthemum vulgè dicitur, non ineptè incisâ possit.

* 12. *Jacobæa Crithmi lateri foliis* Morif. prælud.

Morif.

Planta est bipedalis, foliis angustis, crassis, oblongis, viridibus Crithmi chrysanthemi similis. R. rem fert luteum Jacobææ, stellatum, cujus petala lata, lutea discum luteum ex plurimis floccis ac etè stipatis constatum cingunt. Flos abit in pappos.

13. *After Atticus Italorum flore purpureo* Park. Italorum Ger. Atticus ceruleus vulgaris C. B. purpureo & albo flore J. B. Purple Italian Starwort.

J. B.

Caulis habet cubitales & sesquicubitales, tenues, teretes, duos, hirsutos, subrubentes, foliis acutis oblongis, acuminate, asperis & pilosis, interdum crenis paucis incisâ, sapore subaromatico subamaro ac fœcitate. Caulis circa fastigium in furculos dividitur, quibus flores insident amari radiati Bellidis majoris positi, sed colore violaceo [Dod. ceruleo-purpureo] aut albo, disco medio fulvo, in pappo lacescente. Radix tenuis, transversa jacet, a qua maulæ demittuntur fibræ, sapore amaro, nonnihil aromatico & calcificante, quidam aiunt nonnihil Caryophylli respicere. Semen parvum, sublongum, luteo non multum diffusile.

Nascitur incultis & asperis collibus & convallibus, in Italia, Sicilia, & Gallia Narbonensi passim obvius.

Duplex habetur latifolius & angustifolius. Sic qui maturius floret minus altè assurgit, quam qui ferit.

14. *After Alpinus flore purpurascens. An Aferis montano purpureo similis* J. B?

Radix ei satis crassa, obliqua, intus nonnihil lutea, sapore acrisculo, fibris aliquot donata. Folia ad radicem plura, longa, angusta, figuræ fere Polcomonii petrei Gesneri, saturo viore splendens, ad radicem nonnihil pilosa, at neque dentata, neque serrata. Caulis semipedales aut dodrantales, surrecti, foliis velti alternatiim positis his quæ ad radicem similibus, ramosi, singulis ramis florem sustinentibus Bellidis minoris, nisi quod limbus seu corona foliorum radiatorum in margine, minoribus brevioribusque barbulis confectæ, colore purpurascens præditis: interiores autem flusculi, qui fundum floris componunt, inter viridem quasi & luteum colorem ambigunt.

In alveo montium maximo Carthusianorum cenobio adjacentium Juli decimo septimo flore tem inventi.

15. *After purpureus montanus* J. B. Alpinus ceruleo magno flore Park. montanus, ceruleum magno flore, foliis oblongis C. B. After 7. Clusii Ger. Great blue mountain Starwort.

J. B.

Radix huic satis crassa, longa, nigricans, fibrata, in plura dividitur capita, ac se propagat: Exponit singulis emergit caulibus unus, palmatis, rarius dodrantalis, interdum cubitales, hirsutus, paucis foliis vestitus, in summo florem gestans majorem quam vulgæ.

tera similis, foliis ceruleis, purpurascive luteum veluti oculum stellatim ambientibus: quem in pappis appendum semen sequitur. Folia circa radicem multa, pilosa, unciam unam, duas aut tres longa, senecianum lata, per extremum rotunda. Autore Camerario, interdum globuli tumentes, villosi, prope radicem adnascuntur folioli, estque omnino minor vulgari Atere.

In lumnis jugis montis Jure, item in montibus maximis Carthusianorum cenobio immincentibus Loc. invenimus. Oritur herbosis Auftriacarum Alpium jugis, inquit Clusius. Floret Julio.

C. Baulhus Alterum Atticum minorem Cam. ab Atere purpureo montano diversum facit, quam rectè ipse videt: ego J. Baulhini sententiam amplector, qui huc eum refert.

- * 16. *After bisutus Auftricus ceruleus magno flore* C. B. Prod. Park. Blue Austrian Starwort luthi a great flower.

C. B.

Caulis est rotundo, hirsutie aspero, pedali in unum alterumve ramulum brachiato; foliis latis, subrotundis, per marginem nonnihil exasperatis, & in apicem rigidiores desinentibus, rigidis, crassis, hirsutie levi exasperatis & scabris cincto: cujus summo flos magnus insidet, ejusque orbem pallidum folia multa, tenuia, oblonga, pallide cerulea ambiunt, qui maturus similiter in pappum abit.

Hic licet in Austria circa Crensam reperitur cum Atere mont. cerul. magno flore, confundi non debet C. B.

Huic affinem Cantabrigie in hortulo nostro aluimus sub titulo *Aferis Hispanici* Londino missam, qui radice aræ vivaci, foliis lanuginosis; floribus amplis, pallide ceruleis: fortè After Pyrenæus præcox flore majore ceruleo Hort. Parisiensis.

17. *After Tripolii flore* C. B. minor angustifolius Park. Atticus Monspelienis purpureus, angustifolius foliis J. B. Narrow-leaved purple Starwort.

F. B.

Cognatus est Ateri Attico Fuchii, caulibus rectis, cubitalibus, teretibus, hirsutis; per quos folia crebra, glabra, nervosa, Linariæ foliis magnitudine & formâ respondentia: Flores in frequentibus pediculis, alis palmatis, alis uncialibus, umbellam mentiuntur, Ateris Fuchiani similes, paulò tamen minores, violaceis in ambitu foliis, disco luteo, qui in pappo resolvuntur.

In prato juxta molendinum *Caspi novi*, inque sylva Valena & alibi prope Monspelium invenimus, Loc. Augusto etiam & Septembri mensis florentem. After nigror Narbonensem Tripolii flore, Linariæ folio medio-purpureo Lobelio in Adv. dicitur. Flos Septembri mense suam Croci odorem spirat. Botan. Morif.

18. *After ceruleus serotinus frutescens*, Tradescanti. Late-flowering blue Starwort.

Radix ei alba, furculosa, fibris multis donata, ad latera propagines emittens, huc illuc sub terrâ vagantes, & virgas subinde emittentes, ut planta brevi spatio longè lætæque se diffundat. Caulis exerit bicubitales, teretes, rectos, rigidos, glabros, medullâ farctos, crassitie propemodum minimi digiti, foliis crebris, nullo ordine positis cinctos, superiora versus valde ramulosi, ut ex uniuscujusque folii sinu ramulus exeat, & planta arbutulæ speciem reddat. Supremos caules & ramulos occupant flores multi, Bellidis minoris magnitudine & fere formâ, sed colore diverso; medium quippe umbonem ex viridi flavum ambiunt numerosa petala angusta, oblonga, pallide cerulea, uni interdum vel altera crenâ in extremo incisâ. Folia Salignorum amula, inferiora digitum lata, tres quatuorve digitos longa, acuminata, per margines interdum obiter dentata, alba æqualia, lata basi absque pediculis cauli adnata: superiora sensim breviora & angustiora. Floribus marcescentibus succedunt semina pappo innascente alata, parva & brevita.

Septembri aut Octobri mensis floret. E Virginia in Angliam primus intulit Jo. Tradescanti, Loc. & nunc nihil frequentius est in hortis, est enim admodum vivax nec ullum fere solum respuit.

Dius præterea hujus species exhibet Morifonius in *Præcl. Bot.* Ea sunt 1. After serotinus angustifolius Canadensis flore ceruleo. Foliorum angustia à descripto differt, & flore minore.

2. After præcox flore ceruleo majore. Hujus caulis humilior, flos major, media autem æstate floret.

19. *Afteris latifolius Antiochialis* Cornuti. Virginicus latifolius præcox purpurante flore parvo, Park. The earlier broad-leaved purplish Virginian Starwort.

Cornut.

Radix huic crebris compacta filamentis: caules lignosi, teretes, graciles, subrubri, bicubitales; folia in ambitu serrata, longis pediculis innixa (velut Pyri) ad basin lata & subrotunda, in mucronem sensim gracilescunt: coloris quidem supra luteo-virentis, inferna autem parte velut Cyclamini. Caulium cacumini luxurians adeo florum insidet copia, ut complurimus contextum foliisulci ferum potius quam genuinum plantæ florem dixerit. Singuli flores duplo minore stellâ fulgent quam vulgari After Atticus (eamque ob causam Ateriscum potius quam Aterem appellavimus) medium cineracei coloris umbonem habent [pallide lutei poris] circa quem foliola veluti radii dilutissime purpurascunt, succedente semine pappo. Caulibus marcescentibus radices perennant.

Sub finem Augusti & interdum serius pro anni temperamento floret. Planta est Canadensis.

- A. 20. *Aster maritimus purpureus Tripolium ditius: Tripolium majus & minus J. B. vulgare majus & vulgare minus Ger. majus sive vulgare & minus Park. majus ceruleum & minus C. B. Sea Starwort.*

J. B.

Cubitale & sesquicubitale altitudinem assequitur, radice fibrosa. Folia ad Limonii majoris folia accedunt, strictiora, longitudine ferè paria, nervis rectis Plantagineis donata, glabra, crassa, pingua, colore ceruleo intermedium, per caulem & ramulos nullo ordine crescentia. Caulis fastigium ramulorum flores gerit, foliorum extremis harentes, purpureos ceruleosve, [umbonem medium luteum cingente foliorum purpureorum limbo seu corona] qui in pappo evanescent.

Tripolium majus & minus, cum non aliter quàm magnitudine differant, non separo: Tripolium flore nudo circa Britollum observavi copiosè.

Scarcè hac plantà (ut verè Lobelius) Narbonica & Anglica litora & fluminum crepidines, quos refluxus & maris æstus inundant. Minorem speciem in palustribus maritimis non longè Mompeloo observavi.

Hæc etiam planta Asteris species est, nobis *Aster maritimus ceruleus*, Tripolium vulgè dictum.

21. *Aster Virginicus angustifolius serotinus parvo albente flore Park. The narrow-leaved late flowering Virginian Starwort.*

Multis fruticatis stolonibus, quàm præcedentis elatioribus, gracilibus, rigidis, foliis ad nodos vestitis singularibus, absque pediculis adnatis. E foliorum alis, à medio caule fastigium, exeunt ramuli prolongi, & ipsi non raro in secundarios ramulos divisi, ad singulos nodos foliis pariter singulis obiti, verum minoribus & crebrioribus quàm in imo caule. Flosculi in summis ramulis & luteolis perexigui, stellati, circulo petalorum albenitum medium discum purpureo-centem cingente radiati, in pappo evanescentes. Radix fibris plurimis, longis, albenitis constat, in multis annos vivax, & plurimum se propagans, caulibus quotannis marcescentibus.

Multò ferius floret quàm superior, interdum, non ante finem Octobris aut Novembris initium; tempestate calidiorè maturius. Locus natalis idem qui præcedenti.

22. *Aster ramifolius annuus Canadensis Morif. Bellis ramosa umbellifera Cornuti: ramosa major umbellifera Americana Park. Annual white flowered Starwort of Canada.*

Corn.

Sesquipetalis herba est, radice minutissimis contexta fibris: foliis longiusculis, pinguibus, apertè obtuse virentibus, crenatis ambitis alfidine laciniatis. Caulem habet pariter scabrum, pullum, quibus omni ex parte ramulis, quibus ipse apice numerosa florum copia crescit, Bellidis minoris effigie, densioribus tamen barbulis medium luteo-virens orbiculum concinnè stipantibus. Barbule non quàm rubescunt, ut nostratis, sed evasculato semper candore sunt insigues. Singuli flores longè longiusculi pediculis, qui licet ab eadem cauliculi parte prodeant, diversè sunt & inæqualis semper longitudinis. Flo Junio, Julio & Augusto viget, ambitus postea marcescit, medius orbes in semine formatur, [quod pappo adiacente alatum est] Caulis tandem & plantæ pars omnis arescit, nisi femine vegetat, quod à satè duodecimo fere die germinat.

Gustata linguam acriter pungit, cumque amaritudine insicet non ingrata, nescio quid animato matricum præ se fert, cujus odoris halitus cerebrum ferit, e quo putant crebra spurcione subitè per os exire.

C A P. V.

De Astore Conyza dicto.

Pantas hæc Conyza accenseri solitas ob odoris defectum Asteribus potius subjungimus, quàmvis sapore obineant acrem & aromaticum. Quis ob hanc rationem non sollicitandus aut loco movendus putet, fruat ille suo judicio, nec enim ego hæc de re cum quo quam valde contenderim, præsertim cum flores in hoc genere vix sint radiati, ac præsertim Asteris seu Stelle nomen eis minus aptè conveniat.

- A. 1. *Conyza cerulea aeris C. B. Ger. emac. odorata cerulea Park. Senecio fide Erigeron rufus, alius Conyza cerulea J. B. White flower'd Sweet Fleabane.*

J. B.

Conyza hæc subinde magnitudine, felicius aut infelicius solum nactus, variat, aliis sesquipalmaris, aliis plusquam dodrantalis: radicibus fibrosis, albicantibus, gustu nonnihil aromaticis: ex quibus caules surgunt, multi, tenues, strati, imbricantes, hirsuti, ramoli, medullis alba pienti: folia integra, nec ulquam dissècta, crenatave, lanuginosa, intorta, interiora quidem uncias fere dista longa, semunciam lata; superiora ut breviora, ita angustiora, utraque fapere acris & aromaticæ Capitula quàm in Senecione vulgari longe crassiora, canaliculata, tomentosa, nonnihil rubentia.
Florum

Lib. V. De Herbis flore composito non lactescentibus, &c.

Florum foliola dilutiorè purpura tineta sunt, medium obtinente pappo tomento exalbido in luteum vergente.

In sterilibus & siccioribus pascuis, præsertim arenosis, frequens oritur.

Locus.

- * 2. *Conyza cerulea Alpina major Park. C. B. Great, Blue Mountain Fleabane.*

C. B.

Ex radice lignosa rufescente caulem crassum, pilis asperum, palmarem, mox in ternos ramulos, (& horum aliquos in pediculos) divisum protrudit: circa quem folia pauca, hirsuta & aspera, crassa, uncias tres quatuorve longa, uncia angustiora, nervis aliquot distincta. Singulis pediculis foliis unica, angustis, Conyza ceruleæ vulgari similis, & similiter in pappum evanescentissidet.

In monte S. Bernhards provenit.

Locus.

Si planta hæc à Conyza cerulea acris vulgari specie differat, cur non certiores distinctionis notas attulit C. Bauhinus?

- * 3. *Conyza cerulea Alpina minor C. B. Park. Small blue Mountain Fleabane.*

C. B.

Plantula est sesipalmaris, aliquando minor, lavis, rariùs nonnihil pilosa; radice nigricante, fibrosa; cauliculo rotundo, tenui, unicum florem ceruleum, illius quidem formam similem, sed triplo minore, multis apicibus donatum, & in pappum abeuntem sufficente. Foliola habet ad radicem plura, angusta, triuncialia, pediculis donata, pallidè virentia, at quæ caulem basi sua cingunt breviora sunt.

In monte Gothardo reperitur.

Locus.

4. *Conyza Canadensis annua, acris, alba; Linaria foliis Bocconi. Con. alba, acris, annua, Morif. An Eupatorium cannabinum Americanum angustifolium Park?*

Boc.

Conyza hæc proliquam in caulem assurgat foliorum humi jacentium orbem & quasi stellæ radiantis speciem exhibet: Folia huic primò nascenti sinuata & hirta, acque versis extremum renata; quæ tandem in caulibus adultis Linariæ sunt emula. Caulis pedalis & bipedalis interdum. Flores parvi, albo-virides, ferè innumeri, atque in pyramidis modum dispositi, qui senescente planta versus autumnum in unum versum flectuntur, tandemque in pappo (Conyza & Senecionum more) solvantur. Sapore acris est. Arida planta si digitis teratur non insuavi Mali Auranti odore placet.

Ex Creta vel Canada vel aliunde allatam negant nonnulli, repugnante seniorum Parisiensium fide, quibus in prima ætate ignota fuit. Quòd nuppiam non oritur, & quasi de industria lata, hoc copè seminis papposcentis debetur, quod facillè vento luce illic impellitur.

Hanc plantam esse existimo quam Parkinsonus, sub Eupatorii cannabini angustifolii Americani titulo proponit & describit: qui folia ad margines interdum dentata esse ait, alias aequalia.

C A P. VI.

De Astore Jacobæa dicto.

Cum plantæ sequentes, Jacobæa aut Senecione dici solite, folio sint integro, neque nos certam aliquam notam novimus quæ Jacobæa ab Astore differat, præter foliorum divisionem, ad Asterem potius quàm ad Jacobæam eas referendas duximus.

1. *Jacobæa Senecioni affinis. Senecio folio non laciniato J. B. C. B. folio non laciniato Myconi Park. Groundsell with an undivided leaf.*

J. B.

Herba est cubitali altitudine, radicibus tenuibus, candidis, lignosis, dulcibus: caule aliquantisper piloso, rotundo, cavo, Medullis lanuginosè fæcto; in quo folia sunt exigua, pilosa, in ambicu serrata, crassa, aliquantulum vividè, internè rubescentia, quæ quandoque colore vinoso manus insciant. In caulis summis flores sunt lutei, in pappo protinus abeuntes. Sapor totius plantæ aqueus est, ut vulgaris Senecionis.

Nascitur in quercetis, locis non admodum siccis, sed humidis, interdum & in pratis. Nos in sabulosis inter oppidum Rat & Norimbergam celeberrimè Germaniæ urbem observavimus: eundem etiam Mellanè Sictiæ, in ascensu montium prope urbem. Calix floris Senecionis calicem exactè refert, verum circulum seu coronam foliorum in margine ad modum Chrysanthemi obinet. Plantula tenera est, radice fibrosa, foliis Bellidis majoris.

* 2. *Jacobæa*

- * 2. *Jacobaea Pannonica folio non laciniato* J. B. *angustifolia* Pann. non laciniata Park. mon. l. *nigrescens angustifolia* non laciniata C. B. *angustifolia* Ger. Mountain Hagwort with an undivided leaf.

Clus.

Terna quaterna aut plura habet *folia*, latiuscula, in ambitu leviter dentata: *caulem* cubitalem plerumque angulosum, gracilem, per quem inordinata sparsa sunt *folia*, infimis paulo minoribus, atque supremo angustioribus, lata basi ipsum amplectentia. In summo caule quaterni aut quini rami in umbella nascuntur *flores*, *Jacobaeae* vulgaris floribus non multum abimiles, antequam exibat, tur ex atro-rubescens, sed ubi aperti sunt auri fulgore splendentes, quos in ambitu spissimae quaedam na aut plura *foliola*, per extremum incisiva, superne phoenicea, subius vero quodammodo rubicunda. Si *flores* maturi in pappum abeunt, cui involutum est *semen* nigricans, oblongiusculum, vulgus *Jacobaeae* femini non dispar. *Radix* non valde magna, nigricans, tenuibus fibris candidioribus ornata, sub Autumno nova denovo folia latiora ad veteris caulis sedem singulis annis producit. Totam plantam mollicula, & quadam lanugine obita conspicitur: amari autem est saporis.

Loc. & Tempus.

Nascitur apud *Nemetibuzar*, aliisque Pannoniae & Austriae montosis, & caedus Sylvis. *Flores* Junii initio, & sub ejusdem extremum finem semen maturum est.

- * 3. *Jacobaea rotundifolia incana* C. B. prod. Park. Round-leaved Hoary Hagwort.

C. B.

Radice est crassiuscula, transversa, rufescente, in fibras oblongas abeunte: *caule* pedali, incano, *foliis* subrotundis, crassius, superne virgatis, inferne incanis, uncias duas absque pediculis longas, sesquiunciam latis, in ambitu dentatis, at in caule paucis & angustissimis. *Flores*, qui Scorzonae flori similis summo cauli insidet, satis magnus & luteus. Toti plantae lanugo quadam aspera est. Si haec planta recte describitur *flore* Scorzonae simili, hoc est, natura pleno, vel admodum pertinet, vel est in hoc genere singularis & anomala.

- A. 4. *Jacobaea montana non laciniata nostras*. Mountain-Hagwort with an undivided leaf.

Radice est crassiuscula, transversa, fibras albas plurimas, & ipsas satis crassas emittente. *Folia* ad radicem humi sparsa in orbem plura, sesquiunciam longa, unciam plus minus lata, per ambitum leviter dentata, superne cum juniora sunt viridia, brevi tamen in lutum languescunt, & tandem exsiccantur. In horum medio seu centro exurgit *caulis* semipedalis aut humilior, purpureus, striatus, *foliis* parvis, angustis, oblongis, acutis, absque pediculis, basi sua adherentibus, vestitus in fastigio tres quatuorve *flores* velut in umbella gestans, *Jacobaeae* annulus, & calyce striato, tum medio disco, tum barbulis ambientibus flavis; quibus in pappum abeuntibus *femina* parva *Jacobaeae* turescentia vento distillant. Tum *caulis*, tum *foliola* cum ambientia aranosa quadam lanugine obducuntur. *Folia* masticata initio nullo insigni sapore linguam afficiunt, paulo post nonnulla acria sentiuntur.

Locus.

In montosis sterilibus cretaceis praesertim, ut collibus *Gogmagog* dictis, & planitie Novi *Athenae* oppidi, & collibus contumelatis *Barloviae* in Agro Cantabrigiae aut Essexiae, oritur.

- * 5. *Jacobaea affinis planta tuberosa Capitis bone Spei* Breynii.

Breyn.

Radice est tuberosa, fusca, in orbicularem latitudinem effusa, Cyclaminis facie; *foliis* multis Cyclaminis etiam haud valde abimilibus, ex saturi & dilutiori amenae viriditate eleganter variegatis; inter quae *cauliculi* teretes, concavi, paucis foliolis septi, bini, terni pluresve dodrantalis longitudinis exurgunt. *Flores* unicum, aureum, *Jacobaeae* latifoliae Pannonicae 3. *Clus.* similem, in pappum abeunt, sustinentes.

Haec (inquit Breynius) in ramulo sicco & figura summo studio coloribus expressa, quae in *Bergeriano* herbario floruit, notare potui.

- * 6. *Jacobaea Aethiopica Lavendulae folio* Breynii.

Breyn.

Virgae ex radice quas fundit, rotundae sunt, striatae & incanae, magnitudine *Millefolii sylvestris* per quas *folia* viridi-incana, uncias duas longa, culmum lata, nervo per medium decurrente crassiuscula *foliis* Lavendulae. *Virgum* fastigia in furculos quosdam, & hi in pediculis, duos, tres, quatuor, pluresve minutissimis donatis *foliis* abeunt, quorum singula *flores* & calyculo torulis & rudibus canaliculato *Jacobaeae* gestant minorem, radiatis, aureis, per extremum incisiva *foliis* unum nem concolorem ex multis apiculis five tubulis constantem coronantibus: qui in pappulum ut dem *semen*, oblongiusculum, *Jacobaeae* vulgaris non dispar, abt.

Locus.

Gaudet locis herbosis Promontorii bone Spei.

* 7. *Jacobaea*

- * 7. *Jacobaea Aethiopica Laricis folio* Breynii.

Breyn.

Haec lignosus & parvus est frutex, *Ericae* similis; ramos ferens multos, dilute virides, rotundos ac striatos, inferius, ubi nudi, tuberculis densis, five foliorum vestigiis delapsorum, punctulis velut, inaequaliter utrinque & in medio positis, insitit *Euoyni* alterius *Clusii* insignes; ceteroquin ab initio ad summum numeroso ac denso agmine *foliis* uncialibus & dimidio minoribus, angustissimis, late viridibus *Pinalia* tertii Hispanici pumili *Clus.* vel *Laricis* accedentibus, ac mollioribus, ita circumdatis spatiisque, ut ipsos ramos penitus occultent.

Flores in ramulorum & furculorum cymis plerumque solitarii producitur aurei coloris, stellatum, *Jacobaeae* haud multum abimilem, minus autem foliosum, calyce longiore, maturitate in pappum evanescentem, & *semen* nigrum *Jacobaeae* longius relinquentem.

In ericetis ad Promontorium Bone Spei.

Locus.

- * 8. *Jacobaea spicata Moumotapensis* Breynii.

Breyn.

Haec caule longiore quam praedicta adolescit, rotundo, striato, in ramos ducto satis longos; quos hinc inde *folia* sepiunt subrotunda, crassa & serrata, *Euphrasiae* foliis quodammodo accedentia, in macronem vero acutorem desinentia. *Flores* scantiss per ramulorum longitudinem serie quadam succedentes gerit, velut in spicam congestos, flavos, radiatos, disco melino, *Jacobaeae* vulgaris minores, calyculo quoque longiore & angustiore, ex numerosioribus squamulis viridibus, subnatis albam lanuginosam habentibus imbricatione compacto. Horum florum apiculi in pappos resoluti, una cum *femina*, *Jacobaeae* paulo exiliore volant. Totam plantam hirsute quasi fufaspera, & alba lanugine obita conspicitur.

Datur & altera hujus speciei, cujus caules itidem striati sunt, at minus lanuginosi, *foliisque* paucioribus septi, ac *floribus* rarioribus, furculo longiusculo sepe solitariis insidentibus onusti.

Idem in locis cum prioribus reperitur.

Locus.

C A P. VII.

De *Helenio* sive *Emula campana*.

Helenium *Emula* quod & lachrymis *Helenae* natum dicitur, & ideo in *Helena* insula laudatissimum esse perhibetur.

Ceterum *Helenium* partium omnium, radicis, foliorum, florum magnitudine a reliquis integri-folis flore discoide papposis distinguitur.

Helenium Ger. vulgare C. B. *Helenium* sive *Emula campana* Park. J. B. *Elecampane*.

Folia multa a radice exserit longa, lata, in terram reclinata, utraque extremitate acuta, ad eam mollia, superne pallide viridia, subius incana, per ambitum crenata, brevibus pediculis haerentia: e quorum centro *caules* exurgunt nunc unus, nunc plures, recti, canaliculati, villosi, subrubentes, ad trium & quatuor usque cubitorum proceritatem, aliquot alis concavi, quibus *folia* aliquot nullis intercurrentibus pediculis adnascuntur, *Verbasci* latioris. *Flores* odorati sed obscure *Buphthalmi* effigie, sed multis numeris majores, aureo fulgore comantes, quibus quatuorfolii subest latus capitulum, semini continens gracile & oblongum, pappo coronatum. *Radix* notanda crassitie, foris fusca, intus alba, sapore aromatico, acrimonia cum nonnullo amaro mixta, odore etiam praesertim cum exsiccata fuerit, suavi & grato, cum nulla praeterea plantae pars odorata sit.

In pratis & pascuis, praesertim humidioribus, occurrit, sed rarius. *Flores* Junio ac Julio vigent. *Locus.* *Vires.*

Radix, cupis praecipue in medicina utilis est, insigniter amara est, hinc calida & exsiccans. Recens *Saccharo* condita ad modum *Zingiberis*, vel exsiccata & in pulverem redacta *Saccharo* vel melle mixta, ut fiat elegma, vel cum *Saccharo* in tabellis redacta, si in ore continetur, & continue saliva soluta una cum ipsa in asperam desertur arteriam, plurimum prodest adversus respirandi difficultatem, orthopnoeam, asthma, veteremque tussim.

In Tuli inveterata Decoctum radicis *Emulae* cum *Uvis* Corinthiacis abunde commendat *Dolaeus* l. 1. C. 9. S. 16. D. *Saene*. Ventriculo insuper commoda est a crena sumpta ad coctionem promovendam. Hinc *Platerus*, referente C. Hofmano, eam vocare solebat *aroma Germanicum*, & valde laudabat praeter *Zingibere* & aliis Indicis. Hoc etiam tempore, quod mirum alicui videatur, album faciliorem reddere dicitur.

Commendatur praeterea, ut peculiare praeservativum pestis tempore mane sumpta. Utile etiam est ad remorantes urinas & menses cientes seu decoctum ejus secundum *Dioscoridem*, seu exsiccata farina cum *Saccharo* mixta.

Vinum Gallicum album in quo radices in frusta concisae per triduum maceratae fuerint mane jejunio ventriculo sumptum ad dimidia sextarii mensuram *Chlorosin* Virginum ministrat expugnat & lenat.

Decoctum

Decoctum radicis à Parkinsono & aliis intro sumptum ad spasium, contusiones & dolorem ischiadicum commendatur; vel etiam exterius applicatum.

Radicis vino decoctae, aut recentium succus vino infusus & potus lumbicos & tincas ventris euecat & expellit.

Vinum quod ex Helenii radicibus passim in Germania paratur, frequenter in potu sumptum misceat visum acuit. *J. B.*

Enthula campana in aqua communi destillata salem volatilem exhibet salis C. C. amulum cum odore, tum virtute. Vide *le Fèvre*.

Ad pestem praeservativum: R Rad. Enthulae campanae bene à fibris mundat. q. v. Decoque in aqua quousque mollescat, ut per stracum transire possit, de qua accipe part. i. mellis depurati p. ij. & coque lento igne ad humiditatis consumptionem. Dosis 3i.

CAP. VIII.

De Doronico.

Doronicum vocabulum factum est ex Arabico *Dorangi* vel *Durangi*, quorum illud Scarpinus est *Simplex*. c. 325. hoc Avicenna 212. c. 210. Horum verba si asseram nihil agam: tam enim non conveniunt cum Doronico quam non convenit album cum nigro. *C. Hofman.*

Doronici nota characteristicae sunt flores aurei speciosi, sparsi, in summis caulibus & ramulis in longos pediculos excurrentibus singulares: Semina in plerisque parva nigricantia; folia rident lata & subrotunda; radices tuberosae aut crassae, qualitate venenata & deleteria praeditae.

Huc etiam ob florum similitudinem in figura & sicu refero nonnullas quae foliis sunt oblongis, radicibus fibrosis, nec quod sciam deleteris.

Possent fortasse ceteros huius generis notae à feminum figura aliisque accidentibus sumi. Verum quoniam nobis paucis admodum Doronici species videre contigit, nec multa quod sciam in hortis à nostratibus coluntur, ea observare & inter se conferre nondum licuit, necdum licet.

1. *Doronicum vulgare* Park. latifolium Clus. majus Officinarum Ger. emac. Dor. radice Scorp. C. B. latifolium Clus. Common or broad-leaved Acopards hanc.

Dor.

Folius exit pluribus, subrotundis, latis, dilute virentibus, mollibus, tenuique lanugine pubescentibus, haecere cupulam & unius Cyclamini foliorum formam, sed amplioribus, ad Cucumeris nage accedentibus, huius tamen & minoribus & mollioribus. *Caulis* dodrante altior, & ipse lanugine haud carens, striatus, quasi multangulus, alioqui rotundus, qui in paucos divisus ramulos, ipsa laevis flos promit, Chrysothemum amulos, & medio videlicet disco & orbiculato ambitu latus, qui in tenues & candidos pappos resolvuntur, quibus subsunt exigua, nigricantia semina. *Radicis* latus magnus, candidus dum recens fuit, geniculis veluti articulate, non recte descendunt, sed per obliquum Graminis modo serpunt; & subinde extuberantes novella protrudunt gemina (si scilicet multiplicante stirpe) densius etiam ab ipsis tuberosis partibus aliquot deorsum concoloribus herbis. Referunt radiculae examinatos Scorpiones: nam anterior & tuberosior cauliculis proxima coepitulum cum pedibus, posterior articulatam videtur exprimere caudam.

In montibus prope Geneva copiose provenit.

2. *Doronium Cyclamini folio*, nigra radice Campoclaresse Col. Black-rooted Acopards hanc. with Schwegend leaves.

Col.

Differt haec ab aliis vulgatis radice, quae nigrescente & fusco cortice exterius testa est, intus vero alba, odorata, cupressi ligni densi modo, sapore dulci & aromatico, cerebrum putente: in saecum rimas excoellorum montium in valle Campoclaresse longioribus fibris crassioribus & albicantibus nimis nodosis se infundit: ipsa vero radix obliquam, geniculata & in globulos intumescens, oblique repat in summa tellure, ut etiam nulla reperitur. *Folius* differt etiam, quae non cucumeris modo ut vulgarium mollis, & hirsute incana obita, sed Cyclamino proximiora, carnosiora, vulgariora & duriora, majoribus dentibus circumferrata, leviora minusque pilosa, viridiora colore: nitidiora, venulis quilibet densis ac reticulatis, ut cutis, depicta, magisque circa periolam lunato sinu conjuncta. *Caulis* pedalis & semipalidis invenimus, striato, cavo, tribus aut quatuor alis foliora absque petiolo alternatim haerentium intercepto. *Folia* ab radice plura quatuor & singulis germinibus, quae plura est. *Florum* in summo habet unicum ex calice folioso virente, quatuor unciarum diametro, quamplurimus barbatus, si incem luteis, Asteri amulum, medium continens unbonem foliulis exiguis compactum, qui Maio mense emicat. Tota planta major est vulgata Cucumerino rotunda folio Doronico, & pulchriora aspectu reliquis aliis ortum in monte Martio locis Borealiibus.

Dubitat C. Bauhinus, an haec planta sit Doronicon radice [Scorpi] Brachiata Lob. cum tamen neque figura neque descriptio Lobeliana ei apte conveniant. Vieri tamen potest ut eadem fuerit: nam Lobelius pariter in plantis describendis habuit, memoriae nimium fidens; & figurae etiam ipsa non raro minus exaele sunt inter plantas per omnia respondens.

No

Nos certe plantam hanc *F. Columie* descriptam Cantabrigiae in hortulo nostro aliquot annos aluimus.

Doronici humilis Sciriaci Clusii descriptio ab hoc non multum abluat, ut eandem plantam suspicer.

De Doronici radice hoc cum primis controversum est, sitne venenata: Quantum comperi (inquit Calp. Hofmannus in *De Medicam. Officin.* lib. 2. cap. 4.) qui primus illum accusavit Maranta fuit, i. *Morb. 11.* Ejus opinionis fuisse Akrotaundum quoque Gelsenus scribit *l. de Aconit.* Matthiolus ab initio quidem acriter se opposuit, sed demum consensit, partim Corisii motus auctoritate, partim experimento caniculae quam quatuor drachmis radices strangulavit. Huc iterum scopulorum Gelsenus l. c. & Lobelius in Adv. qui etiam more suo in Matthiolum acriter invehitur: nec refert, inquit, quod caniculis perniciosis sit, cum non pauci reperiantur aliis animalibus noxia & lethifera quae homini non modo innocua sed & salutaria sunt: Nam & experimento corum habemus Alos saluberrima interici vulpes, & ex Plutarcho easdem enectas Amygdalis amaris discimus, &c. Fruatur ille suo iudicio; ego certe malleum suffragan Matthiolo quam in humano corpore experiri quod canibus aliisve Quadrupedibus perniciosis comperi. Nec refert quod sine periculo utitur Electuario de gemmis, &c. Nam & venenis ut Opio, &c. exigua dosi innoxia, modo cum commodo uti possumus, & in El. dicto Doronicon aliis salutaribus mixtum corrigitur. Gelsenus autem deplozando experimento vim lethiferam radices Doronici in semetipso comprobavit, quidem verum sit, quod Costeus scribit in *Elect. de Aconit. Mese*, alibi est huius radices obfusci. Quod ut credam (inquit Hofmannus) ipsius facit. Ut enim manifestò redargueret Matthiolum (sic loquitur *2. Epist. 20 & 22.*) se 3ii rad. huius sumpsisse, & per octo quidem horas bene habuisse: verum is elapsis ventrem ac stomachum inflari sensisse, & circa os ventriculi imbecillitate quandam, & corpus totum infirmum, ita ferè ut alias semel ac iterum ex nimio frigida potu percerperat. Quae Symptomata cum biduo durarent, & non viderentur sponte cessare ingressum fuisse aqua calida solium & curatum fuisse.

In Itinerario D. Georgii Wheeler invenio speciem Doronici, quam Graeci circa Athenas *Scorpio corta* vocant, ob radicem scilicet Scorpio similem, squamoso corpore, in medio intumescens, caudà acutà, fibris pedibus imitantibus utrinque productis, in terra reptantem, & subinde in tubera Scorpionum amula intumescens, ut velut catena Scorpionum se mutuo insequuntur videatur. Folia Chelidonii minoris aut Tussilaginis foliorum minorum amula. Florem non vidit.

In Hymetti montis fastigio Athenis non longè hanc plantam invenit Autor, quam eandem *Lecus* puta praecedenti à Columna descripta; certe à nobis Cantabrigiae culcit ipsissima est.

3. *Doronium radice dulci* C. B. Dor. folio subrotundo, serrato J. B. Dor. brachiata radice Park. D. radice repente Ger. Creeping Acopards hanc.

Clus.

Caulis habet aliquando cubitalem, rotundum, striatum, viridem, intus concavum; capitulum in summo caule magnum, ex multis foliulis luteis concavis & quinque crenis divisus congestum, quod ab aliis longiusculis & in extremo crenatis foliis fulgore auri splendentibus ambitur, non modorum. *Semen* exiguum, nigricans, cum suo pappo facile evanescens. *Folia* circa radicem longo pediculo inherantia, orbiculata ferè sunt, sensum tamen à pediculo in latitudinem se explicant, in ambitu dentata & serrata; quae verò caulem ambiunt longiora, & ab ipsa statim pediculi sede in latum expansa, omnia saporis acris & amari. *Radix* ex viriditate candicans, minimum digitem crassa, geniculata & quasi squammata, internodiisque distincta, sed nodis sursum tendentibus, non inferne, ex inferiore geniculorum parte longas agens fibras, albas, satis crassas, & propagines in lateribus, gusta ferè succi à Glycyrrhizae radice expressi & densati.

Invenitur in *Escher*, *Durenstein* & quibusdam aliis Austriae ac Stiriacarum Sciriacarumque Alpium jugis inter laxa. Floret Julii initio, aut etiam serius, in hortos verò translatus, ubi non diu permanet. Maio plerumque.

Hoc una cum Doronico maximo venatores pastorisque montani, qui Rupicaprarum radicem appetunt, adversus verigines non minus commendant quam Auriculæ ursi flavo flore radicem, viridibus firmatis apprimè utilem esse ferunt. Huic simile est si non idem.

4. *Doronium brachiata radice* Ger. radice Scorpi brachiata C. B.

Lob.

Hae species Dodonaeo paulo major est Doronico primo seu vulgari, saturatius virens, procerior, radice pluribus corticis squammulis, nitentibus, candidis, marmoreis transverse cinetis, cui alii utrinque apta una est, Squilla marina, Cancellive aut Scorpi forcipulis non absimilis, dulcicula gustanti. *Folia* majora paulo & rotundiora.

Umbrosae hae montibus oblectatur.

Hanc Parkinsonus praecedenti eandem facit, nec immerito meo iudicio; ac proinde folia in Lobelione minus rectè picta sunt aequalia abique crenis.

5. *Doronium Stiriacum flore amplo* Ger. emac. humilis Stiriacum Clusii Park. latifol. flore magno C. B. folio lato, flore magno J. B. Stiriac Acopards hanc with a large flower.

Clus.

Humilis plerumque est jam dicto, & capite floris majore, foliis à pediculo statim parè orbiculatis, ut Cyclamino, alioqui superiori non dissimilibus. *Radicem* item nodi & propagines, neque in hoc,

717

ut neque in præcedente, deorsum tendunt (nodi autem in hoc minis apparentes) aut andrum instar longe à matre se spargunt, sed quasi matri contiguae sursum tendunt, & extra terram sola promittentes, fibris in tellure se firmant, nequis sine fibris aut utrinque anstas existimetur.

Nascitur in Veytzalben supra Neuberg in Stiria, & eodem quo præcedens genus tempore floret. Idem videtur Doronico Cyclaminis folia, nigra radice Campoclaresii *Cel.* superius descripto.

- * 6. *Doronicon Germanicum* Park. *Plantaginis folio alterum* C. B. *Germanicum* folio semper ex adverso nascentibus, villosis J. B. *Calendula Alpina* Ger. *Germanicæ Leopardæ* bane.

Claf.

Terna aut quaterna summa tellure fundit folia, Plantaginis latifoliae fere aequalia, longiora tamen, & ad Digitalis luteum seu pallidum florem ferentis similitudinem magis accedentia, nervis distincta, mollia, viridia, superne nonnihil villosa, inferne candidiora & leviora, bina semper ex adverso nascentia, gustu nonnihil amaro & acri. *Caulis* habet fere cubitalem, nudum, rotundum, hirsutum, ex quo magnus emergit plura, multis *stoculis* luteis in quatuor foliola divisus constans; cum obovati ambunt quindecim aut plura folia, Doronico latifoliae similia, latiuscula, & per extremum crenata, coloris flavi elegantis. *Semen* floribus succedens, ut in Doronici generibus, in pappum exanthesi. *Radix* minimi digiti crassitudinem pene aequat, nodis quibusdam informibus distincta, imulique fibris donata, lateribus propagines fundens & singulis annis nova germina proferens.

In omnibus fere pratis sublimioribus ad Alpium radices, tum in ipsis Alpibus Austriæ suis prore nit: item in caedulis sylvis ad Mœnum amnem.

- * 7. *Doronicon Vlt. Pannonicum* Clusii: *Alpina Matthioli*, sive *Plantago montana* J. B. *Waltheriæ Leopardæ* bane with *Plantain leaves*.

Claf.

Superiori (inquit Clusius) non valde dissimilis, plura tamen secundum radicem habebat expansa folia, minus nervata & angustiora, angustiora etiam quæ caulem ambiabant, perinde tamen ut illa ex adverso nascentia, quæ cum suo caule nonnihil hirsuta erant: ejus suprema pars in plures ramulos dividebatur, sustinentes hirsutos calices, unde emergebant finiles fere flores, coloris tamen auri elegantissimi, duplici interdum foliorum medio orbem ambiendum, & quodammodo per extremum subnatarum serie constantes. *Radix* gracilior est superiore, non paucioribus tamen adnatis fibris donata quàm illa. Maio etiam floreat.

Copiosè nascentem inveniebat Clusius vicinis Nemethwywar III. Balthasari de Bathyn ad caeduarum sylvarum declivibus.

Hanc plantam C. Bauhinus eumque secuti Gerardi emaculator & Parkinsonus præcedenti eadem faciunt. Clusius tamen, qui utramque novit, distinguit, & post eum J. Bauhinus, apudque plenam & accuratam omnium ejus partium descriptionem vide. Notæ autem præcipue quibus ea differat, præter memoratas à Clusio, sunt, radices sapor acris, aromaticæ & ingratis, cujus tamen in superioris descriptione nulla mentio: *semen* longum, striatum, hirsutum, compressum, acre, odoratum à Doronici feminibus multum differens. Nos, ut qui non necessariam specierum multiplicationem quantum possumus cavemus, in C. Bauhini sententiam proniores sumus.

Planta Arctica reperta est à frequenti experientia unica & optima panacea lapforum. *Ephr. Germ. Ann. 9. & 10.*

- * 8. *Doronicon maximum* Ger. *maximum Austriacum* Park. *max. foliis caulem amplexantibus* C. B. *max. foliis Hysocyami Peruani modo caulem amplexantibus* J. B. *The greater St. Brian Wolfæ* bane.

Claf.

Genus hoc Doronici omnium maximum bicubitalem interdum aut ampliorem habet caulem, minimi digiti plerumque crassitudine, striatum, hirsutum, summo cacumine in aliquot alas divinum. Folia circa radicem orbiculata, longo pediculo inhaerentia, rugosa & nonnihil hirsuta, quæ vero nullo ordine digesta caulem ambiunt, amphiora sunt, mucronata, leviter dentata, pediculo nullo, sed instar foliorum Tabaci majoris latifolia, caulem latiore basi amplexentia, viridia, hirsuta. Flores extremis alarum ramulis insident, magni, vicenis aut tricenis oblongis foliis & orbem satis latum ambiendum constantes, lutei coloris, odoris expertes. *Semen* ut aliorum Doronici generum striatum, virentis tamen coloris, quod cum suo pappo auri leni statu defluit, initium ab exteriori ambitu faciens, ut in reliquis Doronici generibus. *Radix* ex viridi candicans nodosa, liliifolia: similis est, sed ubi propagines sola est, crassior fit, & ex multis velut corporibus in unum conficitur & caulefcit.

Secundum rivus & montibus labentes, locis umbrosis in descensu jugi *Wechsell* primum observatur (inquit Clusius) postea longe majori copia declivibus, sylvis tamen locis *Estcheri* & *Herrenbach* Augusto flores proferens: tandem in montanis sylvis ultra Dravum Pannonicam intergrum Maiore rens. Floris libenter afflicte: in quibus Maio flores dat, semen Junio maturum.

- * 9. *Doronicon minus* Park. *minus Officinatum* Ger. *Plantaginis folio* C. B. *folio fere Plantaginis oblongo* J. B. *Plantain-leaved Leopardæ* bane.

Lab.

Hujus caule erant teneri, pusilli: folia mollicella, oblonga, uti Plantaginis, nonnihil ex viridi flaventia, conspicue hirsuta Pilosella modo, vel Cucumeris agrestis, sed attractius levia, ambitu rotundo, sed nonnihil laciniato & superne angustio, Cucumeri agrestis quàm Cyclaminis similior, terna vel quaterna: pediculis innatis radices exiguae, tereti, orbiculata, sed inferne in angustum sensim adducta, subtus & transversis quasi squamularum tonulis articulate, apprimè Scorpionis cadaver & caudicellam experimenti, pluculis donata fibris: color candidus, sapor dulcis, amaricæ, & leniorum multum pauxilla conjunctum astrictioni præfert. Sesquipedalem altus caulis, floribus in summo donatus luteolis aut pallidis, radiatis Buphthalmi aut medicæ Consolide.

Hanc speciem Burdigalæ vicinis locis delatam habuit Clusius.

10. *Doronicon Austriacum angustifolium* Ger. Park. *longifolium, hirsutis asperum* C. B. *Doronici speciei ex horto Ferraricensi, folio longo hirsuto* J. B. *Long-leaved hairy Leopardæ* bane.

Claf.

Caulis est brevis, pedali duntaxat, molli, hirsuto, striato. Folia illi rara, parva, crassa, longiuscula, summa parte admodum viridia, & quodammodo splendens, omnino tamen villosa, prout autem levia, dilutius virentia: at quæ caulem ambiunt angustiora sunt, omnia porro peracris saporis. Summo caule unicam plerumque fert florem, Tertio Lobeliano [vulgaris nostris] similem, sed magis arcum, quo evanescente succedat exiguum semen nigricans, languine & pappo coronatum, quod levi auræ excutitur, & venti arbitrio fertur. *Radix* parva, geniculata, & internodiis distincta, nigricans, crassioribus candicans aliquot fibris donata, gustu aromatico.

Hoc genus Doronici Clusius observavit in Sneberg, deinde in Snealben & Neuberg, nusquam Locis vero majori copia quàm in summo *Estcheri* jugo, inter saxa, tenui, nigraque terrâ leviter cæta. Tempus. Floret Julio, nonnquam etiam Augusto, quo mensē semen subinde maturitatem consequitur.

11. *Doronicon Helveticum incanum* C. B. Park. *Hoary Helvetic Leopardæ* bane.

C. B. prod.

Ex radice geniculata & quasi squamata, caulis emergit pedalis, rotundus, incanus; cui flos magnus luteus, foliis auri, longiusculis, non crenatis, dictum cingentibus, qui tandem in pappum abie cum semine aliorum simili. Folia est crassa, ad radicem aliquibus subrotundis, aliis ex rotunditate oblongis, dentatis & serratis, parte inferiore unâ cum pediculis ob incanum languinem mollibus, superne vero pallide virentibus & nervo albicante: quæ vero caulem ambiunt lata sunt, angusta & acuminata, acris & amari saporis.

In Alpibus Helveticis reperitur.

In Doronicon folio longo ferrato *J. B.* ? cujus folia longa, parum lata (unciam circiter) & in ambitu serrata, aliis Doronico vulgari simili.

- * 12. *Doronicon Helveticum humile, crassius foliis* C. B. Park. *Thick-leaved Helvetic Leopardæ* bane.

C. B. prod.

Planta palmari est, foliis crassis & densis, superne atrovirentibus, inferne pallidis, nonnihil hirsuta, primis quidem ex rotunditate oblongis, per ambitum crenatis, pediculi basi caulem ambiens, subquincibus vero uncias sex longis, sesquiuunciam latis, quorum superiora pediculis carent. *Caulis* est brevis, hirsuto, in ramulos biunciales diviso, quorum singuli florem luteum medix magnitudinis sustinent.

Julio mense in Valesianorum jugis floret.

13. *Tussilago Alpina folio longo* J. B. *Alpina folio oblongo* C. B. Park. *rectius Doronici affinis longifolia. Long-leaved, Waltheriæ Leopardæ* bane.

J. B.

Helicibori fibras imitatur quodammodo hujus plantæ radix nigricans, transversa, fibrosa, sapore (ut mihi videtur) nonnihil aromatico, Folia crassa, quædam palmo longiora, parte inferiore hirsuta, per margines serrata, multo breviora latioraque adolescenti quàm adultæ plantæ. *Caulis* interdum cubitalis, summum cacumen ornat flos magnus, Doronici vel Calthæ aut Plantaginis Alpinae (a qua tamen differt) aliquando duo, tandem in pappum abeunt.

In montis Jura verticibus altissimis *Thuri* & *Dole* dictis invenimus: J. Bauhinus in præalto monte *Locus.* Braillo & Albulæ in Rhæta florentem Julio.

- * 14. *Virga aurea magno flore* C. B. *Consolida aurea nemorum* Park. *Consolida aurea nemorum* L. *monii fclva*, non *Alisma montanum* J. B.

Tab.

Folius est nigre Betæ aut potius Limonii, atrius virentibus, carnosus, aliquantulum hirsutus, crassus, nervosus, Doriae similibus, amplexus pedales. Dromici *cauliculus* binos aut ternos: *floribus* caducis Dromici aut Calendulae, & concoloribus fore, scite pectinatis confertis & commixtis foliis antequam pandantur eleganti spectaculo, radice multis filamentis Albidis sparsa in cespitem sumum, Bellidis modo; sapore mediæ Consolidae tantillum acrimoniae prodentis, aut Herbe Linnæ, cuius etiam vires & quandam aromaticitatem amittit.

In Aureline Gallicæ sylvis densissimis oritur. Hæc descriptio habet multa, [non omnia] quæ conveniunt Tussilaginis Alpine longifoliae, superius proximè descriptæ.

C A P. IX.

De Virga aurea.

Virga aurea à forma & floribus colore dicta, Asteris genus videtur, floribus parvis aureis, plurimis in summis caulibus in thyrsos aut corymbos, umbellatim congestis.

1. *Virga aurea* Ger. *aurea vulgaris* Park. *aurea vulgaris latifolia* J. B. *aurea angustifolia minus serrata* C. B. **Common Golden-rod.**

J. B.

Geniculatim huius incedit *radix*, oblique per terram acta, fusca, frequentes demittens fibras, albicantes, sapore aromatico. *Caulis* recti & rigidi, duos aut tres circiter cubitos alti, striati, subfissili, mediâ lili fungosi farcti. *Folia* tum à radice, tum in caule, & hæc quidem alternatim, longi pediculis appensa, interdum nullis aut perquam brevibus donata, quorum quæ ima sunt, palmum ferè late existunt, duos circiter longa [in nostris regionibus cum longitudinem & latitudinem non assequuntur] superiora minora, atroviorentia, utraque hirsuta & per ambitum serrata. *Flores* tum in summo caule, tum in pediculis peculiaribus ex foliorum alis exortis frequentes insident Doriae cate floribus similes, lutei, in pappis evanescentes.

In ericetis ac montosis sylvis & salubris frequens oritur. Augusto mensis floret.

Varia foliis (ut rectè C. B.) quæ sæpe sine crenis, aliquando saltem minus conspicuis serrata sunt. Vulneraria est & celeberrimis inter-fleus & extrinsecus adhibita, ipsi etiam Solidaginis Saracenæ præferenda. In vulneribus internis (inquit C. Hofmannus) prodest subductione ichorum per urinam. Quod enim notantur summi viri pleræque omnes potiones vulnerariae sunt diuretica: Et pugiles lente in potu ordinario Valerianam fumore, quæ inter diuretica familiam ducit: in externis per exsiccationem & absterfionem, quibus qualitatibus valde excellit.

Lachrymæ diureticae est non è postremis omnium consensu: in calculo primam experientiam habuit Villanovanus, qui in pulvere usurpavit: & celebrat in hoc affectu Barclanus *Argem.* & *Ency.* *com.* *Dof.* 3ij. in vino albo calido quoque mane sumptæ.

Insigni vi absterfionæ dotata esse ait Hofmannus. Hinc tante ipsius laudes in viscerum obstructions, ad hydropem jam inclinantibus, ut du in secretis fuerit habita in decocto. Ad fluxum men omnes alvi & uteri silendos, necnon hæmorrhagias internas commendatur, quæ adstriditum potius quàm absterfionem esse arguunt: nisi fortè exsiccatori vi hæc præstet, quam omnes tribuant.

2. *Virga aurea Mexicana* C. B. *aurea Limonii folio*, *paniculâ uno versu dispositâ*, *Mexicana* Hort. Paris. Mexican. **Golden rod, with Sea-lavender leaves.**

C. B. app.

Ex una radice *caules* plures, nonnihil tamen reclinati assurgunt: circa quos *folia* palmaria, sesquipedalia lata cristatula splendens, in summitate tamen multo breviora. Ex foliorum alis ramuli prodeunt, quibus *flores* saturate lutei, firmi spectantes, & unam tantum canis partem occupant, insident.

Hanc Londino acceptam Cantabrigie in orto alumnus sub titulo *Virgæ aureæ Limonii folio*. Hunc eadem nobis videtur Virga aurea Americana Park. cuius tamen descriptionem subiungemus, ut Lector de ea ipse iudicium ferat. Caudem nonnihil pilosam, folia leviter dentata et adscibit, quæ notæ an huic conveniant necne dubito. Quod si diversa sit mihi incognitam fateor.

3. *Virga aurea Americana* Park. **Golden rod of America.**

Park.

Inius folia interquam excaulescat, folia præcedentis [Virgæ aureæ serratis foliis] magnitudine æquant, angusta, oblonga, in medio latiora, utraque extremitate acuta, circum oras obtuse dentata, colore viridi obscuro. *Caulis* nonnihil pilosus, pedali & interdum sesquipedali fere altitudine, fere

Lib. VI. De Herbis flore composito non lætescentibus, &c.

hæc ab uno tantum latere, seu uno versu dispositis, aliarum huius generis similibus onusti. Semen succedit pappus. Radix in terra restat caulibus hyeme marcescentibus.

4. *Virga aurea Canadensis*, *hirsuta*, *paniculâ minus speciosâ* Hort. Paris. **Golden rod of Canada, with hairy leaves.** V. aurea serratis foliis hirsutis Hort. Blaf. auct.

Hanc Virgæ Canadensis nomine Londino missam in hortulo nostro Cantabrigie aliquot annos aluimus.

5. *Virga aurea foliis angustis*, *levibus non serratis* Hort. Joncq. **Narrow-leaved Golden rod with smooth and not indented leaves.**

Hanc quoque Londino accepimus sub titulo Virgæ aureæ Arnoldi Villanovani; est tamen puto planta Canadensis.

- * 6. *Virga aurea latifolia serrata* C. B. *aurea serratis foliis* Park. *aurea Arnoldi Villanovani* Ger. *aurea*, sive *Solidago Saracenica latifolia serrata* J. B. **Broad-leaved, indented Golden rod, or Confound.**

J. B.

Triplò latiora huic sunt quam * jam dictæ folia, longiora, ceteròque similia, perinde ut *caules* * Virgæ aureæ ramique: at verò *flores* lutei pappi, non secundum ramulos spicati, sed summis extremisque unius.

J. Bauhinus hanc reperit in monte Rosberg prope Mafmunster, florentem Octobri: C. Bauhinus Locus. in Basilienfi monte *Manchenstein*.

7. *Solidago Saracenica* Dod. Lob. *Saracenica vera*, *Salicis folio* Park. *Virga aurea angustifolia serrata* C. B. *aurea angustif. serrata*, sive *Solidago Saracenica* J. B. **Saracens Confound.**

J. B.

Biculitatis est hæc & tricubitalis, *caulibus* striatis, glabris: ex quibus alternatim *folia* nascuntur palmum & sesquipedium longa, unam unam aut duas lata, similia ferè foliis Salicis articulata, Doriae instar per ambitum crenata, sed tenuiora, glabra, non hirsuta ut in vulgaris, sapore quodam aromatico prædita, calidiusculo. *Flores* non secundum caulem ut in Virgæ aureæ vulgaris, sed in extremitatibus, ut in Doria, ut umbellam quodammodo mentiantur, lutei, foliis singulis teris vel quatuoribus constantibus, strobilus confertis in pappo resolvendis medium obtinentibus.

In fossis prope Argentoratum in Germania, inque lumnis jugis montis Juræ collegimus; J. Bauhinus in monte Rosberg prope Mafmunster.

Floret Septembri atque etiam Octobri. Consolida sive Solidago à conjungendis vulnerum labris Vires. Turcis & Saracenis dicta est. *Lugd.* Ad eadem valet ad quæ Virga aurea, cuius etiam species censetur.

- * 8. *Solidago maxima Americana* Cornuti.

Corn.

Caulis multiplici, rotundo, glabro, leviterque purpurascens in tantam proceritatem attollitur quantum cubita tria aut quatuor implere solent. Circa quemque *folia* subpinguia, & sine ordine hinc inde disponuntur: formam habent singula Saponariae aut Plantaginis aquaticæ, minus tamen densa sunt, nam adverso sole intuenti nullo vel foraminulis pertusa apparent, quod fibrarum crispato facit, nec magis inde scabra sunt ad tactum; attentæ siquidem membranae planities asperitates illas velut levore quodam perpolit & exequat; quod fit ut splendide admodum vireant. *Flos* adeo siccioris apud nos est, ut sæpius hyeme præoccupatus vel fetus in ipso uero ante partum elidatur: si verò aut æstas plurimum deflagravit, aut intemperatè calores autumnu incescunt, paniculam promit verius quam florem, luteam, nec nisi tubilis & filamentis per floccos prodeuntem, ac non longa post maturitatem in pappo abeuntem. *Radix* numerosa fibrarum copia contextur. Inest plantæ sapor jucundus, odoratissime citra acrimoniæ calefaciens, nec parum habens astrictionis.

Peculiaris in huius plantæ partibus vivacitas observatur, &c. vide.

9. *Herba Doria Lobelii* Ger. H. D. *vulgaris* Park. *Alisma Matthioli* sive Doria J. B. *Virga aurea major vel Doria* C. B. **Doria's Roundbush.**

J. B.

Oblique fertur *radix*, crassitudine digitali, alba, multas longas ab inferiore parte fibras demittens, concava ubi in caulem exerevit, sapore aromatico & amaro. *Caulis* trium aut quatuor cubitorum est altitudine, cui alternatim sine pæiculo *folia* adnascuntur, Lepidi foliis accedentia, non nervosa, ut sunt Plantaginis aquaticæ, quibus etiam sunt longiora, acuta, crenata, pinguis. *Folia* ima & priora habent aliquid simile cum Plantagine aquatica, non tamen sunt ita lata, nec nervos secundum longitudinem obtinent, cum pediculis sunt cubitalia; sapore Anglicæ aromatico fere remissiore, amaro. *Caulis* fastigium in aliquot dividitur strobilus, qui *flores* sustinent Jacobææ luteos, sed minus foliosos, in pappo abeuntes. Radice est vivaci & perpetua.

Montepeli ad Ladi amnis ripas sponte & copiose oritur. Floret Julio & Augusto; Semen matur. Locus in Septembri.

10. *Herba Doria minor Americana* Park. *Doria's Roundwort of America.* *Herba Doria* Lora Ger. enac.

Park.

Doria vulgari perfoliatus est sed minor, foliis per brevem etiam virentibus, crassis, oblongis, angustis, duplo quam illius minoribus, & brevioribus pallidius virentibus, alias figurâ similibus. *Caulis* complures ad dimidiam illius altitudinem non affurgunt, teretes & plerumque doctum nutantes, foliorum & florum multitudine prægravati ut recti stare nequeant. *Florum* capitula squamulosa quæ præcedentis majora, ut sunt & flores ipsi, magisque expansi, multis angustis foliis oblongis & medio foliolorum agmine compositi, in pappum abscutæ. *Radix* plurimis fibris nigricantibus constat in terra latè se diffundentibus, unde planta immensum se propagat, & plantas vicinas enecat. Accurati hujus descriptionem videlicet apud Gorardum emaculatam.

- A. 11. *Pargæ aureæ sive Solidaginis angustifoliae affinis, Lingua avis Dakechampii* J. B. *Conjuga palustris* Park. *palustris serratifolia* C. B. *Spargelia* flica Bane, or *Wirda* tongue.

J. B.

Duorum aut trium est cubitorum, *caule* striato, cavo, per quem ex longis intervallis alternata *folia*, Solidaginis Saracenicæ non multum ab similia, sine pediculis adnata, palmum aut sesquipedem longa, semunciam aut unciam lata, in ambitu serrata, in acutum mucronem desinens, & subius veluti tomento obfusa [superne obscurius virentia] Supremus caulis in furculos crebros ductur, atque hi rursus in pediculis, in quibus flores lucei Solidaginis Saracenicæ.

Folia (quantum memini) in plantis nobis visis uncia latiora erant, unde in Descriptione Baulniana mendum subfite Typographicum suspicor, & pro semunciam seculum legendum.

Loc.

In foliis palustribus & earum aggeribus, in insula Eliensi observavimus, sed rariis: In transfinis prope Nantium oppidum ad stagni latus, cuncto à Geneva ad Lugdunum.

C A P. X.

De *Stachade citrina* seu *Helichryso*.

Stechas (Arabice intelligi) ab insulis ejusdem nominis, ubi copiosè nascitur, cognomen accepit, teste Dioscorido l. 2. cap. 32. & Plin. l. 28. c. 18. non tamen in iis dantur insulis nascitur, ut scribit Plinius, sed alibi etiam multis in locis.

Herbarum quæ *Stechas* citrina hodie vulgò dicitur, veterum *Helichryson* esse Botanici penitus existimant. Variè autem scribitur hæc vox, nimirum vel *Helichrysis* vel *Helichrysilis*, vel *Helichryse* vel *Helichrysis*. *Helichrysis* Plinio probari videtur, cum scribat, *florem ad Solis repercussum aureæ lucis in modum dependere*. Quod autem paludi cum auro, inquit C. Hofmannus.

Aliis *Chrysocome* Veterum putatur, quæ à comantibus auri fulgore corymbis (ut Plinius loquitur) nomen accepit.

Notæ ejus characteristice sunt flores foliis marginalibus aridioribus & exsecis, quæque color gratiam diu retinent siccata, cineti; folia oblonga, angusta, canescentia, aut etiam tomentosa & membra.

Hæc autem ob notas communes plantas nonnullas Gnaphalia dici solitas refero, quarum color floribus discrepant, ut Gnaphalium Americanum, Gnaphalium montanum, &c.

1. *Chrysocome Ethiopica Plantaginis folio* Breynii.

Hæc ex *radice* nigra & fibrosa *caulem* fert lignosum, firmum, plus fere quàm pedalem, sepius alios cauliculos producentem, vel minimè, vel parumper & quidem superiore tantum medio lanuginosum, ubi parè nudus aut pauci latius foliola habet: inferior verò ejus medietas foliis compluribus condecoratur, virentibus & glabris, Plantaginis lanceolatae perbellè emulandis; sed brevioribus, latoribus longèque multo rigidioribus, per oras modicè reflexis & crispulis, stipulae paritè elegantè splendentes; in quibus nervi quique insigniter conspicui secundum longitudinem, cum venis fatis validis per latitudinem vario flexu diffundentibus, connunt. *Florum* infima longiusculis & latis pediculis fuscantur, reliqua verò sine pediculo cauli adnata, marginibus utrinque in caule adò depergit, ut planè alatus videatur. *Flosculi* caulium & ramulorum fastigia occupant, in comam coherentes, *Stechadis* citrinæ Italice J. B. finillimi, ac breviores, & squamulis et stramineo & ferrugineo mixtum colore compactiles, quorum apices mediis cum maturitate in pappum *Semina* exiguum *Stechadis* citrinæ Germanice abunt & aurâ levissimâ dissipantur.

In locis Capitis bonæ speciei *Stechas* luxuriat, ubi verò flores.

2. *Stechas citrina floris & magnitudine & colore speciosa* J. B. *Helichryson Orientale* C. B. *Helichryson Orientale*, sive *Amarantus luteus* Park. *parad. Oriental Goldplocks* or *Goldens* tuffa.

C. B.

Caulis est rotundo, lanuginoso, pedali; foliis oblongis, angustis, lanuginosis, & ob tomentum crassis & canicatis, nique ad radicem oblongam, nigricante cortice rectam pluribus. *Caulis* in summo

Lib. VI. De *Herbis flore composito non lactescentibus*, &c.

in plures pediculos unciales, incanos dividitur: quibus singulis *flor* rotundus, rariis oblongus, quæ ex plurimis squamulis compositus, quintuplo quàm in vulgari, quæ *Stechas citrina* dicitur, major, flavus & splendens.

Simile, sed caule cubitali, foliisque latoribus, minisque lanuginosis, umbellâ multo latiore, floribusque minoribus & pallidioribus, ex horro Nobiliss. Contareni habemus, inquit C. Bauhinus. Ex *Creta insula* ad C. Bauhinum transmissa fuit ab Honorio Belli.

Parkinonius nostras *Helichrysum Creticum* & *Helichryson*, Orientale diversas species facit. Orientale *Helichryson* scilicet. Cretico elatius est & ramulos magisque incanum & tomentosum, *foliis* tantillo latoribus & in *Cretic*.

caule & ramulis crebrioribus; *Florum* umbellæ seu corymbi in Orientali *capitulis* longioribus & majoribus, & squamulis pluribus compositis, densius stipatis constant, colore aureo hilariorè micantibus. *Radix* est perenni, sed hiemem nostras ægrè tolerat.

Ego *Chrysocome* veram Dioscoridis *Jacobi Zanoni* pro hac planta habeo, quamvis neque figura neque descriptio per omnia exactè respondeant. Cum Parkinonius tamen censio *Helichryson Orientale* & *Creticum* diversas species esse.

Helichryson Orientale C. B. caule sesquipalmari, foliis angustis, valdè incanis in Olympo Asiæ spontaneum observavit D. Wheeler.

3. *Stechas citrina Germanica latiore folio* J. B. *Helichryson sive Stechas citrina latifolia* C. B. *Amarantus luteus latifolius* Ger.

J. B.

Virgas habet dodrantales aut etiam cubitales, cana lanugine vestitas, nunc singulares, nunc plures: per quos folia numerosa, incana, latiora multo quàm *Stechadis* citrinæ Narbonensis, adeo ut quæ terræ proxima est radice statim pullulant, ad unciam fere latitudinem accedant. Extremis ramulorum immortalis auri fulgore resplendent conglomerati squamulis compactiles corymbi. *Semen* pappo involutum. *Radix* longa, lignosa, fibrata. In foliis fides decem post annos degustatis sapor non nihil aromaticus. In sterilibus prope Rhenum supra Colicem Agrippinam abundè nascens observavimus: In regionibus quæ Rheno adjacent, potissimum verò quæ inter Spiram & Wormatiam sunt, provenit, in locis asperis, sabulosis, fideis & convallibus, flores Junio & Julio mensibus. J. B.

Hujus flores vino decocti & poti lumbricos ventris expellunt, quod Tragus experientiâ certum *Vires* esse didicit. Eodem modo sumpti sudores eliciunt.

Hujus varietatem florum squamulis elegantè in modum prunæ ex aureo rutilantibus, in Cæsibæ sterilibus arenosis & apricis locis præsertim sublimioribus Julio & Augusto florentem, Septembri & Octobri flensua perfluentem, cetera præcedenti finilem *Chrysocome* Germanicæ flore insignitæ, five ex auro rutilante proponit Jac. Breynius.

Aliam insuper varietatem, flosculis longioribus & squamulis sanguinei coloris imbricatis, valdè raram ex insidem montibus allatam addit.

Amaranti (sic enim appellat hæc herbam) flores, Trago, calide sunt natura, id quod & sapor & odor argunt. Vino quidem decocti & poti lumbricos ventris expellunt, quod Tragus experientiâ certum esse didicit: Eodem modo sumpti sudores eliciunt, quare hæc herbam obstructiõnis hepatis, lienis, renium & vesicæ conficere existimat. In lixivio decocti si cum illo caput abluatur, fures capitis & porriginem expellit, pediculolque enecat. Vestibus apposti à tinea illas tenent. Aquâ decocti vaporantibus & fomentis induratum ac tumens matricem emolliunt. Flores nonnulli felici successu adversus morbum Regium usurpantur. *Brey.*

4. *Stechas citrina tenuifolia Narbonensis* J. B. *Helichryson sive Stechas citrina angustifolia* C. B. *St. citrina sive Amarantus luteus* Ger. *Chrysocome sive Coma aurea* & *Stechas citrina vulgaris* Park. *Barrow-labred Goldplocks* or *Calssidom*.

J. B.

Fruticosa est planta, *radice* crassa, lignosa, simplice, perenni [*Labellio* radix gracilis est gummi Elemum, vel *Cyperum* rotundum Syriacum redolens, uti flores & tota planta, gustu etiam aromatico, medicato & fervente, non tamen nimio fervore, subastingente] ex qua lignosi *flor* prolescentur, qui in virgulas creberrimas pedales & cubitales, albida lanugine obfusi desunt, quarum summum cacumen *flor* corymbaceos, luteos pallentes, dense glomeratos sustinet, singulis squamulis imbricatis, scississimis, colore aureo fulgentes, non marcescentes per multos annos (si bene exsiccati & loco sicco reservati fuerint) odore vehementes cum jucunditate. *Folia* per ramos ordine frequentia descendunt, incana, villosa, magis tamen subius quàm supra, admodum angusta, nec planè culum dimidium lata, veis superiora minus frequenter disposita. *Labellio* autem in molliculo vellere pusillum *semen* Majoranæ, sed exilis, rufum, acre, odoratum.

Copiosè provenit circa Monspelium, Aprilis & Maio flores. Parkinonius *Labellium* secutus hanc cum *Stechade* citrina latifolia Germanica confundit, à qua specie omnino differt.

Stechadis hujus flores, ut & Italice iidem viribus pollent quibus *Stechadis* Germanicæ. Attendant Schroderum. Calf. & sic. diureti sunt & purgant. Quis præcipit in obstructione urinae, hepatis, lienis, mensium; coagulatum sanguinem resolvunt, catarrhos excitant, menses nimios sistunt, lumbricos fugant [vino decocti aut macerati & poti] Commendantur & in primis ad exiccandas defluxiones acres pulmonum, &c. Extrinsecus faciunt ad emolliendam totam duritiem [in balneo] Capitis defluxiones sicant & discutunt. [suffusa.] Matthioli herbam totam omnibus cerebri morbis à frigido provenientibus, nempe pituitosis fluxionibus, diuturnis doloribus, comitialibus, resolutis, & id genus aliis mederi alicet; five ejus decoctum in poti sumatur, five in pulverem trita ex rhododelle bibatur aut oxymerico. *Penes autem fides esse. Adorbi ultimis consummatis nobis videntur, quam ut iam inobeli medicamento expugnetur.*

Bb 3

5. *Stechas*

Loc. & Tempus Virei.

Locus.

In descensu montis Libani observavit Rauwolfius.
Huius meminit Jac. Breynius, titulo Chylocomes Syriacæ flore atro-rubente.

14. *Chylocome Syriaca candidissimis floribus* Breynii.

Breyn.
Non ita obvia alibi quàm in saxosis Libani montis, ubi à Rauwolfio reperta, in cuius Herbario plantam exsiccata vidit Autor noster dodrantalem. *Folia* ejus incana, latiora Chylocomes Germanicæ atque breviora. *Flores* summis caulibus insident pauci, ex argenteis retortidis squamulis compactiles, Gnaphalii montani floribus rotundioribus candidis haud impares, sed grandiores.

15. *Gnaphalium Americanum* J. B. Ger. *Americanum latifolium* C. B. *Argyroceme* sive *Gnaphalium Americanum* Park. parad. American *Endweed* or *Wife everlasting*.

J. B.
Ad cubiti altitudinem affurgit, procerius etiam subinde adolescit, *caulibus* crassiusculis, multo candido tomento obfatis, medullâ fungosâ farctis, teretibus: quibus certa ferie *folia* adnascuntur, palmum circiter longa, semunciam lata, in acutum mucronem desinentia, supina parte vincta, triplicem nervo secundum longitudinem decurrente donata, inferius verò villosa & incana. Corymbi summis ramis insident multi conferti, tomento obfati, quorum singulares *flores* ex argenteis retortidis foliis compactiles, pappi in medio filamenta coloris rufi aut melini. Clusio subtilavi, quia ferè in Gnaphalio vulgari, comprehendunt, quæ tandem in pappum aut semen mutata abeunt. *Radix* subest lignosa exsiccata, serpentes de se propagines & fibras promittens, minimi digiti crassitudinem ferè æquat, nigra, ex lateribus novos singulis annis caules proferens, qui primum emergentes nihil nisi tomentum esse videntur; tota ætate flores producentes.
Ex America delatum, indidè quæ denominatum.

16. *Gnaphalium Brasiliense* Margg.

Margg.
Ex radice minimum digitum crassa, multis filamentis prædita, odore aliquantulum cum Heleni radice conveniente, sapore tamen haud manifeste, perenni & quæ novos subinde caules protulit, sex interdum & plures producit *caules*, mediocriter rotundi, inferius crassi ad trium pedum altitudinem, geniculati quasi ob folia quæ illos ambiunt, subulsi & alba lanugine obfati. *Folia* autem ambiunt multa, tres vel quatuor dig. longa, angusta, viridia, ac copiosa lanugine alba seu tomento obfata; superius minora sunt ad caulem, & caulis dissepitur in multos ramos, mediocriter lutos. Ramos ornant hinc inde foliola angustissima, lanugine incana, unum aut duos digitos longa. In extremitatibus autem ramorum proveniunt *capitula*, ex squamis oblongis argentei coloris, splendens quinquè foliolis albis, dissectis in medio eminente staminulo albo-purpureo: ceterum sunt penitus inodori. Post flosculos nascitur semen in ipsis squamis, oblongum, fugax, coloris fusco-argentei.

17. *Gnaphalium ad Stachadem citrinam accedens* J. B. An *Elichrysium sylv. latif. capitulis congestis* C. B? *Heliocrysium sylvest.* Ger. emac?

Radix huius spectatur parum fibrosa & nonnihil lignosa: folia Gnaphalii, quædam tres unius longa, alia breviora, culum unum vel duos lata, tomentosa incana, mollia: *caules* villosi, albi recti, interdum ramosi, dodrantales & cubitales; quorum falgitis duntaxat *flores* hærent & capitula ad Stachadem citrinam accedentia, vel ad Gnaphalium montanum, ex squamis lucentibus constata.

Locus.
In pratis non longè à Castro novo vico Montepelio vicino nascentem observavimus.

C A P. XI.

De *Jacobæa*.

Jacobæa à S. Jacobo, cui dicata est hæc herba, nomen accepit.
Jacobæa à cæteris papposis non lactescentibus, foliis laciniantis, floribus flavis radiatis differt.

A. 1. *Jacobæa vulgaris* J. B. *vulg. major* Park. *vulg. laciniosa* C. B. *Common Ragwort*, *Æggwurt*.

Radix plurimis fibris majusculis albenibus terræ firmiter adhærescit, non sine difficultate possit extirpari. *Caules* inde exurgunt non raro plures, interdum unicus, teres, striatus, alius glaber, alius nonnihil lanuginosus, in apicis plerumque purpureo, solidus, *foliis* crebris, nullo aut tertio ordine positus vestitus, selquicubitalis aut altior, in latiore solo etiam tricubitalis, summa parte in ramos aliquot divisus, mediunt caulem altitudine æquantes aut etiam superantes; unde fit ut *flores* in summis caulibus & ramulis existentes in umbellâ quodammodo dispositi sint, magnitudi-

ne singuli mediocri, radiati, flavi, foliis marginalibus cuspidatis, medio disco concoloribus, angustis, oblongis. *Calix* floris squamosus, striatus. *Semen* perexiguum, pappo alatum, per maturitatem rubescens. *Folia* oblonga sunt profunde dissecta, primò in laciniam quidam conpagationes ad mediam propè costam, deinde in alias lacinias secundarias subdivisa, glabra & obscurius vincta, præsertim supina parte.

In pascuis inque incultis & ad vias passim provenit.
Non solum eandem formam, sed easdem cum Senecione vires & facultates obtinet, autore *Locus.*
Vires.
Trago, inprimis autem vulneribus, inflammationibus & fistulis medetur.

Oblerat Hofmannus Jacobæam calidam nonnullis cataplasmatibus formâ adversus ventris tormina, (quæ miser dîsenteriæ affectos excruciant & tantum non interimunt) felici successu fuisse abdomini applicatam.

A. 2. *Jacobæa Senecionis folio incano perennis*. *Hoary perennial Ragwort* with *Groundsel-leaves*. *Forst* Jacob. *vulgaris minor* Park.

Hæc à præcedente differt 1. *Radice*, quæ quamvis fibris paucioribus constet, perennis tamen est, & sub Autumno nova germina quasi capita emittit. 2. *Caulibus*, qui huic elatiores sunt & lanuginosiores. 3. *Foliis*, quæ pariter lanuginosiora sunt, obscurius viridia, in angustiora & acutiora, minus tamen crebra segmenta divisa. 4. *Floribus*, qui huic pallidiores, petalis ambientibus minoribus & brevioribus.

In pascuis præsertim inter vepres, & in sepium aggeribus non raro se offert. *Locus.*

Jacobæa pumila Gallica Bocconi.

Rac.
Hæc *folia* habet cæteris omnibus sue classis multò tenuius dissecta; atque est planta pumila & cæteris humilior. *Flore & semine* cæteris par.

A. 3. *Jacobæa latifolia* J. B. *Broad-leaved Ragwort*.

J. B.
Caulis habet tricubitalem, teretem, rubentem, medullâ alba fæctum, in ramos alterius instar divisum, quorum extremis *flores* insident magni, lutei, stellati ceu vulgata, & tandem in papposum tomentum evanescentes: at *folia* plurimum differt, dodrantem ferè longa, duobus unci latiora, serrata, glabra, mollia, profunde circa principium secta, reliquæ & ultimâ lacinia ad Bigulæ filium accedente: verum enimvero quæ per ramos conspicuntur paullo magis sunt lacinata, Artemisæ ferè divisa. *Radix* obliqua, multis fibris capillata; suspicor annuam herbam.
In Suedecia florentem Augusto observavit ad ripam fluvii.

Locus.

A. 4. *Jacobæa latifolia palustris* sive *aquatica*.

Præcedentis descriptio huic per omnia ferè convenit, ut eandem plantam esse mihi pene persuasum deam. Differt à Jacobæa vulgari *foliis* imis pene integris, ad principium duntaxat altè incisîs & velut pinnatis, in caule minus crebris: *floribus* in caule & ramulis summis paucioribus, magis sparsis, nec ita in umbellæ formam congestis quemadmodum in illa; ipsorum petalis saturatius flaventibus, medio disco latiore & majore, & flosculis pluribus sed minoribus compositis; stylis etiam minoribus & brevioribus in singulis; hinc capitula sequentia majora latiorque sunt in his quàm in illâ. Differt etiam loco, cum hæc in aquis & palustribus semper proveniat, illa in siccioribus. Perennis planta esse videtur. *Folia* etiam suprema in caule multo minus tenuiter dissecta sunt in hæc specie quàm in vulgari Jacobæa. Quinetiam rami in hæc longiores sunt, & à caule magis recedunt, & inferius in caule orti incipiunt quàm in illa.
Ubique ferè ad fossas & in aquis oritur.

Locus.

A. 5. *Jacobæa Pannonica latifolia* J. B. *latif. Pannonica prima* Park. *latifolia* Ger. *Alpina laciniosa*, *flore Buphthalmi* C. B. *Broad-leaved Hungarian Ragwort*.

Chf.
Cubitali interdum excrevit *caule*, firmo, striato; quem ambiunt *folia* lata, rugosa, mucronata, per oras serrata, viridia, latiore basi, & velut appendicibus quibuscum prædita, infimâ parte quæ caulem amplectuntur, ingrati & nonnihil acris saporis: quæ verò à radice germinant rotundiora sunt & majora, sed nullas appendices habent, perinde tamen serrata atque superiora. Summus caulis dividitur in aliquot ramulos, quæ *flores* omnino luteos sustinent, Jacobææ vulgaris similes, multo tamen majores, & ad Buphthalmum amplitudine accedentes, maturitate in pappum evanescentes. *Semen* observare non licuit. *Radix* satis crassa & candicans, subinde fibras, vulgaris Jacobææ instar in latera expandit.

Provenit in Austria & Striacisque Alpibus: nusquam tamen abundantius quam supra Herrenalben, quæ longus ascensus est in Durrenstein. Floret Junio & Julio, in hortis translata etiam Maio.

Locus & Tempus.

6. *Jaco-*

6. *Jacobaea marina* Ger. *maritima* C. B. *marina* sive *Cineraria* J. B. *marina* sive *Cineraria* cal. gavis Park. *Sea-flagwort*.

Ad bipedalem interdum altitudinem affurgit *caule* duro, striato, tomento candido obduso. Prima *folia* quævis similia sunt, rarioribus fissuris, minusque altis incisâ, quæ postmodum ad costam usque profundius dividuntur, digitali ferè interpedine segmenta laciniata intercedente, crassiuscula, inferius cinereo nullo tomento una cum pediculo obita, superius atroviolenta, nitida, & nonnulla quoque læugine fortuito obiter respersa, sapore prædita parùm grato. *Flores* multi, coarctati, Jacobææ, melini, in pappo tandem abeunt.

Ad littora maris inferi ubique ferè occurrunt in Angliâ & Septentrionalibus frustra eam quærit. Hujus duæ præterea habentur species seu potius varietates, nimirum, 1. *Jacobæa incana* altera C. B. altera seu minor Park. quæ priore minor & humilior esse dicitur, *foliis* tamen longioribus, valde laciniatis, laciniarum seu segmentorum extremis rotundioribus, superne etiam subcinereis; *floribus* minoribus colore obscurioribus, qui duos minimum menses durant antequam marcescant & desinant. 2. *Jacobæa maritima* sive *Cineraria latifolia* C. B. Park. cujus *folia* inferiora subrotunda, cum pediculis pedem longa, uncias quatuor lata, ad modum Brassicæ vulgaris laciniata, & per marginem sinuosa; ad superiora minora & acutiora: *flores* majores oblongos pediculis means & nudis insident, quorum discum aureum *folia* latiuscula pallidiora orbiculatim cingunt.

Argentea Cretica *Alpin. exor.* huic eadem videtur, solâ foliorum incisurâ Pastinacæ æmulâ habens.

Jacobæa ad vulnera & ulcera inveterata ac fordida à recentioribus commendatur, quæ succo ejus cum melle permixto expurgantur. Ad dolorem ischiadicum aliisque inveteratos in unguitis utilis patitur. Valeat Gerard. Laudatur verò & hujus decoctum gargarizatum ad gutturis tumores & abscessus, quos & discutit & persanat. *Dod.*

Ægypti, autore Alpino, Jacobææ marinæ ad multa utuntur: quippe decoctum ex *foliis* paratum ad renum vesicæque calculos polleere aiunt, necnon ad sanandas viscerum antiquas obstructions, fugiunt, strangulationem, sterilitatem, inflationem, atque ad menses interceptos revocandos, in inefficacibus.

7. *Ageratum ferulaceum* Dalechampii J. B. *Chrysanthemum Alpinum foliis Abrotani multifida* C. B. *Achillea montana* Lob.

Clus.

Herba est cubitalis, *caulibus* satis robustis, striatis, quos *folia* ornant tenuiter Chamæmeli modo dissecta, quæ quo magis superiora versus tendunt, eò sunt minora, minutiusque incisâ: inferiora namque palmo longiora, Ferulacæis sunt proxima. *Caulis* fastigium in pediculis frequentius aut quibus incompositæ *flores* umbellam mentantur, Jacobææ *floribus* similes, minores, luteis *foliis* radiati, ramulosis concoloribus medium occupantibus, tandem in pappo facesscentibus. *Radix* terguiscula, medicis ci assiduis, fibrata. Sapor huic nonnihil aromaticus.

In cacumine montis *Esperon* mense Octobri florentem reperit J. Bauhinus: Lobelius in collibus Calceæ & Horti dei montum Narbonensium jugis. Nobis etiam cum Monspeffuli commorarentur à D. Zuecker Dantiscano è vicinis montibus delata communicata est.

C. Bauhinus à Parkinsono & Johnsono Gerardî emaculatore non immerito reprehenditur, quod Ageratum ferulaceum Lugd. Chrysanthemum Alpino 2. Clusii idem facit; cum Chrysanth. 2. Clusii nec flores in cacumine in umbellâ: formam dispositos gerat, sed singulos aut geminos tantum in eodem ramulo; neque eos parvos, quàm Jacobææ minores, sed Chamæmeli vulgaris *floribus* majores. Verum Chrysanthemi Alpini 3. Clusii descriptio Agerati nostri ferulaceo egregie convenit. Quocirca per errorem, puto, apud C. Bauhinum hæc nomina transposita sunt, & Chrysanthemum Alp. fol. longis tenuiter incisâ in locum Chrysanth. Alp. foliis Abrotani multifidis transferendum, tenente Chrysanthemum Alp. 3. Clus. in locum Chrys. Alp. 2. ejusdem.

Morifonous noster plantam hæc Chrysanthemi annuerat, ob semina, ut puto, *foliâ* seu pappo destituta. Verum cum J. Bauhinus disertis verbis affermet flores in pappo facessere, nec plantâ ipsâ ad manum sit, ubi eam collocem incertus sum: si nimis rectè hæc disposuerim, J. Bauhino imputandum est.

* 8. *Chrysanthemum Hispanicum tenuifolium* Morif. prælid.

Tolia habet minus tenuiter dissecta quàm præcedens florèque duplo majorem. Quamvis hoc fortè alio pertineat, ob affinitatem præcedenti subjunxi; Quod si minus rectè hic collocentur, utraq; simul removeantur.

* 9. *Jacobæa Sicula Chrysanthemi facie* Bocconi.

Bocc.

Caulis ei cubito sunt altiores, non ita crassi, inanes, seu intus fungosi, in plures ramos divisi. *Folia* longa, angusta, adnatis exiguis alis, Chrysanthemi Cretici veluti diffusâ & formâ, paulatim terentia. *Flores* in ramulorum fastigiis multiplices *floribus* Jacobææ multo minores, medio umbellæ seu orbiculatæ ambitu luteo auri colore fulgentes.

Pæpetua est planta, hyemique faciliè sustinens, ad Catanam & Tauromenium frequens.

Locus.

* 10. *Jacobæa multifida umbellata annua* Bocconi.

Bocc.

E *radice* tenui parvâ *foliis* plurima per terram strata, uncialia & triuncialia nonnunquam, Jacobææ more lobata, supra virentia, subter incana, in extremo circinate rotundatis, in margine sinuata emittit: quorum è medio *caulis* affurgit pedalis, alatus, rotundus, leviter hirsutus, *foliis* cinctis primùm Jacobææ divisiâ, deum Abinthii modo tenuiter incisâ. Hic *caulis* in summitate *floribus* ramis palmaribus quasi laxè umbellæ in modum dividitur, quorum cacuminibus insident *petalis* satâ & planis, aureo colore fulgentibus, & ingentibus umbonem pariter aureum, ex multis *staminibus* concoloribus confectum, qui tandem recedit in *semen* pappolum aliarum Jacobæarum more.

Annua est planta. Nascitur ad Agrigentum & oppidum Montapertum dictum.

C A P. XII.

De papposis non lætescentibus petalis marginalibus cuspidatis, foliis integris levibus seu

De *Jacea Oleæ folio*. C. B.

1. *Pharmica Austriaca* Ger. *Austriaca Clusii* Park. *Jacea oleæ folio, capitulis simplicibus* C. B. *Xeranthemum alidum sive Pharmica quorundam* J. B. *Austrian Sneeßwort*.

Clus.

Cubitali affurgit *caule*, candicante, Cyani æmulo: *Folia* illi infima *caulis* parte secundum radicem numero, longiuscula, angusta, superne molli læugine incana, acidiusculi saporis; in ipso autem *caule* rariora. *Caulis* in aliquot ramos se spargit, sustinentes *capitula* è squamis velut argenteis imbricatis sibi invicem incumbentibus contexta: è quibus emergit *flor* venustus & elegans, duodecim aut quatuordecim *foliis* constans, duris, fœcis, mucronatis, coloris initio albi, deinde ex ceruleo quodammodo purpureiscentis aut illius æmuli qui in Sefamoidis minoris *Matth.* flore cluax, nullo odore commendatus, sed sola venustate gratus, & immarcescibilis: coloris enim gratiam retinet per multos annos è trabe suspensus, aut inter chartas repositus: in ipsâ verò planta [si non evellatur] senescens subsicium contrahit colorem. *Seemen* non multum abiniliis Sefamoidi minori, tenuius tamen & copiosius inter albam læuginem læcet. *Radix* singularis est, nigricans, dura, capillibus quibusdâ fibris septa, sed annua.

In Austria circa Viennam urbem & alibi invenit Clusius.

Pharmice nomen huic plantæ imposuit Clusius, non quod stercumentum moveat, sed quod reliquis notis satis apud cum Dioscoridis Pharmica conveniat.

Pustillam incanam Jaccam alteram *folio oleæ Lob.* haud libenter pro diversâ specie admiscimus, quam per omnia similem incanæ alteri [i.e. Xeranthemo] scribit capitulis & *floribus*, sed *cauliculo* minus diviso esse, palmari & sesquipalmari, *foliis* majoribus Oleæ, magisque incanis, minus serratis, capitulis habitioribus, nitidis argenteis squamis, gustu insipido, minime amaro.

Locus.

2. *Xeranthemum* J. B. *Jacea Oleæ folio, flore minore* C. B. *Pharmica Imperati, sive minor* Park. *Pharmica Imperati, an Pharmica Austriacæ species* Clus. cur. post? Ger. emac. *Smaller Sneeßwort*.

J. B.

Angulosus est *caule*, duro, lento, incano, læuginoso, tenui, pedali & altiore pro ratione soli, plurimum singulari, in multos ramos divaricato; per quem *folia* alternatim disposita, densa tomento candicante undâ, obita, inferne candidiora Abinthii vulg. foliorum colore, incanæ duræ aut tres longa, calumna lata, unico nervo medium folium percurrente, deorsum plerumq; reflexa. Singulorum ramulorum extremis singula hærent *capitula* oblonga, ex squamis candicantibus & lucidis, nitidis contexta, in acumen desinentibus cum striâ rubente. *Flor* stellatus, squalidus & exliccus *foliis* constat sex, septem, octo aut etiam pluribus, acuminatis, arduisculis, rubentibus, parvis, capitulorum squamis imitantibus sed longioribus, quorum medium occupant *stamina* numerosa confertaque, rigida, candida hirsuta, inter quæ latent *semina* lata veluti spinae albae, mollia cum barbula in summitate villosa. *Radix* singularis, lignea, annua: Eadem *stamina* decido nove Autumni *floribus* exurgunt plantæ quæ per hyemem virorem suum retinent, & vere sequenti excalescunt. Trita herba odorem aromaticum exspirat.

Primo hæc observavimus in Arni fluminis alveo propè Florentiam in Italia, postea etiam in agris *Locus*. quibusdâ non procul Monspeffo.

Xeranthemum vocabat Gelsenus ob siccitatem & squaliditatem *florum* etiam recentium. J. B. Hanc proculdubio intelligit Lobelius nomine *Incane alterius Cyani* aut *Jaccæ capitulis & flore*, quamvis *folia* (minus rectè) leniter serrata faciat, & *caules* ab eadem radice multos: ideoque C. Bauhinus frustra pro diversâ specie eam ponit.

CAP. XIII.

De papposis non lactescentibus florum petalis marginalibus cuspidatis, foliis dissectis & spinosis seu.

De Carlina.

Planta hæc à Carolo magno, primo ejus nominis Imperatore sic dicta est, quia exercitus ejus Angelici moniti usui radicis hujus à peste liberari fertur. Masticatio ejus in peste prodesse dicitur.

1. *Carlina humilis* Park. *Carlina sive Chamæleon albus Dioscoridis* Ger. *Carlina aculeus magno* Juss. C. B. *caulisera & aculeis* J. B. *The Iow Carlina* Thistle.

J. B.

Carlinae radice, cujus præcipua est commendatio, longè latèque vagatur, profundèque intra terram agitur, crassitudine pollicari plus minus, superficie veluti corollæ & foraminulata, coloris foris rufio, intus candido, sapore aromatico, nonnihil gravi: antequam verò è terra emerget, in capita aliquot utplurimum facessit, ex quorum singulis separatim *folia* in orbem supina emanant, palmum unum aut duos longæ, unciatim unam aut alteram latæ, apicem excepti pediculi divisa & veluti crispâ, aculeis minacibus horrida, nonnihil tomentosa, vividantia excepti pediculi infima parte atrovirente: in horum medio sessilis hæret *echinus*, orbiculatus, spinosissimus foliis undique obitus, è cujus umbilico flores emicant flaminei, purpurascetes, vallo foliorum argenteorum cineti. *Semen* papposo tomento involvitur, oblongum, hirsutum.

Aliis è singulis capitulis caulis surgit, pedem altus, atrovirens, lanugine quadam donatus, non sine foliis alternatim positus, in cujus summo echinus nascitur floridus, ut jam dictum, foliis qualia in caule & circa radicem conspiciuntur circumcirca stipatis. *Carlina*, inquit Camerarius hoc plerumque fit è anno floruit quæ in hortum transferretur sine caule permanet, fin nimis, nullò lætior altero anno surgit & cauligera fit. Alii quoque plerique Botanici *Carlina* aculeon & cauligeram eandem speciem plantam censent, & rectè meo judicio. Verùm F. Columna *cauligeram* non eandem aculei sed congenerem existimat. Nam quæ caulem habet (inquit) nunquam humilis est florida, ut vulgaris; & genere diversa folia præfert, angustiora, virentia, magisque spinosa, & rariusque è minoribus barbulis usque candidantibus, umbone intus foliis purpureo-rubentibus composito, quamvis antequam expandatur, lutei conspiciuntur. Plura capita præfert, nimirum in singulis caulis singula. Alii diligentius rem examinent.

In Germaniæ pascuis sterilibus & dumetis frequens oritur, nec minùs in Italia, Gallia Nabantensi & circa Genevam in montosis.

Refert Gesnerius hujus floris calycem tum recentem tum etiam siccum noctu claudì, ad solem verò aperiri. Germanis *Eberwurtz* dicitur, i. e. Apri herba, quia nimirum Apri ejus radices appetunt, non (ut vel Fuchsius) quod succi fit in polenta exhibeatur perimat; hoc enim experientia repugnat.

Hujus capitula carnosa, calyce, floribus ac semine relectis, ex aqua cocta cum butyro, si se pigre Cinarum more suave edulium præbent. *Gesl.*

De l. 4, c. 1.
5. 12.

Heliocentus magni facit radices *Carlinae*, quas sympatheticè, perinde ac earum succus & extractum solet, arere somnum statuit, multò magis somnos præternaturales. *D. Soame.*

Carlina alexipharmaca est & sudorifera, Peltis contagia arceat cujunque fit tempestivè propinquet. Diuretica quoque est & emmenagoga; hydropicis confort, tunc ventris necat. *Schroder.*

Philippus Melanethon cum cum hypochondriaci doloribus consisteretur, usui herbe *Chamaedontis* eos mitigavit: & hujus remedi efficaciam cum deprædicasse testatur Camerarius.

2. *Carlina sylvestris* J. B. *sylv. major* Ger. Park. *Cnicus sylvestris spinosior* C. B. *The common wild Carlina* Thistle.

Radice nititur simplici, altè in terram descendente [Petroselinæ radici aequali] paucis fibris donata, durâ & hypophylla, sapore nonnihil acri & aromatico. *Caulis* plerumque simplex, interdum geminus, in sterilibusque vis palmum altus, in lætiori solo pedem superans, teres, striatus, purpurascens, folia crebris nullo ordine positus vestitus, prope summam ramos aliquot rectos spargens; quibus ut è summo cauli insident *flores* capitati, majusculi, latiores, ex pluribus foliis, dense stipatis, obliquis purpureis, vix è lanugine confusis, limbo foliolorum acutorum tum colore tum consistentiâ minorum cinctis compositi. *Calix* floris è pluribus foliolis, squamatis dispositis, & ad margines spinosis compositus. Foliosi autem singuli, singulis insident seminibus, còrsumque stylis è hæc dico extantes lutei sunt. *Folia* angustiora sunt, pallidè viridia, laciniata, crebris ad margines spinatis non admodum rigidis munita, crispâ, averâ præcipuè parte lanuginosa.

Serius floret & sub finem æstatis. In pascuis hiectionibus & arceis per totam Angliam frequens oritur, nec minùs in transmarinis quotquot lustravimus regionibus.

L. papp.
L. 10.

3. *Carlina*

3. *Carlina sylvestris minor* Ger. *Acarna flore luteo patulo* C. B. Park. *Carduus Carlina minor* Juss. *Clusii flore luteo* J. B.

Clas.

Palmi altitudinem non superat *cauliculo* tenui, unico, canè lanugine obfito. *Folia* *Carlinae* sylvestris vulgaris foliorum amula, minorâ, incana, spinis horrida. Summo cauliculi fastigio bina ut plurimum fort *capitula* spinosa (nonnunquam etiam in aliis) in quibus *flor* luteus, orbem oculi imitans, mediè lanugine pallidi, quam ambiunt rigidiuscula & exlicca foliola, coloris flavi. *Radix* tenuis, rufescent, vivax non est, sed singulis annis perit.

Nusquam hanc inveniebatur Clusius quàm in aridis quibusdam, petrosisque ac desertis circa Sal-Locus & hanticenseni urbem locis; Augusto mense florentem. *Tempus.*

4. *Acarna capitulis parvis luteis in umbella* C. B. *Acarna sive Acorna, altera Apula* Col. Park.

Col.

Radice est pollice ampliore, bipedali ferè, ex albo flavente, odorata, Chamæleonis albi modo aromatica, lacte dulci turgida. Invenitur etiam in illa mense Februario lac velut gummi densum cere modo sub foliis, non secus ac in Chamæleone albo nobis descripto. *Folia* ei sunt Cnici vel *Attractylidis*, in terram expansa, sed non herentia, duriora, levia, acutis admodum spinis, quæ hyeme regeruntur: è quorum umbilico *caules* rufescentes aut rubentes parum lacte turgidi procedunt, *capitula*, *foliis* alternatim herentibus cincti: in summo verò non tria aut quatuor tantum *capitula* ad modum *Carlinae* sylv. vulgaris gestat, sed veluti densos corymbos in umbella ferè. *Capitula* sunt parva, echinata, acanacea, Anthemidis florem æquantia, foliis intus lutescentibus, atque circum radiantibus barbulis luteo saturo admodum colore, quibus perfectis capitula etiam lutea videntur, & *semina* (si fallimur, nec enim ad maturitatem perducta vidimus, sed incipientia) pappum habent candidum sericeum, tenuissimum. Augusto floret; Septembri semina periclitantur.

Ab hujus radice fungi exeunt laudatissimi, Cirinolanis gratissimi & maxime expetiti.

Circa Cirinolan Apulie oppidum in agrorum marginibus sponte fructat.

Hanc ipsam plantam, aut eorè ei simillimam, in Gallia Narbonensi, Italia & Sicilia non procul à mari copiosè provenientem observavimus. *Radice* est perenni, plures ei ab eadem radice *caules* exeunt, rubentes, glabri; *floris* discum luteum ambiens barbulæ aureæ: *Florum* tamen capitula (quantum meminimus) paulò majora erant Chamæmeli floribus, quibus ea magnitudine paria facit Columna.

Locus.

5. *Acarna flore purpureo-rubente patulo* C. B. Park. *Acanthoides parva Apula* Col.

Col.

Radice habet tenuem admodum respectu plantæ, paucis fibrillis divisam, parum flavicantem, lignosam, odoratam, sapore amarulculo, ad sylvestris Valerianæ gustum ferè accedente. *Folia* ei parva multum respectu Chamæleonis albi, per ambitum aculeata & spinis horrida, *Attractylidis* vel *Acornæ* modo, luperne atque magis infernè araneosi lanugine obfita, ut multa excipi possit, quæ ita ductilis est tenuissima est, ut Bombycinæ tela vicem supplere possit simul composita, atque ita facillimè neri potest, & filo tenui ac tenaci, ut tela inde effici possit. *Caulis* rotundus, dodrantalis, albus, eademque lanugine obfusus, foliis alternatim *Acornæ* modo vestitus; quibus perficente se flore ab imo decedentibus, ima pars caulis ad medium usque *Attractylidis* ritu denudatur: in summo verò & juxta capitulum (quod unicuique gerere solet) folia densiora sunt in rosetum modum, caulescentis *Carlinae* emulacione, cui etiam floris effigies similis admodum, verum minor multò, *Acornæ* primo loco à nobis descriptæ par & similis: barbulis enim levibus nitidisque floris umbo imus capillaribus foliis constructus, circumdatur, ut in *Carlina* sylv. &c. illique purpureo-rubentibus, quem colorem in aliis non observavimus. *Semen* cinereum, leve, amarum, parvum, papposum.

Julio floret & Augusto perficitur; Locis incolitis, siccis, ectoribus sterilibusque Cirinole frequentissima via quæ ducit ad Vincam Aquamena dictam. Emitte aliquando unam aut alteram propaginem circa caput, sed Impia dictæ herbæ Plinii modo supra patrem elevatam, in qua caprellum & flor, omnia verò minora.

Nos Cardum hunc in Sicilia circa Messanam, Italia circa Florentiam, & Gallia Narbonensi Locus. prope Mopselimum invenimus spontaneum, in arenolis.

6. *Acarna Theophrasti sive Acorna Plinii* Col. Theophrastus his *Acarna*.

Col.

Radice nititur longa, pedem superante; crassitie digiti majore, pallentè odorata, *Carlinae* vulgaris modo, etiamque lactescente, dulci. *Caulis* ei bipedalis, foliis alternatim herentibus, *Attractylidis* & Cnici modo, & similibus, durioribus, verò, magisque pungentibus, levibusque, in summo tria aut quatuor capitula gestans ut *Attractylis*, quæ *flor* æstatis hinc emittunt luteum, foliolis five barbulis circumambientibus, Asteris, Anthemidis, vel potius vulgaris *Carlinae* modo, sed colore magis saturo. *Semen* Autumno papposum, ut in congeneribus, sed parvum, cinereum, Chamæleoni albo simile, sed proportionè minus.

Attractylidis antequam floret persimilis est (inquit Columna) verum in *Acornæ* lavorem foliorumque vigentium asperitatem majorem observavimus, caulique rufum & ad rubedinem inclinantem colorem, atque totius plantæ succum candidum, pinguem, viscosum, facili ætate concretum, dulci sapore.

Cc

In

Loc.

In Campoclaudianum collibus & Aëquicolum fecis vias in incultis sepius observavit autor. Hujus radix estur elixa, deinde oleo fixa, nervo exempto, Quadragenæ diebus à pauperibus Valenibus.

CAP. XIV.

De Senecione.

Senecio, Ἠεροφύτης Græcis, quasi vernus senex, quia vere canescit, inquit Plinius, floribus in la-
nuginem abeuntibus; nec Vere tantum, sed per totum panem annum germinat floribus produ-
ctione, semper enim alterum alteri succedit, & tempora omnia occupat. *Theophr.*
Nobis Senecio censetur herba flore composito, papposo, nudo, foliis laciniatis. Foliis laciniatis
cum Jacobæa convenit, à reliquis congeneribus differt: floribus nudis seu non radiatis à Jacobæa
discernitur.

- A. 1. *Senecio vulgaris* Park. minor *vulgaris* C. B. *vulgaris sive Erigeron* J. B. *Erigeron* Ger.
Common Groundsel or Stinkweed.

Radix oblique interdum producta plurimis fibris albis in terram demissis alimentum attrahit;
ex qua caulis per se simplex, interdum bini terneve attolluntur, teretes, striati, concavi, in a-
pices hirsuti, pedem aut dodrantem alti, ab imo statim ramosi, foliis vestiti duas trève unicas len-
gis, alterno situ abique pediculis cauli adnatis, utrinque in laciniis divitis & dentatis, mucrone
obscuro, obscure virentibus. Caulis & ramulorum fastigii flores plures simul juncti insident, pedi-
culis tenuibus, brevibus, lanuginosis appendi. Flores autem quos vocant è plurimis flosculis laci-
natis stipatis compositi abique ullo in margine barbularum circulo, calice longo, cylindrico se-
re ætate stipatis compositi abique ullo in margine barbularum circulo, calice longo, cylindrico se-
re ex simplici foliolorum oblongorum ordine constante cuo vallo quodam, coequecent. Floribus
re. delapsis semina cum papo innascenti explicata, globulum seu Sphaericam figuram efformant.
Calices foliola, ut in Dentis leonis flore, dorsum relictuntur. Semina parva sunt, tenuia, ob-
longa, dilata purpurea tincta videntur. Olor huius nullus insignis.

Non est cur locus huic assignetur, adeo ubique in arvis, hortis, arcis nimis quam frequens om-
ni anni tempore occurrat.

Herba succus in Cerevisia sumptus, ejulidè nec deoetum cum uris Corinthiacis aut melle, lai-
ter purgat per vomitum, ut quotidiana docet experientia. Tragus raro intus sumi scribit: ali-
ntus fumpum ad multa utilem facient, Cholera, v.g. ictum, interperiem hepatitis calidam,
lumbreos, vomitum & exspuitionem sanguinis, ichthiacum dolorem, fluxum muliebrem. Ex-
trinsecus utilis esse dicitur in manibus inflammatis, scabie (capitis,) strumâ, dolore ventriculi, e-
rimâ remorata, arthritide & vulneribus. *Schrod.*

Ad lumbreos utilem esse verissimillimum existimamus; siquidem Veterinarii nostri & Hippia-
fuccum ejus expressum equis præbent adversus ventriculi & intestinorum vermes. *Portes* nostratibus
dictos, quorum præsentissima pestis est.

2. *Senecio hirsutus viscidus major odoratus* J. B. *incanus pinguis* C. B. *fetidus* Park. *Erigeron*
mentosum Ger. emac. Cotton Groundsel, or strong-scented Groundsel.

Perinde ut Senecio vulgaris radice nititur fibroso, foliis donatus similibus, similiterque incisis, sed
lanugine undique oblitis, ideoque nonnihil incanis, insuper tactu viscidis, mollioribus & fœda
Caulis erectior, procerior, hirsutus, quemadmodum & florum luteorum, in pappos abituraum caly-
culi striati. Planta nonnihil aromatico est sapore.

In arenosis frequens occurrat. In aggeribus fossarum palustrium in insula Elicensis plurimum obser-
vavimus valde luxuriantem, & cum gravitate odoratum.

Lobelius, Dodonæus, C. Bauhinus oblique secuti Gerardus & Parkinsonus nostrates duas faciant
Erigeri majores species, alteram vocant Erigeron tomentosum sive Senecionem incanum, C. Bau-
hinus Senecionem hirsutum; alteram Senecionem fetidum & Erigeron tomentosum alerius, C. Bau-
hinus Senecionem incanum pinguem: Verum non assignant sufficientes distinctiones, ut
Bauhinus Senecionem incanum pinguem: Verum non assignant sufficientes distinctiones, ut
putem ipsos sub duobus titulis unam duntaxat plantam propoliisse, duobus forte in locis, & diverso
tempore vitam, nec satis curiosè spectatam & descriptam; ejus sententia & ipsum J. Bauhinum
huisse video qui non distinguit. Veruntamen latendum est iconem Erigeri tomentosi alerius apud
Lobelium & Gerardum plantam omnino specie, imò etiam genere distinctam ab Erigero tomen-
toso Ger. ten hirsuto, viscido, odorato nobis descripto exhibere, cum flores radiatos repræsentet,
quales in nulla Erigeri specie cernuntur ab Autoribus istis descripta; quod & Parkinsonus videt,
iconem supposititiam & falsam agnoscens. Quod quid C. Bauhinus ipse Synonyma consensit, cum
Erigeron tertium. *Dod.* ab Erigero tomentoso altero *Lob.* diversum facit, præter mentem Autorum,
ut mihi videtur, in descriptionibus traditam.

Senecio odoratus Park. flore odorato *Cam.* an & quantum differat à descripto consideran-
dum.

* 3. Sm.

- * 3. *Senecio viscosus Ethiopius flore purpureo* Breynii.

Breyn.

Scabipedalis est planta, caule solidiore quàm Senecionis vulgo noti, & Jacobææ in modum duro
ac striato, ramis aliquot prædicto, præsertim superius, ubi *Impia Plinii* de more caulem excedunt;
foliis haud multis, alternatim latè basi caulem amplectentibus, Senecionis vulgaris, minis laciniatis,
quasi circumfrosis ac crispis, quorum extremis amplex fastigiat. Flores in ramis & caule densè
concoerati & aphylli cernuntur, tubulis & staminibus multis purpurascensibus constati, ex calyculo
striato provenientes, ac vulgaris ritu celerimè fatiscientes in pappum, sub quo semen longiusculum,
cinerum & striatum, nihil à Senecionis nostri, nisi quod nonnihil majus, differens.

Senecio hic per univèrsam hirsutus ac tactu viscidus juxta Promontorium bonæ Spei viget.

Locus.

- * 4. *Eupatorium Ericoides* C. bonæ Spei Breynii.

Breyn.

Suffrutescens est lignosus, frequentissimis ramis, tortuosis & duris divaricatis, ad figuram Ericæ My-
ricæ folio incanæ (floribus & semine exceptis) tam propè accedens, ut non ovum ovo similis;
quoniam non rami tantum, sed etiam foliola eorum, quibus densissime Ericæ penitus vulgaris modo
concoerati, tomento albicantia sunt & incana. Flosculi verò in ramorum apicibus in mu-
scarios parvos conglomerati, Eupatorii conspiciuntur persimiles, sed minores multo, & subtiliori-
bus squamis purpureis imbricati; è quorum medio purpureus prominat tubulus, semini papposo
insidens, quod maturum nigrescit, nec quicquam ab Eupatorii vulgaris feminibus diversum.

CAP. XV.

De Cacialia: Hujus character genericus folia subrotunda.

1. *Cacalia incana folio* Ger. folio rotundo *incana* Park. foliis crassissimis hirsutis C. B. *Cacalia* qui-
busdam J. B. Hoary strange Coltsfoot.

Clus.

HOC genus multis præditum est foliis, Tusilaginis vulgaris foliis penè similibus, majori-
bus tamen, medièque inter illius & alterius majoris, Petasitis vulgò creditæ, folia quo-
dammodo magnitudinis, circinatæ ferè rotunditatis, in ambitu serratis, supernè dilutius
virentibus, infernè incanis, [angulosi] in quibus multæ apparent venæ five nervi, gustus ingrati,
amarisculi & calidi; innituntur autem purpurascensibus & striatis pediculis. Caulis illi bicubitalis
interdum, striatus, purpurascens, non secus ac foliorum pediculi, [hirsutus, medullulosus;] cui per
intervalla innascentur alia folia, oblongis pediculis prædita, supradictis minoribus, magis angulosa,
etiam in ambitu serrata. Supremus caulis extremique ramuli purpurascensium capitulorum con-
geriem instar umbellarum ferunt, in quibus terni plerumque flosculi, quaternis foliolis bifidoque
stilo constantes, purpurascens coloris, odorisque valde tenuis, non tamen ingrati, qui in pappum
seu lanuginem abeunt (perinde ferè ut Eupatorii aquatici flores) in qua oblongum semen latet.
Radix in multa capita extuberat, frequentibus, candidis, longis, fibris donata est, singulis annis
novos caules ad latera profert.

Planta hæc in omnibus Austriacis Stiriacisque jugis obvia est, ad sylvarum margines inter fruti-
ces & umbrosos locis. *Clus.*

2. *Cacalia quibusdam J. B. foliis cutaneis, acutioribus & glabris* C. B. folio glabro Ger. glabro
folio acuminato Park. Smooth-leaved strange Coltsfoot.

Clus.

Hujus folia magis cutacea sunt (si sic loqui licet) & duriora, supernè saturatius viridia, nec
fibus incana, nec anteriore parte, qua pediculo inhaerent, simul coeuntia, ut in priore, pedicu-
lisse striatis innixa, sed rotundis & lavibus, perinde tamen ut illa frequentius venis ornata, & in
ambitu serrata, ingrato similiter gustu, amarisculo & calido. Caulis etiam laviores & flosculi di-
lutiore; in cæteris conveniunt. Cum priore. Nos in sylvis montium Juræ & Salève propè
Genevæ hanc speciem invenimus, non priorem.

Cacalia tomentosa C. B. cum imperfectè ab eo descripta sit, ut qui folia tantum viderat,
cūque paucis istique non magni momenti notis à præcedentibus differat, non est cur speciem ab
is distinctam existimemus.

Cacalia congener Clusii.

Hujus cum florem nunquam viderit autor, nihil de ea dicendum habemus. Foliis cum præce-
dentibus convenit.

C c 2

3. Cacialia

3. *Cacalia Americana* Park. *Valeriana Urticae folia, flore albo* Cornuti.

Cornut.

Huic planta: radix ut Afaro fibrosa, non altè descendit, sed in summo terræ leviter hæret, adeoque est apertius avida, ut sæpius nudat supra terram fibras, quæ saporis & odoris gratiam Natio non inferiori obtinent, Valeriana vulgari longè nobiliorum, si enim diutius in ore dentibus prematur nara suavitate halitum commendat, linguamque postremò ut Cinnamonum acriter pungit. [Quicquid dicit Cornutus, Parkinsonus noster nullum unquam neque in radice hujus, neque in foliis aut flore odorem percipere potuit.] Pluribus surculis assurgit, rotundis, cavis, geniculatis, glabris, longitudinis ultra cubitum; hi in plures alas dividuntur. Folia ex adverso bina semper ab radice ad summum usque caulis fastigium nascuntur, referuntque Scrophularia, aut Urtice minus folia, minime tamen pungunt & ætius virent. Cujusque caulis apex in mulcarum spargitur, Floribus ornatum parvis inodoris, Valeriane similibus, sed ex uno calyce pluribus. Post ætatem semina longiuscula tenui pappo hærentia in auras abeunt.

Floret Septembri. Hyeme sola radix superstes vivit, reliqua intereunt.

Tempus.

4. *Ysatis Calticoides, seu virga nigra saxorum* Hernandez.

Hernand.

Præcedenti similis & congener esse videtur, folia ferens Urtica, serrata; caules purpureos, teretes, quatuor cubitos longos: flores in cæcurne comantes, pilosos, non senescentes, & purpureoscentes ex albo.

Locus.

Nascitur in locis saxosis Xalatlauheensium. Sapor citra ullam distinctionem Anisum refert, Radix pugilli mensurâ tusa, devorataque ex aqua seu vino sudorem elicit dolorem passis, atque ita cum lenit, ut mirabilem præstet ea in re operam.

C A P. XVI.

Linaria aurea Tragi Ger. *Linaria folioso capitulo luteo major* C. B. *Heliocrysis Tragi, seu Linaria tertia* J. B. *Chrysocoma viorior sive Coma aurea Germanica & Neapolitana* Park. *Virga aurea Linariae foliis* Moris. *Golden-rod with Good-flax leaves.*

Clus.

Cubitalibus aut amplioribus interdum assurgit ex una radice virgis, teretibus, gracilibus, & raris, nigricantibus, lentis & fractu contumacibus, quas non quina aut sena, (ut Dioscorides fuit attribuit) sed numerosa ambiunt foliola, longiuscula, angusta, Lino similia, de ra, mucronata, saturata viriditate nitentia, amari gustus & nonnihil aromatici. Extremæ virgæ in multos tenues ramulos desinunt, quibus insident singularia foliola capitula, florem luteum, ex multis foliulis quinque radiolis decussatis styloque in medio prominente constantibus compactum amplectentia, nullo odore commendabilem: deinde semen nigricans, longiusculum, quale ferè in hiorationum generibus superne villosum pappi instat, quod levissimo vento excussum, ejus arbitrio fertur. Radix dura est, lignosa, nigra, aliquot fibris donata, singulis annis germinans, novæque virgæ proficiens.

Locus.

In montosis pascuis ad sepem propè Ratissponam & alibi in Germania: necnon circa Monsellum in Gallia Narbonensi oritur, nobis observantibus. Clusius, qui Olyris Austriaca inscribitur, multis Pannoniæ locis inveniebat, inque Austriæ prato quodam editore & ficiore circiter miliare infra Viennam.

Tempus.

Augusto mense floret. Semen Septembri maturæcit.

C A P. XVII.

De Conyza flore nudo.

1. *Conyza major vulgaris* C. B. *Con. major Matthioli, Baccharis quibusdam* J. B. *Baccharis Monspellensium* Ger. Park. *Great Fleabane, Plowmans Spikenard.*

F. B.

Ex radicibus multis, sparsis, non altè depactis, lignosis, fragilibus, odoratis, amaris & acerbis surgunt ad cubitos tres aut quatuor alti caules striati, atropurpurei, incana lanugine hirsuti, lisd, rigidi, foliis singularibus non admodum crebris vestiti, supra medium in multos ramos & rectos divisi. Folia verbasci nigri aut Digitalis purpureæ, minora, molli lanugine pubescentia, leviter crenata, odorata, sapore acri & amaro. Flores in summis caulibus & ramulis conferti, graviter olentes, lutei, pappi, & plurimis foliulis peregrinis, dense stipatis cum stylo in unoquoque ex tante bicornis compositi, nudi, & calyculis squarosis mollibus, viridi luteoque verficoloribus, squamis exterius purpurantibus. Semina exigua, oblonga, fusca, pappo adnascente alata.

Tempus.

Sæpius & sub Autumno florere semineque maturat.

2. Conyza

Lib. VI. De Herbis flore composito non lætescentibus, &c.

2. *Conyza caulibus rubentibus tenuioribus, flore luteo nudo* Botan. Monsp.

Magnol.

Caulis habet cubitalem, rubentem, in varios ramulos subdivisum. Folia cum adhuc planta semipetalis est Conyza majoris latitudinem habent, & Cisti ladaniferæ folia representant; dein vero debitam acquirit magnitudinem & florere, angustissima sunt & contracta. Ramuli omnes flores proferunt rariores multo quam in reliquis ferè Conyzis, luteos, in calyce rotundo & oblongo, nullis foliis radiatim cinctos, & in pappos evanescentes.

Annuæ est planta, gravem halans odorem Conyzae majores.

Septembri mense invenit descriptionis Autor P. Magnol copiosè florentem in fossis humidis seu Locis & cuius viam qua à pago Peralus itur ad stagnum Volcarum ad dextram; ubi & nos cum Monspellis Tempus. ellemus eandem observavimus & collegimus.

3. *Conyza major capitata seu globosa* Boccone.

Radice constat satis crassâ; quin & caule, foliis, ut & odore Conyzam majorem apprimè refert hac planta; sed in flore id præcipue notandum quod concrecat illius discus seu umbo in globum seu caput globosum Lachrymæ Jobi figurâ non abimile; & insuper quòd absolutis & ad maturitatem perductis feminibus sese aperiat caput globosum, atque semina affundat in pappos abundantia; quòdque in medio capitis globi insecta exigua ut plurimum gignantur.

Locum ubi invenit non addit Descriptionis autor Paulus Boccone.

C A P. XVIII.

De Eupatorio Cannabino seu Avicenna credito.

Eupatorium Avicennæ dictum floribus nudis purpureis à congeneribus differt. Sub hoc enim titulo comprehendi possint omnes hujus generis plantæ quibus hæ notæ ad sunt, five foliis digitatis sint, ut Eupatorium cannabinum mas seu Avicennæ propriè & strictè dictum, five foliis integris, & Eupatorium Canadense folio Enulæ Cornuti.

Postest etiam aliter, & fortasse commodius, pro nota Senecionis characteristica sumi, folia habere laciniata; ita ut quæcunque hujus generis herba flore nudo, folio laciniato donata sit, Senecionis species habeatur, five floris color luteus sit, five purpureus, adeoque Senecio villosus Ethiopis flore purpureo Breyii & Eupatorium ericoides Capitis bonæ spei ejusdem veræ & genuinæ. Senecionis species erunt. Harum prior alias etiam notas Senecionis habet, nimirum calycem striatum, florem odorem in pappum fastigentem, semen Senecionis nostri simile, nec nisi magnitudine differens, caulem vilidum: Posterior semina Eupatorii obtinet, & foliulos etiam persimiles, ob quas rationes rectius fortasse ab Autore Eupatorii accensetur. Verum nos characteres obvios & expostitos quique primo aspectu visui se ingerunt sectamur, cum quæ à seminum qualitatibus sumuntur oculis nostris per se vel latent vel fallunt.

1. *Eupatorium cannabinum* Park. C. B. *cannabinum mas* Ger. *adulterinum* J. B. *Avicennæ creditum* Geln. *Herba S. Kunigundis* Trag. *Common Hemp Agrimony* or *Dutch Agrimony*.

Radix oblique acta plurimis fibris majusculis albicantibus terram apprehendit. Caulis duos trësve cubitos altus, rectus, teres, tomentosus, & in viridi purpurascens, medulla albi plenus, gratus & aromaticus odorem cum inciditur spirans, multis alis concavus. Folia in caule crebra, adacta, in eodem pediculo ternata, Canabæ folia nonnihil referunt, oblonga, acuminata, per ambitum serrata, sapore amaro. Flores velut in umbellæ digesti, singuli foliulis quinque vel sex purpurantibus compositi, quorum uniuscuiusque stylus habet oblongum; bifurcum, & suo insidet semine. Semina autem per maturitatem cum pappo innascente avolant.

Ad flumina, necnon rivulorum ripas, fœrbum, & stagnantium aquarum margines subinde nascitur; Julioque mense apud nos in Anglia floret.

Epicum est & vulnerarium, Ufus præcip. in cachexia, catarrhis & cysti, inque urina & menstruis repletis. Extrinsecus è nobilissimis est vulnerariis. Sched.

Radices vim purgativam inesse experimento proprio didicit Gesnerius: cui earum pugillus in vino decoctus, colatus & potus per horam post alvum semel movit; postea vero vomitum duodecies ferè cum magno labore, ita ut Hellebori albi instat purget, sed multo facilius & tutius. Provisi sunt plurimum (inquit) magnâ pituitæ copiâ evacuati. Hinc verisimile est succum herbe in cataplasis devoratum insectinorum vermes necare. Tragus Argentinæ, in pecoribus tantum curandis usurpatum tradit; & prudenter nobis facere videntur Argentinenses, siquidem experimento Gesneri constat nimis vehementem esse ejus operationem, quam ut in humano corpore interius ejus visus possit probari, nisi parva quantitate & aliis corrigentibus mixta.

C. C. 3.

In

In Belgio rustici feliciter iterum curant huius plantæ decocto. *D. Regemortier* in M. S.
In Nofocomio cuidam intestina corofa, ita ut per foramina stercorea exirent, jam propè defæcto coalescent decocto Eupatorii Cannabini, quod Ebnfinæ adscribitur, cum vino parato, & poſto & ulceribus infuſo. Ex Hieron. Velſchii Obſ. 44. *D. Soame*.

2. *Eupatorium Canadense folio Enule Cornuti. Cannabinum Americanum latifolium Park.*

Corn.

Caulis huic glabri, rubefcentes, (cinereo tamen colore suffusi) rotundi, inanes intus, per intervalla geniculis intercepti. Folia palmari longitudine sunt, latitudine triunciali, Salviæ modo scabra, in ambitu serrata, verſus pediculum fastigiata, ac ſenſim latiora rotundioraque evadent, parvis intercurrentibus pediculis alternatim ambiunt. Caulium fastigia in ſurculis aliquot dividuntur, atque hi rursus plures in petiolos, quibus incompositæ flores umbellam mentiuntur, *Eupatorii ericoidis* floribus ſimiles, ſed pallidi ſeu ſtraminei coloris, atque ex compluribus ſtaminibus conſtituti. Sequuntur ſemina miniſcula, ſtrechadis citrinæ Herbariorum paria, inter quæ in medio calyculi ſeminaſque ſquamulis compaſciles, præterea velut ſpadicæus, exiguus & durus fruſculus ſeu caliculum ſeminale conforme excreſcit, ſuperius ſæpe reflexum, intus inane & ſplendens, quantumvis ſervare licuit.

Fructum hunc excreſcentiam aliquam non naturalem, vel inſecti matricem eſſe ſuſpicatur.

3. *Eupatorio affinis planta Zeilanica foliis Ulmi Breynii.*

Breyn.

Altius Africanæ, pene ut vulgare Herba S. Kunigundis à Trago dictum, caulibus rotundis, ſtriatis, in viridi aliquantulum purpuraſcentibus, ſapore in reſicatis ſaſſo, fruticæ; quos folia Ulmi vulgariſſima, ſed minora, verſus pediculum fastigiata, ac ſenſim latiora rotundioraque evadent, parvis intercurrentibus pediculis alternatim ambiunt. Caulium fastigia in ſurculis aliquot dividuntur, atque hi rursus plures in petiolos, quibus incompositæ flores umbellam mentiuntur, *Eupatorii ericoidis* floribus ſimiles, ſed pallidi ſeu ſtraminei coloris, atque ex compluribus ſtaminibus conſtituti. Sequuntur ſemina miniſcula, ſtrechadis citrinæ Herbariorum paria, inter quæ in medio calyculi ſeminaſque ſquamulis compaſciles, præterea velut ſpadicæus, exiguus & durus fruſculus ſeu caliculum ſeminale conforme excreſcit, ſuperius ſæpe reflexum, intus inane & ſplendens, quantumvis ſervare licuit.

Fructum hunc excreſcentiam aliquam non naturalem, vel inſecti matricem eſſe ſuſpicatur.

4. *Erigeron Zeilanicum Lamproſæ foliis Breynii.*

Breyn.

Magnitudine, foliis, cauſe & raris illi Cichorii generi, *Lamproſæ* à Dodonæo appellato ſimilis, magis tamen hirsutum, floribus uberimis pallidi coloris, *Cynozæ* ceruleæ acris C. B. minoribus, quos nulla ambiunt perla onuſtum. *Stem* exilè, papaveſcent, *Cynozæ* acris annuæ albe ſtriſ par, quod vento etiam leniſſimo è reſiduis florum caliculis diſſipatur.

Ex *Zeilan* inſula, vel propter ſolorum vel virium fortè quandam convenientiam nomine *Beyn*ice accepit Breynius.

C A P. XIX.

De Gnaphalio.

G Gnaphalium *Gnaphalium* Dioscoridi, quod ſoliſ ejus *aſſi* *Trædus*, id eſt, tomento, utitur, C. B. potiùs quia folia ejus tomento obduſta ſunt. *Endro* (inquit Lob. in Adc.) & cuncti Greci velleſſe carperè lanas aut pannum, unde Gnaphalium, quod *Gennaculum* Romani nuncuparunt & Tementarium. Herba Impia Plinio dicitur. Ob id autem impia appellaverit, quoniam liberi [poſteriora capitula] ſupra parentem, id eſt, primum & medium, ſummo cauli innateſcunt, excellant. Alii potiùs ita appellatam quod nullum animal eam attingat, exiſtimaverit. Anglice *Endro* dicitur, quod ruminantibus opitulatur, & rumen amittit vel vocat: & in Northumbria *Chateweed*, quoniam ad interitigenſis valet, autore Turnero. Notæ generis indices ſunt folia tomento obduſta, ut nomen indicat, flores nudi, ſiſculi eos componenſes præ paritate vix conſpicuiſ.

A. 1. *Gnaphalium maritimum C. B. maritimum multis J. B. marimum Ger. marimum, ſive Cicutaria Park. Sea-Endroed & Cottenweed.*

J. B.

Radice firmatur craſſa, longâ, lignoſa, paucis admodum fibris donata, nigra; quæ cauſe emittit complures, dodrantales, craſſiſculos, piloloſos, candidos, in quibus denſo ordine ſtipata folia oblonga, ſemuncialia, per extremum nonnihil rotunda, candida, quæ concepta in floccos xylinaſe na penitus abeunt, olei in lucernis bibula. Ramorum fastigiis capitula in umbellæ ſorè formant geſta, craſſiſcula, candida, villoſa, in medio lutea, in quibus ſemen longiſſimum, album, in arcu ſeu formam incurvum. Nullum ego in hac planta ſaporem animadverto. Aſtringit magnopere & deſiccat.

Lib. VI. De Herbis flore composito non lacteſcentibus, &c.

deſiccat tota planta, nonnihil falſa, nec tamen ingrata aut amara; aliquantulum aromatica, odore quadantenus citrinæ *Strechadis* aut gummi Elemi.

In arenolo maris litore propè trajectum *Abermeny* dictum freti Carnarvian & Angleſiam in Locu. conſpiciunt, ex Angleſiæ ſeu Monæ latere; item in litore Cornubiensi inter Penſantiam oppidum & rupem S. Michael's *Monti* dictam invenimus. In tranſmariniſ in Mediæterni maris litore non infrequens eſt. Univerſo litore & fabuletiſ à Mariariſ aquas ad Ceti montis radices & lacum plurima (inquit J. B.) alibi haud temore occurrat Narbana.

2. *Polium Gnaphaloides Alpin. exot.*

Huic Planta vel congener eſt, vel planè idem Gnaphalium maritimum ſuperius proximè deſcriptum. Diſſert ſolorum magnitudine & figurâ, quæ in hac acutiore ſunt, & Myrti foliſ paria, neque pilis infeſta, ſed tota tomentola apparent, ſecus quàm in Cluſiana figura Gnaphalium maritimum pingitur.

His tamen non obſtantibus nobis eadem planta videntur Gnaphalium maritimum vulgare & Polium Gnaphaloides Alpini. Si cui aliter videatur, ſuo per me licet fruatur judicio: revera enim ſi rectè deſcriptum & depictum eſt Polium Gnaphaloides Alpini, ſaltem varietas erit præcedentis.

Gnaphalium maritimum ob odoris fragrantiam Calamus aromaticus Cambro-britanniſ Carnarvian incolis dicitur.

A. 3. *Gnaphalium Anglicum Ger. Anglicum vulgare majus Park. ejuſdemque majus Germanicum. Gnaphalium majus anguſto, oblongo folio, & majus anguſto, oblongo folio alterum C. B. Nam & ipſe hoc (inquit) cum à priore parum diſſert, qui voluerit idem dicat. Gnaph. rectum J. B. Long-leaved upright Cudweed.*

Huic rectus & rigidus, dodrantem altus, teros, canaque lanugine pubeſcens cauſis, nihilque ſediſ ſeſis, magis tamen averſa quàm averſa parte, quæ in cauſe crebra, ordine nullo naſcuntur, uncias duas aut tres longa, vix culum lata ut plurimum, carinata, ſapore præter ſiccitatem nullo eſcentia; ex quorum aliſ ſecundum cauſem, ab ejus medio ad ſummum uſque capitula oblonga, ſigantia, plura ſimul juncta, ex viridi nigricantia & nitida, in puſſa ſtamina ex herbeo flavoſcentia deſiſcunt. Radix ſubſet parva, nigra.

In paſcuſ ſolo arenolo, & inter Geniſtas haud infrequens eſt.

Gnaphali Anglici decoctum ſemper ſerè Anginam ſanæ. *P. Palmer.*

A. 4. *Gnaphalium vulgare majus C. B. Gn. minus ſive Herba impia Park. Gn. Germanicum J. B. Filago ſive Herba impia Ger. Common Cudweed.*

Plures ex eadem radice cauſes ſurſurgit tenues, ſemipedales aut dodrantales, plurimum erectos, teretes, incanſes & lanugine obſitos, ſumma parte ramoſos, foliſ veſtiſ creberrimis, nullo ordine poſitis, pariter lanuginoliſ, anguſtiſ, oblongiſ, quàm Lavendulæ multo minoribus, cauſibus plerumque appreſſiſ, quibus abſque pediculis adnaſcuntur. Florum globuli (ut rectè eos vocat J. Bauhinus) cum in extremis ramulis, tum in iſſis angulis, quos ramorum divaricationes deſormant, ſeſiliſ, & pluribus floribus ſtipatis coagmentati. Sunt autem flores qui globuloſ hoſce componunt & ipſi compoſiti è ſiſculis ob exiguitatem ſuam ægrè viſibiliſ. Pappi è floribus eminentes ex luteo paleſcunt. Propè medium globulorum ramuloſ aliquot emittit cauſis, qui ſupra medium cauſem aſſurgunt ſuos ſinguli globuloſ ſiſculorum altiſ attollunt, velut ſiſos ſupra parentem unde & Herba impia dicitur. Præter radicem medianiſ majusculam altiſ deſcendentem innumera plerumque capillamenta ſpargit è fundo quibus terram apprehendit.

In ſciocibus, ſterilibus, glareoliſ & ad vias paſſim provenit.

Aqua ab hac deſtillata ad cancrum, præcipuè mammillarum, magni eſt uſus: continet enim oculos cancris nè exulcerentur cum luteoliſ ſemel in ea impoſita. Sunt verò & qui Aſari foliſ huius aquâ madefactiſ non feliciter ad cancris reprimendos utantur. *Dod.*

Ego parum præſidiſ aut juvaminis adverſus Cancrum in hac aqua eſſe ſuſpico. Facilitatem autem reſicantem & nonnihil aſtringentem obtinere hanc plantam Dodonæo concedo: Hinc fortæſ hæmorrhagia, dyſenteria, nimio menſium fluxui, atque etiam Angina, conducit. Ad hæmorrhagiam reprimendam noſtratos ſequentem plantam præcipuè adhibent.

Herba contuſa, oleo macerata & cocta Occidua Angliæ plebs ad livores, concuſſiones, caſa & verbera utuntur feliciter: menſes etiam ſupprimat. *Lob. obſ.*

A. 5. *Gnaphalium longiſſimum, humile, ramoſum, capituliſ nigris, nobis. An Gnaphalio vulgari ſimiliſ J. B. vulgare ſive 2. Ger? medium C. B. Filago minor Park? Black-headed, long-leaved, branched, low Cudweed.*

F. radice parva, alba, ſimplici, intorta, fibris aliquot donata, & ad caput longiſ, cauſiculum erigit palmarem, rariſ ſemipedalem, tenuem, teretem, tomento denſo ſed brevi, candido obſitum, ab imo ad ſummum uſque ramoſum ramuliſ crebris è ſolorum aliſ exeuntibus. Folia cauliculo & ramuliſ alternatim brevibus intervalliſ adnaſcuntur, anguſta, oblonga, ab exortu ſenſim dilatata, Hyſſopiminora, utrinque molliſ & lanuginoſa, inſormè tamen candidiora. In ſummiſ cauſibus & ramuliſ capitula ſeu flores multi ſimul congeſti, non tamen in globuloſ coacti ut in Impia vulgari, exterius nigricant, è ſiſculi� luteiſ addeſ exiguiſ compoſiti ut uſum ſerè eſſigant [ſiſculos intellige partiales è quibus totales componuntur] Ramuliſ ſiſcentiſ è baſi ſolorum ſeu capitulorum congeſtorum ortiſ longe altiſ aſſurgunt & nova ſolorum agmina ſummitatibus ſuiſ geſtant.

In Erobiliſ & lociſ depreſſioriſ ubi per hyemem aqua ſtagnant ſub autumnum frequentiffiſ. *Locu.*

A. 6. *Gnaph-*

- A. 6. *Gnaphalium minimum* J. B. minus repens C. B? *perperam, non enim repit, rarius fructu, sed erigitur. Filago minor* Ger. *Gnaphalium vulgare tenuifolium* J. B. *Hæc cum duo pro eadem plantæ specie habeo. The least Cudweed.*

Ignescit radix multis fibris capillata, haud secus ac Gnaphalio vulgari sive Impie: *Caulis* molli, dodrantales, ramosi: *folia* unciali longa, fili penè tenuitate, incondita, mollia, tomentosa, incana: *stipuli* & capitula per caules disposita, ut in prædicto Gnaphalio, sed pauciora minoræque.

Hæc est Gnaphalii vulgaris tenuifoliæ descriptio apud J. B. quæ plantæ quam nos hic intellegimus volumus exactè convenire, ut & locus inter fegetes, solo præsertim arenoso aut glarioso.

Gnaphalium parvum ramossissimum, foliis angustissimis polyspermon.

Hujus plantam siccam habemus ubi collectam non recordamur. *Radice* est parvâ, simplici: *caulibus* sesquipalmaribus aut majoribus, firmis, in plurimos ramos & furculos divisâ & lobatis, *foliis* oblongis angustissimis, brevibus, acuminatis hirsutis. *Flosculorum* globuli in ramulorum divaricationibus, inque summis furculis sedent pediculis brevibus aut nullis. Color *flosculorum*, quatenus in sicco discernere licuit, albus.

7. *Gnaphalium oblongo folio* Ger. emac. *supinum oblongo folio* Park. *major, lato, oblongo folio* C. B. *Long-leaved Cudweed.*

Chf.

Palmares vel etiam majores habet *cauliculis*, quorum alii surrecti, alii secundum terram inflexi, teretes, villosi, quos indigesto ordine mollia, incana, latiore infima parte amplectuntur *folia*, extremo mucronata: multa summo cauliculorum fastigio insident capitella candicantia, flavescens lanugine plena. *Radix* crassiuscula est, subfusca, fibris aliquot prædita, quæ an vivax sit, asserere nequeo. Aliquid autem affinitatis habere videtur cum Filagine minore Dodonæi.

Desertis quibusdam & siccioribus colliculis nascentem aliquando observabam.

8. *Gnaphalium minus latioribus foliis* C. B. Park. Ger. emac. *Gnaphalium unico cauliculis* J. B. *Small broad-leaved Cudweed.*

Chf.

Unico assurgit *cauliculo*, aliquot ramulis in diversâ se contorquentibus prædito, quos hinc inde sepunt latiuscula, mollia & incana *folia*. Ad ramulorum internodia nascuntur, inter foliorum congeriem, quina, sena aut plura capitella, simul congesta, ex flavo canescentia, multa lanugine plena. *Radix* inutilis, sed deciduo semine novæ plantæ singulis annis renascuntur.

In siccioribus (quantum memoria Clusio succurrit) agris, præsertim demissa fegete occurrunt.

9. *Gnaphalium Alpinum pulchrum* J. B. *Alpinum magno flore, folio oblongo* C. B. *Fair Air foot, or Mountain Cudweed.*

Caulibus est palmaribus, dodrantalibus, altioribus etiam, tomentosis, quos *folia* vestiant longè angusta, villosa, trium quatuorve unciarum longitudine, culmo latiora. Summum fastigium flores gerit satis magnos, corymbatos, papposos, ex staminibus luteis atque splendentibus coherentes, sessiles, molli lanugine intertextos, in medio foliorum xili carptam lanam imitantium, & hinciorum. *Folia* propter terram multa, superioribus non multum absumilia, statim è radiculis crassiarum, nigrarum, multis fibris pullis capillatarum capitibus oruntur.

In montis Jura præalto vertice la Dolaz dicto invenimus.

Huic affinis si non eadem planta est.

10. *Gnaphalium Alpinum, magno flore, folio brevi* C. B. dicta: *Gnaphalii Alp. pulchri alia genus* J. B. *Leontopodium majus* Park. *Leontopod. sive Pet leoninus* Ger. em.

Hoc à priore differt, 1. Quod radicem tenuem foliâque breviam obtineat, cum illud radicem habeat magnam, folia oblonga. 2. Quod flores nigricantes ex fusco violaceo gesserit, cum hujus capitella pallidescentibus flocculis consistant, in reliquis conveniunt.

Suspicio Lobelium minus curiose plantam inspexisse, nec pictorem fideliter suas partes egisse, & proinde unam & eandem speciem plantam esse hanc & illam. In arduis Italie & Germ. Alpibus inque Baldo Veronensi provenire refert Lob.

11. *Gnaphalio Alpino affine Leontopodium parvum Lobelii* J. B. *Gnaphalium Alpinum minus* C. B. *Leontopodium parvum* Ger. *Leontop. minus* Park. *Small Lions foot.*

Lob.

Dioscoridi & neotericeis præterita hæc huic [iconi scilicet] effigie habitûque toto convonit, tingulam dodrantali cauliculo & folio Gnaphalii montani, densa lanugine incanis: flocculis summo caule luteo-pallentibus Gnaphalii montani, exili lignæque radice.

Hanc plantam J. Bauhinus apud fratrem Calparum inter plantas ejus siccas se vidisse refert. A locum ejus natalem non indicant.

12. *Gnaphalium*

12. *Gnaphalium umbellatum minimum* J. B. *roseum* Park. *roseum sylvestre & roseum hortense* C. B. *Rose Cudweed.*

J. B.

Plantula hæc vix uncialem magnitudinem superat. Ea aliâ unica & simplex, aliâ in plures vel oculos divisa, ex *foliis* constantes candicantibus, hirsutis, inter quæ oculus conspicitur, minimi digiti ungum ferè latus, asperiusculus, ex flavo virescens. *Coliculis* etiam *foliola* vestiunt, prædictis minoræ. *Radix* ex meris fibris constat, lignæe duritiæ, nigris, contortis, ipsâ plantulâ longioribus.

In montis Ceri arenosis & maritimis fabuleis Maio mense floret: nos in insula parva ad promontorium Siciliæ Pachynum, nunc *Capo Passaro* dictum, collegimus.

Ab hoc non aliter quàm culturâ, & accidentibus inde ortis differre putamus *Gnaphalium roseum hortense* C. B. cujus ramuli triunciales, reclinati, *foliis* subrotundis cincti, quorum summitatibus sive rose modo expansus, disco luteo, etiam aureo foliolis ut in ramulis undique sustentatus [Parkinsonio duplici foliolorum circulo cinctus] insidet, elegantî spectaculo.

HISTO-

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER SEPTIMUS.

QUI EST

De Herbis cum flore ex flosculis fistularibus com-
posito CAPITATIS dictis.

APITATÆ dictæ sunt hæ plantæ quia eorum semina cum pappo calice squamis
inclusa in formam subrotundam conglobata sunt capitis æmulam.

Herbæ flore ex flosculis fistularibus composito, Capitata dictæ, sunt vel Capitibus

Maximis, squamiosis, Pinæ Conorum æmulis, squamarum unguibus & floris fundo pulposis, etc.
lentis, foliis aliis levibus aliis spinosis: CINARA, Scolymus.
Minoribus, foliis

Spinosis, aculeis

Crebris & rigidioribus: CARDUUS.
Attioribus & mollioribus, floribus

Flavis, seu cujus capitula foliorum circulo obvallantur, semina striata flavicant: CA-
PITUS BENEDICTUS; seu cujus semina levia sunt, alba, purgatrix: CINCUS SA-
VUS, Carthamus.
Purpureis; CIRSIIUM.

Spinis destitutis,

Per margines serratis, capitulis levibus,

Major; CENTAURIUM MAIUS.
Minor; folio

Laciniato paucioribus & majoribus lacinis: SERRATULA.
In tenuia segmenta, diviso: CRUPINA Belgarum.

Per margines æqualibus, Capitulis

Lappacis, squamis in mucrones hamatos desinentibus, foliis maximis: LAPPA MAIOR,
Bardana.
Spinosis, spinulis

Rectis: CALGITHAPA, Jacea echinata.
Reflexis: JACEA MURICATA.

Levibus, flosculis marginalibus

Minis profunde dissectis, ore in lutum expanso: CYANUS.
Profundius in longas & angustas lacinias divisis: JACEA

DE CARDUO IN GENERE.

CARDUUS sic vocatur à *cavere*, quia aptus cavenda lanæ; quod de Carduo fullonum
dicto seu Dipfaco verum est. Alii autem Cardui ob convenientiam quandam cum Dip-
faco in spinis ita dicti sunt.

Nullum nomen Græcum invenimus quod Latini Carduo respondeat. *Angustia*
enim latius est & spinam significat; *Angustia* angustius, quod tamen Calp. Hoffmannus latè & in
genere sumptum ad omnem plantam aculeatam, quæ in caput affligat alperum, significandam ex-
tendi affirmat.

Nos hoc nomine comprehendimus plantas omnes capitatas dictas, flore ex flosculis fistularibus
composito, foliis spinosis seu aculeatis.

Cum Carduorum plurimæ species sint, multitudo autem confusionem pariat, clarioris doctrinæ
& memorie juvanda causâ eos in genera aliquot distinguemus.

Primum erit eorum qui capite sunt maximo, squamarum unguibus & florum fundo esculentis, fo-
liis per se mollioribus, qui *Cinara* & *Scolymus* dicuntur.

Secundum eorum qui floribus luteis, quales sunt *Cnicus* seu *Carthamus*, & *Atractylis*.

Tertium eorum qui spinulis mollioribus & innoxis. Hi sunt *Carduus mollis* & *Cirsium*.

Quartum erit de spinosissimis quibusdam noster nullo characterè aut communi convenien-
tiæ nota insignibus.

Quintum de his quorum folia in spicula prælonga exeunt, lanceatis idcirco dictis.

Sextum de his quorum folia lacteis maculis & lineis pinguntur, seu leucographis.

Septimum de Carduis foliis tomentosis & incanis, *Acanthis* dictis.

Octavum de Carduis quibusdam exoticis singularibus & sui generis, quorum plerique *Acani* Bo-
tanicis dicti sunt.

C A P. I.

De Cinara seu Scolymo sativo.

Cinaram nonnulli à puella ejus nominis, quæ in eam versa est, dictam fabulantur; alii à
cinere quo lætatur: cui conjectura Columella occasionem dedisse videtur, cum scribat
lib. 11. cap. 3. *Mulocinere stercoreandam, id enim stercoreis hinc olivi videri aptissimum.*

Sed Græcam vocem esse Cinaram non Latinam ostendunt *Vossius* in Etymologico, & *Jo. Boedius*
à *Stapel* notis in Theophrast. Hist. lib. 6. cap. 3. ad quos Lectorum remitto. Quin si à cinere vel
colore cinereo dicta esset, *Cinera* scribenda esset, non *Cinara*.

Cinara nobis dicitur Cardui genus capite maximo, conum Pineum amulante, squamis crassio-
ribus & majoribus, unguibus carnosissimis esculentis, ut & floris fundo, seu ima calycis parte cui innas-
cuntur flosculi & semina.

Cinara vellex est, nullis neque in foliis neque in capite spinis seu aculeis, quo à reliquorum Car-
duorum norma abcedit: vel aculeatus seu spinosus.

1. *Carduus sive Scolymus sativus spinosus & non spinosus* J. B. *Cinara bortenensis foliis non aculeatis*
C. B. ejusdemque *Cinara bortenensis aculeata. Artichoke.*

f. B.
Ad culinarum cupedias sativus *Scolymus folia* à radice promit pedem & sesquipedem longa, semi-
pedem ferè lata, in lacinias latas subsectas divisa, incano & cinereo tomento obrita, potissimum
parte pronâ, nullo aculo minacia, interdum nulla est lacinia angulose quæ non spinis rigidis lute-
isque minetur. *Caule* pedem unum aut alterum altus, striatus, tomentosus, raris aliquot dona-
tus, in singulorum cacumine caput gerit turbinatum, squamis magnis, glaucis, carnosissimis, acumi-
ne obtuso, albis spinâ robustâ præpilato, ungue infimo crassiusculo, tenero, velco, albicante com-
pectum, quod semini divulsis squamis superius læscit, tandemque floris staminibus purpurascencia ex-
plicat.

Scolymi (pergit J. Bauhinus) duo habentur genera, sativum & sponte nascens. Sativi quidem
nulla verè genera sunt, licet genera dicat esse Matthiolum. Eius ejusdem siquidem stirpis semine
utroque tam spinosus quam non spinosus nascitur. Quæ certissima est nota identitatis seu con-
venientie (ut cum Peripateticis loquar) specificæ.

Spinosus folia gerit non spinosi magis divisa, magisque laciniosa, tenuibus circumdata spinis:
eandem quoque non spinoso similem, striatam, subalbicanscentem, in cujus summitate echinatum
aculeatumque extuberat caput, flore hyacinthino; semine Cnici minore. *Radice* nititur crassa,
firma, non insuavi. Addit insuper J. Bauhinus descriptionem non spinosi quæ ferè eadem est
descriptioni generali superius posita. Caput figurâ Nucis pinæ esse scribit, ex latis squamis co-
agnatum, cujus squamæ figurâ folii Laurini aut Myrtini in aculeum desinunt brevem, nunc
robustum, nunc infirmum, nunc propè nullum. Semina inter candidam lanuginem contenta, ob-
longa, levi cortice oblecta candido vel nigro.

Siquis

Siquis Cinaram hortensem aculeatam & non aculeatam inquit C. B. eandem fecerit, non perperam: quia foliis est aliquando aculeatis, aliquando mitibus. Sic caput nonnumquam gracilem metam erigit: nonnumquam in compressiorem & rotundiorum globum contractat; laminis interdum sponte sese recludentibus, interdum artibus compactis: caput squamulis nunc virides, nunc pallentes, nunc subrubentes, in aculeum desinentes, nunc breves, nunc longiusculum, nunc infimum cumque in aliis sursum erectum, in aliis dorsum inclinatum, nunc prope nullum. Est quaedam capite maximo, quae dicitur & pingitur sub Cinara maxima Anglica. Haecenus C. Bauhinus. Haec omnes varietates, si ex eodem semine proveniant, vel aliquando pro proveniant, specie convenire libenter concesserim, quemadmodum Malos & Pinos eundem quidem speciei esse contendit ob dictam rationem; quamvis in earum ramis, foliis, & praecipue fructibus, magna observetur accidentium diversitas & dissimilitudo. Observavi tamen tum in Anglia, tum in exteris regionibus duas Cinaram differentias, quas specificas esse suspicor, alteram capitibus longioribus, squamis sese sponte recludentibus & à capite extantibus; alteram capitibus tundis, laminis arte compactis & sibi invicem incumbentibus, quae etiam ramiosior est praecipue, & plures producit fructus, simillimos iconi Cinarae maximae Anglicae apud Lobelium abditos Botanicos. Ceterum si ex eodem semine, ut J. Bauhinus & Lugdunensis Hist. Auctor affirmat, Cinara hortensis aculeata & non aculeata proveniant, poterant quoque & haec etiam varietates ab eodem semine aliquando oriri, cultique fortasse & mangonio aliquantulum immutari.

Apponuntur capita in aqua cum tantillo sale decocta donec teneantur, corticemque populi squamarum unguis eduntur cum butyro qui modicum aceti & piperis admiscetur: nec tantum capiti nondum florentia sed & caules teneriores elixatos & cum butyro & aceto conditos condunt Germani & Galli. Itali capita raro decoquunt, sed cruda cum sale, oleo & pipere condunt.

Venerem in utroque sexu irritare dicuntur, ut quod maximè. Nil mirum igitur (inquit Bauhinus) si in tanto pretio sint, ut sine cilio hoc, nisi tempus anni neget, vix ulla opparia sit ut alicuius cena: imò mulieres Cardium hunc adeo ambire; ut diligentiori eorum cultu effectum sit, ut non tantum echinatae corum pinex, sed radices, caules & folia, per totam hyemem, quae ceteris contabescant, nobis in cubum suppetant.

Scolymus urinae ciere praecipue traditur, quem tamen affectum in nobis non sumus experti. Truncus Cinarae, autore Jouberto, ex melle potius condendus adversus pulmonum infarctum. Sani vero denent Cinarae caules terra obruti, & candidiores facti saporisque mitiores.

Cinarae lativa folia in Zythogalo, seu liquore posseti nostratibus dicto à lacte & vino alio parato, decocta ad iterum imprimis commendantur ut medicamentum nulli secundum.

Cinara fereorant & solutari tam diligite. Columella, multo cinere fereorandam dicit: cuius generis fereorans huic elli videtur apsilum.

Hyemes asperiores agere tolerat, adeoque hortulani nostri stramine aut fimo eam contingere solent.

2. Cinara sylvestris Ger. sylv. latifolia C. B. Scolymus Dioecoridis Park. Cardium Scolymifera J. B. Wild. Artichocia.

J. B.

Sativa perisimilis est, caule procerum, hominis altitudinem assequente: Folia amplissima, ciliata, sativa, sed tomento copiosiore obducta, quorum nulla est lacinia quantumvis exigua, quam ne ardeat spinarum mordacium flavescendum spicula, quibus & singula capituli squamarum extrema, sed majoribus multo rigidioribusque horrent; ipsa vero capitula sativi capitibus magnitudine coloribus fere similia, sed minus, purpureis. Semen Cnici. [Verus Flos ex foliis lacinia artibusque confectus.]

In Sicilia & Italia, necnon in Gallia Narbonensi subinde occurrat.

Floribus ejus coaguli loco ad lac in calcem densandum rustici utuntur: ejusdem florem vulgo credunt contra febrimurum fertiliter valere, & gravidarum partus ad iustum usque tempus coarctare.

3. Cinara sinifolia cujus pediculi estantur C. B.

De hac C. Bauhinus in Pinace sequentia habet: Foliorum pediculi terra obruti, candidi, à qui emundati, hyeme crudi cum sale & pipere in cibos veniunt: & licet capitula sine spinosissima, longiusculis aculeis armata, & vix vasa, color tamen ut stiones teneri gule arideant.

Quam plantam intelligit hoc titulo C. Bauhinus mihi non constat. Synonyma quae addit J. Bauhinus Scolymi lativi aculeati superius descripti synonymi facit. Parkinsonius in Paradiso perperam sub nomine Clardum, proceriusque & crebris acutis spinis horridam, colore glaucosum se scribit.

4. Cinara sylvestris Cretica C. B. Park. Cardium Agriocinara Cretensium ex quo Cassius nigrum Oenanthem J. B.

P. L. n.

Supra Chisiani arcem in insula Creta (Autore Bellonio in Obs.) ea montis parte qua Calabrorum monasterium, cui nomen D. Joannis de Pradermo, situm est, Artichocia sylv. genus est, scilicet, passioribus Agriocinara appellatur, cujus radicem cubitalis longitudinis, & humani cruris circuli, foris & intus nigram, pyri in modum turbatam Cossi Indici loco in Aromatariorum officinis venalem esse afferimus. Capita fere instar Cinarae five Artichocae, quae paltores crebri mandant.

mandant. Ejus flor maxima ex parte candidus est (licet & purpureus inveniat) & suavis odoris. Ipsius radices Chamaleonis albi radicibus similes sunt, & folia Chamaleonis nigri foliis. Differt ab aliis Artichocis sylvestribus multis Italiae locis nascentibus.

5. Cinara sylvestris Pyrenaea. Centaurium foliis Cinarae Cornut. Centaurium majus Pyrenaeum Park.

Cornut.

Brachiali radicis atrae crassitudine in altum descendit; foliis ampla magnitudine laciniosis, divisa Cinara referentibus, colore supra viridibus, infra candidis: tenuis quippe lango haec parte nascitur, addo lavis & polita, ut coloratam potius quam tomento obductam putes. Naturae lusus deestur cum rupta folii portio utraque à se divellitur. Bicubitalis caulis, angulosus, lanuginosus, foliis undique luxurians, in plures alas dividitur. Fere in cacumine capitula calathii effigie, squamulis aculeatis imbricatis aggelitis hispida, quae exiguae Cinarae magnitudinem implent, color fulvus: dum dehiscunt singula florem aphyllanthem, purpureo quodam glomeratum corymbo expandunt (quod vix ante Augustum apud nos venire solet) Excusso flore capitula clauduntur: inest is semen copiosum, Cnico simile; paucis inde diebus maturitate paulum dehiscunt inclusa lanuginosa semina ostendunt. Sapor aulterus & subamarus. Bilem subducit intestinis morantem, summoque habetur contra rheumatismos praefidius.

Montium Pyrenaeorum incolae est. Planta haec foliorum densura & colore, capitulorumque magnitudine Cinaram se prodit esse gentianam. Eriforè ab hac specie semine satia, & in hortis culta ortu sunt omnes Cinarae hortensium varietates.

6. Chamaleo albus Apulus purpureo flore gummiifer Col. albus versus aculeus Park. Cardina aculeus gummiifera C. B. rectius me iudice Cinara aculeus gummiifera dicenda.

Col.

Huc radix crassa est admodum & longa, foris rufescens, intus alba, lactescens, aromatico gravi parum odore, non injucundo, cerebrum petente; dulci sapore, edulis; quae cum exurpatur, si vel minima fibrilla violetur, statim ea parte lac emittit, in gummos ob viscositatem concrevisse; etiamque gummi haerentibus invenitur effossa circa summas radicularum lobulos, ex quibus fructuare observavimus & in plantas plures dividi vultu: in quibus singula capita spiculata, mali parvi magnitudine, singulis foliorum umbilicis haerentia invenuntur, echinata, usque in vulgata Cardina, humi jacenta. Huc verò spinosum caput five Acanthi, in quo flor concipitur, Albuli quidem in quinquae radiantes foliis illis veluti coronati dispositis inter caput & folia magna circumdantur, (quibus caret) nec floribus umbo planus atque depressus conspicitur inter pallentes quosdam barbatus magnas undique radiantes, illumque Chrysanthemum ritu coronantes; sed elatio, tumescens, rufas minutique barbatus seu potius squamas occultans, atque papposus. Folius quidem in quinquae partes singuli dividuntur, tenues admodum ut capillares fere videntur, non levis ac in floribus Scolymi five Cinarae, quibus simillimi effigie, colore vero non ita caeruleum imitantes, sed potius purpureascentes. His marcescentibus candidum pappum emittunt interna semina singulis foliis subiacentia, ut in Cinara & Acanaceis, oblonga, cinerea, splendida, non ut Cnici crassa, sed Cnici modo contenta & effigie.

Junio mense acanum profert, Julio dehiscere incipiens staverubentem canam lanuginem ostendit, quae deinde Augusto extuberans, purpureo colore florens perficitur; Septembri perfecto canescens pappo cum semine evolvante. Folia huic pedalia vel majora, magis profunde incisà & spinosiora vulgari, Scolymi five Cinarae familiore divisa, colore albicantia velut canescantia, inferne hirsuta; [quandoque virentia in eruptis Maio mense observavimus, ut diversa videretur planta:] in vestigiis & arcentibus rubentia, ut in aliis plantis observatur.

In Apuliae Cirinola sterilibus devexis locis Occidentibus edris frequentissimam observavimus Locum hanc plantam.

Rustici armentorum duces gummi quod in Acano & inter spinosa folia calicis emanat colligunt Usus. ex hac in Apulia, illudque appellant Cera di Cardo, quia concretum velut cera durefcit, atque ubi attrahendi opus sit eo utuntur. Vix enim est planta cui sponte gummi hoc non haeret. Non levis ac viscum dum recens est adharet, & in fila protenditur, colore candido, nam ex lacteo succo coalescit, & deinde collectum cere modo densatur, concretatque inhiat nigrescitque. Haec omnia Columba.

Hae plantae ob folios filulares ex quibus flores componuntur ad Cinaras reducenda est, quibusculum & seminibus & foliorum diversura convenit.

7. Carduus Pinca Theophrasti Alpin. exot. Chamaleon albus gummi ut mafix ferens. Hon. Bell. Ep. 1. ad Cladium.

Alpin.

Ab unica radice exit, foliisque numerosa producit, longa, multa, simul à radice prodeuntia, digitum lata, in nervum acta, Papyri seu Cyperi foliis proxima, sed albiora, duriora, latiora & lenia; in quorum medio quasi obrutum caput acanaceum occultatur, spinis exterius longis, densis, in cruris modum actis custodiunt: intus vero lanuginem albam, densam, indurantem; in qua, & exterius in eodem capite circa spinas gummi parvum, colore fulvescens, Mastichi simile, odoratum & calidi gustus inherescens conitur. Radix vero crassa ut pollex, longa, sensim ac sensim gracilescens, D d

lescens, in extremumque tenuissimum desinens, externis fulvescens in nigrum inclmans, intus alba, suavis olens, fervidi gustus, Carlinæ similis, ab eaque differens remisso jucundiorque colore. Ex insula Creta accepit P. Alpinus pro Chamaleone albo, quam tamen sententiam improbat & refutat, ut apud ipsum videre est in *Exot.* lib. 1. cap. 56.

Affinis est Plantæ præcedenti, non tamen eadem, ut descriptiones conferenti patebit: quamvis C. B. præcedentem plantam pro Chamaleone albo Hon. Belli, (quæ proculdubio huic idem fuit) habuerit; quod tamen mirum non est, cum Bellus Chamaleonem suam non descripsit; sed de eo duntaxat rescripserit, quod radicem habeat maximam, odoratam; quodque Junio & Julio circa æthi- num gummi destillat, quod pueri legunt & aliquantulum masticant, postea dignis lavant & com- plantant, complicatimque in vesicula formam super alteram manum fortiter impellunt, ita ut: ictu vesicula rumpatur & strepitum edat, quo ludii genere summo opere pueri delectantur.

CAP. II.

De Cardui flore luteo insignibus.

His ob similitudinem in aliis partibus unam addemus speciem quæ flore est cæruleo.

De Cnicio sativo seu Carthamo.

Cnicus quæ & Cneus scribitur dicitur *ἀνὰ τὴν ῥίζαν*, quod mordere & pungere significat, vel *ἀνὰ τὴν κνίαν*, quod pungentem pruriginem excitet; quod de sylvestri rectius quam de sativo dici potest: an potius à floribus colore, cum *κνίαν* exponatur croceus, rutilus? C. B.

Carthamus aut Curtamus à voce Mauritanica *Kartam* dicitur, non à *καρτάν*, ut nonnulli vo- lunt.

Vires & Usus. Flocculis tufis condimenti vice utuntur, nec malè, cibos enim croceo colore commendat, & alvum emolliunt. Dicuntur & ictorio mederi; quod, cum tenuium partium sint & tingendo apti, verisimile videtur, nam pleraque hujusmodi ictori conducunt.

Præcipuus florum usus est ad sericum albissimum pannos tingendos [colore incarnato] Quin- eorum admixtione Crocum adulterant nonnulli.

Semen tufum ac in jure carniarum aut Ciceris arictini bullitum ac potum pituitam viscosam ac aquas vomitu ac dejectione purgat; hinc medicamentis phlegmagogis accensetur. Pectori ma- mè confert, mirè flatum discutit, proinde colicis & anasarcae conducit. Ventriculo adversatur, li- quæ corrigitt Romachicis, Aniso, Galanga, Cinnamomo; quatenus tardæ est operatio, ad- dis acris, quæ urgent ad exitum, Cardamomo, Zingibere, Sale geminæ, &c. Dosis in infu- à ʒij. ad ʒj. N. B. Medulla tantum ad purgationes usus est. Decorticanum autem est (monere C. Hofmanno) cum scæpulo, licet magna cum molestia. Si enim quis pistillo ausit, perdet oculos substantiam, in qua vis omnis.

Ex semine facta compositio Diacarthami insigniter confert hydropicis.

Seminis succus lac cogere dicitur, & magis ipsum resolvende alvi facultate donare.

1. *Carthamus sive Cnicus* J. B. Ger. emac. *Cnicus sive Carthamus sativus* Park. *Cnicus sativus* & *ve Carthamus Officinarum* C. B. *Wastard Saxtron* & *Sax-flower*.

J. B.

Tereti surgit caule singularique, qui superius in ramos dividitur. Folia per caulem ramisque in- digesta, nervosa, glabra, brevibus spinulis per ambitum donata, fescunciam aut uncias duas lon- ga, unciam fere lata, in acumen desinentia, angustâ cervicè ramis adherent. Ramulorum ex- tremis insident capita inter folia squamata, è quibus flores explicantur flaminici, saturo Croci ra- bore tincti. Semen pappo adhæret oblongum, album, medullâ dulci, albâ.

Locus.

Seritur in hortis, & agris ætatis, circa Argentinam Germaniæ urbem. Locus ejus natalis videtur esse Ægyptus: Scribit enim *Plinius* lib. 25. cap. 15. Italiam Vespasiani principatu hanc ignotâ, & in sola Ægypto celebrem.

Tempus.

Floret Julio & Augusto; semini interea perficitur, & eodem quo seritur anno exinde in- rescit.

Carthami semen, quod homini catharticum est, Pistaci, referente Matthiolo, non solum in- noxiè estant sed & commodè nutriuntur eo & pinguescunt. Ceterum accuratam omnium hujus plantæ plantum descriptionem si desideras, eam tibi exhibebit *Jo. Bolesius à Stapel* Commentar. in Theophrast. Hist. lib. 6. cap. 3. pag. 605.

2. *Cnicus sive Carthamus flore cæruleo* J. B. *Cnicus alter perennis Clusii* Park. *cæruleus* & *spiss* C. B. *alter cæruleus* Ger. *Blue flowered Wastard Saxtron*.

Clus.

Unicus plerumque huic *caulis* est, interdum statim à radice dividitur in binos, ternos aut qua- ternos ramos, cubitales, firmos & lignosos, perinde ac ipse caulis, nullis tamen aut quam paucissi- mis aliorum præditus. Folia pene Cnici vulgaris, candidiora, paulò longiora, & pluribus vena- distincta. Capitula Cnici è squamis imbricis instar sibi invicem impositis consilata, è quibus flo- res

colore diversus, nam luteus non est, sed ex multis flaminibus [rectius flocculis] cærulei coloris constat. Semen Cnici semine minus & subrotundum. Radix pollicaris crassitudinis est, carnosa, succulenta, foris fusca, non annua, ut vulgaris radix, sed aliquot annos interdum permanens.

Circa Cordubam in segetibus inventus est à Clusio & in agro Hispanensi, florens Maio & *Locus & Tempus.*

* *Carthamus sativus flore croceo Tingitani* Hort. Lugd. Bat.

Hæc species nomine tantum nobis cognita est, ideoque nihil dum habemus quod de ea di- camus.

3. *Carduus benedictus* J. B. Ger. Park. *Cnicus sylvestris linsuitor sive Carduus benedictus* C. B. *Holy Thistle*.

J. B.

Radice nititur albâ, multifidâ, succosâ. Folia ei laciniata, Sonchi aut Dentis leonis fere divi- surâ, spinulis brevibus armata, sine pediculis caulibus adnascens, alternatim posita, hirsuta, colore quem in Boraginibus foliis cernere est. Caulis ab eadem radice singularis, multis alio concavus, & ab imo statim plures emittens ramos, supinus partim, partim erectus, subpurpureus, striatus, vil- losus. Flos parvi, lutei, multis flocculis quinquepartitis compositi, stylo trifido in uniuscujusque medio extante, quem quinque flaminula apicibus longis, fulcis, sibi invicem adnatis, & velut tu- bulum quandam efformantibus donata amplectuntur. Floribus subsunt capitula squamata, squamis majoribus splendentibus, quarum singule in spinas longas, erectas, utrinque itidem spinulis den- tatas, florem obvallantes exeunt. Singula autem capitula sex septemve folia erecta, è lata basi in acutum mucronem paulatim desinentia calicis in modum circumambiant. Tum folia hæc, tum spinulas modo dictas lanugo multa intercedit & connectit. Capitulis multo pappo stipatis semen in- est oblongum, striatum, subrotundum, floccis rigidiusculis radiatis appendum.

Tota planta amarore insigni prædita est, radice excepta quæ nobis gustationis vix leviter amara- re videbatur.

Experientiæ didici (quod ante nos observavit F. Columna) capitula hujus Cardui antequam flo- res pandantur, & florida mense Maio (apud nos Junio Juhioque) recisa succum sanguineum pau- cum fundere. *J. Bod. à Stapel.*

Carduus hic, ab immensis viribus quas habere creditur *benedictus* & *santus* denominatus, ad Fri- dericum III. Imperatorem ex India missus fertur. Quod ut non nego (inquit C. Hofmannus) ita comperit fuit postea in Europa etiam spontaneum esse. Nam & in Lemno insula nascitur, Autore * Bellonio; *Qui à nostris vulgo Carduus benedictus appellatur, sponte in agris nascitur, nec ali- quâ culturâ indiget. Greci nomine corrupto Gaideracantha, hoc est asinum spinam mœnant: atque etiam in Gallia, nimirum in arduis Alpibus Galloprovinciæ præpè Monasteria, Marignoli vocatis, ubi effodiuntur crystallina, irides, & varii coloris alii lapides: Crescit in summo montis rigidior & aliquanto minor hortenfi.*

Hujus vires ab aliis fusè traditas sic paucis complectitur C. Hofmannus: Plurimum potest in de- cocto, præsertim in Vino cum febris abest; minus in pulvere; iterum minus in aqua destillata. Laudatur in pituitosis capitis affectibus, hemicrania, surditate, vertigine, epilepsia; destillationi- bus ad pectus; quin in hydropes, quartana, omnibus febribus longis, quippe ab obstructionibus pen- dentibus.

Laudatur in colicis, nephriticis, ischiadicis, partim discutiendo, partim ad vias urinarias dedu- cendo.

Præcipua ejus laus est in peste foras & intus: intus pro preservatione & curatione, sudoribus ciend- is; foris pro ruptorio bubonum. Ideo in aliis etiam apostematibus usurpatur.

N. Si sub initium Junii collectus fuerit vulnera recentia mirabiliter sanat, sin alio tempore nun- quam illi præstat.

Nostrates in zythogalo seu liquore Possleti dicto herbam exsiccatam decoquant, eoque utuntur minore dosi ad sudorem provocandum, in larga quantitate ad vomitum ciendum, & ventriculæ in- purgandum.

Vinum tempore Autumnali cum eo factum paulò minus quam panacea est apud vulgus Germa- nicum. *Hofman.*

Pervelim Medicinæ candidatos observasse (inquit Simon Paulus) vix huic secundam aliquam re- perituram in consolidandis putridis & contumaciibus ulceribus & in Cancro ipso. Testan- tur nonnulli multiterrem quandam, cujus mamme cancro ad costas usque consumptæ fuerant aquâ destillatâ, pulvere solum inperso mundatam ac sanatam fuisse. Putrida & cava ulcera cys- tidam vini, cui erosâ fuerat ad ossa usque caro omnis tibiurum, quique bona omnia in curatione frustra expenderat. Arnoldus Villanovanus vidisse se refert hæc tandem ratione sanata. Recentia Cardui benedicti folia contusa cum vino generoso decoquebat, addicque postea liquefacta porci ax- inguli obulbre fovebat, tandem injectâ famâ Triticæ continuè pastulâ agitabat, quoad omnia in Em- plastris consentiant coalescerent, quod calidum bis quotidie ulceribus imponebat. *J. B.*

Memorat aut Pavie olim quandam puellam incaute toxicatum ponum ebantem, cum mox urgeretur enormibus symptomatibus, quæ neque Theriaci, neque Alexipharmacis mitigari poterunt, solius aque Cardui benedicti haustu esse servatam. *J. B.* Hæc equidem apud me solum non inve- nime.

In Scorbuto Carduum Benedictum mirè laudat nostro tempore Jo. Jacobus Hortigius Med. Ve- netus. Hieron. Velschius Obs. 51. Habu à D. Sane.

4. *Atractylis* Lob. Ger. *lutea* C. B. *flore luteo* Park. *vera flore luteo* J. B. *The Distaff Thistle*.

Col.

In planta juvene & tenella *radix* parva est, duro cortice, foris pullo, dulci sapore, gravi odore: *Folia* prima carnosa, humi harentia, expansa in orbem, lata, oblonga, (truncata aut longiora) per ambitum aculeata, quæ postea lacinis paulatim dissecantur, Calcitræ vulgaris & aliorum Carduorum modo, virentia, sed alba lanugine obrita, aspera sed non pungentia dum in terra jacet, atque pluvîa marcescunt antequam caulis erumpat. In vetustiore verò planta lignosa est *radix*, atque *folia* dodrantem longa & minora, cum caulis erumpit (mense Aprili) levia, profunde laciniata, aculeata magis, duriora atque pungentia, bipedalem caulem alternatim ambientia, qui foliis, rotundus, hirsutus, crassus, atque in summo alis divisis paucis, in quibus minima habentur folia, Cnici formi & modo harentia, inter quæ lanosior araneola veluti ac longa lanugine dependens obfusus est (sicuti & alæ) tactu gummosus, odoratus, gravi & aromatico odore, thus quodammodo imitante, sed graviore non tamen ingrato. Ab ima florum parte ut & summis virgis oblonga dependet lanugo, ut ex coli solet ad nendum aptata, ob cuius similitudinem *Atractylis* hæc dicta fuit. *Capitula* tria aut quatuor sylvestris planta proferit Julio mense, flores luteos obsoletos minus foliolis ut Cnici confectos, paucos & inconcinnos edentia; foliaque tunc magis rigent atque pungunt atque etiam capitula, nec succum amplius fundunt affrictis venulis, ob humoris diminutionem & siccitatem. Singulis floribus Cnici modo & Acanaceorum singula subsunt *semina*, minora verò, nec pappum hirsutum & plumosum ut in aliis, sed radiatum velut stellæ, rhombis latis in acutum desinentibus, fulvescentibus, splendidis, inæqualibus. Semen verò quadratum, rhomboides, Cnici annulum, ex albo purpureo primum, deinde flavescens atque perfectum nigrum, splendidum, punctis velut inscriptum. Caulis cum flore incipit jam denudari incipiens, pauca tandem circa capitula folia relinquit, cæque maxime pungentia, durus, atque cacumine hirsutus, ut *Colus* vicem de se præbeat atque amuletur, dependente veluti flamme candicante illa oblonga lanugine. Hujus plantæ *radix*, folia atque capitula virentia, avulsâ aut recisâ quovis anni tempore ab ortis infuso seu germinatione prima ad florum usque productionem (postea enim arida) linguæum succum semper emittunt, in venulis servatum, nam in carne aqueum vel virentem habent. In radice disrupta aut caule reciso venule circa corticem dispositæ cruentâ stillâ emicante se præbent.

In Italia & Gallia Narbonensi, nonnō circa Genovam, ad vias & agrorum margines ubique se præbent.

Nunquam observavimus *Atractylidis* florem colore purpureo variare, ut volunt Lobelius & Dodonæus.

Quin si reperitur hujusmodi *Atractylis* solo floribus & foliorum glabritie à descripta diversa, non libenter pro specie distincta, ut vult C. Bauhinus, eam admiserim.

* 5. *Calochierni Carduus Cretensis* J. B. *Atractylidis & Cnici sylvestris similis* C. B.

Cum Hon. Bellus hanc plantam *Atractylidi* similem, majorem tantum fuisse ad Clusium scribat: Et Clusius eandem semine à Bello misso natam, (quæ antequam florem proferret gelu compressa est) *Atractylidi* pariter valde similem dicat; neuter autem plantam in statu viderit, nec minus anxia in re quam magnitudine sola à vulgari *Atractylide* differat. D. Covell semen ejus titulo nominis *Atractylidis* ad D. Dent Cantabrig. misit. Veteres *Atractylidi* magnam vim contra venenata mala tribuunt: item contra fungos. Fabulosum est à Scorpione percussos quamdiu teneant eam herbam non sentire cruciatum.

Atractylis dicebatur, quod eâ antiquæ mulieres pro fuso uterentur. *Atractylis* enim fuscum significat. Imò nunc dierum in Thracia circa Constantinopolin caulibus ejus pro fuso utuntur mulieres Græcæ, id attestant D. Covell. In enim humanam altitudinem assequitur, cūque adoleverit folia decidunt & caulis rigidus evadit. Est autem hæc ab *Atractylide* vulgari hirsutior, quæ ibi etiam passim oritur, specie diversa, eodem afferente in literis ad D. Dent Medicum & Pharmacopolam Cantabrigiensem datas.

* 6. *Cnicus singularis Alpin. exot. alter Cretenis* Park.

Alpin.

In Creta nascitur, unicam caulem ab radice producens, rectum, rotundum, fomiculatum, licet inde foliis longis, in acutum desinentibus, undique crenatis & spinosis vestitum: in cuius humeritate caput exat inter folia spinosa consertum, *Atractylis* magnitudine: è quo exeunt capitula dentata, crocei coloris, simul stipata florem constituentia, in quibus *semina* alba Centauri maxime similia continentur. *Radix* verò est crassa, longa, ad Rapunculæ radicem accedens, nigricans.

Seminibus utitur montani purgationis causâ.

C A P. III.

De Carduis Spinulis mollioribus, seu

De Cirfo.

Cirsium Klesm dicitur quoddam varicum dolores, quos Græcorum medici omnes *Kleses* vocant seu detentivæ.

Cirsium Recentioribus dictum à ceteris Carduis spinularum mollitie & imbecillitate differt, à Cnico, Carduo benedicto & *Atractylide* tum capitulorum parvitate, tum florum colore purpureo.

Cardium pratense Tragi & Cardium bulbosum Monspelienfium ob spinularum mollitiem sub hoc titulo comprehendo.

1. *Carduus pratensis latifolius* C. B. Park. *pratensis Tragi* J. B. *Tragus hispido* Thistle.

J. B.

Novicellus est Tragi pratensis carduus & mitibus spinis donatus. Caulis striatus, glaber, trium, quatuorve cubitorum altitudine; cui folia ex longis intervallis adnataxat pallide virentia, alia cubitum longa, alia palmum, alia satis profunde laciniata, alia duntaxat serrata, mollia & tenera. Ramis in quos caulis finditur insident capita satis magna, simul multa congesta, mollia, è quibus flores exeunt ex flavo pallidifcentes: Semen Cnici minus: Radix crassa.

In pratis Rheno vicinis præpè Argentoratim, Basileam, &c. abundè provenientem & Julio mense se præbentem observavimus: J. Bauhinus in pratis montis Thunri non longè à Geneva; & in monte Tempus se præbentem S. Hippolyti.

Quod folia in cibis quoque ut reliqua olera expectantur ideo à mulierculis *Brassica graminea* appellatur. Est autem inter omnes Carduos hic tenerissimus, si spinas confideres molliusculas J. B.

Aprili mense quotannis nova candida folia è capitula exeunt radice. J. B. Loca natali [in pratis] & floris colore pallido ab aliis omnibus Carduis facillè dignoscitur.

2. *Carduus pratensis Alphodeli radice latifolius* C. B. *bulbosus Monspelienfium* Park. *bulbosus Monsp. seu Cnicus Sylvestris quibusdam, foliis laciniatis* J. B. *Tuberous-rooted Thistle of Montpellier*.

J. B.

Fœci florum non inepta similitudo ut Acanthi sylvestris nomen meruerit: sunt ea namque Acanthi fœci Brancæ urinae foliis aliquatenus similia, admodum nigricantia, paulum hirsuta, vel potius tomentosa, crassiuscula, cum spinulis in extremitatibus laciniarum, quorum pediculi ad radicem rubescunt. Caulis bicubitales, rubentes, imprimis parte ima, quorum ramis longis capita insident aliquot, Cirfi capitibus similia, miti, squaroso echino, floribus flaminibus purpureiscentibus comato, qui tandem in pappos resolvuntur: Semen album oblongum. Radices ex uno capite plures dependent, turgidulæ, bulbos imitatur, sapore nonnulli falluginoso, in quo & Plantagineus guttus elucet.

In pratis Monspelio vicinis abundè oritur, ut tituli initio allati indicant.

3. *Carduus Cirsium dictus folio laciniato nigrinus, & idem cum Alphodeli radicibus bulbosus* J. B. *An Card. pratensis Alphodeli radicibus* Park?

J. B.

Cirfo affinis est hic Carduus, laciniatis spinosisque membranæ caulem striatum ornantibus: at verò folia palmum & sesquipalmum longa, glabra, nigricantia, profundis Carlinæ vulgaris lacinis incisa, rigidioribus spinis horrentia: scapi foliosam & spinosam fimbriam habent, & in longos ramos dividuntur: in quorum extremitatibus flores purpurei, verum capita squamata singularia unde emicant. Radix satis crassa, à quâ pendunt prælongæ fibræ nigre, Hellesiore nigri vulgaris æmulæ. Hæc descriptio est ex planta sicca, quæ fortè bulbosa fuit.

In montibus præpè Genevæ sponte oritur: J. Bauhinus eundem observavit in montibus circa Vassellam, florens Augusto.

Dubitat J. Bauhinus an sit Acanthus sylv. alter Dalechampii Lugd. quem C. Bauhinus titulo *Cardii pratensis Alphodeli radice, foliis profunde & tenuiter laciniatis* proponit: estque Jacea tuberosa Ger. & Tab.

4. *Cirsium montanum maximum* Park. *Cirsium tomentosum radice bulbosa, quibusdam Leucacantha Anguillæ* J. B. *maximum Alphodeli radice* Ger. emac. *An Clusio Cirsium 4. seu montanum 2?*

J. B.

Ex eodem capite multe pendunt radices Paxoniæ vulgaris [aut Aspodeli] more, candidæ, quæ sibi sibi insipido; unde folia primum promuntur dodrantalia & cubito longiora, mollia, incanâ lanugine supra, infusque obducta, per ambitum dentata & paulum velut laciniata, spinis quæ brevibus & minoribus obrita, in acutum desinentia: post caulis & is quoque foliosus attollitur, bicubitales & major, crassus, incanus, [cristatus seu fimbriatus] inque ramos summa parte divisis. Flores singulis, nudis & prælongis pediculis insident singuli, è capitulis squarosis, albicantibus, spinulis

Del 3

nulis minoribus oblitis, minoribus quàm pro plantæ magnitudine exeuntes, flosculis purpureis; bus compoſiti, qui in pappo abeunt *ſemen* relinquunt parvum, album.

Plantam hanc grandem ſanè & ſpecioſam in hortulo noſtro Cantabrigie aliquando alimus. Parkinsonius eam ſub titulo ſuperius poſito exactè deſcribit, & pro Cirſio maximo Alphedeli radice C. B. i. e. V. Cluſii ſeu *max. montano*, *incana fol. bulbosa radice*, habet. J. Bauhinus ad quartum Cluſii reſert, i. e. Cirſium foliis non hirsutis, floribus compoſitis C. B. minus rectè.

5. *Cirſium maximum foliis carnoſis, bulbosa radice, forè Lutetianum* J. B. *Cirſium max. Alphedeli radice* C. B. *maximum montanum incana folio, bulbosa radice ſive V. Cluſ. an idem prædenti?*

Cluſ.

Ad Cirſii genera reſert Cluſius etiam id Cardui ſive ſpinæ mollis genus, quod in bicubitalem & majorem interdum altitudinem excreſcit, pollicaris craſtitudinis *caule*, ſtriato, incanâ tonentisq; lanugine obſito: *Folia* illi majora quàm in ſuperioribus generibus, magis carnoſa, ſucca plena, viridia, inambiti dentata, mollibuſq; ſpinis hirta. *Capita* in ſummo caule ſummique ramis majora jam deſcriptis, quæ in ſtamineis, purpureo colore nitentes flores expanſa, maturate in pappum reſolvuntur. *Radix* multis craſſis fibris, Alphodelinos bulbos ſatis referentibus & oblongis firmatur.

Locus.

Nāſcitur in montanis pratis, etiam ad piſcinarum udoſ margines, inter ſalices Amerinas quoque & harundines. Floret Julio.

Cirſium hoc à ſuperius proximè deſcripto differt, foliis carnoſis, viridibus, Floribus majoribus. J. Bauhinus diverſam ab eo ſpeciem facit. Ego cum Johnſono & Parkinsono noſtracibus poſui idem crediderim, quavis (ut verum fatear) notæ illæ, nimirum *folia habere viridia, flores majores alii Cirſii*, præcedenti non convenient.

6. *Cirſium foliis non hirsutis, floribus compoſitis* C. B. *montanum capitulis compoſitis* Park. *Cardus Cirſium Monſpelianum folio longo glabro* Matthioli J. B. *Cirſium foliis non hirsutis* Ger. emac.

Radix & *rima folia* (inquit Lobelius) Diſſaci modo & ortu, Bugloſſi anguſtiſolii acutiora, & l. vibus hirsutiſq; ſpinis alperiora, longiora, viridia. *Caulis* ut plurimum ſingularis, binos terribes cubitos æquat, anguloſus, rectus, incanus, tener Sonchi modo: in cuius ſumma parte flores rotundi oblongis capitulis Cardui, purpureis, denſis conſtati ſtaminibus, in pappo deſinentibus, reſecto æquo, oblongo, Cardui ſemine ſulvo.

Locus.

Ad Ladum annem & alibi propè Monſpelium copioſè provenit.

- A. 7. *Cirſium Anglicum* Ger. emac. Lob. *Anglicum primum* Park. *Anglicum radice Holboi nigri modo ſiſſoſa, folio longo* J. B. *major, ſingulari capitulo magno, vel incanum variè ſiſſum* C. B. *The Engliſh ſoft of gentle Thistle.*

Radix plurimis fibris majuculis albenſibus conſtat, ſapore amariſculo & nauſeoſo. *Folia* alidicem tres aut quatuor digitos longa, & interdum longiora, pro ratione ſoli in quo creſcit, ſeſquidigitum lata, ſuperne brevibus pilis hirsuta, inferne nonnunquam incana lanugine obduſta, oſa margines ſpinulis crebris, brevioribus tamen & mollioribus quàm reliqui ſerè Cardui, armata, æquata & criſpa, interdum etiam incifa, non tamen profundè. *Caulis* pedales aut cubitales, teretes, ſtriati, lanugiſſimi, uno vel altero folio, abſque pediculo adnateſcente donati, plerumque ſingulis & non ramofi, unicum in ſummate *ſtorem* geſtantes purpureum, calice multis ſquamulis imbricatis compactis nonnihil purpureiscentibus & acutis compoſito obvallatum. *Flos* autem Jacce æmulus & plurimis flosculis denſe ſtipatis, ſingulis in quinque ſegmenta diſſiſis, & ſingulis ſeminibus pappo coherentibus, componitur. *Caulis* ex ala folii ſuperioris interdum alterum emittit ſtorem, ſemina ſe explicantes, & poſtquam ſos primatus in pappum obierit.

Locus & Tempus.

Junio menſe floret, & tunc in paluſtribus frequentiffimus.

C. Bauhinus cum capitulum magni huius plantæ attribuat, & folia variè diſſecta, non leviter errat.

Cirſii primi Pannonici prætenſi Cluſii deſcriptio in omnibus ſerè huic noſtro convenit, ut vir debitem eandem eſſe plantam: fibras duntaxat radices nigricantes facit, & foliorum colorem caſium. Cæterum Cirſium hoc radicibus ſub terra reptantibus & nova germina ſubinde protrudentibus, latè ſe diſſundit.

- A. 8. *Cirſium Britannicum Cluſii repens* J. B. *Cirſium aliud Anglicum Park. Cirſium ſingulari capitulo ſquamato, vel incanum alterum* C. B. *The great Engliſh ſoft of gentle Thistle, or melancholy Thistle.*

Cluſ.

Planta eſt *caule* ſingulari, cubitali aut ampliore. *Folia* per caulem alterna, longa, in ambitu ſpinulis mites, minimeque pungentes habentia, quorum ſupine partes virent, prone albenſes, & canâ lanugine obducuntur. In ſummo caule capitulum unum Carduorum modo, quali ex ſquamis mucronatis compactum, *ſtorem* ſuſtinentis ſatis magnum, ex multis apicibus, colore ex rubro purpureſcente, ac tandem in pappum abeuntem: *Radix* eſt nigricans, fibrata, quandoque per magnas fibras ſe propagans. Floret Julio & Auguſto.

Pro

Provenit in pratis ad radices montis *Ingleborough*, circa *Settle* oppidum, & alibi in montioſis agris *Locum*, *Eboracensis* & *Westmorlandici*.

Hæc planta Londino ad nos olim tranſmiſſa eſt ſub nomine *Cardui mollis Helenii folio*, & ſanè reſcripſi perſonâ ſuſpicamur Cirſium hoc noſtrum majus repens, & Carduum mollem Helenii foliis non ſpinuloſum Camerani unam & eandem ſpeciem plantam eſſe. Camerarius in eo deſcribendo nimis brevis eſt.

9. *Cirſium montanum capitulis parvis* Ger. emac. *aliud montanum* Park. *ſingularibus capitulis parvis* C. B. *foliis non laciniatis, virore Braſſicæ, & macrocaulis* J. B.

Cluſ.

Molta proſert *folia* oblonga, Centaurii majoris non laciniati foliorum propemodum æmula, Braſſicæ foliorum colore & viriditate, ſatis carnoſa, in ambitu crebris aculeis prædita: inter quæ mediis exit *caulis*, cubitalis aut amplior, ſtriatus, quem alternè ambiunt folia ſuperioribus minorâ, latiore pediculo eum amplectentia, & veluti membranaceas quaſdam alas ad proxima folia, ſecundum caulis cui adnatæ ſunt longitudinem producentia; eâ de cauſa caules quodammodo alati apparent: ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & lanuginem reſolvuntur, ſemineque in eâ reliquis ſimile occurrunt. *Radix* minimi interdum digiti ſummus caulis in hiſpidum multique ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *ſtorem* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in ſuperioribus aliis naſcuntur interdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſu

diffimile, sed paulò majus, candicans. Radix nigra, aliquot tenuibus fibris prædita, dura, viva & lateribus propagines spargit.

Locus & Tempus.

Clusius hunc erubescit circa secundum Sneberg excelli admodum montis jugum, inter saxa nascentem cum Auricula urfi flavo flore, incano folio, deinde etiam in Eschero. Florebat utroque loco mense Julio.

- * 14. *Carduus mollis angustifolius* Park. *mollis, humilis, angustifolius* J. B. *mollis folio oblongo, capitulo C. B. Barrow-leaved gentle Thistle.*

Clus.

Humilior hic est, neque palmarem altitudinem excedit: caule non minùs crasso quàm superioris, multis longis foliis exornato, superne etiam virentibus, inferne cana [non tamen adeò densa ut superiora folia] lanugine vestitis, & molles quasdam spinas in ambitu obtinentibus, gustu etiam amaro, initio autem adstringente. Summo cauli insidet singulare capitulum squamatum, majus quàm præcedentis capita, ex quo flos multà lanugine ex coruleo purpureo pubescens oritur. Semen observare non potui. Radix nigra, & frequentibus subnigris fibris prædita, subinde ruga nimia & lateribus producta.

Locus & Tempus.

Crescit in summis Snealbe jugis, cum Auricula urfi, quæ glabro & splendente est folio, canci coloris flore. Floret verò Julio & Augusto.

- * 15. *Carduus mollis latifolius* J. B. C. B. Park. *foliis dissectis* Ger. *Gentle Thistle, with jagged leaves.*

Clus.

Multa secundum radicem habet folia, cum humi sparsa & jacentia, tum surrocta, inferne cana mollique lanugine obfita, superne virentia, valde laciniata, & ad medium usque nervum diffusa, Cardui stellati mollioribus & tenerioribus foliis parè similia; nullis tamen spinis horrentia, gustu primùm escicante, deinde amarifculo: de quorum medio unus aut alter caulis affurgit, cubitalis amplior, teres, striatus, purpureus, & molli quadam lanugine obfusus: inferiora folia, per ipsum caulem sparsa etiam laciniata sunt, licet jam dictis minora; quæ verò supremum caulem ambiunt, oblonga, angusta, nullis lacinis divisa, mucrone ut plurimum purpureo: extremi caules in aliquot ramulos dividuntur (magna tamen ex parte singulares sunt, unicuique sufficiens caput) qui capitula sustinent ex multis tenuibus squamis imbricatis dispositis composita, moliter echinata, quorum medium occupat stamineus & villosus flos, coloris purpurei elegantissimi. Flori flaccido & evanido succedit semen angulosum. Radix digiti magnitudinem nonnunc aquat, subfusca, longa, aliquot fibris donata.

Locus & Tempus.

Invenitur hic tota illa montium catena quæ à Calenberg & Danubio cui imminet ad Alpes usque extenditur, & deinde per Leytenberg, rursusque per Prellenberg & Hamburgerberg ad Danubium duobus supra Pösonum miliaribus reflectitur. Floret Maio, semen perficit Junio & Julio.

- * 16. *Carduus mollis latifolius* Lappæ capitulis C. B. Park.

C. B. prod.

Caule est cubitali, striato, brevibus & mollioribus spinis armato: foliis Rumicis formâ, tenuibus, lavis, venosis, palmum longis, uncias quatuor latis, marginibus exiguis spinulis dentatis. Caulis summitas in pediculos breves unciales abit, quorum singuli capitulum Lappæ vulgaris formâ, cujus fere magnitudinis sustinent, quod in stamineum purpureum florem expanditur.

Locus.

In Austriæ monte Tauronio Raftadiensium. Cardium mollem Helenii folio Cam. Cirsiio Britannico repenti Clus. eandem esse plantam suspicatur: siquidem Cirsiium illud Britannicum sub titulo Cardui mollis Helenii folio ante triginta annos ad nos Londino missum est. Cæterum pro Carduo molli Helenii folio Cam. iconem Cardui mollis Lapathi folio exhibet Parkinsonus.

CAP. IV.

De Carduis quibusdam spinosissimis nostratibus.

- A. 1. *Carduus nutans* J. B. Cirsiom tertium tota sua stirpe magis spinosum Dod. *Carduus nutans* Ger. *Thistle with a bending head, Bending Thistle.*

Radix huic speciei alba, lignosa, simplex, crassitudine digitali, plures de capite fibras emittens. Caulis inde exurgit cubitalis, ramulos, ramulis crebris caulem ipsum longitudine superantibus; striatus, hirsutus, membranulis angustis, spinosis, crispis, secundum longitudinem à folio ad folium ductis latus. Folia non admodum lata, altius incisa lacinis omnibus in spinulas acutas purpureascentibus excurrentibus, atrovirentia, interdum lanuginosa, præcipuè averfa parte. In summis caulis & ramulis capitula majuscula, lata & depressa, nutantia. Capitula intelligentes flores & eorum calices: sunt autem flores amplii, lati seu patuli, plurimis flocculis purpureis compositi: calices florum squamoli sunt, squamis in spicula lata, longa, purpureascentia; rigida, pedum denticulos imitata, deorsum interdum reflexa productis. Semen parvum, splendens, citrinum pappo alatum & obvolutum. Capitula antequam flores explicantur molchum redolent.

In agris incolitis & restibilibus non raro provenit.

Gelneus de collectione hujus meminit his verbis, Carduus arvensis major purpureo flore (qui flos nondum nato molchum olebat) floret Julio.

Locus.

- A. 2. *Carduus polyacanthos* Park. *primus* Ger. *emac. Aculeosa Gazæ Ad. & Polyacantha* Tab. *ex sententia Johnsoni. Carduus caule crispo* J. B. *Thistle upon thistle.*

Radix nitida simplici, alba, pluribus fibris capillata. Caule surgit tricubitali, concavo, striato minus crasso quàm præcedentis, plurimis alis (quinque) membranaceis, laciniatis & spinosis secundum longitudinem productis horrido, crebris foliis vestito, ramulis prælongis. In summis caulis & ramulis existunt flores & flocculi plurimis in capitula congestis compositi, pediculis nullis aut brevibus donati Jacce vulg. florum fere magnitudine. Florum calices squamoli sunt squamis extantibus, & in prælongas spinulas, molliores tamen & innocuas, excurrentibus. Color florum purpureus. Folia Cardui viarum divisura, atrovirentia, laciniata. Spinulis circa margines minacia, viridiora quàm Cardui palustris; spinule minores & breviores, nec ut in illo purpureæ. Folia in caule non ita crebra, rami majores & longiores multo, capitula tantillo majora; Flores odoratior: Semina fusca.

In aggeribus fossarum ad sepes & inter vepres plerumque provenit.

Locus.

- A. 3. *Carduus polyacanthos secundus* Ger. *emac. Polyacanthos Theophrasti* Ludg. *Carduus spinosissimus capitulis minoribus* P. B. *Wetted Thistle with small flowers. Carduus Acanthoides* J. B.

Hujus caules pari cum priore altitudine assurgunt, graciliores tamen sunt, paucioribus & rectioribus ramis brachiatis, alis membranaceis, plurimum quatuor, latoribus quàm in illo, rarioribus spinis, (longioribus tamen illis) armatis, pinnatis. Capitula longiuscula sunt, multo tamen quàm illius minora, extremis ramorum plura simul congesta, nec pediculis distincta, quæ vix unquam appaerunt, aut flocculos suos stamineos explicant, sed duntaxat eorundem apices ostendunt, dilute nantes. Folia huic ad radicem primò erumpentia latiuscula sunt, cardui lactis fere formâ, nisi quod paulò angustiora, & per ambitum magis spinosa. Color totius plantæ, tum caulis tum foliorum, cinereus aut albicans seu canus.

In aggeribus fossarum & locis rudertis, priore tamen minùs frequens.

Locus.

Addit J. Bauhinus, (qui plantam hanc accuratè describit) folia cano tomento obfita esse, potissimum inferius: superne enim (inquit) prævalet viror, inter candorem tomenti interlucens.

- A. 4. *Carduus palustris* C. B. Park. *polyacanthos* 3. Ger. *emac. Marsh Thistle. An Onopoxos alter* Ludg.

Humanam altitudinem æquat & non raro superat, radice simplici, pluribus fibris albis cincta & velut comosa. Caulis teres striatus, rectus rigidus, foliis creberrimis nullo aut alterno ordine positus ab imo ad summum usque convestitus, & membranulis pluribus spinosis secundum longitudinem excurrentibus crispis, pilis longiusculis hirsutis, solidis, ramulos, ramulis ex alis foliorum præcipuè propter summum caulem excurrentibus. Folia pro plantæ modo exigua, angusta, profundè laciniata, laciniis in spinas acutas excurrentibus, purpureascentia, ut & caulis, averfa potissimum parte, secundum costam hirsuta. Capitula in summis caulis & ramulis plurima, parva, squamola squamis non extantibus sed arctè junctis & appressis, in spinulas breves vix conspicuas desinentibus, purpureascentia, ad tactum glutinosa. Flores purpurei & plurimis flocculis arctè stipatis aggregati, stylo in singulis, [flocculis] & theca obscurius purpurea extante pallidiora Capitula pediculis admodum brevibus aut nullis innituntur. Odor florum valde remissus & languidus. Semen pappo involutum, album, exiguum. Nullibi apud nos quam in palustribus & pratis aut pascuis humidis ortu adeoque altitudine sua & loco natali ab aliis omnibus Carduis dignosci & distingui potest. Descriptiones quæ occurrunt Carduorum apud plerisque Botanicos breves sunt & obscure nimium, ut suspicer ipsos Carduorum species non rectè distinxisse aut probè intellexisse. Floris color in hac specie non raro variat, & ratione soli, ut puto, in album degenerat.

- * 5. *Carduus pratensis polyccephalus angustifolius* C. B.

C. B. prod.

Radix habet lignosam, fibrosam: caulem cubito altiore, rotundum, striatum, spinis carentem, cujus summitas in plures semipalmares ramulos, & hi quandoque in breviores dividitur. Folia sunt pauca angusta & brevia, spinis oblongis armata: capitula plura, parva, quibus minima subsistunt, exiguis spinulis prædita, & flos Jacce similis, ex staminibus purpureis compositus insidet, qui similitur in lanuginem abit.

In pratis Michelfeldensibus frequens occurrit.

Locus.

- * *Carlina polyccephala alba* C. B.

C. B.

Ad cubitalem altitudinem excrevit, cujus folia superiora candida sunt. Apud Helvetios in pascuis provenit. Hæc C. Bauhinus in Pinace. Nobis incognitus est.

- A. 6. *Carlina acaulis minore purpureo flore* C. B. *Carl. acaulis minor purp. flore* Ger. enac. *Carl. ac. Septentrionalium* Park. *Chamaeleon exiguus Tragi* J. B. *Wuart Carlina Thistle.*

J. B.

Folia in orbem per terram spargit *Carlina*, profundè lacinia, hirsuta, atrovirentia, aculeis hirsuta: inter que aut nullo aut brevi *caule* unciali vel fœcunciali, hirsuto inſidentia enaſcuntur & *capitula* oblonga in glandis formam, minora quàm *Carlina*, ſquarroſa, nec ullis ſpinis armata; & quibus flores emicant purpurei. *Radix* minimi digiti craſſitudine, longa, fibris aliquot craſſiſſiſſe. *Is* donata oblique agitur, colore ſubrubente, præſertim intrinſecus, ſapore aliquantùm aromatico.

In montofiſ & ficcioribus petroſiſque locis non infrequens eſt.

ſuſpicatur J. Bauhinus hoc genus *Cardui* eſſe quod Monachi in Meſium *Coronam fratrum* appellant, quia caput magnum ſtat tanquam Pater ſeu Abbas, Capitula verò, tanquam filii eius & fratres, in modum coronæ Patrem circumſtant.

- * 7. *Hacub ſive Sylvum quibuſdam* J. B.

Rauwolf.

Primo vere aſparagos protrudit, quos incolæ ſecant, noſtratiùmque in modum coquunt ac comedunt. Tota planta *Carlina* noſtrati apprime ſimilis eſt, major tamen eſt, aliorumque orig. capum, cui in ſummo *capitula* inſident ſpinola, ex quibus *ſtyleſci* emicant rubelli.

Circa Halepum locis præſertim aridiſ aſperis provenit.

Radix iſuſa potius nauſeam parit ac vomitum, ventriculòque inappotentiam imprimi.

Cùm plantam hanc Rauwolfius *Carlina* ſimillimam dicat, florèſque rubellos cū attribuit, neſcio ubi eam commodùſ diſponerem, quàm hoc in loco poſt *Carlina* acaulon dictam. Si *Carlina* ſylveſtri aut humili ſimiliſ ſit, & ſorem haber barbuliſ planiſ culpidatiſ circumdatum alterius loci erit.

- A. 8. *Carduus vulgatiſſimus viarum* Ger. *ceanothos*, ſive *viarum* & *vinearum* repens Park. *vinearum* repens folio Sonchi C. B. *ſepens levicantiſ* J. B. *Common Way Thistle*, & rather creeping Thistle.

Radice albente, fibras obiter emittente ſub terra reptat, & immenſum ſe propagat; *cauliſ* ſubinde emittens cubitales & ſeliquibicubiales, teretes, ſtriatiſ, prope terram hirsutiſ, & ſpinuliſ nonnulliſ prædictiſ, non tamen, ut in præcedentiſ, membranaiſ ſpinoiſ per totam longitudinem alioſ, moduliſ fæctoiſ, crebriſ foliis veſtiſto. *Folia* autem laciniaſ ſunt, & per margineſ ſinuata undulata, & ſpinola, ſuperne obſcuriſ viridia & ſplendientia, inferne pallidiora. Summoſ *cauleſ*, & ramuloſ terminant *capitula* ſquamolaſ, ſquamaiſ appreſſiſ & ætè incubentibuiſ, in ſpinuloiſ veſtiſſimaiſ deſinentibuiſ, purpuraſcentia, parva, *Cardui* paluſtriſ ſimilia, ſed tantillo maiora. Flos à ſtoſculiſ denſe ſtipatiſ, pallide purpuraſcentibuiſ compoſitiſ. Semina parva, fulca aut obſcure vacea. Flores color in hac ſpecie non rarò variat. Cauliſ pariſ ſuperior in corpuſ quoddam caſſa ovaliſ ſerè figuræ excreſcit nonniquam, inſectiſ cuiuſdam matricem.

Carduus hic in arviſ nimis frequenſ, nec raruiſ in incultiſ & ſecuiſ viariſ; profundè ſub terra reptat, unde & diſticultèſ admodum extirpatur.

Hanc ſpeciem C. B. biſ rerve ponit ſub diverſiſ tituliſ; 1. ſub titulo ſuperiùſ poſito; 2. ſub titulo *Cardui* in avena provenientis, ut ex ſynonymiſ patet; 3. ſub tit. *Cardui* ſpinoliſſimiſ capitiſ parviſ aculeatiſ.

Cinereiſ omnium optimi & firmiſſimi pro vitriſ conſlandiſ ſunt quæ à *Carduo* viarum vulgatiſſimo ſunt [in Anglia intellige] quamvis & alii *Cardui* quicunque huic uſui ſatis commodè ſerviunt: *Carduiſ* bonitate proximi ſunt Lupulorum cauliculiſ tortileſ floribuiſ deſcriptiſ. Horum duorum utilitaſ noviter inventa & obſervata eſt. Videntur autem plantaſ ſpinoiſæ & aculeatæ optimiſ & copioſiſſimiſ in ſuo genere omnium ſalem præbere. D. Merret obſervat. in Anton. Neiriſ de Arte Vittraria. Hæc habui à D. Tamer. Robinſon.

C A P. V.

De *Carduiſ* foliorum laciniaſ extremiſ in longoiſ macroneſ productiſ, ſeu lanceatiſ.

- A. 1. *Carduus lanceatus* Ger. *lanceatus latifolius* C. B. *lanceatus latifolius ſive major* Park. *lanceolatus ſive ſylveſtriſ* Dodonei J. B. *Spear-Thistle.*

Caule ſurgit bicubitali & altiore, tereti, pollicem craſſo, intus concavo, hirsuto, membranaiſ aliquot ſecundum longitudinem productiſ, ſpinoiſ, ſagitte ſerè in modum alato, foliis crebriſ alternatim poſitiſ veſtiſto. *Folia* autem quàm præcedentiſ maiora ſunt, in profundaiſ laciniaſ diviſa, extremiſ in ſpicula prælonga baſtaſ culpidiſ ſimilia deſinentibuiſ, ſinguliſ inſuper laciniaſ mucronatiſ & in ſpinaiſ aculeatæ excurrentibuiſ. Ex aliſ foliorum egrediuntur ramuli, in quibuiſ laciniaſ diviſa & in ſpinaiſ aculeatæ pluſa grandia, Juglandiſ ſerè magnitudinè, & oblonga, & ut & in ſummo caule exiſtunt *capitula* pluſa grandia, Juglandiſ ſerè magnitudinè, & oblonga, & lata baſi in anguſtum ſenſim coacta, ſquamolaſ ſquamaiſ extantibuiſ & interdum reflexiſ, in ſpinaiſ

hiſ acutiſ, mioroiſ tamen, deſinentibuiſ. Flores magni, purpurei, & ſtoſculiſ denſe ſtipatiſ compoſitiſ, odore nullo aut valde languido. Semen oblongum nitidum, pappo involutum. J. Bauhinus folia palmum unum aut duoiſ longa, infra ſupràque hirsuta, ſed denſiore candidiorèque lanugine inferiſ donata cū aſcribit.

In incultiſ & ad ſepes ubique ſerè provenit.

Locus.

2. *Carduus lanceolatus ferocior* J. B. *White flowered ſteerer Spear-Thistle.*

Calidarum hic regionum eſt; Gallia Narbonenſiſ & ſimilium. *Folia* eà iplà ſerè diviſa quæ lanceolatiſ nobiſ dictiſ, ſed multo rigidiora ac penituſ adveſaſ parte atque per ambitum ſpinuliſ denſe obſita: avariſ verò quæ nervuſ rigiduſ ſeu coſta in ſupremam ſpinam fatiſcens, lanugine quadam obſita ſunt, ſed modica. *Cauliſ* etiam craſſior eſt, firmiorque ſicut *Cardui* capitiſ tomentoiſ. At que in ſummo ſunt capitula, terna pluſ minuiſ, quæ & iplà lanceolatiſ capitibuiſ maiora ſunt, minora quàm in prædicto tomentoiſ capite, ita ſpinarum obſepuſ horrent, ut tuto eaſ tenere conſectare non ſit.

Primo hunc invenimus propè Fontem quem vocant *ardentem*, à Gratianopoli duabiſ circiter leucis; deinde inhere ab Aurania ad Nemaum; tandem propè montem S. Lupi, tribuiſ circiter leucis Montepeliſ diſtantem. Eſt autem eiſ flos colore albuſ, & major quàm lanceolatuſ vulgariſ.

Carduus lanceolatuſ parvoſ J. B. à ſuperiore non aliter diſfert, quàm quod omnibuiſ partibuiſ minor ſit, non tamen ita ſerox.

- A. 3. *Carduus tomentofus, Coronæ fratrum dictus* Park. ejuſdemque *Carduus tomentofus* Angliciſ. *Card. capitiſ tomentoiſ* J. B. *Car. eriocephaliſ* Ger. enac. ejuſdemque *Card. globoliſ capitulo latiore*. *Card. capitiſ rotundo tomentoiſ* C. B. ejuſdemque *Carduus tomentoiſ capitulo maiore*. *Woolly headed Thistle.*

Tomentoiſ, ſtriato *caule*, crebriſque ranaiſ ſtipato ad duoiſ aut treſ quatuorve cubitoſ aſſurgit, qui licet non ſit ſpinoiſ, vix manu poteſt attingi propter foliorum aculeoſ. *Folia* cubitum longa, tomento villoſo inferiſ incana, ſuperiſ atrovirentia & Echii modo alpera, ex pluſribuiſ foliſ minoribuiſ, quæ ex certis intervalliſ quaterniſ, utrinque ſc. bina altero antroſiſ, altero retroſiſ poſito conſtaſ, ſpinaiſ longiſ, rigidis, acutiſ minaciſ. Caput pugillari lapidiſ æquale, latum, ſquamaiſ parviſ, longiſ & ſpinaiſ parvum mordacibuiſ denſiſſimaſ lanugine intertextiſ. Flos ex ejuiſ ſummo emicat, conſtaſ multaiſ ſtaminiſ, & diverſiſ coloribuiſ, qualiſ Hyacinthiſ Fuchiiſ maximuſ, violaceiſ & caruleiſ: apiceſ involvuntur vaginulaſ albaſ, quæ ſua albedine pulchre hunc ſorem ornat; hanc vaginulam alia circumdat purpurea in quinquè apiceſ [rectiſ laciniaſ] diviſa. Sub floribuiſ alba grati & aromaticiſ ſaporis. Semen lubricum, cineraceum ſtriatum, oblongum, modicè compreſſum, dulce, tomento implicatum. *Radix* craſſa, guſtu non ingrato, ſed aromatico, qualiſ etiam cauliſ & foliorum, ſi excipiaſ medullam albam ſiccam & inſipidam. Ubi capiciſ excinduntur apparet lacteiſ ſucciſ.

In montofiſ & interdum etiam campeſtribuiſ ſed rariùſ occurrir: ut v. g. propè Madingley vicum Cantabrigiaſ non longè, itèmq; circa Childerley, Kingſton, &c. in eodem Cantabrigiaſ comitatuſ.

Lobeliiſ dupliciſ iconè & titulo huiuſ plantæ in *Icon. Plant. propoſitiſ*, alterà malà *Ado.* titulo *Carduiſ tomentoiſ Adverſariarum*, alterà melioriſ, titulo *Carduiſ tomentoiſ, Coronæ fratrum herbariarum*, Botanicoſ noſtroſ decipit, ita ut ex una planta duaiſ facerent. Mala icon *Adverſariarum* poterat omitti (inquit J. Bauhinuſ) imò debebat.

Huiuſ capitula antequam ſloreſ erumpunt aqua decoquunt nonnulliſ, cūmq; butyro & pipere uſuiſ, condita Cinarum in modum mentiiſ ſecundiſ adiciunt & in deliciſ habent.

C A P. VI.

De *Carduiſ* nonnulliſ ambiguiſ & incertiſ poſitioniſ.

1. *Nopyxos* alter Lugd. Hunc C. Bauhinuſ *Carduiſ* ſpinoliſſimiſ IV. ſpeciem facit, titulo *Carduiſ ſpinoliſſimiſ capituloſ parvum aculeatiſ*: J. Bauhinuſ dubitat annon ſit *Carduus* viarum vulgatiſſimuſ. Ego mallem J. Bauhinuſ aſſentiri quàm ſtudioſiſ crucem figuræ, & Entiſ ſine neceſſitate multiplicare.

2. *Carduus Chondrilloideſ* Dalechampii Lugd. &c.

3. *Carduus araxophylloſ* Dalechampii ejuſdem, cum nec nobiſ cogniti ſint, nec alii cuiquam poſt eum Botanico (quod ſcinuſ) deſcripti aut etiam viſi, eorum deſcriptioneſ omniniſ, quaiſ qui deſiderat, Hiſtoriam Lugdunenſem adeat.

C A P.

CAP. VII.

De *Carduis leucographis seu lacteis lineis notatis.*

- A. 1. *Carduus Mariæ* Ger. *Mariæ vulgaris* Park. *Mariannus*, *seu lacteis maculis notatus* J. B. *Card. albis maculis notatus vulgaris* Park. *Common Whitt-Thistle* or *Rabies Thistle*.

J. B. **U**ndulato macularum lactearum virescentiumque discursu variata *folia*, lata longique conspicuntur, sinuata & saxis aculeis horrentia, nitida, glabra. *Caulis* digitalis, striatus, l. nungine villosa aculeatus, duos aut tres cubitos altus, in ramis dividitur plures. *Echinos* tractabiles, rigidissimis acutissimisque spinis armati, Scolymi mediocri magnitudine, callosi squamarum cartilagine, dulci, vesici, *florum* purpurascens flamina explicant, quibus *semita* succedunt *Carthami*. *Radix* longa & crassa, esculenta.

Ad agrorum margines, & in aggeribus fossarum non raro occurrit. Eisdem viribus dotatus esse creditur quibus *Carduus benedictus*. Nobis culinaria potius quam medicinalis videtur. Decoctum ejus datur utiliter ad pecuniorum & viscerum infarctus & remorantes nas: quare confert *Hydropicis*, *ictericis* & *nephriticis*. *Matth.*

Aqua & foliis destillata laterum morbo medetur. *Trag.* extrinsecus præcipui usus est in phagelis, nomis & ulceribus erodentibus, si linteamina probe humectentur aqua illa, & ulceribus impingantur.

Semen in emulsionibus crebri est usus. *Schreb.* Semen moderate calidum esse & tenuium partium citra omne dubium pronunciamus; cuius signis est usus in pleuritide & laterum punctationibus: remiscetur autem plerumque aliis seminibus quibus emulsiones fiunt.

Folia tenera demptis aculeis non incommode oleribus adduntur. Apud nos in Anglia frequenter in hortis feritur ad acetaria & usus culina.

2. *Carduus leucographus hirsutus capitulo minore* Moris. *Mariæ hirsutus non maculatus* u. d. P. B.

Folia edit longiora & angustiora, obscure maculata; secundo ab exortu anno *caulem* emittit & pedalem aut tripedalem, in cuius cymis nascuntur capita minora, purpureos ferentia tubulos scabros; quibus fusciscentibus succedunt *semina* rotunda, crassa & solida. Semine perfectio plana rotunda intus.

- A. 3. *Carduus Mariæ non maculatus*.

Non alia in re à vulgari *Carduo Mariæ* differt quam quòd folia edat maculis destituta. Hanc plantam mihi ostendit D. George Horsnell circa *Clarksnewell* propè Londinam.

4. *Silybum majus annuum* Park. *Carduus lacteus peregrinus major*, *semine fusco*. *The greater outlandish Whitt-Thistle* with brown seed.

Park.

Unico affurgit *caule*, bicubitali aut altiore, tereti, foliis vestito quam *Cardui Mariæ* vulgare: nobis, lineis lacteis paucioribus notatis, ad margines laciniatis, spinis rarioribus cinctis. *Calis* inferioris paucos vel nullos emittit è lateribus ramulos, verum summa parte, in fastigio & lineis è supremis articulari excurrentibus, tria quatuorve *capitula* sustinet spinosa, quæ in *flores* se apertumque purpureos, flammicos, quibus succedunt *semina* majuscula, fusca, in medio pappo *laticantia*. *Radix* longa, maturo tamen semine exarefecit & interit.

In Sicilia & Melita insulis sponte & copiose provenit. Ex semine Londino missio nobis de Cantabrigia succrevit & floruit.

5. *Carduus lacteus peregrinus Camerarii* J. B. *albis maculis notatus exoticus* C. B. *Silybum maritimum* Park. *The small Spanish Whitt-Thistle*.

Park.

Folia inferiora, quæ à radice primò exeunt, latiuscula sunt, nec altè ad margines incisâ, palea viridia, hirsuta & lineis albis tenuioribus minoribusque notata, pediculis oblongis prædita: quæ *caulem* vestunt inferiora, nonnulli longiora sunt, versus extremum latiora, ad basin angustiora. *caulem* amplectentia, ad margines paulo altis incisâ, & spinulis acutis munita; superioribus paulatim adhuc profundius scissis, & minoribus summis aculeis insident *capitula* parva, è pappo medullitio erumpunt *foveolæ* rectè stipati, purpurascens; quibus delapsis succedunt *semina* parva, alba, pappo involuta, qui ob gummi quoddam albicans, pelliculidum, & capitulo exstant, & tenaciter eis adhærescit, ut difficulter admodum divelli & separari possint, præsertim postquam minima maturaverint, & gummi solis calore concreverit. *Radix* parva, lignosa, annua.

Hoc genus ut & superius *Parkinsono* succrevit ex semine Hispani delato per *Gulielmum B.*

Dubitat C. Bauhinus apud *Matthiolum*, an hæc planta sit *Agavus Creticus* Non. B. B. de infra.

6. *Carduus galactites* J. B. *Spina alba altera Matthioli*, & alibi, *Leucacantha* *Montpensium* *Dalchampi* Lugd. J. Bauhinus *his Whitt-Thistle*.

J. B.

Radix nititur satis tenui & simplici; *caulem* tollens interdum simplicem, interdum ramosum, cubitalem, striatum, cano villo pubescentem, membranis spinosis pinnatum, cuius summum in furculos aliquot facit, *capita* sustinentes *Avellana* magnitudinis, squarosa, quorum singule squame in longam acutiam, invalidam spinam desinunt: hinc flores emicant purpurei, gratia sue post multos annos tencissimi. *Semen* pappo appenditur, oblongum, lubricum, candidum, amarum. Cæterum foliis paulo longiora, minus aculeata, profundis crebrisque laciniis divisa, in parte albidâ laugine donata, supernâ virebant, fortuitis maculis lacteis respersa.

Hoc genus *Cardui* J. Bauhino descriptum, in Sicilia & Melita insulis, inque Italia propè *Pha-Loom* rum *Genuesem*, necnon circa *Montpensium* in locis rudatis & incultis observavimus.

Cæterum *Leucacantham* *Montpensium* Lugd. C. Bauhinus *Cardui* tomentosi *capitulo* latiore IV. speciem facit, titulo *Cardui* tomentosi *capitulis* echinatis, minus apte.

CAP. VIII.

De *Carduis foliis tomentosis seu incanis.*

- A. 1. *Acanthium vulgare* Park. *album* Ger. *Spina alba sylvestris* Fuchsio J. B. *Spina alba latifolia tomentosa* sylvestris C. B. *Common Cotton-Thistle*.

J. B.

Tres quatuorve cubitos altum proferit *caulem*, striatum, concavum, tomentosum, cui membranæ per longum adnata, valde spinosa, sinuata, albicante villo obducta, altius extantes; quibus continentur *folia* sesquipalmaria & dodrantalia, lata, non admodum profunde incisâ, sinuata, circa margines spinulis horrentia, similiter utrinque villosa & candida. *Capita* summos caules & ramulos terminant fere singularia, grandia, plana & in latum expansa, quamofusa, in quibus in spicula longa acuta & rigida, à capite extantia productis. Spine autem in capitulis & foliis vilvæ. *Flores* purpurei, è plurimis foveolis aggregatis compositi; *semine* cum pappis sequente *Cnici*, minore, verficoloris, amaricantis & acri. *Radix* tenera, alba, subulcis in adolescente planta, quæ qualitates per ætatem mutantur.

Perit postquam semen maturum altero à satatione anno.

In aggeribus fossarum, ad sepes & in incultis non raro occurrit.

Locus.

2. *Acanthium Illyricum* Park. *Illyricum purpureum* Ger. *Spina tomentosa altera spinosior* C. B. *Carduus quibusdam dictus Acanthium Illyricum*, aliis verò *Onopordon* J. B. *The more prickly Cotton-Thistle*.

J. B.

Magnam habet cum precedente similitudinem: *folia* tomento candicante similiter obducta, profundius secta, tota spinis armata. *Caulis* membranæ aculeatis alatus, sex septenve cubitorum altitudo [ego neque spontaneum, neque cultum tante altitudinis vidi] in ramorum, quos crebros habet, extremo *flores* gerit purpurantes jam dicti *Cardui*, ex echino etiam simili.

Mior *Carduus* ex *Illyrico* hanc plantam accessere, cum non in Italia tantum & Sicilia, sed è *Locus* tiam in Gallia Narbonensi satis frequens sit; speciatim circa *Auricam* five *Orangiam* urbem aliam copiosam observasse memini.

3. *Acanthio Illyrico accedens capitulis minoribus flexuosis* Moris.

Illyrico adeo accedit ut nisi propius intuenti non animadvertatur differentia. *Caulis* emittit paucioribus spinis armatos. *Capita* habet minora, quasque cernua & flexuosa.

4. *Acanthium Lusitanicum* Hort. Blaf. *Lusitanicum altissimum* Hort. Reg. Paris. *The tallest Cotton Thistle* of Portugal.

Acanthio vulgari non admodum dissimile est, verum procerius multo, ut quod ad hæc fere altitudinem interdum attollatur: *Folia* ei magis incana, albidiora, densiorque laugine obducta: *Capita* minora quam tanta plantæ magnitudo & statura promittere videatur.

Cardium hunc *Cantabrigie* olim in hortulo nostro aluimus, è semine Londino accepto ortum.

E e

C A P.

CAP. IX.

De Carduis quibusdam exoticis singularibus & sui generis.

- * 1. *Acanth Theophrasti* Park. *Agavatus Cretensium* forte *Acanth Theophrasti* Honor. Belli *Epil.* 5. ad *Clusium*.

Bellus.

Planta est spinosa, folia habens aliquantulum lata & spinosa; *Caules* bicubitales aut tricubitales, in quibus *capitula* Echini emula è foliorum quæ cauleni ambiunt cavis, ut & extremo caule exeunt: in quibus *flores* obsoletæ purpureæ, deinde *semen* rotundum, aliquantulum compressum, Cannabis semen colore amulans.

Vulgaris est notitiæ in Creta, & antequam in caulem abeat comeditur.

Hanc stirpem Acanth Veteribus dictam fuisse iudicat Bellus, (à qua reliqua spinarum genera *Acanthæa* nuncupata) conjecturæ non despicendis frenis, quas apud ipsum vide.

- * 2. *Carduus spinosissimus sphaerocephalus rigidus aculeis armatus* C. B. *spinosissimus sphaeroceph.* *Cardus Arabici* nomine missus Park.

C. B.

Huius semen C. Bauhino excrevit *caule* crispo cubitum superante, *foliis* latis, longitudine palmum excedentibus, per caulem rarioribus: *Capite* est rotundo, superne equali, spinis longis atrociter pungentibus armato; *strobili* albo, odorato: in cuius lanuginoso capitulo *semen* continetur striatum & transversum canaliculatum Cauliculis Hispanicæ ferè modo, sed rarius & crassius. *Hortis* facili assuescit.

Radix Chamæleontis nigri cum equali pondere Piperis & ceræ dentes vacillantes confirmat & dolores aufert. Ex Observationibus Marcelli Cumani à G. Hier. Volschio editis excerptis & transmittit D. Soane.

- * 3. *Chamaeleon niger Dioscoridis Marantha* J. B. *niger verus* Park. *niger umbellatus* *flavescens* *hyacinthino* C. B. *Chamaeleon niger* Ger. *The true black Chamaeleon* Clusii.

Maranta.

Huius umbella est spinosa, tam grata aspectu cum floret, ut nihil pulchrius videri possit. Et enim umbella loculis sive filiquis oblongis, densissimis acutarum spinarum circumscriptis plena, in quibus *flores* purpurei, oblongi, intus candidi, tenues, Hyacinthi amuli supereminunt: sed illa illa qua spinosa semen occidit Cnicus simile adhuc virentibus in ea floribus, quod tandem illis dentibus maturefcit. *Folia* vario colore maculis inspersa. *Caulem* habet purpureum dodrantalē titudine, *radicem* fulcam foris, intus radicis Aristolochiæ longæ colore, atque inter nulle vix una atque alteram vidimus, quæ non sit carnosa, quamquam Diosc. interdum exeam esse tradit. *Acanthi* gustus est, sed commendandus oportet.

Huius umbellata coma in aliis candidans, aliis æeruleum inclinans, aliis virefcens reperitur, antequam flores dehiscere incipiant, folia quoque rubefcencia, sicut & caules in nonnullis plantis.

Locus.

In Apulie finitimis ac multis aliis locis, in campestribus & siccis Chamæleoneum suum nigrum maxima ubertate provenientem septis collegit Marantha. Columna quoque ibidem provenire qui attestat. Bellonius in Græcia invenit, de quo hoc Historiam narrat. Cum Chamæleone nigri radices apud pagum quendam in insula Lemno, *Livado chorio* nuncupatum, erui curarem, plurimi Græci & Turci spectatum venerant quid ageremus: eas verò frustulatum scietas filo trahiebamus, ut facilius extirpari possent. Turce in eo negotio occupatos non videntes, famulæ radices tractare & secare voluerunt. At cum summus esset aestus, & omnes sudore maderent, quicunque eam radicem manibus traherant, sudoremque abstergerant, aut faciem digitis capiebant, tantam pruriginem in locis quos attingerant potius sentiebant, ut aduri viderentur, in tantum ut nec squille nec Urtice illa centesima parte ita adficerent; prurigo tamen non adeo celeriter se premit. Post unam vel alteram horam singuli variis faciei locis cutim inflammatam habere cepimus, ut tota sanguinea videretur: atque quod magis eam conficabamus, tantò major excitabatur prurigo. Fonti affidentibus sub Platano pro ludo habuimus initio, & risimus: ad illi plurimum indugiti sunt, & nisi afflorescens non nunquam expertos tali virtute eam plantam pollicere, haud dubie male nos mulcissent. At tamen nostra exultatio fuit ab illis facilius accepta, cum eodem incommodo nos affectos conficerent.

Ex his (inquit J. B.) apparet, quòd ex instituto mulierculæ apud Marantham faciant, quæ radice succo pectines iniciunt ad pueros pediculos enecandos.

D

4. *Polyacanth*

4. *Polyacanthus Casabone Acanthæ similis* J. B. *An Acanth Theophrasti* Ger? *Theoph. Anguillare* Lob? *Ac. major caule non folioso* C. B. Park? *The supposed true Fish-thistle of Theophrastus.*

J. B.

Pulcher est *Carduus*, bicubitalis circiter, per cuius *caulem* rotundum, album, lævem, ramòque *folia* dodrantalia ac etiam longiora, unciali latitudine, acuminata, superne ex atro virore splendentia, inferne tomento candicante obsita, denso, pressa, nec nisi scalpello, aut alia ejusmodi re tentes radere conspicio, aquabili marginum circumscriptione, nisi prohibeant spinule flavescences, mordaces, quæ ex intervallis binæ, ternæ aut quaternæ, rariis singulares, in quas nervi desinunt, qui oblique à magno secundum longitudinem decurrente nervo in oras exporrigunt. *Semen* parvum, oblongum, lucidum, nigricans. *Folia* superiora interdum lata unciam etiam & semina & capita abundant rigidis spinis. Frigoris est impatiens.

D. Calabona Herbarius Ducis Florentiæ semen misit ad J. Bauhinum, cui provenit.

Ferantes Imperatus florem azureum ei attribuit. Lobelius Acantham Theoph. Anguillare, quam Valerandus Doureus Justinopoli Illyriæ demisit sic describit. Flaventibus aculeis horridus est, virentibus sinuatis foliis, averfa parte tomento incanis uti tota planta. Plures fundit scsquicubitalis *caules*, floribus luteolis, semine Cnici sed minore in squamolo & spinis horrido capitulo.

Si Lobelius Acantham suam rectè describit, *foliis sinuatis, floribus luteolis*, oportet omnino ut ab Acanthæ Theoph. Imper. quæ eadem est descripta, specie differat. Ego verò Lobelio non multum fido, qui solet interdum vel ex memoria, vel ex conjectura plantas describere.

- * 5. *Acanth flore luteo* J. B. *Acanth Valerandi altera* Lob. ejusdemque *Pycnocomus Cretæ Salonenfis*, ut suspicatur uterque *Bauhinus*. *Acanth humilis caule folioso* C. B. Park. *Acanth Valerandi Doureus* Ger. emac. ejusdemque *Pycnocomus*: qui tamen cum *Bauhino* sentit eandem esse plantam. *The low Fish-thistle with winged stalks.*

J. B.

Radice demittit scsquipalmarem, crassiusculam, albam, fibras raras è lateribus producentem; quæ circa caput glandescit, *coliculis* emittens plures, patulos, per terram sparsos, duarum trivirgæ ut etiam quatuor ferè unciarum, variè divaricatos, lanugine alba rectos, membranaceis appendicibus numerosis, spinosisque secundum longitudinem alatis. *Folia* creberrima extremis potissimum ramulis, unius aut duarum unciarum, non rotam semunciam lata, incana lanugine utrinque pubescentia, nonnihil sinuata, non tantum infesto mucrone luteo, rigido, longo minacia, sed & pari serrate spinas è marginibus jaculantia. *Capita* oblonga occultant densæ foliorum phalanges, lanuginosis squamis imbricata, ex pappo candicante pendente semine oblongo, Cnico simili, multo minori, minus candido & striis nigricantibus variegato.

Lobelius flores ei Cardui benedicti amulos, minores, Senecionis majores, attribuit. J. Bauhinus è planta à Valerando Doureus missa, & (ut puto) sicca descripsit nec florum coloris meminit. Lobelius caulem dodrantalem & interdum cubitalem esse scribit.

Reperitur in Illyria, & copiosè in insula di *Leseno, Angul.* Lobelius Pycnocomum suum invenit in *Creta Salonenfi* prope diversorium S. Martini. Ego facile inducor ut credam Pycnocomum Cretæ Salonenfis Lob. Acantham Valerandi alteram ejusdem, & Chamæleoneum Salmantiensem Clusii, unam & eandem specie esse plantam: Obstat quòd Lobelius flores luteos Pycnocomo suo attribuit, cum Chamæleonis illius Clusii flores purpureascent. Verum potuit Lobelius fortè memoria nimium filis, aut plantam cum jam deflorescerat colligens, in florum colore errare. Fortè etiam floris color pro diversitate loci variat; quòd tamen non credo, cum istiusmodi varietatis in floribus vix detur exemplum, in eadem specie sci. lutei & purpurei.

6. *Acanth major caule folioso* C. B. Park. *Acanth similis flore purpureo, Chamæleone Salmantienensis* Clusii J. B. *Cham. nig. Salmantienensis* Ger.

Clus.

Ex Acanthæorum genere est hæc planta. *Caulem* pedalem habet, interdum etiam cubitalem, multis alis sive ramis concavum, striatum & quasi *caudæ*, durum tamen & firmum: *folia* numerosa, longa, angusta, candicante, spinis horrida. Summis ramis umbellæ quadam, ex quibus aut semis calycis five caprellis spinolis constantes innascuntur, in quibus *strobili* purpurei, diluor, maturio lenius subinde in pappum evanescit, reliquorum Acanthæorum more. *Semen* est Cnici seminis forma sed minus, foris subnigrum aut cinerei coloris, intus candidum dulce. *Radix* nigra, durat, sicutur dulcis. Tota planta *angustata* est, & firmum spinarum vallo munice.

Agro Salmantienfi frequens est. Nos eam prope montem S. Lupi, non longè ab oppidulo S. Lapien dicto, iternque juxta vias non procul oppidulo Vic in valle Frontiniana invenimus.

Planta hæc ortu, folio, totaque facie Acanthæ præcedenti admodum affinis est, & fortè eadem, inquit Lobelius, cuius sententiæ & nos libenter subscribimus.

- * 7. *Leo ferox* Ger. *Acanth affinis Leo ferox* J. B. *Acanth minor caule non folioso* C. B. *Ac. min. caule non folioso, sive Leo & Carduus ferox* Park.

Hunc totius Acanthæi generis facili phœnicem, *Leonem feroxem* dixere nuperi à spiculis & infestissimis spinis: nihil enim aliud è *foliis* altius divinis & capitorum exordis quam spicula & vepres,

pres, unciam, & fescunciam longas videas. *Cardiculus* vix palmum aequat: *flor* Cnici sylvestris, pallidus, spinis & aculeis ferebentibus, horridique cinetus.

Planta rara & vix nota, nullus propeca usui. Audit tamen Lobelius quibuldam aridis collibus Italia, ab Apenino non ita distantibus magno proventu gliscere. Hec omnia Lobelius, & eius *Observat.* reliqui Botanici transcripserunt quicquid de eo habent. At Lobelius quam vix notum scribit, descriptione sua non multo notiorem facit.

8. *Carduncellus montis Lupi* J. B. *Eryngium montanum minimum*, capitulo magno C. B. *Cardui Eryngoides* sive *Carduncellus montis Lupi* Park.

J. B.

Statim *è radice* simplici complura nascuntur *folia*, duas uncias aut palmum longa, rigida, in laciniis spinosis, semiunciales, longiusculæ distantes divisa. *Cardui* stellati foliis similia. *Caulis* plurimum nullus, aliquando sesquipalmaris, *foliis* paucis minoribus vestitus, brevi lanugine subhirtus, *caput* grande in cacumine gerit, unicum, oblongum, rigidis, nervosis, spinosisque foliis oblitum, quibus squamæ oblongæ & innocentes subsunt, *pappus* coercentes, quam *flor* purpureus marcescens relinquit.

Locus.

In planitie propè montem Lupi, versis Meridiem copiosum observavit & collegit Ciceronius.

Hujus alia seu species, seu varietas in horto Regio Parisi. colitur *Eryngii montani minimi* *minori* capitulo magno nomine.

9. *Carduus parvus* J. B. *Creticus minimus* Park. *Carlina sylvestris alia species* Clus. cur. post. *Acarnæ capitulis globosis* C. B.

J. B.

Pulchellus hic *Carduus* longiusculi sed gracili, non fibrosâ *radice* nititur, à qua *caulis* erigitur plerumque singularis, tenuis, palmaris & alto, in ramos divisus, per quos *foliola* uncialia, columnata, spinulis per margines donata, hirsuta. *Capitula* extremis ramulorum hærentia, inter tenaculatos pinnatorum foliorum cancellos conclusa, Cyani capitulis minora. *Folia* ad radicem [multa] angusta, oblonga, [per oras incisa & spinosa] *Flores* [cærulei] non multum se aperiant aut expandunt, quibus succedunt *semina* parva, alba, pappo inclusa.

Locus.

Circa *Puzosia* aream Sicilia in pascuis sterilibus cum invenimus; Boelius in Hispania, in arvis Impia Plinii; omnia è multis angustissimis foliolis utrinque longiusculis spinis armatis composita, è capis umbilico (ut inquit Clusius) exilit *flor* flavus: Et revera nobis etiam flavus (qui tamen jam præterierat) flavus videbatur, quem Parkinsonius, è quo J. Bauhini descriptionem supplavimus (ex de floris colore nihil habet) cæruleum esse affirmat; cui potius fidendum quam Clusio qui sicem duntaxat plantam in sportulis Gulielmi Boelii, inter plantas quas in Hispania legit, conscripserat. Parkinsonius hunc bis ponit, 1. Sub titulo superius allato, 2. Sub titulo *Acarnæ globosis* capitis.

10. *Carduus minimus* Alpin. exot. *mibi non videtur à præcedenti differre, quamvis nec ideo, in descriptio (quam ideo subiiciemus,) conveniant.*

Alpin.

Elegantissima est planta, quæ ab una *radice* longa, tenui, ad palmarem altitudinem assurgit, *foliis* longis, Olivaceis, Attractylidis similibus, sed minoribus & mollioribus, spinulis tamen armatis, *caulis* vero multis, oblique excurrentibus, quorum qui libet utrinque duos furculos, sed inæquali intervallo è caule exeuntes habet, in quorum medio *calyx* echinulæ brevi pediculo, cæcis major, Attractylidis echino non minor, exterius spinulis multis numero, plerumque tredecim, & multissimis, per longum ipsorum calycem vestientibus armatus; tantoque artificio is spinulis cæcissimis renetur modo à natura elaboratis, ut vix aurifex penitissimus id opus efficere potuisset. Illic echinatus *calyx* fac brevi pediculo inheret, cum tribus foliolis oblongis [quinque appropinquat] tunc [olivaceis, spinulis armatis, fere sticæ modo actis: singuli vero alii cauliculi in apice sunt eisdem calycis spinosis, sed illo qui in medio ipsorum sit minoris, qui omnes inheret furculis, cum suis pediculis è caule exeuntibus, sed calyx in medio eorum qui sit, breviori longè pediculo inheret quam utrinque possit. Calyces vero dehiscences *florem* parvum, qui nunquam latè dehiscit Attractylidis modo, proferunt, cæruleum, qui *semina* producit in pappo, parva, alba, suis laciniis inherentia, uti in Attractylide, quæ calycibus latè dehiscenibus in acre evolvant.

Locus.

Calyces echinatos, nondum dehiscences, teneros & dulces Cretenses, apud quos nascitur, at diffine comendat, inquitque non legitur Venerem exstare.

C A P.

C A P. X.

De Carduo stellato.

Carduos stellatos voco plantas capitatas, capitulorum squamis in aculeos rectos, oblongos & plerumque rigidos exeuntibus: foliis non spinosis.

- A. 1. *Carduus stellatus* Ger. Dod. *stellatus sive Calcitrapa* J. B. *stellatus foliis Papaveris erratici* C. B. *stellatus sive Calcitrapa vulgaris* Park. **Common Star-thistle.**

J. B.

Cabutum & sesquicubitum altus est *caulis* angulosus, subhirsutus, alis multis concavus. *Folia* satis mollia, pedem aliquando longa, aliquantum incana, profunde in laciniis inconditas difsecta. *Capitula* extremis hærent ramulis, glabra, Cyani capitulis aequalia, singulis squamis in unciales & sesunciales, rigidas mordaces, rectâ foras minantes spinas desinentibus, ut radiatam stellam imitari videantur. *Florum* stamina purpurea, rarius alba. *Semen* lubricum, parvum, oblongum. *Radix* digitum vel magis crassâ, mollis, succosa, nervum habens, ut alie radices, duriusculum, colore albescens, longa pedem, Raphano similis Columnæ.

Juxta vias publicas, circa oppida & pagos, inque incultis & sterilibus non in Anglia tantum sed & exteris regionibus frequens effat.

Apud nos non affurgit in altitudinem, sed frequentibus ramis in latitudine diffunditur.

In aqua hujus stillatitia albas rosas vel fungum Sambucinum, vel contra flores Calcitrapæ in aqua Rosarum albarum macerare, & applicare palpebris cataplasmatim instar sum solitus, & quidem optimo cum succellu. *Sim. Pauli.*

- * 2. *Carduus stellatus latifolius caulescens* C. B. *stellatus latifolius* Park.

Folia huic latiora & breviora quam præcedenti, minus profunde ad margines secta, paucis aculeis hic illic ad angulos fisis. *Caulis* fere simplex nec multum divisus, paucioribus ramulis, foliis confimilibus oblitus, quos terminant *capitula* parva, rotunda, crassa, alba, aculeis crebris munita, pluribus simul [septem plerumque unâ] in stellâ formam dispositis, quorum medius longissimus, reliqui utrinque breviores. E medio capite exeunt purpurea filamenta, ut in reliquis *Carduis*. *Radix* parva annua.

Planta hæc ad Jaceas capitulo spinoso potius referenda videtur quam ad *Carduos stellatos*: verum quoniam mihi incognita est loco movendam non duxi.

3. *Carduus solstitialis minor* Apulus Col. An *Card. stellatus luteus foliis Cyani* C. B? *solstitialis* Ger? *solstitialis Dodonæi* Park? **B. Barnaby's Thistle.**

Col.

Ex *radice* parva, pulla, dulci, ac gravi sapore & odore Calcitrapæ dictæ, lignosâque *folia* emittit in orbem disposita, parum è terra elata, semipedali longitudine aut majore, divisis equalibus, raris, sinuosis, Hieracii Apuli magno capite modo, in rotundos & pares fere lobos quinos divisa, alba, atque brevi hirsutie obita, albicantia, molliâque. Ex quorum centro *caulis* rotundus, angulosus, bipedalis & major producitur, foliis vestitus, ut ocreatus videatur, ut in congenere lavifolio, albus, hirsutus, multis alis in summo, è foliis angustis & legeneribus prodeuntibus divisus, in quibus *capitula* parva copiosa insunt, echinata ut niger Chamæleo *Marambe* brevibus aculeis, iisque utrinque aculeis, pungentibus, sed non ut vulgaris *stellatus* dictus & *Solstitialis*. *Flores* lutei sunt atque tenues non illis distimiles, Maii fine prodeuntes & Junio femina perficientes: atque capita etiam tunc lutescent.

In incultis Cirinola, clivosis aridis copiosa effat. C. Bauhinian plantam hanc *Spina Solstitialis* vulgò dictæ eandem facit, mihi tamen vix persuaserit, cum J. Bauhinus spinas longas, rigidas luteas *Cardui* stellati è singularum squamarum mucrone exeuntes *Spina lutea Solstitialis* attribuat: Columna autem aculeos breves, utrinque aculeatos, non ita rigidos aut pungentes ac sunt *Calcitrapæ spinæ*, *Carduo stellato minori* Apulo ascribat. Verum integram *Spina Solstitialis* descriptionem Bauhinianam subiiciemus: cum nobis diversæ speciei plantæ esse videantur.

Locus.

4. *Spina Solstitialis* J. B. *Carduus Solstitialis* Ger. *Solstitialis Dodonæi* Park. *stellatus luteus foliis Cyani* C. B.

J. B.

In frequentes ramos divaricata est, *caule* gracili, bicubitali, albedo tomento undique obfito, membranâ pinnâ secundum longitudinem aptatis alato; foliis tripartito unâ cum ramis ad Cyani folia accedentibus, duarum triumve unciarum longitudine & longioribus, per superiores ramos vix unciam longis, albicantibus, hirsutis, quæ in florem eunte caule fere decidunt. *Capitula* Cyani capitulis aequalia, longis, rigulis luteis *Cardui* stellati spinis, è singularum squamarum mucrone natis, infesta. *Florum* stamina lutea, quæ tandem in pappos evanescent. *Radix* latis longa, lignosa.

Montepeli in satis nihil abundantius, nec minus frequens in Italia, unde incremento segetum ali- quando officit, & messorum manus pediculis vulnerat.

E c 3

Augusto

Tempus.

Augusto mense & Autumno flores.

Lobelius *Jurivales* vocat, & experitum pro morbo Regio Remedium esse asserit. Florem atque radicem mirifice prædicant valere in Cachexia, Hydriope, Febribus diuturnis, virginum dysmenstris facie & alius obstructionsibus. Ejus decocto vel destillata aqua rustici utuntur ad coxendicis dolores, punctiones laterum, henis tumores & sudorem ciendum. Cam.

5. *Carduus stellatus Lencoi folio.*

Ad dodrantalem altitudinem assurgit, caule tenui, striato, rigido, tomento brevi candicante, siccato, ab imo statim ramulos, ramulis crebris & foliorum finibus exeuntibus, quæ alternatim pediculis quatuor aut quinque uncias longa, angusta, superne obscurè viridia, subius incana ad margines æqualia, Lencoi lutei vel Salicis folio longissimo similia: Ad singulorum exortum hinc inde spina oblonga, quæ ad latus plerumque aliam brevem habet. Summos caules & ramulos finitum capituli muricata, prælongis acutis rigidis spinis rectè extantibus minacia. Flores compositi & parvi pappi rectorum flocculorum fasciculati. Semina pappi involuta latitant, quàm pro planta modo majora, per maturitatem leucophaea nullo supremæ parti innascente pappo aut pilis.

Hujus plantæ semen cum Parisii essent, Anno 1665. mihi communicavit Botanicus insignis D. Marchand, locum natalem non dixit, nescio an ipsi cognitum.

CAP. XI.

De *Jacea capitulis spinosis.*

- * 1. *Carduus Eryngoides capite spinoso Alpin. ext.*

Alpin.

Folia habet Eryngii, sed tamen mollia; caulique fert ab una radice rectum, cubitales ætate prioris ætatis altitudinis; in quo folia prædicta raris intervallis posita cernuntur. In summitate vero duo vel tria capitula profert, magna, rotunda, cæcis longè minorâ, squamis præcherimis circum extrema crenatis obfusa: inter quas spinæ multæ exeunt stellarum modo, acæ, albicantes & duræ: Flores vero quidamtenus Cyanis similes purpureascentes exeunt, & quibus ferè cæcis similia sed minorâ, flavescentia. Tota planta, sed maxime capita coloris flavescentis. Radix crassa, carnosa, quâ indigenæ [Crete] libentissimè & crudâ & coctâ vescuntur, libidinisque excitamentum affirmant.

- * 2. *Jacea lutea, spinosa, Centauroidea C. B. lutea spinosa Apula Park. Lævis lutea maxima Centauroidea Apula Col.*

Col.

Radix humum profundè nixa petit, lignosa, dura, longa, corticosa veluti Quercus caudex, præput habens pilosum nervulis versutiorum foliorum, foris nigrescens & albicans intus. Folia primò erumpunt Rumicis æmula, carnosa, dura, lævia, retusiora, magna, longa, lata; quæ deinde in lobos paulatim divisa erumpunt Raphani modo, majora, latiora, Centaurio magno æmula & Limonii soliditate. Caulis habet tripedalem, angulosum, foliis divisurâ Quercus vel Centi modo hærentibus alternatis, in summo parvum hirsutum, sicuti & folia parte averfa. Capita profert aut tria, crassa, magno Centaurio paria, Jaceæ aut vulgaris Cyanis squamis compacta, aculeis, & per ambitum insecta luculentibus spinulis, sed majora sunt omnia: internum verò quod à lutea spinulis five lacinis sepitur, virefcenti conficitur, gratum oculis spectaculum exhibens, ex quibus foliosis lutei capillares Carduorum modo emicant. Spontanèum in his capitulis geminis hærentibus, splendens. Floruit adhuc Junio: Semina deinde perficiuntur, candida, depressa, purpureo pappo. Radicis sapor & odor, Calceitrapæ ingratissimus.

Locus.

Parvum obvia est hæc, nec unquam uno missi in loco Cinoloe ortam vidimus, in fossa quadam argillis vineæ depressioris cussillam propè *Aequaneta*, dextrorsum cum iur.

Hæc & antecedens planta multâ habent communia, & in præcipuis notis conveniunt, ut dejectiones conferenti patet: diversitas est in florum colore, qui huic luteus est, illi albus; & foliorum hirsutia quæ illi hirsuta est, huic lævior.

- * 3. *Jacea lutea capite spinoso C. B. lutea capitulis spinosis Park. major lutea Ger. Centaurium luteum sive Jacea spinosa flore luteo J. B.*

J. B.

Rigido & recto surgit caule, duorum triumve cubitorum altitudine, multis alis concavo, striato, anguloso, glabro. Folia ramulorum exortu subjecta, alibi quæ per caules & à radice ad Centaurii Collini (cujus species videtur) folia accedunt, duorum triumve unciarum longitudo, unciarum plus minus lata, in profundas lacinias ad costam usque dissecta, rigida, dura, subaspera. Capitula extremis hærent ramorum, juglandis ferè magnitudine, squamis loricea & viridi flavescentibus, per oras nigricantibus, aliquando lævibus & sui undique similibus, aliquando denticulatis marginibus, interdum in spinam longiusculam, mordacem & nigricantem desinentibus, præ-

nonnunquam inermibus. Florum stamina in orbem explicantur, coloris lutei. Radix minimam dignum magnitudine aequat, superiore parte subinde comosa.

Circa Monspelium & Messaniam satis frequentem observavimus.

Locus.

4. *Jacea lutea spinosa minor solis in tenues lacinias dissectis.*

Hujus ramulom duntaxat vidimus inter plantas siccas D. Philippi Skippon, ubi collectum nescimus. Caulis, ut in hoc genere plantæ satis crassus & firmus erat, foliis vestitus crebris in plurimas longas & tenuissimas lacinias divisis, ramosis. Summos caules & ramulos occupant capitula modica & squamis composita in breves & imbelles, utrinque hirtas, ex spadiceo nigricantes spinulas desinentibus. Folia lutei sunt. Hæc ex sicca.

- * 5. *Jacea montana purpurea echinato capite Park. cyanoides echinato capite C. B. montana echinato capite Clus.*

Clus.

Molliora sunt huic folia quàm vulgarissima; quæ secundum radicem sunt laciniosa, ad Calceitrapæ folia accidentia: caules cubitales, angulosi, striati, in multas alas divisi: capitula hinc inde per ramulos confuso ordine sparsa, longiuscula, quamplurimis squamis constantia, quæ in miiores tenuioresque quàm Calceitrapæ aculeos eoque valde barbaros desinunt. Flores Jaceæ aut Cardui muricati purpurei: Semen non observavi: Radix Calceitrapæ radicem emulatur.

Ad montium radices, nonnunquam secundum vias nascitur in Austria inferiore & Stiria.

Locus.

Dubitat J. Bauhinus, annon hæc eadem sit *Jacea sue latifolia, capitulis pulchris, flore purpureo*: nos diversum censuimus.

C. Bauhinus Jaceam majorem folio multum lacinioso *Ad.* huic eandem facit. Verum Lobelius hoc nullo Jaceam majorem *Ger.* Centaurium collinum *Gesneri* intelligit: cum in Anglia frequentem esse scribit inter segetes, ubi non alia habetur Jaceæ species.

- * 6. *Jacea capite longis aculeis spinosa C. B. flore albo, capite longis aculeis spinosa Park.*

C. B. prod.

Tota planta subincana, brevibus & rigidulis pilis hirsuta: radicem habet fibris crassioribus implexam, fragilem, candidam, sed membranam subfusa coram: caulibus cubito altiore, rotundum, incanum, asperum, in ramulos inæquales divisum: folia prima & tenella pilis densioribus, albidioribus, mollibusque stipantur, reliqua verò oblonga, uncias duas lata, crassa, rigida, per ambitum profundis crenata, nonnunquam ad pediculum laciniosa, per quæ fibre crassiores albe transcurrunt. Caulis summitati capitulum squamulosum, ex pluribus squamis, etiam triginta numero compositum, & in eorum pinnæ annulum compactum infidet, quarum apices in spinas oblongas, rectas, subflavas & rigidas desinunt, & squamarum oræ firmis pilis albenibus tanquam setis undique circumdate sunt: inter quos folia multis foliis oblongis, laciniosis & candicantibus emicant, cui semen Cinico simile, sed vulgari majus succedit.

Hæc, inquit C. Bauhinus, à *Jacea montana echinato capite Clusii* diversa est.

Ob folia circa margines dentata seu serrata ad Centaurium majus rectius refertur quàm ad Jaceam.

- * 7. *Jacea cum spinosis capitulis purpurea tenuifolia J. B. Strabe squamis asperis C. B. An Dodoneo Aphyllantes altera? Capitulis spinosis Jacea Lob.*

J. B.

Caulis huic cubitales, striati, asperi: folia aspera, angusta, uncias duas longa, quadam rariis lacinata, aut cum quibusdam eminentis: capitula parva, quæ squamis constant flavescentibus, glabris, nisi desinunt in tres [interdum etiam quinque] spinulas. Flosculi purpurei.

Circa Monspelium & alibi in Gallia Narbonensi copiose provenit. Observavimus etiam in He- Locus.

Caulis (quantum memini) valde ramulosi sunt, nec eriguntur, sed in terram resupini solum læte occupant.

- * 8. *Jacea tomentosa capitulo spinoso C. B. prod. Park.*

C. B.

Tota planta quasi farinâ aspersa foret albescit, & à radice caulis pede minor, statim in alas plures divilis exurgit. Folia habet brevia, angusta, in petiola tria, quina, septena, subrotunda divisa. Cauliculis capitula parva ex squamis multis in aculeos acutos & rufescentes abeuntibus composita infident.

In Murena Hispaniæ inventa fuit.

Locus.

- * 9. *Jacea capitulis hirsutis Boelii Ger. emac.*

Ger. emac.

Plures & radice fundit caules, angulosos, striatos, pilosos, imbelles & humi stratos, in multos ramulos subdivisos, tres quatuorve pedes longos, undequaque diffusos, & solum læte occupantes: quibus ad intervalla adnascuntur folia hirsuta, laciniosa, Jaceæ majoris *Ger.* aut *Erucae* ferè in modum, sapor

saporo amaro admodum. Ramulorum singulorum extremis singula innascuntur capitula, squamulosa, unaquaque squama in quinque, sex, septemve spinulas imbelles, tenues, in semicirculum dispositas desinentes. Flores pallide purpurei, & pluribus flosculis, ut in reliquis huius generis compositis, flosculis marginalibus maioribus & longioribus his qui medium florem occupant, singulis in quinque lacinias angustas sectis, cyani non multum dissimilibus. Semen parvum, pappo inclusum, quo ad maturitatem perducto radix exarebit.

Hæc planta ex semine à Guil. Boelio accepto D. Goodhero Descriptionis auctori succrevit: ubi illud Boelius collegit non meminit: verisimile autem est in Hispania aut Africa.

• 10. *Jacea montana incana laciniosa, capitulis hispida* C.B.

C. B. prod.

Ex radice caulis palmo major, rotundus, molli lanugine canescens exurgit, circa quem stipes pediculis oblongis incanis donata, laciniosa & subrotunda, tactuque mollia: capitulum parvum, Jaceæ montanæ incanæ asperæ capitulis hispida.

Montepessuli in monte Calcaris provenit.

• 11. *Jacea latifolia, spinosis capitulis pulchris, flore purpureo* J. B. An *Jacea purpurea* Hispania muricata ejusdem? purp. Valentina muricato capite Clus?

J. B.

Multis ramis brachiata, cubitalibus & longioribus, striatis, angulosis, subhirsutis, tactu asperis, interdum concavis. Folia infima pedalis circiter, palmari latitudine, in profundas, latas, sinuatas lacinias divisa, & Cichorii styl. similia, aspera, superiora vero per ramos passim multo sunt minora, Cyani aut Hieracii foliorum diversura & magnitudine, usque ad ipsum capitulum crebra. Ceterum capitula extremis ramis hærentia turbinata sunt Cyani aut Jaceæ vulgaris capitulis parva, quorum singula squamæ hævcentes aut rubentes, aliqui leves & politæ, in quinque, sex aut septem radiatas spinas, deorsum vergentes desinunt. Flores purpurei tandem in pappos facilius minima oblonga, canico aliquatenus similia, multo minora, variegata: Radix crassiuscula.

Huic forte eadem est *Jacea purp. Valentina muricata* cap. Clus. i. e. *Jac. foliis Seridis candicantibus, purpurea* C. B. *supina purpurea capitulis spinosis* Park. cui Clusius attribuit *Folia Seridis candicantia*: ramos cubitales & flexiles, & in eorum summo capita squamata, florem deprementia purpureum: radicem valde crassam longamque & glutinolam.

Plantam huic similem ex semine Londino accepto ortam Cantabrigie in hortulo meo aliquando alebam, quam puti Parilienses in *Catalogo Horti Regii* intelligere titulo *Jaceæ cyanoidis alterius dæ caule seu Cyani Cretici spinosi Belgarum*. Hujus capitula (quantum memini) grandia erant, quæ Cyani aut etiam Jaceæ nigre vulgaris majora: semina ut in planta Bauhino descripta variegata.

• 12. *Jacea spinosa Cretica* Zanoni.

Præcedenti forte eadem est, Radice nictur longa, brachii humani crassitudine, tereti, nodosi, medio deorsum versus in multos ramos divisi, còlque in ramulos minores & rariore subdivisio, ut crasso, succulento, viscoso, colore pullo terre Umbre dictæ rectos, medullâ intus albâ, teret. Differt à superius proxime descripta foliis dimidio angustioribus, per oras spinosis, quo alibi caule sitis eo minus incisus, addo ut quæ floribus vicina sunt integra absque ullis incisuris obventur.

Integram descriptionem videbis apud Jacobum Zanoni *Hist. Botan. cap. 55.*

• 13. *Jacea laciniosa Sonchii folio, sive latifolia purpurea capitulo spinoso* C. B. Park. An *Jacu marina* Bætica Park?

C. B.

Radice est rectâ, fragili, fibrosâ, membrânâ subsuscâ rectâ, & si plures caules protrudat brachiâ [glutinosa, dum durante] sapore amarissimo, ex intipido ad amarissimum tendente. Cauli ut plurimum rectus, hirsutus, brevibus densisque villis seu lanugine, potissimum parte inferiore rebus, qui ob capitulum gravitatem humum versus reflectitur, & in summo in aliquot ramulos dividitur. Folia primum prodeuntia variant, sunt enim rotunda, oblongo pediculo donata, deinde magis magisque sinuata, tandem vero in lacinias, (quæ ad exortum inferiorum minorâ sunt) nec quales dividuntur: sunt etiam rigida & dura, addo ut complicata cum quodam parve ereptis stant, brevissima & durissula lanugine, potissimum superiora: & ad exortum, recta. Caulibus summis capitula spinosa, ex squamis compacta, initio viridia, mox ad apicem purpurascens insident: ex squamis spinæ septem, pulchro ordine, stellam dimidiatam referentes exeunt, quarum media cæteris lator & longior, in minuto capitulo rubens, paulo post vero pallens. Flos ex capitulo tunc prorumpit, qui elegantius purpureæ & inodorus, cujus foliola fissulæ sunt oblongæ, longius amplo & laciniato rectu præditæ, inferius angustæ, quæ ad exortum coloris albi, sed paululum versus fuscum in rubrum idè mutante: omnes autem staminibus clavata sustinent, clavæ ex purpureo seu violaceo proflus nigricante, in summo alba puncta habente, & staminum pediculis, ubi et fissulæ prorumpunt albis existentibus. Semen Cyani semen refert, oblongum, angustum & cinereum est.

Parthenocis semina nigricantia *Jaceæ sue marina Bæticæ* attribuit: spinas capitis acutas quidem, at innoxias esse fertur.

Huic similis est, non tamen eadem quam in maris litore arenoso propè Neapolin in Italia, trans urbem versus *Torre di Greco* & Calabriam copiosissimam invenimus, cui tuncquid fecimus *Jacea purpurea maritima capitulo spinoso Neapolitana*.

• 14. *Jacea Sicula Cichorii folio, flore luteo, capite spinoso* Bocconi.

Boc.

Caulis huic angulosus & cubitus altus est, quandoque reclinatus, multis alis divisus & concavus. Folia longa, aspera, duas aut tres uncias lata, utrinque profundius dissecta, candicantia, foliis Jaceæ Sonchii folio latorâ. Floribus constat luteis Spinæ Solstitiali similibus. Capitulis longis aculeis armatis donatur. Radix alba fibrosa.

Circa Saccam nascitur, nec videtur ea quæ sub Jaceæ capite spinoso longis aculeis à C. B. in Prothomo descripta est.

• 15. *Jacea arborea, argentea, Ragusina* Zanoni.

Zan.

Caulis surgit supra terram, simplicem, ad quatuor interdum digitorum altitudinem antequam in ramos dividi incipiat, inaequalem, subrotundum tamen, cortice flavo rubiginoso rectum; deinde in multos ramos crassiusculos diffusum, lanuginosos, candidos, arcuatos, à nodo ad nodum huc illic reflexos, medullâ viridante succoso, ligno tenui filamentoso circumdata plena. Ubi caulis in ramos dividi incipit crebri tuberculi apparent, ex quibus folia exeunt nullo ordine, prima & infima integra omnino, Scabiose arboreæ Creticæ similia, proxima ad basin duobus dentibus incisâ; his succedentia quatuor reliqua deinde ordine pluribus, donec tandem, tota in dentes lue lacinias secta sint, circa medium caulem. Summi caules folia iterum primis similia, integra & indivisa gestant, acutiora tamen, & alia pariter secundis similia, acuta & variè incisâ. Summos caules & ramulos terminant capitula grandiuscula & oblonga, lanugine candidâ seu argenteâ obducta, uti sunt & reliquæ omnes plantæ partes, quæ si deradatur, folia ex viridi obscura restant: Capitula hæc squamis imbricatis obteguntur, intus flavis & splendentibus auri instar, ima parte latis, à medio fursum versus argutis denticulis serratis, spinâ acutâ mucronatis; nescio Junio aperta florem edunt speciosum, odore non ingrato, multis flosculis fistulosis circuncalatis compositum, marginalibus longioribus, oris in quinque lacinias totidem foliola mentientes sectis; è medio uniuersumque exit filamentum seu stamen [rectius stylis] oblongum, corniculatum, & ex ipsius medio aliud, valde gracile, summa parte incurvum & bifurcatum. Florem excipit semen suum Julii, aliarum locurarum feminibus simile, colore flavicante & lucido. Radix brevis, subtilis, flexuosa, in multis surculis spargitur; inflexa cum stridore rumpitur, ac si ex vitro aut glacie composita esset; colore ex flavo rufescente, medullâ intus albâ; odore Bæticæ horrentis; sapore aromatico tuberum in montibus Mutinensibus erutorum, verum pungente aliquantulum & exsiccatæ. Foliorum sapor valde amarus, velut Cardui benedicti. Planta est perennis, semine etiam se propagans.

16. *Jacea sphaerocephala spinosa Tingitana* Hort. Edinburg. *Jacea Tingitana capitulis spinosis* Hort. Lugd. Bat.

Cum hæc planta nobis nondum inspecta fuerit, plura non habemus quæ de ea dicamus.

C A P. XII.

De Cyano.

Cyanus à floribus colore cyaneo seu cæruleo nomen accepit. Batifescula sive Bapifescula Officinis olim dicebatur, quæ vox Hermolao à Latino derivata videtur, nimirum à batuo sive bato verbo antiquo, quod percutere & tundere significat, unde Anglicum *Beat*, & seu-lâ, i. e. faly, à secando dicta, unde Anglicum *Sichle*: à percutiendo scilicet & remorando meliorum fides.

Cyanus flosculis in flore marginalibus speciosioribus minisque laciniosis infundibuli formam habentibus à Jacea differt: rectissimè genere cum Jaceæ convenire statuitur: namque si hanc distinctionem generis notam ponamus, dux trêve duntaxat erunt Cyani species, nimirum vulgaris Cyanus, & Turcicus odoratus.

A. 1. *Cyanus* J. B. minor vulgaris Lob. Ger. Park. *Cyanus Segetum* C. B. *Wictu-bottles*.

J. B.

Lignosam habet multisque fibris capillatam radicem ubi excrevit: undè caules plures surgunt, cubitus & sesquicubitus alti, angulosi, cavi, lanugine incani, in ramos divisi. Folia infima Lob. Non tamen acris lacinias sinuata, Scabiose aut Dentis leonis more; alia longa, culmum lata, per longitudinem adeo profundâ, nervosa, creta, albicantia. Flores ex capitulis squamatis compactis se explicant, corniculis laciniosis constantibus, colore communitur cæruleo, & ut nomen loquitur cyaneo, albis alio, alias longis & an-punico aut purpureo, crebris in medio flosculis cæruleis aut purpureis, simplicibus. Semen capitis

Locus.

lis florem sustinentibus seu alabastris oblongum, nitidum, pappo cristatum. Sapore est tota planta siccò & aliquatenus nauscoso, odore nullo eccellente.

Inter segetes passim provenit. Flore est communiter cœruleo, rarius albo aut purpureo. Verum si in hortis latiori solo seratur & colatur, non tantum flores edit cœruleos aut albos, sed & purpureos, & carnosos, & varios seu albos medio purpureo aut cœruleo aut carneo. Cuius etiam & mangonio obincentur Cyani flore pleno, diversorum colorum; unde C. Bauhinus temere sine necessitate Entia multiplicat, Cyanum hortensem à Cyano segetum separans: Ostendat quid (inquit Frater) discrimen.

Vires.

Flos huius ut & aqua stillatilis utilis esse dicitur in oculorum inflammationibus, rubedine, lippitudine. Erysipelati inspergitur pulvis ex floribus una cum capribus factus. Ad puritatem ulcera valet succus instillatus: Pulvis eorum assumptus Camerario eidem attribuitur: v. g. ætus febriæ Dol. 3j. Alias multas & fore contrarias inter se facultates eidem attribuunt: v. g. ætus febriæ restinguere, adversus venenatarum bestiarum morsus & puncturas prodesse, quæ frigidum cum esse arguunt: in palpitatione cordis, in suffocatione uterina prodesse, iis qui ex alto delapsi sunt acie contusi, & quacunque de causa sanguinem concretum intus habentibus utiliter exhiberi, quæ calidum esse suadent. Et revera fapor totius plantæ amarus & nonnihil acris, vis deobstruens, & purgandi aquas, quam C. Hofmannus sibi compertissimam longo usu esse tradit, calidum potius quam frigidum cum esse probant.

Flores in spiritu vini, aut etiam aquâ communi macerati suo eam colore imbuunt, iternæque Saccaro elegantem colorem communicant, cujus usus omni periculo vacat. Idem præstant flos Cichorei, Delphinii, &c.

2. *Cyanus major* Lob. Ger. *major vulgaris* Park. *Alpinus radice perpetua* J. B. *montanus latifolius*, vel *Verbasculum cyanoides* C. B.

J. B.

Numerosis fibris & mediocriter crassis in una radice cœcuntibus vivacem & perennem, in grato sapore, figitur: cubitales & altiores caules ferrugines, lanugine multo villosos, angulos quibus adnascuntur folia Lychnidis coronariæ, longiora, latiora, lanuginosa, mollia, alis lanculatis ad proximum usque folium semper cum caule continuatis. Capitula squamata florum sustinent: Cyani vulgaris, sed longè majores, fimbriatos & cœruleo purpureos, nonnunquam & albos, corniculis circiter unciatibus, purpureiscentibus, quo etiam colore prædita sunt *stamina* [Holsæ medi] apicibus tamen cineris.

Locus.

In montosis præpè *Spadum vicum* acidulis celebrem primò invenimus, postea etiam in monte Jura non longè à Geneva. J. Bauhinus in monte *Wasserfall*, Basileæ cum esset, observavit. Alii etiam in montibus non raro occurrunt.

Hæc planta si characteristicam Cyani notam à florum petalis marginalibus speciosioribus, minus profundè laciniatis, & infundibuli formam habentibus sumas, Cyanus dicenda non est, sed potius Jacea.

3. *Cyanus repens latifolius* C. B. Ger. *repens latifolius Lobelii* Park. *peramaris repens folio vendula* J. B.

Ad. Lob.

Minus observata hæc, non aliò quàm ad Cyanum aut Jaceam referenda [imò rectius me jace ad Jaceam quàm Cyanum] foliis oblongis, angustis, Lavendula, rigidis, illius plantæ quæ proximè descriptissimus [Cyani majoris] similibus, in *cauculis* gracilibus, viticosis, palmatis parvialibus & sesquipalatis, quorum singulis summis singuli flores, staminei Jaceæ, obsoleti purpuræ, & poculis squamosi infertione confatis prodeunt. Radix digitum parvum æquat. Tota planta gustu perquam amaro & ingrato.

Locus.

Subter Scellæ prætenis ramulos ad *Sellam novam* & alibi agri Monspelici reptando latitat. Hæc omnia Lobelii. Nos plantam hanc circa Monspelium multis in locis observavimus, nec latuit, sed conspicuam.

Neque hæc planta ad Cyani genus propriè pertinet, sed ad Jaceæ.

- * 4. *Cyanus repens angustifolius* C. B. *repens limifolius* J. B. *repens angustifolius* sive *montanus* Park.

J. B.

Cauculis huic dodrantalis; folia ferè Lini, valdè crebra, uncia paulò longiora, angusta; *capitula* longa, squamosa, similia Stœchadi citrinæ alteri inodora, verum squamæ breviores videntur, quibus erumpit tomentum candidans. Sapore insignem non animadverto.

J. Bauhinus ex fœca descriptit.

5. *Cyanus floridus odoratus Turcicus sive Orientalis major & minor* Park. *The Sultan flower*.

Park.

Folia huic latiora sunt, & ad margines magis laciniata quàm vulgari Cyano, non usque ad radicem. Caules in majori specie minimum bicubitales, in minori humiliores, foliis confimilibus sed minoribus obiti, in plures ramos divisi, quorum singuli singula sustinent *capitula*, squamosa, Cyani vulgaris majora, flores exsertentes majores, è multis flocculis compositos, marginalibus octo aut novem fistulosis, oblongis, versis oras paulatim dilatatis & expansis, infundibuli specie mediis brevioribus.

oribus & angustis. Flosculorum ambientium color dilutè purpureus, amœnus; mediocri pallidior & albescens: odor fragrantissimus, ut præstantissimum etiam Zibethum superet. Semen pappo inclusum nigricat. Radix quotannis una cum superficie emoritur.

Constantinopoli ad nos transmissa est, apud Turcas in honore esse cepit quoniam ab Imperatore primùm in agris observata, ob odoris gratiam collecta & gestata est.

Minor species quantum magnitudine omnium partium tantum odoris suavitatem majori speciei cedit.

- * 6. *Cyanus tomentosus* Alpini exot.

Alpin.

Planta est surculosa, ferens ab radice surculos plures, longos, graciles, rotundos, oblique actos sursum, lanugine candida obitos, cubitales & ampliores, molles, folia hinc inde vestitos longis, tenuibus, per oras serratis, in acutum desinentibus, candidis, tomentosis, Cyani foliis figurâ similibus, sed multò minoribus. Surculi in cacumine habent flores purpurascèntes, Cyanis similes, suis parvis calycibus, & exterius squamis obitis, contentos. Radix tenuis, in multis divisa, lignosa.

Accedere videtur Jaceæ foliis angustissimis subtus incanis, seu Stœchadi purpureæ odorata: Parkinsoni.

- * 7. *Jacea Hispanica* Alpin. exot. *potius Cyanus Hispanicus*.

Alpin.

Et foliis, & floribus & caulibus ex toto Jaceæ vulgari similis est. Flores verò ad flores Cyani maxime accedunt, & magnitudine, & figura, & colore. Etenim colore albescunt in cœruleum, & veluti radios elegantissimos habent. Planta annua est & sapore amaricè.

Hujus semina ex Anglia habuit Pr. Alpinus à Joanne Moro M. D. missa.

CAP. III.

De Jaceæ.

- * 1. *Jacea maxima* Alpin. exot.

Alpin. exot.

Caulis à radice sustollit quinque vel sex cubitos altos, rectos, scabros, ad imum dense foliatis; è quorum medietate superiori hinc inde surculi plures, recti, graciles, rotundi exeunt, in quorum summitatibus producuntur calyces parvi, Cyani magnitudine atque figurâ, è quibus exeunt flores lutei, Cnici floribus similes: quibus in calycibus succedunt semina Centaurii majoris feminibus proxima, saporis leniter amari. Planta præpè radicem & in caulium infernis partibus admodum est perfoliata; folia verò Helenii foliis similia videntur, sed minora, quædam revoluta in seipsis, quasi luxuriantia, lanuginosa & quadantenus mollia, omnis coloris expertia, non sine levi amaritudine. Radix longa est, crassa, in tenuitatem desinens, quibuldam pauculis radicalis fibrosis referta, colore alba, Cinaræ radici omnino similis.

Ex feminibus Hierosolyma delatis enata est.

2. *Stæbe capitata Rosmarini folio* Pona, sive *Chamaepitys fruticosa Cretica Belli* J. B. *Jacea fruticans Pini folio* C. B. *Stæbe fruticosa angustifolia Cretica* Park. *An Chamaepeuce* Alpin. exot.

Pona.

Ex albicante radice lignosa & aliquantulum fibrosa varii effertur caules teretes, modo Coronariæ Libanotis, trium circiter cubitorum, quadam canitie asperi: proferunt folia uti ipsa Libanotis, sed longiora multò & acuminata magis, quæ paulatim flaccida facta, ita se coarctant, ut omnino appareant Pinastri folia, quæque superne virelunt, inferne albicant, cum quadam lanugine, uti & cauliculi: in ramulorum fastigiis edit capitula quemadmodum Stæbe Salmantica prima Clusii, quasi magnitudinis Centaurii majoris, cui etiam folia similis est, nisi quod magis purpurascit. Semen retinet Cnici sed nigricans. Perennis est planta.

Vide infra Jaceam foliis angustissimis, subtus incanis, cui plantam hinc descriptam eandem esse suspicamus: ut & Chamaepeuce Alpini in Exoticis descripta.

- * 3. *Stæbe*

- * 3. *Stebe fruticosa latifolia* Cretica Park. Frutex rotundo argenteo folio, Cyani flore C. B. *Cyanus fruticosus* Creticus Candie Ponce Ital. *Paleberrimus frutex* Bello cp. 2. ad Clus.

Bell.

Ad duorum cubitorum altitudinem affurgit, in orbem diffunditur, perpetuoque viret. Folia habet longa, rotundiuscula tamen instar foliorum mali, firmiora, latissime virentia superne, inferne vero alba qualiam lanugine obducta, ut argentea videantur: *calliculos* albos, lanuginosos, quos *folia* utrinque ambiunt, in quorumque extremitate *flores* cernuntur specie thyrifi, ut in *Saponaria* vel *gari* dispositi, squamato politis, sed figurâ Cyani, colore pheniceo, calyce tamen longiore quam Cyani, squamato, albo & rubro diluto colore prædito. *Flores* in pappos resolvuntur: *semen* longius quam Cymini, calycisque sunt perennes.

In altissimis præcipitiis inter saxa provenit.

Locus.

4. *Stebe major calyculis non splendentibus* C. B. *Austriaca elatior* Park. *Centaurii majoris* *fruticosa* J. B.

J. B.

Radice habet minimi digiti crassitudine, dodrantalem, sapore Cyani nausoso: *Folia* Scabiosa squamata argentea [proximo in loco describenda] tenuiter dissecta, albidiora, sapore amaro prædita: *Caules* unius, duorum aut trium interduum cubitorum altitudine, pro locorum ubi proveniunt ratione; in multis ramos fissi, foliis etiam tenuioribus. Abinthii ferè Pontici vestiti. *Flores* Cyani formâ, flammis, minoribus, purpureis & capitulis emicant turbinatisque, Scabiosa squamata argentea, paulo minoribus, squamulis asperis, pilosis, imbricatis, non lucidis, ut in argentea illa. *Semina* parva, oblonga, ruffa, quaternis costulis striata, quibus pili adherent.

Tancta est hujus plantæ similitudo cum Scabiosa argenteis squamis, ut eandem existimemus, inquit J. Bauhinus; quod idem & nobis videtur. Capitulum argumentum Centaurii majoris speciem facio. *Idem*.

In Germania, Italia & Gallia Narbonensi frequens est, ut non opus sit loca memorare.

Locus.

J. Bauhinus Jaccam albam *Tah* huc refert: C. Bauhinus speciem ex ea distinctam ab hac ut & sequente facit, titulo *Stebes caliculis argenteis minoris*.

5. *Stebe calyculis argenteis* C. B. *argentea minor* Ger. *Salmanica argentea*, sive tertia Clusi Park. *Scabiosa squamata* argentea J. B.

J. B.

Lignosa radice firmata est. *Caules* cubitales & bicubitales, striati, subhirsuti, multis alis cæcis Folia multiplici exsurgit dissecta ad Centaurii majoris speciem minorem accedunt, nigriora, tunc Extremis ramulorum capitula nascuntur turbinata, concinnis lucentium squamarum & candidarum squamulis imbricata.

Hæc à precedente vix alia in re quam squamulis capitulorum tenuibus & lucentibus differt, ut vix crediderim specie ab ea differre.

Locus.

In Calabria præpè Tropiam urbeculam observavimus; necnon circa Mospelim.

- * 6. *Stebe Austriaca humilis* Clus. *incana Cyano similis tenuifolia* C. B. *Austriaca humilis* Park.

In collibus & montibus Viennensi urbi vicinis provenit hoc genus superiore multo humilior, tamque incanum, tenuioribusque virgis; quod non multum differre videtur à minore Cyano.

- * 7. *Jacea montana incana odora* C. B. *Jacea muscata* J. B.

Radix lignosa, lenta: caulis rotundus, pedalis; *folia* longa, lata, mollia, tomentosa, lacinia longis divisa, alba vel cinerea. Capitula formâ & colore Jaceæ secundæ, [quæ Centaurium murale dicitur] Toti planta satis suavi odore prædita est, saporis amaricantis cum adstrictione quadam.

Locus.

Ita describit Tabernamontanus (inquit J. Bauhinus) cujus & descriptionem & iconem probamus Heidelbergæ provenit arenosis & fœcis locis. *Ne ibi frustra tam quævisimus; verum Centaurium majus speciem tenuifoliam J. B. copiosam ibidem invenimus. Gaudet loci altis & aprici. Jaccam mollem tam in monte Hymetto præpè Athenas observavit D. Georg. Wheeler.*

8. *Stebe Salmanica prima* Clusi Park. *Salmanicensis* prior Clusi, sive *Jacea Intybacta* J. B. *argentea major* Ger. major, foliis Cichoraceis, mollibus, lanuginosis C. B.

Clus.

Jacea similis *folia* habet humi strata, Scabiosa Jaceæque foliis latiora, ad Cichorii folia accedentia, mollia, lanuginosa, & interdum candidantia. Aliquot ex eadem radice *caules* exsurgunt, cæciles aut amplores, striati, subhirsuti, fungosâ medullâ facti, multis alis brachiati; quibus lanugine minora, minutique dissecta, & mucrone quodammodo spinosa folia. *Flores* nascuntur in summis caulis, capitulis [Cyani paribus, turbinatoribus, glabris nitidisque & politis, albicantibus per eorum mun rubentibus squamis, imbricatis] comprehensî, purpurei; quos subsequitur *semen* subrotundum, Centaurii majoris æmulum, sed minus. *Radix* est longa, candida, digiti interdum crassitudinis, quæ nonnunquam vivax est & plures annos durat.

Locus.

Circa Mospelim passim provenit, nec minus frequens habetur in Italia & Sicilia. * 9. *Stebe*

- * 9. *Stebe Salmanica secunda* Clusi Park. major foliis Erucæ mollibus lanuginosis C. B. *Jacea* genus *Stebe Salmanica*, foliis mollibus lanuginosis, caule infirmo J. B.

Clus.

Folia omnia habet mollia & lanuginosa, Erucæ instar lacinia; *Caules* inferum, ramosum, in terram procumbentem, cujus *flores* summis ramis innascentes superiore majores, barbulis exterioribus Cyani æmulis, purpureis, (quibus intermixti villi quidam lutei) medium florem occupantibus. *Semen* superioris simile, vel Cyani semini: *Radix* digitalis, albicans, non vivax, sed quam subsequens hyems consumit.

Nascitur Salmanicensi agro in arborum & vinetorum marginibus. Floret Junio, Julio, & Augusto. *Locus & Tempus.*

- * 10. *Stebe spinosa* Cretica Park. *Spinosa* J. B. *spinosa maritima* C. B. *Cyanus spinosus* Creticus Ponce & Alpini.

Clus.

Quam descripsit Clusius *Hist. app. alt. ant.* in Ducis Areschorani horto enutritam, trium circiter pedum altitudinem æquabat, & si angustius non concludi libere excrecere posset, ad majorem altitudinem pertingere posse arbitrabatur. Fruticosa autem erat, ramulosque satis duros & quodammodo lignosos habebat, foliis valde lacinia obfocis: summi vero ramuli flores sustinentes minoribus, utque singularibus foliis instar foliorum Lavendulæ septi erant & plerumque in spinas definebant. Tota planta candidior ferè instar Cinerariæ dictæ: Squamosi etiam erant florum alabastrî & calices; ipsi autem flores candidi, Cyani florum formam quodammodo referentes. *Radix* lignosa, multifida atque perennis. Floret Julio, Augusto, & toto Septembri.

P. Alpinus altitudinem palmarem huic plantæ attribuit, & flores colore carneos: reliqua descriptionis finis convenit.

Hæc, puto, planta est quam observavit D. Georgius Wheeler præpè Athenas in Attica, inque Teno insula Cycladum. Idiner. p. 52.

- A. 11. *Jacea major* Ger. itémque *Scabiosa flore purpureo* ejusdem, ut J. Bauhino & nobis etiam videtur. *Scabiosa major squamatis capitulis* C. B. itémque *Scabiosa major altera squamatis capitulis*, sive *Jacea rubra latifolia lacinia* ejusdem. Centaurium collinum Gesneri flore purpureo J. B. *Great Knappweed* or *Whitellon*.

Math.

Primo statim exortu *folia* profert longa, nullis in ambitu lacinia, at quæ his succedunt plus, minoribus, dissecta cernuntur, quæ verò in caule & ramis habentur, minora sunt & magis lacinia. *Caules* gerit æstivæ sesquicubitales, teretes, striatos, incanisque, qui circa cacumen suos fundunt ramos, in quorum fastigio capitula oriuntur in acutum densitatem, compactis squamarum ordine connecta, Cyani modo, & quibus *flores* prodeunt ferè etiam similes, sed rufescentes. Hos denique sequitur *semen* parvum, oblongum, ruffum, & superiori parte pilosum. *Radice* nunc pollicari crassitudine, & sæpe majore brachiataque, sapore subdulci Pastinacæ proximo.

Nascitur inter fruges & in campis non cultis, argilloso præsertim solo: æstque (ut rectè Lobelius) legetur potius quam pratorum. *Locus.*

12. *Jacea nigra* Ger. *nigra vulgaris* Park. *nigra vulgaris capitata* & *squamata* J. B. *nigra pratensis latifolia* C. B. *Knappweed* or *Whitellon*.

Radix satis crassa, lignosa, vivaci, fibras multas emittente, sapore cum nausea adstringente nictitur. *Folia* priora, quæ à radice exeunt, aliquid (inquit J. Bauhinus) commune habent cum Cichorii foliis, sunt enim longa, nonnihil lacinia, præ virore nigricantia, brevi lanugine hirsuta. *Caules* ex eadem radice interdum unicus, sæpius plures exeunt cubitales aut sesquicubitales hirsuti, teretes, striati, firmi & rigidi, fractu contumaces, medullâ facti, foliis cæcis, nullo ordine positos, iis quæ ad radicem similibus verum angustioribus, obiter præcipue ad exortum dentatis, cincti: & quorum lili ferè simibus à medio caule sursum versus ramuli egrediuntur confimilibus foliis sed minoribus donati, in fastigiis unum, duos, tresve *flores* sustinentes, seu potius florum capitula, satis grandia, squamis nigricantibus, circa margines cili instar pilosis, imbricant positos extensis connecta, & quorum medio *flosculi* emicant tubulosi, lacinia, purpureiscentibus, arcu stipati; quibus marcescentibus & delapsis restant, densò sed brevi pappo intermixta, *semina*, parva, per maturitatem ex cinereo nigricantia. Ramuli interdum in hac planta rectos ferè angulos cum caule efficiunt.

Post modum plerumque æstivæ apud nos floret, æstque in pascuis nimis frequens. *Tempus & Locus.* Habetur in Occidentali Angliæ parte hujus varietas flore Jaceæ majoris, hoc est cum limbo seu circulo florum majorum seu longiorum in margine, Cyani in modum; hæcque non minus frequens quam vulgaris ibi oritur.

Hujus varietatis aliam adhuc varietatem observavit nobiscum offendit Tho. Willifellus cum flore pleno, cujus flos totus componitur ex ejusmodi flosculis, qui in margine illius sunt, nimirum oblongis & speciosis.

13. *Jacea nigra angustifolia* Park. *nigra angustifolia*, vel *Lithospermi arvensis foliis* C. B. prol.

C. B. prod.

Radix est nigricante, in fibras aliquot divisa: caule pedali, rarius cubitali, rotundo, aspero, in alas inaequales diviso: quem *folia* incana, angusta, brevia, rigidiuscula & aspera, *Lithospermi arvensis* familia alternatim sua basi cingunt. Cauliculorum summis *capitulum* squamatum & nonnihil asperum, aliarum *Jacearum* formâ, sed minus, insidet: ex quo *flor* multis exiguis oblongis foliolis pallide rubentibus vel ex purpurea candicantibus prodit, cui *semen* exiguum nigrum succedit.

Hanc passim *Montpessulana* & *Patavii observamus*. Adeo exigua est & fore nulla inter hanc & precedentem differentia, ut non immerito J. Bauhinus ad idem caput utramque reducit.

Huic & altera similis, sed caule molli tomento vestito, & foliis incanis mollibus & longioribus.

14. *Jacea semper vivens* Lusitanica Bocconi & Morisoni.

Bocc.

Hujus plantae *folia* lanceolata, longiora latioraque quam vulgaris [*Jaceae nigrae*] margine tamen, ut illius, lacinata, aspera, è virore pallentia: *Caules* multi, cubitales & longiores, pluribus sparsim, & confusè foliis cineti, in ramos multiplices per totam summam divisi, duri, asperi, proferentes *capitula* è quibus exeunt *famina* [verius *folioli*] plura, conferta, coloris ex purpurea rubentis. *Radix* lignosa, dura, non absque fibris. Tota planta hystem (nisi acris admodum fuerit) innoxia facile tolerat.

In hortis Florentinis, Pisanis, Bononiensibus & demum Parisiensibus vidimus. E *Lusitania* primum allatum credunt, unde nomen habuit. Haecenus Bocconus, cujus descriptionem probemus, ut plura addere non sit opus. Nos è semine Londino accepto natam in hortulo nostro栽培igie aliquandiu altimus.

15. *Jacea foliis angustissimis, subtus incanis. Stachys purpurea odorata* Park. *Stachadi cinerea* f. *foliis capitulis longioribus* J. B.

Pallier.

Ad cubiti fere altitudinem affurgit, ramulis infirmis & terram versus reclinatis, unde in latitudine magis quam in altitudinem diffunditur; è *radice* longa, dura, nigricante virgas crebras lignosas incanas emittens, *foliis* plurimis, oblongis angustis, superne ex viridi nigricantibus, inferne languinis, tomento candicante obfisis, circa margines subinde dentatis vestitis. Summis ramulis interdum singula, plerumque bina innascentur *capitula*, oblonga squamis confertis imbricata, *filiculis* exsertentibus pulchellos, purpureos, odoratos; quibus succedit *semen* pappi involutum, *Caulis* Pincae dicti seminibus nonnihil simile.

Plantam hanc variis in locis tum in Gallia Narbonensi tum in Gallo-provinciae rupibus prope Massiliam observavimus. D. Magnol in monte Cetio, in sterilibus circa la Colombiere, versis silviorum prope Fonceaude, & alibi eandem invenit. Botan. Monsp.

An & quantum differat haec planta à *Stache capitata* Rosinarii folio Ponae considerandum.

- * 16. *Jacea integrifolia humilis* C. B. *nigra humilis* Park.

C. B.

Hae *cauliculis* est pedalis, rotundis, alba lanugine hispidis, & terram versus reflexis: *foliis* uncium latis, duas longis, nec lacinatis, nec crenatis sed integris, lanugine, praesertim per marginem, pubescentibus & subaspersis, basi sua cauliculum ambientibus: in cujus summo *capitulum* ex multis squamis imbricatis dispositis constans, ex quo *flor* *Jaceae* vulgari similis, subpurpureascentis, ex foliolis [verius *foliulis*] oblongis in filamenta aliquot divisis compositis, prodit.

In Austria ad S. Hippolytum provenit. Hae etiam à *Jacea nigra* vulgari adeo in paucis differt, ut vix possim animum inducere ut credam species distingui.

- * 17. *Jacea montana Austriaca major* Park. *Jacea nigra squamifera capite major* C. B. *montana squamifera major, semine nigro* J. B.

Claf.

Numerosa ab eadem radice promit *folia*, oblonga, vulgarissima *Jaceae* haud absimilia, nec tamen minus aspera, sapore nonnihil calido, subadstringente tamen: *caules* plerumque cubitales, striati, ramosi, foliis angustioribus, & interdum paucis lacinis secundum pediculum praeditis obfisis, ut in vulgarissima: *Capitula* in extremis ramis crassiora, non hirsuta, sed multis squamis tenuibus, & si vel digitis leviter attingas crepantibus praedita, inferne candicantia, superne vero, quâ se his explicat, fusca. *Flor* multis exiguis foliolis [rectius *foliulis*] in quinque lacinis divisis ex purpurea candicantibus constat. E quorum medio purpureascentis tubulus exilit, in summo velut farinâ aspersus; quem ambiunt purpurea majora longioraque foliola [foliuli] quinque inaequalibus lacinis etiam constantia, ut vulgarissima. *Semen* Cnico formâ simile, sed exiguum, nigrum, paulo majus, quam vulgare, subadstringentis gustus. *Radix* etiam vulgarissima similis est, fibrosa, nigricans.

Floret

Floret Julio & Augusto & subinde semen profert, quod maturum statim è vasis repleans siccum Tempus. florem excutit.

- * 18. *Jacea nigra squamifera capite minor* C. B. *montana Austriaca minor* Park. *montana squamifera minor, semine albicante* J. B.

Claf.

Hae priores fere per omnia similis, paulo tamen humilior, ut quae raro pedalem superet altitudinem: *foliis* minus aspersis & alquantulum incanis; paulo dilutior *flor*, *semine* minore, nec nigro, sed candicante & cinereo, linguam etiam magis calefacientia. Maturius plerumque floret & semine Julio pericit.

Provenit utraque copiosè in montanis Pannoniae & Austriae pratis.

Locus.

19. *Jacea latifolia capite hirsuto* C. B. *Austriaca villosa* Gor. *Austriaca latifolia villosa capite* Park. *Jacea cum squamis pennatis sive capite villosa elatior & humilior* J. B.

Claf. J. B.

Lata longaque habet *folia*, superioribus majora, magis albescentia, molliora [breviora latioraque quam *Jacea nigra* vulgaris, selenitiam aut unciam longa, latitudine unciali, acuminata, crenata, infima vero pedum & sesquipalium aequant. J. B.] leviter dentata per ambitum, gummoso gustu, sed amaritudinis non exigua. *Caules* plures ex eadem radice promit, cubitales vel etiam ampliores & interdum minores, angulosos & striatos [subhirsutos, ramis multis brachiatis] *Capitula* terra aut plura, contigua fere, ex multis squamis imbricatis dispositis constantia, quarum cuspidibus exterius reflexis, in adeo crebra tenuisque filamenta, nigricantia, siue potius multifida barbulae desinunt, ut ipsa capita tenuissimo & elegantissimo reticulo inclusa videantur, miro naturae artificio. *Flor* è medio erumpit *Jacea* vulgaris, purpureus. *Semen* maturum cinerei coloris, Cyani semini fere respondens. *Radix* vivax, & multis nigricantibus fibris donata.

Calidiori circa *Montspessulum* caelo longè est frigior folisque possidet interdum sinuata potius quam crenata.

In montanis Pannoniae & Austriae pratis oritur Clusio: Floret Julio & Augusto.

Locus & Tempus.

- * 20. *Jacea Melitensis capitulis conglobatis* Bocconi.

Bocc.

Caules hujus pedales & longiores sunt, alati, ramosi, geniculati. *Folia* angusta, *Jaceae* vulgaris foliis molliora, leviter sinuata & incana. *Flores* ad genicula ab imo ad summum caulium plures, subterres, è capitulis nonnihil spinosis, atque rotundi globuli formâ simul commissis exeunt.

Melice invenit P. Boccone, in via quae *Casahervorum* ducit. Lutea etiam nata est, sed capitulis minus compactis.

- * 21. *Jacea Montpellierana cui in squamis fibrae nigrae, interdum acaulis* J. B. *Jacea humilis Hieracii folio* C. B. Park. *pumila, humilis Serpens, acaulis ferme, flore cyaneo & albo* Ad. Lob.

J. B.

Spontanea palmarum vix superat, interdum acaulis, cultura in cubitalem altitudinem proficit; multis ex radice crassiuscula productis *caulibus*, striatis, hirsutis, intus fungosis, multum ramosis. *Folia* pumila per terram sparguntur, Cyani foliorum amula, incana lanugine obfita, lacinata, alia integra, reliqua per ramos fortuito posita nascuntur. *Capita* foliis oblongis, minime dissectis, acuminatis obvallata sunt, mediocri magnitudinis, mollicella, squamis longiusculis compacta, quarum oras simbria nigra ambit, acumen vero in pinnatis spinulas innoxias fascit. *Flor* albus stamineus in pappos abit. Habetur etiam *flor* purpureo.

Prope *Montspessulum* in marginibus satorum ad pontem viâ quâ Frontignanum iter invenit *Lobelia* Hieracii: ibidem etiam D. Magnol floribus purpureis & floribus albis frequentem vidit Maio mensis florentem.

Locus & Tempus.

22. *Jacea angustifolia capite hirsuto* C. B. *angustifolia Austriaca villosa capite* Park.

Claf.

Longè humilior est, cubitalem altitudinem vix attingens, alioqui foliis villosis, & retis instar formatis *capitulis*, atque adeo floribus magnam similitudinem cum precedente habet. *Semen* variat, quod nigricans est & paulo crassius.

In iidem locis oritur, eodemque tempore floret.

Locus & Tempus.

Montspessuli haec nobis ostensa est fissa, ipsi tamen eam in loco natali crescentem nondum vidimus.

Jacea alba hirsuta capite C. B. cum non aliter quam floribus colore à penultima differat, species distincta censenda non est.

- * 23. *Jacea montana incana aspera, capitulis hispida* C. B. Park.

C. B. prod.

Radice est lignosa, in longas fibras divisa & rufescente: *cauliculis* palmari, rotundo, lanuginoso: *foliis* asperis, ad radicem pluribus, incanis, hispidis, parum laciniatis, angustis, [interdum laciniatis, fibroscis & tactu mollibus] uncias quatuor longis, reliquis vero in profundas & rigidas crenas divisis, basi quae caulem amplexantibus, qui aliquando in ramulos dividitur, quorum singuli *capitulum* parvum ex squamis hispidis compoliturum sustinent, earum enim cuspidis exterioris reflexe in tenuissima filamenta desinunt. *Flores* vulgari similes sed multo minores.

Locus.

Montepesuli in monte Calcaris provenit.

- * 24. *Jacea nigra laciniata* C. B. *nigra vulgaris laciniata* Park. *Jacea cum squamis ciliatis pilosis* J. B. *Jacea Asfriaca* VI. Clus.

Clus. f. R.

Folia vulgari sunt similia, secundum radicem leviter laciniata. *Caulis* cubitalis aut amplior, gracilis, firmus, striatus, [aliquantum hirsutus] nonnihil interdum purpureascens, in multas alia aquales divitus, per quem *folia* sunt jam dictis minora angustioraque [uncialia & selsuncialia, semuncialia latitudine & angustiora, dura, subhirsuta] *Flores* tingit purpurea saturatio, Jaceae vulgares omnino similes & *capitula* pari, toto nigricante, cujus squamae pilos breves agminatum circumcirca cili inftar possident. *Semen* priori aequale; *Radix* alius similis.

Crescit permixta cum superioribus, atque eodem etiam tempore flores ejus explicantur.

- * 25. *Jacea Cretica* Park. *laciniata, squammata* C. B. *squammata Cretica, quibusdam Scabris* Cretica dicta J. B.

Clus.

Habet multa longa *folia*, supra tellurem expansa, inftar majoris Scabiosae *Matth.* crasso nervo praedita, & secundum illius longitudinem, non modo multipliciter laciniata, sed ipse etiam laciniis minoribus alius sectis. *Caulis* deinde emergit cubitalis & amplior, striatus, durus, non distinctus *Jaceae montanae squamatae capite majori*, per quem sparsa sunt *folia* jam dictis minora & magis laciniata: hinc deinde in varios ramos, minoribus adhuc foliis & rariis sectis praeditis. Ex tremi rami sunt squammata *capita*, quae producant deinde *flores*, multis longioribus foliis purpureascentibus, interdum omnino albis & valde sectis constantem, ex quorum medio ex illis pallens: evanido flore succedit *semen* multa lanugine involutum, Cniciformi simile, late rugum, cineraceum. *Radix* satis crassa, & quibusdam fibris praedita, inftar radicis Stoebeae Hispanicae, quae an vivax sit nec latet.

Peregrino femine (Cretici allato) nata est haec planta Clusio.

26. *Jacea montana lutea minima* Park. *montana minima tenuifolia lutea* Col. *laciniata lutea* C. B.

Col.

Aquiculorum montes herbidi hanc non descriptam, Septembris mense floribus luteis omnium fundunt prope D. Angeli dirutum ibi templum, supra villam Flaminianum dictam; cujus *caulis* & *folia* pusilla respectu *capituli* & florum: magnum quidem illud proferit, congenerum eam modo squamulis compactum, atque *flores* majoris Jaceae pares, aureo colore, quorum intenti [foliuli] elati atque recti, & exteriores circa caput procumbentes. *Caulis* vero tenuis, angulosus, semipedalis ad summum, duobus alis foliorum interceptus. *Folia* vero truncialia, prope humum expansa, in tenuis admodum lobos divisa, ipsique etiam lobi insuper laciniati, carnosii, aculeati, Vermicularia: Dioscoridis dimidiatum folium amulantes, laeves, sed tenuiores. *Semen* deinde prope papulosum ut congenerum. *Radix* circa caput pilosa, fibris divisa crassifuscula, sapore & odore congenerum.

- * 27. *Jacea incana capite squamato* Francisci de Honthusii.

Honthusii.

A radice lignosa, parum inter petras (Circi Promontori) earumque fissuras asserata, folium canalicatum (inter quae nullis nascens ordo) multitudo germinat atque hujus illucque diffusis, praetercautem oculis sese patefacit, moxque alluens lignoso caudice, non solum ex fax verum ex Calstrum mecum propendet: quae quidem primo intuitu Raguloidem Jaceam adeo referre debatur, ut non nos tantum sed & alii antequam flores & caulem ederet eandem esse putarent: attentis vero & nobis animadversa dum in horto culta, ab illo differre toto celo cognovimus: *folia* equidem colore cinereo albicante, plurima lanugine aspera ipsam quodammodo amulantur; hujus tamen grandiora, magisque incisa, flexibilia, rimosa atque minus crassa; illis vero crassiora, albidiora, breviora & rotundiora, abique rimis: *flores* hujus, ut in vulgari Jacea, perparantes & carni, illius vero auri. *Caulem* edit haec cubitalem, modo breviorum, modo longiorum, altum, striatum, foliis circumvestitum, & ubi *folia* insident brachiatum, circa initium aliquantum hirsutulum, ubi *capitula* adnascuntur squamata, non tamen spinosa, *floresque* canaliculatis coloris, Centauroidem Jaceam quodammodo referentes. *Semen* Cyani alius.

Tota

Tota candicans, hortisque inclusa aspectu pulchrior est planta Maio mense floribus onusta spe. Tempus & Natur. Ex praeruptis ingentibus Circi veteris promontorii faxis Occasui expositis ubique pen. Locis.

Hanc nonnulli montanam candidissimam Jaceam C. B. prod. putant, cui & ipsi addit Stoebeae folius: Hujus tamen *folia* nullam Stoebeae formam retinent: in ceteris tamen floribus, tum caule satis convenit. *Folia* illius magis laciniata, & ad Stoebeam accedentia, magisque quam hujus candicantia & lanuginosa.

28. *Jacea montana candidissima Stoebeae folius* C. B. Park. *incana, laciniata, capitulis Circi, flore uno ut altero* J. B.

C. B. prod.

Haec ex radice crassa, lignosa *caulem* proferit palmarem, nonnunquam cubitalem, angulosum, striatum, molli & incana lanugine vestitum. *Folia* habet ad radicem multa, per terram sparsa, palmaria, lata, Stoebeae inftar laciniata, molli lanugine incana, & superiora molli tomento quasi farina aspersa, mollia & alba sunt. *Cauliculis* summis *flores* singuli Jaceae vulgaris insident, quae ex *capitulis* squarosis prodeunt.

In montibus prope Capuam provenit. Nos in rupibus seu clivis maritimis Calabriae prope Sc. Locis. leam collegimus. Nostra etiam capitula ipsa eorumque squamae Jaceae nigrae simillima erant.

29. *Jacea montana capite magno Strobili* J. B. *incana Pini capite* C. B. *pumila Narbonensis* Park.

f. R.

Pumila est planta, duarum triumve unciarum altitudine, interdum dodrantalis aut major. *Folia* aut longitudine vix cedunt: primum nascentia accedunt formae ad priora Centaurii *folia*, sunt lata & sublonga: sequuntur alia in profundas lacinas aequali situ divisa, subus densa mollisque lanugine candicante oblita, quae etiam superius non omnino destituntur, plerumque tamen videndum: quaedam interdum non laciniata, aut parum. *Coliculus* quoque tomentosus est, inque ramos subinde dividitur, sepe simplex, cujus cacumini insidet *caput* magnum, Scolymi, squamis argenteis, aut ex argenteo rutilantibus purpureascentibusque, perquam tenuibus mollibusque, per oras latecentibus cristisque compactis. Medium obtinent pappi, quos *fores* reliquit staminibus purpureantibus confans. *Radix* satis crassa, simplex aliquando, interdum plurium capitum, nigricans.

In collibus saxosis circa Montepesulum frequens oritur.

Locus.

- * 30. *Jacea montana* Ger. *montana Narbonensis* Park. J. B. Lob. *montana, incana, odora* C. B.

Lob.

Caulis riget dodrantali & pedem alto, rotundo: *folia* Jaceae luteae & Chamaeleonis levis Theophr. media elente, altera parte incana, glauca, tantillum hirti: *flores* Jaceae aut Circii sed minores. *Radix* sesquipalmaris, gracilis, minisque fibrata, gustu cyaneo amarcat.

In caulis & collibus *Cassii novi* contemnis Montepesulensis agri nonnullam ad Lobelium reperta Locis. est. Quid sit ignoret fateatur D. Maguel.

31. *Jacea latifolia capitata non descripta* Hort. Lugd. Bat.

C A P. XIV.

De Centauro majore.

Centaureum nomen accepit à Chirone Centauro, qui eo curatus esse dicitur, cum Hercules excepti hospitio tractanti arma sagitta excidisset in pedem: quare aliqui Chironium vocant. Plin. lib. 25. cap. 6.

Centaureum duplex est, majus & minus, quae quavis nomine conveniat, & facie tamen & viribus distat, suntque toto genere diversa. Majus tantum hujus loci est.

Nox hujus characteristice sunt Capitula squamata laevia seu aculeis destituta, folia per ambitum serrata, magnitudo insignis.

1. *Centaureum majus* Ger. *majus vulgare* Park. *majus Juglandis folio* J. B. *majus folio in laciniis foliis diviso*, C. B. *Great Centaury*.

f. R.

Centaurei majoris *Caulis* rectus hominis proceritatem assequitur, in ramos circa summitatem divisis. *Folia* amplissima in alae formam disposita, quarum singularia spichamam ferè longa, tium aut quatuor unciarum latitudine, per ambitum serrata, nervosa, glabra, saturate virentia: at primam prodeuntia *folia* integra sunt, nec dissectionem agnoscunt: *Capitula* furculorum extremis insident squarosa, & quibus emicant *flores*, staminibus purpureis contexti, in pappos evanescentes. *Semen* nitidum oblongum; *radix* rubens, crassifuscula, longa, recta.

F f 3

Radix

Serrata à foliis minutim circumquaque incilis & serratis nomen obtinuit. Parvitate sua præque à Centauro majore differt, cum quo foliorum ambitu serrato convenit. Serratale affinis capitulo Baceharidis, flore Trachelii *Hort. Lugd. Bat.*

CAP. XVII.

De Lappa seu Personata.

Lappa dici potest vel *σὸν τὸ λατῆον* prehendere, vel *σὸν τὸ λατῆον* i. e. lambere, quod præterea cum vestibus adhæreat. *Personata* autem dicitur, quod folia ejus præglandia veluti larve aut pueri vice obtendi solita essent. Veteribus Arction aut Arcion dicta creditur, verum ratio nominis ignoratur.

Note ejus generice sunt capitula lappacea ob squamarum mucrones hamatos vestibus adherentia, folia amplissima.

A. 1. *Bardana major* Ger. *vulgaris major* Park. *Personata sive Lappa major* aut *Bardana* J. B. *Lappa major*, *Arctium* Dioscoridis C. B. *Great Burdock*, *Clot-burr.*

Radice nititur simplici, crassa, profundè in terram descendente, foris nigra, intus alba. *Folia* pediculis longis infident, maxima, hirsuta, superne viridia, inferne brevi & densa lanugine incana, non exactè rotunda, sed in longitudinem productiora, & in acutum mucronem desinentia, lobibus & vix conspicuis circa margines spinulis. *Caulis* sesquicubitalis & altior, crassus, teres, hirsutus, purpurascens, medullis fæcis, foliis per intervalla breviora alternatim positus vestitus, ab immixtis ramosis. In summis caulibus & ramulis flores in capitula squamosa congesti, squamis extantibus cum mucronibus reflexis seu adpressis, unde vestibus tenaciter adhærescunt. *Flosculi* singulares et quibus totales componuntur singuli singulis infident seminibus alatis, ipsi purpurei, quinquepartiti, è medio exeunte clava quidam tubulosa, nigropurpurea, quam penetrat stylus pallidus brevissimus. *Semina* majuscula, oblonga, fusca.

Bardana major rosca *Park.* descriptæ varietas est accidentalis, non species distincta. *Arctium* quorundam *Lugd. C.* Bauhinus hoc refert. Parkinsonus distinctam speciem facit, Lugdunensis historici fides apud nos vacillat ideoque C. Bauhino assentimur, quantumvis neque deest pro, neque figura Lugdunensis huic convenient.

Radix præcipue in usu est. Siccat, est pulmonica, diuretica, diaphoretica, extergens, subaltingens. Hinc convenit in Asthmate, calculo, expunctione sanguinis, in vulneribus inveteratis, tumore levi alarumque partium; in arthriticis morbis, quibus peculiari proprietate conferre statuitur. *Sed.*

Extinctis imponitur folia vulneribus inveteratis, articulis luxatis, ambustis, &c.

Semen insigne lithontripicum conficitur. Propinant autem in pulverem comminutum in Cœcia tenui, aut zythogalo nostratibus *Posslet dñi* dicto, humi plenâ. Hofmannus præfert radicem saccharo conditam. Apuleius pulverem feminis per quadraginta dies dat, & ichthiodicos miratur sanare. Rationem addunt, quod multum salis nigri possideat hæc herba.

Caulis antequam lappæ gignatur derafo cortice crudi coctique ex oleo & aceto manducari mensis coepere. Petrus Laurenbergius validam vim frangendi calculum, augendi semen, evanescendi venerem eis attribuit.

Tubercum quantam in Henrico tercio Galliarum Rege decocto Bardanæ seu Lappæ majoris Pectore Pena deletam fuisse testantur S. Formus Obl. 41. & G. Hieronymus Vellichius Obl. 4. Empiricum Parisiensem plurimos quartanarios decoct. radicis hujus herbe ex vino albo magno succo sic curare solum accepimus inter Observationes celeberrimi Viri Pauli Marquarii Slegelii Politici Hamburgensis. Hæc D. *Tancred Robinson*, qui & sequentia communicavit.

De vi & efficacia hujus plantæ in Arthritide & lue Venere consule S. Pauli *Quadrupla Botan.* Cl. 3. p. 362, 363. Eandem vim obtinet quam Salsaparilla.

Lappa major incensa deslagiat in modum Salis petreæ, & pari ratione sput ignem. *Essem. Germ.* An. 3. Obl. 223.

In nephritide sem. vel rad. in aqu. Cherephylli aut Petroselinii plurimum commendatur. S. Pauli. In Lethargo in clystere prodelt radix Lappæ majoris. *Doleus* l. 4. c. 1. S. 19.

A. 2. *Bardana major altera* Ger. *major lanuginosa capitulis* Park. *altera cum capitulis villosis* J. B. *Lappa major montana capitulis tomentosis sive Arctium* C. B. *Woolly-headed Burdock.*

A præcedente differt capitulis minoribus, squamis brevioribus, lanugine incana cum araneis telis intertextis.

Primum observavimus circa *Skipton* oppidum & in montosa comitatus Eboracensis parte ex quo *Cræco* dicitur copiosè; superne etiam albi passim in Anglia, cum priore, ostendente D. *S. Dale* pharmacopœo & *Medicine præctico* in Brantia Essexiæ oppido.

HISTORIÆ
PLANTARUM

LIBER OCTAVUS:

QUI EST

De Herbis flore composito non papposis seu

CORYMBIFERIS.

Uid Corymbi nomine hoc in loco intelligimus superius diximus cum de Herbis flore composito donatis in genere ageremus.

Hujusmodi autem herbe sunt vel flore radiato, vel flore nudo: proinde librum hunc in duas Sectiones partiemur, quarum prima erit de Corymbiferis flore radiato: Secunda de Corymbiferis flore nudo.

Herbe flore composito Discoide, seminibus pappo destitutis, CORYMBIFERÆ dictæ, sunt vel disco

Radice, flosculis marginalibus seu barbulis eidem

[Concoloribus, floribus [totales intellige]

[Sparsi aut solitarii, foliis

[*Integris*; barbulis seu flosculis medium discum cingentibus

[*Cuspidatis*; seu radice tuberosa perenni, foliis conjugatim positis, flore minore: *Flos folis PYRAMIDALIS*: sive radice fibrosa annua, foliis sigillatim positis, flore & semine maximis: *FLOS SOLIS*.
[*Frontatis*; Seminibus

[*Incurvis*; fronte barbularum crenata; *CALENDULA, Caliba*.
[*Recurvis*; *Chrysanthemum Aster dictum*.

[*Lacinatis*, flosculis marginalibus seu petalis

[*Latissimis* & subrotundis, calice è simplici foliorum ordine composito seu integro: *FLOS AFRICANUS*.
[*Angustioribus*; barbularum fronte crenata: *CHRYSANTHEMUM segetum*.

[*Tenuiter dissectis*: *BUPHTHALMUM*.

[*In umbellæ formam in summis caulibus dispositis*: foliis

[*Integris*, angustis serratis, barbulis & disco medio albis; *PTARMICA*.
[*Lacinatis* Abinthii vulgaris in modum & pariter incanis: *ABSENTHIUM UMBELLIFERUM*.
[*Tenuissime dissectis*; *MILLEFOLIUM, Achillea*.

Diversi ab eodem coloris, Albi sci. cum umbo seu discus medius flavus sit: suntque eadem floribus vel

Sparfis aut *solitariis*, foliis

Integris, aut ad margines duntaxat crenatis incisive; caule

Nudo, non ramoso, flore in fastigio singulari minore; *BELLIS MINOR*.

Foliis & *ramis*, clatior, floribus majoribus: *BELLIS MAJOR*, *Euphthalmum* var. *gare*.

Multifariam in segmenta tenuissima divisis: flore suavi, *CHAMÆME LUM*: foetido; *CO. TULA*.

In umbellæ formam dispositis, foliis laciniatis pallidis, cum gravitate odoratis: *PARTHENIUM*, *Matricaria*.

Nudo, vide Tab. sequentem.

SECTIO PRIMA.

De Herbis Corymbiferis floribus radiatis.

Hæc vel sunt barbulis medio disco concoloribus, vel barbulis coloris à medio disco diversi. Utrumque genus est vel floribus sparsis aut solitariis, vel floribus in Umbellæ formam in summis caulibus dispositis. Erunt ergo quatuor hujus Sectionis membra seu genera sub alterna.

Primum, de Corymbiferis cum barbulis medio disco concoloribus, floribus sparsis aut solitariis.

Secundum, de iisdem cum floribus in umbellæ formam dispositis.

Tertium, de Corymbiferis cum barbulis diversi à medio disco coloris, floribus sparsis aut solitariis.

Quartum, de iisdem cum floribus itidem in umbellæ formam digestis.

MEMBRUM PRIMUM.

De Herbis Corymbiferis cum barbulis medio disco concoloribus floribus solitariis aut sparsis.

C A P. I.

De Flore Solis.

FLOS Solis dicta planta à novo Orbe advecta, Veteribus incognita fuit, Recentioribus à similitudine cum Sole denominata est, barbulis ambientibus Solares radios, disco medio ipsum similes clypeum referentes.

A reliquis cypselaceis generis plantis distinguitur flore omnium maximo barbulis umbonem medium coronantibus flavis & cuspidatis.

1. *Flos solis* Ger. *Chrysanthemum Peruvianum*, sive *Flos solis* Park. parad. *Helenium indicum maximum* C. B. *Herba maxima* J. B. *Œhe Sun-flower*.

J. B.

Caulis surgit singulari, brachii crassitudine, decem aut duodecim pedum altitudine in nostris hortis, vicentini etiam & quatuor referunt ali in solo Hispano: incondita per hunc *folia*, *Calceolifolia*, non item magnitudine, quippe spithamam longa, aut etiam sesquipithamam, haud multo angustiora, acuminata, aspera, hirsuta, in ambitu serrata, pediculis longis herentia. Summum caulis fastigium *florum* sustinet unicam, rotundulam, orbiculatam, Heleni simile, sed tam amplius in diametro colligat, foliis aut nitore luteo micantibus ambitum obsidentibus; disco plano, lato, è plurimis flocculis, obcuris flavis, arcuè stipatis, quorum singuli singulis insident seminihus, composito. *Semina* oblonga, tumidula & nonnihil compressa nigra [interdum alba] singula singulis alveolis pulchro ordine dispositis contenta, qui seminibus exomptis favum referunt. *Radix* fibris innumeris composita, nec altè in terram descendens, nec tantum aulâ promittente germen.

Flos aliquando tantæ magnitudinis ut 2362 semina exempta fuerint. Flos solis merito appellatur, quia non solum effigiem Solarem præ se fert, sed versus eum semper caput inclinat.

Flores

Flores interdum (& ut Parkinsonus, caulis etiam ad foliorum pediculos) refinam tenuem, pelliculam excludant pauca quantitate, Terebinthinam Venetam colore, odore & sapore plane referentem.

Hujus plantæ tres aut quatuor seu species, seu varietates observantur: nimirum,

1. *Flos solis major flore singulari, maximo*, *Helenium indicum maximum* C. Bauhino dictus, atque hic vel semine nigro, vel albicante seu cinereo.

2. *Flos solis prolixer seu ramosis*, C. Bauhino *Helenium indicum ramosum*. Scribit Parkinsonus se in una planta sexaginta interdum ramos observasse. Flores in hac specie multo minores sunt quam in priore, multo tamen parvitate compendat. Has duas plantas pro distinctis speciebus admittimus.

3. *Flos solis minor* Ger. C. Bauhino *Helenium indicum medium laciniato folio*. Hic non alia in re quam partium omnium parvitate à prima specie differre dicitur, quamvis folia in iconem quam exhibent nonnihil laciniata pingantur.

4. *Flos solis minor semina* Ger. *Helenium indicum minus* C. B. His addi potest &

5. *Flos solis minor, var.* Ger. quem omittit C. Bauhinus: & pari sane ratione omittere potuit tertiam & quartam species: nam si omnino differant, non aliter quam accidentibus quibuldam ratione celi aut soli, aut seminis aut temporis stationis differunt. Nam *Tabernamontanus*, cujus in hoc Sima Gerardus est, quatuor quas exhibet figuras pro corona Solis, non aliter ab invicem distinguit quam primam & secundam flore majore à tertia & quarta flore minore.

Hujus plantæ bene repurgatus à foliis, coctus cum oleo, sale & aromatibus, melioris est saporis quam Fagi, Asparagi, Cardui & Scolymi, ac ad Venerem insigniter stimulat, ut in seipso experimentum esse scribit Cortusius: nec minus est suaves & grati sunt pediculi foliorum teneri preparati. *Ufus in cibo & medicina.*

Sanima licet liberalius devorata capitis dolorem excitent, pectus tamen leniunt, ardorem extinguunt & apud aliquas gentes tula, coacta in panem, alsaque frumenti usum præbent. *Herbarius.*

2. *Flos solis pyramidalis, parvo flore, tuberosa radice*, *Heliotropium indicum quorundam* Ger. emac. *Heliotropium indicum tuberosum* C. B. *Battata Canadensis* Park. *Jerusalem Artichoke*.

Ger. emac.

Ab una radice caules unus, duo, tres, pluresve exsurgunt, teretes, virentes, striati, asperi, pilosi, duodecim aut interdum sedecim aut amplius pedes alti, crassitudine minore multo quam *Flos solis*, modullâ alba fingosi farcti, *foliis* crebris, nullo ordine positis ab imo ad summum usque cincti, pallide virentibus, asperis, acuminatis, octo circiter digitos longis, decem aut undecim latis, circa margines profunde dentatis, *Floris* vulgaris persimilibus, non tamen rugosis nec æquè latis. Caudex ab imo densam ramosi sunt, ramis longis, foliis paulatim magnitudine decrecentibus ab imo ad summum usque: unde planta arbuscule similitudinem exhibet in conspectu pyramidis figuram effigiatæ. *Flores* apud nos in summis tantum caulibus & ramulis nascuntur. *Flores* Solis similes, non tamen majores quam *Calendula vulgaris*, duodecim aut tredecim striatis, cuspidatis, aureo fulgore micantibus barbulis radiati, medium vel umbonem occupantibus flocculis luteis dense stipatis: *Calix* floris è squamis villosis componitur. *Semina* apud nos non perficit, quoniam semper post æquinoctium Autumnale floret. Caulis plures emittit radices, tenues, repentes, (quibus alimentum attrahit) fibrillis tenuibus capillatis, longe latèque se diffundentes, inter quas à radice primaria multe alie soboles tuberosæ excreverunt, glomeratæ, nunc radici primariæ seu matri adherentes, nunc fibris longis ad pedes ab ea distantiam adnascens, terram elevantes, & nonnunquam supra ejus superficiem apparentes. Unica Radix triginta, quadraginta, quinquaginta, aut etiam plura non raro producit hujusmodi tubera. Radices hæc tuberosæ foras colore rufescent, substantiâ seu carne internâ fungosâ carnescente, variis prominentiis gibbosæ, pugni humani interdum magnitudine, ea parte qua germinantæ sunt velut in rostellum elatæ. Caulibus marcescentibus radices tuberosæ per hyemem in terra resant & sequenti vere regerminant, raro tamen ante initium Maii. Hæc omnia è Gerardò emaculato transsumimus. Quibus adhuc, quamvis nimis fortè multa nonnullis videantur, caulis floribus omitti depictionem è F. Columnæ Hist. adjiciemus. Caulis ab imo è foliorum sinibus alternatim herentium adeo ramis dividitur frequentibus undequaque, ut pyramidem efficiat, decrecentibus ramulis summis paulatim, adeoque floribus oneratur quatuor vel quinque in singulis ramulis, ut obeliscum fide metum rotundam stellatam dicas.

Radicum tubera sapore dulci gustui se commendant, & edulia sunt, & gratiora (inquit Columna) cruda quam cocta. Nos trates variis modis ea præparant, alii in aqua decoquant & cum butyro & Zingiberis tantillo condita estant: alii in furno aut cibano cum aromatibus, modullâ, uvis passis, butyro, vino Hispanico, &c. malsâ farinaceâ in volventes coquant. Quocunque autem modo præparantur (inquit D. Goodyerus) flatulenta sunt, & ventriculo inimicæ; alii autem aliter sentiunt, nec ullam ejusmodi varietatem excitandi vim in illis percipiunt aut agnoscunt. *Ufus & Virtus.*

Datur hujus varietas radice oblonga. In notis MSS. quæ amicè nobis communicavit Eruditiſſ. Vir, D. *Josias Palmer* M. D. Londonensis inter D. Hermannum Botanices Professorem & Horti Medici præfectum in Acad. Lugduno-Bat. afferere I. Helianthemum Virginianum tuberosi flores in pappum abire. Quod si sit aliò translatum est, nam non est hujus loci: & F. Columnæ rectius *Aster Peruvianus tuberosus* dicitur.

3. *Chrysanthemum Canadense* After *Virginianus latifolius luteus repens* Park. dictum. *Yellowwreath* ing *Starwort* of Virginia.

Park.

Caulis surgit firmis, teretibus, duos aut tres pedes altis, non ramosis, (aut saltem rarius & paucis ramis) *folia* per intervalla ad genicula binis oppositis, latis & amplis, *Floris* folis similibus, sed minoribus, in acutiores mucrones productis, ad tactum durioribus & asperioribus & obscuris virentibus, venosis. In summo caule *flor* unicus, amplius, & calice novem aut decem foliolis viridibus compositis exiens, plurimis longis angustis flavis discum medium fuscum ambientibus petalis confans: cui succedit (inquit autor) semen (ut aune) *Floris* Solis semini simile, sed minus. *Radix* fibrosa, sub terra reptans & late se diffundens. *Caules* quotannis intereunt.

Hec planta foliis & floribus ad *Florem Solis* accedit: Semen nondum observavimus. Si nobis leceret nomen imponere *Florem Solis* minorem perennem *radice repente* cum appellaremus.

Duplex habetur species, altera *Chrysanthemum Canadense latifolium elatum* P. Boccone, *Chrys. Canad. latif.* altissimum Morifono dicitur, cui *caulem* altitudine sex, septem, aut interduo octo pedum allurgentem, crassitudine pollicari: *Folia* latiora, longiora, dilutius virentia, dentata attribuit. Altera *Chrysanthemum Canadense latifolium humilium* praedictis Autoribus, cui omnia minora.

4. *After Virginis luteus alter minor* Park. *Another yellow Starwort* of Virginia.

Park.

Caulis unico, tereti, gracili, recto, rigido assurgit, quatuor aut quinque pedes alto, binis ad singulos articulos *foliis* longis, pulchro virore splendentibus, circum oras dentatis cinctis, pediculis tenuibus insidentibus, ad tactum rigidiusculis. E *foliorum* alis ad singula genicula *ramuli* utrinque exsurgunt, ab imo flatim caule, minutim cubitales, confimilibus foliis vestiti. *Caulis* & *ramulorum* angulorum fastigiis singuli insident *flores*, virentibus calicum foliolis obvallati, petalis seu barbulis ceter decem, angustis, oblongis, flavis discum medium ejusdem sed saturatioris coloris, cingentibus, compositis. *Radix* fibris aliquot crassioribus longis, albis, duriusculis, fibrillis tenuibus capillatis constans, & in multis annos durat, caulibus quotannis exarescentibus, & lateribus emissis propagandis se multiplicans.

C A P. II.

De *Chrysanthemo caule alato*.

Chrysanthemum a floribus auti fulgore rutilantibus, dictum esse nemo nescit. *Chrysanthema* autem dicitur herbas flore discoide radiato aureo, seminibus pappi & stituis; quā notā *Chrysanthemum* ab *Astere* differt. Atque ita late accipiendo nomen *Chrysanthemi* tum *Flos Solis*, tum *Calendula* *Chrysanthemi* species erunt.

Verum quoniam hoc genus plantae insignibus notis inter se differunt: Sunt enim aliae bulbosae *floris* discum ambientibus cuspidatis, ut *Flores Solis* dictae, de quibus jam egimus; aliae caulibus albis, seu membranulis foliaceis secundum longitudinem extantibus auctis, de quibus proximo in loco agemus: aliae seminibus curvis, quae *Calthas* & *Calendulas* vocant; aliae barbulis frontatae crenatae, seminibus quadrangulis, nos eas in plura capita seu genera dividemus, quorum prima erit earum quae caule sunt alato.

Non sum nescius secundum hujus Capituli speciem seminis cornuti seu bidentis respectu cum *Eupatorio cannabino* aquatico convenire, verum quoniam aliis notis evidentibus & characteristicis, ut *fl.* *fl.* *fl.* radiato, foliis in caule singulatis positae ab eadem differt; huic potius, quācum insigne caulis alati nota convenit, adjungendam duximus.

1. *After luteus alatus* Cornuti, *Cornutus* hujus *yellow-wreath Starwort*.

Cornut.

Quamvis procera sit & valde ramosa hujus *Asteris* species, vix tamen duo cubita excedunt caule ejus rotundi, quos *folia* vestiunt obscurae virentia, longiuscula, sine pediculis: pediculis namque loco appendiculae quaedam, alarum instar & marginibus foliorum deorsum flexae, utrinque cauli proximis adherent, ibique desinunt, unde folii alterius exordia sumuntur. *Floris* lutei, Bellidi majore simili, in summo cauliculorum nascuntur, medio fci. orbiculo laevi prominente, & foliis & circumferenti exarcentibus, velut *Astri* radiis aureo colore fulgentibus. *Flos* vesteit in pappo abie, qui, si digni insigne *Chamamelini* quiddam redolent. *Radice* nititur fibrosa hic *Aster*, quem sapor astriscentis potius quā alterius qualitatis participem esse testatur.

Minus verē *Cornutus* *Florem* hujus plantae in pappum abire scripsit; cum semina solida sint & pappo destituta, observante Morifono.

Ab America Septentrionali allata est.

2. *Chrysanthemum Canadense bidentis* Morif. praclud. *After Virginis luteus membranaceo caule* Park. *Yellow Starwort* of Virginia, with a twisted stalk.

Park.

Sex septemve pedum altitudinem assequitur, *caulibus* multis firmis, duris, robustis, ima parte ad medium fere altitudinem teretibus, aequalibus, superius quatuor membranulis extantibus secundum longitudinem productis a folio ad folium, velut alatis, minime ramosis; quorum summitates occupant *flores* aliquot, lutei, stellati, quinque vel sex oblongis, angustis foliolis velut radiis umbonem medium & flocculis luteis dense stipatis compositum ambientibus; quos *semina* excipiunt compressa, capite lato & veluti cornuto, a se invicem ita abscedentia, ut capitula *Ranunculi echinos* aliquatenus referant, nisi quod majora sint. *Folia* singulatum cauli adnascuntur, superioris [*Asteris Virginie latifoli lutei repentis*] foliis persimilia, ejusdem obscuri & maligni viroris, non tamen usque adeo ampla & lata, & in mucronem aliquanto productiora, & ad tactum asperiora, brevibus pediculis fulta. *Radix* lignosa, dura, tuberosa, fibris plurimis longis terram pertransiens, cique valide inhærens, & lateribus propagines emittens, non tamen repens.

Apod nos scitis florere, nec nisi calida tempestate praecedente: semen raro perficit; *Virginie Tempus* indigena cum sit.

Hec planta *Chrysanthemum Canadense bidentis* Morifono in Praclud. dicitur.

C A P. III.

De *Chrysanthemo semine curvo seu Caltha aut Calendula*.

Caltha dicitur non (ut aiunt) à forma, qua calathum seu calicem refert, sed à Græco *καλα* quod apud Nicandrum & Helychium. Siculi committant θ in χ ut *θερεος* *θερεος*. Sic *καλα* *καλα*. *Voss. Etymolog.*

Vulgō *Calendulam* appellant, quod corruptum ex *Calthula*, unde *Calthula*, & e in *cal* *Calthula*, posteaque u addito *Calendula*. *Idem*.

A reliquis *Chrysanthemis* seminibus curvis differt.

1. *Calendula sativa*. *Caltha* J.B. *Caltha vulgaris* C.B. *Garden Marigold*.

J. B.

Aureus *florum* splendor, antequam utilitas comperta esset, hanc plantam nobilitavit, qui omni auro saturatus rufescent, *Chrysanthemi* segetum formā, non ut illud & squamulis extantibus secundum longitudinem productis, odorati, disco medio fusco vel luteo, barbulis cum ambientibus fronsatis, fronte crenata; *semine* succedente incurvo, granulis quodammodo asperato, exteriori majore, interiore paulatim minore. *Caulis* tenues, teretes aut nonnihil angulosi, hirsuti, & tactu nonnihil viscosi, in crebros ramos divisi. *Folia* lingue formā, sine pediculis caulem amplexa, ad basin angustiora, summitate latiora & subrotunda, oblonga, pinguia, hirsuta, incana, gustu herbaceo, mox calidiuscula. *Radix* sirculosa, in fibras multas crassiores, oblongas dividitur. *Caules* interdum cum radicibus perennant hyeme mitiore, sepius brumali frigore utraque corumpuntur.

Tres hujus plantae varietates insignes notavimus, alteram flore simplici, alteram flore pleno seu multiplici, tertiam flore profuso. *Flos* enim interdum alios parit in ambitu, matre minores in pediculis recte longioribus hirsuti.

Tabernmontanus, ejusque Simia Gerardus nostras, novem *Calthæ* species pingunt & describunt, minimum ejus quæ flore pleno est quinque varietates: 1. *Calendulam* multifloram maximam.

2. *Cal* majorem *polyanthon* flo. aureo. 3. *Cal* *polyanthon* flo. aureo. 4. *Calendulam* sativam *polyanth* melinam. 5. *Cal* multifloram orbiculatam. [6. *Cal* proliferam primam. 7. *Cal* proliferam secundam. 8. *Cal* sativam flo. simplicem. 9. *Sylvestrem* seu arvensem.] Verim he omnes varietates (quamvis C. Bauhinus quoque ita fere distinguat ad tres antedictas facile reducantur: quin & ex tribus illis due quoque (ut suspicor) cultura & mangonio originem suam debent: nec tamen pertinax sum in hac sententia; nam (ut verum fatear) *Calendula* maxima multorum semen satum speciem suam plenius propagat; neque tamen, quantum hactenus expertus sum, *Calendula* minoris semini, majorem unquam producit.

Quod semina in disco marginalia majora sunt, fata tamen plantas cum flore simplici plerumque dant; media minora, & tamen plantas matri congenere edunt, Gerardus tradit; penes quem fides esto.

Planta hæc Solsequia & Solis sponsa dicitur, quod *flos* ejus ortu Solis aperitur, & occasu claudatur.

2. *Calcha arvensis* C. B. minima J. B. *sylostris* Ger. Wild. *parigold*.

Cauliculos emittit tenues, palmum & scissipalium altos, aliàs simplices, aliàs ramosos, singulis ramulis & summo cauli *stos* infidet exigui, lutei, & calice foliolo viridi. *Folia* angusta, semineam longa: *radix* simplex, tenuis. Vix alia in re quam partium omnium parvitate à *Calendula* flo. simplici lativa differt.

Circa Liburnum, Monspeliun, &c. inter segetes & alibi oritur.

Vires & Usus.

Calendula flores cardiaci censetur, hinc & hepatici & alexipharmoni, sudores movent, varias expellunt, ictero mentis, menses cient, partum promovent (funus subditus parturienti) Aqua destillata, oculis instillata, aut linteos in ea madefactis impofitis eorum rubori & inflammationi medetur.

Decoctum florum *Calendula* in Zythogalo seu liquore posseti nostratibus dicto, vulgò propinat ad variolas expellendas; quique usus à longo tempore ferè inter omnes inrecrebit.

Ad pestem præservativum, Acceps flor. *Calendula* vulg. manduca, vel cum oleo aceto fac acetarium. *Curio de Briqueville*. Caratavum, Succ. florum *Calendula* potus jejunè fortiter sudando, Idem. In metu Carbunculi pestiferi datur succus *Calendula* manè ab 3j. ad 3ij. mirabiliter etiam purgat venenum pestiferum, per sudorem illud mira virtute evocans. Ex Observ. Marc. Cuman. D. Soane.

C A P. IV.

De *Chrysanthemo* seminibus angulosis aut striatis.

Chrysanthemum Conyze aut Asteris facie.

1. *Aster cernuus* Col. *Aster Atticus* foliis circa florem mollioribus C. B. *Aster cernuus* Columnæ Park.

Col.

Hujus plantæ *folia* oblonga, vulgaris Asteris effigie, latiora, majora multò, tres uncias lata, per ambitum parùm crenata, brevi hirsutie pilosa, terre proxima nervosa. *Caulis* simplex, gularum emittit, alis divisum multis, quibus breviora haront alternatim folia ut in caul, duriora, minisque crenata vel nihil. *Caulis* vero alarumque summum non ut in aliis plantis tenuis sit, sed paulatim crassescit, ut quod floribus hæret sit admodum crassum, & curvum, non imbecillitate, ut in *Chrysanthemo* Peruviano, sed naturâ. Singulos flores in singulis alarum cacuminibus producit, luteis *staminibus* confertis in umbones, ut in congeneribus, sed pluribus admodum foliolis virentibus imparibus cinctos: Rami autem cingentes florem molles, nec ut in vulgari *Astere* aculeati vel pungentes. *Semen* oblongum, fulvifcens, amarum, viscosum, odoratum, angustum, striatum, quod singulis floribus subest. *Radix* fibrosa, pallifcens, fibris crassiusculis dista, *Valeriana* sylv. modo, sapore ferè aromatico. *Folia* acerba, adtriginta cum amaro quodam.

Locus & Tempus.

Hæc in monte S. Mariæ Virginis dicto oritur. Julio & Augusto floret & Septembri pericitur.

2. *Aster Atticus* Ger. Cæf. *Atticus luteus* versus Park. *luteus foliolis ad florem rigidis* C. B.

Clus.

Unico plerumque affurgit *cauliculus*, pedali, duriore & quodammodo lignoso, lanugine pubescente, qui superiore parte in ramulos dividitur, caulem extremis squamata infident *capitula*, foliis quinque uplerum longis, hirsutis, rigidiusculis & radiatim expansis lobis exornata, in medio verò *stos* *Chrysanthemi* aut *Anthemidis* aureis. *Folia* per caulem spatula lanuginosa, mollia, candicantia ut *Lyclindis* ferè, sed angustiora. *Radix* durabilis non est, ut quæ singulis annis percat.

Locus & Tempus.

Frequentissimus est (inquit Clusius) hic *Aster* Granatensis regno, & agro Salmanticensi in arvis, ubi Maio & Junio floret. Nobis observantibus in Italia. Siciliâ & Gallia Narbonensi ubique ferè obvis.

C. Bauhinus & Lobelius & Dodonæo aliam proponit *Asteris* Attici lutei speciem, quem *luteum folio glabro & crenato* appellat, Lobelius *Italorum luteum finitissimum*, *Olee folio*, *Conyze facie*, quem in Italia saxosus & aridus, inque Gallia Narbonensi valde frequentem esse scribit. Verum descriptio adeò brevis est & generalis, ut nesciam planè quam plantam intelligat. D. Miguel *Asterem* Italorum luteum, &c. Lob. *Asteris* nostrati lutei Salicis glabro folio C. B. synonymum facit: verum C. Bauhinus diversam statuit, novo ei titulo impolito, *Asteris* lutei folio glabro & crenato: D. Morison *Asteris* luteo folio glabro & crenato C. B. h. e. Attico *Dod. lœmina* foliola seu pappo destituta attribuit, & quæ ex propria observatione; unde apparet eum non speciem tantum sed & toto genere distingui ab *Astere* montano luteo Salicis glabro folio C. B. cujus Hosin pappos abest.

3. *Aster*

3. *Aster supinus* Park. *luteus supinus* Clusii Ger. *luteus 12. sive supinus* C. B. *luteus supinus spinosus* J. B. *Now creeping Startwort*.

Clus.

After hic supinus est, *cauliculis* multis ab una *radice* prodeuntibus donatus, humi magna ex parte diffusis, striatis & hirsutis; *foliis* numerosis, *Asteri* Attico luteo penè similibus, sed paulò viridioribus: singuli rami durum & foliosum sustinent calculem, in quo *stos* luteus circincta rotundatus, Bupthalmi aut *Chrysanthemi* amulus: quo evanescente calculi in adeo d. r. a lignosa *capitula* evadunt, ut ungue vix frangi possint, atque semen, quod in is continetur, & firmiter inhareret, eximi.

Circa Massiliam ad maris litus observavimus; Clusius quibusdam Castellæ novæ locis.

Locus.

4. *Chrysanthemum Conyzoides* Monspeliensium; *Conyzoides* Monspeliensium Morif. *Conyzoides* Linnæum Breyer. *Aster annuus Attico luteo similis, foliis ad florem mollioribus* Botan. Monsp. *Aster Atticus odoratus* Creiscan. Zanoni.

Breyer.

Albam, aliquando ramosam, habet *radicem*, fibris dependentibus: ex qua *Caulis* rotundus enascitur, cubitalis, lenissimis & minutissimis pilis pubescens, præsertim in summitate, qui toræ partem incumbit, partem se surgit & in ramos multos pandit. *Folia* ejus alternatim oblique pediculo sunt posita, lanuginosa, extremitatibus nonnihil reflexis, *Conyze* minime *Lob.* foliis respondentia, paulò tamen majora, lætioreque viriditate prædita, haud crispæ vel undulata: Ex horum lade & ramulorum angulis, non minù quam in caulium fastigii *capitula* proventum solitaria ac dura, foliis quinque, septem, vel etiam quandoque novem circiter majoribus, & quinque vel pluribus minoribus, molliusculis, viridibus & radiatim expansis subus donata: in medio verò *stos* lutei coloris, cuius foliola per extremum denticulata tribus denticulis orbem ex compluribus staminibus conflatum coronant, quo evanescente parva *semina*, angulosa & solida, impense incana, argenteique mitoris & sericeo tactu succedunt. Tota Planta, præsertim trita, odorem aromaticum & resinofum, à *Conyza* non multum abuludentem spirat. Sapor idem est aromaticus & ferè fervidus.

Locus.

Circa Monspeliun sponte oritur & copiosè, ut nos etiam observavimus cum ibi effusum. D. Mag. n. locus fuit in la *Massillon*, versus *Grabels* & Salenovam Junio mensis sæpius cum flore legit. *Asterem* secundum Clus. refert, (ut rectè Breyerius) statum, odore, foliorum hirsutie differt.

Chrysanthema reliqua.

1. * *Chrysanthemum arborescens* *Ethiopicum* foliis Populi albæ. Breyerius.

Breyer.

Frutex est crebris & densis ramis, quorum juniores densum ob tomentum albidus; in quibus *Folia* fibrotrunda, crasso modo in ambitu serrata, ac lanugine densa rasilis in utraque superficie obducta, Populi albæ minoribus simillima. *Flores* in ramulorum extremitatibus aureo colore fulgentes *Chrysanthemi* Canadensis bidentis alato caule Morif. haud malè emulantes se præbent, umbone croceo, multis petalis nervosis, anteriore parte denticulatis, radiato, constantes. His demum *semina* oblongiuscula, angulosa & solida, aliorum *Chrysanthemorum* ritu succedunt.

Locus.

Frequens est circa Promont. Bonæ Spei, & in regionibus adjacentibus.

2. *Chrysanthemum Americanum* laciniato folio. *Aconitum Helianthemum* Canadense Cornuti. *Doronicum Americanum* Park.

Corn.

Fruticolum hoc *Aconiti* genus *folia* habet quæ ab radice germinant, latissima, atro-virentia, ac ferè trifida. Quæ verò cauli adnascuntur, septem aut novem, atque etiam quò superiora eò plures profundioribusque divisa laciniis. Multis *caulibus* ultra proceritate hominis adolefcit; hi in plures diducti ramulos extremitates habent luteis floribus amplissimis onustas. *Flos* ut plurimum decem aut duodecim petalis oblongis constat, interposita singulis non levi spatio: inest medio umbo quadam, qui totus *seminibus* obducitur, ità figuratus ut ab imo latior in angustum verticem excavatur. Hujus basin cingunt coronæ instar intermedia majoribus foliola viridia. *Radix* crassa & carnosa *Aconiti* more in plures quoque fibras exit, latiusque spatari solet, nisi diligenter præcatur ejus incrementum quotannis.

Malignam ac deleteriam vim huic plantæ attribuit Cornutus.

Hujus aliam speciem describit Morisonus noster in *Præf. Bot. p. 251.* sub titulo *Chrysanthemi* *Chrysanthem.* *American.* laciniato folio obscurius virenti minoris.

Quod priore humilior est; foliis minoribus, magis laciniatis & obscurius virentibus: floribus minoribus.

A. 3. *Chrysanthemum segetum* Ger. emac. *segetum nostrat* Park. *folio minis scido glauco* J. B. *Bellis lutea foliis profunde incisus major* C. B. *Composita* *parigold*.

Radix simplex, alba, lignosa alè in terram descendit, plurimis filamentis tenuibus capillata. *Caulis* simplex, pedalis aut altior, cerus, medullâ fæctus, lavis, ramosus, *foliis* vestitus alternatim positus, G g 2

positi, abque pediculis caulibus adnatis, colore glauco Cerinthæ a. t. fistidis, duas aut tres uncias longis, vix digitum latis, circa margines altius incisitis. Flores in summitatibus caulis & ramorum Bellidis majoris, petalis in ambitu latis, flavis, discum aureum ambientibus. Discus autem ille componitur ex foliulis in quinque segmenta expansis cum stylo in medio, quorum singuli singulis feminibus insident, ut in reliquis corymbosis.

L. c. m.

Segetes frigidiorum tractuum Gallie, Germaniæ utriusque, Angliæ, &c. hec secent, flavam per necti Cereem ornante; regionibus æstivis rarum. J. B.

4. *Chrysanthemum Creticum* primum *Clusii* Ger. emac. J. B. *majus folio profunde laciniato, majori flore* C. B. *Candy Corn-Margigold.*

Cubitalis habet aut ampliores caules, satis crassos, teretes, striatos, duos, pauci intus medullati, ramosi, colore glauco aut pallide viridi, frequentibus foliis brevi petiolo inæqualiter nascentibus ornatis, quæ in varias & profundas lacinias eaque iterum circumcirca incisæ & valde dissectæ divisa sunt. Extremis cauli & ramis innascuntur ampliores, & squamuloso capite prodromes, duodecim aut pluribus foliis congestantes, satis latis, extremo crenato, aurei initio coloris, postea paulatim in pallidum flavum degenerantes, latiusculum discum ambientibus flavum. Flori utrimque odorato succedunt capita ex multis inæqualibus, longiusculis, striatis, utraque extremitate obtusis, & subulis feminibus compacta.

Radix subæta, digitali crassitudine, brevis, multis fibris adhaerentibus, quæ semine perfectioriter, & quo in terram delapso vere sequenti novæ plantæ exoritur.

L. c. m.

Hæc Clusio ex femine Cretæ missa nata est. Verum non Crete peculiaris est, nobis enim in vineis & hortisoleracis circa Messanam Siciliæ & alibi observata est copiose proveniens.

Hæc planta variat interdum floris colore mixto, seu partim candido, partim luteo.

5. *Chrysanthemum Creticum* 2. *Clusii* J. B. *majus folio in minores lacinias diviso* C. B. *Clusius* sig. *second Corn-Margigold.*

Clus.

Non minus fruticosam, minuscule altum est, minus tamen crassos habet caules, fungulos & striatos etiam illos, quos ambiunt folia non adeo dissecta, sed in minores lacinias & rarius incisæ divisa, propius ad Chrysanthemum segetum accedentia. Sustinent extremis caulis & rami squammati & quasi imbricata capita, ex quibus nascuntur laxi flores, totidem quot in primo foliis constans, angustioribus tamen & medium orbem aureum cingentibus; quibus etiam succedit semen simile sed aliquantum minus.

Huc vel potius precedenti plantæ eandem putamus

Chrysanthemum foliis Matricariæ C. B. *Chryf. majus folio valde laciniato flore croceo* J. B.

J. B.

Cui caules cubitum aut sesquicubitum alti, teretes, leves. Radix superiori similis: Folia sat pediculis cauli ejusque alis adnata, Matricariæ fere divitura, pingua, tenera, sapore oleoso quamquam non ita accepto. Flores quales superioribus.

Quantum differant Chrysanthema Cretica Clusii ab hac tradito considerandum, inquit J. Bauhinus. Parum certe aut nihil. Nam & descriptiones in plerisque conveniunt, & utriusque annus fuit, & Chrysanthemum Matthioli in Germania & Septentrionalibus regionibus peregrinum. Chrysanthemum minus Camerari in Epitome Matthioli J. Bauhinus huc refert.

6. *Chrysanthemum latifolium* J. B. *Hispanicum rotundioribus foliis* Park. item *Chryf. segetum* Bat. cum Boeli ejusdem & Ger. emac. *Daisie-leaved Corn-Margigold.*

J. B. Ger. em.

Fibrosis albis nititur radicibus annuis. Caulis teres, striatus, glaber, rubescens, cubitum alius medullis fungosus fæctus, ramis alternis divisis; foliis cinctis nullo ordine positis, duas tresve uncias longis, semunciam aut unciam latis, ad Bellidis majoris folia proximè accedentibus, porrectum latioribus, circumcirca serratis, glabris, obscure virentibus, sine pediculis adnatis. Floræ extremis caulis & ramulorum hærent singulares, minores quàm Bellidis majoris, disco foliisque discum coronantibus (viginti numero in extremo crenatis) aureis. Florem suffulciunt squamæ virentes. Semen parvum, oblongum, teres, incurvum, albidum.

L. c. m.

Inter segetes non in Hispania tantum, sed etiam in Italia circa Liburnum portum nobis observantibus copiose provenit.

Huc per similes est & fortasse eadem

Chrysanthemum parvum, sive Bellis lutea parva latifolia J. B.

Per similes est (inquit) Bellidi majori, ejus folia habet, vix unciam longa, serrata, eodem ordine per caulem disposita, qui singularis pedalis, subhirsutus, summo vertice floribus sicut unciam, paulo jam dictæ Bellidis minore, radiatis in orbem foliis saturatè croceis umbonem ejusdem coloris coronantibus, quæ avera parte suffulciunt folia pallide virentia, subhirsuta. Radix brevis, gracilis, multistida.

Precipua

Precipua differentia est in parvitate, quæ evenire potuit ratione loci caulis hirsutis, quæ tamen non tanta erat, ut hirsutum dicere ausus sit; & flore in summo caule singulari, quod tamen perpetuum non erat, & sterilitati soli fortasse debeatur.

* 7. *Chrysanthemum Alpinum* 1. *Clusii* Ger. Park. *Chryf. Alp. incanum, foliis laciniatis* C. B. *Chr. Alp. Judenbergense, Jacobææ affine* J. B. *Clusius* his fere *Mountain Mountain Margigold.*

Clus.

Multa habet secundum radicem longiuscula folia, Absinthio umbellifero similia, crassa, pollicari longitudine, in lacinias aliquot divisa, viridia, (in novellis tamen quadam canities conspicitur) amari saporis: Caules aliquot palmares, rarioribus & tenuissimis dissectis foliis ornatos, striatos; in quibus veluti umbellæ dentum aut duodentum luteorum florum, Jacobææ vulgaris floribus non multum absumilium & ejusdem odoris. Radix crassiuscula est, multisque candicantibus fibris capillata.

Provenit in Judenberg, Spital & aliis quibusdam Stirie jugis, ubi Julio & Augusto floret. Loc. 3
J. Bauhinus hanc plantam Jacobææ affinem facit; verum quoniam ex ejus descriptione non con- Tempus.
stat an flos in pappos abeat necne, & titulum & locum quem ei assignavit autor tantisper retinere permittimus, dum certiores de ejus notis genericis facti fuerimus.

* 8. *Chrysanthemum Alpinum* 2. *Clusii* Park. *Alpinum foliis Abrotani multifidis* C. B. *Clusius* his fere *second Mountain Margigold.* *Chryf. Alp. Escherianum, Jacobææ affine* J. B.

Clus.

Huc numerosa proximè radicem nascuntur folia, Abrotani maris foliis respondentia, dilutior viriditate nientia, & odore si terantur non ingrato, sapore verò amaricante & minus grato: ex his caules exeunt pedales, minoribus foliis onusti, in aliquot interdum ramulos divisi, qui singulis aut geminis suffinent flores, Chamamelo vulgari majores, inodoros, omnino flavos, hoc est, medium orbem luteum cingentibus etiam luteis foliis, latis latis. Radix fibrosa & nigricans est, plerumque a latere spargit ramos.

Invenitur in Etzcher, Snealben, Veytzalben & celsis aliis Alpium Stirie jugis. Floret Aut. Loc. 3
guilo.

De genere hujus plantæ nihilo certiores sumus quàm de superioris: hic maneat donec de eo certius constiterit.

A. 9. *Bupthalamum vulgare* Ger. *Dioscoridis* C. B. *Matthioli, sive vulgare Millefolii foliis* Park. *Chamamelum* & *Chrysanthemum quorundam* J. B. *Common Oxyeye.*

Caulibus cubitalibus & majoribus, tenuibus, & incana lanugine obductis, pluribus, propter terram rubentibus, ex lignosa radice oblique exortis, ramosis folia adnascuntur itidem lanuginosa, Millefolii, denticulata, pinnatæque, multo minora, quippe quæ non temere unciam longitudine superent, odore Chamameli. In singulorum ramorum fastigio flos unicus, Chrysanthemi, totus luteus, sive quæ in ambitu sunt folia spectes, sive discum, qui rigidulis apicibus asper est: Calyx porro cui insidet incanum, Chrysanthemi instar squamosus est.

Varis Germaniæ in locis hanc plantam observavimus spontaneam; circa Florentiam quoque Loc. 3
Italiam in alveis torrentum & alibi.

* 10. *Bupthalamum Cotulae* folio C. B. ejusdemque *Bupthale* & flore purpurascens, ex sententia fratris. *Buph. alterum Cotulae folio* Park. ejusdemque & Ger. emac. *Chrysanthemum tenuifolium* Bat. cum Boeli. *Camomile-like Oxyeye.* *Bupth. tenuifolium folio Millefolii* fere J. B.

J. B. Ger.

Radix est brevis, tenuis, candida, paucis fibris capillata. Caulis habet tomentosos, tenues, striatos, subrosos, cubitales & longiores, frequentibus satis ramis multitudine; per quos folia nascuntur ad Millefolii tomentosi folia accedentia [tenuissimè dissecta & foliis cotulae fætidæ per similia Ger. emac.] pari dispositione & divisa fore, verum nonnihil latiora. Flos singulis ramis in cacumine hæret unicus, magnus, radiatis in ambitu foliolis longiusculis, extremo crenatis, tredecim aut quatuordecim aures coronatus, disco concolore; calice folioso, lanuginoso, canescente. Foliorum flicorum sapor nulli memoratu dignus.

Foliola foris discum cingentia (inquit Clusius) subus plerumque nonnihil purpurascunt aut rubescunt; hinc, ut puto, Bupthalamum caule & flore purpurascens C. B. ramuli plerumque humi fusi sunt, & folia quàm Chrysanthemi Valentini crassiora.

Circa oppidum Aquer mortue nuncupatum observavi & eruit Clusius.

In Horto Medico Leydensi habetur Bupthalamum folio Chamameli non descriptum; q. tuomodo differat à precedente.

Loc. 3

* 11. *Bupthalmum Creticum* *Cotulae facie flore luteo & albo* Breyin.

Breyin.

Hæc Chamæmelo perfamilis albam possidet radicem, densis fibris se in terram figentibus, tenuibus, & aliquantulum tortuosis: initio nullus manifesti saporis, sed diutius in ore dentibus pressa latus acrem, formæ ut Pyrethri, lingue relinquens. Ex illa densa in orbem circa terram *folia* erumpunt, leniter hirsuta, magnitudine, divisa & formâ Pyrethri Bellidis flore C. B. planè respondentia: inter quæ *Caulis* parè cubitalis, nonnuncquam tamen duntaxat pedalis, rotundus, mollis, cum tempore durior, coloris viridis, vel ex viridi albicans propter hirsutem, surgit; *foliis* minoribus, chamæmeli magis convenientibus, sed crassioribus, in lobulos latiores divisis: ex quorum summo alæ, ut plurimum longitudine caulem superantes, in tali abundantia, præsertim circa radicem, prodeunt, ut densa & orbiculata plantæ effigies subinde videatur ob alarum multitudinem oblique & relapsinè se propagantium. *Flores*, quibus subest squamulosum capitulum, squamulis viridibus lanuginosis triplici serie contextum, Bupthalmi Alpini floribus non parùm assimulantur, nisi quod illorum petala, tredecim plerumque numero, majorem in medio paulisper quasi exculptum live concavum, ex plurimis flavis rubulis condensatum orbem circumambientia, breviora, latiora, lineis seu plicis striata, & dilutiora flavedine sunt imbuta, imprimis cum ad sentium vergunt, & parte inferiore ubi parè tantum sulphurea, conspiciuntur. Primus horum florum in medio plantæ supra caulem mense Junio exit, deinde alii in alarum majorum cacuminibus, & tandem reliqui in ramulis lateralibus veluti succedanei ita se excipiunt, ut planta hæc totam non modò calidam æstatem atque autumnum fertilem floribus condecoret, sed triste senium etiam subinde anni genialiter cororet; mellis enim semper uberissimam latè compressorum seminum, saturè purpureorum, inter squamulas tenues membranaceas & latas, ejusdem planè coloris, nitentes, firmiter & solide jacentium profrens; quæ tandem sicuti etiam squamula ipsæ, Regiæ suæ splendorem purpuræ cum illepidio colore spaciocè tristi mutantur, & in generis sui conservationem quotannis apud nos sunt ferenda. Planta hæc nullius excellentis est odoris, præter flores, subdulcem & medicatum quadantenus, saporis. Indivisibile & aromatico parè similem, spirantes.

Datur alia hujus seu species, seu potius varietas, petalis discum illum luteum circumradiantibus albis, seu splendide argenteis, unde flores Pyrethro perquam sunt similes, planta ipsa Chamæmelo, ut non facile queat discerni.

Hujus semen habuit ex horto Academico Lugduno-Batavo.

* 12. *Chrysanthemum Ericoides* C. bonæ spei Breyin.

Breyin.

Ante florum proventum adeo Ericæ Coris folio simile, ut eruditissimus etiam botanophilus generem ei existimatus sit. Parvus enim est *Frutex*, complurimos, graciles, lignosos foliolos, & veluti quibusdam tuberculis obritos forficantes ramulos: qui in superiore, ubi leniter innuati, post foliolis Ericæ Coris folio secunde *Clas*. perfamilibus, adeo confertis sunt omnia, ut nullam fore lignum conspiciatur. Summis ramulis singuli, vel bini aliquando, sæpius tamen numero plures, quasi in umbellam dispositi, insident *Flosculi*, Millefolii non multo majores, petalis pallidis discum parvum radiantibus, & Capitulo foliolis crebris sibi invicem incumbendis compacto prodeunt.

His marcidis *semen* ex fusco spadiceum, turbinatum, uvæ acinis simile, sed multo minus, superius vero, ubi angustius, denticulis quaternis duriusculis veluti coronula, in modum Chrysanthemi Canadensis bidonitis ferè, donatum succedit, in materia quadam villosa latens.

In Catalogo Horti Medici Edinburgensis duas adhuc alias Chrysanthemi species invenio, Altera dicitur *Chrysanthemum latifolium Tingitanum*; Altera *Chrysanthemum africanum pumilum præcox*, flore *carneo, nudo, luteo*; de quibus quoniam mihi nondum conspecta fuerint, quod dicam non habeo.

Nec quinquam nobis dicendum suppetit de Bupthalmio tenuifolio peregrino N. D. Hort. Ludg. Bat.

CAP. V.

De *Chrysanthemo seminibus longis, compressis seu Flore Africano.*

Hujus notæ sunt floris calyx integer oblongus, petala lata, semina longa compressa: folia latiuscula, Tanacetum amula.

1. *Flos Africanus major polyanthos* Ger. major *seu maximus multiplex* Park. Tanacetum *seu Flos Africanus major flore pleno* C. B. *Tagetes maximus rectus flore pleno multiplex* J. B. The African *Marigold*.

Caulis producit teretem, striatum, bicubitalem aut altiore, crassitudine pollicari, copiosis intus medullâ alba færetum, geniculatum, ramulosum. *Folia* in caule ex adverso bina, in summis tamen caulibus & ramulis singularia, Tanaceto nonnulli similia. [F. Columna Valeriana suæ vulgaris finitiora esse scribit quam Tanaceto] pinnata, lobis utrinque senis septenive cum impari

impari in extremo commissa, odore non ita gravi ac minoris generis, latè virentia, marginibus serratis, in acumen desinentia. *Flores* in summis caulibus & ramulis singulares pediculis brevioribus quam in minori genere, præ inuam calicem turgidis & concavis è calicibus oblongis, pluribus velut pils in angulos acutis desinentibus compositis, pleni, pulcherrimi, flavi aureive. *Semina* tenuia, oblonga, nigra. *Radix* tenuibus fibris, mollibus, copiosis fumina telluri hæret, ut rectè Columna.

Hujus petalis sex varietates reconfer J. Columna: *Prima*, Caryophyllus Mexicanus maximus polyanthos, latis petalis & croceo saturo colore, dicitur; *Secunda*, minor & luteo colore; *Tertia*, simpliciflori umbonem habente flosculis exiguis Chrysanthemi modo, & barbulis five petalis magnis, octone plurimum vel novenis aliquando, & croceis; *Quarta* similis sed pallente colore; *Quinta* flore stipuloso simplex; *Sexta* flore stipuloso polyanthos.

2. *Tagetes Indicus minor simpliciflor*, *seu Caryophyllus Indicus*, *seu Flos Africanus* J. B. *Tanacetum Africanum*, *seu Flos Africanus minor* C. B. *Flos Africanus minor simplex & multiplex* Park. minor *simpliciflor* Ger.

J. B.

Stratos producit *caules* dostrantales, aut paulò majores, intus fungosos, alis aliquot concavos. *Folia* Tanaceto similia, pinnata, ex quinque, aut pluribus conjugationibus ad octo, imparique extremo commissa, odore viroso, gravi: singularia saturatè virent, tres aut quatuor uncias longa, summandam circiter lata, circumquaque denticulis serrata, in acumen desinentia. *Flores* extremis ramulis hæretæ singulares, ex calyce turgidulo oblongo, simpliciflorum ordine radiati, colore infra ex flavo, supra ex flavo ferrugineo holosericeam telam imitante: Medium obtinent stamina numerosa, flaventia, quibus appenduntur *semina* tenuia, longa, nigra. Radix brevis, fibrosa, ac ubi è terra prodit, bina habens longiuscula folia.

A præcedente differt, 1. Partium omnium parvitate. 2. Caulibus infirmioribus, humilioribus, ramulis magis diffusis in latitudinem & terram versus reclinatis. 3. Pediculis florum longioribus & colore ferrugineo florum. 4. Odore graviore & magis viroso, tum foliorum, tum florum.

Hujus etiam duplex habetur varietas, altera flore simplici, altera flore pleno seu multiplici. Sic in universum octo habentur hujus species seu varietates.

Notandum autem secundam majorem varietatem, quam Columna *minorem* & luteo colore vocat, & in pallidum dilutiorum deficere scribit, à J. Bauhino Tagetem Indicum medium flore luteo pallido dici, qui eam citius florere affirmat quam majorem.

Historia plantarum Mexicanarum Fr. Hernandez alterius adhuc Floris Africani species meminit quam septimo in loco pingit, & sic breviter describit. Majusculum est septimum *Tepecan-pual Xabai* nuncupatum, fed exilibus luteisque floribus, qualia sunt quoque ipsius plantæ folia, quæ sunt omnium minima.

De viribus hujus plantæ Hernandez in Historia prædicta hæc habet.

Vi pollet discoloria & aperienti. Foliorum succus ebibitus, aut folia ipsa contusa & ex aqua c. *Vire*. pota, vinove, ventriculum gelidum contemperant, menses, urinam, & sudores eliciunt, frigora intermittentium arcent illita paulò ante accessum; flatum discutunt, Venereum excitant, cachectiam à causa frigida ortam vitio hepatis curant, aperiunt obstructa, convulsa laxant, hydropem levant: vomitum ex aqua tepida procurant, & tandem febrium rigoribus, imò & febribus ipsis expurgatæ per urinam & per sudorem causæ medentur.

Verùm Dodonæus vim ei veneficam inesse prodidit, experimento in Fele factò qui ejus esu extinctus est: quin & mures arrosos feminibus mortuos repertos addit, & puero ex oleo floris os ac liba innumulæ & porcis quibusdam fuisse exitio. Quæ tamen (inquit Joan. Terentius *) non concludunt hanc herbam venenum esse & inter species Tanacetii referre non posse; & deinde Dodonæi argumenta refutat.

Fructus ille suo judicio: ego in Dodonæi & J. Bauhini sententiam concedere, quam anceps medicamentum experiri mallet; nec in humano corpore periclitari quod porcis, felibus aliisque animalibus perniciosum esse constiterit, consilium duco.

Plantam hæc Africa indigenam esse vel nonnunc evincit, ut nec solius Africæ, sed Americæ ut Loen. ex Fr. Hernandez plantarum Mexicanarum historia patet.

SECTIONIS PRIMÆ MEMBRUM SECUNDUM.

De Herbis Corymbiferis barbulis medio disco concoloribus, floribus in Umbelle formam dispositis.

CAP. I.

De Parmica.

Parmica ex re nomen habet, quoniam *Παρμική*, id est, Sternutamenta provocat. Notæ ejus sunt Flores in umbella, barbulis disco medio concoloribus; folia integra, ad minges duntaxat serrata.

- A. 1. *Parmica* Ger. *vulgaris* Park. *vulgaris*, folio longo serrato, flore albo J. B. *Dracunculus serrato folio pratensis* C. B. *Sneczwozt, Bassard Pellitozp*: nonnulli *Doct. tongue*, id est *Lingua asperina*.

f. B.

Est ubi tres superet cubitos, capitis minor, cubitalis, radice oblique acta & velut genicula, fibris majusculis & longissimis donata, sapore acri & fervido: caule singulari, tereti, glabro fistuloso, gracili, facis tamen rigido; cui alterno aut potius nullo ordine posita adnascuntur: folia, ab imo ad summum, Draconis esculenti, argutis asperiusculisque denticulis circumquaque serrata, atro virore splendentia, sapore fervido, Pyrethri mitiore. Summus scapus nonnullis angulis & subhirtus in furculos aliquot dividitur, qui umbellatim flores gestant candidos [tam de scapo medium, quam petala cum undique radiatum cingentia] Millefolii terrestres, duplo aut triplo majores, odore non dissimili sed remissiore. Discus floris medius è plurimis flocculis atque filis & in quatuor segmenta acuta divisus componitur.

Locus & Tempus.

In pratis iudis & palustribus Julio mense flores. Florum calices in hac planta quam Millefolii breviores è pluribus squamis coagmentantur. Flores ut multo majores quam Millefolii, ita minus crebri & conferti in summis caulibus longioribus pediculis insident, nec adeo exactè simul umbellam efformant. Variat interdum flore pleno fide multiplici, hinc *Dracunculus pratensis* flore pleno C. B. & aliorum.

Gustu est acri & fervido. Sicca pulvis naribus inditus, sternutamenta movet, unde ei nomen. Radix commanata caput purgat & dentium dolores mulcet pituitam eliciendo. Herba cruda addita acetarii ad frigiditatem eorum temperandam & corrigendam.

2. *Dracunculus Alpinus Agerati foliis incanis* Hort. Reg. Paris. & Lugd. Bat.

Nos olim Cantabrigiæ columus plantam Londino missam nomine Agerati flore albo, quæ re vera potius Parmicæ species erat. Folia ei longiora erant quam Agerati vulg. acutiora, ad minges profundius serrata: *Caulis* clariore: *Flores* radiati, pallidi; odor (quantum meminimus) satis validus Agerati. An hæc sit quæ Parisiis & Leydæ collitur sub titulo allato nescimus. An Ageratum folis serratis Montpelicinium majus pallide luteo flore nonnullis.

3. *Dracunculus Alpinus folio Scabiose* C. B. *Parmica Alpina sive Dracunculus Alpinus Scabiose folio* Park.

C. B. prod.

Radices est fibrosæ; *cauliculis* rotundis, pedibus, in summo in alas brachiatis: foliis instar Scabiosæ lacinatis, altè incisis & crenatis: flocculis in summis virgulis quoad discum medium tubulis, quæ foliola albida ut in Chamælo vulgari ambiunt.

In Helvetiorum pratis Alpina prope Fabarjæ & in Gothardo provenit, Julioque flores.

4. *Parmica Virginiana folio Helenii* Morif. prædud.

Planta est bipedalis, cujus caulibus adnascuntur folia lata & oblonga, Helenii foliis haud alimilia. Flores fere albos, seminibus omnino similia.

Hæc planta à nonnullis ad Costum hortorum refertur, rectius tamen hic ponitur.

CAP.

CAP. II.

De Abinthio Umbellifero dicto.

Aborum divisura & colore Abinthium emulante nomen huic plante à Clusio impostum est. Verum ad Millefolium propius accedit quam ad Abinthium, ob flores radiatos & barbuls disco medio concolores.

1. *Abinthium album* Ger. *album sive umbelliferum* Park. *albis floribus, capitulis squarrosis* J. B. *Alpinum umbelliferum latifolium* C. B. *Cufted Dogwood*.

Clus.

Dodrantalibus affurgit *cauliculis* [scilicet cuncialibus & dodrantalibus & mediæ magnitudinis] gracilibus, incanis, in quibus rara & exigua sunt folia, tota incanè lanugine & velut tomento obfita, circa radicem majora, Bellidis majoris foliis non valde dissimilia, minora tamen & magis incana [Bauhino Abinthii vulgaris in morem profundè lacinata] satilique crassa, eximie amaritudinis. Summis cauliculis octoni aut plures insident flocculi, in umbellam distributi, floribus Achilleæ non dispares, sed majores, septenis aut octonis candidis foliolis medium orbem [ex albis exiguis flocculis luteo stylo præditis efformatum] cingentibus constantes. Semen deinde quale Abinthii vulgaris, odoratum. Radix nigra est, aliquot fibris donata, & à lateribus propagines spargens. In Austria Stiriaque cellissimis jugis à Clusio observatum, nec alibi usquam. Junio & Julio flo-

Locus & Tempus.

2. *Abinthium umbelliferum, Mutellina quibusdam* J. B. *An Abinthium umbelliferum alterum Italianum* Lob? *Abinth. umbellif. hortense* C. B?

f. B.

Radix nititur crassa, perenni ut videtur, caules emittente plures, palmares & paulò majores, per quos ut & in ipsorum fastigiis corymbi conspiciuntur rariores, satis magni & ni fallimur lutei. Folia tenuia, Abinthii Scriphei divisa, candidissima, hirsuta, sapore amaro, ingrato. Ex sicca.

Abinthii alterius Italici Lob. nota hæc sunt. Ortus, colore incano, & habitu ipso non ita diversum est ab Abinthio albo, sed omnia exiliora multo, Cauliculis plures spiramæ emittit, summis flocculis in glomeratis capitulis incanis gerens.

Pona Italici Abinthii Alpini umbellif. 3. genus neminit; quod C. Bauhinus *Abinth. Alp. Umbellif. tenuifolium* & minus appellat.

3. *Corymbif. Millefolii umbellæ, folio alato & laciniato.*

Radix ei alba, obliqua, repens, fibris longis, crebris firmata. Caulis exigit cubitales, teretes, inanes, brevi & vix perceptibili lanugine obitos. Folia alata, quatuor aut quinque pennarum conjugationibus constant singule pinna & extremum etiam folium circa margines dentate, & subsinde altius incisæ aut laciniatæ sunt; pinnule & lacinie in acutos cuspides exeunt. Flores in summis caulibus (qui in plures ramulos dividuntur) velut in umbellis digesti, albi & Abinthii albi umbelliferi floribus omnino similes. Nullus in hac planta, vel odor, vel sapor inignis; initio gustanti subamara videtur.

In sylvis montosis prope maximum Carthusianorum cenobium in Delphinatu Galliarum nascitur. Junio flores. Hanc plantam indicatam puto, ni forte Morionis titulo *Millefolii Tanacetii foliis* eam intelligat. Folia tamen hujus à Tanacetis plurimum abstant.

Locus.

CAP. III.

De Millefolio.

Millefolium, Græcis *Μαλφόριον* & *Χιλόριον* à multitudine foliorum, Achilleæ, *Ἀχιλλεύς*, ab Achille primo ejus inventore dicta est. Plin. lib. 25. cap. 5. Invenit & Achilles discipulus Chironis qui vulneribus mederetur, quæ ob id Achilleæ vocatur, hæc sanasse Telephum dicitur.

Hujus characteristicam facinus flores in umbella formam dispositos, barbulis medio disco concoloribus, folia tenuissimè dissecta.

- A. 1. *Millefolium vulgare* Park. *vulgare album* C. B. *terrestre vulgare* Ger. *Α. Stratiotes pennatum* J. B. *Common Parrot* & *Spilfoil*.

f. R.

Ubique vitarum obvium est Millefolium, caulibus dodrantalibus, cubitalibus & alioribus surgens, rigidis hæc tenuibus, teretibus, striatis, hirsutis, madullâ færetis, qui circa summitatem in aliquot furculos dividuntur, atque hi rursus in plures petiolos, qui flores in umbella ferunt odoratos, parvos, colore

colore albos aut subpurpureos, quinque, septem, paucioribus aut pluribus foliis constantes ex caliculo squamato. *Ceterum descendi floris medius est plurimus flosculis albis in quinque acuta segmenta partem compositur: folia marginalia, quae dissum in circulum ambitum frontata sunt, fronte duplici crura in duas densiculis divisa. Folia pinnata ad costam alligantur, tenuibus Chamamelidis fibraturis, sed compositioribus rigidiusculis, suave olentibus, sapore acrisculis. Radix lignosa & fibrosa nigricat, & in terra se diffundit.*

Folia in toto hoc genere [Corymbosarum] quantum memini, singulatim caulibus adnascuntur. Millefolium vulgare purpureum minus C. B. & aliorum, cum solo floris colore a praecedente differat, diversa species censenda non est. Variat enim hoc modo Millefolium vulg. floris colore in pascuis ubique.

2. *Millefolium odoratum minus Montpellierensium* Hort. Blasf.

Locus.
Vires.

Multò minus est quam vulgare, foliis canescentibus, odorinque habet suavem & aromaticam. Plurimis in locis herbatis circa Monspelium reperit, ut propè pontem *Ville neuve* &c. abbi.

Huius vires Schroderus fide breviter recenset. Vis ejus ad sanguinem sistendum. Uti naque interno convenit in hemorrhagis & fluxionibus omnis generis, narium, uteri, alvi, vulnerum, scrotuli sanguinolento, vomitu, urinae rerentia, calculo, mictione sanguinolenta, gonorrhoea, hemorrhoidibus, flore uterino, maris, &c. Extrinsecis adhibetur utiliter Cephalalgiae, hemorrhagiarum & vulnerum, vulneribus consolidandis, tumoribus hemorrhoidum, hernia, ichibus venarum, tumori penis, &c.

* De Medicam. Officin.

Recentior observatio (inquit * C. Hofmannus) docuit Millefolium nostrum tantum assidue facultate hemorrhagias sistendi, ut etiam ciat. [At J. Bauhinus quod Millefolium sanguis & narius inritetur ex affricatu contingere arbitrat.] Tam etiam vehemens esse diureticum, ut diuturnior usui creantur urinas pariat. Hofmannus ergo distinguit & Millefolium quod acerbum est vim illam glutinandi obtinere putat; quod amarum deobstruendi & dissolvendi, urinas educendi, humores necandi, &c. Acrimonia & amaror manifesta sunt in Millefolio minore Cordi, itaque nobili Traub.

Verum quacunque tandem qualitate id efficiat, multa exempla hemorrhoidum curata decoctionibus Millefolii adducit Riverius in Obierv. Centenis & multi alii Scriptores, ut nos monuit D. Tardus Robinsonus.

3. *Achillea sive Millefolii nobile* Ger. *Achillea Sideritis sive nobilis, odorata* Park. *Achillea missiliodorata* J. B. *Tanacetum minus album odore Camphorae* C. B. *Achillea his Japonica*.

* J. B.

Millefolio terrestri cognata est Achillea, sic ut non omnibus obvium sit discrimen. *Virginitica* aliquando tricuspidalibus, nonnunquam palmaribus, fratribus. *Folia* Millefolii vulgaris folia tomentosa, sed latiora, breviora, multifida, colore non ita viridi praedita, sapore amaro, odore valido aromatico. *Umbellae* fert corymborum Millefolii jam dicti, foliolis candidis medium orbem aureum cingentibus.

Locus.

In Germania ad Rhenum flumen, Gallia Narbonensis circa Monspelium, & in Italia passim pervenit.

Parkinsonus Tanacetum minus flore albo ab hoc diversum facit, quam rectè ipse videt.

Novi quidam mulieres qui se ab abortu praeservarunt solo usu decenti Millefolii vulgaris. S. Pauli Quadripart. Botan. Class. 2. p. 91. *Idem*.

Vires.

Ad sanguinis sputum, R pulv. Millefolii 3ij. propinquetur cum succo Plantaginis. Multum prae, & multo magis succus, inquit Matthiolus.

Ad sanguinem & narius eliciendum Millefolium quam optimè conducit; asperitate namque sua & duritie acuminata venas in narius capillares aperit; Narius etenim induratur, mox interminas premantur & fricentur, unde multis solet elici & facile sanguis & satis copiosus. D. Soame. Hincrostribus *Poste-bled* dicitur.

Tuber quod in huius radice nonnunquam excrevit, oritur ex venenato quodam aut fermentato liquore in vulnus seu puncturam ab insecto aliquo infusum una cum ovo immisso [ab eo dem intellige insecto] qui cum succo radices mixtus, tumorem excitat qui sit receptaculum & velut uterus seu matrix ovi & vermiculi excludendi, eique alimentum & tutelam ministrat: unde *Milefolia terberosa* à Jac. Cornuto pro diversa specie minus rectè ponitur.

Sennertus in fluxu mensium nimio sequens exhibet. R Succo Millefolii 5ij. Sacchari 3j. Dant. D. Soame & Dola. Lib. 5. C. 4. S. 10.

4. *Millefolium maximum umbellà albà* C. B. prod.

C. B.

A praecedente [Millefolio vulg.] excepta magnitudine in paucis differt. *Caulibus* est flosculiculis, crassis [foliis] circa radicem palmum longis, uncias quatuor latis, tenuissimè incis, & velut è multis minutissimis alatis foliolis constantibus, sed minoribus & tenuissimè incis quae circa caules sunt, qui in ramos plures brachiantur, quibus singulis umbella, uti in Millefol. vulgari sed major, *Petalis* albis referta insidet.

Locus.

In horto Patavino crevit; & sanè nisi aliussent in horto botanico, pro vulgari Millefolio habendum inquit Descriptions autor C. Bauhinus.

* 5. Mille-

5. *Millefolium purpureum majus* C. B. *flore rubro* Clus. Ger. *rubro flore maximum* Park. *floswerd* Harrew. & *Milfoil*.

C. B.

Ex radice crassa facis caules plures ad cubitum & sesquicubitum excrevunt: foliis ut in vulgatissimo Millefolio dispositis; umbella magna flores elegantissimos rubri coloris & quinquefolios continens, in quorum medio apices pallide flavescentes, qui gratiam addunt, emicant. Flores contriti medicatum odorem spirant. Millefolium rubro flore Clusii foliis erat vulgari tenuioribus.

De loco huius natali non constat.

6. *Millefolium Alpinum incanum carneo flore* C. B. *Alp. Clusii, parvum, nobile incanum, carneum* J. B. *Alp. incanum* Park.

Clus.

Elegans haec plantula dodrantalem sive palmarem altitudinem non excedit, multis foliis circa radicem fratis, tenuissimè incis & velut è multis minutissimis alatis foliolis constantibus, nonnihil incanis: Candicantes *caulibus* satis crassi, huiusmodi foliis hisque minoribus & tenuissimè incis obiecti: Umbella *flosculorum* densissima, qualis in vulgari Millefolio, sed dilutior rubro colore sive carneo nectentum. Radix vix à vulgari differt, fibrosa admodum & summa tellure serpens.

Sponte provenit in Judenberg & Spital, Stiriae Alpibus, atque flores profert Augusto.

Locus.

7. *Millefolium Alpinum incanum flore specioso* J. B.

* J. B.

Palmaris est plantula, *radicem* simplicem, ruffa ac penè nigra: è qua folia prodeunt duas aut tres uncias longae, rarius pinnata, tomentosa, longiusculis ac ferè uncialibus pediculis harentia. Coliculis tomentosis item praedictis finilla quoque harent folia, sed aliquanto minora, brevioribusque pediculis donata. Eorum verò summitatibus flores insident quinque aut sex, squamati, corymbati, ut *caulibus* colligimus.

Legit hanc Platerus in Valleis montibus.

Locus.

8. *Millefolium lateum* Ger. Park. *tomentosum lateum* J. B. C. B. *Bellou Milfoil*.

* J. B.

Dodrantalis est herba, multos ex radice crassa, dura, repente, fibris Hellebori aequalibus, quibusdam minoribus, colore nigricante aut cinericeo foris, intus flavo, sapore dulcibus (in sicca planta) donata, caules emittens, rectos, satis robustos, in quorum acumine dense micant *florum* umbellae Millefolii vulgaris terrestres, aucto tum foliorum, tum umbilici colore fulgentes. Folia per coliculis tomentosis Millefolii Stratiotis, sed multa minora, minutiusque incisa, incano villo pubescentia.

Variat magnitudine foliorum hirsutiae aliisque accidentibus pro ratione loci in quo oritur. V. Clusium & J. Bauhinum.

Circa Avenionem & ad viam quae Auriaco Avenionem ducit copiosam invenimus: Clusius etiam Murciano regno.

Locus.

9. *Millefolium Creticum* J. B. *incanum Creticum* C. B. Park. *Candy Milfoil*. *Stratiotes Millefol.* Belli Ep. 2. ad Clus. Alpin. exot.

C. B. prod.

Caulibus est lignosis, rotundis, incanis, sesquipalmaribus: foliis Chamæcyptaridis (cui adeo similis est exercitatorum etiam Botanicos decipere possit) formâ oblongis, denticulatis, incanis, velut Diodorides, avicularum pennas imitantibus. *Caules* in summitate in ramulos abeunt, qui umbellam satis compactam ex floribus ex albo flavescentibus compositam sustinent. Sapore est amaricante aromatico, ad Santonica seu seminis contra vermes Officinis dicti saporem accedente.

Parkinsonus ex hac planta duas facit, priorem Millefolium incanum Creticum vocat; posterio-rem Stratioten nullefolium Creticum.

10. *Millefolio Alpino affinis planta, quibusdam fava mofchata* J. B. *Tanacetum Alpinum* C. B. Park. *Fava mofchata Rheii*, *Tanaceto cognata herbula* Gels. Hort.

* J. B.

Duos aut tres pollices alta est, paulò etiam amplior, *coliculo* junceo, simplice: foliis vestito Millefolio Alpino, licet non hirsutis, nec ita ad Millefolium vulgare accedentibus. Flores plures quam Millefolio Alpino, umbellati, sed minores, rotam agnunt foliorum alborum magnorum circumposito, apicibus in medio numerosis ex capitulo squamis nigris, Alpini Millefolii in modum compacto.

* 11. Millefolium

11. *Millefolium Tanacetifolium* Morif. prælud.

Hujus *folia* sub exitum antequam excaulescat planta, adeo sunt Tanacetifoliorum æmula, ut nonnulli ab oculato Botanico distingui possint.

CAP. IV.

De *Matricaria tenuifolia*, flore unicolore.

Cum *Matricaria* odore convenit, alijs florum barbulis medio disco concoloribus reliquis hujus generis similis est.

1. *Matricaria foliis Abrotani* C. B. *Parthenium quæquequod* J. B. *Matricaria sive Parthenium tenuifolium* Park. *fine leaved feverfew*.

J. B.

Sesquipedalium est altitudine, radice parva, lignosa, candida, parum fibrata, ex qua cauliculi ab quot exurgunt rotundi, aliquantulum rufescentes, in quibus, imò præsertim & terræ vicina pars, folia sunt tenuia, foliis Abrotani similia, ut ovum ovo magis simile non sit. In humis cauliculi umbellæ, & in his *stipuli* multi, albi compacti, quales in vulgari Millefolio cernuntur, ut impetientes prima fronte deludant. Millefolium esse judicatos. Plantæ sapor amarus est, odor gravis, similis vulgari Parthenio. Quare congeneres esse plantas Myconus putat.

Ex Hispania delata est hæc planta.

2. *Matricaria Alpina Chamæmelis foliis* C. B. *Matricaria sive Parthenium Alpinum* Clusii Park. *Matricaria Alpina* Clusii Ger. *Mountain feverfew with Camomile-like leaves* Millefolium Alpinum J. B.

Clus.

Multis ex fibrosa radice, Chamæmeli modo, fruticat ramulis, pedibus, viridibus, quos ambrosia *folia* Anthemidi prorsus similia, multiplici incisione divisa, Cotulæ aut *Matricariæ* ferè odoræ, stilo calido, artem non ingrato: Extremis cauliculis multi flores insident, umbellatim congesti. Abstinui Alpini umbellæ florum proximè accedentes, hoc est, exigua capitella ex albo & pallido commixta, ambientibus ea tenuis aut octonis latiusculis albis foliis, ejusdem cum ipsa herba odoris. Rami sive cauliculi humi procumbunt, & ex una (ut dixi) radice procedentes, subinde fibræ æquæ & nova germina procreant.

Invenitur in Sneberg, Sneallen & Durrenstein jugis magnâ copiâ; florêque duntaxat Angliæ: nam cum in acclivitatibus & circa scrobes nascatur, quas diutius insidere solet nix, tenuis illa herba re necesse est.

Culturam non admittit, nec hortis affluêcit, quamcunque diligentiam adhibueris.

Videbis descriptionem J. Bauhini, quæ forè est diversæ plantæ, nam flores quadruplo quævisve majores facit Millefolii vulgaris floribus.

SECTIO

SECTIO PRIMÆ

MEMBRUM TERTIUM.

De Herbis Corymbiferis cum barbulis, diversi à medio disco coloris, floribus solitariis aut sparsis.

CAP. I.

De *Bellide minore*.

BELLIS Latinis à bello seu pulchro colore florum dicta creditur; Græcis veteribus indicta: quod mirum, si modo in Græcia adeo frequens sit ac apud nos in Anglia.

Dux plantæ genere diversæ eo nomine censentur. Nos hoc in loco de minore agimus, cujus notæ sunt, Flos radiatus barbulis seu foliis marginalibus diversi à medio disco coloris: Caulis tam foliis nudis, quàm non ramulos.

De temperamento hujus plantæ quoad qualitates primas non consentiunt Botanici. Alii calidam Vires, & siccam, alii frigidam & humidam camfaciunt. Verùm acetosus sapor frigiditatem arguit, & effusa siccare Bellium ostendunt. Vulneraria est insignis: exterius in emplastris & fomentis adhibetur, interius succus ejus vulnerariis potionibus admiscetur: unde & Consolida minor Officinis dicitur.

Mulierculis nostratibus usitatum est herbam cum floribus ad alvum laxandam exhibere. Scrodo. Hujus radices exterius usurpantur ad Scrophulas & Strumas optimo cum successu. D. Needham.

Radices in lacte decoctæ & catellis exhibite impediunt ne crescant; si vulgo fides.

Extractum vel essentia hujus herbe intro assumptum innatâ quâdam proprietate (est enim tenuissimum parium) omnem sanguinem coagulatum, sive in vasis, sive extra resolvere & transpirare facit, affirmat Simon Pauli Quadripartit. Botan. Class. 2. p. 27.

1. *Bellis sylvestica* J. B. *media sylvestris* Ger. *sylv. media caule carent* C. B. *rectius nudicaulis, non ramosa*. *Middle Daisie*.

J. B.

Radice haud secus fibrosa est quàm minor Bellis, sed crassior, etiam aliquando lignosior: folia verò majora, oblonga, per extremum rotunda, & in ambitu nonnihil serrata, hirsuta, subinde etiam rubentia, longo pediculo donata. Cauliculi ex radice nudi aliquot exeunt, dodrantales aut pedales ac majores florum singuli unicum sustinentes, Bellidis majoris similem sed paulo minuscè, foliis radiatis albis, disco luteo.

In montibus propè Genevam invenimus, in Alpiniis pratis frequentissima est, autore Clusio.

Locut.

2. *Bellis caule bipedali nudo, foliis magnis latis, floribus rubris & albis* Mentzel.

Folia instar Erysimi leviter sunt sinuata, nec plura addit, nisi quòd circa *Innsbruck* collecta à se fuit hæc species, ut &

Bellis foliis valde exiguis, caule procerò nudo, flore albo.

- A. 3. *Bellis sylv. minor* C. B. *minor sylv. simplex* Park. *minor 4. sive sylvestris & 5. sive sylvestris altera* Ger. *minor sylv. spontanea* J. B. *Common wild Daisie*.

Totum cespitem operit sparsis humi foliis numerosis, pinguisculis, hirsutis, ex longa cervice sensim lutescentibus rotundatiquè levissimè serratis. Caulem nullum promit, sed pediculos frequentes, palmares & altiores, tenues, teretes, hirsutos, quorum singulis flori insidet unus, Bellidis horten-sis minor, singulari foliorum in orbem ambitu, lacteorum aut ex albo sanguineorum, luteoq umbilico. Radicatur porro multis fibris tenuibus. Cum flori marcescit & semina maturare incipiunt medius umbo in metam affurgit, & semina in ambitu exteriora primò desiliere incipiunt.

In pratis & pascuis passim provenit; Vero primo & deinceps per totam æstatem floret.

Locut.

4. *Bellis hortensis*, sive flore multiplicato J. B. *hortensis* flore pleno, eoque magno vel parvo C. B. ejusdémque *Bellis hortensis* prolifera. *Bellis minor hortensis* flore pleno variorum colorum Park. ejusdémque *Bellis minor hortensis* prolifera. *Bellis media* & *Bellis minor multiplex* flore albo & rubro, item minor prolifera Ger. Double Daisies, of divers colours.

f. B.
Cerebis est in orbem foliis foliis, pilosella, pinguiculis, nonnihil crenatis, aliàs integris, hirsutis sapore asfringente: inter quæ pediculi oriuntur palmares, tenues, subrubentes, hirsuti, qui flores sustinent albos purpureascentēve, mediociores, Anthemidis modo: aliàs verò numerosa foliorum luxuries umbilicum luteum umbrat, repetita transplantatione, colore vel albo, vel rubro, vel mixto, seu alternatim politis foliis, albis & rubris, seu in ambitu rubro in medio albo, vel viridi, vel quâ denique fors tulit temerè vericore varietate foliorum commendabilis: nec radices fibrosæ reptatu contenta se propagâsse, quin & de flore ad margines novam sobolem, haud aliter atque in prolifera Calcha, sufficit, sed matre ut par est minorem.

Præter varietates in Descriptione traditas, habetur & alia florum foliolis fistulosis. Novius ergo in universum quinque varietates, quæ sunt

1. *Bellis minor hort.* flore pleno rubro.
2. *Bellis min. hort. flo. pleno albo.*
3. *Bellis min. hort. flo. pleno mixto* [ex petalis albis & rubris.]
4. *Bellis min. hort. flo. pleno rubro*, petalis fistulosis.
5. *Bellis min. hort. flo. pleno prolifero* [albo, rubro, mixto.]

* 5. *Bellis hortensis pediculo folioso* C. B.

C. B. prod.

Hæc à communi hortensi in eo tantum differt, quod pediculus, qui leviter hirsutus, foliis oblongis, subrotundis, duobus aut tribus longè distantibus cingatur, & flori folia quina subspiciantur.

In hortis reperitur.

Vel naturæ lusus est, vel à Bellide minore genere diversa.

* 6. *Bellis Brasiliæna Caa-apia dicta* Margg.

Margg.

Ex radice unum aut sesquidigitum longa, vel etiam duos digitos, pennæ olivæ vel etiam minimi digiti crassitie, nodosa seu verrucosa, & filamentis ad latera & inferiore parte tenuibus donata, tres aut quatuor dig. longis, exteriùs ex gryseo rufescente, interiùs tota alba & lena tes vel quatuor pullantur pediculi, teretes, tenues, tres, quatuorve dig. longi, qui singuli sustinent unum folium subrotundum vel oblongum, nimirum duas, tres, vel etiam quatuor dig. longum, sesquidigitum latum ubi latissimum, tennerrimum, & superna parte viride & splendens, inferni paululum æcan, nervo & venis transversis infernè conspicuis. Caterum caret caule: fert autem florem in proprio pediculo, rotundum, umbilici figurâ, ut Bellidis flos, multis staminibus constantem palis inter quæ semen provenit rotundum, & seminis Sinapis magnitudine. Radix initio haud manifestè sapore est prædita, sed mansa quodammodo acris est, & relinquit in lingua vellancem saporem.

Venenis resistit, & fluxum dysentericum sistit herba si s. pondere quatuordecim horarum suo vino infusa & manè pota, ita ut æger per quatuor horas jejuset: purgat enim ita ut simul præparum infilat.

Reperitur & alia species foliis in ambitu dentatis & leviter hirsutis, corinque pediculis raris pilis vestitis, flore cum umbilico in medio instar floris Chamæmeli.

CAP. II.

De Bellide majore caule ramofo & folioso.

- A. 1. *Bellis major* J. B. Ger. *major vulgaris sive sylvestris* Park. *major sylv. caule folioso* C. B. *Buphtalmum majus* Lon. *Consolida media vulnerariorum* Lob. *The great Daisy* of Ox-eyc.

f. B.

Radix ei fibrosa, reptans, sapore acri; caules emittens plures dodrantes & altiores, pentagonos, solidos, ramosos, foliis multis vestitis, oblongis, pinguibus, serratis, macronibus obtusis. Flores Buphehalini aut Pyrethri, radiati, petalis in ambitu albis, disco medio luteo, amplo, ex plurimis flosculis luteis in quinque segmenta divisus composito, cum stylo in medio uniuscujusque. Folia calicem habent fimbriam nigricantem. Cum flore pleno in hortis invenitur.

Floret Maio & Junio apud nos in Angliâ, etque in pascuis ubique frequens.

Hanc Patavii comedunt mensè Februarii in acetariis *f. B.* Lobelio si credimus, eadem potest quæ Bellidis, eodem modo usurpata.

Templis &
Faret.
Locut.

Herb

Herba integra, [caules, folia & flores] in Zythogalo decocta & pota adversus asthma, phthysim, orthopneam singulare remedium censetur.

Utilis admodum est in vulneribus & rupturis in potu bibita, vel emplastri modo applicata.

Decoctum herbe sanat omnes morbos ortos ab intempestivo haustu potus frigidi cum corpus sit calidum, Cardilucius p. 1091. Idem affirmat Mindererus de Medicam. Militaribus. Hæc D. Tancer. Robinson.

2. *Bellis Alpina major rigida folio* C. B. Park. *Great Mountain Daisy with a stiff leaf*, *Alpina major foliis angustis rigidis* J. B.

C. B.

Ex radice nigra, repente, ab una parto fibras spargente & lignosa caulis rotundus, striatus, cubito altior exurgit, circa quem folia pediculis carentia, quinque vel sex uncias longa, vix unciam lata, rigida, partim obtusa, partim ex rotunditate acuminata, per circumferentiam profundè crenata, nullique ordine disposita. Caulis summo flos unicus, Bellidis vulgaris majoris flore major, medio luteus, foliis albis discum cingentibus insidet; cui semen oblongum, ut in vulgari, succedit.

In summis jugis montis Juræ propè Genevæ copiosè provenit: C. Baulhio in Baldo monte. Locut.

Hinc forte eadem est

* 3. *Bellis Virginiana densiore folio* Morif. præclud.

Cui folia latiora, serrata, densiora quàm ulli Bellidum sylvestrium majorum, majoresque floræ.

* 4. *Bellis radice repente, foliis latioribus serratis* Morif. præclud.

Hinc folia latiora magisque serrata quàm cuius alii majoris Bellidis speciei. Flores itidem maximi, Radices longè lateque subter terram repentes.

- * 5. *Bellis Alpina minor* C. B. *Alpina minor rigida folio* Park. *The lesser stiff-leaved Mountain Daisy*.

Ex radice cauculis unus vel alter, lavis, semipalmaris, incurvus prodir, quem cingunt folia rigidula, angusta, brevita, per ambitum profundis & asperiusculis crenis donata. Cauliculo summo flos unicus, magnus, disco luteo, aliquando purpureascente, foliis albis multis cincto, insidet.

Locut.

- * 6. *Bellis montana major folio acuto* C. B. Park. *Bellidis Alp. alia species minor folio non rigido* J. B.

Cauliculo est Bellide secunda brevior; foliis brevioribus, duplo triplòve angustioribus, levius crenatis, nec rigidis, in acumen exquisitum desinentibus: flore secunde simili, sed minore.

In montibus Euganeis collecta est. Locut.

* 7. *Bellis montana folio obtuso crenato* C. B. An *Bellis montana minor* J. B.?

C. B. f. B.

Radix habet lignosam, fibrosam: caulem unum, tenuem, levem & pedalem, [J. B. sesquicubitalem] folia angusta, longissimis pediculis donata, per marginem crenata, obtusa, in tres apices desinentia, [terram proximè multa] In caulis summo flos unicus, parvus, disco luteo & foliolis albis cum cingentibus; capitulo squamis nigricantibus compacto.

Montisellus versus Pagan & ad pedes montis Lupi & circumjacentibus campestribus squalidis & Locut. incultis C. B. In descensu montis Capouladom à Los cambrettes inter rupes umbrosas invenit D. Magnol.

Bellidem autem montanam minorem J. B.

Optimè convenire ait cum Bellide quam invenit in herbis incultis ultra pontem Salenovæ ad dextram, & in campestribus via montis Lupi, quæ pedalis est, foliis inferioribus serratis, multò minoribus quàm in Bellide majore, superioribus vero angustissimis: flore mediocrius magnitudinis. Bellidis ramulum exsiccatum in horto D. Magnol Montiselli collectum nobis exhibuit eximius Botanica D. Hanf. Sloane, sub titulo *Bellidis Chrysanthemi folio*. Erat ei flos medicioris, folia angusta utrinque laciniata, raris utrinque laciniis, cœu denticulis extantibus, ut in Chrysanthemo segetum vulgari.

* 8. *Bellis minor alba ramofo* Park.

Flos brevioribus magisque dentatis; cauliculis foliosis & in ramulos floriferos divisus à vulgari minore Bellide distinguitur.

E Lussitania habuit Parkinsonus.

Locut.

H h 2

* 9. *Bellis*

* 9. *Bellis frutescens Indica ramosa* Hort. Lugd. Bat.

Succus ejus acris est, mordicans & amarus.

* 10. *Bellis moritima foliis Agerati* C. B. Park.

Plantula est palmo minor, ad cuius radicem parvam albam cauliculus pilis levis hirsutus, in his nervos tenuissimos ramulos dividitur, quorum unus sex, alii tres uncias non excedit, ad quorum partem inferiorem pauca & parva foliola, Agerati foliorum instar per margines creata, singulis unumquemque, qui parvus disco viridi, foliolis albis ultra viginti cincto, sustinetur.

Locus.

* 11. *Bellis Tanacetii folio* quorundam. *Tanacetum inodorum* Park. non edorum Ger. *montanum inodorum, minore flore* C. B. *album* J. B.

J. B.

Radix huic crassa, nigra, fibrosa, cui complures fibre adnatae. *Caulis* cubitum & sesquipedem alti, hirsuti, striati, alis concavi. *Folia* Tanacetii, pinnata, inferne hirsuta, superne glabra, areolenta, odore nullo, sapore adstringente. *Flores* Bellidis majoris, stellati, candidi, umbone flavo.

Hæc planta J. Bauhino descripta eadem nobis esse videtur Tanacetum inodoro 1. Clus. non ut vult C. Bauhinus ejus Tanacetum mod. 2. Descriptio Clusii hæc est.

Gracilibus, firmis, duris, cubitalibus interdum vero sesquicubitalibus assurgit *caulibus*, per quos rara sparsa sunt *folia* pinnata, Tanaceto vulgari non admodum dissimilia, odoris tamen expertia, gustu linguam vellicante & fervido, circa radicem majora atque hirsuta. Caulis summo fastigio in aliquot breves ramulos dividitur, nudos, quibus insident magni *flores*, Bellidis majoris flori terne aequales, octodecim aut viginti foliis albis, nunc longioribus, modo brevioribus, medium orbem flavum ut in Bellide majore cingentibus constantes; quibus marcidis succedit in melius capitibus longiusculum *semen* nigrum; quod terræ commixtum plantas sui generis producit, & alius etiam non dissimiles, quarum flos est minor, secundo generi par. *Radix* est minimi digiti crassitudine, obliqua, non in altum demissa, nigra & aliquot hbris hirsuta & vivax, quæ etiam pangi possit.

12. *Tanacetum inodorum* 2. Clus. *inodorum minore flore* C. B.

Cum flos præcipue magnitudine, qui Cotula foetida aut Matricariae florem non excedit; foliis quæ nimis elegantibus, pediculo breviori cauli inhaerentibus, a precedenti differat: Cuiusque idem in locis exeat, & a prioris semine fato, vix videtur specie ab eo diversum. Quoscira J. Bauhinus non immerito fratrem reprehendit quod diversis species faciat. Hæc duo Tanacetum (inquit) C. B. non duo sed una planta, aut saltem ejusdem speciei, ut non separande videantur.

Hanc plantam in colle *la Hostie* propè Genèvam & ad Rhodani ripas observavimus: Clusius in omnibus utriusque Pannoniæ montibus humilioribus & sylvis ædus, ubi floret Matio & Junio.

Locus & Tempus.

* 13. *Mentha Saracenica species flore Anthemidis* J. B.

Herba est cubitalis, interdum minor: *ramulis* è radicibus multos edit, aliqua ex parte perculis longitudinem velut stiris ornatos, nonnihil lanuginolos, in quibus *folia* parva, brevia, non admodum lata, viridia, in ambitu serrata, odorata, medio inter Ageratum vulgare & Mentastrum odor, & tam simili Mentha Romanæ vulgò dicitur, ut hæc illi commodè possit succedere. *Flores* in cæmine multi, Anthemidis similes, in medio luteoli, in ambitu candidi, odorati. *Radicis* tubilis candicans.

A Pyrenæorum montium incolis, ubi frequens nascitur, appellatur *Herba del Mero*. i. e. Herba Maurorum sive Saracenorum.

Dalechamps apud Histoniam Lugdunensem, & C. B. Annotationibus in eandem Histon. hæc plantam cum Parmatica *Frach* unam & eandem facit. At J. Bauhinus in Parmatica *Frach* lanuginosam nihil observat. At nec folia illi odorata sunt, nec parva, nec brevia, nec admodum lata, sed longa & angustula; nulla etiam similitudine foliorum comparatur Parmatica & Mentha corymbifera. Verum loco cum Parmatica convenit, nimirum in pratibus juxta fluentia.

* 14. *Herba Moluccana* C. B. Park. *Moluccana Acoffa* J. B. & Lugd.

Acoffa.

Duorum aut trium cubitorum altitudinem acquirit hæc planta, nonnunquam etiam locis uberioribus & humidis quæque cubitos superans, eleganti viore prædita; *caule* tenui, tenero, nonnihil concavo, umbello, & niti ut Jasinum pergis sustinetur, humi sese distolvente quædammodum Hedera, & multos ramos spargente, qui subinde radices agunt ut Mentha & Melissophylon, adeoque serpunt ut planta flos vel ramus transpositus brevi temporis spatio magnam locum occupet. *Folia* huic tenella & mollia, in ambitu serrata magnitudine & forma Sambuci foliis respondentia: florem croceum, Chamæmeli flori admodum similem, paulo tamen majorem.

Toto anno vivit & luxurat.

Vulgò nuncupatur (teste Acoffa) Remedium pauperum & destructio Chirurgorum.

Frequentius

Frequenter utuntur cum in Maluca (unde primum originem traxisse creditur, quòd istic abunde crescat & plurima admisceatur Chirurgicis remediis) tum in omnibus Indiæ provinciis, in quibus diligenter colitur & in pretio habetur, nec injuria.

Coquantur hujus plantæ ulcera, recentia & antiqua inspillantur unguenti modo: mirifice curat id *Ufus*. unguentum omnis generis ulcera, recentia & antiqua, etiam si sanguinolenta, fœdida, cuniculosa, maligna & putrida sint: miræ efficacit esse deprehendi in tibiæ vulneribus inveteratis, inque recentibus vulneribus.

Alia est præterea hujus stirpis utende ratio.

Huius enim caulem & ramos superiore cortice dentant, & sumunt membranam illam tenuem, quæ media est inter exteriorem corticem & caulem, quæque facile ut in Cannabæ revellitur; cum oleo nucis Indiæ madentem ipsius plantæ foliis involvunt, & sub cineribus calidis recondunt: ubi incaluit & emollita fuerit, conterunt, & recentibus cruentisque vulneribus imponunt, seu grandia sunt, seu levia, & paucis diebus non sine admiratione conglutinant absque ulla inflammatione aut apostemate: lenit enim dolorem, sanguinique fluxum cohibet: breviter, nullo alio medicamento adhibito omnino ad cicatricem perducit: singulare etiam perhibent esse remedium adversus nervorum punctiones & vulnera.

Eodem præterea modo adhibetur in apostemate aperto ad emundandum, carnem generandam, & ad cicatricem perducendam, item in inveteratis ulceribus & cuniculosis, in quibus ea solummodo trita interdum apponitur.

CAP. III.

De Pyrethro.

Pyrethrum ab igne nomen habet ob radicis ejus fervorem igneum C. B. Ab Anthemide seu Chamæmelo flore majore & radicis acri fervidiorque sapore differt.

Pyrethrum flore Bellidis C. B. *vulgare officinarum* Park. *officinarum* Ger.

Dal.

Pyrethro *folia* sunt multipliciter dissecta divisaque similitudine ferè foliorum Fœniculi, sed tamen minor, Dauci sylvestris & Carotæ æmula: *Cauliculi* doctrantales aut paulò aliores; in quorum fastigiis *folia* amplius, latus, Anthemidis similis, sed tamen major, medio orbe subulceus, angustis oblongis circumambientibus foliolis, supina parte albicantibus, pronâ verò nonnihil purpurascens. *Semen* inter disci five orbis staminis gignitur, tenue & oblongum. *Radix* digitalis ferè est crassitudine, longa, bruffo colore nigricans, gustu acri & admodum fervido.

Ex Orientis partibus infertur. Nasci in quibusdam Italiæ montibus, sed minùs acre, scribit Mat. Loc. thiolus.

Optimum remedium habetur in paralyfi linguæ cum vocis amissione. Ad dentium dolorem *Vires*. radix masticata in usu est.

CAP. IV.

De Chamæmelo.

Chamæmelum dicitur hæc planta quasi Malum terrestre aut pumilum, quod Mali [intelligit] Cydonii *Hoffm.* odorem habeat. Dicitur & Anthemis à florum abundantia.

Note ejus characteristicæ sunt, *Folia* tenuissimè dissecta; *flores* sparsi, satis grandes, foliis marginalibus albis discum flavum cingentibus.

A. 1. *Chamæmelum odoratissimum repens flore simplici* J. B. *nobile seu odoratum* C. B. *Romanum* Ger. *Common Camomile*.

Item,

Chamæmelum nobile flore multiplici C. B. *repens odoratissimum perenne fl. simplic.* J. B.

Radicis huic fibrosæ sunt: *caules* tenues, hirsuti, striati, in terram procumbentes, & subinde radices agentes, unde immensum se propagat. *Folia* in caulibus crebra, tenuissimè in segmenta tenuia acuta dissecta. [Folium totale alatum est, ex pluribus pinnularum conjugationibus compositum, singulis pinnulis in plura segmenta angustissima in acutum desinentia divisis] *Flores* in summis caulibus & ramulis singulares, pediculis prælongis insident, pro planta modo ampli, radiati, pætorum alborum & oblongorum continua serie discum medium flavum cingente, qui marcescentibus foliis marginalibus in capitulum grandiusculum, Tragi ferè figurâ, extumescit. Planta hæc in opacis viridior est & ferè glabra, in apricis incana & lanuginosa. Odorem spirat suavem unguenti.

Julio denum mensis floret. In pascuis uliginosis, inque sterilibus & à jumentis demorsis non raro. *Locus*.

H h 3

In

Chamemelum Hispanicum luteum odoratum C. B. prod.

Ad Chrysanthemum potius referendum videtur.

- * 7. *Chamemelum Alpinum inodorum* C. B. Park. *Leucanthemum Alpinum Clusii* Ger. Mountain Camomile without scent.

Clus.

Hujus folia Chrysanthemii Alpini. Clusii foliis non multum dissimilia sunt, nisi paulo magis incisa essent, crassa & succulenta (uti sunt multarum Alpinarum stirpium folia, quemadmodum & marinarum) amariusculi saporis, & nullius grati odoris. Cauliculi dodrantales, infirmi, in quibus singulares flores, Chamemelo majores, luteum orbem ambientibus vicinis aut pluribus albis foliis. Latè se spargit hæc planta Anthemidis modo & fibrosas radices habet.

Locus.

Crescit in *Judenberg, Spital* & aliis quibusdam provinciæ Stiriae jugis, ubi Julio & Augusto floret.

8. *Chamemelo affine Bupthelimum Italicum segetum altissimum* J. B. Cham. *leucanthemum Hispanicum magno flore* C. B. prod. *Ch. Hispan. amplo flore* Park.

J. B.

Tam altè assurgit, ut segetes in Italia etiam superet, caulibus simplicibus per quos folia Bupthalmi vulgaris, asperiuscula, alterno posita, ex unciali distantia, minutissimè ac profundè dissecta, quorum segmentorum summities velut pilos tenuitate sua representant.

Flos in fastigio unicus, jam dicti Bupthalmi flori aequalis, radiato in orbem simplici foliorumque ditorum agmine constans, umbilico luteo. Differt (inquit) à Cotula fœtida ne quis fallatur.

Vulgare est circa Monspelum in latis, quod foliorum divisurâ, altitudine & inajori flore à Cotulis faciliè distinguitur. *Botan. Monsp.*

- * 9. *Chamemelum Ethiopicum lanuginosum* Breynii.

Breyn.

Chamemelum hoc prorsus novum, pulchrum sanè ac perarum est, eâ formè quâ Romanæ facie in Promontorio Bonæ Spei crescens, quanquam minus, & ramos teneriores, densè lanugine pubescentes spargens; *Folia* minoribus, lanuginosis, Millefolii lutei junioribus & magnitudine quadrantenis & figurâ similibus. Ex ramulorum cymis inter folia pediculus palmaris fore, gracilis & levis exit, qui in summo in capitulum læve, striatum, crenis magnis & obtusis per circumferentiam coronatum, ex viridi albicans & veluti rorulentum, paulatim crassescens abit: cujus medio *folia* Chamemeli vulgaris, disco ex tabulis mille minutissimis luteis conflato, foliolis candidis vel perquam pusillis, ut Asteris cernui *Col. cincto*, elegantî spectaculo insidet. Excusso flore *semen* copiosum, nigrum, Chamemeli inodori minus sequitur.

Hæc planta, propter capitula parumper à Chamemelo recedere, & medium quoddam generis: hoc & Asterem cornutum *Col.* pretendere videtur.

- * 10. *Chamemelum Lusitanicum latifolium sive Coronopi folio* Breynii.

Breyn.

Cauliculis multis ab una radice prodeuntibus, & summa tellure magna ex parte sparsis, scilicet pediculis, teneris ac leniter hirsutis, superius maximè, luxuriat: quos folia line petiolis alterno posita vestiunt, utrinque in laciniis novem aut decem laterales divisa, mediani quandam inter Coronopi minimi maritimi hirsuti, & Tanacetii Alpini *C. B.* adherentia cauliculis folia figuram continentia. Singuli caules & rami singulos flores producant, tam capitulo, quam alias Chamemeli Romani flore simplici aequales, quorum candidissima, ad unguem citrina, anterius dissecta petala, discum totum tabulis amplexibus luteis obductum, & ita figuratum ut ab imo latior in angulum verticem exaccetur, rotatim ambiunt.

Ex semine Lusitanico in Horto publico Amstelodamensi enatum mense Julio flores observavit Jac. Breynius.

SECTIONIS

SECTIONIS PRIMÆ

MEMBRUM QUARTUM.

De Herbis Corymbiferis cum barbulis diversi à medio disco coloris, floribus in Umbellæ formam digestis, seu

De Parthenio aut Matricaria.

MATRICARIA à matrice seu utero recentioribus dicta, quòd morbis uterinis confert, Parthenium Dioscoridis confertur, quod diminutivum est a *Partheno* virgo. Nota: ejus characteristica sunt Flores velut in umbellâ, barbulis albis discum medium luteum ambientibus.

- A. 1. *Matricaria Ger. vulgaris* Park. *Matricaria vulgò*, minus *Parthenium* J. B. *Parthenium* I. sive *Matricaria vulgaris* C. B. *Feversfew*.

E. Radice alba plurimis fibris emissis terram apprehendente *caules* exurgunt plures, scilicet cubitales, rigidi, striati, glabri, satis crassi, medulla fungosa repleti, foliis crebris, nullo ordine positis vestiti. Versus summities caulium ex alis foliorum exeunt ramuli, in quibus ut & in summis caulibus existunt flores pediculis oblongis, plures velut in umbellâ radiati, non admodum ampli, foliis marginalibus brevibus, albis, discum medium flavum cingentibus. Foliis marginalibus marcescentibus discus medius extumescit. *Folia* velut alata ex duabus tribusve pinnularum mediæ costæ adnatarum conjugationibus componuntur: pinnulae hæc natae sunt, inque alias minores circa margines dentatas subdividuntur, Filicis cuspidata fore in modum. Color foliorum ex viridi luteolus. Totâ planta odorem gravem & vehementem spirat.

Junio & Julio mensibus floret ad sepes & in locis rudertis.

Locus & Tempus.

Matricariae varietates sunt,

1. *Matricaria flore pleno* C. B. & aliorum, sola floribus multiplicata à vulgari, non specie differt. 2. Habetur & *flore nudo*, seu foliolis radiatis medium orbem cingentibus viduo. Flore aphylo, bullis floribus aureis Park.
3. *Matricaria odorata* J. B. & aliorum, cum nulla alia in re præterquam odore gratiore à vulgari differat, nec ulteriore descriptione indiget, nec species distincta censenda est.
4. *Matricaria florum petalis fistulosis majoribus*.
5. Minoribus.

Utrique varietas colitur in *hort. Reg. Paris.* & *hort. Leydeni*, & semini proculdubio originem suam debuit, uti Bellis minor florum petalis fistulosis.

6. *Matricaria cauliculis rubentibus* N. D. *Hort. Lugd. B.*

Ad uterinus affectus non parum confert (ut vel nomen ipsum arguit) decoctum & potum, *Virus* mentis & secundas remorantes, uteri suffocationem, &c. Quæcumque amara possunt utiliter præstat: ventris tinea expellit vel herba ipsa, vel succus ejus expressus non secus ac Centaurium aut Abundantium. Convenit in Arthritide.

Nostribus, & Germanis etiam (*Feversfew*) Febrifuga dicitur ac effectum. Nonnulli, ut apud Tragum, i. Hist. 50. sapientes mulieres, & Brasiliavola in *exam. Simpl.* vim purgatricem illi attribuant, quam Parthenio suo Dioscorides ineffe prodidit.

Palam est Apes ferre non posse odorem Matricariae: quare plethorici, quos præ aliis pungunt apes & culices, in hortis ambulatum optime sibi consulunt, si Serviam ex Matricaria sibi parent & circumferant: sic enim apes hujus graveolentiæ offensæ, quasi manu abactæ, illis non nocent. Eandem effectum expectare possumus à Cotula fœtida, *S. Pauli Quadrip. Botan. Class. 3. p. 390.*

Habui à D. Tancer. *Robinson.*

Ad Hemicaniam, & folior. Matricariae m. i. Calefiat in sartagine, & bis aut ter calidi vertici applicetur. *Chefican ex libro Aesculap.*

Matricaria cruda imposita capitis vertici mitigare ejus dolores facillimè solet. *S. Paulus.* Parare ex ea & floribus Chamionilla cum tantillo Artemisie decoctum fœvi, à cujus usu hysterica symptomata illico cessare, & lochia abunde fluere sæpe comperi. *Idem.*

- * 2. *Matricaria inodora* C. B. Park. *Parthenium inodorum sive Achaorum Aegyptiorum* J. B. *Feversfew* without scent.

Herba est Chamemelo proxima, quæ tamen non adeo altè extollitur, sed parùm supra latius expanditur, foliis Parthenii minoribus ac densioribus, floribusque Chamemeli æqualis. Herba saporis odorisque expers percipitur, sed flores odorem gravem obducuntque spirant. Aegypti porro quibus & hæc planta patria est, descriptore Alpino autore, florum foliorumque decoctum in usu habent ad tollendas viscerum obstructions, præsertimque ad icterico. *Locus & Tempus.*

Hæc planta ex descriptione rectius ad Chamemelum refertur.

Herbe

Herbæ flore composito discoide nudo, seu Corymbiferæ flore nudo, sunt vel caule

Determinato, flosculis scilicet cum finientibus, iisque vel

Sparsis aut solitariis,

Fruticosa, superficie perenni, foliis in ramulis figillatim positis, odoratis: ABROTANUM FEMINA, Chamæcyparissus. Herbæ, femine

Cornuto seu bidente, foliis in caule bijugis, radice annua: EUPATORIUM CANNABINUM femina. Indiviso & integro, foliis vel

Integris Majorana: CHRYSANTHEMUM C. l. sp. repens flore apophyllo Brey. Diffusa, seu segmentis Coronopii annulis: CHRYSANTHEMUM Conyzoides Schimper, &c. Brey. seu tenuissimis, Millefolii annulis: CHRYSANTHEMUM VALENTINUM Clus.

Velut in umbellam dispositis in summis caulibus & ramulis, foliis

Integris,

Latius, elatior & major: COSTUS HORRORUM, Balsamita mas. Angustius, per margines incisus, humilior & minor: AGERATUM; Balsamita femina. Dissectus & velut alatis: Tanacetum.

Indeterminato, floribus cum non finientibus, verum secundum ejus longitudinem velut in spicas dispositis; foliis

Integris, longis, angustis, Hyssopti: DRACO. Dissectis,

Fruticosior & lignosior, foliorum segmentis tenuissimis: ABROTANUM MAS. Humilior & minor,

Amarare insignis, odore vehementiore, folio incano: ABSINTHIUM. Minus amara, odore remissione, folio subtus incano, superne virente: ARTEMISIA.

LIBRI SEPTIMI SECTIO SECUNDA.

De Herbis Corymbiferis flore nudo.

HÆC Sectio in tria membra dividi possit.

Primum earum quarum flores caules terminant, floribus sparsis aut solitariis. Secundum earum quæ floribus in Umbellæ formam digestis.

Tertium earum quarum flores caules non finiunt, sed secundum eorum longitudinem velut in spicas disponuntur.

CAP. I.

De Abrotano femina sive Chamæcyparisso.

ABROTANUM unde dictum sit vide infra in Capite de Abrotano mare. Chamæcyparissus dicitur ab aliquo cum Cupressi foliorum similitudine. Note ejus sunt superficies fruticosa, perennis, folia odorata; Flores solitarii ramulis terminantes.

I. Abrotan

1. *Abrotanum femina vulgare* Park. *femina foliis teretibus* C. B. *Chamæcyparissus* J. B. *Ger. Common Lavender-cotton.*

Ex radice crassa, dura, lignosa & subinde in brachia fissâ virgulta cubito altiora emittit, lignosa, tenera sanguine incana & in plures ramos divisa, quos ambiunt tenuia folia, longitudine circiter unciali, minutim denticulata, ita ut quatuor ferè denticuli in eadem phalange agminatim dispositi conspiciantur, incana omnino, odore medicamentoso & cum quadam suavitate gravi, sapore partim acro, partim amaro. Singulis ramulis singuli insident flores Tanaceti, lutei, calicibus squamosis.

Circa oppidum S. Cyriaci in Hetruria copiosè provenit atque inde incipiendo ad Statum Ecclesie Locum salustum terriorum Papæ, secus vias.

Convenit qualitatibus cum Abrotano mare, usûque præcipui est in obstructionibus Epatis, Re. Vires. num & Uterum: Iterum curat.

Ventris humbricos interimit, quotidiano experimento mulierularum, tum semen, tum herba ipsa in lacte decocta & pota.

Folia sicca ad sistenda alba feminarum profluvia conferre scribit Matthiolus, si continuis decem diebus aut pluribus, fumantur à jejuniis, & deinde interpolatis diebus.

2. *Abrotanum femina foliis Ericæ* C. B. *Park. Chamæcyparissus unguentaria* J. B. *Green-leaved Lavender-cotton with a scent like Ointment.*

f. B.

Caulibus est tenuioribus, candidioribus, foliis vestitis minoribus, sed quæ majoribus denticulis incisa sunt, odore minus gravi & jucundiore.

Hanc speciem eandem puto Abrotano femina 2. Clusi, cujus etiam descriptio Abrotano nostro unguentario in hortis frequenter culta, & in collibus saxosis circa molendina Nemali nobis observato melius convenit, quam Bauhiniana, quæ hujusmodi est:

Alecius (2.) rami etiam candicant, minus tamen frequentes sunt, longiora habent folia, quatuor similiter dentium ordinibus prædita, initio quidem incana, minus tamen quam in superiore, & quæ tandem omnino virescant; odor mitior est: sapore, radice cum jam descripto convenit. Hoc genus plerisque etiam hortis commune esse scribit.

Hæ descriptioes (ut verum fatear) in eo contrariæ videntur, quod J. Bauhinus & etiam Dodonæus folia minora huic attribuit quam vulgari Chamæcyparisso, Clusius autem longiora; quæ quomodo conciliari possint non satis perspicio, utcumque eandem utrique plantam descriptam minime dubito: proinde Abrotanum feminam 3. & C. B. ad idem caput reduco: ut & Parkinson Abrotanum feminam secundam seu magnum & Abrot. fem. quartam seu Ericæ foliis.

3. *Abrotanum femina flore majore* C. B. *femina Narbonensis magno flore* Park. *femina 3. Clus. Lavender-cotton with a large flower. Absinthium maritimum Abrotani femine facie* Ger.

Ad primum genus multum accedit, sed longè strigosius est, & ramos duriores, brevioribus minusque frequentibus foliis obfusus habet, colorem etiam inter utrumque medium. Flores in extremis ramulis majores & pallidiores in squamatis capitellis. Radix in duros & lignosos ramos divaricatur.

In acclivitate quorundam colliculorum inter Narbonem & oppidulum D. Nazarii à Clusio observabatur.

Hoc genus an ab unguentario dicto differat subdubito: fortè tota diversitas loco debetur.

4. *Abrotanum femina foliis Rorismarini majus* C. B. *Park. femina 4. Clus. hist.*

Clus.

Multis ab uno cespite prodeuntibus ramis constat, tenuibus pedibus; candicantibus, quas numerosa ambiunt folia Rorismarini coronari, sed minora & angustiora, quæ novella incana sunt, & nulla ferè insularum vestigia apparentia habent: adulta autem viridiora, longiora, & quasi minus incisus distincta sunt, multum tamen à Santolina credita foliis diversa, amari gustus & jucundi odoris: multas & singulis ramis producit virgulas palmares, raris foliis septatis, æque in summo earum fastigio capitella, floremque lucum, Santolinâ multo ampliore: maturo autem femine marcescunt hæ virgule. Radix est lignosa.

5. *Abrotanum femina foliis Rorismarini minus* C. B. *Park. fem. 5. Clus. hist.*

Clus.

Flore, foliis, totâ denique facie precedenti simile est, sed per omnia minus & gracilius: quod natalibus tribuendum non est, quandoquidem uno eodemque in loco (inquit autor) simul nascentes plantas invenierim, neque etiam ætati, quia utraque species ex feminis natali loco sejunctim collecta & reposita & mecum in Belgicam delatis mihi natæ est, magnitudine & exilitate non minus discreta quam natali loco fuerat.

6. Abro-

6. *Abrotanum femina viridis* C. B. Park: *femina viridis minor* Park. *fem. 6. Claf.*

Claf.

Præcedenti magnitudine par est, interdum etiam paullo majus: Ramuli non ut in altero candidantes sed virides: folia etiam viridia, sed longiora tenuioraque, non minus quidem amara quam illa, sed minus puerili odoris: *flor* palefcentes, *virge* quæ florem sustinent tenues, maturo semine etiam ardescunt, ut in superiore, cujus radici hujus *radix* etiam responder, sed magis fibrosa est.

Locus.

Nascuntur tres proximè descriptæ species in Salmaticensi agro, montibus Segobiaz vicinis, quæ ex *quarto de Guadarama* vocant, & veterem Castellam à nova separant; aliisque asperis & silibrosi Hispaniæ locis. Florent Maio & Junio; semen maturum Julio. Hæc omnia Clusius.

* 7. *Abrotanum femina repens* C. B. *Santolida* 5. Dbd.

Nobis incognita & suspecta est.

8. *Abrotanum femina villosa & incanis foliis* C. B. *Scriptoris Dioscoridis Abrotan femina* facie Ad. Lob.

Ad. Lob.

Exilibus, lenibus *farculis*, pedem altis fruticat. *Radix* albicat, præloxa, furculisque statim à humo numerosos promit, crebris *foliis*, minutim crenatis, teneriscula lanugine incanis, ut Gnaphalium suum tenuis obtusis, ubi extrema capitula aureis *floribus* bullata fulgent, *semine* parva copioso referta, similitudine Tanacetii sed minore.

Adæo simillima est Abrotono femine vulgaris hortorum, ut haud facile utramvis ab altera discernere sit; nisi quia hæc tota minor, odoratior, candidior, tomentosa, quod alteri deest, cui folia breviora; sapor non adæo ingratus ut vehemens.

Locus.

Hoc & nobis non minus quàm Lobelio in Galloprovincia, montis celsi S. Magdalene cryptæ celebris acclivibus, quæ S. Maximinum oppidum spectat, observatum. Et reverè Abrotonum, vulg. adæo simile erat, ut pro eodem habuissimus, nisi odor gravior, statura humilior, & loca contrarium fuissent. Lobelius quoque se vix credidisse ea differre scribit, nisi utrumque consuleret. Necdum tamen nobis planè satisfactum est, quibus loca hæc adire contigerit diligentius & exactè hanc speciem cum vulgari conferant.

* 9. *Abrotonum peregrinum Cupressi foliis* Lob. Park. *semina foliis Cupressi* C. B.

Exigua est *radix*: ex una stirpe pluresculi viticeos, *caules* rigidiores nigricantes producent: *folia* cupressina aut Sabina, texturâ reticulatâ effigata, longa, angusta, & per virgulta crenatis crenatis denticulata.

Ex brevi hac & imperfecta descriptione qualisnam planta sit quam intelligit Lobelius nescimus: in capite de Sabina caulem ei attribuit pedalem & sesquipedalem, in summitates caudatas crenatis excurrentem.

CAP. II.

De Eupatorio cannabinum femina.

1. *Eupatorium cannabinum femina* Ger. *aquat. duorum generum* Park. *Cannabina aquatica folia tripartito diviso* Park. C. B. *Verbescina sive Cannabina aquatica, flore minus pulchra, plantæ magis frequens* J. B. *Water Hemp, Agrimony with a peltate flower.*

Radix plurimis fibris majusculis, fibrillis minoribus capillatis constat: *Caules* attollit cubitales & sesquicubitales, teretes, ramulos, solidos, [rubentes, hirsutos] *Folia* ad genicula ex ætate bina tripartita aut etiam quinquepartita, [subinde per ramos quoque nullo modo lacinata] circa margines profundè ferrata, glabra [J. Bauhino pilosa] latè pediculis caulem amplexa. *Flores* summis caulis & ramulis insident, è foliis exiguis luteis quinquepartitis compositis, nullis quamvis purpurantibus calicis loco obvallati. *Semen* longum, latum & planum in summo bicornè [J. Bauhino in duos stylos asperos delinens qui vestibus adherent.] Uniuscujusque *foetibus* exigunt folia radiatim disposita, acuminata, brevibus circa margines pilis, qui serraturæ speciem exhibent, hirta.

Locus.

In locis humidis & palustribus, fossis, riguis, & intra fluviorum latè patentes alveos non raro prodit, ut rectè Dodonæus.

A. 2. Ex.

A. 2. *Eupatorium aquaticum folio integro* Park. *Eupat. Cannab. femine varietas altera* Ger. c. mac. *Cannabina aquatica folio non diviso* C. B. *Verbescina pulchriori flore luteo* J. B. *Water Hemp Agrimony with an undivided leaf.*

I. B.

Fibris *radicatur* multis albis, tum ab imo caule, tum ab ejus geniculis demissis, sapore aromatico. *Caules* cubitales & majores, alias minores, teretes, subhirsuti & nonnihil subinde rubentes. *Folia* ad nodos bina adversa, quatuor aut quinque uncias longa, acuta, serrata tantummodo, non in lacinias divisa, superficie utrinque laxi, sapore acriculsi. Ex foliorum alis duo ramuli diverfi exeunt, quorum alter altero minor esse solet. *Flores* multo pulchriores quàm in Verbescina elatiore; quorum extrema folia ex luteo viridantia, stris nigricantibus picta, his proxima aureo fulgore nitent, magna, in orbem acta; medium occupant alternatim remissi folioli, luteoli, quinquepartiti, apiculis nigros exserentes, squamuleque striatæ, extremis quidem similes, sed suppare. *Semen* oblongum, compressum, fuscum, brevissimis ciliis aristis asperiusculis capiti adnatis, ad velle adhaeret.

In locis aquosis ubi aqua stat aut refidet J. Bauhino. Apud nos ubique odorum unà cum præcedente provenit Cannabina aquatica, non tamen quæ hic describitur, flore radiato, sed flore nudo.

* 3. *Conyza capite mutante* J. B. *Cannabina aquatica folio non diviso*, C. B. qui hanc cum præcedente confundit. *Water Agrimony with a bending head.*

J. B.

Caules habet plures, cubitales, hirsutos, qui in varios ramulos finduntur, quorum singulis appositum folium unum, longum, facis latum, rariùs serratum, pilosum, Conyzi nonnihil simile, ramuli ad florem usque robusti, rectique, per extrema in cervicem rigidulum contorquentur, *florem* nutabundum, terricem versus inclinatum sustinentes, ex multis ciliis squamis compositum, quarum medium obsident multi apices lutei, eo ferè modo dispositi quæ in Verbescina. *Florem* ambiunt quædam longiuscula folia viridantia stelle in modum radiata. *Radices* fibrosæ, Hellebori nigri similes. C. Bauhinus in Prodromo hanc describit sub nomine *Cannabine aquaticæ* (similis capitulis *mutantibus*, & tamen in Pinace *Eupatorio cannabinum* *Chrysanthemum* eandem facit. Hæc tamen plantæ nobis diversæ videntur, ut descriptiones conferenti patebit: utcumque hujus descriptio melius convenit Cannabine aquaticæ folio integro nobis in Anglia familiari.

CAP. III.

* *Chrysanthemum Conyzoides Ethiopicum, capitulo aphylo, foliis Majoranæ* Breynii.

Breyn.

Lignosus hic frutex, pedalis, Conyza minima Lob. facie quodammodo nascens, in plurimos se expandit *ramos*, rotundos, striatos; quos numerosa & conferta ambiunt *folia* Majoranæ hortensis foliorum formam & Sanamundæ primæ *Claf.* non malè amulantia, villosiora tamen ac parumper minora, odoris & saporis aromatici, Menthe corymbiforæ seu Costi hortensis instar. Summis ramulis singularia, eorum autem angulis sæpius plura insident *capitula*, dura, villosa, discum luteum staminibus plurimis constantem sine radiatis in ambitu nascentibus foliolis continentia: donec tandem eadem staminulorum loco *seminibus* foliolis & angulosis, ex cinereo colore albicanibus, feniculi seminis magnitudine, onerentur.

In bonæ Spei Promontorii locis herbosis oritur, ubi mense Octobri & Novembri vernat.

Locus & Tempus.

Chrysanthemum Cannabinum Americanum Morif. præclud.

A nostræ cognitum facile est, quippe caules edit quadrupedales, subrubentes, firmiores & rectiores: foliolos ex multis staminibus luteis conflatos habet, & semina bidentia multo vulgaris Chrysanthemi Cannabini seminibus majora, veltibus pariter adherentia.

I i

CAP.

CAP. VII.

De Agerato.

Agerum Dioscoridi l. 4. c. 99. cui nomen indicium dicitur in eodem libro dicitur quodammodo quoniam flos in sua coloris specie dilutissime conservetur; quasi dicas sententia exper, quod Agerum dicitur: vel ut Plinius lib. 27. c. 4. quoniam dilutissime non marcescat. Notae ejus characteristice sunt flores lutei nudi in umbellae formam dispositi, folia integra profunde serrata.

1. *Ageratum vulgare* sive *Costus hortorum minor* Park. *Ager. foliis serratis* C.B. *Ageratum pleurisque*, *Herba Julia* quibusdam J. B. *Balsamita sabina* sive *Ageratum* Ger. *Spadlin*, *o2 double* *Canby*.

Radix constat lignosa, minimi digiti crassitudine, variè implexa, ex qua complura surgunt cauliculi, cubitalia & altiora, tenuia, colore alias subrubente, alias ex viridi pallescente, in ramos divisa; foliis numerosissimis ab imo ad summum stipata, Costi hortensis ut odore, ita & formâ similibus, sed duplo aut triplo minoribus, profunde serratis. In summis ramulis *Corymbi* emicant Millefolii, sed colore înteo. *Semen* succedit exiguum, oblongum & paleaceum.

Nascitur in Hetruria circa Florentiam, Liburnum, &c. itemque in Gallia Narbonensi circa Monspelium & alibi copiose.

Hec planta Officinis pro Eupatorio Meslies habetur.

Temperamento & viribus cum Costo hortorum seu Balsamita marie convenit. Ex hujus & Ophioglossi foliis una confusis, & in oleo olivarum bullitis, addito cere, resine siccae & Terrebini tantillo, unguentum sive emplastrum efficitur praestantissimum, Gerardo nostro sapienter probatum.

Meslie Eupatorio suo purgandi facultatem ascribit; quam alii huic plantae adimunt & proinde non esse Eupat. Meslie contendunt. Schroderus & Hofmannus alvum laxare quam molissime statuant.

Felici successu oleo ipsius Agerati Septentrionalium utor in verminantibus puerulis, tam ut in propinquet, quam ut Gossipio exceptum umbilico eorum applicetur. *Sim. Paulus*.

2. *Ageratum floribus albis* Ger. Park. *Ager. foliis serratis, flore albo* C. B. *Adipite* *floribus* *Spadlin*.

Caulibus est lignosis, foliis crebris vestitis, quam praecedentis minoribus minisque circum oss serratis. *Flores* in summis caulibus velut in umbellis dispositi, albi media tantum parte lutei nonnihil ostendentes. Olor plantae priore aliquanto mitior: *Radix* pariter tenuis, fibrosa.

Hec planta (ut nonnulli volunt) differt à praecedente, floribus colore tantum: Huic similem sed minorem J. Bauhinus exhibet & describit titulo *Herba de larva*. Fundit (inquit) *ex radice* *ultra* *diadema* *minores* *glabros*, per quos *folia* *alternatim* *posita* *centigittur*. Agerati foliis similia, utriusque longa, angusta, in ambitu serrata, glabra, gustu aromatico & subamaro. Tanaceti sed fistigla corymbulorum in umbellis quodammodo abeunt *stosculorum*, Millefolii Alpini minorum, his albis apices circumstantibus, ex capitulis, quae squame nigris lineis pictae componunt.

Hec planta, quicquid sit de praecedente huc proprie non pertinet, sed ob flores radiatos, & sola non dissimilis, ad Parmicam potius referenda est, non obstante Agerati odore.

Ageratum purpureum Dalechampi Lugd. alterius est generis.

- * 3. *Ageratum minus* Park. *foliis non serratis* C. B. Ger. emac.

Park.

Pluribus surgit caulibus, pedem non multum superantibus, foliis crebris undique obsitis, minoribus, longioribus, angustioribus, albidioribus quam in vulgari Agerato, circa margines non serratis, Stechadis citrinae foliorum emulis. Summis caulibus innascuntur flores multi flavi coarctati, & in umbellae aut Corymbi formam dense stipati, Agerati vulgaris flores bene referentes, odore luteo & vehementi.

Quod si flores in pappum abeant, cujus ope semina venti arbitrio huc illuc ferantur, non est planta hujus loci.

4. *Ageratum Africanum foliis laciniatis inodorum*.

Folia una ex angusto sensim dilatata, spissa, glabra, obscure viridia, in latum & trifidum mucronem delinunt; his proxima in tres lacinas, singulas iidem trifidas, profundius secta sunt: Superiora in caulibus tribus quatuorve hinc inde laciniis, angustis, longis, in acutum terminatis incisa videntur. *Caulis* ab eadem radice exeunt plures pedales, & altiores, ab imo statim ramuli, ramulis & sinibus foliorum alternatim positorum, & inferius satis frequentium ortis. *Caulis* & ramuli in pediculis prozelongos exeunt, sustentantes florum umbellas densas: Singuli autem flores è plurimis stocculis aureis quinque-partitis, satis in hoc genere conspicuis componuntur. *Semen* in horulo nostro ad maturitatem non perduxit. Vere latum Julii initio florere cepit. Flores autem quam dilutissime

dilutissime durante antequam marcescant: nondum enim hoc vicesimo die Octobris, qui primi explicabantur contabuerant, sed etiamnum in vigore persistunt, ut admirationi sit, unde nulla quam ego unquam viderim aut noverim planta aequo jure Agerati flos immarcescibilis nomen sibi vindicat.

Nullum neque in floribus, neque in herba ipsa odorem percipimus. Sapor nonnihil acris & aromaticus sentitur. Semen hujus inter alia multa rariora ad me misit ingeniosissimus Vir D. Hanfius Sloane, M.D.

CAP. VIII.

De Tanaceto.

Tanacetum forte à Tannaco quo nomine Parthenium appellatum fuisse Plinius testatur, Recentioribus dictum est, inquit C. Bauhinus. Hujus Characteristice sunt Flores nudi in umbellae formam digesti, folia laciniata.

- A. 1. *Tanacetum* Ger. *vulgare* Park. *vulgare luteum* C. B. *vulgare flore luteo* J. B. *Common* *Canby*.

J. B.

In satis magna adolescit proceritatem duorum cubitorum & amplius, caulibus teretibus, nonnihil striatis & hirsutis, medullâ albi fungosâ plenis. *Folia* ex viridi in flavum vergunt, pennata, in segmenta per ambitum crenata divisa, costae media adnexa, odore vehemente, sapore amaro. *Flores* in summis caulibus velut in umbellam digesti: singuli autem Corymbi seu flores totales è stocculis exiguis adeo ut eorum partes visum penè fugiant, creberrimis, dense stipatis componuntur, itaque nudis h. e. nullo in ambitu barbularum circulo donatis, è calicibus squamosis. *Caulis* quotannis marcescunt & emoriuntur, radice in terra persistit.

Hec planta ludit interdum foliorum colore, vario ex albo & viridi; hinc *Tanacetum variegatum* Parkinsono.

In montosis Angliæ Borealibus plurimum oritur, & alibi etiam secus vias & in agrorum marginibus non infrequens.

Temperamento & viribus cum Matricaria convenit. Vulnerarium, uterinum ac nephriticum *Vires*.

Ulus praecip. in lumbricis, torminibus ventris, cauliculo renum & vesicae, menibus obstructis, flatibus, hydrope.

Succus illius manuum pedumque rimas sanat, ulcera etiam crustosa & impetiginosa.

Ex tenellis herbae erumpentis foliis aut eorum succo cum ovis & farina placentas faciunt tempore Paschatis, gustui non injucundas & ventriculo utiles ad dissipandos flatus ex piscium & leguminum cili Quadragesima tempore contractos.

Corymbos & semen Aegyptae ad expellendos lumbricos saepe ingenti miraculo verminantibus pueris propinat. *Sim. Paulus*. D. Bowle conservam ex foliis & summitatibus paratam adhibet; quae etiam resistit putredini, aperit obstructions, recreat lienem, illustrat sensus.

Succum cum quovis oleo inunctum nervorum contractionibus ac doloribus auxiliarem esse aiunt. Miles Monspelienfis hydrope pertinaci laborans ad sanitatem restitutus erat solo decocto Tanacet. *Ephem. Germ. An. 12. Obs. 112.*

2. *Tanacetum crispum* Park. *crispum Anglicum* Ger. *foliis crispis* C. B. *crispum flore luteo* J. B. *Curled* *o2 double* *Canby*.

J. B.

Est hoc raris, reliqua vulgari descripto simile, sed foliis elegantissimis, crebriore incisura divisis, segmentis frequentius argutis crenatorum marginum flexu reflexisque crispis, cristas caltranses imitatis; odore gratiore, sapore amaro.

In hortis colitur; an & ubi sponte proveniat nescimus.

Locus

Tanacetum Alpinum C. B. Park. *Iva moschata* Boissii, *Tanacetum cognata herbula* Gesn. hort.

Superius à nobis pro Millefolii specie descripta est.

Tanacetum inodorum primum & secundum C. B.

Nobis Bellidis majoris species censentur.

Hoc (ut rectè C. Bauhinus) medium est inter Absinthium & Abrotanum; mihi sane Abrotanum redolere videtur: & est duorum generum: 1. Planè incanum, quo possimum Viennensis Officina utitur tanquam nobilior, ut refert Clusius; 2. Cauliculis purpureis, foliis supra parte viridioribus: exillimo tamen natales istam varietatem duntaxat parere. Ego potius specie diversa fuisse hæc duo Absinthia crediderim: siquidem Absinthium Romanum Officinis nostris dicitur, erat quidem foliis utrinque incanis & a descripto specie diversum, & (ut mihi videbatur) Absinthio maritimo nostrati idem.

Multis Germaniæ superioris in locis provenire dicitur: Clusio non solum multis Pannoniæ foliis Austriæ, atque Viennensi agro, cum in laxosis locis in scabrosis graminisque desertis ager oritur.

Autumno flores semineque profert, paulò post adventante hyeme herba marcescit, vegeta interius radice, à qua vix folia caulicque rursus exsunt: in terra latè se diffundit.

6. *Absinthium tenuifolium odoratissimum Monotapense* Breynii.

Breyn.

Absinthium hoc omnium pulcherrimum est, precedenti persimile, nisi quod *caules* albos proferat, quos *folia* nonnihil majora, candidiora vestiunt, concinnioribus segmentis divisa, atque cum ad eorum ractum lobulis elegantissimis prædita: dividuntur hi præterea superiore parte in plures ramulos, *stipulis* minoribus densioribusque, instar Absinthii tenuifolii Austriaci Clusii, omnis. Super insuper, ac præcipitis odore, jucundior & fragrantior est, quo omnia sui generis præcellit.

7. *Absinthium Ponticum repens seu supinum* C. B. *Absinthii species quibusdam Chamamelum* de Jambhem Euchsii J. B.

J. B.

Simplex & singulari est *caule*, ferè cubitali, tereti, glabro, per quem ex intervallis *folia* nascuntur Chamamelii nobilis similia, tenuiter incisa. Paulò supra medium caulem summo tenuis alteram pullulant *floribus*, corymbis, Abrotani similes, inferiores quidem semuncialibus & longioribus pediculis nixi, superiores verò brevissimis hærent, & velut cauli apprimuntur. *Radix* lignosa, utroque multifida, fibrata.

In quibusdam frigidis Helvetiorum montibus reperitur, autore Dodonæo. Ex longo usu comarum Absinthii Pontici, qui Saccharo autervatæ fuerant hydropicos quodam quasi deploratos sanitati restitutos se novisse scribit Matthioli.

8. *Absinthium Austriacum tenuifolium* Clusii J. B. Ger. Park. Pont. *tenuifolium Austriacum* C. B. Austriacum Degeerwood.

Clus.

Hujus *caulis* pedale altitudinem plerumque æquat, nonnunquam etiam cubitalem attingit, seminis, cancellis, multis foliis, marini Belgarum Absinthii foliorum quodammodo æmulis, tenuibus, prostratis incanis, quo consulo ordine cum ambiunt, præditus, qui superiore parte in multos ramulos, ex tenuiorum adhuc foliorum alis nascentes dividitur, plenos *stipularum* propendens corymbis. *Radix* fibrosa est, & singulis annis novos frequentioresque caules producit. Toti planta impensè amara est, sed elegans & rara.

Crescit in collibus & apertis quibusdam locis, Viennensi urbi vicinis, atque à Rhizotomis promittitur cum eo quod vulgò Ponticum appellatur ad Viennensem pharmacopolarum officinas deditur. Londini pro Absinthio Austriaco tenuifolio Clusii Absinthii quoddam genus colunt foliis longioribus incanis molli ferè instar nitente obtusis ab aliis omnibus nobis cognitis distinctum, cum tamen speciem circa Viennam Austriæ non invenimus.

9. *Absinthium Santonicum Alexandrinum* C. B. *Santonium Alexandrinum, seu senectæ & Senes Sanctum* Park. *Semenina* Ger. *Lumbricorum semen vulgare & Matthioli* J. B. Degeerwood.

J. B.

Quod in Officinis prostat *lumbricorum semen* vulgò dictum, ex variis minutissimis fuscis, foliis & semine ipso coarctatum est. Semen parvum est, oblongum, (majora tamen inter ea Missi supparia, ex squarosis tunculis compacta) pullum vel flavescens. At quæ minutula inter ea sunt foliola fructa sunt. Quædam etiam observant trifida, angustiora, acuminata. Videtur etiam adesse portiones tenuissimorum cauliculorum. Omnia facile digitis atteruntur; amara sunt cum crinonia & odore graviusculo.

Matthiolo planta est admodum fruticosa, caulibus & ramis numerosis referta, semine minuto oblongoque, racematim prodeunte, amarissculo gustu, odoreque non insuavi.

Varias Autorem sententias de hoc semine vide apud J. Bauhinum: qui cum Pena concludit Semen contra vermes trium Absinthiorum nullum videri. Nam tamen nonnulla amaritudinis & figura similitudo illis inter cunctis, tamen non adeo plene sunt adulta horum semina aut horridè amara, inquit Lobelius.

Quænam planta sit quæ lumbricorum semen producat nobis non cerè constat. Actor Scholæ ad Observationem primam Ann. 3. Decadis 2. Ephem. German. præ aliis nobis verissima sententia videtur. Figura, inquit, Matthioli vitiosè delineata est, non tantum quod seminulorum figura potius foliola quadam repræsentet, sed & seminula ipsa bina ferè semper è diametro sibi opposita cauliculis.

cauliculis adherente, cum tamen alternatim ubique è lateribus prodire cauliculi seminibus, prout ad nos deferuntur, permixti, edoceant. Ceterum hæc à Cortuso transmissam plantam fuisse genuinam seminis nostri helminthici matrem arbitror: cum illius à Matthiolo datam descriptionem satis hic quadrare *averte* commonefret. Lobelius etiam in Hist. Plant. furculum furculiformem esse, undique seminibus gliscentem pluribus ferè quàm foliis testatur.

Unde non solum sui generis planta fuerit, ad Abrotana referre mallem; præsertim cum & hoc vegetabile vim antelminticam possideat, & aliquæ ejus species etiam apud nos non planè ab illo peregrino diversa, quæd foliola, seminum copiam, colorem, odorem, &c. comparant.

Semen, quod microscopio subiectum videri hævumque est candidè cæcis conjunctis elegantissimè repræsentat, observant * Elholzio. Id quod in Tanacetis semine non comparat, quod itaque profertur vix habendum est.

De oleo possibilibus è Semeaqua destillatione quæ habet, videbis loco citato.

* Ephem. Germ. An. 6. Obs. 127.

10. *Absinthium Santonicum Judaicum* C. B. *Lumbricorum semen* Rauwolfio J. B.

Absinthium Santonicum (inquit Rauwolfius) provenit circa *Bethlehem* & abundat in Terra sancta, foliis parvis, cinereis, nostratæ Absinthii mediocriter accedentibus, ramulis infilibus tenuibus cum capulo limbo, parvo, flavescite, gravis odoris, saporis amarissimi, acri cum sanguine.

11. *Absinthium Santonicum Aegyptiacum* Park. C. B. *Absinth. Aegyptium* quibusdam J. B. *Abrotani semina species secunda* Zanoni.

J. B.

Folia fert palmaria, quæ sicca (ex sicca describimus) aliquid simile habent cum Trichomanæ vel Solopendriæ & Chamæcyparidis; in quibusdam juxta longum pediculum sunt veluti foliola humido solo contingentia cum similibus nonnihil serratis, reflexis. *Alia* enim folia ex longiore pediculo in foliola longiora, & à se invicem magis distita dividuntur. Totæ herba villosa & incana Chamæcyparidis modo, sapore amaro & seminis contra vermes officinarum ferè simili; odore aliquantulum aromatico.

12. *Absinthium Ponticum Creticum grati odori* C. B. *Ponticum & Romanum* quibusdam, aliis *Scripium* J. B.

C. B. prod.

Caulis est cubitum superante, rotundo, insano, in ramos plurimos quinquangulos diviso; *foliis* tenuibus, multum divisis, mollibus & incanis: *floribus* vulgari formâ & colore similibus, paulò tamen majoribus. Hoc, quemadmodum Honorius Belli ex Creta, Anno 1596 (addita planta) perscripsit, in Creta frequentissime provenit, perpetuò viget, odorem gratum sicut, in illique amarum est, aut siquam amaritudinem habeat, ea valde obscura est, in viridi enim nulla percipitur; ab asinis & pectoribus omnibusque brutis valde expetitur. Vocatur *amara* & *oleacea*, quemadmodum Anguillaris in Grecia vocari perperam scribit. Ego legitimum Ponticum esse judico.

Air Castalpinus in collibus argillosis agro Senensi frequens esse hoc genus, quod & nos verum esse Locustæ comperimus cum Florentiâ Romanâ iter faceremus.

13. *Absinthium album Valesianum* Park. *Valesianum tenuifolium candidum, seu Herba* J. B. *Scripium montanum candidum* C. B.

J. B.

Huc lignosi *rami* tomento denso & albedo pubescentes, mollitè delicata, id quod in *foliis* quoque non minus observatur, ad Scripii Absinthii folia minutis casibus accedentibus, utrinque tamen angustioribus: *floribus* nisi quod magnitudine cedant, similes quoque: odor aromaticus.

Hæc species Dodonæo Scripio seu marino Absinthio assimilis est, sed candidior, odore & sapore quoque illi satis refert, sed tamen aliquanto suavior est ad Caphura odorem accedens: Catharticus quoque plantæ eandem esse existimat Scripio nostro vulgari, nisi quod gratiorem aliquantò odorem feret, & sapore sit minus ingrato. Huc Gælius Absinthium Scripium seminum vel mediterraneum hoc appellat.

Ego hæc Absinthium marinum seu Scripium unam & eandem huic specie plantam crediderim, & quædam intercedit discriminis natalibus imputandum: nam & alias herbas maritimas in mediterraneis nascentes observavi, v. g. *Kali spinosa* seu Tragion Matthioli in arenosis non procul Viennâ Austriæ, *Caryophyllum maritimum* in collibus non procul Moguntia, &c.

In Sclavo Valesianorum vicinis collibus frequens oritur: ex semine facillè & pulchrè provenit, Locustæ inquit Gælius de hortis.

Absinthium Alpinum incanum C. B. prod. Park.

Præterquam parvitate sua in paucis differt à Valesiano albo jam descripto; proinde, cum locus etiam convenit, ab eo separandum non esse judico.

14. *Absinthii*.

num accedentia. Corymbi rubentes spicatum in ramulis crebris, Abrotani formâ & colore. Sola non raro ad ramulorum divaricationes mucosum, squamatum excrementum ferre.

Duplex est, alteri cauliculis sunt albicantes, alteri rubentes: primo vere folia cinerea, hirsuta, producit quibus mense Junio depositis induit longiora & tenuiora, viridia, ut quis diceret aliam esse plantam. *J.B.* quod & nobis observatum.

Locus

In Germania, Italia & Gallia Narbonensi ad vias & in sterilibus ubique ferè occurrit. Invenimus etiam in Anglia copiosè provenientem, itinere à *Novo-mercato* oppido ad *Leunam* Norfolkæ propè vicum *Elden* dictum, &c. vide *Cat. Ang.*

Abrotanum inodorum Ger. Park. *latifolium inodorum* C.B. *Artemisia tenuifolia simile* si non idem, *Abrotanum inodorum* *Labelii* J.B. *Dufabourv* *Sothernwood*.

Huic *virgæ* seu ramuli plures, humi plerumque fusi: *folia* magis incana & candicantia. In reliquis non multum differunt hæc & præcedens, & tamen Clusius specie diversas facit. Nos ponimus *J. Bauhinii* sententia: accedimus, nec distinguimus.

Quin & Abrotanum campestre incanum *Carlina* odore *C.B. prod.* non alia in re à campestri vulgari differt quam foliis eo modo quo Abrotani maris inferiora divitis, incanis, *Carlina* odore ut & sapore.

CAP. XI.

De Artemisia.

Artemisia dicta est ab Artemisia Cariz regina, quæ eam sibi adoptavit, cum ante *Parthiis*, quod virgo Dea nomen illi dederat, vocaretur. Alii ab Artemis, id est, *Diana*, deducunt, quia feminarum malis medetur.

Notæ ejus Characteristicae sunt *Caulis* indeterminati, folia dissecta subtus incana, odor & sapor: missior quam Absinthio cui aliis perinilis est; flosculi purpurascetes, nec ut in Absinthio doctum mutantes.

A. 1. *Artemisia vulgaris* J.B. Park. *vulg. major* C.B. *Art. mater herbarum* Ger. *Woyt.*

Radice digitali obliqua repat, demissis subinde fibris majusculis albis [sapore subdulci & aromatico] *Caulis* surrigit bicubitales, digitali crassitudine, teretes, striatos, brevis hirsutos, satis firmos & rigidos, plurimum purpurascetes, medullâ fæctos, foliis crebris alternatim politis vestitis, summa parte ramosos. *Folia* Absinthii ferè divisa, verum segmenta inanis latiora, in summis longiora & acutiora obincunt, superne obscurius viridia, glabra, inferne incana, quæ notâ ab Absinthio facili discernitur. *Florum* Corymbi circa summities caulis & ramorum in racemulos quosdam è foliorum alis egrescos dispositi, Absinthinis crebriores, singuli tamen minores, è flosculis purpurascensibus compositi, non ut in Absinthio deorsum nutantes, odore aromatico & satis grato, minus quam Absinthii vehementi, ad Lavendulæ odorem quadantenus accedente.

In hac planta caulis & flores interdum albescunt, unde Artemisia alba *Tab. & Park.* Quasvisque regiones peragraverim (inquit Clusius) nulla fuit in qua Artemisiam hanc vulgarem, tum candidiorem, tum subpurpurascens, univèrsâ (ut puto) Europæ familiarem, crescentem non viderim.

Locus.

Artemisia vulgaris minor C.B. Park.

Non videtur specie à vulgari majore diversa. Non placet (inquit J. Bauhinus) Fratrem separare plantas solâ quantitate differentes.

Artemisia montana C.B. *tenuifolia montana* Park.

De hac attende J. Bauhinum. Eam etiam quam [Frater] Artemisiam 3. seu montanam facit, nempe leptophyllum montanum *Lugdunensis Hist.* (cujus tamen neque figura placet nec descriptio) nondum sejungimus [à vulgari].

* 2. *Artemisia polysperma* C.B. Park.

Cum non alia in re à vulgari differre dicatur quam quòd unicum tantum producat caulem, & semina copiosiora, minus rectè pro diversa specie ponitur. Verum si hoc constans sit argumentum est diversum esse. De rebus ergo nobis non satis cognitis & exploratis nihil temere pronunciare audeamus.

* 3. *Artemisia Virginiana* Park.

Alquanto major est vulgari Artemisia & fruticosior, foliis pariter incisfis, sed majoribus.

Artemisia

Artemisia uterina est: menses, sætum & secundinas pellit, fordes abstergit, adeoque usûs creber. *Vires.* rini est mulierculis, quæ eam adhibent internè & externè, adeò ut vix balnea & lotiones parent in quibus Artemisia non contineatur. *Schrod.*

Decocto Artemisæ, si id cum Saccharo & melle temperetur, tussis mitigatur, calculus committitur.

Herbe siccata pulvis 3. drachm. pondere in vino potus optimus est doloris ischiadici remedium, autore Parkinsono: qui & herbam recentem aut ejus succum haustum in convenienti aliquo liquore præstantissimum esse remedium asserit is qui nimium Opii sumpsorunt.

De præstantia hujus plantæ contra lassitudinem multa dicuntur. *Plin. lib. 26. cap. 15. Artemisiam aligant qui habeat viator, negatur lassitudinem sentire.* Jo. Bodeus in Theophr. Hist. hujus decoctum hominum ex itinere lassorum pedes, si eo abluantur adeo recreare diserte affirmat, ut nihil in rerum natura reperitur, quod ei sit antefecendum.

Sim. Paulus se sanctè testari possè scribit, se is agris in quibus nervosum genus malè habere sibi visum esset, statulento spasmo obnoxio, aut qui de doloribus aut lassitudinibus membrorum, præsertim post chronicos, & quandoque etiam post acutos malignos morbos, conquesti sunt, felicissimum sepe eventum præscripsisse vannum maximam partem ex Artemisîa, post dein Salviæ, Agrimonie, Chamomillæ & Polentæ trita decocto repletam, ut in eam se immersione, vel in ea confiderent.

Sunt qui carbonem sacro Jo. Baptistæ die sub hujus radice effossam ad epilepsiam commendant. Eum autem tum in pulvere exhibent, tum de collo suspendunt pro amulero. *Schrod. Pharmac. l. 4. c. 6.* De carbone isthoc vide *Fernelium* in consilio de puero Epileptico; *Jo. Bodeum* in Theophr. Hist. lib. 9. cap. 18. & *Jo. Bauhinum* in hac herba, qui hujusmodi supersticiosas & magicas vanitates merito reprehendit & damnat.

Novi, inquit Sim. Paulus, vetulam quandam, cujus utraque genua cum obdiderit tumor insignis edematosis, quæ linteis duplicatis, super Artemisiam suffumigatis, cum ex voto abegit.

CAP. XII.

Draco herba Ger. *Dracunculus hortensis* C.B. *Dracunculus hortensis sive Tarchon* J.B. *Draco herba sive Tarchon* & *Dracunculus hortensis* Park. *Tarragon.*

J.B.

Fruticosa promit duorum cubitorum & ampliora *virgula*, dura, gracilis, nonnihil angulosa, inconditis ramis divisa: foliis primò orientibus divitis, ubi verò odolevit foliis onusta *Lini* folia æquantibus, aut *Hysopii* Arabum, atrovirentibus, splendidis, omnis divisionis ignavis, sapore acro, aromatico, cum quadam dulcedine grata, Anisum conditum amulante. Corymbis ordine persummos ramos quo in Abrotano, apiculis florum vix conspicuis, quos semen excipit accolorum. Radix perennis novam singulis annis stolonum sobolem emittit.

In hortis colitur, ac sæpius ramulis quam semine scitur. De loco ejus natali altum apud Botanicos silentium est.

Ufus ejus apud nostrates in acetariis frequentissimus est, ad temperandam & corrigendam aliam *Vires & Usus.* rum herbarum quibus admiscetur frigiditatem & crudelitatem, adeoque Erucæ vicem supplet.

Cum insigni acrimonia planta tota sit prædita, haud verendum est, nè valenter exalciaciatur atque fœcet, incidat, aperiat, digerat. Proderit igitur Tarchon his, scribente Matthiolo, quibus ventriculus frigidior: appetentiam excitat, status dissipat, membris robur addit, urinam & menses ciet, obstructions expellit: mansum pituitum ducit, & salivam instar Pyrethri, & hinc dentium dolores mulcet & humidum cerebrum purgat. Ad pelvis contagia maxime & primæ laudis ejus stillatitia apud Anglos, Autore Lobelio, nobis nihil tale auditum, sudores ciet, & crassam pituitam concoquit. Pæpens autem herbe acrimoniâ, quæ maxime linguam vellicat, eorum esse medicamentorum quæ valentissime exalciaciunt facili conjici potest. *J. B.*

K k

Anclarium

Auctarium LIBRI OCTAVI continens Herbas quasdam
Corymbiferis affines.

CAP. I.

De Scabiosa.

SCABIOSA recens vocabulum est: quidam à Scabro herbe habitu nomen deducunt, est enim herba pilosa; alii, & rectius, à Scabie cui medetur, unde Aetii [¶] esse creditur.

1. *Scabiosa montana maxima* Park. Ger. *Alpina maxima* Ad. *Alpina foliis Centaurii majoris* CR
Grent *Apontain Scabious*.

Multa è radice crassa, vivaci promit folia, pedem aut amplius longa, obscure viridia, alata seu in multas utrinque lacinias, per margines elegantem dentatas, ad mediā ferè costam incisa: inter quæ caules aliquot exsurgunt bicubitales & altiores pro ratione foli, anguloli, duri & lignosi, superiori parte in ramulos divisi, quorum extremis singulis insident capitula magna, rotunda, è viridi nigricantia, flores exferentia Scabiosæ vulgaris majores, è flosculis compositis pallidis seu è luteo albicantibus, [non cessis, ut vult Lobelius] quibus dilapsis succedunt semina oblonga, hirsuta, colore pullo.

Locus.

Lobelius aliquæ Botanici hujus plante folia Centaurii majoris foliis similia & penè paria faciat, In ascensu montis Juræ prope altissimam verticem Thuri hanc copiosam invenimus: alibi etiam haud dubie in Alpium jugis provenit.

- A. 2. *Scabiosa major communior hirsuta folio laciniato* J. B. *major vulgaris* Ger. *vulgaris patensis* Park. *patensis hirsuta*, quæ *Officinarius* C. B. *Common field Scabious*.

f. B.

Radice habet rectam, longam: caules sesquicubitum & duos cubitos altos, teretes, hirsutos, è canis, foliis cinctos per intervalla longiora ex adverso binis, canā lanugine pubescentibus, foras Valeriana: majores, profundius subinde laciniatis, sapore subacri. Caules & ramuli in florum capitula terminantur. Flores autem aggregati sunt è plurimis flosculis quadripartis purpureo-roseis, quorum singuli singulis insident seminibus, flosculi habent calices, staminuta & stylos. Flosculi marginales mediis productiores sunt, lacinias longioribus. Floris totalis calix è plurimis foliolis basin ejus in circulum ambientibus componitur. Flores explicati planam ferè aut non admodum gibbosam superficiem efficiunt. Flosculis dilapsis semina in globum aut capitulum oblongius intolantur. Quæ primò è radice exeunt folia integra ferè sunt, & non omnino laciniata.

In pascuis frequens est, nec minùs inter segetes Junio & Julio mensibus flores.

Hæc Scabiosa (inquit J. Bauhinus) aut mirabiliter ludit, aut differentias aliquas habet: quædam valde laciniata ut descripta, quædam non laciniata, vel minùs profundè & rariùs, versus superiora tantum.

Herba vino decocta ejusve succus aut aqua in M. B. destillata Apostematibus, Pleuritid, Tussi, aliisque pectoris vitiiis medetur: nec minùs Asthmæ, Anginæ, Pecti. Pollere autem hanc (inquit J. Bauhinus) imprimis adversus Scabiem nomen illi inditum per se manifestat.

Scabiosa vires S. Urbanus his verbis complexus esse dicitur.

Urbanus pro se nescit pretium Scabiosæ:
Nam purgat pelvis quod comprimit ægra Senectus:
Lenit pulmonem, purgat laterum regionem:
Abcessus frangit si locum bibita tangit:
Tribus unita foris anthracem liberat horti.

In plurimis expertus est L. Wilbrochius Archiducis Ferdinandi medicus celebr. ad rhagades seu fissuras & scirpines ex Lue orindus, etiam in illis in quibus dec. Ligni parum profuit ceruli remedium pulv. Rad. hujus per hebdom. 3. quotidie assumptum.

- A. 3. *Scabiosa minor vulgaris* J. B. *minor fide Columbaria* Ger. *minor campestris* Park. *capitula globosa minor* C. B. *Che lesser field Scabious*.

Radice alba, multiplici firmatur. [J. Bauhinus radicem repentem ei attribuit, crassiusculam, foris nigram, intus ex albo virecentem] Folia ad radicem hirsuta, est ubi multifariam divisa, est ubi integra, verbene incisuris ferè, ut rectè Lobelius, minora & ad tactum aridiora quam vulgaris Scabiosa. Caulis cubitalis, teres, glaber, inan. Foliorum in caule adversorum tria aut quatuor paria, in tenuis

tenuis & angustas lacinias dissecta, inferioribus leviora. Caulis in aliquot ramulos dividitur, in quibus flores Scabiosæ majoris longis insidentes pediculis. Succedit capitulum aristis nigris horridum, J. B. Sapor foliorum, eodem autore, lentus & nonnihil acris, radice subamarus.

In pascuis ficioribus & montosis præsertim cretaceis copiosè provenit. Thaluis in Hærcina Scabiosa minoris vulgaris plures recenser differentias.

Locus.

1. *Scabiosa* ejus f. five foliis Bellidis Sylvestris minoris major. Hanc C. Bauhinus Scabiosa capitulo globoso majores, five superius descriptæ Synonymam facit.

2. *Scabiosa* 6. five foliis Bellidis species minor. Hæc ex una radice, quæ nigra est, plures proferre tenues, teretes ac dodrantales coliculos, non ita foliosos ut prior, sed ferè prorsus nudos nisi inferiore parte. Folia priora huic sunt in brevioribus & canaliculatis pediculis, Bellidis Sylvestris majoris foliis itidem similia, prope pediculum laciniata ut plurimum, reliqua parte serrata: post quæ reliqua quæ deinceps sequuntur folia diversæ ab aliis existunt formæ, frequenter in tenues & strictiores lacinias divisa; flores cærulei conglobati.

Hanc C. Bauhinus Scabiosam capitulo globoso minorem vocat. Videtur esse prioris varietas.

3. *Scabiosa* 7. five tenuifolia candida, seu major. Hanc C. B. Scabiosa multifido folio, flore flavescente seu *apertius* Synonymam & eandem facit; & per me licet faciat.

4. *Scabiosa* 8. five tenuifolia media, Radicem obtinet nigram, multifidam, coliculos teneriores, teretes, minùs foliosos. Folia priora multo minora quam præcedenti, divisa in lacinias tenues, latiores tamen paulo quam sunt reliquorum foliorum subsequenterum lacinia, quæ minorem existunt admodum tenues & angustæ ac feniculacæ quodammodo. Flores sunt ut prioris speciei. Hæc Parkinsono Scabiosa tenuifolia capitulo globoso dicitur, C. B. Scab. capitulo globoso foliis in tenuissimis lacinias divisis.

5. *Scabiosa* 9. seu tenuifolia minimæ priori coliculus est dodrantalis, teres, tenuis, proflus minus, prope radicem solummodo plantæ hac folia protrudente in canaliculatis pediculis laciniata, breviora superioribus duabus speciebus ac tenuiora. In summo caulis florem continet cœruleum in orbiculato capitulo Succisæ simili, ex cujus ambitu exteriorè breviora quadam ac tenuiora progrediuntur sursum porrecta adnata in brachiolorum exiguum modum, semel geniculata, ac bina ex adverso locata folia continentia, in quorum cupillibet summo aliud ac brevius emergit florum capitulum conglobatum ac cœruleum. Locis autem proclivioribus, in collibus apricis ac meridionalibus Solem excipientibus.

Quod flores producat profleros accidentarium proculdubio est & individuale.

6. *Scabiosa* 10. seu tenuifolia species foliosa: ita denominata, quod coliculus, qui ipsi dodrantalis est, ac geniculatus, à radice usque in summum cacumen foliis infrequentibus, æquies ac feniculaceas lacinias divisis eleganter exornatur; quorum ad quodlibet geniculum bina ex opposito sibi correspondent. Flos huic est in globum collectus cœruleus.

Præter has omnes Scabiosæ minoris varietates aliam adhuc diversam observavimus in montibus, quæ vulgari minore humilior erat, & in uno caule unicum duntaxat plerumque florem gerebat, cum tamen grandiorum: quam Scabiosa montanae glabra foliis Scabiosæ vulgaris C. B. eandem putamus. V. 7. Speciem.

4. *Scabiosa tenuifolia globosa elatior* Park. *Upright fine leaved Globe Scabious*.

Recta affurgit singulari tenui cauliculo, foliis ad nodos inferiores binis ternisve simul parvis, angustis per margines elegantem dentatis vestito: superiora in caulibus folia bina ex adverso sibi invicem respondent. Flores parvi in globum coacti, reliquis colore similes.

Semen hujus ex Italia habuit Parkinsonus. Quod terna interdum ad geniculum folia edat accidentarium esse puto, & luxurici plantæ adscribendum.

5. *Scabiosa rubra Indica* Ger. *Park rubra peregrina*, quibusdam Indica J. B. *peregrina rubra*, capitulo oblongo C. B. *Purple Indian Scabious*.

f. B. Clus.

Planta hæc, licet una sit & singularis, & Scabiosæ minori vulgari similis, plures tamen foliorum figuræ differentes species ut illa induit. Quippe ima, quæ prope radicem sunt, reliquis latiora, quædam crenata, quædam lacinias sed minùs profundis divisa, longo pediculo hærent, veluti repanda. Quæ sequuntur superiora versus altius secta, profundioribusque lacinias divisa, veluti in plura alia subdividuntur, quorum singule partes infimis crenatis non magnitudine quidem, sed figuræ & specie quodammodo respondent. Sunt inter hæc quædam adhuc profundius & minutius secta. Suprema, quæ ad ramorum divaricationes exoriuntur, vel paucis aliquot incisuris, minùs tamen profundis, vel nullis planè constant, & per ambitum tota æqualia, angusta, brevioribus pediculis donata. Ima folia cum caule modicè hirsuta sunt. Caudæ autem cubitali [imo bicubitali] aut ampliore affurgit, caput congestum gestans, exterioribus flosculis, qui reliquos ambiunt, majusculis, in quinque lacinias divisis, quædammodum & interioribus flosculis, qui minores, omnes autem coloris elegantis rubri sunt & ad purpureum quodammodo tendentes, oblongis filamentis, apicibus albis insignibus donati, pulchram speciem exhibent. His succedunt stellata ut in aliis Scabiosarum generibus semina, in caput oblongum meta formâ, oblongis filamentis rufis exasperatum, congesta. Radix Ræpe formæ C. Bauhini quam Clusius vivacem non esse affirmat; verum non experientiâ contrarium edocti sumus. Si enim hyems clementior fuerit, non solum plantæ quæ æstate ad florem non pervenerant, sed etiam quæ jam flourerant, in alterum annum durabunt, & flores edent, seminique maturæ & perfectæ dabunt.

Tempus.

Floret æstate & autumnò : Semen sub Septembris finem aut Octobris initium maturefcit. Flores colore pallido fere incarnato ut vocant non raro variat.

Vires.

Hujus femina amara effe & lumbricos enecare obfervavit D. Hermannus; ut habeo ex Annotis D. Palmer.

* 6. *Scabiosa Javanica* Bontii.

Ront.

Macilentior efft ratione foliorum quàm Scabiosa noſtras; flores minusculos cœruleos habet, qui foliis ut calyce contiguntur.

Vires.

Vitibus cum Scabiosa Europæa convenit. Unum (inquit) reticere nequeo, effe hanc Scabiosam remodum præſtantiffimum in exabefcentia feu marafmi quadam ſpecie in his locis admodum familiari, quo affecti agri ad extremam maciem perducti tandem tenuem animam exhalant, ita ut pellis & offa deſeant, & ſceleta potius videantur quàm homines. In hoc affectu dico Scabiosa hæc cum Gramine cruciatio Alpini & cum radicibus Chinæ ſimul cocta excellens efft medicamentum. Malui porro hæc Scabiola inter olera ſua utuntur.

Deſcriptio ad hæc brevis, ſuccincta & generalis efft, ut nihil certi inde expſari poſſim: puto tamen plantam à Scabiosa Europæa diverſam effe.

7. *Scabiosa montana* glabro folio Park. *montana* glabra foliis Scabiosæ vulgaris C. B. *glabra canis foliis virentibus*, flore ex carneis purpureo J. B. *Mountain Scabious* Wigg. inſignit leucog.

Cluſ.

Quina aut ſena habet folia humi ſparſa, Scabiosæ vulgatorii & inter ſegetes naſcenti ſerè ſimilia, minime quidem villis obſita, ſed carnoſa admodum & venoſa, præ viriditate quodammodo ſplendens, aliquot crenis incifa, ſapore ſi manducetur lento & gummoſo, deinde aliquantulum acii. Ex horum medio creſcit palmaris *caulis*, aliquando paulo amplior, gracilis, rotundus, cujus inferiorem partem ambiunt quatuor aut ſena folia, profundis & tenuibus lacinis diviſa, bina ſemper ex adverſo ſita. Extremo calice inſidet *capitulum* ut in vulgari Scabiosa ſerè, eff multis foliulis quinquæ foliis conſtantibus congeſtum, quorum exteriores majores ſunt, eleganti colore ex cœruleo purpureo ſcintillante præditi, villis quibuſdam nigris ſingulorum foliulorum ſedem ambientibus. *Radix* longa, nigra, craſſiſculis albis fibris capillata.

Iscut 13
Tempus.

Invenitur in ſummis *Sneberg* & *Snealten* Auriæ & Stirie Alpium jugis, in tenui gramine naſcens, ubi floret Auguſto, ſimiliter in depreſſioribus, nuſisque circa Viennam collium ſuperſiculis, ſe-no & Julio florent.

Quærit J. Bauhinus, cur Cluſius in poſt. Hiſt. pro Scabiosa ſua V. iconem poſuit Scabiosæ minoris vulgariſ fere columbariæ *Leb*. Difficile efft rationem assignare; fortè una & eadem ſpecie planta ſunt hæc & illa.

Scabiosa proſpera Lob. Cluſ. J. B. & aliorum proſpera folio latiore C. B.

Vel hujus plantæ, vel Scabiosæ minoris varietas efft, vel certè alterius cujuſdam Scabiosæ ſpeciei; minime autem ſpecies ab aliis omnibus diſtincta. Certè experientiâ noſtrâ *Scabiosa minor* hoc modo interdum ludit, & proculubio aliæ etiam Scabiosæ in hortis fatæ & cultæ.

Idem eſto iudicium de *Scabiosa proſpera foliis Gingidu* C. B. & de *Scabiosa tenuifolia proſpera* minore ejusdem.

* 8. *Scabiosa parva* odorata, ſloris foliis maculis infeſtis J. B. *Scabiosa minor* capitulo glabro odore G. B.

J. B. Col.

Pulcherrima atque grata oculis atque naribus efft Scabiosa hæc, quæ lignoſam longamque radicem habet, ex qua folia exeunt diverſa, nam in imo vel ſylveſtri Eruca paria, vel Cornopo ſimilia, minora verò atque hiriſuta; in caule verò ſimilia lacinis Scabiosæ vulgari minor, ſicuti & flores, qui purpurei ex albo colore ſunt, necut in aliis cœruleo-purpurei, in capitulis rotundioribus; atque ſinguli foliuli Ocyms flores imitantur, nam galericulati ſunt & per oras lacinia, admodum ſimiles exotico Ocymo, foliis purpureis maculis infeſtis ſimbratiſque, atque etiam, quod in aliis Scabiosis non obſervatur, bene odorati ſunt.

In montibus oritur Amalææ oræ: æſtate floret.

9. *Scabiosa multifida* folio, albo flore vel potius *oxycardium* J. B. *multifida folio, flore ſtaveſcentis* C. B. *flore pallido* Ger. emac.

Cluſ.

Cubitalis *caules*, rotundi, graciles, firmi, virentes, nodofi, eos ad ſingula genicula amplectentibus binis foliis, ex adverſo ſemper reſpondentibus, quæ tenuibus & profundis lacinis adè diviſa ſunt, ut alata videantur; color ex cinereo viſcens, ſapor amaricululus: quæ verò ſecundum radicem naſcuntur, antequam planta in caulem aſſurgat, latiora ſunt, minoribusque lacinis diviſa. Ex ſummis aliis ramulis ſert tenues & nudos, qui ſuſtinent plana capitula, à candidis ſeu potius *oxycardium* præſertim antequam explicentur] inodoriſque floribus, ſimul naſcentibus congeſta; qui quinis foliolis [quorum tria inferiora majuscula ſunt] conſtant, paucis intus ſtammulis

fuccedunt

fuccedunt hiriſuta *femina* vulgariſ Scabiosæ ſeminibus minora, in orbiculare caput congeſta. *Radix* minui digiti craſſitudinem interdum aquans, multiſque exiguis fibris in lateribus prædita, vivax efft, & ſingulis annis novos caules proſert.

Circa Viennam Auriæ ad ſepes & in paſcuis obſervavimus. Nullum efft (inquit Cluſius) Aut. Locu. ſtric inferioris pratii ficus editorie loco ſitum, nullus autem ager gramineus, nulli ſerè arvorum margines in quibus non naſcatur hoc Scabiosæ genus. Junio florere incipit.

Hinc perſimilis efft

10. *Scabiosa montana calidarum regionum* major Lobelii J. B. *montana alba* Ger. *fruticans anguſtfolia alba* C. B. *Au Scabiosa major Pannonica albo flore* Cluſ. hiſt? Park.

Lob.

Colles amat hæc plage temperatioris, ut Podemontis propè Rivoliam & Norbonæ, ubi montanæ vocant Herbari, folio anguſtiore, albidiorè, parum hiriſuto, leviusque laciniato ad imum caulem, Verbenacæ aut vulgariſ Scabiosæ: ſuperiora verò in ramulis pluſculis, gracilioribus, altius diviſis, & flores per Junium & Julium promentibus albos, Scabiosæ parvæ aut Jacææ, capitulis ſquammatim compactis, ubi ſemen Trifolii Aſphalictidis, pullum, copioſum, involucris membranceis arguta concinnitate efficit, anguſtias plicarum fornicum puſillorum cohærentibus.

In collibus faxoſis agri Narbonenſis perquam familiaris efft.

Perſimilis efft hæc planta præcedenti, adè ut cum primum eam viderem pro eadem habuerim: verum Botanici Montpenſienſes, qui utramque (puto) contulerant, diverſam affirmabant, utcumque; Lobelius efft perperam attribuit capitula ſquammatum compacta Jacææ, &c. Siquidem aliam Scabiosarum capitulis ſimilia ſunt.

Lobelii iconem Cluſius poſuit ſub titulo *Scabiosa alba Belgicorum hortorum*; quam Scabiosæ flore ochroleuco parè ſimilem eſſe ait, floribus tamen candidioribus. Cum Cluſius igitur eandem faciat, non efft cur nos ſeparemus.

Ab hac etiam non multum diſſert, [eandem plane efft D. Magnol]

Scabiosa glabra foliis rigidis viridibus J. B.

Quæ Montbelgardi ſata in inſignem magnitudinem adolevit, rigidis ſtriatiſque caulibus, per quos foliorum eſt ſitus adverſus veluti ex geniculis: multa tamen ea ſunt, ſeſquipalmaria, quædam doctantia, longis hærentia pediculis, duarum triumve unciarum latitudine, ſegmentis paucis longèque diſtitis inferiore parte diviſa, ultimo ſegmento, quod mucronem conſtituit, trium unciarum longitudine aut majore: rigida ſunt ea, viridantia & utrinque glabra. Surculis autem peculiaribus, palmum aut dolantem longis hærent flores ex majusculis capitulis ſquarroſis, albicantibus, hiriſutis. Semen longum hiriſutum.

Dubitat J. Bauhinus an hæc fit Scabiosa major Pannonica albo flore ſive 8. Cluſ. hiſt. C. Bauhinus Scabiosam illam 8. Cluſ. Scabiosæ montanæ calidarum regionum Synonymam facit; à quo tamen frater Joannes deſcriptæ ſemen accepit nomine *Stœbes* Theophr. & Scabiosa alba Bononiæ collectæ, quam in Phytop. Scabiosam Pannonicam 8. Cluſ. hiſt. fecit: quamvis in Pinace, ut videtur, ſententiam mutavit. Suntu igitur nobis,

Scabiosa glabra foliis rigidis viridibus J. B.
Scab. montana calidarum regionum major Lob.
Scab. major Pannonica albo flore ſive 8. Cluſ. hiſt.
Scab. alba Belgicorum hortorum Cluſ. hiſt.

Una eademque planta tantisper donec certò conſtiterit eas ſpecie diſtingui.

Scabiosam albam gemino capite C. B.

Quam Cluſius in Belgicis hortis meminit, foliis latioribus priore [Scab. alba Belgicorum hortorum] firmioribus caulibus, & ſtocum niveorum capitulis interdum ſingularibus, plerumque tamen binis cohærentibus & ſimul naſcentibus, cum nullis præter eam (quod ſciam) Botanice deſcriptis, ex brevi hæc & jejunâ deſcriptione à reliquis omnibus Scabiosis diſtinctam eſſe non aſſum afferere.

11. *Scabiosa major Hiſpanica* Ger. Park. *major cum pulchro ſemine* J. B. *ſtellata folio laciniato* major C. B.

Cluſ.

Niſa vulgariſ Scabiosæ majoris foliis ſimilia habet, lacinata, viz. altè incifa, mollia, lanugine pubercentia: *Caules* nodoloſi, rotundos, interdum cubitales, & quorum geniculis folia inter ſe oppoſita. Summis ramis *capitula* inſident à multis caliculis membranaceis & palaceis compoſita, qui ſingulares flores continent candicantes; quibus deciduis in medio quaſi ſingulorum caliculorum umbilico, exigua quadam ſtella ſubnigra conſpicitur, quinque aut ſex interdum radiolis conſtans, paulatim verò hi caliculi excreſcentes expanduntur, donec (ſemen hiriſutum & craſſum [quo caliculi ſuſtinentur] matureſcere incipiat. *Radix* candida, craſſa, vulgari ſimilis.

Cluſius in hæc ſua deſcriptione non meminit foliorum horum ſubjectorum, ſtellatim diſpoſitorum, ut in Aſtere Attico luteo mont. Icon quoque ejus, quæ eadem apud Lobelium, ea non demonſtrat: an cultura id faciat conſiderandum. J. B. Ego ea, à Cluſio per inadvertentiam omiſſi ſuſcepit.

Creſcit juxta vinearum margines & ſemitas, lociſque incultis agro Salmanticensi, per reliquam Locu. etiam Hiſpaniam.

K k 3

12. Scab.

12. *Scabiosa cum pulchro semine minor* J. B. Hispanica minor Park. *stellata folio laciniato minor seu maritima* C. B.

J. B.

Simplex & lignosa radice albicante figitur, paucis & his quidem exiguis fibris capillatâ. Caulis do-
drantalis, aliquot divisius concavus, teres, hirsutus. Folia tenuiter dissecta, superiorum foliorum
Columbaria Scabiosa modo, pilis obrita: capitula radiata folia subiecta, oblonga. Semen per omnia
simile prius semini, tomentolum, calathæ membranæ coronatum linguis fere magnitudine, pel-
lucido, striato, in cuius medio stella parva quinque-partita; ex seminis autem finu capillamenta
quedam parva atque rigidulæ prominent.

Locus.

Hæc Clusio cum Hispanica majore isdem in locis nascitur. J. Bauhinus semen ejus ex Gallo
provincia habuit. Nobis in Sicilia observata est.

- * 13. *Scabiosa maritima parva* J. B. an *Scabiosa stellata minima* C. B? Park? an *Scabiosa mari-
tima Rutæ canine foliis* Bocconi?

J. B.

Longiusculam agit radicem, satis crassam, multorum capitum, pro quorum numero caules emer-
gunt dodrantales, & si accedat cultus, etiam cubitales, ramosi Folia inferiora tenuia, præcedentia Scabi-
fectionibus divisa, trium unciarum longitudine, ad superiora angusta & veluti graminæ nullam ag-
noscent divisionem. Capitula pro plantulæ modo magna, fuscis magnis referta, præsertim circa
margines, colore in fæca planta purpureante. Caput obvallant folia oblonga, viridia, ut in Scabi-
osa Hispanica majore; at enim huic semen non ita pulchrum, quanvis interius membranae qual
habeat, magnis pilis oblitum.

Plantam hanc C. Bauhinus præcedenti eandem facit: J. Bauhinus (qui à fratre semen ejus acce-
pit) diversam. P. Boccone Scabiosam suam marit. sic describit: Causæ affligit, ut vulgaris, teres,
striato, cubitali, atque pluribus alis concavo, imbecillo tamen & humi subinde procumbente. Causæ
quæ primò nascuntur in multis & profundas laciniis incisa, ad Rutæ caninæ five Filifoliaræ acce-
dentia, in caule sensim attenuata, at minora. Flores subpallidi, quandoque etiam rubentes profe-
runtur. Semina aliarum modo producta.

Locus.

Nascitur in Caietæ maritimis & arenosis litoribus.

- * 14. *Scabiosa stellata minima* C. B. Park.

C. B. prod.

A præcedente diversa videtur, radicula simplici, canaliculo ut & foliis biuncialibus; floribus subcor-
leis, parvis: in calculorum medio stella parva conspicitur, à quâ filamenta capillacea, oblonga,
nissa, quinquæ numero, extra calculum producuntur.

Locus.

In Provincia, locis incultis.

15. *Scabiosa frutescens folio non dissecto peregrina* J. B. *Scabiosa stellata folio non dissecto* C. B.
borea Cretica Ponce Park. *peregrina* Ger. *arborescens* Alpin. exot.

J. B.

Adversis pediculis longiusculis, caulem amplexis folia ordine per caulem nascuntur, oblonga, y-
caminata, medio latiora, hirsuta, incana, Plantaginea, nisi alius esset nervorum decursus. Causæ
teres, arborescentes, albicans, pilosis, florem sustinens glomeratum, pallide purpureum. Semen quæ
pulchrum, sublongum crassiusculum, album, desinens in latam pelliculam, ut Scabiosa Hispanica
major.

Locus.

In calidioribus regionibus, Cretâ v. g. oritur, & in multis annos durat, per hyemem folia rei-
nens, hyemes tamen nostras in regionibus Septentrionalibus agere tolerat.

Hanc plantam Pr. Alpinus in exoticis plenius describit, quem adeat cui hæc non sufficiunt.

16. *Scabiosa latifolia rubro flore* J. B. *latifolia rubra non laciniata secunda* C. B. *rubra austriaca*
Ger. emac. *

Clus.

Cubitalis huic sunt caules, rotundi, nodosi fere geniculati, nonnihil hirsuti, concavi: in singu-
lis geniculis bina folia ex adverso nascentia, non multum instar aliarum Scabiosarum, sed lata,
in ambitu tamen crenata, Urtilæ foliis interdum majora, ex brevi petiolo pendencia, colore et
viridi dilutioræ prædita, amaro & acris sapore. Ex alarum finu rami etiam prodeunt foliati, quæ
lateribus pediculis protrudunt, floribus Scabiosæ vulgaris modo congestis, ornatis, coloris rubel-
centis, nullis odoris: deinde semina simul congesta, angulosa, hirsuta. Cnici fere interdum magni-
tudine, stellatâ coronâ insignita. Radix minimi digiti crassitudine nonninquam aequal, longa,
nigricans, statim à capite quædam fibras latis magnas spargens, & subinde ex lateribus novos caules
producens.

Locus.

In montibus Genevæ vicinis, inque Germanicis montosis sylvis passim luxuriat.
J. Bauhinus Scabiosam virgæ pastoris folio C. B. i. e. latifoliam peregrinam Tab. huic refert.

Scabiosa

- Scabiosa* 4. Clus. list. *montana latifolia non laciniata rubra* & *prima* C. B. *latifolia purpu-
rante ex nigro flore* J. B.

Clus.

Magnitudine jam dictam superat, majoraque & nigriora habet folia, purpurascens ex nigro
flore; in reliquis satis conveniens.

Cum priore, flore Maio & Junio, quo tempore semen plerumque etiam maturascit. Præce. Tempus.
dentis varietas quædam esse videtur.

Scabiosa maxima dumetorum folio non laciniato J. B.

J. B.

Radice habet perennes, fibrosas, longas etiam ad cubitum, satis crassas, ac multas capillares, in-
tis albas, extra nigricantes: sapor ingratus cum dulcedine & amaritudine aliqua, odor indicibilis:
Folia prora palmum longa, vel breviora, ac etiam longiora, lata duos aut tres digitos, similia foliis
Succis, majora, molliora: quæ per caules folia per geniculos modò bina, interdum terna, quæ veris
superiora redduntur glabra & nimis mollia, serrata, non dissecta ut in vulgari, pulchre virent.
Caulis bicubitalis vel tricubitalis, crassus, plures ab una radice oriuntur, cavi, circa inferiora purpu-
rascentes & hirsuti, in superioribus partibus & ramis glabri; & juxta flores iterum hirsuti. Flores
in extremis ramorum, similes Scabiosæ vulgaris, necnon etiam Scabiosæ minori. Differunt
hi flores à floribus Succis, cui tota similis herba, quod majores (ut & folia herbae majora) flores
in circumferentiâ magni, hiantes, qui non sunt in Succis; color etiam dilutior quàm in ea, & Scabi-
oforum amiluis, jucundis odoris: Flore decedente inter femina non sunt foliola, ut in Succis. Semina
sunt longa, hirsuta, compressa, cum quatuor angulis.

Inter dumet, & in pratis humidis montium juxta S. Hippolytum abundat, uti & in montosis Locis
locis circa Tigurum, & in monte Montet propè Basileam, &c. Florebat adhuc copiose Augusto & Tempus.

Supplicetur hanc plantam præcedenti [penultima] eandem esse, siquidem præcedens in dumetis
montosis Germanicis & Helveticis frequens est, quantumvis J. Bauhinus diversam faciat. Figura
sub hoc titulo proposita in Historia J. Bauhini est alterius plantæ; nimirum Scabiosæ æstivalis
Clusii.

- * 17. *Scabiosa æstivalis Clusii* Ger. Park. *frutescens latifolia alba* C. B. Clusius *his Summer
Scabious*.

Clus.

Folia habet Scab. 8. Clus. foliis primùm nascuntibus & inferioribus non dissimilia, circa pediculum
aliquantulum laciniata, deinde serrata: Causam tricubitalem aut ampliore, rotundum, hirsutum, in
multos ramos circa summum dividum, quem alternatim bina semper ex adverso amplectuntur folia
viridia, infimis similia, præter ea quæ in ramis, minora enim sunt illa, non laciniata, non incisa.
Summi rami innascuntur squammatæ capitula, subcæruleis flosculis plena: quibus succedunt lon-
giuscula albicantia semina. Ad capitulorum latera nascuntur utrinque alii ramuli, similibus capitu-
lis & flosculis præditi, deinde etiam ex illis terti. Radix candida & fibrosa est, sed non rediiva,
nam excusso semine perire solet, veluti superior [octava Clus.] & illo deciduo (perinde ut illa) sin-
gulis annis sponte nascitur.

Ex quibus notis facile sibi persuadet Clusius hanc ex eo semine in Belgio natam, quod ad amicos
ante milerat [Scabiosæ suæ 8.] quod mihi non videtur verisimile.

- * 18. *Scabiosa montana Dentis leonis folio* C. B. Park. *Mountain Scabious with Dandelion
leaves*.

C. B. prod.

Causæ est sesquipedali, viridi, rotundo, striato, levi & cavo, superiore parte nudo: foliis latiore
basi caulem amplexantibus, paucis, lavis, crassis, inferioribus obtusis & parum crenatis, superio-
ribus ad modum foliorum Dentis leonis in binas ternasve laciniis divisis & acuminatis, per oras
crenatis, uncis sex longis, & duas circa medium folii latis, per quod nervus excurrit. Caulis
summum, quem duo folia fere ut in Diptaco complectuntur, flores aliquot subcæruleis, pedicellis hir-
sitis inæqualibus insidentes, exornat.

Hæc Montepessuli in monte Calcaris reperitur.

Locus.

- * 19. *Scabiosa folio Sinapi Sylvestris* C. B. Park.

C. B. prod.

Causæ est cubitali, striato, in ramos palmo longiores brachiato, qui ex foliorum alis, ubi pili
paucissimi, prodeunt: foliis glabris Sinapi sylvestris modo, ad nervum usque laciniatis, & sparsim
crenatis, inferioribus subrotundis. Flores rubentes, mediæ magnitudinis, & singuli, cauliculorum
summis insident. Neapoli ex horto Imperati habuit.

Ex brevi hac imperfecta & jejuna descriptione non facile est definire an hæc sit species Scabiosæ
à reliquis omnibus descriptis diversa necne.

* 20. *Scabiosa*

Tempus.

Annua est planta, Julio & Augusto florens & Septembri semina maturans, quibus deciduis perit & sequente anno ex eis renouatur.

Locus.

Spontanæum invenimus non in agro tantum Monspelienfis, sed & alibi in Gallia Narbonensi.

- 6. *Carduus sphaerocephalus annuus* Batians minor Morif. prædix. An *Carduus sphaerocephalus annuus* Cam. hort?

Morif.

Hic cæteris sphaerocephalis *Carduus* minor est, vix bipedalem excedens altitudinem. Flores cæruleos minores globulatos fert; capita etiam minora, sed semina multo cæteris sue familiae seminibus majora fundit.

CAP. IV.

De *Eryngio*.

Græci Philosophi *Eryngium* quasi *iphsu* i. e. ructum dictum putant, quod capæ quæ morfi furculum *Eryngii* præceditur, vel degluerint cunctum gregem ponere sequentem quasi sit, pore attentionem suam, donec *Eryngium* ructu rejecerint. C. B. Gertr. germanæ. Cæterum note *Eryngii* characteristice sunt folia spinosa, saltem summa; flores in summis caulis & ramulis in capitula congesti quibus radiata subsunt folia.

- A. 1. *Eryngium vulgare* J. B. vulg. & *Camerarii* C. B. *Mediterraneum* Ger. *Mediterraneum* f. ve *Campestre* Park. *Common Eryngo*.

Radice nititur longa, minimi interdum digiti crassitudine, molli & tenera cum medulla sui nervo in medio soliore, exterius nigricante, intus alba, sapore dulci. *Caulis* exinde assurgit teres, striatus, pedalis aut cubitalis & interdum longior, [medulla fungosi albi plenus] summa parte in quantum plurimos ramulos divisus, foliis vestitus alternatim positus, glaucis, rigidis & aridiusculis, proinde utrinque ad mediam ferè costam laciniatis, [quorum singula lacinae confimiliter subdividuntur] ad margines undique acutis & rigidis spinis horridis. In summo caule & ramulis spicæ [J. B. hinc ad margines undique acutis & rigidis spinis horridis. In summo caule & ramulis spicæ] breves conglobati, diplicati quodammodo similes nisi minores essent, flores proferunt albicæchini, apicibus concoloribus donatis, quibus subiecta in orbem folia (versus spinæ longæ) lineæ, longiuscula, & mucrone & marginibus spinosis.

Locus.

In Anglia rarior est, nec nisi duobus in locis à nobis inventum, nimirum, ad trajædum è Dementia in Cornubiam non procul Plimoth; & in via antiqua Romana *Watling street* dicta propè *ball* vicum non longè à Dementia Northamptonæ oppido: in exteris omnibus quas lustravi regionibus ubique frequentissimum est.

2. *Eryngium cæruleum* J. B. *montanum* Amethysinum C. B.

Solo summitatum & capitulorum colore pulchrè cæruleo seu Amethysino à vulgari differe videtur.

Locus.

In montibus Stirie invenimus.

Vires.

Eryngium epatic. nephritic. & alexipharmac. est, ducit urinas & menses, torminaque acinuosos dissolvit: iterum sanat. *Schrod.*

Radices hujus, sed præcipuè *Eryngii* marini, saccharo condite principem inter dulciana locum obtinent, suntque vel invito Matthiolo, Veneris (ut vocant) incentivæ, utiles etiam adversus pestem & acis contagionem, manè jejunio ventriculo sumptæ, tabidis & macilentis valde proficiæ. Valent insuper & ad luen Veneream.

Eryngii radix melle aut Saccharo condita maximè confort gonorrhœæ. Flos autem ejus cæruleus si bibatur cum aqua confort Squinantia. D. *Soban* ex Observationibus Marcelli Cunnani ad Hieron. Vellechio cum aliis editis excerptam communicavit.

Adfirmabat Simon Simonus Med. Prof. Lipsiæ multis in Italia cum successu familiarissimum remedium esse ad prohibendum abortum radicem *Eryngii* veri Cataplasmatis modo ventri fusi ambulo impositum.

In nimio menstruorum fluxu, R Rad. *Eryngii* M. ij. in vino coque. Lavetur probè manè & vespere lineis calidis post abluitionem impositis. Initium verò abluitionis fiat ponè aures, tunc in cervice, hinc per totam spinam usque ad os sacrum, postea inungantur illa. Hoc remedium nonnullis intra triduum sanatas vidit quæ nullis aliis curari poterant. *Medicam. Louyse Burgeise. D. Sæmèl & De Lee.*

L. A. C. 5. S. 15.

Lee.

- A. 3. *Eryngium marinum* Matth. Dod. Ad. Lob. cui & *Acanos Plinii* Ger. Park. J. B. *maritimum* & *Gesl. Hort.* C. B. *Sea-holly* & *Eryngo*.

J. B.

Radice huic subsunt longissima, circumquaque profundè vagantes, sapore aromatico. Folia plurimum pullulantia ex longis pediculis, nihil aut perparum laciniata, ferè rotunda, latiora tamen utrinque quam longiora, interdum latitudine palmum excedentia, crassa sive ipsa, albicantia vel glauc.

glauca, uti tota planta, quæ in laciniis abeunt non tamen admodum profundas in adolescente planta, sed rigidiorum spiculorum mordacitate multò infestiores, nec crassitudinem illam etiam siccatam amittunt, licet nervosiora appareant, multò etiam quam *Mediterraneæ* latiora. *Caulis* cubitalis, valde ramulosus. *Capita* extremis ramulorum inter pungentia folia sedent, flores proferentia albidos. *Semina* duo juncta, lata, quæ cum spinis undique hinc oblecta, vix impune eximi possunt.

Non modo in calidiorum regionum, quales sunt Hispania, Italia, Gallia Narbonensis & similes, *Locus* sed etiam frigidiorum & ad Septentrionem vergentium, ut sunt Anglia, Belgium, Hollandia, atque alie adhuc in frigidiores maritimas arenosis frequens sponte nascitur, & radice sub terrâ vagatur, ut rectè J. Bauhinus.

- 4. *Eryngium indicum* Bontii.

Bont.

Quod ad folia attinet, *Eryngio* maritimo vulgari simile est: flore tamen omnino differt, qui spicatum prodiit, non sicut ac flos *Lavendule*, nisi quod longè major sit; coloris est ex cæruleo pallidi; flores per totum annum conspicitur, & libenter circa paludes crescit; & longa spatia occupat, lato sane ob pulcherrimos flores aspectu. *Radice* habet aromaticam & blandè calidi saporis.

Ego radices hic saccharo condidi jubeo, & illis cum summo succellu exhibeo, qui paralyssi Indiciæ, *Vires*. *Boerhaavi* incolis dicta, laborant, quod in meipso expertus sum, dum molestissimo & pigro hoc malo per quatuor continuos menses miserimè decumberem. Copiosæ quippe urinas hæc radix elicit, & sudare facit, non Asthmam, quod plerumque hoc malum comitatur utilissima est; neque ego inter vegetaria medicamenta ullum præstantius reperiri posse confido ad expectorationem pituitæ salis & crasse; ut taceam notissimas ejus vires adversus calculum & renis affeetum. Colicū quoque dolorem temperato suo & blando colore confectum sedat, & flatūs intestinorum discutit.

- 5. *Eryngium pumilum* J. B. *montanum pumilum* C. B. *pumilum* Hispanicum Clus. Park. *pumilum* Clusii Ger. *Dwarf Sea-holly* & *rather Eryngo*.

Clus.

Palmi est, nonnunquam pedis, altitudine, caule gracili, multis ramis ex adverso ut plurimum nascentibus prædita. Folia circa radicem in rotæ speciem hujus sparguntur, majuscula, latiuscula & molliora: at quæ in ipso caule sub albis nascuntur, multifida sunt, tenuia, in ambitu serrata & aculeata. Ramulorum summitatibus globosa insident capitula, octo plerumque spinolorum foliorum ambitu helle inter circumvallata, ipsa etiam spinosa. Flos & tota capitula cum suis foliis ea ambiens cærulei sunt coloris. Suerescente planta folia secundum radicem in orbem nascentia marcescunt, deinde alia caulem ambientia exiccantur & decidunt, ut raro plantam [cūm desoritur] cum foliis, præsertim inferioribus reperire liceat. Radix dura quidem & spinosa, sed quæ non vixit, & singulis annis femine maturo percat, feminicæ deciduo renascitur.

Locus.

- 6. *Eryngium pusillum planum* J. B. Ger. *planum minus* C. B. Park. *Small, smooth Eryngo*.

Humile erat (inquit Clusius) statim à radice in plures ramos divaricatum, teretes, rotundos procumbentes: ad quorum singula velut genicula nascebantur inordinata folia, extremo latiuscula, circa pediculum angustiora & crenata: quæ verò circa radicem, formâ quidem illis similia, sed ampliora, unciam lata, binas aut amplius longa, ex viridi pallentescentis coloris: frequentes ex albis ramulis nascebantur, ad quorum singulos nodos foliola, & echinata virentique capitula exoriebantur. Florem observare non licuit. Radix satis crassa & aliquot fibris donata: quin & procumbentes cauliculi plures secundum radicem caput crassiusculas fibras agunt, quibus subinde se firmant.

In hortis Jo. Mutoni à Lobelio, nec alibi visum, neque à Clusio in loco natali observatum: unde Mutonus habuit ignorabant, certè non dicunt.

7. *Eryngium Pannonicum* sive *montanum* Park. *latifolium planum* C. B. *planum latifolium, capitulo rotundo parvo* J. B.

Clus.

Bicubitalis vel amplioris habet altitudinem: caulem firmum, striatum, medullâ albi plenum, ac veluti nodis distinctum, præsertim qua parte cum amplectuntur latâ & membranacea sede folia, tres aut plures uncias longa, duas lata, viridia, venosa, in ambitu serrata & aspera nonnihil, subamaro acridiusculoque gustu: quæ verò circa radicem nascuntur longiora latioraque sunt & oblongis pediculis innituntur: summus caulis in aliquot ramos divisus breviora folia habet, eique in profundas lacinas divisa, & mollibus spinis prædita. Summæ deinde alæ in aliquot ramulos desinunt, echinata capitula ferentes, sphericæ ferè rotunditatis, in quibus multi corculi flocculi albicantibus staminibus præditi: sub ipsis autem capitibus novem aut plura, oblonga, angusta, aculeata foliola, stellæ instar expansa: ipsa porro capitula cum summis ramulis, supremisq; caulis parte, interdum vestita cæruleum proflus colorem adquirent. Radix in novellis plantis digiti crassitudine & longitudinem æquat, aliquot fibris donata, foris subhirsuta, intus alba, carnosa, gustu dulcicula, perinde ac *Eryngii* marini radix: vetustate subinde grandescit, & in plures alias radices extuberat, singulis annis ex lateribus frequentiores caules proferens: aliquando tamen hoc in alia planta observabam, ut prodecto femine sublegetis hyems illam proflus corrumperet, præsertim cultioribus locis.

Frequens nascitur in pratis ad Danubium supra infragæ Viennam sitis, & in hortos illatum fê. *Locus* & licet provenit. Floret Junio & Julio. Nos hanc speciem nonnunquam invenimus sponte ortum.

L 1

8. *Eryngium*

- 8. *Eryngium capitulis Psyllii ex Sicilia* Bocconi.

Boce.

Ad Eryngii plani genus pertinet: quod capitulis Psyllii proveniat sic appellavimus. Constat enim radice tuberosa, ad Raphani formam accedente. Cum primum folia oriuntur sunt glabra, rotunda, indivisa, sed per oras laciniola, longissimis & capillorum instar tenuissimis pediculis pendula. Caulis pedalis, capitulis in summitate & caulium alis spinosis, Psyllii quodammodo annulis, & quibus *spiculis* prodeunt purpurei. Subiunt etiam singulis horum capitum foliola angusta, longa, dura & pungentia, multo longiora his quae in vulgari conspiciuntur.

In neglectis agris & aridis ut plurimum locis magna copia nascitur circa *Saccam*, *Panorum* & *Agrygenum*, &c.

Locus.

9. *Eryngium Alpinum latis foliis, magno capite, oblongo, caeruleo* J.B. *Alpinum caeruleum, capitula* Dissacii C. B.

J. B.

Plurimum capitum est radice pollicaris terram versus comosa. Folia prima plusquam cubitalibus nixa capitulis, Calthae palustris, eodem modo propter pediculum falcata, sed mucrone acutiora, per ambitum serrata; alia per caules ad ramorum divaricationem laciniata & profunde incisa, coerulea postillimum suprema, quemadmodum & caulis ipse cum ramis. Echini magni, oblongi, densissimo creberrimorum cristarumque foliorum, caeruleorum, echinum superantium vallo late mediis.

Locus.

J. Bauhinus hoc genus reperit in monte *Thuris* florere incipientem Julii principio: Nos quoque vidimus Geneva delatum ex montibus vicinis, non tamen in loco natali ortum, quamvis sedulo perquiremus.

- 10. *Eryngium trifolium* Park. *Trefoil Eringo.*

Park.

Multa initio à radice Rapunculo simili, aromatica emitit folia longa, angusta, dura, interdum tripartito divisa: quae vero caulem ad intervalla obident pleraque omnia tribus foliis seu lacinis ad pediculum junctis componuntur, ut in trifolios. Summos caules occupant duo aut tria capitula Eryngii montani plani similia, quorum bases foliola angusta circumdant. Semen quoque illius simile parvum, latum & oblongum.

Radices Urinam eunt & Venerem irritant.

Haec Parkinsonus, qui nec unde, nec à quo hanc plantam habuerat meminuit. Fortè Guil. Boerhaave ex Africa aut Hispania detulit.

Præter species supra scriptas aliam adhuc vidimus in horto D. Berardi pharmacopolæ Graunopolitani, foliis imis subrotundis, profunde tamen incisus, in tres præcipue partes seu lacinas insignes, circa margines spinosis, colore (quantum meminimus) glauco Eryngii marini: caule brevi foliis paucis in angustas lacinas ad pediculos usque divisis, segmentis in acutas & rigidas spinas coarctatis, donato. Capitula oblonga fiere ex aculeatis squamis composita, & ad basin foliolis angustis, oblongis acuminatis, utrinque spinosis obvallata.

Vires.

HISTO-

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER NONUS.

QUI EST

De Plantis flore perfecto seminibus nudis solitariis:

Deque UMBELLIFERIS.

PRIMI generis Plantas quoniam ob paucitatem suam uni libro complendo non sufficerent, Umbelliferis præmittendas duximus. Præmittendas, inquam (nam & alii ante nos, sique probatissimi Botanici, partim ob nonnullarum cum Umbelliferis convenientiam in foliis, partim ob similitudinem in aliis florum dispositionem, in nuctatis Umbellis mentientibus, eas Umbelliferis subjunxerunt) ob ordinem seminum singulis floribus succedentium, quæ in hoc genere singularia sunt seu foliaria, in Umbelliferis bina.

PARS PRIMA.

De Herbis flore imperfecto, seminibus nudis, solitariis, hoc est, ad singulos flores singulis.

HUJUS generis plantæ characteres genericos adeo insignes & velut fronti impressos ac spectantibus obvios gestant, ut nullo negotio tum à se invicem, tum ab aliis omnibus queant distingui. Hi sunt in

Valeriana semina papposa, ut alios ostendunt.

Valerianella Calbis & ramuli dichotomi.

Plumbagine locus maritimus, caules foliosi, flores speciosi, colorem mutantes.

Limonis pariter locus maritimus, ac caules nudi, flosculi parvi.

Mirabilis Peruviana Ramuli alternatim & foliorum adversorum sinibus egressi; flores monopetali speciosi, in eadem planta diversicolores, caduci.

Litharia adulterina flores in summis ramulis pentapetali, fructui insidentes.

Passerina Tragi Fructus in aliis foliorum foliis, folia linearia.

Agrimonis flores hexaphylli, fructus lappacei, cum duobus in singulis nucleis; folia pinnata.

Circea flores dipetali, fructus pariter lappacei, folia integra.

Pimpinella frugosa folia pinnata, flores & semina in spicis densis, semina quadrata, quibus flores insidentes tetrapetali staminosi.

Thalictro folia Umbellatarum modo divisa, flores staminosi, semina ut in Umbelliferis striata.

Fumaria folia composita, flores spicati, ad papilionaceas accedentes, in calcar retrorsum producti; pediculo à media parte egrello haerentes.

LI.

CAP.

CAP. I.

De Valeriana.

Valeriana à Valerio nescio quo dicta existimatur: aliis à valore seu valentia, quia multis & insignibus facultatibus valet.

Characterum abunde habet quibus ab aliis herbarum generibus facile possit distingui. Ii sunt Caulis teres concavus, foliis ad intervalla binis adversis cinctis: Flores monopetali velut in umbella: Semina ad singulos flores singula, nuda, pappo innascente alata.

1. *Valeriana major odorata radice J. B. bortenſis* Ger. *bortenſis*, *Plu Oluſetri folio Diſcordis* C. B. *Plu majus sive Valeriana major* Park. *Great Garden Valerian of Setwall*.

Caulis huic bicubitalis, teretes, glabri, inanes, foliis vestiti per intervalla longiora ex adverso binis, latis pediculis caulem amplexis, aliis [primo scil. erumpentibus] integris, aliis Centaurii majoris modo profunde dissectis & velut alatis. Ex alis foliorum versis caulium summitates erumpunt ramuli, in quibus ut & in summis caulis velut in umbellis, parvi, albi, ex oblongo tubo in quinque segmenta rotunda expansi, totidem stamina apicibus albis donata cum stylo tricuspide continent. Singuli autem flores singulis insident [feminibus], oblongis, compressis, in acuum densitibus, colore citrino, in divaricatione ramulorum umbellas componunt abique pediculis sessilibus. Dilapso flore in apicibus seminum se explicat lanugo pappo, in orbem radiata, velut in Hieracium feminibus, cujus ope vento huc illic deferuntur. Ad singulas Umbellarum divisiones & subdivisiones apponitur hinc inde foliolum angustum, oblongum, acutum. Radix subel transversim posita, digiti crassitudine, rugosa, multis fibris donata albicans, sapore & odore aromatico radicum fere Alari.

In hortis plurimum colitur: Repertur etiam in quibusdam altis montibus in sylvis. *J. B.*
Radix ut & herba ipsa Alexipharmaca, sudorifera, ac diuretica sunt. Ubi præcip. in imbecillitate visus, peste, [hinc nascuntur] Antidotis, Theriacæ & Mithridatis] asthmate, veteretustis [cum dulci radice uris passis & Aniso decoctæ] pleuritide, obstructione Hepatis [ictero] Lienis, Uterum, Hæmorrh. &c. Extrinsecus confortant visum, maculas oculorum absterunt [in aqua aut vino decoctæ & guttatim instillatæ]. cephalalgiam sedant, menses crient, sudorem promovere [in balneis] exsiccant, catarrhos [suffitu] bubonum ac Anthracum malignitatem corrigunt, globosos digitales extrahunt, ulcera inveterata mundificant. Hæc omnia Schroderus, & nimis sine multa. Audiant C. Hofmannum: non opus habes [inquit] honoratis illis titulis, quibus Dodonæus illum onerat. Hoc imprimis certum est valde diureticam esse.

Pulvis radices hujus plantæ sponte ortæ, antequam caulem edat cochlearis dimidii mensurâ cum vino, aquâ, lacte, aut abstersivo decoctâ succo fenel aut bis sumptus Epilepsia correptæ liberat, liquidum *decoctum* & *decoctum* purgat. Hujus vini & in alis multis, & in semiplo expertus est paratissimus & veracissimus P. Columna, & conscribit Patarola. Sylvius quoque plus ei tribuendum putat quàm de veracissimis P. Columna, & conscribit Patarola. Sylvius quoque plus ei tribuendum putat quàm de veracissimis P. Columna, & conscribit Patarola.

Non fractes vulneribus levioribus folia trita imponunt, unde à nonnullis *Cut-finger* appellatur.

- A. 2. *Valeriana sylvestris major* Ger. C. B. Park. *Sylvestris magna aquatica J. B. Great wild Valerian.* Q. *an Valeriana sylvest. major montana* C. B. ab hac specie distincta?

J. B.

Radix ex herbis composita est fibris, albis, gustu aromaticis, repectu subinde sese propagantibus. Caulis ad humanam altitudinem exurgit, rectus, fistulosus, longis internodiis intercepti, striati, modice hirsutus, quorum genicula amplexantur basi sua folia Valerianæ sacra, magis pinnata, pinnulis decæ hirsuta, quorum genicula amplexantur basi sua folia Valerianæ sacra, magis pinnata, pinnulis decæ hirsuta, quorum genicula amplexantur basi sua folia Valerianæ sacra, magis pinnata, pinnulis decæ hirsuta.

Hæc, autore Dodonæo, ruptis, convulsis, ex alto præcipitatis utilis est. Sed & folia ad omnes & gingivarum cum inflammatione exulcerationes & apthas prodesse dicuntur. Aiant & radices adas tussique drachmæ pondum cum vino sumptas infra præque purgationes moliri: superius diuinus Epilepticis conducere.

- A. 3. *Valeriana minor* Ger. *sylvestris minor* Park. *palustris minor* C. B. *minor præcensis vel aquatica J. B. Small wild of Water-Valerian.*

J. B.

Radix tenui serpit, quaque terram attingit è geniculis densissimis fibris majusculis albis, fibrillis suis capillis radiatur, sapore amaricante. Caulis dodrantalis, angulosus, striatus, cavius, geniculis aliquot interceptis umbellam sustinet florum ex candido rubescentium, ut in Valeriana sylvestri major,

major, minorem tamen: quorum singulorum ora in quinque lacinias minutas reflexas divisa, apice alenitudo, incipite: Sed & umbella interdum ex foliis cauliculis alis prodit. Folia alia integra, subrotunda parva, pediculo longo; alia, ut ea plerumque que in caule conspiciuntur, bina opposita, pediculorum expertia, ima parte lacinata & quasi pinnata, superiore integra & oblonga, sapore nonnihil amaro & viscido. Singulis flosculis, ut in reliquis hujus generis, singula succedunt femina pappo innascente alata.

In palustribus & ad rivulos ubique frequentissima est.

Locut.

- A. 4. *Valeriana aquatica minor flore minore.* The lesser wild of Water-Valerian, with a small flower.

Hæc præcedente nonnihil major est & elatior. Caulum habet majorem & firmiorem: Folia quoque majora & magis conferta. Tres plurimum in caule foliorum pinnatorum conjugationes obtinet, cum superior duas tantum. Flores in hac specie densius in corymbum spicati, in illa laxius diffusi in umbellam, & quo maxime ab ea differt quintuplo quàm illius [præcedentis] minoris. Ex superiore foliorum conjugatione in hac specie furculos florum umbellas parvas sustententes nondum excentes vidi, quod in illa frequentissimum est: quin etiam flores pallidiores sunt.

Idem cum præcedente locis oritur, eodemque tempore floruit.
C. Bauhinus duarum alarum Valerianæ palustris speciem meminit. Primam vocat *Val. palustrem majorem profundè laciniatam*: alteram *Val. palustrem inodoram parvè laciniatam*, quæ à palustri minor vulgari non alia in se differt quàm quod folia ad radicem minimè lacinata sunt, verum integra omnia; quarum descriptiones apud ipsum in Prodomo vide.

Locut.

5. *Valeriana rubra Dodonæi* Ger. Park. *rubra* C. B. *latifolia rubra J. B. Red Valerian.*

J. B.

Digitali circiter radice nititur, lignosâ ferè, sapore Valerianæ: è qua caules surgunt cubitum & sesquicubitum alti, teretes, leves, colore cæni, fistulosi: ad quorum singula genicula folia bina ad-versa, ex lata basi caulem amplexantia, in acumen desinentia, lacinis quibusdam subinde donata, pinguis, glauca, quorum que minora sunt plurimum referunt Papaveris spumei vulgò dicti folia; sunt autem sapore subacri. Flores in mucaritis dependent, perquam conforti, amœni, colore purpureo, quorum singuli quinquepartiti, oblongo sed adnodi tenui tubulo, virenti pedicello agglutinantur, comitulum insuper calcaris instar protendentes: Semen papposâ cristâ Valerianæ modo succedit.

Mellane in muris antiquis oritur: in Italia quoque locis plurimis è muris & saxorum rimis erumpit. Astate floruit. Variat interdum in hortis satis floris colore albo.

Locut.

6. *Valeriana rubra angustifolia* C. B. J. B. Park. *Narrow-leaved red Valerian.*

J. B.

Valerianæ rubræ latifoliæ similis est quod ad flores suave-rubentes, calcaris donatos, in pappum abeunt: caulis quoque bicubitalis, perisimilis: At quæ per eum conspicuntur folia plurimum differunt, sunt quippe palmi fere longitudine, latitudine culmi, in acumen desinentia. Valde ramola est & fruticosa.

Ubi J. Bauhinus eam reperit, ibi & nos quoque, nimirum Nantua Sabaudorum, in colle extra portam quæ fuit Genevam ad dextram. Provenit quoque copiose in rupibus montis Lupi propè Monspeliem.

Locut.

7. *Valeriana Alpina foliis integris, radice repente inodora.* Mountain-Valerian, with undivided leaves.

Radix huic longæ, fibris donatæ, repentes, germina subinde protrudentes: Folia Valerianæ aquaticæ aut Violæ, ex rotundo oblonga, pediculis longis insidentia, non lacinata, nè illa quidem que in caule existunt, obiter nonnunquam dentata: Caulis pedalis, teres, striatus, concavus, duplici implurimùm foliorum pari vestitus. Folia hæc pediculis vel nullis, vel brevibus donantur; longiora quidem sunt & acutiora is que ad radicem, non tamen lacinata nè ad pediculos, verum Valerianæ rubræ Dodonæi foliis similia, in omnibus quas mihi observare contigit plantis. Flores in summo caule velut in umbellam exiguum compacti, albentes, Valerianæ sylvestris simillimi, uti sunt & femina. Radix nec saporem, nec odorem, quem quidem ego percipere potui, aromaticum habet.

Hæc planta in monte Saleva propè Genevam satis copiose provenit: astate floruit. A Nardo Celtica odoris carentia distinguitur, ut & à Valeriana minima Nardifolia.

Locut.

8. *Valeriana Alpina minor* Park. *Alpina angustifolia* Ger. *Alpina Nardo Celticæ similis* C. B. *An Valeriana minima Nardifolia J. B.?*

Chaf.

Hæc bina aut terna è radice exeunt folia, Bellidis montanæ foliorum parvè æmula; è quorum medio caula affurgit pedalis, rara habens folia, inter se opposita, angustiora & minora. Supremus caulis in ramulos hincitur, qui sessiles sustinent albos, reliquis Valerianis sylvestribus similes: Semen quod subsuperius non etiam diversum: Ejus radix aliarum Valerianarum Alpinarum modo, in saxorum fere commixtura serpit nec minus odorata est proximè sequens radice.

Provenit inter saxa ad fluvium Myrtz, quod nonnullum Neuberg alluit.

L. 13

Locut.

9. Va.

9. *Valeriana Alpina* J. B. *Alpina prima* C. B. *Alpina latifolia* Ger. emac. *Alpina major* sive *latifolia* Park. *Mountain Valerian with threewort-leaves*. *Valeriana Trachelii* folio Hort. Pat.

Radix longa, odorata, subdulci, scopulorum rimis se infigit, altè impacta. *Folia* ad radicem Trachelii majoris foliis perfamilia, oblonga, è basi latiore in acutum mucronem desinentia, circa margines quodammodo serrata aut dentata, obscurius virentia [C. B. pallidè virentia] glabra, nervis majoribus, pediculis longis appenda. *Caulis* cubitalis, teres, concavus, rubescens, [sapore resinoso, acrisculo J. B.] tria quatuorve obtinet foliorum paria, pediculis brevibus aut nullis, angustiorum, geminis pinnulis seu auriculis donatorum. [Plosculi in umbellam digesti, plurimi, minuti, purpureascentes ut *Valeriana* sylv. minoris J. B.] *Radix* & alie etiam plantæ partes odorem expiunt Violi, satis vehementem, qui à longinquo sentitur, saporem etiam habent aromaticum.

In sylvis ad latera montis Salevæ propè Genevam invenimus. Hujus plantæ descriptiones apud Clusium, J. Bauhinum & Casparum fratrem in nonnullis discrepant. Fortè ratione loci variat nonnihil & faciem mutat.

Plantæ J. Bauhino descriptæ in monte Salevæ reperta est, Aprilis principio florens: Nostra quoque cum eam invenimus mense Junio jam desoluerat. At quam C. Bauhinus in monte *Wassfall* collegit Julio floruit.

- 10. *Valeriana Alpina Scrophulariæ folio* C. B. J. B. *An eadem cum præcedente?* atque etiam cum *Valeriana altera* C. B?

C. B.

Radix est nigricante, aliquantum torosa, nodosave: *caule* cubitali & sesquicubitali, unico interdum pluribus] cavo, striato, viridi: *foliis* lenis, septenis, longis pediculis donatis, quorum quædam subrotunda, quædam oblonga, quædam leviter sinuata: at quæ caulium cingunt pauca sunt, Scrophulariæ foliis æmula, uncias tres longa, sesquiuunciam aut unciam lata, acuminata, leviter crocata, bina semper juncta. *Caulis* in summo in longas, tenuis alas brachiatur, quibus *sua pallidè* rubentes, *Valeriana* sylvestris similes insident.

In monte *Wassfall* collegimus. Videtur (inquit Clusius) utramque [hanc & præcedentem] una descriptione & figurâ expressisse, *Valeriana* sylv. *Alpina* primæ latifoliæ nomine. Et tamen in Pinace hanc Clusii *Valerianam* ab utraque specie distinctam facit.

- 11. *Valeriana bulbosa* J. B. Imper. *An Nardus Cretica* Belli? *Nardus Cretica Filipendulæ radice* C. B? *Valeriana Cretica tuberosa* Park? *Nardus montana Cretica* Alpina. exo.

Prima emittit folia Hysocyami albi æmula, sed paulò minorâ, at sequentia profundè dissecta. *Hæres* quales *Valeriana* majoris. *Radix* subest singularis, bulbosa, Nardum spirans. Quapropter Nardo montano simillima cum forma, tum odore.

Incola est montium Liguricæ.

Nardum suum Creticam H. Bellus ep. 4. ad Clusium sic describit: Herba est *Valeriana* simillima, odore, caule, flore, & forsitan etiam semine, quod longissimum & depressum est, figura ad Lini semen accedens, & in pappum desinens. *Folia* prima herbica sunt coloris, rotunda at Alari esse videantur, interdum majora, crassa, succi plena: quæ deinde subsequuntur paulo longiora sunt & nonnihil incisâ, quibus alia magis secta succedunt, & similia alia, ut tandem ultima, antequam caulis emergat, *Valeriana* majoris folia rectissime æmulentur. *Caulis* *Valeriana* perfamilis habet, concavus, ad sesquicubitali altitudinem assurgens, quem bina folia *Valeriana* diversâ utrinque per intervalla ambiunt: *flores* albos in Umbellis, *Valeriana* similes, majores aliquantulum, odoratos: *radicem* tuberosam; ex primaria enim cui *Caulis* natus, minimique digiti est crassitudine & longitudine, tenues quorundam radices per terram spargunt, quibus alie tuberosæ adnexæ, ut in Filipendula, Nardi odorem referentes. Tota hyeme vires, & novo vere caulem emittit, qui Aprili aut Maio marcescit & exsiccat: tota autem hyeme radice sub terra latet, & Aurumno primis imbribus germinare incipit.

Oritur humentibus collum locis, invenitque etiam inter saxa.

- 12. *Valeriana tuberosa* J. B. Imper.

Folia producit effigie simillima *Valeriana* minoris, sed crassiora: *flores* albos instar majoris, alii quantum odoratos. *Radices* tuberosæ odorem referunt Nardi.

Nascitur in montibus Liguricæ.

Has tres *Valeriana* tuberosis specie inter se distingui vix possum à meipso impetrare ut credam: nulli pariter ignote sunt, promissè plura non habeo quæ de his dicam.

- 13. *Valeriana annua* Clusii Ger. *annua* sive *æstiva* Clusii Park. *foliis Calcitrapæ* C. B.

Clus.

Hæc statim à radice multa *folia* promit, humi diffusa, viridia, instar foliorum Calcitrapæ vulgò appellatæ, sive Cardui muricato capite, laciniatæ, inter quæ prodeunt aliquot *caules*, rotundi, cavi, ramoli, bino cubitos ferè alti, virentes, quem ad singulos nodos utrinque ex adverso amplectuntur *folia* inferioribus minorâ, laciniatæ etiam, *Valeriana* sylvestris vulgarioris foliorum æmula.

Summi

Summis ramis extremoque caule sustinentur tanquam umbellæ *florum* quinque foliis constantium, non dissimilium floribus *Valeriana* Indicæ, coloris rubri dilutioris, ad carneum tendentis: in ramulos excrescunt tandem illæ veluti umbellæ, & semen ferunt quale pæne *Valeriana* rubræ sed minus. *Radix* alba & satis lignosa, quam tamen subsequens hyemis corrumpit.

Floret æstate, & subinde in autumnum usque novata onusta conspicitur.

Tempus.

14. *Valeriana annua* Sicula quæ à præcedente diversa videtur. An *Valeriana minor annua* Park? *Alpina minor* C. B.

Radix ei simplex, mollis: *Capuli* singularis, erectus, quadratus, ab imo statim ramulos: *Folia* bina ex adverso ad singula internodia *Valeriana* sylvestris majoris, laciniatæ. *Flores* parvi, purpurei in extremis ramulis, alii supra alios alternatim scandentes. Color totius plantæ ruber; Sapor amarus.

In promontoriolo Punto Cercio dicto in Sicilia.

Locus.

C A P. II.

De Valeriana Nardo Celtica dicta.

- 1. *Nardus Celtica* J. B. Ger. *Celtica Dischoridis* C. B. *Alpina* Clus. *Nardus* sive *Spica Celtica* Park.

Clus.

Nardus interdum caespites occupat serpendo *radix*, & latè summa tellure sese inter muscum diffundendo: oblongi procumbentisque humi *ramuli*, tenues, plurimis veluti foliolis aut siccis squamis circumsepti, subinde fuscas & nonnihil capillatas fibras agunt, summa parte in unicum aut bina ternave exuberant *capitula*, aliquot longis, secundum caput angustis, deinde in latitudinem paulatim se laxantibus foliis, satique crassis & succulentis plena, colore dum primum emergunt viridi, deinde sub autumni initium aut æstatis finem flavescente, gustu amarissimo: palmaris aut dorsalis, nonnunquam etiam major, inter ista emergit *cauliculus*, satis firmus, ut in minoribus *Valeriana* sylvestribus geniculatus, bina ad singulos nodos habens inter se opposita exigua foliola; cui circa summum ex singulis alis enascuntur pedicelli, bino aut ternos *foleclos* coloris pallidi sustinentes, quibus succedunt semina *Valeriana* sylvestris Alpina, saxatili præsertim [*Valeriana* minime Nardifolia] proxima, paullo tamen minorâ. Tota planta aromatica est, & radicem *Valeriana* sylvestris odorem æmulat.

Copiosè provenit (inquit J. Bauhinus) in Alpibus Germaniam ab Italia dissepcentibus. Monto. Locus. *fi* gaudet Gentianibus, Liguricæque Alpibus sterilibus.

Aureo Clusio, copiosè nascitur in summo Jufenberg Stiriacarum Alpium jugo inter muscum, saxosis locis. Ibi mense Augusto floret sub ipsis ferè nivibus, folia deinde promit cum illa dissolvère & diffundere incipit. Legitur autem ab incolis sub Augusti finem & Septembris initium cum folia flavescere incipiunt, tum enim summam habet odoris gratiam, quæ caret cum folia primum promit, & adhuc viridis est.

- 2. *Nardo Celticæ similis inodora* C. B. *An Nardus Celtica altera* ejusdem? Park. *repens* Ger?

C. B. Prod.

Radix est oblonga, rufescente, capillata; ex qua *folia* aliquot oblonga, in latitudinem paulatim se laxantia, longis pedicellis donata, viridia primum, dein flavescencia exurgunt; inter quæ *cauliculus* tenuissimus, palmaris, rarius altior effertur, circa cujus medium *foliola* duo oblonga angustissima: *cauliculus* in pedicello abit, qui *foleclos* oblongos pallidos, ut in Celtica, sustinent, qui in semina exigua abeunt. Inodora est.

Hanc in Baldo & Alpibus Sumano conterminis legit C. Bauhinus.

Locus.

- 3. *Nardus ex Apulia* C. B. *Salonica Neapolitana*, sive *Nardus ex Apulia* Park. *Nardus* sive *Salonica Neapolitana* J. B.

J. B. Lugd.

In tam exigua planta conspicua est *radicis* crassities rugosæ, utcumque flavescens, fibris capillatis, in nodos exuberantibus, de quorum lateribus hinc inde folia prodeunt, ut ex ea figura serpente radicem & edictis illis nodis se propagare non abs re existimem. *Folia* illa oblonga sunt, angusta, Plantagini utcumque similia, internè arcta, supernè latiora. Sapore & odore Planta ista *Valeriana* refert, ut non dubitem ob odoris suavitatem egregius adversus morbos varios facultatibus præditam esse, ac *Folia* loco substitui posse.

Ex brevi hac & imperfecta descriptione non certò scimus quò referenda sit hæc planta, suspicamus tamen eandem esse *Nardo montanæ* Clusii.

- 4. *Nardo*

- * 4. *Nardo Celtica similis Hirculus* J. B. C. B. *Hirculus* Ger. *Hirculus Clusii* Park.

Clus.

Plantula est Nardo Celtica similis, candidior tamen, & veluti ex viridi cinerea, sine cauliculo, minoribus brevioribusque foliis, villosa admodum secundum radicem & nigricans, nulla odoris jucunditate. Folia praemissa nullum aromaticum saporem reddunt, sed lenta & viscida sunt, cum Nardi Celticae folia calida sint, cum aliqua tamen adstrictione, odore saporeque jucunda.

Ex brevi hac & imperfecta descriptione non constat ad quodnam genus referenda sit hac plantula: utrumque hic locum habere permittimus, ne quid in Historia nostra desiderari Lector quae-
rentur.

- * 5. *Nardus montana radice olivari* C. B. *Nardus montana* Ger. Clus. *montana tuberosa* Park.

Clus.

Tuberosam habet radicem quae quotannis adnatis aliis valde se propagat, multisque & quasi capillaribus fibris, infima parte & summo capite praedita est, ex qua foliosae oriuntur foliis ex atro-virentibus superne & splendens, nec in ambitu serratis infima parte onustis, deinde aliis in lacinias dissectis, uti penes Valerianae majoris folia, sed minora, quoque stolonos magis adulescent, eos magis dissecta vestunt folia, ex adverso semper sita. Summo caulis fastigio confertim nascuntur folia, Valerianae sylv. floribus non dissimiles, odorati, minus tamen quam radix, quae sylvestris Valerianae radicem odorem valde emulatur.

Neapoli & monte Virgineo erutam ad Clusium misit Fer. Imperator.

Nardum montanum radicem oblonga C. B. cum Parkinsono nostro huc omnino referendam esse, cum radix vel ratione loci vel ex aliquo accidente facile variare possit.

Nardus Celtica calfacit & siccatur, viriisque earundem est cum spica Indica: majore tamen cum utilitate adhibetur in urina cienda, ventriculo roborando, flatibus discutendis. Extrinsicis additur malagmaticis unguentisque calefacientibus. Schrod. Pannonibus frequens ejus ulus est in capitis lationibus.

Nobis ut genere & facie externa cum Valeriana, ita & viribus convenire videtur.

C A P. III.

De Valerianellis.

OB alialem formae similitudinem Valerianis accensetur haec plantula. A Valerianis tamen genere differt, cum summa papillosa non habeat, prout illae. Praeterea caule diducto seu in binos ramos semper divaricato non à Valerianis solum sed & ab aliis omnibus quas novimus herbarum generibus differt, & primo statim aspectu dignoscitur.

- A. 1. *Valeriana campestris inodora major* C. B. *Lactuca agnina* Ger. Park. *Lactuca helipis* J. B. *Annua Tertuce* & *Cogn. Sallet.*

J. B.

Parum interdum palmum superat, aliàs dodrantalis, radice donata tenui, ad imum fibrosa, gestu subulsi & fere insipido: folia tenera & delicata, longitudine semunciali, unciali aut sextantili, latitudine trientem unci parum excedentia, colore herbaceo, subrotunda, nullo pediculo appenda, sapore fere eodem cum radice; à qua unica caule plures, angulosi, tenues brachia, binique ramulorum conjugatione semper divisi. Inter foliola summorum ramulorum foliola simul ali-quot pulchellum, albidum aut dilute purpurea linguentes, oblongi, in quinque lacinias dissecti apice am-
plectuntur tenuissimos, obtusum fere fugientes. Semina rotunda, compressa parumper, in summo acuta, & per obliquum rugis quibusdam exarata, albicantia, satis magna pro plantulae modo, atque antequam perfecte siccassent deficientia.

Frequens est in agris, vineis & hortis, teste Tabernam. & experientia.

Refrigerans est hec herba & nonnulli humectans, faculata ac temperamento Lactuce haud dissimilis; cupuloco hybernus & primis Veris mensibus infertur, ac cum aceto, sale & oleo pinguet-
olitur, velut alia acetaria, inter quae haud postremum locum obtinet. J. B.

Agri hujus passum multum delectantur & juvantur impinguanturque, ut aiunt, unde nomen Lactu-
ce agninae obtinuit.

- A. 2. *Lactuca agnina seu Valerianella foliis serratis*. *Lactuca altera foliis serratis* J. B. *An Va-
leriana sylvestris foliis tenuissimis divisis* C. B. ? *Small Cogn. Sallet* & *Valerian
with jagged leaves*. *An Valer. min. annua* Par?

Radix ei simplex, alba, paucis fibris donata, tenuis. Folia quam Lactuce agninae vulgaris mi-
nora & angustiora, quae in superiore caulis parte existunt [ad divaricationes scilicet] ex adverso
bina, altius incisa seu serrata. Caulis dodrantalis & interdum pedalis, erectus, rigidus sed tamen
tenuis, striatus, subhirtus, in binos ramos divaricatus, & hi rursus in binos ramulos, & demum
ramuli

ramuli in binos furculos, &c. nam Planta haec divisione sua semper dichotomiam observavit. Flo-
res in summis ramulis plures simul, parvi, purpureascentes, in quinque folia seu potius lacinias divisi.
Semina pro plantae ratione satis grandia, per maturitatem ex rufis fusca, nonnulli striata, signa fere
gigari seu vinacci, sed multò minor.

Inter segetes non admodum infrequens est. A Lactuca agnina differt, quòd elatior sit, quòd Locus,
folia angustiora obineat & ad basin serrata; denique quòd feris floreat, circa finem scilicet
Junii.

Folia hujus non sunt tenuissimè dissecta, ut vult C. Bauhinus.

An Valerianella vulgaris species major serotina Moris. praed.

Locus inter segetes, & tempus florendi serotinum, & altitudo pedalis, & figura erecta conve-
niunt.

- * 3. *Valeriana eclinata* C. B. *Valerianella cornucopioidea eclinata* Col.

Col.

Ex radice tenui, admodum Vulgari simili, flavicante, parum odora, atque gustu Valerianae, folia
ovata brevia, vulgata non dissimilia, minora parum, atque levia, Valerianam sylv. minorem emu-
lante, binos aut ternos per ambitum sinus habentia Hieracii lanosi modo, fœmiditum lata, longa
vero duas uncias quae imò cauli haerent, magisque profundè serrata.

In aliis quidem, quae haerent latiora, & in lobos utrinque magis fissis & majora, ut alata videantur:
eodemque modo superiora, sed minora semperque decrecentia. Caulis duas uncias longus, geniculo
in medio interceptus, in quo folia bina ex adverso opposita ut in reliquis, (& quorum alia ramuli
exant quod notandum) compressis, laevibus, canaliculatis, in summo bifurcatis laevibus, cavis & ex-
pansis ramis, divisione sua dichotomiam semper observantibus, atque circa divaricationum genicu-
los semper callescentibus; in quorum summo velut tubuli parum compressi, etiamque canaliculae,
castriores, latiores brevioresque ceteris internodiis, inversam pyramidem effigantes, latiores scilicet
in summo & crassiores, angustis foliolis exiguis alati infunt, in quibus veluti fructus in Cornu-
copia capsulae sunt, basin foliaceam quodammodo habentia, floribus confertis exiguis Valerianae
aut Nardi stolonosae amulantibus, ex purpureo-ceruleo albicantibus, supra fructus corniculatos, bra-
chios & aducos infidentibus composita. Quibus Junio mense decidentibus, atque fructibus cras-
sescens majora sunt cornicula, duriora & flavicantia vel pallentia, remanentque cornicula
densa, copiosa atque adunca per orbem, atque tam floribus quam fructibus onusta planta Cornuco-
piam emulatur cacuminibus.

Est & inter binos tubulos summus in qualibet ala interceptus fructus etiam, qui veluti compres-
sus ob loci angustiam inter illorum sinus conspicitur oblongior ceteris. Ellate perfruitur. Planta
tot pedalis est altitudinis, nec minus latitudinis occupat coma summa expansis alis.

In montanis umbrosis udis oritur, ut prope Podium Poponisum Aequicolum castellum Comi-
tatis Mareis dicti, & in Valensium montibus.

4. *Valeriana semine stellato* C. B. *Valerianella altera tenuifolia, semine Scabiosa stellato* Col. *Va-
leriana petraea* Park. Ger.

Col.

Radix formi alitque qualitatibus supra scriptas emulatur. Folia ei angustiora, minusque incisa
sunt imò; à tē modo caule erumpentia quatuor lacinias longis lividunt, Nardi vel majoris Va-
lerianae ritu Vulpis umbram sine capite describentia: quae vero extra alas haerent quaeque parita
aut tridita sunt, angusta & longa, Apice divisi & magnitudine, atque in summo tenuiora. Cau-
lis semipedalis est, rectus, foliis, purpureis, superne brachiatis, bifidum ordinem in aliam
divisione serratis, juxta folia (ex adverso posita) canaliculata scuti & ala. In summo totius
plantae sexdecim infunt umbellulae, exque binae coherentes, & floribus confertis; exiguis admodum,
ex alio purpureascentibus, tenuissimis staminibus & medio erumpentibus compositae, fructibus infiden-
tibus intricatum effigie, qui floribus decidentibus stellati evadunt, sex radiis divisi, in medio pa-
rum cavi, atque Scabiosae modo cartilaginei, quorum corpus hirsutum est, atque umbilicatum vel
filum tritica modo fere profundius.

Ellatis tempore perfruitur atque rufescunt siccata. Marcescitque planta. Initio florida invenitur. Tempus &
Natalis locus idem qui precedenti; in Apulia quoque Cirinolanis agris Aprilis mense observavi. Locus
mus.

Datur hujus varietas seminiibus duplo majoribus, quae Valerianella nostras major Scabiosa: semi-
ne. Moris. praed.

- * 5. *Valerianella altera nudo umbilicato & levi semine* Col. *Plu minimi* Ad. *forè minima*
Park. *sylv. foliis tenuissimè divisis* C. B. ?

Col.

Varietate haec à superiore florum basi magis virente, atque angustioribus longioribusque foliis con-
structa. Floribus etiam paulo majoribus, sed umbellis minoribus, atque flore & fructu singulari inter
summas alas interceptis vulgaris modo & Cornucopiois: Fructu nudo, trigono, levi, acutiore in
summo & quodammodo trifido, sed umbilicato, eodem quo superior modo, etiamque rufescente
cum siccatur. In reliquis cum superiore convenit.

Duplicem varietatem proponit D. Magnol in Indice plantarum Monspensium, alteram semine
rotundo, alteram semine oblongo, utramque inter segetes nascentem; haec folia albidiora non
dissecta, semen oblongum, umbilicatum, quam illius albidius obtinere scribit.

- * 6. *Valerianella*

* 6. *Valerianella femine birsuto extremo umbilicato* Morif. præclud.

Hæc femina gerit uvarum acinis figurâ familia, sed hirta & ad extremum umbilicata, seu magis cava.

* 7. *Valerianella femine birsuto, minore rotundo* Morif. præclud.

Hujus semen est hirsutius prioris feminibus, valdè caulalis minoris femini quoad figuram accedens.

Sponte provenit in Picardie novalibus.

Locus.

8. *Valeriana Mexicana* Ger. *Indica sive Mexicana* Park. *peregrina seu Indica* J. B. *peregrina pura* abdræ C. B. *æquo jure Italica possit dici.*

J. B.

Dodrantal & cubitalis est planta, radice nixa tenui, brevi, caudicâ, multis fibris capillatâ, sapore amaricante, non sine æstusione aliqua aromatica. Caulis ferè repandus supinive magna ex parte, partim erectus, longitudine dodrantal, levis, concavus, teres, subrubens, striatus, æternis adversisque conjugationibus serie quadam sæpius bipartitus. Alarum divaricationibus, (incipienti præsertim) apposita, folia bina, priora ex adverso sita, duas trève uncias longa, unam, rarius duas lata, Nardi montanæ similia [Plantaginis latifolia, ferè minora,] uberiore nervorum divisiâ, tenera, plingua, sapore aromato, quorum quæ superiora minora sunt, & ad exortum demum obiter crenata. Flores quasi in umbellâ, inodori, suavo-rubentes, interdum albi, ex longo tempe corniculo in quina folia dissecti, [quorum duo superiora breviora & latiora, inferiora tanquam pendula, & mediâ reliquis longius] Ocymaltri Valerianthi, sed sine calcar: quibus dehis succedunt *cauliculi* oblonga, fungula, articulis distincta, foliis quibusdam obsepta, crassa, cœva, in plures *calices* divisa, in quibus vasculum latet, velut in foliaceum corniculum bipartum, in quo semen longiusculum.

Locus.

Circa Messaniam Siciliæ sponte & quidem copiosè oritur; unde non est cur eam ex India accersamus. C. Bauhinus quoque in Latio & in Sabinis provenire audit; & alibi proculdubio in Europa sponte exit.

Planta hæc revera anomala est, verum ob caules dichotomos, & quoniam alii eam Valerianellam antumierant, hic relinquendam censui.

C A P. IV.

De Plumbagine seu Dentellaria.

Molybdæna Plinii nobis dicta videtur à plumbeo foliorum colore; aliis quia manû volam inficit plumbea maculâ radix parum decenta Molybdæna Plinii censetur. F. Odonia pro Tripolio Dioscoridi habet, cupis rationes apud ipsam vide. Sui generis planta esse videtur, necque non opus est ut assignemus notis generis Charactenticis cum ex descriptione peti possint.

Plumbago Plinii Ger. *Dentellaria Rondeletii* J. B. *Lepidium Dentellaria dictum* C. B. *Lep. Molybdæna Dentellaria dictum* Park. *Tripolium Dioscoridis* Col. *Leadwort.*

Col.

Radix fibris longis, crassis carnosis dividitur, odorata, gustu fervida. Folia glabris, atro-virentia, litoria, pinnis caulem complexa, glabris vel Drabæ modo, majora atque obtusiora, semper in caule decurrentia, per ambitum denticulis exiguis aspera. Caulis à medio ad summum in alternos ramos crebro ductus habet, purpurascens [J. B. nigricantes] striatus, plures ab eadem radice, cubitales & sesquicubitales. Flores campanibus hærent, acervatim primo congesti, calycibus viridibus, hirsutis crassis, vilcosi obitis inclusi, cum aperiuntur quinquepartiti, colore ex purpureo-ceruleo candicantes, deinde magis colore saruntur purpureo, ut variare videantur, ac postmodum clausi & marcescentes puniceo. Puncice quoque color est in floribus tubulo oblongo è calyce tantumdem exserti: in quo deinde semen oblongum, tritice ferè magnitudine, cortice virescente, tenui, atque minus libro purpureo-ceruleo chartam infuscentem affricit, quod deinde siccitatem in nigrum vertitur, medullâ minus albi & amara. Folia acris sapore sunt, ad radice fervida; unde Rondeletius pro Pyrethri radice ad dentium cruciatum muleandum cæ uti solitus, Dentellariam appellavit plantam.

Tempus & Locus.

Æstatis sine & Autumno floret. Circa Neapolin toto maritimo tractu à Neapoli ad Romam, item circa Syraculas in Sicilia, & Messiniam in Gallia Narbonensi copiosè provenit, locis semper merdibus expositis, atque natis afflatui subiectis, quavis à mari interdum remotioribus, observante Columna; nunquam Septentrionalen plagam respicientibus, quavis mari propinquis.

Tripolium dictum est quia ter variat seu vertit floris colorem. Col. Molybdæna Plinii nonnullis censetur, quia manû volam inficit plumbea maculâ radix parum decenta.

Equorum

Equorum dorſis ſelle compreſſione ulceratis contuſam & appoſitam efficaſſimè moleri pluri-
mos teſtatos eſſe ſcribit F. Columna, qui in propriis equis experti ſunt, nec vermes oriri, & quam-
pimum exſiccare ulcus atque cicatrizarî aſſeruerunt.

C A P. V.

De Limonio.

Limonium à *limon* pratum nomen ſuum obtinuit, quia irriguis pratis & conſimilibus locis gau-
det. At Limonium nunc dierum vulgò dictum herba eſt maritima, in ſaliſ paluſtribus &
clivis maritimis proveniens.
Abundè innotuit & ab aliis plantarum hujus claſſis generibus diſtinguitur loco natali & caulibus
nudis ramoliſ.

A. 1. *Limonium* Ger. *majus vulgatis* Park. *maritimum majus* C. B. *majus multis*, aliis *Be-
ben rubrum* J. B. tom. 3. app. *Sea Lavender.*

J. B.

Radix crassa, rubente, gustu adstringente, & in capita quadam divisa nititur. Folia inde oriun-
tur Lapathi minorâ, leviora, polterioraque, minus atra, sed hilari virore tincta: inter hæc caules sur-
gunt pedales, tenues, nudi, multis ramis late ductis patuli, per quos ordine conficiuntur flores
densi, in unam ferè partem vergentes, ex albo cerulei, parvi, monopetali in quinque lacinias to-
tidem petala imitantes divisi, calyculis rubentibus.

Singulis floſculis ſingula ſuccedunt ſemina nuda, quibus calyx pro vaſculo eſt, oblonga, ruſeſ
centia.

In ſaliſ paluſtribus ſiquè clivis maritimis frequentiffimum eſt.
Aſteram ſpeciem à Lobelio inventam in agris Colceſtrentiſibus prope mare memorant Cluſius &
Parkinſon. Gerardus quoque Limonium minus à ſe obſervatum ſcribit in clivis maritimis inſula
Thori prope *Algarie*. Nos unam dumtaxat Limonii ſpeciem in Anglia ſponte provenientem ha-
tendens obſervavimus, quæ tamen magnitudine inſigniter variat ratione loci in quo oritur: major
ſcilicet quæ in paluſtribus ſaliſ, minor eſt quæ in clivis & rupium ſiliſis.

Semen Limonii, ut & herba ipſa, aſtringit, proinde diarrhææ, dyſenteria, hæmorrhagiæ & ni-
mientium fluxui medetur, ut Veteres prodiderunt, & Neoterici etiam conſentiant.

2. *Limonium parvum Narbonenſe Olea folium* Lob. *minus maritimum Olea folio* C. B. *parvum*
Ger. *Narbonenſe parvum* Park.

J. B.

Facie convenit cum Limonio majore, verum caules humiliores; floſculi non ita cerulei in album
magis inclinant, copioſi. Radix eadem, dura, rubra, adſtringens: folia per terram ſparſa, ſatis
cralla, interdum tamen exigua, per extremum rotunda.

Inter ſalebrola litora & rupes montis Ceti, & alibi Norbonæ & Gallo-provinciæ ſaxoſis oriri fre-
quentem ſcribit Lobeliuſ.

Nos in litoribus prope Monſpelium duas invenimus Limonii minoris ſpecies: alteram minorem
& humilioſam cauliculis paluſtribus, in plures ramuloſos diviſis, floribus minoribus, copioſioribus, al-
bentibus, è calyculis minoribus canefcentibus: alteram majorem, floribus majoribus, magis ceruleis,
nec ita confertis & copioſis in ſummis caulibus, è calyculis majoribus, rubentibus. Hujus floris
magnitudine, colore, creſcendi modo, & calycum colore propiti accedunt ad Limonium vul-
gare quàm illuſ. Hanc ſpeciem eſſe putamus quàm C. Bauhinuſ in Prodromo deſcribit ſub titulo
Limonii maritimi minoris folioſi cordati illam, cuſus ſynonyma & deſcriptionem hoc in loco è J. Bau-
hini Hiſtoria dedimus.

3. *Limonium maritimum minus folioſi cordati* C. B. J. B. *minus folioſi cordati* Park.

C. B. prod.

Ad radicem crassam, lignosam, ruſeſcentem, parumque fibroſam folia plurima, denſa, carnoſa,
levia, ſubrotunda, per terram inſtar celſipis ſparguntur, in quibuſdam plantis obſta nulloque nu-
mero præſentia; in aliis in ſummo ſinum habentia, & cordis formam referentia: inter quæ cauliculi
plures, inæquales, trium, quatuor etiam ſex unciarum, teretes, nudi prodeunt, in plurimos breves
& recurvos ramuloſos diviſi, floſculi frequentibus, parvis, pallide rubentibus onuſti.

In litorum maritimo circa Maſſiliam & Livornum reperitur.

Locus.

* 4. *Limonium parvum Bellidis minoris folio* Bauh. pin. *pumilum* Cluſ.

Cluſ.

Multis exiguis foliolis, Bellidis minoris penè foliorum inſtar à ſumma radice prodeuntibus prædi-
ctum eſt, inter quæ cauliculi prodeunt frequentes, elegantibuſque floſculis onuſti. Ejus radix Beta ra-
dicis ſimilis erat, minor tamen & ſubrubra.

Circa

I. m.

Circa Valentiam Hispanie observavit Clusius: *D. Magnol* in maritimis versis *Perauls* & *Magnol* locum.

- * 5. *Limonium minus annuum bullatis foliis, vel echinoides* Botan. Montp.

Magnol.

Folia multo quam in *Bellide* minoria producit, plurimis extuberantibus exasperata, subtus rubra. *Cauliculus* habet palmarem, in quo flores quique foliis retulis constantes infunt, pallide purpurei, cum linea in medio intensius purpurea. *Radex* parva, quae singulis annis perit. Oritur in maritimis montis Ceti, & in locis ficis ultra pontem Salenavæ ad dexteram.

Locus.

- * 6. *Limonium lignosum gallas ferens* Bocconi.

Boc.

Pulcherrimum (inquit) profectò est *Limonii* hoc genus, etiam bacchifera *Salvia*, in calidis *Cretæ* locis provenient, varietate & elegantia par. *Radix* et lignosa, coloris rubri *Brasiliæ*, humo crasse subinde crassior atque prolixior; ab hac *cauliculi* plures, in multiplices alas distributo, humi stantur. *Polygonum* maris modum, circa quos *folia* *Oleæ* vel *Halimi* vulgaris amula conspiciuntur, tactu aspera: quandoque una cum *cauliculis* (supra quam cuiquam credibile est) numerosi gallorum seu porus nodulorum seu tuberum provenientium copia omnia *Ramorum* pars superior. Ex istis gallis nodulifera, atque ex ipsius plantæ foliis sæpenumero procreantur & protruduntur oblonga foliola furcata, versus extremum ungues avium referentia, ac fursum erecta: quorum è situ alternati exeunt flores *Plumbaginis* aut *Syringæ* ceruleæ florum formæ: *Gallæ* autem interdum quæne glandis magnitudinem æquant.

Locus.

Aggrediens locis incultis magna fecunditate luxuriat. Ad promont. *Pachynum* in loco *Bracceto* dicto absque gallis invenitur: nec mirum, cum *Gallæ* haec nihil aliud sint quam exescentie et punctura infestorum avis, ut sunt *ovorum* & *factum* *maris* & *muticulae*: Proinde specificæ differentie notæ sunt, sed potius signa quedam accidentalia & uterque, cum unum aliquod insecti genus naturæ instinctu, unam aliquam herbæ speciem composui, quæ vivo contactu aut humore immixto apta est in huiusmodi exescentiam intumescere & eo usque in modum *buspium* & *maritimum* præbere.

- * 7. *Limonium Siculum folio cordato* Bocconi.

Boc.

Radice constat pollicaris crassitie non sine fibris: *Folia* humi jacentibus longis ab angustis in latitudinem paulatim sese laxantibus, quæ per extremum cordis figuram efficiunt, modo quopisgitur. *Caulis* brevior est: flores corulei & semen quale in cæteris.

Idem efficit cum eo quod à *Bauhino* describitur in *Prodromo*, nisi obstatet foliorum longitudo, quæ in nostro notatu digna est.

Locus.

Propè *Panormum* & *Augustam* inveni copiosum.

- * 8. *Limonium marinum fruticosum hirsutum* Bocconi.

Boc.

Densâ *ramorum* digitalis crassitie congerie fruticat, oblongis, cordatis hirsutisque foliis, crassitie etiam, ac instar *Sodi* quidam in orbem compositis, ramorum cacumen occupantibus: æquum centro *Cauliculus* interdum exit cum flore & *semine*, uncialis vel buncialis, aliquando longior.

Locus.

In *Insula* *D. Margaritæ* & scopulis faxillæ ad oram maritima *Gallo-provinciæ* sitis plurimum oritur.

An hoc à *Limonio* maritimo minimo *C. B.* specie omnino differat, merito quis dubitat. *Bocconi* diversum facit.

Limonium maritimum minimum *C. B. minimum* *Park.*

C. Bauhinus sic describit.

Tota planta uncias quatuor vix excedit; nam ad *Radiculam* oblongam, rufescentem, in summo divisam foliola minima subrotunda, crassa, *Sodi* instar compacta, inter quæ *Cauliculi* unciales paucos flosculos pallide rubentes vel subceruleos sustinentes exsurgunt.

Locus.

Hoc in *Insula* quadam non longè *Massilia* provenit.

- * 9. *Limonium reticulatum supinum* Bocconi.

Boc.

Folia oblongis parvis *Monspeliensi* non multum ab simile est; sed effusa cauliculorum velut non longè elegantius. Pedales illi sunt & longiores divisi, qui genitalium anguloli deveniunt, atque hinc & inde sectantur, & sese invicem fecant, ut incrementum progressu, multiplices atque numerosa in semetipsis implicatione, visenda novitate reticulæ speciem rite figurent.

Iniquis *Limonii* satis ferax *Melita* est. Idem etiam invenit *D. Magnol* propè pagum *Perauls* non longè *Monspelo*, in paludibus quæ sunt propè locum dictum seu *Boulidon* permixtum cum *Narbone*.

peris *Oleæ* folio, Septembri mense florentem. Observavit etiam *D. Wheeler* alicubi in *Græcia* verum locis excedit. Vide ipsius *Itinerarium*.

10. *Limonium foliis sinuatis* Ger. peregrinum *Rauwolfii* *Park.* peregrinum, folio *Asplenii* *C. B.* *Limonium* quibusdam varum *J. B.*

Clus. J. B.

Multa ad eadem radice producit hæc planta *folia*, palmum aut amplius longa, binas uncias lata, creberrimè profundioribus incisuris divisa, ut quodammodo *Asplenii* folia imitentur, subhirsuta, crassifusculo nervo prædita, subaltrigentis saporis, humi in orbem fusâ; inter quæ exercebantur aliquot cubitali longitudinis aut ampliores *caules*, firmiores, satique asperi, tribus membranis crispis secundum longum sagittarum pennatas alas imitantibus præditi, adeo ut anguloli videantur, per intervalla alternatim, tribus, angustis triangulique foliis, tres uncias plus minus longis acuminatis, *Graminis* *cyperoidis* aquatici foliis similibus, & iis quidem rudibus etiam & asperis cineti: desinunt autem illi in multos ramulos similiter alatos, sustinentes frequentia capitella, & quorum singulis simul conjuncti emergebant terni, quaterni, interdum etiam quin aut seni *stipuli*, concavi, unio folio membranaceo constantes, tanquam parvi calyces, per oras striati & hirsuti, coloris caerulei dilutiori, sed immarcescibilis, & quorum umbilico in nonnullis exilientem conspiciebant alium flosculum altius affurgentem quinque foliolis profusis niveis constantem, & aliquot candida flammam continentem. *J. Bauhinus* paulo aliter describit flores hoc modo:

Extremis ramulorum hærent numerosi, congesti flores, *Echii* florum modo nonnihil recurvi, coloris cyanæ, quorum singuli unico folio constant crispo, parvo, patulo ore celum spectantes plurimicuspisque floris, pluribus contexti segmentis, lanugine aspersifuscula horrent.

Radix in planta *Clusio* descripta oblonga erat & crassifuscula, à capite ad inum sensim gracilescens, & raris, brevibus, tenuibusque fibris prædita, fusco cortice tecta, intus rubra. Perennem esse conjectabatur *Clusius*; nobis autem certò conficit, cum in *Sicilia* effusum.

In *Sicilia* ad mare varis in locis oritur. Nos in *Insula* ad promontorium *Pachynum*, & ad promontorium *Cerculo* dictum non longè à *Castello* *Pezalla* observavimus, utrobique copiosè. In *Malacensi* *Borice* portu observavit *Augerius Clusius*; circa *Gados* *Boellius*.

Non est hæc planta vera & genuina *Limonii* species, sed quia ab omnibus qui de ea scripserunt *Botanicis* huc refertur, iis subjungendam duximus. Descriptio imperfecta, omisso seminum numero, figura, conceptaculis nos incertos relinquit ad quam *Classen* propriè pertineat.

In planta in *Sicilia* collecta quam siccam afferat *D. Phil. Skippon*, flores densè stipati erant, ad modum *faræ* florum compositorum, singuli autem monopetali, *leucis* densè stipati erant, ad modum & minime discolor, crispo tamen nullis calycibus tecti: verum corum tubi substantia erant foliæ vasculi feminalis oblongi rudimentum.

Duo præterea *Limonii* genera quæ *Africana* vocat, à *Guilielmo* *Boelio* accepta describit & depingit *Parkinsonius*: Primum humilior erat, vix palmum altum, *caule* adinstar *Rauwolfiani* alato; *foliis*, non ut in illo oblongis, aut dentatis, sed subrotundis & ad margines nonnihil innatis seu undulatis floribus pallide ceruleis.

Secundum elatius, cubitali propemodum altitudine *caulibus* pariter alatis, ramosis, ramulis lentis & lignosis; *foliis* prioris similibus, ut & flosculis: ut præcipua differentia sit in magnitudine. Hæc ex *hæc*.

- * 11. *Limonium flosculis elegantissimis* *Francisci* de *Honophris*.

Honophr.

Multa à radice pollicaris crassitudinis *folia* producit, oblonga, viridia, lævia, crispa, in acutum apicem desinentia, humi procumbentia alia, alia verò surrecta, ex adverso nascentia; & quorum summi *caules* exeunt pedales, ramosi, rotundi, firmiores quam in cæteris *Limoniis*, aliquando alati, terni aut quaterni circa inum expansi, ubi florum elegantissimorum copia infidet, qui flosculum animadverti vulgaris *Limonii* flores æmulantur, majores tamen & candidiores, quinque foliolis acuminatis constantes, & calycibus brevibus foliolis, viridibus, acutissimis & veluti spinosis compositis præcedentes, comam argenteam & veluti geminis onustam confluentes; & ex hinc pulchritudinis speciose. Totius plantæ sapor amarifusculus & salis. Semen nobis ignotum (quia minime hæcenus protulit) ut & locus natalis.

CAP. VI.

De Mirabili Peruviana.

Planta est exotica, ex *America* in *Europam* illata, à mira colorum in ejusdem plantæ floribus varietate dicta. Ejus notæ sunt ramuli non bini ex adverso è foliorum sinibus egressi, sed singuli alternatim ex hac & illa parte, flores speciosi, caduci, variorum non raro in eadem planta colorum.

M m

I. Mir.

1. *Admirabilis Peruviana* Ger. Park. *Hachal Indi* sive *Admirabilis Peruviana* Clus. *Solanum Mexicanum* flore magna C. B. *Jasminum Mexicanum* sive *Flos Mexicanus* multis C. B. *The Marvel of the Indies*.

Clus. f. B.

Radix nititur crassa, Mandragora simile, cubitalem longitudinem saepe excedente, paucis foliis donata, circulos Mechoace instar, si transverfa secetur, ostentante, foris nigra, intus alba, si pore primum factus, deinde nonnihil aeri, & fauces vexante, quae terram versis in cervicem paulo minorem, rugosam definit. *Caulis* promit cubitalem aut bicubitalem, vel etiam interdum amphorem, pollicari crassitudine, succulentum, firmum, ex viridi flavescens, frequenter, ut Ballaminæ feminæ caules, geniculatum, & in multos ramos, eodemque similiter nodulos diffusum, qui ex ipsis prodeunt non bini utrinque ex adverso oppositi, (ut in aliis caulibus foliis biis circis fieri solet) sed singulares, distantes, idque alternatim, ita ut qui ordine sunt impari [primus seu infimus, tertius, quintus, septimus &c.] in eandem stipitis partem spectent; & rursus qui ordine pares [secundus, quartus, sextus, &c.] in contrariam. *Folia* in singulorum ramorum nodis bina, adversis pediculis semper nascentia, Siliquastris foliis parva similia, viridia, satis carnosa, succulenta, circa pediculum ampla, extremo mucronata, quæ tria Siliquastris gravem odorem, gustata verò ingratum saporem, & tandem illius vel foliorum Tabaci etiam acrimosam propensionem referunt. *Flores* in extremorum ramulorum alis singuli, longi, concavi, in quinque sinus antequam aperiantur complicati, explicati verò Tabaci floribus non valde dissimiles, non tamen in mucronatos angulos ut illi desidentes, sed in obtusos, Convoluti florum instar, Tabaci floribus etiam ampliores, elegantissimæ interdum purpuræ sive Kermesino colore nitentes, nonnunquam lateritii, aliquando flavi aut pallentes, interdum proflus albi, vel exalbuli duntaxat, nonnunquam obsolete rubentes aut flavescens, sapissime binis coloribus simul elucescentibus multifloram virgat, aut maculati, aut variegati; odoris satis suavis & Narcissinum quidpiam referentis, sex oblongis staminibus, stiloque paulo longiore & medio fere emergentibus. Valde autem caduci sunt hi flores; nam cum noctu explicari incipiunt, posthæc sub horam octavam antemeridianam (per aestus præstitum) sese contrahere incipiunt florum Convoluti modo, at temperatiori aurâ integro nonnunquam die expansi permagent, & sub noctem duntaxat contrahuntur, singulis tamen diebus alii recentes aperiantur, qui si intra quotidianis decerpantur & inter chartas reponantur (diu enim colorem retinent) atque deinde inter se conservantur, iidem quidem coloribus consistere deprehenduntur, at eorundem sicut & mixtionem inter se variare. Diutissime viret, & a Julio mense ad Octobrem usque (nisi primum intererant) numerosa florum sobole luxuriare solet. Calycis flores amplectentes in quinque mucronatas lacinias sunt divisi, virides & quasi membranacei, in quibus unicuique *senecio* nulli membranæ sive pericarpio conclusum mucrone, cui flos infodit, obtusulo, infima verò, qua calli adheret, parte tanquam exigua coronâ ornatum, pentagonum fere, bacce myrti propiæ magnitudine, initio viride, maturitate fuscum, & quibuldam veluti tuberculis oblitum, vel levissima commotione decidens, nucleumque continens album, qui tritus in candidissimam, & amyli instar autem friabilemque pulverem resolvitur.

Radix vivax est, verum in nostris regionibus, si in terra relinquantur, brumali frigore & humore corrumpitur. Aservari potest vel arenâ obruta, vel chartâ emporetrici involuta, & in loco suo non nimis calido reposita. Sed exigui momenti (inquit Clusius) est compendium illud conservandam hyeme radicem, nam novo vere terræ commissa forsitan flores profertur quindecim diebus antequam illæ plantæ quæ semine terræ eodem tempore credito sunt nate.

Plantæ ex feminæ cui rubri flores insident ortæ, nullos alios flores dant quàm rubros: idem evenit in feminæ aliorum colorum floribus succedente fato. Plantæ enim inde enatæ nullos producant flores diversorum colorum. Quocirca si flores variegatos desideras, oportet ut feminâ, quibus flores variegati insident ferenda eligas.

Nullos dum huius plantæ in medicatâ usus est. Ejus quæ vario est flore radicis duas drachmas intus sumptas egregiè aquas educere ad Clusium scripsit Cortusius.

Ex farina panis conficitur. *Radix* tuberosa comeditur. D. Palmer.

2. *Admirabilis Peruviana rubra* aliud genus Clus.

Clus.

Quæ huius generis plantæ Clusio enatæ sunt superiore genere longè ampliores erant & latissimè ramos fusi-peciores. *Folia* in hoc genere magis arca, magnitudine splendens, altera parte magis prominula & inferiori suum exortum in nervo habentia. *Flores* oblongiores, tenuiores, externa etiam parte nimis amplæ: *Senecio* brevis & crassus; *Radix* etiam brevior & crassior altera.

Magis serotina est reliquis, & nisi Solem valde apricam habeat vix ad frugem pervenit in frigidioribus regionibus.

Unde totum in omnibus his plantis & observatione dignum, quod cum tabescere incipiunt, priusquam tota, deinde integri ramorum articuli simul decidant, & circa nulos jam remanentes nodos candida quædam efflorescentia interdum adnascatur, quæ temporis successu concreta salis gustum retinet. Clus.

3. Sole

3. *Solanum Mexicanum* *Jasminum Indicum* dictum flore minore. C. B. Prod. *Solanum Mexicanum* parvo flore sive *Admirabilis Peruviana minor*. Park.

C. B. Prod.

Hæc à vulgari in hortis culta potissimum magnitudine differt, omnibus plantæ partibus minoribus, & foliis rotundioribus existentibus. Totus flos unam quintam partem majoris non afflequitur, ita ut hujus quinque flores unum in circumferentia non æquent. Stamina & stylus longius extra florem producuntur. Semen quadruplo minus est.

4. *Arzeyatl* seu *Admirabilis Mexicana* Hernandez.

Hernand.

Folia fort hirsuta & mollia, & figuram cordis, quamquam longiora sunt, amulantia: *caules* numerosos, geniculis rubris interstinctos: *flores* extra rubros, intra verò candentes, palmum longos, calicem prolixiorum formâ, ac radices hibi similes. Saporem & odorem Anisi præfert, non sine quadam acrimonia.

Frigidum montosorumque locorum alumina est, & flores Septembri mense emittere solet. Hæc plantæ omnibus suis partibus in tantum differt ab *Admirabili Peruviana*, ut non tantum spe. *Locus & Tempus.* die, sed etiam genere ab eadem differre videatur.

C A P. VII.

- Linaria adulterina* Ger. emac. *montana flosculis albicanibus* C. B. *Linaria similis* J. B. *Pseudo-linaria montana alba* Park. *Anonymus Lini folio* Clus. *Walsard Toad-flax*.

Clus.

Edales habet ramulos, duos, ex viridi pallentes, & in his multa folia, temere sparsa, nullosque ordine disposita, dura, angusta, longiuscula, Lini foliorum amula, ejusdem cum ramulis coloris, qualis in Ruta montana elucet, h. e. ex viridi pallentibus, gustu nonnihil acido primum, deinde amaricante. Extremi cauliculi in multos ramulos sive pediculos dividuntur, qui flosculis albicanibus sustinent, quinque foliolis stellatim decussatis constantes, cum aliquot interioribus flammulis, qui tandem in singularia femina efformantur, pentagona, duro corio five putamine medullam albam continentia. *Radix* candicans, multifida, perennis & vivax, annuatim novos ramulos, five virgulas prodigens, nonnunquam etiam serpens *Linariæ* repentis instar.

In montosis cretaceis apud nos invenitur. In editoribus herbosisque locis agri Viennensis copiose nascitur. Clus. *Locus.*

C A P. VIII.

- Passiflora Tragi* J. B. *Passiflora altera* Ger. *Lithospermum Linariæ folio* C. B. *Lithospermum Germanicum*, *Passiflora Tragi* Park. *Linaria altera batryades montana* Col.

J. B. Col.

Lingus *Passifloræ* huic plantæ nomen fecere *foliola* acuminata, avicula jam dictæ linguam imitantia [Col. angusta & parva, Lini amula, sed minor] alternatim posita, rarius adversa, caulis dodrantalis, interdum etiam pedali & altiori, recto, tereti, solido, lævi, viridi, sæpe simpliciter, interdum ramoso & alis undique diffusis, atque exortis sui signa relinquendis, ut in *Tithymalo*. Summas alas ab imo ad summum usque fructibus singulis, binis, aut plurimum ternis, pyriformibus, parvis, Lithospermi feminibus multo minoribus refertat habet: in quibus *semen* rudimentum insunt lutea; nam flores non semper observari possunt aperti, qui pulluli sunt, calathidis formâ, ex herbaceo flavescens, oris in quatuor lacinias divisus. *Radix* bifurcata, fibris rarisdivisa, alba & lignosa. Fructus cortice virente exuto libro intus nigro tegitur; medulla verò interior alba est.

In avis demossa segete circa Basileam, Geneviam, Monspelim, &c. frequentem observavimus. *Locus.*

C A P. IX.

De *Agrimonia* seu *Eupatorio Græcorum*.

Agrimonia cum *Lexicographis* dictam putamus hanc plantam quia in agris abundat, potius quàm, ut nonnullis placere video, ab *Agrymonis* quia medetur *topi agrymonis* sive *Agrymonis*, i. e. vitio oculorum.

M m 2

Eupato-

3. *Fumaria minor* sive *tenuifolia* *suaveola* J. B. *minor tenuifolia* C. B. *Capsus tenuifolia* Clus. Lob.
F. minor sive *tenuifolia* Park. *Fum. tenuifolia* Park.

Radice est tenui, simplici, alba, rectâ descendente, paucis & brevibus ad latera fibrillis donatâ, sapore amaro & lugum exalfaciente. *Cauliculi* inde exeunt plures, medio reliquis firmiore & majore, dodrantali, striato, concavo, ad intervalla *foliis* alternatim nascentibus vestito, & quorum alii ramuli exeunt. In finimis caulibus & ramulis *flores* in spicas breves densâque compacti, vili pulcherrimi colorum varietate. *Flosculi* singulares (qui non omnes pariter aperuntur, semis enim summi, citius imi) breves, hiantes, supremo foliolo coloris purpureâcentis carnei, mucrone caulato, ex luteo viridantes; foliolo gemello subiecto, ceteroquin albo, mucrone atro-purpureo; immo locum obtinet subtensum foliolum, fili instar tenne, coloris carnei. Singulis flosculis singula innascentur *semina*, majuscula, compressa, ad lani semina quadantenus accedentia, lœvia & splendida. *Folia* minora & tenuis dissecta quam in reliquis *Fumariis*, velut *Ruta* *spicifloris* minime, aut *Chamaemeli*: quæ & radice exeunt longis insident pediculis, segmentis autem sunt brevioribus; quæ caulibus occupant breviores habent pediculos, segmenta longiora. Tum caules tum folia glauca sunt & incana, glauco quodam velut polline aspersa. In foliis nullus aut admodum levis nihil gustanti sentitur amarus.

Lecni.

In arvis inter segetes propè Obliam Gallo-provinciæ oppidum spontaneam observavimus. Invenitur autem plerique Hispaniæ regionibus, in arborum marginibus & juxta vias ac semitas, reserente Clutio, qui nonnullis etiam Gallæ Narbonensis locis observare se meminit. Æstatè floret.

Planta quam descripsimus, quinque Clusius & Lobelius intelligunt titulis superius allatis D. Magnol atque etiam nobis eadem videtur cum *Fumaria tenuifolia* compresso semine, Lini instar *Hist. Blas.* quicquid repugnet D. Morifonius: Nam & Lobelius semen compressum ei tribuit, & Clusius in iconè sua hujusmodi semen appinxit, & D. Magnol se cum semine Lini legitè affert. Certe planta quam nos in Gallo-provincia invenimus huic tam similis erat quam ovum ovo; quamvis in viretis nostris lata (ut rectè Lobelius) caducis & procumbentibus cauliculis oriatur.

LIBRINONI PARS SECUNDA.

De Plantis Umbelliferis.

UMBELLIFERÆ dicuntur hoc genus plantæ, quia earum pleræque flores gestant in Umbellæ seu Corymbi speciem dispositos. Quid autem Umbellæ in Phytologia significet Libro primo, qui est de Plantis in Genere explicuimus.

Hujus quidem generis species omnes flores in caulis & ramorum fastigiis coarctatos gestant, non tamen semper in Umbellæ formam dispositos. Notæ ergo Umbellatarum certiores & characteristice, quæ omnibus in universum & foliis conveniunt, sunt Flores pentapetali & ad singulos bina semina nuda simul juncta.

Cum autem in unaquaque Plantarum tribu genera intermedia seu subalterna rectè constituere, & notis suis characteristicis definire perdifficile sit, tum in Umbelliferarum longè difficillimum, ob tres præcipue rationes; nimirum, 1. Ob specierum multitudinem: 2. Ob plurimarum etiam similitudinem: 3. Ob nominum confusionem & significationem incertam. Cum enim veteres hoc genus plantas tanquam satis notas & familiares breviter descriperint, paucis & generalibus notis aditis, Recentiores proculque capti aliis, & non raro diversissimis plantis eadem nomina accommodarunt. Hinc in Scelsio v. g. Libanotidis, Panacis, Dauci, Ligustici tot ferè sententiæ sunt quot capita.

Præterea in hoc genere manifestè ostenditur, notas à feminis formâ sumptas non semper optimos esse generum indices, neque quæ feminis formâ conveniunt vel differunt genere pariter convenire vel differre: siquidem in genere Cumini datur aliqua species hirsuto & hispido semine, quæ in aliis omnibus partibus & accidentibus, figurâ, colore, odore, sapore, &c. cum vulgari Cumino femine striato levi convenit. Quis Sisarum à Pastinacâ latifolia quacum in omnibus partibus tam exactè convenit, ut vis Ovum ovo similis sit? Quis itidem Sium seu Pastinacam aquaticam eadem foliis odore & sapore simillimum, non potius cum Pastinacâ dictâ conjungendas statueret, quam ob solam feminum in formâ externâ dissimilitudinem distrahendas & procul à se invicem removendas.

N. Plantas umbelliferas utplurimum calidas esse. Annotavit D. Palmer.

Plantæ

Plantæ Umbelliferae sunt vel folio

Compositæ, pinnato aut triangulato; hæ autem Seminibus vel

Latius, planis & compressis seu foliaceis; foliis

Latissimis; flore

Albo, petalis cordatis, radice lignosiore: SPHONDYLIIUM.

Pallide luteo, foliis

Minus ramosis & propemodum pinnatis, semine minore, radice carnosa, elevatissima; PASTINACA LATIFOLIA.

Ramosioribus, radice minus carnosa, succifera; PANAX HERACLEUM.

Paulò angustioribus,

Pinnatis, seminis margine

Plano & equali; TORDYLIUM SPURIUM.

Graulato seu crispo: TORDYLIUM SEMINUM.

Ramosis, Petroselinis aut Apii; OREOSOLINUM.

In lacinis angustis, Carotæ, Cicutæ aut Saxifragæ pratensis divisa

Succo lacteo turgide; THYSELINUM.

Succo limbo foliis

Cicutæ; ARTUM Cicutæ foliis.

Saxifragæ pratensis; DAUCUS ALSTICUS.

Cari; CARVIFOLIA.

In teneris laciniis Faniculi annalis dissectis, semine

Minore, foliis Fœniculaceis

In segmenta longiora & capillacea divisi, radice annua; ANETHUM.

In segmenta paulò latiora tripartito divisi & subdivisi, radice perenni; PEUCEDANUM.

Magno, oblongo;

In medio tumidiore, alâ foliaceâ sinuosa in summo bifidâ cincta, colore albente; sapore acri: THAPSTIA.

Compressiore, per maturitatem nigro, caulis modicâ fungosâ, igni concipiendo idonea: FERULA.

Tumidioribus; vide Tabulam sequentem.

Integro aut laciniato duntaxat.

SECTIO

3. *Caucalis major* Clusio J. B. Ger. emac. maxima Park. maxima, *Sphondyli aculeato semine* C. B.

Claf.

Caucalis hæc omnium maxima Clusii multos à radice producit *folones*, rectos, bicubitales & tri- cubitales, interdum etiam 4 cubitorum altitudinem attingentes, striatos, intus cavos, geniculis in- terceptos, & in plures ramos divisos, sub quibus lata fæde adnascuntur magna alataque *folia*, in ambitu incisâ & serrata instar foliorum Angelicæ, ex atro virentia. Summis ramis adnascuntur um- bella candelarum *florum*, subtus nonnihil purpureascentium & ad carneum colorem accedentium: quibus succedunt lata *semina*, ferè ut in Sphondylis vulgari, subhirsuta, & summo mucrone bifida ac- leatæque instar spinarum. *Radiceem* habet albam, duram, lignosam, raris fibris præditam.

Menfe Septembri lata illico emergit, viridisque permanet tota hyeme, quam commode ferre po- test: Subsequens anni illico flores, maturum semen sub exitum Julii & Augusto producit, quo ad maturitatem perducto perit.

C A P. V.

De Umbelliferis latis *Pastinacæ foliis*, *semine fimbriâ granulatâ aut crispâ cincto*, seu de *Tordyliis*.

1. *Caucalis Syriaca cum maximo semine* J. B. *Gingidium latifolium* Ger. *latifolium Syriacum* Park. *foliis Pastinacæ latifolia* C. B.

J. B.

Pastinaca est bipalmaris & major, *radice* simplice, tenui, alba: *Coliculus* hirsutus, striatus, atro-rens, tortuosus: *Folia* Baucæ sive Pastinacæ Germanicæ, alata, rotundiora, & folis singu- laribus constata, plerumque ternis vel quinis, crassiuscula, crenata, hirsuta, subaspera: *Flores* albicantes, apiculis saturatâ purpurâ tinctis, umbellatim quidem, sed sparsim dispositi, longis foliorum segmentis protentis obvallantur, odore nullo eccellente: quibus etiam nondum delapsis præcoo omni succrescant *semina* simul juncta, multa, incana, villosa, compressa, per maturitatem pulchre pelata, duplicia, multo majora, etiam triplo vel quadruplo, quam sequentium duorum, quibus similia, cr- ipsi albaque fimbriâ umbonem cinericeam circumdante: (In his lineæ duæ, nonnihil nigrescent, quales ferè Sphondyli vulgari:) Saporis aromatici.

Rauwolfius hujus semen ex Syria allatum J. Bauhino communicavit.

Hujus umbella flore delapso in se convoluta & clausa cernitur Pastinacæ tentifoliz aut Gungidii in modum.

2. *Tordylium sive Sefeli Creticum minus* Park. *Sefeli Creticum minus* C. B. Ger. *Caucalis mino pel- clæ semine*, sive *Ballonii* J. B.

J. B.

Tenuum, lignescens, albam *radicem* demittit & simplicem: *caulem* habet pedalem aut major- rem, striatum, hirsutum: *folia* per conjugationes longo pediculo adnexa, subrotunda, serrata, as- pera & pilosa, minora quam *Caucalidis majoris*, *semine minus pulchro hirsuto*; quibus penitus similia etiam sunt ea quæ ramorum divaricationi adnascuntur, utcumque minora, nihilque cum superior- bus *Caucalidis majoris* foliis habent simile. *Flores* in umbellam digesti, similes, candidi, quorum e- tiam *stolculi* exteriore majora habent bipartita *folia*: pelata *semina*, pulchriora, non ita hirsuta, fimbriâ candidâ crispâ vel granulatâ ambiente. Sapor plantæ ferè qui Staphyliini. C. Bauhino *fo- res* & *semina* odorata, ac nonnihil acia Myrrhidis gustu.

J. Bauhinus Montiseli sponte provenientem vidit, ubi eam copiosè oriri in vinearum marginibus, præcipue circa portem Castri novi, testatur etiam D. Magnol in Botan. Monsp. Nos eam in Sicilia circa Mellaniam observavimus.

Flores Junio, & Julio semina perficit: in calidioribus regionibus maturius.

D. Magnol Sefeli Creticum majus *Lab. Obs.* non alter quam magnitudine à minore hic descripto differre patet. J. Bauhinus *Caucalidis* suæ majoris semine minus pulchro synonymum facit, quæ cer- te planta est omnino speciei distincta.

3. *Tordylium minimum Apulum* Col. *Sefeli Creticum minimum* C. B. *Sefeli Apulum Creticum minimum* Park.

Claf.

Hujus *radix* tenuis albidissima, albicans, dura, dulcis, aromatica & calfaciens est. *Folia* Cui- andrina, majora quæ radice proxima, hirsuta, mollia; quorum primum oblongum, rotundius crenis- per ambitum uicinali, sequentium longum, latitudine verò unciam parum superans; alterum ve- rò dato equat, nam veluti lacinias & incipientes lobos habet: Tertium caulis immo hærens longio- re pediculo, binos lobos habet distinctos, parvos, rotundos, semicirculari diametro, & in cacumine so- lium majus & oblongum, pinus angustius. Quartum circa tertiam caulis partem hærens, tertio simile est, sed minus. Quintum verò tantum ab inferiore distans, minus omnibus est, & a- cutius solum quod nunciat. Ex illius & capitis finis & geniculo ramulus exit. *Caulis* nudus est supra

supra solum tertiam parte, hirsutus, striatus, durus, tenuis, umbellam habens sylvestris Pastinacæ modo cum basi foliacea, longis foliis hirsutis constructa, ipsamque planam & expansam, brevis- intus pæolis, in quibus *flores* albi, densi, minuti, lucidi intus staminibus: in singulis verò *flo- rum* corymbis tres *flores* exteriore barbulas habent magnas, binas ut in congeneribus, quorum me- dio insunt minora, & umbella exteriùs pendulis barbulis armata videtur candidis, minutis intus *stolculis* remanentibus. Hujus semina adeo similia sunt vulgari, ut non nisi magnitudine differant. Duplo enim sunt minora, & umbilico nigriore. Maio adhuc virentia purpureascent, deinde albi- cant, & folia decidunt & caule, ut planta cognosci nequeat, nisi à semine minore scutulis simili, per ambitum exiguis extumescens granulis vallato, ut in congeneribus, sed minora omnia: Sapo- re aromatico, odorato, amarulculo.

In incultis & sylva illa propè D. Rocchi ædem Cicinolæ observavit Columna.

Locus.

C A P. IV.

De Umbelliferis semine foliaceo, *Petroselinis vulg.* aut *Apii foliis*.

1. *Apium montanum nigrum* J. B. VI. sive *montanum folio ampliore* C. B. item VIII. seu *montanum nigrum* ejusdem. item *Daucus VI. seu montani Apii folio minor* ejusdem [C. B. Park.] ex *sen- tentia* fratris, adeoque ex una planta tres facit. *Apium montanum vulgatum*, & *Apium mon- tanum Parisiensium* Park. *Oreoselinum* Ger.

J. B.

Folium est per terram expansum, Apii hortensis, nigrioribus, durioribus, modicè acerbis & ama- ris, odor nonnihil aromatici, & quasi vinosi, pediculo membranaceo purpureascente *caulem* amplexis procerum, multiplicem, non multum crassum, foliolum, striatum, nonnihil ru- bentem, ramosum; in quo umbellæ *florum* albescent, *semina*que post se relinquunt longè foliis agnora, compressa, lata & ferè orbiculata, colore ante maturitatem plenam, molo rubente, idque inten- sius remittente, modò viridi. *Radix* insigniter crassa, mollis, supernâ parte capillatâ, intus foris- que albidâ, sapore acri, amaricante, ingrato nonnihil, succum è vulnere renitens lactescens, viscidum, resinolum.

Plenam & accuratam omnium hujus plantæ partium descriptionem è Cordi historia transcriptam vide apud J. Bauhinum.

In Germaniæ montosis & ad latera montis Juræ non procul Geneva copiosè provenit.

In summi amat montosos arenososque tractus, ut rectè J. Bauhinus. Cordo Polychreston dicitur à Germanico nomine *Deiglut*.

Locus.

2. *Libanotis altera quorundam*, aliis dicta *Cervaria nigra* J. B. *Libanotis Theop.* nigra Ger. *Daucus selinoides major* Park. *montani Apii folio major* C. B. *Saxifraga Vincetorum* Ad. Lob.

J. B.

Radices plures digitales, capite Mei instar capillato, in unam coeunt, quæ sensim attenuata pe- des duos aut tres horum illorumque vagatur, altius humo depacta, foris nigricans, intus alba, len- tim mucilagineo vulnerata manans, sapore resinaceo, aromatico, grato ad Pastinacæ Germanicæ accedens saporem: substantiâ teneriusculâ: *Folia* cubitalia quæ tum à radice, tum caule oriuntur, longis appenâ pediculis, aliquatenus Petroselinis Macedonicæ divitura & effigie, rigidiora, glabra, glauci ferè coloris, crenata, sapore remissione quam radix: *Caulis* autem ferulaceus, striatus, duos, tres quadròve cubitos alti & in alas divisi, *umbellæ* sustinent amplissimas *stolculorum* albicantium, priusquam desinunt purpureascentium. *Semen* latum ad Pastinacæ latifoliae semen nonnihil acce- dens.

In pascuis montosis, inque vicinis ad Rhenum in Germaniâ, & in collibus Genevæ vicinis co- piosè sponte natam observavimus.

Locus.

C A P. VII.

De Umbelliferis foliis tenuius incisiss, *Carotæ*, *succo lacteo turgidis*.

1. *Apium sylvestre lacteo succo turgens* C. B. *Apium sylv.* sive *Thyselinum* Ger. *Thyselinum* sive *Apium sylvestre* Park. *Apium sylv. Dodonæi*, *Thyselinum quorundam*, *planta lacteo succo turgens*, locis humidis proveniens J. B.

J. B.

Divum triuncie cubitorum *caules*, striati, angulosi, glabri, ramosi, inanes, imâ parte ex fuscis rubentes, ex quorum geniculis rubentibus oriuntur pediculi dodonæales & cubitales, caulium rini striati, angulosi concavique, *folia* sustinentes Carotæ, glabra, valde incisâ, atrovi- rentia,

tia, lactum liquorem, firmpantur, reddentia, sapore ingrato, mixta cum amarore acrimoniâ. *Umbellam* parit *stipularum* Petroselinâ, albidiorum. *Semen* rotundum, planum Anethi simile. *Dol.* *Radix* spargit complures, digiti minimi ferè crassitudine, longitudine altis palmari, altis dodrantali, candidas, eodem cum foliis sapore.

Locus.

Juxta lacus (inquit Dosl.) uliginosis ac humidis locis, in scrobibus aquas residuas habentibus, quandoque etiam Alnorum juxta veteres truncos reperitur. Junio ac Julio flores ac semen profert. Hanc plantam nobis nondum videre contigit. Morisonus in Alnetis humilis passim circa Blatus provenire asserit.

- * 2. *Seseli palustre lactescens acre, foliis Fernaceis, flore albo, semine lato* J. B. *palustre lactescens* C. B. Park.

Cam.

Folius est Ferulaceis, *radice* longâ, subfusâ, ingrato admodum gustu, cum fervore non exiguo fauces tentante, quem culta depoluit: *caulis* ramo, tricubitali; *floribus* candidis in umbellis; *semine* lato, foliaceo, lactescens.

Hujus unicam plantam reperit Camerarius in quadam palude sylvæ Norimbergæ vicine, neque alius quicquam, quod sciam, botanicis præter cum sub observatam meminit. Certe ex descriptione ad sequentem plantam quam proxime accedere videtur.

Locus.

Morisonus in omnibus pratis humidis circumjacentibus provenire scribit, seminemque ferè sub similitudine. Folia habet multo tenuius incisa & longiora quam sunt Thysselinâ.

CAP. VIII.

De Umbelliferis quibusdam semine foliaceo, foliis tenuiter, Cicutæ aut Seselios præstis modo, divisis, succo limido seu aquo.

- * 1. *Apium cicutæ foliis, Salsuum alterum Clasi, semine lato* J. B. *Apium peregrinum Costa folio* C. B. *Ap. montanum verius* Park.

Clas.

Multa habet ab una radice prodeuntia *folia*, Cicutæ foliis non dissimilia: sed quæ caulum ambiunt minorâ sunt: *Caulum* cubito majorem, sæpe unicum, nonnunquam plus, & in his umbellas candiorum *florum*, quibus succedit *semen* latum, minus tamen quam Ferule: *radicem* digitalis etiam crassitudinis, albam, odoratam & uterque acrem.

Locus.

Provenit apricis & à Sole illustratis locis: Julio floret, Augusto semen profert in Salsuensi agro.

- * 2. *Seseli Massiliense Ger. Mass. Ferule folio* C. B. *Massiliense alterum* Park. *Massiliense Nupervum, folio aliquatenus simili Vissagæ* J. B.

Hujus folium dodrantali circiter longitudine & latitudine, tenuiter dissectum, castris Vissagæ, uterque latioribus, vidit J. Bauhinus: florentem aut semen ferentem non observavit. *Semen* Camerario longius & latius est quam Fœniculum, odoris vehementis. Lobelius Seseli suum Massiliense Ferule folio describit, majoribus, crassioribus, latioribus, latiusque sparsis Fœniculi *foliis*: *caulis* cubitali & prociore: *semine* in umbellis Mei, compresso, carnosiore; gustu Seseli *Aethiopici* aut Peloponnesiensis, valde aromatico. J. Bauhinus dubitat an Lobelius eandem secum intelligat plantam.

3. *Umbellifera Alsatica magna, umbellâ parvâ subluteâ* J. B. *Daucus Alsaticus* Park. C. B. *item Daucus Hispanicus ejusdem* Parkinsoni.

J. B.

Indicta, quod sciam, Herbariis est hæc planta, proceritate hominem æquans aut major; *caulis* terben, striato, geniculato, inani, humo satis, & in ramos diviso: ad cujus singulos nodos pediculi, caulum ceu vaginâ amplectentes oriuntur, longi cubitum unum, ex cujus lateribus alii breviores prodeunt, *folia* sustinentes Silens aut Apii petrei modo divisa, sapore amaricante & aromatico prædita. *Umbellæ* pro plantæ ratione parvæ, Apii umbellis pares, ex *floribus* constanter luteolis, quorum singulos componunt foliola quinque cum apice longiusculo in medio. *Semen*, Anethino humile, foliaceum, latum, striatum, sapore aromatico, subacri & amaro. *Radix* lignosa, rugis arata, vegetiore sapore prædita est quam semen.

Locus.

Inter Colmariam & Sultz, item inter Colmariam & Ruffack reperit J. Bauhinus, Octobris quinto cum flore & semine maturo.

Dauci Allatici descriptio apud C. Bauhinum exceptâ solum umbellarum magnitudine huic convenit. Hanc etiam plantam in Palatinatu copiosam observavimus.

4. Cur.

- * *Carvisolia* J. B. C. B. *Carum prætense* Park.

J. B.

Carvisoliam voco herbam *radicibus* singularibus, pluribus, valdè longis, facis tenuibus, intus firilique albis, sapore virolo Coriandri virentis, nixam: *caulis* emittentibus bicubitalis & aliores, Petroselinâ similes, tenues, striatos nonnihil, glaucos & angulosos, molullâ albâ fungosâ plenos, ramosos: *folia* partim à radice statim, partim ex caulum geniculis, quæ membranaceo, striato pediculo obvolvunt, oriuntur, Cari foliis proxima, laciore, majora, glabra, palmo longiora etiam prædita, divisa Pastinacæ sylvestris vel Petroselinâ vulgaris, longioribus tamen segmentis (per quæ nervus discurrens sulcum exarat) quæ ex intervallis crucos ramosas canaliculatas rachi annexas annulantur, sapore acrisculo & nonnihil aromatico. Flores pediculis inæquali longitudine, canaliculatis, umbellatim digesti sunt, parvi illi quidem, & lupernâ parte ex luteolo pallescentes & ferè albi, aversâ rubentes: quibus decidentibus *seminum* rudimenta purpurascunt, matura verò lata, striata, similia ferè Pastinacæ Germanicæ seminibus, glabra, aromatica cum amaritudine & acrimoniâ, minorâ quam Peucedani, pallida.

In Montbelgardensi Comitatu florentem invenit J. Bauhinus inter *Bluffs* & S. Mauricium in *Locus*, dumtaxt, item inter *Dampierre* & pontem *Vaujaucourt*.

CAP. IX.

De Umbelliferis semine foliaceo, foliis in tenuissima segmenta Fœniculi æmula divisis, seu

De Anetho.

DE Anethi Erymo nungantur Grammatici. Alii *ἄνισον* quasi *ἀνίσσον* dictum volunt, i. e. invictum, quod cibi excitat appetentiam. Verus *ἀνίσσον* dicitur *ἄνισον* & *ἄνισον*, quod sine curru sponte sua feratur, id est quod cito crescat; vel ut apud Theophrasti Scholiasten habetur *ἄνισον* & *ἄνισον* ἄνισον, quod sursum ascendat sive ear, id est, quod rectum sit, sive in rectum alligat. *Dosl.* à *Stapel.* in *Theophr. hist.*

1. *Anethum* J. B. Ger. *bortenfe* C. B. *bortenfe* sive *vulgare* Park. *Wild o' Anet.*

Fœniculo persimile est, à quo tamen in multis differt: 1. *Radice* annua, inutili. 2. *Caulis* minore & humilior, ut qui sequecubitus rariis excedat. 3. *Folii* magis glaucis, & odore minus grato quam illius. 4. *Semine* latiore, foliaceo, sapore acris, minus grato etiam quam Fœniculi. 5. *Umbellæ* forum luteis pariter, sed minoribus.

In hortis fruitur, scæpe è semine deciduo, si permittatur, quotannis renovat; nullibi tamen *Locus*. (quod sciam) apud nos in Angliâ sponte oritur, ut quidam scripserunt.

Herba, sed præcipue semen, digerit & discit, maturat tumores, auget lac, conciliat somnum: *Vires*. Veneros appetitus minuit, singulæ vomitusque medetur. *Schrad.*

Oculis nocere & visum habetare dicitur: quod nobis mirum videtur, cum Fœniculo, (quod omnium consensu visum acuit) simillimum sit, tam qualitatibus quam facie externa, nec minus potenter status discit.

Tenere comæ & radix recens vini habent diureticam, eaque calculosis non parum prodesse certum est.

Solent noster hujus semina aut etiam folia muræ, quæ cucumerulos pro acetariis condunt, incoquere, ad saporem & odorem gratum communicandum, & frigiditatem corrigendum.

Dosl. Anethi in oleo & aq. qu. f. bibatur. Deinde frusta panis in aqua fervente mudefac. præbeantur. Mirum in modum juvantur agroti in ileo à facibus induratis etiam si sterus vomunt. *Cleasæ* ex *Oribasio*.

Ad singulum contumacem à frigida causa, & Ol. ex semine Anethi gutt. iiii. Ol. Amygd. dulc. 3℔. m. f. haustus. Ad singulum nullis remediis cedentem hoc unum habuit Otho Heurnius.

2. *Anethum Sylv. grandinis sativo, foliis Fœniculi Cæsalp.* *Anethum Sylv. majus* C. B. Park. *Anethum sylvestre semine exiguo Amos* J. B.

Amnos potius quam Anethi species, ideoque ad Ammi referendum, ubi ejus descriptionem vide. Eodem etiam pertinet, siquidem à præcedente differat,

3. Anetho

3. *Anetho similis planta semine lato, laciniato* J. B. *Gingidium folio Feniculi* C. B. *verum fœ Syriacum* Park.

Rauw.

Plantula est *Gingidio* nostrati perquam similis, radice parva albicante, foliis feniculaceis, tenuioribus quàm in *Pastinaca* erratica, gustûque amarioribus: *Umbellæ* in medio capitulum æruleum habenti subsunt folia tenuia ut *Melanthio*: *Semina* rotunda, confertim coacta in unum quasi capitulum.

J. Bauhinus semina describit quâ parte coherent mutuo aspera, rugosa, oblonga, extrinsecis striata, in ambita foliacea, fimbriata, ut in *Feniculaceis* quibusdam, ab iis in eo differentia, quod pulchrè in decem partes dividantur: totum *semen* paulo minus parvi digiti ungue vel denario.

In monte Libano Syriæ locis præruptis, provenire scribit Rauwolfius. Hæc omnia è J. Bauhini historia descripinus.

Locus.

C A P. X.

De Plantis semine foliaceo *Umbelliferis*, foliis in segmenta tenuia angusta tripartito divisi & subdivisus: seu

De *Peucedano*.

Pinaster nomen nunc *Pinus*, id est, Pino nomen accepit, quod Pino folium simile habeat: quâ de causa ab Apulio *Pinastellum*, id est, parva *Pinus* vocatur. Alii nomen invenisse putant à fœtore: Amarorem enim & fetorem *adustus*, vox apud poetas significat. Homerus *Il. v. 414. ego ubi siquæ adustus*. *Hædus* Scholiastes exponit *meis, insolis*. *Helych. adustus, ignis, meis*. Jo. Bod. in Theophr. hist. p. 1066.

Peucedano notæ sunt folia tenuiter dissecta laciniis tamen latoribus quàm *Anethi*, tripartito & vix & subdivisa.

A coma quæ supra radicem cernitur *Haarstrang* dicta est [Germanis] hæc herba, quæ appellatione pilorum rectis significatur: A foliis & facultatibus *Sow fennel*, i. e. *Feniculum porcum* vel suarum. A croceo illo succo, seu à sulphureo radicis odore *Sulphur-wort* vocant J. B.

- A. 1. *Peucedanum* Ger. *Germanicum* C. B. *minus Germanicum* J. B. *vulgare* Park. *Hogs-fennel*, *Sulphur-wort*, *Haarstrang*.

J. B.

Peucedano radix ex deciduis foliis comosa, crassa, alè depacta, cortice nigro obducta, substantiâ virescente, succum si vulneretur emittens fulvum, odore piceo, viroso. Caulis cubitum unum aut alterum etiam altus, in aliquot ramos brachiatus, striatus: *Umbellæ* insigniter late, rana luxurie, ut interdum minores earum partes sobolem pariant *Anethi* *umbellæ* parem, in quibus *semitæ* reflexæ folioli flavescitibus constant, *staminibus* longiusculis apices flori concoloros sustinentibus. Folia ampla trifariam dividuntur, singulæque eorum segmenta trifariam deinceps dissectantur, quoniam latus, striis exterius quaternis fere, interius binis donatum, sapore acri & subamaro.

In fossis palustribus prope *Shoreham* in Suffexia observavimus: ad *Thamesin* etiam flumen copiose provenire atque: inque fossis palustribus maritimis prope *Walton* non procul *Harwic* in Essexia. Prope *Montepelium* in luci *Grammuntii* aditu.

Locus.

2. *Peucedanum majus Italianum* C. B. J. B. Park. *majus* Ger. *Great Hogs-fennel*.

A præcedente non aliter differt quàm partium omnium magnitudine, si Botanici fides. *Peucedani* radicem herbivæ vi purgandi donatam fuisse Veteres prodidere, sed propter fœtorem utriusque minus in unum deducta.

Expectorator mucilaginem Tartaream, bilénque educit. Usus præcip. in asceticis pectoris, tussis, inflationibus, in obstructione hepatis, lienis, renum. Cier urinam & calculosis prodesse creditur. Extrinsecus in hemicaia aliliæ generibus cephalalgia, à catarrhis ortum ducentibus, in tumore ulceribus inveteratis mundificandis, &c. *Schrod.* Veteres asceticis omnibus circa nervos consistentibus, ut *Lethargo*, phrenesi, epilepsia, vertigini, paralyti convenire aiunt.

Gelatina sive Conferva radicum pectorale insignis est & hystericum.

Vires.

3. *Pent-*

2. *Peucedanum Siciliæ foliis hirsutis, floribus luteis* J. B.

Cesf.

Aspectu simile est *Panaci* *Asclepio* seu *Ferulagini* [Foliis *Feniculi*, floribus luteis] longioribus tamen foliis, cretiss, hirsutis, pediculis densis ac brevibus eorum capillamentis. Caulem levem ac tenuem fert, cubitalem: flores luteos: semina oblonga, striata, in foliaceam latitudinem desinentia, sapore resinaceo. Radix *Pastinacæ* figurâ, sed cortice atro: mader succo, qui concrevit in lachrymam chui similem, non solum colore, sed & odore: at sapor acris & amarus est. Caulem gignit cum folia dimiserit prope finem ætatis, perficit adventante hyeme.

Peucedanum minus foliis lobatis angustis Morif. præhul.

Morif.

Hoc genus folia producit quina aut sena, nunc plura, nunc pauciora, Rachi seu nervo medio & regione adnascens, uno extremum claudente: e quorum medio sese erigit caulis bipedalis, sustinens flores luteos *umbellæ* in modum: semina fert membranacea, rotunda, *Peucedani* vulgaris instar.

C A P. XI.

De Herbis quibusdam semine foliaceo *Panacis* nomine insignitis.

1. *Panaces Asclepium Guilandino, flore albo, folio aliquatenus Carotæ sed tenuiori* J. B.

J. B.

Folia habet divisurâ ferè *Carotæ* vulgaris, quorum tamen segmenta tenuiora delicatioraque sunt & rariora, nequaquam ut illa hirsuta. Canales canaliculati, tennes: *umbellæ* *Ammeos* vulgaris pares, in quibus *stipules* minuti, albi. Semen foliaceum, geminum, oblongum, *Thapsiæ* quorundam semini simile, minus, candidius, aromaticum, amarum, tres quatuorve costas exterius, interius quoque lineas, sed pauciores nigricantesque habens.

2. *Panaces Asclepium alterum Dalechampii* J. B. *Asclepium umbellâ luteâ* C. B. *Asclepium Dalechampii* Park.

Radix est Apii, candidâ, tenui, acri, odoratâ, folio tamen Apii aut *Coriandri* potius quàm *Feniculi*, hirsuto: flore luteo in *umbellis* circinatæ rotundatis.

In asperis locis & tumulis prope *Montepelium* provenire dicitur.

Locus.

3. *Panaces moschatum Americanum* Park. *Herbatum Canadensium* sive *Panaces moschatum* Cornut.

Cornut.

Planta est bicubitalis, radice albâ, longâ, carnosâ: foliis quæ prima prodeunt longis & latis, *Costo* horrenti aut *Lepidio* similibus, (hoc est leviter solum in ambitu dentatis) sequentibus verò in profundas adèd laciniâ dissectis, ut illa folii costam ferè pertingant. Pedalis folia longitudinis esse solent, & obiculariter caulem juxta terram cingunt. Nec enim ulla per caulem distribuuntur, nisi ferè ubi caulis in ramulos diducitur: hæc enim parte breve foliolum nascitur, sed multum nihilque debet formæ retinens, ibique est potius vinculi loco quàm folii, sacrâ ita disponente naturâ, nè viz. o pars, quæ est fragilis & impar capitis oneri, ventorum statibus disrumpere naturâ. Hac ergo parte caulem nodo velut geniculo roboravit, munivitque tuberculo adnati ramuli extremum, & utrumque foliolo velut membrânâ latius extensâ obduxit, quod validius obfirmaret. Cyme singulorum caulem in *umbellam* se spargunt, adèd gravem ut antequam folioli hiont deorsum ulque nutet. Flos albus est ut *Panacis* vulgaris, odore præcipuus, qui è longinquo quemque invitat halidus moscho gratiore. Semina succedunt minus lata vulgaribus. Tota planta subalbida est, & asperiori tomento obducta. Sapor foliorum acer est & odoratus, sub finem aliquantulum amarus: Radix verò non tantum amariudinis habet.

Flores Septembri & Octobri.

An plantam hanc rectè hoc in loco posuerim dubito.

C A P. XII.

De *Thapsia*.

Thapsia ex eo nomen accepit, quod in *Thapso* ejusdem nominis insula primum inventa fuerit, autore *Dioscoride*.

Thapsia nota genericè sunt Folia tenuiter dissecta: Semen alâ foliaceâ summâ parte bifida cinctum, sapore acro.

1. *Panax*

1. *Panax Asclepium Apulum Columae* Park. *Pan. Asclep. semine folio* C. B.

Col.

Radice habet tenuem, longam, pollicis crassitie, cortice crasso, subflavo, ex albo foris, intus candido, fungoso; medullis intus parvis, lignosis, albis, totam oblique rugosam, copioso lacte viscido candido turgidam, ut gummi statim concrecente, amaro, ingrato sed aromatico vel medicato acris gustu [gummi etiam invenitur sapore & odore Thuris, verum amaro] cuius caput pilosum est villis foliorum marcescentium. *Folia* non alia habet quam prope humum in orbem sparsa, atque convexa circa caulis immum, quae capillaria sunt minutis lobulis densis divisa, Millefolii vulg. modo atque hirsutis, in petiolorum alii five costis haerentibus: *Folia* autem tota Foeniculi similitudine sunt sed majora; singula in costas septem [hinc inde tres & imparem mediam] quinque majores, & duas vero parvas in imo obliquiores circa crassum petiolum rotundum atque cavum, hirsutum divisa, sesquipetalis longitudinalis; lobuli vero minui sunt, quam Foeniculi breviores & hirsuti. *Caulis* e foliorum centro profert singularem Foeniculaceum, bipedalem aut tripedalem ad summum, tenuem, geniculis five nodis absque foliis distinctum, paucis, rectum, foliis nudum, in cuius cacumine unicam aut duas *umbellas*, raro tres invenimus, Julio mense floribus luteis onustas, amplas, dodrantali diametro, planas, verum semina perficientes exuberantes rotundantur. *Semina* foliacea sunt, alba utrinque binis cartilaginibus, ut in Thapfia dicta, in quibus & in umbellae centro, atque etiam in caule aliquibus concretum gummi flavescens, odoratum invenimus adherens. *Semen* vero cartilagine denudatum oblongum, amarum, acre, & eodem cum radice odore.

Locut.

Hanc prope vineam Reguli *Aequaniam* dictam erimus & copiosam invenimus, edito deterso, quo loco Septentrioni adverso: alibi etiam in Apulia frequens est.

Thapfia latifolia Hispanica Park. *latifolia Clusii* Ger. *Thapfia 1. Clusii, latifolia, flore luteo, semine lato, similis Seseli Peloponnesi Lobelii* J. B. *latifolia villosa* C. B.

Clus.

Ferulacea habet *folia*, viridia, villosa seu lanugine quadam obducta, humi velut in orbem diffusa, ingrati saporis, inter quae cubitalis, interdum etiam bicubitalis exilis *caulis*, digitalis crassitudinis, nodosis, intus cavus & fungosus, raris foliis praeditus, summo fastigio magnam & latam fullinem *umbellam* luteorum seu flavorum florum, quae dum maturuit *semen*, quod latum & acerolum est, gemineque habet longum & angustum, sphaericum & orbicularem figuram quodammodo refert. *Radix* crassa, longa, summa parte capillata, crassiore libro vestita, foris subnigro vel fusco, interiore parte candicante, lacteo succo plena, gustu amarissimo & acris, nauseam tamen movente, admodum ingrata est, medius ejus nervus fungosus.

Locut. & Tempt.

Gaudet collibus petrosis, quales sunt non procul ab ostio Tagi supra Ulyssipponem & multis alis Lusitaniae Hispanicae locis editioribus & incultis. Floret Augusto, nonnunquam maturata.

Hae planta in quamplurimis ad praecedentem accedit, ut descriptiones conferenti patebit. Huc C. Bauhino & nobis eadem videtur.

Thapfia quorundam hirsuta & aspera, Cicuta folio, flore luteo, semine lato, alius Seseli Peloponnesiacum J. B. *Seseli Peloponnesi Cicuta folio* Ad.

J. B.

Herba cubitali & altiore, ferulacea, tereti, intusque fungoso *caule*, ramis multis brachiato: *Folia* Cicuta foliis quodammodo similia, crassiuscula, hirsuta multum & aspera, in alas oppositas subpeta, quarum segmenta singularia semuncia longiora, serrata: *Umbella* lata, lutea: *semen* magnum, per extremam bifidum, ex rotundo oblongum, labiis foliaceis, simile Thapfia Gargani montis, sed minus: *radix* sesquipalmaris, crassa, solida, exterius nigricans, intus alba, gustu amaro, acris & aromatico, terram versis capillata.

Hanc plantam Lobelius & C. Bauhinus Thapfia latifolia Clusii proximè describit eandem faciunt: J. Bauhinus ex auctoritate Clusii distinguit, Lobeliumque & fratrem notat. Ego C. Bauhini sententiam amplectar, donec melius elocutus fuero.

Locut.

Invenitur in montibus circa Monspelium & Nemausum, & alibi in Gallia Narbonensi. Vile Botan. Monspel.

2. *Thapfia sive Turbith Garganicum semine latissimo* J. B. *Thapfia Carotae folio* C. B. *minus relictum sententia fratris.*

J. B.

Ampla & pulchra sunt hujus *folia*, glabra, pedum longa, in alas per certa intervalla ex adverso litas divisa, atque ex rursum in segmenta alternata vel fortuita subsecantur, Pseudemum fore legimus singularem similia, nisi & latiora & breviora essent: *Caulis* crassiusculus, densius in *umbellae* magnas, quae iterum dividuntur in parvas, luteas, quibus *semen* succedit longè maximum, unum longum, paulo minus latum, lobis praeditum magnis foliaceis, per extremum bifidum, simile Thapfia latifolia Clusii, sed duplo ferè majus.

Locut.

Plantam hanc in Regni Neapolitani monte Virginio Campaniae, & in monte Gargano Apuliae repertum refert Imperator.

Viret.

Thapfia radix episthe fuscus aut decoctum superne inferneque cum violentia purgat, ideoque intra corpus exhiberi non debet. Quidam pro Turbith per errorem substituant. Mellanensis ex numero sunt, qui pro Turbith hac planta utuntur, ut rectè Imperator.

3. *Thapfia*

3. *Thapfia Foeniculi folio* C. B. Park. *semitifolia* Ger. *Thapfia 2. Clusii, flore luteo, foliis tenuioribus Foeniculi parvis instar* J. B.

Clus.

Hoc genus Thapfia cubitali donatur *caule*, graciliore tamen quam prima species, *umbellae* etiam simili florum & seminis, sed minore: *folia* illi multo tenuiora quam illius, Foeniculi parvis foliolorum instar, nullam insignem qualitatem habentia: *radix* longa, digitalis crassitudinis, foris nigra, intus candida & fungosa, acris, summo capite villosa.

Idem quibus primum genus locis invenitur.

4. *Thapfia Thalictri folio* Botan. Monspel.

Magnol.

Rara est admodum haec Thapfia, ex Africa litoribus allata circa propugnaculum dictum *la Tour de France*. *Radice* habet crassam, quae *folia* plurima producit plurifariam divisa, sicut in Thalictro pratensi Monspeliensium, latiora, crassiora, rugosiora & splendentiora, inter quae *caulis* oritur cubitalis, umbellae habens floretulorum luteorum, quibus succedunt *semina* oblonga alii foliacea cincta.

In orto Regio Monspeliensi colitur.

Locut.

5. *Thapfia maxima latissimo folio* C. B. *maxima Hispanica* Park. *Th. Salmanticensis sive 3. Clusii, magna flore luteo, semine lato* J. B.

Clus.

Est haec longè major superioribus, utpote *Caulis* habens tres aut quatuor digitorum crassitudinem aequantem, instar caulis Ferulae, & saepissime humanam altitudinem superantem: *flores* & *semen* primo generi non dissimilia: *folia* antequam planta in caulem assurgat multo ampliora, in orbem tamen non secus ac illa humi diffusa, *radicem* etiam crassioram.

Nascitur haec non solum agro Salmanticensi, sed circa Pinciam vulgò *Valladolid* dictam, & tota Veteris Castellae ad Pyrenaeos usque montes.

Sed nec parum hallucinantur qui hanc plantam Cicutariam maximam fecitissimam Lob. esse censent. Cum Lobelius ipse dubius sit an Cicutaria sua maxima Brancionis sit Thapfia Salmanticensis Clusii, an potius Cicutaria maxima foetida, eamque non describit, non est cur nos de ea admodum solliciti simus.

Vende Salmanticensis, medicinam isthic exercentes, hujus radice utuntur ad provocandos menses, *Vires* aliique dejectiones molientes. Tantà autem vi tum supernè tum infernè purgat, ut fumentis in maximum periculum saepenumero conjiciat.

6. *Thapfia foetidissima* Park. *foliis Libanotis foetidissima* C. B. 4. *Clusii, Turpo vocata, foliis glutinosi, radice nigra foris* J. B.

Clus.

Eodem Salmanticensi agro & vicinis locis nascitur haec Ferulacei generis planta, foliis Libanotis, per terram similiter expansis, lento quodam & glutinoso rore semper aspersis, saturata viciditate splendentibus, radice crassa, longà, tenerà & fragili, foris nigra, intus alba, succo lacteo plena. *Caulis* nullum observabam, sed cum ferè dicebant rectum, tenuem, & in eo *umbellam* florum pene in globum coactam.

Tota planta teterrimi odoris est: unde verisimile esse conjicio non minùs esse noxiam quam sit Thapfia, ad cuius genus referenda videtur.

7. *Thapfia vulgaris* Ger. *Carotae folio* C. B. Park. *Carotae facie* J. B. *An Thapfia Gesneri seu Turbith Garganicum?*

J. B.

Et lata & longa sunt Thapfia hujus *folia*, pediculo tam primario, quam aliis minoribus segmentorum bifido, alpero, rubente: segmenta in aliis foliorum singularia, non ex adverso nascuntur, aliquo tota facie Carotae vulgaris folia satis referunt, hirsuta, venosa. Addit Parkinsonus *umbellam* florum luteam esse, quam Ferula minore, uti sunt & *radix* & *semen*.

C. Bauhinus Thapfam Gesneri sive Turbith Garganicum huc refert, minùs rectè, quia Gesnero dicitur semine latissimo, quod huic non convenit. Idem Thapfam Casalpini huc quoque refert, quam Joannes frater specie distinctam putat, quia Casalpini Ferula, non Carotae similem facit.

8. *Thapfia Casalpino semine candido crasso* J. B. *an eadem praecedenti?*

Caulis fert non excedentem bina cubita, candicantem veluti cinere asperso: *Folia* proportionè minora, sed laticiorum segmentis & subcandida: *flores* luteum in umbellis. *Semen* autem candidum, striatum, crassum & longius, in foliacea quadam labra desinens. *Radix* subest candida, crasso capite, in ramos divisa, succo lacteo valde acris, ut tractantium & manus & facies tumescant.

Hec

Hæc planta Casalpio descripta eadem est nostrâ sententiâ illi quam circa Messinam observamus, forè etiam Thapsia Gesneri seu Turbith Garganico (ut vult C. Bauhinus) & Thapsia C. rote folio. Thapsia species citra necessitatem multiplicare videtur J. Bauhinus.

CAP. XIII.

De Ferula.

Ferula, Græcis Νάρκη, à ferendo dicitur (ut nonnulli volunt) quod scapi illius pedamentum frutibus ac senibus baculi & scipiones essent. Plin. l. 13. c. 22. Nihil fruticem leonem major, ob id gestatio facilius, baculorum usum senectuti præbet. Alii Ferule nomen à ferendo impositum contendunt: Antiquitus enim discipulorum manus ferulâ cadebantur, unde Martialis Ferulam scriptum pedagogorum appellat.

Ferula ab aliis hujus generis distinguitur foliis feniculaceis, seminibus oblongis per maturitatem nigricantibus, quibus addi potest medulla fungosa, igni concipiendi idonea.

1. Ferula folio Feniculi, semine latiore & rotundiore J. B. semina Plinii C. B. tenuiori folio Pali. Ferula Lob. Ger. femel-giant.

J. B.

Ad quinque aut sex cubitos excrevit, caule crasso, fungosi medullâ pleno, ramolo. Folia: plissima, divisa Feniculacea, sed segmentis latioribus, Ferula glauca mox describenda similia, sed magis virentia: Umbellæ latæ feruntur luteorum, quibus delapsis semen supervenit magnum, fuscum, semunciam latum, paulo longius per extremum latefcens, exteriori parte triplici lineâ elatiore striatum; quâ gemina femina conjunguntur fibrâ unicâ longâ donata sunt. Radix crassa, ramosa, lætæ succa manans.

Odor plantæ nonnihil gravior videtur quàm Ferule glaucae, sapor acris.

Locus.

In montibus Messinæ imminetibus copiosè provenit, & alibi etiam in Sicilia & Italia: plurima quinetiam & procerâ in Narbonensi Gallia, præsertim rupibus illis præruptis quæ laxa propolis terræne cryptas via quâ Monsipelo Frontignanæ itur, ad dextram; ut rectè Lobelius.

Vires & Usus.

Hujus caulis cum exaruerit levissimus est, quia fungosus, adeo tamen robustus, ut sufficit pro baculo ad sustentandam senectutem. Cef.

Medullâ caulium fungosâ nonnullos in Sicilia pro fomite ad ignem è silice excussum concipiendum usque observavimus, cum in insula illa peregrinaremur; unde intelligitur cur poëta fuerint, Prometheus ignem cœlestem furatum, cavâ ferulâ exceptum deportasse in terram,

Ἐν κρημῷ νάρκη λαδὼν διὰ τριπλοῦν.

Hujus viridis medulla pota sanguinem spucentibus & coeliacis prodest, sanguinis eruptiones sedat: Semen potum torminibus auxiliatur. Diosc.

E Ferulis primâ tantum germinatione corculum quoddam pastores eximunt, ovi luteum induratum referens, quod sub cineribus assatum, prius tamen chartâ aut linteo madefactis involutum, mox pipere & sole confectum, non modo gustui gratissimum est cibis, sed etiam ad excitandum Venere m valentissimum.

2. Ferula folio glauco, semine lato oblongo, quibusdam Thapsia ferulacea J. B. An Ferulago latior folio C. B? Libanotis Feniculi folio, semine foliaceo ejusdem. Ferula latiore folio Park. Panax Asclepium Ang. & Cam. eidem. Ferulago Ger. Broad-leaved femel-giant.

Mirum quàm grandescat hujus radix: Gaulti humanam proceritatem multum excedit: Folia magna, ferulacea, minus ad Feniculum accedentia quàm præcedens Ferula, coloris glauci, potissimum subtus, quorum singula segmenta latiora brevioraque sunt quàm Feniculacea aut Ferulacea, succum lætissimi manantia, odore gravi, sapore acii: Florum umbellæ colore subulato. Semen magnum, compressum, striatum, nigrum, angustius quàm Ferula.

Descriptio Rosmarini Ferulæi fertilis Dioscoridis apud Lobelium in Adv. huic apprimè quædam C. Bauhinus Ferulam galbaniferam Lob. hujus Synonymam facit. Joannes frater dubius hæret in Lobelio per Ferulam galbaniferam hanc intellexerit. Descriptio Ferule galbaniferæ apud Lobelium minus succincta est & sterilis, quàm ut ex ea certi aliquid exculpere possimus. Nos tamen per C. Bauhini sententiam amplectemur, dum quis nos certius aliquid oduerit: nec me multum movet, quod Lobelius hanc tradat sub titulo Rosmarini Ferulæi fertilis Dioscoridis: Forè eandem plantam bis tradit sub diversis titulis. Ego certe Lobelii memorie non multum fido.

Nec minus incertum est quod referri debeat

3. Ferula facie Thapsia seu Turbit Gallorum J. B. Thapsia Turbit Gallicum & Turbit cinereum officinarum Ad.

Lob.

Hanc à Rondeletio in Aquitanie macilentioribus montosisque squalidis inventam propè vadem quâ trajicitur in Hispaniam, tum ad radices Pyrenæorum non procul Perpignano sic describit Lobelius.

hus. Craffior radices cortex, fusco foris colore, intus pallens, succoque multo gliscit lacteo, gummeo: caulis Peucedani, gracilior quàm Feniculi, foliaque Feniculo latiora, breviora: In umbellis semen Ferule minoris, oblongum, angustius, montani Sileri.

Nos (inquit J. Bauhinus) quò debeamus referre Thapsiam hanc Lobelii incerti sumus. Multa habet communia cum Ferula glauco folio jam dicta: Verùm Rosmarinum ferulaceum Lob. melius cum ea convenit. Forè una & eadem planta sunt Rosmarinum ferulaceum, Ferula glauco folio, & hæc, tribus diversis nominibus per errorem pro diversis plantis proposita. C. Bauhinus pro Thapsia duas Clusii habet, & Thapsiam Feniculi folio denominat. Thapsiam autem illam superius tradidimus.

4. Libanotis quibusdam flore luteo, semine Ferula J. B. Libanotis Ferula folio & semine, C. B. Lib. Ferula folio & semine, seu Panax Asclepium Ferula facie Lobelii Park. Panax Asclepius Ferule facie Ger. emac.

J. B.

Folio est Ferula ferè pari, minutius diviso, rigidior, odoris non ingrati, pediculis solidis minimèque fungosis nixo: Caule procerò, ramoso, striato. Flore umbellato, luteo, parvo: semine raro per sparsam umbellam, foliaceo Ferula, longo, duplici, albicante, potissimum quod foliaceum in illis est, striato, insigniter anario & veluti resinoso: [Caule & radice magnitudine atque similitudine Anethi odorato Lob.]

Ex Iltria apportavit Valerandus Dourez, Insulanus, Lugduni Pharmacopœus.

Locus.

Hanc à supra-scriptis diversam esse vel folius feminis color albicans evincit.

Ferula galbanifera Lob. quam ortani scribit è semine reperto Antverpiæ in Galbani lachryma, quò referenda sit, an ad Ferulam folio glauco, &c. dubius hæret J. Bauhinus. Nos (ut diximus) cum C. Bauhino sentimus, nimirum Ferulaginem latiore folio esse ipsissimam Ferulam galbaniferam Lobelii.

Galbanum succus est pinguis, non tamen Oleo solubilis, sed aquâ; mediâ quodammodo naturâ De Galbana. constans inter gummi & resinam, accendi enim igne ut Resinam, humore aqueo solvi ut Gummi: colore lavescente [intense flavo vel albidio Schrod. ex rusto sublivido Cef.] substantiâ molli & ceræ instar dutilis, sapore amaricante cum acrimonia, odore vehementi, & cum gravitate quadam viscoso [Oppanacem referente Schrod.]

Galbani opera præcipua sunt emollire & digerere. Usus intrinsecus est in mensibus ciendis, scilicet Viris: tibus vivis & mortuis necnon secundinis pollendis. Extrinsecus etiam prodest in partu ac mensibus, in suffocatione uteri, vertigine. Locus est fumi etiam in Epilepticis, hysteris, lyncoptics, &c. Qui diluto manus unxit, impunè tractabit serpentes; si Veteribus fides.

5. Ferula Tingitana folio latissimo lucido Hort. Edinburg.

Hunc titulum invenimus in Catalogo Horti Medici Edinburgensis: plantam ipsam nondum videre contigit. Nuperrimè folium ejus siccum ad me Londino misit ingeniosus. Vir, & Botanicus peritissimus D. Hanf. Sloane, titulo Ferula: foliis lucidis & crispis, quod mihi potius Apium quoddam referre videbatur quàm Ferulam.

Ferulago seniore folio C. B. Ferulago, seu Ferula minor Park.

Hæc multò humilior est Ferulagine latiore folio superius descripta n. 2. foliis minoribus & angustioribus, Feniculaceis tamen majoribus, uti sunt & umbellæ; Semina præcedentium utriusvis [primæ & secundæ spec.] minorâ, iis tamen similia & nigricantia: Radix minor & candidior, paucis fibris donata.

SECTIO SECUNDA.

De Plantis Umbelliferis semine tumidiore & minus compresso donatis,
eoque majore.

HAS seminum respectu dividemus in eas quæ semine sunt. 1. Subrotundo, magno, fungoso; *Cachry* dicto: 2. Striatum loco multis alis foliaceis cincto: 3. Longo, non nullis rostrato: 4. Brevisse striato; eoque vel majore vel minore.

Plantæ Umbelliferae semine tumidiore & teretiusculo seu rotundo sunt vel

Piluliferae, seu fructu maximo, fungoso, subrotundo *Cachry* dicto: *LIBANOTIS cachryphora*.
Semine multis alis foliaceis cincto, striatum loco: *LASERPITIUM*.

Longo, quibusdam rostrato dicto,

Magis propriè rostrato, utpote *Geranii moschati* fructus amulo: *SCANDIX*, *Peisen Venui*.
Lævi,

Major, perennis: *CICUTARIA vulgaris*, *Myrrhis sylvestris*.
Minor annua, odorata: *CEREOFOLIUM* seu *cherephyllon*.

Striato, foliis

Latiioribus;

Major, semina iidem maximo, odorata, radice perenni, foliis Filicis amulis:
MYRRHIS sativa.
Minor, annua semine minore, caule solido, nodoso: *CEREOFOLIUM sylvestre*.

In tenues lacinias dissectis, seminibus in hoc genere brevioribus; foliorum segmentis

Crevioribus, capillaceis, radice perenni: *MEUM*.
Paucioribus majoribus, radice annua, semine odorato, incurvo: *CUMINUM*.

Breviore,

Striato

Lævi, hoc est neque hirsuto, neque villoso, neque aculeato.

Majore,

Per maturitatem nigro, tumido, & ferè rotundo, foliis latis: *SNYNIUM*.
Per maturitatem albente, aut minus colorato; foliis

Latissimis,

Ramosioribus, odoratis: *ANGELICA*.
Tripartito divisis & subdivisis, radice perpetua, acri: *IMPERATORIA*.

Minus latis

Apii, magna & elata, radice perpetua, odore valido nec ingrato:
LEVISTICUM.
Aquilegie; *LIBANOTIS Aquilegie folio*.
Selesii; summi segmentis tripartitis: *SILER montanum*.
Feniculi; *SESELI montanum* *Feniculi folio*

Minore, radicibus

Tuberosi, tubere

Simplici, semine lævi aut obscure striato, foliis minutis, radice esculenta:
BULBOCASTANUM.
Multiplici,

Foliis, odore & sapore *Pastinacæ latifoliae*: *SISARUM*.
Foliis tenuibus dissectis, in aquis nascentes: *OENANTHE*, *Filipendula aquatica*.

Cauliformibus strigiosioribus & lignosioribus, foliis

Pinnatis aut minus saltem ramosis,

Forma, odore & sapore *Pastinacæ latifoliae*: *STUM*.
Foliis *Pimpinellæ sanguisorbæ*, radice fervida: *PIMPINELLA SANGUISORBA*.
Foliis profunde lacinatis, radice dulci, semine aromatico: *CARUM*.

Ramosioribus seu triangularis

Latiioribus,

In pauciora & obtusiora segmenta seu folia simplicia divisis: *APIUM*.
In plura & acutiora;

Cicuta emula, *CICUTA* & *Cicutaria*.
Careta similis, umbellæ pariter clausæ: *VISNAGA*, *Gingidium*.

Angustioribus, in segmenta seu folia simplicia divisis

Breviora, acutè umbellâ sublutea: *SAXIFRAGA pratensis*, *Feniculi emula maritima*: *CRITHMUM*.
Longa, angusta, per margines serrata; seu breviora minus aspera, semine aromatico: *AMMI*; seu longiora, latiora, asperiora, radice reptatrice: *CRITHMUM 4. Matth.*

In segmenta tenuissima capillacea divisis

Oblonga; *FOENICULUM*.
Breviora: *DAUCUS*, sub quo nomine multas complectimur species, variis appellationibus à Botanicis insignitas. Quæ radice fervida est, *PYRETHRUM* dicitur.

Imis latis, summi: *emibis*, semine dulci, aromatico: *ANISUM*.

Hirsuto; cuius generis plures species sunt, nullo communi nomine donatæ, ut v. g. *DAUCUS Creticus*, *APIUM Macedonicum*.

Aculeato seu echinato aut hispido: *CAUCALIS*.

Sphæricæ rotunditatis; *Cimicum* tetro odore: *CORIANDRUM*.

Animale maritima: *PASTINACA MARINA*.

2. *Lasericium Gallicum* C. B. Park. *Lasericium* & regionis *Massilia* collatum J. B. *Lasericium* Ge. *Rafertuogit*.

J. B.

Caulis hinc præcatus, Ferule par, Ariatus, geniculatus, fungosus. *Folia* in alas dividuntur, & regione oppositis, quæ in minores rursus subdividuntur. *Spiræ* sibi foliorum amula, crassiuscula & firma: adverso sita, triplice fore per extremum diffusila; *Spiræ* sibi foliorum amula, crassiuscula & firma: adverso parte rari pili, rigidiusculi. *Umbellæ* tradunt Adversaria [Eob. & Pennæ] prægrandes esse: Ferule, aut rari pili, Anethi: *semen* Anglice foliacum, rotundum, compressum, odoratum & colore buxco, [rectius alis membranaceis sibi in loco decurrentibus, quatuor numero in singulis feminibus, octo in binis junctis, donatum.] *Radices* prægrandem, intus albam, foris cineream, succo prægrandem, mollem, pinguem, odoratam, majorem quam *Thapsia* aut *Scutella*.

Lasericium foliis angustioribus saturatè virentibus Morisoni. *An Lasericio Labelii similis angustifolia* J. B.

Moris.

Folia est lucidis & saturatè virentibus plurifariam divisis. *Semen* alis crispis undulatis leviter quatuor numero ornatur. *Radices* habet prægrandem, intus albam, foris cineream, succo prægrandem, mollem, pinguem odoratam.

4. *Lasericium foliis angustioribus, dilutè virentibus, conjugatim dispositis* Morisoni.

Moris.

Folia multo priorum angustioribus prædictum est, per lobos longiusculos, angustos, ex adverso dispositos, & Rachii seu costæ mediæ adherentes. Radice, caulis, semine cum præcedenti convenit.

Omnium pariter horum trium *Lasericiorum* seminum alæ foliaceæ numero octo sunt, videlicet binæ erectæ in singulis feminibus, hinc inde, & binæ aliæ ad basin, quæ semina coherentia seu coaptantur; addit ut in singulis feminibus appareant duo semper in dorso seu convexa parte feminis, ut idem vestis basin seu planam partem dum seorsim considerantur; quinque adhuc fere vixita & conjugata numerantur sex, binis aliis ad basin arctè sibi conjunctis, & unus hinc inde speciem exhibentibus, cum in feminibus singulis exficatis & deciduis apparent quatuor.

Lasericium Cyreniacum, Veteribus, [Theophrasto, Dioscoridi, Plinio, aliis] tantopere celebratum, tam eximii usus in cibo, medicina & jumentorum pecudumque pabulo, quæ planta fuerit hodie ignoratur. Cum ergo nihil habemus quod adiciamus nisi quæ à jam laudatis Autoribus de eo producta sunt, lectorem qui plenam ejus historiam desiderat ad ipsos remittimus, vel ad J. Bauhinii Hist. Plant. lib. 27. cap. 52. qui quicquid de eo uspiam scriptum extat corrasit, tandemque concludit, eum cum Marcello credere Silphii ferulam hanc non fuisse Balsamii arbuticulam visiosam, nec illi quorem liquore etiam inutiliorem. Siquidem peregrina Græciæ & Italiæ, idcirco in majore dignitate cui illa semper fuit, ac certos privatimque sibi traditos natales locos, quod omnibus eam beat optabiliorem accepit, ac Cyrenem sc. hiores campos, etiam postea extititum omne illud Silphium fuerit. Et ne longiores (inquit) simus, ob raritatem, & quas habet ad utramque valitudinem egregias utilitates, gentibus ad spectaculum, & in Deorum templis ad religionem & anathemata propitia diu fuit. Cyrenenses Delphi Apollini quotannis Silphii caulem ex agri sui opibus offerrebant: Ferulamque hanc suam tantopere amaverunt, ut conditori Batto perpetuum cum eo honorem habuerint: in genua qui publice in signandis epistolis civitas utebatur Battum genus sui auctorem ostendentes, cui mulier quæ decobat corporis ornatu & habitu Silphii caulem porrigebat, fortasse simul naturæque pro suis opibus gratias agens, gloriam felicitatemque suam, gratæ utriusque beneficii memoria sic ostendentes. Id certe maximum pretii & honoris in Ferula hac argumentum fuerit, quod egregium, rarum, amabile, preciosumque aliquid Græci significantes, non aliter quam ut in dicto proverbio sit, Batti Silphium pascitabant, neque immerito, cum tanta fuerit quondam, utroque tempore maiorem & fantatis ex eo humano generi voluptas simul & necessitas, tamque quotidianus & amabilis cunctis usus. Subsequens planta quam pro vero Veterum *Lasericio* venditant Pr. Alpinus & Jo. Bod. à Stapel, Comment. in Theophr. Hist. lib. 6. cap. 2. non est propriè hujus loci, sed ex femine Ferule potius species descendit. Et revera *Lasericium* Veterum feminis formâ (quod Theophrastus foliaceum & Atriplicis hortensis feminis simile facit) cum Ferula convenit, non autem cum plantis hoc capite propositis, quæ idcirco minus rectè *Lasericipiti* nomine designantur. Verum quoniam insigni notâ ab aliis omnibus Umbelliferis differunt, convenit ut distinctum nomen in imponatur, cunctisque aliis dudum *Lasericipiti* titulum illis accommodatum eoque prout usu recepto apud Botanicos innotescere ceperunt, nos nihil innovabimus, sed quod usurpant tamen illis relinquimus.

4. *Lasericium Alpini* exot. Park. *Jo. Bodæo à Stapel* comment. in Theophr. hist. lib. 6. pag. 588.

Alpin.

Mense Julio, cum hanc plantam in horto Bembo Patavii conspexit Alpinus, *Caulis* erat procerus, longitudine trium cubitorum, recto, cavo, brachii crassitie, longitudine magnitudineque Ferule cauli simili, quintam & eodem colore infecto, ita ut videretur in omnibus ei quam simillimus, & foliolis ab radice, folisque Selini foliis similia fere, etiam folia sylvestris Anglice *anulata*, hoc

licet majora essent, atque ipsius radicem brachiali crassitie & longitudine prædictam observaverimus. Istiusque plantæ caulis, antequam in ipso umbella eruperet, brachialis crassitie erat, atque in exacume veluti conum habere vidimus, & tunc temporis magnitudine & figura caulium *Lasericipiti*, qui in antiquis Jovis Ammonis numismatis impressis cernitur, profusè amulari videbatur. Per hæc hinc caulem in umbella semen latum, foliaceum, & particulatim (ut de *Lasericio* expressit Theophrastus) qualis est Atriplicis hortensis, postea vidimus: atque etiam quod *Lasericipiti* proprium esse videbatur, per astatem, quo tempore casu eam plantam offendi, & caulis & radix copiosius lacteum succum odoratum effudit, qui primum colore veri lactis cernebatur, postea collectus & aliquandiu allevatus colore fulvescebat, & erat odoratus, aliquis calcificationis non exers.

Ex feminibus è Thracia delatis orta est hæc planta. Postquam semen perfecerat marcescit. Addit J. Bodrus, folia admodum viridia esse splendens ac si vernice vulgò dicta fricata essent, foliuculos in umbella luteolos; semen aureo dilutiore colore prædictum.

5. *Libanotis Theophrasti minor* Ger. Park. *Latifolia altera sive vulgarior* C. B. Lib. *Theophrasti quorundam sive Selsii Aethiopium Matthioli, Cervaria alba* J. B. *Herb frankincense* et Theophrasti, the lesser.

J. B.

Radix nigra Cervariæ habet crassam, valde longam, comatam, verum albam: *Caulis* nodosum duorum aut trium cubitorum: *Folia* singularia quam Cervariæ prædictæ multo majora, subrotunda, serrata, quoniam illis tamen minus, inferius panè glauca, superius viridiora: totum autem folium longo pediculo hærrens, in alas subdividitur, oppositas, quæ rursus in folia ex adverso sita subdividuntur. *Umbellæ* lata: *Flores* albi: *Semen* gemellum, octo angulis seu alis membranaceis extantibus donatum, cum quadam acrimonia & amaritudine.

In montibus præpè Genევამ copiosè provanit. Ubberrimè etiam nascitur per omnes Ungariæ, Locu. Aultræ & Stiriac sylvas, teste Clusio. Nos quoque in Alpibus Stiriac eam observavimus.

* 6. *Libanotis latifolia minor* semine crispo C. B. *Libanotis Theophrasti quorundam valde similis, Celsus amara dicta, semine crispo* J. B.

C. B.

Hæc à præcedente foliorum magnitudine & numero, feminisque formâ præcipuè differt: cum in vulgata singularia foliorum alæ magna ex parte quina folia habeant, utroque extremam alam occupant: hæc in primis duabus alis tria tantum, & in media quatuor, obtinent, [minutis & rariis serrata, & quadam laxè serrata, nobis etiam videntur tactu graviora] *Caulis* cubitali, glabro, umbella parva [similè J. B.] foliorum alborum infidet, quibus succedit *semen* oblongum [breve C. B.] eleganter crispatum, nonnulli amaricans cum acrimonia.

Hanc Parkinsonus præcedentis duntaxat varietatem facit.

7. *Libanotis Theophrasti major* Ger. Park. *latifolia major* C. B. *Theophrasti quorundam folio minus* Matthioli J. B. ejusdemque *Selsii Aethiopici Matthioli alijus* genus *Cleofa*.

Clus.

Major habet foliorum alas, hoc est, in plura folia nempe binæ & vicinæ plerumque divisas, superioribus magnitudine longè cedentia, quæ superne splendens minutis virent, & prona parte cinerasci profus sunt coloris, omnia in ambitu non modo ut superioris [loco penultimo descriptæ] serrata, sed etiam lacinis dissecta: æqualem cum superiore habet *caulem*, nodis similiter intercep-
tum, *semen* umbellæ simile; *semen* par: *radicem* non dissimilem.

Floret Junio, interdum etiam seris: Semen Augusto maturum est. Per Aultræ & Stiriac sylvas nascitur, nusquam tamen copiosius quam in Calenberg.

J. Bauhin planta folio erat amplissimo, cubitali, tripartito, & tripartitis denuo brachiis, in terna quoque plurimum foliola definitibus, sublonga, minutis rotunda quam in præcedente, serrata, post-
terum etiam interdum trifidum, inferna parte magis candicante.

* 8. *Libanotis Apii folio, semine aspero* C. B. Lib. *Theophrasti Apii folio, Cretica* Park. *Rosmarinus foliis Selino similibus* Bel.

Bellus.

Folia hujus Selino similia sunt, serrata: *floresque* in umbellis albi: quibus succedunt *semina* oblonga, aspera: *Radix* nictur crassa, foris nigro cortice còque tenui vestita, intus alba, thus maxime olens: adeo (inquit Bellus) Libanotis legitima mihi videtur, quam Theophr. lib. 9. cap. 12. descript: hæc radix fit nigra, quia detractò levi cortice spectatur maxime alba.

Appellatur vulgò *o cianes*, quod vertiginem inducere credatur, & ni fallor, Siler Creticum à quibusdam perperam vocatur.

Planta hæc ob femina oblonga aspera non videtur huc pertinere: verum quoniam de loco non constat, & radicis odore cum præcedentibus convenit, non movendam duximus.

C. Bauhinus hanc plantam in pinace suo bis ponit, primum nomine superius allato, iterum sub titulo *Ligustici* 2. seu folis *Cicutæ*.

CAP. III.

De Umbelliferis semine rostrato, seu Scandice aut Pelline Veneris dicto.

Scandicem Veterum Pectinem Veneris non fuisse probat J. Bodæus à Stapel. Pectem autem Veneris à seminum nostris confertis, Pectinis dentium amulus, dicta est hæc herba. Seminum in rostrum productis Geranii molchati rostra proxima similitudine referentibus ab omnibus aliis Umbelliferis distinguitur, ut plures notas conquirere non sit opus.

- A. 1. *Pecten Veneris* J. B. *Veneris* sive *Scandix* Ger. *Scandix vulgaris* sive *Pecten Veneris* Park. *Scandix semine rostrato vulgaris* C. B. *Shepherd's needie*, or *Venus-tomb*.

Ex radice alba, simplici, paucis fibris donata, sapore dulci [ut mihi videtur subacri] prædita caules producit tenues, dodrantales, hirsutos, juxta terram rubentes, superius virentes, strigile uphrinum rubris distinctos, in ramos divisos: folia longis fere pediculis appensa, Coriandri dissimila tenuti, sapore subdulci, subacri & nonnihil nausæoso [Dodonæo folia tenuiora quam luteolæ Pastinacæ, latiora verò, crebriusque dissecta, minusque odorata quam Charophylli] Flores umbellati post colore albo, ad Myrrhidas flores quàm proximè accedentes, nisi quod necesse minime sunt ut illi, pediculi longioribus ceu corniculis, quod siquæ est rudimentum, insident. Ad parvæ umbellæ basin quina folia caulem latis brevibusque pediculis amplectuntur, quæ postea minutim reliquorum instar dividuntur. Semen longum, in nutrimento extenuatum, aut citius [ut inquit Dodonæus] crassis magnificæ acubus simile. Umbellæ autem seminum Geranii molchati seminum umbellæ proxima similitudine referunt. Rostra maturo semine dissiliunt in duas partes, manente in medio membrana tenui, alba, simili quodammodo acui Tritici aut Hordei.

Inter scythes tam in Angliâ quàm in transmarinis regionibus passim provenit. Hujus plantæ vix ullus hodie in medicina usus est: nonnulli tamen radicem cum Maha tulam omnia corpori infixa extrahere aiunt. Eadem cum herba & floribus in patella calefacta, ex vino albo meraco & butyro una cum hortensis Petroselinii foliis, pubique adhibita remorantem unguem, pueris præsertim provocat, autore Matthiolo.

Quandam teneram adhuc crudam vel coctam cum butyro & oleo escitant.

2. *Scandix Cretica minor* C. B. *Cretica minor*, sive *Anthriscus* Park. *Pecten Veneris tenuissimæ foliis foliis*, *Anthriscus Casabonæ* J. B. *Anisomarathrum Apulum* Col. *Scandix minor* sive *Anthriscus* Ger. cinac.

J. B.

Ex radice tenui, parùm fibrosa caulis unus vel plures tenuis exit. Folia ad radicem ex longiusculo pediculo, tenuissimum, Mei fere divisi, [odoratiora multo, quàm Scandicis vulgaris Bello, saporis qualis fere Charophylli vulg. Clus.] quæ per caules pediculi sui vaginâ eos complectuntur, indidicem alii [scorim pediculi producent diuin triumve unciarum, quorum extremis hærent in minima umbella flosculi, qui post se relinquunt radiata cornicula Pectinis Veneris, unciam circiter longa, at breviora quàm in illa, quina plerumque ubi parvæ plantæ, ubi majores plura.

Provenit latis collibus, locis siccis & inter saxa: Manditur in acetiariis vere, & maxime appetitur. Venerem mirum in modum excitat & adjuvat. Bellus.

Semen pro Scandicis Creticæ nullum à me satum plantam produxit Scandici vulgaris simillimam, imo planè eandem. Idem fere accidit J. Bauhino: unde quicquid intercedit discriminis celo aut solo deberi suspicor: nisi forte in plantis transmutatio specierum.

Invenitur circa Montspelium, in sterilibus à la Colombière & in colle Ferran odore suavi Anisi, imò & sapore. Botan. Blesp.

3. *Scandix Cretica major* C. B. *Pecten Veneris Creticum* J. B. *The greater Shepherd's needie* of Candy.

C. B.

À præcedenti differt foliis inferioribus subrotundis, per oras oblique dissectis, Saxifragæ minoris Lobeli similibus, sed nigrioribus, leviter hirsutis: caule altiore, cubitali, anguloso, striato, subhirsuto: petalis florum latioribus: seminibus rostratis pluribus simul junctis. Cuiuslibet rostri apice duo quasi aculei rigidi præfiguntur, quod & in Chærefolio observare est.

4. *Scandix altera capite glomerata* Park. *Scandix umbellæ ex plurimis apicibus coaglomerata quibusdam* J. B. C. B.

An sit Scandicis species degener & monstrofa, an aliud plantæ genus, cum Auditor semina non describat, cerò definire nequimus. Folia ei quàm Scandicis latiora, ad Apii magis accedentia attribuit & appingit. Videlicet integram descriptionem apud Lugdunensem.

CAP.

CAP. IV.

De Umbelliferis semine longo, angusto, levi, & primò de Cicutaria.

Cicutaria dicitur à foliis Cicutæ æmulis. A Cerefolio differt magnitudine quâ illud superat, foliis latioribus, radice perenni.

- A. 1. *Cicutaria vulgaris* J. B. *Myrrhis sylvestris* Park. *folio seminibus levibus* C. B. *Wild Celery*, *Colu-weed*, *Cicutaria alba Lugdunensis* Ger.

J. B.

Radix huic crassa, longa, multis interdum adnatis donata, alba, potissimum internè, sapore acri & aromatico. Caules proferit cubitales & non raro bicubitales & altiores, pollicari crassitudine, inanes, hirsutos, nonnihil rubentes, canaliculatos. Folia Cicutæ foliis proxima, latiora, pallidius virentia extremis productioribus, sapore aromatico, splendens, brevi & vix conspicua lanugine hirsuta, maxime averfa parte. Flores in umbella candidi, quorum singuli quinis foliis constant supremo reliquis majore. Singulis pro more bina succedunt semina, longa, glabra, per maturitatem nigra. Umbellarum partialium ex quibus totales componuntur bases seu radiorum exortus in orbem circumstant foliola angusta, acuta.

Ad spes passim, inque pomariis & sub arboribus, Vere primo exit, & Maio mensè floret. Levis & Tempus. Vero tempore dum folia adhuc tenera sunt, antequam excaulecat, gratum bobus pabulum est, unde & Colu-weed nostratibus dicitur.

Duas familias novimus Montbelgardi [inquit J. Bauhinus] quæ existimantes se colligere Pastinacæ Germanicæ, hyemali tempore has, fortè fortuna offenderunt foliis destitutas, [hæ enim Pastinacis similes sunt quàm Cicutæ radices] ex quarum usu licet paucò, incidere in grandia symptomata suffocationis, torporem ac vesaniam, ita ut ebrios verus exprimerent. Curavit hos vomitu pulvere Saxónico, &c. Vid. Tom. 2. lib. 27. pag. 181. At nostrates afferunt Pastinacæ ipsas vesalios torporem hunc & delirium inducere, unde eas *apud-negs*, i. e. Pastinacæ insanas vocant.

2. *Cicutaria latifolia hirsuta* J. B. *palustris alba & rubra* Park. *palustris latifolia alba* C. B. *fortè etiam palustris latifolia rubra* ejusdem.

J. B.

Dum cubitorum & altior est caulis, striatus, concavus, pilis obtusis, ad genicula singula folio donatus quoquoque fere sesquipalmari, trifariam primò diviso, cujus divisiones demceps singulares ad Myrridem accedunt, sed latiores, rariores, hirsutæ supra subulque, potissimum per nervos venulæque asperæ, veluti & per pediculos. Umbellæ magnæ in plures alias minores divise, flosculorum candidiorum, aliquando suave purpureorum, aut potius Amethystinorum: sub quorum pedicellis foliola acuta, quaquoque sum radiata. Flosculos singulos sequuntur semina bina juncta, bicornia, longa, quæ relicto stylo medio facillè dissiliunt deciduntque. Odor & sapor aromaticus, subacris, sed ille quàm hic gravior & siaviore. Radices crassæ, oblique, perpetuæ, aromaticæ.

In palcuis montosis Jura: & Salevæ montium propè Genevæ, præsertim ad rivulos oritur: unde Leuc. de & Galenus Selschi aquaticum eam vocabat, referente Jo. Bauhino.

3. *Cicutaria odorata bulbosa* J. B. *bulbosa* C. B. *Park. An Cicutaria Panonica Clusii?*

J. B.

Singulari affurgit caule, hominis altitudinem excedente, crassiusculo, purpurascente, vario, cavo, propter terram hirsuto, palmariibus internodiis distincto. Folia ex articulis producent crassius magna, in alas divisa, easque in minora folia subdividenda, Cicutæ foliis similia, delicatiora, glabra, sapore non ingrato, nam & totius aloqui plantæ sapor est aromaticus, non fecidus. Umbellæ lætes parvas, flosculis albis compactas: semina longa Cicutariæ vulgaris, quibus maturis & deciduentibus Autumnino, perit & caulis & radix, plantæque novellæ ex semine nata tota hyemè durant usque ad Ver, quo tempore folia terna aut quaternæ supra terram se expandunt, ad Chærefolium accedentia, ex virore lucida, in tres lacinias præcipue divisa, tres circiter uncias longa, odore & sapore aromatico, quorum pediculi ad tres uncias longi procedunt à radice singulari, brevi, turbinata, crassiuscula, Anthriscæ radici simili, vel Napis minimis, testâ cortice tenui, pullo, internè albi, fungosi, grati saporis, ad Staphylum accedentis, desinente in parvas fibras longiusculas, parvas alias laterales habentæ.

Propè Enzheimium Alsatia: in sepibus & alibi provenit itinere Basilienfî versis Mulhusium, mensè Junio florens, & semen proferre incipiens, quo deciduo planta perit. Cicutaria Panonica Clusii novo vere in hortis & herbidiis agri Viennensis locis prodit: nascitur & quibusdam similibus Ungariæ locis, florens Aprilis & Maio, Junio semen plantæ maturans.

Novo vere radices firmiores & magis succulentæ cum novellis suis foliis in foro Viennensi venales reperiuntur: coquantur enim & cum oleo, aceto & sale primis mensis istius vulgares, quàm salubri cibo se necesse fœnat Clusius: frequentem tamen ejus usum non sine noxa esse, & capitis gravedinem doloremque inducere se expertum esse memorie mandavit.

Hæc omnia J. Bauhinus & Clusius:

CAP.

CAP. V.

De Cerefolio seu Cherephylllo Sativo.

Charephyllon dicitur quod foliis gaudeat seu luxuriet. Folius ad Petroselinum accedentibus radice annua omniumque partium parvitate à Ceteraria differt. Hæc de Charephylllo vulgari accipienda sunt; nam Charephyllon Canadense radice est perenni, & magnitudine Cicutariam æquat vel superat.

1. *Cherephyllum sativum* C. B. *Cherephyllon* J. B. *Cerefolium vulgare sativum* Ger. *Cerefolium vulgare* Park. *Chervil*.

Radice nititur alba, fuscifolia; fibrillis tenuissimis capillata, minimi digiti crassitudine, sapore sub acro. Caulis nunc unus exurgit, nunc plures pro ratione soli, sesquicubicales & altiores, teretes, striati, glabri, inanes, geniculis longius distantibus nodosi, infra genicula in ventrem vagabundum intumescentes, ramulos alternatim ad singula genicula ex alis foliorum excurrentibus. Summos caules & ramulos occupant umbellæ raræ, alias pediculis per brevibus & forè nullis, aliis longioribus insidentes. *Flores* parvi, albi, quinque petalis cordatis, totidemque staminibus albis compositi. Singulis stolis bina succedunt *semina*, oblonga, glabra, per maturitatem nigricantia, saporis dulci & aromatico. *Folia* teneriora & argutius secta quam Petroselinum, sapore & odore aromatico, aliis non multum dissimilia, pallide viridia, & nonnihil subinde rubentia, pediculis saepe rubentibus, nonnihil hirsutis. *N. B.* Quamvis folia caulibus alternatim adnasci diximus in firmitate tamen ad umbellæ exortum bini hinc inde oriuntur, & ex eorum alis bini egrediuntur rami, quod & aliis pluribus umbelliferis commune est.

Maio mense fleret & cum semen perfecerit brevi radicitus exarefcit, semine deciduo se quotannis renovans. Autumno autem oritur & per totam hyemem viret.

2. *Cerefolium latifolium Canadense* Cornuti.

Corn.

Omnes nostratis Cerefolii particulas ad unguem refert, sed plenioris incrementi *cauliculus* fit cit & cymam. *Flos* itaque albidus muscarii effigie summum caulem occupat; hunc sequuntur *semina* longiuscula, ex uno pediculo plura. *Caulis* fragilis & tener, glaucusque vires ultra cubitum adolefcit. *Folia* sena semper in singulis pediculis proleuntia, in ambitu incisâ Petroselinum modo, latitudine & longitudine quadruplo superant nostratis. Tertio à sætu anno moritur: *semine* perennat tamen, quod statim acque decidit etiam non obutum sponte terræ insiguit & germinat: nec enim nostri instar agrum lætum & stercoreatum desiderat, sed in quacunque terra, ac vel crudo, vel effuso solo, si fertur, provenit.

Sapor huic dulcis est, odorque non insuavis, ac proinde esculentum testatur, sed & aliis oleis permixtum gratiam augeat saporis.

Veres & Vin. Cerefolium vulgare partium est tenuium, diureticum, emmenagogum, & lithonripticum, sanguinem coagulatum resolvit, somnum suavit inducit. Extrinsecis usus insignis est in dolore colico, in urina retenta (imposit. in cataplasin.) Credite mihi cum aliquando ex retenta pro verecundia urina vesicæ insigni distentioni Vir quidam primarius laboraret, usi Charephylli, Panaceæ & Petroselini herbarum in butyro infusio fixarum pedumque ipsius calide applicatarum nec solabar ille una vice circiter 4 libras urinx. *S. Pauli.*

Succus Charephylli cum jussulo assumptus, aut Aq. ejus ter cohobata sæpius adhibita Dolci experientia contra veriginem specifica sunt. D. Soame & Dolao. Sanguinem concretum ex coactione dissolvit tulum ac emplatrum modo impositum.

Tota planta dulcis est & odorata, acriculo-quodam accedente sapore, quod fit ut aliis oleis admixta ea gustui graviora reddat. Estur autem cruda in acetiis cum aliis herbis, aut etiam cocta: statulentum tamen aliquod obinet, unde & Venereum promovet.

Si butyro frigatur herba, & abdomini imponatur, certum est contra tormina remedium. *Cum.* ad quod muliercule cœa ad sacram anchoram configiunt.

CAP. VI.

De Umbelliferis seminibus longis striatis seu

De Myrrhide.

Verisimile est à Myrrhæ odore dictum esse Myrrhida & Myrrham, inquit Marcellus Virgilius. Nullus tamen, quod invenerit, aperte id testatus est & Græcis aut Latinis. J. Bodæus plantam quam Dioscorides *Moriss* vocat nomen accepisse ait *da rō pvelas & cœda rō*, quod odorata sit, quasi unguentum redolens. Quod si verum esset, Mæi scribi deberet cum simpliciter. V. Jo. Bod. in Theophr. hist. lib. 7. p. 8-7.

1. Myrris

1. *Myrrhis magna semine, longo, sulcato*, J. B. *major vel Cicutaria odorata* C. B. *major vulgaris, seu Cerefolium majus* Park. *Cerefolium magnum* seu *Myrrhis* Ger. *Sweet Cicely* & *great Sweet Chervil*, by some *Sweet Fern*.

J. B.

Myrrhis radice habet insigniter crassam, adnatis pluinis & crassis donatam, albam, sapore dulci, subacri, grato, aromatico, qualis est feminis Anisi sapor. *Caulis* surrigit aliquot proceros, bicubicales & tricubicales, hirsutos, fistulosos: *folia* magna, pinnata, Cicutæ foliorum facie, magis albicantia, & albis maculis subinde repleta, tactu mollia, nervis averfa parte pilosis, sapore Anisi pediculis fistulosis. *Flores* in umbella gerit candidos, leviter odoratos, quorum singuli foliis quinque constant, bifidis seu cordatis, extimo intimis duobus oppositis simul utrisque majore, lateralibus binis medio modo & habentibus, bifurcato stylo albo cum staminibus albis medium occupante. Particularum umbellarum basin sustinet sentum radiorum stella. Succedit *semen* notatu dignum, magnum, longum, angulosum, sulcatum, sapore Anisi dulci & jucundo.

Aut apud Germanos in pratis alicubi nasci, ut in Hassia circa Castellæ referente Gillenio. *J. B. Loc.* Hujus folia Filicina quodammodo referunt unde nostratibus *Sweet Fern*, i. e. Filix dulcis appellatur.

2. *Myrrhis altera minor* Park. *minor* C. B. *altera* Ad. *altera parva* Ger.

Præcedenti similis est, sed per omnia minor. *Semen* per maturitatem non nigricat ut in ea. Lobelius Pennum & Saleva monte propè Genevæ semen hujus attulisse refert. Nobis in Saleva non comparuit, utcumque non negamus ibi inveniri.

Myrrhis cum Cerefolio temperamento & viribus convenit. Radix cum vino pota medetur *Vires* morbi Araneærum. A partu purgat mulieres, & menstrua provocat. Cum melle cocta & sumpt. *Menses* cit. et tabilis conducit, & thoracem à viscosi humoribus expurgat. Cum vino cocta & bis aut ter in *Tuber*. die pota à peste præservat. Herbam & radicem decoquant ad urinam promovendam. Fit quoque *Urina*. extractum ex herba & radice contra pestem & puerorum epilepsiam. *Epilepsia*.

Myrrhis majoris, seu Cicutariæ odorata C. B. radix in decocto aut aliâ formâ usurpata malignis morbis medetur; hinc ubi Carlina destituitur illius loco Myrrhidis radices eligo. *S. Pauli Quinqu.* Batam. class. 2. p. 98.

3. *Myrrhis Breckenbergensis, foliis Myrrhidis Italicae, flore albo, radice crassa nigra* Thalii.

Que planta sit Bauhinus uterque ignorat, nosque una: descriptionem vide apud Thaliū.

4. *Myrrhis perennis lutea daucoides* Moris. præclud.

Moris.

Hujus *folia* quam proximè Dauco seu Pastinacæ tenuifolia accedunt; quin & *flores* habet luteos; *semina* rostrata, striata Myrrhidis montanæ seminibus longiora, at minus tumida.

5. *Myrrhis perennis montana* alba Moris. præclud.

Moris.

Ad binos ternosque pedes assurgit: *caules* producit striatos; *flores* aliarum suæ classis more albos: quibus succedunt *semina* rostrata, striata, semuncialia, exterius lutea, cavâ parte quâ junguntur subcoerulea.

- A. 6. *Cerefolium sylvestre* Ger. Park. *Cherephyllum sylvestre* C. B. *Anthriscus Plinii quibusdam, semine longo Cicutariæ, aut Charephylli*, J. B. *Wild Chervil*.

J. B.

Lignosa, simplex & alba est *radix*, sapore Pastinacæ aromatico. *Caulis* cubitum unum aut altem alius, multis alis concavis, striatus ex virore atrorubens, abundè hirsutus, copiosâ medullâ farctus. *Folia* ad Cerefolii accedentia segmentis majoribus, nervo hirsuto annexa, ipsa quoque non minus pilosa, sapore nullo manifest. *Flores* in umbellis candidi, petalis cordatis & quodammodo crispis, concoloribus apicibus compositi. *Semen* oblongum, tenue, sulcatum, duas fibras & summo proterens, gustu aromatico, simile Cerefolii semini sed minus, per maturitatem.

Cum flectat planta caules infra genicula in nodos insignes intumescunt. Pallim juxta sepes provenit, tam apud nos quam in Germania.

Loc.

C. A. P.

CAP. VII.

De Umbelliferis seminibus longis asperis seu

De Myrrhidae Sylvestri.

Myrrhis sylvestris Cretica, nodosa, seminibus asperis. *M. annua*, semine striato aspero oblongo, & dosa Moril.

Caulis ei rotundus, inanis, glaucus, satis seu spinulis rarioribus asper, cubitali altitudine, in ramos aliquot divisus, infra genicula in nodos praegrandes postquam flores incipit extumescens. Folia lata, brevibus pilis hirta, Cerefolii sylvestris nonnihil similia. Umbellae parvae, spiculis exiguis albis compositae. Succedunt semina longa, utrinque acuminata, grandia, striata, aspera. Postquam semen perfecterit radicitus exarefcit.

Hujus semen ante triginta annos Londino accepimus, & plantam ipsam ex semine reditvam aliquot annos aluimus: putamus etiam in Sicilia spontaneam observasse.

Hae planta Parkinsoni in Theat. Botan. p. 907. describitur sub titulo *Seseli Cretensis* nodig. Theatrum autem illud Parkinsoni ante quadraginta annos Londini impressum est.

CAP. VIII.

De Meo.

MEUM, Graecis *Μίον* vel *Μίον*, à *Melos*, quia foliis constat omnium herbarum tenuissimis; quibus ut & semine magno, oblongo, striato ab aliis congeneribus distinguitur.

A. 1. *Meum* Ger. *vulgatum* Park. foliis *Anethi* C. B. *Meum vulgare* seu *Radix usua* J. B. *Common Spiguel* oz *Spheu*. *Westmorlandica* *Wald-money*, oz *Wald-muney*. *Caps* appellationis rationem non assequor.

f. B.

Herba haec, cujus folia cubito ferè longiora, longos habentia pediculos striatos, corumque s. prenae partes foliis feniculi similes sunt, capillares, crebriores tamen & molliores, nec capilli usque adeo longi; *caulem* edit similem Feniculo, minorem tamen multo, striatum, inane, cymosum, umbellam sterum alborum Anethinis similiam, pentapetalorum; *semina* magna, longa, striata. *Radix* interdum una, interdum plures, dodrante longiores, modò tenuiores, modò crassiores, è quarum lateribus ut plurimum oriuntur obliquae radices, satis longae, quae fursum interdum tendere deprehenduntur, nec passim in aliis radicibus sic adnatae provenire solent. Cortice vestitur pino nigricante vel potius cinericeo, tenui, deinde altero crasso, albo, gummoso; in ejus medio est matrix. Odore est satis jucundo, Pastinacae ferè, magis tamen aromatico, sapore non ingrato, nisi quò dactis & nonnihil amara. Quum verò radix haec ex iis sit quae hyemem perferunt, & Alpina, magnas habet comas capillares, ex foliis arefcitibus.

In Westmorlandia Anglie provincia copiosè provenit in pratis & pascuis duobus à *Sidbury* pago m. p. vii quia ad *Orton* pagum itur.

In exteris etiam regionibus Germania, Italia, Hispania in montibus invenitur.

Ulus discit. Usus praecip. in inflatione ac ructu ventriculi, in mensibus ac urina diutius, in uteri suffocatione, in torminibus ventris, in catarrhis tartarocae pulmonum expectorando. *Sicord*.

Multas ingrediuntur compositiones & ipsam theriacam. *Idem*.
Habet autem radix, non secus ac Mentha, humiditatem quandam excrementitiam, quae ad caput lati est *κατακαρχνη*. Unde intelligitur non adeò frequentem debere usum ejus esse, in iis praecipue qui aut voverunt castitatem, aut alias Venere uti non debent. Quae enim vi agit illud, ea agit hoc quoque. *C. Hefman*. Hinc fortè immotescit ratio nominis Anglicani *Waldmoney*, id est lenonum spes seu munus.

Gelsiorum Mei pabulo in Apulia vaccae plurimum & optimum lac reddunt, & inde caseum cabulinum dictum confici se audivisse ait. Ab nobis caseum illum ex lacte bubalino seu buffino fieri narratum est.

Tobellum monuit Turnerus in Alpbis Chevioticis Scotiae finitimis hanc stirpem magna ubertate scitote. *Nobis in nectibus illis plantas indagantibus non comparuit.*

I. Meus

2. *Meum alexiterium* Alpin. exot. Park.

Alpin.

Caulis assurgit cubitali & ampliore, rotundo, geniculato, viridi ut *Anethum*, non minùs crasso. Fort. umbellae parvas floribus parvis, candidis, quibus succedunt semina minutissima, oblonga, odorata, & linguam exaltacientia: ex nodis verò singulis exeunt cauliculi parvi cum Umbellis. *Radicis* nititur longa, gracili, digiti minoris crassitie, alba, in extremo divisa, odorata, atque acri. *Ragus* hanc plantam accepit Alpinus, ubi à vulgo *Herba serpentum* vocatur.

Locut.

3. *Meum alterum Italicum* quibusdam J. B. *alterum Italicum* Ger. emac. *spurium Italicum* Park. *latifolium adulterinum* C. B.

Mor.

Folia vulgaris Mei habet, duriora, crassiora & habitiora, subviridi odoris, Ruta Narbonensis tenuifolia quodammodo emula; ex quorum sinu exeunt caules obliqui, pedales, nonnunquam sesquipedales, sustinentes semina striata, minora. *Radix* major, Peucedani facie & concretionem, pulvis, terti & injucundi tum saporis, tum odoris. In collibus aridis passim in Gallia provenit, referente Morifono. Nobis in collibus & clivis Maculosis Regni Neapolitani observatum fuit. Floret sub finem aestatis, Autumno incunte semen suum perficit.

CAP. IX.

De Cymino seu Cumino.

CYMINUM *ῥίζα ὡς ὡς* *pragmatis* esse dicitur, est enim, teste Theophrasto, fecundissimum. Ab Ammi differt radice annua, foliis in lacinias minus crebras, nec adeo tenues dissectis, omnium partium quantitate minore, semine etiam angustiore.

1. *Cuminum frue Cuminum sativum* J. B. *vulgare* Park. *sativum* Dioscoridis Ger. *semine longiore* C. B. *Cuminum-seco*.

f. B.

Parva & umbellifera herba est, altitudine rarò pedem excedens [Caealp. annua planta, brevior cubito] tenuibus & in plures angustas partes sectis foliis [Caealp. foliis panicis, raris, capillaribus, & flore candido] *semine* in umbellis [parvis & rotundis Caealp.] oblongo, utrinque acuminato, anguloso, cartilagineo, in cineraceo colore subflavo, longitudine quartam unciae partem aequante, gustu subamaro, tenui, modicoiter acri & cum gravitate suaviter odorato. *Radice* nititur longa tenui, & cum maturum semen, pereunte.

In Melita insula copiosè scribitur ad mercimonia; ubi *Cuminum agro* i. e. *Cuminum acre* incolis dicitur: Anisum autem, quod non minori copia ferunt & dividendum, *Cumino dulce*, i. e. *Cuminum dulce* appellatur; unde C. Bauhinus alique Botanici decepti duas Cimini species constituerunt, nimirum, acrem & dulcem. V. C. B. pin. in Cumino.
Semen resolvit & status discit, ideoque utile est in colica, tympanite & vertigine. Ex vino *Viter.* dulci sumptum difficultati & ardori urinae auxiliatur; cum scibus in vino coctum tussim sedat, & thoracem expurgat. Utiliter panem incoquitur, & caseis inditur; ita enim concoctionem juvat & status dissipat.

Frequens & copiosus Cimini seminis usus faciem decolorat, & pallorem cuti inducit. *Dioscor. Galen.*

Suavem halitum spirant Cuminum, fetidum emendat, eaque de causis quae fœdum habent respirationem Cuminum magno adjumento crebrius utuntur. *Stapel.* Oleum arte chymica extractum praefensinarum est virtutum in affectibus omnibus flatulentis, praesertim uterinis. Novi Empiricum qui miracula creditur facere affusis aliquot guttis panis tosto, & umbilico imposito. *Casp. Hefman.*

2. *Cuminum frue Cuminum seminibus villosis.*

Hoc genus in insula Melita collectum habemus ubi cum superiore sparsim nascens, neque foliis, neque figura, odore aut sapore seminum, sed duntaxat eorundem hirsute seu villosa caesare differendum, observavimus.

Hoc fortasse genus est quod Jo. Bodeus à Stapel habet pro *Cumino dulci* Melitenfium, quod hirsutum esse scribit, quo qui conditus est panis, sapore gratiori commendatur.

Nec quis tamen putet, hoc esse quod Melitenfes ipsi *Cumino dulce*, seu ut C. Bauhinus, *Cuminagrum dulce* vocant, illud enim nihil aliud esse quam Anisum, & nobis cum ibi essemus ab incolis dictum est, & ab eruditissimo Viro Joan. Francisco Abela Melitenfi in descriptione illius insulae confirmatum.

P p

C A P.

7. *Angelica atropurpurea Canadensis Cornui.*

Hæc ut & præcedens nonnisi trima caulē facit, instar nostratis. Radix ei crassior est, torosa, nigra cute obducta, carne intus alba & nervo; carnosioribus etiā fibris adjectis. Folia longē majora & plura quā præcedentis, longiore etiā pediculo emergunt: hujus inferior pars, quæ radice aut caule attinetur, in profundū cavitate sulcata, resupinis caulē labris amplexatur. Caulis ultra hominis proceritate adolefcit, per semipedalia spacia nodosus, ut Calamus, & foliis in tercepis. A medio ad summū multis luxuriatur ramulis, qui & foliis minoribus semper ornantur. Flos antequam appareat in cymis sulcata folii cavitate obtegitur, quam productior caulis profundi, flōsq̃e apparet in rounditate circumactus, quem sequuntur semina. Caulis hujusque plantæ foliorum pediculi atropurpureasunt: folia quoque & semina obscura viriditate insulcantur. Ut odor & sapore est ignavior superiore, ita & viribus videtur esse inferior.

CAP. XI.

De *Imperatoria*, quæ non ineptè *Angelicæ* speciebus annumeratur.

Nonnullis Magistrantia, aliis Astrantia, Ostrutium seu Osteritium dicitur: Veteribus indicata videtur. Note ejus sunt folia lata, colore & odore ad Angelicam accedentia, tripartito divisa & subdivisa: radices crassa oblique: semen striatum majus.

Imperatoria J.B. Ger. major C.B. *Imperat.* sive *Astrantia vulgaris* Park. *Common Asperifolium*: by some erroneously *Peltiopsis* of Spain.

J. B.

Pollicari crassitudine nonnunquam est radix, sensim gracilescens, rugosa, & lateralibus fibris, quibus se propagat, donata, summa tellure oblique acta, carne alba, aromatica, acrimonia vehementer linguam vellicante, totumque os calcificante. Folia terna plurimum juncta [potius tripartito divisa] Macerones, acutiora, rigida, quorum singula rursus in tria segmenta serrata, alia levius, alia profundius dividuntur. Caulis cubiti & sesquicubiti altitudinem assequuntur, striati, imanes, in alas divisi: Umbellæ florum alborum Myrrhidis, late; semen Anethi ferè, sed paulo majus, candidum, plenum & latiusculum. [Florum petala bifida sunt.]

In montibus max. Carthaginiensium cœnobio imminetibus invenimus. Gignitur etiam in Anniensibus montibus supra Tridentinum: inque præcis ad radices montium Alpius Austriæ & Sennici vicinorum magnâ copia.

Hujus speciem minorem proponit Camerarius *Ep.* non alia in re quam partium omnium pariter à superiore diversam, quam *Imperatoriam* seu *Astrantinam* Alpinam appellat.

Saporis est accerrimi, radix presertim, unde per errorem nostratum vulgò *Pyrethrum Hispanum* denominatur. Alexipharmaca est ac sudorifera. Dilectit misticæ intestinorum & uteri flams, unde in colico cruciati utilis est. In colicis & flatuosis (inquit C. Hofmannus) est divinum remedium, ultra certè & Angelicam & Zedoariam. Utis præcipuus est in venenatis morbis ac ichibus: in pestemonum tartaro resolvendo & expectorando, in febre anhelitis corrigendo; in capitis aciebus phlegmaticis, Paralyti, Apoplexia, &c. Aiunt nonnulli quartanâ eos sanari, qui pulveris coctus dimidium horâ una ante accessiones ex mero bibunt. Commendatur & ad hydropem [Inthetope, in quartana, in febribus diuturnis omnibus, non habet sibi parem medicinam. C. Hofman.] Extrinsecus in odontalgia (gargaris. aut radices frustulum denti dolenti impositum & in ore detentum, copiosè etenim pituitam & phlegma elicit) in catarrhis exiccandis (suffusio) in tumoribus, ac Arthritide frigida. In scabie capitis exiccanda (locione) in serpigine inveterata sananda (cum adipe liliulo illita) in globulis sagittive corpori extrahendis, imposita. *Schrod. & Matt.*

Hinc non immerito (inquit J. Bauhinus) *Imperatoria* nomen sibi acivir, cum tot tantisque viribus præstet.

Ceterum ut facie externa & odore Angelicam refert, ita issem cum illa facultatis donata est.

CAP. XII.

De *Umbelliferis* semine striato majore, per maturitatem nigro, foliis latissimis, seu

De *Smyrno* aut *Hippofelino*.

Smyrnum inde dictum est, quod radix lachrymam emittat Myrrhæ similem, ut Theophrastus Hist. lib. 7. cap. 6. & lib. 9. cap. 1. docet, qualem Hippofelinum fundere docet experientia, inquit Bodæus à Stapel.

Semine majore tumido, per maturitatem nigro à congeneribus distinguitur. Smyrnum autem Creticum foliis diuin generum, inferioribus Apii in modum incis, superioribus quæ caulē vestit ut integris & indivisis caulē amplexantibus, ab omnibus ejusdemque generis Umbelliferis distinctum.

1. Hoffm.

A. 1. *Hippofelinum* Ger. emac. *Hippofelinum* sive *Smyrnum vulgare* Park. *Macerone*, quibusdam *Smyrnum*, semine magno nigro J.B. *Alexanders*, *Hippofelinum* Theophrasti vel *Smyrnum* Dioscoridi C. B.

J. B.

Radix nititur crassi, foris & intus alba, odorata, acri cum quadam amaritudine. Caulis edie pluvium biacubus, færetos, ramosos, striatos, nonnihil rubentes: folia Apii palustris, ampliora, segmentis roundioribus, atrovirentia, sapore ad Apium horrentè accedente, subdulcia. Flores in umbella ex foliolis ex albo virentibus & apicibus concoloribus compositi. Semen crassum, nigrum striatum, seu angulosum.

In rupibus maritimis oritur, v. g. in insula *Prossolum* dicta propè Bellum-maritimum oppidum An. Locis gleicæ primariis in Wallia, inque Scotiæ litoreis rupibus propè Berricum.

Macerone Italici dicitur vocabulo (ut creditur) corrupto à Macedonia, quoniam Petroselinum Macedonum un per errorem Officinis dictum fuit: Nostratis *Alexanders* & vulgò etiam in Italia & Germania Herba *Alexandrina*, vel quia ab Alexandria Ægypti urbe advecti solitum est, vel quia id vulgò crealum.

Alit bene, & præstat eadem quæ Apium, sed efficacius. Venit in cibum cruda & cocta tum radix concilia, tum folia tenella & caulis, frequentius apud nos in jussulis verno tempore ad sanguinem depurandum, rarius in intinctibus ex aceto & oleo.

In Officinis nostris *olus atrum* dicitur, in transmarinis vulgò sed falsò *Petroselinum Macedonicum*.

2. *Smyrnum Creticum* Ger. Park. *Creticum persoliatum* J. B. peregrinum retundo folio C. B. *Candy Alexanders*.

J. B.

Hilari virore persufa folia producit, nitidique, pedem longa, longo nixa pediculo, quæ in oppositis ex certis intervallis alas dividuntur, acque hæc rursus in alas, ut subflectiones particulares hauriunt: Apii palustris foliis possint comparari, altiusculè incisæ, crassæ satis, atque hæc quidem statim & radice pronascuntur: nam quæ ramorum divaricationibus subsint immane quantum ab hac forma discedunt, circinate ferè rotundati, Persoliata foliorum modo à caule ramique transfolia, sescumant aut dunt unctas lata, & interdum gemina, alterum alteri impositum. Umbellæ est Anethi, aut Persoliatæ floribus albicantibus aut pallentibus: Semen subrotundum, nigrum, striatum.

Folia in caule non exactè rotunda sunt, sed in longitudinem productiora, nec à caule persufa Persoliata in modum, sed cum tantum arcuè amplectentia & undique lobis suis cingentia, quatenus nos oblectavimus.

Altero (inquit Camerarius) à satù anno prodit foliis geminis, ut Locastarum ferè alas repræsentat, quæ paulo post marcescunt. Interea sub terra latitat radix rotunda Ervi magnitudine aut paulo grandior. Sæquenti postea anno folia protrudit instar Anni vulgaris: Radix verò tenuis fit & oblonga, quæ rursus per hyemem ita perdurat. Primo denique vere tandem emergunt folia Petroselini, & caulis qualem descripsimus.

Quam C. Bauhinus speciem diversam facit foliis longioribus in caule & profundius incis, ex descripte semine sibi in horto enatam scribit Parkinsonus: proinde non est cur ejus ratio habeatur.

Invenit hanc F. Columna in montibus Æquicolum Valentinis & Asprensum in Sabinis, huc. Locis montibus locis circa aquarum decursus, &c. Nos in Sicilia propè *Punto Cereido* non longè à *Puzos* allu.

Hujus caulis limbo habet seu lineas cartilagineas elatas, ejusmodi in aliis Umbelliferis adhuc observare non contingit. Col.

CAP. XIII.

De *Umbelliferis* semine striato majore foliis Apii, maximis, seu

De *Levisico*.

Levisticum vox à Ligustico corrupta videtur, vel potius à Libystico Galeni, quod est Ligusticum Dioscoridis. Ligusticum autem à Liguria, ubi plurimum nascitur, dictum est. Ejus note sunt folia Apii majora, odor validus, magnitudo & statura insignis.

Levisicum vulgare Ger. Park. *Ligusticum vulgare* foliis Apii J. B. *Lig. vulgare*, an *Libanotis* fertilis Theophrasti C. B. *Levage*.

J. B.

Caulis habet hominis altitudinem excedentem, crassum, geniculatum, cavum, striatum: Folia pedala & ampliora, in alas divisa, quarum extreme divisiones ad folia Apii palustris aliquatenus accedunt, sed longè majores, obscuro virore splendentes, odore valido [non tamen ingrato] Rami ut & summi caulis umbellæ gerunt amplas, florum luteorum: Semen majusculum compressum. Radix crassa est & lignosa. D. Nid amicus noster singularis & Botanicus egregius solebat dicere, Levisticum Pharmacopoli odorem spirare.

Lem.

Levisticum vulg. in hortis colitur: natalis ejus locus nobis haecenus incognitus: Pona tamen in monte Ballo reperiri ait, Alii in Alpibus Liguriae aut Apennino. *Estare* floret: Augusto magna ex parte semen ad maturitatem perducit. *J. B.* gaudet solo umbroso.

Vinc.

Levisticum vulgare Germanicum *Park.* Quare an differat à vulgari Levistico. Alexipharmacum est ac diureticum, vulnerariumque; Ventericulum roborat, Asthmata subvenit, menses & lochia ciet; fetum mortuum ejicit (semen) tartarum lentum resolvit, doloremque induratos sedat; Epatis lienisque obstructions reserant, adeoque precipue ictero convenit. Extrinsecus ejus usus est in Balneis, cataplasmatis (utero & ureteribus dictis) in Emplastris vulnerariis & im. *Scrobd.*

Vulgus per caulem cavum petum haurire solevit, quo tussim sedatum iri fide persuadet. *Idem.* In faculibus porro tam vicinum est Angelicae & Imperatoriae supra dictis, ut non puer necessarium esse commemorationem C. Hofmannus. Aduvat digestionem, ventositatem dissolvit & inflationem.

Veteres Ligures, ut & hodie Hetrusci, semine pro pipere utebantur. Promovendis mensibus & fletibus sufficit 3p. feminis.

Cum odor hujus plantae adeo validus & pertinax sit prae Angelica & Imperatoria, verisimile est eam vinibus etiam eisdem antecellere.

Nomen proculdubio factum est à Libystico Galeni, quod est Ligusticum Dioscoridis, id adum quod in Apennino, quā parte Liguriam attingit, frequens est.

* Forculus pro secreto habuit succum foliorum Levistici in secundinis retentis. Erat magnum Arcanum famose cusumdam obitricis, quae ad obtinuerat à Iudaeo medico. Communicavit D. Tenore *dm Robinson.*

* L. B. 29.
Olf. 32.

C A P. XIV.

De Umbellifera semine striato majore, foliis Aquilegiae, seu

Libanotide aut Ligustico Aquilegiae foliis.

Libanotis latifolia Aquilegiae folio C. B. *Park.* Ligusticum Ranunculi foliis Aquilegiae J. B.

C. B. prod.

Radix est crassa, fibrosa, cortice inaequali, quasi rugis transversis asperata, fuscique coloris recti; medulla candida, amara, modicum quid Aroma & Aristolochiam sapore nobilis: ad caput plii tanquam veterum foliorum deluxorum fibrae solidiores & nigrae: etenim folia, quae numerosa ex radicis capite longis pediculis emergunt, una parte quasi vaginato exortu (nimium ea quae crassiora & latiora sunt, ut & ea quae ex caule prodeunt) eundem tanquam membracei filiqui circumdant articulo crassiore lineique transversa: quae crassa sunt, rigida, habent virtutem & splendorem, subius candicantia, fibris majoribus subpurpureis transcurrentibus, quae licet instar foliorum Aquilegiae dividantur, non tamen omnia in pares lacinas (Aquilegiae hinc latiores) fissa sunt: inferiora namque in vegetiore planta plerumque quinque folia habent triplici rami divisiura, aliis tria, tribus pediculis infidentia. *Caule* unicus est, cubitos tres, quandoque superans, rotundus, striatus, nodis distinctus, subalbicans, puniceo colore aliquando admodum, in res, quatuor, vel quinque brachia distributus, quae umbellam magnam ex longissimis fectis & flexibus albis parvis compositam sustinet. *Semen* succedit longum, latum, striatum, puniceum, gustu subamarum, Cuminum saporem imitans, aromaticum, modice exsiccans & salivam ciet.

¶ Cameracini hortu habuit C. Bauhinus. Nos eandem vidimus in hortu D. Caroli Howard Dicit Noctolera fratris.

Libanotidem minorem Apii folio C. B. i.e. Libanotidem Theophrasti minorem *Leb.* Nos cum Parkinsono eandem putamus Libanotidem latifolia: alteri sive vulgariori *gustidem C. B.*

J. Bauhinus considerandum proponit an Libanotis Theophrasti minor Lobelio sit eadem cum Cervaria nigra seu Saxifragia Venetorum *Ad.*

C A P. XV.

De Umbelliferis foliis Apii minoribus, semine striato majore, Daucus montanis distis.

1. *Seseli* 2. *montanum* Pannonicum Clus. *Valdebonae* nomine missa, Libanotidis secundae quondam sive *Cervariae nigrae* species J. B. *Daucus montanus Apii folio albicans* C. B. *Daucus Scindoides maximus* *Park.*

Clus.

Brachiali interdum nititur *radice*, praesertim si planta vetustior sit (recentiores & juniores pollicarem habent) in aliquot ramos inferiori parte divisi, crasso, rugoso, nigroque cortice septi, gummoso primum lentoque sapore praedita, deinde acri & salivam ciente: quo summo capite in multa exuberant capite villosa, (quemadmodum ferè omnes fusculei generis sunt)

pes unde exeunt magnae & satis amplae *foliorum* alae, aliquot foliis per ambitum serratis & nonnullis incis, uni costae inhaerentibus, sed ex adverso nascentibus constantes, colore supina parte dilutius incens & aliquantulum splendente, prout cineraceo praeditis: Inter quae sesquicubitalis nonnumquam emergit *caulis*, striatus, pollicaris interdum crassitudinis, geniculatus, in aliquot ramos nunquam ambiunt ad singulos nodos sive genicula minores foliorum alae. Summum caulem divisis, quae extremos ramos exornant umbellae pallescentium *fofoliorum*: quibus succedunt *semina* Sileris montani semibus similia.

Invenitur ferè in omnibus Pannoniae & Austriae inferioris montibus, aspero solo ventisque perflato. *Locus & Tempus.*

Invenitur ferè in omnibus Pannoniae & Austriae inferioris montibus, aspero solo ventisque perflato. *Locus & Tempus.*

Differat à Cervaria nigra foliis virentibus magis, paucioribus conjugationibus compositis, verum, multo majoribus, amaris & acris nonnullis: Foribus luteis ex umbellis minoribus, qui masticati odorem reddunt aliquantulum vinosum & aromaticum. *J. B.*

C A P. XVI.

De Silere montano.

Silere nomen à Sile deductum est, quia pro Seseli semine utuntur. At Veteres ipsum Seseli etiam *Sili* ac *Seli* vocabant.

Haud *Silio* (inquit Bodrus à Scapol) an vox Sili rejicienda. Nam apud Festum legere est, Silum Antiqui dicebant quod nunc pentaculum dicimus, eo quod tunc jejuni vinum Sili herba conditum absorbebant.

Bodrus semen Sileris majoris acedians esse scribit quàm ullum Seseli, eoque mensuris ciendis perquam commendatum.

1. *Siler montanum* Officinarium Lob. Ger. *Seseli sive Siler montanum vulgare* J. B. *Siler montanum, vulgo* *Seseli* *Park.* *Ligusticum quod Seseli Officinarium* C. B. *Sermountain.*

J. B.

Humum superat altitudinem Sileris montani *caulis*. Caulem ramisque cum vaginā laxiore amplectuntur foliorum pediculi palmares aut sesquipalmares: ipsa verò *folia* in alas oppositas dividuntur. Segmenta extrema terna ferè sunt, Cythi Tragi foliis similia, oblonga, latiuscula, mucrone lentè obtuso. Umbellae late, ample: *Semen* magnum cum fimbria foliaceae, striatum, oblongum sapore acri & subamaro, veluti corticis aurantii, tandem ad Cuminum saporem accedente. *Radix* magnā comā infimum caulem ornat, rugosa, digitali crassitudine, albidā, odorata, in alium descendens.

In Jura & Saleva montibus prope Genevam, inque Alpibus prope Pontiebam observavimus: Alii *Locus* bi etiam in Alpibus frequens reperitur.

C. Bauhinus Ligusticum Matthioli idem esse statuit cum Silere montano. Joannes frater hoc non audeat asserere, tum quia Matthiolus Seseli hoc Officinarium cumicum factorem reparesentare ait; Ligustici verò semen incolae Liguriae passim in ciborum condimentis adhibere, tum quia Lobelius separat, tum denique quod semen quod apponitur iconi *Camer.* differat.

2. *Siler montanum angustifolium* *Park.* *Ligusticum sive Siler montanum angustifolium* C. B.

C. B. prod.

Caule est tenui, cubitali, in alas brachiato, quae umbellam albam, parvam sustinent; *foliis* paucis in segmenta angusta, oblonga (Peucedani instar) sed longè breviora divisis, quae in aliis ferè capillacea.

Prope oppidum *Stain* Austriae.

Locus.

C A P. XVII.

Seseli montanum Feniculi folio C. B. *montanum tertium* Clus. *mont. angustifolium* 3. *Clusii, folio Seseli Massiliensis Matthioli, semine Angelicae*, J. B.

Clus.

Hae multae sunt *foliorum* alae, Feniculi foliorum instar in multa folia tenuia, illis tamen crassiora & breviora divisa, virides admodum, mucrone omnium foliorum candicante & duro, calidi gustus: inter quas enascuntur cubitales *caules* aut amplores, digitalis crassitudinis, striati, geniculati, in aliquot ramos secti, quos secundum nodos alae minores amplectuntur foliorum alae. *Flores* in extremo caule & summis ramis in umbellas distributi nascuntur albi: dein *semina* striata, Angelicae semini non disparia, gustu fervido. *Radix* multis crassis & oblongis fibris, late & oblique sparsis confusa, quae singulis annis summo capite novas propagines ad latera facit.

Nascitur in plerisque Austriae inferioris & Stiriae montanis pratis, atque Julio floret.

Locus.

SECTIO TERTIA.

De Plantis Umbelliferis semine minore.

PRO Seminibus minoribus habemus quatuordecimque Cicutæ feminum magnitudinem non excedunt.

CAP. I.

De Umbelliferis semine minore, radicibus tuberosis.

HÆ vel sunt terrestres semine lavi, vel aquaticæ semine striato. Priores Bulbocastana seu Nucula terrestres dicuntur, posteriores Oenanthe.

De Bulbocastano seu Nucula terrestri.

Bulbocastanum sic dictum Tralliano rentur, quod figurâ radicis bulbos, sapore gustuque Castaneas scire exprimat.

Radice autem tuberosa, foliis tenuius incisif, semine longiusculo glabro, Umbellâ minimè clausâ ab aliis Umbellatarum generibus faciliè distinguitur.

- A. 1. *Bulbocastanum* J. B. *major* & *minus* Ger. *major folio Apii* C. B. *Nucula terrestris* major Park. *Earth Nut or Hepper Nut*.

Radix tuberosa, alba, solida, fibras tum ab ino, tum à lateribus promens tenues, gustu subdoli grato, profundè in terra desitescit. Folia tenuius incisâ sunt quàm Petroselinò, segmentis acutioribus. Caulis simplex, teres, striatus, foliolis, uno plerumque folio adnato antequam in ramos dividatur. Ad singulas autem caulis divaricationes apponitur solum multo tenuius incisum quàm sunt quæ à radice oriuntur. Ad umbellarum bases nulla apponuntur folia. Flores quales Umbelliferis aliis, verum exigui admodum, albi. Semina parva, longiuscula, & cum adhuc viridia sunt minimè striata, [cum jam exaruerint tria subobscure videntur,] colore castaneo. Vere primo è terra erumpit; Maio exeunte & Junii initio fleret, & in pascuis solo sabuloso aut glaroso frequentissima est. Cum semen perfectè tota superficies exarcescit illico, radice in terra residua, tuberosa, inæquali, nigra membrâ obductâ, carne albâ esculentâ.

Ego hætenus unam duntaxat novi Bulbocastani speciem, nec plures agnoscit J. Bauhinus. C. Bauhinus Nuculam terrestrem Septentrionalium *Lob.* (quam Lobelius in Angliâ vel madericulis notum scribit) Bulbocastani majoris Synonymam facit: Botanici nosmet ipsi pro Bulbocastano minore habent quod sponte apud nos provenit; quod indicium non dari diversas species, seu majoris & minoris distinctionem.

D. Magnol duas species distinguit, majorem & minorem; & utramque se in horto plantâsse asserit, ut certior fieret an hæc varietas à loco sicciori vel humidiori dependeret.

Radix nostratibus effoditur, & cruda estur: Verum excorticata, & cum modico pipere infuse cantem cocta, inanis admodum cibis est, multum nutritis & Venerem stimulat. Medicamentis addita cruenta mingentibus & etiam spurcibus auxiliatur, Tralliano ad arescens.

Hæc ena. n. fies (cujus avidè sunt) impinguntur, unde & Castaneæ fuillæ, nostratibus pignus, nuncupantur.

In pascuis, non tamen pinguis sed glarosis copiosissimè proveniunt.

CAP. II.

De Oenanthæ aquaticæ.

Oenanthe est aquatica, quod colore & quantatem odore non sit Viti dissimilis, vel potius quod cum vine floreat, & in flore ejus odor qualis in pubescente vite sentitur.

Radices tuberosas, multis glandulis compositas, & loco natali, palustri scilicet & aquoso, ab aliis quibuscunque Umbelliferis plantis faciliè distinguitur.

- A. 1. *Oenanthe*

- A. 1. *Oenanthe aquatica* C. B. *palestina seu aquatica* Park. item *aquatica major* ejusdem p. 121. *Filipendula aquatica* Ger. *Oenanthe sive Filipendula aquatica* J. B. *Common Water Dropwort*.

J. B. Bulbilli olivares ex tenuibus pendent filis plures; quos nonnisi attenta cautione evellas; abrumponitur quippe faciliè sequentibus caulem duntaxat fibris. Caulis cubiti & sesquicubiti altitudine, striatus, concavus, ramulos, geniculatus. Folia inferiora parvis sceta, reliqua longioribus & tenuioribus segnentis cæta. Umbellæ parvæ, albe. Semen oblongum, in duas veluti cuspidis desinens.

In pratis humidis & ad rivulos ubique ferè oritur. Sapore est amarulculo cum levi adstrictione, calidè & sicca natura, aperientis & adstringentis facultatis. Movet urinam & aremulas extrinsecus & intrinsecus usurpata: aperit obstructions, & expurgat meatus urinarios.

Locus.

- A. 2. *Oenanthe aquatica minor* Park. item *Oenanthe juncoideis minima* ejusdem p. 895.

Park.

Folia quæ producit antequam caulis emergit tenuissimè incisâ sunt, & in terram supina: Quæ caulem veluti costæ potius foliorum quàm folia videntur, superne obscuro virore splendunt; ut & Caulis, qui Juncum proximè refert, infra cujus summum apicem seu acumen ut in Juncis, & latere erumpit umbellâ foliolulorum albescentium, odoratorum; quibus subsunt semina Apii non majora, verum nigriora. Radix inter fibillas capillares aliquot habet glandulas albescentes.

Hujus flos præterit plerumque antequam major florere incipit. Parkinsonius utramque in horto coluit.

3. *Oenanthe altera minor Africana* Park. item *semifolia altera Africana* ejusdem p. 895.

Park.

Præcedentem minorem Oenanthem proximè refert, summitate seu Umbellâ differt, quæ major est & semina etiam majora.

Gulielmus Boelius è Barbaria Africæ regione attulit.

- A. 4. *Oenanthe Ciente facie Lobelii* Park. *Cherophylli foliis* C. B. *succo viroso, Ciente facie Lobelii* J. B. *Filipendula Ciente facie Lobelii* Ger. *Hemlock Dropwort*.

Lob.

Paludapio foliis non absimilis est, Rute pratensis similior [nostrâ sententiâ Apio aut Petroselinio similior quàm Thalictero] multo pullulati, virore terro, colore & facie Cicutæ. Canes bicubitalis færgit, & radice in pares Asphodeli albi bulbos multiparita, & quasi brachiata, nullius fibræ vinculo aut interventu continuis, teneros, gustu acres & ingratos, sicco lacteo primùm, deinde flavescens, violo, & exulcerante prægnautes. Umbellæ Cicutæ, cui affinem autumant qui maleficis parent expertos se afferunt: Ufos namque in acetalis nihil factum fuisse propius quàm ut interirent, alium: alios qui effrassent, vertigine tenebrisque palantes, nutantes, aconitos inque gyrum versantes se vidissent.

In nullis, luteolis & riguis non in Septentrionalibus duntaxat Angliæ, Westmorlandia scilicet & Eboracensi provincia, sed & in Meridionalibus, Surcia, Suffexia, &c. copiosè proveniunt.

Locus.

Inexculabilis est (inquit Johnsonus apud Gerardum) quorundam nostris temporibus ignorantia quæ radices hujus herbe Pæonie radicum loco vendunt. Quin sibi compertum affirmat, muliereculas rhizomas & botanopolas Londinenses radices hæc sub nomine *Ulficæ aquatilis* vendere. Verum in adeo venenatae sint & malignæ hujus plantæ radices nonnullis dubitare video. Matthiolus Oenanthem suam tertiam & Tabernamontanus Oenanthem scelinophyllon; quas C. Bauhinus hujus plantæ synonymas facit, salubrem esse plantam statuunt. Ego rem in medio relinquo, ulceri ori examini subsistentiam.

5. *Oenanthe Apii folio* C. B. *Filipendula angustifolia* Ger. *Oenanthe sive Filipendula Monspessulana Apii folio* J. B. *Oenanthe Apii folio major* Park. *Water Dropwort with Small large leaves*.

J. B.

Perinde ut Oenanthæ vulgaris seu Filipendulæ ita & huic glandulose radices, longis filis pendule latis quam altius propagantur, tunica nigricante contextæ, intus albe, Pastinacæ Germanicæ quodammodo sapore, gravior tamen, dulci. Hujus folia plurimum ludunt, prima germinatione lata, mox Petroselinum vulgaris seu Apii hortensis (à cujus etiam sapore parum abluunt nisi quod plusculum adstrictionis habeant) ex virore parè lucida, supra terram expansa, denum Peucedani ciliem induunt. Canes plures surguntur, cæsi, angulosi, striati, cubiti & sesquicubiti altitudinis, multis alis concavi. Flores in Umbellâ muscosi, admodum minuti, ex albo purpurascens. Semina differunt à prædicto Petroselino, quod multo longiora, veluti capitulum habentia.

Florentem Junio Monspellii inter Peroni & lacum reperit J. Bauhinus.

Locus.

Parkin-

Parkinsonius aliam hujus seu speciem, seu varietatem habet, quam Oenanthen Apii folio minor vocat, eamque diuturni speciem facit. Ab hac etiam specie diversam facit Oenanthem angustifoliam Lobelii, entia prae necesse sunt multiplicans.

6. *Oenanthe Staphylii folio aliquatenus accedens* J. B. *Oen. Pastinaceae sive folio, semine Atropicae*, J. B. *Atropicea major & minor* Park.

J. B.

Folia hujus inferiora ad infima folia Oenanthos Monspessulanae accedunt nisi tenuis essent disticta: pediculus est plerumque spiramatus, cui aequales ex adverso siccæ alligantur alae, in folia Petroselinii subdivisa, delicatiora utaque & incisa concinniore, ad Staphylium quodammodo accedente: reliqua folia ad caulum alas enata Peucedani foliis proxima, id quod etiam in Monspessulana Oenantho observavimus, cujus etiam cauli similis est & hujus caulis pulchre striatus; aliud quoque umbellae densissimae multarum albicantibus composita.

C. Bauhinus hanc plantam ad Joannem fratrem ex hortu Patavino attulit.

7. *Oenanthe stellata Cretica Alpini exot. Cretica stellata* Park.

Alpini.

Oenanthe alteri Matthioli quam simillima, caulem unicum promit, rectum, teretem, dolranlem, non admodum crassum, qui in summitate in quinque ramulos dividitur, graciles, interdum rectos, recteque actos, qui Umbellam albam Oenanthos modo producant, quae Umbellae post flores mutantur veluti in quinque stellas, habentes octo & quandoque plures radios, longos, lato, in acutum desinentes; in quorum medio flores sunt parvuli, in orbem comprehensi, qui postea induriscunt & mutantur in semina parva, oblonga, tennia, Scabiosae Indicae similia, simul compacta & densissima; stella autem per maturitatem nigra redduntur. Folia Oenanthos secundae, sed pauciora & majora. Radicibus nittur sex, sepe nive, longis, crassis, carnosiss, in acutum desinentibus, ab oem principio profuscentibus, vulgaris Filipendulae aut Alphodeli radicibus quam proximis, sed minoribus. Tota plantae superficies quotannis hyeme emoritur, radice sub terra latente.

- * 8. *Oenanthe Cretica prolifera* Park. *Apula prolifera* C. B.

Park.

Oenanthos Cretica stellata Alpini persimilis est: Dissert. 1. Foliis amplioribus, nec in tot lignas dulcibus: 2. Florum Corymbis, qui licet albi sunt & pariter in capitula glomerati, atque foliorum acuminatorum stellatum capitula cingentium vice hoc genus florum capitella aliquot obtineant primarium caput in orbem cingentia, ad eundem ferè modum quo in Calthae aut Bellidii profertur dista floribus fit: 3. Semine Oenanthos aquaticae similia: 4. Denique & praecipue radices, quae in hoc genere glandulose non sunt ut in aliis, sed ex fibrarum tantum seu filamentorum abscentium magno numero compositae.

C A P. III.

De Umbelliferis semine striato minore, foliis & odore Pastinacae latifoliae.

Hae vel sunt terrestres, vel aquaticae. Terrestres, vel radicibus carnosiss, esculentis, Sifonem; vel durioribus & lignosioribus Selinum Segetale, & Amomum Germanicum. Aquaticae sunt nomine innocue. Verum Selinum segetale & Amomum Germanicum rectius sunt annuuntur.

De Sifone.

Sifonem à Pastinacae latifoliae fativa (cui foliis & sapore radicis satis similis est) differt semine, quod non ut in illa latum & foliaceum sed oblongum, angustum & striatum est, item radice, quae non ut in ea unica, sed ex uno capite plures.

1. *Sifonem Ger. Sifer vulgare* Park. *Sifonem multis* J. B. *Sifonem Germanorum* C. B. *Strit* rect.

J. B.

Radix propter maiorem suavitatem cupediss magis expetita quam Pastinacae latifoliae Germanicae, quae non ut in ea unica, sed ex uno capite plures pendulae, glandulose, tenerae & fragiles, rugosae, cortice tenui pallidiorque obducta, pulpa candida, digitali crassitudine, pedales quaedam, alie multo breviores, dulci & grato sapore, nonnihil aromatico. Caulis surgit sesquicubitem altus, singularis, geniculatus, striatus. Folia pinnatifida disposita, Bauciae minorae, teneriorae, acuminatae, nigriorae, argutae per ambitum denticulis crenata. Umbella candida flavo-oleum, sesquicubitem, quorum singulis quinis foliis rotundiorum apiculis constant. Semina in umbella producit Petroselinii, nonnulla majora, colore obscuriore, longiora.

Sifonem in hortis scitatur semine, sed radice potissimum, maioribus ac crassioribus sublati, minoribus

res, iterum in terram defiguntur, quod Februario & Martio opportunè fit, priusquam caules assurgant, atque hoc tempore exemptae nervo medio duriore detracta coctae cum butyro, pipere & sale elantur. Veteres autem & majores radices si hoc tempore non adiuvantur, corrumpuntur novaeque juxta oculos radicle mense Martio quandoque folia protrudere observavit J. B.

Cordus omnium radicum quae velsendo sunt saluberrimas haec affirmat: Dodonaeus moderatè Vincet calidas esse ac humidas, facile concoqui, nec tantè descendere, nutritie mediocriter, nec parvi esse succi, statulentum tamen quiddam etiam obtinere, unde Venerem promovet.

2. *Sifonem Syriacum* C. B. *alterum Syriacum* Park. *Secacul Arabum & Mauritiorum sive Pastinacae Syriacae* Rauwolf.

Radice obtinet teneram, laevem, exterius canescentem, intus albam, fractu facilem, digitali crassitie, ac longitudine digiti dupla, tuberculis seu nodis aliquot inaequalis verrucis similibus, grato sapore Carotae; unde emergunt folia multa in plurimas partes disticta, Carotae amula. Caulis ad nodos confimibilibus foliis vestitur, & in summitate umbellae floribus gestant illius similibus, sed colore luteorum.

In Aegypto propè Cayrum urbem sponte oritur.

Locus.

- A. 3. *Sifonem sive Officinam Amomum* J. B. *Sifonem, quod Amomum Officinis nostris* C. B. *Sifonem, sive Amomum Germanicum* Park. *Petroselinum Macedonicum* Eufisii Ger. *Willard Stone-Parsley*.

Radix alba, lignosa, simplici, aliàs bifida, furculosa, in terram non altè descendente, sapore Pastinacae aromatico, caulem producit crassitie mediocriter, teretem, modicè fardum, satis firmum & rigulum, glabrum, sesquicubitem & altior, crebris geniculis intertextum, & ab imo ferè ramulorum ad genicula huc illic reflexum. Folia in caule alternatim sita, pinnata Pastinacae Germanicae in modum, singularia tamen folia Sifari foliis similia, tenera, oblonga, circumcirca crenata, aliquando & laciniata. Flores in umbellis parvis candidi, exigui, & quingue petalis cordatis compositi, semine subsequente perpusillo, fusco, striato, gustu acrisculo aromatico.

Planta haec valde ramosa est, medius tamen scapus altius assurgit quam ramuli, qui multipliciter in furculos dividuntur umbellis suis onustos.

Locis humectis & lutois nascitur, unde & in sepium & fossarum aggeribus recentioribus.

Locus.

- A. 4. *Selinum Sii foliis* Ger. emac. *Selinum segetale* Park. *Donkwoit, Coyn-Parsley*, *Jesol*.

Emine Petroselinii amulo foliis seminalibus binis, longis angustis exit: proximè erumpentia folia bina, exigua folia rotunda, glabra, circum oras crenata: sequentia ad duo vel tria paria quatuor foliis rotundis mediae costae adnexis cum impari in extremo componuntur: postea pluribus erumpentibus formam nonnihil mutant; unumquodque enim folium foliis octo vel novem parvis, glabris, viridibus binis ex adverso mediae costae adnexis, impari costam finiente, circa margines eleganter dentatis, quoad formam Sii odorati Tragi folia referentibus, verum minoribus, brevioribus nec omnino sulcis constant: Inter quae plurimi oriuntur radicales ultra viginti interdum ab eadem radice, bipolares, graciles, teretes, striati, interdum erecti, aliàs ad terram reclinati, geniculati, in multiples ramos divisi. Ad singula genicula apponitur folium minus vis quae ad radicem. Folia autem omnia tam quae ex terra exeunt quam quae caulem vestiunt brevi marcescunt, ut cum semine maturent nò unum quidem folium viride in planta cernatur. Flores albi summos plerumque caules & ramulos occupant, interdum e plerisque geniculis ad terram usque exeunt, in umbellis parvis & inaequalibus, singuli petalis quinque, minutissimis planis, obtusis, & purpureis in medio apiculis constant. Totus flos acule parvae capitellum magnitudine non multum superat. Singulis flocculis bina succedunt semina parva, cinerea, incurva, striata, Petroselinii feminibus similia sed majora, sapore acri & aromatico. Radix parva, alba, multis fibrillis donata, quam Petroselinii minor.

Circa initium Julii flores incipit, & distictim flores perseverat unde et partem aliquam seminis Augusto maturat, aliquam Octobris initio vix ad maturitatem perducit. E semine decem duo renascitur statim, & foliis virentibus per totam hyemem viget. Inter segetes solo praefertim Locum.

Herbam ad tumores genarum valere, si raso & expresso succo cerevisiae mistus quotidie manè virentem bibatur, à mulierculaquadam quae in scipia experimentum fecerat, edoctus est D. Goodenham. Intra duas septimanas tumorem absinit. Datur succus manipuli unius herbae expressus in dimidio sextario seu pinta Cerevisiae.

5. *Sium majus latifolium* Ger. emac. *maximum latifolium* J. B. *Sium Dioscoridis sive Pastinacae aquatica major* Park. *Great Water-Parsley*.

Caulis crassiss striatis & velut angulosus concavis, ramosis, ad duorum triumve cubitorum altitudinem assurgit. Folia ad radicem & in caulibus Pastinacae fativae latifoliae similia, nec minora, alia seu pinnata, pinnis plurimis longis, latiusculis, acuminatis, & margines dentatis, glabris, crassis & succulentis, binatum ad modum costam annexis composita. Summos caules & ramulos umbellae occupant magnae, foliis albis compositae, quibus succedunt semina parva, striata.

Hujus folia quae initio veris primò erumpunt, sequentibus similia non sunt, sed minutum concava, & Oenanthos aquaticae, aut Snyynii Cretici (cui hoc respectu similis est) foliorum amula. Odor huic gravis Petroseli aut bituminis.

In

Locus.

In fluviis majoribus plerumque oritur.

Hæc planta C. Bauhino Sion five Apium palustre foliis oblongis dicitur, minus commodè nostro judicio. J. Bauhinus Tabernamontanum secutus ex una specie duas facit.

- A. 4. *Sion erectum umbellatum sive Pastinaca aquatica* Lob. *major angustifolium* Ger. *minor alterum* Park. *umbelliferum* J. B. **Common upright Water-Parsnep.**

Radix multarum aquaticarum instar geniculatim incedit, demissis subinde fibrarum comis, hœc gliculis, odore & sapore Sifari. *Folia* [quæ è radice exeunt] cubitum longa, longo pediculo, ligato, glabris, intus cavo appenda, octo aut novem pinnularum conjugationibus composita, Pastinacæ Germanicæ similibus, minus rugosis, quæ verò in caulibus sunt minora existunt, profundè usque & argutius scæta. *Caulis* squicubitalis, teretes, striati, inanes, recti, ramosi. *Florum* umbellæ caules & ramulos terminant: *flores* minuti, candidi. Umbellæ basin feu exortum folioli angustula, acuminata ambiunt. *Semen* parvum odoratum, acre.

Locus.

In rivulis & ad fluviorum ripas.

- A. 5. *Sium umbellatum, repens* Ger. emac. **Creeping Water-Parsnep.**

Caulis hujus plantæ crassifculi, concavi, striati, infirmi & procumbentes, è geniculis fibras albas in terram dominantes, quibus se propagat, ramosi, ramulis è foliorum alis eximibis. *Folia* originem membranosam caulem complexa, longis pediculis concavis, Pastinacæ æmula, tribus vel quatuor pinnularum conjugationibus ad mediam costam annexis per margines dentatis composita, *Sium* umbellæ non ut in præcedentibus summus caules terminant, sed secundum caules ex aduerso foliorum oriuntur brevibus admodum & vix senuncialibus pediculis, octo aut novem radiis constitutis: linguli radii in acumine umbellam secundariam seu partialem sustinent, cujus basin ambiunt folia angusta, oblonga: ad basin umbellæ totalis nulla sunt ejusmodi folia, quæ à secunda hinc differunt. *Petalis* perexiguis, albis, quinque petalis angustis acutis compositi sunt, quibus succedunt *foveæ* parvum, breve, striatum.

Locus.

In rivulis & aquarum stagnationibus plurima ubique ferè in Anglia provenit, unde micurum eam à nemine ante Johannis Gerardi enaculatorem descripsit. Figura ejus extat in Hist. Lugd. p. 1092. sub titulo *Sis veri Martioli*, at Descriptio addita est alterius plantæ.

- A. 6. *Sium minimum.* **The least Water-Parsnep.**

Radix, ut in aliis hujus generis, geniculatim incedit, demissâ comâ fibrarum albertium è geniculis. *Caulis* concavi, teretes, geniculati, rubentes, infirmi & humi procumbentes, duos nonnunquam palmos longi, ramosi. *Folia* ad singula genicula singula, alternatim posita, è quatuor vel quinque pinnularum mediæ costæ adnexarum conjugationibus composita, inferiora quæ aquis immerguntur tenuius incisâ superiora, quæ extra aquas sunt, minus scæta & reliquorum hujus generis similia. Ex aliis foliorum emergunt ramuli, ex aduerso eorundem oriuntur *umbellæ*, ut in præcedentibus, pediculis uncialibus aut brevioribus, parvæ, duobus tribusve radiis constantes. *Flores* & *semina* reliquis hujus generis similia.

Locus & Tempus.

In palustribus & aquis frequens Maio mense floret.

7. *Daucus Scutellus Pastinacæ foliis* Zanoni.

Zan.

Radix digiti minimi crassitie, dimidium pedem longâ, raris fibris donatâ, ima parte in duas trêse radicales seu ramulos divisâ, albâ, sapore nonnihil acri & aromatico, non ingrato, *folia* emittit multa, in terram undique diffusâ, pediculis teretibus superne sulcatis & cavis mixta, ramola seu triangulata, ut in aliis plantis Umbelliferis: siquidem folium integrum in ramos plures, binos oppositos, dividitur & in folium desinit; ramuli iterum in pinnulas subdividuntur laticulales: folia tantum nonnulla ramola non sunt sed tantum pinnata: Pinnae five folia ultima superne videntur, inferne albicantia, glabra, crassifcula, nonnihil lucida, per ambitum dentata, nervis labyrinthini in modum perplexis, reliquo folio viridioribus, ea undique percurrentibus: Pimpinellæ Saxifragæ minoris formâ similia, verum majora & acutiora. Inter folia exilite *caulis*, cubitum altus, glaber, & fere lucidus, teres, solidus, à nodo ad nodum huc illuc undatim flexuosus, non fragilis, medullis argenteâ repletus, raris nodis exceptâ imâ parte interceptus. E singulis nodis folia exeunt singula, alias bina, imo pediculo in membranam vaginam caulem amplexam dilatato, ut in aliis multis umbelliferis fit: inferiora in caule ramifera sunt. Ex illis nodis & foliorum finibus, etiam infimâ & terræ proximis, exeunt ramuli, folia similibus, verum minoribus magisque dentatis seu in segmenta tenuiora divisâ vestiti. Summus caules & ramulos terminant umbellæ *florum* minorum pentapetalorum, cum duabus in medio lingulis: Color aureus vividus, florum & staminum. *Flores* delapsi *semina* relinquunt oblonga, octangula, lavia, colore stramineo obscuro.

Planta est perennis sed celi frigidioris impatiens.

Hujus semen à Panormo Siciliæ metropoli ad Auctorem transiit insignis Botanici D. Pauli Boccone.

CAP.

CAP. IV.

De Umbelliferis semine striato minore, foliis Pimpinellæ pinnatis, radice fervida. Seu

De Pimpinellæ Saxifragæ.

- A. 1. *Pimpinella Saxifraga* Ger. P. Sax. *hircina major* Park. Saxif. *major umbellæ candida* C.B. *Saxifraga hircina major* J. B. **Great Burnet-Saxifrage.**

Radix alba, simplex, minimi digiti crassitudine, rectâ in terram descendens, paucis fibris donata, sapore fervido. *Folia* longis insident pediculis, pinnata, tribus aut quatuor pinnularum conjugationibus ad mediam costam annexis, sit odorati umbelliferi similia, atrovirentia, splendentia, sapore ignaviove multo quam radix, pinnis circa margines dentatis, & nonnunquam alius incisâ, avera parte hirsutis, lupinâ lævibus. *Caulis* leucocubitalis & altiores teretes, striati, glabri, inanes, ramosi & geniculati. Summis caulibus & ramulis insident *umbellæ florum* albertum minorum: quibus succedunt *semina* pro plantæ magnitudine parva, brevius, striata. Nulla ad exortum radiorum umbellæ totalis aut partialium apponuntur foliola.

In sylvis, agro Cantabrigienti & Bedfordienti, Cantiano quoque & alibi etiam in Anglia observavimus.

In hoc genere folia interdum in lacinias divisa nos quoque post Clusium observavimus.

Pimpinella Saxifraga major umbellæ rubente C.B. Saxif. *maj. fol. rubente* Park.

Quomodo à præcedente differat inquirendum. Clusius tantum ejus varietatem facit.

- A. 2. *Saxifraga hircina media* J. B.

Hujus descriptionem paucis absolvit J. Bauhinus, Duum, inquit, generum habet folia, inferiora quidem ad minorem Saxifragiam accedentia, superiora verò majoris foliis similia, oblonga, in acumen desinentia, profunde crenata. Radix proluxa, mediocriter crassa: *caulis* striatus, cubitalis, alis aliis quot brachiulis, umbellæ gerit albas majusculas.

J. Bauhinus dubitat an sit Daucus Selinoides Cordi, quem frater ad Pimpinellam Saxifragiam nominem refert: item an sit Lagudensis Dauci secundum genes Dalechampii, quod C. Bauhinus in pin. Daucum decimum seu campestrum Apii folio vocat, de quo alibi.

Tubinge observavit J. Bauhinus, & in monte Watville.

Fuchsius Pimpinellam mediam denominabat.

- A. 3. *Pimpinella Saxifraga minor, foliis Sanguisorbæ* J. B. Pimp. *Saxifraga major altera* C. B. P. *Saxifraga major nostras* Park. *præter rationem major dicitur.* **The lesser round-leaved Burnet Saxifrage.**

Radix nititur simplici, altè in terram descendente, rugosa, alba, paucis fibris donata, sapore fervido. *Caulis* ab eadem radice nunc unus, nunc plures assurgunt, cubitalis & altiores, brevi admodum, sed satis densâ lanugine hirsuti, striati, inanes, ab imo statim ramosi, ramulis è foliorum finibus (quæ ad genicula sunt) egressis, internodiis longis. Summos caules & ramulos terminant umbellæ satis amplæ, radiis multis compositæ [viginti numeravimus] quorum singuli umbellæ partiales sunt florum minorum, albertum, pentapetalorum, petalis in extremo subrotundis non bifidis. Singulis floris bina succedunt *semina* brevius, parva, tumidiuscula, striata, per maturitatem nulla neque ad umbellæ totalis, neque ad partialium radiorum exortum apponuntur foliola. *Folia* ad radicem multa, Pimpinellæ vulgaris foliorum æmula, & in ambitu serrata, tribus vel quatuor pinnularum medio nervo annexarum conjugationibus composita cum impari in extremo, superne obscure viridia, inferne pallidiora & veluti glauca, nervis saturatiore colore tinctis manifestè apparentibus. [In caule pauca, eique brevius & tenuia sunt folia, pinnulis longis, angustis, altius utrinque incisâ.]

Augusto mense floret. In pascuis ficcioribus, solo præsertim glareoso, nasci amat.

Locus & Tempus.

- A. 4. *Pimpinella Saxifraga minor* C. B. *Saxifraga hircina minor* Park. *an Saxifraga minor nostras* ejusdem? *Pimpinella five Saxifraga minor* Ger. emac. *Saxifraga hircina minima, Pimpinella crispa* Tragi J. B. **Small Burnet Saxifrage.**

Hæc species radice, caule, floribus & seminibus cum præcedente adeò convenit, ut vix internoscas. Præcipua differentia est in foliis, quæ ad radicem etiam tenenter incisâ sunt: nam ad mediam costam annexæ pinnulæ non ut in illa integræ sunt & subrotundæ, sed longæ, angustæ, in tria quatuorve pinnularum nervo medio annexarum paria subdivisæ: quænetiam singulæ hæ pinnulæ secundariæ ad margines altius incisæ sunt in lacinias dentatas. Folia pluribus pinnarum conjugationibus constant. Odore & sapore cum præcedente convenit.

Eodem cum præcedente tempore floret idemque in locis invenitur.

Calculo comminundo & expellendo, autore Trago, accommodatissima est, temperamento calidior omnibus Apii generibus. Radix ticcata loco Piperis in cibo ultrapari potest: nam gustu & viridioribus

Qq

ribus ita Piperi responder; ut Piper Germanicum non ineptè dici possit. Et meo certè iudicio utilior est & salubrior omni Piperi, quod ego experientià longè didici. Herba Pimpinella, radix & semen Petroselinum facultatibus pollent, sed in expellendo ac sedando dolores efficacioribus multo. Et radicibus pastilli confici possunt, stomacho frigida intemperie, crassisque ac viscosis humoribus laborant, passiones etiam colicæ ac mærici quam utilissimæ. Radix quacunque ratione sumatur, sive in pulverem redacta, sive in potionibus aut eclogemat, adversus omne venenum facit unicè, dolorem intestinorum lenit, calculi renum prodest, menses ciet, & si quæ alia per urinam evacuada sunt; quæ omnia de semine quod accipienda sunt & de aqua destillata: quæ & maculas faciei detergit, & eam duram facit. Quod vulnerariam herbam esse dicit, nobis minus probatur, cum adeo acris & calida sit: forte ad sordida ulcera detergenda valet.

Ulus radices præcipuus est (perhibente Fuchio) in peste aliisque morbis contagiosis præcavendis & curandis. Potè ex aceto magnæ commendationis est ad pestiferos morbos.

Contra phthisin nonnulli commendant Electuarium è radice Pimpinellæ minutissimè trita & saccharo rosato factam. Vix mihi persuaserint adeo acrem & ferovidam radicem phthisici convenire: ut neque tussis, asthma, peripneumonia. *J. B.* Alii ad colicos dolores leniendos propinant, necnon quo successu. Externus ulus est in Odontalgia pro masticatorio ad pituitam eliciendam; ad bubones canerosque tumores maturandos, lac augendum, &c.

5. Pimpinella Saxifraga Africana major.

Hoc titulo cujusdam Pimpinellæ Saxifragæ à D. Magnol Montpelii in horto suo cultæ folium secum nobis exhibuit eruditiss. Vir D. Sloane, ex Africa seu Barbarie ora allatam ad Promontorium Cetium non longè à Montpelio retulit D. Magnol, unde ipse habuit.

Erat autem folium pinnatum Pimpinellæ instar, & ad exortum pinnarum singularum hinc inde singuli lobi seu foliola è rachi seu costa folii media enascebantur. Plura non habemus quæ de ea dicamus.

CAP. V.

De Caro.

Plinius lib. 19. cap. 8. Carum à Caria appellatum dicit. *Peregrinum & Carum genu sua nunc appellatur, culinis principale.*

Folus pinnatis, pinnis in multas lacinias dissectis, seminibus oblongis, striatis; radice dulci esculenta, ab aliis Umbelliferis distinguitur.

- A. 1. *Carum seu Carum* Ger. *Carum vulgare* Park. *Caros* J. B. *Cuminum pratense*, *Carui* Off. *seminum* C. B. *Carawaia*.

J. B.

Ex radice singulari, longa, crassitudine pollicari & majore, rugosa, adnatis quibusdam & fisis autè, albâ, sapore aromatico & acrisculo ut Pastinacæ, caules proterot multos, cubitum & sesquicubitum altos, striatos, solidos, glabros, geniculatos, in ramis subinde divisos: folia longo carinato pediculo, sed angustio, partim à radice, partim ex ramulorum alis enata, Staphylini foliis similia, sed per longiora intervalla alas proferentia, & tenuis incisâ, glabra: in ramulorum extremis umbellæ non ingrato odore; flores singulares parvi, rotundi, albi, rubescentes petalis cordatis nonnullisque ad fissuram crispis, omnibus in ambitu aequalibus compositis, è quorum umbilico virentia minima tenuissima exeunt albicantia, apicibus virentibus. Semen succedit oblongum, striatum, sapore acris & aromatico.

Locus.

In pinguibus & latis campis herbosis & pratens, quæ subinde rigantur apud Germanos Bohemoss; frequens nascitur *J. B.* In palustribus Lincolnensibus, inque pascuis depressis, & pinguibus prope Nullam oppidum in Eboracensi provincia copiose oritur, & alibi etiam apud nos in pratens.

Vires.

Semen hemonachicum est ac diureticum, siquidem flatum discutit, concoctionem promovet, urinam ciet, cerebrum corroborat, lactis abundantiam præbet. Hinc ulus ejus insignis est in colica, vertigine, epilepsia præcavenda, &c.

Semen hoc passim in Germania [& Anglia] usitatissimum est: nam & panibus, quos biscoctos vocant, compingitur, & calsis adijcitur [in Germania] jusculis & placentis, aromatels, aliisque feraculis incoquitur, & in Officinis saccharo obducitur.

Radix dum adhuc tenera est non minus efficax habetur quàm semen: estquo caro ejus in cibis ipsa etiam Pastinacæ jucundior & delicatior, teste Parkinsono.

Multum olei reddit destillatum semen; quod multò acrius est quàm oleum Anisi, experimento J. Bauhin.

Thomius in Obs. p. 126. dolorem totius abdominis clausum per quinq; guttas olei destillati Carui curavit: & solo hoc oleo à sivo ventriculi dolore curavit etiam aliam. *D. Hulse.*

C. B. prod.

- * 2. *Carvi Alpinum* C. B. *Carum Alpinum* Park.

C. B. prod.

Planta palmaris est & glabra, ex radice oblongiuscula nigricante aromatica folia emittens longis pediculis donata, foliorum Carvi modo, in paulo tamen majora segmenta divisa, pallide virentia. Caulis modò unus, modò duo tenuis, ad uncias sex exurgens, supra mediam nudus, in quas fœnæ fœstas instar umbellæ abiens, quarum singulæ hofculos aliquot, quasi in capitulum junctos, ex flavo rubescentes fulscent.

In Pyrenæis montibus legit Burserus.

Locus.

CAP. VI.

De Umbelliferis semine striato minore foliis latioribus Apii seu Petroselin.

Apium, Græcis *Σάπυρον*, ab apibus nomen habere putatur, quia Apes ejus flore delectantur. Petroselinum vulgare Apium Veterum censetur. Apium Officinarium eorundem Eleoselinum est. Petroselinum vulgare ab Apio palustri foliis minoribus, floribus luteo pallidis differt.

- A. 1. *Imperatoria affinis umbellifera maritima* Scotica Sibbald. Prod. *Apium Scoticum & Apium marium* quibusdam Newtoni.

Folia est quàm Imperatoria minoribus & obtusioribus; semine striato majore; floribus pentapetalis albis in umbellam dispositis; radice non repente. Hanc esse plantam suspicor quàm dudum in rupibus maritimis non procul Bervico è petrarum fissuris exeuntem observavi, & pro Hippocisto habui. Eandem esse puto quæ Phytologia Britannica pro Angelica sativa inseritur.

Pleñorem hujus plantæ descriptionem à D. Jacobo Newton transmissam libet hic subiungere. Radix est alba, crassiuscula, fibillis aliquot donata. Folia infima longis innitantur pediculis, tripartito divisa ipsa pariter in tres partes secta subrotundas, circa margines dentatas, dilutius viridia. Caulis pedalis aut altior, paucis foliis amictus. Flosculi exigni, albi. Semen figurâ & magnitudine Feniculaceæ par & simile, striatum, fuscum. Tota planta saporem & odorem acrem, vegetum, aromaticum obtinet; quàm Imperatoria tamen multò remissiore, & ad Apium propius accedentem.

Septembris mense semen maturat. In tumulo quodam arenoso & saxoso ad mare, sex ab Edinburgo miliaribus versus *Queen's ferry*, i. e. Regina trajectum, invenit Auden. *Locus.*

Mibi (inquit) ibi narratum est, Scotos montanos, apud quos copiose oritur, quotidie manè eam citare; quo se tutos esse persuadent toto die à quavis contagione.

- A. 2. *Apium palustre seu Officinarium* C. B. *vulgare ingratis* J. B. *palustre seu Eleoselinum* Veteribus ejusdem. *Apium Officinarium seu Paludapium* Park. *Eleoselinum Paludapium* Ger. *Smallage*.

Radix nititur crassa, albâ, rectâ, profundè in terram descendente, in plura interdum capita divisa. Folia inde exeunt multa, pediculis dodrantalibus, rubentibus, striatis, concavis, duobus tribusve pinnarum pæctis & impari in extremo composita: Sunt autem pinnule istæ late, circa margines dentate, & in tres insigniores lacinias divise. Caulis ab eadem radice pariter multi exurgunt, crassi, profundè striati, concavi, bicubitales & altiores, nodosi longè internodiis, foliis cineti is quæ ad radicem similibus, pediculis paulatim brevioribus donec in summis caulis immediate adnascantur, alternatim positis, è quorum sinibus ab imo statim ramuli exeunt prælongi medium etiam caulem altitudine fere æquantes. In ipso angulo ubi caulis in ramos dividitur [forte caulem etiam terminans] brevi admodum & interdum nullo pediculo sedet umbella, non continua fed discretæ, è pluribus radiis composita, quorum unusquisque in summo gestat umbellulam hofculorum minimorum quinque peralis albertibus constantium, densè stipatorum, quibus succedit semina striata, parva, quàm Petroselinis minor. Caulis & ramuli in puncto ubi umbellæ sedent in tres ramulos non raro, interdum in binos abeunt; attamen extremi tandem ramuli in umbellâ terminantur.

Olor ejus plantæ valdus, nobis tamen non ingratis.

In paludis rivulis & fossis majoribus, præsertim maritimis, non raro invenitur.

Apium palustre in hortos translatum diligenti culturâ minus minusque ingratis evadit: unde in Italia & Gallia folia ejus teneriora una cum superna radice parte abscissa cum oleo & pipere eliant & in deliciis habent. Itali hoc genus herbe *Sceleri* five *Celeri* vocant. Galli usum ejus Italibus debent, à quibus & nomen acceperunt: Parkinsonus pro nova specie proponit *Selmi* five *Apii dulcis* titulo, cuius tamen sententiæ non accedo, quoniam Apium dulce seu *Celeri* in hortis nostris satum & cultum post aliquot annos invulgare Paludapium degenerat, ob acris fci. frigiditatem. Quod idem Feniculo dulci apud nos facti post tres vel quatuor annos plerumque accidit; adeo ut si illud habere velimus novum semen ex Italia petendum sit.

Apium inter quinque radices aperientes recensetur: Semen annumerum seminibus calidis *Vires.* minoribus. Radix urinam & menses movet, calculum pellit, regium morbum solvit. Semen efficacius est quàm radix, & ad eadem ad quæ sativi Apii semen commendatur. Minus tamen tu-

tus

tus ejus usus est, nam conituali morbo obnoxii ab hoc offenduntur, ut evidentibus experimentis comprobatum legitur & observatur. *J. B.*

3. *Apium hortense* Ger. *hortense* seu *Petrofelinum vulgus* C. B. *hortense multis*, quod vulgo *Petrofelinum*, *Palato gratum* J. B. *Petrofelinum vulgare* Park. *Common Parsley*.

Radix alba, simpliciter, crassitudine interdum pollicari, paucis fibris donata, albe in terram demittit. *Caules* plerumque singulares in solo letiore plures surgunt, pollicem interdum crassos, teretes, glabros, striatos, bicubitalis & altiores geniculatos, inanes, ab imo statim ramosos, ramulis inferioribus singulatis & foliorum alis excentibus, superioribus binis oppositis aut etiam pluribus simul ex eodem geniculo. *Folia* imia quae a radice exsunt longis pediculis, binis plerumque alarum paribus & impari in extremo folio composita. Folium autem quod costam terminat in tria dividitur, eaque singula in tres lacinias & ipsas dentatas acutioribus denticulis. In summis caulis & ramulis florum umbellae plurimis radiis compositae, pediculis longis infidentes: *filiculi* ipsi pallidi, quibus petalis ob parvitate vix conspicuis constantes, quibus succedit *semen* striatum, breve, crassiusculum.

Folia in hac planta interdum in lacinias angustas & longas dividuntur, ut quis mentis diverfam speciem putet; certe insignis est varietas. Sapor plantae acrisculus & non ingratus: Odor pariter.

Nulla in hac specie neque umbellae totalis basin seu radiorum exortum foliola in circulum ambiunt, neque partialium ex quibus totalis componitur, ad eam tamen apponitur unum vel alterum foliolum.

*Petrofelinum
crispum.*

Locus

Vites.

Folia hujus plantae interdum rotundiora, frequentiora, pulchre crenata & crispa videntur pulcherrimo aspectu. Quaesitio est an *Petrofelinum crispum* sit species à vulgari diversa, an accidentia duntaxat varietas. *Columna* crispum in Sardinia sponte nasci ait, unde semen ejus in aliis regionibus dispersum.

Radix & herba potissimum ad culinas spectant, utriqueque sunt in omni cibo: nam inflationes stomachi depriunt, urinam & menses cient; jecur & lienem ab obstructione liberant, hydropticis & ictericis conducunt. Solent nostras herbas cum omne genus carne in fartagine cum frigore pro condimento; & in cavum corporis inditum cum avibus assare, quin & crudum cum butyro comedere, & Acetariis immiscere, & ceterè quod ad saporem attinet, nullum olus non palato gratius & delicatius: Aiant tamen oculis inimicum esse & visui nocere; quod nos inviti credimus.

Semina medico usui utiliora, extingunt, aperiunt, urinas cient, calculos dissolvunt, status distant, conveniunt hydropticis, menses promoveunt, secundas & fetus mortuos expellunt. Commendantur & contra veterem tussim elegantiè permixta aut incocta: venenis etiam adversantur, atque icterico Theriacis admiscuntur. *Dod.*

Extrinfecis herbarum omnes partes resolvunt tumores calidos, imminuunt lac manuum impolitas, adeoque mulierculis nostratibus in usu sunt in ablutione Infantum. *Schrod.*

4. *Petrofelinum majus* seu *Virginianum* Park. An *Apium hortense latifolium* seu *maximum* C. B. *Apium* seu *Petrofelinum Virginianum* Ger. emac. *Virginian Parsley*.

Parkinsonus *Apium Virginianum* non alia fere in re quam partium omnium magnitudine à vulgari *Apio* hortensi differre scribit. *Folia* scilicet Paludapii aequalia, & pallidius virentia quam vulgares *Petrofelini*; *semina* duplo ne dicam triplo majora: *radicem* majorem & breviorum. C. Bauhinus *Apium hortense maximum* sic describit. Ex *radice* oblonga, albidâ, & pro plantae magnitudine tenui *folia* prodeunt pediculis palmaribus & sesquipalmaribus, striatis, pallide virentibus, tripartito primum divisa, quorum quodlibet tripartito rursum dividitur, ipsaque particula triplo quadruplo quam in *Petrofolino* vulgò dicto majores, per ambitum incisa, pallide virentes: inter hac caulis cubitalis & sesquicubitalis, tenuis, striatus exurgit; in cuius summitate *folia* oblonga angusta minime incisa. Umbellam habet parvam, albam, exiguis *filiculis* refertam, quibus *semina* *Petrofelini* formâ, sed duplo triplove minorâ majorâ, gustu nonnulli aromatico donata succedunt.

Nomine *Apii* Anglicani primum C. Bauhinus fatum est.

5. *Petrofelinum creticum* C. B. Park. *Agriopastinaca vulgo* in Creta Bello ep. 5. ad *Clusum*: cui *Basilium* Plinius videtur.

Bell.

Petrofolino vulgari simillima est, nisi quod minor, *foliaque* eisdem etiam incisuris praedita licet habeat, minorâ tamen & aliquantulum crassiora profert: *Caules* *Petrofelini* est, *flores* in umbella albos sustinens, quibus succedunt *semina* *Petrofelini* sed minorâ, colore ad atrum accedentia. *Radix* immaturâ varietas, pollicis magnitudine, semper figurâ longa, cortice tenui recta, qui digiti attritu facillimè à radice separatur, quae candida edulique est, Bulbocastani gustu. Tota hyeme vires, semineque Maio profert, postea tota aereâ prae radice, quae terra latet, & primis Autumni imbribus gemina protrudere incipit.

Hujus stirpis duo reperiuntur genera colore corticis radicem tantum differentia, nam unus niger, alterius rufus conficitur. Nigrum genus in montibus totius Creta; & etiam in Dalmatia proferitur: at rufum abundantissimè tantum in scopulis Creta propinquas inter saxa, &c.

Sequentes duas plantas à C. Bauhino traditas ob folia *Apio* similia huic capiti subjunximus.

* 6. *Daucus*

- * 6. *Daucus montanus Apii folio*, flore luteo C. B. prod.

C. B. prod.

Caule est cubitali, anguloso, glabro, in breves alas brachiato; *foliis* *Apii* formâ, sed brevioribus, per ambitum minimè serratis, quorum pediculus striatus est: Umbellae parvas habet; *flores* Elaphobolco similes, luteos.

In Calenberg & propè oppidum Baden Austriae Burserus collegit.

Huic similes, sed per omnia majorem, *caule* crasso, canaliculato, ramofo, *foliis* latioribus minimèque crenatis, umbellis majoribus, ex floribus pallidis, collegit ipse in horto Patavino, Picodopyethri nomine.

Locus.

- * 7. *Daucus pratensis Apii folio* C. B. prod.

C. B. prod.

Radix est oblonga, pallide rufescente cortice tecta, sapore & odore Pastinacae five Dauci Officinarii, supernè hirsuta & villosa; ex qua alae prodeunt *foliis* pluribus uni costae inhaerentibus, per ambitum incisilis & serratis, formâ montani majoris, sed longè minoribus, pallide virentibus: inter quae *caulis* pedalis rarius cubitalis, tenuis striatus, paucis geniculis distinctus, in ramulis aliquot divilus exurgit. Ramorum extremis umbellae candidae *filiculis* exiguorum infident, quibus *semina* oblongiusculum, nigricans, aromaticum succedit.

In pratis humidis Michelsfeldae [propè Basilicam] provenit.

Locus.

8. *Daucus Petrofelini vel Coriandri folio*, seu *Bunium Dalechampii* Park. C. B.

Locus asperis & petrosus nascitur. E *radice* parva, alba, furculosa, odorata, ad caput comosa, plurima emergunt *folia* ramofo, *Petrofelini* adeo similia, ut primo aspectu minus attentos & cautos fallant. *Caulis* quadratus, procerus, digitali crassitudine, foliis Coriandri tenuioribus proximis vestitis, umbellae Anethi sustinens. *Semen* Hyoscyami minus, odoratum.

- * 9. *Apium montanum Dalechampii* J. B.

Lugd.

Radix est crassa, longa, extrinfecis nigra, intus candida, acri, odorata, aromatica; *foliorum* densi comâ circa radicem humi jacentium, *Apio* hortensi similibus, sed latiorum, jucunde olentium, in pediculis inferius rubentibus: *caule* cubito altiore è medio foliorum ambitu prosiiente, ferulaceo: *flore* in umbellis candido: *semine* *Apii*, acri, odorato & amaro.

Provenit in asperis, saxosis, lapidosis, apricis; nonnunquam etiam ex saxorum rimis emicat. Locus & Tempus.

Hanc plantam C. Bauhinus *Apio* montano nigro eandem facit; cui Joannes frater non assentitur. Si Descriptio exacta, nonnulla in ea sunt quae Orocelino dicto non conveniunt, v.g. Semen *Apii*. Parkinsonus C. Bauhinum secutus *Apium* montanum vulgatus i.e. Orocelinum hoc facit.

- * 10. *Libanotis minor Apii folio* C. B. *Libanotis Theophrasti minor Lobelii* J. B. *Panacis* species nonnullis.

Lob. ch.

Folii est [quam *Libanotis* Theophr. vulgaris] exilioribus multò, Saxifragae Venetæ proximis, gemmo seu, *Panacis* alterius ritu, sed oris tantillum crenatis & laciniatis. *Caulis* bicubitalis & procerior. *Semen* Anethi candidum: flores in umbellis albi. Radix aromatica, grati & jucundi odoris.

Considerandum (inquit J. Bauhinus) an hac planta eadem sit cum Cervaria nigra, i.e. Saxifragae Vencorum Lob. At Lobelius disertis verbis distinguit. Ea fuit opinio Ponæ in Baldo, sed nobis minime probatur.

Parkinsonus hanc ad *Libanotidem* alteram seu vulgatiorem C. B. refert. At Lobelius ut distinctam proponit. Nobis nondum satisfactum est.

CAP. VII.

De Aniso.

Anisum Harnaro ab a priv. & *Isos* dicitur, quod folia proferat minimè aequalia. Anisum quidam, auctore Plinio l. 20. c. 17. quali *anistum* vocare, qui appetentiam cibi praestaret: Et forsitan sic dictum est, *an* *anistum* *nâs* *isus* *quadratus*, quod tensiones flatulentas internas & externas remittat & laxet.

C. B. Quoniam folia ad *Petrofelinum* accedit ideo ei proximè subiunxit. Folia imia à summis plurimum differunt; imia enim integra sunt, superiora tenuiter dissecta. Semen odore & sapore est gratissimum, prae cuspis alius mihi nota umbelliferæ femine, quibus notis ab aliis congeneribus facillè distinguitur; praesertim si addas, parvam esse herbam, annuum aut potius aetivum.

Qq 3

Anisum

Anisum Ger. Park. J. B. *Anisum herbarius* C. B. *Anise*.

Folia ima quæ primò exeunt longis hærent pediculis, suntque integra, subrotunda, circa marginem tamen dentata, glabra, pallide viridia, uncià majora, odorata: superiora Petroselinii foliis hinc nulla & tenuiter incisa; [quò altiora in caule eò tenuius] *Caulis* teres, concavus, ramosus, infimus & vix le foetissimus, hirsutus & nonnulli striatus. *Umbellæ* in summis caulibus & ramulis ample pro plantæ modo, nullis ad eorum radiorum apicibus foliolis. *Flosculi* parvi albi, quinque foliolis bifidis compositi, aequalis fere magnitudinis omnibus, cum totidem staminibus & apicibus albis. *Semen* parvum, minus quam *Cicutæ*, striatum, colore fere cinereo, odore ac sapore gracillimo, dulci, cum jucunda quadam acrimonia. *Radix* gracilis, inutilis, modo simplex, modo multifida.

Locus.

Ubi sponte proveniat nescimus: at tamen in Creta, Syria, Ægypto aliisque orientis regionibus feliciter gigni. In Malta copiosè feritur, ubi *Cuminum* dulce appellatur] quævis causa quæ ex ejus merimonio ad iacolas redundat.

Uter.

Semen *Anisi* præcipue in usu est, herba rarò in usum venit, radix tanquam inutilis nunquam, *Calli* & ficat. Cephalicum, hepaticum & pneumonicum ac stomachicum imprimis audit [Pinus *homo* macho inutile esse ait, præterquam inflato] Usus præcip. in inflatione ventriculi, tussi, &c. *Sched.*

Ceteris flatum discutientibus medicamentis gratus est ventriculo, minus habet acrimoniae, & plus suavitatis.

Vereres in ventriculo frigido & humido mirificè commendarunt. Hinc in fici quæ à ventriculo, in dolore capitis, in vigiliis ab eodem, in diarrhæis à cruditatibus, &c. laudatur, urinam cetè & venorem stimulat. Diolcorides, sed præcipue Plinius, prolixi admodum sunt in ejus viribus delibandis, quos adeat qui plura velit.

Pinus hoc in panem ex quo Bischoctum parant, quin & saccharo obducunt ad paranda Confecta quæ vocant, quæ & flatus discutunt, & oris halitum foetentem emendant.

Spiritus illis tenuibus, ex quibus generosiores seu aquas ardentes eliciunt, omnibus leviter conculsum ante destillationem infunditur, ad gratum saporem his iteratà destillatione exalantis conciliandum. *Trochisc.* de *Aniso* ulus est in febribus diuturnis; *Olei de Aniso destill.* in flatibus; *Dianthi Melle* in infideli & tussi à frigida causa: *Spiritus Anisi* in angustis pectoris. Sp. vini *Anisum* in Cardialgia experimentum est Londani.

Observat Heurnius, quòd pulvis seu decoctum *Anisi* in colicis doloribus, urinae difficultate, &c. longè præferendum est ejus oleo: quòd observandum est contra illos, qui omnia præter chymica spernunt. *Sim. Pauli.* Idem sæpe observavit Primrosius error. popular. lib. 4. c. 3. ut nos monuit *D. Hallé.*

Ad infantum tormina dare solebam scrupulum *Anisi* crassè pulverisat. cum primo pulvis coctilæ. Hoc purgat infantes non alter ac si senior Rhabarbarum sumpsisset. *J. Heurnius in lib. trism Asperis, Hippocr. Aphor. 4.*

In singultu flatulento ager continuè masticeat *Anisi* semen. *Dol. L. 2. c. 3. S. 19.*

Hellmontius illud magni facit in Colica. *Idem. L. 3. C. 2. S. 19. D. Soame.*

C A P. VIII.

De Umbelliferis semine striato minore, foliis triangularis Cicutæ modo divisi.

De Cicutæ.

Cicutæ, teste Servio in *Ælog. 2.* est internodium in triticeis five culmiferis, qualia cum habeat hæc quoque planta inde dicta videtur. Quin potius *cicutæ* est canna quævis, intus cava & vacua, unde stilulas faciebant patores.

Græci, *κικυών* dicunt *κικυών* fortè, quod *κικυών* i. e. circumagere exponit Etymologus, *μυρτί* *du* Galenus. Scutellariam enim adit refrigerat cerebro. *C. Hoffman.*

A. 1. *Sium alterum Olusatris facie Lob. Ger. emac. majus alterum angustifolium Park. Eruc. folia C. B. Cicutæ aquatica Gesneri J. B. Long-leaved Water-Hemlock.*

J. B.

Radix pollicari crassitudine sensum tenuatur, fibris compluribus capillata; vulnerata succum remittens rufescentem, gustu acri. *Caulis* cubitalis & bicubitalis, crassus, ima parte rubescens, superius ex viridi pallidescens, striatus, glaber, geniculatus, inanis. *Folia* longis pediculis appenda, Silens montani diversâ quodammodo, segnentibus multo longioribus, acutioribus, per ambitum serratis. *Flores* candidi Petroselinii, in umbellam latorem digesti.

Circa paludes & in stagnorum majorum marginibus oritur sed rarior. Nos in palude *Bratun* *meur* dicta in Cæstrensi comitatu; itemque in palude *Lovinglandiæ* in Suffolcia; in Trenta fluvio circa *Brantleiam* Abbatem dictam; in stagno quodam vadolo in ericeto *Hemflou*, propè oppidum; inque stagno ad *Thyflerworth* vicum, propè *Thamesin* fluvium, supra Londinum, & alibi hanc plantam observavimus.

Nonnulli plantam hanc ad *Sium* seu *Pastinacæ* aquaticæ quædamque quæ nostro judicio non convenit; ut neque cum *Cicutæ*, quòd nos *Gesnerium* sequimur, retulimus; unde de ejus loco nobis istactum non est.

Descriptio

Descriptio Bauhini non est satis plena & accurata; eam tamen adhibuimus, cum nec melior, quod scimus extet, nec nos plantam ipsam nancisci potuimus, ut denuò describeremus.

A. 2. *Cicutæ Lob. Ger. major C. B. vulgaris major Park. Cicutæ Viterbiæ & neotericis J. B. Hemlock.*

J. B.

Myrrhidi, atque etiam magis *Cicutariæ* odorata tam similis est, ut legentibus plerumque damnosa fere paritas, non satis accurate eas distinguantibus: non alia enim radix est; non alius *caulis*, trichobitalis & inanis, levius tamen, exuvii serpentina, indeque notum indeque *Serpentariæ* *caulis* in modum maculosus: simili quoque est *folio*, multifariam partito, glabro, odore ingrato, sapore non nonnulli acri: *Umbellæ* florum illis similiter albicæ: *semen* *Aniso* par, striatum, obscurè viridet: tota denique planta viroso odore, quò ab illis maxime differt, perniciem testatur. *Radix* in herbo prostrata caulem ferat, longa pedalis, juniori *Pastinacæ* latifoliae Germanicæ similis, corticem tenui favescente, carne albâ fungosâ, odoris gravis, saporis subdulcis.

Circa pagos & oppida *Cicutæ* passim abundat, locis umbrosis & pinguibus, propè fossas aggeres. *Locus.* que arborum. Cum floribus Julio, semine pregnantem Augusto ac serenis videre est.

Summe frigida & venenata censetur, & Socratis supplicio odiosa: Nihilominus frequens ejus usus *Vires.*

Modernis est in tumore ac inflammatione lienis: Succus emplastro splenico incoctus ad infectis adhibetur *Sched.* Peritiores medici nunc dierum *Cicutam* calidam esse affirmant & minime frigidam, Extrinsecus usurpata anodyna est: tumores duros & ganglia potenter discutit in cataplasmatibus vel in emplastro de *Cicutæ* cum *Ammoniaco*. *D. Needham.* Pulsus radicium ad grana viginti in febribus malignis vel Quartana ante paroxysmum exhibitus omnibus quæ ego unquam expertus sum diarrhæas antecellit. *D. Boule.*

Ferculum ex radicibus *cicutæ* carnis incoctis duobus religiosiis patribus [i. e. Monachis] quàm grava & admiranda symptomata excitavit, vide apud Kircherum de *Pesse*, sect. 2.

Ceterum *Cicutæ* non est omnibus animantibus exitialis: Storni enim, autore Galeno, innoxia *Cicutæ* vescuntur. Nos quoque ventriculorum Otidis seu Turdæ avis disiectum *Cicutæ* semine refertum invenimus, quatuor tantum aut quinque frumenti grani intermixtis; quòd etiam mellis tempore avissila pro *Cicutæ* neglexerat; adeò delectatur *Cicutæ*. Lucretius quoque scribit

— Pinguetere sæpe *Cicutâ*

Barbigeris pecudes, homini quæ est acre venenum.

Ad lienis schirrhum, R succi *Cicutæ* aut *Mandragoræ* q. c. cum *Ammoniaco* distemperetur, & F. emplastrum; quòd vocatur *Mirabile* ab Hartmanno.

A. 3. *Cicutaria tenuifolia* Ger. *Cicutæ minor*, five *satna* Park. *minor*, *Petroselinii similis* C. B. *Cicutaria Apii* *folia* J. B. *The lesser Hemlock* or *fools Parsley.*

Radix nictur albâ, longâ, simplici, paucis & tenuibus fibris donatâ, minimi digiti crassitudine. *Caulis* bicubitalis, inanis, striatus, glauco quodam pollice qui digitis facile detergi potest, obductus, non tamen ut *Cicutæ* maculosis, eadem cum radice crassitie. *Folia* *Cicutæ*, ad Petroselinium accedunt, nisi quòd segmenta acutiora sint, superne atroveritica, inferne pallidiora & splendentia, odore nullo, ut nec sapore ullo eccellente. *Flores* albi, pentapetali, petalis bifidis. Florum *umbellæ* foliola longa angusta viridia obvallant, nam ad bases radiorum *Umbellarum* partialium ex quibus totales componuntur foliola tria aut quatuor oblonga oriuntur, quò à *Cicutæ* differt, præterquam quòd minor fir, caule non maculoso, radice annua, odore non ingrato. *Semina* parva, striata, brevifolia.

In hortis olereacis & arvis pinguioribus aliisque locis cultis frequens reperitur.

Locus.

4. *Cicutaria latifolia* tertia C. B. *Cicutaria maxima* Brancionis, an *Thapsia* tertia *Salmanitanensis* Clusio? Lob. ob. *latifolia altera* Ger. *emac. Cicutæ maxima* Park.

Lob.

Caulis humanæ proceritatis, crassitie quatuor digitorum, foliis, semine & radice *Seseli* *Peloponensis* longe majoribus, quæ clinici celebratur ad mensis, vomitus & alias dejectiones ciendas: an non potius *Cicutaria* nostra maxima fecunda?

Videmus Lobelium ipsum de hac, planta incertum & dubium, an jam edita fuerit necne: & suspicari potius eam vel *Thapsiam* dictam *Clusii* esse, vel *Cicutariam* suam *latifoliam* foetidissimam; unde ergo relevavit C. Bauhinus ab utraque distinctam esse.

Parricidiosis nomen hoc accommodat plantæ etiam sequenti, & sane, me judice, rectè.

5. *Cicutaria latifolia foetidissima* C. B. *Cicutæ latif. foetidissima* Lob. Ger. *emac. Seseli Peloponensis* Recentiorum Park. *Seseli Peloponensis* Matthioli, five *Cicutaria quorundam* J. B. *Great broad-leaved Parsley* Hemlock.

Caulis est geniculatus & cavius *Cicutæ*, alis brachiatus, sesquicubitus & duos cubitos æquans *Folia* ad Myrrhidos odorata accedunt, latiora, longiora, nigriora, in alia divisa, quæ rursum in segmenta pinnatim veluti *Filix* digesta, profundè serrata, latifolia subsecantur, odore gravi & viroso *Cicutæ*. *Semen* brevius *Angelicæ* vel *Cicutariæ* maximæ fere par, in umbellis latis, exculis candido flore.

Hæc è Lobelio & J. Bauh.

Ia

In Rhætiæ montibus invenitur.

Parkinsonius noster in planta quam hoc titulo in horto suo coluit per multos annos, nullum quæmodi curius meminit Lobelius fecit & virosium odorem sentire potuit, ut neque in ejus seminebus: forte alia & specie diversâ, ei tamen simillima, planta fuit. Utrunque Matthioli hoc nomine à Botanico munito reprehenditur, quod fecit plantam pro odorata exhibuerit, cum habetur qualem illa depingit minime fecunda; ut Parkinsonius testatur, apud quem descriptionem plenam videri.

- A. 6. *Cicutaria palustris* Lob. Ger. *palustris tenuifolia* Park. C. B. *Plellandrium* vel *Cicutaria aquatica quorundam* J. B. *Water-Hemlock*.

J. B.

Aquas amat, extra quas caule extat bicubitali & altiore, pollicari, sæpe etiam brachii crassitudo adæquante, striato, inani, geniculis distincto, in ramos varios diviso. *Folia* dodrantali plus minus, divisione characoli, propemodum glabra, sapore satis grato ad Sium accedente, cum levi quadam acrimonia. Umbellæ in ramis gerit pro planta proportionem parvas, *stefculorum* alborum, cum exiguis in medio apicibus obscurè rubentibus: quibus delapsis succrescunt *semina* parva, oblonga, striata, nulla hirsutie vel asperitate donata. Ex geniculis infimis demittit subinde capillares, longas & numerosas fibras quibus in imo radicatur.

In aquis, præsertim cœnolis, & rivis pignioribus. Æstate floret.

Wepertus conscripsit integrum librum de hac planta; quem consulat Lector.

7. *Seseli montanum* *Cicutæ folio*, *subbirsutum* C. B. Park. *Hairy mountain Saxifrage* with Hemlock leaves.

C. B. prod.

Ex radice crassa *folia* lata *Cicutariæ* vel *Myrrhidis* *Fuchii* instar, in multas alas divisa, nigrescentia, levissimis pilis, præsertim ipsis pediculis aspersis, subaspera: caule sesquicubitali & altiore, crasso, striato, cavo, nodoso, pilis paucissimis donato, in alas brachiato, *foliis* paucis, prioribus simplicibus, sed minoribus cineto: in summitate umbellæ magna, alba: floribus succedunt *semina* oblonga, gemella, tenuissimo apice donata, Carui sapore.

Hoc in altissimo monte *Wassersfall* ætate florens inter saxa reperitur.

8. *Seseli montanum* *Cicutæ folio glabrum* C. B. Park. *Seseli Alpinum* sive *montanum* *pinum Clusii*, *folio splendente, sessilibus albis* J. B. ejusdemque *Ligusticum alterum* Belgium, *foliis ferè Absinthii, semine rotundo. Seseli montanum majus* Ger.

Clus.

Ampla habet *folia*, humi sparsa, & in multas alas divisa, *Seseli* Peloponnesii [an Matthioli] fere similia, superne viridia & splendentia, inferna parte minime. Ferule odore acri, nec admodum grato sapore: caulem deinde sesquicubitalem aut altiore, crassum, striatum, intus singulis, nodosum, & multos ramos in ambitu ex singulis geniculis seu nodis ferentem, per quem ipsi sunt *folia* superioribus respondentia, sed minora. Extremi rami in magnas Umbellæ *stefculorum* candidiorum desinunt, odoris ferè Sambucini; quibus succedit *semen* gemellum, striatum, hirsutum, aromatico & fervido gustu. Radix crassa est & foris nigra, quæ (ut in plerisque ferulis concingere solet) semine prolato perit, nec nisi altero aut tertio à satione anno flores producere solet.

Crescit in celsis *Sneberg* & aliarum Austriæ Alpium jugis, ubi lætiora sunt pascua: floret sub finem Junii aut Julii. Semen verò Augusto vel etiam serius maturascit.

Semen lujus cal. & sic. Urinas & menses potu ducit: prodest ad intestinorum ex cruditate dolores: concoctionem promovet, flatus discuit. Radix eodem præstat effectus, sed minus efficaciter.

Siler Creticum quibusdam semine longo, crispo, incurvo J. B. *Siler 2. foliis Cicutæ & Silæ Creticum Camerari* C. B. Vide Umbelliferas semine hirsuto.

CAP.

CAP. IX.

De *Seseli* pratenfi.

Seseli unde dictum sit me quidem latet. Nec enim satisfacit Harmari etymon *mes* nō *osibus* nō *osibus*, quod salutare sit hinnulo, siquidem Veteres Cervas post partum purgari herba quadam quæ *Seseli* vocatur prodiderunt. Ego potius vocem exoticam seu barbaram fuisse existimarem, quemadmodum & alia in terminata; *Seseli*, *mes*, &c.

- A. 1. *Saxifraga Anglica* facie *Seseli* pratenfi Ger. *Seseli pratenfi nostras* Park. *Saxifraga Anglorum, foliis Faniculi latioribus radice nigra, flore candido, similit Silae* J. B. *Woadwort Saxifrage*.

Radice vivaci, longâ, rugosâ, foris nigra, intus albâ, gustu dulci aromatico & nonnihil acri caule quotannis surgit plures, sesquicubitales & bicubitales, digiti minimi ferè crassitudine, teretes, striati, medullâ farctos, propè terram rubentes, ab imo statim ramosos, ramulis per longa intervalla è foliorum alis excurrentibus. *Folia* tam quæ è radice exiunt, quàm quæ caules vestunt, glabra, obscurè viridia, in segmenta longiuscula, angusta, acuta, rigida dividuntur. Summi caules & ramuli in *stefculis* terminantur, non admodum grandes nec coactas, sed laxas & raras. *Flores* singuli exigui quinque petalis è luteo albidis componuntur: quibus succedunt *semina* striata, brevia, apicibus rubentibus, per maturitatem castanea. Odor plantæ facis validus & gratus, ad Pastinacam quodammodo accedens.

In prat. & pascuis humidioribus vix alia frequentior occurrit planta.

Hujus plantæ succus, decoctum, aqua destillata vel semen in pulvere efficax est, vulgi experimento, in urina ciendo, calculo atterendo & expellendo, flatibus discutiendis, colico dolore leniendo. Exhibetur autem tam infantibus quàm adultis.

Ab eximite dote in frangendo calculo Saxifragam scitè dixerunt nostrates.

2. *Seseli pratenfi* *Montpeliensum* Park. Ger. *Seseli pratenfi*, C. B. *Ses. pr. Silaus* ferè *Plinii* l. 26. c. 8. *Silaum* quibusdam flore luteo J. B. *Woadwort Saxifrage* of Montpellier.

J. B.

Caule est cubitali & sesquicubitali, glabro, striato, alis concavo: flores umbellati, albicantes: quos *semina* excipiunt gibba, striata, sapore aromatico, vinoso. *Folia* ampla sunt, minutum dissecta, incursâ ferè *Sileris* montani, sed segmentis longioribus paulò acutioribusque, quæ nervulus secundum longitudinem percurrit, sapore acri. Radix longa, digitali crassitudine, foris fusca, intus alba, in capita dividitur plerumque, penes terram comosa, sapore aromatico prædita.

In prat. non tantum circa Montpelium, sed & alibi in Gallia & Germania provenit.

Seseli pratenfi *Montpeliensum*, à Saxifraga nostra pratenfi Anglica, mihi non vixit est specie differre: Alii diligentius observent & inter se conferant has plantas.

Ex quo hæc scripsi eruditissimus Vir D. *Tancredus Robinsonus*, literis à nobis requisitus, *Seseli* *Montpeliensum*, cum ibi commoraretur, diligenter & curiosè contemplatus, nullum potuit observare discrimen inter illud & Saxifragam pratensem nostratam, unde unam & eandem specie plantam esse hanc & illam absque ulla omnino hesitatione concludimus.

3. *Seseli pratenfi* *tenuifolium* Park. *prat. ten. sive Daucus pratenfi* *tenuifolius* C. B. prod.

Caule est cubitos duos superante, rotundo, striato, nodoso, superne in ramos brachiato: *foliis* instar Pastinacæ tenuifolia sylv. divisis: Umbellam habet ex parvis albis floribus compositam, quibus succedunt *semina* parva, aromaticam, & tota planta Pastinacæ odorem refert.

In prat. vides Michelsfeldie provenit.

Hæc planta non est verâ *Seseli* pratenfi species ob flores albos.

CAP. X.

De *Dauco* montano & *Mutellina*, &c.

Sequentes duas plantas, si modò distinctæ sint, ob foliorum similitudinem huc retulimus: quanquam prior, si semen à C. Bauhino rectè describatur oblongum & crassum, rectius ad Meum referatur.

1. *Mutellina* J. B. *Meum Alpinum* Umbellæ purpurascens C. B. An *Daucus montanus* Clus? *Meum Alpinum Germanicum*, illis *Mutellina* dictum Park.

J. B.

Staphylimi sylvestris *folia* habet, minora tamen minutiusque incisâ, trium circiter digitorum longitudine, tota glabra. Caulis brevis, uncias aliquot altus, Umbellam gerit parvam. Radix propter

per terram capillata, fatis longa & crassa, exterius nigricans, odoris & saporis Mei vulgaris. Hinc C. Bauhinus *femina oblonga*, latiusque magna attribuit.
In monte Rhatio prope Burnium a J. Bauhino collecta est.

Locus.

- * 2. *Daucum montanum Clusii, flore carneo, semine Selino hortenfi aequali J. B. An Meum Alpinum Umbellæ purpurascens C. B?*

Clus.

Hinc ex radice prodeunt quinæ aut senæ tenuiorum foliorum alæ, Sefeli pratenfis alatis foliis penè similes, sed longè minores, neque palmi amplitudinem excedentes, sed proximè ad Acus pastoris vulgaris folia accedentes, admodum virides: inter quas prodeit *caulis* pedalis, nudus, striatus, latus gracilis, qui summo fastigio binas aut ternas sustinet parvas & bene confertas Umbellæ foliolulorum è rubro dilute purpurantium, siue carnes (ut vulgo loquuntur) coloris; quos excipiunt Selini hortenfi aequalia femina. *Radix* digitalis est longitudinis, cortice foris nigricante, rugoso & multo tenuius fibris prædita. Tota planta Daucum vulgarem quodammodo redolet, & illius gustum etiam refert.

Locus.

In Alpium Austriae & Stiriae sublimibus pratis nascitur, ubi Junio floret, in hortis etiam Maio. Hæc in reliquis cum præcedente convenit, seminis parvitate differt; si modo illius semen à C. Bauhino rectè describatur, de quo est cur dubitemus, cum Joannes ejus frater inspicitur ipsum descriptionem suam ex Arceti & Gesneri verbis concinnasse, quamvis eos silentio prætereat, nec fore utquam suâ manu plantam ipsam collegisse.

- * 3. *Libanotis minor Umbella candida C. B. Park. Herbariorum Septentrionalium usque Libani Ad. Lob.*

Ad.

Caule est gracili, recto, Mei aut Anethi, striato, atrovirente, bicubitali, paucis alis & geniculis donato: in quibus, imis præsertim, Peucedani prolixiora folia, Foeniculi tortuosa, angustiora Safrasie Anglicæ, medio & superiore caule pauciora. Umbellis & floribus pusillis, candidis Mei: sed exiguum semen sub hyemem maturans, minus Carvi rotundi, ferè Ammi Officinarii par. Hinc inquit foveat multi herbarii horti in Gallia, Germania & Anglia.

Quia Lobelii tempore nota fuit, tam hodie ignota est, saltem in Angliâ nec multò notior est ut puto, in Gallia; nam in Catalogis Horti Regii Parisiensis & Horti Bladenfis eam non invenimus: est evanuisse plantam adeo notam, & in tot hortis cultam.

- * 4. *Libanotis tenuifolia Germanica major & minor C. B. ferulacea Germanica Park. Lib. usque sandis major & minor Thal.*

Harum descriptiones videbis apud Thaliu.

CAP. XI.

De *Cristino* quarto Matth.

Cristinum 4. Matthioli *Umbelliferum J. B. Eryngium montanum Ger. Eryngium arvense foliis sora similibus C. B.*

J. B.

O Dioscorum reputat *radicum* est: sunt enim ex longissima, & vel minimâ fibrâ relicta redi-vivæ, satis crassæ, albæ, Eryngii & gultu & similitudine: *folia* in tria, quatuor, plura, pauciorave segmenta oblonga dividuntur, semunciali latitudine & ampliore, longæ, circumquaque serrata, sapore cum radicibus communi. *Caulis* foeniculaceus, striatus, farsus, nodosus valdè ramulosus. *Umbellæ* satis magnæ minimis contextæ sunt *folesculi*, colore albidis. *Semen* gracile, sublongum, quod aiunt acre, & odoratum.

Locus.

In Germaniæ regionibus Rheno adjacentibus inter segetes frequens admodum est. Hanc plantam Parkinsonus cum Sphondyliis ineptè confundit.

CAP. XII.

De *Ammi*.

A Mini vox ejusdem originis esse videtur cum Sefeli: Ruellius tamen ab *ammi* matula deducit, quia adeo provocat urinam, ut subinde opus sit matula.
Ammi vulgare foliis in longas & angustas laciniâs dissectis, circum oras crenatis, ab aliis Umbelliferis differt.

1. *Ammi*

1. *Ammi vulgare Ger. vulgatum Lob. Park. majus C. B. vulgare majus latioribus foliis, semine minus odorato. Common broad-leaved Bishop's weed.*

Ammi Cretico & Ammi semine tenuissimo majus est, *caule* crassiore, striato, foliis laticusculis, oblongis, crenatis, multifidis, ad Podagrariz folia quadantenus accedentibus, quibus tamen multo minora sunt; superiora in plures laciniâs divisa. *Umbellæ* inaequalibus contextæ sunt nucularis foliolulorum alborum, amplissima, longis pediculis, ad quorum costum folia circumpecta sunt longa, in tenues lori instar laciniâs dissecta. *Semen* majus, ignavius quàm in Cretico & tenuifolio. *Radix* gracilis, inodora.

In Italia & Sicilia in vineis, hortis & arvis pinguioribus spontè & copiosè provenit. Hanc differentiam observavi foliis tenuius incis. Hanc Puchsius *Ammi medium tenuioribus Varietas*, *folia* vocabat, & speciem alteram faciebat (inquit J. Bauhinus) Sed hæc fortassis à cultura varietas. Hujus etiam varietatis invenit Camerarius in horto. *Ammi* vulgare, inquit, interdum longè alia folia proferre conspiciuntur, pluribus nimirum incisuris prædita & nonnihil crispâ, ut penitus diversa planta videri queat. Pari modo Petroselinum etiam vulgare variare animadvertimus, ut & Pimpinellam Saxifragam majorem.

Locus.

2. *Ammi odore Origani J. B. alterum semine Apii C. B. Creticum Park. Ger.*

J. B.

Ad cubicam itudinem mihi [J. Bauhinus] excrevit, *caulibus* pluribus, ramosis, nitidis, striatis, & geniculis nodosis: *folia* infima quidem lacinfula, multifida, ad Cavi nonnihil accedentia, superiora verò multo tenuius dissidita, non minus ferè quàm Chamameli; odore si torantur admodum aromatico Origani, sapore non dissimili; *Umbellæ* frequentes *foliolulorum* minutissimorum albicantium. Nec verò foliis Umbellis sunt subiecta tenuia folia, ut in Viliaga, sed & Umbellarum particulis singularibus. *Semen* succedit Anisi facie sed minus, insigniter aromaticum. *Radix* crassiuscula subest.

Semen ex Alexandria Egypti adfertur. *Annua* est planta.

Locus.

Ammos semen unum est & quatuor feminibus calidis minoribus: incidit & aperit, exsiccatur. *Vas Vires.* Hæc ad tormina, urinae difficultatem & venenatorum morsus: Menstrua quoque ciet. Miscetur & cum erodentibus medicamentis c cantharide paratis, quæ resistit urinae difficultatibus, quæ alioqui id genus medicamentis supervenire solent. Sed & potu ac illitu colore pallidiorum efficit velut Cuminum. Nonnulli etiam Cuminum Æthiopicum appellant. *Dose.*

Misce præstat ad mulierum sterilitatem (Autore Matthiolo) manè 3j. pondere ex vino meraco aut carniu jure in tenuem pulverem contritum, alternis diebus, tribus horis ante cibum. Quod tamen diutius dari non debet quàm quatuor aut quinque diebus. Est enim ad sterilitatem præstissimum remedium, & pluries expertum. Sed abstinere vir à conjugio ejus iis diebus quibus semen ebi-berit. In quem finem, itenque adversus fluxum albi mulierum, præmisso uterino clystere (inquit Sim. Pauli) loquentem pulverem aliquammultis sterilibus novis nuptis commendavi, quibus ingravidatæ, atque à fluxu albo liberatæ fuerit. Clysteris uterini hæc est descriptio, R. rad. Aristoloch. utriusque ana 3ij. Gentianæ, Zedoariæ ana 5j. herb. hederæ terrestr. centaure. minoris, Anisoli. Rosmarini ana M. j. Mellissæ, Artemis. rubræ ana Mss. Cardamom. minor 3ß. Confinde & contunde pro decocto ad Clysterem uterinum.

Pulvis hæc est descriptio, R. Herbe Veron. exactissimè pulverif. feminis Ammos ana 3ß. Cardamom. minor. Cinnamomi acerrimi ana 3ij. Sacchari candi quantam partem ad pondus omnium. F. pulvis f. a. S. Paul. Ex annotatis amicissimi & eruditissimi Viri D. Edwardi Hulse.

3. *Ammi semine tenuissimo & odoratissimo J. B. Ammi parvum foliis Foeniculi C. B. Park. Ammi parvifolium Ger. emac.*

J. B.

Herba est pedalis, interdum bipedalis, *caule* tenui fragili, foeniculaceo, medullâ albâ pleno. *Folia* prima longa, profundè undique incisa: superiora foeniculaceis aut Anethinis similia, paulo tamen tenuiora. Extremis ramulorum herent *Umbellæ* parvæ, inaequales, *folesculi* albis contextæ. *Semen* minutum, odoratissimum, calido & acri gustu. *Radix* parva, gracilis, lignosa, per atatem in fibrâs ducta, sapore ferè Pasticinæ.

Augusto & Septembri mensibus floret, & ex semine deciduo se renovat. In Apulia abundare aiunt.

Locus & Tempus.

Solum requirit bene stercoreatum, Soli expositum.

4. *Ammiodes C. B. Ammi pusillum Cæf.*

Hujus descriptionem videbis apud Cæsalpinum, p. 286.

CAP. XIII.

De *Visnaga seu Gingidio*.

Visnaga Hispanice originis vox est; Cur autem Hispani ita dicta sit hec planta nolumus. Umbella à flore dilapso clausa, ejusque radiis prelongis, rigidis, duris ab aliis omnibus Umbelliferis distinguitur.

1. *Visnaga* J. B. Matth. Lob. *Visnaga Gingidium* appellatum Park. *Gingidium Hispanicum* Ger. *Gingidium Umbellâ longâ* C. B. *Spanish Dicktooth*.

J. B.

Sesquicubitalis circiter est planta, radice tavis adnatis fissâ hærens: *caule* Anethi, striato, glabro, geniculato; *folio* Pastinacæ erraticæ, levi, portionibus divisionis majoribus. *Umbellæ* florum cadent, tandemque in se contrahuntur veluti caverna mediam. Sepimento effingente; pediculi autem Umbellæ, potissimum externi, palmo longiores, rigidi durique sunt; singulique tam in quàm interni novam pedicellorum frequentum Umbellam in summo gerunt. Porro tam Umbellæ singulares, quàm coma tota subiecta habent ad basin foliola. *Semen* parvum Apii Officinæ, acre.

In pratis quibusdam non longè à *Miravalle* ad viam quæ Monspelio Frontignanæ ducit; copiosè etiam in Etruriæ agris & circa Cataniam Siciliæ provenit.

Meminit J. Bauhinus *Gingidi Aegyptii* cujus Umbellæ & pediculi firmiores erant & majores quàm in hortis nostris provenientis; quales & nos quoque vidisse meminimus.

Dauci campeltris descriptio apud Cæsalpinum per omnia *Visnagæ* convenit, ut omnino eadem videatur planta, quantumvis *Visnagam* antea in eodem libro tradiderat, quod tamen minus videtur possit.

Pediculi seu radii Umbellarum pro densifolii multis in usum veniunt, præcipuè Hispani, ob rigiditatem suam & suavolemtiam; unde Herba ipsa nostratibus *Spanish Dicktooth*, i. e. Densifolium Hispanicum appellatur.

2. *Gingidium Matthioli foliis Cherephyli* C. B. Park.

Quale sit (inquit J. Bauhinus) judicent qui viderunt. Figura habet multa communia cum *Lappula* canaria flore majore. Interea quoque considerandum, an utraque descriptio non sit parum ex Dioscoride, partim ex dicta *Lappula* canaria & *Visnaga* composita. Reliqua quæ habet apud ipsum vide: ceterè non levem nobis suspitionem injicit *Gingidium* hoc Matthioli & loquacum esse merum figmentum.

3. *Daucus montanus, semine Cretico simili, non lanuginoso, valdè odorato, specie Staphylini, Umbellâ clausâ* J. B.

Cesl.

In Alpibus nascitur; *semine* alioqui Cretico simili, sed nequaquam lanuginoso, acri & valdè odorato. Ejus planta *folia* constat non capillaribus ut Feniculi, sed specie Staphylini, longo pediculo in adnexu folioso, prædura hæc & odorata. *Caules* striati, cubitalis, (reperitur brevior non ultra dodrantem:) *Umbellæ* clauduntur ut Staphylini. *Radix* singularis, in altum descendens in *Pallinacæ*.

Hæc nobis incognita est, verum insigni nota quæ non adeo multis hujus familiæ convenit, nimirum Umbellâ clausâ, ab aliis facillè distinguitur, ideòque ad *Visnagam* retulimus.

CAP. XIV.

De *Critbmo*.

Critbnum dicitur herba maritima, foliis quodammodo Feniculaceis, verum segmentis brevioribus & latioribus multo.

1. *Critbnum* sive *Feniculum maritimum grandius, cui succus luteus* J. B. *Critb. mar. majus* Park. & sive *Feniculum maritimum majus, odore Apii* J. B. *Critbnum Siculum, Baticulæ alterum* Ger. *Cesalp.* Bocconi.

Cesl.

Folia est tenuius incisus, odore Apii, sed sapore Baticulæ: *Caules* fort. cubitales in Autumno, et ignosis amaris in terra procumbentibus, crassis; *Umbellæ* candidis: seminibus vulgaris Critbni condictionibus.

didioribus, modicè oblongis, striatis, odoratis & gustu farventibus: è caulibus recentibus incisus lacteo succo manans, in lachrymam subrusam concresecens; radicibus ramosis & candicans.

Ex Sicilia habetur hoc genus.

Efficacius est minore in movendo urinam: nam renes & vesicam miro modo purgat.

D. Bocconi caulem est rectum & ramosum attribuit; *folia* laciniata, dura, & quàm Critbmi mari-

ni vulg. latiora: *Semina* bina, quæ simul conjuncta Coriandri instar, divisa: striata sunt, seminis

Feniculi modica. *Radices* longam crassam, ad ligni naturam propius accedentem, perennem &

singulis annis regerminantem.

Asperis & saxosis gaudet locis propè Panormum in monte Peregrino, & alibi in Sicilia.

Locus.

- A. 2. *Critbnum maritimum* Ger. Dod. *maritimum vulgare* Park. *Critbnum multis, sive Feniculum maritimum* J. B. Critb. sive *Feniculum maritimum minus* C. B. *Sampire à Gallico Saint Pierre*.

J. B.

Succulenta admodum est herba, in latum diffusa, pedem circiter alta. *Folia* latiora & breviora quàm Feniculi, crassa, nec tam crebrò incisa, atrovirentia, sapore subfalso. *Caules* Feniculi, striati, porracei viridis. *Umbellæ* luteæ: *Semina* Feniculi, sed majora. *Radix* crassa, longa, perennis, odore & sapore suavi, acri, aromatico.

In clivis & rupibus maritimis per totum hujus insulæ ambitum, nec minùs in transmarinis regionibus, in ipsis lapidum conmilluris oritur.

Itali & Galli herbam S. Petri nominant, unde deductum Anglicum *Sampire*.

Critbnum muria conditum Ventriculo benefacit, effusque palato admodum gratum: urinam movet.

deratè provocat, viscera ab obstructionibus expedit, appetentiamque ciborum excitat.

Utum vulgo pro condimento carnis ovillæ affit; & alias in intinctibus & acetariis.

Ufus.

CAP. XV.

De *Feniculo*.

Feniculum (Græcis *Μέγιστον*) diminutivum esse videtur à Fenum, quod quasi Fennum in hyemes arefactum & inaridum reponatur. C. B. Alii dictum putant quod satum magno cum fenore semen reddat. *Μέγιστον* sive *μαγιστερόν* à *μαρκεσένδο*, quod ejus cum inaruerit ad condenda plurima multis usus sit.

Feniculum autem foliis in capillacea filamenta divisus, seminibus striatis parvis oblongis ab aliis Umbelliferarum generibus distinguitur.

- A. 1. *Feniculum vulgare* Ger. Park. *vulgare minus acriore & nigriore semine* J. B. *vulg. Germanicum* C. B. *item, vulg. Italicum, semine oblongo, gustu acuto ejusdem. Item Fenic. sylvestre* ejusdem. Hæc enim tria non aliter differunt, quàm accidentibus à loco & cultura ortus. *Common fennel or finchle*.

J. B.

Ex radice digitali, aut majore, si ramiosior fuerit, rectâ, albâ, sapore cum quadam dulcedine aromatico *caulis* surgit res aut quatuor cubitos altus, rectus, reres, striatus, geniculatus, atrovirens, fungoli, albâ medullâ factus, crebris alis concavus. Pediculi eou vaginâ caulem & ramos complectuntur, quibus *folia* insident in longa, acutissima filamenta dissecta, atrovirentia, sapore dulci, odorati. *Umbellæ* florum late, luteæ, odoratæ. *Semen* oblongum angustum, striatum Anisi, nigricans, sapore acriori, minus dulci.

Monspelii & Lugduni sponte passim provenit.

Locus.

Nascitur enim locis calidis & saxosis. *J. B.* In Anglia etiam in aggeribus maritimis & clivis cretaceis in extrema parte Cornubiæ, & in Suffexia ad occidentalem terminum paludis *Pevenfise*. Reperitur hoc genus in calidioribus regionibus semine dulci: quod J. Bauhinus inscribit *Feniculum vulgari simile, dulce*.

Stichibus putridis adjunctam malignitatem advertamus, & quæ aperiendo, & quæ discutendo per sudores praveat, planta vix Feniculo secunda reperietur. Hinc in Variolis & morbillis laborantibus decocto Feniculi vel seminis, vel radicem nihil erit salubrius. *Sim. Paulin.*

Semina pulvis cum Saccharo manè quotidie jejunio ventriculo sumptus micifecit visum acuit. Si semen Feniculi aceto infundas, exsicces & Cinnamomi tantundem addas addito saccharo sumendo de hoc fit mirabile in preservando visum, & debilitatem reformando, & in oculis octuagenariis jam obtenebrato visu, ut incredibile visum sit. *Arnoldus de villa nova*. Pro Saccharo commodius fortasse esset melle uti. Ad caliginosos oculos nihil hoc semine efficacius, inquit Tragus, Idem præstat succus foliorum aut radicis, & aqua destillata oculis indita.

Præterea semen hoc ventriculum roborat, nausæam sedat. [At C. Hofmannus tantum abesse inquit ut juvet concoctionem aliorum semen aut herba viridis, ut ipsum potius adjutorio opus habeat.] Hæc ergo de semine siccò accipienda sunt, quod & status dicitur secundum tritum illum ventriculum *Semen feniculi referat spiracula entis: & Medicamentis thoracicis admixtum asthmaticos juvat, & venens adtorfacit.*

R. f.

Folia

Folia in aqua hordei decocta lac nutricibus augent. Quin & foliorum aut feminis decoctum dolores nephriticos lenit, urinam movet, calculum pellit.

Radices menses provocant, obstructions hepatis & lienis reserant, atque ictero moderi traduntur.

Herba tota jussilibus & sorbitionibus incocta ad corpus obescum extenuandum utilis esse potest.

Germine Feniculi teneriora antequam exaulescant, cum superna radices particula, unde foliola emergunt, decisa, cum oleo & pipere mentis secundis adjuvant Itali & Narbonensis Galli, eodem modo quo Apium dulce. Nostros folia recentia minutim concisa aceto immittunt pro condimento piscium elixorum in muria asservatorum, ut v. g. Salmonum, Luciorum, Sturionum, &c.

Ad quartanam & alias febres, R. succ. rad. Feniculi siliij, cum saccharo dulcoretur, & jejunio propinetur in Aurora decem diebus continuus. *Zacutus* qui plurimus in lecto bene cooptis ait sudores plurimum moveri, alius lente pinguetis sciretur, alius ructus feridos & crepitus. Facile sed utilis vocat auxilium.

Vidit Jo. Crato Med. Celsareus monachum quandam novem dierum spatio à Præceptore suo ex suffusione facillimo remedio curatum, Radicibus nempe Feniculi in vino coctis, & decocto oculis applicato. *D. Saane ex Observe. Hieron. Resneri.*

Mulier quadam sentiens ante iustum tempus secum descendere ad pedinem cum aliis signis abortus, apposuit anteriori ventris parti sub umbilico, & posteriori usque ad os sacrum cataplasma ex pane tosto cum aceto & pulv. seminum Feniculi: unde statim omnia symptomata celsarunt. Feniculum enim plurimum facit ad prohibendum abortum.

Idem ex ejusdem Observe. 106.

Feniculum 2. seu vulg. Italianum, semine oblongo, gustu acuto C. B.

Item,

Feniculum 5. seu sylvestre ejusdem & Park.

Lobelo & nobis à vulgari diversum non est, inquit Ebrodunensis historix auctores: quos & nos libenter suscipiamus.

2. *Feniculum dulce* Park. Ger. C. B. *dulce majori & albo semine J. B.* Sweet Fennel.

f. B.

Eodem quo factum est anno semen profert maturum: à vulgato radicibus, foliis, caulibus & flore vix differre videntur, nisi forte caule minus procero & graciliore ac foliis minoribus. Semen quidem multo sunt majora, striata, albidia, dulcia, minus acra: Caterum siquidem hyemem quando non perfert, & aliquot annis durat, videtur amittere dulcedinem & de albedine ac magnitudine minui.

Hoc genus Feniculi post unum vel alterum annum, iterata satione feminis hic producti, in hortis nostris paulatim degenerat & in vulgare transit: nec in nostris tantum, sed & in Germanicis atque etiam Italianis, ut testatur Castilpinus. Unde verisimile est, semen ejus ex ulterioribus abhuc Meridie versus regionibus adferri: ex Syria forte, ut Lobelius scribit, aut ex insulis Azonicis, ut alii.

Nonnulli Feniculum dulce à vulgari specie non distingui contendunt, eo argumento quod satione degenerat, & tandem in vulgare abit. Verum in speciebus Plantarum infinis dari interdum transmutationem non continendis rationibus suadet, & experimentis confirmatur.

Variat multis modis hæc planta. Vidit Lobelius apud *Gulielm. Dresch* procerum pragranteque Feniculum, communi simile: caule tertium quaternumve cubitorum; foliis brevioribus, aliquanto rigidioribus, albicantibus Corrua. Semen par aut paulo minus altero [*dulci*] rotundius & Anso propius erat. Isti Hippomarathi nomen fecerunt.

Feniculum dulce Azoricum à communi dulci differt radorum Umbellæ magnitudine & longitudine, Umbellæ concavæ, seminibus majoribus.

Quia inquit J. Bauhinus Feniculum hoc [dulce] à Veteribus descriptum esse credimus, idcirco ei quoque vires ab ipsis Feniculo attributas convenire dicimus. Illas etiam huic ascribimus quæ Recentiores vulgari proprias faciunt.

3. *Feniculum rotundum flore albo J. B. semine rotundo minore C. B. Park.*

Tub.

Radice nititur fibrosa exili: caule minori & breviori: foliis latioribus ac etiam brevioribus quam vulgari Feniculi: Umbellæ alba, rotunda, primo anno flores & semen ferens minus quam vulgare Feniculum, sublongum & rotundum. Planta gustus & odor vulgari similis. Si semen hujus stirpis Autumno terre mandes, evadet tota planta procerior & efficacior, quandoquidem hyemem facile perfert.

Mirari Tabernam. subit inquit J. Bauhinus cur locum ubi hoc viderit, aut unde haberet, non indicet: Nobis certe incognitum est, nec minus aliis qui ante nos scripserunt Botanici: Dari ejusmodi plantam non ausim negare, an verò Feniculi species sit necne dubito.

4. *Hippomar-*

4. *Hippomarctium Sphaeracanthum* Alpin. exot. Park.

Alpin.

Caulis fort tricutale & amplior, rotundum, geniculatum, crassitie pollicari & etiam majore, herbaceo seu Feniculi colore, oblique ex geniculis sursum actum, in singulis geniculis singulos alios cauliculos oblique exeuntes producentem, in quorum cacumine Corymbææ Umbellæ cernuntur, in orbem actæ, à quibus folioli elegantes emicant, violacei coloris, qui mutantur in semina parva, longa, tenuia, angulosa, Feniculi seminibus proxima, non parum ex valido odore ferentia. Tota planta foliis constat Feniculaceis, compluribus ab una radice proficiscentibus, eo ordine positis ut singuli ternis ramulis digerantur. Quo sanè ordine posita observantur, ex singulis caulium geniculis exeuntia, licet longè minora existant. Radix verò longa est, alba, carnosa, non dissimilis feniculi radici. E tota planta emanat odor & validus & ingrans, maximè ex feminibus, ex quo capiti dolor, si multum olfecerimus, inducitur.

Ex feminibus ab Ægypto acceptis Alpino orta est. Differt ab Hippomarathro cachryphoro, quod ex longè amplior sit, caulique & longiores & crassiores ferat, & Umbellæ coloris violaceæ, in perfectum veluti orbem circumactæ, quodque semina Feniculacea producat.

5. *Millefolium aquaticum* Ger. *aquaticum vulgatum* Park. *aquaticum Umbellatum capillaceo brevique folio C. B. aquaticum Feniculo simile, Umbelliferum J. B.*

f. B.

Folia sparsa, late virentia, Feniculaceis perquam similia, casura non ita dissimili: prima & interiora differunt nonnihil, segmenta sunt paulo latiora, odore grato, sapore nullo insigni. Florerit in scapo umbellatos.

Radices ad Hellesborei albi radices quodammodo accedunt, fibrosæ, albae, crebrae ex uno capite dependentes, palmo longiores, cavæ; in quorum tamen medio reperitur interdum radix quædam primaria nimis digiti crassitudine, fungosa, & veluti concava.

Apud paludes circa fossas Paduæ reperit J. Bauhinus.

Millefolium aquat. foliis Coriandri Mart. aquat. Umbellatum foliis Coriandri C. B.

Suspiciatur J. Bauhinus iconem Matthioli ex diversis plantis composui, nimirum ex Umbellæ Millefolii aquat. folio Feniculi, & Millefolii pennato, ac aliâ aliquâ plantâ; ejusdem opinionis est & Casparus frater: ideoque accessit. V. J. Bauhinum.

6. *Daucus pratensis Dalechampii* Park. *prat. Dalech. folio Millefolii J. B. prat. Millefolii palustris folio C. B.*

Lugd.

Nascitur radicibus multis, candidis, rotundis, ab ima caulis parte in diversâ sparsis, brevibus, dulcibus, odoratis; foliis proximè radicem sex aut septem, rotidem digitos longæ, foliolis per ordinem multis, orbiculatim cauliculos totos ambientibus, Myriophyllo similibus, mollibus, late virentibus; caule modo Feniculi, cubitali, in ramos duos vel tres divaricato, foliis paucis vestito, interdum nudus; Umbellæ per initium nonnihil rubefcente, postea albâ, amarâ, subacri, odoratâ.

7. *Anethum sylvestre semine exiguo Ammeus J. B. sylv. majus C. B. Park. rectius Feniculum Anethi odore.*

Cef.

Grandis est sativo, caule crasso; foliis amplis ut Feniculi, sed odore Anethi, quamquam infirmo: Umbellis amplioribus: flore luteo: semine exiguo, ferè ut Ammeos, quamquam. Radix parva est & lignosa, annua.

Hæc herba equos purgant; nam miro modo ejus usû vegetiores redduntur.

C. Bauhinus in Prodrômone alteram describit hujus generis herbam minorem, radice albicante, uncias longâ, tenui, quemadmodum & caulis, qui pedalis, albus, rotundus. Foliis est uncias quatuor longis, tenuissimè ut in vulgari divisis, Umbellæ parvæ, ex fœtibus octo vel novem uncialibus compositâ; fissurali luteis; semine parvo, oblongo.

Utrumque hoc genus (si modò diversa sunt) Siciliæ insulæ originem fuisse debent.

Cum semine sint exiguo, oblongo, rectius ad Feniculum quam ad Anethum referuntur.

CAP. XVI.

De Herbis quibusdam Umbelliferis foliis Fœniculaceis, semine striato minore, varietatibus Dauci, Seselios, Mei, Fœniculi, Cœcalidis, &c. Botanici insignitis.

- * 1. *Menum Dauci Creticæ facie* J. B. C. B. *Menum aliud minus* Park.

Lugd.

In Allobrogum & Sequanorum montibus frigidissimis & altissimis nascitur, radice dimidio pede longiore, foris nigra, Dauci Creticæ modo, intus candida, brachiata, odorata; cauliculis multis, nervosis instar Fœniculi, tres aut summum quatuor digitos altis: foliis brevibus, capillares, Fœniculo similibus, flore candido, umbellis densis: semine minutissimo, amaro, & suaviter olente.

2. *Fœniculum tortuosum* J. B. *Seseli Massiliense Fœniculi folio, quod Dioscoridis cœnseur* C. B. Park.

Cubitali assurgit caule, interdum majore, striato, medullâ albâ pleno [Clusio unico, interdum cubitali, sed sœpissime minore] mox à radice in varios, contortos ramos, firmos diviso, crassifolio, brevibus internodiis intercepto. *Folia* fœniculacea, non ita tenuia, breviora, vulcher palmaria, rariora, duriora, colore ferè Anethi [Clusio Anethi ferè, exilia & minutum incipia Ruce propinquo colore] Umbellæ parvæ exiguis floribus albis, aut etiam Clusio purpureiscentibus, constant. *Semina* alba striata, Dauci glaucifolii semibus omnino similia, uti & tota planta. *Radix* longa, alba, crassifolia [digitali etiam crassitudine Clusio] comata, aromatica. Tota planta odorata est.

Lecus.

In Sicilia circa Messinam primò se nobis in conspectum dedit: postea in Gallia Narbonensi cœpissimâ ubique ferè obvia fuit.

3. *Daucus glauco folio, similis Fœniculo tortuoso* J. B. *An Peucedanum Pannonicum Clusio?*

Radix huic lignosa, alba, tuberculis quibusdam scabra, fibris paucis, verum his crassioribus albidis que descendunt, firmata [J. Bauhino minimi ferè digiti crassitudine, rugosa] sapore Pastinacæ subacri [J. Bauhino acuticula, cum levi amarore aromatica] in plura capita divisa: & quibus emergunt caules complures cubitales & interdum bicubitales aut altiores (in Herbariis & fictionibus vix pedales) graciles & vix le sustinentes, leves, teretes, nec (ut vult J. Bauhinus) laniati, in apicis subrubentes, geniculis frequentioribus intercepti, duri, fragiles, medullâ albâ fœcâ, versis superiora ramuli. Summus caulis & ramuli umbellæ gestant exiguas *strobilorum* minutissimorum, purpurantium primò, cum explicantur magis albescentium, apiculis purpurantibus inter perala intersectis: quibus succedunt *semina* parva, striata, brevifolia, apicibus purpureis donata, [ubi maturent alba, Fœniculi tortuosi semibus similia J. B.] sapore amaro, nonnihil etiam acri aromatico. *Folia* ad radicem parva, longis pediculis nixa, quinque vel sex pinnarum seu ramulorum conjugationibus ad medium costam annexa composita, quæ tandem in lacinas prætenues graminæ dividuntur. [J. Bauhino foliorum particule latiores, crassiores, rigidiores quàm in Fœniculo & vix pungentes, colore glauco] colore viridi ad glaucum tendente, sapore acri, odore aromatico. Præcipuè verò notabile est in hoc genere quod folia in latitudinem non diffunduntur ut in plenisque umbelliferis & triangularia sunt, sed angustiora sunt & in longitudinem magis extenta.

Item & Tempus.

In collibus juxta Castellum Montisello non longe, inter vepres: Floret Julio & Augusto. J. B. in Septembri & in Octobrem usque.

Herbariorum Septentrionalium Libanotis notior *Label*. Ad. habet multa que cum hac planta conveniunt, ut descriptiones conferent patebit.

- * 4. *Daucus petreus glaucifolius* J. B. *An Daucus tenuifolius Cordi?*

J. B.

Radix capillata ex diffusis recentibus foliis, sapore accedit ad Staphylinum five Carotum, cum aliqua acrimonia: *Folia* profer tenuiter divisa, sed rarius glabra, colore glauco, è medio inter brevibus pediculis pendencia. *Caulis* unicus, ut plurimum, pedalis ac etiam cubitalis, tenuis, per quem plerumque tria parva *folia*, pediculo caulem amplectentia, ramulosi interdum, (præsertim si planta sit minus novella) in tres ramulos divisis, in quorum extremitatibus umbellæ parvæ *strobilorum* alborum: quos subsequitur *semen* parvum, per maturitatem rubrum, ad Anni vulgare accedens, aromaticum cum aliqua acrimonia.

Provenit locis siccis & petrosis, abundans semine maturo Septembri & Octobri.

- A. 5. *Peucedanum minus* Park. C. B. Phyt. *pumilum* Ger. *Peucedani facie pusilla* planta Lob. *Selinum montanum pumilum Clusio, foliis Fœniculi aut Peucedani, flore albo, semine Selini* J. B. *Roeti pariter*.

Clusio.

Aliquot à radice spargit *folia*, Fœniculi aut Peucedani foliis formâ quidem similia, sed longè minorâ, & quidem raro pluribus quàm quindecim foliolis constantia, è quorum medio dodrantalem crassitudine fert *caulem*, in multos tamen ramulos divisis, sub quibus alia foliorum alia minores nascuntur, novenisque duntaxat foliis constantes, lata basi caulem amplectuntur, Pastinacæ sine Staphylini

in gustu & odore: singuli tamen rami exiguiorum florum candidiorum & odoris expertum umbellæ omitti sunt: quibus succedit *semen* Selini non dispar: *Radix* suprema parte in crassum caput extubacat, multique villis (qui foliorum superioris anni fibræ sunt) hirsuta, brevis, quasque in orbem convoluta est, intus fungosa & alba, exterius fusca & rugosa, inferna parte bifida plerumque, & in raris fibræ desinens.

Biennalis est planta, & proleto semine interit.

Apud nos in rape S. Vincentii prope Brissolium oritur, invenimus & in montibus Germanici: *Locus*. Clusius in quibusdam hecortum delectatorumque virentium tamen agrorum marginibus, & in nudis graminisque montibus inferioris Austriæ & Pannoniæ. Floret Maio.

Icon Clusii egregè exprimit Peucedani facie pusillam plantam Lob. unde non est cur dubitaret J. Bauhinus eandem esse plantam; neque cur Calparus frater lententium mutaret, & pro Selino montano pumilo Clusio quod in Phytop. Peucedani facie pusillæ plantæ synonymum fecerat, in Pinace Peucedanum Pannonicum Clusii substitueret.

Hæc planta C. Bauhino in Pinace etiam Daucus montanus multifido folio, Selini semine denominatur. Bis ergo in Pinace ponitur. Hinc sequitur Parkinonius, unam plantam in duas species distrahens; nimirum in Peucedanum minus & Daucum montanum pumilum.

- * 6. *Sison Alpin. exot. An Saxifragia Matthioli tenuifolia & umbellifera* J. B. *Sison odoratum* Park.

Alp.

Unicum caulem Alpino protulit, bicubitalem, rectum, gracilem, rotundum, geniculatum: *folia* capillata; Fœniculo similia, odorata, quippe odore ad Fœniculum & ad Anethum inclinantia. In caulium summitate umbellæ parvæ, raræ, strobilis albis præditæ, & ferè ex singulis geniculis exeunt ramuli, in summitate etiam minimas umbellulas ferentes: in quibus deslorescentibus sunt *semina* nigra, minima, oblonga, odorata, & subamariscentia. *Radix* nititur longa, alba, gracili, odorata, Anetho proxima.

Matthioli de Saxifragia sua tenuifolia parum sibi constat, ut videre est apud J. Bauhinum.

In post comm. cum magnis figuris eam hic describit. Nascitur in magnis & durissimis lapidibus, aut fisco & admodum extenuato solo, *Folii* capillares Fœniculi modo, sed longioribus, tenuioribus & rarioribus. *Caule* pariter prodest Fœniculaceo, sed tenui ac pumilo, umbellâ in summitate emergente: *Semine* vulgaris Petroselinii emulo, sed longiusculo & odorato: *Radix* albicante, pastinacæ sapore. Tota planta subacris & subdulcis.

Delectio Alpini apprimè convenit plantæ illi umbelliferæ quam prope Gratianopolin invenimus, in planitie ad flumen, solo arenoso.

- * 7. *Saxifragia multifido folio Pannonica, J. B. Daucus montanus multifido brevique folio* C. B. *Daucus montanus Pannonicus* Park. *Saxifragia Pannonica* Clusio.

Clusio.

Molè minor est Peucedano Pannonico Clusio & brevioribus foliis, Capni foliorum ferè emulis, quorum sapor & odor Peucedani Pannonici (quod nobis videtur Daucus glauco folio) foliorum odorem & saporem quodammodo referunt, paulò tamen acriora sunt: inter que *cauliculi* exeunt pedales, graciles, geniculati, aliquot exiguis foliis exornati, summo fastigio candidiorum *strobilorum* umbellum sustinentes. *Radix* Peucedani radici non multum absimilis, sed brevior, acrior, silivamque cians, multa hirsuta capita supernâ parte producens, è quibus folia & caules emergunt.

Inventa à Clusio multis Hungariæ & Austriæ inferioris locis, montium acclivitatibus petroso & *Locus*. sibiloso solo.

- * 8. *Saxifragie tenuifoliae affinis, quibusdam Caucais* J. B. *Caucais Peucedani folio* Ger. C. B. *Fœniculi folio* Park.

J. B.

Hanc Anguillara Epist. 7. Caucais vocat, & nasci in Poloponneso & multis aliis locis in saxi prode, *foliis* Fœniculi, *caule* cubitali, *umbellâ* albâ, semine Anni; comedi & odorem habere Petroselinii; vocari ab eis *ἀγρον ὀσμιν*. *Radix* Lobelio unica, recta, humi pacta, candida, sapore Pastinacæ. In Apulia proveniunt plantam intellexit [Anguillara] que dicatur *Petra fondula*, que multum respondet descriptioni hujus Caucaidis.

Male inscribitur Caucais. Plantam hujus iconi similem observavi in planitie quadam prope Augustinam Vindelhorum, vix quâ Monachium Bavarie itur.

- * 9. *Apium montanum folio tenuiore* C. B. *Apium, quod Petroselinum Dalechampii, folio tenui, Apii bortexii semine, subrubro, amaro, radice nigra* J. B. *Petroselinum Macedonicum forte Dalechampii* Park.

Lugd.

Radix longiuscula & crassa foris nigricat, intus albet, capite comato, eandem quoque plures annos perdurans, sapore amaro. *Caules* inde pronascuntur plures, fungosi, striati, pedales, interdum palmares duntaxat, *foliis* anethi Dauci glauco folio similibus. Caulium scapus tripartitus pumilus; laterales surculi umbellulas gerunt *strobilorum* albicantium, parvas per florenti tempus, magis potius emittens in semen floribus: medius surculus rursus trifariatus subdividitur, umbellis similibus ornatus. *Semen* Petroselinii vulgaris.

Locus.

In faxolis tumulis propè Gratianopolin nascitur. *Lugd.* Nos cùm ibi effemus, hanc plantam non observavimus, sed aliam Saxifragie Matthioli tenuifoliae & umbelliferae iconi similem, foliis tenuissimis, umbellis parvis.

- * 10. *Caulis tenuifolia montana* C. B. Park.

C. B. prod.

Radice est crassa, ex qua *caulis* exurgit pedalis; qui statim ad radicem in cauliculos palmares, rotundos, leves dividitur, hique in minores subdividitur quorum etiam minutissimis alis ad radicem exiguae umbellae foeculorum alborum minutissimorum insident. *Folia* ad radicem in tenuissima segmenta, & quae in caule in capillacea dividuntur. *Semen* parvum est, oblongum, striatum. Julio mense florens in Sabaudia inter Tarentesium & Monasterium collecta.

Locus & Tempus.

CAP. XVII.

De Pyrethro.

Pyrethrum Diosc. l. 3. c. 86. ab igne nomen habet, ob radicis ejus fervorem igneum: Salivari Romanis quod manili salivam eliciat apud Plinium l. 28. cap. 9. Pyrethri nomen solum habetur. C. B.

- * 1. *Pyrethrum umbelliferum* C. B. *umbelliferum primum* Park. *umbelliferum Matthioli* J. B. *littor* of Spain.

Lob.

Radices huic & *folia* Cotulae foetida. Umbellae ab uno quasi centro multis pedicellis innixae, Venerci poetinis ritu aut Anethi, candidis ac amaricantis gustu: [quibus succoluntur semina nigricantia, rotunda, Anisi majora: radix pollicis, interdum duorum pollicum, crassitudine, pedalis longitudine & altius in terram descendens, colore exterius è fusco flavescens, intus nigro, sapore acri admodum & fervido. Park.]

Hanc plantam Guilandinus in horto Patavino alebat, & *Pyrethri veri* nomine Lobelio donabat. Pyrethrum Celsipini, cùm sit semine compresso, rotundo, figurâ lentis, ad aliud genus pertinet. Radix Pyrethri, quae satis frequenter ac feliciter in ore continetur ad Dentium dolores tollendos cum sua causa, humores plures in os allicit una cum saliva: Ergo salivationem movet, quam fortassis moveret duntius & copiosius, si intra corpus lumeretur quantitate parva sed iteratò. D. Smeck Sylvi Lib. 1. c. 13. Sect. 59.

Pyrethrum umbelliferum alterum Park. *foliis Anethi* C. B. *Pyr. Gesneri* J. B.

J. B. Lugd.

Radice nititur longa, simplici, modicè fibratâ, repente, digiti crassitudine, fervidi & urentis gustus: *Folia* Anetho similia prodeunt; caulis Foeniculaceus; *flor* in umbella circinate rotundata. Quare nullam prorsus notam deesse ad veram Pyrethri delineationem putat Gesnerius, qui plantam appictam Pyrethri veri nomine ad Dalechampium ex horto suo Tigurenfi transmissit.

CAP. XVIII.

De Umbelliferis semine hirsuto seu lanuginoso Apii aut Dauci nominibus notis.

1. *Daucus* 2. *Dioscoridis* Col. *Apium peregrinum foliis subrotundis* C. B. *Vinaga minor quoniamdam* Selinum peregrinum Clusio, semine hirsuto J. B. *Selinum seu Apium peregrinum* Clusio Park.

Col.

Radice est alba, levi, tenui, oblonga Pastinacae vel Raphani cum nervo in medio, caulescente planta lignosa, aromatica, gustu acri sed parum hircino & linguâ vellicante, qui saporem arefuit & lignosa efficitur evanescit. *Folia* emittit levia, Coriandri amula, sed rotundiora & longiore pediculo haerentia, primum singula, deinde unica loborum conjugatione, tertio bina, tandem ternis aut quaternis hinc inde lobis rotundis & angustioribus divisa. *Caulis* est bipedalem & ampliore, striatum, tenuem, levem, Foeniculi effigie folidum, fungosâ medulla alba, in mox ex viridi obscure purpurascens, rariolum, foliis interceptum alternis minoribus, angustioribus, magisque incisus, in summo umbellis albis habentem, plures sine basi ut Anethi rotundas, longis pediculis haerentes, atque dum corymbosae, nec adhuc florae, & teneriores, in terram de flexa procumbunt [mutant] cùm autem florere incipiunt eriguntur & dilatantur, *flores* ostendentes Julio mense densos, minores, non dissimiles Anetho [petalis bipartitis & apicibus albis. Smeck]

minis deinde perficiuntur parva, albicantia, hirsuta, Anisi similia [Petroselini vulgaris Clusio] gustu acri admodum & odorato. Cuminum & hircinum quid respiciant.

Variat haec insidem locis orta foliis in caule majoribus, ita profundè incisus ac tenuiter, ut foliorum nervi à carne distincti sint omnes, Pastinacae [tenuis] divisa quodammodo imitancia.

In sepibus circa Messanam Sicilia urbem nobis observatum: in Salmanticensi agro in vinetorum marginibus sponte nasci autor est Clusius. Campocleri in sylvestribus & limibibus, & per colles nigro terreno refoetos & herbidos inventi Columna. *Locus.*

Dauci tertii Dalechampii

Icon apud Parkinsonum ab hoc non multum abludit. *Radice* habet ex luteo albidam, brevem, in capite comosam. *Folia* ima latiuscula sunt & Coriandrinis similia; superiora in caulibus ordine minorâ & tenuiora, suprema ferè Foeniculacea: Flores albi, semina oblonga, sapore acri Anethi aut Cumini.

Verùm si descriptio exacta sit planta est diversa.

2. *Daucus Creticus semine hirsuto* J. B. *Alpinus Cretico similis* Park. item *Creticus versus Dioscoridis* eundem. *Daucus Alpinus multisulco longoque folio, sive montanus umbellâ candidâ* C. B. item *Dauc. foliis Foeniculi tenuissimis* eundem. *Daucus Creticus* Ger.

Dobrantia aut altiore est *caule*, tereti, striato, hirsuto. Umbella mediocris magnitudinis summo caulî extremitate ramis infidet *florum* exiguum, candidorum, pedicellis canescentibus hirsutisque haerentium. *Semen* longum, incanum, villosum, acre, aromaticum: *folia* lanuginosa, cinerea, minutissimè dissecta, mihi saepe etiam penitus glabra visa, atrovirentia. *Radix* longa, digitali crassitudine, tetram versis comata, sapore Pastinacae Germanicae.

J. Bauhinus Casparum fratrem merito reprehendit, quod *Daucum Creticum* Lob. separaret à *Gesneri* & *Clusii* Dauco Cretico; siquidem discrimen non ostendit, atque contra mentem Lobelii id facit: qui in hunc modum de eo scribit. Nec tamen id sola Creta fert; quippe Germanicae Alpes non modò, sed etiam Genuefium colles & Genevesium circa Juram rupes hoc Cretico abundant. Et paulo post. Huic quo minus sit Creticum siquid deest cœlum solâmve erit. Sanè effigie nihil, vixus autem parvarum abest. Variant quidem aliquantulum: nam qui in Baldo foliis est brevioribus compactioribus; qui verò in Helvetiorum Alpibus & monte *Wasserfall* longioribus & rarioribus.

Nos in summis montis Jurae partibus hunc observavimus.

Daucus Tiburtinus quibusdam J. B. adeò parum differt à Cretico ut specie diversum non arbitremur. *Locus.*

- * 3. *Daucus tertius Dioscoridis Bello* Park. *tertius, folio Coriandri, flore luteo* J. B. *Creticus nodosus, umbellâ luteâ* C. B.

Folia Coriandri, sed minorâ & crassâ aliquantulum profert: *caulem* sesquicubitalis longitudinis: *flores* luteos in umbellis, ut Anethum; semineque Cumini. Vere manduntur radices & folia, quae aromatici gustus sunt.

Scribit Parkinsonus hunc apud se flores protulisse albos. Suspicio cum intelligere Myrrhidia quondam speciem caulibus nodosis, seminibus longis asperis, umbellis albis, quam in Sicilia quontancum observavi: nam hujus semen Londino aliquando ad nos missum fuit sub hoc titulo.

4. *Apium Macedonicum* C. B. *Apium sive Petroselinum Macedonicum multis* J. B. *Petroselinum Macedonicum verum* Ger. *Macedonicum quibusdam* Park. *Macedonian Parsley*.

Col.

Folia Apii hortensis similia habet, ampliora, copiosioribus lobis, rotundioribus, magisque serratis, nitidis, Coriandrinis amulâ, vel Hircinae Saxifragae antequam caulem edat, albicantibus [atrovirentibus J. B.] quorum fapor ignavior quàm hortensis nostri videtur. *Radice* longam, crassam, albam, rugosam, lignosam, pedalem, sapore acri. *Caulis* verò post multos à fatione annos prope [nobis] cubitalem, crassum, hirsutum, alis divisum frequentibus, rotundam effigiem comati, umbellis candidioribus refertam, semine verò parvo, hirsuto alba obfuso, oblongo, Saxifragae hircinae simili, odorato, aromatico, sapore acri, fervido, & Cuminum ferè respiciente.

Hæc planta F. Columnæ *Daucus* secundus *Dioscoridis* videtur.

5. *Apium petreum sive montanum album* J. B. *An Dauco montanis Apis folio minor à C. Bauhino in Prod. depictis?*

J. B.

Folia habet dodrantalia, pulchrè in alas oppositas divisa, atque hæc rursus in opposita segmenta [singulae alæ Pimpinellæ Saxifragæ minoris folia imitantur divisa sua] Apii nigri montani segmentis similia quodammodo, quæ tunc variant pro locorum diversitate, quædam enim valde tenuia sunt & quasi crispâ. *Caulis* fœniculaceus cubitalis [imò bicubitalis & altior] medullâ plenus. Umbellae parvae, floris albis contextæ. *Semina* Apii hortensis, longiuscula, striata, hirsuta, versus summitatem rubentia, cum amaro aromatica. *Radix* perennis, crassiuscula, alba, comata, sapore ferè ad Apium vulgare accedente prædita.

In rupibus non longe à Danubio uno circiter millari Anglico cis Danubium primò hanc observavimus: post in monte Jura non procul Genera. J. Bauhinus in petrarum rimis Basileæ in Marchionatus monte provenire observavit propè pagum Krenzach, & Badè in Helvetiorum monte, cui & Basiliensium propè Wässerfall.

* 6. *Panax Scutellum, semine hirsuto, foliis Pastinacæ sativæ* J.B. Bocconi.

Bocon.

Radix pro plantæ ratione parva: *Caulis* maximus, humanam altitudinem non raro superans, vialis hirsutus, in plures ramos distributus, ruber, levis, rectus, intus fungosus: *Folia* quàm Pastinacæ latiora ampliora, tenuibus nervis obfusa, lobis quali rotundis, figurâ paræ corymbiformi, acutè expansa, atque lucida. Umbellæ amplæ: *Flos* albus: *Semen* longum, crassiusculum, striatum seu fuscum, extemis candidè lanugine hirsutum, quæ exutâ semen grano Tritici figurâ & colore par est. Caulis vulnerato interdum fronte lachryma exit, concretusque colore flavescens.

Locu.

Non solum Panconit, ubi pro *Dabiso* notum, sed & in tota Maracæ valle, locis incultis & asperis copiosè nascitur & appellatur ibidem à colonis *Ferla* seu *Terra Saracensis*. Variat foliis quondamque glabris, quandoque hirsutis.

Daucus secundus Sieplm Sophia foliis Zanoni.

Zan.

Multa è radicis capite *folia* promit, quorum pediculi latè nervosâ cartilagine radici adneci, rotundi sunt, superne fuscati & cavi, tenues, fuscoti, & subulaci, in ramulos eodem modo divisi & subdivisi quo in aliis Umbelliferis: *folia* ipsa minuta, crispâ, lanugine obfusa, inferius magis quam superne albicantia, tenera, succulenta, in ambitu dentata, humi expansa, quam latè occupant, Sophia latiora aut Pastinacæ sativæ tenuiora foliis similia, nonnihil odorata. E medio foliorum cespice enascitur *caulis*, sesquipedalis creiter, teres, canaliculatus, à nodo ad nodum undatum flexuosus, lanuginosus, rufescens, digitum minimum crassus, medullâ viridi repletus, crebris nodis imi maxime parte, interceptis, foliis supradictis similibus obfusus, verum abidiis & minoribus, ad nodos cauli adnecis, pediculis membranacea origine cum amplectentibus: è quorum cavis exeat ramus, supra medium caulem asurgentes, quorum uniusquisque fastigio suo umbellam sustinet, foliis minimis cum lanuginibus & apicibus albis compositam, Rose moschate odore sed remissiore. Flores delapso restat *semen* oblongum, striatum, lanuginosum.

Radix spongiosa, flavicans, canaliculata, caule crassior, haud longè à capite in quatuor aut quinque ramos divisa, in multis annis vivax, Fœniculi sapore, auctiore multo. *Folia* Apii ditiorem emulantur. Semen reliquis plantæ partibus acrius est & mordacius. Verbis Mai finem floret.

Hujus semen à Panormi Siciliae metropoli ad auctorem transmisit insignis Botanicus D. Paulus Boccone.

* 7. *Siler Creticum quibusdam foliis Cicutæ, semine longo crispo inermi* C.B. *Siler 2. foliis Cicutæ* C.B.

Semen, describente J.B. pulchrum & magnum pediculo unciali circiter pendet, semineium longum, recurvum, crassum, fuscum, gemellum: unum è quinque aut sex costis asperis coagmentatum, alterum simplex; odor satis validus nec injucundus. Cum Cymino sativo habet aliquod simile, sapore etiam aliquo modo affini: Satum provenit *foliis* Cicutæ sed latioribus & paucioribus, *semine* inermi, gran. h. hirsuto & fuscio.

De hoc Bellus Lipsi. ad Clus. Rosmarini folia Selmo similia sunt, serrata, florèque in umbellis albi: quibus succedunt *semina* oblonga aspera. *Radice* nittur crassâ, foris nigro cortice còque tena veltita, intus alba, thus maxime olens.

C A P. XIX.

De Pastinacæ tenuifolia.

Pastinacæ à pascendo dicta exsiliatur. Nam radices ejus cibus sunt vulgaris. Idem lib. XVII. cap. 10. *Pastinacæ vocata quod radix ejus præcipuus sit pastus homini. Est enim odorata, jucunda, cibo delectabilis.* Turnebus tamen in Adversariis lib. VIII. cap. 23. ex eo dici potest, quod refertur & quasi habeat *pastum*, quomodo vocatur insectamentum quo vineæ foduntur.

Pastinacæ sativæ semine villosò, umbellâ flore delapso in nudum formam contractâ, foliis tenuioribus, ab omnibus aliis Umbellararum generibus facile distinguitur.

A. 1. *Paf.*

A. 1. *Pastinacæ sativæ tenuifolia* Ger. *tenuifolia sativæ lutea* Park. *tenuifolia sativæ radice lutea vel alba* C.B. *sativæ sive Carotæ rubra, lutea & alba* J. B. Carrois.

Radice est pedem longâ, crassâ, conoide, friabili, luteâ aut rubrâ, interdum atro-rubente aut etiam albi, paucis ad latera fibris donatâ, succulentâ, sapore dulci aromatico. *Caulis* erigit duorum aut trium cubitorum, hirsutum, striatum, concavum, ab imo statim ramosum, ad cuius divaricationes folia dodrantalia, hirsuta in alas plures divisa, alis singulis in alias subdivisis, & his tandem alis secundariis in multa segmenta angusta oblonga acuta, profunde dissectis, odore & sapore satis suavi, saturè viridia, alternatim posita. *Flores* in umbellis latis conferti, pusilli, pentapetali, petalis subovatis & minimè bifidis, colore albo, interdum rubente. *Umbellæ* basin in circulum ambiunt folia angusta, in plura longa & acuta segmenta divisa. *Umbellarum* etiam partialium è quibus totalis componitur bases, ejusmodi foliolorum circuli ambiunt. Floribus succedunt *semina* longiuscula villosa. Cum jam desoruit umbellæ contractæ concavæ sunt & vasculum velut Daucus Officinarius deformant.

Seminis & herbe eadem vires sunt quæ Dauci Officinarius. Specificum habetur ad uteri suffocati. *Vires.* tionem. *Schred.*

Radices culinarie sunt, in aqua communi decoctæ resollatim inciduntur, cùmque butyro, pipere & sale estantur: *sepius* tamen apud nostros* in jure carnum, maxime bovine, decoquantur, & unâ cum carnibus eduntur condimenti loco Rapi aut Napi modo. Nonnihil flatulentæ sunt, ventrem tamen emollire creduntur, & tussi conferre.

Radix Pastinacæ atro-rubentis tenuissimè concisa, & in aceto acerrimo cum modico Aluminis ruspidecocta ad consumptionem coletur sinatûr, inspillari & exsiccare, fiet massa coloris purpurei, perennatæ lulis dicti, quæ molendo cum aqua gummatâ soluta dabit atramentum purpureum optimum. *Causpari, de Atramenti.*

Quercetanus folium semen Pastinacæ domesticæ exsiccatum & pulverisatum ad 3℔. cum paucis Vini vel Aquæ Melissæ datum pro peculiari & specifico medicamine ad uteri suffocationem vendit. *D.Somme è Dolio.*

A. 2. *Pastinacæ sylvestris sive Staphylinus Græcorum* J.B. *syv. tenuifolia* Ger. Park. *syv. tenuifolia Dioscoridis vel Daucus Officinarius* C.B. *Wild Carrot, or Birds-nest.*

J.B.

In promptu est sylvestris Pastinacæ ex sativâ faciem novissè: *radix* minor & acrior: *caules* altitudine pares sesquipedales scil. striati, hirsuti, medullâ farcti, in alas divisi. *Folia* minutim dissecta, atrovirentia, aversa parte, hirsuta. *Flores* in umbellis magnis confusiles, candidi. *Flosculus* umbellæ medius interdum purpurâ rubet. Umbellæ autem obvallant folia in angusta, longa, acuta segmenta divisa. Delapsis floribus succedunt *semina* brevia, striata, villosa; tum verò convolta umbellâ cavitatem, eam aviculæ nidulum, in medio deformant. In pascuis, gracili solo, ubiq. *Locu.* occurrit.

Uterina inprimis est & diuretica. *Ufus* præcipuus est in tussi, pleuritide, stranguria, calculo. *Vires.* Cret menses & molas, sedat uteri suffocationes, stimulat Venerem.

Semen Dauci in Cerevisia leptomera insulum, & bibitum ad stranguriam & calculum renum ac vesicæ miris laudibus effertur nonnulli. Vid. Charletonum in lib. de *Lithiasis*. Helmontius vidit Consiliarium, qui per quindenas singulas solebat decumbere, usum prædicto decocto liberum à lithiasi visisse per annos aliquot.

Seminis 3℔. vino albo infusa & potæ hysterici paroxysmi medentur.

Tragus aliq. flosculum purpureum in media umbellâ valde prædicant pro certiss. Epilepsie antidoto. *V. J. B.*

A. 3. *Pastinacæ tenuifolia sylvestris lucida* Morifoni. *Tenuif. marina, foliis obscure virentibus & quasi lucidis* Botan. Monip.

Hujus *folia* non sunt hirta, sed paulò latiora quàm præcedentis, spissiora, magis dissecta & lucida: *Semen* aliarum congenerum seminibus multò majus. *Radix* odorata habet aromaticum.

In humectis & pinguibus pratis ad oram maritimam Aremoricam exit: Monspelii etiam in *Locu.* maritimis. Est cur dubitemus an hæc specie differat à vulgari sylv. an accidentibus tantum à loco aequalis.

* 4. *Pastinacæ tenuifolia sylvestris radice & umbellâ luteâ* Morifoni.

Umbellæ colore à prædictis distinguitur, quæ dilutè lutea, cum illarum perpetuò sunt albæ. Ex agr. Patavino ad Autorem missum est hujus semen à D. Alex. Balam.

Locu.

* 5. *Pastinacæ Tenuifolia Cretica radice umbellâ Gingidii longioribus* Morifoni.

Hic præcipue notâ cognoscitur, quòd radios umbellarum producit quinas uncias longos, crassiores & rigiores quàm sunt Vitiagæ radii: atque hi concavam constituunt superficiem nidi avis instar, dum sunt adhuc semine prægnantes; atque *semina* villosa hispida, Carotæ vulgaris more, sed multò majora & crassiora ferunt.

Hujus

- A. 5. *Caucalis arvensis echinata latifolia* C. B. item *Caucalis lato Apii folio* ejusdem, ut voluit. *Lappula Canaria latifolia* fere *Caucalis* J. B. *Caucalis Apia flore rubra* Ger. *Echinophora quarta major* *maritima* Col. *Caucalis arvensis latifolia* parva Park. item *Caucalis Anglica flore rubente* ejusdem. Item *Caucalis major* fere *rubente flore* ejusdem & Cluf.

Col.

Hujus radice eodem colore, sapor aromatico & effugie est, in adultis lignosa, paucis fibris divisa: Folia majora aspera, dura, latiora, quinis vel senis lobis oblongis, Sorbi modo divisa: singuli lobii trium digitorum sunt longitudine, per ambitum profundius incisuris donati. Quinquefolii majoris modo. *Caulis* bipedalis est, alis divisus, rotundus, striatus ut angulosis videtur, asper albi hirsutis, umbellae edens, ut in penultima trifidus, sed breviori petiolo & crassiori impositus, basin habentes trifoliam, sed juxta flores pentaphyllam. *Flores* quidem purpurei, quia superioris majores barbulas illas etiam habentes, quibus succedunt fructus quini in singulis petioli, asperi, striati, ut quindecim singulis umbellis insunt, superioribus minores, molliores, viridiores aculeis. *Semen* vero ut in superiore minus & aromanticum. Eodem modo fructus dividuntur atque persiciuntur, eodemque tempore floret. Campoclati depressioribus locis atque humidentibus parum: In agro Cantabrigienli & alibi inter segetes, sed minus frequens invenitur.

Locut.

Lobellus hanc describere videtur sub titulo *Caucalidis alceius purpurascens, foliis latioribus & crassioribus*, femine etiam majore: Clusius nomine *Caucalidis saturae* rubente flore.

De *Caucalide Matthioli* quamvis planta sit non consentiunt Botanici. Fortè signum est etiam diversarum plantarum partibus compositum. C. Bauhinus Synonyma *Caucalidis* confundere videtur.

- A. 6. *Caucalis minor flosculus rubentibus* Ger. emac. *minor flore rubente* Park. *femine aspera, flosculus rubentibus* C. B. *Anthriscus quorundam femine aspero hispido*, J. B. *Urtica Partney*.

Caulis surgit sesquicubitali, hirsuto, aspero, geniculato. Folia multis pinnarum conjugationibus composita, circa margines dentata, impari in extremo productiore, obtusè rubentia, hirsuta. In summis caulibus & ramulis umbellae parvae *florum* ex albo rubescentium quibus succedunt femina parva, oblonga, hispida praetercunctum vestibus adherentia lapparum modo. Planta est annua. Ad sepes passim observatur, aestate floret.

Locut.

- A. 7. *Caucalis segetum minor Anthriscus hispido similis. Caulis pumila segetum* Goodera.

Hæc & antecedens planta, quamvis inter se admodum similes sunt, in nonnullis tamen manifestè differunt. Primo illa procerior est, quippe quæ ad bicubitalem altitudinem non rard accedit, hæc humilior quæ pedem aut cerè cubitum unum vix unquam superat. 2. Illa erectior est & internodiis longioribus, hæc tortuosa & sparsa geniculis frequentioribus. 3. Illius *caulis* prope terram hirsutus est quum hujus. 4. Illius *flosculi* albi vel etiam dilute rubentes petalis constant aquilæ ferè magnitudinis & itamina continent purpureis apicibus capitata, cum hujus *flosculi* albi tamen vergentes petala duo exteriora interioribus manifestò ampliora obtineant, apicibus autem albis staminula donantur. 5. Hujus femina multò ampliora sunt, apiculis in summis viridibus; illius longè fragrantiora magisque aromatica, coloris obscurioris, apiculis purpureis. Denique illam extra sepes & vepreta haud temere apud nos reperies, hanc in sepius nunquam, plerumque inter segetes.

Locut.

Caucalis nodosa echinata femine C. B. Ger. emac. Park. *nodosa echinata femine Anthriscus hispido affinis, si non ejus varietas perperam* J. B. *Knotted Parsley*.

Ex radice oblonga, tenui, alba bini ternive aut plures caules, qui dein in alios dividuntur, rotundi, striati, asperi, in terram plerumque striati, alii bipalmares aut minores, alii cubitales; quos folia vestunt *Pastinacæ* similia, breviora tamen & pauciora, multoque tenuius divisa, aspera, alata, ex virore nigricantia. Ad singula penè internodia foliis ex adverso *flosculi* exigui, albi conferti, brevissimi pediculis insidentes, velut cauli arète adhererent, quibus succedunt femina plurima, parva, echinata, conglobata.

Locut.

8. *Caucalis Daucoideis Tingitana* Morisio.

Moris.

Sub primum exitum è terra & antequam excalescat, ejus folia adèc Dauci seu Carotæ foliorum sunt annuli, ut pro Dauco accipi possit. *Caulis* pedales & bipedales producit; in quorum summis proveniunt flores albi, qui antequam expandantur purpurascunt. Horum singulis delapsis succedunt bina femina, oblonga, compacta, longissimis & tenuissimis aculeis donata.

9. Myr.

- A. 9. *Myrrhis sylvestris seminis asperis* C. B. *Myrrhis Neapolitana atque etiam Anglicana* Park. *Cerefolium fere Myrrhis nova Aequicolum Calumna* Ger. emac. *Cicutarive quoddammodo similis, vel Cherephyllis accedens* J. B. *Small Demick Chervil with rough seeds*.

Col.

Radix habet albam, oblongam, teneram, in summo crassam, paucis & tenuibus fibris divisam, in summo per obliquum rugosam, vultu facilem, sapore dulci, aromatico, parum gravi, ad Carotam quodammodo accedente. *Folia* prima admodum brevia, & divisa rotundiorè veluti Fumaria; at succedentia post quatuor aut quinque, in bipetalibus petioli cavis, canaliculatis, in imo latis, succosis admodum, majora, Cicutæ emula sed minora, levia, splendida, praesertim inferius, sed nervis & petioli carâ mollique lanugine albi hirsutis, superne antequam caulem edat maculis albis atque etiam purpurascens aspersa; atque tunc tenella Cerefolii vice legunt eduntque in acetaris, *Cerefolium* quoque ferè parem in locis terrenis, pollicis magnitudine. *Caulis* edit bicubitalis, Cicutæ emulans, atque tenuem (nemini) tenerum, levem, rotundum, inanem, siccolium, ciliolentum, ad dodrantalia insertis geniculis distinctum, in quibus folia majora vel maximis ante caulem editis, petioli latis, amplis, bipetalibus atque etiam longioribus, Cicutæ foliis, nisi minora parum essent, admodum similia. In summo ale multæ è foliorum finibus prodeunt; atque hoc à Cicutâ differt, quod umbellæ secus alas palustris Apii ritu herent, non summis caulibus & ramulis insident, ut in aliis Umbelliferis. *Flores* albi, tenues. *Semina* oblonga, hirsuta, teretia Anili modo, asperiora, vestibus lacerata, cacumine longo, sapore aromatico acri parum & dulci, amarore quodam mixto non ingrato.

In aggeribus & muris terrenis, interdum & lapideis, locisquæ ruderatis non raro occurrit. Floret Lotus & semen fere Maio & Junio, interdum serius apud nos in Angliâ.

Tempus.

C A P. XXI.

De Pastinacæ maritima seu

Critimo spinoso.

1. *Critimum spinosum* Ger. *maritimum spinosum* C. B. *marit. spinosum fere Pastinacæ marina* Park. *Pastinacæ marina, quibusdam Secacul, & Critimum spinosum* J. B. *Pickth Damppire or Sea Parsley*.

J. B.

Pastinacæ marinae radice crassa, tenera, alba, gustu gratissima, dulcis & rugosa, ut *Pastinacæ lativæ latifoliae*. *Folia* crassa, duos ferè palmos longa, spinosa, crebris divitiis incisa, sapore aromatico cum quadam salugine. *Caulis* cubitalis, in multis divisus ramos, quibus insident umbellæ spinosæ, floribus parvis, albis donata. *Semen*, deserviente Morisio, striatum, majus, binatum punctum, oblonga theci, cartilagineæ, sursum spinosâ obductum habet. Cum nondum capsulam hanc aperuissim (inquit) unico semine constare putavi, sed eadem scissâ, bina semina ibidem latentia, magna, striata inveni. Nos disiectis aliquot hujusmodi thecis unicum duntaxat intus semen invenimus, non tamen negamus naturaliter bina inesse debere.

In arenosis Maris Mediterranei litoribus nusquam non obvium est hoc genus.

Locut.

2. *Daucus stellatus* Alpini. exot. *stellatus Creticus* Park.

Planta est fruticosa, cubitalis longitudinis, magnæque latitudinis, odorata & aromatica, uniculis, sed prope radicem foliosa. *Folia* vero cum suis caulibus Petroselinum quàm proxima apparent (ramuli etiam pariter divisi) *Daucum Creticum* ferè redolentia, linguamque excalescentia. Inter quæ exit *Caulis* rectus, rotundus, hinc inde ramificatus, eadem folia ferens; in ramulorum verò cacumine *flosculi* lutei umbellatim ferè producantur, à quibus sunt fructus parvi, oblongi, inferius lani, & habentes quinque pinas, parvas, stellatum modo flavescentes balis fructuum circumdantes, à quibus sursum quædam parva fibra, quippe quinque vel sex, velut in conum desinentes procedunt. Fructus hi mirabili profectò artificio à natura elaborati videntur, suntque odorati atque aromatici. *Radix* longa, crassa, carnosa, Petroselinum aut *Pastinacæ* similis, odorata atque aromatica, quæ indigenæ vespertur & cruda & cocta in acetaris: cruda autem citata maximè facit ad Venenæ excitandam augendâque.

Accedere videtur ad *Pastinacæ* marinam, & fortasse non differt à planta præcedente.

3. *Pastinacæ echinophora Apula* Col. Park. *Myrrhis angustifolia fructu echinato* C. B.

Col.

Radix habet cubitalem, digiti crassitie, longam, æqualem, Eryngio similem, foris flavicentem intus albescentem, nervo intus tenui, cortice carnoso, sapore ferè aromatico non ingrato, cum acrimonia quadam & amarore dulci mixto, succosam in minutis vultus. In novellis radicibus adèc gratius

Ss

gratus est sapor, ut quilibet eis quam libentissime vescatur. *Folia* promittunt vere, in terra frata *Pastinace* sativae tenuifoliae emula, non ita ampla, minusque lata, divisura tenuiore admodum, carnosiora tamen, media inter maritima & terrestrem [plantam] parum acuta, leniter hirsuta, & ex viridi albescunt propter hirsutem: *Caulis* crassius, cubitalem, indurque foliosum, alarumque copia & densitate fingit geniculis reflexum. Ale in orbem oblique & respiciunt plantam conglobant, ut rotunda sit plantae tota effigies atque coma, ut libanotis cacthyferae, atque rotundior. In aliis vero foliola minora, minusque divisa atque carnosiora, rotundiora acutiora, asperiora & duriora, *Pastinace* litoralis simili, ex quorum limbo alae breviores prodeunt, ut densa & orbiculatae plantae effigies videatur ob alarum multitudine oblique se propagantium. In illarum cacumine *flores* in umbellis *Pastinace* praedictae rari Julio & Augusto mense exeunt, ex basi sex folioli crassius, acutius [composita] sic: & ipsa umbella pungentibus; in medio plantae supra caulem primum, deinde in reliquis alarum cacuminibus à summo [se explicare] incipientes, quare diutius floret. Septembri mense percarij in remanent aculeata, dura, sex radis divisa, supra quae totidem apices elevarunt densi, qui flores erant prius, *feminae* oculant ovali figura, rotundum, oblongum, cortice flavescente, medullam intus pullam ex flavo habens, sapore aromatico. Octobri perficitur, caulisque ab radice primis imbribus focatus marcescit, atque divellitur, ut locum in quo erat non reperas. Vento quidem ita divulsus vagatur per campos, globosi sui facie hoc adjuvante.

Campetribus, ficis, sterilibus topheaces gaudet seminis, viarum marginibus, marginumque fossis Crimole in Apulia.

Differt à *Pastinaca* marina vulg. foliorum magnitudine, densitate atque multiplici & tenui admodum divisura, *Pastinacae* magis emulante; radice majore, suaviore, &c. quantumvis femine similis videatur.

CAP. XXII.

De *Coriandro*.

Quin foliorum viridum contritorum fector cuminum emulus huic plantae *coriandri* nomen fecerit, minimè dubium est. Semen striatum figurâ perfectè sphericâ ab aliis omnibus Umbelliferarum generibus distinguitur; siue singuli globuli unicuique flori succedunt, ut in *Coriandro* sativo; siue gemini ut in *hyssopli* minore. Folis primis sex infinitis latis, superiorem tenuiter incisum cum Aniso convenit, & ab aliis Umbelliferis differt.

Coriandrum J. B. Ger. *Coriandrum majus* C. B. *vulgare* Park. *Coriander*.

Recta & simplex tenuisque est *radicula*, omnino paucis fibris donata, candida. *Caulis* simplex, cubitalis aut sesquicubitalis, teres, glaber, medulla factus, nulla intus cavitate, gracilis, ramosa. *Folia* imo lata, pinnata, & circa margines donata incisa, Anisi aut potius *Petroseolini* similia; superiora in caule tenuissime dissecta, ut ad *Chamaemela* accedant. Summo cauli & ramulis infident florum *umbellae* albae, tantillo rubore tinctae. *Flores* singulares, ut in reliquis Umbelliferis, quinque foliis constant, quorum extimum amplissimum, & ad unguem ferè bifidum, proximum utrimque bifectum quoque, segmento altero amplo, altero minimo; intima duo minima. Singulis *lobulis* in unica & rotunda striata crusta arte juncta bina succedunt *semina*. Olor plantae ferè & ingratum cuminum; seminis verò tum odor tum sapor gratissimus & aromaticus.

Descriptio est J. Bauhini, à nobis interpolata.

Coriandrum minus odorum J. B. Park. *minus testiculatum* C. B. *Coriandrum alterum minus* odorum Ger. enae.

Ima folia habet minutius incisa, & *semen* habitus, copiosius, in pluribus spichamæis procumbentibus cauliculis. Præterea insigni notâ à precedenti specie differt, nimirum seminis bini, teliciorum in modum simul junctis unicuique *lobulo* succedentibus. Virentis etiam herbe odor multo magis ferè & ingratum, odor Moriflono, qui hanc speciem à sequenti nimirum *Coriandro* altero hereditatim C. B. non separat.

Contra Bauhinus uterque hanc ab illam diversam faciunt, utri rectius nos latet, quibus plantas ipsas nonnum videre contigit. Suspicamus tamen unam & eandem speciem esse hanc & illam, cum nihil sit in descriptionibus quod repugnet.

Coriandrum alterum fatidissimum Park. C. B. *Coriandrum sylvestre* J. B.

Radix huic est singularis, tenuis, non aliis demissa, cui radicle aliquot tenues adhaerunt. Hæc caules multos edit, quinque angulis constantes, foliosos, geniculatos. Ramuli incerto ordine similes foliis & singulis geniculis prodeunt, folia ferentes summis *Coriandri* sativi foliis similia, sed minora, in quorum cacuminibus umbellae velut in illo, floribus ex purpureo candidius relecti; quibus diffusis *semina* oritur rotundum, id peculiare habens, quod in singulis pediculis duplex sit, & unum alteri punctum. Olor totius plantae gravior quam *Coriandri* sativi & caput magis tentas.

Coriandrum frigidum esse scribit Dioscorides, argumento quod *Trachelium* curat; quem prolece refutat Galenus. Galeno refragatur Avicenna, & pro Dioscoridis sententia pugnat. Jam vulgè holidum censetur.

De *Coriandri* facultate venenata non convenit inter Botanicos & Medicos. Dioscorides opotum rauticatum facere, atque infantiam qualis ex violentia proficitur scribit. Simcones Sothi. Hujus fucus potus venenum est & occidit; toto verò corpore *Coriandri* odor se prodit. Plerique etiam Arabes *Coriandro* frigidam facultatem, narcoticam, stuporem inducentem atque sensisturbationem excitantem, ac exitum tribuunt. His aspiulator Matthiolus, qui proinde oleum in eorum aut medicamentorum usum nunquam admitti debere, nisi prius triduo aceto fuerit mace-ratum. Tragus etiam, qui monet sephaliarios, ne semen cuicumque nisi prius dicto modo preparatum, vel cum saccharo vendunt, nisi venenum loco remedii exhibere velint.

His adversantur Lobelius, & Alpinus, qui asserit herbae etiam virentis usum in cibo esse apud omnes Aegyptios familiarissimum. Utcunque hoc medicamentum propter malignam vim, quae ei à multis dubio procul non oblique experientia tribuitur, praesertim non preparato, non temere utendum censet J. Bauhinus. Malignitatem arguit fector plantae digitis comminutæ teterrimus. Et licet Hijsani, autore Amato, frequentissime illi utuntur & pro Cordiali habent; tamen experientia docuit Monachos in Melsium propter hunc usum Hispanorum plurimos esse fatuos, ob quorum curam tam frequentia sint Hospitalia: ita (inquit C. Hofm.) in Aegypto esse potest, hec Alpinus non oberv-vint.

Semen Stomachicum imprimis est, claudit sci. ventriculum, exhalationemque suppressit, quò minus caput gravetur, ructusque producat: insuper & strumas discutere creditur.

Poro seminum saccharo incrustatorum magnus apud nos [Germanos] usus est in adjuvando concoctione ventriculi. Habent enim aliquid adstrictionis, ob quam etiam usurpantur in hæmoptysi & ventris fluxibus. Tum autem torrefactum ferè danus, quemadmodum cum lumbicorum mensurandorum causa. Monendi verò sunt nimis audaces, ne frequentius utantur & sine preparatione. Ut enim semina minimum habent humidi illius excrementi, habent tamen aliquid.

C. Hofm.
Semen ritum, & recentibus carnibus asperum prohibet nè putrescant tam citò quam solent esse-vo tempore, si Matthiolo fides.

SECTIO QUARTA

De Plantis Umbelliferis foliis simplicibus.

CAP. I.

De *Perfoliata*.

PERFOLIATA J. Bauhini iudicio tam Dioscoridi, quam aliis Veteribus indita est. Perfoliatam recentiores ex eo appellant, quòd caulis ejus singula folia pertranscat, penetrat atque diffuset. *Διδυμω* Graecè dicitur Schwenckfeldio, quod nomen an aliquis ante ipsum legerit nos latet. J. B.

A. 1. *Perfoliata vulgaris* Ger. Park. *vulgatissima* siue *arvensis* C. B. *Perf. simpliciter dicta, vul-garis annua* J. B. *Chorizanthe*.

Radix simplex, alba, lignosa, adnatis aliquot donata, sapore Rapunculi suavi. *Caulis* singularis tenuis, rigidus, glaber, teres, striatus, concavus, geniculatus, pedalis aut cubitalis, odore nonnulli aromatico cum discinditur rumpitque nares ferens (inquit J. Bauhinus.) *Folia* ex rotundo oblonga & ferè ovalia, glabra, glauca, nervosa nervulis à centro in circumferentiam folii oblique excur-rentibus, margine aequali: quae caulis perforat, prope summitem in ramulos aliquot divisus, in quorum summitatibus umbellae radiis pluribus compositae, quorum singulis infident umbellae secundu-dinae parvae, foliis majusculis obvallatae. *Flores* singulares parvi, flavescentes, brevibus pediculis fulti. *Semina* singulis succedunt bina, striata, breviuscula, altera parte acutiora, fusca seu pulla per maturitatem.

Nullo in Anglia quam inter segetes invenimus.

Perfoliata flore multiplici C. B. Park. i. e. crispa seu muscosa Cam. nihil aliud est quam prioris varietas. Locm. ites degener, ex ejusdem semine orta.

Inter eas numeratur quibus solidandi ac ferruginandi vis est. Datur decoctum herbe ex vino *vinet*. paratum, aut folia in pulvere tota internis affectionibus, rupis & ex alto delapsis. Ad rantes inestomorum, praesertim puerorum [imprimis autem umbilici. *Schrod.*] commendatur, siue intrinsecus sumpta, siue extrinsecus cum farina & vino recens tusa & inposita. Strumas etiam hoc modo adhi-bita resolvit. Ad fracturas etiam, hernias, & erysipelata magni usus esse perhibet Schwenckfeldio.

Ecomphalon seu Umbilici prominentiam uli seq. remediis solidè consolidavi (inquit Simon Paullus.) R. Herbe Perfoliate cum toto M. i. Auriculae muris, Herniariae, Plantaginis, Musci, Acaciae nostrae ana Mss. quae in sufficienti quantitate Vini rubri l. a. cocta loco affecto applicabatur. Ex exco-ris D. Hulse.

J. Bauhinus

nus qui *Bupleurum angustifolium* Dod. & *Auriculam leporis* Monspeliensium *Gesf. Hist. Anim.* *Bupleurum* vulgatilimi folio florotundo, synonyma facit. Hunc sequitur Parkinsonus, adeoque duas plantas confundit, ut ex descriptione patet.

2. *Bupleurum folio rigido* C. B. *latifolium Monspeliense* Ger. *latifolium* Park. *Auricula leporis al.* *ica, sive rigidior* J. B. *Stille-leaved Hares-car.*

J. B.
Differentia in folio est, quod non tantum majus, sed etiam crassius, rigidius, nervosius, modice in acumen desinens, inflexis flexis oris concavum carinam, seu potius Leporinam succentamiaculicam refertur.

In sylvis & humetis prope Monspellum frequens occurrit. Julio & Augusto mensibus floret.

3. *Bupleurum minus angustifolium* Monspeliense. *An angustifolium Monspeliense* Ger. & B. *an angustifolium* Botan. Monsp. *angustifolium* Dod. *Narrow-leaved Hares-car.*

Hoc an & ququam descriptum sit nescio. *Auriculā leporis* minimā *J. B.* majus est & elatius, cubitali altitudine: *caulibus* teretibus, majoribus & firmioribus quam illius, non statim ab imo ramosis, sed aliquotque foliis distaxat vestitis, alternatim positos, duas aut tres unius longos, angustis, acutis. Superiore caulium parte ramulic foliorum alis exeunt, ipsi in furculos praeterius subdivisi, qui stiloculi & semina eis succedentia in summo gestant. Sunt autem *Umbellae* (si ita appellare licet) minimae, duobus tribusve stiloculis compositae, ad quarum basin quatuor [for-] tē quinquē] foliola tenuissima & brevissima. *Semina* singulis stiloculis subsunt pro more bina juncta. Apit forē magnitudine & colore. Ad exortum ramulorum singulos unum duntaxat foliola appositum observavi, non bina ut in *Auricula leporis* minima à qua hac specie omnino distincta est planta; nam & illa etiam non minus quam haec, imo copiosius circa Monspellum provenit.

Hac ex sicca, nam virentem describere negleximus, quia tum ab aliis ante nos descriptam putavimus. *Bupleuri angustifolii* icoa apud Dodonaeum plantam nobis descriptam optime representant; descriptio etiam bene convenit, unde minus recte *C. B.* *Bupleurum angustif.* *Dod.* *Bupl.* folio fibrotundo vulgatilimi synonymum facit.

- A. 4. *Auricula leporis minima* J. B. *The least Hares-car.* *An Bupleurum minimum* Col. Park. ? *angustissimum folio* C. B?

Radice habet simplicem, candidam, duram, lignosam, fibris aliquot exiguis praeditam. *Cauliculum* surgit apicem unicum, interdum plures, gracilem, teretem, rigidum, ramulosum ab imo statim ad summum usque. Rami longi, rigidi, in alios iterum ramulos divisi, alternatim positi, prope fundum una caulis parte crebri, seu ad breviora intervalla, superius rarius seu ad intervalla longiora sili sunt. *Folia* angusta, oblonga, crassiuscula, colore glauco, duriuscula, & Caryophylli foliorum quodammodo amula, sed minora pro plantae modo & breviora, ad singulos ramorum exortus seu genicula bina, alteram longius & major, alteram brevius & minus.

Stiloculi & semina in summis caulis & ramorum consistunt, quatuor aut quinque simul, quandam quasi *Umbellam* efficientes, quae ad ramulorum suorum exortum quinque semper longis angustis & acutis foliolis cingitur, quae calicem quandam representant: Inferiorem *Umbellam* radii nonnulli altis affurgentes, alius subinde secundarias in summo gerunt *Umbellas*, ad modum *ferre* *Herbe lupae* dictae, aut florum profliferorum. Flores lutei *Umbellatarum* similes seminis insident binis pariter junctis, striatis, brevibus, Apit.

Variis in locis hanc observavi, v. g. prope *Huntington* oppidum, via quae *Stilton* ducit, in semine Septembris initio: Camaloduni Effleste in palustribus secus fluvium copiose, florentem Augusti Calendis, prope oppidum S. Neotis non longe ab *Ellesley* pago, juxta viam publicam: circa *Hajing* oppidum in Sulfexia ad litus maris: in transmaris etiam prope *Basilam*, & circa *Monspellum* copiose. Circa medium Augusti plerumque floret & semen brevi pericit. Annua est planta & quotannis ex deceduo semine se renovat. Descriptio *Bupleuri* tertii minimi F. Columnae plantae huic in plerisque respondet. Verum tum longitudo foliorum triuncialis, tum eorundem molities diversam speciem arguant.

Quoniam folia intus cava facit veluti *Cyperii*: quae nota an huic aut precedenti plantae conveniat non recordantur.

CAP. III.

De *Astrantia nigra*.

Astrantia & *Asterantia* corrupta vox esse videtur ab *Asterio* vel *Astritio*, *Asteritium* autem ab *Oleificio* seu *Ostrutio*, quod à *Struthio*.

1. *Astrantia nigra* Lob. *Helleborus niger* *Sanicula folio major* C. B. Park. *Sanicula* *femina* *quibdam*, *alia* *Helleborus niger* J. B. *Astrantia nigra, sive Veratrum nigrum* Ger. *Black Hellebore*.

J. B.
Cubum altos majorēque promit caules, teretes, striatos, qui mansi saporem exhibent imperatore: folia *Pentaphylli* modo quinquepartita, singulis segmentis serratis, Imperatoriae foliis superata, rugosa, superne atrovirentia, inferne ex virore in luteum tendentia. Flores simul aliquot *Saniculae* longē majores, ex multis glomeratis stiloculis virentibus, pentapetalis, quos folia obvallant multa, striata, ex albo virentia, paucā admixtā purpurā. Succedunt stiloculi singuli pro more *umbellatarum* semina bina juncta, oblonga, altera facie plana, alterā gibba & canaliculata, colore cinereo. Radix multum fibrosa, Hellebori modo, atra.

In sylvis umbellam non longē à Monacho Bavariae Metropoli, necnon in Salviae pratis montosis, ubi Geneva vicinis, itemque in Jura monte & alibi observavimus.

2. *Helleborus niger* *Sanicula folio minor* C. B. prod. Park. *Astrantia nigra minor*.

Radices nigrae subsunt, & ab uno exiguo capitulo fibrae quamplures tenues descendunt. Folia quae oblongis pediculis donata, subrotunda sunt, unguem pollicis lata, in seipem lacinas breves & angustas ad umbilicem usque divisa, per margines crenata, in caule vero brevissimis pedicellis tenuissime filia; inter quae cauliculi bini, terne tenuissimi palmares & glabri exurgunt, uno altero folio vestiti; aliquando in summo pedicelli ad latera produnt, qui stiloculos complures simul facies, candidos, quasi in mulario junctos sustinent. In summā *Astrantiam* nigram *Lob.* per omnia reser, folique magnitudine diffat.

Hic in Alpibus solum reperitur.

Plantam hanc, culturā tamen multo majorem faciam, in horto Nob. Viri D. Caroli Hutton Londoni, vidi; quae quidem magnitudine sola à vulgari *Astrantia* differre videbatur. Verum quoniam in summis Alpibus Max. Carthusianorum Caenobio immenitum jugis observavi alius praeter magnitudinem accidentibus ab ea differbat. Folia enim longis pediculis insidentia, non in quinque ad septem tantum lacinas sed in novem non raro, casu, non breves, sed longas, angustas, acutas, ad margines profunde dentatas, ad pediculum usque divisa sunt; nec prope pediculum sibi invicem appropinquantes aut arcte junctas, sed aliquantulum remotas, ut in *Pentaphyllis*. Caules conus, glabri, bipalmares unico folio tenuissime secto absque pediculo adhaerente, ubi in duos treise pediculos stiloculorum *Umbellulas* glomeratas sustinentes dividuntur. Ad basin *Umbellulam* unum folia sicut cum obvallantia, qualia in superiore cernuntur, minora tamen & angustiora. Hanc Paulus Boccone titulo *Hellebori minimi Alpini*, *Astrantiae* flore describit & depingit, aut saltem huic congerens: nam folia suae plantae (in exortum etiam) in quinque tantum partes divisa ascribit: & ion folia *Umbellarum* bases cingentia nihil breviora aut angustiora pro plantae magnitudine representant, quoniam sunt in *Astrantia nigra* vulgari majore: utcumque tamen foliorum lacinae longitudine sua, angustia, serraturis, situ, adeo exacte referunt nostrae lacinae, ut non dubitem eandem esse. Esto ergo haec nostra.

3. *Astrantia nigra Alpina minima*. *Helleborus minimus* *Alpinus* *Astrantiae* flore P. Boccone.

Fuchsius *Saniculam* suam seminam tam viribus quam formā ad veram *Saniculam* proximē accedere scribit: Dodonaeus Veratrum nigro *Dioscoridis* forma & viribus respondere. De viribus cum illo sentimus. Nam humores melancholicos purgare testes habet medicos quosdam Germanos esse *Virres*. Gessnerus etiam hanc herbam vim per alvum purgandi, *Helleboro* albo fore similem, sed minus nitorem obtinere primum se expertum refert. Quo confirmatur sententia Dodonaei. Fabianus Hildanus ad curationem febrili henis in Apozematate praescribit *Saniculam* feminam Fuchsi.

CAP. IV.

- A. *Sanicula sive Diapensia* Ger. *vulgaris, sive Diapensia* Park. *San. Officinarum* C. B. *San. mas Fuchsi sive Diapensia* J. B. *Sanicle*.

J. B.
Concinna sunt *Saniculae* folia, quae à radice adstringente, amarā & fervidā, foris nigra, intus alba, fibrosa exeunt, cum splendore virentia, rigida, ferē rotunda, quinquepartita, singulis segmentis subdivisis, quorum omnium pulchra crenata. Caulis cubitalis, enodis, laevis, uno tamen interdum, vel altero folio cinctus, in fastigio flores velut in *Umbellam* dispositos sustinet: summum namque caule quatuor vel quinque vel etiam plures radii exeunt, quorum qui medius est non amplius dividitur, reliqui qui eum circumstant tripartiti sunt, gestantque plures stiloculos in globulum congestos. Stiloculi autem singuli quinquefolia sunt, albi aut dilute admodum rubentes. Singulos flores bina excipiunt semina, lappulata, simul juncta ut in *Umbellatis*.

In sylvis & sepibus passim, floret sub finem Maii.

Locus.

Sanicula

Vires.

Sanicula a mira sanandi vi nomen traxit: Vulneraria enim est & præcipuis; unde Gallis in adagi-
um venit vulgo jactatum, eos non indigere Chirurgo qui Saniculam & Bugulum habuerint.

*Qui ha du Bugle & du Sanicle
Fait aux Chirurgiens la niche.*

Gustu id indicante astringit simul & amara est. Vulnerariis potionibus incoquitur. Internis &
externis vulneribus, sanguinis eruptionibus, ulceribus, dysenteris, ruptis & vullis auxiliatur decocta,
pota & imposita, ut breviter Lobelius, summam vires ejus & usus recensens.

Umbilici eminentia & crassities in pueris innun-eris ferè curata est Cataplasma. ex Sanicula in vi-
no cocta, Umbilico apposita cum ligatura strictiore: Rad. Consolida majoris contusa dorso è re-
gione Umbilici admodum.

CAP. V.

De Sefeli Æthiopica.

Sefeli Æthiopicum frutex Ger. Park. *Æthiopicum Salicis folio* C.B. *Æthiopicum fruticosum*, se-
lio *Periclymeni* J. B. *Shrub-Hartwort* of Æthiopia.

J. B.

Ramis aliquot cubitalibus & altioribus fruticat, rigidis, lignosis, nigricante cortice intellis, in
multos ramulos diductis. *Folia* per ramos sublonga Periclymeni, angustiora, leviter ac-
uminata, breviora quam Laureole, glabra, sapore & odore Juglandis, sed multo miore
graviorisque. *Umbellæ* pulchre, feniculaceæ; *semen*, delapsis flavescensibus floribus genat
oblongum, canaliculatum, magnitudine seminum Feniculi.

Lecm.

In rupibus oppido *S. Chamas* in Gallo-provincia vicinis observavimus. Lobelius ad Ceimontis
radices, quæ in lacum vergit uberi proventu fruticare scribit, quod & D. Magnol confirmat. Au-
gusto mense floret.

Semen Massiliensi Sefeli multò acrius est & odoratius, unde Lobelius eximiarum virum esse co-
dit, idèoque ad Theriacam efficacius.

HISTO-

HISTORIÆ
PLANTARUM

LIBER DECIMUS.

QUI EST

De Herbis Stellatis & Asperifoliis dictis.

HÆC duo genera uno & eodem libro complectimur, non ob cognationem aliquam aut si-
militudinem quam habent inter se; sed quod earum neutra ob paucitatem specierum
quas sub se continet integro Libro molè & corporaturam idoneam contribuere possit.

PARS PRIMA.

De Herbis stellatis.

STELLATÆ dicuntur hoc genus herbar, quia folia caules stellæ radiantis in modum ambi-
unt. Floribus sunt monopetalis, verùm in quatuor segmenta, totidem folia imitantia par-
tis; singulis autem flosculis in plerisque speciebus bina naturaliter succedunt semina.

Herbarum stellatarum TABULA.

Herbe Stellatæ dictæ, quia folia caules per intervalla ad nodos stellæ radiantis in modum ambi-
unt, floribus sunt monopetalis quidem sed quadripartis, corumque singulis bina in plerisque
speciebus succedunt semina. Hæc vel sunt floribus

Per caules magis sparsis, foliis ad singula genicula

Quaternis, floribus & seminibus

In summis caulibus & ramulis: RUBIA erecta quadrifolia.
Caulis ad genicula verticillatim ambientibus, flore

Albo, folio lato glabro; RUBIA levis Taurinensium.

Luteo, foliis hirsutis in aliis speciebus, in aliis etiam glabris: CRUCIATA.

Pluribus quatuor, radice

Rubra, cujus in vulgari & majori specie usus est ad tingendum, flores ex luteo herbidi:
RUBIA tinctorum.
Alba, vel fusca, foliis

Mollibus, & glabris, floribus

Albis; MOLLUGO.

Luteis; succo acido, ad lac coagulandum utilis; GALLIUM luteolum.

Asperis & vestibus adherentibus, floribus pallidis: APARINE.

In summis caulibus Umbellatim dispositis;

- Major, foliis lactoribus; ASPERULA, cujus duæ species habentur altera flore candido, altera flore cæruleo.
Minor, flosculis rubentibus; RUBIA cynauchica.

Spicati,

- Quadrifolia, maritima; RUBIA maritima.
Pluribus ad singula genicula foliis, longioribus, angustioribus, mediterranea; RUBIA Critha spicata.

CAP. I.

De Rubiis quadrifoliis floribus in summis caulibus.

A. 1. Rubia erecta quadrifolia J. B.

Caulis hujus non planè cubitalis sunt, firmi, quadranguli, in ramos divaricati: Folia quaternaria Rubie minoris, solida & dura, geniculis circumposita. In ramorum cacumine floru copiosi, albi, jucundi odoris.

Locus.

Circa Orten pagum in Westmorlandia, lacum *Hinander-mere* dictum, & alibi in Septentrionalibus montosis Angliæ nascitur.

In transmarinis etiam circa Genevam, in Rhætia, & alibi observavimus.

2. Rubia quadrifolia rotunda lævis Park. J. B. C. B. prod. quadrifolia vel rotundifolia lævis C. B.

C. B. prod.

Ex radice capillacea rufescente cauliculi tenues, quadrati, geniculati, palmo altiores, quorum aliqui in ramos brachiati, exurgunt. Ad singula genicula folia quatuor rotunda, nervosa, tantulum aspera in orbem disponuntur. Extremis cauliculorum flosculi albi, quadrifolii pedicellis capillaceis insident, quibus capitulum parvum geminum, asperiusculum succedit.

In montibus Helveticorum, ut Gothardo & ad Eremitanos provenit.

* 3. Rubia pratensis lævis acuto folio Park. J. B. C. B.

C. B.

Locus.

Caulis cubitalis, lævis, quadratus, rufescens, geniculatus, cavus & communiter unus exurgit, et cujus nodis ramuli semipalmates prodeunt, quorum summis flosculi plures quadrifolii, pallidi insident. Folia lævia, quaternaria, urticaria, in acumen abeuntia ad quemlibet nodum disposita sunt.

Hæc apud Valesianos in pratis ad thermas Lucenses nata.

* 4. Rubia quadrifolia semine duplici hispida J. B.

J. B.

Cauliculi habet dodrante minores, multos ex tenuibus, reptantibus, inutilibus radiculis surgentes, quadratos, folia quaternis circum nodos decussatim positis, ad Alfinem vulgarem accedentibus, quam præcedentis minoribus, subrotundis, unciâ minoribus, venosis, nonnihil pilosis, cum dulcedine quamdam amaricantibus observatis. Cauliculi scapus in ramos binos, hi rursus in ternis foliis viduos subdividuntur: in quorum summitatibus semina bina, hispida, multo minora quam Asperule, nigricantia.

Locus.

Nulquamquam in monte *Rosberg* prope Masconium (*Masemusser* Germani vocant) observat J. Bauhinus mensis Octobri inter saxa, locis umbrosis & frigidis.

* 5. Rubia semine duplici hispida, latius & hirsutius foliis, Bocconi.

Sola foliorum hirsutia & magnitudine à præcedente Rubia differt.

In Italia vidit & collegit Paulus Boccone.

Locus.

CAP. II.

De Rubia quadrifolia floribus verticillatis albis.

Rubia quadrifolia Italica hirsuta J. B. quadrifolia vel latifolia lævis C. B. lævis Taurinensium Park. Cruciatæ lævis Ger. emac.

J. B.

Pulchra est hæc Rubie species, caulibus cubitalibus & majoribus, quorum geniculis quaternaria decussatim folia circumposita, formâ Plantaginæ, nervosa, acuminata, mollia, subhirsuta, duos ferè uncias longa, unciam circiter lata. Flores nodis verticillatim circumnascuntur, circa basin decussatis foliis suffulti, candidi.

In collibus Pedemontanis circa Taurinum & alibi in Italia.

Locus.

CAP. III.

De Rubiis quadrifoliis floribus verticillatis luteis; seu de Cruciatæ.

A. 1. Cruciatæ Ger. vulgaris Park. hirsuta C. B. Gallium latifolium, Cruciatæ quibusdam flore luteo J. B. *Croci-wort* or *Wegwurtz*.

Radice compluribus fibris sublateis, è geniculis emissis capillatâ reptat. Caulis proferit plures pedales interdum & longiores, quadratos, hirsutos, tenues, infirmos, crebris geniculis interceptis; ad quorum singulos folia quaternaria, stellatim disposita, hirsuta, ut in hoc genere lata, mucrone obuso, absque pediculis cauli adnata. Flores ex alis foliorum egrediuntur verticillatim, non tamen, si curiosè observes, è foliorum omnium sinubus, egredi advertere, sed ex oppositorum duorum tantum: tres ferè ex uniuscujusque folii sinu furculos pluribus flosculis minutis teretibus, flavis onustos. Singulis flosculis semina succedunt bina.

Ad lepes & in Dumetis.

Siccæ & attingit. Vulneraria est è præcipuis, tum internè sumpta, tum externè adhibita. Valet & ad ramos in vino pota. Expectorat quoque viscidos humores, autore Camerario.

Locus.

1. Cruciatæ nova Romana, minima muralis Col. Rubia quadrifolia verticillato semine J. B. R. echinata saxatilis Park. Rubecula cæcinata saxatilis C. B. Cruciatæ minima muralis Park.

Col.

Vincula plures habet ab radice tenui, cannabini filii crassitie, pallente [nigricante J. B.] multis capillamentis tenuissimis divisa, quadratos, circa radicem tenuiores, postea crassiores, aliquando rubentes, ngulos, repandos humique sparlos, in extremo hirsutos, crebris geniculis distinctos, ad que folia quaternaria, expansa, rotunda in crucis formam disposita nullis pediculis adhærescunt: ex quorum sinu flosculi apiculo, un modo ex viridi pallentes, etiam quaterni, tribus botribus singuli constructi emicant, quorum unus in florem se pandit, quaternis pusillis foliolis ut vix distingui possit, etiam cum staminibus internis. Quibus fructus succrescunt, primum hirsuti, curvi, florem in imo demittentes, & perfecti deinde velut flores galericulati videntur, & duriores cum hincare incipiunt velut echinati conspiciuntur, sed non pungunt, quamquam asperi tactu videantur. Caput quatuor aculeis distitum, barbulas five brachia utrinque etiam in aculeos dehincata, in medio pectus etiam aculeatum, subius ventrem habentes extuberantem, in quo semen luteum rotundum parvum, Panici modo. Ab imo florere incipit, & fructus habere in singulis geniculis & foliorum interstitiis.

Maiorino flore & fructus Junio perficiuntur. Sapor amarus atque acerbis ingruas.

In arenosis juxta mare prope Liburnum portum & alibi in Italia provenit. In asperis & saxosis prope Nemausum collegit Cherlerius.

Tempus & Locus.

* 3. Rubia quadrifolia glabra angustifolia J. B.

J. B.

Hæc quam vulgaris Cruciatæ gracilior & delicatior esse videtur, foliorum ceteroqui ordine & positi haud abimilis; verum angustiora sunt acutioraque, glabra omnino dicerentur, nisi per ambitum tantum exigua quadam hirsutie fimbriata essent. Cauliculi toti glabri sunt.

Prope Patavium in Italia collectum ad J. Bauhinum delatum est.

Locus.

* 4. Gallium latifolium glabrum C. B. J. B. relictis Cruciatæ glabra. Cruciatæ minor lævis Park.

C. B. prod.

Radice est tenui, repente, geniculata: cauliculis tenellis, quadrangulis, geniculatis, palmo minoribus; foliis è singulis internodiis quaternis, decussatis, glabris, instar Plantaginis nervosis, pallide luteis, brevibus pediculis donatos. Flores habet parvos, cauliculos verticillatim coronæ modo ambientes, interea Bononiæ inter senes tota æstate reperitur.

CAP.

* 5. Rubia Locus.

* 5. *Rubia argentea* Cretica Alpin. exot. Park. *Cruciata argentea*.

Alpin.

E radice parva, longa, tenui, exili multos furculos rectos, graciles, semidiorientalis altitudinis producit, foliis Rubiae sylvestris, mollioribus, parvis, oblongis, argenteis, lenibus, simul ab eodem exortu quatuor ex opposito, aequalibus intervallis dense stellatis modo furculos convestientibus. Inter quae Clinopodi Cretici modo pauci, exilique *stefculi* flavescerent cernuntur. Tota planta est odora, gustu adstringens.

C A P. IV.

De *Rubia tinctorum* seu *Frythrodano*.

Rubia Latinis, Graecis *ῥοδοδενρον* à rubro radicis colore dicta est. Quaecunque ergo in hoc genere rubro radicis colore sunt Rubias appellandas duximus.

1. *Rubia tinctorum* Ger. *fativa* J. B. *major fativa sive hortensis* Park. *tinctorum fativa* C. B. *Wadder*.

J. B.

Sarmenta longa producit, quadrata, uncinulis crebris hamata, geniculata; ad quorum singulos nodos *folia* rotata radiata circumponuntur. Aparines modo, sed multis numeris majora, confimiliter aspera, hispida, crenulis per ambitum incisa, vestibus tenaciter haerentia: ex quorum alis pediculi exeunt *flores* sustinentes ex luteo herbidos, stellatos, tetrapetalos [pentapetalos J. B. & G.] apiculis luteis: quibus *semina* succedunt rotunda, per maturitatem nigra. *Radices* sublimnime rose, reptantes, succulentae, rufae miniatave, dura lignosa matrice factae, sapore mixto dulci, a cerbo & subamaro.

In hortis colitur magna copia ad lanas tingendas.

Vires & J. B.

Rubia tinctorum vulnerariis porionibus admiscetur. An verò abstergat & aperiat, an potius adstringat controversum. Qui adstringentem ei attribuit adversus fluxum mentium, haemorrhoidas & dysenterias propinat: qui aperientem ei attribuit adversus fluxum mentium, haemorrhoidas & dysenterias exhibent. Et fortasse utriusque qualitates participes est, primò aperientem, postea adstringentem, quemadmodum Rhubarbarum. Quaecunque enim tingendo idonea fuit, tenuium partium merito censetur, adeoque facile penetrant & obstructions referant: & pleraque quod modum mentis & urinam cient, & ietero conducunt. Ex altera verò parte sapor acerbis facultatem adstringentem indicat.

A tinctoribus adhibetur hujus radix ad coloris rubri preparationem.

Expetuntur folia Senecionibus mulieribus ad flammae vasa detergenda: siquidem mirum dictu quid pulcherrimè niteant quae Rubiam fuerint experta.

A. 2. *Rubia sylvestris aspera, quae sylvestris Dioscoridis* C. B. *sylvestris Montpellierana major* J. B. *sylvestris* Park. *Wid Wadder*.

Huic folia quam Rubiae fativae minora sunt: & atroviorentia, cum fativae pallidiora sint. Vix flores profert parvos, luteos: Fructum fert aestate & autumno, qui per hyemem durat: sed nec ipsa herba inarescit. Inter sepes minor est & asperior fativa. Folia circa nodos quatuor, modo sex novit D. Magnol.

Nos olim Rubiam sylvestrem à fativa culturâ tantum & accidentibus inde ortis differre cognovimus; nunc tamen à D. Newton melius edocti, mutatâ sententiâ, speciem diversam agnoscimus. Rubiae enim fativae tota superficies ad radicem usque quotannis emoritur, cum hujus (ut diximus) per hyemem durat; ne alias distinctionis notas superius adductas repetam.

Rubia sylvestris non tantum in rupe S. Vincentii prope Britoliolum oritur, sed etiam in rupibus prope Beckfordiam & per totam fere Devoniam in sepibus copiose.

* 3. *Rubia montana angustifolia* C. B. *Rubia sylvestris longioribus foliis* Park.

C. B.

Radicem habet rufescentem, fibrosam: caules cubito altiores, leves, rotundos, striatos, geniculatos: folia ad quatuor internodum longa, angusta, Gallii formâ, fœna, septena, in orbem disposita & rigidoscula, caulem ambiunt: ad internodia brevissimi ramuli exurgunt; ipsi verò caulis in tumulos plures brachiatur, quorum summus *stefculi* frequentes, albi, quadrifolii insident, quibus *semina* minuta rotunda, quolibet folio pediculo donatum, succedunt. [Suspicio semina bina singulis *stefculis* succedere, & pediculis insidere.]

Hanc apud nos in asperis collibus legimus.

Locus.

* 4. *Rubeola saxatilis* C. B. C. *Baubini* J. B. *Rubia minima saxatilis* Park.

C. B.

Plantula est tota incana, semipalmaris; cauliculo tenui, quadrato, geniculato, in uncias ramulos brachiato. *Folia* parva, aspera, angusta; acuminata, communiter octo rotæ modo disposita habet. Ramulorum summus *stefculi* plures, exigui quadrifolii, apicibus & minimis pedicellis donati, luteoli insident, si rectè recorder.

In faxis Gallo-provinciæ provenit.

Locus.

* 5. *Rubeola maritima aspera* C. B. C. *Baubini* J. B.

C. B. prod.

Radicem est oblonga, tenui, reptante & rufescente: Cauliculis pluribus, genicularis, biuncialibus, per terram sparsis, & capillaceis fibellis terræ affixis: foliis pluribus, brevibus, acuminatis, virentibus & asperis, cauliculos inordinatè cingentibus: *stefculi* minutis, pallidulis.

Copiosè in litore maris Mediterranei, non longè Montpellier & etiam Massiliæ occurrit. Nobis *Lecus* is in locis herbas indagantibus inspecta non est.

Ex generali hac & obscura descriptione ad quod genus plantarum herba descripta pertineat, cerèd colligi non potest: ad hoc autem non pertinere constat quòd folia cauliculos inordinatè cingere scribat.

C A P. V.

De *Mollugine*.

Mollugo Plinio proculdubio à foliorum mollitie dicta est. Quaecunque igitur hujus generis plantæ foliis & caulibus mollioribus & minus asperis sunt hoc nomine donamus.

A. 1. *Mollugo vulgarior* Park. *Rubia angulosa aspera* J. B. *sylvestris* Lewis C. B. *An Rubia sylvestris* Ger? *Mollugo montana angustifolia* vel *Gallium album latifolium* C. B. *Wid Wadder*, or *great Wadder* *Wadder*.

Radicibus lignosis, exterius fulvo cortice tactis, intus albis, plurimas fibrillas fulvas subinde demittentes firmat. Plures inde exeunt caules, trichotomi interdum, aut longiores, infirmi & humi procumbentes nisi vicinis sepius aut fruticibus, (inter quos plurimum oriuntur) se sustentent, ad radicem tenuiores, paulatim deinde crassescerent, ut in hujus generis reliquis, quadrati, manes, leves, virides & in apricis interdum purpurascerent, fragiles, nodosi longis internodiis, ramofi, quatuor ramulis à singulis nodis exeuntibus, duobus insignioribus, duobus parvis inferius ad eorundem latera. Caulis ad nos stellatim ambiunt octo plus minus folia, vix digitum longa, latiuscula, acuminata, intensius viridia, glabra. *Stefculi* numerosissimi, albi, in quatuor segmenta acuta, totidem folia imitantia, divisi, à medio ad summum, & singulis caulibus & ramorum geniculis, velut racematim exeunt: quorum singulis bina ut in congeneribus succedunt semina.

Ad sepes & in dumetis frequens oritur.

Locus.

2. *Rubia sylvatica* Lewis J. B. *Mollugo montana latifolia ramosa* C. B. *Gallium flore albo majus* sive *Mollugo montana* Park. *Gallium sive Mollugo montana* Ger. quoad deservit.

J. B.

Ramula præ reliquis est hæc, caulibus rectis, levibus, teretibus, tuberosis geniculis nodosis, per longa intervalla interceptis. *Folia* circum articulos radiatim posita, Alperule odorata, mollia, ac quæ in Rubia angulosa molliora. *Flores* summis ramulis & per furculos tam copiosi ut muscarium imitentur, candidi.

In sylvis montosis, agro Lucemburgiensi & Aquigranensi collegimus. Montium incolæ hæc est *Locus* & *Tempus*.

Hæc planta magnitudine sua, glabritie caulium & foliorum, rectitudine caulium, eorundem rotunditate, & loco natali ab aliis sui generis omnibus facile distinguitur.

Querendum annon Rubia arborefcens Cretica Alpin. exot. huic eadem sit, quæ caudice constat brevi, digitum crasso, à quo multi exeunt rami, &c. E quorum acuminem exeunt duo vel tres furculi, graciles, in alios quoque divisi, in quibus utrinque *stefculi* parvi, albicantes cernuntur, &c. *Rubis* rubet coloris. In reliquis, quas omisimus, notis cum superius descripta convenit.

A. 3. *Gallium album* Ger. J. B. *palustre album* C. B. *Molluginis vulgarioris varietas minor* Park. *White Ladies Bed-straw*.

Radicem tenui, reptante, geniculata, innumeris fere capillamentis, tenuissimis, prælongis & geniculatissimum densissis, se propagat. Cauliculi similes tenues pedales & cubitales, lamentofo, ramofi, quadrati, asperiusculi geniculati internodiis longioribus. *Folia* stellata, quaterna, quina aut fœna, breviora, pallidè virescentia, (ut & caulis totus) coliculorum genicula ambiunt. In summis caulibus & ramulis *stefculi* plures simul confecti quassam quasi umbellulâ efficiunt, ut in Rubia cynanchica, &c.

T

L. B.

Dum in satis pinguioribus oritur, major fit & erectior, & descriptioni Myagri alterius Dalechampii Lugd. quod Asperulam hexaphylon purpuream vocat C.B. in Pin. satis convenit. Stellariam quam Lugd. in falis fabuleis provenire notat ad hanc Rubiam refert J. B. Botan. Monf.

CAP. VIII.

De Aparine.

- A. 1. *Aparine* Ger. J. B. *vulgaris* Park. C. B. *Philanthropon Diofcorides* & Plinii. *Lappage* Plinii lib. 26. cap. 10. J. B. *Cleavers*, or *Goose-grass*.

J. B.

A B infima radícula oriuntur viticulis quadrata, asperæ, geniculatæ, infirmæ, proxima quæ scandentes, adhærescentisque, tres aut quatuor cubitos interdum longæ, ramosa. *Fila* in septena, Rubiæ modo, stellæ instar radiata, singulis geniculis circumnascuntur, aspera, in spinulam desinentia. *Flores* prope summum ramulos & geniculis exeunt in pediculis oblongis tenuibus, pusillis, albidis, tetrapetaloides, quorum singulis didyme succedunt lapulæ, bina semina continent, cortice nigro, (quem tamen sponte ne per maturitatem exiunt) tectæ, cui subest substantia quadam dura & cartilaginea.

Locut.

Vires & Usus.

Ad sepes, interdum etiam inter segetes. Binis foliis amplis è terris exit. *Aparine* (inquit Diofcorides) pastores coli vice utuntur, ad eximendos è lacte pilos (nimium circumactis per lac foliis, quorum asperitas adeo tenax est, ut facile quicquid tetigerit apprehendat. J. B.) Seminibus, caulium ac foliorum succus potus contra viperarum phalangiumque morbus auxiliatur, infusus aurium dolori modetur. Herba cum axungia trita strumas discunt. Sanguinis etiam abundantiam ex vulnibus reprimere folia imposita Plinius tradit.

Aquam destillatam bis in die fumantem mensurâ trium ligularum, aiunt alvum colibere, efficacissimamque esse adversus morbum regium. *Trag.*

Aqua destillata, vel herba ipsa minutim concisa, inque vini albi q. f. decocta & pota, in calculo & arenulis insignis est, remedium. D. *Needham*. Pulvis qui ex hac herba & vitulino hancur furio exsiccatiss fit arcum est ad tumores lenis & status hypochondriacos.

Herba concisa pullorum Anserinorum esca est, unde etiam Anglice *Goose-grass* dicta est. Plebeii cives in mea patria aquam illius destillatam quotidie ex officinis pollicunt contra tum peccatoris, tum hypochondriorum molestos dolores. Agerius in Tragum adversus similia mala commendat. *Sim. Paulus*.

Aparine in liquore Posselti cocta & hausta mirè gonorrhææ prodest simpliciter. D. *Palmer*.

- A. 2. *Aparine* semine leviori. An *Aparine*, semine Levi Park? *Goose-grass* with smooth seed.

Hæc præcedente humilior est, sarmentis brevioribus: foliis minoribus, minus hirsutis, pallidioribus. *Seminibus* quidem non penitus glabris, sed multo minus hirsutis. *Locut.*

- A. 3. *Aparine* fructu verrucoso hort. Joncq. semine Coriandri saccarati Park.

Hæc foliis est levior, vulgari *Aparine* minor, seminibus verrucosis, non tamen lappaceis seu tenacibus.

4. *Aparine* floribus purpureis C.B. Park.

Hujus verbo meminit C. Bauhinus in Pinace, sed non describit, nec ab alio quoquam descripi tum dicit.

5. *Asperula muralis minima* Park. *verticillata muralis minima* Col. *verticillata luteola* C.B.

Col.

Radice nitur exigua, capillari, plures viticulos proferens, ab imo fruticans, angulosus, quadratos & asperos, foliis per genicula tenis, aliquando verò quaternis & quinis herentibus, Galii rusc, supra quæ ex caulibus geniculis, in rotâ speciem ut in Verticillatis plantis, fructus prodeunt duplices. Anisi effigie, parvi, hirsuti, quibus flores insident, admodum exigui, lutescentes, quatuor foliis constructi. Caulis asper est, densius perquam exiguus, & nisi lumini appositus haud propter tenuitatem & diaphanitatem conspicuus. *Folia* etiam hirsute tenuissima asperiuscula sentiuntur. Sapore amaro est parum. Ab imo sicari incipiunt folia, sicuti florere & fructus perficere animadvertimus.

Locut.

Vetustis muris innascitur frequens in castro Villa dicto in Valvensium montibus dodrantalis herbula: oritur in faxosis etiam locis ibi, ac etiam alius ubi Parietaria & Sempervivum vermiculatum. Maio mense floribus & fructu onusta reperitur. Assate fiunt & siccatæ tota.

CAP.

CAP. IX.

- A. *Rubia cynanchica* J. B. C. B. *Synanchica* Lugd. p. 1125. Ger. *Asperula repens* Gesneri, sive *Saxifraga altera* Cespalsini Park. *Synanchica* Wozt.

R Adhuc ei crassa, lignosa, nigra, alè in terram descendens, fibrillis nuntiosissimis & prætenuis capillata, in plurima capita divisa, caules fundens multos, tenues, sesquipalmares, spithamæ & longiores angulosos [quadratos Col.] laves, [qui cum excreverint bipedales sunt & supini] foliis vestitis per genicula crebra admodum quaternis circa radices caput, quam brevissimis, lanioribus, ut longitudo ad latitudinem vix tripla sit: circa medium caulem genicula rariora sunt, foris angustiora, longiora, acutiora, quaternis; in summo verò bina tantum, & longioribus intervalis distantia. *Flores* in summitatibus, caulium & ramulorum in quos caules dividuntur quoddam quasi umbellæ efficiunt ut in Valeriana, è tubo oblongo in quaternis segmenta expansi, suave rubentes & hæve olentes, interdum albi, Jasmini modo, quibus etiam effigie & colore similes videntur verum magnitudine Phu Diofcoridis, semina deinde relinquentes coacervata, bina simul, rugosa vel aspera, oblonga, curva Phaceli modo, Galii vulgaris duplo majora, atque cum fœccatæ flavicant.

In herbibus, soli expositis cretaceis collibus abundat: v. g. Cogmagog-hills, Newmarket: *Locut.* *Heath, Sussex Downs*, &c.

Parkinsonius hanc plantam bis exhibet; nimirum, 1. sub titulo superius allato. 2. Cruciatæ minoris montanæ nomine, p. 566. & fortè etiam tertium sub titulo Rubiæ minimæ Saxatilis, p. 276.

2. *Rubia cynanchica* Saxatilis C. B. Park.

C. B. prod.

Ex Radice alba, oblonga, tenui & fibrosa, caudiculi plurimi tres, quatuorve uncias longi, foliis planis oblongis, angustissimis & viridibus vestiti, exurgunt; & inter hos pediculi bini, terni, palmares, graciles, in ramulos divisi, & paucissimis foliis vestiti, quibus flores ut in Cynanchica vulgaris, pallide rubelcentes, singuli singulis pediculis donati insident.

In faxosis ulis circa Valentiam Dolphinatus collecta fuit.

Locut.

CAP. X.

De Rubia Spicata.

1. *Rubia maritima* C. B. *marina* Clus. Park. Ger. *marina* Narbonensium J. B. *Sea-Madder*.

Claf.

O Uadrangulares sunt huic plante caules, palmares magna ex parte, interdum pedales, geniculati, duri & lignosi, candicantes, è radice crassa, lignosa, foris intensius rubente, intus nufescente, singulari, longiuscula, prodeuntes, jam simplices, jam ramosi, internodiis modò brevioribus; modò longioribus distincti: ad quorum singula genicula quaternis folia, inferne quò caulibus adherent latiuscula, extrema parte mucronata, rigidiuscula, candicante, stellæ instar in orbem adnascuntur, & subinde in alis ramuli, numerosis foliis brevioribus & confertim nascentibus ornati: in quibus, ut & in summis caulibus velut in spicas terminatis oblongi *flores*, in quatuor segmenta expansi & velut radiati, pallidi. *Semen* in utriculis tenue, oblongum, fuscum.

Ad mare Mediterraneum in litoribus arenosis prope Syracusas, Cataniam, Terracinam, Monspeliolum collegimus. *Locut.*

2. *Rubia latifolia spicata* C. B. *Spicata* Cretica Ger. cinac. *Spicata* Cretica latiore folio Park. *spicata* J. B. *Spilico Madder*.

Claf.

Radice crassiuscula, subrussa, & frequentibus tenuibusque fibris capillata multi exeunt caudiculi, nodoli, quadranguli, asperiusculi, statim ab infima parte frequentibus ramulis ad singulos nodos ex adverso nascentibus præditi: quos etiam in orbem & ipsis geniculis ambiunt quaternis, quina, interdum longa folia brevia & nonnihil aspera, coloris cinerei. Summi caules & ramuli desinunt in spicam longam [semipalmarem atque etiam palmo longiorem] virentem, specie quadrangulam, quia *flores* exiles & vix conspicui, colorisque subvirescentes, alternatim contrario inter se situ nascuntur è lumbis glumarum longa serie caulibus appressarum. *Semen* tenue, oblongiusculum, pullum.

3. *Rubia angustifolia spicata* C. B. Park.

A præcedente differt foliorum & spicarum angustia, humilitate & parvitate sua. Circa Monspeliolum plurimis in locis sponte oritur, v. g. in collibus juxta *Castelnou*, Agris Gram-*Locut.* montis.

montis sylva vicinis, &c. Quin & præcedentem non longè à Montepelio in descensu montis *Caput-ladai*, in locis quæ vulgò vocant *las rompules* Maio & Junio mensibus cum spica copiosam collegit *D. Magnol*.

V. in scilicet.

Aliam præterea seu speciem, seu varietatem hujus plantæ proponit idem *P. Magnol*, quam *Rubiam* spicatam repentem vocat, à præcedentibus in eo diversam quod reperet, cum ille rectè sit, quòdque spicæ in ista multò majores, longiores & frequentiores essent. Si revera repat & non præcumbat tantum, argumentum est satis validum ad probandum illam à prioribus specie diversam esse.

- 4. *Gallium alterum montanum* Alpin. exot. Park.

Alpin.

Surculos plures longos tenues, quadrangulos, ex intervallis geniculatos ab una radice, tenui, longa, dura, lignosa profert. Surculi verò ex multis intervallis in geniculis habent duo aut tria foliola parva, oblonga, tenuia, in extremis latiuscula, colore viridi nigrescente. In summitatibus surculorum *stipuli* cernuntur albicantes, cymam circuli spicæ modo convestientes, non odorati, sapore subadstringente & sicante.

CAP. XI.

De Stellatis quibusdam anomalis.

- 1. *Rubeola repens lutea foliis spinosis* G. B. *Rubia minima* Lob. Ger. emac.

Lob.

Folius est Herniariæ paribus, mucronatis, positi Rubiæ; radicibus reptitibus, selsquidam albis, in quibus *stipuli* luteoli. Radix exilis Rubiæ, Corallo concolor.

Locut.

In rupibus *Vincetii* prope *Bristolium* Angliæ enatam se legisse scribit *Lobelius*. Nobis sedulo indagantibus nihil simile ibi visum aut auditum. Certè *Lobelius*, ut alias sæpe, memoriæ nimum fides & hic habuit. Dari hujusmodi plantam non negaverim, cum eam invenim in Catalogo Horti Regii Parisiensis.

- 2. *Rubia styriensis aspera* *Ravennensis* Zanoni.

Zan.

Et radice tereti, huc illuc undatim reflexa, non admodum crassa, duos circiter palmos longa, coracæ crasso & folido, qui difficultè à parte interna tenui & lonta separatur, caules exsert plures, rectos, firmos, prope terram rotundos & coloris obscuri, paulò superius, ubi folia protrudere incipiunt, sulcatis & cavis, quadratis, virides, raris nodis articulatos, parte infernâ maxime, superius multò crebrioribus, circa quos folia in orbem stellatim disposita incerto numero 4, 5, & medium sex simul, unicam plus longa, octavam circiter uncie partem lata, foliola, sicca, levia, que tamen postea ob spinulas quædam breves nervulis aureolentes aspera redduntur. Sunt autem nervi utique supra folii superficiem elevati, quod paucis admodum plantis accidit: pediculi foliorum crassi, albi, infernè paullum ubentes, fragiles. Circa principium Julii, caules à medio sursum pedunculos emittunt, qui in longitudinem exercentes foliis nonnunquam ornantur minutissimis & alter quam supradicta dispositis, gemmas sustinentes virides, quæ in quinque folia sese aperientes florem exponunt quinque petalis majusculis, acutis, colore viridi claro compositum, cujus medium occupant *stamina* quinque, cum apicibus flavis. Flori succedit bacca, quam quoniam non maturaverat non potuit observare Autor; quam siccam accepit à loco nativo, nigra erat materiam quadam continens, inque ejus medio *semen* rotundum, ex altera parte cavum, coloris obscuri.

Radix in multis minoribus radiculis dividitur fibris tenuibus capillatis, colore rubro obscuri; & quibus enascuntur germina nodosa, translucida, colore flavo claro, infra terram serpenta, alias plantulas novellas in læcem emittunt. Sapor radicis amariorculus, floribus mordax & calidus foliorum liccus. Planta est perennis tum radice, tum foliis. In sylva pinuum prope *Ravennam* invenitur.

Locut.

Hæc planta si rectè describitur cum quinque petalis in flore, calice quinquesfolio inclusis, non est *lucis*, quin potius inter *Bacseferas* disponenda.

De Herbis quibus terna singulis floribus succedunt semina.

Pisum cordatum vesicarium Park. *Pisum vesicarium* fructu nigro, albè maculâ notato C. B. *Halicacabum peregrinum* Dod. Ger.

Dod.

Tenuibus, striatis, ac viticulosis *cauleculis* latè sese diffundens, vicina quæque apprehendit *admicula*. Folia oblonga, divisa [in tres vel etiam quinque partes] lacinata, & per ambitum profundius incisâ. *Floresculi* pediculis longis [è foliorum alis versùs summus caules egressis, inque ipsi calium summitatibus] plures simul insident, candidi, è quinque foliolis exiguis compositi. *Folli-* in singulis unico, duro, rotundo, Ochri figurâ & magnitudine, colore nigro, caudice tamen umblico, qui mediocri magnitudinis, & cordis conoidis latioris speciem imitari videtur. Radix latis caulis, multis fibris capillatur.

Serius floret, & rarò apud nos in Anglia semen perficit.

Nasturtium Indicum Park. Ger. *Indicum majus* C. B. *Indicum folio peltato scandens* J. B. *Indicum* *Criss.* *Pellota* *Larkspur*.

J. B.

Peregrinæ elegantie est ex Indiis delatum *Nasturtium*, cui cum nostri orbis *Nasturtio* præter odorem & saporem nihil est commune: folia peltata, circinata ferè rotundicatis, sæpe latiora quàm longiora, nonnunquam & *Hederæ* modo angulosa, supernè glabra, infernè brevi lanugine hirsuta; medio lare in *Cayledone*, unde radii in ambitum porriguntur, pediculus excipit palmarem & selsquialmarem, subnubentem, tortilem, & capecolorum ritu, bacillo depacto sese circumvolvemem: quo etiam exort florem sustinent, delicias artificii arguit plenam, postica parte productum corniculatum, sextantibus folio committitur facessens, quarum terna duo suprema florum foliola sursum explicata à tergo suffident, colore luteo prædita, miniatæ lineolis ad basin striata, per supremam oram subrotundam mucrone breviusculâ donata; id quod in reliquis tribus est videre, minoribus licet & rotundioribus ac veluti cordatis radiatim digestis, quorum tamen basis non virgatâ, sed rhomboide maculâ insignis, utrinque barbato comans. Semen tricoctum, accedens ad *Heliotropion* tricoctum, rugulosum, mediocri magnitudinis.

Perive indigena est hæc herba, unde non modò in Europam sed & in alias Indie Occidentalis *Locus* & regiones transit. Per totam ferè *Æstatem* & in multum Autumnum floret, donec tandem frigore, cujus nimis patiens est, corrumpitur. In calidioribus regionibus toto anno viret, florisque producit, nisi hyems aprior ejus luxuriam coerceat. Ex surculis depaictis & semine deciduo in hortis facili provenit. Semina quamprimum maturare statim decidunt.

Adhuc flores acetaris quæ ex oleis parantur, gratiæque ita & saporis & aspectus ad *Vires* & *Ufus*.

Alia hujus speciem habet C. Bauhinus *Nasturtii Indici minoris* titulo, foliis rotundis, Lenticulæ peltatæ majoribus. Videtur etiam floris colore variare, vel aureo, vel luteo dilutior, vel fulphureo. *Alia species.*

Singularis & sui generis planta est, nec quicquam cum *Nasturtio* præter saporem habet commune. *Parf.* Recordor à quopiam fide digno ex America reducere, instar horribilis secreti mihi fuisse communicatum adversus contumacem & malignam scabiem, iternque vulnera recentia præstans oleum è *Nasturtio* linito per simplicem infusionem paratum. *S. Pauli* *Quadr.* Bot. Claf. 3. p. 41.

LIBRI DECIMI
PARS SECUNDA.De Herbis *γυμνοσπείρις*, in quibus quatuor singulis floribus succedunt semina, *Asperifoliis* dictis.

HUIC generi folia in caulibus æterno aut nullo ordine posita; flores monopetali marginibus quinquepartitis, incisuris aliis profundioribus, aliis levioribus; summe spicæ caudæ Scorpi in modum reflexæ. Asperifolias dicimus hujus generis plantas, non quòd omnes earum species folia asperè eduncant, sed quòd pleræque; nec quòd nullæ præterea herbe asperifoliæ sunt, sed quòd in nul-

lo alio genere tot species. Malum autem receptis & usitatis Generum nominibus adherere, quam prater necessitatem nova imponere; præsertim si usitatorum probabilis ratio reddi possit.

Herbarum Asperifoliarum TABULA.

Herbæ asperifoliæ, quibus folia in caulibus alterna, flores monopetali marginibus quinquepartitis, incisuris alias profundioribus alias levioribus, singulis autem floribus quatuor plerumque succedunt semina, sunt vel seminibus ad singulos flores

Quaternis, perianthio

{ Oblongo integro, foliis maculis albis variis; PULMONARIA MACULOSA.
{ Brevis & ad modum floris expanso; seminibus

Asperis & lappaceis, foliis in plerisque speciebus mollibus & graviter odoratis; CYR. GLOSSA.

Rugosis,

{ Caput viperinum aut galeam referentibus, flore

{ In quinque laciniis totidem folia imitantes diviso, radicibus

{ Albis, florum laciniis

{ Obtusis & subrotundis, foliis longis acutis; BIGLOSSA.

{ Acutis, foliis brevibus & latoribus; BORAGO.

{ Rubris; ANCHUSA.

{ Carunculate; parte superiore longius excurrente, inferiore brevior; ECHIN.

{ Scyphum referentibus, foliis lavis Linii, flore lacteo; LINUM UMBILICATUM.

Levibus,

{ Non splendentibus, floribus

{ In spiciis longis recurvis, foliis lanuginosis; HELIOTROPIMUM MAJUS.

{ Ad foliorum alas, caulibus asperis & vestibus adherentibus, seminibus compressis; APARINE MAJOR.

{ Splendentibus & velut politis floribus

{ Cylindraceis tubulosis, foliis amplis longis; CONSOLIDA MAJOR.

{ In quinque laciniis expansis;

{ Major, seminibus duris splendentibus; LITHOSPERMUM.

{ Minor, echinoides, spiciis florum prælongis recurvis, Echium SCORPIONIDES.

{ Bini, flore cylindraceo tubuloso, foliis glauco; CERINTHE.

CAP. I.

De Pulmonaria maculosa.

1. *Pulmonaria maculosa* Ger. *latifolia maculosa* Park. *Pulm. Italorum ad Buglossum accedens* J.B. *Symphlytum maculosum sive Pulmonaria latifolia* C. B. *Sage of Jerusalem* of Isthillem, Jerusalem *Cotunnige*.

Radice nititur alba, fibrosa, Hellebori, sed fibris rarioribus & quibusdam crassioribus, gustu admodum lento & viscido. *Caulis* angulosus, purpureo, hirsutus, unus interdum surculus, reliquis primis germinantibus, aliis plures ut in Buglosso. *Folia* alia statim à radice exorta, conferta, per terram sparsa, alia caulem inæquali situ sine pediculo amplectentia, oblonga, unciam lata, nervo medio per longum donata, in acuminatum mucronem desinentia, lanuginosa.

gene supra, infraque & in ambitu molli pubescentia; at adulto vere folia insignem acquirunt magnitudinem, præsertim infima, quippe quæ latitudine palmum superent, longitudine scilicet palmum, teneraque illa lanugine rigescere hispida redduntur. Summitati caulis (qui brevis est, dodrantali altitudine) insident flosculi ex pediculis senariis & brevioribus multi simul puncti, interdum reflexi caulem Scorpionis æmulantes, ut Echii, è calicibus oblongis, striatis, hirsutis, colore modo purpureo, modo violaceo, aliis mixto purpureo-violaceo, idque in uno eodemque ramo, in quinque laciniis divisi. In calicis fundo succedunt semina quaternis Buglossi feminibus similia.

Folius variat (inquit C. Bauhinus) quæ aliquando albis punctis & luteis notantur, aliquando iis *Varieas*. carent, & hæc Pulmonaria folio non maculoso *Claf.* Hanc Clusius pro diversa specie describit, à præcedente tamen præcipue differt foliis minus amplis, nullis albicantibus maculis si, æræ infectis: resque enim notæ conveniunt.

Floribus ut communiter cæruleo-rubentibus, rariis albis. Pulmonaria speciem flore albo aliquot annos in horto alui, quæ omnibus sui partibus, sed præcipue foliis, majoribus erat quàm descripta, & maculis pluribus majoribusque notatis. *Pulmonaria maculosa alba.*

In sylvis prope Coloniam Agrippinam hanc primò observavimus, postea in omnibus ferè montibus dumetis prope Rhenum & circa Geneviam.

Nostri tamen pro odore in frequenti usu est, Salviam Hierosolymitanam ac Bethlehemiticam appellat. *Vires & Usus*. *lanc.* Pneumonica & cardiaca censetur. Consolida & glutinat, Synphyti instat.

Ulus epus præcipuus est in ulceribus pulmonum, aliisque eorundem affectibus, Pthiisi, expuitione sanguinis, &c. Extrinsicis in vulneribus.

2. *Pulmonaria angustifolia* 2. *Claf.* Ger. [*potius 2.*] *angustifolia cæruleo flore* J.B. *Symphlytum maculosum sive Pulmonaria angustifolia cærulea* C. B.

Claf.

Hæc folia sunt angusta & villis obdita, Buglossi sylvestris, Echive, aut Anchuse foliis non asinilla, molliora tamen, neque tam aspero villo hirsuta, nullo pediculo prædita, sed medium caulem amplectentia, qui paulatim succrescens angulosus & hispidus, interdum nonnihil purpureo, in pedalem tandem altitudinem excrevit, in cuius fastigio multi pentagoni *caliculi*, in quinque purpureo-laciniis divisi & subhirsuti nascuntur, continentes oblongos, concavos flores, Buglossi horrentis aut Pulmonariae vulgaris floribus formæ similes, qui per oras in quinque orbiculatis ferè laciniis divisi, colore antequam aperiantur ex purpureo rubente, deinde quando explicati sunt, cæruleo alio eleganti nitent, ut Gentianellæ verne floris venustatem si non superare, attamen proximè æmulant videntur, odore autem nullo grati: si maturi decidunt integri, quemadmodum Buglossi horrentis & similibus flores, atque caliculis inanem cum stylo & quatuor *seminum* rudimento relinquunt, quod maturitate nigrum evadit, Echii aut Buglossi vulgariis semini respondens. Adnascuntur deinde secundum caulis pedem alia hirsuta folia, angusta, palmatis aut amplius longitudinis Echii aut Anchuse foliis latoribus mollioraque: inter quæ (licet sicca sint) subsequente vere prodit caulis, suis venulis floribus ornatus. *Radix* crassius carnosiusque fibris prædita est, ut Pulmonaria maculosa folio, initio candicantibus, deinde vestitæ foris nigricantibus, dulci sapore.

Nascitur passim per Pannoniam & Austriam inferiorem in montanis & cædis sylvis, & diutius *Locu.* mæ florēt. Exilis primo vere, florūque congestorum thyrsum ferè ante folia promit.

- A. 3. *Pulmonaria foliis Echii* Ger. *emac. rubro flore, foliis Echii* J.B. *angustifolia rubente cæruleo flore* C. B. *angustifolia* Park. *parad.*

Claf.

Hoc genus jam descripto ferè simile est, nisi crassiorē majorēque caulem, ac latoria folia haberet, & floru similiter, non ut illa cæruleos, sed pulcherrimè rubentes: alioqui & radice & temperamento conveniunt.

Huc omnino respondens, tum forma, tum amplitudine alia invenitur, cuius flores initio rubent, deinde cæruleum colorem saturationem contrahunt.

Crescunt hæc duo genera ad cæduarum sylvarum margines, umbrosis locis in Pannonia, & co- *Locu.* dem cum superiore tempore florent.

Pulmonariam foliis Echii invenit D. Goodyer in *sylva* quadam prope aedem Holburienfem, in *situ Nova Foresta* dicto in agro Southamptoniæ.

CAP. II.

De Cynoglossio.

Cynoglossum *Kew's* *glossum*, à foliorum forma caninas imitante linguas dictum est. Note ejus sunt semina aspera & lappacea, compressa.

- A. 1. *Cynoglossum vulgare* J. B. *maius vulgare* C. B. Ger. Park. *Great Hounds Tongue.*

J. B.

Nigra foris *radix*, intus alba, tota crassa, Rapam exiguan representans [Columnæ non magnæ] odore magis gravi quàm sapore, qui dulcedinem nonnullam satiam linguæ offert. *Caulis* cur-

citer bicubiales, in ramos multos divisi, vetustate concavi, multa lanugine obfusi: *Folia* longa & latiuscula primo anno, secundo, ubi caulem fert, stricta, acuminata, incana, mollia, lanuginosa, odore gravi. *Flores* Buglossi officinarum, colore sordide rubente; monopetali quidem, in quinque tamen segmenta aliquotque divisi. [Columnae *Flores* plantae ferè non cavi, venis purpureo-roseis depicti stellulas effigantes rotundis radiis, brevi admodum tubo infidentes] & calice hirsuto quinquemurto. Succedunt lappule quatuor, conis suis ad stylum in medio prominulum concurrentes, quae pariter. Succedunt lappule quatuor, conis suis ad stylum in medio prominulum concurrentes, nonnihil compressae, spinulis hirsutae, quae peritaciter vestibus adherescunt, cavitate unica donata, in qua itidem *semen* unicum. [Flores & semina plerumque versus unam partem nutant, & singuli pediculis uncialibus infident, quibus nullum apponitur folium. Folia alternatim cauli adnascuntur nullis intervenientibus pediculis.]

Locut.

Ad vias locis inculis & ruderalis praesertim pinguioribus passim cernitur. Junio mense flores.

2. *Cynoglossae vulgaris minor species & candidior* J. B. *minus sive pusillum* Park.

Parvitate omnium partium & tomento candicante foliorum à vulgari distinguitur.

3. *Cynoglossum maximum* Lob. Park. *maximum* Belgicum C. B.

Occurrit in hortis Belgicis, foliis, floribus, semine, omnique sua parte duplo majus vulgari. Nobis videtur *superiori specie eadem, ob invertebat foliis luxurians; nihil tamen tenere asserimus.*

Vier.

Cynoglossum refrigerat & siccant. Ullis qui in sistendo fluxu alvi, gonorrhoea & catarrhis candidis. Sanguini etiam sistendo, & ad omnis generis vulnera & ulcera conducit. *Matib.*

Ulcus mammarum in lotrice Tubingensi sanatum vidi facili hoc remedio: *Cynoglossi* in Vin. & Aq. ana partibus aequalibus cocti lavetur ulcus, & imponatur folia. *D. Saane* ex observ. Jernie Martis Obf. 33. Unguentum ex illius succo cum melle & Terebinthina paratum ad ulcera antiqua maligna & fistulosa valde extollit Hieron. Tragus: Idem & mariscis fanandis efficacissimum esse perhibet.

Verum quia sporiferum est & narcosis virulente suspectum, rarissime à practicis adhibetur, inquit Schroderus.

Immerito suspectum esse convincunt experimenta medicorum quorundam summe fidei & peritiae, qui nobis retulerunt se ad ulcera & tumores eo saepius usos esse in cataplasmatibus & emollitis magno cum successu, atque etiamnum uti: intus etiam tuè sumi posse arguit Pillule de *Cynogloss.*

In struvis & scrophulis *Cynoglossae* radicem cum intus in decocto, tum extra in cataplasmatibus formi, summo cum successu adhiberi solitam à quodam celeberrimo hujus Urbis [Londini] medico, jam satis funesto accepit. *D. Ed. Hulse.*

Ad Scrophulas. Radices in taleolas dissecantur, & suspendantur circa collum, novas adhibendo tertii quavis septimana. Retulit mihi amicus quidam, se novisse radices haec suspensas circa collum pueruli cuspidata paupercula, cuius caput & linteamina pediculis scatebant. Observatum pediculis quendam radice foretorem exfolis procul aufugisse & sedes mutasse, scrophulas oblitae restitisse, nec quod ille audierit is sanandis medicamentum successisse. *Idem.*

4. *Cynoglossa montana maxima frigidarum regionum* Col. *Cynoglossum mont. maximum* Park. *An Sylvaticum rubente caule* C. B.

Col.

Radice nititur pedali & ampliore, sesquipollicem crassa, foris nigricante, intus verò parum candicante: *Folia* emittit longa, pedem superantia, palmum lata, Plantaginis latifoliae formi, verum angustiora, & venis obliquis distincta, petiolo crasso atque rubente harentia, hirsuta, ex alio videntur, atque in terram convexa quae vetustiora, media verò erecta, tactu mollia. Maio mense caulem & medio profert bipedalem, crassum, striatum, cavum, lanuginosum, rubentem, foliis unguiculatis, rectis, angustioribus, semper decedentibus ad flores usque circumdatum, ita ut nihil caulis appareat: nervus verò medius à petiolo per folium rectus discurrens rubescit in omnibus. In summo verò & inter foliorum cacumina flores apparent, oblongum & crassum veluti colum ut capitulum conformantes rotundum, undique circumscripti, densi, deorsum tendentes, radiis foliorum intermediis, quae alarum cum expansi sunt flores mixta erunt. Flores verò singuli calycem habent quinquepartitum, hirsutum, ipsi verò oblongi, cavi, in purpura rubentes, parum odori, in quinque rotundas oras, rectaeque divisi sunt, nec amplius desinentes, quorum pars interior calyce occultata, angustior est, oblonga satis atque albicans, intra quam *seminum* rudimenta insunt, quadripartita, longum apicem in medio habentia, quinque staminibus lucis concomitantibus, & ex flore se exercentibus: quare planta hujus globosum caput versicolor & venustum efficitur: viridi namque colore florum calyces, flores ipsi purpureo-rubente, stamina verò luteo, atque foliola intermedia nervo rubente depicta sunt. Astat paulatim desiliat, caule se producente, florum globosum caput, alarumque divisiones recipiens diversim acquirunt figuram, demum perficiente se planta in brachia alaeque dividitur quatuor ut quatuor, parim à se invicem distante orti, ut ab eodem ferè principio productae censeantur, in diversâ tendentes, pedales, hirsutae, in quibus juxta unum fructum foliolum unicum conspiciuntur (quo à ceteris *Cynoglossis* differt.) *Fructus* verò est alternatim orientur, per alas dispositi non versus septem inveniuntur, floribus ab imo marcescentibus succedentes, petioli tenuibus, digitali longitudine, insidentes, quadripartiti, depressi, ovali figura, echinati, simul coherentes cruciatum, quorum pars interior erumpit harenis in acutum delinit. Pars fructuum superior plana, aculeis crassioribus, nudiunde densis & limbo circumflecto parum exerescente, ut aquam continere possit; inferior rotunda, tota hirsuta, densioribus aculeis lappaceis, vestibus harentibus fuscatis, prae caeteris quae petiolo haeret quae levius est. Fructus per maturitatem rufescunt, medullâ intus libro ex viridi nigrescente obductis, sapore amarescente, sicut & folia. Omnium maxima sunt hujus *semina*, latius oreque umbilico ac planiore.

In frigidis tantum regionibus, Apenninis montibus excelsis atque summitatibus, Campoclaurenti. *Locut.* um Macleio & Aequicolum Rascino sponte ortam observavimus.

5. *Cynoglossum minus* J. B. C. B. *minus flore caeruleo* Park. *Cynoglossa minor montana serotina altera* Plinii Col. *Cynog. pusillum Austriacum alterum* Clus.

Col.

Radix huic parva, lignosa, dura, cortice crasso, fibris obliquis, longis, lignosis donata, pullo colore, dulci sapore. *Caules* tenuis, angulosi, hirsuti, summum bipedales, *folia* vestitus crebris, oblongis, Oleæ aut Lithospermii ferè, virentibus, mollib. hirsutis aspera, alba & longa obtusa, alternatim dense semidistincti spatio harentibus; sapore amaro, & foliorum sinibus alia gemina exant, parva. In summo caulis in tres, quatuor vel quinque dividitur ramulos, semper obliquos, interdu pedales, bifidos aut trifidos, Scorpionis modo incurvos, *folia* tenuibus & hirsutis vestitis, alternatim utrinque positos quemadmodum etiam florum & fructuum petioli in summis virgulis utrinque disponuntur. Flores pusilli sunt admodum, quam Echii Scorpionis minores, caeruleo colore aeneo, brevi tubo, ore quinquepartito, stellulam intus luteam continentes: quibus decedentibus *fructus* succedunt ex basi minima, quinquefoliata, lappacei, longis atque tenuibus aculeis armati, oblongi, pyramidales, apice illo medio carentes: *semina* oblonga, ovalia, angusta, figurâ trigonâ, in dorso cava, umbilicata parumper per longum eadem formâ, per maturitatem rufescentia. A summo caule florere incipit, deinde & foliorum superiorum sinibus alae producuntur, paulatim exerescentes.

Circa Moguntiam & Genevam spontaneam invenimus. In Aequicolum montibus frequens. *Locut.*

C. Bauhins hanc plantam bis ponit, primò sub titulo *Cynoglossi* modii: secundo sub titulo *Cynoglossi* minoris. Parkinsonus quoque bis. 1. Sub titulo *Cynoglossi* minoris sive pusilli. 2. Sub tit. *Cynoglossi* minoris flore caeruleo.

6. *Cynoglossum Creticum secundum Clusii* J. B. Cret. *alterum* Ger. Cret. *latifolium* Park. *Creticum latifolium fetidum* C. B.

Clus.

Primo anno; ex radice longa, infra digitum minimi crassitudine consistente, *radix*que fibris per longitudinem sparsis praedita, crassiusculoque cortice foris fusco amictâ multa promit *folia*, palmum aut amplius longa, unciam lata, humi fusa, mollia & tenui brevique lanugine tecta, nervo satis crasso illa per longitudinem aequaliter secante, inter quae altero anno prodiit *caulis* cubitalis aut amplior, strans, firmus, rectus, molli lanugine obfusus, quem confuso ordine vestiant folia jam dictis similia, sed quae breviora sunt quò propius ad summum caulem accedunt, ex viridi palliscentia. Summus caulis in multos graciles ramos dividitur, summo fastigio Scorpium aut Heliotropii majoris instar inflexos, in quibus plurimi calculi, quinque lacinias constantes, unde *folia* emergunt primi [Clus.] floribus brevioribus, illis tamen ampliores, in quinque lacinias orbiculares divisi, candicantis immo coloris sed multis tenuibus purpureo-roseis venis, [quae vestire in caeruleum colorem transiunt] ornati. Descentibus floribus conspiciuntur in calyculis *semina* rugosa, aspera, & quorum medio prodiit stylus.

Tota stirps ingrati odoris est, Junio floret: vivacem non esse arbitor. Hanc plantam omnino specie eandem esse puto *Cynoglossae* alteri media fructu cotyledone seu Lychimide Col. Lector Botanicus descriptiones invicem conferat, & ipse iudicet.

7. *Cynoglossum fructu umbilicato* C. B. *subrubente varicolore flore* Park. *Cynoglossa altera media fructu umbilicato sive ruguloso* Col. *An Cynog. Creticum* 2. Clus?

Col.

Radice habet tennem, fibris divisam, lignosam, pullo colore, in plura capita interdum divisam. *Folia* vulgaris *Cynoglossae* multo minora, hirsutis molli, incana obducta, & magis in superna parte. *Caulem* pedalem & sesquipedalem ad summum, teretem, solidum, lignosum, hirsutum, foliis vestitu alternatim positus, lata basi absque petiolo harentibus, in cacumine in tres ramulos divisum continuo nunc cernuos ob florum & fructuum positum & naturam: alios etiam interdum è foliorum superpetio alae ramos profert. Flores edit parvos, supradictis minores admodum, colore sua virentibus, singulis linceis variegatos, centrum sive umbilicum hilari rubente colore infestum habentes. *Fructus* majoris *Cynogl.* similes, umbilicati, cavi latiore umbilico, elatiore limbo circumflescente, nec obulo ut in aliis, sed tenuiore, lucernarum effigiem imitante; *semen* non depressum aut planum, sed pyriforme & parum compressum continet, sapore amaricante.

In Valdenfium Anverfè oppidi montibus cortinque radicibus nec alibi à Columna reperta est. *Locut.* Maio florida cacumine & fructu praegnans invenitur, astate periscitur & deperditur.

8. *Cynoglossa folio virenti* J. B. *Cynoglossum minus folio virente* Ger. *Cynogl. semper virens* C. B. Park. *An Cynoglossa media altera virente folio, rubro flore montana frigidarum regionum* Col?

Caules aliquot ex radice pollicari, nigra foris, intus alba, lignosa [crasso cortice Buglossi Col.] sapore viscido & ingrato [parum amaro Col.] erigit bicubiales, rectos, hirsutos, in alas divisos, alios inanes. *Folia* forma quidem sunt *Cynogl.* vulgaris, superne lato virore splendentia, glabra & tactu mollia, alicubi etiam molli lanugine obfusa, inferne albidiora, hirsuta & aspera, odore nullo,

lo, sapore fatuo. *Flores* ut in Vulgari ferruginei, rubentēve, parvi in quinque lacinias divisi, *ex cibus* totidem parvis & rubentibus & calice hirsuto quinquefolio, in atrovirente purpuranteve. *Lap.* *pale* quales vulgari.

Lecut.

Variet.

Tempus.

In viis publicis in Effexia circa *Braxted* vicum, interque *Withamiam* & *Kelvedon* copiose oritur. *Cynoglossa* media virente folio *Col.* ab hac magnitudine florum differt, qui duplo fere majores. *Hioreque* sunt quam *Cynoglossi* vulgari.

Florat Aprilis & Maio, semen Julii maturat, deinde petit planta.

- * 9. *Cynoglossa* media, argentea, *apula*, *campesitris calidarum regionum* Cpl. *Cynoglossum Creticum angustifolium* Park? *Creticum argenteo angustifolio* C. B? *Creticum* 1. Ger?

Col.

Ex radice *Baglossi* modo fusca, minore [longā, singulari, candicante, crasso & succulento cortice obductā, summa tamen cute subfusca, minimi digiti crassitudine, fractu contusili, raris tenuibus floribus per totam longitudinem præditā *Claf.*] *caules* edit plures, pedales rotundos, subrubentes, hirsutos, alii in summo divisi, in quarum sinibus floribus singulares oblongi petioli donati insunt, primum emittentes, sed in summo per ramulos conservati & foliorum sinibus excentes deorsum spectantes calycibus adhuc conclusi, quorum imi particulatim florere incipiunt, atque ex basi quinquefolia produunt Martio, oblongi, cavi. *Cerinthos* modo, longum habentes tubulum candicantem, in quinque partes divisi omnes habentes, ex albo purpurascetes, carni fere coloris flavaverbentes, in quinque staminibus occultantes [Clusio flores *Cynog.* vulgaris floribus formā similes, sed minores & albus staminis coloris] *Semina* singulis floribus succedunt quaterna lappacea, crassioribus aculeis armata, sed partem in superiore parte cava, non autem limbo distincto umbilicata ut in precedente, que sicca penicillatim videretur adhærent [Clusio semina vulgaris feminibus minorā, cum Columina expresse penicillatim majora esse] *Folius* est molli semipedalibus, digitali latitudine, lanugine densā, minua, noli argenteo colore splendens obtusis, carnosis, mollibus, gravi odore, gustu sicco amarum os relinquentem in fine.

Lecut.

Aprilis mense semina perficit. In fabulosis oritur locis, Cirinola: Apulie, calidæ regionis. Differt videtur specie à *Cynoglossio* *Cretico* 1. *Claf.* liquidem flores hujus longum habent tubulum candicantem cum illius *Cynog.* vulgaris floribus formā similes sunt, deinde illius semina vulgaris feminibus minora sunt, hujus autem crassiora crassioribus aculeis. Tandem hanc hyeme germinare, semperque virere scribit Columina, Clusiana autem planta semine sponte deciduo conservata est. *D. Magnol* non separat *Cynoglossi* vulgaris speciem minorem & candidiorem. *J. B.* à *Cynoglossio* *Cretico* argenteo angustifolio C. B. 1. c. *Cretico* 1. *Claf.* ejus sententia & nos libenter subseribimus.

- * 10. *Cynoglossa* media montana incana, angustifol. altera, flore globoso, frigidarum regionum Col. *Cynoglossum globoso flore* C. B. *medium montanum angustifolium* Park.

Col.

Ex radice perenni, pedali, pollicari crassitie, nuda, solida, crasso cortice nigrescente, nervo intus lignoso, sapore ingrato, *Folia* exeunt, cum primo germinat exigua, Oleæ angustiora & acutiora, postea Veris fine & Aestate semipedalia & majora, digitali latitudine in medio, nam utrinque acuminata sunt, recta, carnosa, molli lanugine incana admodum, petiolo & nervo rubente per longum discurrente. *Caules* Maio produuntur, foliis undequaque vestitus densis, hirsutioribus, in imo latis, in acutum desinentibus lanceæ modo, ut nihil stipitis conspici possit, semipedalis, in summo globulosa seu sphaeram habens, mali magnitudine, incanam, foliis pusillis lanosis admodum & floribus rubentibus cavis, densis, favorum cellulas exprimentibus, rubente Cinnabaris colore, undique laboratam, oculis admodum gratam. *Flores* singuli calicem habent lanosiores, ipsi vero latiores sunt aliis atque majores, magis aperti, nec admodum cavi, longo tubulo etiam, sed Maxime minori, insidentes, ac intus stellulam nigriore colore, ut *Vulgaris*, habentes: qui caule se producente juncti in diversā juxta ramulorum productiones tendunt. Ramuli verò tres non raro quinque inveniuntur in pedalis caulis summo ex eodem principio initium ducentes, in quibus, ut in Maxima, & si non folioli exit petioli oblongus fructum sustinent. Fructus autem alternatim non uno restidipositi sunt, in calicibus angustifolios, minores quam Maxime rotundioresque, umbilicem admodum parvum habentes, minisque hirsutiam planiciem internam, quam in reliquis leviorē: atque limbus non in laterum extremo, sed supra convexam partem positus est. Junio perficitur. *Folia* parum amara & adstringentia. Medulla fructus amarescit. *Radix* in summo pilosa & foliorum deperditur villis.

Lecut.

Aqueosolorum montibus *Corino* dictis & similibus excelsis & frigidis, locis nudis, saxosis sine arboribus provenit.

C A P. III.

De Boragine.

Borago dicta videtur à *Corago*, una litera variatā. *Corago* autem *Lucanis* apud *Apulicium* hæc herba dicitur, quod cordis affectibus quam maxime opitulatur. Hinc traxis ille versiculus;

Dicit Borago, gaudia semper ago.

Erynon

Erynon hoc improbat C. Hofmannus, nec tamen melius ejus loco substituit.

Hujusnotæ sunt semina rugosa, flores stellati lacinias acutis, apicibus in umbonem acutum coarctantibus.

Borago floribus caruleis & albis J. B. *Baglossum latifolium*, *Borrage* C. B. *Borago borrensis* Ger. *Borago* Park. *Borrage*.

J. B.

Infima edit planta, & quæ agrè se humo tollat: *Radix* alba, digitali crassitudine, mansu viscida. *Folia* lata, subrotunda, aspera, rugosa ac plicata, per terram sparsa, eminentibus pulvis tenuissimifolia aculeis. *Caules* hirsutius, teres, inanis, cubitalis, ramis brachiatis. *Flores* amoeni, stellati, radia quinque foliorum acuminatorum serie explicati, umbone medio è quinque apicibus nigricantibus coagmentato, [segmento oblongo purpurante cuique apici seu cincinnulo extorsum apposito] facile à quinque foliorum hirsutorum calice cui insident, cadentes, colore cœruleo, purpurascēte, vel albo. *N. B.* Flores quamvis pentapetali videantur, revera monopetali sunt, segmentis foliorum insulis ad ungues coalescentibus, ut flores integri decidant: pediculis uncialibus, & setaculis apicibus, purpurantibus & deorsum incurvatis. Florum circuli, antequam aperiantur flus, reflectuntur seu contorquentur caudæ Scorpion in modum, bino ordine siti, ut in reliquis hujus generis. Singulis floribus quaterna succedunt semina, magna, striata, basi lata, mucrone acuto, per maturitatem nigricantia.

Boraginem sylvestrem tenuifolium *Taberna-montani* C. Bauhinii à vulgari Boragine non separant, necnon leparandum putamus.

Cordialis est & præcipuus. Flores inter quatuor cordiales famulos recensentur. Aque destillata *Virenecon* confervæ ex floribus tribuunt vim roborandi cor, liposychiam removendi, latium melancholicis excitandi, ac sanguinem depurandi. Hinc non delinquit qui Boraginem *Homerici* *Nepenthi* esse statuunt, cujus scilicet succo *Homerus* vino immisso tristitiam discuti, & malorum omnium oblivione induci scriptum reliquit. *J. B.*

Tragus laudat aquam in inflammationibus oculorum, repellentis scilicet loco.

Mixta aqua destillata probatur in omnibus febribus, ut & flores Saccharo conditi. *J. B.*

C. Hofmannus recepta sententia adversatur, & flores Boraginis, syrups, confervas, radices conditas in affectibus cordis biliosis, ad cor munientium in febribus pestilentibus, inque idu serpentum aliisque venenis frustra adhiberi se novisse affirmat.

In suppreffione mentium nonnullis Arcanum est Confervæ Boraginis in vino albo tenui soluta. *D. Sæmæ* ex *Observ.* *Jerem. Martii*. *Obs.* 50.

C A P. IV.

De Baglossio.

Buglossium à similitudine foliorum dictum est, quæ tum figurā suā, tum scabritie linguam bulbam representant.

Ejus notæ sunt semina rugosa, flores in quinque segmenta obtusa seu orbiculata expant.

1. *Baglossum vulgare* J. B. Park. *angustifolium majus* C. B. *Baglossa vulgaris* Ger. *Buglossa* glofo.

Caules ex eadem radice plures exsunt sesquicubitalis & bicubitalis, teretes, pilis rigidulis asperos, summa parte ramulos, quibus absque pediculis adnascuntur. *Folia* crebra, angusta, oblonga, ex viridibus glauca, non ut Boraginis rugosa, in acutum mucronem desinentia, confimilibus pilis utrinque hirsuta, ad margines equalia. Ex alis foliorum & interdum ad eorum latus, aut inferius superiusve paulo oriuntur ramuli. *Flores* in fastigiis caulis & ramorum, è calice quinque oblongis, angustis, acutis, pilosis, segmentis composito exeunt, Boraginis minores, monopetali, è tubulo oblongo in quinque segmenta obtusa seu orbiculata, è caruleo purpurascētia, & totidem folia imitantia, divisi; umbone medio obtuso, villosa, quinque staminibus composito. *Stylus* oblongus ex imo calicis fundo enascitur, quem circumstant quatuor semina, per maturitatem pulla, rugosa, in acutum mucronem ad latus spectantem fastigiata. Summitates caulium & calices florum purpurascunt. Sicculi horum antequam flores expanduntur reflectuntur seu contorquentur caudæ Scorpion in modum. *Radix* in multis annos vivax, foris nigra, intus alba, gustu leno.

In hortis nalis Junio & Julio mensibus florat, & deinceps per totam æstatem. *Folia* hyeme perirent, vere primo nova erumpunt. Multis Germaniæ in locis sponte exit, ut tradit *J. Bauhinus*, v.g. in *Alfatic* inter *Brissacum* & *Erfelheimiam*. Nos circa *Messaniam* Siciliæ observavimus spontaneum, *J. Bauhinus* prope *Montepelium* & *Frontignanam*.

Eisdem obtinet vires quas *Borrage*. Flores scilicet insignem habent vim Melancholicis & hy. *Virenecon* pochochiatricis affectibus. *S. Pauli* Quadrupartit. *Botan.* *Claf.* 2. p. 27, 28. Sunt è numero quatuor florum cordialium.

Epilepsiam desperatam curabat quidam (lingua & ore illito) poti continuo Vini & florum *Baglossæ* per semestrem integrum mandato. *D. Sæmæ* ex observationibus *Jerem. Martii* à *Velschio* editis, *Obs.* 42.

U u

2. *Baglossæ*

11. *Buglossæ affinis semine cotylode seu umbilicato. Linum umbilicatum* Park. App. *Demus Alant.*

Park.

Annua est planta *cauliculis* exferens graciles, canescentes superius ramosos, *foliis* aliquot oblongis, glaucis seu albenibus, mollibus, alternatim positis vestitis, quam Lini sylvestris latioribus & crassioribus vestitis. Exalis foliorum singulorum singuli plerumque exeunt *flores* candidi, monopetali quidem, sed in quinque segmenta subrotunda eoque divisi ut pentapetali videantur, quibus succedunt in fundo calycis *semina* quaterna, eodem situ quo in Cynoglossa, verum non alpera sed rugosa tantum, & cotylode seu umbilicata.

Lusitanica: originis esse dicitur.

Locut.

CAP. V.

De Anchusa.

A *Γεννη* & *αγγισ*, quod vim suffocatoriam habeat dicta videtur: Aliis verò à floribus radicis colore, liquidum *αγγισ* est fucus illinere, quod nobis non probatur, cum *αγγισ* sit potius ab *αγγισ*.
Anchusa ab Echio, Lycopside, Buglossa, aliisque congeneribus radicis sanguineo succo quo manus inhiuntur, Dioscoride monente, differt.

1. *Anchusa angustifolia* C. B. *lignosior angustifolia* Lob. Park. *minor lignosior* J. B. Item, *Libanotis* species Rondeletio ejusdem. *Anchusa* 4. Ger.

J. B.

Lignosus est frutex, pedalis aut cubitalis, *radice* subrussa, robusta; *foliis* rigidis, Roris marini textura, aliquot glabris, sed minoribus ramis hirsutis, per quos *folia* Hyssopi Arabum folis paria: alia Thymi Cretici capituli foliorum modo latiora, hirsuta, alpera, dura, ex eodem puncto saepe numero plura, quorum unum reliquis longius multo, nervo unico per singula secundum longitudinem decurrente, nullo seu odore, seu sapore. *Flores* extremis haerent ramulis, ex oblongo tubulo in calathiformem quinquepartitum, ad Primulae veris imitationem explicatis, colore purpureo, (Clusio intensè ceruleo.) *Semina* Echii aut Buglossi, satis magna, colore cinereo. Summa virge Scorpionis instar incurvantur.

In collibus sterilibus agri Monspelienf. v. g. *aux Garigues*, propè *Castelnou*, &c.

C. Bauhinus Anchusam minorem lignosiorum Lobeli eandem cum Tragoragino notho Dalechampi plantam statuenti assentior, quicquid reclamat J. Bauhinus. Magnitudine plurimum variat: A Lobelo enim describitur, cauliculis selquipedalibus, &c.

Radix, detracta summa cute nigicante, rubescit Clusio.

Hac proculdubio planta est quam Pr. Alpini lib. de *Exor.* titulo Anchusæ arboreæ describit & depingit.

2. *Anchusa Monspeliana* J. B. *minor seu Alciadiadon vel onochiles* ejusdem. *Punicis floribus* C. B. *Anchusa Alciadiadon* Ger. *minor purpurea* Park.

J. B.

Crassum longinquum habet *radicem* lignosam, rubram, roseo colore tingentem. *Caules* dodrantales, hirti, per quos [ut & à radicis capite] *folia* Echii, rigidis pilis obrita, unciam unam aut alteram longa. *Flores* extremis haerent ramulis conferti, purpureascentes, longiculi: *Semina* loquatur sublongum, cinereum. Sapor Buglossi non ingratus, acrior tamen & ficior.

In colle arenoso inter Gramontiam sylvam & Caltrum novum non procul Monspelo spontaneam observavimus.

C. Bauhinus Anchusam 3. *Cam.* epit ab hac specie diversam facit, quam rectè ipse videtur.

De Anchusæ viribus quæ Veteres habent apud ipsos videri possunt. Radix oleo soluta rubro colore tingit. Antiquæ mulieres pro fuso seu pigmento eâ uti solebant. Petroleo insusam & illam ad vulnera recentia & puncturas commendant.

3. *Anchusa Echii foliis & floribus* C. B. *max. Gallie & Anglie, floribus Echii non dissimilibus, ceruleis, ad puniceum vergentibus* J. B.

Lob.

Quæ Cithis & onoclea vocatur, maxima, frequentissima Gallie & Anglie arvis letis, sed glaucis vel argillosis. *Radix* intus ligneo coreulo, libro, corticisque crassiore amicta, sanguineo succo, satulato digito, insiccante, digitum aequat, selquipedalium longa, gustu Buglossæ. *Folia* copiosa Echii aut Buglossæ angustifolia, lanugine spinola, incana, cespiti incumbenta. *Caulis* plurimim singulans, rotundus, squaber, cubitalis, thyrillis *florum* ceruleis ad puniceum vergentibus, Echii non dissimilibus. *Semina* exiguum, oblongum, pullum.

Nihil

Nihil video in hac descriptione quod non conveniat Anchusæ Monspelicæ: cùmque Lobelius hanc Angliæ arvis lætis frequentissimam scribat: nobis autem nihil unquam simile inventum in Angliâ aut ab aliis ostensum est, judicet Lector quæ fides Lobelio habenda sit, & annon potius statuendum, hanc quoque Anchusæ speciem Monspelicæ eandem esse, seu Anchusam Monspelicam sub hoc etiam titulo descriptam esse Lobelio.

4. *Anchusa flore albo aut pallido Clusii*, J. B. *Anchusa lutea majoris varietas* C. B.

Clus.

Numerola huic sunt *folia*, palmaris longitudinis valde angusta, & pungente lanugine hirsuta; & quorum medio caulis allurgit secundo anno (primo enim *æva* est) pedalis, interdum etiam cubitalis, crassiusculus, firmus, hirtus, in multos ramos divisus, in quibus breviora multò hispidaque folia. Extremis ramis prodeunt è vaginulis hirsutis & asperis *flores*, Symphyti majoris floribus quodammodo similes, albi aut ex albo nonnihil pallascentes five *æva* dicitur, in angulos quinque divisi: quibus diffusis *semen* vaginulis conspicitur viperino capiti aut Echii semini simile. *Radix* minimi digiti crassitudinem aequat, nigricque cute recta est, quæ sublata omnino rubet, & elegantissimo colore inficit: adeò autem carnosa est ut radicem vulgaris Buglossi instar condiri possit, dulcis tamen & munda.

In pterique Pannoniæ Austriacæ siccis ac aridis locis nascitur.

Locut.

4. *Anchusa lutea* J. B. Ger. *lutea major* Park. C. B. *major floribus luteis* J. B. *Mellou* Nic. hanc.

Sanguineo succo plenam habet *radicem*, perinde ut Onochiles: *caulem* hispidum, pedalem vel etiam majorem, tenuiorem, *folia* per ramos breviora, pari tamen latitudine: *flores* in cacumine congestos, & spicam ferè imitatos, concavos, Symphyti majoris, exiliores, luteos: *semen* Echii simile, minutum, cinereum, punctulis nigris notatum, sed triangulum & mucronatum, rostellis aviculæ formæ.

In agris sterilibus Lugduno non longè, quæ Genevæ itur observavimus; J. Bauhinus inter *Locut.* Viennæ & Lugdunum invenit, & in montibus Euganeis Junio florentem.

5. *Anchusa lutea minor* C. B. J. B. Park. *Anchusa echinoides lutea Cerinthæ flore montana* Col. *Symphylum angustifolium Apulana* Park.

Col.

Radix Maio mense rubentem observavimus in tenellis: in venustioribus verò lignosa est, longa, magna respectu plantæ, foris nigra, corticosa & pilosa; ex qua multi veluti lupini, elati fructuant in orbem, rubentes, selquipedales ad summum ramuli, hirsute obiti alba, aspera, quemadmodum & *folia*, quæ angusta, Anchusæ Alciadiadis, minoræ, Linariæ, ferè tres uncias longa, multa eâ radicis caput, in terram convexa, (multa enim germina è vetusta radice oriuntur,) quæ in caulis sunt majora & circa summum latiora, semperque breviora. *Flores* verò in caulis summo (qui bifurcati sunt & incurvi Scorpionis modo) emicant, ab imo incipientes: Primò verò in ipso ramulorum divaricationis angulo, oblongi, melleo lucco intus Cerinthæ modo, cavi, lutei, parum circum ora ventricosi atque angulosi, in quinque lacinias parvas ora divisa habentes, ex quorum centro longus apex prodit, qui medius est inter *semina* quatuor in imo concepta, angulosa, rostrata, sed nitida, lævia, colore corticis Castaneæ, quæ demum intra oblongos, hirsutos, quinquepartitos *calices* alternatim dispositos per caulium summitates tunc erectas perfringuntur. Planta est perennis.

Maior floret. Saxosæ Æquicolum montibus Meridici expositis oritur.

Locut. & Tempus.

6. *Anchusa humilis* Alpin. exot. *humilis Cretica* Park.

Alpin.

Ab una *radice* longa, pollicari crassitie, in extremum sensim ac sensim gracilescente, rubescente colore, magnitudine & figurâ radicis Cardui pinex maxime simili, in terram oblique acta, plures furculos, semidigito longos producit, utrinque *folia* longis, albis, Anchusæ proximis, sed minoribus densissime undique vestitis; atque in summitate ipsorum *flores* rubri, ad purpureum inclinentes, in suis parvis calycibus spectantur, Anchusæ majores figurâ coluteæ vestitiar, à quibus *se-graphi* pro *semina* producantur *thecis* parvis, oblongis, alperis, albicantibus. *Radix* tempore ætatis succo rubro turgens, quæ manus rubro colore inficit.

In locis montosis & sylvis Cretæ insula nascitur.

Locut.

Anchusa arborea Alpin. Park.

Descriptionem vide apud Alpinum. Eadem videtur Anchusæ angustifolia C. B.

CAP. VI.

De Echii.

Echium, *ἔχινος*, à figura feminis capiti viperino similis proculdubio dictum est; Hinc conjecturam capiunt ad viperarum aliorumque serpentum ictus valere. Flore corniculato, fere incurvo, & ex angusto principio in latum expanso, superiore parte longius excurrente; inferiore breviori à reliquis Asperifoliis distinguitur.

Buglossum Echiioides Indicum, Convolvuli cereulei minoris folio Breynii.

Breyn.

E radice *caules* prodeunt pedales & majores, rotundi, angulosi, virides, leniter hirsuti; quos *folia* bina, petiolis fere carentia, semper sibi mutuo opposita cingunt, Convolvuli cereulei peregrini C. B. foliis formi, magnitudine & hirsutis respondentia; ex quorum alis utrinque ramulus sessilibus, pertenuis emergit, *floribus* ternis, fenis, vel pluribus, Buglossi & Echii faciem mediam obtinentibus, cereulo-purpureis, ex calycibus hirsutis, quiquepartitis emicantibus, secundum longitudinem fere quadam digestis onustis.

Lecur.

Ex insula *Zeilan* habuit descriptionis Autor Jac. Breynius. *Ephemer. German. Ann. 4 & 5. Observ. 139.*

A. 1. *Echium vulgare* J. B. C. B. Park. Ger. emac. *Vipers Bugloss.*

J. B.

Caulibus est sesquicubito altioribus, hispidis, punctis nigris notatis, solidis, teretibus, *folia* crebris, nullo ordine positis vestitis, ab imo ad summum fere fastigium *floribus* onustis, atque is vel cereuleis, vel ex cereuleo purpureiscentibus, monopetalis, margine in quinque subrotundis lacinis diviso, amplis & speciosis, cornu venatorum figuram imitantibus, quatuor intus staminibus purpureiscentibus cum stylo albo. *Calix* floris quinque segmentis longis, angustis, acutis, striatis confertis, inque ejus fundo quatuor semina juncta rugosa caput viperinum figurâ suâ imitata, unde herbe nomen. *Florum* nondum explicatarum spica caudæ Scorpii fere in modum reflectuntur. *Folia* aspera, hirsutisque, oblonga, angusta, non crenata, maculis interdum albicantibus notata, sapore sativo, creta à radice, quæ longa, pollicari crassitudine, lignosa, gustu nullo eximio.

Lecur.

Secus vias & semitas inque muris non raro & arvis sterilibus, *Æstate* tota floret.

Vinc.

Variat interdum floris colore albo.

De hujus viribus nihil certi traditum invenio. Wirtemb. ad Epilepsiam & fervorem Echii radicem sumendam præcipit, siccantem & in pulvere redigendam, pulveremque drachma semis pondere cum vino aut cerevisia propinandum. *J. B.*

2. *Echium majus & asperius flore albo* C. B. *albo flore majus* J. B.

J. B.

Præcedenti simile est, sed multo majus & asperius; robustum, rectum, in alas valde divaricatum. In agro Salernitano & Romano, inque Etruria & Gallia-Narbonensi hoc genus observavimus, quod revera tota specie ab Echio vulgari differt, non floris colore tantum, qui & in vulgari non raro albus invenitur: proinde non rectè à Parkinsono Echium vulgare flore albo denominatur.

Lecur.

3. *Echium majus & asperius flore dilute purpureo* Botan. Monsp. *Iycopsis altera Montpellier floribus dilute purpureis* C. B.

Lecur.

Circa Lateram in herbilibus pratorum marginibus & circa *la Valette* sæpius collegit D. Magnol.

4. *Echium Creticum latifolium rubrum* C. B. Park. *An Echium Candide flore pulchre rubente* J. B?

Clus.

Ampla initio habet *folia*, mediæ inter Plantaginem & Buglossum substantiæ, humi strata; inter que nascuntur *caules* rotundi, scabri & asperi, frequentibus alis donati, quos ambiunt inordinata *folia* minora, hirta: extremi rami circumvolvuntur & inflectuntur, Echii & aliarum Anchusarum instar, gestabantque caliculos quinque foliolis angustis & hirtis constantes, ex quibus cavi *flores* Echii floribus non dissimiles prædibant, coloris rubri, diluti, elegantis, in quinque lacinias summis oris divisi, (quos successu temporis purpureascentem colorem contrahere observabat) è quorum umbilico exibant *stamina*, ex rubro purpurea, apicibus pallidis, & mediis gracilibus *filis* exalbidis & biturcis. Flori ferebantur *semen* Echii summi non dissimile. Flores dedit Julio & sequentibus mensibus. Echii Candida *J. B.* tota planta candidior erat Echio vulgari magis ramosa: *Floribus* formi similes, nempe hiantes, sed colore diversis, pulchro scilicet rubente.

Lecur.

In Gallia Narbonensis locis plurimis copiose; circa Monspelium tamen rarius occurrit. Flore erat dilute rubente, uti planta Clusio descripsit.

5. *Echium*

5. *Echium Creticum angustifolium rubrum* C. B. Park. *Cret. 2. Clus.*

Clus.

Caulis huic magis scabri erant quam priori, rotundi, parvis maculis rubris distincti, Serpentinae fere riu: *folia* promebat quatuor aut quinque pæne uncias longa, unam lata, pallidioribus maculis aspersa: *Floribus* extremis ramulis nascebantur egregie rubentes, nativam rubedinem etiam adulti retinentes; è quorum umbilico majora duo staminula prodibant & tria minora, quorum tertium reliquis minis, omnia autem apicibus albis prædita. Flore incipiebat sub extremum Julium.

Hanc speciem caulibus maculatis, asperioribus, & fere spinosis, magis procumbentibus observavi *Lecur.* in Sicilia Meianam.

6. *Echium rubro flore* Ger. emac. Clus. J. B. Park. *Sylvestre hirsutum maculatum* C. B.

Clus.

Hæc planta ad eam in paucis à præcedente differt, ut vix possum mihi persuadere specie distingui: *Clusius* tamen pro distincta eam ponit, & sic describit; Oblonga & angusta habet *folia*, villosa, vulgaris Echii foliis fere similia, paulo tamen latiora, humi strata: *Caulis* modo pedalem, modo cubitalem, firmum, striatum, lanuginosum, maculisque purpureis conspersum; quem incondito ordine multa ambiunt *folia*, inferius breviora & angustiora, non minus tamen hirsuta. Summum caulem exornant multi breves ramuli, in se veluti convoluti, atque Scorpiuri instar inflexi, pleni *florum* vulgaris Echii floribus similitum, sed colore rubro eleganti prædiorum, qui proximè caulem primum aperti incipiunt. Excusso flore *semen* ut in aliis Echii generibus apparuit in caliculis nigum, viperino capiti simile sed minus. *Radix* satis longa, dura & lignosa, nigro cortice tecta, humo capite multos interdum caules promens, sed maxima ex parte duntaxat unicum.

Abundè admodum siccis pratis supra & infra Sopronium Ungariæ urbem, nusquam verò alibi *Lecur.* hanc plantam observabat Clusius, Maio florentem, nunc saturatè rubentem, modò dilutiore colore præditam.

Iycopsis Egyptiaca C. B. Park.

7. *Echium pumilum album* C. B. *Echiioides parva alba* Park. *parva alba amphibia* Col.

Col.

Dodrantalis est planta aut summum pedalis, *radice* parva, pennæ Anserinae calami crassitie, fusca foris, intus alba, at Maii fine æquiculis & Valentinibus rubescere observavimus, dulci sapore; ex qua *caula* crassior duplo supradicta fructicat, ab imo durbus vel tribus alis divinis, subrubens, rotundis, asperis, *foliis* alternatim velitis per intervalla oblongis, parvis, Oleæ minoribus, seminiuncialis, longitudine quadrantalibus, virentibus, alba hirsutis aspera parùm obtusis, in summo ut in superiore in tres ramulos divisis, in quibus alternatim eodem modo minora foliola disposita herent: inter que *floribus* ex calicibus hirsutis quinquepartitis superiori similes atque majores parùm, albicantes emant; *Semina* in imo habentes quaterna, majora parùm superiore atque rugosa, aspera & etiam intorto rostro.

Eodem tempore cum superiore floret atque perficitur. In agris incultis ubique Cirinola frequens *Lecur.* atque etiam æquicolorum montibus circa tepes.

8. *Echium tenuifolium* J. B.

J. B.

Dentis ramis præditum est, tenuissimis illis quidem & Satureiæ ramulos crassitudine vix superantibus, multo tamen hirsutioribus Echii vulgaris, hoc est, & longioribus & rigidioribus & crebrioribus veluti similibus horrentibus. *Folia* Satureiæ foliis paria, multa etiam tenuiora, asperitate majore quam Echii nostratis. *Floribus* recurvis ramulorum scapæ herentes satis magni, patuli, cereulei.

Hæc planta ad Anchusam sylvestrem lignosorem accedit, florum figurâ differt.

9. *Echium Hispanicum flore calcaris donato* C. B. Park.

C. B.

Radice habet lignosam, fibrosam, cortice ad rufum vergente tectam; à qua *cauliculis* plures, alii palmares, alii breviores, rotundi, nonnihil villosi, humum versus reclinati prodeunt, qui *foliis* rarioribus, brevioribus, Veronice Alpine similibus, crassiusculis & asperiusculis cinguntur. *Floribus* in cauliculis summis cereuleis, oblongis, cavi, calcaris ut Linaria donati, ex hirsuto brevique calice prodientes, ex uno folio compositi, at in summmitate in lacinias quaternas divisi; quibus delapsis in conceptaculis *semen* oblongisicculum, durum, rugosum, ut in Echio vulgari succedit.

In Granada montibus inventum est. *Lecur.*

Falsi calcaris donatus, & seminis in conceptaculis hanc plantam ad diversum genus pertinere arguunt: verum ob descriptionis imperfectionem ad quodnam propriè pertinere definire nequimus; hic ergo tantisper locum habeat, donec certius nobis confiteretur quo referenda sit.

Ab Echio loco minimo non multum differre videtur, si non idem prorsus sit.

10. *Echium*

asperis, nigricantibus, de quorum magnitudine quod superiorem locum occupant eò plus decede. Flores in summis ramulis ex alis foliorum egrediuntur singulis singuli, pediculis brevibus infuscentibus, quæ oblongæ, angustæ, hirsutæ, calicis foliis obvallati, Mili foliis flosculis similes, verum non herbaceæ sed albi: Singulis flosculis quaternis (ut in huius generis reliquis) succedunt semina, Echii aut B. glossi feminibus similia, lavi tamen & splendida.

Maio & Junio mensibus floret; estque inter segetes apud nos ubique frequentissima. Florum fereulis, floribus nondum explicatis pariter reflectuntur ut in Lithospermo vulgari & reliquis congeneribus.

Locus & Tempus.

CAP. X.

De Myosotide seu Echio Scorpioide.

Echium Scorpioide dicitur à spicis florum longis, recurvis, & antequam flores aperiantur caudæ Scorpii in modum contortis. Spicis florum prælongis cum Heliotropio convenit, feminibus splendidibus, foliis oblongis ab eodem differt.

- A. 1. *Myosotis Scorpioides hirsuta* Park. *Scorpioides arvensis hirsuta* Ger. emac. *Echium Scorpioides arvense* C. B. *Scorpioides solisegum flore minore* J. B. *Scorpio-grafs*.

Radix cæ nigra, fibrosa. Cauliculi culmi crassitudine, angulosi, hirsuti, nunc erecti nunc versus terram reclinati, pedalis interdum longitudinis. Folia selscunciam aut duas uncias longa, dimidium pollicem lata, Auriculæ muris similia, hirsuta, mucrone non admodum acuto, alternam caulibus sine pediculis adnata. Flores in caulis & ramulorum summitatibus, in spicis digesti, quæ antequam flores aperiantur, caudæ Scorpii aut Serpentis in modum se contorquent, unde nomen. Flosculi autem seminales pediculis infident, parvi, monopetali in quinque tamen fibrosum segmenta partiti, qui cum primum explicantur purpureascent, mox in ceruleum colorem mutantur, umbilico luteo. Succedunt in vasculo (quod idem calix floris est) hirsuto connivente semina quatuor.

Locus.

In arvis & hortis passim, præsertim sterilibus & requietis. Per totam sæpè æstatem floret.

- A. 2. *Echium Scorpioides minus flosculis luteis* C. B. *Myosotis Scorpioides minor flosculis luteis* Park. *Small yellow-flowered Scorpion-grafs*.

Hoc genus superiore omnibus suis partibus plus duplo minus est, Flores quàm illius triplo minores, cum primò aperiantur lutei, postea in ceruleum colorem abeunt. Spicæ florum pro planitie magnitudine longiores sunt; vascula feminalia majora.

Locus.

In ficioribus & arenosis pascuis, inque cuniculorum vivariis copiosissimum observavi.

- A. 3. *Myosotis Scorpioides palustris* Ger. emac. *Scorpioides repens* Park. *Echium Scorpioides palustre* C. B. *Scorpioides solisegum aliud flore majore ceruleo & albo* J. B. *Water Scorpion-grafs*.

Fibris multis tenuibus, primò albenribus, deinde nigricantibus, è geniculis subinde in lumen demissis raditur. Caudæ teretes, striati, solidi, cubitales & longiores, tractantibus asperi, in apicis rubentes, foliis vestiti satis crebris, alterno vel nullo ordine positæ, longis, angustis, abique pediculis adherentibus, brevibus admodum pilis hirsutis, ut glabra videantur; è quorum alis versus summos caules ramuli crebri exeunt. Flores in summis caubus & ramulis, cærulei, monopetali, in quinque segmenta subrotunda partiti, pediculis feminalibus aut incialibus nixi, umbilico flavo, spicam digesti, spicæ antequam flores aperiantur caudæ Scorpii in modum reflexi aut intorti. Singulis flosculis quaternis plurimum succedunt semina.

Planta hæc natalibus, foliorum glabritie sed præcipuè suarum omnium partium magnitudine ab arvenis Scorpioide differt.

Ad rivulos & in fossis palustribus. Circa finem Maii mensis florere incipit.

Locus & Tempus.

CAP. XI.

De Symphyto sive Consolida majore.

Symphytum sive Consolida connasci dictum esse manifestum est; in nra æta consensum quodammodo congruitur dum coquantur additum. Floribus cylindraceis, pendulis cum Ceruetho convenit, feminibus ad singulos flore, quaternis usque lucidis & politis Lithospermi instar, ab eadem differt.

- A. 1. *Consolida*

- A. 1. *Consolida major* Ger. *Symphytum magnum* J. B. *major vulgare* Park. *Symphytum, Consolida major* C. B. *Consolida*.

J. B.

Luteo (& humido) solo satis obvio, radices sirculosas & crassas demittit, foris nigras, intus albas, sapore lauto, sed magnopere viciido & lento. Caudæ selscuncibales & altiores, crassitudine digiti] inanes, hirsuti, asperi, & membranis foliorum alatis appendicibus inæquales. Folia Heliotropii formam penè imitantur, acuta, rugosa, hispida [marginibus aequalibus] nullo ocellis posita. Flores in summitatibus caulis & ramorum simul multi [antequam aperiantur caudæ Scorpii in modum revoluti, veluti flores Echii Scorpioide dicti aut Heliotropii,] penduli nolarum Scorpæ non raro ex pallido & luteo candicantes, interdum purpurascèntes, ex calice hirsuto in quinque segmenta acuta diviso, ipsi pariter summo margine in rotundæ acutæ laciniæ partiti, quibus totidem in penito flore adnata ligulæ herbide, totidemque stamina brevium cum suis apicibus albidis in insertis ligularum. Stylus longus flori concolor è centro calicis oritur, dilapso flore relictus, circa quem semina quatuor simul juncta calicis fundo adnascuntur. Semina Echii similia, colore pullo Anethæ de generis dictæ, splendèntia velut Lithospermi, nisdemque magnitudinis paria.

In aquis ad rivos & fossas: Maio mensis floret.

Vulnerarium est è præcipuis celeberrimum, mucilaginosum, in crassas, humorum acrimoniam obducent. Usus præcip. in fluxionibus quibuscunque, imprimis alvi, in erosione pulmonum ac phthisi scrob. Ego (inquit J. Bauhinus, cum quo etiam sentit C. Hofmannus) nolim ut radice Symphyti in omnibus vitis è thorace expurgandis, sed tantum in iis quæ eveniunt à tenui, subili & calida matena.

Flors in vino rubro coctos, bisque in die sumptos in cruenta urina optimos scribit Camerarius.

Extrinfecus vulnere sanguinem sistit, & fracturas ossium consolida, quotidianâ experientia attestant; unde & Anglicè à nonnullis Bone-set dicitur. Huius virtutis in vulneribus agglutinandis & fracturis ossium consolidandis evidens argumentum est, si modò verum experimentum illud à Veteribus proditum, Quod scilicet radices Symphyti [majoris] carni frusta quibuscum coquantur coquantur aut coalescant.

Radices recentes minutim concisas, tulas & impositas ad dolores podagricos leniendas; & ulcera serpentina aut etiam gangrænas compescendas commendat Parkinsonus. Explicatus D. Hulse. Recipe hujus radicem quantum vis; tunde in mortario donec in massam redigantur, quæ super altum extendatur & applicetur parti dolenti.

Medicamentum hoc ad dolores podagricos & nonnunquam etiam ischiadicum leniendum valere iteratis experimentis attestantibus ab amico quodam cerior factus sum. Quin & multos coctos ad brachiorum dolores cum motis privatione conjunctos; aliquem etiam ad Venereum quandam post multas embrochationes frustra tentatas, non sine successu.

Radix Symphyti siccata & pulverisata in aqua tepida fontana dissolvatur, agitando usquequid à ferrumine aut visco Symphyti lentescere ex parte aqua advertitur: quod simplicissimum medicamentum tum adversus hæmorrhagias, tum fracturas & luxationes artuum solertiores Chirurgorum multis aliis compositis anteponuunt.

Laborat quidam ulcere cacoethe, quod Chirurghi cancerum pronunciabant, sed curare non poterant: Accedens Agyrra accipiebat Rad. Symphyti majoris, & derafo superiore cortice nigricante, reliquam ut poterat contusam & linteis inductam quotidie bis imponebat. Ager convalevit; cancer tamen recens erat, nec octo aut decem circiter septimanas excellerat. D. Soume ex * Observat. * Olf. 130.

- * 2. *Symphytum tuberosum* J. B. Ger. Park. *majus tuberosa radice* C. B. *item minus tuberosa radice ejusdem. Nam Clusius non distinguit.*

Clas.

Angulosum & quodammodo pentagonum habet caulem, rarissimè pedalem altitudinem superantem, succi plenum, per quem rariora quàm in Symphyto majore sparsa sunt folia, illisque minoræ, teneriora & minus aspera, insipido fere gustu: flores in summis ramis pallidos, oblongos, Symphyti majoris floribus formæ similes, concavos, inodoros, extima parte in quinque crenas diviso, quinque staminibus in medio flore velut in umbonem tendentibus, protuberante in medio stylo; caliculis deinde majoris Symphyti instar, in quibus semen Echii femini non dispar: radicem longam, ramulosam, teneram & fragilem, minimi digiti crassitudine, subinde in tubera excreverentem, exiguis fibræ capillatam: pediculi, calices, caules angulosi, & folia hirsuta sunt.

Invenitur in omnibus Pannoniæ & Austriæ sylvis, umbroso loco, præsertim sub fruticibus.

Locus.

HISTORIÆ PLANTARUM LIBER UNDECIMUS.

QUI EST

De Plantis Verticillatis.

VERTICILLATÆ dicuntur hæ plantæ quia flosculi caulem articulatum vel verticilli amplectuntur, foliis interpersis.

Notæ autem quibus Verticillatæ à reliquis Plantarum generibus distinguuntur, sunt folia in caule ex adverso bina, flores monopetali, labiati plurimum aut galeati, semina ad singulos flores quaterna, quibus floribus calyx pro valculo inservit.

Ad genera Verticillatarum subalterna rectè constituenda & singulas species ritè ordinandas suisque sedibus disponendas idoneis admixtulis destinamus, cum nec ipsi plantas vidimus, nec Botanicorum descriptiones, omittis notis, accuratè traduntur vel omittuntur.

Pleraque omnes plantæ galeatæ & verticillatæ, annotante D. Hermans, ut ex relatione D. Palmer habeo, aromaticæ aut saltem odoratæ sunt. *Plures certe in hoc genere ejusmodi sunt quàm in alio quocunque.*

Plantæ verticillatæ fruticose, hoc est quarum superficies perennat, sunt vel flore

Galeato & labiato, seu utrinque labiato,

Grandi, in spicis laxis è verticillis aliquantulum distantibus compositis, foliis latis obtusis; SATURGETA.
Minore, foliis

Oblongis & angustis, florum verticillis

In spicis digestis

Breviores, floribus densius stipatis

Habitiores, cum foliis in summa spica; STROCHIAS.
Minores & tenuiores seu graciliores, longis insidentes pediculis, spicæ triticeæ æmulæ; LAVENDULA.

Longiores, verticillis rarioribus compositis, foliis virentibus; HYSSOPUS.

Ad caulem nodos foliis intermixtis,

Major, in magnum fruticem adulescens; ROSMARINUS.
Minor, & humilior; SATURETA durior.

Brevibus & latiusculis, florum & verticillis in spicis breves & habitiores digestis,

Villosas odore suavi seu vehementi; MARUM vulgare.
Non villosas, foliis

Latioribus

Latiorebus brevioribus & viridioribus; THYMUM vulg.
Oblongis incanis & ad margines crenatis; POLIUM mon.

Galeatæ carente, radice

Reptatrice humilior, foliis quernis; CHAMÆDRYS vulgaris.
Non reptante, foliis superne viridibus, subus incanis

Elatior & lignosior; TRICRURIUM.
Humilior & odoratior; MARUM SYRIACUM.

SECTIO PRIMA.

De Herbis Verticillatis fruticosis, quarum superficies perennat, & lignescunt.

O B affinitatem tamen & convenientiam in notis genericis nonnullas herbaceas & annuas his admiscuimus.

CAP. I.

De Salvia.

S Alvia à *salvere* i. e. saluum esse dicitur, quòd ad multa, præsertim ad fecunditatem salutaris sit: cum steriles hujus usu frequenti gravide reddantur, quare Agrippa *sacram herbam* vocavit, Aetio andore. *Βαλσαμικὴ* Dioscoridi l. 3. c. 40. quasi in tabern redacta, cum herba ipsa semper retorta & exsucca videatur, id enim *σπῆλαια* & *σπῆλαια* significat, folia enim attritis vestibus comparantur. C. B.

Note Salviae generice sunt flores magni, hiantes, in spicis laxis, è verticillis aliquantulum distantibus compositis, folia lata, obtusa, rugosa, odor validus & vehementior.

1. *Salvia latifolia* J. B. *major* Ger. *major vulgaris* Park. *major an Sphacelus* Theophrasti C. B. *The greater ope tommion* Sage.

Eradicè vivaci, perennis lignosa plures exurgunt furculi lignosi, variè reflexi & intorti, valdè ramosi. Ramuli juniores & furculi quadrati sunt, brevi lanugine hirsuti, foliis ad intervalla ex adverso binis vestiti. Folia oblongis innituntur pediculis, rugosa, brevi & vix conspicua lanugine hirsuta, aures aut quatuor uncias longa, sescunciam lata, circa margines crenata, acuminata, alias viridia, alias ex purpurâ rubentia odore & sapore aromatico vehementiore. Flores in summis caulibus & ramulis velut in spicis digesti, verticillati, singuli singulis pediculis è sinibus foliorum concavorum triangularum ad genicula conjugatim adnatorum ortus insidentes. Calices florum amplii, striati, in angulorum quæque legitima divisi, tribus & minoribus inferius, duobus majoribus superius sitis. Flores autem cæcæ aut corulo-purpurei, monopetali, galeati galeæ lateribus conniventibus, labello oblongo, lato, bifido, propendente, cum duabus velut auriculis superius. Stylus tenuis incurvatus, in summo bifidus. Stamina duo in summo bifurca cum apicibus oblongis albidis, è floribus lateribus enata. Singulis flosculis pro Verticillatarum more quatuor succedunt semina.

Summitates plantæ glutinosa quodam humore aromatico madent.

2. *Salvia nigra* C. B. *nigra vel rubra* J. B. *Red Sage.*

Ex genere Salviae majoris est (ut rectè J. Bauhinus) non species ab ea distincta: *foliis* ex atro rubentibus, potissimum antequam excaulescat, alioqui florida folio parum differt à majore vulgari, (inquit idem.)

At nos habemus speciem cujus folia & summitates rubent etiam postquam caulem produxit & floruit, quamvis minus intensè. Nam varii reperiuntur in hac Salvia colorum gradus inter viridem & atro-rubentem.

3. *Salvia variegata elegans* Ger. *variegata prima* Park. *parad.*

Typici colorum in eodem folio varietate viridi albo rubente pulcherrimum de se præbet spectaculum: Colores scilicet ductibus non rectis solum, sed hac illuc reflexis aut variè sparsis & velut undatis folia distinguunt. Hoc genus plerumque minus est vulgari latifolia Salvia, alioquin ei permissile. Hæc est procubidula Salvia altera perelegans, tricolor, argentea Belgarum, Hort. Paris.

X x 3

4. *Salvia*

CAP. V.

De Hyssopo.

Yssopus dictum voluit quasi *Yssopus* (pro *Yssopus*) *em* & *em*, quia super vultus effundant; quia ejus olim in aspergillis ad expandum peccata usus erat: verum rectius ab Hebræo *Yss* denatur, quam vocem septuaginta *Hyssopus* videntur non semel. Spicis florum longis, & verticillis rarioribus compositis, floribus versis unam partem spectantibus, segmento supremo, quod pro galea est bifido & sursum reflexo, foliis virentibus à reliquis Suffrutibus verticillatis distinguitur.

1. *Hyssopus vulgaris spicatus angustifolius* J. B. *Hyss. vulgaris* Park. *Hyss. officinarum carulea* sive *spicata* C. B. *Hyss. Arabum* Ger. **Common garden Hyssop.**

P. radice lignosa, dura, crassitudine digitali *caules* exeunt pedales aut cubitales, fruticosi, cum lignescere incipiunt rotundi, dum enim adhuc tenelli sunt, quadrati videntur. *Folia* angusta, oblonga, glabra, ad margines equalia, foliis Lavendule similia, sed multo breviora. *Flori* densi verticillis spicas longas mentientibus, in caulum summumque exeunt, amplius, cœrulei, quorum supremum foliolum bifidum sursum reflexitur, bichidum labellum bimis alis superiore parte donatum demittitur. Singulis foliis *flamina* insunt quatuor, oblonga, cœrulea cum suis *apicibus* parvis, obscure purpureis.

Locum. Collibus asperis Romanæ & Veronensi tractu, præsertim secus Athesim, ad angustias sanonum & arcem munificissimam, quæ Imperatoriam à Vencorum diopie discriminat & regione montis Baldi sponte fruticaria hanc refert Lobelius, cum nulpam alioquin nisi in hortis se inveniret dicat. Felicio sane nobis fuit Lobelius, cum enim eadem loca peragraremus, Hyssopus nullibi in conspectum se dedit.

Varietate. Hæc planta multipliciter variat, nimirum 1. *Foliis*, quæ *coloris* respectu, vel ex albo & viridi, vel ex auro & viridi varia sunt: Hinc Hyssopus foliis niveis *Park.* candidus Anglorum *Lk* & *Hyss.* foliis aureis *Park. circumscriptionis* respectu, vel ad margines equalia sunt, vel crispæ, vel dissectæ; Hinc Hyssopus crispæ *Gesf.* foliis crispis *Park.* & *Hyss.* foliis crenatis *Park.* 2. *Odore* mollium redolente; Hinc Hyssopus molliorata, vel de Cilisia *Park.* 3. *Floribus*, qui *stilis* respectu vel uno ordine tantum, vel duobus dispositi sunt: *coloris* respectu vel cœrulei sunt, ut plerumque evenit, vel rubri; hinc Hyssopus rubro flore *C. B. Ger.* & aliorum: vel albi; Hinc Hyssopus vulgaris alba *eisdem C. B. Ger. Park.* &c. Adeoque ex una specie quatuor facit C. Bauhinus, plures Parkinsonus. Nam omnes hæc varietates vel ex semine in hortis factæ oriuntur, vel cultui & mangonio debentur.

Hyssopus lutea. Hyssopus lutea *C. B.* foliis cinereis *Park.* non aliter à vulgari differt quam foliorum & caulium lanugine, aut colore cinereo.

Hinc novem habemus Hyssopi vulgaris varietates raritate sua & elegantia spectabiles, quæ horti curiosorum ornant, nimirum

1. Hyssopum foliis niveis *Park.* candidam Anglorum *Lob.*
2. Hyssopum foliis aureis *Park.*
3. Hyssopum crispam *Gesf.* foliis crispis *Park.*
4. Hyssop. foliis crenatis *Park.*
5. Hyssop. molliorata vel de Cilisia *Park.*
6. Hyssop. utrinque floriferam *Dod.*
7. Hyssop. rubro flore *C. B. Ger.* & aliorum.
8. Hyssop. vulgarem albam *C. B. Ger. Park.*
9. Hyssop. luteam *C. B.* foliis cinereis *Park.*

Vires. Hyssopus calida est & acris [sapore fervido, inquit C. Hofmannus, suaque acrimonia palatum totum pervadente] unde attenuat, aperit & abstergit. Usus præcip. in affectibus pulmonum tartareis, tussis, asthma, &c. Sympus in affectibus pectoris paululum progressis, ubi scilicet de Glycyrrhiza, Capilli Veneris, alii non sunt operari quod molinuntur, eximii usus est.

Extrinfecis adhibetur crebro ad fugillationes oculorum, ad uterum mundificandum, auriumque tinnitus tollendum (per tinnitum suffusus susceptus) ad oris absterionem (in gargillis) *Schrod.*

Sunt qui Absinthio in corroboratione ventriculi præferunt. *Idem.* Cum carnis bubulis decocta cum aliis oleribus minutim concisis, non insuaviter ex jure edunt, ut ac ventriculo grata.

Urinæ vero etiam movere & ad urinae stillicidium utilis est. Quotopere Hyssopus fugillationi oculorum confert, testis sic Riolanus senior. Expertus sum verum, inquit, quod affirmat Archigenes apud Galenum, quod si Hyssopi coma nodulo inclusi bulliat in aqua, & tepide nodulus oculo cruento applicetur, tam manifeste fugit sanguinem, ut linat ipsum sanguinolentum videri possit. Hujus autem uterum sequutus ubi occasio tulit, decoctum Hyssopi aliquammodum adversus fugillationes, imò etiam oculorum commendavi; sed loco aque succum in vino bulliendum quandoque curavi, & ex voto eas evanuisse recolor, dum lectum peritibus sacculus subtepidus clausis palpebris fuit applicatus. *Simon Paulus.*

Vic quidam celebris mihi notus, cui senar ictu equi calcibus incusculi graviter contusum fuit, sola applicatione

applicatione cataplasmati cujusdam ex Hyssopi foliis minutim concisis & cum butyro recenti non salito commixtis parati intra paucas horas à dolore liberatus est, deleti etiam livida & decolori nota in cute. *D. Bq.*

- * 2. *Hyssopus parva angustifolia* J. B. *parva angustifolia* Ger. *minor angustifolia* C. B. *minor*, sive *Hispanica* Park.

Claf. Dod.

Humilis est & tenerius hoc genus, alioqui formâ non multum differens à vulgari, *foliis* angustioribus, obscuris virentibus, densioribus, odoris grati: *spiculis* verò in cacumine in brevis spica modum digestis.

- * 3. *Hyssopus umbellata* C. B. *coronata*, sive *comosa* *Claf.* Park. *An Hyssopus spica brevi, lata* J. B.

Claf.

Hoc genus vulgari non admodum dissimile est (inquit Clusius) sed ad præcedens Hispanico formæ natum magis accedit, exceptis ramulis, qui in virgarum fastigio numerosi in latam comam sparguntur.

Præter hanc aliam *Hyssopus comosa* speciem constituit C. Bauhinus, quam *latifolia comâ rotundâ conferta* vocat, idque autoritate præcipue codicis Cæsarei; cujus picturis quanta fides habenda sit, non sunt rei herbarie periti.

Hyssopus furculus densis Park.

Park.

Humilis est Hyssopo vulgari, ramulis seu furculis crebrioribus, tenuioribus, minus lignosis, deorsum magis reclinatis; *foliis* obscure viridibus densius dispositis: in aliis cum eo convenit. Parum differt ab *Hyss.* parva angustifolia *J. B.*

- * 4. *Hyssopus angustifolia spicata* C. B. *Park. tenuifolia* Ger.

Claf.

Valde fruticat hoc genus, nec minus quam vulgare suis virgis se propagat, quæ sesquipedales interdum sunt, duxæ, lignosæ, in multos virides tenuisque ramos divise, quos obfident angustiora quam in vulgari *foliis*, viridia, calidi gustus. Summi rami desinunt in spicam *florum* illos verticillatim ambientium, vulgari formâ simili, minorum tamen, coloris cœrulei. *Radix* dura, lignosa, multifida, plurimisque capillamentis firmata, ex qua plures etiam nascentes virgæ, huius interdum prominentes, fibras agunt. Tota planta, si digitis ætærat, odorata est.

Hujus picturam & ramos tenellos Londino accepit Clusius.

- * 5. *Hyssopus latifolia* C. B. *Park.*

C. B. prod.

Caules est lignosis, rufescentibus, striatis: *foliis* triplo quam in vulgari latioribus, obtusis, in reliquis cum vulgari conveniens: quam Londino accepit C. B.

- * 6. *Hyssopus montanum Cilicium quibusdam* J. B. *Hyssopus angustifolia montana aspera* C. B. *Hyss. montana* Park.

Hæc à vulgari Hyssopo hortenfi in paucis differt, foliorum nimirum angustia, duritie, asperitate & hirsutie, sapore amarior, minus acris. Suspicio hoc genus non differre ab Hyssopo montana vel de Cilisia *Park.*

- * 7. *Hyssopus Goritiense floribus verticillatim ambientibus* J. B.

Hujus ramum duntaxat pedalem ab Agerio sibi datum describit J. Bauhinus: erat is rectus, firmiculus, foliis velutis glabris, unciam circiter longis, calum latiss, Satwæia duriori similibus, inque quæ alta multa, sed minima, odoris grati & suavis, sapore nonnihil acris cum levissima amaritudine. Spica uncis duabus longior erat, angusta sive tenuis, tenuior multo quam in vulgari, multis parvis constantibus verticillis, & secundum unumquodque verticillum foliola duo floribus longiora. *Flori* non vergunt in unam partem ut in vulgari sed ramulos ambiunt, parvi, multis apicibus donati.

- * 8. *Hyssopus folio Origani Dalech.* J. B. *Hyssopus rotundifolia spicata, forte Dioscoridis* C. B. *Hyss. folii Origani* Park. *An Hyss. Nammularia folio* Ger?

Odore, sapore, floris spica cœrulea nihil à vulgari diversum est hoc genus, sed ea re tantum, quod solum Majoranæ, Pulegiæ simile ac rotundum in longum non porrigitur vulgaris modo.

Loquendum Apoplectico postliminio restitutam spiritu Serpylli vidimus. *Idem ex eodem.*

- A. 5. *Serpyllum citratum* Ger. Park. *Citri odore J. B. foliis Citri odore C. B. Thymum Thymum.*

Claf.

Admodum simile est vulgari, in omnibus Europæ provinciis occurrenti, crassiora tamen & magis atra habet folia, quæ tertia Ciceri mali vel Melidophylli odorem referunt, & capitella paulo majora magisque purpurascens, similibus tamen flosculis prædita; crassiores ramulos, quadrangulos, palmares, per terram fusos, ad singula internodia fibras agentes: radicem verò lignosam, multitudine, fibrolinque, numerosos proferentem cauliculos, summam tellure in orbem se spargentes.

In montosis sæd rarius invenitur: in Pannonia mixtim cum vulgari prodit, cum eo etiam florens Junio. *Claf.*

Serpyllum moschatum Park. odore præcipuè à citrato differt, nec à quoquam præterea (quod sciam) Botanico memoratur.

- * 6. *Thymum latifolium* Park. Ger. *Serpyllum majus latifolium C. B. item Serp. sativum ejusdem. forte etiam Serpyllum vulgare majus ejusdem, & Park.*

Minus crectis quam Thymum durius, tenuioribus nec adeò lignosis, humi diffusis & procumbentibus, multoque pluribus luxuriat ramulis: *Folia* molliora, latiora: *Flosculi* ex albo purpurascunt. Hyemes nostras minus reformidat, adeoque diutius in hortis satum durat, quam Thymum vulgare duris; odore & sapore est remissiore.

- * 7. *Serpyllum majus* Park. *vulgare majus C. B. Serp. majus flore purpureo Ger. & alud. eand. do Cam.*

Majus est, & erectius Serpyllo vulgari, foliis majoribus, pallidiùs virentibus, Majorane æmulis; floribus etiam majoribus purpureis.

- * 8. *Serpyllum latifolium hirsutum C. B. Park.*

C. B. prod.

Tota planta ob mollem lanuginem quâ pubescit, præsertim caulibus, incana est. *Cauliculi* denaturæ frequentibus, tenues, longi, recurvis, qui foliis fibrotundis pediculis oblongis donati cinguntur. Cauliculorum summis capitula flosculorum purpurascens insident.

- * 9. *Serpyllum angustifolium glabrum C. B. Pannonicum Clusii* Park. *angusto folio, clat nuci juglandis, vel nullo J. B.*

Claf.

Angustiora huic folia sunt, pauloque longiora [quam vulgari Serpyllo] viridia, glabra, raris per cauliculos sparsa. *Cauliculi* frequentes, tenues, longi, humi fusi, & subinde ad internodia fibris sese firmantes, oblonga, mollia & veluti spicata in summo ferentem capitella flosculi sub æqualibus resecta. *Radix* lignosa est, dura, & multífida. Tota planta aut nuci Juglandis solum odorem quodammodo refert, aut interdum nullo manifesto odore prædita deprehenditur; ob line mutatione an atræ variantis afflatu id accidit me latet.

- * 10. *Serpyllum angusto lanuginosum folio J. B. angustifolium hirsutum, vel montanum repen hirsutum C. B. Serpylli Pannonici Clusii varietas altera Park. Serpyllum hirsutum Ger. emac.*

Claf.

Latè serpit & magnos cæspites nonnunquam occupat. Nam licet duram & lignosam habeat radicem (ut præcedentia genera,) tamen quos in circuitu spargit *cauliculi* subinde fibras agunt, quæ temporis succedat in radices non minus duras & lignosas evadunt quam fit primaria, atque alios deinde fundunt in ambitu cauliculos, foliis non minus quam proximè præcedentis oblongis, & alios quidem angustioribus, prædictis, incana mollique lanugine pubescentibus; longa in summis cauliculis capitella à secundi generis longo glabriusque folio non differunt, & similibus flosculis plena sunt. *Semina* in villosis infuscentibus utriculis parva, rotunda, fusci coloris. Tota stirps pænam quodammodo five resinaceum odorem trita refert & calido gustu est. Hanc speciem pro Serpyllo hirsuto nostrate in Cat. Ang. habuimus, verum nunc diversum arbitramur.

Hæc duo genera proximè descripta in Ungaria, Austria & Moravia mixtim cum vulgari Serpyllo nascuntur; & eodem tempore, mense videlicet Junio, florent.

Serpyllum longifolium hirsutum Claf. in ejus Obsev. Pannonicis q. Hoc genus foliis hirsutis seu pilosis se in lualidis & incultis via montis Lupi Junio mense copiose florentes observasse scribit D. Aleghol.

- * 11. *Serpyllum*

- * 11. *Serpyllum folio Thymi C. B. Narbonense* Park. *Creticum* Ger. *syvestre, Zygis Clusio, Thymo vulgari, rigidiori simile J. B.*

Claf.

Serpyllum sylvestre, Zygis appellatum, quale Dioscorides describit, observabam, ni fallor, in Castellæ vici, iidem locis cum Thymo durior five nigro, cui perquam simile est figuræ, ramis, altitudine & radice: folia verò paulo latiora habet quam Thymum, minus odorata, sed gravius nonnulla olentia, utpote quorum odor sit ferè inter Abrotanum & Stœchadem medius: in virgis item ramulos, qui floribus verticillatis nascentibus vestuntur, coloris ex albo purpurascens: quæ florum dispositione & odore à Thymo discerni penè duntaxat potest. Minor est præterea ejus acrimonia quam Thymi, quippe quæ aliquid adstrictioris admixtum habeat.

Floret cum Thymo durior, & perpetuò etiam vivet.

C A P. X.

De Tragorigano dicto.

Tragoriganum Latine hircinum *Origanum* sonat; sic dictum non quòd hircum oleat, sed quòd gratum sit hirci pabulum, ut Onitis asinis. Nicandri Scholiastes ad hunc versum, *νεπέταρον δὲν ἵκται, ὅντιν ἰδιώτης ἐν νεπέτῃ σπέρμα ἡγορεῖται* i. e. in Venerem proclives seu præcipites.

Non videtur differre genere à Thymo vulgari.

- * 1. *Tragoriganum angustifolium C. B. Hispanicum* Park. *Tragoriganum Clusii* Ger. *Trag. tenuioribus foliis, flore candido J. B.*

Claf.

Minores sunt huic *fursuli* & candidiores, tenuiora longioraque folia, aliquantulum incana, acris guttis: odor minus jucundus quam in *Tragorigano* primo *Claf.* five *Clinopodio* quorundam, Matrichina cognominato: flores etiam verticillati circa summum ramulos nascuntur ex utriculis prodeuntes, majores aliis & galeati, candidi. *Semen* observare non potui. *Radix* priori similis, lignosa, dura, multífida.

Solo Valentia agro sponte nascentem & Martio florentem observavit Clusius.

Locus.

- * 2. *Tragoriganum Matthioli J. B. Park. Serpyllifolium C. B. Trag. Dodonæi* Ger. *quoad iconem.*

Matth.

Hoc genus frequens nasci in Foro-Julienfi agro affirmat Matthiolus, in collibus faxosis & veteribus muris: ei verò tenues tribuit ramulos, foliis parvis longiusculis, Serpylli æmulis, stellæ modo dispositis sapore ferè Pulegii; floribus parvis carnet coloris onitis à media parte caulis. *Radix* parvam, multis fibris donatam, ejusdem odoris cum foliis.

Difficile est (inquit J. Bauhinus) certò affirmare de qua planta intelligat Matthiolus, nisi nos aliquis Foro-Julienfis doceat, quæ planta apud eos iconi Matthioli respondeat. Matthioli glossatores & patroni nihil certi de hoc *Tragorigano* scribunt. Lobellii sententia nulli [J. R.] aridet, hoc non *Tragoriganum* sed *Calamintha* speciem alteram esse Serpylli & *Clinopodii* figurâ.

- * 3. *Tragoriganum Creticum C. B. Park. Trag. Cretense* Ger. *Trag. quibusdam nigrius, folio duo, flore purpureo J. B.*

J. R.

Virgula fruticat dodrantalibus & longioribus, adverso plerumque ramorum frequentium positi brachiis, lignosis, rubicundis, quadrangulis, hirsutis: folia ex adverso nascuntur per modica intervalla, oblonga, Satureiæ foliis quodammodo similia, latiora, magisque rotunda, interdum in hortis nostris & Majoranæ foliis non minora, fligatis punctata, nigrescentia, tactu dura, gustu acri & aromatico, odore suavi; ex quorum summa alia minora folia quoque emicant. Flores verticillati, Satureiæ flores æmulantur, ex purpurea pallescentes, recti hiant apiculis exferentes, *calyculi* hirsuti in quibus aculeos desinentibus. *Radix* lignosa exterius rubet, intus albet, ac in fursculos aliquot abe, capillaribus fibris donata.

In Valentia agro sponte nascitur & Martio mense floret, autore Clusio, cui *Tragorigani* sc. *Locus.* cuncta altera species dicitur.

Tragoriganum herba est calida & acris, & ad eadem utilis ad quæ Thymus, Satureia, Hyssopus, Viret. nimum, ad pulmonis affectus, Tussim, &c. ad menses & urinas remorantes; ad crudelitatem ventriculi & mictus acidus, &c.

CAP. XI.

De Polio.

II *Oxy* sic dicitur propter canicem, quæ in capitulis secundum Dioscoridem, at secundum Plinium in foliis apparet; *malis* namque canicem & canum significat.

Polii ergo nota Characteristica est: humilioribus suffruticibus est, foliis oblongis, & in legitimi sui generis speciebus circa margines crenatis.

1. *Polium maritimum erectum* *Monspelicium* C. B. Ger. *Monspellunum* J. B. *montanum minus* Park. *epibeta huius & sequentis speciei apud Parkins. permutata videntur.* *Polypogonum* taitii.

f. B.

Folia angusta, oblonga, denticulata, candida, tomentosa, saporis acris & amari, per ramos dentantes vel palmares, rotundos, incanos, ex *radice* lignosa paucis fibris donata: *capitula* glomerata, alba, tomentosa, calyculis constant oblongis, & quibus flores emicant hiantes, candidi. Odor totius plantæ gratus [Matthiolo acutus & subgravis].

Locut.

In Italia & Gallia Narbonensi in maritimis præcipue copiose provenit; flores æstate. Cultum (inquit J. Bauhinus) multum degenerat, minus candidum evadit, foliisque redduntur laetiora.

Vires.

Polium cum acre sit & amarum, urinam & menses ciet; Hydropicos & ictericos juvat; venenatis moribus auxiliatur. Theriacum & Mithridaticum ingreditur.

Omnis generis Polii ramuli in terram depacti, loco præcipue umbroso, sine difficultate radices agunt, ut in aliquot ejus generibus periculum fecit Clusius.

Nos hujus generis ramulum in horto Oxoniensi collectum & in libellum conjectum per triiduum in loculis circumflectimus, tandem Cantabrigiam reversi in hortulo nostro plantavimus, quatenus breviter comprehenderet & radices egit.

* Lib. 2. C. 21.
S. 127.

Sylvius inter medicamenta Antiepileptica secundum locum Polio montano tribuit, ut quod volatili sale abundet. D. Swame.

- * 2. *Polium montanum album* C. B. Ger. *montanum* 1. Cluf. *montanum* *Monspelicium* Park.

Hoc genus à precedente differt præcipue cauliculis humi sparsis; foliis leviter denticulatis, ut vix diligenter observantibus denticuli appareant; in reliquis cum eo convenit, ut suspicer eandem esse plantam; quamvis icon non conveniat.

3. *Polium 2. albo flore* Cluf.

Hoc *calyculis* erectis; *foliis* angustioribus, extrema parte duntaxat dentatis; *capitulis* majoribus longioribusque, laxioribus tamen neque adeo compactis à precedente differt. Quibus non obstantibus C. Bauhinus priori idem specie facit: Nos autem æquo jure utrumque genus maritimo *Monspelico* idem statueremus. Verum autoritas Clusii tanti apud me est, ut nihil temere pronunciare aut definire auserim. Certè icon quam adhibet Clusius, aliique post eum, Polio *Monspelico* nequam convenit.

- * 4. *Polium maritimum supinum* Park. *maritimum supinum Venetum* C. B. *montanum purpureum* Ger. *V. purpureo flore* Cluf. *candidum tenellum tomentosum flore purpureo* & alio J. B.

Cluf.

Hoc prostratis tenellum est exilibus & dodrantalibus ramulis, humi fuis, multa lanugine candida tactis, qui subinde ad nodos radices agunt: folia illi sunt medice inter tertium & quartum generis magnitudinis, breviora tamen, denticulata, valdeque tomentosa, quæ adeo causa est ut in tenellis nulla dentium vestigia conspiciantur nisi à diligenter observantibus: capitella superioribus multo minor, totaque tomentosa in quibus flos purpureus.

Var. rar.

Polium VI. albo flore *Cluf.* hujus tantum varietas accidentalis esse videtur; siquidem folia tenerrima stirpis, & floris varietas inter hæc duo discrimen facit, autore Clusio. Utrumque enim genus nihil fore nisi tomentum sunt & odoris suavitatis reliqua genera superant.

Utrumque suis floribus onustum Martio reperiebat Clusius, nec differentiam animadvertit, nisi si floris color diligentius conferendi singulas plantas occasione præbisset.

Polium
Locutum.

J. Bauhinus Polium Venetum à Caspary fratre è Lio Venetorum altatum ab hoc distinguit, nec immerito, cum tota planta minus candida esset Polio *Monspelico*, foliis paulo laxioribus & plus crenatis; comâ etiam magis divulsis. C. Bauhinus etiam ipse in Phytopinace distinguit hæc duo: at in Pinace, nescio ob quam rationem mutat sententiâ, conjungit.

* 5. *Polium*

- * 5. *Polium rubrum majus flore diluore* Moris. præl.

Hujus folia Polii lutei vulgaris foliis quàm proximè accedunt quoad magnitudinem, serraturam & canicem. *Florem* fert majorem dilutius rubrum quàm præcedens.

6. *Polium montanum Lavendule folio* C. B. Park. *Polium Lavendule folio, flore albo* Ger. *Arbender-leaved Polypogon* mountain.

Mulas ex eadem radice promit virgulas primi generis virgis similes, sed breviores & magis fruticulosas, supra tamen sparsas; *folia* in his Libanoticis coronariis foliis fere paria, minora tamen superne viridia, inferne canescentia, nullis crenis per oras notata, amari gustus & jucundi quidem odoris, atamen minus grati quam qui in legitimi Polii montani foliis percipitur. *Florem* extremis ramulis gerit copiosum, album, alterius Polii floribus formâ non abissimilem, non tamen spicæ instar effluentem, sed velut in caput congestum: *Semen* deinde in vasculis exiguum, nigricans. *Radix* illi dura, lignosa, multibida, multis capillaribus fibris prædita.

In montosis circa Basileam, Genevam & alibi copiose provenit, nobis observantibus. *Locut.*
Planta hæc minus rectè me judice, ad Polium referatur, cum nec folia ei tomentosa sint, neque circa margines crenata: Idem esto judicium & de sequente.

- * 7. *Polium montanum repens* C. B. *montanum minimum* Ger. *mont. supinum minimum* Park.

Cluf.

Duarum unciarum longitudinem vix superat, exilibus *ramulentis*, in quibus non minus quàm in superioribus ordine & ex adverso opposita nascuntur *foliola* dantiora, breviora & angustiora, non denticulata. Ramulis insident terni aut quaterni *flores* albi, superioris [Polii Lavendule foliis] formâ similes sed minores. Hujus *semen* non observavi. *Radix* fibrosa est & vivax natali solo. Nulli vero odoris gratia commendabilis est hæc planta. Floret autem serius, Junio videlicet.

Nascitur publicâ viâ agro Viennensi.

Locut.

Neutram harum postremarum stirpium [hujus & Polii Lavendule foliis] licet sæpius cum suis conspiciamus in hortos translata, unquam cicurare potui, sed consueto pabulo destituta semper corripunt. *Cluf.*

8. *Polium montanum luteum* C. B. Ger. *montan. vulgare* Park. *Yellow Polypogon* taitii.

Cluf.

Medie est inter tertium & quartum genus magnitudinis, minus fruticosum minusque firmis *ramulis* quarto, firmioribus autem secundo: nam partim procumbentes eos habet, partim etiam erectiores, omnino incanos, magis etiam quàm tertium: *folia* autem utroque ampliora, & tota candida: tenelli tamen ramuli *capitella* sua jam protrudere incipientes cum ipsis foliis flavescere lanugine obducuntur, perinde ac ipsa integra oblonga capitella, quæ tandem luteum *florem* proferunt. *Semen* alius simile.

Florebat natali loco Martio mense, apud Belgas ferius. Regno Granatenfi & Valentino oritur. *Locut.*
In squallidis propè Valenam sylvam D. Magnol invenit.

Ex hujus semine natum est flore modo candido, modò interius pallescente, foris exalbido, comâque non minus quàm folia canescente, quod Polium quartum Clusio.

- * 9. *Polium latifolium incanum Creticum* C. B. Park.

C. B.

Totum tomento albo molli tectum est, *caules* habens pedales, rotundos, in ramos palmares, hofque in breviores subdivisos, quos *folia* vestiunt subrotunda, crenata, instar Alfinis hederule folio aut Chamediyos, crassa, rugosa, inferne candida, superne ex viridi flavescencia, quæ masticata pene insipida [in sicca planta] & non secus ac si tomentum dentibus conteretur sanum perficit. Flores non vidimus.

Ab Honorio Belli è Creta missum est.

Locut.

Hæc species ad præcedentem proximè accedere mihi videtur.

- * 10. *Polium angustifolium Creticum* C. B. Park. *erectum Creticum*, & *serè frutescens* Dioscoridis Ponce.

In bipedale fere altitudinem assurgit, *caulibus* rectis, duris, teretibus, lignosis, *foliis* oblongis parvis, angustis, oblongis apicibus subrotundis, Polii vulgaris similibus, sed minoribus multo, ad margines minime dentatis. *Flores* & semina vulgaris Polii [lutei intelligo] Tota planta valde odorata est.

Locut.

In Creta ad maris litora frequens.

- * 11. *Polium*

* 11. *Potium mont. pumilum tenuifolium Africum* Park.

Folia huic angusta, incana, ad singulos geniculos multa: *flores* in summis ramulis parvi, subulsi. *Radix* nonnihil lignosa est, ut & tota planta, & aliquantulum odorata.
A Bosio circa Tunisium urbem collectum est.

Lecm.

C A P. XII.

De *Teucrio*.

Teucrium à Teucro inventore dictum planta est fruticescens, foliis Chamædryos, æmulis floribus galea carentibus.
Teucrium statura sua & magnitudine, foliis latioribus à Chamædrye differt, quoniam foliis galea carentibus convenit.

flor. Coy
1. *Teucrium C. B. Teucrium multis J. B. majus vulgare* Park. *latifolium* Ger. *Cret. Cret. mander*.

* B.

Cognatum Chamædryi Teucrium altius fruticat, rectis, lignosis, quadratis, hirsutis *virgulis*, in quibus ex brevibus intervallis *folia* utrinque hirsuta, superius atro virore splendentia, inferiora nonnihil canescentia: & inferiora quidem forma & magnitudine Chamædryos spectantur, serrata, ex oblongo rotunda, [jucundi si terantur odoris. *Clus.*] quæ verò virgularum fastigia ornant ad Horum folia quodammodo accedunt, nequaquam per ambitum incisæ, & circa basin latiora in acumen desinunt. *Flores* porro è foliorum superiorum alis emicant, plures juncti, pediculis suis longis hærentes, calice hirsuto canescente, Chamædryos florum formâ, labello quidem longiore demisso, sed cucullo vidui: cujus loco *stamina* luteola exant, quo colore flos quoque ipse est præditus [Clusio ex albo pallente] *Sapor* herbe est acrisculis cum amaro non ingrato.

Lecm.

In Sicilia et Italia perquam familiare est, & Teucrium, ut facie Chamædryn vulgarem refert, ita eisdem cum ea pollet viribus.

2. *Teucrium Creticum* Clus. Park. J. B. *Creticum incanum* C. B.

Clus.

Perinde ut præcedens in fruticem assurgit, ramis tamen tenuioribus & incanis: *foliis* formâ similibus sed interius magis incanis, superne minus virentibus & splendentibus, atque etiam minoribus. *Flores* ex singulis foliorum sinubus prodeunt, utriculis inclusi, quaterni aut seni, floribus Teucrii vulgaris formâ non disparibus, nisi paulo minores essent, & colore purpureo. *Scemum* rotundum, aggrum. Tota planta odorata est.

Ex semine Cretâ misso Clusio enatum est.

3. *Teucrium Batium* Ger. Park. *Baticum Clusii J. B. peregrinum folio sinuato* C. B.

Clus.

Humana interdum altitudine assurgit, plerumque tamen humilior est, unico stolonem minimi digiti crassitudine, candicante cortice obducto, & in aliquot ramos diviso, binos perpetuo oppositos, incanis. *Folia* præcedentis formæ, majora paulo, in ambitu nonnihil mutata, externâ parte omnino incana, internâ verò ex atro virentia, non tamen splendentia ut in primo genere; gultu perno incana, quæ candidus est, labris inferne prominentibus, nullâ galeâ superius imminente, aliquæ oblongis staminibus sive villis è medio flore exeuntibus. Perpetuo viret non secus ac vulgare Teucrium.

Lecm.

Multis Siciliæ insulis in locis invenimus, v.g. propè Syracusas, ubi in insignem altitudinem assurgit, plurimifloræ virgulæ & ramulis dense fruticat; in insula parva ad promontorium Pachynum, nunc capo Passaro dictum; circa *Puzos* arenam, & alibi. *D. Willingby* nobis ostendit à se inventam itinere à Neapoli ad Romanam. Clusius montibus circa Calpen ad Herculeum fretum, & Bætae maritimis in sepibus et inter alios frutices inveniebat.

* 4. *Teucrium Alpinum inodorum magno flore* C. B. *Alpin. inodorum* Park. item *Teucrium folio Scorodoniæ* C. B. ex sententia ejusdem.

C. B. prod.

Radix alba, oblonga & capillacea per terre superficiem repit. *Cauliculus* aliquot habet lignosus, rufescentes, hirsutos, nonnquam in alas divisos, semipalmares & in terram reclinales; *foliis* subrotundis parvis, quorum maximum nè minimi digiti unguem adæquat, hirsutis, rugosis & crenatis, *foliis* Salvia sylvestris superioribus formâ respondentibus, cinctis. In cauliculorum summis talibus horæ quadi in spicam congesti, qui magni purpurei oculus galericulati.

la

In monte majore S. Bernhadi & Augstallavalle Helvetiorum oritur.
Parkinsonius Teucrium foliis Scorodoniæ C. B. pro una & eadem cum descripta planta habet.

Lecm.

5. *Marum Corsi* J. B. *Tragoriganum latifolium* C. B. *Trag. latifolium sive Marum Corsi* Matthioli Park. *Tragoriganum Lobelii* Ger.

* B.

Thymidiorisve Masticinæ instar dense fruticat, lignosis virgulis & incanis, quas vestiunt *folia* crebris geniculis Serrpylli foliis paria, thymi foliis majora, subus incana, superius virentia, sapore amaro & acri, odore grato. *Flos* Chamædryos vix floribus par, nec figurâ quoque ablidens, multilobis demisso labello, galeæ locum suppletibus totilibus staminibus, calyce quoque Chamædryos par, villosulo, incano.

C A P. XIII.

De *Chamædry*.

Xanthos, quasi *lunilis Quercus*, quia folia habet *sem. r. sp. h. h. h.* divisurâ Quercui similia, addè & figurâ: unde non alia querenda est hujus generis nota characteristica. Parvitate sua præcipue à Teucro differt; cujus & nomen etiam participat, nonnullis Teucrion dicta.

1. *Chamædry vulgaris* Park. *vulg. vera exsistima* J. B. *minor* Ger. *minor repens* C. B. *Common Germander*.

Reptatitium classis accensenda, *radiculus* lignosus oblique agit, fibrisque tenuissimis subinde rursus radicans, *virgulis* donata dodrantalibus, rubentibus, lanuginosis: quibus *folia* ex intervallis adnascuntur bina, Quercuorum divisiurâ, longitudine unciali & majore, latitudine semunciali, rigida, nervo, hirsuta, sapore subamaro, subdulci & aromatico. *Flores* in spicatum quodammodo exant, purpureascentes labello seutellato, alis duabus acutiusculis ad angustam cervicem apposis, supra quas surrecta cœu spicula; pro galea verò, quâ desistuntur, purpurantia *stamina* surguntur. In Germania, Gallia & Italia frequens reperitur.

Lecm.

In Angliâ etiam invenimus non semel, an spontaneam ambigimus.

2. *Chamædry major* Park. *major latifolia* Ger. *emac. major repens* C. B.

Præcipua, nè dicam sola, inter hanc & præcedentem differentia est in statura & partium omnium magnitudine, ideoque J. Bauhinus hanc ab illa non separat: Nobis tamen videtur specie diverla, non accidentibus foliis quæ cœli aut soli diversitati, aut etiam culturae debentur.

Tenuium est partium hac herba: potenter urinam ac sudores movet. Hinc confert in febribus, scorbutis, sanguine coagulato, & inprimis in Arthritide, Ictero & Urina suppressa. *Schrad.* Ad Mathiolum in Pestilentia, lumbicis, capitis morbis frigidis.

Extrinfecis adhibetur in ulceribus serpentibus, in dolore hemorrhoidum, in auribus vermiculosis, in scabie & pruritu, in catarrhis exsiccandis.

Scribit Vesalius in *Epist. de China*, decoctum Chamædryos fuisse commendatum à Medicis Genuensibus Carolo V. Imp. pro perpetuo Podagrar auxilio, facto decocto sive ex vino, sive ex aqua stillantia. Experitur qui vult, inquit Casp. Hofmannus, quæ Tragi sententiam amplecti ait, Chamædrym nem posse quod Betoniam; & rectè indi decoctis adhibentibus.

Apud nostrates miculeras in mensium suppressione decoctum ejus usus est creberrimi. Planta ipsa in agro Cantabrigiensi à vulgo *Englisch Treacle* i.e. Theriaca Anglica dicitur, proculdubio quia Alexipharmaca censetur.

Quidam celeberris ob Scrophularum curationem exhibebat decoctionem Chamædryos in Vini albi Lib. 2. ad Lib. 1. consumptionem. Dof. coch. 6. manè & vesperi, per mensis spatium: quo non proficiente exhibebat infusionem Rosæ marini & Lingue cervinae ana M. l. in vini albi lib. 4. per horas viginti quatuor, & sumebat ager Cochlearia octo bis indices; quo decocto fovebat etiam partes tumentes, quo successu non traditur. *D. Hulse è MS. nondum edito.*

Pulvis Chamædryos celebratur inter Ægyptios contra febres intermittentes. Alpin. de Medic. Ægyptiorum, p. 146, 147. Laudatur etiam hæc planta in febribus intermittentes à Montano & Barriello. Multi Rustici curant febres Quartanas pulvere Chamædryos sumpto in jusculis per aliquot dies. River. Centur. Observ. IV. Obierv. 84. D. T. R.

Com. Mediolanensis uxor dolore uteri ingenti excarnificata, decocto Chamædryos cum jusculo puli parato, solutâ alvo, magnæque bilis ac pituitæ copiâ excretâ integrè convaluit. *D. Soame ex Observat. Hieron. Reusneri.*

* Olf. 101.

3. *Chamædry*

3. *Chamaedrys spinosa* C. B. J. B. *spinosa* Cretica Park. An *Scordium spinosum* odoratum Cornuti?

C. B.

Planta est palmaris & scilicet palmaris, rarissime cubitalis, molli lanugine incana & hirsuta, Cae-
liculis quadratis, geniculatis, virgulis hinc inde sparsis: foliis oblongis subrotundis, aliquibus lacini-
atis, at plerisque leviter serratis, summis tamen integris: flores ex caliculis lanuginosis Chamaedrys
formis, ex flavo rufescentes, & foliorum alis prodeunt, unde & aculei bini, aliquando plures, modo
breviores, modo longiores exurgunt: aliquando ex geniculis unum virgultum prodit, cujus summi-
tati spina subtilissima insidet. Semen rotundum, subnigrum, caliculis inclusum floribus succedit.

Locus.

Patavio ex horto Bambiano accepit descriptionis Auctor C. Bauhinus.
Huic idem nobis videtur *Scordium spinosum odoratum* Cornuti. Quod in ficcis & arenosis Hispa-
niae montibus sponte nasci se accepisse scribit: verum ramulos lenta pinguedine obfitos ei attribuit;
folia suprema in summis cymis adeo parva, vix ut adaequant Scorpilli nostratis folia: *Flores* albidis,
tribus tenuibus filamentis ab intimo calyce ortis donatos; Saporem victum, odore insigni fragran-
tia commendabilem ut ferè Ocyno pareni gratiam obtineat: radicem oblongam, tenuibus fibratam
capillamentis.

* 4. *Chamaedrys arborea* Aegyptiaca C. B. *Chamaedrys arborea* in insula Creta Alp.

Locus.

Ad cubitos duos exurgit, foliis duplo aut triplo quam in Italica majoribus.

Chamaedrys Africana foliis tenuissimè laciniatis C. B.

Item,

Chamaedrys Hispanica foliis tenuissimè divisis ejusdem.

In Prodromo descriptae non pertinent ad hoc genus, sed potius ad Chamaedryas spurias.

5. *Chamaedrys laciniatis* foliis Park. Lob. *Chamaedrys femina* Ger. Botrys *Chamaedrya* C. B.
Bot. verticillata J. B. Jagged-leaved Germander.

Radix ei parva alba, fibras emittens majusculas tenuissimis filamentis capillatas. *Caulis* inde re-
surgit plerumque unicus, interdum plures, quadrati, hirsuti, rubentes, infirmi & vix se sustinentes,
pedali interdum longitudine, foliis vestiti per intervalla ex adverso binis, pediculis longioribus in-
tenticibus. *Folia* ipsa lupina parte obscurius viridia sunt, rugosa, obtusa, profunde divisa aequo
seguentorum paria, hinc inde sibi mutuo respondentia. *Flores* ex alis foliorum orti, verticillum
caulem ambiunt, pediculis longiusculis hirsutis insidentes, & calice oblongo, purpurascens, non
galeati, galeae autem locum obtinent stamina & stylus: lobi integri dependet, media impar-
te album, saturatioribus punctis & lineis striatum, duo saepius obtinens lacinarum paria.
Junio floret. In Germaniae agris sterilibus & circa Genevam passim reperitur.

Locus &
Temper.

SECTIO SECUNDA.

De Plantis verticillatis Herbaceis, quarum superficies non peremant aut
saltem non lignescunt.

Plantae verticillatae Herbaceae, hoc est, quarum caules non peremant, sunt
vel floribus

Quadrupartitis aut quinquepartitis, vix labiatis, tubo brevi; foliis

Integris, odore

{ *Suaui*, radice reptatrice; MENTHA.
{ *Nulla manifesto*, aquatica; MARRUBIUM aquaticum.
{ *Laciniatis*, venosis; VERBENA.

Galeati & labiatis, seu utrinque labiatis, tubo productiore

in capitula squamosa congestis, in summis caulibus & ramulis, squamis

{ *Majioribus glabris*, cum reliqua planta valde tomentosa sit & incana, DICTAMNUS Creticus;
{ *Minoribus*,

{ *Elatior*, minus odorata, radice perenni; ORIGANUM.
{ *Humilior* & minor odoratissima, MAJORANA, AMARACUS.

In spicas dispositis

{ *Rariores*, è verticillis paulò à se invicem remotioribus compositas, odore

{ *Suaui Citri* aut Caryophylli, foliis Amaraci; OCYMU.
{ *Minus grato*, foliis

{ *Rugosis*, floribus hiantibus, HORMINUM.
{ *Urticae æmulis*, odore foetido; GALEOPSIS.

Denses & habitiores, verticillis proxime adnotis, foliis

{ *Incans*, Urticae foliorum æmulis, odore Menthae; NEPETA.
{ *Virentibus*,

{ *Elatior*, folio crenato; BETONICA.
{ *Humilior*, folio circum oras æquali; PRUNELLA.

Ad caulum nodos è foliorum alis exeuntibus,

{ *Sessilibus*, pediculis brevibus aut nullis, verticillis

{ *Dense stipatis*, multis floribus congestis

{ *Elatior*, odore gravi, foliis incans acutis; STACHYS Fuch.
{ *Humilior*, foliis

{ *Incans serratis*, odore vehementiore; MARRUBIUM.
{ *Viridioribus* Origani aut Ocimi, odore remissione; CLINOPODIUM vulgare.

{ *Minoribus* & minus densis,

SECTIO

Folius urticae, odore foetido; LAMUM.
Calice perampla, patulo, calathoides; MOLLICA.
Florellis reptatricibus, foliis subrotundis crenatis, florum galeis reflexis; *Idaea* TERRESTRIS.
Floribus in singulis foliorum alis singulis, calice crepidae aut calceamenti calcanem imitante, *Lysimachia* GALERICULATA, *Cassida*, &c.

Pediculis immitibus,

Oblongis, flosculis plures sparsos sustentibus, foliis & odore Menthae; CALAMINTHA.
Brevibus flores multos confertos gestantibus,

Folius atrovirentibus, Calaminthae majoribus, odore Citri; MELISSA.
Folius & odore Lami; MARRUBIUM NIGRUM.

Galea carentibus, labiatis, foliis,

Facie & odore pinis, foliis trifidis; CHAMÆPITYS.

Folius Allii odorem spirantibus,

Elatior, Salvisfolia, floribus spicatis, sylvatica; SCORODONTIA.
Humilior, reptatrix, palustris, foliis & facie Chamædryos vulgaris; SCORDIUM.

Inodoris, duorum generum caulibus, aliis erectis, qui flores sustent, aliis f. pinis & repentibus, floribus spicatis; BITUOLA.

CAP. I.

De Mentha.

MENTHAM à Greca voce *Mēthō* dictam esse haud dubium est. *Mēthō* autem *μῦθος* deducunt Grammatici, quod purgationes feminarum inhibeat, vel quod semen copiosius ejus effi minuat & tenebat.

Mentham Plutoni pelicem à Proserpina (ut solent pellices semper odisse uocari) in hortum Mentham transformata fuisse narrat poetarum fabulae, aeterno in aeterna planta hominis monumentum. Quam vocem Romani magis amantes, quia in ea male habuit ob amorem puella memoria servavit, ut tantum aut altera mutata litera Graecorum Minthen Mentham suam fecerunt. Marcellus Virg.

Dalechamptio Mēthō Graecis dicitur *σῆν ὀνὸς* à stercoreis fetore per Antiphrasin, quod minime fida sit. Verum Etymologias illas per Antiphrasin merito rejicit & explodit Vossius. Nonnulli *μῦθος* interpretantur lanuginem mulcosamque pubem humentibus & putrescentibus paxe cretis subditi apertis obduci solitam, qualem cernere est in oletis & sterquilinis; cui non abimulit tenera illa hirsuties quae in Mentha aegrestis, sed praecipue Calamintha visitur.

Notae Menthae Characteristicae sunt, Flos quadripartitus, galea & labello à segmentis lateralibus vix discernendis; odor suavis, unde & Graecis *μῦθος* dicitur; radicibus vel flagellis repere.

A. 1. *Calamintha aquatica* Ger. emac. *arvensis verticillata* C. B. *Mentha arven. verticillata* J. B. *arv. vert. sive aquatica* Belgarum Lobelio Park. *Water-Calamint* with whorled cozones.

Radicibus reptantibus se longè latèque propagat; *caulibus* quadratis, alba lanugine villosis, pediculis aut alioribus, ramosis. *Folia* adversa Clinopodi vulgaris aut Calaminthae magnitudine & figura, & pari modo per ambitum leniter serrata sunt, odore gravi Calaminthae, sapore acrisculo non insuavi, utrinque hirsuta, & fere incana. *Flores* verticillati, Menthae Sisymbriae minores, dilute rubentes, & in album propemodum pallentes, [purpureo-coerulei pallidi] monopetali, in quatuor legmenta ad margines divisi, superiore quae pro galea est in summo bifido.

Menthae hujus duas species *ten* varietates observavimus, alteram floribus majoribus, praeter stylum quatuor intus staminibus cum apicibus suis instructis, alteram floribus minoribus absque staminibus extantibus.

In locis humidis & ubi per hyemem aquae stagnant. Post mediam aetatem floret.

A. 2. *Mentha verticillata minor, acuta, non crispata*, odore Ocimi J. B. *Mentha fusca sive vulgari* Park. ut puto *M. cardiaca* Ger. *flexa* Benth. *M. bortenensis verticillata*, Ocimi odore C. B.

Mēthō hirsuta est quam praecedens, imò adde brevi lanugine obsita, ut minis curiosè eam contemplanti omnino glabra videatur. *Radicis* multiplex reptatus illi cum aliis communis est. *Caulis* cubitali altitudine surgit, quadratus, rigidus, rubentes. *Folia* (inquit J. Bauhinus) primum Ocimo medio similia, quae

quae in caulibus superiora longiora sunt, acutiora & obscurius viridia quam Calamintha aquatica dicta, longioribus & acutioribus denticulis incisa, ut ad Menthae Romanae folia accedant. Verticilli florum dicti duobus aut flosculorum fasciculis unico hinc inde communi pediculo eoque oblongo ex aliis foliorum emato insistentibus constant, quo à Calamintha praedicta, cui flosculi, in ipsis foliorum alis foliorum emato insistentibus, quàm in illa pallidior, tubi longiores, magnitudine quatenus aperiscent differt. Flosculorum color quàm in illa pallidior, tubi longiores, magnitudine quatenus aperiscent differt. Flosculorum color quàm in illa pallidior, tubi longiores, magnitudine quatenus aperiscent differt. Flosculorum color quàm in illa pallidior, tubi longiores, magnitudine quatenus aperiscent differt.

A reliquis Menthae speciebus (J. Bauhini verba sunt) conspicuum suavitissimè odoris Ocimi, saporemque Melute discrimen hanc facile dispecit.

Vidimus aliquoties extra hortos, nescio an sponte enatam, an ex hortorum rejectamentis.

Locus.

3. *Mentha crispata verticillata* C. B. *crispata verticillata* J. B. *crispata* Park. *Sativa rubra* Ger. quoad iconem.

J. B.

Reptatrix radice huic cum reliquis speciebus communis est; necnon caules quadrati, qui huic cubitos binos altitudine superant, rigidi, recti, propter terram purpurascetes, hirsuti, multis alis concavi. *Folia* odorata ex ramorum & caulium geniculis enascantur, atrovirentia, lubrotunda, rugosa, crispata, per ambitum serrata, glabra aut minimum hirsuta. *Flores* & foliorum, alii verticillati, Palegii, in coriolum languentes.

Quam speciem Menthae hoc nomine intelligant nobis non certo constat.

4. *Mentha spicata rotundifolia crispata* J. B. *rotundifolia spicata* C. B. *cruciata sive crispata* Ger. *cruciata* Park. *Spiked curled Mint* & *Cross Mint*.

J. B.

Facies rotundifoliae crispatae qualis verticillatae: *radices* reptantes se propagantes; *caules* quadrati, hirsuti, infima parte subrubentes; *folia* & geniculis adversa, crispata, rugosa, vix hirsuta, serrata, ad verticillatam odore & sapore accedentes; at florum positum multum diversis, licet singulorum flosculorum non alius sit vultus aut color: siquidem in spicas unciales & sextantales digesti sunt. Non minus ignota est nobis hac quam praecedens.

5. *Mentha crispata Danica aut Germanica speciosa* Park. *Great curled German Mint*.

Park.

Radicibus reptatricibus cum aliis sui generis convenit. *Caulis* erigit proceros, ab imo statim ramulos, foliis cinctos amplis, late & subrotundis, ad margines altius incisis, sinuatis, & veluti crispis, inferioribus praecipue, nam quae superiorem caulis partem occupant minus altè secta & laciniata sunt, paulo profundioribus tantum denticulis quam praecedens serrata. *Flores* in spicas aliquanto grandioribus, habitiores & rotundiores quam illius compacti, pallide purpurei. Odor plantae non ingratus, minus tamen acer & vehemens quam supra scripturum.

Hanc Londini acceptam in hortulo nostro Cantabrigiae columimus.

Ipse observavi simplex decoctum Menthae crispae (nescio an de hac specie an de praecedentium *Vires* duarum utralibet intelligat) ita sanguinis motum circulaem suffocasse, ut ne illius quidem gutta è pede stillaret, quamvis scapellum myristicem ter vel quater satis profunde in vasis pedis maxime conspicuis adgesisset chirurgus solertissimus. S. Pauli Quadr. Botan. Class. 2. p. 390. Pararar pediluvium famula prius ex aqua in quam iniecerat fasciculos aliquot Menthae. Hoc pediluvio Domina usa est. Tere non causam pro causa habuit. S. Paulus: nobis enim non verisimile videtur Mentham talem esse habere. Ex excerptis D. Edwardi Hulse.

6. *Menthastrum spicatum cultum, folio rotundiore rugoso* J. B. *Mentha rotundifolia spicata altera* C. B. *Menthastrum bortenense, sive Mentha sylv.* Park. *Mentha cardiaca* Ger. ex sententia Johnsoni, verum icon non respondet. *Manured* Boshemi.

J. B.

In hortis colitur, odioso reputati tandem hortulanis parum gratum. *Caulibus* pluribus quam Menthae crispatae, nigricibus, hirsutis & mollioribus quam Menthae crispatae verticillatae. *Flores* spicati densi, minimi. *Odor* gratus.

Hac planta culta solum differe videtur à Menthastrum vulgari spontaneo, ut rectè opinatur Parkinsonus: quod & ipse J. Bauhinus titulo suo indicare & concedere videtur.

Hujus varietas est,

Menthastrum spicatum folio crispato rotundiore, colore partim albo partim cinereo & virente J. B. *Menthastrum niveum Anglicum* Ger. *Mentha spicata folio variegato* C. B.

Quae foliis in eadem planta mirè ludit, modò toxis candidis, modò ex albo in herbidum languentibus, albis dimidia parte albis, altera viridibus, alias utroque hoc colore variè maculosis.

In hortis frequentissimum est. Nos Cantabrigiae columimus.

Locus.

- A. 7. *Menthastrum folio rugoso rotundiore spontaneum, flore spicato, odore gravi* J. B. *Menthastrum* Ger. dcler. *Mentha sylvestris rotundiore folio* C. B. *Wasser-mint* oꝝ *round-leaved wild Mint*.

Cord.

Caules origi cubitales, quadrangulares & hirsuti: *Folia* ex intervallis longitudine breviss [ind breviora] latitudine autem unguam tertia aut quarta parte excedentia, rugosa, atque linguatula pubes obduta: *Ramulos* supra medium caulis & foliorum finis producit, vere & æstate numerosissimè floribus, in candido rubentibus & hiansibus, denticulatis calicibus insidentibus, & posito quandoque spica inaginem referentibus, circumdati: quibus exiguum nigrumque semen succulit. *Radix* stirpulis multis capillamentis fibrata, laterales viculæ propagationis causa in terra spargente & præcanti. Saporem habet amarum, acrem & adstringentem; odorem verò gravem & acrem, sativâ Menthi multo injucundiorum.

Locus.

Spontaneum observavi in prato quodam, aquoso loco, propè *Faulkbourne-hall* in Essexia, copiosè: item juxta fluvium propè *Lydbrook* vicum, non longè à *Rosse* oppido in Herefordiæ Cont. & alibi. Provenit etiam sponte in Gallia & Germania, plurimis in locis. Aquas plerumque scatur.

8. *Mentha angustifolia spicata* C. B. *Ment. spicata folio longiore, acuto, glabro nigriori* J. B. *Mentha Romana* Ger. *Mentana angustifolia, sive Carduata* Park. *Spicat-mint* oꝝ *hart-mint*.

J. B.

Non secus ac aliæ *Menthae* radicem longo reptatu subinde fibris dimissis se promoveret; caulis bicubitalibus subrubentibus, quadratis: ex quorum nodis per certa intervalla gemini adversim erant, ita ut inferioris semper cum superiore cruciformis sit positus; qualis & foliorum est alternatio, tam in caulis quam in ramis [Illic foliorum situs omnibus verticillatis plantis communis, quamvis non ita conspicuus & visui statim obvis in plerisque] Sunt cæ verò oblonga, acuta, attenuata, minimè hirsuta, per ambitum serrata. *Florum* autem pusillorum exalbidorum, punctulis rubentibus guttatorum verticilli longiuscula serie spicam effigiant.

Virex.

Menthae usus præcipuus est in Ventriculi imbecillitate, cruditate, singultu, vomitu, flatibus, ardore, hepatis obstructione, intestinorum dolore, capitis vertigine. Menstris & album mulierum profusum efficaciter compescit. Extinctis duritiam mammarum lactisquæ coagulationem tollit, a choros sanat. *Sæbæd.* *Menthae* folia lacti immerita coagulari & illud in calcem coire non permittunt. *Trag.* Quin & in ventriculo lac coagulari non patitur. Quare (inquit *Caesp. Hofmannus*) sedari illam debent qui vel coguntur crebrius ut lacte, vel aliud alimentum non habent. *Vetrum* lac in ventriculo receptum, si bene se habeat, ritè & ex ordine nature coagulari debet, idcirco in quibus ventriculus sanus & ritè dispositus est, non opus est ut querantur quæ coagulationem impediunt; sed in dætaxat quibus infirmis, aut nimio acido scatur, ad coagulationem moderandam. Quævis enim lac in ventriculo receptum initio coagulatur; coagulatum tamen hoc antequam in intestina descendat, iterum liquamen dissolvitur: quod si densius & durius sit, non ita facili fiet.

Herbæ succus crasse aqua distillata ad vomitum reprimendum usûs sunt creberrimè. Ræq. semel atque iterum; eorumque siccæ vomitus. *Hartmann.*

Eadem aqua distill. mulierculis usitatissima est ad tormina ventris in infantibus compescenda.

Turnero auctore, odor *Menthae* cerebrum roborat, memoriam conservat & auget.

Contraria valentur tradere auctores de vi Venerem stimulante, Veneræque infirmæ & exanimis impediende.

Nostre: *Mentham* Pisitis & Fabis incoquere solent ad eorundem flatulentiam corrigendam. Ex *Menthae* herbæ sicca, additis æqualibus Rutæ partibus & tantillo sem. Carvi, omnibus convenienter in aceto Cerevisiæ coctis paratur Cataplasma, quod mirifice lac coagulatum mammarum resolvit primum, dein omnino generationem lactis prohibet: quo promiscuè puerperæ felici succosum utuntur. *Simon Paulus.* Ex excerptis D. *Edw. Hulse.*

Ad anorexiâ, Elæxir *Menthae* cum spiritu proprio per infusionem paratum, addito pauco Saccharo est egregium. D. *Hulse* & *Etzmulleri* praxi.

- A. 9. *Menthastrum spicatum folio longiore caulem J. B. Mentha sylv. folio longiori* C. B.

J. B.

Duos cubitos alta est, aliquando procerior: radicibus geniculatis, reptantibus, fibratis. *Caules* item quadrati sunt, non hirsuti: quorum geniculis apposita folia oblonga, acuminata, per ambitum serrata, molli lanugine canescentia, magis tamen interna quam superna parte, odore sat grato, minutis multo vehementi quam *Menthae* lativæ spicæ atque odore item simili sed remissiore. *Flores* ex robore in album pallefcunt.

Locus.

Invenimus hanc in prato quodam propè Florentiam Italix urbem. Ad *Burwelli* rivulum in Lincolnia Angliæ nascentem observavit D. *Martini Lister* amicus noster summus. Nullam provinciam (inquit *Clusius*) adhuc meminimus, in qua non confpexerim *Mentham* sylv. sive *Menthastrum* sponte secundum aquas & riguis locis nascentem. *Parkinsonus* aut hujus non meminit, aut cum *Mentha* vulgaris folio rotundiore miscet.

10. *Mentha sylvestris longioribus, nigrioribus & minus incanis foliis* C. B. *Menthastrum folio longiore* Park.

Tab.

Perfimile est *Menthastrum* vulgari rotundifolio, sed folia nigriora, longiora, minuscule incana & hispida: flos item spicatus.

Id

In agro Fisis focus Campen & Zwollam oritur.

Locus.

11. *Menthastrum aquaticum genus hirsutum spica latiore* J. B. *Mentha palustris folio oblongo* C. B. *Menthastrum minus* Ger. emac. *Menthastrum hirsutum* Park.

J. B.

Quadratos promit *caules*, duum vel trium cubitorum altitudine, hirsutos: *Folia* *Menthae* spicæ folio acuto, vel *Menthastrum* albi, oblonga, serrata, lanugine multâ fibris canescentia, minutis tamen quam *Menthastrum* vulgaris rotundiore folio, vel candido, sapore insigniter acri fervidoque odore ferè *Sisymbrii* sive *Menthae* aquaticæ rubræ. *Caules* scapus crispum paritur, totidèque gerit veluti spicas latiusculas [non angustas ut in *Mentha* & *Menthastrum* spicatis] non multo unciâ longiores, in quibus flores subpurpurei, quinquepartiti, ex calicibus hirsutis, atratis, rubentibus, in apices quinque fissis. *Radice* est reptatrice.

- A. 11. *Mentha aquatica sive Sisymbrium* J. B. Ger. emac. *Ment. aquatica rubra* Park. *rotundifolia palustris sive aquatica major* C. B. *Water-Mint*.

Humidioris soli amafia, ex radice reptatrice, crebris fibris donata *caules* aliquot emitit, quadratos, hirsutos, tenues, aut intus concavos, aut fungosâ medullâ fustos. *Folia* ex articulari (qui non admodum crebri sunt) *Menthae* crispæ verticillate paria, minimè cæmen crispia, quamquam perinde ut illa per ambitum serrata, pediculis brevibus hærentia, odore vehementi *Pulegii*, colore ex nigro illa per ambitum viridia. *Flowers* in summis caulis in capitula crassiora, subrotunda congesti, infra quæ unus plerumque florum verticillus, è duobus glomerulis flosculorum, singulis pediculis communi è foliorum alis egressis, compositus. Flores autem dilatâ purpurâ rubescunt, in dialo lacinis secti, quarum superior qui galeæ locum occupat bifida, stamini quatuor emicantibus flori concoloribus, apicibus saturatioribus capitis, J. *Bauhino* rubellis.

Passim secundum rivos, & in humidioribus provenit.

Hujus aliam proponit speciem J. *Bauhinus* titulo

13. *Mentha aquatica sive Sisymbrii hirsuti.*

Cui non solum *caules* quadrati & folia sed etiam ipsi florum calyces densâ lanugine pubescunt, admodum canescunt: folia uncialia & fuscuncialia, subrotunda, per ambitum obtuse serrata: è quorum sinu prodeunt pediculi *Flowers* sustinent conglomeratos veriusquam spicatos. Hanc nondum vidimus, nec scimus an specie differat à præcedente, an accidentibus tantum variat.

Mentha rotundifolia palustris minor, sive flore globoso C. B. *Menthastrum rotundifolium minus* Park. item, *Mentha aquatica sive palustris minor* ejusdem, p. 1243.

C A P. II.

De *Pulegio* quod pro *Menthae* specie habemus.

Pulegium ita dictum creditur, quod ejus flos recens incensus pulices necet odore: *Baldus* Græcis quasi balans herbæ, quæ gustatam à pecore cum florer, acri sapore balatum eis exorquet.

Parvitate sua, florum densis verticillis, sapore & odore acriore à *Mentha* differt.

- A. 1. *Pulegium* J. B. *vulgare* Park. *regium* Ger. *latifolium* C. B. *Pennyp-royal* oꝝ *Pudding-grass*.

J. B.

Importuno reptatu quacunque terram attingit è caulium quadratorum, hirsutorum, dodrantalium geniculis demissis fibris radicularum luxuriat, longè latius subiectum solum opacans. *Flores* ex articulari est exortus ad Origanum folia accedentium, odore cum suavitate gravi, sapore fervido. Quadrantorum florum verticilli purpurascens, brevibus intervallis, longâ spicataque serie caules & ramos coronant, subiecta utique foliorum conjugatione una.

Gaudet locus palustris & aquosus ubi per hyemem aqua stagnat. Majorem hujus speciem proponit *Parkinsonus*, quæ non alia in re quam magnitudine sua & caulibus erectioribus à præcedente differt. Hanc in Essexiæ Angliæ viarum marginibus copiosius quam alibi invenit tradit. Nobis quamvis Essexiæ incolis nondum visa est, neque spontanea, neque culta.

Locus.

Variet.

Major.

2. *Pulegium densis virculis* Park.

Succulis crebrioribus, foliis minoribus & densius dispositis à præcedente differt, cætera ei similis. Alibi in Angliâ spontaneam inventam fuisse & in hortos translatam scribit *Parkinsonus*, penes quem fides esto.

Zz 3

3. *Pule-*

- * 3. *Pulegium mas* Ger. *mas* Plinii J. B. *mas flore albo* Park. *latifolium alterum* C. B. *Spale* *or upright Penny-royal*.

f. B.

Folius, ut vulgare, *Sisymbrii* est, aut *Origanii*, toto caule ex intervallis cum floribus verticillos alios plane modo conflantibus : vires, odor prorsus eadem. *Caulibus* est erectioribus, pedalem interdum altitudinem excedentibus : *floribus* albis.

Locut.

In via qua Rivolo Taurinum tur ad agrorum margines observavit Matthiolus. In insula Corcyra observavit D. *George Wheeler* *Pulegii* speciem erecto caule, folio lato incano vel hirsuto : quae tamen diversa videtur à *Matthiolina* ; utraque autem pariter nobis incognita est.

4. *Pulegium Virginianum* nonnullis, aliis *Serpentaria* aut *Culbrina Virginiana*. *Virginian Snake-weed*.

Huius flores aut semina non vidimus. *Caulis* autem & *folia* *Pulegii Cervinum* dictum imitantur.

5. *Pulegium angustifolium* Ger. C. B. *angustifolium sive cervinum* Lob. Park. *cervinum angustifolium* J. B. *Hart Penny-royal*.

f. B.

Frequentes proferunt *virgares*, teretes, tenues, subrubentes, geniculatas, pedem longas & majores, modice erectas : *Folia* *Satureia*, nonnunquam tantillum dentata, odore efficaci vulgaris *Pulegii*, sapore fervido & mordaci. *Florum* verticillati globuli cis virgultorum fastigia ad nodos oriuntur, colore dilute caeruleo, quorum singuli quatuor foliis constant, è quibus *staminula* exeunt floribus concoloria. *Radix* adultior lignosa, multis tenerioribus albicantibus *Gratiolae* radicem alparagascuta, fibras summo cespite vagantes promittit.

Locut.

Primo ad *Rhodanum* fluvium juxta antiquum pontem Romanum *S. Spiritus* dictum observamus ; postea circa *Montepellum* in humidioribus.

Vires.

Hoc etiam magna vulgaris *Pulegii* copia suppeteret, *Pharmacopoeis* Regii & *Montepellenses* Professores accipiendum imperabant, (inquit *Lobelius*) quod viribus, sapore & odore multo quam aliter gravioribus, vehementioribus & probatoribus esse dixerint.

- * 6. *Pulegium foliis Nummulariae* C. B. Park.

C. B. prod.

Huius ramulum tenuem, palmarem, ex horto Patavino allatum, quasi geniculatum *folia* tenuia, instar *Nummulariae* rotunda, sed sextuplo minora pedicellis donata, cingebant, & floribus ex albo caeruleis caulem ambientibus subijciebantur.

Hoc odore vulgari multo est gratiore.

- * 7. *Pulegium tomentosum minimum* Bocconi.

A vulgare *Pulegio* nihil discrepat nisi paritate, & *foliis* longioribus atque lanuginosis. *Planta* enim haec ad dimidium palmum non accedit.

In pratis non longe à *Corleone* in Sicilia invenit P. *Boccone*.

Vires.

Pulegium, cum revera *Menthae* species sit, isdem etiam viribus quibus & *Mentha* polleere similis est. Acrius tamen *Mentha* est, & proinde efficacius, partium tenuium. Usus praecipue in mensibus ciendis, fluore albo, fetu ejciendo. Confort hepaticis ac pulmoniacis nauseam & tormina ventris discutit, calum & urinam pellit, ictero ac hydropi medetur. Extrinsicus prodest capiti, somnum arceat, vertiginem discutit, doloribus arthriticis convenit, dentes abstergit, prunum curat. *Schroder*.

Succus huius herbae cochlearis unius mensura pueris exhibitus efficacissimum est remedium ad tussim illam clamosam seu convulsivam nostratibus *The Chin-cough* dictam, aliis catarrhum ferinum quae teneram aetatem plurimum infestare solet.

Huius notitiam D. *Boyle* acceptam refero, qui ad proligandum hoc Symptoma inter alia medicamenta primas ei tribuit, nec immerito, ut experientia nobis compertum est. D. *Hulse*.

Nostrates botulis cruore distentis *Pulegium* concisum immiscere & incoquere solent ; unde & *Pudding-grass* vocant.

Ad rancorem, & Decoct. *Pulegii* dulcorat. *zvi.* iturus cubitum, & sanaberis. *Chester* ex libro *Arcanorum*. Ex annotatis D. *Hulse*.

Recons facilli inclinum, & in lecto positum pulices efficaciter abigit : sed intra spatium septimae facilli sunt renovandi. D. *Palmer* nobis communicavit.

CAP.

CAP. III.

De *Marrubio aquatico*.

Marrubium J. Bodeo à *Stapel* dictum putatur, quod marcescentibus & tabescentibus proficit, vel quod folia marcida & squalentia sint, quasi rubigine exesa forent. Utrumque Ety- mon ineptum. Ceterum *Marrubium* Latinam vocem esse, non Graecae originis inde demonstratur, quod 7 secundum sine aspiratione scriptum ubique legatur.

Folii rugosis, ad basin laciniatis, & odoris carentibus à *Mentha* distinguitur.

- A 1. *Marrubium aquaticum* Ger. emac. aq. vulgare Park. *aquaticum* quorundam J. B. *palustre glabrum* C. B. *Water-Wochehound*.

Radix est reptatrice caules unà exurgunt numerosi, sesquicubitales, quadrati, hirsuti, concavi, ramosi. *Folia* in caulibus per intervalla ex adverso bina, glabra, valde rugosa, pallide virentia, longa & modice lata, in acumen desinentia pediculis priva, inferiora laciniata, praecipue versus basin quam cauli adherent, superiora potius dentata. *Flores* ad genicula in verticillos dispositi, galeati quodammodo, parvi, albi, breves, in quatuor segmenta obtusiora divisi, intus purpureis notulis picti & calice brevi in quatuor aut quinque segmenta partito exeunt. Singuli calices vel immediate adnascuntur cauli, vel suis quique pediculis. *Semina* exigua, quatuor in unoquoque calice.

In aquis & ad rivulos passim & copiose oritur.

Locut.

2. *Marrubium palustre hirsutum tenuius laciniatum* C. B. *aquaticum alterum* Park.

C. B. prod.

Folia hirsuta, incanis & asperis. Scabiosae montanae calidarum regionum modo, ad costam median in plures oblongas, angustas, acuminatas & crenatas lacinias divisi à praecedente differt.

In pratis & humidis fossis juxta sylvulam antri Frontignanensis viâ Miravallis plurimum oritur. *Locut.*

Bien. Monsp.

CAP. IV.

De *Verbena*.

Verbena, *Tegeboron*, Grammaticis quasi herbena, quia quamlibet herbam in facris usitatum significat. *Verbena*, autore Plinio, quod ad Jovis mentem verrendam preparandamve ad sacrificium adhiberetur. Vide Plin. lib. 22. cap. 2. & lib. 25. cap. 9.

Hierobonae haec herba sacra dicitur, quia, autore Dioscoride, in lustrationibus suspensa alligative locum habeat usum. Adde autem usitata erat haec herba in facris apud Ethnicos, ut ejus nomine (ut diximus) uti solebant ad quamlibet herbam in facris utilem significandam ; ut unanimiter cum Servio testantur omnes Critici & Grammatici.

Plantam hanc ob notas genericas communes, minimi folia in caulibus ex adverso bina & semina ad singulos flores quaterni, necnon flores monopetalos, *Menthae* amulos, ad verticillatas reulimus.

A congeneribus differt foliis rugosis, laciniatis & floribus in spicis longissimis angustis, nullis in terminalis foliis.

- A 1. *Verbena vulgaris* J. B. *mas seu recta & vulgaris* Park. *communis caerulea flore* C. B. *communis* Ger. *Verbain*.

f. B.

Etelus minimo digito tenuiore, fibrosa & subanara plures emergunt caules, cubitales & altiores, quadrati, solidi, brevi lanugine subhirsuti, & subinde purpurascetes, ramosi. *Folia* in caulibus per intervalla ex adverso bina, brevi ritidem & vix conspicua lanugine utrinque hirsuta, rugosa, profunde laciniata, divisa, quodammodo foliorum *Quercis*, infimis duabus incisuris profundioribus, colore saturatiore superius quam inferius virentia. Ex alis foliorum & in minutitate caulis *floribus* in longas spicas digesti, dilute caerulei [ex pallido purpurascetes *f. B.*] exigui, quinquepartiti ut in verticillatis, & calice in ala folioli perexigui sessili exeunt. Singulis autem floculis succedunt in calice quatuor *semina* longicula, simul juncta, ut in Verticillatis, quibus omnino accensenda est haec planta. Duo superiora floculi cujusque segmenta galeae vicem obtinent.

In aëre & campis. Aëstat flore.

Thesoply & *Thesoply* Graecis dicitur.

Locut.

mina in singulis vasculis [quatuor, non duo tantum, ut C. Bauhinus eumque secutus Parkinsonus p. addiderunt] Hormini feminibus familia, fusca, triangula.

Locus.

Copiose provenit in Graecia & Illyria, unde ad nos primum delata. Hujus duae habentur seu species, seu varietates, altera foliis integris & ad margines aequalibus, altera foliis laciniatis.

Querendum an Marum Aegyptiacum Alpini sit diversum ab Aethiopide foliis non laciniatis: ob stat odori Mari suavis, statura brevior, nimirum cubitalis, non idem credatur.

5. *Horminum majus* amplo flore violaceo, lobis florum punctis aureis notatis Morison.

Moris.

Folia proster hirsutiora ceteris siue fortis, excepto solo Aethiopico, ad basin angulosa, inter quae exeunt caules bipedales, aliquando tripedales, quadrati, quos ad genicula amplectuntur bina folia dodrantalia, auriculata. In summis caulibus verticillatim proveniunt flores ampli, violacei, lobis lateralibus punctis aureis aut purpureis notatis: quibus succedunt in capsulis magnis semina caeli nigra, majora ceterorum omnium Horminorum feminibus. Punctis florum aureis purpureis & limine majore à sequenti distinguitur cum quo majorem habet affinitatem.

6. *Horminum Lapathi unctuosius folio, seu majus hastato folio* Morisoni.

Moris.

Hoc folia habet hirsuta, angulosa aut auriculata ad basin ut superius: In mucronem autem desinunt hastae instar cuspidis; quin & forma Lapathi unctuosius folia representant. Flores fert magnos, omnino violaceos: semina in omnibus prioris feminibus minor.

Locus.

In horto Edvardi Morgani Westmonasterii vidimus, item Chelsiae apud D. Waites.

7. *Gallitricum exoticum flore magno albo* J.B. *Horminum Syriacum* C.B. Park. *Bisferum* Cam. Aman quibusdam.

Sclearcam sativam tota facie egregie refert, caulibus quadratis, pilosis, nonnihil tactu asperis in frequentes alas adverso sicut conjugatim positas divisas. Folia Sclearae nostrae, infima priora parva, oblonga; sequuntur deinde ampla, rugosa, & hirsuta, odore suavi Ocymii, posita Sclearae, quae etiam est situs florum in spicis longiusculis per intervalla verticillatorum, quibus bina semper subaequalia folia acuminata & concava, coitu labrum efficientia. Ceterorum flores ex longis, striatis, laciniosis calicibus emicant suavescentes Sclearae, sed colore lacteo, labello punctulis paucis immixto guttato, prominentibus sub galea flaminibus incurvis, uno coccineo, reliquis duobus argenteis, ochreos apices sustinentibus. Semen simile Gallitricho sativo, sed paulo majus, una parte globosum, altera apice triangulare, coloris varii ex nigricantibus & rubentibus maculis oblongis.

8. *Horminum pratense foliis serratis* C.B. *Sylvestre vulgare* Park. *Gallitricum sylvestre* Willd. *seu sylvestris Sclearae flore purpureo caeruleo magno* J.B. *Horminum sylv.* Fuchsii Ge.

F. B.

Hanc plantam videre est interdum duos cubitos aequantem, caule quadrato & hirsuto, inani, in alas diviso: Folia quam Hormino sativo veniori majora, squalida & veluti siderata, quaedam nonnihil sinuata & serrata, potissimum prima, quae breviora, ex longioribus pediculis: alia ad Salviae magis accedentia, odore gravi, sapore aliquantulum aromatico. Flores in longa spica gestu ventuosos & purpureos magnos, Salviae florum formam. Semen nigrum: Radix lignosa, odorata viridis. Flores Sclearcam redolere ait Lobelius.

Locus.

Secus itinera in agrorum limitibus, in collibus juxta cultos agros sitis & in campestribus provenit. Trag. in pratis passim Fuch.

Botanici nostrates per errorem hanc plantam habuerunt pro Hormino sylv. vulgò in Anglia proveniente, cum sint omnino plantae diversae: Horminum hoc sylv. Herbariorum ego hactenus non inveni spontaneum in Anglia: Horminum autem quod apud nos frequens sponte oritur, Hormini sylv. IV. Clusii V. species est, i. e. Horminum sylv. Lavendulae flore C. B.

Hormini sylv. quarti species I. Clus. ab hoc nonnihil differre videtur, nimirum foliis non laciniatis sed per oras duntaxat serratis, superne viridibus & nullis vallis obliquis, inferne villosis. Extremus caulis plerumque purpureus.

Horminum pratense viricum foliis incanis C.B. *sylv. flore albo* Ger. *sylv. incanum flore albo* Park. *sylv. flore majore albo* J. B.

Hujus varietas est floris duntaxat colore albo & foliis incanis à descripto diversa, non species distincta.

Semen integrum hujus, non minus quam Sclearae, oculis immixtum eos purgat & mundificat, ruboremque & inflammationes mitigat & sanat, ut Gerardus noster aliquae referunt, nec vulgo ignorat, qui non sine successu in hunc finem illud adhibet. Verum non aliud, puto, efficit quam lapis Chelidonium aliaque gemma polita & hemisphaerica oculis imposita.

9. Horminum

9. *Horminum spicatum Lavendulae flore & odore* Bocconii.

Bocc.

Caulis, folia, semina Hormino Sclearae dicto non sunt dissimilia. Flosculi purpureo-caerulei, Lavendulae florum formam & magnitudinem caulem quadratum verticillatim per intervalla ambiunt, in longissima spicae modum digesti: quos subsequuntur caules quinquagesiam densiculata in margine superiore, quae sursum versus erecta, caulique appressa & subrubentia, quasi biflorae plantae peranemena specie prolixi & non marcescentis coloris caerulei spicam iterum efficiunt. Tota planta arida suavis Lavendulae odorem spirat. Ad bicubitalem altitudinem ascendit. Propè Agrigentum & Caintatam exit plurimum. Locus.

10. *Horminum sylvestre majus, foliis profundius incisissimis* C. B. *Gallitricum sylv.* com. *viridescens* J. B. *Horminum sylvestre italicum* Park. *sylv. flo. rubro* Ger.

Quam Gallitricum sylvestre flore magno majori altitudine excrescit, caule quadrangulo ut reliquae species, sed ejus extrema pars non purpurea, verum viridescens est. Floret tamen forma similes, dilutioris sunt coloris. Folia inferiora majores habent incisuras, ut nonnihil laciniata videantur.

Passim in sylvis caeduis, montanis pratis, viarumque marginibus sponte nascitur per totam Germaniam inque alii Provincias. Floret Maio, interdum etiam Junio. Locus.

Ad hoc parum differt à sylv. vulgari Hormino, ut pro illius varietate accidentaliter potius quam specie distincta habendum sit.

Hoc etiam flore est minore & rubro, inquit C. Bauhinus, quod Hormini sylv. quarti species IV. Clus. Horminum sylvestre flore rubro Ger. Horminum sylvestre italicum Park.

11. *Horminum minus folio sinuato, flore minore, dilute caeruleo* Moris. praed.

Moris.

Caulis quadratus, pedales, hirsutus, procumbentes, rarius ramosos, foliis nonnihil hirsutis, pollicem latitudinem vix excedentibus onustis, uncias tres longis, in margine sinuatis. Cauliculi rarius dispositis ornantur, dilute violaceis, Lavendulae florum amulsi. Semina minor, nigra aut fusca.

Morisonus hanc speciem à sequente distinguit: nobis incognita est.

A. 12. *Horminum sylvestre Lavendulae flore* C. B. Park. *Horm. sylvestre* Ger. *Gallitricum affine* Moris, si non genus aliud, *Sclearae Hispanicae* Tab. J. B. *Hormini sylv. quarti, quinta species* Clus. *Common English wild Clary.*

Clus.

Gallitricum praecedenti, i. e. flore minore rubro, non valde dissimile est; etenim caules habet non minus altos, quadrangulos, nodis cinctos, villis quibusdam obfusus; & folia in singulis nodis ferè similia, paulo tamen duriora, leviora, angustiora, angulosa quodammodo, mucrone magis obtuso, & laxioribus dentibus praedita, praesertim quae secundum radicem nascuntur: è cauliculis in extremo caule summisque ramis, verticillatim nascentibus, & velut in spicam desinentibus, emergunt flores reliquis speciebus longè minores, Lavendulae florum ferè amuli, nec colore ab illis valde differentes: quibus decidentibus succedit semen nigrum. Radicem habet superioribus similem, & tota planta simili cum reliquis odore praedita est.

Hec est species illa Hormini, quae in omnibus ferè Angliae nostrae provincis sponte provenit; quantumvis Botanographi nostrates Horminum sylvestre vulgare seu pratense foliis serratis C. B. apud nos passim provenire scribant; hanc scilicet speciem per errorem pro Hormino pratensi foliis serratis C. B. habuerunt. Hanc utique Clusius se Greenwich propè Londinum ad arcis Regiae hippodromum invenisse scribit, ubi certum est non aliam nasci speciem quam Horminum sylv. vulgare Ger. & Park.

13. *Horminum sylvestre Salvosifolium minus* C. B. *sylv. Salvosifolium* Park. *Gallitricum glabrum, folio Salviae, flore purpureo* J. B.

F. B.

Sylvestris Gallitricho vulgari est per simile. Folia ex opposito ad caulium nodos nascuntur, minoram multo & angustiora quam illius, rugosa, aliquatenus ad Salviae accedentia, nisi quod in ambitu serrata & veluti circumrostrata, sine pilis, quamvis parte inferiore sint albidiora paulo, gustus exsiccat & amari, odoris verò quam superius descripta jucundioris. Florum crebri verticilli spicam efformant, sunt autem illi purpureo-violacei, minores quam jam dicti sylv. Gallitrichi; subiectis uncinis, verticillo binis brevibus latiusculis foliis, nonnihil etiam caeruleis. Semen in caliculis nigrum, reliquis generibus minus. Radix digiti minimi crassitudine aliquando aequat, nigra, cortice recta est, interiore parte flavescens, multos singulis annis producit caules, inferiore & terrae viciniora parte humi procumbentes, atque è nodis radici proximis subindefectisque agentes.

Ubique circa Viennam Austriae nascitur totique Pannoniae secundum vias, in agrorum vineo- Locus & Tempus.

A a a 3

14. Horminum

Folis urtica, odore foetido, seminibus minoribus, nigris ab Hormino distinguitur.

- A. *Galceps legitima Dioscoridi* Park. vera Ger. emac. *Gal. sive Urtica ineri magna satissima* J. B. *Lamium maximum sylvestricum foetidum* C. B. *Hedge-Pettic.*

Radix sub terra reptat, fibras tenues & geniculis subinde demittens. *Caules* inde exurgunt cubitales aut sesquicubitales, quadrati, hirsuti, inanes, ramosi. *Folia* ex adverso bina, Urticae mapu, nonnulli lanora, acuminata, innocua lanugine obfita, in ambitu serrata, pediculis longis indurati, ea etiam quae in caule sunt. In summis caulibus & ramulis flores in spicas longas, angustas, venticulis non admodum crebris compositas digesti, oblongi, cucullati, colore purpureo, concoloribus feminibus, labello tamen albis lineis picturato, brevi, patulo. Singulis foliis succedunt in imo calice quatuor semina mediocri magnitudinis, per maturitatem nigra. Folia ad verticillorum bases exigua sunt & angusta. Odor totius plantae foetidus & ingratus admodum.

Astare floret: in sepibus frequens.

Hinc simile aliud foliis non ita amplis, sed inferius incanis & lanuginosis, (Lamium incanum dici poterit.) *Thal.* Parkinsonio Galceps altera incana dicitur.

Ilupus siccus cum aceto exhibitus valere dicitur adversus hemorrhoidas; itaque ad discutendas verrucas, tumores duros, quosvisque panos, &c.

D. Bowle herba decoctum ejusdem exsiccare pulverem commendat in affectibus lenis.

C A P. X.

De Nepeta seu Mentha cataria.

Nepetam à Nepa Scorpium deducit Martinius, quia contra eas & alias venenatas bestias facit.

Mentha cataria dicta est Recentioribus hac planta, Antiquis forte incognita, perame- ni spectaculi argumento (inquit J. Bauhinus) Vixdum enim conspectam tibi olfactantibus, amplexatus & dissuavius fuerit, lascivienque jam illi accendendo, jam recedendo sese utrique pedibus diu & multum adhaerere, colludendo tandem miris gesticulationibus, universam ante ligur.

Folis Urticae incanis, odore Menthae graviore, floribus in spicas habiores digestis à congeni- bus differt.

- A. 1. *Mentha cataria* J. B. *felina sive cataria* Ger. *cataria vulgaris & major* C. B. *Nepeta major vulgaris* Park. *The greater or most common Pepp or Catmint.*

J. B.

Radice lignosa caulem surgit cubitalem aut bicubitalem & altiore, quadratum, hirsutum, prope terram fibrubentem, alioqui incanum multis alis concavum infra, binis semper adversis: quo etiam ordine [sic non pari semper numero] folia ferè ad genicula emeant, hirsuta, incana, longi pediculis harentia, figura & diversità foliorum Urticae majoris aut Melissae, sapore fervido, odore Men- thea graviore. Flores in summis caulibus & ramulis ex alis foliorum exeunt conferti, in eodem com- muni pediculo, singuli & calice longiusculo, in quinque acuta segmenta diviso, galeati galei bini, labello concavo margine denticulato, lineâ intus punctorum purpureascentium notato. *Florum* autem versis unam præcipue partem vergunt.

Floret Junio & Julio, estque in agro Cantabrigiensi, & alibi ad sepes non raro obvia.

2. *Nepeta media* Park. *The middle sort of Pepp or Catmint.*

Park.

Caules hinc rigidi quadrati, quam præcedentis minores, plures tamen ab eadem radice, altitudine interdum pares: *Folia* duplo ferè minora, duriora, viridiora, odore minus gravi quam illius: Flores pauciores, minores, per intervalla caulium geniculis adnati, ad summum usque & dilute purpurei, ut prioris hiantes, quibus in calicibus succedunt semina similia. *Radices* crassiores, longiores, li- gnosiores, in multos annos durabiles; *folia* tamen per hyemem non retinent.

Hanc Parkinsonus aliquot annos in horto suo aluit, unde acceptam non recordatur.

3. *Nepeta minor* Park. *Mentha cataria minor* C. B. *Cattaria tenuifolia Hispanica* Clus.

Clus.

Semine ex Hispaniis misso Clusio enatum est hoc pulcherrimum Cattariae genus, cubitales ha- bens caules, quadrangulos, geniculatos, multis ramis præditos: oblonga & angusta, per oras crenata & incana folia, odore quam in Cattaria vulgaris foliis vehementiore, fervido gustu: flores spi- cati in extremis ramis nascentes, candidos, vulgari Cattariae floribus respondentes: deinde semina in mesilibus calicibus nigrum, Calaminthae semini par: *radicem* duram, fibrolam, perennem, longula annis novos caules præferentem. Floret Junio & Julio.

Hinc à præcedente specie differre non concesserim.

Nepeta

Nepeta calf. & sic. partium est tenuium. *Ufus* præcip. in morbis uterinis (scil. obstruct.) steri- Vires. kate, fetu pellendo, tum quoque in tartaro pulmonum incidendo, &c. Extrinsecus in balneis pro utero. *Sed.* Decoctum ejus in suffocatione uterina non minus utile est quam Melissae.

Idem in (sæpe singulare experimentum est si manus ei imponatur. C. Hofman. At *De Medi- nobis Nepete majoris odor non ita ingratus videtur. Hanc herbam ex agris in hortos translatam cam. Officin. l. 2. p. 146. adeo ut eam locum in quo comminutam plantam triverint offendat humor eorum corporibus compressa & levigata: nec in alia quacunque planta ex agris in hortos translata simile quidquam hæcenus observare potuimus. Omnes enim quas transulimus à felibus intactæ sunt, hæc una excepta, quæ semper nisi spinis contexta dicto modo corrumpebatur, ut multoties experti sumus, idque diversis in locis. Si verò aliquandiu in horto defendatur donec coalescat & floreat, in postea intacta manebit, sicut & ea quæ ex femine deciduo orta sunt plantæ: Adeo ut videan- tur seles languidam & marcescentem appetere, vegetam non curare. Hinc Anglicus ille rhythmus. If you set it, the Cats will eat it: If you sow it, the Cats can't know it.

- * 4. *Mentha cataria latifolia* C. B. *cataria altera* Ger. *Nepeta peregrina latifolia* Park. *Mentha Cattaria Hispanica, olim mihi Sideritis alissima, flore subcæruleo & albo* J. B.

Mulis rectis assurgit caulibus, quadratis, canaliculatis, fungosâ medullâ farctis, subinde inanibus, glabris, cæcis tres alis, & majoribus, multis alis concavis, in ramos sibi oppositos divisis. *Folia* Mentalitæ Nepete vulgaris, sed longiora, pollice latiora, glabra, superne atrovirentia, inferne magis candiantia, rugosa, in ambitu serrata, odore gravi. Ex pediculis duobus flores verticillis crebris spicam quodammodo amulantur, colore carneo, intusque punctis saturatè rubentibus gut- tati.

Semina bina aut terna, oblonga, ruffa. Summitates purpureascent. Sapor foliorum ingratus.

- * 5. *Mentha cataria angustifolia major* C. B. *M. Cattaria Hispanica angustioribus foliis* J. B. *Nepeta peregrina angustifolia* Park. *Mentha cataria angustifolia* Ger. emac.

Did.

Hinc (delicentibus Dodonæo) flores quam vulgari copiosiores ac colore è rubro dilato purpureo ad ceruleum inclinantes, exiguis notulis purpureis respersi; *folia* colore minus albicante, quibus à præcedentibus differt.

Mentha cataria angustifolia minor C. B. prod.

A tenuifolia Hispanica Clus, adeo in paucis differt, ut mihi planè persuadeam eandem esse. So- lia differre est in foliis, quæ huic acuminata sunt, in profundas cretas velut laciniis divisa, cum Clusianæ angusta sint, leviterque crenata, torquæ incana. Hanc Parkinsonus ad Tertiam seu Ne- petam suam minorem refert.

- * 6. *Mentha cataria minor Alpina* C. B. prod. Park.

Hæc inquit caule est pedali, anguloso, rufescente & ramoso: *foliis* priore quadruplo minoribus, Nepete vulgaris formâ respondentibus, quasi triangulis, subcanis, serratis: floribus pallidis, galericu- latis, velut in spica dispositis, & priori similibus.

In montosis circa Neapolim Italiae provenit.

Minor cur C. Bauhinus tot Nepete species constituerit. Suspicio equidem ego ad duas tantum species reduci debere supra scriptas omnes, exceptâ VII. seu Mentalitro mont. 1. Clus.

Nepete medice Park. plantas in horto nostro è femine deciduo ortas, latitudine & angustia, ca- nite, serratis foliorum plurimum variare animadverti, ut diversas non immerito posses suspicari species, ut ex eodem femine ortas noviss.

- * 7. *Mentalitro montanum* 1. Clusii Ger. emac. *montanum sive Pannonicum* Park. *montanum folio coloris viridis* J. B. *Mentha montana verticillata* C. B.

Clus.

Caulis aut ampliori assurgit caule, quadrangulo, medullâ pleno, multis nodis constante, ex quibus bini semper ex adverso oriuntur ramuli similes quadranguli, circa quorum extremas partes oblongæ spicæ verticillatim compositis calicibus constantes, in quibus flores Menthae sylvestris, aut illius ponis Calaminthæ, quam vulgo Catariam vocant, floribus similes, exalbidi, grati odoris. *Folia* Mentalitro ferè similia, sed magis ad Cattariae folia accedentia, colore tamen minus albicante quam illa aut Mentalitri, sed potius viridi, Mentalitri odorem referentia acris & calefacientia sapore. *Radix* duâ & lignosa ex lateribus propagines spargit.

Mentharadice geniculata C. B. *Mentalitri radice geniculata* Park. *Nepeta angustifolia odorata.*

C. B. prod.

Ex radice modicè crassâ, geniculatâ, fibris distinctâ caule exurgit cubitalis, quadratus, tactu ali- quatenus asper, quem folia oblonga, Menthae spicatae similia, parique modo disposita, mollia, ni- gricantia, nonnulli rugosa, in ambitu serrata, ambiunt. Flores habet in spica oblonga galericula- tos,

4. *Lamium alba lineâ notatum* C. B. *Lamium Plinii montanum Columnæ* Park. *Galeopsis maculata* J. B. *Miltadella* vulgo.

f. B.

Caules multos fundit, quadratos, procumbentes, rubescentes, in quibus *folia* Urticæ hirsuta, molliora, Lamio vulgari albo flore similia aut Ballotæ, sed minora duplo, serrata rotundis incisuris, lineari albam per medium, atque rectum nervum utrinque ambientem habentia, quæ lineæ in fœcis plantis etiam post decennium duræ conspicua: tria gravem odorem remittunt, minus quam in vulgari mortua igitur ingrati. *Flores* circa summam geniculæ ex albo rubentes. Vere flores & aestate perficitur.

In Italia & Gallia Narbonensi ad fepes & circa vopres frequens oritur.

An specie differat à *Lamio minore purpureo* necne dubius hæreo.

Varietas.

Hujus varietatem in Æquicolum montibus observavit F. Columna, foliis brevioribus, angustioribus & acutioribus, profundis incisuris per ambitum divisjs, ut in Chamædry, lineâ albâ per medium decurrente angustiore.

5. *Lamium maculatum* C. B. *foliis maculatis* Park. *Urtica fatua* Monbiers & Thal.

Foliis maculis & lineolis albis perspersis & pulchre variegatis à precedente distinguitur, nec uliore descriptione indiget. Vidimus in Horto Regio Parisiis & alibi.

- A. 6. *Lamium rubrum minus, foliis profundè incisjs. Small cut-leaved red Archangel.*

Hæc species primò nobis ostensa à Tho. Willsell in campis S. Jacobi dictis propè Londinum, postea variis in locis solo arenoso aut glareoso observata. Lamio rubro minore vulgari plenius minor est, quamvis in lateri solo in magnitudinem illius æmulam interdum proficiat. *Radix* simplex, tenuis, unde & plantam annuam esse suspicamus. Caulibus & foliorum & florum situ cum Lamio rubro vulgari convenit. Differt ab eo foliorum incisuris. Cum enim in illo folia leviter tantum circa margines crenata sint, in hoc alius incisa & propenodum laciniata sunt, lacinialis, seu navis dentibus in acutos apices terminatis. Differt etiam florum parvitate & eorundem tenui brevioribus, adò ut flores antequam explicentur vix è vasculis appareant.

Locus.

In hortis olereacis inque arvis requietis non rarò invenitur, ut v. g. propè Brantiam in Elisia in calceto Bockingam ducent.

- * 7. *Lamium moschatum foliorum marginibus argentatis* * Wheeleri.

* Triner.
lib 4. p. 309.

E *radice* tenui fibrosa *caulem* exserit quadrangulum, foliis vestitum longis pediculis imbricatis, Lamii flore albo similibus, verum rotundioribus intercrenatis, propè pediculum maculâ nigra amplâ notatis, marginibus circumcirca argenteo colore insignibus; odore moschum redolentibus. Ad *Pentagi*, fortè Pantheam olim dictum, sinus Corinthiaci oppidum observavit D. Wierles Florem, puto, non vidit.

8. *Lamium Novæ Angliæ Parietariæ foliis.*

In reliquis ad Lamium minus accedit; foliis Parietariæ æmulis ab eodem differt. Cantabrigiæ olim in hortulo nostro cultus.

Locus.

- * 9. *Lamium rotundifolium floribus minimis n. d. Hort. Ludg. Bar.*

- A. 10. *Lamium folio caulium ambiente majus & minus* C. B. *Galeopsis* sive *urtica interius* mior, *folio caulium ambiente* J. B. *Alfine hederula altera* Ger. *hederula folio major* Park. *Hederit.*

f. B.

Planta est sesquipedalis & major, caulibus quadratis, infirmis, nonnunquam succedens, sæpius humi sparsis: *Folia* primò promissa pediculis donata, similia foliis Galeopsis minoris, rotunda fere, serrata: alia in superioribus caulium partibus oriuntur, bina, immediate caulis adherentia, perfoliata fere modo caulium ambientia, rotunda, hirsuta, profundè crenata, crispâ, odore minus fetido quam præcedentes Galeopsis species, sapore nullo eccellente. *Flores* inter folia ad nodos verticillati caules & eorum ramos ambiunt, purpurei, hiantes, è calyculis oblongis, hirsutis, multifidis: *radicem* demittit simplicem, rigulam, fibratam.

Locus.

In agris & hortis frequens oritur.

- A. 11. *Lamium luteum* Ger. Park. *folio oblongo luteum* C. B. *Galeopsis* sive *Urtica interius* fuit luteo J. B. *Helloto Archangel* & *dead Nettie*.

Radix inæqualis fibras plurimas majusculas in terram demittit. *Caules* indè exeunt longi, quadrati, infirmi, concavi, *folia* vestiti binis, per intervalla oppositis, viridioribus, longioribus, & angustioribus quam in reliquis Lamii, pediculis longiusculis indentibus. *Flores* ad genicula verticillati caules ambiunt, lutei, speciosi, galeæ amplæ, ad margines pilosæ, quatuor *filamentis* alba cum *apicibus* suis lateri, & *stilo* purpureo bicornis è centro calycis, in medio quatuor unâ junctum seminum

seminum egresso, continente. Floris labellum in tres partes dividitur, quarum duæ laterales punctis & lineis purpurantibus pinguntur, media punctis & striis croceis.

In Sylvis & umbrosis Maio mensis floret.

Locus.

12. *Lamium maximum sylvaticum alterum* C. B. *Galeopsis maxima flore magno rubro* J. B. *maxima Pannonica* Park. *Lamium Pannonicum* sive *Galeopsis* Ger. emac.

Claf.

Caulis caule, interdum etiam majore, quadrangulo, crasso assurgit, secundum radicem frequentibus geniculis prædicto, è quibus *folia* nascuntur Urticæ foliis haud æsimilia, per oras similiter crenata, sed longè majora, palmarumque amplitudinem sæpius superantia, hirsuta quidem, sed non mordacita: A medio caule sursum versus ad singulos nodos, orbiculatim leni, octoni, nonnunquam deni nascuntur *fores*, non simul sed successivè se explicantes, Lamii floribus multò majores, saturè rubri & tanquam purpurei, galeæ instar hiantes, labro inferiore (cujus laciniatæ oræ) bifido, & frequentibus ad latera barbulis prædicto, interiore parte purpureis & candidis lineis depicto, quatuor filamentibus cum stylo sub galea latentibus; odore gravi & ingrato, ut tota planta, si teratur, gustu etiam insitavi & amaro. In laciniatis vasculis *semina* continentur Moluccæ similia. *Radix* crassa, fibrosa, perennis, singulis annis augefcens, novisque stolonibus proferens.

In sylvis montibus arci Greben vicinis in Pannonia supra Waradinum maximâ copiâ nascitur, Locus ubi Maio florentem inveniebat Clusius.

Lamium Cannabis spuria dictum.

- A. 13. *Cannabis spuria* Park. Ger. *stoebeis quorundam Urticæ interius affinis* J. B. *Urtica aculeata foliis serratis* C. B. *Saffard Hemp.*

Radix simplex plurimis demissis fibris terram apprehendit. *Caulis* plerumque simplex, pedalis, quadratus, maris, ramulos, pilis rigidioribus hirsutus. *Folia* in caule bina per intervalla opposita, Urticæ fere figura, circa margines serrata, pediculis semuncialibus appendis, venosa, nervis avera parte extantibus, qui in re Cannabis folia imitantur. *Flores* in summis caulibus & ramulis in verticillis crassos compositi, galeati, purpureascentes, è calycibus striatis, patulis, marginibus in quinque spinulas acutas divites exeunt. Singulis floribus succedunt quatuor *semina* simul juncta, majuscula, pilla, quæ dilapso flore brevissimo temporis spatio maturefcunt, & continuo decidunt.

Aestate floret, inter segetes plus satis frequens.

Locus.

- A. 14. *Cannabis spuria flore specioso luteo, labro purpureo. An Cannabis spuria altera* Park? An *Urtica aculeata foliis serratis altera*. C. B.

Hujus *folia* pallidiora sunt quam præcedentis: verum præcipua differentia est in floribus, qui multo ampliores sunt quam illius, colore luteo. Labellum macula ampla purpurea fere totum occupat.

Segetes frigidiorum & humidiorum tractuum hæc scætat: ut v. g. montosæ agri Eboracensis. Locus. Planta Parkinsono descripta florum colore cum nobis observata, & hoc in loco proposita convenit, eorum parvitate differt.

- A. 15. *Lamium montanum Melisse folio* C. B. *Melissa Fuchsi* Ger. *Melissophyllum Fuchsi* Park. *Melissa adulterina quorundam, amplius foliis & floribus non grati odoris* J. B. *Baumin-leaved Archangel.*

f. B. Claf.

Fibrosa radice, subacri & amara nritur. *Caules* pedales & majores quadrati, hirsuti, geniculati, multâ mollâ fæci. *Folia* Galeopsis, oblonga, rugosa, hirsuta, Melissophylli fere similia, acra viriditate nitentia, gustu aliquantulum acri. *Flores* ex singulis nodis inter folia terni & quaterni prodeunt, in utriculis oblongis, laxis, hirsutis, omnes antrorsum spectantes & propendentes, longiusculi, inodori, Lamii florum quodammodo æmuli, majores tamen & nullâ galeâ insigniti, solo labro inferiore promisso, & reliquis foliis (quæ in quibusdam floribus ex albo purpureascent, aut diluore purpurei nicti) majore, purpurei coloris. [J. Bauhinus cassidem succretam flori attribuit, prominentibus ex rictu filamentibus.] *Semen* magnum, nigricans, inæquale.

In sylvis frequens occurrit in Occidentibus Angliæ regionibus, verbi gr. in Devoniam circa Totnes Locus. oppidum, in Penbrochia circa Haverford-west. In sylvis etiam montosis propè Genevam & alibi in transmarinis observavimus.

Alteram hujus speciem in Austria invenit Clusius caulibus infirmioribus, frequentioribus ex radice singulis annis repullulantibus, foliis etiam paulò angustioribus.

Alia species.

- * 16. *Lamium fruticosum non maculatum Creticum Zanoni.*

Zan.

Multos è radice caules emittit, majores sesquipedales, pennæ scriptoriæ crassitudine, teretes, quamvis ob costas exiles que in cortice sunt quadrati videantur, eo enim sub lato rotundi manent. Cortex interior viridis difficulter à ligno solibratur, quod fragile est, tenue, medulla intus viridi. *Caules* & rami majores lignè substantiâ constant, furculi juniores herbacei, ut vel ex colore magis viridi patet. Sunt ætatem caules, præsertim parte inferiore & lignosa, raris nodis intercepti, [in minoribus ramulis nodi satis crebri sunt.] *Folia* prima & in caule

caulo inferiora superioribus multò majora sunt, omnia superne secundum nervos lente sulcata, nervis averfa parte extantibus, telà folii nervos interjacente glabra, tenuia, tenera, succulenta, pediculis brevibus, tenuibus, teretibus, superna tamen parte prope scia panicea cæcis, nonnulli pilolis sustentata, bina opposita, alternando caulis latera, minime decidua, sed per hyemem virentia. Suprenis geniculis è foliorum alis exeunt calyculi subrotundi margine in quinque lacinas seu radios extremitate incisos diffecto, è quibus mense Maio emergunt flores galani, albi, labio superiore seu galeâ bifido, inferiore trifido, lineis flavis intus variegato. E medio exeunt *stamina* aliorum, apicibus incurvatis, colore flavo. Delapso flore restat in calyce *semen* nigrum, plantam sylvestris simile. *Radix* longa est, rotunda, tortuosa, variegata ramola & filamentis plantam fibrosis donata, colore inter album & fulvum medio, medullâ seu nervo medio albo, duro, folio, sed tamen valde fragili; sapore fabarum recentium. Planta est vivax, & in multos annos durat, quamvis cœlum fragidus & Septentrionales auras non facile tolerat.

17. *Galeopsis frutescens Tingitana* Hort. Leydenfis.

CAP. XIX.

De *Sideritide*.

Sideritis *non est esculenta*, id est, ferro dicitur, ob vim vulnera glutinantem. *Sideritis* cum vim habet, ut quamvis recenti gladiatori vulneri alligata sanguinem claudat. *Plin. lib. 17. cap. 9.* Odore gravi & fastido cum Lamio convenit, foliorum figurâ differt. Nos sub hoc nomine complectimur omnes verticillatarum species reliquis generibus floribus non spicatis non comprehensas, sed eas præcipue quæ odore cum Lamio conveniunt, sed folia Urticæ non habent.

1. *Herba venti Monspeliensis* J. B. *Marrubium nigrum longifolium* C. B. Ger. Park *Sideris Monspeliensis* Lagd.

J. B.

Caulis habet cubitales, in multis divisos ramos, robustos, quadratos, rubentes, hirsutos. *Folia* ex adverso sita, Salvia aut *Parietaria* potius foliis similia, dura, nervosa, superne virentia & nuda, inferne subhirsuta & albicantia. *Folia* nobis visâ sunt longiora & acutiora foliis vel *Salvæ* vel *Parietariæ*, ex quorum sinu verticillati ramos caulique ambientes nascuntur *calices*, liliati, hirsuti, in acutas barbula desinentes, è quibus flores promittunt galeati, Verbaſci sylv. Matthioli, sed coloris purpurei. Verticilla autem undique plumatis, rigidulis cristis obvallantibus tectantur.

In aggeribus & ad vias circa Monspeliun frequens, nec alibi vidisse memini.

Floret Maio, Junio & Julio. Solibus æstivis, in herbis & flatu jam marcescentia folia crebè percella & multiflora, quasi vento pervia videntur, unde nomen inditum.

Sideritis Persica odorata Zanoni

Mibi non videtur species diversa à precedenti. Magnum è radice foliorum cespitem emittit, quorum maxima palmum plus longa, tres circiter digitos lata, solida, cartilaginea, circumcirca argutè denticulata, denticulis duris & veluti pungentibus, superna parte viridia, inferne albicantia nervis duris, ac si ex are aut stanno in fila ducto conflarent, intertexta, nisi odorem aromaticum & resinofum exhalantia, Mentha Saracenicæ formâ similia, verum angustiora & longiora, odore multo minus gravi, substantiâ duriore magisque cartilagineâ, pediculis latis, maxime quæ nodis annexuntur, adeo ut eos totos amplectantur, quadrangulis, lanuginosis imò pilosis, subinde rubentibus. Folia gustatu saporem in ore relinquunt nonnihil mordacem & acutum cum multa tamen siccitate mixtum. E cespitio folioso dicto multi exoritur *caules*, quadrati, sulcati, à medio sursum sanguinei, parte inferiore dilutius virides, quædam vixit parum crassius, undulati, subulanti foliis & durâ non fragiles, raris geniculis intercepti rubentibus, ad quos bina folia opposita, è quorum sinubus exeunt ramuli foliosi foliis minoribus & absque pediculis adnatis. Nodos verticillati ambiunt uncinuli, hirsuti, arcuati, oblongi, acuti, quorum in medio nascuntur calices quadrati, sulcati, margine in quinque denticulos acutos hirsutos secto, è quorum unoquoque circa sinum folii exit *stos* galeatus, latis grandis, Salviæ vulgaris similis, colore interius rubro ad exteriora tendente, exterius albicante, nonnihil lanuginosus, nictu hiant, duabus inferne alis subrotundis, galeâ in punctum terminatâ; cujus in medio multa exeunt *stamina* alba, apicibus nigris cum lineâ albâ per medium dictâ capitata. Floribus excussis restat *semen* in calicibus, ovalis figure, per longum sulcatum, subrotundum, Muris majoris ferociori perfinimile. *Radix* longa flexilis, furculosa & biceps, fons ferrugineus, intus alba, sapore adstringente & exsiccante.

Hoc modo opore & proluxa fons hanc plantam describit Jacobus Zanoni, quem adeat Lector qui plura vollet.

E seminibus Persiæ allatis D. Zanoni enata est hæc planta, quæ an diversa sit nocte ab *Herba venti* Monspeliensi, Lectoris potius iudicio submitto. Zanoni diversum contendit, ac nobis non satisfacit.

2. *Leonurus Capitis bone* spei Breynii.

Reyn.

Pulcherrima hæc Lamii species cubitalem obtinet *caulem*, striatum, quadratum sed obtusis angulis, brevi ac incana lanugine obductum; binis angustis atque incanis foliis per ambitum serratis, alternatis per longa intervalla hærentibus, ut in *Sideritide* vulgari, sed longioribus; ex quorum sinubus ramuli similiter quadranguli, minoribus foliis amicti pronascuntur, atque hoc ab imo Caulis ad summum formæ geniculis, quos verticillati innumeri, teneri, striati, in aculeolos aliquot excentes utriculi, pedunculis parvis iuxta basin appendiculas more Marrubi falcatis habentibus, indentis; è quibus flores exeunt galeculati, fistulosi, Lamii floribus formâ non abimiles, sed multò longiores, incomparabilique elegantie, ex auro phœnicei ardentissimi coloris, ac molli lanugine hirsuti, labro demisso parvo & trifido, galeâ longissimâ, pilis holosericeis ex phœniceo pulchre splendentibus fimbriatâ, quæ prius quàm è calyce erumpit Lamii instar reflexa, mox verò caude Leonuræ instar in sublime erigitur, sub qua *stamina* quadam longissimâ, apicibus parvis capitulata delitescunt. Elapso florum tempore succedunt pro more *semina* quatuor in quolibet utriculo. Sapor lupi plantæ amarus: odor aromaticus, attamen gravis, infimâ præprimis calculorum parte, qui cum duodecimo post collectionem anno contriti eandem pene quem Marum Matth. odorem produnt.

Vere in omnibus ferè pascuis iuxta Promontorium bonæ spei floret.

Locus.

A. 1. *Sideritis Anglica frumosa radice* Park. *Panax coloni* & *Marrubium aquaticum acutum* Ger. *Stachys palustris fetida* C. B. *Galeopsis angustifolia fetida* J. B. *Clowys All-heal*.

J. B.

Radix nititur geniculata, reptante tumoribus inæquali & veluti frumosa. *Caulis* duorum aut trium cubitorum altitudine, modice rubentes, hirsuti, asperi, quadrati, inanes, folia ex nodis profertur bina, ex opposito sita, Isythimachiæ purpureæ spicata, angusta, acuminata, hirsuta, mollia, excepti averfa foli costâ rubescent, nonnulli aspera, per ambitum serrata, odore gravi Galeopsis, sapore subamaro. Flores spicati, ex pluribus verticillis constati, quorum singulares cucullati, purpureascentes, labello variegato. In floribus *calculo* (qui brevis est & in quinque segmenta acuta divisus) quædam subnascuntur *semina* nigra, nitida, fere triquetra.

Ad fluvios & in aequalis passim.

Gerardus nostras herbe lupus efficaciam in vulneribus sanandis, experientia cuiusdam messoris Cantani, qui crus fidei falce graviter vulneraverat elocutus, miris non parvis præconis celebrat. Folia tunc cum axungia porcina vulneribus recensibus imponit. Hinc nomen Panacis coloni. D. Herntanus Syrrup ex ea paratum optimum esse remedium ad ræcadinem perhibet. D. Palmer.

Locus.

Vires.

4. *Sideritis vulgaris* Ger. *vulgaris Clusii* Park. *vulgaris hirsuta* J. B. *vulgaris hirsuta erecta* C. B. *Common Iron-wort*.

J. B.

Ex lignola radice *caules* emittit pedales & bipodales, quadratos, hirsutos, ex albedo virore flavescens, jam surrectos jam depressos, ut rectè Lobelius ad quorum genicula folia exeunt rugosa, hirsuta, unciali aut sextantali longitudine, semunciam circiter lata, in ambitu crenata, sapore exsiccante & adstringente cum calore aliquo. Flores verticillati genicula amplectuntur, galeculati, ex albedo lutei, labro sanguineis punctis guttato, ex calyculis hirsutis in quinque mucronata segmenta abeuntibus. Semen nigrum.

Per Germaniam, Italiam & Galliam in agrorum marginibus vulgarissima est. Æstate floret.

Exlicat vehementer & alstringit, hæmorrhagiam sistit, catarrhos & desillationes à capite compellit. Vulnerraria est, intus & extra adhiberi apta, præcipue in herniis & enterocolis: alba mulierum proluxia compellit.

Locus.

Vires.

5. *Sideritis hirsuta vulgaris humilis* C. B. *Sid. secunda Clusio capitato flore* J. B.

Clus.

Humilior est priore, neque pedalem excedit altitudinem, in raris divisa ramulos; foliis prioris similibus, mollioribus tamen: flores ampliores, albi, pallidè labro, & paucis rubris punctis aspersi, verticillati in utriculis caulem supremòque ramulos ambientes, breviorum quàm in jam dicta & quæ angustam spicam efficiunt, ut in Prunella vulgò dicta, autore Clusio.

Nulquam non occurrat in agris & inter segetes in multis Pannoniæ & Austriæ locis. Floret Julio.

Locus.

6. *Sideritis glutinosa bitumen redolens* Morif. præclud. *viscosa Cretica bitumen redolens* Zanoni.

Dodrantalis est altitudinis, cujus folia ex adverso sita sunt, hirta, glutinosa, caulibus conjugata adherentia; contacta manibus aut naribus admota bitumen redolent. Flores albos & semina reliquorum congenerum modo fert.

Hanc plantam Jacobus Zanoni in Historia sua Botanica Italico idiomate conscripta plenius describit, quem consulat cui satisfactum non est.

* 7. *Side-*

- * 7. *Sideritis hirsuta procumbens* C. B. *Sideritis Clusio Hispanica, hirsuta* J. B. *Sideritis prima*, *Herba Judaica* Park. *Herba Judaica Lobelii* Ger. emac.

Clus.

Longiore est folio quam Marrubium, satis ad Salviae folium accedente, minore tamen, quoniam fere foliis divisura, scabro, villis quibusdam praedito, nec inajacundi gustus, nec odor. *Caulis* lundit quadrangulus, palmum ut plurimum excedens, interdum procumbentes, duros, hircos, canes, quorum summitates per intervalla verticillati orbes coronant ut in vulgari Siderite: cetera vasculis constant, in quibus *flos* priori par, ex candido nonnumquam purpurascens, quo evanescere semen in vasculis nigricans reperitur: *radix* dura lignosa, vivax.

L. cur.

Frequens occurrit aridis & petrosi Castellae veteris locis, aestate florens: quibusdam etiam locis in Autumnum usque floribus onusta conspicitur.

Lobelius in Obs. & Icon. atque etiam Dodonaeus, assumpta hujus icone eandem eam faciunt cum vulgari primo in loco descripta Siderite. C. Bauhinus differre hanc à vulgari scribit, quod illa altior, hac caules habeat procumbentes, magisque hirsutiae candicet. Verum hac non sufficit ad differentiam specificam (ut vocant) arguendam. Et revera Sideritis vulgaris caules non raro procumbunt, suntque infirmi satis. Quid quod ipse Clusius in Hispaniis, hanc nusquam fere non occurrere scribat arido & petroso solo per Hispaniam, Galliam, Germaniam: mirum ergo nobis per illas regiones herbas indagantibus nusquam in conspectum se dedisse, si à vulgari diversa sit.

Ego (inquit J. Bauhinus) fere decerem Sideritum Hispanicum Clusii eandem esse cum Montpellierensi, nisi Lobelius & C. Bauhinus eam ab illa separarent.

- * 8. *Sideritis quarta Clusii, ramulis procumbentibus* J. B. *hirsuta procumbens altera, minimis crenata* C. B. *parva procumbens* Park. *procumbens ramosa* Ger. emac.

Clus.

Aliquot habet *ramos* procumbentes, quadrangulos, tenues, villis quibusdam obsitos, quos per intervalla contrario semper situ cingunt *folia*, vulgari fere similia, paulo tamen minora, à medio ad extremum serrata, nonnihil etiam villosa. Summos ramos verticillatim ambiunt vascula, in quibus *flores* prioribus formâ similes, quantum ex delineatione colligere potuit Clusius; nam plantam ipsam non vidit, sed ejus iconem tantum à Jac. Plateau missam: unde neque de colore floris, neque de semine quicquam pronunciare potuit.

- * 9. *Sideritis folio rotundiore* J. B. *altera parva Clusii* Park. *procumbens non ramosa* Ger. emac. *Sideritis V. Clus.*

Clus.

Medium caulem habet succum, quadrangulum: deinde statim à radice multos in latera spargit *ramos*, minus fultos, quadrangulares, quibusdam villis pubescentes, geniculatos, quos bina semper inter se opposita ad singulos nodos amplectuntur *folia*, praecedentis folii parâ similia, minus tamen serrata, inter quae ab imo ad summum usque verticillorum ritu nascuntur in vasculis *flores*, superioribus etiam formâ similes.

Ex hujus iconem ad Clusium mittebat Jac. Plateau ipse manu eleganter expressam. C. Bauhinus utramque hanc speciem ad idem capit reducit: & ut verum fateor, non possum mihi persuadere, dari tot distinctas Sideritis species.

- * 10. *Sideritis hirsuta pallida flore* C. B. *Sid. flosculi vix è vasculis prominentibus fufus* J. B. *Sid. angustifolia* Ger. *Sideritis vi. Pannonica* Clus. *Germanica parva* Park.

J. B.

Cubitalis est plus minus planta, *caule* quadrato, hirsuto; *foliis* nequaquam per margines serratis, uncialibus & fusciculis, hirsutis: Rami in quos dividitur caulis oppositi habent ipsum, per quos longa fere *flores* verticillati, pusilli, intra ipsos calices propemodum occultati, fusco colore inamanti in fissa, calicibus admodum hirsutis, in quinque acutis in spinulam desinentes sectiones divisos. Porro unicusque verticillo bina subjunguntur adversa folia, multo inferioribus minorâ, magis tomentosa, nervis secundum longitudinem donata, aequabili marginum circumscriptione, ad Scrypyllum accedentia.

Clusio *caulis* pedalem non superat altitudinem, ab radice statim ramosus: Extremos ramos canelungue foliorum pallidioris coloris coma occupat. *Radix* albescens, lignosa, aliquot fibris lara, non vivax.

L. cur.

Frequentissima est in Pannonia Austriae inferioris arvis inter segetes, macro & sterili solo: flor. Junio & Julio.

Itunc, diligenter collatis descriptionibus, omnino eandem judico Sideritum montanum parvo flore nigro-purpureo Col. cujus tamen descriptionem ne quam speciem temere omisisse arguar, subijciam.

Sideritis

- Sideritis montana parvo variorum flore* C. B. *montana Apulia versicolor* Park. *Sid. montana parva flore nigro-purpureo medio croceo* Col.

Col.

Flos galericulatus est, atque in hoc genere minimus, caput habens hirsutum, nec ab utriculo exterrum, ut vix nisi lectâ manu plantâ discerni queat, vario distinctus colore, capite nempe & barbularum oris nigro-purpureis, medio umbilico luteo, collo denique candicante. *Utriculi* verò quibus latius dividuntur nervosis oris, aculeis longis parum hipidis, hirsuto reliquo corpore, feni circa genicula caulis & ramorum. *Caulis* ferequipedalis, ad summum quadratus, rubescens, hirsutus, alis duabus in medio divisis. *Folia* oblonga, ex viridi languentia, albâ, longa hirsute obducta, ternis utrinque circa extremum obscuris denticulis serrata, circa immixtae longis veluti petiolis insidentia, ut circa fastigium & utriculos illis carantia, latiora, ac nervos quinos per longum habentia, nec inculsi divisa, at acuminata. *Semen* angulosum, ex nigro cinereum, quod angusto pilosque utriculorum ore occluditur. *Radix* lignosa, parva, fibris divisa atque flavescens. Sapor plantae dulcis calescentis parum, atque palato non ingratus. Aliquando unicaulis, aliquando multicaulis invenitur.

Junio flor. atque aestate perfruitur. In sterilibus & saxosis Aequicolarum supra Capuccinorum Locu. sylulam.

11. *Sideritis genus spinosus verticillis* J. B.

J. B.

Caulis huic quadratus, hirsutus, cui ad singulos nodos verticillatim circumnascuntur *flores*, Sideritis vulgaris floribus similes, candidi, hiantes, non ita exerti, calicibus laxis, duris, in quinque laciniis rigatis, spinosas, supremam omnium longè maximam divisis: unicuique autem verticillo ab imo ramo ad summum usque fastigium duo sunt subjecta ex adverso orta foliola, modici hirsutiae obita, serrata ut Teucrii, sed nonnihil oblongiora, angustiora.

In Italia & Gallia Narbonensi prope Montepellum in agris hanc observavimus.

In Sideritis V. Clusii huic plantae non ita dissimilis est; ut putem hanc illi eandem esse, Nam Clusius ex intuitu duntaxat picturae descriptionem suam concinnavit, cum icon nuda nullis non adiectis à Jac. Plateau ad eum mitteretur. Descriptionem vide & confer.

- A. 12. *Sideritis humilis lato obtuso folio* Ger. emac. *Sid. baderula folio* Park. *Petty. Alcheal.* An Sideritis Alpinæ Trifraginis foliis C. B.?

E *radice* alba, simplici, fibris tenuibus capillata *caules* promit palmares, quadratos, hirsutos, ramulos, foliis vestitos ex adverso binis, pediculis longis insidentibus, hirsutis, circa margines crenatis, ungu pollicis paribus aut majoribus, brevibus, obtusis. *Flores* ad geniculos verticillatim caulis & ramulos ambiunt, galeati, parvi, dilute purpurei, tum galea tum labello saturatioribus punctis purpureo notato, è calicibus vix emergentes hirsutis, margine in quinque segmenta acuta partito. *Semina* per mantentem nigra, ejusdem cum reliquis hujus generis figura, quae quamprimum maturare statim exidunt è vasculis.

Plantula hanc annua est, Junio & Julio mensibus flor. Inter segetes saepius occurrit, praesertim in Septentrionalibus.

Sideritis Alpinæ Trifraginis folio C. B. in Prodr. cetera huic similis est, figurâ floris differt, qui in nostra planta brevis est: ideoque Parkinsoni immerito à nobis in *Catalogo Plantarum Angliae* reprehenditur, quod has duas Sideritis species diversas fecerit.

13. *Sideritis glabra Beticonica fere folio.* An *Galliaricum flore minimo albo* J. B. ? *Horminum minus saporum Creticum Clusii* C. B. Park.

Folia parva Beticonica fere figurâ, sed breviora, pariter crenata, glabra, obscure viridia velut Blatariae luteae, pediculis satis longis harentia: quae in caulibus sunt parvâ tamen minorâ, angustiorâ, acutiorâ, brevioribus pediculis, & suprema nullis. *Caulis* satis firmi, quadrati, hirsuti, ab imo usque valde ramosi. *Flores* in verticillis ex alis foliorum exeunt: singuli singulis fere brevissimis pediculis donati; albi, labello è luteo pallido, in ipso rictu aliquot rubris punctulis guttato. Galea minus utrinque ad latus lineam habet albam. Folia quae florum verticillis subsunt reliquis in caule similia sunt. Unum autem verticillum sex flores componunt.

Sideritis hac nobis succrevit ex semine à D. Covell (ut puto) accepto; qui in Thracia plantam observavit.

- * 14. *Sideritis foliis oblongis glabris* C. B. *glabra oblongo splendente folio* Park.

C. B. prod.

Caulis habet quadrangulos cubitales, velut geniculatos, in quorum summitate rarissimi pili conspiciuntur. *Folia* tenuia, pallide virentia, penitus glabra, quorum inferiora tres uncias longa, unam lata, minimèque serrata sunt: *Flores* formâ quidem Sideritis vulgarissimae floribus respondent, sed longiores: & majores, galeati & albi, è calicibus alperitaculis prodeuntes ad foliorum exortum, ab imo fere ad summum caulem verticillatim ambiunt; quibus *semen* parvum, nigrum, marginale succedit.

C c c

A. 15. Si.

- A. 15. *Sideritis arvensis latifolia glabra* C. B. Park. Ger. *glabra arvensis* J. B. Smoother. *leaved, yellow-flowered field Iron-woot.*

Radix nititur albi, lignosa, fibris aliquot majusculis donata, annua, sapore subdulci. *Caulis* inde exurgit singularis plerumque pedalis, firmus, quadratus, hirsutus, ramulos tendens ex aduerso geminos. *Folia* quam Ladani segetum dicti latiora, pediculis suffulta, è lata basi in acutum mucronem sensim definentia, denticulis majoribus serrata, brevi & vix conspicua lanugine hirsuta, ad tactum mollia. *Flores* in summis caulibus & ramulis umbellatim digesti, galeati, tubo longo pominuli, exterius pilosi, albi, cum aliqua flavi aut viridis tinctura. Floris labellum in tria segmenta diuisum macula inus saturiore & flavo virenti pingitur. *Calices* Horum in quinque spinulas desinunt, *Semina* grandiora fusca continentur.

Locut.

Julio mense & circa principium Augusti apud nos in Anglia floret. In occidentali Eboracensi comitatibus parte, viz. circa Wakefield, Darfield, Sheffield, &c. inter segetes frequens reperitur. Invenimus & in transmarinis sepius: miramur autem cur omnibus qui de ea scripserunt Botanici glabra dicta sit.

- A. 16. *Ladanium segetum quorundam flore rubro* J. B. *Sideritis arvensis angustifolia rubra* C. B. *arvensis rubra* Park. Sid. 7. Ger. emac. *Narrow-leaved All-heal, or Iron-woot.*

J. B.

Radix huic alba lignosa, plurimas fibras undique spargens. *Caulis* pedalis, simplex, quadratus, nonnihil hirsutus, purpureus, ramulosus. *Folia* ex brevibus & inter se contrariis pediculis bina, angusta, oblonga, atrovirentia, subhirsuta, in acutum definentia, circa margines dentata, sapore exlicante. *Flores* prope summitates caulis & ramulorum verticillatim dispositi, galeati, oblongi, purpurei, labello punctis duobus albicantibus notato, interiori paulo notulis in luteum vergentibus resperso, è calice brevi, patulo, quinque-partito, segmentis in spinulas definentibus. *Eni pro* plantæ magnitudine amplius est & pulcher.

Locut.

Inter segetes passim & copiose. Floret à mediâ Æstate in Autumnum.

- * 17. *Sideritis Heraclea Dioecialis, sive Sid. marina Salvifolia nostras* Donato Park. App.

Park.

Radix huic minimi digiti est, rugosa, sublutea. *Caulis* lignosus, quadratus, ima parte foliis sal. viz. similibus, sed nonnihil viridioribus cinctus, superius adnascensibus Marrubii Cretici similibus, Summus caules flores verticillatim ambiunt Salvia ferè in modum dispositi, colore albicante aut ex luteo cinereo tincti. *Folia* communia Mastichen resipunt.

Locut.

In maritimis sabulosis inter *Perault* & *Maugio* æstate florentem vidit P. Magnol. Basn. Nonsp.

- * 18. *Sideritis querno folio* C. B. Park.

Caulis huic rectus, paucis ramis, raris foliis, laciunculis & in extremo rotundis, incisuris in ambu inæqualibus scetis, binis oppositis, pediculis brevibus insidentibus, quernis nonnihil similibus. *Flores* parvi in verticillis exiguis circa summos caules, colore pallide purpureo.

19. *Galeata & verticillata Persica foliis* Moris. prælud.

Moris. prælud.

Folia producit Persicæ foliis quoad formam & serraturam adeo similia ut nihil magis. *Flores* autem fert galeatos, subpurpureos, amplos, quorum singulis in calycibus in margine quinquepartitis, Verticillatam more, succedunt semina angulosa quaterna.

Perperam ergo à nonnullis ad Digitalem refertur.

CAP. XX.

- De *Hedera terrestris*.

Hedera dicta est hæc herba ob foliorum aliqualem similitudinem, & quod hederæ instar in terra reptat. Folia subrotunda, flagellis reptatricibus, Florum labio superiore, galeam vocant, bifido & reflexo à reliquis Verticillatarum generibus distinguitur.

A. 1. Hedera

- A. 1. *Hedera terrestris* Ger. *terrestris vulgaris* C. B. Park. *Chamaecissus sive Hedera terrestris* J. B. *Ground-Ivy, Gill-go-by-ground, Ale-hoof, or Tin-hoof.*

Flagella tenuibus, quadratis, humi fusa, è geniculis radices agentibus latè se diffundit. *Caules* [qui flores sustinent] tenues, hirsuti, quadrati, rubentes, inanes, infirmi & vix se sustententes, palmates aut semipalmates, foliis vestiti per intervalla ex aduerso binis, pediculis longis insidentibus, subrotundis aut in acumen modice productis, per oras crenatis, hirsutis, cum adhuc tenera sunt & primum germinant purpurantibus. *Flores* ad caulium nodos in verticillis, è singulis foliorum alis tres quatuorve aut etiam plures exeunt, cærulei, oblongi, utrinque labiati, labio superiore, seu galeam mavis dicere, bifido, & ad latera reflexo, inferiore in quatuor segmenta diviso, tubo intus saturatioribus purpureis maculis & lineolis variegato, rictu pilis brevibus albis velut lanugine quadam obfuso. *Stylus* tenuis, bicornis. *Calix* floris oblongus, angustus, striatus, niarginibus in quinque segmenta breviter partitis, flore marcescente in ventrem turgescit, & quatuor semina oblonga continet. Sapor plantæ amarus; odor gravis ad Mentham quodammodo accedit, aut inter Lamium & Mentham ambigit.

Aprilis mense apud nos plerumque floret. Ad sepes & macerias.

Duplex est (inquit C. Bauhinus) major quæ vulgaris: & minor elegantior, cauliculis erectioribus, brevioribus, ut & foliis; floribus magis cæruleis, quæ locis humidioribus circa arbores antiquas invenitur.

Tempus & Locut.

- * 2. *Hedera terrestris montana* C. B. Park. Cath. ep.

C. B.

Prore hirsutior est, foliis majoribus & floribus qui purpureasunt. An hæc specie distincta sit à prore me latet.

- * 3. *Hedera Saxatilis* Ger. emac. *terrestr. Saxat.* Lobelii Park. *magno flore* C. B. *Afarina sive Saxatilis Hedera* Ad. Lob.

Ex jejuna & obscura Lobelii descriptione ad quod genus plantarum referri debeat elicere nequeo.

Hedera terrestris vulneraria est, tum intrinsicis sumpta, tum extrinsecis adhibita, diuretica, em- *Vires.* *menagoga*: usui creberrimi in Tartaro pulmonum & renum resolvendo: quin & ictero conferre dicitur, & ad dolores colicos conducere in clysteribus.

R Summatum *Hedera terrestris* nonnihil rubescentium f. q. contusa formetur in placentam quæ sole fervido statim exsiccat, in pulverem subtilem redigatur, & in vitro servetur. Hæc planta vitum cum odore & colore optime ac diffusissime supra omnes conservas aut syrups retinet: atque in tulle gravi & pertinace inque Phthisi summoque prodest. Sumatur Drachm. f. ad Drachm. i. bis in die cum aqua destillata aut decocto pectorali. *Willis Pharmacent. rational. part. 2. Sect. 1. cap. 6.*

Vidi ego utentes quosdam ad torsiones post partum ventri apposita; ac ipsæ sanè utiliter usus sum. Hujus porro felicem usum observavi in expellendis verbis equorum si contusa detur cum Arena, f. b.

Hedera terrestris Angli præsertim Septentrionales in doli inmittere solent ad depurandam feculificandam cerevisiam, quod brevi, nempe viginti quatuor horarum spatio præstare solet, unde & nomen *Alehoof* seu *Tinchoof* adepta est. Verum hic mos post receptum Lupulorum usum paulatim desuevit.

Succus hujus plantæ naribus attractus cephalalgiam etiam vehementissimam & inveteratam non lenit tantum sed & penitus auferit. Medicamentum hoc (inquit autor meus Joannes Olderus ludi- *magister olim Antworthensis*) quanvis facillè parabile & ubique obvium sit, non satis potest laudari, sires ex affluantur, auro equiparandum. Novi quippe qui per decennium & amplius acerrimis doloribus confecti statim ab ejus usu recreati sunt, nec unquam postea paroxysmum sentierunt.

Ad colicum dolorem, R fol. heder. terrestr. q. v. infund. in oleo ad Solem æstivum, est singulare remedium injectum & eptum. *Chesneau ex Matthiolo. Communicavit D. Hulle.*

Ad calculum, erat qui vino in quo *Hedera terrestris* infusa esset, addito Saccharo Candi cum succo quidem uretur, sed & cum dolore cum arenula excerneret insigni. *D. Soames, ex "Observat. Olf. 167: Hicor. Resinieri à Vellicho editis.*

4. *Lamium ad Hedera terrestris accedens* J. B. *Lamium Pannonicum* 3. *Clus. Pannon. tertium* Clusii Ger. emac.

Exradice urticæ vulgari simili plures proferit pedales cauliculos, teretos, quadrangulos, frequentibus nodis cinctos: ad quos folia oblongis pediculis donata, Lamio vulgari purpureo similia, vel proximè ad *Hedera terrestris* accidentia: inter quæ *calyculi* terni, quaterni vel quini, continentes flores *Hedera terrestris* floribus formâ proximis, hiantes, nullâ superne galea emittente, sed latiusculo folio reflexo duntaxat, mixtis coloribus, cæruleo, purpureo & albo insignitis.

Nascentem plantam Clusio nunquam videre contigit, sed ejus duntaxat iconem fuis coloribus diligenter expresse.

CCCZ

CAP.

CAP. XXI.

De Moluca.

Peregriina est herba Asiaticae originis, Constantinopoli primum delata. Calycibus florum amplissimis, patulis, acetabulorum annulis ab aliis omnibus verticillatis prima facie cum floret facile discernitur.

1. *Molucca* J. B. *Melissa Molucca* Lessi Ger. *Mel. Molucca Lessi*, sive *Syriaca Lessi* Park. *Melissa Moluccana odorata* C. B. *Smooth Molucca* Bauhin.

J. B.

Caulem habet rectum, sesquicubitalem vel majorem, glabrum, subrubentem, ferè quadratum, satis robustum, paucâ medulla factum, in ramos multos satis diffusum, còsque binos oppositos: *Folia* subrotunda, per ambitum serrata [sedque profundè] longis pediculis appensa, foliis Menthæ nigri similia, verum non ita nigra, planè glabra, nervosa. In caule ramisque à medio ad summum usque ex intervallis calices magni, patuli, calathoides, cutanei, nervosi, seni verticillati dispositi, *stipules* comprehendunt Galeophras, ex albo purpurascèntes, galeâ hirsutâ, apicibus in medio, tandem semibus succulentibus triangulis. Ceterum unicuique verticillo folia bina adherent, longo interveniente pediculo, inferioribus similia: ad pediculorum ipsius exortum spinulae aliquae longiusculae profiliunt. *Radix* lignosa est & fibrosa. Annuâ est herba cui folia amara, his tæz inipidus.

Huius plantæ odor nulli gratus.

2. *Molucca asperior fetida* J. B. *Molucca spinosa* Ger. emac. *Melissa Molucca asperior* sive *Syriaca asperior* Park. *Melissa Moluccana fetida* C. B.

J. B.

Longè nituntur pediculis *folia* circumscriptione ferè rotunda, laciniata, nervosa, fetida. *Stem* à calycibus verticillati caulem amplectentibus ex intervallis erumpunt: Sunt autem calyces minus patuli quàm in Molucca priore, nervosi, laciniati, quorum laciniæ in longas, rigidas, infellas spinas desinunt.

Teneior est quàm præcedens, nec ita facile semen ad maturitatem perducit.

3. *Melissa frutesca Sicilia, calice amplo, patulo.*

In longitudinem insignem excrevit, *caulibus* infimis, quadratis valdè ramosis. *Cortex* ramosum antiquiorum cinereus est, juniorum rubens. *Folia* Melissæ vulgaris formâ similia, sed multò minora, circum oras pariter dentata, pediculis satis longis nixa. *Flores* cucullati, albi cum levi tamen ruboris tinctura, labellis punctatis. *Calices* florum eisdemque seminum conceptacula qualia ferè Moluccæ, ampla, patula, calathoidè, minora tamen, & in quinque lacinas, tribus superius, duobus inferius sitis, ad margines secta. *Semina* qualia Moluccæ: odor plantæ gravis.

In Sicilia circa Messanam, & in insula ad Promontorium Pachynum invenimus hanc plantam, cujus etiam caules nobis perennare videbantur. Pro non descripta hæcenus habemus. Calycibus magnis patulis, infundibuli ferè forma cum Molucca convenit.

Ad hanc plantam accedit Lamiæ frutescens non maculatum Creticum *Zanoni*.

CAP. XXII.

De Calamintha.

Calamintha quasi bona & utilis Mentha dicta putatur: nidore enim suo (ut habet Asclepiades) Gigantes vel accensa, vel suffragata fugare solet. C. Hofmanno *rosm* dicitur modum esse vocabulum, quale *rosm*, &c. ut Calamintha sit mentha horrida, incana, & ingratæ odori. Calamintham enim nihil aliud esse quàm Mentastrum Galeni auctoritate inductus sibi persuadet. Dicitur ergo Calamintha *est ingratæ*. At nobis Calamintha alia res est, & genere à Mentha diversa, cujus note sunt flores galeati tubo oblongo, pediculis longiusculis è foliorum sinibus egressis insidentes. Folia & odor Mentha.

A. 1. Cal.

- A. 1. *Calamintha vulgaris* Park. *vulgaris* Officinarum Ger. *vulgaris* vel *Officinarum Germanica* C. B. *flore magno vulgaris* J. B. *Common Calamint*.

J. B.

Per caules ramosque quadratos *folia* nascuntur unciam aut sesquiciam longa, serrata [leviter tamen] pilosa, odore satis grato, à medio ad summum usque ramorum ex alis foliorum pediculis duo in plures minores dissecantur, quibus *flores* insident è *caliculis* barbatis striatisque semunciales aut paulo longiores [maiores enim sunt quam in ea quæ Pulegium redolet] hiantes, colore purpurascèntes, odore jucundo præditi.

Viget æstate, à Junio in Autumnum flores semèntique perficit.

In Anglia rarius occurrit (spontanea, invenitur tamen, in viis publicis, ad aggeres fossarum & *Locus* sepium, &c.

Huius folia latiora sunt, majora, & pro magnitudine breviora quàm illius quæ Pulegium est odore. Flores autem in ea quæ sponte apud nos oritur (quantum memini) quàm illius majores non sunt. Flores enim magnitudine variant, annotante Parkinsono, in Calamintha vulgaris: & C. Bauhinus in Prodrogno Calamintham vulgarem exiguo flore pro diversâ specie describit.

Calamintha calidior est & acrior quàm Mentha, partum tenuium. Stomachica & uterina est *Vire*. Inspirit: menses ciet, urinam movet, hepar referat, tussim medetur. *Schrod*.

Folia Dioscoridi potu aut illius demoris à serpente opitulantur: ruptis, convulsis, orthopneæ, torminibus, cholericis, horribilibusque auxiliantur: regium morbum expurgant: præsumpta in vino venenis resistunt: tinea cæterisque internerum animalia cum sale & melle pota enecant: nec secus cocta crudæ vi terantur. Elephantiacos elitata adjuvant, si postea serum lactis ebibant: apud quem plura vide.

- A. 2. *Calamintha odore Pulegii* Ger. *Pulegii odore*, sive *Nepeta C. B. altera odore Pulegii, foliis maculosa* Park. *flore minore, odore Pulegii* J. B. *Field Calamint*.

Caulibus planis, cubicalibus, tenuibus, quadratis, rigidis, hirsutis, in apicibus rubentibus, ramosis, in terram reclinatis emargit quotannis. *Folia* ex intervallis opposita, pætra, hirsuta, raris cretis incisa, triangulari ferè, odore gravi Pulegii vel ferè Silymbii, sapore acri, vegeto. *Flores* ad genicula verticillati, pallide purpurei aut cærulei, tubo longo, labello trifido, pediculis longiusculis hærentes: Ex ala folii utrinque exit pediculus communis, oblongus, tenuis, plures stilosos peculiaribus pedicellis sustinent. *Calis* floris idemque valculum feminale oblongus, angustus, striatus, quatuor in fundo *femina* juncta continet minutissima, ruffa.

Senis & sub Autumnum floret. In aggeribus sepium, ad agrorum margines & vias publicas solo *Locus* præsertim sterilior & arenosus copiosè provenit.

3. *Calamintha montana præstantior* Lob. Ger. Park. *magno flore C. B. flore magno ex calice longo* J. B. *Mountain Calamint* Wirtz a large flower.

J. B.

Per caules ramosque quadratos *folia* nascuntur adversa, semuncialibus pediculis nixa, sesquiciam longitudine, paulo minus lata, subhirsuta, profundè in ambitu serrata: è quorum uniuscuiusque sinu pediculus exit unus, semuncialis, quinque, quaternove peculiaribus pedicellis gestans *flores*, patulo hiati purpurascèntes, uncia supra hirsutatum, striatum, longum calicem longitudine prominentes. *Radix* sanè multò longior quàm in vulgari.

In montosis Etruriæ sylvis, inque montibus prope Max. Carthufianorum cernobium.

Locus.

- * 4. *Calamintha folio & flore parvo, incana* J. B. *Cal. incana Ocimi foliis* C. B. *Cal. minor incana* Park. *montana vulgaris* Ger.

J. B.

Caules hirsuti, cubitum excedentes: *ramuli* oppositi: in summitate *stipules* hiantes, albi, gravis odoris, ex binis longiusculis pediculis bini: *Folia* Majoranæ quadam multò minorâ, potissimum superiora, vix crenata aut raris, valdè hirsuta, inferiora potissimum parte, penè incana.

Caulibus Linguagotticis, calidatimque regionum innascitur. *Lob*.

Locus.

5. *Calamintha montana Acini aut Serpylli foliis.*

Caules huic teretes, semipedales aut dodrantales, ramosi: *folia* parva, glabra, Acini Anglici *Clus* & illorum in modum raris dentata: *Flores* in summis caulibus & ramulis verticillati verticillis adcoëbris ut spicas longas mentiantur. Verticilli quos diximus constant ex stilosculis parvis non scissilibus in foliorum alis, sed multis simul congestis in pediculo oblongo hinc inde ex alis foliorum egresso. Stilosculos non vidimus: eorum autem calyces parvi erant margine quinquepartito. Alicubi in Alpibus invenimus.

CAP. XXIII.

De Melissa seu Melissophyllo.

Melissa dicitur hæc herba quia odore ejus apes delectantur in tantum, ut si succo ejus alvearia linantur nunquam diffugiant.

Folius atrovirentibus Calaminthæ majoribus, odore citri, floribus in uno pediculo: cuiusque folii finu egresso pluribus confertis, non ut in Calamintha sparsis, à reliquis hujus familie distinguitur.

1. *Melissa* Ger. *lortensis* C. B. *vulgaris* Park. *vulgaris* odore citri J. B. unde *Citræ Gesta* dicitur. **Common Baulm.**

J. B.

Apibus gratissima Melissa, ex argumento nomen adeptæ; caulibus adolefcit cubitalibus & alioribus, quadratis, lavibus ferè & nudis, in plures alas, ex adverso ficas, divisis, solidis, duris, rigidis & fragilibus. *Folia* è geniculis bina opposita pediculis circiter uncialibus appenduntur [inferiora in caule longioribus, superiora brevioribus, ut in congeneribus] Calaminthæ æmula [inferiora tamen triplo majora] cum splendore atrovirentia, brevi lanugine hirsuta, per ambitum serrata, odore citri, sapore acrimonia aliquâ linguam feriente: ex quorum alis verticillati flores emicant [in duobus fasciculis, hinc inde uno, pluribus simul, perbrevis pediculis nixis, secus quàm in Calaminthæ fasciculis, hinc inde uno, pluribus simul, perbrevis pediculis nixis, secus quàm in Calaminthæ fasciculis] albi, pallide rubentes, [tubo brevi] supremâ laciniâ bifidâ, labello lateralibusque duobus laciniis saturatiore, ex calyce hirsuto, striato, [bipartito, superiore parte sursum reflexa & tridentate, inferiore dorsum porrecta bifidâ, seu in bina segmenta longa acuta divisâ.] *Radix* tubul. li. gnosa, multifida, teres, obliquo actu per terram lata, fibris multis albescentibus, crebris capillamentis curatis, profundè in terram demissa.

Lævis & Tempus.

Vires.

In Anglia non provenit sponte, quod sciam, sed in hortis duntaxat colitur. Circa Genovam videtur spontaneam in sepibus J. Bauhinus. Floret Junio, Julio & Augusto, Hyeme superficialis marcescit radicem resiliens.

Melissa inter herbas cordiales recensetur. Hinc Melancholicis tantum non appropriata est: tristitiam depellit, somnia procreat læta, sensusque acuit. Hinc in Syncope & palpitacione cordis magnas habet laudes apud Forsemum & alios. Commendatur à Rondeletio in Paralyti, Morbo caduco, Vertigine, aliusque cerebri frigidi affectibus cum vino cocta, aut macerata & bibita: à Gratarolo in confortanda memoria, & ingenio acuendo quocunque modo comedatur. In temporatis mensibus, & lochus puerperarum, suffocationeque uteri & flatibus magni usus est. Emendat insuper fatorem anhelitus.

Muliercule in Gallia tunones teneros tusos ovis, saccharo & rosaceo excipiunt, placentalisque pinguine parturientibus, puerperis & enixis quibus vires impendio deesse fuerint, & secundæ non probè eductæ.

Extrinsecus usus est in uterinis balneis, cataplasmatibus, &c. itibus venenatis apum, vesperum, &c.

Pro Officiis, monente C. Hofmanno, colligenda est tempore verno, & extra florem, ad quem ubi pervenit jam cinices olet.

Ad maniam, R. fol. *Melissæ* Mj. minutim incidantur & infundantur in sp. vini 3iv. add. Margarit. p.p. 5l. Dos Cochli. ij. Erat arcanum familie cuiusdam Monspeliensis. *Reverius.*

Si formulam medicamenti melancholicam refrænantis expectat (inquit Simon Paulus) hæc accipite. R. Conserv. *Melissæ* 3j. Boraginis, Buglossæ ana 5v. confect. Alkermes 3j. cum f. quicquid aperientium, cujus jugi usu præmissis Universalibus recolor à pertinaci Melancholia viximè sanata pristinae restitutum, que insuper chloroti laborabat.

Nostrates Muliercule *Melissæ* decocto. menses sibi concitant & proitant. Novi unam & alteram que satis feliciter sibi menses prolucunt *Melissâ* recenti tubialibus vel sandalis foliis indita. *Simon Paulus.*

Multi cordis tremore laborantes, jam derelicti à Medicis curati sunt sola Aq. *Melissæ* cum manu Christi M. ad consentiant satis crassam, tempore paroxysmi largius adhibita.

Quam etiam in epistematè seu potius cataplasmatè adhibitam, imitatione Helidei de Padanis Medici Bononiensis & preceptoris sui mira effecisse notavit P. Forest. L. 17. Obf. 1. Ex Observat. Jeronimi Marti. D. Soame.

2. *Melissa Torvica* Ger. *Torvica multis dicta* J. B. *Torvica flore cæruleo & albo* Park. peregrina folio oblongo C. B. **Turkey Baulm.**

J. B.

Odor & sapor *Melissam* arguunt; at *folia* in caulibus ramosis, quadratis, subrubentibus, cubitum & sesquicubitum altis, quàm *Melissæ* vulgaris longiora & angustiora [J. Bauhino sesquicubitum] *longa*, vix semunciam lata, *(amorisiora in planta vegeta uncia latiora.)* Lobelius Char. myrs. vel Scordii foliis ea comparat, per ambitum serrata, in acutum desinentia. *Flores* verticillati geniculis circumscissantur, cærulei vel albi, labello bifido, bifidoque cucullo breviori, binifidoque alis exiguis constant, ex spinosis caliculis radiatis exeuntes. *Semen* nigrum, apicello albo, dum adhuc recens est conspicuo, insignè.

Hæc

Hæc planta ex Moldavia ad nos primum delata est, ubi sponte per se provenit. Observante Locus. Parkinsono, semine sata cærulea albæ colore non mutat, sed quæ flore est cæruleo producit perpetuo plantas flore cæruleo; quæ flore albo, plantas flore albo; quod se per viginti minimum annos in hortu suo expertum affirmat: idèoque has duas varietates specie distinctas esse contendit; nec prætor rationem.

3. *Melissa sylvestris hirsutior, minus odorata; Melissophylli sylvestris genus Matthiolo.*

Hanc in Hetruria prope Liburnum portum copiosè provenientem observavimus.

Locus.

CAP. XXIV.

De Marrubio nigro.

Folius & odore Lamii est, à quo differt floribus in singulis pediculis & singulis foliorum albis egressis pluribus confertis.

- A. 1. *Marrubium nigrum* Ger. *emac. nigrum sive Ballote* J. B. *nigrum fetidum, Ballote dictum* Park. *nigrum fetidum, Ballote Dioecorides* C. B. **Stinking Horehound.**

Caulis cubitalis & interdum bicubitalis, plures ex eadem radice lignosa perenni exeunt, brevi lanugine hirsuti, quadrati, inanes, ramosi, rubentes, foliis vestiti ad singula genicula ex adverso binis, *Melissæ* aut potius Lamii rubri, rotundioribus & nigrioribus, hirsutis & ad tactum mollibus, rugosis. *Flores* verticillati caulibus adnascuntur, in eodem communi pediculo è folii finu egresso plures, galeati, pallide purpurei, saturationibus lineis intus striati. *Calices* striati, oblongi, in quinque acuta segmenta partiti, quatuor singuli *semina* continent parva, per maturitatem nigricantes. Existim foliorum sinibus una cum floribus & ramulis exeunt. Odore foetido Lamium refert.

Ballote floret in ruderalis & ad sepes.

Locus.

Hujus folia (inquit Dioecorides) sale trita canis moribus medentur. Ferventi cinere flaccescant, Vires. ut condonolata reprimant: fordida ulcera cum melle purgant. Plinius eadem interdum ferè verbis reatit.

Decoctum Ballotes præstantissimum est remedium in hypochondriacis affectibus, itidèque in hysterici D. Boule.

- * 2. *Marrubium Hispanicum* Ger. *nigrum Hispanicum, vel Ocimestrum Valentium Clusii* Park. *Mar. nigrum rotundifolium* C. B.

Clus.

Poëli est altitudine, ramis quadrangulis, villo obfatis: *folia* Ocini modè formæ & magnitudinis, gulla adstringente; circa fummos ramos *flores* proveniunt, in orbes dispositi Marrubii instar, Ocini floribus similes, in valculis pungentibus. *Semen* quale Marrubio nigro. *Radix* Urticæ aut Lamii radicem æmula.

Hujus folia (inquit Clusius) tamen frequenter venis prædita, Marrubii foliis sunt multo molliora, & minus crassa, neque ulli odoris gratia.

Prorenit copiosè circa rivus ex flumine *Guadalquivir* vulgò appellato, id est album flumen, ductos Locus. ad Urbem Valentiam in Hispania, ubi cum initio Aprilis florentem & senem prægnantem observavit Clusius, nusquam alibi sibi conspectam.

CAP. XXV.

De Cardiaca.

Cardiaca dicitur quoniam peculiari proprietate cordis infantium seu cardiacæ dictæ morbo medetur.

Folius circumscriptiōne subrotundis & profundè laciniatis ab omnibus aliis Verticillatarum generibus differt.

1. *Cardiaca* J. B. Pack. *Marrubium Cardiaca dictum, sive primum Theophrasti* C. B. Ger. **Hoetherwozt.**

Caulis exurgit cubitali aut altiore, rigido, summo, quadrato, inani, non admodum ramoso, foliis cincto ad intervalla longiora binis oppositis. *Folia* autem ima circumscriptiōne ferè subrotunda sunt, pallidius virentia, in tres insigniores lacinas profundè divisa, lacinus circa margines dentatis, venola admodum & rugosa, brevi adco lanugine utrinque obfata, ut nihilominus glabra videantur: quæ in caulibus sunt obcursus virent, sentim angustiora sunt, & integra ferè, in longam cuspidem desinunt, ad latera utrinque unico dente incisa. *Flores* in verticillis densis ad caulum nodos,

nodos, parvi, purpurascens, galeati galea integrâ, exterius lanugine alba densa hirsuti, labello parvo propendente, cum duabus ad latera velut auriculis. Flosculorum singulorum calices sessile, nullis pediculis, ex alis foliorum orti, paruli, breves, marginibus in quinque spinulas longiusculas divisus. Plurimi autem caliculi dense superati ex singulis foliorum alis oriuntur, seorsim uniusquisque, non plures in eodem communi pediculo.

Folia tam quæ è radice exeunt, quam quæ caules occupant longis insident pediculis, quod nou. tu dignum est. Radice est vivaci.

Incultis, rudieratis & asperis locis gaudet.

L. n. n.

2. *Cardiaca crispâ.*

Cardiaca speciem elegantem è semine Londino accepto ortam foliis circa margines undatim creberrime flexis reflexisque seu crispis habuit.

Viret.

Ad cordis affectus à nonnullis commendatur, & tantum valere existimatur, ut ab effectu non. rien invenisse putetur. Verum Schroderus peculiariter inquit modum distentioni hypochondrio. rum & cordis infantium (quem affectum cardiacum seu cardialgiam appellant.)

Urinam & menses ciet, pectus à pruritu devirgit, & lumbricus necat. In pulve em. comiti. & cochlearis mensura ex vino hausta difficile parientibus mirum in modum opitulatur. Mat. Qu. nam uterinis affectibus conducit nostratibus *Wortherwort.* i. e. Matricis herba nuncupatur.

Decoctum Cardiaca, equivo fœcatæ pulvis cum Saccharo mixtus & exhibitus in palpitatione cor. dis, lenis morbis & affectibus hysterici admiandæ virtutis & efficacie medicamentum est. D. Baul. A veterinatis & mulo-medicis ad boum & eorum morbos usurpatur cum succellâ.

CAP. XXVI.

De *Herbis verticillatis calyce calceamenti calcanem imitante.*

HArum notæ sunt flosculi oblongi in singulis foliorum alis singuli: calyx clausus seu operculatus crepidæ aut calceamenti calcanem referens.

- A. 1. *Lysimachia cerulea galericulata* sive *Gratiola cerulea* C. B. *Tertianaria*, alii *Lysimachia cerulea* J. B. *Lysimachia galericulata* Ger. *cerulea* sive *latifolia major* Park. *hooded Willow-herb*, or *Roof-herb*.

Radix tenuis, geniculata, alba, sub terra repit, fibris è geniculis demissis. Caudex quadraj concavi, rigiduli, glabri, cubitum aut sesquicubitum alti, ramosi, infirmi & in terram reclinati, absque fibris è geniculis demissis denud radicari soliti. Folia angusta, longa, acuta, raris per ambitum crenata, pediculis brevibus innituntur. Bini flores è foliorum contrario situ in caulibus quadrangulis nascentium sinibus prodeunt in anteriorem partem propendunt adeo æqualiter & contigui, ut ex eodem sinu orti videantur. Flores autem galeati, longi, exterius hirsuti, è violaceo in cœruleum languentes, labello pinetulis saturatioribus picto. Calice forma peculiaris, calcanem crepidæ aut calcei imitata, operculo tecta.

L. n. n.

In aquis ad rivulos & fossas passim & copiose oritur. De hujus viribus nihil invenimus à Botanicis traditum.

- A. 2. *Lysimachia galericulata minor*. *Gratiola latifolia* Ger. *latifolia*, sive *nostræ minor* Park. *The lesser hooded Roof-herb*.

Radicebus albis, ad intervalla geniculatis, & è geniculis fibras emittentibus longè latèque se propagat sub terra reptans. Caudex surrigit vix palmare, rectos, rigidos, quadratos, tenues ab imo laticum ramosos, foliis crebris ex adverso binis cinctos. Folia autem semunciam aut unciam longa, vitum angusta, è lata basi in acutum mucronem sensim desinentia pediculis brevissimis insident, in opacis glabra, in apicis hirsuta & subinde rubentia. E singulis foliorum alis singuli flores exeunt, pediculis brevibus tenuibus, versis unam partem flexis, galeati, tubo longo, purpurascens, labello al. bo purpureis maculis & lineolis variegato, è calice calcem Sandali repræsentante, qui delapsus flore sit *calculum feminale* connivens & operculo tectum, quatuor semina occultans. Sapor plantæ amarus.

Locut.

In palustribus Julio & Augusto mensibus floret.

Lysimachia galericulata Urticæ folio.

3. *Lamium peregrinum* sive *Scutellaria* C. B. *peregrinum*, *Scutellaria dictum* Park. *Castilla Col. à pericarpio formâ Galium militarem exprimente*. *Lamium Asfragaloides* Cornut. *Lam. Hispanum* Park.

Col.

Hujus fracturæ rotundi sunt & compressi, hirsutæ crassâ, asperginosa viscosâ & odorâ, manus insident dum vinct obli: quorum pars anterior in acutum producit, fissuram habens oris specie, & delu. per velut in fronte limbum elevatum, sui proportionem magnum, elatum velut diadema, aut crista obliqua.

obliqua, quâ ornari videtur, ut in militum galeis. Cum fœciari incipiunt, os dehiscens aperit, superiorem cristatam partem ut in galeis elevando, eo ac si miles modo suam nudare vellet frontem, ut solent ælii, vel ut melius videant, & quatuor ostendunt *semin* intus coherentia, parva, rotunda, siliqua, verrucosa; quibus perfectis ac defœcatis cum ipsis *radice* superior pericarpium elata pars, immam tantum relinquens brevi petiolo hærentem *cauli*; qui ab *radice* parva, urticacæ, obliquâ, lignosâ, flavicente, fibrosa admodum Vere cubitalis producit vel amplior, solidus, in imo rubescens, re. ctus, singularis, quadratus, hirsutus, *foliis* circumdatus per genicula binis, in imo parvis, superius majoribus, obscurè virentibus in umbrosis, sed in apertis locis ex viridi languentibus, hirsutis, mol. libus, petiolis à caule recedentibus, circumferratis, & dentibus retulis Melitophylli modo, cui figu. râ & magnitudine similiora sunt, non ita rugosa, sed Lamii modo plana. E foliorum sinibus *ra. mi* exeunt ad singula genicula bini, *caulem* dividunt: in quorum & caulis summo foliola sunt an. gusta, parva, acuminata, lavia florum bases existentia, ut in Hormino & similibus, binos flores pur. pureos galericulatos, Lamii modo oblongos proferentes, non obliques sed erectos cervice, & uno versu dispositos, collum habentes longum, albescens: particulatim ab imo floret per longam vo. lunt spicam Maio & Junio mensis, atque æstate pericuriat.

In Italia circa Florentiam, Laburnum & alibi eam observavimus. Florum & calicum respectu *Lent.* magnam habet cum *Lysimachia galericulata* dicta similitudinem, unde eam primo aspectu *Lysima. chia galericulata* Urticæ folio denominavimus.

Locis incultis intra sepes collium & montium humentia & saxosa amans loca reperitur. Folia amata sunt admodum, ingrata, parum vel nihil odora. Col.

Varia flore ex albo pallente, foliis latifolia. Calaminthe similibus, candulis.

Huc similitudinem est, & (ut puto) idem Lamium *Asfragaloides* Cornut.

4. *Scutellaria Americana Malvæ folio*, Morif. præclad.

Morif.

Folia emittit Malvæ foliorum quoad figuram quodammodo annula, sed majora, è quibus proflit *cauli* sesquipedalis, rectus, plurimos in sathigio fœrens flores verticillatos, galeatos, quibus exanidis succulent capsule tali instar qui supponitur mulierum calceis si posterius inspicatur capsula, si au. tem superius consideratur capsula feminis, scutellam omnino refert, cavitate sua in superiore parte.

CAP. XXVII.

Verticillatæ herbaceæ flore galeâ carente.

De *Chamepiis.*

Chamepiis, id est humilis Pinus, à foliorum similitudine dicitur, vel humilis Picea, quod folia Piceam oleant. Latine Ajuga dicitur seu Abiga, quod sectum abigit & abortus facit: nonnullis Iva arthetica, quod arthritidi medetur.

Chamepiis foliis Pinis annulis, & odore resinoso à reliquis sui generis differt. An ad Suffruti. ces, an ad herbas referenda sit dubio. Ob parvitatem suam & cauliculos teneriores herbis potius ammerandam duximus, quamvis caules in nonnullis speciebus interdum perennent.

- A. 1. *Chamepiis vulgaris* Park. *vulgaris odorata flore luteo* J. B. *lutea vulgaris*, sive *folio trifido* C. B. *Cham. min.* Ger. *Common Ground-pine*.

7. B.

Plumula est palmatis, nonnunquam vix unam aut duas uncias alta, *radiculâ* satis longâ, simplici & durâ. *Caulis* ceteris, hirsutus, propter terram rubescens, cetera ex herbato in luteum ver. gens, quemadmodum & *folia*, quæ ex brevibus intervallis ad nodos gemina opposita nascuntur, hirsuta, avicile digitatos pedes five tridentem imitata, sapore & odore picis aut resina: ex quo. nam *al. flores* emergunt luteoli, labello latiore, bifido, superiore parte punctulis rubris guttata; ga. lere vix ita flamma promunt dilute purpurascens, *Semina* in calyculis quaternis, triquetra fœ. culum, ut in aliis verticillatis. [Floris tubus in ventrem turgescit, & vasculi feminis vicem præ. stat.]

In agnis resistibilis, sed rarius in Anglia provenit.

Locut.

Nervosum genus roborat. Pilulas contra paralyfin vide apud Matthiolum; incidiæ, aperit, diu. rerecæ est & emmenagoga: fœtum mortuum & secundinas pellit, adeoque propter operatur, ut vasa eius in utero gestantibus omnino interdicatur, quoniam abortum facit. Verum in ichthiacis & Arthriticis affectibus præcipue estimationis est decocta in vino, vel in pulvereum redacta & cum Hermodactylis & Terebinthina Veneta in pilulis composita. Eadem pilula ad Hydropem valde utiles esse perhibentur, uti eorum per aliquod tempus continuato. N. J. Bauhinus ab Hermodactylis cavendum monet. Exterius abstersione promovet vulnèrum & ulcerum solidationem, duritie. rum dissolutionem, &c.

Viret.

2. *Chamepiis*

- * 2. *Chamepitys folio non laciniato* J. B. *incana exiguo folio* C. B. *odoratior* Park. *Chamepitys* J. B. *donet* Ger.

Adv.

Radice fibrosa Sonchi aut Dentis leonis minore: ramulos proferit, palmum altos, humi stratos & foliis leptos. Sempervivi minoris aut potius Vermicularis, minis carnosis, sed incanis & hirsutis, in quibus *foliis* ex melino albidis. Suaviorem spirat odorem, interdum uliginosum uti ulnea mulciscere quoniam aut cedrinus.

Locus.

Minus nota hæc & paucis locis obvia (inquit I. Obel.) collibus aridis & arvis editioribus Niocæ bandæ & Genue Ligustica, circum urbem Penem in Italia fruticat, ut quidam affirmant. Adhuc confusè & obfuscè de hac planta scribunt Botanici, ut iplis minus cognita fuisset videatur: Confuse J. Bauhinum.

3. *Chamepitys moschata foliis serratis, an prima Dioscoridis?* C. B. *Cham. sive Ios moschata* Monspeliensium J. B. *Ios moschata* Monspeliaca Ger. *Anthyllis altera* Hohstorum Park.

Complures ab *radice* crassiuscula, longa fundit caules lignosos, palmares aut dostrantales, hirsutos; per quos *folia* crebra, villosa, albicantia, duas tréve uncias circiter longa, vix semunciam lata, quæ caulibus harent angustiora, unâ aut alterâ circa medium apophysi Coronopi instar donata, aliquando circumcirca integra sibi quæ similia, unico nervo per longum decurrente. *Flores* suis magni, purpurascens, hirsuti, patulo rectu hiant. *Semen* nigrum, crispum, sublongum, verrucosum, in istaraliquantulum incurvum in utriculis lanuginosis.

Locus.

In saxosis collibus circa Monspeliem & alibi in Gallia Narbonensi provenit: invenimus & in insula ad promontorium Siciliæ Pachynum dictum.

- * 4. *Chamepitys Austriaca* Clus. Ger. *Austriaca Clusii* Park. *cærulea Austriaca* C. B.

Clus.

Elegantissimum est hoc genus, numerosos cum adolevit proferens caules, pedales, nonnunquam etiam duntaxat palmares, quadrangulos, firmos, lanugine omittos, frequentibus nodis cinctos, quibus utrinque sibi opposita innascuntur *folia*, *Chamepityos* vulgaris foliis similia, latiora tamen, & in quatuor aut plures lacinas divisa, superne viridia & splendentia, subius nervosa & nonnulla incana, odoris non inopundi, gustus calidi, non ingrati tamen: Ex singulis alis nascuntur ramuli similes quadranguli, frequentibus foliis Ajuge similibus septi, durioribus tamen, qui deinde alia oblonga in alis foliola, angusta mucronata, Libanotis coronaria senescentis foliorum pene æmula gerunt. Summos ramos verticillatim ambiunt rigidiusculi caliculi & quibus exeunt *flores* Ajugæ tæntæ floribus formâ non dissimiles, sed longè majores & elegantissimi, colore saturæ purpureæ & violaceo, inferiore tamen & propendente labro nonnihil candicante, & sanguineis guttis resperati. *Semina* in singulis caliculis, pro more, quaternâ, oblonga, angulosa, colore nigro & splendenter prædita. *Radix* nigra, dura, multis fibris capillata, & singulis annis novos caules proferens.

Locus.

In jugo summo montis cusjdam 1½ mil. Viennæ Austriæ distante tenui, nigroque solo, invenit Clusius.

Tempus.

Flores proferit sub finem Maii & Junii initio, quo etiam mense semen plerumque maturitatem acquirit.

- * 5. *Chamepitys adulterina sive Pseudo-Chamepitys* Park. *Cham. spuria, multifida folio*, Lami flore C. B. *Cham. spuria altera* Dodon. Ger. emac.

Clus.

Puilla est planta, Ajuge valdè similis, cum cauliculis, tum foliorum trifidorum formâ, hirsuta tota, subulso gultu & inodora, nisi ingratur quidpiam & herbaceum oleret. *Flores* extremis ramis ex alis prodeunt. *Ajuge* floribus non dissimiles, majores tamen paulo & albi. *Semina* sublongiora quaternâ in singulis caliculis seu utriculis, cineræ coloris, majuscula & fermè orbiculata. *Radix* crassiuscula est, subulbata & perennis, quantum conjicere licet.

Locus.

In Hispanis provenit, locis incultis, æstato flores producents.

C A P. XXVIII.

De Bugula sive Consolida media.

Bugula Gallicæ originis vox est; Gallis enim *Bugle* dicitur hæc herba. Notæ ejus sunt, præter communem huic generi, nimirum florem galæ carere, sunt caules dumtaxat generum alii repentes & teretes, alii quadrati, erecti, flores sustinentes, in spicam laxam dispositos.

Bugula carulea Alpina non repit clematibus, verum à Prunella differt foliis productionibus, extremo rotundioribus & circa margines dentatis; florum spici longioribus & laxioribus.

- A. 1. *Bugula* Dod. Ger. *vulgaris flore caruleo* Park. *Consolida media pratensis carulea* C. B. *Consolida media quibusdam Bugula* J. B. *Bugle*.

J. B.

Quadrato, inani, hirsuta & aliquantulum cyaneo affurgit caule, palmari aut semipedali: foliis Anagallis aquaticæ majoris nonnihil ferratis, binis oppositis, per intervalla nascentibus, colore vel violaceo, vel purpurascens, vel viridens, sapore primo ocellu subdulci, mox amarescente & adstringente, inferioribus ex satis longis pediculis ad Bellidem accedentibus; clematibus longè dispersis. *Flores* ex foliorum alis calici insident sessili, brevi, hirsuto, cyaneo, quinquepartito cærulei varii, labello Orchidis alieujus similes, in quatuor segmenta, duo lateralia productiora, inferiora rotundius minis alta sed magis lata abuntes, nulla galæ alive ut Orchides & Lamiæ, apicibus & stylo cyaneis, sapore melleo si caudicellam quæ calici harent, fluxerit. *Radix* tenuis fibrosa majore adstrictione quam folia gustum movet. Hæc enim J. Bauhinus.

Hæc adde caulium hujus plantæ ab omni latere non esse hirsutum, sed duobus oppositis tantum, ita, alternatim ad singula internodia, ut in foliis sit. Singulis foliis quatuor in imo calice succedunt femina simul juncta, ut in reliquis hujus generis sit. Florum verticillati proximè adnoti spicam quandam mentuntur. P. Roncalius plantam hanc *diacaulon* inscribit, quia dumtaxat generum caules obtinet, alios tonues, teretiusculos, humi repentes, quibus se propagat, alios erectos, quadratos, flores sustinentes.

Variet floribus colore caruleo, carneo, albo.

In sylvis & pratis humidis frequentissima occurrit, & apud nos Maio mense flore.

Bugulam carneo flore Clus. Park. mediam pratensem purpuream C. B. à descripta specie diversam Tempus.

esse nonquam concesserim.

Consolida media flore luteo C. B. Bugula flore luteo Park. Hæc, inquit C. B. cæteris multò minor est, foliis rotundis crenatis, flore luteo, quam ex Anglia habemus.

Nobis incognita est, nec ullam quod scimus in Anglia sponte provenit. Varietas tantum vulgaris Bugule esse videtur.

Vinibus cum Prunella convenit. Vulneraria est tam intrinsecus quam extrinsecus adhibita. Con-Tres.

fere & ictero, hepatis obstructioni, urinae retentioni, &c.

Gallis vulgo dicitur illum Chirurgi operâ non indigere qui Bugulam & Saniculam habuerit.

Commendatur Bugula ad disrupa, fracta, convulsa cæcæque; idcirco & potionibus vulnerariis additur, in quibus tanta ejus vis esse dicitur ut sanguinem concretum resolvere ac discutere valeat.

Presens remedium esse dicitur apthos & ulceribus in ore serpentibus.

Unguentum è foliis Bugule, Scabiolæ & Saniculæ tussis & in axungia bullitis ad siccitatem usque, & deinde expressis ad omne genus ulcera, contusiones & vulnera sananda plurimum valere scribit Parkinsonus, qui ejus usum nobilibus matronis commendat.

2. *Bugula carulea Alpina* Park. *Consolida media carulea Alpina* C. B. *An Consolida media Genevensis* J. B.?

Ex *radice* fibrosa caulis quadratus, striatus, leviter hirsutus inanisque confurgit, quem *folia* oblongis pediculis donata, angusta, trium unciarum longa, per ambitum incisa, leviter hirsuta cingunt. *Flores* geniculati, cærulei, è quorum medio filamenta quædam prodeunt, in cacumine quasi spici congesti sunt.

Ab hac non puto differre specie Consolidam mediam Genevensem, quam & nos circa Genavam etiam Basilicam frequentem observavimus. A vulgari differt caulibus ab una radice pluribus erectis; folia minoribus, oblongioribus, & superioribus profundius crenatis quodque clematis caret.

- * 3. *Bugula odorata Lustanica* Cornuti, Park.

Con.

Radix habet nigro capillitio fibrosam, nequaquam humi repentem: ab hac succrescunt quatuor aut quinque caudiculi, rotundi, hirsuti, geniculati qui parte folia exeunt; quæ *folia* longa sunt lineata, avorentia, duabus aut tribus lacinis, recurvum dentem referentibus utrinque divisa: quod autem interiora sunt eo terre propiora eo ampliora, quod remotiora eo breviora & angustiora, ut ferè tantum capillari tenuitate appareant: us in partibus in quibus flores interpositi sunt. *Flores* enim inter foliola caulium à medio ferè ad apicem usque verticillatim ambiunt, & intermedii foliis illis oborto veluti septimento muniuntur. *Flores* sunt violacei coloris, in tubulum efformati, ejus extremitatem alteram ab exiguis calicibus prodit, alteram, ut in Bugula nestræ, dum hæt, rectum quandam

dum mentitur. Decussio flore (quod circa Augustum mensem accidere solet) calyculus *seminibus* altisrurget, quæ novam sequente anno progeniem subministrat. Scitur mense Martio.

Tota planta odoratissima est, jucundissimæque aspectus, & apud nos proceritate vix pedem imple.

CAP. XXIX.

De Scordonia seu Salvia agrestis.

Scordonia ab odore Allii quem exhalat, Salvia à foliorum similitudine dicitur, sylvestris potius quam agrestis dicenda quoniam rarò extra sylvas & dumeta seu frutecta invenitur. His autem duabus notis, nimirum odore Allii & Salviæ foliis à reliquis hujus generis cum flore palea carente differt, quibus adde flores ex singulis foliorum alis singulos, quâ notâ convenit cum Lythymachis galericulatis.

Scordonia sive *Salvia agrestis* Ger. *Scordium alterum* sive *Salvia agrestis* C. B. *Scordonia* sive *Scordium alterum* quibusdam, & *Salvia agrestis* Park. *Scordis* sive *Scordium folio Salvia* J. B. Wood-Sage.

7. B.

Radice nititur flexuosa, dura, repente, fibras tenues interdum longas denitente; ex qua *Caulis* eriguntur plures, cubitales & bicubitales quadrati, hirsuti, purpurascetes vel nigricantes, modicè albi farchi, ad quorum genicula *folia* exeunt ex intervallis gemina opposita Salviæ vel Betonicæ nihil acutiora essent, ad Utricum quodammodo accedentia, rugosa, atrovirentia, scabra squallidique, pilosa, per ambitum serrata, in unam partem vergentes, ex singulis foliolorum adversorum alis singulis, catini digeruntur *flores* in calice herbaceo, vel candido pallido, ex quorum *radice* loco galæe *stamina* exeunt purpurascopia; è calice cujus segmentum superius integrum est & sursum reflexum, inferius in quatuor denticellos seu spinulas dividitur. *Semina* fusca, Ocyini grana similia.

In sylvis & dumetis.

Hujus decoctum urinam & menses ciet; in lue venerea utiliter exhibetur. Vulneraria est præcipuis, sive interitis sumpta in potionibus, sive externis applicata.

Viribus cum Scordio convenit, & Gesneri judicio ad remedia Scordii præferenda fuerit. Hæmus hanc miris laudibus in ulceribus gangranosis celebravit, & duplicata dosi Scordii substituit.

Sunt qui hujus decoctum lue Venerea interitis non infeliciter propinant. Dod.

CAP. XXX.

De Scordio.

Scordium dicitur hæc herba, quod ejus folia trita odore Allii acri nares foriant. Odore Allii, foliis & facie Chamædrys, loco palustri & reptatu ab aliis hujus generis abundè distinguitur.

A. 1. *Scordium* J. B. C. B. Ger. *legitimum* Park. *Water-Germander*.

7. B.

Præsentis ad venena remedia commendatione Scordium inter repantes plantas reponimus: *caules* palmares ac majores interdum, ramioli, geniculatim progredientes, densissimis fibris Pulegi modeterram comprehendunt, partim surriguntur, plures ex *radicibus* capillaribus, hirsutis, quadratis, ramos: *Folia* Chamædrys oblonga, rugosa, serrata, tactu mollia, hirsuta, albicantia, odore Allii sed remissiore & gratiore, sapore amaro: ex eorum alis ramuli etiam pronascentur. *Flores* indidem quoque undique per caulem quaterni, Chamædrys floribus persimiles, colore rubentes, scutellatum labellum denitentes, quatuor anlis superiore parte donatum galæe loco, quæ hinc ut Chamædrys nulli: *Stamina* profluit purpurascencia: emicant autem flores ex folliculo in quinque mucrones pario [quod omnium fere verticillatarum floribus commune est] lanuginoso, pedicello brevi rubescens: *Semen* minutum.

In palustribus liliensis insula copiosè provenit.

2. *Scordium alterum lanuginosum verticillatum* C. B. *Scordis* Plinii primum Park. *Scordis tomentosa* Cretica J. B.

Bell.

Folia tomentosa Menthastro Marrubioque albo similia profert: per terram in orbem diffundit: multus ramus è *radice*, quæ magna & perennis est, prodeuntibus, quadrangulis, tomento albo obditi ut Marrubium, in quorum summitatibus *flores* Marrubi albi in quadam magna spica herent, quibus succedunt *semen* nigrum. Tota planta major & crassior est Scordio vulgari.

Nascitur

Nascitur ubique inter saxa, focus vias & in marginibus agrorum. Alii odorem ut Scordium refert, & in tota fere Creta Septasiani pro Scordio promiscuè hæc herba untur. Alpinus in exot. plantam hæc prolixius describit, quem consule.

3. *Scordis altera* Plinii *Pene Ital.* Park.

Caulis erectioribus, ramosioribus assurgit; foliis similibus sed majoribus, rotundioribus denticulatis. *Caules* & ramuli in spicas flosculorum rubentium desinunt.

Scordium Alexipharmacum ac sudoriferum est; usus præcip. in peste pestilentialibusque morbis, *Vireis*, febribus malignis, (tam præservando quam curando) in obstructionibus hepatis ac lienis, in pulmonibus purulentis ac mucilaginis refertis, extrinsecus mundificat vulnera & ulcera, lenit dolores podagricos. *Schrod.*

Sunt qui in mensum profluvio cum successu exhiberi velint. *Idem.*

Succus ejus seu pulvis valet ad lumbricos intestinorum. Verùm præcipua vis est in veneno expellendo, & adversus pestem aliisque morbos contagiosos.

Ex hac herba paratur Electuarium inde Diascordium denominatum; eximii usus ad omnes prædictos affectus. Cardiacum est insigne & usurpatur in iis individuis in quibus Theriaca & alia calida locum non habent. Nutrices nostræ parva dosi etiam infantibus exhibent ad tormina intestinorum.

Gasp. Guimannus Med. Augustan. plurimos bubones pestilentes ruptos & ulcera maligna curavit feliciter solo pulv. Scordii, & nondum ruptos aperiebat. D. *Scane* ex * Observat. Hieron. Reusneri. * *Obs.* 132.

Ddd

HISTO-

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER DUODECIMUS.

De Herbis semine nudo Polyspermis,

HOC EST,

In quibus singulis floribus plura quatuor succedunt semina,
nullo certo aut definito numero.

PRO feminibus nudis habeo quacunq; folliculos aut tegmina privata, (siquæ habeant aut habere videantur) sponte non exiunt, verum iis induta à planta matre abscedunt.
Hinc femina Malva pro nudis habeo, quia privatos folliculos sponte non exiunt.
Seminum tunica Animalium secundis respondent, conceptacula utero; quod ergo cum semine excidit pro secundis hoc est, feminis tunicis habendum est. Si cui aliter videtur, suo per me licet finatur iudicio.

Herbæ semine nudo polyspermæ, hoc est, in quibus singulis floribus plura quatuor succedunt semina nullo certo aut definito numero, sunt vel flore.

[Perianthio testis

Triphylo, flore

Tripetalo aquaticæ, foliis

{ Plantagineis : PLANTAGO aquaticæ

{ Sagittæ cuspidem referentibus : SAGITTARIA.

Polypetalo, calice

{ Cum flore deciduo, foliis integris, radicibus tuberosis : semine perfecto, brevi marcescente superficie, radices perennant : CHELIDONIUM MINUS.

{ A flore superstiti, foliis tripartito divisis, floribus ceruleis, albis aut carneis : HEDERICA nobilis.

Utrique hac planta primo vere floret; prioris autem flos flavus est.

Pentaphyllo, unâ cum flore deciduo, seminibus in globulum echinatum congestis, flore

{ Pentapetalo; RANUNCULUS

{ Polypetalo; foliis tenuissimè dissectis, radice

{ Perenni, flore flavo; HELLENORUS niger ferulaceus.

{ Annua, flore rubro aut flavo; FLOS ADONIS, Eranthemum.

Octaphyllo, seminibus in rotula ad cælosi formam circumactis, foliis [in malvis roseis calyx geminatus est & uterque calyx in quinque lacinas divisus]

{ Integris; MALVA : quæ folio est productiore & anguloso Althæa dicitur.

{ Dissectis, sculaciniatis; ALCEA.

Decaphyllo seu in decem segmenta diviso, à flore superstiti, seminibus

Caudatis

{ Caudatis, appendicibus uncinatis aut plumosis adherentibus, foliis pinnatis, radice aromatica; CARYOPHYLLATA.

{ Nudis, absque ullis appendicibus, foliis venosis

{ Digitatis, in eodem pediculo

{ Ternis, seminibus

{ Pulpa molli esculentæ innascentibus, flagellis reptatricibus; FRAGARIA fertilis.

{ Siccis non reptatrix; FRAGARIA sterilis.

{ Quinis aut septenis, flore

{ Pentapetalo aut polypetalo; PENTAPHYLLUM.

{ Tetrapetalo; TORMENTILLA, Heptaphyllum.

{ Pinnatis,

{ Incanis aut tomentosis, reptatrix; ARGENTINA.

{ Virentibus, erectæ aut provolutæ; PENTAPHYLLOIDES.

{ Nudo, absque perianthio; v. Tab. seq.

His annumeranda est Sagittaria aquatica quæ flore est tripetalo : v. in capite de Anomalis.

CAP. I.

De Chelidonio minore.

CHELIDONIUM *Χηλιδών* à *Χηλιδό* Hirundo, Chelidonium visui saluberrimam Hirundines monstravit, vocatis pullorum oculis ed medentes : quibusdam sic dictum quod in Hirundinum adventu floret, & discessu marcescat. Plin. l. 8. c. 27.

Posterior ratio nobis magis aridet.

Chelidonium calyce triphylo cum Hepatica trifolia convenit, ut & flore polypetalo; ab eodem differt calyce cum flore deciduo, ut in Ranunculis, & foliis integris subrotundis.

Possent autem hæc duo genera, nec minis commode cum Flore Adonis & Helleboro ferulaceo conjungi, ob florem polypetalum : nec multum interest.

A. 1. Chelidonium minus Ger. Park. Chelidonia rotundifolia minor C. B. Scrophularia minor sive Chelidonium minus vulgo dictum J. B. Pilewort or the lessercelandine.

7. R.

Planta est palmaris, aliâ paulo major minorve : quæ quotannis nova radice foliis & flore, sicut Scyrion & Aron, reviviscit. Ea [radix] nobis insipida est, partim bulbulis aliquot, modò pyramidalibus, modò longis, ferè teretibus aut ventricosis utrinque acutis, modò rotundis, foris pallidis, intus albis; superius fibris multis candicantibus constans : unde emergit *cauliculus*, secundum terram albicans, supernè dilute purpurascens, imâ parte geniculo donatus, ex quo oriuntur folia bina opposita, longè pediculis ex lato principio coloris carnel, sensim in angustum virefcens definitibus, aliquatenus hederacea, sed molliora, minora, rotundioraque, splendens, nervosa, maculis albis interdum notata, (sicut & bina illa quæ statim è radice oriuntur) indidèmq; ex alis foliola minora, magis angulosa, simili colore & nitore splendens, glabra. Reliqui caulis folia profundius incisa Hederæ helicis repentis foliis proxima, alterno plerumque situ, brevioribus pedicellis virentibus appensa. Summo fastigio ramulorum insidet flos unus, Ranunculi amulus, ex octo aut novem foliolis, aureo filigore radiantibus, unguibus chloris, compositus, è calice tribus brevibus & carinatis foliis constante exiens, in medio habens *stammina* multa crocea, ex tenui latefcentia, averfa parte sulcata. Succedit *capitulum* Ranunculi echinatum, è viridi luteum ex seminibus congestum. Floris & foliorum sapor herbaceus.

Vidi in hac planta, cum jam defloruerat, & marcescere incipiebat, bulbulos tritici granorum amulos ex ipsis foliorum alis succrescentes.

Apud nos in Anglia sub finem Martii & Aprilis initio floret. Maio flores & folia evanescent, ra. Tempus dicibus in terra ad ver usque proximum latitantibus.

Nascitur (ut rectè Dod.) in pratis, secus vias, in scrobium fossarumque marginibus, uliginoso Loco.

præsertim solo.

Veteres Chelidonio suo minori insignem acrimoniam attribuant, cuius nostrum particeps non est; Vires proinde haudquaquam conferi iis morbis quibus Chelidonium Veterum. Hanc differentiam loco attribuit C. Hofmannus & alii. De hoc inquit observandum fieri quod in Aro, Asphodelo, aliis, ut radix quibusdam locis valde acris sit, quibusdam dulcis & edulis : ego speciem differe suspicor Chelidonium minus Veterum, & Recentiorum. Schroderus radices hujus refrigerare & humectare scribit.

D d d 2

scribit. Utiles esse in ietero, scorbuto, hemorrhoidum fluore. Extrinsecus specificè mariscos five ficos ani curare, dentiumque putredini maximopere subvenire.

Hofmannus hoc inquit scito ex fide dignis, radices tam esse aptas hemorrhoidibus ut appropriatè dicantur. Ideo non tantum abluunt decocto ex vino, ex urina propria, sed vel per pulverem aspergunt, vel emplastri modo imponunt; imò amuleti loco gestant. Audivi, qui diceret, non exis-
tus tantum extinguere dolorem, sed & meritis, in reddendo confusio illarum fluxu.

Duplicem figuram gerit hæc herba, alteram scorbuti, purpureas maculas in foliis; alteram ficosum anti tumorem, radicem tubera.

Radix recens imposita funditus extirpat strumas & scrophulas, unde & nonnullis Scrophularia dicitur, Planta calida est & acuta, quia sale acri pollet. Nam aqua destillata est acris. *D. Herman.* I habui ex relatione *D. Palmer.*

* 2. *Cbelidonia rotundifolia major* C. B. Park. *The greater Pilewort.*

C. B.

Hujus radix fibrosa est, quibus aliquot oblongi testiculi adherent. Folia est subrotunda, cassis, levibus, ad foliorum Alari magnitudinem accedentibus, sed nonnihil quandoque sinuatis, pediculis simplicibus donatis, & humi procumbentibus. *Canaliculo* palmo minori flor infidet calyce triphyllo, membranoso sustentatus, qui pallide luteus, magnus, vulgari quadruplo major, ex quoque vel sex foliis, quorum singuli ad medium fissi sunt, componitur, & ad ejus umbilico mitissima plura rufescentia conspiciuntur.

Monspelliensi locis humidis provenit.

D. Magnoli semel circa pontem Castri novi vidisse scribit, quam à minori vix separandam æbitatur. Verum, unde delat, habetur in Horto Regio Parisiensi, inque Horto Academico Leydenti.

Cbelidonium minus floribus plenis, & Chel. mint. foliis maculatis pro varietatibus accedentibus habeo, non pro speciebus distinctis.

C A P. II.

De Trifolio hepatico.

1. *Trifolium hepaticum flore simplicis* C. B. *Trif. hepat. five Trinitatis herba flore ceruleo* J. B. *Hepatica nobilis five trifolia* Park. *Hepaticum trifolium* Ger. *Hepatica, or noble Liverwort.*

Radice caustissimula in plurima capita divisa, fibris innumeris ex rubro nigricantibus variè intertextis capillarum, adeo ut totæ fibræ hæc occultentur, nec aliud esse videantur quam malle seu congeries fibrarum glomeratarum & miris modis implexarum. E singulis autem radicis capitulis sex nodulis quotannis progrediunt primò flores; deinde folia, cum primulum erigunt complicata & hirsuta, postquam extenduntur glabra, superne obscurius virida, avera parte pallidiora, & interdum Cyclamini modo purpurea, triquetra, in tria segmenta non tam ad pascendum ulque divita, per margines aequalia, pediculis sesquipedalibus & longioribus insidentia. *Canes* ex eadem radice plures, tenues, breviores quam sint pediculi foliorum, nudi, singuli singulos flores sustinentes, speciosos, sex & interdum septem aut octo foliis compositos, plerumque ceruleos, rarius carnosos aut albos, *staminibus* cum suis apicibus intus plurimis, & calice trifolio à flore delapso superfluo. *semina* aliquot nuda, acuta, Ranunculorum modo in globulum congesta protegente.

Variæ floris colore ceruleo, carneo, albo.

Februario mense flores si hyems elementor fuerit. In Anglia sponte, quod sciam, non provenit, in transiuntibus invenimus in monte *Wassersfall* non longe à Scaphusia Helvetiæ ubi.

Decem hujus plantæ species seu varietates proponit Parkinsonus in Paradiso suo terrestri. Hæc sunt.

1. *Hepatica flore ceruleo simplicis major*, nobis descripta.
2. *Hep. minor flore pallide ceruleo*. Hujus folio quam præcedentis dimidio minoræ crebrior: flores (quos tamen apud nos raris fort) pallide cerulei & minores quam illius.
3. *Hepatica flore purpurea*. Solo floribus colore saturiore violaceo à prima specie differt.
4. *Hep. flore albo minore*. Flore est albo, præcedentis flori aequali: foliis cantillo minoribus & pallidioribus.
5. *Hep. alba magno flore*. Flores magnitudine, (qui proximè describenda æqualis est) à præced differt.
6. *Hep. alba five argentea*. Foliis & floribus præcedentium, excepti ultimâ, majoribus est: & feror colore e dilute rubente cinereo, paulatim in album linguente.
7. *Hep. alba, apicibus rubris*: non alia in se quam apicibus staminum rubris ab Hep. alba differt.
8. *Hep. flore rubro*. Hujus folia etiam aliquanto magis rufescent quam Hep. vulgaris ceruleæ.
9. *Hep. flore purpureo multiplici, five pleno*.
10. *Hep. flore ceruleo pleno*.

Pleræq; hæc varietates vel loco natali, vel satione, vel cultura & mangonio debentur. Probatè maxime à recentioribus medicis (inquit J. Bauhinus) ad vulnera glutinanda tam foris illata, quam intus sumpta: item ad enterocolas, in quem usum pulverem dimidii cochlearis mensuræ ex vino aulero propinant. Tota planta decoquitur in vino eodem ad columellæ faucium; inflan-
nationes:

mationes: Refrigerat enim, siccat & roborat. Quare adversus intemperies calidas, & inflammationes hepatis & febrium calores perutilis. Radix præscribitur à Medicis nostratibus, & in illis qui eo uti sunt se nullum potuisse effectum observare scribit Parkinsonus.

* 2. *Hepatica nobilis flore albo parvo Tradescanti, an Virginiana* Park.

Hæc species foliis obscurè viridibus, flore albo parvo apicibus albis à congeneribus differt. Tradescantius spontaneam invenit in Virginia, (quantum meminit Parkinsonus) & in Angliam detulit.

C A P. III.

De Ranunculo.

Ranunculus *Beredius* à ranis dicitur, vel quod ranarum more humidis limitibus, opacisque marginibus lætetur: vel quod ranæ inter ejus fructus frequenter inveniantur.

Floribus plerumque pentapetalis unâ cum calice caducis; seminibus succedentibus unicuique flori plurimis in globulum aut spicam & plerumque asperum seu echinatum congestis, ab aliis congeneribus plantis distinguitur.

Ranunculi plerique [non tamen omnes] vim habent exulcerandi & crustam cum dolore inducendi. *Vires*: di: unde & scabros ungues & scabiem remouent, & stigmata & puncta delent; fornicarias item ac peniles verrucas & alopecias ab breve tempore imposita tollunt. Radix arida trita naribus admota sternutamenta movet.

§. I. Ranunculi pratenses & arvenses.

- A. 1. *Ranunculus pratensis repens* Park. *prat. repens hirsutus* C. B. *pratensis etiamque hortensis* Ger. *repens flore luteo simplicis* J. B. *Common creeping Crowfoot or Buttercup.*

Radix plurimis fibris albenibus constat. Folia prælongis insident pediculis tripartito divisa, segmentis Apri ferè similibus, alius incisus & circa margines dentatis, utrinque hirsuta, arroviventia, maculis albis subinde notata. *Canaliculo* emittit plurimos, tenues, teretes, hirsutos, concavos, supinos & humi sparsos, ad intervalla è geniculis radices agentes. Est enim planta plurimum fundum, ut vocat *Jungius*. Flores in pediculis longis seu furculis ex adverso foliorum oris pentapetalis, flavi, splendentes ac si vernice obliuerentur, & calice pentapetalo, *staminibus* & *apicibus* intus plurimis flori reliquo concoloribus.

Cum flore calix una decidit, quibus succedunt *semina* plurima, in capitulum echinatum conglomerata, singula enim apices habent acutos, per maturitatem autem nigricant.

In prat. & hortis præsertim humidoribus.

Reperitur interdum flore pleno seu multiplici, qui ob raritatem & elegantiam in hortis colitur; Ranunculus hortensis inclinans C. Bauhino dictus. Hanc speciem minimè acrem esse perhibet Tragus & propterea citra noxam aut periculum ullum corpori adhiberi posse: quin & mulierculas Germanicas Aprilis mense illum tenerum unâ cum aliis plantis decoquere solere.

- A. 2. *Ranunculus bulbosus*. Ger. Park. *tuberosus major* J. B. *pratensis radice verrucis mollis rotunda* C. B. *Round-rooted or bulbous Crowfoot.*

Foliis & floribus præcedenti similis est. Differt ab eo 1. *Radicebus* in bulbos intumescens. 2. *Caulis* cretioribus, & minimè reptantibus. 3. *Folius* in caulibus superioribus in tenuiores & longiores lacinias dissectis. 4. Quod calicis folia cum flos aperitur ad pediculum reflexa sint, cum in illo petalis subjecta & contigua ea sustinere videantur. 5. Quod paulo maturius floreat. 6. Quod capitula seminum paulo productiora sint; semina autem singularia spinulâ in apice non habebant, qualis in repentis seminibus cernitur. Possent & aliæ adhuc differentie observari, sed hæc ad distinctionem sufficiunt.

Solet hæc quotannis veterem radicem in terram profundius detrudere, supra quam mœva gignitur.

Trag. In pascuis ubique & nimis frequens reperitur.

Hujus etiam varietas flore pleno in hortis colitur; qui Ranunculus bulbosus flore pleno C. B. Ranunculus minimus sexatilis hirsutus C. B. ab hoc non distinguendus videtur J. Bauhino & nobis.

Tragus hanc speciem Ranunculum sceleratissimum vocat: Et * C. Hofmannus Mendicos hæc plantam autem exulcerare ait, ut miserabiles videantur.

Aquam radicum hujus destillatam, aut infusionem cum spiritu vini factam contra postem extol-
lent herbelegæ Noricæ. *Cat. Ald.*

Radix hujus herbe omnium consensu adurit & exulcerat efficacissime, pustulas excitat, unde nonnisi externis corporis partibus adhiberi debet: quare, inquit Tragus, erodendis & exsiccandis duris tumoribus mirificè conducit, verrucas peniles seu foraticantes & id genus vitia tollit.

Monet Camerarius radicem, si recens sit causticam esse ac admodum urere, exsiccatam autem poltunum mensuram dulcem effici.

Nicolaus Chelnean Massiliensis M. D. in Cephalalgia fucum Ranunculi [bulbosi ut puto] commendat; qui (inquit) cum dolor parvum locum occupat, ad miraculum eum tollit. Eligunt species quae foliis Anemone assimilantur, & linguam mordet quam maxime multica, cujus folia contrahuntur in mortario ligneo aut marmoreo, factoque emplastro perforato, ut in applicatione pyroci folet fieri, & loco dolenti impolito, applicatur supra foramen folia Ranunculi confusa, & multo succo madenta, non tamen ut diffuset, emplastroque non perforato superimpolito, duarum horarum spatio cutem aperit in tenero loco & depilato, praecipue si colligatur herba in loco soli exposita; in capite vero ubi pilus nascuntur non facili aperit, sed parte in tumorem elevata dolorem sedat. Hic unum advertendum, ut circa oculos ponatur in parva quantitate, propter palpebrarum & partium circumjacentium inflationes quas gignit stupendas, nullius tamen periculi. Multa adducit exempla Cephalalgiae hoc medicamento curatae. Eodem etiam cum successu utitur in Arthritide. Sacerdos, inquit, quidam cum ex reliquiis podagrae per tres annos integros detineatur in lecto, incedere non valens, loco magis dolenti impoluit Ranunculum eo modo quo in doloribus capitis diximus, & sanatus est: quod est species quadam cura quam ex Paracello apertam vocavimus, quae crassus humor cutem penetrare non valens hoc modo educitur.

Quidam peste correptus & in magno periculo constitutus servatus est duobus fonticulis factis in inguine bubonem habente. Applicavit scilicet folia Ranunculi confusa in parte interna carnosae coxae, vesicaeque & ulcera excitavit, quae tantam materiae venenatae quantitatem emulserunt, ut servatus fuisset.

Alius in axilla bubonem habens, applicavit in medio muscoli bicipitis brachii ejusdem lateris fol. Ranunculi confusa ad nucis magnitudinem, circum imungendo nutrito, & more vesicatorii ulcera aperta servando. Qui haec exempla retulit fuit tellis ocularis. Eruditiss. Vir D. Edw. Hulse excerptis, & inter alia multa ad nos transmissit.

3. *Ranunculus maximus tuberosus, flore magno pleno* J. B. *radice tuberosa flore pleno & profuso* C. B. *maximus Anglicus* Ger. *Anglicus maximus multiplex* Park. *The great double flowered Crowsfoot, or double Cye or Dec.*

J. B.

Jucundi spectaculi oblectamento omnium Ranunculorum primas obtinet, ameno florum incremento; qui colore aureo, non tantum deriso foliorum stipatu luxuriant, sed & e medio flore alius assurgit minor, hirsutus suis foliis quinis non minus quam inferior obvallans, numerosaque foliorum congestione multiplex, pediculo inferiorem transludente: *Folia* rugosiora quam Ranunculi pratensis, majora, rotundiora, inque minus acutos angulos divisa. *Radix* subest tuberosa, verticillata, Cyclamini magnitudine, valde fere multiplicans.

In hortis nostris frequentissimus esse solet, nescio an aliter à Ranunculo bulboso seu tuberoso minore differat, quam quod major sit & flore pleno.

- A. 4. *Ranunculus rectus foliis pallidioribus hirsutus* J. B.

J. B.

Radix figuratur multis, fibrosis, albis, nequaquam reptantibus [neque radicibus neque cauliculis reptat] unde *caules* pulsatum complures, pedales vel cubitales, cavi, molles, hirsuti, in varios ramulos divisi, [non raro terram versus reclinati] quorum extrema *flores* sustinent parvos, luteos, apicibus mediis occupantibus crebris luteis ut in aliis: quibus succedunt *capitula* aspera, ut in plerisque Ranunculis, sublonga. *Folia* multo minora sunt quam in reptante vel Recto, hirsuta, longis pediculis mixta quoque [at quae in caulibus sunt brevioribus] in tria primaria segmenta divisa, quorum unumquodque deinceps in profundiores lacinias subdividitur, quorum color subpallidus minime virens quam in reliquis Ranunculi speciebus. At vero priora nec profunde, nec in tot lacinias divisa sunt ut suprema, figurata etiam sunt rotundiora, [maculae albae obscurae & vix perceptibiles sunt] In gustu nullam perceptibilem acrimoniā manifestant.

Loci humidioribus & luteis etiam apud nos abundat, florēque Maio, Junio & Julio.

5. *Ran. magnus valde hirsutus, flore luteo* J. B.

J. B.

Ex radice oblonga, ex qua veluti capillamenta sursum feruntur ad modum Dauci alterius Fuchsi, *caules* prodeunt cubitales, striati, cavi, hirsute alpestri, & ex nullo flavescerent, qui in ramos brachiantur: *foliis* quinis sensive palmatis & sesquipalmatis pediculis [caulis forma & colore] e radice prodeuntibus, quae densa sunt, lata, in ternas profundas lacinias divisa, quae densa inclita sunt, per ambitum serrata, colore ex viridi nigricante vel porcis rufescente, quae propter lanuginem & hirsutiem splendent: in caule folia parva & quidem brevioribus pediculis habentur. In summis caulibus *flores* parvi, aliorum Ranunculorum more, quinque foliis donati, pallide lutei; *semen* in capitula congestum succedit.

Hunc aut ei valde similem in pascuis in summitate montis Salevae propē Genevam copiosum observavimus, non tamen locis umbrosis sed apicis & soli expositis.

6. *Ranunculus tenuifolius montanus luteus* J. B.

J. B.

Peculiaris haec Ranunculi species est. *Radix* ex capitulo denso tenuium fibrarum longarum nigricantium agmine constat. Ex qua ima statim *folia* singularia longis pediculis ornantur, Geranii

Grinalis five quarti Fuchsi, tripartita, sed minutius dissecta parte singula in minores divisuras. *Cauliculi* plures sesquipalmares, graciles, quibus adhaerent *folia* sine pediculis, sed in angulosis quibus protra multo partes divisa & vere digitata: in quorum summo *flores* singulares, lutei, splendentes quicquid folioli; quorum media numerosi apices concolorales sed obsoletiores occupant: inter quae crassus quidam globulus futurorum seminum ut in reliquis Ranunculis rudimentum.

In montis Jurae praerata parte Thuri J. Bauhinus & nos post eum hanc speciem observavimus. Locu.

- A. 7. *Ranunculus pratensis erectus acris* C. B. *prat. erectus acris vulgaris* Park. *rectus, non repens flore simplici luteo* J. B. *surculus cauliculis* Ger. *Upright Meadow-Crowsfoot.*

Ad bicubitalem altitudinem surgit *caulibus* rectis, rotundis, concavis, brevi & rara lanugine obfusa, unde & omnino glabri videntur. *Folia* quae & radice exeunt prelongis insident pediculis, & figura & divisa sua Napelli aut Aconiti lutei foliis permixta. *Caulis* in ramos plurimos dividitur, qui in summitatibus suis *flores* gestant luteos, pentapetalos, Ranunculi repentis similes, & calice hirsuto pentapetalo. Floribus singulis succedunt in capitulo subrotundo, minore quam Ranunculi repentis, *semina* plura compressa, acutis in summo apicibus. *Folia* interdum purpureas habent maculas, sicutque brevi lanugine hirsuta, acris, nec ad pediculum usque in tres partes divisa, quemadmodum Ranunculi repentis folia.

In pratis & pascuis ubique fere obvius est.

Haec in hortis flore pleno seu multiplici qui Ranunculus hortensis erectus flore pleno C. B. rebus non repens pleno flore J. B. cujus & Gerardus & Parkinsonus meminere, verum non ut distinctae species. Locu.

8. *Ranunculus pratensis erectus dulcis* C. B. Park. *Sweet upright Meadow-Crowsfoot.*

A praecedente non aliter differt quam quod minime acris sit aut causticus ut praecedens, sed mitis, sapore dulci & non ingrato, unde & a Germanis cum folia ejus adhuc tenella sunt pro odore inter alias herbas usurpatur.

Ei haec etiam flore pleno reperitur, qui Gerardo Ranunculus dulcis multiplex: C. B. Ranunculus dulcis flore pleno Park. Ran. erectus dulcis flore multiplici.

9. *Ranunculus magnus hirsutus repens flore pleno* J. B.

J. B.

Ex radice fibrosa *caules* tollit cubitales, crassos, satis hirsutos, juxta terram rubentes, superius virentes, filulosos, in ramos aliquot brachiatos, & ubi terram attingunt fibris, multorum Ranunculorum more, fere radicantes denso. *Flores* in ramulorum extremis majores quam in praecedenti, [Ran. repente vulgaris] numerosa foliorum serie constant, quorum exteriora croco tineta splendent, modico intervallo diducta, interiora virentia aut chlora, scandulato incubitu confertim stipata, exterius aliove situ posita, imbricatam Coni Cedri Libani dicti conglutinationem quodammodo amittunt, relictā duraxat umbilicatā in summo lacuni: Toti flori subiecta foliola quinque, hirsuta, viridantia. *Folia* alia a radice oriuntur, alia a ramis, pediculo longo, fistuloso, palmari & dodrantali, hirsuta, valde lata: primaria divisa triplici, quarum unaquodque rursus tripartita, obtusa, crassa, hirsuta, superius parte atroviorentia, splendens & rugosa, inferius ex albidio viorentia dilutius: nonnulla interdum folia, ut circa floris pediculum antequam se expandat, caulē innemiatē ambiunt, in tres oblongas divisuras acutas, amplius non dissectas abeunt.

Flore mense Aprili.

Memini me cum puer adhuc essem Ranunculi florem vidisse ei quem J. Bauhinus describit: persimilem. Erat autem is frequens tunc temporis in hortis apud postriates. Tempus.

- A. 10. *Ranunculus hirsutus annuus flore minimi.* *Field-Crowsfoot with a small flower.*

Radix ei fibrosa fibris majusculis albis, gustanti nihil vel parum amari. *Folia* longis pediculis insident, hirsuta & ad tactum mollia, circumscriptione rotunda, & Geranii columbini foliis nonnulli similia, palmiculata, in tria segmenta insigniora divisa, non tamen ad pediculum usque, per margines dentata majoribus denticulis. *Caulis* ab eadem radice plures, interdum erecti, saepius in terram reclinati, in ramulos divisi, foliis alternatim positos vestiti, quibus ex adverso oriuntur flores longis pediculis insidentes, lutei, pentapetali petalis acutiusculis, & omnium quos mihi haecenus videre contigit minimis. Succedit *capitulum* plurimis *seminibus* compressis nucronatis coagmentatum.

In solum aggeribus saepius occurrit: invenimus & in arvis relictis.

Locu.

11. *Ranunculus ceratophyllus semibus selectis in spicam adactis* Morif. praed. *Melampyrum perspicillum luteum* Park. Lob. *luteum* Ger. *luteum minimum* C. B.

Morif.

Folia est ter tripartita, cornu cervi quodammodo referentibus: e quorum medio exeunt cauliculi plurimi, trunciales, singuli singulos sustinentes stilos, aliorum Ranunculorum modo quinis pediculis luteis constantes, ambientibus rudimentum viride, quod tandem in spicam degenerat uncialem, semibus falcatis onustam.

Annua

- A. 2. *Ranunculus aquaticus hederaceus albus* [non luteus] C. B. *Ranunculus hederaceus rivulorum* se extendens, atrā maculā notatus J. B. *Ranunculi aquatilis varietas altera* Ger. emac. **Fennel-leaved Water-Crowfoot.** *R. hederaceus aquat.* Park. quoad descr. non figura & *Synonyma sunt Lenticula aquat. vivifera.*

Caulis huic teretes, foliis, lupini, geniculati; & quorum geniculis plurimis fibris albis demissis, planta luce se diffundit. *Folia* ad genicula pediculis longiusculis insident, triangularia, & ad hederæ folia quodammodo accedentia, levia, splendentia, maculā nigrā interdum notata, alias palidius videntia. *Flori* in caulis parte foliis adversa nascuntur, parvi, pentapetali petalis acuminatis, & calice quinquepartito, non lutei ut vulg. Bauhinus. *Flori* succedit globulus *seminum* densè stipatorum, vicie vulgaris magnitudine fere, seminibus minimè acuminatis.

In rivulis & fossis vadiosis ubi aquæ scaturiunt sæpius occurrit, solo præsertim arenoso. *Æstate* florēt.

R. Summitatum seu turionum Alui, Foliorum Ranunc. aquat. hederacei, Salvia ana manipulum unum: infundantur per noctem in vino albo, & insulum propineatur. Ad Hydropem & Scorbutum mirifice conferre dicitur. Habui à D. Maplet.

- A. 3. *Ranunculus aquatilis* Ger. aquaticus *Hepatica facie* Park. aquat. folio rotundo & capitulo C. B. *aquatilis albus tenuifolius* J. B. **Water-Crowfoot with various leavys.**

Fibris numerosis in limbo demissis *radicatur.* *Cauliculos* fundit longos, satis crassos, inanes, infirmos & in aquis fluitantes, in ramos subinde divisos, per quos duorum generum *folia* conspiciuntur, alia enim capillaris tenuitatis confertissimis cirris perplexa, alia verò supra aquam Ranunculi foliis similia, lucida, maculis quibusdam nigris notata, satis crassa, subrotunda, in aliquot partes divisa, sed non profundè, alternatim adnata. In caulis parte foliis adversa oriuntur *flori* longi [ut & folia] pediculis insidentibus, qui explicante se capitulo quinque foliis viridantibus obvoluto apparent candidi, amplii pentapetali, ungibus petalorum luteis, flaminibus numerosis flavis *capitulum* obvallantibus subrotundum, Ranunculorum, seminibus confertis compositum.

In fossis aquas habentibus & lentè decurrentibus rivulis, ut rectè J. B. gignitur. *April, Maio, & subinde Junio* mensibus abundè & late florēt.

- A. 4. *Ranunculus aquaticus omnino tenuifolius* J. B. *Millefolium aquaticum Ranunculi flor. & capitulo* C. B. *Millefolium sive Maratrophyllym flore & semine Ranunculi aquatici Hepatica facie* Ger. Millef. aquat. foliis Abrotani, Ranunculi flor. & capitulo C. B. *sem Ran. aquat. capillaceus* ejusdem.

In hoc nulla *foliorum* differentia ut in precedente: siquidem omnia inter se similia, tenuis illi duntaxat precedenti, seu ut alii volunt Chamameli, foliis proxima. *Flores* candidi, illius similes, sed multo minores: *Capitula* echinata convenient, rotundiora paulum & minora.

Aquis innatæ tum fluentibus, tum stagnantibus, ubique frequens. Columnæ Ranunculi triphyllon aquaticus medioliter dicitur; siquidem florum petala circa ungues lutea sunt. Eodem cum precedenti tempore florēt.

- * 5. *Ranunculus Hederula folio aquaticus* Park.

Park.

Reptando supra terram fibris & geniculis demissis se propagat. *Folia* habet subrotunda, crenata, Hederæ terrestris similia. *Flores* pallidos quinque petalis acuminatis compositos, quos sequuntur capitula subrotunda & feminibus confertis.

De loco & tempore nihil addit.

- A. 6. *Ranunculo sive Polyanthemo aquatili albo affine Millefolium Maratrophyllym finius* J. B. *Millefolium Maratrophyllym Ranunculi flore* Park. Millef. aquat. foliis Fanculi, Ranunculi flore & capitulo C. B. **Fennel-leaved Water-Crowfoot.**

J. B.

Longissimis, in aliquot partes divisis, teretibus, levibus, inanibus *flagellis* prociduis, aquæ impetum, cuius est alumina planta, imitatur: foliis ad genicula Fœniculi, vel potius Peucedani, multo longioribus, & quàm precedentium duorum in pauciores partes divisis. Ex iisdem etiam articulis surgunt pediculi concavi, quibus insident flores Ranunculi lactei, quinque foliolis striatis constantes, apicibus in medio luteis: quibus succedunt capitula confimiliter Ranunculi, viridantia, echinata.

In fluvio *Tame* & rivulis cum influentibus circa Tamwortham, Middletonum, &c. in agro *Worcesteriensi* abundat. Observavimus & in fluvio *Lide* Oxoniæ præterfluente copiosum. *Mai* & *Junio* florēt.

A. 7. R.

- A. 7. *Ranunculus flammeus minor* Ger. & *flammeus serratus* ejusdem & Park. *Palustris flammeus minor sive angustifolius* Park. *longifolius palustris minor* C. B. *longifolius, alius Flamula* J. B. *sem palust. serratus* C. B. **The lesser Spear-wort.**

J. B.

Caulis est dodrantali, glabro, fistuloso, geniculis nodoso, nunc solitario, nunc in ramos diviso, repente: *Folia* priora ex longis pediculis, unciam semis lata, oblonga alia, alia subrotunda, superiora per caules ex articulis oriuntur, bina, interdum serrata, quæ minis angusta, longitudine circiter palmari, sapore acri: *Flores* Ranunculi vulgaris prætenfis, contractiores, aureo fulgore nitent. *Radix* ex radicibus conflata est. *Caulis* etiam perit, & quidem rursus ut in Ranunculis quibusdam *radicatur.*

Foliis huc nunc æqualibus, nunc serratis, etiam in eadem planta. Magnitudine etiam insignier variat.

In pratis locis uliginosis ubique abundat, Junio florens.

Ab acri & ardente seu caustica vi flammeus denominatur. Oves hac herbā pastas inflammacionibus peccioris, internorumque vicerum erosionibus ac exulceracionibus corripit aunt.

Locus & Tempus.

- A. 8. *Ranunculus flammeus major* Ger. *palustris flammeus major* Park. *longifolius palustris major* C. B. *folio longo maximus, Lingua Plinii* J. B. **The great Spear-wort.**

J. B.

In uliginoso solo & palustribus [apud nos & in ipsis aquis vadiosis] exit Ranunculus *Lingua Plinii* Dalechampio putatus, *caule* bicubitali & altiore, crasso, lavi, in ramos subinde ducto, per quem velut & per ramos alternatim *folia* producuntur, pedali circiter longitudine, vix unciam lata, crassiuscula, glabra, mucronata, saporis acris & amari Dalechampio. *Flores* extremis inhaerent ramulis, magni, Ranunculorum aliorum formā, quinque foliis lucis constantes, quorum medium obducit numeroſi apices concolores: eis superveniunt, autore Tabern. capta erinacea, parvæ nucis Juglandis magnitudine, cum acutis aculeis, saporis calidi & urentis. *Radix* compluribus fibris destituta.

In fossis palustribus Eliensis plurimus oritur; & alibi etiam propè Cantabrigiam, ut in fossis *Locus* quibusdam circa mariscum de *Feverham*.

- * 9. *Ranunculus flammeus Bayonensis* Park.

Park.

Folia longis, angustis, acuminatis, *caulibus* ramosis *radicibus* fibrosis flammeum minorem vulgarem imitatur. Differentia est in floribus qui huic multo majores.

In palustribus maricimis propè Bayonam oritur.

Locus.

- * 10. *Ranunculus flammeus flore albo minor* Park.

Park.

Folia huic Ran. flammei minoris similia, pediculis longis nixa, ventum longiora & angustiora multo. *Cauliculus* inferius foliis nudus, summa parte ubi flores erumpunt bina oblonga & angusta folia protrudit. *Flores* quàm in flammeo vulgari dicto minores, emaculati candoris. *Capitula* & *radices* dum illius convenient.

De loco natali nihil addit, neque unde aut à quo habuit dicit.

9. 5. *Ranunculus foliis gramineis.*

1. *Ranunculus montanus folio gramineo* C. B. *gramineus flore luteo simplici* Park. *pumilus gramineus foliis* J. B. *Ranunculus gramineus Lobelii* Ger. emac.

J. B.

Fibræ quibus *radicatur* uncias duas plus minis longæ sunt, satis crassæ, & fibrillis capillaribus donatæ, quæ in *radicem* minimi fere digiti crassitudine coeunt, filamenſis supra terram comosam, quod hanc absurdè perennitatis fidem faciat. *Folia* & *radix* statim pullulant [in mea quidem sicca planta [spena] duas uncias longa, aut paulum admodum excedentia, angustæ gramineæ, unumque uncia brevius modico cauli adnatum, alioqui nudo & enodi, gracili, palmo altiori: cuius fastigio *flor* inflexæ unicus, iuste magnitudinis, qualis est *Lingua Dalechampii* aut vulgaribus Ranunculis, major multo quàm Ranunculi *Flammula* dicti, & quinque foliolis compositus, quæ totidem minoribus [calicis] ut in Ranunculis fieri solet suffulciuntur. Succedit Lob. teste *semen* racemosum *Ranunculi* prætenfis.

Parkinſonus *folia Caryophylleis* similia facit, longa, angusta, acuminata, carinata seu concava nominatim, colore glauco.

Si plantæ humidæ & pingui loco valde excreſcit, & pulcher visu fit.

Habetur & in hortis flore pleno seu multiplici, qui Ranunculus montanus folio gramineo multiplex, C. B. gramineus flore luteo multiplex *Park.* Ran. gramineus flore pleno *J. B.*

Parum obvis, duntaxat Narbonensis Gallie prætenfis, ponè publicum diverſorium montis *Locus* Lupi, & in arduis Midenti Ruthenorum pratis & pascuis.

* 2. R.

Locus & Tempus.
Vires.

Locus & Tempus.

Locus.

Locus & Tempus.

Varietas
flore pleno.

- * 2. *Ranunculus gramineo folio bulbosus* C. B. *angustifolius bulbosus* J. B. *leptomacropyllos bulbosus* Col. *gramineus bulbosus* Park.

Col.

Radice est in longam velut cervicem producta, villosa cortice nigro, cæta, [pluribus involticis Croco similibus cæcta *Dalech.*] ex qua duas uncias longitudine carnosæ fibræ in imo crassiores, Fipendula palustris radicis modo, capillaribus fibrillis hirsuta, terram unctâ, oblique amplexantes, producuntur [alix radicalæ, albx, crassæ aliquantulum, veluti capillamenta dependent *Dal.*] Internus verò intra villosum tegumentum bulbosa radix invenitur, Gladioli modò gemina, altera alteri insidens, vespertiori atque corollæ parùm præcedens anni, ex quibus fibræ oram ducunt. *Folia* huic prima duas uncias longa, quæ majora efficiuntur & palmum ad summum æquant, circa radicem pilosa, reliqua laviâ, colore cinereo albicante, pèr longum venis distincta, octo numero, caulem cingunt dodrantalem [aut cubitalem *Dal.*] junceum, duobus geniculis & foliis abq. ramulis distinctum, in summo virens caput habentem, quod *florem* dehiscens luteum edit, [*Dalechampi*us binos flores summo cauli appingit, & flores in plurali attribuit] splendidi, staminibus densis utris plurimis, calyce tunc etiam quinquepartito. *Fructum* deinde capitulum oblongum admodum, squamulosum, *semine* totundum sed apice rostrato, perficiens.

Folia Dalech. à longo pedunculo dependentia, transversum digitum lata, Palmæ folium in modo substantiæ & contumaciæ fracturæ imitantiâ.

In Aëquicolum montibus supra D. Philippi antrum Columnæ observatus, Maio flore incipiens. In montibus D. Mariæ à Monteforto, & circumvicinis partibus ad montium radices juxta arbuta & querceta. *Dal.* Aprilis & Maio floret.

- * 3. *Ranunculus gramineus persolatus* Park.

Park.

E. radice parvâ fibrosâ *folia* aliquot emittit angusta, graminea, subglauca, duas uncias longa, quàm præcedentis nonnihil latiora: è quorum medio exilit *caulis* vix altior foliis, cui circa mediam partem adnascuntur bina folia oblonga, ad basem latiora & continua, eodem modo caulem cingentia quo Centaurii lutei folia. Summum caulem in ramulos aliquot divisum occupant duo trève *folioli* exigui, ex viridi luteoli, petalis conniventibus, rariis expansis. *Capitula* succedunt echinata Ran. graminei vulg. similia.

Habetur & alia hujus species seu varietas foliis latiusculis, floribus expansis, petalis acutioribus.

- * 4. *Ranunculus pumilus alter angustifolius* Park.

Park.

Hic major est & elatior nonnihil præcedentibus, qui in summo caule unicum tantum gessit florem, eumque ampliorem quam sunt flores reliquorum Ran. gramineo folio.

De loco natali hujus aut præcedentis species nihil addit Descriptionis autor Parkinsonius.

§. 6. *Ranunculi montani vel floris colore, vel figura foliorum à reliquis generibus diverfi.*

- * 1. *Ranunculus montanus foliis Plantaginis* C. B. *Ran. folio Plantaginis* Ger. *Plantaginis folio* Park. *Pyrenæus foliis sublongis non laciniatis, albo flore* J. B.

Claf.

Petalis inò etiam ampliore affurgebant plantæ quas videbam altitudine; *Caule* rotundo, satis firmo, viridi, per quem alternis tria aut quatuor sparsa erant folia, satis lata, basi caulem amplectentia, tres aut quatuor uncias longa, unciâ verò lata, mucronata, multis venis ab infima base ad extimum mucronem procurrentibus distincta, viridis coloris, qualis est ferè Brassicæ campestris, quorum ora tunc molliæ alba lanugine oblecta. Summo caule ex foliorum, quæ minimâ erant, alis exibant tres, quatuor, vel etiam plures oblongiores pediculis calicem quinque foliolis constantem sustentantes, è quo *flor* prodibat pentapetalos, petalis semuncialibus, tenellis; proxisa virentibus, quibus medium occupabant frequentissima parva staminia flava cum orbiculari capitulo, nullius aut perexigui odoris. Cùm verò primum è terra emergebat hæc plantæ, & antequam in caulem ex cresceret, bina duntaxat aut ad summum terna proferbat folia, tres uncias longa, unciâ lata, crassiuscula & firma, multis etiam venis secundum longitudinem distinctis ut quoddammodo ad Plantaginem latifoliam foliorum formâ accederent. Caput radicis hirsutissimum erat, quod deinde in multas crassiusculas albas fibras dividebatur.

E montibus Pyrenæis eruta est hæc species. Invenitur hujus varietas cum duplici in flore petalorum serie; quæ *Ranunculus* Pyrenæus albus duplex *Park.*

Locus.

2. *Ranunculus*

- * 2. *Ranunculus albus simpliciflore* J. B. *Alpinus albus* Ger. *montanus albus minor simplex* Park. *montanus Aconiti folio, flore albo minore* C. B.

J. B.

Radix cauli quasi apposita, palmaribus aliquot fibris, crassis mediocriter, rigidis & albis disparatis constat, ex qua surgit *caulis* sesquicubitalis & bicubitalis, pallido & virente levore nitens, supra communem sortem *Ranunculum* crassus, solidus, in ramos aliquot divisus, foliisque ad alas donatus. *Flores* gerit uncialibus & sesquuncialibus hirsutis pediculis, *Ranunculum* vulgariū formâ & magnitudine, sed candore nivem provocantes, suaveolentes, pentapetalos, quorum medium occupant apices lutei. *Folia* Aconiti foliis similia, quinquepartita, profundissime serrata, infernè hilarè virore splendens: superne viridia, squalida. Tabern. ait sapore calido & acri sed mitiore, & non ita urente ut in cæteris.

Hujus generis invenitur flore pleno niveo, in hortis cultus, qui *Ranunculus albus flore pleno* *Varietas* *flo. pleno.* *J. B.* albus flore pleno *Ger.* albus multiflorus *Park.* *Ran. folio Aconiti, flore albo multiplici* C. B. In Jura & Saleva montibus propè Genevam copiosè provenit. Maio mense floret. *Locus.*

- * 3. *Ranunculus flore albo Alpinus major* J. B. *Ran. montanus Aconiti folio albus, flore majore* C. B. *montanus maximus albus* Park. *Aconiti folio* Ger.

J. B.

Hic in paucis à præcedente differt, nimirum magnitudine & staturâ elatiore: *foliis* non adeò lavis, minus atro-vireo præditis: *floribus* frequentioribus majoribusque pediculis rectoribus inherens: quodque serius floret.

Folia præmanfa nullam manifestam acrimoniâ, sed amaritudinem potius habere deprehenduntur. *Caulem* Clusius tenuem huic attribuit, sed firmum, & corè quantum memini J. Bauhinus minus crassum præcedenti ascribit. Capitulum ex seminibus simul congestis, quemadmodum in reliquis *Ranunculis*, constat. *Radix* præmorsâ videbatur, mulsâque longas & candicantes fibras habebat.

Abundanter provenire conspicebat Clusius in acclivi montis Wechsell, Sneberg & aliorum montium sylvestris locis: Floret Maio & Junio: Semen Augusto maturitatem assequitur. *Locus* *Tempus.*

Hujus etiam generis invenitur qui florem habet plenum & multiplici foliorum serie constantem.

4. *Ranunculus montanus albus hirsutus* J. B. *montanus Pennæi* Park. *montanus hirsutus purpureus* Ger. *emac. montanus hirsutus purpurascens flore* C. B.

J. B.

Nigra radice nictur, crassioribus fibris donata, quaque caulem emittit perennium plantarum more comola: ex hac *folia* nascuntur quatuor, quinque, vel sex, pediculis palmaribus hærentia, ampla, circumscriptione rotunda, sed in plurimas lacinias ad pediculum usque divisa, hirsuta. *Caulis* uncus, cubitalis vel sesquicubitalis, pilosus, cujus summum in quatuor vel quinque ramulos, palmares plus minus facit, quam divisionem *folium* ambit unicum veluti perforatum, sine pediculo, non minus profunde quam inferiora dissectum. *Flor* unicuique ramulo unus insidet, pulcher, quinque foliis orbicularibus constans, quæ inferius purpureasunt, superius in lateribus ex albo purpurea sunt, reliqua parte albisima. Hinc oriuntur capitula è latiusculis, ex oblongo rotundis, levibus *seminibus* congesta, pluribus quam duodecim, ad semen Pastinacæ Germanicæ accidentia. [Pennæo femina ut in *Ranunculis* compacta, ex nigro purpurea & mucronata, parùm compressa, paulo quàm in aliis *Ranunculis* majora.]

In sylvestris montis Jura propè verticem Thuri copiosè provenit. Junio & Julio mensibus floret. *Locus* *Tempus.*

5. *Ranunculus montanus hirsutus albus elatior* C. B. *montanus* 2. *Clus. montanus albus major vel elatior* Park. *parad.*

Claf.

Quia aut gena promit ex radice *folia*, magna, viridia, dura, *Ranunculi* bulbosi foliis haud ab similia, nonnihil hirsuta, tribus fissuris ad pediculum usque pertingentibus, & aliis præterea minus profundis divisa, sapore initio dulci, postea aliquantulum amaro, pediculis crassis, firmis & pedem longè insistentia: *caulem* inter illa excentem cubitalis longitudinis, nudum, singularem, firmum, aliquantulum hirsutum, intus cavum, qui in summo fastigio trina habet folia contigua, profunde lobatos & retores pediculis, quorum singuli sustinent unicum *florem*, quinque foliis satis magnis & albis constantem, mediocriter odoratum multis flavis staminibus *capitulum* occupans umbilicum cingentibus, quod excusso flore apparet magno planoque *semine* onustum. *Radix* veluti præmorsâ & multis hirsutibus fibris prædita.

Frequens nascitur in Sneberg, Snealben & aliarum vicinarum pratis sublimioribus; florèque Junio: *Locus* *Tempus.*

Perfinitis est hæc species præcedenti, ut descriptiones conferenti patebit, eandem tamen esse non auid affirmare.

- * 6. *Ran. montanus hirsutus humilior Narciſſi flore C. B. Ran. montani 2. ſpecies altera Chſ. Ran. hirsutus Alpinus flo. albo Ger. emac. montanus maximus albus Park.*

Chſ.
In cellioribus earundem Alpii jugis (inquit Cluſius) multò humilior & magis hirsuta creſcebat hæc planta, pedalem altitudinem non excedens, flore paulò majore, & qui Narciſſi florem album, medium calicem flavum habentem æquare poſſet, eoque etiam magis odorato quàm prior; ejus etiam folia majore amantudine & acrimonia erant prædita, tamen primo guſtu quandam dulcedinem habere viderentur. Serius florebat prior; nam eam duntaxat florentem reperiēbam, quum in inferiore jugo alteram jam ſemen ſeminatorum habentem obſervāſſem.

- * 7. *Ranunculus montanus albus humilior Park. Ran. Alpinus humilis rotundifolius flore minore C. B. Ran. montanus flore minore Ger. Montani 1. ſpecies 1. Chſ.*

Chſ.
Multa, parva, rotunda, & quaſi circino circumducta habet folia, aliquot crenis diviſa, & in ambitu ſerrata, atq. viriditate ſplendente quæ ſuperne prædita, ſatis craſſa ſive carnoſa, & ſervidiſſimo lacte: inter quæ pediculus oritur, tenuis, ſingularis, brevis dodrantæque minor, florem album, pentapetalon ſuſtinentem, modorum, cujus umbilicum crocea ſtamina occupant: deciduo flore apparet capitulum immaturò frago ſimile, quod ex minuto ſemine ſimul congeſto conſtat. Radix melleſ al- bicantibus fibris prædita eſt.

- * 8. *Ranunculus Alpinus humilis rotundifolius flore majore C. B. montanus flore majore Ger. Ran. montani 1. ſpecies altera Chſ.*

Chſ.
Hujus folia in tres lacinias erant diviſa, & illæ denud aliquot incifuris donatæ: Caliculi ab al- tero non differens, ſed ampliore florem gerens, eumque interdum duplici foliorum ſeris conſtan- tem: alioqui & colore ſuperiori parem, eodemque tempore ſeſe explicantem. Radix etiam, quem- admodum in illo ſuperiora parte nonnulli excubant & fibris donata eſt.

Natiſcit uterque in ſummis Sneberg & vicinarum Alpii jugis confragioſo ſolo & pæne in ipſis petrarum ſiſſuris, Junioque menſe interdum illuc florebat, aliquando ſerius, ut videlicet nix ſerens aut maturius ſolvitur. In hortos tranſlati maturæ admodum & ante alios Ranunculos, April ſcilicet flores proſert.

- * 9. *Ranunculus minimus Alpinus albus & luteus J. B.*

J. B.
Radice oblique agit pro plantulæ ratione magnam, fibris donatam crebris, longis, perparum cau- liculo cedentibus, qui duarum aut trium unciarum altitudine eſt, uno alterove folio donatus; reli- quæ enim tria ſecta, vel profundè duntaxat circumquaque Geranii columbini modo ſerrata, rotun- da ſerè, craſſa. Floſ ſummo cauli inſidet albus aut luteus à Ranunculoſum aliorum flore non dif- ferens.

Lech.
In Rhætiæ monte Albulæ floret Junio.
J. Bauhinus Ranunculos montanos albos Cluſii ſuperius propoſitos ab hoc non diſtinguit.
Huic non valde diſſimilis eſt

- * 10. *Ranunculus minimus Apulus Col. Park. arvenſis parvus folio triſido C. B.*

Col.
Radice puſilla capillari; caule juncæo, hirsuto parum, ſicut & foliorum petioli, oblongi reſpectu plantæ, in quibus ſoliola unguis magnitudinis, triſida, hederaçæ ſerè diviſurâ, ſed imâ parâ in- cifa, laviâ, flore luteo in ſummo caulis: capite & ſemine congenerum.
Lec.
Cincola in incultis agris obſervavit autor.

- * 11. *Ranunculus Creticus albo flore, majore quàm Papaveris rhændi J. B.*

J. B.
Folius eſt Ranunculi pratensis repens, diviſis ſpecie triſoliâ, rariùs quinquefolia, per margines crenatis, per terram ſparſis: caule rotundo, pedali, qui duos vel tres flores ſuſtinet magnos ex ſex vel ſeptem foliolis compoſitos, albos, Papaveris erratici florem magnitudine ſuperantes, quibus ſuccedit capitulum ſeminibus aliorum Ranunculoſum more conſarctum.

12. *Ranunculus montanus purpureus calyce villoſo Felici Plateri J. B.*

J. B.
Dodrantalis eſt plantula: folia ſvelut in digitos diſſecta, partim à coliculorum exortu longis pe- diculis læventia, partim ex ipſis pediculis pendentia. In ſummo ſloſ inſidet ſingularis Ranunculi, ſed, ut ſicca oſtendit, purpureus, villoſiſſimo & velut byſſino, cique concolori lanugine obſecto ca- lyce præditus.

In Alpiſus Valleſiæ collegit Platerus,

§. 7. *Ranunculi*

- §. 7. *Ranunculi gramoſa alit tuberoſa radice.*

- * 1. *Ranunculus gramoſa radice 1. Chſ. Luſitanicus Aquymalis ſimplex Park. Luſitanicus Chſi Ger. Ran. latifolius bullatus Aſphodeli radice C. B.*

Chſ.
Hæc ſpecies quinque, ſex, aut plura habebat folia, circinate panè rotunditatis, in ambitu ſerra- ta, per terram expanſa, ſplendētia & veluti tumentia, bullatæque ſuperne, nervoſa & lanuginosa, inſignitè ſaporis, ſed poſtea ferventiſſima. Inter folia exilliebant aliquot pediculi veri- ſimilium cauliculis, dodrantales ſerè, vel breviores etiam, villoſi & lanugine quadam obſiti, ſingu- li ſuſtinentes florem luteum odoratum, quinque, ſex, octo interdum, aut pluribus foliis conſtan- tem; quibus vento excuſſis vel ſponte deſluentibus capitula aliorum Ranunculoſum capitellis aut rari rudimento ſimilia apparebant, pallida. Radix ex melleſ, craſſis, longiſculisque grumis ſive tuberculis conſtat, Chelidonii minoris longioribus radicibus non diſtinctibus, quibus plurime re- nus fibre erant intermixtæ: temporis autem ſuccellu ſuccreſcente planta ex adnatis ſeparari & in plures plantas pangi poſſe ipſa experientia demonſtravit.

Frequens erat circa Olyſſipponem inter oliveta & pleſiſque Batice foci, ubi florentem Novem- Locu- bri & Januario collegit Cluſius.

Reperitur interdum florem multiplici, qui Parkinsono *Ranunculus Autumnalis flore multiplici* Cor- noſo *Ran. latifolius multiplex ſerotinus*. Cluſius duas habet ſiguras magis & parvo flore. Secunda titulum inſcribit Ranunculus gramoſa radice 1. ſpecies 11. nulla illius in deſcriptione mentione ſi- cta.

- * 2. *Ranunculus Creticus latifolius Chſ. Park. Ger. emac. Aſphodeli radice Creticus C. B.*

Chſ.
Quia aut ſena promit à radice folia, impenſè viridia, lata admodum, ut initio *maripodorum* Pan- nonicum eſſe cenſerem, formâ enim illius foliis non ſunt valde diſſimilia, & Platani foliorum for- mam plurimum imitantur, multis venis prædita: inter quæ caulis exiit pedalis, ſatis firmus, aliquot foliis minoribus & valde incifis præditi, de quorum ſini prodibant ramuli minoribus adhuc foliis obſiti; inter quæ naſcebantur flores, longo pediculo innixi, quinque foliis luteis, ſatis ampliſ conſtantes, quorum umbiliculi occupant multa ſtamina, aurei coloris apicibus præditi, & capitu- lum medium cingentia. Numerola firmatur radice, & multis oblongis craſſiſculisque grumis compo- ſita inſtar radicis Tripolitani Ranunculi, quæ longioribus grumis conſtat, colore ex albo & fulco nuto extrinſecus præditiſ. Folia ante hyemem promit, & adnatis ſe propagat.
Nata eſt ſemine à Creta accepto.

3. *Thora Valdenſis Ger. minor C. B. Park. eorundemque major. Thora folio Cyclamina J. B.*

J. B.
Caulis habet ſingularē, palmarem, aut ſerè etiam dodrantalem, juncum; folia duo aut tria ex radice ſtam principio oriuntur; cauli quoque circiter medium adnaſcitur, multo intervenien- te pediculo, ſolum unum aut alterum, unumquodque ſingularē, ordine caulem conſcendens, cir- cinate ſerè rotunditatis (imo latior plerumque) Cyclamini folio aut etiam duplo majus, in medio per marginē aliquando ſinuatum, interdum minus, rigidum, nervoſum, glabrum, argenteo- denſculis continēt in ambitu crenatum, reliqua ſuperiore caulis parte parva, oblonga; acumina- ta, ſimplicia, aut in lacinias aliquot ſiſta Thalcetri folia æmulantur. Floſ ſummo cauli inſidet uni- cus, interdum biſidus caulis in ſingulis ramis ſingulos gerit flores. Ranunculi & figurâ & colore lu- teo; quæ diſſimile Ranunculoſum echino capitulum, & ſeminibus coarctatis conglobantur. Radix numerola conſtat, habituiſculis, oblongis, Aſphodeli imitatione ad caput unum obliquum annexis radiculis, in tenuia longaque filamentis deſinentibus.

In altiffimis jugis Monte Juræ propè Thuri copioſam invenimus. Provenit & in monte Baldo; Locu- Cluſius in Erſcheri præcipitiſ, & copioſius in Sneberg, obſervavit, cujus folia breviora; ſuper- na etiam parte latiora & magis incifa deprehendit quàm ſint Thora Valdenſium & montis Bihli.

4. *Ranunculus Illyricus minor Park. Illyricus Ger. Ran. lanug. anguſtiſ, gramoſa rad. minor C. B. Illyricus, radicibus bulboliſ, foliis longis J. B.*

J. B.
Radice natus eſt ex plurimis bulbulis ceu Pini nucleis, albis, racematim quaſi congeſtis, quibus ſe mirum in modum propagando multiplicat. Folis germinatione prima ex pediculis longis, ru- bentibus, parvula, glabra, viridia, tam Plantagineſis primigenia ſimilia, ut internoci vix poſſint, novis per ſoli longitudinem decurrentibus. Adoleſcenti ſecari incipiunt in longiſſimas portiones ternas quaternasve, variâ dein diviſurâ adhuc ampliſ incifa, ſimulique molli & incana lanugine ſua cum pediculis pubeſcere. Caulis cubitalis & ſeſquicubitalis, in ramos aliquot brachiatus, totus candidus & piloloſ, flores gerit maſculos, aureo fulgore micantes, pentapetalos, interdum gemel- los, inſar: ſtores ſuccedunt capitula aſpera, Fragariæ inſtar, oblongiſcula, ſemen continencia.

Cluſius in Hamburgeniſ monte duobus, ſupra Polonium Ungariæ milliariis obſervavit: Chierle- Locu- mas præ Romanis, florentem Maio.

Ecc 2

Hab-

nora, & pluribus tenuioribusque laciniis divisa. *Caulis* tereti inhaerent bina *folia*, quorum inferius in tres majores laciniis divisi, & illa denno in ternas, media vero in quinas minores. Summo cauli inhaerebat *flor*, frequentibus, & multiplici serie dispositis foliis constans, quorum alia aliis paulo latiora, coloris, ut pictura offendeat, (quem nescio an pictor fideliter imitatus sit) miniat. E medio flore profliebat pedicellus unciali altus, sustinens alium florem minorem, plenum tamen & ejusdem coloris, non secus ac videre est in Ranunculo illo tuberosa & magna radice, cujus *flor* flavus, multiplici foliorum serie constans, qui saepe non modo secundum florem ex primo, sed & tertium ex secundo nonnumquam producit. Ex superioris autem folii linu natus erat ramulus duobus tenuibus foliis praeditus, cujus fastigio insidebat strobilus etiam plenus, secundo fere aequalis. Ego hunc & superiorem Ranunculum specie convenire puto, & utrumque cum Ranunculo Aethiopico primo in loco descripto, quidem *flor* non naturae seu secundum speciem plenus sit, sed ex accidenti tantum, ob ubertatem folii, aut plantae luxuriam.

15. *Ranunculus Creticus grumosa radice flore nivo C. B.* *Ran. grumosa radice flore nivo C. B.*

Clus.

Ex *radice* grumosa instar illius quae ex Asia adfertur aliquot *folia* producit satis ampla, humiq. in orbem sparsa, succulenta, viridia, supra tamen parte albicante colore in viridi velut conspersa, in tres laciniis, per oras aliquot crenis incisae, divisa: inter illa quaterni aut quini prodibant *cauliculi*, graciles, firmi tamen, brevi quadam lanugine obditi, quique ex foliorum magis incisorum, quibus ambiebantur, alis alterum plerumque, nonnumquam etiam tertium ramulum producebant, parvum ambiebantur, alis alterum plerumque, nonnumquam etiam tertium ramulum producebant, parvum aut altero folio ornatum, qui summo fastigio insidebant subsculum calyculum, in quinque foliola, fusco villo obdita, divisi: is deinde explicatus florem ostendebat quinque foliis unciali amplis proflisque niveis constantem (hinc interdum quadam conspicerentur raris vasis suaverubentibus per oras sparsa) & eorum umbilico emergebat capitulum, subsculis staminibus infima sede cinctum, quod magnam gratiam candido *flori* conciliabat.

Tempus.

*Flor*es explicabat mense Maio cum Aethiopico pheniceum florem gerente, quibus succedebat simile capitulum, non dissimili paleaceo & acerofo semine oblitum, quod inutile esse arbitror.

Praeter descriptas plurimas aliae hujus generis seu speciei seu varietates, magno studio undique conquisitae in hortis curiosorum evenerunt. In Catalogo horri Regii Parisiensis Anno 1665. edix invenio sequentes.

- Ranunculus Aethiopicus grumosa radice, flore simplici luteo pallente, striis rubentibus.
- Ranunc. Aeth. simplex aureus *Ferrari*.
- Ran. grumosa radice, aureo panno concolor, fundo & limbo rubentibus.
- Ran. Aeth. flore simplici melino.
- Ran. Aeth. grumosa radice, flore miniat per oras luteo.
- Ran. Aeth. flore luteo, lineis albis picto.
- Ran. Aeth. grumosa radice, foliis intus & per oras pallide luteis, litoris purpureis, alae referentibus Papilionum.
- Ran. grumosa radice flore pheniceo, simplici odore.
- Ran. Alphoneli radice, flore flavo, venis rubris distincto, *Bosford* dictus.
- Ran. flore pleno flavicante, & rubris lineis elegantissime variegato, *Le Scarpique*.
- Ran. Alphoneli radice, flore sanguineo maximo, *Le monstre rouge*.
- Idem flore luteo variegato, *Le monstre Panache*.
- Ran. Constantinopolitana gigas flore coccineo, *Le Geant de Constantinople ou le grand Ouzg*.
- Idem flore eleganter variegato.
- Ran. Romanus gigas miniat flore, *Le Geant de Rome*.
- Idem plenissimo flore miniat & luteo vario.
- Ran. Alepus grumosa radice, flore purpureo-sanguineo maximo, *Spherique ou Peone*.
- Idem flore lineis rubris & luteis striato, *Spherique Panache*.
- Ran. Syriacus grumosa radice flore miniat patulo, *Salamine*.
- Idem ex luteo pallente & rubro mixto, *Le grand Pontife, ou le Salamine Panache*.

9. 8. *Ranunculi quidam C. Bauhino in Prodromo & Parkinsono descripti.*

- 1. *Ranunculus montanus subhirsutus latifolius C. B. prod. montanus hirsutus latifolius Park. mont. subhirsutus Geranii folio C. B.*

C. B. prod.

Ex *radice* longa fibrosa *folia* prima Geranio columbino similia, subnigricantia, mollia, in tres primam laciniis ad pediculum divisa, & haec in alias tres, haec in alias sex, pediculis palmaribus subhirsutis donata prodeunt, quorum tamen superiora latiora & acutiora: inter quae *Caulis* sesquipedalis, cavus, striatus, pene glaber; in ramos brachiatos effertur: quibus *flor*es parvi, pallide lutei quinquifolii insident: his *semina* in capitulum congesta succedunt.

L. & M.

Hic in humidis montis Murete provenit.

2. *Ranunculus montanus lanuginosus foliis Ranunculi pratensis repentis C. B. Park.*

C. B. prod.

*Radice*m habet fibrosam, rufescentem, à qua cum *caule* tenui, cubitali, lanuginoso, supernè in alas diviso prodeunt *folia* pallide virentia, tactu mollia, pediculis palmaribus, lanuginosis donata, in-

Ranunculi pratensis repentis, in tres primam laciniis, oblongis pedicellis donatas, & haec in alias acutae per marginem crenatas, divisa. *Flor* aureus quinquifolius.

Prior rarior est, & in altissimis montibus, ut in *Helvetia* Marchionatus reperitur.

J. Bauhinus hunc synonymum facit *Ranunculi sui magni, valde hirsuti, flore luteo*: At descriptiones non conveniunt. *Locus.*

3. *Ranunculus montanus Betonicae foliis Park.*

Park.

Multa *radice* plurimis fibris albis composita emitit *folia* latiuscula & oblonga, venis seu nervulis crebris superficem velut rugosam efficientibus, intertexta, pediculis brevibus donata, circa margines crenata, extremitate rotunda, Betonicae foliorum instar, illis tamen minora, supernè atrovirentia, inferè argentea. In horum medio seu centro exurgit *cauliculus* nudus, palmi altitudinem vix excedens, in fastigio florem gestans singularem, parvum, quinque foliis mucronatis albis congestum, apicibus in medio luteis; totidem calicis foliis viridibus sustentatis. *Semina* ut in aliis Ranunculis in capitulum echinatum congesta. Tota planta, *folia* & *radices*, amara initio, deinde valde adstringentia.

In Alpibus, nimirum in monte *Senis*, queni superant qui & Gallia in Italiam iter faciunt, à Pillo. *Locus.*

tergo inventus, & ad Lobelium transmissus est.

Haberi in Catalogo horri Regii Parisiensis.

4. *Ranunculus Geranii tuberosi folio C. B. prod. Park.*

C. B.

Radice est fibrosa; *caulibus* multis, cubitalibus, viridibus, lavibus, striatis & ramosis; *foliis* à radice pediculis palmaribus donatis, unciali sex longis latiusculis, supernè atrovirentibus, foliorum Geranii tuberosi instar in multas laciniis, sed longiores & latiores, ad pediculum divisi, & rursum in alias scissis; at in caulis summitate in segmenta graminea partiti. *Flor*es in ramulorum summis plures, parvi, lutei, multis in medio staminibus; quibus *capitulum* parvum rotundum cum semine succedit.

Non longe Patavio in Arqua, ubi Petrarchae sepulchrum legit C. B.

Locus.

5. *Ranunculus saxatilis magno flore C. B. Park.*

C. B. prod.

Radix ex oblongis fibris capillaribus composita est. *Folia* habet ad radicem plura, oblongis pediculis nonnullis lanuginosis donata, unguem vix lata, in tres parvas laciniis, & haec in binas vix longas acutas, divisa; inter quae *cauliculus* palmo minor tenuis, lanuginosus, cujus summo *flor* magnus, aureus, splendens, quinquifolius, multis in medio staminibus rufescentibus, insidet.

Gra Montepellum in saxosis crevit.

Locus.

6. *Ranunculus saxatilis foliis subrotundis C. B. Park.*

C. B. prod.

Radix in fibras oblongas, capillaceas abit: *Folia* per terram sparsa, subhirsuta, crassa, pedicellis uncialibus donata, vix unguem lata, in petiolo parva, subrotunda. & haec in alia dividuntur: *cauliculus* tenuis, lanuginosus, sex unciam, ad exortum statim dividitur: *flor* luteus, quinquifolius, multis staminibus donatus.

Eodem quo prior loco reperitur. An hic à praecedente differat inquirendum.

7. *Ranunculus minimus saxatilis hirsutus C. B. Park.*

C. B. prod.

Radice est pusilla, capillari, circa quam *foliola* plurima, in tres laciniis subrotundas & per marginem incisae divisa, longis pedicellis hirsutis donata: inter quae *cauliculus* duarum triumve unciarum hirsutus exurgit, *flor*em luteum aliorum Ranuncolorum similem multis in medio croceis staminibus sustinet: cui *capitulum* parvum ut in aliis succedit.

Non longe Montepellio ad Lattes provenit.

Locus.

8. *Ranunculus villosissimus Montepellianus C. B. prod. Park.*

C. B. prod.

Radice est fibrosa, rufescente: *foliis* ex ea prodeuntibus crassis, villosis, parvis, in laciniis primam ternas, alias subrotundas, alias acutas, & haec in alias incisae, & per marginem crenatas, quae vero in *caule* suo in oblongas & acutas & quasi aculeo armatas laciniis, sed longitudine impares dividuntur: inter quae *cauliculus* palmaris, in breves alas brachiatas, quibus singulis solum in plures laciniis divisi subscitur. *Flor* aliorum Ranuncolorum formae, modice magnitudinis, lutei coloris est. Tota planta ob pilos rufescentes molles villosa & rufescens est, & Montepellio in saxosis reperitur.

Dubitat D. Magnus an haec sit Ranunculi distincta species an varietas tantum Ran. saxatilis magno flore.

9. *Ranunculus montanus folio Aconiti, magno flore C. B. Ran. mont. major flore luteo Eyst.*

CAP.

CAP. IV.

De Herbis quibusdam Ranunculi capitulo & calyce, flore polypetalo, & primò
De Ranunculo Ruta folio.

Ranunculus præcox Ruta sive Coriandri folio Park. parad. Ran. Rutaceo folio, flore suaverubens;
C. B. præcox Rutaceo folio Ger.

Clus.

Folia aliquot à radice producit multífida, Ruta foliis non valdè dissimilia, molliora tamen & magis viridia: flores autem habet amplos, ante ipsa folia emergentes, forniculæ dum initio emergunt ad suaverubentem colorem tendentes, internè candidos, duodenis aut pluribus foliis constantes, umbilicum occupante capitulo viridi, ut in reliquis hujus generis, cincto multis albicantibus staminibus, quæ flavos apices habent, sine odore: Hos sustinet cauliculus teres & intus purpureus, deinde ex viridi pallens, quem ambit unicum plerumque folium, (raro plura) exiguum, duabus aut tribus lacinis divitum, latè basi cauliculum amplectens: Floribus deciduis succedat illud capitulum, & in femina crassifolia evadit. Thore Valdensium semini panè similia.

Locus.

Nascitur in inferioribus Sneberg jugis & vicinis montibus, in hortos autem translatus multis adnatis se propagat, multoque frequentiores fibras spargit.

Tempus.

Floret in hortis plerumque Aprilis, nativo loco serius.

In Catalogo horti Regni Parisiensis habetur,

Ranunculus Ruta folio serotinus, flore aureo pleno.

CAP. V.

De Flore Adonidis.

Adonidis floris meminit Ovidius 10. Metamorph. qui Anemone esse à multis creditur; aliis huic id nomen tribuit. Quibusdam hæc herba præ Theophrasti à floribus flammæcognæque colore censetur; qui inter flores vernos & odore carentes eam recenset, 6. hist. &

A. 1. Flos Adonis Park. F. Adonis flore rubro Ger. F. Adonis virgè alius Evanthemum J. B. Adonis hortensis flore minore atrovirubente C. B. Adonis flower, sive Anemone.

Radix ei alba, simplex, minimo digito tenuior, sapore herbaceo & nonnihil nauscoso, J. B. Caulis cubitales aut sesquicubitales, inferius hirsuti, erecti, teretes, striati, tubulo angustulo perforati, glabri, ramosi, ad intervalla foliis alternatim positiss vestiti, ramulis crebris & foliorum alis excurvatis, & caulium ipsum altitudine superantibus. Folia Chamaemelinorum magnitudine & diviturâ, in angustas & acutas lacinias dissecta, hilarè viridia, glabra. Flores in summis caulibus, sæpius octapetali, interculis satis longis, è calice quinquefolio unâ cum flore deciduo, pentapetali, sæpius octapetali, interculis saturati, cum multis intus staminibus apices obscure caruleos gestantibus. Florem medium occupat capitulum Ranunculi, in longitudinem productum, multis feminibus majusculis in acutis apices delincentibus, per maturitatem etiam ventribus compositum. Flos hortulanis nostris Phœas sive epe, i. e. Phasianus oculus, ob colorem dicitur.

Locus.

Inter segetes frequens in exteris regionibus; auit & in Anglia sponte provenire sed raris, nisi certè nondum occurrat.

Adonis flore lateo non alia in re quàm floris colore à præcedente differt.

2. Flos Adonis 2. Clus. Adonis sylvæ, flore phæniceo, ejusque foliis longioribus C. B.

Clus.

Similes habet priori caules & folia, sed dilutiùs virent: caules etiam rarioribus alis præditi. Folia paulo molliora, nec adeo multífida: flores longioribus foliis constant, & coloris sunt phæniceo, dilutiores etiam quam sunt Anagallidis flores, villis nigris similiter umbilicum occupantibus, in quostatione, vix etiam apertio flore, caput extuberat, in majorem deinde longitudinem excrefcens circumsumens, illoque graciliss, semine tamen constans adeo simili, ut neutrum ab altero discerni queat. Radix superiori fere similis, quodammodo flavescens instar radicis Fumariæ, sed fugacior alterâ, quemadmodum & tota planta.

Locus.

Sponte frequentissima nascitur inter segetes, in Gallia Narbonensi, universa Hispania, Italia, inque Austria & Moravia.

Vires.

Floris epi qui flore est phæniceo in vino infusus & potos ad dolores colicos & nephriticos lenidos utiles esse experientiâ compertum scribit Parkinsonus in Parad.

C. A. P.

CAP. VI.

1. Buphtbalmum Dodonæi, aliis Confligo tenuifolia J. B. Buphtbalmum sive Helleborus niger ferulaceus Ger. Helleborus niger ferulaceus Park. Hellebor. niger tenuifolius Buphtbalmi flore C. B. yellow Ox-eye.

J. B.

NON absimilis Hellebori radici hujus fibrosa radix, quæ sicca, qualis in Officinis prostat, sesquipedalis, fibris nigricantibus constat, tenuioribus quàm Hellebori nigri radix, à capite magis etiam divulso pendulis, sapore amaro præditi, non parvâ tandem acrimoniam relinquentibus: caules aliquot proferens spithameos, striatos, tenues, in quibus folia, tenuissima dissecta, floris Adonidis modo, sapore subamaro, odore ubi atterantur digitis insuavi. Flores pulchri, flavi, nullo excellenti odore, ex foliis sedecim, oblongis, striatis, acuminatis, circa imbricem nonnihil crenatis compositi: in medio amœna plurimorum staminum partim herbidosum corona capitulum circumstat, oblongum, echinatum ut Ranunculis: feminibus acutis compressis: subsunt flori quina folia viridantia hirsuta.

Clasius vulgarem ait omnibus apricis collibus, & siccoribus utriusque Pannoniæ & Austriæ græ-Locus, mines campis. Maio aut Junio floret.

Radix amara est & acris, & venditur loco radicis Hellebori nigri, sed deleterium est. Verrucas Vires. tollit ut Ranunculus. D. Palmer.

2. Helleborus niger ferulaceus sive Pseudo-Helleborus, caule geniculate, flore magno instar Tulipe Mentzel.

Differt omnino à præcedente: hic enim longè per omnes partes tenerior est & humilior nostro in Marchia Brand. circa Francofurtum copiosissime crescent.

Huc idem videtur

Buphtbalmum peregrinum Alpin. exot.

Alpin.

Fructat hæc planta multis caulibus rectis, rotundis, gracilibus, sed ab una radice oblique actis, densis, tricutatibus, colore viridi nigrescente. Folia plura habet, quadantenus Foeniculo similia, pundo virore oculos delectantia: in cauliculis verò flores cernuntur, aurei coloris fulgescens, duplo Anthemidis majores, à quibus fiunt semina parva, oblonga, tenuia, nigra. Radices subsunt longæ, graciles, subnigrescentes.

Petennis est, hyemisque frigora spernit. Vere & totâ æstate, & usque etiam in Hyemem floret.

Plantam hanc præter rationem Hellebori nigri speciebus accensent, cum neque notis genericis, neque facultatibus cum Helleboro conveniat. Dodonæus enim hujus radices per inferna minime purgare experientiâ didicit.

CAP. VII.

De Malva.

Malva Latinis quasi Molva quòd alvum molliat, ut inquit Festus, secundum tritum illud Scholæ Salernitanæ vericulum,

Dixerunt Malvam Veteres quia molliat alvum.

Græcis etiam Μαλὰν dicitur & ἡ γὰρ ἀνδρῶν ob eandem rationem.

Utrumque Erymon improbat Casp. Hofmannus, nec tamen meliora substituit.

Nox Malvæ characteristicæ sunt calyx octaphyllos, seu geminus, exterior in tres, interior in quinque lacinias divisis, folia integra, semina in rotula: aut calcoli formam circumacta.

§ 1. Malvæ sylvestres annuæ.

1. Malva crispâ J. B. Ger. Park. parad. folia crispis C. B. Curled or French Mallow.

J. B.

Humanam altitudinem assequitur & in latiore solo etiam excedit, caule crasso, tereti (quamvis J. Bauhinus, nonnihil angulosum faciat) viridanti & non raro in apricis rubenti, glabro, rigido, aliquantulum concavo, aliâ medullâ copiosa facto, ramoso. Folia palmariibus aut dodrantalibus pediculis, altera parte hirtis, altera glabris, appensa, per intervalla caulem ab imo ad summum usque alternatim posita obvehunt, Malvæ vulgaris majora, brevibus pilis hirsuta, non tantum lacinata, verumetiam

verumtamen crebro flexu reflexoque per oras crispâ & argute denticulata. Flores conferti ad pediculorum quæ folia sustinent exortum brevibus plerumque petiolis [nunc singuli singulis, nunc communim pediculis] insident, haud majores quam Malvæ, sylvestris pumila aut provoluta, colore ex dilutissimo rubore albicans, quinque foliis cordatis, lincis intus purpurascens, saturatioribus striatis, ad ungues ut in reliquis Malvis junctis, compositi: calice hirsuto virescente in quinque legitime acuta diviso: in quo etiam connivente succedunt in orbem congesta semina Malvæ jam dictæ. Calici subint tunc angusta folia ut in aliis Malvis. Radix subest dodrantalis aut longior breviorve pro ratione soli, fuscolosa, alba, mediocriter crassa, sapore grato, & ut reliqua planta glutinosa. Annua est planta, semine deciduo se quotannis renovans. De loco natali nihil inventio.

2. *Malva trimestris* Clus. *trimestris flore cum ungulis purpureis* J. B. *asiva Hispanica* Ger. *Malva folio vario* C. B. Pin. *asiva sive trimestris* Park. foris etiam *Malva Hispanica* sine carne amplo quidem.

Pedali altitudine crescit hoc Malvæ genus, caule rotundiusculo, tereti, viridi, lanugine tamen aliquantulum oblitio, quem rara, & nulla certâ serie distributa ambiunt folia, tenella, viridia superne, inferne dilutiora; infimo cauli adnata, circinate ferme rotunditatis, in ambitu serrata; supremum caulem & ramulos amplexentia angulosa sunt, ad foliorum Althææ formam panem accedente. Flores summis ramulis inherentes, satis magni, quinque foliis extima parte lunatis constantes, purpurascens coloris, unguibus saturatior purpura infectis, prodeuntibus ex umbilico flammis pallidis, villis purpureis: semen in foliaceis capitulis planum. Radix parva est, candidans, tenuibus fibris prædita, atque tamen, aut potius trimestris, quam subsequens hyems corrumpit.

Malva Hispanica flore carne amplo Park.

Formâ externâ & crescendi modo vulgari Malvæ permissilis est. caulibus rectis, duos triseptes altis, multis ramis brachiatis affurgens, ab imo ad summum usque foliis oblitis rotundis, Malvæ vulgaris similis sed rotundioribus, tantillo minoribus, minutisque divisis, inferioribus majoribus. Folia foliorum alis exeunt, copiosi, pentapetali, carnei, cum pistillo in medio concolore. A vulgari Malvæ floribus præcipue formâ, qui huic longior est & ad margines magis expansis Campanule in modum, ejusdemque colore incarnato seu pulchre rubello differt. Floribus succedunt orbiculi, seminibus rugicantibus, vulgari similibus sed minoribus, arcu stipatis compacti, Radix tenuis, longa, quotannis marcescens.

Ex Hispania ad nos delata est.

Miror cur Morifonius hanc Malvam perennem faceret, cum Parkinsonus annum esse affirmet.

3. *Malva folio vario* C. B. prod. *Malva stellata* J. B.

J. B.
Caulis huic tenuis cubitalis vel bicubitalis, ramosi. Folia priora in tenella planta sunt ex longis pediculis parva, rotunda, serrata; ubi autem adolevit, per ramos ex brevioribus foliis in latis magna, [evadunt] in tres partes divisa, quorum quadam sagittam exprimunt. Sapor ingratus, nonnihil viscosus. Flos magnus, purpureus, striatus, quinque foliis cordatis constans: in medio pistillus albus, ex multis apicibus compositus. Ejus calix prior membraceus, uti & secundus, in quo custodit quæque stellam quodammodo exprimentes. Semen quale vulgaribus Malvis. Tota planta hirsuta. [Radix subest alba, fibrosa.]

Argentina in horto Frederici Meier vidit *J. B.*

Malva folio vario C. Bauhino in prodromo descripta & depicta diversa videtur à Malva trimestris Clus. quam in pinace Malvam folio vario appellat.

4. *Malva hirsuta folio cordato* Morifoni.

Morif.

Caulis edit multos, hirsutos, bicubitalis & altiores; quibus adherent folia cordata, mucronata in ambitu leviter serrata, pediculis etiam hirsutis, brevibus innitentia: ex alis prodeunt pediculi alii breves sustinentes flores pentapetalos, floribus primæ majores, secundæ vero minores [quod per vocabula prima & secunda intelligi non capio] dilute rubentes: quibus succedunt, calcoli aut capitula instar, multa semina semilunaria rotatim cingentia stylum nutritivum. Annua est planta.

Floret Julio & Augusto: semina perficit Septembri & Octobri. Semina hujus ex Asia habuit Descriptio autor.

5. *Malva annua rotundifolia, floribus omnium minimis albis pentapetalis, verticillatis geniculis ambiculis* Morifoni.

Morif.

Hæc Malvæ species ascendit ad altitudinem quatuor aut quinque pedum, atque in singulis geniculis plurimos edit staculos, albos, pentapetalos, omnium minimos; arcu & verticillatis caules ad singula genicula amplexentes, quasi abeque pediculis: floribus satiscens singulis singula succedunt capitula, ex plurimis seminibus semicircularibus, cortice rugoso rectis, rotatum seu circumlatum ambiens stylum nutritivum. Folia inferiora sunt rotunda, laciniata & crispâ, superiora oblonga, sinuata. Flores parvi, quinque parvis imo omnium minimis petalis albis constantes: quibus dense circa genicula dispositis succedunt circuli seu calcoli minimi, arcu geniculis adherentes. Planta est annua, quæ postquam multiplicata, imò infinita semina ediderit, totaliter perit.

6. *Malva annua hirsuta, foliis bedere instar angulosis* Morifoni.

Morif.

Caulis hujus sunt admodum hirsuti, quin & folia eorumque pediculi quibus innituntur hirsutie partem ferent: flores habet minores, pentapetalos, at singula petala deliquim patitur, adeo ut bifida in extremis appareant: hinc singulis singuli orbiculi caseiformes succedunt, in quibus conspiciuntur plurima semina circulariter ambientia stylum nutritivum. Planta est annua, florens æstate, atque semina versus ejusdem finem periciens.

2. *Malva sylvestris perennes.*

1. *Malva vulgaris* Park. *sylvestris* Ger. *sylvestris folio sinuato* C. B. *vulgaris flore majore, folio sinuato* J. B. *Common Mallow*.

Radix simplici, alba, paucis fibris capillata altè in terram descendente, sapore dulci & viscido prædita firmatur. Caulis squicubitalis & altiores, ex eodem radice plures, teretes, hirsuti, medullâ facti, ramosi, minimi interdum digiti crassitudine ferè. Folia singulatim per intervalla caules vestiant, pediculis prælongis insidentia. Flores ex alis foliorum exeunt plures simul, pediculis longis, tenuibus, hirsutis, amplis, purpurei, saturatioribus lincis striati, quinque foliis cordatis ad ungues junctis compositi, [unde & flores integri decidunt] cirris purpurascens medium occupantibus. Calix, qui florem antequam aperitur obvolvitur, quinquepartitus, arcu connivens, & quinque lincas cingentes attendit, quemadmodum Pentaphylli calix. Quinque hæc calicis folia tria alia exterius circumstant. Semina simul juncta compressi orbiculi umbilicati seu calcoli formam imitantur. Folia Malvæ vulgaris imò rotunda, in caulibus laciniata, atrovirentia, circum oras crenata, brevi & vix conspicua lanugine hirsuta.

Ad fœpes & seminis inque locis ruderatis.

Variat interdum floris colore albo, quæ Malva vulgaris flore albo Park.

Locus.

2. *Malva sylvestris minor* Park. *sylv. pumila* Ger. *sylv. folio rotundo* C. B. *vulgaris flore minore, folio rotundo* J. B. *Small wild Mallow, or Dwarf Mallow*.

Hæc omnibus suis partibus præcedente minor est. Radix non minis altè in terram descendit, ut difficulter extirpetur. Caulis tenuiores, infirmiores & in terram reclinati, hirsutiores etiam verum lanugine breviori, mediis tamen non raro erigitur. Folia minora, rotundiora, quæ in summis caulibus sunt minus laciniata, præterea nigricant magis, & canitem quandam ostendunt. Verum præcipua differentia est in floribus, qui multo minores sunt, & ex pallida purpura albicans, purpureis lincis striati.

Hæc non minis frequens est præcedente, in eisdem locis proveniens.

Herba humectat, emollit, lenit dolores, urinæ acrimoniam mitigat: in tumoribus maturandis, Viri. coloribusque sedandis extrinsecus adhibetur in cataplasmatibus: ad alvum leniendam & dolorem nephriticum mitigandum in clysteribus. Præcipua ejus vis est in emolliendo, ut vel ipsum nomen arguit.

Ob lentorem succi Syrupus & conserva medentur dolori calculosorum. Ob calorem illum modicum quem habet est remedium colicum in infantibus in butyro frixa. Hoc in propriis liberis experitur sum. C. Hoffman. in De Medicam. Officin. Eadem habet S. Paulus. Decocti vel aquæ destillatæ foliorum Malvæ ʒiij cum Syrupi violacei ʒiij. urinæ ardorem & acrimoniam mitigat & restinguit illico prima dosi. Grulungius in praxi, nec se aliud in hoc morbo præsentius remedium posse scribit, cui nostra quoque experientia suffragatur. D. Hulse.

Ad Dysuriam, & Decoct. Malvarum cum Syrup. Violarum. Hoc remedio semetipsum curasse se testatur Forestus. D. Hulse.

3. *Malva Beticæ folio* Bocconi & Zanoni.

Boccon.

Huic est hæc Malvæ species: Cauliculo palmari & bipalmari, infimo & per terram strato, seu versus terram reclinato. Foliis in longioribus pediculis Beticæ formâ constat, minoribus in ambis crenatis, circa cauliculos paucis; & quorum sinu pediculus exit longus, sterculium sustinens Malvæ vulgaris facie purpurascens, subeunte semine Malvaceo.

Hæcque alumina est hæc Malva, quam in pratis illustrissima Gaitanea gentis Terriccio dictis, Lenc. non sine tedio & molestia multarum circumionum quasi latentem invenit Paulus Boccone.

4. *Malva Americana* C. B. prod.

C. B. prod.

Radice habet oblongam, albam, fibrosam; caulem angulosum, striatum, lanugine levi oblitum: folia viridia, tenuia, plerumque semicircularia, uncas duas longa, tres lata, superne angulosa seu sinuata, per ambitum leviter crenata, pediculis palmariibus hirsutis donata: flores albi una cum semine Malvæ sylv. pumila similes sunt.

5. *Malva*

- A. 1. *Althæa vulgaris* Park. *Althæa liliifera* Ger. *Disferidis* & *Plinii* C. B. *Althæa* fœt. *Bif. malva* J. B. *Pharbitis* Hallows.

J. B.

EX Malvarum familia prerogativam tulit Althæa, utilitatis multiplicis nomine commendatur; radicibus multis nixa, bene habitis, albis, nucagine lentâ, quam manû macerantem deponunt, turgidis; caulis bicubitalis & procerrimos, teretes, tenues, molli lanugine incani, angulo nubo perviti: in quibus folia alternata Malvæ vulgaris, longiora, sinuosa, serrata, molliculo tomento incana, ex albis flores proferunt Malvæ vulgaris, minores, colore albo tantillum ad carneum declinante, quinquefoliis constantes, in quorum medio stylus quatuor apicibus purpurantibus & obsoletis floribus erigitur. Semen pastilli compressi ritu, ut in vulgari, relinquuntur.

Loc. Apud istos in palustribus maritimis tantum (quod sciam) sponte oritur: in exteris regionibus in palustribus à mari procul remotis non semel observavimus.

Viret. Emollic, laxat, discutit, dolores lenit, tumores maturat, acrimoniam mitigat & corrigi, tum herba, tum etiam radix & semen. Ufus præcip. in affectibus vesicæ & calculo renum, in Althæmate & Pleuritide. Extrinsecus ejus usus creberrimus est in clysteribus, cataplasmis, &c. *Sched.*

In summa, ad quatuor præcipue utilis esse perhibetur

1. Ad calculum renum & vesicæ, tum Symplicium Althææ, tum decoctum foliorum sed præcipue radicum, seu ore tenuis assumptum, seu in clysteribus, tum denique semen quovis modo preparatum. Emolliendo & lubricando hoc efficit: Abundat enim siccio lento & mucilaginoso.

2. Ad affectus pulmonum, Althæa, tussis, phthisin, pleuritidem.

3. Ad insectorum erosiones, dynterias, &c. [Decoctum radicem & mucilago seminum præcipue.]

4. Ad tumores duos emolliendos & maturandos [cataplasmata foliorum aut radicum.]

Ex radicis mucilagine cum Saccharo fit confectio Dialthæa, in catarrhis subribibus, in raucedine, in aliis gutturis vitis utilis.

Mucilago Althææ aq. ros. extracta eos dolores mitigat illita, qui arte à sinapismis & vesicatoriis excitantur, si hi nimis molesti sunt. *Sim. Pauli.*

Radix ad clysmata dynteriorum instat. Specifici medicamenti maxime commendabilis est. *Idem.*

Muliercularum nonnullarum certum experimentum esse novi, consolidari radicibus Althææ popularum scissatis, his in linimentis formam redactis, addito tantillo sacchari. *Idem.* Hæc ex collectaneis D. Edw. Hulse.

Ad renum affectus, R. Rad. Althææ 3℔. Cicer. rub. M℔. fiat jusculum cum butyro aut melle. *Idem.*

Radices Althææ acrimoniam præditas esse arguit, ab experientia D. Segerus. Ex applicatione enim hujus radices contusæ & in aqua simplicis decoctæ plurimæ pustulæ rubicundæ & dolentissimæ membrum adeo exasperare, ut undiq. planè exulceratum apparuit, quod tamen malum amplius de spermatæ ranarum sanatum fuit. *Ephem. German. An. 9. & 10. Observ. 100. D. T. Rehm.*

Levamen manifestum rotavi in septuagenario stranguria laborante assumpto decocto foliorum Bilina: idem expertus sum in alio qui gonorrhœa contaminatus videbatur. *Antonius de Hida* in Centuria Observationum, *Observ. 29.* Transmisit D. Edw. Hulse M. D. Londini medicum exerceans.

- * 2. *Althæa flore majore* C. B. *Pannonica* Park. *flore grandi* Alcea, *Thuringica* Camerario J. B.

Claf.

Floribus amplis, Alceæ floribus etiam majoribus, colore item illi vel respondentibus, vel omnino ferè candicantibus ab Althæa vulgari differt: in reliquis cum ea convenit.

Claf.

A præcedente folis floribus differt, qui huic minores sunt, vulgaris tamen floribus aliquantulum majores.

- * 3. *Althæa Pannonica tertia* Claf.

- * 4. *Althæa laciniato folio* C. B. *profundè serrato sive dentato folio* J. B.

Claf.

Hujus folia licet incana & mollia, in tres tamen majores lacinias divisa sunt. Flores etiam paulo minores superiorem, Belgicæ seu vulgaris floribus magnitudine respondentes, sed colore dispares, nempe qui toti incanati coloris sunt, multis intus staminibus nigricantibus: cæteræ nocte convolvunt cum vulgari.

Per Pannoniam & in Moravia tres hæc seu species seu varietates Althææ, humidis locis & scundum tumulos sitis, observavit Clusius.

5. *Althæa rosea peregrina*, forè *Rosa Moschensis* Plinii Cornut. *rosea peregrina* Park.

Coron.

Ex radice vivaci, longè, albè, lentè circa Majum mensèm quotannis erumpunt caules rotundi, virides, molliù pleni, uno verbo Malvacæ. Folia sunt librorunda, & aliquo modo Cyclamin, propriis

pūs tamen Mori nostratis folia referunt: prona parte molli & tenui lanugine canescentes, oleæ foliorum instar, supinè aliquanto magis virentes. Cujusq. caulis fastigium globulos admittit virides, non paucos, qui singuli singulis pediculis teretibus inniuntur, & quamplurimis foliis oblongis & angustis omni ex parte circumdantur. Oriuntur hæc foliola à basi globuli, distant inter se aliquo intervallo, egrègièque ordine disposita, velut cancellis eundem globum obsepunt, qui dum maturitate defecit, in quinque partes finditur, alveoque suo condita quondam fundit latissima folia, quæ rotundè flores expriment, similes atque etiam ampliores Malvæ roseæ *Lab.* In hujus Floris umbilico stat panicula albidâ, pistillo tenui fulta qualis in floribus Althææ fruticis conspicitur. Floret circa finem Augusti, à sylvis Africanis ob floribus gratiam in hortos nostros translata. *Loc.*

C A P. IX.

De Malvis & Althæis frutescentibus & lignosis.

1. *Althæa frutex prima* Claf. *Althæa frutescens folio rotundiore incano* C. B. *Althæa arborea* Olbia in Galloprovincia Ad. Lob. *Althæa arborescens* J. B. *arborescens* Provincialis *Althæa frutex* Claf. Ger. Park.

Claf.

ARbutule instar affurgit, crassifculo stipite, lignoso, in multos magnòque ramos diviso, qui in alios minores, duos etiam, lignosos & minime oblescentes cortice cinereo, lentòque tectos, finebantur. Ejus folia Althææ foliis similia, minora tamen, magis rotunda, valde mollia, & proflus incana. Flos extremis ramulis & inter foliorum exortus nascens, dulcè purpureus, quinque foliis constants, Malvæ vulgaris flori non dissimilis, & major quàm in Althæa vulgari. Folia non abijcit nisi aliis enatis, ut pleræque stirpes perpetua virentes facere soleat.

Hanc plantam describit J. Bauhinus Tom. 2. p. 936. cui folia, & rectè, Malvarum minorum magnitudine, attribuit, pediculo satis longo, lanuginoso nixa; Flores purpureascentibus ungibus & ad radicem hirsutus.

J. Bauhinus cum Lobelio Althæam fruticem 1. Claf. *Hist.* Althææ suæ arboreæ Olbiæ eandem perat: C. Bauhinus & ipse Clusius diversam: Ego cum Lobelio & J. Bauhino sentio; siquidem Althæa illa quæ Olbiæ in Galloprovincia copiosè provenit ipsissima est Althæa frutex 1. Claf. Specie autem illa Althææ quæ à Londinensibus nobis ostensa est pro Althæa Olbiæ Lobeli, Althæa arborea altera vel Bryonia folio J. B. confenda est. Errat ergo C. Bauhinus, & cum sequuti plerique Botanici, dum Althæam fruticem primam Clusii pro Althæa frutice flore specioso in hortis ob floribus pulchritudinem cultâ habent. Confule J. Bauhinum loco laudato.

In rupibus non longè à specu Frontignana, Olbiæ etiam in Galloprovincia & circa Toloniam observantur. *Loc.*

2. *Althæa frutescens Bryonia folio* C. B. *Alth. frutescens, folio acuto, parvo flore* ejusdem. *Althæa species, quibusdam arborea altera, vel Bryonia folio* J. B. *semper virens Bryonia folio* Park.

Hanc ita describit C. Bauhinus; Caudè est cubito altiore, rotundo, lanuginoso, albo: foliis Bryoniæ similibus, in quinque lacinias ut plurimum divisis, palmatis, & aliis multo minoribus, crassis, nervosis, lanugine nonnihil asperis, parte infernâ canescentibus, & longis pediculis insidentibus. Flores habet purpureo-cæruleos, quinquefolios, superne semilunatos, staminibus rufescentibus donatos; quibus singulis capitulum foliaceum, planum, semen Althææ simile continens succedit.

Hæc est (ni fallor) Althæa frutex 3. Claf. quam sic describit. Ex semine in Creta collecto provenit planta, quæ sequente anno valde adolevit: nam ramos protulit bicubitalis, cortice viridi tectos, cui inferas est plurima incana lanugo, seu potius tomentum: folia etiam habet incana, angulosa, & per oras dentata, quàm præcedentis majora: flores minores, Althææ vulgaris florum magnitudinem vix superantes, quinque foliis constantes instar reliquarum Malvarum, coloris rubri valde diluï, & ad carneum, (si ita vocare liceat) inclinantis, multis staminibus ex albo palliscentibus, in oblongifculo & crassifculo stylo nascentibus, & umbilicis occupantibus. Floribus desistentibus succedunt plana capita, ut in vulgari Malva, semen in orbem seriè quadam distributum continentia. Idem sentit J. Bauhinus, quem sequor.

Hujus semen ad nos transmissum est Althææ Olbiæ *Lab.* nomine: & reverà icon Lobeli in Adversariis non ineptè responderet huic plantæ. Verum ut superius diximus, Althæa Olbiæ Lobeli eadem est Althæa frutici 1. Claf. quantumvis mala figura Clusium & C. Bauhinum decept.

Althæam fruticem 3. Claf. C. Bauhinus ad Ketmiam refert, & Ketmiam alteram speciem minore flore fieri, verum erroneè nostro quidem iudicio: siquidem Ketmia semina fortè loculentius includit, non in orbiculis rotatim circa stylum disposita.

Parkinofus Althæam fruticem 3. Claf. speciem ab hac diversam facit, eamque Althææ fruticose Creticæ titulo proponit; verum erroneè etiam, ut nos opinamur.

Sequentes tres plantæ an rectè hic collocavimus nescimus.

Vires.

Clavus radicem minimi digiti crassitudinem aequare, inque ramos divaricari, & summo capite quasi nodosam esse scribit: virgās inde exire cubitales & amplores: folia quae in extremis caulis & ramis sunt ad Verbenae folia formē accedere; quibus etiam ea compariat F. Columina.

Ex emplasticorum & emollientium medicamentorum numero est Alcea, utque facie externa sic etiam viribus cum Malva convenit. Celeberratur ab Empiricis ad caliginem oculorum. Aquā decocta torminibus intestinorum remediū est. Breviter Alcea, Malva & Ilicus omnibus totius corporis calidis doloribus apprime conducunt: ut recte J. Bauhinus.

8. *Althaea seu Alcea peregrina semine rostrato, flore luteo minimo* Morif. praelud. *Carpini folio, flosculis luteis* Bocc. *annua, fruticosa, Fernambucensis flo. luteo* Zanoni.

Morif.

Hujus folia sunt quasi Carpini foliorum emula, bina è regione, caulem ambientia, rotundum, rectum sesquipedalem; cusps summis fastigis innascuntur *flosculi* lutei minores; quibus deciduis succedunt aretē in circulum disposita *semina* aculeis pungentia, unde *rostrati* ei nomen impolsum.

Perit singulis annis, in Italia Melochia spuria nomine nota; ibidem & in Gallia colitur in hortis omnibus Botanici. Boccen.

Hanc Morionus in Historia Oxon. mutato nomine, Alceam Pharnambucanam Carpini folio, flosculis minimis luteis, semine simplici rostro donato appellat; & addit caulem ei rectum esse, inodrigidum & firmum, flosculos pentapetalos; semina aculeis singularibus pungentibus praedita, rostri instar, radicem fibrosam: totam plantam viciō esse sapore. Aprilis satum semen perficere ante Septembrem exactum.

- * 9. *Alcea Virginiana, Carpini folio, flosculis minimis luteis, semine duplici rostro seu aculeo praedito* Morif.

In omnibus convenit cum precedente, nisi quod semina illius sint triangularia, minora, binis rostris seu apiculis in summo praedita.

Semen hujus plantae habuit à D. Johanne Banister.

CAP. XI.

De Herbis cum floribus calice decaphyllo seu in decem lacinias diviso, seu cum duplici calyce.

De Caryophyllata.

Caryophyllata ab odore radicis distat, quod vernali tempore eruta Caryophyllum aromaticum odore refert: vulgō Herba Bencidita & Sanamunda ab insigni quā pollet facultate & efficacia.

Seminibus caulatis, foliis pinnatis, radice aromatica à congeneribus differt.

- A. 1. *Caryophyllata* Ger. *vulgaris* Park. C. B. *vulgaris flore parvo luteo* J. B. *Abens, Herb. Bennet.*

Radix obliqua, fibras subinde in terram demittens crassiores, sapore & odore aromatico Caryophyllorum. *Caules* ex eadem radice plures, cubitales & altiores, teretes, hirsuti, medulla farci, tenues, folia alternatim per intervalla positis vestiti, in summo ramosi. *Folia* quae à radice exeunt hirsuta, alata, fere potius pinnata, pinnulae minoribus ad costam mediam hinc inde adnexis, extremo folio in tria segmenta majora, per ambum altius incisa desinente: Quae in caulis folia existunt duabus pinnulis majusculis ad pediculi basin cauli adherentibus velut auriculis quibusdam, & triplici in extremo lacinia Rubi fere simili constant. *Flori* è foliorum sinibus non exeunt, sed ex adverso foliorum, longissimis pediculis, pentapetali, lutei, Tomentilla floribus sinules, calice decem folioli, quinque majoribus, minoribus totidem, composito. Plurima staminula lutea in medio flore capitulum circumstant, quod in echinum subrotundum excrescit, numerosa dense stipata seminibus compositum, quorum singula seta, seu caudā quādam extremo reflexā & uncinatā, donantur, quā velutibus adherescunt.

Ad sepes & in dumetis: floret apud nos Maio & Junio mensibus.

- A. 2. *Caryophyllata vulgaris majore flore* C. B. *Abens with a large flower, vulgaris major* Park.

Hoc huic major & speciosior quā Caryophyllatae vulgari: an aliis accidentibus differat non meminimus, quamvis in hortulo meo Cantabrigiae è vicinis sylvis delatam aliquot annos colui.

Eandem invenit D. Martinus Lister in sylva *Teddington*, in *le Wold*: dictis Lincolniae comitatibus.

Radix Caryophyllum aromaticum olet, sed neque in omnibus locis, neque omni tempore, inquit Casp. Hoffman. Vino decocta ea calida potu dolorem ventriculi & intestinorum à frigideitate aut flatibus ortum sedat; purgat & mundat omnia vulnera. Schroderus cephalicam & cardiacam esse ait, & venenis adversari. Usus ejus praecipue esse in catarrhis exsicandis, sanguine coagulato resolvendo

Locu & tempus.

Vires.

resolvendo, &c. Vinum in quo infunditur radix optimo & jucundissimo odore & sapore commendatur; eoque cor exhilarari, & obstructions jecoris aperiri, necnon frigidityte & crassis humoribus affectum stomachum juvari multi restantur. *Trag.*

Quā manifeste adstrictionis particeps sit, verisimile est epotam prodesse celiacis, dysentericis, seminum profluvio, & creuita expulcentibus.

Radix infusa Cerevisiae summum tenet in roborandis articulis & visceribus. D. Huls.

Radix in aut herbae integre manipulus in Aq. fontan. aut Zythiologi sibi ij. decocta ad 1. consumptionem, ad febres intermittentes, praestant tertianis, duabus horis ante paroxysmum, vel etiam in ipso paroxysmo optimo cum succellu propinari solet. D. Huls.

Menthorum pressio certis experimentis Simonis Lazii, Med. Vienn. praepetoris mei sublata est haud semel Dec. rad. Caryophyllatae in vino. *Achilles Gasseri* in observ. à Velschio editis. Adnotavit D. Seame & ad me misit.

- A. 3. *Caryophyllata montana purpurea* Ger. emac. *Caryophyllata montana sive palustris purpurea* Park. *aquatica mutante flore* C. B. *aquatica flore rubro striato* J. B. *Purple water* & *mountain Abens.*

J. B.

Radix non admodum crassa, oblique acti, plurimis fibris crassiusculis comosa sub terra reptat, sapore amaricante [J. B. adstringente & tandem subulsi] *Caules* proferit nunc plures, nunc pauciores aliquando cubitales, [nobis vix pedales] factos, hirsutos, nonnihil rubentes. Ramulorum summis, subinde etiam privatis pediculis, brevibus, hirsutis, rubentibus, nuncantibus flores infident, non patuli, prout eos describit J. Bauhinus, striati, non multum elati, & supra calicem parum admodum se praeferentes, extra intensus purpurei, intus dilucidi, odore grati, ex foliis quinis, à tenui principio sensim in latum se diffundentibus, inter quorum septa apices multi crocei, echinatum capitulum obvallant. Insidet autem flos quasi calitho patulo, rubenti hirsuto, in quinque lacinias hirsutas, totidemque, singulas in laciniarum spatia distributas, diviso. *Capitulum echinatum* pediculum suum privatum habet seminalem; è fundo floris exortum.

Folia pinnata, venosa, hirsuta, circum oras serrata, Caryophyllatae vulgaris foliis satis similia, alia à radice statim orta, alia in caulis.

In montosis Septentrionalibus Angliae, circa *Settle*, *Ingleton*, &c. inque Occidentalibus Cambriae *Locus*.

circa *Smarddon* montem & alibi plurima. Observavi insuper sponte provenientem in loco palustris prope rivulum quandam Astoniae viculi molendino vicinam in agro Warwicensi: & plurimis locis palustris alibi in Anglia ab aliis inventam novimus.

J. Bauhinus, quem hac in re libenter sequimur, huc refert Caryophyllatam montanā 3 *Clas.* i. e. aquaticam alteram C. B. quam tamen pro distincta specie postea invenio in Catalogo Horti Regii Parisiensis. Jac. Breynius Caryophyllatam illam perelegantem, à Clusio pro montana tertia **Exor. Cent. i.* equestram ad descripiam, in Borussia nasci refert, tam simplicibus quam plenis, imò nonnunquam etiam proliferis floribus. Hujus autem (inquit) pulchritudinem & diversitatem à Caryophyllatae aquat. mutante flore nutrimento tantum superfluo ac abundantibus pluvius adscribendam, & mutuatam ab brevi temporis spatio raritatem minime durabilem, altero post anno pereunte hoc addito decore, D. Hermannus Caryophyllatam aquat. vulg. & Caryoph. montanā foliis solum differre asserit, quae uni rotunda, alteri oblonga. E. Notis D. Palmer.

- * 4. *Caryophyllata montana flore pleno prolifero* Breynii. An praecedenti varietas?

Breyn.

Radix ejus Caryophyllatae aquat. nut. flore in omnibus proflus respondebat: ex cujus propaginibus *folia*, Hedera terrestris paria, orbiculata fere, per ambitum modice serrata, & leniter crispa, pediculis sesquialibus innixa virebant; quorum unicui duntaxat lobulo exiguoto utrinque; circa basin annulatum. Haec inter folia *cauliculis* palmaris, erectus & firmus eminebat, ternis vel quaternis, in lacinias tres latas serratisque, sed non usque ad pediculum divisis foliolis inferius septus; proximè à summo fastigio elegantissimum sustinens *florem*, sanguineum, seu hilaris cinnabaris fulgore ardentissimum, & multiplici foliorum textura ac serie constantem, Caryophyllatae mont. 3. *Clas.* prope modum formam referentem, calyce excepto, è foliolis multo minoribus constructo. Ex dicti hinc centro cauleculi ad sesquidigitum altitudinem transibant, flore alio minore ac minis foliolo magnitudine ornatus. Totā plantā lanugine Caryophyllatae vulgaris modo pubescebat.

Ex Callibae montibus nonnisi unicam plantam mense florentem excepit Autor: unde verisimile est, accidentalem potius varietatem seu naturae quandam lulum esse quā speciem Caryophyllatae distinctam. *Locus.*

- * 5. *Caryophyllata montana minor flore mutante purpureo* Morif. praelud.

A Caryophyllata majore vulgari flore purpureo mutante differt quod folia eadē glabra, minutiusque dissecta, totaque planta minor sit.

- * 6. *Caryophyllata Brasiliensis* Marteg.

Marteg.

Caulis ad trium pedum aut etiam majorem altitudinem assurgit, ad singula genicula quasi duos ramos oppositos habens, atque eisdem duo folia, quae cum pediculo suo quatuor digitos aequant (superiora

ora sunt angustiora) in quinque alia singula secta, nimirum bina priora opposita, & quintum in extremitate. Sunt autem folia in ambitu dentata ac lætè viridia. In extremitatibus ramorum, in singulis provenit *stos* flavus, Tormentilla æmulus, constans quinque foliis angustis, quibus multa foliola viridia substrata. Post flores sequitur capitulum rotundum lilioidem, continens femina oblonga. Radix multa habet filamenta, & odore refert Caryophyllos, unde nomen meruit.

7. *Caryophyllata montana* Park. Ger. *montana flore magno luteo* J. B. *Alpina lutea* C. B.

Clus.

Simili propemodum [cum superiore] ratione serpit & hujus *radix*, superiore non minor, atrox in tam multa capita extuberans, è quibus similiter multe *foliorum* alæ nascuntur, superioribus non breviores, sed frequentioribus minoribus foliis in ambitu serratis utrinque ornate, unico dumtaxat & quodammodo circinato folio, in tres tamen plerumque lacinias diviso, & in ambitu serrato, extremam alam occupante, quæ splendet & dilutius virescunt quam in primo genere. Nascuntur etiam inter eas foliorum alas pedales *caules*, graciliores quam in precedente, minoribus magisque lacinia foliis ornati, qui singulares plerumque, nonnunquam etiam plures, *caliculis* sustinent, in quibus *stos* aurei, quinque foliis vulgari majoribus præditi, floris Cisti femine interdum amplitudinem æquantes; medium occupant multa lutea *stamina*, inter quæ latet villosa quadam congeries, quæ excollo flore sese explicans, mollior est superiore & semen planum adnatum ostendit, quod maturitate fulcum fit. Totæ etiam planta lanugine oblita & attritionis particeps est.

Janc invenimus in altissimis montibus max. Carthusianorum cenobio in Delphinatu vicinis. J. Bauhinus in monte Braulio Rhatorum eandem reperit: Clusius in summis duntaxat Alpium jugis, non tamen omnibus, sed inter gramin, vel sub fruticibus. Floret istic Junio, semen Augusto maturum. Radix J. Bauhino satis crassa, nigra, fibrata valde odorata.

* 8. *Caryophyllata Alpina minor* C. B. Park. *Alpina minima prima species* Ponz Ital. *Alpina minima* Ger. emac.

Vix alia in re à precedente differt quam partium omnium parvitate; an specie diversa sit videtur quibus utriusque copia facta fuerit: utrumque invenio in Catalogo Horti Regii Parisiensis.

* 9. *Caryophyllata Alpina minor altera* Park. *Alpina Apii folio* C. B.

Pon.

Folia huic quam precedenti multò longiora, humi in ambitu strata, in plures partes divisa, quorum singula Paludapi folia quadratenus referunt: in quorum medio exurgunt duo trifoliosi caules, tenues, mibelles & procumbentes, quatuor foliis obtusis minoribus quam quæ è radice exeunt & tenuius incisæ, quorum fastigia occupant *stos* singulares hexapetali & interdum octapetali, pallide lutei calculo viridi sustentati, cujus extrema summum florem adæquant. Florem excipit *capitula* reliquorum similia verum molliora & lanuginosiora, cincinnis feminibus adherentibus. Radix oblonga, tenuis, ramosa, fibris aliquot donata.

In monte Baklo provenit, autore Jo. Pona.

* 10. *Caryophyllata Pentaphyllæa* Park. J. B. *Alpina quinquefolia* C. B. *Alpina Pentaphyllæa* Ger.

Lab. Ad.

In Rhætici Alpibus non procul Clavenna hanc primum nacti, putavimus esse Tormentilla aut Pentaphylli speciem: verum radix Gerani fibrosior, forisque rubiginosa, parum quid foveo colens, Caryophyllatam testatur. Quintem erigit *caules* pedales, cui hærent folia quinquepartita ambitu serrato Pentaphylli aut Tormentilla flore luteolo pallentēve, staminibus lanuginosis, croceis, papillis, minoribus Caryophyllatæ.

An Caryophyllatæ, an potius Pentaphylli species fuerit hæc planta, nobis non certò constat. Tantisper hic locum quem occupavit retineat donec de ejus notis characteristicis certius edoq. facimus.

11. *Caryophyllata Alpina Chamædrys folio* Moric. *Chamædrys spuria montana Cisti flore* Park. *Alpina, flore Fragariae albo* J. B. *Alpina, Cisti flore* C. B. *Tenarium Alpium Cisti flore* Ger. *Mountain Avena with Germander leaves*.

J. B.

Dura, lignosa *virgula*, palmaria aut dodrantalia per terram spargit, colore rubente [ex fusione bene prædita Clus.] prædita, per quæ folia nullo nascuntur ordine, Chamædrys venoris foliis similia, minora, duriora, rugosiora, serrata, infernè incana, superne atrovergentia, gustu adstringente. Pediculis, tenuibus, palmariibus hirsutis insident singulis singuli *stos* candidi, Fragaria duplo majores, foliis sensu aut pluribus constantes, quorum medium occupant circi florum numero; quibus delapsis succedit plumatum Pullatilla capitulum, semine oblongo, rusto. Totus autem floribus bati fulcunt folia hirsuta, oblonga, angusta. Radix longè latèque serpit, crassa, lignosa, ex rastro nigrescens.

In montis Juræ suprema parte Thuri, inque Alpibus Corinthiacis observavimus. J. Bauhinus in Rhætia monte Braulio. Frequens autore Clusio in Autricarum & Stiriacum Alpium jugis. In Siberia etiam invenitur inter Gori & Galloway, unde & nos delatam vidimus. Floret Junio & Julio.

12. Car.

12. *Caryophyllata montana Virginienfis* Park.

Caryophyllata montana seu septima major est, & elatior, in aliis parum differt: Semina producuntur plana, tenuia, nigrescentia in folliculis inclusa.

C A P. XII.

De Fragaria.

Fragaria à fragro Latinis dicta videtur, quia hic fructus optimi odoris est. Vossius ita dictum existimat potius à *fragilis*, unde *mollia fraga* dixit Ovidius Metamorph. 12. Nobis prius Elymon magis placet. Fructus hic Græcè est *μυρσάνθη*, quæ tamen vox latius pater, & ad Arbui fructum significandum extenditur.

Fragaria notè characteristica sunt Folia venosa, in singulis pediculis terna, fructus molli esculenta pulpa constans seminibus exterius adnascensibus, odore fragranti, cauliculi reptatrices.

A. 1. *Fragaria Ger. vulgaris* Park. C. B. *Fragaria ferens fraga alba & rubra* J. B. *Common Strawberry*.

E *Pentaphyllorum* genere est, quamvis trifolia sit, ut manifestè ostendunt folia venosa, *stos* pentaphyllos calice è decem partibus seu segmentis composito, semina denique eodem modo congesta. Folia ei in longis pediculis terna, venosa, hirsuta, per ambitum serrata, superius viridia, inferius albicantia. Cauliculi palmum alti, teretes, hirsuti, in summata ramosa, *stos* sustinent complures Ranunculi minores, Pentaphylli vulgaris floribus similes, quinque foliis candidis compositos, *stamina* numerosis brevibus apices luteos sustinentibus, capitulum rotundum circumstantibus. *stos* globulos inæqualis, per maturitatem ruber, odoratus, sanguineo dulci, vinoso, gratissimòq. succo prægnans, cui adnascuntur extrinsecus *stamina* multi, exigua. Flagellum seu loris tenuibus, plumis hinc inde emissis, ad intervalla nodosis & foliosis, ad nodos radices agentibus, latè se propagat. Radix oblonga, subrussa, multis fibris capillata, gustu adstringens.

In sylvis & dumetis Maio mensè floret, & brevè semen maturat.

2. *Fragaria fructu hispido* Ger. emac. *Fraga aculeata* Park. parad.

Locus & Tempus.

Flo hujus petala alba non habet, sed ex duobus aut pluribus circulis foliorum viridum componitur. Fructus hispidus est, seminum loco aculeis virentibus oblongis pulpæ rubenti innascentibus scaber.

De usu nature habeo: Cantabrigie in orto per aliquot annos colti.

3. *Fragaria major fertilis seu Bohemica maxima* Park. parad. *The greater or Bohemian Strawberry*.

Precedenti similis, nec ulla fore in re, magnitudine excepta, ab ea differt. Est autem omnibus partibus, radice, foliis, caule, floribus, fructu vulgari Fragaria prope duplo major. Fructus non perinde gratus est ac illius, dulcor tamen. An Fragaria fructu parvi Pruni magnitudine C. B.?

4. *Fragaria Virginiana, The Virginian Strawberry*. Park.

A vulgari Fragaria differt foliis majoribus, magis glaucis, minus splendentibus, pilis paucioribus obtusis, nec nisi ad solem conspicuis, ut omnino glabra videantur: *caulibus* humilioribus, minus erectis: floribus pediculis brevioribus, nec adeò hirsutis; *stos* ipsi majoribus, foliolis eos componentibus acutioribus: Fructu majore, colore nimis saturo & ferè coccineo, sapore acido.

Si fructum ab hac planta desideras maturum & copiosum, radices rarius disponenda sunt, nè folia intersticia tota occupent & intumbrent; deinde propaginibus seu flagellis continè avulsis impurata eis luxuries sedulo coerenda.

Fragaria quoddam genus in Alpibus Bargeis visum est bis in anno fructificare, Vere sci. & Autumno, cujus fructus modicè compressus est & stratus, sapore Rubi Idæi. *Clus.*

Tragus & Gelsnerus singulare genus tradunt, quod Harbeer appellant. J. B. Fragaria minor hispida do Parkinsono dictum, foliis hispida C. B.

* 5. *Fragaria affinis sericea incana* C. B.

C. B. Prod.

Radix est lignosa, nigricante, ad quam folia plura, Fragariae sylvestris similia, sed longè minora, unguem non æquantia, crassa, utrinque incana, molli & sericea lanugine cæta, in tres lacinias ad pediculum usque divisa, & superne crenata: ramulos habet breves, reclinatorios; *stos* parvos, luteos, stellatos sustinentes; quibus capitulum calyce quinquefolio sustentatum, minutum semen continens succedit.

C. Bauhinus ab Albino in Granada saxosis collectam accepit: D. Morifonus copiosè in sylvis ad piosibius Pictavio reperit.

Non est hæc genuina Fragaria species, sed ob similitudinem aliquam huc reducitur; ad sequens Locus caput potius pertinet.

* 6. Fra.

Cultura.
Fragaria bin fructum ferens. C. B. Frag. fol. hispida C. B.

- * 6. *Fragaria Helvetica* nana Park. An *Frag. flore luteo* C.B? Forè etiam *Fragariae affinis sericea incana* ejusdem.

Park.

Folia huic quæ ad radicem perexigua, tripartitè divisa, pediculis brevioribus nixa quàm in quibus alio *Fragariae* genere; quæ *caulem* vestium humi stratum, quatuor uncias vix excedentem) nana sunt, & pediculis destituta. *Flos* in extremo caliculo plerumque singularis, quinque petalis fibratundis, Fragariae instar, compositus, major quàm pro plantulae modo, colore subluteo. Fructum nondum vidimus, nec qualem ferat novimus.

In Alpibus Helveticis à D. *Fleischero* Silesiano collecta, & ad nos delata est.

An hæc *Fragaria gemina* sit necne dubitamus. Ad præcedentem accedere videtur.

Fraga refrigerant & humectant, venenis resistunt, picrocholis conveniunt & siticulosi, sed copiosior cibo caput tentant & inebriant (inquit *Cæsalpinus*) quod tamen nos qui copiosè sitientia multoties ingessimus, nunquam experti sumus. Habent quidem saporem vinosum etiam non affa vno, verum debilem. Ideo tamen à copiosiore eorum est abstinendum, quia in ventriculo putrescere apta sunt. Nec sola comedenda sunt sed cum saccharo & vino ad frigiditatem & humiditatem illorum corrigendam, ut nostrates facere solent.

In Gallia alicubi, teste *Bruyer* [& in Anglia etiam passim] comediunt cum lactis cremore; qui præstat, inquit, id quod vinum: Nobis alter videtur.

Aqua *Fragarum* destillata cor confortare dicitur, vitia thoracis expurgare, morbum arquatam discutere, sanguinem purgare, ulceribus oris & Anginae auxiliari gargarisatu, calculum renium comminueri; alia etiam jumenta prestare, si Trago credimus.

Qui ex calida intemperie habent faciem pustulosam, quin scabiem vel in toto, vel in parte faciem & pruriginosam, singulis diebus manè hauriant ejus ʒj. præterpropter. Idem calculi subter faciem. Nam & refrigerat renes & areculas abstergit. *Casp. Hoffm.* Ad calculum, *Fraga* manna in phialam aqua ardente optima plenum conjicito, post horas quadraginta circiter cola, & rursus nova in eandem aquam ardentem injecto, ac sic relinquito optimè cocta ac munda ut aliquid expiret. Prima autem *Fraga* quæ post colaturam supersunt per linteum validè exprime, potioris, & expressum etiam liquorem sorsum servare. Cum uti voles, ter aut quater in mensè cochlearum plenum sumes manè, & adde pulverem de saccharo cando. Gratum, probatum, efficacissimèque hoc remedium est, quod ultra viginti annos calculo confictari, præ cæteris omnibus, quæ innumera eis diversi medici præscribere, Gelfnero commendaverunt. *J. B.*

Herba refrigerat & siccat mederi. Sapore cum sua radice est amaro, cum evidenti albidiorie. Diuretica est, utilisque crebri in idero; & ut & in gargarismis & balneis, in cataplasmatibus, & ad sistendos fluxus, ad dysenteriam, ulcera foridula purganda, ad catarrhos & destillationes cohibendas.

Hujus decoctum cum tota (ut loqui amant Medici) hoc est, plantæ integræ cum foliis, radicibus & flagellis, optimo cum succellu lhericis propinatur, vel sorsum, vel alius huic modo medicamentis appropriatis admixtum. M. Rulandus potum extrahit. Essile purgatum illud præferre solebat hac formula. & *Fragaria* manij. passilurum exacinatatum ʒij. Bulliant in aqua fontanæ ad sufficientiam & bibe. *D. Hulse.*

Vidi (inquit C. Hoffmannus) in eo qui copiosius comederat *fraga* multas illarum particulas in nutula ut renes putarentur colligari. *Rarum hoc & incredibile.*

Idem asserit *Fragariam* præstare egregium diureticum in febribus colliquis, cum volumus aquam abdomini insulum & hydropem mentientem ad renes derivare.

Incerto auctore doctus sum *Fragariam* in vino rubro coctam, & aliquoties pubi & pectini impostam instar cataplasmatibus album mulierum fluxum sistere; quod etiam in pollutione nocturna, & gonorrhœa non virulenta efficacissimum comperi. *Sim. Paulus.*

G. Fabricius Hildanus Cent. V. Obs. 48, ejusdem feminae mentionem facit, quæ post esum *Fragorum*, jejuno adhuc ventriculo, horrendis symptomatibus statim vexabatur, ut lipothymia, vertigine, hypochondriorum intumescence, dolore ventriculi, &c. Sed hic notandum est feminam comessisse hæc *fraga* cruda & illota, sine vino aut saccharo. Ego planè censo hæc fruges venenas fissile ab urina, saliva, aut halitu serpentis vel bufonis, quæ fragis limmpore periculis, videretur (ut rectè D. *Tamerlun Robinson* qui Observ. transmissit) in sœctum aliquod succum quandam noxum & venenosum iis inspergat.

Sunt qui ex *Fragorum* solo odore in animi deliquium incidunt, ut Nosocomii præfatus Ellingius. Virgo quædam Austriaca ex eji *Fragorum* epileptica facta est, atque exinde quotiens tempore quo efflorescunt paroxysmo obnoxia est. Ex Observat. *Achillis Gasserii* apud *Hieron. Vellchium* excerpt. *D. Seame.*

CAP. XIII.

De *Fragaria sterili* seu *Spuria*.

1. *Trifolium Fragariae foliis*, luteo flore *Bernardi Hort. Juncq.* *Pentaphylloides majus erectum, flore luteo, ternis foliis Fragariae instar* *Monti*.

Monti.

Numero, situ & textura foliorum antequam exaeulescat, *Fragariam* quivis perfectam asseruere: sed postquam *caules* suos pedales & sesquipedales ediderit, hirsutos & lignosos, *seculos* luteos pentapetalos in fastigio gestantes, succedentibus *seminibus* plurimis fibratulis, abique ulla pulpa humidis, velsit, ad *Pentaphylli* potius genus pertinere sese manifestat: quamvis

vi revera *Fragaria* & *Pentaphyllum* notis genericis conveniant, nimirum calice decaphyllo, flore pentapetalo, *seminibus* plurimis nudis singulis floribus succedentibus, ut alia omittam.

- A. 1. *Fragaria sterili* C.B. *minimè vesca* Park. *minimè vesca* sive *sterilis* Ger. *emac. non fructifera* vel *non vesca* J. B. *Warren Strawberry*.

J. B.

Radix nitens lignosa, satis crassa, cortice ruffo adstringente obducta, multis hinc inde enatis fibris capillat; *armentis* suis per terram serpentes, tenuissimarum fibrarum productione denuo radices agens. *Folia* humi fusa, tripartita, in ambitu serrata, molli lanugine fusa subtilique canescentia, quam *Fragariae* sterili minora, & supina parte obscurius viridia, ex hirsuta pediculis duas uncias longis, ad eorum geminam folio tripartito stipatus, sextantalis, stoculum unum vel alterum sustinet pulchellum, candidum, inodorum, quinque foliolis in medio crenatis & velut cordatis compositum, ex caliculo decem mucronatis hirsutus foliolis ut in *Pentaphyllis* donato; quorum quinque flore evanescente continent & semina occultant in capitulis *Pentaphylli* similibus. Staminula in medio flore plurima.

April mensie apud nos florere incipit; estque in pascuis sterilibus frequentissima.

Tempus & Locus.

3. *Fragariae affinis sericea incana*, vide descript. in Capite præcedente.

CAP. XIV.

De *Pentaphyllo*.

Folia venosis, in singulis pediculis quinis, aut interdum septenis, flore pentapetalo, ab aliis omnibus hujus generis, primo statim aspectu facile distinguitur, ut plura addere non sit opus.

- A. 1. *Pentaphyllum rubrum palustre* Ger. *Pent. vel potius Heptaphyllum flore rubro* J. B. *Quinquifolium palustre rubrum* C. B. *Purple Marsh Cinquefoil*.

J. B.

Valde prolifera habet radices, & fecundo reptatu luxuriantes, lignosas, fibras aliquot emittentes, alias, alius rubentes, pluribus fibrillis capillatas [Radix in aquis externis unguitur, non rubet, ut ait Jo. Bauhinus.] *Folia* quina vel septena *Pentaphylli* vulgaris, sed non eo ordine sita, verum caea in aliam disposita, subius incana, supremâ parte viridantia, vel glabra, vel lanugine vix conspicua hirsuta, profundè per ambitum serrata, pediculis non admodum longis nixa, quorum iam in vaginis amplas caulem amplectentes degenerant. *Caules* glabri, rubentes, in terram reclinati, foliis per intervalla altius vestiti. In summis caulibus flores in furculis è foliorum alis egressis consistunt duo teretres simul, pediculis brevibus, satis grandes, & quinque latis mucronatis rubris calicis segmentis & totidem perangulis petalis compositi, pluribus intus apicibus concoloribus, & turbato capitis *Fragi* æmulo, tam figurâ, quàm magnitudine. In palustribus putridis multis in locis occurrunt.

Locus

- A. 2. *Pentaphyllum vulgatifimum* Park. *Pentaphyllum sive Quinquifolium vulgare* repens J. B. *Quinquifolium vulgare* Ger. *majus repens* C. B. *Common Cinquefoil or Fibre leaved Grass*.

Fœdibus, longis, tenuibus, hirsutis, rubentibus *loris*, ad intervalla geniculatis, & è geniculis folia & radices agnibus, latè se propagat. *Folia* in pediculis quadrantalibus & majoribus quina ad eundem eorum, nervosa, in ambitu altis incisuris serrata, oblonga extremis subrotundis, hirsuta, obscurè viridia. Inter folia exeunt *seculi* ex adverso foliorum. [ramuli è foliorum alis] pediculis prælongis, singulatis, è quinque, foliis flavis, latiusculis, cordatis, & plurimis, intus staminibus compositi. *Caules* flores decem segmentis componitur, & quibus quinque, conniventia tum florem antequam aperiretur, tum semina flore dilapso pericarpij loco occultant & protegunt. [Radix longa, crassitudine intermedium digitali, colore rubro, lapore adstringente & exsiccante; & exsiccata quadrata evadit *J. B.*]

Est hæc apud nos florere & in Autumno ulque. Passim ad semitas.

Vulnerum est & astringens. Sistit fluxus alvi & hemorrhoidum, nariumque hemorrhagiam. Utile est in expuitione sanguinis, & tussi. Commendatur etiam ad paralytim, phthisim, arthriticum, interitum. Prodest dicitur & in calculo & erosione renum, in hernia & febribus. Extrinsecus in oculis inflammatis succo instillatus, in oris putredine, laxitate dentium. Abstergit etiam ulcera maligna. *Schrod.* Præcipue notanda est vis ejus adstrictoria, quæ mediante agit quicquid alicuius.

Tempus & Locus.

Puls radices drachmae unius pondere sumptis paulo ante paroxysmum in febribus intermittentibus misce febrifugum est. *D. Needham* ex relatione *D. Ballard.* Hujus facultatis mentionem invenio etiam apud *Tragum*. Quin & multis seculis ante *Tragum* Hippocrates ad febres fugandas hæc planta utilis est; (ut nos monuit crudeliss. Vir D. Edw. Hüllius M. D.) qui Lib. de Morbis 2. pag. 64. editionis *Vander-Linden*, hæc habet. Si tertiana febris teneris, siquidem non omittis tribus rosmaribus quarta corripit pharmacum deorsum purgans bibendum dato: si vero pharmacum non opus habere videatur, radicem *Quinquifolii* tritatum acetabulis mensuram ex aqua bibendam dato. In quæ rebus D. *Spon*, lib. de Febribus & Febrifugis hæc habet. *Pentaphyllum* est planta nondum amara, & valde astringens, unde proprietatem obtinet roborandi fibras ventriculi à febre relaxatas, & acidium ejus edulcorandi & figendi: nec dubium est quin in Græcia, ubi Hippocrates vixit, efficaciter fu-

erit quam hic loci, quandoquidem pleraque plantæ melius proficiunt viribus in locis calidis quam in frigidis, præcipue illæ quæ aliquantulum aromaticæ sunt. Nihilominus novimus nonnullis esse plebe Gallicæ literaturæ omnino rudes, traditione solâ à majoribus accepta edoctos, Pentaphylli decoctum ad febres intermitentes sanandas propinare, adeoque nimis ejus confici, Hippocratis discipuli sunt. *D. Hulse.*

Ab experientia commendat decoct. rad. Pentaphylli in Aphthis, quo Thomas Thomafius mirabili cum succellu & artificio ossa ulcera sine ulla alia re sanavit. *Jac. Cef. Baricellus Hort. Genial. p. 143.* Pentaphyllum, Tormentilla, Argentina, Fragaria ut genere sic viribus convenire videntur.

- * 3. *Pentaphyllum Alpinum splendens aureo flore* J. B. *Quinquefolium minus repens Alpinum aureum* C. B. *Pentaphyllum incanum repens Alpinum* Park. *Quinquefolium minus flore aureo* Ger. emac.

J. B.

Pulchra Pentaphylli species in multa capita divisa, in quibus multæ squamæ: *radices* multæ, ruffæ, & quibus ex uncialibus aut longioribus pedicellis *foliola* quaquaversim denso agmine panduntur, Tormentillæ ferè facie, mediâ parte serrata, polita & ferè lucentia, aliquot pilis vix ac ne vix quidem conspicuis in quibusdam paribus oblita. *Cauliculi* aliquot palmares, summo tenus divisi *foveolæ*, fulmine pulchre luteos (quantum quidem ex sicca judicare licet) foliis latiusculis confantes; in quorum medio *flamma* saturatior, ac ferè crocea.

Pentaphyllum tertium *Clus. ramos* promit humi se spargentes, & subinde oblongas alas fibras agentes: *Folia* quam Quinquefolii vulgaris molliora, aliquantulum incana & splendentia.

Locus.

Crescit (inquit Clusius) in summis Alpium jugis, quæ tamen herbosa sunt, & sub Junii initium floret, in hortis autem Maio.

- * 4. *Pentaphyllum minus folio subtus albicante* J. B. *An Quinquefolium minus repens luteum* C. B. ? *Pentaphyllum minimum repens* Park?

J. B.

Radix lignosa minimi ferè digiti crassitudine, in fibras tenuiores abiens, longè latèrque vagatur, cortice nigro obiecta, sapore adstringente, *ramulus* emittens complures, etiam palmares, humifusos, in alios ramulos divisos, hirsutos & nonnihil rubentes: in quibus *folia* quæ pollice terebris, quinquepartita, singulis segmentis circa mucronem leviter incisus, superne videntur, inferne albicantia: *foveolæ* parvi, lutei, quinque foliis constant, apicibus multis luteis medium occupantibus: subinde autem flori quinque folia hirsuta, foris viridia, intus ad luteum vergentia, quibus interjecta totidem foliola dimidio minorâ, viridantia.

De loco natali hujus plantæ nihil scribit. Ad Quinquefolium minus repens luteum C. B. in colle patibuli viâ pontis Castri novi & in ficcis locis Salenove copiose nascitur. *Botan. Monsp.*

- * 5. *Pentaphylli minoris major species folio subtus albicante* J. B.

Folia est multò majoribus quam in præcedente, ex longis pediculis dodrantalibus, & quinque foliolis, ac multis sepebis, oblongis, extremis subrotundis, serratis, subus albicantibus: *caulibus* palmariibus, in summitate floribus luteis multis, ex brevibus pediculis: *radice* nigra, longè, cum fibris crassiss.

Ubi collectum hoc Pentaphyllum nescivie Descriptionis autor J. Bauhinus. Utrumque hoc Pentaphylli genus nobis incognitum est.

Pentaphyllum minus repens aureum *Ad.* Tormentillam admodum representat: folia ejus quæ terram spectant albicant. Non propagat se ramulis defixis Pentaphylli vulgaris in modum, unde miror cur repentem vocet C. Bauhinus, nisi fortè radicibus reptet, ut innuit Joannes frater de suo, si modo eandem plantam intelligat.

Admodum obcuri sunt Botanici in historia Pentaphyllorum.

- * 6. *Pentaphyllum minus molli lanugine pubescens, flore luteo* J. B. *Quinquefolium repens minus lanuginosum luteum* C. B. *Pent. minus repens* Park. *Quinquefolium incanum* Ger.

Clus.

Multa exeunt ab una *radice* capita ramosa, humi fusa, aliquot foliis Pentaphylli vulgaris & elatioris formâ similibus prædita, h. e. quæ quinque foliolis in ambitu serratis, mollique lanugine pubescentibus, constant, sed non ut illa [præcedens] incanis, gustu initio exsiccatante deinde linguam nonnihil vellicante: Ex his capitibus procedunt dodrantales interdum caliculi, similibus sed minoribus foliis ornati, gestantes in summo multos *flores* luteos, elegantissimos, pentapetalos, medium florem occupantes multis *filamentis* luteis. *Semen* in caput & veluti Fragi rudimentum congestum, fulcum. *Radix* longa, dura, satis crassa, foris nigricans & tenuibus fibris donata est: sed & rami illi humi fusi plerumque fibras agunt, & vicina loca occupant.

Nihil illo vulgaris locis fecit & nudis Pannonia, Aultria inferioris, Moravia & Bohemia.

Florere incipit incunite propemodum vere.

7. *Pentaphyllum parvum hirsutum* J. B. *Pent. minus repens lanuginosum* Park. *Quinquefolium minus repens* C. B. *Quinquefolium quartæ secundæ species* Clus. *Pentaphyllum incanum minus repens* Ger. emac.

Clus.

Cum præcedenti nascitur atque etiam floret, minus tamen frequens, humi similiter fufum, cujus *cauliculi* non vident sed purpureasunt, & graciliores sunt: *folia* angustiora, magis villosa, & ibidem ore altius serrata: *flores* etiam magis aurei; in cæteris conveniunt.

Radix

Radix donatur (inquit J. Bauhinus) crassa, longâ, nigra: *foliis* parvis hirsutis, ex pediculis duas uncias longis: *cauliculis* multis, humi futs, quatuor vel quinque unciamum.

Palam provenit (inquit J. Bauhinus) [at non in Anglia.] Martio & Aprili floret.

Temput.

8. *Pentaphyllum rectum majus* J. B. *majus erectum* Park. *Quinquefolium majus rectum* Ger. *rectum luteum* C. B.

J. B.

Non minus strenue astringit hujus *radix* quam vulgaris supini, multis adnatis aucta, rubescens: *caulis* cubitalis & majores, plures, duri & rigidi, recti, teretes, subrubentes, villosi, circa summum in aliquot alas, modò longas, modò breves divisi. *Folia* hirsuta, Alceæ ferè æmula, variante divisa, quintuplici, sepeuplici, singulis segmentis profunde serratis. *Flores* odore Agrimonie, Quinquefolii supini majores instar, colore luteo, intensiore, diluore & albo interdum, sed rarius, unde Lobelio in Adv. *Pentaphyllum album & purpureum* inscribitur.

J. Bauhinus se in Alfata spontaneum observasse scribit.

Est &

Locus.

9. *Quinquefolium Canadense humiliss.*

Morif.

Cujus folia saturatius virent: *foveolæ* magnos luteos, & consequenter capsulas majores aliorum more gerit.

- * 10. *Pentaphyllum rectum majus, tenuius, villosius, Pannonicum* J. B.

J. B.

Cubitalibus & majoribus tenuioribusque est *caulibus*, longis pilis hirsutis, non ita firmis. *Folia* per caules longos habent pediculos, dodrantales, longis etiam pilis hirsutis, ad principium duæ *pinne* foliorum instar, tenues, simplices, unciam circiter longæ, dividuntur autem folia in sex vel septem portiones, profunde serratas, quales in prædicto sed minores, villosiores, candidiores: rami dividuntur in tenuiores ramulos, quæ desunt in *capitula* minorâ quorum *calices* minores, cum longis pilis, candidiores. Cujus coloris sunt *flores* nos later.

- * 11. *Quinquefolium montanum luteum erectum hirsutum* C. B. *Pentaphyllum montanum erectum* Park.

C. B.

Ex *radice* nigricante *cauliculi* exeunt tenuissimi & sesquipalmares, in summo multifidi, & molli lanugine pubescentes: *folia* inferiora longissimis pediculis donata, in septem (at quæ in caule in quinque) lacinias profundas, diversâ longitudinis, per oras serratas, pilisque donatas dividuntur: quæ parte inferna, ut in vulgari, rufescent, tantillum incana sunt, non tamen splendent. *Flores* habet parvos, aureos, quinquefolios, multis brevibus & croceis staminibus donatos, quibus capitulum aliorum more, *semen* minutum continens succedit.

In montis Centracensis ad patibulum ascensu provenit.

Locus.

12. *Quinquefolium rectum luteum Monspeliense.*

Folia huic longis insident pediculis, & circumcirca dentata sunt denticulis majoribus, non admodum hirsuta. *Caulis* ex eadem radice plures exeunt, dodrantales, multis crass & firmi minidique erecti cum Pentaphylli recti majores vulgaris, in summitatibus suis in aliquot ramos divisi numerosos *flores* gestantes luteos.

In silva Valena præpè montem Lupi non longè Monspelio invenimus. A præcedentibus duobus *Locus.* specie differre videtur.

- * 13. *Pentaphyllum seu Heptaphyllum albo-pallidum, seu flore ochroleuco, petalis singulis cordatis.* *Morif. Hist.*

Morif.

Humilior est hæc species, foliis dilutius virentibus, hirsutioribus; floribus sulphureis seu albo-pallidis cordatis.

- A. 14. *Pentaphyllum erectum, foliis profunde scissis, subus argenteis, flore luteo* J. B. *rectum minus* Park. *Quinquefolium erectum folio argenteo* C. B. *Quinq. Tormentillæ facie* Ger. *Tormentilli Cinquefoil.*

Radix ei simplex, satis crassa, lignosa, exterius obscurè rubens, interius alba, plurimis fibris capillata, in numerosa capita divisa. *Caulis* inde emergunt plures, teretes, rubentes, hirsuti, in terram reclinati. *Folia* in caulibus alternatim sita, ad exortum suum geminâ appendice caulem amplectuntur, pediculis longis incanis, venosa, & profundis incisuris circa margines serrata, superne obscurè viridia, hirsuta tamen, inferne incanis lanugine obducta. *Flores* in summis cauliculis parvi, flavi pentapetali, è calice quinque segmentis composito, quem alia quinque segmenta angustula

G g g

gula obvallant, ut in Pentaphyllo vulgari repente. Semina eadem modo nascuntur, parva, color per maturitatem Olivæ immutatur condire fore.

In arenosis aut glareosis pascuis sed rariis; interdum & in muris. Junio mens flore.

15. *Pentaphyllum rectum* J. B. rectum flore albo nobis. An *Quinqesolium album majus caule* (cent. C. B. ? *Pentaphyllum majus luteo flore vel albo* Park ?

Radix ei crassa, cortice nigricante obiecta, [russa & subnigra, lignosa, astringens (J. B.) in plurima capita nonnullamque divisa. Folia pediculis longis hirsutis insident, brevibus pilis circa margines & in averla parte donata, superne glabra, pallide viridia, quinquepartita, partibus singulis brevibus, latis, extremo subrotundis, in ambitu minime serratis sed extremis duntaxat oris duobus tribusve denticulis, interdum tamen ad medium usque, humorem glutinosum exsulantia, unde ad tactum viscosa sunt. Caulis palmaris & sesquipalmaris, erectus, hirsutus, subruher, folis vestitus tribus quatuorve, (quæ ex bitido folio seu vaginâ quadam caulium amplectente exeunt) in summitate in plures ramulos spargitur, unde & flores umbellam quodammodo mentiuntur, albi, & quinque foliis compositi longiculis, cum flos expanditur, in tantum à se invicem distantibus, ut inter duo quælibet folia unum calicis segmentum appareat & florem componere videatur, ut in Fragaria. Medium floris occupant villitomentosi innumeri, in fasciculum velut congesti, albi, nonnulli etiam purpurascens, apicibus pullis insignes. Mensis Julii initio flores incipit.

E supium hirsutis exit in ascensu montis Saleve propè Geneviam; & tuncque ad latus portæ Max. Carthusianorum cenobii Gratianopolin ducentis. Invenimus & in Alpibus Carnithiacis.

Descriptio *Quinqesolii albi majoris caulescentis* C. B. plantæ nostræ in perisque convenit; excepto quod folia serrata in ambitu faciat, & floris petala in summo divisa.

- * 16. *Quinqesolium album minus* C. B. *Pentaphyllum album minimum* Park.

In paucis, excepta partium omnium parvitate, à precedente differt, nimirum foliorum pedicellis brevibus, & foliis ipsi extremis tantum oris serratis.

Quinqesolium 2. minus flore albo Clus. *Quinqes. sylvaticum minus flo. albo* Ger. emac. *Pentaph. album minus* Park. *album minus alterum* C. B. An *Pentaphyllum Alpinum argenteum flore albo nostrum* ?

Clus.

Ex eadem radice quæ nigra est, multos plerumque cauliculos proferre solet, conferunt nascentibus secundum radicem incanis foliolis, forni superiori [sequenti] nullibus onulosis, graciles, non humi filios, sed rectos, & summo fastigio multos *stipulos* priori [sequenti] similes. Sequens genus videtur sed per omnia minus.

Leuc.

Erigit hoc inter taxa & scopulos summis Austriacarum & Striacarum Alpium jugis Clusius. Floret sub finem Junii, interdum Julii & Augusti, prout juga illa maturis aut seris nimbibus luit libera. Accedit ad nostrum *Pentaph. argenteum Alpinum* flore albo, in nonnullis tamen ab eo differt.

17. *Quinqesolium album majus alterum* C. B. *sylvaticum majus flore albo* Ger. *Pentaphyllum album J. B. majus alterum album* Park.

Clus.

Ex radice multis fibris donatâ pediculi plures exoriantur, palmares & sesquipalmares, tenues, angulosi, hirsuti, *folia* singuli sustinentes quinquefidum, superne glabrum virideque, inferne argentea lanugine villosa, cupis segmenta singula carinata fore; quædam longiora quam minimum, alia minime serrata, in obtusum mucronem desinunt, quam in Tormentilla argentea longiora, si perna parte virore non ita obscure, nec ita glabra. Ex calicibus hirsutis flores peculiaribus quoque pediculis longiculis insident Fragaria, colore perinde lacteo, staminibus in medio luteis. Sapor herbe glutinosus.

Leuc.

In Alpibus Striacis inter oppidum S Michaelis & Knittelsfeld invenimus. Clusius in montosis sylvis in Austria, Moravia & Pannonia interamni observavit: nam *Pentaphyllum album* i. Clusii ab hoc non separo. Clusius autem cauliculos exiles & tenues, dodrantales ei attribuit: radicem crassiusculam, nigricantem, in ambitu sese diffundentem: *folia* extremis duntaxat oris crenatis.

18. *Pentaphyllum argenteum Alpinum flore albo*. An *Pentaphyllum foliis superne & inferne incanis* J. B. ? An *Quinqesolium minus album alterum* C. B. ? *Quinqesolium sylvaticum minus flore albo* Ger. emac. *Pent. album minus* Park.

Radix crassa, lignea, nigricans, vel atro rubore perfusa, ex qua plura capita squamata. Folia constrictissima, quinquepartita & interdum tripartita, exigua, lanugine molli, argentea tam supra, quam subus cæmæna, obtusa, & in extremo duntaxat duabus tribusve crenis incisa, pediculis brevibus nixa. *Cauliculi* ex eadem radice plures exeunt, duarum unciarum pariter villosi, tenues & minimi, foliolis duabus tribusve tripartito divisis vestiti, quæ appendicibus duabus caulium amplectuntur; flores in summitate sustinentes duos vel tres, pentaperalos, albos, cum numerosis intus *filamentis*, nalis,

nalis, apicibus purpureis capitatis. Vice styli congeries & veluti fasciculus filamentorum. Calix ex decem foliolis hirsutis in acutum exeuntibus constat, quinque latioribus, quinque angustioribus, alternatim positus.

In summitatibus montium altissim. max. Carthusianorum cenobio imminuentium invenimus.

Leuc.

Planta J. Bauhino descripta ab hac nostra differt quod in singulis caulibus flores gerat singulos.

19. *Trifolium argenteum Alpinum* Pona. *Alpinum argenteum Persici flore* C. B. aut cetere ei simillimum.

Eodem in loco cum precedente planta à nobis inventum; non videtur ab ea specie differre. *Folia* duntaxat angustiora longioraque videbantur. Verum quicquid de eo sit, *Pentaphyllum* foliis inferne & superne incanis J. B. idem proculdubio est *Trifolium argenteum Alpino Pona*, cum in eodem loco, monte Baldo nimirum, utrumque inventum sit, cumque in *Pentaphyllo* illo dicto *folia* observentur duntaxat terna, & in singulis caulibus flores singulares, quod idem de suo *Trifolio argenteo* observavit Pona.

Planta autem quam nos hoc titulo intellectam volumus, quinque precedenti specie eandem suspicamus, à *Trifolio argenteo Alpino Pona*, h. e. *Pentaphyllo* foliis inferne & superne incanis diversis videtur, cum in eodem caule duos interdum aut etiam tres flores gesserit, aliquo simillima.

Trifolium faxatile hirsutissimum J. B. C. B. huic plantæ simillimum nobis esse videtur, & forte idem. Descriptionem videtis apud utrumlibet autorem.

- * 20. *Pentaphyllum minus argenteum* Park.

Park.

Ramulis plurimis albertibus, ad radicem multis & brevibus filamentis seu capillamentis potius quam foliis vestitis, humi se diffundit; superius exeunt folia parva, extremis subrotundis & minime dentatis, superne obscure viridia, inferne argentea. Summos ramulos occupant capitula seu folliculi multi incerto numero & ordine, longos luteolos circumdantes, à reliquis generibus multum diversi, & quibus exeunt minimi & vix discernendi folliculi albescentes, quos sequuntur semina minutissima flavolenticula. Radix parva, longa, dura, fibrata multos annos durat, in multa capita divisa, ut magnam terræ spatium occupet.

Ex leminibus & regionibus transmarinis acceptis Parkinsono succrevit.

Alchimilla potius quam *Pentaphylli* species nobis videtur.

- * 21. *Quinqesolium Lupini folio* C. B. *Pentaphyllum dupesquod* Thal.

Descriptionem hujus vide apud Thaliu.

- * 22. *Quinqesolium tuberosum Indicum* C. B. *Pentaphyllum Indicum* Clus. exot. l. 4. c. 18.

Clus.

Bina duntaxat habebat *folia* cæque tenella, peracri tamen sapore prædita, ex tuberosâ radice prodeuntia, gracili, septem aut octo nihilominus uncias longo pediculo subnixa, in quinque profundas & ad pediculum usque ferè pertingentes lacinias divisa, nervo singulas lacinias à pediculo ad summum mucronem secundum longitudinem secante, & venis quibusdam ab eo nervo in latera excurrentibus prædita. Cauliculus & flores proferret mihi incomptum: sed radix quæ, ut dicebam, tuberosa instat radicis Tormentillæ, & solida, parte externa aliquantulum fusca, internâ vero alba, & cuspudam acrimonia participes duorum aliorum foliorum, quæ abrupta, vestigia adhuc renebat, plenæque & aliquot fibris donata erat.

In hortulis Nicolai Goli M. D. reperta erat, qui cum iis quos Mercatorum societas Amstelodami in India Orientali aromatum comparandorum gratia ablegaverat, Anno 1631. profectus in reditu extinctus erat.

Non videtur pertinere ad hoc genus.

CAP. XV.

De Pentaphylloide.

A Pentaphyllo cum quo in aliis plerisque convenit, foliis lobatis, Agrimonie aut Caryophyllate ferè annis differt.

1. *Pentaphylloides erectum* J. B. *Pentaphyllum fragiferum* Ger. Park. Clus. *Quinquifolium fragiferum* C. B.

Radice prædictum est plurimum capitum, crassiusculâ, lignosâ, cortice saturatiùs rubente, strenuè adstringente, rectâ, è qua *pediculis* pluculî prodeunt, palmares, quorum extremo conneduntur terna *folia* hirsuta, serrata, Fragarie amula, longè minora, rursusque eidem costæ una aut altera contumilium foliorum conjugatio, quo longius à supremis illis abluunt minorum. Inter hæc caulis nascitur cubito altior, hirsutus, semel atque iterum quinis junctis foliis insignis, superior in ramulos aliquot divaricatur, qui multos *flores* gerunt, albos, Pentaphylloidis supini duplo majores, subectis radiatis foliolis viridantibus, hirsutis, floris umbilicis occupantæ capitulo Fragum ferente, ut in cæteris Pentaphyllis, quod constat seminibus oblongis, ferè rufis.

In monte Saleva propè arcem antiquam jam ferè collapsam oritur. Clusius in Leydenberg locis umbrosis, inque Pantonia multis locis, non modò in cædis sylvis, sed etiam graminis campis, Scæ observavit.

Floret Maio; fructus paulò ferius maturæscit.

2. *Pentaphylloides supinum* J. B. *Pentaphyllum supinum* Potentillæ facie Ger. Park. *Scoropisula fragifero affinis* C. B.

f. h.

Folia plurima pediculis longis, ex radice crassiuscula, longa, multorum capitum, annectuntur conjugatum, singula serrata, ad Geranii supini folia accedentia. *Caulis* cubitalis, inanis, numerosè gerunt *flores*, parvos, luteos, ex brevibus pediculis. Succedunt capitula parva Fragis immaturis similia.

In Germania propè Rhenum, infra Moguntiam invenimus. Frequens in agro Viennensi, in extrenis pratorum marginibus, secundum sylvas. Clus.

3. *Pentaphyllum passillum repens foliis argenteis fragiferum* N. D. Hort. Lugd. Bar.
4. *Quinquifolio similis emnephyllus* C. B. *Emnephyllon* Park.

Radice habet crassam, nigricantem, in longas fibras abeuntem, à qua *cauliculi* plures ad exortum usque congesti, per terram sparsi, capillares, multifidi, tres quatuorve uncias longi prodeunt. *Folius* est oblongus pedicellis donatis, in novem lacinas angustissimas per margines incisas, & hirsute villosas, divisis. *Flosculi* parvi, aurei, & capitula parva Quinquifoliorum modo à pedicellis sustinentur.

Ex Helveticorum Alpibus.

- A. 5. *Pentaphylloides fruticosum. Rhizob. Cinquefoil.*

Tota planta castaneo est colore, exceptis foliis & floribus, gustu subdulci, ligno solido. *Radix* ei fibrosa, undique juxta caulem turiones, seu mavis stolones, emittens. *Caulis* bipedalis aut altior, in plurimos ramos & furculos divisis, & subdivisis; per quos ad singulos pollices pediculi seminales alterno ordine sita *folia* sustinent, subus lanuginosa, superne glabra, viridia, quodammodo pennata, è pinnulis oblongis septenis (rarius quibus) composita, ita dispositis ut ex uno quasi centro quaterne, ex altero (scilicet superiore) ternæ prodire videantur. *Flores* lutei, amplè pentapetali, ungibus tenuibus adnascetes, adeò ut citò decidant, novis tamen indies succedentibus per totam æstatem. *Calice* Pentaphyllorum more è quinque (rarius sex) foliis lanuginosis acuminatis constat, totidem tenuioribus interjectis. Semina aut proxis nulla, aut saltem inconspicua; nec quicquam post exactos flores præter brevem quandam lanuginem multis staminibus interspersis reperiatur. *Caulis* singulis annis (nè dicam septis) cuticulari seu corticem exteriorem exiit, adeò ut eodem tempore eidem cauli vel senas, vel fortasse etiam denas, cuticularum lacinas adhaerentes conspicias.

Reperitur ad ripam Meridionalem Teis fluvii qui Dunelmensem episcopatum ab Eboracensi provincia determinat, infra vicum Thorp dictum variis in locis, nec minus infra cuenobium S. Aethelthæni, Eggleston-Abbey dictum, in agro Eboracensi. Hanc plantam primus observavit, nobilique ostendit, & descriptionem à se concinnatam communicavit D. Johnson Eboracensis.

CAP.

CAP. XVI.

De Pentaphylloide Argentina dicto.

Argentina ab argenteo foliorum splendore dicta est. Germani *Genferich*, id est Anserinam, appellant, quod hac Anseris in cibo delectantur. Quo nomine Græci & Latini hanc herbam appellant à nullo prodictum est. Recentiores ob formam Potentillam ab eximis viribus quibus pollet vocant, nonnulli Agrimoniam sylvestrem ob formæ affinitatem. *Trag.*

- A. *Argentina* Ger. *Potentilla* Park. C. B. *Potentilla seu Argentina* J. B. *Wild Canby, Silber-weed.*

A foliorum molli & argentea lanugine nomen accepit hæc planta. *Radice* habet nunc simpli. *Erym-* com, cortice nigricante tectam, nunc fibrosam, gustu adstringentem, undè plurima emergunt *folia*, in terram resupina, Agrimonie foliis similia, majoribus hinc inde pinnulis, obtusis, circa margines profundè denticatis, cum plurimis minusculis intermediis constantia. *Flagella* undique spargit, quibus insigniter se propagat, Fragarie instar. Ex alis foliorum, quæ appendicibus suis flagella amplectuntur, exeunt *flores*, singulares, pediculis longis hirsutis fultis, flavi, quinque foliis subrotundis non crenatis compositi, cum plurimis in medio staminibus & apicibus concoloribus, è calice hirsuto, quinque segmentis acutis, (quæ conniventia florem antequam aperitur, & semina iterum flore dissipato occultant) composito. Hæc autem folia alia quinque circumstant, nonnunquam segmentata.

Frugens est circa semitas & loca aquosa: Amat enim loca uliginosa & ubi per hyemem aquæ *Lacus* stagnant.

Ut genere sic viribus cum Fragaria, Pentaphyllo, Tormentilla convenit: quas summam recenset Schroderus his verbis.

Refrigerat moderate, astringit fortius, ficit, consipat.

Hinc languinis expuitioni medetur, diarrheam & reliquas tum alvi, tum uteri fluxus compescit: hæmoptocis & hæmorrhoidis subvenit: renum calculum insigniter atterit: vulneribus insuper & ulceribus admodum conducit. Externè famosa est in doloribus dentium mitigandis, putredine gingivarum arcenda, aestu febrili sopiendo, quem potenter compescit, cum sale & aceto contusa plantis pedum supponatur, vel carpis applicetur.

Aquam hujus stillatitiam ad lentiginis, panos & maculas, fuscumque colorem sole contractum delendum Angliæ mulierculæ adhibent.

Hujus radices, quas *Worms* vocant, in agro Eboracensi circa *Settle* oppidum hyberno tempore effossæ pueri eliciant. Sunt enim sapore suavi, nec minus grato quam Pastinacæ, ut à Pharmacopoea quodam fide digno, ibidem degente certior factus sum. Postea observavi etiam porcos radices hæc retho effossis libenter vorare.

Experimento egregio didicit Jo. Agricola Potentillæ succum unâ cum pulvere Colchici vulgaris maricis ani mederi. *f. B.*

Castor Durantes jubet ut dysentericorum indatur calceis: Atque hac arte non solum dysenteriam, sed omne genus p.n. fluxiones infimi ventris, ut nimios menses, imò narium hæmorrhagiam dubio procul sistere valebit. *Sim. Paulus.* Hartmannus eandem hoc modo usurpatam valuisse ad dysenteriam affirmabat, postquam medicorum opera nihil profuisset.

Hanc etiam pro Arcano celebrat Petr. Borellius Cent. 1. observ. 12.

Diuretica aliquando cum fructu in febribus exhibentur, inter quæ Anserina specificè prodest, sic etiam & Sal Anserinæ, quod mihi pro specifico est. *D. Soame de Dolai L. 3. C. 7. S. 14.*

CAP. XVII.

De Tormentilla.

Tormentilla, *Erigeron*, quod radice pulvis cum aluminis & Pyrethri momento cavis dentium inditum corundem tormentum five cruciatum sedet. *Lab.* Alii à Dysentericis tormentibus sanandis à Recentioribus ita nominatam censent.

A Pentaphyllo distinguitur, foliis septenis in eodem pediculo, quod & Pentaphyllis nonnullis commune est, sed præcipue flore tetrapetalo, quod huic proprium.

- A. 1. *Tormentilla* Ger. J. B. *vulgaris* Park. Offic. *Sylvestris* C. B. *Tormentil or Septfoil.*

f. B.

Ex radice crassa, pollicem nonnunquam superante, aliàs recta, aliàs in obliquum actâ, rubente, fibrosa, sapore adstringente *uticulas* plures emittit humi fusas, nonnihil subinde cietas & cubitum interduo longas, hirsutas, rubescentes, tenues; in quibus ex intervallis *folia* caulem ambiantia, Pentaphylli, hirsuta, sed divisura septemplex. *Flores* parvi, lutei, tetrapetali, aliàs Pentaphylli similes.

Ggg 3

les. In hujus coliculo observatur aliquando adnatum tuberculum quoddam, excrementitium, concretionem Pomorum Quercinorum, in cuius antro stabulantur vermiculi seu terebines.

Locut.

In pascuis ubique ferè, præsertim siccoribus & montosis.

2. *Tormentilla Alpina major* Park. *Alpina vulgaris major* C.B.

Radix huic odorator, rubicundior ac major vulgari; Folia etiam majora: in reliquis conveniunt.

A. 3. *Pentaphyllum reptans alatum foliis profundius serratis* D. Plot. minus viride flore aureo tetrapetalo, radicalis in terram & geniculis demittens Morif. An *Pentaph. Tormentilla facie repens* Hort. Leyd?

D. Plot.

Quinquefolium vulgare repens crescendi modo æmuletur, & in plerisque partibus refert: nisi quod folia nonnulla ad exortum plantæ & radice subrotunda & Alchimilla modo integra & indivisa obtineat; alia quinquepartita superiori tantum medietate dentata. Folia non semper quia in eodem pediculo existunt, sed prout caules seu flagella in longitudinem excreverunt paulatim pauciora, quaterna v.g. terna, bina & in extremis cauliculis singula; Omnia ad pediculi exortum binas appendices seu aurículas adnascentes obtinent, ut in vulgari *Tormentilla*.

Flores *Tormentilla* instar tetrapetali; è mille vix unum reperies pentapetalon.

Ad marginis arvorum inter *Hockley* & *Sylvas* colli *Shrover* subiacentes, & alibi in agro *Oxonien* invenitur.

Locut.

Vires.

Tormentilla, cum *Pentaphylli* revera species sit flore tetrapetalo, eandem cum eo vires obtinet. Secat & potenter astringit; hinc in fluxionibus quibuscunque alvi, uteri, &c. non aliud remedium utilitatem quam *Tormentilla* radice, quomodocunque exhibita: præterea diaphoretica est & alexipharmaca; unde & omnibus medicamentis quæ adversus venena, pestem, variolas & morbillos aliosve morbos malignos componuntur adhibenda, præsertim si cum fluxu alvi conjuncti sint. Tandem vulneratis potionibus, unguentis & emplastris adjungi solet, nam vetera & putrida ulcera & abcessus sanat.

In insulis Ferroenensibus *Tormentilla* utuntur, defectu corticum in pelibus Animalium præparandis. Thos. Bartholin. Act. Med. An. 1671. Obl. 49. D. *Taner. Robin.*

Ad Diarrhoeam commendat *Etmullerus* Extractum *Tormentilla*, præmissio si opus est *Rhabarbaro* una alterave vice: hunc exhibuit anna 38. ad 51. quod remedium præcellit omnibus aliis medicamentis in dysenteria epidemica. D. *Hulse* ex *Etmulleri* prax. cap. de Diarrhoea.

C A P. XVIII.

De Plantagine aquatica.

Plantago dicitur ob aliqualem foliorum similitudinem. Locotali, & flore tripetalo cum *Sagitta* convenit, foliis Plantagineis ab eadem differt.

A. 1. *Plantago aquatica* J. B. *aquatica latifolia* C. B. *aquatica major* Ger. Park. *Great Water-Plantain*.

J. B.

Foliorum cum caulis imo quod involvunt ad tenues usque & numerosas radicum fibras tubinis conius bulbi faciem aliquatenus mentitur: caulis autem striatus, angulosus, inaniss, sububer, plerumque cubitalis, non raro etiam procerior, alis indidem ortis in orbem coronatur, atque hec sum in radatos ex intervallis furculos facit: quorum extremis insident flosculi, dilutione purpurea pallentes, fimbriatis foliis tribus constantes, totidem toti flori subiectis foliis minoribus, viridantibus, herbacei coloris, flammulis tenuis è medio flosculo excurrentibus. Semina Milio vix majora, utrinque compressa, margine sulcato, in trigonum junctis lateribus disposita, copiosa. Folia Plantagine longiora, acuminata, nervosa, glabra, sapore subacido prædita.

Locut.

In & juxta aquas ubique ferè reperitur. In & juxta aquas ubique ferè reperitur. Johnstons apud Gerardum hanc plantam *Limonium Dioscoridis* & *Plinii* esse contendit, quibus argumentis apud ipsum vide. Certè inepè admodum *Plantago* appellatur, cum qua parum habet similitudinis.

Vires.

Refrigerare & fliccare dicitur. Schwenckfeldius procidentiam ani curare, rubentem poligram, capitis dolorem à causa calida mulcere, cruento spuro urinæque mederi tradit. Summum secretum & expertissimum quo subito lac in mammillis consumatur esse ait *Tamoxes* Rossin succum hujus Plantaginis illis applicatum.

A. 2. *Plantago aquatica minor* Park. *aquatica humilis* Ger. *aquat. humilis angustifolia* J. B. *angustifolia* C. B. *The lesser Water-Plantain*.

J. B.

Gracili concavo, nudoque caule pedali & altiori prædita est; verticillatim circa medium pediculis quadrantalibus & trentalibus ex geniculo ortis radiato; consimiliterque aliis epinodi summi caulem

caulem coronantibus; quorum unicuique flos insidet satis amplus, albus unguibus flavis, è tribus caudicis foliis compositus, glomerato in parvi echini modum capitulo relicto. Folia ex radice sena sepependæ, junceo pediculo palmari & sesquipalmari mixta, angusta, acuminata, glabra, tribus longis nervis distincta. Odor plantæ mihi non admodum gratus sed potius gravis, ad Castorei odorem accedens. Radix innumeris fibris albenibus constat. Adde, quod capitulum in medio flore aliquot flammula breviter circumstant, acuminulis luteis.

C A P. XIX.

De Sagitta, seu Sagittaria.

Sagitta dicitur hæc herba, quod ejus folia alata sagittæ cuspidem proximè referant.

Sagitta minor J. B. *aquatica minor latifolia* C. B. *minor latifolia* Park. *Arrow-head*.

J. B.

Sagittæ radices sunt multæ, albae, crassiusculæ, fungosæ, non sine capillaribus fibris, à quibus propagines nascuntur longissimæ, interdum bicubitales, juncea tenuitate, lubet aquam serpentes, similes radicibus *Lyfimachia* luteæ. Folia aquis innatant rare forma; alata *Sagittæ* mucronem amulantia, fuscis hinc inde in superna parte maculis notata, quadam ex primis in acumen non desinunt sed rotundantur. In eorum porro singulas alas longi, terni aut quini nervi per longum porriguntur, obliqui à nervo in nervum venulis intercursantibus, lavore Plantaginis aquaticæ, pediculo minime digiti crassitudine, fungoso, striato, penè triangulo, duos aut tres cubitos longo pro aquæ profunditate in qua vivit. Folia sapore nonnihil subdulci & viscido, cum vestigio obscuro acrimonia: Caules rectos duos aut tres emittit, non multo foliis altiores, rotundos ferè, striatos, crassos, fungosos, in quorum parte superiore plures flores exoriantur, plerumque terni, caulem amplectentes, ex pediculis five ramulis, modò longaulculis modò brevioribus, pulcherrimi, mediocriter magni, tribus foliis albis constantes, ungue purpurascens notatis, florum *Amygdalarum* foliolis paulo minoribus, in medio apices multi rubentes. Sub flore tria foliola viridia. Flores excipiunt echinata capitula, subpurpurea, magnitudine penè fructuum *Arbuti* vel *Frageorum*, ex aculeis velut constantia, qui nihil aliud sunt quam semina lata compressa in acumen desinentia, unguibus Avium similia. In aquis leniter decurrentibus frequens est.

Locut.

Sagittæ tres species seu varietates constituunt Botanici.

1. *Sagittam majorem* J. B. Ger. quæ *aquatica major* C. B. *major latifolia* Park. *minor angustifolia* jam descripta, excepta magnitudine, per omnia similis, verum folia non ulque adeo acuminata habentur.

2. *Sagittam latifoliam minorem*, superius descriptam.

3. *Sagittam minorem angustifoliam* J. B. quæ *aquatica minor angustifolia* C. B. *Sagittaria minor angustifolia* Park. Hæc minori descripta per omnia similis, sed omnia minora sunt ei, foliaque angustiora multo, magisque acuminata.

Hæ tres varietates non videntur nobis inter se specie differre; siquidem promiscuè in eisdem aquis perape oriuntur, unde & eidem semine ortum suum debere videntur.

LIBRI DUODECIMI

SECTIO SECUNDA.

De Herbis semine nudo polyspermis flore nudo seu nullo Perianthio testis.

Herbe semine nudo polysperme, flore nudo, h. e. nullo perianthio testis, sunt vel eodem

Quadrifolio seu cruciati, majores & sarmentosa, gustu fervido, cinninni seu plumulis longis villosis feminibus adnatis; CLEMATIS.
Polyphyllum, caule

Indeterminatè foliato, speciosum florum thyrsum proferente, foliis pinnatis, radicibus

Tuberosis, bulbillis ab extremis fibrarum filamentis dependentibus, feminibus in circum dispositis; FILIPENDULA, Osmante.
Fibrosis, feminibus incurvis, in globulum congestis; ULMARIA.

Determinatè foliato, ex unica tantum distinctione, ubi ternaherent folia, floribus in singulis caulibus singulis; feminibus

Ranunculis, in capitulum congestis, nullo pappo aut lanugine vel adhaerente vel involvente, folio variè dissecto; ANEMONE nemorum.
In pappo absentibus, multiplici colorum varietate & pulchritudine; ANEMONE. Hujus flos vento potissimum aperiri dicitur, unde nomen.
Caudatis, cinninnis seu plumulis longis adherentibus; PULSATILLA.

CAP. I.

De Clematide.

Clematis dicitur à κλίμα sarmentum, quoniam flagellis vitiginorum armulis arborescunt.
 Note ejus sunt flos quadrifolius seu cruciatus, cinninni seu plumulæ longæ villosæ in plerisque speciebus feminibus adnatæ, sapor fervidus.

- A. 1. *Clematis latifolia* sive *Atragene quibusdam* J. B. *Clematidis* Sylv. *latifolia* C. B. *Clematis* Sylv. *latifolia*, sive *Viorna* Park. *Viorna* Ger. *Great wild Clematis* & *Etabel* Jap.

J. B.

Sarmentis aliquatenus vitiginis luxuriat, crassis, iisque angulosis, rugosis, junioribus fibrillis, subinde rubentibus, obsequio flexu lentis. *Folia* quina, Dulcamaræ annula, aliis integra, aliis dentata & fimbriata, gustu acris, viticulae mediæ tortili, quæ capreolorum loco vicinis arbutis implicita scandit, adnectuntur. *Flores* racematim petiolis incanis insident, suavolentes, candidi, quaternis radiatis foliis constantes; quorum medullarum obsidet mucosus staminum pallidiorum cinninnus. *Flores* excipiunt acini complures, cuneatum indidem orti, pinnatæ lanuginis tomento barbati. *Radix* crassiuscula, fusca, fibris donata.

Illius sarmenta (inquit Clusius) in Pannonia conspiciantur brachiali crassitudine, nodis carentia, recta, rimoso cortice vitis instar recta, hactè interdum longitudine sub vasis arboribus, & latè ramos spargentibus (quibus se implicaverat) crescentia. Tantam magnitudinem & statum apud nos raro assequitur. Ramuli ejus cinerei sunt lenti & tenaces, unde vinum aut funiculum loco inserviunt janui aut craticulis colligandis, fasciculis vincendis, &c.

Vulgaris

Vulgaris est omnibus quas Clusius adit provinciis, vicinis arboribus & sepibus seclè implicans. *Locus.*
Julio nempe florens; fructus plumis suis incanescentes dependunt.
Gustus fervidus & acris calidam vinum arguit. *Ufus* ejus est ad circulos pro retinendo labente uti-
 re. Ad confringendos fauces veluti Salices & alia vincula adhibetur. J. B.
 Flore, semine, cortice & radice vinum urendi habet.

Species illa quæ *Flammula* dicitur, digitis trita, acerrimo odore velut Fulgor momento nares fere admoget. E *Flammula* utraque tam recta, quam scandente elicitur aqua, quæ Spiritus vini instar fervida est. Hanc compositum est (inquit Marcholus) efficacissimum esse in morbis frigidissimis. Ac cæcè intra corpus non debet assumi, nisi aliis aquis probe mista & temperata, ne viscera lædant.

Sunt qui hujus oleum commendant ischiadici, articulum illiusque doloribus, urinae angustis & renum calculis, in quibus morbis aut calidum illud iungunt, aut clysteribus infundunt. Id autem præparant hoc modo. *Flammulae* folia tenuissimè concisa in rosaceum imponunt, quod vitreum vas exciperit, ac inde per astatem insolant obturato vase. Datur etiam in cibis hisce morbis affectum drachmarum pondere. J. B.

2. *Clematis Batrica* Ger. *Batrica Clusio* J. B. *Sylv. altera Batrica* Park. *peregrina, foliis Pyri incisæ* C. B.

Clus.

Longè habet *sarmenta*, lenta & ramosa, binos per intervalla capreolos, contrariis semper inter se pediculis nascentes proferentia, quibus vicinas arbores & frutices scandit: *folia* Pyri ferè, minora tamen, dura, viridia, in ambitu incisa sive serrata, acris & fervidi gustus, singularia in singulis pediculis, sed plurima simul ex claviculæ alis proceduntia, inter quæ ex utroque sarmentorum latere pediculi exeunt calyculum Trichynali cavosus seu labellis similes sustinentes; ex cujus medio exit *capitulum* ex multis feminibus Miliæ aequalibus constat, quibus insident oblongi cinninni, & albae quodammodo villosæ plumulae.

Hinc stirpem primum invenit Clusius inter *Asindum* (vulgo *Medina Sidonia* appellatum) & *Calpen*, secundum fluenta, vicinas arbutulas orientem & suo pondere deprimentem, deinde aliis Brætae locis, Januario jam suos cinninnos explicantem. *Locus.*

3. *Clematis sive Flammula repens* C. B. *Clem. sive Flammula scandens, tenuifolia alba* J. B. *Clem. urens* Ger. *urens flore albo* Park.

Clematis hæc per se infirma, non nisi proximis fulta in altum nititur: neque tamen id ullorum capreolorum opæ facit, sed foliorum pediculis sepes amplexatur. *Sarmenta* habet striata, viridantia, geniculata: *folia* recticaulis *Flammulae* foliis similia, à *Vitalba* sive *Athragene* differunt longitudine, angustia & soliditate; tota etiam planta minor. *Flores* albi, odorati, qui viridi labia ibi imprudentem impingunt inflammant. *Sepe* succrescit plumacea cistula indigne. Habetur flore pleno.

Circa Monspelium in collibus laxosis, & alibi in transiuntis observavimus: in Anglia, quod sciam sponte non provenit. Julio & Augusto floret.

Hujus minor quedam species seu varietas esse videtur *Clematis maritima repens* C. B. *Park. De Specie minor.* *Crispiones* enim in plerisque conveniunt. Addit insuper, *Canaliculos* atroviresente cortice vestitos: *filia* acuminata & nervosa, tria uni-pediculo communiter insidentia, qui velut in capreolum abit (quod non capio) quæ in summo caule floribus subiciuntur angustissima esse. *Flores* longis pediculis sustentari, habereque multa intus stamina villosa, alba. *Semina* plana, subrotunda, rutelcentia, hinc ternarè simul. *Hæc accidentia, quamvis in descriptione omissa, præcedenti plantæ pleraque convenerint: prout enim non separamus.* In maris Adriatici litoribus invenitur. C. B.

4. *Clematis sive Flammula surrecta alba* J. B. *Flammula recta* C. B. *Flammula Jovis surrecta* Ger. Park.

J. B.

Fibrosam radicem demittit & albicantem: *sarmenta* nullius opis indiga, suâ vi in duorum & plurimum cubitorum altitudinem nituntur, levia, teretia, propter terram nonnihil rubelcentia, fistulosa & geniculis intercepta. *Folia* cujusmodi ferè in vulgi *Flammula* averse parte subsistunt & ferè incana, adversè verò atroviresentia. *Flores* consimiles, copiosi, quadrifolii, candidi, apicibus viridantibus. Non minus viridè vi velicas hæc excitat quam cognata repens.

Hæc ab is qui diligentius observant (teste Clusio) duorum generum esse deprehenditur. Una duplex species *sarmenta* rubelcentia habet, quemadmodum & foliorum nervos & pediculos, præcociorque est ciet. & odoratum fert florem. Alterius autem sarmenta cum foliorum pediculis virescunt, & florem tenuis proferunt. Humanam verò altitudinem utriusque sarmenta plurimum superant, & singulis annis nova, eisque frequentiora in eunte vere (marcidis & corruptis prioribus) renascuntur.

In sepibus ad montes præpè Ratisbonam in Germania observavimus. Clusius in Austria & Pan- *Locus.* nonne cædus sylvis frequentem scribit.

5. Clematis

5. *Clematis Pannonica* Ger. *Pannonica flore cœruleo surrecta* J. B. *Clematis cœrulea erecta* C. B. *Clem. cœrulea Pannonica* Park. parad.

J. B.

Complures *radix* latis crassa & lateribus spargit fibras, fulves, nervulo ligneo candido factas: *Sarmentum* inde complura [quaterna aut quina *Clusij*] ad cubitum & sesquicubitum exsurgunt, recta, dura, striata, angulosa, subhirsuta, nonnihil purpureascentia, geniculata: ad quorum singula genicula *folia* sine pediculis bina opposita, Plantaginis majoris fere paria, minora tamen, similiter per longitudinem nervosa, acuminata, in ambitu lanuginosa, supernè ex atro virentia, infernè dilutiora, lanugine quadam per nervos reperta, [Clusio Alcepiadis pæne foliis respondentia] non valde dura, serici gustus, quemadmodum *Flammula Martii* folia. Ex superiorum foliorum alis pari incremento surgunt gemini aduersi furculi, eodem modo se habentes quo sarmenta primaria, nisi quod minora sunt multis numeris folia: neque tam in primariorum sarmentorum, quam alarum furculorumve extremis *floribus* nutabundus, unicus, magnus, quatuor foliis mucronatis, crucis in formam (inquit *Clusius*) decussatim constans, modicè sursum reflexis, foris saturatè cœruleis, canaliculatis, minimè cœrulea lanugine per margines oblitis, intus vero glabris, neque tamen intensè acque medium extimi folii cœruleis. Medium florem occupat villosus glomer fibrarum ex luteo albescens, quarum complexu continentur stamina alia glabra, viridantia, apicibus ex albo luteis, atque intra hæc tertia fibrarum virellescentium in tota phalanx. Semen compressum, magnum, Clusio Pullatille feminis fere simile, plumatum, ut in Viorna; nullus acrimoniae particeps Clusio.

Inventa est Clusio florere nascens in pratis circa *Stampfen* duobus ultra *Posonium* Ungaricè multaribus, & aliis ad Danubii ripas supra *Posonium*. Floret Maio & Junio, semen maturat Augusto.

Alteram hujus speciem depingit & breuiter describit Gerardus quam majorem *Pannonicam* vocat.

6. *Clematis peregrina cœrulea sive rubra* Ger. *cœrulea vel purpurea repens* C. B. *peregrina flore rubro vel purpureo simplex* Park. *Clematis sive Flammula flore cœruleo & purpureo scandens* J. B.

J. B.

Continnior est quam vulgaris *Flammula*, foliis ad *Athragenes* propius accedentibus, ut quæquam *Flammula* brevior *flos* & *laciore*, & varia specie *Athragenes* foliorum modo ludentia, modo integra, aliis diuisa semel aut iterum, minimè tamen serrata, lavi, atrovirentia, sapore acri, expeditis tenuibus, rigidis, subrubentibus, subhirsutis terna. Sarmentis autem suis innititur depæda pedamentis non tucus ad *Flammula* vulgaris repens: sed præcipua est *florum* gratia, qui non tantum odore suavi placent, sed & colore purpurante oculos morantur; quatuor foliis, (quorum vel tantum *Flammula* vulgaris florem integrum facile superat) crucis modo dispositis constans, in quorum medio cincinnus staminum ex viridi-pallentium. Succedunt *Semina* tria, quatuor, aut plura in eodem pediculo, nullis lanuginosis adherentibus, compressa, subrotunda, acuminata.

In Hispania & quibusdam Italia locis juxta sèpes & agrorum margines sponte exit: Augusto mense & quandoque Julio flore.

Reperitur interdum flore pleno seu multiplici quæ *Clematis* purpurea flore pleno scandens *J. B.* *Clem. peregrina flore purpureo pleno* Park. *peregrina flore pleno* Ger. *Clematis cœrulea flore pleno* C. B.

Item flore duplo minore, seminibus pariter minoribus, quæ *Clematis peregrina flore puro* Morf. præclat.

Folia *Clematidis* constata hæc & manibus extinctum educere, dictante D. Hermann, dictat D. Palmer. An hujus an præcedentis aliûsve plantæ folia intelligat mihi non constat.

7. *Clematis cruciata Alpina* Park. Ger. emac. *Alpina Geraniifolia* C. B.

C. B.

Ex radice sarmentosa & perenni caules plures lenti, lignosi, quandoque rufescente cortice tegi, duos trivè cubitos alti exurgunt, qui æqualiter partiti in latera dividuntur: quibus singulis *folia* crebris & profundis divisis incisa, trigemina coherentia, ut in *Anemone Geraniifolia*, insident. *Flori* singuli singulis pediculis longissimis ac tenuissimis insident, qui coloris cœrulei albicantis aut obscurè purpureascentis, ex quatuor foliis oblongis, mucronatis, nervosis, crucis in modum dispositis & nonnihil lanuginosis, in cujus medio *folia* plura, breviora, quæ quasi acervulum capillaceorum filamentorum alborum ambiunt.

In monte Baldo provenit, inque montibus Austriæ frequens est.

8. *Clematis Hederæ folio* Morf. præclat.

Morf.

Planta est scandens & circa pericam se involvens ad altitudinem quinquorum pedum plus minusve ascendit; cujus folia sunt *Hederæ* æmula, latiora. *Floræ* sunt minores, herbaceos. Fructum nunquam vidit.

CAP. II.

De Filipendula.

Filipendule notæ characteristice sunt Flores polypetalis, Radices tuberosæ, glandulis oblongis ab extremis fibrarum filamentis pendentibus. Semina in circulum disposita.

- A. 1. *Filipendula* Ger. J. B. *vulgaris* Park. *vulgaris, an Molon* Plinii C. B. *Common Dropwort*.

Radice multiplici firmatur, exterius nigricante, intus albâ. Fibræ in bulbos turgescunt. *Folia* plurima ad radicem, multifariam pinnata, Pimpinellæ Saxifragæ fere modo, angustiora, profundius laciniata. Caulis plerumque unicus, erectus, dodrantalis aut etiam pedalis & altior, striatus, ramulosus, paucis foliis vestitus, flores in fastigio sustinet, velut in umbellæ [paniculæ *J. B.*] formam dispositus, flavolentes, albos, exterius rubentes, heptapetalos, [in quorum medio magnus apicum luteo-plexus sese explicat. *J. B.*] quibus singulis succedunt *semina* undecim, duodecim, aut plura pauciorve stellatim disposita veluti totidem radii, nuda, vestibus tenaciter adherescentia. Nomen huic fecit (inquit J. Bauhinus) radices glandularum olivarum aut longiorum, minutisque *Rationemini*. ventriculorum, Asphodeli more, foris ex rubro nigricantem, intus albertum, acrimoniae quandam cum adstrictione, dulcedine & levi amaritudine sapientium per fibrarum fila penilis con-nevto.

In pratis & pascuis montosis plerumque oritur: interdum in humilioribus, sterilioribus & siccori. Locum invenitur.

Hujus varietas esse videtur

2. *Filipendula minor* C. B. Park.

C. B.

Radices habet rufescentem, in filamenta extenuatam, sed per extrema glandulosam: *folia* duas trivè uncias longa, senunciam lata, ex segmentis pluribus, tenuissimè divisis, ambitu serratis compita, veluti Potentillæ, duriora tamen & saturatius virentia; inter quæ *Cauliculus* palmo minor, in medio foliolo cinctus exurgit, aliquando simplex, aliquando in summo bifidus, cui coma *Stachyos* albidiorum, staminibus prædiorum, aliquando quasi in caputulum compactorum insidet: Succulentæ insit racemi parvi coactum.

In alperis circa Mosponsum se legitis dicit C. B. D. Magnol varietatem præcedentis hanc facit, Locum, quæ in alperis & aridis multò humilior nascitur.

Radix attenuat & substringit. Decoctum ejus urinam & calculos pellit, dysuriæ & urinae fistulæ subvenit. Pulverem radices, ejusve succum adversus morbum conitalem commendant nonnulli. Alii *Filipendulam* proximè accedere qualitatibus ad Præoniam scripsere: & hinc epilepticos, anepilepticos ac vertiginosos juvare *Filipendulæ* radices retulit Lobelius. Medetur & anhelosis & suspensio, & ventriculi inflationibus, cum semine feniculi.

In albo mulierum profluvio, inque ignio lochiorum fluxu usûs est eximii, D. Needham. Puls radicum *Filipendulæ* celebratur in fluore albo mulierum, omnibus aliis medicamentis incallum propinatis, ab experientia S. Pauli Quadrip. Bot. Class. 4. p. 300. Dof. 3j. in decocto Daid. Hartman Corbaeus pro experimento habet quotidie 3j. radices *Filipendulæ* virentis cum vino nigro exhibere in fluore albo mulierum. D. Saane de Doleo. L. 4. C. 4. S. 20.

Dysenteriam (æpius a se curatam notavit Jo. Prævotus in Adversariis suis exhibitio 5j. pondere ex vino aut ori velleo pulvere radice, *Filipendulæ*, quem ante ipsum Secreti loco commendaverat Ludovic. Mercatus Lib. 1. de recto prædiorum usû, C. 14. Est sanè huic plantæ insignis vis adstringendi, ut hernias quoque ejusdem usu curatas oblevavit Thom. Carthusius. D. Saane ex Observ. 3j. Hieron. Vellchii transcripsit & ad nos misit.

CAP. III.

De Ulmaria.

Ulmaria a foliorum quadam cum Ulmi foliis similitudine dicta, à *Filipendula* differt radiis fibrosis, magnitudine quæ illam excellit, seminibus intortis, in globulum congestis.

Ulmaria J. B. *vulgaris* Park. *Regina prati* Ger. *Barba capri floribus compactis* C. B. *Sparganthe* Sweet.

Radices fibræ rubentes, lignosæ. J. Bauhinus *radicem* digitalem infinitis fibris rubentibus capillatam ac acerbam. *Caulis* exurgit sesquicubitali & altiore, recto, anguloso, lavi, rubente, firmo, concavo,

cavo, ramolo. *Folia* per intervalla alternatim cauli adnascuntur, tribus aut quatuor pinnularum majorum conjugationibus compositi, cum impari in extrema ala folio trifariam diviso ad modum fore foliorum Rubi Idai: majoribus hisce pinnulis interpositae sunt minuscule aliquot, ut in Filipendula & Agrimonia, omnes circum oras serratae, inferne canescentes, superne virides. *Folia* autem crispis plicarum contextu ad Ulmi folia accedunt, unde & planta nomen. *Flores* in summis caulis & ramulis in umbellis quodammodo dispositi, nullis intermixtis foliis, flavo-olentes, positi & forma Filipendulae vulgaris, albidii, pentapetali, apicibus crebris similiter albis. Singulis floribus plura ficeodunt *semina* nuda, oblonga, contorta & in globuli ferè formam coacta.

In pratis humidis & ad rivulorum ripas passim & copiose provenit. Sudorifica & alexipharmaca est, proin convenit in fluxibus omnis generis, diarrhoea, dysenteria, fluxu menstruo, eruptione sanguinis; resistit pesti. Folia vino aut corevisis immixta & acum ci saporem & odorem conciliant, non levis ac Pimpinella.

Flores odoris grati sunt, cor exhalant, nec tamen caput gravant, unde & aetivum tempore clavibus & cridinis ornandis flumendisque conveniunt. Rupellensis Renatus, referente J. Bauhino, dicit hydromelitis ex ejus flore conciliari gratum odorem, & ita parati ut emulatore vinum Creticum, quod Malvaticum vocant.

Ipsa vidi & sanetè tollari possum, in lethali vulnere vesicae cujusdam puellae, itémque brachii fractura prope molim immediatè Regimini praeclaros edidisse effectus; unde merito ingreditur emplastrum Felici Wurze, toto orbe celebratissimum & usitatissimum. Simon Pauli Quadrip. Botan. p. 432. E. Colletæneis D. Tamedæ Robinson.

Felix Wurze hujus radices miris laudibus effert, imò omnibus aliis vulnerariis herbis, aut adve-
sus fracturas ulnium commendabilibus praeponeat videtur. Idem.

CAP. IV.

De Anemone sylvestris, seu spuria.

A NEMONE seu ANEMONE dicitur, quòd flos tantum vento flante aperjatur, vel potius quòd locis aper-
tis & vento obnoxii flores gestiat.

Anemones in genere characteristicam facimus, caulem determinatè foliatum, ex unica tantum distinctione, ubi cerna laevet alba, flores in singulis caulis singulos.

Anemones sylvestris seu spuria femina Ranunculi in capitulum congesta, nullo pappo lanugine vel adherente, vel insolvente.

Anemones genuinae seu hortensis femina pappoinvoluta. Pulsatilla femina cincinnata plum-
lis longis adherentibus.

- A. 1. *Anemone nemorum alba* Ger. *nemorosa flore majore* C. B. *Ranunculus nemorosus albus simplex* Park. *Ranunc. phragmites albus & purpureus vernus* J. B. *Wood Anemone*.

J. B.

Radix habet crassiusculam longam, oblique proserpentem, foris purpuream aut fuscam [olim junior est flavicantem] intus albam, sapore cum levi adstrictione acrem [ut comminuatæ fauces inflammant] à qua fibrae capillares demittuntur. Surgitur *cauliculus* tenuis mollisque purpurascens, sesquialmaris & major; circa cujus fastigium uno & eodem loco enascuntur *folia* terna Ranunculi ex penuncialibus rubellis pediculis, hirsuta, nunc virentia, nunc purpurantia [in tres lacinas ad pediculum usque divisa] Colicula summo *flos* infidet unicuique, nudus seu calicatus, albis albus, albis purpurascens, aut unguibus carni coloris, foliis constans tenuis, oblongis, in medio *filamentis* plurima crocea continens. [Succedunt *semina* plurima nuda, oblonga, hirsuta mucrone incurvo, in capitulum conglobata Ranunculorum nodo.]

Floret apud nos circa finem Martii & Aprilis initio, aut aliquantè serius citiusve prout hyems asperior aut mitior fuerit. In sylvis & dumetis praesertim udis, per totam Angliam frequentissima occurrit, nec minus in exteris regionibus.

Alia quinquemina praeter ea quae in caule existunt è radice folia emittit, longis pediculis insidentia, majora, segmentis latioribus, albis similia.

Reperitur interdum flore pleno seu multiplici, eoque vel 1. albo, quæ Anemone nemorosa flore pleno albo C. B. sylv. flore pleno albo Park. An nemorum flore pleno albo Ger.

Vel 2. purpurascens, quæ Anem. nemorosa flore pleno purpureo C. B. Anem. sylvestris flore pleno purpureo Park. Anem. nemorum flore pleno purpurascens Ger.

Has varietates Clusius prolixè describit, verum non opus est operosa descriptione, non enim alia in re à vulgaris Anemone nemorum differunt quàm multiplica foliorum in flore serie: quamvis secundò generi sub ipso flore velut calicis loco folia appingantur, qualia in medio caule esse solent.

* 2. Ran.

- * 2. *Ranunculus flore intense cerulea instar Cichorei duplex?* foliis majoribus & minoribus.

A. Christ. Mentzelio observatus est in Apenninis montibus, inire à Româ versus Siennam.

Ranunculium nemorosum flore carneo Park. *ejusdemque* Ran. nemor. flore purpureo-caeruleo pro Varietate. hujus plantae varietatibus accidentalibus habeo, non pro speciebus distinctis: nec libenter concessim Ranunculium nemorosum Anemones flore minore C. B. Ran. nemor. minimum album Park. specie differre à superius descripta: quoniam ipse C. Bauhinus diffingueret, nisi hic parvus copiosissime in editissimo monte ad Curiam Rhatorum, & circa Monsipellum fuisset observatus. De viribus hujus plantae nihil à Botanicis proditum invenio.

Anemone nemorosa sterilis foliis punctatis C. B.

Anemones sylvestris seu nemorosa species degener esse videtur.

- * 3. *Anemone nemorum lutea* Ger. *Ranunculus nemorosus luteus* C. B. *flore luteo* Park. *Ran. phragmites luteus nemorosus* J. B. *Yellow Wood Anemone*.

J. B.

Hujus *radix* praecedenti vulgari albo & purpureo formâ, colore, sapore, fibrisque per similes, *colicula* item & foliorum numero convenit; sed *folia* virentiora, longiora, brevioribusque pediculis, ita ut is quasi destituta, concursu suo quasi cotylam purpurantem efficiant, in ejus medio praeter duo *folia* oblonga, minimèque dissecta, crenatè, coliculi scapus nonnihil pilosus florem sustinet, nonnuncum singularem, alias geminum, Ranunculii, aureum, quinque foliis latiusculis & obtusis constantem; in ejus medio *filamentis* crocata plurima.

In sylvis sed rarius provenit. In Anglia, quod sciam, non invenitur spontanea. J. Bauhinus Ge-
locus & neve florentem reperit Martio. Tempus.

Flore est communiter unico, aliquando duobus aut tribus, naturâ vel errante, vel ludente.

- * 4. *Anemone nemorosa affinis peregrina* 1. *candido aut purpurascens flore* C. B. *An. sylvest. tenuifolia peregrina alba* Park.

Clus.

Folius & radice ab Anemone nemorum vulgari non distat: ab extrema radice parte *cauliculus* assurgit, dextrantibus, teres, ex viridi purpurascens, summo fastigio gestans terna *folia* pediculo purpurascens immixta, quae in tres lacinas dividebantur usque ad pediculum illas sustinentem, inter quae crescet triuncialis pediculus, ex viridi etiam purpurascens, *florem* sustinens octo aut novem brevibus mucronatiffique foliis constantem, proflus albis, quibus tamen externa parte nonnihil suaveribens purpure erat velut inspersum, medium florem occupante, *capitulo* viridi fragi rudimentum adhaerente, quod ambiebat; multa *filamentis* alba & tenuia, *apicibus* havis praedita: adnasciebantur interdum sub flore bina aut terna *folia* media ex parte alba, altera viridia.

Floretat cum aliis Aprili. In hortis cultam vidit Clusius, de loco natali indicat. Tempus.

- * 5. *Anemone nemorosa affinis peregrina* 2. *flore herbacei coloris* C. B. *sylv. peregrina viridis* Park.

Clus.

Folius & radice cum priore conveniebat, necnon *cauliculus*, in quorum fastigio non terna sed septemplerumq, nascebantur *folia*, admodum virentia, in alia terna (eique laciniata) divisa usque ad pediculum illa sustinentem, qui purpurascens: inter quae alius pediculus assurgens, binas uncias longus, herbacei coloris, sustinens *florem* octo aut novem foliis constantem, quorum quatuor externa tertia lacinis extrema parte divisa, foris circa unguem purpurascens, alia interna minimè, sed omnia herbacei erant coloris, & umbilicum habebant interiore parte ex viridi albescens, quem occupabat *capitulum* immaturae folio simile, viride, illud ingentibus multis exalbidis *filamentis*, flavis *apicibus* praeditis.

Floretat Aprili cum superiore. In horto Christiani Porreti cultam vidit Clusius, de loco natali indicat. Tempus.

6. *Anemone Geraniifolia* J. B. Ger. *tenuifolia sive Geraniifolia cerulea* Park. *Gerani Robertianii folio cerulea*; an *Dioscoridis* C. B.

Clus.

Multa habet *folia*, novo vere, quum prodire incipiunt purpurascens, deinde ex viridi pallentia, multifida, Conandri, vel Jimoniae potius Anemonidis foliis similia, trigemina plerumque simul pediculis connexa, hirsuta, & in terram ut Dioscorides rectè ait, inclinantia: inter quae *caulis* exiit nudus quidem, sed quem terna folia trifariam profundius incila, mediâ parte amplectuntur, quae aliquandò *florem* occultant, donec Solis calore ex se ipsis explicans & emergens expandatur in quatuordecim aut quindecim foliola mucronata, minora quàm in latifoliarum generibus, coloris vel cerulei, vel albi, vel utroque mixti, hoc est, externa parte subcerulei, interna albi, *filamentis* albis, quorum *apices* pallidi, medium occupantibus. Decussis flore apparat *capitulum* pene Ranunculii, constans ex *seminibus* ejus semini etiam similibus, non tomentosum ut in Anemone genuina. *Radix* digitalis plerumq, longitudinis & crassitudinis, in aliquot ramos divisa, & tuberculis obfusa, H h h
fibras

bras quasdam hac illac spargens, foris nigra, intus alba, quæ similiter fragmentis feri & pangi solet.

Hanc primum ex Italia habuerunt Belgici horti.

Floret novo vere cum Anemonidis latifoliae generibus. Semen Maio maturefcit aut paulo post.

CAP. V.

De *Anemone genuina, hortenfi & culta, seu Anemone semine pappo, & primò de latifolia.*

1. *Anemone Cyclamini seu Malvae folio lutea* C.B. *Anemone latifolia Clusii* Ger. *Anem. latifolia, flore flavo, 1. Clusii* J.B. *Anem. Lusitanica, sive hort. latifolia flore simplici luteo* Park. parad.

Clus.

Satis amplè habet folia, circinate ferè rotundatis, in ambitu serrata, dura, firma, longèque petiolo sulcata, supina parte intenfiori viriditate prædita, pronâ plerumq. purpurascens, aut Cyclamini propinquo folia, fervidissimi saporis: inter quæ palmaris exit *caulis*, teres, subhirsutus, summi parte terens tenui lacinia folia, deinde ex illis emergentem pediculum, qui *florem* sustinet decem aut pluribus foliis constantem, externa parte flavis, internâ aureis, umbilicum occupante *capitulo* multis aureis *filamentis* septo. *Radix* tuberosa est, oblongiuscula, Tormentille vulgaris ferè æmula (saltem certe erubant) aliquot fibris prædita, foris nigricans, intus alba, solida, ingrati admodum saporis, quæ, gustatæ, excitat nauticâ, quodammodo strangulæ, deinde suâ acrimoniâ linguam aliquantulum vellicet.

Locus.

- Lapidosis quibusdam Lusitanicæ collibus juxta Tagum, atque etiam inter vepres erubet Clusius.
* 2. *Anemone latifolia flava pleno flore* C.B. *An. latif. flore luteo duplici* Park. *latifolia dupli flore flavo 2. Clusii* J.B.

A præcedente differt, *Folius* aliquot à radice nonnihil lacinia: iis verò quæ in caule sunt magnis & profundis lacinis divis: *Flore* duplici foliorum serie constante, quorum externa sex aut septem orbiculato sunt mucrone, nonnulla etiam dentato, foris pallida, & tenuibus quibusdam purpureis venis vix distincta, internâ autem decem, duodecim, aut plura paulo angustiora, scintillis venulis quodammodo asperâ, internâ autem decem, duodecim, aut plura paulo angustiora, foris etiam pallentia, omnia verò interna parte flava. Reliqua cum præcedente convenit: à qua certè non differt specie.

Serius aliis Anemonibus generibus & germinat & floret. Semen Junio maturum.

3. *Anemone Italica latiusculâ spinosâ foliis 3. Clusii* J.B. *latifolia purpurea stellata sive papaveracea* Park. *Geranii rotundo folio purpurascens* C.B. *Bulbocastani radice* Ger. *Belgii Anemone stellata.*

Clus.

Folia hujus ejusdem sunt amplitudinis cum superiorum foliis, sed Santiculæ foliorum penè divisurâ initio, & pronâ parte nonnihil purpurascens, mox multicolora & tenuis incisa: deinde emergit *caulis* nudus, lanuginosus, dodrantalis, nonnunquam etiam pedalis, tribus lacinia: foliis tantum involucri florem occultans initio, ut in superiore, tandem exerescens *florem* sustinet in duodecim aut quindecim folia divisum, angusta, acuminata, foris quasi cineræci coloris & hirsuta, internis mista rubredine purpurea nitentia, gratissimo aspectu: medium *caput* villorum, nigro filamentis circumseptum, quod excusso flore velut primum emergentis Asparagi stylus insinuat, & ex plano villosaque sive lanuginoso *semine* constat per maturitatem levissimum aure flau decurrit, & ex abrupto fertur. *Radix* novellorum plantarum semine maturum exigua olivæ similis est, venter autem in medio & articulata, foris nigra, intus alba, fibris aliquot, per quas alimentum attrahit prædita.

Locus.

Finire à Loricis ad Massiam Lignis ubi episcopi observavimus, postea multis aliis Italia in locis. Clusius quibusdam Germaniæ locis secundum Rhenum inter vepres in aprico Martio florentem conspicit.

Varietates.

Invenitur interdum floribus foliis exalbidi obsoleto coloris exterius, intus ex purpura diluore albe canibus, quæ *Anemone* hort. latifol. simplici flore 4. Clusii.

4. *Anemone hortenfi latifolia simplici flore 5. Clusii* An. *Geranii rotundo folio dilute rubenti* C.B.

Clus.

Anre hujusmodi sua profert folia, teretibus foliis parve similia: inter quæ *caulis* ut in reliquis exortu palmaris, nudus, lanugine pubescens, tribus foliis, vel quàm levissimè, vel non incisis, florem (quod in Anemonibus generibus vulgare est) occultantibus, in summo præditus, qui tamen ad binas vel uncias, sive binos pollices, vel etiam altius exerescens supra illa foliola, in octona plerumq. vel undecim folia, diluore rubro & ad carnem quasi tendente colore interius nitentia, albicantibus undulata folia, foris autem obsoleto rubentia & lanugine pubescentia explicatur, multis in umbilico violaceis gubis, foris autem obsoleto rubentia & lanugine pubescentia explicatur, multis in umbilico violaceis filamentis.

statibus hirsutum capitulum ambientibus. *Radix* tuberosa & nodosa est, tenuibus aliquot fibris donata, foris nigricans, internè verò candida.

5. *Anemone sylvestris alba major* C.B. *magna, alba, plurima parte anni florens* J.B. *sylvestris latifolia alba, sive tertia Matthioli* Park. *Anem. Matthioli* Ger.

J.B.

Radix minimi digiti est crassitie, plurimis fibris donata capillaribus, nonnullis præterea crassioribus, quæ serpentes subinde novas ex lateribus plantas procreant, ingrati & acris saporis. *Caulis* dodrantalis, tenuis, rigidus, densè lanugine canescens, subinde circa summitatem rubescens, concavus. *Flos* in singulorum caulium summitate priusquam dehiscat hirsutus, postea magnus, nonnihil odoratus, quinque, sex, septemve foliis constans, cuspidè orbiculata, internâ parte penitus albis & glabris, externâ verò hirsutis, unguibus purpurascens: in medio *staminum* crocorum corona ambit *capitulum* tuberosum, ferè herbicidum, quod maturo semine, parvo, plano, in lanuginem albam amittit. *Folia* Ranunculi ferè, triplici divisura ad pediculi usque extremitatem, inferius hirsuta & albicantia, superius glabra, saturo virore tineta, atq. horum quidem alia incerto numero *radix* emittit pediculis palmaribus; terna verò in caule pediculis uncialibus & sesquialibus caulem amplectuntur. *Folia* Clusio ingrati initio saporis, postea acris.

In Germania plurimis locis exit, in pratis. V. Clus. & J.B.

Locus.

- * 6. *Anemone sylvestris alba minor* C.B. prod.

C.B. prod.

Ex radice subnigricante fibrosa folia subrotunda unciam vix superantia, longis pediculis villosis donata, terna aut quaterna, Ranunculi præteritis modo, tribus usq. ad umbilicum incisis, dein singulis, alis tribus minoribus lacinia, pallide virentia, mollia & hirsuta exurgunt: inter quæ *cauliculus* candida lanugine pubescens, unciarum septem altus, in medio duobus foliis parvis lacinia: cinctus; cujus summo *flos* unicus, parvus, triplo quàm in vulgari minor, quique folios, candidus; in cujus medio capitulum exiguum, multis brevissimis subulceis filamentis cinctum, intus.

In summa ab *Anemone* sylv. alba majore, quam tertiam Matthioli facit hanc magnitudine differunt.

Hæc prope Herbolopolim sponte nascitur.

Locus.

- * 7. *Anemone Alpina alba major* C.B. prod.

C.B. prod.

Ex radice nigricante folia exurgunt acuta, Cicutarie modo multius divisuris secta, atro-virentia & parte piona secundum venarum ductum villosa: inter quæ *cauliculus* tenuis, leviter hirsutus, uncias sex altus, cujus summo *flos* albus, major quàm in ulla *Anemone* sylvestris, vel etiam *Pulsillæ* vulgæ ex septem foliis compolitus, ex rotunditate in acumen desinentibus, & pluribus in medio staminibus luteis donatis, insidet. An verò tandem hujus, ut & sequentis *flos* in plumosum sonitus congerent transierit, non constat.

- * 8. *Anemone Alpina alba minor* C.B.

Tota planta uncias quatuor non excedit, *radicula* habens parvam, nigram; folia longè minora quàm prioris, magisque villosa: cauliculo est buncialis, villosa, quem circa medium folia similia amplectuntur, cujus summo *flos* albus, sex foliis donatus, priore quadruplo minor, multis staminibus luteis præditis insidet: hæc, ad *Artemonem* sylv. 2. Clus. accedit.

Utique in Austria provenit, illa in Blankenstein, hæc in Taurero Raftadenfi.

Locus.

- * 9. *Anemone trifolia* Ger. *trifolia flore albo* J.B. *sylvestris trifolia Dodonæi* Park.

Dod.

Folia huic Trifolii instar terna in pediculo cohererent, non magna, lata, acuminata, indivisa, marginem tantummodo crenato: cauliculus palmum altus, cui *flos* insidet candidus, aut ex candido purpureis formant Ranunculi florum æmulatur, qui marcescens nonnihil purpurei coloris contrahit. *Radix* etiam obliqua in propages aliquot exuberat, non absq. capillamentis fibrosis subnatis. Meritorum plurima *semine* spectant annexa pappo involuta huic attribuit.

Sequentes *Anemonibus* tam latifolia quàm tenuifolia species partim è C. Bauhini pinace, partim è Parkinsoni Paradiso terrestri, partim è Catalogo Horti Regii Parisiensis, nonnulla è Flora Joan. Res delumptæ sunt. Quæ ex C.B. pinace mutuatæ pleræq. à consummatissimo Botanico Car. Clusio accuratè descriptæ fuere, quarum descriptiones in epitomen contractas C.B. titulis adiecit: reliquarum folios habentium titulos sine descriptionibus, quæ quidem necessariorum non sunt, cum pleræq. hæc varietates ratione fiant; & natura in florum *Anemonibus* coloribus non nunus quàm in Tulipis & Indulis ludat.

Anemone latifoliae simplicis flore.

- 1.
- Anemone latifoliae simplicis carnea flore*
- C. B.
- incarnata*
- Park. parad.

C. B. Pin.
Flos decem aut duodecim foliorum purpurei fore coloris, unguibus albicantibus.

- 2.
- Anemone latifolia flore purpureo-faturo*
- C. B.

C. B. Pin.
Flos 8. foliorum, coloris purpureo-faturo, exterius splendentis unguibus magnis & ad pediculum purpureis.

- 3.
- Anemone latifolia purpureo-violaceo flore*
- C. B.
- viola purpurea*
- Park. parad.

C. B. Pin.
Flos octo foliis constans, externè dilutè purpurascens splendet, internè violaceus, unguibus magnis & argentei coloris.

- 4.
- Anemone latifolia flore purpureo-violaceo altera*
- C. B.

C. B. Pin.
Flos qui ex 12. foliis constat: foris ex purpureo albescit & splendet: interius ex violaceo purpureo splendet, unguibus albis.

- 5.
- Anemone latifolia violaceo flore*
- C. B.

C. B. Pin.
Flos octo vel plurium foliorum, externè subpurpureus & splendens, internè ex purpureo violaceus unguibus rubescentibus, orbe albicante cinctis.

- 6.
- Anemone latifolia flore violaceo saturo colore*
- C. B.

C. B. Pin.
Flos sex foliis praeditus, violacei saturationis coloris, unguibus majoribus magisque candidis.

- 7.
- Anemone latifolia flore variegato*
- C. B.

C. B. Pin.
Flos qui octifolius, foris ex purpureo saturatus rubet, interius ad ungues usque albus situra purpurea & quali Kermesina nitet: oris coccineis, in quæ radii purpurascens sparguntur: ungues magnos & albos habet.

- 8.
- Anemone latifolia punctato flore*
- C. B.
- latifolia ameno violaceo, & punctis albis versata*
- Hort. Reg.
- purpurea striata*
- Park. parad.

C. B. Pin.
Flos octifolius violaceus, interna parte maculis albis aspersis.

- 9.
- Anemone latifolia flore carnea*
- C. B.

C. B. Pin.
Flos modo majoris, modo minoris, octo folia extrinsecus nonnihil purpurascunt, intrinsecus fore carnei, vel saturationis, vel dilutoris, unguibus albis.

- 10.
- Anemone latifolia flore Orangei coloris*
- C. B. an
- Anemone Pavo major & minor simplicis flore*
- Park. parad. an
- Anem. latif. flore simplicis croceo pallescente? vivaci rubore radiato*
- Hort. Reg?

C. B. Pin.
Flos octo vel novem folia, externè carnei coloris, unguibus saturatè purpurascens, internè carnei diluti: Habetur major & minor.

- 11.
- Anemone latifolia flore coccineo*
- C. B. Ger. emac.
- coccinea*
- Park. parad.

C. B. Pin.
Flos octo folia, internè elegantissimo coccineo nitent, ungues orbis pallescens ambi, externè quadam lanugine pubescunt: Huc pertinet *Anemone latifolia flore coccineo simplicis* Eysf. ex sententia C. Bauhini.

- 12.
- Anemone latifolia flore magno coccineo*
- C. B. Ger. emac.

C. B. Pin.
Flos octo folia, internè elegantissimo coccineo colore fulgent, nullis unguibus apparentibus, externè colore dilutor; & lanuginosa.

- 13.
- Anemone latifolia flore coccineo planico*
- C. B.
- latifolia Byzantina*
- Ger. emac.

C. B. Pin.
Flos amplius octifolius, coloris ex coccineo phœnicei, ut in Rheade, unguibus parvis subpallidis.

- 14.
- Anemone latifolia Saniculae folio*
- C. B.

Hujus C. Bauh. meminit ex Horto Eysf. sine descriptione.

Anemone latifoliae simplicis flore à Parkinsoni Paradiso.

1. <i>Anemone carnea vivacissima simplex.</i>	6. <i>Anem. cramefina.</i>
2. <i>Anem. Persici violacea.</i>	7. <i>Anem. incarnata Hispanica.</i>
3. <i>Anem. Cochenille.</i>	8. <i>Anem. rubescens.</i>
4. <i>Anem. Cardinalis.</i>	9. <i>Anem. Molchatella.</i>
5. <i>Anem. sanguinea.</i>	10. <i>Anem. Enfumata.</i>

Anemone latifolia flore simplicis emaculati coloris Hort. Reg.*Anemone latifoliae flore pleno.*

- 1.
- Anemone latifolia maxima versicolor*
- C. B.
- Chalcedonica max. versicolor*
- Park. parad. max.
- Chalcedonia Polyambos*
- Ger. Hort.
- latifolia pleno flore*
1. Clusf.

C. B. Pin.
Folia florum externa & majora dena aut duodena, viridia sunt, eorum mucronibus coccineo colore leviter & virgatim infectis: interna minora & angustiora, dilutius purpurea ex rubro nitent. Aliquando, ex prædicto flore uncialis pediculus, minorem florem ex octo latiorum foliorum partim viridum, partim coccineorum compositum, sustinet. *Anemone* Hort. latifol. pleno flore 2. Clusf. non differt à prima, nisi quòd in hac floris umbilicum glomerata & reflexa folia non occupant. *Anemonem latifoliam* fl. pleno 3. C. B. huc etiam refero.

- 2.
- Anemone latifolia Pavo dicta major*
1. C. B.
- tenuifolia (sed non recte) flore pleno coccineo*
- Ger. * emac.

C. B. Pin.
Flos unicus viginti, triginta, aut pluribus foliis constans, eleganti, saturato splendiddoque coccineo colore praeditis, unguibus languineis, orbe pallido cinctis. Variat flore prolifero.*Anemone latifolia Pavo minus polyphylla* C. B.C. B. Pin.
Hac flori minus plenos profert, interdum simplici, octo, novem, aut decem foliorum serie constans. Non differt specificè ab *Anemone* hort. latifol. pleno flore 1. Clusf., ex sententia C. Bauhini.

- 4.
- Anemone Gerani rotundifolia plena*
- C. B.

Ab *Anemone* hort. latifolia tertia Clusf. sola multiplici foliorum serie differt.*Anemone latifoliae flore pleno ex Horto Regio Parisiensi.*

1. *Anemone latifolia flore duplo, foliis albo & ameno violaceo virgatis.*
2. *Anem. latifolia Pavo dicta polyphylla, flore suavemente.*
3. *Anem. latifolia flore pleno, arboris Persicae, quoad floris calorem æmula.*
4. *Anem. latifolia multiplex flore violaceo.*

Anemone tenuifoliae flore simplicis.

- 1.
- Anemone tenuifolia flore multifido dilutè purpurascens*
- C. B.
- tenuifolia flore dilutè purpureo*
- Ger. emac.

C. B. Pin.
Flos ex quatuordecim & pluribus foliolis dilutè purpureis, & quasi carneis, nullis unguum vestigiis constat.

- 2.
- Anemone suberosa radice*
- Ger.
- tenuifolia purpurea vulgaris*
- Park. parad.
- Oenanthes foliis flore violaceo hexaphyllo*
- C. B.

C. B. Pin.
Flos qui ex sex interdum septem & octo foliis compositus est, communiter est purpureus seu violaceus, externa parte lanuginosus.

- 3.
- Anemone tenuifolia coccineo flore hexaphyllo*
- C. B.
- tenuifol. coccinea simplex*
- Park. parad.
- Chalcedonica simplicis flore*
- Ger.

C. B. Pin.
Flos floridi coccinei coloris, unguibus magnis, ex pallido, fusco & albo mixtis.

C. B. pin.
Flor internè coccineus, unguibus albis, & externè coccineus, tenui lanugine pubescens & splendens.

5. *Anemone tenuifolia flore magno coccineo hexaphyllo* C. B.

C. B. pin.
Flor intus elegantissimus coccineo colore niter, foris lanugine pubescit; unguis albi sunt.

6. *Anemone tenuifolia flore coccineo sanguineo* C. B.

C. B. pin.
Flor quinque, sex, interdum septem foliorum, coloris coccinei, ad sanguineum vergentis, unguibus magnis ex albidis, purpureis venis distinctis; aliquando flor ad costæ lateris colorem accedit, nec splendet.

7. *Anemone tenuifolia flore sanguineo coccineo* C. B. *tenuifolia flore coccineo* Ger. emac.

C. B. pin.
Floris sex folia, externè lanugine obducta, coloris sunt sanguinei saturationis & splendens, internè sanguinei coccinei permixti.

8. *Anemone tenuifolia flore sanguineo coccineo altera* C. B.

C. B. pin.
Flor major hexaphyllus, sanguineo colore, vel inter coccineum & cochineolum medio, unguibus minoribus, & albicantibus.

9. *Anemone tenuifolia flore ex sanguineo & coccineo medio* C. B.

C. B. pin.
Flor hexaphyllus coloris ex sanguineo, & coccineo mediis, diluti, ex prorsus similis quam vulgus cochineolum appellat: utriusque magni, albi & quasi argentei.

10. *Anemone tenuifolia flore amplo sanguineo hexaphyllo* C. B. Ger. emac.

C. B. pin.
Flor coloris sanguinei elegantissimi, unguibus magnis albis.

11. *Anemone tenuifolia flore amplo atrovibente* C. B.

C. B. pin.
Flor hexaphyllus, coloris sanguinei ex atro rubentis & quasi fœrici panni villosi Kermesino colore præditi, cœrulei.

12. *Anemone tenuifolia flore rubro saturo* C. B.

C. B. pin.
Flor hexaphyllus, ruber, seu potius sanguineus, unguibus magnis saturis, venis albicantibus distinctis.

13. *Anemone tenuifolia flore niveo* C. B.

C. B. pin.
Flor hexaphyllus niveus, cuius unguibus carnei quid aspersum: Apicibus ex obscura purpura nigricantibus.

14. *Anemone tenuifolia flore amplo candido* C. B.

C. B. pin.
Flor hexaphyllus, prorsus candidus, unguibus externè virefcentibus, apicibus nigris.

15. *Anemone tenuifolia flore albicante* C. B.

C. B. pin.
Flor est hexaphyllo candicante, staminibus albis, apicibus subcœruleis.

16. *Anemone tenuifolia flore ex albidio majore* C. B. & minore ejusdem, *tenuifolia flore ex albidio* Ger. emac.

C. B. pin.
Flor hexaphyllus, coloris primum ex albidio virefcentis, dein ad carneum tendentis, unguibus externè virefcentibus, internè albis, staminibus carnei coloris.

17. *Anemone tenuifolia flore fœrvo albicante* C. B.

C. B. pin.
Flor ex cineraceo sive fœrvo, albicans & tenui velut rubedine perfusus, ut fœrè est Capucinarum pannus.

18. *Anemone*

18. *Anemone tenuifolia flore carneo striato* C. B. Ger. emac.

C. B. pin.
Flor hexaphyllus externè carneus, oris albicantibus: internè exalbidus, venis carnei ad medium folium sparsis, staminibus purpurascens, apicibus nigricantibus.

19. *Anemone tenuifolia Cretica albo magno flore* C. B. prod.

C. B. prod.
Folium est Ranunculi pratensis, vel hortensis repentis, speciei trifolia, rarius quinquefolia, divisis, per marginem crenatis: Caulis pedali rotundo, floris duos vel tres albos, ex sex, vel septem foliis compositus, Papaveris erratici florum magnitudine superantes sustinente: quibus capitulum, seminibus aliorum Ranunculorum more contractum, succedit.

Hanc delineatum, Patavii natum, Laurentius Rosenac Germania Pharmacopœi, una cum aliis Anem. 1935. Ranunculo.

20. *Anemone tenuifolia flore pallide coccineo* C. B.

C. B. pin.
Flor hexaphyllus, foris tenui lanugine pubescens, coloris dilute rubescentis, internè coccinei valde diluti, unguibus amplis albis.

21. *Anemone tenuifolia flore magno suaverubente, unguibus albis* C. B.

Anemone tenuifoliae simplici flore à Parkinsoni Paradiso.

1. Anemone carnea pallida.
2. Anem. carnea vivida unguibus albis.
3. Anem. alba venis purpureis.
4. Anem. coccinea abique unguibus.
5. Anem. flore holosericeo.
6. Anem. sanguinea.
7. Anem. rubra fundo lutea.
8. Anem. coccinea dilucior.
9. Anem. alba staminibus purpureis.
10. Anem. carnea Hispanica.
11. Anem. alba carnei venis.
12. Anem. alba purpureis unguibus.
13. Anem. purpurascens.
14. Anem. facie florum pomi simplex.

Anemone tenuifoliae simplici flore ex Horto Regio Parisiensi.

1. Anemone tenuifolia flore simplici majore albicante.
2. Anem. tenuif. flore miniato venis albis distincto.
3. Anem. tenuif. flore albo, circa caulem purpurascens.
4. Anem. tenuif. flore simplici rubro pallentibus oris.
5. Anem. tenuif. flore simplici flammeo & albo splendoris particeps.
6. Anem. tenuif. luteo pallore decolor.
7. Anem. tenuif. holosericeo magis pulla: seu foliis fusco rubore saturatis.
8. Anem. tenuifolia flore simplici albo.

Eadem flore

Amethystino.	Igneo.
Aquico.	Leucophæo.
Argenteo.	Miniato.
Atro-purpureo.	Pheniceo.
Cœruleo.	Puniceo.
Cœruleo-saturo.	Purpureo.
Dilute cœruleo.	Rubescendo sive sanguineo
Dilute purpureo.	Rubro.
Dilute violaceo.	Rubro-splendido.
Hyacinthino.	Suaverubente.
Ianthino.	Violaceo.
Ianthino dilutiore.	

1. *Anemone tenuifolia multiplex rubra* C. B. hort. *tenuifolia pleno flore* Clus. *coccinea multiplex* Ger. *tenuifolia flo. coccineo pleno vulgaris* Park. parad.

Ab Anemone hort. tenuif. simplici flore 2. Clus. sola multiplici foliorum serie differt. Flor est rubro, cœruleo, albo.

2. *Anemone tenuifolia multiplex purpurea* C. B.

Flor 20. 30. aut pluribus foliis constans, eleganti purpureo colore præditi, unguibus albis. Est enim que purpureo-cœruleum florem, alia que suaverubentem & nitidum profert.

3. *Anem.*

3. *Anem. tenuifol. multiplex atro purpurascens* C. B. *tenuifol. fl. pleno atro-purpurascens* Ger. emac.
Folia florum externa & majora, rubra sunt, interna minora & angustiora, atro-purpureo rubent.

Anemone tenuifolia flore pleno ex Horto Regio Parisiensis.

1. *Anemone tenuifolia* flore duplici albo.
2. *Anemone tenuifolia* flore pleno fordide albo, & subceruleo colore irrorata.
3. *Anemone tenuifolia* flore pleno albo nitide foido, margine suaverubente.
4. *Anemone tenuifolia* foliis luteis candidis, foliolis flammæ splendore lucentibus.
5. *Anemone tenuifolia* flore pallido pleno candore lactescens.
6. *Anemone tenuifolia* flore obsoletè rubro, foliolis atro-purpureis, medio villo concolori.
7. *Anemone tenuifolia* foliis, & foliolis vivaci cocco splendentibus, & nivis albedine virgatis.
8. *Anemone tenuifolia* flore pleno, foliis & foliolis coccineis: coccinea holosericeo pleno flore.
9. *Anemone tenuifolia*, foliis florum utrimque contractis cocco saturatiore niventibus.
10. *Anemone tenuifolia* miniatò colore, & albo varia.
11. *Anemone tenuifolia* pleno flore, ignis fulgore ardens, innocentèrque flammæ.
12. *Anemone tenuifolia* pleno flore, foliis & foliolis fulgentissimo cocco splendentibus oris nivis.
13. *Anemone tenuifolia* flore pleno rutilo, & argenteo candore bicolori.
14. *Anemone tenuifolia* phœniceo flore foliolis interfulso candore lucentibus.
15. *Anemone tenuifolia* rubicundissimo flore, lacteis lacrymis asperso, & minus ardenti.
16. *Anemone tenuifolia* multiplex ranunculi flore.
17. *Anemone* flore pleno miniatò, cacumine albescente, foliolis partim albidis partim miniat.
18. *Anemone tenuifolia* flore pleno violaceo major.
19. *Anem.* flore violaceo dilutiore praxox maxima.
20. *Anemone tenuifolia* flore pleno ex griseo dilutè violaceo minor.
21. *Anem.* tenuifolia flore pleno, Mali Persice rubello flori concolor.
22. *Anem.* circumfusi foliis obsoletis purpurea, umbilico blandè virenti.
23. *Anem.* tenuif. flore maximo foliis & foliolis ex viridi pallente & purpureo violaceo colore pictis.
24. *Anem.* tenuifolia lantano flore, lactis albedine stolato.
25. *Anem.* tenuifolia flore albo maximo.
26. *Anem.* tenuifolia flore amplo florum foliorum nives grata viriditate diluens.
27. *Anem.* tenuifolia flore pleno carneo rutilis guttato punctis maxima.
28. *Anem.* tenuifolia maxima pallido candore lactea, & levi per oras rubedine confersa.
29. *Anem.* supina & fere jacens maxima languido rubore spectabilis.
30. *Anem.* tenuifolia amplo flore sessili, carnis coloris amulante.
31. *Anem.* tenuifolia multiplex mutata florum facie quotannis nova.
32. *Anem.* tenuifolia flore maximo, flammæ & nivis colore vario, eminulis citris blandè luteis.
33. *Anem.* tenuifolia multiplex alto & firmiori cauliculo amplum floris verticem premens, notabilem, nitidè coloris suavitatem.
34. *Anem.* tenuifolia minor flore niveo, & suaverubente semper elegans.
35. *Anem.* tenuifolia maxima foliis, & foliolis fulgenti cocco splendentibus, oris nivis.
36. *Anem.* gigantea flore flammæo diluore.
37. *Anem.* vivido Cinnabaris rubore splendent, foliis albè lineâ notatis.
38. *Anem.* flore pleno multiplici rubente, comâ fulcâ.
39. *Anem.* tenuifolia flore maximo sanguineo.
40. *Anem.* tenuifolia ruberrimo flore maximo.
41. *Anem.* tenuifolia flore maximo rubicundissimo, foliis albo candore radiatis.
42. *Anem.* tenuifolia multiplex ruberrimo flore, vittâ, seu staminibus violaceis.
43. *Anem.* profundi coloris amœnum ruborem, interfulso candore vittâ suis diluens.
44. *Anem.* tenuifolia multiplex flammæ, staminibus citri colore præditis.
45. *Anem.* tenuifolia multiplex coccinea, vittâ viridi.
46. *Anem.* tenuifolia hilari Cinnabaris fulgore ardentissima, expanso pleno flore ungubus albis.
47. *Anem.* tenuifolia flore pleno, fulgentissimo minio, & maculis guttato albis bicolori.
48. *Anem.* tenuifolia maxima purpureo flore.
49. *Anem.* tenuifolia propendente flore, ex violaceo & ferrugineo vericolori.
50. *Anem.* tenuifolia multiplex magno flore, violaceo & rubente colore mixto.
51. *Anem.* tenuifolia floribus dilutè violaceis, viridi colore, & rubro perfusi.
52. *Anem.* tenuifolia flore violaceo, foliis & foliolis lactis albedine striatis.
53. *Anem.* gigantea flore cœruleo.
54. *Anem.* tenuifolia flore pleno cœruleo, foliis & foliolis per oras interfulso candore pictis.
55. *Anem.* altera supina, & floris mole fere jacens amœthylina.
56. *Anem.* foliis & foliolis ex rubro purpureo & albo variegatis, comâ holosericea.
57. *Anem.* prominulis ligulis radicem longioribus, & contortis, instar capillorum Medusæ.
58. *Anem.* tenuifolia foliis laticioribus pleno flore flammæo.
59. *Anem.* tenuifolia flore cœruleo albis interfecto radiis.
60. *Anem.* foliosa toto interdum flore subrubente, & lateritia.
61. *Anem.* tenuifolia, foliis ad basin rutilis, cacumine albescente.
62. *Anem.* tenuifolia multiplex foliolâ, sanguinea major.
63. *Anem.* foliosa candidis floribus diluto rubore umbilicatis, & latissimum in orbem patens.

64. *Anem.*

64. *Anem.* Hermaphrodita foliis circa basim, & media sui parte rubris, altera, lactis candore fulgentibus.
65. *Anem.* foliosa flore suaverubente multiplici.

Eadem flore

Albo.
Anemone violaceo, & albo mixto,

Hyacinthino.
Lanthia.

Anemone tenuifolia flore pleno è Parkinsoni Paradiso terrestri.

1. *Anem.* tenuifolia flore coccineo pleno variegato.
2. *Anem.* tenuifolia flore coccineo saturo pleno.
3. *Anem.* tenuifolia flore pleno suaverubente.
4. *Anem.* tenuifolia flore albo pleno.
5. *Anem.* tenuifolia flore pleno albicante.
6. *Anem.* tenuifolia flore pleno rosco.
7. *Anem.* tenuifolia flore pleno carneo vivacissimo.
8. *Anem.* tenuifolia flore rubro-fulco pleno coma Amarantina.
9. *Anem.* tenuifolia flore pleno tricolor.

Anemone tenuifolia flore pleno è Flora Joan. Rea.

1. *Anemone tenuifolia* flore pleno vericolor.
2. *Anem.* tenuifolia elegantior flore pleno rubro.
3. *Anem.* tenuifolia flore pleno coccineo.
4. *Anem.* tenuifolia flore pleno coccineo variegata.
5. *Anem.* tenuifolia flore pleno coma scarlata.
6. *Anem.* tenuifolia flore pleno dicta Nacara.
7. *Anem.* tenuifolia flore pleno sulphureo.
8. *Anem.* tenuifolia flore pleno viridante.
9. *Anem.* tenuifolia flore pleno albo major.
10. *Anem.* tenuifolia flore pleno maxima albo.
11. *Anem.* tenuifolia flore pleno Columbina.
12. *Anem.* tenuifolia flore pleno Rosco.
13. *Anem.* tenuifolia flore pleno Rosco variegata.
14. *Anem.* tenuifolia flore pleno rubicante maculato.
15. *Anem.* tenuifolia flore pleno purpureo.
16. *Anem.* tenuifolia flore pleno Lavendula colore.
17. *Anem.* tenuifolia flore pleno cœruleo.
18. *Anem.* tenuifolia flore pleno coma purpureo.
19. *Anem.* tenuifolia flore pleno coma Amarantina.
20. *Anem.* tenuifolia flore pleno coma Amarantina-variegata.
21. *Anem.* tenuifolia flore pleno quinque coloris.
22. *Anem.* tenuifolia dicta *Bel-Lizance*.

C A P. VI.

De Pulsatilla.

Pulsatilla nominatur, quod seminum tremuli pappi levissimo flatu huc atque illuc agitentur, unde et Herba venti.
Nomen Pulsatilla Italicum est, liquidem inibi ita vulgo dicitur hæc herba.
Est autem Pulsatilla nihil aliud quam Anemone seminibus cinninatis seu plumulâ candatis.

1. *Pulsatilla vulgaris* Ger. *purpurea cœruleo* J. B. *flos crassior & majore flore* C. B. *Pulsat.*
Dancea Park. parad. *The greater or Danish Pasque-flower.*

J. B.

Tenuia folia sic satis Passinacæ sylvestris foliis similia sunt, nisi ab his magnitudine vincerentur, tenui divilata pulvisque respondentia, ex pediculo longiore, palmari circiter, admodum villosa, & propter terram subrubente appenda. *Caulis* teres, cavus, densè lanugine obductus, palmaris aut dorso paulo infra florem nascitur, densè mollique tomento comatus, circumcirca labri aut acetabuli instar caulem cingens, sibi quæ inferiore parte continuum, quod mox in lacinias numerosas trabecule finditur. Caulis summo fastigio flori sedet unicus, magnus, & sex foliis acuminatis compositus, purpurascens, foris hirsutus, intus glaber, levem sed suavem odorem aspirans. Medium obliquo ex oblongo rotundum *capitulum*, fibris apicibusque luteis circumdatum: postquam autem delapsus est

est flos, caulis supra folium supra dictum quintuplo aut altius excrefcit, prout flore succedat comofum capitulum flammum holofericorum mollitie, argentei fplendoris; appenfo unico caput flammum oblongo, tereti: delapfis porro caducis feminibus cum flaminibus appenfo caput relinquitur rotundum. Radix crassa, longa, nigra, in plura capita interdum divifa, fuperius ex reliquis marcolorum foliorum comata, fapore nonnihil amarefcence & tandem acrimoniam linguam vellicante.

Pulſatilla Danica Park. major est vulgari noſtrate tum radice & folio, tum etiam flore, qui colore est purpureo, hilarior minutique faturo, & cultura magis patiens, ut ſe ſapius expertum ſcribit; noſtras enim hortis non libenter affluſcit.

In tranſmarinis montioſis frequens oritur in Germania, Italia, Gallia. Floret Veris initio circa finem Martiſeu Feſtum Paſchatis, unde et nomen Anglicum: *Paſque-flower*.

- A. 2. *Pulſatilla flore clauſo ceruleo* J. B. *flore minore* Ger. *minore nigricante* C. B. *Anglica purpurea* Park. *parad.*

Lobelius florem cœruleum perpetuo clauſum huic plantæ attribuit: Cluſius iconem Lobeli adhibet titulo *Pulſatilla vulgaris ſaturiore flore*, cui ſolum tenuius inciliſum florumque minorem, purpurei coloris adeo ſaturi ut niger videatur, aſcribit. Cluſius Pulſatillam noſtram Anglicam vulgarem intelligere videtur: Nam alterum illud genus præcocius, craſſiore folio, ampliore flore diluſioreque Pulſatilla Danica Parkinſoni reſpondet, cui & ipſe Danicam ſuam eandem facit.

- * 3. *Pulſatilla rubra* Ger. J. B. *flore rubro* Park. *flore rubro obtuſo* C. B.

J. B.

Differt à vulgari, non ſolum floris colore, ſed etiam formâ foliorum, quæ tenuius diviſa, florum item foliis quæ longiora & obſiſta, cum in vulgari acuta ſint.

Ex Aleppo Syriæ urbe ſe habuiſſe Lobelius reſert.

4. *Pulſatilla alba* J. B. *flore albo* Ger. C. B. Park.

J. B.

Folia eſt multo amplioribus quam reliquarum ulla, nec ita etiam minutim conciliſ, & ad Myrſidibus ſylveſtris foliorum diviſuram quodammodo accedentibus, & nonnihil hiriſcutis. *Caulem*, qui cubito longior nonnunquam, medium cingunt conſimilia quoque folia [terna]. Cæterum *ſta*, qui ſummo cauli hæret unicis, lacteo eſt candore, quem villoſum capitulum criſtatiſque conſequitur, aliarum more. Radix item crassa. Planta eſt ſpecioſa.

In ſummis Jura montioſis jugis copioſe oritur. Cluſius in *Eiſcher & Durrenſchem* Stiria cellioſus jugis invenit, ubi Julio menſe floreſcit. Difficiliſ curari poſſe tradit idem.

- * 5. *Pulſatilla lutea* J. B. *lutea Alpina biſpidior* C. B. *lutea prima Dalechampii* Lugd.

J. B.

Palmaris eſt planta, radice crassa, foliis cœruleæ modo diviſis, ſed ſegmentis latioribus, valde hiriſcutis: *caulis* ſingularis unicum ſummo ſaltigine ſuſtinentes *florem*, colore luteo præditum, foris hiriſcutum, intus glabrum, obſidente medio, apicem magno numero.

Commemorat (inquit J. Bauhinus) Lobel. in *Adv.* & Dodon. Pulſatillam luteam; qui a noſtram intelligit ambiguum: ſiquidem eam à vulgari colore tantum diſtinguunt.

In Rhætia monte Braſilio florentem Julio reperit J. Bauhinus: Cherlerus ſub finem Junii monte Gothardi.

- * 6. *Pulſatilla lutea Apii hortienſis folio* C. B. J. B. *ſecunda Dalechampii*.

Lugd.

Radice eſt tenuiore, brevior, minus atra, foliis hortienſi Apio ſimilibus, paullo latioribus, hiriſcutis, radicem ambientibus, nullis in *caule*, dodrantali, lanuginoſo, media ſui parte villoſo globo pubeſcente, e quo prodeſt *ſtor* auri coloris.

- * 7. *Pulſatilla lutea Paſtinacæ ſylveſtris folio* C. B. *lutea ſeu 5.* Ger. *emac. tertia Dalechampii* J. B. *Anemone ſylveſtris* 3. Cluſ. Hiſt. *Pulſatilla flore luteo* Park. *par.*

Lugd.

Radice eſt quam in ſuperioribus graciliore, folio Paſtinacæ ſylveſtris, apicibus in medio flore cœruleis luteis, quos in ſeminis conceptaculum tandem formatos ſpiſſa lanugo veſtit.

Pulſatilla lutea ſecundum genus (inquit J. Bauhinus) vidi apud fratrem: Quod ſi tertium noſ latet: Icon nobis quidem inepta & falſa videtur.

Hanc Cluſius ita deſcribit: Ab radicis villoſo capite multa germinant folia, Pulſatilla foliis parit ſimilia, laciniata, & multis diviſuris ſecta, mollia, parte ſupina viridia, pronâ autem paululum candicante & valde hiriſcuta; inter quæ *caulis* emergeſt nudus, rotundus, lanugine obſitus, circa ſumum ſuſtinentes ſoliola, e quibus prodebat vulgari Pulſatilla ſimilis pediculus, cui intidebat unicis ſtos major, ut plurimum Pulſatilla vulgaris flore, ſex foliis conſtans, quæ interiora parte valde flava erant, exteriora autem ob lanuginem diluſiora & pallentia: in huius mediſtulo orbiculatum

culatum caput eminebat, luteis flaminibus cinctum, cui villoſa cæſaries ſuccedere videbatur: quam Auguſto menſematuratam conſequi arbitrabatur Tobias Roſſius, qui in Alpium planis eam obſervavit, nunquam verò abundantius quam circa pedem montis S. Bernardi, quâ Helvetios ſpectat.

- * 8. *Pulſatilla folio tenuis incifo & flore minore ſive paluſtris* C. B.

C. B. prod.

Folia eſt ad radicem in tenuiſſima & anguſta ſegmenta diviſis, corum pediculis hiriſcutis; inter quæ *caulis* pedalis, rotundus, ruſcens, levi lanugine aſperſus, cuius medium folia capillacea acuta cingunt, ipſiſque ſummo ſtos unus, villoſo capitulo ex capillaceo foliis compoſito ſuſtentatus inſidet, qui ſolus longè minor, ex foliis ſex acutis Viola colore compoſitis, flaminibus in medio luteis. Capitulum villoſa cæſarie comofum & incaneſcens cum ſemine ſuccedit.

In pratis udis & paluſtoſis Michelfeldæ propè Baſileam provenit; & in hortum tranſlata cum Locu. vulgari vegetior quidem fit, ſed formam & colorem reſervat.

- * 9. *Pulſatilla Apii folio vernalis, flore majore* C. B.

C. B. prod.

Ex radice nigra longiuſcula folia plura, pediculis oblongis piloſis donata, craſſa, dura, rigida, Apii foliorum inſtar in quinas laciniatas, & hæc in alias diviſa, margine piloſo, prodeunt: inter quæ *cauliculus* unicarum quatuor, nudus, at hiriſcutus, incanus exurgit, qui *florem* magnum, trium unicarum, longum, latumque, ex ſex foliis compoſitum, multiſque apicibus luteis, ut & duæ ſequentes, donatum ſuſtinet, qui colore variat, aliquando ex albo & ſubpurpureo aureus, aliquando intrinſecus albus, extrinſecus ſubpurpureus, vernali tempore florens.

Inſylvis circa Francofurtum ad Oderam.

Locu.

- * 10. *Pulſatilla Apii folio vernalis, flore minore* C. B.

C. B. prod.

Ex hac ex radice conſimili folia craſſa, pauca, oblongis pediculis donata, Apii inſtar, ſed in tres tantum laciniatas, ad umbilicum diviſa edit, quarum quilibet in alias binas ternasve laciniatas, per marginem incilaſ ſecantur, & pilis vix conſpicuis donantur; cauliculo villoſiſſimo, uncias duas alto, ſuâ prioræ media parte minor, & dilute purpureas inſidet. Aprilis, foliis plerumque carens, floret.

Locus idem qui priori.

Locu.

Has eſſe veras & genuinas Pulſatillæ ſpecies ex deſcriptionibus colligi & concludi nequit: contrarium nobis ob caulem nudum videtur; utcumque hic locum quem uſurparunt, retinere permittimus, donec certis conſtituerit, quò referendæ ſint.

- * 11. *Pulſatilla Apii folio Autumnalis* C. B.

C. B. prod.

Radice eſt longa, foris nigra intus candida: foliis ad radicem plurimis, Apii modo in tres tantum laciniatas, & hæc in alias, diviſis, glabris; inter quæ *cauliculus* triuncialis, albis pilis villoſus, ſtem præcedente minore, obſoleti coloris inſtar vulgaris, ſuſtinentes, qui ut & priorum flores, in capitulum hiriſcutum quod ſemen continet, abit.

Septembris menſe florens in Luſatia reperitur.

Locu.

Hæc etiam ſpecies ejusdem ſarinx eſt cum duabus præcedentibus, quæ ſi rectè deſcribantur caule modo ad hunc locum noſtro judicio minime pertinent: ſiquidem notâ Anemonarum characteriſticæ erant, quæ eſt habere caulem non ſolum *umbrat*, ſed & determinatè foliatum, ex unica tantum diſtinctione: hæc autem folia ſorti dum adhuc tenerior eſt calycis vicem ſupplent.

- * 12. *Pulſatilla folio Anemones ſecundæ ſeu ſubrotundæ* C. B.

C. B. prod.

Radix crassa, nigra, aliquot propagines quandoque fundit: ex quibus prodeunt folia pediculis oblongis, hiriſcutis donata, inſtar Anemones Bulbocastani radice, ſubrotunda, internè & per marginem levi lanugine candicante, ſemper in laciniatas tres latas, & hæc in alias biſidas vel triſidas, minus profundas ſecta: inter quæ *caulis* emergeſt pedalis, ſubhiriſcutus, infra medium anguſtiſ foliis (qualia & ſorti ſubſpicuntur) cinctus: *florem* ſubcœruleum, ſeptem foliis donatum, & reliquorum more in pappum abentem ſuſtinentes.

Ex Luſatia accepit C. Bauhinus. Miror Bauhinum folia in hac ſpecie qualia in medio caule ſorti etiam ſubſcripta ſcribere, cum Pulſatillæ genuinæ ſtos calice careat, nec ulla ei ſubſcribantur folia. Intribus præcedentibus generibus nullorum meminit in caule foliorum, quæ ſunt huius generis nota characteriſtica, omnibus in univerſum Anemones ſpeciebus, quibus Pulſatillam accenſemus, conveniens. An forte iſi careant, ac proinde huius generis non ſunt?

Flos proculdubio ſex tantum petalis naturaliter donatus eſt, quod ſeptem habeat accidentarium eſt & quodammodo monſtruſum. Breynius etiam non niſi ſex ei attribuit.

Pulſatilla

Pulsatilla polyanthes violacea Anemones folio Breynii, eadem præcedenti.

Breyn.

Radice nititur nigra, crassa, non admodum profunda, inferius in plures tenues ramos & fibras, superius in multa capita diffusa: quæ novo Vere statim post solutas nives, ino nonnunquam sub illis caules multos sesquipalmares & dodrantales, rotundos, inanes, albis tenerisque pulis plantæ hirsutos emittit: horum quivis paululum ultra medietatem coronulæ in lacinias plurimas dissectas, extrinsecus perquam villosas, intrinsecus glabras & venulis striatâ cingitur; in extremitate florem Pulsatillæ vulgaris quidem formâ & hirsutæ æmulam, sed longè ampliore; è foliis sex latis, cœnuleis vel violaceis compositum gerens spectabilem, odoris dulcis; cujus medium globus ex densis caputula lutea gestantibus confectus staminibus, occupat: Huius è centro capillamenta rursus densa & mollia, in cuspidem, vel penicilli in morem conjuncta pronuntant, sensim decedente flore altius sese ac latius, in globo villosi cæsarie, comoso & incanescente, expandentia; ac in cuspidem infima cæsarie parte semen exiguum, longiusculum parvo in pericarpio villosio complexentia. Folia præterlapso floris tempore primum se conspicienda offerunt. *Anemones hortensis latifolia simplicis flore* 7. Clus. Latioribus foliis proxima, longis pediculis hirsutis suffulta in lacinias tres primarias ad pediculum usque divisa, & hæc in alias bifidas vel trifidas minus profundas, quarum unaquæque iterum in anteriore parte dissecta: hæc folia iustam consecuta perfectionem venosa, dura, rigida & præcipue subtus sunt hirsuta.

Locus.

Asperis sterilibus & incultis Borussia ac Cassubia gaudet locis, ericetis sylvarumque marginibus. Variat floribus candidissimis, & interdum pulchre rubentibus.

Itaque præcedenti eandem esse suspicatur Breynius, & merito, nam proculdubio eadem est.

Offendit nobis D. *Hansius Sloane* Pulsatillæ cuiusdam à D. *Magnol* inventæ quinque circiter leucis à Mompelio, & in hortum suum translata caulem cum flore exsiccatum; quam Pulsatillam polyanthen *Breynii* esse conjectatur. Radix Pulsatillæ vulgaris similis: Florendi tempore & foliis postnatis cum ea convenit. Caulis elatior est, valde hirsutus coronulæ foliorum variè dissectorum, lanugine alba, longa pubescentium in medio cinctus.

* 13. *Pulsatilla flore obsoleto, caule nudo Breynii.*

Breyn.

Radice ac foliis Pulsatillæ vulgari flore obsoleto permissis; præter caules, qui nudi plantæ nec ulla redimiti coronulâ, cujus summo contra flor nullo major, magisque patulus, è colossino oboleto, foliis octo constructus, ac innumeris crocos flavos gerentibus staminibus prædictis, gloriolæ insidebat. Itaque plumosa congeries cum semine à præcedente nihil diversâ tandem succedebat.

Locus.

Ex Cassubia montibus initio Maii ad Autorem descriptionis allata est hæc Pulsatillæ species, quam nec antea nec post vidit.

Suspicio ego plantam fuisse monstruosam, & individualement, à congenerum norma abducentem; maxime quod nullam habuit in medio caule foliorum coronulam, qualem in omnibus quas vidimus huius generis plantis semper adesse observavimus; nisi fortè ad Caryophyllatas referenda sit.

Viret.

Ab Empiricis id compertum habet Brunfelsius, quod Pulsatilla vulneraria sit herba. Quod per Alenibicum destillata aquam vulneribus mundificandis curandisque præstet utilissimam, quæ per tridam carnem erodat. Cum autem gustu sit acerrimo magis externis quàm internis partibus corporis adhiberi debet, ut rectè Tragus.

Matthiolus radicem subdulcem esse ait, unde non longè abest à temperato. Sunt qui eam maxime præferant contra pestilentie contagia, & pota venena & virulentorum animalium ictus, si cum vino bibatur drachmarum duarum pondere, quare in Antidotis additur. Tragus radicem siccatam steruantem cito cedere, crudam verò mansu pituitam elicere scribit, quæ arguit eam procul abesse à temperie.

HISTO.

HISTORIÆ PLANTARUM LIBER DECIMUS TERTIUS,

Herbas Pomiferas & Bacciferas complectens.

PARS PRIMA.

De Herbis Pomiferis.

POMIFERAS voco quæ fructus plantarum omnium maximos producunt [non omnes illarum species, sed aliquas] cortice crasso testos quo à Bacciferis distinguuntur, quarum fructus membrana duntaxat tenui vestiuntur, flores nudos, monopetalos, margine quinque-partito, summo fructui insidentes.

Herbæ Pomiferae sunt vel

Capitatae, pulpâ seu carne

Dulci vel insipida, semine

{ *Thyreoides*, duobus in summitate eminentibus angulis velut cornuto, flore albo; CUCURBITA.

{ *Ad marginem æqualis* absque eminentiis,

{ *Magno*, lato, rhomboide,

{ *Albo*, lineâ circa margines elatâ cinctâ, fructu maximo; PEPO.

{ *Nigro*, nulla in margine elatâ lineâ, in medulla fungosâ aut rubente pulpa latitante; CITRULLUS, *Anguria*.

{ *Minore*, semine per maturitatem

{ *Albo*, angusto, oblongo, nucleo pineo nonnihil simili, fructu majore

{ *Æquali*, tuberculis non exasperato, moschum redolente, carne delicata; MELON.

{ *Tuberculis spinosis bullato*, carne magis insipida & aqueâ, seminibus pulpâ humidâ copiosâ contentis; CUCUMIS.

{ *Nigro* aut pullo, minore & brevior, fructu itidem minore

{ *Undique hispido*, Olivæ figurâ, qui per maturitatem à pediculo avulsus cum impetu semina ejaculatur, pulpa purgatrice; CUCUMIS *aspinus*.

{ *Verrucosis tuberculis asperato*, minime per maturitatem puniceo; BALSAMINAE seu *cucumerina*.

Amarâ, pulpâ intus fungosâ levissimâ, semine parvo albo duro; CUCUCYNTHIS.

Cypripis carens, fructu clypeiformi; CUCURBITA *clypeata* seu *Melo-pepo clypeiformis*.

CAP. I.

De Cucurbita.

Cucurbita nomen huius plantae inditum existimat Scaliger à curvitate, geminata primâ, ut in *Cucula populi*. Mihi (inquit Vossius) non displicet Nunnefi opinio, qui censat corruptum esse ex *Colocyntha* ~~genus~~ *urubium*.

Note eius characteristicae sunt semen thyroides, duobus in summitate eminentibus angulis vel cornutis, flos albus, cortex fructus durus & q. lignosus.

Amare Cucurbita nitium in modum aquas, nam si propè in patens vasculum aqua subijciatur à quatuor vel sex digitorum intervallo ante postero diem adrepentes cognoscuntur descendisse.

Matth.
Sine semine nascuntur si per triiduum antea spargenda semina oleo Sesamino macerentur.
Mulieres menstruae vel solo aspectu tenellas enecant cucurbitas. Horum fides sit penes Autorem, nobis nequaquam probantur.

Cucurbitarum femina quae proxima collo fuerint proceras pariunt, quae in medio rotundas, quae in lateribus crassas brevioresque, quae in fundo latas, si Veteribus credimus.

Siquis in Cucurbitam crudam excavatam insulum vinum per noctem sub dio exponat, & tempore jejunis bibat, leviter alvum molliat: ut habet Dioscorides, & confirmat Tragus.

Ceterum Zuecha nomen Italicum quo Cucurbitam vocant, à *Græco* *Zinob* deductum videtur.

1. *Cucurbita longa, folio molli, flore albo* J. B. *oblonga, flore albo, folio molli* C. B. *longa Park. anguina* Ger. *The long Gourd.*

f. B.

Vitulus digitali crassitudine, angulosus, orgyias aliquot longas à radice tenera candida, in *stipulis* tenues partes distracti emittit, quae per terram sparguntur, aliqui pergas & perticas capreolorum ope scandunt. *Folia* rotunda pedem aut sesquipedem lata [in fecundo, aprico & humido solo] molli lanugine tomentosa, crevis subinde nonnullis per ambitum incisa, ex pediculo tereti, oblongo, concavo. *Flores* nivei candoris, lilacei, quinquepartiti, intus villosi, exterioribus breviori pilo obiti. *Fructus* delapso flore in insignem adolefcit magnitudinem, pedes quinque aut sex longus, cervix crassa, in ventrem modice turgescens, qui liquid quod resistat offendat, curvatur. *Cortex* recentis tener, herbaceus, adultus durus, flavescens; medulla alba insipida, modice fungosa. *Semina* unciali longitudinis fere, longa, plana, compressa, una parte lata, duobus angulis conspicua, insensu qui germinare solent, plures angulos habentia, & sub tunica duriuscula, alba, medullam includentia albam, dulcem, esui gratam.

Accuratissimum omnium huius plantae partium descriptionem vide apud J. Bauhinum è Cordo descriptam.

2. *Cucurbita latior, folio molli, flore albo* J. B. *major sessilis, flore albo* C. B. *lagenaria* Ger. *major* Park.

Dodonaeus hanc describit latiore, ventricosam & crassam, absque collo, & inferiore sedelato rem, pyri turbinatam figuram quodammodo referentem.

3. *Cucurbita lagenaria* J. B. *lagenaria sylvestris* Ger. *lagenaria, flore albo, folio molli* C. B. *lagenaria minor* Park.

f. B.

Non variat foliis & flore à longa prius descripta, verum fructu plurimum differt, collo angulo, ventreque crasso lagenas & phalass representans. *Semina* putamus magis fusca esse quam longum.

Lagenariae has observavimus differentias.

1. *Lagenaria* mediocri magnitudinis, longiusculam valde virentem, maculis luteis conspersam. Haec saccharo conditur.

2. Minorem, maculis albidis insignem.

3. Magnam, longo collo constantem, virentem, maculis luteis notatam.

4. Collo multo longiore, colore pallido, albisque maculis ornatam.

5. Mediam inter longam & lagenariam, corpore crasso, rotundo, magnitudinis circiter capiti collo tenui, cubitum penè longo.

6. Vulgatioris majorem luteam, albedine conspersam.

Alas Cucurbitarum seu species, seu varietates tradit, & describit J. Bauhinus, quarum titulos hic proponemus.

1. *Cucurbita longa, flore albo, protuberante ventre.*

2. *Cucurbita lutea cortice tenero. Haec ad aliud genus, Peponum puta, pertinet.*

3. *Cucurbita ovalis fere, variegata parva.*

4. *Cucurbita pili palmaria non multo major, rotunda.*

* 4. C.

- * 4. *Cucurbita capitata Tabernemontani, sive clypeiformis* J. B. *sive frutis fungiformis* Ger. *capitata* C. B.

A praecedenti [Cucurbita vulgari] differt foliis in laciniis aliquot sectis Visis instar; fructu subrotundo, superius depresso, fungiformi, subtus concavo (ni pictura fallat) cum ea convenit foliis mollioribus, lanuginosis, floris colore niveo. Si modo rectè descripta sit, ad hoc genus propriè pertinet.

Cucurbita sitim sedat, urinam ciet & ventrem movet, semen genitale minuit, & Veneris appetitum extinguit.

In cibis usurpatur hoc modo preparatus. Interiorem & candidam substantiam tina cum mollioribus & immaturis seminibus bulliunt, posteaque minutim concisa, cum cepa, butyro & sale coquunt. Hic cibus cum Brassica capitata concissa & cocta fere convenit, macilentisque hominibus prodest. Itali in frusta concisas, in jure decoquunt. Boni saporis, & succi laudabilis, & febricitantibus etiam convenire hoc modo parata nobis visa sunt, frige faciunt enim & emolliunt.

Cucurbita convenit viribus cum Cucumere, tam in qualitatibus carnis quam in feminis facultatibus. Folia recentia puerperarum mammis adhibita, monente Matthiolo lac immittuntur.

Aqua stillantia à fructu immaturo fert opem omnibus inflammationibus externis, oculorum, aurium, podagricis: intrinsecus quoque mirabiliter astum corporis mitigat. *Schrod.*

Ad faciem ruborem, R Nucleorum Persicarum ʒiij. Sem. Cucurbit. ʒij. Hic suis fiat oleum per expressionem, quo facies liniatur. Experimento probatum ait Alexis Pedemontanus. *D. Hulse è Cherson.*

- * 5. *Cucurbita Brasiliensis* Curuba dicta Marggrav.

Margg.

Culis farnentolus est, humi repens aut scandens Cucurbitarum modo, ac capreolis suis vicinis arboribus aut pedamentis se annexens. *Folia* hinc inde Cucumerum modo ad semipedalia intervalla apposita habet, singula suis pediculis tres aut quatuor digitos longis, insidentia, in laciniis divisa, inferiori hirsuta, uti & caulis & pediculus, albicantia, superne viridia & glabra, splendentia, circinata, septangula aut octangula, sex aut septem digitos longa, & totidem lata aut paulo latiora. Inter folia in propriis pediculis nascuntur flores. Floris autem rudimentum est corpusculum conicum, ex viridi subflavum, in quinque foliola ex viridi flavescens, deorsumque incurvata desinens. Ex hoc corpusculo prodit *strobilus* magnus, crassus foliis, externis glabris, internis hirsutis, dilute flavus, & externis lineis seu striis virentibus secundum longitudinem distinctis; plerumque incurvatus desinens. alius, unico folio constans, verum ultra mediocritatem in quinque laciniis secto, elliptice superius figuræ; in medio corpus rotundum flavi coloris, magnitudine Avellanae, quod speciem præbet intentioni vituli, consistitque tribus partibus separabilibus. Fructus longus est circiter quindecim digitos, undecim crassus, cortice glabro ut Pepo, ex rubro purpureus. Caro seu pulvis ad flavedinem accedit, odoris dulcissimi instar Pyrorum agrestium, saporis ingrati, ideo non comeditur. *Semen* continet copiosum, figuræ & magnitudine Cucurbitæ feminis, sed quod exterius in superficie sua fisco est punctulatum in obscure flavo.

CAP. II.

De Pepone.

Peponem dictum volunt *sed non omnibus* maturefcere, eò quòd maturitate flavescant C. B. *Pepo* à reliquis pomiferis distinguitur totius plantae foliorum, florum, fructuum magnitudine, sed præcipue femine rhomboide lineâ circa margines elact cincto.

1. *Pepo vulgaris, Cucurbita foliis asperis sive Zuecha flore luteo* J. B. *Cucurbita major rotunda, flore luteo, folio aspero* C. B. *The common Pumpkin, called by the vulgar, The Apple.*

f. B.

Flagellis farnentive longissimis, canaliculatis, modicè concavis, crassitudine pollicari, asperis, late rugosæ, & perticas, fiquas nacta est, capreolorum innixu & voluminibus scandit. *Folia* larga, Cucurbitæ flore albo longè majora firmioraque, ficulneis laciniis, aspera, atro virore splendentia, & per ambitum serrata, ex pediculis dodrantalibus, solidis, modicè canaliculatis & spinulis horrentibus. Per nonnihil odorati, fundo acetabuli instar, in quinque folia Lilaceis majora descendent, intus crocea & lanuginosa, foris ex croceo in herbaceam tendentia, costisque & venulis eminentioribus luteis rugosa, brevissimis pilis donata: medium florem occupant quæ aliarum plantarum apicibus respondent, crocea, bisulci animalis pedem exprimentia. *Fructus* & formâ & magnitudine & colore subinde variant. Est enim vel longus, vel compressus, vel globosus, vel pyramidalis, cortice luteo & velut lignoso, colore viridi, aut in viridi subnigro, notis albis maculoso, vel striato, carne tereti, alba, subdulci, non usque adeò insipida ut in Cucurbitis flore albo: femine cineraceo [po-

7. *Pepo maximus Indicus compressus* Lob. *Pepo compressus major* C. B. *Cucurbita aspera*, foliis non fissis, fructu maximo, albo, sessili J. B. *Pepo* Park. parad.

Fructus magnus, qui interdum pondere ad triginta libras accedit, albus, utrinque sessilis, costis eminentibus & latis distinctus. Folia licet sint aspera admodum, differunt tamen ab aliis, quod non sunt laciniata & filia, sed rotunda, ferè ad folia Bardanæ accedentia.

Hic, autore C. Bauhino, corticis colore & substantiâ variat; qui enim albidus est colore substantiâ est molliore, qui obscurè virenti durior.

8. *Pepo lagenarius folio molli, fructu virgato.*

Folia ei ampla, Peponis similia, verum mollia & minime aspera. Flores magnitudine & colore flavo Peponis flores referunt. Fructus Cucurbitam lagenariam majorem, annulantur collo oblongo angusto, ventre tumido & subrotundo, areolis pulchre viridibus & albidibus secundum longitudinem ductis eleganter depicti.

Ex semine ab ornatissimo Viro D. Hanf. Slaane transmissio, præteritâ æstate in hortulo nostro succrevit. Locus natalis nobis incognitus.

CAP. III.

De Colocynthide.

Probabilem hujus vocis Colocyntidis rationem apud Grammaticos non invenio: nam conjectura Martini quod ita dicatur, quod sit *κόκκος κύανος* esca seu cibus canum, vel quod *κύανος* alvum moveri mihi non arident.

1. *Colocyntis* Ger. J. B. *Colocyntidis vulgaris* Park. *fructu rotundo minor* C. B. *Colocynthis* tida.

C. B.

Noriora Officinis poma hujus quàm herba, quæ per terram sparsa, striatis, asperis flagellis, sola per intervalla profert singularia, pediculis duarum triumve unciarum, vel etiam longioribus hærent, aspera, incana & hirsuta, præsertim verò parte inferiore, punctis albicantibus notata, hærent, Citrulli divisiâ, sed minore, ad quorum pediculos exeunt toriles capreoli, & ipsi quoque hirsuti: flores luteoli; poma pugno aqualia Lob. subflava, virentia, viroscæque: deferuntur exemplo cortice flavescens: pulpa candida, fungosa, levissima, amarissima, horrendo & ingenter amaro gustu fauces, viscera, intestinæque ledens, cui immersa semina [sex ordines seminum] parva, compressa, dura, polita, alba, vel rufescentis, vel, ut Dod. fordentis coloris, [Cucumerinorum magnitudine, verum rotundiora, tumidiora, duriora Park.]

2. *Cucurbita fræ Colocyntidis amara, pyriformis, variegata* J. B. *Col. pyriformis seu Pepi amari* C. B. *Col. pyriformis* Ger. Park.

J. B.

Longius paulo à Colocyntidibus, quàm Officinarum usus recepit, formâ recessit, præsertim foliis: *farmentum* longissimis, asperis, canaliculatis, claviculæ beneficio ridicas topiarias conficendibus: folia Cucumeris, magis laciniata, atrovirentia superius & molliore, inferius herbida & aspera: *fructus* Peponis, croceus: *fructus* succedunt pugillares, formâ pyri turbinatâ, viridantes, hirsutæque albicantibus virgati, confinisque quibus notis temerè maculosi: carne candida, odoris gravis dum virent, saporis amari intolerabilis, cui *semen* emergitur copiosum, compressum, candidum, Peponis. Præter descriptas alias aliquot Colocyntidibus live Peponis amari species proponit & describit J. Bauhinus.

1. Cucurbita aspero folio, amara, grandis, oblonga, viridis. Hæc, quod imprimis memorabile est, (si Cordo describenti fides) à geniculis radices in terram demittit tenues, quibus nutriendo fructus succurrit. Colocyntis oblonga C. B. Park.
2. Cucurbita aspero folio, amara, grandis, rotunda, viridis. A precedenti duobus tantum differt.
1. Foliis in quinque partes divisis. 2. Fructu minore globoso.
3. Cucurbita aspero folio amara, turbinata, flava, candidantibus lineis inscripta, parva. Fructus quatuor seminum ordines continet: ipse autem pyriformis est.
4. Cucurbita oblonga, non angulosa, colore viridi, amara, folio aspero.
5. Cucurbita amara magna, folio aspero, colore vario.
6. Cucurbita aspera amara, fructu parvo, globoso, colore vario.
7. Cucurbita amara parva, medioctis magnitudinis.
8. Cucurbita sessilis & compressa, flava, amara. Accedit ad Melopeponem clypeatum, fructus autem non est fimbriatus.

Colocyntis est medicamentum viroscissimum, & tantum non mors ipsa, ut Prophetarum filii clamant. 2. Reg. 4. inquit *Casp. Hoffman*. Non tantum enim *excoctus* est, sed abrasis intestinis

enterias facit. Violentiam ipsius vel hoc indicat, quod solo tactu & odore, abundè & cum magna perurbatione alvum deiecit; quod experiuntur qui eam pinxunt aut aliqui tractant. Non tantum enim validissimè concutit totius corporis habitum, sed exagitat vi sua malefica omnia viscera, quantumvis diligenter præparetur & corrigatur. Diligentia imprimis illa est, ne detur nisi in malis perunciatissimis, & viribus adhuc integris.

Purgat pituitam crassam & glutinosam aliisque humores similes è profundis & remotissimis corporis partibus: ut cerebro, nervis, articulis, pulmonibus. Unde commendatur & cum fructu exhibetur in cephalalgia, hemicrania inveterata, apoplexia, epilepsia, vertigine, asthmate, tussi, dyspnoea, morbis articularibus frigidis, dolore colico flatulento, hydrope, &c. ubi, inquit Hofmannus, malo nolo malis cuneus querendus est.

In his tamen malis, pergit idem, non subito oportet provolare ad Colocyntidis substantiam per os dandam. Quæ enim in imo ventre sunt, in iis ferè sufficit inunctio umbilici partiumque vicinarum. Ubi verò inunctio præstat quod debet, clysteres defectum suppleant. Posthæc antequam substantia detur, infusa vel decocta præsto sunt. Tandem substantia, sed bene correctæ. Ea verò valde ægera est. Prima & potissima consistit in exactissima pulverisatione. Nisi id fiat, partes quædam substantiæ intestinis hærentes, & valorum ora arrodescentes, instar hirudinis sanguinem trahunt. Altera correctio est per pinguiâ & lubricantiâ, quæ obtundunt acrimoniam ipsius, ut *tragacantha*, *masliche*, *gallium*; sed nec lubricantiâ tantum verum & cordialia, & hepatica & Romachica, adhibenda sunt.

Semen Lobelio constat non tantâ violentiâ ad purgandum quàm caro ipsa sive medulla. Dedimus namque (inquit) multo majorem dosin, quàm medulla, majore commodo, nullo aut longè minori tumultu.

CAP. IV.

De Anguria sive Citrullo.

Anguria Græcorum recentiorum vocabulum est, eo primùm Aetium usum esse voluit; rationem nominis non invenio: Aliàs Citrullus à Citri luteo colore dicitur. Ejus notæ sunt semina Peponum similia, nullâ in margine elatâ lineâ, in carne media seu pulpa rubentè latitantia, colore nigricante; Fructus magnus Peponum non dissimilis.

1. *Anguria Citrullus dicta* C. B. *Citrullus folio Colocyntidis sessile, semine nigro, quibusdam Anguria* J. B. *Citrullus Officinarum* Ger. *Anguria sive Citrullus vulgarior* Park. *Citrullus*.

J. B.

Spargit per terram *farmenta* fragilia, hirsuta, foliis vestita amplis, in profundas lacinas dissectis, aspersi & hirsuti, è quorum sinu exeunt capreoli, necnon pediculi, flores sustinentes luteos, quos *fructus* excipit magni & rotundi, quos ferè ambabus manibus ambias: Cortex durissimus sed lævis, nullis tuberculis inæqualis, atroviridior, dilutissimè virentibus maculis persusis: caro Cucumeris vulgaris, alba, firma, grati saporis: *semen* fungosâ medullâ occupante substantiâ immergitur, oblongum, latum, compressum, nigrum, rugosum, durissimè cortice præditum, sub quo medulla alba, etiam grata ut Cucurbitarum.

Corticis colore variat, qui aliis viret, aliis subcandidis maculis aspersus est: Caro aliis rubens & dulcor, aliis candida: Semina colore nigro, rubro, fulvo.

2. *Melo aquatilis, Jaco Brasiliensis Margg. Citrullo affinis Melo Indicus sive Patheca* J. B. *Melo Indicus fructu oblongo* C. B. *The Water-Melon*.

Margg.

Caulis habet farmentosum, hirsutum, humi serpentem, & multis capreolis vicinis adminiculis hærentem. Folia profunde laciniata & incisa, longa, striata, Anguria Matthioli ferè similia, quodlibet insidet pediculo fœsquidigitum ferè longo, & caule humo affixa erecta stant folia. Flores parvis, flavis, pentapetalos, umbilico flavo. Fructus rotundus vel globosus, vel etiam ellipticus, sœpè viridi, magnitudine capitis humani, aut paulo major vel minor, carni habens albam & in medio rubram (nimium ubi semina jacent) seu sanguineam, succulentissimam, boni saporis: tantum autem copiam aquæ dulcis frigide, ut inter edendum tanquam è poculo hauriri possit. Semina continet multa cucurbitarum magnitudine & figurâ [imò Peponum non cucurbitarum figurâ, nisi licet Cucurbitæ nomen sumat pro Peponem] in quibusdam coracini, in aliis rufi coloris, quæ inter frigida majora usurpantur.

Amat solum sterile & arenosum, sed si arenâ fimo mixta teratur felicissimè provenit & fructus *Locm.* ter ingentis molis.

Fructus hi sunt quos in plateis urbium Italicarum venales circumferunt æstivo tempore, *Cucumere* & *Fredo* proclamantes. Pulpa rubente circa semina & seminis eadem immixtis pleni sunt, nullâ in medio fungosâ substantiâ aut cavitate reliquâ.

Quære an Melones aquatici edules Virginiani Ger. *emac.* à D. Goodyero descripti, superius tractatis caulis farmentosis late diffusis, foliis, floribus, claviculis Peponi vulgari similibus & aequalibus, tantum fructu Pomum grandiusculum magnitudine non excedente, pulpam & semina compressa Peponis

Peponis familia continente, huic idem sint, fructu ob climatis nostri frigiditatem in magnitudinem non proficiente.

Even.

Anguria fructus, (inquit Matthiolus) frigidus est & humidus, siti accendae aptissimus. Quo fit ut Itali, ardente Siro, ejus pulpâ internâ se refocillent. Confort ardentibus febribus & linguae ariditati quàm maximè. [Species illa quâ Itali activo tempore utuntur, cusijs, elum etiam febribus tantibus permittitur, est Melo aquaticus dicta: Quæ hæc, an diversa species sit quam in Aegypto in tantam excreverit magnitudinem aint ut unus requirat unum hominem. Ad quas certis Caysi locis sedat venditor, qui prætereuntibus ex cochleari præbet succum.]

Anguria utilis illis convenit qui tenuis & imbecillis sunt temperamenti, macri & exangues; quibus acida portiones non conveniunt quæ maciem magis augent.

Semen Citrulli est è numero quatuor frigidiorum majorum, cum quibus temperamento & viribus omnino convenit, ut eadem repetere non sit opus.

Citrulo vel Meloni Indico accedens Camolanga, *J. B.* adeò breviter & obscure describitur ab his qui de illo scripserunt, ut nihil certi & distincti quo innoteſcat inde colligere possimus.

3. Anguria carne lignosa C. B. Park.

Cef.
Carne est intus lignosa, atque adeò dura ut pile modo reflit, nec frangatur projecta.

4. Anguria Aegyptiaca C. B. Park. cujus superius meminimus.

Fructus hi nostratibus Anguris majores sunt: Inveniuntur tantæ magnitudinis, autore Bellonio, ut tres quatuorve Camelo, unus homini onerando sufficiat, cortice flaviore, quæ intus semina tantum & aquam dulcissimam continent. *Alpin.*

5. Meminit insuper Parkinsonus noster alterius speciei, quam Anguriam Americanam verisimilioris vocat, quæ à Citrulo vulgari differt colore viridi maculis & lituris albis variegato; pulpa seu carne interna nonnihil firmiore & durabiliore; semine deniq; longiore majore, rubicundiore, laviore & splendidiore.

CAP. V.

De Melone.

Hoc genus (inquit C. Bauhinus) Palladius Melones quasi *melones*, i. e. pomeos à Malorum figurâ appellavit, vel fortè ab odore.
Semine albo, angusto, oblongo nucleî pinei amulo cum Cucumere convenit; fructu majore non spinoso, moschum redolente, carne delicata ab eodem differt.

1. Melo Ger. J. B. Park. vulgaris C. B. The English-melon.

J. B.

Sarmentosis asperisque & longis caulibus per terram se spargit: foliis asperis, angulosis sed minus quam Cucumerum, quorum respectu rotunda dici possent, quibus magnitudine videntur cedere: è quorum limbo flores emicant lutei, Cucumerinis similes, floribus Pomorum Amoris pares [sed majores] indidem plures, unâ cum intortis capreolis; quos excipiunt fructus nonnihil pilosi, omnes ventrosi, modo sublongam, aliis contractiorem rotundam figuram obtinent, majores & minores, torosi & canaliculati, in superficie aliquas velut à tinea corollas semitas reticulatas habentes, colore virescente & cinereo, cortice duriore quam Cucumeris. Caro subest per maturitatem coloris Melini, mucilaginis, humida, defluens ubi nimium matura, sapore suavi, moschum subinde redolens, ut fæcharum reliquens. Medullarum quodammodo fusilior, candida, sapida, numerosa.

Multiplex in fructu est differentia, non tantum colore cutis, carnis, saporeque & odore, verum etiam formâ oblongâ, sessili, &c.

2. Melo Hispanicus Ger. J. B. magnitudine sola à præcedente differt.

3. Melo rotundus parvus C. B. moschatellinus rotundus parvus & pyramidalis J. B. Melo saccharum Ger. Colocynthidem aut Aramiam vix superat, odore Moschi, sapore delicatissima.

Meminit J. Bauhinus præterea Melonis reticulati; Melonis turbinati; Melonis magni cortice viridis levis, semine parvo; & tandem Meloni longi, longitudinis circiter quatuor palmorum, incurvi ut cornu vaccinum, &c. quarum descriptiones qui desiderat, ejus historiam adeat.

4. Meloni

4. Meloni Abdelavii Aegyptii J. B. Melo Aegyptius C. B. item Melo Aegypti ejusdem.

Alpin.

planta à nostratibus non multum differt, sed fructus fert oblongos, acutos extrema & medium valde crassum habentes, Baobab alibi narratis fructibus proximis.

Hominibus ad cibum haud multum jucundus percipitur, cæterisque omnibus insipiores & mollior pulpâ observantur. Habent tamen semina quæ aliis omnibus ad refrigerandum magis præstare possunt. Quæ de re omnes ea plus aliis in usu frequentioribus; aliorum Melonum semina parvi facientes.

Vellens fructum qui parte ramo suo adheret angulo flexu prius incurvari scribit, sensim deinde ventre gravidum intumescens, versus alterum extremorum denovo gracilesce: Sulcis tenuibus interdum in longitudinem exaratum esse, cortice molli tenui, maturoque jam fructu rufescente; non eâ saporis gratiâ ut lautiorum aliquis ipsum mensa dignetur.

Melones quamvis in deliciis habentur apud gulas proceres, eorum tamen pulpa frigida est & humida, in ventriculo putrescere apta, febribus ac torminibus generandis idonea. Ego facile Dodonæo concesserim Melones difficiliter concoqui quam Cucumeres, quantumvis J. Bauhino contrarium videatur, ob carnem odoratam; quodque ipsi qui ventriculo laboravi frigido & pituitum coacervante, non semel observaverit, cucumeres sibi facile nocere, ventriculo difficulter eos concoquentes, ructu diu post eum eodem respiente; cum Melones semper sine manifesta comederit noxa. At nos è contra nullum unquam ex esu Cucumerum noxamentum sensimus, ac ex Melonum maximum non semel. Quocirca hæc fortasse idiosyncrasia tribuenda sunt. Ne Melonum caro in ventriculo virescat & noxam inferat, cum Sale & Piperis comendata est (Alii Saccharo solo utuntur) & vinum copiose superbibendum.

Semen est è numero quatuor frigid. maj. cum quibus viribus in omnibus convenit. Lac Melonum præstantissimum in febribus ardentibus remedium censetur. Seminum autem medullam aquâ fontanâ aut alio aliquo liquore congruo prius contusam per cribrum setaceum emulgent angustissimum, aut pannum ad insultum accommodatam. Seminis hic cremor febricitantibus utilis, teste Matthiolo, ex hordeacea prisana propinatur. Datur etiam tussitentibus, tabidis & marasmo affectis, æque etiam contra urinæ ardore valde prodest.

CAP. VI.

De Cucumere.

Cucumis vocem nonnulli à curvatura deducunt, unde Maro

— tortisq; per herbam
Cresceret in ventrem Cucumis.

Sed verius Scaliger à *Kwuds*, quæ vetus Græcorum vox est. *Kwuds* autem inquit Vossius, suspicor esse ab Hebræo *קדוש* i. e. Cucumis.

Nota Cucumeris sunt Fructus tuberculis spinosis bullati, semina pulpâ humidâ copiosâ, gelatinæ amulâ contenta.

Fructum hunc non fuisse Cucumerem Antiquorum, verum is incognitum multis argumentis probat Calp. Hoffmannus. Vide *Medicam. Offic.* lib. 2. cap. 76.

Ego certe, cum in Italia peregrinarer, miratus sum Italos hunc fructum Citrullum appellare, Melones autem aquaticos & Pepones, Cucumeres.

Alpin. nomen apud Græcos, quemadmodum Cucumeris apud Latinos generale nomen est omnium horariorum fructuum, videlicet Peponum, Melonum, Cucumerum, Anguriarum & cæterorum ejusdem generis, ut Guilandinus quoque notavit. C. B.

1. Cucumis vulgaris Ger. sativus Park. sat. vulgaris C. B. vulgaris, viridis & albus J. B. Cucumiber.

J. B.

Ex radicibus rectis multisque candidis capillamentis fibratis; hirtis *sarmentis*, crassisque humi fufis alternatim adnascuntur folia, palmi unius aut alterius quaquaversum amplitudine, tactu aspera, angulis hederaceis creta, & serrata, scandentia, Melonum foliis asperiora, & majora latioraq; [sic magis angulosa] è quorum alis capreoli exeunt & flores, Lob. libæci, ex luteo pallentes, conivertente noctu aut marcescentes Volubilis ritu, quinquepartiti, semenciâ majores. Fructus oblongi, utrinq; turbinati, viridanti colore aut albo. (Viridantes autem ubi maturi flavescent) semipetelo longi, parum ventricosi, angulosi; verrucosis, subnigricantibus tuberculis asperati, cortice teneiore, carne durissimâ, candidâ, transparente, laxa, sapore non ita grato ac Melonum, sed peculiariter quodam & agreſti *Trag. semine* copioso, pineolis putamine exitis accedente, Melonum seminis adeo simili (teste Lobelio) ut neutiquam, nisi quia angustius, (non omnibus Melonibus) & pullo apiculo subius protenso donatum est, discrepet, medullâ lactescente, admodum suavi & multi

Carnem

Carnem hic vocat pulpam illam interiorem seminibus intermixtam, cum caro potius dicenda sit substantia illa alba, crassior & firmior cuti proximè subiecta, ut in aliis Pomiferis: hanc autem substantiam totam (ut videtur) pro cortice habet.

Cucumis minor pyriformis Ger. C. B. f. B. à vulgari descripta non alia in re quam fructus parvitate & figurâ differt.

2. *Cucumis flexuosus* C. B. *anguinus* Ger. *longissimus* J. B. *anguinus flexuosus* Park.

f. B.

Cucumis flexuosus, autore Tobello, sive anguinus proflus similis est vulgari, flagellis, foliis & clavculis. Nos autem obervavimus ei *folia* esse minis aspera quam in vulgari, quadam etiam subrotunda, parum laciniata & angulosa, alia magis. *Fructus* longi, instar serpentis se contorquentes, albi, quasi canaliculati & striati, pulpâ albâ, sapore vulgaris *semine* albo.

Ego (inquit J. Bauhinus) nostros hos longissimos Cucumeres specie à vulgaribus differe asserere non vereor, & tales naturâ non arte esse, quicquid dicat Matthiolus, cui ut in perieris alius hunc credimus. Vidi (inquit) Citrulos nostros adhuc florescentes in fistulis coniectos mira longitudine crevisse. E quorum semine qui postmodum orti sunt eandem retinuerunt formam, adeo ut in vine pendentes anguini modo contorti viderentur. Hæc ex Plinio habuit: qui tamen hos speciem suam semine satis servare non assuit. Marchiolo tamen iustagatur Dodonaus.

Semen Cucumeris est numero quatuor illorum famol. seminum frig. maj. Absorbet, aperit, urina ducit. Ufus creberrimi est in emulsionibus anapleuriticis, anapnepticis & simil. *Sched.* Ejus farina cum splendami reddere dicitur.

Ipsa Cucumerum substantia frigida est & humida, succi excrementi, adeoq. nonnulli robustioribus ventriculis elenda. *Idem.* At nos quavis ventriculo non admodum robusto finus, ut qui vitam sedentariam agimus, per multos annos Cucumeres copiose ingestimus, quandoque tempore fuerunt, & esui idonei, nec tamen ullam vel levissimam noxam aut incommodum inde scimus, quavis iam ferè sexagenarii sumus: quin & cum Florentie in Italia febri laborarem, præsertim D. Kirraro Medico Anglico ibidem degente, pulpam Cucumerum iusculis nostris incoctam non sine insigni solatio & levamine comedimus.

Verum crudi cum comelutur, in orbiculos tenues concisos & alie aspersos duplici propolisceptos coctis, agitare convenit: donec humor aqueus copiosius eliciatur & extillet, quo effuso, aceto, oleo & pipere condiendi sunt, quomodo & palato & ventriculo gratissimi evadunt, & cerè non infalsures.

Parvi aceto, sale, pipere & Anetho quotannis condiuntur: inferuntur etiam quandoq. Carpoplylli, & per totum annum conservantur. Mirè præter cæteras vires, appetentiam excitando, astutiam ventriculo conferunt. f. B. Hos Germani *Churkens* vocant, quod nomen & nos Angli ab iisdem mutuati sumus. Vox *Gurken* diminutivum videtur ab Anguria per aphædram recepta prima syllaba *An*, & addita diminutiva *kin* facta.

3. *Cucumis sativus major* C. B. *Hispanicus* Park. parad. ex Hispanico semine natus Ger.

- * 4. *Cucumis Aegyptius*, *Chate* J. B. *Cucumis Aegypt. rotundifolius* C. B.

Alpin.

Folia habet minora, albiora, molliora ac rotundiora quam nostrates: fructus admodum differt, longiores, viridiores, cortice plano, molli, equali, sapore dulciori.

Istorum usum corporibus in cibo, ipsis tum crudis tum coctis vellecentibus salubrem esse apud omnes Aegyptios creditur: Sunt enim concoctu facillimos. Medici aliqui ibi nonnullis febricitantibus crudos etiam mandendos concedunt, præsertimque peste affectis, quibus Cucumeres hos crudos citatos summe conducere omnibus (quaratione nescit Alpinus autor) persuasum sit. Coctos in ardentibus febribus utiles esse ratione confirmatur, quando refrigerent atque humectent. In renum & vesicæ calidis morbis cum lacte coctos Cucumeres multis diebus non sine multa utilitate in cibo sumuntur. Læc etiam ipsorum seminum pro iisdem malis per os sumere sape solent. Ad oculum vero altiorum, partium calidas inflammationes pulpâ contrâ Cucumerum, lacti mixtâ utuntur: Et ad sedandos podagricos dolores à causâ calida concitatos succum lacte oleoq. rosaceo mixtum partes leniendo adhibent. Stillatiam aquam ad libram, ad jecoris caliditatem corrigendam, & ad adnatos renes inflammatos, tum à calculis vexatos multis diebus ægros bibere consilunt, quibus ipsam sans in conferre experientiâ compertum est. Sunt aliqui qui ad eadem hæc mala aquâ stillatâ lacti eorundem Cucumerum seminum mistâ uti solent.

- * 5. *Cucumis sylvestris Brasiliensis* Margg.

Margg.

Sarmentoso caule serpit super terram, in longis pediculis *folia* habens singulatim posita, quodlibet in tres lacinas scissum, ac in ambitu dentatum atque hirsutum. *Flos* flavus: *Fructus* ovi galina magnitudine, elliptice figure, tuberculis admodum acutis, maturus est pallidus. In Cucumeris modo *semina* alba transversim sita multa. Edulis est.

C. A. P.

C. A. P. VII.

De Balsamina.

Balsamina dicitur quod ex pomis ipsius immaturis, oleo injectis insolatione oleum seu Balsamum, ut Chirugi vocant, ad vulnera consolidanda præstantissimum conficitur. C. B.

Balsamina rotundifolia repens seu mas C. B. *Balsamina cucumeraria* J. B. *Balsamina mas* Ger. Park. *Cucumis punicens* Cord. hist. *Che male Balsam Apple*.

f. B.

Ex radice parva, fibrata, semestri pronascuntur viciae nris aut duorum cubitorum, tenues, striate, angulosæ, quæ claviculæ ope, quas ad singula folia emittit, periclis se circumvolvunt. *Folia* Bryoniz vel potius Vitis foliis similia, minora, concinnis divisa, lulari vires nris, penitus glabra, pediculis unciam aut sesunciam circiter longo, amaro quodam & acrimonia levi prædita. E foliorum alis *flores* prodeunt, ex quinque foliolis acuminatis compositi, colore ex albidoluteo, *staminibus* etiam luteis, quos excipiunt *fructus* sublongi, qui maturi rubent; vel (ut ait Lobelius) superficie, carneq. nitentes purpure pheniceæ, turbidati, Cucumeris formâ, eodemq. modo tuberculis horridis bullati: *Semine* Citruli vulgo dicti, copioso, fisco, longiore quam latiore, modicè acuminato, compressoque & aspero.

Locus natalis non traditur, nec enim nisi satis provenit; melius & felicius in Italia calidissime regionibus proficit quam in Germania aut Anglia, ubi Augustus plerumque floret, & nunquam aut rare & tardè fructus maturefcit.

Vulnera recentia conglutinare folia imposita feruntur, cum vino verò assumpta, coli intestino. *Vires*, atque dolores sopire, & ruptis convulsisque utiliter exhiberi. Oleum in quo fructus exempto semine, vel insolutus, vel in calentes aquæ balneo coctus, vel in vino equino maceratus, vulnerum inflammationes arceat: eadem & facile ac citò unit ac perstat. Doloribus ac ulceribus mammillarum auxiliatur; uteri excoriationes ac inflammationes injectum curare posse existimatur; punctis ac vulneribus nervis utiliter adhibetur: adversus combustionem hujus aquæ oleove fervente ferro ignito vel igne aliquot confort: cicatrices extenuat, rancides quoque hujus infusione sanescunt, si foliorum pulvis aliquot diebus interea exhibetur. Steriles quoque hoc fecundas reddi affirmatur, si post libat convenientis usum, partes circa pubem ac uterum ipsis inungantur, ac demum viro mulier miscatur. Ego verò (inquit J. Bauhinus) de ea peculiarè experientiam nullam habeo. Potentiaque alia, si libet, eorundem virum facere periculum. Adit Tragus ex Hermodoro; oleum ex ejus seminibus exprimi ad vulnera præcipiunt.

C. A. P. VIII.

Herbæ Pomiferæ capreolis carentes.

De Cucumere sylvestri sive Asinino.

Cucumis sylvestris sive asininus J. B. *styl. asininus dictus* C. B. *agrestis sive asininus* Park. *asininus* Ger. *Wild Cucumber*.

f. B.

Malonis folium quodammodo refert, verum minus dissectum est non ita angulosum, in acumen productum: mollius quam Cucumeres vulgares, eis etiam magis incanum, præsertim parte inferiori, vel cineritum, crassius & asperius, longis & hirtis pediculis appendim, ex flagellis ramoliformi caulium teretibus striatis & hispida enatum. *Flores* lativi floribus multis numerosiores sunt, pentapetali, calathij formâ, colore ex albidoluteo, tantillum in dilutione flavescens declinante, saturatius tinctis *epicibus* medium occupantibus. *Fructus* majorem glandem Ceri aequat, cui & formâ olivari responder, superficie spinulis crebris brevibus horrente, qui maturus levissimè tactu virosium succum tum lubrico semine violenter ejaculatur. *Semen* maturum pullo est colore, vel ex cinereo nigricans, Colocynthidis non dissimile sed minus. *Radix* longa, caula, alba, paucis adnatis donata, in plures annos vivax.

In locis ruderatis & viarum marginibus atque incultis locis in Italia, Sicilia & Gallia Narbonensi frequentissimum observavimus. Circa Autumnum fructus maturantur.

Hujus succus expressus & inspissatus Elaterium dicitur, cujus parandi modum ex modula *seminis candida*, plurima, (que minus quam fructus ingrata est, quæque præsertim sole exsiccatâ flavissimè *Ufir* snotata tota urendo delagrat) & pauca ei harente mucagine madidolâ à vulgari diversum tradit Lobelius.

Elaterium Elaterium è semine se neque vidisse unquam neque audivisse apud nos factum ait Parkinsonus, quavis ipse pharmacopeus fuerit. Se verò tum viride tum album Elaterium à Dioscoride & Melue memorata fuisse affirmat. Nam quod è pulpa seu substantia fructus quavis leviter pressa & per cribrum adacta, viride erit, & per multos annos humida manebit, postquam primitus humore evaporato exsiccatum fuerit, ex acie scilicet humorem contrahens & mollescens; ut ad humedatem

dictam

dicatum ejus absumendum multi etiam anni requirantur: Quod vero ex liquore albicante & ferofo, & fructu dissecto fronte sua oxillante, absque ulla pressura fit, per siccitatem abscit, quoniam & alba, dura fuccique manabit, nisi vel aeri humido exponatur, vel in loco humido ut mollescat aperta relinquantur. Viride autem Elaterium minorum virum est, minusque violentius fursum desolante purgat quam album. Hujus enim vel granum unum liquore aliquo solum in corpore tenore potenter operatur; imò nullo f& ac dimidium granum medicamento cuidam cathartico initium ad illud accedendum, ventriculum conturbasse mirum in modum, & vomitus crebros excitasse, & postea per solum violentius purgasse, quam granum integrum sorsim exhibitum credi possit.

Purgat pituitam ferofoque humores vomitu & deiectione, atque ideo è juncturis misceat trahit.

Sylvestris.

Moxet menses, sætisque interinuit, unde rarus ejus usus, præcipue cum nec malignitate careat.

Schrod.

Omnium succorum hic maxime durabilis est, addo ut ultra centum annos efficax manere crolatur. *Theophr.* Erat Empiricus qui pilij. Cicoris magnitudine ex farina triticea & succo Cucum. A. sin. efformatas Hydroticis exhibebat, unde copiosa purgatio aquarum scquebatur. Mox lotionem crurum ex dec. Caulium infusa macerem deorsum traxit, iterumque pilulas dedit, & plurimos perfectos restituit. D. Soame ex Observationibus Hieron. Reusneri à Velschio citatis.

CAP. IX.

De Cucurbita clypeiformi.

1. Cucurbita clypeiformis seu Siciliana Melapepon latus à nonnullis vocata J. B. Cucurbita clypeiformis seu laciniosa Park. Meloepo clypeiformis C. B. Pepo maximus clypeatus Ger. *Fig. Buchler 02. Simmel-Gourd.*

C. B. Cucurbita hæc erecta provenit, absque capreolis. Folia profert Cucurbitis folio aspero non multum dissimilia. Fructus fungum repræsentans tenero est exteriori cortice; carne luteola, firma, saporis aliarum Cucurbitarum, semine parè circinato: palmam manibus ferè implet, [imo longe majorem vidimus] labra reflectuntur & crispantur.

Parkinonus caulium crassum, angulosum, asperum, intus concavum, altitudine tripodali e attribuit: folia viridiora, magisque laciniosa quam aliis Cucurbitis.

2. Cucurbita clypeiformis cortice molli, & ramosa J. B. An Pepo latus Dod.

Hic fructus satius flavedinis latam, planamque ferè circa petiolum viridem, asperam, angulosamque superficem gerit, unciam circiter latam: mollem corticem habet, raris sulcis exaratum, externam circumferentiam multis quasi lobis mollioribus, rotundioribus, sibi invicem succedentibus ornata obtinet, supremam partem dimidiæ sphaeræ; depressa tamen undique minusque convexa similem exhibet, inque medio sui foveolam aliquam, decidui floris latiore asperiorisque sedem spectandam offert. Cortex corrugatur successu temporis.

Hæc specios non surrecta est aut sponte sustinens, sed procumbens & latè se spargens, in capreolos habitur obliquare neglexit J. Bauhinus.

Alias præter prædictas Cucurbitæ clypeatæ species seu varietates, aut plantas pomiferas adeam accedentes exhibet & describit J. Bauhinus, quorum tituli sunt,

1. Cucurbita clypeatæ affinis, sive Siciliana genus parvum, utrinque obtusum, quibusdam Meloepo rotundus J. B. Capreolis non caret.
2. Cucurbita genus, sive Meloepo compressus alter Lobelio. Meloepo compressus C. B.
3. Cucurbita alpera, cortice molli, alba, magnitudine Arantii. Pepo rotundus Arantii forma C. B.
4. Cucurbita clypeiformis tuberosa & verrucosa.
5. Cucurbita lata, clypeiformi accedens, minus tuberosa.
6. Cucurbita clypeatæ affinis, ovalis, angulosa, ad Citerum nonnihil accedens.
7. Cucurbita clypeatæ affinis, à pediculo in conum desinens.
8. Cucurbita clypeatæ affinis, utrinque aliquo modo turbinate.

His admiscet Cucurbitas aliquot Indicas, quas an rectè disponat dubitat. Nonnullæ ex his aliis pertinent.

Latorum & clypeiformium Peponum, Autore Dodonæo, caro durior est, qui & idcirco diutius quam reliqui incorrupti servari queunt. Eduntur autem hi non modo elixi, sed & in pingui aliquo fricti. Descendunt verò & per alvum haud segnitur; alimentum verò adferunt qualealiorum.

T. m.

CAP.

CAP. X.

De Granadilla seu Murcenia & Maracoe & Flore passionis dicta.

Granadilla Hispanis dicitur hæc planta à similitudine fructus cum Malo Punice seu Granato. Murcenia & Maracoe sunt voces Americane, hæc Virginiana, illa Brasiliensis, quibus hæc planta indigenis innotebat, quarum significationem nescimus. Flos passionis cur dicta sit te docebit Jo. Baptista Ferrarius, nimirum, inquit, quod Divini Amoris manu vicalibus inscriptis coloribus fit, qui de similitudine partium floris cum corona spinea, clavis, flagello reliquisque quibus cælis, tortus, vulneratus & cruci affixus est Dominus Christus fuscè rhetoricatur.

1. Granadilla Hispanis, Flos passionis Italici Col. not. in Rech. Maracoe seu Clematis Virginiana Park. Murcenia 3. Malsiformis alia Margg. Clematis trifolia flore roseo clavato C. B.

Col.

Radice nititur vivace, repente, geniculata, fibrosa, fractu facili, colore ex pallido albicante, sapore subdulci, recentem saba imitatur. Samenta emittit multa, tenuia, prælonga, ex viridi rubenta, quæ terram tangentia facili se propagant, è geniculis five alis foliorum fibris densissis; capreolis è foliorum sinibus egressis arbores alivæ sulcata proxima arripens & scandens. Folia trifida, laeacem imitata aut Lupuli folia, mediâ lacinia productiore, quatuor aut sex uncias longa, latitudine ferè puri, minutum serrata, lœvia, nervosa & aliquantulum venosa, diluto colore viridentia, & circa petiolum & acri parum sapore, alterius disposita, ternosque inter se digitos distant. Flores ex singulis foliis alis quotidie totâ Estate ad Autumnum usque emicant, odore jucundo Mellis vel Hyacinthi; effigie primum antequam pandantur Nigellæ fructus folioso virenti calyce mutantes, oblongi, angusti, longo petiolo, ferè trigono, insidentes, in quinque apices desinentes, totidemque folia non insident rotæ densum fimbriarum, sili crassitudine, duplici ordine disiectæ, purpureis maculis suffusis, quarum superiores rectis filamentis, brevioribus parum expanduntur; inferiores verò rotæ longioribus, illisque in extremo aduncis uno cursu, quæ ob majorem illorum longitudinem cavis clypeibus foliorum comprimebantur. Ambus quinquaginta aut sexaginta circiter filamentis disiectas observavimus in novella planta. Ex harum & internarum aliarum brevissimarum umbilico stylus sicculus, effigie columnæ cum basi vel imo toralo, longitudine ferè unciali, assurgit, erectus, rotundus, leviss, dilute virens, globulum parum oblongum pro capitulo eodem colore sustinens; hic verò parte ima quæ hæret columnæ luteis quinque lamellis pendulis, circumdispositis coronatur; & obliquis crassiusculis ramosis petiolis, parum incurvis, rigidis, dependens, radiatum diadema rotundum emulantibus: ex globulo verò summo tres capitati clavi, erecti, oblongi assurgunt, ex viridi albicantes, trigono positi inter se distantes in summo, & parum contorti, literam S oblongam imitantes, capitibus crassis, satiore colore distinctis, & superâ parte leni miculâ divitis, ut bifida capta videntur, quamquam eorum ambitus sit rotundus & veluti quinquepartitus. Manè se elevant flores, tota die hiantes manent, noctu clauduntur, nec amplius aperiantur, sed flaccoscent & decidunt. Fructus gerunt exuberantem Mali Aprij magnitudine, rotundum, colore cinereo, ribus distinctum cellulis, quæ etiam in integro fructu observantur ob levem quandam exuberantiam, & trianguli effigiem in summo circa apicem. Acinos intus continet, oblique dispositos, centum petones, similes quodammodo illis Mali Punice vulgò Granato dicti, duplo majores, basi cavi petiolo hærent, in acutum desinentes, minimè anguloso & lato capite, ut in Punice sunt, candidantes, diaphani & molliores, semine intus Mali forma & nigro, quod intra carnem acinorum diaphanum foveolam & mollem apparer effigie quadam cordis annulâ & exceptum ab illa, cavis punctis impressis asperum cernitur, medullam habens candidam & ferè insipidam. Exsiccat fructus semina intus, ut in Cucurbita, si agitur crepant. Invenitur etiam dissecto fructu semina adhuc nigra, carne illâ obducta, exueta, viscosa, nigricante dulcique sapore veluti Cassia fistula, & alia detrecta & soluta, ex flavo candidantia, asperiora, ossæ veluti cortice, Perfici mali ossibus data proportionem similia. Fructus hujus cortex est veluti coriaceus, ut Coleocynthidis, intus cinnamomeus, candidans, odore suavissimo & gratissimo fed remissio. Acinorum recentium sapor in maturo fructu ex dulci ad acidulum vergit, admodum gratus, & jucundo odore palatum ferientem inhi Fragu & Meloeponeum. Aiunt multum comestum alvum lenire & subducere potius quam gravare. Fructus in hac planta non ex imo flore, at neque ex columna five stylo floris, qui toralo distinctus apparer & striatus more columnarum Ionicarum; sed ex globulo illo summo, clavis profertente percitur.

Granadilla dicta fuit hæc planta ab Hispanis à similitudine quadam cum fructu Mali Punice cum interni tum externâ, nisi quod minor sit & careat summa illi coronâ.

Marggavius & Parkinsonus hujus plantæ florem & fructus paullo aliter describunt colorum respectu, qui fortasse in aliis & aliis plantis variant ratione cæli, aut soli, aut utriusque.

2. Murcenia guacu Margg. seu fructu pyriformi.

Margg.

Caulis contortus, quadratus, varius, coloris cinerascens seu grysci, pollicem crassus, seu etiam viti & brachii crassitie, longe serpit, atque etiam auboribus & fruticibus se implicat. Folia habet lævia viridia, lævia & splendida, quinque aut sex digitos longa, non serrata, inæqualis figure, quam

K k k

LIBRI DECIMI TERTII

PARS SECUNDA.

De Herbis Bacciferis.

BACCAS hoc in loco appello fructus herbarum quoscunque membrana tenuiore vestitos, pericarpio seu palpatibus humidis aut molli semina ambiente eisdemve intermixta. Ex his nonnulli facies grandes sunt, ut v. g. *Poma amoris* & *Mala insana* dicta.

Herbarum Bacciferarum TABULA.

Hæc sunt vel

Bacca è pluribus acinis composita, mora Rubi æmulantibus: CHAMÆMORUS, CHAMÆPERICLYNUM.

Simplicibus acinis,

In racemos dispositis,

Scandentes,

Caprea, cauliculis

Spingis, foliis Tami lævibus: SMILAX ASPERA.

Non spingis, foliis vitiginis: BRYONIA ALBA.

Caulibus volubilibus, foliis Convolvuli: BRYONIA NIGRA.

Erectæ, foliis

Compositis seu ramosis, foliis

Ad Angelicam accedentibus, fructu per maturitatem rubro & suavi: ANGELICA BACCIFERA.

Ad Imperatoriam accedentibus, fructu venenato: ACONITUM RACEMOSUM, Cbistophoriana.

Simplicibus, Solani similibus, elata & grandis: SOLANUM racemosum Americanum.

Magis sparsis, foliis

Latioribus & majoribus,

Nervosis,

Empodiceptis

Cum lingua seu folio secundo in medio folio: HYPOGLOSSUM, Bislingua.

Fructu solo seu bacca è medio folio enata, foliis

Majoribus & latioribus non spinosis: LAURUS ALEXANDRINA.

Minoribus, myrti æmulis, in mucronem spinosum & pungentem excantibus: RUSCUS, OXYMYRSINE.

In caulibus fructus gerentes aliarum plantarum more, flore

Cylindroide

Cylindroide oblongo, elatior, radice nodosa: POLYCONATUM.

Campaniformi, humidior, foliis binis ternisve: LILIUM CONVALLIUM.

Stellato, in spica, foliis singularibus è terra exiens, in caule tamen duobus do, nata: MONOPHYLLON.

Minus nervosis, seu paucioribus nervis conspicuis, & mollioribus, fructu

Nudo,

Acaulis, nullo scilicet præter floris pediculus caule, poma magno, radice grandi & spumigis: MANDRAGORA.

Caulisferæ

Monococco & plerumque tetraphyllos: HERBA PARIS.

Baccis pluribus, flore

Campaniformi, concavo & tubuloso, fructu nigro grandiore, venenato & lethifero: SOLANUM LETHALE, Bella Donna.

Stellato, in quinque aut sex segmenta acuta partito & expanso, apicibus in umbilico in umbonem quandam coeuntibus, fructu

Magno, seu foliis integris, flore etiam amplo: MALUM INSANUM: five foliis pinnatis Agrimonie æmulis: POMUM AMORIS.

Minore, seu quæ caule est perenni, foliis Capfici, fructu rubro majore: ANOMUM PHMII; five quæ caule annuo, fructu in racemulis minore: SOLANUM vulgare.

Oculato, calycibus florum in vesicis excrecentibus:

Alpines foliis & flore, fructu minore: ALSINE BACCIFERA.

Solani foliis & flore, fructu rubro, luteo

Majore, Cerasti æmulo, vesiculis etiam magnis, per maturitatem rubentibus [in vulgari Europæo] ALKEKENG, Solanum balicacæ.

Minore, vesiculis etiam minoribus, in verticillis ad caulium nodos: SOLANUM SOMNIFERUM.

Tenuissimis & capillaceis, turionibus esculentis: ASPARAGUS.

Parvis, Serpylli æmulis, viticulis tenuibus, in palustribus nascens: VITIS IDÆA PALUSTRIS, Oxycecos.

Ad hoc etiam genus [Bacciferarum] retulimus Capficum seu Piper Indicum ob convenientiam cum Solano in partibus præcipuis, quamvis nonnulli fortasse bacca descriptionem huic plantæ minime convenire obijciunt.

CAP. I.

De Chamemoro, seu Chamærubo.

Chamemorus à foliorum cum Mori foliis similitudine dicitur; verum rectius mea sententia C. Baulinus Chamærubum appellat, siquidem folia & fructus ad Rubum propius quam ad Morum accedunt.

A. I. Chamemorus Ger. Clus. Anglica Park. ejusdemque Chamemorus Cambrobritanica Rubo Idæo minori affinis Chamemorus J. B. Chamemorus folio Ribes Anglica C. B. Vaccinia mbis Ger. Cloud-berry.

Dextralibus prædita est viticulis, in quibus alternatim tria, quatuor, rarius quinque folia scabra Malvæ, vel potius Mori, [novella vitæ. & primum nata, mox tamen Clusius (& nos pariter) cum Ribes vulgaris foliis conferre.] foliis non valde dissimilia, in quinque præcipuas partes divisa & per ambitum serrata, longis pediculis innixa, qui ex binis alis sive apophylybus caulem amplectentibus exeunt. Summum caulem exornat flos unicus, quinque foliolis ex nigro [forte ex albo] purpureiscentibus constans. Fructus Mori fructui [Rubi Idæi vulgaris verius] simillimus (unde nomen) sed paulo minor, primum albicans & acerbus, postea ruber, ex acerbis dulcis. Radix utcumque nodosa, ex singulis nodis paucas fibras spargens, mure se propagans, & quam longissime serpens, sed brevi tempore maximum spatium occupat.

K. k k 3

Descriptio

LXXX.

Descriptio est Thomæ Pennæ Doct. med. Londinensis: In summitatibus montium altissimum Pendle & Ingleborough, solo perido & palustri oritur. Anno 1668. circa finem Julii in fummitate montis Huckle-bangh, tres circiter milli, ab oppido Seile Eboracensis agri distantis copiosam cum fructu maturo inventi. Fructus autem figurâ suâ Rubi Idæi mora æmulatur, in eo diversus, quod singulares acini nonnulli majores sint. Color bacce ante plenam maturitatem ex parte Soli observata ruber, cum jam perfectè maturitè è rubro in flavum mutatur; gustus quoque ex acerbis in dulcem, & meo falcem palato gratissimum, abit.

Parkinsonus Chamamorum Cambrobritanicam seu Lancastrensem Vaccinium nubes pro diversa specie proponit: verum nos sedulo inquirentes nullum præter superius descriptum Chamamorum speciem sponte provenientem neque in Cambria neque in Lancastria invenire potuimus, at neque de ea quicquam inaudire. Quid quod descriptio Parkinsoni plantæ nostræ adamussim quadret, & ut verum fateamur, melius quam ipsius Pennæ à nobis adhibita?

Chamamorum Norwegicum Clusii Park. J. B. Chamamorum foliis Ribes C. B.

Clus.

Superiori non valde affinem tantum (ut vult Clusius) sed eandem profus esse existimo: verum ne temere Lectori impossibile videar, descriptionem Clusianam ex virgulis cum foliis & flore inter chartulas repostis ab Hoerio missis concinnatam subijciam. Erant inquit hæ virgæ tenues, digitatilis longitudinis, fusci coloris, cortice obductæ, quibus inhærebant uncialibus petiolis folia, vulgares Ribes foliis non valde dissimilia, sed paullo magis orbiculata, in breves aliquot lacinas divisa, in quibus eminentioribus nervis aversâ parte prædita, à quibus multæ venæ, ad circumferentiam sparguntur in ambitu dentata. E. lumnis virgis exeunt oblongiores tenuiorisque petioli, sustinentes singularem caliculum, è quo flor emergit candidus, nunc quaternis, modo quinis foliolis constans, umbilicum occupantibus multis exilibus staminibus albis cum flavis apicibus. Flori succedit fructus, fragi magnitudine, rubens aut pallidus, cujus interior pulpa mollis, humida, mucilaginosâ, exitum acinorum plena, gustu non insuavis.

LXXX.

Pallidioris & humidioris locis gaudet, & maturitatem acquirit fructus mensibus Junio, Quintili, Sextili.

Vires & Usus.

Ex hoc fructu (inquit Hoierus) Electuarium ad Scorbutum rudi Minerva conficiunt quotannis Norwagiæ & Fimmarchii. Bacces in fideili aut ahenis per se ad mediocrem consistentiam coquant, nullo addito liquore; cum enim succi pleni sint & molles, alieno humore irrigari non egent. Quamquam in delicatioribus sunt nonnulli, qui melierati Fionensis (quo summe delectantur Septentrionales isti) aliquid affundant. Hanc confectionem idoneis vasibus exceptam, & ne corruptur ab ambiente aere butyro dissoluto obductam, usus studiosissimè reservant; nobile sane & probatissimum illis adversus Scorbutum remedium. Etenim non facile credas quæ miracula gens illa hoc medicina faciat quotidie, ut omnino fatendum sit, nihil ad hanc esse vel Cochleariam illam tot enconus hæctenus celebratam, vel Bacabungam, vel Silymbrium, Camardinem, & id genus alia, quibus Germani se effertunt.

Nonnulli Scorbuticos, quavis ridiculè, bene tamen atque utiliter hunc in modum curant. In viciniam aliquam insulam moris abundantem exponunt, ibidemque solos relictos domum non transeunt, priusquam sanitati sunt restituti. Tum enim illi, quasi ab omni humanitate exclusi, vix tamen (quod credibile est) cupidi, moris istis velci coguntur, sive ut extremo remedio consilium sanitatem recuperare tentent, sive ut sitim, quæ ut plurimum torquentur, extinguant. Dumque hoc ad satietatem agunt, sine dubio intra paucos dies oppido convalescunt. Hyeme verò, quando id non licet, Electuario suo non minus feliciter utuntur sine certa dosi aut custodia.

Chamamorus altera Norvegica Clusii

Huc non pertinet, sed Ribefolii species est.

A. 2. *Chamamorus saxatilis C. B. Robus saxatilis Gor. Alpinus saxatilis Park. Alpinus lumnii J. B. The Stone-Ramble, or Saxpis.*

Clus.

Pedalem non superat altitudinem, teretibus, subrubentibus & hirsutis viticulis, in quibus bina aut terna folia Rubo Idæo à perisque nuncupato penè similia, hoc est, terna simul ex eodem pediculo nascentia, rugosa, non hirsuta tamen, nullisque spinis horrentia, valde exiccantis & adstringentis gustus, deinde amarissimi: in fummis viticulis & supremis earum alis flores quidem fert (sed cujus formæ aut coloris ignoro, verisimile est Rubo Idæo aut humilii pares) deinde fructum Rubo vulgari aut Idæo minorem, hoc est minore acinorum numero constantem: etenim binos tantum, ternos, quaternos aut ad summum quinos acinos habet, longè tamen majores quam in ullo alio Rubi genere, omnino rubentes, & adeo succi plenos, ut quodammodo transparent, acidi & palato gratissimi foliis. Continent singuli illi acini singula grana, alba, rugosa & inæqualia, adstringentis gustus. Radix longè lætque serpit, & longas interdum viticulas humi spargit, quæ subinde radices agunt.

LXXX.

Montium altiorum incola est ubi in saxosis provenit. Nos in monte Ingleborough, & alibi in Eboracensis comitatibus montosis occidentalibus & borealibus observavimus.

Parkinsonus flores tetrapetalos aut pentapetalos (proculdubio naturaliter pentapetali sunt & ex accidente solium tetrapetali) colore roseo pallido aut albentia.

CAP.

CAP. II.

De Chamapericlymen dicto.

Chamapericlymenum inscribitur hæc herba ob aliqualem fructus ejus cum Periclymeni similitudinem. Est autem planta singularis; siquidem uni flori plures succedunt acini, non in unam velut baccam constipati, ut in precedenti, sed suis singuli disjunctis petiolis hærentes.

A. 1. *Chamapericlymenum Park. Ger. Clus. Periclymenum parvum Prutenicum Clusii J. B. Periclymenum 3. sive humile C. B. The Dwarf Honey-suckle.*

Clus.

Radice est reptatrix; caliculis sesquipalmaribus [Pennæ apud Clusium dodrantalibus] quibus quatuor sex, ut etiam octo, ex adverso per intervalla adherent folia, in imis cauliculis seu furculis minora, in extimis ampliora, Ascyri foliis satis similia, in mucronem desinentia, quinque nervis insignioribus ab ipso pediculo ad mucronem excurrentibus: E. quorum finis ad latus pediculi florem sustinentis aliquando unicus, ut plurimum bini, utrinque scilicet unus, exturgunt ramuli, binis aut quaternis foliis simili serie dispositis præditi. Florem porrò summis cauliculis nitentem, quatuor petalis candidibus constantem producit, in cujus modo multæ bacule petiolis suis inherentes, per maturitatem rubentes, intus albe, racematim coherentes [vacciniorum roborum magnitudine Hoier.]. fusculescent, sapore admodum dulci, [quæ manducate scabiem generare vulgò creduntur. Hoier.] Prutenis rusticis circa Gedanum valde exoptatæ.

In Norvegiæ & Sueciæ maritimis copiosè nascitur. In Northumbriæ Angliæ montibus Chevioticis LXXX. didis ad latus occidentale Septentrionalis partis altissimi montis abundè provenit.

Quin Periclymenum humile Pennæ & Hoieris atque etiam nostrum Northumbrium una & eadem plantæ species sit minime dubito, quanvis Pennæ descripta ob cæli fortè temperiem aut soli dentantem, major & elatior fuerit.

• 2. *Chamapericlymenum Brasilianum. Camara tinga seu Camara flore rubro Margg.*

Margg.

Caulis lujus hirsutus in multos expanditur ramos: folia habet serrata, Menthe crispæ similia, sed magis splendentia, leni hirsute prædita, & ad tactum mollia, bina sibi invicem ubique opposita, quolibet brevi pediculo insidentes. In extremitate ramorum, uti & ad exortum foliorum ad caulem proveniunt oblongi pediculi aliquot, juxta se positi, multos strobilos habentes rubros. Post flores sequitur uvula, bacce plena viridibus, magnitudine baccarum Sambuci, & uvula cum baccis similis affructu Chamapericlymeni Clusii. Flos insignis odoris, & ipsa herba superat odore Mentham.

Varia floris colore flavo.

CAP. III.

De Smilacæ aspera.

Baccifera fructu racemoso scandentes.

Smilax, si fabulis credimus, à Smilacæ puero in herbam sui nominis versò dicta est. Ovid. Metamorph.

Et Crocon in parvos versum cum Smilacæ flores.

Capreolis cum Bryonia alba convenit, foliorum formâ cum nigra, Caulibus spinosis ab utroque differt.

1. *Smilax aspera fructu rubro Park. aspera fructu rubente C. B. Smilax aspera Ger. J. B.*

J. B.

Longis, rigidis, striatis, contortis, valde implicatis, lentis, samentosis viticulis excrefcit, nunc in hanc, modo in alteram partem (inquit Clusius) certâ quâdam serie servatâ inflexis, ex geniculis capreolos proferens, quorum ope vicinis arboribus alivis advolvitur, & ab imis ad summam reptat. Horret autem spinis duris rigidisq., non tantum per samenta surgentibus, sed etiam per pediculis uncialis plus minus, quibus folia ex intervallis singularia appenduntur. Cæterum folia Sigilli B. Martii dicti possident, sed longè crassiora, rigida, nervosa, spinis non tantum per margines horrentia, sed & in dorso secundum nervos, nunc ampla & viridia, modo angustiora & albis maculis conspersa, autore Clusio. Flores è singulis extremorum ramulorum geniculatis tuberculis racematim coherentes crebri erumpunt, parvi, albi, odorati, hexapetali, exiguis in medio apiculis. Hæc excipit

unt

unt *fructus* rotundi seu Uvae, per maturitatem rubrae, vel, ut Clusius, rutilae, in quorum singulis *femina* duo vel tria, vel unicum, lubrica, magnitudine, colore & figurae feminum Paliuri vulg. sed duriora, pulpâ albicante, nauseosae quosdam dulcedinis participae. Clusius nucleos vocat duos osses velut Alparagi, foris nigros, addens *radicem* longè lateq. serpentes sub terra fibras habere, tenues candidas, & germina summa tellure spargere, minimi interdum digiti crassitudine, nodosa seu articulatâ, albicante.

In Sicilia, Italia & Gallia Narbonensi in sepibus passim.

Succedaneum est Salsaparilla in curanda lue Venerea, inque articularum & nervorum doloribus: Noxos humores per sudorem & transpirationem evacuat, cutis vitia expurgat. Datur vel in pulvere redactâ, vel in aqua aliâve liqore decoctâ.

Fallopis cum in monte Juliani Pils vidisset Smilacem asperam, eâ usum esse loco Salsaparilla per biennium quo ibi fuit, felici cum successu plurimos à lue Venerea liberans.

2. *Smilax aspera, minus spinosa, fructu nigro* J. B. C. B. *aspera fructu nigro* Clus. Park. *aspera Lusitanica* Ger.

Clus.

Similibus cum priore farmentis & viticulis proxima quæq. amplectentibus nascitur, non est tamen adeo spinis horrida: *folia* etiam paulò breviora, atiora, molliora, nullis aut certe rarissimis aculeis obita habet: *stems* alteri omnino formâ similis, sed colore differens, nam ex albo quasi carnes est; fructusque rudimentum, quod ex medio flore tanquam umbro prominere, rubescit, plenus autem & maturus *fructus*, non est rutilus ut in priore, sed omnino niger, & succulentior, quantum quidem Clusio videtur: *Officula* conveniunt.

3. *Smilax aspera Peruviana* sive *Salsaparilla* C. B. *aspera Peruviana* Park. *Smilax affinis Salsaparilla* J. B. *Smilax Peruviana*, *Salsaparilla* Ger. *Salsaparilla*. *Brasilensis* Jussieu. *Marggravii*.

J. B.

Qualis reliqua sit plantæ facies vix certi quicquam asserere possum: *Radices* verò notissime sunt ad desudationes eorum quibus vago concubitus luem afficit. Sunt autem flagella longissima, plurimarum unarum, juncti majoris crassitie, obsequiosâ funicularum flexibilitate, itis per longum decurrentibus, colore exteriori fusco, cui substantia farinacea alba subest, crassifuscula, mollis, & digitorum attritu in pulvericulum solubilis, Agaricum ferè referens, sapore glutinoso, amari, non ingrato tamen; medicum verò lignolum, nitidum, lentum, fractuq. contumax. Penitus porro flagella hæc ex pollicaris crassitudine radice transversa, squamata, quæ farmenta crebra sursum mittit, virgineis non abstinia, parique crassitudine, veluti geniculis quibusdam intercepta, striata, aduncis spinis minacia, coloris buxi, substantiâ intus Palma instar fibrosâ, albicante, sapore nullo evidente.

Quæstio est an Salsaparilla dicta sit ipsissima Smilax ratione caeli & soli duntaxat differens, an planta eidem affinis. Nobis affinis potius videtur quàm eadem.

Salsaparilla Marggravii sic describitur.

Caule farmentoso, lignoso, lento, viridi serpit, aculeos seu spinas hinc inde habente acutâ folia solitaria, quinque vel sex, vel etiam duodecim dig. longa, exteriori acuminata, & tres, quatuor, aut quinque digitos lata ubi latissima; in quibus tres nervi insigniter conspicui secundum longitudinem tendunt, transversi autem multas venulas minutas habent, vario flexu discurrentes; exteriori dilute, interiori virenti saturate. Ad quemlibet cussilbet folii pediculum (qui brevior) duæ diviæ prodeunt, lente, longæ, quibus aliis plantis se firmiter annexit. *Flores* fert racematim: sequuntur dein *baccæ*, primò virides, mox cinnabriz, ubi autem maturare nigræ, rotundæ, magnitudine mediocrium cerasorum; quælibet in umbella consistit seu proprio breviori pediculo, quorum pediculus decem aut duodecim uni longioris insident. *Baccæ* autem rugosæ ut cerasi hęcata, intus continent unum aut duos lapides albo-flavos, duos, in quibus durus, albian nucleos.

Fr. Hernandez quatuor species Zarzaparilla distinguit.

Prima *Mecapali* Mexicanis dicta, eadem est (inquit) quæ apud Hispanos, ac præcipue apud Hispanenses in vallibus aggregatibus passim nascitur referitur, ab Herbariis peritis in Smilacem Dioscoridis asperam; quam quoniam affabre descripsit Dioscorides, de forma eius nihil dicam.

Secunda species *Quambracal* dicta *radicibus* fuscolis innititur, unde profert caules volubiles & spinis horridos, capreolos multos ac semen nullum; folia verò Ocyri acuminata, & nonnullis secta crenis, nervis verò discursibus secundum longitudinem excurrentibus.

Tertiam speciem invenit in radicibus *Ætne*, non longè ab oppido *Atatato*, per omnia *Quambracal* lunem, sed radicibus tenuibus, nec fibris crassioribus.

Quarta *Quambracal* dicta illa species est Zarzaparilla cujus radices in nostrum orbem deferuntur, foliis magnis, cordis figura, caulis volubilibus & spinosis, radice fuscolâ, fructu nullo [in hoc proculdubio erravit Hernandez] & capreolis hinc inde exorituribus.

Ex hæc etiam descriptio patet Zarzaparilla congenere quidem Smilaci asperæ plantam esse, non tamen plantæ eandem.

Salsaparilla partium est tenuium & sudorifera. Specificum est ad luem Veneream. Omnes eius species, inquit Hernandez, placandis doloribus articularum, aliq. à lue Gallica profectis utiles sunt; sudoribus item evocandis, curandisq. mali moris ulceribus, morbisq. inveteratis & insaniabilibus, & qui è crassis lentisque humoribus habent ortum, aut ad nervos pertinent, & tumoribus præter naturam qui rebelles sunt discutendis, curandis ulceribus, &c. Nam pure decocti per aliquot

quor dies propinato, eâ mensurâ quæ à multis jamdiu præscripta est, cum notâ quoq. victis institutione, ceterarumq. rerum quas non naturales vocant; aut pulvere radicum durarum drachmarum pondore, ex vino aut aqua devorato, aut evocato sudore, aut insensibili quodam perspiratu aggrantes resistentur.

Zarzaparilla à similitudine quam cum Smilace aspera habet, nomen accepit, quæ Hispanis Zarzaparilla, qui Rubus viticula dicitur: *Zarza* siquidem Hispanis, Lacuna rufæ, rubum: *parilla* autem Martialis interprete vitem, & *parilla* parvam vitem, sive viticulam significavit: hinc aliqui Salsaparilla Smilacis asperæ Hispanice radicem censuerunt: cum tamen Peruviana, eodè temporari occasione & ipsius soli ingenio, longè efficacior sit quàm vel in Hispaniis, aut etiam Africa, nata: cuius usum primi Hispani ex Peru & notis orbis, sive America provinciis ante quinquaginta annos in Europam invexerunt C. B. qui ante sexaginta annos hæc scripsit.

Prosper Alpinus Smilacem asperam quàm in *Zacyntho* insula invenit veram Salsaparillam quæ medici unum ad luem Veneream curandam esse contendit. Habebat enim illa radices longas, crassas, asportatis Hispania radicibus Salsæ parilla omnino similes, reliqua apud ipsum, Lib. de plantis Ægypt. cap. 43.

C A P. IV.

De China.

Nomen habuit à China regione unde in Indiam Orientalem primùm illata est, & inde in Europam.

1. *China radix* J. B. *China radix*, & *Lugd. Fragosa* C. B. *China vulgaris* Officinarum Ger. *China radix* Officinarum Park. *Jupiranga Brasilensis* Pilosi. *Oleacatan Paluatanica* Hernandez. *China*.

Radices hujus plantæ (describente J. Bauhino) magnæ crassiq. sunt [pugni interdum magnitudine] apophythis tuberosis inæquales, lentis fibrarum fragmentis hinc inde apparentibus, sæpè ponderosæ, modò effæta non sint, colore foris ex fusco rubente, intus ex modica rubetudine albescente, substantiâ mediocriter compactâ, nullis fibrarum pectinibus vel vestigiis apparentibus, quomodo ferè videmus Juglandium fungos compactiones, sapore nullo manifesto, unde *arida*, ite qualitas expressit, nomen apud nuperos meruit.

Figura Lugd. hinc demonstrat eam sub terrâ forspere, ac variis ex locis teretes ac ligniferos proculs emittente, quibus nova radicum aliarum soboles adnascitur & innoventum capefit, multis & tenuibus aliqui fibris capillata.

Optima est recens, sapore insipida, quod tamen improbat C. Hofmannus, densa, solida & ponderosa, quæ neq. teredinem neq. cariem sentit, plena humore quodam pingui & unctuosâ, qui multaculo quidem satis evidens sit, in decocto autem evidenter: Decoctum autem fit aromaticum, cum sapore modò acri, modò amaro, cum adstrictione aliqua, cum odore etiam aliquo, modò non ab adjectis aromatiz traxerit, colore inter album & nigrum medio. Radicem candidam prærubente commendat Garcias.

Planta ipsa ab Acolta his verbis describitur,

Planta est multis tenuibus, spinosisq. farmentis prædita, Smilaci asperæ non dissimilibus, quorum maxima minimum manis digitorum crassitudine non superant, foliis Plantaginis latiusculis magnitudine. [Garcias Mali Assyrie, Linchotanum Aurantie foliis ea comparat.] Juxta arbores ferendam esse perhibent, quoniam suo complexu hedere modo eascandit. *Garcia*.

Huc eandem specie esse existimo, & qualitatibus tantum à loco natali differre Chinam Indie Occidentalis, quam ita describit * Gail. Pilos. Ejus Brachia spinis acutissimis hinc inde * Lib. 6. cap. 6. offia hinc clematis instar, vicinas arbores earumq. summitates sinuosis flexibus amplectuntur. Folia 4. ferè Plantagini haud dissimilia, ac baccas croceas ad aureum colorem vergentes, ac racematim provenientes.

Nec diversam quam describit & depingit * Francisc. Hernandez. Herba est (inquit) folia fol. * Hist. Mex. tens oblonga, acuminata, & lineis secundum longitudinem discurrentibus insignia, caules volubiles & tenues, fructum acinofum ac racematim dependentem in summis caulis, qui cum maturis ingredit: radicem contortam, geniculatam, fulvam, & Arundinaceæ similem, sed densam ac gravem. Arbores excellas scandit atq. complectitur.

Difert ab Orientali China, cujus radix levior est, rarior, albidior, tenera ac minus astringens, & tamen eodem penè usui præstare periclitatum est. *Clem figura & reliqua descriptio conveniant non tantis facio hæc differentias, ut speciem distinctam putem.*

Nascitur abundantissimè in China regno: invenitur tamen etiam in Malabar, Cochinchina, Cran-gor, Coulan, Taner & aliis locis. *Acolta*. Quinetiam in Brasilia America, inque regione Mexicana.

Quod ad facultates (verba sunt C. Hofmanni) conciliata fuit radici huic autoritas à mercatori Viret. bus Chimenibus post Annum 1535. Hi enim affirmabant, scribente Garcia & Acolta, curare illum luem Veneream, sine accurata illa victis ratione quæ vulgo observatur, non tanto etiam tempore, nec tanto cum fastidio. Quare apud Indos cognita magno pretio fuit coempta. Hoc nomen cum commendaretur ab Hispanis Carolo V. Imperatori, ut est apud Avilam, lib. 1. Belli Germanici.

manei, & Vesalius in *Epist. de hac radice* usus est ille propria voluntate, sine ulla Medici cubicularii consilio: ideo sine succellu, cum neq. servaret debitum vitæ modum, neq. continuaret. Quo factum est ut, facili momento relaberetur ad Guaiacum. Nihilominus negotio palam facto, non tantum Medici Principum volebant scire à Cesarianis rationem exhibendi, sed Principes ipsi soliti tabant Cesarem, pateretur res innotescere. Tantum poterat inanis spes adipiscendi sanitatem absq. methodo Medendi. Quæcum apud plerofq. omnes decollaret, cepta sunt veri licentia temere decantata, in rigorem Guaiacumum, simulq. laboratum, quomodo China ad temperantiam Guaiaci deducatur. Hæcenus Hofmannus.

De viribus & usu radices Chinæ vide Garciam, Acoftam, Monardem, Vesalius, qui integrum de ea librum scripsit. Extractum cum Sp. Vini rari usus est, adhibetur crebrius in decoctis, succisq. una tincta vel due uncie pro li. novem aquæ, inquit Schroderus. Quoniam omnis sapor expers est Chinæ gratissima est faciendo contra luem Veneream decocto, quod recipit radices Chinæ in orbiculos concitas 3li, aquæ fontaneæ li. sex aut septem macerentur simul diem & noctem in fictili novo: postea lento igne coquantur in fictili bene operculato aut in MB, ut fit decoctum Salsæ aut Guaiaci, quoad satis videbitur [Garcia ad dimidiu usq. humoris consumptionem, verum minorem Chinæ quantitatem prescribit, nimirum unicam tantum unciam pro septem aquæ libris.] Hujus decocti bibat quotidie bis quantum in agroto & Medico satis videbitur. Prodest hoc decoctum non tantum in Lue Venerea, sed etiam in omnibus morbis sudores postulantibus. Explicatis Garcias utile præterea esse scribit ad paralyses, tremores, articulorum dolores, sciaticam, podagram, tumores scirrholos & oedematodes, tum etiam strumas extirpat. Succurrit ventriculi imbecillitati, inveterato capitis dolori, calculo & vesicæ callis corumq. ulceribus. Monardes addit, ætatem salubrem & venosis, in colli vesicæ & penis callis corumq. ulceribus. Monardes addit, ætatem salubrem & omnem hepatis intemperiem emendare, ad quam valde celebratur; febribus diuturnis, quotidianis & erraticis prodest. Venereum admodum excitare creditur.

J. Bauhinus certum esse ait Chinam rari ad ministratam Luem Veneream superare, eam mundare, dolores profligare, macies reparare, humiditatem habere oleosam, atq. firmare fibræ adhærentem, ut hac ratione & diuturnam & multoties repetitam potatium coctionem, si minime cariola fuerit, neq. admodum gracilis & sicca, sed mediocriter gravis, colore inter album & rufum medio: prescribit autem unicam tantum Chinæ pro sex libris aquæ.

Præcipit Vesalius (atque etiam Monardes & Acofta) ut decoctum hoc calidum conferretur, vel singulis diebus recens fiat, aliqui aut acidum fieri & corrumpi. Sed experientiâ docetur oppositum, nec servatum quatuor dies aculeit. *J. B.* Potest secundum vel tertio decoqui.

Talpius ex decocto usui hominibus valde pinguetere ait. Cuius rei oculatus testis sit Alpinus 3 *Med. Agypt.* 16. & iterum *lib. 4. cap. 1.* ubi testatur, vidisse se plurimos emaciatos decocti Alpini usui corpus recepisse. Quin Turcas qui delectantur uxoriis bene habitis, eodem decocto crasse facere delicias suas.

Piso tres Chinæ species reperiri scribit licet paucioribus cognitas, quæ omnes sub eodem nomine comprehenduntur ob summam quam inter se habent similitudinem; verum ille non multo minus illas facit, sed nos in media nocte relinquit.

2. *China spuria pyriformis* C. B. *spuria pyriformis seu turbinata* J. B.

Hujus descriptionem videlicet apud Lobelium & J. Bauhinum.

3. *China spuria nodosa* C. B. *Pseudo-china* Ger. *Pseudo-china radix* Clusii J. B.

Clus.

Valde nodosa erat hæc radix & in aliquot tubera formata, subrutilo colore, samentum aliquam partem summo fastigio adhuc retinens, quale in Simlacc aspera conspicitur, duri, lignosi multis venis, ut Simlaccis samenta prædici: ipsius radicis substantia etiam subrutila, ut in Aconi adulterum radice, falsi initio saporis fide gustus cum videlicet venusta, deinde exsiccantis. E Virginia aliam est pro radice Chinæ, quamvis (ut scribit Tho. Harriotus Virginienfis historiae auctor) indigenam nullum illic usum norint, sed aliâ radice utantur Chinæ Orientali valde simili & fortasse eadem, è qua concisa contritiq. & cum aqua expressa ad succum eliciendum panem conficiunt: è decocto fit jusculum gelatinæ emulsum in cibis laudatum, præsertim si oleo contemperetur. Hinc catuliculis spinosis attribuit, & juxta arbores fatum eas scandere & in fastigia earum summæ erigere scribit; ut vix dubium sit ipsissimam Chinam Orientalem esse.

4. *China Michuacensis* Fr. Hernandez.

Herba est Arundinaceæ innitens radici rubraque, sed densè ac gravi, è qua caules insurgunt arundinæ, leviss ac ferulaceæ, longi, pollicemque crassi, foliis ornati per intervalla magnis, conifigura, ac nervis secundum longitudinem discurrentibus, quod event in cæteris, quibus etiam levibus similis est.

Nascitur *Michuacani*, ubi *Phaco* vocant. An hæc eadem sit præcedentium alterutri nescimus.

CAP.

CAP. V.

De Bryonia.

Bryonia à *Cepho pullulo*, *germino* dicta putatur, quia pullulat & spargit se, & luxuriat vehementer. Alii à *Cedo extollo*, *exalto* deducunt, eo quod in propinquos frutices scandens se extollat; verum cum & scribitur quod huic Etymo repugnat. Vitis alba dicta est, non solum quod foliis & viticulis vitem sativam referat, verum etiam quod fructum in exigua uve similitudinem, acinis sicut raris, conformatum producat. Melochron appellari videtur à colorum concinnatione, nam Græci *πυράδες* vocant *eduiam* & *pyrantiam*, id est, colorum infectiones & concinnationes, quod coris fortè ex Bryoniae albe fructu accedebant, ut conjectatur *J. B.*

Bryoniae albe notæ sunt capreoli, caules non spinosi, folia virginea, vis cathartica vehementior.

A. 1. *Bryonia alba* Ger. *alba vulgaris* Park. *aspera, seu alba baccis rubris* C. B. *Vitis alba* frons Bryonia J. B. *White Bryony*.

J. B.

Brachæum interdum crassitudinem radice adipiscitur, alba (exsiccata similis Mechoace, circulos enim habet, verum differt quod sit fungosa, sapore acri, amaro & viroso) unde flagella exeunt tenera, striata, subhirsuta, quæ longè lateque clavicularum beneficio se spargunt, & proxima quæq. scandunt: *folia* hederacea, angulosa, hirsuta, incana, viridantia, aut areis candidis discurrentibus undulata, ut in Cretica quam vocant recentiores: ex foliorum alis *flores* simul aliquot juncti, è quinq. foliis compositi exeunt, colore albedo in herbaceum languente, quibus succedunt acini Sambucinis parces, per maturitatem rubri, succo croceo, nausico, granulifque turgentibus.

Hujus duplex habetur species seu portis Varietas, altera *mas seu ferilis*, in qua Florum racemuli *Varietates* pediculi communi palmum longo insident, cum in fœmina seu sterili pediculo perbrevis, vix unciali *maris* & *ja-* *mine* docentur: *flores* quoque duplo majores sunt, medium occupante pro stylo umbilico brevi, in qua. *mine* *segmenta* lata obtusa diviso, funbria circum oras flavâ cincta: altera fœmina seu sterili. *Flos* monopetalos in quinque segmenta acuta dividitur, è luteo albicans, lineis nigri striatus: Summæ ætem baccæ insidet pediculo brevi ex ipso apice baccæ exsunte, & brevi postquam aperitur integre dilabatur.

Ad sepes frequens reperitur.

Locus.

2. *Bryonia alba baccis nigris* C. B. *alba vulgaris fructu nigro* Park. *Vitis seu Bryonia nigris* baccis J. B.

Prolixam & particularem hujus descriptionem vide apud J. Bauhinum è Cordo descriptam. Differt à priore radicibus & baccarum colore: hujus radix interius buxco colore pallet: illius ex albedo sublatei coloris est: hujus baccæ mature nigricant, illius rubent. C. B. quæ notæ pro descriptione aut distinctione sufficiunt, nam reliquæ pleræque à Cordo adhibite utrique generi communes sunt.

Radix Bryoniae purgat validè serofos & pituitosos humores: splenetica, uterina, & jecoraria est, *Vires* utpote quorum obstructions aperit. Hydropicorum aquas per vomitum ac fecesum educit, mentis ciet, fetum ejicit, suffocationes uteri arceat, asthmata sanat, podagricis convenit intus & extus. *Sched.*

Platerus, referente Hofmanno, accipit radicem antequam germinet, & detracto cortice in talculos sectam filo traiecit, modico calore ficit, five is folis sit, five ignis. Mox infundit in vino generoso & iterum exsiccat. Hoc repetit aliquoties. Ita præparata, aiebat, purgat fine molestia.

Idem troch. parat hoc modo, Bryoniam ita correctam in pulverem redigit, & vino Malvatico, in quo Zingiber maderit, irroratam cogit in pilulis tenuissimis: quos siccatos tenuiter pulverisat, & utitur in infusioibus. Ita purgat instat Agarici trochiscati. *Mesman*, in *de medicam. Officin.*

Conserva radicem magnitudine nucis Myrsinæ bis in die sumpta, usui ejus per longum tempus continuato, Epilepsiam vel etiam hysteriam passionem persape profligat & sanat. Idem præstat radice fruticulosa poculo quo ager ad bibendum utitur petendo inditum. *D. Bowle.*

Hujus asparagis, qui prima germinatione exeunt solebant Veteres velci, ut docet *Columella* l. 12. c. 7. Ab omnibus pro more per Ver edi tradit Galenus, eduhimque esse propter adstrictionem stomachi gratum. De his etiam Paulus hoc modo scribit, Bryoniae asparagi stomacho quidem accommodati sunt, & urinam cient, parum tamen nutriunt, essi cum coquantur olerum asparagis in nutriendo efficaciores sunt. Quæ de Vitis sylvestris, five Tami quidem, sed nequaquam de hujus germinibus veritatem habent, inquit Dodonæus, nam hujus asparagi nequaquam attingunt, sed alvum vehementius commovent, stomachoque gravem molestiam inferunt.

Circulatoris & Agryte nonnulli ex hujus radice mira quædam monstra effingunt, quæ cum aliquot dies sicce arena mandaverint, pro Mandragoris postea distrahunt. *Trag. J. B.* Hæc impostura nostratum etiam vulgo illudere solent ejusmodi nebulones.

Bryonia radice commendatur in Hydrope internæ, & externæ applicata regioni renum. S. Grembs, p. 18. Hydrops enim interdum aucte Lethargus renum. *D. Tancr. Robin.*

Dolorem isthadicum radix recens usula, cum Lini oleo mixta, & tepide applicata mirum in modum pacat. Renovandus est labor donec tota materia morbifica transudet. *Tachemius* de morbo-numpincipe, p. 183.

Hel-

Hellmontius de vi & efficacia hujus radices in contusionibus lividis sanandis sapius agit; cui memorabile experimentum in quodam erudito amico nostro factum suffragabatur, inquit *D. Boyle* in *experimentis de corporum porositate* p. 18. Habui & Collectans *D. Tauer, Robinson*.

Ad lateris dolorem, & talem radices Bryoniae, tosta calide lateri applicetur. *Chesteau* ex *libro Arcanorum*.

Ad scrophulas tam apertas quam non apertas, & Rad. Bryoniae quae sit magna & bene nutrita lib. 1. in talcolis minutim. sectam frige in sartagine quousque contabescant, cola; adde resedum abietis lib. 3. ceræ 5v. F. unguentum, materiâ ab igne remotâ. De hoc unguento, quod est valde viscidum, supra strumas cum panno lineo appones manè & vespere; vel enim strumas resolvit, vel ad suppuratorem deducit, tandemque sanat ulcera. Nunquam fallit, ait *Zacutus* cum juramento. Vnde curatious processum lib. 1. *Prax. admirand.* Obi. 101. Communicavit *D. Edw. Halsjens*; qui & alia plurima Observationes medicas Historiae nostrae contulit.

Lana crescente, tempore verno Radicem Bryoniae terrae adhuc immerfam excava, Cusper impo-
nendo operculum ex superiore radices parte abscissum & omni manè duo vel tria exidantia cochlea-
ria habebis. Succum hunc singulis matutinis horis a cochleari uno ad 2, vel 3, Hydriopico exhibe;
quo solo vili medicamine plures, Deo adjuvante, curavi. *D. Saumè* & *Dolai* L. 3. C. 9. S. 21.

3. *Bryonia alba maculata* J. B. *Cretica maculata* C. B. *Cretica diocoron* Park. *Bryonia Cre-*
tica Pon. Ital.

C. B.

Hae radices est longæ, sed ad vulgarem magnitudinem non accedentes, & in eo diversi quæd circularis lineas non habent: *foliis* quam vulgares minoribus, albis striis per medium distancibus vel maculis albis notatis: *floribus* majoribus, ex longis pediculis propendentibus. Caulibus *floribus* succedat fœnicularis, superne in duas partes divisis, viridis primum, at per maturitatem ruber, semina duo continens, quare diocoron appellari potest: in reliquis cum vulgari convenit.

CAP. VI.

De Bryonia nigra.

Hujus characteres generici sunt caules volubiles, folia convolvuli majoris.

1. *Bryonia nigra Discordis* Park. *nigra* Ger. quid?

Park.

Ex radice crassa, exterius nigricante, flavesciente intus, succo lacteo pregnante, viscido & digitis adherente, multa emittit *sarmenta*, longa, viridia, *foliis* obliata latis, acuminatis, integris & indivisis, per margines aequalibus, obscure viridibus; & quorum sinibus capreoli exeunt tortiles quibus obvia quæque apprehendit. Versus summities unâ cum capreolis exeunt racemi longiusculi *firmi* albicantium mulcosorum, quibus succedunt *baccæ* per maturitatem nigricantes.

Hanc plantam nec unde aut à quo habuit, nec ubi viderit, si omnino viderit, nos docet, sed in media nocte relinquunt.

- A. 2. *Bryonia nigra sylvestris* Ger. *sylvestris nigra* Park. *levis*, sive *nigra racemosa* C. B. *Vitis nigra quibusdam sive Tanus* Plin. *folio Cyclamini* J. B. *Sigillum B. Marie* Olf. *Blatti Bypomp.*

J. B.

Radix magna, crassa, tuberosa, fœunda ferè, foris nigra, intus alba, profundè in terram demissa, ut non nisi altissimè adacto ligone quis facillè consequi possit: viridis à nobis gustata saporem acrum lingue imprimebat, non tamen ingratum aut amarum: siccata candidissima substantiâ accedit ad Dracunculæ minoris radicem, nullis circulis donata quales apparent in Bryonia, quæ facile in pollem redigi potest, nec rara ut illa sed compacta, in eo accedens ad Mechoacam, ab ea etiam diversa circulis, sapore quoque est non ingrato cum aliqua acrimonia; plures *viticulus* emittit, quæ proximis se circumvolventes in alium nituntur, nullis clavicularis donata. *Folia* alternatim longissimis pediculis hærent, Cyclamini foliorum ferè formâ, sæpe tamen acutiora, & duplo triplove minorâ, infra supraque læto virore splendens, tenera, multis nervis sinuatis prædita, gustus viscidus. *Floribus* inde oriuntur unde foliorum pediculis, racematim coherentes, in sex lacinas divisi, ex læto virentes live chlori: Summis autem baccis innascuntur pediculis tenuibus brevissimis, & antequam baccæ maturentur desiliunt. Succedunt racemi uvarum rubentium, aut ex rubore fulcarum.

Ad sepes & in dumetis frequens occur.

3. *Bryonia levis sive nigra baccifera* C. B. J. B. *Bryonia nigra baccifera* Park.

C. B.

Hæc à communi Bryonia sylvestri, quæ Tanus dicitur, potissimum in his differt, quod communis flores minorem habeat & racemosa sit; hæc verò flore sit majore & baccifera. In descriptione etiam flores albos huic attribuit, cum præcedenti ex læto virides sint: baccas Cerasi comparat, & singulatim in singulis pedicellis de caule prodire scribit.

Provenit in sylvis circa pagum *Hunningen* Junio florens; at bacce Septembris fine maturæ *Lacu* sunt.

De viribus hujus plantæ non convenit inter Botanicos. Compertum est (inquit *Obelius*) vel *Vires* mulcosulis, vehementius urinam renisque sabulum, mensimque saburram impellere potui. Indidit & acuatam lentam pituitam, præsertim in thoracis affectibus.

De vi purgatrice nihil dum compertum, inquit *Casp. Hofmannus*. *D. Mart. Lister* nobis affirmavit se quavis tum radicem ipsam in substantiâ, ut vocant, tum ejus extractum larga dosi sæpius exhiberi, nunquam tamen observare potuisse eam vel per vomitum, vel per secesum, vel alio quovis modo sensibili operari.

Pulvis radicum cum aceto & stercore vaccino ad formam cataplasmatidis reductus podagricos dolores lenit.

De hujus Asparagis accipit *Dodonæus*, quæ Veteres de Bryonia Asparagis tradunt, essui sci. aptos esse: nam hos *Mathioli* verno tempore cum primum erumpunt Asparagorum more decoctos mani posuit. Sunt etiam, qui asserunt in Hispania Beticâ in cibaria recipi.

4. *Leipo Brasiliensis* Margg. *Bryonia species videtur. An Apraquia* Hernandez?

Margg.

Circumvolvitur se arboribus, lignum ejus lentum, vimineum, cortice cinereo. *Folia* dilute virentia, hinc inde in ramulis posita, conspicuis venis transversim prædita, quatuor circiter digitos longa, acuminata. In ramulorum extremitatibus multi prodeunt *folioli*, quinque petalis albis deorsum incurvatis constantes: in medio autem multa habent staminalia coloris lutei. Odoris sunt suavis.

Fructus non describit, unde de genere hujus plantæ nobis non certò constat. Cum Bryonia nigra conjungimus tum quod consimiliter caule scandat, tum quod fructus racemosos producat.

CAP. VII.

Baccifera racemose erecta.

De Angelica baccifera.

Angelica à foliorum similitudine dicitur. Statura elatiore, foliis Angelicæ, baccis minoribus, obscure rubentibus, dulci sapore à Christophoriana distinguitur.

Panaces æquius sive racemosa Canadensis Cornut. *Panaces æquius sive Racemosa Americana* Park. *Angelica baccifera vulgo, Berry-bearing Angelica.*

Cornut.

Radix pollicari crassitudine deorsum fertur: effossam vidi pedem longam, & nè sic quidem solidam sed abruptam. *Caulis* rotundus, geniculis articulosis, ramosis, obscure purpurascens, medullis cartilagine repletur. *Folia* ab eodem pediculo plura, ex rotundo in acumen gracilescunt, ambitu serrato. Ex geniculis prodeunt pediculi, caulem sinu amplexantes, cujus in sinu cavitæ oculis delitescit subsequens utraque rudimentum: sicque ramuli & caulis per genicula mediâ ætate non floribus modò sed & gravidis baccis racematim contextis onerantur. *Floribus* viti amulus primum herbaceus est, postea paulo magis candicat: hunc uva excipit, acinis per initia virentibus, deinde fuscis rubentibus, quibus suavitas inest, gustui acceptissima, intus pleniori semine turgens. Sapor foliis & radici Panaci similis, uva gratior.

Singulis annis caulem & folia deponit, sequenti anno nova producit.

Ubique provenit solo macro, pingui, limolo, etiam inter difficultates faxes.

CAP. VIII.

De Aconito racemose seu Christophoriana.

Folii Imperatoricæ, fructu majore, facultate venenata & deleteria ab Angelicæ baccifera discernuntur.

LII

AI. 1. Aco-

- A. 1. *Aconitum racemosum*, *Atropa quibusdam* J. B. *At. racem.* an *Atropa* Plinii lib. 27. cap. 7.
C. B. *Christophoriana* Ger. vulgaris Park. *Herb. Christoph.* & *Wane-berries*.

Radix crassiuscula, foris nigra nititur, fibris donata, interioris Buxi colore lutea. *Caules* sesquicubitalis, ramosi, tenues, teretes, geniculati. *Folia* rugosa, inferne splendentia, interdum utrinque & si tota confiderenter valde ampla; & abeunt enim in tria segmenta, pediculis palmariis & sesquipalmariis donata, atq; hac rursus trifariam divisa, sapuula, interdum triplici illa divisa dissecta, ut tandem terna simul folia singularia conspiciantur, Imperatoriae quodammodo similia, oblonga, acuta, profunde fatis incisa, quorum medium folium, incisuris duabus profundioribus dissectum, tripartitum apparet. *Flores* racematim dispositi, candidi, ex foliis quinque caducis compositi, intra quae *stamina* candida, herbido nonnunquam apice. *Baccae* succedunt rotundae, paulo longiores, per maturitatem nigrae, striam lineamve ab una parte ostentantes, uvarum acinis aliqui similes, & in uvae modum coherentes.

Plurisque Germaniae in locis, speciatim circa Rhenum Mosamq; in sylvis praesertim montosis occurrunt, vivaci & duratura cauliculos & folia regenerans. Invenitur etiam in sylvis *Hastwood* in agro Eboracenfi, non tamen copiose.

- * 2. *Aconitum bacis niveis & rubris* Cornut. *Christophoriana Americana bacis niveis & rubris* Park.

Cornut.

Verno tempore apud nos utrumq; hoc genus in pedalem caulem proflit. *Radix* nigrior, nec immo petio, nec in latera spargitur; sed coacta in se adnascens undiq; fibris capillatur. *Caulis* purpurascit, pulli, pariter, quo multo ab radicibus germinant. *Folia* ni minora essent Vitam ac Ribes poterant videri, paulo rugosiora tamen, ac in viridi colore sunt obscuriora. Caulium cacumina, Maio mente, in uvam se spargunt, nulle apicibus verius quam *stipulis* compositam. (quantum si foris foliolum ungue mollior praecida nec vires, lex alba foliola apicibus subtrita agnosces) Innascitur singulorum umbilico rorinata quadam *pilula*, quae postquam plenior incrementi convaluit orbicularis est figurae. Punctum purpureum istius baccae extremum signat, humilisque coloris longior subest pediculus; *baccae* ipsa nivea; variat tamen interdum colore; vidimus enim etiam rubellas.

In opacis & sylvestribus locis in Americae parte Septentrionali frequentissimum est.

C A P. IX.

Solanum racemosum Americanum. Solanum magnum rubrum Virginianum Park.

Park.

*C*autela surgit crasso, firmo, tereti, rubente, quinque aut sex pedes alto, *foliis* nullo ordine positis, amplis, levibus, venosis, pallidius virentibus & interdum rubentibus, Solani fere figura, per margines aequibus vestito, in ramos multos diviso, Solani lethalis in modum, & geniculis in superiore caulis parte exeunt pediculi fere furculi *stipulis* racematim dispositos sustinentes, exiguis, pallide rubentes, tetrapetalos; quibus succedunt *baccae* per maturitatem atro-rubentes, quatuor singula nigra, subrotunda *semina* continentes. *Radix* cruris humani crassitie, alba, pedem longa in pluris annos vivax; verum ni defendatur brumali frigore facile corrumpitur.

E Virginia & Nova Anglia delata est haec planta: nos eam in hortulo nostro Cantabrigiae aliquot annos aluimus.

C A P. X.

- * *Solanum racemosum Ceraforum forma* C. B. prod. vel *Cerasa amoris racemosa rubra*.

C. B. prod.

*E*x *radice* fibrosa *caules* exurgunt bicubitalis, angulosi, aliquantulum hirsuti, in multos ramos late se spargentes divisi, qui infirmi sunt, & nisi rudica sustineantur in terram procumbunt, succi pleni. Ex caulis latere pediculi tres, quatuorve uncias longi, hispidi, *flores* sustinentes prodeunt. *Folia* habet in multas lacinias acutas, impari semper numero, Agrimoniae foliorum instar divisa, & per margines incisa, aliis foliis minoribus interjectis, pallide virentia, aspera & gravenodosa spirantia. *Flores* plures, quorum singuli singulis pedicellis insident, luteoli, ex quinque foliis acutis compositi, a calyce viridi, quinquelobio sustentati, in quorum medio *capitulum* parvum rufescens, apicibus donatum, quibus *fructus* succedunt, quasi in racemo dispositi, Ceraforum formae & magnitudine, virides primum, deinde per maturitatem rubentes; in quibus non secus quam in *Pomo amoris* copiosa, humida melulla, & semen minutum albicans & planum continetur.

Planta annua est, & singulis annis serenda, quamvis in horto meo ex decido femine renata sit. Haec descriptio in omnibus fere, excepta fructuum in racemos dispositione *Pomo Amoris* vulgari convenit.

C A P.

C A P. XI.

Plantae epiphyllocarpe.

De Lauro-Alexandrina.

*H*ae planta & Ruscus, qui genere cum ea convenit, ab omnibus aliis cujusque generis sunt unica notae facile distinguuntur, quod in iis fructus & medio folio enascatur, unde & Graeci *ἐπιφύλλοκαρποι* dicta sunt. Eas fortasse rectius ad fructus retulerim. Verum, quantum memini, quamvis caules plures annos durent, non tamen germinant aut augentur post primum annum, sed novi quotannis Alparagi seu cauliculi & radice exeunt.

Hypoglossum seu potius Hypoglossum & Bilingua dicitur a foliis secundariis, seu lingulis, & modis foliis enatis.

1. *Laurus Alexandrina fructu pediculo insidente* C. B. *Hypoglossum sive Bilingua* Park. *Bonifacia sive Bilingua* J. B. *Hypoglossum mas & femina* Gei.

J. B.

Sesquicubitalibus, lentis, hilari virore perfusis, striatis viminibus multis à radice adolefcit, per quos alternata fere *folia*, interdum plura veluti ex geniculis radiata videntur, nunc latiora nunc angustiora, pulchre virentia, crassiuscula, nervosa, verum obsequiosa, acuminata, quorum unicuique mirabili naturae industria in medio enascitur aliud foliolum, consimili forma, non item magnitudine, cujus & sinu foliuli ita exigui, ac ita diffluit ut veluti muscoli videantur, emittant hexapetali colore herbido diluore, & in flavum seu pallidum inclinante, quibus delapsis *baccae* succedunt majuscula, nigra, Cicentis magnitudine ut Ruscus. *Radices* Columna Ruscus similem dicit, majorem tamen, à quae plures turiones, Alparagi vel Rusci modo, exeunt. Fructum in Anglia non fert ob caeli inclementiam: imò in Italia raritus eum perficit.

Gaudet umbrosis & montanis, frequentissima in Liguria: Alpibus, Urbinati agro & quibusdam locis, siccis montibus. *Matib.* In Ungariae montibus etiam nascitur, autore Clusio.

Herbari & radicem in pulvorem redactam commendat ad exsiccanda manantia vulnera ac ulcus. *Vires.* praesertim fascium, ad columellam prolapsam levandam.

Triantem ex vino potam stragulatibus uteri succurrere, herniis ab prolapsu intercorum extirpantibus mira celeritate mederi. Cum genere cum Polygonato conveniat, non dissimile veri est eadem cum illo facultates obtinere.

2. *Laurus Alexandrina* Lob. Ad. part. alt. J. B. *Alexandrina gemina* Park. *Alexandrina fructu folio insidente* C. B. qui perperam hanc *Lauro Alexandrinae* Col. eandem facit, Parkinsoni sententia.

Hypoglossum seu Bilingua persimilis est, quoad crescendi modum; & radice fibrosa, durâ, ad caput nodosa, multa emittit *ramina*, Alparagi modo, *folia* vestita alternatim positis, utrinque nervosis, rigidis ut Hypoglossi, inferioribus latis & subrotundis, uncias duas longis, plus una latis, in mucronem Rusci modo fastigiatas, quâ & Hypoglossi pallidioribus. A medio folii non averfi (ut Lobelius) sed alveoli, autore Parkinsono (qui plantam in horto suo enutrivit, & à quo ramulum ejus habuit Lobelius) crassiore nervo foliulus emittit stellatus, ex albo virens, adeo brevi pediculo intercedente ut immediate adnatus videatur. Flori succedit *bacca* rotunda, parva, per maturitatem rubra, in qua continetur semen durum medullâ albi.

Hujus semen in horto Pisano collectum Parkinsono communicavit D. Flud M. D.

Locus.

3. *Laurus Alexandrina vera* Clus. *Laurus Alexandrina & Chamædaphne* Col. An *Chamædaphne vera Dioscoridis* Park? An *Hypoglossum Matthioli* Gei.

Col.

Rusci effigie est, admodum majore, Hypoglossi latiore, flores & fructus Rusci modo proferens ex medio folio, absque lingulis. Folia quam Hypoglossi latiora, colore vero magis diluto & molliora, nec nervulis five venulis in longum tantum directis per folia, sed divaricatis.

Parkinsonus hanc à precedenti differre ait foliis angustioribus & longioribus, superne paulo viridioribus, inferne pallidioribus, cujus rufescentes folii parti plerumque accedat pediculo non minus curvo quam antecedentis; & C. Bauhinum reprehendit quod Laurum Alexandrinum Lobelii Lauro Alexandrinae Col. eandem facit. Nobis tamen C. Bauhinus minime reprehendus videtur; ut descriptiones enim tum figurae Lobelii & Columnae conveniunt, ut mihi plane persuadeam utramque eandem specie plantam describere & depingere. Utinque duas dari species concedo, cum Parkinsonus ipse utramque in horto suo simul coluerit: verum secundum Parkinsoni, i. e. Chamædaphnen veram Dioscoridis à Lauro Alexandrina Col. specie diversam puto.

Joan. Tradescantius hanc Parkinsono communicavit.

4. *Laurus Alexandrina ramosa, fructu & summitate caulium prodeunte* Hort. Paris.

Hanc in horto Regio Parisensi vidimus, verum alieno tempore, nimirum sub exitum brumae, cum neque fructum neque florem edidisset: Nec tamen eget proluxa descriptione, cum notae in tribus altæ ad eam à reliquis congenicibus distinguendum abunde sufficiant.

Locus.

In umbrosis montis *Wechsell* sylvis, deinde in *Durrenstein*, &c. invenit Clusius, ad quem etiam *Silesia* transmissum est.

6. *Polygonatum minus* Lob. Ger. *angustifolium* Park. J.B. *angustifolium non ramosum* C.B. *Narrow-leaved Solomon's seal*.

J. B.

Alba radix geniculatim incedit, haud secus ac prioris Polygonati. *Caulis* cubito altior, similes, sed in his *folia* multis numeris angustiora. Rubia foliis paria, levia, venosa, viridia cum aliqua caerulea tinctura, quaterna aut quina radiatim ex caulium geniculis enascuntur, ceu & herbarie *florae* Polygonati vulgaris, succedentibus *baccis* minoribus: Clusio *fructu* initio verficolori, qualis est Graminis Parnasti quorundam five Unifolii fructus, deinde per maturitatem rubro, granulis albis, duris, reliquorum instar repleto.

Locus.

In sylvis montosis propè Spadam urbiculum acidulis celebrem copiosissimum observavimus, inque sylvis montis Salevæ propè Geneviam. In editis montanis sylvis & umbrosis locis provenit.

- * 7. *Polygonatum angustifolium ramosum* J.B. C. B. Ger. Park. *Narrow-leaved ramose Solomon's seal*.

Clus.

Caulis habet cubitalem, angulosum, in multas tenues alas divisum, quæ equaliter ex singulis angulis exoritur, quaterne interdum, nonnunquam & quinae, pro angulorum qui in caule numero: *ramuli* tenues, longis & angustis *foliis* obiti sunt, binis, ternis aut quaternis aequaliter in circuitu procedentibus, in quibus *florae* Polygonato proximè descripto similes, paulo tamen minores, brevi pediculo dependentes inter foliorum alas parsi sunt; quibus succedit *fructus* rotundus, ruber, pulpa plenus, aliquot ossa grana continens. *Radix* vulgaris similis est, candida, nodosa, propagines ad latera fundens, & candicantibus fibris obfita.

Ex *Silesia* habuit Clusius.

8. *Polygonatum Virginianum* Park. Ger. emac. *spicatum sterile*, & *spicatum fertile* Corn.

Cornut.

Radix constat alba, tenui, quo à vulgari differt, ex longis intervallis geniculata, quæ Lili, quod convallium vocant, instar repit. Maio mense *Cauliculus* pedalis assurgit, è cuius utroque latere exunt *folia*, inæquali situ disposita, vulgaris facie, acutiora tamen, pinguiora, & minus nervosa, imò nec subius incana, sed grata & pellucida viriditate utrinque, micantia. *Flor* neutiquam ex alarum linea prodiit ut in Europæis Polygonatis, sed summum caulium apicem occupat, ibique plurimum spicatum aggeritur, unusquisque proprio petiolo in caulis fastigium desinente sustinetur. *Flor* exigui est, & quæque albis foliolis compositus, asterisculi figurâ cum expanditur, filamenta quoque tenuia epalmodi foliolis interferuntur. Excusso flore globuli tenues succedunt, qui sensum cum magnitudinem assurgunt quam in separato folio appingit curavimus. *Baccas* istas [minores quam in ulla ex prædictis olygonati specie] subrotundas excurrentes, lineæ sex nigrae, æquis intervallis utrinque in puncto velut in polo sese intersecantes, singulas, albidas initio separant velut sphaeram Meridionales circuli, pari naturæ ingenio ac si Geometra composuisset. Hæ baccæ non mediocrem subeunt maturitæ mutationem, sensum enim rufescunt donec omnino rubeant, rubore splendido coccineo, ac tum temporis signaturæ linearum penitus obliterantur. Ægrè admodum gustatur, fastidiosum enim saporem obtinet, qui ferè ex dulci in amarum tendit, Solani lignosi more.

In Virginia & Nova Anglia sponte provenit.

Locus.

- * 9. *Polygonatum racemosum* Cornut. *racemosum Americanum* Park.

Cornut.

Radix firmatur crassa, subulbida, pluribus internodiis extuberata, nec paucioribus capillata fibris: *Caulis* aliquando simplicis, nonnunquam etiam, sed raro duplicis, còque rotundo atque atropurpureo in duo cubita elevatur. *Folia* habet latissimè expansa; Nervi simili atque in Plantagine ordine per eorum latitudinem discurrent; vari coloris, nunc purpurei, nunc atroviridis. Ut autem folium quàm in aliis speciebus durius ac nigrius est, ita & ejus ambitus rugosior lineâ obscuriore clauditur. In apice caulis uvæ floridæ simulacrum apparet. Mollia filamenta dilute pallentia *strobilum* loco petiolis insident; ferè vigent oëdiu, quo elapso succedunt *acini* rotundi baccarum Juniperi magnitudine, eximiam uvam componentes; flavescunt hi per initia, & mille notis quasi sanguineis interpunguntur, longè verò postea maturitatem adepti, evanescentibus maculis illi toti in Cerasorum ruborem transiunt. Eorum pulpa dulci sapore linguam afficit, *seminâ*, alba continet subrotunda, quibus satis vel levissimâ adhibita opéra planta hæc facillimè pullulat.

- * 10. *Polygonatum ramosum perfoliatum flore albo majus & minus Americanum* Cornut. Park.

Cornut.

Hinc statim gracilis in exortu *caulis*, teres & glaber, palmarem ferè longitudinem assequitur, mox in duos ramos deductus, quorum singuli in plures postea divisi, cubitalem saepe longitudinem superant. *Folia* caulium pervio utrinque ductu ita excipiunt, ut Perfoliatæ instar medium penitus obvalent: *Alia* hæc sunt, oblonga, venosa, & extremâ parte obtusa, pallidissimèque virent. E supremo calliculorum apice, & ipsorum etiam foliorum sinubus, incurvo deorsumque nutante pediculo *flor* lu-

1245

teus propender, sex angustis sed longioribus foliis compositus, quæ, ut in Tuliparum genere fieri solet, separatim dividuntur. In interna floris parte siliquæ rudimentum cum adnatis corniculis, scæq. longa, subulbataque stamina deltescunt. Cum desortuit pediculus sursum flectitur. *Semen* albidum siliquæ coracæ initio viridi, deinde fuscâ, triangularisq. formæ concluditur. *Radix* non adeo crassa est, nec adeo candida atque præcedentium, sed folia fibrarum copiâ densius contexta; capillatur, nec proinde latius graditur ut superiorum. Florent ineunte Junio, Julio senina perficiuntur, quo tempore siliquæ reseratis commissuris trifariam hiat, ut concepto semini exitum patefaciat.

Varia foliis angustioribus & longioribus & in acutissimum mucronem desinentibus: Flore quoque multo pallidior.

Ex nova Francia delatum est hoc & superius genus.

Hæc planta Polygonati speciebus minimè accensenda videtur, quin potius Bulbosis affinium familie inferenda: at neque præcedentes duæ veræ & genuinæ Polygonati species sunt.

Locus.

- * 11. *Polygonatum latifolium, perfoliatum Brasiliannum* C. B. J. B. Park. *Accedit in multis ad præcedentem*.

C. B. prod.

Caulis est cubitalis, striato, *folia* Perfoliatæ modo transcurrente: *foliis* pallide virentibus, tenuibus, nervosis, utriusque duas latas, quatuor longis: *flore* magno alio, ex foliis quinque angustis, binas uncias longis composito, qui ex longo, tenuissimo pediculo dependet. Fructum non vidit autor.

Hoc in Brasilia apud Toupinambaultis crevit.

Polygonati vires summatim recenset Schroderus his verbis.

Vulnerarium est & altringens, fluxiones quasque sufficit; ossa fracta consolidat. Radix in vi-
vris.

no decocta & pota mira præstat in contusionibus & fracturis ossium, in herniis, &c. Extrinsecus faciei maculas abstergit, cutim dealbat, &c.

Baccæ pituitam mucilaginosam per vomitum ac secessum educunt. Dof. 14. aut 15.

Ad mensis albos, & Rad. Sigilli Solomonis saccharo condit. Est experimento probatum remedium sepius utentibus. *Matthioli*.

In Cerevisia forti coctum optimè convenit in Arthritide. D. Palmer distante D. P. Hermannò annotavit.

Sylvius L. 2. C. 21. S. 131. inter Medicamenta antiepileptica Sigilla sexto in loco recenset, cuius æorum & oxymel infantibus epilepticis auxilio fuisse se novisse ait, & acrimoniâ suâ saltem suum volentem manifestare nemo negabit in arte peritus, inquit. D. Soame.

- * 12. *Polygonatum latifolium cauliculis rubentibus non descriptum* Hort. Lugd. Bat.

- * 13. *Polygonatum flore plene odorato* Hort. Reg. Par.

CAP. XIV.

De Lilio convallium.

Lilium convallium Recentioribus dicitur hæc herba, quod in opacis & lucis vulgò nascatur. Lilium inter Spinas & Lilium convallium Solomonis. Notæ ejus sunt caulis nudus, flores parvi campanulati; baccæ rubrae.

- A. 1. *Lilium convallium* Ger. *convallium vulgo* J.B. *convallium album* C. B. *convallium flore albo* Park. *Ally-convally* or *May-Ally*.

J. B.

Radix tenui & alba, fibrata, summo cespite reptante donatum, *calliculum* proferit palmarem circiter, angulosum, à cuius medio ad summum *flores* pulchri in unam ferè partem vergentes per intervalla, penduli & nutantes, in pediculis tenibus curvisque nascuntur, parvæ notæ effigie, omni in sex lacinias diffectis, totidem staminibus ex herbido luteis fundo adnatis, stylum triquetrum circumstantibus, odore suavissimo, sapore amaricante: quibus succedunt rubra *seminum* conceptacula globosa, ut in Asparagi. *Folia* bina aut terna, lata oblonga Orchidis foliis similia; potius nervosa Polygonati. Maio mense floret.

In exco Hampstedienfi propè Londinum copiosè provenit; item in umbrosis ad latera montis *Locus*, *Ingelbrough* & alibi in Septentrionalibus Angliæ.

Lilium convallium flore rubente J. B. C. B. & aliorum, *floribus suave-rubentibus* Ger.

Solo floris colore à præcedente differt. C. Bauhinus florem minorem esse ait & minus odoratum.

- * 2. *Lilium convallium cum pluribus florum ordinibus* J. B.

Huius *calliculus* non contentus est uno florum ordine, sed utrinque producit flores uncialibus & semuncialibus pediculis, apponitque unicuique ligulâ ad exortum pediculi paris cum eo longitudinis.

3. *Lilium*

3. *Lilium convallium magnum* J. B. An *Lilium convallium Alpinum* C. B?

Foliorum dispositio, fibrosa striatque textura cum nitido virore respondet foliis Lili convallium vulgaris, duplo tamen aut triplo majora sunt.

4. *Lilium convallium latifolium* C. B. J. B.

C. B.

Radicibus est tenuibus, longis, repentibus: *caule* pedali, *foliis* ternis, viridibus, nervosis, subrotundis, levibus, palmatis, unguis quatuor latis, basi sua caulem fistule modo ambientibus; *floribus* magnis, albis, rotundis, hiantibus, reflexis & odoratis, quibus fructus rotundus, rubens, *semen* durum continens succedit.

In hortis quibusdam colitur.

Flores, ut & folia, adversus apoplexiam, epilepsiam, paralyfin, vertiginem, aliisque morbos capitis frigidis auxiliares esse feruntur. Sunt etiam qui velint cor roborare, ac cardiacis prodesse & lithochymia.

In Germania alicubi conficiunt ex floribus per aestatem ficcatis vinum vindemiarum tempore, ipsos calcatis uvis admiscentes, quo postea utuntur ad prædicta.

Sunt & qui recentiores flores cum vetore & generoso vino destillant, vel solos, vel cum floribus Lavendule & Roris marini, vitreis organis in balneo aque. Qui fortiores volunt, repetunt infusionem, iterumque destillant. Se parata aqua Matthioli dicitur aurea, quia in valis aureis argenteum servatur, & in omnibus periculosis morbis exhibetur.

Non radices tantum, sed & flores exsiccati & in pulverem redacti insigne *Asquandæ* habentur.

CAP. XV.

De Monophyllo.

Monophyllum dicitur hæc herba quod radices inter reptandum folia singularia emittant; nam in caule duo plerumque folia sunt, interdum tria.

Monophyllum Ger. *Monophyllum* sive *Unifolium* Park. *Monoph.* sive *Lilium convallium minus* C. B. *Unifolium*, sive *Ophrys unifolia* J. B. *One-blade*.

Reptando fibrillas proferit tenuis *radicula*, subdulcis, candida: unde *coliculus* palmaris eurgit, tenuis, folio uno aut altero, rarius tribus donatus, formâ ad folia sigilli B. Maris dicti accedentibus, minoribus, per longitudinem nervosis, æverâque parte hirsutis. *Flores* candidi, odorati, quatuor foliolis, totidemque staminibus concoloribus, cum stylo constant. *Bacæ* succedunt Lili convallium per maturitatem rubentes.

In omnibus penè editoribus Belgii & Germaniæ sylvis & dumetis invenitur. Primum observavimus in Hollandia, in luco quodam prope Hagam Comitum. Floret Maio & Junio. Nos Maii 28. in flore invenimus.

CAP. XVI.

De Mandragora.

Mandragora dicitur, quod folis fervidioris impatiens ad mandras pecorum, antra, aliisque speluncas umbras provenire amet. *Mandragora* enim aprica loca quæ se recipiunt & stabulantur amentia etiam hodiè Itali & Græci significant.

Notæ ejus sunt quod nullo caule producat præter pediculos flores & fructus sustinentes, radices grandes anthropomorphas quodammodo.

1. *Mandragora fructu rotundo* C. B. *Mandragoras mas* J. B. Ger. *mas vulgarior* Park. *The male Mandragale*.

J. B.

Anthropomorphon dixere Mandragoræ *radicem*, crassam, longam, bifidam, incoxantem hominem, ut sibi persuaderent, referentem: [radix interdum simplex est & indivisa, interdum etiam trifida aut quadrifida] & ejus capite *folia* exeunt, mari quidem circiter cubitalia, scilicet palmarum ferè lata, principio & mucrone angustis, atro virore prædita, ferida: inter hæc à radice quoque [nullum enim proferit caulem] pediculi exeunt crebri, duarum unciarum, aut palmares etiam, *floribus* singulis sustentibus albidum, ac nonnullis purpurascens, modicè hirsutum, Campanulæ ferè formâ, quibus legentes albidum, & calyce foliato, laciniato, itidemque villoso, odore ferido. *Pomum* sequitur rotundum, parvum Melsipi magnitudine, ex lacteo viride, *semina* continens alba, subrotunda compressa. [Pomum plantæ

plantarum croceum colorem acquirit Park.] Radicum in Officinis prostant solummodo cortices.

In calidioribus regionibus Hispaniæ putâ Italia, Creta & Cycladibus insulis sponte in sylvis & um-Locis. bris exit, necnon prope ripas fluviorum; in frigidioribus & Septentrionalibus nonnulli in hortis facta erant.

Mandragoras mas alter Park. foliis ex viridi subcinereis & nonnullis complicatis à præcedente differt.

2. *Mandragora semina* J. B. Ger. *floribus subcervuleo purpurascens* C. B. item *Mandragora fructu pyri ejusdem*. *Mandragoras femineus* Park. *The female Mandragale*.

Clus.

Mandragoræ *semina* folia angustiora, minorâ & nigriora sunt quàm mari, magis etiam rugosa crispique, virola & graveolentia & humi expansa: inter quæ longi pediculi exsunt, per totam strati, quibus insident *floribus* Melopeponum floribus formâ penè similes, coloris ex cervulo purpurascens, quibus succedunt *fructus*, non turbinati instar pyri, sed rotundi, Vesicariæ fructu triplo majores, initio virides, maturitate pallescentem ex lacteo colorem adquirentes, odorati, succi pleni, semine abundantes plano ut maris fructus, sed minore nigriorèque. *Radix* pedalem aut amphiorum longitudinem aequat, interdum bifida, intus alba, foris verò fusca, cui aliquot fibræ adnascuntur.

Supra Gades itinere Hispalensi, non procul ab urbe *Xeres de la frontera* dicta, ad arborum marginibus, quæ secundum flumina sita sunt, & quibusdam aliis Bæticæ locis uliginosis florentem observabat Clusius Februario, &c.

Mandragoras inter narcotica & hypnotica medicamenta recenseri solet. Quod an de radicum *Viret*. cortice [qui officinis in usu est] verum sit nescio. Fructus certe immerito, suspectus est. Calp. Hohenmann. An quisquam Pomum ipsum cum vel fine cortice impune possit esitare se valde ignorare scribit. Aetios omnem malitiam videtur rejicere in semine, quasi illo dempto caro sit indecens, nisi nimis copiose ingeratur.

Verum, ô bone, pulsam etiam cum semine innoxie citari posse te docebit, Jo. Faber Lynceus Romanus Symplicium Professor, Vir eruditissimus, & fide dignissimus. Is, teste Joan. Terrentio Notis in *Bravender de Plantis Mexicanis*. lib. 8. cap. 28. coram suis Auditoribus magnum Mandragoræ pomum, cui cum feminibus jejunus abstupsit, sine ulla vel somni, vel alterius mali signo minimo, & ut experimentum esset certius, jejunus usque ad prandium, per aliquot nempe horas, permansit, & à vino, nevis pharmaci debilitaretur, abstinuit. Idem experimentum se quoque per sæpe fecisse testatur Jo. Torrentius.

Cum ergo Mandragoræ poma & esculenta sunt & odorata, non est cur aliam interpretationem quæ Holbæri *Dudaim*, quæ matri suæ *Lise Reuben* attulit, queramus. Cumque veterum testimonio solum Mandragoræ potum uteros purget, verisimile est Rachelum hujusce facultatis consciam poma Mandragoræ expectivisse, ut purgato utero aptior ad concipiendum redderetur, liberolque non minus quam Lia [sive & in ancilla Zilpha procrearet. J. B.]

Cortex radicis, qui ad nos aliunde, potissimum ex Italia asportatur, narcoticus est ac soporiferus [inquit Schroderus] rari usui intrinsecus. Extrinsecus ejus usus est in oculorum rubore ac dolore, in dysipelate, in tumoribus duris, strumis &c.

Agryæ & impostores pro Mandragoris circumferre & plebi divendere solent fictitiis quasdam magnæ: ex aliarum stirpium radicibus recentibus efformatis, Altheæ, Arundinis, sed præsertim Bryoniæ.

CAP. XVII.

Ipeca coanna Brasiliensis Marggavio. *Herba Paris Brasiliensis polycoctus*.

Margg.

Ex radice spithamæ longitudine & ampliori, flexuosa, nodosa seu geniculata, multis filamentis lateralibus prædita, quæque corticem habet fibratum instar Tormentillæ, interius autem alba est & in medio habens medullam, à qua reliqua substantia viridis radicis detrahi potest, nullam, renoveri, progengeratur unus aut alter *caulis*, semipedalis aut paulo longior, teres, lignosus, lentus, coloris cinereiscentis, partim terræ incumbens aliisque radicibus agens, partim surrectus. In unicuique hujus summitate sex, septem aut octo ut plurimum folia insident modo Herbe Paris, superius situate viridia, inferius dilutiora, nervo uno secundum longitudinem, & multis venis transversis prædita instar foliorum Lupini, ad tactum ut folia Alari sed molliora. E medio horum in proprio pediculo enascuntur decem, duodecim, aut quindecim flosculi, in capitulum congesti, parvuli, albi, pentapetali, cum totidem staminibus albis. Post flores sequuntur totidem bacce brunneæ seu situate læcce coloris, magnitudine Cerasi sylvestris: bacca intus continet pulpam albam, succulentam, cum duobus granis feminis duris, flavescensibus Lenticularis figuræ.

Amat planta humidas sylvas & in hortos transilata nullum sinit incrementum. Radix contrita, & drachmæ unius pondere in poculo vini aquâ mixta macerata, deinde leviter bullita, si bibatur, per vomitum & scæcum purgat, & non solum in dysenteria sed etiam in affectibus ventriculi datur optimo successu.

Locus.

Vires.

CAP. XVIII.

De Herba Paris.

Herba Paris dicta caulis non ramosis, unico in singulis flore & bacca, determinatè sive ex una distinctione foliatis ab aliis omnibus plantis distinguitur.

A. 1. *Herba Paris* Ger. Park. J. B. *Solanum quadrifolium bacciferum* C. B. *Herb Paris* G. Eruc. lobz. One. Berry.

J. B.

Radice obtinet tenuem, geniculatam, repentem; *caulem* mediocriter crassum, teretem, solidum, duos palmos altum, propè terram rubentem; superius viridem: *folia* duobus cis summum *caulem* digitis quaterna, rarius quina [tenere antequam hactam producat terna sunt] ex angusto principio lata, in acumen definita, rugosa & nervosa, per margines aequalia, inferne splendentia, superne non item. *Flos* in hastula singularis, ex quatuor latifolius, acuminatis, viridantibus foliis; inter quorum duo quilibet foliolum tenuissimum acutissimumque ejusdem coloris intercedit. *Stamina* pro foliorum numero octona, longa, acuta, viridia, additamentis croceis [aliis albenicibus] obliata. In medio sessilis *baccula* quadrangula, & interdum pentagona, atropurpurea, ex cuius umbilico quater na *filamenta* ejusdem cum ea coloris emicant. *Semen* acino inclusum album, minutum [magnitudine Papaverum aut Amaranthi] copiosum. Odor virosus & ingratus.

Locus.

In montium, sylvarum, convallium & frutetorum opacis, ac porinde aliis umbrosis pingui aceto reperitur solo, ut rectè J. Bauhinus. Aprili mensè è terra exit, & Maio aut Junio baccam perficit. De hujus viribus sic breviter Schroderus; Bacca & folia refrigerant & siccant. Ullis baccarum internus est alexipharmacus in peste, venenatis morbis, venenisque animalis (ex gr. Arsenico) Extrinsecus foliorum ullus est in bubonibus pestifentialibus aliisque calidis tumoribus, in paronychiis, in ulceribus inveteratis.

Plantam hanc non Aconitum credendum esse, sed potiùs Alexipharmacum probat Lobelius experimento duorum canum, quibus Arsenicum & sublimatum dederat, quorum alter, qui pulverem Saxonicum exhibuit, convulsus; alter, qui nihil dedit, extinctus est. Vid. historiam integram Adv. pag. 105.

An tunc sit pestifentialibus morbis applicare narcotica, meritò controvertitur, inquit J. Bauhinus. Casp. Hofmannus ad fidem experientiam provocat Matthiolus adversus veneficia commendat, atq. se novisse quoddam veneficis semittulos factos hujus plantæ semine ad viceffimum usq. diem hausto drachme pondere, pristinae sanitati omnino restitutos esse. Nos contra pronunciamus eos sensuatos vel plane stultos esse, qui credunt veneficia à sagis illata (si tamen intulerint) tolli posse per verba, herbas, aut ejusmodi præstigia.

Quod ad verba attinet & nos cum Bauhino sentimus: non videnus tamen cur herba non possit corrigere & sanare morbos, quos spiritus mali humores corporis depravando intulerint.

* 2. *Solanum triphyllum Canadense* Cornuti. *Herba Paris Canadensis rotunda radice* Park.

Corn.

In pedem surgit *cauliculus* teres & viridis, qui in medio sui tribus *foliis* adversis inter se, hinc inde & in obusum mucronem desinentibus colorisque obscure virentis intercipitur. Ultra hanc enim nudus transiit caulis, qui in summo *florem* unicam gestat, sex foliis constantem, quorum tria subjecta tota viridia sunt & brevita: tria verò superiora longiora & latiora atropurpurea sunt. Nascitur in eorum medio *penam* exiguum, quod maturitate pullum & nigrum redditur, *seminibus* parvis Solani hortensis annulis turgit. Sapor huic dulcis. *Radix* non per summam tellurem errat ut nostras, sed in tuberculum conglobatur.

Tempus.

Hujus flos colore nonnumquam variat, candidus liquidem reperitur. Incunte Maio floret; Junio bacca maturèscit, Julio præter radicem omnia desiciunt.

* 3. *Solanum triphyllum Brasiliense* C. B. *Herba Paris triphyllum Brasiliense* Park.

C. B.

Ex *radice* tenui, oblonga, oblique serpente *cauliculus* emergit singularis, glaber, palmum superans, circa quem *folia* terna, ex uno centro prodeuntia, & in latus parva, Solano tetraphyllo similia, latiora tamen, uncias quatuor lata, quinque longa, ex rotunditate acuminata, tenuia, lavia, venosa, supra quæ *cauliculus* unciarum quatuor assurgit, cui tria alia *folia*, uncias tres longa, longèquæ angustiora insident calices instar sustententia *florem* magnum, album, venosum, ex tribus foliis, uncias duas longis, & fere unciam latis, compositum.

Locus.

In sylvis Brasiliæ apud Tououpinambaulicos copiosè oritur. Habetur & in Canada, ut refert Parkinsonus.

A vulgari Herba Paris flore magno, tripetalo differt.

CAP.

CAP. XIX.

Herbe Paris affinis bifolia, Pomum Maiale Loudinensibus.

Aconitum humile bifolium, sive Aconitifolia flore albo unico Leucoii campanulato, fructu Cynosbati Montzel.

Montzel.

Ex *radice* Anemones albâ, fuscâ, tuberculosa, quæ ad sui propaginem juxta terræ superficiem latè serpit, crassâque in terram altâque fibras demittit, exsurgit *cauliculus* uncias quinque vel sex longus, albus, rotundus, firmûque tanquam ferreum filum qui in duos iterum dimittit cauliculos tanquam ramulos priori similes, uncias quatuor longos: quilibet ramulus folium unicam Aconiti pardahanchis Napellique foliis non ab simile (sicet non adeo minutum sit dissectum) sustinet. Duo hæc folia sex laciniis constant, quæ basi tenui juxta pediculum suffulta in latius foliolum saturatè viride desinunt, in extremo in duos apices, qui cum suis lateribus parum retrò flectuntur, divisa. Ex ala cauliculorum folia sustententium sub finem Aprilis & principium Maii erumpunt *flos* cum suo pediculo non infirmo, semenciam longo: hic antequam aperitur ob staminum internis latentium & styli crassitiem Cynosbati fore fructum refert: at ubi flos expanditur Campanulæ pendulæ sive Leucoii bulbosi speciem exhibet. Constat autem flos sex foliolis rotundis, concavis, candidis, ad margines parum plicatis & tactu facillè decidentibus: Intus latent *stamina* duodecim lutea, stylum crassum, tribus in summitate fistulis mucosis præditum circumdantia, odorèque Pyrolæ minimè spirantia. Circa finem Maii cum flos decedit stylus incipit crassescere & demum Cynosbati formam & magnitudinem acquirere; ejus apex aliquid fungosum aut mucosum retinet. *Fructus* initio viridis per maturitatem flavescit parumque rubescit, curvèque satis crassa intra se corpusculum Fragi maturi formâ, semina exigua in superficie sustinens & tenui basi innixum claudit. Planta *radice* per terram serpendo se propagat: primo anno unicam foliolum cum suo caule protrudit: sequenti anno caulis cum suo folio fit crassior; tertio verò caulis bifurcatur, duosque folia cum suo flore & fructu proferat. Hanc plantam Londino missam Pomi Maialis titulo in herbario nostro Cantabrigiæ aliquot annos aluimus: Est autem (ut puto) Virginie incolæ. Ad Herbam Parisidis nobis videtur accedere.

CAP. XX.

Monophyllo affinis Brasiliense inuominata Margg.

Margg.

Ex *radice* alba, succulenta, oblonga, & multis filamentis prædita producit quatuor, quinque, sex aut plures *caules*, rotundos, cavos, fistulosos, virides, spongiosos, bipedalis aut etiam majoris longitudinis: quilibet autem tantum unicam sustinet folium & superius unicam *spicam*, quæ prodit è latere caulis velut è vagina. *Folium* autem quodlibet quatuor vel quinque digiti longum & splendide viride, figurâ cordis: Flosculi verò in spicam congesti, longiusculi & sex petalis constantes, quorum tria superiora coloris sunt cœruleo-purpurei, inferius vergentia obscure purpurei. Inodorus est flos.

Cum fructum non describit autor, quò pertineat planta nescimus, ubicunque autem disponenda Monophyllum rectè dicitur, cum unicam tantum in uno caule folium obtinet.

CAP. XXI.

De Solano.

Solanum, *Strychnos* Græcis, quasi Solanum, quod suis confert adversus febres ardentes, aut Trago. *Marin*.

Solani notæ genericæ sunt Flores monopetali, quinquepartiti aut stellati, apicibus in umbilico oblongis, erectis & coitu suo umbonem quandam componentibus, semina parva compressa.

Est autem duplex vel fructu minore, v.g. Solanum vulgare, lignosum, &c. vel fructu majore, quod genus pomiferum dicitur; ut Pomum amoris, Mala insana, &c.

A. 1. *Solanum*

- A. 1. *Solanum lignosum* sive *Dulcamara* Park. *Solan. scandens* seu *Dulcamara* C. B. *Amara dulcis* Ger. *Glycyphora* sive *Amara dulcis* J. B. *Woody Nightshade* of Brit.

Sarmenta lignosa, fragilia, tenuia, duos aut tres [imò quinque aut sex] pedes longa, vicinis stipibus aut fruticibus se circumvolventia, alius humi procumbentia enutrit. Cortex florelorum ramulorum viret, sed ventisiorum ipsorumque caudicum asperior cinereo subcandente colore, extrinsecus quidem, nam intrinsecus pulchre etiam viret. Medulla intus fungosa. *Folia* alternatim opposita, Solani hortensis, atro-virentia, duobus pinnis nonnunquam imà parte aurita, pediculis circiter unciali. *Flores* in nulfcaris exiguis fecidis sed pulchelli, ceruleo-purpurei, quandoque candidi, in quinque folia angusta, acuminata, extrorsum reflexa partiti, in quorum medio apices laterum in umbonem compositi. Hisce succedunt *baccæ* per maturitatem coccinei coloris, sublonge formæ, molles, lenti & ingrati saporis parvis, granulis compressis albenibus replete. *Radix* fibrosa.

Aquosa & rigua amat, atque hinc circa feroces & fofas sæpe reperitur. Junio & Julio floret. *Sebizium* viridem *Dulcamara* confusam & cataplasmatem formâ applicatam aut mitigat innumera dolores, ac enollire eorum duritiem, dissolvereque in eis grumelens lac.

Urinam ciere dicitur, & contra hydropem cum fructu exhiberi. Accipe, præceptore Trago, lignum de hac planta libra pondere, ac minutim in frustula tali ludici instar concisa cum mensura vini albi, in novam ollam, càmque operculo (per quod tamen foramen in medio exiguum transfigito) probe cõtectam, ita quidem ut cum farina ex aquâ undique oblinatur, reponas superque carbonem lento igne decoquo supra tertias, demùmque his utare. Hac potio manè una hora antequam singas, & vesperi cum lecto te committere velis, cyathi vulgaris mensura sumpta nocturnum regium, præsertim inveteratum leniter per alvum & urinam exigit. Fertur ruptis & ex alto præcipitatis aut etiam caxis succum utiliter bibi. Creditur siquidem concretum alcuti in videribus sanguinem dissolvere, & partium lasarum sanitatem procurare: Efficax etiam censetur ad aperendas obstructions hepatis & lienis. At Parkinsonus scribit quoties ex Medico rum præcepto istum exhibuit se comperisse satis violentem purgare. Et Prævotius ligno *Dulcamara* decocto inter alium benigne evacuantia principem locum tribuit. Lib. *De medicina pauperum*.

R. Foliorum manip. quatuor concisos cum Zinj. semin. Lini subtiliter pulverisat. decoque in vino moschato Cretico, aut larido porcino ad consistentiam cataplasmatem calidum applicetur. Unius noctis spatio numbrum capitis humani magnitudine resolvit, & contusiones deploratas musculorum sanavit. D. Hüllé communicavit.

- A. 2. *Solanum vulgare* Park. *hortense* Ger. S. hort. *sive vulgare* J. B. *bacciferum* I, sive *Officinum* C. B. *Common Nightshade*.

J. B.

Primariæ radices, quæ plerumque parùm altè agi solet, numerosæ fibræ majusculæ & oblongæ adnascuntur: unde caulis assurgit unicus pedalis aut cubitalis, teres, quibusdam tamen velut aliamembranaceis angulosis, solidus, obscure viridis, seu ex viridi nigricans, in multas alas divisus. *Folia* in caule ad intervalla singularia, pediculis longis appenda, ad folia Atriplicis accedunt, atro-virentia, modò sinuata alias integra, brevi & vix conspicua lanugine utrinque hirsuta, mucrone acuto. Juxta folia è caule exeunt rami majores, & ex ipsis foliorum alii alii minores. Ex adverso foliorum, plerumque tamen in caule aliquanto inferius, exeunt furculi seu pediculi majusculi, digitales aut longiores, in summitate dispersi in plures minores pediculos, quorum singuli flores sustinent monopetalos quidem, verum in quinque lacinias acutas totidem folia imitantes reflexas aut unguem siccæ divisos, totidem pariter flamma cum apicibus suis luteis oblongis coeuntibus & stylum videntem è media bacca exeuntem occultantibus ambientes. Flores excipiunt *baccæ*, corymbis hederaceis pares, per maturitatem plerumque nigre, interdum flavicantes, aut rubræ, succo prægnantes, in quibus semen plurimum minutumque. *Calix* floris parvus quinquepartitus: Filiculi & baccæ dorsum mutant.

Temper.

Augusto & Septembri mensibus floret & semen perficit, superveniente hyeme primis statim primis corrumpitur.

- * 2. *Solanum Brasiliense* Aguara quiya dictum.

Per omnia forè cum præcedente convenit, ut vix possim mihi persuadere specie diversum esse, quin & Marggravius ipse idem facit. Verum folia Capfici ei attribuit, duo, tria, vel quatuor juxta se posita, quod in nosstrate non observavi nisi intelligat germina è foliorum finibus, (quod videtur) cum inaequalis magnitudinis esse scribat: deinde germina purpurascantia.

3. *Solanum lanuginosum hortense seu vulgari simile*. *Woody Nightshade*.

Solano vulgari major est & elatior, caule crassiore, lanuginoso, rubente: *Folia* lanuginosa, mollioribus & incanis, mucronibus & segmentis obtusioribus, minutius quam in vulgari Solano. *Flores* eundem obtinent situm & figuram, verum duplo majores sunt & lanuginosi, teneriores quoque & molliores. *Baccæ* per maturitatem croceæ.

Locus ejus natalis mihi nonnocebat, semen ejus Londino ad me misit Edvardus Morganus.

Vires.

Solanum hortense erat olim edule. Refrigerat cum adstrictione. Usus apud Dioscoridem est in Erysipelatis foris. Hoc Dodonæus vehementer improbat, quod repellat. Adhibetur etiam in dolore capitis & in parochibus externè.

Remedium

Remedium est præstantissimum in penis inflammatione ex lue Venerea orta curanda, cum albugine ovi. Succus carpi applicatus febrem tollit, ut & in gargarinis; internè non fauod. Communicavit D. Palmer, ex dictatis D. Hermannii Botanices Professoris & horti medici Leydenfis præfetti.

Tumoribus mammillarum frigidis linimentum ex succo Sempervivi, Solani & albumine ovi tepidum sæpius inunctum mirifice prodest. Ex observationibus Marcelli Cumani ab Hier. Velschio editus excerptit & misit D. Barn. Soame.

4. *Solanum fruticosum bacciferum* C. B. *fruticosum Americanum dictum Anomum Plinii* Park. *Anomum Plinii* Ger. *Strychnodendron* J. B. *Tree Nightshade*.

J. B.

Arbustula trium cubitorum aut altiore proceritate, gracili stipite, quam cortex integrit cinereus, in ramis viridis. *Folia* Euonymi, atro-virentia, sapore subacri. *Flores* Solani hortensis, candidi, quinque foliis reflexis constantes, apicibus totidem in medio croceis conjunctis. Succedit singulis floribus bacca fructui *Halicacabi* Solani æqualis, coccinea, seminibus junctibus referta, luteis orbiculatis, compressis. *Radix* multas fibras luteas annexas habet.

In nostris regionibus folia hyeme amittit. Tota planta [folia, flores, semina] odore & sapore caret.

Locus ejus natalis non traditur, Americæ tamen indigena putatur. Julio plerumque aut Augusto etiam apud nos floret, rarius Junio. Vix ante Solstitium hybernium aut Natalitia Christi fructum mat. Tempus.

5. *Solana fructu majore Pomifera dicta*.

- * 5. *Solanum pomiferum fructu rotundo, striato duro* C. B. J. B. *Mala Æthiopica* Ger. Park.

J. B.

Caule est singulari Solanum pomiferum dictum, crassitudine digitali, recto, cubitum alto aut majus, minus patulo seu ramoso, glabro latè virenti, medullâ albicante pleno, spinis subinde donato, in ramos plures diviso. *Folia* Melanzaniæ foliis paria, sinuata, atro-virentia, undique glabra, spinis foris, aversa parte costa: media innatis, horrentia. *Flores* Solani vulgaris albi, cono luto. *Poma* sequuntur rotunda, torulis calciculata sive striata, dura, quam Pomi amoris vulgaris minora, per maturitatem rubra, pulpâ intus acidâ, non adeo molli & humida quam illius: *Semina* parva, compressa, pallide lutea, Pomi amoris similia.

Ex Æthiopia in Hispaniam primum invecta exstimaat *Dol.* inde ad nos venit. Parkinsonus Solanum pomiferum herbariorum *Lob.* à Malis Æthiopicis dictis distinctum contendit, quod scilicet nullas neque in caulibus, neque in foliis spinas habet. Nos cum Bauhino utroque Solanum illud Mali Æthiopici synonymum facimus.

6. *Solanum pomiferum fructu oblongo* C. B. *Sol. pom. fructu rotundo* J. B. ubi tamen mendum typographicum subesse suspicor, & fr. oblongo scribendum. *Mala insana Syriaca* Park. *Mala insana* Ger. *Mad Apples*.

J. B.

Fibrosas parùm altè desigat radices (inquit J. Bauhinus) Caulem plerumque erigit singularem, dramalem aut pedalem, teretem, rubentem, lanugine quadam, quæ faciliè detergi potest, oblitum, crassitudine digitali, ab imo statim ramosum, ramulis creberrimis nullo ordine positæ, è foliorum alis exeuntibus. *Folia* perampla sunt, palmaria scilicet aut sesquipalmaria, palmum ferè lata, quæcumque quodammodo figura & circumscriptione, per ambitum sinuata, non tamen crenata aut dentata, pediculis palmariis crassissimis infidentia. Tum caulis, tum vix majores foliorum rubent: *Folia* ipsa saturatè virent, pulvisculo quodam seu lanugine velut farina albicante aspersa: costæ seu nervo folii medio spina nonnunquam innascuntur. Ex adverso foliorum exeunt flores, nunc singuli, nunc bini ternive in eodem furculo, è calice spinulis rubentibus horridi, in quinque acuta segmenta diviso, monopetali quidem verum in quinque aut sex lacinias stellæ in modum expansi, ampli, sinuati, purpurei aut albicantes: quibus succedunt *poma* ovi vel cucumeris, circiter magnitudine, ex rotundo sublonga, colore purpureo virentescentè, lavi cortice, succosâ albicante minus pulpâ, in qua copiosa semina, albicantia, compressa, Piperis siliquastræ amula.

Bahgela Lusitanis, Tongu Angolentibus, *Macumba* Congenibus *Marggr.* ab hac planta non diversam specie esse cum Marggravio sentimus; quantumvis Jo. de Laet Marggravium in hoc decipiam putar, fallis ipse.

Affinia cum essent Mandragoris hæc poma, quidam Recentiorum suspicati sunt marem Theophrasti Mandragoram esse, eoque esu lethalia rati, mala insana vocarunt: cum tamen nullos excipient furores, verum in acerranis & bellariis is utantur Itali & Hispani. Saporem habent Citri.

Marggr.

M m m

* 7. *Solanum*

- * 7. *Solanum pomiferum fructu incurvo* C. B. J. B.

J. B.
De hoc Rauwolfius, Halepi reperiunt tria genera Melantzanorum, Arabibus etiam *Melange* et *Bedengiam* dicta, cinerea, lutea & rubella, longitudine & curvitate eadem, longis Cucurbitis similia.

An à precedente specie differat necne nos latet.

- * 8. *Solanum pomiferum fructu spinoso* J. B.

J. B.
Rauwolfio poma longa sunt & rotunda, majora, colore nigra, lavia, ita lucida ut splendunt. Melanzana nigra Lugdunensi Hist. inscribitur, fructus longus, altus, alias rotundus, colore nunc atro, nunc subnigro, cortice levi & procul intuitu splendido.

- * 9. *Pomum de Hiericho, Melongenii congener* J. B. *Solanum spinosum fructu rotundo* C. B. *spinum fructu rotundo, sive Pomum Hierichonticum* Imperato Park.

Imper.

Folia producit candicantia, simillima foliis Melangianae Italicae dictae, sed paulò minora. Caules & foliorum costae spinosae sunt: flores cærulei instar florum Buglossi: Fructus rotundi pomini, quorum color antequam maturescant viridis, maturorum flavus, sapore insipido & aliquantulum odorato.

Huc eandem aliquando existimavi plantam illam, quam olim apud Jo. Tradescantium vidi Lambethae in horto nutritam, nomine *Plantæ spinosissimae Virginianae Boraginis* flore, quàmque Morisonus noster in *Præled. Botan.* breviter describit sub titulo *Solani, foliis & caule spinosis*, cujus tamen fructum se nunquam vidisse fatetur.

Verùm à Paulo Boccone oculato teste edoctus *Solanum isthac dictum foliis & caule spinosis* capulas feminales atque etiam fructum Capparis formâ obtinere, sententiam muto, idque non tantum à Solano descripto seu Pomo de Hierico diversum arbitror, sed & an omnino ad hoc genus pertineat dubito. Donce tamen mihi certius constiterit ubi disponi debeat, locum quem ci assignavit Botanici recentiores meatur. Descriptionem autem ejus Bocconianam, quoniam plenior est & accuratior, hic subijciam.

10. *Solanum spinosum Indicium Boraginis flore* Ico. Roberti Hort. Paris. *Sol. foliis & caule spinosis* Moril. præd. *Solan. spinosum, maximè tomentosum* Bocc. *Jurepeba Brasiliensis* Margrav.

Bocc.

Radius ejus longe latèque sub terra reptat. Cauliculus promit pedales, subinde sesquipedales, aculeis mordacibus seu pungentibus frequenter armatos. Folia per nervorum longitudinem infensè & liserne paribus spinis infesta, in margine leviter sinuata, utraq; parte pingui tomento oblecta. Flores Boraginis facie. Capsulae feminæ acque fructus (ut Florentia vidimus) Capparis formâ.

E Virginia in Angliam intulit Jo. Tradescantius: eandemque ibi nuperimè observavit D. Bernier.

Marggravius hanc sic describit, Planta est frutescens, quæ in quatuor, quinque aut sex pedum altitudine affurgit, caule lignoso, eoque ut & ramis alba lanugine vestitis, necnon raris hinc & inde spinis. Folia suo quodlibet pediculo rotundo, crasso & hirsuto insident, spithame longitudine, inferiori parte lanuginosa instar foliorum Jacobæ, superiora viridia, suntque præterea laciniata & quasi è septem triangulis composita. In summitate ramulorum fert strobilum, umbellatim quasi congestos, lactei coloris cum paucis cæruleo mixti, qui exactè quinquangularem stellam repræsentant, constantique unico folio in tota triangula effigato & quasi diviso in medio autem quinque staminula stant erecta.

Pilo florem Boragini simillimum ei attribuit sed odoratiorem.

Nuperimè inter plantas in horto Medico Leydensi à Viro eruditiss. D. Josef. Palmæo M. D. Londinensi, demonstrante D. Hermann, observatas & annotatas invenio triplicem hujus speciem unam spinis violaceis, fructu croceo; alteram spinis flaviscentibus; tertiam, quam vocat Africanam perennem flo. Boraginis, fructu croceo.

Descriptio Marggraviana, & nomina huic plantæ imposita in horto Leydensi Solani speciem arguunt.

- * 11. *Solani species ex Apennino quibusdam* J. B. *Solanum peregrinum fructu rotundo* C. B. *Malva infans Europæa* Park.

Læd.

Herba rara est, & foliorum & fructus figurâ insignis: foliis quidem oblongis, per ambitum finitibus venosis, ternis fere simul ex intervallis per caulem prodeuntibus teretem, digiti crassitudine, fere cubitalem: fructu autem in caulium vertice rotundo exiguo Malo simili, Pruni magnitudine, semine plano.

In Apennini sylvis umbris & densis reperiri retulit Dalechampius. Planta hæc nobis hæctenus incognita est: invenio eam in Catalogo horti Regii Parisiensis.

- * 12. *Solani species Fockii Fockii dicta Javanensis* Bontii.

Bont.

Quantum ex foliis, floribus, fructu denique hujus plantæ conjicere licet, certo certius est hanc speciem Solani esse, nisi quod fructus longe grandiores sint quam Solani nostri, utpote qui cubiti longitudinem quandoque excedant, corticemque tam levi, ut speculi modo humanam effigiem remanere possit. Foliis quoque hirsutioribus est, & quasi linam superinductam gerentibus. Crassitudine brachium humanum facile æquant [fructus]. Ploni intus sunt seminibus minutis, quales etiam in baccis Solani vulgaris inveniuntur. Fructus porro in his regionibus non solum sunt edules, verum etiam delicatissimi saporis, si coquantur cum vino & pipere eundemque gustum obtinent quomodo Cinaræ baccis. Boni sunt nutrimenti, tum diureticam vini obtinent, ideoque calculo vesicæ & renum affectibus admodum utiles sunt.

Hujus est & alia species lyvestris, fructu planè spherico & ubi maturit flavo, cum domesticis Species *Sloegh*, purpureo fide, vel grandinis instar albo, sapore amaro, ut nonnulli ab Apris & Rhinocerotibus devoretur. Porro hujus plantæ caulis planè spinosus est, unde imprudenter non locus ac Rubus attingi non debet.

13. *Solanum pomiferum fructu rotundo striato molli* C. B. *Mala auræ odore fetido, quibusdam Lycopersicon* J. B. *Pomum amarum majus fructu rubro* Park. parad. *Poma amoris* Ger. *Apples of love*.

Caules ei infirmi, longissimi, intus concavi, pilis longiusculis hirsuti, humi procumbentes, ab exortu mox ramosi, ramis multis ipsam etiam caulem longitudine æquantibus, & in plures adhuc ramulos divisi. Folia è tribus fere pinnarum seu loborum circa margines dentatarum conjugationibus ad medium costam adnexis, cum impari majorè in extremo composita, interpositis etiam aliquot minoribus lobulis Agrimonie foliorum quadragenis amplexa, nisi quod pinnæ foli lobis acutiores sunt, aut proflus glabri, aut paucissimis pilis costis æveis innascentibus hirsuti, pallidius virides. Filiculi in furculis non ex alio foliorum, sed spatio inter duo folia medio fere oriuntur, ut in *Agrosti* Solano, decem aut duodecim simul, pediculis privatis uncialibus aut majoribus, quorum singuli nodum foli geniculum habent prope florem, ubi genitius fructus pediculus incipit. Flores flavi sunt, monopetali quidem, verum in quinque segmenta, catenulis divisi ut pentapetali videntur; ombone in medio flavo, è quinque staminum apicibus æcte coherentibus compositis. Figura floris Solani vulgaris, nec eo minor, calix pariter quinquepartitus, hirsutus, ut fuit & florum pediculi. Floribus succedunt fructus Cerasi majores, alias figurâ non multum diffimiles, per maturitatem è croceo rubescentes, carne seu pulpa humidâ esculentâ, semina plura flavicantia, vinacorum fere figurâ continentes.

In hortis nostris fata, quamvis serius germinat, luxuriat admodum, post mediam ætatem flo. Tempus, res & Autumno fructum perficiens: superveniente hyeme pignus statim prunis consumitur.

Aliam speciem proponit D. Morisonus in *Præled. Bot.* titulo Pomi amoris fructu molli, striato, Varietas, aureo, quæ folis fructus striis à precedente distinguitur.

Succus herbe valde opportunus est incipienti epiphora fluxionibusque oculorum fervidis, glauco. Vires, ma facturis, si per initia admoveatur. Non enim modò inveniunt humores impetum sistit, sed etiam calorem moderatur sapienti periculo à recentioribus facto. Quinetiam Erysipelatis ignibusque facit vehementer oblectatur.

Italis nonnulli esculantur poma cum pipere, sale & oleo preparata, non secus atque Cucumeres. Sed elatius & coctis; nescio quo commodo: Nam rarer quam halar tota planta spiritus, ea parum turgit in cibos venire satis prodit. Succo æquo abundanter nobis gustantibus parum grato, & certe alimentum quod corpori præstant perexiguum est & vitiosum.

In oleo cocta ad scabiem sunt efficacia. Eadem arte Chymica oleum subministrant ad ambusta percommodum. J. B.

14. *Solanum tuberosum esculentum* C. B. *Batata Virginiana* Gor. Park. parad. *Arachidna Theophrasti* fortè, *Papas Peruanorum* Cluf. *Papas Americanæ* J. B. *Virginia Potatoes*.

Caulis bicubitalis ac triebus, ac etiam altior, [quing, aut sex interdum cubitos longus Cluf.] pollicari crassitudine, succulentus, subrotundus, striatus, subhirsutus, viridis, crebris punctis rubentibus maculosis, menis, ramosus [ramis longis infirmis, in terram nisi administratis sustinentur procumbentes] inæqualis propter eas quæ habet inde usque à foliorum pediculis adnatas membranaceas alas, atropurpureas, nonnuncquam castas. Folia sesquipedalia ex tribus foliorum conjugationibus componuntur [interdum quatuor aut pluribus] quibus impar unum, reliquis majus fere, aliam claudit. Sunt autem singularia folia subhirsuta, ortu quidem inæquali, non adeo tamen quin aliam quodquo modo deformem, altero tanto longiora quam latiora, atrovirentia & splendens superne, inferne abest & splendor & viroris intentio: conjugationes singulas intercedunt alia foliola rotundata, Lentii aut Lupini fere paria, ortu & positi perinde inæquali. [Quæ primo nascuntur folia Barbarea similia sunt æt atropurascencia, villosa, ceteris pallide virentibus, absque pediculis palmum longis C. B.]

Rami in plures pediculos abeunt, crassos, angulosos, pedales, atque hi rursus in alios numerosos hirsutos, geniculo uno donatos, unde cum parte reliqua pediculi cadunt facili vel sua sponte flores, quorum singuli ex calyce viridante quinquepartito, floribus Malvæ sylvestris procerioris maiore, quorum singulis [uncialis amplitudinis aut maioris *Clus.*] Malorum infanorum formâ C. B. Nicotianæ parces [uncialis amplitudinis aut maioris *Clus.*] Nobis Solani halicacabi vulg. singulari folio constantes, cum quinque apicibus obtusis in ambitu, exterius ex purpura candicantes, interioribus purpureis, vel ex cereulo purpureiscentibus [interdum albescunt] Ceterum in stylo viridante quem circumstant quinque fibræ croceæ in unum bonum coeunt ad unumquemque apicem excurrit radius virelens. Florum in eodem pediculo numerus decem aut duodecim, aut etiam major, quorum alii clausi, pauciores aperti; odor horum numerosus succedunt poma feraciora paria, castaneæ circiter magnitudinis, sed formâ orbiculatiliæ. Succedunt poma feraciora paria, castaneæ circiter magnitudinis, sed formâ orbiculatiliæ, immatura atrovirentia, matura atro-rubentia, rarius alba & striata, humida & albicante pulsatâ, quæ seminibus multis parvis, plenis, subrotundis, Solanorum similibus repleta est.

Radix tuberosa est, aliquando pugni magnitudine, aliquando oblonga, aliquando minima [pal. mari longitudine & sesquipalmari ac etiam multo minor *J. B.*] inæqualis, quibusdam vestigiis denata, unde germina anno sequente emerfura sunt, cute fusca aut atro-rubente recta, medulla five carne firmâ & albâ, & quandoque tuber ex quo planta nascitur cum eruitur inane & floccidum reperitur. Ad caulis exortum radices complures, fibrosæ, oblongæ, albicantes, per terram sparsæ, quandoque in profundum descendentes, quibus aliæ tuberosæ radices adnascuntur, ita ut plantam hyemem versus eruant ultra quadraginta [quinquaginta *Clus.*] tubera diversæ magnitudinis noviter, quas plerique erunt ne per hyemem putrescant, & sicco loco, calidiore tamen, alii in terra sicca pleno reponunt, ut verno tempore rursus terræ committant.

Floret [inquit C. Bauhinus] apud nos mense Junio, & sæpe in Autumno usque, & primis prunis offenditur. E. Virginia primum in Angliam, inde in Galliam aliisque regiones delata est. Hujus radices in Virginia *Openack* dicuntur.

Indi, Acollâ referente, radicibus panis loco utuntur, quem *Chumo* vocant: quin & aliud oboli, unde eodem *Chumo* nomine nuncupatum, admodum diu durans, ex ejusmodi radicibus Sole ficatis, inque partes diffectis conficiunt: Sed & viridem vel coctam, vel assatam manducant. Noltrares [inquit C. Bauhinus] aliquando Tuberum modo sub cineribus assant, & cuticulâ ablâtâ cum pipere comedunt, ad Venerem excitandam, semini augendum. Alii & tabidis utiles volunt, cum bonum alimentum præbeant. Non minus quam Pastinacæ & Castaneæ alunt, & statulentæ sunt. Relatum mihi nunc apud Burgundios harum radicum usum interdixit, persuasus erant eum lepram causare. Hactenus C. B. qui & Burgundios ramis reclinatis terræque testis hanc plantam propagare scribit.

Nos in Angliâ radices hæc eisdem modis præparamus quibus Battatas Hispanicas. Eroductensis historeæ Autores Casparum Bauhinum immerito carpunt, quod Plantam hanc Solanis annumeraverit, qui sane (quicquid illi ogganiunt) non contemnendis, imo validissimis rationibus permotus id fecit. Solanum [inquit] appellavimus propter formam aliquam foliorum cum malis auris, florum cum Malis infans; fructuum cum bacis Solani vulgaris; feminum cum Solanis pæne omnibus; denique propter totius plantæ odorem, quem cum Solanis communem habet. Nec enim à viribus, sed à similitudine & convenientia in partibus præcipuis note generum Characteristica desumenda sunt.

Battata recens confusa, assata pauculâ aquâ, atque macerata, fermentando fit potus, quo Indigene utuntur, imò subindo abutuntur ad inebriandum. Hic potus nominatur *Mobby* & *Jetui*.

CAP. XXII.

De Capsico seu Pipere Indico, quod Solani species videtur, aut ad Solanum accedit.

K Actuario à *capis* mordeo, quod semen comestum mordeat, imò adurat. Siliquastrum Plinii esse vel inde constat [inquit J. Bauhinus] quod Plinius Castore Siliquastrum demonstrat caule rubro & longo, densis geniculis, foliis Lauri: semine albo tenui, gustu Piperis: & alio in loco, Panax Piperis: saporem reddit, & magis etiam Siliquastrum, ob id Piperitidis nomine accepto. Plantam hanc ad Solani genus referentiam putamus ob folia & flores hujus, quamvis fructus non satis respondeat, nec tamen multum abluat, membranæ enim internæ quibus semina adnascuntur humidæ sunt, & callosæ, adeoque fructus de bacca participat.

Differentia in foliorum latitudine vel angustia: in fructus colore & forma; colore qui in initio alius viridis, alius niger, in maturitate aut ruber aut croceus, flavus, vel rarius albus: Figurâ alius longâ, eaque vel crassa, vel gracili, vel incurvata; alius brevis, eique latâ cordatâ, vel rotundâ Cerasi formâ, vel angulosâ: & vel erecta, vel dependente: denique & caule piloso. C. B.

Piper Indicum vulgatissimum C. B. Piper Indicum sive Calcuticum sive Piper Siliquastrum J. B. Capsicum majus vulgatis oblongis siliquis Park. Capsicum longioribus siliquis Gec. *Quintus Pepper.*

J. B.

Caulis proferit singularem, pedalem aut cubitalem, [in calidioribus regionibus sesquicubitalem aut bicubitalem] angulosum [teretem *Park.*] hirsutum, solidum, cætera virentem saturatius, et duntaxat parte quâ folia oriuntur rubentem: exeunt autem folia è dimidiatis geniculis, Perficæ latiora, acuminata, atrovirentia, aut ex viridi in flavum vergentia, crassifuscula, glabra, nervo fetidius

cundam longitudinem decurrente, à quo ad margines oblique venæ divaricantur, pediculo unciam unam aut duas longo appenda, circa margines æqualia. Ex horum alis ramuli propagantur, foliis confimilibus ornati. Flores verò tum è foliorum alis, tum ad ramorum divaricationes, pediculo longioribus, emiculant, saturatius rubentibus tinctis; deorsum contorto insident callosi, Solani vulgaris horibus majores, alius is perfoliatis, naturaliter pentapetali, aliquando tamen ob culturam, ut soli uberatim luxuriante natura hexapetali, petalis acuminatis, stelle in modum expansi, medium occupantibus violaceis apicibus [flavis *Park.*] totum autem forem subtus amplectente calyculo viridi in mucronem aliquot acuminato. Siliqua succedunt nunc longe, corniculorum instar habentes, vel rectæ, vel incurvæ; nunc breves & contractæ, per maturitatem punicantes, vel atro-rubentes, nitidæ: semen copiosissimum coarctantes, compressissimâ, rotundum, fulvum [ex albo flavicans] Radix brevis, nec caule crassior, numerosissimâ à lateribus fibrâ circumquaque spargens. Nulla est pars plantæ quæ acrimonia non sit prædita, sed præter reliquas indomitus est feminum & siliquarum fervor urentissimus.

Frater Gregorius de Regio Capucinus apud Clusium in cur. post. hujus plantæ varietates seu species in tres classes redegit. Primâ continetur quatuor genera, fructum furcæ, & furculi spectantem gentiam. Alterâ quatuor etiam genera habet, sed fructu rotundo & ad terram inclinato prædita. Tertiâ quatuor genera describuntur oblongas & deorsum propendentes siliquas habentia.

PRIMA CLASSIS SEU DIVISIO.

1. Piper rotundum majus furcæ.

Fructus huic rotundus mali Apiani instar, furcæ & cœli spectans, initio viridis, maturefcens rubicundus, plenâ maturitate ruber ut coralium expositum. Hoc genus C. Bauhino Piper Indicum siliquis furcatis rotundis dicitur, cujus quatuor facit differentias, nimirum 1. Rotundum maximum obtusum. 2. Rotundum minus parum acuminatum. 3. Cordatum haud 4. Cordatum minus angulosum.

2. Piper oblongum erectum majus pyramidale.

Fructus hujus corniculi similis est, tres aut amplius digitos transversos longus, mucrone furcæ cœli spectante, initio viridis deinde ruber. Hanc C. Bauhinus Piperis Indici siliquis furcatis & oblongis primâ differentiam facit.

3. Piper erectum minus pyramidale.

Caulis huic humilior & folia minora quam congeneribus: fructus dimidia parte minor quam præcedenti nec addo mucronatus. Hæc Piperis Ind. siliquis furcatis & oblongis C. B. secunda est differentia.

4. Piper oblongum exiguum erectum pyramidale.

Hujus siliquæ unciales erant aut paulo majores. Folia illi Lauri odorati vulg. caule constat recto, bino aut tres cubitos alto & in plures ramos diviso. Fructus primò virelens, dum maturatur nigredinem contrahunt, maturi rubent ut alii. His addit C. Bauhinus aliam adhuc differentiam siliquâ bifurcâ ex Eysler. horro.

ALTERA CLASSIS.

1. Piper cordatum.

Folia majoris Ocymni hortensis foliis similia; caulis circiter sesquicubitalis: fructus è pediculo annuli modo nunc magis, nunc minus contorto propendens, cordis formâ & ad terram converfus.

2. Piper cum siliqua olivari. An Quauhchilli seu Chilli montanum Fr. Hernand?

Folia Solani hortensis; caulis bicubitalis: fructus olivæ formâ propendens & terram spectans.

3. Piper cum siliqua rotunda Cerasorum modo.

Folia Cirsæ: caulis bicubitalis; fructus Cerasi sylvestris proflus similis.

M m m 3

4. Piper

4. *Piper cum filiqua lata ac rugosa.*

Fructum gerit instar vesicæ rugosæ, aliquantulum latum ac longum, nec ullam cordis formam fert. Non est ingrati odoris, sed Iridis sylvest. minoris five Armeniaci mali odorem refert.

TERTIA CLASSIS.

1. *Piper oblongum recurvum filiquis.*

Caulis sesquicubitalis: filiquæ $\frac{5}{8}$ digitos transversos longæ, contortæ interdum, eaque non valde crassæ, cuspidato mucronata instar cornu hinnuli.

2. *Piper longum minus filiquis recurvum.*

Folia quàm præcedentis minora; caulis cubitalis aut altior: filiquæ dimidiam superioris filiquarum longitudinem & crassitiem æquantes, mucrone etiam acuminato instar cornu.

3. *Piper bifurcatum filiquis.*

A præcedentibus hoc solo differt, quòd filiquas gerat non adèd mucronatas, sed æqualis fere crassitudinis, extremâ tamen parte aliquantulum angustiore, & nervo prædictâ, quæ illam velut bifurcatam efficit.

4. *Piper filiquis flavis.*

Hujus filiqua quamvis brevior sit & magna ex parte in mucronem desinat, colore auroo profluit ut Aurantia mala probè matura; alias vulgari similis est, ut & ipsa planta. Alias præter has Capfici species seu varietates præcipuè ex horto Eysf. proponit C. Bauhinus, nimirum,

1. *Piper Indicum fructu dependente Pomi amoris formâ.*

Cui folia Solani vulg. fructus rotundi, sulcis aliquot distincti pendent, rubore corallii.

2. *Piper Indicum fructu aculeato.*

Duplex est, inquit, majus & minus, illud rotundum, hoc orbiculatum, utrumque rubet & in innoxium quasi aculeum abit.

3. *Piper Ind. filiquis surrectis, cerasi formâ.*

Clus.

Piper Brasiliannum Clusii in notis ad Monardem cubitalibus ramis, virentibus, quàm in vulgari gracilioribus: foliis hortensis Solani ferè, aliquantulum angustioribus, flore etiam dicti Solani in longis pediculis, surrecto: fructu minimo, initio viridi, deinde nigricante tandem rubro, continente multa semina latiuscula & plana, tam fervidi gustus ut fauces aliquot dies incendat gustum.

4. *Piper Indicum caule piloso, flore majore.*

Marggravius quatuor recenset species in Brasilia observatas.

Prima vocatur Lusitanis *Pimenta Malagueta* (quam de Angola primùm venisse dicunt) Brasiliensibus *Quiyayi*, in arbutule formam & tres aut quatuor pedum altitudinem assurgens, caule li- gnoso, foliis in ramulis binis oppositis. Flores tres vel quatuor simul ad exortum foliorum exeunt.

Fructus cylindrico-pyramidalis, majoris chordæ Violæ crassitie, cæteris speciebus acrior multo. Secunda, *Quiya-cumeri* Brasiliensibus: à præcedente differt foliis paulo majoribus & foliatiè posit; fructu majore & crassiore & magis saturatè rubente.

Tertia, Brasiliensibus *Quiya-apua*, magnitudine est fructus Cerasi nostratis acidi, coloris rubi. Hujus alia species habetur fructu dimidio minore, dilutius rubro, vel etiam flavescente.

Quarta, Brasiliensibus *Quiya-aca* foliis est quàm secunda angustioribus & longioribus, fructu tres dig. longo, cylindraceo, acuminato, cum maturuit rubro. Alia invenitur ejus species cujus fructus seorsum incurvare solet instar unci.

Franciscus Hernandez in Historia sua plantarum Mexicanarum multas Piperis Indici species proponit & describit.

1. *Quib.*

1. *Quib-chilli* Mexicanis dictum, omnium minimum, fructu Oleastrin baccas forma & magnitudine imitante, cæteris omnibus acriore & urentiore.

2. *Chiltepin* à culicibus, quos fructus ejus colore & parvitate videtur imitari. Hujus tres differentie sunt, natali solum loco & tempore quo leguntur distinctas: vide si placet Autore, p. 126.

3. *Zenachilli* dictum à sole: irriguis enim locis cessantibus jam imbribus, i. e. Augusto & Septembri solet feri.

4. Dictum *Chilexotli*, à colore quo tingit croceo quæ eo parantur condimenta: sex, septemve dig. longum est, mediocriter tenue, interdum ex albo rubescens, interdum verò inclinans in passum.

5. *Tzinquahuyo* i. e. montanum, gracile est & quinque dig. longum, colore corallii.

6. *Tsilo-chilli* vocatum à molliedine, longum est, amplum, particeps dulcedinis, rubri coloris atq. adèd mitis acrimoniæ, ut cum *Tsalli* seu placentis ex *tritico Indico* paratis mandi consuecat. Fumo excacatum hoc genus in annuos usus reponitur.

7. *Milchilli* dictum haud minus præcedenti, sed in acutum tenuemque sensim mucronem desinens, tandem quoque rubescens.

Præter memoratas alias quoque reperiri species haud dubium: & fortè earum numerus incertus est, novis quotidie ex femine subnascentibus: ut in aliis Plantarum generibus: Nihil tamen affirmo, quoniam nondum periculum feci. Cum tamen omnium folia Solano similia & pæne paria sint, aut media inter Solani & Lauri folia; & flores pentapetali, candidi, Solani; & quibus filiquæ oriuntur, primò virides, mox majori ex parte in rubrum, & demum in passum colorem inclinantes, refertæ parvo semine, exili, candicante compresso atque in orbem efformato, acris gustus atque urentis naturæ; totique ferè differentia in fructuum forma aliisque accidentibus consistit, verisimile nobis videtur non differre specie quæ pro diversis à Botanicis proponuntur generibus.

Est (inquit Fr. Gregorius Reg.) Piper hoc Americanum tantâ acrimoniâ præditum ut exulceret *Vires* & pustulas excitet ubicunque applicatur, neque solum id præstat, sed etiam filiquas tantummodo *Usur.*

aperiendo & semen eximendo adèd acris exhalat vapor, ut per nares penetrans cerebrum subeat, & ex eo eliciat tantam eamque lentam & viscidam materiam, ut admiratione dignum sit, quin & gurgur ingrediens ruffim excitat, & adèd vehementem vomitum ut omnia viscera rejici debere videantur; filiquas præterea & internas partes confringendo sternutamenta valdè excitat, & manibus confractis tractando tantam in iis inflammationem parit, ut aliquot horarum spatio aduri videantur, repentinè petendum sit ab aquæ frigide aut vini lotionè. Hæc omnia sum expertus, inquit, dum semen è filiquis eximebam. Quinimo in ignem injectæ filiquæ gravem & tetrum excitant odorem qui nauseam & fastidium adstantibus provocat. Imò si filiquæ particula prunis injiciatur intra trichlinum aliudve conclavæ, fumus naribus exceptus omnibus quotquot in eo adsint cerebri membranas velleando inmania & continua sternutamenta movet, quæ non cessant donec vel fumus diffuset aere externo admittat, vel partitum evanuerit, fuligine scilicet præcipitata, ut sæpius experti sumus.

Brasilienses hæc *pimenta*, ut vocant Lusitani, conterunt cum sale, & mixturam illam vocant *Isiquaya*, eamque usurpant ad cibos inter manducandum, & non Salem. Eandem quoque miscunt cum farina & pisicibus coctis exemptis spinis, ac mixturam illam appellant *Para-quiza*, quam usurpant iter facientes. Bone sapit & durat ad aliquot dies.

Modum preparandi hujus filiquas ad usum docet frater Gregorius. In umbra primo fiant, deinde cum eis uti volunt, cum farina in vase ad id apto lento igne exsiccant: Exsiccatas & à farina ac pediculis suis liberatas forcipe una cum seminibus suis minutissimè incidunt, & ad singulas sic incisas uncias pollinis farinæ libram addunt, & cum fermento panis instar pinguent, massam probè fermentatam cibano coquunt, coctam in tales scindunt, & denuo coquunt instar biscoti, tandem minutissimè terunt & per cribrum transmittunt.

Admirabilis, inquit, est hic pulvis ad condiendum omne genus cibi: valenter enim ventriculi & intestinorum flatus discutit, orexin excitat, cibis præsertim humidis & flatuosis inspersus bonum laporem conciliat, atque etiam vino; concoctionem juvat, urinam & menses evocat, pituitosos humores undecunque, potissimum coxæ adhaerentes articulis discutit & evacuat.

CAP. XXIII.

De Solano lethali sive Bella Donna.

A Præcedentibus Solanis non specie tantum sed & genere differre nobis videtur, quantumvis nomen commune habeat. Flores habet campaniformes concavos, & tubulosos, relique notæ ex descriptione peti possunt.

A. 1. *Solanum lethale* Park. Ger. *melanocerasi* C. B. *Sol. manicum multis* sive *Bella Donna*, *Deadly Nightshade*.

J. R.

Totum pulvillum opacat perniciofa Solani *Bella Donna* dicti luxuries: namque ex radice crassa tribus cubitis altiores caules erigit, pollice crassiores hirsutos, qui in tuber crassifcentes, in multos ramos typum fere exortos brachiantur: non Solani hortensis formâ, non sinuata, & plerumque duplo triploque majora, utrinque pilosa, superne atroviolenta, inferne verò herbida. Flores strati, & solum alis concavi, Campanularum instar, in quinque lacinias divisi, colore intus quidem lurido,

lurido, purpureoque, fundo luteo vesiculoso, extra verò tantillum ex herbido rubefcentes, subhirsuti: occultant autem fibras quinas, ad exortum hirsutas, qualis & fundus est, apicibus albidis: Stylus verò productior extra floris oras promittit capitulo viridante. Decedentibus floribus infundente hirsuto quinquepartito calyce bacca nuda Herbe Paridis.

Juxta parietes sepimentaque agrorum, ad vias publicas, locis ruderatis & parum cultis reperitur, sed rarius in Anglia. Prope Cantabrigiam circa *Fulborn* vicum copiose provenit.

* 2. *Solanum somniferum alterum* Park. *somniferum bacciferum* C. B. *Solani lethalis aliud* genus Dod.

Dod.

Folia est quàm præcedens angustioribus, venosis, deorsum reclinatis: *caule* anguloso: *floribus* oblongioribus calathi specie, marginibus crenatis & pediculo dependentibus, quibus succedunt singule *bacce* nigrae, aut ex nigro purpurascens seminibus replete, media sui parte calyci denticulato inhærentes. *Radix* grandis, frumosa & albicans.

Matthiolum Solanum istud agro ait exire Goritensi, in monte Salvatino inter saxa.

Solanum lethale dictum fuit Bella donna somniferum est & malignum. Note sunt Historie de pueris ex isti baccarum ejus extinctis tum Wisbici in Anglia nostra, referente Gerardo, tum in partibus transmarinis, narrante Fuchio. Quin & nupero perquam tristi experimento confirmata est vis ejus lethifera.

In calidis inflammationibus sine periculo adhiberi possunt ejus tum radices, tum etiam bacca & folia.

Bella donna Venetis aliisque Italis dicitur, quia ex ejus succo vel aqua destillata fucum conficiunt mulieres, quo faciem oblinunt, & ex rubicunda pallidam efficiunt frigoris vehementi.

Istius herbe folia recentia maminis impoita earum durities & tumores etiam canculosos emolliunt, & discutiunt: ut sapient expertus est generosus Vir, D. *Pericivallus Willughby*. Quod à nemine hæcenus, quod scimus, prodium publicæ utilitatis causâ sine invidia communicamus.

Horum & ipse non ita piden effectum vidi oppido mirabilem. Nobilis Domina mihi nota ulcusculo cuidam paulò infra oculum, dextrumne an sinistrum oblitus sum, nec multum relet, quod cancerosum esse suspicabatur, foliis recentis particulam impoivit; quæ noctis unius spatio evanescit oculi tunicam adeò relaxavit, ut omnem explicandi sese & pupillam contrahendi facilitatem ei adimeret: liquiden pupilla clarissimo lumini obversâ vehementer dilatata perstitit, scio & pari suo plus quadruplo amplior: donec amoto folio uvea musculosam vim suam & tonum paulatim recuperaret. Atque hoc ne quis casui imputet, tribus distinctis vicibus in se ipsa experta est eadem nobilis Domina, me quoque tunc temporis fortè fortuna præsentem & spectantem.

An Solanum hoc efficiat frigiditate, an potius vi quadam narcotica, considerandum. Chirurgus qui Cancrum eradicaerat & ulcus sanaverat foli particulam loco impoivit ad humores repellendos, nec eodem rursus confluerent: verum ob symptoma prædictum eandem removere coactus fuit.

Pastor quidam in Cherleso Cimbrica adversus dysenteriam morbum eò loci contumacissimum & contagiosissimum fummo cum fructu & successe decumbentibus propinavit vinum cui infuse sunt bacce Solani. Non solum enormem fluxum sistunt & dolorem demulcent: verum malignitatem in sudorem resolvunt. *Ephem. Germ. An. 13. Obler. 64.*

Si per baccas Solani sylvestris illius furosi, quod puto, intelligantur (inquit Luc. Schroek Scholio in hanc observationem) quadrabit hic quod Conr. Gelfnerus, Symplicium ex eis paratum pro magno arcano commendans, ad Achill. Galæum perscripsit: *Succum ex ejus fructibus expressum, & ad Symplicium confectum cum pauco Saccharo decoctum, ita effiacem esse, ut vel ligule aut Cochleari parvi mensura somnum inferat, fluxiones sistat, dolores tollat, dysenteriam curet: gratum est palato, sed cavendum ne amplius datur; ego cum laude usus sum.* Utantur quibus videtur; ego ab ejus usu abstinendum censeo, nisi in totorum medicamentorum extrema inopia.

Accidit, ni fallor, tempore Pontificis maximi Urbani ultimi, ut quidam de famulitio Cardinalis magni nominis (ut nūhi hic Augustæ retulit ejus hortulanus) infunderet in vino Malvaco herbam illam quam *Bellam Doanam* vocant, daturam aliis, per noctem, ut ejus hoc bæ effectus dicerent; infusum hoc propinquant cuidam fratri medicanti ex conventu S. Hieronymi qui Patavii Fratrum ignorantia dicitur; à primo breve delirium, cacinini, gesticulationes variae; dein insania vera, post stupor mentis, qualis est ebriorum vigilantium. Cardinalis pro ebrio in carcere includit; deinde à medico qui rem subsolveret innocens pronuntiatur, qui accit cyatho propinato à dementia quam Bella Donna causavit cum liberat. *Hæschpeterus Decad. 7. Obler.*

Observationem transmissit eruditissimus & amantissimus Vir, D. Edv. Hulse.

CAP.

CAP. XXIV.

De Solano vescario sive haliacabo & affinis.

Hujus note sunt fructus in calycibus in vesicis intumescens occultati.

1. *Solanum haliacabum vulgare* J. B. *vesicarium* C. B. *haliacabum* Ger. *haliacabum sive Alkekengi vulgare* Park. *Winter Cherry*.

Radix geniculata sub terra repat, fibras tenues obiter de se spargens. *Cauliculi* pedales aut aliores, tenues, teretes, subrubentes & subhirsuti, medullâ fæci, crebris geniculis intercepti; ad quæ *folia* bina simul ab eadem caulis parte, pediculis longis appensa, oculi ferè figurâ aut Solani hortensis, sed majora, obscuris & sordidius virentia, per margines non crenata, brevî & vix conspicua lanugine hirsuta sunt. E foliorum alis singulis singuli exeunt *flores*; pediculis feminalibus aut ungalibus tenuibus hirsutis fusi, ampli, albi, monopetali, in quinque lacinias divisi, apicibus concoloribus. Delapso flore *calix* ejus in vesiculam laxam intumescit & extenditur, pentagonam, per maturitatem miniatam, *fructum* continens. Cerasi parvi magnitudine & forma, colore minato, pulpâ humidâ repletam; in qua *semina* plurima parva, compressa, alba; Bacca ob imbecillitatem pediculi deorsum dependens.

Nascitur in parietinis, locis umbrosis aliquantulum humenibus, quandoque propè filiginosâ sepes & circa agrorum margines: nos in sylvis in insula Danubii juxta Viennam Austriæ observavimus; item prope Romam in ferobibus. Maio, Junio & Julio floribus apparet; sub Autumnum fructus maturant.

* 2. *Solanum vescarium Indicum* C. B. *Solanum sive Haliacabum Indicum* J. B. *Haliacabum Indicum* veltum Park. *Camaru Brasiliensis* Margg.

J. B. Park.

Caulis huc Solano cubitalis & bicubitalis, crassiusculus [firmus & erectus, angulosus, nodulosus Park.] acerbos ramos ductus, per quos *folia* Haliacabi vulgaris majora nonnulli, lacinia, atroviencia, venulis ex medio nervo obliquis in lacinias expositis, pediculo duum triumve unciarum. *Flores* ramorum divaricatione, foliorumque sinu prodeunt singulati, ex albidis lutei ut in vulgari, ejusdemque floribus similes, ex unico folio in quinque angulos exacuto, circa ungues quinque maculis atropurpureis notati, *filamentis* purpurascens, *apicibus* atropurpureis donatis, medium occupantibus. *Vesice* Haliacabo pares sequuntur, virentes quos acinus replet magnus, [adeò ut vesicam intumidam dirumpat, & in quatuor partes dehiscat; per maturitatem etiam virentes, aliquando tamen per Soli obversâ ex obscuro virore purpurascit. Totâ planta insipida est, succum tamen mucilaginosum ad generis exsudat, odore virolo Lycoperfici Park.]

In frigidioribus hiæ regionibus annuatim radicibus perit, ad primum hyemis accessum: an in calidioribus, quarum indigena est, perennet, me latet.

3. *Haliacabum sive Alkekengi Virginense* Park. *Virginian Winter-Cherry*. 2. *An species distinet à præcedente.*

Park.

Cauliculi huic infirmi & hūmi fusi, seu minis erecti quàm vulgaris, majores tamen, quemadmodum & *folia*, circa margines dentata & lacinia, atroviencia. *Flores* & geniculi exeunt singulis singuli ut in vulgari, in imis magis quàm in summis caulibus, quàm illius tantillo minores, quingule petalis albicantibus, propè ungues lineâ circulari rubente notatis compositi. Succedat *bacca* utriculo inclusa [seu vesicula tenui] quàm ferè replet, minore quàm in vulgari spatio vacuo relicto; minor quàm illius, initio amarus, cum adoleverit dulci atque edulis: *Radix* magna & fuscicula.

Cosymati Fr. Hernandez seu vesicaria Mexicana à præcedentibus non videtur multum differre. *Folia* illi Solani, altera parte sinuosa hirsuta & pingua: *caules* prælongi, quadrati, purpurascens, & quater fritis totidemque insignes dorsis: *Fructus* in vesicis magnis & quinque angulorum contentis, glutinosis, orbicularis, & nucibus Ponticis par, repletur *semine* exili & longiusculo, paleis perispermii, initio amarus, cum adoleverit dulci atque edulis: *Radix* magna & fuscicula.

Cosymati Fr. Hernandez præcedenti eadem videtur, judicent Lectores.

Radix cortex tulus & ex aqua devoratus duarum drachmarum pondere purgat interdum per superna bilem & pituitam.

Solani haliacabi bacca nephritica, diuretica ac lithontripctica insignes sunt. Earum vis non solum præstantissima habetur ad renium vitia, ad ciendam urinam, sed ad ejus quoque acrimoniam remediandam. Valer etiam fructus epotus ad expugnandum morbum Regium autore Dioscoride. Sumi autem possunt vel vino infuso, vel in sero lactis aut Zythogalo decocto, vel in pulverem redactæ in quovis liquore.

Baccarum folliculi vesicam inflatam refovent, unde ex signatura seu nota impressa colligunt eas vesice dicatas & salutares esse.

Civis quidam Augustanus morbo articulari gravissimè laborans, ita ut sæpe per integrum mensem decumberet, cepit quicquid suavis, singulis Lunæ mutationibus, in ipso illarum puncto octo fructus Haliacabi comedere, vel contulos ex vino bibere. Ita expelli sibi per urinam materiam mirè fecdam totumque se ab hoc morbo liberum affirmabat. Alius ex consilio Ducis Ulrici Wirtembergici intra singula

Viret.

lingula decedens semel Majorana vel Origanum naribus indito extraxit magnam mucosam, mucosam, pituitam, am, nec unquam amplius sensit Podagrum. Ex Observationibus Jeremiae Martis (Obf. 15) D. Same. In calculo renum maximo profectu usus fuit non solum fructibus Alkekengi duodocim, bene dentibus contritis interioribus granulis, & superbibito bono haustu Vini Juniperini. Idem ex eodem. Suffitus seu fumus ex fructu Halicacabi confusus, cum cera mixto facta inde pasta, in lumen foveam ignitam injecta fumum suggerit, quo ore excepto catervatim vermes (e dentibus) cum spuma copiosa rejecti, & crudelissimi dolores sopiti observati fuerunt. D. Huls ex Extmuller praxi.

4. *Halicacabum seu Alkekengi Indicum Bontii, forte idem cum secundo.*

Bont.

Circa fluminum ripas copiose nascitur cum floribus suis pulchre flavis, quibus minores paulo quam Alkekengi vulgaris vesiculae succedunt, quibus fructus continentur.

Taver. 3
Vid.

Indi & Chineses hanc plantam cum Mandragora ponis, & Chilli seu Ricino Americano comedunt. Succus viridis expressus in usu est ad calidos renum & vesicae affectus, cum in gonorrhoea Venerea quae hic evenit acerbissime remedium est anodynum summum.

5. *Solanum verticillatum J. B. somniferum Park. Ger. somniferum verticillatum C. B.*

Plures ex eadem radice producit caules cubitales aut ampliores, satis crassos, rectos, teretes, hirsutos in aliquot ramos candicantes & lanuginosos divisos, quibus inherere numerosa folia, bina saepe ex adverso sita, Mali Coronei foliis similia, [J. Bauhino foliis Prunae proxima, sed minus] densa, mollia, lanuginosa, & gustu asperitulum calida, pediculis unciis brevioribus haerent, quorum, siu flores, caulem proximè verticillatum ostendunt terni aut quaterni, pallidi, longissimi, quadrifariam divisi [J. Bauhino Solani vulgaris pares, ex quinque foliis compositi, apicibus aliquot in medio] quibus succedunt acini, in molli lanugine pubescentibus folliculis inclusi, maturate vel rubri coloris, vel ex rubro croci. Radix subest longa, crassa, dura, fusci coloris cortice donata.

Locut.

Spontaneum vidit Clusius in inferiore arce urbis Malaga vulgo dictae, loco petroso & inter rudera, florentem & semine maturo praeditam Februario: ibi vivacem & plures annos durare cerum est, nam superiorum annorum, caules adhuc retinentem conspicebat Clusius: in frigidioribus quoniam perit.

Hic per simile est si non idem,

Solanum somniferum Antiquorum Alpin. exot. somniferum Antiquorum verum Park.

Alpin.

Altitudine est bicubitali & ampliore, ab una radice grandi, non multum crassa, lignosa, albo cortice vestita, ferax & insipida tres aut quatuor, aut plures etiam caules producentes, rotundos, rectos, fractu difficiles, albicantes, & quibus furculi alii excurrunt, aliquando vero unus solummodo stipex ortu exradice, qui in mellos caules dividitur, qui longi sunt, recti, rotundi, albicantes, foliis vestitum non utrinque binis simul, sed singulis alternatim circum ramulos, à suis pediculis longis sursum pendentibus, Mali Cydonii folia magnitudine & figura emulantes, in quibus & in ramulis humiditas quaedam residua, quae manu adheret. In cauliculis vero juxta foliorum sinus inter folia flores multi, parvi, rubri, Leucou figura, racematim circa caulem congesti cernuntur, à quibus folliculi parvi rotundi, in acutum terminantes, quadratenus striati succedunt, primo virides, & mox ad maturitatem perducti, rubri apparentes, figura imitantes Solani velicari vesicas, sed multo tamen minores, intus habentes granum rotundum, fructus Halicacabi simile, minus tamen, & cum maturare rubri coloris evadit.

Locut.

In Creta insula locis maritimis nascitur.

Vicia

Hujus foliis contusis emplastrum modo ad calidas inflammationes utuntur: atque illis ex ipsorum succo fronte, temporibus, ac aliis corporis partibus, in quibus pulsus sentitur, vel iidem contusis emplastrum modo impositis ad somnum familiarissimum utuntur, necnon ad exsultiones.

6. *Alfne baccifera Ger. scandens baccifera C. B. repens baccifera Park. Cacubulum quibdam vel Alfne baccifera J. B. Berry-bearing Chickweed.*

Clus. J. B.

Sarmentis verius quam caulibus, usque numerosis praedita est hac planta, infirmis, geniculati, flexibilibus, humanam altitudinem superantibus, [quae novum transmittunt à quo cortex hirsutus facile strictu cedat, crebris geniculis tuberosis donata. J. B.] Bina singulis geniculis & internodiis adnascuntur ex adverso sita, Almes vulgaris foliis figura & colore similia, longè tamen majora, & ad Helxina folia, foliorum amplitudinem accedentia, mollia. Flores ex turgidis Halicacabi utriculis vix tantulum foliorum, quae numero quinque, [Clusio sex] herbido pallore albescent, apices bifidos proferunt, penitus laetentibus staminibus simul & baccae rudimento, acini Piperis aut granorum Juniperi vulgaris magnitudine, quae initio viridis, per maturitatem nigra, grana continet exigua, nigra, nitentia, rotunda, compressa. Radix candida, valde fibrosa, longa & sarmentitia, quae singulis annis nova caules promit, aliis per hyemem marcidis & corruptis.

Locut.

In sepius primo non longe à Francosurfato Mœnum, postea in Italia quoque & Gallia Nabonensi observavimus: Copiosam Clusius Salmanticensi agro, umbrosis locis & circa sepes, &c.

C. A. P.

C. A. P. XXV.

De Asparago.

Esti *Asparagus* vel *Asperagus*. Galenus 2. Aliment. omnes propemodum teneros caules & tenera germina, seu ex oleosis & herbis, seu ex succulentis, seu ex fruticibus arboribusque vocat; atamen peculiari generi plantae etiam tribuitur, quae fit dicta, quod cauliculos hos, qui prima germinatione à terra prodeunt, praecipuos habeat. C. B. Asparagi nota generice sunt folia tenuissima & quasi capillacea, turiones crassi, esculentissimi.

A. 1. *Asparagus Park. Sativus Ger. hortensis & pratensis J. B. sativa C. B. Asparagus Sparagis o. Asperage, corrupte Sparrow-grass.*

Cord.

Caules emittit primo vere teneros, longos, teretes, virides, glabros sine foliis, ab uno capite plures, qui paulatim in numerosos, tenues, lentos dividuntur ramos & virgas, & circa has foliola frequentia, unciis longitudine, individua, & capillorum aut setarum modum tenuia. Tota itaque herba cum Fœniculo aliquam in foliis similitudinem habet, & dum cubitorum altitudinem petit. Flores Sole in Geminis transeunte circa ramulos copiosos, parvos & pallidos producit, & post eos baccas Pisi quantitate, rotundas rubentesque, intus carne sua duo aut tria nigra & corneae soliditatis semina claudentes. Radicibus nititur perennibus, numerosis, ab uno transverso, & propter caulium vestigia aspero villosque dorso utrinque in obliquum descendentes, longis, teretibus, lentis, foris cineraceis, intus autem candidis, quibus dulcis & glutinosus est sapor: Coliculis item teneri admodum suavem saporem habent, sic etiam ipsa semina.

In pratis ad Rhenum & Danubium sponte & copiose provenit: nos in Anglia ad Promontorium Locut.

videm The Lyxard point in Cornubia invenimus. Asparagus sylvestris tenuissimo folio C. B. vel ipso patente solâ transplantatione & culturâ à sativo differt.

2. *Asparagus palustris Ger. marinus crassiore folio Park. maritimus crassiore folio C. B. marinus J. B.*

J. B. Clus.

Caule est brevior, firmiore, in tortuosos ramos divaricato: Folia brevioribus, crassioribus, latioribus robustioribus quam in Asparago altis, ex ceruleo virentibus: Baccis duplo Juniperinis majoribus, non adeo corali instar intense rubentibus ut in illo, sed potius nigricantibus, semina quatuor aut quinque majuscula continentibus.

Locut.

Monspeli in palustris prope mare copiosum observavimus.

Asparagus hunc palustrem non possum animum mihi inducere ut credam à sativo seu altis specie diversam esse: Siquidem folia crassiora latiora habere & asperiusculo amaro sapore praedita, aliis plurimis plantis in maris vicinia nascentibus evenire solet, colorem etiam nonnihil mutare. Sola baccarum magnitudo & color obitare videtur. In hortos transferatur, & fiat experimentum, annon faciem mutabit.

D. Magnol Asparagum maritimum à sativo seu sylvestri, quod pro eodem habet, non culturâ tantum, sed & specie differre verisimile putat. Licet enim (inquit) ambo circa Aquas mortuas vulgo Agues mares oppidum in iidem ferè locis oriuntur, istius tamen turiones dulces sunt, maritimi amari, folia etiam in isto tenuiora sunt, in maritimo crassiora.

Asparagi turiones seu germinarecentia, leviter decocta & butyro condita sapore delicato palato virent. se commendat, & in cibis magni aestimantur verno tempore. Ventrem emolliunt urinamque, cientes, foetorem tamen mirum ei communicant, ut quis in seipso facile potest experiri.

Radix diuretica est, lithoniptica & ex aperitivis quinque. Ejus decoctum epotum aegre meientibus, Regio morbo laborantibus, nephriticis & ischiadicis opitulatur. J. B. & Dioscoride.

Nota frequentiorum usum diureticorum quorumcumque vesicam excutere, ideoque D. Boule traumatica diuretics admiscere solebat.

Asparagum alvum solvere non credit Casp. Hofmannus, quia est diureticum medicamentum.

In pituitosis Venerem stimulare posse & semen augere deorrit idem, cum in biliosis subductâ meriti contrarium faciant.

3. *Asparagus petrus seu Corrida Ger. Asparagus folia acutis C. B. Corrida J. B. sylvestris foliis acutis Park.*

J. B. Clus.

Daris, connotis, angulosis virgulis, candidis & lignosis ad hominis altitudinem fruticat, in frequentes ramulos striatos, alternatim ferè divisos, circa quos quina aut sena foliola ex uno puncto exeunt veluti in Larice, duriora & breviora quam Asparagi altis, & spinarum quam foliorum nomine signiora, quippe acriter pungentia. Flosculi parvi, pallidi, & sensu folioli constantes, sub aliis inter folia enascuntur, odore jucundo uti Violae Martiae. Bacca prima fronte Asparagi altis bacis similes, cineraceae, ingrati saporis, & teredini obnoxiae, in quibus primum occurrunt pellicula alba, pellicula, deinde rubra densa, tertio nigricans, postremo semen unicum vel duo alba, laevissima, durissima. Radix ab uno capite multa, crassius instar Asparagi altis, sed breviores, nascuntur.

In

Locus.

In Italia ad sepes & in dumetis frequens: Provenit quoque circa Monspelium in Linguadocia; nec minus frequens in Castella & regno Granatensi. Floret uvâ maturefcente, hoc est Augusto; semen Octobri maturum est.

4. *Asparagus sylvestris aculeatus* Ger. *aculeatus*, tribus aut quatuor spinis ad eundem exortum C. B. *peracis* sive *Corrida aculeata* Park.

Clus.

Et hic etiam fruticosus est, in viridibus & mollioribus ramis five *virgis* ramosis tres aut quatuor spinas ab eodem ferè exortu prodeuntes, hinc inde sparsas pro foliis ferens, virides itidem uti rami sunt.

Florem nullam in hoc conspicebam, sed frequentes *baccas* rotundas, ut in superiore, initio virides, deinde per maturitatem nigricantes, succo & pulpâ virente plenas, quibus *semen* includitur durum, foris nigrum, intus candidum, ut plurimum unicum, interdum bina. *Radices* habet plures, crassas longas, superioribus non valde dissimiles.

Locus.

Ad mare propè Tauromenium in Sicilia vidimus. Frequens est, autore Clusio, ad Tagum fl. in Lusitania, atque etiam Batia solo petroso, in collibus & sepihus. Novembri semine onustum invenit.

5. *Asparagus sylvestris spinosus Clusii* Ger. *aculeatus spinis horridus* C. B. *spinosus*, sive *Corrida spinis horrida* Park.

Clus.

Cubitalis habet *virgas*, ramosas, candidas, lignosas, candicantibus, firmis, deorsum spectantibus spinis alternatim, & secundum virgarum ramorumque inaequalium inflexionem horridas: ad quas quina aut sena *folia* ex eodem capite simul prodeunt, ut in Larice, prioris *Asparagi* sylvestris folia longiora mollioraque Laiguis foliis non dissimilia, quæ commanducata subdulcia & aliquantulum gummosa deprehenduntur. *Flos* inter folia ex alarum sinu longo tenuique petiolo dependet, ex viridi pallescens, deinde *fructus* pane rotundus, sed qui tricoccus videtur (tamen unicum granum magna ex parte continet, rarius bina, foris nigrum, intus candidum, firmum ut in superioribus) initio virelens, maturitate rubescens & carnosus, five succum & pulpam continens lentam & viciadam. *Radice* firmatur multiplici, instar aliorum sylvestrium *Asparagorum*, longâ, crassâ, intus albâ, foris flavescente. Per initio veris aliquot turiones, instar altius *Asparagi*, qui illorum modo manduntur crudi & cocti cum aceto, oleo & sale.

Locus.

In insula promontorio Pachyno adiacente & alibi in maritimis Siciliae invenimus: Clusius supra Olyssipponem, saluberrimis locis, juxta vias, non procul à Tago fl. aliis etiam Lusitaniae locis & totâ ferè Baetica.

CAP. XXVI.

De *Vitis Idæa palustris*, seu *Vaccinio palustri*.

Hanc plantulam viticulæ tenues, folia Scirpylli, flosculi tetrapetali, locus palustris, bæce interdum sublongæ à reliquis Bacciferis distinguunt. Cæterum *Vaccinia* ineptè dicuntur hoc genus plantæ, cum *Vaccinia* Veterum *Hyacinthi* fuerint, ut in capite de *Hyacintho* ostendimus.

CAP. XXVII.

- A. *Moschatellina foliis Fumariæ bulbosæ, de qua Cordus J. B. Ramunculus nemorosus Moschatella dictus* Park. *nemorum Moschatellina dictus* C. B. *Radix cava minima viridi fore* Ger. *The Mough Wood Cresswort*.

Radicem habet semuncialem & uncialem, crassam, candidam, pluribus squamulis, caninorum dentium instar habentibus, quarum inferioris cavum superioris nucleonem solidum excipit, fuculentam, sapore nullo manifesto, & squamarum sinibus superioribus fibras emittentem plurimas, alias tenues, alias, prælongas, quibus alimentum haurit; alias majores, albidissimas, filorum similes, ad intervalla rariora obiter denticulatas, tandemque in capita intumescences, quibus sub terra repens latè se propagat. *Folia* tenera, pallide virentia, *Fumariæ* foliorum divisiua, duo aut tria, pediculis oblongis teneris & fragilibus insident. *Caulem* ut foliorum pediculis haud discolor ita non multo altior, palmaris, singularis, media parte foliis binis adversis cinctus, brevibus pedicellis appensis, reliquis supradictis, exceptâ soli quâ superantur magnitudine, similibus. Incaulis fastigio *capitellum* cubicum, & quinque flosculis coagmentatum herbaceis, monopetalis, verum in eumque lacinas obrotas totidem folia imitantes divisis cum plurimis in medio staminalibus luteis. *Calix* flosculi trifolius. Vascularum feminale crassum, fuculentum, quatuor intus femina claudit. Flores & folia moscheum olent.

Martio

Martio mense exeunte & initio Aprilis apud nos florēt. In umbrosis sepihus & fonticetis, aut *Tempus* etiam sub arboribus solo laxo & arenoso multis in locis invenitur. Postquam defloruit, superficies & *Locus*. plantæ non diu durat. Floribus succedunt totidem fructus, etiam per maturitatem pulpâ humidâ molli cum quatuor plurimum intus seminibus parvis, alvis oblongis, compressis Lini seminum figurâ, constantes, ut hæc æstate [Anni 1685] observavimus, femina matura nobis subministrante D. S. Dale Amico & vicino nostro.

Quam plantulæ hujusce fructus etiam maturus pericarpio seu pulpâ molli humidâ & seminibus eadem inclusis constat, Baccifera genuina & propriè dicta censenda est.

- A. 1. *Vaccinia palustris* Ger. Park. *Oxycoceus sive Vaccinia palustris* J. B. *Vitis Idæa palustris* C. B. *Marsh Whortle-berries*, *Moss-berries* or *Moor-berries*.

Radices tenuibus rubentibus fibrillas capillares subinde emittentibus sub terra reptat. *Caulem* prælongis, filamentorum instar tenuibus, infirmis, atrovirentibus, in terræ superficie sparsis latè se diffundit: quos *folia* vestiunt non admodum crebra, sita alcano, dura, Scirpylli foliis paria aut nonnihil minorâ, superne viridia, subtus glauca seu, ut J. Bauhinus, ex cinereo virentia, glabra, marginibus plerumque reflexis, pediculis adeo brevibus insidentia ut immediate adnata videantur. *Flores* ex summis ramulis exeunt, nunc singuli, nunc bini aut fortè etiam plures, ex sinibus foliorum exteriorum seu squamarum singuli, pediculis prætenuebus, digitem longis; purpurantes, Glycypteridis floribus similes, petalis quatuor acuminatis ad ungues junctis, reflexis, cum octo in medio staminibus seu apicibus croceis & stylo in unum acutum corpus seu umbonem coeuntibus: Quibus decidentibus succedunt bæcæ quàm *Vaccinia nigra* majores, rubentes vel flavo-virides punctulis rubris creberrimis perspersæ, non exactè rotundæ sed persæpe oblongæ, umbilico purpurascente cruciformi insignes.

Florēt Junio, fructus Julio maturefcit; in palustribus putridis.

Locus & Tempus.

2. *Vitis Idæa palustris Virginiana fructu majore*.

Hujus bæccas à nova Angliâ usque missas Londini vidimus & gustavimus. Scribitis seu tortis; *Cattæ* nostrates vocant eas inferiunt.

Nnn

LIBER

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER DECIMUS QUARTUS,

QUI EST,

De Plantis multifiliis seu corniculatis.

PLANTAS multifiliis voco quæ ad singulos flores plures producant filiquas seu corniculæ disjunctæ: quibus tamen ob convenientiam in reliquis partibus, nonnullas filiquas conjunctis admiscemus.

Plantæ multifiliæ seu corniculatæ sunt vel foliis

Craffa succulentis,

Majores latifoliæ, foliis

Ad radicem multis in globulos congestis, iis quæ in caule sunt majoribus & spissioribus, stibus in furculis reflexis in summis caulibus; SEDUM seu SEMPERVIVUM majus.
Ad radicem nullis; cum hæc plantæ à prima statim germinatione, exaltant, radice

Odonatæ, in summis montibus nascens, foliis glaucis serratis; RADIX RHODÆ.
Immoderata, folio aliis serrato, aliis aequali, radicibus aliis tuberosis, aliis fibrosis; TUPHUM.

Minores angustifoliæ; SEDUM STELLATUM.

Texturæ variorum & minus succulentis, quarum notæ genericæ sunt

Folia

Graminea triangula, caules nudi. flores in umbella; JUNCUS floridus.
Lata, integra & non dissecta, Althææ amula, flores ex alio folio. um lutei; Acaulis.
Digitata, flores non decidui, radices cathartice; HELLEBORUS NIGER.
Pinnata, Fraxini similia; Flores in spicas digesti; semina nigra, majuscula, splendens; FRAXINELLA.

Flores,

Cucullati, folia circumscriptio subrotunda, laciniata, semina rugosa, facultas plurimum deleteria; ACONITUM.
Corniculati,

Unico cornu seu calcarii retrosum extenso, semina nigra triquetra, folia in tenues lacinas dissecta; DELPHINIUM, Consolida regalis.
Pluribus corniculis recurvis, penduli, semina nigra lucida, folia umbelliferarum modo divisa; AQUILEGIA.

Expansi, aut planifolii; [Folia plana hic voco quæ non sunt fistulosa aut concava]

Majores, rosei, semina majuscula rotunda, per maturitatem nigra, radices crasse vel teretiores; PÆONIA.
Minores, Ranunculorum similes; Quæ vero hujusmodi flores producant plantæ sunt vel foliis

Integris, floribus nudis absque perianthio, aquosis gaudens; CALTHA PALUSTRIS.
Laciniatis; Aconiti aut Ranunculi,

Gaultheria, flore globofo; RANUNCULUS GLOBOsus.

Acanthis cum flore in medio folio, radice tuberosa; ACONITUM HYEMALE.

CAP.

C A P. I.

De Sedo seu Sempervivo majore.

HUjus notæ sunt folia in globulos oculi bovini æmulos congesta, lata & succulenta, flores in furculis reflexis in summis caulibus stellati.

1. *Sedum majus arborescens* J. B. Ger. emac. *majus arborescens* *stoculis candidis* C. B. *majus legitimum* Clus. Park. *Tree-House-leck.*

Clus.

Frutex est potius quam herba, duorum cubitorum nonnunquam altitudine, brachiali verò crassitudine, multos ferens ramos pollicaris crassitudinis aut majores, qui in multas alas dividuntur digitalis crassitudinis, summo fastigio velut in orbem desinentes, multis foliis confertum & imbricatum sibi mutuo incumbentibus constantem, perinde ac in Sedo majore vulgari. Carnosa sunt autem ea folia, succi plena, & lingue instar efformata, h. e. ab infima sede paulatim in latum sese dilatantia; in ambitu crebris & minutis veluti denticulis adeo leviter serrata ut vix appareant, gustu paululum adstringente: cortice denso, carnoso, succulento totus frutex cinctus est, cujus membrana exterior subfusca, maculisque seu potius sedis foliorum vestigiis respersa, ut in Tithymalo characia. Interdum summis majoribus ramis emergit crassus & veluti foliosus quidam pediculus, tanquam thyrsum gerens multarum gemmarum, quæ successu temporis in flores sese explicant, ex flavo pallentibus, stellarum instar in aliquot folia divisos cum suis staminibus. Jam maturefcere incipientibus floribus, & ad seminis efformationem properantibus gracilefcit hic pediculus. Semen exile est & nigrum. Semper vivit hæc planta, nam antequam vetera folia abiciat, nova semper producit, & facile ramulis pangitur.

Sponæ nascentem observavit hæc plantam Clusius prærupto & scopolio colle, non procul à Locut. Sponiæ arce regia, quinto ab Ulyssipone milliari. In Italia frequentem in scissilibus emittunt observavimus.

Legitimum id esse Sedum aut Sempervivum majus, Dioscoridi *ἀδωαν* ad *πύρα* neminem in Stirpium cognitione medicorum veratam inficias ire posse affirmat Clusius: Nam quod hæcenus pro Sempervivo majore habitum est, nihil aliud est quam Coryledon altera Dioscoridis.

2. *Sedum majus vulgare* C. B. J. B. Park. *Sempervivum majus* Ger. *Hauseleck.*

Folia editæ terræ ac radicibus proxima, crassa, pinguia, lenti succi plena, acuminata, densa, per margines aequalia, & in orbem ad effigiem oculi disposita, atque hujusmodi orbiculos complures proferens, late atque in amplitudine sese diffundit, non raro & tenues fibras emittit, quibus latius serpat, atque novos orbiculos progignat. Assurgit quandoque in medio horum *candis* pedem plus minus alius, erectus, crassiusculus, similibus sed angustioribus & acutioribus foliis veluti squamis obiectus, superius in ramos diductus reflexos. Flores scissiles, serie quadam succulentæ gerit, stellatos, rubentes aut obscure purpurascens, polypetalos, quos excipiunt *siliculae* plurimæ seu corniculæ semine minutissimo repletae, in orbem dispositæ.

Inter petras in montibus sponte oritur, & ad macerias & muros. In Angliâ spontaneum non vidi, Locut. ubique tamen in domorum tectis, muris & maceris ventis & imbricamentis lenitur. Caulis floriferus est post Solstitium æstivum; cum semen Autumno perfectior exarscit.

Refrigerat validè & astringit. Usus præcip. intrinsecus in febribus biliosis, sedat scil. sitim & Vires. compescit ardorem. Vulgare est plebi nostrati (inquit Schroederus) expressum succum cum Saccharo in febribus moribique calidis propinare. Botanici nostrates præferunt succum Zythogalo aut liquori postiori infusum; sequè cum bono cum succellu hoc modo propinatam novissè ait D. *Lancetum Robinsonianum*, tum in aliis febribus, tum præcipuè in Erysipelatide & hæctica; Abundat enim hæc planta, sale Alcali medicamentoso.

Tragus succum aut aquam destillatam, linteolis in eis madefactis ac impositis in inflammationibus quibusvis corporis, imprimis verò phrenetico morbo, apprime conducere scribit, in inflammatione ac rubore oculorum, jecoris item & renum. Articulorum insuper morbo medentur, & ambulationi auxiliantur.

Succus Solari sycco admixtus, & cum oculis Populeis decoctus in axungia suilla, ac percolatus ut fiat unguentum, mirè efficax est, omnibusque populeis unguentis Tragi judicio præferendus.

Galenus cum Dioscoride Epithematis loco succum cum aceto Erysipelatis foris imponunt, quod hodie, inquit Casp. Hoffmannus nemo auit.

Succus verrucis & pedum clavis illitus ut eo probè madefiant, deinde foliorum cuticulâ superimpositi, eos tollit & sanat.

Ad cornua pedum, & Folia Sempervivi majoris q. l. contunde & superpone sex diebus continis. *Chesnean.*

Ad matricis & urethræ ulcera, & Succus Sempervivi majoris ʒiv. Litharg. ʒj. vitell. ovorum n. ii. diu agitat. in mortario plumbeo, utere. Remedium erat Chirurgi cujusdam Parisiensis. *Idem.* Habui ex collectancis D. *Edo. Hulse.* Medici Londinensis.

In febribus linguam molesti aridam vel etiam fissam lenient folia Sempervivi majores, membrana exsternâ demodata. Aquæ puræ aut Rosacæ induntur, hinc subinde lingue imponuntur, atque denudem renovantur. D. *Soame* & Sylvii L. 1. C. 23. S. 64.

N n a 2

* 3. *Sedum*

3. *Sedum majus montanum dentatis foliis* C. B. *Sedum* 4. i. e. *Cotyledon altera* secunda Clusii Ger. *An Sedum latifolium floribus magnis albicantibus* J. B. ? *Sed. majus alterum flore alante* Park. quid velit vos illa Atlante non satis capio.

Clus.

Pinguis, crassa, numerosaque habet folia, circa radicem densa, Acetabulo alteri five Sempervivo vulgari majori similia, maiora tamen & in ambitu leviter dentata, succulenta & gustu acido; inter quae multa in ambitu capita, & similibus sed minoribus foliis congesta exoritur, longis pediculis inhaerentia, cum dentata aucta in novas plantas efformantur. Ex ipsius matris umbilico emergit caulis, dodrantalis, foliosus, rectus, ferens in ramulis florem alterius Cotyledonis instar albicantem, magni, sex foliis conflantem, cui succedunt *filiquae* seu vascula totidem angulis discreta, *semine* exili plena. *Radix* Sempervivo vulgari majori similis, minus tamen crassa, caudicans, subinde novas plantas, praeter jam dictas, & lateribus fundens.

Locus.

Frequens est in omnibus jugis urbi Viennae vicinis, atque in Austriacis, Stiriacisque Alpibus. Floret Julio.

Varietates.

Illis ipsis locis invenitur aliud genus huic valde simile, per omnia tamen minus & cuius folia magis sunt dentata: quod *Sedum majus montanum dentatis foliis* alterum C. B. *Sedum alterum minus magis dentatis foliis* Park.

Invenitur & alia hujus varietas praecedenti per omnia simile exceptis floribus qui purpurei sunt & odorati.

4. *Sedum majus montanum foliis non dentatis, floribus rubentibus* C. B. *Sedum montanum latifolium flore purpureo* J. B. *majus angustifolium* Park. Ger.

Clus.

Contortis, frequentibus pinguibuscum five crassis atque in orbem digestis est hoc etiam genus foliis, superiore tamen minoribus, nec dentatis in ambitu, tamen aliquantulum hispida apparent, sub quibus & radices capite aliae similes plantae crassis fibris praeditae in orbem se propagant & radices agunt; & matris umbilico palmaris, nonnunquam etiam dodrantalis exilit *caulis*, succulentus, rubescens, multis crassis succique plenis & mucronatis foliis cinctus, angustioribus quam superiora & mucrone purpureo, qui supremam parte in ramulos dividitur, multis *floribus* superioris Cotyledonis alterius floribus forma similibus onustus, minoribus tamen, duodenisque, angustis, mucronatis, belaeque instar decussatis foliis constantibus, coloris ex rubro purpureo, totidem *filiquis* in caput ut veluti coronam compactis, floribus umbilicum occupantibus & vicinis quaternis staminibus cum ambientibus. *Semen* illis filiquis five loculis admodum exili inest ut oculorum aciem propinqua tingat. *Radix* mediocriter crassa & fibrosa est, Cotyledonis alterius mole.

Locus.

Plantae quae florem tulerunt tum in hac tum in superiore intereunt, perinde atque in *Sedo* majore vulgo.

Crescit in Taurinarum Alpium jugis non procul Saltzburgo, ubi floret Julio, in hortos transiit maturus, viz. Maio.

5. *Sempervivum rubrum montanum* *varietas* Col. *Sedum rubrum tomentosum* Park. *montanum tomentosum* C. B.

Col.

Singula hujus folia, dum planta sine caule est, Vere incipiente ad invicem tomentosa lanugine contextuntur: apices enim foliorum, relictis foliis intermediis, tenuissimis densisque staminibus veluti Araneis interceptuntur, ut semper angulos efforment, ita ut tota foliorum superficies operiatur immixtis figuris trigonis, tetragonis, pentagonis & hexagonis interseclis ad invicem, ut ex quolibet extremi folii apice efformetur. Autumno & hyeme antequam caulem edat incana est aut cinerea, nec folia conjuncta tomento aut aranea sunt, sed aperta & disjuncta, ut in vulgari: cum caulem edit tota planta colore mutatur & rubra efficitur.

Radix passilla, tenui veluti filum, inter saxorum rimas ubi parum terrae inherens, multa folia, veluti Cinarae fructus squamosi, in globulum compodita, Nuci Regiae oblique diundiat magnitudine orbem completentia, linguarum angusturam effigie, parva, carnosa, vulgans majori lutei Sempervivi modo, per ambitum hirsuta parum, in summo araneosa multum, colore cinereo: Aestate caulescente plantae ita illi haerent densa ut pyramidem effigiant, atque nihil praeter summum caulis appareat, in quo folia minora alternatim separantur. *Caulis* semipedalis, in summo bifurcatus in alas, in quibus *flores* magni, rubentes, roseo sauro colore, stellati, in decem radios scissi, cum totidem apicibus mediis fructum habentes: staminibus vero circa illum viginti, quorum cacumen laevum, minutum est. Florum folia expansa & radiantia, veluti plicata prius quam dehiscerent, canaliculum vel plicam habent in singulis radiis, colore magis saturato; calycem vero diluorem, subius hirsutum, totidemque oris distinctum.

Julio floret & Augusto perficitur, in Aequicolum montibus, & jugis altissimis, nudis, saxosis, meridiei expostis supra montem Flaminianum, se *Serrone* vulgo dictum, supercilium scilicet appellatum.

6. *Sedum Alpinum roseum cauliculis rubentibus* Hort. Lugd. Bat.

In horto Regio Parisiensis habetur sub titulo *Sedi Alpini* medii rosei, aculeo rubente.

Hanc plantam, nemo haecenus, quod sciam, descripsit, nec nos eam vidimus, ideoque necesse est an recte hic collocavimus.

CAP.

C A P. II.

De Telephio.

Telephium dictum volunt, quod ulceribus malignis & deploratis, qualibus Telephus Myiæ rex ab Achille vulneratus confertur, (quae eam ob rem etiam Telephia vocantur) auxiliatur: Fabaria vulgo à foliorum cum Faba similitudine, Officinis Crassula major appellatur. C. B.

Folia in Telephio non conglobantur in capitula, ut in *Sedo* majore; nam à prima statim germinatione excaulescit. Flores velut in umbella pentapetali, quibus succedunt thecae plurimum quinq.

- A. *Telephium vulgare* C. B. *Telephium five Crassula major vulgaris* Park. *Crassula five Faba inversa* Ger. *Anacampteros vulgo Faba crassa* J. B. *Opvine, or Live-long*.

J. B.

Petalis est & altior *Anacampteros*, *caulibus* rectis, teretibus, solidis, quibus perquam crebra adnascuntur folia, surrecta, succulenta, Portulacae foliis longiora, colore glauco, rubedine aliquo subinde perfusa, crenata. Flores in summis caulis & ramulis [in quos summi caules dividuntur] in umbellis digesti, rubentes, pentapetali cum pluribus staminibus; medium florem occupant thecae aliquot, plurimum quinque semen claudentes praeparitate ferè inconspicuum. *Radix* subest tuberculis glandulosis strumosa, unde *Faba* inversae nomen. Nullo nec sapore nec odore excellit.

Folia interdum integra sunt & minime crenata, flores non raro albi, ut eos describit Bauhinus, apud nos tamen saepius purpurei: atque hoc est Telephium 3. purpurascens flore Clus. Hist. qui folia in caule rariora ei attribuit.

In umbrosis maxime & ad sepes oritur, non raro tamen in agris & pascuis.

Locus.

2. *Anacampteros purpurea* J. B. *Telephium purpureum majus* C. B. *floribus purpureis* Park. Ger. *An Rapiuntium umbellatum* Col?

Clus.

Ex radice crassiuscula, & bulbis instar parvorum naporum, multisque etiam fibris praedita, aliquot singulis annis producit caules cubitales, quibus innascuntur folia satis frequentia, inordinata, Telephii vulg. crassa, succulenta, in ambitu tamen nonnihil crenata & veluti sinuosa. Flores coloris graecissimi ex rubro purpureo: in reliquis cum Telephio vulgari convenit.

J. Bauhinus *Anacampteros* seu purpurat. caulem rectum & rigidum ascribit: folia quam vulgari angustiora, longiora, dilutiorque virore tineta: flores rubentes, quo etiam colore sunt stamina media & apices.

Telephium purpureum minus C. B. J. B. *minus flore purpureo* Park.

Non alia in re praeterquam partium omnium parvitate à praecedente differre videtur. Videsis descriptionem ejus apud Bauhinum in Prodomo.

3. *Telephium latifolium peregrinum* C. B. *Crassula major Hispanica* Ger. *Telephium five Crassula major Hispanica* Park. *Anacampteros maxima* J. B.

Clus.

Habet hoc duos, tres pluresve caules à radice prodeuntes, cubitales, succulentos, in latus se inclinant; in quibus ordinata sunt folia, h. e. ex intervallis bina, semper adversis pediculis nascentia, crassa, folia plena ut in vulgari, sed majora & magis carnosa. Flores in extremis ramis quasi umbellati nascuntur, quemadmodum in Crassula majore, pallidus. Radices illi plurimae glandulosae Crassulae vulgari similes.

Nascitur in Hispania umbrosis quibusdam locis, unde ad Belgas delata facile comprehendit & au-

Locus.

ta est, valde enim vivax est, ut etiam rami in terram depacti statim radices agant.

Floribus est albis atque etiam rubris.

4. *Telephium Portulacae folio* Morif. praxud.

Morif.

Sola crassitie seu spissitudine foliorum, Portulacae emulorum à ceteris suae classis facile distinguitur.

5. *Telephium semper virens* Ger. *repens folio deciduo* C. B. *minus repens five Cepaea Panfilii* Park. *Anacampteros minor rotundiora folio semper virens* J. B.

J. B.

Inter *Anacampteros* vulgo notum & hanc speciem hoc interest discriminis, quod non tantum minor haec, sed & radices fibrosae Sedi vermiculares, non tuberosae: foliorum series non minus stipata, verum ea excepto colore glauco ad Portulacae folia quam proximè accedunt magnitudine & circinata, ferè rotunditate, suntque admodum caduca, sic ut saepe major pars caulis ubi exciderint foliis vidua

N n n 3

con-

conficiatur, reliquis interim ubique foliorum ubi exciderint vestigiis. *Caules* graciles, teretes, nonnihil rubentes per terram repunt, dodrantem longi. *Flores* in umbella, Anacampteros vulgares, quorum singuli quinque folioli ex albedine in purpureum vergentibus constant, apices verò sunt lutei: in medio autem flore coeunt quinque velut alabastrum mucronati.

Tota hyeme viret: facile se propagat.

Vires.

Vulneraria est & astringens. Præcip. usus in consolidanda intestinorum erosione per dysenteriam introducta, in curanda hernia, in ambustis medendis. [Aqua destillata exhibita, aut radix cum melle in vino decocta ac pota.]

Magna dolores sedandi facultate pollet hæc herba, idque tam in recentibus vulneribus, quam in sordidis & inveteratis ulceribus efficiunt folia tuta & imposita.

Herba sub cineribus tosta & cum adipe suillo mixta & imposita paronychia egregie sanat. Radix Telephii recens appensa, [aut aliquot saltem ejus nodi, prout nodi plures vel pauciores in ano protuberant] cum filo in dorso inter scapulas, hæmorrhoidum dolores siccio levat, simulque cum marcescente radice tabescit & evanescit omne tuberculum. V. *Ephemer. German. Ann.* 2. Obferv. 195. ubi D. Wedelius Amuletum hocce miris præconis colobrat, ejusque efficaciam duobus exemplis comprobat. Nos ut non negamus Amuleti aliquam vim inesse posse, ita iis non multum fidimus.

• 6. *Telephium Indicum* Bontii.

Bont.

Caule est paulo elatiore quam Telephium nostras, foliis etiam aliquantum in figura variantibus. Incola Malaii à forma *Mouli Bebec* vocant, quod Anatis rostrum significat, nam inversum Anatis rostrum admodum bene refert, præsertim illorum qui incisuras ad latus rostri habent. Semper viret hæc planta.

Vires.

Incole eâ utuntur contrita ad ipsorum scabiem & cætera biliosa ulcuscula in cute, que hic nunquam desunt. Tum ad Erysipelata quoque utilis est cum aceto confusa. Malaica mulieres eâ quoque utuntur pro topico super bregma puerorum ubi futuræ nondum coaluerint, referentes id ad robur cerebri facere.

A. 7. *Rhodia radix* J. B. C. B. Ger. Park. *Rosewort*, or *Rose-root*.

J. B.

Tuberosa radice nititur, quam ob Rosarum consimili odore saporeque Rhodiam appellant, foris in fusco splendente, intus albâ, fragili, rolem odorem halante, gustu Rosæ simili, non ignaviter adstringente. *Virgæ* ab una radice plures oriuntur, tenues, numerofo foliorum agmine dense stipatæ, substantiâ & positu Telephii vulgo dicti, angustiorum, oblongorum, acuminatorum, & circumquas serratorum, colore glauco excepto mucrone purpurascente, sapore adstringente. *Flores* in umbella purpurascences, quibus succedunt *silique* oblongæ, extra reflexæ, corniculorum, Aquilegæ aut Aconiti instar, rubentes, in quibus semen minimum oblongum & palacæum.

Locus.

In excelsis montibus Cambriæ, Eboracensis Com. Westmorlandiæ, &c. v.g. *Snowdon, Cadirid, Ingleborough, Hardknot, &c.* ex ipsis rupium fissuris, præruptisque in locis exit.

Vires.

Modernis practicis vix in usu est, nisi quod interdum ad renum calculos decoctis incoquantur. Nos cum J. Bauhino judicamus eam non procul abesse à Rosæ aut Crassulæ temperamento, quæ cum facie externa adeo convenit, ut nulla ratio fit cur diverso nomine insigniatur.

• 8. *Rhodia radix foliis minus incis* Hort. Lugd. Bat.

• 9. *Rhodia radix major purpurea* Hort. Lugd. Bat.

CAP. III.

De *Cepæ*, & *Sedis minoribus Stellatis*.

HÆ plantæ paritate sua & foliorum angustia à præcedentibus differunt.

1. *Cepæ* J. B. C. B. Ger. *Cepæ Matthioli* Park.

Clus. J. B.

Spargit per terram folia succulenta, Portulacæ similia, minora, subrotunda. *Cauciculum* exsertit dodrantalem, in terram procumbentem, atque in multos ramos fissum, cui ad singulas alas adnascuntur folia præcedentibus similia, angustiora, ex oblongo per extremum subrotunda. *Flores* in caulis à medio summo tenus ex uncialibus pediculis plures congesti, suis tamen petiolis minoribus nudi, parvi, albicantes, pentapetali; quibus succedunt tenuia ut in Crassulis capitula, exili locob instar *semine* plena. Annuæ autem est, singulis annis deciduo semine sponte resurgens.

Circa Monspelium & Genovam sponte oriri dicitur.

Locus.

A. 2. *Sedum*

A. 2. *Sedum minus lævicaule* Ger. minus flore luteo J. B. minus luteum folio acuto C. B. *Vermicularis & Crassula minor vulgaris*, sive *Illecebra major* Park. The most ordinary yellow *Pitchmadam*, or *Stone-crop*.

Radices in terram demittit plures, innumeris filamentis capillatas. *Caules* exsertit teretes, crassos, pingues, medullâ solidiore, carne molliore, infimos & humi procumbentes, ramosos; foliis vestitis creberrimis, nullo ordine positæ, initio glaucis, per vetustatem rubentibus, crassis & succulentis, quæ caulibus adherent crassioribus, paulatim in acumen desinentibus, molli in ipso apice spinulâ donatis, non exacte tamen teretibus, sed supina parte planioribus. *Caules* qui flores sustinent eriguntur, altitudine dodrantali, foliis jam descriptis similibus vestiti, verum rarius dispositi & brevioribus. *Flores* in summis caulibus in quâdam velut umbellâ dispositi, flavi, hexapetali, & calice in sex partes diviso, cum plurimis intus staminibus apices concoloribus sustinentibus. Singulis floribus succedunt vascula plurima semine repleta, qualia in Sedonajore & Telephio cernuntur, nimirum Aconiti aut Delphinii.

In muris & tectis ubiq; fere in Angliâ occurrit.

Locus.

A. 3. *Sedum minus luteum ramulis reflexis* C. B. minus luteum flore se circumflectente J. B. *Aizoon Scorpoides* Ger. *Vermicularis Scorpoides* Park.

Summo caule in ramulos diviso sese inflectentes instar similitudinem Scorpioni sive Heliotropii majoris à precedente differt.

Varietas potius præcedentis videtur quam species distincta.

Inter actaria multis locis recipitur (inquit J. Bauhinus) in quibus & sapit & palato gratum est; *Uss.* astanti ventriculo confert, teste Dodonæo.

Cum Sedo majore temperamento & facultatibus convenire videtur, ejusque loco, si res postulat, ulmiari potest.

A. 4. *Sedum purpureum pratense* J. B. minus palustre Ger. *Sedum arvense* sive palustre flore rubente Park. *palustre subulatum purpureum* C. B. *Small Marsh Sengreen*.

J. B. Clus.

Dodrantalem habet *cauciculum*, subrubrum, succulentum, tenerum: *foliola* longiuscula, subhirsuta, fuscis plena, Vermicularis folia referunt nisi quod planiora sint. *Flosculi* in summis cauculis pentapetali, purpurascences aut carnei coloris, cum aliquot internis *flaminibus* pallidis. Totidem succedunt *cornicula* quot sunt in singulis floribus folia, initio viridia, deinde purpurascencia, *semine* eule contentia. *Radix* exigua est & inutilis, secundum quam ex infimo caule farculorum propagines in orbem humi diffusi sunt, multis exiguis foliolis Sedi nimirum acris ferè similibus, minoribus tamen, angustioribus & obtusiore mucrone præditis cinctæ, lapidis inspidi & æque.

In humidioribus ubi aquæ scaturiunt ad latera montis *Ingleborough*, & alibi in montosis Septentrio-
Locus. ribus Angliæ. Nascitur humentibus pratis circa Norimbergam. J. B.

Sedum arvense flore rubente C. B. prod. huic idem videtur: confer utriusq; descriptiones.

5. *Sedum ecbinatum vel stellatum flore albo* J. B. *Pitch-head* Sengreen, with a white flower.

J. B.

Ex radice brevi, multis fibris capillata *caulis* unus vel plures prodeunt, spithamaci, pingues, supini, teretes, sæpè simplices, alias in duas alas divisi, non tamen facile fragiles. *Folia* Portulacæ, subacida, carnosa & succulenta, coloris viridis, extremâ orâ (quæ latior etiam est) serrata, saporis Sedi vulgaris majoris: folia inferiora caulibus excrefcentibus exstancantur & corrugantur. Caulibus ad certa intervalla adnascuntur flores stellati, Sedi, quinquepartiti, albi, apicibus purpurascensibus, quinq; folia acuminatis, teretibus totum florem obvallantibus: *capsule* stellatæ succedunt ex radiis plurimùm quinque, rarius sex, compressis, *semen* continentes minutum Aizoi vulgaris.

In muscosis septum aggeribus non longè à Genève, secus viam quæ inde ad oppidum *Jay* Locus. ducit.

Messæne quoq; similibus in locis invenimus. Ad Cepæram plurimum accedit.

6. *Sedum ecbinatum flore luteo* J. B.

Toto habitu simile est superiori [sed minus,] foliis tamen variat, non sinuatis, magis ad Portulacæ folia accedentibus, minoribus: *Flores* item non albos sed luteos promit, eodemq; tempore perficiuntur, gustu etiam simili.

Circa Portum Veneris & alibi in Italia plantam hanc invenimus; quin & ex semine Londino Locus. accepto ortam Cantabrigiæ in horto alimus. Nostra tamen planta ab hac F. Columnæ descripta nonnihil diversâ videtur: folia enim habet ad Alinæm accedentia, & ut memini, nonnihil crenata. Annua est planta.

7. *Sedum*

7. *Sedum minimum montanum flore purpurascens parvo, semine stellato.*

Radix ei alba, tenuis, pluribus fibris capillata, vix ultra annum vivax. *Caulis* ex eadem radice emergit, nunc simplex, nunc plures [tres interdum quatuorve] cespitales, erecti, teretes, nubescentes, foliis vestiti creberrimis, circumcirca nullo ordine politis, crassis, subrotundis, brevibus, apicibus obtusissimis, rubentibus: *Flores* in summo gerunt velut in umbellam dispositos, exiguos, pentapetalos, vix se pandentes, petalis acutis, saturatione lineâ purpureâ per median longitudinem decurrente, ad margines pallidioribus. Vascula seminalia quinquemparita, stellata, radiis punctatis.

Circa medium mensis Julii in præruptis & altissimis montis Juræ scopulis florentem invenimus. Huic non longè dissimilem invenit & descripsit in Indice suo plantarum circa Montepellum nascentium D. Magnol sub titulo *Sedi anni minimi stellati rubri*. Parvula, inquit, est planta, unguis aut buccialis, unico ut plurimum capitulo affurgens. Folia crassa & subrotunda sunt, inter quæ flosculi albi oriuntur, satis magni pro plantule modo, quibus stellula rigida, crebre succedunt, in quibus parvum semen continetur. Annuâ est planta.

Maio mense cum flore & stellulis sæpius invenit descriptionis autor in ingressu luci Gramuntii sub Illicibus.

CAP. IV.

Plantæ quædam exoticæ Chrysanthemi titulo à Jac. Breynio exhibite, Sedes stellatis affines.

1. *Chrysanthemum aizoides Africanum primum seu latifolium Breynii.*

Huius caules cubiti altitudinem attingunt, glabri, teretes, succi pleni, & coloris ex viridi albicantis, foliis dilute nec inventulo virore pictis per longa intervalla frequenter binis donati, Portulacæ crassitie & succulentia; sed Calendulæ, quâ figuram & magnitudinem, respondentia: E quorum alii ramuli aliquot pullulant, minoribus foliis & gemmis junctum onusti, sed eorum, floræ spes [in horto Amstelodamensi] in tempestivis prunis præstita decuit. Nam cujuslibet tantum caulis summitas *Florem* saltem unicum, peræmumum, ex capitulo viridi, crasso, in folia seu lacinias quinque deussato, mense Septemb. vel Octobri offerebat, eadem quâ flos medicis Calthæ amplitudine, Floris autem Solis figurâ, umbone citrini coloris, quem per circumferentiam concoloria, angustissima ac uncialis petala copiosè cingunt, constare. Semen mihi non visum sequentium par judico.

Ex semine à Promontorio bonæ Spei dicto delato in horto Caroli Chirvry Amstelodami entum est.

2. *Chrysanthemum aizoides Africanum secundum, seu teretifolium Breynii.*

Breyn.

Raritate & venustate primum antecellit, locis apricis & arenosis C. bonæ Spei proveniens. Hoc ex semine ad pulcum inclinante, subrotundo, & eadem ferè quâ Hormini magnitudine in horto nostro succrevit. *Radice* verò constabat dorsantali, digito crassâ, tereti & alba, Raphani minoris oblongi, quâ figuram & consistentiam, simili, sapore tamen aqueo. Ex hujus capite sola complura, succulenta, sesquipalmaria, digiti infantis ferè crassitie, teretia & flavo-viridi lavore nitida edebat, quorum plurima convexa, ac in extremitatibus ficcata. Inter hæc duo, tres, vel quatuor (ni fallor) plures *Caulis*, magnitudine & crassitie foliis penè æquales porrigebantur. *Florum* in *Revervingiano* horto dedit, Solis radiati instar formatum, eadem quâ primi generis figurâ, nisi quod duplo penè major, umbone aureo, petalis majoribus & latioribus sulphureis, una parte flavis radiato fuerit. Folia insuper aut lacinia capitis stellata, teretes & falcata erant. Plantam annuam, flore semineq. edito evanescentem judico.

3. *Chrysanthemum Aizoides Africanum tertium, seu triangulari folio, flore aureo Breynii. Affe Aizoides Cap. bonæ Spei Zanoni.*

Species prima.

Breyn.

Huius [in horto Autoris educati] *radix* secundo similis, sed grandior: quæ aliquot humi jacet, alioque inde se effert, in orbem, velut Aloe pumila esset, folio diffundebat, jucundo virore oculos delatantia, dorsantalia, digitalis verò crassitie & triangularis figuræ. Ex illorum medio *caules* rotundi, ex viridi albicantes tres aut quatuor plustquam pedales, binis ut plurimum, & ut inferiora triquetris, sed minoribus foliis præditi, prorumpebant. Horum unicuique, senescente Autumno, crassum, oblongum, in quinque lacinias angustas dissectum, calycis callosi Avellane Lombardie simile alabastrum addebat; quod occultum suum decus meo etiam, sicut præcedens, horto invisit, quæ *Revervingiano* maneret proprium ornamentum, ubi, stellæ in modum, in quinque angulos resolutum *florem* aureo fulgore comantem protulit, primi generis minorum, umbilico delutior, tres visu jucundos, virides circulos exhibente ornatum, quantum ex pictura augurari licuit. Semen secundi generis minus.

Speci

Species secunda, flore purpureo.

Breyn.

Rarissima est hæc, & quantum mihi constat, Europæ nostræ minis reliquis nota, Antecedent perisulm, nisi quod plerumque major, & folia floribus umbonem luteum circumdantia purpurei coloris sint.

Species tertia, flore carneo.

Breyn.

Secundæ speciei valdè similis est; excepto quod petala, quibus umbo floribus radiati, carnei sint coloris.

Species quarta, minor flore flavo.

Breyn.

Hæc, quantum ex figura à D. ten Rhyne transmissa Autori nostro conjectari licuit, pedalis circiter; caulis procumbentibus, articulatis, quos Folia triquetra, reliquis breviora & longè angustiora exornant. *Flores* in caulis & ramis se solitarios ut in cæteris præbentes parvi sunt, capituli trigono, petalis brevioribus ac paucioribus quam primæ speciei, quorum color luteus seu flavus, cincto.

Totâ hæc planta cum congeneribus omnibus antedictis, præprimis folia earum cum capitibus ut Aizoon succulenta sunt. Sapor aqueus, nitrosi quid occultans, quod in ficcatis, quæ planè falcata patet.

Cum plantæ hæc nobis nondum fuerint inspectæ, an rectè Chrysanthemum annumeretur non finimus. Paulus Ammannus, cui cognita & examinata fuerunt, quò pertinent te certis dubio.

* *Character Plantæ naturalis.*

Chrysanthemum, inquit, aizoides Africanum (1.) latifolium Breynii, (2.) teretifolium, (3.) triangulari folio, flore aureo, (4.) flore purpureo, caulis & ramis purpurascens, (5.) flore carneo & (6.) triangulari folio minus, flore flavo in *Cent.* 1. & *Prodr.* p. 21. ad classem Chrysanthemorum non pertinent, quoniam non ferunt semina quadrangula nuda, more Chrysanthemorum; nec ad nos, quia non habent semina papposa, sed magis Kali florido repenti Aizoidi Neapolitano Col. edicuntur Kali Africana Kali florido repenti Aizoidi Neapolitano Columnæ affinia.

I. Habent enim vascula pentagona coni inversi instar, in lunum plana, per margines quinque annosis apicibus circumvallata, totidemq. intus cellulis donata, quæ per maturitatem desiccantes, semina parva, spadicæ, rotunda effundunt: apices five capitula dum maturare incipiunt, desiccant & flaccescunt, summo capitulo stellæ radiatæ figuram imprimentes.

II. Quædam ex hoc genere ferunt, vascula quindecim localiter donata, totidemq. apicibus oblongis, fungosis, in conum coarctatis circumvallata, ut Chrysanthemum aizoides triangulari folio, flore aureo.

Quantum ex his capitularum seu vasculorum seminatium descriptionibus colligere licet plantæ hæc Sedi seu Aizoi exoticæ speciei sunt, non Chrysanthemi.

CAP. V.

De Pæonia.

Pæonia dicitur, quibusdam *Παῖον*, cuius radicem aliqui *Ἰδαίος δασύδης* vocant, Pæonia dicta est à medico Præone, qui cæ Plutonem ab Hercule vulneratum, Homero Odys. 5. fingente, curâse perhibetur. *Pæonia vetustissima inventa est, nomenque auctor retinet, quam quidam Pentorobon appellant, alii Glycyfiden.* Plin. lib. 25. c. 4. Forè (inquit Bodeus à Stapel) à *παῖον* vel *παῖον* hymnos cano, quod ob insignes virtutes multum laudaretur: nam Pæonias omnes herbas Veteres pro salutaribus habuerunt.

Pæoniæ notæ generice sunt flores rosei maximi, semina majuscula rotunda, per maturitatem nigra, radices crassæ vel tuberosæ; folia composita.

1. *Pæonia mas Park. Ger. præcior J.B. folio nigricante splendido, quæ mas C.B. The male Pæonij.*

J.B.

Pæonia mas præcior, utrarior, ita notabili foliorum & radicis differentiâ à feminâ dissecitur: cuiusquidem etiam semina videtur altius assurgere, ad sesquicubitalem aut bicubitalem altitudinem; pluribus caulis nonnulli rubentibus, in aliquot ramos divisus, foliis vestitis Nucis Juglandis ferè polita & figurâ, sed laticioribus, crassioribus, lanugine quadam averâ parte pubescentibus, ternis, quaternis, quinis, raris septenis, saturè vibrantibus, glaucocœque obductis, caulium extremis ad committens parte interna rutilis, ex longis rubescentibus pediculis pendentibus. *Flores* supremis insident fastigijs singularæ, paruli, quos carinata quadam folia sustinent, similes ferè floribus Pæoniæ feminæ, sed dilatores, non line purpurea tinctura, nervis reliqua floribus parte saturationibus, in quorum medio *stamina* purpurantia apices croceos sustinent. Succedunt cornicula alba, villosa in principio aque lucente lanugine pubescentia, raris terna, sæpius quina aut circiter, cristâ sanguinea incurvâ supernâ

superne donata: juxta cornicula stamina rutila, apicibus luteis farinaceis donata. Cornicula vero pro grandiora reddita, atq. per maturitatem deficiente recurvantur, elegantissimamque granatam offendant seriem, utrimq. ordine positam, primum acinis granati colore similibus, mox atroceruleorum, tandemque nigrorum, rotundorum, crassiorum, quam in femina, colore & substantia alio quoque similibus, quemadmodum & sapore. Radix ceu palus altè depangitur, recta, nonnunquam in adnata paucis divaricata.

Hujus flores Maii initio explicantur, mōsq. decidunt. Genueris in Generoso dicto Helvetie monte reperiri audiverat.

Si seminetur Vere, utplurimum per annum latitat, & post singulis annis foliorum divisiū augetur.

2. *Paeonia mās tardior* J.B.

1. A precedente differt foliis numerosioribus, quippe quinis aut septenis, impari aliquando bifido; dilucis quosq. videntibus, & aversa parte, si cum praedicta foliis conferantur, pallentibus, quā & albi quadam lamine donata sunt. 2. Non caulium modo extremis sed ipsis quoq. foliorum costis interna seu adversa parte rutilantibus. 3. Floribus tardius erumpentibus, nec citius quam priores decidunt.

Floret haec communiter sub finem Maii.

In usum Medicum veniunt radices & semina.

Uti eorum praecipuus est in affectibus cephalicis, Epilepsia, Incubo, &c. uterinis, mensibus obstructis, locis purgandis, dolore post partum mitiganda, epatis obstructione. Extrinsecus videntur grana ex radice de collo pro arcenda epilepsia. *Schrod.*

Fili (inquit "Galenus") puellum quandoq. octo totis mensibus morbo Comitiali liberum, ex eo quo gestabat radicem tempore. Ubi autem forte fortuna, quod a collo suspensum erat decideret, protinus morbo correptus est; rursum, suspensum in illius locum alio inculpate se habuit. Visum ergo est mihi, fatum esse denique id certioris experientiae gratia, detrahare: id cum fecissem, & puer iterum esset convulsus, magnam ac recentem radicis partem ex collo ejus suspendimus, ac demum portum sanus effectus est puer, nec postea convulsus. Experimentum hoc Galeni confirmant Montanus, Pernelius, Apollonius Menubenus lib. de Ales, cap. 7.

Qua hoc qualitate seu proprietate effectus ambiguit. Quacunque tandem (inquit Julius Alexandrinus) in Neustain suis in Galeni de simplicium Medicam. facult. librum notis) succelsus huius per frusturam hodie. Ut vagit cum efficax non est nostra haec Paeonia quam aliarum regionum aliquarum, vel leviora erant illius temporis mala haec quam nostri huius sunt, ob immutata in deterius forte victus rationem. Alii in effusione sub certo syderum posuere totum negotium consistere afferunt. Quo opinio Magica aut supersticiosa vanitate non vacat. An (inquit Calp. Holmanus) Galeni radix non fuit naturalis sua talis, sed quia *παρασκευασμένη, adjuvata*, ut sic verum. Diabolus enim in multis aut juvat naturam, aut impedit.

Sylvius nihil grandis (inquit) haecenus ab huius radice & semine sapissimè à me usurpatis vidi praestitum. *D. Soame.*

3. *Paeonia femina* Ger. *femina vulgaris flore simplicis* Park. *communis vel femina C.B. femina vulgaris* J.B. *Female Peonion.*

J.B.

Radices glandulosas fibris quibusdam interceptas habet, ut Asphodelus, à quibus deniq. & alie propagantur simili modo glandulosae. Caulis viridis vix nisi ad exortum pediculorum foliorum rubedinem ullam ostendat: *folia* variè & inconditè dissecta, modo trifida, modò bifida (de singularibus foliis intellige) aliàs etiam integra, superne virentia, inferne albicantia aliquantulum & nonnihil hirsuta. *Flos* qualis in mascula [sed minor magis, purpureus] cum staminibus & apicibus consensibilis perinde ut in *siliqua* [quae tamen minores] at *semen* oblongum, per maturitatem nigrum.

Floret mense Maio: semen Julio ad maturitatem pervenit; multumq. se repta multiplicat.

4. *Paeonia femina Hispanica pumila* Park. *tenuis laciniata, subius pubescens, flore purpureo* C.B. *femina pumila* Ger. *quoad iconem.*

Clus.

Tenuis dissecta & laciniata habet *folia*, magis mucronata, aversa parte brevi lamine pubescentia & candicantia, adversa vero virentia nec splendentia, multis venis à medio nervo in latera foliorum excurrentibus, ut in reliquis Paeoniae generibus: *Caulis* gracilis & dilutius virentes, singulis sustentantes unicum *florem*, aliorum generum floribus paulo minorem, simplici octo foliorum (saepe constantem), purpureum, hoc est minus rubentem quam qui plenus est, sed non minus odoratum, multis *staminibus* candidis quorum *apices* flavi, bina cornicula media cingentibus praeditum, quae maturitate deficiente *semen* continere conspiciuntur vulgaris Paeoniae, initio subceruleum, seminis lani instar. *Radix* superiori similis, minus tamen crassius sed gracilioribus bulbis constant.

Nata est Clusio semine ex Hispania missa: floret Maio mense cum aliis.

* 5. *Paeonia*

* 5. *Paeonia Poni Arantii colore* C. B. *tertia* Clus. *femina flore carneo simplici* Park. *parad.*

Clus.

Folia huius Paeoniae feminae, paulò dilutius virentia quam *parvifolia* splendentia, per oras nonnihil crispata, inferne cineracei coloris: *flos* simplici sex foliorum serie constat, coloris carni dilucis, in quo flavescens tenuiter elucere videtur: *cornicula* viridia medium florem occupant, & multis albis *staminibus* cinguntur, quorum *apices* aurci. *Semen* in corniculis nigrum: *radix* bulbacea Asphodelinisq. tuberibus constat.

Floret Maio.

* 6. *Paeonia Aquilinae foliis* C.B. *quarta Aquilinae foliis* Clus. *femina Aquilinae foliis* Park.

Caulis huic latis firmus: *folia* in ternas alas divisa, quae totidem *folia* gerunt breviora & magis orbiculata quam aliarum, atque in aliquot lacinias scissa, superne dilutius virentia, inferne pubescentia & cancellentia, adeoque similia Aquilinae foliis, ut primo intuitu pro illis accipi possint. *Radix*em habet multis bulbis longis praeditam ut Paeonia femina. *Florem* non viderat Clusius.

7. *Paeonia flore ex alvido pleno major & minor* C.B. Clus. *femina flore pleno albicante* Park. *parad.*

Clus.

Humilior est illa quae amplum, ex rubro purpurascens, plenumque habet florem: *Caulis* item quam illi gracilior. *Folia* quidem multis lacinias ut alteri divisa, sed angustioribus: *flores* etiam minores, neq. adeò pleni, utpote qui sexaginta aut septuaginta foliorum numerum raro superent, cum in vulgaris plenae flore aliquando quadringenta observare meminerim. Huius color initio dilucet purpurascens, & quodammodo carnes, deinde paulatim clauscens, exalbidus fit, tandem totus ferè niveus, excepta foliorum basi & infima parte, quae carneum quodammodo colorem retinet. Bina aut terna, ut plena vulgaris, habet in medio flore *cornicula*, minora tamen. Peculiarem etiam habet ejus flores notam, ut illi *folia* non facile defluant, sed durissimè harent, inò donec temporis diuturnitate nigrescant, marcescant & siccitate contrahantur. *Radices* etiam habet haec minores & graciliores quam vulgaris.

Reperitur huius generis flore longè ampliore, ut quae Purpureae plenae flori non cedat magnitudine, ejusdem tamen cum descripto natura, durissimè nimirum *folia* retinens, temporis succellum mani albescencia.

* 8. *Paeonia folio subius inaequo flore albo vel pallido* C.B. *femina leucanthemos & ecyranthemos* Park. *femina pumila* Ger. *quoad descr.*

Hanc, quae in celsissimorum Crete montium convallibus abunde provenit, promiscuae naturae esse, hoc est, quae neque mas, neque femina esset, scribit Hon. Bellus ad Clusium.

Huc refert C. Bauhinus Paeoniam flore niveo Clus. in Navarra montibus inventam, cujus flos simplici foliorum serie constat, vulgaris minor, radices etiam habentem illa minores.

Paeoniam feminam flore albo pleno

Depingunt & describunt Tabernamontanus & Gerardus: Figura apud Gerardum est eadem quam Clusius exhibet pro *Paeonia pleno flore albescente minore*.

Paeonia flore variegato C.B. *femina versicolor* Park. V.Clus.

Huius flores interdum carni sunt coloris, nonnunquam omnino rubri, aliquando etiam foliis vel modica ex parte rubris, alià carni coloris, vel utroque colore radiatim distinctis. Dubitat Clusius annon artificio colores illi fuerint inducti.

* 9. *Paeonia promiscua* Ger. *promiscua striatior folio* J.B. *femina promiscua* Park. *femina altera* C.B.

J.B.

Multa tam cum mascula, quam cum femina vulgari Paeonia communia habet. *Radix* glandulosa ut feminae vulgari, sed crassioribus glandibus: at *folia* propius ad masculae folia accedunt, magis tamen incondita, singulaque strictiora & longiora, superne ut masculula saturè virentia, inferne vero magis albicantia, minus tamen quam feminae vulgaris, quibus etiam aversa parte multo minus sunt pilosa. *Flores* saturatius sanguineo coccineo colore rubent, septem aut novem foliis constantes: *Apices* ac *stamina* & *siliqua* ut in aliis.

* 10. *Paeonia promiscua Vormarii folio latiore* J.B.

J.B.

Pulchrè haec variat à reliquis Paeoniae speciebus: *Folia* siquidem quae inis ramis haerent, latiora sunt quam ceterorum, rotundioraque, aversa parte glauca, hirsuta, adversa saturatius virentia, tridentemque plus obfusa, sed paucioribus quam in opposita. *Folium* in terna aut quaterna aut etiam quina segmenta divisum est, nulla divisione certa, sed temere variante. *Flos* à reliquarum flore haud abimilis: *Siliqua* vero retorte hirsutis alba tota contracta.

11. *Paeonia*

11. *Paeonia flore pleno rubro* J. B. *femina, flore pleno rubro majore* C. B. *Paeonia femina multiplex* Ger. *femina vulgaris, flore pleno rubro* Park. *Double-flowered female* Petzsch.

J. B.

Omnium *Paeoniae* specierum longè pulcherrima est, speciosa *floris* *Languinei* *lati* incrementi, tam densis foliorum stipatu luxurians ut fidem numero superet. *Folia* sane *floris* sunt plurima, magnitudine & formâ inter se discrepantia. Extrema enim caulem proximè amplectentia reliquis omnibus majora sunt, & adnatis foliorum odoratum circinata rotunditatis: reliqua interstita inter se variant; sunt enim quaedam illorum graminea forè, oblonga nempe & angusta, interque haec aliquid colore albo tincta conspiciuntur, cum levi rubore, quaedam verò fistulosa inferius & quasi tubulosa, arcto satis pervia meatu; quaedam paulo majora, & ad latera utraque mirâ varietate modo magis minùs profundè incisa, dissecta & alicubi serrata, quaedam adhuc majora latiorumque majoribus quoque incisuris dissecta, quaedam etiam, & quod observatu dignum, referunt suâ scissura & formâ ea omnia *folia* quae viridia sunt. In medio flore duo assurgunt calices albi hirsuti, oblongi, inferius latiores, in medio ventriosi, in summo denique acuminati, cum inflexa quasi Galli cristam referente substantia rubra, feminum futurorum rudimenta intra se continente. *Folia* multum similia *Promiscue* *lobeli* foliis, breviora tamen & utraque latiora, nec vel tenui illa *Promiscue* *lance* infernâ parte donata, sed instar masculae glabra & virentia.

Ex hujus femine Clusio nate sunt plantae, caule, foliis, radice matrem planè referentes, quarum una tertio anno florem dedit, matris huius quidem concolorem, sed simplici sex foliorum serie constantem. Altera autem Byzantina prioris florem imitantem, h. e. simplici octo foliorum serie habentem, colorem tamen magis rubrum & saturnum, & ad nigredinem quodammodo tendentem: Tertia florem plenum tulit matri concolorem, vel etiam majorem, & singulis annis corniculae sine nucis, quarum alicuae femine praegnantis fuerit.

Ceterum flos hujus plantae omnium quos novimus multiplici foliorum serie constantium speciosissimus est & maximus, folis numerosissimis compositus, non diu tamen durat, verum intra sex aut octo dies postquam aperitur desinit.

- * 12. *Paeonia flore pleno rubro minor* Clus. J. B. *flore pleno rubro minore* C. B.

Clus.

Folia hujus alterius foliis haud ab similia: *Floris* tamen ejus flore minor, nec adeo plenus, illi parè qui carnei coloris plenus est par, non minùs tamen saturi rubri coloris quàm majoris, sed ejus *folia* interiora venis quibusdam nigricantibus aspersa conspiciuntur, medium florem occupant cornicula nullis staminibus obita.

- * 13. *Paeonia peregrina flore saturè rubente* C. B. *femina Byzantina* Park. *parad. Byzantina* Ger. *enac. Byzantina prior* Clus.

Folia habet praecedentis foliis non dissimilia, paulo tamen crassiora; *caules* illi similes aut ampliores, *florem* summo fastigio sustinentes unicum, simplici octo, decem, aut interdum plurium foliorum textura constantem, non purpureorum ut *maiorum*, sed rubentium & elegantissimum; *radicem* multis nodis oblongis, sive Alphodolnii bulbis praeditam *Paeoniae* feminae instar, exterius pallidioribus.

- * 14. *Paeonia peregrina flore dilutè rubente* C. B. *Byzantina altera* Clus.

Hujus germina recens prodeuntia non rubent ut in priore, sed ex albo virefcunt, ut etiam caulis & foliorum pediculi, quae in illo initio rubent. *Folia* superiore dilutius virentia levique, superius & inferius non minùs quàm superioris splendent. *Floris* etiam paulo major dilutiorè magisque florido colore praeditus est: ejusdem filiquae breviores, femina rotundiora, minùs nigra & splendentia. Haec non adeo liberalis est in proferendis floribus ac superior.

Utraque femine Byzantio missa nata est.

Floris Maio cum alius *Paeoniae* generibus, aut cum illa florere desinant.

Cum Clusio ex femine *Paeoniae* feminae vulgaris flore pleno rubro enatae sunt tres varietates, speciemur, imò fidenter affirmamus, nonnullas ex superioris traditis *Paeoniae* non species distinctas esse, sed varietates tantum, quae stationi & culturae originem suam debent.

Temper.

CAP.

CAP. VI.

De *Helleboro nigro*.

Hellebori etymon superius tradidimus in capite de *Helleboro albo*. *Hellebori nigri* nota sunt *folia* digitata, flores non decidui, si modo flores seu florum petala, & non potius floris calyx decedens *folia* illa lata, speciosa, alba, purpurascens, quibus utrumque florum petala vulgò habentur, floris autem petala tubulosa illa foliola virentia quae stamina & capitulum velut corona cingunt, quae foliis praedictis calycis occultantur: radices cathartice.

1. *Helleborus niger verus* Ger. Park. *niger flore rosso* C. B. *niger flore albo, interdum etiam valdè rubente* J. B. *True black Hellebore, or Christmas-flower*.

J. B.

Radix habet numerosis fibris, vulgari paulo crassioribus donatam. *Folia* à radice pediculis spithameo, crasso, succulento, tereti, punctis purpureis ut *Dracunculi* majoris notato appensa, densa ut plurimum in *folia* novem, viridantia, levia, rigidiora, crassioraque quàm in vulgari flore viridi, lata, obusa, serrata, in extrema folii ora & paulo inferius, crenis autem viduâ reliqua portione tota: pediculi singularium foliorum, ut & averis folii nervus, purpurascens. Inter *folia* flores occultantur, pediculi plurimum palmari & sesquipalmari, succulento & maculoso, ex foliis quinq; candidis, ungue purpurascens extrinsecus, subrotundis, striato venularum discursu praeditis. Ad floris inum foliolum oblongum integrum, pauloque inferius alut tanquam vagina, intermedium divitum in plura. Floris medium occupant staminula multa lutea, brevique, cum corona decem, duodecimve tubulorum virentium. Succedunt filiquae corniculatae intorae, septenae, in quibus semen parvum, rotundum nigrum: fit interdum, ut eunte in femina flore ejus folia colorem contrahant ferrugineum tam intra, quàm extra. Aliquando florem habet valdè rubentem, interdum album pro anni constitutione.

In Alpibus non longè à Ponteba copiosum invenimus. J. Bauhinus se cum in variis sylvis Locui observasse tradit.

In hortu Blasensii aliam hujus speciem invenio quàm *Helleborum nigrum* flore rosso, minorem Belgicum vocant; qui omnibus suis partibus, foliis, caulibus, flore, praecedente minor est; flore ex albo rosso.

Purgat potenter humores melancholicos, utile per consequens medicamentum est omnibus affe-

ctibus inde originem trahentibus, quales, Mania, Insania, Hypochondriaca passio, Elephantiasis, Herpes, Cancer, Quartana, Vertigo, Epilepsia, Apoplexia, Scabies. Sed cautè & non nisi robustis, ob violentiam quam exercere aptus natus est, exhibere conducit. In decocto tamen minus est periculi. Corrigitur mastiche, cinnamomo, aniso, fenice, & sim. Sebrod.

Alii *Helleborum nigrum* rectè preparatum innoxium esse medicamentum scribunt, ut tutò pueris, gavidis & debilibus corporibus dari possit.

Dosis in substantia à gr. 15. ad 35. 5ij. robustissimis etiam 3j. in infuso vel decocto à 3j. ad 3ij. Exhibetur vel *substantia* ipsius, vel *infusum*, vel *decoctum*. Substantia exhibetur, 1. Formâ *pulveris* fumendo *Helleb. nigri* 5ij. zingib. mastic. rosar. rubr. cinnamom. anis. ana gr. 4. Misce in pulcro. In pueris sume 5j. 2. Formâ *pilularum*, formando ex praedicto pulvere cum syrupo idoneo pilulas. 3. Formâ *placentalium*: vide *Le Brun*. 4. Formâ *cydoniatum*. V. eundem, apud quem & reliqua.

Vis omnis hujus radice est in cortice aut fibrillis rejecta medullâ. Optimè corrigitur Caryophyllis aromaticis. *D. Palmer* è dictatis D. Hermanni Horti Leydenensis praefecti. Jo. Hartmannus in fluxu menium nimio Cingulum ex foliis *Hellebori nigri* compactum ita ut folia recentia affluantur fascia, circa lumbos corpori applicat.

2. *Helleborus niger hortensis flore viridi* C. B. *Helleboraster* Ger. *Helleboraster minor flore viridante* Park. *Elleborus niger vulgaris, flore viridi vel herbaceo, radice diuturna* J. B. *Bears foot*.

J. B.

Hic tum ab *hortensi flore albo*, tum ab *adulterino* manifesto discrimine sejungitur: licet enim *radices* fibrosae, nigrae, eaeque numerosae similitudinem magnam cum *hortensi flore albo* insinuent, dissimilitudinem verò cum *adulterino*, reliqua tamen plantae facies differentiae fidem faciet. *Folia* enim ampliora, viridis herbacei, teneriora quàm illorum utriuslibet, in plura segmenta conciduntur, singulaque lacinae in acutum mucronem, non obtusum more *hortensis flore albo* desinunt, in ambitu serratae, nec tam saturo colore tinctae, nec tam rigidae ut *adulterini*. Jam verò *floris* pediculis palmariibus & dodrantalibus haerentes colore sunt herbaceo, *adulterini* *Ellebori* axillari, quintis majoribus foliis constantes, umbilicum obfidentibus apicibus crebris pallolentibus. Semen corniculatis aliquot surtibus conjunctisque aliorum more consistunt.

In montibus Euganeis, inque monte illo excessu cui inasiditatur S. Marini urbs, decem circiter Locui. mill. pal. Arimino distans, observavimus.

Folia cœcitè per tres aut quatuor horas infusa & pota, jejuno ventriculo, tribus matutinis, in- *Vires* signe prophylacticum censetur adversus variolas aliisque morbos contagiosos. D. Febrsen.

ooo

Pul.

Pulverem foliorum efficatorum, pauca quantitate, verminantibus pueris exhibent nostrates, vel in potu aut iulculo, vel in ficu, &c.

3. *Helleborus maximus* Ger. *maximus* sive *Confiligo* Park. *Helleborus niger fetidus*, *Confiligo* Plinii lib. 27. cap. 9. C. B. *Helleborus niger sycosifrus adulterius*, etiam *hyone* virens J. B. App. tom. 3.

J. B.

Planta est cubitalis, odoris virosi, radice fibrosa, obliqua, cortice subnigro, nonnihil cum acinopia levi amaricante, lignosam & duram medullam obducens: caule tereti, quem investit primum cortex mixto cum virore rubellus, alter pallide viridescens, cui subest caulis lignosus, copiosam medullam viridantem complexus: folia pediculis palmariis appensa, densissimo stipatu caulem ambiunt, in tria, quinque, saepius novem folia subdivisa, longa, striata, atrovirentia, in ambitu serrata, nullis interdum crenis incisa, dura, rigida, nervo per mediam longitudinem valde conspicuo decurrente, a quo utrinque in latera obscuriores venulae prodeunt: at superiora folia, ut in pauciores portiones sunt divisa, ita & latiores sunt tum portiones ipsius folii, tum pediculus. Ex alis prodeunt ramuli multi dilute virentes, ob mollitiem floris ponderi impari deorsum reflexi, paucis foliis pallidulis parvis, integris donati; quibus insident flores singuli, bini, terni, quaterni, ovales fere, nec ita ut in Helleboris expansi, ex pediculis semipalmariis quadrantalibus, ex foliis quinis herbaceis, extremâ orâ cum se magis explicant rubente, striatâ compositi: in medio stamini plurima, capitulo sulcato, exalbido, extra quæ intra floris calathum, quatuor, rarius tres aut quinque, ceu tubi concavi, magis virentes, breviorisque quam staminalia, oris fimbriatis, leviter interdum purpurantibus: penitissimum floris meditullum occupant *cornicula* Aquilegæ vel Hellebori, bina ternæ, tuberculo innixa, in quibus semen.

In Germania, lateribus montium quo eluctatur Rhenus, inter Coloniâ & Moguntiam copiosissimum observavimus & alibi in montibus regionum transmarinarum.

Veratrum nigrum 4. peregrinum *Clusii*, *Helleboraster maximus alter Clusii* Park.

In paucis à precedente differt, nimirum foliis paulò atrioribus, & florum oris ex purpura nigricantibus, præsertim trium interiorum petalorum: ideòque nos specie diversum nomen agnoscimus.

Tragus & Dodonæus venenatam qualitatem huic plantæ tribuunt, ideòque ab ea cavendum monent.

Radices hujusce particulam in pecoribus medendis auricule perforate inserere soliti sunt Veterinarii antiqui. Recentiores omnibus fere corporis jumentis partibus radiceam eam ingerere solent, quavis etiam de causa laborantibus. Quamprimum etiam jumentum aliquod parùm late vivere intellexerint, ad hoc medicamentum tanquam sacram ancoram confugiunt, & plerumque succellis rois respondet. *Kyberus* apud Tragum: qui tamen veterinarios *Gengenbaceses* non Confiligine, sed Helleboro nigro Dioscor. ad hanc rem uti ait. Germanos veterinarios nostri etiam imitantur in hujus radice vel caulis usu.

4. *Helleboraster alter trifolius spinosus* Park. *Helleborus niger trifolius* hort. Farnes.

Folii tripartito divisi, durioribus & rigidioribus; denticulis circa margines asperioribus & pungentibus incisis; & floribus pallidius virentibus à precedentibus abundè distinguitur: cætera cum eis convenit.

In hortis curiosorum emutritum vidimus, locum ejus natalem ignoramus.

Folia singularia Laurinis comparat & magnitudine & substantiâ & figurâ Petrus Castellus. Calem ei attribuit cubitalem, teretem, digiti crassitudine, foliis circumcirca vestitum: Flores in lumbis caulis & ramulis Hellebori nigri vulgaris, dilute virides, aut subalbidos.

Incipit florere Novembri, & in Martium & Aprilum usque florens perseverat: quilibet autem flus apertus & in suo vigore perdurat ultra quadraginta dies.

C A P. VII.

De Fraxinella.

FRaxinella à foliorum cum Fraxineis similitudine dicta est. Folii Fraxini, floribus in spica speciosis, seminibus magnis nigris splendentibus ab aliis plantis discernitur.

Fraxinella. Officinis *Diſtammus* J. B. *Diſtammus albus vulgè* sive *Fraxinella* C. B. *Fraxinella* Ger. Park.

J. B.

Radices candidæ sunt, variòque implexu multifidæ: unde emergunt quotannis scapi plurimi, sed quicubito proceriores, hirsuti, rubescentes, [in ea tamen specie quæ florem album proferit pallide virides]

virides] medullâ multâ facti; folia vestiti nullo ordine positi, alatis, tribus vel quatuor pinnarum conjugationibus ad costam annexis cum impari in extremo costam terminante, Fraxini similibus, superne atro-virentibus, inferne dilutioribus & splendentibus, laurinis aequalibus, crenatis. In lumbis scapi florum thyrsi pulcherrimorum ex intervallis positorum, odore gravi, foliis quinque ex albo purpureis, stris saturatioribus notatis, aversâque parte nonnihil hirsutis constantium, fibris ongis recurvis, denis numero, purpureiscentibus, fibræ apicibus luteolis ex purpureo herbidis, minutis micantibus granulis atro-purpureis, resperfis, medium obsidentibus, una cum stylo pentagono pericarpio insilente, quod in plures filiquas seu theculas dividitur. Semen nigrum, lucidum, paulo majus quam Mili Solis.

In præcipuis montium Rheno flumini vicinarum hanc non semel observavimus. Floret Junio. *Locus.*

Radix (quæ sola fere in usu est) cardiaca & alexipharmaca confectur, contra pestilentie contagia utilis, quoquo modo sumpta. Autoritate Mathioli valor adversus venena, & venenosorum animalium ictus. Nocat interancorum vermes drachmæ pondere hausta. Datur contra frigidos interius morbos: nam & menses & urinam movet, partum adjuvat, secundas & emortuum foetum educit tum supposita, tum cum Pulegio suffusa, tum ex vino meraco 3ij pondere pota. Valer quoque ad alvi tortiones, & ad ejiendos renum calculos.

Additur quoque utiliter in potionibus interiorum vulnerum. Datur comitialibus & aliis cerebri affectibus.

Aquam destillatam pro Cosmetica habent Romanæ mulieres, & utuntur in inflammationibus oculorum. Ex his apertum est neutiquam posse esse succedaneum veræ Dictamni (inquit Casp. Hofmann.) Verum cum acris sit & amara, non video cur non eadem possit præstare quæ Dictamnus.

Silique & flores contactu pruritus faciunt, & in calidioribus regionibus cutim exulcerant. Variat floris colore albo.

C A P. VIII.

De Althea lutea seu Abutilo Avicennæ.

Folii Altheæ mollioris, floribus à foliorum alis exeuntibus luteis, ab aliis hujus generis discernitur. Affinis & similis est Altheæ Venetæ, Sabdariffæ, Bammie moschate aliisque Alceis accefferit foliis plantis exoticis pentapetalis, cum conceptaculis in quinque cellulas dispersitis: verum in hac thecæ disjunctæ sunt & tantum contiguae, non conjunctæ unicum efficientes vasculum, ut in illis.

1. *Althea lutea* Ger. *lutea* sive *Abutilon Avicennæ putatum* Park. *Al. Theophrasti flore luteo* C. B. *Theophrasti flore luteo*, quibusdam *Abutilon* J. B. *Yellow Mallow*.

J. B.

Cum Althea vulgari de mollitiei palma certat quod Abutilon vocant, radice parvâ, albâ, fibris aliquot adnatis donatâ, subdulci. *Caulis* foris tomento molli totus est oblitus, pingue quid atterantur manibus allinens, incanatus: cortici, qui facile delibatur subest lignum Saligni instar candidum & durum, medullam succulentam viridem continens. Ex caule folia nullo ordine nascuntur, pediculis palmariis & minüs, lata, circinate rotunditatis, nisi in mucronem acutorem desinerent, laugine incana & insigniter molli obducta: ex horum alis rami producantur: indidem flores item prodeunt Caryophyllatæ aquaticæ, intensè crocei, striati, pentapetali, medium occupante apiculi luteorum glomere: totum verò florem complectuntur quinque folia incana, lanuginosa. Succedunt tomentosa capitula, Juglande paulò minorâ, supremâ parte plana fere ex decem aut duodecim foliulis latiusculis, compressis, in mucronem acutum desinentibus, in orbem juxta positis: in quibus semina semicircularia fere, compressa, fusca, medullâ albâ, dulci.

Annua est planta, non diu durans. In hortis feritur. C. Bauhinus inter Ferrariam & Bononiam observavit ad duos cubitos excrecentem.

2. *Althea Theophrasti similis* C. B. *Abutilon Indicum Camerarii* Park. *Abut. Indicum* J. B.

J. B.

Flore est pallido, subcandido, sive medio luteo, pediculo nixo subhirsuto, sicut & novella folia ac caulis, non tamen ejus ad tactum mollitiei quâ vulgò notum Abutilon Italicum. Pediculi in fibras divisi foliis venulas sparsas subministrant spiceas, in aversa parte folio existente pallidiores, internâ vero saturatius virentes. *Caulis* penes internodia subrustellens. Florem excipit folliculus subniger, stellatim compactus, semen quoque continens nigrum: Exterior involucrium ex viridi flavescens. Radix pallida fibrosa.

Alii nomen quidem a cautibus deducunt, sed diversam ejus rationem assignant, quoniam scilicet hunc plantae eadem vis in morte esset, quae coibus ad ferri aciem detegendam, statimque adnotata velociter sentitur. Plin.

Aconiti nota sunt folia circumscriptione subrotunda, laciniata, flores cucullati, semina rugosa, vis in plerisque saltem speciebus deleteria.

1. *Aconitum magnum purpureo flore*, vulgè *Napellus* J. B. *Acon. caruleum*, seu *Napellus* 1. C. B. *Napellus verus caruleus* Ger. *verus flore caruleo* Park. *Wien Helmet-flower* o? *Apollis* hood.

f. B.

A radice (inquit J. Bauhinus) Napi parvi magnitudine, nigra, fibras è lateribus producente, caules emittit plures, bicubitales & altiores, teretes, leves [versòs summam tamen partem laniagine brevi pubescunt] medullà fæctos, rigidos, fractu continuos, ab imo ad summum folia cinctos crebris, alterno aut potius nullo ordine positis, pediculis longis, supina parte canaliculatis inflexibus. Sunt autem folia obscure viridia, glabra, nervosa, in quinque insigniores lacinas ad pediculum fere divisa, magis scilicet ad profundius laciniata quam in quavis alia Aconiti specie, singulis lacinis primariis in plura segmenta angusta, acuta profunde dissectis. In summo caule flores existunt crebri, valde in spicam digesti, singuli pediculis uncialibus inflexibus, quibus petalis compositis, quorum supremum galea aut cuculli monachalis in modum concavum, stylus duos occultat, duo lateralia latiora, infima duo florem medium occupant. Sunt autem flores caerulei, saturatioribus venis striati, inter pilis obfusi. Succedunt thecae, non tres semper, sed quatuor aut plures, oblongæ, glabræ, semina multa continentes per maturitatem nigra, rugosa.

Vire.

Facile est hominibus aliisque animalibus exitiali & perniciofa. Evidenti, sed perquam miserrabili experimento id Antverpiæ olim perceptum in recenti adhuc est memoria (inquit Dodonæus) Cum enim ab imperitis hujus inter acetaria illata essent radices, quæcumque eas ederunt, mox levissimis correpti symptomatis, brevi vitam cum morte commutârunt. Quin & Turnorus perhibet, Gallos quosdam Antverpiæ pro Imperatoria in acetariis, comestis Napelli radicibus intra biduum omnes obisse, exceptis duobus hñstionibus, qui eas revomerant. Est utique Napellus venenosum præsentaneorum facile princeps.

Animal quod Napello nutritur, ejusque Bezoar sui remedium specificum ab Avicenna perhibetur, minus sit an imula inter Botanicos non convenit. Consile Dodonæum & J. Bauhinum.

N. Napellus in jugis montium Alpium nutritus vires admodum noxas exerceat, delatus autem in hortos parum suis venenis operatur: quod experimento confirmat D. Martinus Bernhardus à Berniz in Ephemer. Germ. Ann. 2. Observ. 42.

Idem confirmat Pet. Joh. Faber in Panth. 1. 1. cap. 43. Cicuta, inquit, & Napellus, quæ veròs meridia in montibus Pyrenæis venenata sunt, ita transplantentur versus loca Septentrionalia & humidam omnem malignitatem deponunt. Observations has transmisit D. Tancrèd. Robinsono. Ego tamen non libenter vellem in memetipso experiri Napelli in hortis culti vires, mihi enim masticatus, longum nonnihil suffocet; qui tamen stupor non statim sentiebatur.

- * 2. *Aconitum Napello simile sed minus, caruleum, præcocius* J. B. *Ac. violaceum* seu *Napellus* II. C. B. *Ac. Lycotomum præcox* Park. *Ac. Lycotomum* IV. *Tauricum* Clus. *Ac. violacum* Ger. emac.

f. B.

Unitus aut duorum cubitorum proceritatem assequitur, caule gracili subhirsuto & subrubente, non ita recto. Folia Napelli, minus tamen crebrè partita, licet in quinque lacinas profundas, primariis divisa, quarum singulae rursus variè subdividuntur, colore atrovirente [superne] ex pediculis duas trèse uncias longis. Flores caerulei, cucullati, pilosi, quorum galea lingulas duas occultat purpureascentes, quorum capitulis impositus utriculus liquorem melleum continet: due horum alie supremo quoque margine galeam ingreditur, infimos margines excipiunt duo subjecta folia, quorum quatuor complexu comprehenduntur atro-purpureorum staminum villi. Radix subest nigra, oblonga, fibrata; [Exigui Napi instar Clusio.]

Locut.

Invenitur in Tauricis montium jugis non procul à Salzburgo, ubi floret Julio; in hortis transilvanum maturior, citius Napello, à quodifficiliter discernitur, inquit J. Bauhinus.

- * 3. *Aconitum spicae florum pyramidalis* Morif. Præcl. *pyramidalis multisflorum* Hott. Parif.

Morif.

Quoad radices & folia aliorum Aconitorum more provenit. Solummodo spicam fert florum coarctorum cucullatorum, ad basin latiore quam tandem in mucronem definit pyramidis instar. Quà nota quam facillime à cæteris suis fortis distinguitur.

4. *Aconitum caruleum Autumnale* Park. *Lycotomum Autumnale Napello simile* J. B. *caruleum Napelli flore* C. B.

Clus.

Folia hujus media quodammodo sunt inter Aconiti radice bulbosa seu Thoræ Italice, & Acon. Neubergeri: folia Thoræ quidem Ital. foliorum quasi amula, nonnihil tamen ad Acon. Neubergeri foliorum formam accedentia, nec illius minus ampla, atâ viriditate splendentia superne. Caulis illi bicubitales, crassus, firmus, striatus, virefcens & splendens, summo fastigio florum spicam acon-

Neu.

Neubergero ferè similem gestans, quibus etiam succedunt pares filique seu capita, & simile semen. Radix illius etiam radici par, perennis, & multis ad lacerâ adnatis se propagans.

Floret serius, nempe Augusto. De loco natali nihil habet Clusius.

In sepius non longè à Memminga Suevix urbe invenimus Aconiti speciem Medio Augusto florentem, bicubitalem & altiore, valde ramosum, foliis minus dissectis quam in Napello, cui figura quam habet Parkinsonus satis aptè respondet; tempore florendi cum hoc etiam convenit.

5. *Aconitum Lycot. Napello simile, Neubergerse, foliis latioribus, flore purpureo* J. B. *Aconitum purpureum seu Napellus* III. C. B. *Acon. purpureum aliud* Park. *Ac. purpureum Neubergerse* Ger. emac.

Clus.

Latiora vulgari Napello habet folia, licet similiter incisa & laciniata, magis atra similiter & splendentia: caulem rectum, firmum, rotundum, trium interdum cubitorum altitudinem æquantem, & in multos ramulos superiore parte sepenumero divisum, qui flores spicæ instar congestos æquant, colore purpureo, Napelli vulgaris floribus planè respondentes, hoc est quatuor foliis constantes, quinto veluti galeola supereminente, & bina circumvoluta instar liti cornicula occultante: staminum tamen media congeris magis fusca est. Florum spica in extremo caule nascens, reliquis oblongior est, & magis expansa. Singulis floribus torna succedunt cornicula, interdum quaternâ aut quina in caput unum conglobata, semen atrum & inaequale continentia. Radix illi, vulgaris Napelli instar, parvo Napi similis, cui in lateribus adherent alii Napi, fibras præditi, quibus se propagat.

Crescit in Montis Neuberger ducatus Stirix jugo, ad vacuum stabula. Floret Julio.

Locut.

- * 6. *Aconitum Lycotomum Lyncæum Napello simile* J. B. *Acon. comâ inflexâ, foliis angustioribus* C. B.

Clus.

Medium quodammodo inter vulgarem Napellum & genus Aconiti præcedens est: folia enim illis simillima obtinet; caulem inter illos medium, infirmiore tamen, & superna parte aliquantulum nutantem: flores utriusque floribus profus respondentes, nisi castis supra quatuor folia eminens magis sublevaretur & haret, rostrisque magis mucronato efficit: semina in ternis corniculis simul junctis similia: radiceem etiam non multum variantem.

Ex Lyncæanis montibus erutum Clusio missum est. Floret cum superioribus, aut paulò etiam Locut.

- * 7. *Aconitum caruleum minus, sive Napellus minor* Park. C. B. *Acon. Lycot. caruleum parvum* Ger. *Acon. Lycot. flore caruleo, galeâ elatiori, radice bulbosa* J. B. *Acon. Lycot. X. Thoræ Italica* Clus.

Clus.

Præter fibras, quibus subinde radicatam terræ hæret, bulbos gerit turbinatos, è quorum basi fibræ alie exeunt. Folia ex caule alternatim producuntur, mediocri amplitudine, quæ in quinque profundas lacinas, rursus levius subdivisâs, confcinduntur, splendenti virore prædita, subhirsuta: flores galeati, rari, cassidem longam erigunt, colore dilutè caruleo.

Ex Italia ad Clusium transmissa est. Ubertim nascitur ad Monasterium Neuberger, secundum tor-

Locut.

- * 8. *Aconitum Lycotomum flore maximo* J. B. *Acon. caruleo purp. flore maximo, sive Napellus* IV. C. B. *Acon. maximum Judenbergense* Ger. emac.

Clus.

Folia habet in quinque lacinas altè divisa, & illas denudò in ambitu concidas, Thoræ Italice foliis interduo admodò similia, ut si quis plantas antequam in flores abeant conferat, nullum ferè discernit deprehendere queat, nisi Italica Thoræ splenderet, hujus minimè: Caulem bicubitalem nonnuncquam, rotundum, non valde crassum, firmum tamen & rectum, ex viridi purpurascens, superne quinos aut senos ferentem flores, inter omnia Lycotoni genera maximos, quatuor foliis ut reliquorum generum constantes, supereminente galeâ longè majore & uncialis aliquando longitudinis, elegantis è caruleo purpurei coloris, sub qua bina longa cornicula, extrema parte latiora, & liti Veterum Romanorum ferè instar inflexa, coloris dilutius purpurascens teguntur, staminibus nigris medium florem occupantibus. Floribus succedunt cornicula ut in reliquis, sed majora, semen inaequale & sulcum continentia. Radix parvi Napi formam æmulat, nigricantibus fibræ prædita: alias præterea similes radices lateribus adnatas habet, tenuioribus adhuc fibræ, quæ singulis annis adhuc recentes caules proferunt: sed etiam infimi caulis nodis adnascuntur tubercula, non secus ac in Italia Thoræ.

Sporite provenit in Judenberg altissimo totius Stirix monte. Floret Augusto. Copiosè etiam Locut.

oritur in quodam Schuceberg jugo quâ difficilissimum est ascensus.

- * 9. *Aconitum maximum comā nutante* Park. *Lycost. comā nutante maximum* J. B. *maximum nutante comā* Ger. *inflexa comā maximum* C. B.

Clus.

Trium interdum cubitorum altitudine affurgit, *caule* tamen satis gracili, rotundo, superiore parte, in multos ramos diviso & nutante. Summo *caule* longam *spicam* fert, Napelli vulgaris floribus similium, sed paulo dilutius purpurea splendentium, quorum singulis succedunt *ceruiculae* & *semina* qualia praecedunt. *Folia* ampla & oblonga, in multas tenues profundaque lacinas magis dividuntur quam in illo praeter id quod Delphinii flore dicitur Acon. genere, quae superne quidem atque viriditate praedita sunt, non splendent tamen. *Radice* habet crassam & longam, Napi ferè magnitudine, foris nigricantem, & per intervalla multis fibris donatam, & superiore parte in multa capita extuberantem, e quibus caules emergunt, subinde tamen recentes exiguis Napi ad latera enatis habet, quibus se propagat.

Locus.

Primum ex Italia ad Viennam delatum est & Clusio communicatum.

10. *Aconitum Lycost. cereuleum calcaris magno* J. B. *Acon. cereuleum hirsutum, flore Consolide regalis* C. B. *Acon. Lycost. hirsutum flore Delphinii* Ger. *emac. Acon. flo. Delphini majus* Park. *Acon. Lycost. flo. Delphini* 1. *Silesticum* Clus.

J. B.

Altitudine vix cedit Napello, *caule* firmo, inani, purpurascens, qui subhirsutus videtur. *Folia* Aconiti Lycostoni lutei foliis similia, in latas dissecta lacinas, hirsuta. Summus *caulis* in longam abis *spicam* *florum* pulcherrimorum cereuleorum, longo, rostrato Aquilegiae vel Consolide regalis corniculo, librantis se Columbae aenulo, cujus extremo hianti *folia* subsunt quaterni aliorum Aconitorum modo, & in horum medio *stamina* multa. Ad *florum* verò exortum bina *foliola* angusta, ceu cornicula quaedam eriguntur. Hisce succedunt ternae junctae corniculatae filiquae, *semen* continentes nigricans, rugosum. *Radix* Clusio crassa, tuberosa, nigra, rugosa, concava, graviter olens, multis tenuibus, fuliginosaeque laeugine pubescentibus fibris praedita, ad cujus latera secundum infimum *caulem* singulis annis nova germina repullulant.

Locus.

Frequens est in montibus territorii Freywaldensis in Silezia, Augusto florens, at in horto translatum Junio.

- * 11. *Aconitum Lycost. flore Delphinii* Ger. J. B. *Acon. cereuleum glabrum flo. Consolide regalis* C. B. *Acon. flore Delphini minus* Park.

Dod.

Proceris affurgit caulibus instar Napelli: *folia* variè similiter, & creberrimis incisuris divisi: *flori* secundum *caulem* superius veluti in longam compositi *spicam*, & puniceo ac obscuriore colore purpuram amulantur; formà ferè floris Regii, in posterius videlicet corniculatum desinens: Siliquae & semen ut majoris Lycostoni lutei. *Radices* oblongae, crassae tres aut quatuor demittuntur, paucis adhaerescibus filamentis.

12. *Aconitum folio Platani, flore luteo pallidente* J. B. *Acon. Lycotomum luteum* C. B. *luteum Ponticum* Ger. *lut. Pontic. serotinum flore albo* Park. *an Ponticum lut. praecox ejusdem?*

J. B.

Ex *radice* flexuosis, numerosis, nigricantibusque fibris cirriformibus, implexis, satis jucundo odore praeditis constante *caudis* surgit leviter hirsutus, duobus cubitis altior, manis, striatus, rotundus, tenuis, lentus & nonnihil flexuosus, in alas divisis. *Folia* ampla, quinquepartito primario divisa, singulis segmentis denso subdivisis, superius exatro virentia, inferius albicantia. *Flori* ex pediculis uncalibus & plerumque sextantibus, quorum singulis appositum foliolum oblongum interdum dissectum, septius integrum, lutei, aut ex luteo albore herbacei, oblongi, concavi, inferius hiantes, & foliis quinque compositi, duobus lateralibus brevibus & latis, infimorum altero lato, altero acuminato, quinto in tubi modum concavo, in cujus intimo recessu duo cornicula, in *spicam* convoluta extremo, dorso brevem, hancum canaliculum sustentant, occultantur: ad quorum eorum in floribus hanc *staminum* conficiuntur congeries herbariorum, apicibus vel albidis, vel herbidis, vel nigro mixto vellicoloribus. *Siliquae* ternae vel quaternae, Aquilegiae, rectae, simul junctae, in quibus *semen*, rugosum, nigrum, naturà calidissimum veluti Pyrethrum, quod degustatum crebra pituita provocat.

Locus.

In colle la *Bastie*, & montibus Genevæ vicinis copiosè provenit. In altissimis montium vallibus nascitur, in variis Germaniae, Austriae, Pannoniae & Helvetiae locis, in sylva Hercynia praesertim.

J. B.

Varietas.

C. Bauhinus *Aconitum Lycotomum* albis pallidissime floribus ab Aconito Lycotono luteo separat. Idem Jacq. & Parkinsonus; qui tamen non aliand inter ea differentiam notat quam in tempore tum germinandi tum florendi, quod illi mensurum minimum spatio lenius est quam hinc.

Vires.

Maligna est & homini adversa vis Aconiti, succus imprimis radices non solum assumptus homini brutisque venenose est, sed & telis aut sagittis illius lethalia vulnera infligit.

Huius autem semen aut radix in pulverem redacta & cum oleo temperata ut unguentum inde sit illius pediculosae hirsutis enecat & abstergit: idem radix praestare potest si in aqua vel lavio decoquantur, ac cum illa postea caput abluatur. *Trag.*

13. *Antibora flore luteo Aconiti* J. B. *Antibora* Park. *Aconitum salutariferum seu Antibora* C. B. *Antibora sive Aconitum salutariferum* Ger. *The counterpoison to Asponk's hood, or fatalurp Wolfsbane.*

J. B.

Antibora perneceabili Thorae veneno adversa, dodrantem alta, interdum & cubito procerior, *caule* est singulari, rigido, anguloso, subhirsuto, cui *folia* alternatim adnascuntur, Napelli amula, tenuius dissecta, & splendoris illius expertia, averfa parte albicantia, sapore amaro praedita *Label*. Nigellae quadantenus similia: *flori* non ingrato odore praediti, cucullati, & rieta hiant Napelli penitus, ex capto colore, qui huic ex flavo pallescens: Corniculatae seminis vascula itemdem consimilia. *Radix* ex bulbis olivaribus constat, foris fuscis, intus albis, gustu amaris fibratis.

Clusius considerata diligenter partium huius plantae omnium cum Napello similitudine, usum ejus suspectum habet, & fatius ducit ab eo abstinere, praesertim tantà copiam aliorum remedium, quorum facultates jam sunt exploratae. Jo. Bauhinus quoque rectè monet eà cautè utendum.

Pesti specificè adversari dicitur haec radix, & peculiariter radici Thorae, ut nomen indicat. Om. Vires. nium tamen consensu purgat satis vehementer. Considerent lectores (inquit J. Bauhinus) an radix purgans conveniat commoribus à viperis & cane rabido, itémque peste laborantibus.

C A P. XIV.

De Staphide agria.

Staphis agria à foliorum cum vigineis similitudine nomen accepit. Folis & filiquis atque etiam viribus cum Aconitis convenit, flore cum Delphinio, ad quod etiam semine magis accedit quam ad Aconitum. Latinis Pedicularis dicitur ab effectu.

Staphis agria J. B. C. B. Ger. Park. *Staves-acre* o? *Taufe-wort*.

J. B. Park.

Hirsutum habet *caulem*, cubito altiore, in multos ramos ductum; in his *folia* longis harentia pediculis, ampla, virginea, unde toti plantae nomen comparatum, vel Rami magnitudine & divisa digitata, pilosa. *Flori* pediculis frequentibus, tum è foliorum sinu, tum ex caulis fastigio, tum ex ramis exsertibus insident, cerulei & quinque foliolis hirsutis compositi, apicibus & staminibus solacis modum tenentibus. Parkinsonus exactius flores Consolide regalis similes scribit cum calcaris pariter retrosum extenso, sed multo ampliores, colore obscurè ceruleo, quibus succedunt filiquae tres quatuorve corniculatae, ut in Aconitis, sed majores, in quibus *semina* magna, rugulosa, nigra, triangula, uridae facultatis vi gustati os incendunt. *Radix* longa, lignosa, annua.

Nascitur in opacis: in Istria (inquit Matthiolus) Dalmatia, Apulia & Calabria frequentissimo *Locus* provenit.

Vehementer calidam, acrem & causticam habet facultatem: hinc pro masticatorio habetur: pur. Vires. gr. etiam sed cum metu strangulationis, ideo desit ejus usus. Pulvis capiti imperfus pediculos enecat, aut cum oleo tritus & inunctus. Quae de ejus viribus habent Vereres apud ipsos vide.

Semen Staphidis agriae exhibitum à gr. XII. ad \mathfrak{v} i. sursum & deorsum purgat, pyralium excitat, unde egregiè juvat in lue Venerea. *Franc. de la Boe Sylvius cap. de purgant. & salivant.*

Idem Lib. 1. c. 5. S. 25. Staphidis Agriae semina quindecim aunt, si tria cum hydromelle affumantur, potenter humores pituitolos, glutinosos per Vomitus cum suffocationis periculo expellere. [Dod. Herb. Belg. lib. 12. cap. 10. pag. 595.] Ab illis namque suffocationis fauces, atque summus in eis accenditur. Eadem semina docent mania pituitam ex capite allicere in os. Unde facile patet eadem semina, si ex Aqua multa decoquantur, & illo decocto Os collatur, posse levem sic excitari salivationem, quae forsitan felicius sit si non simul & semel quindecim semina, sed unum vel duo diebus pluribus exhiberentur, sique paulatim salivatio levis excitaretur. *D. Soame* excipit & misit.

C A P. XV.

De Aquilegia.

Aquilegia recondens vocabulum est, quasi Aquilina, ob *florum* mucrones aduncos ut sunt Aquilini ungues. Anglis *Columbine* dicitur, quia *florum* calcaria recurva columbarum cervicem cum capite & rostro tum figurà tum colore referunt. An veteribus Graecis vel Latinis cognita fuerit, aut quo nomine dicta nondum constat.

Noce illius generis sunt *folia Umbelliferarum* modo divisa, *flori* penduli cum pluribus corniculatis recurvis, semina nigra lucida.

Aquilegiam stellatam, quae caret illis corniculis recurvis in flore, pro specie degenerare habeo.

A. 1. Aquilegia

- A. 1. *Aquilegia flore simplici* J. B. *vulgaris flore simplici* Park. *parad. Aquilegia sylvestris* C. B. *item Aquil. hortensis simplex ejusdem. Aquilegia cereulea* Ger. *Single Columbine.*

f. R.

Plurimum pollicari crassitudine est *radix*, candida, altè in terram descendens, ima parte ramosa & fibrosa, sapore subdulci, in multis annos vivax. *Folia* ex longis, rigidis, hirsutis pediculis ter terna, [interdum ter novena, pediculo nimirum primò trifariam diviso in ramulos & unoquoque ramulo in tres furculos, & singulis furculis tandem in tria folia] lata, obtusa, per margines rarioribus incisuris velut crenata, duabus tamen profundioribus in tres non raro lacinias divisa, inferius glauca, superne obscurius viridia, cum quadam cærulei tinctura, Chelidoniae majoris foliorum in modum. *Caules* tenues, sed rigidi, hirsuti, gemulati, ramosi amœnos *flores* sustinent, corniculis rostratis compositos, ut passis alis columbarum (si cum lateribus alternatim interjectis folis unum ex corniculis eximeris) egregio naturæ artificio deformet: atque hi quidem vel sylvestres, [vix aliterius coloris quam puniceus] vel hortenses, colore cæruleo, rubro, candido, carneo, herbaceo, varicolorum infinitum parient varietatem; omnibus tamen semen Consolidae regalis nigrum lubricum, splendens in corniculis succretis Aconitorum continetur.

In multis montanis sylvis cæruleo flore sponte nascens invenitur, in omnibus ferè Europæ regionibus: in Italia certè non infrequens est.

Hujus varietas nobiscensetur

Aquilegia multiplex Ger. *flore pleno sive multiplici* J. B. *vulgaris flore pleno* Park. *parad. hortensis multiplex flore magno* C. B.

f. R.

Ob floris elegantiam in hortis culta hæc stirps pluribus, densioribus & nitidioribus corniculis observatur: floribus etiam uberioribus fecturâ multiplicibus, qui vel cærulei prorsus sunt, vel violacei, vel cineræci, vel blandè rubentes, vel saturè rubri, vel albi, vel ex albo & cæruleo, violacoeo mixtari- am commixti, vel alterius coloris, quis enim omnes enumeret: cetera similia.

2. *Aquilegia hortensis multiplex flore parvo* C. B.

A priore (inquit C. Bauhinus) floris magnitudine & pullo colore differt. Verum nos hujus generis flore parvo multiplici, non pullo tantum floris colore, sed & albedo, & ex albo & purpureo variegato iniquis habemus. Flores hujus reliquis *Aquilegis* magnitudine plurimum cedunt, eas tamen multiplicitate foliorum superant, ut dubitem annon à reliquis specie reverè diversa sit. Certè femine lata, quantum quidem hæcenus observare potui, speciem suam servat, nec alterius generis plantas producit.

3. *Aquilegia rosea* Park. *flore roseo multiplici* C. B. *flore roseo* Ger. *flore simplici & pleno non corniculato* J. B. *Rose-Columbines.*

Clas.

Hujus *flores* carent corniculis illis liti in flexis, & plana duntaxat habent folia, qualia sunt ea quæ in simplici cornicula ab invicem segregant; constant verò flores vel simplici octo aut decem foliorum ordine dispositorum serie, vel ea multiplicatè aut senarium aut septenarium numerum, hoc est, ut singulis illis octo aut decem foliorum ordinibus [potius foliis] sena vel septena alia incumbant, interdum etiam plura elegantè spectaculo, non alternatim confusa ut in Rosa plenâ, paucis staminibus cum corniculis, quemadmodum in vulgatiore, floris medium occupantibus, & simili nigro splendensque femine pennis. In eadem planta conspiciere licet nonnumquam flores, quorum prima & secunda foliorum series calcari seu corniculo illo contorto caret, interiora reliqua, infra vulgaris, cornicula contorta habent. Sed etiam hoc genus mirum in modum colorem variat: nam ex ejus quæ cæruleo flore est femine deciduo sponte natas plantas habui, quæ cæruleum, album, rubellum, suave rubentem, cineræcum, purpureum remissum vel saturum, pullumque & quodammodo obsoletum florem tulerunt, eumque vel simplici foliorum serie, vel multiplici constant.

Hanc habeo pro specie *Aquilegie* degeneræ: nam in eadem planta nonnullos flores observavi cum corniculis, alios sine eis.

4. *Aquilegia inversis corniculâ* Park. *Aquilegia hortensis multiplici flore inverso* C. B. *Aquil. flore pleno inverso* J. B. *Aquilegia flore inverso* Ger. *enac.*

Non alia in reâ precedentibus differt quam floris figurâ corniculis inversis constantes, h. e. corniculorum contortis micronibus omnibus ex floris centro procedentibus. Hæc etiam species degener nobis videtur, non tamen quantum fidenter illud affirmamus.

Hujus generis flos non tantum colore variat quantum reliquorum solent; siquidem non ultra tres aut summum quatuor colorum differentias in eo observavi Parkinsonus, nimirum album, purpurascens, rubentem, cineræcum aut obscurè & obsoletè purpureum.

* 5. *Aquilegia*

- * 5. *Aquilegia degener* J. B. Park. Ger. *degener virescens* C. B.

Clas.

Aquilegium degenerem vocat Clusius exigue Rosæ formam emulantes flores forentem, coloris vel omnino viridis vel ex viridi purpurascens.

Hujus *flores* Parkinsonus *Aquilegie* rosæ flore pleno similem facit, verum exteriora petala primæ follicitæ serie reliquis interioribus multo majora & latiora sunt.

Hanc quamvis alii speciem degenerem faciant Parkinsonus tamen veram & genuinam ab aliis distinctam *Aquilegie* speciem esse vult, nec infirma ratione nititur, siquidem semen ejus satum speciem suam constanter propagat, nec diverſi generis plantas producit.

- * 6. *Aquilegia montana magno flore* C. B. prod.

C. B. prod.

In *Aquilegia* vulgaris altitudinem excreſcit quidem, sed foliis plurimum differt, cum in lacinias tenuiores calque non obtusæ ut in aliis, sed acutæ dividantur; & folia penè subrotunda sint: sic & floribus est cæruleis, vulgari similibus, sed multo majoribus.

In monte propè Thermas Fabarias copiosè provenit.

Locu.

- * 7. *Aquilegia montana parvo flore, Thaliâtri folio* C. B. J. B.

C. B. prod.

Ex radice parva folia Thaliâtri formæ, sed exigua, pallidè virèntia prodeunt, inter quæ *cauliculus* tenus, palmo minor, duobus tribusve foliolis brevibus, oblongis, minime divisis exurgit, *florem* unicum cæruleum sustinens, formâ quidem vulgari similem, sed quintuplo minore.

In Helvetiorum Alpibus reperitur.

Aquilegia foliis Thaliâtri, foliis minutissimis albis, *Memzel.* quæ Fumarie speciem primùm inspecta præstare videtur, quæque in Apennini locis petrosis & in Alpibus circa Tridentum provenit, non aliter à præcedente quam floris colore differre videtur.

Locu.

- * 8. *Aquilegia pumila præcox Canadensis* Cornuti. *Virginiana flore rubescens* Park.

Corn.

Folia habet Thaliâtri prætenſis figurâ & amplitudine paria, colore quadrantibus similia, nam aliquando pallidius virent. *Caules* tenuissimi, rubentes, vix palmum æquant. *Flosculi* in singulis apicibus crescent, quinque corniculis cavis, non ut in nostræ aduncis, sed rigidis constantes: quæ cornicula à medio ad conum usque punctis obscuri coloris luti, infra autem qua parte hiant croceo colore tinguntur. Hæc inter cornicula quinque foliola puncti etiam coloris medium tenent, quoniam mucro dorsum vergit. Floris in medio *femina* sunt alba quamplurima; quæ luteis apicibus fastigantur, simul cum flore desiliunt: Quæ in spinulam acuminantur in quatuor aut quinque recurvas squas formatur; Delphinii similes, in quibus *femina* nigra & nitida. *Radices* sub lente tenuissimis filamentis fibratæ.

Tragus & Matthioli scribunt seminum pulv. 5i. cum croco nummi pondere è vino bibitum certò viret. Inare iterum, in lecto se continet æger & sudet.

Camerarius in horto semen saccharo incrustatum laudat in viscerum obstructionibus, in vertigine, &c. Aqua stillatitia Trago eadem efficit, præstareque levamentum adversus syncope: Abſcessus prope internos discutit, venenum quodvis expellit, ac tormina mitigat.

Clusius semen tenuissimè tritum & in vinò datum mulieribus in partibus difficultatè optimo cum succellâ exhiberi scribit. Si primus haustus non sit efficax repetatur.

Camer. docet decoctum herbe totius cum momento Ambre contra *adynamiam* facere.

Semen in expellendis variolis & morbillis usitis mulierculis est creberrimi. *Schrad.*

Extinguiscis frequens ejus usus est ad putredinem gingivarum scorbuticam emendandam, ulcerâ, oris & faucium emendanda. *Schrad.*

Folia notrostribus in usu sunt in collutionibus & gargarismis contra affectus faucium & asperæ arterie calidos.

C A P. XVI.

De Delphinio sive Consolida regali.

Consolidam regalem Veteres inter flores coronarios reposuere, Hyacinthum nominantes, cuius Dioscorides l. 3. c. 85. in Delphinio altero, quod & Hyacinthum vociter, meminit. Siquidem Plinius l. 21. c. 11. scribit discurrentes notas inesse, ut Græcorum literarum figurâ A inſcripta legatur: quod in Consolida regali hortensi observatur, cum in floribus solum sit implicatum, quod in albo characteres habet occultatos ex virgulis cæruleis duas literas A I aut tres A I A experimentes.

Delphinium duplex est Dioscoridi, cuius altera species Romanis buccinum dicitur. Quare si apud Dioscoridem vox *deppinodis* ad flores referatur, tum Consolida regalis hortensis Delphinium erit, ac Consolida regalis segetum alterum ejusdem Delphinium. Hæc C. Bauhini Pinace.

Ob floris figuram Delphinium imitatem Dioscoridis Delphinium credita est hæc planta. Consolida regalis à consolidandis vulneribus dicitur.

Characteres

Characteres hujus generici sunt folia in tenuissimas lacinias dissecta, flores unico corniculo retrorsum extenso seu calcarii donati, semina nigra, triquetra.

1. *Delphinium elatius flore simplici diversorum colorum* Park. parad. item Delph. elat. flo. pleno divers. colorum ejusdem. *Consolida regalis erectior purpureo sive violaceo flore majore* J.B. item *Consol. reg. erectior flo. purp. sive violaceo pleno ejusdem.* *Consolida regalis sativa* Ger. *Narth. spure.*

Clus.

In bicubitalium plerumque altitudinem assurgit, interdum etiam majorem, nonnunquam infra il-
lam consistit. Caudem verò habet rectum, firmum, striatum, queni indiscriminatum ambiunt multi-
tuda folia, frequentiora quàm in vulgari, è quorum alis prodeunt rami virides, similibus foliis on-
sti, desinentes in oblongam florum spicam sex foliis constantium, quorum quaterna in latera ex-
penduntur, quintum superum caudâ aut calcarii insignitum in posteriorem partem prominente,
reliquis majus; cui subest sextum medium florem occupans, extrema parte longiusculum & bifidum;
deinde per latera alarum multa stamina, umbilicum floris occupantia tegens. Flori succedunt, ut-
plurimum singularia, rarius plura, longiora & crassiora cornicula, semen inaequale, maturitate ni-
grum continentia. Color floris in hoc genere mirum in modum variat, nam aut niveus est, aut ex-
albicans, aut carneus, sive vel saturatus, vel dilutus, aut cineraceus, aut purpureus seu violaceus, at-
que vel dilutor, vel saturior, nonnunquam etiam varicolor, h. e. vel media ex parte purpurea,
alterâ incarnata sive saepe rubens, interdum etiam altera parte albus.

Hæc autem varietas ratione acquiritur: nam unius generis semine omnes hi colores mihi nati.
Aliud præterea in hac planta animadvertendum dignum est, illam videlicet inveniri floribus multiplici
foliorum numero constantibus, omnium supradictorum colorum, nullo aut peregrino calcarii prædi-
ctis, quibus succedunt minora quàm in superiore cornicula, bina, terna aut quaterna pleræque in-
nata, rara, quæ paucum semen præbent: è quibus terræ commissis rarè nascuntur plantæ plenum
florem ferentes, pleræque simplicem, quarum tamen semine spontè deciduo denuo nascuntur quæ
plenum florem profertur.

Vitum acutè & roborat tum succus florum expressus, tum eorundem aqua destillata, imò vel con-
tinuus (ut aponit) intus, unde nonnulli eorundem fasciculos in conclavibus suspendunt.
Herba in potionibus vulnerariis utilis esse perhibetur, consolidat enim & glutinat, unde & Con-
solidæ nomen adepta est. In pulverem redacta cum ejusdem aqua stillatitia pota confort dialgi-
ca, calorem præter naturam extinguit, bilem exaltantem reprimit, necnon tussim & stititilium,
adversatur venenis. Succus expressus recentia vulnera sanat. *Matth.*

Conserva florum commendatur ad tormina ventris infantium, & ad ardorem stomachi. *Sched.*
Attendat Lætor censuram Casp. Hofmanni. In facultatibus vix aliud reperio quàm superfluitates,
& nullo fundamento nixas medelas.

Decoctio florum *Consolidæ Regiæ & Croci* 5j. in vino ex suppressione menstruum convaluit
mater & filia ejus. *Achill. Gasseri* Obs. 81.

- * 2. *Delphinium elatius caeruleo flore* Clus.

Clus.

Hoc genus multò uberius est superiore, atque interdum adè amplum, ut humanam altitudinem
superet, numerosiores ramos proferens, & plura majoraque folia, sive foliorum alas, non minus ta-
men quàm supra descriptum in tenuis lacinias divisa. Hujus flores superioris floribus formi simi-
les sed longè ampliores, & coloris aut cærulei elegantissimi, aut ex cæruleo purpurascens; Corni-
cula floribus succedente crassiora, nigrum inaequale semen quale alterius continentia; quod satum ge-
nus suum conservare semper cû vavi, nullâ prorsus coloris mutatione facta.

3. *Delphinium majus sive vulgare* Park. par. item Delph. vulg. flore pleno ejusdem.
Delphinium vulgatum Clus. item Delph. humilis sive vulgatum pleno flore ejusdem.
Consolida regalis hortensis flore majore & simplici C. B. item flo. maj. & multiplici ejusdem.

Clus.

Hoc genus ramis suis in latitudinem magis diffunditur quàm superius, terram versus potius rectina-
tis quàm erectis, foliis multis obtusis viridibus, in tennes & oblongas lacinias dissectis. Fœniculi fere in-
star. Rami in florum rariis dispositum spicas oblongas exeunt, magna colorum varietate: nam
præter cæruleum qui in arvis, invenitur & albo flore, & candicante, & rubro & diluvis rubente.
Hujus generis mihi (inquit) nate sunt qui simplici quidem sex foliorum textura constabant, sed to-
ni, quaterni, quini simul commixti innascebantur, totidem brevissimis calcaribus præditi, majore ta-
men & grandiore in extimo illo flore qui reliquos veluti complectebatur. Sunt etiam in hoc gene-
re quæ flores profertur multiplici foliorum serie constantes unum tantum calcarii retrorsum exten-
so; magna colorum varietate. Parkinsonus purpureum, cæruleum, album, carneum, variegatum
recenset.

4. *Consolida regalis arvensis* C. B. *Delphinium arvense* Park. *Consol. regal. flore minore* J. B. *Con-
sol. regal. sylvestris* Ger.

Genere hæc non est diversa à proximè descripta, verùm spontanea cû sit, nullòque mangonio
lactiore exalta, tota strigosior evadit, nec temere dodrantalem magnitudinem quoad spontis suæ
est excedit, nec adè foliorum vel numero vel latitudine [vel segmentorum longitudine] luxuriat:
magis etiam squalidus flos & minor, coloris cærulei. Semen in corniculis non dissimile sed minus, non
ita facilè in hortis satum germinans.

* 5. *Consolida*

- * 5. *Consolida regalis maxima villosa* J. B.

Caudè est longiusculo, contorto, admodum villosa: folia fere palmum longa; pilosa, multatila,
segmentis latis, non multò paucedani foliorum segmentis angustioribus, villosis, non sine oblongis
quibuldam veluti foliorum ligulis. Flori unicuique pediculo infidet unicus, magnus, candidus, quorum
calcar & folia extrema foris tomentosa sunt, & virore quodam variegata; cornicula quæ succedunt
densissimo villo sunt obliata.

Unde, inquit, hanc nacti sumus non recordamur.

6. *Consolida regalis latifolia parvo flore* C. B. *regalis peregrina parvo flore* J. B. *Delphinium Hi-
spanicum parvum* Park. parad. *Consolida regalis latifolia* ejusdem Theat.

Ex radice fibrosa, oblonga, rufescente caulis cubitalis, rotundus, striatus, levissima hirsutia albi-
cans, in ramos brachiatus, exurgit. Folia prima quidem latifolia, tripartito divisa, segmentis latius-
culis lacinatis, alia verò in summo caule & per ramos, parvis læta [tripartito divisa C. B.] quædam
integra. Flores parvi quàm strigosus illius arvensis minores, colore cæruleo obsoleto [subcæruleo
pallido seu languido Park.] qui alternatim surgentes spicam efformant: quibus excussis singulis ter-
na succedunt erecta similibus juncta cornicula semen parvum continentia.

In insula Melitè circa urbem novam in rudibus & muris, inque Sicilia & Italia invenimus. *Locus.*
D. Hæter in insula Corcyra *Consolidæ regalis* speciem fœtidam observavit, verùm non descripsit.

- * 7. *Consolida regalis hortensis flore minore varicolore* Morif. prælux.

Folia habet hortensis Delphinii vulgaris foliis tenuius dissecta: Flores minores rubros, stris nigris
maculatos; quo facillimè ab aliis distinguitur.

- * 8. *Consolida regalis serotina flore albo multiplici & simplici.*

Humilior est multò quàm Delphinium surrectum & ramosior, foliis tenuius incisè & deliciori-
bus. Florem non ante finem æstatis producit, [in orto nostro cum Delphinio surrecto unâ lata
non ante florere cepit quàm illud pane defloruerat:] Erat autem floris color in omnibus quæ nobis,
& amico cuidam nostro qui illud communicat, ex semine succreverunt plantis albus, ut putem eam * D. S. Dale,
floris colore rarissimè variatæ.

C A P. XVII.

De *Ulmaria* majore seu *Barba capri*.

Barba capri J. B. Ger. emac. *B. capræ floribus oblongis*, *Melandryon* Plinii C. B. *Ulmaria major*
sive altera Park.

J. B.

Radicem formita est mediocriter crassam, fibrosam, cortice intertæm crassiusculo ad rufedinem de-
clinante, cui subest lignosa substantia cum copiosa medulla alba fatua. Caudes duos trèves cubitos
alti & majores, multis alis concavi, laeves, teretes, medullosi, arcto tubo (qui in aliis nullus est) per-
forati. Folia Castaneæ oblonga, acuminata, serrata, plura ad costam alligata, nullis intercedenti-
bus minoribus foliolis ut in *Ulmaria*; à qua & flores hujus plurimum differunt, in ligulis videlicet ra-
cematim collocati, persupilli candidi.

Nobis observantibus plantæ hujus folia bicomposita seu triang. lata sunt & Umbellatarum modo
divisa, rugosa & circa margines pulchrè dentata: Unicuique flores plures rheculæ disjunctæ succe-
dunt.

In colle la Bassie prope Geneviam hanc plantam observavimus, & in Helvetia non longè à Sca: Louri-
phua, loco humido.

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER DECIMUS QUINTUS,

QUI EST,

De Herbis flore monopetalo vasculiferis.

SECTIO PRIMA.

De Herbis flore monopetalo uniformi.

HERBAS vasculiferas vocamus quæ præter floris calycem, aliud habent vasculum, in quo semina continentur.

Quid per florem uniformem, quid per difformem intelligimus, Libro primo, cap. 11. explicuimus.

N. Nos in hoc opere flores monopetalos, laminâ eoque divisâ ut polypetalis videantur, pro polypetalis habemus.

Herbæ flore monopetalo uniformi sunt vel vasculo diviso in locumenta

Bina, foliis in caulibus

Alternis; vasculo

Operculo testis, quod per maturitatem abscedit; calice oris quinquepartitis acuminatis insigni, ut fructus glandem quodammodo referat; vi narcotica & virofa; HYOXYC. AMUS.

Brevifolia, foliis pinguibus, vi narcotica præditis; flore è tubo longo in latitudinem expanso, margine

Integro, anguloso, colore rubente; vasculo oblongo, conoide; major & elatior; NICOTIANA, Tabacum.
In quinque segmenta diviso, colore luteo; vasculo brevioris & subrotundo; humilior & minor; PRIAPEIA, Hyoscyamus lævis.

Ex ad vasa bina, nervosis; sapore amato; GENTIANA.

Terna, seminales in singulis cellulis

Bina majusculis; vasculo ipso floris calice contento, aut supra fundum ejus elato; vicinis plantis circumvolvendo scandens, succo lacteo plerumque turgescens; flore campanam referente, margine integro; CONVOLVULUS.

Pluribus exiguis, lucidis, lætescentibus & erectis, flore

Campanam

Campanam referente, margine in quinque plurimum lacinias secto, flore ejusque calice vasculo seminali infidentibus; conceptaculis seminum

Oblongis, & in filiquas productis; SPECULUM VENERIS.
Brevibus & habitioribus; foliis

Hirsutis; TRACHELIUM.
Lævioribus; radice

Carnosa esculentâ; RAPUNCULUS.
Lignosiore aut tenuiore; CAMPANULA.

Corniculato, flosculis parvis in florem quandam totalem seu compositum confutatis; RAPPUNCULUS corniculatus.

Quaternis, fructu spinoso, maximo; flore è tubo oblongo calathoides; facultate virofa; STRAMONIUM.

CAP. I.

De Hyoscyamo.

YONILEU i.e. Faba suilla vel porcina, quod Apri ejus pastu resolvantur & convellantur, præsentis mortis periculo, nisi aquâ copiosâ statim se foris & intus proluant, ut Aelianus prodidit, lib. 1. Note ejus sunt folia in caule alternatim posita: vascula seminalia operculo testis, quod per maturitatem abscedit, calyx oris quadripartitis acuminatis insignis, vis narcotica & virofa.

A. 1. *Hyoscyamus vulgaris* J. B. *niger* Ger. *niger vel vulgaris* C. B. Park. **Common Henbane.**

J. B.

Odre fœtido facillè se prodit Hyoscyamus niger, nusquam non obviis, Acanthii vulg. foliis, mollibus, lanuginosis, pinguibus, incanis, per margines altius incisus, copiosis, nullo ordine in caulibus, cubitalibus ramosis, crassis, densâ lanugine obditi. Flores confertim enascuntur calathi effigie, lutei, purpurascenscentium linearum crebro discursu verticillares, fundo obscure purpureo, in quinque obusta segmenta partiti. Stamina quinque breviter purpureos apices crassos & oblongos gestant; stylus longior apice rotundo albo, medium florem occupat. Calix floris hirsutis, oblongus, margine in denticulos rigidos acuminatos quinquepartito, delapsa flore in ventrem extumescit, & vasculum feminale continet in bina locumenta divisum, semine pusillo obscure cinereo repleto. Radix libet crassa, rugosa, intus alba, foris fusca, minus olida quam folia.

Secus vias ubique ferè gignitur in incultis, ruderalis & pinguis locis. Hyoscyamus refrigerat & emollit mîrè, somnum inducit, dolores scilicet, acrimoniam mitigat, at rationem perturbat: unde internus ejus usus rarissimus est. Adversus acres calidæque oculorum deflexiones prodest: sanguinis eruptiones muliebrique profluvia compescit: Et ad testium aliarumque partium inflammationes adhibetur; necnon ad Podagram & dolorem ischiadicum in fomentis. R. fol. Hyoscyami, decoquantur in lacte bubulo, & fiat cataplasma, quod mirificè proderit, ut ait Duræus in Adversarij supra Hollerium.

Vini Hispanici vel Græci in quo Seminis Hyoscyami modica quantitas per diem unum vel alterum infusum fuerit patera una horâ somni sumpta requiem suaviter conciliat.

Semenum Hyoscyami & Papaveris albi ana ʒij. Conserva Rosarum Rubrarum ʒij. in formam Eletharij redacta, & nucis myrsitice magnitudine exhibita hamorrhagiam quancunque sistunt. *D. Boiss. de Utilitate Philosoph. Nat.*

Apud nos (inquit * C. Hofmannus) ex sem. Hyoscyami fit oleum, cujus ad parandum somnum * Medicam, murelunt vires, temporibus illis. Est etiam in usu in gonorrhœa & nimis mensibus, regioni lumborum & perineo adhibendum. In doloribus aurium, ubi leviora anodya non inveniunt locum cum Croco aut Castoreo citius infunditur. Itâ in dentium doloribus cum lana imponitur.

Adgævenles & Pictones adversus pruriginem illam molestam, & tumores manuum pedumque à frigore contractos Hyoscyami citinos carbonibus inspergunt, fumumque exhalantem manibus pedibusque excipiunt.

N. Expressis quoquo modo succus (ut rectè C. Hofmannus) tutior est illo qui ex incisa planta profluit. Est enim is Opio similis. Rursus expressus ex semine sicco affusâ aquâ, tutior est illo qui ex tota planta viridi fit. Tandem aqua destillata omnium tutissima est.

Hyoscyami albi usus mitior est & tutior multo quam nigri.

Ratio cur succus expressus mitior sit è vulnere inflicto effluente hæc nobis videtur. Cum in omni planta duplex minimum succus sit, alter aquosior magisque insipidus, alter plantæ proprius & speciosus; hic autem incisione facta è vasis, utpote majoribus, sponte effluit, ille ob vasorum angustiam non item; qui fit per expressionem totam lympham continet, quæ longè copiosissima est, & succum plantæ essentialem valde diluit & enervat: cum qui sponte effluit essentialis sit & specificus, syncerus & immixtus, in quo tota vis plantæ quâ talis residet.

2. *Tabacco angustifolium* Park. *Nicotiana major angustifolia* C. B. *Nicotiana five Tabacum folio angustiore* J. B. *Sana sancta Indorum* Ger. *Narrow-leaved Tobacco*.

Præcedenti latifolia omnibus partibus minorem esse volunt Herbarii, verum quæ in hortulo nostro ex semine Parisiis accepto orta est altitudine saltem latifoliam aequabat imò superabat: nec flores aut vascula seminalia minora nobis visa sunt: verum insignis est *seforum* discrimen, quæ non, ut in illa, cauli apprimuntur, sed pediculis herent satis longis, angustiora etiam sunt & magis acuminata quam illius. Flores saturatioris esse aiunt, quod nobis non animadvertum; in reliquis satis conveniunt, ut plura addere non sit opus.

* 3. *Nicotiana minima* C. B. *Tabacum minimum* Ger. emac. *Nicotiana five Tabacum minus* J. B. *The least Tobacco*.

Peti maris & feminae semine deciduo sponte nata est Clusio, superioribus paulò humilior, cujus folia, ut in priore, caules amplectuntur, sed multò angustiora, etiam infra secundi generis foliorum amplitudinem: floribus tamen saturatis rubentibus magis, hoc quam illud æmulatur.

Icon quæ extat hujus plantæ non respondet descriptioni Clusianæ, cum folia longis pediculis infidentia pingantur.

Johnstonus apud Gerardum flores ei virentes attribuit, etiam quam Priapeia minores, unde liquet pro Tabacco minimo diversas species exhiberi. Tabacum autem Clusii minimum, cum ex majorum semine ortum sit, degener quædam species, vel accidentalis Tabaci varietas fuerit oportet, quæ speciem suam non servat seu propagat semine sano.

Vires
Ujui.

De Nicotiana seu Tabaci viribus & usu multi multa. Peculiarem Tabacologiam conscripserunt Joannes Neander, Medicus olim Bremensis, & inde Alstedius in sua Encyclopædia: Chrysolomus etiam Magnus: Raphael Thorius hymnum composuit de Tabaco: Satis idem prolixus est in ejus descriptione Nicol. Monardes in simplici Medicam. hist. cap. 14. Vires ejus summam tradunt Schröderus & J. Bauhinus.

Herba recens abstergit, incidit, resolvit, aliquantulum astringit, resistit putredini. Sereniora est ac apoplegmatica, anodyna, vulneraria, vomitoria. Usus præcip. externus, ad catarrhos cerebri exdicandos, somnum inducendum, lassitudinem ex labore discutendam, uteri hæmorrhagiam compescendam. A peste præservat (in iussu) sedat dentium dolores; dissolvit tumorem utile (in gargari) medetur siccitibus, phthiriali, prurienti, achoribus ac favo; mundificat & consolida vulnera & ulcera inveterata, sanat ambusta quoquo modo adlubita (balneatione scil. vel sola impositione foliorum recentium nostratis Nicotianæ, &c.) Nec tamen prius usum quoq; recte internum, dum pro vomitorio exhibetur sit violento, quæ ratione curat febres aliòq; morbos; sed cautione hic opus est.

Fumi Nicotianæ in tubo accensa ore attracti & redditri per totam Europam usus est creberrimus; pietatis elicit & catarrhos exsiccant, usus evacuatis oris & faucium glandulis dentium dolores & capitis gravitudo auxiliatur.

Verum quoniam calidæ & exsiccant, usus ejus nimis utilis est, imò nocivus iis qui calidiores sunt temperaturæ, biliosus & macilentis; ut in memetipso expertus sum, nisi cum dentibus dolent & fauces humore turgent.

Sunt qui Fumi hoc modo accepti usum damnant, Audivi (inquit C. Hofmannus) à militibus in Belgio versatis vidisse se dissecta capita eorum quibus patora cerebri ab Anatomicis dicta tota miris esset nigra, licet à carnificibus interfuissent. Audivi à Patricio Norico, qui in superiore bello Bolemico vidit omnes qui in conflictu cum hostibus interierint Anglos habere talia capita. Hinc discant sapere qui alias sperare noliunt. Idem nobis affirmavit D. Boucheret Pharmacop. Londonien.

Si hæc vera sint (de quo tamen est cur dubitem) non inde tamen sequitur fumum nocivum esse, cum multos novimus qui quotidie & copiose per plures annos eo usi sunt, sanos tamen & validos vitam ad extremam senectutem produxerunt, nec ullum inde incommodum, sed potius maximum juvenem percepisse: aliis enim ventriculum refocillat & concoctionem promovet, aliis alvum leniter solvit: alii nullum inde incommodum, at neq; damnum sentiunt, quibus usus ejus adalporus est.

Usum hujus fumi primus in Angliam intulisse dicitur D. Gualterus Raleigh, ex America redux, ubi seivos & mancipia eo usos observavit ad somnum conciliandum.

Foliorum pulvis inspiratus attractuq; naribus (qui mos in Italia usitatissimus est) verbera & cutis generis plicatissimi non finit sentiri, vires addit, augeat animum, & ad labores tolerandos instructum vim. Verum in eo utendo cauto opus est, ne modum excedas. Hernandez.

Folia Nicotianæ viridia contusa & applicata sedant dolorem podagricum & vim obtinent narcoticam. Inde etiam æstus & pustulas ab Urtice excitatas Nicotianæ succus aut folium vindeaplicatum relinquit & sanat.

Modum quandam purgandi cerobrum singularem refert Joan. Torrentius notis in Hernandez quem à Capucino quodam didicisse, qui se multos à podagra liberasse asserbat. Ex Nicotianæ arido folio quantum Juglandi possis includere fingitur, digitis, compressum linteolo mundo, vel serico includitur, & in modulum r. cis Pontice magnitudine figuratur, filoque compingitur. Eum nodulum ori indinus & linguæ ad palatum sublevamus per dimidiam horæ spatium statim effluit pituita tenacissima, fili instat ex ore dependens, quæ capite inclinato in vas subiectum excipitur. Et licet aliqua cerebri veritè sequatur, ea tamen nisi Cerebrum admodum calidè sit natura, statim evanescit, æstusque omnino innoxia.

Nonnulli Nicotianam ob vim narcoticam frigidam esse volunt. Verum calidam esse arguunt, odor resinosis non ingratus, & summa acrimonia, quæ & fauces urit, & non minore purgat per vomitum

vomitum violentia quam ipse Helleborus, ut experientia multorum constat. Tandem nullum (inquit Joan. Torrentius) hædenuc innotuit narcoticum, quod non sit calidum.

Ad calculum è renibus abigendum usus aquæ stillatitæ Nicotianæ viridis plures tenaciter adherentes abigit. *Chefneau ex Zacuti, lib. 2. prax. mirand. Observ. 66. E Collectaneis D. Hulse.*

Ad dentium dolorem, & Tabaci probè calcinati in crucibulo, inde in cavum dentis, & statim dolor sedatur, ut pluries expertus sum. *Chefneau.*

Olæi Tabaci gutta una vel altera lingue vel ori Felis aliùve Animalis insuffillata occisimè illud interimit. Franciscus tamen Redi observat non omnia animalia interficere oleum, neq; perimit, eodem omnia temporis spatio: cum magna hoc respectu intercedat differentia inter Tabaci plantas, interq; Animalia in quæ agit. *D. Tancred. Robinson.*

Ununtur Chirurgi ad torporem ubi membra abscondunt. *D. Palmer è dictatis D. Hermann.*

Comitendo ulum Tabaci in peste; me enim liberabat peste correptum; omnèq; ferè domus, in quibus hæc planta vendebatur & *Noviomagi* & *Londoni* liberæ erant à contagio, cum vicinæ infestæ essent. *Diemerbroeckius de peste. Ex Adversariis D. Tamer. Robinson.*

Ad Paralyfin, & Folia Tabaci viridis, infunduntur in vino malvatico. Hoc vires fricentur partes resolutæ post sudores. Præstat omnibus externis remediis. *Hartmannus.* Communicavit ingeniosissimus vir *D. Edo. Hulse.*

Tellatur Anton. Recchus fumum Tabaci in uterum inspiratum, in suffocatione ejus, in difficili anhelitu, mulierum angustia, syncope, mira præstare, atque dicto citius. Ex excerptis *D. Hulse.*

Folia Tabaci si manui, chartæ aut linteo affricentur colorem pulchrè viridem præbent. Observante *D. Merret.* Notis in Anton. Neiri p. 265.

Exemplum violentæ vomitionis semper immediatè sequentis infersionem pulveris Tabaci super semur contulim & laceratum habetur *Ephem. Germ. An. 12. Obs. 108.* ut me monuit *D. Tamer. Robinson.*

Noblem virum adeò pinguem vidi, ut equo insistere nequireret quin statim sopiretur, nec loco ferè moveri posset: ille tamen nunc hic, nunc illic vadit, mole illa perdidit, & pristinum habitum recuperavit, quod sola masticatione foliorum Tabaci peractum fuit, ut ipse mihi asseveravit: pituitosis enim & frigidis corporibus utile est. *Petrus Borelius Cent. 11. Obs. 11.*

At masticatio Tabaci non semper & in omnibus eundem effectum habet, ut ipse experientia edocui in antiquo quodam nostro, qui ob id nihilo macilentior effectus est: affirmavit tamen ejus usum tunc antea vacillantes firmasse.

Novi tres juvenes robustissimos à dysenteris liberatos propinando decoctum Tabaci, quod maxima sua violentia totam mali causam evacuavit, & reliquit anodynam & narcoticam qualiterem. *Diemerbroeck Observ. Medic. Obs. 19.* Quamvis hoc iis bene cessent, nimis tamen temerarium foret, ne judice, illud in exemplum trahere, & Nicotianæ decoctum dysentericis promiscuè propinare, purgat enim violentè tam per vomitum quam per feculentum.

Willisus noster Tabaci usum in castris commendat, posse enim commentis inopiam, quæ inibi frequens esse solet, supplere, & milites laborum & periculorum minus sentientes efficere. Morbis insuper castrensis, colicæ, diarrhoeæ, ulceribus, capitis & artuum doloribus, apprime conducit, tam præservando, quam sanando.

Lixivium Tabaci frequenter adhibetur in pсора & lepra pecudum ac jumentorum. *D. Tancred. Robinson,* qui & præcedentem observationem milit.

Nocumenta & incommoda quæ ulum Tabaci sequi solent videri possunt in Sereñiss. Regis Jacobi tractatu de Tabaco, & Simonis Pauli de abusu Tabaci.

4. *Priapeia, quibusdam Nicotiana minor* J. B. *Nicotiana minor* & *Eyff.* C. B. *Hyscyamus luteus* Ger. *Tabacco Anglicum* Park. *English Tobacco, by some yellow Wendane.*

Radix nunc simplex, digiti minimi crassitie, nunc multiplex plurimas fibras tenellas albescentes undique spargit, nec altè in terram descendit. Caulis simplex, rotundus, hirsutus, cubitalis & sequibitalis, solidus, ramulosus, digitum crassus in solo litorè, & ad tactum glutinosus. Folia in caule non admodum crebra, siti æterno, pediculis brevioribus donata, pingua, atrovirentia, ad margines æqualia, mucronibus obtusis, nec figurâ multum diffimilia foliis Solani lethalis, verum minora. Flores in fumis caulibus & ramulis plures simul brevibus infident pediculis, herbacei seu ex luteo viridantes, oris extrorsum reflexi, & in quinque lacinias obtusis obiter divisi, calathi effigie, quinque intus *fascina* cum apicibus cineraceis & lilo concoloribus occultant. Infidet autem flos calati hirsutus, villosus, quinquepartitus. Succedunt floribus *vascula* fibrosum, umbilicata, glandem virge viridis decorem præsentantia, in binas partes per maturitatem dehiscencia, seminibus innumèris pusillis, sordide flaventibus repleta; gustu acri (qui vult J. Bauhinus). Planta est æthiopa, & semine deciduo se renovans. Americae originem debet.

CAP. III.

De Gentiana.

Gentium Illyricorum regem omnes hujus herbe inventorem faciunt, eisque nomen suum im-
posuisse aunt.
Gentiane notæ genericæ sunt folia nervosa, in caulibus ex adverso bina, flores calathoi-
des, margine in lacinias aliquot totidem folia imitantes plerumque diviso, sapor amarus.

§. Gentiane majores.

1. *Gentiana major* Ger. *major lutea* C. B. Park. *vulgaris major Ellebori albi folio* J. B. *The most common great Gentian, or fellwort.*

J. B.

Folia Hellebori albi foliis paria, circa radicem multa, per caules ex adverso sita, eosdem pediculis
connatis amplectentia, nervis tribus aut quinque Plantaginibus distincta, glabra, polita, lucida, hisque
notis ab Hellebori albi foliis distincta. *Caules* cubitales, bicubitales, ac etiam interdum hominis alme-
dinem assequentes, singulares, leves. E. foliorum superiorum minorum sinu flores verticillorum modo
dispositi erumpunt, calycibus inclusi primùm, postea intumescentes, explicantur, qui singuli longiusculi
& lutei: sequuntur valcula oblonga, in duas fe partes aperientia, in quibus semen numerolum, le-
viter rubens, ad Leucoi semen accedens, levius. *Radix* crassa, longa, multifida, intus flavescens,
sapore insigniter amaro: que cum sit fungosa, ficcata insigniter corrugatur, ac externè rufesceat.

In montium pratis & pascuis variis in locis observari (inquit J. Bauhinus) florentem Junio, et
semen maturatum Augusto. Nos in montibus circa Genevam copiosam vidimus, nec minus in
Alpium pascuis montosis.

Radix hujus plantæ (quæ præcipue in usu est) alexipharmaca censetur. *Ufus* præcip. in peste
aliisque venenatis affectibus; in obstructione epatis & lienis, &c. & hinc in hydropo, tum in sis-
ticatione uteri, in imbecillitate ventriculi, lumbicis, febribus intermittentibus, mortui canis rabi-
di, &c. Extrinsecus adhibetur creberrime in vulneribus ac fonticulis mundificandis, in morfu canis
rabidi arcendo (cum Theriaco imposita) *Sched.* Chirurghi ex ea efficiunt turundas ad ulcera &
vulnera dilatanda. *D. Palm.*

Ad canis rabidi mortuum & ad ventriculi imbecillitatem exhibetur radicis pulvis & vino potandus.
Ad febres pellendas aqua destillata, vel succus inspissatus magnitudine Castaneæ aut nucis juglandis,
[dividuum ejus uno die, alterum postmodum] deglutendus. *Sched.* In succum hunc creberrime
esse utitur scribit in febribus intermittentibus, in quibus ante paroxysmum à 3ß. ad 3j. aut 3ij. ex-
hibetur solici cum succo.

Gentiana & solitaria & (vetus experimentum tentantibus) tantillo nucis vomice focata nobis
quoque olim in gregariis haud parum cetta, æquivalens aut constantius quid quàm nunc canis illa
China Chine seu pulvis patrum præstitit. *Dan.* Ludovicus de Pharmac. moderno seculo applican-
da, p. 257. Communicavit *D. Taverd. Robinson.* Dolans Lib. 3. Cap. 12. S. 12. Inter scrip-
ta Chine de China à plerisque æquariari Gentianam scribit, quæ indelem cum vino exhiberi potest, vel
in forma extracti in pilulis, vel in decocto.

Puteolensis Gentiana hostis infestissima & veneni mors (inquit Lobel.) Pesti adeo præsens tem-
drum, ut non modo homini sed etiam brutis, incolumitatem tueatur, & amissam restauret, eoque
solita Helvetia istam cum flammula porcis propinare ne anima in vivo cadavere pueret.

Simlerus in descriptione Alpium refert pastores uti Gentianis ad ubera vaccarum, si à muribus A-
ranis aut aliis bestis venenatis ledantur.

Puer quidam integro anno cæcus Rad. Gentiane incisæ & in vino ad dimidie partis consumptio-
nem coctæ decocto oculis liphunculo injecto manè, per tres vel quatuor dies, convalevit. Oculos
autem vellicabat & dolorem excubabat. Ex * Observ. Reulnieri à Vellichio editis conversat. *D. Sæm.*

2. *Gentiana magna flore purpureo & albo* J. B. *major purpurea* C. B. *major flore purpureo, &
major flore albo* Park. *major purpurea* 1. *Clusii* Ger. emac. *Giant purple Gentian.*

Clus.

A vulgaris majore luteo flore nihil formæ differt; etenim ampla habet *folia*, Ellebori albi foliis haud
multum absimilia, sed teneriora & saturiore viriditate splendentia: *caules* digitali aut pollicari inter-
dum crassitudine præditos, rotundos, cubitales, nonnunquam bicubitales, geniculatos, quos ambiunt
milia *folia*, aliquantulum tamen angustiora, ex adverso sibi opposita. Extremos caules ambiunt
binæ aut ternæ confertorum *florum* coronæ, qui non sunt lutei aut stellati, ut in vulgari majores
sed purpurei, majores, concavi, in tenas aut plures lacinias obtusas extremis oris sceti, & purpurei
quibuldam punctis, inferiore & interiore parte, quæ candiores & diluiores sunt, distincti, obtusius-
expertes, totidemque sunt lacinie staminibus longum & bifidum vasculum interne amplexantibus
in quo continetur copiosum *semen*, planum, paleaceum, minus quàm in illa flava majore stellato
flore, subrotundum. *Radix* crassa longa, foris plerumque flava, intus alba, impense amara, digitalibus
et hibi subinde prædita est, singulis annis nova germina (quemadmodum major flava) proferens, & multis

multos caules ex eodem capite producens, præsertim cum adolevit, sed qui alternis duntaxat annis
floriferi esse solent, interquiescente nimirum uno anno à patre matre.

In Stria superioris Alpibus invenitur hoc genus flore albo *Clus.*

Gen. purp. in Pannoniæ circum Noricæque Alpium jugis sponso & quidem copiosè exit. *Locus.*
Verum neque hoc neque illud genus cicurare unquam prout *Clusius*, aut ulli diligentia efficeret
ut in hortis permanere vellent, necdum flores proficere. Quin cultura beneficio deterior evadit.
Flore Augusto, semen Septembri maturescit, nova nive cadere incipiente. *Tempus.*

3. *Gentiana major pallida flore, punctis distincto* Clus. *major flore punctato* C. B. *major flore
pallido punctato* Park.

Superiori magnitudine & formâ planè similis est: flores tamen paulò minores visi sunt, obsoletè
lori, plurimis maculis nigris intus & foris aspersi.

In Silicis montibus eruit *Scabiles* *Cromerus*, medicus Nissenensis, & ad Clusium misit. Huic rela-
tum ab illo qui cum deducabat, in alio quodam præalto monte, aliam formâ non dispar reperiri
quæ cæruleo flore esset. Hæc omnia Clusius. Verum hujusmodi ducum fides plerumque vacillat.

4. *Gentiana Asclepiadis folio* C. B. Park. *falso Asclepiadis vulgo creditæ* J. B. *major 2. cæruleo flore
Clusii* Ger. *Gentian, with Spalhotwort leaves.*

Caules plures ab eadem radice ad cubitum altos tollit, graciles, articulatos, duos firmosque, quo-
rum singuli juncturis (quæ crebre sunt) bina ex adverso posita *folia* adnascuntur, Asclepiadis fo-
lii formâ & magnitudine respondentia, mollia, quinque nervis secundum longitudinem excurrentibus
infigratis, mucronata, dilutius virentis coloris. A medio caule ad fastigium usque ex alarum sinu
singulares ex adverso siti exiliunt *flores* [interdum bini aut plures] oblongi, concavi, calathi for-
mæ, quinque lacinias per extremum divisi, colore nunc purpureo & saturiore cæruleo, modo di-
luore & velut cineraceo, quinque pallidis staminibus umbilicem occupantibus. *Vasculum* sequitur
bicorne, quo per maturitatem hiant *semen* conspicitur planum, paleaceum, cineracei coloris, su-
periore minus. *Radix* lutea, digitalis crassitudinis, multas oblongas fibras ejusdem coloris in latum
jargit, singulis annis augescens & nova germina proferens, valde amari gustus. Fertilior hæc est
superiore, nec ut illa interquiescit, sed singulis annis, veltutior videlicet, multos caules floribus o-
mnibus producit.

Copiosè in Stria, Pannonia & Austria inferiore provenit, ad montium radices, umbrifis collibus, *Locus.*
reliquum verò in luninis & apertis jugis. Nos eam in montosis humidioribus prope Lindaviam &
bæum Acronum, & ad latera montium in Stria, prope *Shadwin* & alibi copiosissimam observa-
vimus ad fopes plerumque & in umbris.

Pertinax quidem hæc est & ferè mitiora loca respicit (inquit Clusius) interdum tamen curâ &
diligenti effluviis ut in hortis comprehenderet, & singulis annis repullularet, & flores ferret: at-
amen quali nativo aere & pabulo privata, atque tanquam compedibus vincita lugera videbatur, ac
pessimis vigoris & elegantie plurimum amittere.

Slavonici rustici hujus radicis decoctum feliciter calculosis propinari experimento se compertum
habere affirmant. Aretius & *Jos. Simlerus* tradunt eâ pastores uti ad ubera vaccarum, si à muribus
araneis aut aliis venenatis bestis ledantur, curanda. *Vires.*

5. *Gentiana cruciata* C. B. Park. *minor cruciata* Ger. *minor seu vulgi Cruciata* J. B. *Crosswort
Gentian.*

J. B.

Roxant cum *radice ram* palmares, sesquipalmares & dodrantales, subrubentes, teretes: quos cre-
bra ambiunt *folia*, bina semper adversa, vel potius unum continuum ad genicula, tanquam vaginâ
caulem involvens, ejus utrinque exit segmentum Gentiane, quadruplo minus, Saponaria folio
simile, trios secundum longitudinem nervis insignis, leve, pingue, amarum. *Flores* in ramulis
extremis & foliorum alis conferti, cærulei, quinquepartiti, & calicibus vix eminentes. *Semen* copio-
sum, minutum, oblongum, sulvum, infidipidum, vasculis continetur oblongis, bipatentibus, folliculo
membranaceo obvolutis.

Duas hujus differentias observasse videtur (inquit Clusius) unam ramis humi procumbentibus & *Varietas.*
minorem, alteram firmis & erectis caulibus, eamque majorem: flores item alterius magis cærulei
spectantur, atque illarum altera radicem in foramina sectam minime habet.

Nascuntur verò ex per universam Pannoniam, tum in collibus montibusque apertis & graminis, *Locus.*
tum scioribus pratis & herbosis secundum vias publicas locis. Nos cum Dod. & Trag. in pascuis
montosis inque collibus & incultis agris & secus itinera in Germaniâ passim provenientem observa-
vimus.

Hujus radicis recentioribus magnis laudibus offeruntur contra pestilentiam, & venenosorum ani-
malium ictus. Martholius radicem tusam & ventri emplastri modo impositam ad vermes intestino-
rum, remedium expertum affirmat, necnon ad frumæ ulceratas sanandas eodem modo tusam quæ
super effusa sit, vel siccam in pulvere contritam valere.

Cum autem amara sit & foliis & radice verisimile est eadem præstare quæ reliqua amara.

§. 2. *Gentiana minores seu Gentianella.*

1. *Gentianella verna major* Ger. emac. *Alpina verna major* Park. *Alp. magno flore* J. B. *Alp. angustifolia magno flore* C. B.

J. B. Clus.

Graciles habet radices, longiusculas, plures coherentes, flavescentes, propagines de lateribus prodeuntes: *Folia* humi fusa in orbem crebra [sena aut octona *Clus.*] bina semper ex adverso se se spectantia, duplo triplove Hippii majora, uncias duabus interdum longiora, semunciam aut unciam se respiciendo lata, in acumen desinentia, crassiuscula, unico nonnunquam, aliis tribus per longitudinem nervis donata, levia, Myrti rarissima foliis ferè aequalia, impenitè amara. Ex horum medio *cauliculus* exilit uncialis, quaternis plerumque foliolis multò minoribus, binis tamen alternatim semper contrario situ nascentibus oblitus, unde calyculus emergit unicum *florem* continens, magnam præstans proportionem, calathi aut Campanulae modo concavum, longum duas trève uncias, in quinque angulos delineatum [J. Bauhino in quinque laciniis divisum] mucronatus, cum duabus utrinque ubi laciniis finiti incipient appendiculis, elegantissimo & maximè virido cœruleis purpure colore, pallido pilulito intus prominente, qui quinque quodammodo costis ex infima ipsius floris interiore fœle prodeuntibus fuscitur. Florem subsequitur longum & mucronatum *vasculum*, quod seledu asquales partes aperiens *semen* ostendit exiguum, striatum terrei coloris.

Locus & Tempus.

Crescit in Sneberg & Etscher abundantissimè aliisque Alpibus continua ferie productus, perpetuè quasi vinea oblitus, ubi Junio & Julio, hoc est primo istius vere floret: Sub Julio vero finem & Augusto semen maturitatem adipiscitur: at in mitoribus locis in quibus rariùs invenitur, atque in hortos translata, Aprilis & Maio. *Clus.* Nos speciem hanc in altissimo vertice montis Jure *Thuri* dicto invenimus. Quamvis autem nonnisi in editissimis summorum montium jugis sponte proveniat, cultum tamen patitur, & hortis nostris haud difficulter afflicetur: ob foliorum pulchritudinem & horum & florum amatoribus summo vere experta & studiosissime culta. Amarissimum est totius plantae sapor (inquit J. B.) ideoque jecionis vitii nempe regio morbo & obstructionibus auxiliatur.

- * 2. *Gentianella Alpina latifolia magno flore* C. B. prod. *major, sive Gentianella Alpina latifolia magno flore* C. B. Park.

C. B. prod.

Ad radicem nigricantem fibrosam *folia* humi sparsa quaterna quinave, subrotunda, crassa, Plantaginis vel Cathedrae Alpinae formâ, unciam lata, duas longa: inter quae *cauliculus* uncias quatuor altus, uno alterove folio donatus, qui utriculus infidet, unicum *florem* oblongum, cœruleum calathio similem sufficiens, cujus calyci utrinque folium oblongum adponitur.

Locus.

Ex Helvetia Alpibus habuit C. Bauhinus.

3. *Gentianella minor verna* Park. *Alpina verna* Ger. *Alpina verna major* C. B. *Gentianella quæ Hippia* J. B.

J. B.

Singulari assurgit *cauliculus* gracilis, aut subpurpureo aut viridi, in quo sena aut plura pauciorave *folia* ternaria, bina semper inter se ex adverso respondentia. Caliculus summo fastigio fert, è quo *flor* longus inodorus exilit, extrema parte in quina velut foliola divisus, cœrulei coloris adeo elegantis & viridi, ut ipsius cœlum quod imitatur provocare videatur: singula floris pilice aut foliolâ latius lineam candicantem habent, & alia quina tanquam mucronata foliola aut appendices laciniis floris ab invicem sequebantur: palefcentia staminula medium florem occupant. Floribus succedit longiusculum *vasculum* mucronatum exile, durum rotundum *semen* continens. Ex eadem radice, quæ flavescent & fibrosa est, & quodammodo summa tellure spargitur, plures aliae plantulae assurgunt, quarum nonnullae in caliculum attolluntur & similem stocculum proferunt, alia duntaxat producant *folia* humi strata & veluti in orbem disposita, interdum Lenticula non majora, interdum semuncialia aut longiora, nervosa.

Locus.

In montibus circa Geneviam copiosè provenientem observavimus: Clusius in coliffimis Sneberg, Sneiben, *Kächer* & *Durrenstein* jugis herbido solo, ubi sub finem Junii floret, at in mitoribus vicinis collibus & hœcioribus pratis Maio, semineque sub extremum Junium profert. Mitis hæc hortum ferre potest quam superior & omnem culturam repere videtur. *Clus.*

4. *Gentianella purpurea minima* Col. Gent. *Alpina verna minor* C. B. *The least purple vernal Gentian.* *Gentianella æstiva minima Neapolitana* Park.

Col.

Eodem tempore iisdemque locis quibus proximè sequens invenitur & floret hæc etiam (inquit Fabius Columna, descriptoris autor) quæ minor altitudine, sed fruticosior ab imo ad summum. Radice nititur longiore, fibrosa, tantumdem ferè intra terram ramosa & se extendente, ac superne affligitur & se expandit. *Folia* eodem modo in terram stratis, binis utrinque, densè in imo caulis herentibus cruciati, oblongioribus admodum proximè describendis, angustioribus tamen: *caule* breviori, ab imo singulis geniculis ramoso, purpurante, magisque quadrato. In summo *flore* ex calicibus parvis atque profundè admodum in quatuor apices divisus, oblongo tubulo, inani, calathi effigie, multum exerto, atque in quatuor parvas hiantes parum laciniis se dividentes conspiciuntur colore ex rubro purpurante, quorum medium five umbilicus villosus est atque candicans, sicut & dilutior

dilatatores laciniarum ora. Utriculum habent medium oblongum, teretem, bifido capite atque semine turgo, flavente, minuto, rotundo nitido, & reliquis omnibus per proportionem planta crassior, & ab illis diverso, Irionis lavis femini amulo, Julio mense dissecto per medium valculo effluente. Radice sapor acris & amarus.

Flore in quatuor laciniis divisio cum sequente planta convenit.

5. *Gentianella cœrulea oris pilosis* C. B. *Autumnalis fimbriata flore* Park. *Gentianula lœvigne ad singulorum foliorum floris laciniis donata, flore quadripartito* J. B. *Autumnal Gentian with a fringed flower.*

Col.

Radice est longa, tenui, repente, perenni, nodosa & oculos habente, flavâ [J. Bauhino albida] gustu amaro. *Folia* angusta sunt admodum & levia, Lini ferè paria, sed breviora, nec supra radicem densa, imò rara, & ab imo bina ex minimis [J. Bauhino uncia breviora] semper ad singula genicula majora ad medium usque caulem, deinde paulatim decrefcentia, nervo unico secundum longitudinem decurrente. *Caules* sæpe singulares, aliquando plures, dodrantes & minores, quadranguli striis descendentes ex quolibet foliorum geniculo utrinque, in ramos aliquot divisi. In summo calix exuberat ex rotundo quadratus, purpureus ex viridi, quatuor apicibus magnis *florem* circumdans oblongum, satis exsertum colore cœruleo, calathoides, in quatuor duntaxat partes profundè divisum, non mucronatus, sed rotundas modicè & crenatas, quarum latera utrinque barbato donata cœruleo, nec ullam habent ad imum laciniis intrinsecus lanuginem, fimbriis tamen foliolorum circa centrum ob convolutionem elatis: foliolum enim alterum alteri infidet atque ex illo ortum ducere videtur. Medium occupant apices quatuor, obsoleto minio tincti, staminibus albidis infidentes. *Vasculum* feminale longum, quadrangulum, in duos apices albicantes desinens, in quo semen continetur minutissimum nigrum, quod findente se ut in aliis, utriculo decedit.

Hanc speciem in Germania non procul *Weissenburge* invenimus cum ab Augusta ad Norimbergam *Locus* noster faceremus: J. Bauhinus plures locos meminit in Germania. F. Columna in *Æquicolum* montibus, le *Fosse* dicto loco observavit.

Mense Septembri in Germania floret; in Italia etiam Octobri & ad hyemem usque durat, nec Tempus florida translata perit.

C. Bauhinus ex hac unica specie, ni multum fallimur, duas trève facit, nimirum *Gentianam* Alpina VI. seu Gent. cœruleam oris pilosis; item *Gentianam* pratensem VII. seu angustifoliam Autumnalem minorem floribus ad latera pilosis: itémque ex sententia *Cherlerii* pratensem VI. seu angustifoliam Autumnalem majorem, quamvis sub hoc titulo duas species miscere videtur, ut Synonyma conferenti patebit.

- A. 6. *Gentiana palustris angustifolia* C. B. *Pneumonanthe* Ger. *Gentianella autumnalis Pneumonanthe dicta* Park. *Gentiane species, Calathiana quibusdam radice perpetua, sive palustris* J. B. *Marsh Gentian or Calathian Diolot.*

J. B.

Ulos amat pratorum margines & humentia ericeta, singulari, aliàs multiplici, supra cubitalem altitudinem, recto, tenui, flexibili, geniculato *caule* assurgens: per quem aequalibus spatii adversa descendunt *folia*, palmari nonnunquam longitudine, culmum lata, superius atroviolacea, inferne dilatoria, trinervia, ut sunt omnium *Gentianarum*; è quorum sinu à medio ferè *caule* summo tenus prodeunt ramuli, *flores* jam singulares jam duos aut plures, elegantes, cœruleos, in quinque laciniis extrema parte divisos, calathi formâ, proferentes. Radices plures longæ, luteæ, amaræ. Clusio radix crassiuscula, circa summum caput in aliquot longas, lentasque & flavescentes fibras dividitur.

In agro Lincolnensi & Eboracensi in ericetis humidioribus copiosè provenit: Invenimus & in *Locus* transmarinis v. g. in pratis humidis ad radices montium, Lindaviâ non procul, in Germania. Statura & magnitudine pro ratione loci insigniter variat.

- A. 7. *Gentianella species quibusdam, An Cerdos Pneumonanthe aut Gentiana fugax altera Clusii* J. B. *Gentianella Autumnalis Centauree minoris foliis* Park. *Gentiana pratensis flore lanuginoso* C. B. Gent. fugax minor Ger. *Wassard or Marsh Autumnal Gentian or Feltwort.*

Radice nititur simplici, lignosa, sublatea, rectâ descendente, paucissimis fibris donatâ: *caulis* exurgit nunc unicus, interdum plures, altitudine palmari aut semipedali, quadratus, ex viridi saturatè rubens aut purpureus, fractu contumax & valdè ramulosus; *foliis* cinctis ex adverso binis, nullis pediculis immediatè adnatis, longitudine digitali, è latiore principio paulatim in acutum mucronem fœcescentibus, tribus nervis insignioribus secundum longitudinem decurrentibus, obscure virentibus & in atrum nonnunquam vergentibus. *Flores* ex alio foliorum exeunt, propè humilitatem caulis crebri, purpurei, è longo & majusculo tubo in quinque semunciales mucronatas laciniâs expansi. Segmentorum basi in circulum disposita adherent quorunda erecta, in tenuissima filamenta divisa [J. Bauhinus pilos barbatusve purpureos vocat] foliorum coctis tubulo occulata quinque stamina cum stylo viridante continet: sunt autem sapore huculentius amaro quam *folia*, non sine acrimonia quadam. *Vasculum* feminale oblongum, teretiusculum, per maturitatem summa sui parte bifariam fissile, & (sæpe effundit rotundum, obcuri coloris, pro plantule proportionem satis grande copiosum. Sapor totius plantæ amarus & calidus, radices autem fatuas.

Flore apud nos sub exitum Augusti, aut aliquanto citius.

Tempus.

Hæc est species illa in cretaceis collibus per totam Angliam frequentissima, quam Herbarii nostri in duas distrahunt. Consulto Ger. emet. Estque Gentiana fugax 2. Clusii, cujus nota characteristica est, quod singulis floribus lacini infimi internâ parte purpurea lingue pubescent.

Ab hac non differt species (ut suspicor) Gentiana fugax quarta Clusii, quam se in Britannia non procul Dovera, observasse meminit, ubi aliam à descripta diversam Gentianellæ speciem nasci, nihil persuaderi vis patior, inquirant alii.

Gentianella fugax quarta Clusii, flore dilute purpurascens & cæruleo elegantissimo J. B. Gent. brevis folio J. B. Gent. fugax minor Ger. Gent. autumnalis Centaurea minoris folio Park.

Dodrantedem non superat cauliculis & ramulis exilibus, minoribus etiam foliis, Centuarii minoris foliis penè paribus. Flores minores habet, licet formâ superioribus non abimiles, qui aut dilute purpurascunt, aut cærulei coloris elegantissimi sunt. Cornicula subulavo exili femine plena sunt. Radix licet tenuior à reliquis hujus generis non valde differt.

Hanc plantam à *Gentiana fugax* secunda Clusii non differre specie suspicamur, ut superius monuimus. nec enim Clusius ipse ulla diffidentia notas adducit præter parvitatem omnium partium; quæ plerumque in talibus locis imputanda est.

- * 8. *Gentianella annua seu fugax prima Clusii flore ex cæruleo purpureo exiguo J. B. Gent. autumnalis ramosa C. B. Gent. æstiva purpureo-cærulea Park.*

Clus.

Cubitalem habet caulem firmum, geniculatum per quem ad singulos nodos sparsa sunt bina semper folia, sibi ex adverso opposita, trinervia, lata sed & sine pediculo cauli inharrentia, semineque in longum mucronem desinentia. Ab imo serè caule à foliorum alis nascuntur dodrantedales & pedales ramuli, tenues, minoribus foliis septi, quinos, septenos, aut plures flores foliis cinctos proferentes, in quinque mucronatas laciniis divisos, exiguis pro plantæ magnitudine, purpurascens ex cæruleo coloris: his succedunt longa & angusta valvula, tenui femine plena. Radix singularis est, exigua, paucissimis fibris prædita.

Nascitur in pratis herbilibusque locis ad radices montium fitis, Julio & Augusto flores proferens. Hæc omnia Clusius.

- * 9. *Gentianella fugax tertia Clusii, flore viridescens & subcæruleo, brevior & major J. B. Gent. flore brevior & major C. B. æstiva flore brevior Park.*

Clus.

Pari formæ (inquit Clusius) cum secunda [i.e. *Gentianella fugax* nostrate] excrevit altitudine, nec minus frequentibus ramis est prædita: caulis etiam quadrangulus: terni aut plures in singulis ramulis flores, superiori similes, i.e. secunde, sed breviores amplioresque, viridescens initio coloris, deinde subcæruleo: quibus longa cornicula seu mucronata membranacea valvula, femine plena, ut in superiore, succedunt: folia in singulis nodis multo latiora, mucronata, trinervia, ex adverso inter se sita, viridis satuti & quodammodo nigricantis coloris. Radix superiori [secunda] similis.

Obvia est hæc in omnibus pratis in sublimi fitis & montium jugis, florētque seris, Augusto videlicet.

- * 10. *Gentianella fugax quinta Clusii, flore cæruleo colore elegantissimo J. B. Gent. Alpina æstiva Centaurea minoris folio C. B.*

Clus.

Longæ exilior [quàm quarta fugax] vix trium unciarum altitudinem æquat, licet multis alis prædita: foliis Centaurii minoris in singulis geniculis, alarum more habet: flores minori Gentianellæ venæ perimiles, venustissimo cæruleo colore præditos: cornicula qualia superior, [fugax quarta Clusii] admodum exili & nigro femine plena: radicem quàm in superioribus minorem, sed frequentioribus fibris donatam. Impense amara est.

Floret in Etcheri jugis Augusti initio.

Calcebanam vernam Dalechampi C. Bauhinus huic eandem facit, Joannes ejus frater aut Charlerius, diverlam. Differt floribus colore & cæruleo purpurascens, albis inus staminibus.

Nos in ampla plantæ prope Augustam Vinelicorum quam pertransiunt qui Monachium Bavariæ iter faciunt, copiosam invenimus Gentianellæ speciem Augusti mensis medio florentem, quam Gentianellum Alpinum minimum flore unico cæruleo elegantissimo denominavimus, quæ forte huic ex deum fuit: aut potius

- 11. *Gentianella minima Bavarica Cam. minima elegantissima Bavarica Camerarii Park.*

Quæ dum generum est, major & minor. Major ramulos aliquot humi spargit foliis crebris Centaurii minoris similibus obtusis, verum nonnihil acuminatis; in quorum uniuscujusque foliis illos unicus coloris cærulei adventumini, in quinque folia expansis. Aliam hujus speciem exhibet omnium minimum foliis subrotunda.

12. Ger.

- 12. *Gentianella æstiva cordata Park. utriculus ventricosus C. B. cærulea calice turgido pen ægono nobis; cærulea cordata Col.*

Col.

Radix humi pusilla, fibrosa, tenuis, ex albo pallens & lignosa: ex qua foliola unguis minimi magnitudine prorumpunt, bina ex adverso opposita, inferiora minora atque subrotunda, effigie Gentianæ majoris vel Arnoglossi, laviâ, unico per medium discurrente nervo, ex viridi flaventa. Caulis habet semipedalem ad summum, quadratum, striatum, purpurascens, foliolis binis in singulis geniculis ex adverso oppositis harentibus; à medio ad summum ferè alis divisis brevibus, in quibus utriculi ventricosi, magni admodum respectu plantæ insunt, ex albo viridantes, inanes, limbis quinque cartilagineis latis quinque angulos constituentibus, & in totidem ora acuta desinentibus, in quorum summo primùm foliæ emicat partim se exerens, convolutus, colore ex albo purpurascens; deinde suberescens atque hians, quinquepartitus stellam foliolis repræsentat, adeo præstante cæruleo colore aque ameno, ut vix ficticius ex lapide Lazuli, *Ultramarinus* dictus æquè pulcher sit: & inter quas illas floribus laciniis majores alias habet intermedias parvas, cordis figuram imitantes, quæ aliis defunctæ sunt linearum veluti nervum albam habent, atque adeo floribus contrum albicare cernitur. Flores enim non pluribus foliis sed unico tubuli instar cavo quod in extremo in stellam divisi sunt, constat, quamvis è pluribus componi videatur. In medio staminula quinque & fructus caput cernunt. Seminis verò conceptaculum oblongum, teres, angustum, collo longo in summo capitato; in hoc ab aliis differens, quod perfectum à summo induritur copiosiusque emittit minutum arone instar sed oblongius duplo semine, nigrum. Sapor amarus, ingratus ut congenerum.

Copiosè provenit in ampla illa plantæ prope Augustam Vinelicorum, quam pertransiuntque veniendo à Monachio Bavariæ. Floruit sub finem Augusti. Maturus floret, nimirum Junio, in passum montium & quicorum, ubi eam invenit Columna, prope S. Angeli dirutum antiquum templum supra Villam *Flammianum* dictum.

Hæc species ab aliis nobis observatis Gentianellis in eo differt, quod floribus tubus non eminet omnino supra calicem, sed foliola tantum, in quæ summa parte dividitur, expanduntur supra eum ut in *Caryophyllis*.

- * 13. *Gentianella Pennæ cærulea punctata Park. punctato flore subcæruleo Pennæ J. B. palustris latifolia flore punctato C. B. Pennæ minor Ger.*

Clus.

Caulem habet geniculatum, cubitalem, supra radicem aliquantulum rubentem: folia Gentianæ similia, ex intervalis bina, sed multo minora, venosa, quorum inferiora majora sunt, & longiora, pediculis rubentes habentia, superiora verò cauli sine pediculis adherent, æquique ferè amplexantur. A medio parvè caule à foliorum cavis oriuntur flores pentaphylli, striati, utrinque tres, rarius bini nisi circa summum caulem, foliis quinque subcæruleis constantibus, nigricantibusque punctis elegantissimè notati, [unde nomen] quinque staminibus, quorum apices lutei, præditi. Floribus succedunt valvula cum semine Gentianæ similia, minora. Radix parva, multis fibris prædita, ex fusco lutea.

Provenit copiosè in Bokenmuto Sutenfium monte: floret Augusto.

- * 14. *Gentianella Indica Bontii.*

Bont.

Quoniam (inquit) herba hæc tum formâ, tum floribus cyaneis Gentianellæ patriæ optimè respondet, merito mihi Gentianellæ nomen illi indidisse video; gustu tamen non amaricat, nanque Guaiacis & Indis inter olera ac *Seir* suum reponitur: tum alvum modicè ciet, urinas movet, obstructioibus denique viscerum tollendis inservit, ut merito inter medicamenta alimentosa reponenda sit. Folia in usu sunt adversus cibarium & pedum ulcera hic admodum familiaria, propter efficacem & abstergentem ejus vim. Aquam quoque ex illius foliis elicimus, quæ conducit colicis doloribus, duris diarrhoeis, cæterisque ventriculi & intestini affectibus à frigore ortis.

Hæc plantam veram & genuinam Gentianellæ speciem non esse suspicor. Hic maneat donec certius constiterit ubi disponi debeat.

- * 15. *Bandura Cingalensis Gentianæ Indicæ species P. Amman. Planta mirabilis desillatoria Grimmii.*

Amman.

Capulis & seminibus Gentianæ est conformibus: Conspicius est in ea præter capulas seminales folliculis foliaceis folio appensus, ad medietatem aquâ potabili dulci plenus, penem exprimens, qui aliquando longitudinem pedis & crassitiem brachii longè excedit.

Hujus iconem *Ephem. German. An. 11. Obl. 146.* exhibuit Grimmus, & præterea de ea addit, Radix ex itera humorem attrahit, qui beneficio radiorum Solis in plantam ipsam ascendens, per caules & nervos foliorum defluit, & in hoc naturali vase recipientem tandem reservatur, donec ad necessarium hominis usum adhibeatur. Receptacula hujus humoris quandiu nondum ad extremam proveniunt maturitatem superius operculo eleganti clausa sunt, quod interdum digitis pressum diffili, hincque dulcem limpidam, amabilem, confortantem & frigidam aquam suppediat, ita ut interdum sex vel octo receptacula plus minus tantum aquæ continent, quantum unus hominis situm, cum maxima delectatione, bene restinguere possit. Interdum receptacula ferè plena sunt, interdum

Qq q

semiplena

semplena & nonnunquam vel minus inest, nec etiam omnes eandem habent capacitatem, quod proficitur à constitutione aeris, prout ille diu sicus, calidus vel humidus existerit.

Vires. In medicina suas etiam habet virtutes. *Radix* adstringens est facultatis. Herba frigefacit & humectat, & potest sicus cum proprio destillato liquore expressus interne usurpari ad febres ardentes, & externe ad inflammationes, Erysipelata & similia.

Locus. Crescit non longe à Columbo in humidis & umbrosis Sylvis.

CAP. IV.

De Convolvulo.

Convolvuli notæ sunt viticula seu canaliculi peticis aut plantis vicinis se circumvolvendo scandentes, quamvis hac nota non perpetua est in omnibus speciebus, nam Dorycnium Creticum *Alpinis* aliis notis essentialibus & genericis cum Convolvulis convenit, & tamen erectum est. Vasculum feminale in terra locum tenet, quorum unumquodque semina bina majusculis, angulosa continet, divisiim; flos campanulatus margine integro; succus in plerisque speciebus lacteus.

1. *Scammonia Syriaca* C.B. *Syriaca legitima* Park. *Syriaca, flore majore Convolvuli* J.B. *Scammonium Syriacum* Ger. *Scammonij*.

f. B.

E. radice longa, crassa, [brachiali crassitudine, foris obscure cinerea, intus alba, fibrosa] lacteo succo pregnante, multas aliquot cubitorum viticulas profert, proximis radicis sese convolventes scandentique: *folia* triangularia, cujus latitudo barbatum mucro, Similacis levis emula, sed minor, glabra, tenuia, pulchre viridia, pediculis brevibus indentata. Ex alis foliorum propè summum caules exeunt flores pulchri, calathoides, purpurascens, Helxines Cissampeli floribus proximi; quibus succedunt capsule feminales rotundæ fere globosæ, feminibus intus nigris angulosis.

Radices fisse rotulus fere cor medium exemplum (inquit * Jo. Bodeus à Stapel) planè idem est radici communis & probatoris Turkish Officinarum: verum aliquanto facilius frangitur hæc, tamen perinde gummosa succoque lacteo prægnat atque Turbida.

In calidis pingui exit solo, velut in Asia Mylia, Syria aliisque similibus. Reperitur & in Creta insula, Bellonio teste.

- * 2. *Scammonia macrorrhiza* Alpin. exot. *macrorrhiza Cretica* Park.

Alp.

In omnibus cum Scammonio Syriaco convenit, hoc excepto quod non habet radicem crassam, sed longam, foliismodoque ut pollex crassam: lacteo verò succo purgatrici non minus quam Scammonium mader.

Locus. Ex insula Creta accipit Alpinus.

3. *Convolvulus Scammonie foliis* [et flore] *emulus* Morif. *An Scammonia rotundifolia* Virginiana Park?

Morif.

Radice esse crassa, in terram se demittente, atque longè latèque repondo sese propagante aliis radicibus, ex quibus pullulant novæ plantæ. *Folia* gerit Scammonie, triangularia, multo latiora à basi quam sunt Scammonie folia, minus tamen acutis angulis. *Flores* habet dilute pallidos, campanulatos, herbæc omnino coloris, Scammonie quodammodo emulos: *capsulas* feminales tribus locum tenent, triplici membrana serie separatas itidem, atque in singulis bina continentes semina angulosa, nigra aut potius fusca. Primo intuitu si juxta Scammoniam collocetur, ab ipsa primò foliorum structura, deinde radice longè latèque sub terra repente dignoscitur, cum Scammonia radicem longam, crassam Napi aut Rhapsani majoris instar obtineat. Lactescit ut aliæ plerique sui generis.

Vires.

Scammonium purgat validè humores biliosos acres, seriosos è partibus remotis, adeoque creberrimi utilis est non modo per se, sed cum aliis admixtum.

Verum cum magnè sit acrimonia (inquit Schroderus) intensa caliditatis & siccitatis, infensè malignitatis, mordacis flatulentis, excessivæ attractionis, idèoque aptum natum quod intestina erodat, viscera, cor, hepar, &c. conturbat, ventriculum flatibus mordacibus læscat, vi suâ calefactoria ac excicatoria inflammet, & consequenter febres inducat; vi attractoria hyperætharthes causat, correptione opus habet.

Quinque vitæ habere aiunt, quibus nisi occurrat luet ager tuus.

1. Est, quod status quodam mordacis gignat, usque adeò ventriculum læscientes, ut sumentibus nauseam commoveant. Noxa hæc tollitur, si in excavato cydonio malo clibano aut prunis insitetur, pasta undique circumlita, præsertim additis aut Dauci, aut Feniculi, aut Apii semine, aut Galange.

2. Quod inflammet acridinis exsuperantia corporis spiritus, quo fit ut faciliè febres exciret, iis præcipue qui obstructionibus viscerum & humoribus putrescentibus obnoxii sunt. Sed id nocuum

ti aufertur admittis inter coquendum quæ refrigerant & fervorem extinguunt, cujusmodi sunt mucilago Pysylli, decoctum & pulpa Prunorum, succus aut aqua rosar. violar. &c.

3. Quod eadem acridine sua recladat ora venarum, ut sequantur evacuationes nimie hyperætharthes dictæ. Hæc noxa tollitur adstringentibus, Mastiche, Myrob. Pomo Cyd. præcipue Alos, quæ inter purgantia ventriculo valde grata est.

4. Est, quod acrimonia abradat intestina, & exulceret reliqua viscera, quod ex crebris puncti-
onibus innotebit. Hic datus partim ea quæ lubricant & lentore suo obstant, ut secundo loco dictum est, partim adstringentia, tum viz. cum jam incipit agere.

5. Est, quod malignitate quadam indicibili principibus partibus bellum indicat. Hinc addimus cordialia, hepatica, stomach. &c.

Scammonium five succus Scammonie densatus per coctionem aut etiam per macerationem paratus Diagridum appellatur. Confectio autem ejus per coctionem hæc est.

Accipitur Cotonea, extrahiturque durior ejus illa pars media quæ semina continet (recisâ tamen superiori prius lamina) cujus loco in excavatam partem Scammonium inditur; mox lamina quæ prius fuerat recisâ, pro cooperculo additâ cooperitur, triticæque pasta circumquaque malo cotoneo obducitur ac ita coquitur in clibano. Pomo refrigerato Scammonium eximitur & usui reservatur.

Per macerationem paratur accipiendo Scammonii partes duas, succi Cydoniorum partem unam, & miscendo probè, deinde ponendo in locum calidum & quotidie movendo, donec mediocriter induretur ejus massa; è qua sunt pastilli qui quantum satis est exsiccantur.

Vera autem (inquit le Brun) Scammonie preparatio fit cum succo Limonium depurato, in quo dissolvitur in B.M. & servens adhuc per linteum transmittitur, quo pacto crassa & impura ejus substantia, quæ nonnisi noxam parit, seceratur.

Quod ad electionem Scammonii attinet, optimum est quod ex Antiochia advehitur, nitidum, splendens, (instar glutinis Taurini) citè liquefcens, friabile, colore cum frangitur fulvo, non valde ponderosum, tactu lingue lactescens, nec vehementer calefaciens (nempe hoc Tithymali admixti argumentum est).

At vulgare nostrum squalidum est & cinericeo colore & aspectu tristiore, quia non est liquor manans aut lachryma Scammonæ, sed succus vi expressus, non ex radice tantum sed ex tota planta.

Dosis Scammonii preparati à gr. vi. ad gr. xij. aut ðj. Dioscorides & Rufus usque ad gr. xij. exhibent. Paulus & Aetius usque ad ðj. Quicquid fit Græcorum Scammonium fortè mitius erat, nec ut hoc tempore succo Tithymali adulteratum: istandum itaque potius in dosi Mesice.

Scribit J. Bodeus à Stapel se sæpissime gr. xx. etiam xxv. cum violaceo syrupo, non sine efficaciissimo succellu exhibuisse; pueris viij. x, xij. annorum xxv. cum violaceo syrupo, non sine efficaciissimo quinquennibus gr. vij. septemve.

Consulo (inquit Fallopius) ut semper exhibeatis paucam quantitatem, quæ quantitas sit potius pro calcari: vocatur autem calcari paucam Scammonii quantitas addita medicamentis purgantibus pro rutilis, vel pro aliis robustioribus & cervicosis hominibus, ut etiam Monachis.

Denique cum nulla providentia fit satis, moneo denuo (verba sunt Calp. Hofmanni in fine capitis de Scammonio) 1. Ne Scammonæa dentur illis, quibus ventriculus (comprehendit intestina) est debilis, quales fere sunt hypochondriaci. 2. Ne calidioribus & qui ad febres prout sunt. Valde enim turbant corpora. 3. Ne in specie iis qui faciles sunt ad lipothymias. 4. Ne substantia detur in jussulis.

Verum quicquid hi contra Scammonium & Scammonæa declamant, si modò Scammonium rectè præparetur, & debita dosi exhibetur, non est aliud præstantius remedium quod certius & etiam tutius operetur, præsertim aliis medicamentis admixtum. Neque qui huius usum reprehendunt, ullum aliud medicamentum invenire possunt, quod ejus loco substituant in tantilla quantitate adeò utile & presens, tantæ efficacis & tantarum virium. Audro prædictos nonnullos asserentes, se plus huic medicamento fulere quàm aliis cuicumque medicamentis; nec securos esse posse de operatione aliorum purgantium, nisi Scammonia tantillum admiscant. Hæc autem fere nunquam frustratur medicum, unde non immeritò aliorum medicamentorum calcari appellatur: Quæ diximus confirmat Clarissimus Vir Franciscus de la Boe * Sylvius (ut nos monuit D. Soane) Scammonium, inquit, blandè purgat, quicquid ganniant imperit; restatur utique Medicorum peritorum experientia quotidiana. Ego certe potè alios multos, aliquot millenis vicibus eo sum usus, sed semper cum successu optimo & operatione blanda.

Ceterum Scammonium quadam latente totius substantiæ proprietate operari creditur: Nam gustu quidem nulla in eo caloris vehementia deprehenditur. Cuicumque siquidem liquori aut rei permiscetur, nullam ei vel amaritudinem, vel acrimoniam, aut alium ingratum saporem communicat.

Novi civem Ulmensem, qui toties recidivam hæmorrhoidum passus est, quoties medicamentum ore assumptum quod ingrederetur vel Scammonium, vel folia Senæ. Horum usui interdicto ab acerbis hæmorrhoidum dolore per multos annos immunis saluberrimè vixit. E. Scaletti Armamentar. Chirurg. Obs. 76. D. Tanc. Robinson.

4. *Convolvulus Americanus Mechoacan dictus. Faicuca Brasiliensis seu Radix Mechoacan* Marggr. *Bryonia Mechoacana alba* C. B. *Bryonia alba Peruana sive Mechoacan* Park. *Mechoacan* J. B.

Marggr.

Caulis armentosus est, longissimè serpens & scandens, multangularis, lentus, rufus, etiam viridis. *Folia* foliaria posita, quodlibet in suo pediculo digitum longum, figuram habens cordis uti pinguis, duabus ad latera auriculis, tenera ad tactum, unum, duo, tres & quatuor dig. longa, saturatè viridia, inferius nervo & venis transversis conspicua; nullum autem præter herbaceum habent odorem folia trita: Gaulis verò incisis lacteum succum præbet. *Florem* fert Convolvuli magnitudine

dine & figurâ, unico folio constantem, album cum pauco incarnato dilatum, intus autem parvum. Semen continet Pisi magnitudine, fuscâ coloris, verum haud rotundum, sed quasi due particule cœctæ essent ita ut ferè triangularis sit figurâ. Radix medium aut integrum pedem longitudine aequat, crassitudo plerumq; eadem, & utrinque dupla & bifida est, una parte brevior altera, exterius obtusè cinerea seu fusca, recens relinam quandam fundit & est interius alba.

Hæc est descriptio Marggravii: cui ut oculato resti & voraci fidem potius adhibemus quàm alii sibi minus comperta ex aliorum relatu scribentibus: unde Mechoacanam veram & genuinam esse Convulvuli speciem minime dubitamus: non autem Bryonia, ut vult C. Bauhinus: Nam quæ Monardæ libet de fructu, Coriandri magnitudine, racematim coherente, ex aliorum relatu scribit, non *est* huius elotus.

Mechoacana silvestris Monardis à descripta non aliter videtur differre quàm ut planta silvestris à culta ejusdem speciei.

Milla sunt Clusio ex Hispaniis duo seminis Mechoacan genera; unum brevi calyculo five filiqua, semineque nigro, quale est Scammonia aut Convulvuli majoris: Alterum oblongiore alquanto calyculo & semine nigro, quam superius longiore tenerioreque; utriusque filiqua parte interiore lanuginosa erat. Posterior species forte est quam Monardes describit, flore Mali aurea, quinque petalis constante majoribus, subfuscâ coloris, & cujus umbilico protuberat calyx five vehicula quædam Avellanae magnitudine, membranis constantem tenui, albicantem, quæ in duas cellulas tenuissimâ pellucida secreta dividitur, & in singulis bina grana, Cicoris exigui magnitudine, colore per maturatam nigro, gustu insipido, continentur. Hæc etiam Convulvuli species videtur, quamvis (ut suspicor) flos minus rectè descriptus sit: semen etiam nigrum; quo differt à Clusiana secunda. Prior Clusii species eadem videtur Marggraviana.

Mechoacana à provincia ubi primò reperta est nomen obtinuit: postea tamen in multis aliis Americæ Meridionalis regionibus, ut v. g. Nicaragua, Guat., Brasilia, inventa est.

Plantæ quæ describit Fr. Hernandez pro radice Michacanica *Tachache* nomine, floribus oblongis, coccineis, fructu Peponis formâ & magnitudine, lanugine obducto caudenti, ac semine albo refoeto, tenui, latèque non sine bonis quibusdam filis, argenteis & lentis, ab omnibus à Monardo & Marggravio propositis diversè videntur, & Apocyno potius affines quàm Convulvulo.

Ex insula Novæ Hispaniæ Mechoacan dicta, unde delata est, nomen obtinuit hæc radix. De ejus facultat. libellum singularem edidit Æg. Everardus Antverpiæ, 1587. ut & Jac. Gorraeus Gallicè Parisiis. De eadem satis prolixè agit Monardes in Simp. Ind.

Pituitosus, aquosus ferosusque humores ex toto corpore, ac imprimis ex capite nervosus, genere, ac pectore blandè ac sine molestia educit. Addunt ali purgandæ etiam parces roborare. Quin & bilem flavaleque hydropicorum aquas purgat, ex quo ipso cognoscitur (inquit Casp. Hofman.) quin non sit mitè medicamentum.

Tulli veteri, colico dolori, arthritidi, Lui Venereæ plurimum confert. Quia tamen calida & secca, monet Schroderus, ne in calidis constitutionibus ejus usus sit continuus.

Sumitur in substantia ferè tantum, sumendo pulverem ipsius cum liquore idoneo, præsertim cum vino, quauvis etiam cum jussulo sumatur. In decocto non datur; nam experientia compertum est, coctione vim ipsius perire & exsolvî. Liquor non solus exhibendus est sed pulvis infusus. C. Hofm. liquorem etiam solum purgare scribit.

In pulvere servanda non est: ita enim ut in aliis vis ipsius facile exhalat. Pulvis sit crassiusculus.

Dosis à ʒʒ à ʒj aut ʒij. Corrigitur cum Cinnamon, Anisi aut Mastich, tertia parte. Eligatur recens, intus albicans non tamen candida, cortice cinereo tota non curosa.

5. *Convulvulus Americanus Jalapum dictus. Mechoacanna nigricans sive Jalapum* Park. Bryonia Mechoacanna nigricans C. B. J. B. *Jalapum* Ger. *Jalap.*

C. B. prod.

Radice est Mechoacannæ similis, sed cortice nigricante vestita, interius rufescens, quæ tessellatim incisa rotunda, magnitudine & figurâ calculo aleatorio respondens ex India Gelapæ sive Celapæ nomine allata fuit. Ab Alexandrinis & Massiliensibus Jalapum vel Gelapo vocatur, & à Massiliensibus Mechoacanna nigra vel mns eximitur.

Gustu est non ingrato & gummoso, & ob copiosam gummositatem si carbonibus vel igni admoveatur Hamman concipit [hoc se nunquam observare potuisse scribit Parkinsonus.]

Facultate vulgarem seu albam Mechoacan superat: nam ob gummi copiosum fortius humores serosos purgat, cum imi ventris levi dolore, & præcipue viscera, hepâ & ventriculi roborat. Quare drachmæ unius pondere exhibetur tuto, & sine fastidio opus suum exsequitur. [Cautiores in gravis substituit; Schroderus non ascendit supra ʒʒ.]

Vis purgatrix potissimum in resina Jalapi consistit, ideoque monet Schroderus, si Jalappam adhibere volueris, vel in substantia, vel in extracto aut magisterio utaris. Vino enim si infundatur vires suas pro voto non communicat.

Jalapii plantæ descriptionem apud Botanicos non invenio.

A. 6. Cen.

A. 6. *Convulvulus major* J. B. *major albus* C. B. Park. *Smilax levis sive lenis major* Ger. *Great Windweed.*

J. B.

Radicebus albis, tenuibus, sub terra reptantibus, & subinde fibras agentibus, sapore acrifusculo, latè se propagat. Longissimis & velut contortis tenuibus, striatis viticulis subsidio proximi cupuli sustentaculi in altum nititur; ex quibus longis intervallis, pediculis unciâ longioribus hærentia prodeant folia, hederaceis longè majora, acuminata, duas alas hinc & hinc juxta pediculum prominentia, levia, nitida, viridantia; ex quorum sinu proferuntur pediculus longus, singularis, cui insidet flos unicus, magnus, nivei candoris, calathi forma, cujus inum tubulum calix quinque foliolis oblongis compositus amplectitur. Duo insuper foliola oblonga, triangula, carinata, circa marginem purpurascientia, florem antequam aperitur cujus folliculus excipiunt & occultant, ut & calicem floræ dilapso. Tum *stamina*, tum *stylus*, tum eorumdem apices albi. *Semina* in capitulo cerali parvi magnitudine rotundo continentur fuliginosi coloris.

Ad sepes locis humidis frequens est. Superficies plantæ quotannis emoritur, radice vivaci. *Locu.* Aestate florēt. Radix ut & planta ipsi lacteo succo turgent, & gratum subis alimentum præstant J. B. quod miror cum cathartica sit.

Convulvulus major albus maritimus, crassiori & auriculato folio, Helxine cissampelos Ad.

An à præcedenti specie differat, an accidentibus quibusdam duntaxat variat, inquirendum.

Vires huic plantæ ascriptas vide apud Botanicos. Catalogus plantarum Altdorffinus Mauritiij Vires: Hofmanni Scammonium Germanicum ob vim catharticam appellat. Prænotus in lib. de Medic. Pauperum, inter benignè bilem evacuantia enumerat decoctum à M. j. ad M. ij.

A. 7. *Convulvulus minor vulgaris* Park. *minor arvensis* C. B. *Helxine cissampelos multis sive Convulvulus minor* J. B. *Smilax lenis minor* Ger. *Small Windweed.*

Radicebus albis, lentis, tenuibus, raras fibras emittentibus longè lacteque sub terra reptat. *Cauculi* plures, tenues infirmi, vicinis plantis se circumvolvendo à sinistra dextram versis in altum emittunt, interdum ramulosi, alias cum nihil in propinquo est quod apprehendant in terram provolvunt. *Folia* singulata posita, pediculis longis, triquetra quodammodo, inferiora & majora unum lata, fuscantia longa, angulis ad basin utrinque productis velut auriculata, glabra, per margines aequalia. *Flores* ex alis foliorum exeunt, in pediculis longis tenuibus bini plerumq; campaniformes, albi aut purpurascētes & interdum varii; *stilo* intus albo, bifurcato & apicibus purpureis: *calix* floris brevis, integer. Flori succedit *vasculum seminale* subrotundum exiguum, quatuor *semina* majuscula, angulosa continens. Tota plantæ lacteo succo turgēt.

In arvis & hortis vel cultis, & ad vias frequens oritur.

Locu.

A. 8. *Convulvulus arvensis minimus* D. Dent. *The least Windweed.*

App. ad Cat. Cant.

Folia habet hæc plantæ angusta, cuspidata Sagittariæ ferè in modum, foliis Convulvuli minoris vulgari multo minorâ: Flores etiam obtnct minores. Videtur itaque ab illo specie differre, quippe quod cum in eodem solo juxta crescant, supradictas tamen differentias fortiantur.

In arvis inter Harleston & Everden parvam vicis, in Comitatu Cantabrigienfi Angliæ observavit D. Dent.

Locu.

* 9. *Convulvulus minor Africanus* Park.

Folia ad basin minime divisim verum integris & floribus purpureis à precedente differt, cætera ei similia.

10. *Convulvulus Althææ folio* Park. *argenteus Althææ folio* C. B. Ger. *eniac. peregrinus pulcher folio Betonicæ* J. B.

J. B.

Ex viticulis proxima fulcra arripientibus, tenuibus, pilosis, pedibus aut cubitalibus, longis pediculis *hærent folia*, argentei coloris, splendido tomento villosa, infima quidem & radici (quæ tenuis summo cespite vagatur) proxima Betonicæ purpureæ foliis similia, sed multo minora, crispis serratis & marginibus, reliqua etiam laciniata & profundè incisa, gummosa Clusio, si gustentur, subacris & subamarâ. *Flores* inter Helxines Cissampeli & Smilacis levis flores mediis, his minores, illis majores, purpurascētes, calathi formâ, ex continuo unico folio constati, longis pediculis hærentes, quorum basin ambit folliculus ex pluribus foliis compositus. *Radix* Clusio tenuis, exilis, fusca, per summos cespites repit, & subinde alias plantas producit.

In hac plantâ præcipue notabile est, quod non lactescat aliorum Convulvulorum modo.

* *Helsine cissampelos* Dioscoridis Zanoni.

Aded in paucis à descripto differt, ut vix possum mihi persuadere specie distinctam esse. Viti-
lis tricuspidatus: foliis superne viridibus, subtus albis, pilis brevibus, rigidulis oblitis, unde & ad ta-
ctum aspera sunt: relique notæ conveniunt.

11. *Convolvulus spicatus* Park. *minimus spicatus* Ger. *Linaria folio* C. B. *Volulus tenu-*
is J. B. *Cantabrica* Plum quorundam Clus.

J. B.

Ex radice crassa, lignosa & sicca, nigricante [Clusio candicante, singulari, infima parte ramosa]
vivaci, multorum capitum, crebros, junceos, tenues *cuniculos* profert, duos vel tres palmos replur-
num longos, aliquando etiam cubitales, hirsutos, valentulos; per quos cernuntur nullo ordine *folia*,
angusta, oblonga, pilosa, [Salicis foliis haud absimilia Clus.] gummosa figuis mordeat & nonnihil
amara. Extremis ramulorum insident ex calyculis hirsutis *flores* ex albo purpureascentes, Helices
Cissampeli, Calathi figura, junctio folio constantes, sed ita implicato ut quinq; videantur, florum
oris in toridem angulos desinentibus, & dum clauduntur complicatis. Clus.]

In Italia, Sicilia & Gallia Narbonensi vulgarissima est.

Locut.

A. 12. *Soldanella marina* Ger. *maritima minor* C. B. *vulgaris sive Volubilis marina* Park. *Bras-*
sica marina sive Soldanella J. B. *Sea-Windweed*, *Sea-Clotwort*, *Scottish Sea-*
ivy-grass.

J. B.

Per terram suas spargit *viticulos*, à quibus *folia* prodeunt subrotunda, retusis alis prædita, latiora quam
longiora, Chelidonii minoris similia, crassiuscula, liquore lacteo manantia, pediculis longis innixa.
Flos magnus, purpureus, quadrantaliter fere, campanulatus, non absimilis multum floribus herbe quæ
pro Nil Avicenna exhibetur, aut Smilacis levis, indivisus. *Semen* in localis rotundis non tantum
nigrum, sed & album, angulosum; [albo semine quæ sit nos nondum vidimus.] Gustu est salso,
fubamaro.

In floribus maris arenosis frequens oritur, tum in Anglia, tum in exteris regionibus.

Herba in totum ventriculo inimica, acris, vehementissime alvum ciet. Coquitur propter acrimo-
niam cum pingui carne. Valde aquas duci, præcipue prætergoat: in acie; utilis etiam in
Scorbuto; utendi modus varius, siquidem folia ejus ex sale, aceto & saccharo acetarii modo ad quin-
que aut sex buccellas comesta, mirabiliter aquas per alvum educunt. Eadem in jure carniū cocta
adjecto demum saccharo aut melle propinquantur; Possunt & sicca in pulverem redacta ad 3j aut ij ex
jure palli bibi.

Allopius asparagos hujus in hydropoe commendat. Altomarius autem de Ascitis curatione agens,
Quidam aut ex rumonibus succum maris Brassicæ cum Sapa seu aqua lactis approbant ejus ulum
non valde admittit. Namque ventriculo mirifice adversatur, & ipse pluries experientiæ videri novam
potius inferre quam auxilium aliquid hydropicis præstare, imò quoddam citius periculis ob-
servari.

Corrigitur stomachicis. Zingib. Mac. Cinnam. sem. Anisi, &c. Dos. in substat. à 3ß ad 3i.
Schrod.

* 13. *Soldanella maritima major* Park. *Soldanella vel Brassica maritima major* C. B. *Convolvulus*
marinus Soldanellæ affinis J. B. *The greater Sea-Windweed*.

J. B.

In *folia* inferiora, quæ uncialibus pediculis committuntur, falcata Phyllicidis in morem sunt,
adverso sine rotunda, vel lacuna in medio exculpæ corculum imitantia, secundum arcum longæ sunt,
unciam lata, nervis obliquis à medio recta in laus exportatis: superiora vero folia Hemion-
tidis alterius peregrinæ Clusii modo, auriculis pulchris geminatis, (in quas nervi excurrunt) pinnata.
Flores ex foliorum alis prodeunt magni, ut in Convolvulo majore. Pericarpium & semen ut in
Soldanella.

In Regno Neapolitano ad mare provenit. Imper.

Locut.

* 14. *Convolvulus marinus seu Soldanella Brasiliensis* Marge. *Brasilian Sea-Windweed*.

Alargg.

Ex radice lenta, longa, non crassa sed gracili, paucis fibris prædita, nigricantis exterioris coloris,
intus alba & Lactis glutinosi plena nascuntur aliquot *caules*, longissime serpentes supra terram, qui
hinc inde radices iterum agunt, teretes, lenti & virides. Adnascuntur illis *folia* alternatim posita,
vel opposita, quodlibet folio pediculo quatuor aut quinque dig. longo insident, obrotunda figura,
instar clypei stomachalis, læte viride & aliquantulum crassum, elegantibus venis obliquis transcu-
rentibus, & nervo in medio. Hinc inde quoq; propè pediculum foliorum petioli florum prode-
unt, tres, quatuor, quinque, interdum & unicum florem sustinentes, Campanulæ seu Convolvuli
majoris figura, coloris dilute purpurei, & in basi nonnihil albicantis: in medio visitur breve ita-
men ut in Convolvulis solet. In hoc flore interius quinquangularis repræsentatur stella, nam totus
flos

flos superius quasi in quinque angulos definit. Claudat flos post meridiem. Tota planta copiose
lactet, lacte glutinolo.

Parum admodum si quid omnino differt à Soldanella vulgari.

15. *Convolvulus Scitulus minor flore parvo auriculato* Bocconi. *Small blew-flowered Scit-*
lian Windweed.

Calliculis ab eadem radice plurimos promit prælongos, tenues, humi stratos, [præter medium sic-
morum qui initio eriguntur,] nisi in propinquo sint plantæ aut perticæ quas arripunt, tunc enim iis, à
dextra sinistram versus se circumvolvendo in sublimem claudunt. *Folia* modicis intervallis singularia,
longiusculis pediculis insident, figura fere foliorum Violar, nisi quod acutiora sint & minor, circum
oras aequalia, superne lanugine quadam vix conspicuâ pubescentia, inferne canescentia. *Flores* ex
alis foliorum exeunt, pediculis uncialibus tenuibus, singulares, campaniformes, pallide cærulei,
omnium convolvulorum minimi. Ad basin calicis uniuscujusque floris apponuntur duo foliola ob-
longa, angusta, cæu auriculæ quadam. Flocculis succedunt vascula subrotunda, quadruplici loca-
limento quatuor singula *semina* continentia, majuscula angulosa, pulla fœu ex rufis nigricantia.

Annua est planta, per totam ætatem in Autumno usque flores.

Circa Catanam Siciliæ urbem frequentem observavit & collegit Paulus Boccone, circa Panormum Locut.

16. *Convolvulus trifolius sive hederaceus purpur.* Park. *Convol. cæruleus* Ger. *cæruleus hederaceo*
anguloso folio C. B. Nil *Arabum* quibusdam sive *Convolvulus cæruleus* J. B. An *Coccolamati*
seu *lutea Tamalis Urinaria mirabilis* Hernandez?

J. B.

Tortilibus viticulis, tomentosis, proxima quaque arripiens in alvum nititur, texturis topiariis peri-
doneus, nisi longiorum vitam teneritudo frigorum malè patiens negasset. *Folia* palmum circiter
lata, paulo longiora, formâ hederacæ, in tres acutas lacinias sinuantur, lanuginosa, colore ex herbo
in flavum vergente, priora ad folia Sigilli B. Mariæ accedunt: [folia Lob. ternis angulis singu-
la in teneriusculis pediculis.] *Flores* Smilacis levis cyaneo colore adlanduntur. Extra tamen in
singulis quinque laciniarum zona excurrit albida, quo etiam colore totum floris infundibulum tam
extra, quam intra cingitur, quinque foliis herbe concoloribus obvallatum, in quo stamina & apices
hæcæ altè reconduntur. *Semen* nigrum, angulosum, Vicie magnitudine. *Radix* subest parva, fibro-
sa, lignosis nervulis fracta contumacibus sacra, Cyclamen Hederacæve annosam imitata, nonnihil
hirsuta. *Quid sibi velit verba hæc postrema non satis capio, nisi forte transposita sint.*

Flores noctu fœ aperiant (unde Florem noctis vulgo quidam in Italia nominant) posttridie vi
Solis pereunt. Gess.

Convolvulus hic (observante Parkinsono) circumvolutionibus suis motui Solis adversatur, seu
contra motum Solis progreditur, quo cum aliis Convolvulis vulgaribus convenit. De loco natali
nihil certi traditur.

17. *Convolvulus trifolius Virgineus* Park.

Folia est præcedenti permissilibus, sed minoribus, segmentis seu angulis lateralibus rotundioribus,
eorumque etiam altero paulò longiore & deorsum reflexo. *Floribus* multo minoribus, & pallide
cæruleis cum marcescere incipiunt in purpureum saturatiorem mutantibus: *Seminibus* etiam mino-
ribus.

18. *Convolvulus purpureus folio subrotundo* C. B. *cæruleus major rotundifolius* Park. par. *cæru-*
lens folio rotundo Ger. emac. *Campanula Indica* J. B.

J. B.

Congener videtur præcedenti, tortilibus flagellis, hirsutis, rubescentibus, circum perticæ convolu-
tis in alvum nitens. *Folia* hederacæ sive Cyclamini, acuminata, qualia nempe primum pullulantia
esse solent præcedentis, ad pediculum uncia longiorem, rubentem, hirsutum, falcata, subus supraque
pilosa. *Flores* campanulati seu calathi formâ, calyci insident in quinque acutas lacinias diviso, vil-
loso, nigricanti, tres fere simul juncti in privati pediculis unciam longis, & fastigio alterius com-
munis pediculi palmum longi, & foliorum sinu exeuntis, enatis, speciosissimi, purpurei.

Semen ex Syria & Orientalibus delatum aiunt. Ætate flores, & Autumno semen perficit, deinde Locut
radicibus interit. & Tempus.

Hæc planta Parkinsono in Theat. Convolvulus azureus sive cæruleus major dicitur, & Conv.
cæruleus major fol. rotundo, sive Nil Avicennæ. Nonnullis *flor noctis* appellatur, quia flores ejus ves-
peri plerumque se explicant, totaque nocte aperti manent, donec tandem Solis calore contrahan-
tur & marcescant.

19. *Convolvulus minor cæruleus Hispanicus* Park. parad. *cæruleus minor folio oblongo* Ger. emac.
pergrinns *cæruleus folio oblongo* J. B. C. B.

C. B. prod.

Radice est singulari, oblonga rufescente, ex qua *caules* multi, tenues, pedales, interdum cubitales,
flexiles, ramosi, levissimis pilis pubescentes prodeunt; quos *folia* oblonga, inferiora quidem uncias
tres quatuorve, vix unciam lata, inordinate vestiunt, quæ sensim minora redduntur, & per marginem
leviter

leviter hirsuta sunt. Ex omnium ferè foliorum sinu pediculi tenuissimi, oblongi, exurgunt, quibus singulis flor. cæruleus ad exortum pallidus, Campanulæ formâ, unico folio constans, & ex calculo prodens infidet. Floribus succulentæ capsula membranacea parva, quibus semina parva nigricantia includuntur.

Flores hujus plantæ pulcherrimi sunt, & triplici colorum varietate spectabiles, circa margines cæruleo amensissimo, media parte subulco, fundo albo. [Morif. media parte albedo seu ochroleuco, deinde ad fundum usque luteo.]

Multis Hispaniæ & Lusitanie locis sponte oritur. Nos in Sicilia ad Promontorium Pachynum invenimus. In Mauritania circa Tingidem urbem copiosissimum observavit Robertus Spotswood istius ubi pharmacopæus.

20. *Convolvulus minor argenteus repens Rupellensis* Morif.

Mor.

Humilis est hæc Convolvuli species, in terram procumbens, foliis longis, angustis, argenteis & omnino incanis: floribus campanulatis, rubris aut colofinis. Ex hac nota florum coloris, iuncta canicie argentea foliorum angustorum & longorum nullo quasi negotio distinguitur à cæteris Convolvuli minoribus speciebus. Lacte turget ut congeneres pleræque. Radice est repratice.

Ad arbor maritimam circa Rupellam provenit: semine raro ad maturitatem perducit.

21. *Convolvulus peregrinus cæruleus Elatine similis n. d.* Hort. Lugd. Bat.

Floris monopet. Semina in capsulis angulosis ut in aliis Convolvulis.
Ex Italia semina huc transferuntur.

22. *Convolvulus Indicus Batatas dictus. Batatas, Camotes Hispanorum* Clus. C. B. *Batata Occidentalis Indiciæ, & Inham Orientalis Lusitanorum* Park. *Sisaron Peruvianum, seu Batata Hispanorum* Ger. *Spanish Potatoes.*

Tria hujus plantæ genera observavit Clusius, colore externo inter se differentia, etiam gustus suavitare: nam aut cortex externus rubescebat quodammodo, sive purpurascens erat (& hoc genus præstantissimum iudicabatur) aut pallescebat, aut albus erat: singula tamen genera albam interius carnem habebant.

Productum autem illa, (Cucumeris sylvestris modo) sarmenta humi diffusa, satis crassa [tenia Margr.] succulenta, levia, viridia, [in terram subinde radices agentia Margr.] quibus ad unum aut duorum digitorum intervalla, pediculis duos, tres, quatuorve digitos longis adherent folia utrinque carnosa, Ari foliis seu notis Spinachie haud dissimilia, ex viridi utrinque canescentia. Florem aut fructum ferat à nomine intelligere potuit Clusius: Margravius temere nimis ferre utrumlibet negat: Radice autem fit luto: ea plerumque dodrantalis est, grandis, librali pondere, inæqualis, cui ræ & breves adnate sunt veluti fibre: binæ autem, ternæ vel plures ex eodem capite aliquando dependent radices, siliari radicum instar, [Oenanthes odore viroso amulas Morif.] varis figuræ, quædam enim quatuor, quinque, sex, digitos longæ sunt, Rapi instar crassæ, quædam rotunda: Seritur vel integra si minor sit, vel in taleolas dissecta. Præbent de se succum lacteum incisæ.

Hanc plantam Convolvuli speciem esse verissimum puto, non tantum ob sarmentorum & foliorum similitudinem & radicem lactescentem, sed & quia Fr. Hernandez cuidam hujus speciei, quam *Cacamotis Tlanquiloni* seu *Batatis purgativæ* vocat, flores malvaceos, i. e. ut se explicat, Caliculorum formâ vel cymbalorum, ascribit & appingit.

Coquantur, aut sub cineribus afflantur, sicutque optimi saporis & præferuntur nostris Rapis. Modum condiendi vide apud Clusium.

Batata recens costula & allius paucula aquâ macerata, scipsum fermentando fit potus quo Batilentes utuntur.

Sponte nascitur in novo orbe & vicinis insulis, unde in Hispaniam primò, deinde in alias Europæ regiones delata est.

Alterius speciei meminit Margr. *Oenonapa Yzima* Brasiliensibus dictæ, quæ humi serpit, caule sarmentoso, viridi: folia habens cordis figura vel etiam aurita, siliariè posita, viridia, nervo & venis viridibus. Radix cruda est alba, sed cocta fit rubra, èstque ut plurimum rotunda.

Tertius adhuc speciei *Pararo* dicta præcedenti similis, nisi quod caule sit purpureo, & nervis atque venis foliorum purpureis: iidem & radice.

23. *Cacamotis Tlanquiloni seu Batata purgativa* Hernandez.

Hernand.

Folia ferè Holeræ formâ, sed angulis quibusdam insignia: caules exiles, teretes & volubiles: flores malvaceos & purpureos, caliculorum formâ cymbalorinive; radicem verò obrotundam, candentem & teneram.

Nascitur regionibus calidis temperatique sponte sua, ac etiam culta pertinaci quadam vivacitate, quales sunt Palmarumenses & Mexicanæ. Radices duarum unciarum mensurâ devotæ cubum tendenti alium mira lenitate & securitate expurgant. Dulci sapore & grato constat nec Pyris ne fratribus cedenti.

24. *Cara Brasiliensis*, Inham de S. Thome, *Congenibus Quinquagui congo* Margr. *Ingame* sive *Ingame Lusitanorum* Clus. *Rapum Brasiliannum sive Americanum alterum* C. B.

Margr.

Caule quadrato, ad angulos pennato, viridi, hinc inde rufescente, paululumque contorto longif. sine serpit super terram, aut etiam sepes ascendit, tuncque late se propagat, ut integri hortuli duodecim decemdecies in unoquoque latere habentis aream unica planta facile occupet. Caulis enim & ramuli ejus hic illic terram contingentes radices agunt, quinimo quavis terram attingere nequeant, nihilominus fibras hæcæ protrudunt, sed ob defectum nutrimenti ad justam magnitudinem nequeunt pervenire. In caule septem, octo aut novem digitorum interstitio duo pediculi enascuntur oppositi, quinque aut sex dig. longi, iidem quadrati & pennati, quibus infident folia Sagittalis notatis aut Vomeris, posteriori parte circinati figurâ, novem aut decem dig. longa, circiter sex lata ab latissima: lœta viriditate splendentia, satis solida, septem aut novem nervis ex pediculi infertione proceduntibus, & per longitudinem excurrentibus, inferius prominentibus, superius profunde ædentibus: in extremitate sunt acuminata, acumine molli, digitorum longo, ut in vomere, prominente. Copiosum liquorem aqueum fundit caulis incisus instar lachrymarum vitis. Radix crassa est plus uno pede, octo, novem, & duodecim dig. longa & plus quoque, cuticulâ ex cinereo fusci vestita, sub qua hævescit, intus carnem albam, succulentam & quasi lactescentem habens, non ingratæ saporis. [Radices Clusio scabro & inæquali cortice rectæ, ut Aristolochie longe legitime radices, & multis exiguis fibris sparsim nascentibus præditæ.] Cocta cum butyro, vel oleo & pipere condita bene sapit, sicca tamen est, & farinam relert, unde & pro pane à Guineensibus usurpatur. Flori velut in spici gerit & superiore parte caulium egressis: verum Margravio nec semen profecit, nec flores explicuit, unde ad quod genus plantarum referri debeat nobis nondum cõto constat.

Clusius alterum genus agnoscit à priorè differentes cortice inæquali & tuberculis obfito, cum viticulis spinosis, quam *Team Peru* nominant. Margravius quoque aliud, *Cara-inambi* Brasiliensibus dictum, caule longè serpente qui folia habet hinc inde siliariè posita, quorum quædam sunt cordis figurâ, quædam insuper aurita, nervo secundum longitudinem & venis obliquis conspicua. Radix illis est candida.

25. *Convolvulus heptaphyllus Indicus pilosus* Breyii.

Breyi.

Flagella cæ rotunda & cava, res quas arripere possunt circumplectentia: quibus folia longis pediculis adherent, profundè in lacinis septem speciosas, inferius angustas, ad medietatem sensim lacinias, & postmodum rotundiores, tandem in acuminis desinentes distributa. Flores concavi & monophylli aliorum Convolvulorum more perhibentur. Planta tota villosa est, parte imprimis foliorum proxa, & in sarmentorum summitatibus.

Insulæ Zeilan indigena est.

26. *Convolvulus Brasiliensis quinquefolius* Margr.

Margr.

Frutices atque arbores ascendit, isque se implicat, caulem habens rotundum, uno latere plerumque, binum, altero vixidem, per totum autem punctis brunnis undique variegatum & pilosum: intervallo autem semipedis ferè in caule ad latus extenditur semper ramus satis crassus, semipedem circiter longus, iidem hirsutus, qui subrotundi & quasi turbinata corpacula, suis pediculis innitente & hirsuta sustinet, quæ sese aperientia florem exhibent candidum, uno folio constantem instar Campanulæ: in eodem autem puncto & quo prodit pediculus qui florum instinet, etiam pediculus ejusdem crassitie, ac quatuor circiter dig. longus enascitur, quinque folia in orbem disposita sustinens ut in *Centifolia* ad tactum mollia, superius viridia, inferius subalbicantia, ac ubique pilis albicantibus prædita.

27. *Totoxexil seu Pet passerium* Hern.

Hernand.

Plia producit Passeris pedibus similia, sinuosa nempe & in quinque aut plures cuspides more Quinquagui aut Heptaphylli divisa. Radicem fundit ovis gallinarum Pyrore formâ & magnitudine similem, lacte affluenter, ex qua caulem profert teretem lentum, repentem humi, aut plantis vicinis sese advolvuntem. Florem Malvæ purpureum fide minore.

28. *Convolvulus foliis laciniatis vel quinquefolius* C. B. *Ægyptiacus quinquefolius* C. Bauhini J. B. *major Arabicus sive Ægyptius* Park.

C. B. prod.

Viticulis est tenuibus, geniculatis, levibus: ex quolibet geniculo folium, longo tenuissimo pedicello sonantem prodit, quod in quinque laciniis angustas longiusculas dividitur, & quandoque inferior una alterave bipartitur, & cuilibet laciniae tenuissimus mollisque aculeus infidet. Supra foli exortum, pedicellus aequè tenuis, duarum triumve unciarum longus & nudus exurgens florem purpureo-cæruleum, aliorum Convolvulorum formâ sustinet. Hujus ramulum tantum vidit C. Bauhinus. A Pt. Alpino in Exor. describitur Convolvuli Arabici titulo, èstque proculdubio

Convol.

* Notis in
Alp. de Plant.
Egypt.

Convolvulus Aegyptius * Vesslingii.

Ex cuius descriptione, eleganti sane & ornata, nonnulla excerptimus.

Fruticat a radice lignosa, longa, fibratque, cortice pallido, nodulis innumeris scabro, quorum opera facili repatu, admicula omnia transcendens, quocunque trahes retrahesque sequetur. A caudice virgule exeunt numerosae & lente, prompto flexu ductoris arbitrium admittunt. Folia longule productis petiolis infidentia, latèque virore grata, septenis lacinis profundè discriminantur, quarum inferiores additamento quoque sua naetae sunt. Flor vulgatis Convolvulis amplior, collectus primus contractusque donec reliquis oris amenam ceruleamque purpuram explicat: sinum obscurior inumbrat color, in quo brevis exurgens columella lepidum caput innumeris staminibus & appendicibus onerat. Flos discuffis umbris à Sole expergefactus sese dilatat, eodem in meride inclementius radiante collectis oris connivet. Emerito flore capsula sese proferunt Lini capulae amulantes, in quibus terna vel quaterna semina, orobi magnitudinem haud superantia, fusca levitèr lanuginosa reconduntur.

Vix cultior est hortus in Aegypto cui non ornamentum commodet.

29. *Quamoclit* J. B. *Jasminum Millefolii folio* C. B. *Convolvulus tenuifolius frve pennata* A. *americanus* Park. *Quamoclit frve Convolvulus pennatus* Ger. emac. App.

f. B. Col.

Planta est amandras, foliis prodiens oblongis & latiusculis, initio binis sibi invicem conjunctis, Aceris fructus referentibus, quae diu durant, etiam sese pertica involvente jam ipsa plantae; reliqua folia vitiulis purpurascens [atrorubentibus] alternatim herent, pinnata, tenui admodum divisa [Myriophyllo alteri apud Matthiolum similia] obscurè virentia, sed tenella pallentia, paucis primùm lobis seu pinnis, deinde pluribus utrinque ad terdenos usque, & unico in summo; at priores lobi bifurcantur. Flores elegantissimo robore placent, in quinque angulos collectis oris per similitudine aut Jasmini albi vulg. longo petiolo haerentes interdum singuli, alias bini, alternato sicut geniculis viticulorum prodeuntes, apicibus quinque pallidis. Fructus oblongus acuminatus ex lignamolo calice exit, cartilagineo cortice, Convolvulorum modo, semina quatuor continens oblonga, nigra, dura. Sapor ipsius herbae est subdulcis & modicè nitrosus: capsulae verò nonnulli Piper le brasilia Piperis gustatu referunt, ut & semen, quod parum abest quin haud minore caliditate fauces nonnumquam afficiat. Lacte quidem turget dilutiore. Perticis aut plantis vicinis se circumvolvendo scandit Convolvulorum more.

Augusti fine flores, & Septembris deinde fructus perficit. Americae indigena habetur.

Quamoclit plantam novam ex India allatam Casalpini primus Gelsemium rubri alterius nominis breviter descripsi exhibuit: post eum Camerarius in horto & figuram & descriptionem ejus dedit sub titulo Quamoclit: cum secutus F. Columna accuratius descriptam & depictam edidit: tum J. Bauhinus, & tandem Parkinsonus & Johnsson apud Gerardum, ut alios taceam. Vidi Florentiae in horto magni Ducis.

- * 30. *Convolvulus Africanus minimus* Park.

Morif.

Hic non scandit, sed aut humi cauliculi sternuntur, aut aliquando erecti stant. Folia sunt minima, subrotunda, plurimus venis à nervo medio ad marginem foliorum tendentibus donantur singula, & juxta appositionem singulorum foliorum alternatim positorum, conspiciuntur petioli indident exortu unciales, sustinentes stipes campanulatos. Singulis floribus marcescentibus & decedentibus succedunt exiguae capsulae subrotundae, tribus loculamentis separatae pellicula membranacea trifariam ea dividente, atque in singulis bina minuta, angulosa interius, exterius rotunda continentur semina.

Locum titulus indicat.

- * 31. *Convolvulus ramosus incanus foliis Pilosellae* C. B. *Convolvulus ramosus minor* Morifoni; *Helxine cissampelos ramosa* Cretica Ponz Ital. Park.

Morif.

Hic à ceteris omnibus antedictis hac notà speciali distinguitur, quòd singuli cauliculi in plurimos ramos bifurcationibus suis findantur, atque ex sinibus inter caules & folia protrudant flori campanulati, quibus succedunt capsulae & semina, ceterorum convolvulorum similia.

Nihil habet, neq. de foliorum formà, neq. de florum colore, neque de semine, neque de loco natali, nisi quòd inter Convolvulos peregrinos iam puto ex Italica Baldi editione Ponz transitur (nam liber ille ad Parkinsonum, qui descriptionem suam puto ex Italica Baldi editione Ponz transtulit (nam liber ille ad manum non est.) Folia parva, ad singula genicula bina, pilosa, Auriculæ muris vulg. valde similia, superiora in caulibus minor. Flores amplii, pallide rubentes, Convolvuli minoris in modum expansi: semina nigricantia aut fusca. Radix fibrosa annua.

Planta Ponzè vifa & descripta Cretæ insulae originem suam debuit: alibi etiam inventiri verisimile est hanc speciem.

- * 32. *Convolvulus Brasiliensis* Marggr. foliis Smilacis in longis pediculis.

Marggr.

Humi serpit caule cavo, qui hinc inde folia obtinet in longis pediculis posita, cordis figuratque Smilacis amula. Flor albus magnus, instar orbis mensarii minoris, uno tenui folio confans, in quinque angulos expanso, subtrita pallidi stella quinquangulati. Sine odore est, nec lactescit hæc planta.

- * 33. *Convolvulus Brasiliensis foliis cylindraceis in brevibus pediculis* Marggr.

Marggr.

Longe serpit caule suo sarmentoso, cinereo, paullum piloso, qui duorum circiter digitorum intervallo folium habet brevi; sedulo infidens, quatuor plus minis digitos longum, figuræ cylindraceæ, nervo secundum longitudinem, & venis aliquot obliquis conspicuum, pallide viridis coloris. Prope quodlibet autem folium exoritur brevior pediculus, sustinens tria foliola figuræ cordis, quibus infidet fr Campanulæ figuræ, albus & in medio sex flamma alba habens, apicibus Ambra coloris.

34. *Convolvulus rectus odoratus* Ponz, major, rectus, Creticus, argenteus Morif. *Dorycnium Creticum Alpini*, Park. *Dorycnium Imperati* J. B. *Cneoron album folio Oleæ argenteo molli* C. B.

Mor.

Herba est fruticosa, multis ab eadem radice caulibus simplicibus, rectis, incanis ornata, altitudine cubiti: numerosis foliis, Oleæ figuræ, coidem circumstantibus, angustioribus, molli lanugine rectis & quasi argenteis, unitæ Argentinam vocant vulgò: in summis virgis, bicubitalibus & tricubitalibus & altioribus in horis bene florcoratis, coma est prædens, in qua flores candidi, calathi effigie, & fructus Convolvuli minoris instar: Lacte caret aut modicum tribuit. Etiam si caulos edat rectos, non verò scandentes, etiam parum aut nihil lactis habentes, in siccis & aridis arenosis proveniens, tamen propter conformitatem in floribus campanulatis, capsularumque triplici divisa, & seminibus binis in singulis loculamentis contentis cum ceteris Convolvuli speciebus, aptius hic collocatur quàm inter Dorycnia dicta aut Jaceas.

Hyeme folia minime abjicit, sed perpetua fronde viret.

Nascitur in Cretæ insula locis maritimis auctore Pr. Alpino, à quo inter exoticas exactius descripti Loc.

linar.

Ob notas characterísticas communes, quamvis non scandat, Convolvulus subjungimus.

- * 35. *Convolvulus ramosus incanus foliis Pilosellae* C. B. *Helxine cissampelos ramosa* Cretica Park. Ponz Ital.

Pon.

Caulis huic in multos ramos diducitur, in ramulos minores subdivisus, foliis ad singula genicula binis, incanis & pilosis Auriculæ muris perfoliatis vestitis, superioribus minoribus: Flores amplii colore incarnato, Convolvuli minoris similes: Semina in capsulis subrotundis singulis singula, nigricantia. Radix valde fibrosa, annua tamen.

Si perpetuum est sit in singulis capsulis singula duntaxat semina habere, à reliquis Convolvulis genere differt.

CAP. V.

De Herbis flore monopetalo uniformi, vasculis seminalibus divisis in loculamenta terna, lactescens.

HÆ in quinque genera vel classes dividi possunt.

Vel enim flore sunt Campanan referente, margine in quinque plurimum lacinias secto: vel flore corniculato, hofculis parvis in florcin quandam totalem confatis, quæ Rapunculæ corniculatæ vocantur: vel flore galeato, ut in Trachelio Americano ruberrimo dicto. Primum genus vasculi seminalis respectu dividi iterum potest in eas quæ vasculum habent breve & habimus, five folio hirsuto sint Trachelia dictæ, five glabro; Campanulæ: & eas quæ vasculum habent oblongum, & in siliquam productum; Speculum Veneris.

Omnibus his plantis commune est capsulam seminale habere in terna loculamenta divisam, seminibus plurimis, lucidis rufis repleta; florem fructui infidentem; succo lacteo scatere.

- §. 1. De Trachelio frve Campanula hirsuta.

Trachelium dicitur quòd in colli affectibus commendetur; hinc Cervicaria, imò & Uvularia & à forma Campanula C. B. vel ab asperitate Trachelium dicitur. Trachelium enim à Græcis vocatur collum, atque adeo tota spina à capite usque ad os sacrum & Trachelium; ab asperitate, quæ nominis ratio & huic plantæ convenire potest, inquit J. Bauhinus.

A. 1. Trachelium

- A. 1. *Trachelium majus* Belgarum Pack. Lob. Clus. *majus Belgarum sive giganteum* Ger. emac. *Campanula maxima foliis latissimis* C.B. *pulebra à Toffiano Carolo missa* J. B. item *Trachelium candidum Anglicum majus, foliis ferè Digitalis vel Campanulae* J. B. *Plant. Throatwort.*

J. B.

Hujus radix non altè quidem in terram demittitur, sed innumeris tamen fibris latè cespitem occupat, candidantibus, lactuosis: *Caulis* complures duorum aut trium cubitorum altitudine, concavi sunt, minimi digiti crassitudine, striati, minimum hirsuti: *folia* Urticae, Campanulae majoris quidem formâ, hirsuta, palmari & sesquipalmari longitudine, latitudine palmari [folia nostrata Trachelii gigantei infra eam magnitudinem subsunt, quatuor uncias longa, sesquicentia aut duas uncias lata, rugosa] in ambitu serrata, alternatim ex certis intervallis caulium apponuntur: ex quorum alis singulis singuli flores, partim sursum vergentes, & partim deorsum inclinantes ex brevi pediculo purpurealente, albidum cum cœruleo, calathi effigie, in quinque lacinas longas, acutas, & interdum extorriorum reflexas paritè, foris glabri, intus hirsuti oriuntur: *apicibus* totidem luteis, stylo dilutiori, qui supremâ parte in tres partes finditur, quae circumflectuntur. *Calix* quinque calpulis longos habet. *Flore* narscedo succedat magnam capitulum, Mespilo simile, deorsum inclinatam, in quo semen.

Lobelius hanc plantam bis exhibet eodem in loco, nimirum Obs. p. 177. sub titulis 1. *Trachelii majus Belgarum*, & 2. *Anglicis Septentrionalis majoris Trachelii candidi*: ut facile esset probare, si operâ pretium foret. Gerardus quoque nostras bis eam descripsit & depinxit: verum error iste in Gerardo à Tho. Johnsono emaculato detegitur & corrigitur.

In Septentrionalibus Angliæ montosis, agro v.g. Derbyensi, & Eboracensi copiosè provenit. Variat floribus colore, nam in montibus propè maximum Carthusianorum cœnobium saturiore cœruleo floribus colore observavimus, nulla aliâ in re à nostrate diversum, flore albo etiam in hortu satum variat.

2. *Campanula hortensis folio & flore oblongo* C.B. *Viola Mariana* Ger. *Mariana flore purpurea* Park. *Mariana Dodonæi, quibusdam Medium* J. B. *Coburny Wells.*

J. B.

Radix vesca, dulcis, alba, longa, crassa: quae caulem emittit plusquam bicubitalem, teretem, hirsutum, asperum, in ramos divisum. *Folia* Trachelii majoris, angustiora, longiora, hirsuta, conata, & modice per margines crispâ. *Flores* ramorum extremitatibus insident, calathi seu Campanae formâ, majores quam Trachelii, ventriosi, oris in quinque lacinas exterius reflexas divisâ, colore cœruleo seu violaceo, rarius purpureo, aut albicante, in quorum medio *stamina* latent lutea, *stylus* erectior, luteo pulvisculo resperis.

Insident autem totis flos *calyculo* crebris thorulis hirsutis inaequali, in quinque acuminata foliola floribus lateribus appressa dissecto. Semen exiguum spadicum.

Secundo postquam fata est anno caulescit, cūque semen perfecit perit, & deciduo semine renovat.

Nascitur (ut aiunt) in sylvis & montibus, necnon in opacis quibusdam tractibus, plerisque Italiae & Germaniae locis. *Matib.* Nobis neque in Italia, neque in Germania occurrit.

Vasculi feminalis respectu à reliquis hujus generis differt, quod in quinque localamenta divisum obtinet.

3. *Medium Dioecoris* Rauwolf J. B. *Viola Mariana laciniatâ foliis peregrina* C. B. *Vi. Marie na peregrina* Park.

Rauwolf.

Viola Mariana perfinis est planta, nec ita obvia cuius differentia apparet præterquam in foliis, quæ in hac divisa magis, Cichori instar. *Flores* etiam magis panduntur, octo foliolis in orbem dispositis constantes. *Radices* austeritas major quàm capitulorum feminum, quæ tamen nondum erant matiss.

Inter fruteta sepeque in altum affurgit, in profunda, tenebrosa & aspera valle Libani.

Floribus in octo foliola expansis non solum à *Viola Mariana* differt, sed à quavis alia Campanulæ specie: ex enim omnes in quinque tantum segmenta marginem partium habent: ut mihi dubium sit an omnino ad hoc genus pertineat.

- A. 4. *Trachelium majus* Ger. *majus flore purpureo* Park. parad. *Campanula vulgaris foliis Urticae major & asperior* C. B. *Campan. major & asperior foliis Urticae* J. B. *Plant. Throatwort, or Canterbury Wells.*

J. B.

Multum ad Violam Marianam accedit. *Radix* alba, vivax, Rapunculi sapore, non minus grato. *Caulis* cubitales [imo bicubitales non rarè & altiores, minimi interdum digiti crassitudine, striati, concavi, purpurealentes] hirsuti: in quibus alternatim nascuntur folia Urticae, pilosa, acutiora, [inferiora longis pediculis haerentia, superiora brevibus] *Flores* ex foliorum alis cœrulei aut violacei, interdum albi, nola similes, interius pilosi, calyce parvo, non ut in *Viola Mariana* tonis annulari, in lacinas quinque acutas, sicuti & flores, diviso. *Stylus* triceps, surrector, colore albedo, *staminibus* circumflectitur quinque luteolis. *Vasculum feminale* ut in reliquis hujus generis.

fin

In sylvis & ad sepes frequens oritur. Variat interdum floribus colore albo. Alitur etiam in hort. *Locus.*

Meminit Dodonæus speciei ejusdem, foliis aliquanto levioribus, floribus elegantioribus, coloris purpurei cœruleo: quæ C. *Bastina* Campanula utitur foliis oblongis minimis asperis.

Planta tota, sed præcipue radix astringit & ossificat, ideoque decoctum illius ad incipientes oris & Verru. tonsillarum inflammationes, aliâque ejusmodi mala quæ adstrictione indigent confer. Utilis etiam est haud dubiè ad alia quævis ulcera ob insignem quem obtinet in exsiccano facultatem.

Radix alba, tenera, in acetariis apta jejunio verno præsertim. *Lob.*

5. *Trachelium sive Cervicaria major* Levior, flore albo magno J. B.

J. B.

Folia glabris differt multum à nostrâ Campanula majore & asperiore, ea enim vix appareantes habent pilos: serraturæ etiam minores, nec ita inaequales. *Flos* Campanulae, alioqui magnus, albus. Tota planta prædicta minor atque tenerior apparat.

Plantam habuit ab Agerio *Cervicaria majoris flore albo* nomine: de loco nihil addit.

6. *Campanula repens flore minore cœruleo* J. B. *Camp. hortensis Rapunculi radice* C. B. *Cervicaria 4 Dod. qui eam rectè descripsit.*

Perfissimè est hæc planta præcedenti [Trachelio majori] in nonnullis tamen manifestè differt.

Viz. 1. Quod caules ejus teretes sint & ferè glabri, Trachelii verò majoris angulosi & hirsuti. 2. Quod in hoc flores minores longa serie versus unam duntaxat partem vergant, cum in Trachelio quaquaversum diffusantur, & spica multo brevior sit. 3. Quod flores in Trachelio pluribus & longioribus intus pilis obstiti sint, in hoc paucis & brevioribus, quodque Trachelium in eodem communem pediculo duos trèves flores plerumque appensis habeat, cum Campanula isthuc ut plurimum unum duntaxat. 4. Quod in Campanula flores deorsum nutant, in Trachelio erectiores sunt. 5. Campan. mitissimè per radicem serpit, Trachelium non item. 6. Denique Trachelium robustior est planta & procerior, ejusque folia profundius serrata & longioribus pediculis fulta, cæque è quorum sinibus flores exeunt quam in illa majora.

Hanc plantam in monte Saleve, inque agris non procul Geneva versis oppidum Jay copiosè *Locus.* crescentem observavimus.

7. *Campanula sive Cervicaria Bononiensis parvo flore* J. B.

J. B.

Caulis huic plusquam bicubitale, rotundus, fungosus, nonnihil asper. *Folia* per caulem sine pediculis haerent, cum ferè amplectentia, in quo differt à præcedente, sunt etiam is latiora, latitudinis penè trium unciarum, longa quatuor plus minus, serrata, inferna parte albicantes pilos habent, valde exiguis: Summitas quæ floribus vestita pedalis est, & quamplurimis abundat Campanulis, quibusdam ex brevibus pediculis caulium haerentibus, aliis ramulis brevibus duarum aut trium unciarum.

Ab Agerio siccam habuit. Circa Bononiam copiosè provenire dicitur.

Locus.

8. *Campanula foliis subrotundis* C. B. *Trachelium subrotundis foliis* Park.

C. B. prod.

Ex radice tenui, repente caulis sesquipalmatis, levi lanugine pubescens exurgit, quem folia pauca subrotunda, uncias duas penè longa lataque, pediculo oblongo donata, tenuia, subaspera, per ambitum crenata cingunt: in caulis summo flores pauci, dilute cœrulei Campanulae formâ, deorsum pendentes, ex quorum medio stylus exurgens extra florem fertur.

Hæc à Campanula horrensi Rapunculi radice differt videtur altitudine, foliorum longitudine, ramorum magnitudine & numero, quæ pro radicibus multas tenues, transversas & oblique repentes fibras habet, à quibus radices longa, candidæ Rapunculi similes demittuntur.

9. *Campanula Drabæ minoris foliis* C. B. Park.

C. B. prod.

Ex radice Rapunculi minoris forma caules sesquipalmares, lanugine levissimâ aspersi prodeunt: quos folia Drabæ minoris foliis similia, subrotunda, viridia, unciam longa, semunciam lata, per ambitum crenata, & in acumen fastigiata, subaspera, pediculis carentia alternatim vestiunt. *Flores* pauci, subcœrulei, sexanguli [hoc præter aliorum hujus generis normam; fortè error est in numero] calathi formâ, mediocri magnitudine, & pediculis oblongis donati, summo caulis insident.

In pratibus circa Valesianorum thermas copiosè provenit.

Locus.

10. *Campanula foliis Echii, floribus villosis* C. B. *Trachelium foliis Echii* Park.

C. B. prod.

Ex radice oblongiuscula folia angusta, quatuor aut quinque uncias longa, subaspera prodeunt, in quæ *Caulis* palmatis, rarius pedalis, rotundus, subasper, paucis, brevibus & angustis foliis vestitus exsurgit;

R r r

exurgit; ex cujus summitate flores unciales, lati, Campanule formâ, quin, seni, cœrulei, alternim dispositi brevibus pediculis dependent, quorum extremitates, quemadmodum & calices pilis oblongis, pappi instar ambiunt.

In Baldo reperitur, & Helvetiorum Alpibus, Gothardo & monte Tractio.

Hujus & minor species, quæ minus hirsuta, semipalmatis foliis brevibus; cauliculo gemino, ex quorum quolibet reflexo flos unicus ille tamen minor, dependet.

Ex Helvetiorum Alpibus allata est.

- * 11. *Trachelium alissimum*, hirsutum asperius, foliis angustis, floribus parvis J. B.

J. B.

Radice crassa nititur & subdulci: Caulem erigit bicubitalem vel tricubitalem, crassiusculum, hirsutum, foliis ornatum angustis, longis, ad Echii folia accedentibus, asperis. Flores confertum conglomerantur ut in Trachelio minore, Campanulati sed minores, cum tamen planta major.

Inter Sultz & Zenne Allatie urbes, invenit descriptionis autor J. Bauhinus, mensis Julio florens.

- * 12. *Trachelium saxatile* foliis Pulmonariae Gallorum C. B. Saxatile spicatum Park. Rapunculus Saxatilis sive pyramidalis alter Ger. emac.

Clas.

Radice habet candicantem perennem, unde persiliunt interdum plures cauliculi teretes, inaequales & contorti, palmares aut breviores longiorive pro vetustate plantæ aut loco in quo nata, candida lanugine tecti, singulis annis pereunt, novis sequente renascentibus qui summo fastigio multos elegantibus floribus, cœruleis, spicæ in modum digesti sunt ornati, ut in Trachelio min. quibus succedunt cœculis etiam illius similes, minutissimum semine plena, longiusculi tamen potius quam rotundo, coloris ex spadiceo fulci. Folia inaequaliter hinc inde sparsa caules ambiunt, ad Pulmonaria Gallicæ foliorum similitudinem satis accedentia, cum magnitudine, tum crenaturâ in ambitu formâ, atque ipsa etiam candida lanugine ferè obita, pronâ præsertim parte. Tota planta lactescit, & ad Sonchi odorem proximè accedit, saporeque est dulci, præsertim radix, ut præ Rapunculus vulgaris.

Nascitur in alperis & saxosis montibus Brixianis, circa specuum oras, inter durissimâ saxa, ut non sine magno labore radices erui possint, nec usquam observavit F. Gregorius de Reggio Capucinus, nisi in locis cavernosis ubi nullæ aliæ plantæ proveniant, nec humor penetret.

- * 13. *Trachelium majus* petræum J. B. Ger. emac. petræum majus globosum Park. Campanula Alpina sphaerocephala C. B.

Pon. J. B.

A radice lignosa & rugosa, colore pallido purpurascente exeunt cauliculi multi, striati, subhirsuti, cubitales & cum robore virides, crassi, firmi, lignosi, incano tomento pubescentes, in ramos nullo ordine divaricati [J. B.] qui inordinatè emittunt folia, oblonga, crenata, nigricantia, sua pariter hirsuta communia, parte pronâ potissimum, ubi etiam albicant, & Salviæ folia referunt, magis tamen angusta & mucronata quædam uncialia, longiora etiam, lomunciam ferè lata, quædam breviora & angustiora præsertim quæ in summo consistunt. Quæ verò ramis lærent prædictis multis numeris minorâ]. In summo caule sunt flores multi, accervatim congesti, & inferius ex eodem globuli quidam, ad minori numero; & inferius adhuc inter caulem & folia alii, & adhuc pauciores, formam representantes florum Umbellatæ Cervicariæ Penæ, sed minores, albi, in quinque & quandoque, septem mucronatas sessibus diviti, e quorum centro multa exeunt stamina subulca, quorum unum modo proboscide egreditur, versis acumen satis crassum, quod dum maturatur bifurcatum & aduncum evadit.

Decedente Angusto florens conspicitur, atq. talis per plures dies conservatur, unde Pona semen observare non potuit. Inter rimas illorum asperimorum lapidum Baldi solum circa Coronæ Templum pullulat.

14. *Trachelium divergens* Clas. spicatum tenuifolium Park. Alopecurus Alpium quibusdam, Echium montanum Dalechampii J. B. Echium Alpium luteum C. B. ejusdemq. Campan. foliis Echii.

J. B. Clas.

Pollicaris crassiusculis habet radicem, sensim gracilescantem, palmo longiorem, in apophysis aliquot abscunt, teneram, rubentem rugosa cortice tectam. Caulis dodrantalis aut pedalis, crassitie respondet radice, firmus, cavi, singularis, hirsutus, crebris foliis vestitus, aliis palmum ferè longis, aliis brevioribus, potissimum superioribus, latitudine semunciali, hirsutis, ad Echii folia accedentibus. Thyrsus seu potius florum inter foliola latentium, penulcherrimo ordine dispositorum, Trachelii aut Rapuntii floribus similium, sed minorum pallescunt, coloris crassæ spicæ nascitur. Evanescentes flores in capitula transeunt exile subulcam, semen continentia.

In altissimis jugis montis Juræ prope Tauri copiosum invenimus.

15. *Campanula folus* Anchoise, floribus oblongis C. B. Rapunculus montanus, sive Trachelium montanum J. B. Trachelium montanum majus Park.

J. B.

Folia multa propter terram, in quibusdam duabus uncis longiora, in aliis quadruplo, ad Echium accedentia, ex angusto principio sensim latecentia, sensimq. deinceps in acumen desinentia, utrinq. hirsuta, novissimè crenata, costâ medium secante. Inter hæc surgit caulis ferè cubitalis, hirsutus, crenosus, uno

uno aut altero foliolo exiguo donatus. Flores in caulis scapo superiore quinque aut plures, singuli in singulis pediculis non admodum longis, magni, Campanule urticæ folio similes, ex cœruleo albescantes, calyce hispido basin complectente. Radix crassiuscula & longiuscula, esui grata.

Burnonii in Rhætia invenit J. Bauhinus florentem Junio: Agerius in montibus Stiriz collegit.

Huic eadem videtur quam

Campanula minorem foliis Succisæ flore magno denominavimus.

Ad semipedalem altitudinem assurgit, foliis ad radicem oblongis, Succisæ ferè similibus quod ad figuram attinet, sed multo minoribus, hirsutis, per margines aequalibus, aut crenis vix conspicuis incisis, Cauliculi, tenuis, teretes, hirsuti, non ramosi, uno vel altero folio vestiti, antequam ad flores veniam est, qui alternatim caulem ad intervalla descendunt, quatuor quinque vel sex, & quandam quasi spicam efficiunt laxam, nutantem, pediculis semuncialibus tenuibus, magni pro plantæ modo, & Trachelii majoris æmuli.

Invenitur inter Glucknitz & Mertzschblug in montibus Austriam & Stiriam determinatibus. Locur. Siccam à D. Philippo Skippon aservatam descripsimus, nam virentem per festinat omnem locum.

- * 16. *Rapunculus nemorosus* magno flore Park. minor C. B. Rapuntium sive Erinus magno flore Col.

Col.

Radice est crassa, fibrosa, ex albo parum rufescente, sapore dulci ut Rapuntii vulgaris, lactescente, ac perenni, ut conijcere est ex novella sobole & radicis rugosâ capite. Folia cum caule promit, primum exigua, rotundiora cacumine, vulgaris Pepli magnitudine, deinde longiora, quæ vix unciam aquant vel superant, semper longiora & angustiora, illique in extremo acutiora, quæ caulis medio hærent. Caulis tenuis est, pedalis, striatus, paucis foliis interceptis, in quibus deinde flores, post diffusos priores qui supra caulum cacumen producantur, ex quinquefoliata basi angustifolia, ut in aliis. Floris effigies ad Trachelii angustifolii Col. accedit, unciali longitudine, & semunciali ferè latitudine, in quinque laciniis oris margine inciso, obloret cœruleo purpurascens colore venulis purpureo-cœruleis per longum depictis est flos, laciniis habens colore magis saturo; apicem in medio infundit, in torto cacumine, quinque etiam staminibus circumdant. Fructus ut congenerum, & semen arene infuit minutum decidit per foramina tunc pervia minutum. Tota planta cum floribus lactescit, dulci sapore, edulis, grator in cibo quàm Rapuntium.

In Asprentium colle quodam Castro subiacente.

- * 17. *Rapunculus nemorosus angustifolius* magno flore major C. B. Rap. nemorosus Ger. Park.

Folia ima oblonga habet, & circa margines dentata, succedentibus tamen breviora; quæ prælonga sunt, & marginibus pariter dentata, brevibus pediculis nixa, ad quorum exortum alia minorâ cum apponuntur. Flores aliorum Rapunculorum similes, pallide cœrulei. Radix alba, longa, minus tenera quam reliquorum.

- A. 18. *Trachelium minus* Park. Ger. emac. minus multis J. B. Trach. sive Campanula pratensis flore conglomerato C. B. Little Throatwort of Canterbury-bells.

Caulis ex eadem radice plures erigit pedales aut cubitales, hirsutos, teretes, rubentes. Folia quæ a radice exeunt longis insident pediculis, ipsa tres digitos interdum longa, semunciam lata, in acutum mucronem desinentia, circa margines crenata & veluti crispâ, brevi & vix conspicua lanugine hirsuta, ad cæcum arduiscula: superiora in caule minora, absque pediculis adnata, situ æterno. In summis caulibus & foliorum alis sedent flores plures simul conferti, absque pediculis calathoides, erecti, pulchre purpurei, ad medium ferè in quinque laciniis acutas secti, stylo intus oblongo trifido, quæ circumstant quinque stammina alba. Vasculum seminale in imo calice infra floris fundum situm, in tria locamenta dividitur.

In pascuis montosis & cretaceis plerumque nascitur, & post mediam æstatem floret.

Gerardus nostras hanc plantam bis descripsit & depinxit, primò *Trachelii minoris*, iterum *Violæ calathianæ* titulo; unde J. Bauhinus mali figurâ deceptus, cum (ut ingenue fatetur) linguam Anglicanam, quæ cum Gerardus descripsit, non intelligeret, sub titulo Trachelii sive Violæ Calathianæ camiterum proponit.

Trachelium minus album J. B.

Floribus est albis, non magnis, multis simul in extremitate caulis cubitalis, levis: foliis longo pediculo uncias tres longis, duas latis, non in acumen desinentibus ut cæterorum Tracheliorum, serratis, vix asperis, glabris. Ex sicca descript.

In horto Meter vidit. Q. an alter quam floris colore differat à Trach. min?

- * 19. *Campanula media foliis inferius candida laevigine vestitis* C. B. *Campan. sive Cervicaria m. dia Thalis, floribus caeruleis parvis* J. B.

Thal.

Locus montanis & Soli meridiano expositis nonnunquam prodit, caule tereti, aspero, foliis plurimis amictis, minoribus multo, viridioribus superius, inferius candidis, laevigine vestitis, quali folia Albax, sicut & folia mediam figuram inter *Urticæ* majoris breviora folia & *Althææ* referunt. *Caulis* ut plurimum unicus est sine ramosis adnatis, sepe numero tamen in plures dividitur brachiatis virgulis. Circa medium ferè caulis, ubi majora folia exoriri desinunt, frequentes *apophyses* adnascuntur, ordine per certa intervalla usque in apicem caulis consequentes; ac ex alis peculiaribus ad latera erumpentes, tenuibus quibusdam foliis, ilisque incrispatis parum, ac agminatim densèque sibi coherentibus constitutæ, ex quibus longa serie in scapo flores crebri prodeunt, elegantè caerulei, similes prioribus sed multò minores.

Planta hæc nobis incognita est, nec alii puto præter *Thalium* botanico visa, & descripta.

- * 20. *Campanula hirsuta Ocini folio caulem ambiente, flore pendulo* Boccon.

Boc.

Caulis constat pedali, striato, hirsuto, in multos cauliculos divaricato, quos ambiunt folia ampla, & illa quoque non leviter hirsuta, Violæ pentagonæ æmula, caulem amplectentia, sed majora: *Folia* in similitudine cauliculorum pendulos, purpureos, Campanularum formæ, variis foliorum longiorum & angustiorum appendicibus, quasi auriculis ad forum basin appolitis, cinctis. Sequitur semen ut in aliis omnibus ejusdem classis. Radix nititur exili, quæ singulis annis perit.

Mellane in loco dicto *la Ringo* nascitur.

- * 21. *Trachelium pumilum Alpinum, singulis floribus ex singulis ramulis satis magnis* J. B. *Campanula Alpina pumila laevigata* C. B. *Trach. pumilum Alpinum* Cluf. Park.

Cluf.

Dodrantalis est plantula, cauliculo striato, in plures ramulos diviso, quorum singuli sustinent ferè satis magnum, cavum, Campanulæ instar efformatum, in quinque angulos declinentem, quemadmodum vulgaris *Trachelii* aut *Campanulæ* floris, cinereo colore præditi. Floribus succedunt capitula satis magna, trigona, nutantia, seu deorsum spectantia, quæ continent semen vulgaris *Trachelii* semini non dispar, sed minus & exalbidum. Folia quæ per caulem sparsa sunt latiusculâ basi cum amplectuntur, & in oblongum mucronem desinunt; quæ vero summâ tellure stirpi adherent, latiuscula sunt & longiori pediculo innixa. Radix pro plantæ exilitate satis magna, candicans, superna parte in plura capita exuberans, & quibusdam fibris hirsuta. Tota planta laevigine pubescente lacteque succo abundat.

Nascitur in Sneeberg, aliarumque vicinarum Alpium jugis. Flores profert Julio.

- * 22. *Trachelium ramosum floribus plerisque singularibus* J. B. à precedente non multum diversum.

J. B.

Radix crassiuscula, uncias quatuor longa, parum fibrosa: folia ad radicem multa ex brevibus pediculis, unciam unam vel duas longa, mediâ lati: Caulis hirsutus, pedalis, in ramos divisus, qui desinunt in folia brevia, lata, ex quorum medio oriuntur magnæ campanæ purpureæ, plerumque singulares. Ex *Tracheliorum* minorum genere est, (inquit J. Bauhinus) ex sicca quam nescivit unde habuit descriptit.

- * 23. *Pyramidalis Valerandii hirsuta* J. B.

J. B.

Primo anno (inquit J. Bauhinus) mihi caulem non produxit, qui sequente demum anno in tantam excrevit altitudinem, ut facile lanceam æquaret, hirsutus, medullâ albâ farctus, foliis vestitis inferne & superne hirsutis, acuminatis serratisque *Trachelio* majori accedentibus. Flores longi sene campanulas imitati, Rapunculi vulgaris haud minores, caerulei, per oras lacinati, ex uno pediculo plures.

Ex femine per *Valerandum Dourez* ex *Scavonia* delato J. Bauhino nata est.

- * 24. *Campanula Alpina Tragopogi folio* C. B. *Trachelium Tragopogi folio montanum* F. Columna J. B. Park. *Trach. Tragop. folio* Cluf.

Col.

Radice habet crassiusculam, albidam, lactescentem, & ex ea plures propagines, habentes folia angusta, longa, duriuscula, Croci aut *Tragopogi* formæ & magnitudine: Veris hinc caules pedales edentes, subrubentes, atque hirsutos, quibus folia alternatim rariq; hærent; in quorum summo sex aut septem simul flores purpurei, Nole formæ, *Trachelii* vulgaris modo, ex basibus singulis quinque foliis viridibus constructis exeunt. Fructus atque semina *Trachelium* etiam similia ætate pericit. Radix perennis est atque dulcis, elui apta sicuti vulgare *Rapuntium*.

In D. M. Virginis monte sic vulgo dicto exoritur.

Locus.

Trachelium

Trachelium capitatum hirsutum foliis graminis Pauli Boccone.

Foliorum præcipue hirsutiae præcedente differre videtur & statura pedali, flosculorumque in capitulum congestorum multitudine. Verum his non obstantibus, cum ipse P. Boccone dubitat an eadem illi planta sit necne, non est cur nos separemus.

- * 25. *Campanula Lychnoidea* J. B. *Lychnis hirsuta* L. sive *Styvestris Campanulæ flore* C. B. *Lychnids sive species Myconi* Lugd.

Lugd.

Radix est fibratâ, palmum longâ, nigricante, nervum intus habente, in profundum actâ, sapore dulci, cum adstrictione. Ex ea ramulos fundit multos, rotundos, villosos, incanos, vix palmum excentes, in quibus folia angusta, pilosa, incana, per cauliculos incerto ordine distributa, leviter adstringentia. In summo caulium vertice flores exeunt Campanulæ similes, quales in *Convolvulo*, rotundi, ex candido nonnihil purpurei.

Non alibi quàm in montibus *D. Mariæ* à Monteferrato à Mycono visâ est.

Qu. Annon *Convolvuli* potius species sit?

Locus.

- * 26. *Campanula Urticæ folio Brasiliensis* Marggr.

Marggr.

Caulis tereti, recto, paulum piloso, viridi, in tres aut quatuor pedum altitudinem assurgit, ac in longis pediculis bina semper folia opposita gerit, figurâ *Urticæ* foliis similia, sed majora, in ambitu serrata, ad foliorum exortus etiam hinc inde rami opponuntur, qui eodem modo folia obtinent, in summitate caulis & extremitate ramorum minora. Flores ibidem fert in longam quasi spicam congestos, elegantissimos, pediculo digito longi insistentes, ac deorsum propendentes, figurâ mitræ *Poloniæ*, & in extremo ambitu habentes quinque incisuras, inter autem coloris coccinei & interius punctis saturatè rubris variegati, præterea habent in medio staminulum longum, pallidum, cum apice Liliceo. Tota autem planta cum flore odorem refert *Marrubii*.

§. 2. Rapunculi & Campanulæ glabræ.

1. *Rapunculus Creticus seu Pyramidalis altera* C. B. *Rapunculus Creticus, Petromarula* J. B. *Petromarula Cretica seu Rapunculus Creticus* Park. *Petromarula seu Lactuca petræa* Pon. Ital. Boll.

J. B. Bel.

Herbam teneram, lacte turgentem, floribus caeruleis, visui gratam Imperati sic describit Honorius Bellus. Folia profert cichoracea, magna profundè incisâ, in orbem diffusâ, saturè viventia, inferne splendens, ad purpuram aliquando tendentia ut *Cyclaminis*, lævia; cum autem semine nata prodit, prima ejus folia *Violæ* nigra foliis simillima sunt, rotunda, & aut nihil, aut parum duntaxat serrata. Cauliculos autem multos habet, rotundos, striatos, bicubitales aut tricubitales: quibus innascuntur flores copiosissimi, purpurei, *Hyacinthi Orientalis* florum æmuli, densè compacti, ut spicam eamque magnam referre videantur; quibus succedunt semina minutissima. Radix firmatur magna, alba, in alas divisa, eduli, sapore *Rapunculi* radicem imitante. Tota planta lacte abundat.

In Creta ubique reperitur in arborum marginibus, secus vias lato solo, inter faxa, & supra parietes. Floret ibi ætatis principio, deinde exarefcit tota præter radicem, quæ Octobri folia proferre & Tempus incipit & vires tota hyeme.

Locus.

2. *Campanula Linifolia lutea montis lupi flore Volabilis* Ad. Lob. *Cam. lutea linifolia* Ger. Park. *Linum styvestre luteum foliis subrotundis* C. B. item *Rapunculus nemorosus angustifolius parvo flore* ejusdem. Bis enim ponit hanc plantam sub diversis generibus. *Linifolia Campanula lutea* J. B.

J. B.

Folia per caules, ferè sesquipalmares alterno situ, oblonga, angustaque, Lini factivi foliorum æmula, lævia. Caulis superius in ramos abeunt, qui flores gestant insignis magnitudinis, uncia longiores, croceo colore micantes, calyce in quinque longas angustas lacinias fillo, capitulo sequente Lini sed magis turbinato. Radix longa, crassa lignosa, in plura capita tuberosa divisa.

In devexis montis Lupi propè *Montspelim* collegit Lobelius, quâ ad Septentrionem vergit, cui nec alibi visâ, & usu minus cognita. Latoribus foliis in devexis montis *Caponladou* Junio mensis cum flore invenit P. Magnol.

Vera Lini species est (inquit Morifonius) ex flore & semine: Campanula autem non est, quia nec lactescit, nec semen minimum lucidum, aliarum Campanularum more fert. H. B. p. 432.

Postea Hist. Ox. p. 576. sententiam mutat, & sibi contradicit. Est enim (inquit) à fine ultimo i. e. flore & capsula seminali Campanula, ergo male collocatur inter Lini species à C. Bauhino. Hujus plantæ ramulum cum *Montspeli* esse semus nobis communicavit D. Carolus Zueiker Dantiscanus.

An vera & genuina Campanulæ species sit, an inter Campanulam & Linum ambigat, me latet, ut qui vasculum seminale non observaverim.

R r r 3

3. Cam.

3. *Campanula Persicifolia* Ger. Park. *angustifolia cærulea & alba* J. B. *Rapunculus persicifolius* magni flore C. B. *Prach-leaved Bell-flower*.

7. B.

Ad scilicubitalium altitudinem affurgit *caule* anguloso aut striato, glabro, rigido, inani, crebris foliis vestito nullo ordine positus. *Folia* angusta longa, glabra, ex atro virore splendens, ad margines raris, nullo ordine positus & vix conspicuis denticellis incisa. *Flores* in summitate caulis ex altiliorum exeunt in eodem furculo seu pediculo plures simul, pedicellis privatis brevibus, monopetalis, Campanulati, ampli, margine in quinque segmenta diviso, quam Rapuntii magis patuli, plerumque cærulei, interdum albi, & calice quinquepartito; infra quem consistit *vascularium* calicis figura, in tria loculamenta dispartitum, *semina* continetis parva, splendens, tribus foraminibus per maturitatem pertusum, & quibus semina fundit. *Radix* quam Rapuntio minor, magis fibrosa tortuosaque.

Locus.

Observavimus hanc in dumetis prope Spudam tuberculum acidulis celeberrimè in Germania infestiore, flore albo: in montibus & collibus Genævicis vicinis flore cæruleo. In Anglia quod etiam sponte non provenit.

4. *Campanula latifolia pyramidalis* Ger. *Pyramidalis Levii* J. B. *Rapunculus lort. latifolia* folio, seu *pyramidalis* C. B. *Campanula major* seu *pyramidalis* Park. parad.

7. B.

Lactæ turgit *radix*, Rapunculi similis, retilibis fecunditate se multiplicans, etiam ex frustulis repullulans; ex qua *caules* trium quatuorve cubitorum surgunt, *leaves*; *foliis* vestitis glabris oblongis, fortius cretis incilis, verum inferiora folia palmum aut scilicubitalium longa, palmo latiora, per extremum ferè obusta, & ea quoque glabra, raris admodum celsuris dissecta & vixdum serrata. *Epiphytes* à medio caule ad summum usque fastigium cærulei, campanulati oris laciniatis exeunt, quam Rapunculi vulgaris majores ac patentes.

De loco natali nihil certi traditur. Floret Julio & Augusto.

Morifono folia hujus prima & terræ proxima. *Viole* stirax forma similia, paulò tamen majora, quæ verò circa caules paulo longiore, utraque saturi viridis: caules validi & præalti: quæ quidem vera sunt.

5. *Rapunculus Alpinus pyramidalis minor* C. B. *Rapunc. seu Campanula pyramidalis minor* Park.

C. B. Prod.

Radix Rapunculi formâ: *caulis* unus, scilicubitalis, *foliis* pallidè virentibus, per ambitum cretatis, acuminatis, uncinatis, tres longis, alternatis cingitur. In summo medio parvi, cærulei, Campanulæ forâ, pedicellis annexi, & filamento oblongo eorum medio procedente donati propendent: quibus singulis *capitulum* oblongum, pertusum succedit, cui *semen* minutum includitur.

In Italia provenit, sed locus exedit. C. B.

6. *Campanula Pyramidalis minor* Alpin. Exot.

Alpin.

A radice tres vel quatuor, vel plures etiam *caules* affurgunt, bicubitales & etiam longiores, recti, graciles, rotundi, ex quibus hinc inde ramuli multi ascendunt, inferne longi, superne breves, ita ut servato aequali ordine in his ramulis, quasi pyramis cum ramulis floribusque appareat, unde nos *Campanulam pyramidalem minorem* nominavimus, ad differentiam *vulgatæ*, quæ longè amplior est. Ex summitatibus verò ramulorum *flores* propendent numerosi, qui parvis Campanulis sunt similes, colore aut cæruleo dilutior, aut candido, hæque campanulæ sunt cum suis filamentis tanto artificio à natura librata, ut artefex peritissimus idè perbellè vix eas faceret, deorsum propendentes, figurâ solum qui in vulgaribus Campanulis spectantur, sed paulò majores, suavior olentes. Hæc stirps inferne juxta terram admodum est foliosa: *folia* verò spectantur, longa, viridia, inferius latiuscula, & in acutum desinentia, magnitudine & figurâ quasi ad Rapunculos accedentia, vel ad Anabim silivestrem; longè tamen extensiorè undique serrata, superne longè minora, tenuiora, ac magis microtacta cernuntur, singulaque ad uniuscujusque ramuli in caule exortum. *Radix* prægranda crassa, brevis, Nucis Juglandis ferè magnitudine, figurâ tamen longior, in acutum desinens, colore albo vel translucente, ad Rapunculi radicem maxime inclinans. Sapor verò inipidus & vicidius observatus est. Stirps peregrina est, & quo amniotus eo radices habet numerosiores & crassiores.

Locus.

In valle S. Fideæ duobus à Bassano oppido m. p. in locis opacis & humidis, nec alibi ulquam, nascentem vidit Prosp. Alpinus.

7. *Rapunculus petraeus* Alpin. Exot. Park. Morif.

Alpin.

Radix huic oblonga est, digiti minoris crassitie, carnosa & alba, Rapunculo vulgari valde similis, sapore dulci, subacri, unde in acetariis Rapunculi modo (ut audio) est satis accepta gustus. Ex radice *folia* complura sort, longissimis pediculis gracilibus inherantia, Hederae foliis carnosius similia, minora tamen, longiora, magis in acutum desinentia, tenuiora, colore viridi nigrescentia. E foliorum medio procedunt tres furculi, graciles, recti, longi, rotundi, dodrantales, cum parvis foliis, longis, tenuibus, utrinque alternatis suis petiolis caulis adhaerentibus. In cauliculis

caucumine

caucumine *capitulum* parvum rotundum, aliquando oblongum extuberat, & *sterculis* complurimis cæruleis, in unum congestis, inodoris, quibus singulis succedunt *capsule* oxiles, tribus loculamentis divise, in quarum singulis plurima minuta *semina* lubruffa, splendens.

Nascentur prope Bassanum in agro Marosticensi, à Brenta flumine vix tertia milliarii parte distante, in colle lapideo Septentrioni expolito, radice rimis saxorum infixâ, ut propterea magno labore eruat, vixque integra.

Locus.

8. *Rapunculus nemorosus angustifolius major* majore flore C. B.

Hic *folia* exhibet etiam angusta vulgaris Rapunculi efculenti in modum, profundè serrata: *flores* verò amplores, nolæ alicujus patenteris in modum, quinquefariam in margine partitos: quibus succedunt capsule trifariam junctæ, singulæ singulis foraminibus pertuse illius more.

9. *Trachelium parvum folio Bellidis subrotundo*.

Radix ei alba, simplex, lignosa, annua: *caulis* erectus, striatus: *Folia* alternatim posita, subrotunda, abique pediculis cauli adnata *Flores* Trachelii majores.

Circa Messaniam in montium ubi imminenti lateribus observavimus.

Ad 5 præcedentem pertinet.

Locus.

10. *Campanula Alpina glabra flore dilutissimè cæruleo* J. B.

7. B.

Nihil hirsuti aut asperi (inquit J. Bauhinus) nobis in hac planta apparet. *Folia* aliquid similitudinis habent cum Hieracio Sabauda, in circuitu serrata, minora sunt quam Campanulæ repentis flore minore: *flores* etiam paulò minores videntur, in unum latus versi, ac brevi pediculo nutantes.

Ramulum habuit ferè pedalem, datum ab Agerio, qui in vertice montis Tyrolensis collegerat. Excepta glabritie parum differt à Campanulæ repente flore minore.

Locus.

- A. 11. *Rapunculus efculentus* C. B. *efculentus vulgaris* Park. *vulgaris campanulatus* J. B. *Rapuntium parvum* Ger. *stamponis*.

Rapunculo vulgari *radix* alba est nunc simplex, nunc furculosa: *caulis* scilicubitalis, gracilis, hirsutus, angulosus & striatus, nunc unus, nunc plures, *foliis* cinctus nullo ordine positus, angustis, acutis, pediculorum exsertibus, cauli adnatis basi latiuscula, sensim angustioribus ad apices usque, per margines cretis vix conspicuis leviter incisis, in summo ramosis, ramulis & foliorum sinibus exeuntibus.

In summis caulibus & ramulis, longis pediculis infident *flores* campanulati, in quinque laciniis acutis profunde divisi: singulæ autem laciniæ tribus stris purpureis insignes sunt. *Stylus* in medio flore trifidus in tria cornua reflexa; quem *filamina* quinque rebus breviora circumstant. *Flores* color est cæruleo purpurascens: *Calix* ex quinque angustis acutis foliolis componitur. Infra Borem ad imum calicem *vaseolum* est seminale tribus loculamentis distinctum, *semine* repleto copioso, exiguo, lucido. Tota planta lacteo succo turgit aliarum Campanularum instar.

Vernis acetariis (inquit J. Bauhinus) expetit hujus *radix*, minimi digiti ferè crassitudine, Napi *usui* parvi similitudine, alba, dulcis. Cum longo Piperi devorata lactis uberatè facere perhibetur.

Estur non cocta tantum sed & cruda in acetariis, quod maxime gustui placeat, & appetentiam excitet; longe quam Rapi aut Raphani delicatior. *Leb.*

In aggeribus fossarium, inque arvis non cultis nascitur; in hortis etiam ad acetariorum usum ferit *Locus*, & colitur ut grandior evadat. Æstare florere.

- Erinos interj. Fab. Columæe, Rapunculo affinis* J. B.

C. Bauhinus hanc plantam habet pro Rapunculo efculento vulgari proximè descripto, cujus sententia & nos quoque accedimus: nihilominus descriptionem ejus Columinianam proponemus, ut Lectori iudicium permittamus.

Radix constat carnosa, non magna, parvum Rhaphanum æquante ad summum, candida, gustu favi, ex dulci acerbæ acetaris experta, lactescente, in medio vel uno parum extuberante, à qua *folia* exeunt primo vere, Ocimi foliis similia, minora tamen, mediis Ocimi foliis equalia, per ambitum serrata, superne hirsuta parum atque viridia, inferne verò levia atque posita, albioraque. *Caulis* postea ab radice emittit plures, secundum locum annuque temperiem, pedales vel amplores, angulosos, hirsutos: quo *folia* absque petiolis alternatim circumdant, longiora admodum angustioraque, minimeque serrata, ita ut qui viderit plantam sine caule, atque postea caule præditam, gustum absque dubio esse censeat, nisi doni cultam observaverit. *Folia* quidem quæ antequam caules ederet habebat terram tangentia marcescunt, nec in illa amplius inveniuntur. Ex foliorum aliis ramuli exeunt, in quibus sicut in caulibus *flores* Maio exeunt, petiolis parvis harentes, cavi, quinque divisis in extremo disseci, colore albicantes & etiam purpurascens, intus thyriformes habentes, qui in tres curvas partes dividitur: quibus siccatis florum basis extuberat, quæ hirsuta est & in quinque viridia folia desinit, semen periciens Junio & Julio fulcum, minutum, compressum, gustum acerbum, quod est cum perfectum & siccatum est, per basis foramina, quæ tunc pervia sunt decidit. Tota planta lacte manat dulci dispersa. Hæc descriptio Rapunculo vulg. efculento per omnia convenit, nisi forte floris colore, qui pro cæli aut soli diversitate variare sæpenumero solet.

A. 12. *Campanula rotundifolia* Ger. minor *syly. rotundifolia* Park. minor *rotundifolia vulgaris* C.B.
The lesser round-leaved Bell-flower. *Campan. parva, Anguillare Cantabrica* J.B.

Radice est albâ, crassiusculâ, modicè fibrosâ, subdulci. *Folia* primo ortu aliquatenus *Viola Martia* primis minoribus foliis similia, minora, lineata, ex semuncialibus & uncialibus pediculis, quæ mox lacinia sunt hederaceorum instar: At quæ in caule sunt longa, angusta, acuta ad margines æqualia, nec ullis pediculis nixa. *Caulis* pedalem interdum altitudinem assequitur, teres, glaber, obcurius viridis, foliis vestitus crebris, nullo ordine positus. *Flores* in summitate caulis cærules, campanulati, Rapunculi similes, margine in quinque lacinias diviso, penduli; è calice in quinque longa angusta segmenta partito exeunt. In medio flore *stamina*, & quatuor foliola parva, alba, quæ introfurm ad floris umbilicum incurvantur. *Semen*, ut in hujus generis reliquis, valculo infra florem fito, tribus loculamentis distincto includitur.

Locus & Tempus.

In agrorum marginibus, inque dumetis & ad fæpes præsertim in montosis, ubi pascua etiam occupat frequentissima est. Astate & in multum Autumni floret.

Descriptio est J. Bauhini à nobis interpolata.

13. *Campanula minor rotundifolia Alpina* C.B. *Rapunculus Alpinus minor rotundifolius* Morif.

Radice hujus plantulæ non observavi; Morifonum noster tuberosam ei attribuit; Clusius, (simodo eandem describat) radicales fibras valde serpentes & vicina loca occupantes, subinde germinantes & novas stirpes producentes. *Folia* ei ex rotunditate oblonga sunt & mucronata, circa margines serrata [longissimis pediculis innitentia] Flores Rapunculi vulgaris formâ similes, [tunc eleganti cæruleo colore præditi sunt, vel saturato purpura five violaceo nitentes, vel dilutiore purpureo colore & quasi cineraceo confusci, interdum etiam nivesi] *Clusio*.

Locus.

In Alpibus Striacis & Carinthiacis invenimus aut hanc, aut sequentem plantam. *Campanula* illa, quam in sylvis montosis prope Lindaviam urbem, & alibi in Alpibus Striacis & Carinthiacis invenimus, *folia* habuit qualia modo descripsimus; *caules* sesquipalmares & longiores, tenues, paucis foliis vestitis, imis laticioribus, reliquis sensim angustioribus, ad margines dentatis, exceptis iis quæ in summis caulibus sunt. *Flores* versus summos caules ex alis foliorum exeunt, longis pediculis, cærulei, & Campanulæ minoris rotundifoliz similes. In uno autem caule tres, quatuor, & non raro quinque flores sunt; totidemque per sepe ex eadem radice caules exeunt.

14. *Campanula Alpina minima folio serrato oblongo.*

Plantula est semipalmaris, foliis angustis, oblongis etiam iis quæ ad radicem sunt, circa margines serratis, in cauliculis crebris. In summis caulibus duo trêve flores, præcedentium similes, proportionem amplius cærulei.

Clusius in hist. pro *Campanula minore Alpina* iconem habet Lobeli & Dod. Et revera descriptio ejus non convenit huic plantæ sed potius præcedenti: ut dubitem adhuc quam plantam intelligat Clusius *Campanula minoris Alpina* titulo, & putem J. Bauhinum rectè fecisse quod non separet eam à præcedente.

Campanula minor rotundifolia flore in summis cauliculis C.B. i. e. *minor alba & purpurea* Ger. *minima sylvestris* Park.

An & quomodo differat à *Camp. minore rotundifolia* vulgari, examinent alii: mihi certe eadem videtur.

* 15. *Campanula rotundifolia minima* C.B. prod. Park.

C. B. prod.

Plantula est trium unciarum, ex cujus radice alba, capillari, oblonga exurgunt cauliculi (sive unus, plerumque terni aut quaterni,) tenuissimi, subrepentes, & ad radicem subhirsuti, major ex parte nudi, singuli unicum foliolum subcæruleum, deorsum nutantem, calachi formâ sustinentes. *Foliola* habet ad radicem potissimum, exigua, subrotunda, serrata, rigidiuscula, quandoque rubentia.

Locus.

In Rhætorum Alpibus inter faxa, florentem adhuc Septembri invenit C. Bauhinus.

* 16. *Campanula limifolia cærulea, vel Rapunculus campanulatus limifolius* J.B. *Camp. Alpina limifolia cærulea* C.B. *limifolia cærulea* Park.

C. B.

Ex radice tenui alba, cauliculi quaterni, quini, plures paucioresve, palmares & sesquipalmares, graciles, rotundi, simplices emergunt; foliis oblongis, angustissimis confuso ordine septi. Flores in summitate cærulei.

Locus.

Rupes & summa juga montis *Wassersfall* Julio mense florens exornat. Monet C. Bauhinus hanc cum vulgari *Campanula minore* minime confundendam. Diligentius conferant quibus montem illum adire contigerit, & plantam ipsam in statu videre.

A. 17. *Campanula Cymbalariae foliis* Ger. emac. Park. *Cymbalariae foliis, vel folio hederaceo* C. B.
Camp. folio hederaceo, species Cantabricæ Anguillare J. B.

Tenella est plantula, radice exigua, capillacea & albicante: cauliculis tenuibus, palmariis & sesquipalmariis; per quos folia tenera, hilari virore perfusa, Hederæ vel Cymbalariae, angulosa angulis acuminatis, longis pediculis donata. *Flosculus* pediculo fili instar tenui, longiusculo, uni uncis, infidet gracilis, oblongus, per summam oras lacinias, cæruleus, cæteroque pallidus: [aliquando summo cauliculo, aliquando ex ejusdem lateribus producente.]

In aggeribus udis ad aquarum margines in Occidentalibus Angliæ copiose provenit: invenimus & *Locus*. in Septentrionalibus prope Sheffieldiam.

* 18. *Campanula rotundifolia Catanæa longius radicata* Bocconi.

Bocc.

Radix hujus altè in terram depacta est: *caules* multi sunt, pedales, duri, rigidi: *Folia* Cymbalariae rotunda, leviter sinuata, ab imo usque ad fastigium ferrè æqualia. Flos altiarum Campanularum formæ cæruleus; item & semen, luckum, rufum.

E rimis faxorum erumpentem prope Catanam invenit. Differt ab ea quæ Cymbalariae foliis dicitur, *Locus*. ur, radice, sed præcipue foliis superioribus minime angustis.

* 19. *Campanula serpyllifolia* C.B. Park. *Campanula Serpyllifolia* J. Bauhini.

C. B. prod.

Tota planta floribus exceptis Serpyllum refert, nam radice est tenui, obliqua, tenuissimis fibris capillata, & hinc inde repente: cauliculis plurimis rubentibus, in terram reflexis, cui novis fibellis adhaerent, qui in ramulos plures tenuiores dividuntur; quos foliola Serpylli vel potius Nannulariæ quæ flore est purpurascens, formâ subrotunda, duo semper opposita, quædam majora, quædam Serpylli minora, crenata, subtus pallide virentia, pediculis brevissimis & levissimè pubescentibus, ambiunt. *Cauliculi* aliquando in pediculis nudos flores sustinentes desinunt: aliquando ex cauliculis lateribus pediculi triunciales, in summo nudi, floribus ornati exurgunt. *Flores* bini vel terni, Campanulæ formâ, ex cæruleo rubentes, deorsum nutantes, singuli singulis pedicellis donantur.

In Baldo cum floribus legit descriptoris autor C. Bauhinus: in Rhætia florentem æstate invenit *Locus*. J. Bauhinus.

* 20. *Campanula Alpina latifolia flore pullo* C. B. Park.

C. B. prod.

Cauliculi est tenuissimo, palmo minore, qui ad partem usque mediam foliis uncialibus subrotundis, alternatim dispositis, leviter crenatis, pallidèque virentibus cingitur: at pars superior nuda est, cui ferè semper unicus flos, mediæ magnitudinis, pulli coloris infidet.

Locus.

In Alpibus Aultriacis, ut Sneeberg & alibi oritur. Forè hac non differt specie à *Campanula rotundifolia minima* epuldem C. B. nam vix animum induco ut credam dari tot *Campanulæ rotundifoliz* minoris distinctas species.

21. *Campanula parva rotundifolia, flore cæruleo, pentagono, grandi.*

Folia huic Campanulæ rotundifoliz minoris, in locis nonnullis hirsuta, aliis glabra. *Cauliculi* non assurgunt in altitudinem prout in illa. Flos parvitate plantæ grandis & insignis.

Locus.

Invenimus primo in clivis maritimis prope Scalcam & portum S. Nicolai in Calabria; postea etiam alibi in Regno Neapolitano.

22. *Rapunculi genus folio serrato rotundiore* J. B.

J. B.

Complures statim à radice tollit caules, cubito altiores, nonnulli angulosi, subhirsuti, simplices, quibus ab imo ad summum adnascuntur alternatim folia, nonnulli hirsuta, uncialia & sesquuncialia, semunciam circiter lata, pauca unciam attingunt, in acutum mucronem desinentia, per ambitum serrata, obliquis venis à medio nervo in margines expositis. Summus scapus flores ex intervallis proferat Rapunculi vulgaris floribus similes, caliculo exiguo, pinnato, perfimili, ex pediculis uncialibus & sesquuncialibus tenuibus. *Radix* alba, Rapunculi vulgaris crassitudine, multifida, longiuscula. Floris color cæruleus; pistillus longus extra florem prominens.

Locus.

In monte Jura collegimus.

Folia hujus plantæ quæ in caule sunt, nullis pediculis intervenientibus eidem adnascuntur, latitudinem unam æquant, inferiora etiam superant. *Flores* campaniformes sunt, pulchrè cærulei, non autem exeunt singulares è foliorum sinibus, prout eos repræsentat figura J. Bauhini, sed tres, quatuorve simul in eodem communi pediculo.

- A. 2. *Rapunculus corniculatus montanus* Ger. flore globofo purpureo J. B. folio oblongo, fpec. orbiculati C. B. *Alopecuroides orbiculatus* Park. *Rapuntium montanum varius corniculatus* Col. *Spined Stimpsons*, with a round spike or head of flowers.

Col.

Rotundum globosum caput atque purpureo-cœruleum conficiunt curvi atque in seipfos nutantes florum corniculi supra basin quinquè viridantium foliorum in summo caule sitam, in orbem connatam. Hi ex calycibus primò orbiculare initium obsoleto colore ducunt, Orobis magnitudine crassifcentes, deinde in supinum atque curvum satis corniculum desinentes, atque inter seipfos, contrum petentes & annuentes, implicati. Paulatim verò se perficientia cornicula levia illa ac simplicia aliud tenuius, dimidio brevius, & in summo undatim [stylus illud est] exlerere incipiunt, deinde circa tuberculum sumum incipiunt se sinuose & undatim in quinque partes per longum flectere, ac posterius in tenues limbos se dividentes atque dilatantes, formamque nostratis coli cui limum aptatur ad nendum imitantes, ita ab interno corniculo [scu stylo] separantur circa immum, & ventriculam formant effigiem, inter quos prorumpunt lutea staminula quinque. Perficiente se flore corniculorum [stylorum] apices trifidi etiam grandiores effecti torquentur, atque lacinia ille in totum ab interno corniculo [stylo] separantur, atque ita cœctæ permanent, donec tandem seminum utriculi quibus insident turgescere incipiunt & tunc inversæ recedunt deorsum spectantes [scu reflexæ]. Tunc similes Rapunculi vulgaris calyces, quinque apicibus ornat, foraminum notas ostendere incipiunt, qui postea perfecti non secus ac congeneres perforantur, semineque copiosum, fulvum, parum latius quam Trachelii angustius, montani decidit. Augusto floret. Radice nititur perenni, candida, crassifcula, rectâ Rapuntii instar, minore quidem, atque per terram brachiata admodum, ut plures ex uno radice cespice plante perficiantur. Folia ima levia, Rapuntii vulgati æmula, rotundiora, ad formam Violæ Martiæ vel Campanulæ pyramidalis accedentia, majores digiti unguis latitudine, per ambitum obtuse dentata. Cauli pedali striato imâ parte septem circiter folia duplo longiora adherent alternatim, vulgari Rapunculo similiora, per ambitum acutioribus densius divisa, & per medium caulem ad summum duo aut tria angustiora, acutiora, longis intervallis disposita, ut nudum caulem relinquant.

Tota planta dulci lacte turget, gustu suavi.

In montibus Suffæxiæ & Southamptoniæ The Downs dictis copiosè provenit.

Non possum satis laudare diligentiam & industriam Nob. Fabii Columnæ, qui tam curiosè & exactè observavit & descripsit hujus plantula flores, eorumque partes & progressus, ut summo jure oculatissimus cum sit, Lyncei titulum & dignitatem, imò principem inter Lynceos suos locum sibi vendiderit.

Cujus descriptionem quamvis satis longam transcribere non piguit, quoniam reliquis hujus generis corniculatis Rapunculis, mutatis mutandis, eam convenire puto, ut pro nota generica intervenire possit.

- A. 3. *Rapunculus Scabiofæ capitulo cœruleo* Park. C. B. *Scabiofæ globularis, quam evinam vocat* J. B. *Scabiofæ minima bifurca* Ger. emac. *Stimpson with Scabious-like heads.*

Radix ei simplex, alba, lignosa, fibras breves tenues è lateribus emittens, in plura capita interdum divisa. Caulis exinde oriuntur plures pedales aut cubitales, tenues, hirsuti interdum simplices, alii ramoli, foliis vestiti crebris, angustis, digiti longis, mollibus, hirsutis, non incis, verum ad margines nonnihil sinuatis aut crispis, absque pediculis immediatè adnatis nullo ordine positis. Caulis & ramuli in prælongos pediculos, glabros, striatos terminantur, qui flores sustinent Scabiofæ amulos, calicibus è plurimis foliolis latis in acutum mucronem desinentibus compositis obvallatos. Flores hi merito compositi seu aggregati, five majores totales dicendi sunt, constant enim flosculis numerosissimis, dense stipatis, cœruleis, monopetalis quidem, verum in quinque segmenta longa expansis, quorum unusquisque pedicello suo privato insidet, & vasculo feminali, seminibus parvis lucidis repleto, prævius est. Tota planta hirsuta, unde Rapunculus potius quam Scabiofæ accensetur.

In arenosis & sterilibus requiritur agris & pascuis. Æstate floret. Accuratissimam omnium hujus plantæ partium descriptionem vide apud F. Columnam, sub titulo Rapuntii alterius leptophylli capitati.

- * 4. *Rapunculus Alpinus corniculatus* C. B. Ger. emac. *Trachelium petraeum minus globosum* Park. *Rapunculo comoso speciato aliquatenus affinis ex Baldo* J. B.

C. B. prod.

Radice est tuberosa, inæquali, quasi ex pluribus grumis compactâ, albâ, digiti crassitie, [sic] quando lignosa, pallida, rugosa & sesquipalmari Pom.] ex qua Cauliculus, (modò unus, modò plures) tenuis ac striatus, unciarum quatuor exurgit. Folia quæ ad radicem aliquando ex rotundata oblonga, Bellidis cœruleæ forma; communiter subrotunda, crenata, Alliarie formâ, sed minora, saturatè virentia, tenuia, pediculis unciis quinque vel sex longis prædita, ex radice uni cum caliculis exurgunt: quæ verò caliculis & quidem pediculis brevioribus adherent, longiora sunt & angustiora, profundius sed rarius incisa, quorum quina vel sena Umbellæ subijciuntur stellæ in modum; quæ cauliculi summo insident, ex floribus viginti, etiam pluribus, arctè junctis & ex cœruleo purpureo-fulgentibus constât, qui ex calycibus pediculis latis brevibus & striatis donatis procedunt. Ex singulo calice flor unus, ad exortum tumidus, oblongus, lencinque angustatus, & in extremitate crenatus, formam Cucurbitæ vitæ referens, in medio corporis tumore incituras quinque obcinctus,

obcinctus, quæ neq. ad collum perveniunt, nec totum corpus ad calicem usq. discindunt, in cuius medio multa filamenta nutriuntur, quorum unicuique longitudo est, ut aliquantum crassum collum multum egrediatur, & quod maturitate bifurcatum sit. Semen non fuit observatum.

In Baldi montis jugis inter præcipitia propendet.

Locus.

- * 5. *Rapunculus Alpinus parvus comosus* J. B.

J. B.

Radice squamis veluti compactâ, ex veteribus foliis residuis, ut in Nardo Celtica panè videre est, crassifcula, sensim attenuatâ prædita est; folia fundente numerosa, unciam unam aut alteram longa culum lata, ad Nardum Celticam accedentia, longis nixa pediculis: inter quæ Cauliculus surgit dum unciarum, non sine foliis, quæ angustiora: cujus cacumini flores insident Rapunculi comosi, qui cœrulei, quantum ex fica planta J. B. colligere licuit, stylis longis, recurvis prominentibus.

Videur nonnulla similia habere cum Rapunculo montis Baldi. In Stirix montibus collegit Agerius.

Locus.

- * 6. *Rapuntium umbellatum* Col. An *Telephium purpureum majus* C. B.? Tel. floribus purpureis Park?

Col.

Huic radix fibrosa, candicans, perennis, crassifcula, lactescens: folia Ocimi, per ambitum serrata magnis dentibus, vulgari Trachelio proximis, sicut etiam positi & ranis, verum levibus, nictis; caule multis alis diviso, in quibus minora & angustiora folia alternata, & in summo umbellæ magnæ modo sunt densi florum corymbi, desichentes in oblongos & tenues admodum tubulos, quorum extrema pars in quinque lacinias stellæ modo divisa, purpureo-cœruleo colore micat, medium habentes oblongum flamen, tubulo parî, Valerianæ five Nardo montano non dissimiles, minores & parum etiam odori, fructibus etiam insidentes, qui quamvis rotundi trigoni sunt. Junio mense incipientes, deinde per alas ali emicantes singulis mensibus, etiam Octobri: at prioris & summæ umbellæ semen Augusto perficit, quod ex foraminibus ima parte conceptaculi, tunc ut in congeneribus effluit, minutum arenæ instar, obscurè flavicans. Tota planta lacte turget concretescente, sapore alici ut congenerum.

Hæc planta (si modò rectè à Columna describatur) omnes habet Rapunculi notas, ac proinde Telephium non rectè ab Herbariis denominatur. Verum vix possum mihi persuadere eandem esse hanc plantam quam sub titulo Telephii floribus purpureis depingunt & describunt Clusius, Lobelius, alique.

- Trachelium umbelliferum cœruleum* Ponæ Ital. Park. *Cervicaria Valerianoides cœrulea* C. B.

Nobis utriusque descriptiones exactius inter se conferentibus eadem omnino planta videtur cum præcedente à F. Columna descripta: notæ omnes conveniunt, nisi quòd Pona radicem satis tuberosam sine plantæ adscribit, & saporem acrem nonnihil adstringentem, quæ non invenio in descriptione Columniana.

Proinde si planta à Columna descripta eadem sit Telephio floribus purpureis herbariorum, & hanc quoque eandem esse oportet.

- * 7. *Rapunculus Sonchi facie umbellatus* J. B. *umbellatus Sonchi folio* C. B. Clus.

Clus.

Caulis in pedalem excrevit altitudinem, vel etiam brevior: plura quam primùm [Rapunculus corniculatus montanus] habebat folia, brevior pediculo cœque plano subnixa, superne viridia, inferne exalbida, instar foliorum Sonchi, quibus formâ valde respondebant, erant enim ut illa in ambitu dentata, sed minora. Summo cauli innitebatur veluti umbella longiusculorum caliculorum, striatorum, in quinque angulos desinentium, in quibus flos coloris mihi non comperti. Vidit se plantam duntaxat mutilam sine radice & floribus.

Considerandum inquit J. B. quantum hoc differat à Rapunculo montis Baldi ante dicto.

- * 8. *Rapunculus umbellatus folio gramineo* C. B. *minimus folio tenui gramineo* J. B. *Rapuntium aliter angustifolium Alpinum* Col.

J. B.

Omnium Rapunculorum minimum in montibus Rhæticis invenimus, (inquit J. Bauhinus) cui Radix crassifcula [longa, crassa, perennis, multos habens in summo cespites, amulos, ex quibus nova semper germina protruduntur. Col.] Caliculus tenuis, dum unciarum [unio latiusculo inter se quo folio Col.] comolus gerit florem cœruleum, Rapunculi spicati. Folia caulem comitantur, pene longiora, filii instar tenuia, numerosa.

Florentem observavit J. Bauhinus mense Junio.

Vires.

Fructus ipsi ac etiam tota planta sporifera sunt facultatis. Nucleum Methel esse affirmant Pharmacopœi & Physici orientales, quia facilius hic prælitur sit huius fructus, quæ Nuci Methel Avicenna tribuit. Eosdem autem effectus habere experientia comprobari testatur Dalechampsius.

2. *Solanum fecidum* poma spinosa rotundo, semine pallido C. B. *Datura Egyptia* Velling. in Alpin. de plant. Egypt. *Datura Contarena* Alpin. exor. *Aegyptiaca flore pænu* Ponz Ital. *Stramonium minus flore geminato purpurante* Park. parad. *fructu rotundo, foliis per ambitum Xanthii modo incisæ* Col.

Vesling.

Longa crassique fundatur radice, quæ subrubro perfusa colore odorantium capitibus gravedinosum Meconi halitum inspirat. Surgit ab ea caulis singularis, sed amplius, ramisque plurimis porro diremptis. Vidi quaternis quinisque ferè cubitis aditum, totum rotundo schemate, violæ obcuris ornatu splendide coloratum. Folia longis petiolis insistentia, virorem suum nigredinis aliquam misturâ obducunt, quorum inferiora producta amplius magisque dilatata variis utrinque divisis inæqualiter exasperantur. Florem producit non vulgaris elegantia specimen, ænicum odoræ suaviatis in tota planta compendium. Hunc denticulato calice enixum, ab angustiore cervice, mediocriter turgido ventre tubuli instar sensim diducit. Folii constat, modò simplici, duplici modò, imò & triplici, quavis hoc alterius additamentum videatur. Externâ facie purpurea decorare induunt, internâ lacteo candore largius perfusi flores, omnium hoc proprium est ut resupinatis labris in laciniis aliquot dirimantur, quæ retortis sensim oris collectæ velut in candas attenuantur. Fructum edit plus minùs rotundum, spinoso horrentem corice, nonnunquam innoxia scabritie æquabiliorum, quæ semina copiosa flava primum, tandemque pallescentia complectitur.

Huius fructum Prosper Alpinus ex communis sententia Nucleum Methel, plantam ipsam verum Dioscoridis Stramonium pronunciat. Viri clarissimi ad feminis vim delirant pariter ac stuporosi respicientes Solanum maniacum Theophrasti & Hippomanem Cratevæ nuncupant; ab Ægypti vulgò *Datura* vel *Tatura* appellatur.

Frigoris nimis patiens est, unde semen rarò in hortis nostris perficit.

3. *Stramonium majus album* Park. *Stramon. spinosum* Ger. *Stramonia altera major sive Tatura grandiflora* J. B. *Solanum fecidum poma spinosa oblonga* C. B. *Thorn Apple of Peru.*

J. B.

Est ubi humanam proceritatem adæquat, ramis patulis brachiata, caule crasso, subhirsuto. Folia sunt, Pedis Anserini vocati foliorum instar, sed quadruplo aut quintuplo majora, abominando putore nares ferientia. Flores ad ramorum divaricationem ferè, niveo candore insignes, ex tubulo pentagono in longum latitugue calathum explicantur continuum, per marginem quinos mucrones totidem filulis interceptos habentes, odore grato, fed obfcuriore, in quibus latent flamma quinque, longa, herbida, apicibus ochris lineæ albi variatis, unaque pistillum albidum. Cæterum floris tubum obvolvunt laxior folliculis quinquangulis, totidem laciniis, totidemque mucronibus ætenuis per oram divisis. Fructus succedit altero tanto major quam Juglans flos callo obducta, oblongus, turbinatus, pungentibus spinis undique fenticulos, qui per maturitatem in quatuor partes æquales dehiscit, dissepimento membranarum, quibus semen copiosum adheret, nigrum, compressum, modicè albè, sapore ingrato, distinctas. Radix subest ex numerosis fibris compacta.

Variat floribus colore, nigrum vel flavo, vel Hyocyami floribus accedente. Hinc tria huius plantæ genera Acofta cap. 53. & Coftæ. Columna quoque Annot. in rei Medic. Novæ Hifp. has pro distinctis speciebus habet.

4. *Stramonium majus purpureum* Park. parad.

Park.

Magnitudine & figurâ partium omnium, caulis foliorum, florum, fructus cum præcedente convenit: colore cultum obducit purpureo, foliorum viridi saturatiore nonnihil purpurascens, florum denique dilutius purpurascens ex albo differt.

Hinc plantam in hortulo nostro Cantabrigiæ unâ cum proximè præcedente aliquot annos colimus, nec tamen, quantum observari, feminæ late unquam speciem mutarunt, sed fides singule generis semper propagant, quo fit ut specie distinctas existimemus.

Habitus insuper Stramonii puvillum genus flore albo; quod non aliâ in re quam saturâ & parvitate à Stramonio albo majore differt. Foliorum & florum, necnon fructuum figura, situs, magnitudo par: verum bipedalem altitudinem raritus excedit. Caulis insuper ramosus, & eodem quo florum modo divisis. Ex feminæ autem deciduo faciliè seipsum renovat.

5. *Solanum fecidum poma grandibus aculeis donato* Morif. præclud. *Stramonium ferox* Boc. *Datura Cochinchensis spinosissima* Zanoni.

Ricc.

Ad Stramonii majoris altitudinem propè accedit (minor erat multò in horto nostro) Ramis consistit late expansis, qualique brachiatis; caule crasso, cavo, meduloso & ramoso; foliis angulosis, linearibus ad Pedis anserini dicti folia æquantibus, majoribus paulò atque crassioribus, è viore pallescentibus. Flores ad ramorum pæne omnium divisionem candidi absoluti, cerulei, qui in foliæulo quinquangulâ è longo tubo in calathum laxantur continuum, quinque angulis quinqueque latis distinctum: in hisce floribus sunt flamina quinque cum pistillo. Florem excipit fructus Nuci Juglandis

Juglandis magnitudine & formâ similis, crassioribus quam in *Datura* putata spinis horridis & fenticolis, unde ferox mihi dicitur, quatuor membranarum intus divisis, è quibus nescio quid fungosum reflectitur, qui Semen adheret copiosum, renis formâ, rugosum seu asperum, medullâ albâ repleto. Radix subest è numerosis fibris composita, annua. Floret ætate & semen perficit versis finem Autumni.

Huius si plenissimam & accuratam omnium partium descriptionem desideras, Jacobi Zanoni historiam laticè conscriptam adeas.

Stramonii semen in pulverem redactum & in poti exhibitum mentem turbat & alienat, insaniam Vires. quidam 24 horas durantem inducens, unde à furibus inditur in cibos eorum quos depredari volunt referente Garetio; Acofta autem impudicas mulieres illum 3ß. pondere amatis suis ex vino aut alia quæ magis ardens materia præbere ait. Miser qui cum haustit diu velut mente alienatus romanæ, aut ridens aut ejulans, aut dormiens, plerumque etiam alteri colloquens & respondens, ut intardum etiam sana mente esse credas, tamen mentis non fit compos, neque cum agnoscat, quo sermones confert, & colloqui habiti planè fit immemor postquam ad se rediit. Sunt verò nonnullæ adob exercitæ in hoc medicamento exhibendo, idque sic temperare norunt, ut ad certas, æque quot velint horas, quibus id propinant mentem adimant. Nonnulli tamen ad provocandas vias ex medicis Gentilibus utuntur. Horum prima cura est medicamenta vomitum cientia exhibere; deinde acres chylores injicere, fortèque ligaturas & ficationes brachii crucibisque adhibere, interdum etiam cucurbitulas applicare; quæ si non juvant venam secare in majore pedis articulo necesse est.

Gentiles verò Medici & Christiani indigene, cum à cucurbitulis & venæ sectione abhorreant, nihil aliud quam vomitum provocant, fortèque ligaturas & fricationes adhibent. Quæ si non sufficiant, balnea ex aqua calida præscribunt ad efficiendum sudorem: porro à vomitu vinum propinant cui pipere & cinnamomum admiscetur.

Radix drachma ex vino pota somnum profundum inducit, in quo varia insomnia & miræ rem. facies overflantur.

Semina per noctem in aceto macerata deinde exactè trita, utiliter illinuntur herpeti miliari & erysipellati serpenti.

Unguentum ex succo foliorum cum adipe porcino paratum, ad partem aliquam aut membrum corporis igne vel aqua fervente utulatum sanandum efficacissimum esse remedium multorum experientia comprobatum est.

6. *Datura Malabarica Hammati dictæ prima species* Hort. Malab.

Hort. Malab.

A Stramonio majori albo superius descripto parum differt; nigrum floris origine è foliorum sinibus, cum in Stramonio majore albo flores in angulo divaricationis ramorum ferè siti sint; tum fructus per maturitatem colore viridi, & seminum flavo seu subrubro, cum illius fructus maturitate lutescent flamina profusis nigra sint.

Verum hæc differentie non tanti sunt, ut specie distinctas patem: nam & in Stram. albo vulg. flores superiores è foliorum sinibus exeunt: & in *Hammati* forte fructus & semina ante plenam maturitatem descripta fuere, vel forte etiam colore variant: reliqua certe descriptio *Hammati* egregè convenit Stramonio prædicto.

Herba trita & mixta cum oleo *Singelen* membris tumefactis imponitur. Succus foliorum ex presf. Vires. fus, & mixtus cum Saccharo dicto Lusitanis *Fegra de cusa* confert in morbo sacro, parte affecta cum oleo unctâ. Semina ad tria numero sumpta conducunt in febre frigida: eadem trita & mixta cum aqua in qua macerata fuit *Oryza* membris tumefactis commodè imponuntur. Hort. Malab.

Quam periculosis sit seminum usus internus superius ostendimus.

7. *Nila hammati, Datura Malabarica secunda species* Hort. Mal.

Hort. Malab.

In humanam altitudinem assurgit, radice fibrosa, abicante, stipite purpureo-ceruleo seu purpureo-rubro & nigricante. Folia quin præcedentis minorâ, petiolis interioribus purpureo-rubelcentibus appenda, oblongo-rotundo, cuspidata, uno latere ex inferiore parte petioli producta, margine æquabili, maxima ferme ad medium latitudine radu lenta & fracta faciliâ, costis quæ obliquo & annulari ductu ex mollia exeunt, ac venulas etiam transversas emittunt, in adversâ sita, odore quoque gravi: in foliis tenerioribus adversa pars ex rubro in totum nigricat, interior viridi.

Flores eisdem formæ, sed colore in totum ex ceruleo-purpureo-rubro fusci, qui in calyce magis succicci sunt in gemmis sunt; pars interior campanæ albicet.

Fructus oblongo-rotundi sunt, alii glabri, alii gemmulis hinc inde rigidis, ac valdè nitentibus, & purpureo-rubris obfusi, colore primum viridi, qui in purpureo-rubrum facit. Calyx quoque rotundus fed minor, & fructui minis proximè aditans. Semina ejusdem formæ ac coloris.

In arenosis crescit, & toto anno, maxime autem tempore pluvioso flori. Decocta proficua est pro membrorum doloribus vel pro eorum induratione in ablutione corporis, Vires. ut & pro febre frigida cum ejus decocto in oleo corpus ungatur, ad quod etiam servit radix eodem modo uti parata. Folia trita cum calce serviunt pro pruritu corporis facta perunctione.

Foliorum & fructuum decoctum cum oleo dolores corporis mitigat eodem modo adhibitur. Fructus conculsi & triti demptis seminibus perbellè sanant apostemata & carbunculos his impositi.

Semina largius sumpta saporem inducunt, ac periculosa est eorum sumptio, necem adferens.

Hæc in virtute prima est excellentior.

Sff

8. *Madela-*

- * 8. *Mudela-nila-humatu*, *Datura Malabarica* tertia species.

Hort. Mal.

A precedente nonnisi in *floribus* differt, qui huic duplicati sunt vel triplicati, altero alteri innato, ut in *Datura Contarena*, quorum secundus ex primo, qui latiori est orificio, duos ferme transversos digitos, tertius ex secundo ferme tres eminet. Sunt autem flores singulares orificio minus lato quam precedentis, quinque cuspidibus longioribus, ac medio inter duos cuspidis intervallo undeplicā corrugati, & exteriores duo è fundo ad singulos cuspides tribus nervis parallelis paullum eminentibus striati, interior uno nervo eminente & duabus venis parallelis.

Intra hæc campanas, ubi se arcuè in collo apprehendunt etiam oblongo-angusta foliola, quorum alia superne, alia inferne exoritur, exteriori superficiei interioris campanæ arcuè annexæ, parte exteriori quoque rubro-fusca; purpurascencia, interiori albicante conspiciantur.

In flore interiore *stamina* quinque rubro-purpurascencia cum oblongis surrectis apicibus ut in *Nila-humatu* proveniunt, parte inferiori, quæ quadrata, striata pilosa & candida, collo campanæ annexa & agglutinata. *Stylus* in totum purpurascens, superne crassior ex capitulo oblongo, migricante, purpureo, quod rudimentum fructus est, emergens.

Calyx quinque cuspidibus quoque eminet, ac versus singulos cuspides uno nervo eminente in longum striatus est, colore rubro-nigricante purpureo.

Hanc speciem superioris tantum varietatem esse suspicor.

- * 9. *Datura Indica foliis Malabathri* Breynii.

Breyn.

Ramus hujus ex India sub nomine *Datter* seu *Dutrea* ad autorem transmissus pedalis longitudinis, quadrangularis, hirtus, & frequentibus internodiis distinctus erat; cui *folia* ex adverso bina adnata sunt, uncias quatuor aut quinque longa, duas lata ubi latissima, nervis, venis & toto habitu *Malabathrum* exquisitè representantia, nisi quod substantiâ minus solidâ, magis herbacæâ, ac in utraque plantæ pilis albis, brevibus atque subperis, sicut & petioli illorum parvi quibus innuntur, sunt oblita. E foliorum ortu ramusculi eodem ordine & serie quo folia ipsa procreverunt, foliis idem geminis, sed quadruplo minoribus condecorati. Geniculum autem superius ramulorum loco *flos* bino, & rami cacumen quaternos, in angulos quatuor aut quinque desinentes, *Hyoisycami* haud dissimiles, sed ex calyculis planè hirsutis, asperis & veluti argenteis pronipentes, ostentat, quorum observare colorem non licuit; neque de fructu & semine, an *Datura* vel *Stramonio* rectius æquiparanda, quicquam certi habere potuit.

LIBRI DECIMI QUINTI SECTIO SECUNDA.

De Herbis flore monopetalo difformi.

Herba flore monopetalo difformi sunt vel Pericarpio seu Vasculo subrotundo, bivalvi; Flore

Rictum exprimente; major & elatior; caule multis foliis cincto; LINARIA.

Violam referente, passilla, palustris; caule nudo, unico in summo flore; foliis humi stratis, pallidis, humore pingui madentibus; PINGUICULA.

Rictum exprimente absque calcari; vasculo in bina loculamenta diviso, è tribus foraminulis semina fundente, vixit naves referente; ANTIRRHINUM.

Semissulari seu corniculato, cum labello in pale formam producto; pericarpio grandi, in sena loculamenta diviso; ARISTOLOCHIA.

Angulato parvo; pericarpio bivalvi; foliis in canle ex adverso positis; SCROPHULARIA.

Dactylobecam referente, pendulo; floris calice idem bivalvi; DIGITALIS.

Galeato; seminibus

Compressis, florum calicibus

Membranis tumidis & velut inflatis, vascula seminaria occultantibus; PEDICULARIS, *Christi Galli*.

Tumidioribus,

Magnis, granorum Tritici æmulis, foliis paucioribus venis conspicuis; folio brevi lacinato & canaliculato pericarpium sinu suo excipiente; MELAMPYRUM, *Triticum vavilonicum*.

Minutioribus; foliis ad margines ferratis; EUPHRASIA.

Antirrhinum minimum dictum Linariæ species est, quia flos ejus rictum exprimit & calcari donatur; capsula quoque seminalis binis loculamentis distincta est. *Elatine* quoque dicta utraque eodem pertinet ob easdem rationes. Tandem *Cymbalaria Italica* nomine nota genuina Linariæ species est. Quæ flore sunt galeato omnes vasculo etiam sunt bivalvi, seu in bina loculamenta partito.

CAP. I.

De Pinguicula.

PINGUICULA Gesnero dicitur quòd folia ejus ad tactum pingua sint ac si oleo aut butyro obliuerentur.

- A. 1. *Pinguicula Gesperi* J. B. *Pinguicula fœte Sanicula Eboracensi* Ger. Park. *Sanicula montana flore calcari donata* C. B. *Dutter-wort*, Yorkshire *Sanicle*.

J. B.

Fibris aliquot albis pro plantulæ modulo satis crassis, non admodum altè in terram demissis adiacent. *Folia* per terræ superficiem sparsa sex aut septem, & interdum plura, pallidè ex luteo viridia, pinguicula & nitida ac si oleo aut butyro obliuerentur, binas uncias longa, unciam circiter lata, per extremum nonnihil obtusa, marginibus aequalibus & minime crenatis. [Supina folii superficies bene admodum lanugine cariosè intuenti obducta cernitur.] Inter hæc surgunt *pediculi* aliquot palmares aut altiores, quorum unicuique in summo fastigio hæret *flos* unicus purpureo-violaceus aut albus, Viola.

LIBRI

Viola similis, monopetalos tamen, calcar longo donatus, in quinque segmenta divisus. [Noltrati flos fore semper dilute purpureus aut ex pallida purpura cæruleus.]

In palustribus humidis, & montosis udis ubi aquæ stagnantur sæpius occurrit.

2. *Pinguicula flore albo minore, calcar brevissimo.*

Hanc in summitatibus montis Juræ locis udis reperimus.

3. *Pinguicula flore amplo purpureo, cum calcar longissimo.*

Hanc unâ cum priore iisdem in locis observavimus. Floris colore saturè purpureo, ejusdemque magnitudine & calcar prælongo, tum à præcedente, tum à vulgari nostrate differt.

- A. 4. *Pinguicula Cornubiensis flore minore carneo.*

Folia huic circa margines reflexa sunt & velut convoluta, pellucida ferè, & venis rubentibus striata. Flores quàm in vulgari nostrate multo minores pallidiores, & ad internatium colorem dictum accedentes.

In Cornubia locis palustribus observari circa *Kilkhamton* & alibi.

Vulnera recentia & plagas curare dicuntur folia trita & imposita. Succo ejus pingui & butyro illicito tum manuum rimas, tum tumores & fistulas in uberibus vacuare rustici sanant. Hinc & panicula Eboracensis ei nomen inditum. Plebs Wallica solum ex ea conficit, quo febrileque purgant: quin & herbam jussulis incoquant in eundem usum. Purgat enim pituitum facit stercus. Præterea unguentum ex ea conficiunt ad obstruendum hepatis utilissimum.

Dalechamps affert radicem pistam & pro malignatæ impositam tertio die curare ischiadicos, eandem tritam & impositam locis dolore affectis quovis dolores sanare. Ad radicem nimis parva est quàm ut pisti possit in bene usum. Camerarius testatur vulnerariam esse herbam, præsertim ad ranicem puerorum extimam. S. Paulus.

Tingit crines flavidine, & inservit instar gummi ad contorquendos mulierum capillos. Item.

C A P. II.

De Linaria.

Linaria dicitur à foliorum similitudine cum Lini foliis.

Character ejus genericus est flos rectum exprimens, calcar donatus, cui succedit vasculum binaire.

- A. 1. *Linaria lutea vulgaris* Ger. J. B. *vulgaris nostras* Park. *vulgaris lutea flore majore* C. B. *Common pellow* Coad-flax.

Radicibus albis, duris, lignosis sub terra reptando immensam se propagat, si locus suppetat. Caulis ex eadem radice plures surgit, pedales aut cubitales, glabros, glauco, foliis vestitis crebris, nullo ordine positos, angustis, acutis, Pteryx: similibus adeo, ut nisi hac deesset difficile foret distinguere, antequam floreant planta. Caulis autem summa parte ramosi: Flores in summis caulibus & ramulis velut in spicas aut thyrsos digesti, singuli pediculis brevibus, è foliorum alis egressis insident, lutei, recti croceo, labello trifido, erecto folio in duas velut auriculas diviso, postica parte calcar seu corniculo, oblongo, acuto, Confolide regalis in modum producto, quo ab antirrhini floribus differunt, quibus aliis per similes sunt. Calix floris parvus, quinquepartitus. Vasculum feminaleculum per maturitatem in duas carinas dehiscit, (seminibus planis rotundis. Sapor plantæ amarulus & lubricus.

Tecus.

Ad agorum margines & vias publicas, inque pascuis sterilibus frequens occurrit.

2. *Linaria latifolia triphylla major* C. B. *Cretica latifolia major* Clus. Hist. Park.

A frequenti planta (cui aliis per similes est) differt caulis altitudine cubitali aut ampliore, eoque in multis ramos diviso, quem ambiunt folia modo bina, interdum terna simul, aliquando incoadita & nullo ordine servantia, latitudine interdum unciali. Vascula ut in aliis Linariæ genericis nigrum semen continentia. Descriptionem pleniorè vide apud Clusium & C. Bauhinum, sufficit nobis notas pollicui quibus à sequente differt.

3. *Linaria triphylla minor lutea* C. B. *Valentina* Park. parad. Hispanica 1. Clus. *Linaria trifolia* J. B. *Valentina Clusii* Ger.

Tab.

Caulis ternos quaternosque ab eadem radice profert, pedales & longiores, crassifuscos, succulentos, teretes, inferiore parte rubentes, superius viridantes; quos ambiunt folia ex certis intervallis parvis disposita, ex eodem loco terna, caulem amplexantia, potissimum parte inferiore, circa fastigium enim sparsim nullo ordine digruntur: accedunt verò nonnihil ea ad Telephii folia, minus crassa, succulenta, minime tamen per ambitum incisâ, circa exortum latiuscula, in obtusum desinentia.

ria, pari ferè latitudine cum longitudine, sinuatis nervis ad modum ferè plantaginis, postica parè nimirè apparentibus, donata, acetabuli instar concava, celsioresque aquam exceptam continentia, sapore amaricante. Verum flores serie longa dispositi, Linariæ vulg. similes sunt, lutei, tinctiore tamen labello, & recti lanuginoso, corniculo purpureo, extra folia viridantia, quæ floribus basin ambiunt, portecto: Floribus succedunt capitula rotunda, in quibus semen, quod nec Clusio nec J. Bauhino videre contigit. Radix singularis, crassifuscula, alba.

Circa Valentiam in pratis & locis umbratis Martio florentem observavit Clusius Linariam latifoliam triphyllam majorem C. B. Linariæ latifolice Valentiniæ Clusii nomine à Doldio misam nos cum J. B. non distinctam suspicamur à descripta C. B. præter mentem Doldii à Linaria Valentiniæ Clusii conjungit. Etrevera Lin. Cret. Jacq. Clusii in omnibus ferè convenit cum planta nobis hoc in loco ex Joanne Bauhino descripta; præcipua & ferè sola differentia est, quod caules in Cretica Clusii h. e. latifolia triphylla majore Bauhini in multis ramos diviti dicuntur, cum J. B. in descriptione sua ramorum non meminit: quam notam ab eo fortuito omisam putâssim, cum pictura ramulos exhibeat, nisi Paulum Boccone in Linariæ suæ Sculæ latifolice triphyllæ descriptione hæc sola notâ exceptâ, Bauhinianam Linariam triphyllam latifoliam cum sua omnino convenire observantem animadvertissem. Sicut ergo, fit videtur, Linariæ Creticæ latifolice Clusii & Linariæ triphyllæ latifolice C. B. una & eadem plantæ species, & diversâ à Linariâ trifoliâ J. B. h. e. Linariâ Sculæ latifolice triphyllâ Bocconi, Lin. Valentiniâ Clusii, cum hæc caules habeant simplices & indivisos, illæ ramis brachiatis. Mihi tamen nondum satisfactum fateor.

4. *Antirrhinum minus flore Linariæ luteum inscriptum* Ger. emac. App.

Gr. emac.

Multos hæc cauliculos seu ramulos, tenues, teretes, glabros humi sparsos initio à radice promitte, uncias quatuor aut quinque longos, foliis crebris, viridibus, brevibus, acuminatis, Serpylli æmulis, nisi quod longiora, glabra, res quatuordecim simul inter se opposita vestitis inter quos exurgunt quinque aut sex, interdum decem aut duodecim, recti, teretes, tenues, glabri cauliculi, cubitum altissimi, in ramulis divisi, longis, angustis, tenuibus, virentibus, nullo ordine positos foliis amicti. Summis caulibus & ramulis innascuntur quinque, sex aut plures flosculi lutei, conferti, ab imo sursum versus paulatim florentes, longam relinquentes spicam minutissimorum pericarpiorum, bifariam lineâ impressâ divisorum, ac si due valvule junctæ essent, altera ex valvulis altera paulo longiore: a quibus continetur semen minutissimum, nigricans. Radix brevis, exigua, alba, paucis fibris donata, annua.

5. *Linaria Sculæ multicaulis, Molluginis folio* Bocconi.

Boc.

Caulis huic cubitales sunt, rotundi, ramosi, subrubentes. Folia angusta, unciam longa, inferiora circum genicula stellatim radiata, Molluginis instar, superiora autem inordinatè disposita, illa, Kalm modo carnosa, sulco canulato per longitudinem decurrente. Flores lutei, & vulgari Linariæ minores. Floribus latifolicebus succedunt Capitula rotunda, in quibus semen latet. Radix subest perennis, tenuis & fibrosa.

Panormi tota æstate floret, & copiose etiam alibi in Sicilia.

Cum dubitet Paulus Boccone annon Linariæ Creticæ angustifolice Clusii cum planta hic propostâ specie conveniat, ejus descriptionem subiciemus, ut Lector studiosus eas invicem conferat: nobis autem proximè accedere videtur ad Linariam tetraphyllam luteam minorem Columnæ, quam idcirco proximo [post Creticam Clusianam minorem] in loco proponemus: Sola differentia esse videtur in numero foliorum ad singula genicula caulem ambientium: & quod caulis Columnæ non dicatur ramulos.

Lenit.

6. *Linaria Cretica angustifolia* Clus. Park. *Linaria quadrifolia exiguis flosculis cinereis* C. B. Quam eadem præcedenti?

Clus.

Virga initio profert ab unâ radice satis copiosa, rotunda, læves, sesquipedalis vel pedalis longitudo, quos binis aut ad summum ternis intervallis quaternâ simul ambiunt folia, vulgari Linariæ foliis duplo angustiora, deinde alia singularia, nullo servato ordine. Virgis innascuntur frequenter ramuli, foliis valde tenuibus donati, qui velut ex umbella exigua (cujus forma paulatim evanescit) ferè protrudunt valde exiles, qui quinque foliis constare videntur, binis scilicet erectis: supra caulem abhærentem vel cineraceam, binis latera occupantibus & uno propendente, caudâ insuper sive calcar sub illis conspicuo, antrospum reflexo. Semen in pericarpio seu valculis, Lino ferè similibus; cineraceum & plantum, quod deciduo flore brevi maturescit, etiam herbâ adhuc virente. Floret sub finem Julii.

7. *Linaria quadrifolia lutea* C. B. *tetraphylla lutea minor* Coli. Quam eadem videtur.

Col.

Plantula est pedalis, exigua radice, viticulis multis, supinis assurgens; sed caulis est rectus, geniculis singulis quaternâ folia promens, in imo minora, atque à medio ad summum non quaternâ, sed denarium singula, & breviora: folia Lini aut Linariæ æmula, colore Brassicæ, inferne canaliculata, cauli cruciatim erecta hærentia. Flores in summo pauci, è petiolis brevibus prodeuntes, calycibus

bus quinquefoliatis hirsutis insidentes, effigie atque positu Linariae vulgaris similes, verum minores atque lutescentes. *Fructus* crassi, rotundi, sex lineis distincti, apicello in summo emicante, in quibus *semen* nigrescens, lanatum, ut in congeneribus. Sapor idem amarus qui in aliis.

Tempus &
Locus.

Aprilis mense floret, & aestate perficitur. Anversa Valvensium in montium lateribus Soli expofitis sterilibus oritur.

C. Bauhinus in pinace duarum Linariae luteae specierum meminit, quas tamen non describit.

Primum Linariam rectam angustifoliam IV. facit, titulo Linariae luteae montanae Geoff. a. tinfloia folio: quae inquit ad montem S. Bernardi, floribus aureis, mediae magnitudinis reperitur.

Secundam, Linariam rectam angustif. V. titulo Linaria lutea flore minimo: quae in agris Provinciae Galliae, brevibus & angustis foliis & minutissimis flosculis luteis occurrit. Haec Linaria minor alicui Ger. emac. App. forcé.

Paulus Boccone Linariae cuspisulam meminit, quam pumilam triphyllam Siculam appellat;

Cui pro planta tenuitate radicem satis crassam attribuit, plurifariam in ramos divisam, non sine fibris quibusdam etiam adnatis: Cauliculus tres aut quatuor, palmares, geniculatos, per terram fratos, circa quos Folia parva, subrotunda, Cruciate Dod. magnitudine, decussatim ad genicula composita. Huius flosculos non observavi; quare nescio unde ei constare possit Linariam fuisse quam describit.

Ad montes Hyblaos in oppido Mellini nascitur.

Locus.
Vires.

Linaria lutea vulgaris alvi turbatrix est, autore Trago. Urinam tam potenter pellit, ut inde Harabrant Germanis appellatur. Aqua quantum vitrum exiguum capiat, admixta drachma corticis ebuli in pulverem redacti sumpta potio urinam potenter cit, quare hydropicis tantum id medicamentum exhibendum erit. Eadem aqua destillata pota alvum laxat, morbum dicitur Regium, adveniens quem herba ipsa in vino decocta ac pota imprimis facit, sicut & jecur obstructionibus liberat. Eadem aqua aut succus oculis inditus inflammationes eorum & ruborem tollit, quod se experientia & longa observatione didicisse scribit Tragus. Eadem linteolis impofita quavis ulcera emundat: si cum ea colluantur loci affecti. Succus idem maculas & vitia faciei emendat. Trag.

Isteris non recentibus tantum sed jam ad hydropem spectantibus verissimum & efficacissimum praestat commodum, observante Lobelio in Adv.

Sunt qui herbam hanc intra calecos plantis pedum supponunt ad febrem quartanam abigendam.

Ad dolorem haemorrhoidum, R. Herb. Linariae cum flor. q. f. decoquatur cum adipe porcino, quousque adeps valde visceat, fiatque unguent. cui expresse & parum refrigerat vitellus ovi admiscetur. Ego non solem vitellum ovi miscere nisi applicationis tempore, utique compen unguentum in hac regione viriditate amittere post annum, & cum ea virtutem: id quod Massiliens non continebat. Clesneau. Habui ab ingeniosissimo viro mihi quae amicissimum D. Edw. Halli M.D.

Linaria sanat incredibiles haemorrhoidum dolores, Grems & Cardilucio autoribus, item Sennerto. D. Tancredus Robinson.

- * 8. Linaria pumila Hispanica Park. pumila supina lutea C. B. lutea parva serpens J. B. Officinalis sive flos J. B. Lob. Ger.

Clus.

Palmariis exit virgulis, frequentibus, humi sparsis, quas vestiunt folia vulgaris foliis similia. Eternos ramulos occupant multi flores flavi, vulgari minores, velut in spicam congesti; quibus succedunt capitula minora quam in vulgari, exigua semine nigro plena. Radix tenuis est & candida; vulgaris modo serpens. Valde amara est, & quia plerumque cum Chamapity nascens reperitur, adeoque pumila sit, Salmanticensis Chamapity genus esse censent.

Salmanticensi agro, aridis locis provenit, ubi tota ferè aestate floret. D. Magnol Linariam illam quae in faxosis montis Lupi & montis Capouladou oritur pro hac habet.

Locus.

- * 9. Linaria latifolia Dalmatica Park. maxima foliis Lauri Dalmatica J. B. latifolia Dalmatica magno flore C. B.

C. B.

Caulibus est lignosis, rotundis, firmis, cubitum superantibus, in ramos brachiatis, quos folia praefert inferiora, uncias duas, aut etiam tres longa, unciam laeva, pediculis carentia, in lumnata caulium semper breviora & angustiora, in apicem acutissimum desinentia nullo servato ordine ambient. Flores habet Linaria vulgaris floribus similes, sed triplo imò quadruplo majores, Antithisi majoris magnitudine ex luteo rufescentes aureolae, quibus vascula ut in aliis succedunt.

Ex semine Florentia à Castanea missio in orto Montebelgardiano crevit.

- * 10. Linaria Americana parva flore luteo C. B. Park.

Ex radice caules plures sesquialteratos, rotundi, leves, rufescentes, in ramos plures divisi exurgunt; quos folia triplo quam in priore angustiora, in acutum apicem desinentia, atrovirentia, alternatim nulloque ordine disposita, cingunt. Floribus est aureis usque longe quam in vulgari minoribus.

- * 11. Linaria

- * 11. Linaria Pannonica a flore luteo minore quàm in vulgari J. B. Pannonica major Pack. Lin. flore pallido, vinctu aureo C. B. Pannonica 1. Clus.

Clus.

Bicubitali interdum excrevit magnitudine, rectum forens caulem, laevem, viridem, multis foliis faveo Lino similibus circumseptum, qui superiore parte in multos tenues brevique ramulos divitus est, ferentes ramos flares, Linariae quidem vulgaris floribus respondentes, sed minores & pallidiores, nonnulli villosi & auro: semen in valculis Linariae vulgari similibus exile, nigrum: Radix longiuscula, candicans, multis tenuibus & majusculis fibris in latera expansis nixa, perennis, summo capite singulis annis novos caules profert quidem; sed ex lateralibus fibris non germinat ut vulgaris. Tota amarula est.

Crescit in montium declivibus secundum publicas vias & gramine nudis locis, supra Pofonium ad Locum Danubium, Gumpoltkirchen, Leytenberg, atque etiam in Moravia. Floret Junio & Julio, inter Tempus dum etiam Augusto & subinde semen proferit.

- * 12. Linaria lutea parva annua J. B. pumila, foliis carnosiss, flosculis minimis flavis C. B. lutea Moravia Clusii Park.

J. B.

Magnitudine varia mihi crevit, alias sesquialterata aliàs plusquam dodrantali, ex radicibus parvis, albicantibus, pluribus: Sunt autem caules, qui tenues & numerosi existunt, & folia, quae teneriora, angustiora & crassiora quam in vulgari Linaria, colore glauco, terna vel quaterna aut quina, ex certis intervallis, aliis vero incondita, subamaro sapore: flosculi in ramulorum fastigiis Linariae formae, crocei, fed quadruplo minores, odore nullo; quos excipiunt globuli oblongi semen continentes parvi, orbiculatum, compressum. Radix tenuis est & annua.

Nascitur plerique Moraviae locis in collum acclivitatibus: Lutetiae etiam extra portam Honorii Locum in arborum marginibus & collibus. J. B. Floret quasi tota aestate in Autumnum usque. Ex semine sponte deciduo in hortis facile renascitur.

Reperitur in sterilibus locis circa Boutonetum, Sellam novam, la Columbiere aliisque Maio mense forens. Botan. Monsp. Nos in cacumine montis Lupi duabus Monspeo leucis distantis Autumno crentem invenimus; diversum à nobis sentit D. Magnol: vid. Linariam 8.

- * 13. Linaria annua angustifolia flore majore luteo Morif.

Morif.

Hujus folia sunt quasi Psyllii foliorum emula, longiora. Caulem producit sesquipedalem, cujus gemis innascuntur flores lutei, multo majores quam pro tenuitate plantae. Semina compressa, nigra.

Circa Burdegalam in satis arvis provenit.

Locus.

- * 14. Linaria maritima minima, viscosa, foliis hirsutis, floribus luteis, Morif.

Folia edit hirsuta, viscosa, superioris foliis multo dilutius virentia, pilis scatentia: caules semipedales, in quorum cimis flores fert minimos, luteos: quibus evanescentibus succedunt capitula rotunda, bilulacea. Linariae rariore, continentes semina nigra, compressa seu foliacea. Provenit in arenosis maritimis Armoricae.

Locus.

- * 15. Linaria pusilla procumbens latifolia flore pallido, vinctu luteo.

Radix huic simplex, quidem, sed multis fibris majusculis donata, sublutea, annua: Ex qua cauliculi emergunt plures infirmi, teretes, palmares, humi procumbentes, glauci; quemadmodum & folia, quae nunc singula, nunc bina ex adverso, nunc terna & interdum etiam quaterna simul in caulis oriuntur, unde & ramuli quoque nunc singuli, nunc bini, nunc terni simul exeunt. Folia Polygoni foliorum annula sed minora. Flores longis pediculis subnixi albi vinctu luteo, calcaribus tenuibus longissimis retrorsum extensis. Pars illa floris quae erigitur in medio fissa binas veluti auriculas representat, ut in Linaria purpurea parva. Florenti circumstante quinq; foliola viridia pro calice. Postquam flos evanuit, pediculus ejus deorsum incurvatur. Vasculum seminale recundum, bivalve, seminis repletum pusillis, rufis. Quamprimum semen maturum deficit capula, ut difficile sit semen colligere.

Frequens est Messanae in vineis & hortis: Floret Maio & Junio.

Locus.
& Tempus

- * 16. Linaria minima creta Park. An Linaria minima aspera Ger. emac. Append.

Park.

Singulari affurgit caule, dimidium pedem altitudine vix excedente, foliis plurimis, pusillis, angustis, ex caeruleo viridibus amictis, Linariae vulgaris similibus; summo fastigio flores multos gestans exiguos, pallide luteos, vinctu saturatiore, calcaris exiguo. Semen minutissimum, compressum, nigrescens. Radix pusilla, annua.

De loco natali nihil certi habet.

Linaria

- * 27. *Linaria triphylla cerulea* C. B. *cerulea* Apula triphylla Col. Park.

Col.

Radice alba, tenui firmatur; ex qua plures, teneri *caules* pedales fruticant [aliquando singulati caule inveniunt] leves, albicantes, *folia* per genicula ternis, Rutaceis paulo majoribus, latoribus, acutioribusque, colore cinereo Rute aut Brastice, circa summum verò caulis alternatim dispositis, ex quibus Martio mense *flores* primum concervati, cerulei, minuti, extumescencia labra tantum lutea habentes, qui paulatim crescente caule decidunt, & *fructus* inter folia remanent rotundi; in quibus foliaceum, latum, compressum, nigrum, aque respectu plantæ magnum *semen*. Apuli mense perficunt. Sapore est palatum exalefacient, nec dulci, nec amaro excedente.

Cirinolanis agris pratensibus incultis obvia est.

Locus.

- * 28. *Linaria tenuifolia Lugdunensis* Park. *Lin. capillaceo folio altera* C. B.

Folia est angustis capillaceis creberrimis in *cauliculis* teretibus, pedalem altitudinem raro excedentibus, sapore amaricante & austero, ut uter alteri praevalcat vix internoscas, ramosis quorum fastigia occupant *flores* pauciores & minus conforti quam in aliis, dum adhuc clausi sunt rubentes, cuncte plicantur albi rubro diluti: quibus succedunt *semina* parva, plana seu compressa in capitulis parvis oblongis. *Radix* nigra, fibrosa.

- * 29. *Linaria flore pallido, rectis purpureo* C. B.

Hæc proceritate Linariam vulgarem non excedit, *foliis* autem planè latoribus est & latè virentibus; floribus albicantibus, rectis purpurascens decoris & multo raris dispositis quam *flores* vulgaris Linariæ, qui densius & spicati summas caulium cymas vestiunt.

- * 30. *Linaria minor cerulea erecta* Park.

Folia hujus plantulæ quæ è radice exeunt (si rectè pingantur à Parkinsono) præter normam aliorum sui generis omnium alata seu pinnata sunt, è tribus quatuorve pinnarum medicæ coltæ adnexarum conjugationibus cum impari in extremo folio composita: [in descriptione cauliculis aliquot ei attribuit parvis brevibus, binis sibi adversis foliolis vestitis, adeoque, ut videtur, folia hæc composita cauliculis foliolos vocat] inter quæ duo trèse *cauliculi* assurgunt, vix pedem dimidium alti, *foliis* longioribus & angustioribus obliquis, *flores* in fastigio gestantes quam præcedentis Linariæ minime crectæ ejusdem [ampliores, subcaulculos quibus succedunt semina illius similia. *Radix* fibrosa annua. Hæc est procubiduo

Linaria annua purpureo-violacea, calcaribus longis, foliis imis rotundioribus, minor cerulea D. Pollicii Lob. Illust. quæ

I nobilio in *Illustrationibus stirpium* describitur, qui de florum calcaribus nihil dicit, quamvis longiores sint quam in plerisque aliis speciebus.

Locus.

In herbis latorum marginibus intra lucum Gramuntium sitis Maio mense florentem vidit D. Magnol.

31. *Linaria semper virens* Alpin. exot. Eadem videtur secunda, seu *Linariæ odoratæ* Monspeliensis J. B.

Alp.

Caules exit multis, bicinctibus ac amplioribus etiam, rectis, rotundis, colore ceruleo nigricante, *foliis* utrinque alternatim longissimis, tenuibus, angustis, latitudine ad Linum accedentibus, vestitis: in quorum summis fastigiis spica modo *flores* producantur plurimi, parvi, cerulei, elegantes, calcar posteriori brevi, tenui, inflexo. Floribus hisce singulis succedunt *capsule* singulae, bifidæ, & septo medio pellucido divise, continentes hinc inde *semina* rotunda, tenuissima, nigra. *Radix* nititur multis, longis, crassis, albicantibus, ab uno principio scilicet, apice radice, ut in Phalangii ramosi & non ramosi radicibus observare licet.

Perpetuò viret, & per æstatem totam florat; ac ita luxuriat & se diffundit, ut vix extirpari queat, aut impediti quin hortum totum ubi semel facta est occupet.

32. *Linariæ aliquatenus similis folio Bellidis* J. B. *Linaria Bellidis folio* C. B. *odorata* Park. *purpurea odorata* Ger.

J. B.

Ex vasculorum & superiorum foliorum argumento (inquit J. Bauhinus) in Linariarum classem refero. *Radix* subest crassiuscula, lignosa, alba, contorta, simplex, interdum multifida; ex qua germinant multa, per terram sparsa *folia*, fore Bellidis majoris aut Agerati, profundè in ambitu serrata, glabra, amara; reliqua per ramos tenuia, angustissima, longiuscula: *Caules* ex radice statim plures oriuntur, cubitales, teretes, multum ramosi, quos ferè totos unà cum ramis ornant longi ferè *stipules*, & foliorum sunt prodeuntes, exigui admodum, & quodammodo hiantes, partim cerulei, partim albi, nullo calcar donati: Vascula delapsis floribus succedunt, multa, parva, subrotunda, & veluti bipartita, quibus semen clauditur copiosum, minutum subrotundum, amarum.

J. Bauhinus

J. Bauhinus hanc observavit in agris inter Lugdunum & Viennam; nos in agris Lugdunum inter Locum, & Gratianopolin, quinque aut sex leucis à Lugduno.

Descriptio Clusii *Linariæ odoratæ* conveniret plantæ à nobis descriptæ, si non diceret florem habere hamulum incurvum; sed & titulus odoris non convenit: Quare existimo una descriptione & uno titulo duas plantas esse ab ipso traditas, [nimirum Linariam odoratam Monsp. & plantam hic propositam] J. B.

Nos cerè in hujus plantæ floribus nulla observavimus calcaria aut cornicula: & uterque Bauhinus eos calcaribus carere affirmat. Et quod ad odorem attinet, nos nullum in ejus floribus sentimus; quin & Clusius ipse in calidis regionibus aliquantulum dumtaxat odoratam esse scribit, in Germania verò & Belgicis hortis inodoram. Quocirca J. Bauhini sententiam amplectimur, nimirum hanc duas plantas tum in figura tum in descriptione sua miscuisse; quem secuti reliqui plerique Botanici eundem errorem errant.

Potest hæc non incommode ad Linarias referri, verum propria & genuina Linariæ species censeri non debet; nulla in flosculis ferè convenientia nobis visa fuit, nec folia ullius nobis cognita Linariæ speciei foliis similia, cum è radice exeuntia ab iis que in caulibus plurimum sint diversa, unde cum primum plantam vidimus pro anomala & sui generis habuimus.

33. *Linaria arvensis angustifolia flore pusillo non descripta* Hort. Lugd. Bat.

Flores calyce donati. Semen in vasculis bivalvibus rotundis; quod omnibus Linariis commune est.

- A. 34. *Linaria Elatine dicta folio subrotundo.*

Elatine folio subrotundo C. B. Park. *mar. folio sub rotundo* J. B. *Veronica femina* Fuchsi seu *Elatine* Ger. *Round leaved female* *Shuellin*, or *Speedwell*.

Radix alba, simplex, tenuis, paucis fibris donata, rectè in terram descendit. *Caulis* tenuis, rotundus, vix palmum altus, verum flagella quæ ad latus supra terram spargit, longitudine non raro fistulam excedunt. *Folia* quàm Alines mediæ majora, rotundiora, pallidè viridia & canescentia, hirsuta & ad tactum mollia, circa margines plerumque aequalia, interdum tamen obiter dentata, pediculis brevissimis fulta, sicut altero. Ex alis foliorum emergunt pediculi singulares, longi, tenues, singulos *flores* sustinentes, Linariæ similes, parvos, cum calcare tenui incurvo, rectu amplo, labello ex herbido flavescente, superiore adversè lacinia bifida, pulla. *Calix* floris pentaphyllus. Floribus succedunt *capsula* *seminalis* trigonula, è binis loculis composita femina continencia. In arvis sponte & copiosissime provenit. Semis post mediam æstatem florent.

- A. 35. *Linaria Elatine dicta folio acuminato.*

Elatine folio acuminato, seu *femina* foliis angulosis J. B. ab hac præcipue differt foliorum figura quæ ei longiora sunt, in acutum desinunt & ad basin auriculas habent velut Acerolæ ovilla. J. Bauhinus Helxines cissampeli foliis comparat aut sagittæ mucroni. Hæc species, inquit idem, magis sessilis est quam illa, viticulas longissimas spargit. Flores consimiles sunt sed minores.

Cum priore.

In transmarinis plantulam hanc florum colore dilutè ceruleo variantem observavimus.

Facultatibus cum Veronica convenire aiunt.

Succus herbæ exprellis ejusve aqua destillata, tum intus sumpta, tum exterius applicata ulcera scabida & cancrula cohibere & perfectè sanare dicitur.

Natum qui decreverant abscindere perdocti Medici complures, præceperantque ejusdem sententia Chirurgi valde exercitatis id faciendum, quidam miscellus Barbilonsor, qui de quopiam suo hero eximio Medico didicisset dissuade: hujus litu & potu effecit, ut nec nalis abscindendus foret, & ut reliquo corpori in lepram prono optime esset. Amaricant folia adstringuntque siccitate non exasperante. Lob. Adv. p. 197.

Linaria Cymbalaria dicta.

36. *Cymbalaria* C. B. *Italica* Ger. *Italica hederacea* Park. *flosculis purpurascens* J. B.

J. B.

Ex parietum rimis pendulas fibras evibrat, tenues, purpurascens, teretes, læves, longas, nervo, quem facile stringendo linquit cortex, factas, in varias variè fibrillas facillentes; per quas *folia* est emere longis appenda pediculis, hederacea, angulosa, superne atroveritida, inferne Cyclamini modo purpurascencia, tenera, succulenta, obscuro quodam amaro prædita. Ad exortum porro pediculorum quibus hærent folia toriles surgunt alii pediculi, quibus *flores* singuli insident, Elatines aut Anthrini minoris, purpurascens, calcar brevi, rectu pallido. Succedit *capitulum* globosum, *semina* claudens parva, crispia.

Basilæ observavimus in ipsius urbis muris: in Italia autem, uliginosis parietibus, maceris & saxis Locum, ubi frequentius.

Facultatibus est humidæ frigidaque cum adstrictione quadam. Iis profectò hanc plantam polleere Vires. Facultatibus facto periculo constat quibus primi generis Coryledonem. Sunt qui ea utuntur ad alba uteri profusa, eandem recentem in acetariis propinantes, teste Matthiolo. J. B. Nolstribus qui acetariis rariis utuntur conservam è foliis factam potius commendat Parkinsonus.

T c c 2

Linaria

Linaria Antirrhinum dista.

- A. 37. *Antirrhinum arvense minus* C. B. *minimum* J. B. *minimum repens* Ger. emac. mali. *glycystre minimum* Park. *The least Calves-foot, or Snapdragon.*

Radice nitida parva, alba, simplici, dura, longis & tenuibus fibris donata. *Caules* ei palmares sunt, teretes, hirsuti, ramuli. *Folia* caulibus inferiora conjugata, superiora alternatim adnascuntur vix digitum longa, angusta, hirsuta, mucrone obtuso. *Flores* ex alis foliorum exeunt singulati, Antirrhini similes, pediculis connatis longioribus, dilute purpureis, cum brevibus & tenuibus calcaribus, & calice tetrapetalo. Succedunt *capsellæ* oblongæ, ventricosæ, septi crassiusculi beneficio in duos loculos divisa, nonnunquam & in vis publicis, & locis cultis. *Æstate* flores.

Locum.

In arvis lupus obivum se dat, nonnunquam & in vis publicis, & locis cultis. *Æstate* flores. Hæc planta ob florem calicem donatum, & vasculum bivalve eodem cum Linaria modo hians & semina fundens, Linariae potius quam Antirrhini species censenda est.

CAP. III.

De Antirrhino.

Antirrhinum d' *Antirrhino* Dioscoridi l. 4. c. 133. dictum quod fluctu sit vituli narium simili. Appellatur & *Ora lona* Cæsalpino, qui existimat plantam hanc eandem esse quam intelligit Columella per illa verba, *Et hians sicut lona Ora feri*; Si quidem flores hujus rictum leonini oris simulantur; quod verum est de hujus plantæ floribus, non de Aquilegiæ, quam alii à Columella denotant volum.

Note hujus sunt flos rictum exprimens quod cum Linaria convenit, calicem carens, quod ab eodem differt, vasculum in bina loculamenta divisum, & tribus foraminibus semina fundens, vituli caput & nares referens.

1. *Antirrhinum vulgare* J. B. *purpureum* Ger. *purpureum sive roseum* Park. *major alterum folio longiore* C. B. *Purple Calves-foot, or Snapdragon.*

Radice firmatur lignosa, alba. *Caules* cubitales & sesquicubitales, teretes, solidi, glabri prope teram, superius brevi lanugine hirsuti. *Folia* longa angusta, glabra Leucis lutei, alterno aut potius nullo ordine posita, lapore tubæ. *Flores* in fumis scapis in thyrsi morem dispositi, amplius, monopetali, colore carneo albore, rictum leoninum exprimentes, bifido folio surrecto, labello trifido, antequam in lacinas dividi incipiant nonnihil luteo limbarique villosi donato, stylum & quamvis minima apicibus flavis insignia continentes. *Calix* floris brevis, quinque segmentis obtusis, hirsutis, conflans: *Pedunculæ* eisdem brevissimæ hirsutæ, è sinu folioli exgredi, breviss, concavi, acuminate. Flores versis eandem omnes partem vergunt, suntque externis hirsuti. Summitates cælium, & florum calices ad tactum viscosi sunt. Flori unicuique succedit *vasculum* seminale grande, caput vitulinum quodammodo referens, apice incurvo, in duo loculamenta divisum, quorum superius per maturitatem quodammodo fuit parte uno foramine, inferius duobus aperitur. *Semen* pusillum, angulosum, palium seu nigrum.

Locum.

Descriptio est J. Bauhini, à nobis interpolata & aucta. In aggeribus fossarum & ad sepes circa Monspelium abunde oritur. Variat non raro floris colore albo.

2. *Antirrhinum luteum* Ger. *luteo flore* C. B. *flore luteo grandi* Cam. *flore subulato* Dod.

Locum.

Hoc à priore non floris tantum colore, sed & foliis variat brevioribus, latioribus, subulatis. Circa Messaniam urbem in muris sponte nascentem observavimus hanc speciem, unde Petrus Castellus in suo Messanenium plantarum catalogo Messanensem illam appellat; quamvis & alibi quocumque sponte proveniat, in præruptis scopulis, ut Cæsalpinus recte observavit: nam & nos in rupibus non procul *Petra sancta* Ilerria oppido, cum Malsà Lucani iter faceremus, copiosam invenimus: quin & in Germania spontanea occurrat.

Varietas.

C. Bauhinus *Antirrhini majoris rotundioris folio* Camerario in horto *Antir.* *majoris flore* roseo dicti, meminit; quod in agro Monspelensi & Nemausensi provenire refert. Nos à præcedente accedente calicem tantum distare putamus, ut qui neque in Monspelensi neque in Nemausensi agro hujusmodi Antirrhinum observavimus. V. C. B.

3. *Antirrhinum angustifolium* glycystre J. B. *arvense majus* C. B. *glycystre medium* Park. minus Ger. *The lesser wild Calves-foot, or Snapdragon.*

J. B.

Elegantia est plantula, tenui albicantæque radice; *cauliculis* palmaribus aut cubitalibus, teretibus, hirsutis, quos alternatim ornant *folia* Hyssopi parva, limbi plura, inferius nonnunquam rubelcentia, pingua & nonnihil acia, tubamata. *Flores* ex foliorum alis bicolores, partim albi, partim purpurei, & nonnihil acia, tubamata.

purascentes, Antirrhini majoris, sed multis numeris minores, quorum basin obvallant quinque vel septem folia viridantia, hirsuta, quædam longa, quædam brevina. Pericarpium calvariam catelli egregie refert, ac oculorum fossas nareque corniculo indutas, in quo semen.

In arvis solo arenoso non raro occurrit.

Hujus varietatem flore carneo, rictu striato in Italia & Sicilia observavimus.

Ex Hispania à Boelio allatam habuit Parkinsonus flore sanguineo splendido, rictu luteo, aut pallido:

Item aliam quam vocat Antirrhinum alterum flore albo minimum.

4. *Antirrhinum album serrato folio* J. B. *Ant. folio dissecto* C. B.

J. B.

Unico, recto, ad cubitum, interdum duos, alto caule affurgit, in quo folia eo fore ordine quo Lini disposita cernuntur, satis dura & aspera, pulchre serrata, longa satis & angusta. *Flores* albi, ferè similes sunt majori Antirrhino, satis magni proportionis plantæ; calycibus vituli narium amulis succedentibus.

Prope Monspelium in ora maritima, vulgo *Plage*, quæ respondet prædio dicto *Aresquies*, inter Locum Junco, versus Miramvallem & Frontignanum.

Accedit ad nostram Cristam Galli Messanenium, & fortè eadem fuerit.

5. *Antirrhinum saxatile* Serpylli folio C. B. prod. *Saxatile* Bauhini Park.

C. B.

Radice est parva; ramis multis reflexis, tenuibus, leviter hirsutis: *folia* Serpylli vulgaris formæ, sed minoribus: *floribus* rubris, aliquando pallide cæruleis, pedicellis oblongiusculis infidentibus, formæ & magnitudinis una cum capitulo infidente Antirrhino arvensi minoris similibus.

Folia inferiora sunt Antirrhini, superiora verò Serpylli, annotante D. Magnoli, qui copiosum invenit inter rupes montis Capoladon non longè à Monspelio, tum & in locis *Garrigues* dictis inter *Laverum* & *Pignan* Maio & Junio mensibus cum flore.

Antirrhinum rarissimum est in medicina, sed propter floris elegantiam in hortis colitur.

Fabulosa sunt, frivola & superstitiosa quæ circumferuntur de viribus hujus plantæ & aliarum nonnullarum contra spectra, incantationes, veneficia; ad conciliandam gratiam Principum, Magnatum, &c.

CAP. IV.

De Aristolochia.

Aristolochiam * Cicero nomen accepisse auctor est ab inventore Aristolochio, qua de causa dentem calumniam vix evitare potuit. Contendunt enim nomen huic inditum quoddam puerperis profuit. Sed quid impedit quod minus ab Aristolochia nomen habeat, simulque salutaris sit puerperis? Credibile enim non videtur Ciceronem de suo hoc finxisse, sed ab aliquo antiquo auctore, cujus scripta deperdit sunt, desumpsisse. Quod eo magis fit verisimile, quod apud * Lib. 1. de Divinat. * Lib. 1. de Antidoti.

lupum, in carmine Andromachæ legatur *ἡ ἀνθὺς ἡ ἀνθὺς ἡ ἀνθὺς*. Nicandri etiam Scholiastes Aristotelem testem vocat à muliere inventam Aristolochiam. Nomen autem inventoris herbe inditum fuisse verisimile est, qui sive vir, sive femina fuerit perinde est. Reddus tamen inde deducitur nomen, quod sit *ἀνθὺς τῆς ἀνθὺς*. * Dioforides, *Ἀνθολογία ἀνθολογία* est. * Plinius, Inter nobilissimas Aristolochia nomen illud grave videtur, quoniam * Lib. 3. cap. 4. * Lib. 25. cap. 8. *est ἀνθὺς τῆς ἀνθὺς*; *Nostri* *malum terre* vocant. Unanimi consensu omnes restitunt *ἀνθολογία*, quæ vox parturientis non gravidæ denotat. Quomodo Jo. Bodæus à Stapel Phinium defendit vide apud ipsum Comment. in Theophrast. hist. lib. 9. cap. 13. p. 1107.

Note Aristolochia diagnosticæ sunt flos sensifutularis flos corniculatus labello in palæ formam producto, pericarpium grande in sena loculamenta dispersum.

1. *Aristolochia rotunda* J. B. Ger. *rotunda vulgarior* Park. *rotunda flore ex purpurea nigro* C. B. *round Birthwort.*

J. B. Claf.

Multa fundit ex una radice *farmenta* cubitalia quadrangula; imbecilliora quam Clematidis vulgaris; quibus alternatim adnascuntur *folia*, [medie inter *Malvæ* & *Hedysæ* folia magnitudinis] admodum brevi pediculo hærentia, caulem alis suis penitus complexa, omnium maxime rotunda, [venosa,] pallascientia [colore ex viridi nigrescente] ex quorum alis *floræ* exeunt seminales pediculo hærentes, tubulo ex luteo pallasciente in palam ex rubro nigrescentem desinentes, latorem quam in longè aut clematidis flore. [Succedunt *fructus* rotundi, parvi Meloprepis figuræ, qui multa grana continent ordine disposita, lata, nigrescentia, intercurrentibus quibusdam membranis, & materia grana fingsa, alba, singulis grana interposita, quod reliquum Aristolochia generibus commune est.] J. Bauhino utriculi sequuntur turbinati, striati, per maturitatem in sex partes dehiscentes. *Radix* subest ampla, tuberosa [rotunda J. B.] rugula, foris fusco, intus buxuo colore prædita, cortice crasso, tristi anarore gustum afficiens.

In Italia passim ad sepes & in aggeribus fossarum habetur, pingui solo: nec minus frequens in Locum Hispania & Gallia Narbonensi. Floret vere.

T et 3

* 2. Aristol.

2. *Aristolochia rotunda altera* Park. *rotunda altera* Clusii J. B. *rotunda*, flore ex albo purpureo. Jente C. B. *The other round-rooted Birthwort.*

Clus.

Ranulus seu palmities habet prioris, sed frequentiores & breviores: *folia* longe quidem formam & colorem emulantia, sed majora, longioraque pediculo quam superioris fuit: *stemon* ex albo purpureo, interius fuscum, longe flori pene similem: Eius *fructus* priore longior, pyri in modum turbatus, gracillior quam in illa metra: *semen* planum, minus priore & rufum: *radix* superioris filicis, cortice tamen magis flavo.

Loc. & Tempus.

Floret paulo maturis superiore, omnique semen fore abiecit, quando prioris maturare incipit. Hanc nonnulli campellibus & inter segetes sponte nascentem conspiciebant Clusius. Superiore minor est, & injuniarum hyemis tolerantior.

3. *Aristolochia longa* J. B. Ger. *longa vera* C. B. Park. *Long-rooted Birthwort.*

Clus.

Hic etiam *candicans* quadranguli, duos palmos longi, interdum longiores [cubitali circiter longitudine J. B.] in multos ramos divisi, humi uti Rosandae diffusi. *Folia* quam illius minor, similia, dilutioris coloris, longiore pediculo fulta, Sordanelle foliorum pene formam. *Flor* similiter oblongus, concavus, ex viridi candicans, Rotundae alterius florum effigie, sed extrema parte coloris magis herbacei, intus ut reliquorum villis obfusa. *Fructus* Pyri in morem turbatur, sed non adeo tenui nati ut alterius rotundae fructus, qui maturitate dehiscentes *semen* ostendit, latum, rufum & tandem fuscum. *Radix* adultiorum plantarum crassitudine est brachiali, longitudine pedem argente: Adultae vero omnes plerumque extrema parte obfusca sunt, & aequalis fore per totam longitudinem crassitie, subsilante tamen cuspidate ramosa: juniores gracilescunt, multaque fibras habent.

Locus.

Provenit campellibus locis inter segetes, & quibuldam vineis in Narbonensi Gallia; & novo Vico floret.

4. *Aristolochia longa altera* Clusii J. B. *longa Hispanica* C. B. Park. *The other long-rooted Birthwort.*

Clus.

Hujus *frs* à Galliae flore diligentibus insipientibus nonnulli differe deprehenduntur, quippe cuius extrema pars interiore parte purpurei coloris sit, quod in alia herbaceus. Hispanica etiam radix extrema parte non est gracilis in novellis plantis ut altera, sed plerumque obtusior, & radix ipsa brevior.

Locus.

Nascitur in Hispania inter vites regno Valentino frequentissima, ubi Martio florentem & jam semen perficere incipientem inveniebant.

Verum haec differentie non sufficiunt, the judicij, ad diversitatem specificam, ut vocant arguunt, cum in plerisque speciebus plantarum majores observari possint.

Utraque frigoris impatiens est, nec hyemes nostras tolerat, nisi in scilicibus asseretur.

Phebuana seu *Aristolochia Mexicana* H. longa *Hemipandus* hunc vel eadem est, vel simillima, quamvis ille *Aristolochiam clematideam* eam vocet; neque apud alterius Orbis colonos se vel vivam, relictam vidisse dicat.

5. *Aristolochia clematidis* Park. *clematidis velia* C. B. *clematidis vulgaris* J. B. *Saracenia* Ger. emac. *Creeeping Birthwort.*

Clus.

Præcedentes magnitudine superat: *caulem* habet firmiorem, tortundum, striatum, supra cubitalem altitudinem assurgentem. Hujus *folia* reliquarum foliis multo ampliora, ex viridi pallidiora, longo pediculo fulta, formam Longae vel potius Rotundae alterius folia referentia. *Flor* pallidus, copiosus in singulis aitis, qui in aliis gentibus singulis, Longae foliis formam quodammodo referens, quo evanescente succedit *fructus*, reliquarum fructu major, exigui mali magnitudine, *semen* confinis quale est reliquarum *Aristolochiarum*, sed majus. Hujus *radix*, quæ reliquis cum gravitate quadam est odorator, tenuis est & ad minimi digiti magnitudinem nunquam accedens, longe lætisque serpit, & sub terra altissime mergitur, adeo vivax ut etiam frustulatum concilia facillime renascatur, & magna difficultate eruat; sapore est amaro, adeoque tenuium parium, ut statim gustata fauces eo imbitat.

Locus.

Circa Monsipium in vineis fossis & aggeribus plus satis luxuriat; autore Clusio in vineis adeo ibi frequens, ut villa ab illius odore vidum contrahant. Invenitur & in aliis plerisque Gallia, Hispania, Ungaria, Germania superioris & inferioris locis referente Clusio: Nobis tamen in Germania peregrinantibus nusquam est conspicua. Filicet cum reliquis.

Alia species.

Aristolochia clematidis speciem tertiae formae foliis in extremo bursis seu mucronatis in monte Hyemetto prope Athenas observavit D. Georg. Wheeler. Itinerar. lib. 8. pag. 414.

6. *Aristolochia clematidis Batia* Clus. Park. *clematidis* Ger. *clematidis non vulgaris* J. B. *clematidis serpens* C. B. *Climbing Birthwort.*

Clus.

Longa, carnosa, tenuia striatque habet *stemon*, quibus vicinas sepes & interdum arbutulas superat, isle convolvens & implicans Convolvuli aut Lupuli modo. *Folia* illi reliquarum *Aristolochiarum* foliis similia, seu potius Scammoniae Monspeliace, extremo mucrone acuminate, superne lævia & viridia, inferne ex purpureo albicantia, longo pediculo innixa. *Flor* *Aristolochia* longe, incurvus, oblongus, ex purpureo nigricans, intus tenui laugine plenus, longissimo omnium pediculis infidens, reliquarum *Aristol.* limilis, æque magnus ac in vulgari *Clematide*, & a pediculo dehiscent; *semen* etiam simile. *Radix* prælonga, sarmenticia, Smilacis asperæ instar, (cum cuius crassioribus fibris magnam habet affinitatem) nunc per summa serpens, mox altè sub terra se condens, pallidi coloris, non ingrati saporis, gustata etiam aliquantulum adstringens deprehenditur, & manifestæ acrimonia. Tota planta odorata est.

Circa Hispaniam, itinere Ulyssipponensis, plurimisque aliis Batiae locis, in dumetis, vepribus & Locis & Tempus. virentis quibuldam oleis, pingui solo sponte nascens observavit Clusius, semper istic virens, & Januario, Februarioque florens.

7. *Aristolochia polyrhizos* J. B. *Aristol.* *Pisifolochia dicta* C. B. *Pisifolochia* Ger. emac. *Pisifol.* vulgari Park.

J. B.

Ex *radice* argumentum nomen invenit, quæ ex plurimis, longis, juncæ tenuitatis, buxi coloris radiculis, in unum tandem caput coarctatis est composita. *Caulem* dodrantales habet aut pedales, raro majores, graciles, angulosos seu striatos, ramosos. *Folia* longe foliis similia, minoræ, magis rugosa, & aliquantulum in ambitu sinuosa: *stemon* Rotundae prior formæ æqualem, minorem tamen & aliquando nigrum, interdum ex herbaceo flavescens: fructum rotundæ primæ fructus effigie, verum minorem, cum maturit ei quæ pediculo adhæret parte dehiscent ut in præcedente, [longe verò & reliquarum extremam] *semen* etiam simile.

In arvis prope Sallam novam agri Monspeliensis sub oleis invenimus: Clusius in olivæis & petro-locis Hispanie Gallie Narbonensis locis. Sentis foliis pediculis infidens parva, cæcitate quam figura Clusiana representat, extimis marginibus undique eleganter finata, ita ut dentata videatur, colore, præsertim inferiore parte, canescentia, & Scammoniae Monspeliace amula.

8. *Pisifolochia Cretica* C. B. *Cretica semper vivans* Park. *Cretica sive Virginiana* Ger. emac. *Aristolochia Pisifolochia altera* J. B.

Clus.

Multa è summo radicum capite profert tenuia *stemon*, pedem aut plus vel minus longa, angulosa, striata, lævia, fractu contumacia, humi sparsa, & ex atro virentia, in quibus incondite ordine nascuntur *folia* nervosa, superiori similia, magis tamen mucronata, & ad Smilacis asperæ foliorum formam quodammodo accedentia, minoræ, atraque & immarcescibili virore prædita, oblongis pediculis nectentia, e quorum sinu nascuntur longi cavique *stemon*, *Aristolochia* longa: floribus formæ similes, futuræ ramum rubedine foris magis distincti, interne verò aliquantulum flavescences, oblongique pediculis adherentes. His succedit *fructus* *Aristolochia* longe fructu non dissimilis, sed minor: numerosas autem hoc genus habet *radices* instar præcedentis aut Smilacis asperæ, verum graciliores, & fibris quibuldam tenuibus donatas, odoratas.

Flores profert Julio & Augusto.

Diligens & potius Botanicus Thomas Johnsonus Gerardi Historie emaculatur *Polyrhizon* illam famulam *Virginianam*, (quam Virginia allatam in herbo Joan. Tradescanti Lambethe prope Londinum cultam & florentem vidit) cum descriptione Clusiana *Pisifolochia Cretica* studiose collatam, eandem omnino specie plantam esse invenit, nec ullâ insigniore notâ diversam speciem arguente differre: quocirca Parkinsoni judicium diversam statuent non magni facit, sed potius cum Johnsono sentio eandem esse. Videtis descriptionem Parkinsoni in Theatro Botanico.

9. *Aristolochia Maurovum* C. B. *peregrina Rauwolfii* Clus. *Aristolochia similis Rhausi & Rauwolfii Maurovum* J. B.

Rauwolf.

Aliquem spirat odorem, sed ingratum. Ex *radice* furculi prodeunt plerumque quatuor, albicantes, sili modo tenues ad radicem, ex quibus parte superia hærent foliola septem aut octo utrinque, citius, opposita, magnitudine & situ foliis Filicis Floridæ respondentia, nisi quod versus ima aurita sit, ad instar Salvia minoris. Inter quorum ima, superioribus magis aliquanto inter se distantia, hærent *Aristolochia* similes, paullo majores, colore magis fusco, longioraque pediculo. *Radix* altè depacta est, qualitate sicca calidique, ut amaritudinem ejus docere putat Rauwolfius.

Utriusque *Aristolochia*, tam longæ, quam rotundæ, radix calida & sicca censetur. Utraque virens, atenuat, aperit cum modica absterfione: rotunda tamen tenuiorum partium est, longa cassiorum. Quæ Clematidis vocatur fragrantior est (inquit Galenus) itaque ea ad unguenta utitur.

6. *Aristolochia*

tur unguentarii, sed ad sanationes infirmior, & longè minus quidem tenuitatis obtinet quam rotunda. Lobelius Polyrrhizæ Arist. radicem reliquis duabus [longæ & rotundæ] præferendam ait, tum suavi aromaticitate, tum medicata efficacia facultate: cujus causâ merito Andromachi & Galeni theriacis aptiores. Clenariis tamen vulgaris utraq; reperitur ignavior.

Utraque Aristolochia Cephalica, Epatica, & Pulmonica imprimis est. Hinc prodest ad tarantulam maculigam resolvendam pectorandamq; ad menses ciendos, tumores internos numpendos, venena discutienda. Insuper Longe infusio ad scabiem exsiccandam vel vulgo hic [in Germania] utilissima est. Extrinsecus adhibetur usu creberrimo ad exsiccandam & mundificandam vulnura.

Rotunda efficacior est, & imprimis mensibus ac secundinis ciendis celeberrima. Schreb.

C. Hofmannus ita distinguit virium respectu. Commendatur Longa in vulneribus & ulceribus fordibus, in viuis carnis, in purificandis dentibus: Rotunda in affectibus pectoris à crassis humoribus, in flatibus, in doloribus ventriculi, in singulis, in ruptis, ubi sanguinis grumi dissolvendi sunt, in obstructionibus henis, &c. Educit enim per urinas, menses, cutim, varia excrementa.

Præcipua utriusque vis est (ut nomen indicat) ad uterum à partu expurgandum, & menses movendos. Tam efficaces Longe inquit * Lobelius longa & polyrrhizos præferim, ut radices utriusq; pari momento, partim intro datæ, partim in pessario adnotæ, elicerint fetum, jam scilicet ex tempore conatum, lætissime involucri lacerata enixam puerperam tridui cruciatibus panē enecatam.

Exhibetur ad affectus uterinos plerumq; in decocto.

CAP. V.

De Scrophularia.

Scrophularia à radice nodosa & ab affectu nomen accepit, quod ad scrophulas prodesse creditur C. B. Sunt autem Scrophule sive strumæ & chæcades glandularum induratarum tumores in cervice, alis & inguinibus. Volunt ita dici quod porcis sunt familiares, aut quod numerose sunt foliolis & proliferae veluti cærofe. Est autem Scrofa Sus qua fieris causa alitur. Scrophularia notæ sunt folis auriculatis, vasculum bivalve, subrotundum, acuminatum; folia in caulibus contrariis sunt vel pediculis bina, semina parva, fusca.

1. *Scrophularia aquatica major* C. B. *maxima rad. fibrosa* J. B. *Betonica aquatica* Ger. *aqua. major* Park. *Water-Scotny*, rectius *Water-Figwort*.

Radix crassa fibris numerosis, majusculis, longis, albis donatur. Caudex bicubitales sunt, quadrati, crassitudine minimi digiti, quam Scrophularia vulgaris majores, glabri, inanes, ramosi. Folia per intervalla longiora ex adverso bina, pediculis fusciculis insident, duobus plurimum lobis ad pediculum donata, tres aut quatuor digitos longa, duos lata, circa margines crenata, mucrone obtusiore quam Scrophularia vulgaris, & Betonice foliorum figurâ suâ amula, verum duplo triplove majora. Flores in summitatibus caulis & ramorum, in eodem communi pediculo seu furculo plures, ex alis quidem foliorum quorundam, sed perexiguorum, angustorum, acutorum, non crenatorum & omnino dissimilium reliquis egrediuntur, parvi, monopetali, turgiduli, obliquo purpurei, duobus in summa parte exantibus latis & obtusis segmentis velut auriculis; apiculis flavis in ipsâ floris apertura se ostendentibus; quibus succedunt *vascula feminalia* subrotunda, acuminata, è duobus locamentis composita, semina intus contentia parva fusca.

Ad ripas fluviorum copiose provenit, in ipsis aquis.

Hujus speciem quadruplo minorem, Londini alebat Thomas Bennæus, & Muttonus Belga Toracici, referente Lobelio, quæ

- * 2. *Scrophularia palustris non fetida, sive aquatica minor* C. B. *Betonica aquatica minor* Park.

- A. 3. *Scrophularia major* Ger. *major vulgaris* Park. *vulgaris & major* J. B. *nodosa fetida* C. B. *Figwort*.

J. B.

Fordis odoris tota est, Sambucum referentis. Radix oblique agitur, alba, crassiuscula, & tuberosa inæqualibus strumosa. Caulis firmus, rectus, quadratus, cavus, purpurascens, ad binos cubitos exercebit, in alas divilis. Folia Galeopsis, majores, acuta, serrata, ex caulibus geniculis adversa, (quod tamen perpetuum non est) atrovirentia. Flores ex hirsutis pediculis calicibus quinquefoliis insident, Anteriorum minimi hiantis oris instar habentes, supremâ lacinia in medio bifida, intus atropurpureâ, extrâ nonnihil virecente, laterales duabus cum infimâ exoriturum reflexâ magis ex viridi patetescunt, prominulo è rictu stylo virescente, altè reconditis tortuosius staminibus cum apicibus ochreis. [Stamina interdum in rectum exporriguntur, eorumque apices pallidi è floris hiatus apparent.] Vasculum feminale bivalve, subrotundum, in summo acuminatum.

In sylvis, dumetis & sepibus nascitur non infreq. Julio & Augusto floret.

Ex

Ex re nomen habet; siquidem radix ejus strumas & hæmorrhoides sanat. Utilis insuper est in cancriolis ac similibus serpentinis ulceribus malignaque scabiè. Siquis hæmorrhoidum excremā infano dolore torquetur, minimum quid Scrophularia vel radices, vel foliorum cum cibo aut potu capiendi statim dolore liberatur; sive ipsam plantam substantiam siccam aut viridem, sive decoctum ejus assumat. Hæc ab Heers in Obsev. qui è hoc sæpius expertum ait.

Sicce radices pulvis impositus hæmorrhoides siccat: Idem drachmæ pondere potus lumbricos venis pellit.

Aqua è radicibus destillata faciei ruborem tollit.

Ex hæc herba unguentum conficitur ad omnis generis scabiem utilissimum: quo ipse (inquit Traug.) scabies Lepre humillimas curatas vidi. Eius autem compositio sic se habet, Mayo mensis finem herba cum radice, sordibus diligenter expurgata ac lota, eaq; contundatur, post succum ipsè expressum in angusto vitro probè obturato per annum asservetur. Cùmque unguentum parare volueris, tum expressi succi, cere & olei æquis portionibus tantum accipe quantum unguenti parandum erit, quod ubi feceris conjunctim ea super carbones decoquantur & consque temperentur donec unguentum fiat. Trag.

Ad Scrophulas sequens Emplastrum præscribit D. Sibbalds Prod. Hifor. Natural. Scoticæ. & Axung. porcin. lb j. solvatur moderato ignis calore. Tunc ʒ folior. Scrophular. Cynoglossa. Lamii flor. alb. Digitalis an. p. æ. q. 3. in minutas partes conficiantur, & in Axungia coquantur igne temperato, repetendo coctionem ter aut quater, usque dum unguentum saturati viroris sit. Tunc appendatur in librâ unguentum, sumendo dimidium ejus Cere & Resina tantundem, Terebinth. ʒij. viridis eris ʒj. dissolvantur simul omnia, tunc per lineum colentur, & fiat massa, super altam q. 3. extendatur, & parti applicetur.

- * 4. Hujus aliam speciem depingit & describit Parkinsonus titulo Scrophularia majoris alterius elegantis.

Park.

A vulgari differt floribus non ut in illa hiantibus, sed quatuor foliolis rubentibus compositis, seu majoris in quatuor foliola rubentia expansis: *vascula* feminalibus non acuminatis: *foliis* interdum pluribus ad idem geniculum, præsertim inferius, fittis.

5. *Scrophularia folio Urticæ* C. B. *peregrina* Cam. Park. *flore rubro Camerarii* J. B. *Nettle-leaved Figwort*.

Ex eadem radice fibrosa & tuberculis carente plures emittit caules, medium tamen reliquis multo majorem, crassitudine digitali, firmum, ab imo ramosum, ramulis ex adverso biniis, è foliorum alis exantibus, cubitalis & altiores, quadratos, concavos, lanugine admodum brevi & vix conspicua hirsutos. Folia Urticæ amula, sed pro latitudine breviora, obliquo viridia, glabra & splendentia, inferiora in caule pediculis longis appenda, superiora ordine breviora. Flores in furculis è foliorum alis egressi sex, sæpiusve aut plures, pediculis tenuibus harentes, patentiores quam Scrophularia vulgaris, nec adeo obsolete purpure, sed rubicundiores. His succedunt *capsula* subrotunda, bivalves, *seminibus* intus exiguis pulvis.

Olor plantæ fortius & ingratus Scrophularie vulgaris.

Circa Pisas copiose provenit, etiam in muris ipsius urbis, & alibi in Italia. Hæc est proculdubio *Leem*. Scrophularia Cretica 2. Clus. quod folio Urticæ esse dicit.

Aliam Scrophularia peregrina speciem describit Parkinsonus, quam peregrinam alteram appellat, altitudine bipedali; foliis pulchre viridibus & velut alatis: floribus sublateis cum staminibus pallidis.

6. *Scrophularia flore luteo* Ger. C. B. Park. *lutea magna, amplis foliis* J. B. *Lamium Pannonicum alterum sive exoticum* Clus. *Yellow flowered Figwort*.

Ex radice crassa, nigra, fibrosa, Scrophulis carente sola antequam caulem edat plura in terram convexa exeunt, magna, rotunda, hirsuta, uncias quinque vel sex longa, similiterq; lata, ob pilos brevissimos asperius mollia, Urticæ foliis simillima nisi ampliora utplurimum essent, pingui & lento quodam veluti rore leviter asperata, profundè per ambitum serrata, pediculis longissimis, [trium quatuorve unciarum]. Altero anno caulem [C. B. caules plures] profert, bicubitalem circiter, [cubitalis & sesquicubitalis C. Bauhino] quadratum [quadrangulum vel hexangulum Clus. utriusque enim formæ nascuntur] crassum, cavum, leviter hirsutum, [hirsute alba obtusum] rectum, geniculis distinctum, ad quos folia bina plerumque opposita, [interdum terna in caule scilicet hexangulo] ab imo caule ad summum paulatim decrecentia, & pediculis sensim brevioribus fusca. Ex unicuique ferè folii sinu, ab imo ferè ad summum, pediculis emergit palmaris circiter, C. Bauhino lavis, Clusio verò & Columnæ hirsutus, cujus circa fastigium foliola bina exigua conspiciuntur, supra quæ extremo pediculi cæcimine flores harent complures [tres vel quatuor Col.] lutei, Pili minimi magnitudine, concavi, hiantes, quinque brevibus lacinis ora divisa parum habentes, apicibus tidem intus luteis, [tenui stylo cum staminibus emergente] Arbuti floribus admodum similes Col. basin habentes luteo-viridem, quinque, foliolis constructam: quibus succedunt oblonga *pericarpia*, in acutum desinentia, Scrophularia similia [capitulis Hyperici similia J. B.] in quibus similia semina, minuta & nigra continentur, Capitulorum acuminum filamentum capreoli instar insidet.

Maio

Leuc.

Maio floret, ac etiam Æstate, & Autumno perficitur, deinde iterum ex radice germinat. *Col.*
In valle Campoclaudentium atque etiam supra Matellum umbrosis Septentrionalibus, nivosis locis invenit Columna; postremo etiam in Æquicolum montibus, in villa *Plagi* dicta.
Quatuor celeberrimi omnium Botanici, Carolus Clusius, Bauhinus uterque & F. Columna hanc plantam diligenter descriperunt, & quorum descriptionibus hanc nostram composuimus.
Galeopsis altera luteo-pallida *Park.* huic plantæ eadem est.

- * 7. *Scrophularia Cretica* v. *Clus.* *Cretica latifolia* *Park.* *Indica* *Ger. Ser. foliis Filicis modo laciniatis vel Ruta canina latifolia* C. B.

Clus.

Huic *folia* initio prodeunt humi expansa, Scabiose primis foliis non valde dissimilia; deinde lequicubitalis affurgit *caulis*, quadrangulus, cavius, viridis, angulis purpureiscentibus, interdum etiam tota ei parte que Sole illustrata est purpurea: cuius infimam partem ambiunt longè ampliora *folia*, in multas laciniis divisa, ex adverso nascentia, deinde reliquum caulem alia, quæ alta sunt, & Filicis aut Alecotorolophi foliorum instar ferè, multis laciniis prædita, quæ rursus in alias longè minores, & in ambitu serratas secantur. A medio caule ad summum ex alarum sinu nascuntur rami etiam quadranguli, minoribus foliis præditi, & illi similiter in alios ramulos divisi, sustinentes *foli-culas* instar utriculorum cavius, Scrophulariæ vulgaris floribus non abimiles, ex flavo virentes, levis foliis constantes, quorum bina infima valde sunt exigua, & infernè aliquantulum reflexa, quæ in lateribus suis, paulo quidem altius attolluntur, & suprema parte aliquantulum purpureascent; sed bina suprema majora sunt reliquis, & quodammodo reflexa, purpureique ex atro coloris, paucis & brevibus *flavis filamentis* ex umbilico prodeuntibus. *Radix* pollicaris panè crassitudinis est, in multas fibras divisa, candidantis coloris.

- * 8. *Scrophularia foliis laciniatis* C. B. *Prod. Scrophularia Indica* *Park. An Scroph. Indica capitula maxima* J. B?

C. B. prod.

Caule est crasso, striato, subrubente & levi: *foliis* atrovirentibus, levibus, tenuibus, oblongis pediculis donatis, inferioribus palmatis, instar foliorum Raphani, in laciniis quinque oblongas, crenatis, divisis: ex quorum sinibus *folia* minora, etiam laciniata, prodeunt. *Flore* est magno, elegantissimo, croceo inferiore parte, intrinsecus rubro.

Huius ramulum duntaxat accepit descriptionis autor C. B. nomine *Scrophulariæ Hispanicæ* non scriptæ.

Addit ex Parkinsono, *Ramulos* huius crassos esse, sed infirmos & humi plerumque hinc inde stratos, geniculis crebris interceptos: *capitula* majora & duriora quàm in quavis alia Scrophulariæ speciei: *radicem* crassam fibris comosam, postquam planta semen dederit marcescentem, aliis durantem.

9. *Scrophularia altera Ruta canina dicta* *Park. Scroph. Ruta canina dicta vulgaris* C. B. *Ruta canina* Lob. *Ger. Scrophularia tertia Dodonæo tenuifolia, Ruta canina quibusdam vocata* J. B.

J. B.

Radicem habet longam, simplicem, mediocriter crassam: *caules* cubitales, striatos, teretes, ferè nigricantes, modullâ fungosâ plenos, ramulos; per quos *folia* oblonga, angusta, profundè laciniata, graviter odorata: flores eo ordine dispositi quo in Scrophularia majore vulgari, copiosiores, parvi nigri; quos vascula excipiunt Scrophulariæ minora, acuminata, in duas carinas delincentia.

Leuc.

Ad Rheni ripas propè Bafilæam primò, deinde in Italia, Gallia Narbonensi, & circa Genèvam copiosè nascentem observavimus. *Radice* est diuturna.

- * 10. *Scrophularia Ruta canina dicta minor* Morif.

Morif.

Pedalis est planta, duplo minor priore: *folia* multò tenuius dissecta: *flores* integri in fundo, quinque laciniis in margine divisi, *stamina* & *stylus* admodum brevia, ex ipsorum fundo orta habentes; quibus fastidientibus succedunt *capsula* omnium minimæ, bifide, virides adhuc arèdè junctæ & striatè unice, pyramidelem exhibentes figuram, acumine pungente præditam, sed exarictæ sponte aperiuntur & *semina* plurima, reliquarum minoræ effundunt.

- * 11. *Scrophularia Scordoniæ foliis* Morif. *Lusitanica* Hort. Leyd.

Morif.

Ad altitudinem bipedalem ascendit, caule quadrato, crebris geniculis intercepto & in multos ramulos brachiato. Ad singula autem genicula bina è regione apponuntur *folia* mucronata, serrata, scabra, Salviæ sylvestris instar, quibus addè similia sunt, ut antequam flores & semen producat, pro Scordonia haberi possit. *Florem* fert uerò pediculo innitentem, integrum in fundo, quinquefarium in margine partium, laciniis quatuor ferruginei coloris, infimâ virelcentis: ex fundo foliorum exeunt quatuor *stamina* subviridia, perbrevia, unâ cum *stylo* ejusque apice ejusdem coloris. Hisce deciduis succedunt *capsula* pyramideles, mucronatæ, adhuc virides arèdè sibi invicem junctæ, exarictæ

elictatæ apertæ, inq. singulis cellulis *semina* continentes minuta, subfusca, cætararum suæ sortis more. De loco, florendi tempore & duratione nihil habet.

- * 12. *Scrophularia Sambuci folio* *Park. Sideritis Sambuci folio* *Alpin.* exot.

Park.

Caulibus affurgit pluribus, quadratis, concavis, duos trèfve cubitos altis, *foliis* aliquot alatis: geniculis exarictis cinctis, & pinnulis aliquamultis conjugatis ad costam medianam adnexis, foliorum Sambuci instar, compositis, Sambuci insuper ferè odore. E foliorum sinibus ad caulem ramulosorum odos, & summis caulibus exeunt *flores* multi, concavi, nutantes, oblietè rubentis aut purpurei coloris; quibus succedunt *capsula* parvæ, rotundæ, nigricantes, acuminatæ, *seminibus* aliarum hujus generis annulis repletæ. *Radix* longa, fibris aliquot aucta.

Ex Hispania transmissa est. Parkinsono è semine nata. Biennio tantum vivit & perfectis seminibus exarefcit. *D. More*, ad quem cum Patavii commorabatur femina ejus cum aliis rarioribus transmissit Parkinsonus, cum Alpino communicavit. Locis umbrosis & humidis gaudet. *Leuch.*

- * 13. *Scrophularia peregrina Telepii folio non descripta* Hort. Lugd. Bat.

CAP. V.

De Digitali.

Digitalis à flore Digitale seu Daçtylothemam referente dicta est, nec alio opus habet caractere generico quàm hujusmodi flore concavo, labiato, pendulo, cum vasculo bivalvi.

- A. 1. *Digitalis purpurea* J. B. *Ger. purp. vulgaris* *Park. purp. folio aspero* C. B. *Purple Fox-glove.*

J. B.

Est ubi cubitos duos superat Digitalis purpurea, *caule* pollicem crasso, anguloso, hirsuto, subrubente, concavo, ex radice fibroso, amaro. *Flores* in thyris longioris morem, frequentes, ab uno caulis latere penduli, brevibus hirsutis pediculis, quorum singulis est appositum foliolum acuminatum, caliculi aut Digitalis facturi munimenti effigiatæ, colore floris coccineo, exceptæ inferiore parte, quæ propter nonnullam admixtam albedinem carneo est, intus verò similiter purpurei, inferiore parte quæ & longis pilis obfita est) versicolore albis maculis nigro guttatis: floris basi penitus adnascuntur *stamina* alba ut purpureascentia, contorta, quæ apices dydimos croceos guttatos sustinent: *stylus* tenuis purpureascentis ex hirsuto oblongique *pericarpio* bivalvi mucrone protenditur, cui postea includuntur continetur semen minutum. *Folia* Verbalci opinionem rectè sustinent, oblonga, in acumen desinentia, hirsuta, in ambitu serrata, superne atrovirentia, infernè mætha: quæ ad radicem sunt longissimè pediculis, quæ in caulibus nullo ordine posita, crebra. *Calix* floris plerumque quinq. foliis, floris margo in quinque dividitur segmenta.

Amat solum arcuosum.

Variat interdum floris colore albo, sed rariùs; nam è millibus vix unam plantam reperies flore albo insignem: hinc Digitalis flore magno candido *J. B.* alba folio aspero C. B. major alba *Park. alba* *Ger.*

1. Parkinsonus alterius adhuc Digitalis albe speciei meminisse, quam *Dig. albam alteram seu minor* Varietate, *rem* appellat, cui folia præcedenti quidem similia tribuit, verum minora paulò & breviora, obcuris virentia; *caulem* humilioris vix tripedalem: *flores* minores: in reliquis conveniunt.

2. Digitalis major flore carneo *ejusdem* *Park.* à vulgari purpurea, *foliis* paulò minoribus differt: floribus quoque minoribus, dilutius rubentibus seu carnis.

3. Digitalis media flore luteo rubente *ejusdem*. Mediæ est magnitudinis inter Digitales maximas & minores: *folia* lutea minoris aliquatenus æmulis, quàm præcedentis minoribus, *floribus* longis, angustis *Dig. albe* alterius seu minoris ferè magnitudine, colore luteo aut Bætico, rubore velut persico, quem colorem, *nos* *Calney* appellamus, & in Aurantii nonnullis cernitur. Cum semen deinde radicibus exariscit, secundo plerumque à fatione anno.

Hæc Digitalis varietates, quanvis accidentibus potius quibusdam quàm specie à vulgari purpurea differre putem, nolui tamen omittere, ut Lectori integrum sit de his iudicium ferre.

Digitalis herba emetica est. Somerseti Angliæ rustica turba hujus decocto febricitantibus purgationes & interdum superpurgationes & vomitiones humidioribus alvo molitur. *Lob. Ob.*

Parkinsonus efficacem esse contra Epilepsiam affirmat, si duo ejus manipuli cum *ziv.* Polypodii quercini in cervicili decoquatur, & decoctum propinetur. Qui enim viginti & sex annos continuo ex morbo laboravit ita ut singulis mensibus bis ræve caderet, hujus decocti usu penitus liberatus fuit, licet per integros sedecim menses nè unum quidem paroxysmum fenserit. *Verum medicamentum hoc rebus huius tantum convenit, siquidem videtur admodum purgat & vomitiones immanes excitat.*

Stuporis conducere titant & impostam succumque ejus in unguento experientia comperitum est. *Park.* Novi plures (inquit D. Bætelius in MS. nondum edito) qui in strumosis tumoribus Digitalis floribus valde confidunt, quos quidam in butyro Maiali, quot possunt immittentes per quadraginta dies, utique flores cum unguento reservant, unâ hinc inde inducunt & tumoribus applicant: hoc tumoribus decedentibus vel maturandis, ulceribus detegendis vel exspondis sufficere ferunt se expertos. Quinto & sexto quoque die Diacarthamo purgant, interim continuè decoctum Herbe Robertianæ præ-

bent

bene: pars ulcoris rubens parte unguenti tenuiore illinatur: pars autem crassior unguenti linteamini imponitur, quod nunquam mutetur. Sunt qui novella & primò erumpentia planta germina accipiunt, corumque succum expressum in butyro coquant ad succi consumptionem, atque hoc novo succo addito bis terve repetunt.

N. 1. Oportet ut parietur sufficiens quantitas unguenti eo anni tempore quo flores haberi possunt, cum nonnuncquam integer annus aut eo amplius ad curam perficiendam requiratur.

N. 2. Quamvis ulcera primò majora fiant nē metuas, liquidem unguentum postquam humores omnes absorbuerit & exsiccat, et denum sanabit & cure obducet.

N. 3. Unguentum hoc in Scrophulis humidis & purè manantibus præcipuè utile est in scicis parum valens: sed ad Balilicon & præcipitum confingendum. Habui ex relatione viri amicissimi, tum rei Herbariorum totius Medicinæ peritissimi D. E. Hulse.

Proverbium est Italicum *Aralda tutte le piaghe salda*. i. e. Digitalis sanat omnia vulnera.

2. *Digitalis maxima ferruginea* Park. *angustifolia flore ferruginea* C. B. *ferruginea folis angustis* J. B. *ferruginea major* Ger. emac.

f. B.

Tres aut quatuor cubitos altus est *caulis*, mediocriter crassus, firmus, teres, levis, cujus scapus summus in alas aliquot scinditur. *Folia* Digitalis sublate angustifoliae foliis proxima, longa, angulata, acuminata, atrovirentia, [ex vidi canaliculata Park.] nervosa, averfa parte subhiata, levi crenarum vestigio per ambitum incisa alternatim cauli adnascuntur. *Flores* longa serie thyrsifera dispositi, Digitalis purpureæ, breviores, rigidiores, foris toti hirsuti, ferruginei, intus eodem colore saturatiore, & stius variegato picti, labio productiore villosa dependente, in medio recti hanc, latentes sub superioris folii margine apicibus luteis: insidet autem floris recurva basis calycis stellato quinque radiis constanti. *Capitula* quam in vulgari purpurea minor *semine* minuto, luteo repleta.

Catalogus Horti Regii Paris. Digitalis ferruginea duplicis meminit, nimirum 1. *Latifolia*, cui synonymam facit Digitalen maximam ferrugineam Park. & 2. *Angustifolia*, quæ est C. Bauhini Digit. angustifolia flore ferruginea; J. Bauhini Digit. ferruginea folio angustiore. An hæc dug specie differant nescimus, examinant alii: certe Dig. ter. fol. ang. f. B. in parem cum Parkinsoniana Dig. max. ferruginea altitudinem affurgit. Verum quicquid sit de ferruginea latifolia & angustifolia, dari duas Digitalis ferrugineæ species certum est, cum Tho. Johnstonus vir summe fidei & diligente, utramque vididerit & descriperit:

Ateram majorem appellat, *foliis* imis pedibus, atrovirentibus, venosis: *caulis* tricubitalibus: *floribus* humilibus, amplis, cum labello sursum inflexo.

Ateram Dig. fer. minorem; *cui folia* multò minor, angustiora, levia & intensius viridia: *caule* pedales; *floribus* parvis, superioris colore similes. Hanc apud Tradescantium vidit medio Julio florentem.

Hæc species caule est quadruplo humilior quam superior, proinde eadem esse non potest quam J. Bauhinus describit, quæ in parem cum illa altitudinem affurgit. Quocirca vel tres dantur Digitalis ferrugineæ (quod non credo) species, nimirum 1. *Major latifolia*, quæ est Parkinsoniana maxima: 2. *Major angustifolia*, C. B. f. B. 3. *Minor Ger. emac.* vel Parkinsoniana & J. Bauhino descriptæ species conveniunt.

Hic insuper addit Catalogus Parisiensis quartam adhuc speciem, viz. Digitalem latifoliam flore ferruginea minore.

3. *Digitalis lutea magno flore* C. B. *amplio flore* Park. *flore majore, folio latiore* J. B.

f. B.

Minor huic quam purpureæ magnitudo; nec dissimilis *radix*: *Caules* angulosi, nonnihil hirsuti: *Folia* angustiora, longa, infernè nervis hirsutis rugosa, superne penitus glabra, atrovirentia, in ambitu crenata, sapore subamaro & acri: *Flores* Digitalis purpureæ pares, foris intusque hirsuti, sed colore, extra quidem dilute luteo, intus verò croco saturatiore languedique luteo verlicolor.

In montosis Colce Genevam & in Germania invenimus. Floret Junio & Julio.

C. Bauhinus pro Ephemeræ Dioscoridis Column. hanc habet: verum Columna flores albos Ephemeræ suo attribuit, qui huic lutei sunt. Fortè tamen Columna colorem pallidè luteum pro albo habuit; ni floris color interdum variet.

4. *Digitalis lutea vel pallida parvo flore* C. B. *flore minore sublate, angustiore folio* J. B. *minor lata* f. *seu pallida* Park. parad.

f. B.

Duorum cubitorum altitudinem aequat vel etiam superat, *caule* digitali, ramoso, levi, ex radice pollicari emicante: cui alternatim adnascuntur *folia* spithamiam longa aut breviora, duas aut tres uncias lata, acuminata, in ambitu crenata, superne glabra, atrovirentia, infernè herbida, subhiata: *floribus* tanquam thyrsifera longa serie effigantes, quamquam ortu diverso, eodem tamen ferè omnes vergunt dimidio minores Digitalis purp. floribus, colore luteo in herbacum languente, idque tam intus quam foris, labio intrinsecus villosa; quorum unicuique ad pediculum folium acuminatum penitus glabrum est appositum. *Semen* in loculis bivalvibus aliarum hujus generis more. *Radix* fibrosa, perennis, nec ulla cæli injuria aut gelu vehementiori facile corripuitur.

In montibus circa Genevam, utrumque circa Salernum & Neapolin in Italia copiosè provenit. Julio, Julioque mensibus floret.

C. Bauh.

C. Bauhinus aliam adhuc *Digitalem angustifoliam luteo parvo flore* in Prodromo describit: quæ an alter quam partium omnium parvitate à præcedenti differat Lectori considerandum relinquo: Descriptionem ejus videt apud C. B. in Prod.

- * 5. *Digitalis Virginiana, Lyfimachia facie, foliis subrubentibus, flore violaceo minore* Morif. *An Digit. Virginienfis seu Americana ferratifolia* Hort. Paris. & Lugd. Bat?

Morif.

Caules promit bipedales, subrubentes: quos ambiunt per intervalla ad singula genicula bina *folia*, mucronata, limonit majoris primo ortu foliis haud abimilia, ex adverso adnascencia, quæ à caule perforari videntur adeo arctè eum cingunt. Ex aliis ad genicula superiora enascuntur pediculi alios procreantes; quibus innascuntur flores calyce & forma Dastrylothece seu Digitalis minoris, nisi quod *folia* integer in fundo tantum, in margine quinquefariam sinuatur, ut in Nicotiana femina, coloris violacei: in fundo autem floris quatuor *stamina* arcuata latent, quorum singulorum extremo, aliarum Digitalium florum more duo apponuntur testiculi rubelli, lentiformes in superiore floris parte: est enim *stylis* propendens versus inferiorem partem luteus, lanuginosus. *Floribus* succedunt thecæ bicapitulares, in mucronem acutum bifurcatum desinentes, continentes in se femina minuta, infinita, ceterarum in Digitalium more.

Floret Æstate, atque eadem exeunte & ineunte Autumno semen suum perficit.

Foliorum situs & florum figura diversam à Digitali plantam arguit.

Tempus.

CAP. VI.

De Pediculari seu Crista galli.

Pediculari Lobelius scribit vocari hanc herbam, quod facilitatibus sit virosis, pratis infesta, & pediculis hostis. Contra Dodonæus Pediculari ab effectu nominat, quod pecori ac iumentis, quæ in pratis ubi hæc provenit pascuntur, pedicularum copiam gignat. Mihi huic herbe *folia*, pediculi tergo rugis fusi perquam similia sunt, & inde forte nomen. Nota hujus generis sunt præter flores galeatos & vasculum bicapulare, florum calyces tumida: & velut inflatæ folliculis seminum occultantes, *Semina* compressa.

- A. 1. *Pedicularis sive Crista galli lutea* Park. *pratensis lutea vel Crista galli* C. B. *Crista galli* Ger. *galli femina* J. B. *Yellow-rattle* oz *Æolis-comb*.

E radice parva, alba simplici, furculas ad latera emittente, non altè in terram demissa *caulis* affurgit plerumque singulari, pedalis, rigidus, levis, quadratus, rectus, tenuis, inanis nigris non rarò maculis & luteis variis, & versis superiorem partem purpurascens, in ramos aliquot divisus, quos adversò folia posita bina semper ambiunt *folia*, sine pediculis, lata basi, exinde sensim angustata ad apices usque, longitudine digitali, acuta, per margines dentata, cristam galli imitantia, venis insignibus à medio ad singulos dentes hinc inde excurrentibus. E foliorum sinibus ramuli exeunt per paria seu duo adversi. In summis caulis & ramulis conferti & spicam mentientes *fofoli* & foliorum pariter sinibus singuli singulis exeunt, brevibus admodum pediculis; *calicibus* rugidis, compressis, in quatuor acuta segmenta summo margine incisis. *Flores* monopetali, flavi, cucullati, stylum tenuem & quatuor femina cum suis apicibus occultant. Delapso flore calix in majorem longè veticam intumescit, & vasculum feminale amplum, compressum intus continet, in duo localamenta per medium divisum, & *semina* plura, compressa, margine membranaceo cincta, colore pulvereo continens. Seminibus maturis illico dehiscunt vascula membranacea, & cum exsiccantur lucida fiunt.

Floret Junio, & semen brevi maturat, quod statim effundit, & mox radicebus exarscit ante fœniculum.

In pascuis præsertim sterilibus exit, non rarò & in arvis, utrobique inutilis & vitiosa, ut rectè Loc. J. Bauhinus.

2. *Crista galli mas* J. B.

A femina differt statura & altitudine, interdum sesquipedali: caule robustiore, foliis latioribus: *sinibus* multò majoribus; *summitatibus* magis albescentibus, utriculis hirsutis.

Hanc in pratis circa Genevam unà cum femina observavimus. In Anglia nondum invenimus. Loc.

3. *Crista galli spicata flore luteo magno* Messanensis.

Radice est furculosa, annuà tamen: *caule* cubitali aut etiam altiore, recto, firmo, quadrato, nonnihil lanuginoso. *Folia* plerumque bina ex adverso sita sunt, longa, angusta, pallide viridia, rarius & majoribus circa margines dentibus, extantibus velut laciniosis, incisa, Cratægoni Euphrosynæ foliis similia. *Spica* florum in summo congesta, grandis, quadrata, lanuginosa, & nonnihil etiam villosa. *Flores* lutei, ampli, cucullati, figurâ florum Ladani segetum, ex utriculis satis amplis, vasculum feminale bivalve claudentibus. *Semen* non observavimus. Columnæ arenæ instar minutissimum est, copiosum flavum.

U u u

In

Digitalis ferruginea, major.
Digit. ferruginea, minor.

Loc. 3
Tempus.

Loc. 3
Tempus.

In lateribus montium Messanæ imminuentium hanc & sequentem invenimus, Maio mense in statu & vigore.

4. *Trinago Apula unicaulis, præterea* Col. *Crista galli spicata flore vario ex albo & purpureo. An Antirrhinum folio serrato J.B?*

Præcedenti simillima est, in his præcipue differt. 1. Quod minus procera sit: 2. Quod caules in ea & aliquando etiam foliorum marginibus rubeant. 3. Quod flores minores sint & diversi coloris, cuculli v.g. rubent, labia in medio albescent, ad margines rubore diluuntur.

5. Columna hanc plenus & exactius describit: Herba est unicaulis semper, ab radice singulari prodehens, caule pedali aut ad summum sesquipedali, quadrato, hirsuto, albescens aut purpureascente, foliis cincto ad intervalla digitalia ex adverso binis sine petiolo hærentibus, angustis, oblongis, obtusis, crassis & carnosis, ex viridi albicantibus, hirsutis, raris dentibus serratis, in medio caulis majoribus, triunciali longitudine. Summo cauli insidet spica quadrata, cristatis foliis rotundioribus, hirsutis, densis, Eufragiæ vulgari similibus constructa; ex quibus flores galericulati, magni admodum proportionem plantæ latis barbibus, albis, pallentibus, capitulis verò purpureascentibus hirsutis, ex quibus luteum flamen veluti dens exoritur, &c.

Cum priore, à quâ fortasse non differt specie.

A. 5. *Pedicularis pratensis rubra vulgaris* Park. *pratensis purpurea* C. B. *Pedicularis* Ger. *Pedicularis, quibusdam Crista galli flore rubro J. B. Rcd Battie.*

F. B.

Flores ut in Crista galli vulg. è vesiculis laxis, glabris emicant, verum non ita compressis, canaliculatis, tantillum cum multo virore rubescentibus: colore sunt rubro, rarius carneo aut albo, laciniâ superiore rostratis, apices quatuor bina cavitate insculptos stylisque purpureascentem sinu suo occultante, inferiore seu labello in tres laciniolas cinctas profunde inciso. Folia cum Filipendula nonnihil habent simile, at longè minora, minutiusque incisa, colore viridi vel spadiceo, in caulis angulosis, concavis, palmatis, aut dodrantalibus, infirmis. Radix nonnihil amaricat, alba, rugosa, formâ radicem Petroselinî vulgò dicti, minimi digiti crassitudinem vix attingens, in crassiusculâ fibris divisa. Ex summa porro radice exoritur lata, crassa, in mucronem desinens, per ambicum serrata, è quorum sinu reliqua folia cum caule emergunt. Sic & primogenite plantæ folia prima Dryopteris, annula formâ & laciniis, ut etiam aliquos fallere possit. Cæterum semen hirsutum, rotundum in valculis magnis falcatis, in nostra desinentibus.

In pratis, pascuis & ericetis, locis humidioribus, abundè exit per totam Angliam.

Locus.

A. 6. *Pedicularis palustris rubra elatior. An Pedicularis campestris prior species Trago?*

Hæc præcedente plus duplo major est & elatior, caulibus firmis, erectis: Differt quoque & floribus calicibus, quæ in hac subarsitate sunt minutiusque turgide quàm in illa, & ipsis etiam seminibus, ut conferent patet.

Locus.

In locis palustribus & aquisosis provenit.

Alectorolophum tertium Clus. huc refert; ejusdemque genus alterum ad præcedentem: nam & notæ omnes conveniunt: & Clusius eam propè Londinum collegit, ubi certo certius non alia occurrat species.

Hujus herba (si Trago fides) inter cætera pabula à pecoribus devorata pedicularum in illis ingentem procreat copiam, quo morbo vix tandem citra magnum periculum liberantur.

7. *Crista galli montana, floribus pallidis in spicam congestis.*

Radix ei simplex, alba, paucis fibris donata, magnitudine & figurâ radicis Tragopogi, nisi quod longior sit, sapore non ingrato Nucis Avellanæ, paulò amarior. Folia ad radicem unum vel duo, alata ex pluribus pinnarum conjugationibus Filicis fere in modum composita, inferius hirsuta, in acumem desinentia, singulis pinnis ad margines serratis Cristæ galli vulg. luteæ folia bene imitantibus, viridis ad luteum tendentis. Caulis ab eadem radice singularis, dodrantalis aut pedalis, teres, firmus, nonnihil hirsutus, inferius concavus, [minimè ramulosus quantum mensur] spicam in summitate gestans palmarem florum densè stipatorum, pallide luteorum, Cristæ vulg. luteæ simillimam, nisi majores essent & vix sese aperirent, è calyce ventriculo, pentagono emicantium, pediculis nullis. Ad singulos flores singula habentur folia ut quæ ad radicem similia, superiora tamen in spica pinata esse desinunt, quinque Pedicularis vulg. luteæ foliis persimilia. In calice later feminis conceptaculum tubinatum, seminibus minutis, rotundis repleto. Unicuique plerumque habet hæc planta in caule folium infra spicam.

Locus.

In summis jugis montium altissimorum Maximum Carthusianorum cenobium circumdantium invenimus. Differt autem tum à Pediculari majore Dalechampii J. B. tum à Pediculari bulbosa ejusdem.

* 8. *Pedicularis major Dalechampii J. B. Alpina Filicis folio major C.B. major Alpina* Park.

Dalechamp.

Filipendulæ Alpinae affinis est, radice foris nigra, Napi modo gracilescens, rugosa, nonnihil fusculosa: caule terne cubitali, virgato, unico; foliis Filicis, in longo pediculo ordine collocatis, per ambicum crenatis, exeunte per caulem alternatim unoquoque foliorum pediculo: flore pallido, ipsi-

catum

catim in summo caule congesto, semine copioso, in latis corticosis vasculis incluso, Alyssi modo.

In vertice montis auri Gergobie Arvernorum propinqui gignitur. Dalechamp.

A præcedente differt radice foris nigra; foliis in caule pluribus, alternatim positis: vasculo seminiali lato.

Locus.

* 9. *Filipendula montana altera C. B. montana mollior altera* Park. *Alectorolophus* 11. Clus. hift.

Clus.

Sequenti per omnia fere simile est, sed longè mollius, cujus flores modo pallidi modo purpurei sunt: radix etiam crassa, & fibras Asparagi radicibus similes agens.

Non in summis tantum Alpibus, sed & in inferioribus uliginosisque pratis nascitur.

Locus.

* 10. *Pedicularis bulbosa J. B. Filipendula montana flore Pedicularis C. B. Filipendula montana major albida* Park. *Alectorolophus Alpinus major* 1. Clus. *Filipendula montana* Ger.

Complures ab una radice emittit caules cubitales, minimi fere digiti crassitudine, laves, concavos: in quorum cacumine flores multi, acervatim congesti, oblonge spicæ instar, quemadmodum in Orchidibus; cucullati, Pedicularis, majores, è calyculis pentagonis inter minutiora folia prodeuntes, exhibido colore. Folia palmatis nixa pediculis, pinnata, Filipendulæ divisa, statim ex radice prodeunt, qualia per caules pauca, præterquam in summitate, ubi florum spica incipit, quo loco satis sunt frequentia: Floribus succedunt mucronata capitula maturitate delincentia, semineque ostendentia exiguum inaequale, cineracei coloris. Radices capillaribus fibris intertexæ, multæ, principio angustæ, sensim exuberantes, multum Filipendulæ radicibus cedentes. Vestigia veterum caulium demonstrant non esse annuum stirpem.

An Herba foliis Alplenio similis Gesu. m. fr? Radicibus tuberosis, & caulibus ab eadem radice pluribus à Pediculari montana nostra differt.

* 11. *Pedicularis Alpina lutea C. B. Park. Alpina, flore luteo, radice nigra J. B.*

Lugd.

Hæc radice crassa, nigra, multifida: folia exinde profert longo pediculo nixa, quæ foliolis multis constant, toto ambitu minutissimè incisæ ex adverso sitis ut in Filipendula, quæ causâ nominis fuit [Filipendulæ Alpinae Lugd.] Caulis pede altior flores luteos spicatum fere congestos in vertice sustinet, quibus delapsis valcula succedunt oblonga, Antirrhini loculis similia, minuto semine plena.

Eam gignunt summa Alpium jura.

Descriptio hujus plantæ imperfecta: Differt à Pediculari montana nostra, radice nigra, & foliis in caule pluribus (ni pictura fallat) & minutissimè ut in Filipendula incisæ.

Locus.

* 12. *Crista galli umbellata C. B. prod. galli lutea umbellata* Park.

C. B. prod.

Radix est tenui, parva; caule palmo parum altiore, tenui & erecto: foliis paucis, unciam longis, angustis, per ambitum crenatis: Caulis summo flores plures, quasi in umbella dispositi, triplo majores & latiores quàm in vulgari, quibus valvule latae, membranæ, semen continentes succedunt.

In Castiliæ agris collecta fuit.

Locus.

* 13. *Crista galli angustifolia montana C. B. Park.*

C. B. prod.

Caulis est cubitali, anguloso: foliis oblongis, angustis, acuminatis, margine crenatis, binis sibi ex opposito correspondentibus; ex quorum alis foliola minora prodeunt, & plerumque cauliculis unam alteramve unciam altius, minutissimis foliolis cinctis: ipse verò caulis in ramos semipalmares, etiam majores, dividitur: quibus flores pallidi, eo quo in vulgari ordine, sed longè minores insident, quibus valvulæ semen latiusculum includentes succedunt.

Hæc in montibus urbi [Basilicæ] vicinis reperitur.

Locus.

C A P. VII.

De Euphrasia seu Euphrosyne.

Euphrasia (inquit Dalechampius) dicta est hæc herba, quia oculos juvat & delectat, quam vocem imperiti lingue Græcæ depravantes in Euphrasiam verterunt. Hunc refutat J. Bauhinus, quia nihil de hac herba apud veteres Græcos aut Latinos occurrit.

Hujus notæ sunt folia venosa serrata, semina albicantia.

A. 1. *Euphrasia J. B. Ger. vulgaris* Park. *Officinaria C. B. Euphrosyne*.

Plantula est palmaris aut sesquipalmaris, radice simplici, tortuosa tamen seu huc illuc reflexa, fibris paucis majusculis donata, lignosa, albâ caulibus teretibus subhirsutis & in apicis purpureascentibus

U n n 2

centibus, ramosis, ramulis crebris è foliorum alis exeuntibus, caulium medium interdum longitudine superantibus. Sunt autem folia bino ordine in caule adversa, sine pediculis adnata, Chamædrys aut Affines chamædrys-folice, saturo virore splendens, rugosa, dentata, avera parte hirsuta, sapore pingui & subamaro. *Flores* in foliorum alis singulis singulis è calicibus quadripartitis sessilibus exeunt, pulchelli, lactei, purpurantibus lineis intus striati, labello in tres bifidas lacinas diviso, & macula flavâ in medio picto; galea reflexa pariter bifida staminola aliquot occultat. *Flori* lucidior *vasculum* feminale oblongum, compressum, bivalve, in duo locumlocum divisum, *femina* intus plura oblonga, cinerea continens.

In pascuis sterilibus, vulgarissima, post medium ferè ætatem in Autumnum usque florescit.

Locus.
Lucus.

Euphrasia quoque modo sumpta, seu in pulverem redacta, & cum vino albo pota, seu per se sola masticata & deglutita, huius succus ejus expressus, aut aqua destillata videndi potentiam mirifice roborat & adauget, debilem aut amissam reparat & restituit. Inflammationibus & caliginis ocalorum adhibetur tula, & inposita, aut succus ejus oculis inditus, sed præcipue aqua distillata.

Fit ex Euphrasia, autore Arnoldo Villanovano, vindemæ tempore vinum, cujus usui senum etiam oculi rejuvenescere feruntur, &c.

Casp. Hofmannus usum ejus depicabilem facere ait incertitudinem herbe, quodq; Arnoldus aliquid, usum ejus restringunt ad pingues & pituitosus. Et quod ad vinum attinet male illud cessisse socio & committenti suo Pena scribit. Nec mirum, non enim curat quavis caliginem, sed illam quæ est à frigidaque, neque hanc omnem, sed potissime à pituita. Calidam enim & siccam esse plantam ostendit gustus, qui amorem quandam præ se fert. *Casp. Hofman.*

Verum si oculorum caligini conducit, non illud efficit calore aut siccitate: multa enim calida & sicca esse in non possunt, sed vel tenuitate partium, vel specifica quadam proprietate. Tenuum autem esse partium vel illud argumentum est, quod Tragus vino decoctam ac calidam propinatam morbo arguto utilissimum comperit.

Æ Macis ʒi. Euphrasie ʒij. Fiat pulvis subtilissimus. Dosis factis debitis evacuationibus ʒij. Valet ad Scotomiam & imagines. Marcolus pulverem Doctoris Helidei appellat. Dodonæus semen fœniculi & faccharum addit. Fuchsius in cataractis & lussationibus commendat.

Fabric. Hildanus Auctor imprimis celebris & fide dignissimus *Centur. Epist. 103.* tantum esse ait Euphrasie in umbellatâ visum vim atque efficaciam, ut ejus usu septuagenarios quosdam propter vigiliis & studia plurima anilulo viti, in decrepita ista ætate cum recuperasse observaverit. *D. Taverd. Robinson;* qui oculistas quos vocant tum in Anglia, tum in transmarinis regionibus herbam ipsam exhibere cum in acetariis, tum in juleis, tum etiam pani incoctam & potui ordinario insulam, exursecus autem in collis, & fœmentis applicare adnotat.

* 2. *Euphrasia limifolia* Col. part. 2. *foliis* Lini angustioribus C. B. minima Park.

Folia huic longè exiliora & angustiora sunt quam Lino. Tota planta non excedit dodrantem cum radice. Vulgari Euphrasie flore, fructu, semine ac sapore similis est.

A. 3. *Euphrasia pratensis rubra* C. B. *Euphr. parva purpurea* J. B. *Cratægonon Euphrasie* Jacq. *Ger. Euphrasia pratensis rubra major* Park. *Red meadow Eye-bright, or Eye-bright* Col. *Wright.*

E radice alba, lignosa, tenui, huc illuc reflexa, nunc simplici, nunc multiplici seu in plures fibras sparsa *caulis* exurgit dodrantalis aut pedalis, firmus, teres, qui tamen quadratum simulat, lanugine brevi subhirsutus, solidus, ab imo statim ramulosus. *Folia* digitem longa, angusta [unam circiter tertiam partem digiti lata] à basi ad mucronem sensim angustata, nervosa, nervis seu venis admodum conspicuis, denticulis per margines rarioribus serrata, Pedicularis in modum, bina in caule conjugati, absque pediculis adnata. *Flores* in summis caulibus & ramulis in longas velut spicas digesti, singuli ex alis foliorum singulis egressi pediculis brevissimis, galeati, purpurantes aut carnei, rariis albi, labello trifido. *Calix* pro floribus modo satis grandis, summâ parte in quatuor acuta segmenta divisus, *vasculum* feminale intus continet oblongum, Euphrasie vulgaris.

Inter fœgetes & in pascuis, locis præsertim humidioribus frequens oritur & post mediam ætatem florescit.

Locus.
& Tempus.

A. 4. *Euphrasia lutea latifolia palustris. Yellow Marsh Eye-bright. An Crisæ galli affinis* planta Romana, seu Crisæ galli major Italica J. B?

Cratægonon Euphrasie facie aut Crisæ galli non admodum dissimilis est. *Radix* si simplicis, alba, sapore nullo insigni: *Caulis* pedalis, teres, hirsutus. *Folia* in caulibus nunc bina ex adverso, nunc alternatim adnata absque pediculis, è lata basi intenuem mucronem sensim desinentia, semicircum longa, per margines dentata, rugosa. Ex alis foliorum emergunt *flores* fistularie, galeati, flavi, labello latiusculo, & in tres lacinas diviso, & calice oblongo, striato, in quatuor segmenta expanso. *Vasculum* feminale oblongum, in binas cellulas divisum, gestans in apice stylum prælongum a flore distinctum. *Semen* exiguum, rotundum, rufum. Tota planta, cum in statu est, glutine quodam vel lentore viscoso madet.

Floresc. Julio & Augusto. In agri Cornubiensis occidentaliore parte, ad rivos & in palustribus copiose videntur: invenimus & in agro Staffordiens. Planta hæc Euphrasie semen non habet. Nondum descriptam putamus, quod mirum, cum in Cornubia adeo frequens sit. *Crisæ galli affinis* J. B. diversâ videtur.

Tempus
& Locus.

A. 5.

A. 5. *Cratægonon foliis brevibus obusis Westmorlandicum. Short-leaved Eye-bright* Col. *Wheat.*

Radix huic (ut putamus non descriptæ Euphrasie speciei) alba, dura, fibris majusculis prædita, & (ut mihi videbatur) repens. *Caulis* semipedalis, gracilis, erecti, rigidi, non ramosi, nonnihil hirsuti, fragiles. *Folia* por pars sine pediculis caulibus adnascuntur, figurâ & magnitudine Affines Chamædrys-folice, rugosa, per margines dentata, virore ad cinereum tendentes, & nonnihil splendens. *Flores* in summis caulibus ex alis foliorum exeunt, brevibus pediculis nixi, figurâ florum *Crisæ galli*, tubo longiore, colore & foridè purpureo, calice quadripartito; quibus succedunt *vascula* ventricosa, in binas partes impresse linea divisa. *Semina* albicannta Cratægoni. Sapor plantæ acris nonnihil & amarus.

Prope Orton vigum in Westmorlandia, juxta rivulum, qui decurrit secus viam, qua inde Crosbeiam itur. Post mediam ætatem florescit.

Locus
& Tempus.

6. *Euphrasia pratensis lutea* C. B. *prat. major lutea* Park. *Coris Monfessulana lutea* J. B. *Euphr. lutea montana angustifolia major altera* Col. *Yellow narrow-leaved Eye-bright.*

Col.

Caulis est singulari, cubitali, tenui, lignoso, ferè rubente, quadrato sed obtusis angulis [J. B. rotundo] *foliis* cincto angustioribus, Lino aut Hyssopo paribus, crassis, per ambitum rarioribus denticulis, tenuis fci. serratis, per rariora genicula binis cauli hærentibus: ex quibus alæ [ramuli] utrinque cruciati, alterno versu oppositè binæ panduntur oblique, oblongæ, admodum caulis & plantæ proportionè: à quorum medio ad summum ulque densi flores uno versu disponuntur duplicati, galericulati, galericulati, dorsum spectantes, ex utriculis prodeuntes, sed colore luteo saturato seu aureo oculis recreantes. *Semina* perfricti Octobri mensis, Euphrasie similia angulosa candida, quæ pericarpis siccis atque desiccatis ab imo incipiunt decedere.

Serius post mediam fci. ætatem florescit: atque durat hyeme lignosa planta, sicca, foliis nuda, *Tempus.* cacuminibus tantum racemosis adherentibus. Sapore amaro, adstringente, & extergente, linguam exasperante gustantibus nobis visa fuit Col.

Primo eam invenimus in Germania, non procul Altdorfo Norimbergensium Academia, deinde *Locus.* in Hetruria, tandem in Narbonensi Gallia.

* 7. *Euphrasia pratensis Italica latifolia*, C. B. *pratensis minor purpurea* Park. *Euphrasia tertia non scripta* Col. *The lesser broad-leaved purple Italian Eye-bright.*

C. B. prod.

Radice habet lignosam, parvam, nigricantem, in tenues fibras divisam: *caulem* semipedalem Col. Bauhino palmarem aut minorem, quadratum, rubentem, leviter hirsutum, sæpius simplicem, aliquando statim ab exortu in duos, rariis plures parvos ramulos divisum: quem *folia* pauca, crassa, hirsuta, rotunda ferè, & bina adversa, in crenas profundas, inferiora quidem quæ minora in ternas, superiora vero in quinas sensatè divisa sua basi cingunt.

Flores è foliorum sinu, aliquando à medio caule, aliquando tanquam ex spica comæve, ex utriculis velut oblongo calice prodeunt bini, galericulati, purpurascetes, quibus *femina* oblongum angulosum candicans in utriculis succedit. Amaro est sapore. Ubi nascitur ita frequens invenitur, ut humum tapeto operatam purpureo inspicere videaris. Annua est planta. *V. Botan. Monst.*

Variat in calidioribus regionibus v. g. in Apulia & Cirinola in pratis & pascuis: floris colore atque *Variet.* etiam comâ albâ: in frigidis locis colliumque pratensibus herbosis flore est semper purpureo.

In via Romana, etiam Romæ in monte Testaceo provenit, passim etiam in Castilia, maxime circa *Locus.* *Escorial* reperitur. Circa Monsipolum ultra pontem Sellæ novæ juxta viam qua itur ad pagum S. Jordi in sterilibus istis locis dictis *Garrigues* Maio mensis florentem invenit D. Magnol.

* 8. *Euphrasia Italica latifolia altera* C. B. *purpurea latifolia* Park. *major sylvestris purpurea latifolia* Col. *The greater broad-leaved purple Eye-bright.*

Col.

Radix est tenui, intorta, lignosa, bifurcata vel magis divisa: *Caulis* sesquipedrali, quadrato, hirsuto, suberubente per genicula, digitalibus intervallis, *foliis* velut unguam longis, latis verò tertiam illius partem, in acutum desinentibus, per ambitum serratis: ex quorum sinibus à medio ad summum ulque Caulis alæ [ramuli] surgunt utrinque, oblique parum, minutioribusque foliolis ornate, quibus summa parte à medio ulque densi flores insunt uno versu dispositi, ex alternatis tunc foliolis prodeuntes, galericulati, purpurascetes, ex utriculis emicantes hirsuti, non dissimilibus cæteris; quibus *fœculi* succedunt crassiores, multique congeneribus oblongi, *femibus* turgidis angulosis, candidis, parum vulgari majoribus, quæ Septembri & Octobri mensis perfricantur.

Augusto flore, amaro tula sapore. Atque colorum collium semitis & Quercetis, depressioribus etiam locis, umbrosis atque humectatis gudet. *Locus.*

* 9. *Euphrasia lutea Affinis folia radice squamata* C. B. *Anonyhis radice dentaria* Col. *Euphr. lutea minor radice squamata* Park.

C. B. prod.

Radice est velut bulbosa, alba, ex quatuor crassiusculis squamis coagmentata: *caule* pedali, aliquando palmari, lvi, cavo & ramoso, ramulis ex altum cavis prodeuntibus quem *folia* bina, petiolis

Utt j

petiolis carentia basi sua situ adverso cingunt. Allines Trixaginis foliis formâ similia, sed acutiora. Flores lutei, Euphrasie floribus respondentes: quibus succedit *semen* nigrum rotundum, in apicem exiguum desinens, quod geminum parvo petiolo insidet.

Hæc montosis asperis & humidis gaudet. In Alpibus Helveticis & Austriacis, inque Pyrenæis montibus invenitur.

Semina quæ vocat vasa seminalia fuisse existimo; aliâs ad hoc genus minimè pertinet.

Dentaria Buguloides radice globosa Menthzel. eadem videtur præcedenti.

Menthzel.

Altitudine sua & foliis Bugulam luteam mentitur; at *radix* Dentariæ est, globosa, squamulis tanquam denticulis murium alabastrinis circumcirca referta. Ex hac *cauliculus* nunc unus, nunc plures & in ramulos divisi exurgunt quadrati, ad singula internodia foliola Chamædrys bina sibi opposita sustinentes. Ex horum alis *stipuli* erumpunt auri, oblongis calycibus in quinque foliola divisis, florum Euphrasie formâ. Eos sequuntur *pericarpia* rotunda, in quibus *semen* observare non licuit.

Collegit hanc Menthzelius mense Maio in Alpium quodam excelssissimo & prærupto jugo dimid. mill. Germanico ab oppido Mittenwald dicto mediâ viâ inter Insbruck & München.

* 10. Euphrasia purpurea minor C. B.

Mag.

Ex parvula radice fibrosa caulem emittit sæpius palmo minorem. Folia per caulem rara sunt, ex intervallis bina caulem cingentia, oblonga, rugosa, satis profundè crenata & leviter hirsuta: in summitate spicam florum producit, quæ bini semper oppositi nascuntur, purpurei, & Antirrhini stiloculis imitantes: labrum superius tripartitum est tribus punctulis albis notatum. Succedunt floribus longi utriculi, *semine* minutissimo subulato pleni. Annua est planta. In seminis colore descripto C. B. nostræ non convenit.

Maior mense florentem invenit descriptionis autor ultra pontem Salenovæ, juxta viam quâ iur ad pagum Saint Jorði in sterilibus illis locis dictis Garrigues.

Semina non sunt Euphrasie sed Antirrhini, quocum & floribus convenit.

C A P. VIII.

De Melampyro seu Tritico vaccino.

MELAMPYRUM à *melas* & *pyron*. Ex tritici enim mutatione nascitur Melampyrum, ut ex molino nigrum fiat, testè Galeno. Nos ejusmodi in planis specierum transformationem dari non concedimus. Cæterum Melampyrum dictum putamus, quod fenum ejus triticeum referat magnitudine & figurâ, colore nigro differat: Cum autem inter segetes tritici frequens nascatur, ejusque grana triticeis sæpenumero admixta sint, hinc orta occasio fringendi ex tritici mutatione nasci.

Triticum vaccinum dicitur quod gratis pastus sit bobus & vaccis saginandis.

1. Melampyrum multis sive Triticum vaccinum J. B. Melampyrum purpurascens comâ C. B. purpureum Ger. Cratægonum flore vario Park. Common purple Cow-wheat.

J. B.

Ignota est & exigua radiculâ, aliquot confimilibus fibris donatâ: ex qua surgit *caulis* singularis, quadratus, hirsutus, purpurascens, nullis alis concavus: Folia ex intervallis ex adverso posita, linearia alia, alia lata & profundè laciniata, aspera, atro-virentia: at quæ in supremo thyro sunt breviora existunt, breviora, latiores, digitata, hilari purpura tincta: ex quorum alis galeati flores exant, subhirsuti, casside purpurante, labello luteo, rubore confuso, cervice penitus lutea, reliquo tubulo purpurascente: quibus succedunt in capsellâ oblongâ, turgida, in bina loculamenta divisi, tegmine membranaceo in aristam desinente brevissimâ, obvoluta *stipula* duo, aut tria, triticeis minorâ, nigriorâ.

Inter segetes passim reperitur in exteris regionibus: in Angliâ, quod sciam, non provenit.

Melampyrum (inquit J. Bauhinus) nondum, quod sciamus, in medicina ultimè obtinuit, sed plerumque negligi solet. Scribit Clusius, eam in Occidentali Frisâ seu Flandriâ parie (ubi copiosissimum ait) panem vitare, & atriorum reddere: quinimo eos qui eo vescuntur plerumque capitis gravædine tentari solere, non secus ac si solio victitassent. Ego semine hujus sæpius quidem panem rinctum observavi, sed nullum prævium saporem ei adferre deprehendi, nec insalubriorem à rusticis ideo haberi animadverti, nec eam ullo modo separare student. Quin & Taberni, qui admodum lapidum panem ait, se sine ullo noceamento sæpe comessisse testatur.

Gratis pastus bobus & vaccis saginandis, ut non incongruè forsan Pabulum bovinum aut vaccinum quæ nuncupare possit. J. B.

2. Melampyrum

2. Melampyrum carulea comâ C. B. ceruleum Ger. Melampyro affinis Parietaria carulea quorumdam J. B. Melampyrum 4. Park. quoad Synon. Cratægonum flore vario quoad iconem.

Clus.

Quadrangulo assurgit *caule*, pedali, nodoso, villis quibusdam hirsuto; in quo alternatim ad nodos bina semper ex adverso nascuntur longa folia, secundum pedicellam lata, & sensim in mucronem desinentia, aliquantulum villosa. Summus caulis & rami desinunt in foliorum comam superioribus minorum, ad pediculum laciniatorum, mollique lanugine pubescens, coloris purpurei, nunc dilutioris, modo saturatioris elegantissimi & violacei: inter quæ bini sibi semper oppositi flores nascuntur, longiores concavi, aliquantulum hiantes, superiore labro nonnihil reflexo & villosa, inferiore lacinulo & deorsum propendente, coloris initio lutei, deinde omnino auri, omnes tamen, licet alternis contrario situ nascentes antrorsum exporrecti & spectantes. Radix candicans est, annua.

In sylvis montosis non longè à Gratianopoli, quâ inde ad max. Carthusianorum conebium Locu.

Hanc cum primò invenimus Parietariam sylvæ speciosam denominavimus, cui Caulis quàm in vulgari nostrate erectior, summitates purpureæ, flores pulchri, auro colore nitentes; addo tamen in paucis differt, ut nesciam an specie diversa censenda sit.

Semen maturè colligendum antequam exiliat è valculis, & statim telluri reddendum, ut sponte excidat: Nudum enim si contrectetur fecunditatem perdere existimatur. De omni genere Melampyro hoc intelligendum.

A. 3. Melampyrum cristatum J. B. an luteum angustifolium C. B. Park. Cristate Cow-wheat.

Radix parvâ, lignosâ aliâs simplici, aliâs multifidâ, albâ alutentum haurit. Caulis semipedalis est & altior, alias teres, alias angulosus valde ramulosus, ramulis ipso etiam caule longioribus, plurimum adversis, inæquali interdum ortu, foliis villitis Melampyro Sylvatici flore luteo, verum longioribus & angustioribus, binis plurimum oppositis. Flores in caulis & ramulorum summitatibus, in spicis crassis, quadratis, longi, hiantes seu galeati, purpurei plerumque cum rictu luteo, quos sequuntur *stipula* breves apicibus acutis, & Melampyro Sylvatici filiquis fimiles: Semina idem paria. Calix floris brevis, margine in quatuor segmenta partito. Singulos aureos flores & filiquas in suo oco alveolo excipit *folium* sursum versis duplicatum, cujus superior margo utrinque figuram Lunæ falcatæ refert, arcu minutis denticellis continè crenato cristatogue: quin & apex hujus folii in longum & angustum mucronem protrahit. Ex his foliis ita duplicatis & squamatis incumbentibus componitur spica: Sunt autem purpureo plerumque colore tincta.

In Sylvis Cantabrigienfibus & Bedfordiensibus copiosè provenit. Observavimus insuper in syl. Locu, vosis montium propè Genevæ.

A. 4. Melampyrum Sylvaticum flore luteo sive Satureia lutea sylvestris J. B. Mel. Intem latifolium C. B. Cratægonum vulgare Park. Cratægonum album Ger. Common wild Cow-wheat.

J. B.

Melampyri vulgarioris segetum radices habet, strigosius plerumque, *coliculis* dodrantalibus aut cubitalibus, quadratis, subhirsutis, in frequentes prælongos ramos conjugatim divisis. Folia geniculis adnectuntur bina opposita, atropurpureo colore maculosa, interdum culmum lata, interdum duplo latiores, uncias duas plus minus longa (ingrati & aliquantulum acris saporis Clus.) quorum quæ superma floribus opposita sunt vulgarioris Melampyro segetum modo laciniata sunt. Cæterum tubuli formâ flores hiantes alterius Melampyro, toti lutei sunt, conspicuiores, bini & unam ferè in partem vergentes & *stipula* tripartitis; quibus compressa succedunt valcula rostro adunco, *stipula* tria, vel quatuor, inæqualia, oblonga, granorum Tritici æmula comprehendunt. In hac planta interdum observavi colorem ceruleum vel dilutè rubentem. J. B.

In sylvis, sylvarum n-arginibus, dumetis, sepibus umbrosisque locis circa Quercum aliarumque Locu, reularum arborum radices, in omnibus ferè Europæ regionibus invenitur.

* 5. Melampyrum lanuginosum Beticum C. B. lanuginosum Park. Parietaria montana Beticæ Clus. cur. post.

Clus.

Pedalis longitudinis *caule* prædita erat elegans hæc planta, quadrangulo, & tenui mollique lanugine tecto, in aliquot ramos secundum radicem diviso, quos per intervalla ex adverso semper nascentia ambiunt folia oblongiuscula & angusta, per oras serrata, perinde ferè ut Stoechados serrate folia. Summum ramorum fastigium in oblongiusculam, squammatam, mollique tomento constantem spicam desinit: è qua flores elegantes, oblongi prodeunt, formâ quidem aliorum floribus similes & in latus propendentes.

* 6. Sordio

- * 6. *Scordio affinis Elephas ob. florem C. B. Scord. af. Elephas Columnæ Park. Elephas Campocla-
rensiæ Col.*

Col.

Radice habet parvam, obliquam, albescentem, teneris, crassiusculis, ex viridi albis, translu-
cidis foliis, triticeæ grani effigie ac magnitudine, paulo tamen laticioribus, incisuram illam præfere-
ntibus, veluti dentatam, ut etiam in Scordio observavimus: *Caulis* quadratum, virentem, succo-
sum, cavum, tenerum, nonnihil hirsutum, sicut & *folia*, quæ primo obtutu levia videntur, bina ex
opposito cauli hærentia, primum parva, deinde cum caule grandiora, atque oblongiora, magnitu-
dine Mentha, sed retuliora, ut etiam serraturâ, quæ rarior est, ad Scordii folia accedentia, colore
albidiore, splendidiore atque succosa, sapore linguam vellicante. Ex eorum verò sinubus & caulis
geniculis utrinque à medio ad summum, & aliquando etiam ab imo ferè, alæ multe exeunt, sed mi-
noribus foliis atque acutioribus, formâ & serraturis: inter quæ folliculi bini ex singulis geniculis,
parvo petiolo hærentes, Narcissi ferè odore suavi flores emittunt luteos, aureo colore rostratos, E-
lephantis caput repræsentantes. Caput enim è folliculo exerunt cum cervicis incisura & crassitie
recurvum, nâsum sive rostrum proboscidis instar, semuncie longitudine producentes: in cuius me-
dio ex inferiore parte superioris velut mandibule dentes bini sunt, recurvi: ex capitis verò fronte
utrinque dependent veluti maxillæ supercilia formantes; sub quibus maculæ sunt excavatæ, ut
oculos purpureo, roseo colore repræsentent: inde ex inferiore parte & sub collo latum est folium,
auriculis referens, quatuor divisum incisuris, ut in galeculatis floribus, sed longè latius, unciam
enim æquat latitudine. Floribus decisis, intra singulos folliculos parum hirsutos utriculis perfici-
untur ventriosi, quadrati, sed obtusis angulis, in quibus *semina* ob cutis tenuitatem & illorum copiam
extuberant, ut illorum crassities videatur quæ Mili vel Anagallidis est magnitudinæ. Colore sunt
cinereo, gibbosa & rugis circum delineata, numero ferè triginta in singulis pericarpis, quæ cum per-
fecta sunt utriculos distumpunt, atque decidunt.

Ab imo florere incipit Junio, atque Julio perficitur.

Loca umbrosa diligit, frigida atque humida Septentrionalia in Valle Campoclaresniæ.

Tempus.
Locum.

HISTO-

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER DECIMUS SEXTUS,

QUI EST,

De Plantis Flore uniformi tetrapetalo Siliquosis
& Capsulatis.

ARUM notæ sunt calyx quadrifolius unâ cum flore deciduus, flores plures
simul in summis caulibus & ramulis, successivè se aperientes, nullis ad pedi-
celorum bases appositis foliis, loculamenta in singulis vasculis feminali-
bus plerumque singula, rarius bina.

Dividi possunt in siliquosæ & capsulatas seu siliculosas.

Siliquosæ voco quæ vascula habent in longitudinem producta, bivalvia
ferè & membranâ intergerinâ duplicem seminum seriem determinante se-
cundum longitudinem divisa; quibus etiam accensio quæ vascula habent in
latitudinem diffusa, modo majora sunt, & membranâ dissidentes ad latitudi-
nem seu planum vasculorum parallele.

Capsulatas seu siliculosas appello, quæ vascula proferunt breviora, seu simplici intus cavitate, seu dis-
secta, sive membranâ alveolos determinans ad latitudinem seu planum siliquæ perpendicularis sit,
sive parallela.

N. Calycem habere unâ cum flore deciduum non est perpetua & constans nota omnium hujus ge-
neris specierum; unam enim novimus, nimirum *Thalpi Alydon* dictum campestre minus, in quâ à
flore delapso restant calycis folia.

SECTIO PRIMA.

De Plantis flore uniformi tetrapetalo siliquosis.

Herbæ flore tetrapetalo siliquosæ sunt vel semine

[*Compresso*, lato, foliaceo, in nonnullis etiam margine membranaceo cincto; *siliquâ* vel

Longâ, angustâ: hæ autem sunt flore vel

Majore: radice

Æquali, nec dentata squamosæ, nec tuberosâ; flore odorato

Flavo, in parietinis & rudibus rupibusve plerumque nascens: *Katri Leucium*

luteum.

Purpureo, albo aut vario; foliis

Incanis: *Leucium vulgare purp.*
Virentibus: *Leucium folio virente.*

Dentatâ seu squamosâ, tuberosâ; caule non ramoso, foliis in uno pedicelo ternis,
quintis aut septenis: *Dentaria, Coraloides.*

Minore;

Minore; variis nominibus Hesperidis, Draba, Leucoii insignita: *LEUCOTUM siliquosum*
flore minore

Lata, brevi,

Glabra, major, flore purpureo majore, Urtica folio: *VIOLA lanaris*, *Bulbonach*.
Hirsuta minor, flore luteo aut albedo, parvo, foliis incanis: *ALYSSON*, *Lunaria*.

Tumidiore & non compresso, siliqua

Lata, brevi: *PARONYCHIA*; item *Sedum petraeum* dictum, & *Bursa pastoris* loco ob-
longa.

Tereti longa; semine

Sublongo, majore; flore

Majore, odorato, præcipue sub vesperam, *Leucoii* amulo: *HESPERIS*.
Minore, inodoro, foliis subrotundis, *Allium* olentibus: *ALLIARIA*.

Rotundo seu globoso

Majore, foliis seminalibus bifidis, siliquis

Secundum longitudinem, membranâ intergerinâ duplicem seminum seriem dis-
tincte dissectis; foliis

Lacibus,

Majorebus, glaucis seu subceruleis, carnosus, semine mitiore & minus acri,
per maturitatem nigro: *BRASSICA*.
Minorebus, laciniatis, odore foetido & ingrato, semine acriore & calidiore,
per maturitatem fulvo aut pullo: *ERUCA* genuina.

Aperiusculis, imis saltem ad radicem, nam superiora in plerisque glabra sunt
aut glauca; semine

Mitior & minus acri, radice

Carnosa, esculentâ,

Majore & rotundiore, substantia laxiore: *RAPA*.
Minore, longiore, & subacri, substantia solidiore: *NAPUS*.

Duriore, minore, & minimè tuberosa; siliquis & seminibus *Rapæ*:
Napus sylvestris.

Fervido & acerrimo; foliis tam quæ ad radicem, quàm quæ in caulibus
asporis [excipe *Sinapi* genuinum, cujus folia in suprema glabra] *SIN-*
NAPI. Hujus generis humiliores, siliquis teretiusculis majoribus &
longioribus, semine majore, minus acri *RAPISTRA* appellantur

Crassis fungosis & in quibusdam speciebus articulatis membrana non dissepitis, radice

Carnosa, esculenta, acri, flore subceruleo aut purpurascens: *RAPHANUS*.
Tenui, furculosa, dura, non esculenta. *RAPISTRUM articulatum*.

Integris floribus

Luteis, siliquis

Brevioribus & crassioribus: *ERUCA spuria*.
Longioribus & tenuioribus: *ERYSIMUM, Trio*.

Albis, vel purpurantibus, aut etiam ex luteo albidis; siliquis per maturita-
tem

Valculi

Valculi in spiras revolutis diffidentibus, & semina cum impetu ejaculantibus:
CARDAMINE.
Non diffidentibus, foliis minimè dissectis, isdemque & caulibus imis asperis,
summis lavibus;

Majore, siliquis longioribus, erectis, cauli approximantibus; *TURRITIS*.
Minor, siliquis brevioribus à caule extantibus; *PILOSELLA siliquata*.

Angustis, curtis, exiguis, seu floribus albis, foliis amplis, integris, oblongis, radice reptatrice &
vivaci, sapore & odore *Rhaphani* acri: *RHAPHANUS ruscianus*; sive floribus luteis minoribus,
foliis magis laciniatis: *RHAPHANUS aquaticus*.

CAP. I.

De Leucoio folio incano.

Leucoio duplex est, aliud bulbosum, aliud fruticosum. Prius à floribus candore nomen acce-
pit; posterius à foliorum potius canitie cineraceæ albedine: illud ad *Bulbosorum* genus
pertinet, hoc hujus loci est: estque duplex, vel flore purpureo albôve; vel flore flavo.
Nota illius generis sunt Flos major odoratus purpureus aut albus; siliquæ longæ compressæ, biva-
les, membrana intergerinâ secundum longitudinem in bina loculamenta divisa, semina itidem com-
pressa.
Hujus duplex habetur genus, alterum folio incano, flore purpureo, alterum folio vitenti, flore
albo.

1. *Leucoium incanum majus* C. B. *Leucoium hyemale* & du durant, purpureum, roseum, ac etiam
album J. B. *Leucoium album*, sive purpureum, sive violaceum Ger. emac.
Leucoium simplex sativum diversiforme colorum Park. *Stock Gillyflower*.

J. B.
Non tam florum, quàm caulium & foliorum color *Leucoio* nomen fecit: siquidem folia incondi-
ta semina aut unciam [imò interdum duas minimum uncias] lata, palmum unum aut duos lon-
gi, per margines æqualia, tota albent, obtuso mucrone, incana mollique lanugine pubent. *Caulis*
orbitalis & lesquibitalis aut altior, lignosus, teres, in ramos multos fissus, incanus similiter & to-
mentosus. Flores extremis ramulis hærent, ex oblongo calice piloso erumpentes, amplius, è quatuor
petalis oblongis in extremo subrotundis compositi, colore vel rubro vel purpureo, dilutior aut fa-
vatiore, vel etiam albo præditi, odore suavissimo fragrant: unde siliquæ nascuntur palmum
aut semipalmum longæ, compressæ quando mature, mucrone bifido, duos seminum versus continen-
tes, quæ compressæ, orbiculata, medio rufa, margine seu fimbria canente cinctæ, sapore acrisculo.
Radix lignosa, alba. Magna est in hujus plantæ floribus colorum varietas. Alii enim candidi sunt,
alii incarnati, alii rosei, alii purpurei aut violacei, alii sanguinei, pul. herimè rubentes, alii deni-
que diversicolores, albi viz. maculis & lineis vel purpureis, vel suaverubentibus, vel roseis, vel vio-
laceis picti & variegati; prout nature ludere placuit. Cæculi coloris in hoc genere hæcenus non
vidimus C. B. Et tamen *Tragus* *Leucoii* seu *Violæ* cæculæ meminit. C. Bauhinus in *Phyt. inter*
floris colores luteum numerat. Frater J. B. in hoc genere non putat extare luteum; nec nos un-
quam vidimus. At *Parkinsonius* noster in *Parad.* *Leucoii* speciem proponit titulo

Leucoii sativi albedo-lutei simplicis:

Cui folia viridiora: flores pallidè lutei & propemodum albi; in aliis à *Leucoio* vulgari descripto
nihil differentis.

Leucoium flore pleno diversiforme pariter colorum

Ab eo quod simpliciter est flore specie minimè differt, siquidem ex ejus semine oritur: vel mango-
nio repetitè crebriore transplantatione (ut aiunt) ex simplici multiplex fit. Lugdunensis ti-
men transplantandum monet antequam floruerit. Hujus flos non petalorum tantum multiplicitate,
sed colorum varietate insignis est. Reperiuntur enim colore albo, rubro, purpureo, variegato, ut
in precedente, insignes.

2. *Leucoium incanum minus* C. B. *Leuc. æstrum* flore purpureo & roseo ac albo J. B. *The*
lesser Stock Gillyflower or *July-flower*.

Binis foliis emergunt, hyemalibus *Leucoiis* similibus, minoribus, tenerioribus, flore nunc purpu-
reo, nunc roseo, nunc albo. A majore (inquit *Lobelius*) non formâ, sed magnitudine sola dif-
fert: *Caulis* foliaque habet similia, sed minora: flores etiam non unius coloris: sed vel candidos, vel
rubentes, vel puniceos, uti majoris: siliquæ etiam & semina similia.

J. Bauhinus

J. Bauhinus fratrem reprehendit quod hoc & præcedens genus (scilicet Leucoium majus) foliis magnitudine differre scribit; in eo enim (inquit) etiam differunt, quod hoc non arborefcant, & folia etiam prima, in fallor, differentiam aliquam habent.

Parkinſonius Leucoium habet, quod appellat Leucoii alterum genus ex ſeminio oriundum, quod à vulgari Leucoio majore differt, quod majus nullo & elatius non raro evadat. Nunquam tamen flores variegatos edat, Hyeme etiam non ferat, quo cum Leucoio hoc minore aſtivo convenit, quod Vere ſaturat florēt Julio, Auguſto, Septembri; Autumno perit, nec hyeme proſert, etiam reſpoſum. Duplex ergo (ſi his Autoribus fides) Leucoii aſtivi genus eſt alterum Leucoio hyemali majus & elatius, alterum eodem minus.

Leucoium melancholicum Park. *floris colore livide rubente melancholico* Eyst. *Leucoium livide rubente colore* C. B. *H. Heridii ſpecies eſt, vide inter Heſperidas.*

A. 3. *Leucoium maritimum maximum* Park. *Leucoium maritimum Camerarii* J. B. item *Leucoium maritimum magnum latifolium* ejusdem: *marinum majus* Park. *maritimum ſinuati folio* C. B. *L. marinum purpureum* Lobelii Ger. emac. *Woad-leaved Sea-Stock* Gilly-flower.

Park.

Radice alba, lignoſa, longa, in multos ramos diviſa *folia* promit longa, craſſa, albicanſia, molli, in orbem circuli radices capit humi ſparſa, rigidiore quàm hujus generis reliquorum, in profundas lacinas utrinque, coram corvi ſerè in modum, incila & velut dentata, pulchro aſpectu. Secundo à ſatione anno *caulem* protrudit, incana lanugine candicante, altitudine circiter tripodali, in multas alae diviſum, craſſum ſed tamen infirmum & vix ſe ſuſtinentem; cui innaiſcuntur *folia* anguſtiora, parum admodum lacinata, atque etiam aequalia, & in ſaſtigio *flores*, alios ſupra alios, multos, minis odoratos quàm Leucoii incani horteniſis, tantillo majores, colore purpureo cereuleo pallido: quibus ſuccedunt *ſiliquæ* reliquorum ſimiles, *ſemina* claudentes majora, obſcuriora. Poſtquam ſemen dederit radicis interit.

Locut.

Hanc attulit J. Traſdeſcantius in Angliam ex inſula *Cracina* propè *Rupellam* in Gallia: eandem invenimus inſule arenoloſe Angleſiæ in Anglia è regione *Caernarvon* oppidi in Wallia, atque etiam in extrema parte Cornubiæ, & alibi in litoribus arenoliſis: cui ſpecie omnino idem putamus

Leucoium maritimum majus Cluſio deſcriptum, ſed non rectè deſcriptum; Leucoium maritimum magnum latifolium J. B.

Deſcriptio Cluſiana ſic ſe habet. *Caulis* ei pedalis eſt, interdum major, ramoſus admodum & humi procumbens: *folia* longa, craſſa, molliſia, canentia, & quodammodo lanuginoſa, Ochrolei aut Eruce modo diviſa, & velut præmoſa: *flores* ſecundum ramulos odorati, dilictiores purpure colore ſed ad rubri vini ſecus quodammodo tendentes: *Siliquæ* longæ, craſſiſculæ, planæ tamen ut vulgari Leucoii, planæ & ſubſtriſſa *ſemina* continentes. *Radix* mulctida, ſed non perennis; poſtea enim quàm planta florem & ſemen protulit (quod altero plerumque à ſatu anno interdum & tertio fieri ſole) perit. *At* tunc floret.

Locut.

Natiſcitur in Medierranæi maris litoribus in Hiſpania & Gallia Narbonenſi. Nos ad Marc Medierranæum propè Monſpelium invenimus ſpſſimum illud Leucoium, quod in litoribus noſtris oritur, quodque ex Parkinſone deſcriptum dedimus, unde minimè dubitamus quin una & eadem ſpecie planta ſint Leucoium maritimum maximum Park. & Leucoium maritimum majus ejusdem & Cluſii.

C. Bauhinus è Keiri marino ſpecie candido Lob. ico. (cujus figuram Cluſius aſſumpſit quavis deſcriptioni ſuæ non conveniat) novam Leucoii maritimi ſpeciem fecit, titulo *Leucoii maritimi candidi*, quàm rectè ipſe videt.

4. *Leucoium maritimum anguſtiſolium* J. B. C. B. *marinum minus* Lob. Cluſ. Park. Ger. *The leſſer narrow-leaved Sea-Stock* Gilly-flower.

Cluſ. J. B.

Radice craſſa, lignoſa, alba, cui plures craſſæ fibræ & plura capita eſſe ſolent, multi *caules* exoriantur, ſingulares vel ramoſi, dodrantales, teretes, ſatis firmi, multo tenuiores [addit J. Bauhinus & candidiores quàm præcedentis, quod non probamus] *Folia* breviora, parva, candida, nullo aut obſcuro lacinarum veſtigio incila, minus craſſa quàm præcedentis. *Flores* in ramulis ſuperiore minores coloris pulcherrime rubentis, & dum ſuccedere incipient ſaturatioris, quales Leucoii vulgari rubri flores, & odorati quidem illi, verum minus ſuperiore: *ſiliquæ* ſuccedunt tenuiores multo & breviores quàm in præcedente, teretes, ſemine copioſo, miniſſimo, ruſto reſorte.

Tempus & Locut.

Floret Julio & Auguſto, eodem quo ſatum eſt anno, deinde perit. In arenoliſis Maris Medierranæi litoribus propè Frontignanæ & alibi obſervavimus, ſat copioſe.

5. *Leucoium maritimum repens* C. B. *maritimum procumbens* Morſf.

Cauliculis ſurgit pedaliſis, infirmis, atque idcirco humi facilè procumbentibus, in plurimas alae diviſis: *foliis* conſtat Leucoii vulgariſis incani figurâ, è diluto virore albicanſibus. *Floſculi* in carneo colore modicè rubent: cætera cum præcedentibus conveniunt.

C. Bauhinus dubitat an ex ſemine prioris in hortis natum ſit: cum (inquit) in hortis ſatum longioribus quidem ſit cauliculis, ſed in terram reflexis, folio latiore, flore purpureo, totique ætate floreat.

Hoc genus, ſiquidem à præcedentibus diverſum ſit, nobis certè incognitum eſt, idèoque nec plura habemus quæ de eo dicamus.

6. *Leucoi*

6. *Leucoium ſylveſtre inodorum, flore parvo, pallidior* Eyst.

Radices oblongiſculas, albicantes in terram demittit, è quorum capite numeroſa expanduntur *folia*, oblonga, ſubincana, inſtar Leucoii majoris 4. Tab. variè inæqualiterque in ambitu circumrola aut quali ſinuta. *Caulis* inde unus aut alter allurgit, nonnunquam cubitum æquans, nonnunquam pedalis, in ſummitate ſcalculatim gerens floſculos, parvos, pallidiores, inodoros, Leucoii lutei vulgariſis æmulos, ſed minores, flavo-pallidos, quibus in longis, anguſtis, ſurcetiſis *ſiliquis* ſuccedunt *ſemina* flavelcentia, minuta, plana, compreſſa, reliquorum ſuæ ſortis more.

7. *Leucoium maritimum latifolium* C. B. *marinum latifolium* Ger. Park. *maritimum latifolium, flore cereuleo purpurante* J. B.

Morſf. Lob.

Folii eſt latioribus, rigidioribus, hirsutioribus profundè laciniatis, quæ ſolum verſus perforantur à caulibus. *Flores* ex cereuleo purpurant in palmaribus & ſeſquipalmaribus *coliculis*. *Siliquæ* quàm Leucoii lutei vulgariſis multo breviores & tenuiores, teretes, *ſemina* oblonga teretiſcula in ſe continentes. Unde patet plantam hanc ad Heſperidas potiùs quàm Leucoia referendam eſſe.

Maritimus gaudet natalis. In declivibus etiam montis Capouladon inter rupes primo vere floret in Locut. loco dicto las Cambretes Botan. Morſf.

8. *Leucoium ſaxatile Thymi folio, hirsutum, cereuleo-purpureum* C. B. *Liboreoleucoium minimum, ſupinum Valerijum* Col. *saxatile Thymi folio* Park.

Col.

Planta eſt exigua, grata oculis propter ſorum copiam, colore venuſtorum, quos Maio menſe proſert, cereuleo-purpureos, variegatos, medium quid luteo-candidi habentes, *ſtammulis* intus parvis: *Siliquæ*, illis deficientibus, è medio calice folioſo proſert parvas, breves, craſſas, inanes, in apicem longum deſinentes, in quibus *ſemina* continentur exigua, copioſa, ruſelcentia, ætate perfectæ. *Folia* ſunt breviora, magnitudine durioris Thymi, hirsuta, colore cinereo, ſicuti tota planta. Alternatim viticulis multis denſè adnata, ut unaquæque planta comola ſit admodum, atque orbem viticulorum frequentia conſiciat. Quamvis ætate floreat, nunquam perit, ſemper regerminans, novas è geniculis denſis viticulorum ſoboles foliorum proferens, quapropter etiam hyeme reperitur. Tota humi odore gravi, ac ſapore guſtata putet.

Singulis viticulorum cacuminibus tres aut quatuor inſunt *flores*, aut ſiliquæ, duratque ad Autumnum cacumine & ſiliquis. Acris eſt foliis & ſiliquis, linguam vellicans manſa, magis quàm Leucoium ad Thaliſcos gradus accedens.

Saxis præruptis montis Averſæ oppido herentis Septentrionalis frequentiffima eſt. Plantulam hanc ad Leucoii genus non pertinere ſuſpicamur ob ſiliquas craſſas, teretiſculas, ut pictura eas repræſentat, & ſemina parva rotunda.

Locut.

9. *Leucoium maritimum candidum* C. B. *marinum flore candido* Lobelii Ger.

Hujus iconem vide apud Lobelium, Gerardum, & Cluſium in Hiſt. ſub titulo Leucoii marini majoris, nam deſcriptio alterius plantæ eſt.

C A P. II.

De Leucoio folio viridi: flore albo, odorato.

Hoc genus foliorum & ſorum formâ cum præcedente convenit, illorum colore viridi, horum naturaliter albo diſtinet.

Leucoium album odoratiſſimum folio viridi C. B. *hyemale, diu durans, flore albo, folio viridi & livido glabro* J. B. *An Keiri ſimplex flore albo* Park. parad.

C. B. prod.

Radice eſt mulctida; *caule* viridi, ramoſo, aliquando minimi digiti craſſitie: *foliis* glabris, atro virore ſplendentibus, craſſis, Leucoii lutei [potius incani] foliis formâ reſpondentibus: *ſloribus* albis, Leucoii incani ſimilibus, ſuaviter admodum, & quidem veſperi, Heſperidum modo, olentibus; quibus *ſiliquæ* longæ, craſſiſculæ, virides, *ſeminibus* planis repleta ſuccedunt.

Hoc per plures annos durat, ſi hyeme in cella aſſervetur.

Leucoium Hiſpanicum foliis latis Raſiſtri perſoliat, ſp. pmp. Mentzel.

Ultra palem longum provenit.

Leucoia ob ſorum pulchritudinem & odoris fragrantiam in hortis coluntur.

X xx

C A P.

CAP. III.

De Leucoio luteo seu Keiri.

HOC genus non tantum foliorum colore viridi, sed & eorundem forma precipue tamen foliorum colore à precedentibus differt, qui in hoc luteus est, in illis naturè purpureus aut albus, nunquam ne ex accidenti quidem, (quantum nos hactenus observavimus) luteus.

- A. 1. *Leucoium luteum, vulgò Cheiri, flore simplici* J. B. *luteum vulgare* C. B. *Keirisee* Leucoium vulgare luteum Park. *Viola lutea* Ger. *Wall-Rohr*.

Radicebus, surculisque seu ramulis ubertim fruticantibus luxuriat, lignosis, albicantibus quos obdente folia nullis appenda pediculis, crebra, unciali & ampliore longitudine, ex angulo principio sensim dilatata, virentia aut canescentia, idque maxime prona parte, sapore subacri. *Flores* crebri, lutei valde odorati, sapore parum grato, Raminis senis styloque chloris, in medio penitus fere latentibus. Succedunt siliquæ longæ, in quibus semen latum, rufum, gustu acri & amaro.

In muris passim & copiose provenit.

Leuco.

Leucoium luteum flore pleno J. B. & aliorum

Non differt specie ab eo cui flos simplex, sed cultura tantum. Cultu & mangonio talem evadere auint, præsertim si tenella plantæ antequam floruerint sæpius transferantur. *Lugd.*

Vires.

Flores Leucoii lutei parium sunt tenuium, discunt, extergent, cordiales ac nervini sunt, dolores mitigant, menses cient, secundas proutant, fetum pellunt; unde medicamentis, quæ Græcis *gdræa* dicuntur accensetur à Galeno 7. *Simpl.*

In usi sunt conserva ex floribus, aqua destillata, & oleum ex floribus infusis, quod præservat ab Apoplexia, & paralytico juvat, estque insigne anodynum in vulneribus & inflammationibus parium nervosorum, ut & in malis uterinis interitis.

Quæ de Leucoii viribus habent Veteres apud ipsos vide, vel, si placeat, apud J. Bauhinum Hist. Plant. Lib. 21. Cap. 13.

Episcopus Tridensis ad præservandum ab Apoplexia & Paralyti felicitate utebatur conservæ florum Cheiri in aqua sua propria adsumpta. D. Soame ex Observat. Hier. Rousneri à Velichio editis Obs. 11.

2. *Leucoium luteum magno flore* C. B. prod. *Keiri five* *Leucoium luteum simplex majus* Park. parat.

A vulgari Leucoio luteo differt magnitudine & colore, quia parvum fruticem valde ramosum & totum virentem refert. *Folius* est majoribus, viridibus, splendentibus: *floribus* magnis, ita ut hujus folium unum vulgaris florem integrum parè adæquet, odoratissimis, intensiorisque lutei coloris, [Park. aurei intensioris] quin & spica florum multo longior est quam in illa, & diutius durant flores antequam marcescant aut contrahantur: *siliquæ* crassiores & breviores in apicem seu mucronem tenuem desinentes. Tenerius est quam vulgare, nec adeo ramis luxuriat, nec ita facile ramulis aut surculis depauctum comprehendit & propagatur: nec hyemes nostras facile tolerat nisi à gela vehementiore defendatur.

C. Bauhinus *Leucoium luteum maximum foliis tuberculis obstris* ab hoc specie distinctum facit, cujus (inquit) flores magnitudine thalerum Philippiæ superant. J. Bauhinus *Leucoium luteum arborescens* proponit, cujus flos interdum pervenit ad amplitudinem monetæ quam *Fulium* vocant, quamvis ipse tantæ magnitudinis non viderit. Nos non libenter agnoscimus differentiam quam vocant specificam inter hæc plantæ. Examinent alii quibus utramque varietatem colere contingit.

Utrumque hoc genus, tum majus, tum maximum flore pleno reperitur: Hinc *Leucoium luteum pleno flore majus* C. B. & *Leucoium maximum luteum flore pleno* Park. parat.

Fusciatates
duæ.

Duas insuper alias Leucoii lutei flore pleno seu species seu varietates recenset & describit Parkinsonus in *Parad. nimirum*

1. *Keiri five* *Leucoium luteum alterum flore pleno.*

Cujus flores non spicati dispositi sunt quemadmodum precedentium, sed in latitudinem magis diffusi: ut omnes simul & eodem fere tempore aperiantur, non gradatim alii post alios ut superiorum; & colore sunt pallidiores.

2. *Keiri five* *Leucoium luteum majus flore pleno ferrugineo* Park.

Cujus flores non multò majores sunt quam vulgaris lutei flore pleno, verum colore saturatione tincti, petalorum avera parte ex fusco rubente, unde veluti variegati apparent. *Hanc varietatem* & nos sæpius vidimus in hortis curiosorum nostrorum. Ob floris elegantiam in præstio est.

3. *Leucoium*

- * 3. *Leucoium luteum serrato folio* C. B. *Leuc. lut. ser. fol. flore grandiore* Pin.

C. B. prod.

A Leucoio luteo magno flore foliis potissimum discrepat, quæ duplo parè longiora, angusta, per latera crenis asperis serrata, & in aculeum finientia, quæ similiter crassa sed pallide virentia, mollia, quia parte inferna quasi lanugo aspersa est. *Flores* lutei sunt & magni.

4. *Leucoium sylvestre* Ger. *luteum sylvestre Clusii* J. B. *Keiri seu* *Leucoium sylv. Clusii* Park. *Leuc. luteum sylv. angustifolium* C. B.

Clus.

Multa secundum radicem habet *folia* Leucoii lutei foliis similia, angustiora tamen, viridia, amaricantis gustus, inter quæ unicuique, interdum plures assurgunt *caules* pedales aut ampliores, angulosi, striati, multis alis concavi, carinatis foliis oblii; multos sustinentes *flores*, flavos, Leucoii lutei æmulos, sed minores, minusque odoratos. Floribus succedunt oblonga *cornicula* ut in sativo, plano *semine* plena. *Radix* longa est, candicans, & multis tenuibus fibris prædita.

Invenitur in montibus illis supra Badenses thermas, & in Leyrenberg, salebrosis præsertim & meri- *Leuci* dici overbis locis. Floret Maio.

J. Bauhino *folia* alia quidem sinuata, semunciam lata & angustiora, unciam & sesquicentiam longa, alia angusta nulloque modo incisa, viridantia: in hortis cultu multò magis luxuriat, duplâ longitudine latitudinèque. Habet & aliud Leucoii lutei sylv. genus, quod *Pannonicum* vocat *serrato folio* obsulo & acuto: An hujus sit alia species, an varietas tantum asserere non audeo.

Morisonus noster semen hujus plantæ teres, oblongum, rufum ascribit, unde ad Hesperidas potius referenda videtur.

Parkinsonus *Leucoium sylv. inodorum flore pallidiorè* *Eyff.* quod C. Bauhinus *Leucoio suo luteo sylv. hieracifolio* synonymum facit *Leucoio sylvestri Clusii* eandem specie plantam esse verissimè existimat; cujus sententia nobis non improbat: verum descriptionem Leucoii illius Hieracifolii C. B. subijciemus, ut utriusque collatis Lector judicium ferat.

Leuc. lut. sylv. hieracifolium circa *radicem* crassiusculam albicantem, in oblongas fibras capillatas abeuntem *folia* plura habet per terram sparsa, eaque oblonga, angusta, subsæpera, sinuosa, & per ætatem in planta luxuriante Hieracii instar sinuata, quæ circa *caulem* pedalem, striatum, nonnihil incanum alternatim disposita, oblonga, latiuscula, ut in Keiri vulgari pallide virentia, ob raras crenas inæqualia, tactuque ob levissimam hirsutiem aspera. *Caulis* major pars floridus est. *Flores* lutei sunt, Keiri floribus minores, oblongis pediculis donati, quibus *siliquæ* trunciales strictissime in summo utrinque parum reflexæ succedunt.

In sylvis prope Neustadium Hærciniæ reperitur.

Præter hirsutiem caulis & foliorum nihil video in hac descriptione, quod non conveniat cum precedente. An *caulis* & *folia* hirsuta sint necne in precedentis descriptione omissum, hirsuta aut subsæpera esse non negatum.

Leuci.

Keiri Alpinum foliis dentatis, flore flavo odorato Zanoni.

Non videtur nobis specie diversum à Leucoio luteo sylvestri Clusii *J. B.* nam & *folia* alia quidem sinuata, semunciam lata & angustiora ei attribuit, alia angusta, nulloque modo incisa: & D. Agnerius (inquit) attulit Bononiæ *Leucoium sylvestre folio* valde angusto (quod eandem fuisse speciem quam D. Zanoni describit verissimilimum est) Cameracensis etiam pulchram & raram speciem Leucoii sylvestris reperit Bononiæ. Quin & Morisonus noster *Leucoio luteo sylvestri Clusii* semen teres, oblongum, rufum ascribit; non planum ut Clusius.

Keiri Alpinum foliis dentatis Zanoni foliis est angustioribus quam *Leucoium luteum sylvest.* Clusii descriptioni iisque ad margines sinuatis, & inferiore medietate rariòs utrinque dentatis: [*folia* tamen superiora dentata non sunt.] *Semen* majus est *semine* Leucoii Clusiani quamvis planta ipsa minor sit. Verum hæc nota non speciem diversam, sed varietatem potius accidentalem arguit. Haud tamen præfate negaverim speciem distinctam esse à Clusiano *Leucoio*, sed ab omnibus J. Bauhino descriptis & memoratis, diversam nequaquam concessim. Descriptionem particularem & exactam vide apud Jacobum Zanoni, qui in Alpibus Bononiensibus invenit inter rupium fissuras.

- * 5. *Leucoium luteum montanum altum* Ponzæ Ital. *luteum montanum serrato folio* C. B. *Keiri five* *Leucoium montanum luteum* Park.

Pon.

Caules assurgit pluribus, rectis, firmis, lignosis, altitudinem humanam interdum superantibus; *folia* obliis brevibus, viridibus, acuminatis, circum oras dentatis. *Flores* simplices sunt, quam vulgari Keiri ampliores, nec minus odorati. *Siliquæ* tenuiores sunt, semine rubento repleta. *Radix* lignosa, in multos ramos sparsa, & in calidioribus regionibus vivax.

XXXA

* 6. *Leucoium*

* 6. *Leucoium Craticum luteum utriculato semine* Alpin. exot. Park.

Alpin.

Frutex est pedalis altitudinis, ramulis multis, ab radice tenui, lignosa, in parvas radicules di-
visâ excurrentibus, rotundis, albicantibus, asperis; in quibus folia multa, circum ramulos densa, simi-
liques stipata, alba, Leucoii vulgaris minor, in extremis latiores, asperis pilis obita, dura, que in per-
minum fastigis in orbem veluti aguntur. Ramuli in funnitatebus, ut in nostris Leucois, flores
producant plures, circumscissos, à suis longis petiolis pendentes, luteos, quinquefolios, parvos; à
quibus sunt folliculi rotundi, colore flavescentes, femina luis loculamentis continentes, Leucois fini-
lia, sed latiores tamen, albicantia. Planta non est annua.

Si hæc planta ab Alpino rectè describatur & depingatur cum quinque petalis in flore, in nostra
Methodo ad aliud genus pertinet.

* 7. *Leucoium terrestre majus frigidarum regionum* Col. *Leucoium luteum Erica folio* C. B. Park.

Col.

Floribus est Leucoio maritimo non dissimilibus: odori sunt, suavemque cere novæ odorem remi-
tunt, sapore acres, umbellatim ferè in summo alarum & caulis existentes; qui [caulis] parum hi-
sutus est, rotundus, cubitalis, tribus alis divisus, qui cum decidunt flores & petioli *siliques* emittit
multas, alternatim in summo dispositas, Leucoio similes. At *folia* & *radice* pedali vel longiore bi-
fidi aut trifidi, candidi, in terram strata inveniuntur, pedem longa grandiora & que propin-
qua cauli, verum prima minora, & Erica fœvæ vel Papaveris erratici folia lacinis profundius imitan-
tia, colore virentia, parum hirsuta, mollia, succosa & acri sapore, sicuti tota planta.

Junio floret inter saxa vallis Campoclarentium, supra locum vulgò dictum *il Colle di meo bois*
umbrosis atque humentibus & frigidis.

In descriptione Columniana de floribus colore nihil invenio. C. Bauhinus luteum facit.

Locus.

CAP. IV.

De *Dentaria*.

Dentaria à radicis forma & colore denominatur, quæ candidissima ex pluribus quasi den-
tibus componitur. C. B.

Miror Clusium plerisque hujus generis plantis semina Hesperidis tribuere, hoc est crassa,
terreia, & oblonga, cum ex nostra & J. Bauhini observatione, in *Dentaria heptaphyllo*, nun si-
que tum etiam semina compressa sunt: mirum autem hanc speciem hac in parte à reliquarum
omnium norma abluere.

1. *Dentaria triphylla* Clus. hist. C. B. Park. *enneaphylla* Clusii J. B. *Dentaria coralloide radice, seu*
Dentaria enneaphylla Ger. *Cocthuoet*.

Clus.

Caulis proferit pedalem, firmum, rotundum, lævem, quem in summo ferè ambiunt terni pediculi,
(crassissime plures) singuli terna folia sustinentes, ampla, mucronata, in ambitu serrata, saturè viren-
tia, gustu fervido. Summum caulem exornant quini aut sexi flores, *Dentariæ* Heptaphylli florum
æmuli, deorsum spectantes & propendentes, colore ex herbaceo pallescente. *Flores* sequuntur ob-
longa *cornicula*, torosa, mucronata, qualia sunt *Dentariarum* pentaphylli & heptaphylli *cornicula*,
& in his etiam simile *semen*, hoc est Hesperidis ferè, sed crassius & virescens, quod diffidentibus
corniculis exilit, antequam probe maturum videatur. Alia præterea folia à radice proferunt, terna
tantum in singulis pediculis oblongis nascentia, superioribus multo ampliora, sed breviora: *Radix*
novellæ alba est, vetusta nigricat, multis articulis sic distincta, ut è plurimis dentibus coagmentata
videatur. *Dentariæ* *epidos* radici non valde dissimilis.

Exist in umbrosis Austria, Stiria, Carinthia, Pannoniaque sylvis, non modò ad montium radices,
sed etiam circa medium earum regionem, ubi præcæta arborum sylvæ in Alpibus hujusmodi ple-
nissime desinere solent. Inveniebam & ultra Dravum in monte Greben imminenti, aque etiam
Harcini sylvæ Bohemiam ambiente. Floret Aprilis, vicinis Vienna Austriae: sylvis, & aliis hu-
milioribus; semine prægnans est Maio. At in montibus hæc omnia seriùs.

2. *Dentaria pentaphylla* C. B. Park. *pentaphylla* Clusii Ger. *Coralloides prima quinquefolia* J. B.

Clus.

A radice nodosa & in plurimos articulos distinctâ tenuibusque aliquot fibris ex articularum di-
ffinitione productis donata exeat aliquot folia, longis pediculis nixa, in quibus, profundas, & ad
petiolum usque, lœtas, lacinias divisa, in ambitu crenatas, scabra & tactu aspera, saturè virentia.
Caulis pedalis, amplior, rotundus, quibuscum ex intervallo foliis, aliis paribus, donatus, summo
fastigio quinos aut senos flores, bulbifera floribus similes gerens, colore tamen paullo magis saturatè
pur-

purpurascens, qualis ferè in floribus Bulbonach: Succedunt longiora cornicula, *semine* quali præce-
dens plena.

Dentaria *pentaphylla* altera Clusii cum non aliter à descripta differat quàm foliis mollioribus, neq.
adeo satura viriditate præditis & radice magis dentata, sive inæquali, & pluribus crassis squamis ex-
asperata; nos cum C. Bauhino eam à præcedente non separamus.

In sylvis jugis montis Jurae copiosè nascentem observavimus: Clusius ad Allobrogicarum Alpium Locus.
radices supra Lemanium lacum.

3. *Dentaria heptaphylla* C. B. Park. *heptaphylla* Clusii Ger. *Coralloides altera sive septifo-*
lia J. B.

Clus.

Folia aliquot è radice exeunt, quina interdum, sed maxima ex parte septena, longè costæ inha-
rentia, foliorum Fraxini instar digesta, h. e. ut ex adverso bina semper respondeant, folium impar
extremam alam occupat, omnia in ambitu serrata, dilutius virentia quàm sextæ [Dentariæ quinque-
foliæ] folia, & subius candicantia: *caulem* etiam pedalem, rotundum binæ aut ternæ foliorum ala-
is, quæ à radice prodeunt non dissimiles, ornant; quæ autem summum florum superioris floribus pares,
candidi tamen coloris. *Cornicula* quæ succedunt etiam paria, simile *semen* continentia. *Radix* mi-
nus squamata quam præcedentes, & paucis crassioribus fibris firmata; [J. Bauhino Alabastritis mar-
moris politi æmula, obliqua, tuberibus inæqualis] Semina compressa J. B.

In Jura & Saleva montibus copiosè exit.

Locus.

* 4. *Dentaria baccifera* Clus. *bulbifera* Ger. Park. *heptaphylla baccifera* C. B. *Coralloides minor*
bulbifera J. B.

Clus.

Oblonga serpit *radice*, dentata quidem, sed veluti ex multis nodis constante, tenui, alba, inter-
dum etiam purpurascens, subinde ex lateribus novas propagines generante, ingrato, & linguam
primum ficcante gustu, deinde acri: Ex cujus lateribus prodeunt oblongo pediculo sive costæ (quæ
secundum terram purpurascit, postea viridis est) inæherentia folia, quina plerumque, interdum plura,
magna ex parte inter se opposita, alteroque latere tantum crenata, eò quod impari numerum
facit, & extremæ alæ insidet, diffusat utrinque crenato, gustu initio acido, postea acri & fervente.
Caulis cubitalis est, gracilis, nudus, quem circa medium binæ aut ternæ alæ, interdum plures, ex
tribus tantummodo foliis, jam descriptis respondentibus, constantes ambiunt, [J. Bauhino foliis quinis
ad rachin annexis compositæ, modò recta è regione positæ, modò alternatim, fuscicantem aut duas
uncias longis, semunciam latiores] superna vero pars oblongis angustis, foliis, nunc leviter, modò
nihil crenatis, confuso ordine, obita est. Extremo cauli insident quaterni, quini, aut plures flores,
Leucoii aut Hesperidis quidem florum æmuli sed minores, albi aut ex candido leviter purpurascen-
tes; quibus succedunt *siliques* seu cornicula, Sinapi corniculis similia, breviora tamen, quæ una
cum suis pediculis marcescentia plerumque decidunt & pereunt, nonnunquam tamen crasse sunt &
matura *semen* ferunt Hesperidis semini ferè par, quod diffidentibus corniculis excutitur. Sed præter
id semen, ad singulorum ferè foliorum quæ caulem ambiunt alas & exortum tubercula quædam ad-
nascuntur, bulbuli Liliæ cruenti bulbiferi haud ab similia, ac velut è squamis compacta, initio viridia,
deinde pulla, ingrati admodum gustûs, quæ facillimè decutiuntur, & præmatura sponte decidunt,
terræque sepulta novellas plantas gignunt.

Reperitur hoc genus (ut putat Clusius) in omnibus Germaniæ montanis sylvis; v. g. in sylvis Hæf. Loc. 7
fæ non procul Martpurgio, Misnia, Austria, Stiria, Carinthia, Pannonia, &c.

Florere autem solet Aprilis: bulbuli nigricantes Maio conspicui alarum cavis inhærentes.

Tempus.

* 5. *Dentaria baccifera foliis Ptarmicæ* C. B. *angustifolia bulbifera* Park.

Eyl.

Radice constat oblique procedente, multis, carnis, dentatis, subalbicantibus articulis coagmentata,
indeque propagines fundit, atque *caulem* unum aut alterum erigit, rotundum, lævem cubitalem, circa
quem arta sedæ articulatum folia longa, lævia, Ptarmicæ modo tenuiter serrata, in acutum mucro-
nem sinientia porriguntur, saturati viridis, ac juxta exortum singulorum in geniculis ipsis soboles,
sui improprie magis loquendo bulbuli, crasse squamati, subobscure purpurascens. Flores in cacu-
mine emittunt tetrapetali, albi, fasciculatim dispositi, floribus Bulbonach dictæ confimiles. Semina
non vident descriptionis autor in corniculis, sed semina præcedentis paria & compressa esse con-
stat.

Xxx 3

CAP.

CAP. V.

De Leucois quibusdam flora parvo montanis aut peregrinis.

1. *Leucoum sylvestre latifolium* foliolo albedo, parvo. *Hesperis sylvestris latifolia flore albo, parvo* Park. *Hesperidi Alpina murariae affinis surrecta & magna* J. B.

Park. J. B.

Folia hujus plantae quae ad radicem ampla sunt & lata, ex crasso pediculo, circa margines sinuata & dentata, asperiuscula, subhirsuta & lanuginosa, praesertim aestate. Secundo à satione anno exoritur *caulis* bicubitalis & altior, nunc unus, nunc plures, crassi, hirsuti, recti, superne ramulos rectos alternatim inter folia proferentes lato principio eum amplectentia. In extremis ramulis multos *stipulos* exigui, albi, ad luteum nonnihil vergentes, in longas spicas dum sensim aperiantur excurrentes; quibus succedunt *siliqua* plurius, sex, septemque uncias longe, latiusculae, compressae, multo tenuiores & infirmiores quam *Leucou* incani, ideoque deorsum nantes, glabrae, sinit compresso, latiusculo, & parve qualitate replete. *Flores* parum odorati & fere inodori; foliorum sapor J. Bauhino amaricans, Parkinsono calidulus & exiccans. *Radix* alba, lignosa, non alte descendens, sapore acri J. Bauhino, quae semine ad maturitatem perducto interit.

In monte Saleva propè Genevam copiose oritur. Collegimus etiam in montibus non longè à Luci versis Massiam.

J. Bauhinus dubium movet annon hec sit Sinapi & Thlaspi media Provincialis planta Lob. Al.

2. *Leucoum montanum minus flore parvo. Draba alba siliquosa* C. B. Park. *Draba prima repens* Ger. critic. *Hesperis Alpina, flore maralis minor repens* J. B. *restitui Leucoum montanum, quo nomine ab Alphonso Pancio ad Clusium missus est.*

Radix oblique serpit summo fere cuspide haerens, fibras crebras subinde demittens, *capita* etiam plura habet. *Folia* in orbem multa per terram sparguntur, ex angusto principio sensim latefcentia, sinuata & serrata, candidantia, & hyeme quidem rubentia, pilosa, Barbareae murariae foliis accedentia, sapore acri praelata, at quae per caules cerantur, lata basi eos complectuntur, non minus jam dictis dentata. Ceterum *flores* in dodrantalis *caulis* rathorumque satigis multi, coarctati, albicantes, quos longa serie sequuntur *siliqua* duas, tresve uncias longe, aliis fere sesquipalmare, angustae, compressae, in quibus *stamina* foliaceae ruffa, saporis acris.

In montibus Jura & Saleva propè Genevam, praesertim locis humidis ad aquarum scaturigines nobis observata est. In parietinis, murosque rulis & inter faxa nasci tradit Hist. Lugd. Flore April.

- * 3. *Leucoum montanum succulentum. Draba alba siliquosa repens* C. B. Park. *altera repens* Ger. *Hesperidi Alpina sive murariae affinis, Draba succulenta* J. B.

Clus.

Frequentibus ramulis praedita est ex eadem radice prodeuntibus, tenuibus, deinde in caput exuberantibus; ex quo aliquot *folia* quasi in orbem disposita prodeunt, crassa, succulenta, atra viriditate splendens, Auricule urti flore carni coloris foliis magnitudine & forma fere respondentia, sed nonnihil in lateribus dentata, acri gustu & illico linguam vellicante. Ex horum medio pedalis aut major exit *caulis*, gracilis, quem per intervalla ambiunt & amplectuntur *folia* superioribus minora ad uterque latiora. *Flores* spicae instar supremum *caulem* ambulant ut in prioribus, albi: quibus succedunt teretia & oblonga *cornicula*, ruffum, pusillum & planum *semen* continentia. *Radix* tenuis & repens late seile diffundit, novas plantas singulis annis producit, vivax & tota hyeme virens.

Crescit in declivi montis *Herrnthalen* supra *Zeehof* villam centebii Gaminensis: ubi fere flores, at in hortos translata maturis cum praecedente.

- * 4. *Leucoum Creticum minimum folio subrotundo* C. B. *Creticum marinum caruleum* Park. *Alpinum* exoc.

C. B.

Cauliculus est palmo minore, viridi, striato, levissimis pilis asperso: *folioli* subrotundis, pallide virentibus, longis pediculis donatis, aliquando binis ex opposito, aliis alternatim sitis. *Cauliculi* summi in duos pedicellos abit [interdum plures] quorum singuli *stipulum* oblongum, coruleum, quadrifolium, modo unum, modo duos [aut etiam plures] sustinent, parvos, oblongos, pulchre coruleos, quibus succedunt in *siliqua* longis *stamina* minuta, nigricantia. *Radix* exigua, tenuis à semine perfectio marcescens: verum Autumno lata hyemem perierit, & sequenti Vere in caulem abit. Plenissem descriptionem videbis apud Alpinum.

Leucoum

Leucoum marinum minimum C. B. *marinum minimum* Park.

Ab hoc non multum differre videtur. In litore maris, inquit, propè Terracinam reperitur. An haec sit vera & genuina *Leucou* species semina scilicet, plana & compressa, nescimus, verum cum *Leucou* nomen illi impulerunt qui de eo scripserunt, *Leucou* annuerandum censimus: idem de sequentibus *Creticis* dictum esto.

- * 5. *Leucoum Creticum thlaspiifolium* C. B. *marinum Creticum majus* Park. *marinum Creticum* 1. Clus.

Clus.

Caules habet procumbentes, rotundos & duriusculos, multis ramis donatos, in quibus *stipuli* initio rubentes, deinde ex corculo purpurascens, petalis extremo bifidis, & cordis, ut vulgo pingitur, effigiem propemodum referentibus, quasi ex umbella, Irionis vulgaris instar, sensim prodeunt, qui (ubi floris *folia* conjunguntur) radiantem imitantur flavam stellam. Floribus succedunt quarum fere unciaur *siliqua* sive *cornicula* teretia, in quibus *semen* oblongiusculum castanei coloris. *Folia* vero plantae *folia* longiuscula sunt, à *Thlaspi* foliis non valde differentia, nullis (in *caule* praesertim) videntibus crenis donata, crassiuscula & aliquantulum amara.

Josephus Calabonius, ex peregrinatione *Cretica* redux semen ad Clusium mittebat, *Leucou* marini *Locum* appellatione, & quo tres diversae plantae orta sunt, haec & sequentes duae, quae ideoque hujus potius varietates, quam species distinctae censendae sunt.

- * 6. *Leucoum Creticum floribus minoribus* C. B. *Creticum minus* Park. *marinum Creticum* 2. Clus.

Clus.

Hec priore similis est, nisi quòd *stipulos* habeat dimidio minores, & initia proflus albos, deinde tamen paulatim purpureum quidpiam contrahentes, sed nihilominus magis ad albedinem inclinant.

Floret utraq[ue] [haec & praecedens] Julio, medio Vere, hoc est Aprili, Ga.

Tempus.

- * 7. *Leucoum Creticum foliis oblongis crenatis* C. B. *Cret. oblongis foliis crenatis* Park. *Creticum* 3. Clus.

Clus.

Folia initio promit praecedentibus duabus longiora, evidentibus & conspicuis crenis secundum oras donata, *Leucou* Dioscoridis Lobeliani [i. e. *Leucou* incani vulg.] & quorum medio exit *cauliculus* rectus, palmari altitudine minor quam *flores* incipit, nempe Augusto: à latere vero plures fundebat ramulos, in quibus *flores* secundo generi amplitudine pares, colore tamen differentes, nam propius accedebant ad *Leucou* marini Lobeliani latifolii colorem, magisque purpurantes erant quam in primo genere.

Turritum vulgare Morifonus ad hoc genus refert; & rectè si semina compressa habeat prout ille asserit, quod nobis non observatum.

CAP. VI.

De Leucio *siliqua* lata, brevi, *Viola* Lunaria, & *Alysson* dista.

1. *Viola lunaria major siliqua rotunda* C. B. *Lunaria major siliqua rotundiore* J. B. *Viola lunaria sive Bulbonach* Ger. Park. *Battin, or Honetyp.*

J. B.

Caulis affurgit sesquicubitali aut altiore, [digiti minimi interdum crassitie] colore glauco aut rubente, hirsuto. *Folia* Urticae, majora aliquando duplo aut triplo, hirsuta, serrata, opposita interdum, alias ad ramulorum propagationes singularia, sapore oleraceo. Ramis [& summitati caulis] insident *flores* multi, [eodem fere modo dispositi qui in Brassica], purpurascens aut carni, striati [Brassicae vulgaris floribus pares, *Leucou* minores, aliis iis similes] odore debili, ungue intus conspicuo & albicante. *Stamina* quatuor virefcentia apicibus luteis seu chloris [vix & callos emergunt]. Hec omnia excipit *caliculus* oblongus, phoeniceus, & quatuor foliolis, duobus majores totidem minoribus, compositus, [*Leucou* calici similis]. *Siliqua* lata, subrotunda [nonnihil tamen longiora], compressa, bivalves, argentea bractea exterioris utriusque laminae intercedente, filum summa parte emittentes, *seminum* orbiculatum compressorum duplicem ordinem conuenientes. *Radix* strumosa seu glandulosa, [unde nomen *Bulbonach*]. *Semen* ut in hoc genere maximum est, ex ruffo nigricans, & cum aliqua amaritudine acerrimum. *Folia* per hyemem reuolunt: secundo à satione anno caulem fundit, & cum semine maturit perit.

Copiose

Locus.

Copiosè crescit in salubus Thuringiæ sylvæ *Cau.* In montanis sylvis Austriæ, Stiræ, vicinarumque sylvis locis, atque etiam in Pannonia interamni sponte magnâ copâ provenit. *Clus.*

Viola lunariam majorem alteram & *Cam.* C. B. quàm præcedente minorem & flore albo esse scribit à sequente plantâ non differre puto, nihil tamen tenere affirmare ausim. J. Bauhinus Lunariam majorem aliam flore albicante odorato perennem *Cam. herb.* sequentis plantæ synonymum facit.

Vires.

Calido, acrisque & amaro gustu est, præsertim femina, sed tamen radices in acetiariis ut Rapuntia manduntur. Absterget, modicè calcitræ, & usinam cit ut Rapunculus. Pulvis seminis amarissimi cum aqua appropriata exhibetur in epilepsia. *Cam. Schwenckf.*

Quidam in Helvetia chirurgus ex Lunariæ perennis contutis foliis & Sanicula parabat unguentum vulnerarium non contemnendum. *Idem.*

- * 2. *Leucoium lunatum seu lunarium latifolium majus alterum, siliquâ rotundâ, florâ albi*
Morif.

Hoc priori foliis latius, & siliquis planis rotundis simile est. Perenni nititur radice quæ hyeme non marcescit: caules ei sunt cubitales, lignosi: folia multa, lata: siliquæ planæ, compressæ, rotundæ, utraq; paulò minora quàm prioris. Flores autem profert candidos instar *Violæ* maritimalis.

Locus.

Provenit in sylvis nonnullis Germaniæ, ut Hercyniæ.

3. *Viola lunaris longioribus siliquis* Ger. *Viola lunaria major siliquâ oblongâ* C. B. *Lunaria major siliquâ longiore* J. B.

Latis hæc est Lunariæ præcedentis foliis, serratis acuminatisque: flos confinisil purpureus: at quæ cum excipit siliquâ oblonga est, & quæ præcedit Lunariæ siliquis multum cedit latitudine, binis utrinque membranâ mediani argenteam sponte per seminis maturitatem relinquens. Radice est perenni.

Locus.

In montibus Jura & Saleva propè Genevam provenit quidem, sed non copiosè, quod nos vidimus. Maio mense in hortos translata floret.

4. *Leucoium Alyssoides clypeatum majus* C. B. *Alysson Dioecrisidis* Ger. Park. *Alysson siliquâ latâ aspera, quibusdam Lunaria flore luteo* J. B. *Dioecrisides hirs. quadriflora*.

J. B.

Radice simplici & lignosa, candicante nititur, sapore prædita servido: ex qua plures eriguntur caules, recti, rigidi, incani lanugine hirti, qui cis fastigium in ramos aliquot abeunt: in quibus flores numerosi, parvi, melini, Erysimi floribus formâ & magnitudine similes: quibus delapsis siliquæ oriantur, ex oblongo rotundate, villo aspero tectæ, compressæ, semen claudentes simpliciter compressum. Folia germinatione prima ex oblongo rotunda, postmodum in longum porrectiora, in obtusum mucronem desinunt, nonnihil sinuata, Leucoii foliis similia, albicantia, hirsuta & radu aspera, sapore oleraceo prædita.

5. *Leucoium Alyssoides clypeatum minus* C. B. *Leuc. pellatum Romanum minus* Col. *Alysson aliterum Dioecrisidis minus* Park. *Thlaspi incanum Meckliniensis nobis videtur.*

Differet hoc à præcedente natalibus calidioribus: radice perenni: foliis minoribus mollioribusque, flore majore, candido, cum illis luteus sit, petalis in cordis figuram dissectis: peltis duplo minoribus. Ab imo flores & fructus Vere incipit proferre.

Locus.

Copiosè circa Romani undique in incultis fructit. Plenam omnium partium descriptionem si desideras, Columnnam adas.

Nos hanc plantam à Columnna describam pro *Thlaspi Meckliniensis* habemus, nam & descriptiones per omnia, semine fortè excepto, conveniunt, & nos circa Romam *Thlaspi* illud dici solitum copiosum observavimus. Semen Thl. Mech. nec *Clusius*, neque J. Bauhinus, describunt, *Thlaspi* autem, qui exiguum semen, cæteris minus ei attribuit non multum moror. Tale ei esse quale describit Columnna mihi planè persuasum. Quod si ita sit, rectius hic disponitur planta quàm inter *Thlaspeos* species.

Semina, describente Columnna, ruffa sunt, rotunda, compressa, tenuia.

Thlaspeos Meckliniensis synonyma sunt

Thlaspi fruticosum incanum C. B. Ger. *incanum Meckliniensis* Park. *Thlaspi capsulis sublongis incanum* J. B.

Thlaspeos

Thlaspeos capsulis sublongis incani J. B. *incani Meckliniensis* Park. *fruticosi incani* C. B. Ger. *descriptio sic se habet apud J. Bauhinum.*

Ex radice satis crassa cubitum longos ac etiam longiores, lentosque ramos, & planè lignosos, ru-bentes, erectos producit, in ramulos aliquot divisis. Folia priora longa quatuor uncias, & unam lata, superiora Leucoii lutei, incana aut in nigro virentia, subhirsuta, sapore oleraceo, subacri. Flores inæquali licet pediculorum tenuissimorum ortu, in umbella dispositi, albi, quatuor foliis cordatis constantes, staminibus in medio luteolis. Capsulæ succedunt sublongæ, hirsutæ. Radix sub terra lætæ serpit Dracæ instar, autore *Clusio*.

In agro Romano abundat, ad hyemem usque florens.

Leucoii peltati Romani minoris descriptio apud Columnnam cum hac egregiè convenit. Radix perennis: Flores albi, umbellatim nascentes, petala cordata: staminula luteola. Locus etiam suffragatur.

Locus.

- A. 6. *Leucoium seu Lunaria vasculo sublongo intorto.*

Radice habet albam, duram, simplicem, fibris majusculis donatam: Caulem erectum, teretem, striatum, hirsutum, altitudine dodrantali, versis summum ramulos hinc inde emittentem, in quibus ut & in summo caule siliquis parvis, albis, petalis in medio fissis. Floribus succedunt siliquæ oblongæ, latiusculæ, glabræ, & (quod huic speciei peculiare est) intortæ, membranâ tenui dissep-tæ, cui adnascuntur hinc inde quatuor aut quinque (minimè oblongorum, compressorum paria. Folia in caule crebra, nullo ordine absque pediculis abacta, non tamen cum amplectentia, utrinque pilosa, rarioribus incisuris ad latera dentata, vix digitum longa, aut dimidium lata, in acutum den-tentia. Sapor herbe vix illis manifestus. Semen nonnihil acre.

In udibus ad scaturigines aquarum è lateribus montium *Ingelborensis*, *Hinckelbaugis* aliorumque vici-
norum in Septentrionalibus Angliæ erumpentium nascitur, & post mediani ætatem floret.

Locus.

CAP. VII.

De Herbis quibusdam Siliquis latis, semine non compresso, flore parvo.

- A. 1. *Paronychia vulgaris* Ger. *vulgaris Alpinæ foliis* Park. *Bursa pastoris minor loculo oblongo* C. B. *B. pastoris minima oblongis siliquis, flore verna loculo oblongo* J. B. *Common Whitt-low-grass*.

J. B.

Radice est tenui & tandem fibrosa: à qua per terram spargitur folia multa, vix unciam longa, mucronata, hirsuta, virentia modò, modò rubentia, oris per extremum aliquot crenis incisæ, sapore primum subaltringente, tandem acti, nitrolo & vellicante: inter quæ caulis nunc unus, aliàs bini, terni & plures, teretes, palmares, aliquando vix sextantales, foliis nudis stilosulos sustinent simul multos, albos, quatuor foliolis ad unguem fere bifidis constantes, ex pedicu-
lis oblongis: loculo longiusculo, compresso, nullâ lacuna, ut in Bursa pastoris distincto, sed in acutum delinente, membranâ tenui valvas intercurren-
te dissep-tis, Semen minutum rotundum continet.

Floret mense Martio, serisive aut citius prout hyems acrior aut milder fuerit. In agris & hortis præsertim sterilibus & arenosis, nonnunquam & in muris & rostris. Annuæ est planta, semine Tempus deciduo se quotannis renovans.

Locus &

2. *Bursa pastoris Alpina hirsuta* C. B. Park.

C. B. prod.

Radice est unciali, foliolis copiosis, pallidè virentibus, in orbem humi stratis, molliibus, incanis, Lentilæ magnitudine, leviter crenatis, aliquando integris: cauliculis aliquot tenuissimis, leviter hirsutis, penè nudis, tres quatuorve uncias longis: stilosculis parvis, albis: loculis flavescensibus, oblongis, multo quàm in vulgari majoribus, semen minutum, rufum continentibus.

In Alpibus Helveticorum, ut monte Fracto & Spligel reperitur.

Locus.

3. *Paronychia Salsiformis flore luteo Leucoium luteum Arizoides montanum* Col. *Sedum Alpinum hirsutum luteum* C. B. *petraum* Ger. *petraum montanum luteum* Park. *Phyllon thelygonum Dalech.* J. B.

Radix simplex [tenuis, sesquipollicem longa Col.] paucioribus fibris donata, superiore parte in plura capita divisa ut in Caryophyllis & Psyllio perenni. In singulis capitibus, seu ramulis in quos plantæ radix supra terram divaricatur, densum foliolorum agmen ceu capses extat. Folia singula angusta, velut graminis aut Caryophylli, in acutum definita, ad latera utrinque brevibus pilis rigidiusculis hirta, ut Aloës folia, si magnis parva componere licet, quadratenus imitari videntur, hquidem sculæ hæc adeo concitè dispositæ sunt, ut incuriosius spectanti folia dentata videantur,

tur. E centro seu medio singulorum calspitum, (seu ut Columna vocat globulorum) foliorum, emergit *cauliculus* truncialis rarius palmaris, firmus, rotundus, levis, viridis, foliis nudus, in summo gestans *stipulam* quinque, sex aut etiam plures, luteos, tetrapetalos, petalis obtusis, longis periculis ful-
 tos, reliquos post se *vasculum* feminale oblongum, compressum, in acutum desinens, figura Pyronychia vulgaris, nisi quod majus sit & longius membranâ pariter ad planum filique parallelâ dissectum.

Locum.

In monte Salvea è scopulorum rimis exit, florêque sub finem Aprilis & initio Maii.

- A. 4. *Bursa pastoris major laculo oblongo* C. B. *Bursa pastoris laculo sublongo affinis pulchra* plant. J. B. *Thlaspi Veronica folio* Park.

f. B.

Per terram spargit folia Barbarea muralis aliquatenus similia, breviora, latiora, magisque rotunda, unciam [J. Bauhinus duas uncias] lata, per ambitum serrata, hirsuta, aspera nonnihil, cuspidati modum etiam per caules ramôseque, sed portione minora cernuntur, sine pediculis. Statim autem è radice tenui plures emittit *caules*, alios alii felicitas adolescenter, cubitum altos & ampliores, nonnunquam in ramos plures divisos, quos non ut Barbarea cauli apprimat, sed abscedentes diducit. Flores singulis alii multi coherent, parvi, albi, quos excipiunt serie longa. Loculi Paronychia vulgaris similes, bifores, qui in medio striam habent, quorum alterius abscedentibus valvis *semen* apparet minutum, relicta dissepiente membranula. In singulis filiquis plura continentur semina, sex aut octo utrinque numeravimus.

Locum.

Ad latera montium in Occidentali Comitatus Eboracensis parte *Craven* dicta non infrequens est: invenimus etiam in Italia, medio circiter itinere inter Lucam & Pisas ad sapes; & in Gallia Narbonensi circa Montepellum oritur.

CAP. VIII.

De Hesperide.

Hesperis unde dicta sit in ejus descriptione dicemus. Notæ ejus genericæ sunt flos speciosus Leucoi amulus, semina teretiuscula oblonga majora.

1. *Hesperis hortensis* C. B. *Hesperis flore purpureo, albo & vario* J. B. *Viola matronalis* Dod. Lob. *matronalis purpurea* Ger. *Eruca alba & purpurea* Lugd. *Dames Violet, or Rocket.*

Radices aliquot parvis lignosis & albis nititur; *caules* erigens cubitales & sesquicubitales aut altiores, [teretes] hirsutos, [medullâ factos]; in quibus alternatim folia Eruce, sed non ita laciniata, in ambitu serrata, acuminata, hirsuta, in virore nigricantia, [quatuor digitos longa, pediculis brevibus nixa,] sapore acrisculo. Ex alii foliorum erumpunt ramuli, in quibus, [ut & in summitate caulis,] flores formâ ad Leucoium luteum accedentes, odoris suavissimi, quadrifolii, colore nunc albo, nunc purpureo, alias confusis cum albedine maculis purpureis variato, [pediculis seminalibus & longioribus insidentes.] Semen in filiquis longis, [bivalvibus, membranâ intergerminâ dissectis] continetur oblongum, rufum, acre.

Tempus
& Locum.

Aprilis, Maio & Junio mensibus floret. Provenit, inquit J. Bauhinus, in Sequanorum vallibus, quæ Rheus fluit sub septibus. In agro Neapolitano, cum Salerno Neapolim iter facerem, in pratis florentem observavi mense Junio. In Anglia nondum vidi spontaneam, quamvis Lobelius in Angliæ pratis eam fruticari scribit.

Nominis
ratio.

Hesperis dicitur, quoniam ejus flos sub vespere præsentim grato odore naris ferat, interdiu aut nullum, aut levissimum spiret, quod Theophrastus & Plinius de Hesperide tradunt.

Varietates.

Ab hortulanis nostris *Rocket*, i. e. Eruce nomine colitur cum flore pleno purpureo albo, & vario.

Vires.

Eruce ut sapore ita facultate proxima videtur tum foliis tum semine Dod. Lob. tussi, convulsis & difficulter spirantibus moderi traditur apud Clusium: urinas insuper & sudores propellere, incidere, abstergere & digerere. f. B.

2. *Hesperis flore viridi* C. B.

Magnitudine quoad omnes sui partes à vulgata differt. Flore est viridi & inodoro. In orto quodam Basileæ legit C. Bauhinus. Degener quædam prioris species esse videtur è semine nata.

3. *Hesperis Syriaca* J. B. *Syriaca Camerarii* Park. *peregrina filiquis articulatis* C. B. *quibusdam Leucoium melancholicum, & nostrâ sententiâ recte.*

Dodrantalina *folia* aut minora, palmum lata, valde aspera & hirsuta, longis nixa pediculis, Hesperide flore obsoleto multo ampliora, nonnihil in ambitu sinuata: *Floris* in brevibus sed crassioribus caulis, figurâ quidem vulgaris Hesperidis, sed colore fusco & ludo, multis venulis per eo-

rum

rum petala discurruntibus, sub noctem valde odorati, interdum odoris expertes. Sequuntur *filique* insignis longitudinis, recurvæ torose, multo quam Hesperidis colore obsoleto crassiores: *Semen* paulo crassius: *Radix* nota abimilis.

In Syriæ montanis crescit teste Clusio. C. Bauhinus à Parkinsono reprehendit quod Hesperidem Syriacam Leucoio melancholico eandem plantam faciat. Alii Leucoium melancholicum Hesperidem montanæ primæ Clusii idem statuunt; & revera Hesperidis Syriacæ & Hesperidis montanæ prima Clusii, in paucis magnitudine excepta differunt. Syriacæ scilicet multo vegetior est, ampliora habens folia, crassiores caules majorisque flores, eisdem planè coloris sub noctem valde odoratos, interdum odoris expertes: Cornicula multo crassiora, semen paulo crassius. Hæ autem diversitates cæli fortalis & soli differentias tribuende sunt.

- * 4. *Hesperis sylvæstris flore parvo* C. B. *sylv. angustifolia flore parvo* Park.

C. B. prod.

Caulis est cubitalis, viridi, striato, nodoso, multis alii ferè palmariibus donato & concavo: *foliis* quam in vulgari acutioribus in ambitu profundius serratis, viridibus, subhirsutis, & nimis vulgari aspers: *floribus* plurimis, quadrifoliosis, subceruleis, parvis, ita ut hujus flos integer vix vulgaris foliolum adæquet, quibus *filique* strictissime succedunt.

Circa Montepellum in orto Dei, ad aggeres riparum collecta fuit. D. Magnol in incultis circa Locum, urbem.

5. *Hesperis sylvæstris Hieracii foliis hirsuta* C. B. *sylv. folio sinuato* Park.

C. B. prod.

Tota planta hirsuta est, *caulem* habens pedalem, angulosum, hirsutum, pallidè virentem, in summo in ramos aliquot alternatim dispositos divisi: *folia* Hieracii instar laciniata & sinuata, oblonga, angusta, acuminata, crassa, hirsute aspera, quorum superiora pediculis carent. *Flores* in calicibus hirsutis rubri, magnitudine Hesperidis vulgaris flores æquantes, quibus similes *filique* semen continent succedunt.

In faxosis humidis Provincia lecta fuit.

Locum.

- * 6. *Hesperis montana & prima* Clus. *montana, pallida, odoratissima* C. B. *Hesperis colore integranti* J. B. *Hesperis Pannonica* Park. *parad. Viola matronalis flore obsoleto* Ger. emac.

Clus.

Cubitali excrecit altitudine, multisque ramis prædita est, quos confuso ordine ambiunt *folia* Matronali Viole similia, paulo tamen latiora & crassiora, acutiusculo primùm gustu, postea acri & salivam eliente: extremis ramis in oblongis pediculis insident *floris*, Leucoii aut Hesperidis foliis formâ similes, non explicati tamen, sed se contorquentes, colore admodum integranti & obsoleto, hoc est, pallidi & fævi, infinitis venulis ex atro purpureis singula foliola intercurantibus, odore interdiu nullo, aut admodum tenui, ut vix naribus percipi possit, sed vespere autem gratissimum & suavissimum. Flori succedunt longa torosâque, ut in vulgari, cornicula, ferè tamen quadrangula, in quibus continetur *semen* vulgari Hesperidi simile, subrotundum. *Radix* fibrosa, quæ ut plurimum bicinium non superat, sed postquam desloruit & semen tulit perire solet; si tamen præcis caulis ab frugem pervenire non sinatur, nova germina interdum producit.

Sponte nascentem & semine prægnantem invenit Clusius in Prellenberg Hamburgensi monti vicino, Ungariæque extremo quâ Austriam spectat mense Junio.

Locum.

Solent quæ semine hæsentur plantæ floris colore multum variare, nonnullis maternum colorem retinentibus, aliis aut dilutius pallascentibus, aut magis obsoletum adquirentibus, omnia tamen florâ crebris venis ex atro purpureis distincta habentibus.

Sulpiacur Johnsonus apud Gerardum emaculatam plantam hanc minimè diversam esse à Leucoio Melancholico *Horti Elys.* siquidem flores & filiquæ Leucoii illius convenienti hujus descriptioni, nec caules & folia multum abluant. Consule si placet Gerardum emac. in hac planta.

Parkinsonus Leucoium illud melancholicum dictum Leucoio alteri faxatili obsoleto flore Columnæ unam & eandem speciem plantam esse fidenter affirmat: unde & iconem Leucoii faxatilis obsoleto flore Col. allinit, & proponit in Theat. Bot. sub titulo Leucoii Melancholici. C. Bauhinus ipse Leucoium melancholicum Hesperidis Syriacæ synonymum facit; & revera Hesperis Syriacæ ab Hesperide montana prima Clusii vix alia in re quam magnitudine differt, unde eadem specie planta videtur. Quæ si ita sint, (ut mihi quidem etiam videtur) C. Bauhinus ex una planta quatuor facit, nimirum, 1. Leucoium incano folio hortense VII. seu livide rubente colore: 2. Hesperidem montanæ pallidam odoratissimam: 3. Hesperidem filiquâ corniculatâ, florâ obsoleto. 4. Hesperidem peregrinam filiquis articulatis.

Ceteræ planta illa Leucoium Melancholicum dicta, non est verum & genuinum Leucoium (ut & Parkinsonus rectè monet) sed Hesperidis species. Quocirca & huc transferenda, & Hesperis flore obsoleto denominanda.

Leucoii autem Saxatilis alterius obsoleto flore Col. quod Parkinsonus Leucoio melancholico idem esse fidenter affirmat, descriptio sic se habet.

Hujus *radix* crassa, longa, foris pulla, intus alba est & nervosa. Caulis verò semipedalis, rotundus, viridis, hirsutus, alii duabus divitis [hoc non constans & perpetuum esse puto] in quatuor summo

Lec. 3
Temper.

hummo flores alternatim Leucoio similes, hirsutis calycibus, colore ex luteo & viridi purpurante ob. solati, parum odorati; & quibus *siliquæ* producuntur trientales, hirsutæ, nodosæ, corniculatæ, in terram deflexæ, sex aut septem semina intus habentes in singulis valvulis. *Folia* in uno longo petiolo, divisa Papaveris maritimi; vel etiam Leucoio in arenis orti, hirsuta, crassa velut albi Hysocyami & magis, odore gravi: quæ caulibus haerent breviora & absque petiolo, nec laciniosa, sed serratis & magnis dentibus divisa, Hysocyami similia, sed quadruplo minorâ, prope caulem latiora.

Maior florēt & Junio siliquis perficit, in faxorum rimis & versuturum menium Campoclaresium, inque rupibus Vallis Soli expositis. Sapore dulci calfaciente Raphani ferè tota planta est, odore gravi non ingrato.

Folis magis laciniosis ab Hesperide 1. Clusii differre videtur, quæ differentia accidentalis potius est quàm specifica.

Leucoium melancholicum Parkinsonus sic describit:

Folia habet majora, longiora & viridiora quàm Leucoium incanum majus minusve, ad margines sinuata, humi jacentia, aspera nonnihil & hirsuta; & eorum medio exsurgunt caules bicubitalis, subalperis pariter, foliis confimilibus sed minoribus hic illic obtusi, summitatibus suis flores gestantes numerosos, amplos, prorum similes, majores, colore obscure aut fuscè lutescentes, quibus succedunt *siliquæ* oblongæ, teretiusculæ, *seminibus* oblongis, indem teretiusculis & majoribus quàm Leucoio incani repleta.

7. *Hesperis Pannonica inodora* J. B. Park. *lyco. inodora* C. B.

J. B.

Cubitali affurgit altitudine, dum gererum foliis donatum: infima ex angusta cervice mox distantur, tandemque in acumen desinunt, sinuatis nervis prædita; alia lata sessilique basi cauli adnascuntur, utraq; serrata, hirsuta, candiora mollioraq; quàm in Hesperide nostra vulgari: flores colore sunt exalbicante, vel purpuratæ, formâ tamen, unâ cum subsequenter longioris torosis *siliquis*, *seminibus* rufis cum vulgari Hesperide conveniunt.

Clusius folio floris odore, cujus in hac nullam gratiam percipere potuit, à vulgari differre asserit.

Crescit passim ad montium radices, & vinetorum in collibus sitorum margines Viennensi agro. Floret cum vulgari, nempe Maio & Junio. *Clus.*

Lec. 2.

C A P. IX.

De *Alliaria*.

Seminibus oblongis, teretiusculis majoribus cum Hesperide convenit; floribus parvis albidis, foliis subrotundis, odore Allii, unde nomen sumptis, ab eadem differt.

Alliaria Ger. Park. J. B. C. B. *Jack by the hedge, Salwe alone.*

Ex radicle tenui, lignosa, alba, Allium obolente caules promit cubitales & sesquicubitalis, tenues, subhirsutos [teretes, striatos, solidos.] *Folia* primum rotunda Hederæ terrestris modo [verum is longè majora] mox nonnullum acumen assequuntur per ambitum crenata [pallide virentia, glabra, pediculis longis nixa] sapore & odore Allii mitiore [ad intervalla longiora in caulis alterno aut nullo ordine sita] in summitate caulis & ramulorum flosculi multi, albi, quatuor foliolis exiguis constantes [brevibus admodum pediculis nixi] in quorum medio apices ex viridi flavescetes. Semen in siliquis longis, angulosis [bivalvibus membranâ intergerminâ dissectis] oblongum nigricans.

In sepibus & aggeribus fossarum, Vere florēt.

Alliaria dicitur quia Allium redolet digitis comminuta. Usus ejus est ad embanmata sive intus. Rustici pro fassamentorum condimento utuntur. Recens urinam cicre dicitur, siccâ veneno adversari si in vino coquantur. Contra veterem tussim ex resina & melle siccâ lingitur. Podagras acri aceto circumlita mulcet.

Singularem vim habet quâ putredini resistit, unde & herba ipsa ex melle, & succus ejus infusus ad gangrenam aliq;que ulcera putrida atque maligna unguentis cataplasmatibusque inditur.

Semen emplastrum modo impositum, vulvæque adnotum mulieres uteri stranguinati oppressas liberat & excitat.

Semen tritum naribique impositum sternutamenta excitare cerebrum; purgare Tab. prodidit.

Herbam in oleo & aqua decoctam & potam asthmaticis subvenire scribit Cam.

Folia enenatis incoquant nonnulli ad colicos & nephriticis dolores, & calculum.

Scordium legitimum ut odore ita & viribus refert. G. Fabr. Hildanus Centur. 2. Obs. 44. Sucus (inquit) Alliariæ in Gangranæ, ulceribus putridis & fœtidis magnarum est virium, ut à frequenter experientia edoctus sum: mirum igitur nemini videri debet, quod nonnulli Antiquorum, Arabum præcipue, pro Scordio vero Alliariam aliquando substituerint, non quod verum Scordium ipsis fuerit incognitum, sed quod in Alliaria eandem ferè vires repererint: præterea Scordium minimè crescit in multis regionibus, neque nisi siccam & obsoletum haberi potest, cum Alliaria ubique ferè locorum prodeat. Communicavit D. Tancredus Robinson.

CAP

CAP. X.

De Leucois quibusdam spuris, Erysimi siliquis & semine.

Herbas hæc ob convenientiam cum Leucois in floribus, quamvis siliquis & seminibus discrepent, iis subiungendas duximus.

1. *Leucoium maritimum parvum folio virente crassiusculo* J. B.

J. B.

Caules ei tenues palmares: *folia* per illos rara, quædam uncia paullo longiora, nonnihil sinuosa, succulenta & crassiuscula, glabra, virentia: flores satis magni pro herbe proportionem, purpurascens: quibus succedunt *siliquæ* tenues seminales circiter, aut paullo longiores brevioræve, *semina* minuta rufa, verum non compressa, continentes.

2. *Rapistrum floribus Leucoi marini C. B. parvum Massiliense* Park.

C. B. prod.

Planta semipalmaris est, *radice* oblongiuscula, alba, fibrillis donata; *cauliculis* trium quatuorve unciarum: *foliis* vulgari Rapistro luteo similibus, uncialibus, crenatis & subalperis: *flosculis* parvis, subcæruleis, Leucoi marini similibus, quibus *siliquæ* parvæ, angustæ *semen* minutum continentes succedunt.

Circa Massiliam in rupibus.

Lec. 3.

3. *Snapi maritimum Ægyptium Alp. exot.* Park.

Alpin.

Ex *radice* oblonga, gracili, lignosa, alba, *caule* unico vel duplici affurgit, rotundo, rubescente, pingui, Macropteris crassitie, oblique sursum & non rectè in aere acto: qui hinc inde inæqualibus intervallis fert alios cauliculos, in apice habentes flores cæruleos ut in Leucois, parvos; à quibus desolentibus succedunt *siliquæ* parvæ, tenues, oblongæ, in acutum desinentes, quæ habent minuta *semina* rotunda, gustu acerrima, ad Ruxæ odorem inclinata. *Folia* habet hæc planta pauca, longa & lata, utrinque foliolis oblongis, ordinatis, quinis, Senecionis aut Chineriæ modo crenatis, crassis, pinguis & succosis, Erucæ colore & quandoque rubescentibus. Tota hæc planta valde acris est, & ad erucæ odorem aliquatenus inclinare videtur.

Leucoium spurium Erucæ folio.

4. *Eruca purpurea alii cærulea sive Viola petraea* J. B. *Eruca cærulea* Park. *cærulea in arenosis cretensis* C. B.

J. B.

Radice nitide recta, palmari, alba vel subrubra, tenui, subacri, fibris aliquot capillata, matrice lignosa. *Folia* per terram spargit plurima, oblonga, hirsuta, Bursa pastoris divisiurâ profundâ, crebri, sapore oleraceo quodammodo, colore viridi, aliquando infernâ parte rubente. *Caules* modo singularis, modo terni, quaterni, seni & plures, palmum nonnunquam superantes, interdum cubitales, hirsuti, striati, propter humum purpurantes, supernè virentes, concavi, brachiati: in quibus ex intervallis *folia* infimis alis breviora, latitudine is parum cædunt, nec tam altè ut plurimum lacinia. *Flores* ex ramorum lateribus, & summo fastigio æterno fiti multi insident pediculis semuncialis tenuibus, tantilla lanugine obitis, odorati, suaviter cærulei, aut purpurei, vel purpureo-violeti, albive, flavolentes, quatuor foliolis latiusculis constantes. *Stammina* lutea cum *stilo* continentes: quibus decidentibus laborantur *siliquæ* oblongæ, glabræ, in quibus *semen* minutum, subulsum, acre.

Variat hæc ætatis ratione, necnon loci, prout lato solo surgit, vel squallido aut sabuloso nascitur, ac sæpe iidem in muris modo major, modo minor, foliis valde varians.

In muris & rupibus variis in locis invenit J. Bauhinus, ut circa templum & castellum Besfordiæ, *Lec. 3* Bilanti, &c. Nos inter Herzonach oppidulum & Moguntiam urbem in Germania observavimus & collegimus.

5. *Rapistrum floribus Leucoi marini C. B.*

Plantula semipalmaris est, *Radice* oblongiuscula, alba, fibrillis donata. *Cauliculi* trium quatuorve unciarum, *foliis* vulgari Rapistro luteo similibus, parvis, uncialibus, crenatis & subalperis: *flosculis* parvis, subcæruleis; quibus *siliquæ* parvæ, angustæ, *semen* minutum continentes succedunt.

Circa Massiliam in rupibus inventum fuit.

Lec. 3.

Y y y

CAP.

CAP. XI.

De Brassica.

Brassica, Catonis panacea, Festo seu Verrio dicta videtur à *prescendo*. Dura sanè Erymologia, sed mollior videbitur, si duo sciamus; unum est composita à *seo* in compositione & solere mutare in *i*, unde *disseo*, *subseo*, aliisque de quibus fuscè Aldus in Orthographia: Alterum est *B* in multis olim sonuisse ut *z*, quod ex scapo præsecetur & *pasta* fiat: imò hanc Erymologiam Varroni ipsi tribuunt Grapallus, Radens & alii. Sed Varro idem scripsit quod Festus. Sic enim ille lib. 4. de L. L. *Brassica* in *presca*, quod ex scapo præsecetur. Sic enim locus is legitur non solum in nuperis editis, sed etiam Aldina Anni 1513. & Mediolanensi Ann. 1500. Tertia eorum sententia est, qui deducunt à *Cesius* i. e. *vero*, quia avidè eà Veteres vesci solebant. Quartum est eymon Jof. Scaligeri. Docet is in conjecturas Brassicam dici à Græco *σπαραβή*, utpote hortulanum olius. Nam *σπαραβή* notat areolas hortenses, unde & *pratium* nomen accepit. Hoc Erymon imprimis placeret, nisi esset Brassica vox à majori Græcia, quæ pro eà dixit *Cesari*. Helychius, *Ρεβίτιον*, *Ρεβίτιον*, ubi *Ρεβίτιον* non sunt Latini fed Tarantini & alii. Hæc omnia Vossius in Erymolog. Brassica Recentioribus Caulis dicebatur quod præ cæteris herbis insigni caule vigeat; Hinc nostrum *Cole* & *Colewort*.

Note Brassicæ characteristice sunt folia in hoc genere maxima, glauca seu subcærulea, carnosa, femina rotunda, minus acris.

1. Brassica capitata alba J. B. C. B. Park. Ger. *White Cabbage*.

J. B.

Caulum producit crassum, albicantem, crasso cortice testum, medullâ parum acris & subdulci. Folia quæ primùm erumpunt lata habet & amplia, subrotunda, nullis effatu dignis lacinis finuata, longis crassis pediculis hærentia, costis nervisque albicantibus crassis intertexta, colore casto aut cinereo cærulescente, quorum inferiora avulsâ aut fortè decidua stipitem relinquunt densa vestigiorum serie rugosum & inæqualem: Superna verò quæ remanent lata quoque & subrotunda, & ex viridi albicantia & cæcia, mutuo incubitu in caput maximum durissimum conglobantur; tam arcto complexu ut difficile separantur. Horum interiora planè albicant. Porro glomer appetente vere, quo tempore semini ergo transplantari solet, parum dehiscens, è medio caulem erectiorem profert, floribus luteis aut luteo-pallidis, quibus delapsis *siliqua* longe nascuntur, teretes, acuminatæ, femina parietum medullolorum interspectu claudentes rotunda.

Hæc interdum elegantissimâ naturæ varietate ad quinquaginta capitula minora fert, magni illius glomeris loco.

Radix alba, plurimis fibris donata, neque altè in terram descendit, neque in latitudinem multum se diffundit, unde gelu asperiore faciliè corrumpitur.

Brassicæ folia (ut rectè C. Hofmannus) in superficie habent salsum quid, nitrosum & leviter amarum cum acedine quadam, cum in profundo aqua & frigida sint.

Vires.

Scribit Galenus Brassicam habere contrarias vires solvendi & stringendi alvum. Si enim (ait) illud volēs, aut leviter coctum cum suo jure dabis, aut jus ipsum: si hoc, effuso jure primo, affundes aliam aquam calidam (hoc enim peculiariter monet) eaque post coctionem iterum effusi, edendam dabis ipsam Brassicam. Quod tanto melius fiet quo lapsius effusa aqua, & repetita coctio. Hinc illud Scholæ Salernitanæ,

Jus caulis solvit, cujus substantia stringit.

Brassica in cibis ex sententia Galeni & omnium ferè Medicorum, quocunque modo preparatur facit in corpore *σπαραβή* & *σπαραβή*, succum crassum & melancholicum; quod facile quis in seipso colligere potest ex ructibus fœtidis & ingratis quos excitat.

Ipsè vidi verrucas illas fucce Brassicæ ingenti miraculo spatio quatuordecim dierum evanuisse in ancilla quadam, cui manus obstitit erant verrucis, quas lineabat sponte exsiccare sua citra detractionem ullam. *Sim. Pauli*.

Julius Alexandrinus testatur se scire in longum sinuosum vulnus protensum ab humero propemodum ad nates usque ipsas, qua in parte extrema ejus ora plurimum semper remitteret famole materie cussidam, nec profundum tantum, nec ultra carnolam membranâ valde adactum, cum remediis aliis non posset, ex solumum Brassicæ vino nigro & austero incoctorum applicatione radicalium coassuillè intra paucos dies.

Camerarius dicit folia ejus in ulceribus & lepra vino incocta admodum utiliter adhiberi. Tragus tante Brassicæ esse efficaciam ait, ut urina eorum qui velsuntur Brassicâ, Fistulis, Cancro, Scorpigni & similibus vitis mederi queat. *Sim. Pauli*.

Noro ex Platero, quod in principio inflammationis faucium, ubi refrigerare & repellere simul fludimus, aqua ex acido liquore in quo Brassicam capitatam condre & asservare solemus exsiliata, vulgo magno succellu utitur.

Cum quadam Scorbuto cum misere laboraret, ut maculis toto pectore & cruribus diffusis, membrisque rigentibus vix incedere posset, jussum est poti quotidiano uti ex Vin. B. ij. quibus Brassicæ rubræ concisæ in. iv. cum zingib. 3j. Cinnam. 3ij. immacerata fuerant. Ex Observ. Ottonis Harni

Hernii Prof. Lugd. Bat. habuit *G. Hieron. Valschins*: è ejus Observ. 51. transcriptis, & ad nos misit *D. Barnham Soame*.

Ad lateris dolorem, R fol. Brassicæ; butyro illinatur frustulum, & pulvere Cynimi aspersum ca lidè imponatur. *Hartman*.

Brassicam ad arcendam ebrietatem valere Veteres unanimi consensu tradunt, confirmant etiam Recentiores. Fontanus Med. Pract. lib. 1. cap. 8. Brassicæ folia ebrieta mirè advescunt.

2. Brassica capitata rubra J. B. C. B. Ger. Park. *Red Cabbage*.

J. B.

Quod folia atinet alba familia quodammodo sunt: at colore magna varietate ludunt. Quædam enim atro-purpurea, quædam atro-virentia, aut etiam dilutius virentia; nonnulla quoque casto nebula aspersa glauca sunt, at omnes rubris costis ac nervis intertexta; in reliquis cum alba convenit.

Hyemem faciliè perfert autore J. Baulhino.

3. Brassica Italica tenerima glomerata, flore albo J. B. Bras. alba capite oblongo non penitus clausa C. B. Bras. Sabauda Ger. Park. *The Savoy Cabbage*.

J. B.

Hæc caule & foliis adæque tota stirpe inter albas candidior teneriorque videtur. Folia quoque, quæ ampla sunt atque rotunda, per se dilutius virentia, candicantibus venis intertexta sunt, quædam etiam eorum modicè crispa, ac vario contortu nonnihil rugosa: Foliorum quoque pediculis brevibus auriculæ quædam foliaceæ adherent. Flores albi, quadrifolii uti cæterorum, quos nonnisi tepidiore Sole illustrata profert, quippe algidi frigoris impatiens, minis arcto foliorum implexu glomerem laxiorem minoreque efformans.

Lautior hæc, quippe tenerior, delicatioribus expetita, eorum potissimum qui ejus norunt gratiam, mensis apponitur.

4. Brassica Sabauda rugosa J. B. patula Ger. Park. *An Brassica alba crispa* C. B?

J. B.

Hujus folia rotunda, rugosa valde, ac ita quidem rugis inæqualia sunt, ut singula cent ex vesicis aut valvulis quibudam consimilibus congesta videantur, subtus extuberantibus atque prominentibus, aversâ parte cavæ, ex brevibus pediculis hærentia: color foliorum ex luteolo quodam & atro vires, quæ pallide viridantibus costis quoque intertexta sunt. Eadem etiam in densum globum coguntur, sed parum & candicantem, dum extremitates interim obscurius virent. *Flor* luteus: *semen* ut in reliquis. Hyemem non fert. Brassica patula Ger. Park. diversâ videtur à J. Baulhni Bras. Sabauda rugosa, cum Bras. patula folia in caput non conglobentur: Synonymam feci quia utrique [Gerardus & J. Baulhinus] eandem adhibent figuram. Descriptio

Brassicæ rugosæ longioribus foliis J. B. melius convenit Brassicæ patulæ, quæ hujusmodi est. Folia ampla, sescubitalia ex longis pediculis inferiori parte hærent. Hæc quàm Sabaudicæ scriptæ dilutior virore, candidiorumque costarum interceptu, candidior apparet, totique rugosa, ac veluti facculis repleta est: tenera quoque magis videtur, nec in capita cogi solet ut Sabauda flore luteo. Hyemem vix fert.

5. Brassica florida Ger. cauliflora C. B. multiflora J. B. caule florida Park. *Colliflower*.

J. B.

Porampla hæc quoque fert folia, cubitalia, longiora quàm Brassicæ capitata alba, acutiora, nec ita lata, nullâ insigni laciniarum divisurâ, dilutè virentia, quædam etiam colore magis glauco, exteriora presertim, nervis candicantibus conspicua, per ambitum ex longiuscula distantia denticulata & velut serrata. In capite glomeratur sed mollis, minis densò foliorum incubitu formatum: Inter quorum sinum flores densissimò stipatu prodeunt exigui pallidi aut candicantes, velut in umbella positi, qui cum cauliculis suis asparagorum tenellis germinibus teneritudine & gratiâ cætare videntur: atque ob id lautioribus tantum patinis expetit.

Hujus semen è plantis in hortis nostris nascentibus collectum si feratur, mirabili metamorphosi Brassicam capitatam, aut albam vulgarem producit, ut oporteat quotannis semen è transmarinis calidioribus regionibus petere. Verum de hac degeneratione ex semine diximus in parte generaliori.

6. Brassica caulorapa J. B. Rapocaulis Park. parad. *gongyloides* C. B. *Caulorapum rotundum* & *longum* Ger.

J. B.

Hæc patulis foliis glomerem nullum facit, verum quo solo signo ab aliis faciliè separatur, brevis caulis, quâ foliorum, comæ subest; in Rapum esculentum extuberat. [Flores in caulibus tenuibus lutei, parvi, quos excoipiunt siliquæ angustæ, oblongæ, Seminibus Sinapcos ferè paribus repleta.]

X y y z

Brassica

7. *Brassica rubra vulgaris* J. B. *rubra* C. B. Ger.

f. B.

Procerior hæc reliquis esse videtur. Stipite namque velut arborescit alto, duorum trium aut quatuor pedum aut etiam cubitorum, crasso, atropurpureo, inâ parte verrucoso, aliâ singulo, aliâ in ramos divaricato: quem *folia* fortuito positi stipant lata, ex viridi rubentia, aliâ sanguineo rubore aut obfcuriore etiam tota perfusa, non sine obductu nobule cujusdam glaucae: crebro crassum venarum discursu rugosa, patula fusiataque. *Flores* lutei cauli erecto herent: quos *siliquæ* excipiunt palmares, in quibus semen rufum, rotundum. Hujus folia patula manent ac expansa. Hyemem profert, ac sæpe, præsertim culta, arboream acquirit proceritatem firmitatemque, ac ita in pluribus durat annos. Sæpe etiam laterales producit ramulos. Ramorum extrema adveniente Vere de liciatibus in acetaria expetuntur.

8. *Brassica laciniata rubra* J. B.

A præcedente vixdum magnitudine variat. *Folia* potissimum faciunt differentiam, quæ profundis laciniis finiatu nonnihil variant, isdem modo in latiores, modo in minores rursus sectis, ut caa penè crispâ videatur, idque potissimum propter minorum lacinarum contortum. Hyemem fert.

* 9. *Brassica rubra minor* J. B. *arvensis* C. B. *tertia* Fuch. *Sylvestris* Ger. Park.

Minutioribus est caulibus & tenuioribus foliis, flore luteo. *Fuch.* Omnium minima, sylvestri parè similes, *folia* primæ rubræ, multo minoribus, alioquin omnino similes. Scribit propter semen, ex quo oleum paratur quod venditur pro Napi seminis oleo. *Dod. gall.* Consistit esse inter Botanicos de hæc plantâ, ut sulphicet eos non satis clarè intellexisse quid scriberent.

10. *Brassica alba vulgaris* J. B. *alba vel viridis* C. B. *vulgaris sativa* Ger. *sativa* Park.

f. B.

Radix tophosa est, ex qua siliques, qui foliis nervorumque divisurâ atque intertextu rubræ quodammodo respondent: *folia* tamen subrotunda, ex longis crassis pediculis delicatiora videntur, in quibus in circuitu præsertim serraturæ quedam apparent. Tota planta albicat, & caelo quodam colore obducta est; auriculas habet uti prædictæ. *Flos* albus est, [potius pallidus.]

11. *Brassica laciniata alba* J. B.

Rubræ laciniatæ haud multum ab similibus proportionem est, non penitus alba, caule interdum purpurascens; cui *folia* pallide viridantia glauca quâdam nebulâ obducta sunt. Foliolorum quoque lacinæ profundæ quidem, minus tamen crispæ.

12. *Brassica fimbriata* C. B. *tophosa* J. B. Ger. *nigra* Dod.

Moris.

Hujus *folia* angustiora sunt & longiora antecedentis foliis ad costam usque mediâ semel atque iterum profundius incisa, per margines verò admodum crispâ, quæ adversâ parte bullis seu quasi ampullis numerosissimis protuberantibus, in averâ parte concavis inæqualia sunt. Tota quasi nigrescunt aut ex atro virescunt.

A. 13. *Brassica arborea seu procerior ramosa maritima* Moris. An *Brassica arvensis* C. B? *Sylvestris* Ger. Park? *Wild Colewort.*

Descriptio *Brassicæ rubræ vulgaris* superius è Joan. Bauhini historia proposita non ineptè convenit huic plantæ, ut dubitem an specie diversa censenda sit necne: certè quòd in maris vicinia oritur accidentarium esse puto: deinde in plures annos durare *Brassicæ* illi rubræ cum hæc commune est, ut testatur J. Bauhinus. Hanc iniquens [Bras. rubram] per aliquot annos ex semine deciduo, in muro, è regione fenestrarum adium in quibus moror durantes vidi: tandem Ramosam esse seu in ramos divaricatam *Brassicæ rubræ* ex æquo convenit. Vel ergo J. Bauhinus *Brassicam* maritimum proceriorem à rubra vulgari specie revera diversam per errorem pro *Brassicâ rubra* habuit & descripsit; vel *Brassicâ rubra* vulgari & *Brassicâ* hæc procerior maritima una & eadem specie plantâ sunt.

Locut.

In clivis maritimis propè Doveran oppidum observavimus, & alibi etiam locis consimilibus. Hæc planta est quam in Cæc. Ang. titulo *Brassicæ sylvestris* exhibuimus.

14. *Brassica Anglicana minima nivea* J. B. *fimbriata pumila* C. B.

Ad. Lob.

Menunium (inquit Lob.) etiam in Angliæ hortis pusillam *Brassicellam*, totam niveam præterquam extremas oras laciniosas, fimbriatâque plicis crispantibus & undulis rugosis, purpureis aspersis maculis, quas etiam ad corollas & ossa corollæ necetenda dum tenella adhuc est, in hortis colunt.

15. *Brassica*15. *Brassica alba crispâ* C. B. *crispâ laciniatâ* J. B. *Sativa crispâ* Ger. *Caulis crispâ* Park. parad.

f. B.

Omnium hæc elegantissima fert *folia*, ex longis pediculis auritis oblonga, cubitalia, altiora, nervis albidis eleganter picta, atque multiplici eorum divaricatione intertextâ, ambitu quoque suo multiplicibus convolutionum spiris sinuato, ita crispâ ut Struthii avis plumas, milibus gloriosis cristarum loco expertas quodammodo præferent. Costæ etiam plerumque dilute purpureæ sunt, sicut & ipsi caules. *Flos* luteus. Hæ in cibo rubris non inferiores.

16. *Brassica thyrsoidea* J. B. *asparagodes crispâ* C. B. *epiphyllia*.

f. B.

E rubræ *Brassicæ* genere est, patulis, ex viridi atrorubentibus foliis, subinde laciniatâ, per quæ passim supina parte nova crispiorum foliolorum foboles confurgit, pulchris lemniscis, naturâ lusu spectando, hinc inde exorientibus, nunc brevi ameno tenuique appendis, nunc latiusculo petiolo herentibus, atque etiamnum in alia deinceps fertula struppisque luxuriantibus. *Flores*, *siliquæ*, semineque ad *Brassicam* rubram vulgariorem accedunt.

De hac verè scripsit hist. Lugdunensis autor. *Folia* hujus nunc sunt laciniata & frequentissimis Varietates. divursis incisa, quæ *Brassicæ* crispæ, nunc planè lata & expansa. Eadem nonnumquam tota videntur, notumquam venis per ipsa folia dispersis & mediâ costâ rubent. Omnes hæ varietates & plures adhuc nobis ortæ sunt in hortulo nostro Cantabrigiæ ex semine hujus plantæ deciduo. Vivax est, & in multos annos durat, nec hyemes nostras reformidat.

* 17. *Brassica tenuissimè laciniatâ* J. B. *Brassica angustâ Apii folio* C. B. *Bras. Selinoides* Ger. Item *Brassicâ lato Apii folio* C. B. *laciniatâ* Park.

Huic *folia* crispâ & per ambitum profundè incisa ad mediâ ulque costam: in hoc genere quadam frequentioribus & profundioribus, alia rarioribus & minus profundis incisuris dissectæ apparent. Hinc duæ species C. Bauhino, altera lato Apii folio, altera angustâ Apii folio.

* 18. *Brassica spinosa* C. B. Alpin. Exot. Park.

Hujus solam binos ramulos habuit C. Bauhinus, quorum descriptionem dedit. *Caulis* lignosus, crassus, in ramulos duos, alterum palmo majorem, alterum minorem, rotundum, lævem, striatum dividitur: circa quos *folia* biuncialia, & semunciam lata, per ambitum leviter sinuata, quibus & minora interjiciuntur: ramuli in spinas acutas, unciales & minores acutæ.

Pr. Alpinus in Exot. eam plenius describit *caule* cubitali & amploiore; multis *ramis* longis, teretibus, mollibus *Brassicæ* colore, crassis & firmis, in alios innumeros ramulos subdivisis, in plures tenues albas acutas spinas exeuntes; juxta quas folioli Hyacinthinis similes, in rubro albicantes, in singulis ramulis singuli, quibus succedunt *fructus* rotundi parvi, cicerum magnitudine, in acutum dehiscentes, colore flavescetes, gustui non inopundi. Hæc plantâ à radice foliaceâ est *folia* longis, crassis, *Brassicæ* similibus tum colore, tum sapore.

Hanc dum viridis est decoctam in aqua Ægyptii, Æthiopes, Syri, apud quos nascitur, condunt.

* 19. *Nape-brassica* C. B. prod.

C. B. prod.

Radix habet Napo aut Carote pene similem, admodum fibrosam & villosam, ut barbata aut pilosa, propter multiplices & minutas fibras, dici possit: & licet frequenter fibrâ pollice crassiorem habeat, atamen semper primâ *radix* tuberosior & longior, quæ Napum imitatur, conspiciuntur. Ex hac *caulis* selquicubitalis, lævis, rotundus, in ramos brachiatus exurgit. *Folia* ad radicem unâ cum pediculis oblongis palmaria, *Brassicæ* sylvestris modo & subrotunda, & in profundas lacunas divisa; quæ verò in caule oblonga sunt, angusta, sinuata, pediculis carentia. *Flores* lutei, minoris coloris quàm in vulgari, magni, qui in caule palmum excedente inordinatè longis pediculis insident, quibus *siliquæ* angustæ, unciales succedunt.

In locis frigidioribus agri Norici, montanis potissimum & versùs Bohemiam colitur. *Radix* esui Locut. apta est, quare aliqui eam ut *Brassicam* floridam condunt; pauperes minutim ut Rapas condunt.

20. *Brassica campestris albo flore* Clus. *campestris perfoliata flo. albo* C. B. *Perfoliata siliquosa* J. B. Ger. *Perf. siliquosa vulgaris*, seu *Brassicâ campestris* Park.

f. B.

Selquicubitalis & altior est, [pedalis Clus.] *caule* tereti, tenui, candicante, & in alas divisio è foliorum sinu prodeuntes. *Folia* non divisa, oblonga, subrotunda, Napi, colore glauco, rigidula, pungia, fragilia, à caule videntur quasi transfidgi, sapore oleraceo, [servido Clus.] *Flores* exalbi, [albi Clus.] *Brassicæ*. *Siliquæ* perquam longæ, angulose [quadrangulæ Clus. & Cord.] in quibus continetur semen *Brassicæ* semine minus ex rufo fuscum Clus. *Radix* tenuis, alba, gustu *Brassicæ*.

Y y 3

Clusius

Locut.

Clusius hanc & sequentem in agris & campestribus nascentes conspiciat, & Martio mense florescentes in Murciano agro, juxta vias ad Elchorotam urbem, vulgo *Lorea* dictam: J. Bauhinus in agris legenter circa *Marbach* Ducatis Wirtembergensis. In Anglia, quod Scimus, sponte non provenit, quantumvis Lobelius eam Persoliatam Anglorum siliquosam appellet. An Brassica sylv. folio Betæ *Thal*?

- * 21. *Brassica campestris purpurea flore* Clus. *campestris persoliata flo. purpureo* C. B. *Persoliata siliquosa purpurea Clusii* J. B. *Perf. siliq. flore purpureo* Park.

Clus.

Firmioribus est *virgis* nec adeo ramosis, cujus *folia* in summo aliquantulum serrata. *Flores* prioris floribus graciles sunt, majores tamen, Leucoi aut Hesperidis floribus magnitudine pares, colore autem lamariz *Græce* floris, purpureo videlicet: *Siliquæ* & *semen* præcedenti similia. *Radix* licet dura sit, brisque quibuldam prædita sit, vivax tamen non est, sed prolatio femine perire solet.

Locut.

Cum priore.

- * 22. *Brassica sylvestris Fabarie folii* Bocconi.

Boc.

Caulis huic pede longior est, tennis, ramosis, teres; quem amplectuntur (*Persoliata* modo) *h. via* rotundique *Telephi folia*, ambitu nonnihil sinuata. *Flosculi* in summitate purpureo-ærulei, quibus succedunt *siliquæ* angustæ & longæ.

Non differt à præcedente nisi radice quæ in hac perennis est. Ad *Tauromenium* invenit Autor.

- * 23. *Brassica sylvestris latifolia foliis non sinuosis* C. B. *Bras. sylv. major latifolia Thalis* J. B.

Thal.

Radicebus constat inutilibus, lignosis, candidis: *caule* sesquipalmari, non admodum recto, rotundo, simplici, nonnunquam etiam brachiato: *foliis* mollibus, levibus, subulatis, integris sine incisuris aut sinuosis crispaturis, mucronatis, duas uncias longis, unam latis. In summitate in exiguis pediculis racemus *florum* candidorum existit, ex oblongis vasculis Brassicarum sativatum modo prominentium: quibus deperditis *siliquæ* oblongæ pronascentur, *seminis* Brassicæ sativæ minora continent.

- * 24. *Brassica sylvestris Alpina* C. B. *Turritis Alpina* Park? *an Barbarea muralis* J. B?

C. B. prod.

Ex *radice* exigua alba, *Caulis* palmo altior, rotundus, lavis exurgit. *Folius* est tenuis, pallide virescens, leviter sinuatus, circa radicem oblongis, perisque uncialibus, in caule paucis, pediculis carentibus. In summo *floris* albi, quasi in umbella dispositi, longiusculis pediculis donati.

Locut.

In montibus Austria nata est.

Quò pertineat hæc planta ex imperfecta hac descriptione certò colligi nequit: locum ergo quem occupavit per me teneat, donec certius quid de ea edoctus fuero.

Duas trielæ adhuc præter superius propositas Brassicæ sylvestris species adjicit Thalius, nimum sylv. folis membranaceis, sylv. mediam, & sylvest. minorem, quas cum se non novisset scribat C. Bauhinus, nec quikquam præterea Botanici aliqd lucis is illustrandis, & ab aliis congenentibus distinguendis attulerit, non est cur nos illarum rationem habeamus.

CAP. XII.

Brassica sylvestris seu Brassicæ affinis Turritis dista.

Hæc in multis à Brassica differt foliis imis hirsutis, flore minore albo, vel ex albo in lateum languente, siliquis crectis, cauli approximandis. Turritæ autem nomen accepit ab extremorum caulium forma, qui in metæ aut pyramidis effigiem desinit.

1. *Brassica sylvestris foliis circa radicem Cichoraceis* C. B. *Glaßfolia Cichoroides* J. B. *An Turritis major* Clus. Ger. Park?

J. B.

Radice est annuâ, mediocriter crassâ, albâ, nonnihil purpurascens, fibrosâ, subacri. *Folia* germinatione prima antequam caulem proferat, partim laciniata Cichorei vulgaris instar, vel Hertiæ, partim nullo modo incisa, glauca, flatidis foliis familia, palmo sæpe longiora, semunciam lata, lanuginosa, sapore acri & amaro: adulta & quæ in caulibus sunt integra, nullâ divisurâ incisa, glabra, utrinque glauca, oblonga, ita pinnis alarum cœcuncta, ut à caule perforari videantur, sapore Brassicæ vulgaris. *Caulis* cubitalis & bicubitalis tenuis, colore herbaceo admixtâ aliquâ purpurâ, mibus ex longis tenuibusque brachiatus. Ex alis & summis ramis *floris* prodeunt multi simul purpurei ex pediculis semuncialibus, ex luteo in albidum languentes, odore nullo manifesto, quatenus foliis constantes, quæ totidem foris circumstant, sed longè minora & virescentia, mucronatæque

cum illa subrotunda sint; in medio crocata stamina multa cum stylo viridi. Succedunt tandem *siliquæ* longæ, rectæ, graciles, in quibus *semen*.

Invenitur circa Basilicam in fabuletis ad Rhenum & alibi.

Querit J. Bauhinus Annon hæc fit Turritæ major five altera Clusii, & revera eadem videtur.

Locut.

2. *Turritis pulchra nova* J. B.

J. B.

Caulis surgit tricubitali, striato, hilari virore persuso, subhirsuto: *Foliorum* inferiorum quædam res uncias longa, angusta, circumquaque integra, pediculo longo: alia longiora, quatuor aut quinque uncias colligentia, pediculum versus profundiusculè incisa: at enim quæ per caulem conspiciuntur latiora & breviora sunt, sextantalia circiter, caulem pinnulis complexa, Myagri foliis aliquatenus similia, sapore nullo evidente: color omnium viridis. Porro ex foliis uniuscujusque per caulem sinu, cubitali serie sursum versus, ramulus prodit, ut in præcedente; cujus extremum occupant conferti *flosculi* exiles, foliolis oblongis albis constantes, fatuo sapore. Succedunt *siliquæ* longæ.

Florentem mense Maio Argentinæ in horto Frid. Meier vidit J. Bauhinus.

Locut.

- A. 3. *Turritis Ger. vulgarior* J. B. Park. *Brassica sylvestris foliis integris & hispida* C. B. *Cowen-mustard*.

Radice nititur simplici, albâ, lignosâ, altè in terram descendente, paucis fibris capillatâ. *Caulis* ei singularis, sesquicubitalis & altior, firmus, teres, solidus, propè terram hirsutus, superne glaber. *Folia* ad radicem hirsuta, ad margines sinuata, obtusa duas uncias longa; quæ in caulibus sunt glabra, alternatim posita & nonnihil glauca, latâ basi cum processu hinc inde velut auriculato, abque pediculis adnata, in acutum desinentia. *Flores* in summis caulebus parvi, tetrapetali, pallidi; quibus succedunt longa serie *siliquæ*, tres digitos longæ, teretes, membranâ intergerinâ duplicem *seminum* seriem determinante dissepit. Sunt autem *seminis* parva, per maturitatem ruffa. *Siliquæ* non dependent deorsum, neque à caule exant, sed ei velut appressæ ad perpendicularium fore eriguntur, pediculis semuncialibus aut longioribus insidentes, suntque crebre admodum ut caulem ferè occultent.

In Anglia quatuor in locis Spontaneam observavimus, viz. 1. In agro Norvicensi, viâ inter Locut. Nordovicum urbem & *Tarmouth* portum in sepius: 2. *Circa Slough* vicum, viâ quæ Londinum ducit, in aggeribus terrenis: 3. In colle *Dorsethill*, non longe ab oppido *Tamworth* in agro Warwicensi: Et nuper 4. propè Colcestriam in Essexia, in ascensu collis *Lenden* vici, ad viam utrinque, copiose.

Floret Junio, & semine maturo radicitus exarefcit.

Tempus.

- * 4. *Brassica sylvestris minor seu Turritis supina folio Bellidis* Moir.

Moir.

Hæc à superioribus caulibus procumbentibus & folio omnino Bellidis simili, faciliè distinguitur. De loco natali nihil addit, nec unde habuit.

- * 5. *Turritis major* Ger. Park. *Turritæ major* Clus. *Brassica sylvestris ramosa, tota pæne glabra* C. B. Item *Brassica sylv. foliis circa radicem cichoraceis eisdem?*

Clus.

Multa promittit secundum radicem *folia* Turritæ vulgarioris foliis majora, in ambitu nonnihil crispâ & sinuosa, minus tamen aspera, & colore dilutius virescente: inter quæ *caulem* promittit, interdum plures, bicubitalis est ut plurimum, in aliquot ramos divisos; per quos inordinata nascuntur *folia*, valde latâ sed ex completentia, foliorum Persoliatæ siliquosa dictæ pæne instar. Summo caule multos finiliter fert *floris*, * superioris floribus paullo majores, coloris ex albo interdum pallentis, ali- * *Turritæ* quando omnino nivei: quos subsequuntur conferta longa *corniculæ*, semine altero aliquantulum cras- * *vulgari*. *Radix* est alba, prioris radice crassior & durior, paucioribusque fibris donata, nec vi- * *vax*, verum altero à fatione anno prolatio femine exarefcit.

Rarus invenitur priore, & umbra magis delectari videtur. Floret Aprilis & Maio.

Querit J. Bauhinus, annon Brassica sylvestris foliis circa radicem Cichoraceis C. B. huic eadem sit. Et revera nobis utriusque descriptiones diligenter conferentibus omnino eadem videtur.

- A. 6. *Barbarea muralis* J. B. *Eryfimo similis hirsuta planta* Park. *Eryfimo similis hirsuta, non laciniata alba* C. B. *Wall-creck*, or *Cowen-mustard with Daint-leaves*.

Radice lignosa, albidâ, tenuissimis fibris capillatâ, sapore oleraceo est: *caulis* teres, hirsutus, interdum rubescens, rectus, pedalis vel cubitalis, ac etiam major, ramosis aliquando: ad cujus imum *folia* multa, circumquaque; procumbentia ut plurimum, unciam longa, aliquando longiora, trientem uncia fore lata, subrotunda, hirsuta, asperiusculâ, serrata, pediculis brevibus aut nullis, interdum ubi caulefcere postimum incipit, satis longis pediculis adhaerent: in caule minora, nullo pediculo adnexa, pinnata, sapore eodem cum radice. *Floris* in ramulorum extremitate multi simul juncti, candidi, apicibus in medio luteis, quibus succedunt *siliquæ* copiosæ, longæ, tenues, secundum caulem surrectæ.

J. Bauhinus

J. Bauhinus Barbaram, Herbarum S. Alberti Bononiensium *Lib. unam* eandemque cum hac plantam esse existimat, quamvis C. Bauhinus diversam faciat. Hanc olim pro Cardamine pumila Belli folio *Clusia* habuimus. Oculi est nobis aliquando pro Turritia minore, & revera magnam habet cum Turritia vulgarium convenientiam, ut non ineptè ita denominari possit.

In muris & rupibus in Borealiibus & Occidentalibus Angliæ paribus copiosè provenit.

Brassica spuria minima foliis hirsutis & glabris.

- A. 7. *Bursa pastoris* sive *Pisifolia siliquosa* J. B. *Bursa pastoris similis siliquosa major & minor* C. B. *Paronychia major & altera minor* Park. *Coddæ Apule-car.*

f. B.

Radix huic tenuis & fibrosa. Folia per terram sparsa, pediculis donata, nonnihil hirsuta & per margines nonnunquam sinuata, vulgaris Alfinæ magnitudine sed longiora, & ad Bursa pastoris folia accedentia, non laciniata. Caulis interdum admodum brevis ut unclaus non excedat, alias etiam dodrantalis & major, juxta terram nonnihil hirsutus & ruber, superius glaber & viridis [sic pons glaucus]. Cum ramulosus est ad ramulorum exortum apponitur folium absque pediculo, alias nudus. Flosculi ordine nullo è tenuibus & oblongis pediculis parvi, albi, tetrapetali, petalis subrotundis non bifidis. Siliquæ tenues teretes & oblongæ.

In arenosis & lictioribus, vere floret.

CAP. XIII.

De Rapa.

Rapum, Græcis *ῥαπὴν*, *ῥαπὴν*, item *ῥάπος* & *ῥάπου*. Rapa quod ex terra ruet, quasi Rapapa, Varrone teste, dicta est. Alii quod passim rapiatur nomen inditum esse putant. A Græcis tamen traxisse id nomen facile videri potest, qui Raphyn & Rhapyn, auctore Athenæo dicunt. f. B.

A reliquis hujus generis Radice carnosa, dulci in grandissimum tuber excrecente facie à congeribus distinguitur.

- A. 1. *Rapa sativa rotunda* C. B. *Rapum majus* Ger. *Rapum* Park. *Rapum sativum rotundum & oblongum* J. B. *Round and long Turneps.*

f. B.

Rapis folia per terram sparguntur ampla, ad Brassicæ rubræ folia quodammodo accedentia, atro-virentia, aspera, & ad costam ulque ferè utrinque laciniata, saporis holeracici: flores lutei: semen in siliquis rufum, rotundum, Brassicæ proximum: radix scissilis in ventrem amplissimum capite humano interdum paullo minore extuberat, tenuem fibrâ alimentum sicutam demittens, alias pugillari par aut etiam suppar, quibus utrique caro candida, firma satis, sapore acri, magis nimisve vegeto prædita. Hactenus J. Bauhinus. His adde, *Caulem* hujus plantæ humanam altitudinem equare: folia superiora quæ in caule sunt, oblonga esse, glabra, glauca, lata basi caulem amplecti & in acutum mucronem delinere: Flores quales Rapistræ vulgaris, pediculis longis, tenuibus, glabris insidere: quibus succedunt siliquæ teretes, bivalves, membrana intergerminâ dissepse binos seminum rotundorum ordines continentes.

Passim in agris & hortis feruntur radicum causâ tam in Angliâ, quam in exteris regionibus.

Variat colore radicis externo, viridi, puniceo obsolete nigricante: Habentur etiam non raro apud nos in Angliâ, quæ foris & intus flavescunt, quæ color à coctione manifestior & saturatior evadit. Variat insuper radicis magnitudine & parvitate: Plinius & Tragus quadraginta, Amatus quinque, ginta, & sexaginta libras, pendentes videntur: Matthiolus etiam in territorio Ananienis infinitos esse vidisse quinquaginta libras excedentes refert, & nonnullis in locis ad centum libras accedentes. Quam hoc incredibile? nec tamen temere rejiciendum, cum ad magnitudinem augendam multum condiccat solum pingue & regio calida, modo humor nè defuit.

2. *Rapa sativa oblonga* seu *semina* C. B. *Rapum radice oblonga* Ger. emac.

Non aliter differt à præcedente quam figurâ radicis in longitudinem productæ, & sapore deliciatior.

3. *Rapa sylvestris* & *Cesf.* C. B. *Rapum sylvestre* Ger. *Sylv. non bulbosum* Park. *Sylvest. Matthioli* J. B.

Rapum sylv. Matthiolus sic describit, exit folio, caule, flore, semine domestico simile, sed agrestioribus foliis. [Non ergo aliter differt à sativo quam ut neglectum à cultis.] Radix illi inest Raphani modo longior, crassiusque, sed sapore per omnia domesticum refert. J. Bauhinus suspicatur Rapum hoc Matth. non differe à Rapistro, quem consule.

Lobelius in Adv. de Rapa sylv. non bulbosa hæc habet. Est frequentissimum, præsertim apud Flandros, Germanos, qui ferunt hoc quo folia bobus pabulo cedant. Luxuriat enim tanto foliorum numero, ut radix jam non tuberosa aut Raposa, sed exilis nec ventriola usquam sit, aliquo latere rotunda

rotunda turbinata non absimilis, sed discretu facilis crispior rugosiorque & uberiore folio. Apud nos in Angliâ, & ut puto apud Flandros etiam & Germanos, Rapum illud quod bobus saguandis in agris feritur, idemmet est quod radicis grati vel in hortis colitur vel etiam in agris feratur. Verum quidem est, si vel nimis densè succrescat, vel etiam foliis luxuriat, radicem non grandescere, aut in caput extuberare; sed exillem manere. Verum hoc accidentarium est & Rapo fatiorem, nec speciei diversitatem arguit: idèque hortulanis nostri cum Rapas ferunt, plantarum exortium plus dimidiam partem evellunt & extirpant ut locus relicto suppetat, aliter enim radices grandescere & in latitudinem se diffundere nequeunt: nec officio Raporum auctur à jumentis aut ovibus depasci, quia potius cum folia demoritur & coercentur, radices in magnitudinem magis proficiunt, nî à pedibus depascientium animalium violantur. Quocirca nullum adhuc sylvestre Rapum agnoscimus à sativo specie diversum. Nec moratur, quod Gerardus nostras oleum nostribus vulgò *Rape Oil* i. e. *oleum Rapi* dictum, ab hujus semine, (quod in insula Eliensi in hunc usum copiosè ferri affirmat) tulo & pressu elici scribat. Est etiam (nî multum fallor) Napis sylvestris, qui ibidem feritur ad oleum *Rape Oil* dictum conficiendum, aut Brassicæ sylvestris species. Ex quo hæc scripsi, Indicem Plantarum circa Monspelium nascentium à *Petro Magnol* M. D. editum nactus, invento ibidem pro distincta specie propositum Rapum sylvestre non bulbosum, quod Auctor f. Septembri mense cum floribus collegisse asserit in herbis satis & prætenibus locis circa Boutonem quod ad radicem attingit, illa in sativo, ut dixi, non raro tenuis & gracilis evadit.

Radix culinaria est, modicum nutrit, inflationem parit, humentem ac laxam carnem generat. *Vires.* Quamobrem (inquit J. Bauhinus) ut id vitium emendetur, solent nonnulli eam cum lacte decoquere, ut palato magis arideat, & efficacius nutriat. Nostrates decoctæ succi aquei partem exprimere, deinde butyro & pipere condire solent. Urinam citè, & genitale semen auget: Ventrem nec sistit nec movet.

Sominis usus præcip. est in Antidotis. Venerem excitat, variolisque & morbillos expellit, semidrachmæ pondere potum. *Matth.*

Rapum succos & junculum in quo decoquuntur commendantur ad febrem quartanam abigendam. Rapum crudum comestorium in Scorbuto sanando efficaciam experti sunt nostrates, qui primi in Terra nostra dicta Americæ insula sedes fixerunt.

Rapum longum assatum succo cum saccharo ad tussim infantium usus est non contemnendus. *Schopenh.*

Rapi orbiculati, sub cinere calente assi infusum orbiculis calidissimum, post aures applicitus magnâ efficacità revellit, capitisque & dentium dolores citissimè sedat, magno secrete. *Idem.*

Rapum extrinsecus adhibetur in ulceribus crurum &c. optimo succo, ut in mammarum tumoribus, alibique in tumoribus scrophulosis & scorbuticis. *D. Needham.*

Desperata tussis aut ab assiduo usu succi limonum tandem curata erat ab usu decocti raporum. *Tulpi Observ. p. 311.*

In aphidis plebs nostra (de Hollandis loquitur) usi & medicorum præceptis edocta, posthabitis omnibus operosioribus & sumptuosioribus medicamentis, tutissimè utitur vel solo Raporum junculo saccharo adulcorato, vel si tempestas anni id negat, solâ cerevisiâ tenui saccharatâ. Quæ duo ubi interperunt, omnes oris partes assuendo, & in tinas fauces descendendo, non modo aphtharum acrimonia, si quæ sit, placant, sed omnes etiam qualitates excessivas mitigant, atque hoc pacto maturationem perficiunt. *Ketelaer in Commentario medico de Aphthis.* Habui inter alia multa à Cl. viro D. Edw. Hulse M. D.

Rapum decoctum, tam crudarum, quam prius assatarum copiosius haustum est laudatum in Ileo: item juscula decoctionis raparum, quæ & leniunt, & blandè melle abstergunt. Ab eodem ex Emmellæ prax. cap. de Ileo.

CAP. XIV.

De Napo.

1. *Napus J. B. Napus sativa* C. B. *Buniae* Ger. *Nabeu gentile.*

f. B.

Caulis assurgit cubitali & altiore, multis alis concavo: folia parte infima pinnis caulem ramofque amplectuntur pediculis destituta, aut is membranis herentia, & inferiora quidem sinuata, superiora non item, in acumen desinunt: [Lobelio folia minus scabra quam Rapo.] Flores lutei Brassicæ semine quoque simile aliquatenus in siliquis longis: at radicis Rapia est, minus tamen in ventrem extuberans, altiusque demissa, sapore carnis compactoris candidæ acriculo, [magis quam Rapi Longi, cibusque delicatior Lob.] Color radicis plerumque candidus, interdum luteus aut croceus.

In hortis feritur. Monspelii copiosè provenit, non tamen sponte, ut puto.

Radices Napi calidiores sunt quam Rapi, isdem tamen viribus pollent, ut eadem repetere non sit *Vires.*

opus. Semen potum venenorum vires habet, ob id & antidotis admiscetur, ut Theriacis. Napi Grotlandici vires in Scorbuto ab experientis prædicat Th. Bartholinus Aet. Med. An. 176.

A. 2.

- A. 2. *Napus sylvestris* J. B. C. B. *Bunias sive Napus sylvestris nostras* Park. *Bunias sylvestris Lobelii* Ger. **Wild Raveu.**

Flores, filiquæ, semina sativæ proxima sunt, folia crebrius dissecta laciniaque, nullis idem pediculis cauli adnexa. Verum radix sylvestrem naturam sapit, minor & pollicis articulum parum superans, turbinata, apertis acris. *J. B.*

Folio ad Brassicæ magis accedit quam ad Rapas; folia autem inferiora quæ è radice exeunt asperiuscula sunt superficie lupina fatis.

Locus.
Ufus.

Inter legeres & in aggeribus fossarum sponte & quidem frequens oritur apud nos in Anglia. *Semen* hujus callactum, trusabilibusque molis pressum magnam olei vim remittit, quo non ad obsonia modo, sed ad lumina quoque lucernarum utuntur. Aviculas cavæ inclusas Carducos, Militarias, Fringillas & id genus similes semine hujus apud nos Aucupes alunt. *Ruel.*

Ex hujus semine tuso & pressio oleum **Rape-Oil** nostratibus dictum elici censemus, ut superius, quoque inimus.

- * 3. *Napus sylvestris* Cretica Park. C. B.

C. B. prod.

Folia est ad palmi longitudinem accedentibus, instar foliorum Rapistræ albi vel Iriosis vulgaris, in lacinias octo vel decem divisas, per margines crenatis, asperis: *caule* albedo, rotundo, ramolo, subaspero, lumnitate, (cui flores non insident) aculeata: floribus (quos non valet C. Bauhinus, ut nec radicem) *siliquæ* angustissimæ, bunciales succedunt, quæ *semen* exiguum, nigricans continent.

Buniadis agrestis nomine ex Creta ab Honorio Belli acceptis C. Bauhinus, à Cretensibus *Βουνιάς*, vocatur.

CAP. XV.

De Sinapi & Rapistro.

Sinapi dictum putatur *μαρὶς ἢ σινάπης ἢ σινάπης*. Quod obsecro oculos lædat, vel quasi *σινάπης* *σινάπης*, Atticis enim idem est *σινάπης* cum *σινάπης*. Nos potius exoticum esse putamus hoc vocabulum, cuiusmodi sunt *καυὶ* & *καυὶ* & alia nonnulla similiter terminata. Quod verò Gallis *Mustarda* vocatur, ex eo factum videtur, quod cum musto Sinapi ad intinctus conteri solet. Camerario *Mustarda* dicta placet quasi mustum ardens, quod ignea vi semen naves & cerebrum apprehendat, lacrymas excutendo, nullo asperitum faporis odore prævio. *J. B.*

Rapistrum dicitur ob similitudinem herbe cum Rapo.

Notæ Sinapæ genericæ sunt: fapor foliorum, sed præcipue seminum, fervidus & acerrimus; folia tam quæ in caulibus, quam quæ ad radicem aspera.

In hoc genere species illa clator, siliquis membranatis, brevibus cauli appressis, semine minore & acrore propriè Sinapi dicitur: Humilioris siliquis terebinthulicis majoribus à caule extantibus, semine majore, at minus acro, Rapistra appellantur.

- A. 1. *Rapistrum arvense* Ger. Park. *flor. luteo* C. B. J. B. **Charlock or wild Mustard.**

Tanta Rapistræ lutei, ubi adolevit, cum Sinapi affinitas, ut obiter intuentem fallat. *Radix* alba, lignosa: *caulis* cubitalis & sesquicubitalis, in ramos crebros divisus: *Folia* Rapitæ, non tamen inter lacinias utrinque divisa, extremè etiam parte latâ & oblongâ; ætæta non acro illo Sinapæ odore naves ferunt, sed oleraceo penitus; *Flos* luteus, minime diversus: At in *siliquis* longè maximum discernitur: siquidem ex in Rapistro duplo longioribus quam in Sinapi, nec ut illæ quadrangulæ, compressæ, sed multangulæ & turgidulæ, brevibus pediculis insidentes nec à caule multum exstantes: quibus desiccantibus *semina* conparant, similiter membranulæ mediæ adherentia, sed numero plura, eaque lucida & nigra, cum Sinapæ sint ruffa, nec ullo nitore perpolita, minoræque, quibus tamen acrimoniam partim admodum colunt.

Locus.

- Inter legeres copiosum nimis.
- A. 2. *Sinapi siliqua hirsuta*, semine albo vel ruffo J. B. *Sinapi album* Ger. *Api folio sive album* C. B. at *folia Api non habet hoc genus*, sed *Rapi*. **White Mustard.**

Hujus *radix* simplex est, alba, lignosa, [digitali crassitudine, longitudine palmari & sesquipalmari, multas, longas & lateribus fibras obliquas emittens. *J. B.*] *Caulis* cubitalis aut sesquicubitalis & altior interdum, ramosus, hirsutus, inanis [J. Bauhinus duos aut tres cubitos altus, crassitudine pollicis: verum in nostris agris cum statum & magnitudinem non assequitur, sæpius infra cubitum subsistit.] *Folia* Rapæ, profunde sinuata fere lacinia, præsertim inferiora, pilis spinulifera supra infragula donata. *Flores* lutei, Rapistræ vulgaris, præterquam quod longioribus pediculis insident, suavolentes: quibus succedunt *Siliquæ* à caule extantes, hirsutæ, & seminibus protuberantibus quodammodo nodosæ,

in latum tenuem & oblongum mucronem desinentes, qui excidentibus duabus siliquæ partibus remanet appensus cum interjecta membrana lucida *semina* separante tria vel quatuor hinc inde, quinque Rapistræ majora, alba, rotunda, quam Sinapæ minus acra.

Quod in agris nostris abundat, & frumentorum vicium est, semen habet ruffum, & plena maturitate *Varicæ*. *te fulcum*, aliter non differe videtur à descripto.

- A. 3. *Sinapi sativum* 2. Ger. emac. descript. *Sinapi siliqua latiusculâ glabrâ, semine ruffo sive vulgare* J. B. **Common Mustard.**

J. B.

Ad cubitos aliquot excrevit, *caule* imâ parte hirsuto, superiore glabro, frequentibus ramis brachiato [imo omnium hujus generis nobis cognitiorum alissimum & ramosissimum] eoque tereti & fungosâ medullâ pleno. *Folia* inferiora quidem lata, dissecta tamen, Rapitæ similia, hirsuta, superiora verò tenuiora & glabra, [hoc est, minus aspera quam inferiora] odore si terantur eodem qui in semine percipi solet. *Flores* Erucæ minores, & Rapistræ lutei, ex quatuor foliolis apicibusque medium occupantibus compositi, quos quatuor foliola, pallido herbaceo colore prædita obvallant, odore suavi. Hæc excipit *siliquæ* glabræ, satis breves, Erucæ majoris similes, sed minores, ex brevi pediculo, quæ commissuræ ratione, ut in illa, dehiscunt, *semina* claudentes plusminus octo, cum in Erucâ multo fere plura, colore minus obscuro & paulo majora; in hoc à Rapistræ seminibus differentiâ quod ruffa sint, nec lucida, cum illa nigra sunt & nitida. *Radix* candida, lignosa, fragilis, fibrata.

[Sinapi Rapi folio C. B. sativum Ger. sativum Rapi folio Park. pro Sinapi vulgari accipitur, verum male ab Auctoribus describitur, ut descriptiones eorum cum nostra conferenti parit.]

Annotat J. Bauhinus ad hanc plantam, Nullum, quod noverit, botanicum bonam iconem exhibuisse Sinapæ de quo hic agitur, vixque ab aliquo rite descriptam videri. Et revera mira est inter Botanicos confusio & obscuritas in historia hujus generis.

Thomas Johnsonus omnium optime, quamvis breviter & succinè Sinapi hoc vulgare, nostratibus **Mustard** dictum describit, in suo Gerardo emaculato. Sinapi nostrum vulgare (inquit) *folia* habet Rapacæ: *caulem* teretem, superius glabrum, tres, quatuor, vel quinque cubitos altum, in multos ramos divisum, *foliis* angustis, oblongis, deorsum dependentibus, superiore præsertim parte vestitos: *Siliquæ* breves sunt, cauli appressæ & fere quadrangulæ: *Semen* ruffum, aut ex ruffo nigricans.

Siliquæ quadrangulæ esse & cauli appressas, miror J. Bauhinum in descriptione omisisse: cum in Rapistræ vulg. arvorum illius meminere.

C. Bauhinus, annotante fratre, hic omnia turbare videtur, & Entia præter necessitatem multiplicare.

In hortis & arvis, inque fossarum aggeribus, & terra recens effusa sponte & copiosissime exit. *Locus.* *Vires.* *Semen* Sinapæ pro condimento usus est frequentissimus. Nostris (inquit J. Bauhinus) multum semen totius macerant aquâ, deinde manibus expressam adjecto aceto pilâ terunt. In variis modis condimentum hoc præparant. Quidam Semen Sinapæ ad ignem exsiccant, deinde in mortario undunt, tustum per setaceum trajiciunt; & farinam cum aceto probe permittunt ad electuarii propemodum consistentiam. Alii in mola ad id parata cum Agrestia unâ conterunt. Confectio hæc Mustarda tam Anglis quam Gallis dicitur, quod cum musto Sinapi ad intinctus conteri solet. Camerario Mustarda dicta placet quasi Mustum ardens, quod ignea vi semen naves & cerebrum apprehendat, lacrymas excutendo, nullo asperitum faporis odore prævio, ut superius monuimus.

Nihil hodie Mustardâ ad intinctus ubique, hypome præsertim, frequentius: nihil magis pulas commendare videtur. Quod si vel assidua consuetudine, vel esu gratia ciborum exolevit, hujus acrimoniam fastidiosius gustum revocant, & hoc velut irritamentum elanguescentem appetentiam invitant, quo velut igniculo morosius palatum titillante, vorandi molitur aviditatem. J. B. Sed hujus vis confestim in sublimi fertur, nec aliud magis in naves & cerebrum penetrat, unde sternutamentum, & sensum vellicans lacrymas elicit. Hinc Comitialibus auxiliatur, & uteri strangulæ opellens excitat, quin & Lethargicis somnolentiam excutit, & omnibus in genere morbis cephalicis auxiliatur, paralyticis & apoplecticis, vel narium inditum, ut in finapinis adhibuit.

Multas præterea vires Sinapi tribuunt Medici & Botanici tum Veteres, tum recentiores, menses & utram cietendi, Vemem irritandi, accessus febriles accendi, catarrhos minuendi, raucedinem curandi, puerum expectorandi, alvum molliendi, tumores discutiendi.

Inter hæc est vis rubificandi, hoc est, cutim in ruborem attollendi, quod fit per phænigmos aut simplices, inde dictos quod materia eorum fit Sinapi. Hoc fit idem ut humores in profundo habitus latentes ad superficiem trahantur; quod vocabant Methodici *μασσωγίης*, & medicamenta inde *μασσωγίης* C. Hofman.

Sinapi insigniter conducit iis quibus ventriculus ac intestina multis viscidis lentisque humoribus fatent, quos liquefacit, fundit, atque absterge, quâ ratione quoque Scorbuticis commendandum, quos quidem nimia acrimoniam aceto temperanda, nâ nimis naves feriat. Qui edulcorant saccharo valentius minus consulunt, quippe Saccharum figit ejus acrimoniam, quâ Scorbuti resistit. *Simon Pauli.*

Semen Sinapæ in mortario tritum & cum vino albo mixtum, multas centurias Scorbuticorum & liguentium hominum in obidione Rapellens sanitati restituit. Plurique enim obsefforum & uræ musculorum fame & inedia pressi, multa fordida & quæ natura obhorret estare coacti, respiciant discitantes, gingivarum putredinem, dentium nigritem & vacillationem, alique Scorbuti symptomata contraxerant, unde multi moriebantur, donec tandem Sinapi in fossis circa urbem copiosè inventum, & quo dictum est modo adhibuit omnes liberavit. Ex relatione D. Marvelli, qui toto obidione tempore in urbe manebat. Communicavit D. Tancredus Robinson.

Sinapi

Sinapi cum vino calido magna quantitate potum curat febrem quartanam si exhibeatur duabus lotis ante paroxysmum. D. *Palmer ex relatione D. Hermann.*

Danticanus quidam valde pronus ad Vertiginem & Apoplexiam consilio Medicorum solebat semen Sinapeos ad preservationem masticare. Cum vero propter senium uteritis id facere non posset, in pollinem redactum affumebat ore volutando. Tandem cum de hoc quidem modo eodem frui posset, in lineolo ligatum olfaciebat. Hoc autem efficitur, ut diutissime vivens, ab his malis omnino immunis degeret. D. *Sonne ex Observat. Hieron. Resinieri a Velschio editis.*

4. *Eruca Monspeliaca echinata siliquis quadrangula C. B. Monspeliaca siliquis quadrangula Park. Sinapi echinata J. B. Lugd.*

C. B. prod.

Ex radice semipalantari, crassiuscula, leviter fibrata, albicante caules ad exortum purpurascetes, tereti quaternive pedales, aliquando cubitales [J. Bauhino selquicubitales] teretes, striati, pilis hirsutis hirsuti, in ramos brachiati exurgunt. Folia ad radicem humi sparsa, pauca, oblonga, angusta, sinuata, hirsute alpera, bina ternive simul juncta; in caulibus, praeterim siliquis onustis, paucè nulla, oblonga, leviter sinuata. Pileolus est luteis; quibus siliqua succedunt brevissimae, triuncem pollicis vix aequantes, quadrangle in apicem acutum rigidumque desinentes, leves, oblongo pediculo insidentes, per maturitatem durissimae, quarum qualibet latera quatuor habet, quae ad formam alarum Perce piscis elevate in medio sinum ostendunt. His per longum dissectis utrinque duae capsule distinctae conspiciuntur, in quarum qualibet semen unicum, rufum, cochleae instar convolutum, acuminatum & acre continetur.

Floret in segetibus circa Monspelum Martio, Aprilis & Septembris mensibus: Nobis inspecta est inter segetes non longe à Luca Italiae urbe, secus viam qua inde Pisas itur.

Hae planta in suo genere singularis est, & à reliquorum Rapistrorum analogia florum & siliquarum respectu abscedit, ut nesciam plane quid eam referam. Folis quoque ab hujus generis reliquis differt, intra enim & e radice exeuntia longissima sunt, angusta, utrinque ad medium ulque costam incisa, Chichorei sylvestris foliorum modo, in triangulari nimirum segmenta quorum basis costae adnatae; bina autem adversa sibi mutuo occurrunt & coaptantur, & figuram rhomboideam efficiunt. Potest forte non incommode ad Erucam referri.

C A P. XVI.

De Rbaphano.

P *Agrostis* *Sed* *du* *ja* *i.e.* *radice* *quadrata*, auctore Athenaeo, i.e. quod facile appareat, sibi nomen ascribit: nam tertio à latu die proflit, & revera nullam hactenus plantam novimus, quae citius à semine germinat.

Radice nomen, ut autor est Varro, à Græcia venit in Latinum, cum veteres Græci radicem dixerint, quam nunc Rbaphanum. A Radice autem nomen Anglicum *Rabbits* deducitur, non à colore hujus radice rubro, ut nonnulli perperam imaginantur, quoniam corruptè *stebdith* pronuntiatur & scribitur, quasi rubida aut subrubra.

Hujus notae sunt hiliqae crasse, fungosae, membranà non interceptae, at neque manifestè binales, in nonnullis speciebus articulatæ seu nodosae.

1. *Raphanus J. B. sativus Ger. vulgaris Park. Rapi. major orbicularis vel rotundus C. B. imm. minor oblongus ejusdem. Rabith.*

J. B.

Folia proximè ad Rapi folia accedunt, sic ut facillè veratissimis imponere possint; paulò tamen magis sunt sinuata: cetera etià minus conveniunt, Raphano enim flus purpurascens, apicibus hirsutis: Siliqae crassiores, breves, fungosae, in loculis tuberosos convallibus interceptis, [minis manifestos] distinctæ, acuminatæ; in quarum spongiosae substantiae medullae latent semina simpliciter ferre, subrotunda, rubra, quam Brastice aut Sinapeos cupulacumque majora. Radice crassa & carnosa, longa, magnitudine vasa exteriori cortice, praeterim parte quae extra terram eminet rubro, carnis albo, gustu acri & mordaci. Recto vix surgit caule, cubitum unum aut alterum alto, valde ramoso.

Raphani praeter vulgarem jam descriptum tres aut quatuor sunt varietates, nimirum,

1. *Raphanus niger C. B. niger rotundior radice Park. pyriformis, sive radice nigra Ger. Black Rabith.*

Folius, caulibus, floribus, siliquis & semine à vulgari Raphano non multum differt. [Parkinsonia folia ei minima attribuit & profundius lacinata, flores & semina minora] praeputia differentia est in radice, quae foris nigra est, seu cortice nigricante recta, intus alba, crassa, figura Rapi, aut potius Pyri turbinata, substantia duriore & firmiore quam vulgari Raphani, nihilo tamen minus acri & mordaci.

Hujus semen satum Raphanos dedit quorum nonnulli nigricabant, maxima tamen pars foris cortice albo intesgebatur. Park.

2. *Raphanus*

2. *Raphanus orbiculatus Ger. orbicularis vel rotundus C. B.*

3. *Raphanus minor praecox Park. parad. Radicula sativa minor Ger. Raphanus minor oblongus C. B.*

Raphani radix culinaria potissimum est, rarioris in medicina usus: ex his quibus affluat vescimur (inquit Galenus) & obolium potius est quam medicamentum. Acrem & calidam esse saporem evincit; unde nos is potius assentimur qui vim roborandi ventriculi concoctionemque promovendi ei attribuit, quam Galeno aliique contrarium asserentibus, ob eam maxime (ut puto) rationem quia nectus movet; unde cibis iliberalis Plinio dictus est.

Utiles esse putatur ad calculos atterendos, urinisque & menses ciendos: ad tussim prodest cum melle. Salutaris esse traditur adversus fungorum & Hyoscyami venena. Elixir si sumatur valet ad eos qui tussi diuturna infestantur, quique crassiores succos in pectore cumulant, autore Dioscoride: cui libenter assentior, nam Raphani cocti (ut rectè Plinius) desiccantur & in Naporum vicem transeunt. In tussi & asthma infantium succum Raphani cum saccharo paratum per vices exhibendum prescribit Dolæus Lib. 5. C. 4. S. 18.

Raphanus domesticus esculentus (ait Fernelius) sine offensione ulla vomitione purgat, atque ventriculum blandè exinanit: nulli atati, neque praegnantibus infensus. Teruntur autem radices ejus concisae unciæ duae, affusque nullâ succos exprimitur repidus offensus. Seminibus (quod efficacius est) semuncia vel 3ij. similiter teruntur, additâ mulla, aut sero lactis, aut aquâ hordei.

Radice cum sale tritam in malignis febribus pedibus ligari testatur Schweneckfeldius.

Aqua Raphani per triginta dies manet ac vespere pota singulis vicibus tribus aut quatuor uncias metitur calculo, facitque ad aquam intercutem.

Non temendus est Raphani usus adversus pedum clavos, quippe qui debrescente Luna post pedum lotionem eo usque rati ut dolcant quidem sed non cruententur, plerumque evanescent si cubitum iturorum clavos corticis Raphani id latus aut ea pars applicetur quae à Raphano resecatur faucia.

Qui plura de Raphani viribus vult J. Bauhini historiam adeat.

Ad calculum, R. Succ. radic. Raphani 3iv. Mel. 3ß. F. potio, tribus vel quatuor matutinis itenda. Valde probatum remedium. Liber Arcanorum. Vel R. Radic. Raphani in taleolas incisae q. f. Mellis quantum necesse est ut lepto igne coquantur. Effusit inde aqua, quae ad 3iv. data mirabiliter praestat effectum. Cheseau. Has duas formulas inter alias multas à se ex variis autoribus collectas ad me transmissit ingeniosissimus & eruditiss. Vir D. Edw. Husius, M. D. vetus Amicus noster: item medicum ad nephriticos affectus.

R. cortic. acor. Raphani 3j. ossium Mespilorum 3ij. Blandè conquisat: infund. horas octo in Vinu albi 3iv. & modice calens propinetur. Est secretum quod vocant raphaninum. Ex Corbei pharmacina, Autore Antonio Mizaldo multis probatum experimentis.

- A. 2. *Raphistrum album articulatam Park. flore albo, siliquis articulata C. B. flore albo striato, Sinapi album agreste Trago J. B. White-flowered Charlock with a jointed Cod. Raphanus siliques Ger.*

E radice alba, lignosa, alias simplici, aliàs multifida caule emergit pedalis & major, à radice statim ramulosus, & spinulis rigidioribus asper. Folia utrinque hirsuta sunt, laciniata, praeterim inferiora, & propè exortum, nam eorum extrema lata sunt & integra, colore ad glaucum nonnihil tendente. Flores albi, Erucæ majoris aut Leucoii lutei similes è calice rubente exeunt [non enim in hoc genere, ut in Sinapi & reliquis Rapistris quamprimum flos aperitur dehiscunt calices] striis cerniculis variegati. Siliqae succedunt pediculis longiusculis hirsutis insidentes, glabrae, oblongae [longitudine digitali J. B.] nodis instar caudæ scorpionis distinctae, sex interdum aut octo, in quibus pro nodorum numero semina magna, rassa.

Inter segetes passim & copiosè reperitur.

Locu.

Raphistrum flore luteo, siliquis, glabra, articulata.

Floris praecipuè colore à descripta differt, nec minus frequens inter segetes reperitur.

- * 3. *Alfina nodosa Dalechampii J. B. Alfina nodosa Gallica C. B. Lugd.*

Lugd.

Radice constat simplici, longa, parum capillata, ex candido flavescente: Folis propè terram multis, ex eadem radice ortis, & in orbem radice caput cingentibus, longiusculis, angustis, Alfinis [Androsacos Matthioli Adorij] haud multum dissimilibus: caulibus nodosis, pedibus aut minoribus longioribus pro ratione soli: flore albo, non tamen quique ut perperam Lugdum. sed quatuor petalis composito: semine in nodosis, striatisque globulis, multis fere ordine consequentibus & quasi venticuli transversis, siliquam parvam, uncialem componentibus. In singulis nodis seu globulis striatis lingua continentur semina rotunda, rassa.

In agro Monspelienti plurima gignitur. Nescio (inquit D. Magnol) ubi tantam viderit copiam circa Monspelium cum nullus alius Botanici (quamvis sedula adhibita perquisitione) eam adhuc invenire potuerit. Verendum ne parum hanc plantam perpexerit Lugdunensis historiae autor. Forte non aliam viderit quam Rapistrum album vulg.

Locu.

Z. z. A

* 4. *Raphanistrum*

* 4. *Raphanistrum siliqua articulata, striata maximè Morif.*

Non differt à Rapistrum albo vulgari, nisi magnitudine florum & siliquarum propius ad Raphani fativi vulg. siliquas accedentium spongiosâ suâ substantiâ. Semina in articulis seu nodis contenta major.

* 5. *Eruca palustris major flore albo J. B. Eruca palustris major Tab.*

Radice nititur crassa, lignosa, aspera: *cauliculis* donatâ pluribus, magnis, rotundis mediocriter altis: quibus insident flores multi, exigui, candidi. His decidendis succedunt *siliquae* oblongae, tenues, *semen* acris saporis includentes: *Folia* ejus magna, profundè serrata, acuminata.

C. Bauhinus *Erucam palustrem majorem Tab.* Sinapcos sui 2. Apri folio seu albi synonymam facit. Verùm si intelligit Sinapi semine albo descriptio *Erucæ pal.* majoris ei nequaquam convenit, cum *Eruca pal.* florem habeat album, Sinapi verò illud luteum; & Sinapcos albi siliquæ non tenues sint & oblongae, sed crassæ satis & nodosæ. Verùm in Sinapcos speciebus, earumque synonymis ordinandis admodum confusus est & obscurus C. Bauhinus: nec mirum cum apud Botanicos omnes qui ante eum scriperunt Sinapcos species breviter, imperfectè & obscurè descriptæ sunt, nec bene à se invicem distinctæ: ut difficillimum sit, nè dicam impossibile, decernere quas plantas describant, aut intellectas vellent, imò nè ipsos satis scivisse arbitror. Consule J. Bauhinum in historia Sinapcos albi.

CAP. XVII.

De Erucæ.

Erucæ *Erucæ*, eò dicitur quia erodit: nam si gustaveris os & linguam satis acriter vellicabit. Aliis ab urendo, quasi *Urucæ*, u in e versio, quòd igneæ sit virtutis, & in cibo sumpta Veneris incendium movet.

Hujus note sunt folia laciniosa, glabra, siliquæ angulosæ, odor foetidus.

1. *Eruca major sativa, annua, flore albo, striata J. B. Er. sativa* Ger. *latifolia alba sativa* Dioscorida C. B. *sativa alba* Park. **Garden Rocket.**

Albâ, lignosâ, tenui radice est donata, sapore acri: *caules* subhirsuti, cubitales & sesquicubitales: *folia* Sinapi albi, minorâ, tenerâ, glabra, eisdem cum radice saporis: *flores* è cœruleo [posito] è luteo J. albi, stris nigricantibus picti, ex calycibus hirsutis: *Siliquæ* ex brevibus pediculis glabræ, quales in Sinapi siliquâ flavâ, majora quàm Sinapi jam dicto, minùsque rotunda. Odor hujus cui adherent multa *semina* flavâ, majora quàm Sinapi jam dicto, minùsque rotunda. Odor hujus plantæ validus & ingratus nè dicam foetidus, nec minùs sapor, quanvis Itali eo delectentur, & acceptatis gustis gratiâ *Erucam* perpetuò admiscunt: fortè tamen viribus potius quàm sapore se illis commendat initio, & postea usui frequenti palato etiam se conciliat.

Vire.

Eruca (ut rectè Plinius) diversè est à *Lactuca natura*, conciliatrix Veneris, idcirco jungunt illi ferè in cibus, ut nimio frigori par ferror immixtus temperamentum aquet. Itali etiam nunc dicunt *Acetarii Erucæ* tantillum admiscunt, ejusque gustu mirifice delectantur.

Erucæ non Medicorum tantum, sed & Poetarum testimonio stimulandæ Veneri nata videtur.

Martialis,

Et Venerem revocans *Erucæ morantem.*

Columella,

Excitat ad Veperem tardos *Erucæ maritos.*

Ovidius,

Nec minùs *Erucæ* jubeo vitare *salaces.*

Folia (ut autor est Matthiolus) decoquunt, additoque saccharo tussientibus pueris propinant. Semen contusum, ex vino potum lumbros interimit, tumentem lienem minuit. Folia contusa palpebris impolita visum acunt. Semen cum melle mistum maculas omnes & navos faciei illius tollit, efficacius verò addito felle vaccino aut bovino. Offium fragmenta extrahit radix in aqua decocta; & impolita *Ego presero folia radici, quicquid scribat Matthiolus J. B.* At Matthiolus hoc & pleraque alia è Plinio transtulit.

Sunt qui pro certo (inquit Camerarius) affirmant, multos sese annos ab Apoplexia & ejusmodi affectibus immunes perstitisse pulvere ex *Erucæ* & Cymini partibus aequalibus.

2. *Rapistrum*

2. *Rapistrum flore albo lineis nigris depicto C. B. album, nigris lineis* Park. *Lampfana Apula Plinii & Dioscoridi.* An *Erucæ Romana* seu gentilis siliquâ angustâ, folio lato J. B? Idem videtur *Rapistrum flore albo, articulata siliquâ.*

Col.

Folius, caule ac flore *Erucæ sativæ* adeò similis est, ut primo aspectu floridâ quemlibet falleret: differt solum duritie, atque nervorum asperitate inferna parte & caulis. Radice est candida, crassâ, longâ, sylvestris Raphani modo, acrique sapore. Folia emittit in terra jacentia, dura, virentia, parum hirsuta, nervis aspera, magnitudine & divisurâ *Erucæ sativæ*, sapore oleraceo. *Caules* edit pulres, bipedales ferè, alis divisos, sed summa alarum folia circa flores oblonga sunt Raphani modo, non ut in *Erucæ utrinque incisa*, & in hoc ab illa etiam differt. Flores in summo albi, nigris lineis depicti *Erucæ sativæ* modo, magnitudine atque positu adsimiles: siliquis verò postmodum ab illa differt, quas non *Erucæ* modo breves & ventriosas, sed longas & tenues proferet.

Floret Martio & Aprili, atque Maio perficitur: margines aggerèque viarum atque agri Cirinolæ Tempus hanc fundunt. & Leonis.

Foliorum sapor magis herbaceus quàm acris, unde indigenæ iis vescuntur, Lampfanam etiam appellantes.

- * 3. *Eruca Chalepensis caulibus & siliquis hirsutis, foliis inferioribus maculatis* Morif.

Hæc *caules* protrudit cubitales & sesquicubitales, in multos ramos brachiatos, hirsutos, quorum summis fastigiis innascuntur flores satis ampli, albi, stris nigris picti. Folia per terram strata maculis insigniuntur nigris. Floribus deciduis succedunt siliquæ curvæ, quadrangulæ, hirsutæ: quibus notis ab *Erucæ sativæ* vulgari satis distinguitur.

Hujus semina Chalero transiit ad descriptionis autorem D. Robertus Huntington.

- A. 4. *Eruca sylvestris* Ger. Dod. *sylvestris vulgarior* Park. major lutea, caule aspero C. B. tenuifolia perennis flore luteo J. B. **Wild Rocket.**

J. B.

Radice hæret albâ, crassâ, satis longâ, ex qua multi prodeunt caules, crebris alis concavi, striati, parum hirsuti. Folia crebris incisuris Dentis leonis, aut argutioribus Hieracii minoris divisa, alias Nasturtii, cujus etiam folia colore atrovirente & glabro imitantur, sapore fervido sativæ; cujus & flores, sed colore prædicto luteo, serie simili dispositos gerit odoratos; siliquis succedentibus longis, angulosis, crectis, seminibus Sinapis sylvestris similibus, acribus & amarulculis repletis. Odor totius plantæ foetidus & ingratus, nostris saltem naribus.

Circa muros, inque ipsis muris & rudiculis multis in locis observavimus, v.g. Cestriæ, Tarmuthi, Tammæ, Lichfeldiæ, &c.

- * 5. *Eruca sylvestris angustifolia, flore luteo J. B. sylv. angustifolia* Lob. Ger. Park. *angustifolia* Auftriaca C. B. **Parrot-leaved wild Rocket.**

Lob.

Promit inflexis cubitalibus cauliculis flores luteos *Erucæ sylv.* Cornicula siliquarum Sinapi sunt aut Nasturtii sylv. ubi semen acre, uti folia angustiora, *Erucæ sylvestris* concoloria, sed minime divisa, Taroconis ferè paria, quibus idcirco affinis naturâ putatur.

Si à præcedente diversa sit nobis incognita est.

- * 6. *Eruca Bellidis folio* Morif.

Caules edit pedales & altiores aliquando; in quorum cymis proveniunt siliquis luteis, tetrapetalis, *Erucæ sylvestris* foetida floribus magnitudine pares; quibus succedunt siliquæ spicatum quasi digestæ longiores & crassiores siliquis *Erucæ sylvestris* foetida. Deinde hujus caules non sunt ut illius recti sed reflexi. Hisce notis distinguitur ab *Erucæ sylvestris* foetida, sed præcipue foliis adeò Bellidis majoris similibus; ut siquis ea cerneret per terram strata circa radicis caput antequam planta excaulescat & floreat, audacter assereret esse Bellidis majoris speciem, ni gustum in opem advocet.

CAP. XVIII.

De *Erucis spuris*.

His folia, ut reliquis, lacinata sunt, verum flores minores, filiquæ breves at strictiores quam in genimis *Erucis*.

- * 1. *Eruca Alpina radice serpente* Zonani.

Zanon.

Ex radice crassa, fibris scatente multa profliliunt folia, supernè obscure viridia, infernè subalbida, undique lucida, carnosa, crassa, multum sinuata: ex quorum medio proveniunt plures caules, fracti faciles, versus terram cortice albicante recti, qui sursum versus virescunt: Ex horum singulis geniculis, (qui sunt satis frequentes) præcipue in inferiore parte versus terram, singula exeunt folia, ceteris per terram stratis similia sed minora, minusque incisa, atque per singula genicula alternatim disposita, cauli duabus auriculis foliosis adherentia. Ex alis inter caulem & folia exeunt interdum quaterna aut quina foliola, & uncium pediculo innixa, paulò ceteris minutius incisa, imo quæcristipata, concurrentia in unum & idem centrum, pediculi scilicet summitatem; atque in caulium quæmis nascuntur plurimi *sescenti* albidii, quorum evanescens petala in extremo sunt bifida, cum laminulis multis, tenuibus, luteis in medio. Floribus evanescentibus succedunt filiquæ seminibus flavis repleta.

Locum.

Provenit in montibus faxosis territorii Bononiensis & Mutinensis, præcipue in monte *Cimone* inter faxa.

Hanc plantam rectius fortè ad *Erysimum* retuleris.

- * 2. *Eruca Monspeliensis filiqua aspera*. *Sinapi Monspesulanum filiqua aspera bifida* J. B.

J. B.

Statim è radice lignosa folia exeunt frequentia, similia ferè *Erucæ* minoris foliis, acris, interdum hæc caules aliquot palmares aut etiam cubitales, in ramulos aliquot divisi, floribus *Sinapis* luteis, parvis. Decidentibus filiquæ succedunt crebra, unciam longe, teretes, asperæ, aliquæ secundum caules ramoque ascendentes, aliæ longe ab his abscedentes, & veluti rectè foras protensa, semen claudentes minutissimum saturatè rufum.

Locum.

Autumno invenit autor inter *Monspeli* & montem *Esperon*: Cherlerus in udibus fossis inter *Monspeli* & thermas *Ballerucanas*: *D. Magnol* inter *Lateram* & *Perauls* in humidis.

- A. 3. *Eruca aquatica* Ger. emac. Park. *Eruca quibusdam sylvestris repens fusculo parvulato* J. B. *Eruca sylvestris minor, luteo parvulo flore* C. B. *Sium alterum aquaticum luteum, vel Cardamine tenuifolia montana* Col.

J. B.

Spithamam unam aut duas altos habet caules, striatos, modicè pertusos, interdum rubentes: quibus folia adnascuntur Nasturtio vel *Erucæ* paria, consimilitèque crebris divisuris incisa, latoria inferioribus partibus, gustu oleraceo, colore atrovirente. Flores parvi, lutei, quadrifolii, acris sapore; quibus succedunt filiquæ cylindraceæ, breviores quam in *Erucæ*, longiores quam in *Radiola* sylv. *Dod.* cum qua magnam habet affinitatem, semen continentes minutum. Radix insigniter repens alba, sapore magis ignavo quam *Raphanus*.

His adde foliorum lobos per oras dentatos esse ut rectè annotat *Columna*, quod florum calices una cum floribus ipsis desiliant, ut in *Rapistro* vulgari: quod filiquæ pediculis modicè longis & à caule extantibus infident, quod filiquæ ipsæ nonnulli sursum recurve sunt.

Locum.

Ad fluvios & fossas, inque alveis torrentium fittatis faxosis oritur, & Junio mensis floret. Cum C. Bauhinus *Sium* alterum aquaticum luteum &c. Col. ab hac planta separat, & specie distinctam faciat, *Columnæ* descriptionem subiiciemus:

In excellis montium planis inter *Mareii* Comitatus *Æquicolum* fines & *Tornemparts* quodam torrentis alveo faxoso, æstate siccat, Septembri mense hanc invenimus inter faxa repentem, cauliculis per genicula aquaticarum more multo capillamentis hærentibus villosis; foliis utrinque longis petiolis in lobos divisis ut in vulgari *Crescione* (Nasturtio aquatico vulgari) sed amplius per oras dentatis, minoribus & angustioribus; ex quorum sinibus alæ exeunt in summo, densis lobis, parvis admodum onustis, qui in luteos flores parvos desiliunt, inque desiliuntibus locum occupant filiquæ tenuiores, vulgari eodem modo dispositæ, in quibus semen exuberat minutum præ maturitate hanc filiqua deciduum. Parum acris gustu est, colore flavicante.

Tempus.

Aprili floret, Maio caulescit, & periscitur Junio. Hæc descriptio melius convenit *Erucæ* nostræ aquaticæ quam *Bauhiniana*, ut non dubitem eam esse quam describit *Columna*.

In secunda & nuperæ editione pinacis C. B. *Eruca palustris minor* Tab. sylv. fecit *Gesl.* col. separatur ab *Erucæ* sylvestris *Puchlii* *Tor. Lugd.* *Erysimum* verunt *Lugd.* & sub titulo *Erucæ palustris* & *Nasturtii* folio, filiquæ oblongæ proponitur.

- * 4. *Rapha*.

- * 4. *Raphanus minimus repens luteus foliis tenuiter divisis*. Moris.

Radice est longi lætque repentem *Raphani* rusticani modo, quin & uda humilique amat loca. Folia gerit tenuiter divisa, Nasturtii hortensis in morem: flores luteos, amplios satis pro tenuitate plantæ, caulibus vix palmaribus aut sesquipalmaribus innixos; post quos decidios sequuntur filiquæ curte, vix feminales, tereta, quaternæ, semina acris, mordacia in se continentes. Quomodo differat hæc planta ab *Erucæ* aquatica Ger.

- * 5. *Eruca sylvestris minor Bursæ pastoris folio* C. B. Park. Prod. *pumila Sicula Bursæ pastoris folio* Bocconi.

C. Bauhinus in Prod. sic eam describit: Ex radice crassiuscula cauliculis palmo altior, subasper, brevis alis brachiatus exurgit. Folia ad radicem parva, sesquiunciam longa, Bursæ pastoris mediæ modo lacinata, subaspera, in caule nulla, nisi quæ alis, & vix quidem lacinata subiciuntur. Flores subareti facis magni, longis pediculis insidentes, quibus filiquæ breves succedunt. Monspeli passim in vineis reperitur Ætate & Autumno florens. B. M. Paul Boccone *Erucæ* suæ *pumila Sicule* &c. caules numerosos, reclinales tribuit, filiquas mediocriter longas, quæ (quod præcipue notabile est) semen maturum tactè diffiliendo evibant.

Exit meunte Maio inter faxa oppidi *Montaperti*, non procul *Agripento*: in agris etiam *Lutetia* vicinis frequentius reperitur, ubi Novembri mensis vix unciam calis excedit. *Erucæ* minime fore Monspeliensis J. B. ab hac diversè videtur, quam se *Monspeli* florentem observasse ait circa æstatem in quibusdam muris: foliis quippe accedebat ad *Erucam* luteam sylvestrem: flores habuit minimos luteos: filiquas unciam longas. *Erucæ* Monensis lacinata lutea quæ an ab hac differat.

- * 6. *Sinapi aquaticum Patavinum* J. B.

J. B.

Folia huic minutum dissecta divisurâ *Chondrilla* à *Matthiolo* exhibitæ; quæ autem juxta radicem sunt latoria minutique dissecta existunt, per segmentorum oras serrata: radices parvi ferè digiti crassitudine, sesquipalmo longe, teneræ, albe, paucis fibris donatæ, sapore acris & amaro.

Patavi observavit J. Bauhinus ad *Portam Lavianam* in aqua & juxta aquam, mense Februario. Cum *radiola* sylv. *Dod.* aliquid similitudinis habere videtur, potissimum quod folia inferiora attinet, non tamen eadem est.

Ex brevi hac & imperfecta descriptione ad quod genus pertineat hæc planta expiscari nequimus.

- * 7. *Eruca sylvestris minor incana* C. B. Park.

C. B. prod.

Ex radice cauliculis laves, virentes, quatuor, sex, & octo unciarum, in plures alas unciales divisi prodeunt. Folia ad radicem plura, biuncialia, tenuissimè lacinata, quæ etiam cauliculis alternatim cingunt, omnia incana sunt. Filiculi plurimi, pallide lutei, quibus strictissimæ & breves filiquæ succedunt.

Monspeli allatum habuit C. Bauhinus: verum D. Magnol eam ibi non invenit.

- A. 8. *Barbarea* J. B. Ger. flore simplicis Park. *Eruca lutea latifolia sive Barbarea* C. B. *Nasturtium hybernium* Thal. *Winter-cress*.

Radice albâ donata est, crassi & oblongi, perenni, sapore acriori. Caules cubitales, striati, firmi, medullâ sætè, multis alis concavi, in quibus folia *Raphani* minora, lacinia extremâ Nasturtii solum extrinsecum emulante, atro virore splendens, sapore minus vegeto quam radix. Ex alis foliorum versus fummos caules ramuli creberrimi exeunt, in quibus, ut & in summo caule, flores in spiræ longas excurrentes parvi, lutei, tetrapetali, quibus succedunt filiquæ tenues, teretes, unciam circiter longæ, caulibus appresse in quibus semen exiguum & colore rufum. Tota planta glabra est. Filiculi pediculis brevibus insident.

In muris & aggeribus fossarum juxta rivulos & aquas fluentes, non rarè etiam in campestribus cultis, Maio & Junio mensibus floret.

Datur & hujus alia species distincta, cujus folia sunt minora, frequentius sinuata, caules pares, si species alia, liguæ crassiores, & semina grandiora, minus fusca & quasi subalbescens: etiam planta est perennis, & à præcedente prædictis notis quam facillimè distinguitur. Hujus flos conspicitur in hortis plenus.

Nasturtio ut sapore ita facultate affinis est, acris & calida. Acetarius additur, hyme præsertim *Vires*, cum Nasturtii copia non est, unde Nasturtium hybernium dicitur; medetur verò eadem & *Sorbetto* non minus quam Nasturtium. Unguentis admiscetur fucus ad fordida & impura ulcera expurganda & siccanda.

Semen acre est, diureticum & lithontripicum: Herba quoque autore *Lobelio*, urinam cie, calculos & farts vesicæ decocto aut cibo expellit, ut Laver.

Inexplicabili cum ægotantium juvamento apud Francisc. Indre de Gatta vomitorium medicamentum paratur cum stillaciâ *Aranciorum* immaturorum repida, & sufficienti quantitate pulmentum Scopæ regie (quo nomine quid intelligat nisi *Barbaream* velit nescit J. Bauhinus) podagricis, gonagricis & ichthiacis affectibus præcipue præsentaneo & maximo juvamento. J. B. tom. 2. part. 2. lib. 21. cap. 12. pag. 869.

- A. 9. *Eruca siliqua caulis appressa Erysimum dicta. Erysimum vulgare C. B. Er. Dioecordis Lohel Ger. Er. Tragi siliqua lutea, juxta unguis proventis J. B. Iris sive Erysimum vulgare Park. Hedg. mustard.*

Radice nititur albâ, lignosa, simplici, acri & Rapae sapore; [minimi digiti crassitudine rariùs assequitur.] *Folia* alci lunata [podiis laciniata] hirsuta, quorum forma ad Erucas aut Bursas aut Cachorem sylvestre accedit, extenu tamen obtusa sunt. *Caulis* sesquicubitalis altus, foliorum ortu alterno latus, hirsutus, ramulos. *Flosculi* pusilli, luteoli, quatuor foliolis constant, qui cum successe aperiantur in spicas prælongas excurrunt. *Siliquæ* breves, vix digiti longæ, teretes, hirsutæ, cauli appressæ, pediculis brevibus nixæ, in acutum mucronem desinentes, geminam *seminum* feriem continent oblongorum, exiguiorum. In muris & rudibus, & ad sepes non raro invenitur.

Tere.

Irionis usus est in mucilagine tenaci pulmonum, atq. tussi chronica. Est iniquum Adversarioium auctores) moderata quadam totius substantiæ & incidentis cum humidis abstergentibus partibus permixto, cuius beneficio crassæ pituitæ citra exsiccationem nimiam inciduntur, & incitæ propter statum nonnihil commixtum non magno conatu expectorantur & absteruntur. Ateriacum igitur est laudatissimum, nempe idem unum præparans & educens. Exempla succurrunt quamplurima, quæ secundum tum præceptoribus, tum nobis postea successerunt. Phascolus memini tum juvenes, tum ætatis provectæ, quibus fere jam amissa voce & spiritu limpida sonoris, vox pauculis diebus restituta fuit, unius Erysimi & opera eximii præceptoris Rondeletii, qui primus usum monuit. & Erysimi totius recentis M. G. Radicum Heleni, Tulligæ sinus luecho prægnantium, Glycyrrhizæ ana ʒ iij. Boraginis, Cichorei, Capilli. Veneris an. M. iij. Florum cordialium, Anthos, Stachadis vel Betonice an. M. p. Anisi ʒvi. Psallium mundatum ʒij. Incisis & contusis fiat omnium decoctio in q. l. aq. Hordei. hydromelitis & succi Irionis ʒ vi. Ad lib. ij vel ij. Expressio dissolvit Sacchari q. l. Fiat Sympus: qui duæ & continue utendum purgato corpore.

Extrinsecus utile est Erysimum in Cancro non exulcerato, tumoribusque renitentibus. Erysimi decocto multo colico dolore laborantes curavit Riverius, quod etiam ex vino efficacissimum est remedium. Communicavit D. Hulse.

10. *Eruca flosculis pediculis carentibus. Erysimum alterum Italicum Ger. verum sive montanum Park. alterum Mattholi siliquis parvis, quibusdam Dentaria J. B. Erysimum polycarpon sive corniculatum C. B.*

Radix alba, nunc simplex, nunc siliquosa & fibrosa lignescit. *Cauliculi* plures, non erecti, sed decursum nutantes, teretes, striati, lenti, satis valde, cubitales. *Folia* quæ ad radicem Erysimi vulgaris aut Dentis leonis foliis non valde dissimilia, profunde ad nervum medium usq. propemodum dissecta, reliqua verò quæ caulium & ramos vestiunt Atriplicis folia primâ facie referre videntur, lœviter laciniata, unciarum plus minus longa, crebra, nullo ordine posita. *Flores* è foliorum subius exeunt perussilli, lutei, nunc unus, nunc duo trève simul, pediculis vel nullis, vel brevissimis; quibus succedunt *siliquæ* compressæ nonnihil, modicè in arcum curvatae, ad inum crassiores & paulatim versus apicem gracilescentes, *semen* copiosum, minutissimum rufum continentibus.

Lecur.

Hanc plantam præ Rhegium in Calabria invenimus. Notabilis est in hac planta pediculorum carentia in fibris & siliquis.

11. *Eruca maritima Cretica siliqua articulata C. B.*

C. B. prod.

Tota planta albicat, *folia* habens ad radicem brevina, angusta, in minores laciniâ divisa & subaspera; *cauliculi* est palmariis, reflexi, striatis, (flores non conspecti) *siliquis* plurimis, incurvis, articulatis, trium quatuorve unciarum, alperis, *semen* minutum, subruffum continentibus, quam ex Creta Honorius Belli misit.

CAP. XIX.

De Erysim.

Erysimum aliis *luteæ & luteæ*, à foliorum multiplici sectione: aliis quasi *ternaria*, quod sit prænotium; aliis *luteæ & luteæ*, quod ob suam caliditatem trahendi facultate prædium sit, dictum videtur C. B.

Erysimum Latini abiruendo nuncuparunt Irionem, quod ignea vi & fervido sapore irruat in gustum. J. B. Eadem habet Jo. Bodæus à Stapel.

Irionem seu Erysimum hoc in loco appellamus Herbam hujus generis quamcumque flore luteo, siliqua longa angusta.

Difficile admodum est inter Erucam & Erysimum certas distinctionis notas constituere. Nos pro Erucâ habemus herbas hujus generis flore luteo, siliquis brevioribus & habicioribus; pro Erysimis quæ flore luteo sunt, siliquis longioribus & strictioribus.

1. Erysi

1. *Erysimum non laciniatum Draba dictum, Draba lutea Park. lutea siliquis strictissimis C. B. Draba 4. Ger. emac. lutea quibusdam J. B.*

J. B.

Lignosa est *radix*, alba, minimo digito minor, sapore Raphani rusticanti, nimis fervido: ex qua *cauli* aliquot attolluntur, recti, rigidi, cubitales & majores, ramosi; quibus *folia* ab imo ad summum crebra alternatim adnascuntur, omnia uniformia, longitudine quadrantalî & majore, latitudine circiter unciali, acuminata ex angusto principio, quæ pedicello brevi adnectuntur, hirsuta, serrata, sapore remissiore quàm radix. *Flosculi* Erysimi, luteoli, quadripartiti, quibus succedunt *siliquæ*, quæ in sicca semine clauderentur tenues, longum, rufum.

Assurgit interdum in humanam altitudinem: Superficies quotannis emoritur, radice restibili. J. Bauhinus viridem vidit in montibus Rhæticis Junio mense florentem. Nos in Italia aliquoties *Lecur.* vidimus viis humidis ad sepes; in Germania prope oppidum *Weissenberg*.

- A. 2. *Erysimum Galeno & Theophrasto, Myagro affinis planta siliquis longis J. B. Camelina Ger. Camel. sive Myagrum alterum amarum Park. Myagrum siliqua longâ C. B. Cretaceæ Bojmsfeld.*

Hujus plantæ *radix* lignosa, alba, simplex, fibris aliquot donatur. *Caulis* cubitalis vel bicubitalis, singularis, firmus, striatus, subhirsutus & nonnihil rubescens, medullâ subamarâ plenus, in furculis aliquot divilus: *folia* Camelinae familia, alternatim posita, unciarum lata, tres quatuorve longa, ex angusto principio sensim dilatata, sensim deinde in mucronem desinunt, tactu alvoria, lapore amaro prædita: *flores* parvi, multi, conferti, lutei, *apices* longè lutei, brevibus pediculis insident: quibus delapsis alternatim succrescunt *siliquæ* tenues, unciarum tedium, quadratae, erectæ, in pediculis à caule exstantibus, *semen* copiosum, flavescens, tenue, oblongum, amarum claudentes.

In insula Elienhi, in Salicetis prope urbem copiosum invenimus. *Lecur.* Parkinson plantam hanc bis ponit. Primò, Pro Myagro sativo. Secundò, Pro Myagro altero amaro.

- A. 3. *Erysimum latifolium Neapolitanum Park. latifolium majus glabrum C. B. Iris levis Apulius Erucæ folio Col. Smooth broader-leaved Hedg. mustard.*

Col.

Autumno exit *foliis* parvis, per terram in orbem stratis, oblongis, [adulta in profundiores laciniâ flex aut septem dividuntur, Erucæ sativæ minora, ad Erysimi vulg. magis accedentia, verum lævia, virentia, & in extroriam angustius desinentia] *Caulis* erit unicuique, bipedalem, quàm illius crassiores, levem, teretem, solidum, candicantem sicut & foliorum nervos, foliis multis alternatim lœviter vestitus, ex quibus alæ multæ foliis refertæ, angustioribus, paucioribusque laciniâ divisâ, longiore & angustiore acumine, odore gravi, amaro sapore, statim acri. In summo insunt *flores* multi, simul congesti, parvi admodum, lutei; qui siliquis per caulis cacumen dispositas relinquunt post se copiosas, duas minimum uncias longas, tenues, teretes, exuberante intus *semine* copioso utrinque, minuto, flavo, salso primum & acri sapore. Differunt hujus siliquæ ab alterius vulgaris longitudine quâ illas excedunt, & positu; non enim hærent cauli Sinapeos modo ut in illa, sed rectæ & datae sunt, sylvestris Erucæ modo dispositæ. *Folia* acriora sunt *semine*. *Radix* candida, gustu admodum fervido ut Sinapi.

Floret mense Aprilis, (secus apud nos) Cirinola frequens, locis aridis, marginum viarum atque *Tempus* & *menium* amantior. Circa Londinum in aggeribus terrenis & locis rudatis copiose provenit, *Lecur.* v.g. inter urbem & Kensington vicum, itremq. circa Chelsey: invenimus & alibi in Anglia, nimirum in ipsi Bervici oppidi montis; & circa aedes D. Edw. Bullock Ar. Faulkburni prope Wichamiam in Essexia.

4. *Erysimum angustifolium majus C. B. item Rapistrum Italicum siliquis longissimis ejusd. angustifolium Neapolitanum Park. Rapistrum montanum Irionis folio Matthæi & Gerardi Col.*

Col.

Radix nititur longa satis, omnibus tenuiore, longiusque fibris divisa atque candicante, gustu acri. *Folia* est Rapistrum equalibus aut annulis, aliquanto minoribus, in lobos binos aut ternos divisa, acumine acuto Irionis multum similibus, sed majoribus, ex viridi albicantibus, hirsutis, mollibus, præsertim caulium ambientibus, quæ longè tenuiora, longioribus lobis & acumine, ut lobis duas uncias longi, cacumen verò patrum sit. [Folia nobis Rapistrum Genevensi sylvestri similia visa sunt quàm vulgari Rapistrum, pediculis longis insidentia, quæ primò exeunt integra, nec omnino laciniata, succedentia & quæ in caule exsunt inferiora duos vel tres vel etiam quatuor hinc inde lobos obtinent, acumine in longum procurrenre, quæ in summis caulibus & ramulis angusta, oblonga, integra absq. lacunis.] Cauda unico tripedalî, aliquando ab radice fruticosa, alis multis diviso, hirsuta, aspero, à cuius medio ad summum lempedales, & deinde paulo minores oriuntur siliquæ, admodum tenues, crasso cacumine [unde ob imbecillitatem & gravitatem decursum nutant] brevibus & vix semuncialibus pediculis insidentibus, *semine* intus ab utroque latere continentes minuta, non multum acia, obfusa flaventia: quæ antecedunt *flores* lutei, parvi, coarctati, & calicibus parvis quadrisfoliis productis, minores congeneribus.

Juxta lævissas faxas vel macerias, atq. juxta ædificia montana *Æquicolum* provenit. Maio *Lecur.* ante floret.

* 5. Erysi

* 5. *Erysimum flore pallido, Erucæ foliis.*

Erucæ inodora J. B. *An Erysimum similis herbæ S. Alberti Cæf?*

J. B.

Longa nititur radice, simplici, cum paucis fibris, lignefcente, fatis gracili: *Caulis* cubitum æquat, ramosus: *Folia* dodrantalia ferè, Erucæ luteæ sylv. cultæ quodammodo divifura, quamquam inferiora Jacobææ penè modo læfcent: *Flores* ex luteo pallidi: *Siliquæ* uncias duas longæ, graciles. Nul- lum ergo hæc planta infiguem five odorem, five saporem animadverti.

Locus.

In terra argillola vicium quæ sunt ultra Rhenum ad *Burckheim*, uno milliari ab urbe *Brifac* inve- nit J. Baulmus.

* 6. *Sinapi & Thlafpi mediæ Provincialis planta* Ad. *Draba Eryfini flore & siliquis* C. B. Park.

Ad.

Provenit hæc non procul *Magdalena* fano & cautibus illis cellissimis, famigeratissimis Gallo- provinciæ: *Horis*que Augusto promit luteos Eryfini, nec *siliquæ* dispares; in gracilibus ramis ad fun- num & mum, una e radice, digitum crassâ, fibrosâ, pedem longa. *Rapiftri folia*, Thlafpi aut *Drabæ*, leviter laciniata, albida & hirsuta, sapore Eryfini aut *Buniadis* Barbaræ. J. Baulmus dubium movet annon hæc fit *Helfens* sylv. latifolia flore albo parvo *Park?*

* 7. *Sinapi Eryfini Tragi cognatum five simile* J. B.

J. B.

Cubitalis est planta, radice nixa crassiusculâ, candidâ, paucis fibris donatâ. *Cauliculo* surgit pedales, cubitales, altiores, teretes, cani & mollicellâ lanugine pubescentes, in ramos longos diva- ricatos: *Folia* interna Eryfini vulg. profundis laciniis divisa; superna angustiora, sagittæ minoris in- scar alata, paucis aut nullis laciniis difsecta. Per cauliculorum extrema ex pediculis flores prodeunt lutei, quadrifolii, Eryfini prædicti floribus majores; quibus *siliquæ* etiam longiores succedunt, tri- entales ferè, angustæ, teretes, caudibus non appretis, semen continentes exiguum, fuscum, acre. In Austria locus vias observatum & lectum est ab *Agerio*.

Locus.

8. *Sinapi, potius Erysimum, Genevense sylvestre* J. B.

J. B.

Hæc ex radice simplici, alba, lignefcente multi statim exoriuntur caules, propter terram nonnihil hirsuti, ramosi: per quos folia Erucæ similia, divifura non minus frequenti difsecta, veum latitu- dine *Monspessulano* majori [proxime descubendo] cedentia, divifura etiam diversâ; licet flore *Monspessulani* floribus sint majores: *Siliquæ* ex pediculo mediocriter longo graciles, tres uncias lon- gæ, semen bipotentibus valvis claudens minutissimum, rufum.

Locus.

In alveo fluvii *Arææ* prope *Genevam* copiosè exit.

* 9. *Erysimum Monspessulanum Sinapo foliis. Sinapi sylvestre Monspessulanum, lato folio, flosculis luteo minimo, siliquis longissimis* J. B.

J. B.

Per hujus caules, sesquicubitales ferè, nonnihil striatos, teretes ferè & solidos folia conspiciuntur *Dentis* leonis foliis respondentia, tum magnitudine, tum laciniatâ divifurâ, glabra, aut nullis cerè effatu dignis pilis donata, odore & sapore acri prædita: *Flores* lutei parvi: *Siliquæ* dein oriuntur densissime & longissimæ, admodum acri semine refores.

Locus.

Floret & siliquis fert mense *Martio* circa *Monspessulum* locis ficcis.

A. 10. *Erysimum Sophia dictum.*

Sophia Chirurgorum Ger. Park. *Nasturtium sylvestre tenuissimè divifum* C. B. *Scrophium Germani- cum five Sophia quibusdam* J. B. *flirtuere*.

J. B.

Alta est cubitum aut sesquicubitum, compluribus ramis fruticans, duris, lignosis, in multas alas divisis, teretibus, subhirsutis. Folia tenuiter incisa. *Abfinthii* Pontici *Officinis* dicti, sapore oleraceo, levi acrimoniâ prædita: *Flosculi* crebri, parvi, luteoli: quibus succedunt *siliquæ* unciam circiter longæ, sili instar tenues, seminumiculos foris ostentantes: ipsum verò semen minutum, rufum. Radix alba.

Locus.

In veteribus maceris, locis ruderatis, lapideis, ac non rarò arenosis, ac aliis incultis exit, ubi semel nata singulis facillè recurrit annis, ut rectè J. Baulmus. A Junio in Autumnum usque & qui- dem particulatim floret.

Vires.

Præstans habetur remedium ad *Diarrheas* 3j semin. *Sophiæ Chirurgorum*. Nec semen tantum verum etiam herba ventris flores sistit, adversus *dysenterias* commendatur, & sanguinis profluvia reprimit. Ad vulnera & ulcera fordida ac maligna valere dicitur [in emplastris].

In agro *Eboracensi* semen hujus plantæ exhibetur in affectibus nephriticis & calculosis, nec sine succellu. D. *Tancredus Robinson*.

11. *Erysimum*

11. *Erysimum Germanicum Trinciellæ folio.*

Folius est ad radicem multis, oblongis, angustis, ad margines utrinque raris inde extantibus laciniolis, seu dentibus donatus, Trinciellæ Cordi foliorum æmulis, subtus saltem hirsutis. Cauli- culi semipedales confimilibus foliis sed multo minoribus cincti. Flores fatis ampli lutei; Siliquæ longæ, graciles.

Locus.

Hæc ex sicca à D. Phil. Skippon aservata, nam virentem ob festinationem describere non licuit. In arenosis & umbrosis propè *Ror oppidum* & inter *Donaert & Weissenberg* in *Francia* Ger- manie invenimus.

* 12. *Erysimum latifolium foliorum laciniis triangularibus. Erucæ latifolia* C. B. Park. *An Erucæ tertia Anglica* Cam. hort?

C. B. prod.

Caulis est cubitum excedente, albo, crasso, striato, ramoso; foliis glabris, pallidè virentibus, ad ra- dicem pedatibus, profundis incisuris laciniatis, per quorum medium nervus latus excurrit, quem utrinque foliorum laciniæ biunciales, alarum instar, triangulares, corosæ, figuræ diversæ, superne & inferne continuæ cingunt; quæ verò in caule breviora sunt, & horum quadam Erucæ vulgaris foli- sis similia, suprema verò angustæ & parum sinuata. In caulis summis flores fatis magni, auri; & minibus plurimis donati; quibus siliquæ oblongæ stricillimæ succedunt.

Erucæ nomine in horto C. Baulmi fata est.

* 13. *Erysimum fruticosum Indicum Tanacetii folio. Erucæ Indica Tanacetii folio* Zanoni.

Folia proferit multa, per terram strata, viridia, Tanacetii foliis quoad dispositionem & divifuram haud diffimilia: ex quorum gremio exit caulis sesquipedalis, qui sursum versus in multos ramuscu- los finditur, inque horum cymis proveniunt flosculi multi, flavi, quibus pereuntibus singulis super- veniunt singulæ siliquæ biunciales, bivalves, spicatum longis potolis cauli adherentes. Tota planta gustui calida & acris est.

Floret versus Augusti mensis finem, Septembri exeunte semen maturat [in Italia salicet]

Tempus & Locus.

* 14. *Erysimum Dioscoridis Zanoni, Eryfini annui Cretici nomine missum.*

Zan.

E radice capite cespitem foliorum exerit, longis & subrotundis pediculis annexorum, maculis fangeis, per ætatem evanefcentibus, hic illic aspersis. Sunt autem folia ipsa laciniata, duos circiter digitos transversos lata, palmo subinde longiora, in apicem deorsum reflexum desinentia, tenera & succulenta, superne viridia, subtus pallida, Erucæ sylvestris similia. E foliosi cespitis su- pradicti medio exurgit caulis, ramosus, medullâ viridi plenus, succulentus, frangi contumax, lavis & nonnihil splendens, colore viridi dilutiore, ad nodos ubi folia adnectantur maculosos guttulis san- guineis, crebris geniculis præcipue versus radicem, distinctus, est quorum singulis singulæ enascuntur folia, & è foliorum sinibus ramuli, foliis confimilibus verum minoribus & magis incisis amicti. Circa finem Aprilis in summis caulis & ramis apparent florum umbellæ seu noduli, qui explicati forem flavum ostendunt cum apicibus concoloribus: quibus decidentibus succedunt siliquæ cornicu- late *Fennugraci* figuræ, verum angustiores multo & tenuiores. Umbellæ floribus sese paulatim ex- plicantibus in spicam longam excrescit siliquarum paululum compressarum, unciali circiter longi- tudine aut majore, per maturitatem seminibus protuberantibus repletarum. Circa finem Augusti si- liquis desinentibus excidunt semina, flava, lucida, oblonga, Nasturtii seminibus similia. Radix lon- ga, alba, nodosa, tactu aspera, summa parte unciam dimidiam crassa, mediâ tenuior, lenta & obse- quiosa odore valido, acuto, sapore subamaro & subacri: folia minus acra & amara sunt; semina aciora, & mordacia Sinapoos in modum.

* 15. *Erucæ maxima Canadensis* Cornuti.

Cornut.

Inter dendrolachana hæc Erucæ numerari potest, siquidem hominis proceritatem implet: potif- simum quodam radix ejus, quæ fibris albis constat, laxiori solo coheret. Sylvestres enim plantæ, quo levi magis & subacta terrâ discernuntur eò majus incrementum capiunt. Numerosis caulis adole- scens, rotundis, & tomento quodam asperiore vestitis, quos undique folia exornant uti *Lytima- chæ*, longa, acuta, in ambitu crenis inæqualibus serrata, tenui lanugine obita; gustu subacido ini- tio, tandem subacri. Flosculi in cymis mira fecunditate luxuriant, Junio ac Julio mensibus. Lutei sunt illi, quatuor foliis constantes, in quorum medio famulina quatuor & pistillum hæret, quod collapso postmodum flore in siliquam efformatur longiusculam, rectam & seminibus turgentem exiguis, sapore dulcibus, maturis Augusto, Septembri decidit.

* 16. *Erysi-*

* 16. *Erysimum alterum siliquis Eruce* C. B. Park.

Tab.

Duobus tribusve caulibus assurgit, obtusè viridibus, Erysimi vulgaris nonnihil similibus, minus ramosis, foliis undique obtusis, amplexi, obtusè idem virentibus, in tres, quatuorve lacinias aequalibus forè inciliis sectis, extrema parte latiore, circa margines inaequaliter sinuata seu dentata; flori parvi, lutei, quam illius tamen majores, spicis brevioribus, nec siliquis adeo arcuè cauli appressis, neque adeo angustis aut tenuibus, sed brevioribus, Erucae Radix minus longa, magis fibrosa, firma. Nobis incognita est.

C A P. XX.

De Cardamine.

Cardamine inde dicta est quod gustu Cardamum, id est. Nasturtium representet. Cardamines autem nomine nobis censentur plantae flore tetrapetalo albo, siliquis angustis seu tenuibus valvulis per maturitatem revolutis dissiliantibus & semina citim impetu ejaculantibus, foliis in plerisque speciebus pinnatis. Nasturtii aquatici siliquae (quantum meminimus) siliquae non dissiliunt, quo à reliquis hujus generis differt.

- A. 1. *Nasturtium aquaticum amarum* Park. aquat. 2. *five majus & amarum, item 3. five aquat. erectum folio longiore* C. B. *Sium Matthioli & Italorum* Ger. *Sisymbrium Cardamine, five Nasturtium aquat. flore majore elatius* J. B. **Bitter Cresset.**

Caulis habet cubitales & altiores, in opacis ferè infirmos & teneros, in apricis firmiores, versis superiora canaliculatos, foliis stipatos ex intervallis alternatim nascentibus, odore & sapore Nasturtii vulgaris, nonnihil amaricante, tribus plerumque pinnarum conjugationibus compositis cum impari in extremo folio. Sunt autem pinnulae folii segmenta singularia oblonga & sinuata, infra vero ubi primum prodeunt rotundiora. Propè summitem caulis ramuli aliquot è foliorum finibus exeunt, in quorum extremis flores simul nasci, ut in Cardamine vulgari, & eadem ferè magnitudine, tetrapetali, petalis subrotundis, minimè bifidis, albi, cum staminibus in medio sex apices purpureos sustinentibus, pediculis tenuibus insidentes: quibus succedunt siliquae sescimales tenues, quae per maturitatem extremo tactu dissiliunt, seminibus parvis rufescentibus repletae.

In palustribus & aquis provenit. Vere flores. Quod Nasturtium aquaticum H. & III. C. B. ad idem caput radico, in eo Joannem ejus fratrem sequor, qui non præter rationem id facere mihi videtur.

- A. 2. *Cardamine* Ger. *Nasturtium pratense majus, five Cardamine latifolia* Park. *Nast. prat. five pratense magno flore* C. B. *Iberis Fuchsii, five Nasturtium prat. sive siliquis* J. B. **Radix Smocki, or Cuckold's flower.**

E radice satis crassa, alba, multisque fibris tenuibus capillata, vivaci, caules proferit, raris plures, plerumque unicam, dodrantalem, rectum, virentem, firmum, glabrum & quasi contortum, juxta terram rubentem, qui in ramos dividitur, in quorum summitate flores simul multi, ex alio purpureo, amplexi & speciosi, quatuor foliis obtusis venosis constantes, in quorum medio flamma lutea fusa cum stylo, pediculis undique insidentes; quibus succedunt siliquae atro-purpureae, sesquipedales ferè, aut certè digito longiores, erectae, rigidae, nonnihil compressae, membranâ integramâ secundum longitudinem in duo locamenta divisa, duplicem seminum seriem exiguorum, longiusculorum, è viridi luteorum continentes. Siliquae hæ per maturitatem levi tactu valvis se convolvunt dissiliunt, & cum impetu semen ejaculantur ad modum Perticaræ siliquosae aut Cardamines impatiens dictæ. Folia dum sunt generum, inferiora enim per terram sparguntur, ex longis & tenuibus pediculis in quatuor quaque aut sex foliola rotunda divisa, ad costam per intervalla adherentia [plerumque bina sibi invicem respondent, ut folia alata videantur, & quatuor aut quinque segmentorum conjugationibus cum impari in extremo composita] superius brevi lanugine hirsuta, inferius glabra. Superiora verò quæ in caule sunt, quaterna aut quina per intervalla, sine pediculis singularim cauli adnexa, glabra, in tenues portunculæ pinnalve conjugatim ad sex interduum sepe, paria mediæ costæ adherentes divisa, cum impari in extremo. Sapore est tota Nasturtii aquatici.

Ad rivulos & in pratis passim Aprilis & Maio mensibus floret.

Aliam speciem habet C. Bauhinus quam Nasturtium pratense parvo flore vocat. Parkinsonus Cardaminem minorem lacinatis foliis.

C. Cardamine

* *Cardamine odorata granulosa* Park. *Nasturtium pratense odoratum, radice granulosa tuberosa* C. B.

Præcipua inter hanc & præcedentem plantam [Nasturtium pratense parvo flore C. B.] consistit 1. in Radicibus quæ plurima tubercula granulosa fibris intermixta obtinent, 2. in floribus, qui tantum illius aut cujusvis alterius Cardamines odoratiores sunt.

* *Nasturtium pratense rotundifolium minuto flore* C. B. *Sisymbrium alterius seu Nasturtii aquatici tertia species* Thal.

De hoc consule Thaliu.

3. *Sio minimo Prosperi Alpini affinis siliquis latis* Bocconi.

Boc.

Cauliculis huic sunt tenues, geniculati & ramosi: Folia exigua, per marginem, uti Fumaria, divisa: Flores in ramulorum fastigiis pauci, subeuntibus siliquis planis, latis, in mucronem desinentibus, è quibus vel levi tactu quatuor aut quinque semina compressa ac penè quadrata exiliunt. Radix tenuibus fibris constat.

Nascitur in Madonia monte Siciliæ, Veteribus Nebrode dicto.

Lec.

- A. 4. *Cardamine impatiens vulgè Sium minus impatiens* Ger. *S. minimum* Noli me tangere dictum, five *impatiens Nasturtii sive siliquis folio Park. Sisymbrium Cardamines species quædam insipida* J. B. **Impatient Radix Smocki.**

Radice nictur alba, simplici, furculo uno vel altero & fibrillis paucis capillaribus donatâ, sapora Nasturtii remissiore. Folia ad radicem pauca, pallidè viridia, mollicella, quinque aut sex pinnularum medio nervo annexarum conjugationibus composita. Sunt autem pinnulae singulae eodem ferè modo incisæ quo Nasturtii amari dicti. Caulis simplex, cubitalis, ramosus, inferior purpureo, latis firmus & erectus, striatus, glaber, folia per intervalla vestitus crebris, alternatim positis, eodem modo divisis quo inferiora, verum segmentis longioribus & acutioribus, sapore Nasturtii remisso & vix perceptibili. In summitatibus caulis & ramorum, flores eodem situ quo in reliquis hujus generis sibi, perexigui, tetrapetali, quibus succedunt siliquae tenues, erectae, digicales, quæ per maturitatem, extremo tanguntur, cum impetu dissiliunt, & semen ejaculantur parvum, subvum.

In planis vegetis & latioribus folia latiora sunt, & ad Nasturtii amari folia proximè accedunt, in reliquis Eruce aquaticæ minoris folia ferè imitantur.

Inter faxa sub rupibus propè vicum *Wharf* dictum tribus circiter milliaribus ab oppido *Settle* di. *Lec.* tantum versus montem *Ingleborough*, in Comitatus *Eboracensis* parte Septentrionali, oritur.

Considerata paulo attentius plantæ quam proposuimus descriptione à nobis inventæ & observatæ in loco prædicto, suspicamur eam diversam esse à Cardamine impatiens seu *Sio minimo Alpini* cujus idcirco descriptionem subijciemus.

Autumno exit è semine deciduo, foliola in orbem spargens pinnata, uncia non multò longiora, quæ per hyemem durant, vere autem novo argenteæ & aliquanto majora evadunt, Eruce *impatiens* palustris annula, verum minor, pinnulis circa margines duabus tribusve crenis profundius incisus. È foliorum centro exurgit caulis tenuis, pedalis aut etiam altior, multis albis divisis, in quibus ut & in summo caule *sosculi* parvi, albi, alii supra alios paulatim se aperientes, quos excipiunt siliquae longæ, graciles, seminibus minutis ex albedo luteis repletae, quæ vel leviter tactu actuantur ejaculantur: imò quod longè mirabilius videtur, osti siliquis non tetigeris, si tamen manum velut acturus proximè admoveas, semina in appropinquamentum evibrantur; quod tum Morisonus se sæpius expertum scribit, tum Johnsonus apud Gerardum verum esse affirmat; quod tamen mihi vix persuaserunt.

Hanc plantam Cantabrigiæ olim in hortulo nostro columinus, postea in rupibus quibusdam udis propè Rhenum in Germania invenimus spontaneam. Folia autem minoræ id sunt quam Nasturtii nobis descripto & omnino glabra: nostrum ergo fortasse idem est Nasturtium aquatico Italico Park. seu aquat. erecto folio longiore C. B. *Sio Matthioli & Italorum* Læb. quod Gerardus & alii pro Nasturtio aquatico amaro habent: vel species quorundam nondum descripta. An Cardamine Alpina media *Clusii* i. e. 13. nobis.

Eandem (puto) æstate præterita Anni 1685. invenimus non procul Halsteadio oppidulo, via quæ Londinum ducit in fossâ ad viæ latus ubi aqua fœatur, cujus folia infima quæ è radice exeunt nonnihil aspera fax pilis brevibus hirsuta sunt.

- A. 5. *Cardamine impatiens altera hirsutior. Sisymbrium Cardamine hirsutum, minus flore albo* J. B. **The lesser Cuckold's flower, or Radix Smocki.** *Nasturtium aquat. 1V. five aquat. minus* C. B.

Radix ei alba, simplex, furculosa. Folia per ambitum spargit Nasturtium pratense familia sed minoræ, nonnihil hirsuta, tribus plerumque conjugationibus eidem costæ adnexis composita cum impari in extremo folio segmento, odore & sapore Nasturtii hortensis sed remissiore. Caulis surgit plures palmares aut dodrantales, uno vel altero folio donatos, ramosos, in summitate flores gestantes perexiguos, albos, quadrifidos, petalis minimè bifidis; quibus succedunt siliquae unciales aut tantillo longiores, angustæ, pediculis longiusculis insidentes, bivalentes, membranâ intergeritâ duplicem

- * 14. *Cardamine Alpina insepida* Col. Park. *Nasturtium Alpinum insepidum* C.B.

Col.

Radice est admodum tenui, brevi, nullis prædita fibris: *Foliola* habet pollicari longitudine, incisuris Chondrilla, aut Sinapis echinati, verum aspera & hirsuta, sicuti & *caulis*, qui tenuis, dodrantalis, in summo ramis aliquot divilus, alternatim *siliquis* in longis petiolis elatas proferit, & exiles ad n.olum, digitali longitudine, & magnas respectu plantæ, in quibus *semen* minutum, vel ut punctum *siliques* inscriptum. *Flores* in lummo plures, parvi, Napacei, albi.

F. Gregorius supra pontem quandam hanc reperit inter *Rosennabim* & *Abling*. arenoso aliquantulum loco, quam recentem suo gustui insepidam & inodoram cognovit.

- * 15. *Sinapi agreste flore purpureo* J. B. *Sinapi umbellæ purpureæ* C. B. *agreste Neapolitanum* Park. *Sin. alterum agreste nostras* Col.

Col.

Radice firmatur parvâ, tenui, fibrosa, parum altè in terram descendente, albida: ex qua *folia* exeunt Chelidonii majoris incisurâ, distant quod nec succum luteum edunt, nec caesia, sed viridia sunt, asperâ hirsutie obrita, atque extremum folium non retusum ut Chelidonia sed acutum habent, atque minora sunt: *Caulis* angulosus est, atque alis multis dividitur: *Flores* edit purpureos, umbellatos, Chelidonio pares: *siliques* postea alternatim frequentèrque hærentes, rectas, quarum extremæ partes cælum versis tendunt, quibus spica confici videtur *siliquarum* duorum digitorum, quæ cum exsiccare incipiunt flavescent, atque vento flante vel aliquo illas tangente disrumpuntur ab imo, atque *semina* ejaculantur flava Cardamines modo, parva, gustu acri, sicut etiam folia.

In agro Neapolitano oritur, in valle supra ædem S. Mariæ vitæ inter rubos, cynocramben, &c. Floret Martio & Apuli.

C A P. XXI.

De *Raphano sylvestri cum siliquis curtis*.

- A. 1. *Raphanus rusticus* Ger. Park. C. B. *sylvestris sive Armoracia multis* J. B. *Boiste* *Radish*.

Radix crassa, furculosa, repens, sapore fervidissimo: *Caulis* singulares, bicubitales, concavi, striati, recti & rigidi: *Folia* inferiora antequam caulem proferat ampla, Lapathi, rugosa; ubi caulem autem proferit, in eo folia palmum longa unciali latitudine aut paulo majore, in ambitu profunde satis serrata, gustu minus fervido quàm radix, ex quorum alis furculi tenues prodeuntes *flores* sustinent positi & formâ Nasturtii palustris cum apicibus luteis. Succedunt *siliquæ* parvæ, breves pro plantæ magnitudine.

Gaudet solo humido. Copiosum observavimus sponte natum in fossis & ad rivulos in Northumbria circa Alnewicum & alibi. D. Martinus Lister ad ripas rivuli Skiptonenfis & alibi in *Bolland* in ea Eboracensis comitatûs parte quæ *Craven* dicitur.

Eadem cum Raphano sativo facultates obtinet, sed fortiores. In condimentis appetitum facit, ac caput lædit. Urinam & arenulas violentè pellit. Commendatur & ad tussim & phthisin. Specificè scorbuticis prodest. Ciet vomitum si succus vel infusio in aceto cum melle repida assumatur & aqua superbibatur. *Schrod.*

Hujusce radices in aqua prius maceratas ad acrimoniam tollendam Lemovicensis plebs oleo conditas escit, tum fressas, tum elixas, tum aliis modis præparatas. *Le Jardinier François.*

Raphani rustici vires in calculo ab experimentis deprædicat Thø. Bartholinus, A&M. Mod. An. 1676. Observ. 48, 39. Affirmat succum Raphani resolvissè calculosam substantiam è corpore humano exemptam. È collecta. D. Tancr. Robinson.

Radix Armoracæ merito commendatur à Gabelcofero Centur. 1. Cap. 14. ad Anorexiâ. D. Hulse ex Ettmulleri praxi.

- A. 2. *Raphanus aquaticus* Ger. Park. *aquat. Tabernamontani* J. B. *aquat. foliis in profundas lacinas divisis* C. B. *Water Radish*.

Caulis huic bicubitales aut altiores, striati, concavi subinde rubentes. *Folia* interdum profunde laciniata, aliis integrâ & per margines duntaxat serrata, oblonga, acuminata, in caule alternatim posita. *Flores* in summitatibus caulis & ramorum pro plantæ ratione parvi, tetrapetali è calice quadrisolio, lutei, tenuibus & longiusculis pediculis insident; quibus succedunt *siliquæ* parvæ, breves, à caule exstantes, & rectos fere angulos cum illo efficientes.

In fossis lacustribus & fluviis sub finem Junii mensis & Julii initio floret.

Igo hanc plantam omnino specie eandem esse existimo ei quæ J. Bauhin describitur sub titulo Radicula sylvestris sive palustris, h. e. Rapsitro aquatico Tabernamontani. Confer descriptionem J. Bauhini cum ipsâ planta. Proinde Raphanus aquaticus *Tab.* & ejusdem Rapsitrum aquaticum non differunt specie.

Icon *Raphani aquatici* qui apud C. Bauhinum in *Prodr.* & alio; extat, minimè convenit plantæ nobis hoc in loco descriptæ: sed alterius cujusdam speciei esse videtur. Lobelianam iconem non multum improbamus.

3. *Raphanus aquaticus alter* C. B. Park.

Morif.

Caulis emittit tripedalem, aliquando altiore, in ramulos tenuiter divisum, glabriores multo cæterorum suæ familiæ, ad quorum genicula nascuntur folia cossis alperis prædita, profunditis sinuata, serrata versus eorumdem partem inferiorem.

In summis alis proveniunt flores albi, tetrapetali, cum staminibus luteis in medio singulorum. *Radice* constat longâ flexili, fibris scænte.

Si detur hujusmodi Raphanus aquaticus flore albedo aut purpurascens, qualis describitur à Parkinsono & Morifono, nobis certè incognitus est. Figura Raphani palustris alterius apud Parkinsonum & C. Bauhinum in prod. bene responderi Raphano aquatico priore in loco nobis descripto qui tamen flores luteos proferit, non albos aut purpurascens, quod ego unquam viderim. J. Bauhinus Rapsitrum aquaticum *Tab. Ger.* pro Radicula sua palustri cui flores luteos tribuit, habet, hoc est ut nos existimamus pro Raphano aquatico vulgari nostrate.

Dux species esse videntur, altera folio in profundas lacinias diviso, quæ à C. Bauhino depicta est.

Alterâ folio plerunque integro, interdum ad pediculum laciniato, quæ apud nos vulgaris: utraque autem flore luteo.

LIBRI DECIMI SEXTI SECTIO SECUNDA.

De Tetrapetalis siliculosis seu capsulatis.

Herbæ flore tetrapetalo capsulate seu siliculose sunt vel

[*Polysperme*, capsulâ

{ *Tumidiore & subrotundâ*, seminibus

{ *Reivunda* aut tumidioribus, flore

{ *Luteo*: MYAGRUM.

{ *Albo*: DRACA.

{ *Compressis*. LEUCOTIUM *siliquâ subrotundâ*: duplex est spinosum & non spinosum.

Tumidiore sed nemihil compressâ, foliis crassiss & carnosiss, subrotundiss, flore albo, semine globoso, sapore salso & amaro, in maritimis plerunque nascens: COCHLEARIA.

{ *Compressiore & latiore*, sapore

{ *Acriore*, foliis plerunque

{ *Varie incisiss*, odore acuto & nares torquente: NASTURTIUM.

{ *Integris* magnis, sapore & odore Piperis, radice reptatrice: LEPIDIUM *vulgare*, *Piperitis*.

{ *Minis acris*, membranâ cellularum dissipiente ad planum *siliquæ*

{ *Parallelâ*: ALYSSON.

Transversa: THLASPI, cujus varia genera, nimirum vel 1. Floribus & siliquis in longas spicas excurrentibus; vel 2. In umbellis dispositis. 3. Seminibus compressis, capsulis biseutatis, cujus generis *Leucica biscutata* dici possunt; vel 4. Sapore saturo: BURSA PASTORIS dicta.

[*Monosperme*, foliis

A a a a 2

Lævis

Icon

Levibus

Glauca,

Maritima, flore albo, Brassicae foliis & facie: *BRASSICA marina* monosperma.
Terrifera, flore luteo, 1. Folii laciniati, vasculo erecto, cauli appresso, tumidior, per maturitatem albo: *MYAGRUM monospermon*. 2. Folii integri, ad tingendum utilis, siliquis compressis, latis, pendulis, per maturitatem nigris *Lingum avus* dictam referentibus: *GLASTUM, Isatis*, vel flore albo, foliis Glasti, capsulis rotundis: *LEPTIDIUM glastifolium*.

Virentibus,

Fructu facie maritima: *ERUCA marina*.Myagri facie, capsulis rotundis: *MYAGRO AFFINIS*.Nasturtii facie, capsulis verrucosis: *Coronopus Ruellii*.

Hirsutis aut asperis

Virentibus Rapiis facie: *RAPISTRUM monospermon*.Locanis, Leucis facie: *LIUCOTIUM Siliculosum*, *Lunaria peltata*, &c.

CAP. I.

De *Tetrapetalis siliculosis capsula tumidiore & subrotunda*.De *Myagro*.

MYAGRUM nomen accepit, quod insidentes vel praevertolantes muscas lentore suo implicet & retineat, necnon capiet.
 Nos hoc in loco Myagrū habemus pro herba tetrapetala siliculosa capsulis tumidioribus, floribus luteis, seminibus oblongis aut subrotundis.

A. 1. *Myagrū* Ger. *saivum* C. B. *Silvestre* seu *Pseudomyagrū* Park. item *Myag. saivum* quiddam. *GOLD of pleasure*.

J. B.

Ex uno caule cubito altiore rami tenues, teretes, recti, subhirsuti, fungosa medulla fardi, ramosi prodeunt; quibus alternatim latiore basi adnascuntur folia Drabae, oblonga, mollia, non aspera & Rubrae cui Myagrū Dioscorides comparat, pallida, pinnis caulium amplectentia, leviter in ambitu serrata, sapore oleraceo. Ex pediculis latis longis flores pusilli, luteoli, quadrifolii; quorum singuli singula succedunt pericarpia, gigantis utrumque aliquid similia, turgida, oblonga, cum quatuor angulis vel costis, femina continentia multa, oblonga, triangula, Nasturtio minorā, coloris ferre Feenigraci, sapore Nasturtii, quae in ore recentia contrahunt mucilaginem quandam. Radix ubi adolevit lignosa nonnulla & fibrosa.

Inter segetes huius non raro invenitur.
 Non est cur Parkinsonus Pseudomyagrū Matthioli ad Sesamo Tragi diversam speciem faceret cum C. Bauhino qui in Phytop. & Matthiolo a se edito ea separaverat in Pinace iterum conjungat, & errorem illum emendat. Vide J. Bauhinum in hac planta, qui fratrem notat, quod ea in Phyt. & Math. distinxerat.

Aliquibus in locis (inquit C. Bauhinus) feritur olei causa, & latioribus foliis est, multis locis sponte provenit, & hoc singulis: hinc figurarum varietas, ut in Matthiolo nostro videretur.

2. *Myagrū silvestre* C. B. *Myag. Turcicum* J. B.

Hoc longè tenerioribus virgulis quam praecedens nascitur, sed cultura fruticosior fit, [ait Camer.] semen minus in vasculis vegetioribus profert.

Quia rarius est Myagi Turci nomen sortitur ab hortulanis.

3. *Myagrū fetidum* C. B. Park.

C. B. prod.

Ex radice caulis cubitales, aliquando sesquicubitales, virides, crassi, rotundi & asperi exurgunt: quos folia pallide virentia, subaspera, levissime sinuata, quatuor vel quinque uncias longa, sesquicunciam lata, alternatim cingunt, qui in summo in alas breves dividuntur, quibus flores pallide lutei, longis petiolis donati, veluti umbellae, insident; hisque utriculi orbiculati minutum semen continent succedunt.

In Alpibus Helvetiorum, ut monte Praeto & Spiegel reperitur.

C. A. P.

CAP. II.

De *Draba*.

DRABE notam genericam faciam capsulas tumidas & subrotundas, flores albos.

1. *Draba vulgaris* Park. *Dioscoridis* Ger. multis flore albo J. B. *Draba umbellata*, vel *Draba major capsulis donata* C. B.

Vix cubicum superat Draba, caule tenui, rotundo, striato, firmo, ex radice lignosa surgente, candicante, tenui, longè latèque serpente & quibusdam fibris praedita: quem folia alternatim basi sua amplectuntur oblonga, unciam & sesquicunciam lata, sinuata ex viridi cineracea. Caulium fastigia in creberrimos abeunt furculos, & ipsos quoque foliosos: quibus vellebatim insident *stipuli* candidi; quibus delapsis capsulae subrotundae, corculum imitantes, ex cono stylum exiguum prominentes, quae binis suis loculis totidem femina parva, rufa continent.

In agrorum marginibus, in Germania, Italia, Gallia non infrequens est. Nulli ferè agrorum Locum. margines circa Viennam, totaque adeò inferiore Austria hac planta non sunt obfiti (inquit Clusius) quae subinde in ipsa etiam arva late irrepit. Floret Maio & Junii initio: semen sub finem Junii maturum est.

2. *Draba foliis Barbareae*. *Camelina Myagrū Aldrovando* J. B.

J. B.

Folia numerosa è radice exeunt, longo pediculo haerentia, repanda, principio subangusta; oblonga, laciniata, qualia ferè sunt Barbareae, costis insigni, pallide virenti donata, à qua nervi futurarum colore exeunt. Caulis inter haec prodeunt multi, pedales, teretes, ac crassi satis lentique, quibus praecedentibus ferè similia, sed superius nullo pediculo haerent.

Summitates *stipuli* insident candidissimi, tetrapetali, quales Scorodonthasi, velut in umbellis dispositi. Succedunt vascula sublonga. Radix alba est, simplex, fibris tenuibus capsillata. Olor foliorum herbis, sicut & sapor, gratus tamen satis: radices verò ad Nasturtii saporem quodammodo accedunt, sed minus acris, ac minus palatum, & linguam vellicat.

Semen hujus ab Aldrovando acceptum in horto Monbelgardenfi J. Bauhino succrevit.

3. *Draba minor cum orbicularibus capsulis* J. B. C. B. Park. *minor* Clus.

Clus.

Multa promit à summo radices capite foliola, longis pediculis nixa, aliquantulum angustola, villis quibusdam obfita; inter quae gracilis exiit cauliculus, palmaris, paucis foliolis longioribus obfita, qui à medio ferè ad summum orbicularibus capitellis onustus est, membranula in binas partes divisus, semine exilis, fuscum continentibus. Radix pro plantae exilitate satis crassa, paucissimis fibris donata. Egredi à nobis imperamus, ut hanc plantam Historia nostra inferamus, cujus descriptio ex sicca planta desumpta est, eoque floribus carente.

4. *Draba Chalepensis repens humilior, foliis minus cinereis quasque viridibus* Moris.

Moris.

A Draba vulgari triplici nomine distinguitur: 1. Parvitate, est enim humilior: 2. Foliis minus cinereis & quasi viridibus: 3. Pluribus siliculis, utrinque etiam tumidis, onerantur cauliculi, qui compositi sic provenientes numerosiore copiam ad maturitatem facile perducunt, cum in Draba Arabum femina rarius ad maturitatem perveniunt, ob nimiam rependi licentiam.

Semine Chalepo melleo orta est Oxoni. Floret cum prima specie.

5. *Thlaspi Alpinum minus, Nobis Draba Alpina minor, capitulo rotundo* C. B. Park. *perarum minus* Ger. *foliis Globulariae affine, sive Alpinosolia cum Myagri foliis* J. B.

Ad Thlaspi Globulariae folio accedere videtur, sed hoc quàm illa exilis. Nam & radix longa, crassa in plura caupta divisa, & foliola numerosissima quibusdam albidis pilis obfita, quardam interdum sinuata, succulenta, crassiuscula & oblongiuscula, humi sparsa, atrovirentia: quibus praeteritum foliorum filamenta substrata. Ex quibus *stipuli* emergunt palmares, aut etiam longiores teretes, glabri, per quos alternatim nascuntur folia, angusta, subpinguia, atrovirentia, ex ima parte colicolum amplectentia. In furculorum divisorum cacuminibus *stipuli* quoque plurimi, lactei, diè plantulae floribus similes; Sapore est acris.

In rupibus humidioribus montium Juræ & Salevæ propè Genevā invenimus. C. Bauhinus in monte Wasserfall collegit: J. Bauhinus in monte Nömbre propè Burium Rhetorum cum vasculis mense Junio, &c.

Descriptio C. Bauhini in Prod. melius convenit Plantae nobis inventae in rupibus Juræ & Salevæ, quam superius posita est J. Bauhini Hist. Siquidem Plantae nobis observatae caules tenues erant, & in plures

Aaa 3

Locu. In Rhetia monte *Nembre*, propè balnea *Warmes* æstate florebat & siliquas habebat. Ex herba sicca descripti.

4. *Nasturtium Alpinum tenuissimè divisum* J.B. C.B. Cardamine Alpina Ger. Alpina minima Park.

Aliis trium unciarum plantula est, aliis ferè dodrantalis, [Clus. uncialis,]. *Folia* habet minutifolia, terna, quinta, septena ad costam annexa [Clusio viridia, gustu acri & fervido] sic ut tota interim ala senescit interdum non sic longior, aliis uncias duas excedat, sapore fervido Nasturtii. *Colendæ* habet plures, nonnunquam unicum: in cuius fastigio *flores* multi sunt coarctati, candidi, pro plantæ proportionem magni, è quatuor foliis Pastoris minimæ. *Radix* alba, crassifolia, longa, fibris longis donata.

Locu. In ipsi scopulis summi jugi *Sneberg* invenit Clusius, Augusto mensis florentem. Invenitur etiam in Tirolensibus & Salisburgensibus montibus, teste Camerario.

In planta nobis observata in monte *Jura silicula* succedebant oblonge, compressæ, mucronatæ, Paronychiæ vulgaris similes, verum minores: fortè cum adultiores sunt in crassitiem intumescunt. Huic aut potius proximè sequenti similis est si non eadem planta.

5. *Thlaspi montanum minimum* Monspeliensium folio laciniato J.B.

f. B.

Lygnosis, albis prolixis, malicidis *radiculis* nititur, ex quarum capite *forculi* emergunt numerosi, interdum vix unciales, aliis trium, quatuorve unciarum altitudine, scapus tamen duarum duntaxat trinitivè unciarum, rotundis, foliis vestitus alternatim positus ad ramulorum exortum. Sunt autem *folia* tam quæ à radice exeunt, quam quæ in caulibus existunt, ad modum Valerianæ Græcæ, septem vel octo vel etiam pluribus, (interdum paucioribus) pinnularum mediæ costæ adnexarum conjugationibus cum impari in extremo folio composita. Sunt autem pinnula figuræ ferè rhomboideæ & à se invicem remotius seu rarius sitæ. *Flores* in summitatibus caulis & ramulorum, eodem modo dispositi quo in reliquis huius generis, minutissimi, albi, quadrifolii, cum *staminibus* in medio luteis. Valscula seminaria Thlaspeos minoris, compressa, exterius gibba, interius concava, *semen* continetia exiguum, rufum.

Locu. In Boutonnet propè Monspeliem à Cherlero collectum est. D. Magnol nec ibi nec alibi circa Monspeliem invenit.

Flore exili à precedente planta differt & cum sequenti convenit; verum siliquæ formâ precedentem potius imitari videtur.

6. *Nasturtium Alpinum folio alato*, *Thlaspi montano minimo* Monspel. J.B. simile, *fructu* n. *idem*. An Cardamine pusilla saxatilis montana *Boissieu* Col.

Ex *radice* simplici, albâ, lignosâ, fibris majusculis donatâ *cauliculis* exurgit nunc simplex, nunc multiplex, ab imo statim ramulosi, palmi interdum altitudine, scapus tamen duarum duntaxat trinitivè unciarum, rotundis, foliis vestitus alternatim positus ad ramulorum exortum. Sunt autem *folia* tam quæ à radice exeunt, quam quæ in caulibus existunt, ad modum Valerianæ Græcæ, septem vel octo vel etiam pluribus, (interdum paucioribus) pinnularum mediæ costæ adnexarum conjugationibus cum impari in extremo folio composita. Sunt autem pinnula figuræ ferè rhomboideæ & à se invicem remotius seu rarius sitæ. *Flores* in summitatibus caulis & ramulorum, eodem modo dispositi quo in reliquis huius generis, minutissimi, albi, quadrifolii, cum *staminibus* in medio luteis. Valscula seminaria Thlaspeos minoris, compressa, exterius gibba, interius concava, *semen* continetia exiguum, rufum.

Tempus & Locu. Initio Maii floret, & maturo semine (quantum quidem ego ex habitu plantæ conjicere potui) exarcescit. In Saleva monte, locis utris, observavi.

Cardamine pusilla, saxatilis montana *Boissieu* Col. ab hoc non diversâ videtur; siquidem descriptiones conveniunt, nisi quod Columna fructui ovalem figuram attribuat. Vide descriptionem apud Columnam, quæ in nonnullis nostrâ paulo plenior est. Montibus umbrosis, & humentibus locis terrenis invenit.

* 7. *Nasturtium pumilum supinum vernum* Botan. Monsp.

Magn.

A pumilo verno præcipuè distinguitur, quod ramulos supinos habeat, divisas foliorum inæquales & ultimum ac impar folium majus. *Flores* & *capsule* eodem sunt.

Locu. In humidis versis Lateran & Peralis invenit D. Magnol.

* 8. *Nasturtium sylvestre Fruca affine* C.B. *Nast. syl. Valentini Clusio* J.B. Park. *Erica Nasturtio cognata tenuifolia* Ger.

Clus.

Unico hæc planta assurgit *caule*, sed statim à *radice* supra solum multis alis diviso, hirsuto & aspero, virente, rotundo, pedalis longitudinis: inferiora *folia* qualia sint pronunciare non possum, quia jam in semine magna ex parte evalescat planta cum observabam; quæ tamen sub alis cauli inherabant, tenuia erant & multifida, Nasturtii vulgaris & leguminis foliorum pene emula, tenuiora *flores*, quæ, acii gustu, ut Nasturtium. Extremis ramis ferè multos speciei in speciem congeritis *flores*, quæ, quædam pallidioribus constant, in quibus rotundum *stamina*; quibus evanescentibus succedunt *foliis* brevibus, duabus valvulis five utriculis constantem cum lingua prominente, non quidem sursum erecta ut reliquorum congenerum, sed dorsum inflexa, in quibus Nasturtium emulatum *semen*. *Radix* est singularis, candicans, satis crassa, non tamen vivax, sed quæ singulis annis perit.

11

In regno Valentino Martio mensis, florentem hanc plantam & semine jam plenam inveniebat *Locu.* Clusius.

A. 9. *Nasturtium petraeum* Tab. Ger. *Bursa pastoris minor* Park. *minor foliis incisitis* & *Thlas* C.B. *B. pastoria minima* Ger. *parva folio glabro piffo* J.B. *The lesser Shepherd's Purse*, of *North-creech*.

Radix ei alba, lignosa, simplex; fibris paucis majusculis donata, languido sapore Nasturtii. *Folia* primò erumpentia simplicia; rotunda, parva; & reliquæ *Bursæ* pastoris modo nonnihil laciniatæ, crassæ, glabræ, vix sextantalia, à radice crebra. *Cauliculi* plures sempiternales aut dodrantales, interdum nudi, aliis foliis parvis, nullo ordine positus vestiti, non ramosi. *Flores* plurimi in summis caulibus parvi, albi, tetrapetali, successeve aperiantur; quibus succedunt *capsule* minores & rotundiores quàm in vulgari *Bursa* past. duo plerumque seminum paria continent.

In solo arenoso apud nos plerumque provenit, nonnunquam & in petrosis.

Nasturtium petraeum Tab. Ger. huc refero, cum J. Bauhino.

Locu.

* 10. *Nasturtium minimum vernum foliis tantum circa radicem* Botan. Monsp.

Magnol.

In isto *foliola* in orbem disposita tantum circa radicem ostentantur, leviter incisâ, quadam etiam sine incisuris. Cauliculum unum, aliquando duos producit, uncias duas alicui, in cuspis summitate *folliculi* albi sunt, ex quibus *capsulae* oriuntur sicut in *Thlaspi*, pro plantæ parvitate satis magna.

Primo vere floret in ingressu luci Grammatici.

Locu.

C A P. VI.

De *Nasturtio Iberide*,

Iberis vox Latina est ab Iber Iberis vel Hiberis, quod in Hispania copiosè nasceretur. Nasturtii species est, à flore, siliquis & odore.

1. Iberis J.B. b. Cardamantica Lob. Iberis latiore folio C. B. Park. Ger. emac. *Scitacica cretensis*.

f. B.

Statim è *radice* alba, lignosâ, mediocriter crassâ, paucis fibris donatâ plures proferunt *caules*, dodrantales & altiores, duos, frequentibus alis concavos. *Folia* quidem prima longis pediculis appensa, semineum lata, duas tréve uncias longa, per extremum serrata; superiora verò & quæ in caulibus ramisque *Linariæ* foliis paria, angusta, acuta, nullo pediculo donata, nec crendi ullâ incisâ: sapor omnibus fervidus Nasturtii. *Flores* extremis ramulis coarctati hærent, candidi, Nasturtii floribus similes. *Semen* continetur minutum in parvis thecis oblongis, quarum valvulas dissepit membranula.

In incultis, ruderalis & fœcus vias ubique ferè tum in Germania, tum etiam in Italia, Sicilia & *Locu.* Gallia Narbonensi.

2. Iberis Nasturtii folio C. B. Park. b. e. Iberis Cam. ep. & Matth. mag. fig. Cardamantica tenuifolia Ger. emac.

Nihil aliud est quam *Thlaspi angustifolium* Frsch. five Nasturtium sylvestre *f. B.* ex sententia J.B. cui & nos libenter suffragamur: ideoque Iberidem in duas species non distinguimus.

* 3. Iberis hamilior, annua Virginiana ramosior Moril. Alij Piperitis seu *Lepidium Americanum*.

Moril.

Hæc facile distinguitur à priore 1. Duratione: 2. folia producit latiora, viridiora, magis crenata: 3. *caules* humiliores & ramosiores: 4. tandem *flores* duplo majores, & consequenter majores itidem *capsulas*.

Iberis distat odore & sapore est Nasturtii, proinde etiam viribus cum eo convenire videtur.

Veteres, Dioscorides, Galenus, Plinius è Damocrate ad dolorem ischiadicum eam commendant. *Vires*. Radix consula magnâ copiâ (difficiliter autem tunditur æstate & recens, tunc enim fortissima, & usus efficator) cum modica axungia, adhibetur toti cruri & maxime coxendici; finitur per quatuor horas in visis, minis in mulieribus, deinde aufertur & crur in balneo ponitur, post inungendum ex oleo & vino, ac demum terâ pinguedine & sudore, tegendum molli lana, ut æger ambulet: Si opus fuerit repetendum post dies viginti.

Dubitat J. Bauhinus & querit, Annon hoc fit Thlaspi Græcum propinquius fortè Dioscoridis, Polygoni folio aut Oleæ, Lentis femine Lob ? h. e. Thlaspi Alysson dictum campestris majus C. B. quod à minore specie non differre iple C. Bauhinus suspicatur.

4. *Thlaspi montanum lateum* J. B. *montanum lateum majus* Park. *montanum incanum lateum* Serpylli folio majus C. B. *supinum lateum* Ger.

J. B. p. ca. huc cum precedente [Alyssio minore] communia, potissimum verò folia oblonga, incana, maxime infernâ parte, aspera, ad Oleæ formam nonnunquam accedentia: Radix longa, lignosa, multifida, numerosa, humifusa, lignosa caules proferre, cinericeos, dodrantales & longiores. Flores copiosi, eo ordine digesti quo in jam dicto Thlaspi, multo majores, & saturate lutei: capsula quoque non dissimilis, stylum & capite proferentes, umbilico prominulo, semen claudentes.

C. Bauhinus invenit propè Basileam, circa Burseken supra rudera in monte. Magnitudine excepta nihil invenio in descriptione hujus plantæ quod non conveniat precedenti. Verumtamen quam accepit J. Bauhinus à Wolsano Carolo ex Champagne Burgundiae, folio erat multo majore, ad Oleam accedente; floribus Leucocli lutei, ejusdemque odoris. Floruit toto Junio ac Julii principio.

D. Magnol in Botan. Monsp. in priore juxta capsulam quatuor foliola viridia adesse observavit, in hoc verò nulla, capsulas etiam multum differre. In eisdem locis cum priore reperitur, & eodem tempore floret.

Nos in Ætna Siciliæ monte hujus generis plantam observavimus palmarem, plurimis cauliculis, flosculis albis qui ut in reliquis successively aperiantur, non tamen in longas spicas excurrunt, sed velut in capsula conglomerantur, ob loci frigiditatem ut puto, nam habemus alibi collectas hujus generis spicas prælongas. Ab omnibus aliis hujus generis plantis differt, quod folia calycis una cum flore non decidunt, sed maneat valculo subiecta, quod P. Magnol Thlaspi Alyssio dicto campestris minorem propriam facit.

5. *Thlaspi verum primum* Dioscoridis Zanoni.

Zan.

Mirum in modum ludit natura in productione foliorum hujus inferiorum, versus terram provenientium, & superiorum caulibus ejusque ramorum geniculis adherentium: prima enim folia dense protrudunt, longis costis innitentia, quorum lobi alternatim costis singulis adherent, quique sunt tenuiter divisa foliorum Hypocotidis admixta, à radice usque ad tertiam caulis partem, deinde quædam folia latiore basi cingunt caulem divisa in aliquot lacinas, superiora autem folia sunt integra, mucronata, ac Perfoliatæ modo cingentia caules & caulium ramos ad singula genicula; quod in nulla alia Thlaspeos specie observatur. In summis fastigiis caulis & ramulorum flores proveniunt minuti, albi, quorum singulis singulis subveniunt filiculis, rotundæ, bifidæ. Hæ capsulae secundum ramorum cymas spicatum proveniunt, relictas (post semina matura & valvula delapsas) sepe media pellicula cæcæta petiolis adherentia, ut in aliis.

Provenit hoc Thlaspi non solum in Persia sed & in Syria.

Locus.

C A P. IX.

De Thlaspi membranâ cellulas determinante ad latitudinem siliquæ transversæ, & primo

§. I. De iis quorum surculi floriferi flosculis paulatim se explicantibus in spicas longas excurrunt.

A. 1. *Thlaspi vulgatum* J. B. *Vulgatissimum* Ger. *Vaccariæ folio* Park. *arvense Vaccariæ incano* folio majus C. B. *Spithizate* Mustard.

J. B.

Ex radice satis crassa, fibrosa, lignosa, alba, subacri caule: exsurgunt hirsuti, teretes, rigidi, brachiati: quibus folia sine pediculis adherent, longa, sensim angustiora reddita, serrata live crenata, geminis pinnulis caulem amplectentia, sapore cum morfu acii. Flosculi minimi, albi, multi, ut in Bursa pastoris dispositi, quatuor folis virentibus sustentati, apicibus candidis. Capsula præmaturo ortu flores occupant, foliaceæ, subrotundæ, infrastræ, in summo hilæ, in quibus semen acre Sinapi aut Nasturtii.

Hic adde, Folia quæ à radice exeunt longis pediculis inniti; filiculas seu vascula sem. longioribus pediculis insidere quam in Nasturtio horrenti, deorsum reflexis, & bina duntaxat semina, hinc inde unum, continere.

Inter legetes præsertim solo arenoso aut glaroso frequens oritur.

Thlaspeos semen calidum est & sic. Utis præcipue in internis abscessibus rumpendis, mensibus cendis, Ichthiacis affectibus curandis. Extrinsicis absterge ulcera quæcumque, manentia, insuper, parmicum est, sed minus vulgare. Schrod.

Gravidis, quia foetum necat, insectum consuet. Idem.

Ingressitur hoc semen Theriacum.

A. 2. *Thlaspi*

A. 2. *Thlaspi Vaccariæ incano folio pervenire*. An *Thlaspi capsulis hirsutis* J. B? An *Thlaspi villosum capsulis hirsutis* C. B. prod? Park.

Hæc species præcedente humilior est & minor, aliâ ei admodum similis. Radix pariter simplex, alba, plurimos caules fundit, humiliores quam illius, & vix se sustinentes quin humi procumbant. Folia in eo differunt quod & minora sunt & alius sinuata. Verum differentia maxime conspicua est in floribus, qui in hac specie triplo majores sunt quam in illa, & in vasculis feminalibus, quæ & longiora & hirsutiora, habentque in summo apiculam vel spinulam longiorem. Semina quam præcedentis minora.

Floret cum priore. Maio mense in Wallia primò observavi hanc plantam, quæ hyemem perlocutur.

Thlaspeos capsulis hirsutis descriptio apud J. Bauhinum in plerisque convenit nostræ huic plantæ, verum, quod miror, nullam in floribus magnitudinem differentiam notavit. Folia quoque inferiora in nostra planta (quantum memini) Erucæ modo divisa non sunt, sed integra & per margines duntaxat leviter sinuata; neque capsulae pilosæ sunt, sed potius brevi lanugine & veluti tomento incanæ. C. B. radice tenuem, oblongam suo Thlaspi villosi attribuit, caulem unicum, pedalem, quo à nostro differt: folia ad radicem humi strata, longis pediculis donata, orbiculato cuspidæ, reliqua conveniunt.

* 3. *Thlaspi Vaccariæ incano folio minus* C. B. Park.

C. B.

Tota planta villosa & incana est: Ex radice crassiuscula rufescente cauliculis semipalmares, etiam minores, recurvi & quasi repentes, villosi & incani prodeunt, foliis parvis, incanis, Vaccariæ similibus, pediculis carentibus & alternatim dispositis vestiti; quorum summitate flosculi plures, albi, quasi in subrotunda spica uniti, quibus theca parvæ succedunt.

In agris Monspelienfibus repens, & in Provincia propè Massiliam paulò majus & erectius re-locus peritur.

Suspicio hoc non differre specie à præcedentibus. Fortè parvitas & foliorum canities loco natali debetur. Verum nihil affirmo. D. Magnol copiose in sylva Valena, viâ qua itur ad pagum Violæ, invent Maio mense cum flore.

* 4. *Thlaspi Vaccariæ folio, Bursa pastoris siliquis* C. B. *Vaccariæ folio Monspelienum* Park.

C. B.

Caulis est cubitalis, rotundus, striato, lavi, viridi, ramosus; quem folia Vaccariæ similia, atrovirentia, glabra, pediculis carentia cingunt: flores parvi, albi: siliquæ Bursa pastoris formæ, sed majores.

Non longè Monspelio in horto Dei dicto collectum est.

Locus.

A. 5. *Thlaspi Dioscoridis* Ger. *Drabæ folio* Park. *Tbl. cum siliquis latius* J. B. *arvense, siliquis latius* C. B. *Treacle-mustard, Penny-cress.*

J. B.

Vulgaris notitie est hoc Thlaspi, radiculis obliquis, albis, lignosis, sapore oleraceo, tandem subamaro: caulibus semipalmaribus & cubito altioribus, angulosis, striatis, alatisque. Folia sine pediculis adnascuntur sinuata, pinnulis acutis productionibus, in atro virentia, sapore inter Brassicam & Cepas, odore ad Allium accedente: Flores pusilli, Bursa pastoris, albi: quibus succedunt siliquæ late, rotundæ, compressæ seu foliaceæ, glabræ, supremâ orâ fissæ, in medio magis eminentes propter femina contenta, rotunda cum striis circularibus, saporis acris. Flores in summitatibus caulis & ramulorum (ut in reliquis hujus generis) successively expansi in spicam quandam longam percurrunt, nullis ad eorum pediculis (qui in hoc genere unciales sunt) appositis foliolis aut ligulis: Folia mollia & glabra sunt.

In agris inter legetes occurrit, sed rariss in Anglia: invenimus Worminfordæ in Essexia propè Locum, fluvium Stram; item propè oppidum S. Olfæ, Saxmundhamie in Suffolcia, & circa oppidum Sime in Staffordia comitatu.

* 6. *Thlaspi arvense Acetose folio* C. B. *Thlaspi majus* Tab. Ger. Park.

Hujus folia inferiora longa angusta, glasti aut potius Acetose prætenfis foliorum æmula esse dicuntur: caules pedales & altiores, foliis crebris longiusculis vestiti, summa parte ramosi; in quibus flosculi parvi, albi, quos sequuntur capsulae bivalves, prona parte convexæ, lupinæ cavæ, seminibus rufis repleti.

Mhi hæc non satis de hac planta, an scilicet ejusmodi in rerum natura. Tabernæmon: tani auctoritati non multum tribuendum est.

- * 18. *Thlaspi fruticosum folio Leucoi marini* Ger. frutic. folio *Leucoi marini minoris* J. B. frutic. *Leucoi folio angustifolium* C. B. Park.

Lab.

Virgæ huic numerosæ, sparsæ, crebris *Leucoi* minoribus *foliis*: flores candidi, copiosi, & semina compressum *Thlaspi* parvi. Radix lignosa, fibrosa.

- * 19. *Scorodithlaspi Ulyssii Aldrovandi* J. B.

J. B.

Radice nititur singulari, albâ, paucis fibris donatâ. Ea veluti in capta divaricatur, numeroso foliorum stipatu longis pediculis præditorum, quæ ex principio angusto sensim ovatam figuram acquirunt, & subrotundo ambitu finiuntur; quorum priora foliis *Bellis* quodammodo respondent, quædam leviter laciniata, quædam paucis denticulis, alia ferè nullis donata. Color virescens est, pluculus ex costa nervis excurrentibus. At quæ alterno positi cauliculis hærent *folia*, præsertim suprema, minimis eoa alis caule amplectuntur. Cauliculorum fastigio *stipula* insident albi, parvi, *Bursæ* pastoris vulgaris; quos *bursæ* sequuntur obliquæ, subrotundæ, cordatæ, non multum compressæ, ad *Thlaspeos* cordati *bursæ* accedentes. Tota ceterum planta Allium redolens manifesto odoratu, ac etiam non tacta. Radicula & folia oleoso gustu prædita sunt, grato & vel tantillum acedius sapide in faucibus relinquente, non sine halitu Alliarie.

Temper.

Flores & siliquas producit Julio.

- * 20. *Thlaspi Alexandrinum* C. B. Park. *Alexandrinum Cortusi* Joh. Bauh. J. B.

J. B.

Herba est dodrantalis, ex radice singulari quaternos [aut etiam plures] caules emittens, teretes, glabros, multos alis concavos: ad quorum divaricationes, propagationesque, superiore præsertim parte, *folia* singula, velut *Perfoliata*, ramos amplectuntur, subrotunda. Ramorum extremis longa serie utrinque ex brevibus pediculis appenduntur *siliquæ* circinatæ, quales ferè *Thlaspeos* tenuifolia *Fischii*, majores, in mucronem leviter obtusum desinentes, quas secundum longitudinem percursu costa, à qua utrinque valvulæ bipartitæ *siliquæ* desinentes abscidunt, dissepimento medio relicto, inque lingulis valvulis singula *semina* compressa, rufa, ex latiore basi in acutum desinente.

- * 21. *Thlaspi sparsipermum Americanum* Park. luteum *sparsipermum* Cornut.

Huic plantæ radice est durior, multique fibrillis hæret: *folia* sunt digitali longitudine initio, admodum angusta, humi sparsa, & subpingua: cauliculis semipedales, non sine adnatis ramulis longiusculis & capillaribus, foliis quidem vacuis, sed mille *stipulis* luteolis, tetrapetalis ornatis: qui postmodum, relictis aridis cauliculis quibus appendebantur, omnes decidunt; fructulique unus tanummodo aut alter sparsim hinc inde spectatur, folliculi scilicet compressi & oblongi, quales sunt *Glastrati*, in quibus *semen* concluditur acri sapore. Sapor plantæ subacris vulgaris insit *Nasturtii* leviter linguam pungit.

- * 22. *Thlaspi clypeatum arborescens Creticum* Park. Alpin. exot.

Alpin.

Cubitalis altitudinis ramulos multos à brevi caudice digiti crassitie producit, longos, teretes, lignosos, à quibus alii ramuli exeunt, qui in summitatibus utrinque ex opposito *stipulas* parvos, albos habent, crebros; à quibus *siliquæ* parvæ, oblongæ, depressæ, scutorum figurâ à suis pediculis parvis pendentes, *semen* intus continentes rotundum, depressum, acre: Ramuli superius *folia*, pauca habent, longæ, incana, tenuia, in extremis acuta; sed ramuli inferius ferunt furculos tenues, multos, ex quo una parte *foliola* oblonga, tenuia, densa simul stipata pendunt, quæ incana sunt. Radice nititur hæc planta multiplici, tenui, lignosa, inutili; *semina* acris sunt, calida & sicca.

Hæc planta eadem videtur *Thlaspi fruticoso* alteri *Lab.* J. B. superius à Clusio & J. Bauhino descripto, aut *Thl. fruticoso folio Leucoi marini minoris* J. B.

- ¶ 2. *Thlaspi umbellatum*.

In hoc genere petala florum exteriora duo duobus interioribus plus duplo majora sunt, capsula binam tantum semina continent, hinc inde unum.

1. *Thlaspi Creticum quibusdam flore rubente & albo* J. B. *umbellatum Creticum Iberidis folio* C. B. *Creticum umbellatum flore purpureo & albo* Park. *Thlaspi Candide* Ger. *Candy-Tuft*.

R. radice alba, simplici, furculosa, satis crassi pro plantæ modo, sapore acris & amaro, caulis emergit petalis aut dodrantalis, teres, solidus, ab imo statim ramosus, ramis creberrimis, duris, lignosis, glaber, viridis. *Folia* in caulis & ramulis crebra, alterno aut nullo ordine posita, oblonga, angusta, glabra, *Iberidis* foliis æqualia & majora, paucis & mapusculis crenis seu denticulis & marginis incisa. Summi caules & ramuli striati flores sustinent velut in umbellis dispositos, speciosos, tetrapetalos petalis duobus exterioribus plus duplo majoribus quàm sunt interiora, successivè se aperientes,

tes, pediculis semuncialibus nixi, colore plerumque purpureo, rarius albo. Singulis *stipulis* succedunt *thecae* compressæ, oblongæ, mucrone bifido, cum stylo oblongo à flore residuo: *semina* bina rufa in singulis.

Annua est planta. Sapor totius acris & vehementer amarus. Floris gratiâ in hortis colitur.

In sylvis montosis præpè Salemnium in regno Neapolitano, & Viterbum in Etruria spontaneum invenimus.

2. *Thlaspi umbellatum arvense amarum* J. B. *umbellatum arvense Iberidis folio* C. B. Park. *Thl. amarum* Ger.

J. B.

Sesquipedalis est & altior planta; cauliculis pluribus, ramosis, striatis, subhirsutis: quibus adnascuntur *folia* oblonga, *Iberidis*, ex angusto principio sensim dilatata, & circa extremitatem crenata, crassiuscula, subhirsuta, sapore perquam amaro, subacris. Flores tanquam in umbella dispositi, quantum inæquali ortu, ex albo purpurascetes, aut etiam penitus albi, quatuor constant foliolis, quorum duo majora longiora, ita ut ex his unum simul utrinque inferius aquet aut etiam superet. Capsulæ siliquæ, infrastræ. *Nasturtii* vulgaris *semen* continent minutum, acre. Radix lignosa, albida, fibrosa.

A *Thlaspi Cretico* differt foliorum angustia; & floribus sensim expansis summis caulis & ramulis in spicas procurentibus; cum in *Cretico* feminalia etiam vascula floribus delapsis umbellatum disposita sint: florum colore ex albo leviter purpurascete: omnium denique partium minore magnitudine.

Monifonium in Præluis *Thlaspeos* quandam speciem habet, *Iberidis* folio tenuissimè diviso, cui *folia* multo tenuius dissecta sunt quàm *Thlaspeos Iberidis* folio; flores & semina: cæteræque partes minores.

Inter segetes in monte Saleva prope Genevæ & circa Thuri vicum prope Juram montem. Locum. Variis locis occurrit inter segetes in Germania.

- * 3. *Thlaspi umbellatum Creticum flore albo odore minus* C. B. *umbellatum Creticum, flore alio odorato* Park. parvum, *umbellatum flore niveo odorato* J. B.

Clus.

Humile est, ex semine natum, singularibus virgæ assurgit, rotundis, in plures ramos divisus, per quos, ut & per caulem, sparsa erant angusta, & extremo mucrone serrata *folia*, *Cretici* foliorum æmula, acris gustu prædita. Summo caule & extremis ramis nascuntur veluti quædam in unum caput congestæ umbellæ florum niveorum, odoratorum, quibus succederent thecæ *Cretici* *Thlaspi* vasculis similes, in quibus *semen*. Radix etiam *Cretici* insit non vivax.

Considerandum proponit J. Bauhinus quantum differat *Thlaspi* hoc ab ejusdem Clusii *Thlaspi* in *Allobrogibus* invento, flore niveo.

4. *Thlaspi umbellatum Nasturtii folio Monipeliacum* C. B. Park. *umbellatum Narbonense* Ger. *umbellatum tenuiter diviso folio amarum Narbonense* J. B.

J. B.

Planta est multum accedens *Thlaspi* umbellato arvensi amaro: foliis crassiusculis cum aliquæ parvis lacinis sive portunculis: floribus ferè viscens, sed paullo minoribus: altitudine semipedalibus: cauliculis aliquot firmiusculis in ramulos divisis: radice singulari, crassiuscula, in fibras distributa. Hæc J. Bauhinus, qui plantam à semine Monipelio missa *Thlaspi* umbellati nomine natam fuisse describit his verbis:

Præcedenti anno fata per hyemem eduravit, & sequenti ineunte Aprilis cauliculis primùm protrudere cepit ex una radice plurimos, striatos, longâ serie foliorum ad extremam usque prominentiam caulis donatos. *Folia* autem una sustinentur petiolo unciali, superne in quatuor portiones crassiusculas, latiusculas, mediâque sui parte sulcatis desinente: media porro folia summæque petioli duas circiter uncias plus minùse longo producantur, crenaturæ impari numero pro petioli longitudine brevitateque differunt, ita ut longiores pediculis quatuor vel quinque portionibus à se invicem impari intervallo & regione collocatis diffinitæ consistant: breviores verò, modo duobus, sed rarissime, modo tribus, trifolii in modum, modo quatuor, modo quinque quoque; sed rarius dispari, longitudine donantur. Florere porro cepit jam declinante Maio: in reliquis cum *Nasturtio* prædicto convenit: quæ si placet vide.

- * 5. *Thlaspi Creticum flore albo majus* C. B. *Creticum album umbellatum majus* Park.

C. B. prod.

Radice est oblonga, paucis fibris donata: cauliculis palmum superantibus, rotundis: foliis paucis, oblongis, angustis, levibus, alternatim caulem vestientibus. In cauliculorum summo flores candidi, magni, quibus thecæ magnæ, apice medio donatæ succedunt.

- * 6. *Thlaspi*

- * 6. *Thlaspi saxatile* *vermiculato folio* C. B. *montanum* *vermiculato acuto folio* Park. *Lithlaspi montanum* *fruticulosum* *vermiculato acuto folio* Col.

Col.

Radix lignosa, alba, magna, inter saxorum rimas se infinuat; ex qua crassa, lignosa, rugosaque propago multos *utriculos* breves, palmares emittit, angustis, parvis, carnosos, vermiculatis, rotundis *foliis* nigrescentibus, acutis in summo, atque per ambitum hirsutis parum, densis circa illos harentibus; at circa flores rariore & brevioribus. *Flores* vero in magnas velut umbellas rotundas confertur, can didi vel flave-rubentes, petalis superioribus parvis, inferioribus majoribus. *Thlaspos* Cretici florum ritu, quibus paullo minores sunt; staminibus intus quatuor luteis. *Flores* autem adeo crebri & densi sunt, ut planta tota iis oblecta videatur cum floret. Succrescentibus mediis floribus atque dehiscitibus, exteriores & ini, *fructus* per caulem brevibus admodum petiolis, minoribus corpore *fructu* incidentes relinquunt, latos admodum, cavi Cochlearis modo, atque *Thlaspos* vulgaris Vaccarie folio dicti majores, parum elatos, cavam caulibus, convexamque nobis partem ostendentes. *Fructus* hi lati sunt, superna parte filla, non rotundi sed angulosi. Gustu admodum acri sunt folia, at *semina* acriora, quae lata, compressa, filva, alii minora, singula medio folliculo vel disco, ut duo insunt singulis fructibus integris.

Maio floret, ac aestate pericitur. Reperitur Anversa Valvae saxosis montibus, in quibus nihil terreni reperitur.

7. *Thlaspi maritimum* *Baticum* Park. parad.

Park.

A *Thlaspi* Cretico umbellato vulgari differt foliis primis quae a radice exeunt antequam excaulescat nonnihil dentatis foliis serratis circa margines, caulibus minus ramosis; umbellis tamen florum purpurascensium similibus; *semine* pallidiora flavo.

- §. 3. *Thlaspi seu Leucoium bifcutatum*.

Hujus generis plantae ob *semina* compressa rotunda ad Leucoia accedunt, & Leucoia siliculosa seu bifcutata dici possunt.

1. *Thlaspi bifcutatum asperum* *hieracifolium* & majus C. B. *clypeatum* *Lobelii* Ger. *clypeatum hieracifolium* majus Park. *Limaria bifcutata* J. B. *Duckier* *Munfard*.

J. B.

Caulis habet exiles, pedales aut dodrantales, ab eadem radice plures, uno vel altero *foliolo* ad ramiulorum divaricationes donatos; ea enim magna ex parte statim ex radice oriuntur, per terram parva, palmum longa aut breviora, paullo semunciatu latiora, crassiuscula, saturo virore praedita, ad latera sinuata, alpera & brevibus pilis utrinque hirsuta. Summis caulibus & ramulis *floris* innascuntur conservati, tenuissimis pediculis haerentes, parvi, luteoli: atque hos sequuntur *pericarpia* pulcherrima, foliacea, peltata, didyma, ad ligulam, extra Scutulum quoque prominulam, adnexa, quorum singulis singula clauduntur *semina*, latiuscula, orbiculata, compressa, rufa: [sapore & effigie Leucoi purpurei & albi potius quam *Nasturtii* *Lob.*] *Radix* alie in terram descendit, mediocriter crassa, per plures annos vivax, & hyeme folia retinens.

In Germania, Italia, Sicilia & Gallia variis in locis observavimus, Maio, Junio, & reliquis aestivis mensibus florentem.

- * 2. *Leucoium Alyssoides umbellatum montanum* Col.

An ad praecedentem plantam, cujus eam synonymam facit C. Bauhinus, referre debeam dubito: quocirca descriptionem quae est Columina hic proponam, & rem Leontis Botanici judicio submittam.

Folia haec longa, Leucoio luteo magnitudine proxima sed minora, per ambitum magis sinuata, hirsuta, carnosa, dura atque alpera, & *radice* longa, nodosa, candicante ex pullo, nervosa, sicco sapore, simul ex pluribus germinibus prodeuntibus Leucoi more; ex quibus *caulis* tenuis, hirsutus, bipedalis aliquando, raris interceptis foliis, in cumsum majus partim dividitur, & *floris* veluti Corymborum modo densi, in umbellam dispositi emicant, lutei, ampli: quibus succedunt *fructus* laeves, rotundi, duplices, latere conjuncti, compressi, apicem habentes medium, in medio extuberantes: quo *semina* singula, compressa, parva, flava, continentur; ut bina singulis duplicibus fructibus insunt, sapore etiam sicco. *Folia* gustu dulci fere, non acra.

Augusto mense floridam & semino sobertam invenit auctor in excelsis Aequicolum frigidisque jugis horribis *Cernuo* dictis, inque Valvernum montibus in valle supra Anversiam praeruptis umbrosis faxis juxta fluminis decursum.

- * 3. *Thlaspi*

- * 3. *Thlaspi bifcutatum asperum minus* C. B. *clypeatum asperum minus* Park. *Iondaba Alyssoides* *Apula spicata* Col.

Col.

Martio mense exit, *radice* admodum exigua, alba, ex qua *folia* est terra parum elata sed convexa, hirsuta alba, mollia, densa obliata, digitali latitudine majora, oblonga forma, nervulis pilosis; quorum aliqua circa petiolum, radicem versis, latitiam habent, reliquam partem raris & magnis respectu folii serrata dentibus. *Caulis* e medio emittit rotundum, hirsutum, asperiusculum, pedalem aut paullo majorem, duabus vel tribus in summo alis divisum, & foliis angustioribus multum nec latiusculis prodeuntibus, reliqua parte nudum, nisi propae humum duo vel tria haerent *folia*. In summo *foleculi* emicant Sinapae modo, lutei, exigui, quibus deficientibus ab imo paulatim locum implent *foleculi* duplices, rotundi, Lentis magnitudine, simul latere conjuncti, compressi, parum hirsuti, in specie modum sursum elati, atque Aprilis fine perficiuntur.

Citrinole in sylva propae D. Rocchi *Mezzana* appellata, inter Pyraestros, Oxyacanthas & Asphodelos. Sapor plantae totius acris.

- * 4. *Thlaspi bifcutatum villosum flore calari donato* C. B. Park. *Leucoium montanum flore pedato* Col.

Huic *folia* sunt Napi modo circa caulem, atque etiam a radice prodeantia, quae hirsuta, profunde incisita, candicante ex viridi, parum carnosa, mollia, gustu acriscula, linguam mansa diu vellicantia; *Flores* in summo caulibus hirsutis, crassiusculis, & coherentiam alarum densos proferunt, quorum externi primum desiccant, Leucoi ritu, colore luteo, minus saturo, tetrapetali, apice inter breviam flammulam in medio prominente, caliculos habentes hirsutos, ut in Leucoio: sed his accedit, quod bina appendices rotundas, inanes demittant infirma parte, qua petiolo haerent. His succedunt exigui clypeoli effigie *fructus*, in apicem desinentes, Lenticulae magnitudine. *Radix* carnosa, pedem longa, candicans, lignosa, ex dulci parum acris, minimi digiti crassitudine.

In faxolis Gallo-provinciae, Bormii non procul ab insulis Stachadibus provenit. C. B. Columna. Maio floridam habuit ex oppido *Filefino* in montibus Romanae ditionis ortam, cujus flores & fructus gustu acres esse percepit.

5. *Thlaspi bifcutatum flore sulphureo* Hort. Oxon. An *Thlaspi bifcutatum annuum asperum* Hort. Paris?

Folia est asperis, & canescentibus, non saturis viridibus, ut in vulgari *Thlaspi bifcutato*: *Floribus* etiam sulphuris colore tinctis non ut in illius flavis. *Radice* insipida annua, non ut illud vivaci. Q. An non hoc sit Leucoium Alyssoides umbellatum montanum Col.

- * 6. *Thlaspi bifcutatum Raphani aut Ironis folio* Bocconii.

Cum reliquis bifcutatis *Thlaspos* speciebus convenit haec nostra *Caulis*, *Flores*, *Fructus*: *Folia* foliis foliis modo discrepat, quae Raphani aut potius Ironis forma & magnitudine sunt. *Radice* est admodum exili & imbecilla, ex qua saepenumero plures *cauliculi* exeunt. Annuum est hoc nostrum.

Circa Panormum, Agrigentum & Massiliam copiose gignitur locis incultis & asperis.

- * 7. *Thlaspi fruticosum Persicum foliis* Kerri Zannoni; *latifolium platycarpon* Leucoi foliis P. Boccon. *fruticosum* Leucoi folio C. B. Park.

Zan.

Ex *radice* longa, satis crassa, fibrillis plurimas in terram demittente oriuntur quasi in cespite multa *folia* longa, crassa, laevia, supra obscure viridia, subus pallidiora (decurrent per medium nervo subtili & vix perceptibili) ad extremum subrotunda; inter quae oriuntur *caulis* pedalis, filiformis foliis sed minoribus, ad geniculam alternatim dispositis vestitus, qui in plurimos ramos se dividit; atque in summis fastigiis ramorum proveniunt umbellatim plurimi *fores*, albi, petalis duobus majoribus, duobus duplo quasi minoribus: in horum medio apparent plurima *staminula* rufa, apicibus rotundis luteis ornata. Florum odor satis gratus ad Violae nigrae odorem accendens. *Flores* evanescentes relinquunt post se *capsulas* pelatas latas, in mucrone obtusum desinentes, colore obscuriore, versis petiolum quadratas, bifidas *semina* continentes compressa, lata, Cinnamonae coloris, sapore amaro, acuto & pungente, velut Sinapi.

Florer per totam aestatem, sed copiosius vernam tempestate, & frigore durante. Sponte provenit in Persia.

Huic proculdubio idem est *Thlaspi* latifolium platycarpon Leucoi foliis Bocconi, quamvis Jac. Zannoni dubitet, quoniam P. Boccone neque florum ullius odoris, neque foliorum amaroris (qui in *Thlaspi* insignis Persico observatur) non meminit. Verum hoc est argumentum tantum negativum & nihil concludit. Potuit enim Boccone his qualitates, aliisque quas in descriptione praeterit, vel non animadvertere, vel oblivisci, vel breviter studens omittere. Descripserit Bocconiana sic se habet:

Surenalis frutescit fragilibus, cubitalibus, subinde majoribus, rotundis, circa quos *folia* plura nullo ordine servato densa congesta sunt, crassa, glabra, indivisa, Leucoi aemula, per extremum retusa. Summitatem occupant *fores* Leucoi, albi, quasi in umbellam congesti; quos excipiunt valcula bifcutata, in quibus semen utrinque compressum. *Radix* subest crassa, vivax.

§. 4. *Thlaspi fatuum Bursa pastoris didum.*

Bursa pastoris J. B. Ger. *major vulgaris* Park. *major folio sinuato* C. B. *Shepherds purse.*

Nonnunquam palmatis, pedalis interdum & cubitalis [aut etiam sesquicubitalis] est planta. *Radice* nunc exili, recta, alba, fibrosa, sapore subtili & nauseoso; è qua prodeunt *folia* oblonga, modo integra, plerumque tamen profunde utrinque laciniata, laciniis in acutas cupides desinentibus. *Dentis* leonis fere in modum, nonnihil hirsuta, pediculis uncialibus [potius ex angusto principio sensim dilatata] cum superiора que in caulis sunt lata basi, absque pediculis is adnascantur, laciniis eeu auriculæ utrinque productâ eos velut amplectentia, nec omnino laciniata sint. E *foliorum* medio *caulis* unus, duo, tres, quatuorve, aut plures exurgunt, in ramulos alternatim positos divisi, medius ab imo latius. Summi caules & ramuli in longas veluti spicas excurrunt *foveolulorum* pediculis tenuibus semuncialibus insidentium. Sunt autem *foveoluli* parvi, albi, quatuor petalis subrotundis minutis bidis compositi, cum *staminibus* aliquot apices luteos gestantibus. *Flores* de lapsis pediculis in uncialem longitudinem exercent, & seminum receptacula sustinent, ex acuto principio in lamellulam bifidam crumenulam desinentia, à caule extantes, & rectos cum eo angulos efficientes, aut etiam deorsum nonnihil reflexi. *Semina* in singulis vâculis continentur multa minutissima, per maturitatem fulva aut subrufa.

Hæc planta foliis nunc ludit, unde illam quæ folio est integro & non sinuato pro diversa specie non habemus: atque idcirco cum J. Bauhino adidem caput reducimus B. pass. folio sinuato primam, secundam & tertiam species C. B.

Locus. Secus vias locis desertis & incultis, inque arvis, compitis ac rudieribus passim provenit, totique æstate floret, viget ac semen perficit.

Vires. Altrahit & constipat, hinc valet in hæmorrhagia narium [si pectus è cotone factum & ejus succo incinctum narium indatur *Brusq.*], diarrhæa, dysenteria, henteria, [vino rubro vel aqua fluviali in qua chalybis candens extinctus fuerit decocta ac pota, vel ejus succus expressis] in mictione cuncta & gonorrhæa [succo expressi § j. epotâ aut herbe ficcata juris duplo *Martib.*] menstruum fluxu nimio. Externè vulneribus solidandis à plebeis adhibetur, nec sine successu. Quinimo additur sæpius cataplasmatibus febribus quæ carpi imponuntur.

Bursa pastoris non tantum hæmoptoeis opitulatur, sed etiam certò medetur gonorrhæe; quam singularem observationem post Tabernamontanum celeberrimo Seberio practico insigni debemus *Sin. Pauli.*

C A P. X.

De *Tetrapetalis siliculosis monospermis.*De *Brassica marina monosperma.*

Folius carnosus cæcis cum *Brassica* convenit, floribus albis, capsulis subrotundis, monospermis ab eadem differt.

Brassica maritima C. B. *marina monosperma* Park. *marina Anglica* Ger. *monosperma Anglica* J. B. *Sea-Colewort.*

Folia aliquot è *radice* ampla, lata, crassa, circa margines undulata, & veluti crispa, fragilia, pediculis crassis insidentia, colore cæso seu ex viridi cinereo promit: è quorum medio *caulis* exurgit crassus, bipedalis aut altior, foliis aliquot alborum concaves densas & umbelliferas sustinentes, variè divisis & subdivisis, *florum* pallentium alborum concaves densas & umbelliferas sustinentes, quibus succedunt *siliquæ* breves & crassæ, alix nucleis cerasi magnitudine, alix altero tantò majoribus, figurâ utrinque turbinatâ & acuminatâ, & thorulis quibuldam secundum longitudinem donatæ, vel albis tuberculis exasperatæ, colore cinereo, quibus singulis singulum inest *semen*, pullum, vicæ fere magnitudine. *Radix* crassa in multos ramos divisa, multos annos vivax: quin & *folia* per hyemem virorem suum retinent.

In arenosis maris litoribus circa Angliam ubique fere invenitur. Verno tempore pro olerè estur.

C A P.

CAP. XI.

Myagrum monospermon J. B. *monospermon majus* Park. *monospermon latifolium* C. B.

C A P. XI. *Rassa* & alba est *radix*, annua tamen: quæ *caules* proferit aliquot cubitum aut sesquicubitum altos, glaucos, teretes, leves, solidos, medullâ candidâ farctos, multis alis concavos superiorem partem valde ramosos, ramulis prælongis à caule extantibus & angulos fere rectos cum coefficientibus. *Folia* Glauca sativi superioribus foliis nonnihil similia, plerumque tamen laciniata, præsertim inferiora, [parva, cum *Brassicæ* magnitudine, nequaquam conferenda,] similiæque illis cæcia, pinnis suis caules amplectentia, sapore oleraceo. *Flores* lutei, quadrifolii, minores multo quam *Brassicæ* (imo *Erysimi* vulgaris parces) paullatim nec eodem tempore sese explicant, alius primulum è calice erumpentibus, alius in *semen* abeuntibus, quod singulare in singulis spiculis buculis sursum spectantibus, & caulis ramulisque appressis.

J. Bauhinus spontaneam observavit in agro inter *Dampierre* & S. Mauritium. Junio mense apud *Locum* nos floret, & semine plenam maturitatem adepto radicitus interit. *Tempus.*

C A P. XII.

Myagro affinis capitulis rotundis J. B. *Myagro similis siliquæ rotundæ* C. B. Park.

M *Ultos* (inquit ille) ex *radice* simplici, lignosa producit *caules*: [Quæ in nostro hortulo vere satæ sunt plantæ è singulis radicibus singulos prodixerunt,] capitales & bicapitales, [Quæ apud nos proveniunt capitalem altitudinem non excedebant,] teretes, fragiles, hirsutos, ab imo statim ramosos, frequentibus ramulis è foliorum alis egressis: per quos *strobili* tenuissimis, minoribus quàm in *Myagro*, pallidis, longa serie succedunt alternatim disposita *capitula* exigua, *Coriandri* minora, semuncialibus pediculis tenuibus à caule extantibus hærentia, per maturitatem nigra, in apiculum desinentia, à quo quatuor costole minimum alate ad pediculum usque porriguntur. In singulis capitulis *semen* inest unicum flavum, oleaginosum, nullo sapore manifestum. *Folia* *Myagro* similia, minora, aspera, obscurius virentia, nonnihil fusculenta; quæ per caules & ramos alternatim disposita, nullis pediculis, amplexicaulia, alas utrinque pinnatas proferunt sapore viscido, & nisi obster leviuscula acrimonia [quæ postea sentitur & linguam calefacit] satuo: infima ex longis pediculis leviter sinuata sunt. *Descriptio est* Jo. Bauhini à nobis interpolata & aucta.

Annua est planta, semine deciduo se renovans. Hujus ramulum invenimus inter plantas nostras siccas, ubi collegimus jam non recordamur. Ex semine Londino missio in hortulo nostro lucerevit, floruit & semen perfecit.

C A P. XIII.

Myagro similis flore albo J. B. *Myagrum monospermon minus* C. B. Park.

Numerosa statim à radice fundit *folia*, glabra, uncias tres longa, ad Iberidis folia accedentia, laciniata nonnihil: Inter quæ *caules* surgunt medullâ farcti, alis concavi: Quorum exortum *folia* ambiunt alata & veluti denticulis laciniata. *Flores* in fastigiis candidi, exigui, quos vâculi sequuntur subrotunda, acuminata, longo pediculo hærentia, ad *Myagrum* cum rotundis capitulis accedentia. *Radix* longa, alba, simplex, vel cum paucis fibris.

Inter Bononiæ & Florentiam reperit J. Bauhinus. Passim in satiss circa Monspelium reperit *Locus* Maio & Junio cum flore & capitulis. *Batav. Monsp.* *Tempus.*

CAP.

CAP. XIV.

Erica marina Ger. *marina Anglica* Park. item *maritima Italica* ejusdem. *Erica maritima* Italica, *siliqua hirsuta cuspidi simili* C.B. *Cakile quibusdam*, aliis *Erica marina* & *Raphani marinus* J.B.

QUamvis tenuis longa tamen satis est hujus *radix*; numerosos *caules* proferens, dodrante altiores: *folia* Reledæ minora, pinguiora, gustu acri, subulso. *Flores* peculiaribus *furculis* lateralibus insident, *Ericæ* aut *Brassicæ* positi & formâ, colore purpureo. *Siliquæ* crassiusculæ, breves, bina *semina* singulæ continent. Nos unicam in *valculo* cellam seu *cavitatem* observavimus.

CAP. XV.

Lepidium glastifolium C. B. *Lep. non repens* J. B. *Lep. annuum* Lob. Park. *minus retâ.* *Woodhead* *leaved* *Wittander.*

HÆC herba ex observatione nostra hujus loci est, siquidem *capsulas* producit *monospermas*; numerosissimas, sphaericas cum apice in summo, perexiguas, scabras, pediculis *femuncialibus*, acuto, cum caule angulos facientibus, insidentes, qui *stoculis* parvis, albis succedunt. *Flosculi* autem successivè se aperientes paulatim in prelongas *spicas* excurrunt.

Miror *Morisonum* *filiulas* bifidas, membranâ per maturitatem pelliculâ & albâ disseptas ei attribuere, nisi forè aliam plantam describat, nobis incognitam.

In agris quibusdam propè Ratiponam Germaniæ urbem copiosum observavimus.

CAP. XVI.

Rapistrum monospermen J. B. C. B. Park.

EX *radice* longiuscula, albicante, parùm fibrosa, *caules* pedales, aliquando altiores, rotundi, tenues, ramosi, eleganter virentes, leviterque hirsuti exurgunt. *Folia* humi sparsa crassa sunt, *Rapi* foliis similia, ad principium laciniata, deinde subrotunda, leviter sinuata & hirsuta. *Flores* secundum cauliculos palmares & tenues velut in spica dispositi, eleganter lutei aurei, quibus *siliquæ* succedunt rotundæ, elegantes; propter strias [per eas quemadmodum in semine *Coriandi* discurrunt] in filamentum oblongum abeunt, quæ quasi geminæ *vis* insident, parte tamen superiore majore, cum in ea *semen* parvum, oblongiusculum, sed unicam (unde et nomen) continetur.

In Italia non procul à Liburno portu; circa Genavam etiam & Montepelium spontaneum invenimus.

2. *Rapistrum maximum rotundifolium monospermen* Hispanicum Park. *maximum rotundifolium monospermen* Cor.

Præcedente elatior est, foliis majoribus in lacinias dissectis, extremo majore, subrotundo, magisque piloso. Quin & ramuli crebrioribus, floribus amplioribus, albis in calycibus subulcis, semini- bus [potius valculis seminibus] rotundioribus, summa parte minime acuminatis ab eodem differt.

Hanc speciem plenius describit Jacobus Cornutus in historia Plantarum Canadensium his verbis: Omnes hujus generis species *foliorum* amplitudine superat: hæc verò sunt, *Raphani* modo, extremâ parte rotunda, & ambitu crenata, suprà var. asperitatis in spinulas setaceas leviter extuberant, amplitudine palmari. Circa caulem subnascuntur his utrinque in eodem pediculo minora.

Caules ad duo cubita elevatur, striatos, angulosos, ut folia hispida in multiplices furculos divisa, in quibus longè minora quàm in caule folia glomeratim aggeruntur & sine ordine locantur: sunt enim illa & magnitudine & figurâ utricæ Græcæ similia; onusti sunt furculi innumera florum propagine, adeo ut integræ vigeant ætate; *Flor* ex rotundo capitulo subulso in quatuor candida foliola separatur, inter quæ tenuia filamenta & pistillum viride cum apicibus luteis apparent. Cuique flori succedit *semen* unicam, parvum, subulsum, rotundum, rotundâ quoque, capsulâ membranaceâ *Coriandi* magnitudine inclusum, quamvis initio dum viret paulo longior appareat, per maturitatem tamen orbiculâris est figura.

In Hispania nascitur.

CAP.

CAP. XVII.

De *Leucoio siliiculoso monospermo*.

1. *Leucoium siliiculosum flore luteo umbellatum monosp.* *Thlaspi saxatile incanum, luteum, Serpylli folio minus* C. B. *Thlaspi luteo flore incanum dixerunt, montanum, umbellatum Col. Thlaspi montanum luteum minus* Park.

Col.

Folius exit incanis, asperis, parvis, angustis, oblongis, formâ & effigie congeneri plantæ à *Mac-thiolo* pro *Alyssio* depictæ, minoribus duplo, circa *viticulos* rotundos, purpurantes, in terra stratos, hirsute albâ asperâ obitos: in quorum summo *flores* odorati, non parvi ut in congeneri, sed magni respectu plantæ, atque non in umbellam, sed veluti longum corymbum in orbem per *viticulos* disponuntur, colore luteo, hilari aureove, petalis infractis in cordis figuram: quibus ab imo *fructus* succedunt, alternatim etiam per orbem circa *viticulos* longis petiolis harentes, figurâ rotundâ, *Lentis* magnitudine, incanâ hirsute asperi, longum habentes apicem, in quibus unicam *semen* compressum solumque continetur.

Maio & Junio florida & frequentissima in *Æquicolum* montibus habetur: plana juga diligit. *Tempus* Folia dura & veluti humore carentia sicco sunt sapore, herbaceo, nec acrimoniâ exorere videntur, sicuti & semina. Eadem radice regerminat post *flores*, semperque vivit.

2. *Leucoium siliiculosum monosp. fructu compresso. Lunaria petala minima quibusdam ad Thlaspi referenda* J. B. *Thlaspi minus clypeatum* Ger. *clypeatum minus Serpylli folio* Park. *Thl. clyp. Serpylli folio* C. B. *Thlaspi minimum, spicatum, lunatum* Col.

Col.

Hujus *radix* exigua, tenuis & albicans, fibrillis aliquando divisâ invenitur: plures emittit *viticulos*, tenues, asperos, dodrantes ad summum, supinos, aliquando rectos in uniuale plantæ: quos *folia* circumdant alternatim disposita, candicante, exigua admodum, duplo minora quàm *Thymi* durioris dicti, asperiusculi uno versu quatuorque disposita. A medio verò *viticulorum*, (qui aspera hirsute & candicante obducuntur) ad summum usque *fructus* cartilaginei rotundi, *Lentis* magnitudine, compressi, velut in longam spicam dispositi dependent, uno etiam forè versu penduli & petiolis incurvis exiguis, minimum, in quatuor foliola divitum calycem habentes, oculos forè fallentem. *Flores* velut in umbellam confertos in summo semper habet exiguis, & omnium minimos, luteolos, qui statim *folliculos* proferunt è medio rotundos, hirsutos [J. Bauhino non rectè glabros] in medio parum ventriosos, limbo circumductos, in ima parte veluti fillos *Thlaspeos* modo. Hi profecti paleæ colore sunt, ab imo decedentes, Maii fine; *semen* intus unicam habentes ovali figurâ, compressum, flavum aut rufum. Plantæ sapor parùm acris, *Leucoii* modo siccans.

In montium radicibus & collibus Soli orienti expositis sterilibus frequens Anversæ Valenium, *Locum* *Tempus*, prilis mensis fine & Maio. Circa Montpel. colligitur: Cherlerus in Nemausensi agro.

CAP. XVIII.

Thlaspi montanum Glaspi folio C. B. *montanum Glaspi folio majus* Park. *Thlaspi Pannonicum Clusii* Ger. *Thl. folio Alliarie* J. B.

J. B.

HUJUS *folia* infima latâ & rotunda sunt: quæ autem superiùs in caulibus, quos à fibrosa, oblique actâ, serpente, albâ, tenui, lignosa, Alliarumque obolente radice plures emittit, teretes, laves, cubrales altiorisque. *Folia* inferiora sunt *Alliarie* similia, alia ad *Napi* folia quodammodo accedunt, oblonga, aversa parte crassa, adversâ in luteo virescentia, duabus pinnulis subrotundis caulem amplectentia, sapore olraceo, nonnulli ad *Cepas* quoque, accedentes è quorum alis rami enascuntur, similiter foliati. *Flores* *Nasturtii* aquatici albi, quadrifolii. *Siliquæ* uno loculo donatæ, subrotundæ, nullâ fissurâ, *semen* continent singule singulum, flavum, gustu amaro & acri.

Invenitur umbrosis locis ad arcem Stichenstain, & quâ iter est ex ea arce ad *Sneberg*: nullquam alibi Clusio observatum. Floret Junio, *semen* Julio & Augusto ad maturitatem pervenit.

Locum
Tempus.

CCCC

CAP.

CAP. XIX.

De Glasto seu Isatide.

Glastum Latinis, *Vitruvio*, *Atla*, *Cesare* & *Marcello Empirico* testibus, vitrum dicebatur. Vitrum idem à Latinis dictum exilitimo quod Gallis & Britannis antiquis *Glossa* dicebatur, quod Vitrum recte interpretari sunt. Glastia autem forte dicta est à colore vitreo seu *Jaspio*. Glasti notæ sunt folia ad tingendum utilia, silique compressæ, latæ, pendulæ, per maturitatem nigrescunt. *Lingua avis* dictam imitantur.

Glastum sativum Ger. Park. *Isatis sativa vel laisolia* C. B. *Isatis sive Glastum sativum* J. B. *Wood.*

Pollicaris hujus radice albidæ & lignosa ad cubitum & sesquicubitum descendit, inquit J. Bauhinus. Caulis surgit minimi digiti crassitie, bicubitalis, rigidus, teretes, laves, subrubentes, in summo valde ramosos; folia creberrimis, nullo ordine positis vestitis. Flores in ramulis lutei, crebri, exigui, quatuor foliolis longiusculis, obtusis, minime bifidis compositi, pediculis longis, tenuibus subnervi J. Bauhinus octo folia flori tribuit, verum quatuor illa quæ minora vocat calicis lutei non floris] Stamina lutea, exigua. Capsule seminum per maturitatem nigrescentes, latæ, obtusæ, *Lingua avis* similes sed minores, costæ longitudinem percurrente, secundum quam etiam aperitur, singule singula semina flavicantia continent. Ob pediculorum tenuitatem capsule deorsum dependent ac si plus appende fiant. Folia intra ad Cynoglossum accedunt, nonnulli glauca, oblonga, glabra. Quædam tamen ex prioribus interdum hirsuta, inquit J. Bauhinus, ac etiam nonnunquam sinuata, ad Hesperidius folia accedentia. Quæ in caulibus & ramis nullo pediculo interveniente adnascuntur, pinatis barbulis ad basin donata, oblonga, angusta, in acumen desinentia, glauca, glabra, quædam tamen ex inferioribus averis parte ad margines præsertim & nervum medium ramosius pilis hirsuta. Tum caules tum folia glauco quodam polline obducta sunt, quæ facile detergi possit. Secundo à fatione anno caulescunt & flores, & postquam semen perfecit radices exarefacit, semine deciduo se renovans.

Satur in Mœlterranæ Angliæ. Sylvestris à Sativo nonnulli culturâ differe videtur. De hac cultura & præparatione ad lanas tingendas innotum librum scripsit Henricus Crolachius. Glastum facillimè & copiosissimè præbet salem volatilen, imò sine igne, egregii usus in Sorbuto & Angina. Hæc planta multò melius tingit lanas quam Indigo, quod admixtione salis corrodiaverat. *Wedelin de Sale volatili plantarum.*

De cultura & præparatione Isatidis lubet hic transferre quæ habet Wedelinus loco citato. Optimè inquit crescit is in arvis, quibus prius Linum satum fuerat; sin minus antecessore hoc gaudeat, stercore eadem probe postulat.

Alterutro horum facto, aut foditur terra ad fationem, aut aratro ad id aptato quadrigalæ profundius aratur. Sin communi aratro præstare id libuerit, lentè fossinandum est, morâ enim eget.

Quod Autumno aratro præparatum est arvum hyemalibus foris ad Purificationis Mariæ festum relinquatur ubi irrigandi.

Semen ipsum perinde est, recensio an vetustum sit, modò non fumi accessione (quod notabile est) corruptum fuerit.

Post festum Purificationis, molliori celo, scriitur, & ex voto quidem magis modicâ nive posita, & ea quidem cautione, nè dense nimis fiat.

Elapso uno alteroque die, quæ mora non de nihilo est, studiosè mediante occasione, terrâ obtegatur. Post Pentecostem diligenter repurganda ab aliis herbis.

Post festum S. Joannis ad primam messiem maturelci: cum extima folia flavedinem præ se ferant, vel metus est flores ipsum meditari, ferro ad id parato in terra herba detrunctur in cumulum hinc colligitur & ad lecuram fertur.

Facti lotionis pabone ad locum aptum mittitur, sparsim dispergitur, & vertendo siccatur: marcor hic seu colono, si minor fiat & superficialis, seu emtori, si justus, lucrum fenerator, illi quidem aucto globulorum numero, hic meliori præparatione. Sin inconstans tempestas minus faveat, ut modo siccetur, modò imbris irrigetur, quæ liberari ab extraneo humore debet, periculum subit corruptionis, & testis hujus, nigredinis, quod sæpe unâ nocte contingit.

Abstumpta superflua humiditate congeritur, & trusitibus molis infertur.

A conqualatione seu comminatione & tritura hac, qualis quidem succulentis adhuc convenit, in acervum obtusum seu rotundum compingitur, superna parte recta pro arcenda pulvis, circa latera vero ventralabra labrificantur, ut herbacæ sanies residua per noctem excludatur.

Abactio liquore digeritur in magnos globos, & recto patulo ad id facto, ad machinam illam vecta imponitur, ut siccetur, ad id omni studio superflua humiditas abigitur, nè in putrilagine fatiscat. Relinquo hic loca potest, quantum id fieri occasio; aut globuli jam leniter exsiccati proprie inferri domi, vel ad ultimum præparationem mercatoribus vendi possunt.

Globuli enim hi, quos sexagenos vendi vides, tabulatis ingesti & accumulati, sensim incallescunt, & utinam sal volute de se exhalant, eo citius quo calor ambientis activo tempore & eorum copia major; illud vero non solum quo continentur spatium, sed totam sæpe donum & vicinas odore suo replet. Tandem aqua etiam affusa magis intenditur calor, donec non in cineres, ut quidam volunt, sed pulverem grossum tinctorem usus aptum fatiscat, quod hinc Glastum *apertum* seu præparatum audit.

Secunda

Secunda vice propullans, non, uti prius, foliicis unguiculis ab immixtis aliis herbis repurgatur, sed oves in agrum mittuntur ut pasci interfecto hoc gramine repurgent isatidem, neque enim illi vel esu nocent, vel concalcando in terram, nisi pastoris negligentia diutius ac par est inhæreant agro.

Exactis sex septimanis à prima messe denuò ut superiori tempore detrunctur, & iterum clavis totidem hebdomadis, si cœlum Autumnale faveat, tertiâ vice; licet hæc minori bonitatis notâ, tum ob caloris Solaris digerentis insufficientiam, tum ob tempus loturæ minus aptum.

Sequenti anno isidem arvis, quæ prius isatidem tulerant hordeum inferunt.

Sin semina hiescantur, tertiâ melle pars intacta relinquatur, unde vixente anno in semet exit.

Hætenus Wedelinus. Nostrates in preparando Glasto methodum hanc non per omnia observant, ut ab amico, quem super hac re consului, certior factus sum.

Seritur circa initium Martii apud nos, solo pingui, calido & bene stercoreato; circa medium Maium serius citiusve pro anni temperie & herbe maturitate decerpitur.

Quamprimum demetitur ad molam liço defertur & molendo comminuitur tandiu donec in globulos formari aptum sit absque ulla mixtura.

Globos hosce craticulis vicinici (*Hurdies* nostrates vocant) imponunt ad exsiccamdum; cûmque penitus siccæ evaserint, mole iterum subijciunt & in pulverem quam possunt subilem comminunt.

Pulveritatum in area complanata, seu tabulato in acervum componunt, & copiosâ aquâ affusâ irrigant seu madefaciunt, donec concalcet & vaporum emittat, adeoque per plures septimanas calentem & effumigantem sinunt ut paulatim maceretur & maturelcat, humore aequo evaporante, medicamentoso concocto. Ad calorem autem moderandum nè nimis inualelcat, per tres, quatuorve hebdomadas palâ quotidie versant; mucedinem autem inter exsiccamdum & canitum contrahit, quam iterum deponit, antequam plenam maturitatem adipiscatur, periculis facis insidiant, & diuturni.

Estatè calida & serena succo melius concocto ad pigmentum conficiendum nobiliss & præstantius evadit; pluvia autem & humidâ solis insis luxuriant, & uberiori proventu farentem dicit, cûm citâ regerminatione ad quatuor aut etiam quinque messes eadem ætate adolescat. Prima messis omnium præstantissima habetur, relique ordina, sequentes antecedentibus, deteriores.

Glastum autem non solum coloreum cœruleum de se præbet, verum aliorum ferè omnium depolorum basis & fundamentum est. Verum pro instituti nostri ratione de Isatide satis; qui plura desiderat (nec enim hæc ad artis hujus propositum rudem & ignarum instruemdum sufficere) eos consulat qui hæc materiam ex profecto tractant, nimirum Crolachium prædictum, & Auctorem anonymum *Artis Agriculturae Anglicæ* conscripserunt.

Joanni Bodæo à Stapel non assensio agrum Glasti provenit non emacari sed latificari potius, quamvis frumento producendo magis fortasse idoneum evadat: nec enim triticum solo valde opulento satum fertilissimum est; siquidem foliis & culmis supra modum luxurians vim omnem in ea effundit, nec granorum admodum ferax est, neque plena & farinâ pragnantia procreat.

CAP. XX.

Coronopsis Ruellii Ger. recta vel repens *Ruellii* Park. *Coron. Ruellii sive Nasturtium verrucosum* J. B. *Ambrosia campestris repens* C. B. *Swines Cress.*

Terræ apprimunt caules nunquam surgentes, spithameos, ramosos, rigidulos; per quos folia laciniata, celsura foliorum Nasturtii, nec ita diffusili aut odore, aut sapore: *fisculi* secundum caules minores, albi; *seminum loculi* scabri, inæquales, lappulas inutati, quasi echini: parvi muricati, quorum singulis *gramen* unicum, nigrum, gigarto vitigineo ferè par inest. Radix longiculata, satis crassa.

In uliginosis & ad vias tam in Italia quam in exteris regionibus reperitur.

Locus.

Cccc 2

HISTO-

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER DECIMUS SEPTIMUS,

QUI EST,

De Herbis flore tetrapetalo anomalis.

Pro floribus tetrapetalis hoc in loco habeo monopetalos etiam profundè in laciniis petalorum amulas ad ungues ferè fillos, nè à recepta Botanicoꝝ sententia nimis recedam.

Herbæ flore tetrapetalo uniformi anomale & sui generis variæ.

Harum notæ Characteristicae, generum indices sunt.

Florum petala tenuia, ampla, fugacia, succus lacteus aut flavus, acer, vis narcotica; & in plerisque speciebus calix bifolius seu bivalvis caducus; PAPAVER, cujus duo sunt genera; Alterum, vasculis feminalibus brevibus in plurimas cellulas divisis, operculo stellato; iisque vel glabris; PAPAVER Sativum & Sylvestre plurimarum specierum; vel hispida; ARGEMONE: Alterum filiquosum; PAPAVER corniculatum; cujus omnino species est Chelidonium majus dictum, siquidem succo flavo acri turget, & calicem habet bivalvem caducum.

Vasculum feminale in quaterna loculamenta paritum, loculamentis superiore parte aliquouq; disjunctis, & in angulos eminentibus; foliis in plures lobos seu segmenta divisis, glaucis, glabris, odore vehementi; RUTA. Rute folia interdum pentapetalos est, & vasculum quibus loculamentis compositum: verum hoc accidentarium esse puto & luxuriantis nature lusu tribendum; naturaliter enim & ordinariè quaterna tantum petala, & tandem in feminis conceptaculo loculamenta obtinet.

Vasculum feminale trilocum in summo stylo, & succus lacteus in plerisque speciebus acer & feridus; TITHYMALIS.

Flores flammosi, in spicas congesti, Flosculi tum tubi in vascula feminalia elliptica, (que per maturitatem horizontaliter rumpuntur) intumescences, seminibus intus binis, pulcherrimis. Hujus generis alie caulibus sunt

Nadi, foliis vel

Latiioribus, nervosis; PLANTAGO.

Angustis, in nonnullis etiam ad margines dentatis aut laciniatis; CORONOPUS.

Foliis, foliis angustis, binis oppositis, florum spicis è foliorum alis egressis; PSYLLIUM.

Siliquæ flores antevergentes, que per maturitatem quadrifariam partiti & dehiscences, quatuor feminum series ostendunt. Flores summis filiquis insident, & integri una cum calicibus decidunt; LYTHMACHIA filiquosa. Hujus species quas novimus omnes præter Virginianus lutea filiqua producant lanigeras.

Vascula feminalia in bina loculamenta divisa, & plerumque compressa: Flosculi parvi, petalis ad ungues junctis, ita ut integri decidunt, suntque vel floribus

Ex foliorum alis exeuntibus,

Singulatim, ita ut è singulis alis singuli egrediantur flores; ALSINE spuria, nimirum foliis Chamædrys, Hederule, Veronicæ.

Spicatis, ita ut è singulis foliorum alis egrediantur singuli sirculi flores multos in spicas dispositos sustinentes, vasculis sem. compressis, Burse pastoris æmulis; VERONICA.

In summis caulibus spicatis; VERONICA spicata.

Anagallis

Anagallis aquatica dicta major & minor tam rotundifolia, quam longifolia, itemque Anagallis aquatica quarta Lob. floribus & seminum conceptaculis cum Veronicis conveniunt ideoque Veronicæ potius quam Anagallidis speciebus annumerantur. Ad idem etiam genus pertinent Chamædrys spuria dictæ species omnes.

Papaver spissifolium, si rectè accipio mentem Botanicoꝝ qui illud descriperunt, calix trifolius est, quâ in re differt à reliquis Papaveris speciebus nobis observatis. Loculamentorum vasculi feminalis respectu plurimum inter se differunt Papaveris species; Nam Chelidonium majus filiqua simplex est & indivisa, unica intus continuâ cavitate; Papaveris corniculati lutei in bina loculamenta secundum longitudinem dividitur; Pap. corniculati fl. phæniceo in terna; ejus que flore est violaceo in quaterna. Papaveris vulgare tam Hortensis quam Sylvestris capitulum in plurimas cellulas dividitur incerto numero, ulque ad duodecim aut interdum quindecim, prout plaga vegnor est aut languidior. O. perculi autem stellati radii indicant numerum cellularum in quas capitulum dividitur.

Hinc patet à numero loculamentorum in que dividitur seminis conceptaculum solo & per se plantarum genera non rectè semper distingui.

Huc etiam referenda sunt Pentaphyllum filigosum primum & secundum Murrisoni, nec non Trifolium Lujitanicum bivalve flore rubro ejusdem, quæ siliquarum respectu cum Chelidonio majore conveniunt.

CAP. I.

De Veronica.

Veronicam Recentioribus quasi *epithelo* dictam existimat C. Hofmannus, quia triumphat inter plantas noviter repertas.

Veronice notæ sunt. Flosculi parvi tetrapetaloides, nam que videntur petala distincta ad ungues juncta sunt, adeo ut filios integer decidunt, unde stricte & propriè loquendo flores monopetalii sunt non tetrapetalii. 2. Vascula feminalia in bina loculamenta divisa & plerumque compressa Thlaspeos instar.

In hoc genere calycis folia non decidunt una cum flore, ut in Tetrapetalis siliculosis, Nasturtio, Thlaspi, &c. sed à flore delapsa restant ad feminis usque maturitatem: præterea flores è sinu foliorum exeunt, præter illorum normam, in quibus nulla ad florum exortum apponuntur foliola.

Veronice autem in triplici tunc differentia. Alie enim flores spicatos producant, spicis summos caules & ramulos terminantibus que Veronicæ spicate dicuntur. Alie florum spicas producant è foliorum alis exeuntes: quod genus Teucrii seu Chamædrys spurie nomine insignitur.

Alie denique flores singulares seu solitarios secundum caules, è foliorum sinibus proferunt, quæ Alsine spuria censentur.

§ I. Veronica spicata.

1. Veronica spicata latifolia C. B. Ger. major latifolia foliis splendens & non splendens J. B. spicata latifolia major Park. Great broad-leaved spiked Speedwell or Filucilin.

Clas.

Cubitalis proferit caules, interdum etiam amplores, non valde ramosos, cerè quàm rarissimis alis, sed multis nodis præditos; folia contrariis inter se petiolis ad singulos nodos nascentia, duas aut tres uncias longa, unam lata, crassa ex atro viridia, splendensque, raris & vix conspicuis crenis serrata, guttis admodum astringentis & exsiccantibus, deinde acris. Summo caule spicatum crescent multi conferti flosculi Veronicæ rectæ dictæ floribus formâ similes, sed colore paulo dilutiore, ab infima parte spicarum explicare se incipientes quemadmodum Teucrii & aliarum spicarum flores. Semen in planis vasculis continet, exile, fuscum. Radix crassa est, multique fibris donata, singulis annis novos ex lateribus caules produens.

2. Est alia hujus species cubitalem altitudinem non excedens, multique in summo caule ratis secunda spicæ, cujus folia superioribus non minis ampla & crassa sunt, sed neque splendens, neque adeo serrata sunt.

3. Conspiciunt & tertia species, secunde non valde dissimilis, cujus folia evidentioribus crenis Tertia species, serrata sunt, ramulique oblongiore florum spicæ præditi: in reliquis conveniunt; utrique sapor idem qui priori.

Invenitur hoc genus cum suis speciebus in multis Pannonia sylvis montibus, & ad radices Striæ. Locum Austriacumque Alpium, gaudetque umbra.

Florat Julio, aliquando etiam Junio, in horis præsertim: Semen Augusto & Septembri maturum est.

2. Veronica spicata rella, profundè serrata, quam Lythmachiam ceruleam quidam vocant J. B. Lythmachia spicata cerulea C. B. cerulea Ger. emac. cerulea spicata Park.

§. B.

Cubitalis, teres, glabra, ex certis intervallis terna aut plura folia ad nodos habet, Præmice foliis similia, uncias duas aut tres longa, valde serrata, glabra. Spica longa floribus densè congestis constat, cæruleis, quibus deciduis remanent longa staminula. Succedunt plura exigua

Cccc 3

marjupiola

marfupula in quibus *semen* minutum. Parva & fibrosa *radice* nititur, non reptante, sed plures à capite turiones seu germina novella protrudente quotannis, quibus valde se propagat.
In Pannonia & vicinis Austriae atque Stiriae regionibus vel secundum rivos, vel in montanis pratis sponte nasci narrat Clusius.

- A. 3. *Veronica spicata recta major & minor* J. B. *spicata minor* C. B. *assurgens* five *spicata* Ger. Item *Veronica spicata angustifolia* C. B. *erecta angustifolia* Park. *The lesser spiked Fluellin* of Spredwell.

Clus.

Obliquam *radicem* agit, fibratamque; *caulem* rectum tollens, interdum quatuor unciarum tantum, aut pedalem vel cubitalem; interdum altiore multo, simplicem plurimum, ad cuius nodos *folia* nascuntur angustiora, acutiora quam *Veronica vulgaris*, leviter crenata, hirsuta, ad radicem latiuscula. *Caulis* in spicam longam desinit, plerumque vili simplicem, interdum *floribus* *Veronicae* vulgatae cœruleis densissimè stipatum, paullatim florescentibus, primum inferioribus denique summis: quibus exidentibus staminula remanent longa: *Semen* autem planis bifidis *capsula* continetur.

Veronica spicatum majorem à minore magnitudine tantum variare existimat J. Bauhinus. Clusius & Lobelius specie diversam faciunt. Altera (inquit Clusius) major est, latioraque habet folia & longiorum florum spicam: altera minor, graciliorem breviorumque caulium, angustiora folia, minorumque spicam. Ego qualem non libenter multiplex species prae necessitate, adeoque cum J. Bauhino sentio has duas non distingui species; nihil tamen scilicet affirmo.

C. Bauhinus *Veronica* secundam cœtheriore angustifoliam Clus. ab eisdem *Veronica recta* vulgari majore non distinguit. J. Bauhinus quoque *Veronica* secundam majorem angustifoliam Clus. nullum convenire scribit cum *Veronica folia spicata recta*. Descriptio Clusii sic se habet:

Fibrosa radice lateribus se propagat, novos infundit annis stolones promens, cubito non minores, rectos, virides, veluti nodis aut geniculis distinctos. *Folia* in singulis nodis bina ex adverso nascentia, oblonga, Lythmachiae cœruleae dictae parva similia, sed crassiora & in ambitu minus serrata, gustu adstringente & ingrato, postea acrisculis. Summi rami in spicas desinunt cœruleorum florum quatuor foliis constantium, in quorum umbilico duo staminula cum exiguo stylo. *Semen* in bifidis vasculis, planis quidem, sed aliquantulum tumentibus & pulvinatis, exile admodum & rufum.

Variat foliis paullo latoribus, prima tamen specie angustioribus, caulibus minus ramosis, dilatio-
reque florum spici. Sapor quidem astringit & exicat, sed non adeo vehementer ut in prima specie.

Locus & tempus florendi eadem quae primae speciei. Clus.

Ceterum *Veronica spicata* minor nobis observata est in pascuis quibusdam medio circiter itinere inter Cantabrigiam & Novum Mercatum.

J. Bauhinus Genevae & in Sabaudia observavit florentem Julio: Montbolgardi etiam in agris prope Andincourt.

4. *Veronica parva saxatilis cauleculis nudis. Tenuium minimum* Clus. hist. *Chamedrys spuria minima* Park.

Eodem modo per terram sese expandit in varios divisa cespites, quo Cotyledon Matthioli altera aut Solum serratum. Clusio instar minoris Gentianae vernae elegantis, ex eodem radicalium capite breves ramulos in ambitu fundit, humi recumbentes & sustentantes quaternam aut sena foliola, alternis quidem sibi opposita, sed adeo arcte congesta, ut eodem exortu nasci videantur, quae parva, subrotunda, hirsuta, per margines crenata. E foliorum medio, ut in Sodo serrato dicto, exilit cauliculus, duarum triumve unciarum, teres, gracilis admodum, foliis nudus flores in summo fastigio gestans, non binos tantum (ut vult Clusius) sed quinque, sex, aut etiam plures *Chamedrys spuria* aut *Veronicae*, cœruleos cinereofove, quadrifolios, qui tamen ut in reliquis integri decur-
rent. Ad singulos florum pediculos singula foliola oblonga. Vascula seminalia magna, compressa, bifida.

In montis Jurae vertice Thuri copiosum invenimus: Clusius in summo Sneberg jugo.

An *Chamedrys Alpina* minima hirsuta C. B. Prod?

- * 5. *Tenuium sextum* Clus. *Chamedrys Alpina saxatilis* C. B. Park. *Tenuium petraeum* similem Ger. emac.

Clus.

Pumilum est admodum, semipalmariibus virgulis, quadam lanugine pubescentibus, quas bina semper inter se opposita vestiant *folia*, minoris *Chamedrys* foliis satis respondentia, inter quae summi virgulis oblongiusculi nascuntur & barbati calyculi florum, à superiorum forma diverfi, concavi enim sunt extremis oris laciniati, latiores, cœrulei tamen etiam coloris, & quibus duo staminula cum longi stylo exeunt. Desinentibus integris foliis succedunt crassiores & majores: *folioque*, exiguo semine plene. *Radix* etiam per summa scripit, tenuibusque fibris praedita est.

In summo Etcheri jugo nec usquam alibi invenit Clusius.

C. Bauhinus *Veronica* petraeam semper viventem Ponce in Baldo huc synonymam facit: At Descriptiones non satis conveniunt. V. Ponce.

* 6. *Clu-*

- * 6. *Chamedrys spuria minor angustifolia* C. B. J. B. Park.

C. B. prod.

Radice est nigricante, lignosa & fibrosa: *ramulis* plurimis in terram reflexis, palmariibus, rotundis, rufescentibus, nonnihil pilosis, rigidis, duris, & in ramulos plures subdivisis: *folia* ad radicem nonnunquam oblongis, latiusculis, obtusis, minimè crenatis: reliquis verò ad radicem plura, brevibus, angustis, crenatis & in apicem desinentibus. Flores habet copiosos in spica oblonga dispositos, modò pallide cœruleos, modò carneos, staminulis & stylo donatos, quibus ut sylvestri *semen* minutum succedit in parvis thecis.

Aestate floret in agris nostris ficcioribus & incultis; copiosè circa balneum Bruggingen occurrit. Loc.

- * 7. *Chamedrys spuria hederacea repens, five scutellata repens* C. B. *Chamedrys hederacea, five Teucrium pratense foliis hederaceis* Cat. Aldorf. Jungermanni.

Nomen sine descriptione. Circa Aldorfiam in Germania oritur.

- * 8. *Veronica Alpina Bellidis folio hirsuta* C. B. *minima Bellidis folio* Park.

C. B. prod.

Radice est per terram transversim repente, fibris oblongis nigricantibus donata: *cauliculis* semipalmari vel paulo altiore, tenui, hirsuto, duro, flexili, reclinato: cuius *folia* ad radicem plura, Bellidis cœruleis foliis formà respondent, parva, subrotunda, atrovirentia, hirsuta & crassa, in cauliculis pauca, binis ex opposito sitis: Cauliculorum summis virgulis *foliis* aliquot cœrulei, quasi in umbella, ex parvis hirsutis calyculis prodeunt, quaternis quinsive foliolis & staminulis binis cum stylo compositi insident: *Semen* verò in valculis brevibus, compressis, ex medio veluti umbone stylo prodeunt, continetur.

Hanc in Helvetiorum Alpibus reperimus.

Loc.

- § 2. *Veronica cum floribus foliis intermixtis, è singulis eorundem alis singulis.*

- * 1. *Veronica terrestris annua, folio Polygoni, flore albo* Morif.

Morif.

Plantula est palmaris, *cauliculis* rectis: *foliis* ad singulos nodos oblongis, angustis, Polygoni æmulis: & quorum sinibus singulis singuli exeunt *foliis*, albi, tetrapetali; quos sequuntur *capsulae* cordiformes, tumidae, septo medio distinguente duplicem periclium *seminum* compressorum, ruforum. *Radix* tenuis est, inutilis: post semina ad maturitatem periclium exsiccatum tota planta.

Floret Maio, & semina periclit Junio; ubi sponte oriatur nescimus, sed semine deciduo singulis annis sese propagat in hortis nostris copiose.

- A. 2. *Alpine foliis Veronicae* Ger. *foliis subrotunda Veronicae* Park. *Veronica foliis, foliis cauleculis adhaerentibus* C. B. *Serrato folio hirsuto, foliis & loculis cauleculis adhaerentibus* J. B. Spredwell-Chickweed.

Radice nititur tenui, simplici, fibrillis aliquot tenuibus oblongis capillata. *Caulis* proferit plures, [interdum unicum] palmarem aut dodrantalem, ima parte ramulosum, rubentem, hirsutum, *folia* vestitum infra flores conjugatim binis, triangularibus, minimi digiti ungue minoribus, hirsutis, circa margines serratis, pediculis brevibus aut nullis donatis. Verum *folia* illa è quorum sinibus flores exeunt alternatim adnascuntur, suntque longiuscula, non crenata, Thymi similia. Flores perexigui, monopetali, quadripartiti, cœrulei, intus striati calice quadrifolio continetur, pediculis brevissimis in foliorum alis sessilibus singulis singuli; quos excipiunt *loculi* bipartiti *Veronicae* aut *Thlaspeos*, pluribus *seminibus* compressis, per maturitatem fulvis repleti.

Ad margines agrorum ficciores, non raro & in muris antiquis, hortorum arcis & locis rudatis. Loc.

Planta est annua; Maio plerumque mense floret.

- A. 3. *Alpine foliis Trifolaginis* Ger. Park. *Chamedrys foliis, foliis pediculis oblongis insidentibus* C. B. *Alpine serrato folio glabro* J. B. *Germander-Chickweed*.

Ger. B.

Pumila est planta è *radice* alba fibrosa *caules* aliquot surrigentes rubentes, nonnihil hirsutos, articulatos, ad quorum singula genicula oriuntur *folia* parva, bina semper adversa, nervis rubentibus intersecta, longiora quam latoria, serrata ut *Chamedrys vulgaris*, brevissimis pediculis appensa. Ex alis singulis singuli pediculi seminales foliolis quatuor glabris circumscriptum sustentant *foliis* ex quatuor foliolis cœruleis, raris albis, inferne continuis, *staminula* pauca & stylum tenuem circumstantibus. Floribus decidendis succedunt *loculi* bipartiti, turgiduli, in quibus *semen* rotundum.

In hortis & arcis locisque cultis tota æstate floret.

Loc.

A. 4.

- A. 4. *Alfne hederacea* Ger. *hederula folio* C. B. *hederula folio minor* Park. *Alfnes genus* Fuch. *folio hederulae hirsuto* J. B. *Thy-chichtweed* or *small Hentbit*.

f. B.

Radice[m] habet superius singularem & glabrum, rubentem, sine ullis adnatis, inferius verò quampluribus fibris tenuissimis, albicantibus capillatam, sapore terrestri. Ramulos per terram spargit dodrantales & longiores, infirmos, angulosos, lanuginosos, nonnunquam in alios ramulos subdivisos, nervulo medio separabili factos; in quibus folia alternatim sita, semuncialibus pedicellis, hirsutis appensa, prima germinatione rotunda, mox in Hederacei folii modum angulata, sed crebrius incisa in tres, quinque, septemve portunculas, carnosa, superna parte atrovirentia, inferne dilutiora, admixta interdum obscura purpura, utrinque hirsuta: Ad uniuscujusque folii exortum pedicelli fulci aut purpurascetes, unciales fere, in averfam partem intorti, sustinent quatuor foliola cordata, glabella, margine lanuginoso, quae complectuntur *flosculum* pallide cereuleum, quaternà divisura insectum, interne continuum, striatum, *staminibus* binis tantillum cereuleis donatum, qui facillime excidit. Succedunt didymæ *capsellæ* per transversum futurâ commixtæ, in quibus *semina* bina, terna, quaternaria, aliquando unicum, oblonga, gibba foras, intus concava, navicule instar in curvis mediculæ tuberculum prominens, malum cymbule emulans.

In arvis inter fæta primo vere floret.

Locut.

- A. 5. *Alfne recta triphyllus* sive *laciniosa* Park. *triphyllus cereulea* C. B. *folio profunde fæto, flore purpureo seu violaceo* J. B. *Alfne recta* Ger.

f. B.

Aliquando duarum aut trium unciarum est plantula, non raro etiam palmaris, aut dodrantalis, cœuleis non, ut vult J. Bauhinus, supinis sed rectis fere & pilosis; in quibus folia opposita, in aliquot profundas lacinias cæca, alia integra, possimum inferiora, pinguicula; ex quorum limbo orti petioli *flosculi* gestant purpureos, qui bifidas post se relinquunt *capsellas*: aliis inter folia sedent flores. Radix parva, fibrosa.

Locut.

In transmarinis inter segetes sæpius observari: in Anglia rarius invenitur; loca vide in Catal. Angl.

Hanc plantam bis ponit Parkinsonus, primò sub titulo allato Trib. 6. cap. 17. n. 5. p. 760. secundò sub titulo *Alfne rectæ flore cereuleæ* Trib. 14. cap. 32. n. 6. p. 1260.

- A. 6. *Veronica pratensis minor* Park. *minor* Ger. *pratensis serpyllifolia* C. B. *femina quibusdam, aliis Botanica Pauli, serpyllifolia* J. B.

f. B.

Plurimas fibras longas, tenues albas in terram demittit. Cauliculi quoque & ramuli in terram reclinati è geniculis radices agunt. Cœuleis atolluntur aliquot semipalmæres aut palmæres, tenues, geniculati: ad singulos articulos folia bina opposita Serpylli, oblonga, subrotunda, nonnihil intordum crenata. *Flosculi* ex foliorum supremorum alis tenui & brevi pediculo singularem exeunt, hoc est, ex singulis alis singuli, pulchelli, inodori, quatuor foliis ad ungues junctis constantes, quorum tria cœulea aut albicantia, striata, quartum reliquis minus albidum, nullis fœtis pectum: *stamina* in medio alba, apicibus cœuleis. Succedunt *Utriculi* Veronicæ similes.

In pratis ac humentibus exit, inque sylvis, locis arenosis, & agrorum limitibus: Maio & Junio mensibus viget ac floret, sed per totum annum durat.

Locut. 18 Tempus.

- * 7. *Veronica maxima* Lugd. *Chamedrys spuria major latifolia* C. B.

Lugd.

Radice est nigra, pluribus fibris capillata: caulibus multis, fruticosi, cubitalibus: foliis *Quercu*, multum crenatis, semper geminis caulem quadratum *Chamedrys* instar amplexantibus, succulentis multis ex alarum sinibus proventientibus, minime foliosis. Floribus constat minoribus, Veronicæ more tetrapetalis, punctatis, dense & quasi spicatis in summis caulium digestis: quibus succedunt *capsellæ* cordiformes, bivalentes, rotundiores, septo medio junctæ, *semina* hinc inde à latere ejusdem septi contentas. Floret inausate æstate & paulo post *semina* perit.

In Sequanis gignitur ad montium contragrad precipitia inter fæta.

Locut.

8. *Veronica saxatilis* J. B. *minor Alpina* Park. *serpyllifolia omnium minima* Ponz. *Alpina frutescens* C. B. *frutescens Serpyllifolia* Ger. emac.

f. B.

Multis ramuliculis furculosis, rotundis & levibus exoritur, altitudinis aut summum unius palmi cum dimidio. Fœt folia Serpylli modo, sed aliquando longiora, in nigro colore virentia, obiter subinde crenata, sed rarius glabra, per extremum rotunda, bina opposita. Summos caules ornant flore majusculi, tetrapetali, colore cœruleo dilutiora, *Chamedrys* spurie vulgaris floribus similes. Succedunt *capsellæ* compressæ, cordatæ, Veronicæ vulgaris repentis similes.

In summis jugis montis Juræ propè *Thunri* invenimus: Pona in altioribus summitatibus Baldi Orientem versus.

Locut.

Uterque

Uterque *Bauhinus* huc synonymam faciunt *Veronicam* tertiam fruticantem Clusii: quam sic describit.

Pedalibus est *serculis*, duris, lignosis, lentis & flexilibus, humi sparsis & diffusis, ac veluti cinctis frequentibus nodis, unde ex adverso semper utrinque ramuli enascuntur virentes, in quibus bina inter se opposita foliola, viridia, crassiuscula, splendens, longiuscula & minutulis crenis serrata, amari palati. Extremis ramulis leni aut octoni insident *flosculi*, ex alarum sinu prodeuntes, tetrapetali, cœulei coloris elegantissimi, pallente umbilico & rubro circulo eum ambiente, unde duo *stamina* prominent, & ex medio velut umbone stylus multæ profobidici fere similis. Semen in latio-ribus majoribusque vulgari *Veronica*, vasculis & compressis, exiguum, planum, fulvescens. Radix lignosa & multis fibras spargens: quin & ipsi furculi proximè radicem, atque etiam longius à radice (hæ paulum terrâ operantur) ad singulos nodos fibras & radices agunt.

Provenit in Snerberg & Alpestribus Stirie jugis, ubi Junio floret.

Parkinsonus, & rectè quidem meâ sententiâ, separat *Veronicam* fruticantem Clusii ab Alpina minima serpyllifolia Ponz: Hæc enim non fruticat, neque pedalem longitudinem assequitur, sed palmaris est & herbacea semper: quin & florum colore differt. Veruntamen si non convenient specie, admodum affines sunt, & vix ulla alia in re quàm magnitudine differunt hæc duæ.

Locut.

- * 9. *Chamedrys spuria tenuissimè laciniosa* J. B. Cham. *Austriaca foliis tenuissimè laciniosis* C. B. *Austr. laciniosa* Park.

f. B.

Sanè quàm elegans hæc est *Chamedrys* species. Caulis erigit pedales & altiores, teretes (preterquam crassiores qui ab ima parte quadrati videntur) firmos, ramosos, lanugine quadam modica obritos. Folia secundum genicula singula plerumque hærent utrinque plura tenuissimè ac profundis segmentis laciniosa. Ramulorum extrema *vascula* ex longiusculis pediculis genitæ singularia, cordata, *Chamedrys* vulgaris spurie, foliaceo calculo comprehensa, in quibus semen exiguum coloris spadiceo, compressum. Radix crassiuscula, multis nigris fibris donata.

In Goritienfi agro ab Agerio lecta ad J. Bauhinum grandissimè est.

C. Bauhinus flosculos subcœruleos in spicam oblongam dispositos huc ascribit.

Locut.

- * 10. *Chamedrys Hispanica foliis tenuissimè divisis* C. B. Park.

C. B. prod.

Hæc caule est priore multò teneriore, rotundo, leviter piloso, geniculis pluribus distincto: foliis brevioribus angustiusque divisis, & ad singula caulis genicula junctis: at cauliculus in tenuissimorum & parvorum foliorum quasi cespitem absumitur; & ad summum geniculum in duos pedicelos, triunciales, foliis nudos dividitur, quibus *flosculi* parvi, stylo oblongo donati insident. Plura non licet.

6. 3. *Veronica spicata, spici è foliorum alis egressis*, *Chamedrys spuria dista*.

1. *Chamedrys spuria angustifolia* J. B. *spuria major angustifolia* C. B. *Veronica supina* Ger. emac. *Ver. Tenerii facio* Park. *Tenerii tertii quarta species* Clus.

Multas ab una radice, tenui sed longâ, repente, lignosâ, fibrosa virgulas, per terram diffusas, interdum nonnihil humo elatas proferit, teretes & hirsutas, rudemque lignosas, tenues, longitudine palmari & dodrantali: in quibus bina per intervalla folia opponuntur, oblonga, in ambitu serrata. Virgule in ramulos aliquot circa extremum divise flores sustinent in spicam digestos, non simul se appendentes, sed inferiores primum, cœruleos, *staminibus* concoloribus & stylo tenuissimis, quorum pedicellis brevibus & tenuibus appositum est foliolum tenuissimum, oblongum, viride.

Nascitur pluribus locis in pratis, juxta flumina, rivulos, scrobes ac fontes, subinde & in nemorosis, ut rectè J. Bauhinus: Et Junio, Julio ac Augusto cum floribus viget. In Anglia non invenitur spontanea.

Locut.

2. *Chamedrys falsa maxima, an Teucrium* 1. sive *major Pannonicum* Clusio J. B. *Chamedrys spuria major altera sive frutescens* C. B. *Ch. m. sp. frutescens* Park. *Teucrium majus Pannonicum* Ger. emac.

f. B.

Congener vulgari *Chamedryi* spurie, verum multis numeris eâ major est. Folia longa acuminata serrata per hirsutos caules bina: Rami iidem ex adverso positi longam sustinent florum spicam, *Chamedrys* vulgate similem, majorem, succedentibus compressis, bifidis capsulis.

In sylvis Germaniæ atque etiam circa Genevam plurimis in locis oritur.

Clusii caules cubitales, quadrangulos, subhirsutos Teucrio suo quarto attribuit: folia *Chamedrys* spurie vulg. bina semper inter se opposita, per ambitum serrata, amari palati. Flores in spicis longæ è foliorum superiorum sinibus egressis cœruleos, quatuor foliis constantes, quorum quod superiorum partem obtinet latiusculum semper est venilique distinctum: Radicem fibrosam admodum & vivacem, quotannis novos caules producentem, qui infima parte secundum matrem radices agunt & se propagant.

Locut.

Hujus

Huius genus invenitur inter vepres, non minoris longitudinis virgas ferens, tenuiores tamen humique diffusas, adeo frequentes ut magnos capites intermedium late regunt, minoribus foliis & dilucio flore.

- A. 3. *Chamaedrys Sylvestris* Ger. *Spuria* Sylv. Park. *spuria latifolia* sive *femina* J. B. *spuria minor rotundifolia* C. B. *Wild Germander*.

Numerosis fibris *radicatur*, & reclinatis in terram ramulis subinde radices agit, seque repetendo propagat. *Caulis* surrigit spithamam & interdum cubitum altos, lanuginosus, teretes, tenuis & infirmus; quibus ad versa inter se per intervalla adnascuntur *folia* sine pediculis, serrata, hirsuta, saturis viridia, rugosa, & lata basi in mucronem non admodum acutum sentim desinentia. *Chamaedrys* legitima similia, unde planta nomen. Ex alis foliorum exeunt *flores* in thyrsum digesti, qui quadrifolii videntur cum sint revera monophylli, petalis ad unguem junctis, hilari cœruleo coloris nitentes, saturatioribus lineis striati, umbilicis albis: in medio stylus præcœnis, violaceus cum duobus *staminibus* apicem albos sustinentibus. *Calix* floris quadrifolius. Flores autem pediculis brevibus insident & hinc folioli exigui seu ligule exeunt. *Vascula* seminalia compressa didyma, Veronice similia.

Locut.

Maior mensis floret, in pascuis frequentis. Sapor hinc plantæ amarifculus; odor fore nullus. Folia quæ in summis caulibus sunt, contra aliorum plantarum normam, pediculis habent longiores quàm quæ in imis.

- A. 4. *Chamaedrys spuria* foliis pediculis oblongis insidentibus. *Alyson Dioscoridum montanum* Col. *Chamaedrys spuria affinis rotundifolia scutellata* C. B. *Wild Germander* with leaves standing on long foot-stalks.

Placitis exiguis prælongis fibris in terram demissis *radicatur*. *Caulis* teretes, hirsuti, tenuis, in terram resupinus, & subinde radices agentes, *folia* vestiti per intervalla binis oppositi, pediculis semuncialibus insidentibus, hirsute longa candicante subaspera, circum oras serratis magnis dentibus, brevioribus & pallidioribus quàm *Chamaedrys spuria* vulgaris. *Flores* in thyrsum digesti ex alis foliorum similitur exeunt, rarius dispositi tres aut quatuor ex tenui admodum petiolo ac hirsuto semuncialibus pediculis insidentes, monopetali sed in quatuor segmenta ad unguem fore filii, pallide purpurei aut cœrulei, saturatioribus lineis striati: quibus succedunt fructus depressi, ex duobus ovalibus folliculis scutulorum formâ constructi, latere inter se conjuncti, ipsique per oras hirsuti, foliola bina utrinque basis habentes, atque intus depressa femina fulva quina aut sena singulis lateribus continentes.]

Locut.

In sylvis humidis ad aquarum præcipue rivulus nascitur. *Chamaedrys spuria* [de precedenti specie intelligi] optimum est remedium in Rachitide, si ex fiat decoctio. D. Palmer.

- * 5. *Chamaedrys falsa* species *Tenacum quintum* Clusii J. B. *Cham. spuria minor latifolia* C. B. *Cham. Tenacum Pannonicum* Ger.

Clus.

Multas statim à radice fundit *virgulas* dodrantales, purpurascens, humi procumbentes, quas alternatim bina semper ex adverso sita amplectuntur *folia*. *Chamaedrys* foliis formâ & colore similia, & eodem modo per oras serrata, minora tamen, gustu linguam exsiccante, deinde amarifculis: summa virgule in ramulos divise numerosos *folios* in spicæ formam nascentes gestant, quatuor foliolis constantes, eo quod superiorem floris partem occupat reliquis majore & latiore, cui circæ umbilicum duo *stamina* inhiærent, aut dilucioris & quasi cineracei, sponte decedentes *siliquulas* relinquunt planas, exili subrotundo *semine* plenas. *Radix* valde fibrosa est & vivax, singulis annis novas virgulas producens: quæ ipsæ virgule nonnunquam secundum radicem fibras agunt.

Locut.

Nascitur omnibus fere fœccioribus agris incultis, herbosissimæ aggeribus & colliculis secundum vias publicas inferioris Austriæ.

- * 6. *Veronica tetragona montana* recta minima Col. *Chamaedrys spuria latifolia minima* C. B. *Cham. spuria minima* Park. q.

Col.

Prætenfi Tenorio Veronice facie dicto admodum similis est, at minor omnibus sui partibus præter *flores* qui in hac plantula majores omnibus congeneribus sunt, colore cœruleo saturatiore, brevibus insidentes petiolis, circa summas duas alas, quibus dividitur *caulis* palmatis, quadratis, rubescens, hirsutus, geniculis senis divisis, quibus *folia* hærent bina alternatim [caulis laterum respectu] disposita, in inito tritici grano magnitudine paria, atque in singulis geniculis [paullatim] majora, donec indicis unguis magnitudinem assequantur, hirsuta, oblonga, circumferrata obtusis dentibus multis, *Chamaedrys* fere modo, sed abque petiolis, & circa caulis genicula latiora; in summo duas alas emittentia, caulique foliolis intermediis parvis admodum voluti detruncatim terminantia. Julio proficiscitur, atque *theca* apice longo *Chamaedry* spuriæ vulg. similes promit duplices per alas dispositas, tenuibus ramulis etiam divisis. *Radix* repit ex geniculis composita ex quibus dependet. Sapor foliorum excoctis.

Locut.

In summis frigidissimæ montium Æquicolum pascuis oritur, loco dicto S. Angelo.

- A. 7. *Veronica*

- A. 7. *Veronica mar supina & vulgarissima* C. B. *mar vulgaris supina* Park. *vulgarior folio rotundiore* J. B. *vera & major* Ger. *Male Speerwell* or *Pinellin*.

J. B.

Viticula supinis, & geniculis radices agentibus in terræ superficie reptat. Sunt autem *cauliculi* seu viticulae hærentes, teretes, longæ, hirsutæ, geniculatæ *folia* binis adversis, ad singulos articulos enatis, hirsutis, in ambitu serratis, Pruni foliis similibus, sapore amaro & acri, donatæ. *Flores* ex alis foliorum spicatis oriuntur *Chamaedrys adulterinæ* more, & quatuor foliolis ex dilata purpurea cœruleis, striatis compositi, staminibus concorbis mediis occupantibus: quibus decussis semen relinquuntur *Chamaedrys adulterinæ* loculentis parvis Burfæ pastoris æmulis includunt.

Flosculi revera monopetali sunt, nam quæ foliola distincta videntur ad unguem coalescunt, unde & flos integer decedit. Ad singulos autem flosculos apponitur ligula.

Inter pascuis hœccioribus & ericetis copiose provenit. Locis apricis, arenosis, & fabulosis delectatur. *Locut.*

Est & alia (inquit J. Bauhinus) mihi huius generis, foliis duabus uncis longioribus, & uncia latioribus; caulibus cubitalibus, & alia multo minor foliis ad Veronicam feminam serpyllifoliam accedentibus.

8. *Veronica mar erecta* C. B. Park. *recta mar* Ger.

J. Bauhino eadem est præcedenti, & revera sive figuram ejus, vel descriptiones quæ extant attendas, parum variare animadvertas. *Caulibus* dicitur esse erectioribus & asurgentibus, Gerardò tamen repentibus; *foliis* magis dentatis; (icon tamen pauciores dentes ostendit) in summis caulibus longis & angustis: *floribus* & capsulis minoribus.

Vulneraria insignis ac sudorifera est. Usus præcip. in erosione ac obstructione pulmonum ac *lie-Virens* nis; hinc & imprimis in colica, phlusi, scabi, pruritu, pesti, vulneribus. Extrinsecus famosissima est in vulneribus abstergendis, in duritie lienis, & in colica. *Schrod.*

Summatim intus sumpta valet. 1. Adversus tussim & vitia pulmonum. 2. Adversus pestem & morbos contagiosos. Extrinsecus ad vulnera, ulcera, scabiem, cutis vitia commendatur.

Decoctum Veronice satis magnâ dosi aliquando assumptum feminam quandam calculo, quem per sedecim annos in rene sinistro aluerat liberavit. Calculus nempe primo ad ureteres protulsi est, deinde in vesicam delatus, tandemque continuo ejusdem decocti usui foras eiecit. *Ephemer. German. An. 1. Observ. 107.*

Insigniter Veronica sterilibus prodest. Nobilissima quedam femina post septennium sterilitatis meo consilio pulverem Veronice in aqua ejusdem per multos dies sibi propinabat, & statim concepit. Postea illa hoc consilium aliquot alis dedit, & X. vel XII. ex illis ex sententia profecit. Sympus Veronice ulceribus pulmonis est admirabilis. *Hofman.*

Cum immediabiliter tibiarum ulcere illustrissimus Gontherus per aliquot annos laborasset, ac serpentis ulceris totam propemodum tibiam obidentis cacoethis dolores per intervalla septimanarum aut mensium recrudescentes mitigari deberent, nullum præsentis percepit levamen quàm si malefaceret lintea aquâ Veronice, atque tibis applicaret. Cessabat enim inflammatio, & alia quæ eam comitari solebant symptomata.

Veronica vim insignem traumaticam obtinet: Fistula thoracis quæ balneatorum industriam, omniumque medicamentorum vires elusit, tandem sanata est foliis aquæ huius plantæ usu interno. *Ephemer. Germ. An. 13. Observ. 166.*

Extractum Veronice mixtum cum extracto baccarum Juniperi in obstructionibus viscerum & peccatoribus morbis est præstantissimum remedium; maximo cum fructu non raro eo usus sum: materiam morbosam per urinam expellit, sed præmittenda sunt laxativa & aperitiva. *D. Tancr. Robinson, & G. Fabric. Hildani Epist. 73.*

Ingenue fateor cum aliquando variis medicamentis adversus crustosam scabiem puerorum usus essem inusitum, me ad recensiti exempli imitationem iussisse parentibus dicto modo aquâ Veronice imincta lineamenta applicarent compressa ne stillarentur facis brachii quæ pueruli ejusdem, meque sic cum ex voto restituisse pristinae valetudini; iussit tamen ut nutriti decoctum Fumarie ex sero lactis quotidie hauriret. *Sim. Paulus.*

In colica, calculo, ipsa peste Crato prurimi fecit hanc herbam: in eo vel simplex decoctum Veronice longè præter omnibus aliis generosioribus internis medicamentis contra calculum, cuius hæc sunt verba. *Idem.*

Ulus clysteris ex solo decocto Veronice cum Scopharo magis quàm alia medicamenta per os sumpta prodest. In decoctum vel adeps vervecinus ad renes, vel cucullis, vel capi addicitur, ut ita lubricentur faciat. Si ista non sunt ad manum parum butyri recensit addatur. *Idem.*

Ipsæ sanctæ testatæ possunt spicula plus commodi & levamini percipere mulos agros, five colicis passionibus, five nephriticis doloribus tortos, ab usu simplicis clysteris, ex lacte vaccino & fœcharo parati, in quo ad exemplum Cratonis, vel Veronice, vel florum Chamomil. non Romane sed vulgaris temperioris decocti, quàm ex alis majoris apparatus, v.g. ex pulgilio, origano, ruta, calaminta, &c. confectis: Cum hi sæpe exagitant humores. *Idem.* Ex collectione D. Edv. Hulsii cui ob plurimas Observationes communicatas ego & Lectores mei, si qui futuri sunt, multum debemus.

- §. 4. *Veronica*

§. 4. *Veronica aquatica Anagallis aquatica dista.*

- A. 1. *Anagallis reliquis Veronica aquatica minor folio subrotundo* C. B. *aq. flore caruleo, folio rotundiore minor* J. B. *aq. vulgaris sive Becabunga* Park. *aq. sive Becabunga* Ger. *Common Brooklime.*

f. R.
Radices nittur albis, fibrosis, quas ex geniculis subinde demittit. Caules rubentes, rotundi, fungosi, in terram reclinati, quam ubi attingunt, fibris onatis radicanter denovo. Folia ex adverso bina singulis geniculis, longiusculis pediculis harentia, adnascuntur, pinguicula, atrovirentia, ad uncias duas longa, subrotunda, crenata: è quorum sinu ramulus prodiens flores sustinet spicatos, caruleos, ex quatuor foliis compositos, [verius unifolios in quatuor lacinias totidem folia mentientes divisos] striato umbilico albo, apicibus dilutissime caruleis, ternis; ex calicibus quos quaterina folia viridita componunt. Semen capsulis supervenientibus didymis clauditur copiosum. Sapor plantæ nullus manifestus.

Locut.

In rivulis & ad fluviorum margines exit.

2. *Anagallis reliquis Veronica aquatica folio rotundiore major* J. B. *aquat. major folio subrotundo* C. B. *aquat. sive Becabunga major* Park. *Anagallidis sive Becabunga varietas major* Ger. *The greater round-leaved Brooklime.*

Anagallis hæc aquatica est jam dictæ omnino similis, nisi quod caulibus, foliis (quæ ubi maxima tinentem longa sunt & sextantem lata) & floribus major est ac latius diffusa.

3. *Anagallis, reliquis Veronica, aquatica major folio oblongo* C. B. *aquat. flore caruleo, folio oblongo major* J. B. *aquat. major* Ger. *aquat. folio oblongo crenato* Park.

f. R.
Illi similis & hæc radiibus fibrosis ex articulis caulium herens. Verùm caules recti, angulosi, crassius, cavi, cubitales & majores, inferne rubentes: folia bina opposita, sine pediculis caulium amplexa, longiora quam jam dictæ Anagallidis, palmi longitudine, latitudine unciali & fuscunciali circiter, crenata, sapore nullo insigni: Caulis in ramulis dividitur & foliorum alis ortos. Flores spicati, crescentibus modo figuræ prædictæ Anagallidis similes, calyculis didymis itidem respondentibus.

- A. 4. *Anagallis, reliquis Veronica aquatica minor* Ger. *aq. min. folio oblongo* C. B. *aq. flore purpurea, folio oblongo minor* J. B. *aq. folio oblongo crenato* Park. *The lesser long-leaved Brooklime, or Water-Pimpernel.*

Radices fibrosæ, ex articulis caulium demissis heret. Caudem erigit crassum, teretem, concavum. Folia bina opposita, sine pediculis caulium amplexa ad singulos geniculos; [vidimus & terna ad geniculum nature fuisse] longa, angusta, in acutum desinentia, circa margines crenata. Flores in fasciculis ex alis foliorum exeuntibus spicati, spicis laxis, dilute purpurascens, parvi, monopetali, in quatuor tamen segmenta totidem folia imitantia ad unguem ferè divisi, minores quam in Becabunga, breviusculis pediculis, quorum singulis ad exortum ligula apposita est. Calix floribus quadrifolius. Succedunt capsulae didymæ quales in Becabunga, seminibus exiguis turgide. Planta hæc pedalem altitudinem vix superat.

Locut.

In rivulis & aquis vadiosis non infrequens est.

Viribus [Becabunga] cum Nasturtio aquatico convenit, nisi quod imbecillior sit. Calfacit & humectat moderate. Usus præcip. in Scorbutico. Calculum renum & vesicæ insigniter expellit: mensis ciet; satum mortuum ejicit. Extrinsecos opitulatur phlegmonis & erysipelati. Schrad.

Rustici certo experimento vulnera recentia consolidare norunt Becabunga recentis, si ei modicum salis & telæ araneærum miscant, atque ita duplicato linteo instat cataplasmatibus obducant ac vulnera applicant. Sim. Pauli.

Muliebri experientia doctus sum fortis formi miracula edere in condylomatibus & hæmorrhoidum cecarum doloribus. Retulit mihi honestissima matrona, cum nullis anodynis soli mitigari hæmorrhoidum cecarum dolores potuissent, cessasse eos illico dummodo per horæ quadrantem Becabungam in aqua coctam cataplasmatibus formi hæmorrhoidibus applicuisset. Et testatur Fabricius in notis Croliani se scire solâ Becabunga coctâ in Cerevisia, & bis quotidie appositâ satis magnum ulcus, universam ferè tibiam occupans, & ad os ferè profundum feliciter in scorbutico quodam sublatum fuisse. Idem.

- A. 5. *Anagallis reliquis Veronica, aquatica angustifolia* J. B. *angustifolia scutellata* C. B. *aquatica 4. Lobelia* Ger. *emac. aquat. angustifolia sive 4. Lobelia* Park.

Radentibus pluribus fibrosis terram apprehendit. Caules palmares & longiores [J. Bauhino cubitales] teretes, misti & humi procumbentes, crebris geniculis intercepti, è geniculis subinde radices agentes quibus le propagat. Folia ad singula genicula ex adverso bina, oblonga, angusta, acuminate Graminis leucanthemi minoris figuræ & magnitudine, & interdum majora, [J. Bauhino rariam quatuorve unciarum longitudine, latitudine culmi, nervo unico per longum donata] ad margines interdum denticulis quibaldam vix conspicuis incisa, albis omnino aequalia, in aquosis glabra, in

ficcio-

siccioribus & extra aquas hirsuta, uti sunt & caules, & subinde rubentia. Flori in pedicellis tenuibus ex alis foliorum exeuntibus, ramosis, singuli privatis pedicellis præternubus infident. semuncia brevioribus, parvi, tetrapetali petalis tamen ad ungues junctis, plerumque lactei, interdum dilute purpurescentes, è calice quadrifolio. Flocculis succedunt capsula compressa, didyma Veronicæ aut Thlaspeos, seminibus intus parvis. Surculi flores sustinentes singulorum plerumque ex alis foliorum exeunt, non bini ex adverso, & paucos omnino flores sustinent, ad singulorum autem pediculos apponitur ligula. Sapor plantæ herbaceus.

In aquis & ad rivulos, inque palustribus & fossilibus per æstatem exiccatis sapitis observavi.

Locut.

- * 6. *Anagallis aquatica, Pulegio similis, caulibus quadratis* Trag. *Anag. aquat. foliis Pulegii* Park. *Anagallis Pulegii, Serpyllæ C. B.*

Flocculis cœruleis esse dicitur Anagallidis terrestris similibus: radicibus albis reptatricibus, reliquarum in modum.

Si à precedentibus distincta sit, nobis certè incognita est.

CAP. II.

De Papavere.

Papaver dictum censet Vossius à *Papo*, quomodo *cadaver à calo*. Nomen ex eo fuerit, quod inderetur *Papæ* ad conciliandum sonnum. *Papa* (pro quo vulgò minus rectè *pappa* scribunt ingenium pp.) puerorum est cibis, quem & nos hodie *Pap* appellamus; unde verbum *papæ* apud Persum, — *pappare minutum Poesi*, &c.

Græcis *Μανν* & *Μανν* dicitur, (utroque enim modo scribitur) *Μανν* τὸ μὲν à non ministrando dicitur, quod velentes eo suis muneribus fungi non possint.

Ex his aliud Rheas dicitur à *ῥεω* fluo, quod ab eo liquor emanet, ut aliqui volunt. Gaza *ῥεω* dicitur, quia flos statim defuit postquam semel explicatus fuerit.

Papaveris characteristice sunt florum petala ampla, tenuia, fugacia; succus lacteus aut flavus, acer; vis narcotica; & in plerisque speciebus calyx bifolius seu bivalvis, caducus.

Papaveris duo sunt genera, Alterum conceptaculo feminis breviorè & crassiorè in plurimas cellulas diviso, operculo stellato recto; idque vel foliis integris majus; *Papaver sativum*: vel foliis dissectis minus, seu flore minore, & in nonnullis speciebus capitulis hispids, in Argemonis dictis, seu flore majore, in Papavere rheade.

Alterum *Silquisum*, Papaver corniculatum: cujus revera species est Chelidonium majus dictum, siquidem succo flavo acri turgit, calycem habet bivalvem caducum & florum petala tenuia fugacia.

*f. R.**Papaver sativum* J. B. *Poppy.*

Digitali crassitudine circiter radicem habet, amaro lacte, sicuti & tota planta, turgentem. Caulis surgit bicubitalis, in alas divisus, levis plurimum, nonnunquam modicè hirsutus: cui folia adnascuntur Lactuca, oblonga, laciniata, crispâ, colore glauco. Flores aliàs simplices, aliàs multiplices, fimbriati & non fimbriati; colore albo, rubro, carneo, variegato: quibus codia succedunt globosâ, ventriosa magis, magisve oblonga, alias pugno paria, alias juglandi, stellato operculo interiecta, septis membranis semen nunc atrum, nunc fuscum, nunc album distinctum continentia: ac odorem spirant virescentis plantæ virosi & *respirandi*. Hæc est Descriptio Papaveris sativi in genere, cujus aliquamulæ sunt seu species seu varietates, quæ ad duo genera, (quantum mihi videtur) reduci possunt; Alterum

1. *Papaver sativum petalis circa margines aequalibus, unguibus coloratis capitulis clausis.*

Hoc genus vel est femine albo, vel femine nigro; quorum utrumque tum floris colore, tum petalorum multiplicitate variat.

Alterum

2. *Papaver sativum, petalis laciniatis, unguibus albis, capitibus ad opercula per maturitatem foris minutis bianthis.*

Hoc etiam genus femine albo, vel nigro: floribus simplicibus vel plenis: utrique vel albis, vel purpureis, vel pulchrè rubentibus & penè coccineis, vel ex diversis coloribus mixtis variat.

In C. Bauhini pinæ has species invenio.

1. Papaver hortense femine albo: sativum Dioscoridi, album Plinio.
2. Papaver hort. femine nigro: sylv. Dioscoridi, nigrum Plinio.
3. Papaver flore rubro, femine fusco.
4. Papaver cristatum floribus & femine albis.

D d d d

§. Papaver

- A. 6. *Argemone capitulo longiore* C. B. Ger. Park. *capitulo longiore spinosa* J. B. Pong rought-headed *Bastard Poppy*.

Folia huic minora & tenuius incisa quam Papaveri erratico vulgari. *Caulis* ex eadem radice plures, [interdum unus] longis pilis hirti. *Flores* phœnicei, unguibus nigris, multis numeris minoribus quam Papaveris rheodas, admodum caduci. Succedit *capitulum* oblongum, canaliculatum, flato operculo obtectum, spinulis nuticulis, albis, raris dispositis, fursum spectantibus oblitum; *Semina* minuta, per maturitatem nigra, rugosa. *Radix* longicula, simplex.

Locus.

Inter segetes & ad agrorum margines reperitur, sed non ita frequens.

- A. 7. *Argemone capitulo longiore glabro* Morif. praulid.

Morif.

Folia habet magis dissecta quam sunt Papaveris rheodas folia; minus autem quam sunt Argemones capitulo hirsuto. *Flores* sunt phœniceum, cui succedit *capitulum* bunciale, glabrum, per loculamenta triangularia continens minuta *semina* alpera, aliorum Papaverum & Argemorum mora.

Locus.

Plantam hanc in agro Cantabrigie observavit & ad nos ejus capitula transiit D. Pet. Dant, medicus & pharmacopœus Cantabrigie, insignis Botanicus, & vetus amicus noster: & super etiam in vicinia nostra invenit & ad nos attulit D. Sam. Dale vicinus & amicus noster qui Botanicæ pharmacopœiam & medicinam exerceat, rei Botanice, apprime gnarus. Nobis virentem & florentem pondum valere & observare contigit. Quod si hæc planta Argemone dicenda sit capitulum hirsutum habere non erit Argemones nota characteristica.

8. *Papaver spinosum* J. B. C. B. Ger. enac. *Spinof. Americæ* Park. *Ficus infernalis* Italorum, an *Glaucium Discoloria*?

C. B. J. B.

Ex radice tenui, oblonga, fibrosa *caulis* fœquipalmaris, aliquando altior [dodrantal, unicus J. B.] ramulos, rotundos, striatos, nimbis aculeis donatus, [minacibus spinis armatus] albi moduli plenus exurgit. *Folia* omnium prima ex semine prodeunt oblonga, angusta sunt, sublequentia vero, quemadmodum & ea que in caule sunt, Papaveris corniculati instar laciniata, fusco luteo prægnantia, mollia & nitida, medium caulem amplectentia, palmum aut fœquipalmum longa, duas uncias lata: laciniatum mucronem in flavescentem spinam acutam exeunt. Parte supina folii virorem intercipiunt macula lactea ut in Carduo Marie [parte supina viridi, at nervis quali tenui pulvere asperso albicantibus] posticâ parte neutiquam conspiciente, ubi tamen nervi acuti spinulis horrent, & costa, quæ supina parte innocens, caulem versus nonnihil rubescit, inde ad mucronem usque albet. *Caulis* & ramulorum summis insident *flores* Papaveris corniculati lutei, tetrapetali, & capituli papaveraceis senticulis in tria cornicula aculeata deinentibus exeunt, concoloribus fibris de more medium occupantibus, odorem Chelidonii majoris quodammodo referentes: quos excipiunt capitula oblonga, hexagona, pentagona & tetragona, quæ tenella summa parte rubescunt, matura vero nigricant, spinis frequentibus & firmis horrida; *semine* nigro, sextuplo aliorum majore, rotundo, in apicem desinente & elegantissime striato plena. Julio & Augusto flores.

- A. 9. *Argemone Cambro-britannica lutea* Park. *Camb. lutea* capitulo longiore glabro, paucis spinulis ad loculamentorum juncturas ornato Morif.

Folia à radice longa, exteriori fuscâ, in ramulos aliquot divisa cum fibrillis apensis, in plures annos vivaci, promitte multa, humi fusa, ampla, alata, seu ex pluribus pinnarum mellie colte annexarum conjugationibus composita, impari in extremo folio alam claudente, pinnulis circa margines aleis incisis, saturatis viridâ & (quantum memini) subglauca: inter quæ plures exurgunt *cauliculi*, cubitum alti, foliis confimilibus, sed minoribus ad intervalla vestiti, in alas aliquot divisi, in quibus singulis singuli *flores* satis ampli & speciosi, pulchre lutei, quatuor petalis sublongius constructi, multis in medio *filamentis* luteis *capitulum* ambicibus oblongum, viride, glabrum; quod fore desapo exumescit, donec per maturitatem majus evadat Argemones capitulo, confimiliter tamen in parte angustius, summa latius & majus, operculo fligato rectum, & in multis cellulis aliorum Papaverum more distinctum, in loculamentorum juncturis paululum hispidium, pluma *semina* minuta, per maturitatem nigra & rugosa continens.

Locus.

Ad latera montis *Snowdon* in Wallia secus viam quâ à *Caernarvon* oppido ad *Llanberis* vicum itur, spontaneum observavimus.

10. *Argemone Alpina lutea* Park. *Alpina lutea* Scandicis foliis C. B.

C. B. prod.

Huic *folia* sunt ad radicem parvam multa, in multifidas tenuisque alas instar foliorum Scandicis incita, viridia & levia: inter quæ *cauliculi* bini ternive, palmares, nudi, levissimis pilis vestiti rectâ assurgunt, qui *florem* unicum modicæ magnitudinis, luteum, quadrifolium sustinent: ex floribus umbilico plurimi apices flavescentes emergunt. Flori *capitulum*, parvum subrotundum, alpiculatum, fœmen continens succedit.

In monte *Sneberg* inter saxa reperta est.

Locus.

11. Arg-

11. *Argemone Alpina Coriandri folio* C. B. *Argem. lutea* Ponzæ.

A præcedente differe videtur, si modò utraq; rectè descripta sit, quantumvis Parkinsonus eandem esse asserat.

Huic enim folia *Ranunculi Coriandri folio* formâ familia esse dicuntur, longis hirsutis pediculis nixa, leviter hirsuta.

- A. 12. *Papaver corniculatum luteum* J. B. Park. *cornutum flore luteo* Ger. *corniculatum luteum*, *æquius* Disce. & *Theophr. sylv. ceratidis* Plinio C. B. *Yellow Horned Poppy*.

J. B.

Digitis crassitudine est *radix*, longa, nigricans, luteo succo, sicut & tota planta, eoque virolo & amaro prægnans. *Folia* crassa & hirsuta, spithamam longa, digitos verò quatuor lara, Verbalci Montpelienis foliis similia, per ambitum serrata & profundius incisa & sinuata, ac veluti crispâ, glauca & pinguis. Humi autem procumbunt, & hyemis injuriâ contumaciter perferunt, quæ; ad radicem oriuntur crassos pediculos habent, postquam primo anno cum caule desinunt, quem sequenti æstate primùm fert, robustum, solidum, glabrum, geniculatum, & in multos ramos divisum, foliis & geniculis prodeuntibus, prædictis minoribus & parvis incisis quò summitati propria sunt, aliq; hederaceis rotem similitudine. E. eujusq; autem sumi bina plerumq; exurgunt germina, unum individuum, florem fructuq; ferens, alterum juxta alterius folii summum rursus in bina prædicto modo dividitur, eaq; diviso ad summam ramulorum ab hac herba servatur. Minora igitur & individua germina seu pediculi singulos *flores*, colore luteos, Papaveris sativi floribus æquales, quatuor laris tenuissimiq; foliis constantes: in quorum medio ejusdem coloris numerosa *filamina* capitulum constituunt, ex quo deinde incurva, gracilis, corniculataq; *filigina*, tangenti aspera, digitali longitudine (uno fœquipalmari) emunipit. Fœnegreci siliquæ æquales, non tamen adeo in acumen desinens, & in summitate nigricans, capitulum altæ sagitte quandam similitudinem præ se ferens habet, sed obtusa acumine siliquæ utrinque lineam profundam seu incisam per longitudinem habet, quæ commixta ejus sunt, quibus matura aperitur. *Semina* intus continentur Papaveri similia, colore admodum nigro, duplici serie, nam siliquæ per longitudinem dissepæ sunt.

In litibris maris arenosis sponte oritur, & non alibi apud nos in Angliâ. Æstate floret & siliquis maturat.

Locus.

13. *Papaver corniculatum phœnicum hirsutum* C. B. item *phœnicum glabrum* ejusdem, *corniculatum rubrum* Park. *cornutum flore rubro* Ger. *corniculatum Phœnicum glabrum* Ger. enac.

Clus.

Folio est *Crucæ* foliorum instar laciniato & altè inciso, * vulgari minore, tenuiore non adeo incano, * *Papav. corn.* sed hirsuto. *Caules* interdum vulgari non minores, teneriores tamen & graciliores procumbunt in terminis, *flores* minores, nonnunquam intenso colore rubent, & illi primi sunt, quos planta florere incipiens producit, interdum languidiore & quodammodo pallente colore mediis foliis ad phœnicum tendentibus, qualis fore in Adonis flore dicto cornuti, nimirum quando mediam ætatem superans planta jam dehinc incipit, & hirsutia illa in caule & foliis dilabi: aliqui siquis vigentem plantam & flores primùm producentem conspiciat, deinde jam adultam & senescentem, ex florum colore, & caulis ramorum foliorumque hirsutis vel glabritia faciliè quis diversas esse stirpes sibi persuadeat. Prolonga autem floribus succedant *cornicula*, tribus loculamentis distincta, quibus insident latiuscula quadam opercula lute capita, in quibus triplici serie *semina* nigra, rugosa, papavere majora. *Radix* longa est, alba, satis crassa, & in ramos divisa, quæ tamen perennis non est, sed plerumque prolato semine, sequente hyeme perire solet.

Nascitur agro Salmanticensi, secundum vias & agrorum margines, ubi florebat Junio, semen autem Julio prolebat: Viennensi etiam agro & per Moraviam atque Bohemiam sponte nascitur, in arvis, &c. Succo croceo minime erget hæc planta.

Quærendum an hæc sit cujus meminit D. Wheeler circa Trojam à se observatæ, flore nigro in fundo, superius rubro, paulatim in aureum languente, circa margines.

- A. 14. *Papaver corniculatum violaceum* J. B. C. B. *cornutum flore violaceo* Ger. *corniculatum flore violaceo* Park.

Clus.

Folia huic multò sunt minora, teneriora, valde minutim dissecta, non candicantia sed viridia: *Cauliculi* tenelli, subhirti: *Flores* superiore non minor, coloris ex purpureo corulci exlaturati, & nigra Violæ præ æmuli, fugax admodum & qui levissimâ aurâ excutitur. Huic succedunt *cornicula* digitali duntaxat longitudine, plerumque etiam breviora, exilia, duriscula rigidiorèque hirsutis prædita, in quibus continetur semen valde exale, coloris ex cineraceo nigricans. *Radix* tenuis est & mutilis, nec supra annum spatium perdurat.

Invenitur (autore Clusio) multis Hispaniæ locis, sed nonnisi inter segetes; Maio mensis floret. In agro Cantabrigie inter segetes spontaneum observavimus inter *Snowham* & *Burwell* vicos.

Locus & Tempus.

De papavere dicto Chelidonio.

Chelidonium à *χελιδόν* hirundo dictum est. Chelidonium visui saluberrimam hirundinem monstrare vexat pulchrum cœcis ed medentes: quibusdam sic dictum quòd in hirundinum adventu floreat, & discessu marcescat. Plin.

Cum autem Chelidonium notis genericis cum Papavere conveniat, ut in hujus capitis initio ostendimus; ejus species censenda est.

D d d d 3

A. 15. *Chelidonium majus* Ger. *majus vulgare* C. B. Park. *Chelidonia* J. B. *The greater Celandine*.

J. B.

Radix minimo digito crassior, fibrosa, rubra, rubrum croceumve succum, ut & folia caulesque, fundit. Aliquot caules producit teretes, hirsuti, propter radicem & genicula tuberosos, ut in ea planta *quis Noli me tangere* vocant, rissum mordacemque & ingratum illum succum fractis remittentes. *Folia* cum Aquilegiae foliis similitudinem aliquam habent, utcumque tamen majora, longiora, numerisque plura, ad costam ex intervallis adnexa, plurimum fena. Septimo annu claudunt, non raro tamen quaterna cum quinto in extremo impari. Singularia folia Querciorum emuland divitorum habent, Trago tenera, colore herbaceo, altera vero parte ex caelo viridi. *Flores* furculi ad genicula ex adverso foliorum exeunt; ramuli ex ipsis foliorum alis: in summitate autem furculi seu pediculi communis flores quatuor aut quinque umbellam quandam efficiunt. Flores crocei, quadiflori, cum multis intus staminibus concoloribus. Hinc calix bivalvis tegit, qui quamprimum flos aperitur desinit ut in Papaveribus, de quorum genere haec planta esse videtur. *Siliqua* oblonga, bivalvis, minime dissepita, quibus *semina* utrinque adherent parva, longiuscula, per maturitatem nigra & splendentia.

L. 273.

In parietibus & maceris, ad Sepes, & in locis ruderalis, umbrosis potius quam apricis, gignitur. Ab Aprilis mense in multam aetatem floret.

16. *Chelidonium majus laciniatum* Park. *majus foliis magis dissectis* Ger. *emac. majus foliis quernis* C. B. *folio laciniato* J. B.

Qui vulgatus illud Chelidonium majus novit facile oblatam hanc ejus varietatem dicit: Cetera similia, *folia* minus, concinnius crebriusque incisa: *flores* iidem folia aliquibus incisuris secta, & veluti fimbriata, accedentia ad flores plantae, quae quibusdam dicitur *Cuminum siliquosum* & *Hyoscyamum*.

Variat interdum foliis tenuissimè laciniatis.

Vires.

Calidum est & succum: Bilem per alvum & urinam educit, visum acuit. Hinc conducit in ictero (sympus de succo cum toto) obstructione hepatis, lienis & ureterum. Radix quantum ejus manus capere potest, purgata, in sextario rosae acetis decocta, ita ut deinceps percoleatur, decocto, adjuvante Theriaca 3ij. cyathis, vulgaris mensura exhibita, a peste correptos attestante certa experientia (inquit Tragus) liberabit, si postquam bibenter in lectum se compoluerint & sudaverint. Aqua ejus destillata oculis indita, claritatem si adsit, maculas eorum rubras emendat, sicut & facies si inde colluantur: eadem per aliquot dies pota obstructos meatus hepatis adaperit, morboque regio medetur. Herbae pulvis ulcera & vulnera purgat sanatque inspersus.

Succus herbae illius Herpetem miliviam efficaciter compescit & sanat. Herbam tritam cum auxingia verrucas absumere refert Rondeletius. Hinc multoties expertus est Zacutus.

Lobelius raro intus sumendum sentit Chelidonium, sed commodius foris utendam ad impetigines & ploras puerorum. Nos etiam ob acrimoniam plantae in Lobeli sententiam propendimus. Unde nec succum, cum acerrimus sit, ad oculorum affectus adhibendum cum J. Bauhino aliusque censemus, nisi is additis quae acrimoniam ejus retundant, cujusmodi dicitur esse lac muliebre.

Succi hujus magna quantitas ingreditur compositionem Aquae illius ardentis, quam *Mirabilem* vocant.

Chelidonium majus in curanda tabe magnopere celebrari nos monuit D. *Tancredus Reinson*; effecit egregium illud specificum D. *Garcieri* de tabe Anglica; idem affirmat (inquit) Simon Pauli *Quadrupart. Botan.* p. 46.

Succo Chelidoniae verrucam linguae sublatam narrat Zacutus Lusitanus Prax. Admir. lib. 1. obs. 73. Folliculam Natæ & Ranulae sub lingua ejusdem usu extirpavit nostro tempore Pet. Marchettus exp. Med. & Chir. Patavi Professor. Ex observ. Marcelli Cumanii ad Velschii edis excerptis D. *Soame*.

Ulicus Gassorus Pater meus impetigines & maculas manuum volarumque, necnon Cistulas ex morbo Gallico relictas experimento sequenti in multis fustulit. R Chelidone cum toto M. ij. Coq. in lixivio tonatorio bono, & teneantur manus quotidie à jejuno in hoc fomento per duas vel tres horas, ut siccant, idque continetur per quatuor vel quinque hebdomadas. Idem ex Observat. Achil. Gassori.

Sapius à nostris in dysenteria cum successu probatum est experimentum Cratoni alcoritum, quod hic habet, Aq. Chelidoni datur ad 3ij. vel iv. cum pulvere radicis ejusdem ʒij. vel ʒj. Hieron. Rousierus in * Observ. à Velschio edis. D. *Soame*. An de Chelidonio minore hoc accipiendum?

* Obs. 71.

Extractum Chelidoniae non solum in externis tuberculis, verum incipiente fistulose praestantissimi esse sepius expertus sum; incide enim & attenuat crassos humores visum obfuscantes. Sed quia utcumque acre est, non ultra magnitudinem capitis aculeae pro vice oculo imponendum est, idq. fiat mane in lecto. *Fabric. Hildani Centur. Epistolar.* 59.

17. *Otholoma vera* Dioscoridis Zanoni, *Chelidoniae majoris species*.

Zan.

Radix ei satis crassa, per duorum digitorum altitudinem aequalis descendens, aliquantulum crispata, substantia mediocriter dura, deinde attenuata, in varios ramos & fibras minores undique diffusas spargitur, colore intus & foris & flavo rubescens velut Chelidoniae majoris, sapore mordaci & excitante. E cujus capite exit foliorum caespes, pediculis nixorum concavis satis longis, superius

parte

parte canaliculo per longum extenso excavatis, costâ elevatâ inferna parte opposita subrepundâ, unde pediculi quodammodo triangulares exarant. Folia autem ramola sunt, rami majoribus minoribusque, in quos dividuntur & subdividuntur, Erucae foliis satis inuilibus, verum circumscriptione subrotunda sunt, adeo ut ad Gerani primi Match. similitudinem propius accedant, tenera, flaccida, succosa, hirsuta, crebris nervulis subis elevatis, & variè divaricatis, alis rectis, alis reortis, ad margins undique excurrentibus praedita, sursum reflexa, unde ad tactum aspera redolunt, parum ob pilos, parum ob nervulos supradictos, qui superna parte apparent depressi in totidem sulcos tenues, colore clariore, dentibus majoribus, minoribus, alis acutis, alis in extremo subrotundis, nullo ordine positis cincta. Foliorum incisurae admodum irregulares sunt, nonnullae adeo profundae ut ad medium usque costam pertingant. E medio foliorum cespice *caulis* exit, nunc unus, nunc plures pro radice magnitudine, inferna parte praecipue hirsuti admodum & pilosi, teneri, à nodo ad nodum concavi, lenti & obsequiosi, nodis crassis raris tuberosis intercepti, teneri, succulenti, rupti aut incisi succum flavum stillantes Chelidoniae majoris in modum, in ramulos divisi, & subdivisi, qui summitatibus suis foliola aliquot sustinent oblonga, angusta, acuta, in stellae formam disposita, de quorum medio enascuntur pediculi aliquot tenues, oblongi, singuli florem sustinentes calice & quatuor foliolis ovatis composito inclusum, tetrapetalum, petalis variè incisis & laciniatis, incisuris ad ungues ferè pertingentibus, coloris flavi, multis in medio staminibus flavis apices pariter flavos sustinentibus in rotundum diffusis, ut flos Anemones cujusdam florem parvum repraesentet. Delapsis floribus restant *siliquae*, aliae longae, aliae breves, aliae rectae, aliae incurvae, primò virides, postea per maturitatem flavicantes, *seminibus* replete nigricantibus, Chelidoniae majoris seminibus similibus, quae pariter ab una parte oculum habent velut pupillam unde cristulam emittunt ex albo flavicantem.

Hoc modo satis proxè describit hanc plantam Jacobus Zanoni, quæ nihil aliud est quàm Chelidoniae majoris species, nec satis scio an distincta à Chelidonia quernis foliis, quicquid ille contradicat. Suspicio illam lapsam in numero foliorum ex quibus calix componitur, quæ in Chelidoniae ex nostra observatione bina tantum sunt.

CAP. III.

De Pentaphyllo siliquoso.

1. *Pentaphyllum siliquosum Brasiliense* Thierriaja *Brasiliensis*: an *Fraxinella siliquosa*? an *Quinquifolium*; folio *Caprifoli* Marger?

Marger.

Ex radice longa paucis filamentis praedita, lenta, albissima affurgit *caulis* tres circiter pedes longus, multis ramis praeditus: *folia* ejus in longis pediculis alternatim positae quatuor, quinque, sex aut septem juxta se in orbem posita, oblonga, viridia, nervo & multis venulis intertexta, foliis Caprifoli haud absimilia, sed ad tactum mollia & glutinosa. In summitate *caulis* primò parvis foliis alternatim positae ornatur, brevibus, obrotundis; dein alternatim prodeunt ad ea pediculi longi, ad quodlibet unus, continens cylindraceum corpus album, quatuor foliolis viridibus, parvis, acuminatis infundens, hoc corpus sunt quatuor *flava* petala, quo se aperiente interius primò prodeunt filamenta septem, tres aut quatuor digitos longa: hinc quatuor foliola floris expanduntur, quae stant erecta, figuram habentia cochlearis, filamenta autem septem barba felinae modo, directè ad latera vel antrosum extenduntur, egregie purpureae: foliis albis decedentibus decidunt & sex stamina, septimum in medio manet, ac ab it in siliquam teretem semipede longam, continentem semen vix magnitudine Sinapis, rotundum quidem, sed quod in uno latere incisuram habere videtur. Tota planta ad tactum glutinosa est, & ad cujuslibet rami seu pediculi foliorum annexum acuta est spinula. Flos inodorus est, sed folia referunt odorem Majoranae.

Pert flores & semen toto anno.

2. *Pentaphyllum peregrinum siliquosum bivalve minus* Morif. *Lupinus peregrinus pentaphyllos* C. B. *Lup. Arabicus sive pentaphyllum peregrinum* Poir. Ital. *Pentaphyllum siliquosum Arabicum albidum* Park.

Morif.

Plurima *folia* per terram strata obtinet, longis pediculis innixa, quina Pentaphyllocum more in idem centrum i. e. summum pediculum coeuntia, mollicula. Ex horum medietate oritur *pediculus* pedalis aut fœmicubitalis, qui in alios ramulos dividitur, rotundus, rectus, gracilis, mollis totus, à principio ad fastigium usque foliolis trifoliatis dense convolvitis, inferioribus majoribus multo, & pentaphyllis, petiolis satis longis insidentibus; superioribus trifoliis & brevibus admodum pediculis innixis. In caulis alis superioribus umbellae in modum multi pediculi longi satis & aequales apparent, in quibus singulis quaterna *petala* parva, alba, longa, tenuia satis sub exortum & capsula, & versus finem formam seminis Ferulae aut Pastinacae latissimè representantia, alba, leviter olentia, constituenta florem album, cum *staminibus* quinis sensive, uncialibus, subnigris: quibus singulis succedunt *siliquae* singulae, bivalves, unciales, crasse satis pro proportionis plantae, nullâ siliquae cavitate in loculos dirimente membrana intergerina secundum longitudinem productâ *seminibus* infinitis nigris, rotundis, minutissimis repleta.

Floret

Tempus.

Flores per totam æstatem, floribus citò evanescentibus, siliquis uncialibus crassis residuis. Annua est planta: Autumno se serens, incunte æstate pullulat, & circa finem ætatis aut initium Autumni semen perficit.

Locus.

Ex semine Chalepo Syriæ urbe transmissio enata est.

3. *Trifolium corniculatum Lusitanicum flore rubro* Pack.

Park. Moris.

Folia aliquot longa, angusta, in eodem pediculo terna, humi strata è radice emittit; è quorum medio protrudit *cauliculus* rotundus, hirsutus, dodrantalis, in plurimos ramos brachiatos, ima parte confimilibus foliis vestitus, superius singularibus, longiusculis, angustis, è quorum sinibus egrediuntur pediculi unciales, singuli singulos flores sustinentes, pentapetalos [tetrapetalos Moris.] rubros, staminula quina senave continentes, corniculi rudimento in medio apparente, quo sensim angelcente & productiore facto flores tandem decidunt, relictis siliquis cum jam perfructurum longis, angustis, teretibus, hirsutis, bivalvibus propendentibus, innumeris minutissimis feminibus repleti, nullam membram intergerina in duo locamenta divisit. Radix tenuis, annua.

CAP. IV.

De *Lysimachia*.

Lysimachia à Lysimacho rege inventore, teste Plinio, nomen accepit; vel à pugna dirimenda, id enim est *λύσις μάχης*. Est namque vis ei (si veteribus fides) belluorum etiam animos feroces & mutuos hostiles congressus placandi. Et hoc autorem habet Plinium, cujus lib. 25. c. 7. verba sunt, *Invenit & Lysimachus herbam Lysimachiam, quæ ab eo nomen retinet. Vix quæ tanta est, ut iumentis discordantibus iugo imposita asperitatem cohibeat.*

Hujus nota sunt siliquæ flores antevercentes, quæ per matur. quadrifariam partiti & debilitates, quatuor seminum series ostendunt; Flores summi infidentes & integri una cum calycibus decidentibus unde tetrapetali propriè dicti non sunt. Hujus species quas novimus omnes præter Virginianas luteas siliquas producant languoras.

A. 1. *Lysimachia speciosa, quibusdam Onagra dicta, siliquosa* J. B. *Lysim. Chamænerion dicta luteifolia* C. B. *Chamænerion* Ger. *Chamænerion flore Delphinii* Park. *Roßbap-Willow-herb.*

J. B.

Lysimachia species reliquis proceritate superat, tres, quatuorve aut plures cubitos alta, caule glabro, canaliculato, subrubente, copiosâ medullâ albâ, fungosè pleno, foliis multis ab imo ad summum, sicut & in ramis donato, ad Salicis aut Neri folia accedentibus, oblongis, modicè angustis, acuminatis utrinque glabris, rara quadam per ambitum crenaturâ veltigia ostendentibus, obliquis ad latera venis à nervo medio secundum longitudinem decurrente deductis, sapore subastringente & glutinoso, non sine aliquâ obscurâ acuminatâ.

In ramis rubentibus longa serie nascuntur *siliquæ* longæ, quadratæ, rubentes aut ex rubore in cinereum declinantes, subhirsutæ, per maturitatem in quatuor carinas debilitates, quatuor seminum pappo tomento delicatissimo involutorum perpillorum, oblongorum cinereorum ordines continentes. Siliquarum portò fittigia in quatuor foliola angusta explicantur flores sustinentia speciosos Leucoi, purpureascentes, quorum medium occupant *stamina* candida apicibus rubentibus aut lardis, pitillo longiore in quatuor crufcula desinente. Radix alba, crassa, longè lacteque repleta, gustu insipido viscosoque.

Locus.

In prat. prope Sheffeldiam Eboracensis provincie oppidum, & alibi in Septentrionali Angliæ prat. provenit; invenitur & circa Bileam in monte *Montes*, &c. Ob florum pulchritudinem in hortos sæpe transferuntur, verum ob effrenem reptandi licentiam odiosa est.

2. *Lysimachia siliquosa, speciosa, angustifolia* J. B. *Chamænerion alterum angustifolium* Ger. *Lysim. Chamænerion dicta angustifolia* C. B. *Lysim. siliquosa angustifolia, Chamænerion Gesneri dicta* Park.

Superiori tota quidem facie similis est. Foliis confertim multis simul coærvatis, linearis foliis & longitudine & latitudine paribus. Flores confimiles, purpureascentes, longis, incanis jam dictæ corniculis infident, minores [non tamen multo.] Radix repens cum præcedentis radice convenit.

Locus.

In alveis torrentum & fluviorum in Foro Julii Italiæ, & ad Arvam & Rhodanum fluvijs prope Genevam copiosè spontaneam observavimus.

* 3. *Lysimachia Chamænerion dicta Alpina* C. B. Park.

C. B. prod.

Ex radice fibrosa *cauliculi* rotundi, superne albicantes, palmiæres, nonnunquam pedales exurgunt, foliis duplicibus cincti, aliis Rosmarini formâ, sed brevioribus & angustioribus, nullo ordine dispositis, aliis brevissimis, usque vel prædictis interjectis, vel ex eorum sinu prodeuntibus. Cauliculorum summis flores longis pediculis subcoruleis vel candidantibus infident, elegantes, purpureo-cerulei vel albo-cerulei quadrifolii, satis magni, quibus foliola quatuor brevia & viridia subcapitata, & ex eorum

eorum medio *stamina* aliquot exurgunt: siliquæ longæ, angustæ, semen minutum cum lanugine continentes, succedunt.

In Alpibus Helveticorum provenit.

Non videt, magnitudine excepta alijsque accidentibus à loco natali ortis, quid differat à præcedente.

Locus.

A. 4. *Lysimachia siliquosa hirsuta majore flore purpureo* J. B. *Siliquosa hirsuta magno flore* C. B. *Filius ante patrem* Dod. Lob. *Lysimachia siliquosa* Ger. *Great hairy coddled Roose-herb* or *Willow-herb*, called also *Coddling and Cream*.

Radice est sirculosa fibrillis capillata, è cuius capite plura erumpunt germina majuscula, rubentia, in summa tellure reptantia, quibus se latè diffundit & propagat. Caulis tenuis, sed tamen rigidi, bicubitales & altiores, teretes, hirsuti, medullâ fæsti, ab imo ad summum usque ramoli. Folia ex adverso bina, oblonga, modicè lata per margines argutè denticulata, utrinque hirsuta, & Salicis cuspida aut malis. Pericæ foliorum æmula, absque pediculis caulibus adnascuntur. Flores ex alis foliorum versis caulibus & ramulorum summitates exeunt singulares, siliquis quadratis hirsutis rubentibus, duas trève uncias longis infidentes, purpurei speciosi, ex quatuor foliis cordatis striatis compositi, in quorum medio *stamina* aliquot apicibus albidis insignita cum stylo productiore albo, quadrifariam in summitate diviso, reflexis segmentis. Calix floris quatuor acutis lacinis constat. Flos & calix unâ decidunt. Siliquæ præpropere ortu flores antevercentes, per maturitatem in quatuor partes reflexas à mediâ erectâ distillant, quatuor seminum exiguum lanugine candida adherente alarum ordines continentes. Odor plantæ compressæ suavis; sapor amaricans & nonnihil acris.

Juxta scrobium, foliarum, flavorum, rivulorumque margines alijsque humidis locis reperitur, ut Locus & rectè J. Bauhinus. Scitis apud nos & post mediam æstatem flores. Tota superficiè hyeme marcescit Tempus. radice resiliat.

Trago Salicaria, nostratibus *Willow-herb* à foliorum similitudine dicitur. Hæc autem species privatim *Coddling and Cream* ab odore foliorum paululum compressorum, Poma elixa flori lactis immixta referunt.

A. 5. *Lysimachia siliquosa hirsuta parvo flore* C. B. *siliquosa hirsuta flore minore* J. B. 12. *see siliquosa* Ger. *An Lysim. siliquosa sylvæstris hirsuta* Park. *The lesser hairy coddled Roose-herb* or *Willow-herb*.

Ex radice fibris creberrimis albis comosa caules erigit cubitales aut etiam bicubitales, teretes, hirsutis, foliis vestitis ima parte ex adverso binis, salignis, utrinque molli lanugine hirsutis, ad margines perexiguè denticulatis incisissimis, modicè in acumen desinentibus. Siliquis longis infident *stamina* exigui, longè minores quam supra descripsit siliquæ hirsutæ, coloris ex rubro patentes vel albidis.

In aquis & ad rivulos invenitur.

A superiore statura humilior, foliis minoribus nec pariter rugosis, floribus longè minoribus & pallidioribus differt.

Locus.

A. 6. *Lysimachia siliquosa major* Park. *siliquosa glabra major* C. B. *campestris* Ger. *Lewis* J. B. *The greater smooth-leaved coddled Willow-herb* or *Roose-herb*.

Caulis huic bicubitales & altiores, teretes, rubentes, ramoli: Folia per intervalla bina opposita pediculis perquam brevibus infident, sesquidigitum lata, duos trève digitos longa, in acutum mucronem desinentia, figurè ferè foliorum *Urticæ* aut *Asclepiadis*, glabra, aut adob raris pilis obita ut oculorum aciem ferè fugiant, per margines serrata. In summitatibus caulibus & ramorum folia figillatim sita sunt, è quorum alis singulis singuli exeunt flores, oblongis siliquis infidentes, calice in quatuor acuta segmenta diviso, foliis quatuor in medio bifidis compositi, minores dilutiorisque quam in prima specie. *Stamina* intus octo albicantibus apiculis capitata, cum stylo in medio exili, apice crasso quadrifido insigniti. Radix subest multifida, fibrillis quamplurimis capillata.

In humidis & uliginosis saxosis hortis, arcibus, sylvis; æstate flores.

Locus.

A. 7. *Lysimachia siliquosa glabra media seu minor* Ger. *emac. siliquosa* 4. *see glabra minor* C. B. *The lesser or middle smooth-leaved coddled Willow-herb* or *Roose-herb*.

Radice est fibrosa, & ut mihi videbatur, reptatrice: Caulibus cubitalibus & bicubitalibus, rigidis, quodammodo quadratis, prope terram rubentibus, foliis per intervalla cinctis ex adverso binis, semunciam latis, duos digitos longis, absque pediculis lata basi cauli adnatis, glabris, per margines serratis, in acutum mucronem sensim desinentibus. In summitatibus caulium & ramorum folia figillatim sita sunt, è quorum alis singulis singuli exeunt flores, parvi, quatuor foliis bifidis compositi, pallide purpurei, saturatioribus lincis striati, è calice in quatuor acuta segmenta divisa. Stylus non ut in præcedente quadrifidus est; *stamina* quoque multo sunt breviora. Flores siliquis infident prælongis, quadratis, brevi lanugine hirsutis, rubentibus, Folia inferiora in furculis primò erumpentibus breviora sunt & pro longitudinis ratione latiora quam superiora, non serrata, ad prunellæ aut Anagallidis luteæ folia accedentia.

2. *Tithymalus Amygdaloides* sive *Characias* J.B. *Characias rubens peregrinus* C.B. *Characias Montpellierianum* Ger. Park. *Characias* 1. Clusf.

Clusf.

Unicus huic magna ex parte est *caulis*, interdum plures, cubitales & ampliores, rubente cortice recti, minimi digiti crassitudine aequantes, infima parte glabri, foliorum duntaxat vestigiis insigniti, veluti infecti ac vulnerati essent, superius verò foliis duris, levibus, viridibus, majoribus quidem longioribusque quam sint Olea folia, minoribus tamen quam Amygdale, ornati, deinde in plures junctos & firmos ramulos, umbellae in modum divisi; quos ambiunt veluti acerabula aut caveolae, foliis balnearum finiles, & in his *foliis*, non sublevibus aut pallidis, ut in aliis, sed niger: postea *fructus* trilocularis, in quo *semen* per maturitatem exiliens, reliquarum Lactiarum seminis instat. *Radix* dura est & lignola.

Locus.

In faxosis circa Montspeliu: in Italia quoque, propè Lericiu & alibi in asperis & montosis observavimus. Martio flores profert, autore Clusf.

3. *Tithymalus Characias folio lanuginoso* C.B. Park. *Tithym. Characie vulgaris sylvatico* idem est, ut nobis videtur.

Præcedenti fere similis est, plures tamen ei caules ab una radice prodeunt: *folia* molliora & lanugine pubescentia; flores pallidi.

Locus.

Crescit etiam in Hispanis, deinde tan in Narbonensi quam reliqua Gallia, tum etiam apud Helvetios cæterisque Germanos.

J. Bauhinus eandem facit *Tithymalo Characie* nostrati vulgari sylvatico, cui & nos suffragamur, addeque C. Bauhinus ex una plantæ specie duas facit. Verum Morifonius *Tithymalum Characiam lanuginosum* pro distincta specie ponit in Prælu. Bot. quem passim in sylvis Galliae Soloniensis provenire & a foliis lanugine obductis a cæteris suis fortis faciliè dignosci scribit.

- * 4. *Tithymalus Characias radice repente* Morif. prælu.

Morif.

Folia gerit oblonga, radicem longè latèque serpentem producit, quâ notâ distinctu est facili.

- * 5. *Tithymalus Characias radice pyriformi* Morif. prælu.

Morif.

Sola radicem tuberositate pyriformi dignoscitur inter omnes *Tithymalos Characias* dictos.

- * 6. *Tithymalus Characias Salicis minoris folio* Morif. prælu.

Morif.

Hic à similitudine foliorum *Salicis longifoliae* vimineæ notu facillimus.

- * 7. *Tithymalus arboreus* Alpin. exot. Park. *dendroides* J.B. *myrtifolius arboreus* C.B. *Myrsinites arboreus* Ger. Tree-spurge.

Cæf.

Frutex est bicubitali altitudine & ampliore, lignosus, arboris æmulus, uno quasi caudice pollicem & amplius crasso, in ternos aut quaternos ramos perpetuè fisso, digiti crassitie; foliis circa furculos novellus longioribus Myrsinitæ ac virentioribus [Lobelio folia *Ephæ* majoris foliis paria & admodum similia, imò majora] comâ luteâ, fructu Characie.

Locus.

In scopulis nascitur & præruptis, copiosius in præcipitiis qui Saltus Cerviæ vocatur inter Massam & Petram sanctam, ubi & nos eum observavimus: invenimus & in montosis supra Messanam Siciliæ urbem. Folia figurâ suâ & magnitudine accedere videbantur ad Mezerei Germanici folia. Flores [Alpino] velut in umbellis parvis.

- A. 8. *Tithymalus magnus multicaulis*, sive *Ephæ major* J.B. *Tithymalus palustris fruticosus* C.B. *Ephæ major* Germanica Ger. Park.

J.B.

Minimè quam luxuriet fecundior solo enatus *Tithymalus* iste, quem vulgò *Ephæ*lâ majorem Germanicum vocant. Lignosa enim candidique *radix*, non brachii modò humani crassitudine assuevit, sed & fure nonnunquam superat, longè latèque vario implexu propagata perennat. Nec minor caulium quæ emittit luxuriae ubertas, minimi digiti circiter crassitie, rubescentes, & plurimis alis concavos. *Folia* Cataputæ minoris oblonga, multum illis magnitudine cedentia, hyeme decidunt. *Vasculi* umbellati, concavi, luteoli, quatuor pelata foliola furrigunt, cum totidem staminibus. *Semen* in loculis triquetris reliquis non dissimile.

Locus.

Rarior est in Italia, Gallia & Anglia, nisi in hortis colatur. In Germania per superiore & inferiore ad Rhenum, ut & in Silesia ad sabulosas fluminum crepidines, copiosè oritur.

Uterque Bauhinus *Tithymalum palustrem* Cæsalpini hujus Synonymum faciunt. Verum *Tithymalus* ille quem nos in paludibus Pisanis frequentem observavimus ab hoc diversus videbatur, liquidem folia ejus hirsuta erant, & ad *Tithymali Characie Amygdaloidis* nostratis folia accedebant, quibus

quibus & ea comparat Cæsalpinus: folia autem *Ephæ*læ majoris Germanicæ dictæ *Tithymali* parali foliis similia sunt. Est ergo palustris noster *Pisani* (utputo) idem qui

9. *Tithymalus Characias pratensis incanus* Botan. Monsp. *incanus hirsutus* C.B. *inscribitur*. An *Tithym. Characias lanuginosa* Morif. prælu.

Magnol.

Cui *radix* crassa, multos *caules* pedales & cubitales, rubentes proferens; in quibus plurima *folia* indistinctim oriuntur, caulibus adherentia, longa & lata, leviter in ambitu serrata & sinuata, supra & infra molli lanugine pubescentia. Flores aliorum more velut in umbellam congesti, ex luteo rufescentes, loculi triquetri, villosi & verrucosi in quibus *semen* continetur.

In pratibus circa Lateran Junio mensè cum flore & semine plurimis in locis reperitur.

Locus.

Monifonius *Tithymalum* suum *characiam lanuginosum* in sylvis Galliae Soloniensis provenire scribit, unde videatur potius varietas *Tithymali sylvatici* toto anno folio retinens.

- A. 10. *Tithymalus paralis* J.B. Ger. *paralis sive maritimus* Park. *maritimus* C.B. *Sea-spurge*.

Virgis aliquot lignosis, rubentibus, ad pedalem aut cubitalem altitudinem assurgit, *foliis* crebris ab imo ad summum usque obstitis, angustis, oblongis, medio tamen latioribus, limi foliis nonnihil similibus, verum crassius & castis, succo lacteo acerrimo turgidis: summis *virgis* innascentur umbellatim fere ut in aliis *Tithymalis* flores pallidè lutei, quibus singulis subint folia bina lata furculos & pediculis cingentia: sequuntur capsulae trilocæ ut in hujus generis reliquis. *Radix* subest latis crassa, oblonga, lignosa, vivax.

In arenosis maris litioribus frequens est.

Locus.

Dubitat Gesnerius hort. an *Tithym. paralis* à *Matthiolo* & *Trago* pictus sit *cyparissias*: idque sanè summa ratione: Nam descriptio *Tithym.* *Cyparissias* similis *Pityulæ* multis J.B. qui aliorum Botanico-rum *Tithym.* *cyparissias* est, *Tithymalo* paralo convenit: & planta illa quæ in sabulosis ad Rhenum copiosè provenit, (qui locus *Tithym.* *cypar.* simili à J. Bauhino assignatur) nisi non alia vîa est quam *Tithymalus* noster *paralis*. Alii curiosius examinent, & plantas invicem conferant.

- * 11. *Tithymalus* fortè dictus Lucæ Gbino *Pityula*, quibusdam *Characias Pannonicus* J.B. *Tithym. Characias* 4, sive *rubens* Germanicus C.B. *ejusdemque* *Tithym. Characias* 5, seu *angustifolius*. *Tith. Characias angustifolius* Park. Ger. umac.

J.B.

Radix est magnâ, longâ, crassâ, è qua crebri nascuntur *caules*, inæquales, dodrantales sextantales ac fortè dodrante majores, *foliis* multis amicti, Parali foliorum latitudine, longitudine majori, interdum breviorè, acuminatis, spissis, colorè fere myrsinitis.

Hunc Clusius titulo *Characie* 3. Austriaci sic describit:

Multos ab una *radice* profert *caules* pedales, nonnunquam etiam cubitales, firmos, leves, infima parte nonnihil purpurascens, & foliorum quæ deciderunt vestigiis notatos. Hos deinde ambiunt confuso ordine nascentia *folia*, crassiuscula, levia, duas interdum uncias longa, mucronata. Summi *caules* in multas virgulas inter *folia* emergentes dividuntur, quæ bina subrotunda seu quodammodo circinata foliola, & quasi vasculum seu labellum imitantia sustinent, in quibus *foliis* reliquorum *Tithymalorum* floribus similes, qui cum suis virgulis & vasculis pallido sublateo colore præditi sunt: succedunt triangula *capitula*. *Radix* longa, digitalis crassitudinis, infimâ parte in aliquid fibras divisa. Maturò semine *caules* singulis annis emouuntur, novo autem Vere recentes alii è radicè germinant, qui subsequente anno flores ferunt.

Nascitur peristic Pannoniæ locis, sed Viennensi agro tantâ copîa in graminibus & siccoribus pas- Locus. cuis, ut Junio mensè (tum enim flores) omnino pallecere videantur.

D. Magnol in umbrosis circa pontem Castrî novi Salenove & Lateræ passim repertis assidue.

12. *Tithymalus ferratus Dalechampii* J.B. *Characias ferratus* Ger. *Characias folio ferrato* C.B. *Char. ferratus Montpellierianum* Park.

J.B.

Cubitali caule præditus est, per quem *folia* uncialia, alia culmo latiora, alia etiam minùs lata, pleraque non acuminata, sed subrotunda, denticulis per ambitum crenata, glabra: at verò quæ umbellæ pediculis ad cotum subjunctur *folia*, multo latiora quam longiora, nonnulla quoque orbiculata, nihilque fecus in ambitu serrata. Flores acerabulorum cavo insidentes nullo, lutei: *capitula* masculica, triquetra, ex tenui pediculo Myrsinitis fere paria.

In Gallia Narbonensi passim & copiosè oritur, circa Nemalum, Montspeliu, &c. nec alibi (inquit J. Bauhinus) temere reperitur: Verum Clusius *Tithymalum* myrsitæ Valentini appellat, unde Valentino etiam regno communem esse colligitur.

13. *Tithymalus Myrsinites* J.B. Park. Lob. *Myrsinites latifolius* Ger. C.B. item *Tithymalus angustifolius Myrsinites* eorundem.

J.B.

Ramos dodrantalibus crassiusculis per terram maximè ex parte funditur, quos serie quadam ambiunt *folia* Myrti, pinguiscula, colore glauco prædita, in acumen desinentia. Ramorum extréma in furculos abinde indidem ortos, pyxidata folia rotunda transagentes, umbellatim dispositos: quibus

Eccc

bus inter folia insident flores colore herbido, quorum singularia foliola pulvilli instar habentia, an-
sulis croceis donata sunt. Pericarpia triquetra, totidem grana continent.

Locus.

Juxta arcem Rhegii in Calabria sponte ortam invenimus.

Tithymalum latifolium & angustifolium C. B. pro eadem planta habeo: siquidem figuræ Lobelii,
que in *Adv.* habetur titulo *Tithymali Myrsinitis*, quæque in Obl. tit. *Myrsinitis myrsifolii* unius & ejus-
dem plantæ sint, cum in Observationibus ad Adversaria Lectorum relierat: nec refert quod utram-
que ponat in Icon. Plant. alteram nomine *Tithymali myrsifolii* Obl. p. 192. alteram titulo *Tithym.*
myrsitis Diof. Adv. p. 150. cum ipsæmet in Obl. utramque iconem pro ejusdem plantæ habu-
erit.

14. *Tithymalus maritimus* Juniperi folio Bocconi. An *Tithymalus cyparissius* vulgaris Park?

Boco.

Hic (inquit) Tithymali arborecentis facie fruticat: podali & altiore quandoque est *caule*, superne
variis ac multiplicibus ramis distincto, valde comolo; tenuibus *foliis* copiosissimis, longissimis,
Juniperi formæ, sed mollioribus & minoribus circumvestito, ad Tithymali leptophylli figuram acceden-
tibus. *Flores* & *capsulas* feminales aliorum Tithymalorum mores (id est fructum tricoecum) pro-
fert. Perpetuus est.

Locus.

Prope Massiliam in arenosis ad mare invenimus, ubi & Paulus Boccone.

Tithymali cyparissie vulgaris tum figura tum descriptio apud Parkinsonium ab hac planta non
multum ablatum, ut examinantem patebit.

- * 15. *Tithymalo marmo affinis* Linariae folio C. B. amygdaloides angustifolius Tab. limfolius parala
congener Park.

Hic (inquit C. B.) à Linaria antequam floreat solo lacteo succo distinguitur: quomodo ergo dis-
ferat ab *Elula* Olfinarum five Tithymalo pinco?

Locus.

In declivibus montis *Capuladus* soli expositis, inter rupes versus *las Cambretes* & in aliis campe-
stribus lapidosis copiose oritur. Botan. Monsp.

- * 16. *Tithymalus maritimus* spinosus C. B. maritimus Creticus spinosus Park. An *Tithymalus* spi-
nosus Creticus Alpini?

Bel.

Est Tithymalorum genere est (inquit Bellus) spinas proferens, floribus luteis, foliis parvis rotun-
dis, lacopium effundens, radice (si recte memini) carnosa.

Tithymalum suum spinosum Alpini ita describit. Planta est dodrantalis, primo ætatis suæ an-
ramulis & foliis Apios Græcorum maxime æmulatur. Radice nititur in principio crassa, tuberosa,
sed longi, in acutum desinente, non ablinqui Apios radici. Anno vero secundo ramuli brevius, tenues
dodrantales in cymis fruticant, & in crucium modum ramulorum extrema dividuntur, & desinunt
in spinulas tenues, acutas. Æstate foliola ramuli abijciunt, quo spinulae duriores & nigre evadunt.
Lacteo succo acri turgente.

17. *Tithymalus maritimus* Venetus Park. maritimus purpureo-antibus floribus C. B. *Esula* rara in
Lio Venetorum insula Lob. *Es. Veneta* maritima Gor.

Lob.

Sesquicubitus duobus cubitos longos *caules*, fungosos, rugosos, fucos, crassos minimum digitum,
multis ramulis divisos emittit pedibus; & *foliis* fittu binis per intervalla, majoribus quàm terribilis
Alypi, ad Glycyrrhizam proximis, lentis, pinguis Thymelææ; *flores* pendulos prominentibus purpu-
rascentes & fusco, obsoleto Aristolochiæ, Vincetoxici effigie. Radix foris pulla, intus villosis li-
nesticis pelliculis, cuspidi in *Tarion-rare*, cineris, sesquicubitus longa, digitum minimum crassa,
visco dilenta: Univerla planta lactescit, & proslum Tithymali parali cui convictrix fore semper
fuitur æquiparatur.

Locus.

Sed non alibi quàm in litoribus & insulis sinus Adriatici faciliè reperitur, & in *Lio* insula exigua,
quæ obex est maris alluvionibus.

18. *Lathyrus major* C. B. *Cataputia minor*. *Lathyrus major* hortensis Park. *Lath.* five *Cataputia*
major & *minor* Gor.

Radix huic simplex, fibris albaque capillata. *Caules* sesquicubitalis, teres, solidus, crassitudine pol-
licari, *foliis* velutis crebris, tres digitos longis, falcis similibus, ceruleo-viridibus in crucis formam
dispositis. Primo à facione anno lyncem tolerat, sequenti æstate in ramos dividitur, in quibus folia
ad singulos flores bina, in quæ in caule fune multum dissimilia, nimirum à lata basi in acutum mu-
cronem sensim desinentia, nonnulli inro concava, aliis ad foliorum Hederæ aut Alcepiadis for-
mam accedentia, colore ex viridi flavicente & minime cerulea. Ad flores singulos ramuli in sucru-
los duos divaricantur, adeo ut hos in ipso ramulorum divortio seu divaricationis angulo collocetur:
in plures deinde furculos minores intrinsecos fingula majores dividuntur. *Flores* quatuor foliolis
compositi. *Vasculum* feminale masculinum, tricoecum.

Ab hac non alia in re quàm partium omnium magnitudine differt *Lathyrus minor* hortensis
Park.

Lathyrus

- * 18. *Lathyrus minor* conglomerato flore C. B. minima Park. minima C. B. *Lathyrus minor* Dalecham-
pii Lugd.

19. *Tithymalus cyparissius* J. B. C. B. Gor. *Pityusa* Tithym. pinco five *Esula minor* Park. *cyparissius*
J. B. Common Cypariss. Spurge. *Tithymalus pinco* Gor. huic idem videtur.

J. B.

Radix minimo digito crassior, sæpè tenuior, fibrosa, lignosa & nonnunquam serpens. *Caules* pro-
mit dodrantales & cubitales, primo simplices, postea ramosi, in quibus *folia* primo Linariæ, mol-
lia, quæ postea tenuiora multo cum in ramos dividitur. *Flores* in urubellæ quasi formam dispositi,
longis pediculis folia quibus donantur perforantibus, luteis, ex quatuor quasi seminuclis conjunctis,
extrorsum vergentibus corniculis compositi, apicibus item luteis: quibus triquetri succedunt *lenticli*,
in quibus *semen*. Ab eadem quoque radice exurgunt *cauliculi* (ego pro abortu habeo, sicut à non-
nullis pro privata specie proponatur) quorum *folia* breviora multo, pinguiora, subrotunda, averla
parte plurimis punctulis seu signatis rufis notata, in quibus ramulis non memini florem observare.
Hinc pater quid sententium sit de Tithymalo fideophylli Thal. i. e. cyparissia foliis punctis croceis
notatis C. B. foliis maculatis Park. Lactæ autem partibus omnibus turgit.

Hic Tithymali pro anni tempore & ætate insigniter variat: non raro enim verno tempore co-
ma rubente aut flavæ exit.

Prætorum margines & septum istam spem alunt *Esulam*. In Angliæ sponte non provenit, quod
sciam. Minus videtur Botanicos de Tithymalo pinco, five *Esula* minore, planta passim cognita
& vulgo in hortis culti tam confusi & obscure scribere, ut nesciam planè quid sibi velit, quove ti-
tulo illum proponant. Ab aliis speciebus, nulli saltem notis, discretu facili est, radicibus repatri-
cibus, statura humili, foliis oblongis, angustis, virentibus, mollioribus & teneris, in caule creberrimis,
Linariæ adeo similibus ut obiter inveniuntem pro his fallant: verum succo lacteo faciliè distinguuntur se-
cundum verticulum illum vulgarem, *Esula* lactescit, sine lacte Linariæ crescit.

- Tithymalus cyparissie* similis, *Pityusa* multus J. B. Tib. foliis Poni, forè *Dioscoridis* *Pityusa* C. B.
Tithymalus pinco Gor. *Pityusa*, *Tithymalus pinco* five *Esula minor* Park. potius Tib. cypa-
rissius vulg. ejusdem.

J. B.

Tithymalus hic rarus est Cyparissie vulgè dictæ similis, ab eo tamen aliis est, radice longiore,
crassiore, multoque fibrosa: *Caules* multi, forè cubitales, simplices, interdum in ramos multos do-
drantales diduci; per quos *folia* conferta, crassiora, firmioraque quàm Cyparissia & magis aspera:
extremis ramorum insident *umbellæ* magnæ, foliis peltatis, non majoribus Cyparissia.

De Tithymalo cyparissia & pinco dictis confusi admodum scribunt Botanici, ut mihi parè per-
suadeam unam & eandem specie plantam esse. Ast hoc in loco à J. Bauhino descripta, videtur esse
Tithym. paralius, aut alia quedam species nobis incognita. Notandum tamen plantam Parkinsonio
sub titulo alato descriptam esse Tithymalum cyparissiam J. Bauhini superius proximè descriptam:
quæque hoc in loco à J. Bauhino describitur, sub titulo *Tithymali cyparissie vulgaris* à Parkinsonio de-
scribi: siquidem foliis brevioribus & crassioribus & in caule crebrioribus magisque confertis seu den-
sius sitis à Tithymalo pinco differre scribit, Lobelum secutus.

Crepides sabuloti fluminum & vicini colles frequentius hunc alato, inquit J. B. Abundat in Locus.
plantæ arenosa prope Argentinam, & Balneæ ad Rhenum versus *Haltigen*, ut & prope Montepeli-
um. Planta autem illis in locis frequens nobis non alia visa est quàm Tithymalus paralius, ut superius
diximus.

Omnia Tithymalorum genera adurendi vim obtinent (inquit Tragus) imprimis verò lacteus co-
rum succus, quare raro citra noxam sumi possunt. Dodrantis Tithymalorum omnium succum per
inferna purgandi validum vim habere scribit, Bilem, pituitam & aquosos humores ducere, etiam in
exigua quantitate sumptum; sed ventriculum vehementer conturbare, & interna viscera inflamma-
re; eamque ob causam ab ejusmodi doctis ac prudentibus medicis abstinere.

Esula pituitam validissime, præcipue per inferiora, purgat, unde & Ruficorum Rhabbarum
audet. Est autem aeris, ignea & erodens, adeo ut impudentium mendicorum fraudi inserviat, qui
ejus succo autem sibi nec exulcerant scabrities specie. *Schrod.*

C. Hofmannus le nunquam consiluisse ait, sed fuisse tantum spectatorem audacia vulgaris quæ-
to Cochlearia admittent. Si quis tamen (inquit) ut velit, *Esula* preparata Offic. utatur, quæ per viginti
quatuor horas steterit in infusione acerrimi aceti, iterumque exsiccata. Hujus dosis est à ʒij. ad
ʒj. & sine noxa purgat. Calp. Dornavius ita corrigat, R. *Esula* præp. ʒiv. Macis, Galangæ à ʒij.
Spodii præp. ʒj. Trag. Bdellii ana ʒijj. Fiat pulvis, cujus dos. à ʒʒ. ad j.

20. *Tithymalus cyparissias* Alpini. exot.

Alpini.

A radice crassa, quatuor digitos longa, lacteo succo turgente, (ut & reliqua planta tota dum re-
cens est) *caules* producit multos, tenues, junceos, parvis capillamentis, brevibus, multis, tenuibus,
Pini foliis similibus vestitis, prope radicem nudos, sed punctis nigrescentibus crebris maculatis,
quorum singuli umbellam ex tribus aut pluribus furculis constantem obtinent, & in principio um-
bellæ unius utrinque foliolium, oblongum, parvum, extremum acutum, Myrti folio simile, mi-
nus tamen & tenuius, quilibet etiam umbellæ furculus ex 4. medium utrinque folium prædi-
cto simile & minus; à quo furculus usque ad extremum ipse modo facti foliola, ex una parte medi-
antia,

Ecc 2

nantia, aliis longè breviora latiorque cum floribus parvis, Lencuii similibus, atque fructibus parvis triquetris, *semina* forma parva, rotunda, alba, Piperi minora continentibus. Inter caules prædictos graciles nemunquam unus vel duo, crassitie minoris digiti videntur, qui in plures itidem cauculos foliatis dividuntur, ad exortum antequam dividantur nudi & punctis emaculati.

Cretam insulam agnoscit matrem hæc species.

Loc.

21. *Tithymalus annuus Lini folio acuto* Botan. Monsp. An *annuus Pityusæ folio* Lob. An *Tithymalus linsfolius* Cam?

Magnol.

Dodrantalet & interdum pedalem altitudinem acquirit, quamvis modò minor, modò major conspicitur. Secundum caulem plurima oriuntur *folia*, longa, Lini folia æmulantia, in aculeatum quasi apicem definitia. Flores ut in aliis speciebus. Folia circa flores disposita, latiora sunt & multis apiculis donata. Radix lignosa est, quæ singulis annis perit.

Locus.

In marginibus fatorum circa Salenavam, la *Colom. Oteræ* & alibi pluries vidit D. Magnol. Nos in Sicilia inter lægetes observavimus, & pro *Tithymalo linsfolio Cam.* habuimus.

Tithymalus Linariæ folio, lunato flore Moris prælat.

A foliis Linariæ similibus, & flore Lunæ crescentis referente figuram faciliè dignoscitur.

At hæc notæ *Tithymalo cyparissæ* J. Bauhino superius descriptæ conveniunt, ergo illi idem videtur.

- A. 22. *Tithymalus segetum longifolius* Append. Cat. Cant. *Long-leaved Corn-Spurge*, An *Eula minor* sive *Pityusæ* Ger. emac?

Altitudinem dodrantalet vix assequitur. *Folia* oblonga in acumen desinunt. Tota planta colore est luteo-viridi præter caulis partem ter proximam, quæ rubescit.

Hæc species cum præcedente seu XXI. convenit magnitudine, foliorum figurâ, colore, loco, ut eandem esse suspicer, non tamen sciderit affirmavimus, cum plantam nondum viderim.

Locus.

Inter lægetes prope pagum *Kingston* dictum ultra sylvam via quæ *Gamlingsay* ducit reperitur: observavit etiam D. Dale inter lægetes circa *Comberton* cis *Kingstoniam*; ostendit etiam nobis siccam plantam à se collectam, cujus altitudo semipedalis, aut dodrantalet, caulis firmus, foliis non admodum crebris cinctis, neque ut in *Eula exigua* Tragi in acutos apices terminatis, sed obtusioribus & subrotundis. Summis caulis ut in reliquis congenitoribus velut umbellæ quædam florum insident: umbellarum autem basin totidem folia acuminata cingunt quor sunt umbellam componentes radii. Vascula seminalia parva & ut in reliquis triocca. Radix parva, annua, paucis fibris donata.

Tithymalus foliis brevibus aculeatis C. B. i. e. *Pityusæ Matthioli* & aliorum, nobis incognita est, quærat apud Autores à Bauhino citatos.

- A. 23. *Tithymalus leptophyllus* Park. minimus angustifolius annuus J. B. *Eula exigua* Tragi Ger. emac. *Tithymalus* sive *Eula exigua* C. B. *Dwarf Spurge* ex *small annual Spurge*.

J. B.

Palmaris av. semipalmaris est plantula, *radiculâ* nitens tenui, tres aut quatuor uncias longâ, *cauculos* & ramulos multos eâ quæ jam dixi longitudine, ac etiam dodrantalet obtinens, *foliis* stipatis semunciam uncie trident longis, semiculmum latis, in acutum mucronem productis, crebris, sursum spectantibus, lacte turgidis. *Flosculi* herbidi, & pericarpium ut in reliquis congenitoribus triquetrum, *semina* rotunda, canentia continens.

Locus.

Planta est annua: inter lægetes frequentissima.

- * 24. *Tithymalus sive Eula exigua foliis obtusis* C. B. J. B. Park.

Radice est exili, oblongiusculâ, capillatâ: *cauculis* pluribus, ad terram resupinatis, aliquantulum repentibus, binucialibus, triuncialibus, aliis palmo minoribus, rotundis, lacteo succo turgentibus, qui *foliis* oblongis angustis, sed semper in summo obtusis & velut abscissis inordinate vestimentur.

Locus.

In agris Patavinis & Massiliensibus reperitur.

Tithymalus exiguus saxatilis C. B. J. B. Park.

C. B. prod.

Radicalum habet capilli modo tenuem, longiusculam, *cauculos* tenues, unciales & binuciales, angustissimis & brevibus *foliis* cinctis: *flosculi* exigui, rubentes.

Hæc planta non alia esse videtur à *Tithymalo leptophyllo* fol. obtusis, partium omnium parvitate foliâ diversâ, quam foliâ sterilitate debet verisimile est.

Locus.

Circa Monspelium locis alperis provenit, vide Botan. Monsp.

25. *Tithymalus*

- * 25. *Tithymalus Siculus polycoctus, Portulacæ folio* Bocconi.

Boc.

Caule affurgit pedali aut altiore, superne amplo & valdè ramoso: *Folius* ad Portulacæ aut *Tithymali* helioscopii figuram circumvestit. *Floris* & *semen*, ut in cæteris sue classis, in alarum finibus atque ipsi ramis insident, & ordine distribuntur: rotundis subsequeuntur *capitula*: binis, tenuibus apiculis donatis, in quibus *semen* Cannabis figurâ atque colo e concluditur. Ea est plantæ ejusque alarum durities & contumacia, ut media hyeme arida & foliis spoliata perdurer adhuc, & capsulas seminum (quod notatu dignum) unguibus frangere aut evellere (adèd pertinaciter hærent) sine rami particula non possit. Ex semine deciduo quotannis nascitur.

- A. 26. *Tithymalus helioscopii* Ger. Park. C. B. *helioscopii sive folisquæ* J. B. *Sun-Spurge* ex *Dwarf-wort*.

Radix ei simplex, alba, rectâ descendens, fibris aliquot donata, unde *caulis* exurgit singularis, semipedalis aut pedalis, teres, raris pilis hirsutus. *Folia* in caule frequentia, nullo ordine posita, Portulacæ aut Peplios similia, digitum & interdum sesquidigitum longa, extremitate subrotunda, argutis denticulis circa margines crenata. Sarculi [quique forè] è summo caule nati umbellam quodammodo efficiunt, quos totidem circumstant folia, iis que in caule majora & rotundiora. Singuli furculi in tres alios pariter sparguntur, quos tria circumstant folia. Flores in ipsi caulis & furculorum divaricationibus singulati sit, parvi, herbidi, tetrapetali, petalis subrotundis & minime lunatis. E medio flore egreditur *stylus*, cujus apex in *vasculum* seminale turgescit triquetrum, triococum, ad floris latus reflexum. Tota planta succo lacteo acri turgit.

Æstate flor et semen maturat; hyeme perit.

In hortis oleaceis & arvis pinguioribus, nec rarè in rudibus ad urbium mœnia, &c. occurrit.

Tempus & Loc.

- A. 27. *Peplus sive Eula rotunda* C. B. Ger. J. B. *Eula rotunda sive Peplus* Park. *Petty Spurge*.

Dod.

Dodrantal is herbulæ est, lacteo succo manans, Helioscopio *Tithymalo* similis, ejusque quædam veluti species, sed omnibus partibus minor. *Cauculis* subrubent: *Folia* exigua, in rotunditate oblongiuscula, circa margines æqualia, (quæ certâ notâ à *Tithym.* Helioscopio distinguuntur, cujus folia crenata sunt) inferne majora, superne minora. Coma crenata, seu in umbellæ formam coacta. *Capitula* tribus loculis discreta *semina* continent reliquis familia. *Radix* tenuis, fibrosa, annua.

In hortis & vineis exit, & subinde in agris neglectis aut non cultis. Æstate viget, ac usque ad Hyemem perdurat.

Locus & Tempus.

28. *Peplus minor* J. B. Tab.

J. B.

Patulis in orbem ramis varièque divaricatis terram subiectam inumbrat, *foliis* Pepli majoris, rotundis ferè, in modicum acumen leviter desinentibus, dimidio minoribus: *pericarpia* pusilla majoris, aut Chamæfycæ, triquetra, levia, tribus locellis totidem claudunt *semina*.

In arvis requiescit circa Monspelium observavimus.

Locus.

- A. 29. *Peplus* J. B. Ger. Park. *maritima folio obtuso* C. B. *Small purple Sea-Spurge*.

J. B.

Terræ faciem ceu muliebre flammeum patulis ramis, variè divaricatis, palmaribus & sesquipalmaribus, rubentibus, crassiusculis operit, per quos velut ad articeulos *folia* adversa nascuntur, rubentia, duplo triplo Chamæfycæ majora, crassiora paulò, longiora, per exiguum rotunda, quorum par ea quæ sub novo (cui folia solum per longitudinem medium dividit) productis est quam quæ supra nervum, & velut innata. *Flosculi* luteoli proximè ramis oriuntur. *Capitula* triocca, levia, duplo majora quam Chamæfycæ. *Radix* longiuscula, crassiuscula, simplex.

In litore maris arenoso inter Penlantiam & *Marktesen* Cornubiæ oppida. In maris Mediterranei littoribus frequens reperitur.

Locus.

- * 30. *Peplus annu foliis acutis, flore viscoso* Bocconi.

Dodrantal is est huic *caulis*, subrubens; dum in hortis colitur amplâ hexæghe umbellâ & glia comosâ, aliquot contractiori donatur, ubi natali solo spontanea est. *Folia* exigua, è rotundo acuminata sunt, Herbæ terribilis minora. Flores mucosos gerit. *Semina* vero in capsulis ad echni formam aliquatenus involucribus suis accedunt.

In agro Lugdunensi frequens inter lægetes reperitur.

Locus.

31. *Chamæfycæ* Dod. Lob. J. B. C. B. Ger. Park.

J. B.

Gracilem *radicalum* habet, longitudine circiter palmari, fibris aliquot tenuissimis donatam: *ramulos* quadrantes, ac etiam pedales, in alâ subdivisos, rubentes, subhirsutos, in orbem terræ approximatis: quibus ad genicula adnascuntur *foliola*, conjugatim disposita, subrotunda; quæ terram præcitant rubentia, superne viridantia, nisi quod in medio purpureâ nec fuscâ maculâ; quædam lappet in extremis ramulis supra infragere omnino saturâ rubedine tincta sunt. *Flosculi* ad ramulorum extremitates

Ecce 3

cationes

cationes inter folia emicant purpurei. *Pericarpia* tricoeca. *Efulæ* exigue. Trago dictæ sub foliis latitant.

In agris & vineis tam Siciliæ & Italiæ quàm Galliz Narbonensis frequens oritur, quicquid contradiat Lobelius.

Locus.

- A. 32. *Tithymalus platyphyllos* Fuchsii J. B. *arvensis latifolius* Germanicus C. B. *Tithymalus peregrinus* Clus. Hist.

J. B.

Radix nititur simpliciter, alba, lignosa, adnatis aliquot donata. *Caulis* inde exurgit sesquicubitalis & bicubitalis rectus, teres, glaber, rubescens, intus concavus, singularis modò, modò plures, inter quos eminet medius inter contradios alitudois locos, per quos tamen omnes frequenter obervantur rami, quorum exortus *folium* magnum semper apponitur, duarum unciarum longitudine, latitudine unciali, talia quoque fortuito ortu crebra per caules ramòque spectantur: at caulis fastigium in pediculis aliquot seu radios umbellam mentientes abie, unico in medio sedente flosculo, quorum coitum coronat rosa foliorum oblongorum, crenis parum conspicuis denticulorum: & quibus pediculis unusquisque subdividitur pari modo in alios, & horum quilibet denno in alios, flosculis singularibus singulas divaricationes occupantibus. *Flosculi* cotylis insident perexigui, luteoli, quatuor petalis exiguis, flavis, non cordatis compositi: quos sequuntur vixdum delapsos tricoeci *fructus*, minores & minus alperi quàm *Verniceo* dicto, sex falcis ita insculpti ut hexacocci videantur. Annuæ est planta ex semine deciduo siccò quotannis reparans: interdum tamen hyemem tolerat. In agris non admodum inrequens est. In hortulo nostro & pomario hic Noctæ in Efficiæ sponte provenit.

Locus.

- * 33. *Tithymalus platyphyllos* Clus. Ger. *latifolius Hispanicus* C. B. Park.

Clus.

Podali, interdum majore altitudine assurgit, in aliquot à radice divisus ramos, nonnunquam simplici *caule* præditus, quem ambiunt ampla *folia*, rotundiora & quasi orbiculata mucrone prædita, ad statidis novellæ foliorum formam accedentia, viridia, crassiuscula & aliquantulum carnosa, pallidiora & acri succo turgentia. *Flos* ramulis insidet ex flavo purpureo, ac veluti acetabulis five balinearum foliis comprehensus, ut in aliis. *Radix* crassa est & candida.

Uno Valentino regno inter *Biar* & *Humiente*, viâ ialebroâ inter medios frutices, Martio mensis florentem duntaxat observabat Clusius.

34. *Tithymalus non acris flore rubro* J. B. *montanus non acris* C. B. qui huc refert *Efulam dulcem* Tragi. & *Pitysum* fove *Efulam* minorem alteram floribus rubris Lob. Ger. Park. Sweet red-holweg *Spurge*.

J. B.

Tuberculis inæqualem habet *radicem*, longiusculam, fibratam: *caules* pedales vel cubitales, primò purpureoscentes, non sine adnatis ramulis, *folia* amicti Tithymali verrucosi, modicè in acumen rotundum desinentibus, glabris. *Pedunculi* & caulis fastigio aliquot exeunt (subiecta foliorum oblongorum rosula) umbellæ formâ, in furculis subdivisi; singuli *flosculi* in medio foliorum duorum simulum acetabulis, parvis, quadripartiti, rubentes: E medio flosculo rubro exoritur ex brevi pediculo *fructus*, parvus triquetor, tuberculis asperatus, ex cuius medio stylus, & ad latus pediculis vel ramulis ligumens *folia* alia duo & in medio alium florem ac fructum. Ceterum emanat ex vulnere lacteus liquor, ut in reliquis Tithymalis, verum nequaquam acer aut fervidus, sed adstringens, unde Tithymali aut Efulæ dulcis nomen meruit.

Locus.

In montibus circa Genevam observavimus.

- * 35. *Tithymalus tuberosus* Germanicus C. B. Park.

Hujus meminit Camerarius in horto. An & quid differat à præcedente inquirendum.

- * 36. *Tithymalus Raguensis non descript.* Hort. Lugd. Bat.

- * 37. *Peplis major Brasiliensis flosculi albi* Caecilia indigenis Marggr.

Marggr.

Ex *radice* alba, lignosa, lactescente, paulo majori semipede, multi prodeunt *caules*, teretes, nodosi, virides, uno latere rufescentes, multis ramis donati, qui partim humi jacent, partim stant erecti: ad nodos caulium & in ramulis bina *folia* opposita reperiuntur, in ambitu subnitent serrata; ramulorum paulo minora ut quæ ad caules. In extremitate caulium & ramulorum multi nascuntur *flosculi* subtilissimi, albi, tetrapetali, quos excipit triangularis *capsula*, in qua semen. Tota planta copiose lactescit, quod lac commendatur à Lusitanis ad oculorum rubedinem & dolorem autem cendum.

Tithymali non acris species esse videtur.

38. *Apis* J. B. vera Ger. *Apis seu Tithymalus tuberosus* Park. *Tithymalus tuberosa* pyriformi radice C. B.

J. B.

Facilis à *radice* est *Apis* cognitio, quæ quia oblonga, turgida, inque Pyri modum turbinata, plantæ nomen fecit, quam Napi radici rectè comparaveris. Hujus è capite ramuli aliquot exeunt palmato-biviores, *folia* facis frequentibus amicti Efulæ rotunda seu *Pepli*, at minoribus, ex angusto principio seu sim dilatatis, perque extremum rotunda.

Adfer.

Adfertur ex Creta, sed & Apuliæ peculiarem esse monet Imperator. *Apis* à radice pyriformi Locus. Græcis dicitur.

- * 39. *Peplis montana folio Nummulariæ* C. B. altera Ang.

- * 40. *Apis radice oblonga* Ger. emac. *Apis seu Iſcha altera* J. B. *Tithymalus tuberosa oblonga radice* C. B. *Apis seu Tithymalus tuberosus oblonga radice* Park.

Clus.

Radix constat tuberosâ, non in Pyri formam turbinatâ instar prioris, sed æquali propemodum ubique crassitudine, unciam, interdum etiam binas uncias, longâ, cujus extrema pars in quatuor alias radices five crassas fibras sensim gracilioscentes desinit, & paucis fibris prædita est, colore foris fusca, intus candida, lacteo succo turgens ut Tithymali. Ex summo ejus capite exeunt quini aut seni *ramuli*, in terram procumbentes, palmares aut amphiores, secundum radicem nonnihil purpurascens, *folia* viridibus non magnis, sed prioris foliorum instar, & incondito ordine eas ambiuntibus præditi; illi deinde in minores & graciliores dividuntur; bina *folia* paulò rotundiora & contrario situ nascentia sustinentes; in quorum medio exoritur *flos*, ex flavo rubescens; cui succedat *capsulum* trigonum, rugosum & tuberculis oblitum, in quo *semen*.

Semine peregrè accepto Jacobo Plateau nata est.

41. *Tithymalus lunato flore Columnæ* Park. *Sylvaticus lunato flore* C. B.

Col.

Hujus *radix* exigua respectu plantæ, foris nigra, plures edit *caules*, pedales ab imo rubentes & laves, à medio (ubi plura simul folia in rotæ ferè speciem hærentia) ad summum usque virefcentes, & hirsutos, *folia* brevibus, rotundioribus, alternatim dispositis velitis, [circa unum folium demulantur Characis ritu.] E summo folio alia aliquot exeunt, cava *folia* rotunda in cacumine gerentes, ex quibus bina alia, petiolis juncis insidentia exeunt, cava pelicularum modo; in quibus *flores* ex herbaceo lacte, quatuor foliis constricti Lunæ effigiem experimentibus nuper crescentis, corniculis extoritur conversis, gibbis intro spectantibus & hibi invenit admodis, *flaminibus* intus quatuor lateis, ex quorum umbilico exie *stylus* in summo fructum sustinens deorsum nutantem, trigonum, apicibus aliquot in summo villorum. *Folia* mollia, hirsuta, cinerea ex viridi, latitudine ferè unciali, & longitudine quadruplo majora, reliqua verò minora eadem proportionem. Comæ basis quinquefoliata est, quinque etiam petiolis cacumen divisum, in quo *flores* & fructus comam efficiunt ut in aliis.

In valle supra D. Mariæ sanitatis Neapoli reperit Columna copiosam, Martio mensis florentem, Locus. inque Aſprenbuz Sabinorum vallibus. Loca dilige parum umbrosa, edita, atque humientia.

Accedere videtur hæc planta ad Tithymalum Characiam nostratrem vulgarem. At verò forum petala lunulata non sunt huic speciei propria, sed aliarum nonnullarum communia.

42. *Tithymalus verrucosus* J. B. *verrucosus Dalechampii* Park. *myrsinites fructu* Ver. uæ *simili* C. B.

J. B.

Plures hujus *radices*, tenues, in unam tandem coeunt, minimi digiti crassitudine, ac etiam majoræ, lignosæ, cubitalem ferè, cortice externè nigro, internè albo, lacte viscido prægnante: virgæ multæ, lentæ & fractu contumaces, tenues, subrubentes, pedales ac etiam cubitales, alternatim adnata *folia* sustinent, deorsum ferè secundum caulem reflexa, uncia longiora, fununciam ferè lata, tenui lanugine oblecta, magis tamen infra quàm supra, quò fit ut inferior quoque pars magis quàm superna albicet: inferiora *folia* interdum rubent, necnon etiam superiora. *Flores* in umbella flavescunt, foliis petatis, ut Umbilici Veneris primulum à statu è terra prorumpentis: quibus succedunt capitula rotunda, crispo seu arenularum minutissimarum congesta, aut verrucarum instar asperata, quæ matura ubi se aperiant in tres partes dividuntur, in quibus terna *semina*, colore & figurâ ferè similia Galitricho medullam habentia albam, oleaginosa valde.

In aridis & sabulosis gignitur propè Lugdunum ad Rhodani fluentem. J. B. Nos circa pagum *Thu*. Locus. iri duabus à Geneva leucis invenimus, & in Germania aliquoties.

43. *Peplis altera species* C. B. *Tithymalus Epithymi fructu* Col.

Col.

Saxorum rimas, montium & vallium incolit hæc planta, perenni fruticans *radice*, pluribus tenuibus *ramulis*, pedalisbus, in imo lignosis, rubentibus amplam comam efformans: *Folia* alternatim exigua, Lino æmula, in imo minora hærent, & circa summum semper majora latioraque, ut propætula sint ferè rotunda, Helioscopii modo, sed minora. Comam proferet ex basi quinquefoliata, Tithymalorum ritu, & *flores* non ex pelviculis cavis, sed ex bins oppositis foliis distinctis brevi petiolo producentur, quibus rufescentibus foliis compositi, ex quibus longo petiolo *fructus* eriguntur, ermiti, orbiculati, Cicoris vegetioris magnitudine aut magis crassi, hirsute oblecti, pilis Cynorhodi, aut potius Cuscute pares: quibus ob ficeratorem hiantibus terna *semina* inveniuntur, cellulis distincta ut in congonibus. Ramuli à medio ad summum virefcent teneriorèque sunt, & *folia* mollia ex cinereo virentia. Tota planta acri lacte turgit.

Maior mensis floræ, & æstate perfruitur.

Tithymali verrucosi species est, à præcedente tamen, ut mihi videtur, distincta.

In floris descriptione vel Autoris vel Typographi errore pro quaternis foliis quinis positum est.

Tempus.

44. *Tithymalus*

44. *Tithymalus folio longo glauco, caule rubro, capsulis verrucosis, elatior, Siculus.*

Elatior & major est multo Tithymalo verrucoso vulgari, foliis longis, dimidiam plus unciam latis, in micronem acutum sensim desinentibus, in caule crebris, alternatim positis, colore glauco. *Caules* cubitales & altiores, teretes, rubentes minores seu graciliores multo quam Tithym. Charactæ Morfpectis, foliis minus crebris obfist, nec ut in illo abscedentibus & vestigia sui relinquentibus. Propè summam caulem ramuli aliquot & foliorum sinibus exeunt, in quibus ut & fastigio caulis florum coma qualis in aliis fuis generis. Flores corumque pediculis & acetabula describere negleximus; in heca autem non possunt discerni. Fructus verrucosus est. Propè Mellianum invenimus.

Locus.

CAP. VI.

De Euphorbia.

Euphorbium unde dictum sit nos docet Plinius lib. 25. cap. 7. *Invenit (inquit) Rex Juba quam appellavit Euphorbiam medici sui nomine & fratris Mase, à quo Divus Augustus conservatam fuit.* Lege, momento Jo. Bodæo, frater is fuit Mula.

Dioscorides Euphorbium Libycam arborem esse scribit Ferula specie; Plinius foliis Acanthis spectam ait: * Galenus spinosam arborem dixit; quod (inquit Stapeus) experientia comprobatur. Verum quoniam pro Euphorbia proponit Dioscorides herba potius esse videtur quam arbor.

Bodæus à Scapulo Dodonæum tenellam plantam describere ait Euphorbii nomine, Lobelium adultam Cerei spinosi titulo, visisse se tenellam bis in Horto medico Lugduno-Batavo; adultam semel ibidem.

At neque Euphorbium Dod. neque Cereus spinosus Lab. five diversæ sint plantæ, five una & eadem, vera & genuina Euphorbia plantæ sunt: Ea enim est quam describunt Horti Malabarici Auctores sub titulo *Schadida-calli*. Que quoniam notis præcipuis succo lacteo ac, & vasculo feminali tricocco cum Tithymalo convenit ei merito subiungitur; quamvis flore, si rectè describatur, pentapetalo ab eodem differat.

Ue olim, ita nunc dierum Euphorbium è mediterraneis Africæ à mari remotissimis delatum est. Pallium est quod de fructu refert Leo Africanus, & Jul. Scaliger, exire eos è radice cucumerum specie, sed oblongos adeo, ut binos interdu pedes expleant, viginti aut viginti quingue numero, qui ubi maturaverint ferro punctum aperitur.

1. *Euphorbium vulgè sed falsè creditum. Euphorbium* Gor. Park. C. B. *Euphorbii tenella planta* Bod. à Stapel.

Rod.

Huic folia longa, crassa, virentia sunt, in rotunda ac tereti nonnihil plana figurâ angulosa: cucumerem referunt si non anguli & eminentiores partes albicantibus spinis pluribus duplici sæ ordine obducuntur. Effluit ex his vulneratis liquor vehementer acris & mordax, facile concretescens. Folia exsiccata ex cinereo albicant.

Vires.

Euphorbium est fuscus concretus acerrimus, non tamen plantæ descriptæ sed paulo inferius describende titulo *Schadida-calli*. Genera Euphorbii duo sunt. 1. Sarcocollæ modo pellicidum, flavum, Pisi magnitudine, in guttas æquales densatum, modicè cavernosum. 2. In utriculis quibus excipitur in massam densatur candicantem, aut viri colore. *Sched. & Desfcor.* Dod. à gr. ii. ad x.

Eligendum est purum, transluens, candidum per ætatem perfectionem luscipere creditur, acrimoniam cum tempore mitiore tollit. Recens improbandum, cum virum violentè suspicatum.

Insignem quidem vim obtinet serum ac aquas ex toto corpore purgandi. Verum emivnover non sine violentia ac molestia, quam præter substantiæ proprietatem malignam, vi inflammandi exoritur. *Sched.*

Monet C. Hofmannus non tutum esse Euphorbii usum interioreni ne in viceribus refrigeratis. Monet autem, 1. Ne deum ubi calido & sicco, præsertim in morbo tali. 2. Ne tenuerit pulverulentur; contra enim quam in Colocynthis faciendum esse.

Euphorbii usum egregium in carie ossium & vulneribus vide apud *Fabriz. Hildannum & Wisemanum* nostrum. Sed cavendum est ne infurgatur ulceribus faucium, iarium, palati ac lingue, aut in locis ubi tendines aut nervi patent & denudantur, ne mordicando & vellicando symptomata periculosa excitet. *D. Tamer. Robinjon.*

2. *Cereus Peruanus spinosus fructu rubro, nucis magnitudine* C. B. *Cereus spinosus* Gor. *Cereus spinosus Americanus* Park. *Euphorbii adulta planta five Cerei effigie Lobelii* Bod. à Stapel.

Lab.

Ilustis surgit quaternas & quinas, novendecim & viginti cubitorum, virgatis & ad normam directis fittis canulatis: in externis exantibus striarum angulis obtusis exseruntur stellæ, cornes filis radiatim & suo centro quogoverum minacibus, uno duntaxat prominulo horum, eque directo longius tota quamdam effigiatam Echino-melocacti præfert & concolorem superficiei, sed baculum æquali ductu æquante; Columnellæ aut Cerei funalis prælongi instar. Eius è medio & thiarum

arum dorsis, anastim, angustiore cervice, cucumeris ventre, surriguntur brachia terna, quasi folia teretia, crassa, eundem commentum proportionis & figuram fortia. Intus torulus ligneus praduus, carpi crassitie, obductus est callosæ carie & succo Aloes: gummeo enim turgor perquam amaro lentore. Flores in fastigio summo promit, referente qui attulit, Digitalis purpureæ. Fructus hilari purpura miniat rubet, Ficis ferè effigie, gustu non insipido.

Bodæus ut diximus, hanc plantam à præcedente non aliter differre scribit quam ut juvenem ab adulta.

3. *Euphorbium verum Antiquorum, Schadida-Calli* Hort. Malab.

Frutex est altitudine duorum hominum, nascens in arenosis, radice crassa, recta in terram descendente, fibras hinc inde emittente, intus lignosa, cortice exterius fusco, intus candido & lacteo tecta. Stipes qui ex radice simplex exoritur, diversis nodis distinctus, ac inter nodos in tres oras angustas eminentes, quæ planis lateribus terminantur extenuatus; in oris angulis extuberat, inter angulos sinuatus, & in angulis spinis rigidis, acutis & rectis fuscis & nitentibus, quæ binæ & binæ, ac cuspidibus à se mutuo averfis prodeunt, munitis, cortice crasso, exterius viridi-fusco, etiam cum est vettustior, vestitus: intus sub cortice pulpa humidâ & albicante; nullo ligno; ex qua, ut & è suo cortice incilo lac copiosum emanat. Folia in oris in extuberantibus angulis, supra ex spinis surrecta prodeunt, & quidem rara in singulis angulis unum numero in uno plano, crasso plano, viridi ac lacteo pediculo, suntque minuta, rotunda, crassa, lactea, nullis furcata venis, oris versus spinas nonnihil inflexa. Flores in oris prodeunt maxime ex sinibus cavis inter angulos extuberantes seu spinarum ordines intermedis ex parte eorum profundiori, tenni simul in uno pediculo parvo, ferme semidigitali rotundo, viridi, lacteo, crasso, ex sinibus rectâ exsurgente, qui duos minores pedunculos laterales transversum versis oppositas partes emittit; & estque medius hos pedunculo communis inflexus, reliqui duo pedunculis lateribus; constant autem foliis quinque curtis, crassis, solidis, rigidis, planis in superiore parte, medio corculo rotundo-plano, piloso, exterius ex viridi flavo circumpositis; suntque etiam lactei & viridi-diluti seu ex viridi subflavi coloris odoris nullius; habentque in medio flamma quatuor, quinque aut sex, surrecta, bifurcata, superne rubra, quæ ex corculo inordinatè prodeunt, suntque etiam lactei. Floribus prodeuntibus folia decidunt. Fructus qui ex floribus corculo medio pedunculo surrecto, crassulo, semidigitali, rotundo & viridi prodeunt, sunt plani, ac tribus eminentibus rotundis unguis constantes, lactei ac colore viridi, dein ex parte parum rubescentes, saporis quoque adstringentis, continentque in unoquoque; angulo, tantquam propriâ capsulâ semen, quod rotundum est ac cinereum, intus albicans.

Tota planta lactiflua est lacte acris & linguam adurente: semel in anno floret, Januario aut Februario maxime.

Jo. Commelinus qui in Horti Malabarici Partem secundam commentatus est, hanc plantam verum esse Euphorbium se exinde scire scribit, quod sibi fructum hujus cum gummi ex Barbâ fuerit allatum, & deinde invenit complures capsulas feminales, flores & frusta plantæ in fuscis coriaceis inter Euphorbium.

Videtur autem Malabaribus modus colligendi gummi esse incognitus, & lacteus succus Medicis tantum esse in usu.

Non est ergo Cor. C. Hofmannus fabulosum putet, quod Cordus 4. Hist. 108. tribuat huic plantæ fructum in trifido folliculo, ternis utriculis conjunctum, Lathyridi similem.

4. *Esula Indica* Bontii.

Bont.

Præcedenti plantæ affinis & similis esse videtur. In tantam (inquit) altitudinem assurgit ut ingentes arbores scandat, crassitudine sepe brachiali & amplius: plena est spinosis extuberantibus, quæ tamen utpote molles puncturas non inferunt, foliis hinc inde excrecentibus quæ admodum similia sunt foliis Sodi majoris vulgaris. Cauda est trigono, quo vulnerato succus lacteus qualis est Esula desilem exit; ut nisi tibi caveas facile veltem, & quod pejus est, faciem & oculos commaculet, quibus propter vim causticam admodum inimicus est.

Ex hoc succo confectus extractum utile ad Cachexiam, hydropem, paralyfin & reliquos stupidos & frigidos affectus, qui levi pharmaco non moventur.

Ab hac planta neq; forma, neque figurâ, neque crescendi modo differt ea, quæ lachrymam istam flavam à se emittit, quæ Officinis nostris *Gutta Genua* corruptè dicitur, Indis *Lonan Cambodia* vocatur; quod in Cambodia vicinâ Chînæ regio Provincia proveniat, ubi etiam copia Aloes leproreæ exprimitur. Succus hic præparatus longè tutius quam crudus fumitur; nam eo modo vixitum suam & infestam ventriculo facultatem maxima ex parte deponit. Modus autem præparandi talis est. R. Gutt. Cambodie lbj. contundatur grossulo modo: consusa inf. in vitrea phiala capaci, in aceto acerrimo desillato, ut materiam superet tres digitos curiet, expone dein Solaribus radiis, qui propter fervorem nobis in multis ignis Chymici ubum præstant: post octo aut decem dies rursus archifilnet coletur, & rursus 1. a. inspilletur in extracti dobtam consistentiam. Hujus extracti gr. 12. ad 20. exhibentur in forma catapopotium solida, vel vino diluta, & sic materiam peccantem educunt copiosè & sine molestia per alvum solummodo: Hoc extractum ego longè præterleim Scammonio in his calidis & humidis regionibus.

De viribus Schadida-calli apud Horti Malab. Auctores hæc habes.

Ex radice addito paxillulo Affæ fetide vulgè Emplastum præparatur, quod ventri puerorum pro lumbricis commodè superimponitur. Cortex radice contritus & sumptus cum aqua purgativus est. Lignum ejus contritum & decoctum cum aqua juvat in doloribus podagrar, si ejus fumus seu vapor excipiat in parte affecta.

CAP.

Calculo arenulique pellendis efficacissimam deprehendi dec. Rutæ Sylvestris quam lapideam vulgo vocant. Achilles Gæsserus Obl. 79. D. Soane.

- * 5. *Ruta sylvestris flore magno albo* C. B. *Harmala* Ger. *Ruta que dici solet Harmala* J. B. *Ruta sylvestris Syriaca, sive Harmala* Park.

Fruticosa hæc est planta, multos ab una radice emittens cauliculos, pluribus ramis donatos, pedales, ex viridi nigricantes: in quibus folia oblonga, densa sive pingua & carnosa, saturè virentia, multistida, Anthoræ foliis non valde dissimilia, gustu lento, gummoso, amaro, aliquantulum tamen mordaci: flores in summis ramis candidi, pentapetali, multis in medio fibris luteis præditi, deinde capitula hortenſis Rutæ capitibus majora, molliora tamen quam illa & triangula, semine reſerta inæquali, anguloso, ex rufo nigrescenti. Radix dura est, minimi interdum digiti crassitudinem æquans, fibrosa, colore ex luteo pallescente. Tota autem planta graveolentis atque ingrati odoris est.

Bellonius ait arenosis circa Alexandriam Ægypti locis nasci. Plurimam in Castellâ nova circa Madritium & Guadalaura collibus & læto solo provenire prodidit Clusius: florere Julio & Augusto, semen Septembri matureſcere. In frigidioribus regionibus vix aut raro admodum ad florem pervenit; est enim frigoris valde impatiens. Ruta aliquibus in locis excreſcit in ingentitudinem & proceritatem arboris æmulam. Ipsi enim vultum baculum latus grande è Ripte Rutæ factum. Et Josephus Rutæ cuspidam Macherum in ipsâ Regia plantatæ meminit quæ à nulla Ficu vel celsitudine, vel magnitudine vincebatur.

* Olyſiv.
lib. 3. cap. 21.
Locum &
Tempus.

CAP. VIII.

De Plantagine.

Plantago à latitudine foliorum plantam pedis æmulantium dicta existimatur. *Ἀπὸ πλάτους* à lingue agninx similitudine.

Hujus notæ genericæ sunt flores staminosi in spicas congesti; stiloculorum tubi in vascula seminalia elliptica (quæ per maturitatem horizontali sectione in medio dissiliunt) intumescences; femina intus bina puliciformia.

Hujus generis aliæ caulibus sunt nudis foliis vel latoribus & nervis insignibus *Plantagine* simpliciter dictæ, vel angustis, & in quibusdam speciebus dentatis aut lacinatis, *Coronopi* & *Hololei* nominibus notæ: Aliæ caulibus sunt foliosis, foliis angustis, binis oppositis, florum spicis è foliorum alis egressis, ut *Psyllia*.

§. 1. Plantago simpliciter dicta.

- A. 1. *Plantago latifolia vulgaris* Park. *latifolia sinuata* C. B. *latifolia* Ger. *major folio glabro non laciniato plurimum* J. B. *Great Plantain* & *Way-bread*.

Radix ei digitali crassitudine, oblique acta, brevis & velut abscissa, plurimas fibras albentes in terram demittit. Folia lata, ad margines interdum propè pediculos nonnihil lacinata aut velut dentata, aliàs aequalia, brevi lanugine hirsuta, quæ in teneris & primò erumpentibus admodum conspicua in explicatis & vetustioribus vix apparet, adeò ut omnino glabra videantur, septem nervis averſa præcipue parte conspicuis distincta, pediculis longis nixa, quo ab Arnoglossò differt. Caulis ab eadem radice multi, teretes, hirsuti, breviores quam illis, ad terram reflexi, verùm spicæ florum multò longiores sunt, stamina breviora cum apicibus purpureis. Semina singulis floſculis succedunt bina.

Ad vias ubique.

2. *Plantago latifolia minor* Ger. Tab. J. B. *latifolia glabra minor* C. B.

In omnibus excepta magnitudine præcedenti similis esse dicitur. Fortè strigiosior in sterilibus nata planta Tabernamontano visa & descripta est.

Plantago rosea J. B. *rosea spicata* Ger. *latifolia rosea multiformis* Park. *latifolia rosea, flore expanso* C. B. *exjundendo latif. rosea, floribus quasi in spica dispositis. Rose Plantain*.

¶ B.

Plurimum pollicari radice perennat, folia per terram spargens Plantaginis latifolia, pilosa & nervosa: inter quæ caulès surgit satis crassos, hirsutos, in quorum fastigio folia crebra, interioribus dimidio minorâ, interiore orbita Allines, admodum parva, vireſcentia, rosam deſormant. Hæ foliorum congeries aliquando in spicas longas pyramidales excurrunt. E foliolorum finibus enascuntur floſculi & semina.

Plantago

Plantago incana latifolia Garoti Clus. *rosea exotica* Ger. emac. *rosea flore expanso* J. B. *latifolia incana spicis variis* C. B.

Folia huic præcedentis, magis tamen incana, uti est & tota planta. Capita mirum in modum variant: nam quedam Rosæ Plantaginis capita æmulantur, alia spicæ instar sunt efformata, nonnulla ex media rola brevem veluti spicam producant, in quibusdam ex infima spicæ parte alia capitula dependent: alia aliter sunt efformata.

Videatur esse Plantago incana seu Arnoglossus rosca: & variè ludere in spicæ forma.

- * 3. *Plantago maxima Hispanica, quam Hispani caulescentem vocant* Cornuti. *Plantago maxima tota glabra* C. B. *latifolia maxima* Park. *Plantago marina magna* J. B. *Great Spanish Plantain*.

C. B. prod.

Ex radice nigricante, fibrosa folia sex, septem, octo, glabra, carnosa, & nervosa, uncias sex longa, quatuor lata, pediculis penè palmaribus, intio rubentibus donata, producant: inter quæ pediculi nudi, tres, quatuor, quinque, bicubitales, atrorubentes, rotundi, striati, spicam pedalem sustinentes exurgunt.

Circa Monspelian reperitur, in maritimis versus *Perardi*. D. Magnol.

Locum.

Non video quæ in re, præterquam magnitudine & caulium altitudine, à Plantagine majore latifolia differat.

Reperitur quoque foliis tenuibus, lacinatis, glabris, pedibus, uncias sex latis; caule etiam superante, & ad spicæ exortum folia habente.

Conatus pedalem foliis longitudinem assignat, latitudinem semipedalem, pediculum palmarem, colorem ex viridi obscure rubescentem.

Floret, inquit, apud nos sub exitum Septembris.

Tempus.

- A. 4. *Plantago major Paniculâ sparsâ* J. B. *latifolia spicâ multiplici sparsâ* C. B. *latifolia spiralis*, Park. *Plant. paniculâ sparsâ* Ger. emac. *Desome Plantain*.

Sola differentia [inter hanc & latifoliam vulgarem.] in paniculâ spicatum sparsâ, onusta innumera herbaceorum stiloculorum racematim coherentium feturâ.

A. Th. Johnsono Gerardî emaculatore in insula *Thamer*, & à Th. Willifello in eadem insula circa *Leoni*. *Reculver* inventa est.

- A. 5. *Plantago incana* Ger. *major incana* Park. *latifolia incana* C. B. *major hirsuta, media à nonnullis cognominata* J. B. *Hoary Plantain* & *Tambs-tongue*.

Radix crassa & velut præmorsa plurimis fibris è capite exeuntibus terram apprehendit. Folia vesupina & terræ accubentia, pediculis brevioribus quam Plantago major, septem nervis insignioribus prædita, densa & incana lanugine utrinque hirsuta, per margines aequalia. Caulis inter folia exeunt plures, pedales, teretes, hirsuti, nudi, minimè striati aut sulcati, in fastigio spicas sustinentes duos digitos longas, floſculis densè stipatis compositas, longâ & densâ coma staminum pallide purpurealcentum cum apicibus albis insignes. Vascula seminalia parva, subrotunda, singula semine bina Psyllis æmula sed minorâ continent. Floſculi summis valculis insident, è quatuor foliolis acutis aridiſculis & velut membranaceis compositi.

In glareosis & ad vias passim.

Plantago Salmanticensis villosa seu incana lanuginosa Clus. quid differat à descripta non video, nisi quod maxima anni parte caule viduam & floribus expertem esse scribat.

Locum.
Plantago Sal-
manticensis
Clus.

- * 6. *Plantago exotica sinuosa* Park. *peregrina sinuosa* C. B. *umbilicata* J. B.

Lab. Park.

Radix ei Plantaginis vulgaris simillima, spithamam longa, creberrimè fibrata: è ejus nodulo sive basi, primò à factore anno, plantagineum, latum, unicum, admirabilis naturæ officio expansum folium prodit, paulatim propagando in latum gyrum umbilicatum excreſcens, & Cochleidis instar per circuitum ascendens, in spiras duas tantum, aut semiternas convolutum, ac veluti ex pluribus conjunctis in unum contiguisque Plantaginis majoris foliis conflatum, spithumæ altitudinis aut pedalis ferè, ejus summum folium Plantaginis latifolia servat figuram, sinuosam tamen & rugosiorum. Folia hoc hyme marcescente vere proximo plura folia exorta sunt arcuè stipata, ac tria plura folia in unum conjuncta essent, singula formam Plantagineam gerentia, verùm rotundiora & per margines sinuata & rugosa: è quorum medio caulis exortus est cubitalem altitudinem superans, summa parte capitula spicata, crassa, brevita, paululum compressa gestans, in quibus semina.

Semine à Calp. Pilleterio ad Lobelium Monspelio misso succrevit Londini in horto *J. Nijmit* Scoti, Chirurgi & Archibotani Regii.

- * A. 7. *Plantago quinque nervia* Ger. *quinque nervia major* Park. *lanceolata* J. B. *major angustifolia* C. B. *ribwort* & *ribwort* Plantain.

Radix huic quantis latifolia: Folia longa, angusta, acuta, nervis quinque insignioribus longitudinem percurrentibus, hirsuta, minus tamen quam Arnoglossi dicti, & obliquis viridia, obiter nonnquam dentata, aliàs per margines aequalia. Caulis pedales, nudi, striati & angulosi, ab eadem radice plures, semipedales & dodrantales, in cacumine spicas gestant breviores & habitiores quam latifolia

P F F F

lanceolata vulgaris, & *foliolis* pariter dense stipatis compositis. *Stamina* longa tenuia apices sustinent majores, & luteo-albos. Spica ab uno funiculo nervis sensim floret, unde & pauciora una stamina apparent quam in latifolius; antequam floret nigricat fœcus quam in illis, in quibus virefcit. *Semina* Pylii majora & longiora quam prædictis.

Locut.

In pascuis ubique invenitur.

Plantago angustifolia minor C. B. Pack. *quinquenervia minor* Ger.

Parvitate sola omnium partium à præcedente differt. Qu. agnon loco natali debeatur hæc differt.

Plantago quinquenervia rosea Ger. emac. *angustifolia rosea* & *multiformis* Pack. *angustif. major caulium summmitate foliosa* J. B. C. B. item *angustifolia prolifera* C. B.

Clus.

Multa ex radice promit *folia* Plant. angustifoliae foliis non dissimilia; inter quæ emergunt nudi pediculi seu potius *cauliculi*, summo fastigio sustinentes *capita* multis longiusculis foliis (minoribus tamen & angustioribus quam ea quæ ex radice nata) constantia; deinde interdum ex illis foliolis capitibus plures alii pediculi, quorum fastigio nascuntur spicarum loco alia foliacea capita: procedunt tamen & alii ex radice pediculi foliacea duntaxat capita sustinentes.

Variant hujus capita Rolas imitant foliorum componentium angustia & latitudine; alia enim foliolis longioribus & angustioribus rariis sitis componuntur; alia latioribus & brevioribus densis stipatis, concinniorum & pulchriorum Rolam efformantibus. Videtis descriptionem J. Bauhini.

Nos Roseam quinquenerviam Gerardi & C. Bauhini, & angustifoliam exoticam Clusii pro una & eadem specie habemus: utramque autem pro Plantagine angustifoliae varietate.

8. *Plantago quinquenervia cum globulis albis pilosis* J. B. *angustifolia paniculis* Lagopi C. B. Pack.

J. B.

Lex radice oblonga, floris oblongis capillata & rufescente numerosa pro terram spargit *folia*, quinquenervia hirsuta, oncentibus pediculis in caput radices, ita ut propter tomentum cœtus vix appareat. *Cauliculi* plurimi, aliquando supra viginti, alii erecti, alii supini, nudi, leviter hirsuti, rotundi, altitudine impares, alii palmares & spithamei, alii duas, trêve uncias non superantes *capita* gestant tomento albo villosulo sulcos imitata [C. Bauhini capitulis Lagopi ea comparat in quibus ad latera *folioli* rufescentes, parvi, tenuissimis pedicellis infidentes conspiciuntur, quibus *semen* minutissimum succedit.]

Locut.

Circa Mellaniam, Monspelium & Nemausum hanc observavimus.

* 9. *Plantago angustifolia fruticans* C. B. Pack. Clus. cur. post.

Park.

Folia huic quam Plantagini angustifoliae lanceolata albidiora; *caules* elatiores & lignosi, foliolis exiguis vestiti: *spicae* admodum breves, & quam illius molliores.

Locut.

Nascitur ad ripas fluminum in Hispania, Boët.

10. *Plantago trinervia folio angustissimo* C. B. Pack. *angustifolia Alpina* J. B.

J. B.

Lex radice crassiuscula, longa, [albicante C. B.] parum fibrata, circa caput crassiflorescente, *folia* oriuntur ad lanceolatae Plantagine *folia* accedentia, sed multo angustiora, & trientem circiter uncia lata, [cispalmaria, quinquenervia [C. Bauhini trinervia] parum hirsuta, nigricantia, solidiuscula. *Caules* plures exurgunt, ad radicem hirsuti, [aliquando villosi, glabri nonnunquam C. B.] foliis longitudine æquales *capita* gerunt feminalia, Plantagineis nigriora.

Locut.

Nos cum J. Bauhino hanc in monte *Thursi* invenimus. C. Bauhini sæpius ad vias, maxime ad rudera, suam notavit.

Plantago trinervia altera minima montana incana Col. *trinervia montana* C. B. Park.

A nostra foliorum canitie præcipue differt, in reliquis satis convenit, ut vix dubitem eandem esse. Lector si placet descriptiones invicem conferat.

11. *Plantaginella aurea Alopecuroides Brasiliæna foliis graminis* Breynii.

Breyn.

Radix ex exigua, mille fibris niveis comata: *Foliola* multa, graminea & angusta Graminis Luzule minoris J. B. sed omnino glabra, in orbem diffundens: ex quorum gremio *coliculi* quinquaginta vel plures proflunt, tenuissimi, plantæ exilitatem globulis oblongiusculis lanuginosisque *Plantagine angustif. paniculis* Lagopi minoribus uberime compenlantes, singuli singulis coliculis triuncialibus vel brevioribus infidentes, compositi ex pilis lenissimis leucophæi coloris, inter quos *folioli* flavi permixti, summi amantente, veluti punctula aurea, emicant, quod jucundissimum huic plantule in Brasilia videnti aspectum conciliat.

Virca.

* 6. Simplex.

Plantago (ut habet * Galenus) aquosum quiddam frigidum obinet, & euiddam austri, quod terreum est, & siccum, ut refrigeret simul accitet. Vulneraria est herba. Uti præcip. in fluxionibus cusculumque generis, v. g. alvi, expuitione sanguinolenta, gonorrhœa, mictione infortunaria, mensium profusio, &c. Extrinsecus in mundandis consolidandisque vulneribus & ulceribus. Schrod.

R. Radicum

R. Radicum Symphyri majoris recentium uncias sex, foliorum Plantagine manipulos duodecim. Horum succo expresso una cum radicibus prædictis sufficienti quantitate Sacchari exepis, & in mortario lapideo aut ligneo contusis fiat Electuarium. Adversus vomitum aut expuitionem sanguinis nullum cœtus & præsentius remedium. D. Boyl. de Utilitate Philosoph. nat. part. 2. p. 150.

Succus Plantagine vel merus, vel cum succo Limonium mixtus insignis est diureticum. D. Needham. Ipse recordor quendam ex impuro concubitu gonorrhœicam cruentam sibi parâsse, post universionem usum foli Plantagine essentia in decocto Sarle & Salsâras dilutâ restitutionem in integrum esse consecutum, cum parum abesset quin nescio cujus partis deminutionem pati coactus fuisset. S. Paul.

Radix lota, recens ex terra extracta, tantillum cuto rafa, auris meatui indita observatur instar incantamenti quandoque dolores dentium fiftire. Sim. Pauli.

Hæurnius videt in Hydrope intumescensibus cruribus plantaginem aquaticam humorem in vesicas evocasse, quæ maximam vim aquarum profundebant. Idem. Ad febrium chronicarum rigorem, R. succi Plantagine q. l. bibatur cum aqua mellis. Est mirabile medicamentum, inquit Bayrin.

In hernia & umbilici eminentia cataplasma Joels commendatur, quod conficitur ex Arnoglossa & Mulsco qui supra frutices Prunorum sylvestrium nascitur: simul in vino cocta & contula instat cataplasma imponantur.

Non difficeo æquè feliciter consolidatam fuisse non solum puerorum, sed etiam natu majorum, imò honestissimarum matronarum umbilicalem herniam à Plantagine seu Arnoglossa & musco Quercino quam ab illo qui Acaciam German. seu Prunum sylv. invenit: fide ille, qui tener & friabilis albicat, & quon non trunco sed frondibus Quercus innascitur, qui *æquæ* est, nec terram lapit, nec re-dolet. Simon Paulus. Ex excerptis D. Hallii. Hæc omnia. Muliercula Gallica toto gestationis tempore ad abortum præcavendum singulis fere diebus sumunt sem. Plantagine 3/4 in pulculo aut ovo, & non sine fructu. River. prax. pag. 479.

Quidam cum per mensem gonorrhœa laborasset, in fluxum sanguinis è pene incidit; quapropter petæ intinxe in Aq. Rosarum & aceto applicate fuere; à quibus nihil fuit aditus, tandem iussim succum Plantagine per Syringam immitti, Unguento Comitiæ renibus applicato, cessavit fluxus. D. Soame ex Observe. Hieronim. Martis.

Ego curo puellas impetigine laborantes butyro loto in aqua violarum: post hoc butyrum musco succo Plantagine, & linitur facies. D. Soame ex observationibus Marcelli Cumani ab Hieronymo Velschio editis. Observe. 21.

§. 2. Plantago Coronopus dicta.

Coronopus, id est, Pes cornicis, dicitur à foliorum figura; quæ ita in orbem disponuntur ut eum quadragenis repræsentent.

Differt à Plantagine foliis angustis, & in nonnullis speciebus dentatis seu lacinatis.

1. *Plantaginella affinis Bibinella Siciliæ herbula* Cæf. J. B. *Coronopus foliis acutis in margine dentatis* nobis. *Coron. Prochytæ insule* Col. Park. *Coron. sylvestris hirsutior* C. B. *Plantago angustif. serrata* Clus. Park.

Cæf.

Minor est Lanceola & viridior: *Folium* medio quodam modo se habet inter Lanceolam & Plantaginem; parvis circumquaque apicibus ut Coronopo, frequentioribus. *Culiculi* fert palmares, plenos semine ut Plantago. Herba assumitur inter olera.

Huic omnino eandem puto Plantaginem illam alteram angustifoliam Clus. cur. post. quæ circa Hispaniam crescit, cui à radice multa exeunt *folia*, valde serrata & quodammodo aculeata: inter quæ dodrantales emergunt pediculi, sustinentes oblongam florum spicam instar Holostei ferè.

Coronopum Prochytæ insule sic describit Columna. A vulgari differt foliis parum latioribus carnosioribus, hirsutis admodum, atque parum asperis, dentibus sequenti plantæ similioribus. Cætera non differt à vulgari.

Prope Mellaniam in lingua illa quæ portum efficit, & alibi in Sicilia invenimus.

Locut.

2. *Plantago Apula lacinata bulbosa* Col. *Apula bulbosa* Park. *pilosa bulbosa* C. B.

Radix (inquit Columna) nititur crassis admodum foliis composita, Ellebori crassioribus, longis, semipedalibus, nigrescentibus, corosis, tenuibus capillamentis adherentibus terram undique amplexantibus, è crasso, rotundo veluti bulbo Avellane nucis magnitudine dependens: Ex quo *folia* multa in orbem in terra strata, Plantagine quinquenerviae similia, ambitu verò Coronopi vulgaris modo incisa, dentata magnis lobis, inter quos alii sunt intermedii, parvi admodum, Coronopo maritimo Prochytæ insule rubus frequentissimo similia, pariter hirsuta, fed minus aspera.

Thyrsos emittit ætate plures (septem invenimus) pedales, teretes, tenues, quorum tertia aut major pars in *spicam* teretem floribus Arnoglossa modo referant abijt, *staminibus* pallentibus dependens.

Copiosa hæc in inculis Apulæ præsertim Cirinola, quibus pro Armentorum pascuis utuntur.

Locut.

A. 3. *Coronopus vulgaris sive Cornu cervinum* Park. *Coronopus hortensis* C. B. *Coronopus sive Cornu cervinum vulgo spica Plantaginæ* J. B. *Bucks-hon Plantain*. *Cornu cervinum* Ger.

J. B.

Uplurimum tenuis est *radix*, adalior tamen digitî crassitudine reperitur, alba, vix ulla excellenti sapore excepta adstrictione. *Folia* statim à radice crebra, longa, angusta, nervosa, in lacinias aliquot laterales, seu cervini cornu ramos, unde nomen, divisa, fapore nonnihil adstringente. Inter hæc *caules* surgunt Plantagine, rigidi, tenues, teretes, hirsuti, dodrantales & cubitalis, thyrsu- lum Plantagineum sustinentes, flores & semen Plantagine proferentem.

F f f 2

In

In hortis colitur, nec aliter à sylvestri differe videtur, quam magnitudine alitque accidentibus à cultura ortis.

Qui ipse provenit folia per terram spargit numerosa in orbem, Coronopi vulgaris modo, diffusis & lincis crebrioribus, longioribus, rigidis pilis hirta, etque nomine ferè incana: in umblico ad foliorum veluti radiorum in centro concursum multa lanugo, mollis, candida. *Cauliculi* complures, palmares & dorsales, rigidi, alpi, hirti spicam gerunt. Coronopi vulgaris spica similem. *Radix* singularis, fibrata, crassiuscula, mediocriter longa, lignosa matrice facta. C. Bauhino Coronopus sylvestris hirsutus appellatur: non est tamen Coronopus Prochyta: insule *Columnæ*, ut nobis videtur. Nascitur (ut rectè Dodonæus) locis incultis, aridis, præsertim arenosis & glareosis, in Angliâ frequentissime. Quoniam arenosa loca amat in maritimis ubique ferè reperitur.

Locus.

4. *Coronopus minimus tenuifolius maritimus* Col. marit. tenuif. Lewis C.B. *tenuifolius maritimus* Park. Col.

Hanc plantulam invenit Columna in menis & locis contra *Cestron* Ovi dictum Neapoli, *Filiis* in terris fratis, exiguis admodum, ut maritimi Abrotani foliorum laciniis latitudine sui minime superarent, quatuor uncias longis, tribus utriusque barbulis distinctis, longis, incurvis, effigie laciniatam nobisdicam *Tragopogona* referentibus, sed longè minoribus: *radice* vulgari simili sed minore; *Thyrsus* spicatis non dissimilibus, qui exciccati in terram procumbunt, eodem modo quo in congeneribus; sapore astingente. Tota planta lævis est, nec hirsuta.

Coronopus min.

Marit. hirsutus

Suspicio hanc plantulam non differe specie à Coronopo vulg. sed ratione loci tantum: observamus enim in maritimis & humidioribus locis proventientem foliis lævibus variare.

Ejusdem farinae est & *Coronopus maritimus minimus hirsutus* C. B. Park. cui *folia* in tenuis laciniis Scabiosæ minoris five *Stæbes* foliorum instar divisa, parvitate sola à Coronopo sylv. vulgari diverfa.

A. 5. *Plantago marina* Ger. *marina vulgaris* Park. *Coronopus maritima nostras* J. B. *maritima major* C. B. *Sea Plantain*.

Radix brevis, nigricans [at Parkinsono longa, albicans] crassa, fibris aliquot donata. *Folia* quam in Coronopode vulgari crassiora sunt longe, & succulentiora, striciora, interdum penè juncea, plerumq. ad margines aequalia, nec ullis dentibus donata, interdum tamen uno vel altero; quadrantalæ acetum palmaria, sapore salio: *flor* purpureus, spicatus vulgati, ut & *semen*.

Locus.

In maritimis & salinis palustribus ubique ferè per Angliam reperitur, ubi luxuriat valde, foliis prælongis, obtusè dentatis; spicis etiam longis. In Cornubiâ & Episcopatu Dunelmensi etiam procal à mari copiosè provenit, ubi foliis est angustioribus & brevioribus, nullis denticulis, spicis etiam brevioribus, ut minus attentis facile imponere pro diversa specie.

Holostæum à mollitie foliorum & caputem per antiphrasin dictum volunt, ut fel dulce *Plin.* lib. 17. cap. 10.

6. *Holostæum Plantaginis simile* J. B. *Salmanticense primum* Clus. *hirsutum albicans majus* C. B. *Salmanticum* Ger. Park.

J. B.

Radix huic longa, crassa, nigricans, lignosa, plurium capitum: *folia* per terram sparsa, tota alba, hirsuta & tomentosa palmaria quædam, quædam multò minor, non totam semunciam lata, quinque nervis per longum distincta, gustu adstringente; exciccata convolvuntur & in acumen desinunt: *caulis* spithameus aut brevior, [reperitur etiam cubitalis] similiter hirsutus, *thyrsus* gerunt longum aliquot unciarum, interdum unus, Plantaginis & Cornu cervino *floribus* & seminibus similes.

Locus.

Cavea Monspelum in aridis olivæ & ad vias. Clusius aridis collibus Salmanticæ vicinis observavit, ubi flores propebat Maio. Monspelit floret Aprilis & Maio, & nonnunquam Autumno. Prigoris impatiens est.

7. *Holostæum Salmanticense minus* Clus. *Crescit isidem in locis, foliis Psylli foliorum latitudinem non excedentibus, longioribus tamen & minus incanis, in cæteris proxis simile est præcedenti. Di-versæ sunt species Holostæum majus & minus Clusii asserere non ausim.* J. B.

Holostæum Alpin. exot. non multum differe videtur à Salmanticensi Clus. *folia* longè ferè affimant Alpinus & icon quam exhibet demonstrat.

8. *Holostæum strictissimum folio majus* C. B. *Holost. angustifolium majus* five *Serpentaria major* Park. *Coronopus* Ger. *Coronopus Serpentina* J. B.

J. B.

Insignis crassitudinis & longitudinis est *radix*, in capita alioque subinde divisa, ex qua foliorum sexages magna pullular, longitudine Coronopi eculenti, sed latitudine trientem aut quadrantem non aequantem: *caules* inter ea plures, palmares & alti, nudis, enodis, thyro Coronopi insignes. Provenit in montibus Gallo-provincia, Arvernæ, & passim in Italia, autore Lobelio.

Locus.

Coronopus Massiliensis Lobeli Serpentinae fortè variat J. B. *Coron. five Serpentina minor* Ger. *Holost. Massiliense* C. B.

Lob.

Denticulissimum sparsum, foliorum ripatu luxuriat, Sedi minimi faxei montani vel Pinastrî ritu, positi & rugulati; innumera etiam foliole cauliculorum dorsantalium *semen* pusillum Plantaginis aut Serpentinae vulgaris spicis includentium. *Radix* longiuscula, lignosa, crassior, gustu nonnulli calidâ aromaticâ.

Collibus

Collibus & cautibus Massiliæ vicinis ad Maris allusiones inter Tragacantham passim luxuriat. *Locus.*
Mihi sanè videtur (inquit J. Bauhinus) iconem Lobeli esse Iulium Coronopi Serpentinae, & non respondere descriptioni Lobeli quæ videtur convenire nostro Coronopo maritimo Rainaudeti.

Titulus Lobeli, nimirum *Coronopi & Sedi montani media planta Massiliensis* optime convenit Coronopo maritimo Rainaudeti J. B. qui quidem in arenosis ad mare propè Massiliam copiosè provenit, non tamen icon, quæ (ut rectè J. Bauhinus) videtur esse Coronopi Serpentina: icon Serpentina omnium minima Lob. melius convenit Coronopo illi maritimo Rainaudeti dicto J. B. at folia cauliculis perperam appicta sunt.

Ego equidem duas duntaxat dari Coronopi strictissimo folio species suspicor, nimirum Coronopum Serpentinum J. B. dictum, & Coronopum minimum maritimum Rainaudeti ejusdem.

9. *Coronopus Serpentina omnium minima* J. B.

Radix est crassa: *caulis* verò & floribus Coronopi Serpentinae, sed *foliis* latioribus. A J. Bauhino mense Junio Burnii Rhatorum collecta est. Eadem videtur præcedentibus.

Dubitat J. Bauhinus an tres plantas quas figuris exhibet Lobellus ab invicem sint distinguenda, vel non potius varietates. Hæ sunt, 1. Serpentina *Adv.* Coronopus sylvestris five Serpentina Matthioli *Obf.*

2. Coronopi & Sedi montani media planta Massiliensis *Ad.* quoad iconem.

3. Serpentina omnium minima *Obf.*

10. *Coronopus maritimus Rainaudeti* J. B.

J. B.
Huic *radix* sesquipalmaris, crassa, fusca, sicca, insipida, è qua innumera oriuntur radiatorum foliorum stellæ, tali verò ferè dispositione, quam in Phyllo Dalechampi videmus vel Erica *Matib.* confertiorum, repandorum, semunciam breviorum, angustiorum quam Serpentinae *Matib.* Radiorum umbilicus totus villosus, Lupini latitudine, è quo *coliculus* exit uncialis, nudus, hirsutus, *thyrsus* ferè totus obfusus.

In arenosis ad mare propè Massiliam invenimus. *Locus.*

11. *Coronopus Siculus fruticosus platyphyllos* Bocconi.

Boc.
Nilhil differt ab aliis Coronopi speciebus hic nisi quòd crassa *radice*, atque in summo multipliciter brachiata quasi frutescat. Ei *folia* sunt hirsuta, lata, brevia, paululum in ambitu divisa, quæ densò cespite plantam coronant.

In plaga maritima *Brazzetto* dicta propè Pachynum promontorium videre licet. *Locus.*
An differat specie à præcedente dubio.

12. *Coronopus maritimus roseus* Bocconi.

Boc.
Spicas fert foliaceas, depreffas; Florem herbaceam (ut in Plantagine rosca majore & media) ex densa frequentique foliorum dilute viridum structura compositam: *Folia* subus glabra, in laciniis aliquot per latera incisa exhibet, horrentis Coronopi foliis per terram stratis paria. *Radix* illi est crassa, alce in terram depacta.

Lusii natura esse videtur, ut hoc genus alia.

13. *Holostæum five Leontopodium Creticum* C. B. Park. Ger. *Leontopodium Cretense* Clus. C. B. prod.

Ex *radice* rufescenti & quasi squamata, paulatim gracilescendo & in fibras divisa *folia* viginti, etiam plura, palmaria, angusta, nervis tribus per longitudinem discurrentibus distincta, & hirsute subsæpata prodeunt: inter que pedicelli plures, molli, rufescentelangine pubescentes, duarum triumve unciarum conspiciuntur, quibus singulis capitulum crassiusculum, rufescentis infidet: *stipuli* albicantes, umbilico nigricante præditi, quandam foraminum speciem præbent: at in senescenti & arefcente planta pediculi crassiores & rigidi facti unâ cum capitulo, terram versus ad radicis caput adeo curvantur, ut pedem leoninum quodammodo referant. *Semen* parvum, Psyllio simile, autore Bello.

Holostæum Creticum alterum C. B. Leontopodium Creticum aliud Clus. *hirs.* Parkinsonus præcedenti eandem facit. Nobis nondum constat an eadem sit necne, in Parkinsoni tamen sententiam magis propendimus.

3. *Plantago caulifera Psyllium dicta.*

Psyllium à figura seminum Pulices referentium, magnitudine etiam parium dicta est.

1. *Psyllium vulgare* Park. *majus erectum* C. B. J. B. *Psyllium five Pulicaris herba* Ger. *Flehtwort.*

Radix aliter simplicis, alba, fibris tenuibus capillata. *Caulis* ab eadem radice exoritur nunc simplex, nunc multiplex, teres, hirsutus, erectus, solidus, ab imo ad summum usque ramulosus, pedalis aut altior, *folia* veltus ad intervalla ex adverso binis, angustis, acutis, pilosis, Hyslopi aut Draconis herba foliis figurâ suâ non multum dissimilibus, verum angustioribus, nervosis & plantaginis, obiter nonnulli quam dentatis. Summi caules & ramuli ad tactum pingues & visciduli funt. E foliorum alia pediculi exeunt oblongi, tenues, spicas gestantes breves è pluribus foveolis compositas. *Thyrsus* autem in quatuor segmenta acuta totidem folia simulantia divisi, colicis pallido; *stamina* oblonga, apicibus suis insigni,

Fiff 3

figura, ut in Plantagine, exserunt. *Flores* cuiusque tubus turgescens in vasculum feminale degenerat, *femina* intus bina, compressa, splendens, pulcherrima, unde herbae nomen, continens, quod per maturitatem in medio horizontaliter rumpitur. Sapor plantae amarus; odor nullus manifestus. Circa Montpelum in agris copiose provenit.

Locus.

2. *Psyllium Dioscoridis vel Indicum crenatis foliis* C. B. *Indicum foliis crenatis* Park.

In Prodro mo descriptum, à precedente non aliter differt quàm foliis crenatis aut Coronopi foliorum instar nonnihil lacinatis. Hunc describit Paulus Boccone sub titulo Psylli foliis lacinatis.

3. *Psyllium majus supinum* C. B. J. B. *majus semper virens* Park. *semper virens Lobelii* Ger.

Lob.

Issum in tractibus, sed marginibus & squalidis olivetorum incultis collibus farmentofus lignosusque, prolixum *foliorum* & *furculorum* caudatà contorta secura densissima implexa fruticat, & rependo celum ornat latiore aspectu, sed hirsute ex viridi albicante: *Semine* haud dissimili, sed majore fuscisve five Castaneae corticis colore: *Radice* lignosa dura, fibrarum procursu prolixa.

Locus. Vires.

Circa Montpelum & in Italia frequens habetur. Evacuat bilem flavam, mucilaginemque sua acrimoniam humorum obtundere aptum est. Hinc commendatur maxinopere in Dysenteria & corrosione intestinorum. Semen Psylli hoc peculiare præ cæteris purgantibus habet, quod qualitate refrigerandi sit præditum. Verum enimvero non tamen extra reprehensionem positum est, quam incurrit ratione virulentiae suae. *Schrod.*

Dubitat C. Hofmannus an sit venenatum hæcne: Interim inquit valde me movent Ægyptii, de quibus scribit A. Pinus 4. Medic. i. ut illos Psyllis in febribus ardentibus.

Ninivis usus stomachum offendit & animi deliquium inducit, una cum mortis periculo.

Ad Ophthalmiae dolorem, & mucilag. sem. Psylli & Cydoniorum in aq. ros. & plantag. factæ ana ʒi. album. ovi bene conquassat. tantundem Camphoræ gr. v. multa in oculis instillantur à causa calida affectus *Chesneau*. Ex collectaneis *D. Hulse*.

Experientiâ scio in excoaratione palati vel vulvæ & linguae ex materia calida adusta Aq. Portulacæ vel Psylli conforre. Ex Psylli tamen semine præstaret fortassis lentum illud & viciduum humorem elicere Mucilaginem Officinis dictam. Excerptis ex Observationibus Marcelli Cumani ab Hieron. Velschio editis, & ad me transmissis *D. Barnardus Sæmæ*.

Dolores capitis maximos ex causa calida subortos, quos alta remedia non mitigabant, felici successu curabat Sebastianus medicus Argentinenfis applicito epithemate ex sem. Psylli cum Aq. Rosarum infus. extracti mucilagine & paululo aceto mixti. Idem *D. Sæmæ* ex Obscrv. Hieron. Reulmei.

CAP. IX.

De Coride.

Coris cerulea maritima C. B. *cerulea Monspelica* Ger. *Monspelisum* Park. *Monspelisula purpurea* J. B.

Clas.

Multis fruticat ramulis, palmaribus ut plurimum, interdum dodrantalibus, firmis, rotundis, purpurascens, qui densis foliis stipantur. Erice [majoris sci.] crassiusculis, succulentis, amariisculis, serio quadam interdum dispositis, aliquando autem inordinatis & inconditis. Spicæ aut capitula extremis ramulis inhaerent, ex innumeris calyculis in quinque mucrones divisis, & totidem maculis nigris in singulas divisiones impressis, constantia; è quibus flores emicant non inodori, purpurei ex purpureo coruleis, elegantissimi & quasi inmarcescibilis coloris, quatuor foliolis bifidis constans, quorum duo superiora reliquis majora sunt. Semen deinde in calyculis nonnihil pungentibus continetur, rotundum, nigricans. Radix crassa est pro plantæ proportionem, palmaris longitudinis, foris rubra, ut quæ interdum linei panni etiam infici possunt. Nullum ego (inquit J. Bauhinus) in ulla parte plantæ five odorem, five saporem manifestum sentio.

Tempus & Locus.

Floret Maio mense nonnunquam etiam Martio, siccis quibusdam circa Salmanticam & Monspelium locis; maritimis item Valentiae & Galliae Narbonensis, ubi tota major, crassior & succulentior.

HISTO.

HISTORIÆ
PLANTARUM

LIBER DECIMUS OCTAVUS,

QUI EST,

De Herbis flore papilionacco, seu leguminosis.

LORES papilionacei dicuntur, quia Papilionem alis expansis quadartentus reserunt. Folia seu petala his difforma sunt, nec figurâ, nec seu inter se convenientia, numero quatuor, verum ad ungues juncta; unde tetrapetali propriè dicti non sunt, sed monopetali tetrapetaloides: Sed ut alias diximus, nos in hoc opere flores monopetalos profundè & ad ungues ferè in lacinias petala æmulantes divisos pro polypetalis cum Botanicorum vulgo habemus: Quod quis hoc nolit, ad monopetalos flore difformi facile transferuntur hæc plantæ. Florum petala, seu major lacinie quatuor sunt, ex quibus unum erigitur reliquisque ferè latius & majus est, *clypeus* seu *vexillum* nonnullis dictum, alterum inferiori opponitur carinatum, tum flamina, tum filique rudimentum protegens & occultans, bina lateralia sibi invicem similia sunt.

Nos clarioris doctrinæ gratia librum hunc in tres sectiones dividemus. Prima erit de Leguminibus seu Herbis flore papilionaceo scandentibus.

Secunda de leguminibus & Leguminosis non scandentibus, seu erectis seu provolutis, non trifoliatis.

Tertia de Leguminibus non scandentibus trifoliatis. Quibus subjungemus filiquosas quasdam anomalas filiqua bivalvi, tum floribus tum filiquis ad Papilionaceas accedentes.

SECTIO PRIMA.

De Leguminibus & leguminosis seu Papilionaceis scandentibus.

Herbæ flore papilionaceo scandentes sunt vel

Volubiles, quæ periclis aut plantis vicinis se circumvolvendo à dextra sinistram versùs, in altum eriguntur, suntque trifolia, semine reniformi; *PHASEOLUS plurimarum specierum*.
Capreolæ, quæ capreolis aut clavicularis intortis plantas aut fulcimenta vicina arripiunt, & se sustentant: suntque vel foliis

Glancis glabris, è pinnis paucioribus & majoribus in hoc genere compositis, caule

Æquali, h. e. nec compresso, nec membranulis aucto, foliis

Simplexibus, seu integris, ex adverso binis, triangulis; *APHACA*.
Pinnatis, pinnis paucis, in hoc genere maximis, duabus præcipue ad *Psoralea* exortum caulis amplexantibus, caulis majoribus & fistulosis; *PISTUM*.

Membranulis secundum longitudinem excurrentibus aucto, compresso, anguloso, foliis

Simplexibus, seu integris & non pinnatis, nisi pro pinnis accipiantur quæ in summis foliis sunt auriculæ aut lobi; *OCHRUS* five *Ervilia* Dod.
Pinnatis,

Unico tantum pinnarum pari, filiquis

Secundum longitudinem aversâ parte duabus membranulis extantibus alatis; LATHYRUS sativus.
Planis & æqualibus, nullis in dorso extantibus membranulis, radicibus

Kubergst;

† *Tuberofa*; CHAMÆDALANUS *Leguminosa*; Terra *glandes*.
 ‡ *Fibrofa*; LATHYRUS *Sylvestris*.

Pluribus pinnarum conjugationibus; CICERULA.

Viridioribus & plerumque hirsutis, et minoribus & pluribus pinnis compositis, semina

† *Tumidiore*, globoso, siliquis pro planta modo longioribus; VICIA *plurimarum specierum*.
 ‡ *Compresso*, et pro planta modo grandi, siliquis brevibus; LENS.

Faba Sylvestris & Græcorum seu Veterum vulgo dicta, cum capreolis scandat, ob siliquarum conformitatem *Vicia* speciebus potius quam *Fabæ* accensenda est, quamvis foliorum figurâ & pinnarum paucitate *Fabam* potius quam *Viciam* imitetur.

CAP. I.

De Phaeolis.

Phaeoli nomen accepit ab effigie & longitudine siliquarum aut fructus, qui lentem seminumque naviculam, Phaeolum dictum exprimit, hinc etiam *Allegæ* dicuntur. Phaeolum autem à Phaeolo diversum esse monet Galenus: Phaeolum enim inquit Lathyrum esse vel illius speciem.

Phaeolorum notæ sunt caulibus scandere, trifolios esse, semina habere reniformia, siliquis simplicibus.

Iis ob convenientiam in reliquis notis nonnullas non Trifolias subijcimus.

1. *Smilax bortenfis* J. B. *Sm. hort. fructu Phaeolus major* C. B. *Phaeolus albus* Ger. *Phaeolus vulgaris* Park. **Common Kidney-bean.**

Convolvulorum more peritica & pergula proximas conscendit, *sarmentis* à sinistra dextram versus circumvolutis. *Folia* ad intervalla exeunt in communi pediculo oblongo terna Trifoliorum more, et lata basi in acutum mucronem desinentia hederaceis ferè similia, per margines aequalia, glabra, obtusè viridia. E foliorum alis exeunt *siliquæ* duæ trève, interdum plures ad sex usque petalum in eodem communi pediculo seu furculo brevissimulo, purpurascetes, albi vel pallidi, in quibus petalum superius non reflectitur retrosum, sed concavum est, & ad latera striatum; lateralia duo ampla sunt & concava. Ad basin uniuscuiusque floris præter calicem duo folia concava triangularia, nullis pediculis donata, ad florum nondum expansorum tutelam apponuntur. Floribus succedunt *siliquæ* palmum & sesquipalmum longæ, angustæ, compressæ, crassæ & carnosæ, cum teneræ adhuc sunt edules, sex, septem aut plura semina continentes, renis figurâ, sinum in medio impressum habentia levior eximio, colore mirum in modum vario, albo, cinereo, luteo, glauco, rubente, caeruleo, anethystino, albo nigris venis & lituris distincto, &c.

Æstate & Autumno floret, frigoris impatiens est, & pruinis facillè cotrumpitur.

2. *Phaeolus niger* J. B. *Phaeolus Ethiopius*, *lobi flavescens*, *fructu nigro* C. B. *Phaeolus peregrinus* 1.4. Clus.

Clus.

Sarmentis, foliis, floribus cum vulgari Phaeolo convenit. Pediculi seu furculi floriferi Cluso oblongi esse dicuntur, *strobili*que binos, ternos, quaternos, senos, interdum etiam octonos, ex adverso utplurimum nascentes sustinere: quibus succedunt totidem, oblongi, teretes *lobi*, initio virides, deinde maturitate flavescetes, in quibus bina, terna, quina, sena, vel etiam octona *grana* vulgarium quidem formam referentia, sed tantillo minora, & coloris quando matura nigri.

Phaeolum hunc in hortulo nostro alumnus aliquot annos, & à vulgari specie distinctum existimamus, cum aliquoties factis fructus sui seminis colore non variavit.

3. *Phaeolus flore coccineo* Park. Ger. emac. **The Scarlet Kidney-bean.**

Hic in multis à Phaeolo vulgari primo in loco descripto differt. Ille enim seminum valvas seu lobos è terra extertit foliorum formâ: hic autem minime. Deinde hujus flores majores sunt & ex albis foliorum exeunt plurimi simul in furculo seu pediculo communi prælongo, velut racematim; cum illius longe pauciores sint in furculo triplo brevior: color florum in hoc coccineus pulcherrimus, in illo albus aut purpureus, minus venustus aut spectabilis. Hujus porro *siliquæ* eminentius plurimis seu tuberculis asperæ sunt, illius levæ; breviores quoque sunt & crassiores hujus quam illius. *Semina* in utroque ejusdem propemodum figuræ sunt, verum in hoc majora & crassiora purpurea, nigris ductibus & lituris, varia. Quin & folia hunc minora & acutiora rugosioraque esse videntur quam vulgari Phaeolo; flores autem ampliores. Duobus denique concavis ad basin floris folis caret hæc species.

Phaeolum puniceo flore Jac. Cornuti esse videtur. Ob florum pulchritudinem & durabilitatem potius quam ob fructum in hortis colitur: nec designantur Matronæ nostræ feris suis & corollis eos intexere.

4. Pha-

4. *Phaeolus vulgaris* Italicus humilis, seu minor albus cum orbita nigricante J. B. *Smilax siliquæ fusam rigente*: vel *Phaeolus parvus* Italicus C. B. Item, *Phaeolus niveus* minor circa hylum nigra maculâ insignitus J. B. *Phaf. peregrinus*, minore fructu albo, nigra maculâ insignita C. B. i. e. *peregrinus* 4. Clus. *Phaeolus erectus* Park. *peregrinus* fructu minore albo Ger. emac.

Matth.

Hoc genus passim in campis feritur mense Maio, & quandoque post messim, sine pedamento per se subsistens, & in latum sese expandens, *foliis* hederaceis, majoribus tamen & mollioribus, venosis, ternis ex uno pediculo prodeuntibus. Flores emittit candidos, folia majores, è quibus palmariæ cornicula prodeunt, teretia, & in acutum desinentia, primo quidem exortu viridia, & per maturitatem albicantia. In his *semina* plura continentur reniformia, alba, præter umbilicum, qui tantum in his nigricat.

Clusius Phaeolo suo peregrino quarto brevem firmumque caulem tribuit, pedalem longitudinem raro excedentem, in brevissimos ramos divisum: *folia* breviori pediculo inherentia: pediculos ex alis prodeuntes longos, crassiusculos, firmos, binos flores magna ex parte sustinentes: fructum niveum, circa hylum maculâ nigra insignitum.

Cum Clusius binos tantum in uno pediculo flores habere hunc dicat: Matthiolus autem in iconæ plures eidem appingat, colligit J. B. Phaeolum Clusianum à Matthiolino diversum esse. Verum cum descriptiones conveniant, ego mallem dicere Matthioli iconem falsam esse, aut Clusium forte errasse in numero siliquarum eidem furculo inherentium, quin species tenere multiplicare. An Matthioli icon falsâ sit necne Itali facile determinabunt, apud quos Phaeolus istius in agris magno proventus feritur. Nos plenos saccos Romæ in foro venales vidimus, & totos agros eo consitos in vicinia urbis, ut & Florentiæ, non satis tamen curiosi sumus in eo observandos.

Variant (si C. Bauhino fides) hoc genus Phaeoli. Sunt majores & minores, sunt albi, subnigri: illi maculâ nigra, hi alba notati: est & minor albidus cum orbita rubente aut nigricante. At unus erant generis quos nos in Italia vidimus, nimirum candidi cum macula circa hylum nigra, ex quibus Itali pulcra consistunt.

Memorat insuper J. Bauhinus duos congeneres descripto Phaeolos: primum vocat Phaeolum parvum album cum orbita minima rubente & parvo hilo albo; alterum Phaeolum maximum album cum orbita magna rubente, & hilo in medio albo: quales nobis nondum videre contigit.

Quin & Morifonus duas seminum species è Tingi Africa urbe sibi missas narrat maculâ circa hylum nigra notatas majorem & minorem: altera alterius magnitudine duplâ.

5. *Phaeoli tumidi minores nivei* J. B. *Phaeolus peregrinus* 2. Clus. *Phaeolus peregrinus bortenfi* affinis fructu tumidiore, minore niveo C. B. *peregrinus* 2. Clusii Park.

7. B.

Magnitudine vulgaris Phaeolis minores sunt, nec ut illi sinuati circa umbilicum, interim pulvinati magis & tumidiore omni ex parte proportionè sua. Colore nivei sunt & splendentiss, ac tunc e chore tornata essent. Planta autem ipsa totâ formâ & nascendi modo à vulgari haud differt, ac non opus sit eam pluribus describere.

E Guatimala novi Orbis provincia delatus esse dicitur.

6. *Phaeolus tumidis minimis niveus siliquâ brevi, Virginianus. The Virgin, or Virginian-pease or Kidney-bean.*

Præcedenti per similis est, nec scio an specie diversa: siliquâ brevi latiusculâ, fructu Pisi majorem magnitudinem vix excedente, non tamen perfectè sphaericâ, sed in longitudinem productiore.

- * 7. *Phaeolus latâ siliquâ, fructu exiguo nigro, umbilico candido* J. B. *Brasiliensis alter, fructu nigro, Pisi magnitudine* C. B. *Phaf. Brasiliensis alter* Clus. ad Monard. *Brasiliensis alter Pisi magnitudine* Park.

Clus.

Est hoc genus vulgari simillimum flore purpureo: at *siliquæ* scabræ sunt, breviores & latiores quam nostri vulgaris: *fructus* est exiguus, Pisi vulgaris magnitudine, totus niger, nisi quâ parte siliquæ adhaeret, quæ candida est.

Brasiliensis frequentem esse audivit Clusius.

- * 8. *Smilax bortenfis* seu *Phaeolus Anagyridi* similis ferè colore rubescens, J. B. *Phaf. peregrinus Anagyridis fructu similis, colore rubescens* C. B. *Ph. peregrinus* 3. Clus. *tertius Phaf. bortenfis rubra* Ger.

Sarmenta haec oblonga ex singulari caule statim secundam radicem ipsam prodeuntia, & in multos ramos divisa: purpurascunt ea juxta alas, ad quas etiam adnascuntur terna folia, minus ampla quam vulgaris, & dilutior colore virentia, longo pediculo inherentia, qui ex parte qua folia sustinet, contrariæque quæ sarmentis inhæret ex atro purpurascit. Flores in oblongis petiolis plerumque binis, magni, Pisi formâ, foris ex candido pallescentes, interiore vero parte ex purpura coeruleâ. Iis succedunt totidem prælongi lobi, teretes & quasi cylindracei, in quibus fructus reliquis Phaeolis minor, Anagyridis legitime fructui parve similis, rubescens coloris.

Semine ex Hispanis nullo Clusio natus est.

* 9. Pha-

- * 9. *Phaeolus Africani parvi, nonnihil albicantes* J. B.

De Phaeolorum more scandit. *Folia* terna, minora stricioraque quam in vulgaribus obtinet, paulo duabus uncis longiora, non totam semunciam lata, nervosa, glabra, crassa. *Flores* ex obsoleta quadam fulgine in luridum pallorem languescunt, vix desiccantes. *Siliquae* sesquipalium longae, vulgaribus angustiores, vix culmen lata grana claudunt nonnihil candicantia, dimidio minora Phaeolis nostratibus, circa germin fusca.

Ex Africa & insula D. Thoma semen delatum est.

- * 10. *Phaeolus Laburni fructu ex nigro subvirescente, sive Aegyptii flore lateo* J. B. *Phaeolus peregrinus, Anagyridis fructu similis ex nigro subvirescente* C. B. *peregrinus* 5. *Clus. quintus Clusii* Park. *peregr. fructu minore frutescente* Ger. *emac.*

Clus.

* *Palustris.*

Sarmenta tenuia habet Phaeolo peregrino tertio Clusii familia: *folia* aliorum Phaeolorum vulgarium longe minora, & trifolia in micranthis foliorum perquam similia, ex atro virentia, circa pediculus purpureo-pallescunt. *Flores* in spice modum congesti, magni, Pili vulgaris formâ & magnitudine sere, coloris flavi, in oblongo crassifusculoque pediculo ad foliorum exortum prodeunt nascuntur. Lobos breves angustique illo intelligebant ab his qui conspexerant, & terna aut quaterna grana continere, parva, Laburni grana non minora, utroque tamen mucrone plerumque obtusiore, pulli coloris seu potius ex nigro subvirescentes.

11. *Phaeolus peregrinus Purkicherianus* 1. *Clus. Phae. lato, striato sive radiato semine* J. B. *Ph. peregrinus bortenii affinis, semine lato, albo, multis nigris venis striato* C. B. *peregrinus primus Clusii* Park. *niger* Ger.

Clus.

Caules huic & sarmenta reliquorum similia; *folia* vulgaris foliis similia sed atriora: è quorum alis breves ramuli prodeunt, multis floribus, vulgaris haud absimilibus, minoribus tamen, albis, vix in modum congestis onusti: quibus succedunt oblongae *siliquae* seu lobi, vulgaribus multo latiores, continentes ternos aut quaternos fructus planos, communibus Phaeolis latiores, albos, sed multis nigris maculis sive venis ab hilo in latitudinem ductis elegantissime depictos.

In frigidioribus regionibus ob defectum Solis radiorum fructum non facile ad maturitatem perducit.

Huiusmodi Phaeolum habemus à J. B. Bauhino Tom. II. p. 267. icone eleganter expressum, qui potius niger dicendus est cum albis striis seu venis, quam albus cum nigris.

- * 12. *Phaeolus peregrinus* 6. *Clus. peregrinus angustifolius, an idem cum Smilace bortenii minore?* C. B. Ger. *emac. peregrinus* 6. *Clusii* Park.

Folia angustioribus à Smilace minore differt. Fructu est vulgaris Phaeoli fructu minore & pluriore subrubri coloris.

- * 13. *Phaeolus peregrinus* 7. *Clus. peregrinus angustifolius alter, fructu ex albo & nigro vario* C. B. *peregr.* 7. *Clusii* Park.

Sarmenta huic Purkicheriani similia, non tamen adeo luxuriant aut altè assurgunt: *Folia* quam Phae. vulgaris multo angustiora, praecedentis non valde dissimilia. *Flores* in uncialibus pediculis parvi, vix in modum congesti, albi initio, sed ubi senescunt pallorescentes: *Siliquae* planae lateoque sunt, Purkicheriani lobis fere pares, breviores tamen, per maturitatem fulvescentes, *semen* continentes planum, illius grana minus, nunc confuso ordine sparsis maculis nigris majoribus aut minoribus per universum Phaeoli corpus, nonnunquam integro fructu nigro, vel exiguis maculis albis confuso aut dimidia duntaxat ex parte.

Exigua nobis esse videtur inter hunc & Purkicherianum differentia.

- * 14. *Phaeolus peregrinus* 8. *Clus. peregrinus foliis minoribus, fructu exalbido, nonnunquam variegato* C. B. *peregr.* 8. *Clusii* Park.

Folia ei Purkicheriani foliis similia, sed paullo minora: *Flores* etiam illius floribus similes, vix infat nascentes; quibus & plantae, ut in praecedente, succedunt *vaginae*, duo, tria aut quatuor grana continentes, superioribus magnitudine respondentia, non adeo candicantia, sed coloris interdum exalbescens aliquando nigricantibus maculis secundum longitudinem vel confuse notata, interdum toto etiam pene fructu nigricante.

Praecedenti adeo similis est ut nobis non videatur specie distincta.

15. *Phaeolus peregrinus* 9. *Clus. peregrinus Purkicheriano similis, fructu lato, albo, striato* C. B. *peregr.* 9. *Clusii* Park.

Fructus Purkicheriano major, sed totus albus, nisi quidam radii sparsi varium quodammodo effusissent. Sarmentis, foliis, floribus & vaginis eidem similes erat. Quid ergo vetat aut eundem speciem dicimus?

* 16.

- * 16. *Phaeolus peregrinus* 10. *Clus. peregrinus lobo & fructu nigro* C. B. *peregr.* 10. *Clusii* Park.

Sarmenta huic ut in aliis: *folia* octavi generis *Clusii* familia, secundum articulationes quibus connexa sunt purpureo-pallescunt: *Flores* in ramulo digitali superiorum similes, vix quoque infat congesti, sed quorum galea obsoletè purpurascit, bina lateralia folia coloris sunt floridioris: His succedunt planae, lae, fuscae & nigricantes *vaginae*, *semina* continentes plana Purkicherianis minora, per maturitatem proflus nigra.

- * 17. *Phaeolus peregrinus* 11. *Clus. peregr. fructu variegato* C. B. *peregr.* 11. *Clusii* Park.

Cetera praecedenti similis *flores* habet octavi floribus pares, albos, *vaginae* suspensi & octavi generis lobis similes; in quibus *semina* tria vel quatuor, plana, dilutè rubedine praedita, quae nigris venis seu radiolis secundum longitudinem distincta sunt, nonnunquam magnis vel exiguis maculis nigris confuse aspersa, interdum etiam utrinque proflus, vel altera duntaxat ex parte nigra, emicantibus sparsim parvis rubentibus maculis, ut ex marmore aliquo *minio* tornata videantur.

- * *Phaeolus peregrinus* 12. *Clus. peregr.* 12. *Clusii* Park. *Phae. lati, coloris regularum, cum striis per medium nigris* J. B. *Ph. peregr. fructu subrubente, nigris striis variegato alter* C. B.

Praecedenti per omnia fere similis est: *sed flores* ejus Decimi floribus valde similes sunt, paulo tamen dilutius purpureo-pallescunt: *fructus* autem magis dilutè rubedine praeditus, regularumque colorem quodammodo refert, quem rari per longitudinem nigrae striae varium faciunt, aliquando autem plurius totum pene atrum reddunt.

- * 18. *Phaeolus peregrinus* 13. *Clus. Ph. Aethiopicus lobis nigris venis aspersis, fructu atro splendente* C. B.

Decimo cetera non dissimilis est, *Lobis* tamen longioribus & quasi cylindricis, non fuscis aut nigricantibus ut illius, sed per maturitatem nigris duntaxat venis confusè sparsis insignitis, octo, novem, aut plura interdum contentibus *semina*, renis quidem formam exprimentia, sed longiora, tumidiora, atrum omnino & splendentis coloris. *Flores* paulo maturius superioribus, eam ob causam *semen* facilius ad maturitatem pervenit.

- * 19. *Phaeolus peregrinus* 15. *Clus. Phae. Aethiopicus lobo saturo purpureo, fructu atro* C. B. *Clus.*

Huius sarmenta purpureo-pallescunt: terna illa longo pediculo inhaerentia *folia*, pro parvis appendicibus, quae in aliis generibus, bina interdum foliola adjuncta habent: *flos* etiam magis satur [quam decimi quarti] & proflus Amethylinus: *lobi* praeterea, initio quidem virides, paulatim purpureum colorem contrahunt, maturitate tandem purpureum saturum & fere nigrum. *Fructus* in ipsis comprehensus initio purpureo-pallescens, deinde atrum omnino coloris.

- * 20. *Phaeolus peregrinus* 16. *Clus. Ph. Guineensis fructu fusco spadiceo* C. B.

Clus.

Huius lobum non conspexit Clusius, sed tantum fructum, qui semunciale magnitudinem non superabat, satis densus & crassus, coloris fuscè cum spadiceo commixti: Satis crevit ad palmarem altitudinem, *cauliculis* satis firmo & rotundo, binisque aut ternis foliorum alas protulit, in quibus ut reliquis Phaeolis terna *folia*, sed valdè crassa & pingua, trifolia Alphalutis foliorum magnitudinem non excedentia.

- * 21. *Phaeolus Zurratensis siliqua hirsuta, Couhage dicta. Phaeolus siliqua hirsuta* Park. *Phaeolus pruriens excelsus hirsutis siliquarum* Ger. *emac. An Mucuna Brasiliensis* Marggavi?

Huius *siliquae* ex India Orientali ad nos delatae, variae magnitudinis, aliae breviores & rotundiores Phaeolis vulgaris lobis, aliae etiam multo eis longiores, brevis & densa hirsutie villosa obfusa sunt, quae cum astricta pruriginem quandam molestant. Urticam infat excitat, brevi sine ulteriore nolemento evanescunt; *siliquae* haec confertim & quasi racematum nascuntur, & *semina* continent fusca, punctata [Parkinsono nigra, splendentia] Fabae equinae magnitudinem, hilum habentia album in parte laterali, non verò in umbilico aliorum Phaeolorum more. Terrae commissa in horto D. Caroli Hutton plantas producere.

Huius plantae *siliquae* duodecim duobus Cerevisiae sextariis infunde, & infusum propina, ad 1 sextarii singulis matutinis; certissimum est Hydropsis remedium. Communicavit D. Samuel Hylbrandi eques auratus, qui in insula Barbados aliquot annos vixit, quique saepe in servis suis Aethiopicis experimentum fecit.

* 22. *Plantae*

29. *Pisum Americanum aliud, magnū, bicolor, coccineum & nigrum simul, sive Phaeolus bicolor Anacook dictus* J. B. *Phaeolus peregrinus ex rubro & nigro distinctus* C. B. *Phaeolus Aegyptius* Ger. Park.

J. B.

Fructus hic durus, qui dentibus frangi non potest, resistens etiam malleo: injectus in aquam sub-
sile instat lapidis, colore minato sicuti Abrus, eleganti atque splendente, verum media fere parte,
[in aliis vix tertia] niger est, compressus, nec exquisitè rotundatus, sed in oblongum vergens, et
praesertim parte ubi umbilicus est. Hic diversarum magnitudinum est ac formae; magnus, qui La-
pini semine duplo fere major; mediocris cum eodem aequalis fere, & parvus eodem minor.
Est eis omnibus velut umbilicus sublongus, qui parte adhaerebat siliquis ut existimamus. Apertis cum
difficultate medulla est durissima, ex albo faveolens: saporem notabilem non profert.

Fructus hōce vidimus, qualis stirps eos producat nescimus; putamus ex Phaeolorum genere
esse.

30. *Flos Clavividi Ternatensis* Breynii.

Breyn.

Lepidissimum sui spectaculum oculis offert anandandae etiam hac per se infirma, sed tortilibus
virecentibus ramis proxima adminicula quae arripere possent conscendens planta, quam *solia* multa
alcoho sita ambiunt, Glycyrrhizae sylv. Herbariorum quodammodo amula, minora tamen, pul-
cherrimae viridiae, ac bina tantum vel terna, ac totidem ex adverso uni costae inherentes, uno im-
pari extremum alam occupante. E quorum appendicibus pedicellus tener & parvus circa medietate-
tem, ubi nonnihil reflexus, foliis duobus tenuissimis cinctus exurgit, *Florem* sustinens admodum
magnam, hantem ac speciosam, quasi papilionaceam, cujus tamen inferius labellum superiori folio
videtur adnatum. Hic flos ex magno calyce subviridi, membranaceo, in quinque lacinas des-
cendens, & foliola duo rotunda ac membranacea circa basin habente, prorumpens, tam satiare pro-
fundo caeruleo est colore, ut etiam multos ficos post annos, aquam in qua maceratur, brevi tem-
poris spatio, colore adeo ferme caeruleo tingat veluti *Anil* quod ex Indis in Europam transferitur.
Floribus labentibus succedunt (ut fertur) *siliquae* longae & tenues, seminibus formam Phaeolorum
parvorum experimentibus refertae.

Flores coctos Ternatensibus cibo esse aiunt.

31. *Phaeolus quadrangulus* Bontii.

Bont.

Mirum hoc leguminis genus foliorum magnitudine & fructus infuseta figurā ceteris praeminet:
licet crescendi modo & qualitate isdem similis sit. Ex uno eodemque caule tria folia hōi conjun-
cta emergunt, atque ex eadem quae centro pediculus provenit, ex quo Phaeolus quadrangulus
dependet, Pisis rotundis repletis, qui ubi maturant delinquit & fit edulis.

CAP. II.

De Piso.

Pisum à *stony* tundere dictum existimatur. Frangere legumina Veteribus solenne fuit: Aliis à
Pisa quae inter Oslam & Olympum, in qua copiosissime nascitur, *Gassend*. Verum non memini
usquam legitur de alia Pisa quam quae sita erat ad Alpheum amnem in Elide Peloponnesi:
Aliis denum *and* & *as*, quod humi procumbat.

Nota Pisi generice fuit folia glabra, glauca, pinnis amplissimis caulem adeo arcte amplectentia,
ut ab is transadagi videatur, & paucioribus & majoribus in hoc genere lobis composita, caulis quam
congeneribus major & fistulosior.

Pisi Descriptio generalis.

J. B.

Generali quadam notione Pisa circumscilicet, quorum differentias petet studiosus Lector ex Sy-
nonymis. In genere ergo hoc legumen, sicuti alia, brevis durationis, tenui est *radice*, fibrola:
caulis fistulosi, dum adhuc teneri sunt, fragiles, longi, alienae opis indigi, & nisi palis sustententur pro-
cubant. *Folia* genicula adverso sita ita complectuntur, ut ab eo transadagi videantur, quantum in an-
ticuius fustulis corundem sit pinnata dispositio, eo quod furculi superest in capreolos tortiles, quibus
proxima quare; arripit, abeunt. *Flores* ad genicula est foliorum sinibus exeunt duo tresve simul in
eodem furculo flos pediculo communi, formā ad Genista flores accedentes, sed colore albo, vel pur-
pureo, vel ex albo virecente, vel variegato. *Siliquae* succedunt binae fere, teretifusculae, penites, bi-
fores, & carnosae pulpā, minus tamen multo quam in Faba, in quibus reclusis ad commilluram an-
nectuntur Pisa, alias majores, alias minores; nunc quadrata, aut alias inaequali superficie,
interdum alba, flava, rubra, fusca, subcaerulea aut virecentia. Color totius plantae glaucus aut ex
viridi canescens.

1. *Pisum*

1. *Pisum vulgare, parvum, album, arvense* J. B. *sylvestre primum* Park. *arvense flore candido, fructu rotundo albo* C. B. **Common white field-pease.** *Pisum minus* Ger.

Flores huius albi, duo tresve simul in eodem communi pediculo; quibus totidem succedunt *siliquae*,
minores quam hortensium, *semina* continentia parva, rotunda, alba.

Hoc genus vulgò in agris feritur; & ad iuscula hyberno tempore expetitur.

2. *Pisum arvense flore roseo, fructu fusco, aut ex cinereo nigricante. An Pisum minus fructu sub-
gro* Matth? **Waple Pease.**

Huius *flos* roseo aut purpureo est colore [folio erecto seu clypeiformi pallidior, lateralibus, quae
quasi umbonis locum obtinent, saturationibus] *Fructus* fuscus aut subniger. Piso albo vulgari ali-
quanto major, per maturitatem non adeo exactè rotundus, sed valliculis depressis inaequalis & in-
terdum nonnihil angulosus.

Seritur in agris.

3. *Tertium genus arvense, quod in Catalogo Plant. Angl. Pisum flore roseo, fructu variegato An-
glie* **Waple Pease** denominamus. *An Pisa minor rubra variegata* J. B.

A precedente fructus tantum colore differt, qui ex cinereo & rubente colore variegatus est.

4. *Pisa minor ex purpureo variegata, Vicia* familia J. B.

J. B.

Parva haec sunt, nec Viciis multò majora, in quibus tamen puncta quadam ex cinereo purpurea
conspiciuntur, ut in Viciis vulgaribus, à quibus ideo non ita facillè distingui possunt. Herba verò,
caulis & *siliquae* multum à Viciis vulgaribus differunt, quia angustiores, rotundiores, nec hirsuta.

5. *Pisa parva, viridia* J. B.

C. B.

Pisa viriditas minor, rotunda, ejusdem valde magnitudinis cum Pisis ex purpureo variegatis, ni-
minora, quaterna vel quina in una siliqua, coloris ex albo virentis, unicoloria demptā eā parte
qua siliqua haerent, quae pars nigricat. In foliis discrimen non animadverto.

6. *Pisum sylvestre nigrum maculatum Baticum* Park. *Pisum maculatum Boelii* Ger. emac.
App.

Flores è luteo pallido virescunt: *Semina* fusca seu obscurè cinerea, maculis nigerrimis velut ho-
lofericis punctata. Annua est planta.

7. *Pisum erectius comosum* J. B. *umbellatum* C. B. Ger. **Rose-pease.**

Erectius est vulgari Piso, *caule* firmiore, crassiore, potissimum parte superiore, striato, inani, sua
vi asurgit; ex intervallis foliorum alas, costā mediā cui annectuntur in tortiles capreolos abeunt,
producent, sed nullo flore, nullo fructu, praeterquam in summo caulis fastigio, quod floribus albis,
numerosis, in orbem positis densè stipatur, quos *siliquae* vulgato sativo eodem, radiata serie comu-
tes excipiunt, geminae aut tergeminae, eidem pediculo appendae; *Pisa* continentia alba, sativis vul-
gatis minora paullo, orbiculata, ad arvensia accedentia, permixtis pinnatis foliis quam in reliquo caule
minoribus. *Radix* fibrola ut in ceteris.

8. *Pisa sine tunica durioribus in siliqua magna alba* J. B. *Pisa sine cortice durior* C. B. *Pisa lep-
tocola quae simul cum folliculis comeduntur* Cam. hort. *Pisum excorticatum* Ger.

In magnam altitudinem excrevit: *Siliquae* magna, albae, sine duriore tunica, totae mandi pos-
sunt. In ceteris vulgari Piso correspondet.

Huic fortè idem est

9. *Pisum siliqua carnosa incurva seu falcata, eduli.* **The Siclike Pease.**

Flos huius albus est: *Siliquae* latae crassae & carnosae, incurvae, quae Phaeolorum modo coctae art-
tequam maturare, edules sunt. *Folia* maculis albis quam in aliis generibus latioribus infecta sunt.
Pisa rotunda, alba, hortensibus albis praecocibus minora.

In horto nostro aliquot annos aluimus. Fructuum autem aviculae valde avida sunt, ut ab earum
rapinis eas aegre possis defendere.

10. *Pisum flore rubente, striato, pro coccineo missi.* **The Scarlet Pease.**

Ex Pisis majoribus est, *siliquis* longis, toretibus, rectis, multa intus *semina* continentibus, ad octo-
na, albicantia aut flaventia, rotunda.

G g g g 2

at: *Pisum*

1. *Lathyrus majoris* species flore rubente & albidio minore dumetorum, sive Germanicum J.B. *Lathyrus sylvester* Dod. *Lathyrus angustifolius* Clak. ex tententia J.B. *Lathyrus* (syl. major C. B. *Lath. sylv. Dodonaei* Park.

f. B.

Lathyrus hinc longissima sunt *flagella*, ad cubitos aliquot porrecta, angulosa & membranulis aucta, in varios ramos divisa: *Folia* ex pediculis palm longioribus, longa, venosa & acuta, bina juncta, pediculo inter utrumque in capreolos abeunte, proxima fulcra amplexantia. *Flores* longe habent pediculis, Pisorum annuli, rubentes, minores quam Narbonensis *Lathyrus*. *Siliqua* longis, angustis, panē rotunda, grana continent minora quam *Vicia* sativae, nigricantia rugula nonnihil & maculosa. *Hilus* median partem seminis occupat; Sapor leguminosus. *Radix* subest perennis, longa, digito crassior, singularis annis germinans. Eadem est (ni fallor) quam reperi colore partim albo ac nonnihil ex luteo pallido.

Locus.

In dumetis & sepibus variis Germaniae in locis reperit J. Bauhines, quae apud ipsum vide. Nos prope maximum Carthusianorum cenobium: quin & in Anglia Suffexia, in multum fallor, prope pagum rusticum *Pyninge* dictum: item in Comitatu Cantabrigienfi prope *Casle-Campes* vicum ad sepes juxta viam publicam quae *Bartoliam* ducit, observante D. Dale. Av estuius femina perquirunt, & *Siliqua*s perforant ut ea devorent.

- A. 2. *Lathyrus major latifolius* Ger. emac. major perennis Park. *latifolius* C. B. major *latifolia*, flore majore purpureo speciosior J. B. *Clymenum* Matth. *Præse* *everlastiing*.

f. B.

Lathyrus præcedente omnibus partibus speciosior est, membranaceis alis venosis secundum *caules* prolixos aptis: *Folia* bina, nervosa, rigidiora, in obtusum mucronem desinentia, unciam circiter lata, pediculo membranaceo in cirros facessente adnectuntur. *Flores* singulari appendice, dodrantali interdum, nituntur, multi juncti, magni, purpurei, & colore grati [adit Parkinsonus & alio] quos sequuntur *siliqua*, uncias tres longe aut etiam majores, vix seminiunciam lata, nonnihil compressa, *semina* parva, quam *Vicia* minora, rotunda, nigricantia continentia, & ut vult Gerardus, saporis amari.

Locus.

In sylvis apud nos invenitur, sed rarius. Occurrit etiam in agro Monspeliano.

3. *Lathyrus major Narbonensis angustifolius* J. B. *Lathyrus angustifolius* Park.

Foliorum angustia præcipue differt à precedente, imò hac notā solā, ut affirmat Camerarius, J. Bauhinus *folia* quaterna ad originem pediculi foliati observavit, quorum duo majora & alia duo minora; quae tamen in ramulo quem habemus sicco non cernuntur. Possent proculdubio & alia differentia observari si quis plantas diligenter inter se conferre voluerit, nam tanta est in foliis differentia, ut vel sola sufficiat ad diversitatem speciem, ut vocant, arguendam.

Morifonius *Lathyrus* sylvestrem majorem C. B. hujus synonymum facit, quam recte ipse vidit. Fortē tamen hic fuerit quem Clusius in Francosurensi agro observatum *Lathyrum sylvestrem angustifolium* appellat; quem tamen nos cum J. Bauhino ad primam speciem retulimus. Circa Monspelium variis in locis observavimus. V. *Botan. Monsp.*

Locus.

- A. 4. *Lathyrus luteus sylvesteris dumetorum* J.B. *sylvesteris* flore luteo Park. Ger. emac. *sylv. luteus* foliis *Vicia* C.B. *Ante* *everlastiing*. Common yellow *haskad*. *Dutch*.

f. B.

Ex radice repente, vivaci, angulosis fistulosisque flagellis latē se propagat, infirmis tamen & humi provolvis in sustinetur, bicubitalibus & altioribus. *Folia* quadam calamos pinnatis alis amplectuntur, alia extremis adnatorum insident, bina opposita, ut *Lathyrus* siliqua hirsuta, vel Cicercula, breviora; inter quae tortiles capreoli enascuntur. *Flores* cæteris *Lathyrus* similes, ex longis pediculis, parvi, lutei. *Siliqua* succedunt glabrae, quae maturae nigrae, striatae, interdum nonnihil incurvae; *semina* parva sex vel septem, panē rotunda, lucida, non variegata, subleuca.

Locus.

In dumetis & sepibus passim luxuriat, non raro etiam in pratis & pascuis.

- * 5. *Lathyrus luteus latifolius* Botan. Monf. *Lathyrus* species lata J. B. An *Lath. arvensis* annuus luteus, *siliqua* hirsuta Morif?

f. B.

Folia habet bina, oblonga, ex quorum medio capreolus in aliquot partes supernē divisus profluit: *Flosculi* luteus à precedente diversus, cui flores sunt simul in uno pediculo juncti. *Folia* etiam sunt minora, & tota planta multo major ramulosiorque, quatenus hucilque observare potuit J. Bauhinus.

In hortis Frid. Meier J. Bauhino visa est. Pediculi flores ochroleucos sustinentes in Morifonensi planta longe sunt, sesquipedales aliquando, vulgo palmares: *siliqua* longa, aspera.

Locus.

In satis circa Salernam non longe a Monspelio & alibi Aprilis & Maio mensibus cum flore occurrit.

6. *Chamebalanus*

6. *Chamebalanus leguminosa* J. B. *Lathyrus arvensis*, repens tuberosus C. B. *Lath. arvensis*, sive *Terra glandes* Park. *Terra glandes* Dod. Lob. Ger. *Præse* *Carttynum*.

f. B.

Ex radice argumentum *Chamebalanon*, quasi terrestrem glandem dicas, denominantur; siquidem ex filis tenuibus, longissimis pendulae subsunt glandes, crassiusculae, oblongae, pulpā candidā, dulci, nonnisi alia fossione invenienda; & inde infirmi emergunt *cicendi*, sed longi, cubitales vel majores, ramosi, humi procumbentes: in quibus observare est bina *ferē folia*, ex adverso sita. *Vicia* similia, unciam circiter longa, obtusiore mucrone, reliquo pediculo in capreolos abeunte. *Flores* leguminosi, Pisi, plures congesti privato inhaerent fureculo, purpurei & odorati, *siliqua*s relinquentes parvas, oblongas, compressas, *semina* claudentes quatuor aut quinque, rotunda, compressa.

Non eget prolixa descriptione hac planta, siquidem radicibus suis tuberosis, esculentis, ab aliis *Lathyrus* abunde distinguitur.

In agris inter segetes frequentissime reperitur in regionibus transmarinis. Observavimus in *Bras* *Lacu*: bantia & circa *Genevam*: In Anglia, quod sciam, spontanea non occurrat.

- * 7. *Lathyrus* *apuleus* Morif, seu supra infraque terram *siliqua* gerens Morif.

Morif.

Parvula haec *Lathyrus* species *canticulos* pedales per terram stratos producit: ad quorum singula genicula bina exeunt *foliola*, angusta, mucronata, atque ex alis inter cauliculos & folia protrudentur capreoli curti, & petioli breves iidem, sustinentes *flores* diluc rubicundos, papilionaceos, quibus succedunt *siliqua* unciales, duplici membranaceā alā in prona partecincta, *Lathyrus* lativi in modum; inque singulis continentur bina, aut ad summum terna *semina* rotunda. *Radice* constat facis numerola, fibrillis juncta: atque insuper *siliqua* intra terram gerit, continentia in se *semina*, *siliquarum* floribus succedentium supra terram paria, *Arachidae* Theophrasti instar.

Semina Chalepo accepta à D. Roberto Huntington: Provenit in Asia Syriacque sponte. Floret apud *Lacu* & *Tempus*.

noS Aprilis & Septembris; Octobri maturantur *semina*.

Huic affinis & fortasse eadem est,

Araco similis planta ex *Hisp. missa* Bod. à Stapel.

Infra supraque terram *flores* fert parvam, sed magnitudine & formā æqualem, in qua semen rotundum, unicum, colore foris obsoleto sive nigrescente, intus ex luteo albicans. *Caules* latim è radice emittit plures quinquunciales aut paulo majores, tenues, humi procumbentes. *Folia* è caulium geniculis exeunt glabra, angusta, parva, in mucronem desinentia *Araco* sive *Cicore* *Dod.* non dissimilia, sed minora, bina uni insidentia, inter quae medius haeret capreolus. *Flores* purpurei.

Seminiuncias in singulis *siliquis* singulis à precedente differt.

- * 8. *Lathyrus haticus* flore luteo Park. *Lathyrus asivus* flore luteo Ger. emac. App.

Mor. Park.

Caules proferit ternos aut quaternos, ulnam excedentes, binis alis membranaceis auctos aliorum more: quin & bina *foliola* brevia, latiuscula, ad exortum pediculi folia sustinentis bina angusta, longa, qui deinde in capreolos abit. *Flores* fert luteos, venis purpureis distinctos: quibus succedunt *siliqua* longae, plures simul junctae, *semina* continentia rotunda, aspera & velut reticulata, sena aut plura. Adde ex *Gerardo* emac. *Folia* bina minutissima, hinc inde unum, canli appoita ad exortum pediculorum foliorum, quae angustissima sunt, tres uncias longa: *Flores* parvos esse; *siliqua*s glabras, teretiusculas, biunciales: *semina* arcae colore obscuriore.

- * 9. *Lathyrus arvensis* *siliqua* Pisi minoris Morif.

Morif.

Haec parvula & annua *Lathyrus* species convenit in reliquis cum antedictis; solā *siliqua* curtā cylindracea ad instar Pisi minoris ab illis differt & distingui potest.

- * 10. *Lathyrus angustifolius leptomacrobolus*, semine rotundo, flore rubello Morif.

Morif.

Folia gerit angusta, longa & quasi graminea; *Caules* exferit pedales & sesquipedales, procumbentes, & quorum sinibus oriuntur pediculi trunciales, sustinentes *flores* minores, papilionaceos, eleganter rubellos, obsoleti veluti coloris, nunc singulos, nunc binos; quorum singulis succedit *siliqua* tenuis, rotunda, longa, truncialis, sequens *siliqua* tum longior, tum crassior: in singulis continentur *semina* novena, densa, rotunda, parvula, *Vicia* *sylvestris* more. *Radice* constat tenui, gracili, quatuordecim percreto.

Provenit inter segetes copiose circa *Blasas*: floret Junio, & *semina* maturantur Augusto.

Locus & Tempus.

- * 11. *Lathyrus angustifolius leptomacrobolus*, semine anguloso, flore caeruleo Morif.

Morif.

Folia edit quā praececedentis angustiora, graminea pariter, sed omnino tenuiora. *Flores* fert parvum, papilionaceum, caeruleum, praececedentis minorem: cui succedit *siliqua* angulosa, brevior & tenuior quā praececedentis, continens septena, octona, minuta pariter, angulosa, & quasi triquetra *semina*.

Floret

CAP. VIII.

De Vicia.

Vicia aliis à vinciendo ut Varr. de R.R. cap. 31. quòd capreolos habet ut Vitis, quibus scan-
dit, & alias plantas vincit. At nos cum Vossio in Etymolog. Viciam à Græcis esse cen-
semus. Nam Arianus *Bleus* vocatur, teste Galeno, lib. 1. de aliment. facult. cap. penult.
Note Vicia charactèristica quibus à reliquis leguminibus scandentibus distinguitur sunt folia mi-
nime casta seu glauca, sed viridiora & plerumque hirsuta, & minoribus & pluribus panis com-
posita.

1. Vicia sylvestica maxima, Pisi sylvestris similis J.B.

J. B.
Omnium Viciarum quotquot hæcenus videre licuit maxima est, multorum cubitorum, folia ad
Vicia septium folia accedunt, multo maioribus, & Pisi sylvestris respondentibus, sescuncialibus,
unciam latis, modice obtusis. Flores lutei cum pifum magnitudine, compressioribus, latis, glabris,
purpureis, subsequebantur filique pari cum Pifum magnitudine, compressioribus, latis, glabris.
Radix crassa, nodis intercepta, reptatrix, caulium complurium propagine fertilis, perennis.
In sylvestris in ascensu montis Saleve, ab eo latere quod Genevam spectat: J. Bauhinus propè Tiguri-
um & alibi in Germania invenit.

Locus.

A. 2. Vicia Ger. vulgaris sativa Park. J. B. sativa vulgaris semine nigro C. B. Common Tare
or Detel.

J. B.
Annia est planta; caulis cubitalibus & procerioribus, angulosis, striatis, hirsutis, cavis. Folio-
rum conjugationes decem aut duodecim, costæ adherent, longæ, tandem in tortiles clavículas, quibus
proxima arripit adminicula, desinenti, uncialia aut paulo minora, angusta, per extremum lata, hir-
suta; eadem interdum alternatim rachi alligantur. Ex uniuscujusque costæ folia excipit quadrantalibus & longior, unciam
turi unus, [interdum plures] pediculis brevi, semine claudens Pisi arvenfibus albis fupparia, nigri-
cantia, compressa.

Locus.

In agris fertur ubique per totam fere Europam.
Ufus ejus est apud nostrates cum Pisi & Avena mixta pro equorum pabulo. Scritor interdum
scorfin & viridis in herba demittitur pro jumentorum pabulo in graninis inopia, &

Vicia postea distendum ubera videret.

3. Vicia albo semine J. B. Vicia sativa alba C. B. Park. An Vicia Indica fructu albo, Pifum Indi-
cum Gerardo Ger. emac. App?

J. B.
Mirifico foliorum lusu pene imponat alicui, veluti Proteus aliquis, ut eadem non eadem putari
possit: ex his enim alia fere rotunda, alia longa & angusta: flos unicus, vel geminus, multi purpuræ
pictus, brevi pediculis hærens: Siliquæ diverſæ quæque à præcedente, seminibus copiosis (novem
enim grana in una numeravi) gravide, albis penitus, aut subpurpureis, variis, aut virore pallentibus ad
Piforum viridulum (que magnitudine quoque adeoque) figuram pallorifem accedentibus, à
quibus tamen sequeuntur, quod quæ siliquæ adnectuntur non, ut illa, nigricant.

Locus.

Vicia Indica
flore albo.

J. Bauhinus propè Bessfordiam reperit in agro, satam cum Pisi.
Vicia Indica fructu albo Ger. à vulgari Vicia sativa non alia in re differt quàm quòd elatior fit, &
fructum flos granum producat majus, rotundius Pisi albo vulgari colore, figuræ & magnitudinis
simile & æquale.

At neque Viciam majorem folio cordato, flore rubro, fructu albo Pisi minoris instar Morf. ab
hac specio differre putamus.

4. Vicia sylvestris quasi incana, flore albo J. B. sylvestris flore albo Ger. emac. sylv. alba Park.
sylv. hirsuta, incana C. B.

Chf.
Multos ex eadem radice, quæ perennis est, profert ramos, teretes, striatos, pedales, etiam cubita-
les interdum, quos ambiunt foliorum alas, quænapodum in Vicia vulgari sativa & sylvestri, sed
denſiore lanugine obductæ & quali incanæ: capreolis, quibus viximo granum se implicat, extramem-
bram occupantibus. Flores in superius foliorum alis terni, plerumque, Vicia vulgari floribus per-
filiolæ, candidi coloris, superiore tamen folio obſoleti coloris venis interſecti distincto, inferiore folio
eiusdem coloris. Succedunt siliquæ seu vaginæ planæ, quantum videlicet ex illarum rudimentis
colligere licet Vicia vulgaris filiquis similis. Radix fibrosa est, tuberculifera, ut Leguminum
pleræque, radices vivaces, [imò & non vivaces, ut Fabæ] donata.

Locus.

Nascitur in arvis desertis apud Chyresgæ oppidum in Pannonia situm; Maio mense florens.

5. Vicia maritima flore albo longo Morf. list.

Hujus caules pedales sunt & sesquipedales. Ex geniculis hinc inde, aliarum Viciarum ritu, alter-
natiim proveniunt costæ modice, protrudentes capreolos aliquot versus finem, atque costis singulis
folia obtusa, quali cordata, è regione senu adnascuntur: Inter caulem & costam exiliunt flores albi,
longi,

longi, quibus succedunt siliquæ unciales, subrotundæ, continentes semina quina, nunc plura, nunc
pauciora.

6. Vicia luteo flore sylvestris J. B. sylv. lutea, siliquæ hirsuta, nondum descripta C. B.

J. B.
Ex una radice numerosi, idemque flexuosi exeunt cauliculi, angulosi, in alas alternatim divisi;
quibus folia hærent Vicia sativa similia, densa, duodena, plus minus, quorum costæ in tortilem cla-
viculam terminantur. Alarum foliorumque communifera flores singulares ex brevissimis pediculis
pendentes, speciosi satis, ex luteo pallidi, quibus siliquæ succedunt, vulgare Vicia filiquis breviores,
habitores, crassiores, latioribus, alba hirsutis pubescentes, in quibus semina quaterna aut quina,
fusa, maculata, aliquantulum angulosa, compressæque, sapore leguminoso.

Circa Liburnum & alibi in Italia inter segetes observavimus: J. Bauhinus circa Monspelium men-
se Martio & April.

Locus
Tempus.

7. Vicia sylv. lutea cum galea fusca J. B.

J. B.
In ficca inferiora labra lutea apparent. Flores majores quàm luteæ superius proximè descriptæ,
bini ex brevibus pediculis juxta folium, ut in illa, folia verò diverſa, quæque tantum conjugationes
fupparia, foliola breviora, latiora, ad foliola Vicia septium perennis accedentia, paulo rotundiora
tamen. Siliquæ etiam quantvis nondum matura non videbatur, attamen ad modò dictæ Vicia
siliquam cum suo tempore accessum colligere haud difficile fuit.

Circa Bononiam ab Agerio collecta est.
Ex imperfecta hac descriptione à secco ramulo sumpta nihil certi colligi potest. Morifonius pro prioris varie-
tate habet.

Locus.

8. Vicia multifida cum filiquis latis J. B.

J. B.
Folia huic omnino similia erant Vicia multiflora: Foliorum ut in illa conjugationes plurimæ, ad
duodecim fupparia; angusta autem sunt & in acutum desinunt; in iis magni pili: flores parvi, sin-
gulares, ex brevissimis pediculis, sicci lutei apparent: siliquæ singulares etiam, primò valde hirsutæ,
postea minis, sed tactu asperæ, uncia una & semis breviores, & unciant semis fere latæ, in iis grana
quinque observavimus, ejus sint coloris vel magnitudinis dicere non possumus, quia immatura.
Ab eodem Agerio ficcam accepit. In satis intra & circa lucum Granuntum Aprilis & Maio Locu-
mentibus invenit D. Magnol. Flos non luteus est, prout in ficca apparuit, sed pallide albus.

9. Vicia flore obſolete purpureo, siliquæ hirsuta. An Aracis major Batiens Botli Ger. emac. app. Park.

Totâ facie ad Viciam sativam accedit, verum folia summi parte crenata sunt. Flores obſolete pur-
purei, umbone obſcurore seu saturatore, ex alis foliorum singulis singulis, nullis pediculis, quibus
succedunt siliquæ hirsutæ, breviores quàm Pisi vulgaris, non minus tamen per maturitatem turgide
& fere teretes, duo aut duo ½ uncias longæ, per maturitatem nigrescentes: Semina qualia fuerint per
oblivionem aut incuriam à nobis observatum non est.

In foliis plantis nobis descripte non plures quinque pinnularum modice costæ adnexarum conjugati-
ones numeravimus.

Hujus semen unde habuimus jam non recordamur.

Araci Batici caules cubitales & longiores: folia ex sex, septem aut pluribus foliolis acutis Lentis si-
milibus modice costæ adnexis composita: Semina in singulis filiquis quaternis circiter, rariis rotunda,
plerumque nonnihil compressa & interdum angulosa, nigricantia, magnitudine Pisi sylvestris fup-
paria, Vicia sapore.

10. Vicia septium perennis J. B. maxima demetorum C. B. Ger. emac. Park. Bussy-Detel.

J. B.
Ad sepes provenit, caule duorum triumve cubitorum longitudine, non admodum crasso: folia
non multum à Vicia vulgaris sativa abducentibus, subinde tamen variantibus, in rariis dispositis
per conjugationes, quales aliquando in uno folio tredecim numeravi, quantvis soleant multo etiam
paucioribus constare [in planta quam per manibus habemus non ultra præ numeramus.] Singula
folia seu pinnule à Vicia sativa eo potissimum differunt, quòd quæ parte costæ adnectuntur la-
tiora sint, indea, sensum attenuantur in mucronem [sicet & quadam rotunda fatis reperiuntur] mi-
nus hirsuta, sapore sativo, viscido. Flores unico pediculo rubenti hærent plures, ad sex usque, è cali-
ce purpureo exeuntes, unicolores, non bicolores, ut in Vicia sativa & sylvestri vulgari, quan-
quam intensiorem quandam & remissionem coloris in partibus floris est observare, siquidem folia
eius inferiora saturatore purpurâ tincta sunt & parè nigricant, superiora dilutius purpureascent
[in nostrate hanc coloris differentiam non est observare, sed omnia folia ejusdem sunt coloris, saturatio-
ribus lineis obſcuris striata.] Siliquarum insignè differimen, tam fœlicem sci. florum uberatam
una duntaxat aut altera, [interdum tres] filiquæ excipiunt, minores multoque breviores, latiusculæ
interim & compressæ, glabræ, non ut sativa hirsutæ, per maturitatem nigre, præque nigredine pæ-
ne lucentes, semina claudentes Pisi sapore, medullâ luteâ, formâ variâ, modò longiora, interdum
filiquæ deque aut altrifemica compressa, non exactè rotunda, plusquam dimidio sui filiquæ adhe-
rescentia, intercedente apophysi longissima, ut in Lathyro minore, minora quàm Viciarum sativa-
rum, coloris albi puridulis discantibus. Radix perennis, reptatrix, Aristolochie clematis instar,
tenuior tamen, & fibris multo minoribus, dulce quid [aliorum leguminum de more] respiciens.

In sepibus & dumetis Maio mense florens ubique reperitur.

H h h h

Locus.

11. Vicia

11. *Vicia sylvestris* sive *Cracca major* Ger. *Aracus* seu *Cracca major* Park. *Vicia vulgaris* sylvestris *femine parvo* & *nigro fragum* J. B. *Vicia femine rotundo nigro* C. B. *Strangle* Care of *Wild Detch*.

Radix ei nunc simplex, nunc ramosa, *caules* emittit plures, infirmos, humi procumbentes nisi quando capreolis suis vicinis stirpibus [C. alligant, dodrantales aut pedales. *Folia* ut in *Vicia sativa* hirsuta, angustiora tamen, nec in extremitate adeo obtusa, paucioribus etiam conjugationibus ad eandem costam adnatis [sic ad funnum] composita. *Flores* ad singulas foliorum alas singuli, in latiore solo bini ternive, hilari purpurâ nitescentes, non bicolores ut in *Sativa*, pediculis brevibus aut nullo herentes. Succedunt *siliqua* longæ, graciles, teretiusculæ, per maturitatem nigra, *feminibus* parvis, rotundis, *vicia* sativa triplo fere minoribus, copiosis (ad decem aut duodecim eximere manum) repleta. Color *femini* non penitus niger (ut voluit Botanici) sed ex pallide viridi & nigro varius.

Tempus
& Locum.

Vere floret & pertotam deinde æstatem. Ad sepes & in aggeribus, locis præsertim arenosis, sæpius provenit apud nos quam in arvis & cultis: imo verò in pascuis arenosis non raro invenitur. Hinc & quia semen non perfectè nigrum est, aliquando dubitavimus, an hæc planta sit *Cracca major* Botaniconum nōne, necdum planè nobis scitificatum est, putamus tamen eandem esse.

12. *Vicia angustifolia* purpureo-violacea *siliqua latâ, glabrâ* Botan. Monsp.

Magn.
Folia multa habet, oblonga & angusta, obtusa, *florem* magnum, purpureo-violaceum, cui succedit *siliqua* lescencialis longitudinis, femuncialis latitudinis, glabra.

Hæc est (inquit) proculdubio quam invenit J. B. ut dicit cap. de *Vicia vulgaris* sylv. inter faxa mense April, quâ itur Frontignanensis foliis angustissimis, flore pulchro purpureo: ego ad præcedentem potius retulerim *Viciam* illam J. B. quin nō siliquarum latitudo obstatet hanc illi eandem dicerem.

13. *Vicia sylvestris* flore fusco.

Hanc in Sicilia invenimus ad pedem montis Ætnæ.

14. *Aracus minor* Lusitanicus Park. *Legumen pallidum* Ulyssipponense Nonii Brandonii Ger. emac. App.

Caulibus, foliis, siliquis Araco majori Bætico similis est, verum minor, minuscule aut potius non omnino pilosa: *Flores* pallide lutei: *Siliqua* minores, glabra: *Semina* minora.

- A. 15. *Vicia segetum* cum siliquis plurimis hirsutis C. B. *Vicia parva* sive *Cracca minor* cum multis siliquis hirsutis J. B. *Vicia sylvestris* sive *Cracca minima* Ger. emac. *Small wild* Care of fine Care. *Aracus* sive *Cracca minor* Park.

J. B.
E radice exili & tenui quadrati, tenues & infirmi exeunt *cauliculi*, dodrantales & longiores, importuna alarum ubertate luxuriantes. *Folia* Lentis foliis paria, levia, pinnata, raro sibi mutuo respondentia, ad medium nervum adnexa, ad octo aut novem paria, qui in tortiles capreolos varè pariter faciens, segetem infesto complexu arripit & stragulat. E foliorum alis hinc inde enatis pediculis *stipulæ* insident racemata, septem aut octo interdum, eodem spectantes, pusilli, dilute corulei, quos *siliqua* excipiunt femunciales, hirsutæ, quarum singulis bina *grana* insunt, rotunda, nigrescens, Rapitri vulgaris majora.

Locum.

Inter segetes nimis frequens.

16. *Vicia pratensis verna* seu *præcox* Soloniensis, *femine cubico* seu *hexaedron* referente Morif. hist. Morif.

Flores fort exiguum, rubentem, papilionaceum, ex singulis geniculis ortum; atque singulis floribus singule succedunt *siliqua*, curvæ, tenues, pollicares: in quarum singulis continentur *femina* angulosa, minuta, teria aut quaterna, hexaedron referente.

Præcoctæ & tenuitate partium, denique feminibus cubicis à cæteris *Viciis* nullo negotio distinguuntur.

Locum.

Sub exitum hyemis in pratis neglectis & minimè herbidis, contra regiam *Chambori* in agro Soloniensi intra supra ejusdem nominis litam viget.

- A. 17. *Vicia* sive *Cracca minima* species cum siliquis glabris J. B. *An* *Vicia segetum* singularibus siliquis glabris C. B. *fine* Care with smooth pods.

Præcedente minor est & tenerior, tota glabra, *foliis* longioribus & angustioribus, paucioribus ad medium costam, quæ in capreolos faciescit. Pediculo tenuissimo, longo ex foliorum alis exeunte, immixta flor unicus, sæpe vel duo, vel tres, majores quam præcedentis, pallide corulei lineis purpureis saturatioribus striati; quibus succedunt *siliqua* glabra, nonnihil compressæ, femina tria quatuorve continentes.

Inter segetes, non raro & in sylvis locis humidioribus oritur.

- * 18. *Vicia*

- * 18. *Vicia parvum* genus folio longo J. B.

J. B.

Cubitem, Monspelio allatum dedit ramum frater C. Bauhinus angulosum, foliis alatis, costâ in capreolos facillente; singularia folia lescencialia & duarum unciarum, graminea, vix culmum lata, in acumen desinentia. *Stipulæ* longo furculo peculiari hærent, multi, oblongi. Sequuntur *siliqua* Cræce minores, nonnihil longiores.

Circa Monspelium in plurimis fectioribus satorum marginibus occurrit. Bot. Monsp.

Locum.

- A. 19. *Vicia multiflora* C. B. Ger. *sylvestris multiflora* sive *spicata* Park. *multiflora nemorensis* perennis seu *dumetorum* J. B. *sylvestris spicata* C. B. *tuffed* Detches.

Radices huic longæ, tenues. *Caulis* cubitalis aut bicubitalis, ramosi, infirmi, ut hujus generis omnium, striati, brevi lanugine hirsuti. *Folia* componuntur è plurimis pinnularum conjugationibus ad median costam quæ in capreolos definit, annexis. Sunt autem pinnulæ longitudine digitali, angustæ, utrinque hirsutæ, obscure virides, mucronibus acutis. E foliorum sinibus exeunt spica prælongæ, latiusculæ purpureascentium longiusculorum, deorsum dependentium, quibus succedunt *siliqua* unciales, latiusculæ, deorsum dependentes, *femina* continentes subrotunda, per maturitatem nigra, Lentis magnitudine, tria aut quatuor in eadem siliqua.

In dumetis & lepiis, non raro etiam in pratis æstate floret. Floribus deorsum dependentibus Locum. cum Galega convenit, unde nonnullis Galega sylvestris dicitur. C. Bauhinus ex una specie nō multum fillitur duas, imo tres facit. Sunt enim ex sententia fratris *Vicia* ejus multiflora h. e. Galega sylvestris. Dod. & *Vicia* sylv. spicata, i. e. sylvestris secunda Clus. una & eadem *Vicia* species: nec diversa videtur *Vicia* Onobrychidis flore ejusdem C. Bauhini, ut & D. Magnol arbitrat.

- A. 20. *Vicia sylvestris multiflora maxima*. The great tuffed Wood Detch, *Vicia perennis* multiflora spicata major Morif. hist.

Hæc præcedenti persimilis est sed elatior & ramosior; *foliis* latoribus, pariter hirsutis; *floribus* subalbidis, aut dilute admodum coruleiscentibus, saturatioribus lineis coruleis striatis.

In sylvis sed rarior invenitur. In sylva quadam propè Caerwent in Wallia primum observari: Locum. D. Johnson copiosam invenit in sylvis propè pontem Greys in confiniis Comitatus Eboracensis & Dunelmensis Episcopatus.

21. *Vicia maritima multiflora alba* Messanenſis.

Hæc floribus colore à sylvestri multiflora vulgari differt. Invenimus spontaneam in lingua illa fretum Sculium & portum Messanenſem intercedente. Circa Neapolin eandem observavimus flore vario ex albo & coruleo. Aliæ etiam, ut putamus, differt, verum nos non satis curioſi sumus in differentiis observandi.

- * 22. *Vicia perennis incana multiflora* Botan. Monsp.

Magn.

Vicia multiflora vulgaris magnitudinem assequitur, à qua differt quòd *folia* villo incana & quasi argentea sint: *flores* similiter spicati, purpureo-violacei, sibi invicem propinquiores; & ætequam explicati sunt spica recurva est.

In pratis circa Lateran Junio mense floret: Siliquis nondum viderat D. Magnol.

Locum.

- * 23. *Vicia pulchrum* genus multifolium, sive Galega species quibusdam J. B.

J. B.

Costæ longæ in capreolum desinenti alligantur *folia* interdum viginti, in acumen desinentia, glabra: *Florum* idem politus ex longo pediculo, qui pauciores, ut animadvertere adhuc liceat, pusilli majores singuli, quales fere *Vicia* sepium, purpureascentes, nisi fallat sicca planta.

Agerius dedit nomine Galegalicijus ex monte Appennino.

Vicia Onobrychidis flore C. B.

C. B.

Caulis habet pedales, teretes, striatos; quos foliorum alæ, ut in *Vicia* vulgari, sed breviores & angustiores, uni costæ ex adverso respondentes ambiunt, capreolis extremum occupantibus. Ex foliorum alis superioribus pediculi semipalmæ, nudi exurgunt, quorum summis floribus plures, oblongi, galericulati, Onobrychidi tertia Clus. formâ similes, infirmè pallidi, superne violacei & corulei insident.

Floribus succedunt *siliqua* planæ, deorsum reclinate, *femina* sena, septena numero continentes.

Monspelius provenit. *Vicia* multiflora eadem videtur D. Magnol & nobis.

24. *Faba sylvestris* Græcorum sive *Faba Veterum* Park. sylv. fructu rotundo atro C. B. *Aracus fabæ* & *Faba Kairina*, cui *femina* minima J. B. *Faba sylvestris* Ger.

J. B.

Legumen plusquam cubitale, cujus *caules* satis crassi, angulosi, inanes, nonnihil hirsuti: *Folia* quaternæ vel sena [rarior] conjugationibus duabus digesta, costæ adhaerent longiusculæ, *Fabe* vulgaris foliis similia, hirsuta, nigrescentia, neque ullum est folium quod imparitatem faciat, pediculis enim fere *trispis* in profusa abut, quibus proxima apprehendit: verum ubi cauli pediculus adnæscitur, pinnæ amantur bina, veluti in Piis; atque ex eodem oriuntur loco *floribus* purpurei, similes fere floribus

H h h 2

* *Vicia* cum
nō sunt pluri-
m hirsuta.
Locum.

floribus Vicie vel Aphace, ex singulis foliorum sinibus singuli, pediculis brevibus & ferè nullis, albidis, saturatioribus lineis purpureis striati, umbone & purpureo nigricante; quibus deculcentibus supererunt *siliques*, mediocriter longe, magnæ, hirsute, laticulæ, per maturitatem nigricantes, quibus *semina* continentur, Pili ferè magnitudine, gravissimi & ingrassissimi saporis & odoris, nigra & Holoferici in modum splendens, torunda, sex aut septem numero.

Locum.

Planta est annua, æstate florens: provenit sponte in Apulia, campestribus locis, inque Gallia Narbonensi & Aquitania.

25. *Aracis fabaceus ferratus* & *Cocco vico semine majore* J. B. *Faba Veterum foliis ferratis* Boelii Ger. emac. App. *F. Veterum ferratis foliis* Park.

Præcedenti similis est caule, flore (ut existimo) purpureo, Vicie sepium, & siliquis, quæ, ut illi, late, uncias tres longe, singulares, ex brevi pediculo hærentes, in circuitu hirsute. In foliis tres conjugationes, pulchrè dentatæ, præter alas binas. Folia in capreolos desinunt, ad quorum latus præter conjugationum foliolum unum solum adest, minus ceteris.

Cocco vico Bello dictum, J. Bauhino satum, plantam produxit, quæ florebat Maio, similis autem erat præcedenti *Araco* fab. verum flores bini, omnino purpurei, internè non striati: ternus ordo parvorum foliorum, quorum quædam similia sine ferraturis, alia verò cum ferraturis: Alæ in principio pediculorum crassitæ ut in descripto. Sapor non displicet. In siliquis latis numeravi septem grana: Sapor in videntibus leguminosus cum aliqua ingrassitudine. Mense Junio siliquæ maturæ, latiores multò quàm in *Faba Veterum* vulg. Pila autem duplo majora, minis nigra cum hilo albo.

Hoc genus cum ferrato supra dicto idem esse puto; obstant siliquæ binæ ad singulas alas: verum, seu idem sit illi, live diversum, ipsissimum est quod nos inter fructus circa Baia invenimus à vulgaribus veterum *Faba* multum diversum, ternis in singulis alis foliorum conjugationibus eorundemque majorum, & circumferratorum. Floribus binis in singulis foliorum sinibus usque non striatis, siliquis laticioribus, seminibus majoribus.

CAP. IX.

De Lente.

Lens vel ex *lenis* factum est, vel ex *lentis*, quomodo Vett. dixisse in recto, ait Priscianus in VII. Ratio nominis esse creditur quia comela lones & lentos faciat. *Inveno* (inquit Plinius lib. 17. cap. 12.) apud Auctores æquimitatem fieri videntibus ea.

Lens à reliquis vicis distinguitur, semine compresso & pro plantulæ modo grandi, siliquis latis, brevibus.

Cæterum Lens minutum & vile est legumen, unde proverbium *mira de Lente*, apud Græcos dici soletum, quod res humilis & pusilla splendens encomis magnificè laudibus attolleretur cum Anglicum nostrum respondet *Great matter of a wooden Platter*.

Pauperum & tenuium cibus est, quæ fastidit simul ac laetior fortuna contigit, unde Proverbum *Dives factus jam desit gaudere Lente*, in eos dictum, quibus ad uberiores conditionem erectis fastidio sunt ea quæ prius inopes boni consueverant.

Vires.

Quod ad vires attinet, Lens ex Veterum autoritate oculorum aciem obtundit, agrè concoquitur, stomacho incommoda est, cuiusque & intestina inflat: alvum autem sistit si cum cortice edatur inducit gravia insomnia, ad nervosa, & pulmonem & caput incommoda est. Galeno corpus Lentium ficcat & ventrem sistit. Decoctum verò propellit. Quapropter prior aqua distillatur cum cohibendi gratia sumuntur. Præcipua vis adstringendi est in cortice, otergendi in succo. Lens ergo decoctura illam adstringendi vehementiam & ea quæ ipsam consequuntur amittit; magis tamen nutrit quàm quæ cortice ipsata non est, verum succum crassum ac pravam gignit, tardèq; commecat, non tamen alvi fluxus delectat uti ea cui cortex non est ademptus. Externe in cataplasmatibus ad multà alibi solet à Veteribus. Vide Dioscoriden & Plinium.

1. Lens J. B. minor Ger. Park. vulgaris C. B. Lentilg.

Planta est annua, radice tenui, alba, paucis fibris donata. Caulis ei satis crassus pro plantulæ modo, dodrantalis, hirsutus, angulosus, infimus & procumbens niti in propinquo sit quod scandat, à radice statim ramosus. Folia è quorum sinibus ramuli exeunt alternatim posita, ut in reliquis fere leguminibus, quinque aut sex pinnularum mediæ costæ adnexarum conjugationibus composita, costæ media in chrysalidam exeunte. Singule autem pinnulæ oblongæ, angustæ, hirsute in acutos apices desinunt. Ex alis foliorum exeunt furculi tenues, oblongi, duos aut tres flores gestantes, parvos, albos; superius tamen folium, quod clypeum appellant, cereuleis intus, lineolis striatum est. Hinc succedunt siliquæ breves, latæ, compressæ, glabræ, duo vel tria semina, quàm pro plantulæ modo majora, compressa, per maturitatem flavicantia continentes.

2. Lens major J. B. C. B. Ger. Park.

Lente vulgaris omnibus partibus speciosior est & major, herba, foliis, flore albo, siliquis, ut & semine, quod Lens vulgaris duo aut tria grana facile æquat.

* 3. Lens

* 3. *Lens Hungarica major perennis* Hort. Leyd.

Reliquæ omnes Lentis species singulis annis intereunt, hæc perennat.

* 4. *Lens maculata* Park.* 5. *Vicia Sylvæstris cum Lentis siliqua* J. B.

Dodrantalem habet caulem, gracilem, angulosum, glabrum, ramosum: folia duarum triumve unciarum, tarli effigie, singularia Cracæ minime foliis non majora, per extremum obtusa & veluti cordata: costæ extremum in tortiles cirros abit. Ex alæ sinu oritur pediculus uncialis *floribus* gerit unicum Lentis florimilem, quem excipit siliqua uncis longior, seminiatam lata, glabra, compressa, duo aut tria claudens semina, orbiculata, Lentis majoris.

Locum.

Nemaui collegit Cherlerus.

SECTIO SECUNDA.

De Herbis flore papilionaceo seu Leguminosis non Scandentibus.

Hæc vel sunt siliquis simplicibus, vel siliquis geminatis duplici alveolo duas seminum series continetibus. Priores generis plantæ sunt vel siliquis articulatis, vel articulis carentibus usque vel erectis, [aperitis aut utriculis inclusis] vel propendentibus. Quocirca Sectio hæc in quinque membra seu subsecciones dividemus.

Prima erit, De leguminosis siliquis erectis.
Secunda, De Legum. siliquis propendentibus.
Tertia, De Legum. siliquis utriculis inclusis.
Quarta, De Legum. siliquis articulatis.
Quinta, De Legum. cum siliquis geminatis.

SUBSECTIO PRIMA.

De plantis leguminosis non scandentibus siliquis simplicibus erectis: Lupino, Faba, Glycyrrhiza, Galega, Onobrychide, Orobo, &c.

Herbæ flore papilionaceo erectæ seu non scandentes sunt vel siliquis ad singulos flores

Simplicibus, unico alveolo unicum semen aut unicam seminum seriem continetibus; suntque vel

Monosperma, floribus in spicas è foliorum alis ogressis dispositis, siliquis

Rariss & à se invicem remotius sitis,

{ *Echinatis* seu aculeatis; *ONOBRYCHIS vulgaris*, *Caput gallinaceum*.

{ *Levis*, orbiculatis seu peltatis; *Polygala Gesneri affinis*, *CAPUT GALLINACEUM*, *J. B.*

{ *In capitulum conglobatis*, asperis, *Glycyrrhizæ* facie; *GLYCYRRHIZA echinata*.

Polysperma, siliquis

{ *Articulis non interceptis*, calicibus

{ *Expansis*, siliquis visui expositis

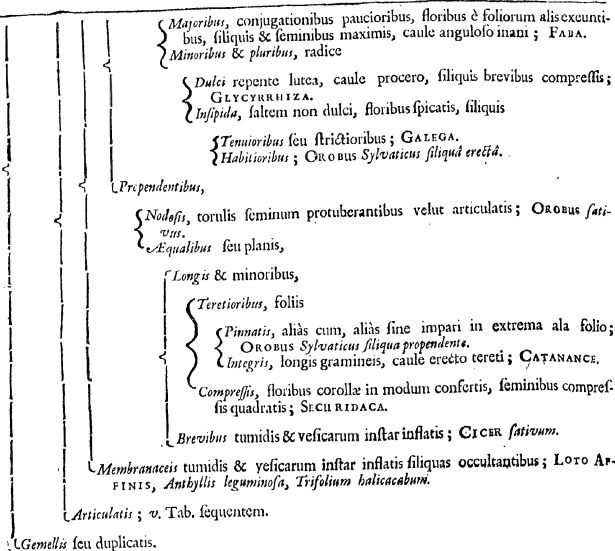
{ *Erectis*, foliis

{ *Digitatis*, caule tereti, floribus in summis caulibus & ramulis in spicas digestis, semine amaro; *LUPINUS*.

{ *Pinnatis*, pinnis

Hhhh 3

Majoribus,

CAP. I.

De Lupinis.

LUPINUS nonnulli à lupus dici existimant, rationemque hanc adferunt, quòd lupinus quadam naturâ terram vorat. Nam (ut Plinius ait lib. 18. cap. 14.) Tellurem adeo amat, ut quamvis frutetoso solo coniectum inter folia vepresque, ad terram tamen radice perveniat. Sed rectius Idorus Lib. 17. Orig. cap. 4. qui Græcum esse origine docet. Est enim à *lupis* quo respiciens Maro 1. Georg. ait *tristis que Lupini*.

Nempe quia, ut loco dicto Idorus ait, *Vultum gustantis amaritudine contristat*. Aquâ tamen si macerentur amarorem exuunt: unde Zenon Citreus rogatus unde fieret, quòd cum naturâ adeo teretius esset, vinum si biberet, fieret suavior, sibi hoc cum Lupino commune esse respondit. Meminere Athenæus lib. 3. & Laertius in Zenone.

Ex Lupino macerato fiebant nummi, quorum in Comædis usus erat. Plaut. Poen. Act. 3. Sc. 2.

AG. Agite, inspicite anrum est. Col. Profecto spectatores Comicum.

Macerato hoc pingues sunt anro in Barbaria boves.

Verum ad hanc rem agendam Philippum est.

Hinc Horat. Lib. 1. Epist. 7.

Nec tamen ignorat quid dissent ara lupinis.

Ubi, ut Turnebus à Mureto elocutus scripsit lib. 1. Advers. cap. 15. per ara intelliguntur nummi ærei, per lupinus nummi Comici è Lupinis confecti, ut omnino fallantur qui corrigunt, quid dissent ærea Lupinis. Hæc omnia è Clariss. Vossii Etymologico.

Lupini note sunt folia digitata, caules teretes, flores in summis caulibus & ramulis in spicas digesti, silique erectæ.

1. Lupinus sativus Ger. sativus flore albo C. B. sativus albus Park. vulgaris, semine & flore albo, sativus J. B. **White Lupines**.

Caulis hæc cubitalis & sesquicubitalis, modiciter crassus, teres, hirsutus, erectus, ramulosus, medullâ factus [quamvis alii concavum faciunt] foliis plerum aut alterno ordine politis vinctis. Folia pediculis duas trèse uncias longis innituntur, ex septem plerumque segmentis oblongis angustis, è pediculi

pediculi fastigio eodem puncto enatis, Pentaphyllorum in modum composita: (Folia huiusmodi *Tungio* non ineptè digitata dicuntur) è glauco obscurè viriditia, ad margines æqualia, subius hirsuta lanugine incanè & quasi argentea ad margines præcipue. Horum latera noctu contrahuntur, ipsique insuper ad pediculum terram versis reflexa deponent. Flores in summis caulibus & ramulis in spicas digesti, papilionacei, albi, pediculis brevibus. Floribus succedunt *siliques*, tres uncias longæ, hirsutæ, erectæ Fabacearum instar, pulposæ, compressæ, quinque vel sex *semina* majuscula, orbiculata & nonnihil angulosa, compressa, quæ parte siliquæ adherent cavitatem quandam velut umbilicum exiguum habentia, foris alba, intus lutea, sapore amaro, continent. Radix subest dura, alba, multifida.

In Italia in agris feruntur: non modò ad alimentorum usum, sed (si Matthiolo credimus) ad Locust. agros impingandos.

Lupinum alterum album Park. hæc refero.

Seruntur in Hæturia (inquit Matt. & nos etiam id observavimus) non modò ad alimentorum usum *Vires*. sed ad agros impingandos, & Plinius pinguescere hoc facit ara vineasque dixit, ita ut optimi fimi vicem præstent.

Semen in aquâ dulci calida maceratum amaritudinem deponit, & gustui gratum redditur ut citra aliam coctionem efficitur. Galenus elixum cum garo ac oxygano, vel etiam sine his sale mediocri conditum mandi scribit, & fieri tunc nutrimentum succi crassi, & tardè descendere. At ubi nativa etiamnum amaritudo manet extergendi digerendique vim obtinet, interficit lumbricos tum illius tum addito melle linctus, tum in posca potus; quin & decoctum ejus idem præstat. Foris impletur ex emplatricorum genere est; unde & decoctum in fotu, & farina in cataplasmatibus vitiligines, achoras, pustulas, pîoras, gangrenas, ulcera maligna juvat, partim extergendo, partim citra mordacitatem digerendo. Sunt qui farinam ischiadicis cum aceto illunt. Elicit menses & fluxum cum Myrrha & melle impostum, & alia multa præstat, quæ vide apud Dioscoridem, Galenum & Plinium.

Quod Theophrastus dixit viridem à nullo animali mandî propter amaritudinem, de fructu intelligendum est: nam hodie etiam pro boum pabulo foritur inter rapas. *J. B.*

2. Lupinus ceruleus major villosus C. B. exotius hirsutissimus J. B. ceruleus maximus Park. major flore ceruleo Ger. emac. Indicus Cornuti. **The greatst blew Indian Lupine.**

Radice est lignosa, rufescente, fibrosa: Caule cubitali, rotundo, firmo, striato, molli lanugine obito, (nam in hoc longè major est hirsutior quam in aliis Lupinis) in summitate in paucos ramulos diviso, [Cornuto multis ramulis brachiato] ramulis quandoque etiam subalaribus rudimenta floris futuri habentibus, qui rarò nostro celo periciuntur. Folia septena aut octona, [Corn. novem aut undecim] molli lanugine obita & quàm in cæteris latiora, stellæ in modum disposita, pediculis villosis, tres quatuorve uncias longis, insident; quæ decidua sunt, maxime ubi *semen* perici incipit. Flores majores sunt, eleganter cerulei & modori, semper quini in ordine cum verticillatum dispositi, ita ut quamplurimum quatuor, rarius quinque ordines conspiciantur, & quæ planta perfectior fit eo etiam magis à se invicem distinguuntur, & quintus quòd plerumque perit, dum inferiores semen perficere student. Siliquæ sequuntur hirsutæ, unciam late, duas longæ, sed paucæ, cum ex quinque ordinibus vix binæ singulo ordine proveniant (quod raritatem & peregrinam plantæ naturam ostendere videntur) quæ *semen* vulgaribus majus, compressum & rufescens, alperum, J. Bauhino totum luridum continent. [Cornuto Siliquæ trium ad summum seminum capaces sunt; semina non lævem, ut reliquæ, superficiem habent, sed pumicosa asperitate rudem.]

Hæc planta tum à Clusio in Hist. describitur, tum à C. Bauhino in Prodromo, cuius etiam descriptionem adhibuimus, & tamen (quod mirum) à Jac. Cornuto in Hist. Plant. Canad. pro non descripta habetur.

3. Lupinus medius ceruleus. An Indicus medius ceruleus Park?

Præcedenti similis est sed minor & humilior, pariter villosus. Flores etiam minores, colore ejusdem ceruleo ameno lucentes, cum maculâ in medio albicante, venustate, antequam flos marcescit, in rubellum colorem mutat. Siliquæ villosæ, minores: semina etiam minora, valdè compressa, per maturitatem contracta cavitatem quandam utrinque obtinent, pulchrè variegata, minime ut superiors aspera, sed lævia ut in reliquis.

Londino semen habuimus, quod in hortulo nostro Cantabrigiæ satum plantam produxit, quæ *semen* matum dedit.

4. Lupinus ceruleus minor Park. flore ceruleo. Ger. Sylvæstris flore ceruleo C. B. Sylvæstris purpureo flore, semine rotundo vario J. B.

J. B.

Ex Sylvæstri Lupinorum genere est, caule cubitali, robusto, recto, tereti, striato, solidi, alii satis frequentibus concavo & ramulo. Folia Lupini sativi, nonnihil hirsuta, multo minora, in quinque, sex, vel septem radios longos, angustos fusa; pediculo inherente longo, sapore ingrato & pediculis. Flores longa serie crebri, agminatim ascendentes, circularum & Pterum flores referunt, coloris purpurei [potius cerulei] quibus succedunt siliquæ rectæ, semina continentia parva, stigmatis variata, rotunda. Radicem porro demittit satis profundè, non magnam tamen, glandulis ad fibras adnatis strumofam.

In Sicilia circa Messanam sponte & copiosè provenit: alibi etiam tum in Italia tum in Narbo- Locust. nenfi Gallia, locis arenosis & inter segetes invenitur.

5. Lupinus

5. *Lupinus angustifolius ceruleus elatior*. An *Lupinus Gadenſis marinus flore ceruleo* Park? *Lupinus minor ceruleum Tingitanus* Morif?

Lupinus sylvestris ceruleo similis est, sed erectior & elatior multo, ut qui ad cubitale altitudinem assurgat, ipsum etiam *Lupinum* lativum proceritate æquans vel excedens: *Folia* ut in sylvestri minore angusta, novena plerumque in eodem pediculo, extremis obtusioribus quam in aliis *Lupinis*, ut quasi absclilla videntur. *Semina* *Lupini* sylvestris cerulei seminibus *sinilis*, sed colore nonnihil diversa, maculis minimis ex fusco flavicantibus varia.

Semen hujus *Lupini Gadenſis* titulo nobis communicatum est.

- * 6. *Lupinus flore flavo Indicus* Bontii.

Rens.

Sapore est fistuloso & amaro. *Flores* fort flavos, quibus *siliqua* succedunt *Pisiform* nostrorum *siliquis* similes. *Podiculi* ex ipso caule satis longi & recti extensi emergunt, qui desinunt in quinque vel sex *folia* oblonga, tenuia. *Flores* autem & *siliquæ* etiam cauli cum tenui pediculo adnascuntur.

Agrestes sunt, & in hortis (quod sciam) non cultantur.

Decoctum eorum alvum movet & urinas, idcirco magis inter medicamenta quam alimenta locanda veniunt.

Folia & *sapor Lupinum* indicant, at *siliquæ* pendule ad aliud genus pertinere arguunt: *Lupinus* est australis.

7. *Lupinus flore luteo* Ger. Park. *Sylvestris flore luteo* C. B. luteo flore, semine compresso variis, J. B. The yellow Lupine.

Hic prima specie minor est & humilior, verum & ramosior, & in latitudinem magis diffusior. *Folia* angustiora longioribus pediculis insident, utrinque hirsuta, & in acutos mucrones desinentia. *Flores* in summis caulibus & ramulis in spicas longas digesti, & pluribus foris verticillis compositos, [sex septenve interdum] in singulis verticillis quinque plurimum flocculi, pediculis brevissimis nixi, flavi, odorati. Ad exortum pediculi uniuscuiusque floris antequam aperitur apponitur foliolum lanuginosum, concavum, quod explicato flore decidit [Hoc & aliis *Lupini* specibus communis est] *Flores* eisdem figure cum præcedentis, nec pro plantæ modo minores. *Floribus* succedunt *siliquæ* hirsutæ, hirsute, compressæ, sescantiam aut duas uncias longæ, quatuor vel quinque semina compressa, colore ex albo flavicante & fusco varia continentes: Ramuli in hoc, sed magis in præcedente, supra foris thyrsum, qui in summo caule est, assurgunt & in altum emicant. *Folia* contrahunt se noctu instar primæ speciei, non tamen dependent deorsum reflexi, sed potius sursum eriguntur.

- * 8. *Lupinus peregrinus minor, sive angustifolius* C. B.

C. B. prod.

Ex radice oblonga capillacea, cauliculus tenuis, palmaris, quam minimum hirsutus exurgit, circa quem *foliola* quina, sena, septena, brevia, angustissima, subhirsuta, quæ oblongis pedicellis insident. *Flores* & semina nondum vidimus.

Ex horto Contarenti *Lupini Africani* minimi nomine habuit C. Bauhinus.

* Ex dictis

D. Hermann.

Fructus, amovante * D. Palmer, rotundus, orbiculatus & in lateribus crenatus. Ex eo farina in officinis conficitur pro cataplasmate.

- * 9. *Lupinus ceruleus minor perennis Virginianus repens* Morif.

Morif.

Hic quoad caules, folia, flores, siliquas, seminâque cum sylvestri ceruleo minore convenit: sed (quod notatu dignum) à duratione & rependi sub terram facultate à ceruleo minore (cum quo prima facie maxime habet affinitatem) cæterisque suis familiarum quam facillime discernitur, ut prolixiore descriptione etiam adhuc *Lupinorum* species exhibet & describit Parkinſon: nimirum

1. *Lupinus alterum album*, cui foris perala media, superiore seu gibba parte; supremum cavâ, ceruleo colore tincta seu maculata sunt: major est vulgaris.

2. *Lupinus minimum ceruleum*, qui partium omnium parvitate præcipue à sylvestri ceruleo minore differt. An forte idem *Lupinus peregrinus* minori C. B.?

3. *Lupinus flore carne*, à *Lupino Indico* medio (cui aliis similis est) colore floris, parvitate omnium partium, & hirsutie minore diversum.

Veniunt cum hæ nobis nondum vilæ, nec à quoquam alio descriptæ, nihil amplius habemus quod de illis dicamus, nisi quod semina à *Gualtero Boelio* collecta fuerint, quodque valde teneræ essent, & semine post primam ætatem ad maturitatem non perducerent.

* D. Magnol *Lupinum* flore purpurascens latissimum hirsutum C. B. in *Matth.* se in satis in loco *Grahamio* siliis & in aliis circumpositis invenisse scribit. Botan. Monſp.

C A P. II.

De Faba.

Faba, Græcis *υλα* & *υλα*, à Falicis, Hetruria populo, Faba dicta est, unde vocabulum sumptum videtur. Martinus à *ma*, i. e. *vescor, pascor*, deducit, ut sit quasi Paba. Hylorus à *υλα*.

A Dodonæo hoc genus leguminis *Bona* Latine dicitur, qui Germanico fultus, idioma- tique Alemannico abusus, at aliis doctor videretur, nomenclaturam hanc novam excoctavit (inquit J. Bauhinus.) Cæterum Boone sive *Sean* nomen à Baiana Italico deductum videtur, quia totâ Insulâ & Liguriâ recentes Fabas venditum voce appellari autor est Hermolaus.

Siliquæ Græcis dicti creduntur quia sunt *υλα* & *υλα* *υλα*, & *υλα* *υλα*. *Fabæ* notæ genericæ sunt siliquæ erectæ, crassæ; semen maximum, ad latera compressum oblongum cum hilo magno in extremo, caules angulosi, firmi, concavi.

- A. 1. Faba C. B. Faba, *Cyamus leguminosa* J. B. major hortenſis Ger. Park. Garden-beans, J. B.

Radice partim est recta, partim serpente, strumosa & fibris donata, ex qua caules surgunt duobus cubitis altiores, [imò in lateri solo humanam altitudinem superantes, vel singuli vel bini ter- nitive pro fertilitate soli] quadrati, inanis, *foliis* adversis, cæcis, ex oblongo rotundis, ad unam costam adnexis: ex quorum aliis flores oriuntur simul aliquot juncti, congeneribus *Pis* similis, quorum supremum folium unguis purpurascens albidum, floris purpurantibus pictum est; duo lateralia in medio nigra, in ambitu alba, stamina occultans colore est albo herbaceo. *Semen* in *siliqua* magnis, crassis, carnosiss, hirsutis, furectis, oblongum, latum, plenum, compressum, maximum, dimidium drachmam interdum pendens, colore plerumque albo, interdum rubente, hilo in summa parte longo, nigro.

Postquam semen dederit radicibus exareſcit.

Faba fructu albo & fructu rubro, non sunt dux distinctæ *Fabarum* species: siquidem ex *Fructu* nostrâ, Faba rubra late non semper rubras producit, sed interdum, imò sæpius albas. Hæc coloris mutatio accidentalis est varietas, quæ vel solo, vel cultura debetur.

2. Faba minor sive equina C. B. minor sylvestris Park. 3. sive communis Ger. emac. Field-beans, or Horse-beans.

Caulibus, foliis, floribus & siliquis hortenſi seu majori Fabe similis est, sed minor. *Folia* tamen pluribus pinnarum conjugationibus constant, magisque conferta sunt. *Flores* è foliorum sinubus exeunt in pediculis parvis, sex plerumque in eodem pediculo, qui delapsi toridem relinquunt *siliqua*, minores & rotundiores quam præcedentes, *semina* claudentes minora, miodiora, rotundiora & madidæ oblonga, alia pallidiora, alia nigriora. Facilius est plerumque hoc genus Faba majori seu hortenſi, cum *siliquarum* ad singulas alas numero, tum seminum in singulis *siliquis*.

Fabæ [hortenſis intelligi] in cibus utitur frequentissimè: suntque in multis regionibus (ut rectè *Uſus* & *Adversariorum* auctores) vere & tota æstate magnum annonæ supplementum. Nos Trago subſcri- bimus recaptus innoxius esse in cibo, & bonum lucum generare. Veteres cõsequi secuti Dodonæus, Casp. Hofm. & recentioribus aliis, *Fabas* stultit: esse aiunt, & tanto stultiores quò viridiores, cupis consequens est, difficilis etiam esse concoctio: is; quod tamen nos non experimur quavis æstivo tempore *Fabæ* frequenter *uſumur*; nec probamus *seminibus* *Dodonæi* aridas & exsiccatas recentibus præ- ferentis, quâd scilicet minus stultitatis putet, sed potius cum Trago eas operari relinquant. Nec video cur porcos aliæque animalia saginent, & non aequè homines.

D. Mandy de eſculentis p. 121. se novissè scribere rusticum quandam pauperem, qui in gravi an- nonæ difficultate fabis solis elixis, nec alia re, liberos aluit; pueri tamen ita pallis melius coloratos aut habitiores vix alios videres, unde constat copiosè nutrire *Fabas* aridas, postquam ventriculus eas ferre affuerit. D. Tancredus Robinson.

De facultate adstrictoria farinæ *Fabarum*, ejusque proinde usu in dysenteria medicos dissentire video. Casp. Hofmannus à farina fabacea, seu Faba frida *Vetibus* dicta & lomento *Fabæ*, quia paratur sine cortice non oportere ait ullam expectare adstrictiorem, quæ corticis est, non autem substantiæ. Quia, pergit, ex limitatione intelligi uniusquique, quo in errore versentur illi, qui hæc farinâ vel in aceto solo, vel in aceto & aqua decoctâ utuntur in alvi fluxibus ex debilitate re- tenticis; nisi enim totæ decoquantur nihil fit.

Dodonæus è contra *Fabam* cum putaminibus descendere ait nec omnino facili, nec omnino tar- de; absque his autem alvum constringere; *Nos* in Dodonæi sententiam præpandimus, cum videamus in frumento *florem farinæ* *furfuribus* excessu potentius asfringere, & *furfure* extergere, *farinæ* descen- sum promovere: rem tamen experientiâ determinandam relinquant. Faba minor facultate ac tem- peramento admodum similis est majori; non tamen tam hominum cibum quam equorum saginæ servit ac utilis est.

Farina *Fabarum* non tantum intra corpus utilis est in diarrhœa & dysenteria, sed & extra in maculis à Sole contractis, aliisque cutis foribus extergendis (si illi fricentur) in fugillatis discutiendis. Aqua destillata ex floribus diuretica est, maximeque utilis in maculis faciei extergendis etique fucan- da. Flores autem suavissimum odorem exhalant, ut agri aut horti *Fabæ* consisti, cum in flore sunt, odor etiam è longinquo sentitur.

An Boona sive *Sean* sit Veterum Faba non levis est inter botanicos controversia. Vido sis Do- donæum, J. Bauhinum & Casp. Hofman: in *De Medicam. Officin.* Certe Veterum Faba parva fuit &

ge rotunda, ut patet ex innumeris fore locis Theophrasti, Dioscoridis, &c. E contra impossibile videtur, certe vix credibile est legumini ad id vulgare & quotidiani usui in destitutum abuisse, aut nomen nutritile, inque eius locum & nomen Boonapi succedisse nemine conficio. Hæc enim nobis pro Faba, & Faba Latinis pro *quædam* unanini consensu tradita est. Contra sententiam argumenta (inquit C. Hofmann.) peccant in eo quod comparationem instituunt cum Faba nostra majore, cum debuerent cum minore. Fortassis illa tum non fuit perducta ad id magnitudinis mangonio.

Ad remum Afflicti, & Cinerem & trunci Fabarum. Fiat ex his lixivium, color per manicam Hippocratis, dulcoratur fœclaro & aromat. cinnamom. de quo 3vi. propina. Ab atroci dolore renum in feb. dupl. tertina subintrante sum liberatus hoc auxilio. *Guido à Cauliac.* Provocat urinam in feb. dupl. tertina expellendo & menstrua provocando. Communicavit D. Edw. Hufius M. D. Philosophus & Medicus insignis, cum aliis multis ex variis Autoribus in gratiam nostram à se collectis. Effectum autem, & rectè, tribuendum sentit salibus in lixivio contentis. Nam & ego (inquit) aliquando feminæ cuidam Nephriticis doloribus obnoxio, cujus pedes valde intumuerant dictam præscripsi in qua bona quantitas cinerum geniste incocta est, quæ magno numero calculos & renibus deturbavit, verum dolore adeo atroci, ut usum ejus omittere coacta sit.

Hinc ad provocandam urinam præscribit *Giesman* Salem ex truncis Fabarum extractum, ad gr. viij. in aliquo liquore convenienti sumendum; vel si sal in promptu non sit, lixivii ex cineribus facti & clarificati ad 3vi. cum Syrup. de Alkhea 3j.

Mentio quendam alvi cruenta excretionem jugi per tres vel quatuor menses laborantem solo usu Fabarum rubrarum pulmenti in modum in lacte coctarum, manè & vespri devoratarum sanatum fuisse, aliis medicamentis nil juvantibus. *Sim. Paulus* Quadrip. Botan. p. 30.

Symbolum illud Pythagoricum *ad vultum dæmonis* variè interpretantur Veteres & Recentiores. Alii de Fabis simpliciter accipiunt, à quibus ideo abstinere præcipit Pythagoras, quia sunt statulentæ, Veneris, incentivæ, & mentis tranquillitati contrariæ, insomnia turbulenta efficiunt: vel ut alii volunt, (teste Plinio lib. 18. cap. 12.) quia mortuorum animæ sunt in his, & quia in floribus earum literæ lugubres reperiuntur. Alii *vultus* symbolice & enigmatische reficillos appellatos alunt, quæ sunt *zeta* & *omega*, unde non à Faba concedenda, (quæ ipse frequenter vescebat) sed à rei Veneræ prævio vultu philosophum homines deducere. Tandem alii, ut Plutarchus ipse, à munitione Reip. tractandis abstinendum interpretantur. Nam Veteres vice calculorum in magistratibus eligendis Fabis utebantur.

CAP. III.

De Glycyrrhiza.

Glycyrrhiza, id est, radix dulcis, recentioribus Græcis, Theophrasto Scythica radix dicta est, quia Scythæ hæc & Hippæ, id est, calico equino, ad duodecim dies durare posse dicuntur in fame & siti. Hippæen nonnulli Plinium secuti pro herbe nomine perperam habuerunt. Plinius hæc de re sibi non constat ut patet loca conferenti: nam lib. 28. c. 14. *equinum coagulum quendam Hippæen vocari* ait; at l. 5. c. 8. herbam cam facit, inquit, *His duabus herbis, Scythico sci, & Hippæe, Scythæ etiam in duodecim dies durare in fame, sive tradunt.* Reprehendens etiam est Plinius, quod Scythicum radicem Theophr. diversam fecerit a Glycyrrhiza.

Glycyrrhiza insuper à scintilla sit nonnullis Adipson vocatur. Columella. Et quia fumem situm, scdat glycyrrhiza, ob hoc *adipson* vocata est: nonnulli ipsam hydropicis ledere, teste Galeno, ne timent: Hoc (inquit Jo. Bod. à Stapel.) non parvo agorum levamine fieri recentiorum comprobatum est experimento.

Glycyrrhizæ notæ sunt radices dulces, repentes, luteæ, caules proceri, filiquæ breves compressæ, erectæ.

Glycyrrhiza vulgaris Ger. emac. *vulgaris* Park. *siliquosa vel Germanica* C. B. *radice repente, vulgaris Germanica* J. B. *Liquorice.*

J. B.

Sarmentose radices longè latèque implexu vix reptant, colore buxæ, foris nigricantes, sapore melleo, cui stipes multum dulcescent cedat, substriatus, nonnihil purpurascens. *Folia* in alam fraxini instar disposita, quorum singularia minora, per ambitum integra, atrovirentia, modicè viscosa, dum adhuc tenera; sapore acerbò & subacido [Trago autem, Dictamno vulgari aut Cerei sunt similia.] *Flores* racemosi, purpurei. Dod. dilute cærulei, singulares Trifoliti bitaminosi floribus pernilis. Hos excipiunt *siliquæ* glabræ in quibus *semina* parva, rotunda, compressa, dura, tria aut quatuor.

Apud nos feritur Pontefracti in Comitatu Eboracensi, & Worklopi in Nottinghamia. Glycyrrhiza autem Anglica præcipue æstimationis est, & ex transmarinis regionibus advectæ præfertur. In Germania quoque multis in locis, in agris colitur. Rarior autem in Germania & Anglia floret, utque sterilis à nonnullis, sed temere, creditur.

Tam folia quam caules hyeme quotannis pereunt, & novæ sequenti vere proveniunt. Non parca Gallia Narbonensis locis autore Lobelio multum sponte oritur, etiam propè Latravæ oppidum. Floret Julio & Augusti ferè Septembri.

Glycyrrhiza caliditate & frigilitate temperata est, in reliquis ad humiditatem inclinat, pulmonica ac nephritica, arthriticam mitigat, expectorationem promovet, asperitatem lenit, (humores sci. in-

Lib. XVIII. De Herbis flore papilionaceo, seu leguminosis.

incrassando) alvum infantium leniter molliet. Usus præcip. in tussi, raucedine, phisii, pleuritide, vesicæ erotione, urinæ acrimonia. *Sched.*

Succus Glycyrrhizæ inspissatus ad hæc præcipue æstimationis est.

Tragus Glycyrrhizæ radicem ejusque succum extractum ipsi etiam Saccharo præfert. Nemo enim (inquit) ignorat amara & Saccharum sibi excitare, quam dulcis radix & succus ejus resistunt.

Cortex ejus (inquit Dodonæus) amaritudinem quandam habet, & calidioris est qualitatis particeps, quam idcirco abraderi oportet. At C. Hofmannus hoc nihil esse ait, nam Amaror est interior (augetur est etiam à diuturna coctione ut in aliis dulcibus) ab eo verò est absterio. Estne ergo, pergit, semper tutus in leniendis asperis? non est, quantumvis reclamant ignari. In univ. sum omnibus malis succurrit ab acribus, falsis & mordacibus humoribus excitatis.

Ex hujus succo cum aromatis mixto fiunt parvi panes seu rotule ad tussim & pulmonis vitia. Glycyrrhiza cum tantillo Cinnamomi in aqua decocta, inservit nonnullis pro potu ordinario, & post fermentationem inebriat non minus quam Cerevicia.

CAP. IV.

De Galega.

Galega Herbarii cur dicatur ignoramus. C. B. quasi Gallica Fracastorio dicta putatur. Verum Galega Italica vox est testibus Matthiolo, Dodonæo, aliis. Quod nomen apud Veteres obtinuit non constat. A quibusdam Ruræ nomen inditum ab effectu & viribus, non vero odore.

Galegæ notæ generice sunt Flores spicati penduli, reliquæ erectæ teretes, tenues.

1. *Galega* Lob. Ger. J. B. *vulgaris* C. B. Park. *Ruta capraria* Gess. *Goats Rue.* J. B.

Hinc inde per terram spargit tenues radices, albas; *Caules* verò tollit bicubitales, & ætiores, striatos, inanes, ramis compluribus brachiatis. *Folia* Vicæ, pinnata, impari alam claudente, longiora, spinulam mollem ex extremitate proferentia, sapore leguminosæ. *Flores* peculiaribus insident surculis, ex foliorum alia exortis, vicæ multifloræ, jubam longam efficientes, colore albo, vel ex albo violaceo. *Siliquæ* teretes, tenues, longæ, erectæ, in quibus *semen*.

In Italia passim provenit, ad aquarum rivos præcipue; & ut aiunt, in Hispania. Clusius in *Leont.* Pannonia abundantissimam vidit, inter Muram & Dravum flumina, paullo supra eorum confluentes. Radix multos annos durat.

Celeberrimum ad Alexipharmacum ac sudoriferum, venenum, imprimis pestilentielle, insignit *Vires*. discutiens. Usus ejus præcipuus in petechiis expellendis, aliisque morbis pestilentialibus, ipsaque peste curanda, in morbillis, in Epilepsia infantum (exhibetur succo cochl. i.) in ietibus serpentum, in lumbricis, quos etiam extrinsecus applicata fugat. Estur & herba ipsa cruda vel cocta ad hos usus. *Sched.*

Herba hæc, secus ac aliæ [Alexipharmacæ] citra saporem est, & insuper qualitatibus primis temperata. *Idem.* quod imprimis notabile est.

Galegæ planta tota, & totius illius aq. stillatica commendatur ad pellendos contagiosos, pestilentes & malignos morbos, cujus adeo certa experimenta volunt nonnulli, ut qui Galegâ solum sit instructus vindicari ab his malis cæto queat.

Nobiliss. Vir, Patriæ suæ decus, D. Robertus Boyleus in tractatu de *salubritate & insalubritate aeris*, tres quatuorve paginas impendit Galegæ viribus celebrandis in pestilentialibus & malignis morbis ex propria observatione & experientia; ut nos monuit D. Tancrèd. Robinson.

Galegæ sylvestris succus Epilepsiam sanat. D. Palmer ex dictatis D. Hermannii: Quam plantam intelligat Galegæ sylvestris nomine non satis scio, forte viciam sylvestrem multifloram.

Varias Galegæ preparationes ad usus prædictos vide apud Hofmannum, Schroderum & alios.

2. *Galega Indica minor hexaphyllos.*

Sopheræ species est (inquit P. Annanians.) Est enim planta siliquosa pentapetala floribus aureis, quali in globum contortis, *siliquis* angustis, recurvis, *seminibus* flavescensibus propemodum, ex oblongo quadratis.

3. *Sesera Alpini & Belli* J. B. *Galega affinis Sophera dicta* C. B. *Sophera sive Securidaca aff. kypitaca villosa* Park. *An Hexocephalus* Cam. hort?

Suffrut. Est, ad duorum triumve cubitorum altitudinem assurgens, *caule* firmo, recto, fibroso, multos ramos firmos è foliorum alis indigne spargente, in quibus *folia* Myrti foliis similia quidem, verum angustiora, alata, h. e. in longo pediculo utrinque sita contrariis semper inter se petiolis, numeroseque paria, ut in Lentisci folio conspicere licet, superne latè virentia, infernè verò saturè viriditate prædita, graviter olentia, vespri superni soli paria, quæ petiolo inhzrent coeuntia, infernè parè terræ pfectante, sicque clausa tota nocte permanent, manè verò circa Solis ortum denno expanduntur. Croceos sunt *flores*, inodoros, plures in uno ramulo pendentes, multique intus

Itam cum *siliisque* rudimento continentes, in caulis & ramorum summis natescentes: quibus succedunt *siliques* rotunda, digitum longae & caelum spectantes, plurima *femina* continentes rotunda, aliquantulum compressa. Distincte flores, subinde novos & recentes flores profertens, semperque virens. *Radice* habet multitudine, lignosam. Non ultra sena in eodem folio pinnarum paria observavit Bellus.

Hon. Bello videtur suam plurimum ab Alpini Sophora differre, quod ex descriptione & icona colligere licet. Equidem Alpini figura violata, duplici potissimum nomine (inquit C. Bauhinus) primum quod in costa exteminate male posuerit folium quod impariter faciat; dein quod siliques dependentes pinxerit, cum omnes oblongae, cylindraceae, lursum spectant. Non tamen differentes facio, cum ab Hon. Belli integram plantam ex Creta, & à Prospero Alpino femina (unde plantae enatae) acceperim, in utraque solam differentiam in foliis notavi, quae in Aegyptiaca acutiora & atrovirentia sunt. C. B.

Alpinum defendit Cl. Vellingius *Observ. in lib. P. Alpini de Plant. Aegypt.* Utriusque inquit culpe [quam Bellus sci. & Bauhinus Alpino imputant] facile & fidenter Prosp. Alpinum purgo. Quamvis enim frequentius paria sint foliorum agmina, interdum tamen adjectum extremae virgulae privum folium: imò in eadem plantae & parem foliorum ordinem & impariter observari.

Siliques caelum sane spectant. At nec hoc perpetuum est, cum caelestis calor inaequalis dispensatio humiditatisque modò copia, modò inopia posuim illarum permuet. Hac Vellingius, cui ut oculato testi & veracissimo libenter fidem adhibemus.

Camerarius Noriberge sua dux Sophoran circa ramorum exortus, seu in alarum cavis, quae parte costarum latior extremis caulem amplectitur, verrucis parvis rubentibus, quae actu intensissimo liquorem candidum, pellucidum exudabant, spectabilem in horto aluit. C. B.

CAP. V.

De Orobo Sylvestris siliquis erectis.

1. *Orobus Brasiliensis flore luteo* Paomirioba dictum Marggr.

Marggr.
EX unica radice multi prodeunt caules, circiter tres pedes longi, lignosi, virides, nudi, in multos ramos divaricati, qui è nodis prodeunt: in quolibet ramulo octo vel novem folia, minimum quatuor vel quinque paria, ibi invicem opposita, planè similia Orobi Pannonici Clusii. In extremitate ramorum nascuntur *siliquae*, pentapetali, planè similis illius Orobi Pannonici sed omnino luteae. Flores sequuntur *siliques*, quatuor, quinque, sex, aut septem digit. longae, teretes, paulum compressae, haud crassae, incurvatae ut Entis Polonicus; quae per maturitatem sunt fulvae & sponte rumpuntur, atque effundunt *semen* rotundum, latiusculum, compressum, fuscum, paulo majus Lentibus. In quolibet siliqua 50 & interdum paulo plura continentur femina. Toto anno flores & fert *semen*. *Radix* longa, recta, multa superius habet filamenta, flavi coloris.

Aqua destillatur ex hac planta, quae comminuit & expellit calculos Vesicae. *Radix* contra venena & stranguariam: folia contra *Bichos de Cu*; *semen* cum aceto contra impetiginem valet: Planta quoque contusa & calide applicata laterum doloribus auxiliatur. An siliques erectas producat, non dicit autor, ut in icone erectas appingit; Puto Marggravium errasse in numero petalorum foliorum, nisi fit error Amanuensis aut Typographi.

2. *Orobus Brasiliensis Tarcoqui dictum, Metapasto Lustanis* Marggr.

Marggr.
Species est Payonirioba, ejusdem figurae & eadem radice, caule, ramis, flore quoque sed paulum minore, eadem dispositione foliorum & ejusdem coloris, differt tamen foliorum figura: nam hujus sunt digitum aut paulo plus longa, figurae ovalis, ad exortum suum angustiora, superius viridia, inferius nonnihil incana, nervo secundum longitudinem & venis obliquis praedita. *Semen* rotundum, nigrum, minutum, & multum diversum à femine Payonirioba.
Post Solis occasum folia sua componit & quasi marcescit, manè iterum explicat. Hoc & alius fore omnibus leguminibus convenit.

3. *Orobus Sylvaticus purpureus vernus* C. B. *Sylvat. purpureus major* Park. *Pannonicus* 1. Clusii. *Sylvat. vernus* Ger. emac. *Galega nemorensis verna* J. B.

J. B.

Veris manus Galega sylvat. pedem altius habet caules cum incipit florere, *siliques* satis angusta & mollia, postea majores, angulosos, ex radicibus multiplicibus, fibrosis, nigris, percursum numerosos surgentes: in quibus folia ex duabus tribubus conjugationibus composita, quorum singularia Pariter: foliis paria, unciam aut sesquicentum lata, unciis circiter tres longa, in longum mucronem desinentia, tribus secundum longitudinem decurrentibus costis; bina quoque foliola caulem foliorumque pediculos amplectuntur veluti pinnae. *Flores* in longo pediculo veluti spicati, sex vel septem aut octo, quales Leguminibus, purpurei primum, postmodum cerulei, quos *siliques* excipiunt, unciis duas longae, nigrae, coctae, in quibus femina rotunda, exigua, interdum vero oblongiuscula, amaricantia. *Radix* quotannis iterum pullulat.

In dumetis à la Bassie, & albi circa Genavam inque Germaniae & Helvetiae sylvis frequens.

C. Bauhinus

Lib. XVIII. De Herbis flore papilionaceo, seu leguminosis.

C. Bauhinus Astragalum Columnae hujus plantae synonymum facit: J. Bauhinus valde dubitat an sit eadem necne, quoniam majorem florum numerum Astragalo suo tribuit Columna, (viginti minimum) quam unquam in Orobo descripto observavit: in foliis praeterea non depinguntur, nec describuntur nervi ad Plantaginem accedentes.

4. *Orobus Sylvaticus pallido flore* C. B. *Galega montana Dalechampii* J. B. *An Orobus Alpini latifolius* C. B. Park?

J. B.

Cubitalis est planta; caule striato, ex quo per intervallo ori pediculi longitudinis mediocri quinas senariae annexas densio agmine sustinent foliorum conjugationes, quae Galegae vulgo nota foliis quam simillima: *Flores* in peculiari appendice spicam emulantur, colore praediti luteo-pallidescite, figurae florum Genistae quoque. *Radix* subest multiplex, tuberosa & longissimis fibris donata. *Siliques* quas mihi, inquit J. Bauhinus, observare non licuit testatur Dalechampius esse nigras *femina* plenas Lenticulae similibus.

Invenit J. Bauhinus in monte Thuri non longe à Geneva: nobis ibi plantas indagantibus non Locum comparuit.

Sibi persuadet Parkinsonus, & mihi una, Orobum Alpinum latifolium C. B. in Prodrodo descriptum non differre specie à planta hic proposita. Vide & confer descriptiones Bauhini & Lugdunensis.

5. *Galega nemorensis verna similis flore albo* J. B. *Orobus Pannonicus* 4. Clusii. *Orobus Sylvaticus annuus flore albo* Park. *Orobus montanus flore albo* Ger. emac.

Clusii.

Aliquot ab una radice prodeunt caules, cubitales, striati, recti, folia alternatim proferentes pennata, quaternis foliis latis amplis & mucronatis constans (quibus adnascitur aliquando extrema alia quintum) viridibus, per quae aliquae vena transversum à medio nervo excurrunt, subacidi quidem initio gustus, sed postea amarifusculi. *Flores* ex alarum sinu brevi petiolo insidentes prodeunt quini aut senis, antiorum spectantes. Vicie floribus non diffimiles, alio colore praediti, qui in binis foliis sursum reflexis (atqui unum duntaxat folium in floribus papilionaceis sursum reflectitur) pallescit, odoris expertes. Lobi quales in primo genere ferè, in quibus *semen* fuscum majus quam in reliquis generibus. *Radix* minimè vivax est, sed prolatò fructu perire solet ut plerique Leguminum generibus accidit.

In Alpibus Austriacis nascentem invenit Clusius: icemque in Pannonia interami in monte quodam sylvestro Greben aprici vicino. Flores protulit April & Maio in hortos translati, deinde semen.

Orobum Pannonicum 4. Clusii C. Bauhinus Galegae montanae Dalech. eandem facit: J. Bauhinus, qui potius accedo, distinguit. Nam in Galega montana plures sunt in foliis pinnarum conjugationes. Judicet Lector.

6. *Orobus Sylvestris angustifolius Aphodeli radice* C. B. *Sylvaticus angustifolius* Park. *Orobus quorundam radice bulbosa, flore albo* J. B. *Orob. Pannonica* 3. Clusii. *montanus angustifolius* Ger. emac.

Clusii.

Graciles promit cauliculos, rectos, firmos, angulosos, pedales & cubitales: folia per intervallo uni costae inherentia, quaterna plerumque, ex adverso sita, erecta, angusta, trium fore unciam longitudinis, gustu aliquantulum acido initio, deinde amarifusculo, nullis capreolis praedita, quod caules satis firmi adminiculis non egent. *Flores* in longis nascuntur furculis, spicae instar congesti, florum Pisi aut Vicie formam, se. aut octoni, candidi coloris: deinde oblongi lobi nigricantes, prioris lobis pares, *femina* nigro, interdum etiam maculoso pleni, qui per macuritatem cum strepitu desilientes semen abiciunt. *Radices* niterit quinis aut senis, minimi digiti longitudine, crassiusculis, Aphodeli aut Praenae feminae minoris oblongis bulbis ferè similibus, minoribus tamen, foris nigris, intus albis.

In pratis Austris Thermis Badenibus vicinis, inque montosis ultra Danubium locis ad caedua Locum sylvarum margines invenit Clusius. Floret cum superioribus & semen Junio pericit.

Araci vel Apis Leguminosae species Tossano Carolo J. B. excepto floribus colore purpureo in omnibus cum descripta planta convenit.

CAP. VI.

De Leguminibus siliquis aculeatis seu echinatis monospermis Onobrychide & Glycyrrhiza echinata.

Onobrychis nonnullis ab Ono Afinus & Ono quasi Afini palmes dicta putatur: aliis ab Ono & Ono fronde, ab afini rudini, quod eo depasto fremant afini, nec injuria, siquidem cum semen jam maturuit depascantur: Semen enim rigidis suis aculeis eorum palatum & os computget.

Notae ejus generis sunt floris spicati, siliques aculeatae monococeae.

III

A. 1. Ono.

- A. 1. *Onobrychis frve Caput gallinaeum* Ger. *Onob. vulgaris* Park. *foliis Vicie, fructu echinato* major C. B. *Polygalon Gefneri* J. B. *Herbich Dreysling, or Cock's-head, & nunc vulgò nota nomine Sainit-foli.*

J. B.

Multarum notarum argumento Polygalon indigabat Gefnerus herbam è radice mediocriter crassa longa, vivaci, cortice obiecta nigro, intus albâ, ramis proferentem multos, palmatis vel intus cubitales, rubentes, in terram reclinatos; è quibus orti pediculi folia conjugatim disposita sunt Lentis, inferius magis albicantia & pilosa, superius viridantia magis, plurima, cum impari in extremo, mucronata: E foliorum alis exeunt pediculi prelongi, florum piceas sustinentes in longum excurrentes unde & femina non coarctata sunt sed rarius disposita. Flores pulchrè rubens supremo folio (quod plerumque reflectitur) lineolis saturatioribus eleganter striato, è calice hirsuto. Sequitur seminum conceptacula subrotunda, modicè compressa, spinulis asperata, & per ambitum gibba, cristam serratam, membranæ exigentia, semina singulatia, reniformia contentientia.

Locus.

Ad latera collium *Gormage* didorum propè Cantabrigiam, inque satorum ibidem marginibus necnon campestris planitie propè Novum mercatum, inque ejusmodi planitie montosa *Saluburgh*, ut & alibi in Anglia sponte provenit, semper tamen solo cretaceo & secco, locis apricis, ut circa *Roslyn* oppidum. In transmarinis propè Genevam copiosè provenientem observavimus in pratis, ubi & J. Bauhinus.

Ita est quæ non ita pridem seri apud nos cepit pro jumentorum pabulo *Sainit-foli*, i.e. Sancti feni nomine, femine è Gallia petito, maximo multorum emolumento. Multum enim ex ejus est Vacci & alius animalibus lactis copiam contingere compertum est, unde Polygalon & piceo Gefneri dicitur. Præterea solo gaudet sterili & cretaceo, nec graminis neque frumenti admodum feraci; unde à quo seri cepit hujusmodi agrorum annui redditus soli Dominis multoties iterantur.

Diensthus Allobrogum, ubi pratorum copia non est, in asperis & lapidosis locis, paucalâ terrâ tectis, bident tantum scalptis, injecto fimo & diligenter comminuto ea gens serit, & humo insperso stercore operit. A satumbar in sublequatur facillimè comprehendit, & optime proficit, dispersis huc illuc cauliculis, sic vestitis & operiens solum, ut in jejuno & squalidissimo solo latissimum prati speciem ostendat. Secatur singulis annis ter, cum adolevit & corroborata est, & pecori gratissimum pabulum est. Gaudet præcipuè locis aridis & sabulosis, in quibus floret æstare & femina perferit Autumno. *Mors.*

Ingeniosissimus Vir & rei herbariæ peritissimus D. Sloane exhibuit nobis ramulum siccum *Onobrychidis* ejusdem quam majorem non descriptam vocat. Vulgarem *Onobrychidem* foliis & spicâ rebus; sed florum color videtur esse cœruleus.

2. *Onob. minor flore parvo purpureo, siliquis echinatis, majoribus aculeis.* An *Onobrychis fructu echinato minor* C. B.

Omniis sui partibus, siliquis exceptis, præcedente minor est foliis brevioribus & angustioribus, paucioribus ad medium costam adnexis, non ultra sex paria numeravimus; cauliculâ procumbentibus sesquipalmariis aut etiam interdum dodrantalibus, geniculatis, internodiis longioribus, ramosis. E ramorum sinibus pediculi exeunt unciales aut sesquicentales, flores aliquot congestos sustinentes, parvos, purpureos, quibus succedunt siliquæ echinatae & cristatae, præcedentes similes, verum majores, spinulis crassioribus & longioribus munitæ, sex sexque in eodem pediculo, æque satis confertæ, unicuique intus semen continentes singule, petiolis brevissimis hærentes.

In insula ad Promontorium Siciliæ Pachynum invenimus. Reperitur etiam circa Monspelium.

Miror C. Bauhinum fructus parvos *Onobrychidi* suæ minori tribuere, cum nostræ hujus Capituli gallinae vulgaris (ut diximus) majores sint.

- * 3. *Polygalum minus sexatile* J. B.

J. B.

Tota quanta est vix palmum superat. Radiculâ catidula est, longiuscula, modicè pro plantulæ modulo crassa, divisa in capita, paucis fibris donata. Ex qua foliola statim emergunt, costæ herentia, repanda, Capituli gallinae, sed obtusiora, latioraque, pilis candidis obfusa. Cauliculi graciles sunt, confusibilis foliis vestiti, superne divisi: quorum extremis *stipulis* insident, luteoli, aut palliduli, hiantes, exigui, pauci, Altragonalium postu, nec in spicam abeunt, ut in Polygalo Gefneri: Capitula sequuntur exigua, rotunda, aliquot apicalis superne donata.

Locus.

Collegit Cherlerus circa arcem Episcopi Monspelensis, in locis incultis, asperis & saxosis: Non dum invenire potuit P. Magnol.

4. *Glycyrrhiza echinata* Park. *echinata Dioscoridis* Ger. *Glyc. Dioscoridis echinata, non repens* J. B. *Glyc. capite echinato* C. B. *Knightheaded Liquorice.*

J. B.

Utinimis nota ita minoris hodie usûs Dioscoridis *Glycyrrhiza*, cui non, ut vulgata, radices tenues, circumquaque repentes, sed crassæ, latæ, recte depauctæ, simplices, brachii longitudine ac assitudine, buxæ (inquit Dod.) luteæ intus coloris, foris rârò alterius, sed tamen quandocumque nigricans, minori vero dulcedinis grata (Dod. ait, dulci sapore cum austeritate quadam) stolonibus autem plures virgultæ hominis proceritatem subinde assequuntur: Folia Lentilæ majora, acuminata, conjugatim radii alligantur, viridis saturati, & tactu nonnihil glutinosi. Flores è foliorum alis exeunt parvi,

parvi, cœrulei: sequuntur fructus ex pluribus oblongis siliquis echinatis glomerati, ad imum coherentibus, quorum singulis singula insunt semina.

Ubi sponte proveniat ab idoneo aliquo autore traditum non invenio: verisimile tamen est circa *Lacus*. Antiochiam Syriæ nasci: Nam Lobelius à Valen. Dourez le *Glycyrrhizam* spinosam Antiochenam accepisse scribit, quæ J. Bauhini sententiâ non erat diversa ab echinata.

SUBSECTIO SECUNDA.

Legumina non scandentia siliquis simplicibus, non articulatis propendentibus.

CAP. I.

De Orobo vero seu genuino credito.

O Robus dicitur *Orus* non *Orus*, quod boves eo vescantur & faginantur. Dioscor. lib. 2. cap. 131. *Cis à nomine ipsius magnitudinis, boves autem faginas si elixum apponatur.*

An Orobus vulgo creditus seu Mochus Italorum sit verus Antiquorum Orobus ambigitur: non esse arguit quod nulla huic insit amaritudo, nullâque ingratus sapor, sed leguminosus & pisorum vulgari. Inter legumina præter Lupinum nullum amarum inveni, inquit J. Bauhinus. Orobus ergo Antiquorum huic ævo incognitus videtur. Adde siquam non esse cylindraceam ut Orobi Theophr. E contra Honorius Belli ex Cydonia Cretæ ad J. Bauhinum misit semen (ut ipsi videbatur) Orobi vulgaris, hæc addita inscriptione Orobus *Orus* live *Orus*, quod rustici sunt singulis annis & boves eo faginant Antiquorum more.

Hujus nota est siliqua nodosa, torulis seminum protuberantibus velut articulata.

1. *Orobus frve Ervum multis* J. B. *Or. receptus Herbariorum* Ger. *vulgaris Herbariorum* Park. *siliquis articulatis, femine majore* C. B.

Cauliculis infirmis, ab eadem radice pluribus assurgit, pedilibus aut altioribus, angulosis glabris, ab imo statim ramosis. Folia longa, decem aut duodecim, aut etiam pluribus pinnularum obtusarum extremo crenatarum conjugationibus ad medium nervum seu *stipulam* adnexis, compoſita, nullo in extremo impari pinnâ, neque verò claviculâ. E foliorum alis ut in hujus generis reliquis, exeunt pediculi flores in summo gestantes nunc singulos, nunc binos, exiguos, quàm Lentis tamen majores, folio clypeiformi exterius purpurascens, interius albo, purpureo-cœruleis lineis striato. Flosculus succedunt siliquæ unciam longe, tenues, cylindraceæ, per maturitatem albescentes, articulatis torulis, in quibus semen rotundum, (angulosum redditur ubi sicum) leguminoso duntaxat gustu, non amaro.

In agris circa Monspelium & Genevam vulgaris est.

Locus.

- * 2. *Orobus Creticus* Park. Matth. *femine minore* C. B.

Hunc præcedente majorem facit Parkinsonus: At Matthioli semina minora ei attribuit. Verisimile est eundem specie esse, & siquid intercedat discriminis, id loco & cultura debet, autor Parkinsonus, quem & nos libenter sequimur. Idem etiam videbatur J. Bauhino, qui semen ejus ab Honorio Belli è Cydonia Cretæ missum accepit.

Orobo similis Lathyrus Cretensis Belli J. B.

item,

Orobo similis Aracus Cretensis Belli ejusdem.

Horum semina Orobi seminibus simillima erant. Primi solum discrimen erat in colore, qui medius erat inter Orobum & Aracum ab eodem Bello missum: Secundi femina paulò majora erant, & colore ad glaucum accedente.

Cæterum cum Orobus Veterum hodie incognitus est, vires ei adscriptas omittemus, siquis curiosior eas scire Dioscoridem, Galenum, Plinium consulas.

3. *Cicer Orobaum* Park. *Orobaum Theophrasti* Ad. Lob. *Orobus femine obtuso triangulo* C. B.

Ad. Lob.

Culmo assurgit sesquipedi, geniculato lateratim, quasi in obliquum flexo, leviter striato, fistuloso: foliolis in imo nervulo prolixo hærentibus Lentis aut Araci. A medio autem ramulis donatur & foliatis pediculis: & juxta summos alarum gemiculos complures confertæ siliquæ, uno ferè exortu nuxæ, sese tangunt & stipant, cylindraceæ, unciam longe, rectæ, toretes, inter transversa postula intervalla foras protuberantibus singulis quasi torulis, tenuis & quaternis, articulatis distinctis: ipsa

intus

SUBSECTIO TERTIA.

De Leguminibus cum siliquis utriculis seu vesiculis inclusis.

Hujus generis siliquæ in calycibus in vesicis membranaceas intumescitibus occultantur.

1. *Loto affinis Aegyptiaca* C. B. *Alysis* Alpin. Velling. *Alysis seu Loto Aegyptiaca* Park.

Alpin.
Herbula est palmi magnitudine, vel aliquanto major, foliis trifoliis sed rotundioribus, quaternis singule alæ appendis, flores parvos albos & semina Pyri seminibus proxima ferens.

Vellingius foliis nivi candoris producere scribit, & dilutiore flavedine lactescentes: nec circa summum tantum caulem, sed etiam inter foliorum exortum dispositos. Semen atro colore splendens parvis includit siliquis cicerum æmulis; & caulem suum raris brevibusque spinulis innocenter obarmat.

Planta hæc ad Cicerum potius quam Anthyllidis genus pertinere videtur: quamvis nos C. Bauhinii secuti hæc retulimus.

A. 2. *Anthyllis leguminosa* Ger. *leguminosa vulgaris* Park. *Loto affinis Vulneraria pratensis* C. B. *Vulneraria rufica* J. B. *Ridney-Detchy* & *Radix* finger.

Radix est simplex, longa, recta, lignosa, nigricans, sapore leguminofo. *Caulis* semipedales & calices, ex eadem radice plures, in terram reclinati, teretes, tennes, hirsuti, rubentes, foliis paucis alternatim politis vestiti. *Folia* pinnata & quatuor aut quinque conjugationibus composita cum impari in extremo, pinguicula, inferne hirsuta, modicèque canescentia, superne ex luteo virefcentia, tri in extremo, & subacri: At quæ in extremis ramis floribus subjecta sunt, lata sunt, digitata, oblonga, membranacea. *Flores* in ramulorum fastigio in capitulum latum conglomerati, luteoli, odore nullo excellent, quorum singuli ex vesicula laxa, lanugine argentea villosa emicant, parvi, papilionacei. Succedunt siliquæ in folliculis latitantes, parvæ, quarum singule singula semina, rarisina continent, sublatea, sapore leguminofo.

Locus. In pascuis ficioribus, præsertim cretaceis & arenosis, macro solo, frequens oritur.

Descriptio est J. Bauhini, à nobis audita.

3. *Anthyllis leguminosa purpurascens flore* Clus. *Loto affinis hirsuta flore subrubente* C. B. *Anthyllida leguminosa vulgaris varietas* Park. cujus sententia nobis etiam arridet. *Purple-flowered Radix* finger.

Engl.

Radix est tenuis, modicè fibrata; foliis multis, humi quaquaversum jacentibus, quæ ex multis aliis foliolis constant, inæqualiter dispositis, superiorem partem grandioribus & latioribus: caule dodrantali, flores multos sustinente, antequam aperiantur subrubentes, postquam reclusi sunt luteos: semen fert parvum in brevibus siliquis, quarum singula vesicula includuntur, ut superioris.

Verum non opus est tanta verborum ambage, nec enim alia in re à precedente differt quàm floris colore, obiter saltem intuenti observabili, nec enim nos utramque inter se curiose contulimus cum utraque simul ad manum non fuerit.

In agrorum marginibus circa portum Laburnum & alibi in pascuis Italiæ observavimus.

4. *Trifolium halicacabum sive Vesicarium* J. B. *Anthyllis leguminosa vesicaria Hispanica* Park. *Loto pentaphyllum vesicaria* C. B.

J. B.

Caulis fundit cubito longiores, villosa lanugine obductos, in ramos alternatim ortos divisos: folia terna, non raro quaterna, sena aut septena, hirsuta, ita certè ut extremum folium longè reliqua magnitudine excedat, Oleæ folio majus: Ex alarum ortu prodeunt pediculi, quorum cacumini insident siliquæ luteæ, parvi, quibus succedunt insignis magnitudinis turgide vesicæ, fulcæ, lanuginosæ siliquæ claudentes in quibus semina bina aut terna, compressa, satis crassa pro plantæ tenuitate. Vesiculæ dictæ florum calices sunt, aliæ parte latè, summæ ad acutum vergentes.

Circa Messinam & alibi in Sicilia observavimus & in Italia.

5. *Auricula maris Camerarii* J. B. *Anthyllis leguminosa marina, Batica vel Cretica, sive Auricula maris Camerarii* Park. *Loto affinis hirsuta circinata siliquis* C. B.

J. B.

Radix nitor parva, colore busco, sapore dulci; ex qua caules pedales circiter, numerosi supini, in terram reclinati, teretes, hirsuti. *Folia* alternatim & caulibus exeunt, medioeriter crassa, rigidiuscula, tactu aspera & pilosa, pinnato, eo quidem ordine, ut extremum impar sextuplo ferè conjugatim dispositis in alani foliis majus sit, principio angustiore, medio ampliore, denique in mucronem desinens; sapor utriusque aliquantulum fervidus. *Flores* cymulmodi Leguminibus parvi, crocei, hirsuti viridantibusque foliis amitti. *Siliquæ* latæ, compressæ, similes Medicæ lunatæ, sed paulo minores, in se convolutæ, hirsutæ, semen claudentes figuræ renis, alterâ parte gibbosum, alterâ sinu incisulato cavum.

In insula ad Promontorium Pachynum & alibi in Sicilia invenimus.

Hæc planta anomala & sui generis esse videtur, nec nota generica cum Anthyllido leguminosa convenit: ob convenientiam tamen in foliis ei subjugendam duximus.

6. *Anthyllis falcata Cretica* Park. *Trifolium falcatum Alpin.* exot.

Alpin.

Falcata admodum est, versùs radicis caput foliosa: folia enim longa, lata, rotunda & aspera, ex albo nigricantia, densè & confertim humi procumbunt, quæ ex tenui exortu in latitudinem semipollicarem versus extremum desinunt oblique seu femicirculariter. *Cauliculus* ex radice protrudit plures, graciles, longos, humi stratos, oblique actos: quorum geniculis terna aliquando nunc quina adnascuntur folia, terna superius simul juncta, & bina inferius, quæ cingunt caulem. Folliculi sunt lutei, aut ex albo pallide lutei, fastigis cauliculorum insistenti, papilionacei; quorum singulis succedunt siliquæ membranaceæ, bivalentes, in margine fimbriatæ & sinuata, exterius circinatæ, unguis humani magnitudine, rotundæ, simul junctæ, unum eundemque exortum & caulis summo habentes. Radicibus nititur parvis & tenuibus.

Hæc planta per similes videtur præcedenti, si non eadem.

SUBSECTIO QUARTA.

De Papilionaceis seu leguminosis non scandentibus quarum Siliquæ per maturitatem articulatim rumpuntur.

Herbæ flore papilionaceo siliquis articulatæ, sunt vel istædem

Levini,

{ *Ad alterum latus dentatis*, seminibus arcuatis aut lunatis; *FERRUM equinum.*
{ *Aequalibus ad margines,*

{ *Rectis*, seminibus oblongis, teretibus, rectis *POLYALON, Ceromilla,*
{ *Recurvis*; *ORNITHOPODIUM.*

Asperis, foliis

{ *Pinnatis*, floribus spicatis, siliquis longis, isthmo loculos dirimente; *HEDEYSARUM clypeatum.*
{ *Integris*, siliqua campoides; *SCORPIOIDES Bupleii* folio.

CAP. I.

De Colutea, Scorpioide dicta.

Quamvis Colutea frutex lignosus sit, ob convenientiam tamen cum hoc genere in floribus & siliquis, ab his non separandum putavimus, sed principem inter Leguminosas siliquis articulatæ locum ei tribuendum.

1. *Colutea scorpioides* Ger. J. B. *Scorpioide major* Park. *siliquosa sive Scorpioide major* C. B. *J. B. Clus.*

Succutæ est ex radice se spargente, satis lentis & fractu contumacibus ramulis, majoribus cinereo cortice obductis, minoribus viridantibus, striatis & angulosis. *Folia* quina, septena aut novena, ad Lentis folia accedentia, rotundiora, pinguicula, Coluteæ Vesicariæ, si magnitudinem excipias, consimilia. *Flores* inter folia ex pediculis semuncialibus, & uncialibus lutei, bini ferè, rarius singulares aut terni, unciam circiter longi; Genitæ floribus similes, labello duplici, inferiore rotundo, integro, striato, superiore bifido & quasi alato, doliobus cruculicis innixo: galea in Rostris acutem mucronata, ex luteo virefens apicum albitantium cirros occultit, quos subsequuntur siliquæ longæ, siliquis Telephii sive Scorpioideis Martii similes, teretes, quibusdam velut articulis distinctæ, quæ oblonga, levia, subulci coloris & ingrati saporis, semina singula singulis articulis inclusa habent. *Flores* nonnihil odorati. Folia ingrati & amari admodum Saporis.

In colibus circa Genavam, Monspelum & Salernum observavimus spontaneam. Maio & Junio *Locus Tempus.*

A. Colutea

2. *Colutea Scorpioides humilis* Ger. J. B. *siliqua minor* C. B. *Colutea humilis* Park.

Claf.

Est jam dicta humilior, humique diffusa, neque foliorum numero, aut situ, aut formâ, neque fororum formâ & colore à superiore diffrens: sed hujus *virgæ* palmares aut pedales duntaxat hyeme interdum marcescere solent, & novo Vere denuo è radice nova germinare: siliquæ & semina paria: *radix* similiter dura & lignosa latè se spargit.

Sponte nascitur ad Calenberg viciniquè Viennæ montibus abundè, tum etiam in nonnullis Pannoniæ montanis locis; in hortis culta paulò major fit, & ut plurimum virgas hyeme retinet. Flore Maio.

3. *Colutea Scorpioides humilior, siliquis & seminibus crassioribus* Morif. hist.

Morif.

Folius est glaucis, *virgis* pedatibus aut cubitalibus, lignosis, rotundis, rugoso & rufescente cortice vestitis, in frequentes ramos divisis. *Folia* alata, terna, aut aliquando plura, uni costæ, binis semper ex adverso sitis, adhaerent, uno impari extremam alam occupante, Coluteæ vulgaris foliis similia, sed majora, glauciusque vel casti coloris. *Flores* & forma & colore Coluteæ vulgaris similes, sed majores, quos excipiunt *siliquæ* breviores & crassiores, magis & distinctius articulatæ quàm vulgaris Coluteæ, atque in singulis internodiis siliquarum singula semina cylindracea majora & crassiora continentur.

Ad oram maritimam Tingitanam viget, unde ejus semina habuit descriptionis autor, ut & ex Italia ab Alexandro Balam communicata.

4. *Colutea siliquosa minor coronata* C. B. Col. *scorpioides montana Clusii* Ger. Colut. *scorpioides quedam, sive Polygala Cortusi* similis planta, sed major J. B.

Claf.

Radix nititur crassa & lignosa, lentè tamen, & flavescens cortice obducta, multisque fibris prædita: ex qua plures singulis annis, ineunte Vere novas producit *virgæ*; pedales, nonnunquam etiam cubitales, lentas, vimineas, leves, virides, & in his temere parâ alata *folia*, quina, septena aut novena uni costæ inherentes, exiccantis primùm gustûs, deinde nonnihil acrimoniæ in summis labeis uni costæ inherentes, quos excipiunt *siliquæ* breviores & crassiores, magis & distinctius articulatæ quàm vulgaris Coluteæ, atque in singulis internodiis siliquarum singula semina cylindracea majora & crassiora continentur.

Crescit in montium qui à Damubio & Calenberg illi imminenti ad Alpes extenduntur radicibus inter vepres & ad vinetorum margines. Floret Junio, nonnunquam etiam Maio: subsequens hyems virgas corrumpit.

5. *Colutea minima sive Coronilla* Ger. *Colutea parva species Polygala Valentina Clusii* J. B. *Polygala Valentina Clusii* Park. *Polygala altera* C. B.

Claf.

Fruticosa est hæc planta, binos palmos alta, multas ferens virgulas lentas, Sparti aut Junci instar. *Folia* singulis costis inherentes, impari plerumque numero, quina, septena aut plura, Lenticulæ similia, magis tamen carnosa, & ad Rutæ colorem accedentia, adstringentis & ingrati gustûs. *Floru* Meliloti similes, lutei, corona in modum summis virgulis [quæ magna ex parte nuda sunt & maturo semine exarefcere solent] insident. Incurvæ deinde, longæ & teretes succedunt *siliquæ*, tribus aut quatuor internodiis distinctæ, quæ *semen* continent durum, oblongiusculum, nigrum, ingrati saporis. *Radix* longa, dura, lentè, crassiuscula est.

Clusius agro Salmanticensi, Murciano & Valentino regnis, locis arenosis & collium declivibus observavit. Floret Aprili, Maio & Junio: Semen Julio maturum est.

J. Bauhinus Coluteæ suæ, cujus titulum inter Synonyma præsumimus, virgula tribuit dura, lignosa, crebrè veluti articulata, &c.

Nos plantam hanc in clivis maritimis propè Salernum in Regno Neapolitano, atque etiam in Hetruria collegimus.

6. *Polygala Valentina secunda* Cluf. An *Polygala major Massiliotica* C. B? *major montana* Park. *Colutea scorpioides Coronata* Lob. Obf.

Claf.

Præcedenti admodum similis est, majoribus *virgis*, firmioribus & utrunque rubentibus; majoribus etiam, viridioribus, frequentioribus & carnosius *foliis*; majoribus & dilutioris coloris *floribus*; *siliquis* etiam paulò crassioribus, *semine* verò omnino simili.

In collibus sylvestribus Valentis Hispanie vicinis invenitur. Viçes perpetuè & diutissime floret & Vere & Autumno. In monte Cæcio inter alia arbuta versùs mare Maio florentem legit D. Magnoli, & in sylva Valenia circa Caravetæ. Botan. Monspeli.

7. *Colutea scorpioides maritima glauco folio* C. B. prod.

C. B. prod.

Virgis est pedatibus, rariùs cubitalibus, lignosis, rotundis, rugoso cortice vestitis, in frequentes ramos divisis: *folia* alata, septem aut novem uni costæ, binis semper ex adverso sitis, adhaerent, uno impari extremam alam occupante, Coluteæ foliis similia, sed multo minorâ, obtusa & cordata, glauciusque vel casti coloris. *Flores* & formâ & colore Coluteæ similes, sed minores, pediculis tenuibus

nibus *siliquæ* tenues oblongæ, unciales, articulis distinctè insident, quarum singulis articulis singula semina parva inclusa sunt.

Hæc in maritimis propè Terracinam collectæ.

Locus.

8. *Colutea caule Geniste fungosa* J. B. *Polygala major Massiliotica* C. B. *Polygala Valentina* 3. Cluf. Val. marina Park.

Oblongis, lentis, fungosis seu modulosis & omnino virentibus virgis prædita est, quas rara obsepant *folia*, superioribus adhuc crassiora & molliora: *folia* secunda par. Semen observare non liquet.

Invenitur in Valentis Hispanie urbis maritimis. Hæc descriptio apprime convenit plantæ illi Locu. quam in clivis montosis propè S. Chamas Gallo-provincie oppidum invenimus.

J. Bauhinus *Resolcus* exiguis fati huic attribuit, in orbem coaggestos: *Siliquas* angustas articulatæ, ut in Scorpioides folio Portulacæ, in tenuissimum, Scorpioidis humilimum *Spiculum* terminatas.

9. *Colutea Scorpioides Cretica odorata* Alpin' exot.

Alpin.

Suffrutex hic totus argenteo colore lucidus, crescit cubitali altitudine & majore. *Folia, flores & siliquæ vulgaris Coluteæ Scorpioidis* more proveniunt. Differunt, primò quoad *folia*, quæ in extremo latiora sunt, & costæ munda pauciora adhaerent, quippe quinque utrimque binatim seu conjugatim appositæ, & unum in costæ mediæ extremo, coloris argentei. *Flores* & figurâ & colore similes videntur floribus Coluteæ prædictæ, odor tamen differunt qui his staveat & fragrans, illis foetidus & ingratus. *Siliquæ* in super vulgaris sunt exiliores & tenuiores, albae, breviorisque, Creticæ autem filices crassiores sunt & nigrescentes, atque articulis magis evidenter apparentibus consistuntur; & consequenter *semina* ibidem contenta sunt multo majora.

Vere & ineunte estate flores fert, toto mense Maio: Julio & Augusto siliquæ maturæ sunt & Tempus.

Frigoris est impatiens hæc stirps, unde ægerimè hyeme vivit, nisi summâ curâ custodiatur sub recto.

C A P. II.

De Coronilla herbacea.

1. *Ferrum equinum Gallicum* Park. *Galium siliquis in summitate* C. B. *Polygala Cortusi* J. B.

J. B.

Rassè huic, lignescens duræque *radices*, dodrant longiores, nunc simplices, nunc multifidæ, intus alba: quæ statim plurimas emittunt *virgulas* lignosas, dodrantes aut breviores, humi stratas: quibus conjugatimherent *folia*, ut plurimum novena, similia Ornithopodio quorundam, nisi essent breviora & rotundiora, solidiora, spissiora & magis alba, saporis adstringentis, nervo unico secundum longitudinem prædita. *Flores* ramulorum nudorum extremo insident lutei ut Ornithopodii jam dicti vel Polygalæ Valentis primæ Claf. *Semina* item confimiliter in *siliquis* longis, crebris internodiis interceptis.

Ad latera montis Salevæ propè Genevæ & in Delphinatu propè Gratianopolin, & alibi in trans. Locu. marinis inveni: J. Bauhinus in Rhatie monte Nembre.

2. *Securidaca major articulata* Park. *dumetorum major, flore vario, siliquis articulatis* C. B. *Me-lilotus quinta* Tragi J. B. *Hecliarum majus siliquis articulatis* Ger. enac.

J. B.

Vivaci *radice* reptat, multis adnatæ variè se propagans: fibris aliquot donata, crassitie radicem convolvit majores, lignosâ candidaque matrice factâ, sapore amaricante: hinc emergunt longissimi *caules*, crassitudine cum radice pari, striati, intus concavi, ramosi: *folia* pinnata, Securidacæ, pinguicula, atrovirentia, octo, decem, aut duodecim foliorum conjugationibus constantia, impari uno extremam alam claudente. Ex foliorum alii pediculi producantur palmares & breviores, angulosi, quibus pendulæ impositæ sunt coronæ *florum* Securidacæ, quorum folium supremum purpurascens sursum explicatur, lateralia bina in album langescent, carina penitus albet, sub rostro atro-purpureo flavina oculantibus argentea: *flor* interdum totus albet, solo carinæ rostro purpurascens. *Siliquæ* succedunt uncias duas aut tres longæ, angulosæ, tenues, crebris nodis articulatæ, *semine* longo, mediocriter amaro.

Ad agrorum margines in Germania passim, inque pratis, agris & secundum vias, per universam Pannoniam, Austriam, Siriam, Moraviam atque Bohemiam. Claf. Floret Junio & interdum tota etiam æstate.

K k k k

CAP.

CAP. III.

Seiban Alpini. Seiban seu Securidaca Egyptiaca articulata Park. *Glossa Egyptiaca filiqui articulata* C. B.

Alp. Velline.

Flutea est in Aegypto, Myrti magnitudine, foliis Securidace, sed longioribus & angustioribus, virgarum latera pari fore numero stipantibus, si maturior planta fuerit: *Rami* habens diluto viore nonnulli rufescentes, asperitudine quadam ad contactum inaequales. Flores teri crocos, Anagyridi perquam similes, racematum multos ab ala vel ramulo pendentes; à quibus *filiquae* longe producuntur, Foenugraeco proximae, in quibus semina sunt Foenugraeci seminibus non parum similia. Siliquae (id adnotante Vellingio) seminibus inclatis praegnantibus pro illorum numero distinctis velut localis coarctatae sunt. Idem truncum ipsum fructus raris brevibusque spinis aculeatum observavit, unde non mirum Aegyptios eo uti ad sepes tendendas pro agrorum distinctione.

Vires.

Semen humentem stomachum ficcare & roborare aunt, & ad colibendum quocunque situm alvi, nec minus ad menses immoderatos sistendos utilis esse, seu in decocto, seu in pulvere sumpta.

Morisonus in Hist. C. Bauhinum & Parkinsonum reprehendit quod filiquas articulatas huic plantae tribuerint, cum non satis intelligerent quid sit filiqua articulata proprie loquendo. Siliqua enim articulata (inquit) in multos articulos suis interstitiis distinctos dividitur transversim, & in singulis interstitiis (exsiccatà siliqua & rupta) singula continentur semina.

Nos plantam nondum vidimus, at nec Morisonus se vidisse ait, ideoque an Siliquae ejus revera articulate sint, an nodosa tantum seu protuberantes ubi semina sunt, & in interstitiis depresso seu angustatae, nescimus.

CAP. IV.

Nil seu Anil, Glossum Indicum Park. Coluteae foliis Anil nominatum J. B. Herva de Anil Lusitanus Margg. *Phosolus Americani* vel *Brazilianus* VI. C. B. at perperam *Plufcolum* vocat. Ameri Hort. Mal. *Polygala Indica frutescens* Hermann.

Qualisiam planta sit ex qua Indigo vulgo dicta conficitur inter Botanicos non convenit. Vexior sententia est fruticem leguminosum esse. Coluteae affinem. J. Bauhinus quos habuit ramulos pedales similes fore ramiis Cytisi siliqua lata fuisse scribit, rigidulos, incanos, ac fere argenteos, in folia divisos Coluteae vulgaris, ovata, glauca, quinquefolia communiter, raris trifolia ex communi costa incana. D. Finchius apud Parkinsonum folia Senae ei attribuit, sed breviora & latiora, qualia & Parkinsoni icon representat. Marggavius Anil plantam sic describit:

Ex radice gracili, longa, in multos ramis distributa lignosa ac lenta plures assurgunt caules duos, tres, & quandoque plures pedes longi, teretes, humi serpentes, & hinc inde filamentis in terram demissis se firmantes, versus extremitatem autem se furigentes: ex hisce maximam partem jacentibus, caulibus alii plures in altitudinem assurgunt. *Caulis* omnes ornantur ramulis unum digitum longis, alii nodi, uno latere paulum rufescentes. *Caulis* omnes ornantur ramulis unum digitum longis, alternata fere dispositis, & medio saecundum longitudinem nervulum habent, non serrata, similia foliis trifoliis corniculati *Dod.* Juxta ramulos enascuntur breves pediculi, & in his *siliquis* quatuor, quinque, sex aut plures, plane parvuli, purpurei cum albo diluti, figurâ cassidis apertae, ut in Hedera terrestris vel Urtica montana, odoris jucundi.

Male comparat flores hujus plantae floribus Hederae terrestris aut Lamii, cum hujus flores proculdubio papilionacei sint.

Fr. Hernandez stipites multos, sex cubitos longos, ac minimum digitum crassos ei attribuit, coloris cinerei, leves; *folia* Ciceris; *flori* ex albo rufescentes; *siliquis* accuratim cauli appensis, albidibus crassiusculis similes, semine nigro plenas, sapore nonnulli amaro & leguminoso.

Parkinsonius fruticem hunc Seiban Alpini affinem facit, *siliquis* teretibus, uncialibus, Foenugraeci *seminibus*, sed utraque extremitate acutioribus.

Siliqua Anil quam Terentius ad C. Bauhinum transmisit angusta erat, vix uncialis, cui grana aliquot exigua, subviridia cum hilo albo in medio, ut in Phacolis, incant.

Cum ergo in florum colore, & siliquarum parvitate consentiant hi Auctores, unam & eandem plantam speciem esse quam describit mihi persuasum: quamvis in descriptione foliorum non bene conveniant. Nec diversam esse puto quam sub Ameri titulo proponunt & describunt Horti Malabarici Auctores pro Arboris specie, cum tamen haec planta vix frutex, nedum arbor censenda sit, liquidum dicitur duxit [Finchius apud Parkinsonum tres annos durare scribit] annos vivat, ut Hernandez asserere videtur. In magnitudine certe insignis est differentia: quocirca Ameri descriptionem subijcimus.

Arbustula

Arbustula est altitudine humana, brachii crassitie, ligno duro, ramis maxime transversis; *folia* alatis, è quinque aut septem pinnarum mediae costae adnexarum conjugationibus compositis quoniam impari in extrema costa folio; sunt autem singulae pinnae seu foliola oblongo-rotunda, textura tenui & densa, nervo medii percurrente avera parte, elato, nullas, saltem conspicuas, venas emittente, colore ex viridi subceruleo, parte adversa obscuriore, avera clariore, sapore subamaro, & quando ardore diutius masticata. Flores in brevibus furculis è foliorum sinibus excurrentibus plures simul spicatum aggregati, parvi, papilionacei, parvis petalis compositi, quorum inferius & carinatum stylum viridem occultans viride, lateralia duo angusta, interiori ora laevo rosaceo rubore tincta, superius & clypeatum reflexum est ac viridi-dilutum. Sunt autem flores odoris nullius. Calyx florum quinque cuspidatorum & viridium foliorum est.

Floribus deciduis succedunt parvae, ferme unciales, rectae, rotundiolae, & angustae *siliquae*, suis furculis brevibus, tenuibus pedunculis appensae, spadiceo-fuscae, semina oblongo-rotunda, per maturitatem fusca & nitentia continentur.

In arenosis & petrosis locis nascitur.

Parandi pigmenti, quod Latini ceruleum, Mexicani *Mobuitli* & *Tlecobuitli* appellant, referente Hernandez, hic est modus. Folia incisa in athenum cortinaeve ferventis aquae sed jam ab igne soporifice tepentique ut melius (ut rei affirmant periti) frigescentis neque ignem experire conijciuntur, concutianturque vehementer ruris, ac paulatim aqua infecta transfunditur in testam aut dolium, & tandem per foramina paulo sublimiora effuso humore, quicquid è foliis discessit permittitur residere. Fax illa pigmentum est: siccatur id sole, & sacco cannabino percolatur, mox efformantur parvae rote, quae catinis superpositis carbonibus solidantur, ut secundi tandem queat in annuos usus.

Pigmenti hujus parandi modum paulo aliter describit Autor anonymus historiae gemmarum à D. Chapezeau editas; quem apud Weddellum in Experimento novo Chymico de Sale volatili plantarum. Descriptio enim Hernandez multi verisimilior videtur.

Caterum Weddellus non levi errore teneatur, cum Indigo & Glossum ex eadem prosapia propullulare scribit, neque nisi preparatione distare: cum certissimum sit plantas ipsas diversissimas esse, nec minus naturâ quam loco distare, cum hujus respectu toto coelo, illius toto genere distarent. Datur & alia Nil five Indici species, quam Marggavius describit, toto genere à precedente diversa, & Corymbiferis plantis annueranda; Hernandez quoque aliam describit speciem, & fore diversam à Marggaviâ; Nos inter Corymbiferas dictas plantas de iis agemus.

Quod ad vires attinet, Ad dolores calculi nephriticos mitigandos servit radix in decocto data. Eadem & viribus veneni oblitit decocto cum aqua Lanie, scilicet teneri *Cogni Indici*, & epota. Folia in difficultate mingendi juvant, sitrita cum aqua ventri applicantur. Amè vulgo dicta Indigo pro exsiccatissimis tumoribus proficua est. Hort. Malab.

Hernandez scribit pulverem moderi plagis veteribus si ante urinâ abluantur. Folia contusa & emplastrum modo applicata dolorem capitis mitigare dicuntur, maxime in infantibus, etiam in aqua macerata & cerebro applicata.

Ingeniosissimus Vir D. Martinus Lister M.D. in Ictericis affectibus pilulas ex Indigo Barbadosi * De febribus ad diachnam quotidie sumendas praescribit aliquotas; quae id efficerent ut acri copiosius urinam redderent. Er revera verisimile videtur Indicum non minus quam Crocum huic morbo profigando idoneum esse: cum partium tenuium sit & facile penetrer, quemadmodum alia tingendo apta. Observat D. Tamer. Robinson confectioem hanc venenosa qualitate participem à Medicis antehac haberi solitam.

Color vulgo dictus Indigo fluxiones mirè sistit, nam valde astringit; ut lochii nimium fluentibus, & alvi, uterique proclivitate decantatum remedium praebet. Ex observatione D. Muralti. Ephem. German. Ann. 11. 113.

Plantam hanc ob convenientiam in multis cum Colutea eidem subjungendam duximus, quamvis revera siliquarum respectu, quae ut puto articulate non sunt, ad hoc genus non pertineat.

CAP. V.

De Hedyfaro clypeato Levis.

* 1. Onobrychis clypeata Levisi Park. semine clypeato Levisi C. B.

Ex radice rufescente, paucissimis fibris donata, caulis unus [nonnumquam duo] petalis, novè distinctus exurgit: circa quem *folia* alata ex tenui septenaria fibrâ, oblongis, glabris, uni costae inhaerentibus, unôque extremam alam occupante composita. Ex alis tenues & oblongae *virgulae* flores purpureo-ceruleos, velut in spica dispositos sustinentes prodeunt: quos sequuntur *fructus* plani, leves, clypeiformes, communiter terni, sibi invicem pro longum coherentes, semina minutum includentes.

In Helvetiorum Alpibus, ut monte Praeto & ad thermas Fabarias provenit. Hujus descriptio in multis excepto siliquarum lavore, Hedyfaro nostro clypeato minori convenit: specie tamen diversam esse vel locus convincit.

Kkkk 2

* 2. Onobrychis

Locus.

- * 2. *Onobrychis incana foliis longioribus* C. B. *Astragalus incanus filiquis incurvis* Botan. Monsp.

C. B.

Caulis habet rotundum, ramosum, incanum; *folia* plura, acuminata, angusta, uni costæ adnata, incana velut cinere aspersa: *Cauliculi* semipalmares, nudi spicam *florum* purpurascenscentium, aliorum formâ sustinent: quibus succedunt *siliquæ* oblongæ, incanæ, incurvo mucrone donatæ, duabus valvulis constantes: *Semen* minutum, nigrum, planum & semicirculare continens.

In Provincia Gallie reperitur.

Locus.

- * 3. *Onobrychis incana foliis rotundis* C. B.

Hujus meminit C. Bauhinus in Prodomo his verbis.

Alteram non minus incanam, sed minorem, semipalmarem, foliis brevioribus & rotundis, ex Agrigone & Castillæ saxosis D. Albinus attulit.

Hujus & præcedentis an filiquæ articulatae sint non meminit C. Bauhinus; nec nos aliunde earum notitiam habemus, promissæ autem plantæ ipsæ ad hunc locum pertinent nescimus. Ob nomen commune impositum huc retulimus.

4. *Hedysarum triphyllum Canadense* Cornuti Park.

Cornut.

Hujus altitudo in frigidis locis duorum ferè cubitorum est, in apricis in unum tantum erigitur. *Caulis* numerosus ab radice pullatur, angulosus ac medullulosus: fibræ ille multis striatur, aliis virentibus, aliis pallentibus, aliis rubentibus. Mediâ canaliculâ spicatum *florum* prodeunt Hedysari legitimi facie, ampliores multo. Horum superiora folia saturatus rubescunt, laterum alæ & subiecta cirina dulcius ac pallidius rubet. *Siliquæ* per floris marcidii centrum oriuntur, falcatis: per intermedia disciminata, asperim, quæ lineis supra & infra rubentibus claudunt. *Radice* nititur fibrosâ, subnigra, maxime vivaci. Aprili pullulant folia, initio quidem rubentia, quæ tandem atrovirescent, & Trifolii Asphalictidis more dividuntur. Tota planta inodora est. Sapor virenti non ita conspicuus, licetate fovebris.

Locus.

Mediis in sylvis nasci dicitur in Americæ Septentrionalis regione nova Francia dictâ. Siliquæ, annoante Morifono, constat pluribus filiculis seu loculis triangularibus articulatis junctis, asperis: Ob conformitatem siliquarum quamvis planta trifolia sit, Hedysaris adjuvamus; ut & sequentem.

- * 5. *Polygala Gessneri affinis Caput gallinaceum* J. B. *Securidaca Pennæ, sive Securidaca 2. altera species* Clus.

J. B.

Proximam agitur radicem & crassifolium, lignosam & in fibras filamentorum instar ductilem, lentam, fracturæ contumacem, foris nigricantem, intus albam, simplicem aliâs, aliâs multifidam, & in numerosa capita ductam; ex quibus densa pullatur foliorum cauliumque seges: *Caulis* autem palmares, aut etiam dodrantales, tenues, subhirsuti, ad medium usque foliosi, cætera nudi, spicam gerunt unius, duorum aut trium ferè unciarum, *floribus* congestam purpureis Polygali Gein. quæ tamen hic in latum diffunditur per extrema, non autem in metæ formam fastigiatur: floribus etiam adhuc non omnino delapsis succrescunt *siliquæ*, Acaciæ siliquarum quodammodo formâ, unico aut duobus pelatis orbiculis constantes, quodam velut isthmo loculos determinante; quod si unicum est conceptaculum, brevem mucronem profert (id quod etiam in extremo ubi plura sunt observare licet) margine alius æquabili, nec cristato, umbone protuberante ob contentum *semen*, Cracæ minori par, nigricans, rotundumque, nisi quippiam uncinuli instar inæqualitatem faceret.

Singuli porro orbiculi præter tunicam semen integrentem extrinsecus reticulatum habent oblitum plexum, circa oras hærescentem, aliâs liberum, spinulis mitibus asperatum, radius rectis in margines exporrectis. *Folia* quædam à radice mox germinant, aliâ per caules, trium plurius minus unciarum longitudine, foliis conjugatis dispositis constantia, duplo minoribus quam Polygali Gessneri, acuminatis, utrinque hirsutis, & argenteo splendore subinde micantibus. Foliorum per ramos pediculi longitudo squamulas habent apiculis rubentes.

In latuleis & campestribus ad semitas præpe montem Lupi Monspelienis eruit Cherlerus.

Hæc est proculdubio Securidaca Pennæ Clus. i. e. Securidaca minor pallidæ cærulea C. B. Ger. Securidaca articulata minor Park. In fortasse Onobrychis clypeata aspera minor C. B. prod. V. Hedysarum clypeatum minus superius posuimus.

Pennæ Securidacæ fux siliquam securis formam quam nos Willshook (ea vox, putatorium fivæ abscisorum falcem significat) vulgò appellamus, probe referentem, vel cultri genus, quo nostri & Belgici futores uti solent.

- * 6. *Trifolium Americanum spicatum* Marggravii.

Marggr.

Ex radice lignosa, lenta, gracili aliquot assurgunt caules sesquidigitum circiter alti, qui unum atque alterum ramulum nanciscuntur. *Caulis* rotundus, pilosus & quasi gentianatus: ad geniculum autem in brevi petiolo nascuntur juxta se tria *folia*, superiora viridia, inferiora pilosa & canescentia. *Physolus* sunt in spicam congestos, purpurei coloris. Post quos proveniunt *siliquæ* compressæ, hirtæ, curvæ seu lunatæ, ut in Ferro equino, & quasi decies; nam matura in tor concedunt paves, quot grana continent seminis. *Semen* est magnitudine Sinapi, sed figurâ Phascoli, ex albo flavescens, & punctum

punctum fuscum parvulum loco hili habens, sapore quasi Pitti. Inter eundem hæc siliquæ facilius vestibus adherescunt, idque Lusitani vocant hanc *herbæ Americæ*. Passim in Brasilia nascitur.

Locus.

CAP. VI.

De Hedysaro clypeato aspero.

Hedysarum à Suaveolentia dicitur; odorem enim emittit Foenugræco, Lupino & Meliloto non dissimilem. Hujus notæ sunt flores spicati, hiliquæ oblongæ, asperæ, articulatae, isthmo loculos determinante.

1. *Hedysarum clypeatum* Ger. emac. *clypeatum vulgare* Park. *Astragalus Romanus sive Hedysarum clypeatum, siliquæ asperæ* J. B. *Onobrychis semine clypeato aspero major* C. B. *French thorn-fustile*.

J. B.

Ramus est cubitalis, bicubitalis & tricubitalis, concavis, procumbentibus, glabris, crassifuscis, multis ex radice statim ortis: per quos alternatim ferè nascuntur *folia* palmaria & ferè dodrantalia, alæ instar herentia, quinque aut sex conjugationibus, extremoque folio impari constantia. *Folia* singularia Glycyrrhizæ foliis quodammodo similia, paullo breviora, latioraque & glabra, exceptis marginibus brevibus pilis ornatis, sapore nullo manifesto, nisi tantillum adstringente. Ex alarum sinu prodeunt furculi singulares, qui in spicam digestos ferunt *floribus* amoenos, Genistæ, sed rubentes: è quibus *siliquæ* compressæ, asperæ, tenuis aut quaternis aut quinque *seminibus* orbiculatis, clypeoli effigie in eadem rectâ locatis complures videntur. [Siliquæ ex pluribus orbiculis clypeiformibus asperis sibi invicem articulatum commissis componuntur.] In plures annos vivit, nisi hyems asperior fuerit, quam non facile tolerat.

In montibus Messanæ imminentibus provenit, ubi & flore albo observavimus. Frid. Meyerus Locus. in pratibus Senensium copiose enatum observavit. Ob florum pulchritudinem in hortis colitur.

2. *Hedysarum clypeatum minus flore purpureo. An Onobrychis semine clypeato aspero minor* C. B? *Onob. clypeata aspera minor* Park?

Radice nititur tenui albâ, lignosâ, simplici cum paucis fibræ. *Folia* exigua admodum, oblonga, angusta, bina ex adverso, ad quatuor vel quinque paria, eidem pediculo seu costæ adnæctuntur, quæ impari in extremo. *Cauliculi* ex eadem radice duo aut tres, palmares, in summitate & in pediculis oblongis *floribus* gestantes in capitulum coarctatos, quinque vel sex, aut fortè plures, purpureos, satis amplos pro plantulae modo: qui decedentes relinquunt *siliquas* præcedentis pares aut etiam majores, confusim ex multis clypeolis hirsutis aut asperis, sibi inmutu in eadem rectâ commissis compactas, quorum singulis singula insunt *semina*.

In insula parva ad promontorium Sicilia: Pachynum dictum, nunc Capo Passaro, collegimus.

Locus.

Onobrychis clypeata aspera minor C. B. si rectè descripta sit, *radice* crassâ, *foliis* brevibus, *siliquis* parvis & rubentibus, *semine* minutissimo in clypeolis exiguis, à nostra diversa est, quod tamen mihi non videtur verisimile.

- * 3. *Onobrychis major annua filiculis articulatis asperis, clypeatis, undulatis (id est) antrosum & retrosum) junctis, flore purpureo-rubente* Morif.

Morif.

Caulis prodeunt non tam proceros, nec tam crassos quàm Hedysarum clypeatum vulg. Is ad eundem modum costæ adnæscuntur, quibus pariter *folia* adherent, dilutius multo virentia, foliis Hedysari prædicti flore albo similia. *Floribus* in cymis caulium spicatum proveniunt, à floribus dicti Hedysari colore diversi, sunt enim multo dilutius rubentes, admixto paucò cæruleo ex violaceo colore: deinde *siliquæ* longæ articulatæ filiculis asperis clypeatis, non rectâ junctis, ut in priore rennii, sed undarum in modum ante & retro plicatis, huiusmodi obtusos in singulis articulis plicis efficiuntibus.

Semine ex Aleppo misso à D. Huntington enata est Oxonii in Horto Academico.

Locus.

CAP. VII.

De Ferro equino.

Ferrum equinum à figura seminis foleam equinam referente dicitur, quæ & hujus generis nota characteristica est.

K k k k 3

I: Fer-

Radix lenta, longa, in multos ramos divisa, nigro cortice foris obducta, materie intus candida fungo-
si, dulci: interior pars gummosum quiddam & fubdule refert.

Locu.

Nascitur plurima circa *Guadix* & la *Venta el peral* Granatenſi regno, in collibus, arido & inutuli fo-
lo; nec alio loco conſpici.

Johnſonus in Gerardo ſuo emaculato iconem hujus plantæ accuratam exhibet, è Cluſio ut ait, in
cua flores & ſiliquæ forſum pictæ exhibentur. Siliquæ autem craſſæ & curvæ, duplicem intus ſemi-
num reſortium ſeriem continent, ut figura oſtendit.

- * 3. *Tragacantha humilis floribus latis* C.B. *Syriaca flavescens* Park. *Trag. Rauwolfii* J.B. *An*
Tragacantha Alp. ex?

Paulò humilis eſt prima [*Tragac.* præcedenti] perſimilis tamen, niſi quòd ſiſculos fert luteos,
conſertos, pediculis longis hærentes, quorum ſingulares rotundi & flavefcentibus ſiſculis inſident.

- * 4. *Tragacantha tercia* Rauwolfii. *Trag. Syriaca purpurea* Park.

Huic altitudo præcedenti par; *craſſa* robuſta, rubriores, in quibus conſpiciuntur alba, lanugino-
ſa Poterii *capitula*, purpurei *ſiſculi* ornata ſpecioſi.

5. *Tragacantha altera ſeu Poterium denſius ramificatum* Alpin. exot.

Alp.

Ramulis nigris in latum diſſunditur, eſque & breves habet & longè plures, & ſpiſſos, ita ut in
planta nihil vacui appareat. A ramorum cymis proveniunt ſpinæ horridæ, & veluti ſpinis crebris
denſis tota planta eſt undique ſtipata, ut tota ipſa planta tegatur, & nulli rami extra folia & ſpinas
conſpiciantur: cymæ etiam omnes lanugine ſpiſſa inſatæ, latiores apparent. Hic frutex parvus,
incanus totus, per terram ſarſus terram ipſam attingit, & vix è terra ſeſe erigit, ipſiſque rami ſubter
ſpinas obſcui, nigreſcunt & ſubtiliores ſunt.

Crete inſule indigena eſt.

Hæc planta eſſe videtur quam in Sicilia ad pedem montis *Ætnæ* vidimus & collegimus: *Caulis* ſatis
craſſi erant, nigricantes, creberrimis ſpinis horridi, ſumma parte valdè ramiſi. Spina tenuiores brevi-
ores, eſque quam *Tragacanthæ* Maſſilienſi: folia etiam minora, anguſtiora, breviora, minus incana,
longiore tamen lanugine pubeſcentia. Ramuli à terra non aſſurgunt. Flores & ſiliquæ non ob-
ſervamus.

Locu.

Ad pedem montis *Ætnæ* loco ſatis frigido invenimus, unde à loco ſequenti potiùs eandem dicere-
mus, verum nec icon reſpondet, neque deſcriptio per omnia.

- * 6. *Tragacantha altera* Alpin. exot. *Cretenſis* aut *Idenſis nigra, tota echinata* Morſi.

Alpin.

Radix nectur longà, craſſà, lignoſà, nigra, à qua quatuor aut plures exeunt *caules*, nigri, rotundi,
duri, lignoſi, qui in complures ramulos dividuntur, nigros, breves, ſubtiles, totos ſpinis albis arma-
tos, ſed in ſummitatibus habent ſpinas quaſdam germinum inſtar, multis foliolis parvis tenuibus, ex
una tantum parte prædictis, in quibus ſurculorum ſummitatibus flores parvi, prioris *Tragacanthæ* pro-
ximi. Tota hæc planta eſt veluti ſimilis Echidno. *Radix* inſipida eſt, ſed aliquantulum quaſi odorata.

- * 7. *Tragacantha altera humilis & ſiſſior Echinus dicta* Alpin. exot. *Echinus Creticus* Park.
Alpin.

Planta eſt parva, Echini terreſtris magnitudine, & figurà orbiculari tota, terræ inhærens, vix pal-
lari altitudine ſupra terram emittens, atque *radicem* ulque ad ſurculorum medietatem terræ infixam
habens: in parte interna qua terræ adhæret, apparent ramuli breves, ſubtiles, nigri, multi denſè ſi-
mul ſtipati, à multis, parvis, tenuibus, ſimul conjunctis, terræ occultatis proſpicicentibus, deſinentes
in ſpinas parvas, breves, acutas, tenues, albicantes, in extremo ſtellatim compoſitas, medias & ſpiciatas
ſolis, unde ſuperficiæ partis extrema non plana ſed ad rotunditatem inclinans cernitur, tota ſpinis den-
ſis, unde ſuperficiæ partes omnes, totam ſuperficiem complent ex germinibus. Numerofi foli-
oli papilionacei, ac veluti Hyacinthi floribus figurà ſere ſimiles, ſed longè tamen minores, quibus
thece parvæ, oblongæ, & geminis cellulis prædictæ ſuccedentes, totum Echini doſum exornant.

CAP. II.

De *Aſtragalo ſeu Vicia ſeſamacea*.

Sequentes plantas ſiliquis geminatis ſeu duplici alveolo binos ſeminum ordines continentes non
meptè *Aſtragali* nomine donat Morſionus, quem ſequimur, à forma ſeminum, in perſiſque
Talium ſeu *Aſtragali* ac officina ſeſamoidæ articulis digitorum ſubſtrata referentium. Hiſ
notis à reliquis leguminibus facile diſtinguuntur, à *Tragacantha* autem quòd herbaceæ, nec ſpinofæ.

A. 1.

- A. 1. *Glauc vulgaris leguminofa ſive Glycyrrhiza glycyrris* Park. *Glycyrrhiza glycyrris floribus la-
teis-pallentibus* C.B. *Fenum Græcum glycyrris, ſive Glycyrrhiza glycyrris quibuſdam* J.B.
Hedysarum Glycyrrhizatum Ger. emac. *Wild Riquartz* & *Riquartz* Deſch.

Craſſa radice mitiori, cubitum & ſeſquicubitum longà, albà, ſapore dulci: *rami* vimineos per
terram ſpargens, tres aut quatuor cubitos longos, atque etiam interdu longiores, teretes, glabros,
ſtracti tumefacti. *Folia* inſtar Glycyrrhizæ diſponuntur, conjugationibus quatuor, quinque, aut
ſex, uno impari aliam claudente, quod tamen non eſt perpernum. Sunt ea vix, ſingula ſorſum
contempleris. Pili ſylveſtris foliis ſimilia, ſuperne ex viridi glauca & glabra, inferne ex viridi fla-
veſcentia & hiſpida, ſapore eo quem radici inefſe dicebamus. Ex foliorum porro aliis pediculis circi-
ter palmariſ epaſcitur, qui leguminaceos crebros flores ex flavo pallentes ſuſtinet. *Siliquæ* non mi-
nus floribus frequentes, incurvæ, dorſo ſulcata; unde ſi nervum auferas ex duabus compoſitæ vi-
dentur, quarum ſingula ſuis membranis diſſepluntur, *ſemen* claudentes Fœnugræci, minus, lucidum,
cut ſinus inſculpus.

In dumeris & ad latera montium, in quo pratorum marginibus non raro obviam ſe dat.

Locu.

Quam plantam intelligant Adverſariorum Autores *Glaucæ* vel *Glaucæ cuſjſdam leguminofæ* herba-
riorum floribus purpureis, titulo me fugit. Cur in titulo floribus purpureis ponunt & tamen in deſcripti-
one flores non rariùs flavere aiunt? Cur juxta agorum viardumque margines obviam ſeſe dare in
Anglia ſcribunt, cum nobis nihil ejuſmodi in Anglia nec vitiū, nec auditum? Videntur Anthyllidem
leguminofam deſcribere, quæ quidam ſatià frequens in Anglia, verum neque deſcriptio huic bene
convenit, & alibi eam proponunt.

2. *Cit. glycyrris* Math. Ger. *ſylv. multiſolium* J.B. *ſylv. majus* Park. *ſylv. folia oblongis biſpidis*
majus C.B.

J. B.

Perenni *radice*, craſſà & dulci donatum eſt, *rami* bicubitales & altiores proſert, ſtriatis, tortuoſos,
concavos: *folia* hiſpida, pinnata, ſativi Ciceris ſimilia, ſed longiora, anguſtiora, nec per ambitum
ſerrata, ad Lentis majoris folia propius accedentia, niſi in obtuſum & ſubrotundum mucronem de-
ſiſſent, ſubulcula: conjugationes multe, ad tredecim ſupernavi. Ex foliorum aliis pediculis pal-
maris eſt, rigidulus, *ſpicæ* brevem ſuſtinentes *florum* ſubulcorum, quibus racemati coherentes ſuc-
cedunt folliculi breves, ventrioſi, hiſtuli, geminati, *ſemina* continentes duplici loculoamento, autore
Dod. exigua, dura, plana, ſplendentia, guſtu Phaeoli.

In agris inter ſegetes copioſè creſcentem vidimus, inter Genevam & oppidum *J. p.*

Locu.

Hæc planta ſapore dulci, *florum* colore & ſpicæ, ſiliquæ geminata, aliſque accidentibus *Glaucem*
vulgarem ſive Glycyrrhizam ſylveſtrem reſert, unde & primo aſpectu *Glaucem* alteram perennem ſol-
liculis *turgidæ* eam denominavimus.

3. *Securidaca Sicula ſiliquis ſiliceis* Bocconi. *Aſtragalus marinus Luſitanicus Boelii* Ger. emac.
App. Aſ. marinus Baticus Park.

Ex eadem radice quinque vel ſex, aut etiam plures exſerit *caules* [in hortis lætiore ſolo ſat] te-
retes, ſtriatis, rubentes, modicè craſſos, erectos, ſiliquarum tamen pondere ſubinde verſus terram
reclinatos, cubitum altos: *Folia* multis viridibus per intervalla obſitos, nullo ordine, *Glaucis* vulga-
riſ ſimilibus, ſed minoribus, unoquoque folio ex quatuordecim aut pluribus foliolis in apices rotun-
dos deſinentibus, mediæ coſtæ, novem aut decem uncias longæ utrinque conjugatim adnexas, com-
poſito. *Flores* pediculis longis teretibus, ſtriatis, hiſtulis è foliorum cavis verſus ſummum caules ex-
euntibus inſidentes, plures ſimul, in ſpicæ breves conſerti, coloris pallido ſeu ochroleuco, *Securidacæ*
memoris ſimiles, ſed multo majores, qui in ſpicæ abeunt ſenſipalmaribus cretæ, è multis ſiliquis un-
ce minoribus ſimilibus, modicè incurvæ, triangulis, dorſo ſulcata, acutè ſtipatis *Glaucis*
cubitus per maturitatem albenſibus, modicè incurvæ, triangulis, dorſo ſulcata, acutè ſtipatis *Glaucis*
cubitus in modum, conſiſtas. Singule autem ſiliquæ binos ſeminum ordines continent, inque ſin-
gulis ordinibus *ſemina* tria vel quatuor, obſcure ſeu ex luco lventia, *Securidacæ* minoris ſimilia, ſed
quadruplo majora, ſapore nullo inſigui. *Radix* parva, tenuis, alba, paucis ſilicis donata, rectà in
terram deſcendens, & ſequens maturo inareſcens.

In ſingula illa inter ſecum Sculium & portum Meſſanenſem hanc invenimus, & à *florum* colore
ſiliquarum tum figuræ, tum creſcenti modo, & foliorum ſimilitudine *Glaucem peregrinam annuam*
denominavimus, & per errorem pro *Vicia ſeſamacea* Apulia Columnæ habuimus, proque Fœnugræci
ſylveſtri Tragi in quibuſdam accedente planta *J. B.* quas jam per diſtinctis tum ab hac, tum à ſe
invicem ſpeciebus agnoſcimus. Ejuſ ſemina olim Londino acceperim, neſcio quo titulo.

Miror Parkinſonum pro *Aſtragalo marino Baticio* Boelii nobis exhibere *Viciam ſeſamaceam* Apu-
lian Col. cum Johnſonus Gerardi emaculator plantam quam propoſuimus hoc in loco apud ipſum
viderit, & pro *Aſtragalo marino Luſitanico* Boelii deſcripſit, cujus etiam deſcriptionem omnibus
numeris abſolutam Latinam factam mutuati ſumus.

Ex quo hæc ſcripti, re ſerò perpenſa, & conſideratis quæ de *Fœnugræci ſylv. Tragi* in quibuſdam
accedente planta obſervata ſunt à *D. Magnol*, ſententiam mutò, & Parkinſonum excuſo: Veriſ-
millimum enim puto hanc etiam plantam *florum* & ſiliquarum ſeu variare, alios nimirum ex ca-
libus adnatis pediculis brevibus aut nullis, in ipſis foliorum ſinibus ſidentibus, aliis pediculis longis ex
nidens ſinibus egreſſis inſidere, [in diverſis plantis, intellige, non in eadem] unde eandem Boelii
Aſtragalum marinum Baticum Parkinſonum cum floribus & ſiliquis in foliorum aliis ſetiſſibus deſcripſit;
Johnſonus cum eſſentem longè pediculis inſidentibus.

4. *Vicia*

4. *Vicia Sefamacea* Apula Col. *Astragalus maritimus* Batiana Park. Ornithopodii affinis *Lirista* *semine stellato* C. B.

Col.

Hujus *radix* tenuis est & pusilla, lignosa, flavescens, pluribus firculosa *cauliculis* rotundis, pedibus aut paulo majoribus, albicantibus, pilosis; *foliis* pinnatis, *Vicia* modo cauli alternatim habentibus, novenis utrinque pinnulis, atque in cacumine singulis, auriculis circa caulis genicula utrinque angustis ut in congeniebus habentibus. Inter illorum & caulis sinus congesti sunt flores parvi, leguminosis adfinites, ex pallido albicantes, vix conspicui, atque statim ex illis *siliquae* sex vel septem, vel octo succrescunt gibbosae, oblongae, albescences, pilosae, curvo cacumine, sylvestris *Nigella*, *Ilopyro* aut *Sesamo* similes, filisiam grani *Triticis* modo habentes, per quam siccitate dividuntur, *semine* intus haerente Pili vel *Sesami* modo, fulvo, parvo, minore atque compresso. Maio mensis perficitur, & ab ima flore incipit alia.

Locut.

Cirinoles in Reguli vinea *Aequanema* dicta & floribus agris, nec alibi Columnae visa. Haec praecedenti quidem similis est, verum tum florum & seminum parvitate, tum siliquarum hirsutis, tum situ. In modo crescentis, manifeste differt, ut specie diversam esse minime dubium sit. At jam mutata sententiis, suscipitur vel eandem omnino esse, his non obstantibus, ob rationes in praecedente planta dictas, vel potius *Foenugraeco* sylvestris Tragi in quibusdam accedenti plantae *J. B.* ut & *Sicula leguminosa* dictae, ut recte C. Bauhinus.

5. *Onobrychis quibusdam flore pallido, vel Polygalon J. B. Onob. spicata floribus pallidis, nigri radii* notatis C. B. *Onob. foliis Vicia longioribus* Park. *Onob. 3. Clus. Onob. 3. Clusii flore pallido* Ger.

Clus.

Silicuecubitalibus affurgit ramis, rectis, firmis, duris, viridibus, in quibus *folia* Lentis five *Viciae* sylvestris, longa angusta, duodecim aut quindecim, & totidem ex adverso, eidem costae haerentia, uno etiam (quod extremis costae infidit) impari, lanugine obrita, gustu ingrato & amaro, deinde nonnihil acri: Ramuli extremo caule ex alarum finis prodeuntes palmares, striati, in dodranteles spicas, *fofolurum* Trifolii flores emulanti, oblongiulorum, pallidorum desinunt, quibus impressi nigricantes quidam radii. His succedunt *siliquae* *Onobrychidis* 2. *Clus.* similes, mucronatae, duabus valvulis constantes, in quibus *semen* *Foenugraeco* pene simile, sed minus & nigrum. *Radix* crassa, dura, lignosa, longa, aliquot fibris donata, candicans, perennis.

Locut. & Tempus.

Valde rara est, invenit Clusius ad Hamburgum urbem duobus supra Posonium mill. & ad oppidum *Fischmunz* ad Fischam flumen itum paulo supra quam in Danubio se exonerat, publica via. In hortos translata mensis Maio floruit auctorota deinceps aestate: Augusto semen protulit.

6. *Astragalus Africanus* flore luteo odorato Botan. Monsp. Brey.

Brey.

Folia gaudet pennatis, Hedyfari clypeati positi, sed multo angustioribus, minoribus, magisque pilosis, in quibus etiam conjugationes longe plures supputantur. Flores in spicam creter dodrantelem fert, Hedyfari clypeati pariter quae formam respondentem, flavos autem & odore cerebrum mirifico oblectantes: Quos *siliquae* excipiunt unciales, subalbidae, Coluteae instar tumentes, corticosa, durae, intrinsecus cuticula duplici membranacea in duas distinctae cellulas, in quarum singulis semina tria vel plura, Coluteae majora, ex glauco sublutea, ac molli lanugine alba pubescentia pedunculis suis interiori siliquae margini adherent.

Locut.

In Barbaria juxta *Gigeri* sponte nascitur.

Ad Cicer sylvestre Mattholii accedit.

D. Magnol eandem hanc plantam (ut videtur) sub eodem titulo describit his verbis,

Radix ejus longa & crassa est: folia ex variis capitibus orta plurima habet, in orbem disposita, lobata, semineam lata, uncinam longa, superius & inferius glauca, in marginibus tantum pilosa, in quarum costis quae etiam pilosae sunt, quindecim & viginti foliorum conjugationes numerari, folio ultimo semper impari: inter quae (cap plures oriuntur pedales, spicam florum papilionaceorum sustinentes, qui ex luteo pallidi & odoratissimi sunt: ipsique succedunt siliqua tunc villosa, paulo major quam siliqua Ciceris, fimbriis per longitudinem concava, in extremitate mucronata, duos seminum ordines continens, quae majora sunt quam semina *Astragali* *Batici* *Clus.*

Locut.

In Barbaria circa propugnaculum dictum *la Tour de France* sponte nata inventa est, & Monspelii delata haec planta; ubi nos in horto Regio à D. Mich. Chyconaeum cultam vidimus multos ante annos cum Monspelii commoraremur, Anno 1665.

7. *Securidaca minor* Lob. *minor lutea* Ger. emac. altera five minor J. B. *lutea minor corniculis recurvis* C. B. *Hedysarum minus five Securidaca minor* Park.

J. B.

Lignosa simpliciter radice & candida nitetur; ex qua emergunt caules striati, cubitales, aliquando vix duas uncias longi. *Folia* pinnata, Securidacae majoris, minorae, per extremam oram lateolentia, sepe & hilla. Flores singulares, pediculi fastigio ordine ascendentes insident, ex luteo pallidi: quibus succedunt *siliquae*, ut minores quam Securidacae siliqua lata oblonga, ita multo magis incurvae; parum abest quin utraque finis cotu circulum efficiant, torosiores quam Securidacae jam dictae, & propendulum, rotundae, in quibus geminus granorum crassorum, quadrangulorum, ruforum versis, intergerina membranâ dissectus.

Locut.

In collibus circa Mellanam & Monspelium collegimus.

Hec

Haec planta pro Astragalo Monspelliano à nonnullis habita est, ob iconum transpositionem apud Lobelium & Clusium.

8. *Apus Americana* Cornuti. Terra glande Americana seu Virginianae Park.

Cornut.

Radix hujus in multis subrotundas & oblongas olivarum magnitudine glandes mediis inter se nervulis coherentibus exit. Veris initio *forescunt* multis vitilibus, non validioribus Convulvulo pullulat, quibus proximis quibusque circumvolvitur se, & illaqueat pedamentis aut pericis, quarum proceritate vel summam crescendo assequitur. *Folia* his hinc inde nascuntur non è regione cauliculorum disposita, sed inaequali situ, in amplas lacinias dissecta, nunc septem, nunc novem, numero semper impari ex eadem costa oriuntur: Singula sunt *Alclepiadis* figura, brevior tamen pediculo fulcitur. [Flores fort papilionaceos, coloris obscure carnei vel potius obsoleti seu fuliginiei, in spicam digestos; quibus succedit spica brevis, constata ex pluribus filiculis gemellis in unum centrum, caulis scilicet fastigium coeuntibus, sursum spectantibus, atque unicuique *siliquae* duplex est series seminum: seu potius unaquaque siliqua duplex est, ex duabus secundum longitudinem coherentibus & veluti agglutinatis composita.] Folia simul Octobri mense decidunt, cauliculi tabescunt. Tubercula radicum sub terra adolefcunt, & Hyeme tota interquefcunt donec sequente Vere regerminent.

Descriptionem Cornuti à Monsponi nostri historia supplevimus, additis verbis unciis inclusis. Haec planta caulibus scandit, adeoque incerti laris est: Nam caulium respectu ad scandentes spectat, siliquarum verò ad hanc classem.

* 9. *Onobrychis flore purpureo* Ger. *spicata flore purpureo* C. B. Park. *Onobrychis quibusdam purpureo flore* J. B. *Onob. 1. Clus.*

Cubitalis plerumque habet caules, frequentes (si vetusta sit planta) rotundos, duos, humi procumbentes; in quibus frequentia *folia*, Lenti familia, angusta, hirsuta, seu lanugine quadam obducta, quindecim subinde, & totidem alia ex adverso uni costae adherentia, uno impari extremam alam occupante, gustu amaro & ingrato. Ex alarum cavis exoritur ramuli, similibus foliis septi, ex quibus dodranteles exeunt pediculi, striati, ferentes multos flores, Trifolii florum amulos, oblongiulorum, elegant purpurâ nitentes, inodoros, confertos, & veluti spicam trium interdum unciam longitudinem aequantem efficientes, nonnunquam etiam longiorem, praeterquam quando in semen abeunt, quod bifidis, brevibus, turgidisculisque *vasculis* continetur, exilis, nigrum, durum, sapore ingrato, ut alia legumina. Radix illi magna, longa, dura, in obliquis nonnullas fibras sese spargens, & subinde ad cauliculorum exortus recentes fibras agens, vivax & perennis.

E. sequenter ad Danubii ripas, supra Posonium, arido solo, apud Petronellam oppidum invenit Locut. Clusius, &c.

* 10. *Onobrychis floribus Vicia dilatae caeruleis* C. B. *floribus caeruleis* Park. *Onob. quibusdam subcaeruleo flore* J. B. *Onobrychis 2. Clusii* Ger.

Clus.

Multos ex eadem radice promit vimineos *cauliculos*, pedales, nonnunquam etiam longiores, humi fusos, crebris nodis distinctos, & in his alata *folia*, h. c. tredecim, quindecim, septendecim, aut pluribus & oblongis foliolis uni costulae inhaerentibus constantia, extremo semper impari numero faciente. Prodeunt deinde ex alis tenues pediculi seu virgulae: *fofoliis* in spicam confertos ferentes, Pisi aut *Viciae* florum formâ, sed longe minores, colore dilute caeruleo, vel ex caeruleo purpureascentem: His succedunt exiles *siliquae*, quasi duplicatae, continentem pusillum *semen* renis formâ, nigrum. *Radix* minimi digiti crassitudinem ferme aequat, dura, lignosa, comorta oblique se spargens, & alie sub terra condens, rarissime fibris donata, quae summa parte in aliquot capita extuberat, ex quibus singulis annis novos cauliculos fundit.

Rara est: infra Viennam invenit Clusius via publica, secundum orbitas, inter *Schwecker* & *Gut-Locut.* zeshoff paucas duntaxat plantas, Junio florescentes; item non procul à *Enaim* Moravia oppido.

11. *Astragalus quidam montanus vel Onobrychis alia* J. B. *Onobrychis 4. Clusii* Park. *Onob. montana 4. Clusii* Ger. *Onobrychis floribus Vicia majoribus caeruleo-purpureiscentibus, vel foliis Tragacanthae* C. B.

Clus.

Multa flosa promit ab eadem radice, Lenticulae aut Tragacanthae foliis proxima, unde similiter coele in herentia, molliora tamen, viridia quidem illa, sed lanugine quadam candicante pubescentia, lenio primùm gustu, deinde nonnullam amaritudinem relinquente, postmodò linguam vellicante. Nascuntur inter foliorum alas *cauliculi* ferè dodranteles, lupini, exiles, quadam lanugine obducti, aliquot *fofoliis* onusti, *Viciae* sylvestris aut Lenticulae florum magnitudine, colare ex caeruleo purpureascentem: quos excipiunt *siliquae* pusillae, geminis cellulis constantes, *semine* (quod cum probe maturum non esset, observare non potuit Clusius) plenae. Multas ex eadem radice, quae longa crassiuscula est, & obliquis fibras agit, propagines & ramulos dodranteles, humi fusos in latera emittens.

Locut.

Crescit in summo Sneeberg iugo, atque in Etlicher etiam montis, unde in altissimo vertice montis Juræ *Thuri* dicto. Vel hanc plantam, vel ei valde similem invenimus in altissimo vertice montis Juræ *Thuri* dicto. Descriptione J. Bauhini satis bene convenit nostrae plantae, non item figura: nostra caules habet rubentes, folia in acutum desinentia.

LIII

* 12. *Astra*

18. *Glaux Hispanica* Clusii. Park. *Hispanica* J. B. *Glaux Dioficoides* Ger. qui pro *precedente* *cani* *habet*. *Cicari silvestris* minori *affinis*, si non *idem* C. B. *Dioficoides* *his assillatior*, et *Spanish assilli wort*.

Clus.

Ternis vel quaternis à radice affurgit *cauliculis*, dodrantem altis, gracilibus, incanâ lanugine pubescentibus: *folia* serie quadam secundum costâ longitudinem utrinque digestis, sive alâ foliorum illos vestiente, Onobrychidis aut Astragali prioris in modum, mollioribus tamen, superne virentibus, inferne canâ lanugine obfita, gustu nonnihil amaro. *Flos* extremo cauliculorum fastigio innascitur, confertus, capituli spicæ brevioris & obtusæ instar, Glycyrrhizæ vulgaris florum formâ & colore perquam similis. *Radix* candicans & exilis, quæ an vivax sit asserere nequeo. Hæcenus Clusius.

In planta sicca ad nos à D. Sloane transmissa radix erat simplex, rectâ descendens, ima parte in furculos (unum vel alterum) divisa; unde exibant cauliculi quatuor vel quinque, quales describit Clusius, rubentes, firmiores & robustiores multo quam precedenti; foliis vestiti è decem aut duodecim pinnularum oblongarum, obusarum, averia parte hirsutarum conjugationibus cum impari in extremo compositis. *Flores* quales describit Clusius, non tamen summos caules terminant, sed è horum alis in pediculis oblongis hirsutis egrediuntur. Singulis flosculis succedunt *siliquæ* breves & velut triangulæ, lineæ ab uno latere recta, ab altero incurva terminatæ, exterius musco quodam subrusto densò immascente scabre, geminatæ, & in duas facile separabiles, quarum singula unicum duntaxat intus *semen* continent, satis grande, compressum, subulvum, præter nulum villosum filique etiam lanugine pubescent.

Locus.

Nusquam alibi quam ad ripas fluminis Thormis Salmanticæ alluentis, paulò infra eam urbem observabat Clusius, nomine vulgari carentem, mense Junio. Verùm (inquit) is locus procul à mari distat, juxta quod Dioficoides Glaucem nasci tradit.

19. *Glaux Catalonica* non descripta.

Elegantissimæ hujus plantule ramulum ad me transmissit idem ingeniosiss. Vir D. Sloane. Qualis fuerit radix aut ima folia nescimus: ramulus transmissus vix palmaris erat, foliis, ut in hoc genere, seu foliorum alis, crebris vestitus. Folia autem quatuor duntaxat aut quinque pinnularum, oblongarum, angustarum, acutarum, lanuginosarum, (tubus præcipue) conjugationibus constant, impari folio alani terminante. *Flosculi* in glomerulis seu globulis in foliorum alis sessilibus, aut certe brevissimis pediculis donatis, quantum in sicca discerne licet, cæteris, quorum singulis succedunt *siliquæ*, fructuræ & figure insolite, breves, & propemodum quadrangulæ compressæ in acutos apices productæ, incanæ & hirsutæ, è duabus siliquis sibi mutuo commissis propemodum ut in *Thlaspeis* bifurcat valculo, compositæ; non enim, ut in aliis hujus generis siliquis, planis lateribus commissis coherent, sed dorso tantum lineâ rectâ conjunctis, versis apicem ad se mutuo retrorsum reflexæ, imis lateribus fursum recurvis. An plura an singula semina sit in singulis siliquis nobis non constat.

* 20. *Astragalus perennis*, foliis hirsutis, caule recto apylo, flore ochroleuco odoratissimo Morif.

Morif.

Hæc planta plurima edit *folia*, alata, hirsuta & per terram strata, binatim seu conjugatim præter adverso adherentia, uno impari extremum costæ claudente. Ex medietullo foliorum per terram sic stratorum oriuntur *cauliculi* hirsuti itidem, pedales & altiores, sustinentes plurimos *flores*, luteo-pallidos seu ochroleucos, fragrantissimi odoris, ad longitudinem trium unciarum in summis caulium spicatum digestos, quorum singulis succedunt *siliquæ* gemellæ, crassæ admodum, triquetra, vix unquam longitudine superantes: harum singulæ binæ vel terna continent *semina*, ossa sesamoidæ reventia, seminibus exterorum suæ sortis crassiora. Planta est perennis.

SECTIO TERTIA.

De Leguminibus trifoliatis.

LEGUMINA trifoliata sunt vel Trifolia propriè dicta, quæ terna duntaxat habent folia in extremo pediculo; vel minùs propriè sic dicta, quæ præter folia terna in extremo pediculo bina insuper habent ad ejus à caule exortum seu basim, quæ *Loti* appellantur, & quodammodo pentaphylla sunt.

Trifolia propriè dicta sunt vel floribus in *capitula* aut *spicas congestis*, vel eisdem magis *sparsis* & *rariis* sitis.

Quæ floribus sunt in capitula aut spicas congestis, sunt vel 1. *Seminibus & siliquis in calycibus plerumque occultatis*, floribus erectis, capitulis aut spicis summos in plerisque caules terminantibus, seu spicæ lanugine nulla aut rariore obfita; sunt, calycibus florum vel strigosis & striatis nec à delapso aut marcescente flore in velicas intumescuntibus ut in *Trifolio pratensi montano*, &c. vel in *vesicæ tandem intumescuntibus*, ut in *Trifolio fragifero*, &c. sive spicæ molles sunt & villosæ molliæ sua pedem leporinum referentes, ut in *Lagopo*. 2. *Seminibus & siliquis visis expositis & extra calyces apparentibus*, floribus pendulis, capitulis aut spicis è foliorum alis egressis, siliquis seu folliculis scabris aut rugosis, in *Melilotis*.

Quæ floribus sunt magis sparsis & rariis sitis sunt vel siliquis *rectioribus*, seu *productioribus* in *Fanum-græco*, seu *brevioribus* in *Anonide*, vel *inidem intortis & coebentibus* in *Medica*.

Herbæ flore papilionaceo non scandentes trifoliæ sunt vel

Propriè sic dictæ, quæ terna duntaxat folia habent in extremo pediculo, suntque vel floribus

In spicas congestis, seminibus & siliquis

In calycibus occultatis, suntque vel spicis

Molliis & villosis; *LAGOPUS* dicta, quia molliæ sua pedem Leporis refert.

Lanugine nullâ aut rariore obfita, calycibus

Delapso flore in vesicæ intumescuntibus; *TRIFOLIUM Fragiferum* seu *vesicarium*.

Strigosis & striatis, in velicas membranaceas non intumescuntibus; *TRIFOLIUM spicatum* plurimarum specierum.

Expositis, & extra calyces apparentibus, floribus in spicis è foliorum alis egressis, pendulis, odoratis; siliquis seu valculis seminalibus scabris aut rugosis; *MELILOTUS*.

Sparsis & rariis sitis, siliquis

Rectis aut nonnihil incurvis.

Productioribus, compressis, seminibus lineâ ab angulo ad angulum depressi sulcatis, *FOENUM GRÆCUM*.

Brevioribus, semine reniformi; *ANONIS*.

Intortis, gyris paucioribus aut pluribus, fructu levi aut spinoso, scutellato, doliato; orbiculato, plurimarum specierum; *MEDICA*, seu *Trifolium coebentium*.

Minùs propriè dictæ, quæ præter folia terna in extremo pediculo, bina habent ad eum exortum cauli adnata, adeoque etiam pentaphyllæ dici possunt; *LOTUS* herbæ plurimarum specierum.

Species illæ *Medicæ* quæ jumentorum pabulo feruntur, radice sunt perenni & vivaci; siliquis intortis quidem sed paucioribus volutis, nec sibi invicem contiguis ut unum glomerem efficiant.

SECTIO

CAP. I.

De *Trifolio capitulis minus mollibus, calycibus strigosis*.

§. 1. *Trifolium pratense montanum album.*

- A. 1. *Trifolium pratense album* Park. C. B. minus *pratense flore albo, sive 2. Ger. pratense flore albo minus, & femina glabrum* J. B. *White-hooped Meadow Cretol.*

Contractiore est habitu quam mas; *caliculis* brevioribus, infirmis, per terram sparsis, per quos *folia* terna, parva, rotunda, glabra, renata. *Flores* glomerati, minores, ex longioribus appensi pediculis, coloris albi, gustui dulces. *Semina* in exiguis & curtis *stipulis* bivalvibus, quaternis aut quina minuta in singulis conspiciuntur, quo à *Trifolio* purpureo vulg. differt. *Folia* præsertim inferiora maculâ lunatâ albicante pinguntur.

In pascuis non minus vulgare est quam *Trifolium pratense purpureum*.
Ab hoc specie diversum esse non concederem

2. *Trifolium affine Quadrifolium phœum* Lobelii J. B. *Quadrif. bortenfe album* C. B. *Lotum quadrifolium* Ger. *Quadrif. fuscum* Park.

Folia huic suprà superficie colore nigro-purpureo tincta sunt, quatuor non raro in eodem pediculo, quod ubertati soli, aut loco umbroso, aut alii cuidam accidenti primò deberi suspicor, quavis flagello plantatam speciem retineat.

A matronis nobilibus summo studio in hortis colitur pro præstantaneo remedio purpureæ puerorum febri.

3. *Trifolium pratense album, siliquâ bivalvi, caule fistuloso, folio subter nigropurpureis maculis notato* Morif.

Morif.
Caliculis proferunt procumbentes, cavos seu fistulosos, pedales & sesquipedales; in quorum summitate alis exeunt *flores* papilionacei, magni, subalbi seu ochroleuco colore præditi; quorum singulis succedunt *siliquæ* parvæ, bivalentes, singulæ continentes *semina* bina aut terna minuta. A præcedente distinguuntur *foliis* latisioribus, & fibris maculis nigro-purpureis notatis; *caliculis* multo longioribus & fistulosioribus, & *siliquis* brevioribus cum paucioribus intus seminibus.

In humidis pratis, præsertim ubi hyeme aquæ stagnantur oritur, & cum præcedente flores æstat.

- A. 4. *Trifolium pumilum supinum sterculis longis albis* P. B. *An. Trif. parvum, album, Morif. fuscum, pilosum, cum paucis sterculis* J. B.

E radice annua plurimi exeunt *cauliculi* semipedales & longiores, resupini, & terræ velut appressi, ramosi, ramulis & foliorum alis egressis; villosi, *foliis* æternam adnascuntibus per intervalla veris; quo pediculis longis [in lætiori solo sesquipalmaribus] hirsutis, duabus ad basin veluti auriculatis; quo pediculis longis [in lætiori solo sesquipalmaribus] hirsutis, duabus ad basin veluti auriculatis, his membranaceis caulium amplexis, insident, terna simul ut in reliquis *Trifoliis*, villosa, cordata, maculâ albicante lunatâ in medio picta. Versus superiorem caulium partem & foliorum alis exeunt pediculi palmares & breviores, in summo *sterculis* subsistentibus quatuor vel quinque, albos, papilionaceos, tubo longiusculo, & *calicibus* striatis, zoni rubente cinctis, & in quinque longa & tenuia segmenta divisis. *Flores* delapsi seu marcescentes *calicibus* ad pediculum reflectuntur & capitula segmenta divisis. *Flores* delapsi seu marcescentes *calicibus* ad pediculum reflectuntur & capitula segmenta divisis. *Flores* delapsi seu marcescentes *calicibus* ad pediculum reflectuntur & capitula segmenta divisis.

Morif.
Multis in locis, solo arenoso aut glaucoso, tum in *Asiaticum* in exteris regionibus observavimus rariorem hoc *Trifolii* genus.
D. Morif. hanc plantam titulo *Trif. albi tricoeci, subterranei* Gussonei reticulati: *D. Magnol* tit. *Trif. subterranei* five folliculos sub terram conditis descripta est. Nobis ante triginta annos observata est *Antonia* Philologie *B. Italica*, ut pater ex *Appendice ad Catalogum plantarum circa Cantabrigiam italicarum*. *Radix* flores.

5. *Trifolium minimum supinum sterculorum & seminum globulis plurimis confertum ad radicem nascentibus.*

Folia omnium *Trifoliorum* minima, prelongis & tenuissimis pedicellis insident, triangula sepe, oblonga, crenata. Globuli quamplurimum dense, capsiæ circa radicem caput conferti, tertia incumbrant, & crenatis corumque calicibus, (quorum tubum neque formam neque colorem observavimus) compositi.

Circa Messinam in sterilibus & arenosis invenimus.

6. *Trifolium*

- * 6. *Trifolium montanum album* C. B. *mont. majus albo flore* Park. *majus albo flore incanum* Clusii J. B. *majus flore albo* Ger. *emac.*

Clus.

Ternis aut quaternis interdum assurgit virgis aut *caliculis*, pedilibus, firmis, rectis, teretibus: circa quos nascuntur *rara folia*, oblonga, angusta, dura, nervosa, carinata, & dorso elatiora, terna semper ab uno exortu prodeuntia ut in reliquis *Trifoliis* generibus, incana, in ambitu veluti denata, ab radice frequentiora & majora. *Flores* extremis ramulis, in quos cauliculi separantur, inhaerent, parvi, frequentes, conferti, & spicam quodammodo formantes albo colore & nonnullo odore præditi. *Radix* vivax, minimi digiti crassitudinem æquans, fusco & denso cortice tecta, longa, aliquot fibris donata.

In pratis siccioribus Viennæ Austriæ vicinis, tum in Moravia & Bohemia flores Maio & Junio. *L. 700.*
In herbis Sylvæ Valenzæ *D. Magnol* sæpius occurrit. *Botan. Monsp.*

7. *Trifolium pratense album à Fuchsio depictum, sive mas J. B.*

J. B.

Folia huic hirsuta, oblonga, venosa, crenata, terna ex longo pediculo appensa, per caules cubitales, simplices, plures ex *radice* crassiuscula, inque plura capita interdum divisa: exorti *flores* glomerati, albi, *Trifolii* pratensis purpurei alioqui similes.

Circa Genevam in pascuis & agrorum marginibus observavimus: J. Bauhinus aliis etiam in locis. *Locus.*
varius florentem Augusto, Septembri & Octobri.

Alii Botanici speciem hanc cum *Trifolio* albo vulgari confundunt, à quo tamen diversissima est.

- A. 8. *Trifolium pratense hirsutum majus flore albo-fulpureo seu ægædonæ The great white or peliowith Meadow Cretol.*

Ex *radice* nigra, minimo digito tenuiore caules exurgunt plures, pedales vel cubitales, teretes, hirsuti, ad terram inclinati. *Folia* etiam hirsuta sunt, neque crenata, neque ullo modo incisa, infertiora minora & rotundiora, longis pediculis hirsutis insidentia, superiora longiora, cauli propius adnata. *Flores* spica longiuscula; acuminata, congesta, colore pallido seu ægædonæ & in aduolentibus plantis ad fulpureum accedente. Ubi spicæ pediculus incipit bina adversa oriuntur folia, cum inferioribus semper alternatim cauli adnascuntur.

In pascuis siccioribus & dumetis frequens reperitur. Observavi & in transmarinis propè Genevæ. *Locus.*
viam, unde mirari subit à nemine hæcenus descriptum.

A præcedentibus duabus plantis differt florum colore albo-fulpureo seu ochroleuco, foliis non crenatis, imis minoribus, summis majoribus ut alias notas ostendunt.

§. 2. *Trifolia stercibus purpureis in capitula vel globulos congestis.*

1. *Trifolium bituminosum* Ger. *Asphaltites sive bituminosum odoratum* J. B. & non odoratum.

J. B.

In fruticem exerefcit cubitalem & sesquicubitalem, virgulis rigidis, incanis, ac etiam nigricantibus, striatis. *Folia* terna, per primam adolescentiam rotunda, mox oblongantur in acuminatum mucronem desinentia, incana itidem & hirsuta, odore Bituminis fastidioso, tactu glutinoso. *Flores* non plantæ glomeratim congesti, sed oblongiori capitulo dispositi, colore purpureo-violaceo, ex *calicibus* oblongis, striatis, villosis. *Semen* nigrum, asperum, hirsutum, in cuspidem desinens foliaceum, eisdem cum reliqua planta odoris, saporis Cælap. medicati.

Congener huic totòque adeo vultu idem jamdudum colo, excepto eo quod *folia* quidem odore omni penitus destituta sunt, *flores* verò suaviter, licet obscure, redolent. Quod huic plantæ unde accidit C. Bauhinus ostendit.

Semen (inquit) Italicum in Germania terræ mandatum proferit plantam odore bituminoso: at semen plantæ in Germania educatæ rursus satum folio & odore deficientem producit, & si iteretur sauo visibilis est sobolem degeneratam tandem in plantam omni odore & sapore destitutam.

In Italia, Sicilia & Gallia Narbonensi, in saxosis collibus non procul à mari abunde provenire *Locus.*
observavimus.

In Paralyti oleum ex laijs semine expressum valde commendatur. *D. Seane* & Sylvii L. 2. C. 21.

S. 124.

Hujus varietas habetur magnitudine omnium parviori, præcipue florum & seminum, differens. *Morif. prælu.*

- A. 9. *Trifolium pratense purpureum* C. B. *pratense purp. vulgare* Park. *pratense* Ger. *purp. vulgare* J. B. *Common purple Cretol* & *Honey-suckle Cretol.*

J. B.

Ex *radice* crassiuscula, aduolentiori ferè digitata, fibratâ, viticulae tenues, striatæ, partim humi re-punt, partim surriguntur, subhirsutæ. *Folia* terna in eodem pediculo, nunc rotunda, aliis oblonga, interdum spiculatis albis lineis notata, nonnunquam oblique candicantibus frons virgata. *Flores* glomerati plerumque purpureascent seu rubent, rarius & ex accidenti albescent, odore non infuaviter, glutinose fæcatem afferentes. *Flores* colorum tubi melleum liquorem continent quos pueri stercibus glutinose fæcatem afferentes. *Flores* colorum tubi melleum liquorem continent quos pueri stercibus glutinose fæcatem afferentes. *Flores* colorum tubi melleum liquorem continent quos pueri stercibus glutinose fæcatem afferentes.

Montbelgard. in horto & extra urbem habere maculata folia; maculas autem esse albicantes, semicirculares, ad cordis formam nonnihil accedentes, quod pro re insolita habere videtur, cum nihil apud nos sit usitatum.

In pratis & pascuis ubique vulgarissimum habetur.
Sunt Kibberni, qui suo *Chambrach* (quod est *Trifolium purpureum pratense*) aluntur, celeres, & robusti, ut nos monuit *D. Tanderus Robinson*.

A. 3. *Trifolium pratense purpureum majus. The greater purple Meadow-Trefoil.*

Radix hujus lignosa, minimum interdum ferè digitum crassa, superius in multos veluti ramos dividitur, qui sub terra undique reptantes, & hic illic germinantes latè plantam diffundunt, & magnum spatium occupant. *Cauliculi* inde emergunt dodrantes aut pedales, in terram reclinati, purpurei, crassiores quam in purpureo vulgari, ramosi ramulis è foliorum alis exeuntibus, quæ alternatim ut in illo posita, sed crebriora. *Folia* ipsa majora longiora & acutiora quam in vulgari, brevioribus pediculis, notis albis semilunariibus non semper picta. *Flores* in summis caulibus & ramulis majores, saturatus purpurei, in spica seu capitula majora & breviora coarctati quam in illo; quin & spica longiore pediculo insident quam in illo. Venæ seu nervi obliqui manifestiores sunt magisque conspicui averia præcepto folii parte in hac planta quam in illa.

In pascuis satis frequens est, minus tamen quam *Trifolium purp. vulg.* Scitur etiam in agris pro bonum & pumentorum pabulo; quibusdam audit *Common Clover-grass*.

* 4. *Trifolium pratense minus flosculis purpureis C. B. prat. min. purpureum Park.*

Cauliculi huic tenues, rigidi, pedales, ramulis crebris divisi. *Folia* parva brevibus pediculis modo tereta, modo quaterna habet. *Flores* in summis ramulis multi, perexigui, velut in umbellis laxo congesti, purpureo-rubentes. *Radix* tenuis, alba, fibris capillata.

5. *Trifolium purpureum majus folio & spica longiore J. B. montanum, spica longissima rubente C. B. Lagopus major folio pinnato Park. major, spica longiore Ger. Trif. majoris totius aliter species Clus.*

J. B.

Ad cubitum & sesquicubitum excrevit, *caulibus* crassiusculis, valentibus, variè divaricatis. In *foliis* subinde ludit, interdum seminumia vix excedunt, subrotunda, frequentius oblonga, acuminiata, trium unciarum, semuncialis latitudine, connexæ per ambitum crenata, admodum venosa, crispata, tergemina, pediculo nixa in vaginam valde latam, pinnatam, trium unciarum aut longiore, caulem complectentem desinente. *Flores* rubentes in spicam palmarem & majorem, satis crassam dispositi, ex *calicibus* in pinnas longas, tomentosis diffusi.

In collibus circa Genevam invenitur spontaneum. *D. Magnol* observavit copiosum in umbrosis, herbilibus locis sylvæ Valenzæ, viâ quæitur ad pagum *Viola*, non longè à *Montpelio*.

* 6. *Trifolium montanum purpureum majus C. B. Park. Trif. majus Clusii secundum, non alium sed rubrum J. B. majus flore purpureo Ger.*

Clus.

Trifolio majori albo non valde dissimile est, vel amplitudine, vel formâ: *foliatamen* paulò angustiora, & crassior *flosculorum*, qui conferunt nascuntur, spica, etque summo caulis fastigio inherens, sine ullo petioli vestigio, & quasi inter folia latens, cui plerumque adnascitur alia brevior, rarissime tertia. *Flosculi* verò differunt colore, qui non albus est sed ruber, & odore cujus sunt expertes. *Radix* illius radici ferè par.

In *Hamburgensi* monte & aliis *Pannoniæ* & *Austriæ* montibus *Alpestribusque* pratis, præsertim ficioribus *Viennez* vicinis, tum pariter in *Moraviæ* & *Bohemiz* sylvis copiosè invenitur.

* 7. *Trifolium spica oblongâ rubrâ C. B. Trif. majus flore purpureo Ger. montanum majus purpureum Park. majus tertium purpureum Clusio J. B.*

Clus.

Majore nullo excrevit altitudine, quæ plerumque cubitalis est: *caules* etiam habet crassiores, nodulos. *Folia* ex singulis geniculis alternatim producentia, longa, striatâ, dorso magis eminente & elato, laxa quâdam veluti vaginâ, in binas appendices desinente, caulem amplectentia, deinde terna numero ex eodem pediculo nascentia, superioris duplo longiora, illis tamen non minus dura & per oras denticulata, gustu nonnihil adstringente. Huic spica longior & major, elegantissima rubrorum flosculorum & caliculis hispidis emergentium serie composita. *Radice* habet superiorum radici similem, vivacem & singulis annis plures caules proferentem.

Cum priore invenitur. Vide loca: non multum differt, ipso *Clusio* fatente, à *Trifolio purp. majore*, folio & spica longiore *J. B.* loco penultimo descripto.

* 8. *Trifolium montanum purpureum minus C. B. montanum minus Thilio purpureum J. B.*

Brevioribus constat cauliculis, & foliis acutè mucronatis, & capitulis etiam, estque flore quandoque purpureo, quandoque candido.

Ex brevi hac descriptione an hæc sit species à reliquis distincta certò colligere nequimus.

* 9. *Trifolium*

* 9. *Trifolium montanum purpureum folio acuto crenato C. B.*

C. B. prod.

Cauliculi est pedalis, firmis, rectis: *foliis* varioribus, oblongis, angustis, nervosis, acutis sursumque spectantibus, in ambitu denticatis, aliquando profundius incis. In cauliculi summo flores purpurei, quasi in globo conferti.

In montosis pratis *Maio Junioque* florens reperitur.

Locus.

* 10. *Trifolium montanum purpurascens folio obtuso crenato C. B. Park.*

C. B. prod.

Caulis est ramiflorus, folio oblongis, angustis, sed obtusis, & superne & utrinque crenatis, cujus ramuli frequentioribus & angustissimis foliis donantur. *Flores* quam in priore rariores & purpurascetes.

In pratis montosis circa *Genevam*.

Locus.

Utraque hæc planta nobis incognita, nimis breviter tamen descripta est.

A. 11. *Trifolium stellatum glabrum Ger. emac. capitulis Displaci quorundam. Smooth Starry-headed-Trefoil, or Treasel-headed Trefoil.*

E radice alba, simplici, annua *caules* emergunt plures, palmares aut dodrantes, in terram ferè procumbentes, teretes, hirsuti, ramosi. *Folia* longis pediculis insident, lanugine molli pubescentia, non crenata, longiuscula, extremitatibus subrotundis, & quorum alis oriuntur ramuli alterni. In summis caulibus & ramulis capitula *Displaci* aut *Eryngii* similia, pediculis brevibus insident, ad quos folia bina opposita appropinquata sunt, pediculis suis caulem amplectuntur. *Flosculi* pallide purpurascunt, quorum calices in quinque radios seu pinnas terminantur, quorum infimus maximus longissimisque.

In palustribus maritimis pluribus in locis occurrit, in aggenbus maxime. Vidimus & collegimus *Locm.* prope *Hollandiam* vicum non procul *Harvico* in *Ellexia* copiosum; circa *Leigh* non procul ab ostio *Tamensis* fluvii in eodem Comitatu. *D. Johnson* Gerardi emaculator in paludibus falsis *Darfordiæ* in *Cantio*. Observavimus etiam in transmarinis circa *Messanam* *Siciliæ*. *D. Belam* è *Tingide* *Africæ* urbe misit.

12. *Trifolium stellatum C. B. stellatum Montepellulanum Park. stellatum purpureum Montepellulanum J. B. stellatum hirsutum Ger. emac. Rough Starry-headed Trefoil.*

J. B.

Palmares & interdum bipalmares, non planè surrectos, interdum etiam in terram prociduos, sunt ex gracili, alba, lignosa, capillatâ *radice* caules, totos densa lanugine obitos, inanes, quandoque rufescentes, rarissime in alas divisos: *folia* longis nixa pediculis, cordata, tantillum per oras superiores crenata, penitus hirsuta. *Florum* glomeris subrotundis, coloris purpurei, perquam villosos constant calycibus, quorum pinnæ diductæ radiatim stellam repræsentant. Planta est annua. Plenioris descriptionem videlicet apud *C. Bauhinum* in *Prod.* qui flores interdum sed rarius lutos esse scribit, quod nunquam vidimus.

Ad radices montis *Vesuvii* copiosum observavimus, nec minus frequens in *Sicilia* circa *Messinam*. *Locm.* nam, & *Galliz* *Narbonensi* circa *Montepellum*. Hoc genus est (ni multum fallimur) quod depingit & describit *Alpinus* in *exot.* *Trifolii* clypeati argentei titulo, cui *semina* nigra, oblonga, lata, tenuia, foliacea, figurâ ad antiquos clypeos *Venetos* maxime accedere visa tribuit; quod observandum an huic *Trifolio* conveniat necne. *C. Bauhinus* semen planum esse scribit. Descriptio *Alpini* in floribus colore, quem argenteum facit, à planta nostra albidit, cui flos rubescens. Fortè per florem capitulum intellexit.

* 13. *Trifolium glomerulâ Personatæ Cherleri J. B. globosum repens C. B. prod. Park.*

J. B.

In humum reclinat palmares *caules*, quos à reptante capillacea, rufescente *radice* emittit plures, hirsutos, foliis vestitos per extremum latoribus, pilosis: uniuersique colliculi fastigio capitulum hæret unicam, majusculum, in *Personatæ* modum glomeratum, & arvis longis, sed lanugine quadam albicante intertextis horrens, flosculis inter aristas apparentibus parvis, purpureis: basin autem amplectuntur terna folia, magna, squamatis incumbentiæ subnatisque, lata, albicantia, per margines purpurascencia, similibusque stribis virgata, nescio quid *Garyophyllatæ* aquaticæ folis simile habentia.

Montepellii in squalidis & siccis locis circa *Episcopi* castellum legit *Cherlerus*. Provenit etiam in loco *Gramuntio* copiosè. *C. B. Batani.* *Montp.* Descriptionem. *C. B.* vide & confer.

A. 14. *Trifolium parvum hirsutum, flore parvo dilati purpureo, in glomerulis oblongis, semine magno. Small large-seeded Trefoil.*

J. B.

E radice alba, simplici, adnatis aliquot donata, annua *caules* emittit plures, teretes, hirsutos, ramosos, in sterilioribus vix palmares, in lætiori solo cubitales & longiores, in terram reclinatos, ad genicula nonnihil recurvos. *Folia* hirsuta, per margines aequalia, obscure viridia; quæ à radice exeunt minora, obtusiora, interdum etiam cordata, pediculis longis insident: quæ in caulibus sunt inferiora breviora & obtusiora, longioribus pediculis fulta: superiora paulatim longiora, acutiora, brevioribus pediculis. *Flores* exigui, pallide purpurei, evanidi, in calicula dense stipata glomerati, summis caulibus & ramulis insident. *Capitula* in sterilioribus in globuli formam coacta læto solo in humum excurrunt; ad singulorum capitulorum basin unum semper, interdum duo opponuntur folia,

- A. 24. *Trifolium supinum* cum glomerulis ad caulium nodos globosis, floribus purpurantibus. An *Tr. nodosum capitula Thymi* Morif. praelud?

Radix ei alba, simplex, fibris masculiculis donata: ex qua emergunt ramuli complures, in terram procumbentes, glabri, versis radicem supina parte nonnunquam rubentes, foliis alternatim positis, in pediculis longiusculis ternis, fibrosum & ad margines dentatis vestiti. Globuli testiles ad alas foliorum, non spinosi, ex quibus emicunt flores pallide purpurei, rarius dispositi. Semen nondum maturerat.

In marginibus arenosis propè Saxmundam Suffolciæ oppidum inveni: postea attulit Thomas Willfeler circa Londinum collectum: tandem etiam in transmarinis circa Messanam Siciliæ urbem inveni. Capitula seu globuli è calicibus arctè stipatis congesti sunt.

- * 25. *Trifolium capitulo glomerato rigido* J. B. *globoso flore, vel capitulo Lagopi* retundere C. B. *capitulo globoso* Park.

C. B. *prodr.*

Radice habet longam, tenuem & capillaceam, fibrosam, albam: caules plures, tenues, rotundos, palmo minores, quandoque pedales, in ramulos leviter hirsutos divisos: quos *folia* parva, nonnihil pilosa, longiora quam foliis majoribus, per extremum rotunda, crenata cingunt, [quibus juxta pediculum communiter duo alia subijunguntur.] Caulium fastigia ornant capitula lingularia, glomerata, compactora quam *majora festula*, Boronæ paria, sed Bardanz echinorum asperitate hispida. Flores parvi, lutei, [rufescentes D. Magnol.]

Mato mensè Monipellii circa Castellionum copiosè provenire observavit C. Bauhinus. In satis copiosè oritur, sed semper cum floribus rufescentibus. *Batan. Monsp.*

CAP. II.

Trifolia spica molli & villosa Lagopi dista.

1. *Trifolium albo-incarnatum spicatum, sive Lagopus maximus* J. B. *Lagopus maximus* Ger. *max. flore rubro* Park. *Trifolium spica subrotunda rubra* C. B. *The greatest Hares-foot-Crefoil.*

J. B.

Satis prolixa radice donatum est, gracili, fibrata. Caules plures, dodrantales & cubitales, hirsuti, simplices. Folia ex piloso pediculo, vaginâ suâ brevi, hirsutâ caulium complexo, terna, subrotunda, latiora quam longiora, crenata, non cordata. Spica duarum aut trium annularum, floribus constat albis dilutè purpurâ remissis ex calycibus admodum villosis, in quinque pinnulas desinentibus. Semen masculicum, fibrosum, lucidum, pallidum, accedens ad Meliloti vulgaris, sapore Pisum.

Annua est planta, ex femine decidua, siquidem maturo Julio & Augusto, se conservat. In Italia circa Neapolim observavimus cum floribus pulchrè rubentibus aut coccineis: Quod prope Geneviam oritur albo-incarnatus obtinet.

- A. 2. *Lagopus vulgaris* Park. *trifolius querundam* J. B. *Lagopodium sive Pes leporis* Ger. *Trifolium arvense humile spicatum sive Lagopus* C. B. *Hares-foot, or Hares-foot-Crefoil.*

J. B.

Nomen ex argumento *spice* indebitum est, quæ molli villo cineraceo, purpurascèntè leporinis pedes imitatur, *foetilis* albis & minutis, tantillum prominulis, quos semen excipit exile fulvum. Spice pediculis longis insident, è foliorum albis excurrentibus. *Coliculi* plurimi palmum aut sesquipalmum alti, limbo in laceribus dodrantales aut pedales [ramosi, toti incana lanugine pubent:] in quibus trifolia *Trifolia* folia, unciam circiter longa, culinum lata, acuminata, villosa & incana, averâ præsertim parte, pediculis lata & striata basi, in duas prælongas velut auriculas exeunt, caulium amplectantibus. Quæ è radice exeunt folia, multo latiora sunt, & pediculis longioribus caula. Sapor plantæ stringens & strenuè exiccatus.

Frequens est inter segetes, maximè solo arenoso, seriùs autem & post mediam plerumque æstatem floret.

Alpin.

A radice stipes assurgit rectus, tricubitalis & amplior, argentei coloris, è quo flores rami exeunt, insimul ex obliquo in rectum acti, foliis Cynuli, sed longioribus & tenuioribus, in acutum desinentibus, ternis simul junctis, totis candidis. In summitate vero caulium flos vitatur rotundus, flori præsertim trifolii figura & magnitudine quam similes, coloris purpurei, & in aliquibus carnei, ex multis floretulis Cyni florum amulis congestis, qui circumquaque intermixtos habet quosdam villos, albos, tenuissimos, velut serices, quorum mixtione ex rubro colore flos redditur longè visui elegantior. Radix illius plantæ est longa, gracilis, lignosa, nigra, bifida.

- * 3. *Ebenus Cretica* Alpin. exot.

* 4. *Lagopus*

- * 4. *Lagopus minor flore ruberrimo* Park.

Park.

Folia habet mollia, incana, angusta, in acutum mucronem desinentia, breviora tamen quam *Lagopi* angustif. Hispan. Clus. Caulis ad semipedalem altitudinem vix ascendunt. *Spicæ* gorit tenuem, barbulis multo tenuioribus quam prædictæ *Lagopi*, frequentiores. Flores præsertim elegantissimos, rubicundis coloris: quibus singulis fusciscentibus succedunt *capitula* singule, villosæ, pluribus radiis in margine earundem stellatim dispositis onustæ, quando semen in capitulum fundo est maturum.

Planta est annua.

Semine ex Hispania accepto J. Parkinsono exorta est.

- * 5. *Lagopus supinus* Park.

Ex Hispania attulit Boelius.

- * 6. *Trifolium lagopoides annuum hirsutum pallidè luteum seu ochroleucum* Morif. hist.

Morif.

Folia edit terna acuta, incanè lanugine obfita, atque ex vaginalis aliorum more pediculis biuncialibus ortis inintenta: in fastigio caulium pedaliū erectorum, nonnunquam reclinantium, proculius veniunt *spice* longæ, unciales & biunciales. *Lagopi* vulgaris infus, coloris pallidè lutei, seu potius *ochroleuci* floribus compositæ. Floribus hisce erantidis singulis singule succedunt *capitula*, quinquepartiti in margine divitiæ, & singula *semina* subrotunda continentes in fundo. De loco nihil habet.

7. *Trifolium angustifolium spicatum* J. B. *Trif. montanum, angustifolium spicatum* C. B. *Lagopus major angustifolium* Park. *Lagopus altera angustifolia* Ger. emac.

J. B.

Radix huic unica, tenuis, longiuscula, lignosa: caules ex eâ plures, satis firmi, palmares aut pedales, simplices: in quibus *folia* terna, graminea, hirsuta, pediculo nixa unciali, caulium longâ, striatâ vaginâ obvolvunt: *Spica* duarum circiter unciarum longitudine aut major, ex floribus purpureis congesta, in calicibus lanuginosis, pinnas quinque protendentibus. Vidimus hujus generis altitudine cubitali, foliis angustissimis duas trève uncias longis.

In montibus supra Messanam, atque etiam circa Monipellum, utrobique copiosè provenit. Flores *Leoni* in nostra dilutè rubent.

8. *Lagopus angustifol.* Hispanicus Clus. Ger. emac. Park. *Trif. angustif. Hisp. sive Lagop. angustif. flore dilutè rubente* J. B. *Trif. Hispanicum angustifolium spica dilutè rubente* C. B.

Clus.

Unicum fert caulem, gracilem & satis firmum, nodis quibusdam distinctum & in aliquot ramos divisiū, nascentibus ad singulos nodos pediculis, satis laxa sede caulem & ramulos amplectentibus, quorum extremis terna insident *folia*, non orbiculata, sed longiuscula & angusta, carinata, sive dorso elatiori, canescentia instar foliorum vulgaris *Lagopi*: Summi rami desinunt in longas calycularum spicas, è quibus emergunt *foetilis* vulgaris floribus formâ similes, & fere concolores, hoc est, dilutè rubentes.

Semine ex Hispaniis accepto natum est: cui simile, vel fortè hoc ipsum genus se observasse meminit Clusius Salmanticensi agro ad Vinerorum margines.

Nos in montibus Messanæ imminutibus, item circa Monipellum observavimus. A præcedente *Leoni*, tota specie diversim agnoscimus.

CAP. III.

Trifolia spicata flore luteo.

- A. 1. *Trifolium luteum lapinum* Ger. emac. *pratense luteum semina flore pubescente sive Lupulino* J. B. *pratense luteum capitula Lupuli, vel agrarium* C. B. *Hop-Crefoil.*

Plures *cauliculi* spargi, infirmos, & vix se sustinentes, palmares, aut dodrantales, hirsuti, rubentes ramis creberrimis fruticosos. Folia parva, latiuscula obusula, glabra, præsertim supina parte, venulis creberrimis, si luci obijciantur, vel ex adversâ parte faciliè conspicuis, striata, pediculis longiusculis appenda. Versis caulis & ramulorum summitatibus *florum spica* ex alis foliorum, lupulorum capitula imitatæ, sed minores multo, flocculis luteis compositæ, per maturitatem deorsum reflexis, minimè deciduis. Petalum in flore superius & erectum amplum est & striatum. Singuli autem flores singula femina occultant. Ab alis plerisque Trifolis differt quod flocculorum singularium calyces perexigui sunt & vix visibiles.

In agris inter segetes, solo præsertim arenoso aut glauco.

Locus.

- A. 2. *Trifolium lupulinum altorum minimi.* An *Trif. luteum, flore Lupulino minus* J. B. *The lesser Hop-Crefoil.*

A radice simplici, furculosa tamen & minutissimis etiam fibrillis capillata, è quibus tubercula quædam

dum seu granula dependent, plurimos fundit ramulos, parvis cum precedente longitudinis, aut etiam majores, tenuiores, glabros, inferius rubentes. *Folia* quam illius minor, vinctior, obtusior, & ad cordis formam propius accedentia. *Physalis* spica longis pariter & tenuibus pediculis & foliorum alis egressis insident, plus duplo minoribus, minoribus foliis compositis, saturatis flavæ; foliis pari modo per maturitatem deorsum reflectuntur. *Semina* quam illius majora, in singulis foliis singula.

In pascuis inter gramina frequens occurrir.

C. B. prod.

Ramus est cubitalibus, glabris: *foliis* rarioribus, parvis, subrotundis, levissimè denticulatis, longissimè pediculis donatis: *Rami* fastigio capitulum Lupuli formæ, sed oblongum ex foliis spadicis compositum insidet.

In montibus supra Ifeldam provenit.

Ob formam capituli Lupulini Trifolii adjectimus quamvis colore florum differat.

4. *Trifolium capitulo spumoso aspero majus* C. B. prod. *vesicarium asperum majus* Park.

C. B. prod.

Radix est oblonga, fibrosa: *caulibus* bicubitalibus, tenuibus, flexilibus, à vicinis fruticibus sustentatis: *Folia* rotunda, Trifolio vulgari similibus, crenatis, prælongis pediculis donatis: inter quæ pediculi nudi, palmares, quandoque pedales efforuntur: qui singuli capitulum subrotundum, ex floribus aureis compositum, nonnunquam parvæ Avellane magnitudinis sustinent. *Hos folliculi* membracei, sibi invicem incumbentes, nonnihil à filamentis quibusdam exasperati sequuntur.

Hoc in Salicetis Michelfeldæ Huningam versis, is se sufficiens reperit.

Nos ob floris colorem ad Trif. lupulinum potius quam ad folliculaceum seu vesicarium retulimus, quamvis & Trifolium lupulinum quadammodo vesicarium & squamosum seu spumoso sit.

Trifolium saxatile hirsutissimum C. B. prod. Park.

C. B. prod.

Radix lignosa, transversum repenti, rufo cortice rectæ quasi truncus ex multis plantulis simul junctis, caule caneribus insidet, tota planta dræve uncas non superante. *Folia* habet Trifolii, parva, mollia, incana & velut argentea, superius crenata & pediculis brevissimis infidentia: inter ipsa folia capitula parva, rotunda, longiusculis pediculis donata, in quorum medio plii breves mollesimè flavescences conspiciuntur. Nec florem, nec semen vidimus, & in altissimis Helvetiorum jugis legitur.

Ex imperfecta hac descriptione, quod referenda sit hæc Trifolii species colligere non possumus.

Trifolium erectum autumn capitulo sublongis è calycibus magnis constans, Calabrense.

Caulis huic semipedales, teretes, recti, rigidi, hirsuti, ramosi: *folia* parva, modicè lata, extremis subrotundis, argutissimis denticulis circumcincta crenata, in summis caulibus & ramulis flores in capitula sublonga congesti, è calyculis majusculis, in summo, ut moris est, quinquepartitis, segmentis singulis latioribus quam in hujus generis plerisque, exeunt: quorum nec formam, nec colorem observare potuimus: jam enim, circa medium Junium, præterierant. Singuli calyces singulas occultant *siliques* breves, latiusculas, bina intus semina subrotunda, compressa [in planta sicca] continentes.

Hanc speciem in Regno Neapolitano ad maris litus collegi, cum Messanâ Neapolin redirem.

C A P. IV.

De Meliloto.

A *Mini & hortis*, quasi Lotus mellea, vel à flavo colore florum, vel ab odore melleo quem siccata emitit; vel, ut vult, Jo. Bodæus à melleo sapore, qui in caule ejus & radice deprehenditur dum comeditur: verum hæc de Meliloto Ægyptiaca intelligendum.

Noxæ hujus generis characteristica sunt Flores penduli in spicis & foliorum alis egressis, siliques seu folliculi breves, scabri rugosæ.

1. *Trifolium odoratum* Park. Ger. *Lotus hortensis odora* C. B. *Lotus sativa odorata*, *anima* J. B. *Sweet Trefoil*.

Radix ei gracilis, simplex, alba, lignosa, fibris aliquot donata. *Caulis* cubitalis & altior, rectus, gracilis, striatus & nonnihil angulosus, glaber, inanis, ab imo statim ramosus. *Folia* cauli alternatim adnascuntur in pediculis longis tera simul, pallidè viridia, glabra, circum oras serrata, inferiora in caule breviora, obtusiora & rotundiora, superiora longiora & acutiora, ut in aliis Trifolii ferè sit. E. foliorum superiorum alis longis pediculis nixæ egrediuntur *spice* seu globuli, *foliis* papilionaceis dilutè cæruleis, (quorum in odore pertinaci præcipua gratia) compositi. Singulis foliis

caulis singula succedunt *vascula*, duo aut tria intus *semina* continentia, fulva, odorata. Semine ad maturitatem perducto quotannis perit.

A. 2. *Melilotus vulgaris* Park. Germanica Ger. emac. descript. *Officinarium Germaniæ* C. B. *Trifolium odoratum* sive *Melilotus vulgaris flore luteo* J. B. *Common Melilot*.

Radix albi, tenui, lentè, fibrillis brevibus capillatè, alè in terram descendente firmatur. *Caulis* emittit plures [interdum unicum] cubitales, scissicubitales & altiores, glabros, teretes, striatos tamen, inferius, inanes parva intus cavitate, ramosos, *folia* ad intervalla alternatim nascentibus vestitis, ternis in eodem pediculo tenui, scissicubitalibus, oblongis, denticulatis & plerumque circumfrosis, glabris, obfcurè virentibus. *Flores* in spicis longis ex alis foliorum exeuntibus, rariis siti, exigui, flavi, pediculis brevibus, tenuibus penduli, quibus succedunt *siliques* breves, pendulas, rugosæ, per maturitatem nigres, *semina* singula aut bina flavicantia continentis, sapore leguminoso.

Junio & Julio mensibus floret, & ad sepes & in vepretis, interdum & inter segetes copiosè Tempus & Locut.

Leniter resolvit, digerit, emollit, dolores sedat. Hinc emplastris & cataplasmatibus digerentibus ac *Virens*, resolventibus, necnon concoquantibus, tum & acopis omnibus utiliter adnascitur. Utuntur eà vulgo Officine pro vera Verum Meliloto.

Ad Pleuritidem mitigandam hunc solum prodesse experientini, R. Herbe Meliloti, Parietariae veræ ana. M. ij. Botonice M. j. multa & decocta in aq. sape pectori superponantur. *Simons Pandus*.

Emplastrum de Meliloto Melleo egregium est anodynum, discutiendo non statim tantum, sed & frigidam crassimque materiam in tumoribus externis, necnon hepatis lenis.

Cùm Dioscorides dixit Meliloton esse boni odoris, intelligendus est de excicata herba, quia nulum ferè odorem vires habet, sed quum aruerit fragrantissimum, quod neque Theophrasto prætermisim, lib. 6. de causis Plantar. Sertula (inquit) campana siccata plenus olet. *Maramba*.

Trifolium caballinum Camer. & Italis dicitur, quia equi herbam hanc avidissimè in pabulum sequuntur. Apud nos etiam in Anglia subinde sentitur pro equorum & jumentorum pabulo.

* Method. cogn. simp. l. 2. c. 6.

3. *Melilotus flore albo* Park. Germanica Ger. *major candida* Trag. *White flower'd Melilot*.

Præcedenti persimilis est, differt tamen *caulibus* crassioribus, firmioribus magisque lignosis, altioribus citam & erectioribus: *foliis* minoribus vestitis, minus odoratis: *floribus* candidis, minoribus, pluribus simul in spicis longioribus, succedentibus *capitula* parvis, subrotundis, non ut in præcedente incurvis. *Radix* subest lenta, tenuis, albicans, quæ plerumque secundo à satione anno, postquam blanda semen dederit, præsertim si copiosius fuerit, iterum.

A præcedente reverà specie differt, quamvis plerique Botanici utraq; eodem titulo comprehendant, & hanc illius varietatem tantum accidentaliter fiant, solo floris colore diversam.

In Germania, Italia & Gallia Narbonensi frequentem observavimus; in Anglia, quod sciam, non Locut.

occurrit spontanea. Dodonæus quinquè Meliloti differentias recenset. 1. Flore luteo. 2. Flore candido. 3. Pero. *Quinquè* *pergrina* flore purpureo-cæruleo inodoro. 4. Flore luteo, longioribus filiquis. 5. Flore luteo foliis per *citr*.

Tertiam & quintam species invenio in Catalogo Hort. Reg. Parisiensis.

4. *Melilotus magno semine* [rectius folliculo] *rotundo, rugoso* J. B. *Mel. Italica folliculo rotundo* C. B. *Italica* Park. *Italica & Patavina* Ger. *Italian Melilot*.

J. B.

Diorum cubitorum altitudinem assequitur, *radice* simplici, rectâ, lignosâ, alba, gracili. *Caulis* angulosus, purpureo-fulvus, rigidus, levis, arcto tubulo pervius, plurimis ramis brachiatus. *Folia* trigemina pediculis subcubitalibus scissicubitalibus & longioribus appenda, inferiora lata, cordata, per margines ex æquali, superiora minor, angustiora, crenata. *Flores* melini, vulgaris Meliloti sed majores, in spicis longas ex alis foliorum egressas digesti. *Pericarpia* rotunda, plii minoris magnitudine rugosa, *semen* modò unum, modò duo continet. R. lictus quotannis emoritur & semine deciduo se renovat.

5. *Melilotus angustifolia repens, folliculo rotundo* C. B.

C. B. Prod.

Radice habet albam, oblongam, tenuem, capillaceam: à qua *cauliculis* plures semipalmares, rariis palmares, per terram sparsi prodeunt: circa quos *foliola* oblonga tribus petiolis pediculo infidentia, quæ levia sunt & per margines crenata: ex quorum alis pediculi emergunt tenues, oblongi; quibus *flores* parvi, luteoli, octo, novem, decem, & quandoque plures, alternatim dispositi affiguntur. His totidem folliculis rugosi, singuli semen unicum continentis succedunt.

Montepessili in arvis & ad pedem montis Lup.

Locut.

6. *Melilotus nova Berardi, seu erecta folliculo rotundo minor. The lesser round-cobbed Melilot*.

Præcedente [Italica] omnibus suis partibus minor est: *caulibus* cubitalibus & altioribus, erectis, rotundis, virentibus; nec enim caules, nec foliorum pediculi rubent, ut in præcedente. *Folia* multò quàm in Italica minor, minus glauca, aliis similia, inferiora nempe lata & cordata ferè, per margines

M m m 2

gines aequalia; superiora longa, angusta, circum oras crenata, superius mucronibus obtusis & velut albicifis. Flores similiter melini, at minores, in spicis ex alis foliorum superiorum egressis, quibros quàm in precedente, quibus succedunt *Pericarpia* rotunda rugosa. Radix alba simplex quatinus enoritur.

Provenit in montosis pratis Delphinatis Galliae.

- * 7. *Melilotus lutea minor, floribus & siliculis majoribus, spicatum & rard dispositis, foliis angustioribus, maculis sub exortum notatis* Morif.

Morif.
Caulis proferit ejusdem altitudinis cum precedente, sed magis ad rubedinem inclinans; folia quàm illius angustiora sunt, & sub exortum maculis subrubentibus afficiuntur. In summis ramulis proveniunt spicatum *siliculi* lutei, precedentis majores, quorum singulos singulae sequuntur *siliculae*, majores & rarius dispositae, spicatum pariter pendula, in quibus continentur *semina* duplo majora seminibus precedentis.

Ex feminibus Chalepo transfusis Oxonii orta est.

- A. 8. *Melilotus minor* Trag. *Trifolium luteum minimum* Ger. emac. Park. *pratense luteum capitulo breviori* C. B. *prat. luteum mas flore minore, semine multo* J. B. *Small yellow Trefoil, or Melilot Trefoil.*

Radice nictur simplici, lignosa, altè in terram descendente, floribus aliquamulhis tenuibus, quibus granula seu tubercula subinde appenda sunt, donata. Cauliculo fundit plurimos, humi procumbentes, pedales & longiores, striatos, brevi admodum lanugine hirsutos, ramosos, folia ad intervalla velut in eodem pediculo ternatis, obscurè virentibus, obtusis, per margines crenatis, brevi & vix conspicua lanugine avera præcipue parte obtusis. Ad mium foli pediculum ubi cauli apponitur appendices duæ in acum terminatae membranaceae caulem amplectuntur. Quæ è radice exeunt & in imis caulibus sunt folia, minora sunt, longioribus pediculis, & plerumque cordata. Ex alis foliorum pediculi exeunt fasciculae, tenuis, spicae sustinentes *silicula* parvis, luteis aggestas, quos excipit *pericarpia* compressa, rugosa, per maturitatem nigra, *semina* continentia.

In pascuis frequentissimum est.

- * 9. *Melilotus vulgaris nostrati affinis, folio minore & angustiore* J. B.

J. B.
Angulosus & proluxus caules proferit, minores quàm vulgaris Meliloti, divisione pari: folia item tergemina & odorata, sed non parum tum longiora, tum angustiora, quàm notatis vulgaris, per ambitum crenata: flores lutei, confimiliter spicati, sed singuli minores: *pericarpia* circularibus lineis rugosa, singula unicum semen continent. Adde coactè brevitas reperitur interdum, ut palmum non superet, radice proluxa & simplici.

Hujus figura quæ habetur apud J. Bauhinum rectè refert plantam quam D. Magnol pro Melilotò angustifolia repente folliculis rotundis C. B. habet, in faxosis la Calanhière prope Monsiepen inveniam: & fortasse una cademque planta est quæ C. Bauhino describitur sub titulo alato, & J. Bauhino sub titulo initio proposito. Descriptionem C. B. quinto in loco propositam vide & confer.

- * 10. *Melilotus corniculatus reflexis major* C. B. *Mel. Syriaca* Park. *Syriaca odora* Ger. *Trifolium italicum* sive *Melilotus Italica corniculatus recurvus* J. B.

J. B.
Procelsum est hoc Meliloti genus, trium quatuorve cubitorum, & altius interdum, alis multis brachiatum, usque crassis satis & firmis. Folia terna, ex brevibus pediculis, Meliloti vulgaris haud multum dissimilia, oblonga, serrata, glabra: è quorum sinu pediculi exeunt palmares, in cacumine comantibus onusti floribus Meliloti Syriacæ, luteis, odore fragrantis & pertinaci: quos siliquæ sequuntur falcatae, unciales, compressae, striatae, gemino versu alato pendulae.

In Syriacæ siliqua videtur magis curva falcative, in Italica minis, propter degenerationem, ut vult Lobelius.

In Gargano Apuliae montes provenit, Matthiolo referente. Seminibus Syriacæ Patavii satis corniculatis exit minus falcatis, & ignavione odore.

Melilotum alteram pusillam Londinensem Ad. Lob. C. Bauhinus huc refert.

11. *Melilotus Messanensis procumbens, folliculis rugosis sublongis, spicis florum brevioribus.*

Plantam hanc in lingua illa fretum Siculum & Portum Messanensem interjacente observavimus, loco humido. *Caules* in terram procumbunt: flores lutei in spicis breves congesti: *Siliquæ* sublongae, sed breviores quàm Meliloti Syriacæ, circularibus lineis rugosae, per maturitatem ex flavo albicantes: *semina* quàm vulgaris Meliloti majora.

In lingua portum Messanensem à Fretto Siculo dicimante, loco humido collegimus.

- A. 12. *Trifolium Meliloti affine Ornithopodia siliquis, restibus ad Trifolia siliquosa refertur.*

E radice alba simplici multos emittit cauliculos in terram reclinatos: in humidiorè aut pinguiore solo palmares aut sesquipalmares, aliàs vix quadrantales, satis crassos pro plantulae modulo, solidos & non concavos, ramosos. Folia perexigua, è membranacea appendice cauliculos amplectente exeunt,

eunt, pediculis prælongis circa margines velut spinulis dentata, obtusa aut extremis subrotunda. E foliorum sinibus exeunt pediculi seminales aut breviores, tres plerumque *siliculas* pallide purpureas sustinentes, (interdum binos vel etiam unicum,) quibus succedunt totidem *siliquæ* crassiusculæ, curvæ, recurvæ, seminibus majusculis arcuè stipatis ad octo aut decem falcæ, per maturitatem pallescentibus.

In aggeribus ad mare arenosis, & alibi etiam in Mediterraneis occurrit.

- * 13. *Melilotus Ægyptia Alchimelech vocata* J. B. *Melilotus Ægyptiaca* Park. *Mel. corniculatus reflexus minor* C. B.

Alpin.

Supra terram expansa planta est, parva, modicè repens, ferè nihil aut parum in altum se attollens: folia trifolii siliquosi minoribus tamen, floribusque parvis, multis, longis, racemi modo ordinatis, croceis, odoratis, à quibus promanant *siliquæ* parvæ, obliquæ; semen continentes minutum, rotundum, subnigrum, declinans ad rubrum, odoris non omnino expers, sapore stiptico cum aliquo amarore.

- * 14. *Melilotus Indiæ Orientalis* Park.

Park.

Semipedalem altitudinem vix superat, caulibus tenuibus, fuscis, foliis viridibus, in eodem pediculo ternis, parum aut non omnino dentatis obtusis, non ramosis; quorum fastigia occupant *pediculi* multi, perexigui, flavi; quibus succedunt capitula rotunda Meliloti Italici, semen parvum, nigricans, odore valido Meliloti, claudientia. Flores valde remissum aut potius nullum Meliloti odorem exhalant. Radix tenuis, annua.

Plantam hanc cum nondum viderim, an sit vera & genuina Meliloti species me nescire fateor; ex descriptione Parkinsoni nihil certi concludi potest. Capitulis & folliculis cum Melilotis convenit, sed non eorum situ in summis caulibus.

Parkinsonus se femina hujus sub titulo superius posito inter alia rariora ex Italia accepisse scribit.

Hanc eandem esse-puto Melilotò minimæ rectæ luteæ, siliquis crassis curtis in capitulum congestis semine Foenugraci Morifoli, cujus idcirco descriptionem subiiciemus.

Melilotus minima recta lutea, siliquis crassis curtis in capitulum congestis, semine Foenugraci Morif.

Morif.

Reliquas Melilotos parvas, procumbentes excedit magnitudine & latitudine foliorum, quibus proximè accedit Melilotò luteæ Italicae folliculis rotundis rugosis. Vix pedalem attingit altitudinem. In cymis caulium *siliculis* proferit plurimos, satis raros, luteos; quibus succedunt *siliquæ* parvæ curvæ, crassiores prædictarum omnium Melilotorum siliquis; in quarum singulis continentur *semina* bina, ternaria, satis magna, ab angulo ad angulum Foenugraci modo cavata.

- * 15. *Melilotus Syriaca seu Chalepensis, major, coronata, siliquis curvis binuculis* Morif.

Morif.

Caulis producit pedales, rectos; in quorum cymis proveniunt flores lutei, capituli in modum digesti, ejusdem cum ceteris magnitudinis: quorum singulis deciduis succedunt *siliquæ* singule, usque ad numerum denarium, compactè junctæ, communi penolo propendentes, curvæ, binas uncias longæ: in singulis continentur plurima *semina* recentia. Flavescencia, quæ tandem subrufa evadunt.

E femine à D. Huntington Chalepo Syriz emporio transmissio Oxonii in Horto Botanico Academiæ Locum enata est.

16. *Trifolium Americanum* C. B. J. B. Park. *American* Ger.

Trifolio bituminoso simile, caules fert à radice complures, rotundos, ramosos, in latus declinantes: folia colore in virore subnigra, figura rotundiuscula, primis & è radicibus exeuntibus bituminosis Trifolii formæ, colore & odore quoque quadantenus similia, latorum tamen & per ambitum magis crenata. Flores in summo ramulorum exeunt exigui, subcandidi, spicatum digesti. Fructus inde rotundi, aliquantulum plani, Aphaces à nobis (inquit Dodonæus) descripte femini fore similes. Radix in plures dividitur.

Melilotis annumeravimus quia flores in spicis è foliorum alis egressis pinguntur.

17. *Melilotus vesicaria Cretica* hort. Aldord.

Hujus ramulum habemus ex horto Aldordino. Perissimilis videtur Melilotò Italicae, verum major, valculis seu siliculis vesicæ instar inflatis, majoribus, pendulis.

CAP. V.

De Trifolio siliis magis siliquis, siliquis angustioribus & productioribus, & primo

De Feno Græco dicto.

Foenugræcum, ita enim in Columella & Plinii codicibus scribitur, Græcis *φῆν*, à Veteribus pro jumentorum pabulo feri solum est. Note ejus sunt siliquæ productiores, incurvæ, compressæ, seminibus angulosis, lineâ ab angulo ad angulum depressâ falcatis, repleta.

1. *Fenum Græcum* Ger. *Fœnugræcum* J.B. *Fœnum Græcum sativum* C. B. Park. *Fœnu* *græc.*

Dol. f. B.
Caulis emittit singularem, tennem, virentem, intus concavum, in alas ramôsq[ue] divisum, [se-
micubitus non excedentem *Cef.*] Folia præteriti Trifolio similia, rotundiora tamen ac minora,
majuscula, crenata, modò oblonga, modò latiora quam longiora *f. B.*] quæ superiore parte vi-
sunt, inferiore verò parte ad cineritum inclinant. Flores ex foliorum alis exeunt, Lupinorum pa-
res, aut potius minores, subcandidi: *Siliquæ* longas palmares & selsipalmares proferunt, brevissimis
pediculis hærentes, falcatas, graciles, angustas, compressas, mucrone tenui, longo, inani, in qui-
bus *semina* non magna, formâ oblongâ, ferè quadrata, flavescencia, odorata [cum gravitate non-
nullâ] cavitatè quidam singulis oblique impressâ. Radice nititur tenui, candida, simplici, lig-
nola.

Multis in locis feritur, ubi sponte oritur proditum non invenio.

Farina seminis (quod solum in usu est) emollit, digerit, maturat, discutit, pægoricum est,
utrisque adeò famosi, ut cataplasmata dictarum intentionum Chirurgis vix usitatum sit, quin Fœni-
græcum vel hujus mucilaginem recipiat. Crebriusque usus est in clysteribus emollientibus & mucila-
gini quippe sui substantiâ obtundit acrimoniam, inefficaciæ erosi oblini: insuper conducit ejus
mucilago ad oculorum suppurationes discutendas impolita. *Sched.*

Decoctum, secundum *Verocum*, quæ consula, femininarum malis plurimis subvenit.
Ad Ichthidem & R. Fœnugræci in meliorato cocti usque ad dissolutionem q. v. quod deinde con-
tundatur & cum melle iterum coquantur, extensissimè super pannum applicetur: confestim inter alia
ad podagram, & ad omnem dolorem articulare inquit *Bayrius*. Hanc observationem jam eas
multas à se ex variis Autoribus collectas ad me transmissit Eruditissimus & amicissimus Vir D. Edv.
Hüllus, M.D. Londinensis.

Cerastium est Fœnugræcum optimum esse ophthalmicum, & notavi in quodam puero, qui
post purgationem syrup. foliorum Senæ cum tantillo radice Mechoacanæ frequenti remedio spa-
tio tridui omnino discussam esse suppurationem adnatæ oculi tunice, quam violentior Epilepsia in-
sultus invexerat. R. pulp. pomorum dulcium ad consistent. puls in f. q. aq. Foeniculi & Verbenæ
cocta: s. b. agita per setaceum novum. Deinde add. mucilag. Fœnugræci. aq. ros. extract. 3j. Lapi-
dis hæmatis exquisitè triti 3j. Camphoræ, Turis præparate 3j. Boli Armeniacæ parum, Aq. ro-
sæ. q. f. E. epithema pro oculis. Ex ejusdem notis è Sm. Paulli Quadrip. Botan. excerptis.
Tumoribus mammarum frigidis applicetur farina Fœnugræci cum succo Apii mixta. D. Barnh.
Sæpius ex Observationibus Marcelli Cumanii è Velschoeditis. Obs. 44.

2. *Fœnugræcum sylvestre Dalechampi* J. B. *sylvestre* C. B. Park. Ger. *emac.*

f. B.
Minus est sativum, caule tamen dodrantali interdum. Folia gerit terrena, & inter hæc flores per to-
tum caulem commixtos; *Siliquæ* multo breviores, fœlenciales, recurvo vacuòque & tenui mu-
craone donatas, quam in sativo tamen latiores; *semen* quidem continentes minus: Radicem longam,
lignosam, furculiformem.

Montepelo attulit Cherlerus collectum in via Frontignana versùs *Balleruch*, florens Maio & Junio,
Julio siliquis ferens. Copiose etiam oritur ad levam Ladi amnis ultra pontem *Casfri novi* in colle
dicto *Errand. Botan. Monsp.*

3. *Fœnum Græcum sylvestre alterum polyceratum* J. B. *Fœnum Græcum aliud sylvestre* Park.
Fœn. Græc. sylvestre alterum Dod.

Lob.
Folia Fœnugræci æmula, nonnihil etiam ambitu serrata. Flores exiles Scorpionides leguminosæ
Narbonæ: agro calidiore, nidiè natalis quibus Scorpionides gaudet. *Siliquæ* succedunt oblo-
ngæ, graciles, minus aduncæ, quaterne aut quinq[ue], *semen* parvum claudentes.

Horis hic duntaxat quibuldam reperitur, Hispaniâ delato semine.
Uedysarum minimum *Lugd.* C. Baulinus hujus synonymum facit, J. Baulinus sequens, ut &
Fœnum Græcum sylv. alterum *Dod.* sed dubitantur: unde verisimile est has non differre specie.

Certe Montepelensis plantam sequentem nobis ostenderunt pro Fœno Græco sylvestri.
Quod sita sit, non *Lob.* & *Dod.* minus proba est, neque descriptio exacta. Breynius Hedyfarum
minimum *Lugd.* à Fœno Græco sylvestri altero *Dod.* specie diversum esse concludit: Nobis nondum
constat: maneat tamen interim, si videtur, separata.

4. *Securidaca*

4. *Securidaca* genus triphyllum J. B. *Hedyfarum minimum* Lugd. An *Fœnum græcum sylvestre*
alterum *Dod?* *Fœn. græc. sylv.* Herbariorum *Lob?*

f. B.

Pedales habet, graciles, sed robustos caules, foliis donatos ternis simul junctis, per extrema bre-
vioribus, crenatis; quibus veluti ad caulium articulos, medicioribus intervallis distantes siliquæ falcate
verticillatim apponuntur, Meliloti Italice siliquis pares, denæ aut duodenæ caulem coronantes,
semencia longiores, graciles, striate.

In colibus propè *Casclen* cis Ladum Monspelicacum amnem.

Locu.

5. *Fœnum Græcum sylvestre polyceratum majus Creticum* Breyonii.

E radice alba, oblonga, in multas fibras divaricata caulem selsipedalis aliquando longitudinis
emittit, qui statim propè radicem in plures ramos virentes, ac terræ plerumque incumbentes di-
viditur; à quibus alii minores exeunt ramuli, qui ut ceteri foliis vestiuntur numerosis, Fœnugræci
sylv. polycerati Monspeliaci paribus, nisi aliquanto majora, cordata, venis eminentioribus præ-
dicta, ac per extremum minus crenata essent. E foliorum alis *seculi* luteoli, plerumque terni vel
bini tantum, Monspeliaci multo majores, longioribusque pediculis innixi emergunt: hi in siliquis
dependentes, falcatas à modum venotas, triplo Monspeliaci majores. *Semina* lutea, iidem gran-
dia, Galegæ non male convenientia continent, abeunt.

In Creta sponte provenit.

Locu.

CAP. VI.

Reliqua Trifolia siliquosa miscellanea continens.

1. *Tripholium Asphaltion Canadense* Cornuti.

Corn.

Rutæ hic ad cubiti altitudinem in America Septentrionali atollitur: *Virgem* habet tenuem
juncea, atro purpuream, quæ statim ab infima parte *obscure*, h. e. ramulæ prægnæ
emittit; Summitate in plures dividitur, à quibus folia Loto arbori similia prodeunt, acuti
quæ tamen & angustiora, qualia *ἄσφαλτον* Diocorides nominare consuevit, leviter etiam hirsuta
sunt, ac velut oleosa pinguedine obrita, ex uno longiori pediculo nascuntur. Hæc deflecta aut
ex attritu non olent, verum cum levius atrectantur, oleosus hic humor digitis appropinquit, mole-
stus gravitate odoris, qui quidem odor in novella planta Rutæ est, in adultiore hirci aut biminis.
Cujusque tam extremum *seu* occupat purpureus, ut in Scrophularia tribus exercis foliis constans,
& uno semper intus reflexo, quod postremum superant tenuia filamenta tria, albo apice donata.
Floribus foliola intus alba sunt, licet à tergo sint purpurea. Flori succedunt siliquæ digitum longæ,
aquæ quam folia hirsuta, oleosa, virides, extremo purpureæ, in quibus alveolis discretæ conduntur
semina, lata, oblonga ut Cytisi, medio sinu excavata, ut Faba purgatrix, aut renes Animantium,
quo fit ut intortum veluti corniculum efferant. Radix longa fibrosa, insigni fervore prædita est,
ac ferè pari acrimonia linguam mordicat quâ Anemone.

Annua est, & nonnisi latè perennat.

2. *Mungo seu Phaeolus orthocentis* Col. Annot. in res medicas Novæ Hisp. *Frustris niger*
Coriandro similis C. B. *Mungo* Garcia Park.

Col.

Mungo apud Indos Orientales, à Persis ac etiam à Turcis dicitur *Mas*; quod ab Hispanis dico-
retur *Mato*. Planta est tripedalis, hirsuta tota, foliis Phaeoli nostratis effigie & magnitudine, albi-
cante hirsute obstitis, caule erecto non procumbente, angulis quinque distincto, singulique geniculi
auriculatus ut in Phaeolo, nunc in dextram, nunc in sinistram inflexo, alternatim longis petio-
lis hærentibus, & ad cacumen usque semper decrefcentibus. In summo ex foliorum alis breves pro-
ducuntur petioli Septembris mense; in quibus flores parvi, ex viridi lutescente colore languido, Phaeo-
lo similes, ex quibus siliquæ hirsutæ, triunciales, in ostium incurvum definentes, per maturita-
tem rufescentes, in quibus dena *semina* distincta continentur, primum virentia, oblonga, teratata,
ut in Phaeolo latere hærentia, in quibus est linea alba, sed non incurva; & perfectæ nigrescentia,
exiguæ Castaneis maculis variegata.

Apud Orientales cibo frequens est elixum semen & butyro conditum, uti alia legumina, à quibus *Ussa*
hoc in deliciis habetur, & suavius ac jucundius alis videtur.

Sato semine post aliquot dies germes extra terram exurgit, turgidum capite bifido, ferè ex peti-
olo purpureo-rubente. Postea hians emittit parumper foliola in lumen seminis coracem deferentia;
tertiò magis emissa foliola conjuncta ostenduntur, adhuc seminis coracem habentia: quarto
expansâ foliola ex germine medio erupta: deinde caulem emittit, & in singulis geniculis teria folio-
la, planticæ perficitur.

Garcias semen Mungo viride per maturitatem nigrum feri tradit, Coriandri sicci magnitudine;
equorum pabulum esse, interdum etiam ab hominibus edî. *Nihil habet quo quis legumen esse suspicari*
possit.

Guzarate & Decan incolæ, eodem Garcia referente, in febribus hoc modo utuntur. Febricitans
cibo abstinet per decem, nonnunquam per quindecim dies, post quos hujus fructus decoctum illi
propinquant,

propinatur, in quo nonnihil pulpe remaneret; deinde cortice delibratum *Mango*, & instat *Orize* coctum fabricanti exhibent: panem verò *Triticum* nonnisi post multos dies.

Que *Avicenna* de hac, ut creditur planta, sub nomine *Meise* five *Mex* habet. Vide apud ipsum Lib. 2. tract. 2. p. 499.

Columna autem nec ubi vidit, nec unde aut à quo habuit hanc quam describit plantam nobis restitit.

Hæc planta tota facie *Phalacolum* refert, in eo tantum differt, quòd non scandat, sed erigatur & per se subsistat: Rectius ergo ad *Phalacolos* refertur, quamvis nostra Methodus id non patitur.

3. *Trifolium Alpinum Rbeticum Astragaloides* J. B. angustifolium *Alpinum* Park. Ger. emac. *Alpinum flore magno, radice dulci* C. B. *Liquorice o; Sweet-rooted Trefoil.*

Non ita obivium alibi quàm summis montium jugis hoc *Trifolium*, cui *radix* crassa, longa, in plura capita aliquando divisa, terram versùs comosa, substantiâ albi, dulci: ex qua pediculi germinant longiusculi, ima parte vaginam imitati. *Folia* tria, oblonga, uncialia aut sextantalia, angustata, acuminata, glabra, obliquis venis intertexta. Inter hæc surgunt cauliculi nudi, cædentes, vir foliorum cæcumen attingentes: quorum fastigii insident glomerati flores, magni, rari, purpurei. *Semen* caecum minoris, compressum in *siliqua* seminalibus, foliaceâ vagina textis.

In Rhætia in monte prope *Burnium* invenit J. Bauhinus, mense Junio florens.

Pona *radix* saporem subanarum attribuit, uterque Bauhinus dulcem, unde & plantam ipsam *Glycerhizæ* *Astragaloidem* quibusdam dictam refert C. Bauhinus, sibi quæ ex Hispania *Glycerhizæ Hispanice* nomine missam ait. Fortè variat *radix* sapore pro loco natali, non enim tot curiosos gustatores in *radicis* sapore falsos fuisse facile crediderim.

In *Horto Dei* dicto apud *Monspelienses* multò majus invenitur C. B. unde delatum nobis *Monspeli* ostentum est.

- * 4. *Trifolium Glycerhizites* Park. *Trif. dulce montanum Monspeliensis*.

Radice nititur crassâ, longâ, profundè in terram descendente & variè diffusâ, *Glycerhizæ* persimili; è cuius capite emergunt ramuli aliquot, foliis frequentibus vestiti, ab eodem exortu ternis, oblongis & angustis, circa margines æqualibus, pediculis brevibus nixis: pediculi inde for succuli exeunt breves, flores in spicas congestos sustinentes purpureos, *Trifolii* præcelsi amulos.

An & quomodo à præcedente differat considerandum: *Lobelius* diversum affirmat. Idem est proculdubio ei cuius meminit C. Bauhinus sub priore quod in *Horto Dei* apud *Monspelienses* multò majus invenit ait: nam & hoc sibi semel notum oritur, referente *Parkinioni*.

- * 5. *Trifolium pelatum Creticum* C. B. J. B. odoratum, pelatum *Creticum* Park.

C. B. prod.

Ex *radice* tenui, oblongâ, fibrosâ cauliculi exurgunt palmo minores, glabri, penè nudi, foliis parvis, parum crenatis, oblongis pediculis donatis vestiti. Cauliculorum summis siliquis quaterni quini, ordine succedentes, formâ *Ornithopodii*, luteo-pallidi insident: quibus siliquæ luteæ, planæ, membranæ, quasi semicirculares, in filamentum abeunt, semen unum vel alterum parvum, compressum continentes, succedunt: quæ dum molles sunt dulcissimæ, elui aptæ, at ubi induruerint amarissimæ.

Hoc rusticis in *Creta* *Maavelas* dici Honor. Belli auctor est, qui *Trifolii* *Cretici* odorati nomine misit.

Trifolii quoddam genus observavi in agro *Neapolitano* annuum, erectum capitulis è glumis acerosi conflatis. Florem non vidi quia tum circa finem Junii jam desierunt.

6. *Scorpioides Matthioli* Ger. *Scorpioides Matthioli* sive *Portulacæ folio* Park. *Telephium Scorpioides* J. B. *Telephium Diocoridis* sive *Scorpioides ob siliquarum similitudinem* C. B. Item *Scorpioides Portulacæ folio* ejusdem exsententia *Parkinioni* & nostra.

J. B.

Ex gracili *radice* aliquot emittit ramulos, palmares & sesquipalmares, tenues, toretes. *Folia* rara, brevi pediculo annexa, Portulacæ minus succulenta, levia, indivisa, candicantia *Cesl.* quibus subsunt bina, exigua, circinata, Colutæ *Scorpioidis* formâ & magnitudine. In summis ramulis siliquis exigui, Lentis floribus minores, persimili tamen formâ, colore luteo: quibus siliquæ succedunt, *Scorpionum* caudas imitantes, crebris internodiis intercepte intortæque, graciles, prelongæ.

Circa *Liburnum*, *Messaniam*, *Monspeli* abundè oritur, Aprili, Maio & Junio florens, brevique siliquas & semina perficiens.

Rectius fortè inter *Legumina* siliquis articulatis collocaretur.

7. *Trifolium siliquis Ornithopodii nostras: vide inter Melilotas; rectius tamen hæc refertur, ob flores parvos & siliquas longas, quibus à Melilotis differt.*

Locus & Tempus.

CAP. VII.

De *Trifoliis siliquis brevioribus seminibus deliquium passis, seu De Anonide.*

- A. 1. *Anonis spinosa flore purpurea* C. B. Park. An. sive *Resla bovis* Ger. An. sive *Resla bovis vulgaris, purpurea & alia spinosa* J. B. *Kest-harrow, Cammoch, Pettu wjin.*

J. B.

Longè latèque *radices* spargit albidis, fractu contumaces: ramis verò lignosis, simplicibus & frequentibus fruticatis, cubitum unum aut alterum longis, tenuibus, rotundis, hirsutis, rubescentibus, lentis, foliis longis & rigidis armatis, interdum verò nullis prorsus decidant folia. *Folia* sumis fore proximo ortu, incondita, subsilonga, Ciceris singularibus foliis similis, nigricantia, hirsuta, in ambitu crenata, sapore leguminoso, tactu glutinoso, odoratèque siliquis siliquis. *Flores* Colutæ sæpe colore purpurascens vel carneo, rarius albo. *Siliquæ* parvæ rotundæ semina continent, Vicia formâ & sapore.

Anonis spinosa lutea major C. B. *spinosa montana lutea major* Park. foliis paulo majoribus & longioribus, floribus luteis, ejus quæ spinis caret similibus à descripta differt.

Aliam adhuc speciem seu varietatem proponit *Parkinonius*, quam *spinosa* luteam inflorem vocat, quæ non alia in re quàm brevitate & parvitate sua à præcedente differt.

In pascuis sterilibus passim.

Cortex *radicis*, ut & *radix* ipsa, urinam citet, calculos renum & vesicæ atterit, carnosam ramicem absumit, dentium dolores mulcet, hepatis infarctus liberat, vel in pulverem redactus, & vino albo tenui infusus, vel in posca decoctus, & aliquandiu bibitus.

Hujus *radici*, aut potius *radicis* cortici (inquit *Sim. Paulus*) vis suppar remedium reperitur, quod cum eo componi queat, tum in vesicæ quæ renum calculo. *Matthiolus* in *Diocor.* notat, se novissè quendam, qui *radicis* hujus pulvere duntaxat pluribus mensibus sumpto carnosum ramicem absumpsit, licet medicis nullo alio modo quam sectione unctione curari posse statutum esset. Hemorrhoidibus cæcis matificæ discutientes infusum aliquandiu bibitum prodest.

Antequam spinas protrahat conditur cum sale pro cibario. *Scribd.*

- A. 2. *Anonis non spinosa purpurea* Ger. non *spinosa flore purpurea* Park. J. B. *spinis carens purpurea* C. B. *Purple Kest-harrow without prickles.*

Clus.

Multos annuati ex *radice* dura lignosa & perenni fort cubitales, nonnunquam longiores furculæ, rotundis, lentis, firmos tamen, ramulos, molli lanugine obductos: multa folia alternatim caulem latè basi amplectentia, plerumque terna ex eodem pediculo prodeuntia, interdum singularia, molliora & ampliora quàm vulgaris: summa virgæ & rami desinunt in oblongam spicam florum vulgari quidem similiam sed coloris magis sanguinei. Fere deinde siliquæ vulgari persimiles, & ipsum etiam semen. Tota planta lento quædam humore & hircinum virus olente obita est, Fraxinellæ fere odoris instat: nullo autem aculeorum vallo munita est.

Siliquæ prætè hoc genus alunt.

Descriptio *Clusii* in omnibus fere convenit *Anonidi nostræ vulgaris non spinosæ purpureæ*, non tamen 100. *Anonis* enim non *spinosa* nostras *spinosa* alioqui similis est; cuiusmodi D. Agerium foliis dedisse refert J. Bauhinus, in Slavonia collectam.

In pascuis sterilibus & agrorum marginibus passim provenit nostras, quam *Clusianæ* eandem esse vel hircinum odor, quem in ea observavi, nihil persuadet.

- * 3. *Anonis non spinosa repem* Morifoni.

Morif.

Hæc primo statim intuitu ab *Anonide* vulgari *spinosa* discernitur, primò quòd non donetur spinis; secundo, quòd *radice* longè latèque repente prædita sit.

Hanc auctor in multis Galliæ & Angliæ locis, præcipue circa *Oxonium* provenire scribit, & æstate florere. Si à præcedente specie diversâ multo incognita est.

4. *Anonis non spinosa purpurea supina minima.*

Hanc in sterilibus Calabriæ juxta mare observavimus. Fortè *Anonis* æstiva minor floribus rubris *Boelii* Park.

- * 5. *Anonis purpurea spicata erecta, annua latifolia, siliquis rectis leniformibus* Morif.

Morif.

Caulis huic sunt bipedales, nonnunquam in solo latiore tripedales, erecti, nullis spinis donati, quibus adherent pediculis satis longis tetragemina folia, satis ampla, bis tæve *Anonidis* vulgaris *spinosa* foliis longiora (præcipue infœvora) serrata, non villosa. In caulium summis fastigiis spicatum proveniunt siliquis plurimi, minores, purpurei, papilionacei: quibus fastigientibus succedunt siliquæ leniformes, bivalves, erectæ, curvæ, & fuscis calycibus immerse quasi, & vix extra eosdem conspicue, vulgaris *Anonidis* ritu, sed densius multo in spicam compelluntur; semina minuta reniformia, seu deliquium in medio patientia continentes.

6. *Anonis*

17. *Anonis purpurea praeox frutescens flore rubra amplo* Morif. *Cicer sylvestre alterum* Lugd. *Cicer arborum indicum perenne* Zanoni. C. sylv. alterum triphyllum Park.

Morif.

Suffrutescens est lignosi materiam constans, radice crassa, longa, lignosa, multifida, cortice nigro tecti, intus candida: ramulis nudis furculosis: foliis ternis, subrotundis, simul junctis & serratis: flore amplo, rubro pili inflat, in eunte Vere seculo expandente, unde Verna seu praecox dicitur: quibus lingulis evanescentibus succedunt siliquae singulae, propendentes, hirsutae, villosae, bunciales & bivalves, cum parvo aculeo ad extremitatem, Naticis Plinii siliquis multo crassiores, semina in se continentes pene duplo ceterarum suae familiae majora, & deliquum Anonidum ceterarum more patiens. Bipetalis altitudine affurgit, & perpetua fronde vivit.

Provenit in montibus Delphinatis, à D. Berardo Apothecario Gratianopolitano detecta.

Hujus ramulum in horto Regio Parisiensis collectum ad me transmissit D. Hans Sloane M.D. & rei herbariae peritissimus.

18. *Trifolium fruticosum spinosum Brasiliense* Margg.

Ex radice recta, paucis filamentis praedita ad unius aut duorum pedum altitudinem arbuscula pene ligna affurgit, in multis ramulis expansa: suntque caulis ramuli lignosi, atque hinc inde acutis piliis muniti. In pediculis propriis in quolibet ramulo tria foliola sibi sunt apposita, more Trifolii. Hinc inde prodeunt in pediculis digitum longis siliis, ex viridi albi, magnitudine florum Anagallidis, subtilia staminula in medio habentes. Flosculos sequuntur siliquae teretes, circiter duos digitos longae, in quibus semen rotundum referens Limacis concham, coloris epatici. Quando fermen est maturum siliculae sponte dissiliunt & effundunt semen. Herba odorem habet instar Foenugraeci.

Copiosè nascitur in sinu omnium Sanctorum. Ob floris descriptionem imperfectam an ad hoc genus propriè pertineat necne non auidm asserere, aut negare. Staminula tamen subulna in medio flore huic generi minime conveniunt.

CAP. VIII.

De Medica Sativa & frutescente radice perenni.

Medica natalis suos ipso nomine facit, locumque unde venit vocabulum indicat, inquit J. Bauhinus. Externa omni Graeco (verba sunt Plinii) à Medis est advecta per bella Persarum, quae Darius attulit: hinc Gentile nomen obtinuit.

Gallis *Saint Jean* & *Saint de Burgoe* & *grand Treffe* dicta est: Onobrychis autem vulgaris *Lucern* seu *Lucerne*, quam Auctor Hist. Lugd. perperam confundit cum Medica sativa. Hinc patet quanto in errore versentur tam Spermatopole, tum etiam Agricola nostrates, qui pro Peno sancto seu Burgundiano, Onobrychidis seu capitis Gallinacei semen habent.

Hoc genus siliquis paucioribus volutis intortis, siquae non contiguas sibi invicem sed paulò remotioribus à Medica minore annua distat.

1. *Medica major erectior floribus purpurascens* J. B. *Trifolium siliqua cornuta* seu *Medica C. B. Trif. Burgundiacum* Ger. *Fenum Burgundiacum* seu *Medica legitima* Park. *Dur. gumbly Trefoil*, & *Whebeck-fodder*.

J. B.

Valde quàm luxuriat, obsequio fœnore cultorem fovens, caulibus ut numerosis ita prolixis: foliis ternis, oblonga, per extremitatem ovari, quae obtusa est, crenata: flores copiosi, velut in spicam digesti, purpurascens: siliquae cornu capiti instar contortae, in quibus semen minutum & candidum. Radix subest longa, tenuis & lignosa, in multis annis vivax.

Circa Genevam & Avenionem in Provincia in agris satam valisim pro jumentorum pabulo. Circa Monsiellum spontaneam observavimus.

Siliquae hujus intortae qualem funt sed paucioribus volutis, siquae non contiguas sibi invicem ut unum glomerem efficiunt, sed paulò remotioribus.

- A. 2. *Medica frutescens, seu flavo flore* Clusii Park. *Medica sylvestris* J. B. *Trifolium latum sylvestre* siliqua convexa, vel *Medica frutescens* C. B. *Trif. siliqua cornuta* Ger. mac.

Clus.

Multos ex eadem radice proferunt ramuli, cubitalis aut longiores, humi plerumque fufos, teretes, viminalis & flexibiles, in multas alias divisos: folia ternia uni petiolo inhaerentia, legitima: Medicae totius respicienda, & dorso emittente, sed longè minor. Flores in extremis ramulis confertis, altioribus floribus formi pares, flavo tamen colore, non inodoros: corolla deinde plana, contorta, connatis legitima Medicae instar, angustiora tamen quàm illa: in quibus grana sativa granis similia continentur, sed paulò minor. Radix legitima radici par, crassiuscula, late sparsa, fibrosa, perennis, singulis annis novos caules proferit.

In montosis & campis parentibus inter segetes, inque aggeribus torrens flores Junio & Julio. Flore purpurascens ex viridi variatè observavimus prope Nordvicum urbem: nisi forte ea sit Medica legitima, cum hac specie promiscue orta, quae eo loci copiosissimè provenit. Medica

Medica sativa & legitima non modò in variis Hispaniae locis sponte oritur, sed etiam diligenter colitur in pecudum pabulum, sed maxime equorum, vice Feni communis, quod quod propter ubertatem singulis annis plures dement possit. Callis, ut diximus, *Saint Jean*, & *Saint de Burgoe* dicitur, inque meridionalibus Galliae regionibus rigus sua prata ejus feminibus conserunt, ter eundem singulis annis secantes, restitili radice & inexhausta fecunditate. Agro pingui & bene sterem corato delectatur: & contra Onobrychis arido & glareoso seu sabuloso, edito tamen. Quomodo non frates harum duarum plantarum nomina permittantur, superius diximus Morifinus, & rectè, nobilibus & Viris generosis consult, ut ex agro Turnonensi aut Burgundiano seminum involucla coeleata [aut ipsa semina nuda] Feni verè & propriè Burgundiaci *Saint Jean* dicti acquirant, & serant in agris suis, quae cum triplici fœnore perloventur ipsis pretium, modò in aquis bene subactis & pinguibus seratur. Cum enim apud Gallos ter quotannis secerit, quidni etiam hic in Anglia? ubi terra pinguior, magisque rigua, & ubi humor magis abundat ex frequentibus imbris. Qui in Hispania rem observantur (annotante Camer. in hort.) ubi quotidianus ejus usus est, referunt nullo cibo tam viridi, quam arido, prius magisque letari, faginari & pinguetiori jumenta peculique omne, parcius tamen dari, quoniam inflat, & multum sanguinem creat. Agrum stercoreat, ac adeo suavis est ac nutrens, ut pecus arceore necesse sit, nè vel distumpatur aut sanguinem detrahare oporteat. Animalium vitis perisque medetur. Ad Maciem mularum, ut et Colunella prodidit, nulla res tantum quantum Medica prodest. Semen (ut tradit Diof.) ficatum jucundi saporis gratia conditaneo salu admiscetur. Vitae quibus refrigeratione opus est illuc suffragatur. J. B.

Semel lata in multis annis durat: Plinius tricenot (inquit, mendum in codice subesse suspicor.) rectius Palladius denot.

3. *Medica frutescens perennis fructu orbiculato* Slonii.

Ramulis numerosis, longissimis, in terram prociduis, nisi vicinis plantis sustententur luxuriat. Folia parva, imia latiora, summa angustiora & productiora, utraque obtusa, & circa margines denticulata. Flores versus summos caules & foliorum finibus exeunt, in pediculo communi plures, ad quatuor vel quinque parvi, lutei, quos excipiunt siliquae orbiculatae, Medicae orbiculatae majoris fœ. J. B. similes & aequales, laxiores tamen paulò, nec spissae adeo arte sibi mutuo commissis, per maturitatem nigricantes: semina continentes non renitentia in medio Medicae annuarum, sed quodammodo triangula, & si parva magnis componere licet, Mayzii seu frumenti Indici granis familia. Sero florum ortu, quos non anto mediam aetatem promit, nec minis tarda fructuum maturitate, quos Autumno demum perficit redvivam & perennem pollicetur plantam, quamvis superflua hyme marcescat.

Ex semine ab ornatissimo Viro D. Hanslo Sloane misso nobis enata est.

CAP. IX.

De Medica coeleata minore seminis reniformibus.

1. *Medica scutellata* J. B. *Trifolium coeleatum* Ger. *Trifolium coeleatum fructu latiore* C. B. *The most common smooth Snail-Trefoil*.

J. B.

Ubitalis, robustus hirsutisque habet caules, non tamen semper erectos (ut vult J. Bauhinus) sed interdum procumbentes. Folia longiora, acutiora, profundius circa margines dentata, pediculis longis fulta. Flores singuli aut bini, in eodem pediculo & foliorum alis exeunt, flavi, tantillo minores quam Medicae turbinatae spinulis recurvis, minutisque stratis, quibus succedunt siliquae coeleatae magnae, laeves velut & scutellae quatuor aut quinque compolice, ut inferior major superiorum convexum suo cavo excipiat, cochleae terrestres bene imitantes, per maturitatem nigrae, semina plura, majuscula, reniformia, per maturitatem flavicantia, continentes.

Ad agrorum margines prope Liburnum Etruriae portum observavimus. Folia huic macula in medio forside flavicante interdum notantur, quae tamen nisi curiosius intuenti non facile est observabilis. In hortulo nostro singulos duntaxat in singulis pediculis flores proferit, non binos. Fructus magnitudine, & figurâ cochleae terrestris aemulâ ab aliis omnibus hujus generis facile distinguitur.

2. *Medica orbiculata* J. B. *Trifolium coeleatum vel scutellatum fructu latiore, folio minuto oblongo* C. B.

J. B.

Subest ei radix parva, lignosa, multos fundens ramulos, palmares, aut in latiore solo pedales, per terram sparsos: Folia ternia, parva, glabra, ferè triquetra, per extremitatem lata & nonnulli crenata, maculis interdum nigris perspersa. Flores exiguu, flavi, oblongis pediculis donati. Siliquae helicoides, compressae, membranaceae, ex tribus quatuorve orbiculis, altero alteri imposito constantes, magnitudinis ferè unguis [& majores] ubi maturaverunt nigricantes: semina continentes rufa, plana sed curva. Hujus siliquae in ambitu nonnulli undulatae vel crispae sunt.

In insula ad promontorium Pachynum & alibi in Sicilia hanc observavimus.

N n n n

3. *Medica*

3. *Medica orbiculata* *modica* *fructu minore.*

Cauliculi huic dodrantales aut pedales: *folia* parva, triquetra, ut in precedente, per extremum lata & crenata: *Floris* in pediculis oblongis, tenuibus, & foliorum sinibus egressis, plures simul (quingulos vel sex interdum numeravimus) lutei, quibus totidem succedunt *siliques*, precedentis similes sed duplo minores & per oras aequales, minime undulate, maturitate pariter nigricantes. Propè Messaniam in Sicilia invenimus.

Locus.

4. *Medica orbiculata fructu lato, simplici voluta.*

Ramulum duntaxat hujus vidi cum fructu inter plantas ficcas *D. Philippi Skippon*. *Folia* brevibus pediculis infidebant, ipsa etiam brevia, extremo lata, circumscriptione subrotunda, circa margines dentata, glabra, nervosa, non maculata. *Floris* ex alis foliorum exeunt singuli aut bini in eodem pediculo, flavi; quibus succedunt *fructus* pro plantæ magnitudine latissimi, crenate rotunditatis, & sesquigyro vel duobus gyris membranaceis, quorum inferior duplo angustior est quam superior, compositi, parvo in medio foramine, oris minime sinuatis aut undulatis sed planis. *Semen* non vidi.

5. *Medica orbiculata minor spinosa, simplici majore voluta.*

Folia huic admodum sunt exigua, circa extremum dentata. *Floris* tres quatuorve in eodem pediculo prelongo & tenuissimo. *Fructus* pro plantæ proportionem magni, lati, duobus gyris constantes, uno integro, lato, in medio durum medietatem, alterius supra, alterius infra multo angustiorum; circa margines spinis raris, brevibus duplici ordine huc illuc vergentibus, muniti. Verum (quod præcipue notabile est in hoc fructu) nervi supra ejus superficiem eminent, veluti totidem rugæ, variè huc illuc reflexi & inoscultati. *Fructus* autem per maturitatem non nigricat. Circa Messaniam in Sicilia observavimus.

Locus.

6. *Medica orbiculata elegans, orbiculis circum oras rugosis.*

Folia huic, ut reliquis congeneribus ima obtusiora, summa acutiora, minis tamen quam *Medicæ* scutellatæ, circa margines denticulata denticulis rarioribus majoribusque. *Floris* & foliorum alis duo vel triè simul in eodem communi pediculo exeunt, lutei, quam præcedentem pallidiores, omnium minimi, quibus succedunt *fructus* orbiculi aut rotule figuræ, per maturitatem albicantes, aspectu pulchri, rugis circum oras eminentibus eleganter veluti crispati; *semen* reliquorum simile flavicans. Hanc speciem in Sicilia propè promontorium *punto Cerculo* dictum, non longè à *Paralu* collogimus, ubi & multas alias rariores plantas.

Locus.

Orbiculis circum oras rugosis ab aliis omnibus *Medicis* faciliè distinguitur, præsertim si colorem per maturitatem in flavo albicantem adiciat.

7. *Medica dolata seu orbiculata, orbiculorum gyris: circa margines utrinque rugosis, per maturitatem nigricantibus.*

Folia huic ampla, superiora acuminata, inferiora extremitate subrotunda. *Fructus* parvi, in longis pediculis bini, dotati potius quam orbiculati, è tribus vel quatuor circumvolutionibus constantes, ad spirarum margines utrinque profundis rugis sulcati.

8. *Medica dolata levius, tornata major & minor tenui Park.*

Fructus hujus leves sunt, duri, per maturitatem nigri, dolii figuræ, plures simul in eodem pediculo congesti, minores: reperiuntur tamen, Parkinsono autore, majores, singuli & bini in eodem pediculo nascentes. Hanc etiam in Italia & Sicilia invenimus.

Locus.

9. *Medica Catalonica elegans* Edwardi Morgani.

Fructus figuræ doliaris est, & crebris tuberculis scabro, similis ligno illi quo brachia manisque muniunt Itali, ad pilam inter ludendum defendendam & feriendam propellendamve. Hanc ubi collegimus jam non recordamur.

10. *Medica coelestis spinosa, echinis magna utrinque turbinate cum spinulis reflexis. Medica majoris Bæticæ species prima, spinulis intortis* Ger. emac.

Caulis fundit cubitales aut sesquicubitales, quadratos, hirsutos, striatos, satis crassos, ramosos, infirmos tamen, nec se sustinentes, interdum, maxime propè terram. *Folia* in caulibus alternantim posita sunt longioribus intervallis, tera simul in pediculis longis, que propè radicem obtusiora, versus summitates caulium in mucrones acutiores exeunt; singula singulis maculis nigris mediâ parteâ occupantibus insignita, circa margines leviter crenata. Ad eorum uniuscujusque pediculi hinc inde opponitur veluti antecula quadam dentata & in acutum exiens. Et foliorum sinibus propè summitates caulium exeunt pediculi, *flascular* sustinentes duos vel tres, raris plures, flavos, satis grandes, clypeiformi petalo nigricantibus lineis striato. Plocculis succedunt *fructus* cochinati grandes, nucis myrtillicæ parve magnitudine, utrinque turbinati, singulis volutis duplici serie spirularum

spirularum minorum, hinc inde reflexarum & recurvarum, non extantium sed fructui appressarum munitis; *semina* intus continentes magna, reniformia colore rubro seu spadiceo splendente. Hæc species foliis maculosis, echinorum magnitudine, spinulis recurvis, seminibus spadiceis à reliquis suis fortis distinguitur.

11. *Medica magna echinata. An magna turbinata* J. B. ? *Medica majoris Bæticæ spinosa species altera* Ger. emac. *Hedge-hogg.*

Hujus etiam cauliculi seu ramuli humi procumbunt, striati, glabri, quadrati, subinde rubentes, tres vel quatuor pedes longi: *Folia* pariter levia, circa margines eleganter crenata, acutiuscula, nullis maculis notata: *floris* parvi, lutei, reliquorum similes: *Fructus* echinati magni, nucis myrtillicæ parvæ magnitudine, & interdum etiam figuræ elliptici scilicet aliis rotundi, turbinati, sex aut plurius circumvolutionum arcu commissurarum; unaquæque spira gemino spirularum [rigidiuscularum acutarum oblongarum utrinque extantium] ordine munita est, medium secante zonula perpetua. *Semen* compressum renis instar sinuatum, colore spadiceo obscuro seu nigricante, & velut polito. *Fructus* seu echinus hujus nonnihil lanuginosus videtur, quod in nullo alio genere hætenus observavimus.

In insula ad Promontorium Siciliæ Pachynum dictum invenimus. Apud nos ob fructus echinati *Locus* elegantiam frequens in hortis feritur. *Fructus* magnitudine & hirsute, spinulis crebris rigidis, & feminis colore spadiceo ab omnibus nobis hætenus cognitis *Medicæ* specibus faciliè distinguitur.

A. 12. *Medica echinata glabra cum maculis nigricantibus* J. B. *Trifolium coelestium folio cordato maculato* C. B. *Trif. cordatum* Ger. *Medica Arabica Camerarij, sive Trifolium cordatum* Park. *Heart-Cress* Hill, *or Elaver.*

J. B.

Bicubitalis per terram spargit *caules* [in solo letiore aut hortis culta fortasse, apud nos enim spontanei caules vix pedalem longitudinem superant] glabros, & in iis *folia* terna, glabra, per extremum latiuscula & serrata, quorum quædam cordis effigiem nonnunquam exhibent, quam, cum planta primum provenit, asperæ maculæ nigricantes repræsentant. Apud nos *folia* maculas hæc, ex rubro nigricantes perpetuo retinent. *Floris* lutei, parvi, duo, aut tres: *Siliques* coelestæ, parum compressæ, spinulis per margines non tamen admodum rigidis dum pungentibus obtixæ, magnitudine mediocri. *Semina* per maturitatem flavicant.

In palucis ficulioribus & arenosis maritimis præcipue, in Angliâ nostrâ, nec minis in regionibus *Locus* transmarinis, frequens est. *Folia* cordatis, macula in medio singulorum ex rubro nigricante pictis, *siliques* parum compressis, spinulis minute rigidis armatis, ternis, quaternisve in eodem communi pediculo seu furculo, minoribus, ab aliis specibus faciliè discernitur.

Medicæ speciem habemus nescio ubi collectam, foret circa Messaniam, cum hac inscriptione.

13. *Medica foliis & semine Medicæ cordatæ echinata, echinis duriorebus.*

Fructus majores sunt, spinis longis, crassiss, duris & rigidis muniti, è quatuor aut quinque volutis compositi.

14. *Aliam adhuc foliis minimis, echinis satis magnis pro plantæ parvitate, compressis, quatuor volutis constants, spinis longis, crassiss rigidis borrenibus.*15. *Medica dolata spinosa major* Siegen.

Hujus caules & *folia* reliquorum similia sunt, [in sicco hirsuta videntur] *Floris* eoque frequentes fructus in pediculis uncialibus singuli aut bini; hi majusculi, figuræ doliaris, spinulis brevibus rigidis, non extantibus, sed fructui ferè appressis, horridi è quatuor, quinque, aut sex summum spirarum voluminibus compositi, arcu junctis.

Circa Messaniam observavimus.

Aliam hujus speciem habemus fructu majore & longiore, spinulis brevibus arcuatis appressis.

Locus.

16. *Medica magna turbinata* J. B. *Trifolium coelestium turbatum sive fructu compresso, oblongo* C. B.

J. B.

Cubitales & sesquicubitales *caules* emittit, hirsutos, multis ramis fillos, *foliis* tergeminis, hirsutis, *Trifolij* præteritis purpurei paribus, aliis veluti triquetris, per oras incisis, quorum pediculi longiusculi pinis caulem ambiunt. *Floris* parvi, lutei, pediculo hærent unciali & sesquialci; quos sequuntur *fructus* turbinati, sex aut plurius circumvolutionum, arcu commissurarum, duri. Unaquæque spira gemino denticellorum ordine calata est, medium secante zonula perpetua. *Semen* compressum, renis instar sinuatum, Foenugraci semini par, aut etiam paulo longius. Hæc planta, si descriptionem rectè intelligo, mihi hætenus incognita est: accedit tamen ad *Medicam* nostram magnam echinatam.

17. *Medica spinosa* *diversa*, fructu ovali spinulis brevioribus & rigidioribus.

Caulis huic glabri, vel raris admodum pilis hirsuti, rubentes. *Folia* prelongis pediculis infident, quam *Medicæ* dolatæ spinosæ majora, breviora, obtusiora, argutis denticulata, averis parte glauca, brevi

N n n 2

nam imitata. Echinos suffinenti fureculo ad exortum, brevi pediculo harent tergemina folia hirsuta, aliquando subrubra ferè condata, in ambitu ctenata tam exigua ut simul omnia dimidiatus unguis digiti minimi facile possit tegere.

Locu.

Utrum observavit & legit Cherlerus.

Hæc parvitate sua & spirarum paucitate à precedente nobis observata differre videtur: hæc autem accidentia loco fortè natali steriliori & sicciori imputanda.

31. *Medica lunata* J. B. Park. *Trifolium siliquid falcate* C. B. *siliquid lunata* Ger. emac.

Folia huic parva, Medice legitime, circa margines dentata: flores lutei: siliqua latæ, compressæ, pollicis ungue majores, ad Auriculam curvati, crisum galli non malè expriment. De loco nihil certi traditur, nisi quod Lobelius Lunariam radicem invenimus cui titulum fecimus *Medica fructu com-*

Locu.

Nos circa Messaniam Siciliæ Medice speciem invenimus cui titulum fecimus *Medica fructu com-*

presso circum oras dentato, quæ multo minor erat descripta [fructum intelligo] & integrè aut selsqualiter circumvolutione constabat, alias similis. An *Medica lunata* quædam minor *J. B.*? Ad margines vinearum provenit.

Remane adhuc tres quatuorve *Medice* cochleate species, à C. Bauhino in Prodomo descriptæ. Verum descriptioes adeo obscure & generales sunt, absque certis, characteristicis & distinctivis notis, tum de locis, tum de odore, ut nos dubios relinquunt, an specie distinctæ sint ab omnibus superscriptis necne, præsertim cum ut nos dubios relinquunt, an specie distinctæ sint ab omnibus superscriptis necne, præsertim cum ut nos dubios relinquunt, an specie distinctæ sint ab omnibus superscriptis necne, præsertim cum

ut nos dubios relinquunt, an specie distinctæ sint ab omnibus superscriptis necne, præsertim cum ut nos dubios relinquunt, an specie distinctæ sint ab omnibus superscriptis necne, præsertim cum ut nos dubios relinquunt, an specie distinctæ sint ab omnibus superscriptis necne, præsertim cum

Locu.

* 32. *Trifolium falcatum* Pack. *F. Gregorii Rhogetensis* Clus. ap. ult. *Trifolium siliquid falcate* alterum C. B.

Clus. Hujus ramuli binos circiter palmos longi sunt, & humi sparsi: folia Trifolii similia: *Flosculi* exigui, havi & inodori: *cornicula* alternis, jam in hoc, modo in altero ramuli latere per brevem intervalla conferunt hancuram, & cauliculo vel ramulo adherent nullo ferè petiolo, & in singulis nodis quinque plurimum conjungunt, seminantia longa & falcate modo curva.

Invenit hoc genus Fr. Gregorius in summo quodam colle arenoso cenobio Montis Calvarie ad Bononiam vicino.

A. 33. *Trifolium cochleatum modiolis simissi* Cat. Ang.

Cum diu est ex quo hoc viderim non bene recorder, an ab omnibus superius traditis distinctum sit necne. Fructus parvus erat conis segmentum aut rotæ modiolum aliquatenus representans.

Locu.

Orfordiæ Suffolciæ in aggeribus marinis ad portum copiosè.

Trifolium cochleatum fructu magis tortili, quod Martia Cydonia, Repens Retimi nomine ex Creta Honor. Belli missi.

Hujus meminit C. Bauhinus, non describit, quod sciam.

C A P. X.

De Loto herba.

Lotus nomen accipit à voluptate, ab antiquo verbo *lot*, quod significat *desidero, imbuo, bato, volo, exopto, desidero, video*. Jo. Bod. à Stapel.

Loti à reliquis leguminibus trifoliatis distinguuntur quod præter folia terna in extremo pediculo, bina habeant ad ejus exortum cauli adnata, ut quoddammodo Pentaphylle dici possint.

1. *Lotus siliquosa flora fusca tetragonoloba* J. B. *siliquid quadrata* Ger. emac. *quadrupinnatis siliquis* Park. *ruber siliquid angulosa* C. B. *square-cobbed* Detch.

J. B. Radice tenui, paucis fibris donata nititur, ex cujus capite oriuntur caules pedales interdum aut longiores, teretes, hirsuti, in aliquot alas diviti, procumbentes ferè. Folia ex certis intervallis terna juncta, reliquis duobus semper caulem amplectentibus, ut in Loto corniculata, sed longè majora, hirsuta. Flores ex singulis foliorum alis plerumque singuli, pediculis fescuncialibus insidentes, exeunt: ad ipsam tamen calicis basin apponitur solum reliquis quæ in caule simile, tribus tantum partibus constans. Flores autem Pisi formæ, minores, holosericium coccineum vulgo dictum saturum provocantes: Scutum tamen folium erectum dilutius est umbone seu folio medio. Siliquæ solum circiter longe, angulose, crassiusculæ, quatuor membranis sinuatis, ceu sagittarum alis, appositis donatæ: in quibus continentur semina magna, rotunda, subflava, quæ dentibus resistunt, sapore pisi, esculenta, unde & ipsa planta, *Pisum quadratum* nonnullis dicitur.

Floret

Floret Junio, cumque semen perfectum radicibus exarefacit. In collibus Messanæ Siciliæ imminetibus spontaneam invenit.

Tempus. Locu.

2. *Lotus siliquosa lutea Monspeliensis* J. B. *præteritis siliquis luteis* C. B. *præteritis Monspeliensis* Park. *trifolia corniculata* Ger. icon male *siliquis incurvæ* repetitur. *Lotus quadrata siliquid, flore luteo* Hort. Pat.

J. B.

Ut fibris multis obstitam habet radicem, ita plurimum aliquando capitum: folia Loto corniculata quina, quorundem quoque cauli adnascuntur, majora tria simul coherent, jam dicti: Loti [Ornithopodi siliquis] folia magnitudine vincentia: flor unicuique cauliculo in cacumine junctis, magnus luteus, quatuor fribus ad latera donatus, ex longo calice erumpens: siliqua succrescit unica, fescunciam longa, quatuor secundum longitudinem membranulis angulis decurrentibus velut quadrata, prius insit.

Locu.

Circa Genèvam in pratis, necnon circa Monspelium copiosè provenit. Aliam hujus speciem invenimus in pratis prope Tybidis fluvii ostia una cum descripto nascentem cui titulus in Catalogo nostro plantarum transmarinarum.

3. *Lotus siliquosa lutea siliquis pinnatis striatioribus & longioribus*.

Hanc videntur describere D. Magnol sub titulo *Loti marit. lutei siliquæ, folio pingui glabro*, quæ foliis glabris pinguis & crassis, siliquis etiam angustioribus à precedente distinguitur. In utraque radix magna est, quæ tubertum habet odorem.

In toto tractu maritimo in herbis, præcipue circa stagnum Volcarum inter juncos oritur. *Bo-Locu, tam, Monsp.*

4. *Lotus edulis Cretica* Park. *pentaphyllos siliquid cornutæ* C. B. *Trifolium sive Lotus Hieracense edulis siliquosa* J. B.

Bel.

Multos tenues caules à radice profert. Folia Trifolii, angusta, crassiuscula, aliquantulum mucronata, terna semper sibi conjuncta. Flores luteos Pisi, quibus succedunt siliquæ rotundæ, falcate, ad pro ratione plantæ magnæ.

Inter segetes invenitur & in marginibus agrorum frequentissime, herbisque omnibus nota est. *Si-Locu*

Inter segetes invenitur & in marginibus agrorum frequentissime, herbisque omnibus nota est. *Si-Locu*

Hanc vel et similem plantam invenimus prope Neapolim in Italia, atque etiam in Sicilia. Trifolium corniculatum Creticum flore luteo Park. ap. corniculatum Creticum *Alpin. exor. luc. ræfero*: cum *Alpinus* ipse eandem credat *Lotum Hieracense* dictam & Trifolium suum corniculatum Creticum.

Lotus nostra quam circa Neapolim copiosam invenimus, cauliculis erat longis, ad terram redinatis, ad intervalla satis longa foliis vestitis reliquarum similibus, duobus ad pediculi exortum, tribus in ejus extremo, pro longitudine sua satis latis, glabris, quantum in hoca discernere licet. Ex alis foliorum egrediuntur pediculi tres uncias longi, unicum singuli florem suffinentes luteum, ad cujus basin apponuntur folia terna. Floribus succedunt siliquæ crassæ, digitum circiter longæ, recurvæ. Semina quot vel qualia continuerint non recordamur.

Loti speciem circa Neapolim in Italia observavimus, quam Lotum incanum majorem, seu Trifolium corniculatum siliqua grandi, incanum maritimum denominavimus.

Magnitudine sua & foliorum canitie à reliquis hujus generis differt. Prope urbem ipsam à petrarum rimis versus Pauliupum montem oritur & Trifolio corniculato primo *Dod.* multo major & fruticosa vilis est. An *Lotus pentaphyllos* major alter *C. B.*?

A. 5. *Lotus corniculata glabra minor* J. B. *Lotus sive Melilotis pentaphyllos minor glabra* C. B. *Trifolium siliquosum minus* Ger. *corniculatum primum* *Dod.* *birds-foot* *Cretic.*

J. B.

Nigro cortice radix lignosa, multifariam partita, coeuntibus in unum portionibus longissima evadit, raris fibris donata, reptans, sapore subdulci & adstringente: virgule tenues, humi ferè procumbentes, brachiata, folia sustinent ex intervallis terna Trifolii aut quina, quorum duo inferiora cauliculo adnascuntur, pilosa: [sunt quæ paucos aut nullos pilos habent] acuminate, pinguis, adstringente sapore prædita. Flores densè tanquam in umbella stipati, apertæ floribus similes, lutei, quogente sapore prædita. Flores densè tanquam in umbella stipati, apertæ floribus similes, lutei, quogente sapore prædita. Flores densè tanquam in umbella stipati, apertæ floribus similes, lutei, quogente sapore prædita. Flores densè tanquam in umbella stipati, apertæ floribus similes, lutei, quogente sapore prædita.

Locu.

In pascuis ubique obviam se dat. Hujus aliam speciem invenimus inter segetes & in locis humidioribus fruticosiore & ramosiore, foliis angustioribus: cui titulum fecimus in *Cat. Ang.*

A. 6. *Trifolium corniculatum minus, angustioribus foliis fruticosius*.

An *Trifolium corniculatum frutescens tenuissimis foliis* C. B. Prod. cujus descriptionem v. infra.

A. 7. *Loti*

- A. 7. *Loti corniculati major species* J.B. *Lotus pentaphyllos flore majore, luteo, splendens* C.B. *Trifolia filiquis varietas major* Ger. emac. *Trif. corniculatum tertium* Dod. *The greater Bird's-foot-Trefoil.*

J. B.

Altor est multo quam vulgaris: caulibus enim cubito ac etiam sesquicubito altioribus affurgit: foliis per ramos tribus ex uno pediculo, uncialibus circiter, duobus item pediculi expertibus caulem complexis. Flores peculiaribus furellis, & in summo caule in orbem congesti, majores, lutei foliis quibsdam coronati subiectis. Siliquae numerosae, rectae, unciales & sesquunciales. Hujus caules & folia, sed praecipue umbellae antequam flores aperiantur incana lanugine hirsuta sunt, seu pilis molli- bus canescentibus obrita. In pratis humidis & ad sepes.

Videtur hanc describere D. Magnol sub titulo *Loti pentaphylli majoris* hirsutis candicans C. B. Vide Bot. Monsp.

- 8. *Lotus pentaphyllos major hirsutis candicans* C. B. *Melilotus vulgaris alter sylv. Cae.*

In sylvestribus & virentibus adfictis nascitur, brevior, foliis subhirsutis, candidioribusque: flore ve- lut in capitulis copioso, odoris exigui, Lotum emulans, filiquas fort incurvas. Quam plantam intelligat Catalpaus nescimus: nullam enim Loti speciem novimus floribus in capitula congestis, filiquis incurvis. Rectius fortasse ad Melilotum retuleris.

9. *Lotus pentaphyllos minor hirsutus, filiqua angustissima* C. B. *Lotus corniculata filiquis singularibus vel bini* tenuis J. B. *Lot. cornic. minor pilosus* Park. *Trifolium corniculatum minus pilosum* C. B. prod.

J. B.

Multifida, infirma radice terre haeret: caules emittens rectos, numerosos, pedales, ramosos, sub- rubentes, longis albicantibus pilis obfictis: ad quorum nodos terna folia Meliloti nobilis, oblongiora, acutiora, binque nihil minora cauli ad pediculi exitum adnata. E foliorum sinu pediculus exit singularis, tenuis, uncialis & longior, in quo cacumine flor luteus ex calicibus hirsutis. Siliquae ple- runque singulares, rarissime binae, unciam longae, teretes, semine copiosissimo, ad vicenarium ferè numerum, tenui, Portulacae pari, ruffo, rotundo, sapore leguminoso refertae.

Prope Neapolin in Italia collegimus. Inventur & in Italia Narbonensi.

10. *Lotus pentaphyllos frutescens tenuissimus glabris foliis* C. B. pin. *Trifolium corniculatum frutescens tenuissimus foliis* C. B. prod. *Lotus corniculatus frutescens* Park.

Locu.

C. B. prod.

Caulibus est tenuibus, viridibus, glabris, pedibus, in plures ramos palmo minores brachiatis, foliis angustissimis cinctis. Caulicorum summitatibus, quemadmodum & pedicellis ex foliorum alis prodeuntibus, flosculi bini terni, rarius quinti, in orbem dispositi, lutei coloris insident: quos siliquae binae, ternae, breviores & crassiores quam in precedente, in longum apicem desinentes, in quibus semina exigua, sequuntur.

Montepelio habuit C. Bauhinus & ex Italia. Hoc per simile est, si non idem Trifolio nostro cor- niculato angustifolio fruticosiori, cujus superius meminimus sub prima specie. Flores tamen, eodem, sequentes siliquae, in hoc pauciores sunt in eodem pediculo quam in illo.

11. *Lotus filiquosus glaber flore rotundo* C. B. *Trifolium haemorrhoidale alterum minus, sive Lotus Lybia Dalechampii* Park. *Trif. retum Montepellulanum* J. B.

J. B.

Caules habet rectos, robustos, bicubitales, ramosos, nonnihil angulosos, glabros penitus, aut pa- rum hirsutos: folia quina, bina minuta, cauli apposita ad pediculum exortum, reliqua tria extremo haerent pediculo, quibus folia Trifolii albi Dod. magnitudine cedunt & rotunditate, superant vero lanugine. Flores confertim conglomerati privatis furellis ex foliorum sinu ortis, corollae instar pen- duli, albicantes, inferioris folii rostellum arripunt. Siliquae in orbem radiatae, nonnihil inflexae, tenues, viginti quatuor interdum, omnium pediculis medioeriter brevibus, in furellis caute coeuntibus, uncia breviores, teretes, glabrae, fuscae, seminibus referte nigricantibus, Papaverina aequan- tibus.

Ad rivos & in locis humidis, circa Messanam Siciliam, Tropiam Calabrias, & Montepelum Galliae Narbonensis hanc observavimus.

Locu.

Oxytriphylum Scribonii, Lotus sylv. Clus. hist. i.e. Lotus fruticosus Granatensis Park. huic eadem videtur.

12. *Lotus pentaphyllos filiquosus villosus* C. B. *Lotus incana sive Oxytriphylum Scribonii Lorgi* Ger. *Lotus haemorrhoidale major sive Trifolium haemorrhoidale majus* Park. *Trifolium album retum, hirsutum valde* J. B.

J. B.

Multis ex eadem radice solonibus rectis, cubitalibus & bicubitalibus fruticatis, gracilibus, lignosis, te- retibus, hirsutis & ramosis. Folia cana lanugine pubescent, terna, quaxlam subrotunda, potissimum priora & parva, cum parvis duabus appendicibus: superiora in obtusiorum mucronem desinunt, & ex his quaxlam majora, ad quae appendices etiam magna, ita ut sint quina folia, sapore insigniter citra morum ullum alimvie aeternitatem qualitatem astringente. Flores extremis ramulis emicant, plures

plures juncti, positi patulo: singularium forma quae Trifolio Alaphato, seu color candidis, ex cali- ce valde hirsuto & virolo. Juxta calices & flores foliola longa: breves, crassiusculae superveniunt fi- liquae, coloris spadiceae, formae stercoreis magni muris caudati: semen in his rotundum exiguum flavescens.

Inter Montepelum & Peroul: Circa Messanam Siciliam major & lignosior habetur. D. Magnol in Locu. Valens Sylva fe bicubitalem & tricubitalem observasse refert.

13. *Dorycnium Montepellulanum fruticosum* J. B. *suppositum Melitense & Hispanicum* Park. *Hispanicum* Ger. *Trifolium album angustifolium, floribus velut in capitulum congestis* C. B.

J. B.

Totum albidum est, ad sesquicubiti altitudinem excrefcere solitum, cujus novelli adhuc ramuli obliqueofo, fractique contumaces existunt, adulescentes, aut loco aperiore nati, multum durescunt: folia ex intervallis terna, quaterna, sed saepius quina, radiata sine pediculis adherent, oblonga, an- gusta, albi lanugine pubescentia, Clusio adstringentis gustu. Flores extremis ramulorum innas- centur, in orbem glomerati, albi, quorum singulares ad Trifolii praetensis albi flores accedunt, sa- pore (ut nobis quidem videtur) nonnihil astringente. Hofce exiciunt flosculi plures simul juncti, parvi, quibus singulis semina continentur singula, vericolum (ut prodidit Clusius) seu varia, quaxla ferè Tithymali parvulis semina tum figurâ, tum colore, tum etiam magnitudine. Radix satis crassa, dura & lignosa, exterius nigra, intus alba.

In laxolis collibus & ad sepes prope Montepelum nascitur.

Locu.

14. *Dorycnio congener planta* J. B. *Dorycnio congener Clusii* Park. *Lotus pentaphyllos incanus* C. B. *Doryc. Montepellensium* Ger. quoad iconem, nam descr. est alterius plantae.

J. B.

Cubitalibus & viminalis modo obliqueofo virgis, superioris gracilioribus, nec ut illius lignosis, ab eadem radice pluribus oritur, in frequentes ramos divisis, foliis cinctis crebris, quinis simul ab eo- dem puncto ortis, quam praecedentis longioribus, angustis, acuminatis, minus etiam quam illius in- canis. In summis caulibus inque pediculis longis & foliorum alis agrestis flosculi parvi, plures simul in capitulum subrotundum congesti, quantum memini ex albo rubescentibus: quibus succedunt siliquae parvae subrotundae, per maturitatem spadiceae, singula singula semina continentes rotunda, Si- nepos magnitudine.

In palustribus prope stagnum marinum: L'Estang dictum non longe Montepelio copiosius provenit. Locu.

In Germania juxta fluv. Lycum Augustum Vindeborum praevalentem invenimus. Dorycnio congener Clusii species a nostro diversa esse videtur: cum flores longe majores sint & diversi colo- ris: folia breviora lateriorque. Glauca Alpina in Exot. quoad folia & florum colorem, & locum na- talem cum planta nobis descripta convenit: differt paucitate florum in eodem capite, & numero se- minum in eadem filiqua: in his accedit ad Trifolium album rectum hirsutum valde J. B.

15. *Trifolium argentatum floribus luteis* J. B. *Lotus asperior fruticosior* Park. *Lotus fruticosus inca- nus filiquosus* C. B. *An Trifolium glutinosum saxatile argenteum flore odorato Zanoni?*

J. B.

Basis hujus singularis, lignosa, gracilis caules fundit palmares & longiores, tenues, hirsutos: folia terna altera parte argenteo nitore splendentia, pilosa, altera vero viridantia. Flores cacumini cau- lum haerent, magno, lutei, hirsuti, & laciniato villola calice.

In collibus circa Montepelum collegimus.

Locu.

Secundum Zanoni floribus succedunt filiquae hirsutae, unciam longae, continentes semen planum, ovale. Ad pedem Montis Baldi crescit & locis laxolis gaudet.

16. *Lotus sylvestris Dioecordia* Ponz Ital. Sylv. Creticum Park.

Ponz.

Caules surgit pedales folia vestitos ad singula genicula quinis, quorum duo minora cauli hinc inde adnascuntur, reliqua tria intermedia ejusdem originis brevissimis & ferè nullis pediculis intercedenti- bus haerent parva, obscure viridia. Flores parvi, lutei, parum & foliorum alis exeant, partim sum- mos caules terminant, bini plerumque simul: quos totidem sequuntur siliquae valde tenues & longae, semina continentes Sinapeos non majora. Radix parva, dura, annua. Sapor totius plantae legumi- hosis cum aliqua amaritudine mox evanescens.

- * 17. *Melilotus quadam Cretica Alp. exot.*

Alpin.

Ex radice tenui, longa, gracili, in aliquot tenuiores radicales divisa caudiculis fert longos, graciles, foliis, Trifolii corniculati Cretae similibus, sed longioribus pediculis innitentibus, vestitis, & per terram stratos, ac veluti circa radicum luxuriantes: in quorum summitatibus procreant bini flores, lutei, Trifolii falcati floribus magnitudine & figurâ similes, quibus singulis foliola corniculata, longa, recta succedunt, inque his continentur semina flavescencia, parva & rotunda, gustui primò subdulcia, mox cum modico calore aliquid astringentia.

- * 18. *Lotus wankbergii fruticosa Cretica argentea, filiqua longissima propendens rectis* Mocif.

Mocif.

Caules erit fruticosi, bicubitales, aliquando altiores, incanati, ad quorum singula genicula excedit bina folia, in mucronem obtusum terminata, atque in summo pediculo terna majora & obtusiora, omnia tam subus quam supra argentei lucidi coloris. Ex singulis alis inter pediculum folia & caulem exilunt pediculi unciales, gerentes in cymis summis ternos, quaternos, nunc plures, nunc pauciores

pauciores flores luteos; quorum singulis delapsis succedunt *siliques* singulae. Loci vulgaris glabra siliquis duplo crassiores, sequentiam longa, rotunda, recte non curva, quo à Trifolio corniculato Cretico *Alpini* distinguitur.
Semina Chalepo usque Syriæ emporio transmissa hanc plantam descriptionis auctori produxere.

19. *Lotus flore luteo, corniculis articulatis, Sicula. An Trifolium Scorpioides Park?*

Radix alba, simplex, in nonnullis plantis in fibras spargitur imò parte: *Cauliculi* plures, in terram procumbentes: *Folia* glauca, è quinque foliolis composita, si annueras pinas seu aurículas ad pediculorum exortum hinc inde cauli adnatas, ut in reliquis *Lotis*. Flores parvi, lutei, Trifolii corniculati, sed minores, ad nodos vel singulares, vel bini & interdum terni simul. *Siliques* longe, tenues, corniculatae seu contortae (spirae in modum, aut Scorpioidis Telephii, articulate, *seminibus* oblongis, flavicantibus in singulis internodiis.

In Sicilia propè promontorium dictum *Punta Cerculo* non longe à *Puzos*. Hæc nobis ostensa est. *Montepeli* (quantum memini) pro *Coronopo* ex codice *Cæsareo*.

20. *Lotus siliquis Ornithopodii J. B. C. B. An Sylvestris Creticus Park? cuius icon non bene respondet Plantæ.*

J. B.

Unica ex *radicula*, albi, duriusculâ, paucis fibris donatâ, *cauliculis* exeunt aliquot, teretes, in aliquot ramulos ex se(cuncialis intervallo diviti: Ex quorum geniculis *folia* herent quina quorum inferiora duo superioribus tribus magnitudine cedunt, nullo sapore manifesto prædita: Extrema *stipula* occupant lutei, quales in *Loti* corniculati glabra, nigris lineis striati; quibus succedunt *siliques*, ex uno geniculo duæ, tros aut plures, [imo fere plerumque] se(cunciam aut ad summum duas uncias longe, falcata, compressa, atro-purpurea, seminum exuberantias pulchre exprimentes. Nobis in una siliqua ad quatuordecim semina annua vera compressa.

Propè *Messaniam* Siciliæ in lateribus montium urbi imminuentium invenimus, & in insula ad promontorium Pachynum nunc *Capo Passaro* dictum.

* 21. *Melilotus, rectius Lotus, Hispanica foliis maculatis C. B. Park.*

C. B. prod.

Ex *radice* parva ramuli palmares, aliquando pedales, tenues, emergunt, quos ambiunt *folia* bina hinc inde: ex quorum alio petiolo prodeunt tria *folia* sustinet, obtusa, atrovirentia, & ob venas candidas per ea difcurrentes maculata. Flores parvi, pallidi.

In montibus Castiliæ frequens.

22. *Dorycnium Dioicoides fortè Ponce Park. Jacq. Oleæ folio affinis C. B. item Cneo albo affinis epulem.*

Pon.

Ad se(cupiedalem altitudinem assurgit, multis ramis fruticosus, quibus adnascuntur *folia* crebra, parva, longa, angusta, rugosa & venosa, quam *Oleæ* minora, nullo ordine posita. Flores papilionacei, nunc albi, nunc pallidi. Semen non videt auctor; verum leguminosa fuerint oportet siliquis inclusa congenerum modo. *Radices* fibrolæ.

Hujus semina è Creta ab Honorio Belli ad se thissa Lago-chymica nomine scribit C. Bauhinus in *Pon.*

Imperfecta Ponce descriptio nobis non satisfacit.

23. *Lotus sativa Græca maculato folio C. B.*

Lotus sativa, & cum solum modo maculâ rufâ, modo nigra notatum sit, & caligini oculorum medeatur, à quibusdam *responsum*, id est, Trifolium oculatum vocatur *Aug.*

CAP. XI.

De Cytis.

Cytisum à Cythno insula in qua inventus est dictum voluit. Plin. lib. 13. cap. 24. *Inventus hic frutex in Cythno insula, inde translatus est in omnes Cycladas, mox in urbes Græciæ, magno casu proventus, propter quod maxime mirum videri esse in Italia. Non asinum, non grandinam, non necem injuriarum expavecit: Adiciit Hyginus ne hostium quidem ob nullam gratiam ligni.*

Jo. Badoæ à Stapel nomen impositum videtur. Sed non ideo notandum, quod mammillas lacte æqualiter distentas faciat. Tac copiosum generare Cytisum docet Columella lib. 5. c. ult. Cytisum in agro esse quamplurimum maxime refert, quod Gallus, apibus, capris, bubus quoque & omni generi pecudem utilissimum sit, quod ex eo cito pinguecit, & lactu plurimum præbet ovibus, tum etiam, quod cito mensibus viridis eo pabulo uti, & postea arido possi. Mulieres quidem si lactu inopia premuntur Cytisum aridum in aqua macerare oportet, & eius tota nocte permaduerit, postero die expressi succi ternas hominas permisceri

medico vino, atque ita potandum dari, sic & ipsæ valebunt, & perci abundantia lactis confirmabuntur. Eadem ferè habet Plinius loco supra citato.

Cum Cytisum nihil aliud sit quam Trifolii filiquiosi genus frutescens, non obstant lignea substantia quâ constat, iis subjungendum duxi.

1. *Cytisus hirsutus J. B. Cyt. foliis subrotundis laevigatis hirsutis C. B. Hispanicus arboreus Park. Pseudocytisus hirsutus Ger. Shrub-trefoil.*

J. B.

Trium & quatuor cubitorum *virgæ*, nigricantibus, hirsutis, non admodum fruticosi, neque lentis, donatus est. *Folia* terna, nonnulli oblonga, hirsuta utrinque: [Clasus supina parte viridia, pronâ subrotunda laevigata hirsuta] Flores in ramulorum fastigiis potissimum fert, licet & ad latera interdum habeat, plures simul congestos, magnos, luteos, [aureo colore fulgentes Clasus] & calicibus longis, lamuginosis: *siliques* vix longis pilis obitas, se(cuncialis longiores, paulo tridente unciæ latiores, per maturitatem nigricantes, semina claudentes Genistæ seminibus paria, subnigra, ex observatione Parkinsoni.

Hanc speciem Clasus solummodo ad montium radices circa Calpen, & in Bæticæ maritimis flo. Locum rement invenit: Nos in Italia & Sicilia frequentem observavimus.

2. *Cytisus incanus Ger. incanus folio oblongo Austriacus C. B. incanus Germanicus Park. Cyt. Clusi Pannonicus alter foliis omnino incanis J. B. Cytisus P. Clus. hirt.*

Clus.

Cubitalis nonnunquam fert *virgæ*, rectas, tenues, vimineas, lentas, quas ab infimo ad summum usque exornant *folia* terna, uni petiolo inherenta, Cytisio Gelsii ferè similia, sed omnino incana, angustiora, gustu amaro, quævis tria pingula esse videntur. Ex singulis interdum foliorum sinubus ramuli prodeunt, finitibus foliis sed minoribus obiti, ferentes in summo quinos aut senos flores, *Loti* præstantis herbe [quam à prægrandibus siliquis nonnulli filiquiosam congruunt] floribus per similes, coloris aurei, odoris non expertes: & ex foliiculis deducit *siliques* planas, oblongiusculas, hirsutas omnino, atque in his *semen* subrotundum, planum, nonnunquam tumidiusculum & rotundiusculum, durum, quod maturitate desiccantibus siliquis excidit. *Radix* dura est & lignosa, nigricans & summa resurre sparsa.

Clasus frequens est tota Viennensi agro, & multis aliis cum Austriæ prætoris & inferioris, tum Locum & Pannoniæ locis aridis propter vias. Floret Julio & subinde usque in Autumnum; semen sub Augusti Tempus. finem & Septembris maturefcit.

Parkinsonus Cytisum album sylvestrem *Cord. hist.* huc refert, quam C. Bauhinus pro distincta specie proponit sub titulo Cytisii albicantis folio trifolii vulgaris.

* 3. *Cytisus hirsutus major foliis pinnatis C. B. Cytisus pinnatis Ger. incanus major foliis pinnatis, five quinq. speciei altera Clasus Park. Cytisii secundi speciei altera Pannonica Clasus, hirsuta valde J. B.*

Clus.

Multo major est, crassioribus *virgæ* [quam quinta species *Clus. hist.*] admodum hirsutis, foliis duplo amplioribus, *siliques* seu lobis majoribus: ipsi etiam flores colore magis aureo rutilant. Juxta locos in Pannonia & Austria nascitur hoc genus, sed rarius est, & minus obvium superiore Locum. [V. Clasus] illius etiam semen vermiculis obnoxium.

* 4. *Cytisus incanus siliqua longiore C. B. Cytisus octavus Ger. Cytisus montis Caleris J. B.*

J. Bauhinus è ramo secco ita describit, Teretes, tenues propagines alternatim producit, tantillum hirsutas, in extremis, per quas *folia* terna, Dorycnii ferè Montpellierensis paria, quædam brevillima & penè nullo pediculo; inter Cytisii genera minora *folia* non observavi. Qui collegissent dicunt ad aliquot cubitos excreverit. Flores pediculo brevi herent, longo per ramulorum extrema agmine, Genistellæ pares, lutei, calyculo subhirsuto, in acutis lacinias diviso. Rami interdum candidi cum desorefcit.

Adversariorum auctores sequentibus verbis, Quia quis Romæ regiâ viâ Florentiam adit, oppidulo cui nomen Aquapendule, declivi & depressa etiam planitie feracissima Cytisum fruticem quinque sexve cubitis proceatorem, Genistæ farmentis pluribus, gracilibus, præduris, stratis, vidimus itatum ab imo, aut paulo superius lignota radice, è tenuibus pediculis *folia* terna, non ita numeroosa, similia Foenugræco, angustiora, habitoria, Rutacæ & Genistæ vel Spartii vel Pili flores lutei, sed minores. *Siliques* Genistæ par, cinericeæ, gracilior, compressiori intus loculis fere dissipa (semina nudentia ex atore, Genistæ. Est cana universa planta, ut Rhamnus Montpellierensis aut Halymus, Sapor Cicoris aut similis leguminis. Reliqua vide apud auctorem.

J. Bauhinus Cytisum hunc Lobelii non separaret ab Hispanico primo *Clus.* nisi ipse Clasus ac etiam Lobelii separaret: in quam sententiam & nosetiam propendimus. Parkinsonus extra scopum jaculam videtur, cum hunc habet pro Cytisio incano folio oblongo Austriaco C. B.

* 5. *Cytisus incanus folio medio longiore C. B. Cyt. tertius Hispanicus cum brevi pediculo J. B. Cyt. Hispanicus incanus five sextus Clasus Park. Cyt. semper-virens Ger.*

Clus.

Pedalibus, raro cubitalibus assurgit ramulis, tenuibus, omnino incanis, quos exornant terna semper *folia*, brevi pediculo inherenta, quorum medium duplo longius est reliquis, cinerei & canescentis coloris, adtingentis verò & linguam effuscantibus saporis. Ramulculi ferè ab imo ad summum

man per singulorum foliorum exortis, floribus quado colore fulgentibus, incundi odoris onusti sunt, binis aut ternis simul nascentibus, ex molli quada & candida lanugine hirsuta vaginula, similis cum superioribus formis, sed minoribus. Semen non observavit Clusius.

Invenitur variis Hispaniae locis, praesertim Bæcia, sed nusquam abundantius quam Valentino regno, ubi plurimus eius usus est: nam illius ramis nudis & à suis foliis liberis, supra reges ab his qui bombycos alunt sparsis, iam faturi Mori foliis bombyces lericca sua flamina his ramis advolvunt, quæ deinde à mulierculis & pueris explicantur. Valentini Bæga & Bæxa blanca appellant.

6. *Cytisus supinus foliis incana lanugine infernè pubescentibus* C. B. *hirsutus* Ger. *Austriacus*, sive *sepiamus* Clusii Park. *Cytisus tertia Clusii Pannonica sparsis ramis* J. B.

Clus.

Aliquot ramis praeditus est, sparsis & humi fuis, tenuibus, lentis, fracta contumacibus, qui nullis aut certe rarissimis foliis sunt oblit, multos autem ex lateribus ramulos proferunt, tenellos, hirsutos, in quibus folia longis pediculis nixa, terno semper numero, superioribus breviora, elato dorso, superne viridia, infernè cana lanugine pubescentia, amariaculi saporis & herbacei odoris. Ex alarum in extremis ramulis, & per totos interdum ramulos sparsarum sinu prodeunt terni aut quaterni simul juncti, nonnunquam singulares flores. Quam [Clus.] flori forma similes, lutei coloris, qui tamen dum marescere incipiunt aureum colorem adeo saturum contrahunt, ut purpureasce videantur: folliculi marescere incipiunt aureum colorem adeo saturum contrahunt, ut purpureasce videantur: folliculi unde flores emergunt pallent, & lanugine pubescent. *Siliquæ* planæ & hirsutæ subfiscum exiguum unde flores emergunt pallent, & lanugine pubescent. *Siliquæ* planæ & hirsutæ subfiscum exiguum unde flores emergunt pallent, & lanugine pubescent.

Sporae proveniunt sylvestri quadam ad *Lachn* pagum primo ab urbe Vienna milliari, & plerisque aliis locis ubi vicinis: crescit etiam in utroque Pannonia sylvis, & in Interamni ultra Dravum fluvium. Maturus flores reliquos Pannonicos, Maio videlicet, nonnunquam etiam April, & novos interdum ex ramulis flores per totam deinde aestatem profert.

7. *Cytisus supinus foliis infernè & siliquis molli hirsutis pubescentibus* C. B. *Cytisus Pannonicus sive sepiami* species altera Clusii Park. *Cytisus tertia Pannonici tertia species Clusii supini ramis* J. B.

Clus.

Pedalicibus exit virgæ, tenuibus, viridibus, supinis & humi fuis, quas ambiunt similia folia, flores etiam pares extremis virgis quini, seni aut plures simul congesti innascentur, nulli autem per virgas sparsi ut in superiore: *Siliquæ* & *semina* non differunt. Virgarum foliorumque pars inferior & siliquæ molli hirsutis pubescent.

Hunc in folis Pannonia sylvis Maio mense florentem invenit Clusius.

8. *Cytisus supinus sylvestris Ratipensis floribus luteis ad exortum foliorum prodeuntibus* Hort. Aldord.

Hanc plantam in Suevia, inque Bavaria propè Ratiponam invenimus. Folia utrinque hirsuta, acuminata, pediculis oblongis insident.

9. *Cytisus minoribus foliis, ramulis tenellis, villosis* C. B. *Cyt. Hispanicus primus Clusii, folio virecente* J. B. *Pseudo-cytisus primus* Ger. *Hispanicus primus* Park.

Clus.

Hic interdum arbuscule magnitudine excrevit, duro stipite, cujus materia flavescit, sed cor five pars interior nigricat: is autem cum majoribus ramis & virgulis candicante cortice obducitur: tenelli ramuli toti villosi oblit: folia numerosa ramos ambiunt, terna uni pediculo inherencia, Mediceæ modo, dilucioris viriditatis, sapore viridum leguminum, amari tamen. Aliquot flores extremis ramulis quasi spicæ instar nascuntur, Genistæ similes, minores, lutei, nonnihil odorati: deinde lobi Genistæ pares, oblongi, asperi tamen & hirsuti, in quibus exiguum semen tumidiusculum, nigricans, Genistæ minus. Radix lignosa, & in diversis tendens.

Crescit in Salmanticensi agro, & aliis utrinque Castellæ locis secundum publicas vias. Floret Junio; semen profert Julio & Augusto.

10. *Cytisus foliis angustis, incanis quasi complicatis* C. B. *Cyt. Hispanicus Clusii secundus* J. B. *Pseudo-cytisus 2. Ger. Hispanicus secundus* Park.

Clus.

Hic duorum cubitorum duntaxat altitudinis, fruticosis, virgas profert candidas omnino, tenues, ramulos: folia superiora similia, terna semper ex uno pediculo nascentia, minora, proflus incana, nunquam expansa, sed semper quasi complicata, prominente dorso, impenit amara. Flores ut in altere, extremis ramis insident, superioribus forma similes, sed interior & planè auctus color; *siliquæ* etiam longiusculæ, asperæ, ex purpurea nigrescentes, mucrone deorsum inflexo. Semen paulo majus est & subnigris alero: Radix similis.

Loco & florendi tempore cum præcedente convergit.

Nos in sylvis montosis propè Viterbum viâ quâ Romam iter Cytisii speciem invenimus cortice cinereo: folia superiora similia, terna semper ex uno pediculo nascentia, minora, proflus incana, nunquam expansa, sed semper quasi complicata, prominente dorso, impenit amara. Flores ut in altere, extremis ramis insident, superioribus forma similes, sed interior & planè auctus color; *siliquæ* etiam longiusculæ, asperæ, ex purpurea nigrescentes, mucrone deorsum inflexo. Semen paulo majus est & subnigris alero: Radix similis.

Loco & florendi tempore cum præcedente convergit.

Nos in sylvis montosis propè Viterbum viâ quâ Romam iter Cytisii speciem invenimus cortice cinereo: folia superiora similia, terna semper ex uno pediculo nascentia, minora, proflus incana, nunquam expansa, sed semper quasi complicata, prominente dorso, impenit amara. Flores ut in altere, extremis ramis insident, superioribus forma similes, sed interior & planè auctus color; *siliquæ* etiam longiusculæ, asperæ, ex purpurea nigrescentes, mucrone deorsum inflexo. Semen paulo majus est & subnigris alero: Radix similis.

11. *Cytisus glaber nigricans* C. B. *Cyt. Gelsieri, cui flores ferè spicati* J. B. *Cytisus* Ger. *Pseudo-cytisus niger* Park.

f. B.

Virgulis est cubito longioribus, lentis & multis aliis tenuibus, concavis, brevi paulo circa fastigium ramulorum hirsutis. Folia semper terna uni pedicello inhaerent, prope patet hirsuta; quarum longitudinem nervus percurrit, Clusio folia saporis amariaculi, Ramorum extrema in longas abeunt spicas florum lutorum Pili floribus similibus, sed minorum & brevibus pediculis haerentium, odoris grati, Clusio mellum quiddam spirantis; quibus *siliquæ* superveniunt unciam aut fuscicam longe, planæ, culmum late, compressæ, hirsutæ, Semen parvum, spadicum, Clusio flavescens, continentes. Radix dura, lignosa, longa, rarioribus fibris donata. In Austria & Stiria, itinere à Vienna ad Venetias copiosum observavimus.

Locus.

12. *Cytisus glaber viridus* C. B. *glaber siliquis angustis* J. B. *Cytisus siliquisus* Ger.

f. B.

Folia huic Cytiso terna quidem illa, ex rotundo sublonga, ut Cytiso Gelsieri, verum glabra. Flores ad virgularum angulorum latera ex foliorum alis singulares, quantum animadvertere licet, satis magni, longiore calyce quam in Cytiso glabro siliquis latè, à quo & siliquæ distinguuntur, ex latere, ut mox de floribus dicebamus, prorumpentes, culmo angulifloris uncias duas longe, pedicello brevissimo haerentes, glabræ, quæ ficea nigra; inter Cytisos tenuiores siliquas non observavimus, in quibus semen orbiculatum, rufum, compellum, Lente minus.

Thomas Johnsonus in Gerardo suo emaculato hanc speciem parum admodum vel non omnino à præcedente distare scribit: sed florum situs repugnat. Ni folia glabra essent, Ratipensem nostrum existimarem.

13. *Cytisus glaber siliquis latè* J. B. *Cytisus 2. Ger. glabris, foliis subrotundis, pediculis brevissimis* C. B. *Pseudo-cytisus foliis subrotundis* Park.

f. B.

Accommodus est consilibus arearum marginibus, reliquisque topiarum operis deliciis, obsequiosis virgulis, quæ alicubi ad tertium & quartum cubitum assurgunt, glabræ, & ubi tenuari occipit angulosa: per has folia terna, semper juncta concinna & rotunda, uncia brevioribus pediculis haerent; at verò in ramulorum qui flores aut siliquas sustinent extremis non jam ea terna, sed bina aut singulæ, fortuito posita, latiora & in acumen desinentia. Verum tunc hæc, tum illa lato virore arident, nullis oblit pilis. Flores summitibus ramulorum accervati insident, lutei, Genistellæ æmulæ, ex pedicellis semunciat brevioribus, quibus succedunt siliquæ, unciam unam aut alteram longe, semunciam late, compressæ, glabræ, in quibus *semina* fusca, subrotunda, compressa.

Hanc plantam in clivis marinis propè Salernum in Italia sponte nascentem observavimus: Can-Locus. rabrigæ in hortulo nostro aliquot annos coluimus. Folia in virgis inferiora pediculis satis longis insident.

14. *Cytisus foliolis glabris, siliquis Ornithopodi hirsutis* C. B. *Pseudo-cytisus Hispanicus Bashini* Park. C. B. prod.

f. B.

Virgulis est rotundis, striatis, duris, tricubitalibus, in varios ramos, nonnihil lanuginosos brachiatis, quos folia numerosa, terna uni pediculo inherencia, in summis ramulis exigua, dilute virentia ambiunt. Flores parvi, lutei, Genistæ similes, quibus *siliquæ* unciales, molli hirsutæ testæ, ternæ, quaternæ, quinquæ uni pediculo inherentes, quibus *semina* parva, plana, nigricantia inclusa sunt.

In Hispania ad agrorum limites frequens est; non tamen cum Cytiso primo Clusii, cujus pars in-Locus. terior nigricat, confundi debet, & ramuli toti villis oblit sunt.

Nescio an hæc species ad legumina siliquis articulatis potius referri debeat.

15. *Cytisus hirsutus flore luteo purpureascente* C. B. *magnus flore luteo purpureascente* Pona Italici.

16. *Cytisus serratifolius seu glaber Discordialis Langerio flore rubro* Hort. Aldord.

17. *Cytisus incanus siliquis falcatis* C. B. *Cyt. siliquis incurvis, folio candicante* J. B. 7. *Cornutus* Ger. *Galen credidit Maranthæ, cornutus* Park.

Maran.

Cytisus Maranthæ frutex est totus candidus, eam altitudinem attingens ad quam Myrtus crescit. Folia singulis pediculis terna, retula & nonnihil fissa, quæ si digitis torantur odorem Eruce proximum, gustata verò Cicore reconduntur. Florem excludit in ramorum cacumibus, lætum aspectuque pulcherrimum, colore luteum sed saturato, [parvum, Genistæ pilosæ flori proximum, ex longo pediculo.] *Siliquæ* producit pulchras, latas, contortas unâ & nonnunquam pluribus spiris, in quibus *semina* parva, vix inuente ætate maturascentia. Caudex nigrum cor retinet Ebone simillimum, quod evenerit ratione vetustatis; nam inadulescentem non observatur.

Ad Baias propè Neapolin in Italia copiosum invenimus. Marantha eum sæpius collegit propè Locus. Neapolin, in colle quadam, quâ ad Nesidem insulam iter. Honor. Bellus in insulis Rhodo propinquus & Rhodo ipsa nasci tradit.

Ex hujus ligno ensium manubria Turcæ faciunt; & Caloieri Patmi spherulas precatoris effor- Cysu. mant. Bellus.

Appendix ad Legumina,

Continens plantas quasdam, ob filiquas bivalves quas producent, Leguminosis affines.

HÆ vel sunt foliis pinnatis Leguminum instar, vel foliis variè dissectis, floribus tamen ad papilionaceos accedentibus.

Prioris generis plantæ sunt vel foliis bicompositis seu ramosis Filicum nonnullarum in modum, vel foliis tantum pinnatis.

SECTIO PRIMA.

De Siliquosis anomalis, Leguminosis affribus, foliis variè dissectis, floribus ad Papilionaceos accedentibus seu

De Fumariis siliquosis.

FUMARIÆ notæ sunt Flores spicati ad Papilionaceos accedentes, calcaribus retrorsum productis, quorum medio circiter tubo pediculis inseritur, Siliquæ bivalves velut Leguminosarum, folia dissecta aut pinnata.

A. 1. *Fumaria alba latifolia* Park. *alba latifolia claviculata* Ger. emac. *claviculata* donata C.B. *Fumaria cum capreolis* J.B. *Climbing Fumitory*.

F. radice simplici, tenui, subulnea, paucis fibris capillata, gustu amascente *Cauliculus* emittit plures, tenellos, infimos, angulosos, humi procumbentes, nisi in propinquum sint frutices quos clavculis suis apprehendant. *Folia* ex intervallis alternatim oriuntur, tenella, pallide virentia, acuminata, Lentis quodammodo figurâ, integra, nec lachniata neque ullo modo incisa, quinque aut sex pinnulis ad eandem costam adnexis composita, extremitâ costâ in claviculam prætenuem exeunte. *Flores* in spicis ex adverso foliorum oriuntur, Fumariæ vulgaris floribus figurâ similes, sed minores breviorisque, colore albo nonnihil virente, duabus partibus compositi, alterâ sursum, alterâ deorsum reflexâ, marginibus velut crispis aut fimbriatis. Succedunt *siliquæ* breves, nonnihil compressæ, tria vel quatuor *semina*, exigua, nigra, splendens, reniformia continentes.

Floret circa finem Mai: inque uliginosis faxosis, arenosis & ad ripas lacuum & fluviorum reperitur, sed rariss.

C. Bauhinus aliam præter hanc Fumariæ viticulis & capreolis plantis vicinis adherentis speciem habet, quam & *D. Maguel* April & Maio mensibus florentem circa Thermas Bullerucanas, & sub magnis rupibus ultra ponens. *S. Jean de Vado* prope primum molendinum se invenisse asserit. Nos tamen foliosarum non diversim esse præcedente quam intelligit *D. Maguel*. Quod si C. Bauhinus Fumariam nostram majorem scandentem fore pallidiorē intelligat, perperam viticulis & capreolis ei attribuit. Nos dubios & suspensos relinquunt, qui Entia sine necessitate multiplicare odimus.

2. *Fumaria siliquosa semper virens* Cornuti. *Siliquosa Americana* Park.

Com.

Radicis surgit caule polali, rotundo, glabro, tenui velut cinere asperso, qui leviori tactu facile desloratur. In foliis extus levior & divisiua similis vulgaris, amplitudo tamen est major. Bruma- le tempus ea non mutant. *Cauliculi* altum pullulant: floribus in apice spicantur, *Radicis carvæ* similibus, colore autem diversis: horum enim cauliculus carneus, os autem patulum fulvo atque aureo colore splendens. Floribus succedunt *siliquæ*, filiculæ in modum contortæ, flavescens, in quibus *semina* minuta, modo compressa, rotundiora tamen concluduntur. *Radix* fibrola est, vulgarique densius capillata.

Planta hæc acris simul & amara qualitatibus est particeps.

3. *Fumaria quæ Split dicitur* J.B. *Fumaria lutea* Ger. C.B. *lutea montana* Park. *Yellow Fumitory*.

T.B.

Numerosos, teneros & delicatos proferit *caule*, dichotomus, per quos *folia* spectantur Radicis cavæ vel Adianti, sed minora multo, mollicella, glauca, poritissimum parte inferiore, sapore insigni-

gniter acris & fauces vellicante, pauco adjuncto amaro. *Flores* lutei vel albi corniculæ relinquunt Fumariæ bulbosæ, minora, *femine* plena nigro, nitido. *Radix* crassiuscula nigricat.

Provenit in collibus cultis & agris Apuliæ & Calabriæ, alibi etiam in Italia & Illyria.

De hac herba Achilleus Galienus in Observationibus ab Hier. Volscio editis, Observ. 99. hæc habet: Cum in Italia studiorum gratia versarer, in magno usu & fama erat herba quæm *Splis* in Sclavonia, Veneris autem herbam Sclavonicam vocabant, amara & foliis Rutam fere amulabatur quæ causâ est ut quibudam illius genus, aut *Hæmel* Arabum videretur. Hæc copiosè nata in finibus Boiniæ, circa Castrum dictum *Bosnaprin* mirè laudabatur ad varios affectus, Podagram, Arthritidem, Isthidiam, nervorum affectus, Spasmodum, Paralyin, Epilepsiam, Apoplexiam & similes. Quod cum clariss. Viro Georgio Laubio Med. Aug. & amico meo lueris significasset, hoc modo respondit: Mitto tibi pro *Arvidæ* quæ hæreo de herba *Splis*, ex Vencellao Lavinio Moravo hom. liter. Est species Fumariæ seu Corydalis. Invenitur in montibus Boiniæ inter faxa; folio, sapore & flore Fumariam referens: Semen habet in filiquis. Est semper viridis, plurèquæ radices agit, inter se commixtas: possit Fumaria Alpina nominari. Ufus ejus in omnibus nervorum affectibus frigidis: Cerebrum confortat, leniter purgat, urinam movere, oppilationes mesenterii aperit & hepatis. Radix amara & acris est: Formula hæc,

R. Radic. Split 3j. vel 4j. contunde minutum; pone in Vini albi M. i. in olla virescente fat magna: integrator crusta panis bene oblita in circumfusa: Bull. lento igne per horam i. Datur primo pro vice 3j. hujus decocti tepide, & per quinque dies continuatur. Prima vice sumptum inebriat, post leviter exhilarat & morbum cito levat, vici convenienti instituto. Corroborat Cerebrum, & quod leviter exhilarat ac Maniacis conveniat credit quidam Medicus. Greg. à Klo Mediarum in Bavaria assensu hæc omnia vera esse, & ipsæmet cum esset debilitatis artibus, ut vix ambulare posset, timens præterea Epilepsiam superventum curatus est hac herba, ita ut in alium quavi novumque hominem se converteri putaret. Hic verò dat 3j. decoct. Ex excerptis D. Soame.

4. *Fumaria bulbosa radice cava major* C.B. F. b. *radice cava flore purpureascente* & albo J.B. *Rad. cava major* alba Ger. Item R. c. *major purpurea* ejusdem. R. c. *ma. flore albo* Park. Item R. c. *ma. flore carneo* ejusdem.

T.B.

Radice est bulbosa, cava, lata & sessili, fibris aliquot donata, colore intus forisque buxæ, sapore amaro, interdum non major nucè Juglandæ, aliàs pugno maximo major, quasi ex compluribus bulbis compacta, continuis tamen ea formâ qua Buccorum renes nonnunquam consuecunt. Hinc exurgit *caulis* unus aut plures, teneri & magnâ sui parte sub terra latentes, angulosi, compressi, dracinales & altiores, foris obsoletè purpurâ colorati, intus pallidi, nervorum agmine rubentium in circulo Hipati, succum renitentes, qui primo statim occussu linguam cum amaro & acrimonia vellicat.

Folia in caule bina ortu inæquali, pediculis crassis, caulis concoloribus & longis; colore glauco prædita, quæ trifariam sursum cum peculiaribus pediculis subdividuntur: singularia folia divisa Aquilegiæ minoris: A caulis medio ad summitatem usque in thyrsi modum digesti *flores* pulcherrimi, ex brevibus pedicellis, veluti Consolide regalis, calcaris extremo recurvo & veluti nucleato obtusius, ut in Aquilegiæ, purpurei vel albi, labris utrinque divulsis rictum ostentantes, linguam tanquam in ore latente, binis foliolis ad capita continuis, cancellatis, foris albis, intus puncto coccineo saturato in summitate notatis, id quod commune est tam ei quæ flore albo est, quam ei quæ purpureo: quin etiam utrique inter flores quæ eorum pediculis oriuntur pro singulis pediculis singula folia oblonga, striata, mucronata, integræ & modicè concava. *Siliquæ* maturo ortu sequuntur oblongæ, in quibus *semen* parvum, nigrum.

Plantula ex femine deciduo folium unicum producat oblongum, subrotundum, simile Auriculæ Leporis primum provenient.

Eam quæ flore est purpureascente in agro Mediolanensi copiosam invenimus primo vere, cum Mediolano Tavium iter faceremus. Flore albo prædita ubique fere ad sepes, inque scrobibus umbrosi Alpium Helveticarum nobis observata est.

Radiceam cavam viridi flore Loh. à descripta non separat C. Bauhinus, quem nos hac in parte non invini sequimur.

5. *Fumaria bulbosa radice solida, calcaris & folio cristato* J.B. F. bulb. *radice non cavâ major* C.B. *inque minor* ejusdem.

T.B.

Radice est bulbosa, non cavâ, rotundâ, Avellanæ magnitudine, interdum majore, non tam altè dehisca ut ea quæ radice cavâ, membranalâ quæ facile trahenti cedit investita, foris buxæ, intus sub-alba, amara, cui fibræ capillares aliquot adnatæ. Planta sæpe palmaris & minor, interdum dodrantalis & pedalis, nec multo minor Radice cavâ, *caule* lævi, subulneo, binis foliis præbito, ex oblongis pediculis caulis concoloribus, non adversis, in tria alia subdivisus, quæ tenuis deinde subdividitur. Juxta radicem aut paulo altius folliculus unicus carinatus, calcaris gallinacæ instar, membratæ, in quo aliorum foliorum rudimenta. Extremo caulis insident *flores*. Radicis cavæ, purpuraneus, in quo pediculi mediocriter longo tenuique ad singulorum pedicellorum exortum folium unum, dissectum variè, fimbriatum & cristatum. Succedunt siliquæ, ut in præcedenti.

In hoc genere flores albos nonnumquam observavi.

In Belgio, Germania & Sabaudia arborum quorundam sepes & margines hac scætere dicuntur. *Leoni*. Non separabimus nos unquam (inquit J. Bauhinus) has duas Fumarias radice solida non cavâ [majorem & minorem C.B.] siquidem magnitudine tantum variant. C. Bauhinus diversâ affirmat, & forum hec bæcis rudimentis differre ait. Nos fratris senioris sententiam amplectimur.

simul confectæ in perfectam rotunditatem, numero aliquando 95, 100, 110, & plus, & minus, quæ omnia ocula sunt viridia, aperta verò, scilicet cum efflorescant, lingua quilibet quadrangula vel quinquangula, tenuissima brevique & lutea filamenta (seu capillamenta aut potius pilos) in summo fortita, parvulum granum luteum pro apice continent atque emittunt. Sapore est flos ille parvum adstringente cum levicula amaritudine: odor verò gravis & flavus, nec dissimilis Kenti, at paulo acrior: quem siccatus diu peritnacer retinet. Per mensem integrum prima vice, secunda per duos & plus florens conspicitur, floribus aliis marcescentibus, aliis subnascentibus.

Siliquæ è floribus centro prodeunt, numero variaz, solitaria interdum, aliquando verò binæ, ternæ, quaternæ, senæ, septenæ, denæ etiam, nec raro plures ab uno eodemque flore. Cum enim ortum ducant siliquæ ab illis vasculis in flore dictis quæ centenæ quandoque numerantur, nec etiam erit impossibile ab uno globulo tantum flore centenas oriri siliquas: positi autem figuræque similitudine conspiciuntur Piperi Æthiopico *Math.* sed sapore & internis seminibus differunt; per maturitatem nigerrime dum parvæ adhuc valde adstringentes sunt, contorta, rotundiores & veluti corniculæ, maturales paulatim minus adstringentes, magisque acres; mature figuræ & magnitudine Lupinorum siliquis æmulantur, aliquantulum contorta, sex uncias longæ, digiti minoris crassitie, rotundiusculæ & tuberculolæ ob semina inclua, Cortex ficus validus est.

Semina Carobæ similia; matuta dura atque nigra, non rotunda sed longiuscula, medullâ bivalvi, in quolibet lobo plura, incerto numero, sine ordine posita & confecta, substantiâ quâdam candida & levi interposita. Mirum, vel unum semen tantum paululum ore nansum adeo calefacit os & palatum, atque Alii odorem adeo æmulatur, ac taliter eo odore os inficit, ut etiam à longè mîre fuerat huius qui huiusmodi fauen parum manderit.

Semen ab insula S. Dominici dicta seu Hispaniola transmissum fuit. Plantæ è semine Indico enata post triennium florere coeperunt.

Acaciæ alterius meminit Dioscorides in Cappadocia & Ponto nascentis, similis Ægypticæ, multo tamen minoris, & ad humum depressæ ac tenerioris, sed spinâ aculeorum specie oblitæ, folia habentis Rute similia: Semen autem in folliculis conjunctis, trium aut quatuor capacibus, minus Lentæ.

Hæc tota in succum expressa astringit, verum inferior est facultate, & ad ocularia medicamenta inepta.

Halepi in mercatorum tabernis nomine *Cardem* reperit Rauwolfius siliquis venales, castaneæ modo fulcas, quæ duos aut tres sacculos habent compressos, & in unoquoque *semen* rubens simile Ballaninæ nostræ mari, ex Ægypto maxime allatas. Quidam existimant veram Dioscoridis Acaciæ.

Quædam Acaciæ congener est, foliis & spinis Jujubæ concoloribus, cui fureuli tortiles per crebra intervalla geminis aculeis donantur, cornua Luvacis exerta referentibus, interque cirri exiles foliola Acaciæ primæ posita & similitudine gerunt. *Lob. Adv.*

Ex Peruvianis insulis alia, quæ non foliis dissimilis, in viminibus scisquipedalibus spinulis aduncis donatur, concoloribus Uvæ crispæ. *Ad. Lob. & Penn.*

Acacia seculi
da Vet.

Cardem, quæ
Acacia Dio-
scoridi quæ-
busdam.

Acacia conge-
ner Lob.

Acacia conge-
ner alia.

C A P. II.

De Plantis Æschynomemidis seu vivis & mimosis dictis in genere.

Facultas sentiendi Animalibus tam propria censei solet, ut eorumundem differentia essentialis à Philosphis constituitur. Verum Plantæ nonnullæ Æschynomemides Veteribus dictæ, Recentioribus *vivæ & sensivæ & mimosæ*, haud obscura sensus indicia produunt: siquidem folia earum manu aut baculo tacta & paululum compressa, pleno etiam meridie, splendente Sole, illico se contrahunt; in nonnullis etiam speciebus cauliculi teneriores concidunt & velut marcescunt; quod idem ab aere frigido admissu patitur. Quomodo hæc fiat si sensum omnem & motum spontaneum is denegemus mechanica aliqua ratione explicare perdifficile est. Quid si dicamus spiritum nervos & vala replentium contradiendi aut ingressui prohibito ea debent? Quænammodum enim Animantium pulmones aere inspirato repleta extenduntur & attolluntur, sic pariter folia spiritibus & vaporibus per nervos influentibus; quemadmodum etiam idem pulmones aere flos expirato, seu per poros elapso vacuæ concidunt & contrahuntur, sic idem folia spiritibus exhausta. Jam vero spiritus folia diffidentes cum in continuo fluxu sint, pèrque eorum poros expirant, nisi novi jugiter à radice subministrantur, flaccescant ea & contrahantur necesse est, ut in avulsis videmus.

Veni ergo potest ut tangentis manus, nervorum compressu spirituum influxum impediatur ad tempus, aut fortasse etiam repercutiatur nonnihil, unde is qui nervos implebant evaporantibus *folia* necessario contrahantur aut collabescant. Fieri etiam potest, ut tam digiti quam ambiens frigus, spiritus contrahat & condenset, eorumque motum sistat, adeoque folia contrahi & collabescere faciat. Valvulas enim in plantarum vasis, nisi quis eas ad oculum demonstraverit, non libenter admittimus.

Hujus plantæ Theophrastus nomine Æschynomemides circa Memphin Ægypti nascentis meminisse creditur. Verum hodie in Ægypto non invenitur, siquidem Bellonius & Alpinus nullam ejus mentionem faciunt; & Guilandinus se illam diu multumque in Ægypto circa Memphin, Heliopolin,

polin, Tanaim & Alexandriam quasdam nunquam offendere potuisse. Verisimile ergo esse alium de advectam illi olim plantatam fuisse.

Plinius Lib. 24. Cap. 17. ejus meminisse videtur his verbis, *Adesit* his Apollodorus sectator ejus [Democriti] herbam Æschynomemem, quoniam appropriavit manu folia contrahentor.

C A P. III.

De Plantis Æschynomemidis foliis bicompositis seu ramosis.

1. Caaco Brasiliensis; Herba viva vniço Marggrav. Æschynomemides spinosa II. seu foliolis Acaciæ latioribus, siliquis longis hirsutis Breyer. An mimosa spinosa Fernambucensis Zanoni? The Sensitive Plant.

Cautem habet striatum, viridem, longum, haud crassum, lignosum, aculeatum, fragilem tamen & medullulosum, partim terræ incumbit, partim affligit & aliis se implicat. In varios panditur ramos, & rami in ramulos, duos aut etiam quatuor digitos longos, aculeatos: quilibet autem ramulus quinque, sex aut octo costas habet sibi semper oppositas, quamlibet unam aut sesquidigitum longam, quæ costæ continent foliola læte viridia, ordine posita & sibi opposita, angusta, oblonga ut Lentum, sine pediculis, ad tactum tenera, in medio secundum longitudinem subitil nervulo donata, qui non potest videri nisi foliolum humi obvertatur. [Nobis folia sunt quæ Marggravius ramulos vocat.] Folia autem in plantula nobis visa, quæ ex semine provenit, observata bicomposita fuere *Filices femina* in modum, primò ex duobus tribusve costarum paribus medio nervo adnexis; secundò ex sedecim, octodecim, aut etiam viginti pinnarum paribus singulis costis adnexis, absque impari in extrema costa. Ad caulem ubi ramuli prodeunt brevis provenit pediculus, (raro plusquam unus in uno loco, sed in uno habens multos [flores] & in summitate, caulis quasi spicatum congesti sunt globuli) unum digitum longus, qui capitulum producit rotundum magnitudine Globulariæ Monspeliensis *Clusii*, vel etiam majus, conspersum ceruleo-purpureis, (vel etiam incarnatis coloris) foliolis egregiis, arcuè junctis, ita ut capitulum hirsutum videatur. Post flores proveniunt *siliquæ*, tenues, striatæ, hispidae, mollibus aculeis munitæ, tres circiter digitos longæ, in quibus semen nigerrimum splendens, oblongum, figuram ferè habens cordis, magnitudine grani siliginis. *Radix* hujus plantæ perennis est, & semper protrudit caules recentes: Est autem pedalis aut paulo majoris longitudinis, quatuor circiter digitos crassa superius, sed quæ paulatim attenuatur versis inferiora; est autem contorta instar funis, & multa habet filamenta ad latus è sui medio, unum aut duos pedes longa, exterius coloris Umbrae, interioribus albis, lignosa, medullosa, lenia, filamentosa: tota fortem odorem habet, plantæ similem Raporum nostratum diu in cella tempore hyberno servatorum. Herba inodora sed saporis subulsi: Mirabilis autem, nam manu, pede aut baculo tacta, statim contrahit se & componit, brevi autem post iterum se explicat. Etiam circa Solis occalum quasi tristitia affecta se componit.

Eandem huic omnino plantam esse mihi planè persuasit *Almofam spinosam Fernambucensem* Jacobi Zanoni, quamvis ille diversam velit, figura duntaxat feminis, (quod summa parte per longum sulcatum scribit) frummenti nostratis similitudine) repugnare videtur.

2. Caaco seu Herbe vivæ tertia species Marggr. Æschynomemides spinosa tertia sive foliolis Acaciæ angustioribus, siliquis parvis echinatis Breyer. Planta humilis hortulanis nostris.

Breyer.

Validioribus spinis undique horret hic frutex, Rosarum magnitudine; ramis multis rotundis, hirsutissimo cortice, atrorubenti obductis: quos frondes nullo ordine & temere nascentes, selcunciam longæ, tenues hirsuteque ambiunt; subtus ad exortum duobus hamatisque sentibus armatæ, & superius in quovis latere quatuor aut subinde quicunque suffragineus *foliola* obscurè virentia, Acaciæ angustiora habentibus, dense adeò in orbem alate ut sabellum & plumis confectum perminutum non male exprimere videantur. Globulos secunde fert minores, *siliquas* rugulosis & margie paulo congestis, ternos, senos, vel nonnunquam plures simili junctos: quibus *siliquæ* superveant pilis rigidis echinatae, tenues, in tres distinctæ loculos, quorum singulis singula *semina*, præcedentium patris, sed aliquando minoræ, coloris ex spadiceo fulci, inclua.

Marggravius siliquas & femina ita describit. Semen continetur in siliquis parvulis, terebribus, hispides, fulcis, quarum multe conjunguntur, figurâ Rose: quilibet autem siliquula habet tria grana & totidem tubercula; Semen autem coloris est olivacei, paulò obscurioris, rotundum & paulò compressum, instar lentum, sed minus. Siliquulae autem sponte dissiliunt in tot partes quot semina continent.

Hæc fortè est Pinahuihuizli seu Herba verecunda Fr. Hernandez, quæ imperfectè admodum describitur Lib. 4. Cap. 32. Hist. Mexic.

Hæc ex feminis figura ea esse videtur quæ hortulanis nostris Plantæ humilis nomine colitur, ad frugem tamen, quamcunque curam adhibueris in regionibus nostris ob ambiens frigus non pervenit.

* 3. Æschynomemides

Lac.

SECTIO TERTIA.

Plantæ *Æschynomene* foliis pinnatis tantum, non ramosis, floribus vel papilionaceis vel pentapetalis.

CAP. I.

Mimosa non spinosa major Zeilanica Brey. Dyakibala Cingalesum D. Hermans.

D. Syn.
Radix firmatur rotundâ & subtrifida, quæ paulo infra terræ superficiem in tres quatuorve partes dividitur, & rursus postquam profundius delinuerit, in plures subdividitur, paulatimque in capillamenta coloris albicantis definit. Huic innititur *caulis* rotundus, concavus, mollis & tener, coloris dilute virescentis, cui alternò ordine adnascuntur *folia* longa, ex plurimis aliis lateralibus, nervo medio intercurrente constata, pari modo ut in aliis *Mimosis* liquet, nisi quod folium hocce angustius, ac non ramosum, & tota planta præterea dilutiorem colorem obineat, senesque obtusior sit prædita. Juxta foliorum exortum flores enascuntur papilionacei, nunc singulares, nunc bini ternive, pediculis brevioribus inherentes, figurâ (quantum ex sicca planta colligere datum) ad Goniſtæ flores propemodum accedentes, coloris lutei vel aurei, labello autem ut plurimum longitudine, hisce succedunt *siliquæ* angustæ, compressæ & articulatæ, trium unciarum ut plurimum longitudine, quinquæ vel sex *semina* suis internodiis distincta continentes, quorum numerum externè facile quis distinguat, cum non solum foras prominent, sed & is in locis ubi conspiciuntur semina, siliqua planè sit aspera & scabrosâ, articulationibus præterea, quæ ea distinguunt, tam teneris, ut si vel levior tantummodo tractetur, facili negotio à se invicem separantur: siliquæ extremitatibus super appendicula quadam ut plurimum adhaerent capillacea. Semen ipsius Lentis fere est magnitudine, coloris ex griseo vel subfulco flavescentis & exactè renis figuram exhibens, pari modo ut in *Spartio* monospermo altero C. B. videre licet.

Calorem intensum & solum apprime humidum amat.

CAP. II.

Herba viva Hist. Lugd. Acoſta Park.

Acoſta.
Nonnullis Afriæ locis planta quædam invenitur, vulgò *Herba viva* nuncupata, à circumforaneis illis *foques* appellatis *Herba amra*, ab Arabibus & Turcis *Salus*, & à Persis *Salique* dicta. Exilem habet radicem, à qua supra terram exiliunt octo ramuli, (coſtæ potius) duos digitos longi, foliis utrinque è regione digestis, & inter se responderibus omitti, quæ ut plurimum ad Ervi folia accedunt, nec dissimilia foliis Polyptidi, sed longè tenuiora, iternique lævia, & grato virore oculos patcentia, uti Tanaiandorum folia. E medio capite radicis prostrantur pediculi quatuor, foliis vis longiores, *flores* singuli suum sustinentes flavum, aspectu pulcherrimum, minorum Caryophyllorum floribus similem, sed sine odore.

Nascitur nonnullis Afriæ locis calidis & humidis.

Lecus.

Hæc Planta singularis est & ab aliis *Æschynomenis* longè diversa. Integræ ejus historiam vide apud Acoſtam. Herba est magica & ad amatoria celebratur.

CAP. III.

* 1. *Chamaecrista pavonina Brasiliensia siliquâ singulari Brey.*

Brey.
Eadem penè quâ *mimosa spinosa* secunda *Brey*ni facie procreſcit, quanquam minus, nec adeò ramulosum, & nullo aculeorum vallo munitum. *Caules* namque ex sua radice fundit quadrangulos rubentes, spinarum penitus expertes, & ad singulas foliorum alas modo in hæc, modo in illam partem inflexos, ac geminatis, latiss, in acutum desinentibus, nervosis circinque pilosis auriculatos appendiculis: inter quas *folia* alternatim exoriantur palmata, pennata, seu ex innumeris, pallide virescentibus foliolis, Acaciæ haud parùm amulantibus, utinervis, uni coſtæ adnatis, sibi invicem oppositis congesta, vespere se complicantibus & mane illucescente Sole se aperientes reliquorum hujus generis more. E foliorum aliis solitariis plerumque tantum, tener & oblongus exit pediculus, cui filios misce amernus, Sophera Alpini quadruplo minor, subrubicundique coloris, petalis quinquæ acutiusculis compositis; cujus in medullis corniculum falcatum, lingue densâ hirsutum ramulina inter multa ludit; quod collapsò postmodum flore hirsutiem suam exuens in *siliquam* elongatur pulchram, angustam, sextantalem, breviorémve *Cristæ pavoninæ*, sed nigerrimam, cum pluribus intus membranis, veluti parietibus intergerimis in diversas concamerationes, singulis seminibus singulis repletis, dispelcitur.

2. *Herba*

2. *Herba mimosa spuria seminibus quadratis.*

Cauliculus surgit dodrantes, teretes, graciles, satis rigidos, erectos, cacumine tamen nutante, rubicundus, hirsutus, ab imò statim ramulos, ramulis alternis è foliorum aliis exeuntibus: imò tamen ramuli ex adverso biui in singulis plantis oriuntur. *Folia* per intervalla crebra, hinc inde singula, caulibus per totam longitudinem ab imò ad summum usque adnascuntur, alata *Viciæ* alcusque in modum, & pluribus pinularum oblongarum obtusarum conjugationibus composita (decem interduum aut duodecim numeravimus) per margines aequalia, glabra, superne viridia, inferne glauca, brevibus pediculis fulta cum auriculis acutis hinc inde ad exortum racheos cauli adnascantibus. Versus summum caules ex aliis foliorum [aliis ex parte caulis inter duo folia media] exeunt flores, tres plerumque simul, pediculis tenuibus semuncialibus sustentati, calyci è sex segmentis in longos & acutos mucrones exeuntibus composito inclusi, pentapetali, petalis obtusis, flavi, magnitudine & colore florum *Alexyri* aut *Chamaecristæ*, cum plurimis intus staminibus seu corniculis crassis, erectis & stylo in medio.

Huic persimilis est, si non eadem, *Chamaecrista Pavonina Americana* siliquâ multiplici *Brey*ni, quam sic describit,

Brey.

Venustate ac concinnitate priori [*Chamaecristæ pavoninæ* Brasil. siliquâ singulari] in multis cedit. *Caulis* habet rotundum, striatum haud inflexum, ramos multos, pilis teneris pubescentes ferentem. Horum ala quam illius breviores, carinique foliola pauciora ac ampliora, *Mimosa spinosa* secunde *Brey*ni foliorum lobulos superantia, & avera parte subhirsuta. *Flores* dimidio minor quam *Brasiliens*, & copiosius in singulis alarum sinibus, pediculo breviori fultis; quo evanescente succedunt *siliquæ* nigricantes, *Brasiliens* angustior, magisque compressa, ac in plures item concamerationes divisa, semen continens quale est *Brasiliens*, sed minus.

In Americana insula dicta *Curaçac* oritur. Nobis descripta ex semine Londino accepto, colore spadiceo, figurâ quadratâ aut rhomboide, enata est. Siliquas non vidimus, nec enim eas in hortulo nostro percipit. Semen quotannis ex insula *Barbados* una cum Planta consuevit & humilis dicta seminibus in Angliam delatum est.

FINIS.

De ICONIBUS Sculptis Admonitio.

Cum accuratè præterea Icones non tantum ad Historiam Stirpium exornandam, sed etiam ad descriptiones illustrandas, ut à quolibet etiam rudioribus facile intelligi & comprehendi queant, summo prece conducant: ne Opus locum necessariis adminiculis destituatur, Typographus & Bibliopolæ, quorum Typis & Impensis excudi præsumptum est, decreverunt, quam elegantem & accuratam, vel ex figuris ad vivum delineatis, vel ex optimis exemplariis excusis, à præstantissimis Chalcographis expressas Icones quanta fieri posset sollicitudine adhibere & evulgare, modo sumptus ne deficiant. Quod ne hæc generosa alioquin huic studio dedito, eire fauores orant ut in Societatem Operis veniant, & ad sumptus sublevandos modico are initio deposito in partem pretii pro uno pluribus exemplariis, cum jam absoluta & tradita sint, persolvendi, incertum suum promovere dignentur.

Ne vero Mecænatæ suos immoſicis collationibus nimium graveant, ad longa expectatione fauget, figuras per partes elere statuerunt, singulis tribus foris exhibitis, nec pro sequenti tribu symbolam petere, priusquam antecederet prædicta & contributoribus tradita fuerit.